

ಆರ್ಥಿಕ ಸಮೀಕ್ಷೆ

2022-23

ಕರ್ನಾಟಕ ಆರ್ಥಿಕ ಸಮೀಕ್ಷೆ 2022 - 23

ಫೆಬ್ರವರಿ - 2023

ಯೋಜನೆ, ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಸಂಯೋಜನೆ ಮತ್ತು ಸಾಂಖ್ಯಿಕ ಇಲಾಖೆ

ಮೊದಲನೇ ಪ್ರಕಟಣೆ : 1978-79

45ನೇ ಪ್ರಕಟಣೆ : 2022-23

ಅಕ್ಷರ ಜೋಡಣೆ ಹಾಗೂ ವಿನ್ಯಾಸ

ಶ್ರೀಯಸ್ ಕ್ರಿಯೇಷನ್ಸ್

ಮಲ್ಲೇಶ್ವರ, ಬೆಂಗಳೂರು - 560 003.

ಜಂಗೆಮವಾಣಿ : 8453771784 | 9980876317, E-mail : kalashreyas70@gmail.com

ಸಂದೇಶ

ರಾಜ್ಯದ ಆರ್ಥಿಕತೆ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ತೀವ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಧಿಸಲು ಸರ್ಕಾರದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು, ನೀತಿನಿರೂಪಣೆಗಳು, ಸಾಧನೆಗಳು, ವಲಯವಾರು ಇರುವ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಅಂತರ ಮತ್ತು ಸವಾಲುಗಳು ಹಾಗೂ ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಸೂಕ್ತ ಕ್ರಮಗಳ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಆರ್ಥಿಕ ಸಮೀಕ್ಷೆಯು ಬಿಂಬಿಸುತ್ತದೆ. ಪ್ರತಿ ವರ್ಷದ ಆಯವ್ಯಯ ಅಧಿವೇಶನದ ಹಿಂದಿನ ದಿನ ಮಂಡಿಸಲಾಗುತ್ತಿರುವ ಈ ವರದಿಯು ಕೃಷಿ, ಕೈಗಾರಿಕೆ ಮತ್ತು ಸೇವಾ ವಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಧಿಸಿದ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಮಾಡಿ ಹಾಗೂ ಮುಂದಿನ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಹಮ್ಮಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಸೂಕ್ತ ಕ್ರಮಗಳ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ.

ರಾಜ್ಯದ ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನವು 2021-22ರಲ್ಲಿ ರೂ.19.62 ಲಕ್ಷ ಕೋಟಿಗಳಷ್ಟಿದ್ದು, 2022-23ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಶೇ.14.2ರ ಬೆಳವಣಿಗೆಯೊಂದಿಗೆ ರೂ.22.41 ಲಕ್ಷ ಕೋಟಿಗೆ ತಲುಪಿರುವುದು ಸಂತಸದ ವಿಷಯ. ಇದೇ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ತಲಾದಾಯವು ರೂ.2.65.623 ರಿಂದ ರೂ.3.01,673 ಕ್ಕೆ ಏರಿಕೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಮುಂದುವರೆದು, ತೆರಿಗೆ ಮತ್ತು ತೆರಿಗೆಯೇತರ ಆದಾಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ರಾಜಸ್ವ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಕಡಿಗೊಳಿಸುವ ಮೂಲಕ ವಿತ್ತೀಯ ಕೊರತೆಯನ್ನು (ಶೇ.3.26ಷ್ಟು) ರಾಜ್ಯ ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನದ ಶೇ.4 ಕ್ಕಿಂತಲೂ ಕಡಿಮೆಗೆ ನಿಯಂತ್ರಿಸಲು ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಇತರೆ ರಾಜ್ಯಗಳಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ, ರಾಜ್ಯವು ತಂತ್ರಾಂಶದ ರಫ್ತಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದು, ವಿದೇಶಿ ನೇರ ಹೂಡಿಕೆಯಲ್ಲಿ (FDI) ಎರಡನೇ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲರುತ್ತದೆ. ರಾಜ್ಯವು ಹಮ್ಮಿಕೊಂಡಿರುವ ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕ ಮತ್ತು ನಾವೀನ್ಯತೆ ಕಲ್ಯಾಣ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಿಂದ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ ಪ್ರಮಾಣವು 2018-19 ರಲ್ಲಿ ಶೇ.51.2 ರಷ್ಟಿದ್ದು 2020-21 ಕ್ಕೆ ಶೇ.56.9 ಕ್ಕೆ ಏರಿಕೆಯಾಗಿದೆ ಹಾಗೂ ನಿರುದ್ಯೋಗ ಪ್ರಮಾಣವು ಶೇ.3.9 ರಿಂದ ಶೇ.2.7 ಕ್ಕೆ ಇದೇ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಇಳಿಕೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಕೃಷಿ ನವೋದ್ಯಮಗಳು, ಕೃಷಿ ಸಂಸ್ಕರಣೆ, ಬಹು-ಬೆಳೆ ಪದ್ಧತಿ, ಸೂಕ್ಷ್ಮ ನೀರಾವರಿ ವಿಸ್ತರಣೆ, ಸೂಕ್ಷ್ಮ-ಅತಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಘಟಕಗಳನ್ನು ಕೈಗಾರಿಕಾ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಖಾಸಗಿಯವರಿಂದ ಬೆಂಗಳೂರು ಹೊರವಲಯದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವುದು, ಹೊಸ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀತಿಯ ಮೂಲಕ ಪ್ರೌಢ ಶಿಕ್ಷಣದಿಂದಲೂ ಕೌಶಲ್ಯಭರಿತನಾಗಿಸಲು, ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮ, ಆಸ್ತಿಗಳ ನಗರೀಕರಣ, ಹಸಿರು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಗಳು, ಕಸದಿಂದ ಸಂಪನ್ಮೂಲ, ಡಿಜಿಟಲ್ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಗಳು, ಮೂಲಭೂತ ಸೌಲಭ್ಯಗಳೊಂದಿಗೆ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಮತ್ತು ಖಾಸಗಿ ಸಹಭಾಗಿತ್ವವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು, ಜಿಲ್ಲೆಯನ್ನು ಕೇಂದ್ರವಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಬಲಗೊಳಿಸುವ ಮೂಲಕ ಹಾಗೂ ವಿಕೇಂದ್ರೀಕೃತ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ನೀಡುವ ಮೂಲಕ ರಾಜ್ಯದ ಆರ್ಥಿಕತೆಯನ್ನು ವಿವಿಧ ವಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿಸುವಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ಉಪಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಈ ವರದಿಯು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ.

ನವ ಭಾರತಕ್ಕಾಗಿ ನವ ಕರ್ನಾಟಕ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಕೈಜೋಡಿಸಲು ನೀತಿ ನಿರೂಪಕರು, ಉದ್ಯಮ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು, ನಾಗರಿಕ ಸೇವಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು, ಶಿಕ್ಷಣ ತಜ್ಞರು ಮತ್ತು ನಾಗರಿಕರಿಂದ ಸಹಕಾರ ಮತ್ತು ಬೆಂಬಲವನ್ನು ನಾನು ಬಯಸುತ್ತೇನೆ. ಈ ವರದಿಯಲ್ಲಿನ ಅಂಶಗಳು ಕರ್ನಾಟಕವು USD 1 ಟ್ರಿಲಿಯನ್ ಆರ್ಥಿಕತೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸುವಲ್ಲಿ ಸಹಕಾರಿಯಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಬಸವರಾಜ ಬೊಮ್ಮಾಯಿ
ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳು, ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ

ಮುನ್ನುಡಿ

ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರವು ಪ್ರತಿ ವರ್ಷವೂ ಹೊರತರುವ ಆರ್ಥಿಕ ಸಮೀಕ್ಷೆಯು ಪ್ರಸ್ತುತ ಆರ್ಥಿಕತೆಯನ್ನು ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಮಾಡಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಮುಂದಿನ ಮಾರ್ಗಸೂಚಿಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ಕರ್ನಾಟಕವು ತನ್ನ ಪ್ರಗತಿಪರ ಪಯಣವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸುತ್ತಾ ಹಲವಾರು ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಗುರಿಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಮಾನವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಗುರಿಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸುವಲ್ಲಿ ಮುಂಚೂಣಿಯಲ್ಲರುತ್ತದೆ. ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ನಾವೀನ್ಯತೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ರಾಜ್ಯವಾಗಿದ್ದು, ನಾವೀನ್ಯತೆ ಸೂಚ್ಯಂಕದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ಸ್ಟಾರ್ಟ್‌ಅಪ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದೆ. ರಾಜ್ಯದ ಇನ್ ಆಫ್ ಡೂಯಿಂಗ್ ಬ್ಯುಸಿನೆಸ್ ನಲ್ಲಿ 17ನೇ ಶ್ರೇಣಿಯಿಂದ ಉತ್ತಮ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ತಲುಪಿದೆ. ರಾಜ್ಯದ ವಿತ್ತೀಯ ಕೊರತೆಯನ್ನು ರಾಜ್ಯ ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನದಲ್ಲಿ ಶೇ.4 ಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆಯಲ್ಲಿ ನಿಯಂತ್ರಿಸುವಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗುವ ಮೂಲಕ ಉತ್ತಮ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಭಾರತದ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ರಫ್ತಿನಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ಶ್ರೇಯಾಂಕವನ್ನು ಹಾಗೂ ಸರಕು ರಫ್ತಿನಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕನೇ ಶ್ರೇಯಾಂಕವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.

2022-23 ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಇರುವ \$0.27 ಟ್ರಿಲಿಯನ್ (ರೂ. 22.41 ಲಕ್ಷ ಕೋಟಿ) ರಾಜ್ಯದ ಒಟ್ಟು ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನವನ್ನು 2032 ರ ವೇಳೆಗೆ \$1 ಟ್ರಿಲಿಯನ್ ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನಕ್ಕೆ (ರೂ.99.5 ಲಕ್ಷ ಕೋಟಿ) ಗೆ ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ದೃಷ್ಟಿಕೋನವನ್ನು ಈ ವರ್ಷದ ಆರ್ಥಿಕ ಸಮೀಕ್ಷೆಯು ಹೊಂದಿದ್ದು, ಈ ಗುರಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ನವಕರ್ನಾಟಕದ ಉಪಕ್ರಮಗಳು ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿವೆ.

ಕೃಷಿ ವಲಯದ ಉಪಕ್ರಮಗಳಾದ ಕೃಷಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ನವೋದ್ಯಮಗಳು, ಕೃಷಿ-ಸಂಸ್ಕರಣೆ, ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ಬಹು ಬೆಳೆ ಪದ್ಧತಿ, ಸೂಕ್ಷ್ಮ ನೀರಾವರಿ ವಿಸ್ತರಣೆ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಬನ್ ಕ್ರೆಡಿಟ್ ನಗದೀಕರಣಗಳನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುವ ಮೂಲಕ ಕೃಷಿ ವಲಯದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯು 2032ರ ವೇಳೆಗೆ ಶೇ.14.8 ರಿಂದ ಶೇ.18.8 ಕ್ಕೆ ಏರಿಕೆಯೊಂದಿಗೆ ಒಟ್ಟು ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನವು ರೂ.3.09 ಲಕ್ಷ ಕೋಟಿಗಳಿಂದ ರೂ.16.5 ಲಕ್ಷ ಕೋಟಿಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತದೆ.

ಕೈಗಾರಿಕಾ ವಲಯದ ಕಾರ್ಯತಂತ್ರಗಳಾದ ಖಾಸಗಿ ಉಪವಲಯದ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪ್ಲಾನ್ ಮತ್ತು ಪ್ಲೇ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಕ್ಷಣಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಲಭ್ಯವಿರುವ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುವುದು, ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಹೊರವಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಎಂ.ಎಸ್. ಎಂ.ಇ. ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುವುದು, ಹೊಸ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀತಿ, ಉತ್ಪಾದನೆ ಸಂಯೋಜಿತ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಯೋಜನೆ, ಕೈಗಾರಿಕಾ ನೀತಿ 2020-25, ಭೌತಿಕ ಮತ್ತು ಡಿಜಿಟಲ್ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯಗಳಿಂದ ಕೈಗಾರಿಕಾ ವಲಯದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯು 2032ರ ವೇಳೆಗೆ ಶೇ.9.1 ರಿಂದ ಶೇ.17.6ಕ್ಕೆ ಏರಿಕೆಯಾಗಿ ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನವು ರೂ.4.29 ಲಕ್ಷ ಕೋಟಿಗಳಿಂದ ರೂ.21.4 ಲಕ್ಷ ಕೋಟಿಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕದ ಸೇವಾ ವಲಯವು ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಕೊಡುಗೆಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತಿದ್ದು, ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮ, ಇ-ಮೊಬಲಿಟಿ, ಡಿಜಿಟಲ್, ಅಗ್ರಿಟೆಕ್, ಫಿನ್ಟೆಕ್, ಎಡ್ಯುಟೆಕ್ ಮತ್ತು ಗಿಗ್ ಎಕಾನಮಿಗಳಿಗೆ ಉತ್ತೇಜನ ನೀಡುವುದರ

ಮೂಲಕ ಈ ವಲಯದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯು 2032ಕ್ಕೆ ಶೇ.13.4 ರಿಂದ ಶೇ.16 ಕ್ಕೆ ಏರಿಕೆಯಾಗಿ ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನವು ರೂ. 13.14 ಲಕ್ಷ ಕೋಟಿಗಳಿಂದ ರೂ. 61.6 ಲಕ್ಷ ಕೋಟಿಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತದೆ.

ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ವರ್ಧನೆ, ಮೂಲಸೌಕರ್ಯ ಬೆಂಬಲ ಮತ್ತು ಅಧಿಕಾರಗಳ ಪ್ರತ್ಯಾಯೋಜನೆ ಬಲಪಡಿಸುವ ಮೂಲಕ ಜಿಲ್ಲೆಯನ್ನು ಬೆಳವಣಿಗೆ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಮೂಲವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲು ಕರ್ನಾಟಕವು ತನ್ನ ವಿಕೇಂದ್ರೀಕೃತ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಬಲಪಡಿಸುವ ಗುರಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.

2022-23ನೇ ಸಾಲಿನ ಆರ್ಥಿಕ ಸಮೀಕ್ಷೆಗೆ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಒದಗಿಸಿದ ಇಲಾಖೆಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಇದನ್ನು ಹೊರತರಲು ಸಹಕರಿಸಿದ ಡಾ. ರಿಚರ್ಡ್ ವಿನ್ಸೆಂಟ್ ಡಿಸೋಜಾ, ಯೋಜನಾ ಇಲಾಖೆಯ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿರವರನ್ನು ಅಭಿನಂದಿಸುತ್ತೇನೆ. ಈ ವರದಿಯನ್ನು ಸಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹೊರತರಲು ಶ್ರಮಿಸಿದ ಶ್ರೀ. ಎನ್. ಮಾಧುರಾಮ್, ನಿರ್ದೇಶಕರು, ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಖ್ಯಿಕ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯ, ಶ್ರೀ ಸಿ. ಕೆಂಪಯ್ಯ, ಹಿರಿಯ ಸಮಾಲೋಚಕರು, ಶ್ರೀ ಕೆ. ನರಸಿಂಹ ಭಣಿ, ಜಂಟಿ ನಿರ್ದೇಶಕರು, ಶ್ರೀ ಆರ್. ಮಂಜುನಾಥ್, ಸಹಾಯಕ ನಿರ್ದೇಶಕರು ಮತ್ತು ಸಮನ್ವಯಾಧಿಕಾರಿಗಳು / ನೋಡಲ್ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಮತ್ತು ಬೆಂಬಲ ನೀಡಿದ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ವರ್ಗದವರಿಗೆ ಧನ್ಯವಾದಗಳು. ಈ ವರದಿಯನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಲು ಗಣನೀಯ ಕೊಡುಗೆಯನ್ನು ನೀಡಿದ ಡಾ. ಎ. ವಿ. ಮಂಜುನಾಥ್, ನಿರ್ದೇಶಕರು, ಕರ್ನಾಟಕ ಮೌಲ್ಯಮಾಪದ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ ಇವರನ್ನು ಪ್ರಶಂಸಿಸುತ್ತೇನೆ.

§1 ಟ್ರಾನ್ಸಿಯನ್ ಆರ್ಥಿಕತೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸುವುದಕ್ಕೆ, ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಯೋಜನೆಗಳ ಕಾರ್ಯಕ್ಷಮತೆ, ನೀತಿಗಳು, ಸಾಧನೆಗಳು, ಸವಾಲುಗಳು ಮತ್ತು ಮುಂದಿನ ಹಾದಿಗಳ ಕುರಿತ ಉಪಯುಕ್ತ ಒಳನೋಟವನ್ನು ಈ ಸಮೀಕ್ಷೆಯು ನೀತಿ ನಿರೂಪಕರು, ಉದ್ಯಮ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು, ಶಿಕ್ಷಣ ತಜ್ಞರು, ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಮತ್ತು ನಾಗರಿಕರಿಗೆ ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ ಎಂದು ನಾನು ಬಯಸುತ್ತೇನೆ.

ಡಾ. ಶಾಲಿನಿ ರಜನೀಶ್, ಭಾ.ಆ.ಸೇ.

ಸರ್ಕಾರದ ಅಪರ ಮುಖ್ಯ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳು
ಯೋಜನೆ, ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಸಂಯೋಜನೆ ಮತ್ತು ಸಾಂಖ್ಯಿಕ ಇಲಾಖೆ

ಪರಿವಿಡಿ

ಕ್ರಮ. ಸಂ.	ವಿವರಗಳು	ಪುಟ
	ಕಾರ್ಯಕಾರಿ ಸಾರಾಂಶ	1-18
1.	ರಾಜ್ಯ ಆದಾಯ ಮತ್ತು ಬೆಲೆಗಳು	19-56
2.	ವಿತ್ತೀಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹಾಗೂ ರಾಜ್ಯ ಹಣಕಾಸು	57-94
3.	ಹೂಡಿಕೆ ಮತ್ತು ರಫ್ತುಗಳು	95-132
4.	ಗ್ರಾಮೀಣಾಭಿವೃದ್ಧಿ	133-156
5.	ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ	157-182
6.	ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ಆಹಾರ ನಿರ್ವಹಣೆ	183-232
7.	ನೈಸರ್ಗಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮತ್ತು ಪರಿಸರ	233-318
8.	ಕೈಗಾರಿಕೆ	319-344
9.	ಕೌಶಲ್ಯ, ಉದ್ಯಮಶೀಲತೆ, ಉದ್ಯೋಗ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಮಿಕ ಕಲ್ಯಾಣ	345-374
10.	ಆರ್ಥಿಕ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯಗಳು	375-440
11.	ಮಾನವಾಭಿವೃದ್ಧಿ	441-520
12.	ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲ ಉತ್ತಮ ಆಡಳಿತದ ಅಭ್ಯಾಸಗಳು	521-548

ಕಾರ್ಯಕಾಲಿ ನಾರಾಂಶ

ಕರ್ನಾಟಕ ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನವು ರಾಷ್ಟ್ರದ ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನದಲ್ಲಿ ಶೇ.8.2 ರಷ್ಟಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯವು ರೂ.3.01 ಲಕ್ಷ ತಲಾದಾಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ಇದು ಭಾರತದ ತಲಾದಾಯಕ್ಕಿಂತ ಶೇ. 77 ರಷ್ಟಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ರಾಜ್ಯವು ಹಲವಾರು ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಗುರಿಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿದ್ದು, ಒಟ್ಟಾರೆ 100 ಅಂಕಗಳ ಪೈಕಿ 72 ಅಂಕಗಳನ್ನು ಪಡೆದು ರಾಜ್ಯಗಳ ಪೈಕಿ ಮೂರನೇ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದೆ. ರಾಜ್ಯದ ಮಾನವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸೂಚ್ಯಂಕವು 1999 ರಲ್ಲಿ 0.432 ರಷ್ಟಿದ್ದು ಇದು 2021ಕ್ಕೆ 0.644 ಕ್ಕೆ ಏರಿಕೆಯಾಗಿದೆ. ಇದು ರಾಜ್ಯವು ಮಾನವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಸುಧಾರಣೆಗೊಂಡಿರುವುದನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸುತ್ತದೆ. ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ನಾವೀನ್ಯತೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ರಾಜ್ಯವಾಗಿದ್ದು ನಾವೀನ್ಯತಾ ಸೂಚ್ಯಂಕದಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ರಾಜ್ಯ ಸ್ಟಾರ್ಟ್-ಅಪ್‌ಗಳ ಶ್ರೇಯಾಂಕದಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ಸ್ಥಾನ ಗಳಿಸಿದೆ. ರಾಜ್ಯವು ವಿತ್ತಿಯ ಕೊರತೆಯನ್ನು ರಾಜ್ಯ ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನದಲ್ಲಿ ಶೇ.4ಕ್ಕಿಂತಲೂ ಕಡಿಮೆಯಲ್ಲಿ ನಿಯಂತ್ರಿಸುವಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗುವ ಮೂಲಕ ಉತ್ತಮ ಆರ್ಥಿಕತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ಸ್ಟಾರ್ಟ್-ಅಪ್‌ಗಳ ರಾಜಧಾನಿಯಾಗಿರುವ ಬೆಂಗಳೂರ ನಗರವು ಭಾರತದಲ್ಲಿರುವ 100 ಯುನಿಕಾರ್ನ್‌ಗಳ ಪೈಕಿ 40 ಯುನಿಕಾರ್ನ್‌ಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿ ಉತ್ತಮ ಸ್ಥಾನಮಾನ ಪಡೆದಿದೆ.

ಕೈಗಾರಿಕಾ ನೀತಿ- 2020-25 ಹಾಗೂ ಏಕಗವಾಕ್ಷಿ ಅಫಿಡವಿಟ್ ಆಧಾರಿತ ವಿಲೇವಾರಿಯಿಂದ ರಾಜ್ಯವು ಬಂಡವಾಳ ಹೂಡಿಕೆಗೆ ಪ್ರಮುಖ ಆಕರ್ಷಣೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಇನ್ ಆಫ್ ಡೂಯಿಂಗ್ ಬಿಸಿನೆಸ್‌ನಲ್ಲಿ 17ರ ಶ್ರೇಯಾಂಕದಲ್ಲಿದ್ದ ರಾಜ್ಯವು ಈಗ ಉತ್ತಮ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ತಲುಪಿದೆ. ರಾಜ್ಯವು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸಾಫ್ಟ್‌ವೇರ್ ರಫ್ತಿನಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದು ಹಾಗೂ ಸರಕು ರಫ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕನೇ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದೆ.

2.91 ಲಕ್ಷ ಆರ್‌ಸಿಎಚ್ ಗುರುತಿನ ಚೀಟಿಗಳನ್ನು ಆಧಾರ್‌ನೊಂದಿಗೆ ಜೋಡಣೆ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯವು ಮೊದಲನೇ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದೆ. ಅವಧಿ ಮೀರಿದ ಗಣಿಗಾರಿಕೆ ಗುತ್ತಿಗೆಯನ್ನು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಹರಾಜು ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯವು ಪ್ರಥಮ ರಾಜ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ವರ್ಗ 1ರಡಿ (ಕಬ್ಬಿಣ, ಲೈಮ್‌ಸ್ಟೋನ್ ಮತ್ತು ಬಾಕ್ಸೈಟ್) ಖನಿಜಗಳನ್ನು ಹೊರತೆಗೆಯುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಧಿಸಿದ ಪ್ರಗತಿಗೆ “ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಖನಿಜ ವಿಕಾಸ್ ಪುರಸ್ಕಾರ” ದ ಮೂರನೇ ಬಹುಮಾನವನ್ನು ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರವು ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ನೀಡಿದೆ. ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರದ ಜಲಶಕ್ತಿ ಮಂತ್ರಾಲಯವು ಸುಜಲಂ 2.0 ಅಭಿಯಾನ ಮತ್ತು ಸ್ವಚ್ಛತಾ ಹಿ ಸೇವಾ 2022ರ ಅಭಿಯಾನದಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಪ್ರಥಮ ಬಹುಮಾನವನ್ನು ಹಾಗೂ ಬಯಲು ಶೌಚ ಮುಕ್ತ ಮಹತ್ವಾಕಾಂಕ್ಷಿಯ ಗ್ರಾಮಗಳಡಿ ಎರಡನೇ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ನೀಡಿದೆ. ಸ್ವಚ್ಛ, ಸ್ವಸ್ಥ, ಸರ್ವತ್ರ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಡಿಯಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯದ 46 ಸಮುದಾಯ ಆರೋಗ್ಯ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು 22 ನಗರ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ನೈರ್ಮಲ್ಯ ಮತ್ತು ಶುಚಿತ್ವ ನಿರ್ವಹಣೆಗಾಗಿ “ಸ್ವಚ್ಛ ರತ್ನ” ಪ್ರಶಸ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿರುತ್ತವೆ. ವಿಶ್ವ ಪುಸ್ತಕ ದಾಖಲೆ, ಲಂಡನ್ ಇವರು ಕರ್ನಾಟಕ ಡಿಜಿಟಲ್ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಗ್ರಂಥಾಲಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಕೈಗೊಂಡಿರುವ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಿ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಉಪಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದೆ.

2022ರಲ್ಲಿ ನಡೆದ 13 ನೇ ಅಗ್ರಿಕಲ್ಚರ್ ಅಡರ್‌ಶಿಪ್ ಅವಾರ್ಡ್‌ನಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕವು ತೋಟಗಾರಿಕೆಗೆ ನೀಡಿರುವ ಉತ್ತೇಜನಕ್ಕೆ “ಅತ್ಯುತ್ತಮ ತೋಟಗಾರಿಕೆ ರಾಜ್ಯ-2022” ಪ್ರಶಸ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿದೆ. 2021-22ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕವು ಕಡಲ ಮೀನು ಉತ್ಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ ಐದನೇ ಮತ್ತು ಒಳನಾಡು ಮೀನು ಉತ್ಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ ಏಳನೇ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದೆ. ವಿಶ್ವಬ್ಯಾಂಕ್ ಕರ್ನಾಟಕವನ್ನು ರಿವಾರ್ಡ್ ಯೋಜನೆಯಡಿ (ಕೃಷಿಯ ಸುಸ್ಥಿರತೆಗಾಗಿ ನವೀನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಮೂಲಕ ಜಲಾನಯನ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಪುನಶ್ಚೇತನಗೊಳಿಸುವುದು) ಇತರ ರಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ಮುನ್ನಡೆಸಲು ಲೈಟ್ ಹೌಸ್ ಪಾರ್ಟನರ್‌ಯಾಗಿ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿದೆ.

ರಾಜ್ಯದ ಪ್ರಸ್ತುತ ಆರ್ಥಿಕತೆ 0.27 ಟ್ರಿಲಿಯನ್ (ರೂ.22.41 ಲಕ್ಷ ಕೋಟಿ-2022-23) ನಿಂದ 2032 ರ ವೇಳೆಗೆ \$1 ಟ್ರಿಲಿಯನ್ ಆರ್ಥಿಕತೆಯ (ರೂ. 99.5 ಲಕ್ಷ ಕೋಟಿ) ದೃಷ್ಟಿಕೋನವನ್ನು ರಾಜ್ಯವು ಹೊಂದಿದೆ. ನವ ಕರ್ನಾಟಕ ಉಪಕ್ರಮಗಳು 2032 ರ ವೇಳೆಗೆ \$1 ಟ್ರಿಲಿಯನ್ (ರೂ.99.5 ಲಕ್ಷ ಕೋಟಿ) ಆರ್ಥಿಕತೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಪೂರಕವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಈ ಗುರಿಯನ್ನು ತಲುಪಲು ಫಲಿತಾಂಶ ಆಧಾರಿತ ಕಾರ್ಯತಂತ್ರಗಳಡಿ ನಾಗರಿಕರು

ಕೈಪೋಡಿಸಬೇಕಿದೆ. ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ದೂರ ದೃಷ್ಟಿ ಯೋಜನೆ, ಗುರಿ ನಿಗದಿಪಡಿಸುವಿಕೆ, ಫಲತಾಂಶ-ಆಧಾರಿತ, ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಮತ್ತು ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ, ಕಾರ್ಯತಂತ್ರ ಮತ್ತು ಮಾನವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಉಪಕ್ರಮಗಳ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಮುಂದಿನ ದಶಕವು ಪೀಳಿಗೆಗೆ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲರುವ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತಿದ್ದು ಈ ಗುರಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ನಾಗರಿಕರು ಒಟ್ಟಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಬೇಕು.

1. ರಾಜ್ಯ ಆದಾಯ ಮತ್ತು ಬೆಲೆಗಳು

- ❑ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದ ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನವು 2021-22 ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ರೂ.19.62 ಲಕ್ಷ ಕೋಟಿಗಳಿದ್ದು, 2022-23ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಶೇ.14.2ರ ಬೆಳವಣಿಗೆಯೊಂದಿಗೆ ರೂ. 22.41 ಲಕ್ಷ ಕೋಟಿಗಳಷ್ಟು ಆಗುವ ನಿರೀಕ್ಷೆ ಇದೆ. ಇದೇ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿನ ತಲಾದಾಯವು ಸಹ ರೂ.2,65,623 ರೂಪಾಯಿಗಳಿಂದ ರೂ.3,01,673 ಗಳಷ್ಟು ಏರಿಕೆ ಆಗುವ ನಿರೀಕ್ಷೆ ಇದೆ.
- ❑ ಕೃಷಿ ವಲಯದ ಬೆಳವಣಿಗೆ ದರ 2021-22ನೇ ಸಾಲಿನ ಶೇ.8.7 ಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಶೇ.5.5 ರಷ್ಟು ಬೆಳವಣಿಗೆಯಾಗಬಹುದೆಂದು ಅಂದಾಜಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕೈಗಾರಿಕಾ ವಲಯದ ಬೆಳವಣಿಗೆ ದರ 2021-22ರಲ್ಲಿ ಶೇ.10.3 ಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಶೇ.5.1 ರಷ್ಟು ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ಇದು ಶ್ರಮ ಸಾಂದ್ರ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳ ತೀವ್ರ ಉತ್ತೇಜನದ ಅಗತ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಹಿಂದಿನ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಶೇ. 5.4 ಸೇವೆಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆ ದರವು IT ಸಂಬಂಧಿತ ಸೇವೆಗಳ (GSDP ಯ 23%) ಬೆಳವಣಿಗೆ ಕಾರಣದಿಂದ, ಶೇ. 9.2 ಮಟ್ಟವನ್ನು ತಲುಪುವ ನಿರೀಕ್ಷೆಯಿದೆ. ಹಣಕಾಸು ಸೇವೆಗಳು (6.4%) ಮತ್ತು ಸಾರಿಗೆ (2.8%) ಕ್ಷೇತ್ರಗಳನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುವ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. 2020-25ರ ಮಾಹಿತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ (IT) ನೀತಿಯು ಬೆಂಗಳೂರಿನಿಂದ ಹೊರಗೆ ಮಾಹಿತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.
- ❑ .GSVA ರಲ್ಲಿ ಸೇವೆಯು ಶೇ. 64ರಷ್ಟು ಅತ್ಯುನ್ನತ (Highest) ಪಾಲುನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ನಂತರದ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಕೈಗಾರಿಕೆ ಶೇ. 21 ರಷ್ಟು ಮತ್ತು ಕೃಷಿಯು ಶೇ. 15 ರಷ್ಟು ಪಾಲನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.
- ❑ 2022-23ರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಭಾರತದ GDP ಶೇ. 7ಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ GSDP ಯು ಶೇ. 7.9ರಷ್ಟು ಬೆಳವಣಿಗೆಯಾಗಿರುವುದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ.
- ❑ ಸ್ಥಿರ ಬೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ (2011-12) ಶೇ. 7.9ರಷ್ಟು ಬೆಳವಣಿಗೆ ದರದೊಂದಿಗೆ GSDPಯು ರೂ.13,26,319 ಕೋಟಿಗೆ ತಲುಪುವ ನಿರೀಕ್ಷೆಯಿದೆ. 2021-22ರಲ್ಲಿ ಶೇ. 11 ರಷ್ಟು ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.
- ❑ 2022-23ರಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ತಲಾ ಆದಾಯವು ರೂ.3,01,673 ರಷ್ಟಿದ್ದು, ರೂ.1,70,620 ಅಖಲ ಭಾರತ ತಲಾ ಆದಾಯಕ್ಕಿಂತ ಕರ್ನಾಟಕದ ತಲಾ ಆದಾಯವು ಶೇ. 77ರಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಿದೆ.
- ❑ ಅಖಲ ಭಾರತ ಜಿಡಿಪಿಯಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ಪಾಲು 2021-22 ರಲ್ಲಿ ಶೇ. 8.3 ರಷ್ಟಿದ್ದು 2022-23 ರಲ್ಲಿ ಇದು ಶೇ. 8.2 ರಷ್ಟು ಆಗಿದೆ.
- ❑ 2021-22 ರ ಜಿಲ್ಲಾ ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನದ ಪ್ರಕಾರ ಮೊದಲ ಐದು ಜಿಲ್ಲೆಗಳಾದ ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ, ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ, ಬೆಳಗಾವಿ, ತುಮಕೂರು ಮತ್ತು ಮೈಸೂರು ಜಿಲ್ಲೆಗಳು ಅತ್ಯುನ್ನತ ಕೊಡುಗೆಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತಿದ್ದು. ಕೊಪ್ಪಳ, ಚಾಮರಾಜನಗರ, ಗದಗ, ಯಾದಗಿರಿ ಮತ್ತು ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆಗಳು GSDP ಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಕಡಿಮೆ ಕೊಡುಗೆ ನೀಡುತ್ತಿರುವ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಾಗಿವೆ.
- ❑ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಜಿಲ್ಲೆಯೂ ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಹೊಂದುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ಜಿಡಿಪಿಯನ್ನು ಬಲಪಡಿಸಲು ಮತ್ತು ವರ್ಧಿಸಲು ಜಿಲ್ಲಾ ಯೋಜನಾ ಸಮಿತಿಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ನೀತಿ ಆಯೋಗದ ಮಹತ್ವಾಕಾಂಕ್ಷಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವಾದ "ಜಿಲ್ಲೆಯು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಮೂಲಾಧಾರ"(District as a Fulcrum of Development) ದ ಬೆಂಬಲದೊಂದಿಗೆ ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತದೆ.

- ❑ ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ತಲಾ ಆದಾಯವು ರೂ. 6,21,131 ಗಳೊಂದಿಗೆ ಮೊದಲ ಶ್ರೇಯಾಂಕದಲ್ಲಿದೆ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಯು ರೂ.1,24,998 ತಲಾ ಆದಾಯದೊಂದಿಗೆ ಕೊನೆಯ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದೆ.

2. ವಿತ್ತೀಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹಾಗೂ ರಾಜ್ಯ ಹಣಕಾಸು

- ❑ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯವು ತೆರಿಗೆ ಮತ್ತು ತೆರಿಗೆಯೇತರ ಆದಾಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿ, ರಾಜಸ್ವ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಕಡಿತಗೊಳಿಸುವ ಮೂಲಕ ವಿತ್ತೀಯ ಕೊರತೆಯನ್ನು ಒಟ್ಟು ರಾಜ್ಯದ ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನದ ಶೇ. 4 ರಷ್ಟು (3.26) ನಿರ್ವಹಿಸಿರುತ್ತದೆ.
- ❑ 2021-22ರ ಒಟ್ಟು ಜಮೆಗಳು ಪರಿಷ್ಕೃತ ಅಂದಾಜು ರೂ. 2,59,309 ಕೋಟಿಯಷ್ಟಿದ್ದು, 2022-23 ರಲ್ಲಿ ಆಯವ್ಯಯ ಅಂದಾಜು ರೂ. 2,65,374 ಕೋಟಿಗಳಿಗೆ ಏರಿಕೆಯಾಗಿದೆ.
- ❑ ರಾಜಸ್ವ ಜಮೆಗಳು 2021-22 (ಪ.ಅಂ) ರಲ್ಲಿ ರೂ. 1,89,579 ಕೋಟಿಯಷ್ಟಿದ್ದು, 2022-23 (ಆ.ಅಂ) ರಲ್ಲಿ ರೂ. 1,89,888 ಕೋಟಿಗಳಿಗೆ ಏರಿಕೆಯಾಗಿದೆ.
- ❑ ಬಂಡವಾಳ ಜಮೆಗಳು 2021-22 (ಪ.ಅಂ) ರಲ್ಲಿ ರೂ. 69,730 ಕೋಟಿಯಷ್ಟಿದ್ದು, 2022-23 (ಆ.ಅಂ) ರಲ್ಲಿ ರೂ. 75,487 ಕೋಟಿಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಾಗುವ ನಿರೀಕ್ಷೆಯಿದೆ.
- ❑ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ವೆಚ್ಚವು 2021-22 (ಪ.ಅಂ) ರಲ್ಲಿ ರೂ. 1,63,825 ಕೋಟಿಗಳಿಂದ 2022-23 (ಆ.ಅಂ) ರಲ್ಲಿ ರೂ. 1,73,309 ಕೋಟಿಗಳಷ್ಟು ಏರಿಕೆಯಾಗಿದೆ. ಇದೇ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ವೆಚ್ಚದ ಪಾಲು ಶೇ. 65.21 ರಿಂದ ಶೇ. 65.47ಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುತ್ತದೆ.
- ❑ ಒಟ್ಟು ವೆಚ್ಚವು 2021-22 (ಪ.ಅಂ) ರಲ್ಲಿ ರೂ. 2,53,165 ಕೋಟಿಯಷ್ಟಿದ್ದು, 2022-23 (ಆ.ಅಂ) ರಲ್ಲಿ ರೂ. 2,65,720 ಕೋಟಿಗಳಿಗೆ ಏರಿಕೆಯಾಗಿದೆ.
- ❑ ತೆರಿಗೆಯೇತರ ರಾಜಸ್ವವು 2021-22 (ಪ.ಅಂ) ರಲ್ಲಿ ರೂ. 9,000 ಕೋಟಿಯಷ್ಟಿದ್ದು, 2022-23 (ಆ.ಅಂ) ರಲ್ಲಿ ರೂ. 10,941 ಕೋಟಿಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ.
- ❑ ತಲಾವಾರು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ವೆಚ್ಚವು 2021-22 (ಪ.ಅಂ) ರಲ್ಲಿ ರೂ. 23,172 ರಷ್ಟು ಇದ್ದು 2022-23 (ಆ.ಅಂ) ರಲ್ಲಿ ರೂ. 24,171 ರಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ.
- ❑ ಬಂಡವಾಳ ಬಡವಾಡೆಯ ರಾಜ್ಯಾದಾಯದ ಪ್ರತಿಶತಕ್ಕೆ 2021-22 (ಪ.ಅಂ) ರಲ್ಲಿ ಶೇ. 2.29 ರಷ್ಟಿದ್ದು, 2022-23 (ಆ.ಅಂ) ರಲ್ಲಿ ಶೇ. 2.31 ರಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ.
- ❑ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವೆಚ್ಚಗಳ ದಕ್ಷತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು, ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಗುರಿಗಳಿಗೆ (ಎಸ್.ಡಿ.ಜಿ) ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಖಾತ್ರಿಪಡಿಸುವುದು, ವಿವಿಧ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಸಮೀಕರಣಗೊಳಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಸಹಾಯಾನುಧಾನಗಳನ್ನು ಕಡಿತಗೊಳಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಆದಾಯದ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು. ಇವುಗಳೆಲ್ಲವೂ ರಾಜ್ಯದ ಆರ್ಥಿಕ ಪ್ರಗತಿಗೆ ಪ್ರಮುಖ ಅಂಶಗಳಾಗಿರುತ್ತವೆ.

3. ಹೂಡಿಕೆ ಮತ್ತು ರಫ್ತುಗಳು

- ❑ ಅಕ್ಟೋಬರ್ 2019 ರಿಂದ ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ 2022 ರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯವು \$39.36 ಬಿಲಿಯನ್‌ನಷ್ಟು ನೇರ ಹೂಡಿಕೆ (FDI) ಈಕ್ವಿಟಿ ಒಳಹರಿವನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸಿದ್ದು, ಇದು ಅಖಿಲ ಭಾರತದ ಶೇ. 23 ರಷ್ಟಿದೆ.
- ❑ 2022ರ ಏಪ್ರಿಲ್‌ನಿಂದ ಡಿಸೆಂಬರ್‌ವರೆಗೆ 1.95 ಲಕ್ಷ ಉದ್ಯೋಗ ಸೃಷ್ಟಿಗಾಗಿ ರೂ. 2.37 ಲಕ್ಷ ಕೋಟಿ ಮೌಲ್ಯದ 393 ಹೂಡಿಕೆ ಯೋಜನೆಗಳಿಗೆ ಅನುಮೋದನೆ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.
- ❑ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರವು \$ 47.3 ಮಿಲಿಯನ್ ಕಾರ್ಪಸ್ ಹೊಂದಿರುವ ಹಲವಾರು ನವೋದ್ಯಮ ಕೇಂದ್ರಿತ ನಿಧಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದೆ.

- ❑ ಕರ್ನಾಟಕವು 5500+ IT/ITES ಕಂಪನಿಗಳಿಗೆ ನೆಲೆಯಾಗಿದ್ದು, 750 ಬಹುರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಂಪನಿಗಳು \$ 58 ಬಿಲಿಯನ್ ರಷ್ಟಿಗೆ ಕೊಡುಗೆ ನೀಡುತ್ತಿವೆ, 12 ಲಕ್ಷಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ವೃತ್ತಿಪರರಿಗೆ ನೇರ ಉದ್ಯೋಗವನ್ನು ಮತ್ತು 31 ಲಕ್ಷಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಪರೋಕ್ಷ ಉದ್ಯೋಗಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತಿವೆ. ಈ ಉದ್ಯಮಿಗಳು ರಾಜ್ಯದ ಜಿಡಿಪಿಗೆ ಶೇ.25 ಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಕೊಡುಗೆ ನೀಡುತ್ತಿದೆ. ದೇಶದ \$ 155 ಬಿಲಿಯನ್ ಸಾಫ್ಟ್‌ವೇರ್ ರಫ್ತುಗಳ ಪೈಕಿ ರಾಜ್ಯದ ಪಾಲು ಶೇ.40 ರಷ್ಟಿರುತ್ತದೆ.
- ❑ ಕರ್ನಾಟಕದ ಜೈವಿಕ ಆರ್ಥಿಕತೆಯು ವರ್ಷದಿಂದ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಶೇ.15 ರಷ್ಟು ದಾಖಲೆಯಾಗಿ 2022 ರಲ್ಲಿ \$ 18.9 ಬಿಲಿಯನ್ ಮೌಲ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ.
- ❑ ಒಟ್ಟಾರೆ ಶೇ.30 ರಷ್ಟು ಜಿಡಿಪಿಯನ್ನು ಡಿಜಿಟಲ್ ಆರ್ಥಿಕತೆಯಿಂದ ಪಡೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. KDEMನ ಉಪಕ್ರಮಗಳಿಂದ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಹೊರ ವಲಯಗಳ ಮಿಷನ್‌ನಡಿ ಮೈಸೂರು, ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ ಮತ್ತು ಮಂಗಳೂರು ಕ್ಲಸ್ಟರ್‌ಗಳಲ್ಲಿ 2026ರ ವೇಳೆಗೆ 5,000 ಐಟಿ ಕಂಪನಿಗಳು ಮತ್ತು ನವೋದ್ಯಮಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲು ಗಮನಹರಿಸುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಇವುಗಳು 2026ರ ವೇಳೆಗೆ 10 ಲಕ್ಷ (ನೇರ ಮತ್ತು ಪರೋಕ್ಷ) ಉದ್ಯೋಗಾವಕಾಶಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತದೆ.
- ❑ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯವು ಏಪ್ರಿಲ್‌ನಿಂದ ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ 2022ವರೆಗೆ ಭಾರತದ 26 ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ರೂ.41,678 ಕೋಟಿ ವಿದೇಶಿ ನೇರ ಬಂಡವಾಳ ಒಳಹರಿವಿನ ಮೂಲಕ ಎರಡನೇ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದೆ.
- ❑ 2021-22ರಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ರಫ್ತು ಸುಮಾರು ರೂ.9,51,794 ಕೋಟಿಯಿದ್ದು, ಇದು ದೇಶದ ರಫ್ತಿನ ಸುಮಾರು ಶೇ. 18.9 ರಷ್ಟಿದೆ. 2021-22ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ರಫ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ಸರಕು ರಫ್ತುಗಳ ಪಾಲು ಸುಮಾರು ಶೇ.6.13 ರಷ್ಟಿದ್ದು ಸಾಫ್ಟ್‌ವೇರ್/ಸೇವಾ ರಫ್ತುಗಳು ಶೇ.41 ರಷ್ಟಿದೆ.
- ❑ 2019-20 ರಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಸರಕುಗಳಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯದ ರಫ್ತುಗಳು ಸುಮಾರು \$1,300 ಮಿಲಿಯನ್ 2020-21 ರಲ್ಲಿ \$1,582 ಮಿಲಿಯನ್‌ಗೆ ಹೆಚ್ಚಳವಾಗಿ ಶೇ.21.7 ರಷ್ಟು ಗಮನಾರ್ಹ ಹೆಚ್ಚಳವಾಗಿದೆ.
- ❑ KESDM 2013 ನೀತಿಯಡಿ ನೋಂದಾಯಿಸಲಾದ 72 ಕಂಪನಿಗಳು ರೂ.14.57 ಕೋಟಿ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಧನವನ್ನು ಪಡೆದಿರುತ್ತವೆ.
- ❑ ಕೆ-ಟೆಕ್ ಇನ್ನೋವೇಶನ್ ಹಬ್‌ಗಳು 4 ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ 101 ತಂಡಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ಈ ಪೈಕಿ 50 ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಮಹಿಳೆಯರು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ.
- ❑ ನ್ಯೂ ಏಜ್ ಇನ್‌ಕ್ಯುಬೇಶನ್ ನೆಟ್‌ವರ್ಕ್ (NAIN) ಅಡಿಯಲ್ಲಿ 40 ಜಿಲ್ಲಾ ಇನ್ನೋವೇಶನ್ ಹಬ್‌ಗಳು, 60 ನವೋದ್ಯಮಗಳು, 35 ಪೇಟೆಂಟ್‌ಗಳು, 302 ಪ್ರೊಟೊಟೈಪ್‌ಗಳು, 400 ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ❑ ಭಾರತೀಯ ಖಾಸಗಿ ಮತ್ತು ವಿದೇಶಿ ಹೂಡಿಕೆಗಳ ಆಕರ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ನೀತಿಗಳು ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು (ಎ) ಸಾರ್ವಜನಿಕ (ಕೇಂದ್ರ, ರಾಜ್ಯ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರ) ಹೂಡಿಕೆಗಳು ಮತ್ತು ಖಾಸಗಿ ಹೂಡಿಕೆಗಳು (ಬಿ) ಒಟ್ಟು (ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಮತ್ತು ಖಾಸಗಿ) ಹೂಡಿಕೆಗಳು ಮತ್ತು ರಫ್ತುಗಳ ನಡುವಿನ ಪೂರಕತೆಯನ್ನು ಆಧರಿಸಿವೆ. ಖಾಸಗಿ ಮತ್ತು ವಿದೇಶಿ ಹೂಡಿಕೆಗಳನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸುವಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಮತ್ತು ಆಧುನಿಕ ವಲಯಗಳಲ್ಲಿ ರಫ್ತುಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮತೆಯು ಹೆಚ್ಚಿನ ಆರ್ಥಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಮತ್ತು ಉತ್ಪಾದಕ ಉದ್ಯೋಗ ಸೃಷ್ಟಿಗೆ ಕೊಡುಗೆ ನೀಡುತ್ತದೆ. ಈ ವಿಧಾನವು ಕರ್ನಾಟಕ ಹೂಡಿಕೆ ಮತ್ತು ರಫ್ತುಮಾದರಿಯ ಉತ್ತೇಜನಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ.

4. ಗ್ರಾಮೀಣಾಭಿವೃದ್ಧಿ

- ❑ ಪ್ರಸಕ್ತ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ವಸತಿ ಯೋಜನೆಗಳ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ನವೆಂಬರ್ 2022ರ ಅಂತ್ಯಕ್ಕೆ ರೂ.1715 ಕೋಟಿಗಳನ್ನು ವೆಚ್ಚ ಮಾಡಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ 93,674 ಮನೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗಿದೆ ಮತ್ತು 1099 ವಸತಿ ನಿವೇಶನಗಳನ್ನು ವಿತರಿಸಲಾಗಿದೆ.

- ❑ 2022-23ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ 15ನೇ ಹಣಕಾಸು ಆಯೋಗದ ಅನುದಾನದಡಿ ನವಂಬರ್ 22ರ ಅಂತ್ಯಕ್ಕೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ರೂ.1653 ಕೋಟಿ, ರೂ. 71 ಕೋಟಿ ಮತ್ತು ರೂ. 36 ಕೋಟಿಗಳನ್ನು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿ, ತಾಲ್ಲೂಕು ಪಂಚಾಯತಿ ಮತ್ತು ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತಿಗಳಿಗೆ ಬಿಡುಗಡೆಗೊಳಿಸಲಾಗಿದ್ದು ಇದನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಬಳಕೆಮಾಡಲಾಗಿದೆ.
- ❑ 2022-23ನೇ ಸಾಲಿನ ನವಂಬರ್ 2022ರ ಅಂತ್ಯಕ್ಕೆ ಜಲಜೀವನ್ ಮಿಷನ್ ರಡಿ ರೂ.2204 ಕೋಟಿಗಳಷ್ಟು ವೆಚ್ಚ ಮಾಡಿ 12.33 ಲಕ್ಷ ಗ್ರಾಮೀಣ ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ಕೊಳಾಯಿ ಮೂಲಕ ಕುಡಿಯುವ ನೀರು (FHTC) ಒದಗಿಸಲಾಗಿದೆ. ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು 2,20,000 ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಗ್ರಾಮೀಣ ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿನ ಮೂಲಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ❑ 2022-23ನೇ ಸಾಲಿನ ನವಂಬರ್ 2022ರ ಅಂತ್ಯಕ್ಕೆ ಸ್ವಚ್ಛ ಭಾರತ್ ಅಭಿಯಾನ(ಗ್ರಾ)ರಡಿ ರೂ. 62 ಕೋಟಿಗಳನ್ನು ವೆಚ್ಚ ಮಾಡಿ 9871 ವೈಯಕ್ತಿಕ ಶೌಚಾಲಯಗಳು ಮತ್ತು 87 ಸಮುದಾಯ ಶೌಚಾಲಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ❑ ಪ್ರಸಕ್ತ ಸಾಲಿನ ನವಂಬರ್ 2022ರ ಅಂತ್ಯಕ್ಕೆ ರೂ.214 ಲಕ್ಷಗಳನ್ನು ವೆಚ್ಚ ಮಾಡಿ 12180 ಅಟರ್‌ಗಳನ್ನು ಜೈವಿಕ ಅನಿಲವನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ❑ ಪ್ರಸಕ್ತ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ರಸ್ತೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನಮ್ಮ ರಸ್ತೆ ಮತ್ತು ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ರಸ್ತೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಗಳಡಿ ನವಂಬರ್ 2022ರ ಅಂತ್ಯಕ್ಕೆ ರೂ. 94 ಕೋಟಿಗಳನ್ನು ವೆಚ್ಚ ಮಾಡಿ 5989 ಕಿ.ಮೀ ಉದ್ದದ ರಸ್ತೆಯನ್ನು ನಿರ್ವಹಣೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.
- ❑ ಪ್ರಸಕ್ತ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಗ್ರಾಮೀಣ ಜೀವನೋಪಾಯ ಅಭಿಯಾನ ಯೋಜನೆಯಡಿ KSRLPS ಸಂಸ್ಥೆಯ ಮೂಲಕ ನವಂಬರ್ 2022ರ ಅಂತ್ಯಕ್ಕೆ ರೂ. 392 ಕೋಟಿಗಳನ್ನು ವೆಚ್ಚಮಾಡಿ 22332 ಫಲಾನುಭವಿಗಳಿಗೆ ಕೌಶಲ್ಯಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಕುರಿತ ತರಬೇತಿಯನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದ್ದು, ಈ ಪೈಕಿ 5967 ಫಲಾನುಭವಿಗಳಿಗೆ ಸ್ಥಳ ನಿಯುಕ್ತಿಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ❑ ಯೋಜನೆ, ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಅನುಷ್ಠಾನ, ಆಯವ್ಯಯಸಿದ್ಧತೆ, ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಮತ್ತು ವಿಕೇಂದ್ರೀಕೃತ ಯೋಜನೆಗಳ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಮತ್ತು ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಕ್ರೋಢೀಕರಣಕ್ಕಾಗಿ ಪಂಚಾಯತ್‌ಗಳಿಗೆ ನೀಡಿರುವ ಅಧಿಕಾರ, ಕಾರ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ನಿಬಂಧನೆಗಳನ್ನು ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.
- ❑ ಬೇಡಿಕೆ ಮತ್ತು ಪೂರೈಕೆಯ ಅಂತರವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಲು ಕೃಷಿ, ತೋಟಗಾರಿಕೆ, ಅರಣ್ಯ, ಜಲಾನಯನ ಇಲಾಖೆಯ ಯೋಜನೆಗಳೊಂದಿಗೆ ನೆರಗಾ ಯೋಜನೆಯ ಒಗ್ಗೂಡಿಸುವಿಕೆಯ ಮೂಲಕ ಹೆಚ್ಚಿನ ಉದ್ಯೋಗ ಸೃಷ್ಟಿಸುವುದು.

5. ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ

- ❑ ಬೃಹತ್ ಬೆಂಗಳೂರು ಮಹಾನಗರ ಪಾಲಿಕೆಯೊಂದಿಗೆ ವೀಲನವಾದ 110 ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ರೂ.925.00 ಕೋಟಿಗಳ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ಒಳಚರಂಡಿ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ರೂ.787 ಕೋಟಿಗಳ ವೆಚ್ಚದೊಂದಿಗೆ 1512 ಕಿ.ಮೀ ವರೆಗೆ ಸಂಚಿತ ಭೌತಿಕ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ❑ 2022-23ರ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ದಾವಣಗೆರೆ, ಹರಿಹರ, ರಾಣಿಬೆನ್ನೂರು ಮತ್ತು ಬ್ಯಾಡಗಿ ಪಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲಿ ಟ್ರಾಂಚ್-1 ರ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ 4 ಒಳಚರಂಡಿ ಕಾಮಗಾರಿಗಳು ಮತ್ತು 8 ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಕಾಮಗಾರಿಗಳನ್ನು ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಮಂಗಳೂರು, ಪುತ್ತೂರು, ಉಡುಪಿ ಮತ್ತು ಕುಂದಾಪುರ ಪಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲಿ 6 ಒಳಚರಂಡಿ ಮತ್ತು 7 ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಕಾಮಗಾರಿಗಳನ್ನು KIUWMIP ಮೂಲಕ ಟ್ರಾಂಚ್-2ರ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಒಟ್ಟು ರೂ.1188 ಕೋಟಿಗಳು ಮತ್ತು ರೂ.1000 ಕೋಟಿಗಳ ಯೋಜನಾ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ ರೂ.987 ಕೋಟಿ ಮತ್ತು ರೂ.620 ಕೋಟಿಗಳನ್ನು ನವೆಂಬರ್ 2022 ರ ಅಂತ್ಯದವರೆಗೆ ವೆಚ್ಚ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.
- ❑ ಒಟ್ಟು ರೂ.9230 ಕೋಟಿಗಳ ಮೊತ್ತದಲ್ಲಿ (ಕೇಂದ್ರದ ರೂ.4615 ಕೋಟಿ ನೆರವಿನೊಂದಿಗೆ) ಒಂದು ಲಕ್ಷಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ 287 ನಗರಗಳು/ಪಟ್ಟಣಗಳನ್ನು ಅಮೃತ್ 2.0 ಯೋಜನೆ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

- ❑ ನಾಲ್ಕು ಉಪ-ನಗರ ರೈಲು ಕಾರಿಡಾರ್‌ಗಳಲ್ಲಿ 148.17 ಕಿ.ಮೀ. ಹಳಗಲನ್ನು ರೂ.15,767 ಕೋಟಿಗಳ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ಬೆಂಗಳೂರು ಉಪನಗರ ರೈಲು ಯೋಜನೆಯಡಿ ಕೆ-ರೈಡ್ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಮೂಲಕ ನಿರ್ಮಿಸಲು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.
- ❑ ಬೆಂಗಳೂರು ಮೆಟ್ರೋ ರೈಲು ಯೋಜನೆ ಹಂತ-3 ರಡಿ ಸರ್ಕಾರವು 45 ಕಿ.ಮೀ., ಹೊರ ವರ್ತುಲ ರಸ್ತೆಯಿಂದ - 'ವೆಸ್ಟ್ ಮೆಟ್ರೋ ವರೆಗೆ' (ಕೆಂಪಾಪುರದಿಂದ ಜಿ.ಪಿ.ನಗರ 4ನೇ ಹಂತ: 32.15 ಕಿ.ಮೀ.ವರೆಗೆ ಮತ್ತು ಮಾಗಡಿ ರಸ್ತೆ ಹೊಸಹಳ್ಳಿ ಮೆಟ್ರೋ ನಿಲ್ದಾಣದಿಂದ ಕಡಬಗೆರೆವರೆಗೆ 12.50 ಕಿ.ಮೀ.) ಉದ್ದದ ಹಳಗಲನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಸರ್ಕಾರವು ಅನುಮೋದನೆ ನೀಡಿದೆ.
- ❑ ಭಾರತದ ಐಟಿ ರಾಜಧಾನಿ ಕರ್ನಾಟಕವು ಇ-ತ್ಯಾಜ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆಯಿಂದ ಅಂದಾಜು ರೂ.2900 ಕೋಟಿಗಳ ವಾರ್ಷಿಕ ವಹಿವಾಟನ್ನು ಮಾಡಬಹುದಾಗಿರುತ್ತದೆ.
- ❑ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಖಾಸಗಿ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಮೂಲಕ ಹೆಚ್ಚಿನ ಡಿಜಿಟಲ್ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಗಳ ಬಳಕೆಯನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡು ಮೂಲಸೌಕರ್ಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯು ಲಭ್ಯವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಪ್ರವಾಹಗಳನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಲು ಬೆಂಗಳೂರು ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಮತ್ತು ಒಳಚರಂಡಿ ಮಂಡಳಿ ಮತ್ತು ಬೃಹತ್ ಬೆಂಗಳೂರು ಮಹಾನಗರ ಪಾಲಿಕೆ ನಡುವೆ ಮತ್ತಷ್ಟು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಸಮನ್ವಯದ ಅಗತ್ಯವಿರುತ್ತದೆ.
- ❑ ಬಲವಾದ ನಿಯಂತ್ರಣ ಚೌಕಟ್ಟನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಸರ್ಕಾರಿ ಜಮೀನುಗಳ ಅತಿಕ್ರಮಣವನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಬಹುದು ಮತ್ತು ಅತಿಕ್ರಮಿತ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಪಡೆಯಬಹುದು
- ❑ ಏತ ನೀರಾವರಿ ಯೋಜನೆಗೆ ವಿಶೇಷ ಒತ್ತು ನೀಡುವುದರ ಮೂಲಕ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಸಂಸ್ಕರಿಸಿದ ನೀರನ್ನು ನೆರೆಯ ಬರಡು ಜಿಲ್ಲೆಗಳಿಗೆ ಪೂರೈಸುವುದು.
- ❑ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಖಾಸಗಿ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದಡಿಯಲ್ಲಿ ಲಂಬ ಕೊಳೆಗೇರಿಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಮೂಲಕ ಎಲ್ಲಾ ಕೊಳೆಗೇರಿಗಳಿಗೆ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಉಳಿದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಆಸ್ತಿ ಮೌಲ್ಯಗಳಿಗೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ತರುವುದರ ಮೂಲಕ ಆದಾಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗುವಂತೆ ಮಾಡುವುದು.
- ❑ ಭಾರೀ ಸಂಚಾರ ದಟ್ಟಣೆಗಳಿಗೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗುವ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡಿ ಎಲ್ಲಾ ನಗರಗಳು ಮತ್ತು ನಗರ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಸಮಗ್ರ ನಗರ ಚಲನಾಶೀಲತೆ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು (CMP) ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುವುದು. ಸಂಚಾರ ದಟ್ಟಣೆಯನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಲು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಖಾಸಗಿ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದಡಿಯಲ್ಲಿ ಪಟ್ಟಣಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುವುದು.
- ❑ ತ್ಯಾಜ್ಯದಿಂದ ಸಂಪನ್ಮೂಲ, ಸರ್ಕಾರಿಕ ತೆರಿಗೆ ಸಂಗ್ರಹ, ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಮೌಲ್ಯವನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಿ ಭೂಮಿಯ ಮೌಲ್ಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು, ಸ್ವಚ್ಛ ಮತ್ತು ಹಸಿರು ಉಪಕ್ರಮಗಳು, ಹಸಿರು ಬಾಂಡ್‌ಗಳು, ಖಾಸಗಿ ಪಾಲುದಾರಿಕೆಗಳು, ಮುಂತಾದವುಗಳು ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಕ್ರೋಢೀಕರಣದ ಕ್ರಮಗಳಾಗಿವೆ.
- ❑ ಕಲ್ಯಾಣ ಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರ ನಿಧಿಯನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಉಪಗ್ರಹ ಪಟ್ಟಣಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದು.

6. ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ಆಹಾರ ನಿರ್ವಹಣೆ

- ❑ 2022-23 ರಲ್ಲಿ ಆಹಾರ ಧಾನ್ಯ ಚಿತ್ರನೆಯಾದ 81.56 ಲಕ್ಷ ಹೆಕ್ಟೇರ್ ವಿಸ್ತೀರ್ಣದಲ್ಲಿ 134.89 ಲಕ್ಷ ಟನ್‌ಗಳಷ್ಟು ಆಹಾರ ಧಾನ್ಯ ಉತ್ಪಾದನೆಯಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಅಂದಾಜಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ❑ ನವೆಂಬರ್ 2022 ರವರೆಗೆ, 39.89 ಲಕ್ಷ ರೈತರು ಕೃಷಿ ಯಂತ್ರ ಧಾರೆಯ ಯೋಜನೆ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಸದುಪಯೋಗ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ (ಕೃಷಿ ಯಾಂತ್ರೀಕರಣ).
- ❑ ಮಣ್ಣಿನ ಆರೋಗ್ಯ ಕಾರ್ಡ್ ಪೋರ್ಟಲ್ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ 1,30,244 ಮಣ್ಣಿನ ಮಾದರಿಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ ಮತ್ತು 59,149 ಮಣ್ಣಿನ ಮಾದರಿಗಳನ್ನು ನವೆಂಬರ್ 2022 ರವರೆಗೆ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗಿದೆ.

- ❑ ಪ್ರಧಾನಮಂತ್ರಿ ಫಸಲ್ ಭೇಮಾ ಯೋಜನೆ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ, 2021-22ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ 8,07,281 ರೈತರಿಗೆ ರೂ.833 ಕೋಟಿ ವಿಮಾ ಪರಿಹಾರ ಮೊತ್ತವನ್ನು ಇತ್ಯರ್ಥಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ ಮತ್ತು 2022-23 ರ ಮುಂಗಾರು ಹಂಗಾಮಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ 5,02,080 ರೈತರಿಗೆ ರೂ.257 ಕೋಟಿ ವಿಮಾ ಪರಿಹಾರ ಮೊತ್ತವನ್ನು ಇತ್ಯರ್ಥಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ❑ ಸಾವಯವ ಕೃಷಿ ಅಳವಡಿಕೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಮಾಣೀಕರಣದ ಯೋಜನೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ, 16,514 ರೈತರ 26,611 ಹೆಕ್ಟೇರ್ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಪ್ರಮಾಣೀಕರಣಕ್ಕೆ ಒಳಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ❑ ಜಲಾನಯನ ಇಂಟರ್‌ವೆನ್‌ಷನ್‌ಗೆ ಲಭ್ಯವಿರುವ 129.70 ಲಕ್ಷ ಹೆಕ್ಟೇರ್ ಪ್ರದೇಶದ ಪೈಕಿ, 72.00 ಲಕ್ಷ ಹೆಕ್ಟೇರ್ ವಿಸ್ತೀರ್ಣದ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ ಉಳಿದ 57.7 ಲಕ್ಷ ಹೆಕ್ಟೇರ್ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಆವರಿಸಲಾಗುವುದು.
- ❑ ಪ್ರಧಾನಮಂತ್ರಿ ಕಿಸಾನ್-ಕರ್ನಾಟಕ ಯೋಜನೆಯಡಿ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರವು ಪ್ರಾರಂಭದಿಂದ 50.35 ಲಕ್ಷ ರೈತರಿಗೆ ರೂ.4,821 ಕೋಟಿ ಆರ್ಥಿಕ ಸಹಾಯವನ್ನು ನೀಡಿದೆ. 2022-23ನೇ ಸಾಲಿಗೆ ರಾಜ್ಯವು 47.83 ಲಕ್ಷ ರೈತರಿಗೆ ರೂ. 957 ಕೋಟಿ ಆರ್ಥಿಕ ಸಹಾಯವನ್ನು ವರ್ಗಾಯಿಸಿದೆ.
- ❑ ಕೃಷಿ, ತೋಟಗಾರಿಕೆ, ರೇಷ್ಮೆ, ಪಶುಸಂಗೋಪನೆ ಮತ್ತು ಜವಳಿ ಮತ್ತು ಕೈಮಗ್ಗ ವಲಯಗಳಲ್ಲಿ 344 ಅಮಿತ್ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪಾದಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ❑ 156 ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಏಕೀಕೃತ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ವೇದಿಕೆ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ತರಲಾಗಿದ್ದು, ಇದುವರೆವಿಗೂ ರೂ.2.63 ಲಕ್ಷ ಕೋಟಿ ಮೌಲ್ಯದ 9.12 ಕೋಟಿ ಮೆಟ್ರಿಕ್ ಟನ್ ಕೃಷಿ ಸರಕುಗಳ ವಹಿವಾಟು ಆಗಿರುತ್ತದೆ.
- ❑ 2022-23ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ, ಕನಿಷ್ಠ ಬೆಂಬಲ ಬೆಲೆ ಯೋಜನೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ 25,731 ಮೆಟ್ರಿಕ್ ಟನ್ ಹೆಸರುಕಾಳು ಉತ್ಪನ್ನವನ್ನು ಅಂದಾಜು ರೂ.200 ಕೋಟಿ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ಖರೀದಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ಇದರಿಂದಾಗಿ 22,181 ರೈತರಿಗೆ ಪ್ರಯೋಜನವಾಗಿದೆ.
- ❑ ಕೃಷಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗೆ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಲು RIDF-24 ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ರೂ.319.61 ಕೋಟಿ ಅಂದಾಜು ವೆಚ್ಚದ 890 ಕಾಮಗಾರಿಗಳನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ❑ 2,500 ಫಲಾನುಭವಿಗಳಿಗೆ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಜೇನುಸಾಕಾಣೆ ಕುರಿತಂತೆ ತರಬೇತಿಯನ್ನು ನೀಡಿ ಒಟ್ಟು 7,950 ಜೇನುಪೆಟ್ಟುಗಳನ್ನು ವಿತರಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ❑ ತೋಟಗಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಕೋಯ್ಲೋತ್ತರ ನಿರ್ವಹಣೆ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ 2400 ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗಿದ್ದು, 1150 ಫಲಾನುಭವಿಗಳಿಗೆ ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಯಾಂತ್ರಿಕತೆಯನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸಲು 665 ಯಂತ್ರೋಪಕರಣಗಳನ್ನು 500 ರೈತರಿಗೆ ವಿತರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸಂರಕ್ಷಿತ ಬೇಸಾಯ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿ ಮಳೆ ನೀರನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸಿ ಅಂತರ್ಜಲ ಮಟ್ಟವನ್ನು ವೃದ್ಧಿಸಲು 720 ಫಲಾನುಭವಿಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಂತೆ 960 ಹೆಕ್ಟೇರ್ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ 484 ಕೃಷಿ ಹೊಂಡಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ❑ ಸುಮಾರು 28,000 ಹೆಕ್ಟೇರ್ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ 50,335 ರೈತರನ್ನು ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಬೆಳೆಗಳ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ತರಲಾಗಿದೆ, ಸುಮಾರು 573 ಹೆಕ್ಟೇರ್ ಅನುತ್ತಾದಕ ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಬೆಳೆ ಪ್ರದೇಶವು ಪುನಶ್ಚೇತನಗೊಂಡಿದೆ. ಸುಮಾರು 60 ಲಕ್ಷ ಉತ್ಕೃಷ್ಟ ಗುಣಮಟ್ಟದ ವಿವಿಧ ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಬೆಳೆಗಳ ಸಸಿ ಹಾಗೂ ಕಸಿಗಳನ್ನು ರೈತಾಪಿ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಪೂರೈಸಲಾಗಿದೆ.
- ❑ 2022 ರ ನವೆಂಬರ್ ಅಂತ್ಯದವರೆಗೆ 1.23 ಲಕ್ಷ ಅಂಗಾಂಶ ಕೃಷಿ ಸಸಿ ಗಿಡಗಳನ್ನು, 26 ಟನ್‌ಗಳ ಜೈವಿಕ ಗೊಬ್ಬರ ಮತ್ತು 9245 ಅಟರ್ ದ್ರವರೂಪದ ಜೈವಿಕ ಗೊಬ್ಬರವನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ❑ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು 3.03 ಕೋಟಿ ಜಾನುವಾರು ಮತ್ತು 5.95 ಕೋಟಿ ಕುಕ್ಕುಟಗಳು ಇದ್ದು, ದೇಶದ ಒಟ್ಟು ಜಾನುವಾರು ಮತ್ತು ಕುಕ್ಕುಟಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಶೇ. 5.41 ಹಾಗೂ ಶೇ. 6.98 ರಷ್ಟು ಆಗಿರುತ್ತದೆ.

- ❑ 2022-23ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ (ನವೆಂಬರ್ 2022 ರವರೆಗೆ) 64,49,701 ದನ, ಎಮ್ಮೆ, ಕುರಿ ಮತ್ತು ಮೇಕೆ ಜಾನುವಾರುಗಳಿಗೆ Haemorrhagic Septicemia ಲಸಿಕೆಯನ್ನು ಹಾಕಲಾಗಿದೆ.
- ❑ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ 4234 ವಿವಿಧ ಪಶು ವೈದ್ಯಕೀಯ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಕೃತಕ ಗೃಭಧಾರಣೆ ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನು ಒದಗಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ಬೆಂಗಳೂರು ಮತ್ತು ಧಾರವಾಡದಲ್ಲಿ ವೀರ್ಯ ಸಂಕಲನಾ ಕೇಂದ್ರಗಳು ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿವೆ. 2021-22ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಕೃತಕ ಗರ್ಭಧಾರಣೆ ಮಾಡಿದ ಒಟ್ಟು 34.37 ಲಕ್ಷ ಜಾನುವಾರುಗಳಲ್ಲಿ, 8.17 ಲಕ್ಷ ಕರುಗಳ ಜನನವಾಗಿರುತ್ತವೆ. 2022-23ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ (ನವೆಂಬರ್ 2022 ರವರೆಗೆ) ಕೃತಕ ಗರ್ಭಧಾರಣೆ ಮಾಡಿದ ಒಟ್ಟು 22.27 ಲಕ್ಷ ಜಾನುವಾರುಗಳಲ್ಲಿ 5.27 ಲಕ್ಷ ಕರುಗಳ ಜನನವಾಗಿರುತ್ತವೆ.
- ❑ 2021-22ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಹಂದಿ ಸಾಕಾಣಿಕೆದಾರರ ಅಮೃತ್ ರೈತ ಉತ್ಪಾದಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು 05 ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ (ಮೈಸೂರು, ಮಂಡ್ಯ, ಹಾಸನ, ಧಾರವಾಡ ಮತ್ತು ತುಮಕೂರು) ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ. 2022-23ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ (ನವೆಂಬರ್ 2022 ರವರೆಗೆ) ಹಂದಿ ಸಾಕಾಣಿಕೆದಾರರಿಗೆ 1935 ಹಂದಿ ಮರಿಗಳನ್ನು ವಿತರಣೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ ಹಾಗೂ ಹಂದಿ ಸಾಕಾಣಿಕೆಯನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸಲು 887 ರೈತರಿಗೆ ತರಬೇತಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.
- ❑ 15210 ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಹಾಲು ಉತ್ಪಾದಕರ ಸಹಕಾರ ಸಂಘಗಳು 16 ಜಿಲ್ಲಾ ಹಾಲು ಒಕ್ಕೂಟಗಳ ಅಧೀನದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದು, ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು 26 ಲಕ್ಷ ರೈತರು ಸದಸ್ಯತ್ವ ಹೊಂದಿರುತ್ತಾರೆ.
- ❑ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಅಶಕ್ತ, ಅನಾರೋಗ್ಯ, ನಿರ್ಗತಿಕ, ರೈತರು ಸಾಕಲಾಗದ ಜಾನುವಾರುಗಳನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಲು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ 100 ಸರ್ಕಾರಿ ಗೋಶಾಲೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಈಗಾಗಲೇ 20 ಗೋಶಾಲೆಗಳು ಪ್ರಾರಂಭಗೊಂಡಿರುತ್ತವೆ.
- ❑ ಸರ್ಕಾರಿ ಹಾಗೂ ಖಾಸಗಿ ಗೋಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿರುವ ಜಾನುವಾರುಗಳನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸಲು ದೇಶದಲ್ಲಯೇ ಪ್ರಥಮವಾಗಿ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಪುಣ್ಯಕೋಟೆ ದತ್ತು ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಆನ್ ಲೈನ್ ಪೋರ್ಟಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ 208 ಜಾನುವಾರುಗಳನ್ನು ದತ್ತು ಪಡೆಯಲಾಗಿದ್ದು, ಜಾನುವಾರುಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ಒಟ್ಟು ರೂ.22 ಲಕ್ಷ ದೇಣಿಗೆ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ❑ ಚರ್ಮಗಂಟು ರೋಗವನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಲು ಮುಂಜಾಗ್ರತ ಕ್ರಮವಾಗಿ 99.35 ಲಕ್ಷ ಜಾನುವಾರುಗಳಿಗೆ ಲಸಿಕೆ ಹಾಕಲಾಗಿದೆ. ಮರಣಹೊಂದಿದ ಕರು/ದನ ಮತ್ತು ಎತ್ತುಗಳಿಗೆ ಪರಿಹಾರಧನ ನೀಡಲು ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ರೂ.37 ಕೋಟಿ ಬಿಡುಗಡೆಯಾಗಿದೆ.
- ❑ ಪಶು ಸಂಜೀವಿನಿ ಸಂಚಾರಿ ಪಶು ವೈದ್ಯಕೀಯ ಶಸ್ತ್ರಚಿಕಿತ್ಸಾ ವಾಹನ ಯೋಜನೆಯಡಿ 290 ಲಕ್ಷ ಜಾನುವಾರುಗಳಿಗೆ (ಪ್ರತಿ ಒಂದು ಲಕ್ಷ ಜಾನುವಾರುಗಳಿಗೆ ಒಂದು ಸಂಚಾರಿ ಪಶು ವೈದ್ಯಕೀಯ ವಾಹನ) 275 ಸುಸಜ್ಜಿತ ಸಂಚಾರಿ ಪಶು ವೈದ್ಯಕೀಯ ವಾಹನಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ❑ ಕಡಲು ಮೀನುಗಾರಿಕೆಯಡಿ 3.31 ಲಕ್ಷ ಹಾಗೂ ಒಳನಾಡು ಮೀನುಗಾರಿಕೆಯಡಿ 6.53 ಲಕ್ಷ ಮೀನುಗಾರರು ವಿವಿಧ ಮೀನುಗಾರಿಕೆ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ.
- ❑ ಒಟ್ಟು 8030 ಮೋಟಾರಿಕ್ಯೂಟ ದೋಣಿಗಳಿಗೆ ಪಡಿತರ ವಿತರಣಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆ (PDS) ದರದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ಮಾಹೆ 300 ಅಟರ್ ಸೀಮೆ ಎಣ್ಣೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿ ಬೋಟಿಗೆ ಸರಬರಾಜು ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ, 2022-23ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ರೂ.130 ಲಕ್ಷಗಳನ್ನು ವೆಚ್ಚ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.
- ❑ ಕೇಂದ್ರ ಪುರಸ್ಕೃತ ಸಾಮೂಹಿಕ ಅಪಘಾತ ವಿಮಾ ಯೋಜನೆಯಡಿ 78,983 ನೋಂದಾಯಿತ ಮೀನುಗಾರರಿಗೆ ರೂ.23 ಲಕ್ಷಗಳ ವಿಮೆ ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನು ಒದಗಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ❑ ರಾಜ್ಯದ 7 ಜಿಲ್ಲೆಗಳು ಶೇ. 50 ಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಸಾಗುವಳಿಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಬಂಜರು ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ಪ್ರತಿ ಹೆಕ್ಟೇರ್ ರೂ.40000/- (ಬೀಜ, ಮಿನಿಕಿಟ್/ಸೀಡ್‌ಲಿಂಗ್) ದರದಲ್ಲಿ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಧನ ನೀಡುವ ಮೂಲಕ ಕೃಷಿಗೆ

ಉಪಯೋಗಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಇಂತಹ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಅರಣ್ಯ ಮತ್ತು ತೋಟಗಾರಿಕಾ ಬೆಳೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತೇಜನ ನೀಡಬೇಕಾಗಿದೆ.

- ❑ 79 ಲಕ್ಷ ಹೆಕ್ಟೇರ್ ವಿಸ್ತೀರ್ಣವು ಏಕ ಬೆಳೆ ಬೆಳೆಯುವ ವಿಸ್ತೀರ್ಣವಾಗಿದ್ದು ಸಮಗ್ರ ಕೃಷಿ ಪದ್ಧತಿಯ ಮೂಲಕ ಬಹು ಬೆಳೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.
- ❑ 65.22 ಲಕ್ಷ ಹೆಕ್ಟೇರ್ ಪ್ರವಾಹ ನೀರಾವರಿ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿನ ಇಳುವರಿ ಪಡೆಯಲು ಸಾಧ್ಯತೆಯಿರುವ ಪ್ರಮುಖ ಬೆಳೆಯನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಹಂತಹಂತವಾಗಿ ನೀರಾವರಿಗೆ ಒಳಪಡಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ.
- ❑ ಇಲಾಖೆಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಮೂಲಕ ತಾಲ್ಲೂಕು ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಬೀಜದಿಂದ ಮಾರಾಟದವರೆಗೆ ಏಕಗವಾಕ್ಷಿ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದು (ರೈತರ ಕಲ್ಯಾಣ ಕೇಂದ್ರಗಳು).
- ❑ ರಫ್ತು-ಆಧಾರಿತ ಫುಡ್ ಪಾರ್ಕ್‌ಗಳ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯ ಹಾಗೂ ಶೀತಲ ಸರಪಳಿ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಸಂಪೂರ್ಣ (e2e) ಮೌಲ್ಯ ಸರಪಳಿಗಳನ್ನು ಸೃಜಿಸುವುದು. (ಬ್ಯಾಡಗಿಯಲ್ಲಿ ಮೆಣಸಿನಕಾಯಿ, ಚಿಕ್ಕಬಳ್ಳಾಪುರದಲ್ಲಿ ಗುಲಾಬಿಕರುಳ್ಳಿ, ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು, ಹಾಸನ ಮತ್ತು ಕೊಡಗುನಲ್ಲಿ ಕಾಫಿ).
- ❑ ಕೊಯ್ಲೋತ್ತರ ನಂತರದ ಸಂಸ್ಕರಣೆಯನ್ನು 1-2% ರಿಂದ ಸುಧಾರಿಸಲು ಮತ್ತು 25-30% ರಷ್ಟು ಸೋರಿಕೆಯನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಲು ಉತ್ಪಾದನೆಯ 25 ಕಿ.ಮೀ ಒಳಗೆ (ODOP ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಖಾಸಗಿ ಹೂಡಿಕೆಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿ) ಅತ್ಯಾಧುನಿಕ ಕೊಯ್ಲು ನಿರ್ವಹಣಾ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ, ಪ್ರಸ್ತುತ ಇರುವ 30-45% ರಿಂದ ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಉತ್ಪನ್ನದ ಅನುಪಾತವನ್ನು ಗ್ರೇಡ್-ಎ ಮಾನದಂಡಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿಸಿ, ರೈತರಿಗೆ ಉತ್ತಮ ಬೆಲೆ ದೊರೆಯುವಂತೆ ಮಾಡುವುದು.
- ❑ ಪ್ರತಿ 5000 ಜಾನುವಾರು ಘಟಕಗಳಿಗೆ ಒಂದು ಪಶು ವೈದ್ಯಕೀಯ ಸಂಸ್ಥೆ ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದು.
- ❑ ಸ್ಥಳೀಯ ತಳಗಳಾದ ಕೃಷ್ಣಾವ್ಯಾಲ, ಅಮೃತ್ ಮಹಲ್, ಖಲ್ಲರ್, ದಿಯೋನಿ, ಕುರಿ ಮತ್ತು ಮೇಕೆ ತಳಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸುವುದು.
- ❑ ಹಬ್ ಮತ್ತು ಸ್ಟೋಕ್ ಮಾದರಿಯನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಉತ್ಪಾದನೆ ಮತ್ತು ರಫ್ತುಗಳನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸಲು 25 ಬಿಆಯನ್ ಡಾಲರ್ ಮೌಲ್ಯದ ಪ್ರೊಡಕ್ಷನ್ ಅಂಕ್ಸ್ ಇನ್‌ಟೆಂಟಿವ್ ಸ್ಕೀಮ್‌ಗಳನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸುವುದು.
- ❑ ಒಳನಾಡು ಮೀನು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಶೀತಲ ಸರಪಳಿಯನ್ನು ಸಬಲೀಕರಿಸುವುದು.
- ❑ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆಹಾರ ಭದ್ರತೆ ಕಾಯ್ದೆ ಅಡಿ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ 10.9 ಲಕ್ಷ ಅಂತ್ಯೋದಯ ಅನ್ನ, 116 ಲಕ್ಷ ಆದ್ಯತಾ ಪಡಿತರ ಚೀಟಿಗಳು, 25 ಲಕ್ಷ ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ಆದ್ಯತೇತರ ಪಡಿತರ ಚೀಟಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಎಲ್ಲಾ ಪಡಿತರ ಚೀಟಿಗಳು ಮತ್ತು ಪಡಿತರ ಸದಸ್ಯರ ವಿವರಗಳನ್ನು ಗಣಕೀಕರಣ ಮಾಡಿ ಆಧಾರ್ ಸಂಖ್ಯೆ ಜೊತೆ ಜೋಡಣೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಇದರನ್ವಯ ಶೇ 87.65% ರಷ್ಟು ಪಡಿತರ ಚೀಟಿಗಳು ಹಾಗೂ ಶೇ. 94.8 ರಷ್ಟು ಸದಸ್ಯರ ಇ-ಕೆವೈಸಿ ಕಾರ್ಯ ಪೂರ್ಣಗೊಂಡಿದೆ.
- ❑ 20,222 ನ್ಯಾಯಬೆಲೆ ಅಂಗಡಿಗಳಿಂದ ಬಯೋದೈಹಿಕರಣದ ಮೂಲಕ ಪಡಿತರ ವಿತರಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ.
- ❑ 32,677 ಅನರ್ಹ, ಅಂತ್ಯೋದಯ ಪಡಿತರ ಚೀಟಿಗಳನ್ನು ರದ್ದು ಮಾಡಿ ಇವುಗಳನ್ನು ಆದ್ಯತೇತರ ಪಡಿತರ ಚೀಟಿಗಳನ್ನಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಲಾಗಿದೆ
- ❑ ಅನರ್ಹ ಪಡಿತರ ಚೀಟಿದಾರರಿಗೆ ರೂ. 3.82 ಕೋಟಿಗಳ ದಂಡವನ್ನು ವಿಧಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ❑ ನ್ಯಾಯಬೆಲೆ ಅಂಗಡಿಗಳ ವರಮಾನವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಎಲ್ಲಾ ನ್ಯಾಯಬೆಲೆ ಅಂಗಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಎಸ್‌ಸಿ ಸೇವೆ, 5 ಕೆ.ಜಿ. ತೂಕದ ಎಲ್.ಪಿ.ಜಿ ಸಿಲಿಂಡರ್‌ಗಳ ಮಾರಾಟ ಹಾಗೂ ಪಡಿತರೇತರ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಮಾರಾಟ ಮಾಡಲು ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಲಾಗಿದೆ.

- ❑ ಸ್ಥಳೀಯವಾಗಿ ಬೆಳೆದ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪೌಷ್ಟಿಕಾಂಶದ ಆಹಾರವನ್ನು PDS ಗೆ ಪರಿಚಯಿಸುವುದು.
- ❑ ಪೌಷ್ಟಿಕಾಂಶದ ಮಟ್ಟವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು PDS ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಜೈವಿಕ ಬಲವರ್ಧಿತ ಅಕ್ಕಿ ವಿತರಣೆಯನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸುವುದು.

7. ನೈಸರ್ಗಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮತ್ತು ಪರಿಸರ

- ❑ 2022-23ನೇ ಸಾಲಿನ ನವೆಂಬರ್-2022ರ ಅಂತ್ಯದವರೆಗೆ, 47,077 ಹೆಕ್ಟೇರ್‌ಗಳ ವಿಸ್ತೀರ್ಣದಲ್ಲಿ 283 ಲಕ್ಷ ಸಸಿಗಳನ್ನು ನೆಡುವ ಮೂಲಕ ಅರಣ್ಯೀಕರಣಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ ಮತ್ತು 315 ಲಕ್ಷ ಸಸಿಗಳನ್ನು ಖಾಸಗಿ ಜಮೀನುಗಳಲ್ಲಿ ನೆಡಲು ರೈತರಿಗೆ ಮತ್ತು ಸಾರ್ವಜನಿಕರಿಗೆ ವಿತರಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ❑ 2022-23ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ (ನವೆಂಬರ್-2022 ರವರೆಗೆ) ಮರ, ಉರುವಲು ಮತ್ತು ಇದ್ದಿಲು, ಬದಿರುಗಳಂತಹ ಅರಣ್ಯ ಉತ್ಪನ್ನಗಳು, ಶ್ರೀಗಂಧ, ಸಣ್ಣ ಅರಣ್ಯ ಉತ್ಪನ್ನಗಳು ಮತ್ತು ಇತರ ಮೂಲಗಳಿಂದ ರಾಜ್ಯವು ರೂ. 18,648.91 ಲಕ್ಷ ಆದಾಯವನ್ನು ಗಳಿಸಿದೆ.
- ❑ 6012 ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತ್‌ಗಳಲ್ಲಿ, ಜೈವಿಕ ವೈವಿಧ್ಯ ನಿರ್ವಹಣಾ ಸಮಿತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಎಲ್ಲಾ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿಗಳಲ್ಲಿ ಜನತಾ ವೈವಿಧ್ಯ ದಾಖಲಾತಿಗಳನ್ನು(PBR) ತಯಾರಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ❑ 2022-23ನೇ ಸಾಲಿನ ನವೆಂಬರ್ 2022ರ ಅಂತ್ಯಕ್ಕೆ ನೀರಾವರಿ ವಲಯದಡಿಯಲ್ಲಿ ನೀರಾವರಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಒಟ್ಟು ರೂ. 11,642 ಕೋಟಿಗಳ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ 43 ಲಕ್ಷ ಹೆಕ್ಟೇರ್ ವಿಸ್ತೀರ್ಣಗಳಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸಲು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಲಾಗಿರುತ್ತದೆ.
- ❑ 1980-81 ರಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ಚಿತ್ರನೆಯಾದ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ನೀರಾವರಿಯಾದ ಒಟ್ಟು ಪ್ರದೇಶವು ಶೇ. 16 ರಷ್ಟಿದ್ದು, 2020-21ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಶೇ. 41 ರಷ್ಟು ಅಧಿಕವಾಗಿರುತ್ತದೆ.
- ❑ ಬರಪೀಡಿತ ಪ್ರದೇಶಗಳಾದ ವಿಜಯಪುರ, ಬಾಗಲಕೋಟೆ, ಕಲಬುರಗಿ, ರಾಯಚೂರು, ಕೊಪ್ಪಳ, ಗದಗ ಮತ್ತು ಯಾದಗಿರಿ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು 9 ನೀರಾವರಿ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಕೃಷ್ಣ ಮೇಲ್ದಂಡೆ ಯೋಜನೆಯ ಹಂತ-IIIರ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಂಡು ಒಟ್ಟು 5.94 ಲಕ್ಷ ಹೆಕ್ಟೇರ್ ಭೂಮಿಗೆ ನೀರಾವರಿ ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನು ಒದಗಿಸಲು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ❑ ಕರ್ನಾಟಕ ನೀರಾವರಿ ನಿಗಮವು 13 ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ 45 ಕೆರೆ ತುಂಬಿಸುವ ಯೋಜನೆಯ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ 2,034 ಕೆರೆಗಳನ್ನು ತುಂಬಿಸುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಒಟ್ಟು ಅಂದಾಜು ಮೊತ್ತ ರೂ. 9,362 ಕೋಟಿಗಳ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ಕೈಗೊಂಡಿದೆ.
- ❑ ಕಾವೇರಿ ನೀರಾವರಿ ನಿಗಮದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ರೂ. 5,063.40 ಕೋಟಿ ಅಂದಾಜು ಮೊತ್ತದಲ್ಲಿ ನಾಲೆಗಳ ಕ್ಷಮತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು 42 ನಾಲೆಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾಮಗಾರಿಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.
- ❑ ಗಣಿ ಮತ್ತು ಭೂವಿಜ್ಞಾನ ಇಲಾಖೆಯು 34 ಮುಖ್ಯ ಖನಿಜ ಬ್ಲಾಕ್ ಗಳನ್ನು ಹರಾಜು ಮುಖಾಂತರ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ವಿಲೇವಾರಿ ಮಾಡಿದ್ದು, ಇವುಗಳು 17 'ಸಿ' ವರ್ಗದ ಕಬ್ಬಿಣದ ಅದಿರಿನ ಗಣಿಗುತ್ತಿಗೆಗಳು, 7 ಅವಧಿ ಮುಗಿದ ಕಬ್ಬಿಣದ ಅದಿರಿನ ಗಣಿಗುತ್ತಿಗೆಗಳು, 2 ಚಿನ್ನ ಮತ್ತು 8 ಸುಣ್ಣದಕಲ್ಲಿನ ಬ್ಲಾಕ್‌ಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತವೆ. 2022-23ನೇ ಸಾಲಿನ ನವೆಂಬರ್ 2022ರ ಅಂತ್ಯದವರೆಗಿನ ಆದಾಯ ಸಂಗ್ರಹಣೆಯು ರೂ. 3,559 ಕೋಟಿಗಳಾಗಿರುತ್ತದೆ.
- ❑ 2022-23 ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ (ನವೆಂಬರ್-2022ರ ಅಂತ್ಯದವರೆಗೆ) 148 ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಲ್ಲದ ಮತ್ತು 22 ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಉಪ ಖನಿಜ ಕಲ್ಲು ಗಣಿ ಗುತ್ತಿಗೆಗಳನ್ನು ಮಂಜೂರು ಮಾಡಲಾಗಿರುತ್ತದೆ.
- ❑ ಹೊಸ ಮರಳು ನೀತಿ-2020ರಡಿಯಲ್ಲಿ 2,340 ಎಕರೆ ವಿಸ್ತೀರ್ಣದ 179 ಹರಾಜುಗೊಂಡ ಮರಳು ಬ್ಲಾಕ್ ಗಳು ಹಾಗೂ 996 ಎಕರೆ ವಿಸ್ತೀರ್ಣದ 125 ಪಟ್ಟಾ ಜಮೀನು ಮರಳು ಬ್ಲಾಕ್ ಗಳು ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿವೆ. 65 ಮರಳು ಬ್ಲಾಕ್‌ಗಳು ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದು ಇವುಗಳಿಂದ ಒಟ್ಟು 24,082 ಮೆ. ಟನ್ ಮರಳನ್ನು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತ್ ಮೂಲಕ ವಿಲೇವಾರಿ ಮಾಡಿ ರೂ. 22 ಲಕ್ಷ ಮೊತ್ತ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿರುತ್ತದೆ.
- ❑ ಎಲ್ಲಾ 6500 ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿಗಳಲ್ಲಿ (25 ಚ.ಕಿ.ಮೀ) ಸೌರಶಕ್ತಿ ಆಧಾರಿತ ಜಿಪಿಎಸ್ ಸಹಿತ ಸ್ವಯಂಚಾಲಿತ ದೂರಸ್ಥ ಮಳೆಮಾಪನ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದೆ ಮತ್ತು 923 ಟೆಲಿಮೆಟ್ರಿಕ್ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ಎಲ್ಲಾ

747 ಹೋಬಳಿಗಳಲ್ಲಿ(200 ಚ.ಕಿ.ಮೀ) ಹಾಗೂ 176 ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಜಲಾನಯನಗಳಲ್ಲಿ ದೂರಸಂವೇದಿ ಹವಾಮಾನ ಸಂಬಂಧಿತ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ.

- ❑ ಕೃಷಿ, ತೋಟಗಾರಿಕೆ, ಗ್ರಾಮೀಣ ಮತ್ತು ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಗಳಿಂದ ಅರಣ್ಯೀಕರಣವನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸಲಾಗುವುದು.
- ❑ ಸಿಲ್ವರ್ ಓಕ್, ಮೆಲಯಾ ದುಬಯಾ, ಅಕೇಶಿಯ ಮತ್ತು ಶ್ರೀಗಂಧ, ಬೇವು, ತೇಗ ಇತರ ಜಾತಿಗಳಂತಹ ಮರಗಳನ್ನು ನೆಡುವುದರೊಂದಿಗೆ ಕೃಷಿ-ಅರಣ್ಯವನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸಲು ಪ್ರಸ್ತುತ ಇರುವ ನಿಯಂತ್ರಕ ಚೌಕಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಸರಳಗೊಳಿಸುವುದು.
- ❑ ಏಕಮುಖ ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ತ್ಯಾಜ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ವೃತ್ತಾಕಾರದ ಆರ್ಥಿಕತೆಯ ನೀತಿಯನ್ನು ವಿಕಾಸನಗೊಳಿಸಲು 'ಪಡೆ, ತಯಾರಿಕೆ, ಬಳಕೆ ಮತ್ತು ವಿಲೇವಾರಿಯ' ಅಗತ್ಯವಿರುತ್ತದೆ. ಇದರ ಅಳವಡಿಕೆಯಿಂದ ಪರಿಸರದ ಮಾಲಿನ್ಯವನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟಬಹುದಾಗಿದೆ.
- ❑ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಮಲನವಾಗಿರುವ 17 ನದಿ ಪಾತ್ರಗಳನ್ನು ಪುನರುಜ್ಜೀವನಗೊಳಿಸುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವು ನೀರನ್ನು ಸ್ವಚ್ಛಗೊಳಿಸುವ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು ಇದರಿಂದ ಪುಣ್ಯ ನದಿಗಳ ನೀರು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಮುಂದಿನ ಪೀಳಿಗೆಯ ಜೀವನೋಪಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

8. ಕೈಗಾರಿಕೆ

- ❑ 2022 ಆಗಸ್ಟ್ ರವರೆಗೆ ರಾಜ್ಯದ ರೇಷ್ಮೆ ನೂಲಿನ ಉತ್ಪಾದನೆ ಮತ್ತು ಆಮದು 7,759 ಮೆ.ಟನ್ ಮತ್ತು ಆಮದು 762 ಮೆ.ಟನ್ ಆಗಿದೆ.
- ❑ 2019-20 ಸಾಲಿನ ಕೈಗಾರಿಕಾ ವಾರ್ಷಿಕ ಸಮೀಕ್ಷೆ ಪ್ರಕಾರ ನೊಂದಣಿಯಾದ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಘಟಕಗಳು ಸ್ಥಿರ ಬಂಡವಾಳದಲ್ಲಿ ಶೇ.6.18 ರಷ್ಟು, ಒಟ್ಟು ಹುಟ್ಟುವಳಿಯಲ್ಲಿ ಶೇ.6.20 ರಷ್ಟು ಹಾಗೂ ಶೇ.7.16 ರಷ್ಟು ಒಟ್ಟು ಮೌಲ್ಯವರ್ಧಿತ (ಉಗಿಂ) ಕೊಡುಗೆಯನ್ನು ನೀಡಿರುತ್ತವೆ.
- ❑ 562 ಎಂ.ಎಸ್.ಎಂ.ಇ ಘಟಕಗಳಿಗೆ ರೂ. 96 ಕೋಟಿ ಹಾಗೂ ಖಾದಿ, ತೆಂಗಿನ ನಾರು ಮತ್ತು ಕರಕುಶಲ ವಲಯದ ಒಟ್ಟು 17128 ಫಲಾನುಭವಿಗಳಿಗೆ ರೂ. 44 ಕೋಟಿ ಸಹಾಯಧನ ವಿತರಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ❑ 695 ಬೃಹತ್ ಮತ್ತು ಮೆಗಾ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದು ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ರೂ. 2.36 ಲಕ್ಷ ಕೋಟಿ ಬಂಡವಾಳ ಹೂಡಿಕೆಯಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಇವುಗಳಿಂದ 4.95 ಲಕ್ಷ ಜನರಿಗೆ ಉದ್ಯೋಗಾವಕಾಶಗಳು ದೊರಕಿರುತ್ತವೆ.
- ❑ ಕ್ಲಸ್ಟರ್ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ 10 ಕ್ಲಸ್ಟರ್ ಗಳಿಗೆ ರೂ. 4 ಕೋಟಿ ಸಹಾಯಧನ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. (ಎಂಎಸ್‌ಇ- ಸಿಡಿಪಿ)
- ❑ FMCG ಕ್ಲಸ್ಟರ್ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಕಿತ್ತೂರು ಕರ್ನಾಟಕ ಮತ್ತು ಕಲ್ಯಾಣ ಕರ್ನಾಟಕ ಭಾಗದ ಯುವಕರು ಹಾಗೂ ಯುವತಿಯರಿಗೆ ಉದ್ಯೋಗಾವಕಾಶವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಲಾಗುವುದು.
- ❑ ರಾಜ್ಯದ ಮಾಲೂರು, ಬಾಗಲಕೋಟೆ, ಹಿರಿಯೂರು, ಜೇವರ್ಗಿ ಮತ್ತು ವಿಜಯಪುರದಲ್ಲಿನ 5 ಆಹಾರ ಪಾರ್ಕ್‌ಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕಾಗಿ ಆಹಾರ ಕರ್ನಾಟಕ ನಿಯಮಿತವನ್ನು ನೋಡಲ್ ಏಜನ್ಸಿಯಾಗಿ ನಾಮ ನಿರ್ದೇಶನ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.
- ❑ ವಿಜಯಪುರ, ಬಳ್ಳಾರಿ, ಧಾರವಾಡ, ಶಿವಮೊಗ್ಗ, ಹಾಸನ, ರಾಮನಗರ, ತುಮಕೂರು, ಚಿಕ್ಕಬಳ್ಳಾಪುರ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಿರುವ 15,000 ಎಕರೆ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಖಾಸಗಿ ಉಪವಲಯದ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ 'ಪ್ಲಗ್ ಮತ್ತು ಪ್ಲೇ' ಕೈಗಾರಿಕಾ ಕ್ಲಸ್ಟರ್‌ಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುವುದು ಮತ್ತು ಬೆಂಗಳೂರಿನಿಂದ ಹೊರಗೆ ಎಂಎಸ್‌ಎಂಇ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿ 45-50 ಲಕ್ಷ ಉದ್ಯೋಗವನ್ನು ಸೃಜನೆ ಮಾಡಲಾಗುವುದು.

- ❑ ಚೆನ್ನೈ, ಟುಟಿಕೋರಿನ್ ಮತ್ತು ಕೊಚ್ಚಿ ಬಂದರುಗಳಿಂದ ಒಳ ಬರುವ ಮತ್ತು ಹೊರ ಹೋಗುವ ಸರಕುಗಳನ್ನು ತಿರುಗಿಸಲು ಮಂಗಳೂರು ಬಂದರಿನಲ್ಲಿ ಕಂಟೈನರ್ ಹ್ಯಾಂಡ್ಲಿಂಗ್ ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನು ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ.

9. ಕೌಶಲ್ಯ, ಉದ್ಯಮಶೀಲತೆ, ಉದ್ಯೋಗ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಮಿಕ ಕಲ್ಯಾಣ

- ❑ ಸರ್ಕಾರದ ಯೋಜನೆಗಳು ಮತ್ತು ನೀತಿಗಳ ಪ್ರಯತ್ನಗಳಿಂದಾಗಿ ಕಾರ್ಮಿಕ ಬಲ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆ ದರವು (LFPR) (15 ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕಿಂತ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟ ವಯಸ್ಸಿನ) 2018-19 ರಲ್ಲಿ ಶೇ.51.2 ರಷ್ಟು ಇದ್ದು 2020-21 ರಲ್ಲಿ ಶೇ.56.9 ಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಳವಾಗಿದೆ ಮತ್ತು 2018-19 ರಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಶೇ.3.9 ರಷ್ಟು ನಿರುದ್ಯೋಗ ದರವು 2020-21ಕ್ಕೆ ಶೇ.2.7 ಕ್ಕೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ.
- ❑ ಇ-ಶ್ರಮ ಪೋರ್ಟಲ್ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯಾದ್ಯಂತ 73.74 ಲಕ್ಷ ಅಸಂಘಟಿತ ಕಾರ್ಮಿಕರನ್ನು ನೋಂದಾಯಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ❑ ಬೀದಿ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳ PM ಆತ್ಮನಿರ್ಭರ್ ಯೋಜನೆಯಡಿ, ರೂ. 244 ಕೋಟಿಗಳನ್ನು 1,99,049 ಬೀದಿ ಬದಿ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳಿಗೆ ವಿತರಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ❑ ಕಟ್ಟಡ ಮತ್ತು ಇತರ ನಿರ್ಮಾಣ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಕಲ್ಯಾಣ ಮಂಡಳಿಯು 26.25 ಲಕ್ಷ ಅರ್ಹ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ವಿವಿಧ ಕಲ್ಯಾಣ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಿಗಾಗಿ ರೂ.1,719 ಕೋಟಿ ಆರ್ಥಿಕ ನೆರವನ್ನು ನೀಡಿದೆ.
- ❑ ರಾಜ್ಯ ಖಾಸಗಿ ವಾಣಿಜ್ಯ ಸಾರಿಗೆ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಅಪಘಾತ ಪ್ರಯೋಜನ ಯೋಜನೆಯಡಿ 111 ಪ್ರಕರಣಗಳಿಗೆ ರೂ. 5.25 ಕೋಟಿಗಳ ಅಪಘಾತ ಪರಿಹಾರವನ್ನು ವಿತರಿಸಲಾಗಿದೆ ಮತ್ತು 237 ಫಲಾನುಭವಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ರೂ 23.70 ಲಕ್ಷಗಳ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸಹಾಯವನ್ನು ಮಂಜೂರು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.
- ❑ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ 10 ESI ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳ ಜಾಲದ ಮೂಲಕ ಸುಮಾರು 45.76 ಲಕ್ಷ ವಿಮಾದಾರರಿಗೆ ಮತ್ತು ಅವರ ಕುಟುಂಬಗಳ 180 ಲಕ್ಷ ಸದಸ್ಯರುಗಳಿಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಸೇವೆಯನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಲಾಗಿದೆ. 116 ಪೂರ್ಣಾವಧಿ ಇಎಸ್‌ಐಡಿ ಸ್ಟೆನ್ಡರ್‌ಗಳು ಮತ್ತು 2 ಡಯಾಗ್ನೋಸ್ಟಿಕ್ ಸೆಂಟರ್‌ಗಳು ಕಾರ್ಮಿಕರ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿವೆ.
- ❑ ಕರ್ನಾಟಕ ಕಾರ್ಮಿಕ ಅದಾಲತ್ 2.0 ಅಭಿಯಾನದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ 2.04 ಲಕ್ಷ ಅರ್ಜಿಗಳನ್ನು ವಿಲೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.
- ❑ ಶಾಲೆಗಳು ಮತ್ತು ಕಾಲೇಜುಗಳಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಖಾಸಗಿ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಮೂಲಕ ಕೌಶಲ್ಯ ಪ್ರಯೋಗಾಲಯಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದು.
- ❑ ಉದ್ಯೋಗಕ್ಕೆ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಗಳ ಕುರಿತು ಕಾರ್ಮಿಕ ಬಲಕ್ಕೆ(workforce) ತರಬೇತಿ ನೀಡಲು ಉದ್ಯಮದ ಪ್ರಮುಖರಾದ ಸೀಮೆನ್ಸ್, ಟಾಟಾ ಟೆಕ್ನಾಲಜೀಸ್ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಮೂಲಕ ITIಗಳು ಮತ್ತು ಪಾಲಿಟೆಕ್ನಿಕ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಕೌಶಲ್ಯ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯವನ್ನು ಬಲಪಡಿಸುವುದು.
- ❑ “ಕೌಶಲ್ಯ ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಗಳ ಕೇಂದ್ರ”ವನ್ನು ಕೌಶಲ್ಯ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಮಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಲು ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳ ಸಹಯೋಗದೊಂದಿಗೆ ನಿರ್ಮಿಸುವುದು
- ❑ ತಮ್ಮ ಉದ್ಯೋಗಿಗಳ ಮರುಕೌಶಲ್ಯ ಮತ್ತು ಉನ್ನತೀಕರಣಕ್ಕಾಗಿ ವಹಿವಾಟು ಮತ್ತು ಮಾನವಶಕ್ತಿಯ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳಿಂದ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಮಟ್ಟದ ಕೊಡುಗೆಯನ್ನು ಅನ್ವೇಷಿಸಿ ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನಿಧಿಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದು (HRDF).

10. ಆರ್ಥಿಕ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯಗಳು

- ❑ ನಿರಂತರ ಜ್ಯೋತಿ ಯೋಜನೆಯು ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ 24 ಗಂಟೆಗಳ ಗುಣಮಟ್ಟದ ವಿದ್ಯುತ್ ಸರಬರಾಜು ಮತ್ತು ನೀರಾವರಿ ಪಂಪ್‌ಹೌಸ್‌ಗಳಿಗೆ ನಿಗದಿಪಡಿಸಿದ ಗಂಟೆಗಳ ವಿದ್ಯುತ್ ಪೂರೈಕೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸಲು ಗ್ರಾಮೀಣ

ಪ್ರದೇಶದ ಲೋಡ್‌ಗಳನ್ನು ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ಕೃಷಿಯೇತರ ಲೋಡ್‌ಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸುವ ಗುರಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಪ್ರಮುಖ ಯೋಜನೆಯಾಗಿದೆ.

- ❑ ಎಸ್‌ಹೆಚ್‌ಡಿಪಿ-IV, ರ ಯೋಜನೆಯಡಿ 7800 ಕಿಮೀ ಉದ್ದದ ರಸ್ತೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು 10,000 ಕೋಟಿ ರೂಗಳ ಮೊತ್ತದಲ್ಲ 3 ಹಂತದಲ್ಲ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲು ಅನುಮೋದನೆ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.
- ❑ ರೂ.1.00 ಕೋಟಿ ಮೊತ್ತದ ಅಪಘಾತ ವಿಮಾ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ರಸ್ತೆ ಸಾರಿಗೆ ಸಂಸ್ಥೆ, ರೂ. 50 ಲಕ್ಷದ ಅಪಘಾತ ವಿಮೆ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ವಾಯವ್ಯ ಕರ್ನಾಟಕ ರಸ್ತೆ ಸಾರಿಗೆ ಸಂಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ಕಲ್ಯಾಣ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ರಸ್ತೆ ಸಾರಿಗೆ ನಿಗಮಗಳ ನೌಕರರುಗಳಿಗೆ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ❑ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿನ ಯೆಲ್ಲೋ ಬೋರ್ಡ್ ಟ್ಯಾಕ್ಸಿ ಚಾಲಕರ ಮತ್ತು ಆಟೋರಿಕ್ಷಾ ಚಾಲಕರ ಮಕ್ಕಳ ಮೆಟ್ರಿಕ್ ನಂತರದ ಉನ್ನತ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸಲು “ವಿದ್ಯಾನಿಧಿ” ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಮತ್ತು ಆರೋಗ್ಯ ಸೌಲಭ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ವಿಶೇಷ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ❑ ಕೆಂಪೇಗೌಡ ಅಂತರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವಿಮಾನ ನಿಲ್ದಾಣಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಿರುವ 407 ಎಕರೆ ಜಮೀನಿನಲ್ಲಿ ಬೆಂಗಳೂರು ಸಿಗ್ನೇಚರ್ ಬಿಸಿನೆಸ್ ಪಾರ್ಕ್ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಲಾಗುತ್ತಿದ್ದು, ಒಟ್ಟು ರೂ. 168 ಕೋಟಿ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ಟ್ರಂಕ್ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.
- ❑ ರೂ.7634.58 ಕೋಟಿ ಮೊತ್ತದ 81 ಯೋಜನೆಗಳ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಯನ್ನು ಬಂದರು, ಹಡಗು ಮತ್ತು ಜಲಸಾರಿಗೆ ಮಂತ್ರಾಲಯದ ಸಾಗರಮಾಲಾ ಕೋಶಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ❑ 2023-24ನೇ ಸಾಲಿನ ಆರ್ಥಿಕ ವರ್ಷಕ್ಕಾಗಿ ನಬಾರ್ಡ್ ಸಂಸ್ಥೆಯು ಒಟ್ಟು ರೂ.3.59 ಲಕ್ಷ ಕೋಟಿಗಳ ಸಾಲದ ಸಂಭವನೀಯ ಸಾಲವನ್ನು ರಾಜ್ಯದ ಆದ್ಯತೆ ವಲಯಕ್ಕೆ ಯೋಜಿಸಿದೆ. (ವಲಯವಾರು: ಕೃಷಿ-49.90%, ಸೂಕ್ಷ್ಮ, ಸಣ್ಣ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮ ಉದ್ಯಮಗಳು-37.59%, ರಫ್ತು ಸಾಲ-1.61%, ಶಿಕ್ಷಣ-1.72%, ವಸತಿ-7.97, ನವೀಕರಿಸಬಹುದಾದ ಇಂಧನ-0.36%, ಬ್ಯಾಂಕ್ ಸಾಲವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮೂಲಸೌಲಭ್ಯಗಳು-0.85%).
- ❑ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ಆತ್ಮ ನಿರ್ಭರನ Agri infra Fund ಯೋಜನೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ರೈತರಿಗೆ ಕೊಯ್ಲು ನಂತರದ ಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಲು ರಾಜ್ಯದ 895 ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಕೃಷಿ ಪತ್ತಿನ ಸಹಕಾರ ಸಂಘಗಳಿಗೆ ನಬಾರ್ಡ್ ಮೂಲಕ ರೂ.312.74 ಕೋಟಿಗಳ ಸಾಲವನ್ನು ಶೇ.4 ರ ಬಡ್ಡಿ ದರದಲ್ಲ ಮಂಜೂರು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. 706 ಕೃಷಿ ಪತ್ತಿನ ಸಹಕಾರ ಸಂಘಗಳಿಗೆ ರೂ.158.02 ಕೋಟಿಗಳನ್ನು ಜಿಲ್ಲಾ ಕೇಂದ್ರ ಸಹಕಾರ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.
- ❑ ರೈತರಿಗೆ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣಭಾಗದ ಗ್ರಾಹಕರಿಗೆ ಉತ್ತಮ ಬ್ಯಾಂಕಿಂಗ್ ಸೇವೆಯನ್ನು ನೀಡಲು ಕೇಂದ್ರ ಪುರಸ್ಕೃತ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಮುಂದಿನ ಮೂರು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯದ 6040 ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಕೃಷಿ ಪತ್ತಿನ ಸಹಕಾರ ಸಂಘಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟು ರೂ.236.00 ಕೋಟಿಗಳ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ (ಪ್ರತಿ PACSಗೆ ರೂ.3.91 ಲಕ್ಷಗಳಂತೆ) ಗಣಕೀಕರಣಗೊಳಿಸಲು ಉದ್ದೇಶಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ❑ ಡೇಟಾ ಸಂಗ್ರಹಣೆ ಮತ್ತು ಸಂಗ್ರಹವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಮತ್ತು ಗರಿಷ್ಠ ತಡೆರಹಿತ ವಿದ್ಯುತ್ ಸರಬರಾಜನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಹಸ್ತಚಾಲಿತ, ಮಧ್ಯಸ್ಥಿಕೆಗಳನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಲು SCADA ದಂತಹ IT ಪರಿಹಾರಗಳ ಅಪ್ಲಿಕೇಶನ್ ಅಗತ್ಯವಿದೆ
- ❑ ಮೆಟ್ರೋ ಸಾರಿಗೆ, ಬೈಸಿಕಲ್, ಕಡಿಮೆ ದೂರದವರೆಗೆ ನಡಿಗೆ ಮುಂತಾದ ಮೋಟಾರು ಇಲ್ಲದ ಸಾರಿಗೆಯನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವುದು.
- ❑ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಕಗಳ ಮೂಲಕ ಇ-ಮೊಬಿಲಿಟಿಯನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಸಾರ್ವಜನಿಕ-ಖಾಸಗಿ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಮೂಲಕ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯಗಳ ಮತ್ತು ಸಂಶೋಧನೆ ಹಾಗೂ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸೃಷ್ಟಿ.

- ❑ ರೈತರು ಕಡಿಮೆ ಆದಾಯ ಮೂಲವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದರಿಂದ, ಸಹಕಾರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಅವರಿಗೆ ನೀಡುವ ಸಾಲದ ಪ್ರಮಾಣ ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರಮಾಣದ್ದಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ, ಸಹಕಾರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ರೈತರಿಗೆ, ಆಸ್ತಿ-ಮೌಲ್ಯವನ್ನಾಧರಿಸಿ ನೀಡುವ ಸಾಲದ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಹಾಗೂ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಹೆಚ್ಚಿನ ಬೆಳೆ ಸಾಲ ಪಡೆಯಬಿಟ್ಟಿರುವ ರೈತರ ಸೌಲಭ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ತಮ್ಮ ಭದ್ರತೆಗಳನ್ನು ಬ್ಯಾಂಕುಗಳಿಗೆ ಆಧಾರವಾಗಿಸಲು ಅನುವು ಮಾಡಿಕೊಡುವುದು.

11. ಮಾನವಾಭಿವೃದ್ಧಿ

- ❑ ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರವು 0.738 ರ ಎಚ್‌ಡಿಐ ಮೌಲ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಮೊದಲ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದೆ ಮತ್ತು ಯಾದಗಿರಿ, ಕಲಬುರಗಿ ಮತ್ತು ರಾಯಚೂರು ಎಚ್‌ಡಿಐ ಮೌಲ್ಯ ಕ್ರಮವಾಗಿ 0.538, 0.539 ಮತ್ತು 0.562 ಇದ್ದು ಕೊನೆಯ 3 ಸ್ಥಾನದ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಾಗಿವೆ.
- ❑ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲ ಕಳೆದ ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಆರೋಗ್ಯ ಸೂಚಕಗಳಲ್ಲಿನ ಪ್ರಗತಿಯು ಉತ್ತೇಜನಕಾರಿಯಾಗಿದೆ. ಸಾವಿನ ಪ್ರಮಾಣವು ಈಗಾಗಲೇ ಗುರಿಯ ಮಟ್ಟಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಜನನ ಪ್ರಮಾಣವು ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತಿದೆ. 2015 ರಲ್ಲಿ 97 ರಷ್ಟಿದ್ದ ತಾಯಂದಿರ ಮರಣ ಪ್ರಮಾಣ (ಪ್ರತಿ 1,00,000 ಜೀವಂತ ಜನನಗಳಿಗೆ) 2020 ರಲ್ಲಿ 69 ಕ್ಕೆ ಇಳಿದಿದೆ ಮತ್ತು ಶಿಶು ಮರಣ ಪ್ರಮಾಣ (ಪ್ರತಿ 1000 ಜನನಗಳಿಗೆ) 2015 ರಲ್ಲಿ 28 ಇದ್ದು 2020 ರಲ್ಲಿ 19 ಕ್ಕೆ ಇಳಿಕೆಯಾಗಿದೆ. ರಾಜ್ಯದ ಒಟ್ಟು ಫಲವತ್ತತೆ ದರವು 2020 ರಲ್ಲಿ 1.7 ಕ್ಕೆ ಕುಸಿದಿದೆ. (SRS ಮಾಹಿತಿ ಪ್ರಕಾರ). ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಹೆರಿಗೆಗಳ ಶೇಕಡಾವಾರು ಪ್ರಮಾಣವು 99.9ರಷ್ಟು ಆಗಿದೆ.
- ❑ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ NTEP ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಮುಖ್ಯ ಗುರಿಯು ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಪ್ರವೇಶದ ಮೂಲಕ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಮತ್ತು ಶೂನ್ಯ ಏಜ್ ಮರಣ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಹೆಚ್ಚಿನ HIV-TB ಹೊರೆಯ ಹೊರತಾಗಿಯೂ 2009 ರಲ್ಲಿ ಶೇ. 8 ರಷ್ಟು ಇದ್ದ ಸಾವಿನ ಪ್ರಮಾಣ 2021 ರಲ್ಲಿ ಶೇ.6 ಕ್ಕೆ ಇಳಿಕೆಯಾಗಿದೆ. ಏಜ್ ಚಿಕಿತ್ಸೆಯ ಯಶಸ್ಸಿನ ಪ್ರಮಾಣವು 82% ಕ್ಕೆ ಸುಧಾರಿಸಿದೆ.
- ❑ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲ ಮಲೇರಿಯಾ ಪ್ರಕರಣಗಳು ಗಣನೀಯವಾಗಿ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತಿವೆ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯವು ಮಲೇರಿಯಾ ನಿಯಂತ್ರಣ ಮಾನದಂಡದ ವರ್ಗ-1 ರಲ್ಲಿದೆ.
- ❑ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕುಷ್ಠರೋಗ ನಿಯಂತ್ರಣ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ 1986 ರಲ್ಲಿ ಕುಷ್ಠರೋಗ ನಿರ್ಮೂಲನ ದರವು 40/10000 ಆಗಿತ್ತು, ಇದು ನವೆಂಬರ್ 2022 ರ ಅಂತ್ಯದ ವೇಳೆಗೆ 0.31/10000 ಕ್ಕೆ ಇಳಿದಿದೆ.
- ❑ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲ 2022-23 ರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ (ನವೆಂಬರ್ 2022 ವರೆಗೆ) 1.46 ಲಕ್ಷ ಮಕ್ಕಳು ವಕ್ರೀಕಾರಕ ದೋಷದಿಂದ ಪತ್ತೆಯಾಗಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು 3.44 ಲಕ್ಷ ಜನರಿಗೆ ಕಣ್ಣಿನ ಪೊರೆ ಶಸ್ತ್ರಚಿಕಿತ್ಸೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸಲಾಗಿದೆ.
- ❑ ಆಯುಷ್ಮಾನ್ ಭಾರತ್ ಆರೋಗ್ಯ ಕರ್ನಾಟಕ ಯೋಜನೆಯಡಿ 3419 ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳನ್ನು ಎಂಪನೆಲ್ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ 2940 ಸರ್ಕಾರಿ ಮತ್ತು 479 ಖಾಸಗಿ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳಾಗಿವೆ. 1.22 ಕೋಟಿ ಎಜ್-ಎಆರ್‌ಕೆ ಕಾರ್ಡ್ ನೀಡಲಾಗಿದ್ದು, 9.23 ಲಕ್ಷ ಫಲಾನುಭವಿಗಳು ರೂ. 746.69 ಕೋಟಿ ರಷ್ಟು ಪ್ರಯೋಜನವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ.
- ❑ ಒಟ್ಟು 8637 ಉನ್ನತೀಕರಿಸಿದ ಆರೋಗ್ಯ ಮತ್ತು ಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯ ಕೇಂದ್ರಗಳು ನವೆಂಬರ್ 2022 ಕ್ಕೆ ಇದ್ದು, ಇವುಗಳಲ್ಲಿ 6106 ಗ್ರಾಮೀಣ ಉಪ ಕೇಂದ್ರಗಳು, 2166 ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ಕೇಂದ್ರಗಳು ಮತ್ತು 365 ನಗರ ಆರೋಗ್ಯ ಕೇಂದ್ರಗಳು ಇರುತ್ತವೆ.
- ❑ ಮನೋಚೈತನ್ಯ (ಮಂಗಳವಾರ ಕ್ಲಿನಿಕ್) ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವು ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರದ ಒಂದು ವಿಶಿಷ್ಟ ಉಪಕ್ರಮವಾಗಿದೆ. ಜಿಲ್ಲಾ ಮಾನಸಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಡಿ ಜಿಲ್ಲಾ ಆಸ್ಪತ್ರೆ/ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಕಾಲೇಜು/ ಖಾಸಗಿಗಳ ಮನೋವೈದ್ಯರು ಆಯ್ದು ಮಂಗಳವಾರದಂದು ತಾಲೂಕು ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳಿಗೆ ಭೇಟಿ ನೀಡಿ ಮಾನಸಿಕ ಅಸ್ವಸ್ಥರನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ರಾಜ್ಯದ ಎಲ್ಲಾ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ.
- ❑ ಇ-ಆಸ್ಪತ್ರೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವು 123 ತಾಲೂಕು ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳು, 27 ಸಮುದಾಯ ಆರೋಗ್ಯ ಕೇಂದ್ರಗಳು, 217 ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ಕೇಂದ್ರಗಳು ಮತ್ತು 5 MCH ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿವೆ.

- ❑ ಕೋವಿಡ್ 19 ಲಸಿಕೆ - ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿದಿನ ಸುಮಾರು 6000 ಲಸಿಕಾ ಕೇಂದ್ರಗಳು ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದು, ಇಲ್ಲಯವರೆಗೆ ಒಟ್ಟು 12.04 ಕೋಟಿ ಡೋಸ್‌ಗಳನ್ನು ಅರ್ಹರಿಗೆ ನೀಡಲಾಗಿದ್ದು, 100% ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ❑ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ 1 ರಿಂದ 10ನೇ ತರಗತಿಗಳಲ್ಲಿ ದಾಖಲಾತಿಯು 2018-19ರಲ್ಲಿ 103.13 ಲಕ್ಷ ಇದ್ದು, ಇದು 2022-23 ರಲ್ಲಿ 106.23 ಲಕ್ಷಕ್ಕೆ ಅಲ್ಪಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಏರಿಕೆಯಾಗಿದೆ.
- ❑ 2022-23 ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯದ ಹಿರಿಯ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಹಂತದಲ್ಲಿ ದಾಖಲಾಗಿರುವ ಒಟ್ಟು ದಾಖಲಾತಿ ಮತ್ತು ನಿವೃತ್ತ ದಾಖಲಾತಿ ಪ್ರಮಾಣಗಳು ಅನುಕ್ರಮವಾಗಿ ಶೇಕಡಾವಾರು 103.73 ಮತ್ತು 99.16 ಇರುತ್ತದೆ. ಹಿರಿಯ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಹಂತದಲ್ಲಿ ದಾಖಲಾಗುವ ಒಟ್ಟು ದಾಖಲಾತಿ ಮತ್ತು ನಿವೃತ್ತ ದಾಖಲಾತಿ ಪ್ರಮಾಣಗಳು ಅನುಕ್ರಮವಾಗಿ ಶೇಕಡಾವಾರು 102.26 ಮತ್ತು 87.55ರಷ್ಟಿದೆ.
- ❑ 2022-23ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮತ್ತು ಹಿರಿಯ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಶಾಲೆ ಬಿಟ್ಟವರ ಪ್ರಮಾಣವು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಶೇಕಡಾ 0.09 ಮತ್ತು 0.49 ಇರುತ್ತದೆ. ಸಮಗ್ರ ಶಿಕ್ಷಣ ಕರ್ನಾಟಕದಡಿ 4,245 (6-14 ವರ್ಷದ) ಶಾಲೆ ಬಿಟ್ಟ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದೆ.
- ❑ 3 ಕಿ.ಮೀ ಒಳಗಡೆ ಯಾವುದೇ ಪ್ರೌಢಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿದ್ದರೆ, ಅಲ್ಲಿನ ಹಿರಿಯ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಗಳನ್ನು ಮೇಲ್ದರ್ಜೆಗೇರಿಸಿ, 3ನೇ ತರಗತಿಯನ್ನು ಸೇರ್ಪಡೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಒಟ್ಟು 7,817 ಹಿರಿಯ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಗಳನ್ನು ಮೇಲ್ದರ್ಜೆಗೇರಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ❑ ಶೇ.98.86 ರಷ್ಟು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಗಳು ಸ್ವಂತ ಕಟ್ಟಡಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ಉಳಿದ ಶಾಲೆಗಳು ಬಾಡಿಗೆ ಕಟ್ಟಡ / ಬಾಡಿಗೆ ರಹಿತ ಕಟ್ಟಡಗಳಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿವೆ.
- ❑ ಸರ್ಕಾರಿ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಕರ ವಿದ್ಯಾರ್ಹಿಗಳ ಅನುಪಾತ ತೃಪ್ತಿದಾಯಕವಾಗಿದೆ. ಶಿಕ್ಷಕರ ವಿದ್ಯಾರ್ಹಿಗಳ ಸರಾಸರಿ ಪ್ರಮಾಣವು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ 1:25 ರಷ್ಟಿದೆ. ರಾಜ್ಯವು ಈ ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸಲು ಬೇರೆ ಶಾಲೆಗಳಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಕರನ್ನು ನಿಯೋಜಿಸುವ ನೀತಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿದೆ.
- ❑ ಡಿಜಿಟಲ್ ಗ್ರಂಥಾಲಯದ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಮೊಬೈಲ್ ಮೂಲಕ ವೀಕ್ಷಿಸಲು "e-sarvajanikagranthalaya" ಆಪ್‌ನ್ನು ಸಾರ್ವಜನಿಕರಿಗೆ ಒದಗಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ❑ ತರಬೇತಿ ಹೊಂದಿದ ಶಿಕ್ಷಕರ ನೆರವಿನಿಂದ ತಂತ್ರಾಂಶಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ ಇ-ಕಂಟೆಂಟ್‌ಗಳನ್ನು ತರಗತಿ ಅಗತ್ಯಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಿ, ಸ್ಥಳೀಕರಿಸಿ, ಭಾಷಾಂತರಗೊಳಿಸಿ, ದೀಕ್ಷಾ ಪೋರ್ಟಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇದುವರೆಗೆ 29,581 ಇ-ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಬಳಕೆಗೆ ಒದಗಿಸಲಾಗಿರುತ್ತದೆ.
- ❑ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಸಮುದಾಯದವರಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಉದ್ಯೋಗದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅವಕಾಶ ಒದಗಿಸಲು ಮೀಸಲಾತಿಯನ್ನು ಶೇ.15 ರಿಂದ 17 ಕ್ಕೆ ಏರಿಕೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಇದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡದವರಿಗೆ ಮೀಸಲಾತಿಯನ್ನು ಶೇ.3 ರಿಂದ 7 ಕ್ಕೆ ಏರಿಕೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.
- ❑ ಹಿರಿಯ ನಾಗರಿಕರ ಗುರುತಿನ ಚೀಟಿ (ಯುಡಿಐಡಿ) ಗಾಗಿ ಸ್ವೀಕೃತಿಯಾದ 6,84,542 ಅರ್ಜಿಗಳ ಪೈಕಿ 3,58,425 ಹಿರಿಯ ನಾಗರಿಕರಿಗೆ ಗುರುತಿನ ಚೀಟಿಗಳನ್ನು ವಿತರಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ❑ ಸರ್ಕಾರಿ ಬ್ರೈಲ್ ಮುದ್ರಣಾಲಯ, ಮೈಸೂರು, ಇಲ್ಲಿ 5090 ಬ್ರೈಲ್ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಅಂಧ ವಿದ್ಯಾರ್ಹಿಗಳಿಗೆ ಮುದ್ರಿಸಿ ವಿತರಿಸಲಾಗಿದೆ.

12. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಆಡಳಿತ ಅಭ್ಯಾಸಗಳು

- ❑ ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ಕೃಷಿಯ ಆಧಾರಿತ ವಲಯ, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯ ಮತ್ತು ಉಪಯುಕ್ತತೆಗಳು, ಸಮಾಜ ಕಲ್ಯಾಣ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಸುಧಾರಣೆಗೊಂಡು 2019-20ರಲ್ಲಿ ಇದ್ದ 5.10, ಕರ್ನಾಟಕದ ಉತ್ತಮ ಆಡಳಿತ ಸೂಚ್ಯಂಕದ ಅಂಕ 2020-21 ರಲ್ಲಿ 5.11 ಕ್ಕೆ ಏರಿಕೆಯಾಗಿದೆ.

- ❑ ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರವು ನೀತಿ ನಿರೂಪಣೆ ಮತ್ತು ನಿರ್ಧಾರ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಆಡಳಿತದ ಮೂಲಕ ಪಾರದರ್ಶಕತೆ, ದಕ್ಷತೆ ಮತ್ತು ಸಮಗ್ರ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸುವಂತಹ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯವೈಡ್ ಏರಿಯಾನೆಟ್‌ವರ್ಕ್, ಇ-ಪ್ರೊಕ್ಯೂರ್ಮೆಂಟ್, ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಡೇಟಾಸೆಂಟರ್, ಭದ್ರತಾ ಕಾರ್ಯಚರಣ ಕೇಂದ್ರ (Security Operation Centre(SOC), ಆಧಾರ್ (UID), ಕರ್ನಾಟಕ ರೆಸಿಡೆಂಟ್ ಡಾಟಾಹಬ್(KRDH), ಡಿಜಿಲಾಕರ್, ಇ-ಆಫೀಸ್, ಕನ್ನಡ ಕಂಪ್ಯೂಟಿಂಗ್, ರಾಜ್ಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿವೇತನ ತಂತ್ರಾಂಶ (SSP), ನೇರನಗದು ವರ್ಗಾವಣೆ, ಕುಟುಂಬ, ಕರ್ನಾಟಕ ಮುಕ್ತ ದತ್ತಾಂಶ ಉಪಕ್ರಮ(KODI), ಮೈಗೌವ್, ಆರ್.ಐ.ಐ ಆನ್‌ಲೈನ್, ಬೆಳೆಸಮೀಕ್ಷೆ, ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಜಾಲತಾಣ ವಿಭಾಗ, Blockchain ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಕಾವೇರಿ ಆಸ್ತಿ ನೋಂದಣಿ, ಸುವಿಧಾ, ನ್ಯಾಷನಲ್ ಅಕಾಡೆಮಿಕ್ ಡೆಪೋಸಿಟರಿ (NAD), ಮಾಹಿತಿಕಣಜ, ರೈತರ ನೋಂದಣಿ ಮತ್ತು ಏಕೀಕೃತ ಫಲಾನುಭವಿ ಮಾಹಿತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಏಕೀಕೃತ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಕುಂದುಕೊರತೆ ನಿವಾರಣಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಇ-ಸಹಮತಿ, ಸಕಾಲ, ಭೂಮಿ ಮತ್ತು ಕೆ-ಜಿಐಎಸ್ ಇಂತಹ ಹಲವಾರು ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕ ಮತ್ತು ನವೀನ ಉಪಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಂಡಿದೆ.
- ❑ 2022-23ರಲ್ಲಿ, ಒಟ್ಟು 3000 ಕೋಟಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಲ್ಯಾಣ ಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಂಡಳಿಗೆ ಮೈಕ್ರೋ ಫ್ಲಾನ್ ಮತ್ತು ಮೆಗಾ ಪ್ರಾಜೆಕ್ಟ್‌ಗಳಿಗೆ ತಲಾ ರೂ.1500 ಕೋಟಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.
- ❑ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯನೀತಿ ಮತ್ತು ಯೋಜನಾಮಂಡಳಿಯನ್ನು ನೀತಿ ಆಯೋಗದ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಪರಿವರ್ತನೆಯ ಸಂಸ್ಥೆ(SITK) ಎಂದು ಮರುನಾಮಕರಣ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ ಹಾಗೂ ಇದು ವಿಕೇಂದ್ರೀಕೃತ ಯೋಜನೆ, ಕಾರ್ಯತಂತ್ರ ಸೂತ್ರೀಕರಣ ಮತ್ತು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಫಲತಾಂಶ ಆಧಾರಿತ ಆಯವ್ಯಯ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕಾಗಿ ಫಲತಾಂಶ ಆಧಾರಿತ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನದ ಮೇಲೆ ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸುತ್ತದೆ.
- ❑ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಮತ್ತು ಮೌಲ್ಯಮಾಪನಕ್ಕೆ ಉತ್ತೇಜನ ನೀಡಲು ಹಾಗೂ ರೂ. 100 ಕೋಟಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅನುದಾನದ ಯೋಜನೆ/ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಯೋಜನಾ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬಾರಿ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಕೈಗೊಳ್ಳಲು, ನೀತಿ ಆಯೋಗದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಮತ್ತು ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಕಚೇರಿ (DMEO) ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ, ಕರ್ನಾಟಕ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ (KEA) ವನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಮತ್ತು ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ (KMEA) ಎಂದು ಮರುನಾಮಕರಣ ಮಾಡಲಾಯಿತು.
- ❑ ನೀತಿ ನಿರೂಪಣೆಯ ಜೊತೆಗೆ ಯೋಜನೆಗಳ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿತ್ವವನ್ನು ಸುಧಾರಿಸುವ ಗುರಿಯೊಂದಿಗೆ ಮಧ್ಯಂತರ-ಕೋರ್ಸ್‌ನೀತಿ ತಿದ್ದುಪಡಿಗಳಿಗಾಗಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಪ್ರಾಧಿಕಾರವು ನೀಡಿದ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಅಧ್ಯಯನಗಳ ಶಿಫಾರಸ್ಸುಗಳು ಇಲಾಖೆಗಳಿಗೆ ಉಪಯುಕ್ತ ಒಳನೋಟಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತವೆ.
- ❑ ಸರ್ಕಾರದ ಸಾಧನೆಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಯಶೋಗಾಥೆಯ ಮೂಲಕ ಸರ್ಕಾರದ ಉಪಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಇತರೆ ನಾಗರಿಕರನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುವುದು.
- ❑ ವಿಕೇಂದ್ರೀಕೃತ ಯೋಜನೆ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಅನುಷ್ಠಾನವನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸುವಲ್ಲಿ ತಳಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಡಿಜಿಟಲ್ ಸಂವಾದ ಸಭೆಗಳ ಸಾಂಸ್ಥಿಕೀಕರಣಗೊಳಿಸುವುದು.
- ❑ ಸರ್ಕಾರದ ಯೋಜನೆಗಳ ಯಶಸ್ವಿ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ಡಿಜಿಟಲ್ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದ ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನವನ್ನು 1% ಟ್ರೇಡಿಯನ್ ಗೆ ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಮುಂದಿನ ಹಾದಿ

ಸರ್ಕಾರದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ನಾಬಾರ್ಡ್ ಆಧ್ಯತೆ ವಲಯ ಸಾಲದ ಗುರಿ ರೂ. 3.59 ಲಕ್ಷ ಕೋಟಿಗಳಿಗೆ ಜೋಡಣೆ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದ್ದು, ಈ ಪೈಕಿ ರೂ.1.79 ಲಕ್ಷ ಕೋಟಿಗಳನ್ನು ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ಕೃಷಿ ಆಧಾರಿತ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗೆ, ರೂ. 1.35 ಲಕ್ಷ ಕೋಟಿಗಳನ್ನು ಸಣ್ಣ, ಅತಿ ಸಣ್ಣ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳಿಗೆ ಹಾಗೂ ರೂ.0.45 ಲಕ್ಷ ಕೋಟಿಗಳನ್ನು ರಫ್ತು, ಶಿಕ್ಷಣ, ವಸತಿ, ನವೀಕರಿಸಬಹುದಾದ ಇಂಧನ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಲಭ್ಯಗಳಿಗೆ ಜೋಡಣೆ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ.

- **ಕೃಷಿ:** ಕೃಷಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ನವೋದ್ಯಮಗಳು, ಕೃಷಿ ಸಂಸ್ಕರಣೆ, ಬಹು ಬೆಳೆ ಪದ್ಧತಿ, ಸೂಕ್ಷ್ಮ ನೀರಾವರಿ ವಿಸ್ತರಣೆ, ಕಾರ್ಬನ್ ಕ್ರೆಡಿಟ್‌ಗಳ ಎನ್‌ಕ್ಯಾಶ್‌ಮೆಂಟ್, ತೋಟಗಾರಿಕಾ ಅರಣ್ಯ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುವ ಮೂಲಕ ಕೃಷಿ ವಲಯದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಶೇ. 14.8 ರಿಂದ ಶೇ. 18.8ಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತದೆ. 4 ಲಕ್ಷ ಹೆಕ್ಟೇರ್ ಕೃಷಿಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಬಂಜರು ಭೂಮಿ ಮತ್ತು 47 ಲಕ್ಷ ಮೆಟ್ರಿಕ್ ಟನ್‌ಗಳಷ್ಟು ಮಾರಾಟ ಮಾಡಬಹುದಾದ ಹಣ್ಣುಗಳು ಮತ್ತು ತರಕಾರಿಗಳ ಮೌಲ್ಯ ವರ್ಧನೆ ಸರಪಳಿಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವ ಮೂಲಕ ನಷ್ಟವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಿ ರಫ್ತುಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ 2032ಕ್ಕೆ ಕೃಷಿ ವಲಯದ ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನವನ್ನು ರೂ 3.09 ಲಕ್ಷ ಕೋಟಿಯಿಂದ ರೂ.16.5 ಲಕ್ಷ ಕೋಟಿಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಮುನ್ಸೂಚನೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.
- **ಕೈಗಾರಿಕೆ:** ವಿಜಯಪುರ, ಬಳ್ಳಾರಿ, ಧಾರವಾಡ, ಶಿವಮೊಗ್ಗ, ಹಾಸನ, ರಾಮನಗರ, ತುಮಕೂರು ಮತ್ತು ಚಿಕ್ಕಬಳ್ಳಾಪುರ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಿರುವ 15,000 ಎಕರೆ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಖಾಸಗಿ ವಲಯದ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ 'ಪ್ಲಗ್ ಮತ್ತು ಪ್ಲೇ' ಕೈಗಾರಿಕಾ ಕ್ಲಸ್ಟರ್‌ಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುವುದು ಮತ್ತು ಎಮ್.ಎಸ್.ಎಮ್.ಇ ಘಟಕಗಳನ್ನು ಬೆಂಗಳೂರಿನಿಂದ ಹೊರಗೆ ವರ್ಗಾಯಿಸುವ ಮೂಲಕ 45-50 ಲಕ್ಷ ಉದ್ಯೋಗ ಸೃಷ್ಟಿಸಿಬಹುದಾಗಿದೆ. ಹೊಸ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀತಿಯಿಂದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಕೌಶಲ್ಯವನ್ನು ವೃದ್ಧಿಪಡಿಸುವ ಮೂಲಕ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳಿಗೆ ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಕಾರ್ಮಿಕ ಬಲವನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದಲ್ಲದೆ, ಸಂಶೋಧನೆ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಇನ್‌ಕ್ಯುಬೇಶನ್ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ವೆಂಚರ್ ಫಂಡ್‌ಗಳು ಮತ್ತು ಎನ್‌ಎಐಎನ್ (ನ್ಯೂ ಏಜ್ ಇನ್ನೋವೇಶನ್ ನೆಟ್‌ವರ್ಕ್) ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವ ಮೂಲಕ ಹಾಗೂ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು, ಸಂಶೋಧಕರನ್ನು ಮತ್ತು ಹಳೆಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುವ ಮೂಲಕ ರಾಜ್ಯ ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಉಪಕ್ರಮಗಳಿಂದಾಗಿ ಕೈಗಾರಿಕಾ ವಲಯದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು 2032ಕ್ಕೆ ಶೇ. 9.1 ರಿಂದ ಶೇ. 17.6ಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದೊಂದಿಗೆ ರಾಜ್ಯ ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನವನ್ನು ರೂ. 4.29 ಲಕ್ಷ ಕೋಟಿಗಳಿಂದ ರೂ. 21.4 ಲಕ್ಷ ಕೋಟಿಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಮುನ್ಸೂಚನೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.
- **ಸೇವೆಗಳು:** ಕರಾವಳಿ, ವನ್ಯಜೀವಿ, ಪರಂಪರೆ, ಸಾಹಸ, ವೈದ್ಯಕೀಯ / ಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯ, ಧಾರ್ಮಿಕ / ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ, ಪರಿಸರ ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮ, ಕೃಷಿ-ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮದಂತಹ ಕರ್ನಾಟಕದ ವಿಶಾಲವಾದ ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮವನ್ನು 'ಭೂ ಬಳಕೆ ಬದಲಾವಣೆ ನೀತಿ'ಗೆ ಸಡಿಲಕೆ ನೀಡುವ ಮೂಲಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಲಾಗುವುದು. ಇ-ಮೊಬಲಿಟಿ, ಡಿಜಿಟಲ್, ಅಗ್ರಿಟೆಕ್, ಫಿನ್‌ಟೆಕ್, ಎಡ್ಯುಟೆಕ್ ಮತ್ತು ಗಿಗ್ ಎಕಾನಮಿ ಮೂಲಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಸೇವಾ ವಲಯದ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಉಪಕ್ರಮಗಳಿಂದಾಗಿ ಕೈಗಾರಿಕಾ ವಲಯದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು 2032ಕ್ಕೆ ಶೇ.13.4 ರಿಂದ ಶೇ.16ಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದೊಂದಿಗೆ ರಾಜ್ಯ ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನವನ್ನು ರೂ. 13.14 ಲಕ್ಷ ಕೋಟಿಗಳಿಂದ ರೂ.61.6 ಲಕ್ಷ ಕೋಟಿಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಮುನ್ಸೂಚನೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.
- **ವಿಕೇಂದ್ರೀಕೃತ ಆಡಳಿತ, ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ವರ್ಧನೆ, ಮೂಲಸೌಕರ್ಯ ಬೆಂಬಲ ಮತ್ತು ಅಧಿಕಾರಗಳ ಪ್ರತ್ಯಾಯೋಜಿಸುವಿಕೆಯನ್ನು ಬಲಪಡಿಸುವ ಮೂಲಕ ಡಿಸ್ಟ್ರಿಕ್ಟ್ ಎಸ್ ಎ ಫಲ್ಮ್ ಆಫ್ ಗ್ರೋತ್ ಅಂಡ್ ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್ ಮಾಡುವ ಗುರಿಯನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕವು ಹೊಂದಿದೆ.**

ರಾಜ್ಯ ಆದಾಯ ಮತ್ತು ಬೆಲೆಗಳು

1.1 ಪೀಠಿಕೆ

ಕರ್ನಾಟಕವು ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಭಾಷೆಗಳ ಹಾಗೂ ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ರಾಜ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇದು ರಾಷ್ಟ್ರಮಟ್ಟದ ಪ್ರಚಲಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಹಲವು ವಿಧಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುತ್ತದೆ. ಕರ್ನಾಟಕವು ಭಾರತದ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಇದ್ದು, ಉತ್ತರದಲ್ಲಿ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ಹಾಗೂ ಗೋವಾ, ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶ ಹಾಗೂ ತೆಲಂಗಾಣ, ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ ತಮಿಳುನಾಡು ಹಾಗೂ ಕೇರಳ, ಪಶ್ಚಿಮದಲ್ಲಿ ಅರಬ್ಬಿ ಸಮುದ್ರದಿಂದ ಸುತ್ತುವರಿಯಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕದ ಒಟ್ಟು ಭೌಗೋಳಿಕ ವಿಸ್ತೀರ್ಣವು 1,91,791 ಚ.ಕಿ.ಮೀ. ಇದ್ದು, ಭಾರತದ ಒಟ್ಟು ಭೌಗೋಳಿಕ ವಿಸ್ತೀರ್ಣದಲ್ಲಿ ಶೇ.5.83ರಷ್ಟಿದೆ. 2011ರ ಜನಗಣತಿ ಪ್ರಕಾರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಒಟ್ಟು ಜನಸಂಖ್ಯೆ 6,10,95,297 ಆಗಿದ್ದು, ಇದು ರಾಷ್ಟ್ರದ ಒಟ್ಟು ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ಶೇ. 5.05ರಷ್ಟಿರುತ್ತದೆ. ಭಾರತದ 28 ರಾಜ್ಯ ಮತ್ತು 8 ಕೇಂದ್ರ ಆಡಳಿತ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಪೈಕಿ ಹೆಚ್ಚು ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಹೊಂದಿರುವ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕವು 9 ನ್ನಾನದಲ್ಲರುತ್ತದೆ. ಕರ್ನಾಟಕವು ಬಹುವೇಗದಲ್ಲಿ ನಗರೀಕರಣವಾಗುತ್ತಿರುವ ರಾಜ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಕಳೆದ ದಶಕದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ನಗರೀಕರಣ ಶೇ.4.68 ಹೆಚ್ಚಳವಾಗಿದೆ. 2011ರ ಜನಗಣತಿಯಂತೆ, ಶೇ.61.33 ರಷ್ಟು ಗ್ರಾಮೀಣ ನಿವಾಸಿಗಳು ಹಾಗೂ ಶೇ.38.67 ರಷ್ಟು ನಗರ ನಿವಾಸಿಗಳಾಗಿರುತ್ತಾರೆ.

ರಾಜ್ಯ ಆದಾಯ ಮತ್ತು ತಲಾವಾರು ಆದಾಯದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿನ ಬದಲಾವಣೆಗಳ ಮುಖಾಂತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಆರ್ಥಿಕ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಹಾಗೂ ವಿವಿಧ ಸಗಟು ಬೆಲೆ ಮತ್ತು ಚಿಲ್ಲರೆ ಬೆಲೆ ಸೂಚ್ಯಂಕಗಳಲ್ಲಿನ ಬದಲಾವಣೆಗಳ ಮುಖಾಂತರ ಬೆಲೆಗಳಲ್ಲಿನ ಸ್ಥಿರತೆಯನ್ನು ಅಥವಾ ಹಣದುಬ್ಬರದ ವಿವರಗಳ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯನ್ನು ಈ ಅಧ್ಯಾಯವು ನೀಡುತ್ತದೆ. ಇದರೊಂದಿಗೆ ಜಿಲ್ಲಾದಾಯ ಅಂದಾಜುಗಳ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಮತ್ತು ಅಂತರ್ ಜಿಲ್ಲಾ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಸಹ ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

1.2 ರಾಜ್ಯದ ಒಟ್ಟು ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನ

ರಾಜ್ಯದ ಒಟ್ಟು ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನವು ರಾಜ್ಯದ ಆರ್ಥಿಕ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಅಳಿಯುವ ಪ್ರಮುಖ ಸೂಚಕವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇದು ರಾಜ್ಯ ಅರ್ಥ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಸಮಗ್ರ ಚಿತ್ರಣವನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ. ಇದು ಸಮತೋಲಿತ ಆರ್ಥಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಯೋಜನೆಗಳ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ನೀತಿ ನಿರೂಪಕರಿಗೆ, ಆಡಳಿತಗಾರರಿಗೆ ಹಾಗೂ ಯೋಜನಾಕಾರರಿಗೆ ಸಹಕಾರಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಸೂಚಕದ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯಿಂದಾಗಿ ವಿವಿಧ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿನ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ರೂಪವನ್ನು ಹಾಗೂ ಮೂಲವನ್ನು ತಿಳಿಯಬಹುದಾಗಿರುತ್ತದೆ.

“ರಾಜ್ಯದ ಭೌಗೋಳಿಕ ವಿಸ್ತೀರ್ಣದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪಾದನೆಯಾಗುವ ಎಲ್ಲಾ ಸರಕು ಮತ್ತು ಸೇವೆಗಳ ಆರ್ಥಿಕ ಮೌಲ್ಯವನ್ನು, ಪುನರಾವೇಶಿಸದೆ, ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಅವಧಿಗೆ ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಹಣಕಾಸು ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸುವುದನ್ನು” ರಾಜ್ಯ ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನ ಎಂದು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಲಾಗಿದೆ.

1.3 2022-23ನೇ ಸಾಲಿನ ರಾಜ್ಯ ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನದ ಮುನ್ಸೂಚನಾ ಅಂದಾಜುಗಳ ಸ್ಥೂಲ ಚಿತ್ರಣ

ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯವು 2022-23ನೇ ಸಾಲಿನ ರಾಜ್ಯ ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನದ ಮುನ್ಸೂಚನಾ ಅಂದಾಜುಗಳಂತೆ, ರಾಜ್ಯದ ಒಟ್ಟು ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನವು ಪ್ರಸಕ್ತ ಬೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಶೇ.14.2 ರ ಬೆಳವಣಿಗೆಯೊಂದಿಗೆ 22,41,368 ಕೋಟಿ ರೂಪಾಯಿಗಳಷ್ಟು ಹಾಗೂ ಸ್ಥಿರ (2011-12) ಬೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಶೇ. 7.9 ರ ಬೆಳವಣಿಗೆಯೊಂದಿಗೆ 13,26,319 ಕೋಟಿ ರೂಪಾಯಿಗಳಷ್ಟು ಆಗುವ ನಿರೀಕ್ಷೆ ಇದೆ.

1.4 ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಹಾಗೂ ರಾಜ್ಯ ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನದ ಹೋಲಿಕೆಗಳು

2022-23ನೇ ಸಾಲಿನ ರಾಜ್ಯದ ಒಟ್ಟು ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನದ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಸ್ಥಿರ (2011-12) ಬೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಶೇ.7.9ರಷ್ಟು ಹಾಗೂ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯು ಶೇ.7.0ರಷ್ಟು ಆಗುವ ನಿರೀಕ್ಷೆಯಿದೆ. ಪ್ರಸಕ್ತ ಬೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯದ ಒಟ್ಟು ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನವು ಶೇ.14.2 ಬೆಳವಣಿಗೆಯೊಂದಿಗೆ 22,41,368 ಕೋಟಿ ರೂಪಾಯಿಗಳಾಗುವ ನಿರೀಕ್ಷೆಯಿದೆ.

ಅದರಂತೆ, ಪ್ರಸಕ್ತ ಬೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನವು ಶೇ15.4ರ ಬೆಳವಣಿಗೆಯೊಂದಿಗೆ 2,73,07,751 ಕೋಟಿ ರೂಪಾಯಿಗಳಾಗಬಹುದೆಂದು ಅಂದಾಜಿಸಲಾಗಿರುತ್ತದೆ. 2011-12ರ ಸರಣಿಯಲ್ಲಿ 2022-23ನೇ ಸಾಲಿನ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆದಾಯಕ್ಕೆ ರಾಜ್ಯ ಆದಾಯದ ಕೊಡುಗೆ ಶೇ.8.2 ರಷ್ಟಿರುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಸಕ್ತ ಹಾಗೂ ಸ್ಥಿರ (2011-12) ಬೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಹಾಗೂ ರಾಜ್ಯದ ಒಟ್ಟು ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆ ದರಗಳನ್ನು ಕೋಷ್ಟಕ 1.1 ಹಾಗೂ 1.2 ರಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. 2017-18 ಮತ್ತು 2022-23ಗಳನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ಉಳಿದ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಕ್ತ ಬೆಲೆಗಳಲ್ಲಿನ ಬೆಳವಣಿಗೆ ದರವು ಅಖಲ ಭಾರತ ಬೆಳವಣಿಗೆ ದರಕ್ಕಿಂತಲೂ ಅಧಿಕವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇದೇ ರೀತಿಯಾಗಿ ಸ್ಥಿರ ಬೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ 2014-15 ಮತ್ತು 2018-19ಗಳನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ಉಳಿದ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಳವಣಿಗೆ ದರವು ಅಖಲ ಭಾರತ ಬೆಳವಣಿಗೆ ದರಕ್ಕಿಂತಲೂ ಅಧಿಕವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 1.1: ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಹಾಗೂ ರಾಜ್ಯದ ಒಟ್ಟು ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನದ ವಾರ್ಷಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆ ದರಗಳು - ಪ್ರಸಕ್ತ ಬೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ

ವರ್ಷ	ರಾಜ್ಯದ ಒಟ್ಟು ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನ (ಕೋಟಿ ರೂಪಾಯಿಗಳಲ್ಲಿ)	ರಾಜ್ಯದ ಒಟ್ಟು ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನದ ಬೆಳವಣಿಗೆ ದರ (ಶೇಕಡಾವಾರು)	ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಒಟ್ಟು ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನ (ಕೋಟಿ ರೂಪಾಯಿಗಳಲ್ಲಿ)	ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಒಟ್ಟು ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನದ ಬೆಳವಣಿಗೆ ದರ (ಶೇಕಡಾವಾರು)	ಬೆಳವಣಿಗೆ ದರಗಳಲ್ಲಿನ ವ್ಯತ್ಯಾಸ
2011-12	6,06,010	-	87,36,329	-	-
2012-13	6,95,413	14.8	99,44,013	13.8	1.0
2013-14	8,16,666	17.4	1,12,33,522	13.0	4.4
2014-15	9,13,923	11.9	1,24,67,959	11.0	0.9
2015-16	10,45,168	14.4	1,37,71,875	10.5	3.9
2016-17	12,07,608	15.5	1,53,91,668	11.8	3.7
2017-18	13,33,240	10.4	1,70,90,042	11.0	-0.6
2018-19	14,79,391	11.0	1,88,99,668	10.6	0.4
2019-20	16,11,134	8.9	2,00,74,855	6.2	2.7
2020-21	16,25,073	0.9	1,98,00,914	-1.4	2.3
2021-22	19,62,725	20.8	2,36,64,638	19.5	1.3
2022-23	22,41,368	14.2	2,73,07,751	15.4	-1.2

ಮೂಲ: 1. ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಖ್ಯಿಕ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ

2. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಾಂಖ್ಯಿಕ ಕಚೇರಿ, ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರ. *ಮುನ್ಸೂಚನಾ ಅಂದಾಜುಗಳು

ಕೋಷ್ಟಕ 1.2: ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಹಾಗೂ ರಾಜ್ಯದ ಒಟ್ಟು ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನದ ವಾರ್ಷಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆ ದರಗಳು - ಸ್ಥಿರ (2011-12) ಬೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ

ವರ್ಷ	ರಾಜ್ಯದ ಒಟ್ಟು ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನ (ಕೋಟಿ ರೂಪಾಯಿಗಳಲ್ಲಿ)	ರಾಜ್ಯದ ಒಟ್ಟು ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನದ ಬೆಳವಣಿಗೆ ದರ (ಶೇಕಡಾವಾರು)	ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಒಟ್ಟು ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನ (ಕೋಟಿ ರೂಪಾಯಿಗಳಲ್ಲಿ)	ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಒಟ್ಟು ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನದ ಬೆಳವಣಿಗೆ ದರ (ಶೇಕಡಾವಾರು)	ಬೆಳವಣಿಗೆ ದರಗಳಲ್ಲಿನ ವ್ಯತ್ಯಾಸ
2011-12	6,06,010	-	87,36,329	-	-
2012-13	6,43,033	6.1	92,13,017	5.5	0.6
2013-14	7,04,466	9.6	98,01,370	6.4	3.2
2014-15	7,48,429	6.2	1,05,27,674	7.4	-1.2
2015-16	8,31,330	11.1	1,13,69,494	8.0	3.1
2016-17	9,41,774	13.3	1,23,08,193	8.3	5.0

ವರ್ಷ	ರಾಜ್ಯದ ಒಟ್ಟು ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನ (ಕೋಟಿ ರೂಪಾಯಿಗಳಲ್ಲಿ)	ರಾಜ್ಯದ ಒಟ್ಟು ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನದ ಬೆಳವಣಿಗೆ ದರ (ಶೇಕಡಾವಾರು)	ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಒಟ್ಟು ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನ (ಕೋಟಿ ರೂಪಾಯಿಗಳಲ್ಲಿ)	ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಒಟ್ಟು ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನದ ಬೆಳವಣಿಗೆ ದರ (ಶೇಕಡಾವಾರು)	ಬೆಳವಣಿಗೆ ದರಗಳಲ್ಲಿನ ವ್ಯತ್ಯಾಸ
2017-18	10,19,708	8.3	1,31,44,583	6.8	1.5
2018-19	10,85,101	6.4	1,39,92,915	6.5	-0.1
2019-20	11,48,806	5.9	1,45,15,958	3.7	2.2
2020-21	11,08,212	(-)3.5	1,35,58,473	-6.6	3.1
2021-22	12,29,713	11.0	1,47,35,516	8.7	2.3
2022-23	13,26,319	7.9	1,57,60,363	7.0	0.9

ಮೂಲ: 1. ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಖ್ಯಿಕ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ
 2. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಾಂಖ್ಯಿಕ ಕಚೇರಿ, ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರ, * ಮುನ್ಸೂಚನಾ ಅಂದಾಜುಗಳು

1.5 2022-23 ನೇ ಸಾಲಿನ ಮುನ್ಸೂಚನಾ ಅಂದಾಜುಗಳು ಹಾಗೂ 2021-22 ನೇ ಸಾಲಿನ ಪ್ರಥಮ ಪರಿಷ್ಕೃತ ಅಂದಾಜುಗಳ ಹೋಲಿಕೆ

2021-22 ಹಾಗೂ 2022-23ನೇ ಸಾಲಿನ ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನದ ಅಂದಾಜುಗಳ ವಾರ್ಷಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆ ದರಗಳ ಹೋಲಿಕೆಯನ್ನು ಕೋಷ್ಟಕ 1.3ರಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ 2022-23 ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ಅವಲಂಬಿತ ವಲಯದ ಬೆಳವಣಿಗೆ ದರ 2021-22ನೇ ಸಾಲಿನ ಶೇ.8.7 ಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ 2022-23 ನೇ ಸಾಲಿಗೆ ಶೇ.5.5ರಷ್ಟು ಆಗಬಹುದೆಂದು ಅಂದಾಜಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕೈಗಾರಿಕಾ (ಗಣಿ ಮತ್ತು ಕಲ್ಲು ಅಗೆತ, ತಯಾರಿಕೆ, ನಿರ್ಮಾಣ ಕಾರ್ಯ, ವಿದ್ಯುಚ್ಛಕ್ತಿ, ಅನಿಲ ಹಾಗೂ ನೀರು ಸರಬರಾಜು) ವಲಯದ ಬೆಳವಣಿಗೆ ದರ 2021-22ರಲ್ಲಿ ಶೇ10.3ರಷ್ಟಿದ್ದು, 2022-23ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಶೇ5.1 ರಷ್ಟು ಬೆಳವಣಿಗೆಯಾಗುವ ನಿರೀಕ್ಷೆ ಇದೆ. 2021-22ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಸೇವಾ ವಲಯದ ಶೇ.10.3ರಷ್ಟಿದ್ದು, 2022-23ರಲ್ಲಿ ಶೇ.9.2 ರಷ್ಟು ಬೆಳವಣಿಗೆಯಾಗುವ ನಿರೀಕ್ಷೆ ಇದೆ. ಪ್ರಥಮ ಮುನ್ಸೂಚನಾ ಅಂದಾಜಿನಂತೆ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನವು 2022-23ರಲ್ಲಿ ಶೇ.7.0ರಷ್ಟು ಬೆಳವಣಿಗೆಯಾಗುವ ನಿರೀಕ್ಷೆ ಇದೆ. ರಾಷ್ಟ್ರದ ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನದಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ಅವಲಂಬಿತ ವಲಯ, ಕೈಗಾರಿಕೆ ಮತ್ತು ಸೇವಾವಲಯಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಶೇ.3.5, ಶೇ.4.1 ಮತ್ತು ಶೇ.9.1 ಆಗುವ ನಿರೀಕ್ಷೆಯಿದೆ. ಅತ್ಯಧಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಹೊಂದಿರುವ ರಾಜ್ಯಗಳ ಉತ್ತಮ ಅಭ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ ಕರ್ನಾಟಕವು ಉನ್ನತ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಪಥವನ್ನು ಸಾಧಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 1.3 ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದ ಒಟ್ಟು ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನದ ವಲಯವಾರು ಬೆಳವಣಿಗೆ ದರಗಳು - ಸ್ಥಿರ (2011-12) ಬೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ

ಕ್ರ ಸಂ	ವಲಯಗಳು	2021-22 ಪ್ರ.ಪ.ಅಂ.	ಅತ್ಯುತ್ತಮ ರಾಜ್ಯ	2022-23 ಮು.ಅಂ.
1	ಬೆಳೆಗಳು	6.0	ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ - 16.3	3.2
2	ಜಾನುವಾರು	10.0	ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ - 17.6	10.0
3	ಅರಣ್ಯ ಮತ್ತು ಮರಗೆಲಸ	0.1	ತೆಲಂಗಾಣ - 21.5	2.2
4	ಮೀನುಗಾರಿಕೆ	89.9	ಆಂಧ್ರ ಪ್ರದೇಶ - 25.9	16.6
	ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ಅವಲಂಬಿತ ವಲಯ	8.7		5.5
5	ಗಣಿ ಮತ್ತು ಕಲ್ಲು ಅಗೆತ	29.0	ಉತ್ತರಪ್ರದೇಶ - 86.8	4.8
6	ತಯಾರಿಕೆ	11.1	ಒಡಿಶಾ - 42.1	4.9
7	ವಿದ್ಯುಚ್ಛಕ್ತಿ, ಅನಿಲ ಮತ್ತು ನೀರು ಸರಬರಾಜು	1.5	ಆಂಧ್ರ ಪ್ರದೇಶ - 16.3	2.2
8	ನಿರ್ಮಾಣ ಕಾರ್ಯ	7.9	ಆಂಧ್ರ ಪ್ರದೇಶ - 26.8	6.6

ಕ್ರ ಸಂ	ವಲಯಗಳು	2021-22 ಪ್ರ.ಪ.ಅಂ.	ಅತ್ಯುತ್ತಮ ರಾಜ್ಯ	2022-23 ಮು.ಅಂ.
	ಕೈಗಾರಿಕಾ ವಲಯ	10.3		5.1
9	ವ್ಯಾಪಾರ ಮತ್ತು ದುರಸ್ತಿ ಸೇವೆಗಳು	16.0	ತೆಲಂಗಾಣ - 41.5	18.8
10	ವಸತಿ ಮತ್ತು ಉಪಹಾರ ಗೃಹಗಳು	86.7	ತಮಿಳುನಾಡು - 74.6	18.5
11	ರೈಲ್ವೆ	11.1	ರಾಜಸ್ಥಾನ್ - 21.1	13.7
12	ರಸ್ತೆ ಸಾರಿಗೆ	1.9	ಆಂಧ್ರ ಪ್ರದೇಶ - 19.4	2.8
13	ಜಲಸಾರಿಗೆ	-3.2		4.2
14	ವಾಯು ಸಾರಿಗೆ	95.6		20.3
15	ಸಾರಿಗೆ ಪೂರಕ ಸೇವೆಗಳು	46.3		20.1
16	ದಾಸ್ತಾನು	7.7	ಆಂಧ್ರ ಪ್ರದೇಶ - 18.4	7.3
17	ಸಂಪರ್ಕ	9.4	ಆಂಧ್ರ ಪ್ರದೇಶ - 24.4	17.2
18	ಹಣಕಾಸು ಸೇವೆಗಳು	4.2	ಆಂಧ್ರ ಪ್ರದೇಶ -21.6	6.4
19	ಸ್ಥಿರಾಸ್ತಿ, ವೃತ್ತಿ ಪರ ಸೇವೆಗಳು ಮತ್ತು ವಾಸಗೃಹಗಳ ಒಡೆತನ	6.3	ಒಡಿಶಾ - 21.5	8.7
	ಅ) ಗಣಕಯಂತ್ರ ಸಂಬಂಧಿತ ಸೇವೆಗಳು	5.4		9.5
	ಆ) ಸ್ಥಿರಾಸ್ತಿ, ಇತರೆ ವೃತ್ತಿ ಪರ ಸೇವೆಗಳು	5.4		9.6
	ಇ) ವಾಸಗೃಹಗಳ ಒಡೆತನ	11.3		3.9
20	ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆಡಳಿತ	15.7	ಒಡಿಶಾ - 18.06	1.9
21	ಇತರೆ ಸೇವೆಗಳು	28.9	ತೆಲಂಗಾಣ - 18.3	6.1
	ಸೇವಾ ವಲಯ	10.3		9.2
	ರಾಜ್ಯದ ಒಟ್ಟು ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನ (ಮೂಲ ಬೆಲೆಯಲ್ಲಿ)	10.1		7.7
	ಉತ್ಪನ್ನ ತೆರಿಗೆಗಳು	13.8		6.2
	ಉತ್ಪನ್ನ ಸಬ್ಸಿಡಿಗಳು	-6.7		-9.7
	ರಾಜ್ಯದ ಒಟ್ಟು ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನ (ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಬೆಲೆಯಲ್ಲಿ)	11.0		7.9

ಮು.ಅಂ.: ಮುನ್ಸೂಚನಾ ಅಂದಾಜುಗಳು; ಪ್ರ.ಪ.ಅಂ. : ಪ್ರಥಮ ಪರಿಷ್ಕೃತ ಅಂದಾಜುಗಳು
ಮೂಲ: ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಖ್ಯಿಕ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ

1.6 ರಾಜ್ಯ ನಿವ್ವಳ ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನ

ರಾಜ್ಯದ ಒಟ್ಟು ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರ ಬಂಡವಾಳ ಬಳಕೆ ಅಥವಾ ಸವಕಳಿಯನ್ನು ಕಳೆದರೆ ನಿವ್ವಳ ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನವು ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. 2022-23ನೇ ಸಾಲಿನ ಪ್ರಸಕ್ತ ಬೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ಅವಲಂಬಿತ ವಲಯ, ಕೈಗಾರಿಕೆ ವಲಯ ಹಾಗೂ ಸೇವಾ ವಲಯಗಳ ರಾಜ್ಯದ ನಿವ್ವಳ ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನದ ಬೆಳವಣಿಗೆ ದರವು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಶೇ.11.9, ಶೇ.10.9 ಹಾಗೂ ಶೇ. 15.6 ಗಳೊಂದಿಗೆ 20,36,748 ಕೋಟಿ ರೂಪಾಯಿಗಳಷ್ಟಾಗುವುದೆಂದು ಅಂದಾಜಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದು ಶೇ.14.3ರಷ್ಟು ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ 2021-22ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಶೇ.20.9ರಷ್ಟಿತ್ತು. ಇದರಂತೆ, ರಾಜ್ಯದ ನಿವ್ವಳ ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನವು ಸ್ಥಿರ (2011-12) ಬೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಶೇ.7.9 ರಷ್ಟು ಬೆಳವಣಿಗೆಯೊಂದಿಗೆ 11,90,851 ರೂಪಾಯಿಗಳಷ್ಟಾಗುವುದೆಂದು ಅಂದಾಜಿಸಲಾಗಿದೆ. (ಕೋಷ್ಟಕ 1.4). ಕೃಷಿ, ಕೈಗಾರಿಕೆ ಹಾಗೂ ಸೇವಾ ವಲಯಗಳು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಶೇ.5.6, ಶೇ.5.1 ಮತ್ತು ಶೇ.9.3 ರಷ್ಟು ಬೆಳವಣಿಗೆಯಾಗುವ ನಿರೀಕ್ಷೆ ಇದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 1.4: ರಾಜ್ಯ ನಿವ್ವಳ ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನ- ಪ್ರಸಕ್ತ ಮತ್ತು ಸ್ಥಿರ (2011-12) ಬೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ

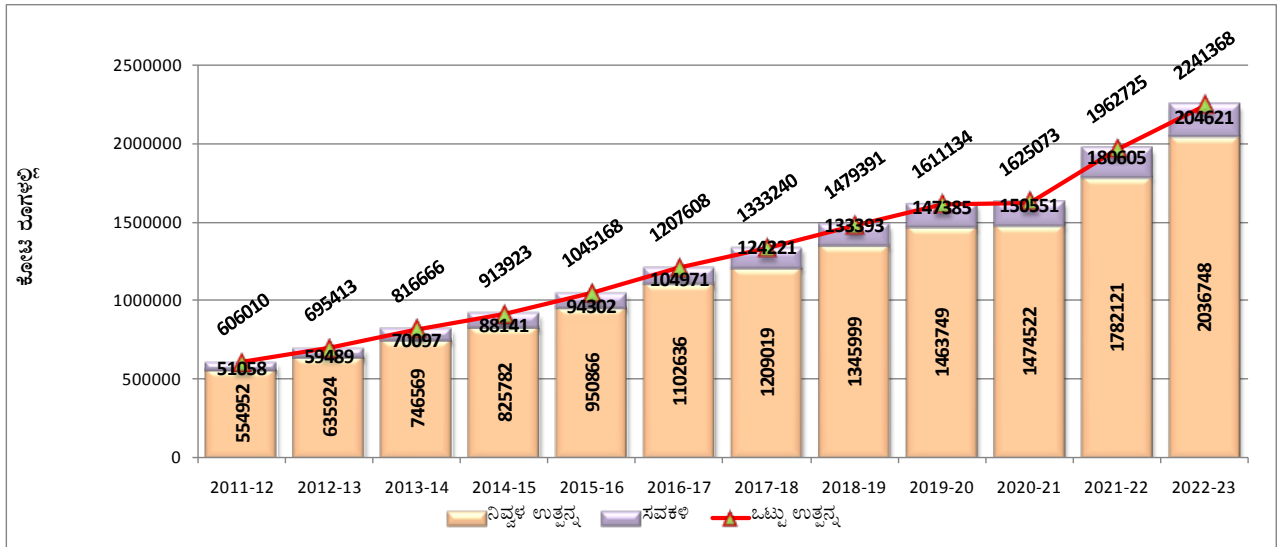
(ರೂ.ಕೋಟಿಗಳಲ್ಲಿ)

ವಲಯಗಳು	ಪ್ರಸಕ್ತ ಬೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ		ಸ್ಥಿರ (2011-12) ಬೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ	
	2020-21 ಪ್ರ.ಪ.ಅಂ.	2021-22 ಮು.ಅಂ.	2020-21 ಪ್ರ.ಪ.ಅಂ.	2021-22 ಮು.ಅಂ.
ಕೃಷಿ	2,61,343	2,92,365	1,22,088	1,28,932
ಕೈಗಾರಿಕೆ	3,38,011	3,74,741	2,37,857	2,50,088
ಸೇವಾ	10,21,736	11,81,288	6,04,515	6,60,670
ನಿವ್ವಳ ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನ ಮೂಲ ಬೆಲೆಯಲ್ಲಿ	16,21,090	18,48,394	9,64,460	10,39,690
ಉತ್ಪನ್ನ ತೆರಿಗೆಗಳು	1,97,954	2,23,636	1,61,360	1,71,354
ಉತ್ಪನ್ನ ಸಬ್ಸಿಡಿಗಳು	36,923	35,278	22,353	20,193
ನಿವ್ವಳ ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾರಕಟ್ಟೆ ಬೆಲೆಯಲ್ಲಿ	17,82,121	20,36,748	11,03,468	11,90,851

ಮು.ಅಂ.: ಮುನ್ಸೂಚನಾ ಅಂದಾಜುಗಳು; ಪ್ರ.ಪ.ಅಂ. : ಪ್ರಥಮ ಪರಿಷ್ಕೃತ ಅಂದಾಜುಗಳು
ಮೂಲ: ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಖ್ಯಿಕ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ

2011-12 ರಿಂದ 2022-23 ವರೆಗಿನ ಪ್ರಸಕ್ತ ಬೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನ, ನಿವ್ವಳ ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನ ಹಾಗೂ ಸ್ಥಿರ ಬಂಡವಾಳದ ಬಳಕೆಯನ್ನು ಚಿತ್ರ 1.1 ತೋರಿಸುತ್ತಿದೆ. ಒಟ್ಟು ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನ ಹಾಗೂ ನಿವ್ವಳ ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನಗಳಲ್ಲಿನ ವ್ಯತ್ಯಾಸವು ಅಥವಾ ಸ್ಥಿರ ಬಂಡವಾಳದ ಬಳಕೆಯ (ಸವಕಳ) ಪ್ರಮಾಣವು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಗೋಚರಿಸುತ್ತಿದೆ.

ಚಿತ್ರ 1.1: ಒಟ್ಟು ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನ, ನಿವ್ವಳ ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನ ಹಾಗೂ ಸವಕಳ- ಪ್ರಸಕ್ತ ಬೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ

1.7 ರಾಜ್ಯದ ಒಟ್ಟು ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನದ ವಲಯವಾರು ಕೊಡುಗೆ

2021-22ನೇ ಸಾಲಿನ ರಾಜ್ಯದ ಒಟ್ಟು ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನದಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ವಲಯದ ಕೊಡುಗೆ ಶೇ.15.36ರಷ್ಟಿದ್ದು, 2022-23ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಶೇ.15.08ಕ್ಕೆ ಇಳಿಕೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. 2021-22 ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಕೈಗಾರಿಕೆ ವಲಯದ ಕೊಡುಗೆ ಶೇ.21.48 ರಷ್ಟಿದ್ದು 2022-23ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಶೇ.20.88 ಕ್ಕೆ ಇಳಿಕೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಒಟ್ಟು ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನದಲ್ಲಿ ಸೇವಾ ವಲಯದ ಕೊಡುಗೆಯು ಅಧಿಕವಾಗಿದ್ದು, 2021-22 ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಶೇ.63.16 ರಷ್ಟಿದ್ದು, 2022-23 ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ 64.04 ಕ್ಕೆ ಏರಿಕೆಯಾಗಿರುವುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಗೋಚರಿಸುತ್ತಿದೆ. 2022-23ನೇ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ 'ಸ್ಥಿರಾಸ್ತಿ, ವೃತ್ತಿಪರ ಸೇವೆಗಳು ಮತ್ತು ವಾಸಗೃಹಗಳ ಒಡೆತನ' ವಲಯದ ಕೊಡುಗೆಯು ರಾಜ್ಯದ ಒಟ್ಟು ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನದಲ್ಲಿ ಅತಿ ಹೆಚ್ಚು ಅಂದರೆ ಶೇ.34.31 ರಷ್ಟಿರುತ್ತದೆ. ನಂತರದ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ 'ಗಣಕಯಂತ್ರ ಮತ್ತು ಸಂಬಂಧಿತ ಸೇವೆಗಳು (ಶೇ.24.34)' ಮತ್ತು 'ತಯಾರಿಕಾ ವಲಯ (ಶೇ.13.28)' ಹಾಗೂ 'ವ್ಯಾಪಾರ ಮತ್ತು ದುರಸ್ತಿ ಸೇವೆಗಳು (ಶೇ.9.52)' ವಲಯಗಳು ಇರುತ್ತವೆ.

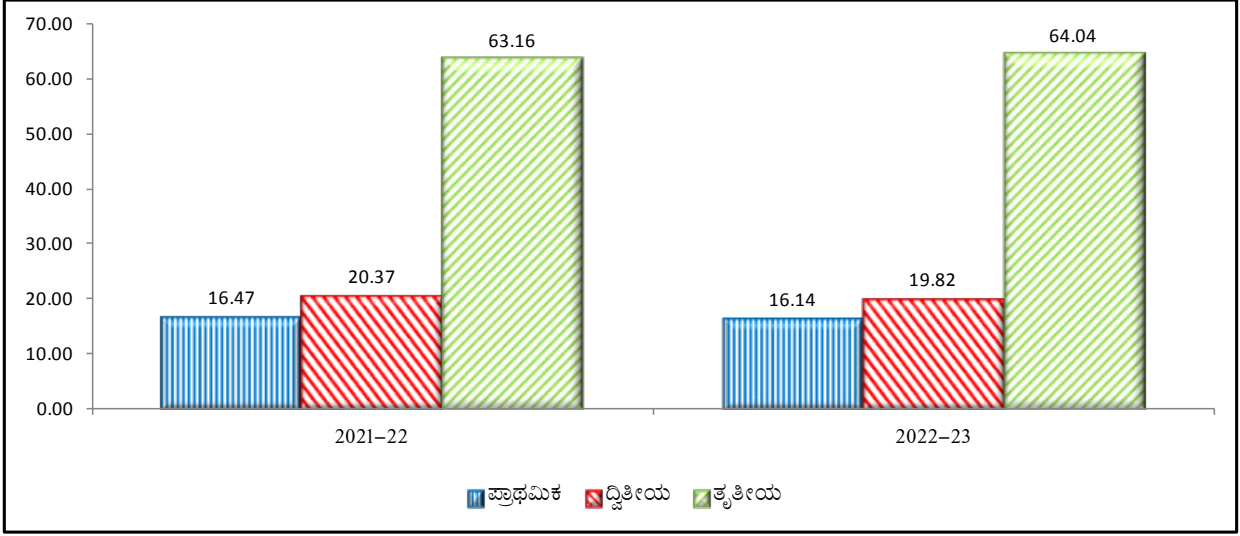
2021-22 ಹಾಗೂ 2022-23ನೇ ವರ್ಷಗಳ ಪ್ರಸಕ್ತ ಬೆಲೆಗಳ ರಾಜ್ಯದ ಒಟ್ಟು ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನದಲ್ಲ ವಿವಿಧ ವಲಯವಾರು ಕೊಡುಗೆಗಳನ್ನು ಕೋಷ್ಟಕ 1.5 ರಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಇದರಂತೆ ಪ್ರಾಥಮಿಕ, ದ್ವಿತೀಯ ಹಾಗೂ ತೃತೀಯ ವಲಯವಾರು ಕೊಡುಗೆಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರ 1.2 ರಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. 2016-17 ರಿಂದ 2022-23ರ ವರೆಗಿನ ರಾಜ್ಯ ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನದ ವಿವರಗಳನ್ನು ಅನುಬಂಧ 1.1 ರಿಂದ 1.4 ಗಳಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 1.5: ಕರ್ನಾಟಕದ ರಾಜ್ಯದ ಒಟ್ಟು ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನದ ವಲಯವಾರು ಕೊಡುಗೆ - ಪ್ರಸಕ್ತ ಬೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ

ಕ್ರ ಸಂ.	ವಲಯಗಳು (ಇಲಾಖೆ)	2021-22 ಪ್ರ.ಪ.ಅಂ.	2022-23 ಮು.ಅಂ.
1	ಬೆಳೆಗಳು (ಕೃಷಿ, ತೋಟಗಾರಿಕೆ)	10.14	9.80
2	ಜಾನುವಾರು (ಪಶು ಸಂಗೋಪನೆ)	3.67	3.76
3	ಅರಣ್ಯ ಮತ್ತು ಮರಗೆಲಸ (ಅರಣ್ಯ)	0.98	0.85
4	ಮೀನುಗಾರಿಕೆ (ಮೀನುಗಾರಿಕೆ)	0.57	0.67
	ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ಅವಲಂಬಿತ ವಲಯ	15.36	15.08
5	ಗಣಿ ಮತ್ತು ಕಲ್ಲು ಅಗೆತ (ಗಣಿ ಮತ್ತು ಭೂವಿಜ್ಞಾನ)	1.11	1.06
6	ತಯಾರಿಕೆ (ವಾಣಿಜ್ಯ ಮತ್ತು ಕೈಗಾರಿಕೆ)	13.74	13.28
7	ವಿದ್ಯುಚ್ಛಕ್ತಿ, ಅನಿಲ ಮತ್ತು ನೀರು ಸರಬರಾಜು (ಇಂಧನ)	1.39	1.33
8	ನಿರ್ಮಾಣ ಕಾರ್ಯ (ಲೋಕೋಪಯೋಗಿ)	5.24	5.21
	ಕೈಗಾರಿಕಾ ವಲಯ	21.48	20.88
9	ವ್ಯಾಪಾರ ಮತ್ತು ದುರಸ್ತಿ ಸೇವೆಗಳು	8.73	9.52
10	ವಸತಿ ಮತ್ತು ಉಪಹಾರ ಗೃಹಗಳು (ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮ)	1.22	1.33
11	ರೈಲ್ವೆ (ರೈಲ್ವೆ)	0.26	0.28
12	ರಸ್ತೆ ಸಾರಿಗೆ (ಸಾರಿಗೆ)	3.03	3.27
13	ಜಲಸಾರಿಗೆ	0.02	0.02
14	ವಾಯು ಸಾರಿಗೆ	0.13	0.14
15	ಸಾರಿಗೆ ಪೂರಕ ಸೇವೆಗಳು	0.07	0.08
16	ದಾಸ್ತಾನು	0.10	0.10
17	ಸಂಪರ್ಕ	1.29	1.38
18	ಹಣಕಾಸು ಸೇವೆಗಳು	4.64	4.66
19	ಸ್ಥಿರಾಸ್ತಿ, ವೃತ್ತಿ ಪರ ಸೇವೆಗಳು ಮತ್ತು ವಾಸಗೃಹಗಳ ಒಡೆತನ	34.36	34.31
	ಅ) ಗಣಕಯಂತ್ರ ಸಂಬಂಧಿತ ಸೇವೆಗಳು (ಐಟಿ ಮತ್ತು ಐಟಿ)	24.24	24.34
	ಆ) ಸ್ಥಿರಾಸ್ತಿ, ಇತರೆ ವೃತ್ತಿ ಪರ ಸೇವೆಗಳು	4.40	4.42
	ಇ) ವಾಸಗೃಹಗಳ ಒಡೆತನ	5.72	5.55
20	ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆಡಳಿತ (ಸಾಮಾನ್ಯ ಆಡಳಿತ)	2.75	2.57
21	ಇತರೆ ಸೇವೆಗಳು (ಶಿಕ್ಷಣ, ಆರೋಗ್ಯ)	6.56	6.38
	ಸೇವಾ ವಲಯ	63.16	64.04
	ರಾಜ್ಯದ ಒಟ್ಟು ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನ (ಮೂಲ ಬೆಲೆಯಲ್ಲಿ)	100.00	100.00

ಮು.ಅಂ.: ಮುನ್ಸೂಚನಾ ಅಂದಾಜುಗಳು; ಪ್ರ.ಪ.ಅಂ. : ಪ್ರಥಮ ಪರಿಷ್ಕೃತ ಅಂದಾಜುಗಳು
ಮೂಲ: ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಖ್ಯಿಕ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ

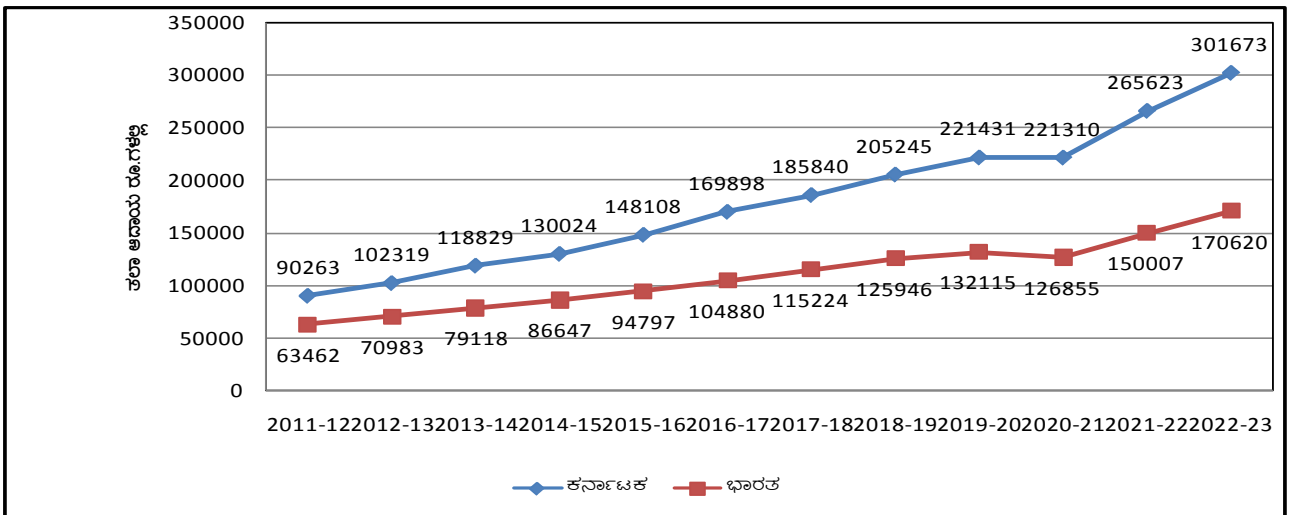
ಚಿತ್ರ 1.2: ರಾಜ್ಯದ ಒಟ್ಟು ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನದ ವಲಯವಾರು ಕೊಡುಗೆ - ಪ್ರಸಕ್ತ ಬೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ

1.8 ತಲಾ ಆದಾಯ

ಪ್ರಸಕ್ತ ಬೆಲೆಗಳಲ್ಲಿನ ರಾಜ್ಯದ ನಿವ್ವಳ ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನವನ್ನು ವಿತ್ತೀಯ ವರ್ಷದ ನಟ್ಟನಡುವಿನ ಅಂದಾಜು ಜನಸಂಖ್ಯೆಯಿಂದ ಅಂದರೆ ಪ್ರತಿ ವರ್ಷದ ಅಕ್ಟೋಬರ್ ಒಂದರಂದು ಇರಬಹುದಾದ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯಿಂದ ಭಾಗಿಸಿ ತಲಾ ಆದಾಯವನ್ನು ಲೆಕ್ಕ ಹಾಕಲಾಗುತ್ತದೆ. ಪ್ರಸಕ್ತ ಬೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ 2021-22ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯದ ನಿವ್ವಳ ತಲಾ ಆದಾಯವು 2,65,623 ರೂಪಾಯಿಗಳಷ್ಟಿದ್ದು, ಇದು 2022-23ನೇ ಸಾಲಿಗೆ ಶೇ.13.6 ರಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಳದೊಂದಿಗೆ 3,01,673 ರೂಪಾಯಿಗಳಷ್ಟಾಗುವುದೆಂದು ಅಂದಾಜಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದ ತಲಾ ಆದಾಯವು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ತಲಾ ಆದಾಯಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಳವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಹೋಲಿಕೆಯನ್ನು ಚಿತ್ರ 1.3ರಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಹಿಂದಿನ ಸಾಲುಗಳಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದಾಗ, 2021-22 ಸಾಲಿನಿಂದ ತಲಾ ಆದಾಯದಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಾಗಿರುವುದು ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿದ್ದು, ಇದು ಕೋವಿಡ್ ಸಾಂಕ್ರಮಿಕ ರೋಗದ ಹಿಂಜರಿತಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿದ್ದ ರಾಜ್ಯದ ಆರ್ಥಿಕತೆಯು ಕ್ರಮೇಣವಾಗಿ ಚೇತರಿಕೆಯಾಗಿರುವುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಇದರಂತೆ, ಸ್ಥಿರ ಬೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯದ ತಲಾ ಆದಾಯವು 2021-22ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ 1,64,471 ರೂಪಾಯಿಗಳಷ್ಟಿದ್ದು, ಇದು 2022-23ನೇ ಸಾಲಿಗೆ ಶೇ.7.2 ರಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಳದೊಂದಿಗೆ 1,76,383 ರೂಪಾಯಿಗಳಷ್ಟಾಗುವುದೆಂದು ಅಂದಾಜಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಚಿತ್ರ 1.3: ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಹಾಗೂ ರಾಜ್ಯ ತಲಾ ಆದಾಯಗಳ ತುಲನೆ

1.9 ರಾಜ್ಯ ನಿವ್ವಳ ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನ ಹಾಗೂ ತಲಾದಾಯ ಬೆಳವಣಿಗೆ

ಕೋಷ್ಟಕ 1.6ರಲ್ಲಿ ವರ್ಷವಾರು ರಾಜ್ಯ ನಿವ್ವಳ ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನ ಹಾಗೂ ತಲಾದಾಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಸಂಯುಕ್ತ ವಾರ್ಷಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆ ದರವು (ಸಿ.ಎ.ಜಿ.ಆರ್) ವರ್ಷದಿಂದ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಏರಿಕೆಯಾಗಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. 1960-61 ರಿಂದ 2022-23ರ ವರೆಗಿನ ರಾಜ್ಯ ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನದ ವಿವರವನ್ನು ಅನುಬಂಧ 1.5ರಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 1.6 ರಾಜ್ಯನಿವ್ವಳ ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನ ಹಾಗೂ ತಲಾ ಆದಾಯದ ಬೆಳವಣಿಗೆ

ವರ್ಷ	ರಾಜ್ಯ ನಿವ್ವಳ ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನ (ಕೋಟಿಗಳಲ್ಲಿ)	ಸಂಯುಕ್ತ ವಾರ್ಷಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆ (ಶೇ) ದರ	ತಲಾದಾಯ (ರೂ.ಗಳಲ್ಲಿ)	ಸಂಯುಕ್ತ ವಾರ್ಷಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆ (ಶೇ)
1960-61	692	-	296	-
1970-71	1,858	10.4	641	8.0
1980-81	5,587	11.6	1,520	9.0
1990-91	20,551	13.9	4,598	11.7
2000-01	96,348	16.7	18,344	14.8
2010-11	3,68,338	14.4	62,251	13.0
2020-21 (ದ್ವಿ.ಪ.ಅಂ.)	14,74,522	14.9	2,21,310	13.5
2021-22 (ಪ್ರ.ಪ.ಅಂ.)	17,82,121	20.9	2,65,623	20.2
2022-23 (ಮು.ಅಂ.)	20,36,748	14.3	3,01,673	13.6

ಮು.ಅಂ.: ಮುನ್ಸೂಚನಾ ಅಂದಾಜುಗಳು; ಪ್ರ.ಪ.ಅಂ. : ಪ್ರಥಮ ಪರಿಷ್ಕೃತ ಅಂದಾಜುಗಳು, ದ್ವಿ.ಪ.ಅಂ : ದ್ವಿತೀಯ ಪರಿಷ್ಕೃತ ಅಂದಾಜುಗಳು
ಮೂಲ: ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಖ್ಯಿಕ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ

1.10 ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನದ ಅಂತರ್ ರಾಜ್ಯ ಹೋಲಿಕೆ

2021-22ನೇ ಸಾಲಿನ ಕರ್ನಾಟಕದ ರಾಜ್ಯ ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನ ಅಥವಾ ರಾಜ್ಯ ಆದಾಯ ಹಾಗೂ ತಲಾದಾಯವನ್ನು ಕೆಲವು ರಾಜ್ಯಗಳೊಂದಿಗೆ ಮತ್ತು ಅಖಿಲ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಕೆಯನ್ನು (ಎಮ್.ಒ.ಎಸ್.ಐ.ಪಿ ರವರ ಅಂತರ್ಜಾಲದಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಿದ್ದಂತೆ) ಕೋಷ್ಟಕ 1.7ರಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಕೆಳಕಂಡ ಕೋಷ್ಟಕದಲ್ಲಿನ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದ ತಲಾದಾಯದ ಶ್ರೇಯಾಂಕ 4ನೇ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಇರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ನೆರೆಯ ರಾಜ್ಯಗಳ ಪೈಕಿ ತೆಲಂಗಾಣ ರಾಜ್ಯದ ತಲಾದಾಯವು ರಾಜ್ಯದ ತಲಾದಾಯಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಿದಲ್ಲಿ ಶೇಕಡ 3 ರಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 1.7: ರಾಜ್ಯ ಆದಾಯ ಮತ್ತು ತಲಾದಾಯಗಳ ಹೋಲಿಕೆ

ಕ್ರ.ಸಂ	ರಾಜ್ಯ	ರಾಜ್ಯ ಆದಾಯ (ರೂ.ಕೋಟಿಗಳಲ್ಲಿ)	ತಲಾದಾಯ (ರೂ.ಗಳಲ್ಲಿ)	ತಲಾದಾಯದಲ್ಲಿನ ಶ್ರೇಯಾಂಕ
1	ದೆಹಲಿ	9,23,967	4,01,982	1
2	ತೆಲಂಗಾಣ	11,48,115	2,75,443	2
3	ಹರಿಯಾಣ	8,95,671	2,74,635	3
4	ಕರ್ನಾಟಕ	19,62,725	2,65,623	4
5	ತಮಿಳುನಾಡು	20,65,436	2,41,131	5
6	ಕೇರಳ	9,01,998	2,30,601	6
7	ಪುದುಚೇರಿ	37,485	2,14,913	7
8	ಆಂಧ್ರ ಪ್ರದೇಶ	12,01,736	2,07,771	8
9	ಹಿಮಾಚಲ ಪ್ರದೇಶ	1,75,173	2,01,854	9

ಕ್ರ.ಸಂ	ರಾಜ್ಯ	ರಾಜ್ಯ ಆದಾಯ (ರೂ.ಕೋಟಿಗಳಲ್ಲಿ)	ತಲಾದಾಯ (ರೂ.ಗಳಲ್ಲಿ)	ತಲಾದಾಯದಲ್ಲಿನ ಶ್ರೇಯಾಂಕ
10	ಉತ್ತರಾಖಂಡ್	2,53,832	1,96,282	10
11	ಪಂಜಾಬ್	5,84,042	1,62,112	11
12	ರಾಜಸ್ಥಾನ	11,96,137	1,35,218	12
13	ಮಧ್ಯ ಪ್ರದೇಶ	11,69,004	1,24,685	13
14	ಒಡಿಶಾ	6,42,087	1,24,669	14
15	ಜಮ್ಮು ಮತ್ತು ಕಾಶ್ಮೀರ (ಕೇಂ.ಪ್ರ)	1,95,118	1,21,000	15
16	ಜಾರ್ಖಂಡ್	3,43,178	78,660	16
17	ಉತ್ತರಪ್ರದೇಶ	18,63,221	68,810	17
18	ಬಿಹಾರ್	6,75,448	49,470	18
ಅಖಿಲ ಭಾರತ		2,36,64,638	1,50,007	

ಮೂಲ: 1. ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಖ್ಯಿಕ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ
 2. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಾಂಖ್ಯಿಕ ಕಚೇರಿ, ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರ

1.11 ಜಿಲ್ಲಾದಾಯ

ಜಿಲ್ಲಾ ಆದಾಯ ಅಂದಾಜುಗಳನ್ನು ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ತಯಾರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕೇವಲ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಜಿಲ್ಲಾ ಆದಾಯ ಅಂದಾಜುಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಲು ಜಿಲ್ಲಾ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಮಾಹಿತಿಯು ಲಭ್ಯವಿರುತ್ತದೆ. ದ್ವಿತೀಯ ಮತ್ತು ತೃತೀಯ ವಲಯಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಾಂಖ್ಯಿಕ ಕಚೇರಿಯ ಮಾರ್ಗಸೂಚಿಯಂತೆ ರಾಜ್ಯ ಮಟ್ಟದ ಅಂದಾಜುಗಳನ್ನು ಲಭ್ಯವಿರುವ ಯುಕ್ತ ಸೂಚಕಗಳ ಹಾಗೂ 6ನೇ ಆರ್ಥಿಕ ಗಣತಿಯ ಕಾರ್ಮಿಕ ಬಲದ ಅನುಪಾತದಲ್ಲಿ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಿಗೆ ಹಂಚಿಕೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಖ್ಯಿಕ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯವು ಪ್ರತಿ ವರ್ಷವೂ “ಕರ್ನಾಟಕ ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳ ನೋಟ” ಮತ್ತು “ಜಿಲ್ಲಾ ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳ ನೋಟ” ಎಂಬ ಪ್ರಮುಖ ಪ್ರಕಟಣೆಗಳನ್ನು ಹೊರತರುತ್ತದೆ. ಈ ಪ್ರಕಟಣೆಯು ಬದಲಾವಣೆಗಳಿಂದ ಜನಗಣತಿ, ಕೃಷಿ ಗಣತಿ ಮತ್ತು ಜಾನುವಾರು ಗಣತಿ ಮತ್ತು ವಿವಿಧ ಇಲಾಖೆಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಗಳ ಮಾಹಿತಿಯೊಂದಿಗೆ ಜಿಲ್ಲಾ / ತಾಲ್ಲೂಕುವಾರು ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಸೂಚಕಗಳ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಸುಮಾರು 2000 ಸೂಚಕಗಳ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಪ್ರಕಟಣೆಗಳ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಜಿಲ್ಲಾ ಮತ್ತು ತಾಲ್ಲೂಕು ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನದ ಅಂದಾಜುಗಳ ತಯಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಈ ಪ್ರಕಟಣೆಯು ಕೆಲ ಪ್ರಮುಖ ಸೂಚಕಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಬಹು ವರ್ಣದ ನಕಾಶೆಗಳನ್ನು ಸಹ ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. 2021-22ನೇ ಸಾಲಿನ ಪ್ರಸಕ್ತ ಹಾಗೂ ಸ್ಥಿರ (2011-12) ಬೆಲೆಗಳಲ್ಲಿನ ಒಟ್ಟು/ನಿವ್ವಳ ಜಿಲ್ಲಾ ಆದಾಯ ಅಂದಾಜು ಹಾಗೂ ತಲಾವಾರು ಜಿಲ್ಲಾ ಆದಾಯ ಅಂದಾಜುಗಳನ್ನು 30 ಜಿಲ್ಲೆಗಳಿಗೆ ತಯಾರಿಸಿ ಕೋಷ್ಟಕ 1.8ರಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 1.8: ಒಟ್ಟು / ನಿವ್ವಳ ಜಿಲ್ಲಾ ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನ ಮತ್ತು ತಲಾ ಆದಾಯ ವರ್ಷ: 2021-22 (ರೂ. ಲಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿ)

ಕ್ರ. ಸಂ	ಜಿಲ್ಲೆ	ಕೃಷಿ ವಲಯ	ಶ್ರೇ ಯಾಂಕ	ಕೈಗಾರಿಕಾ ವಲಯ	ಶ್ರೇಯಾಂಕ	ಸೇವಾ ವಲಯ	ಶ್ರೇಯಾಂಕ	ಒಟ್ಟು ಜಿಲ್ಲಾ ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನ	ಶ್ರೇಯಾಂಕ
1	ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ	0.5	30	16.8	25	82.6	1	69846083	1
2	ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ	13.1	28	38.5	1	48.5	25	1185925	2
3	ಬೆಳಗಾವಿ	26.1	11	22.0	12	52.0	15	8240007	3
4	ತುಮಕೂರು	23.4	17	29.4	4	47.2	26	7517733	4
5	ಮೈಸೂರು	19.4	23	17.6	23	63.1	3	6829719	5
6	ಬಳ್ಳಾರಿ	17.0	27	30.4	3	52.6	14	6648034	6
7	ಶಿವಮೊಗ್ಗ	28.5	9	21.5	13	50.0	20	5804071	7
8	ಉಡುಪಿ	18.1	26	27.9	6	54.0	11	5250451	8

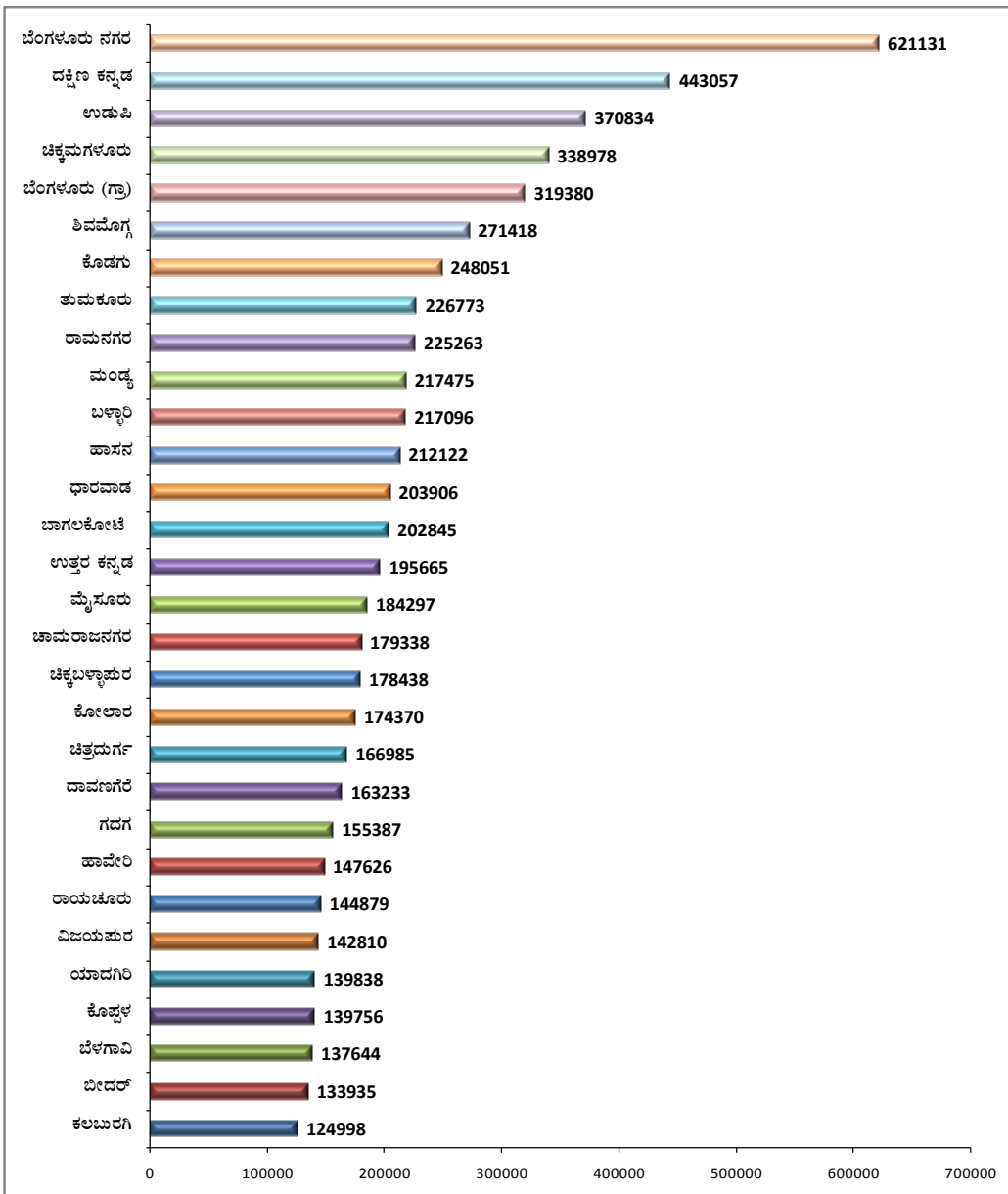
ಕ್ರ ಸಂ	ಜಿಲ್ಲೆ	ಕೃಷಿ ವಲಯ	ಶ್ರೇ ಯಾಂಕ	ಕೈಗಾರಿಕಾ ವಲಯ	ಶ್ರೇಯಾಂಕ	ಸೇವಾ ವಲಯ	ಶ್ರೇಯಾಂಕ	ಒಟ್ಟು ಜಿಲ್ಲಾ ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನ	ಶ್ರೇಯಾಂಕ
9	ಮಂಡ್ಯ	20.0	22	22.0	11	58.0	7	4807951	9
10	ಬಾಗಲಕೋಟೆ	21.2	21	27.8	7	51.0	18	4699188	10
11	ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು	25.7	13	28.8	5	45.5	27	4692175	11
12	ಹಾಸನ	24.2	16	16.1	27	59.8	6	4621771	12
13	ಧಾರವಾಡ	10.4	29	24.8	10	64.8	2	4599906	13
14	ಕಲಬುರಗಿ	25.5	14	20.8	14	53.7	12	4049998	14
15	ದಾವಣಗೆರೆ	35.3	2	20.0	18	44.7	28	3948871	15
16	ವಿಜಯಪುರ	30.6	7	20.2	17	49.2	21	3905803	16
17	ಬೆಂಗಳೂರು (ಗ್ರಾ)	32.7	6	26.2	9	41.1	29	3799736	17
18	ರಾಯಚೂರು	29.7	8	17.7	22	52.6	13	3490546	18
19	ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ	22.3	18	19.9	20	57.8	8	3473296	19
20	ಚಿತ್ರದುರ್ಗ	35.3	3	16.0	29	48.8	24	3455085	20
21	ಕೋಲಾರ	21.9	19	26.9	8	51.2	17	3355957	21
22	ರಾಮನಗರ	18.1	25	32.8	2	49.1	22	3012959	22
23	ಹಾವೇರಿ	25.9	12	16.5	26	57.6	9	2935242	23
24	ಬೀದರ್	21.5	20	16.8	24	61.7	4	2844017	24
25	ಚಿಕ್ಕಬಳ್ಳಾಪುರ	28.1	10	20.3	16	51.6	16	2775668	25
26	ಕೊಪ್ಪಳ	33.0	5	18.1	21	48.8	23	2413973	26
27	ಚಾಮರಾಜನಗರ	24.2	15	20.5	15	55.3	10	2276867	27
28	ಗದಗ	18.8	24	19.9	19	61.3	5	2061535	28
29	ಯಾದಗಿರಿ	33.9	4	16.1	28	50.1	19	2042312	29
30	ಕೊಡಗು	49.8	1	12.1	30	38.1	30	1687660	30
	ಕರ್ನಾಟಕ	15.4		21.5		63.2		196272540	

ಕೊಷ್ಟಕ 1.8ರನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿದಾಗ ಸೇವಾ ಮತ್ತು ಕೈಗಾರಿಕೆ ವಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಜಿಲ್ಲೆಗಳು ಜಿಲ್ಲಾ ಒಟ್ಟು ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನದಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆದಿರುತ್ತವೆ. ಜಿಲ್ಲಾ ಒಟ್ಟು ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನದಲ್ಲಿ ಕನಿಷ್ಠ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆದಿರುವ ಜಿಲ್ಲೆಗಳು ಕೃಷಿ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರೂ, ಸೇವಾ ಮತ್ತು ಕೈಗಾರಿಕೆ ಘಟಕಗಳು ಕಡಿಮೆ ಇರುವ ಕಾರಣ ಒಟ್ಟಾರೆ ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನದಲ್ಲಿ ಹಿಂದುಳಿದಿರುವುದನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಹೊಸ ಆಧಾರ ವರ್ಷದ ಮಾರ್ಗಸೂಚಿ ಮೇರೆಗೆ ಅಂದಾಜುಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಲು ಬಳಸಿದ ಮಾಹಿತಿ ಮೂಲಗಳ ಹಾಗೂ ಅಂದಾಜಿಸುವ ವಿಧಾನಗಳಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆಗಳಾಗಿರುವ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಿಗೆ ಹಂಚಿಕೆ ಮಾಡಲು ಯುಕ್ತ ಸೂಚಕಗಳ ಗುರುತಿಸುವಿಕೆ ಪ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಈ ನಿಬಂಧನೆಯಿಂದಾಗಿ ಎರಡು ಅವಧಿಗಳ ಕಾಲಕ್ಕೆ ವಲಯವಾರು ಜಿಲ್ಲಾ ಅಂದಾಜುಗಳ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಉಪಯುಕ್ತವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಒಟ್ಟು ರಾಜ್ಯ ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚುವರಿಯಾಗಿ, ಖಾಸಗಿ ಕಾರ್ಪೊರೇಟ್ ಭಾಗ ಇತ್ಯಾದಿ, ಮತ್ತು ಲೆಕ್ಕಾಚಾರದಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಡೇಟಾ ಮೂಲಗಳ ಲಭ್ಯತೆಯಿಂದಾಗಿ, ಜಿಲ್ಲೆಗಳಿಗೆ ನಿಗದಿಪಡಿಸಬೇಕಾದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವಲಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಸೂಕ್ತವಾದ ಭೌತಿಕ ಸೂಚಕಗಳ ಗುರುತಿಸುವಿಕೆ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿದೆ. 2021-22ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ ಜಿಲ್ಲೆಯು ಒಟ್ಟು ಜಿಲ್ಲಾ ಆದಾಯ ಹಾಗೂ ತಲಾ ಆದಾಯದಲ್ಲಿ ಅಗ್ರಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ. ಪ್ರಸಕ್ತ ಬೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನದಲ್ಲಿ ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕೊಡುಗೆಯು ಶೇ.35.6 ರಷ್ಟಿದ್ದು, ನಂತರದ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ (ಶೇ.5.7) ಮತ್ತು ಬೆಳಗಾವಿ (ಶೇ.4.2), ಜಿಲ್ಲೆಗಳಿರುತ್ತವೆ.

2021-22ನೇ ಸಾಲಿನ ಸ್ಥಿರ (2011-12) ಬೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಬೆಳಗಾವಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕೊಡುಗೆಯು ಅತಿ ಹೆಚ್ಚಳ ಕಾಣಲು ಕೃಷಿ ವಲಯದ ಕೊಡುಗೆಯು ಪ್ರಮುಖ ಕಾರಣವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ದ್ವಿತೀಯ ಹಾಗೂ ತೃತೀಯ ವಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ ಜಿಲ್ಲೆಯು ಅಗ್ರ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದು, ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳ ಕೇಂದ್ರೀಕರಣ ಹಾಗೂ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯಗಳ ಲಭ್ಯತೆಯೇ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಜಿಲ್ಲೆಯೂ ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ವಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಸಾಧಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಹೊಂದಿದ್ದು, ಈ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಜಿಲ್ಲಾ ಯೋಜನಾ ಸಮಿತಿಗಳು ಪೂರಕ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಮೂಲಕ ನೀತಿ ಆಯೋಗದ ಮಹತ್ವಾಕಾಂಕ್ಷಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವಾದ “ಡಿಪ್ಲಿಕ್ಟ್ ಆನ್ ಎ ಫಲ್ಕರಮ್ ಆಫ್ ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್”ಗೆ ಸಹಕಾರಿಯಾಗುವುದರೊಂದಿಗೆ ಜಿಲ್ಲಾ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ಆದಾಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

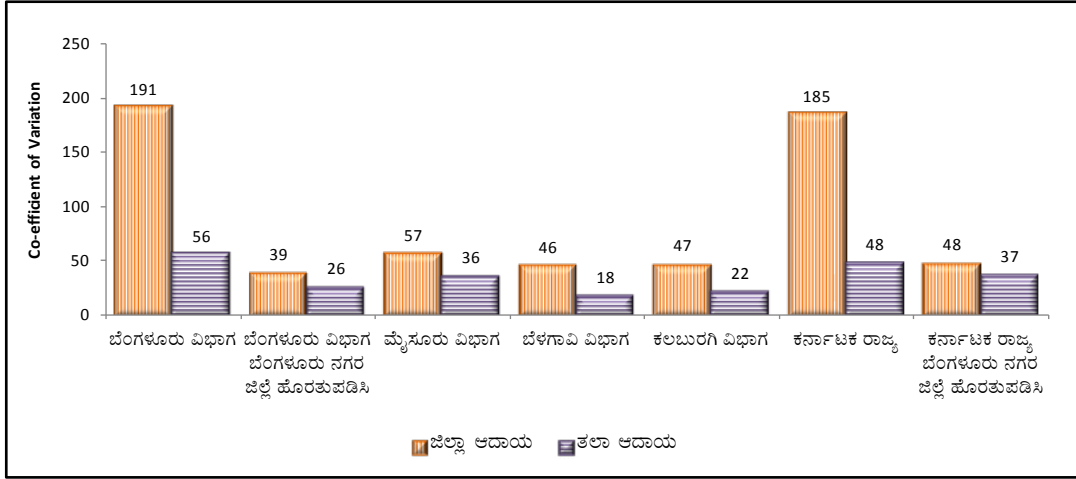
2021-22 ನೇ ಸಾಲಿನ ರಾಜ್ಯದ ಎಲ್ಲಾ 30 ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಜಿಲ್ಲಾವಾರು ತಲಾಆದಾಯದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಚಿತ್ರ 1.4 ರಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಚಿತ್ರ 1.4: 2021-22 ನೇ ಸಾಲಿನ ಜಿಲ್ಲಾವಾರು ತಲಾಆದಾಯ (ರೂಪಾಯಿಗಳಲ್ಲಿ)

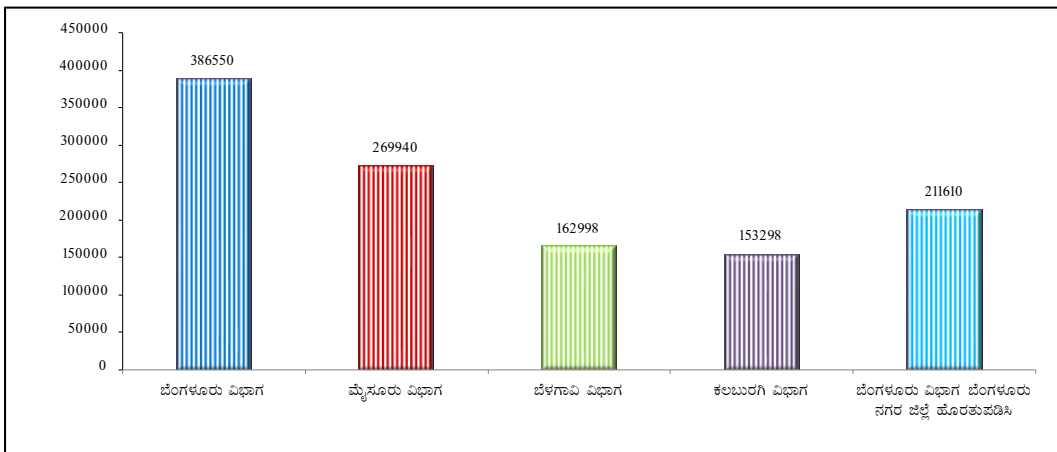
ಜಿಲ್ಲಾದಾಯವು ಜಿಲ್ಲಾ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿನ ಆರ್ಥಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಅಳತೆಗೋಲಾಗಿದೆ. ರಾಜ್ಯ ಮಟ್ಟದ ಆರ್ಥಿಕ ಪ್ರಗತಿಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಅಂತರಜಿಲ್ಲಾ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳ ಹಾಗೂ ಅಸಮತೋಲನೆಯ ಗುಣ ಲಕ್ಷಣಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಗಮನ ಹರಿಸಲು ಇದೊಂದು ಉಪಯುಕ್ತ ನೀತಿ ಸೂಚಕವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಜಿಲ್ಲಾದಾಯದಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ ಜಿಲ್ಲಾ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲು ಗುಣ ಸಂಖ್ಯಾ ವ್ಯತ್ಯಾಸವು (Co-efficient of Variation) ಒಂದು ಸರಳ ಸಾಂಖ್ಯಿಕ ಸೂಚಕವಾಗಿದ್ದು, ಚಿತ್ರ 1.5ರಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯ ಹಾಗೂ ನಾಲ್ಕು ವಿಭಾಗಗಳ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಲೆಕ್ಕ ಮಾಡಿರುವ ಗುಣ ಸಂಖ್ಯಾ ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ.

ಚಿತ್ರ 1.5: 2021-22ನೇ ಸಾಲಿನ ಜಿಲ್ಲಾ ಆದಾಯ ಮತ್ತು ತಲಾ ಆದಾಯದಲ್ಲಿನ ರಾಜ್ಯ ಹಾಗೂ ವಿಭಾಗವಾರು ಅಂತರ ಜಿಲ್ಲಾ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳು.

ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿನ ಪ್ರತಿ ಕಂದಾಯ ವಿಭಾಗಗಳಲ್ಲಿನ ಜಿಲ್ಲಾದಾಯ ಹಾಗೂ ತಲಾದಾಯದಲ್ಲಿನ ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನು ಚಿತ್ರ 1.5 ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಭಾಗಕ್ಕೆ ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ ಜಿಲ್ಲೆಯನ್ನು ಸೇರಿಸಿದಾಗ ಅತಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ವ್ಯತ್ಯಾಸವು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಗೋಚರಿಸುತ್ತಿದೆ. ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ ಜಿಲ್ಲೆಯನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿದರೆ, ರಾಜ್ಯ ಹಾಗೂ ವಿಭಾಗೀಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಜಿಲ್ಲಾದಾಯ ಹಾಗೂ ತಲಾದಾಯದಲ್ಲಿನ ಅಂತರ್ ಜಿಲ್ಲಾ ವ್ಯತ್ಯಾಸವು ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತದೆ ಹಾಗೂ ಬೇರೆ ವಿಭಾಗಗಳಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದಾಗ ಅತಿ ಕಡಿಮೆ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ, ಅಂದರೆ ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರವನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿದಾಗ ಇತರ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಸಮಾನತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವ ಗುಣಸಂಖ್ಯಾ ವ್ಯತ್ಯಾಸವು ರಾಜ್ಯದ ಆರ್ಥಿಕ ಪ್ರಗತಿಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಅಸಮತೋಲನೆಗೆ ಮೂಲ ಹಾಗೂ ಪ್ರಮುಖ ಸೂಚ್ಯಂಕವಾಗಿದೆ. ಆದಾಗ್ಯೂ ಕಡಿಮೆ ಗುಣಸಂಖ್ಯಾ ವ್ಯತ್ಯಾಸವು (C.V) ಹೆಚ್ಚಿನ ಅಥವಾ ಕಡಿಮೆ ಆರ್ಥಿಕ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಅಸಮತೋಲನವನ್ನಾಗಲಿ ಸೂಚಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

ಚಿತ್ರ 1.6: ವಿಭಾಗವಾರು ತಲಾ ಆದಾಯ

ಚಿತ್ರ 1.6 ನಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವಂತೆ ಕಲಬುರಗಿ ವಿಭಾಗದ (ಬಳ್ಳಾರಿ, ಬೀದರ್, ಕಲಬುರಗಿ, ಕೊಪ್ಪಳ, ರಾಯಚೂರು ಮತ್ತು ಯಾದಗಿರಿ ಜಿಲ್ಲೆಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಂತೆ) ತಲಾ ಆದಾಯವು ಕಡೆಯ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ನಂತರದ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಬೆಳಗಾವಿ ಮತ್ತು ಮೈಸೂರು ವಿಭಾಗಗಳು ಇರುತ್ತವೆ. ಈ ವಿಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಕೈಗಾರಿಕೆ ಮತ್ತು ಸೇವಾವಲಯದ ಉದ್ಯಮಗಳು ಕಡಿಮೆ ಇರುವುದು ಈ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗೆ ಪ್ರಮುಖ ಕಾರಣವೆನ್ನಬಹುದು. ಅದರಿಂದ ಈ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಕೈಗಾರಿಕೆ ಮತ್ತು ಸೇವಾವಲಯದ ಉದ್ಯಮಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆಯಲ್ಲಿ ಖಾಸಗಿ ವಲಯದವರನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ.

1.11 ಬೆಲೆಗಳು

ಆರ್ಥಿಕ ಯೋಜನಾ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಲೆಯು ಒಂದು ಪ್ರಮುಖ ಸೂಚಕವಾಗಿದೆ. ಬೆಲೆಗಳಲ್ಲಿನ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ಸಮಾಜದ ಎಲ್ಲಾ ವರ್ಗದವರ ಮೇಲೆ ನೇರ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುತ್ತವೆ ಹಾಗೂ ಜನರ ಜೀವನ ಮಟ್ಟವನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಲು ಸಹಾಯಕವಾಗಿವೆ. ಬೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಗಟು ಹಾಗೂ ಚಿಲ್ಲರೆ ಬೆಲೆ ಎಂಬ 2 ವಿಧಗಳಿದ್ದು, ಈ ಎರಡು ವಿಧದ ಬೆಲೆಗಳು ಜನರ ಕೊಳ್ಳುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಹಾಗೂ ಹಣದುಬ್ಬರದ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿಯಲು ನೆರವಾಗುತ್ತವೆ. ಸಗಟು ಹಾಗೂ ಚಿಲ್ಲರೆ ಬೆಲೆಗಳ ಹಣದುಬ್ಬರವನ್ನು ಅಳಿಯಲು ಸಗಟು ಬೆಲೆ ಸೂಚ್ಯಂಕ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಹಕ ಬೆಲೆ ಸೂಚ್ಯಂಕ ಎಂಬ ಎರಡು ಮಾಪನಗಳನ್ನು ಬಳಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

1.12 ಹಣದುಬ್ಬರ

ಆರ್ಥಿಕತೆಯ ಕಾಲಾವಧಿಯಲ್ಲಿ, ಸರಕು ಮತ್ತು ಸೇವೆಗಳ ಸಾಮಾನ್ಯ ಬೆಲೆಗಳ ಮಟ್ಟದ ಏರಿಕೆಯೇ ಹಣದುಬ್ಬರ. ಬೆಲೆ ಏರಿಕೆಯಾದಾಗ ಚಲಾವಣೆಯ ಪ್ರತಿ ಘಟಕವು ಕಡಿಮೆ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಸರಕುಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಕೊಂಡುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಇದು ಒಂದು ದೇಶದ ಚಲಾವಣೆಯಲ್ಲಿರುವ ನಾಣ್ಯದ ಖರೀದಿ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ.

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಹಣದುಬ್ಬರವನ್ನು 2 ವಿಧದಲ್ಲಿ ಅಳಿಯುವ ಪದ್ಧತಿ ರೂಢಿಯಲ್ಲಿದ್ದು, ಸಗಟು ಬೆಲೆ ಸೂಚ್ಯಂಕವು ಸಗಟು ಬೆಲೆ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಹಕ ಬೆಲೆ ಸೂಚ್ಯಂಕವು ಚಿಲ್ಲರೆ ಬೆಲೆ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಹಣದುಬ್ಬರವನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುವ ಸೂಚಕಗಳಾಗಿವೆ. ಸಗಟು ಬೆಲೆ ಸೂಚ್ಯಂಕ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಹಕ ಬೆಲೆ ಸೂಚ್ಯಂಕದಲ್ಲಿ ಪದಾರ್ಥಗಳ ಬುಟ್ಟಿ ಮತ್ತು ತೂಕಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿದ್ದು, ಗ್ರಾಹಕ ಬೆಲೆ ಸೂಚ್ಯಂಕದಲ್ಲಿರುವ ಆಹಾರ ಪದಾರ್ಥಗಳ ತೂಕವು ಸಗಟು ಬೆಲೆ ಸೂಚ್ಯಂಕಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಹೆಚ್ಚಿನದಾಗಿದ್ದು, ಆಹಾರ ಪದಾರ್ಥಗಳಲ್ಲಿನ ಬೆಲೆ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ಅತಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಸಗಟು ಬೆಲೆ ಸೂಚ್ಯಂಕದಲ್ಲಿ ಇಂಧನ ಮತ್ತು ಶಕ್ತಿ ಪದಾರ್ಥಗಳ ತೂಕವು ಹೆಚ್ಚಿರುತ್ತದೆ.

- 2022-23ನೇ ಸಾಲಿನ ಅಖಿಲ ಭಾರತ ಸಗಟು ಬೆಲೆ ಸೂಚ್ಯಂಕ ಆಧಾರಿತ ಹಣದುಬ್ಬರದ ಪ್ರಮಾಣವು 8 ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ (ಏಪ್ರಿಲ್-ನವೆಂಬರ್) ಶೇ0.13ರಷ್ಟು ಇಳಿಕೆ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಕಳೆದ ಸಾಲಿನ ಇದೇ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಹಣದುಬ್ಬರದ ಪ್ರಮಾಣವು ಶೇ. 8.86ರಷ್ಟು ಏರಿಕೆಯಾಗಿತ್ತು.
- 2022-23ನೇ ಸಾಲಿನ ಅಖಿಲ ಭಾರತ ಔದ್ಯಮಿಕ ಕಾರ್ಮಿಕ ಗ್ರಾಹಕ ಬೆಲೆ ಸೂಚ್ಯಂಕ ಆಧಾರಿತ ಹಣದುಬ್ಬರದ ಪ್ರಮಾಣವು 8 ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ (ಏಪ್ರಿಲ್-ನವೆಂಬರ್) ಶೇ3.76ರಷ್ಟು ಏರಿಕೆ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಕಳೆದ ಸಾಲಿನ ಇದೇ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಹಣದುಬ್ಬರದ ಪ್ರಮಾಣವು ಶೇ. 4.66ರಷ್ಟು ಏರಿಕೆ ಕಂಡುಬಂದಿರುತ್ತದೆ.

1.13 ಸಗಟು ಬೆಲೆ ಸೂಚ್ಯಂಕ

ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಹಂತದಲ್ಲಿ ವಹಿವಾಟಾಗುವ ಬೃಹತ್ ಮಟ್ಟದ ಸರಕುಗಳ ಸರಾಸರಿ ಬೆಲೆಗಳನ್ನು ಅಳಿಯುವ ಮಾಪನವೇ ಸಗಟು ಬೆಲೆ ಸೂಚ್ಯಂಕ. ಸಗಟು ಬೆಲೆ ಸೂಚ್ಯಂಕದ ಬುಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿರುವ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಪದಾರ್ಥಗಳು, ಇಂಧನ ಮತ್ತು ಶಕ್ತಿ ಹಾಗೂ ಉತ್ಪಾದಿತ ಪದಾರ್ಥಗಳೆಂದು ಮೂರು ಗುಂಪುಗಳಾಗಿ ವರ್ಗೀಕರಿಸಬಹುದು.

ಅಖಿಲ ಭಾರತ ಸಗಟು ಬೆಲೆ ಸೂಚ್ಯಂಕ: ರಾಷ್ಟ್ರ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಸಗಟು ಬೆಲೆ ಸೂಚ್ಯಂಕವನ್ನು ವಾಣಿಜ್ಯ ಮತ್ತು ಕೈಗಾರಿಕಾ ಮಂತ್ರಾಲಯದ ಕೈಗಾರಿಕಾ ನೀತಿ ಮತ್ತು ಉತ್ತೇಜನ ಇಲಾಖೆಯ ಆರ್ಥಿಕ ಸಲಹೆಗಾರರ ಕಛೇರಿಯಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಅಖಿಲ ಭಾರತ ಸಗಟು ಬೆಲೆ ಸೂಚ್ಯಂಕದ ಆಧಾರ ವರ್ಷ 2011-12=100 ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ

ಸೂಚ್ಯಂಕವನ್ನು ರಚಿಸಲು, ವಿಶಾಲ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಹಾಗೂ ಉತ್ತಮ ಪ್ರತಿನಿಧ್ಯಕ್ಕಾಗಿ 697 ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ 117 ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಪದಾರ್ಥಗಳು, 16 ಇಂಧನ ಮತ್ತು ಶಕ್ತಿ ಪದಾರ್ಥಗಳು ಹಾಗೂ 564 ಉತ್ಪಾದಿತ ಪದಾರ್ಥಗಳು ಸೇರಿವೆ. ಸಗಟು ಬೆಲೆ ಸೂಚ್ಯಂಕದ ಬುಟ್ಟಿ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುವುದಿಲ್ಲ.

ಸಗಟು ವಹಿವಾಟು ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಹಣದುಬ್ಬರವನ್ನು ಅಂದಾಜು ಮಾಡಲು ಸಗಟು ಬೆಲೆ ಸೂಚ್ಯಂಕವನ್ನು ಬಳಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಕೇಂದ್ರ ಸಾಂಖ್ಯಿಕ ಕಛೇರಿ (ಸಿಎಸ್‌ಓ)ಯು ಜಿಡಿಪಿ ಯನ್ನು ಅಂದಾಜು ಮಾಡಲು ಸಹ ಇದನ್ನು ಬಳಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಸೂಚ್ಯಂಕವನ್ನು ಪ್ರತಿ ತಿಂಗಳು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ.

2021-22 ಮತ್ತು 2022-23ನೇ ಸಾಲಿನ ಸಗಟು ಬೆಲೆ ಸೂಚ್ಯಂಕದ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಈ ಕೆಳಕಂಡಂತಿದೆ

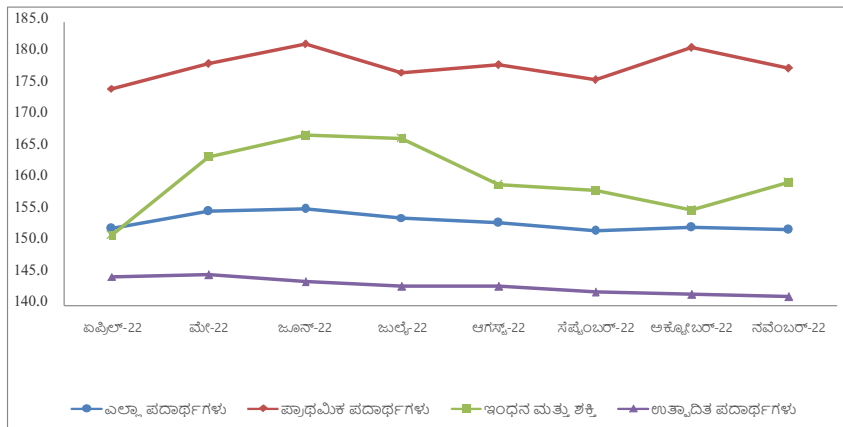
- ❑ 2022ರ ಏಪ್ರಿಲ್ ಮಾಹೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಪದಾರ್ಥಗಳ ಸೂಚ್ಯಂಕವು 152.3ರಷ್ಟಿದ್ದು, ನವೆಂಬರ್ ಅಂತ್ಯಕ್ಕೆ 152.1 ಅಂಶಗಳಾಗಿದ್ದು, ಶೇ.0.13ರಷ್ಟು ಇಳಿಕೆ ಆಗಿರುತ್ತದೆ.
- ❑ 2021ರ ಏಪ್ರಿಲ್ ಮಾಹೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಪದಾರ್ಥಗಳ ಸೂಚ್ಯಂಕವು 132.0ರಷ್ಟಿದ್ದು, ನವೆಂಬರ್ ಅಂತ್ಯಕ್ಕೆ 143.7 ಅಂಶಗಳಾಗಿದ್ದು, ಶೇ.8.86ರಷ್ಟು ಏರಿಕೆಯಾಗಿತ್ತು.
- ❑ ನವೆಂಬರ್ 2022ರ ಸಗಟು ಬೆಲೆ ಸೂಚ್ಯಂಕ ಆಧಾರಿತ ವಾರ್ಷಿಕ ಹಣದುಬ್ಬರದ ಪ್ರಮಾಣವು ಶೇ5.85 ಏರಿಕೆ ಆಗಿರುತ್ತದೆ (ನವೆಂಬರ್ 2021ಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಿದಾಗ)

2022-23ನೇ ಸಾಲಿನ (ಏಪ್ರಿಲ್-ನವೆಂಬರ್) ಸಮೂಹವಾರು ಸಗಟು ಬೆಲೆ ಸೂಚ್ಯಂಕದ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಈ ಕೆಳಕಂಡಂತಿದೆ.

- ❑ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಪದಾರ್ಥಗಳ ಸಮೂಹವು ಶೇ 22.62 ರಷ್ಟು ತೂಕವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ಸೂಚ್ಯಂಕವು 8 ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಶೇ. 1.83 ರಷ್ಟು ಏರಿಕೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ಇಂಧನ ಮತ್ತು ಶಕ್ತಿ ಸಮೂಹವು ಶೇ 13.15 ರಷ್ಟು ತೂಕವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ಸೂಚ್ಯಂಕವು 8 ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಶೇ. 5.56 ರಷ್ಟು ಏರಿಕೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ.
- ❑ ಉತ್ಪಾದಿತ ಪದಾರ್ಥಗಳ ಸಮೂಹವು ಶೇ 64.23 ರಷ್ಟು ತೂಕವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ಸೂಚ್ಯಂಕವು 8 ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಶೇ.2.21 ರಷ್ಟು ಇಳಿಕೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ.

2020-21, 2021-22 ಮತ್ತು 2022-23ರ ಏಪ್ರಿಲ್ ಮತ್ತು ನವೆಂಬರ್‌ನಲ್ಲಿನ ಅಖಲ ಭಾರತ ಸಗಟು ಬೆಲೆ ಸೂಚ್ಯಂಕದ ವಿವರಗಳನ್ನು ಅನುಬಂಧ-1.7 ರಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ 2015-16 ರಿಂದ ಗುಂಪುವಾರು ಅಖಲ ಭಾರತ ವಾರ್ಷಿಕ ಸಗಟು ಬೆಲೆ ಸೂಚ್ಯಂಕ ವಿವರಗಳನ್ನು ಅನುಬಂಧ-1.8 ರಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಅಖಲ ಭಾರತ ಸಮೂಹವಾರು ಸಗಟು ಬೆಲೆ ಸೂಚ್ಯಂಕದಲ್ಲಿನ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರ 1.7ರಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಚಿತ್ರ 1.7: ಅಖಲ ಭಾರತ ಸಮೂಹವಾರು ಸಗಟು ಬೆಲೆ ಸೂಚ್ಯಂಕದ ಪ್ರವೃತ್ತಿ

1.14 ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ 33 ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಸಗಟು ಬೆಲೆ ಸೂಚ್ಯಂಕ: ಈ ಸೂಚ್ಯಂಕವು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಹಂತದ ವಾಣಿಜ್ಯ ವಹಿವಾಟಿನ ಬೆಲೆಗಳ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ನಿಗಾವಹಿಸಲು ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯದ ಒಟ್ಟು ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನವನ್ನು ಅಂದಾಜಿಸಲು ಉಪಯುಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಈ ಸೂಚ್ಯಂಕ ರಚನೆಗೆ 1981 - 82 = 100ನ್ನು ಆಧಾರ ವರ್ಷವನ್ನಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸೂಚ್ಯಂಕ ರಚನೆಗೆ ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ಮೂಲಗಳೆಂದರೆ, (1) ಕೃಷಿ ಮಾರಾಟ ಇಲಾಖೆಯ ಆಯ್ದು 40 ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಸಮಿತಿಗಳು, (2) ಸಕ್ಕರೆ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯ, (3) ಕಾಫಿ, ತಂಬಾಕು ಮತ್ತು ಮಸಾಲೆ ಮಂಡಳಿಗಳು.

2021-22 ಮತ್ತು 2022-23ನೇ ಸಾಲಿನ (ಏಪ್ರಿಲ್-ನವೆಂಬರ್) ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ 33 ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಸಗಟುಬೆಲೆ ಸೂಚ್ಯಂಕದ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ (ಆಧಾರ ವರ್ಷ: 1981 - 82 = 100)

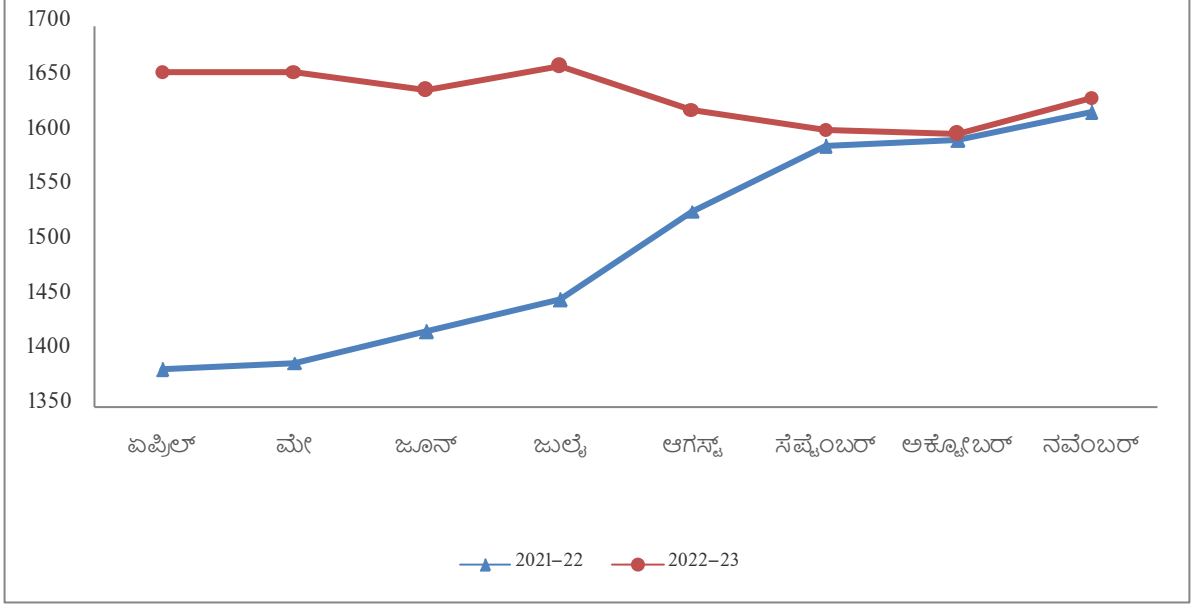
- ❑ 2022-23ನೇ ಸಾಲಿನ ಏಪ್ರಿಲ್ ಮಾಹೆಯಲ್ಲಿ ಸಗಟು ಬೆಲೆ ಸೂಚ್ಯಂಕವು 1658 ರಷ್ಟಿದ್ದು, ನವೆಂಬರ್ ಅಂತ್ಯಕ್ಕೆ 1634ರಷ್ಟಾಗಿದ್ದು, 8 ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಸೂಚ್ಯಂಕವು ಶೇ.1.45ರಷ್ಟು ಇಳಿಕೆ ಆಗಿರುತ್ತದೆ.
- ❑ 2021-22ನೇ ಸಾಲಿನ ಏಪ್ರಿಲ್ ಮಾಹೆಯಲ್ಲಿ ಸೂಚ್ಯಂಕವು 1385ರಷ್ಟಿದ್ದು, ನವೆಂಬರ್ ಅಂತ್ಯಕ್ಕೆ 1620ಕ್ಕೆ ಏರಿಕೆಯಾಗಿದ್ದು ಸೂಚ್ಯಂಕದಲ್ಲ ಶೇ.16.97ರಷ್ಟು ಏರಿಕೆ ಆಗಿತ್ತು.
- ❑ 2022ರ ನವೆಂಬರ್ ಸೂಚ್ಯಂಕವು 1634ರಷ್ಟಿದ್ದು, 2021ರ ನವೆಂಬರ್ ಮಾಹೆಯ ಸೂಚ್ಯಂಕಕ್ಕೆ (1620) ಹೋಲಿಸಿದಾಗ ವಾರ್ಷಿಕವಾಗಿ ಶೇ.0.86ರಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಳವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

2022-23ನೇ ಸಾಲಿನ (ಏಪ್ರಿಲ್-ನವೆಂಬರ್) 33 ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಸಮೂಹವಾರು ಸಗಟು ಬೆಲೆ ಸೂಚ್ಯಂಕದ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಈ ಕೆಳಕಂಡಂತಿದೆ.

- ❑ 2022ರ ನವೆಂಬರ್ ಮಾಹೆಯ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಸಗಟು ಬೆಲೆ ಸೂಚ್ಯಂಕವನ್ನು ಇದೇ ಸಾಲಿನ ಏಪ್ರಿಲ್ ಮಾಹೆಯ ಸೂಚ್ಯಂಕಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಿದಾಗ 8 ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಶೇ.1.45ರಷ್ಟು ಇಳಿಕೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಏಕದಳ ಧಾನ್ಯಗಳ ಗುಂಪಿನ ಸೂಚ್ಯಂಕವು ಶೇ.12.01ರಷ್ಟು, ಬೆಲ್ಲ ಮತ್ತು ಸಕ್ಕರೆ ಗುಂಪಿನ ಸೂಚ್ಯಂಕವು ಶೇ.0.95ರಷ್ಟು ಇಳಿಕೆಯಾಗಿದ್ದು, ಮಸಾಲೆ ಹಾಗೂ ಸಾಂಬಾರು ಪದಾರ್ಥಗಳ ಗುಂಪಿನ ಸೂಚ್ಯಂಕವು ಶೇ. 11.45ರಷ್ಟು, ದ್ವಿದಳ ಧಾನ್ಯಗಳ ಗುಂಪಿನ ಸೂಚ್ಯಂಕವು ಶೇ.11.31ರಷ್ಟು, ಇತರೆ ಪದಾರ್ಥಗಳ ಗುಂಪಿನ ಸೂಚ್ಯಂಕವು ಶೇ.4.07ರಷ್ಟು ಏರಿಕೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ನಾರು ಪದಾರ್ಥಗಳ ಗುಂಪಿನ ಸೂಚ್ಯಂಕವು ಸ್ಥಿರವಾಗಿರುತ್ತದೆ.
- ❑ 2022ರ ಏಪ್ರಿಲ್ - ನವೆಂಬರ್ ಮಾಹೆಯಲ್ಲಿ ಈರುಳ್ಳಿ, ತಂಬಾಕು ಮತ್ತು ಒಣಮೆಣಸಿನಕಾಯಿ ಪದಾರ್ಥಗಳ ಬೆಲೆಗಳು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಶೇ.80.0ರಷ್ಟು, ಶೇ.31.5ರಷ್ಟು ಮತ್ತು ಶೇ.19.4ರಷ್ಟು ಏರಿಕೆಯಾಗಿದ್ದು, ಏಲಕ್ಕಿ, ಅಡಿಕೆ ಹಾಗೂ ಮೆಣಸು ಪದಾರ್ಥಗಳ ಬೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಶೇ.14.9ರಷ್ಟು ಶೇ.7.8ರಷ್ಟು ಹಾಗೂ ಶೇ.7.6ರಷ್ಟು ಇಳಿಕೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ 2011-12 ರಿಂದ ಇತ್ತೀಚಿನವರೆಗಿನ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನ ಸಗಟು ಬೆಲೆ ಸೂಚ್ಯಂಕದ ವಿವರಗಳನ್ನು ಅನುಬಂಧ-1.9 ರಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ 2020-21, 2021-22 ಮತ್ತು 2022-23ರ ಪದಾರ್ಥಗಳ ಸಮೂಹವಾರು ಸಗಟು ಬೆಲೆ ಸೂಚ್ಯಂಕದ ವಿವರಗಳನ್ನು ಅನುಬಂಧ-1.10 ರಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. 2021-22 ಮತ್ತು 2022-23ರ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ 33 ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಸಗಟು ಬೆಲೆ ಸೂಚ್ಯಂಕದ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಚಿತ್ರ 1.8ರಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.ರಾಜ್ಯ ಸಗಟು ಬೆಲೆ ಸೂಚ್ಯಂಕವು 2021-22 ರಲ್ಲಿ ದರಗಳಲ್ಲಿ ಏರಿಕೆಯಾಗಿದ್ದು, 2022-23 ರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಇದಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಸ್ಥಿರವಾಗಿರುತ್ತದೆ.ಇದು ಸರ್ಕಾರಗಳ ಕ್ರಮಗಳ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿದೆ.

ಚಿತ್ರ 1.8: ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಸರಗು ಬೆಲೆ ಸೂಚ್ಯಂಕದ ಪ್ರವೃತ್ತಿ

1.15 ಗ್ರಾಹಕ ಬೆಲೆ ಸೂಚ್ಯಂಕ

ಗ್ರಾಹಕ ಬೆಲೆ ಸೂಚ್ಯಂಕವು, ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಗುಂಪಿನ ಜನರು ಬಳಸುವ ಆಯ್ಕೆಯಾದ ಸರಕು ಮತ್ತು ಸೇವೆಗಳ ಚಿಲ್ಲರೆ ಬೆಲೆಗಳನ್ನು ಆಧಾರಿತ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಿದಾಗ ಆಗುವ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ಅಳೆಯುವ ಮಾಪನವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತುತ ಈ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ಅಳೆಯಲು 4 ವಿಧದ ಗ್ರಾಹಕ ಬೆಲೆ ಸೂಚ್ಯಂಕಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿ ಮಾಹೆ ರಚಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಅವುಗಳೆಂದರೆ ಎ) ಔದ್ಯಮಿಕ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ಗ್ರಾಹಕ ಬೆಲೆ ಸೂಚ್ಯಂಕ (ಔ.ಕಾ.ಗ್ರಾ.ಬೆ.ಸೂ), ಬಿ) ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ (ಕೃ.ಕಾ.ಗ್ರಾ.ಬೆ.ಸೂ), ಸಿ) ಗ್ರಾಮೀಣ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ (ಗ್ರಾ.ಕಾ.ಗ್ರಾ.ಬೆ.ಸೂ) ಹಾಗೂ ಡಿ) ಗ್ರಾಮೀಣ ಮತ್ತು ನಗರ ಕಾರ್ಮಿಕ ಗ್ರಾಹಕ ಬೆಲೆ ಸೂಚ್ಯಂಕ. ಮೊದಲ ಮೂರು ಸೂಚ್ಯಂಕಗಳನ್ನು ಕಾರ್ಮಿಕ ಬ್ಯೂರೋ, ಶಿಮ್ಲಾದವರು ಮತ್ತು ನಾಲ್ಕನೆಯದನ್ನು ಕೇಂದ್ರ ಸಾಂಖ್ಯಿಕ ಕಚೇರಿ, ನವದೆಹಲಿಯವರು ರಚಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಖ್ಯಿಕ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯವು ಪ್ರತಿ ಮಾಹೆ ರಾಜ್ಯ ಸರಣಿಯಡಿ 9 ಕೇಂದ್ರಗಳಿಗೆ ಔದ್ಯಮಿಕ ಕಾರ್ಮಿಕ ಗ್ರಾಹಕ ಬೆಲೆ ಸೂಚ್ಯಂಕವನ್ನು ಮಾತ್ರ ರಚಿಸಿ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡುತ್ತಿದೆ.

ಗ್ರಾಹಕ ಬೆಲೆ ಸೂಚ್ಯಂಕವನ್ನು ಹಣದುಬ್ಬರದ ಮಾಪಕ ಎಂದು ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ಬೆಲೆ ಸ್ಥಿರತೆಯನ್ನು ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡುವ ಸಾಧನವಾಗಿದೆ. ಸರ್ಕಾರಿ ನೌಕರರ ತುಟ್ಟ ಭತ್ಯೆ ಹಾಗೂ ಕಾರ್ಮಿಕ ಮತ್ತು ಮಾಲೀಕರ ನಡುವಿನ ವೇತನ ಒಪ್ಪಂದಗಳು ಈ ಸೂಚ್ಯಂಕವನ್ನು ಆಧರಿಸಿವೆ.

1.16 ಔದ್ಯಮಿಕ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಗ್ರಾಹಕ ಬೆಲೆ ಸೂಚ್ಯಂಕ

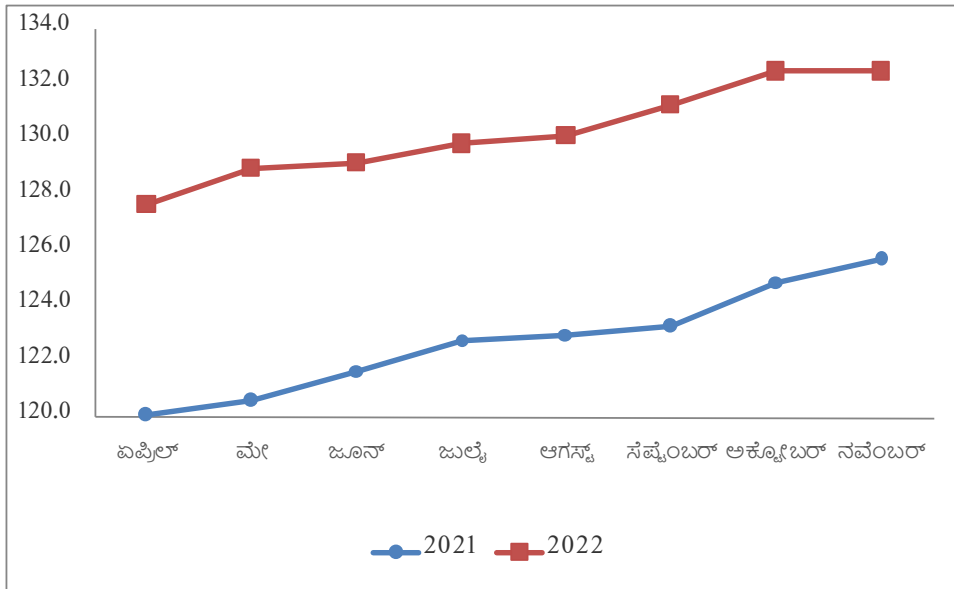
ಔದ್ಯಮಿಕ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಗ್ರಾಹಕ ಬೆಲೆ ಸೂಚ್ಯಂಕವನ್ನು ಕಾರ್ಖಾನೆ, ಗಣಿ, ನೆಡುತೋಪು, ಸಾರಿಗೆ, ಬಂದರು, ರೈಲ್ವೆ ಮತ್ತು ವಿದ್ಯುಚ್ಛಕ್ತಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಮತ್ತು ಖಾಸಗಿ ಈ ಎರಡು ವಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿರುವ ಉದ್ಯೋಗಿಗಳಿಗೆ ತುಟ್ಟಭತ್ಯೆಯನ್ನು ನಿಗದಿಪಡಿಸಲು ಉಪಯೋಗಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ರಾಷ್ಟ್ರ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ 2020 ರಿಂದ ಆಧಾರ ವರ್ಷವನ್ನು 2001=100 ರಿಂದ 2016=100 ಆಧಾರ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಪರಿಷ್ಕೃತಗೊಳಿಸಲಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಹೊಸ ಆಧಾರ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಔದ್ಯಮಿಕ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಗ್ರಾಹಕ ಬೆಲೆ ಸೂಚ್ಯಂಕವನ್ನು ದೇಶಾದ್ಯಂತ ಕೈಗಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಿರುವ ಆಯ್ದು 88 ಕೇಂದ್ರಗಳಿಗೆ ರಚಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿನ 7 ಕೇಂದ್ರಗಳಾದ ಬೆಂಗಳೂರು, ಬೆಳಗಾವಿ, ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ-ಧಾರವಾಡ, ಮಡಿಕೇರಿ, ಮೈಸೂರು, ದಾವಣಗೆರೆ ಮತ್ತು ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು ಕೇಂದ್ರಗಳು ಸೇರಿವೆ.

2020-21, 2021-22 ಹಾಗೂ 2022-23ರ ಅಖಲ ಭಾರತ ಹಾಗೂ ಕರ್ನಾಟಕದ ಔದ್ಯಮಿಕ ಗ್ರಾಹಕ ಬೆಲೆ ಸೂಚ್ಯಂಕದ ವಿವರಗಳನ್ನು ಅನುಬಂಧ-1.11 ರಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. 2021-22 ಮತ್ತು 2022-23ನೇ ಸಾಲಿನ ಅಖಲ ಭಾರತದ ಔದ್ಯಮಿಕ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಗ್ರಾಹಕ ಬೆಲೆ ಸೂಚ್ಯಂಕದ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಚಿತ್ರ 1.9ರಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

2020-21, 2021-22 ಮತ್ತು 2022-23ನೇ ಸಾಲಿನ ಕೇಂದ್ರ ಸರಣಿಯ ಔದ್ಯಮಿಕ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಗ್ರಾಹಕ ಬೆಲೆ ಸೂಚ್ಯಂಕದ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ

- ಅಖಲ ಭಾರತ ಮಟ್ಟದ ಔದ್ಯಮಿಕ ಕಾರ್ಮಿಕ ಗ್ರಾಹಕ ಬೆಲೆ ಸೂಚ್ಯಂಕವು ನವೆಂಬರ್ 2021ರಲ್ಲಿ 125.7 ಅಂಶಗಳಾಗಿದ್ದು 2022ರ ಇದೇ ಅವಧಿಗೆ 132.5 ಅಂಶಗಳಿಗೆ ಚಲಿಸಿದ್ದು, ವಾರ್ಷಿಕ ಹಣದುಬ್ಬರದ ಪ್ರಮಾಣವು ಶೇ. 5.41ರಷ್ಟು ಏರಿಕೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಕಳೆದ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ, 2021ರ ನವೆಂಬರ್ ಅಂತ್ಯಕ್ಕೆ ಸೂಚ್ಯಂಕವು 125.7 ಅಂಶಗಳಾಗಿದ್ದು 2021ರ ನವೆಂಬರ್ ಅಂತ್ಯಕ್ಕೆ ಸೂಚ್ಯಂಕವು 119.9 ಅಂಶಗಳಷ್ಟಿದ್ದು, ವಾರ್ಷಿಕ ಹಣದುಬ್ಬರದ ಪ್ರಮಾಣವು ಶೇ.4.84ರಷ್ಟು ಏರಿಕೆಯಾಗಿತ್ತು.
- 2022-23ನೇ ಸಾಲಿನ ಏಪ್ರಿಲ್-ನವೆಂಬರ್ ವರೆಗಿನ 8 ತಿಂಗಳ ಸರಾಸರಿ ಸೂಚ್ಯಂಕವು 130.3 ಅಂಶಗಳಾಗಿದ್ದು, 2021-22ನೇ ಸಾಲಿನ ಇದೇ ಅವಧಿಯ ಸರಾಸರಿ ಸೂಚ್ಯಂಕ (122.8)ಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಹಣದುಬ್ಬರವು ಶೇ6.11ರಷ್ಟು ಏರಿಕೆ ಆಗಿರುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿರುತ್ತದೆ. ಕಳೆದ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ 2021-22ನೇ ಸಾಲಿನ ಏಪ್ರಿಲ್-ನವೆಂಬರ್ ವರೆಗಿನ 8 ತಿಂಗಳ ಸರಾಸರಿ ಸೂಚ್ಯಂಕವು 122.8 ಅಂಶಗಳಷ್ಟಿದ್ದು, 2020-21ನೇ ಸಾಲಿನ ಇದೇ ಅವಧಿಯ ಸರಾಸರಿ ಸೂಚ್ಯಂಕ (117.0) ಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ 8 ತಿಂಗಳ ಹಣದುಬ್ಬರದ ಪ್ರಮಾಣವು ಶೇ.4.96ರಷ್ಟು ಏರಿಕೆಯಾಗಿತ್ತು.

ಚಿತ್ರ 1.9: ಅಖಲ ಭಾರತ ಔದ್ಯಮಿಕ ಕಾರ್ಮಿಕ ಗ್ರಾಹಕ ಬೆಲೆ ಸೂಚ್ಯಂಕದ ಪ್ರವೃತ್ತಿ

1.17 ರಾಜ್ಯ ಔದ್ಯಮಿಕ ಕಾರ್ಮಿಕ ಗ್ರಾಹಕ ಬೆಲೆ ಸೂಚ್ಯಂಕ

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ, ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಖ್ಯಿಕ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯವು ಔದ್ಯಮಿಕ ಕಾರ್ಮಿಕ ಗ್ರಾಹಕ ಬೆಲೆ ಸೂಚ್ಯಂಕವನ್ನು 9 ಕೇಂದ್ರಗಳಿಗೆ ಅಂದರೆ ಬಳ್ಳಾರಿ, ಭದ್ರಾವತಿ, ದಾಂಡೇಲ, ಕಲಬುರಗಿ, ಹಾಸನ, ಮಂಡ್ಯ, ಮಂಗಳೂರು, ರಾಯಚೂರು ಹಾಗೂ ತುಮಕೂರು ಕೇಂದ್ರಗಳಿಗೆ ರಚಿಸುತ್ತಿದೆ. ಫೆಬ್ರವರಿ 2022 ರಿಂದ ಜಾರಿಗೆ ಬರುವಂತೆ ರಾಜ್ಯ ಸರಣಿಯ ಸೂಚ್ಯಂಕದ ಆಧಾರ ವರ್ಷವನ್ನು 1987-88=100 ರಿಂದ 2018=100 ಗೆ ಪರಿಷ್ಕರಿಸಲಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆದಾಗ್ಯೂ ರಾಜ್ಯ ಸರಣಿಯ ಹಿಂದಿನ ವರ್ಷಗಳ ಸೂಚ್ಯಂಕಗಳನ್ನು ಲೆಕ್ಕಾಚಾರ ಮಾಡಿ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಅನುಬಂಧಗಳಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

2022-23ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯ ಸರಣಿಯ 9 ಕೇಂದ್ರಗಳ ಪೈಕಿ ತುಮಕೂರು ಮತ್ತು ಕಲಬುರಗಿ ಕೇಂದ್ರಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯ ಸೂಚ್ಯಂಕದಲ್ಲಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಶೇ.4.68 ಮತ್ತು ಶೇ.4.64 ರಷ್ಟು ಏರಿಕೆಯನ್ನು ದಾಖಲಿಸಿವೆ. ತುಮಕೂರು ಕೇಂದ್ರದ ಸಾಮಾನ್ಯ ಸೂಚ್ಯಂಕವು 2022 ರ ಏಪ್ರಿಲ್ ನಿಂದ ನವೆಂಬರ್ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ 119.7 ರಿಂದ 125.3 ಕ್ಕೆ ಏರಿಕೆಯಾಗಿದ್ದು, ಶೇ.4.68 ರಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿರುತ್ತದೆ. 2022 ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಏಪ್ರಿಲ್ ನಿಂದ ನವೆಂಬರ್ ಅವಧಿಯ 8 ತಿಂಗಳ ಸರಾಸರಿ ಸೂಚ್ಯಂಕವು 123.4 ಆಗಿದ್ದು, ಕಳೆದ ಸಾಲಿನ ಇದೇ ಅವಧಿಯ ಸರಾಸರಿ ಸೂಚ್ಯಂಕ 115.5 ಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಿದಾಗ ಶೇ.6.84 ರಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿರುತ್ತದೆ.

ಕೇಂದ್ರ ಹಾಗೂ ರಾಜ್ಯ ಸರಣಿಯ ಔದ್ಯಮಿಕ ಸೂಚ್ಯಂಕ ವಿವರಗಳನ್ನು ಅನುಬಂಧ-1.12, 1.13 ಹಾಗೂ 1.14 ರಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

1.18 ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಗ್ರಾಹಕ ಬೆಲೆ ಸೂಚ್ಯಂಕ

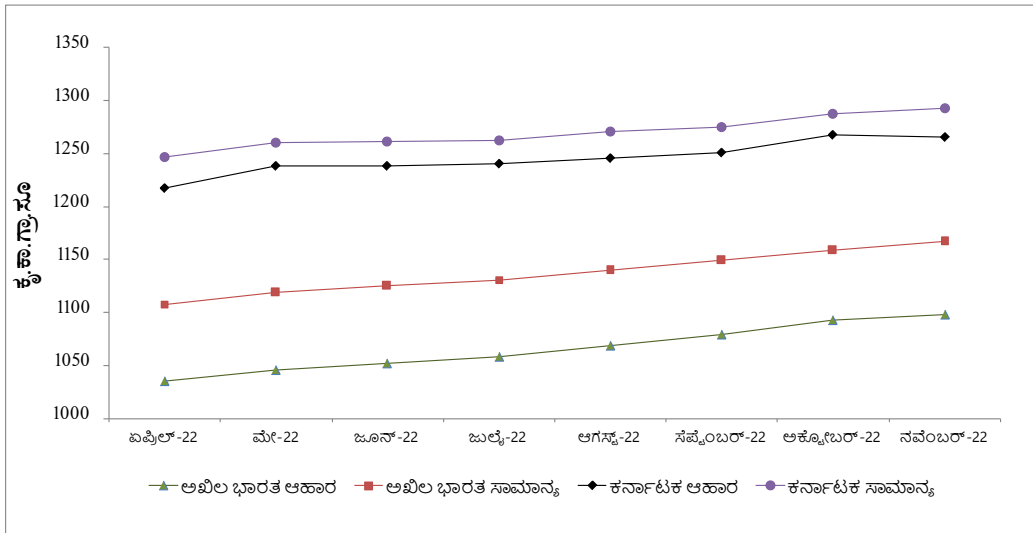
ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಾದರಿ ಸಮೀಕ್ಷಾ ಕಛೇರಿಯ ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆ ವಿಭಾಗ (ಎಫ್.ಓ.ಡಿ) ದಿಂದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಕಾರ್ಮಿಕ ಬ್ಯುರೋ, ಶಿಮ್ಲಾದವರು, ಕರ್ನಾಟಕವು ಸೇರಿದಂತೆ 20 ರಾಜ್ಯಗಳ ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಗ್ರಾಹಕ ಬೆಲೆ ಸೂಚ್ಯಂಕವನ್ನು ಪ್ರತಿ ಮಾಹೆ ರಚಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಕೃಷಿ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಈ ಸೂಚ್ಯಂಕವನ್ನು ಕನಿಷ್ಠ ವೇತನ ನಿಗದಿಪಡಿಸಲು ಹಾಗೂ ಪರಿಷ್ಕರಿಸಲು ಉಪಯೋಗಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಸೂಚ್ಯಂಕದ ಆಧಾರ ವರ್ಷ 1986-87=100 ಆಗಿದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ಸೂಚ್ಯಂಕವು ಏಪ್ರಿಲ್ 2022ಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಿದಾಗ ನವೆಂಬರ್ 2022ರಲ್ಲಿ ಶೇ.3.69 ರಷ್ಟು ಏರಿಕೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ಅಖಲ ಭಾರತ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಇದು ಶೇ.5.32 ರಷ್ಟು ಏರಿಕೆ ದಾಖಲಿಸಿದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ 2022-23ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ (2022ರ ನವೆಂಬರ್ ಅಂತ್ಯದವರೆಗೆ) ಸಾಮಾನ್ಯ ಸೂಚ್ಯಂಕದ ಸರಾಸರಿಯು 1270 ಅಂಶಗಳಾಗಿದ್ದು, 2021-22ರ ಇದೇ ಅವಧಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಸರಾಸರಿ ಸೂಚ್ಯಂಕವು 1234 ಅಂಶಗಳಾಗಿದ್ದು, ವಾರ್ಷಿಕವಾಗಿ ಶೇ.2.92 ರಷ್ಟು ಏರಿಕೆಯಾಗಿರುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿರುತ್ತದೆ. ಅಖಲ ಭಾರತ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಈ ಏರಿಕೆಯು ಶೇ.6.86 ರಷ್ಟು ಆಗಿರುತ್ತದೆ.

2020-21, 2021-22 ಮತ್ತು 2022-23ರ ಏಪ್ರಿಲ್ ಹಾಗೂ ನವೆಂಬರ್‌ನಲ್ಲಿಯ ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಅಖಲ ಭಾರತ ಹಾಗೂ ಕರ್ನಾಟಕದ ಗ್ರಾಹಕ ಬೆಲೆ ಸೂಚ್ಯಂಕವನ್ನು ಅನುಬಂಧ-1.15 ರಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ 2011-12 ರಿಂದ ಅಖಲ ಭಾರತ ಮತ್ತು ಕರ್ನಾಟಕದ ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಗ್ರಾಹಕ ಬೆಲೆ ಸೂಚ್ಯಂಕದ ವಿವರಗಳನ್ನು ಅನುಬಂಧ-1.16 ರಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. 2022-23ನೇ ಸಾಲಿನ ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಗ್ರಾಹಕ ಬೆಲೆ ಸೂಚ್ಯಂಕದ ಆಹಾರ ಮತ್ತು ಸಾಮಾನ್ಯ ಸೂಚ್ಯಂಕದ ವಿವರವನ್ನು ಚಿತ್ರ 1.10 ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತುತ ಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಚಿತ್ರ 1.10: ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಗ್ರಾಹಕ ಬೆಲೆ ಆಹಾರ ಮತ್ತು ಸಾಮಾನ್ಯ ಸೂಚ್ಯಂಕದ ಪ್ರವೃತ್ತಿ (ಆಧಾರ ವರ್ಷ:1986-87=100)

1.19 ಕರ್ನಾಟಕದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಮತ್ತು ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಲೆಗಳ ಸ್ಥಿತಿ

ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಮತ್ತು ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಚಿಲ್ಲರೆ ಬೆಲೆಗಳ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಅಂದಾಜಿಸಲು ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಖ್ಯಿಕ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ ಆಯ್ದ ಕೇಂದ್ರಗಳಿಂದ ಆಯ್ದ ಮಾಡಲಾದ ಅಗತ್ಯ ಪದಾರ್ಥಗಳಿಗೆ ಚಿಲ್ಲರೆ ಬೆಲೆಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುತ್ತಿದೆ. ಮಾಹೆವಾರು ಗ್ರಾಮೀಣ ಚಿಲ್ಲರೆ ಬೆಲೆಗಳ ಸೂಚ್ಯಂಕವನ್ನು ಮತ್ತು ನಗರ ಚಿಲ್ಲರೆ ಬೆಲೆ ಸೂಚ್ಯಂಕವನ್ನು ರಚಿಸಲು, ಗ್ರಾಮೀಣ ಚಿಲ್ಲರೆ ಬೆಲೆಗಳನ್ನು ಮಾಸಿಕವಾಗಿ ಮತ್ತು ನಗರ ಚಿಲ್ಲರೆ ಬೆಲೆಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿ ವಾರವು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಈ ಎರಡು ಸೂಚ್ಯಂಕಗಳ ಆಧಾರ ವರ್ಷವನ್ನು ಫೆಬ್ರವರಿ 2022 ರಿಂದ ಜಾರಿಗೆ ಬರುವಂತೆ 1970=100 ರಿಂದ 2018=100 ಗೆ ಪರಿಷ್ಕರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಸೂಚ್ಯಂಕಗಳು ತೂಕರಹಿತವಾಗಿದ್ದು, ಗ್ರಾಮೀಣ ಮತ್ತು ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿನ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಬೆಲೆಗಳ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ನಿಗಾವಹಿಸಲು ಹಾಗೂ ನೀತಿ ರೂಪಿಸಲು ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ನೀಡುತ್ತದೆ.

(ಎ) ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಲೆಗಳ ಸ್ಥಿತಿ

ರಾಜ್ಯದ 31 ನಗರ ಕೇಂದ್ರಗಳಿಂದ ಪ್ರತಿ ವಾರವು 26 ಮುಖ್ಯ ಪದಾರ್ಥಗಳ ಚಿಲ್ಲರೆ ಬೆಲೆಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಚಿಲ್ಲರೆ ಬೆಲೆ ಸೂಚ್ಯಂಕವನ್ನು ರಚಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. 2022-23ನೇ ಸಾಲಿನ ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಚಿಲ್ಲರೆ ಬೆಲೆ ಸೂಚ್ಯಂಕವು ಏಪ್ರಿಲ್ 2022ರಲ್ಲಿ 130.70 ರಿಂದ ನವೆಂಬರ್ ಅಂತ್ಯಕ್ಕೆ 137.30 ಅಂಶಗಳಾಗಿದ್ದು, ಶೇ.5.05 ರಷ್ಟು ಏರಿಕೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಏರಿಕೆಗೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಒಣ ಮೆಣಸಿನಕಾಯಿ, ಈರುಳ್ಳಿ ಮತ್ತು ಎಳ್ಳೆಣ್ಣೆ ಪದಾರ್ಥಗಳ ಬೆಲೆಗಳು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಶೇ.25.1ರಷ್ಟು, ಶೇ.20.0 ರಷ್ಟು ಮತ್ತು ಶೇ.12.8 ರಷ್ಟು ಏರಿಕೆಯಾಗಿರುವುದು ಕಾರಣವಾಗಿರುತ್ತದೆ. 2022-23ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ (ಏಪ್ರಿಲ್-ನವೆಂಬರ್), ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಸರಾಸರಿ ಸೂಚ್ಯಂಕವು 133.92 ಆಗಿದ್ದು, ಹಿಂದಿನ ವರ್ಷದ ಇದೇ ಅವಧಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದಾಗ 117.52 ರಷ್ಟಿದ್ದು, ಶೇ.13.95 ರಷ್ಟು ಏರಿಕೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ.

(ಬಿ) ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಲೆಗಳ ಸ್ಥಿತಿ

ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಾಸಿಕವಾಗಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಚಿಲ್ಲರೆ ಬೆಲೆಗಳ ಸೂಚ್ಯಂಕವನ್ನು ರಚಿಸಲು 32 ಅಗತ್ಯ ಪದಾರ್ಥಗಳ ಚಿಲ್ಲರೆ ಬೆಲೆಗಳನ್ನು 452 ಗ್ರಾಮಗಳಿಂದ ಪ್ರತಿ ಮಾಹೆ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. 2022-23ನೇ ಸಾಲಿನ ಏಪ್ರಿಲ್ 126.55 ರಷ್ಟಿದ್ದ ಸೂಚ್ಯಂಕವು ನವೆಂಬರ್ ಅಂತ್ಯಕ್ಕೆ 125.25 ರಷ್ಟಾಗಿ ಇಳಿಕೆಯಾಗಿದ್ದು, ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ಸೂಚ್ಯಂಕವು ಶೇ. 1.03 ರಷ್ಟು ಇಳಿಕೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಇಳಿಕೆಗೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕಡಲೇಕಾಯಿ ಎಣ್ಣೆ ಪದಾರ್ಥದ ಬೆಲೆ ಶೇ.4.3 ರಷ್ಟು ಇಳಿಕೆಯಾಗಿರುವುದೇ ಕಾರಣವಾಗಿರುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಒಣ ಮೆಣಸಿನಕಾಯಿ ಬೆಲೆಯು ಶೇ.32.2 ರಷ್ಟು ಏರಿಕೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ.

2022-23ನೇ ಸಾಲಿನ ನವೆಂಬರ್ ವರೆಗಿನ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಚಿಲ್ಲರೆ ಬೆಲೆಗಳ ಸೂಚ್ಯಂಕದ ಸರಾಸರಿಯು 125.03 ರಷ್ಟಾಗಿದ್ದು, ಇದೇ ಅವಧಿಯ ಹಿಂದಿನ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಿದಾಗ 121.49 ರಷ್ಟಿದ್ದು ಶೇ 2.91 ರಷ್ಟು ಏರಿಕೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕದ ನಗರ ಹಾಗೂ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಚಿಲ್ಲರೆ ಬೆಲೆ ಸೂಚ್ಯಂಕದ ವಿವರಗಳನ್ನು ಅನುಬಂಧ-1.17 ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತುತ ಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ.

1.20 ಮುಂದಿನ ಹಾದಿ

2021-22 ನೇ ಸಾಲಿನ ರಾಜ್ಯದ ಒಟ್ಟು ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನದ ಬೆಳವಣಿಗೆ ದರವು ಶೇ.11.0ರಷ್ಟಿದ್ದು, 2022-23ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಶೇ.7.9ರನ್ನು ತಲುಪಬಹುದೆಂದು ಅಂದಾಜಿಸಲಾಗಿದೆ.

❑ ಅಪರ ಮುಖ್ಯ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳು, ಹಣಕಾಸು ಇಲಾಖೆ ಇವರ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯಲ್ಲಿ ಯೋಜನಾ ಇಲಾಖೆಯು ರಚಿಸಲಾದ ಸಮಿತಿಯು ಫಿಕ್ಸಿ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದೊಂದಿಗೆ ಸರ್ಕಾರದ ವಿವಿಧ ಇಲಾಖೆಗಳ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳೊಂದಿಗೆ, ಉದ್ಯಮದ ನಿಪುಣರೊಂದಿಗೆ, ಚರ್ಚಿಸಿ ಶೇ. 16.8ರ ಬೆಳವಣಿಗೆಯೊಂದಿಗೆ 2032ಕ್ಕೆ ಒಂದು ಟ್ರಿಪಲ್ ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನವನ್ನು ಹೊಂದಲು ಅಗತ್ಯ ಕ್ರಮಗಳ ಶಿಫಾರಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದೆ.

❑ ಕರ್ನಾಟಕವು ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು, ಉತ್ತಮ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯವನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಅಧಿಕಾರಗಳ ಪ್ರತ್ಯಾಯೋಜಿಸುವ ಮೂಲಕ ವಿಕೇಂದ್ರೀಕೃತ ಅಡಳಿತದೊಂದಿಗೆ "ಡಿಸ್ಟ್ರಿಕ್ಟ್ ಆಸ್ ಎ ಫಲ್ಕರಮ್ ಆಫ್ ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್"ರಡಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸುವುದು.

- ❑ ರಾಜ್ಯ ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನದ ಅಂದಾಜುಗಳ ತಯಾರಿಕೆಗೆ ಬಳಸುವ ಮಾರ್ಗಸೂಚಿಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಮಾಹಿತಿಗಳ ನಿಖರತೆ, ಗುಣಮಟ್ಟವನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಲು ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರಿಕ ಮಾಹಿತಿ ಹರಿವಿಗಾಗಿ ಹಾಗೂ ಹೊಸ ಮಾಹಿತಿ ಮೂಲಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು ಸರ್ಕಾರವು ಸಲಹಾ ಸಮಿತಿಯನ್ನು ರಚಿಸಿರುತ್ತದೆ.
- ❑ ಕೈಗಾರಿಕಾ ನೀತಿ 2020-25 ರಂತೆ ಮುಂಬರುವ 5 ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಸರಕುಗಳ ರಫ್ತಿನಲ್ಲಿ ಮೂರನೇ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಮೂಲಕ ರಾಜ್ಯ ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಕೈಗಾರಿಕಾ ಸೌಲಭ್ಯ ಕಾಯ್ದೆಗೆ ತಿದ್ದುಪಡಿ ಮಾಡಿ ಕೈಗಾರಿಕಾ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಹೂಡಿಕೆಗಳನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸಲು ಅಫಿಡವಿಟ್ ಆಧಾರಿತ ಕ್ಲಿಯರೆನ್ಸ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ❑ ಸೇವಾ ವಲಯದ ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನದ ಕೊಡುಗೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು, ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ಇತರೆ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಹಿತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುವ ಬಗ್ಗೆ ವಿಶೇಷ ಗಮನಹರಿಸಿ ಸರ್ಕಾರ 2020-25ರ ಹೊಸ ಐಟಿ ನೀತಿಯನ್ನು ಘೋಷಿಸಿದೆ.
- ❑ ಆತ್ಮನಿರ್ಭರ್‌ರಡಿ ಒಂದು ಜಿಲ್ಲೆ-ಒಂದು ಉತ್ಪನ್ನ ಉಪಕ್ರಮವು ಕೃಷಿ ವಲಯದ ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನದ ಕೊಡುಗೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಯೋಜಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ❑ ಹೊಸ ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮ ನೀತಿ 2020-25ರಡಿ ದೇಶೀಯ ಮತ್ತು ವಿದೇಶಿ ಪ್ರವಾಸಿಗರನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸಲು ಖಾಸಗಿ ಹೂಡಿಕೆಗಳನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುವ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿದೆ.
- ❑ ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳ ಕಾಯ್ದೆಯಡಿ 15 ವರ್ಷಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ ನೋಂದಣಿ / ಪರವಾನಗಿ ನವೀಕರಣಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ನೀಡುವ ಮೂಲಕ ಕಾರ್ಮಿಕ ಕಾನೂನುಗಳನ್ನು ಸರಳೀಕರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮಹಿಳಾ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳಲ್ಲಿ ರಾತ್ರಿ ಪಾಳೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಲು ಹಾಗೂ ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಕೆಲಸದ ಸಮಯವು ಸೇರಿದಂತೆ ತ್ರೈಮಾಸಿಕಕ್ಕೆ 75 ರಿಂದ 125 ಗಂಟೆಗಳವರೆಗೆ ಕೆಲಸದ ಸಮಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಬಗ್ಗೆ ಅಧಿಸೂಚನೆ ಹೊರಡಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಅನುಬಂಧ 1.1 : ಪ್ರಸಕ್ತ ಬೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯದ ಒಟ್ಟು ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನದ ಅಂದಾಜುಗಳು

ಕ್ರ. ಸಂ	ವಲಯ	2016-17	2017-18	2018-19	2019-20	2020-21 (ದ್ವಿ.ಪ.ಅಂ.)	2021-22 (ಪ್ರ.ಪ.ಅಂ.)	2022-23 (ಮು.ಅಂ.)
1	ಕೃಷಿ	82116	108777	105527	121636	150073	182665	201162
2	ಜಾನುವಾರು	22873	26308	31685	42512	56707	66190	77157
3	ಅರಣ್ಯ ಮತ್ತು ಮರಗೆಲಸ	9692	8754	10418	13360	14673	17631	17531
4	ಮೀನುಗಾರಿಕೆ	4380	6195	4868	5347	5294	10311	13732
5	ಗಣಿ ಮತ್ತು ಕಲ್ಲು ಅಗೆತ	6791	9021	8968	8746	10130	19925	21860
6	ತಯಾರಿಕೆ	182184	191252	211302	200084	199601	247510	272662
7	ವಿದ್ಯುಚ್ಛಕ್ತಿ, ಅನಿಲ, ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಮತ್ತು ಪರಿಹಾರ ಸೇವೆಗಳು	15228	18153	21158	22774	23050	24994	27251
8	ನಿರ್ಮಾಣ ಕಾರ್ಯ	64317	71213	82047	83243	78334	94485	106948
9	ವ್ಯಾಪಾರ ಮತ್ತು ದುರಸ್ತಿ ಸೇವೆಗಳು	99617	115371	138298	152954	126786	157234	195522
10	ವಸತಿ ಮತ್ತು ಉಪಹಾರ ಗೃಹಗಳು	16267	18852	22414	23556	10937	21891	27222
11	ರೈಲ್ವೆ	2699	3025	3108	3758	3813	4694	5837
12	ರಸ್ತೆ ಸಾರಿಗೆ	40571	42734	47055	55165	43000	54674	67132
13	ಜಲ ಸಾರಿಗೆ	297	318	416	375	375	402	433
14	ವಾಯು ಸಾರಿಗೆ	2076	2154	1337	2324	1083	2350	2922
15	ಸಾರಿಗೆ ಪೂರಕ ಸೇವೆಗಳು	1000	1037	1211	1241	774	1256	1559
16	ದಾಸ್ತಾನು	417	432	1630	1591	1605	1843	2064
17	ಮಾಹಿತಿ ಮತ್ತು ಸಂಪರ್ಕ	15576	14436	15657	17733	19257	23228	28263
18	ಹಣಕಾಸು ಸೇವೆಗಳು	51888	55049	61539	66271	74423	83575	95621
19	ಸ್ಥಿರಾಸ್ತಿ, ವೃತ್ತಿ ಪರ ಸೇವೆಗಳು ಮತ್ತು ವಾಸ ಗೃಹಗಳ ಒಡೆತನ	369000	398374	448553	509934	545993	619034	704316
	ಅ) ಗಣಕಯಂತ್ರ ಸಂಬಂಧಿತ ಸೇವೆಗಳು	249370	265615	304494	354542	388956	436797	499751
	ಆ) ಸ್ಥಿರಾಸ್ತಿ, ಇತರೆ ವೃತ್ತಿ ಪರ ಸೇವೆಗಳು	53983	60623	63086	71868	70568	79248	90670
	ಇ) ವಾಸಗೃಹಗಳ ಒಡೆತನ	65647	72136	80972	83524	86468	102989	113896
20	ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆಡಳಿತ	25875	27875	34648	38100	40368	49585	52799

ಕ್ರ. ಸಂ.	ವಲಯ	2016-17	2017-18	2018-19	2019-20	2020-21 (ದ್ವಿ.ಪ.ಅಂ.)	2021-22 (ಪ್ರ.ಪ.ಅಂ.)	2022-23 (ಮು.ಅಂ.)
21	ಇತರೆ ಸೇವೆಗಳು	70531	79842	86880	101442	87395	118218	131023
	ಒಟ್ಟು ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನ	1083394	1199172	1338719	1472147	1493668	1801695	2053015
	ಉತ್ಪನ್ನ ತೆರಿಗೆಗಳು	146461	156607	165616	166975	167552	197954	223632
	ಉತ್ಪನ್ನ ಸಜ್ಜಡಿಗಳು	22248	22539	24943	27988	36147	36923	35278
	ಒಟ್ಟು ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಬೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ	1207608	1333240	1479391	1611134	1625073	1962725	2241368
	ಜನ ಸಂಖ್ಯೆ ('000)	64900	65057	65580	66104	66627	67092	67515
	ತಲಾವಾರು ಒಟ್ಟು ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನ (ರೂ. ಗಳಲ್ಲಿ)	186072	204934	225586	243727	243906	292542	331981
	ಪ್ರಾಥಮಿಕ ವಲಯ	125852	159055	161466	191602	236876	296722	331443
	ದ್ವಿತೀಯ ವಲಯ	261729	280618	314506	306101	300985	366989	406860
	ತೃತೀಯ ವಲಯ	695814	759499	862747	974444	955807	1137984	1314711
	ಒಟ್ಟು ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನ	1083394	1199172	1338719	1472147	1493668	1801695	2053015
	ಕೃಷಿ ವಲಯ	119060	150034	152498	182856	226747	276797	309583
	ಕೈಗಾರಿಕೆ ವಲಯ	268520	289639	323474	314847	311115	386915	428721
	ಸೇವಾ ವಲಯ	695814	759499	862747	974444	955807	1137984	1314711
	ಒಟ್ಟು ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನ	1083394	1199172	1338719	1472147	1493668	1801695	2053015

ಮು.ಅಂ. : ಮುನ್ಸೂಚನಾ ಅಂದಾಜುಗಳು; ಪ್ರ.ಪ.ಅಂ. : ಪ್ರಥಮ ಪರಿಷ್ಕೃತ ಅಂದಾಜುಗಳು; ದ್ವಿ.ಪ.ಅಂ. : ದ್ವಿತೀಯ ಪರಿಷ್ಕೃತ ಅಂದಾಜುಗಳು

ಅನುಬಂಧ 1.2 - ಸ್ಥಿರ (2011-12) ಬೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯದ ಒಟ್ಟು ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನದ ಅಂದಾಜುಗಳು

(ಕೋಟಿ ರೂ.ಗಳಲ್ಲಿ)

ಕ್ರ. ಸಂ	ವಲಯ	2016-17	2017-18	2018-19	2019-20	2020-21 (ದ್ವಿ.ಪ.ಅಂ.)	2021-22 (ಪ್ರ.ಪ.ಅಂ.)	2022-23 (ಮು.ಅಂ.)
1	ಕೃಷಿ	49272	63865	57387	66745	75972	80539	83107
2	ಜಾನುವಾರು	16360	17568	19880	24725	31249	34373	37813
3	ಅರಣ್ಯ ಮತ್ತು ಮರಗೆಲಸ	6079	6052	7362	8947	9093	9104	9308
4	ಮೀನುಗಾರಿಕೆ	2812	3441	3029	3141	2988	5674	6614
5	ಗಣಿ ಮತ್ತು ಕಲ್ಲು ಅಗೆತ	8500	8371	7776	8123	8605	11098	11633
6	ತಯಾರಿಕೆ	166462	169137	179874	169723	164818	183132	192065
7	ವಿದ್ಯುಚ್ಛಕ್ತಿ, ಅನಿಲ, ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಮತ್ತು ಪರಿಹಾರ ಸೇವೆಗಳು	11747	13529	15169	16600	17666	17933	18319
8	ನಿರ್ಮಾಣ ಕಾರ್ಯ	55800	58107	62955	62621	57363	61878	65938
9	ವ್ಯಾಪಾರ ಮತ್ತು ದುರಸ್ತಿ ಸೇವೆಗಳು	73604	83300	95199	101635	78128	90639	107660
10	ವಸತಿ ಮತ್ತು ಉಪಹಾರ ಗೃಹಗಳು	11968	13569	15388	15615	6686	12484	14797
11	ರೈಲ್ವೆ	2076	2280	2297	2283	1871	2079	2363
12	ರಸ್ತೆ ಸಾರಿಗೆ	35876	38353	41624	51045	50179	51120	52533
13	ಜಲ ಸಾರಿಗೆ	242	262	332	295	261	252	263
14	ವಾಯು ಸಾರಿಗೆ	1695	1773	1068	1829	754	1475	1775
15	ಸಾರಿಗೆ ಪೂರಕ ಸೇವೆಗಳು	817	853	967	977	539	788	947
16	ದಾಸ್ತಾನು	311	313	1128	1062	997	1074	1152
17	ಮಾಹಿತಿ ಮತ್ತು ಸಂಪರ್ಕ	12758	11850	12431	13860	13381	14643	17167
18	ಹಣಕಾಸು ಸೇವೆಗಳು	48138	47403	49541	50616	56403	58792	62539
19	ಸ್ಥಿರಾಸ್ತಿ, ವೃತ್ತಿ ಪರ ಸೇವೆಗಳು ಮತ್ತು ವಾಸ ಗೃಹಗಳ ಒಡೆತನ	270892	283920	303229	332927	334780	355713	386543
	ಅ) ಗಣಕಯಂತ್ರ ಸಂಬಂಧಿತ ಸೇವೆಗಳು	185493	192776	210509	236517	241636	254599	278836
	ಆ) ಸ್ಥಿರಾಸ್ತಿ, ಇತರೆ ವೃತ್ತಿ ಪರ ಸೇವೆಗಳು	40356	44229	43980	48341	44000	46398	50846
	ಇ) ವಾಸಗೃಹಗಳ ಒಡೆತನ	45043	46916	48740	48069	49144	54716	56861

ಕ್ರ. ಸಂ.	ವಲಯ	2016-17	2017-18	2018-19	2019-20	2020-21 (ದ್ವಿ.ಪ.ಅಂ.)	2021-22 (ಪ್ರ.ಪ.ಅಂ.)	2022-23 (ಮು.ಅಂ.)
20	ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆಡಳಿತ	19930	20934	24862	26420	26485	30639	31235
21	ಇತರೆ ಸೇವೆಗಳು	49858	54875	56551	63659	52207	67277	71386
	ಒಟ್ಟು ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನ	845196	899755	958049	1022847	990427	1090705	1175159
	ಉತ್ಪನ್ನ ತೆರಿಗೆಗಳು	113935	136865	144902	145405	141754	161360	171354
	ಉತ್ಪನ್ನ ಸಬ್ಸಿಡಿಗಳು	17357	16912	17851	19446	23969	22353	20193
	ಒಟ್ಟು ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಬೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ	941774	1019708	1085101	1148806	1108212	1229713	1326319
	ಜನ ಸಂಖ್ಯೆ ('000)	64900	65057	65580	66104	66627	67092	67515
	ತಲಾವಾರು ಒಟ್ಟು ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನ (ರೂ.ಗಳಲ್ಲಿ)	145112	156741	165462	173788	166331	183288	196448
	ಪ್ರಾಥಮಿಕ ವಲಯ	83023	99296	95434	111681	127908	140788	148476
	ದ್ವಿತೀಯ ವಲಯ	234008	240773	257998	248943	239848	262943	276323
	ತೃತೀಯ ವಲಯ	528164	559685	604617	662223	622671	686974	750361
	ಒಟ್ಟು ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನ	845196	899755	958049	1022847	990427	1090705	1175159
	ಕೃಷಿ ವಲಯ	74523	90925	87658	103558	119302	129690	136842
	ಕೈಗಾರಿಕೆ ವಲಯ	242508	249144	265774	257066	248453	274041	287956
	ಸೇವಾ ವಲಯ	528164	559685	604617	662223	622671	686974	750361
	ಒಟ್ಟು ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನ	845196	899755	958049	1022847	990427	1090705	1175159

ಮು.ಅಂ. : ಮುನ್ಸೂಚನಾ ಅಂದಾಜುಗಳು; ಪ್ರ.ಪ.ಅಂ. : ಪ್ರಥಮ ಪರಿಷ್ಕೃತ ಅಂದಾಜುಗಳು; ದ್ವಿ.ಪ.ಅಂ. : ದ್ವಿತೀಯ ಪರಿಷ್ಕೃತ ಅಂದಾಜುಗಳು

ಅನುಬಂಧ 1.3 - ಪ್ರಸಕ್ತ ಬೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯದ ನಿವ್ವಳ ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನದ ಅಂದಾಜುಗಳು

(ಕೋಟಿ ರೂ.ಗಳಲ್ಲಿ)

ಕ್ರ. ಸಂ	ವಲಯ	2016-17	2017-18	2018-19	2019-20	2020-21 (ದ್ವಿ.ಪ.ಅಂ.)	2021-22 (ಪ್ರ.ಪ.ಅಂ.)	2022-23 (ಮು.ಅಂ.)
1	ಕೃಷಿ	73792	99854	96000	111190	138635	168743	185831
2	ಜಾನುವಾರು	22595	26003	31337	42082	56168	65562	76424
3	ಅರಣ್ಯ ಮತ್ತು ಮರಗೆಲಸ	9604	8669	10323	13251	14553	17487	17388
4	ಮೀನುಗಾರಿಕೆ	4023	5743	4523	4954	4905	9552	12722
5	ಗಣಿ ಮತ್ತು ಕಲ್ಲು ಅಗೆತ	5703	7569	7564	7209	8349	16423	18018
6	ತಯಾರಿಕೆ	162562	170227	188034	175153	174730	216669	238687
7	ವಿದ್ಯುಚ್ಛಕ್ತಿ, ಅನಿಲ, ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಮತ್ತು ಪರಿಹಾರ ಸೇವೆಗಳು	10148	12596	14385	15793	15984	17332	18897
8	ನಿರ್ಮಾಣ ಕಾರ್ಯ	60373	66760	76620	77165	72614	87586	99139
9	ವ್ಯಾಪಾರ ಮತ್ತು ದುರಸ್ತಿ ಸೇವೆಗಳು	96167	110483	133487	147688	122677	151890	188876
10	ವಸತಿ ಮತ್ತು ಉಪಹಾರ ಗೃಹಗಳು	15188	17728	21022	22086	9790	20400	25368
11	ರೈಲ್ವೆ	1745	2012	1974	2547	2486	3061	3807
12	ರಸ್ತೆ ಸಾರಿಗೆ	37453	39365	42703	50220	39216	49765	61105
13	ಜಲ ಸಾರಿಗೆ	206	226	323	293	312	321	333
14	ವಾಯು ಸಾರಿಗೆ	1749	1809	945	1641	560	1671	2088
15	ಸಾರಿಗೆ ಪೂರಕ ಸೇವೆಗಳು	869	893	1023	1054	631	1070	1330
16	ದಾಸ್ತಾನು	351	363	1495	1445	1457	1673	1874
17	ಮಾಹಿತಿ ಮತ್ತು ಸಂಪರ್ಕ	11698	10013	10136	11316	12288	14823	18036
18	ಹಣಕಾಸು ಸೇವೆಗಳು	50750	53782	60103	64669	72624	81556	93310
19	ಸ್ಥಿರಾಸ್ತಿ, ವೃತ್ತಿ ಪರ ಸೇವೆಗಳು ಮತ್ತು ವಾಸ ಗೃಹಗಳ ಒಡೆತನ	327627	345756	394950	449799	481605	546033	621258
	ಅ) ಗಣಕಯಂತ್ರ ಸಂಬಂಧಿತ ಸೇವೆಗಳು	221410	230532	268107	312732	343087	385287	440816

ಕ್ರ. ಸಂ	ವಲಯ	2016-17	2017-18	2018-19	2019-20	2020-21 (ದ್ವಿ.ಪ.ಅಂ.)	2021-22 (ಪ್ರ.ಪ.ಅಂ.)	2022-23 (ಮು.ಅಂ.)
	ಅ) ಸ್ಥಿರಾಸ್ತಿ, ಇತರೆ ವೃತ್ತಿ ಪರ ಸೇವೆಗಳು	47930	52616	55547	63393	62246	69902	79977
	ಇ) ವಾಸಗೃಹಗಳ ಒಡೆತನ	58287	62608	71296	73674	76271	90844	100464
20	ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆಡಳಿತ	20936	22857	28617	31684	32958	40484	43107
21	ಇತರೆ ಸೇವೆಗಳು	64883	72243	79761	93524	80574	108990	120796
	ಒಟ್ಟು ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನ	978423	1074951	1205326	1324762	1343117	1621090	1848394
	ಉತ್ಪನ್ನ ತೆರಿಗೆಗಳು	146461	156607	165616	166975	167552	197954	223632
	ಉತ್ಪನ್ನ ಸಜ್ಜಡಿಗಳು	22248	22539	24943	27988	36147	36923	35278
	ಒಟ್ಟು ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಬೆಲೆಗಳಲ್ಲ	1102636	1209019	1345999	1463749	1474522	1782121	2036748
	ಜನ ಸಂಖ್ಯೆ ('000)	64900	65057	65580	66104	66627	67092	67515
	ತಲಾವಾರು ಒಟ್ಟು ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನ (ರೂ.ಗಳಲ್ಲ)	169898	185840	205245	221431	221310	265623	301673
	ಪ್ರಾಥಮಿಕ ವಲಯ	115717	147838	149748	178686	222610	277767	310383
	ದ್ವಿತೀಯ ವಲಯ	233083	249583	279039	268110	263328	321587	356723
	ತೃತೀಯ ವಲಯ	629623	677531	776539	877966	857179	1021736	1181288
	ಒಟ್ಟು ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನ	978423	1074951	1205326	1324762	1343117	1621090	1848394
	ಕೃಷಿ ವಲಯ	110014	140268	142183	171477	214261	261343	292365
	ಕೈಗಾರಿಕೆ ವಲಯ	238786	257152	286604	275319	271678	338011	374741
	ಸೇವಾ ವಲಯ	629623	677531	776539	877966	857179	1021736	1181288
	ಒಟ್ಟು ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನ	978423	1074951	1205326	1324762	1343117	1621090	1848394

ಮು.ಅಂ. : ಮುನ್ನೂಚನಾ ಅಂದಾಜುಗಳು; ಪ್ರ.ಪ.ಅಂ. : ಪ್ರಥಮ ಪರಿಷ್ಕೃತ ಅಂದಾಜುಗಳು;

ದ್ವಿ.ಪ.ಅಂ. : ದ್ವಿತೀಯ ಪರಿಷ್ಕೃತ ಅಂದಾಜುಗಳು

ಅನುಬಂಧ 1.4 - ಸ್ಥಿರ (2011-12) ಬೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯದ ನಿವ್ವಳ ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನದ ಅಂದಾಜುಗಳು

(ಕೋಟಿ ರೂ.ಗಳಲ್ಲಿ)

ಕ್ರ. ಸಂ	ವಲಯ	2016-17	2017-18	2018-19	2019-20	2020-21 (ದ್ವಿ.ಪ.ಅಂ.)	2021-22 (ಪ್ರ.ಪ.ಅಂ.)	2022-23 (ಮು.ಅಂ.)
1	ಕೃಷಿ	43039	57343	50620	61381	69907	74066	76472
2	ಜಾನುವಾರು	16116	17316	19610	24394	30845	33928	37324
3	ಅರಣ್ಯ ಮತ್ತು ಮರಗೆಲಸ	6003	5982	7289	8863	9008	9019	9221
4	ಮೀನುಗಾರಿಕೆ	2495	3038	2729	2809	2672	5074	5915
5	ಗಣಿ ಮತ್ತು ಕಲ್ಲು ಅಗೆತ	7603	7208	6685	6961	7375	9511	9970
6	ತಯಾರಿಕೆ	148873	150690	160140	148778	144479	160533	168364
7	ವಿದ್ಯುಚ್ಛಕ್ತಿ, ಅನಿಲ, ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಮತ್ತು ಪರಿಹಾರ ಸೇವೆಗಳು	7195	8670	9434	10695	11382	11553	11802
8	ನಿರ್ಮಾಣ ಕಾರ್ಯ	52037	53878	57948	56935	52155	56260	59952
9	ವ್ಯಾಪಾರ ಮತ್ತು ದುರಸ್ತಿ ಸೇವೆಗಳು	70547	79151	91299	97406	75069	86920	103244
10	ವಸತಿ ಮತ್ತು ಉಪಹಾರ ಗೃಹಗಳು	11014	12618	14269	14441	5837	11451	13570
11	ರೈಲ್ವೆ	1258	1439	1395	1340	864	960	1091
12	ರಸ್ತೆ ಸಾರಿಗೆ	33017	35337	37795	46906	46224	47020	48289
13	ಜಲ ಸಾರಿಗೆ	159	179	250	227	195	185	193
14	ವಾಯು ಸಾರಿಗೆ	1398	1468	727	1255	206	906	1186
15	ಸಾರಿಗೆ ಪೂರಕ ಸೇವೆಗಳು	703	732	813	824	393	637	790
16	ದಾಸ್ತಾನು	252	256	1020	947	889	958	1027
17	ಮಾಹಿತಿ ಮತ್ತು ಸಂಪರ್ಕ	9447	8112	7900	8549	8254	9033	10590
18	ಹಣಕಾಸು ಸೇವೆಗಳು	47143	46323	48364	49306	54943	57270	60920
19	ಸ್ಥಿರಾಸ್ತಿ, ವೃತ್ತಿ ಪರ ಸೇವೆಗಳು ಮತ್ತು ವಾಸ ಗೃಹಗಳ ಒಡೆತನ	236179	240998	261433	285472	287060	305009	331445
	ಅ) ಗಣಕಯಂತ್ರ ಸಂಬಂಧಿತ ಸೇವೆಗಳು	161723	163632	181493	202803	207193	218308	239090
	ಆ) ಸ್ಥಿರಾಸ್ತಿ, ಇತರೆ ವೃತ್ತಿ ಪರ ಸೇವೆಗಳು	35185	37542	37918	41451	37728	39784	43598
	ಇ) ವಾಸಗೃಹಗಳ ಒಡೆತನ	39271	39823	42022	41218	42139	46917	48756

ಕ್ರ. ಸಂ	ವಲಯ	2016-17	2017-18	2018-19	2019-20	2020-21 (ದ್ವಿ.ಪ.ಅಂ.)	2021-22 (ಪ್ರ.ಪ.ಅಂ.)	2022-23 (ಮು.ಅಂ.)
20	ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆಡಳಿತ	15443	16506	19732	21056	20420	23622	24082
21	ಇತರೆ ಸೇವೆಗಳು	44896	48445	50798	57289	46983	60545	64243
	ಒಟ್ಟು ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನ	754816	795688	850250	905833	875160	964460	1039690
	ಉತ್ಪನ್ನ ತೆರಿಗೆಗಳು	113935	136865	144902	145405	141754	161360	171354
	ಉತ್ಪನ್ನ ಸಜ್ಜಡಿಗಳು	17357	16912	17851	19446	23969	22353	20193
	ಒಟ್ಟು ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಬೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ	851394	915642	977301	1031792	992945	1103468	1190851
	ಜನ ಸಂಖ್ಯೆ ('000)	64900	65057	65580	66104	66627	67092	67515
	ತಲಾವಾರು ಒಟ್ಟು ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನ (ರೂ.ಗಳಲ್ಲಿ)	131186	140745	149024	156086	149030	164471	176383
	ಪ್ರಾಥಮಿಕ ವಲಯ	75256	90887	86933	104408	119807	131599	138902
	ದ್ವಿತೀಯ ವಲಯ	208105	213238	227522	216408	208016	228347	240118
	ತೃತೀಯ ವಲಯ	471455	491563	535795	585017	547337	604515	660670
	ಒಟ್ಟು ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನ	754816	795688	850250	905833	875160	964460	1039690
	ಕೃಷಿ ವಲಯ	67653	83679	80248	97447	112432	122088	128932
	ಕೈಗಾರಿಕೆ ವಲಯ	215709	220445	234207	223369	215391	237857	250088
	ಸೇವಾ ವಲಯ	471455	491563	535795	585017	547337	604515	660670
	ಒಟ್ಟು ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನ	754816	795688	850250	905833	875160	964460	1039690

ಮು.ಅಂ. : ಮುನ್ಸೂಚನಾ ಅಂದಾಜುಗಳು; ಪ್ರ.ಪ.ಅಂ. : ಪ್ರಥಮ ಪರಿಷ್ಕೃತ ಅಂದಾಜುಗಳು; ದ್ವಿ.ಪ.ಅಂ. : ದ್ವಿತೀಯ ಪರಿಷ್ಕೃತ ಅಂದಾಜುಗಳು

ಅನುಬಂಧ 1.5 : ರಾಜ್ಯ ಒಟ್ಟು / ನಿವ್ವಳ ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನ ಮತ್ತು ತಲಾವಾರು ನಿವ್ವಳ ಆದಾಯ ಅಂದಾಜುಗಳು

ಕ್ರ. ಸಂ	ವರ್ಷ	ಒಟ್ಟು ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನ		ನಿವ್ವಳ ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನ		ರಾಜ್ಯದ ತಲಾವಾರು ನಿವ್ವಳ ಆದಾಯ (ರೂಪಾಯಿಗಳಲ್ಲಿ)
		ಪ್ರಸಕ್ತ ಬೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ (ರೂ.ಲಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿ)	ಸ್ಥಿರ ಬೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ (ರೂ.ಲಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿ)	ಪ್ರಸಕ್ತ ಬೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ (ರೂ.ಲಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿ)	ಸ್ಥಿರ ಬೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ (ರೂ.ಲಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿ)	
1	1960-61ಅ			69164	69164	296
2	1961-62ಅ			76445	74095	320
3	1962-63ಅ			81180	78174	333
4	1963-64ಅ			94137	81348	378
5	1964-65ಅ			108609	81084	427
6	1965-66ಅ			116372	75647	448
7	1966-67ಅ			142621	85711	537
8	1967-68ಅ			152521	85644	562
9	1968-69ಅ			163106	93338	588
10	1969-70ಅ			176316	99881	622
11	1970-71ಆ			185811	185811	641
12	1971-72ಆ			191564	188522	646
13	1972-73ಆ			201243	176970	664
14	1973-74ಆ			281535	204113	907
15	1974-75ಆ			317771	203296	1000
16	1975-76ಆ			309240	216477	951
17	1976-77ಆ			328291	207012	986
18	1977-78ಆ			381307	244450	1117
19	1978-79ಆ			399507	253858	1142
20	1979-80ಆ			482171	261228	1345
21	1980-81ಇ	621032	621032	558736	558736	1520
22	1981-82ಇ	716860	661709	642344	595740	1707
23	1982-83ಇ	801276	680456	713722	610171	1855
24	1983-84ಇ	961003	727767	861717	653582	2192
25	1984-85ಇ	1083088	780809	969723	702315	2416
26	1985-86ಇ	1157468	756897	1021834	673330	2495
27	1986-87ಇ	1327121	824469	1173306	736513	2810
28	1987-88ಇ	1515827	881547	1343482	788292	3159
29	1988-89ಇ	1770911	956698	1567132	856321	3620
30	1989-90ಇ	2021422	1013026	1779770	904572	4044
31	1990-91ಇ	2330040	1025982	2055120	911210	4598
32	1991-92ಇ	3009173	1149444	2673762	1026985	5889
33	1992-93ಇ	3303585	1181049	2916231	1050758	6321
34	1993-94ಈ	4107905	4107906	3698228	3698229	7838
35	1994-95ಈ	4791516	4338693	4306510	3891705	8960
36	1995-96ಈ	5621456	4616681	5002819	4097390	10217
37	1996-97ಈ	6517572	5030220	5807078	4473655	11670

ಕ್ರ. ಸಂ.	ವರ್ಷ	ಒಟ್ಟು ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನ		ನಿವ್ವಳ ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನ		ರಾಜ್ಯದ ತಲಾವಾರು ನಿವ್ವಳ ಆದಾಯ (ರೂಪಾಯಿಗಳಲ್ಲಿ)
		ಪ್ರಸಕ್ತ ಬೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ (ರೂ.ಲಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿ)	ಸ್ಥಿರ ಬೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ (ರೂ.ಲಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿ)	ಪ್ರಸಕ್ತ ಬೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ (ರೂ.ಲಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿ)	ಸ್ಥಿರ ಬೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ (ರೂ.ಲಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿ)	
38	1997-98ಈ	7304576	5377782	6475689	4751682	12832
39	1998-99ಈ	8784091	6061964	7875624	5396093	15396
40	1999-00ಉ	10124741	10124741	9053192	9053192	17502
41	2000-01ಉ	10836170	10268651	9634777	9113592	18344
42	2001-02ಉ	11284650	10555966	9889675	9278843	18547
43	2002-03ಉ	12088876	11035977	10589474	9776504	19621
44	2003-04ಉ	13098974	11417352	11423011	9966856	20901
45	2004-05ಊ	16674713	16674713	14872897	14872898	26882
46	2005-06ಊ	19590407	18427703	17491121	16403065	31239
47	2006-07ಊ	22723706	20266010	20381918	18108596	35981
48	2007-08ಊ	27062879	22820215	24302840	20380990	42419
49	2008-09ಊ	31031233	24442138	27853414	21830924	48084
50	2009-10ಊ	33755850	24759029	30074742	21836349	51364
51	2010-11ಊ	41070316	27272131	36833840	24081677	62251
52	2011-12ಋ	60600981	60600981	55495220	55495220	90263
53	2012-13ಋ	69541304	64303303	63592383	58655162	102319
54	2013-14ಋ	81666615	70446605	74656904	63994017	118829
55	2014-15ಋ	91392303	74842912	82578249	67128351	130024
56	2015-16ಋ	104516810	83132991	95086639	74995161	148108
57	2016-17ಋ	120760772	94177405	110263629	85139399	169898
58	2017-18ಋ	133324000	101970817	120901931	91564189	185840
59	2018-19ಋ	147939143	108510062	134599856	97730148	205245
60	2019-20ಋ	161113386	114880569	146374878	103179220	221431
61	2020-21ಋ ದ್ವಿ.ಪ.ಅಂ.	162507298	110821175	147452214	99294473	221310
62	2021-22 ಋ ಪ್ರ.ಪ.ಅಂ.	196272542	122971294	178212051	110346778	265623
63	2022-23ಋ ಮು.ಅ.	224136839	132631929	203674768	119085053	301673

ಸೂಚನೆ: 1960-61 ರಿಂದ 1979-80ರವರೆಗೆ ನಿವ್ವಳ ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನದ ಅಂದಾಜುಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಲೆಕ್ಕಹಾಕಲಾಗಿದೆ.

ಅ) 1960-61 ವರ್ಷವನ್ನು ಆಧಾರ ವರ್ಷವನ್ನಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಿ ಅಂದಾಜಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಆ) 1970-71 ವರ್ಷವನ್ನು ಆಧಾರ ವರ್ಷವನ್ನಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಿ ಅಂದಾಜಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಇ) 1980-81 ವರ್ಷವನ್ನು ಆಧಾರ ವರ್ಷವನ್ನಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಿ ಅಂದಾಜಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಈ) 1993-94 ವರ್ಷವನ್ನು ಆಧಾರ ವರ್ಷವನ್ನಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಿ ಅಂದಾಜಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಉ) 1999-2000 ವರ್ಷವನ್ನು ಆಧಾರ ವರ್ಷವನ್ನಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಿ ಅಂದಾಜಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಊ) 2004-05 ವರ್ಷವನ್ನು ಆಧಾರ ವರ್ಷವನ್ನಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಿ ಅಂದಾಜಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಋ) 2011-12 ವರ್ಷವನ್ನು ಆಧಾರ ವರ್ಷವನ್ನಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಿ ಅಂದಾಜಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಮು.ಅಂ.: ಮುನ್ಸೂಚನಾ ಅಂದಾಜುಗಳು; ಪ್ರ.ಪ.ಅಂ.: ಪ್ರಥಮ ಪರಿಷ್ಕೃತ ಅಂದಾಜುಗಳು, ದ್ವಿ.ಪ.ಅಂ.: ದ್ವಿತೀಯ ಪರಿಷ್ಕೃತ ಅಂದಾಜುಗಳು

ಮೂಲ: ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಖ್ಯಿಕ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ

ಅನುಬಂಧ 1.6: 2021-22 ನೇ ಸಾಲಿನ ಜಿಲ್ಲಾವಾರು ಒಟ್ಟು / ನಿವ್ವಳ ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನ ಮತ್ತು ತಲಾವಾರು ನಿವ್ವಳ ಜಿಲ್ಲಾದಾಯ ಅಂದಾಜುಗಳು (ತಾತ್ಕಾಲಿಕ) (ಕೋಟಿ ರೂ.ಗಳಲ್ಲಿ)

ಕ್ರ. ಸಂ	ಜಿಲ್ಲೆ	ಒಟ್ಟು ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನ		ನಿವ್ವಳ ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನ		ತಲಾವಾರು ನಿವ್ವಳ ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನ (ರೂ.ಗಳಲ್ಲಿ)
		ಪ್ರಸಕ್ತ ಬೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ	ಸ್ಥಿರ ಬೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ	ಪ್ರಸಕ್ತ ಬೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ	ಸ್ಥಿರಬೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ	
1	ಬಾಗಲಕೋಟೆ	46992	29392	42095	25993	202845
2	ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ	698461	443487	656283	412963	621131
3	ಬೆಂಗಳೂರು (ಗ್ರಾ)	37997	22488	34754	20211	319380
4	ಬೆಳಗಾವಿ	82400	49656	72246	42737	137644
5	ಬಳ್ಳಾರಿ	66480	41324	58471	35985	217096
6	ಬೀದರ್	28440	17232	25052	14906	133935
7	ವಿಜಯಪುರ	39058	23604	34147	20216	142810
8	ಚಾಮರಾಜನಗರ	22769	13949	20104	12130	179338
9	ಚಿಕ್ಕಬಳ್ಳಾಪುರ	27757	16827	24594	14661	178438
10	ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು	46922	28653	42361	25598	338978
11	ಚಿತ್ರದುರ್ಗ	34551	20880	30430	18036	166985
12	ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ	111859	75051	101671	67672	443057
13	ದಾವಣಗೆರೆ	39489	21628	34874	18643	163233
14	ಧಾರವಾಡ	45999	29326	41359	26039	203906
15	ಗದಗ	20615	17264	18166	15256	155387
16	ಕಲಬುರಗಿ	40500	28474	35227	24670	124998
17	ಹಾಸನ	46218	28717	41380	25373	212122
18	ಹಾವೇರಿ	29352	17715	25901	15353	147626
19	ಕೊಡಗು	16877	9350	15105	8220	248051
20	ಕೋಲಾರ	33560	20863	29420	17975	174370
21	ಕೊಪ್ಪಳ	24140	14461	21332	12530	139756
22	ಮಂಡ್ಯ	48080	30623	43125	27137	217475
23	ಮೈಸೂರು	68297	42234	60739	36938	184297
24	ರಾಯಚೂರು	34905	21409	30687	18539	144879
25	ರಾಮನಗರ	30130	19301	26782	16933	225263
26	ಶಿವಮೊಗ್ಗ	58041	32972	52242	29168	271418
27	ತುಮಕೂರು	75177	45877	66715	40107	226773
28	ಉಡುಪಿ	52505	33347	47946	30146	370834
29	ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ	34733	20861	30880	18232	195665
30	ಯಾದಗಿರಿ	20423	12751	18033	11101	139838
ರಾಜ್ಯದ ಒಟ್ಟು		1962725	1229713	1782120	1103468	265623

ಅನುಬಂಧ 1.7 : ಅಖಲ ಭಾರತದ ಸಗಟು ಬೆಲೆ ಸೂಚ್ಯಂಕಗಳು ಆಧಾರಿತ ವರ್ಷ: 2011-12=100

ಕ್ರ. ಸಂ.	ಪದಾರ್ಥಗಳ ಸಮೂಹ	ತೂಕ	2020		2021		2022		ಏಪ್ರಿಲ್‌ಗೆ ಹೋಲಿಸಿದಾಗ ನವೆಂಬರ್‌ನಲ್ಲಿ ಶೇಕಡಾವಾರು ಬದಲಾವಣೆ		
			ಏಪ್ರಿಲ್	ನವೆಂಬರ್	ಏಪ್ರಿಲ್	ನವೆಂಬರ್	ಏಪ್ರಿಲ್	ನವೆಂಬರ್	2020	2021	2022
1	ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಪದಾರ್ಥಗಳು	22.62	137.8	152.8	151.5	168.4	174.5	177.7	10.89	11.16	1.83
2	ಇಂಧನ ಮತ್ತು ಶಕ್ತಿ	13.15	89.8	94.2	108.9	136.0	151.2	159.6	4.90	24.89	5.56
3	ಉತ್ಪಾದಿತ ವಸ್ತುಗಳು	64.23	118.7	121.6	129.9	136.6	144.7	141.5	2.44	5.16	-2.21
ಎಲ್ಲಾ ಪದಾರ್ಥಗಳು		100.00	119.2	125.1	132.0	143.7	152.3	152.1	4.95	8.86	-0.13

ಆಧಾರ: ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರದ ಆರ್ಥಿಕ ಸಲಹೆಗಾರರ ಕಛೇರಿ, ವಾಣಿಜ್ಯ ಮತ್ತು ಕೈಗಾರಿಕಾ ಮಂತ್ರಾಲಯ, ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರ

ಅನುಬಂಧ 1.8 : ಅಖಲ ಭಾರತದ ಸಗಟು ಬೆಲೆ ಸೂಚ್ಯಂಕ

ವರ್ಷ	ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಪದಾರ್ಥಗಳು	ಎಲ್ಲಾ ಪದಾರ್ಥಗಳು	ಹಿಂದಿನ ವರ್ಷ/ಮಾಹೆಗೆ ಹೋಲಿಸಿದಾಗ ಶೇಕಡಾವಾರು ಬದಲಾವಣೆ	
			ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಪದಾರ್ಥಗಳು	ಎಲ್ಲಾ ಪದಾರ್ಥಗಳು
ಆಧಾರಿತ ವರ್ಷ: 2011-12=100				
2015-16	124.6	109.7	-0.38	-3.65
2016-17	128.9	111.6	3.43	1.73
2017-18	130.6	114.9	1.38	2.92
2018-19	134.2	119.8	2.74	4.27
2019-20	143.3	121.8	6.77	1.68
2020-21	145.7	123.4	1.67	1.31
2021-22	159.9	139.4	9.75	12.97
(ಜನವರಿ 2022 ರಿಂದ ನವೆಂಬರ್ 2022)				
ಜನವರಿ 2022	167.5	143.8	-0.53	0.35
ಫೆಬ್ರವರಿ 2022	167.5	145.3	0.00	1.04
ಮಾರ್ಚ್ 2022	170.9	148.9	2.03	2.48
ಏಪ್ರಿಲ್ 2022	174.5	152.3	2.11	2.28
ಮೇ 2022	178.5	155.0	2.29	1.77
ಜೂನ್ 2022	181.5	155.4	1.68	0.26
ಜುಲೈ 2022	177.1	154.0	-2.42	-0.90
ಆಗಸ್ಟ್ 2022	178.3	153.2	0.68	-0.52
ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ 2022	175.9	151.9	-1.35	-0.85
ಅಕ್ಟೋಬರ್ 2022	181.0	152.5	2.90	0.39
ನವೆಂಬರ್ 2022	177.7	152.1	-1.82	-0.26

ಮೂಲ: ಆರ್ಥಿಕ ಸಲಹೆಗಾರರ ಕಛೇರಿ, ವಾಣಿಜ್ಯ ಮತ್ತು ಕೈಗಾರಿಕಾ ಮಂತ್ರಾಲಯ, ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರ

ಅನುಬಂಧ - 1.9 ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದ ಮುಖ್ಯ ವ್ಯವಸಾಯೋತ್ಪನ್ನ ಪದಾರ್ಥಗಳ ಸಗಟು ಬೆಲೆ ಸೂಚ್ಯಂಕ

ಆಧಾರಿತ ವರ್ಷ: 1981-82=100

ವರ್ಷ	ಸೂಚ್ಯಂಕ	ಹಿಂದಿನ ವರ್ಷ/ಮಾಹೆಗೆ ಹೋಲಿಸಿದಾಗ ಶೇಕಡಾವಾರು ಬದಲಾವಣೆ
2011-12	891	12.22
2012-13	978	9.76
2013-14	1042	6.54
2014-15	1151	10.46
2015-16	1201	4.34
2016-17	1198	-0.25
2017-18	1205	0.58
2018-19	1257	4.32
2019-20	1338	6.44
2020-21	1404	4.93
2021-22	1545	10.04
(ಜನವರಿ 2022 ರಿಂದ ನವೆಂಬರ್ 2022)		
ಜನವರಿ 2022	1639	0.24
ಫೆಬ್ರವರಿ 2022	1641	0.12
ಮಾರ್ಚ್ 2022	1643	1.04
ಏಪ್ರಿಲ್ 2022	1658	0.00
ಮೇ 2022	1658	0.00
ಜೂನ್ 2022	1641	-1.03
ಜುಲೈ 2022	1663	1.34
ಆಗಸ್ಟ್ 2022	1623	-2.41
ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ 2022	1605	-1.11
ಅಕ್ಟೋಬರ್ 2022	1600	-0.31
ನವೆಂಬರ್ 2022	1634	2.13

ಮೂಲ: ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಖ್ಯಿಕ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ

ಅನುಬಂಧ 1.10 : ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದ ಮುಖ್ಯ ವ್ಯವಸಾಯೋತ್ಪನ್ನ ಪದಾರ್ಥಗಳ ಸಗಟು ಬೆಲೆ ಸೂಚ್ಯಂಕ

ಆಧಾರಿತ ವರ್ಷ: 1981-82=100

ಕ್ರ. ಸಂ.	ಪದಾರ್ಥಗಳ ಸಮೂಹ	ತೂಕ	2020		2021		2022		ಏಪ್ರಿಲ್‌ಗೆ ಹೋಲಿಸಿದಾಗ ನವೆಂಬರ್‌ನಲ್ಲಿಯ ಶೇಕಡಾವಾರು ಬದಲಾವಣೆ		
			ಏಪ್ರಿಲ್	ನವೆಂಬರ್	ಏಪ್ರಿಲ್	ನವೆಂಬರ್	ಏಪ್ರಿಲ್	ನವೆಂಬರ್	2020	2021	2022
1	ಏಕದಳ ಧಾನ್ಯಗಳು	29.89	1534	1471	1383	1674	1732	1524	-4.11	21.04	-12.01
2	ದ್ವಿದಳ ಧಾನ್ಯಗಳು	4.92	1438	1512	1587	1614	1565	1742	5.15	1.70	11.31
3	ಎಣ್ಣೆ ಬೀಜಗಳು	17.31	1421	1125	1399	1415	1471	1499	-20.83	1.14	1.90
4	ಸಕ್ಕರೆ ಮತ್ತು ಬೆಲ್ಲ	14.56	714	691	710	714	734	727	-3.22	0.56	-0.95
5	ನಾರು	9.64	1064	1054	1075	1407	1464	1464	-0.94	30.88	0.00

ಕ್ರ. ಸಂ.	ಪದಾರ್ಥಗಳ ಸಮೂಹ	ತೂಕ	2020		2021		2022		ಏಪ್ರಿಲ್‌ಗೆ ಹೋಲಿಸಿದಾಗ ನವೆಂಬರ್‌ನಲ್ಲಿಯೇ ಶೇಕಡಾವಾರು ಬದಲಾವಣೆ		
			ಏಪ್ರಿಲ್	ನವೆಂಬರ್	ಏಪ್ರಿಲ್	ನವೆಂಬರ್	ಏಪ್ರಿಲ್	ನವೆಂಬರ್	2020	2021	2022
6	ಮಸಾಲೆ ಮತ್ತು ಸಾಂಬಾರು ಪದಾರ್ಥಗಳು	2.27	1447	1235	1222	1200	1528	1703	-14.65	-1.80	11.45
7	ಇತರೆ ಪದಾರ್ಥಗಳು*	21.41	1758	2296	1944	2469	2458	2558	30.60	27.01	4.07
ಒಟ್ಟು ಪದಾರ್ಥಗಳು		100.00	1391	1431	1385	1620	1658	1634	2.88	16.97	-1.45

ಉಪ್ಪಣಿ: *ಇತರೆ ಪದಾರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಫಿ, ಈರುಳ್ಳಿ, ಆಲೂಗೆಡ್ಡೆ, ತಂಬಾಕು, ಹುಣಿಸೆಹಣ್ಣು, ಅಡಿಕೆ ಸೇರಿವೆ.

ಆಧಾರ: ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಖ್ಯಿಕ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ

ಅನುಬಂಧ 1.11 : ಅಖಲ ಭಾರತ ಮತ್ತು ಕರ್ನಾಟಕದ ಔದ್ಯಮಿಕ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಗ್ರಾಹಕ ಬೆಲೆ ಸೂಚ್ಯಂಕ

ಮಾಹಿತಿ	ಅಖಲ ಭಾರತ			ಕರ್ನಾಟಕ		
	ಆಧಾರಿತ ವರ್ಷ: 2016=100					
	2020-21	2021-22	2022-23	2020-21	2021-22	2022-23
ಏಪ್ರಿಲ್	114.2	120.1	127.7	106.8	112.8	119.3
ಮೇ	114.6	120.6	129.0	107.1	113.2	121.1
ಜೂನ್	115.3	121.7	129.2	107.9	114.1	121.1
ಜುಲೈ	116.7	122.8	129.9	108.6	114.7	121.9
ಆಗಸ್ಟ್	117.4	123.0	130.2	108.9	115.0	122.0
ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್	118.1	123.3	131.3	110.0	115.3	123.5
ಅಕ್ಟೋಬರ್	119.5	124.9	132.5	110.9	116.3	124.3
ನವೆಂಬರ್	119.9	125.7	132.5	111.3	117.3	124.4
ಡಿಸೆಂಬರ್	118.8	125.4		111.2	117.5	
ಜನವರಿ	118.2	125.1		111.2	117.4	
ಫೆಬ್ರವರಿ	119.0	125.0		112.2	117.4	
ಮಾರ್ಚ್	119.6	126.0		112.6	117.8	

ಉಪ್ಪಣಿ- *16 ಕೇಂದ್ರಗಳ ಸರಾಸರಿ (9 ರಾಜ್ಯ ಸರಣಿ + 7 ಕೇಂದ್ರ ಸರಣಿ)

ಮೂಲ:-1) ಕಾರ್ಮಿಕ ಸಂಸ್ಥೆ, ಶಿಮ್ಲಾ, ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರ.

2) ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಖ್ಯಿಕ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ.

ಅನುಬಂಧ - 1.12 ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದ ಔದ್ಯಮಿಕ ಕಾರ್ಮಿಕ ಗ್ರಾಹಕ ಬೆಲೆ ಸೂಚ್ಯಂಕ

ಕ್ರ. ಸಂ.	ಕೇಂದ್ರಗಳು	2020-21		2021-22		2022-23		ಏಪ್ರಿಲ್‌ಗೆ ಹೋಲಿಸಿದಾಗ ನವೆಂಬರ್‌ನಲ್ಲಿಯೇ ಶೇಕಡಾವಾರು ಬದಲಾವಣೆ		
		ಏಪ್ರಿಲ್	ನವೆಂಬರ್	ಏಪ್ರಿಲ್	ನವೆಂಬರ್	ಏಪ್ರಿಲ್	ನವೆಂಬರ್	2020-21	2021-22	2022-23
ಕೇಂದ್ರ ಸರಣಿ (ಆಧಾರಿತ ವರ್ಷ: 2016=100)										
1	ಬೆಂಗಳೂರು	111.3	115.5	116.5	120.0	121.1	124.9	3.77	3.00	3.14

ಕ್ರ. ಸಂ.	ಕೇಂದ್ರಗಳು	2020-21		2021-22		2022-23		ಏಪ್ರಿಲ್ ಹೋರಾಟದಾಗ ನವೆಂಬರ್‌ನಲ್ಲಿಯೇ ಶೇಕಡಾವಾರು ಬದಲಾವಣೆ		
		ಏಪ್ರಿಲ್	ನವೆಂಬರ್	ಏಪ್ರಿಲ್	ನವೆಂಬರ್	ಏಪ್ರಿಲ್	ನವೆಂಬರ್	2020-21	2021-22	2022-23
2	ಬೆಳಗಾವಿ	111.9	119.9	120.3	126.2	127.9	135.7	7.15	4.90	6.10
3	ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ-ಧಾರವಾಡ	112.3	117.9	118.8	123.1	125.9	128.0	4.99	3.62	1.67
4	ಮಡಿಕೇರಿ	106.4	109.9	113.6	122.3	123.1	129.6	3.29	7.66	5.28
5	ಮೈಸೂರು	109.9	113.8	118.2	124.3	127.1	132.5	3.55	5.16	4.25
6	ದಾವಣಗೆರೆ	119.0	122.8	122.9	127.3	129.8	137.3	3.19	3.58	5.78
7	ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು	108.0	118.8	111.4	116.1	117.9	125.8	10.00	4.22	6.70
ರಾಜ್ಯ ಸರಣಿ (ಆಧಾರಿತ ವರ್ಷ: 2018=100)										
8	ಬಳ್ಳಾರಿ	105.0	109.1	111.6	116.6	118.7	123.6	3.90	4.48	4.13
9	ಭದ್ರಾವತಿ	106.7	111.4	112.9	116.3	119.4	124.7	4.40	3.01	4.44
10	ದಾಂಡೇಲಿ	107.6	112.8	114.4	118.4	121.5	127.0	4.83	3.50	4.53
11	ಕಲಬುರಗಿ	106.6	109.5	113.0	119.3	120.7	126.3	2.72	5.58	4.64
12	ಹಾಸನ	107.9	110.4	113.8	116.5	121.2	126.3	2.32	2.37	4.21
13	ಮಂಡ್ಯ	103.7	108.4	111.8	115.2	117.5	122.3	4.53	3.04	4.09
14	ಮಂಗಳೂರು	105.6	109.6	111.3	115.1	117.6	122.7	3.79	3.41	4.34
15	ರಾಯಚೂರು	107.1	109.8	114.0	118.8	120.8	125.6	2.52	4.21	3.97
16	ತುಮಕೂರು	107.4	110.8	113.5	118.5	119.7	125.3	3.17	4.41	4.68

ಮೂಲ:- 1) ಕಾರ್ಮಿಕ ಸಂಸ್ಥೆ, ಶಿಮ್ಲಾ, ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರ.

2) ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಖ್ಯಿಕ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ.

ಅನುಬಂಧ 1.13 : ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದ ಆಯ್ದು ಕೇಂದ್ರಗಳ ಔದ್ಯಮಿಕ ಗ್ರಾಹಕ ಬೆಲೆ ಸೂಚ್ಯಂಕ ಕೇಂದ್ರ ಸರಣಿ (ಸಾಮಾನ್ಯ ಸೂಚ್ಯಂಕ)

ಆಧಾರ ವರ್ಷ: 2016=100

ವರ್ಷ/ತಿಂಗಳು	ಬೆಂಗಳೂರು	ಬೆಳಗಾವಿ	ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ-ಧಾರವಾಡ	ಮಡಿಕೇರಿ	ಮೈಸೂರು	ದಾವಣಗೆರೆ	ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು
2020-21	113.2	116.0	115.2	109.2	113.6	121.3	110.6
2021-22	118.5	124.3	122.1	118.3	122.4	126.0	114.7
(ಜನವರಿ 2022 ರಿಂದ ನವೆಂಬರ್ 2022)							
ಜನವರಿ 2022	119.4	126.8	124.1	122.2	123.8	127.0	117.4
ಫೆಬ್ರವರಿ 2022	119.5	125.5	123.8	121.5	123.9	126.8	116.6
ಮಾರ್ಚ್ 2022	119.1	126.3	124.5	121.7	124.7	127.6	117.3
ಏಪ್ರಿಲ್ 2022	121.1	127.9	125.9	123.1	127.1	129.8	117.9
ಮೇ 2022	123.2	129.9	127.4	125.3	127.5	131.9	120.3
ಜೂನ್ 2022	123.1	129.3	126.5	125.8	127.0	130.8	119.1
ಜುಲೈ 2022	124.2	129.1	125.9	124.9	127.7	131.5	120.2
ಆಗಸ್ಟ್ 2022	124.0	129.8	126.5	124.8	127.8	132.4	121.9
ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ 2022	125.0	131.7	126.7	127.5	130.9	134.3	123.6
ಅಕ್ಟೋಬರ್ 2022	125.0	134.8	127.7	129.2	132.0	136.5	125.5
ನವೆಂಬರ್ 2022	124.9	135.7	128.0	129.6	132.5	137.3	125.8

ಮೂಲ:-ಕಾರ್ಮಿಕ ಸಂಸ್ಥೆ, ಶಿಮ್ಲಾ, ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರ.

ಅನುಬಂಧ - 1.14 ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದ ಆಯ್ದು ಕೇಂದ್ರಗಳ ಔದ್ಯಮಿಕ ಕಾರ್ಮಿಕ ಗ್ರಾಹಕ ಬೆಲೆ ಸೂಚ್ಯಂಕ
ರಾಜ್ಯ ಸರಣಿ

ಆಧಾರಿತ ವರ್ಷ: 2018=100

ವರ್ಷ/ತಿಂಗಳು	ಬಳ್ಳಾರಿ	ಭದ್ರಾವತಿ	ದಾಂಡೇಲಿ	ಕಲಬುರಗಿ	ಹಾಸನ	ಮಂಡ್ಯ	ಮಂಗಳೂರು	ರಾಯಚೂರು	ತುಮಕೂರು
2020-21	108.2	109.5	110.9	109.0	110.0	107.3	108.0	109.9	109.8
2021-22	115.2	115.4	117.5	116.9	115.8	114.2	114.0	117.2	116.3
(ಜನವರಿ 2022 ರಿಂದ ನವೆಂಬರ್ 2022)									
ಜನವರಿ 2022	116.0	117.0	119.2	118.7	118.4	115.0	115.6	119.1	117.9
ಫೆಬ್ರವರಿ 2022	117.0	117.3	119.5	118.8	118.4	115.7	116.2	118.8	118.1
ಮಾರ್ಚ್ 2022	117.4	117.9	119.9	119.4	119.0	116.1	116.9	119.4	118.6
ಏಪ್ರಿಲ್ 2022	118.7	119.4	121.5	120.7	121.2	117.5	117.6	120.8	119.7
ಮೇ 2022	120.2	121.1	123.0	122.6	123.0	119.0	119.4	122.8	121.5
ಜೂನ್ 2022	121.3	122.1	123.7	123.5	123.8	119.8	120.1	124.0	122.5
ಜುಲೈ 2022	122.0	122.7	124.7	124.4	124.3	120.3	120.8	124.6	123.3
ಆಗಸ್ಟ್ 2022	122.7	123.4	125.6	124.9	124.9	120.8	121.2	124.8	124.1
ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ 2022	123.2	124.1	126.1	125.8	125.6	121.6	121.8	125.2	124.9
ಅಕ್ಟೋಬರ್ 2022	123.5	124.5	126.9	126.5	126.3	122.5	122.3	125.6	125.5
ನವೆಂಬರ್ 2022	123.6	124.7	127.0	126.3	126.3	122.3	122.7	125.6	125.3

ಮೂಲ: ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಖ್ಯಿಕ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ

ಅನುಬಂಧ - 1.15 ಅಖಿಲ ಭಾರತ ಮತ್ತು ಕರ್ನಾಟಕದ ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಗ್ರಾಹಕ ಬೆಲೆ ಸೂಚ್ಯಂಕ

ಆಧಾರಿತ ವರ್ಷ: 1986-87=100

ವಿವರ	2020		2021		2022		ಏಪ್ರಿಲ್‌ಗೆ ಹೋಲಿಸಿದಾಗ ನವೆಂಬರ್‌ನಲ್ಲಿಯ ಶೇಕಡಾವಾರು ಬದಲಾವಣೆ		
	ಏಪ್ರಿಲ್	ನವೆಂಬರ್	ಏಪ್ರಿಲ್	ನವೆಂಬರ್	ಏಪ್ರಿಲ್	ನವೆಂಬರ್	2020	2021	2022
ಕರ್ನಾಟಕ									
i) ಆಹಾರ	1116	1204	1201	1259	1218	1266	7.89	4.83	3.94
ii) ಸಾಮಾನ್ಯ	1122	1194	1204	1260	1247	1293	6.42	4.65	3.69
ಅಖಿಲ ಭಾರತ									
i) ಆಹಾರ	971	1025	983	1034	1035	1098	5.56	5.19	6.09
ii) ಸಾಮಾನ್ಯ	1014	1060	1041	1092	1108	1167	4.54	4.90	5.32

ಅನುಬಂಧ - 1.16 ಅಖಲ ಭಾರತ ಮತ್ತು ಕರ್ನಾಟಕದ ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಗ್ರಾಹಕ ಬೆಲೆ ಸೂಚ್ಯಂಕ

ಆಧಾರಿತ ವರ್ಷ: 1986-87=100

ವರ್ಷ/ಮಾಹೆ	ಅಖಲ ಭಾರತ		ಕರ್ನಾಟಕ	
	ಆಹಾರ	ಸಾಮಾನ್ಯ	ಆಹಾರ	ಸಾಮಾನ್ಯ
2011-12	602	611	657	649
2012-13	658	672	737	724
2013-14	737	750	836	815
2014-15	778	800	860	863
2015-16	807	835	931	928
2016-17	841	870	1015	1001
2017-18	846	889	1075	1057
2018-19	850	907	1011	1029
2019-20	932	980	1077	1060
2020-21	990	1034	1166	1166
2021-22	1235	1241	1013	1075
(ಜನವರಿ 2022 ರಿಂದ ನವೆಂಬರ್ 2022)				
ಜನವರಿ 2022	1028	1095	1243	1259
ಫೆಬ್ರವರಿ 2022	1026	1095	1226	1253
ಮಾರ್ಚ್ 2022	1025	1098	1214	1246
ಏಪ್ರಿಲ್ 2022	1035	1108	1218	1247
ಮೇ 2022	1046	1119	1238	1260
ಜೂನ್ 2022	1052	1125	1238	1261
ಜುಲೈ 2022	1058	1131	1241	1262
ಆಗಸ್ಟ್ 2022	1069	1140	1246	1271
ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ 2022	1079	1149	1251	1275
ಅಕ್ಟೋಬರ್ 2022	1093	1159	1268	1288
ನವೆಂಬರ್ 2022	1098	1167	1266	1293

ಮೂಲ:-ಕಾರ್ಮಿಕ ಸಂಸ್ಥೆ, ಶಿಮ್ಲಾ, ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರ.

ಅನುಬಂಧ - 1.17 ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದ ನಗರ ಹಾಗೂ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಜಿಲ್ಲೆ ಬೆಲೆ ಸೂಚ್ಯಂಕ

ವರ್ಷ	ನಗರ ಜಿಲ್ಲೆ ಬೆಲೆ ವರದಿ ಸೂಚ್ಯಂಕ		ಗ್ರಾಮೀಣ ಜಿಲ್ಲೆ ಬೆಲೆ ವರದಿ ಸೂಚ್ಯಂಕ	
	ಸೂಚ್ಯಂಕ	ಹಿಂದಿನ ವರ್ಷ/ಮಾಹೆಗೆ ಶೇಕಡಾವಾರು ಬದಲಾವಣೆ	ಸೂಚ್ಯಂಕ	ಹಿಂದಿನ ವರ್ಷ/ಮಾಹೆಗೆ ಶೇಕಡಾವಾರು ಬದಲಾವಣೆ
ಆಧಾರಿತ ವರ್ಷ: 1970=100				
2011-12	2161	9.03	2161	9.03
2012-13	2441	12.96	2441	12.96
2013-14	2810	15.12	2810	15.12
2014-15	2996	6.62	2996	6.62

ವರ್ಷ	ನಗರ ಜಿಲ್ಲೆ ಬೆಲೆ ವರದಿ ಸೂಚ್ಯಂಕ		ಗ್ರಾಮೀಣ ಜಿಲ್ಲೆ ಬೆಲೆ ವರದಿ ಸೂಚ್ಯಂಕ	
	ಸೂಚ್ಯಂಕ	ಹಿಂದಿನ ವರ್ಷ/ಮಾಹೆಗೆ ಶೇಕಡಾವಾರು ಬದಲಾವಣೆ	ಸೂಚ್ಯಂಕ	ಹಿಂದಿನ ವರ್ಷ/ಮಾಹೆಗೆ ಶೇಕಡಾವಾರು ಬದಲಾವಣೆ
2015-16	3263	8.91	3263	8.91
2016-17	3207	-1.71	3207	-1.71
2017-18	3382	5.45	3382	5.45
2018-19	3353	-0.85	3353	-0.85
2019-20	3712	10.69	3712	10.69
2020-21	3997	7.68	3997	7.68
ಹೊಸ ಆಧಾರಿತ ವರ್ಷ: 2018=100				
2021-22	121.00	-	123.04	-
(ಜನವರಿ 2022 ರಿಂದ ನವೆಂಬರ್ 2022)				
ಜನವರಿ 2022	129.38	5.65	124.62	-1.64
ಫೆಬ್ರವರಿ 2022	129.88	0.39	122.97	-1.32
ಮಾರ್ಚ್ 2022	130.13	0.19	124.48	1.23
ಏಪ್ರಿಲ್ 2022	130.70	0.44	126.55	1.66
ಮೇ 2022	131.24	0.41	126.93	0.30
ಜೂನ್ 2022	131.37	0.10	126.95	0.02
ಜುಲೈ 2022	133.40	1.55	122.86	-3.22
ಆಗಸ್ಟ್ 2022	135.58	1.63	122.16	-0.57
ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ 2022	135.67	0.07	124.38	1.82
ಅಕ್ಟೋಬರ್ 2022	136.09	0.31	125.16	0.63
ನವೆಂಬರ್ 2022	137.30	0.89	125.25	0.07

ಮೂಲ: ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಖ್ಯಿಕ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ.

ವಿತ್ತೀಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹಾಗೂ ರಾಜ್ಯ ಹಣಕಾಸು

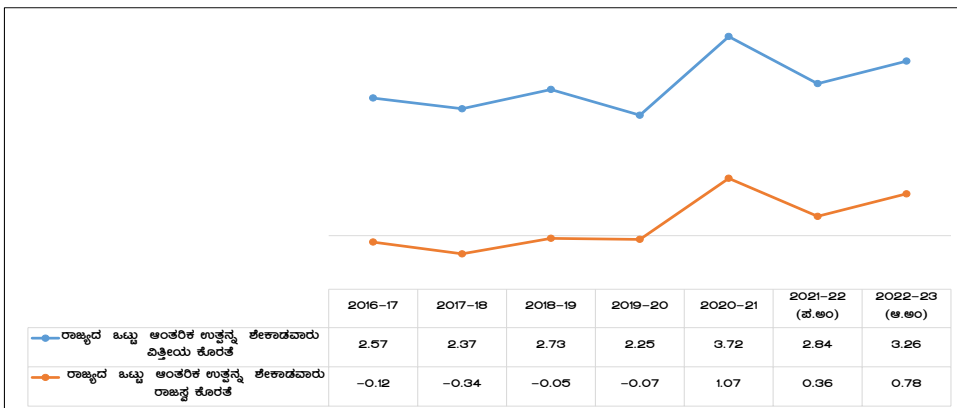
2.1 ಪೀಠಿಕೆ

2022-23ರ ಆಯವ್ಯಯದಲ್ಲ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆರ್ಥಿಕ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿ, ವಿತ್ತೀಯ ಶಿಸ್ತನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡು ರಾಜ್ಯದ ಸರ್ವತೋಮುಖ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆದ್ಯತೆ ಮೇಲೆ ವೆಚ್ಚ ಮಾಡುವ ಮೂಲಕ ಹಾಗೂ ರಾಜ್ಯದ ಸ್ವೀಕೃತಿಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಮೂಲಕ ರಾಜ್ಯವು ಉತ್ತಮವಾದ ವಿತ್ತೀಯ ಶಿಸ್ತನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ಇದು ರಾಜ್ಯದ ಆರ್ಥಿಕತೆ ಮೇಲೆ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುತ್ತದೆ. ಆದಾಗ್ಯೂ, 2021-22ರ ಪರಿಷ್ಕೃತ ಅಂದಾಜು(ಪ.ಅಂ) ನಲ್ಲಿ ವಿತ್ತೀಯ ಕೊರತೆಯನ್ನು ರಾಜ್ಯದ ಒಟ್ಟು ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನ ಶೇಕಡಾ 2.84 ಕ್ಕೆ ನಿಯಂತ್ರಿಸುವಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿದೆ. ಇದಲ್ಲದೆ, 2022-23 ಆಯವ್ಯಯ ಅಂದಾಜುಗಳು (ಆ.ಅಂ) ವಿತ್ತೀಯ ಕೊರತೆಯನ್ನು ಶೇ. 3.26 ಕ್ಕೆ ಗುರಿಯನ್ನು ನಿಗದಿಪಡಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ಹಿಂದಿನ ವರ್ಷಕ್ಕಿಂತ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ.

2.2 ವಿತ್ತೀಯ ಕ್ರೋಢೀಕರಣ

ವಿತ್ತೀಯಶಿಸ್ತಿನ ಪ್ರಮಾಣ ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರದ ವೆಚ್ಚಗಳ ಗುಣಮಟ್ಟವನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುವ ವಿತ್ತೀಯ ಬಲವರ್ಧನೆಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ, ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯವು ಮುಂಚೂಣಿಯಲ್ಲಿದೆ ಮತ್ತು ಯಾವಾಗಲೂ ತನ್ನ ಮುಖ್ಯ ನೀತಿ ಗುರಿಗಳೆಲ್ಲ ಒಂದಾಗಿ ಹಣಕಾಸಿನ ವಿವೇಕವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಹಣಕಾಸಿನ ಬಲವರ್ಧನೆಯ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ಮುಂದುವರಿದಿವೆ. ಎಲ್ಲಾ ಹಣಕಾಸಿನ ನಿಯತಾಂಕಗಳು ಕರ್ನಾಟಕ ಹಣಕಾಸಿನ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಕಾಯಿದೆ - 2002 (ಕೆಎಫ್‌ಆರ್‌ಎ) ಯ ನಿಗದಿತ ಮಿತಿಗಳಲ್ಲವೆ ಎಂದು ಖಚಿತಪಡಿಸಿದೆ. 2016-17 ರಿಂದ 2022-23ರ (ಆ.ಅಂ) ವರೆಗಿನ ಅವಧಿಯ ವಿತ್ತೀಯ ಮತ್ತು ರಾಜಸ್ವ ಕೊರತೆಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರ 2.1 ರಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. 2020-21 ಸಾಲನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ಕಳೆದ ಹಲವಾರು ವರ್ಷಗಳಿಂದ, ವಿತ್ತೀಯ ಕೊರತೆಯನ್ನು ಕೆಎಫ್‌ಆರ್‌ಎ ಯಿಂದ ಕಡ್ಡಾಯಗೊಳಿಸಿ ಮಾನದಂಡಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಮತ್ತು ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರದ ಮಾರ್ಗಸೂಚಿಯಂತೆ ವಿತ್ತೀಯ ಕೊರತೆಯನ್ನು ರಾಜ್ಯಾದಾಯಕ್ಕೆ ಶೇ.3 ರೊಳಗೆ ನಿರ್ವಹಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಸಾಂಕ್ರಾಮಿಕ ರೋಗವನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಿ ವಿತ್ತೀಯ ಕೊರತೆಯನ್ನು (15ನೇ ಹಣಕಾಸು ಆಯೋಗವು ಸೂಚಿಸಿದಂತೆ) ರಾಜ್ಯಾದಾಯ ಶೇ.4ರ ಗುರಿಯಾಗಿ ಸಡಲಕೆ ನೀಡಿದ್ದರು, 2022-23ರ (ಆ.ಅಂ) ನಲ್ಲಿ ವಿತ್ತೀಯ ಕೊರತೆಯನ್ನು ರಾಜ್ಯಾದಾಯದ ಶೇ. 3.26 ಕ್ಕೆ ಅಂದಾಜಿಸಲಾಗಿರುತ್ತದೆ. 2022-23 ಮತ್ತು 2023-24ಕ್ಕೆ, 15 ನೇ ಹಣಕಾಸು ಆಯೋಗವು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳಿಗೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ 3.5 ಮತ್ತು 3 ಪ್ರತಿಶತದಷ್ಟು ವಿತ್ತೀಯ ಕೊರತೆಯ ಗುರಿಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ವಿತ್ತೀಯ ಕೊರತೆಯು ಈಗಾಗಲೇ ಶೇಕಡಾ 3.5 ಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಇರುವುದರಿಂದ, ಮುಂದಿನ ಎರಡು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಗುರಿಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸುವುದು ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಕಷ್ಟವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ರಾಜಸ್ವ ಲೆಕ್ಕವನ್ನು ಹೆಚ್ಚುವರಿಯಿಂದ ಕೊರತೆಗೆ ವಿಸ್ತರಿಸುವುದು ಗಣನೀಯವಲ್ಲ. ಆದಾಗ್ಯೂ, ಇದು 15 ನೇ ಹಣಕಾಸು ಆಯೋಗವು ಸೂಚಿಸಿದ 'ಸೂಚಕ' ಮಾರ್ಗಸೂಚಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಸೂಚಿಸಿದ ರಾಜಸ್ವ ಹೆಚ್ಚಳಕ್ಕಿಂತ ಭಿನ್ನವಾಗಿದೆ (ಪುಟ. 373, ಕೋಷ್ಟಕ 12.4, ಸಂಪುಟ. 1.15 ನೇ ಹಣಕಾಸು ಆಯೋಗ).

ಚಿತ್ರ 2.1 ರಾಜ್ಯಾದಾಯಕ್ಕೆ ಶೇಕಡವಾರು ವಿತ್ತೀಯ ಕೊರತೆ/ ರಾಜಸ್ವಕೊರತೆ

ಮೂಲ: ಆರ್ಥಿಕ ಸಮೀಕ್ಷೆ 2021-22, ಯೋಜನಾ ಇಲಾಖೆ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ ಮತ್ತು 2022-23ರ ಆಯವ್ಯಯದ ಪಕ್ಷಿ ನೋಟ, ಆರ್ಥಿಕ ಇಲಾಖೆ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ

2.3 ಇತರೆ ರಾಜ್ಯಗಳ ಹೋಲಿಕೆಯೊಂದಿಗೆ ಕರ್ನಾಟಕ

ಕಳೆದ ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳಿಂದ, ಎಲ್ಲಾ ರಾಜ್ಯಗಳ ಸರಾಸರಿಯೊಂದಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದಾಗ ಕರ್ನಾಟಕದ ಪ್ರಮುಖ ವಿತ್ತೀಯ ಮಾನದಂಡಗಳು ಉತ್ತಮವಾಗಿವೆ. ಇದು ಕೋಷ್ಟಕ 2.1 ರಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿರುವ ಹಲವಾರು ಆರ್ಥಿಕನಿಯತಾಂಕಗಳಲ್ಲಿನ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಫಲಿಸುತ್ತದೆ. ಕೋವಿಡ್-19 ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುವವರೆಗೂ ರಾಜ್ಯವು ರಾಜಸ್ವ ಹೆಚ್ಚಳವನ್ನು ಹೊಂದಿತ್ತು ಇದಲ್ಲದೆ, 2019-20ರಲ್ಲಿ (ಲೆಕ್ಕ) ರಾಜ್ಯವು ಒಟ್ಟು ವಿತ್ತೀಯ ಕೊರತೆಯಲ್ಲಿ ಶೇ. 93.12 ರಷ್ಟು ಬಂಡವಾಳ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಇದು ರಾಜ್ಯ ಸರಾಸರಿಗಿಂತ (79.73) ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಅಂಕಿ-ಅಂಶಗಳು ಬಹುತೇಕ ಎಲ್ಲಾ ವಿತ್ತೀಯ ಕೊರತೆಯನ್ನು ಸರ್ಕಾರದ ಬಂಡವಾಳ ವೆಚ್ಚದ ಕಡೆಗೆ ಹರಿಸಲಾಗಿದೆ ಎಂದು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಇದು ಕರ್ನಾಟಕ ವಿತ್ತೀಯ ಹೊಣೆಗಾರಿಕಾ ಶಾಸನ (ಕೆಎಫ್‌ಆರ್‌ಎ)ದ ಮುಖ್ಯ ತಿರುಳು. ಇದು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ತ್ವರಿತ ಆರ್ಥಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ ಎಂದು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆದಾಗ್ಯೂ, ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯ ಹೂಡಿಕೆಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಕರ್ನಾಟಕವು ರಾಜ್ಯದ ಹಣಕಾಸಿನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯ ಪ್ರಮುಖ ಅಂಶವಾಗಿರುವ ರಾಜಸ್ವ ಲೆಕ್ಕಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚುವರಿಗಳನ್ನು ಹಿಂತಿರುಗಿಸುವ ಕಠಿಣ ಕೆಲಸವನ್ನು ಎದುರಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ರಾಜಸ್ವ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯ ತೆರಿಗೆ ಆದಾಯದ ಅನುಪಾತ ಮತ್ತು ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯೇತರ ವೆಚ್ಚದ ಪಾಲು ಇತ್ಯಾದಿ ಸೂಚ್ಯಂಕಗಳಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕವು 'ಎಲ್ಲಾ ರಾಜ್ಯಗಳಿಗೆ' ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಉತ್ತಮ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದೆ ಎಂದು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 2.1 : ಕರ್ನಾಟಕದ ಪ್ರಮುಖ ಆರ್ಥಿಕ ಸೂಚಕಗಳು

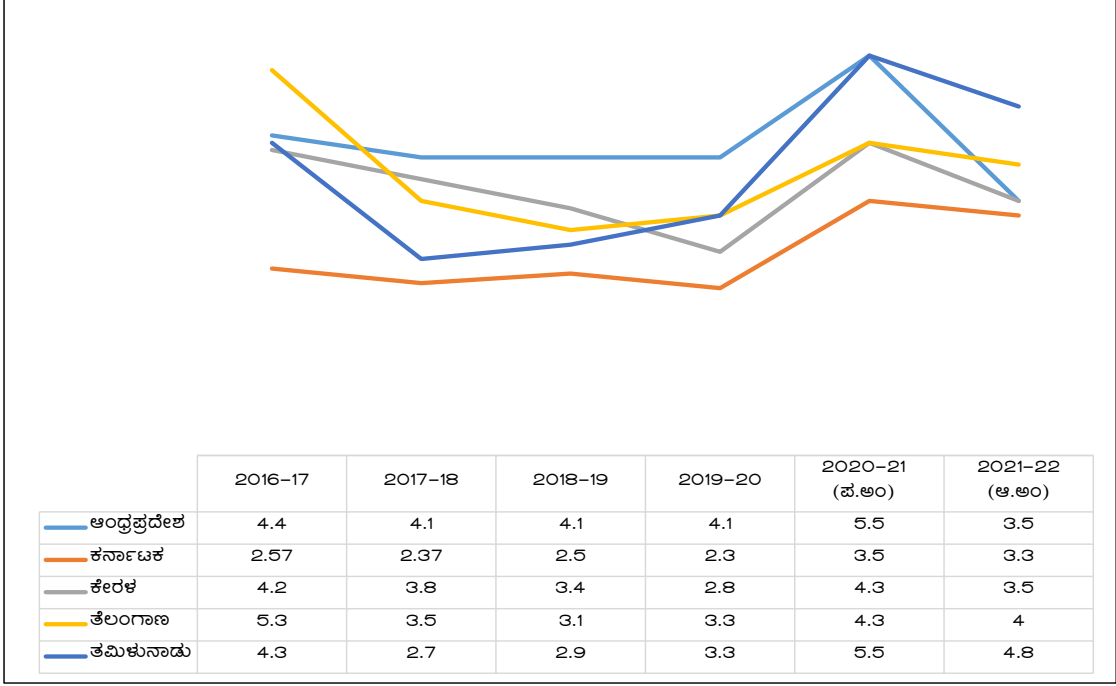
(ರೂ. ಕೋಟಿಗಳಲ್ಲಿ)

ಆರ್ಥಿಕ ಸೂಚ್ಯಂಕಗಳು	2017-18 (ಲೆಕ್ಕ)		2018-19 (ಲೆಕ್ಕ)		2019-20 (ಲೆಕ್ಕ)		2020-21 (ಪ.ಅಂ)		2021-22 (ಆ.ಅಂ)	
	ಕರ್ನಾಟಕ	ಎಲ್ಲಾ ರಾಜ್ಯಗಳು	ಕರ್ನಾಟಕ	ಎಲ್ಲಾ ರಾಜ್ಯಗಳು	ಕರ್ನಾಟಕ	ಎಲ್ಲಾ ರಾಜ್ಯಗಳು	ಕರ್ನಾಟಕ	ಎಲ್ಲಾ ರಾಜ್ಯಗಳು	ಕರ್ನಾಟಕ	ಎಲ್ಲಾ ರಾಜ್ಯಗಳು
ರಾಜಸ್ವ ಕೊರತೆ/ ಒಟ್ಟು ವಿತ್ತೀಯ ಕೊರತೆ	-14.52	4.59	-1.77	3.84	-3.11	23.15	33.41	42.41	25.54	14.39
ಬಂಡವಾಳ ಹೂಡಿಕೆ / ಒಟ್ಟು ವಿತ್ತೀಯ ಕೊರತೆ	98.60	95.89	90.16	95.15	93.12	79.73	63.69	54.13	69.81	81.48
ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯೇತರ ವೆಚ್ಚ / ಒಟ್ಟು ವೆಚ್ಚ	26.91	28.20	20.30	28.30	22.20	28.80	26.50	28.00	27.50	27.90
ರಾಜ್ಯದ ತೆರಿಗೆ ಆದಾಯ / ರಾಜಸ್ವ ವೆಚ್ಚ	65.54	56.00	63.50	54.30	63.20	53.20	57.30	45.60	63.90	52.70

ಮೂಲ : ಆರ್ಥಿಕ ಸಮೀಕ್ಷೆ 2021-22, ಯೋಜನಾ ಇಲಾಖೆ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ ಮತ್ತು ಆರ್‌ಜಿಐ - ಸ್ಟಡಿ ಆಫ್ ಬಜೆಟ್ 2021-22 ಸ್ಟೇಟ್ ಮೆಂಟ್ - 1 ಮತ್ತು 4

ಕರ್ನಾಟಕದ ವಿತ್ತೀಯ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಇತರೆ ದಕ್ಷಿಣ ರಾಜ್ಯಗಳೊಂದಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದಾಗ, ಸಾರ್ಮಥ್ಯ, ರಚನೆ, ಅಂತರ್-ಸಂಪರ್ಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕತೆಯ ಸಾಮೀಪ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಹೋಲಿಸಬಹುದಾದಾಗ, ಕರ್ನಾಟಕವು ತನ್ನ ವಿತ್ತೀಯ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮವಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಿದೆ ಎಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. (ಚಿತ್ರ 2.2). ದಕ್ಷಿಣದ ಐದು ರಾಜ್ಯಗಳ ಪೈಕಿ ಕರ್ನಾಟಕವು ಕಡಿಮೆ ವಿತ್ತೀಯ ಕೊರತೆಯನ್ನು ದಾಖಲಿಸಿದೆ. 2021-22ರಲ್ಲಿ (ಆ.ಅಂ), ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶ (3.50%), ಕೇರಳ (3.50%), ತೆಲಂಗಾಣ (4.0%) ಮತ್ತು ತಮಿಳುನಾಡು (4.80%), ವಿತ್ತೀಯ ಕೊರತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಹೊಂದಿರುವ ಇತರೆ ದಕ್ಷಿಣದ ರಾಜ್ಯಗಳಿಗಿಂತ ಕರ್ನಾಟಕವು ಕಡಿಮೆ ವಿತ್ತೀಯ ಕೊರತೆಯನ್ನು (3.30%) ದಾಖಲಿಸಿದೆ.

ಚಿತ್ರ 2.2 : ದಕ್ಷಿಣ ರಾಜ್ಯಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಕರ್ನಾಟಕದ (ರಾಜ್ಯಾದಾಯಕ್ಕೆ ಶೇಕಡ) ವಿತ್ತೀಯ ಕೊರತೆಯ ತುಲನೆ

ಮೂಲ : ಆರ್ಥಿಕ ಸಮೀಕ್ಷೆ 2021-22, ಯೋಜನಾ ಇಲಾಖೆ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ ಮತ್ತು ಆರ್‌ಬಿಐ ರಿಪೋರ್ಟ್ ಆನ್ ಸ್ಟೇಟ್ ಫೈನಾನ್ಸ್: ಎ ಸ್ಟಡಿ ಆಫ್ ಬಜೆಟ್ 2021-22 ಕೋಷ್ಟಕ 11.5.

ಇತ್ತೀಚಿನ ರಾಜ್ಯದ ನಿವ್ವಳ ಸಾಲಗಳ ಮಾಹಿತಿಯ ಪ್ರಕಾರ (ಆರ್‌ಬಿಐ ಬುಲೆಟಿನ್, ಡಿಸೆಂಬರ್ 20, 2022) ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯವು ರೂ. 3500.00 ಕೋಟಿ ರೂಪಾಯಿಗಳ ನಿವ್ವಳ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಸಾಲವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ ಎಂದು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ದಕ್ಷಿಣಾದಿ ರಾಜ್ಯಗಳಾದ ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶ, ತಮಿಳು ನಾಡು, ತೆಲಂಗಾಣ ಮತ್ತು ಕೇರಳ ರಾಜ್ಯಗಳು ಕ್ರಮವಾಗಿ ರೂ.36155.00 ಕೋಟಿಗಳು, ರೂ 26,153.00 ಕೋಟಿಗಳು, ರೂ 18485.00 ಕೋಟಿಗಳು ಮತ್ತು ರೂ 4,436.00 ಕೋಟಿಗಳು ನಿವ್ವಳ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಸಾಲಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತವೆ. ಅಂತಹ ಕಡಿಮೆ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಸಾಲಗಳಿಗೆ ಆಯವ್ಯಯದ ಅಂದಾಜಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾದ ಜಮೆಗಳು ಕಾರಣವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಕೆಲವು ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ರಾಜಸ್ವಗಳು (ವಿಶೇಷವಾಗಿ ನೇರ ಮತ್ತು ಪರೋಕ್ಷ ತೆರಿಗೆಗಳ ಕೇಂದ್ರ ವರ್ಗಾವಣೆ) ಆಯವ್ಯಯ ಅಂದಾಜುಗಳನ್ನು ಮೀರಿದೆ. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವೆಚ್ಚಗಳ ತರ್ಕಬದ್ಧಗೊಳಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ಸ್ವಲ್ಪ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಬಹುದಾಗಿತ್ತು.

2.4 ರಾಜ್ಯ ಹಣಕಾಸು

ಆರ್ಥಿಕ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆ ಅಧಿನಿಯಮ ಕಡ್ಡಾಯಗೊಳಿಸಿದ ವಿತ್ತೀಯ ಬಲವರ್ಧನೆಯ ಪ್ರಯತ್ನಗಳಿಗೆ ಬದ್ಧವಾಗಿರುವ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಮುಂಚೂಣಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಇದನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು, ಕೇಂದ್ರದ ವೆಚ್ಚ ನಿರ್ವಹಣಾ ಆಯೋಗದಂತೆಯೇ, ರಾಜ್ಯವು ತನ್ನದೇ ಆದ ವೆಚ್ಚ ಸುಧಾರಣಾ ಆಯೋಗವನ್ನು ಹೊಂದಿತ್ತು. ಆಯೋಗದ ಶಿಫಾರಸ್ಸುಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ, ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ, ರಾಜ್ಯವು ರಾಜಸ್ವದ ಕಡೆಯಿಂದ ಕೆಲವು ಸಂಕಷ್ಟಗಳಿದ್ದರೂ ಸಹ ಬಂಡವಾಳದ ವೆಚ್ಚಗಳ ಮೇಲಿನ ಗುರಿಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದೆ. ಬೇರೆ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ, ಆಯವ್ಯಯ ಸಂಖ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಆದಾಯದ ಕೊರತೆಯಿದ್ದರೂ ಸಹ ಬಂಡವಾಳದ ವೆಚ್ಚಗಳ ಸಂಕೋಚನವನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸದಿರಲು ರಾಜ್ಯವು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದೆ. ವೆಚ್ಚ ಸುಧಾರಣೆಗಳ ಜೊತೆಗೆ, ರಾಜ್ಯವು ತೆರಿಗೆ ಸುಧಾರಣೆಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಂಡಿದೆ ಮತ್ತು ತೆರಿಗೆ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಪರಿಷ್ಕರಿಸಿದೆ. ಇದು ರಾಜಸ್ವ ಜಮೆಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಫಲಿತಾಂಶಗಳನ್ನು ನೀಡಿದೆ. ಇದನ್ನು ಕೋಷ್ಟಕ 2.2 ರಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬಹುದು, ಅಲ್ಲಿ 2020-21 ನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ, ಪ್ರತಿ ವರ್ಷರಾಜಸ್ವ ಜಮಾಗಳು ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿವೆ. ರಾಜ್ಯದ ಒಟ್ಟು ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನದ ಅನುಪಾತದಂತೆ ರಾಜ್ಯದ ಸರಾಸರಿ ಸಂಖ್ಯೆಗಳು ಸುಮಾರು ಶೇ.11ರಷ್ಟು ಇದೆ. ಇತರ ಅನೇಕ ರಾಜ್ಯಗಳಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನವಾಗಿ, ಕರ್ನಾಟಕವು ವೆಚ್ಚ ಸುಧಾರಣಾ ಆಯೋಗವನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುವ ಮೂಲಕ ಮತ್ತು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಲಯದ

ಉದ್ಯಮಗಳ ಪುನರ್ವಿಚಾರಣೆಯ ಮೂಲಕ ಗಮನಾರ್ಹ ಬಂಡವಾಳದ ಜಮಾ (ನಿವ್ವಳ) ನೀಡುತ್ತಿದೆ. ಕಳೆದ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಶೇ.3 ಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಇರುವ ನಿವ್ವಳ ಬಂಡವಾಳ ಜಮೆಗಳ ಪಾಲು 2021-22 ರಲ್ಲಿ ಶೇ. 4.05 ಮತ್ತು 2022-23 ರಲ್ಲಿ ಶೇ. 4.00 ಕ್ಕೆ ಜಿಗಿಯುವ ನಿರೀಕ್ಷೆಯಿದೆ.

ವೆಚ್ಚಗಳ ಲೆಕ್ಕದಲ್ಲಿ 2017-18ರಲ್ಲಿ ಶೇ.10.75 ರಷ್ಟಿದ್ದ ರಾಜಸ್ವ ವೆಚ್ಚವು 2020-21ರ ವೇಳೆಗೆ ಶೇ.9.76ಕ್ಕೆ ಇಳಿಕೆಯಾಗಿದೆ. ರಾಜಸ್ವ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿನ ಈ ಸಂಕುಚನವು ರಾಜ್ಯದ ಒಟ್ಟು ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನದ 2 ಪ್ರತಿಶತಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಬಂಡವಾಳ ಹಂಚಿಕೆಯನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಹೀಗಾಗಿ, ರಾಜಸ್ವದ ಆಫಾತದ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಸಂಕೋಚನವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಮುಂಬರುವ 4 ರಿಂದ 5 ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯದ ಆದಾಯವನ್ನು ದ್ವಿಗುಣಗೊಳಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಇಂತಹ ಹಣಕಾಸಿನ ಬಲವರ್ಧನೆಯ ಚೌಕಟ್ಟು ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಉತ್ತಮವಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 2.2: ಕರ್ನಾಟಕದ ಜಮೆ ಮತ್ತು ವೆಚ್ಚದ ವಿವರಗಳು

(ರೂ. ಕೋಟಿಗಳಲ್ಲಿ)

ವಿವರ /ವರ್ಷ	2017-18 (ಲೆಕ್ಕ)	2018-19 (ಲೆಕ್ಕ)	2019-20 (ಲೆಕ್ಕ)	2020-21 (ಲೆಕ್ಕ)	2021-22 (ಪ. ಆಂ)	2022-23 (ಆ.ಆಂ)
ರಾಜಸ್ವ ಜಮೆ	146999.65	164978.66	175442.79	156716.40	189579.26	189887.54
ರಾಜಸ್ವ ವೆಚ್ಚ	142482.33	164299.85	174257.40	176053.91	195814.47	204586.68
ಬಂಡವಾಳ ಜಮೆ (ನಿವ್ವಳ)	35380.85	42405.05	42907.18	71252.65	69729.72	75486.83
ಬಂಡವಾಳ ಹಂಚಿಕೆ	39278.14	42812.17	43468.42	51991.02	55430.47	60133.13
ಬಂಡವಾಳ ವೆಚ್ಚ (ರಾಜಸ್ವ ಲೆಕ್ಕದ ಹೊರಗಿನ)	30666.76	34659.32	35529.44	45406.05	39481.98	43572.65
ರಾಜ್ಯದಾಯಕ್ಕೆ ಶೇಕಡಾವಾರು						
ರಾಜಸ್ವ ಜಮೆ	11.09	11.72	10.33	8.69	11.01	10.07
ರಾಜಸ್ವ ವೆಚ್ಚ	10.75	11.67	10.26	9.76	11.38	10.85
ಬಂಡವಾಳ ಜಮೆ (ನಿವ್ವಳ)	2.67	3.01	2.53	3.95	4.05	4.00
ಬಂಡವಾಳ ಹಂಚಿಕೆ	3.00	3.04	2.56	2.52	2.29	2.31
ಬಂಡವಾಳ ಹಂಚಿಕೆ (ರಾಜಸ್ವ ಲೆಕ್ಕದ ಹೊರಗಿನ)	2.31	2.46	2.09	3.28	3.22	3.19

ಮೂಲ : (i) ಆರ್ಥಿಕ ಸಮೀಕ್ಷೆ 2021-22, ಯೋಜನಾ ಇಲಾಖೆ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ (ii) ವಾರ್ಷಿಕ ವಿತ್ತ ನಿರೂಪಣೆ 2022-23 (iii) ಮಧ್ಯಮಾವಧಿ ವಿತ್ತೀಯ ಯೋಜನೆ 2022-26, ಆರ್ಥಿಕ ಇಲಾಖೆ ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ (iv) ಆಯವ್ಯಯ ದಾಖಲೆಗಳ ಸಂಪುಟ -I 2022-23, ಆರ್ಥಿಕ ಇಲಾಖೆ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ

ಟಿಪ್ಪಣಿ: (ಎ) (i) ಬಂಡವಾಳ ಜಮೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಗೋಪಾಯ ಮತ್ತು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಸಾಲಗಳು ಸೇರಿರುವುದಿಲ್ಲ. (ii) ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಲೆಕ್ಕ (ನಿವ್ವಳ) ಮತ್ತು ಸಾದಿಲ್ವಾರು ನಿಧಿ (ನಿವ್ವಳ) ಗಳು ಸೇರಿರುತ್ತವೆ.

(ಬಿ) ಬಂಡವಾಳ ಹಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಗೋಪಾಯ ಮತ್ತು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಸಾಲಗಳು ಸೇರಿರುವುದಿಲ್ಲ.

ರಾಜಸ್ವ ಜಮೆಗಳು ಹಾಗೂ ಸಂಯೋಜನೆ

ರಾಜ್ಯದ ರಾಜಸ್ವ ಜಮೆಗಳ ಪ್ರಮುಖ ಅಂಶವೆಂದರೆ, ರಾಜ್ಯದ ಸ್ವಂತ ತೆರಿಗೆಗಳ ಸಂಗ್ರಹಣೆಗಳು, ಸದರಿ ವಿವರಗಳನ್ನು ಕೋಷ್ಟಕ 2.3 ರಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಕಳೆದ ಐದು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯದ ಸ್ವಂತ ತೆರಿಗೆಯ ವಾರ್ಷಿಕ ಸರಾಸರಿ ಪಾಲು ಶೇಕಡಾ 7.22 ರಷ್ಟಿದೆ. ಆದಾಗ್ಯೂ, ಕಳೆದ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಗಂಭೀರವಾದ ಕಾರಣವೆಂದರೆ ಕೇಂದ್ರ ತೆರಿಗೆಗಳ ಪಾಲು ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತಿರುವುದು. ಇದು 2017-18 ರಲ್ಲಿ ಶೇಕಡಾ 2.42 ರಿಂದ 2022-23 ರಲ್ಲಿ ಶೇಕಡಾ 1.58 ಕ್ಕೆ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಕುಸಿಯುತ್ತಿದೆ. ಇದೇ ರೀತಿಯಾಗಿ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಬರುವ ಅನುದಾನದ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯು 2017-18 ರಲ್ಲಿ ಶೇ. 1.17 ರಿಂದ 2020-21 ರಲ್ಲಿ ಶೇ. 0.90 ಕ್ಕೆ ಇಳಿಕೆಯಾಗಿದೆ. ರಾಜಸ್ವ ಜಮೆಗಳಿಗಿಂತ ಮೂಲಗಳು, ಅಂದರೆ, ತೆರಿಗೆಯೇತರ ರಾಜಸ್ವ, ಸುಮಾರು 0.5 ಪ್ರತಿಶತದಷ್ಟು ಇದ್ದು, ಹೆಚ್ಚುವರಿ ತೆರಿಗೆಯೇತರ ಆದಾಯವನ್ನು ಸಜ್ಜುಗೊಳಿಸುವಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರವು ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವ

ನಿಬಂಧಗಳನ್ನು ಇದು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾವಿತ ಆಸ್ತಿ ಹಣಗಳಿಗೆ ನೀತಿಯ ಪ್ರಗತಿಯು ಮುಂಬರುವ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ತೆರಿಗೆಯೇತರ ಆದಾಯವನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ: 2.3 ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರದ ರಾಜಸ್ವ ಜಮೆಗಳ ಸಂಯೋಜನೆ (ರಾಜ್ಯಾದಾಯಕ್ಕೆ ಶೇಕಡ)

ವರ್ಷ	2017-18 (ಲೆಕ್ಕ)	2018-19 (ಲೆಕ್ಕ)	2019-20 (ಲೆಕ್ಕ)	2020-21 (ಲೆಕ್ಕ)	2021-22 (ಪ.ಅಂ)	2022-23 ⁱⁱ (ಆ.ಅಂ)
ರಾಜ್ಯ ತೆರಿಗೆಗಳು	7.12	7.64	6.88	6.83	7.95	6.94
ಕೇಂದ್ರ ತೆರಿಗೆಗಳ ಪಾಲು	2.42	2.55	1.82	1.20	1.58	1.58
ಕೇಂದ್ರದ ಅನುದಾನಗಳು	1.17	1.05	1.18	0.90	0.97	0.97
ತೆರಿಗೆಯೇತರ ಜಮೆ	0.49	0.48	0.45	0.44	0.52	0.58

ಮೂಲ: (i) ಆರ್ಥಿಕ ಸಮೀಕ್ಷೆ 2021-22, ಯೋಜನಾ ಇಲಾಖೆ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ (ii) ಮಧ್ಯಮಾವಧಿ ವಿತ್ತೀಯ ಯೋಜನೆ (2022-26), ಆರ್ಥಿಕ ಇಲಾಖೆ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ.

ಹಣಕಾಸು ಆಯೋಗದ ಅನುದಾನಗಳು

ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ 15 ನೇ ಹಣಕಾಸು ಆಯೋಗದ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪ್ರಮುಖ ಮತ್ತು ಗಂಭೀರ ಸವಾಲು ಎಂದರೆ ಕೇಂದ್ರ ತೆರಿಗೆಗಳನ್ನು ಭಾಗಿಸಬಹುದಾದ ಗುಣಕದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯದ ಪಾಲು ಕುಸಿತವಾಗಿದೆ. ಇದು 14 ನೇ ಹಣಕಾಸು ಆಯೋಗದ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಶೇಕಡಾ 1.98 ರಿಂದ 2020-21 ರಲ್ಲಿ ಶೇಕಡಾ 1.5 ಕ್ಕೆ ಮತ್ತು 15 ನೇ ಹಣಕಾಸು ಆಯೋಗದ ಐದು ವರ್ಷಗಳ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ (ಅಂದರೆ, 2021-26) ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ. 15 ನೇ ಹಣಕಾಸು ಆಯೋಗದ ಸ್ವಂತ ಅಂದಾಜಿನ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ, ಎರಡು ಆಯೋಗದ ಶಿಫಾರಸುಗಳ ನಡುವೆ ಕರ್ನಾಟಕವು ಕೇಂದ್ರ ತೆರಿಗೆ ವರ್ಗಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಶೇಕಡಾ 24.5 ರಷ್ಟು ಕುಸಿತವನ್ನು ನೋಡಬಹುದು, ಇದು ಮುಂದಿನ ಐದು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ನಿಭಾಯಿಸಲು ತೀವ್ರ ಸವಾಲನ್ನು ಒಡ್ಡಲಿದೆ. ಇದನ್ನು ಕೋಷ್ಟಕ 2.4ರಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಹಣಕಾಸು ಆಯೋಗದ ಅನುದಾನದ ಒಟ್ಟಾರೆ ಪಾಲು ಶೇ. 3.7 ರಷ್ಟಿದೆ. ಇದು 14ನೇ ಹಣಕಾಸು ಆಯೋಗಕ್ಕೆ ಶೇ. 4.71 ರಷ್ಟು ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 2.4 : 2021-26 ಕ್ಕೆ ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಹಾಗೂ ಎಲ್ಲಾ ರಾಜ್ಯಗಳಿಗೆ ಹಣಕಾಸು ಆಯೋಗದಿಂದ ಮಾಡಲಾದ ಶಿಫಾರಸಿನ ಮೊತ್ತ (ರೂ.ಕೋಟಿಗಳಲ್ಲಿ)

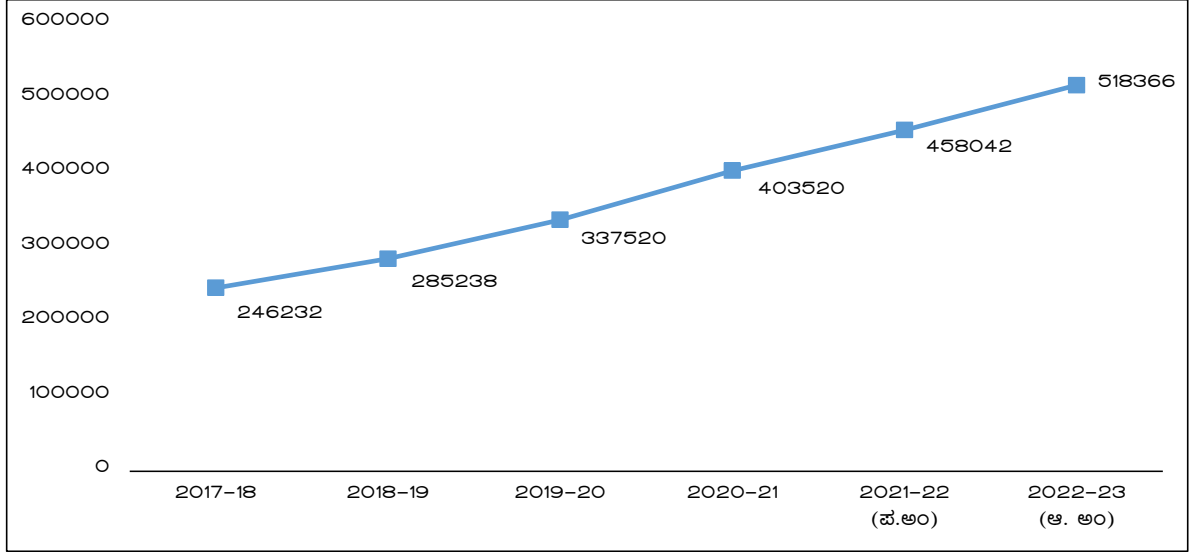
ಅನುದಾನ	ಎಲ್ಲಾ ರಾಜ್ಯಗಳಿಗೆ	ಕರ್ನಾಟಕ	ಒಟ್ಟಾರೆ ಕರ್ನಾಟಕದ ಶೇಕಡವಾರು ಪಾಲು
ರಾಜಸ್ವ ಕೊರತೆ ಅನುದಾನ	294514.00	1631.00	0.6
ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಅನುದಾನ	436361.00	21877.00	5.0
ವಲಯ-ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಅನುದಾನಗಳು	129987.00	4560.00	3.5
ವಿಪತ್ತು ನಿರ್ವಹಣೆ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಅನುದಾನ	122601.00	4369.00	3.6
ರಾಜ್ಯ-ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಅನುದಾನಗಳು	49599.00	6000.00	12.1
ಒಟ್ಟು	1033062.00	38437.00	3.7

ಮೂಲ: 15ನೇ ಹಣಕಾಸು ಆಯೋಗದ ವರದಿ.

ಬಾಕಿ ಇರುವ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಗಳು

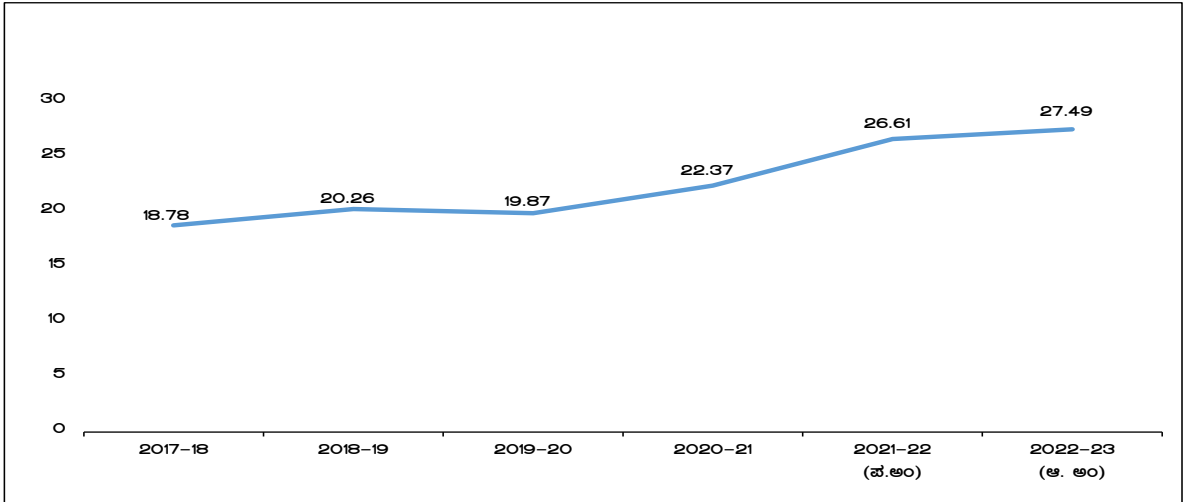
ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದಲ್ಲಿನ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳಂತೆಯೇ, ರಾಜ್ಯಗಳು ಸಹ ತಮ್ಮ ರಾಜ್ಯ ಶಾಸನಗಳಿಂದ ನಿಗದಿಪಡಿಸಿದ ಬಾಕಿ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಗಳ ಮೇಲೆ ತಮ್ಮ ಗುರಿಗಳನ್ನು ಮೀರುವ ನಿರೀಕ್ಷೆಯಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ವಿಷಯದಲ್ಲೂ, 2022-26 ರ ಮಧ್ಯಮ-ಅವಧಿಯ ವಿತ್ತೀಯ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತುತಪಡಿಸಿದಂತೆ, 2020-21 ಮತ್ತು 2022-23 ರ ನಡುವೆ ಬಾಕಿ ಇರುವ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಗಳು ರಾಜ್ಯಾದಾಯದ ಶೇ. 5 ಅಂಕಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗುವ ನಿರೀಕ್ಷೆಯಿದೆ (ಚಿತ್ರ 2.4) ಮತ್ತು ಅದೇ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ 1.14 ಲಕ್ಷ ಕೋಟಿಗಳಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಾಗುವ ನಿರೀಕ್ಷೆಯಿದೆ (ಚಿತ್ರ 2.3).

ಚಿತ್ರ 2.3 : ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದ ಒಟ್ಟು ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಗಳು (ರೂ. ಕೋಟಿಗಳಲ್ಲಿ)

ಮೂಲ : (i) ಆರ್ಥಿಕ ಸಮೀಕ್ಷೆ 2021-22, ಯೋಜನಾ ಇಲಾಖೆ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ (ii) ಮಧ್ಯಮಾವಧಿ ವಿತ್ತೀಯ ಯೋಜನೆ (2022-26) ಆರ್ಥಿಕ ಇಲಾಖೆ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ

ಚಿತ್ರ 2.4: ಒಟ್ಟು ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಗಳು (ರಾಜ್ಯಾದಾಯಕ್ಕೆ ಶೇಕಡೆ)

ಮೂಲ : (i) ಆರ್ಥಿಕ ಸಮೀಕ್ಷೆ 2021-22, ಯೋಜನಾ ಇಲಾಖೆ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ (ii) ಮಧ್ಯಮಾವಧಿ ವಿತ್ತೀಯ ಯೋಜನೆ (2022-26) ಆರ್ಥಿಕ ಇಲಾಖೆ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ

ಇದಲ್ಲದೆ, 2025-26 ರ ವೇಳೆಗೆ ಬಾಕಿ ಇರುವ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಗಳನ್ನು ಶೇ 26.95ಕ್ಕೆ ಸ್ಥಿರಗೊಳಿಸಲು 2022-26 ರ ಮಧ್ಯಮಾವಧಿ ವಿತ್ತೀಯ ಯೋಜನೆಯು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಇದು ಹಣಕಾಸು ಆಯೋಗವು ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಅಂದಾಜು ಮಾಡಿದವನ್ನು ಹೋಲುತ್ತದೆ. ಆಯೋಗವು ಸೂಚಿಸಿದಂತೆ ರಾಜ್ಯವು ವಿತ್ತೀಯ ಕೊರತೆಯ ಗುರಿಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿದರೆ, 2025-26 ರ ವೇಳೆಗೆ ಹಣಕಾಸು ಆಯೋಗದ ಅವಧಿಯ ಕೊನೆಯ ವರ್ಷದಲ್ಲ ಬಾಕಿ ಇರುವ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಗಳು ಶೇ. 27.1 ಎಂದು ಆಯೋಗವು ಅಂದಾಜಿಸಿದೆ. ಇದನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಸಹ, ರಾಜ್ಯವು 2023-26ರ ಅವಧಿಗೆ ವಿತ್ತೀಯ ಕೊರತೆಯನ್ನು ಶೇಕಡಾ 3 ಕ್ಕೆ ಇಳಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ.

2.5 2022-23ನೇ ಸಾಲಿನ ಆಯವ್ಯಯದ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳು

2.5.1 ಮುಖ್ಯ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳು

ರಾಜಸ್ವ ಜಮೆಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಆರ್ಥಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತವೆ. 2021-22 ರಿಂದ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆರ್ಥಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಚೇತರಿಕೆಯೊಂದಿಗೆ, ರಾಜ್ಯವು ತನ್ನ ರಾಜಸ್ವ ಸಂಗ್ರಹ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಸುಧಾರಿಸುವ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಆದಾಗ್ಯೂ, ಕೋಷ್ಟಕ 2.5 ರಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಿರುವಂತೆ, ರಾಜ್ಯದ ಒಟ್ಟು ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿನ ಚಂಚಲತೆಯು ಜಮೆಗಳ ಸಂಯೋಜನೆಯ ಮೇಲೆ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಕುಸಿತದ ವರ್ಷ ಮತ್ತು ಚೇತರಿಕೆಯ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟಾರೆ ರಾಜಸ್ವದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಸ್ಥೂಲವಾಗಿ ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. 2022-23 ರಲ್ಲಿ ರಾಜಸ್ವ ಜಮೆಗಳಲೂ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ದರವು ಶೇ. 0.16 ಆಗಿದ್ದರೆ, ಅದೇ ಉಲ್ಲೇಖ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಬಂಡವಾಳದ ಜಮೆಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆಯು ಶೇ.8.26 ಆಗಿದೆ ಮತ್ತು ಒಟ್ಟಾರೆ ಜಮೆಗಳು ಶೇ.2.34 ರಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಾಗುವ ನಿರೀಕ್ಷೆಯಿದೆ. ಒಟ್ಟು ರಾಜಸ್ವ ಮತ್ತು ಬಂಡವಾಳದ ಜಮೆಗಳ ಪಾಲು ಶೇ.71.56 ಮತ್ತು ಶೇ. 28.44 ಆಗಿರುತ್ತದೆ.

ವೆಚ್ಚಗಳ ಲೆಕ್ಕದಲ್ಲಿ, 2022-23 ರಲ್ಲಿ ರಾಜಸ್ವ ವೆಚ್ಚವು ಶೇ. 4.48 ರಷ್ಟು, ಬಂಡವಾಳ ವೆಚ್ಚವು ಶೇ. 8.48ರಷ್ಟು ಮತ್ತು ಒಟ್ಟಾರೆ ವೆಚ್ಚವು ಶೇ. 5.36 ರಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಾಗುವ ನಿರೀಕ್ಷೆಯಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 2.5: ಕರ್ನಾಟಕ ಆಯವ್ಯಯದ ಸಮಗ್ರ ಸ್ಥಿತಿ

(ರೂ.ಕೋಟಿಗಳಲ್ಲಿ)

	ಜಮೆಗಳು/ ಹಂಚಿಕೆಗಳು	2020-21 (ಲೆಕ್ಕ)	2021-22 (ಪ.ಅಂ)	2022-23 (ಆ.ಅಂ)	2021-22 ಕ್ಕಿಂತ 2022-23 ರಲ್ಲಿ ಶೇಕಡಾವಾರು ವ್ಯತ್ಯಾಸ
ಎ.	ಜಮೆಗಳು				
1	ರಾಜಸ್ವ ಜಮೆಗಳು	156716.41	189579.27	189887.54	0.16
2	ಬಂಡವಾಳ ಜಮೆಗಳು	71252.65	69729.72	75486.83	8.26
	ಒಟ್ಟು ಎ(1+2)	227969.06	259308.99	265374.37	2.34
ಬಿ	ಹಂಚಿಕೆಗಳು				
1	ರಾಜಸ್ವ ವೆಚ್ಚಗಳು	176053.91	195814.47	204586.68	4.48
2	ಬಂಡವಾಳ ಹಂಚಿಕೆಗಳು	51991.02	55430.47	60133.13	8.48
	ಒಟ್ಟು ಬಿ (1+2)	228044.93	251244.94	264719.81	5.36

ಪಂ.ಅ - ಪರಿಷ್ಕೃತ ಅಂದಾಜು, ಆ.ಅಂ - ಆಯವ್ಯಯ ಅಂದಾಜು

ಟಿಪ್ಪಣಿ : (i) ಮಾರ್ಗೋಪಾಯ ಮತ್ತು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಸಾಲಗಳನ್ನು ಬಂಡವಾಳ ಜಮೆ ಮತ್ತು ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿರುವುದಿಲ್ಲ

(ii) ಬಂಡವಾಳ ಜಮೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ನಿವ್ವಳ ಲೆಕ್ಕ ಮತ್ತು ಸಾದಿಲ್ವಾರು ನಿಧಿಯನ್ನು ಸೇರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಮೂಲಗಳು: ವಾರ್ಷಿಕ ವಿತ್ತ ನಿರೂಪಣೆ 2022-23 ಮತ್ತು ಆಯವ್ಯಯ ದಾಖಲೆಗಳ 2022-23 ಸಂಪುಟ - 1

ಕೋಷ್ಟಕ 2.6ರಲ್ಲಿ 2021-22 (ಪ.ಅಂ) ಮತ್ತು 2022-23 (ಆ.ಅಂ) ನಡುವಿನ ಕೆಲವು ನಿರ್ಣಾಯಕ ಸೂಚಕಗಳ ವಿವರಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿದೆ. ಇದು ಒಟ್ಟು ಆದಾಯ ಮತ್ತು ವೆಚ್ಚದ ಸೂಚಕಗಳನ್ನು ವಿಭಿನ್ನ ವರ್ಗೀಕರಣಗಳಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಈ ಕೋಷ್ಟಕವು ತಲಾವಾರು ರಾಜಸ್ವ ಜಮೆಗಳು ಮತ್ತು ತಲಾವಾರು ವೆಚ್ಚಗಳನ್ನು ಸಹ ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ. 2022-23ರಲ್ಲಿ ತಲಾವಾರು ರಾಜಸ್ವ ಜಮೆಗಳು (ರೂ.26484.00) ತಲಾ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ವೆಚ್ಚ (ರೂ.24171.00)ಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿದ್ದು, ಈ ಹೆಚ್ಚಾದ ಜಮೆಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯೇತರ ವೆಚ್ಚಗಳಡಿ ಬರುವ ಋಣ ಸೇವೆಗಳಾಗಿ ಬಳಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ ಎಂದು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ, ಒಟ್ಟು ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ವೆಚ್ಚದ ಪಾಲು 2021-22 (ಪ.ಅಂ)ರಲ್ಲಿ ಶೇ. 65.21 ರಿಂದ 2022-23 (ಆ.ಅಂ) ರಲ್ಲಿ ಶೇ. 65.47 ಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯನ್ನು ತೋರಿಸಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 2.6 : ಕರ್ನಾಟಕದ ಪ್ರಮುಖ ಆಯವ್ಯಯದ ಸೂಚಕಗಳು

(ರೂ. ಕೋಟಿಗಳಲ್ಲಿ)

ಕ್ರ.ಸಂ	ಸೂಚಕಗಳು	ಘಟಕ	2021-22(ಪ.ಅಂ)	2022-23(ಆ.ಅಂ)
1	ಒಟ್ಟು ಜಮೆಗಳು (ರಾಜಸ್ವ + ಬಂಡವಾಳ)	ರೂ. ಕೋಟಿಗಳಲ್ಲಿ	259308.99	265374.37
2	ರಾಜಸ್ವ ಜಮೆಗಳು	ರೂ.ಕೋಟಿಗಳಲ್ಲಿ	189579.27	189887.54

ಕ್ರ.ಸಂ	ಸೂಚಕಗಳು	ಘಟಕ	2021-22(ಪ.ಅಂ)	2022-23(ಆ.ಅಂ)
3	ರಾಜ್ಯದ ಸ್ವಂತ ತೆರಿಗೆ ರಾಜಸ್ವ	ರೂ.ಕೋಟಿಗಳಲ್ಲಿ	136775.75	131882.75
4	ರಾಜ್ಯದ ಸ್ವಂತ ತೆರಿಗೆಗಳ ತಲಾವಾರು ಆದಾಯ	ರೂ.ಗಳಲ್ಲಿ	19346	18394
5	ರಾಜ್ಯದ ಮಾರಾಟ ತೆರಿಗೆ / ಮೌಲ್ಯಧಾರಿತ ತೆರಿಗೆ ಸಂಗ್ರಹ	ರೂ.ಕೋಟಿಗಳಲ್ಲಿ	16791.00	17640.00
6	ಮಾರಾಟ ತೆರಿಗೆಯ ಪಾಲು / ರಾಜ್ಯದ ಸ್ವಂತ ತೆರಿಗೆ ರಾಜಸ್ವದಲ್ಲವ್ಯಾಟ್	ಶೇಕಡ	9.37	13.90
7	ಕೇಂದ್ರದ ಅನುದಾನಗಳು ಸೇರಿದಂತೆ ತೆರಿಗೆಯೇತರ ಆದಾಯ	ರೂ.ಕೋಟಿಗಳಲ್ಲಿ	25669.00	28222.00
8	ರಾಜಸ್ವ ಜಮೆಯಲ್ಲಿ ತೆರಿಗೆಯೇತರ ಆದಾಯಗಳ ಪಾಲು	ಶೇಕಡ	13.54	14.86
9	ಸಾಲದ ಜಮೆಗಳು	ರೂ.ಕೋಟಿಗಳಲ್ಲಿ	67331.82	72000.46
10	ಒಟ್ಟಾರೆ ಜಮೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಲದ ಜಮೆಗಳ ಪಾಲು	ಶೇಕಡ	25.97	27.13
11	ತಲವಾರು ಆದಾಯದ ರಾಜಸ್ವ ಜಮೆಗಳು	ರೂ.ಗಳಲ್ಲಿ	26815	26484
12	ಒಟ್ಟಾರೆ ವೆಚ್ಚ (ರಾಜಸ್ವ + ಬಂಡವಾಳ)	ರೂ.ಕೋಟಿಗಳಲ್ಲಿ	251244.94	264719.81
13	ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ವೆಚ್ಚ	ರೂ.ಕೋಟಿಗಳಲ್ಲಿ	163825.48	173308.83
14	ತಲವಾರು ಆದಾಯದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ವೆಚ್ಚ	ರೂ.ಗಳಲ್ಲಿ	23172	24171.00
15	ಒಟ್ಟು ವೆಚ್ಚದಲ್ಲ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ವೆಚ್ಚದಪಾಲು	ಶೇಕಡ	65.21	65.47

ಪಂ.ಅ - ಪರಿಷ್ಕೃತ ಅಂದಾಜು, ಆ.ಅಂ - ಆಯವ್ಯಯ ಅಂದಾಜು

ಉಪ್ಪಣಿ: 2020 ಮತ್ತು 2021ರ ಯೋಜಿತ ಜನಸಂಖ್ಯೆಗೆ ತಲವಾರು ಆದಾಯವನ್ನು ಲೆಕ್ಕ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಮೂಲ : ವಾರ್ಷಿಕ ವಿತ್ತ ನಿರೂಪಣೆ 2022-23, ಆರ್ಥಿಕ ಇಲಾಖೆ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ

2.5.2 ಜಮೆಗಳು

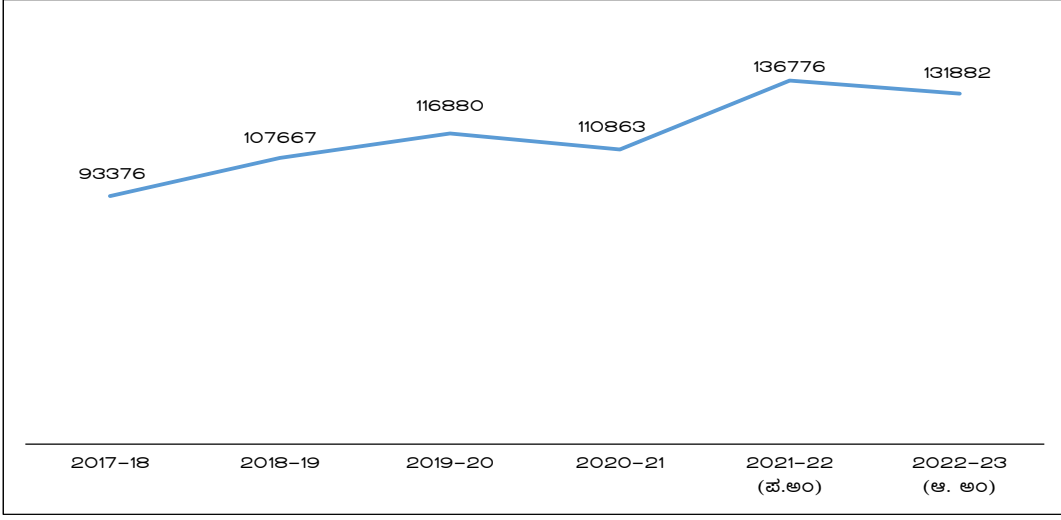
2.5.2.1 ರಾಜಸ್ವ ಜಮೆಗಳು

ಒಟ್ಟು ರಾಜಸ್ವಜಮೆಗಳು ನಾಲ್ಕು ಪ್ರಮುಖ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ಅವುಗಳೆಂದರೆ, ಸ್ವಂತ ತೆರಿಗೆ ರಾಜಸ್ವಗಳು, ತೆರಿಗೆಯೇತರ ರಾಜಸ್ವಗಳು, ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ನೀಡಲಾದ ತೆರಿಗೆಯ ಪಾಲು ಹಾಗೂ ಸಹಾಯಾನುದಾನ ಮತ್ತು ವಂತಿಕೆಗಳು. ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದ ರಾಜಸ್ವ ಜಮೆಗಳು ರಾಜ್ಯದ ಸ್ವಂತ ತೆರಿಗೆ ಆದಾಯದಿಂದ 2022-23 ರ (ಆ.ಅಂ)ನಲ್ಲಿ ಶೇ. 69.45 ಎಂದು ಅಂದಾಜಿಸಲಾಗಿದೆ. ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ತೆರಿಗೆ ವಿಕೇಂದ್ರೀಕರಣವು 15.68 ಪ್ರತಿಶತ ರಾಜಸ್ವ ಜಮೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ತೆರಿಗೆಯೇತರ (ಶೇ 5.76) ರಾಜಸ್ವ ಜಮೆಗಳಿಗೆ ಕಡಿಮೆ ಕೊಡುಗೆ ನೀಡುತ್ತಿದೆ. ಉಳಿದ 9.10 ಪ್ರತಿಶತ ಆದಾಯ ರಸೀದಿಗಳು ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ಸಹಾಯಧನದ ರೂಪದಲ್ಲಿದೆ. ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ತೆರಿಗೆ ಹಂಚಿಕೆಯು 2021-22 (ಪ.ಅಂ) ಕ್ಕಿಂತ 2022-23 (ಆ.ಅಂ) ನಲ್ಲಿ ಶೇಕಡಾ 9.76 ರಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಾಗುವ ನಿರೀಕ್ಷೆಯಿದೆ. ಅದೇ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಸಹಾಯಧನವು ಶೇಕಡಾ 3.67 ರಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಾಗುವ ನಿರೀಕ್ಷೆಯಿದೆ.

ತೆರಿಗೆ ಆದಾಯ ಮತ್ತು ತೆರಿಗೆ ಪ್ರಯತ್ನ: ರಾಜ್ಯದ ವಿತ್ತೀಯ ಬಲವನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ನಿರ್ಣಾಯಕ ನಿಯತಾಂಕವಾಗಿ ಗುರುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ರಾಜ್ಯದ ಸ್ವಂತ ತೆರಿಗೆ ಆದಾಯಗಳು (ಎಸ್.ಒ.ಟಿ.ಆರ್), ಹೆಚ್ಚಾಗುವ ನಿರೀಕ್ಷೆಯಿದೆ. 2020-21ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ರೂ. 110863.00 ಕೋಟಿಯಿಂದ 2021-22 (ಪ.ಅಂ)ನೇ ಸಾಲಿಗೆ ರೂ. 136776.00 ಕೋಟಿಗಳಾಗುವ ನಿರೀಕ್ಷೆಯಿದೆ. ಇದು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ತೆರಿಗೆ ಆಡಳಿತದ ದಕ್ಷತೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುತ್ತದೆ. ಚಿತ್ರ 2.5 ರಲ್ಲಿ ತೆರಿಗೆ ಆಡಳಿತ ಮತ್ತು ಅದರ ದಕ್ಷತೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಕಾಳಜಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತದೆ.

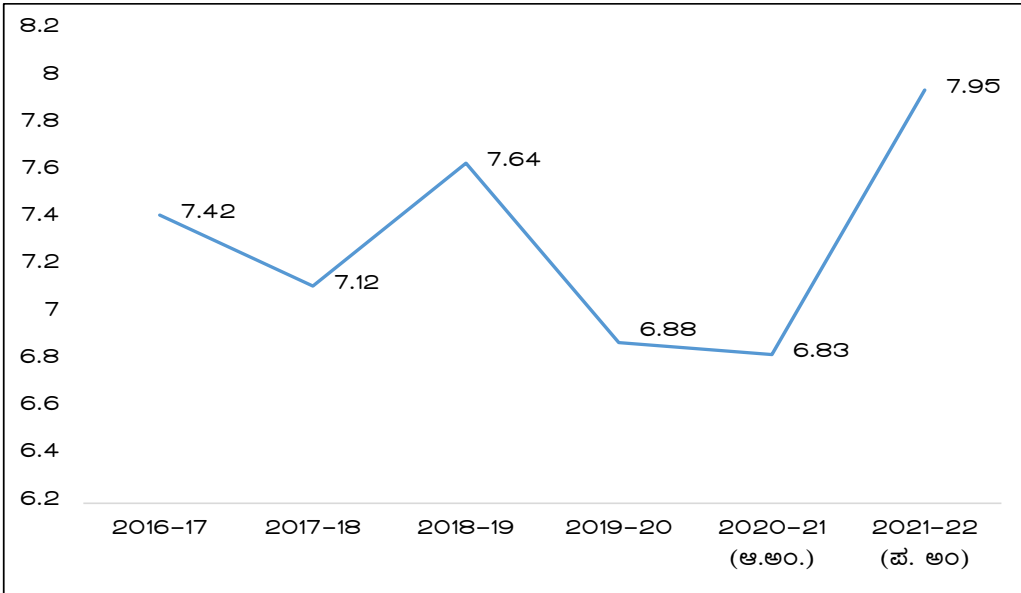
ಚಿತ್ರ 2.5 ರಾಜ್ಯದ ಸ್ವಂತ ತೆರಿಗೆ ರಾಜಸ್ವ

(ರೂ. ಕೋಟಿಗಳಲ್ಲಿ)

ಮೂಲ : (i) ಆರ್ಥಿಕ ಸಮೀಕ್ಷೆ 2021-22, ಯೋಜನಾ ಇಲಾಖೆ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ (ii) ಮಧ್ಯಮಾವಧಿ ವಿತ್ತೀಯ ಯೋಜನೆ (2022-26), ಹಣಕಾಸು ಇಲಾಖೆ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ

ಚಿತ್ರ 2.6: ತೆರಿಗೆ ಪ್ರಯತ್ನ (ತೆರಿಗೆ/ರಾಜ್ಯಾದಾಯ)

ಮೂಲ : (i) ಆರ್ಥಿಕ ಸಮೀಕ್ಷೆ 2021-22, ಯೋಜನಾ ಇಲಾಖೆ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ (ii) ಮಧ್ಯಮಾವಧಿ ವಿತ್ತೀಯ ಯೋಜನೆ (2022-26), ಆರ್ಥಿಕ ಇಲಾಖೆ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ

ಒಟ್ಟು ರಾಜಸ್ವ ಜಮೆಗಳ ಸಂಯೋಜನೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ, ಚಿತ್ರ 2.5 ರಲ್ಲಿ ನೀಡಿರುವ ವಿವರಗಳಂತೆ ರಾಜಸ್ವ ಜಮೆಗೆ ವಿವಿಧ ಮೂಲಗಳಿದ್ದರೂ, ರಾಜ್ಯದ ಸ್ವಂತ ತೆರಿಗೆ ರಾಜಸ್ವವು ಉತ್ತಮವಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿರುವುದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಒಟ್ಟು ಆದಾಯ ಜಮೆಗಳು (ಆದಾಯ ಮತ್ತು ವೆಚ್ಚ, ಪ್ರವೇಶ ತೆರಿಗೆ, ಆಸ್ತಿ ಮತ್ತು ಬಂಡವಾಳ ವಹಿವಾಟಿನ ತೆರಿಗೆ, ವ್ಯಾಟ್, ಸರಕುಗಳ ಮಾರಾಟ, ಸರಕು ಮತ್ತು ಸೇವೆಗಳು, ರಾಜ್ಯ ಅಬಕಾರಿ, ಮೋಟಾರ್ ವಾಹನ ತೆರಿಗೆಗಳು ಮತ್ತು ಕೇಂದ್ರ ತೆರಿಗೆಗಳಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯದ ಪಾಲು ಒಳಗೊಂಡಿರುವ ತೆರಿಗೆಗಳು) 2021-22 (ಪ.ಅಂ) ರಲ್ಲಿ ರೂ. 189579.26 ಲಕ್ಷ ಕೋಟಿಯಿಂದ 2022-23 (ಆ.ಅಂ) ರಲ್ಲಿ ರೂ. 189887.53 ಲಕ್ಷ ಕೋಟಿ ಎಂದು ಅಂದಾಜಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸರಕು ಮತ್ತು ಸೇವಾ ತೆರಿಗೆ (ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಒಟ್ಟು ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನ) ಪರೋಕ್ಷ ತೆರಿಗೆ ಆದಾಯದ ಮುಖ್ಯ ಮೂಲವಾಗಿದೆ, ಇದು 2022-23 (ಆ.ಅಂ) ನಲ್ಲಿನ ರಾಜಸ್ವ ಜಮೆಗಳ ಕಾಲು ಭಾಗಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ.

ಕೇಂದ್ರ ತೆರಿಗೆಗಳಲ್ಲಿನ ರಾಜ್ಯದ ಪಾಲು: (ಕೇಂದ್ರದ ಆಯವ್ಯಯದ ಪ್ರಕಾರ) 2021-22 (ಪ.ಅಂ)ನಲ್ಲಿ ರೂ.27134.94 ಕೋಟಿಯಿಂದ 2022-23(ಆ.ಅಂ) ರಲ್ಲಿ ರೂ.29783.21 ಕೋಟಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಾಗುವ ನಿರೀಕ್ಷೆಯಿದೆ. 2021-22 (ಪ.ಅಂ) ರಿಂದ 2022-23 (ಆ.ಅಂ) ರಲ್ಲಿ ಶೇ. 9.76 ರಷ್ಟು ಬೆಳವಣಿಗೆಯಾಗಿದೆ.

ತೆರಿಗೆತರ ರಾಜಸ್ವ : ರಾಷ್ಟ್ರಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಭಿನ್ನವಾಗಿ, ರಾಜ್ಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ, ಒಟ್ಟಾರೆ ರಾಜಸ್ವದಲ್ಲಿ ತೆರಿಗೆಯೇತರ ರಾಜಸ್ವದ ಪಾಲು ಕಡಿಮೆ ಎಂದು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಮಾನ್ಯ ಸೇವೆಗಳ ಬಳಕೆ ಮತ್ತು ಸಣ್ಣ ಅಂಶದ ಬಡ್ಡಿ ಮತ್ತು ಡಿವಿಡೆಂಡ್‌ಗಳ ಮೂಲಕ ತೆರಿಗೆಯೇತರ ರಾಜಸ್ವವು 2021-22 (ಪ.ಅಂ)ನಲ್ಲಿ ರೂ. 9000.00 ಕೋಟಿಗಳಿಂದ 2022-23 (ಆ.ಅಂ) ರೂ. 10940.56 ಕೋಟಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಾಗುವ ನಿರೀಕ್ಷೆಯಿದೆ. ಆದಾಗ್ಯೂ, ಒಟ್ಟು ರಾಜಸ್ವದಲ್ಲಿ ಈ ರಾಜಸ್ವದ ಪಾಲು ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತ ಬಂದಿದೆ, ಪ್ರಸ್ತುತ ಸುಮಾರು ಶೇ.5 ರಷ್ಟಿದೆ. ಸೇವೆಗಳಾದ್ಯಂತ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವ ಬಳಕೆದಾರರ ಚೇತರಿಸಿಕೊಳ್ಳದ ಶುಲ್ಕದಲ್ಲಿ ಸಹಾಯ ಧನ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಇದು ರಾಜ್ಯದ ಹಣಕಾಸಿನ ಬಲಕ್ಕೆ ಗಂಭೀರ ಸವಾಲಾಗಬಹುದು. ಈ ಸಹಾಯ ಧನ ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುವ ಯಾವುದೇ ಪ್ರಯತ್ನವು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ವಲಯದ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಪ್ರಯೋಜನಕಾರಿಯಾಗಿದೆ. ರಾಜ್ಯದ ಒಟ್ಟು ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನ ಕೇವಲ ಶೇಕಡ ಒಂದರಷ್ಟು ತೆರಿಗೆಯೇತರ ಆದಾಯ ಹೊಂದಿರುವ ಕರ್ನಾಟಕದಂತಹ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ, ಇದು ಗಣನೀಯವಾಗಿ ಕಡಿಮೆ ವಸೂಲಾತಿ ವೆಚ್ಚಗಳು, ಬಳಕೆದಾರರ ಶುಲ್ಕಗಳು, ಶುಲ್ಕಗಳು ಇತಾದಿಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ರಾಜಸ್ವದ ಮೂಲವನ್ನು ಸುಧಾರಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ವೆಚ್ಚ ಸುಧಾರಣಾ ಆಯೋಗದ ಶಿಫಾರಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಮರು ಪರಿಸೀಲಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸುವುದು ಅವಶ್ಯಕ.

2.5.2.2 ಬಂಡವಾಳ ಜಮೆಗಳು : ಇದು ತೆರಿಗೆ ರಾಜಸ್ವದ ಜಮೆಗಳಲ್ಲಿನ ಕುಸಿತವನ್ನು ಬದಲಿಸಿದೆ. ಬಂಡವಾಳ ಜಮೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಸಾಲಗಳು, ಆಂತರಿಕ ಋಣ ನಿರ್ವಹಣೆ (ಮಾರ್ಗೋಪಾಯಗಳು, ಮುಂಗಡಗಳು ಮತ್ತು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಸಾಲಗಳನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ), ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಲೆಕ್ಕ (ನಿವ್ವಳ), ಸಾಲ ಮತ್ತು ಮುಂಗಡಗಳ ವಸೂಲಾತಿ, ಸಾದಿಲ್ವಾರು ನಿಧಿಗಳು (ನಿವ್ವಳ) ಸೇರಿರುತ್ತವೆ. 2022-23 (ಆ.ಅಂ)ನೇ ಸಾಲನ ಆಯವ್ಯಯ ಬಂಡವಾಳ ಜಮೆಯು ರೂ. 75486.84 ಕೋಟಿಗಳಿದ್ದು, 2021-22 (ಪ.ಅಂ) ನೇ ಸಾಲಿಗೆ ರೂ. 69729.72 ಕೋಟಿಗಳಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದಾಗ ಶೇ. 8.26 ರಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 2.7 : 2020-21 ರಿಂದ 2022-23 ರ ಸಾಲನ ಕರ್ನಾಟಕದ ರಾಜಸ್ವ ಮತ್ತು ಬಂಡವಾಳ ಜಮೆಗಳು,

(ರೂ. ಕೋಟಿಗಳಲ್ಲಿ)

ಜಮೆಯ ವಿಧಗಳು	2020-21 (ಲೆಕ್ಕ)	2021-22 (ಪ.ಅಂ)	2022-23 (ಆ.ಅಂ)	2021-22ಕ್ಕಿಂತ 2022-23ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಶೇಕಡವಾರು ವ್ಯತ್ಯಾಸ	2020- 21 (ಲೆಕ್ಕ)	2021- 22 (ಪ.ಅಂ)	2022- 23 (ಆ.ಅಂ)	
I.	ರಾಜಸ್ವಜಮೆಗಳು				ಒಟ್ಟು ರಾಜಸ್ವ ಜಮೆಯ ಶೇಕಡವಾರು			
ಎ.	ರಾಜ್ಯದ ರಾಜಸ್ವ ತೆರಿಗೆ(i+ii+iii+ iv+v)	132535.90	163910.65	161665.96	-1.37	84.57	86.46	85.14
(i)	ವರಮಾನ ಮತ್ತು ವೆಚ್ಚಗಳ ಮೇಲಿನ ತೆರಿಗೆಗಳು	1127.09	1027.00	1150.00	11.98	0.72	0.54	0.61
(ii)	ಆಸ್ತಿ ಮತ್ತು ಬಂಡವಾಳ ವಹಿವಾಟುಗಳ ಮೇಲಿನ ತೆರಿಗೆಗಳು	58235.27	64534.45	72512.75	12.36	37.16	34.04	38.19
(ಎ)	ಮಾರಾಟ ತೆರಿಗೆ / ಮೌಲ್ಯ ವರ್ಧಿತ ತೆರಿಗೆ	16027.59	16791.00	17640.00	5.06	10.23	8.86	9.29

ಜಮೆಯ ವಿಧಗಳು		2020-21 (ಲೆಕ್ಕ)	2021-22 (ಪ.ಅಂ)	2022-23 (ಆ.ಅಂ)	2021-22ಕ್ಕಿಂತ 2022-23ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಶೇಕಡವಾರು ವ್ಯತ್ಯಾಸ	2020- 21 (ಲೆಕ್ಕ)	2021- 22 (ಪ.ಅಂ)	2022- 23 (ಆ.ಅಂ)
	(ಬಿ) ವಾಹನಗಳ ಮೇಲಿನ ತೆರಿಗೆಗಳು	5606.99	75144.80	8006.68	6.55	3.58	3.96	4.22
	(ಸಿ) ರಾಜ್ಯ ಅಬಕಾರಿ ತೆರಿಗೆ	23332.09	24580.00	29000.00	17.98	14.89	12.97	15.27
	(ಡಿ) ಸರಕುಗಳು ಮತ್ತು ಪ್ರಯಾಣಿಕರ ಮೇಲಿನ ತೆರಿಗೆಗಳು	16.15				0.01	0.00	0.00
	(ಇ) ಇತರೆ ತೆರಿಗೆಗಳು	13252.44	15648.65	17866.07	14.17	8.46	8.25	9.17
(iii)	ಸರಕು ಮತ್ತು ಸೇವೆಗಳ ತೆರಿಗೆಗಳ ಮೇಲಿನ ಪರಿಹಾರ	13789.25	25267.26	5000.00	-80.21	8.80	13.33	2.63
(iv)	ರಾಜದ ಸರಕು ಮತ್ತು ಸೇವಾ ತೆರಿಗೆ	37711.18	45947.00	53220.00	15.83	24.06	24.24	28.03
	ರಾಜ್ಯದ ಸ್ವಂತ ತೆರಿಗೆ ರಾಜಸ್ವ (i)+(ii)+(iii)+(iv)	110862.79	136775.71	131882.75	-3.58	70.74	72.15	69.45
(v)	ಕೇಂದ್ರದ ತೆರಿಗೆಗಳ ಮೇಲೆ ರಾಜ್ಯದ ಪಾಲು	21673.11	27134.94	29783.21	9.76	13.83	14.31	15.68
ಬಿ.	ತೆರಿಗೆಯೇತರ ರಾಜಸ್ವಗಳು	7893.84	9000.00	10940.56	21.56	5.04	4.75	5.76
ಸಿ.	ಕೇಂದ್ರದ ಕಾರದ ಅನುದಾನ (ಜಿ.ಎಸ್.ಟಿ ಪರಿಹಾರ ಹೊರತುಪಡಿಸಿ)	16287.00	16669.00	17281.00	3.67	10.39	8.79	9.10
	ಒಟ್ಟು ರಾಜಸ್ವ ಜಮೆಗಳು (ಎ+ಬಿ+ಸಿ)	156716.41	189579.26	189887.53	0.16			
II.	ಬಂಡವಾಳ ಜಮೆಗಳು					ಒಟ್ಟು ಬಂಡವಾಳ ಜಮೆಗೆ ಶೇಕಡವಾರು		
(i)	ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಸಾಲಗಳು	14114.08	2231.82	3089.36	38.42	19.81	3.20	4.09
(ii)	ಆಂತರಿಕ ಸಾಲ (ವಿಧಾನಗಳು ಮತ್ತು ಸಾಧನಗಳು ಮತ್ತು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಸಾಲ ಹೊರತುಪಡಿಸಿ)	63313.86	63600.00	67911.00	6.78	88.86	91.21	89.96

ಜಮೆಯ ವಿಧಗಳು		2020-21 (ಲೆಕ್ಕ)	2021-22 (ಪ.ಅಂ)	2022-23 (ಆ.ಅಂ)	2021-22ಕ್ಕಿಂತ 2022-23ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಶೇಕಡವಾರು ವ್ಯತ್ಯಾಸ	2020- 21 (ಲೆಕ್ಕ)	2021- 22 (ಪ.ಅಂ)	2022- 23 (ಆ.ಅಂ)
(iii)	ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಲೆಕ್ಕ (ನಿವ್ವಳ)	-6490.38	3347.06	4397.08	31.37	-9.11	4.80	5.82
(iv)	ಸಾಲಗಳು ಮತ್ತು ಮುಂಗಡಗಳ ಅಂದಾಜು	269.87	90.84	71.40	-21.40	0.38	0.13	0.09
(v)	ಸಾದಿಲ್ವಾರು ನಿಧಿ	0.00	420.00	0.00	0.00	0.00	0.60	0.00
(vi)	ಇತರೆ ಬಂಡವಾಳ ಜಮೆಗಳು	45.23	40.00	18.00	-55.00	0.06	0.06	0.02
	ಒಟ್ಟು ಬಂಡವಾಳ ಜಮೆಗಳು (i) ರಿಂದ (iv)	71252.66	69729.72	75486.84	8.26			
	ಒಟ್ಟು ಜಮೆಗಳು: I+II	227969.07	259308.98	265374.37	2.34			
	ಸಂಚಿತನಿಧಿಯ ಜಮೆಗಳು	241559.45	257041.92	261977.40	1.92			
	ಒಟ್ಟು ಜಮೆಗಳಲ್ಲಿನ ರಾಜ್ಯದ ತೆರಿಗೆ ಆದಾಯದ ಶೇಕಡಾ ಪ್ರಮಾಣ	58.14	63.21	60.92				

ಪಂ.ಅ - ಪರಿಷ್ಕೃತ ಅಂದಾಜು, ಆ.ಅಂ - ಆಯವ್ಯಯ ಅಂದಾಜು

ಮೂಲ: ವಾರ್ಷಿಕ ವಿತ್ತ ನಿರೂಪಣೆ 2022-23; 2022-23 ಆಯವ್ಯಯ ದಾಖಲೆಗಳ ಸಂಪುಟ 1, ಆರ್ಥಿಕಇಲಾಖೆ ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ.

2.5.3 ವೆಚ್ಚದಲ್ಲನ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳು

ಕೋಷ್ಟಕ 2.8 ರಲ್ಲರುವಂತೆ, 2022-23ರ ಆಯವ್ಯಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಬಂಡವಾಳಗಳ ವೆಚ್ಚಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ, ರಾಜ್ಯಾದಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಅನುಪಾತದಂತೆ ವೆಚ್ಚಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಕೋವಿಡ್ - 19 ರ ಪೂರ್ವದ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಹಿಂತಿರುಗಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿರುವುದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. 2020-21ರಲ್ಲಿ ಶೇ.8.99ಕ್ಕೆ ಕುಸಿದಿರುವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಶೇ.9.19ಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಆಯವ್ಯಯ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಮಾನ್ಯ ಸೇವೆಗಳಂತಹ ಇತರ ಸೇವೆಗಳಲ್ಲಿ ಇದೇ ರೀತಿಯ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆದಾಗ್ಯೂ, 2020-21 ರಲ್ಲಿ ಶೇಕಡಾ 1.22 ರ ಬಡ್ಡಿ ಮರು ಪಾವತಿಗಳು 2022-23 ರಲ್ಲಿ ಶೇಕಡಾ 1.56 ಕ್ಕೆ ಏರಿಕೆಯಾಗಿರುವುದು ಆತಂಕಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ಇದೇ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಶೇ.21.35 ರಿಂದ ಶೇ.26.64ಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವ ಬಾಕಿ ಸಾಲದ ಜೊತೆಗೆ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಬಡ್ಡಿ ಪಾವತಿ ಹೊರೆ ಮತ್ತಷ್ಟು ಏರಿಕೆಯಾಗಿದೆ. ವೇತನ ರಸೀದಿ ಮತ್ತು ಪಿಂಚಣಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇದೇ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದು ರಾಜಸ್ವ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿ ರಾಜ್ಯದ ಹಣಕಾಸಿನ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ದುರ್ಬಲಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಎಲ್ಲಾ ವೆಚ್ಚಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬೆಳ್ಳಿಯ ರೇಖೆಯಿಂದರೆ, ಸಾಂಕ್ರಾಮಿಕ ಆಘಾತದಿಂದ ರಾಜ್ಯವು ಬಂಡವಾಳ ವೆಚ್ಚದ ಮಾದರಿಯನ್ನು ರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಬಹುದು ಮತ್ತು ಪ್ರತಿವರ್ಷ ಕನಿಷ್ಠ 2 ಪ್ರತಿಶತವನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಆದರೆ FRA ಮಿತಿಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಲು, ಮಧ್ಯಮಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಈ ವೆಚ್ಚಗಳನ್ನು 3 ಪ್ರತಿಶತಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿದೆ.

2.5.3.1 ವೆಚ್ಚದ ಕಾರ್ಯಕಾರಿ ವರ್ಗೀಕರಣ

ಸರ್ಕಾರದ ವೆಚ್ಚಗಳನ್ನು ಮೂರು ವಿಧವಾದ ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕ ವರ್ಗಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅವುಗಳೆಂದರೆ ಸಾಮಾನ್ಯ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಸೇವೆಗಳು. ಸರ್ಕಾರದ ವಿಶಾಲ ಉದ್ದೇಶಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಹಂಚಿಕೆ ಮಾಡಲು

ಇದು ಆಧಾರವಾಗಿದೆ. ವೆಚ್ಚದ ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕ ವರ್ಗಗಳ ಸಂಯೋಜನೆಯಂತೆ (ಕೋಷ್ಟಕ 2.8) ಶಿಕ್ಷಣ, ಆರೋಗ್ಯ, ವಸತಿ, ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಮುಂತಾದ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುವ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸೇವೆಗಳ ಮೇಲೆ ಸರ್ಕಾರವು ಗಮನಹರಿಸುತ್ತ ಒತ್ತು ನೀಡಿದೆ. 2022-23 ನೇ ಸಾಲಿನ ಕರ್ನಾಟಕದ ಆಯವ್ಯಯದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯಾದಾಯದಲ್ಲಿನ ಶೇ.4.71 ರಷ್ಟು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸೇವೆಗಳ ಮೇಲೆ ವೆಚ್ಚಮಾಡಲು ಅಂದಾಜಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಮಾನ್ಯ ಸೇವೆಗಳ ಮೇಲಿನ ವೆಚ್ಚದ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಯು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಶೇ. 4.30 ಮತ್ತು ಶೇ.3.83 ಆದಾಗ್ಯೂ, ರಾಜ್ಯಾದಾಯ ಶೇಕಡಾವಾರು ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ, 2020-21 ಮತ್ತು 2022-23 (ಆ.ಅಂ) ನಡುವೆ ಆರ್ಥಿಕ ಸೇವೆಗಳ ಮೇಲಿನ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ಇಳಿಕೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತಿದೆ ಆದರೆ ಸಾಮಾನ್ಯ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸೇವೆಗಳ ವೆಚ್ಚವು ಅದೇ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ: 2.8: ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ವೆಚ್ಚದ ಸೂಚ್ಯಂಕಗಳು (ರಾಜ್ಯಾದಾಯಕ್ಕೆ ಶೇಕಡಾವಾರು ಪ್ರಮಾಣ)

ವಿವರಗಳು	2020-21 (ಲೆಕ್ಕ)	2021-22 (ಪ.ಅಂ)	2022-23 (ಆ.ಅಂ)
ರಾಜಸ್ವ ಜಮೆಗಳು	8.69	11.01	10.07
ರಾಜಸ್ವ ವೆಚ್ಚ (ಪ.ಅಂ)	9.76	11.38	10.85
ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ವೆಚ್ಚ	8.99	9.52	9.19
ಸಾಮಾಜಿಕ ಸೇವೆಗಳು	4.06	4.95	4.71
ಆರ್ಥಿಕ ಸೇವೆಗಳು	4.78	4.40	4.30
ಸಾಮಾನ್ಯ ಸೇವೆಗಳು	3.12	3.95	3.83
ಬಡ್ಡಿ ಮರುಪಾವತಿಗಳು	1.22	1.58	1.56
ವೇತನ ರಸೀದಿ	1.77	2.23	2.19
ವಿಶ್ರಾಂತಿ/ ನಿವೃತ್ತಿ ವೇತನ	1.05	1.36	1.27
ಬಂಡವಾಳ ಹಂಚಿಕೆಗಳು (ರಾಜಸ್ವ ಲೆಕ್ಕದ ಹೊರಗೆ)	2.52	2.29	2.31
ಒಟ್ಟು ವೆಚ್ಚ (ರಾಜಸ್ವ ವೆಚ್ಚ +ಬಂಡವಾಳ ವೆಚ್ಚ)	12.28	13.67	13.16
ಬಾಕಿಯಿರುವ ಸಾಲ	21.35	25.60	26.64
ಒಟ್ಟು ಸಂಚಿತ ನಿಧಿ	13.04	14.71	14.09

ಪಂ.ಅ - ಪರಿಷ್ಕೃತ ಅಂದಾಜು, ಆ.ಅಂ - ಆಯವ್ಯಯ ಅಂದಾಜು

ಮೂಲ: ವಾರ್ಷಿಕ ವಿತ್ತ ನಿರೂಪಣೆ 2022-23, ಆಯವ್ಯಯ ದಾಖಲೆಗಳ 2022-23 ಸಂಪುಟ - 1, ಆರ್ಥಿಕ ಇಲಾಖೆ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ, ಮಧ್ಯಮಾವಧಿಯ ವಿತ್ತೀಯ ಯೋಜನೆಗಳು (2022-26), ಆರ್ಥಿಕ ಇಲಾಖೆ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ

2.5.3.2: 2021-22 ರ ವೆಚ್ಚದ ಪ್ರಮುಖಾಂಶಗಳು

ಈ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ, ವಲಯವಾರು ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯೇತರ ವೆಚ್ಚಗಳ ವಿಂಗಡಣೆಯಾದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ಕೋಷ್ಟಕ 2.9 ರಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ವೆಚ್ಚಗಳಲ್ಲಿನ ವಿಶಾಲ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಕೋಷ್ಟಕದಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಲಾಗಿದೆ.

2021-22(ಪ.ಅಂ) ಮತ್ತು 2022-23 (ಆ.ಅಂ) ನಡುವೆ, ಒಟ್ಟು ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ವೆಚ್ಚವು ಶೇ. 67.51 ರಿಂದ ಶೇ. 67.77 ಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿದೆ. ಸಾಂಕ್ರಾಮಿಕ ರೋಗದಿಂದ ಆರೋಗ್ಯ ಸೇವೆಗಳ ಮೇಲೆ ಹೆಚ್ಚಿದ ಒತ್ತಡದೊಂದಿಗೆ, ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ವೆಚ್ಚದೊಳಗೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸೇವೆಗಳ ಒಟ್ಟಾರೆ ವೆಚ್ಚವು 2020-21 ರಲ್ಲಿ ಶೇ. 46.03 ದಿಂದ 2022-23 ರಲ್ಲಿ ಶೇ. 52.31 ಕ್ಕೆ (ಆ.ಅಂ)ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ, 2021-22(ಪ.ಅಂ) ಮತ್ತು 2022-23(ಆ.ಅಂ) ನಡುವೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸೇವೆಗಳ ವೆಚ್ಚವು ಶೇ. 4.18 ಹೆಚ್ಚಾಗುವ ನಿರೀಕ್ಷೆಯಿದೆ.ಮತ್ತೊಂದೆಡೆ, ಅದೇ ಉಲ್ಲೇಖದ ಅವಧಿಗೆ ಆರ್ಥಿಕ ಸೇವೆಗಳ ಮೇಲಿನ ವೆಚ್ಚವು ಶೇ. 7.61 ರಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಾಗುವ ನಿರೀಕ್ಷೆಯಿದೆ. ಅದರೊಳಗೆ, ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ಸಂಬಂಧಿತ ಸೇವೆಗಳ ಪಾಲು ಶೇ. 10.89 ರಿಂದ ಶೇ. 11.89 ಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತದೆ.

ಈ ಮೊದಲೇ ಚರ್ಚಿಸಿದಂತೆ, 2021-22(ಪ.ಅಂ) ಮತ್ತು 2022-23(ಆ.ಅಂ) ನಡುವೆ ಶೇ. 4.53 ರಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಾಗುವ ನಿರೀಕ್ಷೆಯಿರುವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯೇತರ ವೆಚ್ಚದ ಪಾಲಿನ ಹೆಚ್ಚಳವು ಮುಂಬರುವ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಹಣಕಾಸಿನ ಬಲಕ್ಕೆ ಗಮನಾರ್ಹ ಸವಾಲಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಹೆಚ್ಚಳವು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬಡ್ಡಿ ಪಾವತಿಗಳು ಮತ್ತು ವೇತನ ಮತ್ತು ಪಿಂಚಣಿ ಬಲಗಳ ಹೆಚ್ಚಳದಿಂದ

ಕೊಡುಗೆಯಾಗಿದೆ, ಇದು ಮಧ್ಯಮ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಸಾಲದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಿಂದಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಾಗುವ ನಿರೀಕ್ಷೆಯಿದೆ. 2022-23 (ಆ.ಅಂ)ನಲ್ಲಿ ಸಾಲದ ಸೇವೆಯು ಶೇ. 7.66 ರಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಾಗುವ ನಿರೀಕ್ಷೆಯಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 2.9: ಪ್ರಮುಖ ವೆಚ್ಚದ ಅಂಶಗಳಲ್ಲಿನ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳು

(ರೂ.ಕೋಟಿಗಳಲ್ಲಿ)

ವೆಚ್ಚದ ವಿಧಗಳು	2020-21 (ಲೆಕ್ಕ)	%*	2021-22(ಪ. ಅಂ)	%*	2022-23 (ಆ.ಅಂ)	%*	2021-22 ಕ್ಕಿಂತ2022- 23ನೇ ಸಾಲನಲ್ಲಿ ಶೇಕಡ ವಾರು ವ್ಯತ್ಯಾಸ	
I	ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ವೆಚ್ಚಗಳು							
ಎ.	ಆರ್ಥಿಕ ಸೇವೆಗಳು ಅವುಗಳಲ್ಲಿ	87553.29	53.97	76807.02	46.88	82649.45	47.69	7.61
1	ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಸೇವೆಗಳು	19094.19	11.77	17837.28	10.89	20611.71	11.89	15.55
2	ಗ್ರಾಮೀಣಾಭಿವೃದ್ಧಿ	9144.02	5.64	9159.98	5.59	9202.05	5.31	0.46
3	ಸಾಮಾನ್ಯ ಆರ್ಥಿಕ ಸೇವೆಗಳು	5257.25	3.24	3807.20	2.32	4524.57	2.61	18.84
4	ಜಲ ಮತ್ತು ವಿದ್ಯುತ್ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ	34895.26	21.51	32865.62	20.06	33017.20	19.05	0.46
5	ಕೈಗಾರಿಕೆ ಮತ್ತು ಖನಿಜಗಳು	3382.74	2.09	2628.60	1.60	2681.37	1.55	2.01
6	ಸಾರಿಗೆ ಮತ್ತು ಸಂಪರ್ಕಗಳು	15561.91	9.59	12281.68	7.50	12104.61	6.98	-1.44
7	ಇತರೆ	217.92	0.14	253.67	0.15	250.31	0.14	-1.32
ಬಿ.	ಸಾಮಾಜಿಕ ಸೇವೆಗಳು ಅವುಗಳಲ್ಲಿ	74665.71	46.03	87018.41		90659.35	52.31	4.18
8	ಶಿಕ್ಷಣ, ಕ್ರೀಡೆ, ಕಲೆ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ	25483.36	15.53	29607.13	18.07	32018.20	18.47	8.14
9	ವೈದ್ಯಕೀಯ ಮತ್ತು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆರೋಗ್ಯ, ಕುಟುಂಬ ಕಲ್ಯಾಣ, ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಮತ್ತು ನೈರ್ಮಲ್ಯ	17025.90	10.50	22816.77	13.93	22763.47	13.13	-0.23
10	ಸಾಮಾಜಿಕ ಭದ್ರತೆ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ, ಪರಿಶಿಷ್ಟವರ್ಗ, ಹಿಂದುಳಿದವರ್ಗ ಗಳ/ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಕಲ್ಯಾಣಸೇರಿ	17891.04	11.03	19020.24	11.61	21602.79	12.46	13.58
11	ವಸತಿ ಮತ್ತು ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ	8827.87	5.44	8993.51	5.49	9844.42	5.68	9.46
12	ವಾರ್ತಾ ಮತ್ತು ಪ್ರಚಾರ	200.39	0.12	227.72	0.14	210.37	0.12	-7.62

ವೆಚ್ಚದ ವಿಧಗಳು		2020-21 (ಲೆಕ್ಕ)	%*	2021-22(ಪ. ಅಂ)	%*	2022-23 (ಆ.ಅಂ)	%*	2021-22 ಕ್ಕಿಂತ2022- 23ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಶೇಕಡ ವಾರು ವ್ಯತ್ಯಾಸ
13	ಇತರೆ	5237.15	3.23	6353.04	3.88	4220.10	2.44	-33.57
	ಒಟ್ಟು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ವೆಚ್ಚ (ಎ+ಬಿ)	162219.00		163825.43		173308.80		5.79
II ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯೇತರವೆಚ್ಚಗಳು								
14	ಸಾಮಾನ್ಯ ಸೇವೆಗಳು	55017.93	85.41	67932.74	86.16	72166.16	87.57	6.23
15	ರಾಜ್ಯದ ಅಂಗಗಳು	1630.94	2.47	1992.14	2.52	2108.98	2.56	5.87
16	ವಿತ್ತೀಯ ಸೇವೆಗಳು	2206.07	3.35	2182.21	2.76	2278.79	2.77	4.43
17	ಬಡ್ಡಿ ಸಂದಾಯ ಮತ್ತು ಸಾಲಗಳ ಸೇವೆಗಳು	23620.39	35.88	29160.95	36.98	31394.61	38.10	7.66
18	ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಸೇವೆಗಳು	8497.89	12.90	10166.87	12.89	10818.22	13.13	6.41
19	ನಿವೃತ್ತಿ ವೇತನ ಮತ್ತು ಇತರೆ ಸಾಮಾನ್ಯ ಸೇವೆಗಳು	19064.64	28.96	23547.56	29.86	24172.84	29.33	2.66
20	ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಪರಿಹಾರ ಮತ್ತು ಪಾಲುಗಳು	5681.04	8.65	6404.27	8.12	6050.54	7.34	-5.52
21	ಪೊಲೀಸ್ ಮೇಲಣ ಬಂಡವಾಳ ವೆಚ್ಚ	365.76	0.55	147.00	0.18	354.56	0.43	141.20
22	ಲೋಕೋಪಯೋಗಿ ಕಾಮಗಾರಿಗಳ ಮೇಲಣ ಬಂಡವಾಳ ವೆಚ್ಚ	838.53	1.27	736.01	0.93	1038.16	1.26	41.05
23	ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದ ಆಂತರಿಕ ಸಾಲ	9610.60	14.60	13059.89	16.56	12632.70	15.33	-3.27
24	ಆಂತರಿಕ ಸಾಲಗಳ ತೀರಿಕೆ (ನಿವ್ವಳ)	2510.60	3.81	2559.82	3.24	2632.54	3.19	2.84
25	ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಸಾಲಗಳ ಮರು ಸಂದಾಯ	1405.21	2.13	1504.89	1.90	1546.00	1.88	2.73
26	ಸರ್ಕಾರಿ ನೌಕರರಿಗೆ ಸಾಲಗಳು ಮತ್ತು ಮುಂಗಡಗಳು.	4.80		17.68	0.02	15.68	0.02	-11.31
27	ಸಾಧನಗಳು ಮತ್ತು ಮಾರ್ಗೋಪಾಯಗಳು			500.00	0.63	0.10		-99.98
28	ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಎತ್ತುವಳಿ/ಸಾಲಗಳು	7100.00	10.78	1000.00	12.68	1000.00	12.13	

ವೆಚ್ಚದ ವಿಧಗಳು	2020-21 (ಲೆಕ್ಕ)	%*	2021-22(ಪ. ಅಂ)	%*	2022-23 (ಆ.ಅಂ)	%*	2021-22 ಕ್ಕಿಂತ2022- 23ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಶೇಕಡ ವಾರು ವ್ಯತ್ಯಾಸ
ಒಟ್ಟು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯೇತರ ವೆಚ್ಚ	65825.87		78839.40		82410.92		4.53
ಒಟ್ಟಾರೆ ವೆಚ್ಚ +	228044.87		242664.83		255719.72		5.38
29 ಒಟ್ಟು ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ವೆಚ್ಚದ ಶೇಕಡವಾರು	71.13		67.51		67.77		
30 ತಲಾವಾರು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ವೆಚ್ಚ (ರೂ. ಗಳಲ್ಲಿ)	23273		23171		24171		4.31
ಸಂಚಿತ ನಿಧಿ	235144.87		253164.90		265719.88		4.96

ಪಂ.ಅ - ಪರಿಷ್ಕೃತ ಅಂದಾಜು, ಆ.ಅಂ - ಆಯವ್ಯಯ ಅಂದಾಜು

ಉಪ್ಪಣೆ : ತಲಾವಾರು 2020 (6.97 ಕೋಟಿ), 2021 (7.07 ಕೋಟಿ) ಮತ್ತು 2022 (7.17ಕೋಟಿ) ರ ಯೋಜಿತ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಆಧರಿಸಿದೆ.

* ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ವೆಚ್ಚದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿರುವ ಅಂಕಿಅಂಶಗಳು ಒಟ್ಟು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ವೆಚ್ಚದ ಶೇಕಡಾವಾರು ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯೇತರ ವೆಚ್ಚದ ಅಂಕಿಅಂಶಗಳು ಒಟ್ಟು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯೇತರ ವೆಚ್ಚದ ಶೇಕಡಾವಾರುಗಳಾಗಿವೆ.

ಮೂಲ: ವಾರ್ಷಿಕ ವಿತ್ತ ನಿರೂಪಣೆ 2022-23: ಆಯವ್ಯಯ ದಾಖಲೆಗಳ 2022-23 ಸಂಪುಟ- 1, ಆರ್ಥಿಕ ಇಲಾಖೆ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ.

2.5.3.3: ಕೇಂದ್ರದ ಅನುದಾನಗಳು

ಐತಿಹಾಸಿಕವಾಗಿ ಕೇಂದ್ರದ ಅನುದಾನವು ರಾಜ್ಯ ಆಯವ್ಯಯದ ಪ್ರಮುಖ ಅಂಶವಾಗಿದೆ. ಈ ಅನುದಾನವು ಸಂಯೋಜನೆಯ ವಿಶಾಲವಾಗಿ ಮೂರು ವರ್ಗಗಳ ಅಡಿಯಲ್ಲಿದೆ. (i) ಕೇಂದ್ರ ಪುರಸ್ಕೃತ ಯೋಜನೆಗಳ ಅನುದಾನಗಳು (ii) ಗ್ರಾಮೀಣ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು/ನಗರ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು/ರಾಜ್ಯ ವಿಪತ್ತು ನಿಧಿಗೆ ಹಣಕಾಸು ಆಯೋಗದ ಅನುದಾನ. (iii) ಶಾಸಕಾಂಗವಿರುವ ರಾಜ್ಯಗಳಿಗೆ ಇತರೆ ವರ್ಗಾವಣೆಗಳು/ ಸಹಾಯಧನ (ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವಿಕೋಪ ತುರ್ತು ನಿಧಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮತ್ತು ಜಿ.ಎಸ್.ಟಿ ಅಳವಡಿಕೆಯಿಂದ ಉಂಟಾದ ನಷ್ಟಕ್ಕೆ ಪರಿಹಾರವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಂತೆ). 14ನೇ ಹಣಕಾಸು ಆಯೋಗದ ಅವಧಿಯಿಂದ ಒಟ್ಟಾರೆ ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್‌ನಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯಗಳ ಪಾಲು ಶೇ. 32 ರಿಂದ 42 ಕ್ಕೆ ಏರಿಕೆಯಾಗುವುದರೊಂದಿಗೆ ಮತ್ತು ಕೇಂದ್ರ ಪುರಸ್ಕೃತ ಯೋಜನೆಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆಯೊಂದಿಗೆ, ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ರಾಜ್ಯಗಳಿಗೆ ಕೇಂದ್ರದ ಅನುದಾನದ ವರ್ಗಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಕಡಿತೆವಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ, ಅಂತಹ ಅನುದಾನಗಳು 2020-21 ರಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ರಾಜಸ್ವದ ಜಮೆಯು ಶೇ. 19.19 ದಿಂದ 2022-23 (ಆ.ಅಂ) ರಲ್ಲಿ ಶೇ. 11.73ಕ್ಕೆ ಇಳಿಕೆಯಾಗುವ ನಿರೀಕ್ಷೆಯಿದೆ. ಸಂಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಕುಸಿತವು ಇತರ ವರ್ಗಾವಣೆಗಳಲ್ಲಿ ತೀಕ್ಷ್ಣವಾಗಿದೆ (ಕೋಷ್ಟಕ 2.10).

ಕೋಷ್ಟಕ 2.10: ಕೇಂದ್ರದ ಅನುದಾನದಲ್ಲಿನ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳು

(ರೂ. ಕೋಟಿಗಳಲ್ಲಿ)

ಕ್ರ.ಸಂ.	ಅನುದಾನದ ಮೂಲಗಳು	2020-21 (ಲೆಕ್ಕ)	2021-22 (ಪ. ಅಂ)	2022-23 (ಆ. ಅಂ)
1	ಹಣಕಾಸು ಆಯೋಗದ ಅನುದಾನ	5557.00 (3.55)	6522.00 (3.44)	5058.00 (2.66)
2	ಕೇಂದ್ರ ಪುರಸ್ಕೃತ ಯೋಜನೆಗಳು	9851.88 (6.29)	8514.61(4.49)	11721.01 (6.17)
3	ಶಾಸಕಾಂಗವಿರುವ ರಾಜ್ಯಗಳಿಗೆ ಇತರೆ ವರ್ಗಾವಣೆ/ ಧನಸಹಾಯ	14667.03 (9.36)	26899.26 (14.19)	5502.00 (2.90)
4	ಒಟ್ಟು ಕೇಂದ್ರೀಯ ಜಮೆಗಳು	30075.91(19.19)	41935.87 (22.12)	22281.01(11.73)
5	ರಾಜಸ್ವ ಜಮೆಗಳು	156716.40	189579.26	189887.54

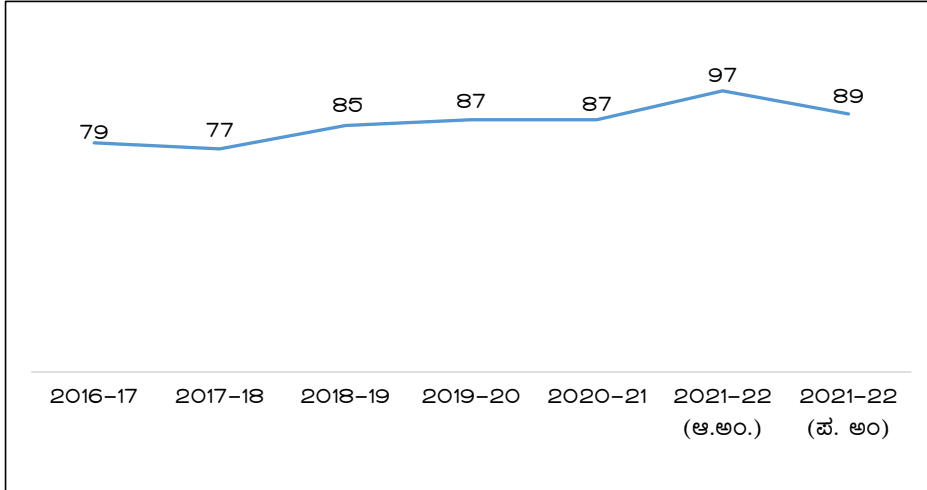
ಪಂ.ಅ - ಪರಿಷ್ಕೃತ ಅಂದಾಜು, ಆ.ಅಂ - ಆಯವ್ಯಯ ಅಂದಾಜು

ಮೂಲಗಳು: 2022-23 ರ ರಾಜಸ್ವ ಮತ್ತು ಇತರೆ ಜಮೆ ಅಂದಾಜು ವಿವರಗಳು, ಆರ್ಥಿಕ ಇಲಾಖೆ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ ಬ್ರಾಕೆಟ್‌ನಲ್ಲಿರುವ ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳು ಒಟ್ಟು ಆದಾಯದ ರಸೀದಿಗಳಿಗೆ ಶೇಕಡವಾರು ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ

2.5.3.4 ಬದ್ಧತಾ ವೆಚ್ಚ

ಸರ್ಕಾರದ ವೆಚ್ಚದ ಬಹುತೇಕಭಾಗವು ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಪ್ರತಿ ವರ್ಷವು ವೆಚ್ಚದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯು ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಒಟ್ಟು ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ಬದ್ಧತಾ ವೆಚ್ಚಗಳ ಪಾಲು ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುವುದೇ ಪ್ರಮುಖ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಪುನರುಜ್ಜೀವನಗೊಳಿಸಲು ವಿತ್ತೀಯ ಲಭ್ಯತೆಯ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಒಂದು ಪ್ರಮುಖ ಸೂಚಕವೆಂದರೆ ಬದ್ಧತೆಯಿಲ್ಲದ ಜಮೆಗಳಲ್ಲಿನ ಬದ್ಧತಾ ವೆಚ್ಚಗಳ ಪಾಲನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಚಿತ್ರ 2.7 ರಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಬದ್ಧತಾ ವೆಚ್ಚವು ಸಂಬಳ, ಪಿಂಚಣಿ, ಬಡ್ಡಿ, ಸಹಾಯಧನ, ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ವೆಚ್ಚಗಳು, ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಮತ್ತು ನಗರ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ವರ್ಗಾವಣೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಬದ್ಧತಾ ವೆಚ್ಚದ ಹೆಚ್ಚಳವು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ಸಂಪನ್ಮೂಲವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುವ ನಿರೀಕ್ಷೆಯಿದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ, ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಬದ್ಧತಾ ವೆಚ್ಚವು ಒಟ್ಟು ಬದ್ಧತೆಯಿಲ್ಲದ ರಾಜಸ್ವ ಜಮೆಗಳಲ್ಲಿ ಶೇ. 89 ರಷ್ಟಿದ್ದು, 2021-22ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಪರಿಷ್ಕೃತ ಅಂದಾಜಿನ ಪ್ರಕಾರ ಒಟ್ಟು ರಾಜಸ್ವ ಸ್ವೀಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ಇಡಿಗಂಟನ ಅನುದಾನದ ಹೊರತು ಪಡಿಸಿರುತ್ತದೆ. ವಿತ್ತೀಯ ಹೊಣೆಗಾರಿಕಾ ಶಾಸನ (ಎಫ್‌ಆರ್‌ಎ)ಗಳನ್ವಯ ಗುರಿಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯದ ಬಾಕಿ ಇರುವ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಗಳನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಲು, ಬದ್ಧತಾ ವೆಚ್ಚದ ಪಾಲನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುವುದು ಅತ್ಯಂತ ಮುಖ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಚಿತ್ರ. 2.7 : ಬದ್ಧತಾವಿಲ್ಲದ ರಾಜಸ್ವ ಜಮೆಗಳಿಗೆ ಬದ್ಧತಾ ವೆಚ್ಚದ ಅನುಪಾತ

ಮೂಲ: ಆರ್ಥಿಕ ಸಮೀಕ್ಷೆ 2020-21 ಮತ್ತು 2021-22; ಯೋಜನಾ ಇಲಾಖೆ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ (ii) ಮಧ್ಯಮಾವಧಿ ವಿತ್ತೀಯ ಯೋಜನೆಗಳು (2022-26), ಆರ್ಥಿಕ ಇಲಾಖೆ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ.

2.5.3.5 ವೆಚ್ಚದ ಆರ್ಥಿಕ ವರ್ಗೀಕರಣ

ಆಯವ್ಯಯ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಗಳ ಒಟ್ಟಾರೆ ಆರ್ಥಿಕ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಅರ್ಥೈಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸರ್ಕಾರಿ ವೆಚ್ಚಗಳನ್ನು ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕ ವರ್ಗೀಕರಣದ ಜೊತೆಗೆ ವಿವಿಧ ಆರ್ಥಿಕ ವರ್ಗಗಳಾಗಿ ವರ್ಗೀಕರಿಸಲಾಗಿದೆ, ಒಟ್ಟು ವೆಚ್ಚಗಳನ್ನು ಮೂರು ವಿಶಾಲ ಉಪಶೀರ್ಷಿಕೆಗಳಾಗಿ ಅಂತಿಮ ಹಂಚಿಕೆ, ವರ್ಗಾವಣೆ ಪಾವತಿಗಳು ಮತ್ತು ಹಣಕಾಸು ಹೂಡಿಕೆಗಳು ಮತ್ತು ಸಾಲಗಳನ್ನಾಗಿ ವಿಭಜಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಕೆ ಮತ್ತು ಬಂಡವಾಳ ವೆಚ್ಚಗಳನ್ನು ವಿಶಾಲವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ, ಕಳೆದ ಮೂರು ವರ್ಷಗಳ, ಮೂರು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿನ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳನ್ನು ಕೋಷ್ಟಕ 2.11 ರಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಇಂತಹ ವರ್ಗೀಕರಣವು ಆಯಾ ಸರ್ಕಾರಗಳು ನಿಗದಿಪಡಿಸಿದಂತೆ ಮಧ್ಯಮ-ಅವಧಿಯ ಸಮಗ್ರ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಗುರಿಗಳಿಗೆ ಹಣಕಾಸಿನ ನೀತಿಯ ಚೌಕಟ್ಟನ್ನು ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಉಪಯುಕ್ತವಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 2.11 ರಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿರುವಂತೆ 2022-23 (ಆ.ಅಂ)ನಲ್ಲಿ ಆರ್ಥಿಕತೆಯನ್ನು ಪುನಶ್ಚೇತನಗೊಳಿಸಲು ರಾಜ್ಯವು ಬಂಡವಾಳ ವೆಚ್ಚಗಳ ಮೇಲೆ ಗಮನವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿದೆ. ರಾಜ್ಯವು ಇನ್ನೂ ದೊಡ್ಡ ಬಂಡವಾಳ ರಚನೆಯನ್ನು ಗುರಿಯಾಗಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯದ ಆರ್ಥಿಕತೆಯ ಚೇತರಿಕೆಗೆ ಉತ್ತಮವಾಗಿದೆ. ಪ್ರಸಕ್ತ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ

ಹಂಚಿಕೆಯ ವಿಷಯದಲ್ಲ, ಬಳಕೆಯ ವೆಚ್ಚವು ಒಟ್ಟು ವೆಚ್ಚದ ಸುಮಾರು ಶೇ. 22.22ರಷ್ಟಿದ್ದು, ಬಡ್ಡಿ ಪಾವತಿಗಳು ಮತ್ತು ಸಹಾಯಧನಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುವ ವರ್ಗಾವಣೆ ಪಾವತಿಗಳ ಪಾಲು ಪ್ರಸಕ್ತ ವರ್ಷದಲ್ಲ ಶೇ. 54.53 ರಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚುವ ನಿರೀಕ್ಷೆಯಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಇನ್ನೊಂದು ವಾಸ್ತವಾಂಶವೆಂದರೆ ಸ್ಥಿರ ಆಸ್ತಿಯ ಸ್ವಾಧೀನವು 2022-23ರ ಆಯವ್ಯಯ ಅಂದಾಜಿನಲ್ಲ ಶೇ.28.57 ರಷ್ಟು ಇಳಿಕೆಯಾಗುವ ನಿರೀಕ್ಷೆಯಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 2.11: ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದ 2021-22ನೇ ಸಾಲಿನ ಆಯವ್ಯಯದಲ್ಲ ವೆಚ್ಚದ ಆರ್ಥಿಕ ವರ್ಗೀಕರಣ

(ರೂ. ಕೋಟಿಗಳಲ್ಲಿ)

ಕ್ರ. ಸಂ.	ವಿವರ	2020-21 (ಲೆಕ್ಕ)	2021-22 (ಪ.ಅಂ)	2022-23 (ಆ.ಅಂ)	ಶೇ.ವಾರು ವ್ಯತ್ಯಾಸ (2022-23 ರಲ್ಲಿ 2021-22 ಕ್ಕಿಂತ)
1	ಅಂತಿಮ ವೆಚ್ಚ	82040.35	95905.92	99126.68	3.36
(a)	ಸರ್ಕಾರದ ಬಳಕೆ ವೆಚ್ಚ	42910.72	53085.95	54473.07	2.61
(b)	ಒಟ್ಟು ಬಂಡವಾಳ ಸೃಜನೆ	39129.95	42819.62	44653.36	4.28
(c)	ನಿಗದಿತ ಆಸ್ತಿಗಳ ಸ್ವಾಧೀನತೆ	-0.32	0.35	0.25	-28.57
2	ಉಳಿದ ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಸಂದಾಯಗಳ ವರ್ಗಾವಣೆ	119353.30	124720.76	131228.73	5.22
(a)	ಪ್ರಸ್ತುತ ವರ್ಗಾವಣೆಗಳು *	118139.85	123299.47	129245.05	4.82
(b)	ಬಂಡವಾಳ ವರ್ಗಾವಣೆಗಳು	1213.45	1421.29	1983.68	39.57
3	ಉಳಿದ ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಹಣಕಾಸಿನ ಹೊಣೆಗಳು ಮತ್ತು ಸಾಲಗಳು	19007.25	10875.44	14783.22	35.93
	ಒಟ್ಟಾರೆ ವೆಚ್ಚಗಳು (1+2+3)	220401.22	231501.77	245138.38	5.89

ಪಂ.ಅ - ಪರಿಷ್ಕೃತ ಅಂದಾಜು, ಆ.ಅಂ - ಆಯವ್ಯಯ ಅಂದಾಜು

* ಬಡ್ಡಿ ಹಾಗೂ ಸಹಾಯಧನ ಸೇರಿರುತ್ತದೆ.

ಮೂಲ: ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರದ ಆಯವ್ಯಯ ಆರ್ಥಿಕ-ಉದ್ದೇಶಿತ ವರ್ಗೀಕರಣವರದಿ 2021-22, ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಖ್ಯಿಕ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ.

2.5.4 ಏಪ್ರಿಲ್-ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ 2022 ರ ಜಮೆಗಳು ಮತ್ತು ವೆಚ್ಚಗಳಲ್ಲಿನ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳ ವಿಮರ್ಶೆ

ಈ ಭಾಗವು ಪ್ರಸಕ್ತ ಹಣಕಾಸು ವರ್ಷದ ಏಪ್ರಿಲ್ ನಿಂದ ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ ವರೆಗಿನ ರಾಜ್ಯದ ವಿತ್ತೀಯ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುತ್ತದೆ. 2022-23ರ ಮೊದಲ ಆರು ತಿಂಗಳು ರಾಜ್ಯದ ಆರ್ಥಿಕ ಕಾರ್ಯಕ್ಷಮತೆಯ ಸಾರಾಂಶವನ್ನು 2022-23ರ ಆಯವ್ಯಯ ಅಂದಾಜುಗಳೊಂದಿಗೆ ಮತ್ತು ಹಿಂದಿನ ವರ್ಷದ 2021-22ರ ಅನುಗುಣವಾದ ಅವಧಿಯೊಂದಿಗೆ ಹೋಲಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ, ಇದನ್ನು ಕೋಷ್ಟಕ 2.12 ರಲ್ಲಿ ಸಂಕ್ಷೇಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದಲ್ಲದೆ, ಸ್ವಂತ ತೆರಿಗೆ ಆದಾಯದ ವಿವಿಧ ಘಟಕಗಳನ್ನು ಹೋಲಿಸಲಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಅದೇ ವಿಷಯವನ್ನು ಕೋಷ್ಟಕ 2.13 ರಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

2022-23ನೇ ಸಾಲಿನ ಹಣಕಾಸು ವರ್ಷದ ಮೊದಲ ಆರು ತಿಂಗಳ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಏಪ್ರಿಲ್‌ನಿಂದ ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ 2022ರ ವರೆಗಿನ ರಾಜ್ಯದ ಒಟ್ಟು ರಾಜಸ್ವ ಜಮೆಯಲ್ಲಿ ರೂ. 100330.00 ಕೋಟಿಗಳು. ರಾಜ್ಯವು ಮೊದಲ ಆರು ತಿಂಗಳೊಳಗೆ 2022-23ರ ರಾಜಸ್ವ ಜಮೆಗಳ ಗುರಿಯಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯವು ಶೇ. 52.84 ರಷ್ಟು ಸಾಧಿಸಿದೆ. ಈ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ರಾಜಸ್ವ ಜಮೆಗಳ ಸಂಗ್ರಹವು ಶೇ.53.16 ರಷ್ಟಿತ್ತು. ಈ ಆದಾಯದ ಜಮೆಗಳು ರಾಜ್ಯದ ಸ್ವಂತ ತೆರಿಗೆ ರಾಜಸ್ವವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದ್ದು, ಸದರಿ ರಾಜ್ಯದ ಸ್ವಂತ ತೆರಿಗೆಯ ರಾಜಸ್ವವು ರೂ. 75368.00 ಕೋಟಿ, ರಾಜ್ಯದ ತೆರಿಗೆ ರಹಿತ ರಾಜಸ್ವವು ರೂ. 5724.00 ಕೋಟಿಗಳು. ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ಪಾಲುಗಳು ರೂ. 13717.00 ಕೋಟಿ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ಸಹಾಯಧನವು ರೂ. 5521.00 ಕೋಟಿಗಳನ್ನು ರಾಜಸ್ವ ಜಮೆಯು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಘಟಕದ ಪ್ರಕಾರ ಸರ್ಕಾರವು 2022-23ರ ಆಯವ್ಯಯ ಅಂದಾಜುಗಳ ಏಪ್ರಿಲ್ ನಿಂದ ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ 2022 ರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಶೇ. 57.15 ರಷ್ಟು ಸ್ವಂತ ತೆರಿಗೆ ಆದಾಯವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದೆ. ಇದು 2021-22 ರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಶೇ. 53.35 ರಷ್ಟಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ, ವಿತ್ತೀಯ ವರ್ಷದ ಮೊದಲ ಆರು ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ತೆರಿಗೆಯೇತರ ರಾಜಸ್ವ ಸಂಗ್ರಹವು ಆಯವ್ಯಯ ಅಂದಾಜುಗಳ

ಶೇ. 52.32 ರಷ್ಟನ್ನು ತಲುಪಿದ್ದು, ಹಿಂದಿನ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಶೇ.17.06 ರಷ್ಟು ಬೆಳವಣಿಗೆಯಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನು 2021 ರ ಅನುಗುಣವಾದ ಅವಧಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ 2022 ರ ಏಪ್ರಿಲ್-ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಶೇ. 44.58 ರಷ್ಟು ಏರಿಕೆಯಾಗಿದೆ. 2021ನೇ ಸಾಲಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಏಪ್ರಿಲ್ ನಿಂದ ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ 2022 ರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿನ ಸ್ವಂತ ತೆರಿಗೆ ಆದಾಯ ಮತ್ತು ಸ್ವಂತ ತೆರಿಗೆಯೇತರ ಆದಾಯವು ಆರ್ಥಿಕತೆಯ ಚೇತರಿಕೆಯ ಹಾದಿಯಲ್ಲದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ.

ರಾಜ್ಯದ ಸ್ವಂತ ತೆರಿಗೆ ಆದಾಯವು ನಾಲ್ಕು ಪ್ರಮುಖ ರಾಜ್ಯ ತೆರಿಗೆಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ವಾಣಿಜ್ಯ ತೆರಿಗೆಗಳು, ಅಬಕಾರಿ, ಮೋಟಾರು ವಾಹನ ತೆರಿಗೆಗಳು ಮತ್ತು ನೋಂದಣಿ ಮುದ್ರಾಂಕಗಳ ಮೇಲಿನ ತೆರಿಗೆಗಳು. ಸ್ವಂತ ತೆರಿಗೆ ಆದಾಯದ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣವು ವಾಣಿಜ್ಯ ತೆರಿಗೆ ಸಂಗ್ರಹದಿಂದ ಬರುತ್ತಿದೆ. ಏಪ್ರಿಲ್ - ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ 2022ರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾದ ರೂ. 75368.00 ಒಟ್ಟು ಸ್ವಂತ ತೆರಿಗೆ ಆದಾಯದಲ್ಲ ರೂ.75368.00 ಕೋಟಿಗಳಲ್ಲಿ, ವಾಣಿಜ್ಯ ತೆರಿಗೆಗಳಿಂದ ರೂ.47568.00 ಕೋಟಿಗಳು ಸಂಗ್ರಹವಾಗಿರುತ್ತದೆ. 2022-23ರ ಮೊದಲ ಆರು ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ವಾಣಿಜ್ಯ ತೆರಿಗೆಗಳಿಂದ ಸಂಗ್ರಹವಾದ ಆದಾಯವು ಆಯವ್ಯಯ ಅಂದಾಜಿನ ಶೇ. 62 ರಷ್ಟನ್ನು ತಲುಪಿದ್ದು, ಇದು 2021-22ರಲ್ಲಿನ ಸಾಧನೆಗಿಂತ ಶೇ. 6.1 ರಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಳವಾಗಿದೆ. 2022-23ರ ಮೊದಲ ಆರು ತಿಂಗಳ ರಾಜ್ಯ ಅಬಕಾರಿ ಸಂಗ್ರಹಗಳು ರೂ.14711.00 ಕೋಟಿಗಳಾಗಿದ್ದು, ಇದು 2021-22ರಲ್ಲಿನ ಸಾಧನೆಗಿಂತ ಶೇ.18.7 ರಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಳದೊಂದಿಗೆ 2022-23ರ ಆರ್ಥಿಕ ವರ್ಷದ ಆಯವ್ಯಯ ಅಂದಾಜಿನ ಶೇ. 51 ರಷ್ಟಾಗಿದೆ. ಏಪ್ರಿಲ್-ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ 2022 ರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಮೋಟಾರು ವಾಹನಗಳ ತೆರಿಗೆಗಳು ರೂ.4479.00 ಕೋಟಿಗಳಾಗಿದ್ದು, ಇದು 2022-23ರ ಆಯವ್ಯಯ ಅಂದಾಜುಗಳ ಶೇ. 56 ರಷ್ಟಾಗಿದೆ. 2021-22ರ ಅವಧಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಮೋಟಾರು ವಾಹನಗಳ ಸಂಗ್ರಹಗಳಲ್ಲಿ ಶೇ.58 ರಷ್ಟು ಏರಿಕೆ ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. 2022-23ರ ಮೊದಲ ಆರು ತಿಂಗಳ ನೋಂದಣಿ ಮತ್ತು ಮುದ್ರಾಂಕಗಳಡಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾದ ಆದಾಯವು ರೂ. 8229.00 ಕೋಟಿಗಳಷ್ಟಿದ್ದು, ಇದು ಆಯವ್ಯಯ ಅಂದಾಜಿನ ಶೇ. 55.00 ರಷ್ಟಿದ್ದು, ಇದು 2021-22ರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿನ ಸಾಧನೆಗಿಂತ ಶೇ. 38.5 ರಷ್ಟು ಸುಧಾರಣೆಯಾಗಿದೆ.

ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ಆಯವ್ಯಯ ಅಂದಾಜುಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ 2022-23ರ ಮೊದಲ ಆರು ತಿಂಗಳಲ್ಲಿನ ರಾಜಸ್ವ ಮತ್ತು ಬಂಡವಾಳ ವೆಚ್ಚಗಳ ಪಾಲು 2021-22ರ ಮೊದಲ ಎಂಟು ತಿಂಗಳ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿನ ವೆಚ್ಚಕ್ಕಿಂತ ಶೇ.7.38 ರಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ಇದು ಆರ್ಥಿಕತೆಯಲ್ಲಿ ಅಗತ್ಯವಿರುವ ವಲಯಗಳಿಗೆ ನಿಧಿಯ ಸುಗಮ ಹರಿವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಏಪ್ರಿಲ್-ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ 2022 ರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಆಯವ್ಯಯ ಅಂದಾಜುಗಳ ಶೇ. 42.43 ರಷ್ಟು ರಾಜಸ್ವ ವೆಚ್ಚ ಮಾಡಲಾಗಿದ್ದು, ಇದು 2021 ರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿನ ರಾಜಸ್ವ ವೆಚ್ಚಕ್ಕಿಂತ ಶೇ.8.86 ರಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ, ಸದರಿ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಅಂದಾಜು ಮಾಡಲಾದ 2022-23ರ ಬಂಡವಾಳ ವೆಚ್ಚದ ಶೇ. 32.68 ಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದೆ.

ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ, 2022-23ಕ್ಕೆ ಅಂದಾಜು ಮಾಡಲಾದ ಒಟ್ಟು ವೆಚ್ಚದ ಶೇ.39.73 ರಷ್ಟನ್ನು ಏಪ್ರಿಲ್-ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ 2022 ರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ವೆಚ್ಚ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಇದು 2021-22ರಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಒಟ್ಟು ವೆಚ್ಚಕ್ಕಿಂತ ಶೇ. 9.18 ರಷ್ಟು ಸುಧಾರಣೆಯಾಗಿದ್ದು, ಅಧಿಕ ರಾಜಸ್ವ ಕ್ರೋಢೀಕರಣದಿಂದ ಇದು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತೋರುತ್ತದೆ. ಏಪ್ರಿಲ್-ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ 2022 ರಲ್ಲಿನ ಒಟ್ಟು ಜಮೆಗಳು ಆಯವ್ಯಯ ಅಂದಾಜಿನ ಶೇ.52.88 ರಷ್ಟಾಗಿದ್ದು, ಇದು 2021-22 ಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಶೇ. 9.67 ರಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಳವಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ, 2022-23ರ ಮೊದಲ ಆರು ತಿಂಗಳ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿನ ಆದಾಯದ ಸಂಗ್ರಹಣೆ ಮತ್ತು ವೆಚ್ಚಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ 2022-23ರ ರಾಜ್ಯದ ಹಣಕಾಸಿನ ನಿರ್ವಹಣೆಯು ತೃಪ್ತಿಕರವಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ : 2.12 ಏಪ್ರಿಲ್-2021ರ ಜಮೆಗಳು ಮತ್ತು ವೆಚ್ಚಗಳು

(ರೂ. ಕೋಟಿಗಳಲ್ಲಿ)

ಕ್ರ. ಸಂ	ವಿವರಗಳು	2022-23 (ಆ.ಅಂ)	ಏಪ್ರಿಲ್- ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ 2022-23	ಆ.ಅಂ ಸಾಧನೆಯ ಶೇಕಡವಾರು ಪ್ರಮಾಣ 2022-23	ಏಪ್ರಿಲ್-ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಶೇಕಡವಾರು ಪ್ರಮಾಣ 2021-22	ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಳದ ಶೇಕಡವಾರು ಪ್ರಮಾಣ
I	ಆದಾಯ ರಸೀದಿಗಳು	189888.00	100330.00	52.84	53.16	9.56
(i)	ಸ್ವಂತ ತೆರಿಗೆ ಆದಾಯ*	131883.00	75368.00	57.15	53.35	13.75

ಕ್ರ. ಸಂ	ವಿವರಗಳು	2022-23 (ಆ.ಅಂ)	ಏಪ್ರಿಲ್- ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ 2022-23	ಆ.ಅಂ ಸಾಧನೆಯ ಶೇಕಡವಾರು ಪ್ರಮಾಣ 2022-23	ಏಪ್ರಿಲ್-ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಶೇಕಡವಾರು ಪ್ರಮಾಣ 2021-22	ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಳದ ಶೇಕಡವಾರು ಪ್ರಮಾಣ
(ii)	ಸ್ವಂತ ತೆರಿಗೆಯೇತರ ಆದಾಯ	10941.00	5724.00	52.32	59.22	17.06
(iii)	ಕೇಂದ್ರದಿಂದ ವಿಕೇಂದ್ರೀಕರಣ	29783.00	13717.00	46.06	39.09	44.58
(iv)	ಜಿಎಂ ಮತ್ತು ಕೊಡುಗೆಗಳು	17281.00	5521.00	31.95	70.39	-49.52
II	ಬಂಡವಾಳ ರಸೀದಿಗಳು (ಸಾಲ ರಹಿತ)	89.00	127.00	142.04	19.68	393.13
(i)	ಸಾಲಗಳು ಮತ್ತು ಮುಂಗಡಗಳ ವಸೂಲಾತಿ	71.00	127.00	178.24	33.64	316.4
(ii)	ಇತರ ಸಾಲ-ರಹಿತ ಬಂಡವಾಳ ರಸೀದಿಗಳು	18.00		-1.54	-12.03	94.25
III	ಒಟ್ಟು ರಸೀದಿಗಳು (I+II)	189977.00	100457.00	52.88	53.13	9.67
	ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಾಲ	72000.00	3153.00	4.38	1.31	237.65
	ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಾಲ ಸೇರಿದಂತೆ ಒಟ್ಟು ರಸೀದಿಗಳು	261977.00	103610.00	39.55	37.96	11.97
IV	ಆದಾಯ ವೆಚ್ಚ	204587.00	86798.00	42.43	42.55	8.86
(i)	4 ರಲ್ಲ ಬಡ್ಡಿ ಪಾವತಿಗಳು	29395.00	12685.00	43.15	40.87	14.27
V	ಬಂಡವಾಳ ವೆಚ್ಚ	46955.00	155344.00	32.68	34.78	-0.26
(i)	5 ರಲ್ಲ ಸಾಲಗಳು ಮತ್ತು ಮುಂಗಡಗಳನ್ನು ವಿತರಿಸಲಾಗಿದೆ	3382.00	831.00	24.57	49.58	-41.78
VI	ಒಟ್ಟು ವೆಚ್ಚ (IV+V)	251541.00	102143.00	40.61	41.06	7.38
	ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಾಲ	14179.00	3421.00	24.13	10.78	117.88
	ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಾಲ ಸೇರಿದಂತೆ ಒಟ್ಟು ವೆಚ್ಚ	265720.00	105563.00	39.73	39.27	9.18

* ಸ್ವಂತ ತೆರಿಗೆ ಆದಾಯವು ಜಿಎಸ್‌ಟಿ ಪರಿಹಾರವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ.
ಮೂಲ: ಹಣಕಾಸು ಇಲಾಖೆ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ

ಕೋಷ್ಟಕ 2.13: ಏಪ್ರಿಲ್-ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ 2021 ರಲ್ಲ ರಾಜ್ಯದ ಸ್ವಂತ ತೆರಿಗೆ ಆದಾಯ (ರೂ. ಕೋಟಿಗಳಲ್ಲಿ)

ವಿವರಗಳು	2022-23 (ಆ.ಅಂ)	ಏಪ್ರಿಲ್- ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ 2022	% ಆ.ಅಂ 2022-23	ಏಪ್ರಿಲ್- ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ 2021	% (ಆ.ಅಂ) 2021-22	ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಶೇಕಡವಾರು ಪ್ರಮಾಣ
ವಾಣಿಜ್ಯ ತೆರಿಗೆಗಳು*	77010.00	47568.00	62	44827.00	59	6.1
ರಾಜ್ಯ ಅಬಕಾರಿ	29000.00	14711.00	51	12396.00	50	18.7
ಒಗಿ ತೆರಿಗೆಗಳು	8007.00	4479.00	56	2836.00	38	58.0

ವಿವರಗಳು	2022-23 (ಆ.ಅಂ)	ಏಪ್ರಿಲ್- ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ 2022	% ಆ.ಅಂ 2022-23	ಏಪ್ರಿಲ್- ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ 2021	% (ಆ.ಅಂ) 2021-22	ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಶೇಕಡವಾರು ಪ್ರಮಾಣ
ಸ್ಟಾಂಪ್ ಮತ್ತು ರೆಗ್ ಶುಲ್ಕಗಳು	15000.00	8229.00	55	5942.00	47	38.5
ಇತರರು	2866.00	380.00	13	257.00	9	48.2
ಒಟ್ಟು (ಸ್ವಂತ ತೆರಿಗೆ ಆದಾಯ)	131883.00	75368.00	57	66257.00	53	13.8

ಮೂಲ: ಹಣಕಾಸು ಇಲಾಖೆ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ

2.6 ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಬಂಡವಾಳ ರಚನೆ

ಆಸ್ತಿಗಳ ಮೌಲ್ಯದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯದರವು ಕೇವಲ ಶೇ.4.28 ರಷ್ಟಿದ್ದು, ಸರ್ಕಾರವು ವಾಣಿಜ್ಯ ಉದ್ಯಮಗಳ ಹೂಡಿಕೆ ಮಾಡುವುದರೊಂದಿಗೆ ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಂಡಂತ ಒಟ್ಟು ಬಂಡವಾಳರಚನೆಯ (ಕೋಷ್ಟಕ 2.14) ಶೇ. 20 ರಷ್ಟುಕಂಡು ಬಂದಿದೆ. ಆದರೆ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ 2022-23 ರಲ್ಲಿ ವಾಣಿಜ್ಯ ಇಲಾಖೆ ಉದ್ಯಮಗಳು ಶೇ. 6.74 ರಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಿನ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ದಾಖಲಿಸಿದೆ ಹಾಗೂ ಸರ್ಕಾರದ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಶೇ. 3.67 ರಷ್ಟು ಕಂಡು ಬಂದಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 2.14: 2022-23ನೇ ಸಾಲಿನ ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರದ ಬಂಡವಾಳ ರಚನೆ

(ರೂ.ಕೋಟಿಗಳಲ್ಲಿ)

ಕ್ರ. ಸಂ	ವಿವರಣೆ	2020-21 (ಲೆಕ್ಕ)	2021-22 (ಪ. ಅಂ)	2022-23 (ಆ. ಅಂ)	ಶೇಕಡವಾರು ವ್ಯತ್ಯಾಸ (2022-23 ನಡುವೆ 2021-22)
1	ರಚನಲಾದ ಸ್ವತ್ತುಗಳ ಮೌಲ್ಯ	39129.53	42819.26	44653.36	4.28
(ಎ)	ಇಲಾಖಾವಾರು ವಾಣಿಜ್ಯ ಉದ್ಯಮಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಂತೆ	6425.00	8601.00	9180.56	6.74
(ಬಿ)	ಸರ್ಕಾರದ ಆಡಳಿತದಿಂದ	32704.53	34218.26	35472.80	3.67
2	ಮೇಲಿನ (ಎ) ಮತ್ತು (ಬಿ) ನಲ್ಲಿನ ಸ್ಟಾಕ್‌ನಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆ				
	ಒಟ್ಟಾರೆ ಬಂಡವಾಳ ರಚನೆ	39129.53	42819.62	44653.36	4.28

ಮೂಲ: ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರದ ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ಉದ್ದೇಶದ ವರ್ಗೀಕರಣ 2022-23, ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಖ್ಯಿಕ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ

ಅ) ಆಯವ್ಯಯದ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು (2020-21 ರಿಂದ 2022-23)

ರಾಜ್ಯದ ಒಟ್ಟು ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಿಂತ ನಿಧಾನಗತಿಯಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯ ಆಯವ್ಯಯದ ಗಾತ್ರವು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದೆ ಎಂದು ಕೋಷ್ಟಕ 2.15 ನಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬಹುದು. 2022-23 ನೇ ಸಾಲಿಗೆ ಆಯವ್ಯಯವು ಶೇ.14.4 ರಷ್ಟು ಚಾಲ್ತದರಗಳಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯದಾಯದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಅಂದಾಜಿಸುತ್ತದೆ, ಆಯವ್ಯಯ ಗಾತ್ರದ ಹೆಚ್ಚಳವು ಸುಮಾರು ಶೇ.4.96 ರಷ್ಟು ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಳವಾಗಿದೆ. ಪ್ರಸಕ್ತ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಆಯವ್ಯಯದ ಗಾತ್ರವು ಸುಮಾರು ರೂ. 2.66 ಲಕ್ಷ ಕೋಟಿಗಳು ಆಯವ್ಯಯ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಕೋಷ್ಟಕ 2.15 ರಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಿರುವಂತೆ, ಹೆಚ್ಚಿನ ಭಾಗವು (ಸುಮಾರು ಮೂರನೇ ಎರಡರಷ್ಟು) ರಾಜ್ಯದ ಸ್ವಂತ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳಿಂದ ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಒಟ್ಟು ಆಯವ್ಯಯದ ಗಾತ್ರದ ಸುಮಾರು ಶೇ. 66.40 ರಷ್ಟು ರಾಜ್ಯದ ಸ್ವಂತ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಕೇಂದ್ರದ ನೆರವಿನ ಪಾಲು ಇಳಿಮುಖವಾಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಎತ್ತಿ ತೋರಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಇದು 2020-21 ರಲ್ಲಿ ಶೇ. 6.93 ರಿಂದ 2021-22 (ಪ.ಅಂ) ನಲ್ಲಿ ಶೇ. 6.58 ಮತ್ತು 2022-23 (ಆ.ಅಂ) ನಲ್ಲಿ ಶೇ. 6.50ಕ್ಕೆ ಇಳಿಮುಖವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ: 2.15 ಆಯವ್ಯಯದ ಹಣಕಾಸು ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು : 2020-21 ರಿಂದ 2022-23

(ರೂ. ಕೋಟಿಗಳಲ್ಲಿ)

ವಿವರಗಳು	2020-21 (ಲೆಕ್ಕ)	2021-22 (ಪ. ಅಂ)	2022-23 (ಆ. ಅಂ)	ಶೇಕಡವಾರು ವ್ಯತ್ಯಾಸ 2022-23 ರಲ್ಲಿ (ಆಯವ್ಯಯ ಅಂದಾಜು)2021-22ಕ್ಕಿಂತ
ರಾಜ್ಯದ ಒಡತನದ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು	134330.33 (57.13)	169164.13 (66.82)	176438.44 (66.40)	4.30
ರಾಜ್ಯದ ಸಾಲ	84527.95 (5.95)	67331.82 (26.60)	72000.46 (27.10)	6.93
ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ಸಹಾಯ*	16286.66 (6.93)	16669.00 (6.58)	17281.01 (6.50)	3.67
ಒಟ್ಟು	235144.94	253164.95	265719.91	4.96

ಮೂಲ: ಆಯವ್ಯಯ ದಾಖಲೆಗಳು 2022-23, ಆರ್ಥಿಕ ಇಲಾಖೆ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ

ಟಿಪ್ಪಣಿ: ಅವರಣದಲ್ಲರುವ ಅಂಕಿಅಂಶಗಳು ಒಟ್ಟು ಶೇಕಡವಾರು ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ

* ಕೇಂದ್ರ ಪುರಸ್ಕೃತ ಯೋಜನೆಯ ಮತ್ತು ಹಣಕಾಸು ಆಯೋಗದ ಅನುದಾನಗಳ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಅನುದಾನವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ.

2020-21 ಮತ್ತು 2021-22 ರ ನಡುವೆ (1.34 ಲಕ್ಷ ಕೋಟಿಯಿಂದ 1.69 ಲಕ್ಷ ಕೋಟಿಗೆ) ರಾಜ್ಯದ ಸ್ವಂತ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳಲ್ಲಿ ತೀವ್ರ ಹೆಚ್ಚಳದೊಂದಿಗೆ ಮತ್ತು 2022-23 (ಆ.ಅಂ.) ರಲ್ಲಿ 1.76 ಲಕ್ಷ ಕೋಟಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಳದೊಂದಿಗೆ, ಕೋಷ್ಟಕ 2.16 ರಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಿರುವಂತೆ ಆಯವ್ಯಯಕ್ಕೆ ಹಣಕಾಸು ಒದಗಿಸುವ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯವು ತನ್ನ ಒಟ್ಟು ಸಾಲವನ್ನು 2021-22 ರಲ್ಲಿ ರೂ.67331.82 ಕೋಟಿಯಿಂದ 2022-23ಕ್ಕೆ ರೂ.72000.46 ಕೋಟಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿಸಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಕೇಂದ್ರದ ಅನುದಾನದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಪ ಪ್ರಮಾಣದ ಕುಸಿತ ಮತ್ತು ಸ್ವಂತ ಆದಾಯದಲ್ಲಿ ನಿರೀಕ್ಷಿತ ಹೆಚ್ಚಳದೊಂದಿಗೆ, 2022-23 ರಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯದ ಒಟ್ಟಾರೆ ಸಾಲವು ರೂ. 72000.46 ಕೋಟಿಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಆಗಬಹುದು.

ಕೋಷ್ಟಕ: 2.16 ಆಯವ್ಯಯದಲ್ಲಿ ಹಣಕಾಸಿನ ಯೋಜನೆ :2020-21 ರಿಂದ2022-23

(ರೂ. ಕೋಟಿಗಳಲ್ಲಿ)

ಕ್ರ.ಸಂ.	ವಲಯಗಳು	2020-21 (ಲೆಕ್ಕ)	2021-22 (ಪ. ಅಂ)	2022-23 (ಆ. ಅಂ)
	ರಾಜ್ಯ ಒಡತನದ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು			
1	ರಾಜ್ಯದ ಸ್ವಂತ ತೆರಿಗೆ ರಾಜಸ್ವ	110842.00	136766.00	131883.00
2	ತೆರಿಗೆಯೇತರ ರಾಜಸ್ವ	7894.00	9000.00	10941.00
3	ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ವರ್ಗಾವಣೆಗಳು	21694.00	27145.00	29783.00
4	ವಿವಿಧ ಬಂಡವಾಳ ಜಮೆಗಳು	45.23	40.00	18.00
5	ಸಾದಿಲ್ವಾರು ನಿಧಿ (ನಿವ್ವಳ)		420.00	
6	ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಲೆಕ್ಕ	-6490.38	3347.06	4397.07
7	ಆರಂಭಿಕ ಶುಲ್ಕ ಮತ್ತು ಅಪೈರು ಶುಲ್ಕ (ನಿವ್ವಳ)	75.87	-7644.04	-654.56
8	ಸಾಲಗಳು ಮತ್ತು ಮುಂಬಡಗಳು	269.87	90.84	71.40
	ಒಟ್ಟು ರಾಜ್ಯ ಒಡತನದ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು (1 ರಿಂದ 8)	134330.59	169164.86	176438.91
ಃ	ಸಾಲಗಳು			
9	ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಸಾಲಗಳು	69000.00	63100.00	67911.00
10	ಒಪ್ಪಂದದ ಸಾಲಗಳು	1413.87	2000.00	1000.10
11	ಯೋಜನೆಯೇತರ ಸಾಲಗಳು	0.04		
12	ವಿಶೇಷ ಧನ ಸಹಾಯ	305.00		
13	ಹೊರಗಿನ ಸಹಾಯಿತ ಯೋಜನೆಗಳ ಸಾಲಗಳು	13809.04	2231.82	3089.36
	ಒಟ್ಟು ಸಾಲಗಳು (9 ರಿಂದ 13)	84527.95	67331.82	72000.46
ಅ	ಕೇಂದ್ರೀಯ ಅನುದಾನಗಳು *	16286.66	16669.00	17281.01

ಕ್ರ.ಸಂ.	ವಲಯಗಳು	2020-21 (ಲೆಕ್ಕ)	2021-22 (ಪ. ಅಂ)	2022-23 (ಆ. ಅಂ)
ಆ	ಲಕ್ಷಗಳಿಂದ ಕೋಟಿಗೆ ಪರಿವರ್ತಿಸುವಾಗ ಉಂಟಾಗುವ ಪೂರ್ಣಾಂಕ ದೋಷ	-0.26	-0.73	-0.47
	ಒಟ್ಟು ಆಯವ್ಯಯ (A+B+C+D)	235144.94	253164.95	265719.91

ಮೂಲ: ಆಯವ್ಯಯ ದಾಖಲೆಗಳು 2022-23 ಆರ್ಥಿಕ ಇಲಾಖೆ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ

* ಕೇಂದ್ರ ಪುರಸ್ಕೃತ ಯೋಜನೆಗಳ ಅನುದಾನ ಮತ್ತು ಹಣಕಾಸು ಆಯೋಗದ ಅನುದಾನಗಳ ಅಡಿಯಲ್ಲಿನ ಅನುದಾನವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ.

ಎ) ಆಯವ್ಯಯದ ಅಂತರ್-ವಲಯಗಳ ಅನುದಾನಗಳು (2020-21 ರಿಂದ 2022-23)

ರಾಜ್ಯದ ವೆಚ್ಚದ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಗಳು ಅಗತ್ಯ ಹಾಗೂ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಆದ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿರುತ್ತವೆ. 2022-23 ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ, ಆರ್ಥಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಚೇತರಿಕೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ, ಕರ್ನಾಟಕವು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಮತ್ತು ಉದ್ಯೋಗಾವಕಾಶಗಳನ್ನು ಪುನರುಜ್ಜೀವನಗೊಳಿಸಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡುವ ಆರ್ಥಿಕ ವಲಯಗಳಿಗೆ ಮರು ಆದ್ಯತೆ ನೀಡಿದೆ. ಈ ವರ್ಷದ ಆಯವ್ಯಯದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯವು ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸಿದ ಕೆಲವು ನಿರ್ಣಾಯಕ ವಲಯಗಳು ನೀರಾವರಿ, ನೀರು ಸರಬರಾಜು, ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ, ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ, ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ, ಇತರೆ ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳು ಮತ್ತು ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ, ಕಾರ್ಮಿಕ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಮಿಕ ಕಲ್ಯಾಣ, (ಕೋಷ್ಟಕ 2.17). ಈ ಎಲ್ಲಾ ವೆಚ್ಚಗಳು ರಾಜ್ಯದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಗುರಿಗಳ (ಸುಅಗು) ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಆದ್ಯತೆಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಗುರಿಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸುವಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯದ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸಬೇಕು.

ಕೋಷ್ಟಕ 2.17: ಪ್ರಮುಖ ವಲಯಗಳಿಗೆ ಯೋಜನಾ ಹಂಚಿಕೆ

(ರೂ. ಕೋಟಿಗಳಲ್ಲಿ)

ಕ್ರ. ಸಂ	ವಲಯ	2020-21 (ಲೆಕ್ಕ)	2021-22 (ಪ. ಅಂ)	2022-2023 (ಆ. ಅಂ)	ಶೇಕಡವಾರು ವ್ಯತ್ಯಾಸ 2022-23(ಆ. ಅಂ) ರಲ್ಲಿ 2021-22 (ಪ.ಅಂ) ಕ್ಕಿಂತ
I	ಆರ್ಥಿಕ ಸೇವೆಗಳು				
1	ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಲಯಗಳು (ಸಹಕಾರ ಸಂಘ ಸೇರಿದಂತೆ)	18988.69	17817.91	20531.70	15.23
2	ಗ್ರಾಮೀಣಾಭಿವೃದ್ಧಿ	9144.02	9159.98	9202.05	0.46
3	ವಿಶೇಷ ಪ್ರದೇಶಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು	159.69	218.65	215.01	-1.66
4	ನೀರಾವರಿ ಮತ್ತು ಪ್ರವಾಹ ನಿಯಂತ್ರಣ	20618.09	18591.07	20875.71	12.29
5	ಇಂಧನ	14277.18	12197.54	12002.20	-1.60
6	ಕೈಗಾರಿಕೆ ಮತ್ತು ಖನಿಜಗಳು	2216.64	1585.96	1636.94	3.21
7	ಸಾರಿಗೆ ವಲಯ	15561.92	12281.69	12104.61	-1.44
8	ವಿಜ್ಞಾನ, ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಪರಿಸರ	58.23	35.02	35.30	0.82
9	ಸಾಮಾನ್ಯ ಆರ್ಥಿಕ ಸೇವೆಗಳು	5257.25	3807.20	4524.57	18.84
	ಒಟ್ಟು - I: ಆರ್ಥಿಕ ಸೇವೆಗಳು	86281.70	75695.03	81128.09	7.18
II.	ಸಾಮಾಜಿಕ ಸೇವೆಗಳು				
10	ಶಿಕ್ಷಣ, ಕ್ರೀಡೆ, ಕಲೆ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ	25483.39	29607.13	32018.21	8.14
11	ಆರೋಗ್ಯ	11867.91	14631.84	14368.44	-1.80
12a	(ಎ) ನೀರು ಸರಬರಾಜು	4707.46	7007.44	7053.20	0.65
12b	(ಬಿ) ವಸತಿ	2363.48	3141.65	3659.48	16.48
12c	(ಸಿ) ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ	5547.20	5278.34	5684.96	7.70

ಕ್ರ. ಸಂ	ವಲಯ	2020-21 (ಲೆಕ್ಕ)	2021-22 (ಪ. ಅಂ)	2022-2023 (ಆ. ಅಂ)	ಶೇಕಡವಾರು ವ್ಯತ್ಯಾಸ 2022-23(ಆ. ಅಂ) ರಲ್ಲಿ 2021-22 (ಪ.ಅಂ) ಕ್ಕಿಂತ
13	ವಾರ್ತಾ ಮತ್ತು ಪ್ರಚಾರ	200.39	227.72	210.37	-7.62
14	ಪ.ಜಾತಿ, ಪ.ಪಂ. ಹಾಗೂ ಇತರೆ ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳ ಮತ್ತು ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಕಲ್ಯಾಣ	7456.59	8596.26	9180.25	6.79
15	ಕಾರ್ಮಿಕ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಮಿಕರ ಕಲ್ಯಾಣ	586.71	1172.36	754.79	-35.62
16	ಸಾಮಾಜಿಕ ಭದ್ರತೆ ಮತ್ತು ಕಲ್ಯಾಣ (ಪೌಷ್ಟಿಕಾಂಶ ಸೇರಿದಂತೆ)	12356.43	12394.19	14376.03	15.99
17	ನೈಸರ್ಗಿಕ ವಿಕೋಪಗಳಿಗೆ ಪರಿಹಾರ	2315.81	2848.29	1151.78	-59.56
18	ಇತರೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸೇವೆಗಳು	340.55	304.16	300.82	-1.10
19	ಸಚಿವಾಲಯ - ಸಾಮಾಜಿಕ ಸೇವೆಗಳ	47.11	55.03	56.22	2.17
	ಒಟ್ಟು - II: ಸಾಮಾಜಿಕ ಸೇವೆಗಳು	73273.01	85264.41	88814.53	4.16
III.	ಸಾಮಾನ್ಯ ಸೇವೆಗಳು	56224.22	67932.75	72166.17	6.23
IV	ಸಹಾಯಾನುದಾನಗಳು ಮತ್ತು ಅಂಶದಾನಗಳು	5681.04	6404.27	6050.54	-5.52
V	ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಋಣ	11015.81	14564.78	14178.70	-2.65
VI	ಸಾಲ ಮತ್ತು ಮುಂಗಡಗಳು	2669.16	2883.71	3381.88	17.28
VII	ಸಾದಿಲ್ವಾರು ನಿಧಿಗೆ ವರ್ಗಾವಣೆ		420.00		
	ರಾಜ್ಯ ಆಯವ್ಯಯದ ಒಟ್ಟು ಮೊತ್ತ	235144.94	253164.95	265719.92	5.13

ಮೂಲ: ವಾರ್ಷಿಕವಿತ್ತ ನಿರೂಪಣೆ 2022-23, ಹಣಕಾಸು ಇಲಾಖೆ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ.

2.7 2022-23 ನೇ ಸಾಲಿನ ಆಯವ್ಯಯದ ಯೋಜನೆಗಳು

ರಾಜ್ಯದ ಪ್ರದೇಶಗಳು, ವಲಯಗಳು, ವಿಭಾಗಗಳು ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಲು ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ವಿವಿಧ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಿದೆ. ಆದಾಗ್ಯೂ, ಹೆಚ್ಚಿನ ಯೋಜನೆಗಳು ಯೋಜನೆಯ ಉದ್ದೇಶಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದ ನಂತರವೂ ಅವು ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತವೆ. ಹೀಗಾಗಿ ರಾಜ್ಯದ ವಿತ್ತೀಯ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳ ಮೇಲೆ ನಿರಂತರ ಒತ್ತಡವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ಗಣನೀಯ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಕೆಲವು ಉದಯೋನ್ಮುಖ ಸವಾಲುಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಲು ರಾಜ್ಯದ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಮಿತಿಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ಕೋಷ್ಟಕ 2.18 ರಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬಹುದು, ಪ್ರಸ್ತುತ ಸುಮಾರು 1856 ಯೋಜನೆಗಳಿವೆ. ಅದರೊಳಗೆ ಶೇ. 50 ರಷ್ಟು ಯೋಜನೆಗಳು 10 ಕೋಟಿಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಇರುವ ಅನುದಾನಗಳು. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಿತರಣಾ ಕಾರ್ಯವಿಧಾನವನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಲು ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯದ ಇತರ ತುರ್ತು ಅಗತ್ಯಗಳಿಗಾಗಿ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು, ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಸಮೀಕರಣಗೊಳಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಯೋಜನೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಗಣನೀಯವಾಗಿ ಇಳಿಸುವುದು ತುರ್ತು ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನು ರಾಜ್ಯದ ವೆಚ್ಚ ಸುಧಾರಣಾ ಆಯೋಗ ಮತ್ತು ಸತತ ಕೇಂದ್ರ ಹಣಕಾಸು ಆಯೋಗಗಳು ಸಹ ಶಿಫಾರಸು ಮಾಡಿದೆ. ರಾಜ್ಯ ಹಣಕಾಸು ಆಯೋಗವು ರಚನೆಯಾಗಿದ್ದಲ್ಲಿ ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ರಾಜ್ಯವು ವೆಚ್ಚ ನಿರ್ವಹಣಾ ಸಮಿತಿಯು (ಬಿಮಲ್ ಜಲನ್ ಅವರ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯಲ್ಲಿ) ಮಾಡಿದ ಶಿಫಾರಸುಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ಮತ್ತು ವೆಚ್ಚಗಳನ್ನು ಸೂಕ್ತವಾಗಿ ತರ್ಕಬದ್ಧಗೊಳಿಸಬಹುದು.

ಕೋಷ್ಟಕ 2.18: 2022-23 ನೇ ಸಾಲಿನ ಆಯವ್ಯಯದ ಅನುದಾನಗಳು (ಅ.ಅಂ)

(ರೂ.ಕೋಟಿಗಳಲ್ಲಿ)

ಕ್ರ. ಸಂ	ಶ್ರೇಣಿ	ಯೋಜನೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	ಒಟ್ಟು ಯೋಜನೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಗೆ ಶೇಕಡವಾರು	ಅನುದಾನ ಹಂಚಿಕೆ	ಒಟ್ಟು ಅನುದಾನ ಹಂಚಿಕೆಗೆ ಶೇಕಡವಾರು
1	ರೂ. ಒಂದು ಕೋಟಿವರೆಗೆ	335	18.05	117.91	0.05
2	ರೂ. ಒಂದು ಕೋಟಿಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಮತ್ತು 10 ಕೋಟಿವರೆಗೆ	609	32.81	2833.43	1.25
3	ರೂ. 10 ಕೋಟಿಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಮತ್ತು 100 ಕೋಟಿವರೆಗೆ	618	33.30	23464.94	10.38
4	100 ಕೋಟಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು	294	15.84	199552.70	88.31
	ಒಟ್ಟು*	1856	100	225968.98	100

* ಋಣ ಮೇಲುಸ್ತುವಾರಿ ರೂ. 45573.30 ಕೋಟಿ ಮತ್ತು ಅಂತರ್ ಲೆಕ್ಕ ವರ್ಗಾವಣೆಗಳ ರೂ. 5822.36 ಕೋಟಿಗಳನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ಮೂಲ: ಆಯವ್ಯಯ ದಾಖಲೆಗಳು 2022-23, ಆರ್ಥಿಕ ಇಲಾಖೆ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ.

2.8 2022-23ನೇ ಸಾಲಿನ ಜಿಲ್ಲಾ ವಲಯದ ಅನುದಾನಗಳು

ಜಿಲ್ಲಾ ಮಟ್ಟದ ಯೋಜನೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ದೇಶದಲ್ಲೇ ಮುಂಚೂಣಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಸಾಮಾಜಿಕ ವಲಯದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಜಿಲ್ಲೆಯು ಪ್ರಮುಖ ಅನುಷ್ಠಾನ ಸಂಸ್ಥೆಯಾಗಿರುವುದರಿಂದ, ಸಾಕಷ್ಟು ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಖಾತ್ರಿಪಡಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಆ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಪತ್ತೆಹಚ್ಚುವುದು ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ಇಡೀ ರಾಷ್ಟ್ರಕ್ಕೆ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಮುಖ ವಿಷಯವಾಗಿದೆ. ಕೇಂದ್ರ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ವಲಯದ ಎರಡೂ ಯೋಜನೆಗಳ ಉತ್ತಮ ಅನುಷ್ಠಾನವನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರದ ಮಹತ್ವಾಕಾಂಕ್ಷೆಯ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಯೋಜನೆಯು ಅಂತಹ ಒಂದು ಉಪಕ್ರಮವಾಗಿದೆ. ಈ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ, ಕರ್ನಾಟಕದ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಿಗೆ ಮಾಡಿದ ಹಂಚಿಕೆಗಳ ಸಾರಾಂಶವನ್ನು ಪ್ರಸ್ತುತಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಜಿಲ್ಲೆಯೊಳಗೆ ಮೂರು ಹಂತದ ಯೋಜನೆಗಳಿವೆ: ಜಿಲ್ಲಾ ವಲಯ ಯೋಜನೆಗಳು, ತಾಲ್ಲೂಕು ವಲಯ ಯೋಜನೆಗಳು ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿ ಯೋಜನೆಗಳು. ಜಿಲ್ಲೆಯ ಒಟ್ಟು ವೆಚ್ಚದ ಅರ್ಧಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಹಣವನ್ನು ತಾಲ್ಲೂಕು ಪಂಚಾಯತಿ ಯೋಜನೆಗಳಿಗೆ ವಿನಿಯೋಗಿಸಲಾಗಿದೆ. 2022-23 (ಅ.ಅಂ) ನಲ್ಲಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಒಟ್ಟು ವೆಚ್ಚದ ಸುಮಾರು ಶೇ. 57 ರಷ್ಟನ್ನು ತಾಲ್ಲೂಕು ಪಂಚಾಯತಿ ಯೋಜನೆಗಳಿಗೆ (ಒಟ್ಟು ರೂ. 42972.00 ಕೋಟಿಗಳಲ್ಲಿ ರೂ. 24763.00 ಕೋಟಿ ರೂ.) ನಿಗದಿಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿ ಯೋಜನೆಗಳು ಸುಮಾರು ಶೇ. 12 ರಷ್ಟು ಒಳಗೊಂಡಿದ್ದರೆ ಉಳಿದವುಗಳನ್ನು ಜಿಲ್ಲಾ ವಲಯ ಯೋಜನೆಗಳಿಗೆ ನಿಗದಿಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ (ಕೋಷ್ಟಕ 2.19).

ಕೋಷ್ಟಕ 2.19: 2022-23ನೇ ಸಾಲಿನ (ಆಯವ್ಯಯ ಅಂದಾಜು) ಜಿಲ್ಲಾ ವಲಯದ ಅನುದಾನ

(ರೂ.ಕೋಟಿಗಳಲ್ಲಿ)

ಜಿಲ್ಲೆ	ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತ್ ಯೋಜನೆಗಳು	%	ತಾಲ್ಲೂಕು ಪಂಚಾಯತ್ ಯೋಜನೆಗಳು	%	ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತ್ ಯೋಜನೆಗಳು	%	ಒಟ್ಟು	%
ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ	584.85	4.43	977.08	3.95			1561.93	3.63
ಬೆಂಗಳೂರು ಗ್ರಾಮಾಂತರ	178.53	1.35	422.37	1.71			600.90	1.40
ಬಾಗಲಕೋಟೆ	409.01	3.10	890.19	3.59			1299.20	3.02
ಬೆಳಗಾವಿ	908.64	6.88	1871.77	7.56			2780.41	6.47
ಬಳ್ಳಾರಿ	260.19	1.97	443.26	1.79			703.45	1.64
ಬೀದರ್	377.17	2.86	823.97	3.33			1201.14	2.80
ವಿಜಯಪುರ	519.11	3.93	1111.74	4.49			1630.85	3.80
ಚಾಮರಾಜನಗರ	205.02	1.55	395.43	1.60			600.45	1.40
ಚಿಕ್ಕಬಳ್ಳಾಪುರ	210.62	1.59	558.42	2.26			769.04	1.79

ಜಿಲ್ಲೆ	ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತ್ ಯೋಜನೆಗಳು	%	ತಾಲ್ಲೂಕು ಪಂಚಾಯತ್ ಯೋಜನೆಗಳು	%	ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತ್ ಯೋಜನೆಗಳು	%	ಒಟ್ಟು	%
ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು	294.04	2.23	574.87	2.32			868.91	2.02
ಚಿತ್ರದುರ್ಗ	429.46	3.25	788.13	3.18			1217.59	2.83
ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ	330.14	2.50	602.08	2.43			932.22	2.17
ದಾವಣಗೆರೆ	377.15	2.86	734.00	2.96			1111.15	2.59
ಧಾರವಾಡ	358.92	2.72	637.68	2.58			996.60	2.32
ಗದಗ	274.08	2.08	475.11	1.92			749.19	1.74
ಕಲಬುರಗಿ	523.65	3.96	1167.63	4.72			1691.28	3.94
ಹಾಸನ	417.03	3.16	850.36	3.43			1267.39	2.95
ಹಾವೇರಿ	358.37	2.71	740.98	2.99			1099.35	2.56
ಕೊಡಗು	151.80	1.15	198.55	0.80			350.35	0.82
ಕೋಲಾರ	251.62	1.91	651.94	2.63			903.56	2.10
ಕೊಪ್ಪಳ	288.75	2.19	649.57	2.62			938.32	2.18
ಮಂಡ್ಯ	341.17	2.58	701.56	2.83			1042.73	2.43
ಮೈಸೂರು	474.20	3.59	996.23	4.02			1470.43	3.42
ರಾಯಚೂರು	337.47	2.55	858.93	3.47			1196.40	2.78
ರಾಮನಗರ	210.67	1.59	446.36	1.80			657.03	1.53
ಶಿವಮೊಗ್ಗ	392.87	2.97	827.50	3.34			1220.37	2.84
ತುಮಕೂರು	561.35	4.25	1213.55	4.90			1774.90	4.13
ಉಡುಪಿ	212.47	1.61	374.67	1.51			587.14	1.37
ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ	338.55	2.56	756.69	3.06			1095.24	2.55
ಯಾದಗಿರಿ	221.59	1.68	511.65	2.07			733.24	1.71
ಒಟ್ಟು ಜಿ.ಪಂ	2166.61	16.40	1887.96	7.62	5000.81		9053.38	21.07
ಒಟ್ಟು ಮೊತ್ತ	13208.29	100.00	24762.97	97.49	5000.81	100.00	42972.07	97.98

ಮೂಲ: ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತ್ ಗಳ ಆಯವ್ಯಯದ ದಸ್ತಾವೇಜುಗಳು, 2022-23, ಆರ್ಥಿಕ ಇಲಾಖೆ, ಕರ್ನಾಟಕ

2.9 ಉತ್ಪಾದಕ ವೆಚ್ಚ

ಉತ್ಪಾದಕ ವೆಚ್ಚವು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿವೇತನಗಳು / ಸಹಾಯಧನಗಳು / ವಿಶೇಷ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಗಳು / ಇತರೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಡಲಾದ ಎಲ್ಲಾ ವೆಚ್ಚಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. 2022-23 ರ ಆಯವ್ಯಯ ರೂ. 265719.91 ಕೋಟಿ ಪೈಕಿ ರೂ.128806.93 ಕೋಟಿ (ಶೇ. 48) ಉತ್ಪಾದಕತೆ ವೆಚ್ಚವಾಗಿರುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ವೆಚ್ಚ (ವೇತನ/ಪಿಂಚಣಿ/ಮುಣಾ ಮೇಲುಸ್ತುವಾರಿ ಇತ್ಯಾದಿ) ರೂ.136912.98 ಕೋಟಿ (ಶೇ. 52). ಉತ್ಪಾದಕ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಎರಡು ವರ್ಗಗಳಾಗಿ ವರ್ಗೀಕರಿಸಲಾಗಿದೆ (i) ಫಲಾನುಭವಿ ಆಧಾರಿತ ಯೋಜನಾ ವೆಚ್ಚ (ರೂ. 45055.32 ಕೋಟಿ- ಶೇ. 37) (ii) ಮೂಲಸೌಕರ್ಯ ಆಧಾರಿತ ಯೋಜನೆಗಳು (ರೂ. 81751.61 ಕೋಟಿ-ಶೇ. 63) ಉತ್ಪಾದಕ ವೆಚ್ಚಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ 810 ಯೋಜನೆಗಳಿದ್ದು, ಅದರಲ್ಲಿ 337 ಫಲಾನುಭವಿ ಆಧಾರಿತ ಯೋಜನೆಗಳು ಮತ್ತು 473 ಮೂಲಸೌಕರ್ಯ ಆಧಾರಿತ ಯೋಜನೆಗಳಾಗಿವೆ. ಉತ್ಪಾದನ ವೆಚ್ಚದ ಫಲಾನುಭವಿ ಆಧಾರಿತ ಮತ್ತು ಮೂಲಸೌಕರ್ಯ ಆಧಾರಿತ ಯೋಜನೆಗಳ ಇಲಾಖಾವಾರು ವರ್ಗೀಕರಣದ ಸಾರಾಂಶವನ್ನು ಈ ಕೆಳಗಿನ ಕೋಷ್ಟಕ 2.20 ರಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 2.20 : ಇಲಾಖಾವಾರು ಉತ್ಪಾದಕ ವೆಚ್ಚ - 2022-23 (ಆ.ಅಂ)

ಕ್ರ. ಸಂ.	ಇಲಾಖೆ	ಫಲಾನುಭವಿ ಆಧಾರಿತ		ಮೂಲ ಸೌಕರ್ಯ ಸಂಬಂಧಿತ		ಒಟ್ಟು	
		ಯೋಜನೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	ಮೊತ್ತ	ಯೋಜನೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	ಮೊತ್ತ	ಯೋಜನೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	ಮೊತ್ತ
1	ಕೃಷಿ	22	5231.10	17	875.04	39	6106.14
2	ತೋಟಗಾರಿಕೆ	15	961.30	7	211.88	22	1173.18
3	ಪಶು ಸಂಗೋಪನೆ ಮತ್ತು ಮೀನುಗಾರಿಕೆ	19	1475.62	9	273.56	28	1749.18
4	ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಮತ್ತು ಆಡಳಿತ ಸುದಾರಣೆ			2	7.00	2	7.00
5	ಒಳಾಡಳಿತ	4	15.60	14	524.73	18	540.33
6	ಸಾರಿಗೆ	12	1327.14	5	208.51	17	1535.65
7	ಮೂಲ ಸೌಕರ್ಯ			1	2.00	1	2.00
8	ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಮತ್ತು ಆಡಳಿತ ಸುದಾರಣೆ	2	1280.00	22	9856.00	24	11136.00
9	ಅರಣ್ಯ ಮತ್ತು ಜೀವಶಾಸ್ತ್ರ	1	0.31	5	192.05	6	192.36
10	ಸಹಕಾರ	3	1281.63	6	250.47	9	1532.10
11	ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಕಲ್ಯಾಣ	29	2717.14	23	1682.74	52	4399.88
12	ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ಕಲ್ಯಾಣ	18	764.86	15	362.57	33	1127.43
13	ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳ ಕಲ್ಯಾಣ	19	1645.49	15	588.34	34	2233.82
14	ಅಲ್ಪ ಸಂಖ್ಯಾತರ ಕಲ್ಯಾಣ	9	225.39	15	1209.52	24	1434.91
15	ಮಹಿಳಾ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ	53	4526.00	24	219.55	77	4745.55
16	ವಾರ್ತಾ ಮತ್ತು ಸಂಪರ್ಕ	2	3.37	6	180.30	8	183.67
17	ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮ			3	132.11	3	132.11
18	ಯುವಜನ ಸೇವಾ ಮತ್ತು ಕ್ರೀಡಾ	3	33.00	10	142.76	13	175.76
19	ಆಹಾರ ಮತ್ತು ನಾಗರಿಕ ಸರಬರಾಜು	6	2847.94	7	42.27	13	2890.21
20	ಕಂದಾಯ	18	9553.26	3	222.17	21	9775.43
21	ಮಾಹಿತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಜೈವಿಕ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ	1	1.00	3	85.00	4	86.00
22	ವಸತಿ	6	3013.00	6	529.49	12	3542.49
23	ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ	7	73.38	53	5480.53	60	5553.91
24	ಶಾಲಾ ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಸಾಕ್ಷರತೆ	12	3422.08	37	22830.75	49	26252.83
25	ವಾಣಿಜ್ಯ ಮತ್ತು ಕೈಗಾರಿಕೆ	9	388.35	6	250.57	15	638.92
26	ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ	2	21.17	13	6697.84	15	6719.01
27	ಲೋಕೋಪಯೋಗಿ			7	4256.00	7	4256.00
28	ಜಲ ಸಂಪನ್ಮೂಲ			1	6.92	1	6.92
29	ವೈದ್ಯಕೀಯ ಶಿಕ್ಷಣ	25	2366.15	36	1474.59	61	3840.73
30	ಆರೋಗ್ಯ ಮತ್ತು ಕುಟುಂಬ ಕಲ್ಯಾಣ	23	3717.64	55	6351.59	78	10069.23
31	ಕಾರ್ಮಿಕ	3	37.51	7	64.91	10	102.42
32	ಕೌಶಲ್ಯಾಭಿವೃದ್ಧಿ	6	68.05	20	807.20	26	875.25
33	ಇಂಧನ	1	0.01	2	12000.81	3	12000.82

ಕ್ರ. ಸಂ.	ಇಲಾಖೆ	ಫಲಾನುಭವಿ ಆಧಾರಿತ		ಮೂಲ ಸೌಕರ್ಯ ಸಂಬಂಧಿತ		ಒಟ್ಟು	
		ಯೋಜನೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	ಮೊತ್ತ	ಯೋಜನೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	ಮೊತ್ತ	ಯೋಜನೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	ಮೊತ್ತ
34	ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ	5	54.85	1	0.44	6	55.29
35	ಯೋಜನೆ, ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಸಂಯೋಜನೆ ಮತ್ತು ಸಾಂಖ್ಯಿಕ			12	3694.24	12	3694.24
36	ಕಾನೂನು	2	3.00	5	37.18	7	40.18
	ಒಟ್ಟು	337	47055.32	473	81751.61	810	128806.93

2.10 ಆಸ್ತಿಹಣಗಳಿಕೆ

ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆಸ್ತಿಗಳ ಹಣಗಳಿಕೆಯನ್ನು ಅರ್ಥಿಕವಾಗಿ ರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡುವುದು ಆದಾಯದ ಹೊಸ ಮೂಲಗಳನ್ನು ರಚಿಸುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿದೆ. ಭಾರತದ ಸರ್ಕಾರದಂತೆಯೇ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರವು ಸಹ ಸರ್ಕಾರದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಲಯದ ಘಟಕಗಳ ಆಸ್ತಿಹಣಗಳಿಕೆಯನ್ನು ನೋಡಬಹುದು. (ಕೋಷ್ಟಕ 2.21)

ಕೋಷ್ಟಕ 2.21 ವಲಯವಾರು ಆಸ್ತಿಹಣಗಳಿಕೆಯ ವಿವರಗಳು

ವಲಯ	ಘಟಕಗಳು	ಆಸ್ತಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	ಮೌಲ್ಯ ಕೋಟಿಗಳಲ್ಲಿ	ಶೇಕಡಾವಾರು ಮೌಲ್ಯ
ರಸ್ತೆಗಳು ಮತ್ತು ಸಾರಿಗೆ	ಕೆ ಆರ್ ಡಿ ಸಿ ಎಲ್ / ಕೆ ಎಸ್ ಆರ್ ಟಿ ಸಿ / ಎನ್ ಡಬ್ಲ್ಯೂ ಆರ್ ಟಿ ಸಿ	806	10413.00	47.00
ವಿದ್ಯುತ್ ಉತ್ಪಾದನೆ	ಕೆ ಪಿ ಸಿ ಎಲ್	55	4222.00	19.00
ವಿದ್ಯುತ್ ಪ್ರಸಾರಣ	ಕೆ ಪಿ ಟಿ ಸಿ ಎಲ್	2	1567.00	7.00
ವಿದ್ಯುತ್ ವಿತರಣೆ	ಗೆಸ್ಕಾಂ/ ಹೆಸ್ಕಾಂ/ ಬೆಸ್ಕಾಂ/ ಮೆಸ್ಕಾಂ	1066	1361.00	6.00
ಉಗ್ರಾಣ	ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಉಗ್ರಾಣ ನಿಗಮ	202	1636.00	7.00
ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು	ಕಿಯೋನಿಕ್ಸ್/ ಕೆ ಎಸ್ ಐ ಡಿ ಸಿ/ ಇತರೆ	1116	2856.00	13.00
ಇತರೆ ಗ್ರಾಮೀಣ ಆಸ್ತಿ	ಕೆ ಎಸ್ ಎಫ್ ಸಿ/ ಆರ್ ಜಿ ಆರ್ ಹೆಚ್ ಸಿ ಎಲ್ / ಇತರೆ	74	113.00	1.00
ಒಟ್ಟು ಮೌಲ್ಯ		3321	22168.00	

2.11: ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಗುರಿಗಳು (ಸುಅಗು)

ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಗುರಿಗಳು (ಸುಅಗು) ಭಾರತ ಸೂಚ್ಯಂಕ ವರದಿ 2020-21 ರ ಪ್ರಕಾರ, ಈ ಕೆಳಗಿನ ಸೂಚಕಗಳಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯವು ಉತ್ತಮ ಪ್ರದರ್ಶನ ನೀಡುವ ರಾಜ್ಯಗಳಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಹಿಂದುಳಿದಿದೆ (ಕೋಷ್ಟಕ 2.22)

ಕೋಷ್ಟಕ: 2.22 ಕುಂಠಿತ ಪ್ರಗತಿ ಹೊಂದಿರುವ ಸೂಚಕಗಳು

ಸೂಚಕಗಳು	ಕರ್ನಾಟಕ	ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಸಾಧನೆ ಮಾಡಿದ ರಾಜ್ಯ	ಯೋಜನೆಯ ಹೆಸರು
ಕಚ್ಚಾಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಶೇಕಡಾವಾರು ಕುಟುಂಬಗಳು (2.0)	2.00	0.30	ಕೇರಳ
			ವಾಜಪೇಯಿ ನಗರ ವಸತಿ ಯೋಜನೆ
			ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿ ಆವಾಸ್ ಯೋಜನೆ- ನಗರ
			ಆಶ್ರಯ- ಬಸವ ವಸತಿ
			ಡಿ. ದೇವರಾಜ ಅರಸು ವಸತಿ ಯೋಜನೆ
			ಡಾ. ಬಿ.ಆರ್. ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ನಿವಾಸ್ ಯೋಜನೆ
ಕೇಂದ್ರ ಪುರಸ್ಕೃತ ಯೋಜನೆ (ಕೆ.ಪು.ಯೋ)- ಕೇಂದ್ರ ಪಾಲು - ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿ ಆವಾಸ್ ಯೋಜನೆ- ಗ್ರಾಮೀಣ			

ಸೂಚಕಗಳು	ಕರ್ನಾಟಕ	ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಸಾಧನೆ ಮಾಡಿದ ರಾಜ್ಯ		ಯೋಜನೆಯ ಹೆಸರು
ಬೆಳೆವಣಿಗೆ ಕುಂಠಿತವಾಗಿರುವ ಶೇಕಡವಾರು ಮಕ್ಕಳು (32.50)	32.50	19.60	ಗೋವಾ	ಪೂರಕ ಪೌಷ್ಟಿಕಾಂಶ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ- (ಎಸ್ ಎನ್ ಪಿ) ಕೇಂದ್ರ ಪಾಲು
				ಪೂರಕ ಪೌಷ್ಟಿಕಾಂಶ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ- ರಾಜ್ಯ ಪಾಲು
				ಕೇ.ಪು.ಯೋ.- ರಾಜ್ಯ ಪಾಲು - ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿ ಮಾತೃ ವಂದನಾ ಯೋಜನೆ
ತೂಕ ಕಡಿಮೆ ಇರುವ ಶೇಕಡವಾರು ಮಕ್ಕಳು (32.00)	32.00	18.70	ಕೇರಳ	ಪೂರಕ ಪೌಷ್ಟಿಕಾಂಶ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ- (ಎಸ್ ಎನ್ ಪಿ) ಕೇಂದ್ರ ಪಾಲು
				ಪೂರಕ ಪೌಷ್ಟಿಕಾಂಶ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ- (ಎಸ್ ಎನ್ ಪಿ) ರಾಜ್ಯ ಪಾಲು
				ಕೇ.ಪು.ಯೋ.- ರಾಜ್ಯ ಪಾಲು - ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿ ಮಾತೃ ವಂದನಾ ಯೋಜನೆ
ಯೋಮಾನದ ಗರ್ಭಿಣಿಯರಲ್ಲಿ ರಕ್ತಹೀನತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಶೇಕಡವಾರು ಮಹಿಳೆಯರು (45.40)	45.40	22.60	ಕೇರಳ	ಕೇ.ಪು.ಯೋ.- ರಾಜ್ಯ ಪಾಲು - ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿ ಮಾತೃ ವಂದನಾ ಯೋಜನೆ
				ಕೇ.ಪು.ಯೋ.- ಕೇಂದ್ರ ಪಾಲು - ಪ್ರಾಯಪೂರ್ವ ಬಾಲಕೀಯರ ಯೋಜನೆ
				ಕೇ.ಪು.ಯೋ.- ರಾಜ್ಯ ಪಾಲು - ಪ್ರಾಯಪೂರ್ವ ಬಾಲಕೀಯರ ಯೋಜನೆ
ಕೃಷಿಯಡಿ ಪ್ರತಿ ಕಾರ್ಮಿಕನಿಗೆ ನೀಡಲಾದ ಒಟ್ಟು ಮೌಲ್ಯವರ್ಧನೆ (0.64 ಲಕ್ಷ)	0.64	4.20	ಗೋವಾ	ಕೇ.ಪು.ಯೋ.- ಕೇಂದ್ರ ಪಾಲು - ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕೃಷಿ ವಿಕಾಸ ಯೋಜನೆ
				ಕೇ.ಪು.ಯೋ.- ರಾಜ್ಯ ಪಾಲು - ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕೃಷಿ ವಿಕಾಸ ಯೋಜನೆ
ತಾಯಂದಿರ ಮರಣ ಪ್ರಮಾಣ (ಪ್ರತಿ 100000 ಜೀವಂತ ಮಕ್ಕಳ ಜನನಕ್ಕೆ) (92.0)	92.00	43.00	ಕೇರಳ	ಕೇ.ಪು.ಯೋ.- ಕೇಂದ್ರ ಪಾಲು - ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆರೋಗ್ಯ ಅಭಿಯಾನ (ಗ್ರಾಮೀಣ)
				ಕೇ.ಪು.ಯೋ.- ರಾಜ್ಯ ಪಾಲು - ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆರೋಗ್ಯ ಅಭಿಯಾನ (ಗ್ರಾಮೀಣ)
				ಕೇ.ಪು.ಯೋ.- ಕೇಂದ್ರ ಪಾಲು - ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ನಗರ ಆರೋಗ್ಯ ಅಭಿಯಾನ
				ಕೇ.ಪು.ಯೋ.- ರಾಜ್ಯ ಪಾಲು - ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ನಗರ ಆರೋಗ್ಯ ಅಭಿಯಾನ
10000 ಜನರಿಗೆ ಒಟ್ಟು ವೈದ್ಯರು, ದಾದಿಯರು ಮತ್ತು ಸೂಲಗಿತ್ತಿಯರ ಸಂಖ್ಯೆ. (70)	70.00	115.00	ಕೇರಳ	ಕೇ.ಪು.ಯೋ.- ಕೇಂದ್ರ ಪಾಲು - ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆರೋಗ್ಯ ಅಭಿಯಾನ (ಗ್ರಾಮೀಣ)
				ಕೇ.ಪು.ಯೋ.- ರಾಜ್ಯ ಪಾಲು - ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆರೋಗ್ಯ ಅಭಿಯಾನ (ಗ್ರಾಮೀಣ)
				ಕೇ.ಪು.ಯೋ.- ಕೇಂದ್ರ ಪಾಲು - ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ನಗರ ಆರೋಗ್ಯ ಅಭಿಯಾನ
				ಕೇ.ಪು.ಯೋ.- ರಾಜ್ಯ ಪಾಲು - ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ನಗರ ಆರೋಗ್ಯ ಅಭಿಯಾನ

ಸೂಚಕಗಳು	ಕರ್ನಾಟಕ	ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಸಾಧನೆ ಮಾಡಿದ ರಾಜ್ಯ		ಯೋಜನೆಯ ಹೆಸರು
ಕನಿಷ್ಠ ಮಾಧ್ಯಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಿದ (15 ವರ್ಷಗಳು ಮತ್ತು ಮೇಲ್ಪಟ್ಟವರು) ಅಂಗವೈಕಲ್ಯ ಹೊಂದಿರುವ ಶೇಕಡವಾರು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು (1.07)	1.07	1.48	ಕೇರಳ	ಕೇ.ಪು.ಯೋ.- ಕೇಂದ್ರ ಪಾಲು - ಸಮಗ್ರ ಶಿಕ್ಷಣ ಅಭಿಯಾನ - ಕರ್ನಾಟಕ
				ಕೇ.ಪು.ಯೋ.- ರಾಜ್ಯ ಪಾಲು - ಸಮಗ್ರ ಶಿಕ್ಷಣ ಅಭಿಯಾನ - ಕರ್ನಾಟಕ
ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ದಾಖಲಾತಿ ಅನುಪಾತ (GER) (10.8)	10.80	17.88	ತಮಿಳುನಾಡು	ಕೇ.ಪು.ಯೋ.- ಕೇಂದ್ರ ಪಾಲು - ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಉಚ್ಚತರ ಶಿಕ್ಷಣ ಅಭಿಯಾನ
				ಕೇ.ಪು.ಯೋ.- ರಾಜ್ಯ ಪಾಲು - ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಉಚ್ಚತರ ಶಿಕ್ಷಣ ಅಭಿಯಾನ
ಪುರುಷ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಯ ದರಕ್ಕೆ ಮಹಿಳಾ ಕಾರ್ಮಿಕ ಶಕ್ತಿಯ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆ ದರ (15-59 ವರ್ಷಗಳು) (0.34)	0.34	0.55	ಆಂಧ್ರ ಪ್ರದೇಶ	ಕೇ.ಪು.ಯೋ.- ಕೇಂದ್ರ ಪಾಲು - ಮಹಾತ್ಮೆ ಗಾಂಧಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಗ್ರಾಮೀಣ ಉದ್ಯೋಗ ಖಾತ್ರಿ ಯೋಜನೆ
				ಕೇ.ಪು.ಯೋ.- ರಾಜ್ಯ ಪಾಲು - ಮಹಾತ್ಮೆ ಗಾಂಧಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಗ್ರಾಮೀಣ ಉದ್ಯೋಗ ಖಾತ್ರಿ ಯೋಜನೆ
				ಕೇ.ಪು.ಯೋ.- ಕೇಂದ್ರ ಪಾಲು - ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ನಗರ ಜೀವನೋಪಾಯ ಅಭಿಯಾನ
				ಕೇ.ಪು.ಯೋ.- ರಾಜ್ಯ ಪಾಲು - ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ನಗರ ಜೀವನೋಪಾಯ ಅಭಿಯಾನ
				ಕೇ.ಪು.ಯೋ.- ಕೇಂದ್ರ ಪಾಲು - ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಗ್ರಾಮೀಣ ಜೀವನೋಪಾಯ ಅಭಿಯಾನ
				ಕೇ.ಪು.ಯೋ.- ರಾಜ್ಯ ಪಾಲು - ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಗ್ರಾಮೀಣ ಜೀವನೋಪಾಯ ಅಭಿಯಾನ
ಪ್ರತಿ 100000 ಮಹಿಳಾ ಜನಸಂಖ್ಯೆಗೆ ಮಹಿಳೆಯರ ಮೇಲಿನ ಅಪರಾಧಗಳ ಪ್ರಮಾಣ (42.5)	42.50	15.60	ತಮಿಳುನಾಡು	ಅಪರಾಧ ಮತ್ತು ಅಪರಾಧಿಗಳ ಮಾಹಿತಿ ಗಣಕೀಕರಣಕ್ಕಾಗಿ
				ಕೇ.ಪು.ಯೋ.- ಕೇಂದ್ರ ಪಾಲು - ಸೇಫ್ ಸಿಟಿ ಯೋಜನೆ
				ಕೇ.ಪು.ಯೋ.- ರಾಜ್ಯ ಪಾಲು - ಸೇಫ್ ಸಿಟಿ ಯೋಜನೆ
ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಯ ಭೂ ಹಿಡುವಳಿಗಳು (20.07)	20.07	30.09	ಆಂಧ್ರ ಪ್ರದೇಶ	ಕೃಷಿ ಪರಿಕರಗಳು ಮತ್ತು ಗುಣಮಟ್ಟ ನಿಯಂತ್ರಣ

ಸೂಚಕಗಳು	ಕರ್ನಾಟಕ	ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಸಾಧನೆ ಮಾಡಿದ ರಾಜ್ಯ		ಯೋಜನೆಯ ಹೆಸರು
ಕೊಳವೆ ನೀರು ಸರಬರಾಜಿನ ಮೂಲಕ ಅವರಣದೊಳಗೆ ಸುರಕ್ಷಿತ ಮತ್ತು ಸಮರ್ಪಕ ಕುಡಿಯುವ ನೀರನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಶೇಕಡವಾರು ಗ್ರಾಮೀಣ ಜನಸಂಖ್ಯೆ (59.47)	59.47	100.00	ತೆಲಂಗಾಣ	ಕೆ.ಪು.ಯೋ.- ಕೇಂದ್ರ ಪಾಲು - ಜಲ್ ಜೀವನ್ ಮಿಷನ್ (ಗ್ರಾಮೀಣ ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಯೋಜನೆ)
				ಕೆ.ಪು.ಯೋ.- ರಾಜ್ಯ ಪಾಲು - ಜಲ್ ಜೀವನ್ ಮಿಷನ್ (ಗ್ರಾಮೀಣ ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಯೋಜನೆ)
				ಜಲಧಾರೆ ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ಗ್ರಾಮೀಣ ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಯೋಜನೆ
ಯಾವುದೇ ಸಾಮಾಜಿಕ ಭದ್ರತಾ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲದೆ ಕೃಷಿಯೇತರ ವಲಯದಲ್ಲಿ ನಿಯಮಿತ ವೇತನ/ಸಂಬಂಶ ಪಡೆಯುವ ಶೇಕಡವಾರು ಉದ್ಯೋಗಿಗಳು (38.5)	38.50	17.30	ಅರುಣಾಚಲ ಪ್ರದೇಶ	ಕಾರ್ಮಿಕ ಕಾನೂನುಗಳ ಸಮಾಚರಣೆ
ನಿರ್ದೋಷ ಪ್ರಮಾಣ (ಶೇಕಡವಾರು) (15-59 ವರ್ಷಗಳು) (3.90)	3.90	2.60	ಛತ್ತೀಸ್‌ಘರ್	ಕೆ.ಪು.ಯೋ.- ಕೇಂದ್ರ ಪಾಲು - ಮಹಾತ್ಮ ಗಾಂಧಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಗ್ರಾಮೀಣ ಉದ್ಯೋಗ ಖಾತ್ರಿ ಯೋಜನೆ
				ಕೆ.ಪು.ಯೋ.- ರಾಜ್ಯ ಪಾಲು - ಮಹಾತ್ಮ ಗಾಂಧಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಗ್ರಾಮೀಣ ಉದ್ಯೋಗ ಖಾತ್ರಿ ಯೋಜನೆ
				ಕೆ.ಪು.ಯೋ.- ಕೇಂದ್ರ ಪಾಲು - ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ನಗರ ಜೀವನೋಪಾಯ ಅಭಿಯಾನ
				ಕೆ.ಪು.ಯೋ.- ರಾಜ್ಯ ಪಾಲು - ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ನಗರ ಜೀವನೋಪಾಯ ಅಭಿಯಾನ
				ಕೆ.ಪು.ಯೋ.- ಕೇಂದ್ರ ಪಾಲು - ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಗ್ರಾಮೀಣ ಜೀವನೋಪಾಯ ಅಭಿಯಾನ
				ಕೆ.ಪು.ಯೋ.- ರಾಜ್ಯ ಪಾಲು - ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಗ್ರಾಮೀಣ ಜೀವನೋಪಾಯ ಅಭಿಯಾನ
ಶೇಕಡವಾರು ಕಾರ್ಮಿಕ ಬಲದ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಯ ಪ್ರಮಾಣ (ಐಕಾಐ) (15-59 ವರ್ಷಗಳು) (56.60)	56.60	72.10	ಹಿಮಾಚಲ ಪ್ರದೇಶ	ಕೆ.ಪು.ಯೋ.- ಕೇಂದ್ರ ಪಾಲು - ಮಹಾತ್ಮ ಗಾಂಧಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಗ್ರಾಮೀಣ ಉದ್ಯೋಗ ಖಾತ್ರಿ ಯೋಜನೆ
				ಕೆ.ಪು.ಯೋ.- ರಾಜ್ಯ ಪಾಲು - ಮಹಾತ್ಮ ಗಾಂಧಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಗ್ರಾಮೀಣ ಉದ್ಯೋಗ ಖಾತ್ರಿ ಯೋಜನೆ
				ಕೆ.ಪು.ಯೋ.- ಕೇಂದ್ರ ಪಾಲು - ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ನಗರ ಜೀವನೋಪಾಯ ಅಭಿಯಾನ
				ಕೆ.ಪು.ಯೋ.- ರಾಜ್ಯ ಪಾಲು - ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ನಗರ ಜೀವನೋಪಾಯ ಅಭಿಯಾನ
				ಕೆ.ಪು.ಯೋ.- ಕೇಂದ್ರ ಪಾಲು - ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಗ್ರಾಮೀಣ ಜೀವನೋಪಾಯ ಅಭಿಯಾನ
				ಕೆ.ಪು.ಯೋ.- ರಾಜ್ಯ ಪಾಲು - ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಗ್ರಾಮೀಣ ಜೀವನೋಪಾಯ ಅಭಿಯಾನ

ಸೂಚಕಗಳು	ಕರ್ನಾಟಕ	ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಸಾಧನೆ ಮಾಡಿದ ರಾಜ್ಯ		ಯೋಜನೆಯ ಹೆಸರು
ಸುಲಭ ವ್ಯಾಪಾರ ಅಂಕಗಳಿಸುವುದು (Feed back score-7.82)	7.82	52.40	ಆಂಧ್ರ ಪ್ರದೇಶ	ಐ ಟಿ ಪಾಲಿಸಿ ಆರಂಭಿಕ ನೀತಿ
ಉತ್ಪಾದನಾ ಉದ್ಯೋಗದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ಶೇಕಡವಾರು ಉತ್ಪಾದನಾ ಪ್ರಮಾಣ (11.74)	11.74	20.84	ಗುಜರಾತ್	ಸೂಕ್ಷ್ಮ, ಸಣ್ಣ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮ ಉದ್ಯಮಗಳಿಗೆ ನೆರವು ಮತ್ತು ಇತರೆ ವೆಚ್ಚ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡದವರಿಗೆ ಕೈಗಾರಿಕಾ ನಿವೇಶನಕ್ಕೆ ಸಹಾಯಧನ
ಪ್ರತಿ 100 ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಅಂತರ್ಜಾಲ ಸಂಪರ್ಕಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ (69.35)	69.35	84.32	ಪಂಜಾಬ್	ಐ ಟಿ ಪಾಲಿಸಿ ಆರಂಭಿಕ ನೀತಿ
ಪ್ರತಿ 100 ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಮೊಬೈಲ್ ಸಂಪರ್ಕಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ (100.28)	100.28	177.45	ಗೋವಾ	ಐ ಟಿ ಪಾಲಿಸಿ ಆರಂಭಿಕ ನೀತಿ
ಗರಿಷ್ಠ ಮೌಲ್ಯವರ್ಧನೆಗೆ ಉತ್ಪಾದನೆಯಲ್ಲಿನ ಗರಿಷ್ಠ ಮೌಲ್ಯವರ್ಧನೆ ಪ್ರಮಾಣ (2019-20) ರೂ.ಶೋಷಣೆಗಳಲ್ಲಿ	203966.00	510650.00	ಗುಜರಾತ್	ಸೂಕ್ಷ್ಮ, ಸಣ್ಣ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮ ಉದ್ಯಮಗಳಿಗೆ ನೆರವು ಮತ್ತು ಇತರೆ ವೆಚ್ಚ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡದವರಿಗೆ ಕೈಗಾರಿಕಾ ನಿವೇಶನಕ್ಕೆ ಸಹಾಯಧನ
ಪುರುಷ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಕಾರ್ಮಿಕ ಶಕ್ತಿಯ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಯ ದರಕ್ಕೆ ಉಭಯ ಅಂಗಿಗಳ ಕಾರ್ಮಿಕ ಶಕ್ತಿಯ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಯ ದರ (0.59)	0.59	1.39	ಅರುಣಾಚಲ ಪ್ರದೇಶ	ಅಂಗತ್ವ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಪುನರ್ವಸತಿ
ಪ್ರತಿ ಲಕ್ಷ ಜನಸಂಖ್ಯೆಗೆ ಪ.ಪಂಗಡಗಳ ವಿರುದ್ಧದ ಅಪರಾಧಗಳು (7.70)	7.70	0.00	ಅರುಣಾಚಲ ಪ್ರದೇಶ	ಅಪರಾಧ ಮತ್ತು ಅಪರಾಧಿಗಳ ಮಾಹಿತಿ ಗಣಕೀಕರಣಕ್ಕಾಗಿ ಕೇ.ಪು.ಯೋ.- ಕೇಂದ್ರ ಪಾಲಿ - ಸೇಫ್ ಸಿಟಿ ಯೋಜನೆ ಕೇ.ಪು.ಯೋ.- ರಾಜ್ಯ ಪಾಲಿ - ಸೇಫ್ ಸಿಟಿ ಯೋಜನೆ
ಪ್ರತಿ ಲಕ್ಷ ಜನಸಂಖ್ಯೆಗೆ ಪ.ಜಾತಿಗಳ ವಿರುದ್ಧದ ಅಪರಾಧಗಳು (14.40)	14.40	0.20	ಜಮ್ಮು ಮತ್ತು ಕಾಶ್ಮೀರ್	ಅಪರಾಧ ಮತ್ತು ಅಪರಾಧಿಗಳ ಮಾಹಿತಿ ಗಣಕೀಕರಣಕ್ಕಾಗಿ ಕೇ.ಪು.ಯೋ.- ಕೇಂದ್ರ ಪಾಲಿ - ಸೇಫ್ ಸಿಟಿ ಯೋಜನೆ ಕೇ.ಪು.ಯೋ.- ರಾಜ್ಯ ಪಾಲಿ - ಸೇಫ್ ಸಿಟಿ ಯೋಜನೆ

ಸೂಚಕಗಳು	ಕರ್ನಾಟಕ	ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಸಾಧನೆ ಮಾಡಿದ ರಾಜ್ಯ		ಯೋಜನೆಯ ಹೆಸರು
ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾದ ಒಳಚರಂಡಿ ಸಂಸ್ಕರಣಾ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಕ್ಕೆ ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾಗುವ ಕೊಳಚೆ ನೀರಿನ ಶೇಕಡವಾರು ಪ್ರಮಾಣ (31.92)	31.92	115.76	ಹರ್ಯಾಣ	ಕೆ.ಫು.ಯೋ.- ಕೇಂದ್ರ ಪಾಲಿ - ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ನೈರ್ಮಲ್ಯ ಯೋಜನೆ (ಸ್ವಚ್ಛ ಭಾರತ್)
				ಕೆ.ಫು.ಯೋ.- ರಾಜ್ಯ ಪಾಲಿ - ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ನೈರ್ಮಲ್ಯ ಯೋಜನೆ (ಸ್ವಚ್ಛ ಭಾರತ್)
100 % ಮೂಲ ಪ್ರತ್ಯೇಕತೆ ಹೊಂದಿರುವ ಶೇಕಡವಾರು ವಾರ್ಡ್‌ಗಳು (65.33)	65.33	100.00	ಹಿಮಾಚಲ ಪ್ರದೇಶ	ಕೆ.ಫು.ಯೋ.- ಕೇಂದ್ರ ಪಾಲಿ - ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ನೈರ್ಮಲ್ಯ ಯೋಜನೆ (ಸ್ವಚ್ಛ ಭಾರತ್)
				ಕೆ.ಫು.ಯೋ.- ರಾಜ್ಯ ಪಾಲಿ - ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ನೈರ್ಮಲ್ಯ ಯೋಜನೆ (ಸ್ವಚ್ಛ ಭಾರತ್)
ಕಚ್ಚಾಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಶೇಕಡವಾರು ನಗರ ಕುಟುಂಬಗಳು (0.50)	0.50	0.00	ಗೋವಾ	ವಾಜಪೇಯಿ ನಗರ ವಸತಿ ಯೋಜನೆ
				ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿ ಆವಾಸ್ ಯೋಜನೆ- ನಗರ
				ಆಶ್ರಯ- ಬಸವ ವಸತಿ
				ಡಿ. ದೇವರಾಜ ಅರಸು ವಸತಿ ಯೋಜನೆ
ಡಾ. ಬಿ.ಆರ್. ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ನಿವಾಸ್ ಯೋಜನೆ				
ಪ್ರತಿ ಲಕ್ಷ ಜನಸಂಖ್ಯೆಗೆ ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ರಸ್ತೆ ಅಪಘಾತಗಳಿಂದ ಸಾಯುವವರ ಪ್ರಮಾಣ (12.17)	12.17	5.73	ಪಶ್ಚಿಮ ಬಂಗಾಳ	ಸಾರಿಗೆ ಕಲ್ಯಾಣ ಮತ್ತು ರಸ್ತೆ ಸುರಕ್ಷತೆ
ನಗರಸಭೆಯ ಘನತ್ಯಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಸಂಸ್ಕರಿಸಿದ ನಗರಸಭೆಯ ಶೇಕಡವಾರು ಘನತ್ಯಾಜ್ಯ (64.10)	64.10	90.00	ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶ	ಕೆ.ಫು.ಯೋ.- ಕೇಂದ್ರ ಪಾಲಿ - ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ನೈರ್ಮಲ್ಯ ಯೋಜನೆ (ಸ್ವಚ್ಛ ಭಾರತ್)
				ಕೆ.ಫು.ಯೋ.- ರಾಜ್ಯ ಪಾಲಿ - ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ನೈರ್ಮಲ್ಯ ಯೋಜನೆ (ಸ್ವಚ್ಛ ಭಾರತ್)
ಮರುಬಳಕೆ/ ಉತ್ಪಾದಿತ ತ್ಯಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುವ ಶೇಕಡವಾರು ಅಪಾಯಕಾರಿ ತ್ಯಾಜ್ಯ (54.79)	54.79	99.19	ರಾಜಸ್ಥಾನ	ಕೆ.ಫು.ಯೋ.- ಕೇಂದ್ರ ಪಾಲಿ - ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ನೈರ್ಮಲ್ಯ ಯೋಜನೆ (ಸ್ವಚ್ಛ ಭಾರತ್)
				ಕೆ.ಫು.ಯೋ.- ರಾಜ್ಯ ಪಾಲಿ - ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ನೈರ್ಮಲ್ಯ ಯೋಜನೆ (ಸ್ವಚ್ಛ ಭಾರತ್)
1000 ಜನಸಂಖ್ಯೆಗೆ ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾಗುವ ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ತ್ಯಾಜ್ಯ (4.17 ಟನ್/ವರ್ಷ)	4.17	0.51	ಹಿಮಾಚಲ ಪ್ರದೇಶ	ವಾಯುಮಾಲಿನ್ಯ ಮತ್ತು ಇತರ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ನಿಯಂತ್ರಣ ಕ್ರಮಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನ

ಸೂಚಕಗಳು	ಕರ್ನಾಟಕ	ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಸಾಧನೆ ಮಾಡಿದ ರಾಜ್ಯ		ಯೋಜನೆಯ ಹೆಸರು
ಒಟ್ಟು ಸಾರಜನಕ, ರಂಜಕ ಮತ್ತು ಪೊಟ್ಯಾಸಿಯಮ್ (ಓಹು) ನಲ್ಲಿ ಸಾರಜನಕ ಗೊಬ್ಬರದ ಶೇಕಡವಾರು ಬಳಕೆ (52.62)	52.62	0.00	ಅರುಣಾಚಲ ಪ್ರದೇಶ	ಸಾವಯವ ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ಸಿರಿಧಾನ್ಯಗಳ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು
ಹವಾಮಾನ ವೈಪರೀತ್ಯಗಳಿಂದಾಗಿ ಪ್ರತಿ ಒಂದು ಕೋಟಿ ಜನಸಂಖ್ಯೆಗೆ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಮಾನವ ಜೀವಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ (10.24)	10.24	2.22	ರಾಜಸ್ಥಾನ	ರಾಜ್ಯ ವಿಪತ್ತು ನಿಧಿಗೆ ರಾಜ್ಯದ ಪಾಲು
ಅಂಗವೈಕಲ್ಯ ಹೊಂದಾಣಿಕೆಯ ಜೀವನ ವರ್ಷಗಳು (ಆಂಬಜ) ವಾಯುಮಾಲಿನ್ಯಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ ದರ (ಪ್ರತಿ 100000 ಜನಸಂಖ್ಯೆಗೆ) (2871.00)	2871.00	1436.00	ಅರುಣಾಚಲ ಪ್ರದೇಶ	ರಾಜ್ಯ ವಿಪತ್ತು ನಿಧಿಗೆ ರಾಜ್ಯದ ಪಾಲು
ವಿಪತ್ತು ಸ್ಥಿತಿ ಸ್ಥಾಪಕತ್ವ ಸೂಚ್ಯಂಕದ ಪ್ರಕಾರ ವಿಪತ್ತು ಸಿದ್ಧತೆ ಅಂಕ (18.0)	18.00	27.50	ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ	ರಾಜ್ಯ ವಿಪತ್ತು ನಿಧಿಗೆ ರಾಜ್ಯದ ಪಾಲು
ಜಲಕೃಷಿಯಡಿಯಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಲಾದ ಲಭ್ಯವಿರುವ ಶೇಕಡವಾರು ಸಂಭಾವ್ಯ ಪ್ರದೇಶ (13.4)	33.00	63.90	ಪಶ್ಚಿಮ ಬಂಗಾಳ	ಕೆ.ಫು.ಯೋ.- ಕೇಂದ್ರ ಪಾಲು - ನೀಲ ಕ್ರಾಂತಿ/ಮೀನುಗಾರಿಕೆಯ ಸಮಗ್ರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ನಿರ್ವಹಣೆ
				ಕೆ.ಫು.ಯೋ.- ರಾಜ್ಯ ಪಾಲು - ನೀಲ ಕ್ರಾಂತಿ/ಮೀನುಗಾರಿಕೆಯ ಸಮಗ್ರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ನಿರ್ವಹಣೆ
ಮ್ಯಾಂಗ್ರೋವ್ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಶೇಕಡವಾರು ಹೆಚ್ಚಳ ಪ್ರದೇಶ (0.0)	0.00	5.26	ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ	ಕೆ.ಫು.ಯೋ.- ರಾಜ್ಯ ಪಾಲು - ಕಾಂಡವನ ಕ್ರಿಯಾ ಯೋಜನೆಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನ ಮತ್ತು ನಿರ್ವಹಣೆ
ಮರುಭೂಮಿಯ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಶೇಕಡವಾರು ಹೆಚ್ಚಳ (0.14)	0.14	-16.69	ಉತ್ತರಪ್ರದೇಶ	ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಅರಣ್ಯೀಕರಣ
				ಫ್ಲೆಕ್ಸಿ ನಿಧಿ
				ಸಾಮಾಜಿಕ ಅರಣ್ಯೀಕರಣ
				ಇತರೆ ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಅರಣ್ಯೀಕರಣ
ಒಟ್ಟು ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಪಾಳುಬಿದ್ದಿರುವ ಶೇಕಡವಾರು ಭೂಮಿ (27.48)- ಲಕ್ಷ ಹೆಕ್ಟೇರ್‌ಗಳಲ್ಲಿ	27.48	3.15	ಪಂಜಾಬ್	ಇತರೆ ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಅರಣ್ಯೀಕರಣ

ಸೂಚಕಗಳು	ಕರ್ನಾಟಕ	ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಸಾಧನೆ ಮಾಡಿದ ರಾಜ್ಯ		ಯೋಜನೆಯ ಹೆಸರು
ಒಟ್ಟು ಭೌಗೋಳಿಕ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲ ಶೇಕಡವಾರು ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶ ಮತ್ತು ಮರದ ಹೊದಿಕೆ (23.37)	23.37	80.64	ಅರುಣಾಚಲ ಪ್ರದೇಶ	ವೃಕ್ಷೋದ್ಯಾನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ
ಪ್ರತಿ ಲಕ್ಷ ಜನಸಂಖ್ಯೆಗೆ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ (1.12)	1.12	3.25	ಗೋವಾ	ಕೇ.ಪು.ಯೋ.- ಕೇಂದ್ರ ಪಾಲಿನ್ಯಾಯಾಲಯ ಕಟ್ಟಡ ಹಾಗೂ ನ್ಯಾಯಾಂಗ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ವಸತಿ ಕಟ್ಟಡಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ
				ಕೇ.ಪು.ಯೋ.- ರಾಜ್ಯ ಪಾಲಿನ್ಯಾಯಾಲಯ ಕಟ್ಟಡ ಹಾಗೂ ನ್ಯಾಯಾಂಗ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ವಸತಿ ಕಟ್ಟಡಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ
ಪ್ರತಿ 10 ಲಕ್ಷ ಜನಸಂಖ್ಯೆಗೆ ಮಾನವ ಕಳ್ಳಸಾಗಾಣೆಯ ಬಲಪಶುಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ (2.82)	2.82	0.32	ಗುಜರಾತ್	ಹಾಲ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಪೊಲೀಸ್ ಸಿಬ್ಬಂದಿ
				ಕೇ.ಪು.ಯೋ.- ಕೇಂದ್ರ ಪಾಲಿ - ಸೇಫ್ ಸಿಟಿ ಯೋಜನೆ
				ಕೇ.ಪು.ಯೋ.- ರಾಜ್ಯ ಪಾಲಿ - ಸೇಫ್ ಸಿಟಿ ಯೋಜನೆ
ಪ್ರತಿ ಲಕ್ಷ ಜನಸಂಖ್ಯೆಗೆ ಮಕ್ಕಳ ವಿರುದ್ಧ ಗುರುತಿಸಬಹುದಾದ ಅಪರಾಧಗಳು (32.2)	32.20	16.10	ಆಂಧ್ರ ಪ್ರದೇಶ	ಹಾಲ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಪೊಲೀಸ್ ಸಿಬ್ಬಂದಿ
				ಕೇ.ಪು.ಯೋ.- ಕೇಂದ್ರ ಪಾಲಿ - ಸೇಫ್ ಸಿಟಿ ಯೋಜನೆ
				ಕೇ.ಪು.ಯೋ.- ರಾಜ್ಯ ಪಾಲಿ - ಸೇಫ್ ಸಿಟಿ ಯೋಜನೆ
ಪ್ರತಿ ಲಕ್ಷ ಜನಸಂಖ್ಯೆಗೆ ವರದಿಯಾದ ಕೊಲೆಗಳು (2.0)	2.00	0.90	ಕೇರಳ	ಹಾಲ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಪೊಲೀಸ್ ಸಿಬ್ಬಂದಿ

2.12. ರಾಜ್ಯದ ವಿತ್ತೀಯ ಸವಾಲುಗಳು ಮತ್ತು ಮುನ್ನಡೆ

ಅಖಲ ಭಾರತ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳಂತೆಯೇ: ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಸಹ ವಿತ್ತೀಯ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಒತ್ತಡಕ್ಕೆ ಸಿಲುಕಿದೆ. ಆದಾಗ್ಯೂ, ಕೆಲವು ವಿವೇಕಯುಕ್ತ ವಿತ್ತೀಯ ನಿರ್ವಹಣೆಯೊಂದಿಗೆ, ವಿತ್ತೀಯ ಕೊರತೆಯು ಒಟ್ಟು ರಾಜ್ಯದ ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನ ಶೇ. 3.5 ರಷ್ಟನ್ನು ದಾಟಿಲ್ಲ ಎಂದು ರಾಜ್ಯವು ಖಚಿತ ಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಆದಾಗ್ಯೂ ಬಾಕಿ ಉಳಿದಿರುವ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿನ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ (ಇದು 2025-26 ರ ವೇಳೆಗೆ ಶೇ. 27 ರಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಾಗುವ ನಿರೀಕ್ಷೆಯಿದೆ), ಮಧ್ಯಮಾವಧಿ ವಿತ್ತೀಯ ಕೊರತೆಯನ್ನು ಸಹ ಎದುರಿಸಬೇಕಿದೆ. ಮುಂಬರುವ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿನ ವೆಚ್ಚಗಳ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಮೇಲೆ ಒತ್ತಡವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಬಹುದು ಜೊತೆಗೆ, 2026-27 ರವೇಳೆಗೆ ಒಂದು ಟ್ರಿಲಿಯನ್ ಆರ್ಥಿಕತೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಮುಂದಿನ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯವು ಎದುರಿಸಬೇಕಾದ ಸವಾಲುಗಳು ಈಕೆಳಗಿನಂತಿವೆ.

ವೆಚ್ಚದ ಗುಣಮಟ್ಟವನ್ನು ಖಾತ್ರಿ ಪಡಿಸುವುದು: ಮಧ್ಯಮಾವಧಿಯ ವಿತ್ತೀಯ ಯೋಜನೆ 2022-26 ರಲ್ಲದಂತೆ ರಾಜಸ್ವದ ಖಾತೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಳವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದ ರಾಜ್ಯವು ಶೇ.1 ಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ರಾಜಸ್ವ ಕೊರತೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದೆ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರೆಯುವ ನಿರೀಕ್ಷೆಯಿದೆ ಎಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿದೆ. ಅದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ವಿತ್ತೀಯ ಹೊಣೆಗಾರಿಕಾ ಶಾಸನ (ಎಫ್‌ಆರ್‌ಎ) ವಿರುದ್ಧವಾಗಿದ್ದರೂ, ಕೆಲವು ಆದಾಯ ವೆಚ್ಚಗಳನ್ನು ಸಮೀಕರಣಗೊಳಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ರಾಜ್ಯವು ಕಠಿಣ ನಿರ್ಧಾರವನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ಇದು ಮಧ್ಯಮಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಬಾಕಿಉಳಿದಿರುವ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಗಳ ಮೇಲೆ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಖರೀದಿಬಹುದು. ಮುಂದೆ ಏಪ್ರಿಲ್ 2019 ರಲ್ಲಿ ರಿಸರ್ವ್ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಆಫ್ ಇಂಡಿಯಾ (ಆರ್‌ಬಿಐ) ವಿತ್ತೀಯ ನೀತಿವರದಿಯು ಸೂಚಿಸುವಂತೆ, ರಾಜ್ಯಗಳ ರಾಜಸ್ವ ವೆಚ್ಚದ ಗಾತ್ರದ ಗುಣಕವನ್ನು ಬಂಡವಾಳ ವೆಚ್ಚಗುಣಕ 2 ಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ 0.82 ಆಗಿದೆ. ಸಂಭಾವ್ಯ ಒಟ್ಟು ರಾಜ್ಯದ ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನವನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಲು ರಾಜ್ಯವು ವೆಚ್ಚದ ವಿಚಾರಗಳಲ್ಲಿನ ಕಾರ್ಯವಿಧಾನವನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ವಿವೇಕಯುತವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವೆಚ್ಚಗಳ ದಕ್ಷತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು: ಆಯವ್ಯಯದ ಕಠಿಣಕರ ನಿಬಂಧಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಲು ಒಂದು ಮಾರ್ಗವೆಂದರೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವೆಚ್ಚಗಳ ಗರಿಷ್ಠ ಫಲತಾಂಶಗಳನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ರಾಜ್ಯವು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವೆಚ್ಚದ ದಕ್ಷತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದರ ಮೇಲೆ ಗಮನಹರಿಸಬೇಕು. ನೀತಿ ಆಯೋಗದ ಮಾಧರಿಯಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಒಳಗಿನ-ಹೊರಗಿನ ಫಲತಾಂಶದ ಚೌಕಟ್ಟಿನ ಕೆಲಸವನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ಉತ್ತಾದನಾ ವೆಚ್ಚ ಸುಮಾರು ಶೇ. 48ರಷ್ಟು ಮತ್ತು ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿತ ವೆಚ್ಚಗಳು (ಸಂಬಳ/ಪಿಂಚಣಿ/ಖುಣಸೇವೆ) ಸುಮಾರು ಶೇ. 52ರಷ್ಟು ಹೊಂದಿದೆ. ವೆಚ್ಚದದಕ್ಷತೆಯನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಲು ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ-ಸಂಬಂಧಿತ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಲು ಮತ್ತು ಉತ್ತಾದನಾ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಅಗತ್ಯವಿದೆ.

ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಗುರಿಗಳಿಗೆ (ಸು.ಅ.ಗು) ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಖಾತ್ರಿಪಡಿಸುವುದು : ಪ್ರಸ್ತುತ ಆಯವ್ಯಯದ ಗಾತ್ರವು ಸುಮಾರು ರೂ. 2.66 ಲಕ್ಷ ಕೋಟಿ ರೂಪಾಯಿಗಳು. ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಗುರಿ (ಸು.ಅ.ಗು)ಯ ಅಗತ್ಯತೆಗಳು ಸರ್ಕಾರದ ವಿತ್ತೀಯತೆ ಮೇಲೆ ಒತ್ತಡವನ್ನು ಹೇರಲವೆ. ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯಬಹುದು. ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಗುರಿಗಳಿಗೆ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು ಮತ್ತು 2030ನೇ ಸಾಲಿನವರೆಗೆ ದೀರ್ಘವಾದ ದೂರ ದೃಷ್ಟಿ ಕೋನವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಗುರಿಗಳ ಸಾಧನೆಗೆ ಸ್ಥಿರವಾದ ಸ್ಥೂಲ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಲು ಸಮಯವು ತುಂಬಾ ಅನುಕೂಲಕರವಾಗಿದೆ. ಅಂತಹ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ಕಾರ್ಯತಂತ್ರಗಳಲ್ಲದೇ ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಂತಹ ಬೃಹತ್ ಗುರಿಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸುವುದು ತುಂಬಾ ಸೀಮಿತವಾಗಿದೆ. ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿ/ತಾಲ್ಲೂಕು ಪಂಚಾಯತಿ/ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತಿ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಗುರಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅರಿವು ಮೂಡಿಸಲು ಮತ್ತು 2030ರ ವೇಳೆಗೆ ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಗುರಿಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ರಾಜ್ಯವು ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಗುರಿಯನ್ನು ಸ್ಥಳೀಕರಿಸುತ್ತಿದೆ.

ವಿವಿಧ ಯೋಜನೆಗಳ ಸಮೀಕರಣಗೊಳಿಸುವಿಕೆ: ಮೊದಲೇ ಚರ್ಚಿಸಿದಂತೆ, ಕರ್ನಾಟಕವು ಪ್ರಸ್ತುತ 1856 ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಇವುಗಳಿಗೆ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಹಂಚಿಕೆ ಮಾಡುವುದು ಒಂದು ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಿದ್ದರೂ ಸಹ, ಅಂತಹ ದೊಡ್ಡ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಯೋಜನೆಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆಯು ಆಡಳಿತದ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳನ್ನು ಮಿತಿಗೊಳಿಸಬಹುದು ಮತ್ತು ಆ ವೆಚ್ಚಗಳ ದಕ್ಷತೆಯನ್ನು ತೀವ್ರವಾಗಿ ಕಡಿಮೆಮಾಡಬಹುದು. ಕೇಂದ್ರ ಪುರಸ್ಕೃತ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಗಣನೀಯವಾಗಿ ಇಳಿಸಲು, ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಸಮೀಕರಣಗೊಳಿಸುವುದು ಮತ್ತು ನಿರ್ವಹಿಸಬಹುದಾದ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ತರುವುದು ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿದೆ.

ಸಹಾಯಧನಗಳನ್ನು ಕಡಿತಗೊಳಿಸುವುದು: ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಸಹಾಯಧನಗಳು ಯಾವುದೇ ಹೋಲಸ ಬಹುದಾದ ರಾಜ್ಯಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಅದರೊಳಗೆ ಅರ್ಹವಲ್ಲದ ಸಬ್ಸಿಡಿಗಳು ದೊಡ್ಡದಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಸಬ್ಸಿಡಿಗಳನ್ನು ಸಮೀಕರಣ ಗೊಳಿಸುವುದು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಒಂದು ಪ್ರಮುಖ ಅಂಶವಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನು ಮಾಡುವ ಮೂಲಕ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಉದ್ದೇಶಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಲು ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಮುಕ್ತಗೊಳಿಸುವುದು ಒಂದು ಸ್ಪಷ್ಟ ಮಾರ್ಗವಾಗಿದೆ.

ಆದಾಯದ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು: ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಬರುವ ರಾಜ್ಯದ ಪಾಲು ಕಡಿಮೆಯಾಗುವುದರೊಂದಿಗೆ ಮತ್ತು ಒಟ್ಟು ದೇಶೀಯ ಉತ್ಪನ್ನ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿರುವುದರಿಂದ, ರಾಜ್ಯದ ಸ್ವಂತ ತೆರಿಗೆ ರಾಜಸ್ವದ ಮೇಲಿನ ಒತ್ತಡವು ಹಲವು ಪಟ್ಟುಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ಇದಲ್ಲದೆ, ಜೂನ್ 2022 ರ ನಂತರ ಒಟ್ಟು ದೇಶೀಯ ಉತ್ಪನ್ನ ಪರಿಹಾರದ ಬಗ್ಗೆ ಅನಿಶ್ಚಿತತೆ ಎದುರಾಗಿದೆ. ಸಹಾಯಧನದಲ್ಲಿ ಕುಸಿತವಾಗಿದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ರಾಜ್ಯವು ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಪರ್ಯಾಯ ಮೂಲಗಳನ್ನು ಹುಡುಕುವ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿದೆ. ಮಾಹಿತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಸೇವೆಗಳ ಬಳಕೆಯ ಮೂಲಕ ತೆರಿಗೆ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಸುಧಾರಿಸುವುದು ಸಹ ರಾಜ್ಯವು ಮಾಡಬಹುದಾದ ಒಂದು ಮಾರ್ಗವಾಗಿದೆ.

ಅನುಬಂಧ 2.1

ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದ ರಾಜಸ್ವ ಮತ್ತು ಬಂಡವಾಳ ಜಮೆಗಳ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳು

(ಕೋಟಿ ರೂ.ಗಳಲ್ಲಿ)

ವರ್ಷ	ರಾಜ್ಯದ ಸ್ವಂತ ತೆರಿಗೆ ರಾಜಸ್ವ	ಕೇಂದ್ರ ತೆರಿಗೆಯಲ್ಲಿನ ರಾಜ್ಯದ ಪಾಲು	ಒಟ್ಟು ತೆರಿಗೆ ಜಮೆಗಳು	ಒಟ್ಟು ತೆರಿಗೆಯೇತರ ಜಮೆಗಳು	ಒಟ್ಟು ರಾಜಸ್ವ ಜಮೆಗಳು	ಒಟ್ಟು ಬಂಡವಾಳ ಜಮೆಗಳು	ಒಟ್ಟಾರೆ ಜಮೆಗಳು
2010-11	38473.13	9506.30	47979.43	3358.28	58206.23	12215.64	70421.86
2011-12	46476.01	11074.99	57551.00	4086.86	69806.27	15317.53	85123.80
2012-13	53753.56	12647.14	66400.70	3966.11	78176.22	16878.51	95054.73
2013-14	62603.54	13808.27	76411.81	4031.89	89542.52	19533.42	109075.94
2014-15	70180.30	14654.14	84834.44	4688.24	104142.13	21994.02	126136.15
2015-16	75566.45	23967.07	99533.52	5355.04	118817.31	22337.72	141155.03
2016-17	82956.21	28759.86	111716.07	5794.53	133213.79	32405.92	165619.71
2017-18	93376.34	31751.98	125128.32	6476.53	146999.63	35384.55	182384.18
2018-19	107667.09	35811.28	143478.52	6773.00	164978.52	42399.55	207461.74
2019-20	116860.00	30919.00	147779.00	7681.00	175442.79	42952.25	218395.04
2020-21	110862.79	21673.11	132535.90	7893.84	156716.41	71252.66	227969.07
2021-22 (ಪ.ಅಂ)	136775.75	27134.94	163910.69	9000.00	189579.26	69729.72	259308.98
2022-23 (ಆ.ಅಂ)	131882.75	29783.21	161665.96	10940.56	189887.53	75486.84	265374.37

ಪ.ಅಂ. : ಪರಿಷ್ಕೃತ ಅಂದಾಜು, ಆ.ಅಂ.: ಆಯವ್ಯಯ ಅಂದಾಜು

ಮೂಲ : 1. ವಾರ್ಷಿಕ ವಿತ್ತನಿರೂಪಣೆ 2022-23, ಆರ್ಥಿಕ ಇಲಾಖೆ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ,

2. ಆರ್ಥಿಕ ಸಮೀಕ್ಷೆ 2020-21 ಮತ್ತು 2021-22 ಯೋಜನಾ ಇಲಾಖೆ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ.

ಟಿಪ್ಪಣಿ: (ಎ) (i) ಬಂಡವಾಳ ಜಮೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಗೋಪಾಯ ಮತ್ತು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಸಾಲಗಳು ಸೇರಿರುವುದಿಲ್ಲ. (ii) ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಲೆಕ್ಕ (ನಿವ್ವಳ) ಮತ್ತು ಸಾದಿಲ್ವಾರು ನಿಧಿ (ನಿವ್ವಳ) ಗಳು ಸೇರಿರುತ್ತವೆ.

ಅನುಬಂಧ 2.2

ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯೇತರ ವೆಚ್ಚಗಳಲ್ಲಿನ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳು

(ಕೋಟಿ ರೂ.ಗಳಲ್ಲಿ)

ವರ್ಷ	ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ವೆಚ್ಚಗಳು	ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ವೆಚ್ಚಗಳು (ಒಟ್ಟು ವೆಚ್ಚ ದಶಕಡಾ ವಾರು)	ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯೇತರ ವೆಚ್ಚಗಳು	ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯೇತರ ವೆಚ್ಚಗಳು (ಒಟ್ಟುವೆಚ್ಚದ ಶೇಕಡಾವಾರು)	ಒಟ್ಟಾರೆ ವೆಚ್ಚದ ಮೊತ್ತ
2010-11	51626.38	72.74	19344.94	27.26	70971.32
2011-12	60929.69	72.14	23533.97	27.86	84463.66
2012-13	8067.53	71.66	26922.26	28.34	94989.79
2013-14	76328.45	69.99	32729.25	30.01	109057.70
2014-15	88904.73	70.44	37312.82	29.56	126217.55
2015-16	100440.69	71.12	40794.06	28.88	141234.75
2016-17	123989.38	74.94	41455.39	25.06	165444.77
2017-18	136285.13	73.09	50177.82	26.91	186462.95
2018-19	154527.55	74.61	52584.47	25.39	207112.02
2019-20	157822.41	72.49	59903.41	27.51	217725.82
2020-21	162219.00	71.13	65825.87	28.87	228044.87
2021-22(ಪ.ಅಂ)	163825.43	67.51	78839.40	32.49	242664.83
2022-23(ಆ.ಅಂ)	173308.80	67.77	82410.92	32.23	255719.72

ಪ.ಅಂ. : ಪರಿಷ್ಕೃತ ಅಂದಾಜು, ಆ.ಅಂ.: ಆಯವ್ಯಯ ಅಂದಾಜು

ಮೂಲ : 1. ಆಯವ್ಯಯ ದಾಖಲೆಗಳು 2022-23, ಆರ್ಥಿಕ ಇಲಾಖೆ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ,

2. ಆರ್ಥಿಕ ಸಮೀಕ್ಷೆ 2020-21 ಮತ್ತು 2021-22 ಯೋಜನಾ ಇಲಾಖೆ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ

ಟಿಪ್ಪಣಿ: ಬಂಡವಾಳ ವೆಚ್ಚಗಳಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಗೋಪಾಯ ಮತ್ತು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಸಾಲಗಳು ಸೇರಿರುವುದಿಲ್ಲ.

ಹೂಡಿಕೆ ಮತ್ತು ರಫ್ತುಗಳು

3.1 ಪರಿಚಯ

ಖಾಸಗಿಯವರಿಂದ ಬಂಡವಾಳ ಹೂಡಿಕೆ ಮಾಡಲು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವುದು ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರದ ಮಹತ್ವದ ಕಾರ್ಯಸೂಚಿಯಾಗಿದೆ. ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದ ಅವಿರತ ಪರಿಶ್ರಮದಿಂದಾಗಿ ಕಳೆದ ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಅಗಾಧ ಪ್ರಮಾಣದ ಹೂಡಿಕೆಯ ಫಲ ಕಂಡಿದೆ. ಹೂಡಿಕೆಗಳಿಗಾಗಿ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಕಲ್ಪಿಸುವ ಹಾಗೂ ಅನುಮೋದನಾ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಸರಳಗೊಳಿಸುವ ಮುಡಿಪಾದ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರವು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾದ ನೀತಿ ಚೌಕಟ್ಟನ್ನು ರೂಪಿಸಿದೆ. ತಾಂತ್ರಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು, ಪ್ರಯೋಗಾಲಯಗಳು ಹಾಗೂ ಸಂಶೋಧನಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಂತಹ ಬೆಂಬಲದ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯವನ್ನು ಪೋಷಿಸುವುದರ ಜೊತೆಜೊತೆಗೆ ಸಹ ರಾಜ್ಯವು ವಿಶಾಲ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಹಣಕಾಸಿನ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಕಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿದೆ. ರಾಜ್ಯದ ಮಾಹಿತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಜೈವಿಕ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ವಲಯಗಳು ಗಣನೀಯವಾದ ಹೂಡಿಕೆಗಳನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸಿವೆ ಹಾಗೂ ಈ ವಲಯಗಳಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದಿಂದ ಗಣನೀಯವಾಗಿ ರಫ್ತುಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ, ಗಣಕಯಂತ್ರ ತಂತ್ರಾಂಶ ಹಾಗೂ ಜೈವಿಕ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ವಲಯಗಳಿಂದ ರಫ್ತುಗಳ ಬಹುಪಾಲು ಕೊಡುಗೆ ನೀಡುವುದರೊಂದಿಗೆ ರಾಜ್ಯದ ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನ (GSDP)ಯ ಶೇ.40 ರಷ್ಟು ಕೊಡುಗೆಯನ್ನು ನೀಡಿದೆ. ಖಾಸಗಿಯವರ ಹೂಡಿಕೆಯನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳ ಸ್ಪರ್ಧಾತ್ಮಕತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಅವಿರತವಾಗಿ ಒತ್ತು ನೀಡುವ ಮೂಲಕ ಕರ್ನಾಟಕದ ಆರ್ಥಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ವೇಗವನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ವರ್ಧಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

3.2 ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಹೂಡಿಕೆ

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿರುವ ಅನೇಕ ಸುಧಾರಣಾ ಉಪಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸುವಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕವು ಮುಂಚೂಣಿಯಲ್ಲಿದೆ ಹಾಗೂ ಖಾಸಗಿಯವರಿಂದ ಹೂಡಿಕೆಯನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸುವಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿದೆ. ಖಾಸಗಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಮತ್ತು ವಿದೇಶಿ ಹೂಡಿಕೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಕಗಳನ್ನು ನೀಡಲು ಲಾಭದಾಯಕವಾಗುವ ಕಾರ್ಯನೀತಿಗಳನ್ನು ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ರಚಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ಕಾರ್ಯನೀತಿಗಳು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಹೂಡಿಕೆಪರವಾದ ವಾತಾವರಣದೊಂದಿಗೆ ರಾಜ್ಯವು ಬೃಹತ್ ಮಟ್ಟದ ಖಾಸಗಿ ಹೂಡಿಕೆಗಳನ್ನು, ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಮಾಹಿತಿ ಮತ್ತು ಸಂವಹನ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ (ಐಸಿಐ) ಹಾಗೂ ಜೈವಿಕ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ವಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಆಕರ್ಷಿಸಲು ಸಹಾಯಕವಾಗಿವೆ. ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಮಾತಂ, ಜೈತಂ ಹಾಗೂ ವಿ&ತಂ ಇಲಾಖೆಯಡಿ ಸ್ಥಾಪಿತವಾಗಿರುವ ಕೆಬಿಐ ಸಂಸ್ಥೆಯು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೂಡಿಕೆಗಳನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಲು ಮತ್ತು ಅನುವು ಮಾಡಿಕೊಡಲು ಇರುವಂತಹ ಸಂಸ್ಥೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ನಾವೀನ್ಯತೆ ಮತ್ತು ಉದ್ಯಮಶೀಲತೆಯನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿ ವೇಗ ಕಲ್ಪಿಸುವ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ದಿನಾಂಕ 26ನೇ ಏಪ್ರಿಲ್, 2018 ರಂದು ಕೆಬಿಐ ಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕ ನಾವೀನ್ಯತೆ ಮತ್ತು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಸೊಸೈಟಿ (ಕಿಐ) ಎಂದು ಮರುನಾಮಕರಣ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕದ ವಿಶಾಲವಾದ ಮತ್ತು ವೈವಿಧ್ಯಮಯವಾದ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ತಳಹದಿಯು ವಿಶ್ವದೆಲ್ಲೆಡೆಯ ಹೂಡಿಕೆದಾರರಿಗೆ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ಹೂಡಿಕೆಯ ತಾಣವಾಗಿ ಹೊರಹೊಮ್ಮಿದೆ. ಹೂಡಿಕೆದಾರರಿಗೆ ಸಹಾಯಕವಾಗಲು ಕೈಗಾರಿಕಾ ಸೌಲಭ್ಯ ಕಲ್ಪಿಸುವ ಕಾಯ್ದೆ (Karnataka Industrial Facilitation Act) ಯನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತರುವಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕವು ಮೊಟ್ಟಮೊದಲ ರಾಜ್ಯವಾಗಿದೆ. ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ಹೂಡಿಕೆಗಳಿಗೆ ಒಂದೇ ಸೂರಿನಡಿ ನೆರವೇರುವಂತೆ ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರದಲ್ಲಿ ಏಕಗವಾಕ್ಷಿ ಪದ್ಧತಿಯಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಅನುಕೂಲಗಳೆಂದರೆ, ಅ) ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಉತ್ತಮ ಕಾನೂನು ಮತ್ತು ಸುವ್ಯವಸ್ಥೆ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಿಂದಾಗಿ ವಿದೇಶಿ ನೇರ ಬಂಡವಾಳ ಹೂಡಿಕೆಗೆ ಅನುಕೂಲಕರವಾಗಿದೆ (ಆ) ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದ ಕೌಶಲ್ಯವುಳ್ಳ ಮಾನವಶಕ್ತಿಯು ಅಗಾಧವಾಗಿ ಲಭ್ಯವಿರುವುದು (ಇ) ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಕೈಗಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಅತ್ಯುನ್ನತವಾಗಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಿರುವ 5 ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕವು ಸ್ಥಾನ ಪಡೆದಿರುವುದು (ಈ) ರಾಜ್ಯವು ಹೂಡಿಕೆದಾರರಿಗೆ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ರವಾನೆ (logistics) ಸೌಕರ್ಯದ ಬೆಂಬಲ ಮತ್ತು ಸಂಪರ್ಕದ ಅನುಕೂಲಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದು ಹಾಗೂ (ಉ) ದೇಶದಲ್ಲಿ ಬೃಹತ್ತಾದ ಮತ್ತು ವೇಗವಾಗಿ ವಿಸ್ತಾರಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕದ ಹೂಡಿಕಾಪರವಾದ ಮತ್ತು ಸ್ವಂದನಾತ್ಮಕ ಆಡಳಿತವು, ವೇಗವಾದ ಮತ್ತು ಸುಲಭವಾದ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಾಗಿ ಆಡಳಿತ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಸರಳಗೊಳಿಸುವಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯನೀತಿ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲು ಕಾರ್ಯೋನ್ಮುಖವಾಗಿದೆ. ಅಂತಹ ಕೆಲವು ಮಹತ್ವಪೂರ್ಣ ಕ್ರಮಗಳು ಈ ಕೆಳಕಂಡಂತಿವೆ:

ಹೂಡಿಕೆಗೆ ಪರವಾದ ಸ್ವಂದನಾತ್ಮಕ ಆಡಳಿತ

ರಾಜ್ಯ ಮಟ್ಟದ ಏಕಗವಾಕ್ಷಿ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಸಮಿತಿ (SLSWCC) ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ಉನ್ನತ ಮಟ್ಟದ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಸಮಿತಿ (SHLCC) ಗಳು ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಗಳನ್ನು ವೇಗವಾಗಿ ಅನುಮೋದಿಸಲು ಅನುವು ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತವೆ.

ಕೈಗಾರಿಕೆಯ ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಪ್ರದೇಶದ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು ಮತ್ತು ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳಿಗೆ ಸರಿಹೊಂದುವ ವಲಯ-ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾದ ಕೈಗಾರಿಕಾ ವಲಯಗಳು ಹಾಗೂ ವಿಶೇಷ ಆರ್ಥಿಕ ವಲಯಗಳು (SEZs).

ವಿದ್ಯುಚ್ಛಕ್ತಿ, ರಸ್ತೆಗಳು, ಜಲಸಂಪನ್ಮೂಲ, ಕಾರ್ಯಾಗಾರ ಮತ್ತು ರವಾನೆ ಸೌಲಭ್ಯಗಳು, ರೈಲು ಮತ್ತು ಬಂದರು/ಲಂಗರುಗಳೇ ಮುಂತಾದವುಗಳಲ್ಲಿ ಹೂಡಿಕೆ ಮಾಡುವ ಮೂಲಕ ವಿಶ್ವ-ದರ್ಜೆಯ, ಕಾರ್ಯಸನ್ನದ್ಧವಾದ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯ ಸೃಜನೆ.

ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ಘೋಷಿಸಲಾಗುವ ಹೊಸ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಹೂಡಿಕೆಗಳಿಗಾಗಿ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಕಗಳ ಮತ್ತು ರಿಯಾಯಿತಿಗಳ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದ ಪ್ಯಾಕೇಜುಗಳು.

ತಾಂತ್ರಿಕ ಮಾನವಶಕ್ತಿ ಸೃಜನೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಕೌಶಲ್ಯಾಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಗಮನ

ರಾಜ್ಯದಾದ್ಯಂತ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ದೂರಸಂಪರ್ಕ ಜಾಲ ಮತ್ತು ದ್ಯುತಿತಂತು (Optical Fibre) ಸಂಪರ್ಕ

ಸ್ಥಳೀಯ ದರ ವಲಯದಿಂದ ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ಎಲ್ಲ ಖರೀದಿಗಳಿಗೆ ರಾಜ್ಯದ ತೆರಿಗೆಗಳಿಂದ ವಿನಾಯಿತಿ.

ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಬಂಡವಾಳ ಹೂಡಿಕೆಗಳ ಒಳಹರಿವು

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಉದ್ಯಮಗಳನ್ನು/ ವ್ಯವಹಾರಗಳನ್ನು ಹುಟ್ಟುಹಾಕಲು ಚಿಂತನೆ ನಡೆಸುತ್ತಿರುವ ಎಲ್ಲಾ ಹೂಡಿಕೆದಾರರಿಗೂ ಕರ್ನಾಟಕ ಉದ್ಯೋಗ ಮಿತ್ರ (KUM)ವು ಏಕೈಕ ಸಂಪರ್ಕಬಿಂದುವಾಗಿದೆ. ನೋಡಲ್ ಸಂಸ್ಥೆಯಾಗಿ ಇದರ ಪಾತ್ರವೆಂದರೆ, ಹೂಡಿಕೆಗೆ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ ಹಂತದಿಂದ ಕಾಲಾಂತರದಲ್ಲಿ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುವವರೆಗೂ ಸುಗಮವಾಗಿ ಸಾಗುವಂತೆ ನೋಡಿಕೊಂಡು ಹೂಡಿಕೆಗಳಿಗೆ ಅನುವು ಮಾಡಿಕೊಡುವುದು ಹಾಗೂ ಉಪಕ್ರಮಗಳ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣೆ ಮಾಡುವುದು. ರೂ.15.00 ಕೋಟಿಗಳಿಗೆ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟು, ರೂ.500.00 ಕೋಟಿಗಳವರೆಗಿನ ಯೋಜನೆಗಳಿಗೆ ರಾಜ್ಯ ಮಟ್ಟದ ಏಕಗವಾಕ್ಷಿ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಸಮಿತಿ(SLSWCC) ಹಾಗೂ ರೂ.500.00 ಕೋಟಿಗಳನ್ನು ಮೀರಿದ ಯೋಜನೆಗಳಿಗೆ ರಾಜ್ಯ ಉನ್ನತ ಮಟ್ಟದ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಸಮಿತಿ(SHLCC)ಗಳಿಗೆ ಸಚಿವಾಲಯದಂತೆ ಈ KUM ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ. 2.37 ಲಕ್ಷ ಕೋಟಿ ಮೌಲ್ಯದ ಸುಮಾರು 393 ಹೂಡಿಕೆ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಏಪ್ರಿಲ್ 2022 ರಿಂದ ಡಿಸೆಂಬರ್ 2022 ರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ 1.95 ಲಕ್ಷ ಉದ್ಯೋಗ ಸೃಷ್ಟಿಯೊಂದಿಗೆ ಅನುಮೋದಿಸಲಾಗಿದೆ. ಏಪ್ರಿಲ್ 2022 ರಿಂದ ಡಿಸೆಂಬರ್ 2022 ರವರೆಗೆ SLSWCC ಮತ್ತು SHLCC ಅನುಮೋದಿಸಿದ ಯೋಜನೆಗಳ ವಿವರಗಳನ್ನು ಕೋಷ್ಟಕ 3.1 ರಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಲಾಗಿದೆ. .

SLSWCC ಹಾಗೂ SHLCC ಗಳಿಂದ ಅನುಮೋದನೆಗೊಂಡಿರುವ ಯೋಜನೆಗಳ ಸಾರಾಂಶವು ಈ ಕೆಳಕಂಡಂತಿದೆ:

ಸಮಿತಿ	ಅನುಮೋದಿತ ಯೋಜನೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ			ಹೂಡಿಕೆ INR cr			ಉದ್ಯೋಗ ಸಂಖ್ಯೆಗಳಲ್ಲಿ
	ಹೊಸ ಯೋಜನೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಹೂಡಿಕೆ ಯೋಜನೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	ಒಟ್ಟು ಯೋಜನೆಗಳು	ಹೊಸ ಯೋಜನೆಗಳಿಂದ ಹೂಡಿಕೆ INR ಕೋಟಿ	ಹಿಂದಿನ ಅನುಮೋದಿತ ಯೋಜನೆಗಳಿಂದ ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಹೂಡಿಕೆ INR cr	ಒಟ್ಟು ಹೂಡಿಕೆ INR ಕೋಟಿ	
SLSWCC	335	20	355	15537.68	1342.89	16680.57	57870
SHLCC	21	17	38	197500.72	22767.53	220268.25	137282
ಒಟ್ಟು	356	37	393	213038.40	24110.42	236948.82	195152

ಮಾಹಿತಿ ಮೂಲ: ಕರ್ನಾಟಕ ಉದ್ಯೋಗ ಮಿತ್ರ, ಬೆಂಗಳೂರು

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ವಿದೇಶಿ ನೇರ ಬಂಡವಾಳ ಹೂಡಿಕೆಯ ಒಳಹರಿವು

ಭಾರತಕ್ಕೆ ಒಳಹರಿವಾಗುವ ಒಟ್ಟು ವಿದೇಶಿ ನೇರ ಬಂಡವಾಳ ಹೂಡಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ಗಣನೀಯ ಪಾಲಿದೆ. ಅಕ್ಟೋಬರ್ 2019 ರಿಂದ ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ 2022 ರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯವು USD 39.36 ಶತಕೋಟಿ ಎಫ್‌ಡಿಐ ಇಕ್ವಿಟಿ ಒಳಹರಿವನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸಿತು, ಇದು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪಾಲಿನ 23% ಆಗಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ವರ್ಷವಾರು ಎಫ್‌ಡಿಐ ಒಳಹರಿವಿನ ವಿವರವನ್ನು ಕೋಷ್ಟಕ 3.2 ರಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 3.2 : ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ವಿದೇಶಿ ನೇರ ಬಂಡವಾಳ ಹೂಡಿಕೆಯ ಒಳಹರಿವು

ಎಫ್‌ಡಿಐ ಕ್ಷೇತ್ರ ಒಳಹರಿವು	ಕರ್ನಾಟಕ(USD ಬಿಲಿಯನ್ ಡಾಲರ್ ಗಳಲ್ಲಿ)	ಕರ್ನಾಟಕ (ರೂ. ಕೋಟಿ)
FY 22-23 (ಏಪ್ರಿಲ್-ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್)	5.33	41,678
FY 21-22	22.07	1,63,795
FY 20-21	7.6	56,884
ಸಂಚಿತ (ಅಕ್ಟೋಬರ್ 2019 - ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ 2022)	39.36	2,93,106

ಏಪ್ರಿಲ್ 2022 ರಿಂದ ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ 2022 ರವರೆಗೆ ಎಪ್ಪಿಐ ಒಳಹರಿವುಗಳನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸುವ ರಾಜ್ಯಗಳು/ಯುಟಿಗಳು ಬೇಬಲ್ 3.3 ರಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಏಪ್ರಿಲ್ 2022 ರಿಂದ ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ 2022 ರವರೆಗೆ 26 ಭಾರತೀಯ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ (ರೂ. 2,10,156.27 ಕೋಟಿ) ಎಪ್ಪಿಐ ಒಳಹರಿವಿನ ಮೇಲೆ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ (ರೂ. 41677.56 ಕೋಟಿ) ಒಟ್ಟು ಎಪ್ಪಿಐ ಒಳಹರಿವು ಎರಡನೇ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 3.3 : 2022-23 ರ ಹಣಕಾಸು ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಏಪ್ರಿಲ್ 2022 ರಿಂದ ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ 2022 ರವರೆಗೆ ರಾಜ್ಯವಾರು FDI ಇಕ್ವಿಟಿ ಒಳಹರಿವು

ಕ್ರ. ಸಂಖ್ಯೆ	ರಾಜ್ಯದ ಹೆಸರು	FDI ಇಕ್ವಿಟಿ ಒಳಹರಿವಿನ ಪ್ರಮಾಣ		ಒಳಹರಿವಿನ ಶೇಕಡಾವಾರು
		(ರೂ. ಕೋಟಿಯಲ್ಲಿ)	(USD ಮಿಲಿಯನ್‌ನಲ್ಲಿ)	
1	ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ	62425.12	7999.95	29.73
2	ಕರ್ನಾಟಕ	41677.56	5329.27	19.80
3	ದೆಹಲಿ	35486.04	4538.52	16.87
4	ಗುಜರಾತ್	26866.48	3472.79	12.91
5	ಹರಿಯಾಣ	13639.23	1736.65	6.45
6	ತಮಿಳುನಾಡು	12271.71	1563.68	5.81
7	ತೆಲಂಗಾಣ	7578.19	969.21	3.60
8	ರಾಜಸ್ಥಾನ	5594.36	712.32	2.65
9	ಉತ್ತರ ಪ್ರದೇಶ	1513.61	193.74	0.72
10	ಆಂಧ್ರ ಪ್ರದೇಶ	1199.60	151.94	0.56
11	ಪಶ್ಚಿಮ ಬಂಗಾಳ	581.79	73.40	0.27
12	ಕೇರಳ	481.69	61.43	0.23
13	ಮಧ್ಯ ಪ್ರದೇಶ	217.84	27.88	0.10
14	ಒಡಿಶಾ	162.98	20.54	0.08

ಕ್ರ. ಸಂಖ್ಯೆ	ರಾಜ್ಯದ ಹೆಸರು	FDI ಇಕ್ವಿಟಿ ಒಳಹರಿವಿನ ಪ್ರಮಾಣ		ಒಳಹರಿವಿನ ಶೇಕಡಾವಾರು
		(ರೂ. ಕೋಟಿಯಲ್ಲಿ)	(USD ಮಿಲಿಯನ್‌ನಲ್ಲಿ)	
15	ಹಿಮಾಚಲ ಪ್ರದೇಶ	152.52	19.46	0.07
16	ಪಂಜಾಬ್	133.44	17.12	0.06
17	ಜಾರ್ಖಂಡ್	42.23	5.45	0.02
18	ಪುದುಚೇರಿ	34.55	4.41	0.02
19	ಉತ್ತರಾಖಂಡ	21.56	2.82	0.01
20	ಬಿಹಾರ	20.67	2.62	0.01
21	ಚಂಡೀಗಢ	18.50	2.36	0.01
22	ಅಸ್ಸಾಂ	13.84	1.78	0.01
23	ಛತ್ತೀಸ್‌ಗಢ	8.97	1.12	0.00
24	ಗೋವಾ	8.14	1.03	0.00
25	ಜಮ್ಮು ಮತ್ತು ಕಾಶ್ಮೀರ	5.47	0.70	0.00
26	ಲಡಾಖ್	0.20	0.03	0.00
	ಒಟ್ಟು	2,10,156.27	26,910.20	

* ಒಟ್ಟು FDI ಒಳಹರಿವು ಈಕ್ವಿಟಿ ಒಳಹರಿವು, ಅಸಂಘಟಿತ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಇಕ್ವಿಟಿ ಬಂಡವಾಳ, ಮರು-ಹೂಡಿಕೆ ಮಾಡಿದ ಗಳಿಕೆಗಳು ಮತ್ತು ಇತರ ಬಂಡವಾಳವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ವಲಯ/ರಾಜ್ಯ/ದೇಶವಾರು ವಿವರಗಳನ್ನು ಎಷ್ಟಿಐ ಒಳಹರಿವಿನ ಈಕ್ವಿಟಿ ಅಂಶಕ್ಕಾಗಿ ಮಾತ್ರ ನಿರ್ವಹಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಮಾಹಿತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದಲ್ಲ ಬಂಡವಾಳ ಹೂಡಿಕೆ (ಐಟಿ) :

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲ ಮಾಹಿತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ (ಐಟಿ) ವಲಯವು ಕರ್ನಾಟಕದ ಆರ್ಥಿಕತೆಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಪ್ರೇರಕಗಳಲ್ಲ ಒಂದಾಗಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲ ಮಾಹಿತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ವಲಯವು ಪ್ರಾಥಮಿಕವಾಗಿ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲ ಸಾಂದ್ರತೆ ಹೊಂದಿದೆ. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ, ಕರ್ನಾಟಕದ ಇತರೆ ಭಾಗಗಳು ಸಹ ಐಟಿ ಸಂಬಂಧಿತ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳನ್ನು ಕಂಡಿವೆ.

ತಂತ್ರಾಂಶ ರಫ್ತುಗಳಿಗೆ ಸೌಲಭ್ಯ ಕಲ್ಪಿಸಲು ಅತಿವೇಗದ ಸಂವಹನ ಸೇವೆಗಳಿಗಾಗಿ 1992ರಲ್ಲ ಉಪಗ್ರಹ ಭೂ ಕೇಂದ್ರವನ್ನು ಭಾರತದಲ್ಲ ಸ್ಥಾಪಿಸುವಲ್ಲ ಬೆಂಗಳೂರು ಮೊಟ್ಟಮೊದಲ ನಗರವಾಯಿತು. ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಎಲೆಕ್ಟ್ರಾನಿಕ್ಸ್ ಸಿಟಿಯಲ್ಲರುವ ಸಾಫ್ಟ್‌ವೇರ್ ಟೆಕ್ನಾಲಜಿ ಪಾರ್ಕ್ ಆಫ್ ಇಂಡಿಯಾ(ಎಸ್‌ಟಿಪಿಐ) ರಲ್ಲ ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ರಹದಾರಿ ಮತ್ತು ಸಂಪರ್ಕಜಾಲ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಗಳ ಕುರಿತ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಪ್ರಪ್ರಥಮ ವಿಸ್ತೃತ ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವ ಮೂಲಕ ಮಾಹಿತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯವು ಬೃಹತ್ ಹೆಜ್ಜೆಯಿಟ್ಟಿತು. 5500ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಐಟಿ/ಐಟಿಇಎಸ್ ಕಂಪನಿಗಳಿಗೆ ಕರ್ನಾಟಕವು ತವರೂರಾಗಿದ್ದು, ಸುಮಾರು 750 ಬಹುರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಂಪನಿಗಳು 58 ಶತಕೋಟಿ ಅಮೆರಿಕನ್ ಡಾಲರ್ (ರೂ.58 ಲಕ್ಷ ಕೋಟಿಗಳು)ಗೂ ಹೆಚ್ಚು ರಫ್ತುಗಳ ಮೂಲಕ ಕೊಡುಗೆ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದು, 12 ಲಕ್ಷಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ವೃತ್ತಿಪರರಿಗೆ ನೇರ ಉದ್ಯೋಗ ಕಲ್ಪಿಸಿ, 31 ಲಕ್ಷ ಪರೋಕ್ಷ ಉದ್ಯೋಗವನ್ನು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲ ಸೃಷ್ಟಿಸಿದೆ. ಸದರಿ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಉದ್ಯಮವು ಶೇಕಡ 25ಕ್ಕೂ ಮೀರಿ ರಾಜ್ಯದ ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನ(ಜಿಡಿಪಿ)ಕ್ಕೆ ಕೊಡುಗೆ ನೀಡುತ್ತಿದೆ. ಭಾರತದ 155 ಬಿಆಯನ್ ಅಮೆರಿಕನ್ ಡಾಲರ್ ರಷ್ಟಿರುವ ಮಾಹಿತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ರಫ್ತುಗಳಲ್ಲ ಕರ್ನಾಟಕದ ಪಾಲು ಸರಿಸುಮಾರು ಶೇಕಡ 40ರಷ್ಟಿದೆ.

3.3 ಯೋಜನೆಗಳು ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯನೀತಿ ಬೆಂಬಲ

ಕರ್ನಾಟಕ ಐಟಿ ಕಾರ್ಯನೀತಿ 2020-25

ಸರ್ಕಾರವು ಹೊಸ ಐಟಿ ನೀತಿ-2020, ಅಂದರೆ ಕರ್ನಾಟಕ ಐಟಿ ಕಾರ್ಯನೀತಿಯನ್ನು ಹೊರತಂದಿದ್ದು, ಇದರಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿದ್ದ ಹಂತ 2 / 3ರ ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಬಯಸುವ ಹೊಸ ಐಟಿ/ಐಟಿಇಎಸ್ ಮತ್ತಿತರ ಜ್ಞಾನಾಧಾರಿತ ವಲಯಗಳಿಗೆ ಬಹುವಿಧ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಕಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕ ಸ್ಟಾರ್ಟ್‌ಅಪ್ ನೀತಿ 2015-2020

ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಉದ್ಯಮಶೀಲತೆಗೆ ಅನುಕೂಲ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಡಲು ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರದ ಪರಿಶ್ರಮವನ್ನು 2015ನೇ ಇಸವಿಗೇ ಗುರುತಿಸಬಹುದಾಗಿದ್ದು, 2020 ರಷ್ಟರಲ್ಲಿ 20,000 ತಾಂತ್ರಿಕ ನವೋದ್ಯಮಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗುವ ದಾರ್ಶನಿಕತೆಯೊಂದಿಗೆ "ಕರ್ನಾಟಕ ಸ್ಟಾರ್ಟ್‌ಅಪ್ 2015-2020" ನೀತಿಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಲಾಯಿತು. ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರವು ಅಮೆರಿಕನ್ 47.3 ಮಿಲಿಯನ್ (ರೂ.300 ಕೋಟಿ) ಇಡಿಗಂಟರುವ ಅನೇಕ ಸ್ಟಾರ್ಟ್‌ಅಪ್-ಕೇಂದ್ರಿತ ನಿಧಿಗಳನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿದೆ.

ಸ್ಟಾರ್ಟ್‌ಅಪ್ ಕರ್ನಾಟಕ ಪೋರ್ಟಲ್‌ನಲ್ಲಿ ನವೋದ್ಯಮಗಳು, ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರು, ಪರಿಪೋಷಕರು, ಹೂಡಿಕೆದಾರರು, ಸಂಸ್ಥೆಗಳೇ ಮುಂತಾದವುಗಳಾಗಿ 14,000ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಜನರು ನೋಂದಾಯಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ ಹಾಗೂ ಪ್ರಸ್ತುತದವರೆಗೆ 2500 ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ನವೋದ್ಯಮಗಳನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕ ಸ್ಟಾರ್ಟ್‌ಅಪ್ ಕೋಶದಿಂದ ಪ್ರಮಾಣೀಕರಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ಇವುಗಳಲ್ಲಿ 720 ಕಂಪನಿಗಳಿಗೆ ಐಡಿಯಾ2ಪಿಓಸಿ / ಎಲವೇಟ್ ಸಹಾಯಾನುದಾನ ಮೂಲಧನ ಯೋಜನೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ಹಣಕಾಸು ಒದಗಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಪರಿಪೋಷಣಾ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯ

ಪರಿಪೋಷಕಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಹಾಗೂ ನವೋದ್ಯಮಗಳನ್ನು ಪ್ರಸ್ತುತವಾದ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯ ಒದಗಿಸಲು ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರವು ಪಾಲುದಾರರುಗಳೊಂದಿಗೆ ಒಡಂಬಡಿಕೆಗೆ ಸಹಿ ಹಾಕಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ವಿವಿಧ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ 1.25 ಲಕ್ಷ ಚ.ಅಡಿ ಪ್ರದೇಶದ ಪರಿಪೋಷಣಾ ಜಾಗವನ್ನು ಸರ್ಕಾರವು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದೆ. ಬೆಂಬಲಿಸಲಾಗಿರುವ ಪರಿಪೋಷಕಗಳ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ NASSCOM, IAMAI ಮತ್ತು ಬೆಂಗಳೂರು ಬಯೋ-ಇನ್ನೋವೇಷನ್ ಕೇಂದ್ರ (BBC)ಗಳವರಿಂದ ನಿರ್ವಹಿಸಲಾಗಿರುವ K-Tech Innovation Hub ಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ.

ನ್ಯಾಸ್ಕಾಂ ರವರಿಂದ ಕೆ-ಟೆಕ್ ಇನ್ನೋವೇಷನ್ ಹಬ್

ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರವು ತನ್ನ ಐ4 ನೀತಿಗನುಗುಣವಾಗಿ ನ್ಯಾಸ್ಕಾಂರವರೊಂದಿಗೆ ಕೆ-ಟೆಕ್ ಇನ್ನೋವೇಷನ್ ಹಬ್‌ಅನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ್ದು, ಇದರ ಕಛೇರಿಯು ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಹೆಚ್.ಎಸ್.ಆರ್. ಬಡಾವಣಿಯಲ್ಲಿದೆ.

ಸಾಧನೆಗಳು :

- ❑ 2013 ರಿಂದ ಪ್ರಸ್ತುತ ದಿನಾಂಕದವರೆಗೆ 356ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ನವೋದ್ಯಮಗಳನ್ನು ಭೌತಿಕವಾಗಿ ಪರಿಪೋಷಿಸಲಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಹಣಕಾಸು ವರ್ಷ 2022-23ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ 32 ನವೋದ್ಯಮಗಳನ್ನು ಭೌತಿಕವಾಗಿ ಪರಿಪೋಷಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ❑ 2014 ರಿಂದ 2018 ರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ 1240 ನವೋದ್ಯಮಗಳನ್ನು ವರ್ಚುವಲ್ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಪರಿಪೋಷಣೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ವರ್ಚುವಲ್ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಈ ಕೆಳಕಂಡವುಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸಲಾಗಿದೆ:

- ❑ 260ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಗಂಟೆಗಳಷ್ಟು ಕಾಲ ಬಹುಮುಖ ವಿಷಯಗಳ ಮೇಲೆ ತಳಸ್ವರ್ಣಿ [Deep Dive] ಕಾರ್ಯಾಗಾರಗಳನ್ನು ನಡೆಸಲಾಗಿದೆ.
- ❑ ಹೂಡಿಕೆದಾರ ಸಂಪರ್ಕದ 300ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಸಭೆಗಳನ್ನು ಕ್ರಮಾನುಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಡೆಸಿಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

- ❑ 120ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಗಂಟೆ ಅವಧಿಯಷ್ಟು ತಜ್ಞ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರುಗಳ ಹಾಗೂ ನವೋದ್ಯಮಗಳ ನಡುವೆ ಮುಖಾಮುಖಿ ಸಂಪರ್ಕ ಏರ್ಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ❑ 15 ನವೋದ್ಯಮಗಳನ್ನು ಸ್ವಾಧೀನಕ್ಕೆ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.
- ❑ ಶೇ. 15 ರಷ್ಟು ನವೋದ್ಯಮಗಳು ಆದಾಯದಲ್ಲ ಐದು ಪಟ್ಟು ಹೆಚ್ಚಳವನ್ನು ದಾಖಲಿಸಿವೆ.
- ❑ ಶೇ. 20 ರಷ್ಟು ನವೋದ್ಯಮಗಳು ತಮ್ಮ ಆದಾಯವನ್ನು ಧ್ವಿಗುಣಗೊಳಿಸಿಕೊಂಡವು
- ❑ ನವೋದ್ಯಮಗಳು ಮತ್ತು ಕಾರ್ಪೊರೇಟ್‌ಗಳ ನಡುವೆ 55ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಸಿದ್ಧಾಂತದ ಪುರಾವೆಗಳಿಗೆ ಸಹಿ ಹಾಕಲಾಗಿದೆ.

ಐಎಎಂಐಐ ರವರಿಂದ ಕೆ-ಟಿಕ್ ಇನ್ನೋವೇಷನ್ ಹಬ್

ಐಎಎಂಐಐ ಸಂಸ್ಥೆಯು ಸೊಸೈಟಿಗಳ ಕಾಯ್ದೆ, 1896ರಡಿಯಲ್ಲಿ ನೋಂದಣಿಯಾಗಿರುವ ಲಾಭಕ್ಕಾಗಿಲ್ಲದ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಸಂಸ್ಥೆಯಾಗಿದೆ. ಕೆ-ಟಿಕ್ ಇನ್ನೋವೇಷನ್ ಹಬ್ ಅನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿನ ಮೊಬೈಲ್ ಅನ್ವಯಿಕೆಗಳ ಪೂರಕ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ಬಲಪಡಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಮೊಬೈಲ್ ಅನ್ವಯಿಕೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಕಾರರಿಗೆ ತರಬೇತಿ ನೀಡಿ ಅವರುಗಳನ್ನು ವಾಣಿಜ್ಯೋದ್ಯಮಕ್ಕಾಗಿ ಪರಿಪೋಷಣೆಗೊಳಪಡಿಸಲು ಐಎಎಂಐಐ ಸಂಸ್ಥೆಯು ಸಹಯೋಗದೊಂದಿಗೆ ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಸದರಿ ಕೇಂದ್ರವು ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಹೆಚ್.ಎಸ್.ಆರ್. ಬಡಾವಣೆಯ ಕೆ-ವಿಂಗ್ಸ್ ಆವರಣದಲ್ಲಿದೆ.

ಸಾಧನೆಗಳು:

- ❑ IAMAI ರವರ ಕೆ-ಟಿಕ್ ಇನ್ನೋವೇಷನ್ ಹಬ್‌ನಲ್ಲಿ 105 ನವೋದ್ಯಮಗಳನ್ನು ಪರಿಪೋಷಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ❑ ಉನ್ನತಿ, ಅಮೃತ್-ಉನ್ನತಿ ಸ್ಪರ್ಧಾ ವಿಜೇತ 14 ನವೋದ್ಯಮಗಳಿಗೆ ಬೆಂಬಲ ಒದಗಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ.
- ❑ ವಿವಿಧ ಸ್ಟಾರ್ಟ್‌ಅಪ್ ಕ್ರೆಡಿಟ್‌ಗಳು ಮತ್ತು ಕೊಡುಗೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ IAMAI ಸಂಸ್ಥೆಯು ಬಹುವಲಯ ಕಾರ್ಪೊರೇಟ್‌ಗಳು ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಥೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಪಾಲುದಾರಿಕೆ ಹೊಂದಿದೆ.
- ❑ IAMAI ರಲ್ಲಿ ಪರಿಪೋಷಣೆಗೊಂಡ ನವೋದ್ಯಮಗಳು ಅಂದಾಜು ರೂ.20 ಕೋಟಿಯಷ್ಟು ಹಣಕಾಸನ್ನು ಕ್ರೋಢೀಕರಿಸಿವೆ.

ಬೆಂಗಳೂರು ಬಯೋ-ಇನ್ನೋವೇಷನ್ ಸೆಂಟರ್ (BBC), ಬೆಂಗಳೂರು ಇವರಿಂದ ಕೆ-ಟಿಕ್ ಇನ್ನೋವೇಷನ್ ಹಬ್

ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರವು ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರದ ಜೈವಿಕ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಇಲಾಖೆ (DBT) ಯ ಅನುದಾನದ ಬೆಂಬಲದೊಂದಿಗೆ ಬೆಂಗಳೂರು ಇದು ಹೆಆರ್ಸ್ ಬಯೋಟೆಕ್ ಪಾರ್ಕ್‌ನ ಎಲೆಕ್ಟಾನಿಕ್ ಸಿಟಿಯಲ್ಲಿ 10 ಎಕರೆ ಕ್ಯಾಂಪಸ್‌ನ ಒಟ್ಟು 60,000 ಚದರ ಅಡಿ ವಿಸ್ತೀರ್ಣವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಇದು ಪರಿಪೋಷಣೆ, ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಬೆಂಬಲ, ನಿಧಿಯ ಅವಕಾಶಗಳು, ಬ್ರ್ಯಾಂಡಿಂಗ್ ಬೆಂಬಲ ಮತ್ತು ಪ್ರಯೋಗಾಲಯಗಳು ಮತ್ತು ಸಲಕರಣೆಗಳ ಜೊತೆಗೆ ನೆಟ್ವರ್ಕಿಂಗ್ ಬೆಂಬಲವನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ. BBC ಲೈಫ್‌ಸೈನ್ಸ್‌ನ ವಿಶಾಲ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸುತ್ತದೆ ಅಂದರೆ, ಹೆಲ್ತ್‌ಕೇರ್ (ಮೆಡ್‌ಟೆಕ್ & ಫಾರ್ಮಾ/ಬಯೋ-ಫಾರ್ಮಾ), ಕೃಷಿ, ಆಹಾರ/ ಪೋಷಣೆ, ಕೈಗಾರಿಕಾ ಜೈವಿಕ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಪರಿಸರ ಜೈವಿಕ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಪರಿಪೋಷಣೆಗಾಗಿ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವ ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು ಪೂರೈಸಲು 15,000 ಚದರ ಅಡಿ ಜಾಗವನ್ನು ಸೇರಿಸುವುದು ಪ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿದೆ. 6 ವರ್ಷಗಳ ಅಲ್ಪಾವಧಿಯಲ್ಲಿ, ಇದು ದೇಶದ ಅತಿದೊಡ್ಡ ಲೈಫ್‌ಸೈನ್ಸ್ ಸ್ಟಾರ್ಟ್ ಅಪ್ ಹಬ್ ಆಗಿ ಹೊರಹೊಮ್ಮಿದೆ. BBCಯು ಸತತವಾಗಿ, ಕಳೆದ ಎರಡು ವರ್ಷಗಳಿಂದ, BioSpectrum ಸಮೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಲಯದ ಉದ್ಯಮ ವಿಭಾಗದಲ್ಲ ದೇಶದ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಬಯೋ-ಇನ್ಫ್ಲುಬೇಟರ್ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ, BBC ತನ್ನ ಕ್ಯಾಂಪಸ್‌ನಲ್ಲಿ 100 ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಸ್ಟಾರ್ಟ್-ಅಪ್‌ಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ ಮತ್ತು 45 ಸ್ಟಾರ್ಟ್-ಅಪ್‌ಗಳು ಈಗಾಗಲೇ ಪದವಿ ಪಡೆದಿವೆ. BBCಯ ಪೋಷಣೆಯ ಬೆಂಬಲದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಲಾದ ಸುಮಾರು 45 ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಸುಮಾರು 71 ಪೇಟೆಂಟ್‌ಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಲಾಗಿದೆ. BBC ಯಲ್ಲಿನ ಸ್ಟಾರ್ಟ್‌ಅಪ್‌ಗಳು ರೂ. 400 ಕೋಟಿ ಮೌಲ್ಯದ ಹೂಡಿಕೆಗಳು ಮತ್ತು ಸ್ಟಾರ್ಟ್-ಅಪ್‌ಗಳ ಒಟ್ಟು ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ರೂ. 1000 ಕೋಟಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಐಡಿಯಾ2ಪಿಓಸಿ / ಎಆವೇಟ್ ಸಹಾಯಾನುದಾನ ಮೂಲಧನ ಯೋಜನೆ

ಐಡಿಯಾ2ಪಿಓಸಿ ಯೋಜನೆಯು ನೈಜ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ಪುರಾವೆಯನ್ನು ಇನ್ನು ಸಹ ಸ್ಥಾಪಿಸಲಿರುವ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳು ಅಥವಾ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳಿಗೆ ರೂ.50 ಲಕ್ಷಗಳವರೆಗಿನ ಪೂರ್ವಹಂತದ ಹಣಕಾಸನ್ನು ಒದಗಿಸಲು ಇರುವ ಯೋಜನೆಯಾಗಿದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತದವರೆಗೆ, 14 ಕಂಪನಿಗಳನ್ನು ನಡೆಸಲಾಗಿದ್ದು ಸುಮಾರು 720 ನವೋದ್ಯಮಗಳು / ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ಅನುದಾನಕ್ಕಾಗಿ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಒಟ್ಟು ನಿಗದಿಯಾಗಿರುವ ಮೊತ್ತವು ರೂ.163.92 ಕೋಟಿ ಯಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಎಆವೇಟ್/ಐಡಿಯಾ2ಪಿಓಸಿ Seed Funding ಸಹಾಯಾನುದಾನ ಯೋಜನೆಯ ಕೆಲವು ಫಲಾನುಭವಿಗಳು:

ಬೌನ್ಸ್ (ವಿಕೆಡ್ ರೈಡ್ ಅಡ್ವೆಂಚರ್ ಸರ್ವೀಸಸ್ ಪ್ರೈವೇಟ್ ಲಿಮಿಟೆಡ್)

ವಲಯ: ಸಂಚಾರ ಸುಗಮತೆ

ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ವಿವರಣೆ: ಬೌನ್ಸ್ ಎಂಬುದು ಭಾರತದ ಮೊದಲ ಸ್ಮಾರ್ಟ್ ಮೊಬೈಲಿಟಿ ಪರಿಹಾರವಾಗಿದೆ, ದೈನಂದಿನ ಪ್ರಯಾಣವನ್ನು ಒತ್ತಡ-ಮುಕ್ತ, ಸಮಯ-ಉಳಿತಾಯ, ವಿಶ್ವಾಸಾರ್ಹ ಮತ್ತು ಅನುಕೂಲಕರವಾಗಿ ಮಾಡುವ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಬೌನ್ಸ್ ಇನ್ಫಿನಿಟಿ ಚಾರ್ಜಿಂಗ್ ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲದ ಭಾರತದ ಮೊದಲ ಎಲೆಕ್ಟ್ರಿಕ್ ಸ್ಕೂಟರ್ ಆಗಿದೆ. ಬೌನ್ಸ್ ಸ್ಟಾರ್ಟ್-ಅಪ್ ಸ್ಟೇಷನ್‌ನಲ್ಲಿ ಚಾರ್ಜ್ ಮಾಡಲಾದ ಬ್ಯಾಟರಿಯೊಂದಿಗೆ ನಿಮ್ಮ ಬರಿದಾದ ಬ್ಯಾಟರಿಯನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಲುವಾಗಿ ಬೌನ್ಸ್‌ನಿಂದ ಆಂತರಿಕವಾಗಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ, ಇದು ಭಾರತದಲ್ಲ, ಭಾರತಕ್ಕಾಗಿ ತಯಾರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.

ಸಹಾಯಾನುದಾನ (ರೂ): 10 ಲಕ್ಷಗಳು

ಕ್ರೋಢೀಕರಿಸಿದ ಹಣಕಾಸು (ರೂ): 500 ಕೋಟಿಗೂ ಹೆಚ್ಚು

ನಿರಾಮೈ ಹೆಲ್ತ್ ಅನಾಲಿಸಿಸ್ ಪ್ರೈವೇಟ್ ಲಿಮಿಟೆಡ್ (ಮಹಿಳಾ ನೇತೃತ್ವದ ನವೋದ್ಯಮ)

ವಲಯ: ಆರೋಗ್ಯ ರಕ್ಷೆ

ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ವಿವರಣೆ: NIRAMAI, ಆರಂಭಿಕ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಸ್ವನ ಕ್ಯಾನ್ಸರ್ ಅನ್ನು ಪತ್ತೆಹಚ್ಚಲು ಹೊಸ ಸಾಫ್ಟ್‌ವೇರ್ ಆಧಾರಿತ (AI ಮತ್ತು ಥರ್ಮಲ್ ಇಮೇಜಿಂಗ್) ವೈದ್ಯಕೀಯ ಸಾಧನವನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಿದೆ. NIRAMAI ಅವರ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಸಾಧನ SMILE-100 ಗಾಗಿ US FDA ಅನುಮತಿಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದೆ.

ಸಹಾಯಾನುದಾನ (ರೂ): 25 ಲಕ್ಷಗಳು.

ಕ್ರೋಢೀಕರಿಸಿದ ಹಣಕಾಸು (ರೂ): 50 ಕೋಟಿ

ಶುಹಾರಿ ಟೆಕ್ ವೆಂಚರ್ಸ್ (ಮಹಿಳಾ ನೇತೃತ್ವದ ಸ್ಟಾರ್ಟ್-ಅಪ್)

ವಲಯ: ಹಣಕಾಸು-ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ

ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ವಿವರಣೆ: ಕೇವಲ 3 ನಿಮಿಷಗಳಲ್ಲಿ ರೂ.1 ಲಕ್ಷದವರೆಗೆ ಸಾಲ ಒದಗಿಸುವ ದಿಡಿರ್ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಸಾಲದ ತಂತ್ರಾಂಶದ ಅಪ್ಲಿಕೇಷನ್ ಇದಾಗಿದೆ.

ಸಹಾಯಾನುದಾನ (ರೂ): 35 ಲಕ್ಷಗಳು

ಕ್ರೋಢೀಕರಿಸಿದ ಹಣಕಾಸು (ರೂ): 28 ಕೋಟಿ

ಬೆಲ್ಲಟ್ರಕ್ಸ್ ಏರೋಸ್ಪೇಸ್ ಪ್ರೈವೇಟ್ ಲಿಮಿಟೆಡ್

ವಲಯ: ಬಾಹ್ಯಾಕಾಶ - ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ / ಇ.ಎಸ್.ಡಿ.ಎಂ.

ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ವಿವರಣೆ: Bellatrix Aerospace ಸಂಸ್ಥೆಯು ಹೆಚ್ಚು ದಕ್ಷತೆಯುಳ್ಳ, ಇಳುವರಿ ವೆಚ್ಚದ, ಉಳಿತಾಯದ ಮತ್ತು ಇತರ ಜಾಗತಿಕ ಸ್ಪರ್ಧಾತ್ಮಕತೆಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ವಿಶ್ವಾಸಾರ್ಹತೆಯುಳ್ಳ ಉಪಗ್ರಹಗಳಿಗಾಗಿ ಅತ್ಯಾಧುನಿಕ advanced propulsion ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸುತ್ತದೆ.

ಸಹಾಯಾನುದಾನ (ರೂ): 35 ಲಕ್ಷಗಳು

ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾದ ನಿಧಿಗಳು A ಸರಣಿಯಲ್ಲಿ 8 ಮಿಲಿಯನ್ (USD):

ಸ್ಟೆರಾಡಿಯನ್ ಸೆಮಿಕಂಡಕ್ಟರ್ಸ್ ಪ್ರೈವೇಟ್ ಅಮಿಟೆಡ್

ವಲಯ: ESDM

ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ವಿವರಣೆ: Steradian ಸಂಸ್ಥೆಯು ಸಮಗ್ರವಾದ 4D Imaging Radars ಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವರ್ತಕವಾಗಿದೆ. Steradian ನ ರಡಾರ್ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವನ್ನು ನಿಗಾವಣೆ, ಜನರಿಗಾಗಿ ಸಂಚಾರ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ, ಕಾರುಗಳು ಮತ್ತು ಮೋಟಾರ್ ವಾಹನಗಳು, ವಿಮಾನ ನಿಲ್ದಾಣ ಟರ್ಮಿನಲ್‌ಗಳಲ್ಲಿ gesture recognition ಮತ್ತು docking systems ಗಳಂತಹ HMI ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳೇ ಮುಂತಾದ ಗೃಹ (/ಒಳಾಡಳಿತ) ಭದ್ರತಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಸಹಾಯಾನುದಾನ (ರೂ): 37 ಲಕ್ಷಗಳು

ಕ್ರೋಢೀಕರಿಸಿದ ಹಣಕಾಸು (USD) (ರೂ): 2.1 ಮಿಲಿಯನ್ ರಷ್ಟು ಹಣಕಾಸು 4 ಸುತ್ತುಗಳಲ್ಲಿ. ಆಗಸ್ಟ್ 2022ರಲ್ಲಿ Renesas (ಜಪಾನಿನ) ಕಂಪನಿಯು Steradian Semiconductors ಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನು ಖರೀದಿ ಮಾಡಿತು.

String Bio (ಮಹಿಳಾ-ನೇತೃತ್ವದ)

ವಲಯ: ಆರೋಗ್ಯ ರಕ್ಷೆ ಮತ್ತು ಕೃಷಿ-ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ

ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ವಿವರಣೆ: String Bio ಸಂಸ್ಥೆಯು ಸುಸ್ಥಿರವಾದ ಮತ್ತು ಪತ್ತೆ ಹಚ್ಚಬಲ್ಲ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಬಳಸಿ ಪ್ರಾಣಿಪೋಷಕತೆ, ಕೃಷಿ, ಮಾನವ ಪೋಷಕತೆ ಹಾಗೂ ವ್ಯಕ್ತಿಗತ ರಕ್ಷೆಯ ವಲಯಗಳಿಗೆ ಕಚ್ಚಾ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುವ ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದೆ.

ಸಹಾಯಾನುದಾನ (ರೂ): 20 ಲಕ್ಷಗಳು

ಕ್ರೋಢೀಕರಿಸಿದ ಹಣಕಾಸು (ರೂ): ಸರಣಿ 'ಬಿ' ರಡಿಯ ಹಣಕಾಸಿನಲ್ಲಿ \$20 ಮಿಲಿಯನ್

Scaptic Innovations

ವಲಯ: Industry 4.0 - AR

ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ವಿವರಣೆ: ಇ ಕಾಮರ್ಸ್‌ಗಾಗಿ 3D ಜಾಲತ ಉತ್ಪನ್ನ ದೃಶ್ಯಗಳು

ಸಹಾಯಾನುದಾನ (ರೂ): 20 ಲಕ್ಷಗಳು

ಕ್ರೋಢೀಕರಿಸಿದ ಹಣಕಾಸು (ರೂ): Flipkart ರವರಿಂದ ಸ್ವಾಧೀನ ಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

Elevate Women

Elevate Women ಉದ್ಯಮಶೀಲತಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಹಣಕಾಸು ವರ್ಷ 2021-2022 ರ ಹಣಕಾಸು ವರ್ಷದಲ್ಲಿನ ಆಯವ್ಯಯ ಘೋಷಣೆಯ ಅಂಗವಾಗಿ ಇಲಾಖೆಯಿಂದ ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಸದರಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವು ಮಹಿಳಾ ಉದ್ಯಮಿಗಳನ್ನು ಅವರುಗಳ ಉದ್ಯಮದ ಜೀವನಚಕ್ರದುದ್ದಕ್ಕೂ ಬೆಂಬಲಿಸುವ, ತನ್ಮೂಲಕ ಮಹಿಳೆಯರು ವಾಣಿಜ್ಯೋದ್ಯಮದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವುದನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಅನುವಾಗಿರುವಂತಹ ಉದ್ಯಮ ಪೂರಕ ವಾತಾವರಣವನ್ನು

ಸೃಜಿಸುವ ಗುರಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಇಂತಹ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿರುವಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಅನುಭವವಿರುವ ಲಾಭಕ್ಕಾಗಿಲ್ಲದ ಸಂಸ್ಥೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಪಾಲುದಾರಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ನಡೆಸುವ ಮಹಿಳಾ ಉದ್ಯಮಶೀಲರುಗಳಿಗಾಗಿಯೇ ಮುಡಿಪಾಗಿರುವ ಹಾಗೂ ಸಹಾಯಾನುದಾನದ ಮೂಲಕ ಬೆಂಬಲ ಚಾಚುವ ವೇಗವರ್ಧಕ ಮತ್ತು ಪರಿಪೂರ್ಣಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಇದಾಗಿದೆ. ಸದರಿ ವೇಗವರ್ಧಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಡಿ ನಾಲ್ಕು ಸಂಸ್ಥೆ/ಏಜೆನ್ಸಿಗಳು ಪ್ರತಿ ಗುಂಪಿಗೆ ರೂ.40 ಲಕ್ಷದ ಸಹಾಯಾನುದಾನದೊಂದಿಗೆ ಆಯ್ಕೆಯಾಗಿವೆ. ಪರಿಪೂರ್ಣತೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಡಿ, ಮೂರು ಸಂಸ್ಥೆಗಳು / ಏಜೆನ್ಸಿಗಳನ್ನು ಒಂದು ಗುಂಪಿಗೆ ರೂ.30 ಲಕ್ಷದ ಸಹಾಯಾನುದಾನದೊಂದಿಗೆ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಪೋಷಕಗಳು ಮತ್ತು ರಿಯಾಯಿತಿಗಳು

□ ಪೋಷಕಗಳು - ನವೋದ್ಯಮಗಳಿಗೆ ಅವುಗಳ ಪೇಟೆಂಟ್, ತೆರಿಗೆ ಮತ್ತು ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್ ವೆಚ್ಚಗಳ ಮರುಪಾವತಿ.

ಪೋಷಕದ ವಿಧ	ನವೋದ್ಯಮಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ(ಅಂದಾಜು)	ಮೊತ್ತ ಕೋಟಿ ರೂ.ಗಳಲ್ಲಿ(ಅಂದಾಜು)
ಪೇಟೆಂಟ್‌ಗಳು, ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್, ತೆರಿಗೆ (ಸರಕು ಮತ್ತು ಸೇವಾ ತೆರಿಗೆ)	50	1,33,95,777

- ◆ ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್ ಪೋಷಕಗಳು: ರೂ.15,41,111
- ◆ ಪೇಟೆಂಟ್ ಫೈಲ್ ಮಾಡಲು ತಗಲುವ ವೆಚ್ಚಕ್ಕೆ: ರೂ.51,51,040
- ◆ ಸೇವಾ ತೆರಿಗೆಯ ಮರುಪಾವತಿ: ರೂ.7,92,672
- ◆ ಸರಕು ಮತ್ತು ಸೇವಾ ತೆರಿಗೆಯ ಮರುಪಾವತಿಗೆ: ರೂ.55,417

□ ಬೂಸ್ಟರ್ ಕಿಟ್: ಪೂರ್ವ ಹಂತದ ಸ್ಟಾರ್ಟ್‌ಅಪ್‌ಗಳ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳಿಗೆ ಕಾಳಜಿ ವಹಿಸಲು ಅವುಗಳಿಗೆ ಸರಿಹೊಂದುವಂತೆ ಕೈಗೆಟುಕುವ ದರಗಳಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಾಗುವಂತಿರುವ ಶಕ್ತಿಯುತವಾದ ತಂತ್ರಾಂಶ ಸಾಧನಗಳ ಮತ್ತು ಸೇವೆಗಳ ಸಂಗ್ರಹ ಇದಾಗಿದೆ.

ಸೇವೆಗಳು	ಕಂಪನಿಗಳು
ಮೇಘ	ಗೂಗಲ್, ಅಮೆಜಾನ್, ಮೈಕ್ರೋಸಾಫ್ಟ್ Microsoft, AWS, Amazon
ವೇಗವರ್ಧನೆ ಮತ್ತು ಪರಿಪೂರ್ಣಕ,	GAIN, DERBI, ಸ್ಟಾಂಗ್ ಹರ್ ವೆಂಚರ್ಸ್
ಬ್ಯಾಂಕಿಂಗ್ ಮತ್ತು ಹಣಕಾಸು	HDFC, Axis ಬ್ಯಾಂಕ್, SBI, Razorpay, Paytm

ಸ್ಥಳ ತಪಾಸಣೆ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಾಗಾರಗಳ ಮೂಲಕ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಬಲವರ್ಧನೆ

ಏಷ್ಯಾ-ಬರ್ಲಿನ್ ಶೃಂಗಸಭೆ

ಇದು ವಾರ್ಷಿಕ ಶೃಂಗಮೇಳವಾಗಿದ್ದು, ಇದರಲ್ಲಿ ನೀತಿ ನಿರ್ಮಾತೃಗಳು, ನವೋದ್ಯಮಗಳು, ಹೂಡಿಕೆದಾರರು ಭೇಟಿ ಮಾಡಿ ಏಷ್ಯಾ ಮತ್ತು ಬರ್ಲಿನ್ ನಡುವೆ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ನೂತನ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳು ಮತ್ತು ಗಡಿಗಳನ್ನು ಮೀರಿದ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಬಗ್ಗೆ ಚರ್ಚಿಸಲು ಹಮ್ಮಿಕೊಳ್ಳುವ ವರ್ಷಪೂರ್ತಿಯ ಮೇಳವಾಗಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದಿಂದ ಸರ್ಕಾರದ ಅಧಿಕೃತ ನಿಯೋಗವಾಗಿ 7 ನವೋದ್ಯಮಗಳು ಬರ್ಲಿನ್‌ಗೆ ಪ್ರಯಾಣಿಸಿವೆ.

NOKIA ಇನ್ನೋವೇಶನ್ ಡೇ 2022, 5G ಕಾರ್ಯಾಗಾರ

ಭಾರತದಲ್ಲಿನ ಫಿನ್‌ಲ್ಯಾಂಡ್ ದೇಶದ ರಾಯಭಾರ ಕಛೇರಿಯ ಪಾಲುದಾರಿಕೆಯೊಂದಿಗೆ ಮತ್ತು ನೋಕಿಯಾದೊಂದಿಗೆ ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರದ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ, IT, BT & S & T ಇಲಾಖೆಯು 5ಜಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಮೇಲೆ ಗಮನವನ್ನು ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸಿದ ನಾವೀನ್ಯತಾಪೂರ್ಣ ನವೋದ್ಯಮಗಳಿಗೆ ಸದೃಶವಾದ ವೇದಿಕೆಯೊಂದನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ಗುರಿಯೊಂದಿಗೆ “Innovation Day 2022-Unleashing the 5G Network”, ಎಂಬ ಕಾರ್ಯಾಗಾರವನ್ನು ಆಯೋಜಿಸಿತು. 5ಜಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ

ಮೂಲಕ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲ, ಸಶಕ್ತವಾದ, ದಕ್ಷತೆಯಿರುವ, ಚುರುಕಾದ, ನಮ್ಮವಾದ, ಚತುರ ಸಂಪರ್ಕಜಾಲವನ್ನು ತರಲು ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಪರಿಶ್ರಮಗಳೆಡೆಗೆ ಜತೆಗೂಡಿದ ಶಕ್ತಿಯತ್ತ ಮತ್ತು ಉಭಯರ ಆಸಕ್ತಿ ವಲಯಗಳ ಗುರಿಯನ್ನಿಟ್ಟು ಸದರಿ ಕಾರ್ಯಗಾರವನ್ನು ಆಯೋಜಿಸಲಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಭವಿಷ್ಯದಲ್ಲ 5ಜಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಗಳಲ್ಲ ನೋಕಿಯಾದೊಂದಿಗೆ ಜಂಟಿ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ, ಯೋಜನೆ ಅಥವಾ ಸಂಶೋಧನೆ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿಯಿರುವ ಕರ್ನಾಟಕದ ನವೋದ್ಯಮಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು ಸಹ ಸದರಿ ಕಾರ್ಯಗಾರವು ಗುರಿ ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ.

ಸದರಿ ಕಾರ್ಯಗಾರವು 5ಜಿ ಬಳಕೆ ಪ್ರಕರಣಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನ ಕುರಿತಂತೆ ಸಹಭಾಗಿತ್ವಕ್ಕಾಗಿ ವೇದಿಕೆಯನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುವ ಗುರಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ಇದರಿಂದಾಗಿ ನವೋದ್ಯಮಗಳು ಉತ್ಪನ್ನವಾಗಿ ಬೆಳೆಯಬಹುದಾಗಿದೆ. ತನ್ನೂಲಕ, 5ಜಿ ಪೂರಕ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಲು ಸಹಾಯಕವಾಗುತ್ತದೆ - ನೋಕಿಯಾ ಮತ್ತು ಭಾಗವಹಿಸುವ ನವೋದ್ಯಮಗಳಿಗೆ ಈ ಕಾರ್ಯಗಾರವು ಗೆಲುವಿನ ಹೆಜ್ಜೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಸದರಿ ಕಾರ್ಯಗಾರವು 5ಜಿ ಮತ್ತು ಅದರ ಬಳಕೆ ಪ್ರಕರಣಗಳನ್ನು ನವೋದ್ಯಮಗಳಿಗೆ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿ, ಸಂಭಾವ್ಯ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಅನ್ವೇಷಿಸಲಾಯಿತು ಹಾಗೂ ನೋಕಿಯಾ ಮತ್ತು ನವೋದ್ಯಮಗಳ ನಡುವೆ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಅನ್ವೇಷಿಸಿತು. ನೋಕಿಯಾದೊಂದಿಗೆ ಉಭಯರ ಆಸಕ್ತಿ ವಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಸ್ಥಾಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಬಳಕೆಯ ಪ್ರಕರಣಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲು ನವೋದ್ಯಮಗಳಿಗೆ ಅವಕಾಶ ದೊರಕಿತು.

ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವಕ್ಕಾಗಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಘಟಕ (KUIC)

ಜಾಗತಿಕ ನಾವೀನ್ಯತಾ ಒಕ್ಕೂಟ (GIA) ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವು ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ 2017ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭಗೊಂಡ ಉಪಕ್ರಮವಾಗಿದ್ದು, ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ನಾವೀನ್ಯತೆಯ ಕುರಿತು ಜಾಗತಿಕ ಸಹಭಾಗಿತ್ವಕ್ಕಾಗಿ ವೇದಿಕೆಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಈ ಜಾಗತಿಕ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಕ್ರಾಂತಿಯ ಅಂಗವಾಗಿ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ತನ್ನ ಶಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲು ಅವಕಾಶ ನೀಡುವುದನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಇದರ ಗುರಿಯಾಗಿದೆ.

□ ಕರ್ನಾಟಕವು ಪ್ರಸ್ತುತ 30ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಜಿ.ಐ.ಎ. ಪಾಲುದಾರರನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ಅವರುಗಳೊಂದಿಗೆ ಸತತವಾಗಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡು ಅಥವಾ/ಹಾಗೂ ಜಂಟಿ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

□ ಜಿ.ಐ.ಎ. ಪಾಲುದಾರರಿಂದ ನಡೆಸಲಾಗುವ ನವೋದ್ಯಮ ಕೇಂದ್ರಿತ ಕೆಲವು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ವಿಧಗಳು:

- ◆ **GIA ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಪ್ರವೇಶ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ** : ನವೋದ್ಯಮಗಳು ಹೊಸ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಲು, ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪಾಲುದಾರಿಕೆಗಳಿಗೆ ಒಳಪಡಲು ಹಾಗೂ ಜಾಗತಿಕ ಮಾರಾಟಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡುವುದು.
- ◆ 2019 ನೇ ಇಸವಿಯಲ್ಲಿ ಬರ್ಲಿನ್‌ನಲ್ಲಿ ಒಳಾಂಗಣ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವೊಂದನ್ನು ನಡೆಸಲಾಯಿತು ಮತ್ತು ಇದರಲ್ಲಿ ಎರಡು ನವೋದ್ಯಮಗಳು ಬರ್ಲಿನ್‌ನಿಂದ ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಬಂದವು ಮತ್ತು ಬರ್ಲಿನ್ ನೊಂದಿಗೆ ಪರಸ್ಪರ ಆಸಕ್ತಿಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ನಡೆಸಲು ಏಪ್ರಿಲ್ 2022ರಲ್ಲಿ ಒಡಂಬಡಿಕೆಗೆ ಸಹಿ ಹಾಕಲಾಯಿತು.
- ◆ ನೆದರ್‌ಲ್ಯಾಂಡ್ಸ್ ನೊಂದಿಗೆ ಹೊರಾಂಗಣ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ನಡೆಸಲಾಯಿತು ಮತ್ತು ಇದರಲ್ಲಿ ಡಚ್ ನ ಉದ್ಯಮ ಪೂರಕ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ಅನ್ವೇಷಿಸಲು ಅವಕಾಶ ದೊರಕಿತು.
- ◆ GIA ಟೆಕ್ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದೊಂದಿಗೆ ಒಪ್ಪಂದದ ಸಮಾವೇಶ : ಕರ್ನಾಟಕದ ನವೋದ್ಯಮಗಳನ್ನು ಸಹಭಾಗಿತ್ವಕ್ಕಾಗಿ ಜಿ.ಐ.ಎ. ದೇಶಗಳ ನವೋದ್ಯಮ ಪೂರಕ ವಾತಾವರಣಕ್ಕೆ ಪರಿಚಯಿಸುವ ಸಮಾವೇಶ ಇದಾಗಿದೆ.
- ◆ ಸುಮಾರು 12 ದೇಶಗಳೊಂದಿಗೆ ಅಂದಾಜು 15 GIA ಟೆಕ್ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದೊಂದಿಗೆ ಒಪ್ಪಂದದ ಸಮಾವೇಶಗಳನ್ನು ನಡೆಸಲಾಗಿದೆ.
- ◆ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲ ನೆಲೆಸಿರುವ ನವೋದ್ಯಮಗಳು ಆಯಾ ದೇಶಗಳಿಂದ ನಡೆಸಲಾಗುವ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಟೆಕ್ ಮತ್ತು

ನಾವೀನ್ಯತೆ ಕೇಂದ್ರಿತ ಸ್ಟಾರ್ಟ್‌ಅಪ್ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಲು ಯು.ಕೆ. ಆಸ್ಟ್ರೇಲಿಯಾ, ಜರ್ಮನಿ ಮುಂತಾದ ದೇಶಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಹಭಾಗಿತ್ವವನ್ನು ಸಹ ಏರ್ಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

ಸಾಮಾಜಿಕ ಪರಿಣಾಮಕ್ಕಾಗಿ 'ದಿ ಗ್ರ್ಯಾಂಡ್ ಛಾಲೆಂಜ್' ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ :

ಗ್ರ್ಯಾಂಡ್ ಛಾಲೆಂಜರ್ - ಕರ್ನಾಟಕ ಎಂಬುದು ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕೆಲವು ಅವಿರತವಾದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಪರಿಹಾರಗಳನ್ನು ನೀಡಬಲ್ಲಂತಹ ಹೊಸ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಗಳ ಅಥವಾ ನಾವೀನ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು ಇರುವ ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರದ ಉಪಕ್ರಮವಾಗಿದೆ. ಗ್ರ್ಯಾಂಡ್ ಛಾಲೆಂಜರ್ ಕರ್ನಾಟಕವು ಸಾಮಾಜಿಕ ಪರಿಣಾಮಕ್ಕಾಗಿ ನಾವೀನ್ಯತೆಗಳನ್ನು ವಾಹಿನಿಗೊಳಿಸುವ ಗುರಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ತನ್ಮೂಲಕ ನವೋದ್ಯಮಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆ ಮತ್ತು ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸುತ್ತದೆ. ಇದುವರೆಗೆ ಇಲಾಖೆಯು ಗ್ರ್ಯಾಂಡ್ ಛಾಲೆಂಜರ್ ಕರ್ನಾಟಕದಡಿ 7 ಛಾಲೆಂಜರ್‌ಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿದೆ

IKP ರವರಿಂದ ಕೆ-ಟಿಕ್ Innovation Hub

ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರವು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲೆ ಗುರುತಿಸಿರುವ ವಲಯಗಳಲ್ಲಿ, ಉದಾ:- ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ, ಮೊಬೈಲ್, ಅನಿಮೇಷನ್ ಮತ್ತು ಗೇಮಿಂಗ್, ವಿನ್ಯಾಸದ ಇಂಜಿನಿಯರಿಂಗ್ ಮುಂತಾದವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆ-ಟಿಕ್ ಇನ್ನೋವೇಷನ್ ಹಬ್‌ಅನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದೆ. ಸದರಿ ಸೌಲಭ್ಯಗಳು ವೇಗವರ್ಧಕಗಳು ಹಾಗೂ ಪರಿಪೂರ್ಣಕಗಳಾಗಿದ್ದು, ವಲಯವೊಂದಕ್ಕೆ ಅಗತ್ಯವಾಗುವ ಎಲ್ಲ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯ, ಉದಾ: ಸಂಶೋಧನೆ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಯೋಗಾಲಯ, ಮೂಲಮಾದರಿ ರಚನೆಗಾಗಿ ಸರ್ವಬಳಕೆ ಕೇಂದ್ರ, ಸರ್ವಬಳಕೆಯ ಪರೀಕ್ಷೆ/ಗುಣಮಟ್ಟ ನಿರ್ಧರಣೆ/ಗುಣಮಟ್ಟ ನಿಯಂತ್ರಣ ಪ್ರಯೋಗಾಲಯಗಳು ಹಾಗೂ ವಿನ್ಯಾಸದ ಸ್ಟುಡಿಯೋಗಳೇ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ನಾಲ್ಕು ಕೇಂದ್ರಗಳಿಂದ 101 ತಂಡಗಳು ಮತ್ತು ಸುಮಾರು 50 ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರಿದ್ದಾರೆಂಬುದನ್ನು ಗಮನಿಸಲು ಹೆಮ್ಮೆಯೆನಿಸುತ್ತದೆ. 500ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ನೇರ ಉದ್ಯೋಗಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಲಾಗಿದೆ ಹಾಗೂ ಸದರಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವು 1500ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ನಾವೀನ್ಯತಾಕಾರರುಗಳನ್ನು ತಲುಪಿದೆ.

ಸ್ಥಾಪಿಸಿರುವ ಸಾಮಾನ್ಯ ಉಪಕರಣಗಳ ಸೌಲಭ್ಯಗಳು (CIFs) : ಕೆ-ಟಿಕ್ ಇನ್ನೋವೇಷನ್ ಹಬ್ - ಬೆಳಗಾವಿ, ಮಂಗಳೂರು, ಮೈಸೂರು, ಶಿವಮೊಗ್ಗ , ಜಿ.ಉ.ಉ.ಸಿ., ರಾಜಾಜಿನಗರ, ಬೆಂಗಳೂರು.

ಉತ್ಕೃಷ್ಟತಾ ಕೇಂದ್ರಗಳು

□ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ನಾವೀನ್ಯತೆಗೆ ಮತ್ತು ಉದ್ಯಮಶೀಲತೆಗೆ ಬಲವರ್ಧನೆ ಒದಗಿಸಲು ವಿವಿಧ ವಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ಕೃಷ್ಟತಾ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ದತ್ತಾಂಶ ವಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಕೃತಕ ಬುದ್ಧಿಮತ್ತೆ, ಸೈಬರ್ ಭದ್ರತೆ, ಇಂಟರ್‌ನೆಟ್ ಆಫ್ ಥಿಂಗ್ಸ್, ಕೃಷಿ-ನಾವೀನ್ಯತೆ ಮತ್ತಿತರ ಹೊಸ ಮತ್ತು ಉದಯೋನ್ಮುಖವಾದ 8 ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ಕೃಷ್ಟತಾ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಲಾಗಿದೆ. ನವೋದ್ಯಮಗಳನ್ನು, ಶಿಕ್ಷಣ ವಲಯ ಹಾಗೂ ಸಂಶೋಧನೆ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹಾಗೂ ಉದ್ಯಮದವರನ್ನು ಒಟ್ಟಿಗೆ ತರಲು ವೇದಿಕೆಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಸದರಿ ಉತ್ಕೃಷ್ಟತಾ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ (ಪಿಪಿಪಿ) ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ಸೃಷ್ಟಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸದರಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಿಂದಾಗಿ ಸುಮಾರು 400 ನವೋದ್ಯಮಗಳಿಗೆ ಪ್ರಯೋಜನಕಾರಿಯಾಗಿದ್ದು, ನವೋದ್ಯಮಗಳು ರೂ.600 ಕೋಟಿ ಹಣಕಾಸನ್ನು ಕ್ರೋಢೀಕರಿಸುವುದರೊಂದಿಗೆ ಹಾಗೂ 70ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರುಗಳು ಹಾಗೂ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಪಾಲುದಾರರುಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.

IISc ರವರಿಂದ ಸೈಬರ್ ಭದ್ರತೆ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಕೆ-ಟಿಕ್ ಉತ್ಕೃಷ್ಟತಾ ಕೇಂದ್ರ

ಸೈಬರ್-ಸುರಕ್ಷಿತ ಹಾಗೂ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಸಹಭಾಗಿತ್ವಕ್ಕಾಗಿ ಅನುಕೂಲದ ಪರಿಸರವನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಲು, ಕೌಶಲ್ಯಗಳ ನಡುವೆ ಇರುವ ಅಂತರವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಲು, ಸೈಬರ್ ಭದ್ರತೆಯಂತಹ ಉದಯೋನ್ಮುಖ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಅರಿವು ಮೂಡಿಸಲು ಮತ್ತು ನಾವೀನ್ಯತೆಗೆ ಅನುಕೂಲ ಕಲ್ಪಿಸುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಈ ಸೈಬರ್ ಭದ್ರತೆ ವಿಷಯದ ಕೆ-ಟಿಕ್ ಉತ್ಕೃಷ್ಟತಾ ಕೇಂದ್ರವನ್ನು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ನಾವೀನ್ಯತಾ ಕಾರ್ಯತಂತ್ರದ ಭಾಗವಾಗಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ 2017ರಲ್ಲಿ

ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲಾಯಿತು. ಸದರಿ ಕೆ-ಟೆಕ್ ಉತ್ಪನ್ನತಾ ಕೇಂದ್ರವು ಕೈಗಾರಿಕಾ ಕ್ಷೇತ್ರ ವಲಯಗಳೆಲ್ಲೆಡೆ ಮಾಹಿತಿ ಸುರಕ್ಷೆಗಾಗಿ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಅಭ್ಯಾಸಗಳ ಪ್ರಮಾಣೀಕರಣಕ್ಕೆ ಸಹ ಅನುವು ಮಾಡಿಕೊಡುವುದು, ನಾವೀನ್ಯತೆಯನ್ನು, ಸಂಶೋಧನೆ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಪೋಷಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಸೈಬರ್ ಭದ್ರತಾ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಗಳೊಳಗೆ ಕೆಲವು ಉನ್ನತ ಮಟ್ಟದ ಒಳಾಂಗಣ ತರಬೇತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವುದು.

ಕೆ-ಟೆಕ್ ಸೆಂಟರ್ ಆಫ್ ಎಕ್ಸಲೆನ್ಸ್ ಫಾರ್ ಡೇಟಾ ಸೈನ್ಸ್ ಮತ್ತು ಆರ್ಕಿಟೆಕ್ಚರ್ ಇಂಟಿಲಿಜೆನ್ಸ್ NASSCOM ನಿಂದ

ದತ್ತಾಂಶ ವಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಕೃತಕ ಬುದ್ಧಿಮತ್ತೆ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕಾಗಿರುವ ಅತ್ಯುನ್ನತ 3 ತಲುಪುದಾಣಗಳ ಜಾಗತಿಕ ನಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕವನ್ನು ಸೇರಿಸುವ ದಾರ್ಶನಿಕತೆಯೊಂದಿಗೆ ಈ K-Tech CoE-DS & AIಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ರಾಜ್ಯದ ಸದರಿ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳ ಪೂರಕ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ಬಲಪಡಿಸಲಿದೆ ಹಾಗೂ ವಿವಿಧ ಹಿತಾಸಕ್ತರುಗಳ ನಡುವೆ AI ಮತ್ತು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಸಹಭಾಗಿತ್ವಕ್ಕಾಗಿ ವೇದಿಕೆಯನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಡಲಿದೆ. KPMG Global Technology Innovation Report 2018ರ ಪ್ರಕಾರ ಬೆಂಗಳೂರು ಅತ್ಯುನ್ನತ 10 ಜಾಗತಿಕ ನಾವೀನ್ಯತಾ ಹಬ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದೆ ಹಾಗೂ ಟೊಕಿಯೋ, ಲಂಡನ್, ಬೀಜಿಂಗ್, ಟೆಲ್-ಅವಿವ್, ನ್ಯೂಯಾರ್ಕ್ ಮುಂತಾದವುಗಳ ನಡುವೆ ಬೆಂಗಳೂರನ್ನು ಗಣನೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

ನ್ಯಾಸ್ಕಾಂ ರವರಿಂದ ಐ.ಓ.ಟಿ. ವಿಷಯದ ಕೆ-ಟೆಕ್ ಉತ್ಪನ್ನತಾ ಕೇಂದ್ರ

ಭಾರತೀಯ ಐಟಿ ಶಕ್ತಿಗಳ ಅನುಕೂಲವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡು ರಾಷ್ಟ್ರವು ಯಂತ್ರಾಂಶ ಮತ್ತು ತಂತ್ರಾಂಶಗಳ ಸಂಗಮ ವಲಯದಲ್ಲಿ ನಾಯಕತ್ವದ ಪಾತ್ರವಹಿಸಲು ದೇಶಕ್ಕೆ ಸಹಾಯವಾಗಲು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಐಟಿ ಪೂರಕ ವಾತಾವರಣದ ದಿಢೀರ್ ಆರಂಭಕ್ಕಾಗಿ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿರುವ ಐಟಿ ಇಂಡಿಯಕ್ಕಾಗಿರುವ ಈ ಕೆ-ಟೆಕ್ ಉತ್ಪನ್ನತಾ ಕೇಂದ್ರವು ಡಿಜಿಟಲ್ ಇಂಡಿಯಾ ಉಪಕ್ರಮವಾಗಿದೆ. ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗೆ ಸನ್ನದ್ಧವಾದ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲು ಭಾರತೀಯ ಐಟಿ ಸ್ಟಾರ್ಟ್‌ಅಪ್‌ಗಳು ಮುಂಚೂಣಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಗಳ ಲಾಭ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಸಹಾಯಕವಾಗುವುದು K-Tech CoE IoTಯ ಪ್ರಮುಖ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ.

ಸರ್ಕಾರದ 'ಡಿಜಿಟಲ್ ಇಂಡಿಯಾ' ಉಪಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಚಾಲನೆ ನೀಡಲು ಜುಲೈ 2016ರಲ್ಲಿ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ MeitY (Ministry of Electronics and Information Technology), ERNET, NASSCOMಗಳಿಂದ ಜಂಟಿಯಾಗಿ ರೂಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಹಾಗೂ ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರದ ಬೆಂಬಲವಿರುವ ಐಟಿ ಗಾಗಿ ಉತ್ಪನ್ನತಾ ಕೇಂದ್ರವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಯಿತು.

ಅದರ ಸ್ಥಾಪನೆಯ ನಂತರ ಕೇಂದ್ರವು ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ದೊಡ್ಡ ಕೊಡುಗೆ ನೀಡಿದೆ. ಸಂಸ್ಥೆಯು ಮಾಡಿದ ಕೆಲವು ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಕೋಷ್ಟಕ 3.4 ರಲ್ಲಿ ಕೆಳಗೆ ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 3.4: ಕೆ-ಟೆಕ್ ಸೆಂಟರ್ ಆಫ್ ಎಕ್ಸಲೆನ್ಸ್ ಆನ್ ಐಟಿ NASSCOM ನಿಂದ

# ಪ್ರವೇಶಾತಿ ಪಡೆದ ನವೋದ್ಯಮಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ (ಉತ್ತೀರ್ಣಗೊಂಡವು ಒಳಗೊಂಡಂತೆ)	162
# ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಅವಕಾಶಗಳಿಗಾಗಿ ಭಾರತದೆಲ್ಲೆಡೆ ಸಂಪರ್ಕ ಸಾಧಿಸಿರುವವು + ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಹೊಂದಿರುವವು	1151
# ಸೃಜಿಸಿದ ಉದ್ಯೋಗಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ (ನವೋದ್ಯಮಗಳಿಂದ)	2262
# ಪರಿಪೋಷಣೆಗೊಳಪಟ್ಟ ಐಟಿ ಸಂಶೋಧಕರುಗಳು	135
# ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿರುವ ಮೂಲಮಾದರಿಗಳು (ಪ್ರೋಟೋಟೈಪ್‌ಗಳು)	137
# ಜಾಗತಿಕ ಸಮ್ಮೇಳನಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತುತಪಡಿಸಿರುವ ಪ್ರಬಂಧಗಳು	23
# ಅರ್ಜಿ ಸಲ್ಲಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಐಪಿ ಗಳು (ಪುರಸ್ಕೃತ)	23 (14)
# ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸಿದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಯೋಜನೆಗಳು	45

# ಸಹಿ ಹಾಕಿರುವ ಪಾಲುದಾರರು: ಕಾರ್ಯತಂತ್ರಾತ್ಮಕ/ಸಹಸೃಜನೆ/ನಾವೀನ್ಯತೆ/ಮೂಲಸೌಕರ್ಯ/ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ	51
# ಆಯೋಜಿಸಲಾಗಿರುವ ಸಮಾವೇಶಗಳು (ಭಾಗವಹಿಸಿರುವಂಥದ್ದು)	146 (215)
# ಜಾಗತಿಕ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳಿಗೆ, ಗಣ್ಯ ಸಂದರ್ಶಕರುಗಳಿಗೆ, ನೀತಿ ನಿರ್ಮಾತೃಗಳಿಗೆ, ಹೂಡಿಕೆದಾರರಿಗೆ, ಕಾರ್ಪೊರೇಟ್‌ಗಳಿಗೆ, ಬಹುರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಂಪನಿಗಳು /ಜಾಗತಿಕ ಕೇಂದ್ರಗಳಿಗೆ, ನಾವೀನ್ಯತೆಯನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವವರಿಗೆ ಮುಂತಾದವರುಗಳಿಗೆ ಉದ್ಯಮ ಪೂರಕ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ಮತ್ತು ನವೋದ್ಯಮಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿರುವುದು	172

ಐಐಐಟಿ - ಬೆಂಗಳೂರು ರವರಿಂದ Machine Intelligence ಮತ್ತು Robotics ವಿಷಯದ ಕೆ-ಟಿಕ್ ಉತ್ಕೃಷ್ಟತಾ ಕೇಂದ್ರ

ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ, ಮಾತಂ, ಜೈತಂ ಹಾಗೂ ವಿ&ತಂ ಇಲಾಖೆಯು ಐಐಐಟಿ-ಬಿ ಸಹಯೋಗದಲ್ಲ Machine Intelligence and Robotics (MINRO) ವಿಷಯದಲ್ಲ ರೂ.34.70 ಕೋಟಿ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲ ಕೆ-ಟಿಕ್ ಉತ್ಕೃಷ್ಟತಾ ಕೇಂದ್ರವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದೆ.

IESA ರವರಿಂದ ಕೆ-ಟಿಕ್ ಸೆಮಿಕಂಡಕ್ಟರ್ ಫ್ಯಾಬ್ರೀಸ್ ಉತ್ಕೃಷ್ಟತಾ ಕೇಂದ್ರ

ಭಾರತೀಯ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಕಂಪನಿಗಳು ತಮ್ಮ ವಿದ್ಯಾನಿರ್ಮಾಣಗಳನ್ನು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಕೈಗೊಂಡು ಉತ್ಪನ್ನದ ಮೂಲಮಾದರಿವರೆಗೆ ಕ್ರಮಿಸಲು ಅನುವಾಗುವಂತೆ ಸಂಶೋಧನೆ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯ ಒದಗಿಸುವುದು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, EDA Tools, Design IPs (foundation IPs/ Core IPs), Foundry access – foundry design kits, subsidized test chip shuttles, Server Farm ಮತ್ತಿತರ ಭೌತಿಕ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಸುಗಮವಾಗಿ ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಲು (ಇಲ್ಲವಾದಲ್ಲಿ ತೀವ್ರ ತುಟ್ಟ ವೆಚ್ಚವಾಗುತ್ತಿದ್ದ) ಸರ್ಕಾರವು ಕೆ-ಟಿಕ್ ಸೆಮಿಕಂಡಕ್ಟರ್ ಫ್ಯಾಬ್ರೀಸ್ ಉತ್ಕೃಷ್ಟತಾ ಕೇಂದ್ರವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದೆ.

Efficiency Augmentation ವಿಷಯದ ಕೆ-ಟಿಕ್ ಉತ್ಕೃಷ್ಟತಾ ಕೇಂದ್ರ

ಕರ್ನಾಟಕದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಪ್ರಮುಖ ವಲಯಗಳ ತಾಂತ್ರಿಕ ಸವಾಲುಗಳನ್ನು ಬಗೆಹರಿಸುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಎಸ್.ಟಿ.ಐ. ರವರ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದಲ್ಲ Efficiency Augmentation ವಿಷಯದ ಉತ್ಕೃಷ್ಟತಾ ಕೇಂದ್ರವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

“Efficiency Augmentation” ವಿಷಯದ ಉತ್ಕೃಷ್ಟತಾ ಕೇಂದ್ರವು ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಜಯನಗರದಲ್ಲ ನೋಂದಾಯಿತ ಕಛೇರಿಯಿರುವ ಯುವಕ ಸಂಘ ಸೋಸೈಟಿಯಲ್ಲಿರುವಂತೆ ಪ್ರಸ್ತಾವಿಸಿರುವ ಬಹುಪರೈಶಿಸ್ತುಗಳ ಸಂಶೋಧನಾ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿದೆ. ಸದರಿ ಕೇಂದ್ರವು ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪ್ರಮಾಣೀಕರಣವಿರುವ ಉತ್ಕೃಷ್ಟತಾ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿದ್ದು, ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಮುದಾಯ ಮತ್ತು ಕೈಗಾರಿಕೋದ್ಯಮಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟಿಗೆ ತಂದು ಮತ್ತು ಉದ್ಯಮದ ಮೇಲೆ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಬೀರುವ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಬಗೆಹರಿಸಲು ನಾವೀನ್ಯತೆ ಸಾಧಿಸಲು (ಮೂಲಸೌಕರ್ಯ, ವ್ಯವಹಾರ ಪರಿವರ್ತನೆ ಮತ್ತು ಜನಾಭಿವೃದ್ಧಿ) ಈ ಎರಡೂ ವಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಚರ್ಚೆ, ಸಂವಾದ, ಕಾರ್ಯ ಕೈಗೊಳ್ಳಲಿದೆ. Efficiency Augmentation ಕುರಿತ ಪ್ರಸ್ತಾವಿತ ಉತ್ಕೃಷ್ಟತಾ ಕೇಂದ್ರವು ಪೂರ್ವಹಂತದ ನಾವೀನ್ಯತೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ವಿದ್ಯಾನಿರ್ಮಾಣಿಸಿರುವ ಒಂದು open cyber-physical systems (CPS) ನ ಪೂರಕ ವಾತಾವರಣವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಸದರಿ ಉತ್ಕೃಷ್ಟತಾ ಕೇಂದ್ರವು ವ್ಯವಹಾರದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ಟೆಕ್ ದಯಪಾಲಿಸುವಿಕೆಗೆ ಪರಿವರ್ತಿಸುವಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರ ಸಣ್ಣ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮ ಕೈಗಾರಿಕೆ / ಸೂಕ್ಷ್ಮ, ಸಣ್ಣ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳ ಮತ್ತು ಟೆಕ್ ಸ್ಟಾರ್ಟ್‌ಅಪ್ ನಾಯಕರುಗಳೊಂದಿಗೆ ಕಾರ್ಯಪ್ರವೃತ್ತವಾಗುವ ಗುರಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಸದರಿ ಉತ್ಕೃಷ್ಟತಾ ಕೇಂದ್ರವು ಕೈಗಾರಿಕಾ ಅಗತ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ಊಹಿಸಲು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಮತ್ತು ಉದ್ಯಮದ ನೈಜ ಜಗತ್ತಿನ ಸವಾಲುಗಳನ್ನು ಬಗೆಹರಿಸಲು ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ಅನುಷ್ಠಾನ ಕೈಗೊಳ್ಳುವುದು. ಸದರಿ ಉತ್ಕೃಷ್ಟತಾ ಕೇಂದ್ರವು ಉದ್ಯಮದ ಟೆಕ್ ಸ್ಟಾರ್ಟ್‌ಅಪ್‌ಗಳ ಗುಣಮಟ್ಟ ಮತ್ತು ದಕ್ಷತೆಯನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲು ಸರ್ವಾಂಗೀಣವಾದ, ಪ್ರಾರಂಭದಿಂದ ಅಂತ್ಯದವರೆಗೆ ಪರಿಹಾರಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ಗುರಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.

ಆರ್ಥಿಕ ಪಾರ್ಕ್:

I-Hub-ARTPark ಅನ್ನು 16ನೇ ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ 2020 ರಂದು 'I-Hub for Robotics and Autonomous Systems Innovation Foundation (I-Hub)' ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ IISc ಪ್ರಚಾರದ ವಿಭಾಗ 8, ಲಾಭರಹಿತ ಕಂಪನಿಯಾಗಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ರೂ 210.00 ಕೋಟಿಗಳ ಒಟ್ಟು ಪ್ರಾಜೆಕ್ಟ್ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ (GOI- ರೂ 150.00 ಕೋಟಿ & GOK- 60.00 ಕೋಟಿ) IISc (ಆಂಕರ್ ಸಂಸ್ಥೆ), AIOT ಫೌಂಡ್ರಿ ಪ್ರೈವೇಟ್ ಲಿಮಿಟೆಡ್ ಮತ್ತು ವಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಇಲಾಖೆ, ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರ ("DST") ನಡವಿನ ಸಹಯೋಗದೊಂದಿಗೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲಾಗಿದೆ.

DST, ಮಿಷನ್ ಆಫೀಸ್ NM-ICPS ("ಮಿಷನ್") ಮೂಲಕ I-Hub-ARTPark ಮುಂದಿನ ಪೀಳಿಗೆಯ ಕೃತಕ ಬುದ್ಧಿವಂತ("AI"), ರೋಬೋಟಿಕ್ಸ್ ಮತ್ತು ಸುಧಾರಿತ ಸಂವಹನ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು (5G) ರಚಿಸಲು ಮತ್ತು ನಿರ್ವಹಿಸಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ನಾವೀನ್ಯತೆ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಕ್ಯೂರೇಟ್ ಮಾಡಿ ಮತ್ತು ಪೋಷಿಸಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ತಾಂತ್ರಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು. IISc ಕ್ಯಾಂಪಸ್‌ನಲ್ಲಿ (ಬೆಂಗಳೂರು ಮತ್ತು ಚಳ್ಳಕೆರೆಯಲ್ಲಿ) ಮತ್ತು IISc ಕ್ಯಾಂಪಸ್‌ನ ಹೊರಗೆ ಭೌತಿಕ ಮತ್ತು ವರ್ಚುವಲ್ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ರಚಿಸಲಾಗುವುದು. I-Hub-ARTPark ಕೌಶಲ್ಯ ತರಬೇತಿ ಮಾಡ್ಯೂಲ್‌ಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸುತ್ತದೆ ಮತ್ತು AI ಮತ್ತು ರೋಬೋಟಿಕ್ಸ್ ಸಿಸ್ಟಮ್‌ಗಳ ಉದಯೋನ್ಮುಖ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಸ್ಟಾರ್ಟ್-ಅಪ್‌ಗಳನ್ನು ರಚಿಸಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡಲು ಟೆಕ್ನೋಪ್ರೆನ್ಯೂರ್‌ಶಿಪ್ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತದೆ. ಕೃತಕ ಬುದ್ಧಿವಂತ, ರೋಬೋಟಿಕ್ಸ್ ಮತ್ತು ಸ್ವಾಯತ್ತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಗಳನ್ನು ರಚಿಸುವ ನೋಡಲ್ ಏಜೆನ್ಸಿಯಾಗಿ I-Hub-ARTPark ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುವುದರೊಂದಿಗೆ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ AI ಮತ್ತು ರೋಬೋಟಿಕ್ಸ್ ಪರಿಸರ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸುವುದು ಗುರಿಯಾಗಿದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರವು 5 ವರ್ಷಗಳ ಅವಧಿಗೆ CoE ಮತ್ತು ಅದರ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲು 60.00 ಕೋಟಿ ರೂಪಾಯಿಗಳ ಹಣಕಾಸಿನ ನೆರವು ನೀಡುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯತಂತ್ರದ ನಿರ್ದೇಶನ ಮತ್ತು ಬೆಂಬಲವನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ.

ಸೆಂಟರ್ ಫಾರ್ ಇಂಟರ್ ನೆಟ್ ಆಫ್ ಎಂಥಿಕಲ್ ಥಿಂಗ್ಸ್ (CIET)

ಕರ್ನಾಟಕದ ಎಲೆಕ್ಟ್ರಾನಿಕ್ಸ್ ಮಾಹಿತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಜೈವಿಕ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ವಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಇಲಾಖೆ (IT, BT & ST) ಐಐಐಟಿ-ಬೆಂಗಳೂರು ಮತ್ತು ವಿಶ್ವ ಆರ್ಥಿಕ ವೇದಿಕೆ (WEF) ಸಹಯೋಗದೊಂದಿಗೆ ಸೆಂಟರ್ ಫಾರ್ ಎಂಥಿಕಲ್ ಥಿಂಗ್ಸ್ (CIET) ಸ್ಥಾಪನೆಗೆ ಅನುಮೋದನೆ ನೀಡಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರವು ರೂಪಿಸಿರುವ ಪ್ರಸ್ತಾವಿತ ಕೇಂದ್ರವು, ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಗಳ ನೈತಿಕ ಮತ್ತು ನೈತಿಕ ಅಂಶಗಳೊಂದಿಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದುತ್ತಿರುವ ನಾವೀನ್ಯತೆ ಪರಿಸರ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಪೋಷಿಸುವ ನೀತಿ ಚೌಕಟ್ಟುಗಳಿಗೆ ಕೊಡುಗೆ ನೀಡುವ ನಿರೀಕ್ಷೆಯಿದೆ. ಅಖಿಲ ಆರೋಗ್ಯ, ಕೃಷಿ, ಶಿಕ್ಷಣ, ಉತ್ಪಾದನೆ ಮತ್ತು ಚಲನಶೀಲತೆಯ ಮೇಲೆ ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸುತ್ತದೆ.

ನವೀನ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಗಳ ಹೊರಹೊಮ್ಮುವಿಕೆಯೊಂದಿಗೆ CIET ನಲ್ಲಿನ IIIT ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಸಂಶೋಧನಾ ಪರಿಣತಿ, ನೀತಿಶಾಸ್ತ್ರವು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ತಾಂತ್ರಿಕ ನಾವೀನ್ಯತೆಗಿಂತ ಹಿಂದುಳಿದಿದೆ. IoT ರಚನೆಯು ಮಾನವರು ಮತ್ತು ಅಂತರ್ ಸಂಪರ್ಕಿತ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಗಳು ಅಥವಾ ಸಾಧನಗಳ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಆಮೂಲಾಗ್ರವಾಗಿ ಬದಲಾಯಿಸಬಹುದು, ಮಾನವರ ಕಡೆಗೆ ವಸ್ತುಗಳ ಸ್ವಾಯತ್ತತೆಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ. ಈ ಅಪಾಯವನ್ನು ಕಾರ್ಯರೂಪಕ್ಕೆ ತರುವುದನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟಲು ಮತ್ತು IoT ಸಕ್ರಿಯಗೊಳಿಸಿದ AI ಅಪ್ಲಿಕೇಶನ್‌ಗಳು ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ತರುವ ನೈತಿಕ ಸವಾಲುಗಳನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಲು, ನೈತಿಕ ಚೌಕಟ್ಟುಗಳೊಂದಿಗೆ ಅಂತರ್ಗತವಾಗಿರುವ ಪರಿಹಾರಗಳು ಅವಶ್ಯಕ.

ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರವು AI ಮತ್ತು IoT ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಗಳ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಶೋಧನೆಯನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸಲು ಯೋಜಿಸಿದೆ. ಅದು ಪ್ರಸ್ತುತ ಸಮಾಜಗಳ ಮಾನವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಅಗತ್ಯಗಳಿಗೆ, ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕನಿಷ್ಠ ಮತ್ತು ಕಡಿಮೆ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸುವ ಜನಸಂಖ್ಯೆಗೆ ಹೊಂದಿಕೆಯಾಗುತ್ತದೆ. CIET ಮೂಲಕ, IIIT-ಬೆಂಗಳೂರು ಭದ್ರತೆ, ಗೌಪ್ಯತೆ, ಹಾರ್ಡ್‌ವೇರ್ ವಿನ್ಯಾಸ, ಡೇಟಾ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮತ್ತು ನೈತಿಕ ನೀತಿಯ ಡೋಮೇನ್‌ನಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಆಳವಾದ ಸಂಶೋಧನಾ ಪರಿಣತಿಯನ್ನು ಕೊಡುಗೆ ನೀಡಲು ಮತ್ತು ತಾಂತ್ರಿಕ ಚೌಕಟ್ಟನ್ನು ರೂಪಿಸುವ ಗುರಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕದ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳ ವಿನ್ಯಾಸ ಮತ್ತು ತಯಾರಿಕಾ(ಕೆಇಎಸ್‌ಡಿಎಂ) ನೀತಿ 2017-22

ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರವು ಕಿಟ್ ಮೂಲಕ 1ನೇ ಡಿಸೆಂಬರ್ 2017ರಂದು ಹೊಸ ಇಎಸ್‌ಡಿಎಂ ನೀತಿ 2017-22ನನ್ನು ಘೋಷಿಸಿದ್ದು, ರಾಜ್ಯದ ಇಎಸ್‌ಡಿಎಂ ಕಂಪನಿಗಳಿಗೆ ಪರಿಸರ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಬೆಂಬಲ ಮತ್ತು ವಿವಿಧ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಕಗಳು/ ರಿಯಾಯಿತಿಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿದೆ.

ಇಎಸ್‌ಡಿಎಂ ಕೈಗಾರಿಕೋದ್ಯಮಕ್ಕಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಪೋಷಿಸಲು ನೀತಿಯು ಗುರಿ ಹೊಂದಿದ್ದು, ಕೆಳಕಂಡ ಧ್ಯೇಯಗಳನ್ನು ತಲುಪುವ ಮೂಲಕ ಗುರಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ:

- ❑ ನೀತಿಯ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ 2000 ಇಎಸ್‌ಡಿಎಂ ನವೋದ್ಯಮಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಪ್ರೇರಕವಾಗುವುದು.
- ❑ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಒದಗಿಸುವ ಮೌಲ್ಯವರ್ಧನೆಯನ್ನು ಶೇ.50ರಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು.
- ❑ 2025ರೊಳಗಾಗಿ ಇಎಸ್‌ಡಿಎಂ ಉದ್ಯಮದಲ್ಲಿ 20 ಲಕ್ಷದಷ್ಟು ಹೊಸ ಉದ್ಯೋಗಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುವುದು.
- ❑ ಕರ್ನಾಟಕದ ಇಎಸ್‌ಡಿಎಂ ಕಂಪನಿಗಳ ಒಟ್ಟಾರೆ ಆದಾಯವನ್ನು 2025ನೇ ಇಸವಿಯಷ್ಟರಲ್ಲಿ 40 ಬಿಲಿಯನ್ ಅಮೆರಿಕನ್ ಡಾಲರ್‌ಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಶ್ರಮಿಸುವುದು.
- ❑ 2025ರೊಳಗೆ ರಾಜ್ಯದಿಂದಾಗುವ ಇಎಸ್‌ಡಿಎಂ ರಫ್ತುಗಳನ್ನು ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿ USD 16 ಬಿಲಿಯನ್‌ಗೆ ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು.

ಕೆಇಎಸ್‌ಡಿಎಂ ನೀತಿ 2013ರ ಸಾಧನೆಗಳು:

ಕೆಇಎಸ್‌ಡಿಎಂ ನೀತಿ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಎಪ್ಪತ್ತೆರಡು ಕಂಪನಿಗಳನ್ನು ನೋಂದಾಯಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕಂಪನಿಗಳಿಗೆ ನೀಡಲಾದ ಇತರ ರಿಯಾಯಿತಿಗಳನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ನೋಂದಾಯಿತ KESDM ಕಂಪನಿಗಳಿಗೆ ರೂ. 14.57 ಕೋಟಿಗಳ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಧನ ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ವಿತರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ಬ್ರೌನ್‌ಫೀಲ್ಡ್ ಇಎಸ್‌ಡಿಎಂ ಕ್ಲಸ್ಟರ್

ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ಸರ್ವಬಳಕೆಯ ಸೌಲಭ್ಯ ಕೇಂದ್ರ(ಸಿಎಫ್‌ಸಿ) ವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಮೈಸೂರಿನ ಹೆಬ್ಬಾಳ, ಹೂಟಗಲ್ಕಿಯಲ್ಲಿ ಕಿಯೋನಿಕ್ಸ್ ಸಂಸ್ಥೆಯವರ 1.5 ಎಕರೆ ಜಮೀನನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸದರಿ ಸಿ.ಎಫ್.ಸಿ ಯನ್ನು ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಮತ್ತು ಮಾಹಿತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಮಂತ್ರಾಲಯದ (MeitY) EMC ಯೋಜನೆಯಡಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗುತ್ತಿದ್ದು, ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ ಮತ್ತು ಖಾಸಗಿ ಪಾಲುದಾರರುಗಳ ಬೆಂಬಲವಿರುತ್ತದೆ.

ಕಂಪನಿಗಳು ಬಯಸುವ ಈ ಕೆಳಕಂಡ ಸೇವೆಗಳಿಗೆ ಸಹಾಯಕವಾಗಲು ಈ ಸಿ.ಎಫ್.ಸಿ ಯು ಸೇವಾದಾರವಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ.

- ❑ ಹೊಸ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಹೊಸ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸುವುದು.
- ❑ ಮೌಲ್ಯವರ್ಧಿತ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸುವುದು.
- ❑ ಉತ್ಪಾದಕತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು.
- ❑ ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸುವುದು.

ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಬ್ರೌನ್‌ಫೀಲ್ಡ್ ಇಎಸ್‌ಡಿಎಂ ಕ್ಲಸ್ಟರ್:

ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಹಾಗೂ ಇಎಸ್‌ಡಿಎಂ ವಲಯವನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ದೇಶ್‌ಪಾಂಡೆ ಫೌಂಡೇಷನ್‌ರವರ ಸಹಯೋಗದೊಂದಿಗೆ, ಸಜ್ಜಿ ದರಗಳಲ್ಲಿ

ಕಛೇರಿ ಜಾಗ ಮತ್ತು Plug & Play ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ಮೂಲಕ ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರದ ಉಪಕ್ರಮವಾಗಿ ಏಳಿಗೆ ಹೊಂದುತ್ತಿರುವ Business Incubator ಆಗಿರುವ ಸ್ಯಾಂಡ್‌ಬಾಕ್ಸ್ ಸ್ಟಾರ್ಟ್‌ಅಪ್‌ನಲ್ಲ (ಇದು ಸ್ಯಾಂಡ್‌ಬಾಕ್ಸ್ ಸ್ಟಾರ್ಟ್‌ಅಪ್‌ಗಳ ಉಪಕ್ರಮದ ಬುನಾದಿ) Brownfield ESDM Cluster ನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ VLSI ಪರಿಷೋಷಣಾ ಕೇಂದ್ರ

ಸದರಿ VLSI ಪರಿಷೋಷಣೆಯನ್ನು IESA (India Electronic Semiconductor Association) ರವರ ಸಹಯೋಗದೊಂದಿಗೆ ಭೂಮರೆಡ್ಡಿ ಕಾಲೇಜ್ ಆಫ್ ಇಂಜಿನಿಯರಿಂಗ್ ಅಂಡ್ ಟೆಕ್ನಾಲಜಿ, ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ/ಕೆಎಲ್‌ಇ ಟೆಕ್ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ವಿದ್ಯಾನಗರ, ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ, ಯವರಿಂದ ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಈ VLSI / ESDM ಪರಿಷೋಷಣಾ ಕೇಂದ್ರವು ಅರೆವಾಹಕ ಚಿಪ್‌ಗಳ ವಿನ್ಯಾಸ ರಚಿಸುವಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತರಾಗಿರುವ ನವೋದ್ಯಮಗಳು ಅಥವಾ ಪರಿಷೋಷಣಾಕಾಂಕ್ಷಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ.

ಅಗತ್ಯವಿರುವ ವಿವಿಧ Electronic Design Automation (EDA) ಕಂಪನಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಪಾಲುದಾರಿಕೆ ಹೊಂದಲು, ಅವುಗಳ ಮೂಲಕ ಪ್ರಾರಂಭಿಕ ಹೂಡಿಕೆಯ ಅಂಗವಾಗಿ ವಿವಿಧ ಪರವಾನಗಿಯುಳ್ಳ ತಂತ್ರಾಂಶಗಳನ್ನು ಹೊಂದಲು ಪರಿಷೋಷಣಾಕಾಂಕ್ಷಿಗಳಿಗೆ ಸಹಾಯ ಒದಗಿಸಲು ಸದರಿ ಪರಿಷೋಷಣಾ ಕೇಂದ್ರವು ಅಂತಹ EDA ತಂತ್ರಾಂಶಗಳನ್ನು ಸಹ ಗುರುತಿಸಿದೆ.

ಜೈವಿಕ ಆರ್ಥಿಕತೆ:

ಕರ್ನಾಟಕವು ಉದ್ಯಮ ಮತ್ತು ನಾಗರಿಕರ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸುವ ಮತ್ತು ಪೋಷಿಸುವ ಉಪಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುವಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದೆ ಮತ್ತು ಪ್ರವರ್ತಕ ರಾಜ್ಯವಾಗಿದೆ. 2017 ರಲ್ಲಿ ಬಿಡುಗಡೆಯಾದ ಕರ್ನಾಟಕ ಬಯೋಟೆಕ್ ನೀತಿಯ (2017-22)ಯಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯವು 2025 ರ ವೇಳೆಗೆ 100 ಶತಕೋಟಿ ಅಮೇರಿಕನ್ ಡಾಲರ್ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಜೈವಿಕ ಆರ್ಥಿಕ ಗುರಿಯ 40% ರಿಂದ 60% ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಪಾಲನ್ನು ಗುರಿಯಾಗಿರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು. ಕರ್ನಾಟಕವು 2022 ರಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯ ಜೈವಿಕ ಆರ್ಥಿಕತೆಗೆ 18.9 ಶತಕೋಟಿ ಡಾಲರ್ (~20%) ಕೊಡುಗೆ ನೀಡಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಬಯೋಟೆಕ್ ಉದ್ಯಮವು 2022 ರಲ್ಲಿ 200 ಮಿಲಿಯನ್ ಡಾಲರ್ ಅನ್ನು ಮೀರಿದೆ ಮತ್ತು ವರ್ಷದಿಂದ ವರ್ಷಕ್ಕೆ 15% ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ದಾಖಲಿಸಿದೆ. ಬಯೋಫಾರ್ಮಾ ಮತ್ತು ಜೈವಿಕ ಸೇವೆಗಳು ಕರ್ನಾಟಕದ ಬಯೋಟೆಕ್ ವಲಯಕ್ಕೆ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಕೊಡುಗೆ ನೀಡಿದ ಎರಡು ನಿರ್ಣಾಯಕ ವಿಭಾಗಗಳಾಗಿವೆ. ಬಯೋಆಗ್ರಿ ವಿಭಾಗವು ಅತಿ ದೊಡ್ಡ ಕೊಡುಗೆದಾರ ಆಗಿದ್ದು, ಬಯೋಟೆಕ್ ಲೆಡ್ ಎಂಟರ್‌ಪ್ರೈಸಿಸ್ (ABLE) ಯ ಕರ್ನಾಟಕ ಜೈವಿಕ ಆರ್ಥಿಕ ವರದಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಬಯೋಫಾರ್ಮಾ (23%), ಜೈವಿಕ ಸೇವೆಗಳು (15%), ಜೈವಿಕ ಕೈಗಾರಿಕಾ (11%) ವಲಯಗಳು ನಂತರದ ಒಟ್ಟು ಷೇರಿನ ಸುಮಾರು 23% ನಷ್ಟಿದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕದ ಜೈವಿಕ ಆರ್ಥಿಕತೆಯು 2022 ರಲ್ಲಿ ವರ್ಷದಿಂದ ವರ್ಷಕ್ಕೆ 15% ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ದಾಖಲಿಸಿದೆ ಮತ್ತು 18.9 ಶತಕೋಟಿ ಡಾಲರ್ ಮೌಲ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಈ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ 155 ಹೊಸ ಬಯೋಟೆಕ್ ಸ್ಟಾರ್ಟ್-ಅಪ್ ನೋಂದಣಿಗಳಿಗೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದೆ (YoY 58% ಬೆಳವಣಿಗೆ). ಕರ್ನಾಟಕವು 2022 ರಲ್ಲಿ ತಿಂಗಳಿಗೆ ಸರಾಸರಿ 1.58 ಶತಕೋಟಿ ಡಾಲರ್ ಗಳಿಸಿದೆ. 2021 ರಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ತಿಂಗಳು 1.37 ಶತಕೋಟಿ ಡಾಲರ್‌ಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ, ಬಯೋಟೆಕ್ ವಲಯದ ಪ್ರಮುಖ ವಿಭಾಗಗಳೆಂದರೆ BioAgri, BioIndustrial, BioPharma (ಚಿಕಿತ್ಸಕಗಳು, ಲಸಿಕೆಗಳು, ಡಯಾಗ್ನೋಸ್ಟಿಕ್ಸ್, BioCRO ಸಾಧನಗಳು), / CDMO) ಮತ್ತು ಕೋವಿಡ್ ಆರ್ಥಿಕತೆ. ಇದು ಡಿಜಿಟಲ್ ಹೆಲ್ತ್ ಕೇರ್ ಮತ್ತು ಡ್ರಗ್ ಡೆಲಿವರಿಯಂತಹ ಮಹತ್ವದ ಇತರ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಬಗ್ ಡೇಟಾ, IoT ಮತ್ತು ಕೃತಕ ಬುದ್ಧಿವಂತ ಚಾಲಿತ ವೇದಿಕೆಗಳು; ಸ್ಮಾರ್ಟ್ ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ಸ್ಮಾರ್ಟ್ ಆಹಾರಗಳು, ಪಶುವೈದ್ಯಕೀಯ ವಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ವಿಶ್ಲೇಷಣಾತ್ಮಕ ವ್ಯವಹಾರಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.

ಜೈವಿಕ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ನೀತಿ

ಕರ್ನಾಟಕವು ಉದ್ಯಮ-ಆಧಾರಿತ ಜೈವಿಕ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ನೀತಿಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿದ ಮೊದಲ ಭಾರತೀಯ ರಾಜ್ಯವಾಗಿದೆ. 2001 ರಲ್ಲಿ ಮಿಲೇನಿಯಮ್ ಬಯೋಟೆಕ್ ನೀತಿಯನ್ನು ಹೊರತಂದು, ತದನಂತರ ಪರಿಷ್ಕೃತ ಮಿಲೇನಿಯಮ್

ಬಯೋಟೆಕ್ನಾಲಜಿ ನೀತಿ - II (2009-2014) ಜಾರಿಗೆ ತಂದಿತ್ತು. ಪ್ರಸ್ತುತ ಕರ್ನಾಟಕ ಜೈವಿಕ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ನೀತಿ - III (2017-2022), ಹೊಸ ಮತ್ತು ಉದಯೋನ್ಮುಖ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಗಳನ್ನು ಸಂಯೋಜಿಸುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ರಾಜ್ಯ ಮತ್ತು ಅದರಾಚೆಗಿನ ನಿರಂತರ ಸವಾಲುಗಳಿಗೆ ಹೊಸ ಪರಿಹಾರಗಳನ್ನು ಹುಡುಕಲು ವೇಗವಾಗಿ ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತಿರುವ ಜೈವಿಕ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಈ ನೀತಿಯು "Ease of Doing Business" ಅನ್ನು ಇನ್ನಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಮೂಲಕ ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರದ ಇತರ ಸಂಬಂಧಿತ ಇಲಾಖೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಬಲಪಡಿಸುವ ಮೂಲಕ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಜೈವಿಕ ಆರ್ಥಿಕತೆಯ ಗುರಿಯು 100 ಶತಕೋಟಿ ಡಾಲರ್ ಪ್ರತಿಶತ 50ರಷ್ಟು ಪಾಲನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಗುರಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.

ಸಾಧನೆಗಳು:

ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯ ಮತ್ತು ಉದ್ಯಮಶೀಲತೆಯ ಉತ್ತೇಜನ :

ಬೆಂಗಳೂರು ಹೆಲಿಕ್ಸ್ ಬಯೋಟೆಕ್ ಪಾರ್ಕ್ ಅನ್ನು ಈ ಕೆಳಗಿನ ಅಂಶಗಳೊಂದಿಗೆ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ: ಅತ್ಯಾಧುನಿಕ ಸಂಶೋಧನೆ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಕೈಗೊಳ್ಳಲು ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಪ್ರದೇಶ, ಉದ್ಯಮಗಳಿಗೆ ವಿಚ್ಛಿದ್ರಕಾರಕ ಉತ್ಪನ್ನಗಳು ಮತ್ತು ಆವಿಷ್ಕಾರಗಳನ್ನು ರಚಿಸಲು ಸ್ಟಾರ್ಟ್-ಅಪ್‌ಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಜೈವಿಕ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಉದ್ಯಮಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ ಉದ್ಯಮಗಳು/ ಎಂಎನ್‌ಸಿಗಳಿಗೆ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಪ್ರದೇಶಗಳು, ಮೊದಲ ಎರಡು ಘಟಕಗಳು ಬೆಂಗಳೂರು ಹೆಲಿಕ್ಸ್ ಬಯೋಟೆಕ್ ಪಾರ್ಕ್‌ನಲ್ಲಿ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ನಾವೀನ್ಯತೆ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲು, ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಲು ಮತ್ತು ಬೆಂಬಲಿಸಲು ಕಳೆದ 12 ವರ್ಷಗಳಿಂದ ರೂ.160 ಕೋಟಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಹೂಡಿಕೆಯೊಂದಿಗೆ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೊಂಡಿವೆ.

20 ಎಕರೆಗಳ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಇನ್‌ಸ್ಟಿಟ್ಯೂಟ್ ಆಫ್ ಬಯೋಇನ್ ಫರ್ಮ್ಯಾಟಿಕ್ಸ್ ಮತ್ತು ಅಪ್ಲೈಡ್ ಬಯೋಟೆಕ್ನಾಲಜಿ ಮತ್ತು ಸೆಂಟರ್ ಫಾರ್ ಹ್ಯೂಮನ್ ಜೆನೆಟಿಕ್ಸ್ ಕಂಪನಿಗಳು ಇರುತ್ತವೆ. ಸುಮಾರು 10 ಎಕರೆ ವಿಸ್ತೀರ್ಣದ ಪ್ರದೇಶವು ಬೆಂಗಳೂರು ಬಯೋಇನ್‌ಫೋಮೇಶನ್ ಸೆಂಟರ್‌ನಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಾಧುನಿಕ ಇನ್‌ಕ್ಯುಬೇಶನ್ ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಇನ್‌ಕ್ಯುಬೇಶನ್ ಮತ್ತು ಇನ್‌ಸ್ಟಿಟ್ಯೂಟ್‌ನ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕದಾದ್ಯಂತ ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯ ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸುತ್ತದೆ.

ಕೆ-ಟೆಕ್ ಇನ್‌ಫೋಮೇಶನ್ ಹಬ್ ಬೆಂಗಳೂರು, ಬಯೋಇನ್‌ಫೋಮೇಶನ್ ಕೇಂದ್ರ (BBC), ಬೆಂಗಳೂರು ಇವರಿಂದ

ಬೆಂಗಳೂರು ಇನ್‌ಸ್ಟಿಟ್ಯೂಟ್ ಫಾರ್ ಬಯೋಇನ್‌ಫರ್ಮ್ಯಾಟಿಕ್ಸ್ ಮತ್ತು ಅಪ್ಲೈಡ್ ಬಯೋಟೆಕ್ನಾಲಜಿ (IBAB),

IBAB ಎಂಬುದು ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರದ ಎಲೆಕ್ಟ್ರಾನಿಕ್ಸ್, IT, BT ಮತ್ತು S&T ಇಲಾಖೆಯಿಂದ ಸ್ಥಾಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಲಾಭರಹಿತ ಸ್ವಾಯತ್ತ ಸಂಸ್ಥೆಯಾಗಿದೆ. ಬಯೋಇನ್‌ಫರ್ಮ್ಯಾಟಿಕ್ಸ್, ಕ್ಯಾನ್ಸರ್ ಬಯಾಲಜಿ, ಸಿಂಥೆಟಿಕ್ ಬಯಾಲಜಿ, ಸ್ವಚ್ಛರಲ್ ಬಯಾಲಜಿ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ಜೈವಿಕ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಮುಂದುವರಿದ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಶೋಧನೆ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲು IBAB ಅನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ, ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಜೈವಿಕ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಉದ್ಯಮದ ಪ್ರಯೋಜನಕ್ಕಾಗಿ ಈ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಕೌಶಲ್ಯಪೂರ್ಣ ಮಾನವಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸಲು. IBAB ಬಯೋಇನ್‌ಫರ್ಮ್ಯಾಟಿಕ್ಸ್ ಮತ್ತು ಅನ್ವಯಿಕ ಜೈವಿಕ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ PG ಡಿಪ್ಲೊಮಾ, M.Sc ಮತ್ತು ಡಾಕ್ಟರೇಟ್ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ನೀಡುವುದನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿದೆ. ನಿರ್ವಹಣೆ ಮತ್ತು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗಾಗಿ FY 2022-23 ಗಾಗಿ ರೂ. 600 ಲಕ್ಷ ವಾರ್ಷಿಕ ಅನುದಾನವನ್ನು ಮಂಜೂರು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. 2017-18ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ರೂ. 300 ಲಕ್ಷವನ್ನು ಈಗಾಗಲೇ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಜೈವಿಕ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಉದಯೋನ್ಮುಖ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ನಿರ್ಮಾಣದ ಭಾಗವಾಗಿ, ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದ ಬೆಂಬಲದೊಂದಿಗೆ IBAB ಎರಡು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸುತ್ತಿದೆ.

IBAB ನಲ್ಲಿ ಸಿಂಥೆಟಿಕ್ ಬಯಾಲಜಿ ಗ್ರೂಪ್

ಸರ್ಕಾರವು 5 ವರ್ಷಗಳ ಅವಧಿಗೆ ಒಟ್ಟು 9.85 ಕೋಟಿ. ಬಜೆಟ್‌ನೊಂದಿಗೆ ಸಿಂಥೆಟಿಕ್ ಬಯಾಲಜಿ ಗ್ರೂಪ್ ಸ್ಥಾಪನೆಗೆ ಅನುಮೋದನೆ ನೀಡಿತ್ತು. ಈ ಗುಂಪು ಭಾಷಾಂತರ ಸಂಶೋಧನಾ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗೆ ಉಪಯುಕ್ತವಾದ ಹಲವಾರು ಉಪಕರಣಗಳು ಮತ್ತು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಗಳನ್ನು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಿದೆ ಮತ್ತು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದೆ. PCR, DNA

ಒಳಗೊಂಡಿರುವ ಹೊಸ ಜೀನ್‌ಗಳು ಮತ್ತು ಕ್ಲಸ್ಟಮೈಸ್ ಮಾಡಿದ ಜೆನೆಟಿಕ್ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸಲು ಅವುಗಳನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಾಲಯದಲ್ಲಿ ವಾಡಿಕೆಯಂತೆ ಬಳಸುತ್ತದೆ. ವಾಹಕಗಳು, ಸಂಶ್ಲೇಷಿತ ಪ್ರವರ್ತಕಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿದ ಯೀಸ್ಟ್ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ವೆಕ್ಟರ್‌ಗಳು ಮತ್ತು ಪ್ರತಿಲೇಖನ ಆಕ್ಟಿವೇಟರ್‌ಗಳು ಪ್ರೋಟೀನ್ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಸಮರ್ಥವಾಗಿರುವ ಯೀಸ್ಟ್ ತಳಗಳ ಗ್ರಂಥಾಲಯವನ್ನು ರಚಿಸಲು ಬಹು ಪ್ರವರ್ತಕಗಳ ಅಜೀಜ ಸಂತಾನೋತ್ಪತ್ತಿ, ವರದಿಗಾರ ಜೀನ್‌ಗಳು, ಓಮಿಫನೇಟರ್‌ಗಳು ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ.

ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ 15 ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ತರಬೇತಿ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಅವರ ಯೋಜನೆಗಳು ಪೂರ್ಣಗೊಂಡಿವೆ. ಎರಡು iGEM (ಇಂಟರ್ನ್ಯಾಷನಲ್ ಜೆನೆಟಿಕ್ ಇಂಜಿನಿಯರ್ಡ್ ಮೆಷಿನ್) ತಂಡಗಳು IBAB ನಲ್ಲಿ ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಂದ ರಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಇದರ ಒಂದು ತಂಡವು iBEC (ಭಾರತೀಯ ಜೈವಿಕ ಇಂಜಿನಿಯರಿಂಗ್ ಸ್ಪರ್ಧೆ), ಪೂರ್ವ iGEM ಈವೆಂಟ್ ಗೆ ಭಾಗವಹಿಸಲು DBT, GoI ನಿಂದ ಅನುದಾನ ಬೆಂಬಲವನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಮೂಲಕ ಸ್ಪರ್ಧೆಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ನೀಡಲಾಯಿತು. iGEM ನಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು 545 ಲಕ್ಷ ರೂ.ಗಳನ್ನು ಇದುವರೆಗೆ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ, ಇದರಲ್ಲಿ 2022-23ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ 50 ಲಕ್ಷ ರೂ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಬಯೋ-ಐಟಿ ಕೇಂದ್ರ

ಒಟ್ಟು ಯೋಜನಾ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ಮುಂದಿನ ಪೀಳಿಗೆಯ ಅನುಕ್ರಮ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಜಿನೋಮಿಕ್ಸ್ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ತರಬೇತಿ ಮತ್ತು ಸಹಯೋಗದ ಸಂಶೋಧನೆಯನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲು ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರದ ಬೆಂಬಲದೊಂದಿಗೆ ರೂ. 1433.52 ಲಕ್ಷ ಗಳ ವೆಚ್ಚವು IBAB ನಲ್ಲಿ ಬಯೋ-ಐಟಿ ಕೇಂದ್ರವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ. 5 ವರ್ಷಗಳ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ರೂ.946.02 ಲಕ್ಷ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಈ ಯೋಜನೆಯ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಪದವೀಧರರು, ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಪದವೀಧರರು, ಡಾಕ್ಟರೇಟ್ ಪದವಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು, ಅಧ್ಯಾಪಕರು, ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ಮತ್ತು ಉದ್ಯಮದ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಾಹಕರಿಗೆ NGS ಅನುಕ್ರಮ ಮತ್ತು ವಿಶ್ಲೇಷಣಾ ಕಾರ್ಯಾಗಾರಗಳನ್ನು ನಿಯಮಿತವಾಗಿ ನಡೆಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಹಲವಾರು ಸಹಕಾರಿ ಸಂಶೋಧನಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಮತ್ತು ಸಂಶೋಧನಾ ಪ್ರಬಂಧಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿದ ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ನಿಯತಕಾಲಕಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಸಮ್ಮೇಳನಗಳ ಯೋಜನೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಒಟ್ಟು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಈವರೆಗೆ ರೂ. 625 ಲಕ್ಷ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಲಾಗಿದ್ದು, ಇದರಲ್ಲಿ 2022-23ರ ಆರ್ಥಿಕ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ರೂ.50 ಲಕ್ಷ ಬಿಡುಗಡೆಯಾಗಿದೆ.

ಸೆಂಟರ್ ಫಾರ್ ಹ್ಯೂಮನ್ ಜೆನೆಟಿಕ್ಸ್ (CHG), ಬೆಂಗಳೂರು

ಸೆಂಟರ್ ಫಾರ್ ಹ್ಯೂಮನ್ ಜೆನೆಟಿಕ್ಸ್ ಸಮಗ್ರ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ, ಅನುವಂಶಿಕ ಅಸ್ವಸ್ಥತೆಗಳ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ರೋಗಿಗಳಿಗೆ ಅನುವಂಶಿಕ ಸಮಾಲೋಚನೆ ಮತ್ತು ಚಯಾಪಚಯ ಕ್ರಿಯೆಯ ಜನ್ಮಜಾತ ದೋಷಗಳು ಸೇರಿದಂತೆ ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದೊಂದಿಗೆ M.Sc ಅನ್ನು ನೀಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಸಂಯೋಜಿತವಾಗಿದೆ. ಪದವಿ ಮತ್ತು ಮಣಿಪಾಲ್ ಅಕಾಡೆಮಿ ಆಫ್ ಹೈಯರ್ ಎಜುಕೇಶನ್ ಪಿಎಚ್.ಡಿ ಪದವಿಯನ್ನು ನೀಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಕಳೆದ ಮೂರು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಅನುವಂಶಿಕ ಅಸ್ವಸ್ಥತೆಗಳೊಂದಿಗೆ 27,000 ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ರೋಗನಿರ್ಣಯ ಮತ್ತು ಸಮಾಲೋಚನೆ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಕೇಂದ್ರವು ಒದಗಿಸಿದೆ. ಇಲಾಖೆ ಒದಗಿಸುವ ಬೆಂಬಲದಿಂದ ಈ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಬಿಪಿಎಲ್ ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ಉಚಿತವಾಗಿ ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ. 2022-23ರ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರ ವಾರ್ಷಿಕ ರೂ. 250 ಲಕ್ಷಗಳ ಅನುದಾನವನ್ನು CHG ಗೆ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿದೆ.

ಬೆಂಗಳೂರು ಹೆಲ್ತ್ ಬಯೋಟೆಕ್ನಾಲಜಿ ಪಾರ್ಕ್ (ಉದ್ಯಮ ವಲಯ)

ಬೆಂಗಳೂರು ಲೈಫ್ ಸೈನ್ಸ್ ಪಾರ್ಕ್ ಅನ್ನು 52 ಎಕರೆ 27 ಗುಂ. ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಪಿಪಿಪಿ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇದು ಸಮಗ್ರ ಕೈಗಾರಿಕಾ ವಲಯವಾಗಿದ್ದು, ಸುಮಾರು 60 ಲಕ್ಷ ಚದರ ಅಡಿಗಳ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಿದಾಗ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಪ್ರಯೋಗಾಲಯ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯವನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಬಯೋಟೆಕ್/ಲೈಫ್ ಸೈನ್ಸ್ ಕಂಪನಿಗಳಿಗೆ 60% ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಕಾಯ್ದಿರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ R&D ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಹೋಸ್ಟ್, 150+ ಬಯೋಟೆಕ್/ಲೈಫ್ ಸೈನ್ಸ್ ಕಂಪನಿಗಳು ಮತ್ತು 50,000+

ಉದ್ಯೋಗಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಉದ್ಯಮ ವಲಯವು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಜೈವಿಕ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಎಂಜಿನ್ ಆಗಲಿದೆ ಎಂದು ಅಂದಾಜಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಉದ್ಯಾನವನವು ಇನ್‌ಸ್ಟಿಟ್ಯೂಟ್‌ನ ಲ್ಯಾಬ್ ಸೌಲಭ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ಗ್ರಾಹಕೀಯಗೊಳಿಸಬಹುದಾದ ಸಂಪೂರ್ಣ ಅಳವಡಿಸಲಾದ ಪ್ರಯೋಗಾಲಯ ಮತ್ತು ಕಛೇರಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಮೀಸಲಾದ ಉತ್ಪಾದಕ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ಇದು ಪ್ರಯೋಗಾಲಯ ಮತ್ತು ಕಛೇರಿ ಆಯ್ಕೆಗಳು ಮತ್ತು ಕಾನ್ಸ್ಟ್ರಕ್ಷನ್ ಕೊಠಡಿಗಳು, ತರಬೇತಿ ಕೊಠಡಿಗಳು ಮತ್ತು ಕ್ಯಾಂಪಸ್ ನೊಂದಿಗೆ ಮಧ್ಯಮ ಗಾತ್ರದ ಕಂಪನಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರಯೋಗಾಲಯ ಕಟ್ಟಡವನ್ನು ಸಹ ಹೊಂದಿದೆ.

ಆಕ್ವಾ-ಮರೀನ್‌ಗಾಗಿ ಸುಧಾರಿತ ಬಯೋಟೆಕ್ ಇನ್‌ನೋವೇಶನ್ ಕೇಂದ್ರ (ಎಜಿಐಸಿ ಫಾರ್ ಎ ಎಮ್)

KITS, ಎಲೆಕ್ಟ್ರಾನಿಕ್ಸ್, IT, BT ಮತ್ತು S&T ಇಲಾಖೆಯು ಮಂಗಳೂರಿನ ಮೀನುಗಾರಿಕಾ ಕಾಲೇಜಿನೊಂದಿಗೆ ಪಾಲುದಾರಿಕೆ ಹೊಂದಿದ್ದು, ನವೀನ ಆಲೋಚನೆಗಳನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸುವ ಮೂಲಕ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಆಕ್ವಾ-ಮರೈನ್ ಬಯೋಟೆಕ್ ವಲಯವನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸಲು ಆಕ್ವಾ-ಮರೀನ್‌ಗಾಗಿ ಸುಧಾರಿತ ಬಯೋಟೆಕ್ ಇನ್‌ನೋವೇಶನ್ ಕೇಂದ್ರವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುತ್ತದೆ. ಸಂಶೋಧಕರು, ಯುವ ವೃತ್ತಿಪರರು ಮತ್ತು ಉದ್ಯಮಿಗಳಿಂದ ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ. KITS ಮತ್ತು ಕಾಲೇಜ್ ಆಫ್ ಫಿಶರೀಸ್ ನಡುವೆ 2022 ರ ಜನವರಿ 25 ರಂದು ಒಟ್ಟು ಯೋಜನಾ ವೆಚ್ಚ ರೂ. 600 ಲಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ವರ್ಷದ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸಲು ರೂ. 200 ಲಕ್ಷಗಳನ್ನು ಆತಿಥೇಯ ಸಂಸ್ಥೆಗೆ ಫೆಬ್ರವರಿ 2022 ರಲ್ಲಿ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ವಿಷ-ವಿರೋಧಿ ಸಂಶೋಧನೆ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕೇಂದ್ರ (AVRDC)

IBAB ಕ್ಯಾಂಪಸ್‌ನಲ್ಲಿ KITS, GoK, IBAB ಮತ್ತು ಎವಲ್ಯೂಷನರಿ ವೆನೊಮಿಕ್ಸ್ ಲ್ಯಾಬ್, ಸೆಂಟರ್ ಫಾರ್ ಎಕೊಲಾಜಿಕಲ್ ಸೈನ್ಸ್, ಇಂಡಿಯನ್ ಇನ್‌ಸ್ಟಿಟ್ಯೂಟ್ ಆಫ್ ಸೈನ್ಸ್ ನಡುವಿನ ಸಹಯೋಗದ ಉಪಕ್ರಮವಾಗಿ ಆಂಟಿ-ವೆನಮ್ ರಿಸರ್ಚ್ ಅಂಡ್ ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್ ಸೆಂಟರ್ (AVRDC) ಅನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಕೇಂದ್ರವು IBAB ಕ್ಯಾಂಪಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು 16,000 ಚದರ ಅಡಿಗಳ ಒಟ್ಟು ನಿರ್ಮಿತ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಬರಲಿದೆ ಮತ್ತು ವಿಷ ಹೊರತೆಗೆಯುವ ವೀಕ್ಷಣಾಲಯ, ಸಂಶೋಧನಾ ಪ್ರಯೋಗಾಲಯ, ಇನ್‌ಕ್ಯುಬೇಶನ್ ಸೌಲಭ್ಯ ಮತ್ತು ಡಿಜಿಟಲ್ ಲೈಬ್ರರಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. 5 ವರ್ಷಗಳ ಅವಧಿಗೆ ಯೋಜನೆಯ ಒಟ್ಟು ವೆಚ್ಚ ರೂ. 700 ಲಕ್ಷಗಳಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಮೊದಲ ವರ್ಷದ ಅನುದಾನ ರೂ. 200 ಲಕ್ಷಗಳನ್ನು ಯೋಜನೆಯ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕಾಗಿ 2021- 2022ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ IBAB ಗೆ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಕೆ-ಟೆಕ್ ಇನ್‌ನೋವೇಶನ್ ಹಬ್ ಕೃಷಿ ವಿಜ್ಞಾನ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಧಾರವಾಡ ರವರಿಂದ

ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ಕೃಷಿ ಜೈವಿಕ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಉದ್ಯಮವನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸಲು ಕೃಷಿ ಇನ್‌ಕ್ಯುಬೇಶನ್ ಕೇಂದ್ರ ಮತ್ತು ಕಾಮನ್ ಇನ್‌ಸ್ಟಿಟ್ಯೂಟ್ ಫೆಸಿಲಿಟಿ (Agri-IC_CIF) ಅನ್ನು ಧಾರವಾಡದ ಕೃಷಿ ವಿಜ್ಞಾನಗಳ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ (UAS) ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ. 6,800 ಚ.ಅಡಿ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ 6 ಬಯೋ-ಸೂಟ್‌ಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ಪ್ರಸ್ತುತ ಮೂರು ಸ್ಟಾರ್ಟ್-ಅಪ್ ಕಂಪನಿಗಳು ಈ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿವೆ.

ಕೆ-ಟೆಕ್ ಇನ್‌ನೋವೇಶನ್ ಹಬ್ ಕೇಂದ್ರ ಆಹಾರ ತಾಂತ್ರಿಕ ಸಂಶೋಧನಾ ಸಂಸ್ಥೆ, ಮೈಸೂರು ರವರಿಂದ

ನ್ಯೂಟ್ರಾ-ಫೈಟೊ ಇನ್‌ಕ್ಯುಬೇಶನ್ ಕೇಂದ್ರ ಮತ್ತು ಕಾಮನ್ ಇನ್‌ಸ್ಟಿಟ್ಯೂಟ್ ಫೆಸಿಲಿಟಿ (NPIC-CIF) ಅನ್ನು ಮೈಸೂರಿನ ಕೇಂದ್ರ ಆಹಾರ ತಾಂತ್ರಿಕ ಸಂಶೋಧನಾ ಸಂಸ್ಥೆಯ (CFTRI) ಕ್ಯಾಂಪಸ್‌ನಲ್ಲಿ ನ್ಯೂಟ್ರಾಸ್ಯೂಟಿಕಲ್ಸ್ ಮತ್ತು ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕ ಆಹಾರಗಳ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ವೇಗವರ್ಧಿತ ಸಂಶೋಧನೆಯ ಪ್ರಮಾಣದ-ಉತ್ಪಾದನೆಗಾಗಿ ಉದ್ಯಮಿಗಳನ್ನು ಪೋಷಿಸಲು ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪರಿಣಾಮಕಾರಿತ್ವದ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಒಂದೇ ಹಂತದ ಪ್ರವೇಶದ ಮೂಲಕ ಒಟ್ಟು 12 ಬಯೋ-ಸೂಟ್‌ಗಳೊಂದಿಗೆ 8,536 ಚದರ ಅಡಿ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರವು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ, 8 ಸ್ಟಾರ್ಟ್‌ಅಪ್‌ಗಳು ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿವೆ.

ಜೈವಿಕ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಸಂಶೋಧನಾ ಕೇಂದ್ರ, ಬಾಗಲಕೋಟೆ

ತೋಟಗಾರಿಕಾ ವಿಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಸುಧಾರಿತ ಸಂಶೋಧನೆ ಮತ್ತು ಉದ್ಯಮಶೀಲತೆಯನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸಲು ಬಾಗಲಕೋಟೆಯ ತೋಟಗಾರಿಕಾ ವಿಜ್ಞಾನಗಳ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಆವರಣದಲ್ಲಿ ಜೈವಿಕ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಸಂಶೋಧನಾ ಕೇಂದ್ರವನ್ನು (CBR) ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಒಟ್ಟು 26,436.16 ಚದರ ಅಡಿ ವಿಸ್ತೀರ್ಣದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಲಕರಣೆ ಸೌಲಭ್ಯ ಮತ್ತು ಇನ್‌ಕ್ಯುಬೇಶನ್ ಜಾಗವನ್ನು 5,000 ಚದರ ಅಡಿ ವಿಸ್ತೀರ್ಣದೊಂದಿಗೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಯುಎಎಸ್, ಧಾರವಾಡದಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಜೈವಿಕ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಸಂಸ್ಥೆ (ಐಎಬಿಐ).

ಕೃಷಿ ಜೈವಿಕ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಸಂಸ್ಥೆಯು 2002 ರಲ್ಲಿ ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರದ ಎಲೆಕ್ಟ್ರಾನಿಕ್ಸ್, IT, BT ಮತ್ತು S&T ಇಲಾಖೆಯ ಅನುದಾನದೊಂದಿಗೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು, ಈ ಸಂಸ್ಥೆಯು M.Sc ಮತ್ತು ಪಿಎಚ್.ಡಿ., ಆಣ್ವಿಕ ಜೀವಶಾಸ್ತ್ರ ಮತ್ತು ಜೈವಿಕ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಕೃಷಿ ಜೈವಿಕ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಇತರ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಪದವಿಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ. ಉದ್ಯಮಶೀಲತೆಗಾಗಿ ಇನ್‌ಕ್ಯುಬೇಶನ್ ಕೇಂದ್ರ ಮತ್ತು ಸಾಮಾನ್ಯ ಇನ್‌ಸ್ಟ್ರುಮೆಂಟೇಶನ್ ಫೆಸಿಲಿಟಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಐಎಬಿಐಗೆ ರೂ 6.49 ಕೋಟಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಈ ಕೇಂದ್ರಗಳು ಬಯೋಟೆಕ್ ಸ್ಟಾರ್ಟ್-ಅಪ್‌ಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಸುಗಮಗೊಳಿಸುತ್ತವೆ ಮತ್ತು ಅವರಿಗೆ ಸಮಶೋಧನೆ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಅವಕಾಶಗಳು ಮತ್ತು ತಜ್ಞರಿಂದ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತವೆ.

ಕರ್ನಾಟಕ ಸ್ಟಾರ್ಟ್ ಅಪ್ ಅಡ್ವಾನ್ಸ್‌ಮೆಂಟ್ ಪ್ರೋಗ್ರಾಂ ಬಯೋ-50 (ಕೆ-ಎಸ್‌ಎಪಿ ಬಯೋ-50)

K-SAP Bio-50 ಒಂದು ಸಮಗ್ರ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವಾಗಿದ್ದು, ಸೆಂಟರ್ ಫಾರ್ ಸೆಲ್ಯುಲಾರ್ ಮತ್ತು ಮಾಲಿಕ್ಯುಲರ್ ಪ್ಲಾಟ್‌ಫಾರ್ಮ್‌ಗಳು (C-CAMP), ಬೆಂಗಳೂರು ಇವರಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿದ್ದು, ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರದ ಒಟ್ಟು ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ಎಲೆಕ್ಟ್ರಾನಿಕ್ಸ್, IT, BT ಮತ್ತು S&T ಇಲಾಖೆಯಿಂದ ಬೆಂಬಲಿತವಾಗಿದೆ. ಮೂರು ವರ್ಷಗಳ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ 50 ಸ್ಟಾರ್ಟ್‌ಅಪ್‌ಗಳನ್ನು ಗುರಿಯಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ರೂ.333.90 ಲಕ್ಷ ಗಳನ್ನು ವೆಚ್ಚ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಮೂರು ಸಮೂಹಗಳಲ್ಲಿ, ಒಟ್ಟು 27 ಸ್ಟಾರ್ಟ್‌ಅಪ್‌ಗಳಿಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ನೀಡಲಾಗಿದ್ದು, 4ನೇ ಸಮೂಹವು ಪ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿದೆ. 50 ಸ್ಟಾರ್ಟ್‌ಅಪ್‌ಗಳ ಸಮೂಹವನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಲು ಎಲವೇಟ್ ವಿಸ್ನರ್ ಸ್ಟಾರ್ಟ್‌ಅಪ್‌ಗಳ ಏಕೀಕರಣದ ಮೂಲಕ ವೇಗವರ್ಧಿತ K-SAP BIO 50 ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ನಡೆಸಲು ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವ MoA ಗೆ ಪೂರಕ ಒಪ್ಪಂದಕ್ಕೆ ಸಹಿ ಹಾಕಲಾಗಿದೆ.

C-CAMP ಮೂಲಕ K-tech ಕೇಂದ್ರ ಫಾರ್ ಎಕ್ಸಲೆನ್ಸ್ (COE).

ಕೃಷಿ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಆಳವಾದ ವಿಜ್ಞಾನ/ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಚಾಲಿತ ಉದ್ಯಮಶೀಲತೆಯನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸಲು ಸೆಂಟರ್ ಫಾರ್ ಸೆಲ್ಯುಲಾರ್ ಮತ್ತು ಮಾಲಿಕ್ಯುಲರ್ ಪ್ಲಾಟ್ ಫಾರ್ಮ್‌ಗಳಲ್ಲಿ (C-CAMP) ಅಗ್ರಿ ಇನ್ನೋವೇಶನ್‌ಗಾಗಿ ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಯ ಕೇಂದ್ರವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ, ಇದು ಕೃಷಿ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ನಾವೀನ್ಯತೆ, ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ಉದ್ಯೋಗ ಸೃಷ್ಟಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ.

ಎಲೆಕ್ಟ್ರಾನಿಕ್ಸ್, ಐಟಿ, ಬಿಟಿ ಮತ್ತು ಎಸ್ & ಟಿ ಇಲಾಖೆ ಮತ್ತು ಕೃಷಿ ಇಲಾಖೆ 25:75 ಅನುಪಾತದಲ್ಲಿ 5 ವರ್ಷಗಳ ಅವಧಿಗೆ ಒಟ್ಟು ರೂ. 15 ಕೋಟಿ ವೆಚ್ಚದ ಯೋಜನೆಯಾಗಿದ್ದು, 2018-19ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಈಗಾಗಲೇ 3 ಕೋಟಿ ಬಡುಗಡೆಯಾಗಿದೆ.

ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲ-DBT ಕೌಶಲ್ಯ ವಿಜ್ಞಾನ ರಾಜ್ಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ

ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರದ ವಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಸಚಿವಾಲಯದ ಜೈವಿಕ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಇಲಾಖೆಯ ಬೆಂಬಲದೊಂದಿಗೆ ಕರ್ನಾಟಕ ಇನ್ನೋವೇಶನ್ ಮತ್ತು ಟೆಕ್ನಾಲಜಿ ಸೊಸೈಟಿ (KITS) ನಲ್ಲಿ ಕೌಶಲ್ಯ ವಿಜ್ಞಾನ ಕೇಂದ್ರವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಜೈವಿಕ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ವಿಭಾಗ, GOI, ಪ್ರವೇಶ ಮಟ್ಟದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ (10+2 ಮತ್ತು ಜೈವಿಕ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ

ಪದವೀಧರರಿಗೆ), ರಿಫ್ರೆಶರ್/ಅಧ್ಯಾಪಕರ ತರಬೇತಿಗಾಗಿ ಜೈವಿಕ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಬಹುಶಿಸ್ತೀಯ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಉಪಕರಣಗಳು ಮತ್ತು ತಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಗುಣಮಟ್ಟದ ತರಬೇತಿಯನ್ನು ನೀಡಲು ಜೀವ ವಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಜೈವಿಕ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಕೌಶಲ್ಯ ವಿಜ್ಞಾನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದೆ.

UG & PG ಶಿಕ್ಷಕರು ಮತ್ತು ಮಧ್ಯ-ವೃತ್ತಿಜೀವನದ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳಿಗೆ ಜೀವನ ವಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಜೈವಿಕ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಸುಧಾರಿತ ಮತ್ತು ಉದಯೋನ್ಮುಖ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳು ಬೋಧನೆ ಮತ್ತು ಸಂಶೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿವೆ. ಉದ್ಯಮಶೀಲತಾ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಲ್ಲಿ ಉದ್ಯಮಶೀಲತಾ ಕೌಶಲ್ಯಗಳ ವರ್ಧನೆ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ಮತ್ತು ಒಕ್ಕೂಟದ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದಲ್ಲಿ ಉದ್ಯಮ ಸಿದ್ಧ ನುರಿತ ಮಾನವಶಕ್ತಿಗಾಗಿ ಶಾಲೆಯನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವಾಗಿದೆ. ಹಬ್ ಮಾದರಿಯ ಮೂಲಕ ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳು ಜೀವ ವಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಜೈವಿಕ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಕೌಶಲ್ಯ ವಿಜ್ಞಾನ ರಾಜ್ಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ತರಬೇತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ (FTP) ಮತ್ತು ಉದ್ಯಮಶೀಲತೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಒದಗಿಸಲು KITS 7 ಪಾಲುದಾರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳೊಂದಿಗೆ MoA ಅನ್ನು ಸಹಿಮಾಡಿದೆ. 2017-18ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ 1ನೇ ವರ್ಷದ ಅನುದಾನದ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ರೂ. 32 ಲಕ್ಷ ಚಡುಗಡೆಯಾಗಿದೆ. ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ 78.80 ಲಕ್ಷ ಮಂಜೂರಾಗಿದ್ದು, EDP ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು 63 ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಮತ್ತು 1 ನೇ ಬ್ಯಾಚ್‌ನಲ್ಲಿ 65 ಅಧ್ಯಾಪಕರು ತರಬೇತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಿಗೆ ಭಾಗವಹಿಸುವರು. ಪ್ರತಿ EDP ಪಾಲುದಾರ ಸಂಸ್ಥೆಯಿಂದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಫಲಾನುಭವಿಗಳು 3-6 ತಿಂಗಳ ಕೈಗಾರಿಕಾ ತರಬೇತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ವ್ಯಾಪಾರ ಇನ್ಯುಬೇಟರ್:

ಬಿಸಿನೆಸ್ ಇನ್ಯುಬೇಟರ್ ಜಾಗತಿಕವಾಗಿ ಉದ್ಯೋಗ ಸೃಷ್ಟಿ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಪ್ರಮುಖ ಸಾಧನವಾಗಿ ಗುರುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಎಲೆಕ್ಟ್ರಾನಿಕ್ಸ್, IT, BT ಮತ್ತು S&T ಇಲಾಖೆ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ (GoK) ಪ್ರಾಥಮಿಕವಾಗಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಟೆಕ್ನಾಲಜಿ ಬ್ಯುಸಿನೆಸ್ ಇನ್ಯುಬೇಟರ್‌ಗಳನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸಲು ಉದ್ದೇಶಿಸಿದೆ ಮತ್ತು ಆತಿಥೇಯ ಸಂಸ್ಥೆಯೊಂದಿಗೆ ಈಗಾಗಲೇ ಲಭ್ಯವಿರುವ ಪರಿಣತಿ ಮತ್ತು ಮೂಲಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಮೂಲಕ ಸಾಹಸೋದ್ಯಮ ರಚನೆಗಾಗಿ ಆವಿಷ್ಕಾರಗಳು ಮತ್ತು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಗಳನ್ನು ಹೊಂದಾಣಿಕೆ ಮಾಡಲು ಸಂಶೋಧನೆ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯು ಗಮನವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.

ಸಂಶೋಧನೆ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಮತ್ತು ಉದ್ಯಮದ ನಡುವೆ ಬಲವಾದ ಪಾಲುದಾರಿಕೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಸುವ ಸಲುವಾಗಿ, ಐಸಿಟಿ/ಐಒಟಿ/ಸಾಫ್ಟ್‌ವೇರ್ ಉತ್ಪನ್ನಗಳು, ಇಎಸ್‌ಡಿಎಂ, ರೋಬೋಟಿಕ್ಸ್, 3ಡಿ ಪ್ರಿಂಟಿಂಗ್, ಹೆಲ್ತ್‌ಕೇರ್ ಮತ್ತು ಬಯೋಫಾರ್ಮಾಡಂಟ್‌ಹ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಆವಿಷ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸಲು ಟಿಬಿ ಸ್ಥಾಪನೆಯನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸಲು ಕರ್ನಾಟಕ ಸ್ಟಾರ್ಟ್-ಅಪ್ ನೀತಿಯು ಯೋಜಿಸಿದೆ. ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ಸಂಬಂಧಿತ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳು, ಶಕ್ತಿ, ನೀರು ಮತ್ತು ಅದರ ಮರುಬಳಕೆ, ಶಿಕ್ಷಣ, ನ್ಯಾನೊತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಸಂಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.

TBI ಗಳ ಮೂಲಕ, ಶೈಕ್ಷಣಿಕ, ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು ಮತ್ತು ಹಣಕಾಸು ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಒಂದೇ ವೇದಿಕೆಗೆ ತರಲು ಮತ್ತು ಅಂತಹ ಸಂಘದಿಂದ ಹೊರಬರುವ ನಾವೀನ್ಯತೆಯ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸಲು ಮತ್ತು ಪೋಷಿಸಲು ಉದ್ದೇಶಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ, ಸ್ಟಾರ್ಟ್-ಅಪ್‌ಗಳು ಮೂಲಸೌಕರ್ಯ, ಉಪಕರಣಗಳು, ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ, ಬ್ರ್ಯಾಂಡಿಂಗ್, ನೆಟ್‌ವರ್ಕಿಂಗ್, ಕಾನೂನು, ಹಣಕಾಸು, ತಾಂತ್ರಿಕ, ಬೌದ್ಧಿಕ ಆಸ್ತಿ ಸಂಬಂಧಿತ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಒಂದೇ ಸೂರಿನಡಿ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸ್ಟಾರ್ಟ್-ಅಪ್ ಪರಿಸರ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುತ್ತವೆ.

ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರವು ಈ ಕೆಳಗಿನ TBIಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆಯನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸುತ್ತಿದೆ:

- ❑ ರಾಮಯ್ಯ - GOK ಬಿಸಿನೆಸ್ ಇನ್ಯುಬೇಟರ್, ಬೆಂಗಳೂರು
- ❑ ಮೆಡ್‌ಟೆಕ್ ಮತ್ತು ಜೆರಿಯಾಟ್ರಿಕ್ ಹೆಲ್ತ್‌ಕೇರ್, TBI ಉತ್ಪನ್ನ ವಿನ್ಯಾಸ ಮತ್ತು ಉತ್ಪಾದನಾ ಕೇಂದ್ರ, IISc, ಬೆಂಗಳೂರು
- ❑ ನ್ಯಾನೊ-ಸೈನ್ಸ್ TBI ನ್ಯಾನೊ ಸೈನ್ಸ್ ಮತ್ತು ಇಂಜಿನಿಯರಿಂಗ್ ಕೇಂದ್ರ, IISc, ಬೆಂಗಳೂರು
- ❑ ಮಣಿಪಾಲ - GoK ಬಯೋಇನ್ಯುಬೇಟರ್, MAHE, ಮಣಿಪಾಲ, ಉಡುಪಿ

ಪ್ರಸ್ತುತ, ಒಟ್ಟು 70 ಇನ್‌ಕ್ಯುಬೇಟೆಡ್ ಸ್ಟಾರ್ಟ್-ಅಪ್‌ಗಳು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಜನ ಪಡೆಯುತ್ತಿವೆ, ಇದರಲ್ಲಿ ಉನ್ನತ-ಮಟ್ಟದ ಉಪಕರಣಗಳ ಬಳಕೆ, ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ, ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಪ್ರವೇಶ ಮತ್ತು ಅತೀಥೇಯ ಸಂಸ್ಥೆಯು ಒದಗಿಸುವ ಇತರ ಬೆಂಬಲವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. 5 ವರ್ಷಗಳ ಅವಧಿಗೆ ಆಯವ್ಯಯದಲ್ಲಿ ನಿಗದಿಯಾಗಿರುವ ರೂ. 2971 ಲಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಇದುವರೆಗೆ ಟಿಪ್ಪಣಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಡಿ ರೂ. 2111 ಲಕ್ಷ ಚಡುಗಡೆಯಾಗಿದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕ ಜೈವಿಕ ಆರ್ಥಿಕ ವರದಿ (KBER) 2023

KITS ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಜೈವಿಕ-ಆಧಾರಿತ ಆರ್ಥಿಕತೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಿವಿಧ ವಿಭಾಗಗಳ ಸ್ಥಿತಿ ಮತ್ತು ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಇತ್ತೀಚಿನ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳ ಸ್ವಾಪ್‌ಶಾಟ್ ಅನ್ನು ಒದಗಿಸಲು ABLE ಅನ್ನು ನಿಯೋಜಿಸಿದೆ, ಬಯೋ ಎಕಾನಮಿ ಎನ್ನುವುದು ಜೈವಿಕ ಆಧಾರಿತ ಉತ್ಪನ್ನಗಳು ಮತ್ತು ಸೇವೆಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಒದಗಿಸುವಿಕೆಯಿಂದ ನಡೆಸಲ್ಪಡುವ ಆರ್ಥಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಯಾಗಿದೆ.

ಇದು ಕಾರ್ಯತಂತ್ರದಲ್ಲಿ ಆರ್ಥಿಕ, ಪರಿಸರ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಪ್ರಭಾವದ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಪರಿಗಣನೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ಜೈವಿಕ ಆರ್ಥಿಕ ವರದಿ, “ತ್ರೈಮಾಸಿಕ ನವೀಕರಣ” ಒಂದು ಕ್ಯಾಲೆಂಡರ್ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ಜೈವಿಕ ಆಧಾರಿತ ಆರ್ಥಿಕತೆಯ ತ್ರೈಮಾಸಿಕ ವಿಮರ್ಶೆಯಾಗಿದೆ. “ತ್ರೈಮಾಸಿಕ ನವೀಕರಣ” ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಜೈವಿಕ ಆಧಾರಿತ ಆರ್ಥಿಕತೆಯ ವಿಶಾಲ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಮೇಲೆ ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ಇದು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಇತರ ರಾಜ್ಯಗಳಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಜೈವಿಕ ಆರ್ಥಿಕತೆಯ ಹೋಲಿಕೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ತ್ರೈಮಾಸಿಕ ಫಲಿತಾಂಶಗಳ ಚಡುಗಡೆಯು ನೀತಿ ನಿರೂಪಕರು, ವ್ಯವಹಾರಗಳು ಮತ್ತು ಇತರ ಮಧ್ಯಸ್ಥಗಾರರಿಗೆ ಪ್ರಮುಖ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಮತ್ತು ಉದಯೋನ್ಮುಖ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಶೀಲ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಿಗೆ ಸೂಕ್ತವಾಗಿ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಲು ಅನುವು ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತದೆ.

“ತ್ರೈಮಾಸಿಕ ಅಪ್‌ಡೇಟ್” ಅನ್ನು “ಕರ್ನಾಟಕ ಜೈವಿಕ ಆರ್ಥಿಕ ವರದಿ 2023, ತ್ರೈಮಾಸಿಕ ಅಪ್‌ಡೇಟ್” ಎಂದು ಆವೃತ್ತಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ, ಆದರೂ ಇದು 2022 ರ ಕ್ಯಾಲೆಂಡರ್ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮತೆಯನ್ನು ಸೆರೆಹಿಡಿಯುತ್ತದೆ. ನಾಲ್ಕು ತ್ರೈಮಾಸಿಕಗಳ ಡೇಟಾ (ಜನವರಿ - ಮಾರ್ಚ್, ಏಪ್ರಿಲ್ - ಜೂನ್, ಜುಲೈ - ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್, ಮತ್ತು ಅಕ್ಟೋಬರ್ - ಡಿಸೆಂಬರ್) ಪ್ರತಿ ತ್ರೈಮಾಸಿಕದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಲಾಗುವುದು. ಪೂರ್ಣ-ವಾರ್ಷಿಕ ವರದಿಯನ್ನು 2023 ರಲ್ಲಿ ಚಡುಗಡೆ ಮಾಡಲಾಗುವುದು. ಕ್ವಾರ್ಟರ್ 1 ಮತ್ತು 2 ರ ವರದಿಗಳನ್ನು ಚಡುಗಡೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಇಲಾಖಾ ಯೋಜನೆಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನ :

KITVEN ನಿಧಿ-2

ಈ ನಿಧಿಯಿಂದ 1 ಕಂಪನಿ (ಅವೆಕ್ವಾ ಟೆಕ್ನಾಲಜೀಸ್) ರೂ. 2.50 ಕೋಟಿ ಮತ್ತು KITS ಗೆ ರೂ. 43 ಲಕ್ಷ ರೂ ಪಡೆಯಲಾಗಿದೆ.

KITVEN ನಿಧಿ-3 ಬಯೋಟೆಕ್

ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರದ ನಿಯಮಗಳು ಮತ್ತು ನಿಬಂಧನೆಗಳಿಗೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ, ರೂ. 50 ಕೋಟಿಗಳ ವಿಶೇಷ ಬಯೋ ವೆಂಚರ್ ಕ್ಯಾಪಿಟಲ್ ನಿಧಿ ಅನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರದ ಪಾಲುದಾರಿಕೆಗಾಗಿ SEBI ನಲ್ಲಿ ನೋಂದಾಯಿಸಲಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದು ಮಧ್ಯದಿಂದ ಕೊನೆಯ ಹಂತದ ನಿಧಿಯ ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಬಯೋಟೆಕ್ ಕಂಪನಿಗಳಿಗೆ ಕೇಂದ್ರೀಯ ಆಧಾರಿತ ಹಣವನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದೊಳಗೆ ಜೈವಿಕ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಇತರ ಸಂಬಂಧಿತ ವಲಯಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸುವ ಕಂಪನಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೂಡಿಕೆ ಮಾಡಲು ನಿಧಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸುತ್ತದೆ. ಕಂಪನಿಗಳಲ್ಲಿನ ಹೂಡಿಕೆಯು ಕೇಂದ್ರೀಯ, ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯದ ಬಂಡವಾಳ (ಪರಿವರ್ತಿಸಬಹುದಾದ / ರಿಡೀಮ್ ಮಾಡಬಹುದಾದ), ಡಿಬೆಂಚರ್‌ಗಳು ಅಥವಾ ಸೆಕ್ಯೂರಿಟೀಸ್ ಮತ್ತು ಎಕ್ಸ್‌ಚೇಂಜ್ ಬೋರ್ಡ್ ಆಫ್ ಇಂಡಿಯಾ (SEBI) ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ನೀಡಿದ ಮಾರ್ಗಸೂಚಿಗಳಿಗೆ ಬದ್ಧವಾಗಿರುವ ಮೇಲಿನ ಯಾವುದೇ ಸಾಧನಗಳ ಸಂಯೋಜನೆಯ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ. ಸಮಯ ವಿಶಿಷ್ಟ ಹೂಡಿಕೆಯ ಹಾರಿಜಾನ್ 3-5 ವರ್ಷಗಳು ಆದರೂ ಕಡಿಮೆ ಅವಧಿಗಳನ್ನು ಸಹ ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಚಂದಾದಾರರ ಹೆಸರು, ಅವರ ಬದ್ಧ ಮೊತ್ತವು ಕೋಷ್ಟಕ 3.5 ಮತ್ತು ಕೋಷ್ಟಕ 3.6 ರ ಅಡಿಯಲ್ಲಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 3.5 : ಕೆಐಐಎಸ್ ನಿಧಿ-3 (ಬಯೋಟೆಕ್)

ಕ್ರ.ಸ	ಚಂದಾದಾರರ ಹೆಸರು	ಬದ್ಧತೆ (ಕೋಟಿಯಲ್ಲಿ ರೂಪಾಯಿ)
1.	KITS ಕೆಐಐಎಸ್ (ಕೃಷಿ ಇಲಾಖೆ ಸೇರಿದಂತೆ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ, ಕಿಟ್)	18 ಕೋಟಿ (5 ಕೋಟಿ ಸೇರಿದಂತೆ ಕೃಷಿ ಇಲಾಖೆ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ)
2.	ಕೆಎಸ್ಐಐಡಿ	5 ಕೋಟಿ
3.	SIDBI ಎಸ್ಐಡಿಐಐ (ಸ್ಟಾಟ್-ಅಪ್‌ಗಳಿಗಾಗಿ ಫಂಡ್-ಆಫ್-ಫಂಡ್‌ಗಳ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕರು, ಸರ್ಕಾರ ಭಾರತದ)	5 ಕೋಟಿ ಅಥವಾ ಬದ್ಧತೆಯ 10% ಕಾರ್ಪಸ್, ಯಾವುದು ಕಡಿಮೆಯೋ ಅದು
4.	BIRAC, ಬಿಐಆರ್‌ಎಸಿ ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರ	4 ಕೋಟಿ
5.	KSFC ಕೆ.ಎಸ್.ಎಫ್.ಸಿ	5 ಕೋಟಿ
	ಒಟ್ಟು	37 ಕೋಟಿ

ಕೋಷ್ಟಕ 3.6: ನಿಧಿಯಿಂದ ಹೂಡಿಕೆಗಳ ಸ್ಥಿತಿ

ಕ್ರ.ಸ	ಸಂಸ್ಥೆಯ ಹೆಸರು	ಮೊತ್ತ (ಕೋಟಿಯಲ್ಲಿ ರೂ.)
1	ಪಂಡೋರಮ್ ಟೆಕ್ನಾಲಜೀಸ್ ಪ್ರೈ. ಲಿ	4.50
2	ಸ್ಟ್ರಿಂಗ್ ಬಯೋ ಪ್ರೈವೇಟ್ ಲಿಮಿಟೆಡ್	5.00
3	ವಿಪ್ರಜೆನ್ ಪ್ರೈ. ಲಿ	2.75
4	ಜೀವಾ ಸೈನ್ಸ್ ಪ್ರೈ. ಲಿ	4.45
5	ಫೈಬ್ರೋಹೀಲ್ ವುಂಡ್‌ಕೇರ್ ಪ್ರೈ. ಲಿಮಿಟೆಡ್	4.50

ಕರ್ನಾಟಕ ಸೆಮಿಕಂಡಕ್ಟರ್ ವೆಂಚರ್ ಕ್ಯಾಪಿಟಲ್ ನಿಧಿ (KARSEMVEN ನಿಧಿ)

ಐಐಐಎಸ್, ಜೈವಿಕ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಸೆಮಿಕಂಡಕ್ಟರ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ವಲಯಕ್ಕೆ ಕರ್ನಾಟಕವು ಮೆಚ್ಚಿನ ತಾಣವಾಗಿದೆ. ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರದ ರಕ್ಷಣಾ ಪ್ರಯೋಗಾಲಯಗಳ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿ ಬೆಂಗಳೂರು ಆದ್ಯತೆಯಾಗಿದೆ. ಇದು ಪ್ರತಿಭಾನ್ವಿತರಿಗೆ, ಎಂಜಿನಿಯರಿಂಗ್ ಕಾಲೇಜುಗಳಿಗೆ ಪ್ರವೇಶ ಮತ್ತು ಖಾಸಗಿ ವಲಯದ ಕಂಪನಿಗಳಿಗೆ ಹೂಡಿಕೆಯ ತಾಣವಾಗಿ ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೆ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪರಿಸರ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ರಚಿಸಿದೆ.

ಕ್ಯಾಲಿಫೋರ್ನಿಯಾದ ಬೇ ಏರಿಯಾದ ಹೊರಗೆ ಬೆಂಗಳೂರು ಸೆಮಿಕಂಡಕ್ಟರ್ ವಿನ್ಯಾಸ ಕಂಪನಿಗಳ ಅತಿದೊಡ್ಡ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿದೆ. ದೇಶದ ಸುಮಾರು 70% ಚಿಪ್ ವಿನ್ಯಾಸಕರು ಇಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಈ ನಗರದಿಂದ ವಿನ್ಯಾಸದಲ್ಲಿನ ವಲಯದ ಆದಾಯದ ಸುಮಾರು 80% ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ / KITS (ಹಿಂದೆ KBITS) ಸೆಮಿಕಂಡಕ್ಟರ್ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಕಂಪನಿಗಳಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಲು ಕರ್ನಾಟಕ ಸೆಮಿಕಂಡಕ್ಟರ್ ವೆಂಚರ್ ಕ್ಯಾಪಿಟಲ್ ನಿಧಿ(KARSEMVEN ನಿಧಿ) ಅನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದೆ. ಒಟ್ಟು ನಿಧಿಯ ಗಾತ್ರ ರೂ. 92.95 ಕೋಟಿ. KITS ರೂ. ನಿಧಿಗೆ 25 ಕೋಟಿ ಮತ್ತು ಬಾಕಿ ನಿಧಿಯನ್ನು ವಿವಿಧ ಹೂಡಿಕೆ ಬ್ಯಾಂಕ್‌ಗಳು, ಹಣಕಾಸು ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಮತ್ತು ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ.

2022-23ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ KARSEMVEN ನಿಧಿ ತನ್ನ ಹೂಡಿಕೆಯನ್ನು ಪಿನಾಕಾ ಏರೋಸ್ಪೇಸ್ ಸೊಲ್ಯೂಷನ್ಸ್ ಪ್ರೈ.ಲಿ. ಲಿಮಿಟೆಡ್‌ಗೆ ರೂ. 8 ಕೋಟಿಗಳಿಗೆ ಎದುರಾಗಿ ರೂ. 15.26 ಕೋಟಿಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಪ್ರಾಡಿಜಿ ಟೆಕ್ನೋಲಜೀಸ್ ಪ್ರೈ. ಲಿಮಿಟೆಡ್ ಗೆ ರೂ. 1.63 ಕೋಟಿಗಳಿಗೆ ಎದುರಾಗಿ ರೂ. 3.32 ಕೋಟಿಗಳನ್ನು ಹಂಚಿಕೆಮಾಡಿದೆ. ಮೇಲಿನ ಹಂಚಿಕೆಗಳಿಂದ, ರೂ. 15.75 ಕೋಟಿಗಳಷ್ಟು ನಿಧಿಯನ್ನು ಚಂದಾದಾರರಿಗೆ (ರೂ. 10.19 ಕೋಟಿ ಬಂಡವಾಳ & ರೂ. 5.56 ಕೋಟಿ ಲಾಭ) ಹಿಂದಿರುಗಿಸಿದೆ. ಮೇಲಿನ 3 ಕಂಪನಿಗಳಿಂದ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ರೂ. 16.18 ಕೋಟಿಗಳಿಗೆ

ಎದುರಾಗಿ ರೂ.29.79 ಕೋಟಿ ನಿಧಿಯನ್ನು ಹಿಂದಿರುಗಿಸಿದೆ. ರೂ. 67.25 ಕೋಟಿಗಳಷ್ಟು ಹೂಡಿಕೆ ಬಾಕಿ ಇರುತ್ತದೆ.

VCUs ನಲ್ಲಿನ ವಿತರಣಾ ಮತ್ತು ಬಾಕಿ ಇರುವ ಹೂಡಿಕೆಗಳ ವಿವರಗಳನ್ನು ಕೋಷ್ಟಕ 3.7 ಮತ್ತು ಕೋಷ್ಟಕ 3.8 ರಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 3.7 : VCUs ಗಳಲ್ಲಿನ ವಿತರಣಾ ಮತ್ತು ಬಾಕಿ ಇರುವ ಹೂಡಿಕೆಗಳ ವಿವರಗಳು

ಕ್ರ.ಸ	ಕಂಪನಿಯ ಹೆಸರು/ VCU	ವಿತರಣೆ (ಕೋಟಿಯಲ್ಲಿ ರೂ.)	ತಿಂಗಳು & ವರ್ಷ	ಡಿವೆನ್ಸಿಮೆಂಟ್ ಮೌಲ್ಯ (ಕೋಟಿಯಲ್ಲಿ)/ ತಿಂಗಳು ಮತ್ತು ವರ್ಷ
1	ಗ್ರ್ಯಾಫೀನ್ ಸೆಮಿಕಾನ್ ಸರ್ವಿಸಸ್ ಪ್ರೈ.ಲಿಮಿಟೆಡ್	4.95	ಜನವರಿ 2015	8.01 ಕೋಟಿ ನವೆಂಬರ್ 2018
2	ಪ್ರಾಡಿಜಿ ಟೆಕ್ನೋಲೋಜಿಸ್ ಪ್ರೈ.ಲಿಮಿಟೆಡ್ ಪಿ	3.20 0.03	ಜುಲೈ 2015 & ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ 2019	6.52 ಕೋಟಿ ಜನವರಿ 2021 & ಮೇ-2022
3	ಪಿನಾಕಾ ಏರೋಸ್ಪೇಸ್ ಸೊಲ್ಯೂಷನ್ಸ್ ಪ್ರೈ.ಲಿಮಿಟೆಡ್	4.00 4.00	ಡಿಸೆಂಬರ್ 2015 & ಅಕ್ಟೋಬರ್-2017	15.26 ಕೋಟಿ ಮೇ 2022
	ಒಟ್ಟು (ವಿಸಿಯುನಿಂದ ನಿರ್ಗಮಿಸಲಾಗಿದೆ)	16.18		29.79 ಕೋಟಿ

ಕೋಷ್ಟಕ 3.8 : ಬಾಕಿ ಇರುವ ಹೂಡಿಕೆಗಳು

ಕ್ರ.ಸ	ಕಂಪನಿಯ ಹೆಸರು/ VCU	ವಿತರಣೆ (ಕೋಟಿಯಲ್ಲಿ ರೂ.)	ತಿಂಗಳು & ವರ್ಷ
1.	ಸೆನ್ಸ್ ಗಿಜ್ ಟೆಕ್ನಾಲಜಿಸ್ ಪ್ರೈ. ಲಿಮಿಟೆಡ್	3.00	ನವೆಂಬರ್ 2015
2.	ಗ್ರೀನ್‌ಜನ್ ಟೆಕ್ನಾಲಜಿಸ್ ಪ್ರೈ. ಲಿ	3.00	ಮಾರ್ಚ್ 2017
3.	ರೆಮಿಡಿಯೋ ಇನ್ಫೋವೇಷನ್ ಸಿಸ್ಟಮ್ಸ್ ಪ್ರೈ. ಲಿ	5.50 3.00	ಜುಲೈ 2017 ಮತ್ತು ನವೆಂಬರ್ 2019
4.	C&B ಇಲೆಕ್ಟ್ರಾನಿಕ್ಸ್. ಲಿ	5.00	ಏಪ್ರಿಲ್ 2018
5.	ಆಪ್ಟೆನರ್ ಮೆಕಾಟ್ರಾನಿಕ್ಸ್ ಪ್ರೈ. ಲಿ	5.00 3.00	ಫೆಬ್ರವರಿ 2019 ಮತ್ತು ಏಪ್ರಿಲ್ 2021
6.	ಓಪನ್ ಅಪ್ಲೈಯೆನ್ಸ್ ಪ್ರೈವೇಟ್ ಲಿಮಿಟೆಡ್	3.50	ಮಾರ್ಚ್ 2019
7.	ಬೆಲ್ಲೆಟ್ರಾಕ್ ಏರೋಸ್ಪೇಸ್ ಪ್ರೈ. ಲಿ	3.00 5.00	ಜೂನ್ 2019 ಮತ್ತು ಜೂನ್ 2022
8.	ಬಯೋನಿಕ್ ಯಂತ್ರ ಪ್ರೈ. ಲಿ	2.50	ನವೆಂಬರ್ 2019
9.	ಆಲ್ಫಾಕ್ ಇಂಡಿಯಾ ಪ್ರೈವೇಟ್ ಲಿಮಿಟೆಡ್	5.00 2.00	ಡಿಸೆಂಬರ್ 2020 ಮತ್ತು ಜನವರಿ 2022
10.	ಐಕಾಲ್ಟೆಕ್ ಇನ್ಫೋವೇಷನ್ ಪ್ರೈವೇಟ್ ಲಿಮಿಟೆಡ್	2.50	ಏಪ್ರಿಲ್ 2021
11.	ಆರ್‌ವ್ ಅನ್ ಮ್ಯಾನ್ಡ್ ಸಿಸ್ಟಮ್ಸ್ ಪ್ರೈ. ಲಿ	4.50	ಜುಲೈ 2021
12.	ಕ್ಯಾಲಿಗೋ ಟೆಕ್ನಾಲಜಿಸ್ ಪ್ರೈ. ಲಿ	3.50	ಅಕ್ಟೋಬರ್ 2021
13.	ತಕನಲ್ ಎನರ್ಜಿ ಪ್ರೈ. ಲಿ	3.25	ಫೆಬ್ರವರಿ 2022
14.	ಕ್ಯೂಎನ್‌ಯು ಲ್ಯಾಬ್ಸ್ ಪ್ರೈವೇಟ್ ಲಿಮಿಟೆಡ್	5.00	ಮಾರ್ಚ್ 2022 ಮತ್ತು ಏಪ್ರಿಲ್ 2022
	ಒಟ್ಟು (ಅತ್ಯುತ್ತಮ ವಿಸಿಯುಗಳು)	67.25	

ಕಿಟ್ಟಿನ್ ನಿಧಿ-4 (ಅನಿಮೇಷನ್, ವಿಷುಯಲ್ ಎಫೆಕ್ಟ್, ಗೇಮಿಂಗ್ ಮತ್ತು ಕಾಮಿಕ್ಸ್ (AVCC))

KITS ನಿಂದ ಆರಂಭಿಸಲಾದ AVGC ವೆಂಚರ್ ಫಂಡ್‌ಗಳನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕ ಅಸೆಟ್ ಮ್ಯಾನೇಜ್‌ಮೆಂಟ್ ಕಂಪನಿ (KAMCO) ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಆರಂಭಿಕ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣ & ಮಧ್ಯಮ ಗಾತ್ರದ (Start-up) ನವೋದ್ಯಮಗಳಲ್ಲಿ ಅನಿಮೇಷನ್, ವಿಷುಯಲ್ ಎಫೆಕ್ಟ್, ಗೇಮಿಂಗ್ ಮತ್ತು ಕಾಮಿಕ್ಸ್ (AVGC) ವಲಯ ಮತ್ತು ಇತರ ಸಂಬಂಧಿತ ವ್ಯವಹಾರಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುವ ಇತರ ಉದ್ಯಮಗಳು SEBI ಯ ಮಾರ್ಗಸೂಚಿಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಈಕ್ವಿಟಿ ಮತ್ತು ಈಕ್ವಿಟಿ ಅಂಕ್ಟ್ ಉಪಕರಣಗಳಲ್ಲಿ ಹೂಡಿಕೆ ಮಾಡುವುದು ಈ ನಿಧಿಯ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ವೆಂಚರ್ ಕ್ಯಾಪಿಟಲ್ ನಿಧಿಗಾತ್ರ ರೂ.20.00 ಕೋಟಿಯೊಂದಿಗೆ ಸೆಜಿಯಲ್ಲಿ ನೋಂದಾಯಿಸಲಾಗಿದೆ. KITS (Rs.10.00 ಕೋಟಿ), KSIIDC (Rs.5.00 ಕೋಟಿ) ಮತ್ತು KEONICS (Rs.5.00 ಕೋಟಿ) ನಿಧಿಯು ಬದ್ಧತೆಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದೆ. ಎಲ್ಲಾ ಚಂದಾದಾರರು ನಿಧಿ, SEBI ಶುಲ್ಕ, ಕಾನೂನು, ದಾಖಲಾತಿ, ಶಾಸನಬದ್ಧ ಶುಲ್ಕಗಳು ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲು ಶೇಕಡ 5% ಮೊತ್ತವನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. 2 ಕಂಪನಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೂಡಿಕೆಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲು ಸಮಿತಿಯನ್ನು ರಚಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ಪ್ರಸ್ತುತ ಎರಡು IC ಸಭೆಗಳನ್ನು ಕರೆದಿದೆ.

ಬೆಂಗಳೂರು ಟೆಕ್ ಶೃಂಗಸಭೆ 2022 - ಜೈವಿಕ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಟ್ರಾಕ್

ಭಾರತದ ಪ್ರಮುಖ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಮತ್ತು ಏಷ್ಯಾದ ಅತಿದೊಡ್ಡ ಟೆಕ್ ಶೃಂಗಸಭೆಯನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರದ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ, ಮಾಹಿತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ, ಜೈವಿಕ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ, ವಿಜ್ಞಾನ & ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಸಾಫ್ಟ್‌ವೇರ್ ಟೆಕ್ನಾಲಜಿ ಪಾರ್ಕ್ ಆಫ್ ಇಂಡಿಯಾ ಇಲಾಖೆಯು ಆಯೋಜಿಸುತ್ತಿದೆ.

ಇದು ಬೆಂಗಳೂರು ಟೆಕ್ ಶೃಂಗಸಭೆಯ 25ನೇ ಆವೃತ್ತಿಯಾಗಿದ್ದು, ಇದರ ಧೀಮನೊಂದಿಗೆ ಟೆಕ್ 4 ಸೆಕ್ಟರ್ ಆಗಿದೆ. ಉದ್ಯಮದ ಪ್ರಮುಖರು, ತಂತ್ರಜ್ಞರು, ಯುವ ನವೋದ್ಯಮಿಗಳು, ಹೂಡಿಕೆದಾರರು, ಆರ್ & ಡಿ ವೃತ್ತಿಪರರು ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಣ ತಜ್ಞರು ಮತ್ತು ಐಟಿ, ಬಯೋಟೆಕ್, ಡಿಜಿಟಲ್ ಮತ್ತು ಇತರ ಭವಿಷ್ಯದ ಅನಾವರಣಗೊಳಿಸುವ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಗಳಲ್ಲಿನ ನೀತಿ ನಿರೂಪಕರಿಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ IndiaBio@BTS ಗಾಗಿ ಧೀಮ ಅನ್ನು "ಹೊಸ ನಾರ್ಮಲ್ ಆಡಿಂಗ್" ನೊಂದಿಗೆ ವಿನ್ಯಾಸಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ, ಇದು ಬಯೋಟೆಕ್ ಸಂಶೋಧನೆ ಮತ್ತು ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಗಡಿಗಳನ್ನು ಅನ್ವೇಷಿಸಲು ಉದ್ಯಮದ ನಾಯಕರು, ಉನ್ನತ ಸಂಶೋಧನಾ ಥಿಂಕ್ ಟ್ಯಾಂಕ್‌ಗಳು, ಶಿಕ್ಷಣ ತಜ್ಞರು, ನೀತಿ ನಿರೂಪಕರ ವಿಶ್ವಾದ್ಯಂತ ಸಭೆಯಾಗಿದೆ. ವ್ಯಾಪಾರದ ನಿರಂತರತೆಯನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡು ಕಳೆದ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಲಸಿಕೆ R&D ಮತ್ತು ಔಷಧ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಫ್ಟ್‌ವೇರ್ ಸಹಯೋಗಗಳನ್ನು ಜಗತ್ತು ಕಂಡಿದೆ. ಮುಂಬರುವ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ನಾವೀನ್ಯತೆ ಮತ್ತು ಸಹಯೋಗವು ಉದ್ಯಮಕ್ಕೆ ಚಾಲನೆಯ ಅಂಶಗಳಾಗಲಿವೆ ಮತ್ತು 2022ರ ಆವೃತ್ತಿಯ ಪ್ರಮುಖ ಮತ್ತು ಮಾಡರೇಟರ್‌ಗಳು ಸೇರಿದಂತೆ 56 ಸ್ಪೀಕರ್‌ಗಳೊಂದಿಗೆ 12 ಸೆಷನ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಸೆರೆಹಿಡಿಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಕೆಲವು ಪ್ರಮುಖ ಗಮನ ಸೆಳೆಯುವ ವಿಷಯಗಳೆಂದರೆ: ಜೀನೋಮಿಕ್ಸ್ ರೆವಲ್ಯೂಷನ್ 2.0 ಮತ್ತು ಅದರ ಪರಿಣಾಮಗಳು, ಬಯೋಫಾರ್ಮಾದಲ್ಲಿ ಸ್ಮಾರ್ಟ್ ಪೂರೈಕೆ ಸರಪಳಿಗಳು, ಜೀನ್ ಎಡಿಟಿಂಗ್ ಮತ್ತು ಕೃಷಿ, ಆರೋಗ್ಯ ಮತ್ತು ಸಾಂಕ್ರಾಮಿಕ ತಡೆಗಟ್ಟುವಿಕೆ, ಜಿನೋಮಿಕ್ ಮೆಡಿಸಿನ್ ಭವಿಷ್ಯ, ಸಂಶ್ಲೇಷಿತ ಜೀವಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಜೈವಿಕ ಆರ್ಥಿಕತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಜೈವಿಕ ಕೈಗಾರಿಕಾ, ಮರುಬಳಕೆಯ ಇಂಧನ ಬಯೋಕೆಮಿಕಲ್ಸ್, ಸ್ಮಾರ್ಟ್ ಪ್ರೋಟೀನ್, ಬಯೋಟೆಕ್ ಫ್ಯೂಚರ್: ಸೆಲ್ ಮತ್ತು ಜೀನ್ ಥೆರಪಿ, ಡ್ರಗ್ ಡಿಸ್ಕವರಿಯಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಮಾಹಿತಿ, ಭಾರತ ಮತ್ತು ಜೈವಿಕ ಹೂಡಿಕೆಗಾಗಿ USD 100 ಬಿಲಿಯನ್ ಜೈವಿಕ ಉತ್ಪಾದನಾ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಹೇಗೆ ತಲುಪುವುದು: ಸಾರ್ವಜನಿಕ-ಪಾಸ್ಕಿ ಸಹಭಾಗಿತ್ವಗಳು. ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪ್ರದರ್ಶನದಲ್ಲಿ BTS-2022 ಈವೆಂಟ್‌ಗಳು ಮಲ್ಟಿಟ್ರಾಕ್ ಸಮ್ಮೇಳನ ಒಳಗೊಂಡಿವೆ. ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳು, ಗ್ಲೋಬಲ್ ಇನ್ನೋವೇಶನ್ ಅಲೈಯನ್ಸ್, ಸ್ಟಾರ್ಟ್-ಅಪ್ ಫೋಕಸ್, ನ್ಯಾಷನಲ್ ರೂರಲ್ ಐಟಿ ಕ್ಲಿಜ್, ಬಯೋ ಕ್ಲಿಜ್, ಬಯೋಟೆಕ್ ಫೋಸ್ಟರ್‌ಗಳು, ಎಸ್‌ಟಿಪಿಐ ಐಟಿ ರಫ್ತು ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳು, ಸ್ಮಾರ್ಟ್ ಬಯೋ ಅವಾರ್ಡ್‌ಗಳು, ಸಿಲ್ವರ್ ಜುಬಿಲಿ ಫೆಲಿಟೀಶನ್, ಮತ್ತು ಜಿಯಾಂಡ್ ಬೆಂಗಳೂರು ಅವಾರ್ಡ್‌ಸ್.

BTS 2022 ರ ಮುಖ್ಯಾಂಶಗಳು:

- ಕರ್ನಾಟಕದ ನೀತಿ ಮತ್ತು ವೈಭವದ ಎರಡು ತಲೆಯ ಪಕ್ಷಿಯಾದ ಗಂಡಬೇರುಂಡದ 3 ನಿಮಿಷಗಳ ಉದ್ಘಾಟನಾ ಚಲನಚಿತ್ರ ಪ್ರದರ್ಶಿಸುವುದರೊಂದಿಗೆ ಏಷ್ಯಾದ ಅತಿದೊಡ್ಡ ಟೆಕ್ ಶೋ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು.

- ❑ ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಶೋಧನೆ, ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ನಾವೀನ್ಯತೆ ನೀತಿ, ಆರ್ & ಡಿ ನೀತಿಯ ಪ್ರಾರಂಭ
- ❑ ITE ಮತ್ತು BIOTECH ನ ಕಂಪನಿಗಳಿಂದ ರಜತ ಮಹೋತ್ಸವ- 25ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ವರ್ಷಗಳ ಹೆಚ್ಚಿನ ಕಾಲದಿಂದ ಉಪಸ್ಥಿತಿಯಿಲ್ಲದವ ಬೆಂಗಳೂರು/ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲದವ 35 ಕಂಪನಿಗಳು.
- ❑ ಸ್ಟಾರ್ಟ್-ಅಪ್‌ಗಳಿಂದ 22 ನವೀನ ಉತ್ಪನ್ನಗಳು/ಪರಿಹಾರಗಳನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿದೆ.
- ❑ USPTO ನ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ IP ವರ್ಕ್‌ಶಾಪ್, ವರ್ಷ 1 ಮೆಟಾವರ್ಸ್ ಕಾರ್ಯಾಗಾರ, ಡಿಪ್ರಿಯೊ, ನೆಕ್ಟ್ ಬಗ್ ಇನ್ಫೋವೇಶನ್ ಲ್ಯಾಬ್‌ನ 3D ಬಯೋ ಪ್ರಿಂಟಿಂಗ್ ಮೆಷಿನ್ ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ ಉತ್ಪನ್ನವನ್ನು ಮಾಧ್ಯಮಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಾರ ಪಡಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ❑ ಬಯೋ ರಸಪ್ರಶ್ನೆ 15 ನೇ ಆವೃತ್ತಿಯು ರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲೆಯೇ ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ 24 ರಾಜ್ಯಗಳ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದು, ಪ್ಯಾನ್ ಇಂಡಿಯಾದಿಂದ 1198 ನೋಂದಣಿಯಾಗಿರುತ್ತವೆ.
- ❑ ಕರ್ನಾಟಕದ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ಐಟಿ ರತ್ನ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯನ್ನು ಇನ್ಫೋಸಿಸ್ ಮತ್ತು ಇಂಟೆಲ್‌ಗೆ ನೀಡಲಾಯಿತು.
- ❑ TCS, Bosch, Mindtree, ಮತ್ತು 21 ಇತರ ಕಂಪನಿಗಳಿಗೆ IT ಪೈಪ್‌ಲೈನ್ ಆಫ್ ಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ.
- ❑ GIA ಎಕ್ಸ್‌ಪ್ಲೋ 17 GIA ಸೆಷನ್ಸ್ - ಜರ್ಮನಿ, ಥೈಲ್ಯಾಂಡ್, ಆಸ್ಟ್ರೇಲಿಯಾ, ಫ್ರಾನ್ಸ್, ಫಿನ್ಲ್ಯಾಂಡ್, ಸ್ವಿಡನ್, ಡೆನ್ಮಾರ್ಕ್, ನೆದರ್ಲ್ಯಾಂಡ್ಸ್, ಯುಕೆ, ಜಪಾನ್, ಸಿಂಗಾಪುರ್, ದಕ್ಷಿಣ ಕೊರಿಯಾ, ಆಸ್ಟ್ರಿಯಾ, ಪೋಲೆಂಡ್, ಸ್ವಿಜರ್ಲ್ಯಾಂಡ್, ಕೆನಡಾ, ಇಸ್ರೇಲ್, ಅಥುವೇನಿಯಾ, ಇಟಲಿ, ಯುನೈಟೆಡ್ ಸ್ಟೇಟ್ಸ್ ಆಫ್ ಅಮೇರಿಕಾ

ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪೆವಿಲಿಯನ್ ಯುಎಸ್‌ಎ, ಕೆನಡಾ, ಜರ್ಮನಿ, ನೆದರ್ಲ್ಯಾಂಡ್ಸ್, ಬ್ರಿಟನ್, ಡೆನ್ಮಾರ್ಕ್, ಥೈಲ್ಯಾಂಡ್ ಮತ್ತು ದಕ್ಷಿಣ ಕೊರಿಯಾ ಸೇರಿದಂತೆ ವಿವಿಧ ದೇಶಗಳ ಪ್ರದರ್ಶಕರನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿತ್ತು.

ಆರ್ & ಡಿ ಲ್ಯಾಬ್ ಓ ಮಾರ್ಕೆಟ್ ಪೆವಿಲಿಯನ್ ಭಾರತದ ಪ್ರಮುಖ ಆರ್ & ಡಿ ಲ್ಯಾಬ್‌ಗಳನ್ನು ಹೋಸ್ಟ್ ಮಾಡಿ, ಅದು ಅವರ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಗಳು ಮತ್ತು ಮೂಲ ಐಪಿಯನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಉತ್ಪನ್ನಗಳಾಗಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಸಾಮಾಜಿಕ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುವ ಮತ್ತು ಆಮದು ಅವಲಂಬನೆಯನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುವ ಸೇವೆಗಳು, CSIR ಲ್ಯಾಬ್ಸ್, ICMR ಲ್ಯಾಬ್ಸ್, DRDO ಲ್ಯಾಬ್ಸ್, C-DAC, C-DOT, NAL, IIAP, ISRO, IIIT-B, ಮತ್ತು BIRAC ಸೇರಿದಂತೆ ಭಾರತದ ಪ್ರಮುಖ R&D ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಪ್ರದರ್ಶನದಲ್ಲ R&D ಲ್ಯಾಬ್ ಓ ಮಾರ್ಕೆಟ್ ಪೆವಿಲಿಯನ್ ಗಮನಾರ್ಹ ಭಾಗವಾಗಿದ್ದವು.

ಸ್ಟಾರ್ಟ್-ಅಪ್‌ಗಳ ವಲಯವು ಐಟಿ, ಎಲೆಕ್ಟ್ರಾನಿಕ್ಸ್, ಎಐ ಮತ್ತು ಎಂಎಲ್, ಐಒಟಿ, ಡಿಜಿಟಲ್ ಲಿನ್ಯಿಂಗ್, ಮೊಬಿಲಿಟಿ, ಬ್ಲಾಕ್‌ಚೈನ್, ರೋಬೋ ಮತ್ತು ಡ್ರೋನ್, ಸೈಬರ್ ಸೆಕ್ಯೂರಿಟಿ, ಗೇಮಿಂಗ್, ಹೆಲ್ತ್‌ಟೆಕ್, ಫಿನ್‌ಟೆಕ್, ಎಡ್ಯುಟೆಕ್, ಸ್ಮಾರ್ಟ್‌ಟೆಕ್ ಮತ್ತು ಅಗ್ರಿ ಟೆಕ್ನಾಲಜಿಗಳ ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ವಲಯಗಳಿಂದ 353 ಪ್ರದರ್ಶಕರನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಭಾರತದ 19 ನಗರಗಳಿಂದ I-BioM, BBC, BIRAC, KDEM, IKEP, ಕೇರಳ ಸ್ಟಾರ್ಟ್-ಅಪ್ ಮಿಷನ್ ಮತ್ತು ಬ್ರಿಗೇಡ್ REAP ನ ಪೆವಿಲಿಯನ್‌ಗಳಾಗಿವೆ.

3.4 ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳು ಮತ್ತು ಪ್ರಚಾರದ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು

ಉದ್ಯಮ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳು :

- ❑ STPI IT ರಫ್ತು ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳು - 1998 ರಿಂದಲೂ ಬೆಂಗಳೂರು ಟೆಕ್ ಶೃಂಗಸಭೆ ನೊಂದಿಗೆ STPI ಸಂಸ್ಥೆಯು ಸಹಯೋಗ ಹೊಂದಿದ್ದು, ವರ್ಷಾಂತರಗಳಲ್ಲಿ STPI IT ರಫ್ತು ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳು ಸಮಾವೇಶದ ಪ್ರಮುಖಾಂಶವಾಗಿದೆ. ಬೆಂಗಳೂರು ಟೆಕ್ ಸಮ್ಮಿಟ್ 2022ರ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲ ದಿನಾಂಕ 17 ನವೆಂಬರ್ 2022ರ ಸಂಜೆ ವಿಜೃಂಭವಾಗಿ ನಡೆದ STPI IT ರಫ್ತು ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳು-2022 ಸಮಾರಂಭದಲ್ಲ ರಫ್ತುಗಳು, ಉದ್ಯೋಗ ಸೃಜನೆ, ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಉದ್ಯೋಗಾವಕಾಶ ಮುಂತಾದ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯುನ್ನತವಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸಿರುವ ಐಟಿ ಕಂಪನಿಗಳಿಗೆ

ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳನ್ನು ವಿತರಿಸಲಾಯಿತು. STPI, ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ, ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ವಲಯ, ಕೈಗಾರಿಕಾ ಸಂಘ-ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಮತ್ತು ಉದ್ಯಮದವರ ಪೈಕಿಯವರನ್ನು ಶ್ರೇಷ್ಠ ತೀರ್ಪುಗಾರರಾಗಿ ಒಳಗೊಂಡಿತ್ತು.

- ಸ್ಟಾರ್ಟ್ ಬಯೋ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳು - ಜೈವಿಕ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ತಮ್ಮ ಆಯ್ಕೆಯ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕ ನಾಯಕತ್ವ, ಅತ್ಯಾಕರ್ಷಕ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಗಳು ಹಾಗೂ ಎದ್ದು ಕಾಣುವ ಕೊಡುಗೆಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿರುವಂತಹ ಜೈವಿಕ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಕಂಪನಿಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದೊಂದಿಗೆ India Bio@BTS ಉಪಕ್ರಮವು Smart Bio ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಸ್ತುತಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದೆ.

ವಲಯ	ಸಂಸ್ಥೆ
ಪ್ರಸಕ್ತ ವರ್ಷದ ಬಯೋಟೆಕ್ ಸ್ಟಾರ್ಟ್‌ಅಪ್	ನ್ಯಾಚುರಾ ಕ್ರಾಪ್ ಕೇರ್
ಪ್ರಸಕ್ತ ವರ್ಷದ ನಾವೀನ್ಯತೆಕಾರ ಪ್ರಶಸ್ತಿ	ಸ್ವೆಂಪೂಟಾಕ್ ಸಂಶೋಧನೆ
ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಸಾಮಾಜಿಕ ಉದ್ದಿಮೆ / ಸಂಸ್ಥೆ	ಇನ್ಸೈಬೇಶನ್, ಇನ್ಫೋವೇಶನ್ ರಿಸರ್ಚ್ & ಕನ್ಸಲ್ಟೆನ್ಸಿ ಕೇಂದ್ರ
ಪ್ರಸಕ್ತ ವರ್ಷದ ಮಹಿಳಾ ವಾಣಿಜ್ಯೋದ್ಯಮಿ ಸಂಸ್ಥೆ	ಮೊಕ್ಸಾ ಆರೋಗ್ಯ
ಕೋವಿಡ್-19ರ ವಿರುದ್ಧದ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಸ್ಟಾರ್ಟ್‌ಅಪ್	ಬ್ಲಾಕ್‌ಫ್ರಾಗ್ ಟೆಕ್ನಾಲಜೀಸ್ ಪ್ರೈ. ಲಿಮಿಟೆಡ್

ಬೆಂಗಳೂರು ಇಂಪ್ಯಾಕ್ಟ್ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳು

ಭಾರತದ ಸ್ಟಾರ್ಟ್‌ಅಪ್ ರಾಜಧಾನಿ ಎಂಬ ತನ್ನ ಅರ್ಹವಾದ ಹೆಗ್ಗಳಿಕೆಗೆ ಬೆಂಗಳೂರು ಹೆಮ್ಮೆಪಡುತ್ತದೆ. ಭಾರತದ 100 ಯೂನಿಕಾರ್ನ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲ 40 ಯೂನಿಕಾರ್ನ್‌ಗಳು ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ನೆಲೆಯೂರಿವೆ. ಈ ವರ್ಷ, ಕರ್ನಾಟಕದ ಸನ್ಮಾನ್ಯ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳು ಹಾಗೂ ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರದ ಸನ್ಮಾನ್ಯ ವಾಣಿಜ್ಯ ಮತ್ತು ಕೈಗಾರಿಕಾ ಮಂತ್ರಿಗಳು ರವರ ಘನ ಉಪಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ 10 ಯೂನಿಕಾರ್ನ್‌ಗಳು ಮತ್ತು 3 ಡೆಕಾಕಾರ್ನ್‌ಗಳನ್ನು ಸಮ್ಮಾನಿಸಲಾಯಿತು.

ಯೂನಿಕಾರ್ನ್‌ಗಳ ಕಂಪನಿ ಹೆಸರು

ಡೆಕಾಕಾರ್ನ್‌ಗಳು

ACKO General Insurance	Byju's
Amagi Media Labs	Swiggy
DealShare	Flipkart
Glance	
LeadSquared	
Livspace	
Mensa Brands	
No Broker	
Open Financial Technologies	
Slice	

ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಅನಾವರಣ ಮತ್ತು ಪ್ರದರ್ಶನ

- **ಬಾಸ್ಟರ್ ಕಿಟ್:** ನವೋದ್ಯಮಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಪಥದಲ್ಲಿ ಮತ್ತಷ್ಟು ಸಹಾಯಕವಾಗುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಅನೇಕಾನೇಕ ಮೌಲ್ಯಾಚಿತ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಲು Google, Paytm, HDFC, Razorpay, ಮೈಕ್ರೋಸಾಫ್ಟ್ ಮತ್ತು ಉದ್ಯಮ ಪೂರಕ ವಾತಾವರಣದ ಇತರರ ಪಾಲುದಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿರುವ ಬಾಸ್ಟರ್ ಕಿಟ್ ಅನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರದ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ, ಐಟಿ-ಐಟಿ ಹಾಗೂ ಎಸ್&ಟಿ ಸಚಿವರು ಅನಾವರಣಗೊಳಿಸಿದರು.

ಸ್ಕಾರ್ಟ್‌ಅಪ್ ಉತ್ಪನ್ನ / ಸೇವೆಗಳ ಅನಾವರಣ :

ನವೋದ್ಯಮಗಳ 21 ನಾವೀನ್ಯತಾಪೂರ್ಣ ಉತ್ಪನ್ನಗಳು /ಪರಿಹಾರಗಳನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಈ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಿದ ನಾವೀನ್ಯತಾಪೂರ್ಣ ಉತ್ಪನ್ನಗಳು / ಪರಿಹಾರಗಳು ಬಹುಮುಖ ಶಿಸ್ತುಗಳಾಗಿವೆ ಮತ್ತು ವಲಯಾತೀತವಾಗಿವೆ. ಈ 21 ನವೋದ್ಯಮಗಳಲ್ಲಿ, 3 ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಮಹಿಳಾ-ನೇತೃತ್ವದ ನವೋದ್ಯಮಗಳು. ಬಹುಪಾಲು ನವೋದ್ಯಮಗಳನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರವು ಬೆಂಬಲಿಸಿದ Innovation Hubs, ಉತ್ಕೃಷ್ಟತಾ ಕೇಂದ್ರಗಳು (CoEs) ಹಾಗೂ Technology Business Incubators(TBIs) ಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಪೋಷಣೆಗೊಳಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ ಹಾಗೂ C-CAMP, IISc ಮತ್ತು associations like NASSCOM and IAMAI ನಂತಹ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಕೈ-ಹಿಡಿದು ನಡೆಸುತ್ತವೆ.

ರಸಪ್ರಶ್ನೆ ಸ್ಪರ್ಧೆಗಳು :

- ❑ **ಗ್ರಾಮೀಣ ಐಟಿ ಕ್ವಿಜ್:** ಈ ರಸಪ್ರಶ್ನೆ ಸ್ಪರ್ಧೆಯು 23ನೇ ಆವೃತ್ತಿಯನ್ನು 28 ರಾಜ್ಯಗಳ ಮತ್ತು 5 ಕೇಂದ್ರಾಡಳಿತ ಪ್ರದೇಶಗಳ 350 ಜಿಲ್ಲೆಗಳಿಂದ ಬಂದ 4.5 ಲಕ್ಷ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ನಡೆಸಲಾಯಿತು.
- ❑ **ಲಕ್ಷದ್ವೀಪ್, ಜಮ್ಮು ಮತ್ತು ಕಾಶ್ಮೀರ, ಅರುಣಾಚಲ ಪ್ರದೇಶ, ಅಸ್ಸಾಂ, ಮಣಿಪುರ ಮತ್ತು ನಾಗಾಲ್ಯಾಂಡ್ ಗಳಂತಹ ದೂರದೂರದಿಂದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಸದರಿ ಸ್ಪರ್ಧೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವು ಯಾಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಮೂಡಿಸಿತ್ತು.**
- ❑ **ಬಯೋ ಕ್ವಿಜ್ -** ಈ ರಾಜ್ಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ನಡೆಸಿದ ಈ ಜೈವಿಕ ರಸಪ್ರಶ್ನೆ ಸ್ಪರ್ಧೆಯು 15ನೇ ಆವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ವೇಗವಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಜೈವಿಕ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ವಲಯದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಪ್ರತಿಭೆಗಳನ್ನು ವಿಶ್ವಕ್ಕೆ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲು ಅವಕಾಶವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿ ರಾಷ್ಟ್ರ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಕೊಂಡೊಯಿತು.

BIO Posters - Walk way of Discovery

ಇದು ಯುವ ಸಂಶೋಧಕರ ನಡುವೆ ಜನಪ್ರಿಯವಾಗಿದ್ದು, ಪೋಸ್ಟರ್ ಗೋಷ್ಠಿಯಲ್ಲಿ ಜೀವ ವಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಜೈವಿಕ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಗಣನೀಯವಾದ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿರುವ ನಾವೀನ್ಯತೆಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳು, ಮಹೋನ್ನತ ಸಂಶೋಧನೆಗಳು, ಸಂಶೋಧನಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಮತ್ತು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳಿಂದ ಬಂದ ಯುವ ಮನಸ್ಸುಗಳಿಂದ ವಿಭಿನ್ನವಾದ ಅಧ್ಯಯನಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುತ್ತದೆ.

- ❑ 104 ಯುವ ಸಂಶೋಧಕರುಗಳ ಈ ಬಾರಿಯ ಬಯೋಟೆಕ್ ಪೋಸ್ಟರ್‌ಗಳನ್ನು Walk way of Discovery ಎಂಬ ಗೋಷ್ಠಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತುತಪಡಿಸಲಾಯಿತು.

ಬೆಂಗಳೂರು ಆಜೆ

ಭಾರತದಲ್ಲಿ, ಒಟ್ಟಾರೆ ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನದ [GDP] ಶೇ.30 ರಷ್ಟನ್ನು ಡಿಜಿಟಲ್ ಆರ್ಥಿಕತೆಯು ನಡೆಸುತ್ತದೆ. ಕೆ.ಡಿ.ಇ.ಎಂ. ರವರ ಬಯೋಂಡ್ ಬೆಂಗಳೂರು ಉಪಕ್ರಮವು 2026ನೇ ಇಸವಿಯಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು, ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ ಮತ್ತು ಮಂಗಳೂರು ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ 5000 ಐಟಿ ಕಂಪನಿಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ನವೋದ್ಯಮಗಳಿಗೆ ಅತಿಥೇಯವಾಗುವತ್ತ ಹಾಗೂ 2026ನೇ ಇಸವಿಯಷ್ಟರಲ್ಲಿ 10,00,000 (ನೇರ ಮತ್ತು ಪರೋಕ್ಷ) ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಉದ್ಯೋಗಾವಕಾಶವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುವತ್ತ ಗಮನವಿಡುತ್ತದೆ.

ಸದರಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವು ರಾಜ್ಯದೆಲ್ಲೆಡೆ ಇರುವ ಹಂತ 2 ಮತ್ತು 3ರ ನಗರಗಳಲ್ಲಿರುವ ಉದಯೋನ್ಮುಖ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿರುವ ಐಟಿ/ಐಟಿಇಎಸ್, Business Processing Outsourcing (BPO), Electronic System Design Manufacturing (ESDM), ಮತ್ತು ದೂರಸಂಪರ್ಕ ವಲಯ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಗುರಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿತ್ತು. ಈ ಎರಡೂ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು IESA, NASSCOM, ASSOCHAM, TiE chapters, CII ಮುಂತಾದ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಂದ ಅಗಾಧವಾದ ಸಕಾರಾತ್ಮಕ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಕಂಡಿತು. ಈ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕೆ.ಡಿ.ಇ.ಎಂ> ನಿಂದ ಬಹುಮುಖ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾದ ಒಡಂಬಡಿಕೆಗಳಿಗೆ ಸಹಿ ಹಾಕಲಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ, ಬೆಂಗಳೂರು ಹೊರತುಪಡಿಸಿದ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿತಗೊಂಡಿರುವ ವ್ಯಾಪಾರಿ ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು, ಸ್ಥಳೀಯ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಛೇಂಬರ್‌ಗಳು,

ಪರಿಪೋಷಕಗಳು, ವೇಗವರ್ಧಕಗಳು, ಸಂಶೋಧನೆ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಘಟಕಗಳು, ಸ್ಟಾರ್ಟ್‌ಅಪ್ ಸಮುದಾಯಗಳು, ಸಂಘಟನಾ ಕಾರ್ಯಸ್ಥಳಗಳು, ಕಾಲೇಜುಗಳೇ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ಇಡೀ ಹಿತಾಸಕ್ತರಿಗೆ ಪೂರ್ವಭಾವಿ ಸಮಾವೇಶದ ಮೂಲಕ ತಲುಪಲಾಯಿತು.

GAFX -2022

ಬೆಂಗಳೂರು GAFX ಸಮ್ಮೇಳನವು Games, Animation & Visual Effect ಉದ್ಯಮಕ್ಕೆ ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರವು ಅತಿಥೇಯವಾಗಿರುವ ABAI ಸಂಸ್ಥೆಯು ಆಯೋಜಿಸಲಾಗುವ ಭಾರತದ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಧಾನವಾದ ಮತ್ತು ಬೃಹತ್ ವಾರ್ಷಿಕ ಸಮಾವೇಶವಾಗಿದೆ. ವೃತ್ತಿಪರರಿಗೆ, ಕಲಾಕಾರರುಗಳಿಗೆ ಹಾಗೂ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಾನುಭವ ನೀಡಲು ಮತ್ತು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಬಗ್ಗೆ ಅರಿವು ಮೂಡಿಸಲು ಸದರಿ ಸಮಾವೇಶವು ಅತಿಶ್ರೇಷ್ಠ ವಿಷಯ ತಜ್ಞರುಗಳು, ಸ್ಪಷ್ಟಿಯೋಗಗಳು, ಉತ್ತಮಾನಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು, ಗೇಮ್ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಕಾರರು ಹಾಗೂ ವಿಶ್ವದೆಲ್ಲೆಡೆಯಿಂದ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ವಿಷಯವಸ್ತು ಮತ್ತು ಆಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸಲು ಯತ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ಸದರಿ ಸಮಾವೇಶವು ವೃತ್ತಿಪರರು, ಕಲಾಕಾರರು ಮತ್ತು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ತಮ್ಮ ಪ್ರತಿಭೆಯನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲು ಭಾರತದ ಅತಿಬೃಹತ್ ವೇದಿಕೆಯ ಮೇಲೆ ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು, ವಿಶ್ವದೆಲ್ಲೆಡೆಯಿಂದ ಉದ್ಯೋಗಾವಕಾಶ ನೀಡುವ ಶ್ರೇಷ್ಠರೊಂದಿಗೆ ಸಂಪರ್ಕ ಸಾಧಿಸಲು ಕಲ್ಪಿಸಿರುವ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ವೇದಿಕೆಯಾಗಿದೆ. ಈ ಪರಿಶ್ರಮವು ಮತ್ತಷ್ಟು ಶ್ರೀಮಂತಗೊಳಿಸಲು, ಸಶಕ್ತಗೊಳಿಸಲು, ಪ್ರೇರಣಾದಾಯಕವಾಗಲು ಮತ್ತು ಚಲನಶೀಲವಾದ ಪೂರಕ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಲು ಇರುವುದಾಗಿದೆ.

ಭಾರತದ ಬೃಹತ್ ಮತ್ತು ಮುಡಿಪಾದ ಎವಿಜಿಸಿ ಸಮಾವೇಶ GAFX -2022

ಕರ್ನಾಟಕ ಅನಿಮೇಷನ್ ವಿಷುವಲ್ ಗೇಮಿಂಗ್ & ಕಾಮಿಕ್ಸ್ (ಕೆಎವಿಜಿಸಿ) ನೀತಿ 2017-22:

ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ, ಅದರಲ್ಲೂ ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರವು ತನ್ನ ಮಾಹಿತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಮುತ್ತದಿತನಕ್ಕೆ ಜಾಗತಿಕವಾಗಿ ಹೆಸರುವಾಸಿಯಾಗಿದೆ. ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಸುಸೂಕ್ತ ಪರ್ಯಾವರಣದಿಂದಾಗಿ ಮಾಧ್ಯಮ ಮತ್ತು ಮನರಂಜನಾ ವಲಯವೂ ಸಹ ಪ್ರಯೋಜನ ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದೆ. ಅನಿಮೇಷನ್, ವಿಷುವಲ್ ಎಫೆಕ್ಟ್ಸ್, ಗೇಮಿಂಗ್ ಮತ್ತು ಕಾಮಿಕ್ಸ್ (ಎವಿಜಿಸಿ) ಉಪವಲಯವು ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಶಕ್ತಿಗಳಿಂದಾಗಿ ಹಾಗೂ ನಗರದಲ್ಲೆ ಲಭ್ಯವಿರುವ ಪ್ರತಿಭೆಗಳಿಂದಾಗಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಬೆಳೆದಿದೆ. ದಿನಾಂಕ:07.01.2012ರ ಸರ್ಕಾರಿ ಆದೇಶದನ್ವಯ ಎವಿಜಿಸಿ ವಲಯಕ್ಕೆ 2012ರಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ನೀತಿಯನ್ನು ಘೋಷಿಸುವಲ್ಲಿ ದೇಶದಲ್ಲೇ ಮೊಟ್ಟಮೊದಲ ರಾಜ್ಯ ಕರ್ನಾಟಕವಾಗಿತ್ತು. ನೀತಿಯು ಐದು ವರ್ಷಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಿದ ನಂತರ, ಉದ್ಯಮದ ಬದಲಾದ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಸದರಿ ವಲಯದಲ್ಲಾಗುತ್ತಿರುವ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಆವಿಷ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಮನಗಂಡು ಇದ್ದ ನೀತಿಯನ್ನು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಪರಿಷ್ಕರಿಸಿ ಕೆಎವಿಜಿಸಿ ವಲಯಕ್ಕಾಗಿ ಹೊಸದಾದ ನೀತಿಯನ್ನು ರಚಿಸುವುದು ಅಗತ್ಯವೆನಿಸಿತು.

ಅದರನ್ವಯ, ಸರ್ಕಾರವು ಆದೇಶ ಸಂ: ಐಟಿಡಿ 13 ಪಿಆರ್‌ಎಂ 2016, ಬೆಂಗಳೂರು, ದಿ: 28.7.2017ರಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರವು ನೂತನ ಕೆಎವಿಜಿಸಿ ನೀತಿ 2.0 ಯನ್ನು ಹೊರತಂದಿತು.

ಸದರಿ ನೂತನ ನೀತಿಯು ಎವಿಜಿಸಿ ಉದ್ಯಮವನ್ನು ಪೋಷಿಸಿ ಸುಸ್ಥಿರತೆಯನ್ನು, ಗಾತ್ರವನ್ನು ಹಾಗೂ ಕನಿಷ್ಠ ತೂಕವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲು ಹಾಗೂ ರಾಜ್ಯದ ಸೃಜನಶೀಲತೆಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಬೆಂಬಲಿಸುವ ಉದ್ದೇಶ ಹೊಂದಿದೆ. ನೀತಿಯ ವಿವಿಧ ಧ್ಯೇಯಗಳಿಗೆ ಅನುವಾಗಲು, ನೀತಿ ಅವಧಿಯುದ್ದಕ್ಕೂ ಉದ್ಯಮಕ್ಕೆ ಅನ್ವಯವಾಗುವ ಅನೇಕ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಕಗಳು ಮತ್ತು ರಿಯಾಯಿತಿಗಳು ಅನ್ವಯವಾಗುವುದು.

ಅನಿಮೇಷನ್ ವಿಷುವಲ್ ಗೇಮಿಂಗ್ & ಕಾಮಿಕ್ಸ್ (ಎವಿಜಿಸಿ) ಉತ್ಕೃಷ್ಟತಾ ಕೇಂದ್ರ

ಎವಿಜಿಸಿ'ಗಾಗಿರುವ ಕೆ-ಟಿಕ್ ಉತ್ಕೃಷ್ಟತಾ ಕೇಂದ್ರವು ಅತ್ಯಾಧುನಿಕ ಸೌಕರ್ಯವನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದಿದ್ದು, ಇದರಿಂದಾಗಿ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಮತ್ತು ಕರ್ನಾಟಕದ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳಾಗಿ ಎವಿಜಿಸಿ ವಲಯದ ಎಲ್ಲ ಆಯಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಸರ್ವಾಂಗೀಣವಾಗಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಏಳಿಗೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗುವುದು. ಎವಿಜಿಸಿ ವಲಯದಲ್ಲೆ ಉತ್ಕೃಷ್ಟತಾ ಕೇಂದ್ರದ ಸ್ಥಾಪನೆಯಿಂದ ಒಂದೇ ತಾಣದಲ್ಲೆ ಎವಿಜಿಸಿ ನಿರ್ಮಾಣೋತ್ತರ ಪ್ರಯೋಗಾಲಯ ಮತ್ತು ಎವಿಜಿಸಿ ಶಾಲೆಯನ್ನು ಒಂದೇ ಸ್ಥಳದಲ್ಲೆ ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸುವುದರಿಂದಾಗಿ,

ಪದವೀಧರರು ಐ.ಪಿ ಸೃಜನೆಯ ಕಡೆಗೆ ಮುನ್ನಡೆಯಲು, ನಾವೀನ್ಯತೆ, ಸಂಶೋಧನಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಪರಿಪೂರ್ಣಣಾ ಕೇಂದ್ರಗಳಿಗೆ ಕ್ರಮೇಣ ವಿಶಿಷ್ಟ ಅನುಕೂಲ ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ಸಂಘಟಿತ ಕಾರ್ಯಸ್ಥಳದಿಂದ ಎವಿಜಿಸಿ ಕುರಿತು ನೈಜ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಉತ್ಕೃಷ್ಟತಾ ಕೇಂದ್ರದ ಸೃಜನೆಯಾಗಿ ಸದರಿ ವಲಯದಲ್ಲ ಸೂಕ್ತ ಪರಿಸರ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗಲು ಸಹಾಯಕವಾಗುವುದು.

ಸದರಿ ಉತ್ಕೃಷ್ಟತಾ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲ motion capture, 2D and 3D animation and high speed rendering ಮುಂತಾದ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಗಳಿರುವ ಡಿಜಿಟಲೀಕೃತ ನಿರ್ಮಾಣೋತ್ತರ ಪ್ರಯೋಗಾಲಯ ಹೊಂದಿರುವ ನಿರೀಕ್ಷೆಯಿದೆ. ಉತ್ಕೃಷ್ಟತಾ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲ ಎವಿಜಿಸಿ ವಲಯಕ್ಕಾಗಿ ಒಂದು ಸಂಪ್ರಾಪ್ತಿ ಶಾಲೆ (ಫಿನಿಷಿಂಗ್ ಸ್ಕೂಲ್) ಸಹ ಇರಲಿದ್ದು, ಇದನ್ನು ಸಹ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗುವುದು. ಸಣ್ಣ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮ ಗಾತ್ರದ ಸ್ಟುಡಿಯೋಗಳು ಹಾಗೂ ಹವ್ಯಾಸೀ ಕಲಾಕಾರರುಗಳು ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವ ಅಡಚಣೆಗಳನ್ನು ನಿವಾರಿಸುವಲ್ಲಿ ಎವಿಜಿಸಿ ನಿರ್ಮಾಣೋತ್ತರ ಲ್ಯಾಬ್ ಸಹಾಯಕವಾಗಲದೆ ಹಾಗೂ ಎವಿಜಿಸಿ ಫಿನಿಷಿಂಗ್ ಸ್ಕೂಲ್‌ನಿಂದ ಭಾರತದ ಎವಿಜಿಸಿ ಉದ್ಯಮಕ್ಕೆ ಒಳಬರುವ ಅತ್ಯಾಧುನಿಕವಾದ ಹೊರಗುತ್ತಿಗೆ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಯೋಜನೆಗಳ ಹಾಗೂ ಮೂಲ ಐಪಿ ಸೃಜನೆಯಂತಹ ಹೊರೊಮ್ಮುತ್ತಿರುವ ವಲಯಗಳಿಗೆ ಕಾಳಜಿ ವಹಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಅತ್ಯಂತ ಕೌಶಲ್ಯವುಳ್ಳ ಮಾನವಶಕ್ತಿಯ ನಿಯತವಾದ ಸರಬರಾಜನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳತಕ್ಕುದಾಗಿದೆ.

ಡಿಜಿಟಲ್ ಆರ್ಟ್ ಸೆಂಟರ್ (DAC) ಹಂತ II

DAC ಯೋಜನೆಯ ಬಗ್ಗೆ

- ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಲಾಭಕಲಾ ಕಾಲೇಜುಗಳು ಡಿಜಿಟಲ್ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡಲು DAC.ಡಿಜಿಟಲ್ ಲ್ಯಾಬ್‌ಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿಸಲು ಅನುದಾನವನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ಮೂಲಕ ಡಿಜಿಟಲ್ ಅನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಕರ್ನಾಟಕದಾದ್ಯಂತ ಫೈನ್ ಆರ್ಟ್ ಕಾಲೇಜುಗಳಿಗೆ ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ ಬೆಂಬಲ ನೀಡುತ್ತಿದೆ.
- ABAI-DAC ಈ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕಾಗಿ ಆಂಕರ್ ಮಾಡುತ್ತಿದೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಸುಗಮಗೊಳಿಸುತ್ತಿದೆ ಮತ್ತು ತರಬೇತಿ, ಪಠ್ಯಕ್ರಮ ಮತ್ತು ಉದ್ಯಮದ ಜೋಡಣೆಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತಿದೆ.
- ಪ್ರೊಡಕ್ಷನ್ ರೆಡಿ ಫ್ಲಗ್ ಮತ್ತು ಜೇ ಪ್ರತಿಭೆಯನ್ನು ರಚಿಸಲು ಶಾಲೆಯನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸುವುದು. ABAI ಸಲ್ಲಿಸಿದ ಮೊದಲನೇ ಪ್ರಾಸ್ತವನೆಗೆ ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರವು ಹಸಿರು ನಿಶಾನೆ ತೋರಿಸಿದ್ದು, ಈ ಕಾರ್ಯವು ಪ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿದ್ದು, ಒಪ್ಪಿಗೆಯನ್ನು ನೀಡಿದೆ.
- ಎಬಿಎಐ ಸಂಸ್ಥೆಯು ಡಿಎಎಸ್ (ಡಿಜಿಟಲ್ ಆರ್ಟ್ ಸಿಂಪೋಸಿಯಂ) ರಂತಹ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ಮೂಲ ಸ್ಪಂದಿಸುವ ಸಮುದಾಯಗಳ ಕಲೆ ಮತ್ತು ಪ್ರತಿಭೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಹ ನೀಡುತ್ತದೆ.
- ಡಿಜಿಟಲ್ ಪೇಂಟಿಂಗ್, ಗ್ರಾಫಿಕ್ ಡಿಸೈನಿಂಗ್, 2D ಅನಿಮೇಷನ್, ಮೋಷನ್ ಗ್ರಾಫಿಕ್ಸ್, ಡಿಜಿಟಲ್, ಸ್ಟಿಲ್ಟಿಂಗ್, 3D ಕ್ಯಾರೆಕ್ಟರ್ ಅನಿಮೇಷನ್, ರೋಟೋಸ್ಕೋಪಿ, ಫೋಟೋಗ್ರಫಿ, ವಿಡಿಯೋ, ಎಡಿಟಿಂಗ್, ಹೌದಿನಿ ಮತ್ತು VFX DAC ಕಾಲೇಜುಗಳಿಗೆ ತರಬೇತಿ ಪಠ್ಯಕ್ರಮವಾಗಿದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕದ ರಫ್ತು ಮತ್ತು ಆಮದು

ಕರ್ನಾಟಕವು ಸಾಗರೋತ್ತರ ವ್ಯಾಪಾರದ ಸುದೀರ್ಘ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಐತಿಹಾಸಿಕವಾಗಿ, ಕರ್ನಾಟಕವು ಕಾಫಿ, ಸಾಂಬಾರ ಪದಾರ್ಥಗಳು, ರೇಷ್ಮೆ, ಗೋಡಂಬಿ, ಕರಕುಶಲ ವಸ್ತುಗಳು ಮತ್ತು ಅಗರಬತ್ತಿಗಳಂತಹ ಸರಕುಗಳ ಪ್ರಮುಖ ರಫ್ತುದಾರರು. ಕಳೆದ ಎರಡು ದಶಕಗಳಲ್ಲಿ, ರಾಜ್ಯವು ಎಲೆಕ್ಟ್ರಾನಿಕ್ ಮತ್ತು ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಸಾಫ್ಟ್‌ವೇರ್, ಇಂಜಿನಿಯರಿಂಗ್ ಸರಕುಗಳು, ಸಿದ್ಧ ಉಡುಪುಗಳು, ಪೆಟ್ರೋಕೆಮಿಕಲ್, ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ಆಹಾರ ಸಂಸ್ಕರಣಾ ಉತ್ಪನ್ನಗಳು, ರಾಸಾಯನಿಕಗಳು, ಖನಿಜಗಳು ಮತ್ತು ಅದಿರುಗಳು, ಸಾಗರ ಉತ್ಪನ್ನಗಳು ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ರಫ್ತಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ರಾಜ್ಯವಾಗಿ ಹೊರಹೊಮ್ಮಿದೆ. ದೇಶದ ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ರಾಜಧಾನಿಯಾಗಿ ಜಾಗತಿಕ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ತನ್ನದೇ ಆದ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಹೊಸ ಆರ್ಥಿಕತೆಯಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯವು ತ್ವರಿತ ಮತ್ತು ಅದ್ಭುತವಾದ ದಾಪುಗಾಲುಗಳನ್ನು ಇರಿಸಿದೆ.

ಮಾಹಿತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ, ಜೈವಿಕ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಸಂಶೋಧನೆ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮತ್ತು ಜಾಗತಿಕ ಮಟ್ಟದಲ್ಲ ಕರ್ನಾಟಕದ ಸಾಧನೆಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿವೆ. ದೇಶದ ಎಲೆಕ್ಟ್ರಾನಿಕ್ಸ್ ಮತ್ತು ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಸಾಫ್ಟ್‌ವೇರ್ ರಫ್ತಿನಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕವು ಮೂರನೇ ಒಂದು ಭಾಗಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪಾಲನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕವು ದಕ್ಷಿಣ ವಲಯದಲ್ಲೇ ಕಾಫಿ ಮತ್ತು ಮಸಾಲೆಗಳು, ಪೆಟ್ರೋಕೆಮಿಕಲ್ಸ್ ಮತ್ತು ಇಂಜಿನಿಯರಿಂಗ್ ಸರಕುಗಳ ರಫ್ತಿನಲ್ಲಿ ಮುಂಚೂಣಿಯಲ್ಲಿದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕವು ಸಾಫ್ಟ್‌ವೇರ್/ಸೇವಾ ರಫ್ತಿನಲ್ಲಿ 1 ನೇ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದೆ ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ರಫ್ತು ಮರ್ಚೆಂಡೈಸ್ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ರಫ್ತುದಾರರಲ್ಲಿ 4 ನೇ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದೆ. ಸಂಯೋಜಿತ ಸೇವೆ ಮತ್ತು ಮರ್ಚೆಂಡೈಸ್ ರಫ್ತುಗಳೊಂದಿಗೆ ಒಟ್ಟಾರೆ ರಫ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯವು ಎರಡನೇ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರದ ಕೈಗಾರಿಕೆ ಮತ್ತು ವಾಣಿಜ್ಯ ಇಲಾಖೆಯ ಅಧೀನದಲ್ಲಿರುವ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಯ್ಯ ಟ್ರೇಡ್ ಪ್ರಮೋಷನ್ ಸೆಂಟರ್ (VTPC) ರಾಜ್ಯದಿಂದ ರಫ್ತು ಉತ್ತೇಜನಲು ನೋಡಲ್ ಏಜೆನ್ಸಿಯಾಗಿದೆ. ಕೊಲ್ಕತ್ತಾದ ವಾಣಿಜ್ಯ ಗುಪ್ತಚರ ಮತ್ತು ಅಂಕಿಅಂಶಗಳ ಮಹಾನಿರ್ದೇಶಕರು (DGCIS) ಒದಗಿಸಿದ ದತ್ತಾಂಶವನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ರಫ್ತು ಡೇಟಾದ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕದ ಒಟ್ಟಾರೆ ರಫ್ತುಗಳು (ರೂ. 9,517,93.69 ಕೋಟಿ) 2020-21ನೇ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ 2021-22ರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ 36.5% ರಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ, ಇದು 7 ವರ್ಷಗಳ ರಫ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ದಾಖಲೆಯಾಗಿದೆ. 2019-20, 2020-21, 2021-22 ಮತ್ತು 2022-23ರಲ್ಲಿ (ಏಪ್ರಿಲ್ ನಿಂದ ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್‌ಗೆ) ಕರ್ನಾಟಕದ ರಫ್ತುಗಳನ್ನು ಕೋಷ್ಟಕ 3.9 ರಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕದ ರಫ್ತು 2021-22 ರಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ರೂ. 9,51,793.69 ಕೋಟಿ ಇದು ವರ್ಷದಲ್ಲ ದೇಶದ ರಫ್ತಿನ ಸುಮಾರು 18.90% ರಷ್ಟಿದೆ. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ರಫ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ಮರ್ಚೆಂಡೈಸ್ ರಫ್ತುಗಳ ಪಾಲು ಸುಮಾರು 6.13% ಮತ್ತು ಸಾಫ್ಟ್‌ವೇರ್/ಸೇವಾ ರಫ್ತುಗಳು ಸುಮಾರು 41% ರಷ್ಟಿದೆ. 2021-22 ನೇ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಎಲೆಕ್ಟ್ರಾನಿಕ್ಸ್ ಮತ್ತು ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಸಾಫ್ಟ್‌ವೇರ್ ಮತ್ತು ಇತರ ಸೇವಾ ವಲಯದ ರಫ್ತುಗಳು ರಾಜ್ಯದ ರಫ್ತಿನಲ್ಲಿ ಅತಿದೊಡ್ಡ ಪಾಲನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ. 2020-21ಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ 2021-22ರಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ರಫ್ತು ಪಾಲು ಉತ್ತಮ ಏರಿಕೆ ದಾಖಲಿಸಿದೆ. ಇತರ ಸರಕುಗಳೆಂದರೆ ಇಂಜಿನಿಯರಿಂಗ್ ಉತ್ಪನ್ನಗಳು, ಔಷಧಗಳು, ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ಆಹಾರ ಸಂಸ್ಕರಣಾ ವಲಯ ಮತ್ತು ಪೆಟ್ರೋಲಿಯಂ ಉತ್ಪನ್ನಗಳು. 2020-21ಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ರಫ್ತು ಕುಸಿತವು ಗೋಡಂಬಿ ಮತ್ತು ಗೋಡಂಬಿ ಕರ್ನಲ್ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆ ಉತ್ಪಾದಕತೆ ಮತ್ತು ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿನ ಕಡಿಮೆ ಬೆಲೆಯಿಂದಾಗಿ ಮಾತ್ರ ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಎಲ್ಲಾ ಇತರ ವಲಯಗಳು ರಾಜ್ಯ ರಫ್ತು ಕಾರ್ಯಕ್ಷಮತೆಯಲ್ಲಿ ಏರಿಕೆ ದಾಖಲಿಸಿವೆ.

ಏಪ್ರಿಲ್ ನಿಂದ ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ 2021-22 ಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ 2022-23 ರ ಏಪ್ರಿಲ್ ನಿಂದ ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಮರ್ಚೆಂಡೈಸ್ ರಫ್ತು 26% ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಕಂಡಿದೆ. ಏಪ್ರಿಲ್ ನಿಂದ ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ 2021-22 ಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ 2022-23 ರ ಏಪ್ರಿಲ್ ನಿಂದ ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ ವರೆಗಿನ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಸೇವೆಗಳ ರಫ್ತು 30% ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ದಾಖಲಿಸಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 3.9 : ಕರ್ನಾಟಕದಿಂದ ಪ್ರಮುಖ ಸರಕುಗಳ ರಫ್ತು

(ರೂ. ಕೋಟಿಗಳಲ್ಲಿ)

ಕ್ರ.ಸ	ಪದಾರ್ಥಗಳು	2019-20	2020-21	2021-22	2022-23 (ಏಪ್ರಿಲ್ - ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್)
1	ಎಲೆಕ್ಟ್ರಾನಿಕ್ಸ್ ಮತ್ತು ಕಂಪ್ಯೂಟರ್, ಸಾಫ್ಟ್‌ವೇರ್	593422.70	586302.00	758734.75	475459.44
2	ಪೆಟ್ರೋಲಿಯಂ	18025.00	7405.85	33215.83	39668.52
3	ಇಂಜಿನಿಯರಿಂಗ್	35535.20	42290.11	69681.64	28875.50
4	ಇತರರು	10103.16	10503.71	20189.82	12166.23
5	ಸಿದ್ಧ ಉಡುಪುಗಳು	15707.11	12336.39	17512.49	10653.58

ಕ್ರ.ಸ	ಪದಾರ್ಥಗಳು	2019-20	2020-21	2021-22	2022-23 (ಏಪ್ರಿಲ್ - ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್)
6	ಮೂಲ ರಾಸಾಯನಿಕಗಳು, ಫಾರ್ಮಾಸ್ಯೂಟಿಕಲ್ಸ್ ಮತ್ತು ಕಾಸ್ಮೆಟಿಕ್ಸ್	13431.10	15180.14	23518.83	8403.50
7	ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕರಿಸಿದ ಆಹಾರ ಬೀಜಗಳು ಮತ್ತು ಪಾನೀಯಗಳು ಸೇರಿದಂತೆ	5128.11	7247.71	11312.23	6181.83
8	ಕಾಫಿ	2767.15	2982.20	4409.43	2908.47
9	ಕಬ್ಬಿಣದ ಅದಿರು ಮತ್ತು ಖನಿಜಗಳು	2209.26	2689.75	3935.09	1353.73
10	ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ವಸ್ತುಗಳು	1222.13	1455.65	2407.91	1028.13
11	ಸಾಗರ ಉತ್ಪನ್ನಗಳು	1048.72	1118.06	1599.96	853.86
12	ರಾಸಾಯನಿಕಗಳು ಮತ್ತು ಸಂಬಂಧಿತ ಉತ್ಪನ್ನಗಳು	702.26	694.42	1019.53	607.53
13	ಮಸಾಲೆಗಳು	509.76	807.64	1327.96	513.95
14	ರತ್ನಗಳು ಮತ್ತು ಆಭರಣಗಳು	351.73	182.26	414.00	508.39
15	ಕರಕುಶಲ	1353.62	784.62	955.98	399.78
16	ಚರ್ಮದ ಉತ್ಪನ್ನಗಳು	502.28	331.29	463.84	281.23
17	ಗೋಡಂಬಿ ಮತ್ತು ಗೋಡಂಬಿ ಕಾಲುಗಳು	797.92	668.15	658.13	241.64
18	ರೇಷ್ಮೆ ಉತ್ಪನ್ನ	283.80	290.82	424.72	189.60
19	ಉಣ್ಣೆ ಮತ್ತು ಉಣ್ಣೆಯ ಉತ್ಪನ್ನಗಳು	4.84	5.11	11.55	17.37
	ಒಟ್ಟು	7,03,105.85	6,93,275.88	9,517,93.69	5,90,312.28

Source: DGCIS-Kolkata

ಕರ್ನಾಟಕದಿಂದ ಪ್ರಮುಖ ಸರಕುಗಳ ರಫ್ತು

2021-22ಕ್ಕೆ ಕರ್ನಾಟಕದ ಪ್ರಮುಖ ಸರಕುಗಳ ರಫ್ತು ಪೆಟ್ರೋಲಿಯಂ ಉತ್ಪನ್ನಗಳಿಗೆ ಅತ್ಯಧಿಕ USD 4016.90 ಮಿಲಿಯನ್ ಮತ್ತು ತೆಂಗಿನನಾರು ಕನಿಷ್ಠ USD 1.08 ಮಿಲಿಯನ್ ಆಗಿದ್ದು, ತೆಂಗಿನನಾರು ತಯಾರಕ ಒಟ್ಟು ರಫ್ತು ಗಾತ್ರದ USD 25874.43 ಮಿಲಿಯನ್ ಆಗಿದ್ದು, 2020-21ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ USD 15140.39 ಮಿಲಿಯನ್ ಗಳಾಗಿದ್ದು, 2021-22ರ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ದರವು 70.90% ಪ್ರಚಂಡ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕದಿಂದ ಕೃಷಿ ಸರಕು ರಫ್ತು

ಕೃಷಿ ಸರಕುಗಳಲ್ಲಿನ ಕರ್ನಾಟಕದ ರಫ್ತು 2019-20 ರಲ್ಲಿ USD 1299.84 ಮಿಲಿಯನ್ ಮತ್ತು 2020-21 ರಲ್ಲಿ USD 1581.72 ಮಿಲಿಯನ್ 21.7% ರಷ್ಟು ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಳವಾಗಿದೆ. ಕೃಷಿ ಸರಕುಗಳಲ್ಲಿ, ಮಿಲ್ಲಂಗ್ ಉತ್ಪನ್ನಗಳು 562.68% ಹೆಚ್ಚಳದೊಂದಿಗೆ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಅಗ್ರಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದೆ ಮತ್ತು ಧಾನ್ಯಗಳು, ಹಿಟ್ಟು, ಪಿಷ್ಟ ಅಥವಾ ಹಾಲು -3.42% ರಷ್ಟು ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದಿಂದ ಕೃಷಿ ಸರಕು ರಫ್ತುಗಳನ್ನು ಕೋಷ್ಟಕ 3.10 ರಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 3.10 : ಕರ್ನಾಟಕದಿಂದ ಕೃಷಿ ಸರಕು ರಫ್ತು - 2019-20 ಮತ್ತು 2020-21 ರ ನಡುವಿನ ಹೋಲಿಕೆ USD ಮಿಲಿಯನ್ಗಳಲ್ಲಿ ಮೌಲ್ಯ.

ಕ್ರ.ಸ	ಪದಾರ್ಥಗಳು	2019-20	2020-21	Difference
1	ಜೇನುತುಪ್ಪ ಸೇರಿದಂತೆ ಡೈರಿ ಉತ್ಪನ್ನಗಳು	12.34	13.11	0.77
2	ಜೀವಂತ ಮರಗಳು, ಹೂವುಗಳು ಮತ್ತು ಸಸ್ಯಗಳು	5.93	7.96	2.03
3	ತಿನ್ನಬಹುದಾದ ತರಕಾರಿಗಳು	57.11	80.33	23.22
4	ತಿನ್ನಬಹುದಾದ ಹಣ್ಣುಗಳು ಮತ್ತು ಬೀಜಗಳು	135.34	113.71	-21.63
5	ಕಾಫಿ, ಟೀ, ಮೇಲ್ ಮತ್ತು ಮಸಾಲೆಗಳು	439.6	490.52	50.92
6	ಧಾನ್ಯಗಳು	27.1	130.43	103.33
7	ಮಿಲ್ಲಂಗ್ ಉತ್ಪನ್ನಗಳು	5.6	37.11	31.51
8	ಎಣ್ಣೆ ಬೀಜಗಳು, ಧಾನ್ಯಗಳು, ಔಷಧ ಸಸ್ಯಗಳು	61.09	65.68	4.59
9	ಲ್ಯಾಕ್, ಒಸಡುಗಳು, ರಾಕಗಳು ಇತ್ಯಾದಿ	150.94	143.98	-6.96
10	ತರಕಾರಿ ಪ್ಲೆಟಿಂಗ್ ವಸ್ತುಗಳು	4.74	2.08	-2.66
11	ಪ್ರಾಣಿ ಅಥವಾ ತರಕಾರಿ ಕೊಬ್ಬುಗಳು, ಎಣ್ಣೆಗಳು	6.33	5.53	-0.8
12	ಮಾಂಸ, ಮೀನುಗಳ ಖಾದ್ಯ ತಯಾರಿಕೆ	0.3	0.12	-0.18
13	ಸಕ್ಕರೆ ಮತ್ತು ಮಿಠಾಯಿ	141.12	201.33	60.21
14	ಕೋಕೋ ಮತ್ತು ಕೋಕೋ ಸಿದ್ಧತೆಗಳು	9.99	5.38	-4.61
15	ಧಾನ್ಯಗಳು, ಹಿಟ್ಟು, ಪಿಷ್ಟ ಅಥವಾ ಹಾಲಿನ ಸಿದ್ಧತೆಗಳು	13.74	13.27	-0.47
16	ತರಕಾರಿಗಳು, ಹಣ್ಣುಗಳು ಮತ್ತು ಬೀಜಗಳ ಸಿದ್ಧತೆಗಳು	119.44	148.8	29.36
17	ವಿವಿಧ ಖಾದ್ಯ ಸಿದ್ಧತೆಗಳು	95.54	108.29	12.75
18	ಪಾನೀಯಗಳು, ಮದ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ವಿನೆಗರ್	13.59	14.09	0.5
	ಒಟ್ಟು	1299.84	1581.72	281.88

ರಫ್ತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಕಾಯ್ದೆಗಳ ಬೆಂಬಲ

ವಿದೇಶಿ ವ್ಯಾಪಾರವು ಭಾರತೀಯ ಸಂವಿಧಾನದ ಕೆಂದ್ರ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರವು ವಿದೇಶಿ ವ್ಯಾಪಾರಕ್ಕೆ ಅನ್ವಯವಾಗುವ ಎಲ್ಲಾ ನಿಯಮಗಳು ಮತ್ತು ನಿಬಂಧನೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಲು ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.

ಇಡೀ ದೇಶ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಸರಕು ಮತ್ತು ಸೇವೆಗಳ ರಫ್ತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ವಿದೇಶಿ ವ್ಯಾಪಾರವನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸಲು ಬೆಂಬಲ ಮತ್ತು ವಿಶೇಷ ಪ್ರಚಾರ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ಮೂಲಕ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದ ಪಾತ್ರವು ಪೂರಕವಾಗಿದೆ.

ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ಪರ್ಧಿಸಲು ರಾಜ್ಯವು MSME ವಲಯಕ್ಕೆ ವಿವಿಧ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಮತ್ತು ರಿಯಾಯಿತಿಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತಿದೆ. ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರವು ಹೊಸ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಕಾಯ್ದೆ 2020-25 ರಲ್ಲಿ ರಫ್ತು ಉತ್ತೇಜನಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಮತ್ತು ರಿಯಾಯಿತಿಗಳ ಜೊತೆಗೆ ವಿವಿಧ ಉಪಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಘೋಷಿಸಿದೆ.

VTPC ಆಯೋಜಿಸಿದ ಪ್ರಚಾರ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು:

- ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಮತ್ತು ಸಣ್ಣ ಉತ್ಪಾದನಾ ಘಟಕಗಳಿಗೆ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನೆರವು, ದೇಶೀಯ ವ್ಯಾಪಾರ ಮೇಳಗಳು ಮತ್ತು ಪ್ರದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳು ಭಾಗವಹಿಸಲು ಅವಕಾಶ.

- ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ/ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳು ಮತ್ತು ವ್ಯಾಪಾರ ಮೇಳಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆ.
- ರಾಜ್ಯದಲ್ಲ ವಿಶೇಷ ಆರ್ಥಿಕ ವಲಯಗಳು (SEZs) ಮತ್ತು ರಫ್ತು ಆಧಾರಿತ ಘಟಕಗಳ (EOUs) ಪ್ರಚಾರಕ್ಕಾಗಿ ಸಚಿವಾಲಯದ ಸೇವೆಗಳು.

ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು:

VTPC ತನ್ನ IPR ಉಪಕ್ರಮಗಳ ಮೂಲಕ IPR/GI ಜಾಗೃತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಸಹ ನಡೆಸುತ್ತದೆ. ಏಪ್ರಿಲ್ 2022 ರಿಂದ ನವೆಂಬರ್ 2022 ರವರೆಗೆ, VTPC ಒಟ್ಟು 4 EMTP/EDP ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು, 4 ಕೃಷಿ ರಫ್ತು ತರಬೇತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು, 20 ರಫ್ತು ಜಾಗೃತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು/ ಸೆಮಿನಾರ್‌ಗಳು/ ಕಾರ್ಯಾಗಾರಗಳು/ಪಾಲಾಗಾರ ಮತ್ತು 14 IPR ಜಾಗೃತಿ ಮತ್ತು GI ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಆಯೋಜಿಸಿತು.

ಭೌಗೋಳಿಕ ಸೂಚನೆಗಳು (ಜಿಐ) ನೀತಿ:

GI ನೀತಿಯು ರಾಜ್ಯದ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಪರಂಪರೆಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವ ಗುರಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ರಾಜ್ಯದಲ್ಲ GI ಕ್ಷೇತ್ರಗಳನ್ನು ಬಲಪಡಿಸಲು ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮತ್ತು ಬೆಂಬಲ. ಕರ್ನಾಟಕವು ಇವೆರವಿಗೆ ಒಟ್ಟು 46 ನೋಂದಾಯಿತ ಜಿಐಗಳಿಗೆ ನೆಲೆಯಾಗಿದೆ. ಇದಲ್ಲದೆ, VTPC ಕೈಗೊಂಡಿರುವ ಅಧಿಕೃತ ಬಳಕೆದಾರರ ಡೈವ್ ಮೂಲಕ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲ GI ಉತ್ಪನ್ನಗಳಲ್ಲಿ ಅಧಿಕೃತ ಬಳಕೆದಾರರ ಮೂಲವು ಪ್ರಸ್ತುತ 596 ರಷ್ಟಿದೆ. ಉಖ ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳಿಗೆ ವ್ಯಾಪಾರ ಮೇಳಗಳು ಮತ್ತು ಪ್ರದರ್ಶನಗಳ ಮೂಲಕ ಉತ್ತೇಜನ ಮತ್ತು ವೇದಿಕೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. IITF ನಲ್ಲ GI ಟ್ಯಾಗ್ ಮಾಡಲಾದ ಉತ್ಪನ್ನಗಳಿಗೆ ಸ್ಟಾಫ್ಟಿಂಗ್ IGIF ಇತ್ಯಾದಿ. ರಾಜ್ಯದ ಪರವಾಗಿ VTPC ಹೊಸ GI ಅನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿದೆ - ಪಟ್ಟದ ಅಂಚು ಸೀರೆ ಮತ್ತು ಬಟ್ಟೆಗಳು, GI ನೋಂದಣಿಯ ಕರಕುಶಲ ವರ್ಗೀಕರಣದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರದ ಆತ್ಮ ನಿರ್ಭರ್ ಆಶಯದ ಭಾಗವಾಗಿ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ GI ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಚಾರಕ್ಕಾಗಿ ಮ್ಯಾಪ್ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಇದರಡಿಯಲ್ಲಿ ODOP, ಜಿಲ್ಲಾ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ರಫ್ತು ಹಬ್ ಗಳನ್ನಾಗಿಸುವುದು ಇತ್ಯಾದಿ.

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲ SEZ ಗಳು

ಕರ್ನಾಟಕವು 36 ಕಾರ್ಯಾಚರಣಾ SEZ ಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು ರೂ. 1,06,524 ಕೋಟಿ ಹೂಡಿಕೆ ಮತ್ತು 4,00,170 ಜನರಿಗೆ ಉದ್ಯೋಗವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತದೆ. 485 SEZ ಘಟಕಗಳು ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿವೆ.

ಕರ್ನಾಟಕದ ಆಮದು

2021-22 ನೇ ಸಾಲನಲ್ಲ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದ ಪ್ರಮುಖ 3 ಬಂದರುಗಳಿಂದ ಟಾಪ್ 30 ಆಮದು ಸರಕುಗಳ ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಟೇಬಲ್ 3.11 ರಲ್ಲ ನೀಡಲಾಗಿದೆ ಕರ್ನಾಟಕದ ಆಮದುಗಳು ಗರಿಷ್ಠ USD 6394.29 ಮಿಲಿಯನ್ ಪೆಟ್ರೋಲಿಯಂ ಕಚ್ಚಾ ತೈಲ ಮತ್ತು ಕನಿಷ್ಠ ಫ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ವಸ್ತುಗಳು ಮತ್ತು ಇತರ ಸರಕುಗಳು ಕ್ರಮವಾಗಿ USD 26.55 ಮತ್ತು USD 21.43 ಮಿಲಿಯನ್ ಗಳಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 3.11 : 2021-22ನೇ ಸಾಲನಲ್ಲ ಕರ್ನಾಟಕವು ಆಮದು ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಪ್ರಮುಖ 30 ಸರಕುಗಳು

ಕ್ರ.ಸ	ಬಂದರು	ಪದಾರ್ಥಗಳು	ಮೌಲ್ಯ (ಗಾಝ ಮಿಲಿಯನ್)
1	NMPT	ಪೆಟ್ರೋಲಿಯಂ: ಕಚ್ಚಾ	6394.29
2	BIAL	ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಹಾರ್ಡ್‌ವೇರ್, ಪೆರಿಫೆರಲ್ಸ್	2453.26
3	NMPT	ಪೆಟ್ರೋಲಿಯಂ ಉತ್ಪನ್ನಗಳು	2088.15
4	BIAL	ಎಲೆಕ್ಟ್ರಾನಿಕ್ಸ್ ಘಟಕಗಳು	1565.59
5	BIAL	ಟೆಲಿಕಾಂ ಉಪಕರಣಗಳು	1351.08

ಕ್ರ.ಸ	ಬಂದರು	ಪದಾರ್ಥಗಳು	ಮೌಲ್ಯ (ರೂ ಮಿಲಿಯನ್)
6	NMPT	ಸಸ್ಯಜನ್ಯ ಎಣ್ಣೆಗಳು	1018.28
7	BIAL	ಎಲೆಕ್ಟ್ರಾನಿಕ್ಸ್ ಉಪಕರಣಗಳು	999.68
8	BIAL	ಚಿನ್ನ	817.98
9	NMPT	ಕಲ್ಲಿದ್ದಲು, ಕೋಕ್ ಮತ್ತು ಬ್ರಿಕ್ಟಿಂಗ್, ಇತ್ಯಾದಿ.	598.03
10	BIAL	ವೈದ್ಯಕೀಯ ಮತ್ತು ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಉಪಕರಣಗಳು	524.86
11	BIAL	ವಿದ್ಯುತ್ ಯಂತ್ರೋಪಕರಣಗಳು ಮತ್ತು ಸಲಕರಣೆಗಳು	459.07
12	NMPT	ಗೋಡಂಬಿ	451.82
13	NMPT	ತಯಾರಿಸಿದ ರಸಗೊಬ್ಬರಗಳು	257.7
14	BIAL	ಇತರೆ ಸರಕುಗಳು	255.64
15	BIAL	ಡೈರಿಗೆ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಯಂತ್ರೋಪಕರಣಗಳು, ಇತ್ಯಾದಿ.	244.64
16	B-ICD	ಎಲೆಕ್ಟ್ರಾನಿಕ್ಸ್ ಘಟಕಗಳು	221
17	BIAL	ಗ್ರಾಹಕ ಎಲೆಕ್ಟ್ರಾನಿಕ್ಸ್	194.03
18	B-ICD	ಎಲೆಕ್ಟ್ರಾನಿಕ್ಸ್ ಉಪಕರಣಗಳು	166.71
19	B-ICD	ಡೈರಿಗೆ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಯಂತ್ರೋಪಕರಣಗಳು, ಇತ್ಯಾದಿ.	156.47
20	NMPT	ಹಡಗು, ದೋಣಿ ಮತ್ತು ತೇಲುವ ರಚನೆಗಳು	146.62
21	B-ICD	ತಾಮ್ರ ಮತ್ತು ತಾಮ್ರದಿಂದ ಮಾಡಿದ ಉತ್ಪನ್ನಗಳು	120.73
22	B-ICD	ವಿದ್ಯುತ್ ಯಂತ್ರೋಪಕರಣಗಳು ಮತ್ತು ಸಲಕರಣೆಗಳು	118.4
23	B-ICD	ಇತರೆ ವಿವಿಧ ಇಂಜಿನಿಯರಿಂಗ್ ವಸ್ತುಗಳು	114.67
24	B-ICD	ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ SHT, ಫಿಲ್ಮ್, PLTS, ಇತ್ಯಾದಿ.	84.77
25	NMPT	ಸಾವಯವ ರಾಸಾಯನಿಕಗಳು	83.41
26	B-ICD	ಯಂತ್ರೋಪಕರಣಗಳು	81.13
27	B-ICD	ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ಕಚ್ಚಾ ವಸ್ತುಗಳು	80.07
28	B-ICD	ಅಲ್ಯೂಮಿನಿಯಂ, ಅಲ್ಯೂಮಿನಿಯಂ ಉತ್ಪನ್ನಗಳು	63.37
29	NMPT	ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ಕಚ್ಚಾ ವಸ್ತುಗಳು	26.55
30	NMPT	ಇತರೆ ಸರಕುಗಳು	21.43
		ಒಟ್ಟು	21159.43

ಸಾಧನೆಗಳು

- ❑ ಎಲೆಕ್ಟ್ರಾನಿಕ್ಸ್, ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಸಾಫ್ಟ್‌ವೇರ್ ಮತ್ತು ಜೈವಿಕ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದೊಂದಿಗೆ ರಫ್ತುಗಳು ರಾಜ್ಯದ ಒಟ್ಟು ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನದ (GSDP) ಸುಮಾರು 40% ರಫ್ತುಗಳ ಕೊಡುಗೆಯನ್ನು ನೀಡಿವೆ.
- ❑ ಏಪ್ರಿಲ್ 2022 ರಿಂದ ಡಿಸೆಂಬರ್ 2022 ರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ 1.95 ಲಕ್ಷ ಉದ್ಯೋಗ ಸೃಷ್ಟಿಯೊಂದಿಗೆ 2.37 ಲಕ್ಷ ಕೋಟಿ ಮೌಲ್ಯದ ಸುಮಾರು 393 ಹೂಡಿಕೆ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಅನುಮೋದಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ❑ ಅಕ್ಟೋಬರ್ 2019 ರಿಂದ ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ 2022 ರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯವು USD 39.36 ಶತಕೋಟಿ FDI ಈಕ್ವಿಟಿ ಒಳಹರಿವನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸಿದೆ, ಇದು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪಾಲನ 23% ಆಗಿದೆ.
- ❑ ಏಪ್ರಿಲ್ 2022 ರಿಂದ ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ 2022 ರವರೆಗೆ ಎಷ್ಟಿ ಒಳಹರಿವಿನಲ್ಲಿ ಭಾರತದ 26 ರಾಜ್ಯಗಳ (ರೂ. 2,10,156.27 ಕೋಟಿ) ಪೈಕಿ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯವು (ರೂ. 41677.56 ಕೋಟಿ) ಎರಡನೇ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದೆ.

- ❑ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರವು USD 47.3 ಮಿಲಿಯನ್ ಕಾರ್ಪಸ್ ಹೊಂದಿರುವ ಹಲವಾರು ಸ್ಟಾರ್ಟ್-ಅಪ್-ಕೇಂದ್ರಿತ ನಿಧಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿತು. 14,000 ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಜನರು ಸ್ಟಾರ್ಟ್-ಅಪ್ ಕರ್ನಾಟಕ ಪೋರ್ಟಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಸ್ಟಾರ್ಟ್-ಅಪ್‌ಗಳು, ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರು, ಇನ್ಯುಬೇಟರ್‌ಗಳು, ಹೂಡಿಕೆದಾರರು, ಇನ್ವೆಸ್ಟ್‌ಮೆಂಟ್‌ಗಳು ಇತ್ಯಾದಿಯಾಗಿ ಸೈನ್ ಅಪ್ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು 2500 ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಸ್ಟಾರ್ಟ್‌ಅಪ್‌ಗಳು ಕರ್ನಾಟಕ ಸ್ಟಾರ್ಟ್-ಅಪ್ ಸೆಲ್‌ನಿಂದ ಇದುವರೆಗೆ ಪ್ರಮಾಣೀಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. Idea2PoC/ ಎಲವೇಟ್ ಗ್ರಾಂಟ್-ಇನ್-ಏಡ್ ಸೀಡ್ ಫಂಡಿಂಗ್ ಯೋಜನೆಯ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ 720 ಕಂಪನಿಗಳಿಗೆ ಹಣ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.
- ❑ ಕರ್ನಾಟಕವು 5500+ IT/ITES ಕಂಪನಿಗಳಿಗೆ ನೆಲೆಯಾಗಿದೆ, ~750 MNCಗಳು USD 58 ಶತಕೋಟಿ ರಫ್ತಿಗೆ ಕೊಡುಗೆ ನೀಡುತ್ತಿವೆ, 12 ಲಕ್ಷಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ವೃತ್ತಿಪರರಿಗೆ ನೇರ ಉದ್ಯೋಗವನ್ನು ನೀಡುತ್ತವೆ ಮತ್ತು 31 ಲಕ್ಷಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಪರೋಕ್ಷ ಉದ್ಯೋಗಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತವೆ. ಉದ್ಯಮವು ರಾಜ್ಯದ GDP ಯ 25% ಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಕೊಡುಗೆ ನೀಡುತ್ತದೆ. ಮಾಹಿತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ರಫ್ತಿನಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ಪಾಲು ದೇಶದ ರಫ್ತು USD 155 ಶತಕೋಟಿಯಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು 40% ಆಗಿದೆ.
- ❑ ಕರ್ನಾಟಕದ ಜೈವಿಕ ಆರ್ಥಿಕತೆಯು 2022 ರಲ್ಲಿ 15% ವರ್ಷದಿಂದ ವರ್ಷಕ್ಕೆ (YoY) ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ದಾಖಲಿಸಿದೆ ಮತ್ತು USD 18.9 ಶತಕೋಟಿ ಮೌಲ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.
- ❑ ಭಾರತದ 100 ಯುನಿಕಾರ್ನ್‌ಗಳಲ್ಲಿ 40 ಯುನಿಕಾರ್ನ್‌ಗಳು ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿರುವುದರಿಂದ ಬೆಂಗಳೂರು ಭಾರತದ ಪ್ರಾರಂಭಿಕ ರಾಜಧಾನಿಯಾಗಿ ಅರ್ಹವಾದ ಸ್ಥಾನಮಾನದಲ್ಲಿದೆ ಹೆಚ್ಚುವರಿಯಾಗಿ.
- ❑ ಒಟ್ಟಾರೆ GDP ಯ 30% ಡಿಜಿಟಲ್ ಆರ್ಥಿಕತೆಯಿಂದ ನಡೆಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಕೆಡಿಇಎಂನ ಬೆಂಗಳೂರು ಜಿಯಾಂಡ್ ಮಿಷನ್ ಈ ಉಪಕ್ರಮವು ಮೈಸೂರು, ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ ಮತ್ತು ಮಂಗಳೂರು ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ 2026 ರ ವೇಳೆಗೆ 5,000 ಐಟಿ ಕಂಪನಿಗಳು ಮತ್ತು ಸ್ಟಾರ್ಟ್‌ಅಪ್‌ಗಳನ್ನು ಆತಿಥ್ಯ ವಹಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಗಮನಹರಿಸುತ್ತದೆ ಮತ್ತು 2026 ರ ವೇಳೆಗೆ 10 ಲಕ್ಷ (ನೇರ ಮತ್ತು ಪರೋಕ್ಷ) ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಉದ್ಯೋಗಾವಕಾಶಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತದೆ.
- ❑ ಸಾಫ್ಟ್‌ವೇರ್/ಸೇವಾ ರಫ್ತಿನಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯವು 1ನೇ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದೆ ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಚ್‌ಫಂಡ್ಸ್ ರಫ್ತುಗಳಲ್ಲಿ 4ನೇ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದೆ.
- ❑ 2021-22 ರಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ರಫ್ತು ಪ್ರಮಾಣವು ಸುಮಾರು ರೂ. 9,51,793.69 ಕೋಟಿ ಗಳಾಗಿದ್ದು, ಈ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ದೇಶದ ರಫ್ತಿನ ಸುಮಾರು 18.90% ರಷ್ಟಿದೆ. 2021-22 ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ರಫ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ಮಚ್‌ಫಂಡ್ಸ್ ರಫ್ತುಗಳ ಪಾಲು ಸುಮಾರು 6.13% ಮತ್ತು ಸಾಫ್ಟ್‌ವೇರ್/ಸೇವಾ ರಫ್ತುಗಳು ಸುಮಾರು 41% ರಷ್ಟಿದೆ. ಎಲೆಕ್ಟ್ರಾನಿಕ್ಸ್ ಮತ್ತು ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಸಾಫ್ಟ್‌ವೇರ್ ಮತ್ತು ಇತರ ಸೇವಾ ವಲಯದ ರಫ್ತುಗಳು ರಾಜ್ಯದ ರಫ್ತಿನಲ್ಲಿ ಅತಿದೊಡ್ಡ ಪಾಲನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ.
- ❑ 2021-22ಕ್ಕೆ ಕರ್ನಾಟಕದ ಪ್ರಮುಖ ಸರಕುಗಳ ರಫ್ತು ಪೆಟ್ರೋಲಿಯಂ ಉತ್ಪನ್ನಗಳಿಗೆ ಅತ್ಯಧಿಕ USD 4016.90 ಮಿಲಿಯನ್ ಮತ್ತು ತೆಂಗಿನನಾರು ಕನಿಷ್ಠ USD 1.08 ಮಿಲಿಯನ್ ಆಗಿದ್ದು, ತೆಂಗಿನನಾರು ತಯಾರಿಕೆ ಒಟ್ಟು ರಫ್ತು ಗಾತ್ರದ USD 25874.43 ಮಿಲಿಯನ್ ಆಗಿದ್ದು, 2020-21ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ USD 15140.39 ಮಿಲಿಯನ್ ಗಳಾಗಿದ್ದು, 2021-22ರ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ದರವು ಶೇ. 70.90 ರಷ್ಟು ಪ್ರಚಂಡ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ.
- ❑ ಕೃಷಿ ಸರಕುಗಳಲ್ಲಿನ ರಾಜ್ಯದ ರಫ್ತುಗಳು 2019-20 ರಲ್ಲಿ USD 1299.84 ಮಿಲಿಯನ್ ಮತ್ತು 2020-21 ರಲ್ಲಿ USD 1581.72 ಮಿಲಿಯನ್ 21.7% ರಷ್ಟು ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಳವಾಗಿದೆ.
- ❑ KESDM 2013 ನೀತಿಯ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ, 72 ಕಂಪನಿಗಳನ್ನು ನೋಂದಾಯಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರೋತ್ಸಾಹದ ಕಂಪನಿಗಳಿಗೆ ನೀಡಲಾದ ಇತರ ರಿಯಾಯಿತಿಗಳನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ನೋಂದಾಯಿತ KESDM ಕಂಪನಿಗಳಿಗೆ ರೂ.14.57 ಕೋಟಿಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲವೆವರೆಗೆ ವಿತರಿಸಲಾಗಿದೆ.

- ಸ್ಟಾರ್ಟ್-ಅಪ್‌ಗಳಿಂದ 21 ನವೀನ ಉತ್ಪನ್ನಗಳು/ಪರಿಹಾರಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಿದ ನವೀನ ಉತ್ಪನ್ನಗಳು/ ಪರಿಹಾರಗಳು ಬಹು-ಶಿಸ್ತಿನ ಮತ್ತು ವಲಯ-ಅಜ್ಞೇಯತಾವಾದಿಗಳಾಗಿವೆ. 21 ಸ್ಟಾರ್ಟ್‌ಅಪ್‌ಗಳಲ್ಲಿ 3 ಮಹಿಳಾ ನೇತೃತ್ವದ ಸ್ಟಾರ್ಟ್‌ಅಪ್‌ಗಳಾಗಿವೆ. ಹೆಚ್ಚಿನ ಸ್ಟಾರ್ಟ್-ಅಪ್‌ಗಳು ಇನ್ನೋವೇಶನ್ ಹಬ್‌ಗಳು, ಸೆಂಟರ್ ಆಫ್ ಎಕ್ಸಲೆನ್ಸ್ (CoEಗಳು) ಮತ್ತು ಟೆಕ್ನಾಲಜಿ ಬ್ಯುಸಿನೆಸ್ ಇನ್ಸ್ಟಿಟ್ಯೂಟ್‌ಗಳಲ್ಲಿ (TBIs) CoK ನಿಂದ ಬೆಂಬಲಿತವಾಗಿದೆ ಮತ್ತು C-CAMP, IISc ಮತ್ತು NASSCOM ಮತ್ತು IAMAI ನಂತಹ ಸಂಘಗಳಿಂದ ಲಂಗರು ಹಾಕಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.
- ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರವು ಗುರುತಿಸಲಾದ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಕೆ-ಟೆಕ್ ಇನ್ನೋವೇಶನ್ ಹಬ್‌ಗಳನ್ನು ರಾಜ್ಯದಾದ್ಯಂತ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದೆ. 4 ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ 101 ತಂಡಗಳು ಮತ್ತು ಸುಮಾರು 50 ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಮಹಿಳೆಯರು ಆಕ್ರಮಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದು ಗಮನಿಸಬೇಕಾದ ಸಂಗತಿ. 500+ ನೇರ ಉದ್ಯೋಗಗಳನ್ನು ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಪ್ರೋಗ್ರಾಂ 1500 ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ನವೋದ್ಯಮಿಗಳನ್ನು ತಲುಪಿದೆ.

3.7 ಮುಂದಿನ ಹಾದಿ:

ದೇಶೀಯ ಮತ್ತು ವಿದೇಶಿ ಹೂಡಿಕೆಗಳು ಮತ್ತು ಹೆಚ್ಚಿನ ರಫ್ತುಗಳ ಆಕರ್ಷಣೀಯ ಸ್ಪರ್ಧಾತ್ಮಕತೆಯನ್ನು ವರ್ಧಿಸಲು ಮತ್ತು ಬಲಪಡಿಸಲು ವ್ಯವಹಾರವನ್ನು ಸುಧಾರಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಜೀವನವನ್ನು ಸುಲಭಗೊಳಿಸುವುದು ಸೇರಿದಂತೆ ರಾಜ್ಯದ ಆರ್ಥಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಗರಿಷ್ಠಗೊಳಿಸಲು ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಕ್ರಮಗಳು.

ಸರ್ಕಾರವು ಹೊಸ IT ನೀತಿ-2020 ಅನ್ನು ಹೊರತಂದಿದೆ, ಅಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಗಳಲ್ಲಿ ಹೊಸ IT / ITeS ಮತ್ತು ಇತರ ಜ್ಞಾನ ಆಧಾರಿತ ವಲಯಗಳಿಗೆ ತಮ್ಮ ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕದಾದ್ಯಂತ 2/3 ಶ್ರೇಣಿಯ ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಭೂಮಿ, ಸ್ಟಾರ್ಟ್ ಮತ್ತು ತೆರಿಗೆಗಳ ಮೇಲಿನ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹದ ಮೂಲಕ ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

NASSCOM, IAMAI ಮತ್ತು ಬೆಂಗಳೂರು ಬಯೋ-ಇನ್ನೋವೇಶನ್ ಕೇಂದ್ರ (BBC) ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಕರ್ನಾಟಕದ ವಿವಿಧ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಕೆ-ಟೆಕ್ ಇನ್ನೋವೇಶನ್ ಹಬ್‌ಗಳ 1.25 ಲಕ್ಷ ಚದರ ಅಡಿ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದೆ.

ಕಡಿಇಎಂನ ಬಿಯಾಂಡ್ ಬೆಂಗಳೂರು ಅಭಿಯಾನ ಉಪಕ್ರಮವು ಮೈಸೂರು, ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ ಮತ್ತು ಮಂಗಳೂರು ಕ್ಲಸ್ಟರ್‌ಗಳಲ್ಲಿ 2026 ರ ವೇಳೆಗೆ 5,000 ಐಟಿ ಕಂಪನಿಗಳು ಮತ್ತು ಸ್ಟಾರ್ಟ್‌ಅಪ್‌ಗಳನ್ನು ಹೋಸ್ಟ್ ಮಾಡುವತ್ತ ಗಮನಹರಿಸುತ್ತದೆ ಮತ್ತು 2026 ರ ವೇಳೆಗೆ 10,00,000 (ನೇರ ಮತ್ತು ಪರೋಕ್ಷ) ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಉದ್ಯೋಗಾವಕಾಶಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತದೆ.

2021-22ನೇ ಹಣಕಾಸು ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಆಯವ್ಯಯ ಘೋಷಣೆಯ ಭಾಗವಾಗಿ ಇಲಾಖೆಯು ಮಹಿಳಾ ಉದ್ಯಮಶೀಲತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಕೈಗೊಂಡಿದೆ. ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವು ಉದ್ಯಮಶೀಲತೆಯ ಜೀವನಚಕ್ರದಾದ್ಯಂತ ಮಹಿಳಾ ಉದ್ಯಮಿಗಳನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸುವ ಗುರಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ ಮತ್ತು ಉದ್ಯಮಶೀಲತೆಯಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಅನುವು ಮಾಡಿಕೊಡುವ ಪರಿಸರ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ರಚಿಸುತ್ತದೆ.

Idea2PoC - ಕಲ್ಪನೆಗಳು ಅಥವಾ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳಿಗೆ ಆರಂಭಿಕ ಹಂತದ ಹಣವನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ಯೋಜನೆ, ಇದು ಇನ್ನೂ ನೈಜ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯ ಪುರಾವೆಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ, 14 ಕರೆಗಳು ನಡೆದಿವೆ ಮತ್ತು ಸುಮಾರು 720 ಸ್ಟಾರ್ಟ್-ಅಪ್‌ಗಳು/ಐಡಿಯಾಗಳನ್ನು ಹೂಡಿಕೆಗಾಗಿ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕವು 2025 ರ ವೇಳೆಗೆ ಡಾಲರ್ 50 ಶತಕೋಟಿ ಜೈವಿಕ ಆರ್ಥಿಕತೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸುವ ಮಹತ್ವಾಕಾಂಕ್ಷೆಯ ಗುರಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ, ಇದು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಜೈವಿಕ ಆರ್ಥಿಕತೆಯ ಡಾಲರ್ 100 ಶತಕೋಟಿ ಗುರಿಯ ಸಿಂಹಪಾಲು. ಬಯೋಟೆಕ್ ಮೌಲ್ಯ ಸರಪಳಿಯಾದ್ಯಂತ ಹೂಡಿಕೆ ಮಾಡಲು ಕಂಪನಿಗಳಿಗೆ ಅನುವು ಮಾಡಿಕೊಡುವ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಲು ಇಲಾಖೆಯು ಸರಳೀಕೃತ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಮತ್ತು ಸುಲಭ ಅನುಮತಿಗಳ ಮೇಲೆ ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸುವುದನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸುತ್ತದೆ.

NAIN ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರದ ಪ್ರಾರಂಭಿಕ ನೀತಿಯ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಉದ್ಯಮಶೀಲತೆಯ ಮನೋಭಾವವನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಲು ಒಂದು ಪ್ರವರ್ತಕ ಉಪಕ್ರಮವಾಗಿದೆ. ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ

ಉದ್ಯಮಶೀಲತೆಯನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸಲು ಮತ್ತು ಹೊಸತನವನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸಲು ಕರ್ನಾಟಕದ ಶ್ರೇಣಿ - II ಮತ್ತು ಶ್ರೇಣಿ-III ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಲು ಸರ್ಕಾರವು ಅನುದಾನವನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ.

NAIN ನಿಂದ ಧನಸಹಾಯ ಪಡೆದ ಯೋಜನೆಯ ಕಲ್ಪನೆಯು ಸ್ಥಳೀಯ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುವತ್ತ ಗಮನಹರಿಸುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಫಿನ್-ಟೆಕ್, ಕ್ಲೀನ್-ಟೆಕ್, ಎಜು-ಟೆಕ್ ಇತ್ಯಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಆಲೋಚನೆಗಳನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಹಿಸುತ್ತದೆ. NAIN ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರವು 18 ರಲ್ಲಿ 30 ಕಾಲೇಜುಗಳಲ್ಲಿ ಜಿಲ್ಲಾ ಇನ್ಫೋವೇಶನ್ ಹಬ್‌ಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಸಮರ್ಥವಾಗಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಜಿಲ್ಲೆಗಳು. ಒಟ್ಟು ಅನುದಾನ ರೂ. 10.35 ಕೋಟಿ ಬಿಡುಗಡೆಯಾಗಿದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕದ ಎಲೆಕ್ಟ್ರಾನಿಕ್ಸ್ ಸಿಸ್ಟಮ್ಸ್ ವಿನ್ಯಾಸ ಮತ್ತು ಉತ್ಪಾದನೆ ನೀತಿ 2017-22 2025 ರ ವೇಳೆಗೆ ESDM ಉದ್ಯಮದಲ್ಲಿ 20 ಲಕ್ಷ ಹೊಸ ಉದ್ಯೋಗಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದೆ. ಇದರ ಪರಿಣಾಮ ಕರ್ನಾಟಕದ ESDM ಕಂಪನಿಗಳ ಒಟ್ಟಾರೆ ಆದಾಯದಲ್ಲಿ ಕ್ವಾಂಟಮ್ ಜಿಗಿತವು 2025 ರ ವೇಳೆಗೆ ಡಾಲರ್ 40 ಶತಕೋಟಿಗೆ ಏರಿಕೆಯಾಗಿದೆ. 2025 ರ ವೇಳೆಗೆ ರಾಜ್ಯವು ರಫ್ತು ಮೊತ್ತ 16 ಶತಕೋಟಿಗೆ ಡಾಲರ್ ತಲುಪಲಿದೆ.

ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರವು ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಹೂಡಿಕೆಗಳನ್ನು ತರಲು ಜಾಗತಿಕ ವೇದಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ (ಗ್ಲೋಬಲ್ ಇನ್ವೆಸ್ಟರ್ ಮೀಟ್, ಡಿಫೆನ್ಸ್ ಎಕ್ಸ್‌ಪೋ) ಹೂಡಿಕೆದಾರರನ್ನು ಸಂಪರ್ಕಿಸಬಹುದು, ಜಾಗತಿಕ ಹೂಡಿಕೆದಾರರ ಸಭೆಯ ಮೂಲಕ ದೇಶೀಯ ಮತ್ತು ವಿದೇಶಿ ಹೂಡಿಕೆಯ ತಾಣವಾಗಿ ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುವುದು ಮುಖ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಸುಮಾರು 21159.43 ಮಿಲಿಯನ್ ಡಾಲರ್ ಮೌಲ್ಯದ ಆಮದುಗಳು. ಆಮದುಗಳನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಲು, ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಹಾರ್ಡ್‌ವೇರ್ ಮತ್ತು ಪರಿಫೆರಲ್ಸ್, ಎಲೆಕ್ಟ್ರಾನಿಕ್ ಘಟಕಗಳು, ಸಸ್ಯಜನ್ಯ ಎಣ್ಣೆಗಳು, ಗೋಡಂಬಿ, ಸಾವಯವ ರಾಸಾಯನಿಕಗಳಂತಹ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಮತ್ತು ಸಡಿಲಕೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ಮೂಲಕ ಆಮದು ಪರ್ಯಾಯವನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಖಾಸಗಿ ಭಾರತೀಯ ಮತ್ತು ವಿದೇಶಿ ಹೂಡಿಕೆಗಳ ಆಕರ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ನೀತಿಗಳು ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು (ಎ) ಸಾರ್ವಜನಿಕ (ಕೇಂದ್ರ, ರಾಜ್ಯ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರ) ಹೂಡಿಕೆಗಳು ಮತ್ತು ಖಾಸಗಿ ಹೂಡಿಕೆಗಳು ಮತ್ತು (ಬಿ) ಒಟ್ಟು (ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಮತ್ತು ಖಾಸಗಿ) ಹೂಡಿಕೆಗಳು ಮತ್ತು ರಫ್ತುಗಳ ನಡುವಿನ ಪೂರಕತೆಯನ್ನು ಆಧರಿಸಿವೆ. ಖಾಸಗಿ ಮತ್ತು ವಿದೇಶಿ ಹೂಡಿಕೆಗಳನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸುವಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಮತ್ತು ಆಧುನಿಕ ವಲಯಗಳಲ್ಲಿ ರಫ್ತುಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ಕಾರ್ಯಕ್ಷಮತೆಯು ಹೆಚ್ಚಿನ ಆರ್ಥಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆ (ಅಥವಾ GSDP) ಮತ್ತು ಉತ್ಪಾದಕ ಉದ್ಯೋಗ ಸೃಷ್ಟಿಗೆ ಕೊಡುಗೆ ನೀಡುತ್ತದೆ. ಈ ವಿಧಾನವು ಕರ್ನಾಟಕ ಮಾದರಿಯ ಹೂಡಿಕೆ ಮತ್ತು ರಫ್ತಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ.

4.1 ಪರಿಚಯ

ಗ್ರಾಮೀಣಾಭಿವೃದ್ಧಿಯು ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲ ವಾಸಿಸುವ ಜನರ ಜೀವನದ ಗುಣಮಟ್ಟ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಯನ್ನು ಸುಧಾರಿಸುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿದೆ. ದೇಶದ ಬಹುಪಾಲು ಜನಸಂಖ್ಯೆ (ಕರ್ನಾಟಕದ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ 61%) ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಜೀವನವನ್ನು ಸಾಗಿಸುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಗ್ರಾಮೀಣಾಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಒತ್ತು ನೀಡುವುದು ಅತ್ಯಗತ್ಯವಾಗಿದೆ. ಒಟ್ಟಾರೆ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ಅನುಪಾತವು ಕಾಲಕ್ರಮೇಣ ಇಳಿಕೆಯಾಗುತ್ತಿದ್ದು, ಭಾರತಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಿದಾಗ ಈ ಇಳಿಕೆಯು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ವೇಗ ಗತಿಯಲ್ಲರುತ್ತದೆ. ಕಳೆದ 2 ದಶಕಗಳಲ್ಲಿ ಆರ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಿಂದಾಗಿ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಕೃಷಿಯಿಂದ ಇತರೆ ವಲಯಗಳಿಗೆ ವೇಗವಾಗಿ ಬದಲಾವಣೆ ಹೊಂದುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಭಾರತ ಮತ್ತು ಕರ್ನಾಟಕ ಈಗಲೂ ಗ್ರಾಮೀಣ ಕೃಷಿ ಆರ್ಥಿಕತೆಯಲ್ಲರುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ಮಾನವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ನಿಗದಿಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಅಪೇಕ್ಷಿತ ಗುರಿಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಗ್ರಾಮೀಣ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಉತ್ತೇಜಿಸುವ/ ಪ್ರಚುರಪಡಿಸುವ ದಿಕ್ಕಿನೆಡೆಗೆ ಕೇಂದ್ರೀಕೃತವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಆರ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ವಿಕೇಂದ್ರೀಕೃತ ಯೋಜನೆ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಅನುಷ್ಠಾನವು ನಿರ್ಣಾಯಕವಾಗಿದೆ. ಆಡಳಿತ ಸುಧಾರಣೆ ಮತ್ತು ಸುಧಾರಿತ ಸೇವಾ ವಿತರಣೆಯನ್ನು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಸಾಧಿಸುವಲ್ಲಿ ವಿಕೇಂದ್ರೀಕೃತ ಯೋಜನೆಯು ನಿರ್ಣಾಯಕ ಪಾತ್ರವನ್ನು ವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಕರ್ನಾಟಕವು 5954 ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿ, 238 ತಾಲ್ಲೂಕು ಪಂಚಾಯತಿ ಮತ್ತು 31 ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತಿಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ.

ಸಂವಿಧಾನಕ್ಕೆ 73ನೇ ತಿದ್ದುಪಡಿಯ ಸೇರ್ಪಡೆ ನಂತರ, ಕರ್ನಾಟಕವು ಸಂವಿಧಾನದ 73ನೇ ತಿದ್ದುಪಡಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಕಾಯಿದೆ 1993ಅನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದ ಮೊದಲ ರಾಜ್ಯವಾಗಿದೆ. 73ನೇ ಸಂವಿಧಾನಿಕ ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ನಮ್ಮ ಗಣರಾಜ್ಯದ ಭಾಗವಾಗಿ ಸ್ವಯಂ ಸರ್ಕಾರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳೆಂಬ ಶಾಸನಬದ್ಧ ಸ್ಥಾನಮಾನವನ್ನು ಒದಗಿಸಿತು. ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಆರ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಯೋಜನೆಗಳ ತಯಾರಿಕೆ ಮತ್ತು ಅನುಷ್ಠಾನ ಹಾಗೂ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಭಾಗವಾಗಿ ಅನುಕೂಲಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯ ಖಚಿತಪಡಿಸುವ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ವಹಿಸಲಾಗಿದೆ.

4.2 ಗ್ರಾಮೀಣಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು

ಗ್ರಾಮೀಣ ಜನರಿಗೆ ಉತ್ತಮ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಜೀವನ ಒದಗಿಸಲು ಪ್ರಮುಖ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯಗಳಾದ ಶುದ್ಧ ಕುಡಿಯುವ ನೀರು, ಸ್ವಚ್ಛ ಹಾಗೂ ಬೀದಿಬೀದಿ ಹೊಂದಿದ ರಸ್ತೆಗಳು, ವೈದ್ಯಕೀಯ ಸೌಲಭ್ಯಗಳು, ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ರಸ್ತೆಗಳು ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯು ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನ ಮತ್ತು ಸಂಬಂಧಿತ ಆರ್ಥಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಸುಧಾರಣೆ, ನೈಸರ್ಗಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಲಭ್ಯತೆ ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುತ್ತದೆ. ಗ್ರಾಮೀಣ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ವಸತಿ, ಕುಡಿಯುವ ನೀರು, ನೈರ್ಮಲ್ಯತೆ, ರಸ್ತೆಗಳು ಮತ್ತು ಸಂಪರ್ಕ ಹಾಗೂ ಉದ್ಯೋಗ ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಗ್ರಾಮೀಣ ಜನರಿಗೆ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಜೀವನ ಒದಗಿಸುವುದರೊಡನೆ ಗಮನ ಹರಿಸುತ್ತವೆ.

ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಕೊರತೆ, ಯುವಕರ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಯ ಕೊರತೆ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ವರ್ಗದ ಹಸ್ತಕ್ಷೇಪಗಳು ಪಂಚಾಯತಿಗಳ ಸವಾಲುಗಳಾಗಿರುತ್ತವೆ.

ಪಂಚಾಯತ್‌ಗಳಿಗೆ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ನಿಧಿ ಬಳಕೆ, ಕಾರ್ಯಗಳ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಒತ್ತು ನೀಡುವ ಮೂಲಕ ಪಂಚಾಯತ್‌ಗಳನ್ನು ಬಲಪಡಿಸಬಹುದು. ಆಗ ಪಂಚಾಯತಿಗಳು ಆರ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯಕ್ಕೆ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಯೋಜಿಸಬಹುದು. ಇಂಧನ ಮತ್ತು ಮೇವು, ಅಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಇಂಧನ ಮೂಲಗಳು, ವಿದ್ಯುತ್ ವಿತರಣೆ ಸೇರಿದಂತೆ ಗ್ರಾಮೀಣ ವಿದ್ಯುದೀಕರಣ, ಅನೌಪಚಾರಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ, ಸಂಸ್ಕರಣಾ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು ಸೇರಿದಂತೆ ಸಣ್ಣ ಪ್ರಮಾಣದ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು, ತಾಂತ್ರಿಕ ತರಬೇತಿ ಮತ್ತು ವೃತ್ತಿಪರ ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅಧಿಕಾರಗಳನ್ನು ನೀಡುವ ಮೂಲಕ ಪಂಚಾಯತ್‌ಗಳನ್ನು ಬಲಪಡಿಸಬಹುದು.

ನೀರು ಸರಬರಾಜು, ನೈರ್ಮಲ್ಯ, ಚರಂಡಿ ಮತ್ತು ಘನತ್ಯಾಜ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮುಂತಾದ ವಿವಿಧ ಮೂಲಭೂತ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಬಲವರ್ಧನೆಗೊಳಿಸಲು ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಪಂಚಾಯತ್‌ಗಳಿಗೆ ಬಿಡುಗಡೆಯಾಗುವ ಹಣಕಾಸು ಆಯೋಗದ ಅನುದಾನದ ಸರಿಯಾದ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡುವುದು ಹಾಗೂ ಸದರಿ ಅನುದಾನದ ಬಳಕೆಯನ್ನು ಖಾತ್ರಿಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ನಿಯಮಿತವಾಗಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಲೆಕ್ಕಪರಿಶೋಧನೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವುದು ಅತ್ಯಗತ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಲು ಸಾಮರ್ಥ್ಯಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ತರಬೇತಿ ನೀಡುವ ಮೂಲಕ ಪಂಚಾಯತಿಗಳನ್ನು ಇನ್ನಷ್ಟು ಬಲಪಡಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಪಂಚಾಯತ್‌ಗಳ ಸುಗಮ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣೆ ಮಾಡಲು ಸಹಾಯಕ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಮತ್ತು ತಾಂತ್ರಿಕ ಸಿಬ್ಬಂದಿಗಳ ನೇಮಕಾತಿ ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಗ್ರಾಮೀಣಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಇಲಾಖೆಯು ಕೋಷ್ಟಕ 4.1 ರಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿರುವಂತೆ ವಿವಿಧ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 4.1 : ಗ್ರಾಮೀಣಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಇಲಾಖೆಯ ಯೋಜನೆಗಳ ವಿವರಗಳು. (ರೂ.ಕೋಟಿಗಳಲ್ಲಿ)

ಯೋಜನೆ/ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ	ಅನುದಾನ (ಆಯವ್ಯಯ ಅಂದಾಜು+ಪೂರಕ ಅಂದಾಜು)	ಒಟ್ಟು ಬಿಡುಗಡೆ	ಒಟ್ಟು ವೆಚ್ಚ
ಜೀತದಾಳುಗಳ ಪುನರ್ವಸತಿ (ಜಿಲ್ಲಾಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಕಾರ್ಪಸ್ ನಿಧಿ)	3.00	3.00	0.00
ಗ್ರಾ.ಅ.ಪ.ಇಲಾಖೆಯ ಗ್ರಾಮೀಣ ಇಂಧನ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು (ಎಂ.ಜಿ.ಐ.ಆರ್.ಇ.ಡಿ)	6.40	4.80	6.37
ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಆಯುಕ್ತರು- ಆಡಳಿತ	5.40	5.53	4.29
ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ವಿಕೇಂದ್ರೀಕರಣ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಮತ್ತು ಇತರೆ ಗ್ರಾಮೀಣಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು	29.78	15.66	7.23
ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಚುನಾವಣೆಗಳು	172.00	2.47	1.35
ರಾಜ್ಯ ಚುನಾವಣಾ ಆಯೋಗ	12.39	12.27	8.77
ಗ್ರಾ.ಅ.ಪಂ.ರಾ. ಗಣಕೀಕರಣ	10.00	10.30	7.18
ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿ ಗ್ರಾಮ ಸಡಾಕ್ ಯೋಜನೆ-ರಸ್ತೆ ನಿರ್ವಹಣೆ	81.52	61.14	52.86
ಅಮೃತ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿ ಯೋಜನೆ- ಗ್ರಾ.ಪಂ.ಗಳಿಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಧನ	187.50	180.96	115.21
ಗ್ರಾಮೀಣ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಗಳಿಗೆ ನಿರ್ವಹಣಾ ಒತ್ತಾಸೆ ಹಾಗೂ ಜಿಲ್ಲಾ ಯೋಜನಾ ಸಂಸ್ಥರಣ ಬಲಪಡಿಸುವಿಕೆ (ಎನ್.ಐ.ಆರ್.ಡಿ.	15.92	16.18	11.30
ಕರ್ನಾಟಕ ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಗದಗ	2.58	1.94	1.13
ನಮ್ಮ ಗ್ರಾಮ ನಮ್ಮ ರಸ್ತೆ ಯೋಜನೆ ಮತ್ತು ಇತರೆ ಗ್ರಾಮೀಣ ರಸ್ತೆ ಯೋಜನೆಗಳು	120.00	90.00	94.57
ಕೆ.ಆರ್.ಆರ್.ಡಿ.ಎ ಯೋಜನೆ ವಿಭಾಗ ಮತ್ತು ಉಪ ವಿಭಾಗ	52.66	38.87	35.98
ಕರ್ನಾಟಕ ಗ್ರಾಮೀಣ ರಸ್ತೆಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಂಸ್ಥೆ	3.43	3.43	2.10
ಕರ್ನಾಟಕ ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಗದಗ	8.00	6.00	6.00
ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಕಟ್ಟಡಗಳು	10.00	6.34	3.39
ಅನುಸೂಚಿತ ಜಾತಿಗಳ ಉಪಯೋಜನೆ ಮತ್ತು ಬುಡಕಟ್ಟು ಉಪ ಯೋಜನೆ ಕಾಯ್ದೆ 2013ರಡಿ ಬಳಕೆಯಾಗದೆ ಇರುವ ಮೊತ್ತ	3.59	1.49	0.99
ಕೆರೆಗಳ ದುರಸ್ತಿ ಮತ್ತು ಪುನಶ್ಚೇತನ-ಗ್ರಾ.ಅ.ಪಂ.ರಾ	5.00	0.00	0.00
ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತ್ ಕೆರೆಗಳ ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರ ಮತ್ತು ಪುನರುಜ್ಜೀವನ	57.49	0.00	0.00
ಗ್ರಾಮೀಣ ಸುಮಾರ್ಗ(ನಮ್ಮ ಗ್ರಾಮ ನಮ್ಮ ರಸ್ತೆ ಯೋಜನೆ ಒಳಗೊಂಡಂತೆ)	2217.13	1415.28	1313.75
ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿ ಗ್ರಂಥಾಲಯ ಹಾಗೂ ಮಾಹಿತಿ ಕೇಂದ್ರ	80.98	60.30	58.57

ಯೋಜನೆ/ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ	ಅನುದಾನ (ಆಯವ್ಯಯ ಅಂದಾಜು+ಪೂರಕ ಅಂದಾಜು)	ಒಟ್ಟು ಬಿಡುಗಡೆ	ಒಟ್ಟು ವೆಚ್ಚ
ಜೀತದಾಳುಗಳ ಪುನರ್ವಸತಿ	4.22	0.00	0.00
ಜಿ.ಗ್ರಾ.ಆ.ಸಂಸ್ಥೆ - ಆಡಳಿತ ವೆಚ್ಚ	13.73	6.19	5.70
ಖಾಲಿ ಹುದ್ದೆ ಮತ್ತು ಇತರೆ ವೆಚ್ಚಗಳು	200.06	9.97	11.14
ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತ್ ಅನುದಾನದ ನಿರ್ವಹಣೆ	99.82	103.26	105.99
ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತಿ ಕಛೇರಿ ಕಟ್ಟಡಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ ಮತ್ತು ನಿರ್ವಹಣೆ	46.99	17.32	13.88
ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತ್‌ಗಳಿಗೆ ಸಂಚಿತ ವೇತನ ಸೇರಿದಂತೆ ನಿರ್ವಹಣಾ ಅನುದಾನಗಳು	18.44	0.00	0.00
ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತ್‌ಗಳಿಗೆ ಹದಿನೈದನೇ ಹಣಕಾಸು ಆಯೋಗದ ಅನುದಾನ(60% ಟೈಡ್ : 40% ಮೂಲ	158.81	35.66	34.75
ತಾಲೂಕು ಪಂಚಾಯತ್‌ಗಳಿಗೆ ಸಂಚಿತ ವೇತನ ಸೇರಿದಂತೆ ನಿರ್ವಹಣಾ ಅನುದಾನಗಳು	943.43	856.29	417.68
ತಾಲ್ಲೂಕು ಪಂಚಾಯತಿಗಳಿಗೆ ರಾಜ್ಯ ಹಣಕಾಸು ಆಯೋಗದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಅನುದಾನ ಒಳಗೊಂಡಂತೆ	516.38	370.95	73.89
ಖಾಲಿ ಹುದ್ದೆ ಮತ್ತು ಇತರೆ ವೆಚ್ಚಗಳು	490.00	94.27	20.64
ತಾಲ್ಲೂಕು ಪಂಚಾಯತ್ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು, ಉಪಾಧ್ಯಕ್ಷರು, ಮತ್ತು ಸದಸ್ಯರಿಗೆ ಗೌರವ ಧನ	18.34	0.00	0.00
ತಾಲ್ಲೂಕು ಪಂಚಾಯತ್‌ಗಳಿಗೆ ಹದಿನೈದನೇ ಹಣಕಾಸು ಆಯೋಗದ ಅನುದಾನ (60% ಟೈಡ್ : 40% ಮೂಲ	317.61	71.31	70.97
ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತ್‌ಗಳಿಗೆ ಹದಿನೈದನೇ ಹಣಕಾಸು ಆಯೋಗದ ಅನುದಾನ (60% ಟೈಡ್ : 40% ಮೂಲ	2699.69	1862.27	2904.16
ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿಗಳಿಗೆ ರಾಜ್ಯ ಹಣಕಾಸು ಆಯೋಗದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಅನುದಾನ	1203.42	601.61	902.41
ಕರ್ನಾಟಕ ಸೇವಾ ಅಧಿನಿಯಮಗಳ ಖಾತರಿ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಪಾವತಿಗಳು	0.50	0.00	0.00
ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತ್ ಗಳಿಗೆ ವರ್ಗಾಯಿಸಲ್ಪಡಬಹುದಾದ ಮರಳು ಗಣಿಗಾರಿಕೆಯ ರಾಯಧನ	35.00	5.31	5.04
ವಿದ್ಯುಚ್ಛಕ್ತಿ ಬಾಕಿಯ ಸಲುವಾಗಿ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತ್‌ಗಳಿಗೆ ಖಾತರಿಕರಣ ಅನುದಾನ	680.20	498.55	424.55
ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತ್ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು, ಉಪಾಧ್ಯಕ್ಷರು, ಮತ್ತು ಸದಸ್ಯರಿಗೆ ಗೌರವ ಧನ	136.94	89.84	69.57
ಗ್ರಾಮೀಣ ರಸ್ತೆಗಳ ನಿರ್ವಹಣಾ ಅನುದಾನ	218.73	65.87	120.73
ಗ್ರಾಮೀಣ ರಸ್ತೆಗಳಿಗಾಗಿ ವಿಶೇಷ ಅನುದಾನ	242.44	68.72	119.07
ಮುಖ್ಯ ಇಂಜಿನಿಯರ್, ಪಂಚಾಯತಿರಾಜ್ ಇಂಜಿನಿಯರಿಂಗ್ ಇಲಾಖೆ	18.73	13.36	11.12
ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಇಂಜಿನಿಯರಿಂಗ್ ಇಲಾಖೆಯ ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತ್ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ವೆಚ್ಚಗಳು	225.62	168.86	159.36
ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಇಂಜಿನಿಯರಿಂಗ್ ಇಲಾಖೆಯ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮತ್ತು ದುರಸ್ತಿ	31.28	18.98	13.81
ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಇಂಜಿನಿಯರಿಂಗ್ ಇಲಾಖೆಯ ಪೂರೈಕೆಗಳು	3.06	1.55	0.29
ಮಹಾತ್ಮ ಗಾಂಧಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಗ್ರಾಮೀಣ ಉದ್ಯೋಗ ಭರವಸೆ ಯೋಜನೆ-ಆಡಳಿತ ವಿಭಾಗ	2.81	2.48	0.71
ಗ್ರಾಮೀಣ ಕುಡಿಯುವ ನೀರು ಮತ್ತು ನೈರ್ಮಲ್ಯ ಇಲಾಖೆ	146.21	134.66	106.71

ಯೋಜನೆ/ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ	ಅನುದಾನ (ಆಯವ್ಯಯ ಅಂದಾಜು+ಪೂರಕ ಅಂದಾಜು)	ಒಟ್ಟು ಬಡುಗಡೆ	ಒಟ್ಟು ವೆಚ್ಚ
ಜಲಧಾರೆ ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ಗ್ರಾಮೀಣ ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಯೋಜನೆ	278.39	99.39	147.39
ಗ್ರಾಮೀಣ ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಯೋಜನೆ- ದುರಸ್ತಿ ಮತ್ತು ನಿರ್ವಹಣೆ	5.72	3.68	0.11
ಸರಬರಾಜುಗಳು -ಗ್ರಾಮೀಣ ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಯೋಜನೆ	1.81	1.11	0.01
ಕೆ.ಪು.ಯೋ. - ಜಲ್ ಜೀವನ್ ಮಿಷನ್ (ಗ್ರಾಮೀಣ ಕುಡಿಯುವ ನೀರು ಯೋಜನೆ)	5200.00	1648.79	2962.27
ಕೆ.ಪು.ಯೋ. - ಪ್ರಧಾನಿಮಂತ್ರಿ ಗ್ರಾಮ್ ಸಡಕ್ ಯೋಜನೆ	967.00	689.93	934.36
ಕೆ.ಪು.ಯೋ. - ಮಹಾತ್ಮಾ ಗಾಂಧಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಗ್ರಾಮೀಣ ಉದ್ಯೋಗ ಭರವಸೆ ಯೋಜನೆ	1545.00	1270.47	2606.32
ಕೆ.ಪು.ಯೋ. - ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಗ್ರಾಮ ಸ್ವರಾಜ್ ಅಭಿಯಾನ	60.00	60.00	24.39
ಕೆ.ಪು.ಯೋ. - ಶ್ಯಾಮ ಪ್ರಸಾದ್ ಮುಖರ್ಜಿ ರೂರ್ಟ್ ಅಭಿಯಾನ	33.64	52.62	44.02
ಕೆ.ಪು.ಯೋ. - ಸ್ವಚ್ಛ ಭಾರತ ಅಭಿಯಾನ (ಗ್ರಾಮೀಣ)	416.00	2.60	77.53
ಒಟ್ಟು	20064.79	10861.83	14119.63

ಮೂಲ: ಅವಲೋಕನ ವರದಿ- 20ನೇ ಜನವರಿ 2023 ಅಂತ್ಯದವರೆಗೆ

2022-23ನೇ ಸಾಲಿನ ಆಯವ್ಯಯದಲ್ಲಿ ರೂ. 20064.79 ಕೋಟಿಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸದರಿ ಅನುದಾನದಲ್ಲಿ ರೂ. 10861.83 ಕೋಟಿಗಳನ್ನು ಬಡುಗಡೆ ಮಾಡಲಾಗಿದ್ದು, 20ನೇ ಜನವರಿ 2023 ರ ಅಂತ್ಯದವರೆಗೆ ರೂ. 14119.63 ಕೋಟಿಗಳನ್ನು (ಪ್ರಾರಂಭಿಕ ಶಿಲ್ಕು ಅನುದಾನವನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು) ವಿವಿಧ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಖರ್ಚು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ, ಇದರಲ್ಲಿ ರೂ. 13350.36 ಕೋಟಿಯು ಉತ್ಪಾದಕ ವೆಚ್ಚವಾಗಿರುತ್ತದೆ

ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಹಣಕಾಸಿನ ಕೊರತೆಯನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತಿದ್ದು, ಸದರಿ ಕೊರತೆಯು ಅವುಗಳ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಅಡ್ಡಿಯಾಗುತ್ತಿರುವುದು ಮುಖ್ಯ ಸವಾಲಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅಧಿಕಾರದ ವಿಕೇಂದ್ರೀಕರಣ ಬಹಳ ಕಡಿಮೆ ಇರುವುದರಿಂದ, ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ನೀಡದ ಹೊರತು ಆಡಳಿತ ನಡೆಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಕೊರತೆ: ತರಬೇತಿ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಪ್ಯೂಟರ್‌ಗಳ ಕೊರತೆ, ಉಪಗ್ರಹ ಸಂವಹನ (satellite communication) ಸೌಲಭ್ಯದ ಕೊರತೆ, ವಸತಿ ನಿಲಯಗಳಲ್ಲಿನ ಕಳಪೆ ಸೌಲಭ್ಯ ಇತ್ಯಾದಿ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯಗಳ ಅಭಾವವನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತಿವೆ. ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿಗಳ ದಕ್ಷ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ಉನ್ನತ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಂದ ತರಬೇತಿ ಮತ್ತು ಸಾಮರ್ಥ್ಯಾಭಿವೃದ್ಧಿಯು ಅತ್ಯಗತ್ಯವಾಗಿದೆ. ವಯಸ್ಕರ ಶಿಕ್ಷಣ ಅಥವಾ ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ತರಬೇತಿಯಂತಹ ವಿಶೇಷ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದಾಗಿದೆ. ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿ ಸದಸ್ಯರು ಆಯ್ಕೆಯಾದ ನಂತರ ತರಬೇತಿ ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ತರಬೇತಿಯನ್ನು ಪಡೆದ ನಂತರ, ಅವರ ತಿಳುವಳಿಕೆ ಅಥವಾ ಕಾರ್ಯಕ್ಷಮತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಸರಿಯಾದ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡುವುದು ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಗ್ರಾಮೀಣ ವಸತಿ

ವಸತಿಯು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ನಾಗರಿಕನಿಗೂ ಮೂಲಭೂತ ಹಾಗೂ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಮುಖವಾದ ಅಗತ್ಯತೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ವಸತಿಗಾಗಿ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವ ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು ಪೂರೈಸಲು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರವು ವಸತಿ ನೀತಿಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುವಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ವಸತಿಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿದೆ.

2011ರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ಜಾತಿ ಜನಗಣತಿಯ ಪ್ರಕಾರ ರಾಜ್ಯದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ 40.61 ಲಕ್ಷ ಕುಟುಂಬಗಳು ವಸತಿರಹಿತ ಕುಟುಂಬಗಳಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಜಿಲ್ಲಾವಾರು ವಿವರಗಳನ್ನು ಅನುಬಂಧ 4.1 ರಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

2022-23ನೇ ಸಾಲನ ಆಯವ್ಯಯದಲ್ಲ ರೂ. 3637.98 ಕೋಟಿಗಳನ್ನು (ನಗರ ವಸತಿ ಸೇರಿದಂತೆ) ವಿವಿಧ ವಸತಿ ಯೋಜನೆಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕಾಗಿ ಒದಗಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸದರಿ ಅನುದಾನದ ಪೈಕಿ ರೂ. 2341.41 ಕೋಟಿ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಲಾಗಿದ್ದು, 2023 ರ ಜನವರಿ 20 ರ ಅಂತ್ಯದವರೆಗೆ ರೂ.2374.97 ಕೋಟಿಗಳನ್ನು (ಪ್ರಾರಂಭಿಕ ಶಿಲ್ಕು ಅನುದಾನವನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು) ಖರ್ಚು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ, ಅದರಲ್ಲ ರೂ. 2344.68 ಕೋಟಿ ಉತ್ಪಾದಕ ವೆಚ್ಚವಾಗಿದೆ. ಪ್ರಸಕ್ತ ಸಾಲನಲ್ಲಿ ನವೆಂಬರ್ 2022ರ ಅಂತ್ಯಕ್ಕೆ 93,674 ಮನೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗಿದೆ ಮತ್ತು 1099 ವಸತಿ ನಿವೇಶನಗಳನ್ನು ವಿತರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅವಲೋಕನ ವರದಿಯ ಪ್ರಕಾರ ವಿವಿಧ ವಸತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ವಿವರಗಳನ್ನು ಈ ಕೆಳಕಂಡ ಕೋಷ್ಟಕ 4.2 ರಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 4.2 : ವಸತಿ ಇಲಾಖೆಯ ಯೋಜನೆಗಳ ವಿವರಗಳು

(ರೂ.ಕೋಟಿಗಳಲ್ಲಿ)

ಯೋಜನೆ/ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ	ಅನುದಾನ (ಆಯವ್ಯಯ ಅಂದಾಜು+ಪೂರಕ ಅಂದಾಜು)	ಒಟ್ಟು ಬಿಡುಗಡೆ	ಒಟ್ಟು ವೆಚ್ಚ
ವಾಜಪೇಯಿ ನಗರ ವಸತಿ ಯೋಜನೆ	300.00	100.00	86.99
ಕರ್ನಾಟಕ ರಿಯಲ್ ಎಸ್ಟೇಟ್ (ನಿಯಂತ್ರಣ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾಯ್ದೆ, 2016 ರಡಿ ಬಿಡುಗಡೆಗಳು)	8.58	11.06	10.61
ವಸತಿ ವಸತಿ ಯೋಜನೆಗಳಿಗೆ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯಗಳು	150.00	112.50	20.02
ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿ ಆವಾಸ್ ಯೋಜನಾ - ನಗರ	464.41	718.85	229.42
ಸರ್ಕಾರಿ ಖಾತರಿ ಕಮೀಷನ್ ಪಾವತಿ- ರಾಜೀವ್ ಗಾಂಧಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ವಸತಿ ನಿಗಮ	11.53	0.00	11.53
ಆಶ್ರಯ-ಬಸವ ವಸತಿ	825.00	250.00	689.43
ಆಶ್ರಯ ಸಾಲ ಮತ್ತು ಬಡ್ಡಿ ಪಾವತಿ ಹಿಂದಿರುಗಿಸುವುದು	96.25	71.68	75.81
ಡಾ. ಬಿ.ಆರ್.ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ನಿವಾಸ್ ಯೋಜನೆ	755.00	250.00	494.58
ರಾಜೀವ ಗಾಂಧಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ವಸತಿ ನಿಗಮ ನಿಯಮಿತ	8.64	5.87	6.01
ಡಿ.ದೇವರಾಜ್ ಅರಸು ವಸತಿ ಯೋಜನೆ	175.00	175.00	86.60
ಸಿಬ್ಬಂದಿ ವೆಚ್ಚಗಳು-ಕೆ.ಎಸ್.ಡಿ.ಬಿ	30.50	24.15	13.65
ಕೊಳಗೇರಿಗಳ ಸುಧಾರಣೆ	100.00	75.00	61.07
ಆಶ್ರಯ ಸಾಲ (ಅಸಲು)- ಆರ್.ಜಿ.ಆರ್.ಎಚ್.ಸಿ.	263.07	197.30	197.30
ಕೆ.ಪು.ಯೋ. - ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿ ಆವಾಸ್ ಯೋಜನೆ(ನಗರ) ಜೊತೆಗೆ ಡಾ.ಬಿ.ಆರ್.ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ವಸತಿ ಯೋಜನೆಯಡಿ ರಾಜ್ಯದ ಕೊಡುಗೆ	250.00	250.00	245.00
ಕೆ.ಪು.ಯೋ. - ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿ ಆವಾಸ್ ಯೋಜನೆ(ನಗರ) ಜೊತೆಗೆ ವಾಜಪೇಯಿ ವಸತಿ ಯೋಜನೆಯಡಿ ರಾಜ್ಯದ ಕೊಡುಗೆ	100.00	100.00	100.00
ಕೆ.ಪು.ಯೋ. - ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿ ಆವಾಸ್ ಯೋಜನೆ (ಗ್ರಾಮೀಣ)	100.00	0.00	46.93
ಒಟ್ಟು	3637.98*	2341.41*	2374.97*

ಮೂಲ: ಅವಲೋಕನ ವರದಿ- 20ನೇ ಜನವರಿ 2023 ಅಂತ್ಯದವರೆಗೆ

* ನಗರ ವಸತಿ ಅನುದಾನವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ.

ಗ್ರಾಮೀಣ ಮತ್ತು ನಗರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಹಿಂದುಳಿದ ಜನರಿಗೆ ರಾಜ್ಯ ಮತ್ತು ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ಪ್ರಾಯೋಜಕತ್ವದ ಎಲ್ಲಾ ವಸತಿ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ತ್ವರಿತಗತಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಅತ್ಯಂತ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲು ರಾಜೀವ ಗಾಂಧಿ ವಸತಿ ನಿಗಮ ನಿಯಮಿತ, ಈ ನಿಗಮವನ್ನು ಸಂಪರ್ಕ (ನೋಡಲ್) ಸಂಸ್ಥೆಯಾಗಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ನಿಗಮದಿಂದ 2000-01 ರಿಂದ 2022-23ನೇ ಸಾಲನ ನವೆಂಬರ್-2022ರ ಅಂತ್ಯದವರೆಗೆ ರೂ. 38,826.30 ಕೋಟಿಗಳಷ್ಟು ವೆಚ್ಚಮಾಡಿ (ನಗರ ವಸತಿ ಒಳಗೊಂಡಂತೆ) ಒಟ್ಟು 47.53 ಲಕ್ಷ (ಗ್ರಾಮೀಣ 43.96 ಲಕ್ಷ ಮತ್ತು ನಗರ 3.57 ಲಕ್ಷ) ಮನೆಗಳನ್ನು ವಿವಿಧ ವಸತಿ ಯೋಜನೆಗಳಡಿಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗಿದೆ ಮತ್ತು 3.57 ಲಕ್ಷ (ಗ್ರಾಮೀಣ 2.20 ಲಕ್ಷ ಮತ್ತು ನಗರ 1.40 ಲಕ್ಷ) ನಿವೇಶನಗಳನ್ನು ಹಂಚಿಕೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಅದರಲ್ಲ ರೂ. 12,859.86 ಕೋಟಿ ಕೇಂದ್ರ ಪುರಸ್ಕೃತ ಮತ್ತು ರೂ. 25,966.44 ಕೋಟಿ ರಾಜ್ಯ ಪುರಸ್ಕೃತ ಅನುದಾನವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಯೋಜನಾವಾರು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಲಾದ ಮನೆಗಳ ವಿವರ ಹಾಗೂ ನಿವೇಶನಗಳ ಹಂಚಿಕೆಯ ವಿವರಗಳು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿವೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 4.3 : ವಿವಿಧ ಗ್ರಾಮೀಣ ವಸತಿ ಯೋಜನೆಗಳ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿಸಲಾದ ಮನೆಗಳ & ವಸತಿ ನಿವೇಶನಗಳ ವಿವರಗಳು.

ವರ್ಷ	ಗ್ರಾಮೀಣ ಆಶ್ರಯ/ಬಸವ ವಸತಿ ಯೋಜನೆ	ಗ್ರಾಮೀಣ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್	ದೇವರಾಜ್ ಅರಸ್ ವಸತಿ ಯೋಜನೆ	ಡಾ. ಬಿ.ಆರ್. ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ನಿವಾಸ ಯೋಜನೆ	ಇಂದಿರಾ ಆವಾಸ್ ಯೋಜನೆ/ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿ ಆವಾಸ್ ಯೋಜನೆ(ಗ್ರಾ)	ಒಟ್ಟು ವಸತಿ ಯೋಜನೆ	ಗ್ರಾಮೀಣ ನಿವೇಶನ ಯೋಜನೆ
2000-13	1551165	156380			637125	2344670	173494
2013-14	207594	4101			98815	310510	4279
2014-15	185073	3313			104098	292484	8140
2015-16	113375	2704	4739		100514	221332	8021
2016-17	123535	0	14183	12813	96030	246561	6202
2017-18	127751	220	15634	95660	64690	303955	9047
2018-19	147081	44	6783	58883	56136	268927	3002
2019-20	64179	18	2782	24994	14682	106655	2537
2020-21	61651	0	2896	27014	11536	103097	2217
2021-22	56724	0	4800	29670	13389	104583	1829
2022-23**	50024	0	7519	22434	13697	93674	1099
ಒಟ್ಟು	2688152	166780	59336	271468	1210712	4396448	219867

**ಅಂಕೆ - ಸಂಖ್ಯೆಗಳನ್ನು ನವೆಂಬರ್-2022ರ ಅಂತ್ಯದವರೆಗೆ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಕಳೆದ 3 ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಪ್ರಸ್ತುತ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ನವೆಂಬರ್-2022ರ ಅಂತ್ಯದವರೆಗೆ ವಿವಿಧ ವಸತಿ ಯೋಜನೆಗಳಾದ ಬಸವ ವಸತಿ ಯೋಜನೆ, ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿ ಆವಾಸ್ ಯೋಜನೆ(ಗ್ರಾಮೀಣ), ದೇವರಾಜ್ ಅರಸ್ ವಸತಿ ಯೋಜನೆ, ಡಾ:ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ನಿವಾಸ ಯೋಜನೆಗಳಡಿಯಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿಸಲಾದ ಮನೆಗಳ ವಿವರ ಹಾಗೂ ನಿವೇಶನಗಳ ಹಂಚಿಕೆಯ ಜಿಲ್ಲಾವಾರು ವಿವರಗಳನ್ನು ಅನುಬಂಧ4.2 ರಿಂದ 4.6 ರಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

4.3 ಗ್ರಾಮೀಣ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯ

ಕರ್ನಾಟಕ ಗ್ರಾಮೀಣ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನಿಯಮಿತ (KRIDL)

ಕರ್ನಾಟಕ ಗ್ರಾಮೀಣ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನಿಯಮಿತವು (KRIDL) ಸರ್ಕಾರಿ ಇಲಾಖೆಗಳು, ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಮತ್ತು ಇತರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು, ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಇತರರು ವಹಿಸುವ ಎಲ್ಲಾ ರೀತಿಯ ಗ್ರಾಮೀಣ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೇ ಬಂಡವಾಳ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಮತ್ತು ತಾಂತ್ರಿಕ, ವ್ಯವಸ್ಥಾಪನೆ ಹಾಗೂ ಇತರ ಸಹಾಯ ಮತ್ತು ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ಧೈಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಗ್ರಾಮೀಣ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನಿರ್ಮಾಣ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಗುತ್ತಿಗೆದಾರರಂತಹ ಮಧ್ಯವರ್ತಿಗಳನ್ನು ಇದು ನಿವಾರಿಸುವ ಮೂಲಕ ಬಡಜನರ ಮೇಲಾಗುವ ಶೋಷಣೆ ತಡೆದು ಹಣವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಜನರಿಗಾಗಿಯೇ ಬಳಸುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕ ಗ್ರಾಮೀಣ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನಿಯಮಿತವು ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ನಿರುದ್ಯೋಗಿ ಮತ್ತು ಅರೆ ನಿರುದ್ಯೋಗಿಗಳ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಉತ್ತಮಗೊಳಿಸಲು ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ಉದ್ಯೋಗ ನೀಡುವ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯಗಳ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕೈಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದೆ. ಗ್ರಾಮೀಣ ಯುವಜನತೆಗೆ ಉದ್ಯೋಗ ನೀಡಲು ಕೆರೆ ನಿರ್ಮಾಣ, ನೀರಾವರಿ ಕೆಲಸಗಳು, ಕಡಿಮೆ ವೆಚ್ಚದ ಮನೆ ನಿರ್ಮಾಣ, ಕುಡಿಯುವ ನೀರು, ರಸ್ತೆಗಳು, ಮೋರಿ ಮತ್ತು ಕಟ್ಟಡಗಳ ಕಾಮಗಾರಿಗಳನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದೆ. ಗುತ್ತಿಗೆದಾರರನ್ನು ಒಳಗೊಳ್ಳದೇ ಸರ್ಕಾರ ನಿಗದಿ ಪಡಿಸಿದ ದರಕ್ಕೆ ಕಾಮಗಾರಿಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ.

2021-22ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಗ್ರಾಮೀಣ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನಿಯಮಿತವು ರೂ. 124.24 ಕೋಟಿ ಲಾಭದೊಂದಿಗೆ ರೂ. 2916.52 ಕೋಟಿಗಳಷ್ಟು ದಾಖಲೆಯ ವಹಿವಾಟು ಮಾಡಿದೆ. ಈ ಕಂಪನಿಯು ಪ್ರಸಕ್ತ ಸಾಲಿನ ನವೆಂಬರ್ 2022ರ ಅಂತ್ಯದವರೆಗೆ ರೂ. 2060.00 ಕೋಟಿಗಳ (provisional) ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದ್ದು ರೂ. 171.00 ಕೋಟಿಗಳ ನಿವ್ವಳ ಲಾಭವನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಪ್ರಮುಖ ಶಿಫಾರಸ್ಸುಗಳು:

- ❑ ಕರ್ನಾಟಕ ಗ್ರಾಮೀಣ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನಿಯಮಿತವು ತನ್ನ ನಗದು ಮೀಸಲು ಮತ್ತು ಸ್ಥಿರ ಸ್ವತ್ತುಗಳನ್ನು ಉತ್ತಮ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸದುಪಯೋಗಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಅಗತ್ಯವಿದೆ.
- ❑ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವ ಉಪಕರಣಗಳು/ ಯಂತ್ರೋಪಕರಣಗಳು/ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಮೇಲ್ದರ್ಜೆಗೇರಿಸಿ ಉಪಯೋಗಕ್ಕೆ ತರುವುದು. ಹಳೆಯ ಕಾರ್ಯಾಗಾರಗಳನ್ನು ಪುನರುಜ್ಜೀವನಗೊಳಿಸಿದ್ದಲ್ಲಿ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಬಹುದು ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ದುರಸ್ತಿಗಳನ್ನೂ ಕೈಗೊಳ್ಳಬಹುದು.
- ❑ ನಿಯಮಿತ ಆದಾಯವನ್ನು ಗಳಿಸಲು ಭೂಮಿ, ಕಟ್ಟಡಗಳಂತಹ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವ ಸ್ಥಿರ ಆಸ್ತಿಗಳನ್ನು ಗುತ್ತಿಗೆ/ಬಾಡಿಗೆ ನೀಡುವಂತಹ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುವುದು. ವಿಶ್ವಾಸಾರ್ಹ ಮ್ಯಾಚುವಲ್ ಫಂಡ್‌ಗಳು, ದೀರ್ಘಾವಧಿಯ ಪಿಂಚಣಿ ನಿಧಿಗಳು ಇತ್ಯಾದಿಗಳಂತಹ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆದಾಯ ಗಳಿಸುವ ಸಾಧನಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಹಣವನ್ನು ಹೂಡಿಕೆ ಮಾಡಬಹುದು.
- ❑ ಇಂಜಿನಿಯರಿಂಗ್, ಮೆಟೀರಿಯಲ್ ಮ್ಯಾನೇಜ್‌ಮೆಂಟ್, ಕಾಂಟ್ರಾಕ್ಟ್ ಮ್ಯಾನೇಜ್‌ಮೆಂಟ್, ಹಣಕಾಸು ಖಾತೆಗಳು, ಟೆಂಡರ್ ಮ್ಯಾನೇಜ್‌ಮೆಂಟ್ ಮತ್ತು MIS ನಂತಹ ಪ್ರಮುಖ ಮಾಡ್ಯೂಲ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಎಂಟರ್ಪ್ರೈಸ್ ರಿಸೋರ್ಸ್ ಪ್ಲಾನಿಂಗ್ (ERP) ತಂತ್ರಾಂಶವನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುವುದರಿಂದ ಕಂಪನಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕ, ತಡೆರಹಿತ ಮತ್ತು ಸಮಗ್ರ ಡೇಟಾ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸಲು ಮತ್ತು ವ್ಯಾಪಾರ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳ ನಿಖರತೆ ಮತ್ತು ಸಮಯೋಚಿತತೆಯನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ.

15ನೇ ಹಣಕಾಸು ಆಯೋಗದ ಅನುದಾನ

15ನೇ ಹಣಕಾಸು ಆಯೋಗವು 2020-21ನೇ ಸಾಲಿನಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿ 2024-25 ರವರೆಗೆ ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ. ಸದರಿ ಅನುದಾನದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಭಾಗಗಳಿವೆ. ಅವುಗಳೆಂದರೆ ಮೂಲ ಮತ್ತು ನಿರ್ಬಂಧಿತ ಅನುದಾನಗಳು. ಮೂಲ ಅನುದಾನವು ಅನಿರ್ಬಂಧಿತ ಅನುದಾನವಾಗಿದ್ದು, ವೇತನವನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ಸ್ಥಳ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಅಗತ್ಯಗಳಿಗಾಗಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಂದ ಬಳಸಬಹುದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ನಿರ್ಬಂಧಿತ ಅನುದಾನವನ್ನು ನೈರ್ಮಲ್ಯ ಮತ್ತು ಬಯಲು ಶೌಚ ಮುಕ್ತ (ಒಡಿಎಫ್) ಸ್ಥಿತಿಯ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮತ್ತು ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿನ ಪೂರೈಕೆ, ಮಳೆ ನೀರು ಕೊಯ್ಲು ಮತ್ತು ನೀರಿನ ಮರುಬಳಕೆಯ ಮೂಲಭೂತ ಸೇವೆಗಳಿಗೆ ಬಳಸಲಾಗುವುದು.

2022-23ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ 15ನೇ ಹಣಕಾಸು ಆಯೋಗವು ಗ್ರಾಮೀಣ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ರೂ.2463.00 ಕೋಟಿ ಅನುದಾನ ನಿಗದಿಪಡಿಸಿದ್ದು, ಈ ಪೈಕಿ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿಗಳಿಗೆ, ತಾಲ್ಲೂಕು ಪಂಚಾಯತಿಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತಿಗಳಿಗೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ರೂ. 2093.55 ಕೋಟಿ (ಶೇ.85), ರೂ. 246.30 ಕೋಟಿ (ಶೇ.10) ಹಾಗೂ ರೂ.123.15 ಕೋಟಿ (ಶೇ.5)ಗಳನ್ನು ನಿಗದಿಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ.

2022-23ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿಗಳಿಗೆ ರೂ.1652.91 ಕೋಟಿ, ತಾಲ್ಲೂಕು ಪಂಚಾಯತಿಗಳಿಗೆ ರೂ.71.31 ಕೋಟಿ ಹಾಗೂ ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತಿಗಳಿಗೆ ರೂ.35.65 ಕೋಟಿಗಳನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆಗೊಳಿಸಿದ್ದು, ಪ್ರಸ್ತಾಪಿತ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗಾಗಿ ನವೆಂಬರ್-2022ರ ಅಂತ್ಯಕ್ಕೆ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ವೆಚ್ಚ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಗ್ರಾಮೀಣ ನೀರು ಸರಬರಾಜು

ಗ್ರಾಮೀಣ ಜನತೆಗೆ ಸಮರ್ಪಕ ಮತ್ತು ಸುರಕ್ಷಿತ ಕುಡಿಯುವ ನೀರನ್ನು ಒದಗಿಸಲು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಗ್ರಾಮೀಣ ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿನ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಸಚಿವಾಲಯದ ಕಾರ್ಯತಂತ್ರದ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ

ಸುರಕ್ಷಿತ ಕುಡಿಯುವ ಕೊಳವೆ ನೀರು ಪ್ರತಿ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಪ್ರತಿ ದಿನ ತಲಾ 70 ಅೀ ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಮಾಡುವುದರಲ್ಲ ಮತ್ತು ಹೆಚ್ಚಿನ ಜನಸಂಖ್ಯೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸೇವಾ ಮಟ್ಟದೊಂದಿಗೆ ಒದಗಿಸಬೇಕಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಮಧ್ಯಂತರ ಅಳತೆಯಂತೆ ಪ್ರತಿ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಪ್ರತಿ ದಿನ ತಲಾ 55 ಅೀಟರ್ ನೀರಿನ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇರುತ್ತದೆ.

i. ಜಲಜೀವನ್ ಮಿಷನ್ (JJM)

ಪ್ರತಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರಮಾಣದ ಶುದ್ಧ ಕುಡಿಯುವ ನೀರನ್ನು ಪೂರೈಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರವು 2019ರಲ್ಲಿ “ಜಲ ಜೀವನ್ ಮಿಷನ್” ಆರಂಭಿಸಿತು. 2024 ರೊಳಗಾಗಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ಕೈಗೆಟುವ ಸೇವಾ/ವಿತರಣಾ ದರ ನೀಡಿ, ನಿಯಮಿತವಾಗಿ ಮತ್ತು ದೀರ್ಘಕಾಲೀನ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ನಿಗದಿತ ಗುಣಮಟ್ಟದಲ್ಲ ಕೊಳಾಯಿ ಮೂಲಕ ಕುಡಿಯುವ ನೀರನ್ನು (FHTC) ಒದಗಿಸುವುದು ಈ ಯೋಜನೆಯ ಪ್ರಮುಖ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಹೀಗಾದರೆ ಮಾತ್ರ ಗ್ರಾಮೀಣ ಸಮುದಾಯದ ಜೀವನ್ ಮಟ್ಟದಲ್ಲ ಆರೋಗ್ಯ ಸುಧಾರಣೆಯಾಗಿ ಮುಖ್ಯವಾಹಿನಿಗೆ ಬರಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ಕೇಂದ್ರ ಪುರಸ್ಕೃತ ಯೋಜನೆಯಾದ ಜಲ ಜೀವನ್ ಮಿಷನ್‌ನಡಿ “ಮನೆ ಮನೆಗೆ ಗಂಗೆ” ಎಂಬ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದ್ದು, ಸದರಿ ಯೋಜನೆಯು ರಾಜ್ಯದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ಪ್ರತಿ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಪ್ರತಿ ದಿನ ತಲಾ 55 ಅೀಟರ್‌ನಂತೆ ಕೊಳಾಯಿ ಮೂಲಕ ಕುಡಿಯುವ ನೀರನ್ನು (FHTC) ಒದಗಿಸುವ ಗುರಿ ಹೊಂದಲಾಗಿದೆ.

2022-23ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು 31.99 ಲಕ್ಷ FHTC ಒದಗಿಸುವ ಗುರಿ ಹೊಂದಿದ್ದು, ನವೆಂಬರ್ 2022 ರ ಅಂತ್ಯದವರೆಗೆ ರೂ.2203.52 ಕೋಟಿಗಳನ್ನು ವೆಚ್ಚ ಮಾಡಿ 12.33 ಲಕ್ಷ FHTC ಒದಗಿಸಲಾಗಿದೆ.

ii. ನೀರಿನ ಗುಣಮಟ್ಟ ಉಸ್ತುವಾರಿ ಮತ್ತು ಕಣ್ಗಾವಲು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ (WQM&SP)

ಜಲ ಜೀವನ್ ಮಿಷನ್ (ಜಿಜಿಎಂ) ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ನೀರಿನ ಗುಣಮಟ್ಟವನ್ನು ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ, ಗ್ರಾಮೀಣ ಮನೆಗಳಿಗೆ ಕುಡಿಯುವ ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಮಾಡುವುದನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ನೀರಿನ ಗುಣಮಟ್ಟವನ್ನು ನಿಯಮಿತವಾಗಿ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ರಾಜ್ಯದಲ್ಲ ಸುಮಾರು 2,20,000 ಗ್ರಾಮೀಣ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿನ ಮೂಲಗಳಿವೆ.

ಪ್ರಸ್ತುತ, ರಾಜ್ಯದಲ್ಲ 31 ಜಿಲ್ಲಾ ಮಟ್ಟದ ನೀರಿನ ಗುಣಮಟ್ಟ ಪರೀಕ್ಷಾ ಪ್ರಯೋಗಾಲಯಗಳು ಮತ್ತು 48 ಉಪವಿಭಾಗೀಯ/ ತಾಲ್ಲೂಕು ಮಟ್ಟದ ನೀರಿನ ಗುಣಮಟ್ಟ ಪರೀಕ್ಷಾ ಪ್ರಯೋಗಾಲಯಗಳಿವೆ. ಈ ಪ್ರಯೋಗಾಲಯಗಳು ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿನ ಮೂಲಗಳಿಗಾಗಿ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ 13 ಭೌತಿಕ-ರಾಸಾಯನಿಕ ನಿಯತಾಂಕಗಳ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ.

ಮಳೆಗಾಲ ಪೂರ್ವ ಹಾಗೂ ನಂತರದ ಋತುಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲ ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿನ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಪರೀಕ್ಷೆಗಾಗಿ ಜಲ ಪರೀಕ್ಷಣಾ ಕಿಟ್‌ಗಳನ್ನು ಎಲ್ಲಾ 5954 ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿಗಳಿಗೆ ವಿತರಿಸಿದೆ. ಸದರಿ ಕಿಟ್‌ಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ನೀರಿನ ಗುಣಮಟ್ಟವನ್ನು ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡಲು ಗ್ರಾಮೀಣ ನೀರು ಮತ್ತು ನೈರ್ಮಲ್ಯೀಕರಣ ಸಮಿತಿಗೆ ತರಬೇತಿ ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ.

iii. ಬಹು ಗ್ರಾಮ ಕುಡಿಯುವ ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಯೋಜನೆ

ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ನೀರಿನ ಗುಣಮಟ್ಟ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಲು ಮೇಲ್ಮೈ ನೀರನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಜಲ ಜೀವನ್ ಮಿಷನ್ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಬಹುಗ್ರಾಮ ಕುಡಿಯುವ ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಲಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅಂತರ್ಜಲದಲ್ಲ ಆರ್ಸೆನಿಕ್, ಫ್ಲೋರೈಡ್, ಟಿಟಾನಿಕ್, ನೈಟ್ರೇಟ್ ಮತ್ತು ಐರನ್‌ನಂತಹ ರಾಸಾಯನಿಕ ಮಾಲಿನ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಜನವಸತಿಗಳಿಗೆ ಹತ್ತಿರದ ಸುಸ್ಥಿರ ಮೇಲ್ಮೈ ಮೂಲದ ನೀರನ್ನು ಶುದ್ಧೀಕರಿಸಿ ಕುಡಿಯುವ ನೀರನ್ನು ಪೂರೈಸಲಾಗುವುದು. ಪ್ರಸ್ತುತ 211 ಬಹು ಗ್ರಾಮಕುಡಿಯುವ ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಯೋಜನೆಗಳು ಪ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿದ್ದು, ರೂ.40,716.95 ಕೋಟಿಗಳ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಅಂದಾಜಿಸಲಾಗಿದೆ. 2022-23ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ರೂ.25,310.73 ಕೋಟಿಗಳ ಅಂದಾಜು ವೆಚ್ಚದೊಂದಿಗೆ 139 ಬಹು ಗ್ರಾಮಕುಡಿಯುವ ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಯೋಜಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಶಿಫಾರಸ್ಸುಗಳು:

- ನಿಗದಿತ ಸಮಯದಲ್ಲೇ ನೀರಿನ ಗುಣಮಟ್ಟ ಪರಿಶೀಲನೆ ಮಾಡುವುದು.
- ನಿಷ್ಕ್ರಿಯಗೊಂಡ ಕೊಳವೆ ಬಾವಿಗಳನ್ನು ರೀಜಾರ್ಜ್ ಮಾಡಿಸುವುದು.
- ನೀರು ಪೂರೈಕೆಯನ್ನು ಯಾಂತ್ರಿಕರಣಗೊಳಿಸುವುದು.
- ಬೃಹತ್ ನೀರು ಪೂರೈಕೆಗಾಗಿ ಬ್ಲಾಕ್ ಸುಂಕವನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸುವುದು ಮತ್ತು
- ತರಬೇತುದಾರರ ತರಬೇತಿ ತಂಡವನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸುವುದು ಮತ್ತು ನೀರು ಪೂರೈಕೆಯನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವುದು.

ಗ್ರಾಮೀಣ ನೈರ್ಮಲ್ಯೀಕರಣ**1. ಸ್ವಚ್ಛ ಭಾರತ ಅಭಿಯಾನ(SBM)-ಗ್ರಾಮೀಣ:**

ರಾಜ್ಯದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣ ನೈರ್ಮಲ್ಯವನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತರಲು ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕವು ಮುಂಚೂಣಿಯಲ್ಲಿದೆ. ರಾಜ್ಯದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮ ಸಂಪೂರ್ಣ ನೈರ್ಮಲ್ಯವನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತರಲು ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ನೈರ್ಮಲ್ಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ವೇಗವನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಮತ್ತು ಸುರಕ್ಷಿತ ನೈರ್ಮಲ್ಯೀಕರಣದ ಮೇಲೆ ಗಮನವನ್ನು ಹರಿಸಲು ಸ್ವಚ್ಛ ಭಾರತ ಅಭಿಯಾನವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಸುಧಾರಣೆ ಮಾಡುವುದು, ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವುದು, ಶುಚಿತ್ವ, ನೈರ್ಮಲ್ಯ ಮತ್ತು ಬಯಲು ಬಹಿರ್ದೇಶ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ತೆಗೆದುಹಾಕುವುದು. ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಪ್ರತಿ ಕುಟುಂಬ, ಶಾಲೆ ಮತ್ತು ಅಂಗನವಾಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಶೌಚಾಲಯ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಇರುವುದನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಸ್ವಚ್ಛ ಭಾರತ ಅಭಿಯಾನದ (ಗ್ರಾಮೀಣ) ಉದ್ದೇಶಗಳಾಗಿವೆ.

ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕಾಗಿ 2022-23ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ರೂ 416.00 ಕೋಟಿಗಳನ್ನು ನಿಗದಿಪಡಿಸಿದ್ದು, ರೂ.61.98 ಕೋಟಿಗಳಷ್ಟು ವೆಚ್ಚ ಮಾಡಿ, 1.14 ಲಕ್ಷ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಶೌಚಾಲಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುವ ಗುರಿಗೆ ಎದುರಾಗಿ 9871 ವೈಯಕ್ತಿಕ ಶೌಚಾಲಯಗಳು ಮತ್ತು 665 ಸಮುದಾಯ ಶೌಚಾಲಯಗಳನ್ನು ಸಂಕೀರ್ಣಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುವ ಗುರಿಗೆ ಎದುರಾಗಿ 87 ಸಮುದಾಯ ಶೌಚಾಲಯ ಸಂಕೀರ್ಣಗಳನ್ನು ನವೆಂಬರ್ 2022ರ ಅಂತ್ಯಕ್ಕೆ ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗಿದೆ.

2022-23ನೇ ಬೂದು ನೀರು ನಿರ್ವಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟಾರೆ 26839 ಗ್ರಾಮಗಳ ಪೈಕಿ 26542 ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ DPR ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ್ದು, 17113 ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಮಗಾರಿಗಳು ಪ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿರುತ್ತವೆ. ಈವರೆಗೆ ರೂ.106.00 ಕೋಟಿಗಳನ್ನು ಜಿಲ್ಲೆಗಳಿಗೆ ಬಿಡುಗಡೆಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಸ್ವಚ್ಛ ಭಾರತ ಮಿಷನ್ (ಗ್ರಾ) ಹಂತ-2 ಮಾರ್ಗಸೂಚಿಯನ್ವಯ ಬಯಲು ಬಹಿರ್ದೇಶ ಮುಕ್ತ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಕಾಪಾಡುವುದು ಈ ಯೋಜನೆಯ ಬಹುದೊಡ್ಡ ಸವಾಲಾಗಿದೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರ ಜಲ ಶಕ್ತಿ ಮಂತ್ರಾಲಯದ ಕುಡಿಯುವ ನೀರು ಮತ್ತು ನೈರ್ಮಲ್ಯ ಇಲಾಖೆಯ ಬಯಲು ಬಹಿರ್ದೇಶ ಮುಕ್ತ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಕಾಪಾಡಲು ಮಾನ್ಯ ಕೇಂದ್ರ ಸಚಿವ ಸಂಪುಟದಲ್ಲಿ ಅನುಮೋದನೆ ಪಡೆದು ಸ್ವಚ್ಛ ಭಾರತ ಮಿಷನ್ (ಗ್ರಾಮೀಣ) ಯೋಜನೆಯ ಮುಂದುವರೆದ ಭಾಗವಾಗಿ ಸ್ವಚ್ಛ ಭಾರತ ಮಿಷನ್ (ಗ್ರಾ) ಹಂತ-2 (SBM-G Phase-II) ಅನ್ನು 2020-21 ರಿಂದ 2024-25ರ ಅವಧಿಗೆ ಜಾರಿಗೆ ತಂದಿದೆ.

ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಬಯಲು ಬಹಿರ್ದೇಶ ಮುಕ್ತ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಮತ್ತು ಫನ ಮತ್ತು ದ್ರವ ತ್ಯಾಜ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಮೂಲಕ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವಚ್ಛತೆಯ ಮಟ್ಟವನ್ನು ಸುಧಾರಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಹಳ್ಳಿಗಳನ್ನು ಒಡಿಎಫ್-ಪ್ಲಸ್ ಮಾಡುವುದು ಸ್ವಚ್ಛ ಭಾರತ ಮಿಷನ್ (ಗ್ರಾ) ಹಂತ-2 ರ ಪ್ರಮುಖ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ. ಈ ಕೆಳಕಂಡಂತೆ ಬಯಲು ಬಹಿರ್ದೇಶ ಮುಕ್ತ -ಸುಸ್ಥಿರತೆ (ODF-S) & ಬಯಲು ಬಹಿರ್ದೇಶ ಮುಕ್ತ - ಪ್ಲಸ್ (ODF-Plus) ಘಟಕಾಂಶಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

1. ವೈಯಕ್ತಿಕ ಗೃಹ ಶೌಚಾಲಯಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ ಮತ್ತು ಬಳಕೆ (IHHL).
2. ಸಮುದಾಯ ನೈರ್ಮಲ್ಯ ಸಂಕೀರ್ಣ ನಿರ್ಮಾಣ (CSC).
3. ಘನ ಮತ್ತು ದ್ರವ ತ್ಯಾಜ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆ (SLWM).
4. ಮಣರಿಯಲ್ ರಿಕವರಿ ಫೆಸಿಲಿಟಿ (MRF).
5. ಮಲ ತ್ಯಾಜ್ಯ ಸಂಸ್ಕರಣಾ (FSM) ಘಟಕಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ.
6. ಗೋಬರ್‌ಥನ್ ಘಟಕಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ.
7. ODF-S ಮತ್ತು ODF-Plus ಕೇಂದ್ರಿತ ಮಾಹಿತಿ, ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಸಂವಹನ ಹಾಗೂ ತರಬೇತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನ.

ಬಯಲು ಬಹಿರ್ದೇಶನ ಮುಕ್ತ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳಲು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಹಲವಾರು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

ODF ಸುಸ್ಥಿರತೆ ಕುರಿತು ಎಲ್ಲಾ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಾಹಕ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ವಿಭಾಗ ಮಟ್ಟದಲ್ಲೆ ಎರಡು ದಿನಗಳ ತರಬೇತಿಯನ್ನು ಆಯೋಜಿಸಿ ODF ಸುಸ್ಥಿರತೆ, ಘನ ಮತ್ತು ದ್ರವತ್ಯಾಜ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆ, ಸ್ವಚ್ಛಗ್ರಾಹಿಗಳ ನೇಮಕ, ಗೋಬರ್‌-ಥನ್, ಮಾಹಿತಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಸಂವಹನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಳ್ಳುವ ಕುರಿತು ತರಬೇತಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಸ್ವಚ್ಛಗ್ರಾಹಿಗಳ ನೇಮಕ ಹಾಗೂ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲೆ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಕುರಿತು ರಾಜ್ಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲೆ 30 ಜಿಲ್ಲಾ ಸಮಾಲೋಚಕರಿಗೆ ರಾಜ್ಯ ಮಟ್ಟದ ಎರಡು ದಿನಗಳ ತರಬೇತುದಾರರ ತರಬೇತಿ (TOT)ಯನ್ನು ಆಯೋಜಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ರಾಜ್ಯದಲ್ಲೆ ಪ್ರಸ್ತುತ 30566 ಸ್ವಚ್ಛಗ್ರಾಹಿಗಳಿಗೆ ತರಬೇತಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ವೈಯಕ್ತಿಕ ಗೃಹ ಶೌಚಾಲಯಗಳ ಉತ್ತಮ ಬಳಕೆಗಾಗಿ, ಬಯಲು ಬಹಿರ್ದೇಶನ ಮುಕ್ತ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳಲು ಹಾಗೂ ನೈರ್ಮಲ್ಯ ಅಭ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಮುದಾಯಗಳನ್ನು ಪ್ರೇರೇಪಿಸಲು ಮತ್ತು ಸಂಘಟಿಸಲು ಸ್ವಚ್ಛಗ್ರಾಹಿಗಳಿಗೆ ಗ್ರಾಮ ಮಟ್ಟದಲ್ಲೆ ತರಬೇತಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಮಾಹಿತಿ, ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಸಂವಹನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ (IEC) ಗಳನ್ನು ಉತ್ತಮವಾಗಿ ಅನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡಲು ರಾಜ್ಯ ಕಛೇರಿಯಲ್ಲೆ IEC-Cell ಅನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ.

ರಾಜ್ಯದ ಎಲ್ಲಾ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿಗಳಲ್ಲೆ ಸ್ವಚ್ಛತೆ, ಶೌಚಾಲಯಗಳ ಬಳಕೆ, ನಿರ್ವಹಣೆ, ಘನ ಮತ್ತು ದ್ರವತ್ಯಾಜ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆ, ಋತುಚಕ್ರ ನಿರ್ವಹಣೆ, ಕುರಿತು ಸಾರ್ವಜನಿಕರಲ್ಲೆ ಅರಿವು ಮೂಡಿಸುವಂತಹ ವಿವಿಧ ರೀತಿಯ ಮಾಹಿತಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಸಂವಹನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿಗಳಲ್ಲೆ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗುತ್ತಿರುವ ಘನ ತ್ಯಾಜ್ಯವನ್ನು ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿ ವಿಲೇವಾರಿ ಮಾಡಲು ಬೃಹತ್ ಮಟ್ಟದಲ್ಲೆ 04 ಮಾದರಿ Material Recovery Facility (MRF) ಘಟಕಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಲು ಗುರಿ ಹೊಂದಲಾಗಿದ್ದು, 04 (ರಾಮನಗರ, ಬಳ್ಳಾರಿ, ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಉಡುಪಿ) ಘಟಕಗಳಿಗೆ ವಿಸ್ತೃತ ಯೋಜನಾ ವರದಿಗಳಿಗೆ ಅನುಮೋದನೆ ನೀಡಿದ್ದು, ಉಡುಪಿ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲೆ ಕಾಮಗಾರಿಯು ಪೂರ್ಣಗೊಂಡಿದ್ದು, ಉಳಿದ 03 ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲೆ ಘಟಕಗಳ ಕಾಮಗಾರಿಗಳು ಪ್ರಗತಿಯಲ್ಲೆರುತ್ತವೆ.

ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲೆ ಶೌಚಾಲಯಗಳ ಸುಸ್ಥಿರತೆ ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳಲು ಮಲ ತ್ಯಾಜ್ಯ ನಿರ್ವಹಣಾ (Faecal Sludge Management-FSM) ಘಟಕಗಳ ಮೂಲಕ ಮಲ ತ್ಯಾಜ್ಯವನ್ನು ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿ ಸಂಸ್ಕರಿಸಿ ನಿರ್ವಹಿಸಲು 54 ಘಟಕಗಳಿಗೆ ವಿಸ್ತೃತ ಯೋಜನಾ ವರದಿಗಳಿಗೆ ಅನುಮೋದನೆ ನೀಡಿದ್ದು, ಈ ಪೈಕಿ 11 ಘಟಕಗಳು ಪೂರ್ಣಗೊಂಡಿದ್ದು, 44 ಘಟಕಗಳು ಪ್ರಗತಿಯಲ್ಲೆವೆ.

ಹಸಿ ತ್ಯಾಜ್ಯದಿಂದ ಗೋಬರ್ ಅನಿಲವನ್ನು ತಯಾರಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಪ್ರಸ್ತುತ 48 ಘಟಕಗಳಿಗೆ ವಿಸ್ತೃತ ಯೋಜನಾ ವರದಿಗಳಿಗೆ ಅನುಮೋದನೆ ನೀಡಲಾಗಿದ್ದು, 12 ಘಟಕಗಳು ಪೂರ್ಣಗೊಂಡಿದ್ದು, ಬಾಕಿ ಘಟಕಗಳ ಕಾಮಗಾರಿಗಳು ಕಾರ್ಯಹಂತದಲ್ಲೆರುತ್ತವೆ.

ಯಶೋಗಾಥೆಗಳು:

1. ಉಡುಪಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಬಡಗಬೆಟ್ಟು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿಯಲ್ಲಿ ಮಲ ತ್ಯಾಜ್ಯ ನಿರ್ವಹಣಾ ಘಟಕ ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತ್‌ಗಳಿಂದ ಪ್ರತಿ ಟ್ಯಾಂಕರ್‌ಗೆ ರೂ.3000/- ಶುಲ್ಕ ವಿಧಿಸಿ ಮಲ ತ್ಯಾಜ್ಯ ಸಂಸ್ಕರಣಾ ಘಟಕದಿಂದ ಗೊಬ್ಬರವನ್ನಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸುವ ಮೂಲಕ SHG ನಡೆಸುತ್ತಿರುವ ಮೊದಲ ಘಟಕ ಇದಾಗಿದೆ. ಒಂದು ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ತಲಾ 3 ಕಿಲೋ ಅಲೂಮಿನಿಯಂ 35 ಟ್ಯಾಂಕರ್‌ಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದೆ

ಉಡುಪಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ 80 ಬಡಗಬೆಟ್ಟು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಚ್ಛ ಭಾರತ್ ಮಿಷನ್ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಮಲ ತ್ಯಾಜ್ಯ ಸಂಸ್ಕರಣಾ ಘಟಕ (ಎಫ್‌ಎಸ್‌ಟಿ) ಸ್ಥಾಪನೆಯಾಗಿದೆ.

ಕೊಳಚೆ ನೀರು ತುಂಬ ಹರಿಯುವಾಗ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಮಲ ತ್ಯಾಜ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆಯು ಸವಾಲಾಗಿದೆ. Suction ಯಂತ್ರವು ಲಭ್ಯವಿಲ್ಲದ ಕಾರಣ, ಅನೇಕ ಬಾರಿ ನೇರವಾಗಿ ತೆರೆದು ಬಿಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಪರಿಹಾರ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲು ಮೊದಲ ಮಲ ತ್ಯಾಜ್ಯ ಸಂಸ್ಕರಣಾ ಘಟಕವನ್ನು 80 ಬಡಗಬೆಟ್ಟುವಿನಲ್ಲಿ ಅಂದಾಜು ರೂ. 63.36 ಲಕ್ಷ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಲಾಯಿತು. ಸದರಿ ಘಟಕವು ಪ್ರತಿದಿನ 3 ಕಿಲೋ ಅಲೂಮಿನಿಯಂ ಅಥವಾ 3,000 ಅಲೂಮಿನಿಯಂ ಮಲ ತ್ಯಾಜ್ಯವನ್ನು ಸಂಸ್ಕರಿಸುತ್ತದೆ

ಮಲ ತ್ಯಾಜ್ಯ ಸಂಸ್ಕರಣಾ ಘಟಕವು ಮನೆ, ಅಪಾರ್ಟ್‌ಮೆಂಟ್ ಮತ್ತು ವಾಣಿಜ್ಯ ಕಟ್ಟಡಗಳಿಂದ ಬರುವ ಮಲ ತ್ಯಾಜ್ಯವನ್ನು ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿ ವಿಲೇವಾರಿ ಮಾಡುವ ಗುರಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕರಿಸಿದ ಮಲ ತ್ಯಾಜ್ಯವನ್ನು ಗೊಬ್ಬರವಾಗಿ ಬಳಸಬಹುದಾಗಿದ್ದು, ರೈತರಿಗೆ ರಿಯಾಯಿತಿ ದರದಲ್ಲಿ ಗೊಬ್ಬರ ನೀಡಬಹುದಾಗಿರುತ್ತದೆ.

2. ಒಣ ತ್ಯಾಜ್ಯದ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ವಿಲೇವಾರಿಗಾಗಿ, ಉಡುಪಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಎಲ್ಲಾ 155 ಗ್ರಾಮಪಂಚಾಯತಿಗಳಲ್ಲಿ SLWM (ಘನ ಮತ್ತು ದ್ರವ ತ್ಯಾಜ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆ) ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದೆ. ಸದರಿ ಕೇಂದ್ರಗಳು ಸ್ವಸಹಾಯ ಗುಂಪಿನ ಮಹಿಳೆಯರ ಸಹಯೋಗದೊಂದಿಗೆ ಕಸವನ್ನು ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸುವ ಮೂಲಕ ಜಿಲ್ಲಾಡಳಿತವು ತ್ಯಾಜ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆಯನ್ನು ಆರ್ಥಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಯನ್ನಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಿದೆ.

ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ SLWM ಯಶಸ್ವಿನ ನಂತರ, ಉಡುಪಿಯು ಮೆಟ್ರೋಪಾಲಿಟನ್ ರಿಕವರಿ ಫೆಸಿಲಿಟಿ (ಎಂಆರ್‌ಎಫ್) ಎಂಬ ಘನತ್ಯಾಜ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆಯ ಎರಡನೇ ಹಂತಕ್ಕೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದೆ. ಸ್ವಚ್ಛ ಭಾರತ್ ಮಿಷನ್ (ಗ್ರಾಮೀಣ) ಯೋಜನೆಯಡಿ ರೂ.2.5 ಕೋಟಿ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಜುಲೈ 2021 ರಲ್ಲಿ ಮೆಟ್ರೋಪಾಲಿಟನ್ ರಿಕವರಿ ಫೆಸಿಲಿಟಿ (ಎಂಆರ್‌ಎಫ್) ಸ್ಥಾಪನೆಯಾಗಿದೆ.

ಕಾರ್ಕಳ ತಾಲೂಕಿನ ಮತ್ತು ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ 42 ಪಂಚಾಯತ್‌ಗಳಿಂದ ಒಣ ತ್ಯಾಜ್ಯವನ್ನು (ಜೈವಿಕ ವಿಘಟನೀಯವಲ್ಲದ ತ್ಯಾಜ್ಯ) ನಿರ್ವಹಣೆ ಮಾಡುವ ಮೆಟ್ರೋಪಾಲಿಟನ್ ರಿಕವರಿ ಫೆಸಿಲಿಟಿ (ಎಂಆರ್‌ಎಫ್)ಯು ನಿಟ್ಟಿ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿದೆ. ಇದು ದಿನಕ್ಕೆ 10 ಟನ್ ಒಣ ತ್ಯಾಜ್ಯವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಸೌಲಭ್ಯವು 3 ಕನ್ವೇಯರ್ ಬೆಲ್ಟ್ (ನೇಲದ ಕನ್ವೇಯರ್, ಇಳಿಜಾರಿನ ಕನ್ವೇಯರ್, ಮೆಜ್ಜಿನೈನ್ ಕನ್ವೇಯರ್), ಬೇಲರ್ ಯಂತ್ರ, ತೂಕದ ಯಂತ್ರ ಇತ್ಯಾದಿ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಒಣ ತ್ಯಾಜ್ಯವನ್ನು 25-30 ವರ್ಗಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಿ, ನಂತರ ಮೂಲ ಕಟ್ಟ ಮರುಬಳಕೆ ಕೇಂದ್ರಗಳಿಗೆ ಅಧಿಕೃತವಾಗಿ ರವಾನಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಮೆಟ್ರೋಪಾಲಿಟನ್ ರಿಕವರಿ ಫೆಸಿಲಿಟಿ (ಎಂಆರ್‌ಎಫ್)ಯು ತ್ಯಾಜ್ಯ ವಸ್ತುಗಳಿಗೆ ಬೆಲೆ ಸಿಗುವಂತೆ ಮಾಡಿದೆ ಮತ್ತು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವಸ್ತುವನ್ನು ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿ ವಿಲೇವಾರಿ ಮಾಡುವಂತೆ ಮಾಡಿದೆ. ಇದು ಕಾರ್ಮಿಕ ವರ್ಗದ ದಕ್ಷತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಕೆಲಸದಲ್ಲಿನ ಶ್ರಮ ಮತ್ತು ಸಮಯವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ.

ಒಂದು ವರ್ಷದಲ್ಲಿ (ಆಗಸ್ಟ್ 2021 ರಿಂದ ಜುಲೈ 2022 ರವರೆಗೆ) ಮೆಟ್ರೋಪಾಲಿಟನ್ ರಿಕವರಿ ಫೆಸಿಲಿಟಿ (ಎಂಆರ್‌ಎಫ್)ಯು 1056 ಟನ್ ಒಣ ತ್ಯಾಜ್ಯವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದೆ. ಒಣ ತ್ಯಾಜ್ಯದ ಮಾರಾಟದಿಂದ ರೂ.84.86 ಹಾಗೂ ಬಳಕೆದಾರರ ಶುಲ್ಕದಿಂದ ಸಂಗ್ರಹವಾದ ರೂ. 36.04 ಲಕ್ಷ ಆದಾಯವನ್ನು ಗಳಿಸಿದೆ. ಒಂದು ವರ್ಷದ ಒಟ್ಟು ಆದಾಯ ರೂ.121.64 ಲಕ್ಷದಲ್ಲಿ ರೂ.115.22 ಲಕ್ಷ ವೆಚ್ಚ ಮಾಡಿ ನಿವ್ವಳ ಲಾಭ ರೂ.6.5 ಲಕ್ಷ ಗಳಿಸಿರುತ್ತದೆ.

ಮೆಟ್ರೋಪಾಲಿಟನ್ ರಿಕವರಿ ಫೆಸಿಲಿಟಿ (ಎಂಆರ್‌ಎಫ್)ಯು ತೆರಿಗೆಯನ್ನೂ ಪಾವತಿಸಿದೆ. ನಿಷ್ಪ್ರಯೋಜಕವಾಗಿರುವ ಒಣ ತ್ಯಾಜ್ಯವನ್ನು ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸುವ ಮೂಲಕ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ತೆರಿಗೆಯಿಂದ ಆದಾಯವನ್ನು ಗಳಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿದೆ.

ಯೋಜನೆಯ ಮಾರ್ಗಸೂಚಿಯಂತೆ ಗ್ರಾಮಗಳನ್ನು 3 ಹಂತದಲ್ಲಿ ODF Plus (Aspiring, Rising, Model) ಮಾಡಲು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಈವರೆಗೆ 18717 (Aspiring - 18506, Rising-69 & Model-142) ಗ್ರಾಮಗಳನ್ನು ODF Plus ಎಂದು ಘೋಷಿಸಲಾಗಿದೆ.

ರಾಷ್ಟ್ರಮಟ್ಟದಲ್ಲ ಪಡೆದ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳ ವಿವರ:

1. ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ಜಲ ಶಕ್ತಿ ಮಂತ್ರಾಲಯ ಆಯೋಜಿಸಿದ ಸುಜಲಮ್-2.0 ಆಂದೋಲನದಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯವು ಮೊದಲ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪಡೆದಿದೆ.
2. ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ಜಲ ಶಕ್ತಿ ಮಂತ್ರಾಲಯ ಆಯೋಜಿಸಿದ ಸ್ವಚ್ಛತಾ ಹಿ ಸೇವಾ-2022 ಆಂದೋಲನದಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯವು ಮೊದಲ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪಡೆದಿದೆ.
3. ರಾಷ್ಟ್ರದ ಬಯಲು ಬಹಿರ್ದೇಶ ಮುಕ್ತ ಮಹಾತ್ವಾಕಾಂಕ್ಷಿ ಗ್ರಾಮಗಳ ಘೋಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯವು 2ನೇ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದೆ.

5.3.5 ಗ್ರಾಮೀಣ ಇಂಧನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು

ಮಹಾತ್ಮಾ ಗಾಂಧಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಇಂಧನ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಂಸ್ಥೆ (MGIRED) ಯು ಗ್ರಾಮೀಣ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಚುನಾಯಿತ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳಿಗೆ, ಶಾಲಾ ಮತ್ತು ಕಾಲೇಜು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ, ಇತ್ಯಾದಿಯವರಿಗೆ ಇಂಧನ ಉಳಿತಾಯ, ಪರಿಸರ ಸಂರಕ್ಷಣೆ, ಮಳೆನೀರು ಕೊಯ್ಲು, ಸುಧಾರಿತ ಅಡಿಗೆ ಒಲೆಗಳು, ಅರಣ್ಯೀಕರಣ ಮತ್ತು ನವೀಕರಿಸಬಹುದಾದ ಇಂಧನ ಮತ್ತು ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಿಷಯಗಳ ಮೇಲೆ ಜಾಗೃತಿ/ತರಬೇತಿ ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಎ) ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದ ಜೈವಿಕ ಅನಿಲ

ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದ ಜೈವಿಕ ಇಂಧನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಂಡಳಿಯ ಮೂಲಕ ಕರ್ನಾಟಕದ ಜೈವಿಕ ಇಂಧನ ನೀತಿಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. 2021-22ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ, ರೂ. 495.48 ಲಕ್ಷ ಅನುದಾನ ಹಂಚಿಕೆಯ ಎದುರಾಗಿ ರೂ. 361.01 ಲಕ್ಷಗಳನ್ನು ವೆಚ್ಚ ಮಾಡಿ 17,790 ಅಟರ್ ಜೈವಿಕ ಅನಿಲವನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸಲಾಗಿದೆ. 2022-23ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ, ರೂ. 300.00 ಲಕ್ಷಗಳ ಅನುದಾನವನ್ನು ಹಂಚಿಕೆ ಮಾಡಲಾಗಿದ್ದು, ರೂ. 150.00 ಲಕ್ಷಗಳನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ನವೆಂಬರ್ 2022ರ ಅಂತ್ಯಕ್ಕೆ ರೂ. 213.93 ಲಕ್ಷಗಳನ್ನು (ಪ್ರಾರಂಭಿಕ ಶಿಲ್ಕು ಬಳಸಿಕೊಂಡು) ವೆಚ್ಚ ಮಾಡಿ 17000 ಅಟರ್ ಜೈವಿಕ ಅನಿಲವನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸುವ ಗುರಿಗೆ ಎದುರಾಗಿ 12180 ಅಟರ್ ಉತ್ಪಾದಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಬಿ) ಗ್ರಾಮೀಣ ಇಂಧನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಬೆಂಬಲ

2021-22ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ 426 ತರಬೇತಿ/ಕೌಶಲ್ಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿದ್ದು, 7161 ಭಾಗಹಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ರೂ. 521.75 ಲಕ್ಷವನ್ನು ತರಬೇತಿ ಹಾಗೂ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ವೆಚ್ಚ ಮತ್ತು ಮಾದರಿ ಪಾರಂಪರಿಕ ಗ್ರಾಮದ ಸಿವಿಲ್ ಕಾಮಗಾರಿಗಳಿಗಾಗಿ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಭರಿಸಲಾಗಿದೆ. 2022-23ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ರೂ.340.00 ಲಕ್ಷಗಳನ್ನು ನಿಗದಿಪಡಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ಈ ಪೈಕಿ ರೂ.170.00 ಲಕ್ಷಗಳನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ. 171 ತರಬೇತಿಗಳನ್ನು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿ ಒಕ್ಕೂಟದ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ / ಸ್ವಸಹಾಯ ಸಂಘಗಳ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಘನ ತ್ಯಾಜ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆ ಬಗ್ಗೆ 5 ದಿನಗಳ ವಸತಿಯುತ ತರಬೇತಿ ಹಾಗೂ ಇತರೆ ತರಬೇತಿಯನ್ನು ನವೆಂಬರ್ 2022ರ ಅಂತ್ಯಕ್ಕೆ 6737 ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ನೀಡಲಾಗಿದೆ ಹಾಗೂ ರೂ.374.99 ಲಕ್ಷಗಳನ್ನು (ಪ್ರಾರಂಭಿಕ ಶಿಲ್ಕು ಬಳಸಿಕೊಂಡು) ತರಬೇತಿ, ಆಡಳಿತ ಹಾಗೂ ಮಾದರಿ ಪಾರಂಪರಿಕ ಗ್ರಾಮದ ಸಿವಿಲ್ ಕಾಮಗಾರಿಗಳಿಗಾಗಿ ವೆಚ್ಚ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಗ್ರಾಮೀಣ ಸಂಪರ್ಕ ಸೌಲಭ್ಯಗಳು

ಗ್ರಾಮೀಣ ರಸ್ತೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ನಿರ್ವಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿಗ್ರಾಮ ಸಡಕ್ ಯೋಜನೆ(ಪಿಎಂಜಿಎಸ್‌ವೈ), ನಮ್ಮ ಗ್ರಾಮ ನಮ್ಮ ರಸ್ತೆ ಯೋಜನೆ, ಮುಖ್ಯ ಮಂತ್ರಿಗ್ರಾಮ ಸಡಕ್ ಯೋಜನೆ ಮತ್ತು ಆರ್.ಐ.ಡಿ.ಎಫ್ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಈ ರಸ್ತೆಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ನಿರ್ವಹಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಪ್ರಸಕ್ತ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ನವೆಂಬರ್ 2022 ಅಂತ್ಯದವರೆಗೆ

ಈ ಮೂರು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ರೂ. 93.78 ಕೋಟಿ ವೆಚ್ಚ ಮಾಡಿ ಒಟ್ಟು 5988.66 ಕಿ.ಮೀ ಉದ್ದದ ರಸ್ತೆಯನ್ನು ನಿರ್ವಹಣೆಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

4.4 ಗ್ರಾಮೀಣ ಉದ್ಯೋಗ ಮತ್ತು ಜೀವನೋಪಾಯ

4.4.1 ಮಹಾತ್ಮಗಾಂಧಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಗ್ರಾಮೀಣ ಉದ್ಯೋಗ ಖಾತರಿ ಯೋಜನೆ

ಕೇಂದ್ರ ಪುರಸ್ಕೃತ ಯೋಜನೆಯಾದ ಮಹಾತ್ಮಗಾಂಧಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಗ್ರಾಮೀಣ ಉದ್ಯೋಗ ಖಾತರಿ ಅಧಿನಿಯಮವು ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಜನರ ಜೀವನೋಪಾಯದ ಭದ್ರತೆಯೊಂದಿಗೆ ಪ್ರತಿ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ 100 ದಿನಗಳ ಉದ್ಯೋಗ ಖಾತರಿ ಯೋಜನೆಯು ಎಲ್ಲ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಪ್ರತಿ ಆರ್ಥಿಕ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ಕುಟುಂಬದಿಂದ ಸ್ವಯಂ ಪ್ರೇರಿತರಾಗಿ ಅಕುಶಲ ದೈಹಿಕ ಕೆಲಸವನ್ನು ಬೇಡಿಕೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಒದಗಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ನಿಗದಿತ ಗುಣಮಟ್ಟ ಹಾಗೂ ಬಾಳಕೆ ಬರುವ ಆಸ್ತಿಗಳನ್ನು ಸೃಜನೆ ಮಾಡುವುದು, ಬಡವರ ಜೀವನೋಪಾಯ ಆಧಾರದ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಬಲಪಡಿಸುವುದು, ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಎಲ್ಲರೂ ಸೇರಿ ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವುದರ ಮೂಲಕ ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಬಲಪಡಿಸುವುದು. ಅನುದಾನವನ್ನು ಕೇಂದ್ರ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳು 90:10ರ ಅನುಪಾತದಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಕೂಲಿ ಮತ್ತು ಸಾಮಗ್ರಿಗಳ ಅನುಪಾತವನ್ನು ಶೇಕಡಾ 60:40ರ ಅನುಪಾತದಲ್ಲಿ ನಿರ್ವಹಿಸಲಾಗುವುದು.

2022-23ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ರೂ. 7096.70 ಕೋಟಿ (wage component ಒಳಗೊಂಡು) ಅನುದಾನದ ಲಭ್ಯತೆಗೆ ಎದುರಾಗಿ ರೂ. 5246.83 ಕೋಟಿಗಳನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಲಾಗಿದ್ದು, ಇದರ ಪೈಕಿ ರೂ. 5016.82 ಕೋಟಿಗಳನ್ನು ನವೆಂಬರ್ 2022ರ ಅಂತ್ಯಕ್ಕೆ ವೆಚ್ಚ ಮಾಡಿ 945.20 ಲಕ್ಷ ಮಾನವ ದಿನಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ 28.86 ಲಕ್ಷ ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ಉದ್ಯೋಗ ಒದಗಿಸುವ ಗುರಿಗೆ ಎದುರಾಗಿ 25.58 ಲಕ್ಷ ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ಉದ್ಯೋಗ ಒದಗಿಸಲಾಗಿದೆ. 15.30 ಲಕ್ಷ ಕಾಮಗಾರಿಗಳನ್ನು ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಂಡಿದ್ದು, 5.27 ಲಕ್ಷ ಕಾಮಗಾರಿಗಳು ಪೂರ್ಣಗೊಂಡಿವೆ ಮತ್ತು ಉಳಿದ 10.03 ಲಕ್ಷ ಕಾಮಗಾರಿಗಳು ಪ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿವೆ.

ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಗ್ರಾಮೀಣ ಜೀವನೋಪಾಯ ಸಂವರ್ಧನಾ ಸಂಘ

2010-2011 ರಿಂದ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಗ್ರಾಮೀಣ ಜೀವನೋಪಾಯ ಸಂವರ್ಧನಾ ಸಂಘ "ಸಂಜೀವಿನಿ" ಯು ನೋಡಲ್ ಎಜೆನ್ಸಿಯಾಗಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಗ್ರಾಮೀಣ ಜೀವನೋಪಾಯ ಅಭಿಯಾನ (NRLM) ನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಸಂಸ್ಥೆಯ ನಿರ್ಮಾಣ ಮತ್ತು ಸಾಮರ್ಥ್ಯಾಭಿವೃದ್ಧಿ:

ಬಡವರನ್ನು ಒಗ್ಗೂಡಿಸಿ ತಮ್ಮ 'ಸ್ವಂತ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನಾಗಿ' ರೂಪಿಸುವುದು ಪ್ರಮುಖವಾದ ಪೂರ್ವಾಪೇಕ್ಷಿತ ಮತ್ತು ಬೃಹತ್ ಪ್ರಮಾಣದ ಬಡತನದ ಕಡಿತಕ್ಕೆ ಪ್ರಮುಖ ಹೂಡಿಕೆಯಾಗಿದೆ. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಗ್ರಾಮೀಣ ಜೀವನೋಪಾಯ ಅಭಿಯಾನವು ಬಡವರ ಒಟ್ಟು ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಎಲ್ಲಾ ಬಡ ಕುಟುಂಬಗಳನ್ನು (ಮಹಿಳಾ) ಸಂಘಟಿಸುತ್ತದೆ. ಅದು ಅವರಿಗೆ ಧ್ವನಿ, ಸ್ಥಳ ಮತ್ತು ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ. ಬಡವರಿಗೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ತಲುಪಿಸಲು ಈ ವೇದಿಕೆಗಳು ಸ್ಥಳೀಯ ಸ್ವ-ಸರ್ಕಾರ, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸೇವಾ ಪೂರೈಕೆದಾರರು, ಬ್ಯಾಂಕುಗಳು, ಖಾಸಗಿ ವಲಯ ಮತ್ತು ಇತರೆ ಮುಖ್ಯವಾಹಿನಿಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಪಾಲುದಾರರಾಗಿರುತ್ತವೆ.

ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತ್ ಮಟ್ಟದ ಒಕ್ಕೂಟವು ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಸಜ್ಜುಗೊಳಿಸಲು ಮತ್ತು ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ನಿರ್ಮಾಣ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಾಗಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಮುದಾಯ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ.

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಗ್ರಾಮೀಣ ಜೀವನೋಪಾಯ ಅಭಿಯಾನದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ 2022-23 ರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಗ್ರಾಮೀಣ ಜೀವನೋಪಾಯ ಸಂವರ್ಧನಾ ಸಂಘದ ಮೂಲಕ ವಿವಿಧ ಘಟಕಗಳ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ರೂ.505.93 ಕೋಟಿ ಹಂಚಿಕೆಯ ಎದುರಾಗಿ ರೂ. 392.13 ಕೋಟಿಗಳಷ್ಟು ವೆಚ್ಚ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. 26546 ಫಲಾನುಭವಿಗಳಿಗೆ ಕೌಶಲ್ಯ ತರಬೇತಿಯನ್ನು ನೀಡುವ ಗುರಿಗೆ ಎದುರಾಗಿ 22332 ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಕೌಶಲ್ಯ ತರಬೇತಿ ನೀಡಲಾಗಿದ್ದು, ನವೆಂಬರ್ 2022ರ ಅಂತ್ಯಕ್ಕೆ 5967 ಫಲಾನುಭವಿಗಳಿಗೆ ಸ್ಥಳ ನಿಯುಕ್ತಿಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ.

4.5 ಗ್ರಾಮೀಣ ಆಡಳಿತ:

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲ ವಿಕೇಂದ್ರೀಕೃತ ಯೋಜನೆ:

ಕರ್ನಾಟಕ ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಅಧಿನಿಯಮ, 1993ರ ಅಧಿನಿಯಮವು ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್‌ನ ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತ್, ತಾಲ್ಲೂಕು ಪಂಚಾಯತ್ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತ್ ಎಂಬ ಮೂರು ಹಂತದಲ್ಲರುತ್ತವೆ. ಈ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲು, 8000 ಕ್ಕಿಂತಲೂ ಕಡಿಮೆ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಇರುವ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತ್‌ಗಳಿಗೆ ವಾರ್ಷಿಕ ಅನುದಾನವನ್ನು ರೂ. 10 ಲಕ್ಷ ಮತ್ತು 8000 ಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಇರುವ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತ್‌ಗಳಿಗೆ ಪ್ರತಿ 1000 ಜನರಿಗೆ ರೂ.1ಲಕ್ಷದಂತೆ ಒದಗಿಸಲಾಗಿರುತ್ತದೆ. 2022-23ರಲ್ಲಿ ರೂ. 1203.42 ಕೋಟಿಗಳನ್ನು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತ್‌ಗಳಿಗೆ ಹಂಚಿಕೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತ್‌ಗಳು ಕಟ್ಟಡಗಳು ಮತ್ತು ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ತೆರಿಗೆ, ನೀರಿನ ದರ, ಮನರಂಜನೆಯ ಮೇಲೆ ತೆರಿಗೆ, ವಾಹನಗಳು, ಜಾಹೀರಾತು ಮತ್ತು ಸಂಗ್ರಹಣೆ ಮತ್ತು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಶುಲ್ಕವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುವುದು, ಬಸ್ ನಿಲ್ದಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಶುಲ್ಕ ಮತ್ತು ಜಾನುವಾರುಗಳನ್ನು ಮೇಯಿಸುವುದು ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಮೇಲೆ ತೆರಿಗೆಯನ್ನು ವಿಧಿಸುವ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ತಾಲ್ಲೂಕು ಮತ್ತು ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತ್‌ಗಳೆರಡೂ ಇತರರು ಬಳಸುವ ತಮ್ಮ ಆಸ್ತಿಯ ಮೇಲೆ ಶುಲ್ಕ ವಿಧಿಸಲು ಅನುಮತಿ ನೀಡಲಾಗಿರುತ್ತದೆ ಆದರೆ ತೆರಿಗೆಗಳನ್ನು ವಿಧಿಸಲು ಅವರಿಗೆ ಅಧಿಕಾರವಿಲ್ಲ. ಇದಲ್ಲದೆ, ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತ್‌ಗಳು ಮತ್ತು ತಾಲೂಕು ಪಂಚಾಯತ್‌ಗಳು ಭೂಮಿ ಆದಾಯದ ಮೇಲೆ ಸೆಸ್ಸಿಂಡ ಆದಾಯವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ, ಸ್ಟಾಂಪ್ ಸುಂಕದ ಮೇಲೆ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರವು ಸರ್‌ಚಾರ್ಜನ್ನು ವಿಧಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ, ಪಂಚಾಯತ್‌ಗಳು ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಒದಗಿಸಿದ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಮೇಲೆ ಮಾತ್ರ ಅವಲಂಬಿತವಾಗಿರಬೇಕು.

ಮೂರು ಶೆಡ್ಯೂಲ್‌ಗಳ ಪ್ರಕಾರ (I, II, III) ಈ ಪಂಚಾಯತ್‌ಗಳು ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಲು ಅಧಿಕಾರ ಇದೆ. ಇದರನ್ವಯ ಇವುಗಳು ಕೃಷಿ, ಪಶುಸಂಗೋಪನೆ, ಗ್ರಾಮೀಣ ವಸತಿ, ಕುಡಿಯುವ ನೀರು, ರಸ್ತೆಗಳು ಮತ್ತು ನೇತುವೆಗಳು, ಗ್ರಾಮೀಣ ವಿದ್ಯುದೀಕರಣ, ಶಿಕ್ಷಣ, ಗ್ರಾಮೀಣ ನಿರ್ಮಾಣಕರಣ, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆರೋಗ್ಯ, ಮಹಿಳಾ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಲ್ಯಾಣ, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಿತರಣಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸಲು ವಾರ್ಷಿಕ ಆಯವ್ಯಯ ಮತ್ತು ವಲಯ ಯೋಜನೆಗಳು. ಸಮುದಾಯ ಆಸ್ತಿಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆ, ಸಹಕಾರ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಮತ್ತು ಗ್ರಂಥಾಲಯಗಳ ಪ್ರಚಾರಗಳಿಗೆ ವಾರ್ಷಿಕ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಬೇಕು.

1993 ರ ಕಾಯಿದೆಯ ಸೆಕ್ಷನ್ 309ರನ್ವಯ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತ್‌ಗಳು, ತಾಲ್ಲೂಕು ಪಂಚಾಯತ್‌ಗಳು ಮತ್ತು ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತ್‌ಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಸಿರುತ್ತದೆ. ಮುಂದುವರೆದು, ಅಧಿನಿಯಮದ ಸೆಕ್ಷನ್ 310 ರನ್ವಯ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಯೋಜನೆ, ಭೌತಿಕ ಮತ್ತು ನೈಸರ್ಗಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು ಮತ್ತು ಮೂಲಸೌಕರ್ಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಮಟ್ಟದ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಿ. ಪಂಚಾಯತ್‌ಗಳು ಮತ್ತು ಪುರಸಭೆಗಳಿಂದ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಲಾದ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸಲು ಮತ್ತು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕರಡು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಲು ಪ್ರತಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಯೋಜನಾ ಸಮಿತಿಗಳನ್ನು (ಡಿಪಿಸಿಗಳು) ರೂಪಿಸಲು ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಕಡ್ಡಾಯಗೊಳಿಸಿರುತ್ತದೆ. ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಅಸಮತೋಲನವನ್ನು ನಿವಾರಿಸುವ ಬಗ್ಗೆ ಡಾ. ಡಿ.ಎಂ. ನಂಜುಂಡಪ್ಪ ಅವರ ವರದಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಜಿಲ್ಲಾ ಯೋಜನಾ ಸಮಿತಿಗಳು ಯೋಜನಾ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಘಟಕವಾಗಿ 'ತಾಲ್ಲೂಕು' ಅನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಿ ಯೋಜನೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಶಿಫಾರಸ್ಸು ಮಾಡಿದೆ.

ಅನುದಾನ ಹಂಚಿಕೆಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಕ್ರಿಯಾ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುತ್ತವೆ, ಅವುಗಳನ್ನು ವಿವಿಧ ಸ್ಥಾಯಿ ಸಮಿತಿಗಳಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಭೆಯ ಸಭೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಂಡಿಸಿ ಜಿಲ್ಲಾ ಯೋಜನಾ ಸಮಿತಿಗಳ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಪಡೆದು ಅನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡುವ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು / ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸುವುದನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುತ್ತಾರೆ. ಯೋಜನಾ ತಯಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ವಾರ್ಡ್ ಸಭೆಗಳು ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮ ಸಭೆಗಳು ನಿರ್ಣಾಯಕ ಪಾತ್ರವನ್ನು ವಹಿಸುತ್ತವೆ ಮತ್ತು ಅವರ ಶಿಫಾರಸ್ಸುಗಳು ಮತ್ತು ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ಇಂತಹ ಕ್ರಿಯೆಯ ಯೋಜನೆಗಳಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಣ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ, ಆದ್ದರಿಂದ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಲಾದ ಯೋಜನೆಗಳು ಜನರ ಇಚ್ಛೆ ಮತ್ತು ಬೇಡಿಕೆಗಳ ಉಪಲಕ್ಷನವೆಂಬುದನ್ನು ಒತ್ತಿ ಹೇಳುತ್ತವೆ. ಹೀಗಾಗಿ, ಸಂಪೂರ್ಣ ಯೋಜನೆ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು "ಭಾಗವಹಿಸುವ ಯೋಜನೆ

ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳು” (Participatory Planning Processes) ಎಂದು ಕರೆಯಬಹುದು.

ಕೆಪಿಆರ್ ಕಾಯ್ದೆ, 1993ರ ಸೆಕ್ಷನ್ 309(4) ಮತ್ತು 309-ಎ ನಿಂದ 309-ಹೆಚ್ ರನ್ವಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ತಳಮಟ್ಟದ ಜನವಸತಿ ಸಭೆಗಳ ಮೂಲಕ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವಲ್ಲಿ ಅನುಸರಿಸಬೇಕಾದ ಕಾರ್ಯತಂತ್ರವನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಯೋಜನಾ ಪ್ರಸ್ತಾವವನ್ನು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತ್/ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತ್/ತಾಲ್ಲೂಕು ಪಂಚಾಯತ್ ಮಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ/ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತ್ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಮಿತಿಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಬೇಕಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅವಶ್ಯಕತೆ ಮತ್ತು ಲಭ್ಯವಿರುವ ಧನಸಹಾಯಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತ್ ಮಟ್ಟದಲ್ಲ ದೂರದೃಷ್ಟಿ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಬೇಕು.

ನಮ್ಮ ಗ್ರಾಮ ನಮ್ಮ ಯೋಜನೆ: ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆ : GDPD

ಹಣಕಾಸು ಆಯೋಗದ ಶಿಫಾರಸ್ಸುಗಳು ವಿಕೇಂದ್ರೀಕರಣ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಕಾಯ್ದೆ, 1993ಕ್ಕೆ ಪ್ರಮುಖವಾದ ತಿದ್ದುಪಡಿಗಳನ್ನು ತರಲಾಗಿದೆ. ಇದರನ್ವಯ ಗ್ರಾಮ ಸಭೆಗಳು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾದ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಲು ಸಾಕಷ್ಟು ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ನೀಡಿದೆ ಹಾಗೂ ವಿಕೇಂದ್ರೀಕೃತ ಯೋಜನಾ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗೆ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ನೀಡಿದ್ದು, ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಯನ್ನು “ನಮ್ಮ ಗ್ರಾಮ ನಮ್ಮ ಯೋಜನೆ” ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲ ಅನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಯೋಜನಾ ತಯಾರಿಕಾ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿಯ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಗುಚ್ಛಕ್ಕೆ ಮಹತ್ವ ನೀಡಲಾಗಿದ್ದು, ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿಯ ಎಲ್ಲಾ ಅನುದಾನಗಳು ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಗುಚ್ಛದಲ್ಲಿ ಒಳಗೊಂಡಿವೆ. ಯೋಜನಾ ತಯಾರಿಕಾ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯು ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಎಲ್ಲಾ ಭಾಗೀದಾರರು ಹಾಗೂ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ.

ಪಂಚಾಯತ್‌ಗಳಿಗೆ ಲಭ್ಯವಿರುವ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಆರ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಪಂಚಾಯತ್ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಯನ್ನು (ಪಿಡಿಪಿ) ತಯಾರಿಸಲು ಕಡ್ಡಾಯಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪಂಚಾಯತ್ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನಾ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯು ಸಮಗ್ರವಾಗಿರಬೇಕು ಮತ್ತು ಭಾಗವಹಿಸುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ಮೇಲೆ ಆಧಾರಿತವಾಗಿರಬೇಕು, ಇದು ಸಂವಿಧಾನದ ಹನ್ನೊಂದನೇ ಶೆಡ್ಯೂಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಪಟ್ಟಿಮಾಡಲಾದ 29 ವಿಷಯಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಎಲ್ಲಾ ಯೋಜನೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಒಮ್ಮುಖವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ನಿಧಿಗಳು, ಕಾರ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ವರ್ಗಾಯಿಸಲಾಗಿದೆ.

ರಾಜ್ಯಾದ್ಯಂತ 5 ವರ್ಷಗಳ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತ್ ದೂರದೃಷ್ಟಿ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ತಯಾರಿಸುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಇಲಾಖೆಯು ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಂಡಿದೆ. ಇಲಾಖೆಯು ಬಡತನ, ಜೀವನೋಪಾಯ ಮತ್ತು ಕೌಶಲ್ಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ಆರೋಗ್ಯ, ಶಿಕ್ಷಣ, ಮಹಿಳಾ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಸುರಕ್ಷಿತ ಗ್ರಾಮ, ಪರಿಸರ ಮತ್ತು ನೈಸರ್ಗಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ನಿರ್ವಹಣೆಯಂತಹ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಿದೆ. ಮೂಲಸೌಕರ್ಯ ಸ್ವಾವಲಂಬಿ ಗ್ರಾಮ ಮತ್ತು ಉತ್ತಮ ಆಡಳಿತವು ಗ್ರಾಮಪಂಚಾಯತಿಯ ದೂರದೃಷ್ಟಿ ಯೋಜನೆಯು ತಯಾರಿಕೆಯ ಮುಖ್ಯ ವಿಷಯವಾಗಿದೆ. ಇಲಾಖೆಯಿಂದ ನಮೂನೆಗಳನ್ನು ವಿನ್ಯಾಸಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಅಂತಿಮಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮಪಂಚಾಯತ್‌ವಾರು, ಗ್ರಾಮವಾರು ತಳಮಟ್ಟದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲು ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಎಲ್ಲ ಪಾಲುದಾರರಿಗೆ ತರಬೇತಿಯನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಗ್ರಾಮವಾರು ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹ ಕಾರ್ಯ ಪ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಪಂಚತಂತ್ರ 2.0 ಸಾಫ್ಟ್‌ವೇರ್‌ನಲ್ಲಿ ಅಪ್‌ಲೋಡ್ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಯಾವುದೇ ಯೋಜಕರಿಗೆ ನೀತಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಲು ಇದು ಮೂಲ ಮಟ್ಟದ ಮಾಹಿತಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಕಾರ್ಯಹಂಚಿಕೆ ನಕ್ಷೆ:

ರಾಜ್ಯವು ಕಾರ್ಯನಿರತ ಗುಂಪುಗಳ ಶಿಫಾರಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಎಲ್ಲಾ ಮೂರು ಪಂಚಾಯತ್‌ಗಳಿಗೆ ಕಾರ್ಯಹಂಚಿಕೆ ನಕ್ಷೆಯ ಒಂದು ಸವಿವರ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಸಂಯೋಜಿಸಿದೆ. ಕಾರ್ಯಹಂಚಿಕೆ ನಕ್ಷೆಯು ಜಿಲ್ಲಾ ಮತ್ತು ತಾಲ್ಲೂಕು ಪಂಚಾಯತಿಗಳನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯ ಕಾರ್ಯಾಂಗ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಯೋಜನಾಕಾರರು, ಸೌಕರ್ಯದಾರರು ಮತ್ತು

ಮಾಲಕರಾಗಿ ಗೋಚರಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತ್‌ಗಳು ಸ್ಥಳೀಯ ಸೇವಾ ನೀಡುವಿಕೆಯ ಕೊನೆಯ ಹಂತವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಕಾರ್ಯಹಂಚಿಕೆ ನಕ್ಷೆಯ ಚೌಕಟ್ಟು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ವರ್ಗಾವಣೆಯನ್ನು ಹಣಕಾಸು ಮತ್ತು ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ವರ್ಗಾವಣೆಯೊಂದಿಗೆ ನಡೆಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಗ್ರಾಮೀಣಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಇಲಾಖೆಯು ಇತರೆ ಇಲಾಖೆಗಳ ಸಹಕಾರದೊಂದಿಗೆ ಪಂಚಾಯತ್‌ರಾಜ್ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಕಾರ್ಯಗಳು, ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಮತ್ತು ಹಣಕಾಸಿನ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ವರ್ಗಾಯಿಸಿರುತ್ತದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ವಿಕೇಂದ್ರೀಕೃತ ಯೋಜನಾ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಮಿತಿಯ ಕಾರ್ಯಗಳು:

ಕರ್ನಾಟಕ ಗ್ರಾಮ ಸ್ವರಾಜ್ ಮತ್ತು ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಅಧಿನಿಯಮ 1993 (ತಿದ್ದುಪಡಿ 2016) ಪ್ರಕರಣ 310(ಬಿ) ಯನ್ವಯ ಸನ್ಮಾನ್ಯ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಯವರ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ವಿಕೇಂದ್ರೀಕರಣ ಯೋಜನೆ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಮಿತಿಯನ್ನು ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಆಯವ್ಯಯ ದಸ್ತಾವೇಜಿನೊಂದಿಗೆ ಹಾಜರುಪಡಿಸಬೇಕಾದ ವಾರ್ಷಿಕ ಹಣಕಾಸು ಪುನರಾವಲೋಕನೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಸರ್ಕಾರವನ್ನು ಸಮರ್ಥಗೊಳಿಸುವುದು ಸಮಿತಿಯ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ವಿಕೇಂದ್ರೀಕೃತ ಯೋಜನಾ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಮಿತಿಯು ಜಿಲ್ಲೆಗಳು ಮತ್ತು ಇತರ ಯೋಜನೆ ಘಟಕಗಳ ಯೋಜನೆಗಳ ನಡುವೆ ಪರಸ್ಪರ ಸಮಾಲೋಚನೆ ಮತ್ತು ಮಾತುಕತೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಲು ಮತ್ತು ನಗರ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣ ಯೋಜನೆಗಳ ವಲಯ ಮತ್ತು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಸಂಯೋಜಿಸುವ ಚೌಕಟ್ಟನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ. ಸ್ಥಳೀಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ನೀತಿ ವಿಷಯಗಳ ರಚನೆ, ಜಿಲ್ಲೆಗಳು ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ಯೋಜನೆಗಳ ಸಹಕಾರ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಬಲಪಡಿಸಲು ನೀತಿಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವುದನ್ನು ಈ ಸಮಿತಿಯು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಸಕ್ತ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಸಮಿತಿಯು ಕೈಗೊಂಡಿರುವ ಕೆಲವು ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು:

- ಯೋಜನೆಗಳು ಕೆಳಹಂತದಿಂದ ರೂಪಿಸಿ ಮೇಲಿನ ಹಂತದವರೆಗೆ ಅನುಸರಿಸುವಂತೆ ಮಾರ್ಗಸೂಚಿಗಳು ಮತ್ತು ಸುತ್ತೋಲೆಗಳನ್ನು ಹೊರಡಿಸಿದೆ.
- ರಾಜ್ಯದ ಎಲ್ಲಾ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿಗಳು 5 ವರ್ಷದ ದೂರದೃಷ್ಟಿ ಯೋಜನೆ ತಯಾರಿಸಲು ಅನುವಾಗುವಂತೆ ಚುನಾಯಿತ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು ಹಾಗೂ ಅಧಿಕಾರಿ/ಸಿಬ್ಬಂದಿಗಳಿಗೆ ತರಬೇತಿ ನೀಡಲು ಅನುವಾಗಲು ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ವಿಕೇಂದ್ರೀಕರಣ ಯೋಜನೆ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಮಿತಿಗೆ ಒದಗಿಸಿರುವ ಅನುದಾನದಿಂದ ರೂ.1,47,50,000/- ಗಳನ್ನು ಅಬ್ಬಲ್ ನಜೀರ್ ಸಾಬ್ ಗ್ರಾಮೀಣಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಸಂಸ್ಥೆಗೆ ಬಿಡುಗಡೆಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ.
- 74 ನೇ ಸಾವಿಧಾನಿಕ ತಿದ್ದುಪಡಿಯಂತೆ ನಗರ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ 5 ವರ್ಷಗಳ ದೂರದೃಷ್ಟಿ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ತಯಾರಿಸುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ಪ್ರತಿ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿಯಿಂದ ದೂರದೃಷ್ಟಿ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವ ಕಾರ್ಯ ಪ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿದೆ.

ಜಿಲ್ಲಾವಲಯಕ್ಕೆ ಹಂಚಿಕೆಯಾದ ಅನುದಾನ:

2022-23 ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಜಿಲ್ಲಾ ವಲಯದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಿಗೆ ಒಟ್ಟು ರೂ.42972.09 ಕೋಟಿ ಅನುದಾನ ಒದಗಿಸಿದ್ದು, ಸದರಿ ಅನುದಾನವು ರಾಜ್ಯದ ಒಟ್ಟಾರೆ ಅನುದಾನದ ಶೇ.16.17 ರಷ್ಟಿರುತ್ತದೆ. 2022-23 ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ವಲಯಗಳಾದ ಶಿಕ್ಷಣ (51.07%), ಇತರೆ ಗ್ರಾಮೀಣಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು (16.20%), ವೈದ್ಯಕೀಯ ಮತ್ತು ಜನಾರೋಗ್ಯ ಮತ್ತು ಕುಟುಂಬ ಕಲ್ಯಾಣ (5.95%), ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿಗಳು ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡಗಳು ಮತ್ತು ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳು (7.34%), ಪೌಷ್ಟಿಕ ಆಹಾರ (4.55%), ಗ್ರಾಮೀಣ ಉದ್ಯೋಗ (2.98%), ಸಾಮಾಜಿಕ ಭದ್ರತೆ ಮತ್ತು ಕಲ್ಯಾಣ (4.19%) ಗಳಿಗೆ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಮುನ್ನಡೆವ ಹಾದಿ:

- ❑ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತ್‌ಗಳ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಕೈಗೊಂಡ ಕ್ರಮಗಳು: (i) ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತ್‌ಗಳ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ತೆರಿಗೆ ವಿಧಿಸಲಾಗುತ್ತಿರುವ ಆವೃತ ಪ್ರದೇಶ ಮತ್ತು ಮಾನದಂಡಗಳನ್ನು ಪರಿಷ್ಕರಿಸಲಾಗಿದೆ, (ii) ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತ್ ಮಿತಿಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಮೌಲ್ಯವನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಕಟ್ಟಡ ಮತ್ತು ಭೂ ತೆರಿಗೆಯನ್ನು ವಿಧಿಸಲಾಗಿದೆ ಮತ್ತು (iii) ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತ್ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಮೊಬೈಲ್ ಗೋಪುರ, ಗಾಳಿ ವಿದ್ಯುತ್ ಆಧಾರಿತ ವಿದ್ಯುತ್ ಉತ್ಪಾದನಾ ಘಟಕಗಳು ಮತ್ತು ಸೌರ ಶಕ್ತಿಯ ಮೂಲದ ವಿದ್ಯುತ್ ಉತ್ಪಾದನಾ ಘಟಕಗಳ ಮೇಲೆ ತೆರಿಗೆ ವಿಧಿಸಲು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತ್‌ಗಳಿಗೆ ಅವಕಾಶ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.
- ❑ ಗ್ರಾಮಪಂಚಾಯತಿಗಳ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ತೆರಿಗೆಗಳ ಸಕಾಲಿಕ ಸಂಗ್ರಹವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.
- ❑ ಕರ್ನಾಟಕ ಗ್ರಾಮೀಣ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನಿಯಮಿತ (KRIDL)ವು ತನ್ನ ನಗದು ಮೀಸಲು ಮತ್ತು ಸ್ಥಿರ ಸ್ವತ್ತುಗಳ ಸದುಪಯೋಗಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ವಿಶ್ವಾಸಾರ್ಹ ಮ್ಯೂಚುವಲ್ ಫಂಡ್‌ಗಳು, ದೀರ್ಘಾವಧಿಯ ಪಿಂಚಣಿ ನಿಧಿಗಳು ಇತ್ಯಾದಿಗಳಂತಹ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆದಾಯ ಗಳಿಸುವ ಸಾಧನಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಹಣವನ್ನು ಹೂಡಿಕೆ ಮಾಡಬಹುದು.
- ❑ ನಿಷ್ಕ್ರಿಯಗೊಂಡ ಕೊಳವೆ ಬಾವಿಗಳನ್ನು ರೀಜಾರ್ಜ್ ಮಾಡಿಸುವುದು, ನೀರು ಪೂರೈಕೆಯನ್ನು ಯಾಂತ್ರಿಕರಣಗೊಳಿಸುವುದು, ಬೃಹತ್ ನೀರು ಪೂರೈಕೆಗಾಗಿ ಬ್ಲಾಕ್ ಸುಂಕವನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸುವುದು ಬಹು ಗ್ರಾಮ ಕುಡಿಯುವ ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಯೋಜನೆ (MVWSS)ಯನ್ನು ಸುಸ್ಥಿರವಾಗಿರಲು ನಿರ್ಣಾಯಕ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸುತ್ತವೆ.
- ❑ ಉಡುಪಿಯ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಬಡಗಬೆಟ್ಟು ಗ್ರಾ.ಪಂ.ನಲ್ಲಿ ಸ್ವಸಹಾಯ ಸಂಘದಿಂದ ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಂಡಿರುವ ಮಲ ತ್ಯಾಜ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆಯ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಮಾದರಿಯನ್ನಾಗಿರಿಸಿ ರಾಜ್ಯದ ಎಲ್ಲಾ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿಗಳಲ್ಲಿ ಸದರಿ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕು.
- ❑ ಕರ್ನಾಟಕ ಗ್ರಾಮ ಸ್ವರಾಜ್ ಮತ್ತು ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಅಧಿನಿಯಮ 1993 ರ ಪ್ರಕಾರ participatory planning process ನ್ನು ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ಜಾರಿಗೊಳಿಸಬೇಕು.
- ❑ ಲಭ್ಯವಿರುವ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಆರ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಪಂಚಾಯತ್ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆ (ಪಿಡಿಪಿ) ತಯಾರಿಸಲು ಪಂಚಾಯತಿಗಳನ್ನು ನಿಯೋಜಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.
- ❑ ಗ್ರಾಮೀಣ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಸದೃಢಗೊಳಿಸಲು, ನಿಧಿಯ ವಿಕೇಂದ್ರೀಕರಣಕ್ಕಾಗಿ ಹಣಕಾಸು ಆಯೋಗದ ಶಿಫಾರಸುಗಳನ್ನು ನಿಜವಾದ ಮನೋಭಾವದಿಂದ ಜಾರಿಗೊಳಿಸಬೇಕು.
- ❑ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಉನ್ನತೀಕರಿಸಲು ಸರ್ಕಾರವು ವಿವಿಧ ಗ್ರಾಮೀಣ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಗಳ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕು.
- ❑ ಲಾಭದಾಯಕ ಉದ್ಯೋಗವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣ ಮತ್ತು ನಗರದ ಅಂತರವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಲು ಗ್ರಾಮೀಣ ಉದ್ಯಮಶೀಲತೆಯ ಉತ್ತೇಜನವು ಅತ್ಯಂತ ಮುಖ್ಯವಾಗಿದೆ.
- ❑ ಗ್ರಾಮೀಣ ಉದ್ಯಮಶೀಲತೆಯು ಆರ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಆರ್ಥಿಕತೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವನ್ನು ವಹಿಸುವ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಸದರಿ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳನ್ನು ಬಲಪಡಿಸಬೇಕು.
- ❑ ಸರಿಯಾದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸರಿಯಾದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ಮೂಲಕ, ಸಕಾಲಿಕ ಮತ್ತು ಸಮರ್ಪಕ ಸಾಲವನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಬ್ಯಾಂಕರ್‌ಗಳು, ಪಂಚಾಯತ್ ಯೂನಿಯನ್ ಮುಖಂಡರು ಮತ್ತು ಸ್ವಯಂ ಸೇವಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ನಿರಂತರ ಪ್ರೇರಣೆ ಮುಂತಾದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಮತ್ತು

ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ನಡೆಸುವುದರಿಂದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಉದ್ಯಮಶೀಲತೆಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಮತ್ತು ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ.

- ❑ SECC ದತ್ತಾಂಶದ ಪ್ರಕಾರ ಮನೆರಹಿತ ಕುಟುಂಬಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ನವೀಕರಿಸಲು ಮತ್ತು ಆಡಳಿತದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಲು ಸಮೀಕ್ಷೆಗಳ ಮೂಲಕ ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ನಿಯಮಿತವಾಗಿ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.
- ❑ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವ ನೀರಿನ ಬೇಡಿಕೆಯ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ವಿವಿಧ ಇಲಾಖೆಗಳ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಒಗ್ಗೂಡಿಸುವಿಕೆಯ ಮೂಲಕ ಪರಿಹರಿಸಬಹುದಾಗಿರುತ್ತದೆ.
- ❑ ಕೂಲಿ ಉದ್ಯೋಗಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಬಡ ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ 100 ದಿನಗಳ ಕೂಲಿ ಉದ್ಯೋಗವನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ಕುರಿತು ನಿಗದಿಪಡಿಸಿದ ಗುರಿಗಳ ಸಾಧನೆಯಿಲ್ಲದ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡಲು ಸೂಕ್ತವಾದ ಕಾರ್ಯವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸುವ ಅಗತ್ಯವಿದೆ.
- ❑ ತ್ಯಾಜ್ಯದಿಂದ ಸಂಪನ್ಮೂಲ (segregation at source), ಆಸ್ತಿಗಳ ನಗದೀಕರಣ, ಹಸಿರು ಮತ್ತು ಸ್ವಚ್ಛತೆ ಉಪಕ್ರಮಗಳು (ಸಿಡಿಎಮ್) ಮತ್ತು ಆದಾಯದ ಮೂಲಗಳ ವಸೂಲಾತಿಯನ್ನು ಸುಧಾರಿಸುವುದು (incentives/disincentives)ದಂತಹ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಜಿಪಿಗಳು ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಒಗ್ಗೂಡಿಸಬೇಕು.
- ❑ ಬೇಡಿಕೆ ಮತ್ತು ಪೂರೈಕೆಯ ಅಂತರವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಲು ಕೃಷಿ, ತೋಟಗಾರಿಕೆ, ಅರಣ್ಯ, ಜಲಾನಯನ ಇಲಾಖೆಯ ಯೋಜನೆಗಳೊಂದಿಗೆ MGNREGA ಯೋಜನೆಯ ಒಗ್ಗೂಡಿಸುವಿಕೆಯಿಂದ ಹೆಚ್ಚಿನ ಉದ್ಯೋಗ ಸೃಷ್ಟಿಸಬಹುದಾಗಿರುತ್ತದೆ. MGNREGS ಯೋಜನೆಯ ಒಗ್ಗೂಡಿಸುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಗ್ರಂಥಾಲಯಗಳು, ಕ್ರೀಡಾ ಸಂಕೀರ್ಣಗಳು, ಅಂಗನವಾಡಿ/ಶಾಲಾ ಕಟ್ಟಡಗಳು ಮತ್ತು ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳು ಮತ್ತು ಮುಂತಾದವುಗಳಿಗೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದನ್ನು ಎಲ್ಲಾ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತೇಜಿಸಬೇಕು.
- ❑ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಆರ್ಥಿಕತೆಯನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸಲು 7.8 ಲಕ್ಷ ಹೆಕ್ಟೇರ್ ಪಾಳು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಉತ್ಪಾದಕತೆಯ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಜೈವಿಕ ಇಂಧನ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಯಲು ಬಳಸಬೇಕು ಹಾಗೂ ಆದಾಯ ಉತ್ಪಾದಿಸುವ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು/ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸಬೇಕು.
- ❑ ಯೋಜನೆ, ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಅನುಷ್ಠಾನ, ಆಯವ್ಯಯ, ಸಿದ್ಧತೆ, ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಮತ್ತು ವಿಕೇಂದ್ರೀಕೃತ ಯೋಜನೆಗಳ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಮತ್ತು ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಕ್ರೋಢೀಕರಣಕ್ಕಾಗಿ ಪಂಚಾಯತ್‌ಗಳಿಗೆ ನೀಡಿರುವ ಅಧಿಕಾರ, ಕಾರ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ನಿಬಂಧನೆಗಳನ್ನು ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.
- ❑ ಉತ್ತಮ ಆಡಳಿತ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ/ಯೋಜನೆಗಳ ಸಮರ್ಥ ಬಳಕೆಯ ಪ್ರಚಾರಕ್ಕಾಗಿ ಡಿಜಿಟಲ್ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯದ ಮೇಲಿನ ಹೂಡಿಕೆಯು ನಿರ್ಣಾಯಕವಾಗಿದೆ.
- ❑ ಉತ್ಪಾದಕತೆಯ ಸುಧಾರಣೆಗಳು, ಸರ್ಕಾರದ ಯೋಜನೆಗಳು ಮತ್ತು ನೀತಿಗಳು, ಉತ್ತಮ ಅಭ್ಯಾಸಗಳು, ವಿಪತ್ತು (ಬರಗಳು ಮತ್ತು ಪ್ರವಾಹಗಳು) ಹೊಂದಾಣಿಕೆ ಮತ್ತು ತಗ್ಗಿಸುವಿಕೆಯ ತಂತ್ರಗಳಾದಂತಹ ನದಿಗಳ ಮತ್ತು ಕೆರೆಗಳ ಹೂಳಿತ್ತುವಿಕೆ ಹಾಗೂ ಆಳವಾಗಿಸುವಿಕೆ, ತೋಟದ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು, ಪ್ರವಾಹ ಮತ್ತು ಬರ ಸಹಿಷ್ಣು ಪ್ರಭೇದಗಳು, ಕ್ರಾಪಿಂಗ್ ವಿನ್ಯಾಸಗಳಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ಇತ್ಯಾದಿ ವಿಷಯಗಳ ಮೇಲೆ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿಗಳು IEC (ಮಾಹಿತಿ, ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಸಂವಹನ) ಒದಗಿಸಬೇಕು.

ಅನುಬಂಧ 4.1

2011 ರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಜಾತಿ ಜನಗಣತಿ ಪ್ರಕಾರ ವಸತಿ ರಹಿತ ಕುಟುಂಬಗಳ ಜಿಲ್ಲಾವಾರು ವಿವರಗಳು (ಗ್ರಾಮೀಣ)

ಜಿಲ್ಲೆ	ಒಟ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳು	ವಸತಿ ರಹಿತರು							ಒಟ್ಟು
		"ಹುಲ್ಲು/ತಡಿಕೆ/ಜದಿರಿ ನಿಂದ ನಿರ್ಮಿಸಲಾದ ಮನೆಗಳು"	ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್/ಪಾಲಥನ್ ಗಳಿಂದ ನಿರ್ಮಿಸಲಾದ ಮನೆಗಳು	ಮಣ್ಣಿನಿಂದ ನಿರ್ಮಿಸಲಾದ ಮನೆಗಳು	ಮರದಿಂದ ನಿರ್ಮಿಸಲಾದ ಮನೆಗಳು	ಸಿಮೆಂಟ್‌ನಿಂದ ನಿರ್ಮಿಸದ ಇರುವ ಕಟ್ಟಿನ ಗೋಡೆ	ಬಾಡಿಗೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವರು	ವಸತಿ ರಹಿತ ಕುಟುಂಬಗಳು	
ಬಾಗಲಕೋಟೆ	240555	14073	1169	6804	8995	70342	16552	157	118092
ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ	269172	1157	761	21906	662	2343	131825	299	158953
ಬೆಂಗಳೂರು ಗ್ರಾಮಾಂತರ	158426	694	399	30525	834	3665	19145	108	55370
ಬೆಳಗಾವಿ	735630	50395	6052	183795	17785	134607	45088	589	438311
ಬಳ್ಳಾರಿ	290257	12690	1111	39163	5878	46686	23378	113	129019
ಬೀದರ್	240566	6986	4109	29087	6302	69929	5661	32	122106
ಬಿಜಾಪುರ	292629	16812	1570	6865	4596	90761	17802	130	138536
ಚಾಮರಾಜನಗರ	203466	5089	782	71801	5164	6815	6431	24	96106
ಚಿಕ್ಕಬಳ್ಳಾಪುರ	218901	4106	471	25362	758	8306	10270	272	49545
ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು	206997	1404	734	72968	2214	9838	11373	229	98760
ಚಿತ್ರದುರ್ಗ	282921	16074	753	50912	2861	35019	12856	194	118669
ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ	276202	864	640	111652	1723	34867	13689	130	163565
ದಾವಣಗೆರೆ	278261	6496	1210	77185	2873	27397	15082	147	130390
ಧಾರವಾಡ	160538	3445	310	73979	3867	17297	7713	76	106687
ಗದಗ	134976	10129	776	40580	1821	27310	9563	47	90226
ಗುಲ್ಬರ್ಗ(ಕಲಬುರಗಿ)	314651	15479	2797	22758	4845	105350	14990	79	166298
ಹಾಸನ	348175	1558	907	170573	2519	20784	15877	156	212374
ಹಾವೇರಿ	257562	12914	1717	108016	2404	41592	14458	115	181216
ಕೊಡಗು	114715	1001	664	49189	618	2956	11690	180	66298
ಕೋಲಾರ	226042	2272	733	41107	2363	9557	9574	164	65770
ಕೊಪ್ಪಳ	222255	10460	1991	43626	4572	46549	17394	72	124664
ಮಂಡ್ಯ	351462	3191	808	104609	1961	30530	15165	288	156552
ಮೈಸೂರು	416354	4014	2334	186903	3369	5441	19598	72	221731
ರಾಯಚೂರು	267156	52385	6316	51539	4623	39501	12080	151	166595
ರಾಮನಗರ	195562	2675	2095	49476	1219	4998	13440	59	73962
ಶಿವಮೊಗ್ಗ	257688	8929	1221	107671	3660	8087	13241	121	142930
ತುಮಕೂರು	488277	15032	1541	88452	4419	35681	24581	376	170082
ಉಡುಪಿ	200232	738	453	52429	798	16673	8501	161	79753
ಉತ್ತರಕನ್ನಡ	240456	6042	370	81820	2553	27108	11015	54	128962
ಯಾದಗಿರಿ	158580	13702	2324	15334	2194	48551	7817	128	90050
ಗ್ರಾಮೀಣ ಒಟ್ಟು	8048664	300806	47118	2016086	108450	1028540	555849	4723	4061572

ಅನುಬಂಧ 4.2

ಬಸವ ವಸತಿ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಸಾಧಿಸಲಾದ ಭೌತಿಕ ಪ್ರಗತಿಯ ವಿವರಗಳು - ಗ್ರಾಮೀಣ

ಕ್ರ. ಸಂ.	ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹೆಸರು	2019-20		2020-21		2021-22		ಒಟ್ಟು		2022-23	
		ಗುರಿ	ಪೂರ್ಣ-ಗೊಂಡ ಮನೆಗಳು	ಗುರಿ	ಪೂರ್ಣ-ಗೊಂಡ ಮನೆಗಳು	ಗುರಿ	ಪೂರ್ಣ-ಗೊಂಡ ಮನೆಗಳು	ಗುರಿ	ಪೂರ್ಣ-ಗೊಂಡ ಮನೆಗಳು	ಗುರಿ	ಪೂರ್ಣ-ಗೊಂಡ ಮನೆಗಳು*
1	ಬಾಗಲಕೋಟೆ	1848	2366	1976	2469	2770	2532	6594	7367	4777	1800
2	ಬಳ್ಳಾರಿ	2174	1979	2095	3585	3429	2358	7698	7922	2201	873
3	ಬೆಳಗಾವಿ	3540	6189	4354	5320	5238	5282	13132	16791	9958	2483
4	ಬೆಂಗಳೂರು ಗ್ರಾಮಾಂತರ	753	813	662	574	669	315	2084	1702	1797	904
5	ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ	693	491	683	300	532	161	1908	952	1730	282
6	ಬೀದರ್	1558	1938	1505	1365	3277	1984	6340	5287	5630	1541
7	ಬಾಮರಾಜನಗರ	1372	1721	1437	1721	2048	1220	4857	4662	3531	1434
8	ಚಿಕ್ಕಬಳ್ಳಾಪುರ	1575	1213	1215	1351	1778	1033	4568	3597	3519	1624
9	ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು	1095	1036	894	1029	1508	1256	3497	3321	3317	921
10	ಚಿತ್ರದುರ್ಗ	1872	1904	1907	1688	2292	1498	6071	5090	4254	1470
11	ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ	1231	1529	1025	1419	1378	1163	3634	4111	3477	1227
12	ದಾವಣಗೆರೆ	2345	2196	1481	1711	1907	1754	5733	5661	3431	1481
13	ಧಾರವಾಡ	1014	2213	1186	1994	1869	2022	4069	6229	2925	1356
14	ಗದಗ	1093	1318	1416	1312	1514	1090	4023	3720	2655	997
15	ಹಾಸನ	2220	2983	2296	3232	3006	2609	7522	8824	5354	2735
16	ಹಾವೇರಿ	2066	3200	2234	2590	3217	2909	7517	8699	4992	1771
17	ಕಲಬುರಗಿ	2185	2258	2205	2026	3674	2825	8064	7109	6259	1829
18	ಕೊಡಗು	457	503	347	272	607	360	1411	1135	1691	310
19	ಕೋಲಾರ	1782	2183	1524	1793	2276	1506	5582	5482	4306	1662
20	ಕೊಪ್ಪಳ	1580	2299	1594	2665	2546	2407	5720	7371	3934	2609
21	ಮಂಡ್ಯ	1803	2865	2173	2762	2183	1723	6159	7350	4820	1824
22	ಮೈಸೂರು	2872	3195	2926	2845	4245	3184	10043	9224	7010	3699
23	ರಾಯಚೂರು	1840	1517	1728	1508	2026	1270	5594	4295	3727	1581
24	ರಾಮನಗರ	1347	1574	1503	1990	1405	1273	4255	4837	2898	1306
25	ಶಿವಮೊಗ್ಗ	1778	1811	1501	2478	2615	2239	5894	6528	4802	2348
26	ತುಮಕೂರು	2673	5285	2695	4263	3421	2861	8789	12409	6805	3513
27	ಉಡುಪಿ	862	797	795	1251	1056	979	2713	3027	2745	929
28	ಉತ್ತರಕನ್ನಡ	1311	2341	1388	2117	2447	2258	5146	6716	4517	1589
29	ವಿಜಯನಗರ	0	0	0	0	0	3470	0	3470	3580	78
30	ವಿಜಯಪುರ	2154	3225	2443	3114	4028	295	8625	6634	7088	3067
31	ಯಾದಗಿರಿ	907	1255	812	907	1039	888	2758	3050	2270	781
	ಒಟ್ಟು	50000	64197	50000	61651	70000	56724	170000	182572	130000	50024

* ನವೆಂಬರ್-2022ರ ಅಂತ್ಯದವರೆಗೆ

ಅನುಬಂಧ 4.3

ಡಾ.ಬಿ.ಆರ್. ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ನಿವಾಸ (ಗ್ರಾಮೀಣ) ಯೋಜನೆಯಡಿ ಸಾಧಿಸಲಾದ ಜಿಲ್ಲಾವಾರು ಭೌತಿಕ ಪ್ರಗತಿಯ ವಿವರಗಳು

ಕ್ರ. ಸಂ.	ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹೆಸರು	2019-20		2020-21		2021-22		ಒಟ್ಟು		2022-23	
		ಗುರಿ	ಪೂರ್ಣ-ಗೊಂಡ ಮನೆಗಳು	ಗುರಿ	ಪೂರ್ಣ-ಗೊಂಡ ಮನೆಗಳು	ಗುರಿ	ಪೂರ್ಣ-ಗೊಂಡ ಮನೆಗಳು	ಗುರಿ	ಪೂರ್ಣ-ಗೊಂಡ ಮನೆಗಳು	ಗುರಿ	ಪೂರ್ಣ-ಗೊಂಡ ಮನೆಗಳು*
1	ಬಾಗಲಕೋಟೆ	993	658	1178	722	865	871	3036	2251	987	672
2	ಬಳ್ಳಾರಿ	947	806	2374	1481	1652	1271	4973	3558	626	390
3	ಬೆಳಗಾವಿ	2368	1492	2451	1700	1984	1993	6803	5185	2294	1226
4	ಬೆಂಗಳೂರು ಗ್ರಾಮಾಂತರ	416	356	590	301	288	175	1294	832	432	317
5	ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ	329	232	653	149	223	86	1205	467	413	120
6	ಬೀದರ್	2794	1927	1842	1551	2965	2778	7601	6256	2645	1730
7	ಚಾಮರಾಜನಗರ	704	535	1411	657	656	504	2771	1696	788	535
8	ಚಿಕ್ಕಬಳ್ಳಾಪುರ	2076	764	1896	1194	1399	1057	5371	3015	1472	1041
9	ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು	366	262	731	253	375	386	1472	901	582	292
10	ಚಿತ್ರದುರ್ಗ	2031	1315	2371	1482	1495	1370	5897	4167	1500	1013
11	ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ	188	122	437	165	203	190	828	477	501	208
12	ದಾವಣಗೆರೆ	2047	1220	1639	974	1019	1133	4705	3327	980	861
13	ಧಾರವಾಡ	330	332	410	291	362	402	1102	1025	458	299
14	ಗದಗ	1435	871	1142	1044	1073	992	3650	2907	1024	908
15	ಹಾಸನ	1095	696	1572	912	989	922	3656	2530	1180	855
16	ಹಾವೇರಿ	1117	900	1473	892	1056	1024	3646	2816	1123	664
17	ಕಲಬುರಗಿ	3589	2818	2375	2880	3143	4335	9107	10033	2519	2063
18	ಕೊಡಗು	149	69	207	46	170	53	526	168	321	74
19	ಕೋಲಾರ	1028	555	1313	658	929	577	3270	1790	1126	679
20	ಕೊಪ್ಪಳ	1271	1177	1206	1170	1098	1314	3575	3661	1025	1195
21	ಮಂಡ್ಯ	578	358	909	395	364	337	1851	1090	680	352
22	ಮೈಸೂರು	1417	903	2373	954	1355	1150	5145	3007	1552	1419
23	ರಾಯಚೂರು	1983	1654	2629	1733	1717	1438	6329	4825	1648	1333
24	ರಾಮನಗರ	298	232	727	314	242	213	1267	759	427	273
25	ಶಿವಮೊಗ್ಗ	426	278	965	410	484	428	1875	1116	755	476
26	ತುಮಕೂರು	1677	1349	2048	1596	1217	1081	4942	4026	1528	1040
27	ಉಡುಪಿ	85	48	275	99	91	95	451	242	333	128
28	ಉತ್ತರಕನ್ನಡ	250	215	329	209	226	247	805	671	481	137
29	ವಿಜಯನಗರ	0	0	0	0	0	120	0	120	1158	19
30	ವಿಜಯಪುರ	2320	1900	1606	1958	1734	2318	5660	6176	1789	1560
31	ಯಾದಗಿರಿ	693	950	868	824	626	810	2187	2584	653	555
	ಒಟ್ಟು	35000	24994	40000	27014	30000	29670	105000	81678	33000	22434

* ನವೆಂಬರ್-2022ರ ಅಂತ್ಯದವರೆಗೆ

ಅನುಬಂಧ 4.4

ಇಂದಿರಾ / ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿ ಆವಾಸ್ ಗ್ರಾಮೀಣ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಸಾಧಿಸಲಾದ ಜಿಲ್ಲಾವಾರು ಭೌತಿಕ ಪ್ರಗತಿಯ ವಿವರಗಳು

ಕ್ರ. ಸಂ.	ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹೆಸರು	2019-20		2020-21		2021-22		ಒಟ್ಟು		2022-23	
		ಗುರಿ	ಪೂರ್ಣ-ಗೊಂಡ ಮನೆಗಳು	ಗುರಿ	ಪೂರ್ಣ-ಗೊಂಡ ಮನೆಗಳು	ಗುರಿ	ಪೂರ್ಣ-ಗೊಂಡ ಮನೆಗಳು	ಗುರಿ	ಪೂರ್ಣ-ಗೊಂಡ ಮನೆಗಳು	ಗುರಿ	ಪೂರ್ಣ-ಗೊಂಡ ಮನೆಗಳು *
1	ಬಾಗಲಕೋಟೆ	1336	273	1423	300	436	387	3195	960	1022	284
2	ಬಳ್ಳಾರಿ	2276	736	2047	650	780	511	5103	1897	1044	258
3	ಬೆಳಗಾವಿ	3245	1291	3648	1305	2747	2129	9640	4725	3715	1246
4	ಬೆಂಗಳೂರು ಗ್ರಾಮಾಂತರ	383	82	554	66	42	58	979	206	215	76
5	ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ	239	27	583	24	9	16	831	67	107	24
6	ಬೀದರ್	948	336	1562	216	198	152	2708	704	1771	203
7	ಜಾಮರಾಜನಗರ	2160	1026	1260	687	1109	391	4529	2104	2150	722
8	ಚಿಕ್ಕಬಳ್ಳಾಪುರ	1567	424	1381	364	436	278	3384	1066	1054	477
9	ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು	446	56	717	54	93	110	1256	220	333	79
10	ಚಿತ್ರದುರ್ಗ	2970	1085	1921	716	1464	593	6355	2394	2801	649
11	ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ	216	28	515	48	13	23	744	99	244	88
12	ದಾವಣಗೆರೆ	1362	327	1403	209	236	241	3001	777	959	254
13	ಧಾರವಾಡ	664	262	779	267	832	619	2275	1148	1104	571
14	ಗದಗ	1100	418	1170	476	1164	631	3434	1525	1302	708
15	ಹಾಸನ	835	152	1663	252	541	404	3039	808	833	324
16	ಹಾವೇರಿ	1733	632	1760	509	1097	748	4590	1889	1767	565
17	ಕಲಬುರಗಿ	1451	450	2021	209	883	446	4355	1105	2441	487
18	ಕೊಡಗು	171	31	270	8	1	35	442	74	117	8
19	ಕೋಲಾರ	1317	386	1253	300	293	235	2863	921	962	312
20	ಕೊಪ್ಪಳ	1571	480	1305	460	1016	832	3892	1772	1343	1175
21	ಮಂಡ್ಯ	525	90	1308	252	830	419	2663	761	1109	387
22	ಮೈಸೂರು	2642	1051	2350	708	1169	863	6161	2622	2320	1154
23	ರಾಯಚೂರು	5666	2161	2093	1428	1985	1093	9744	4682	4103	1460
24	ರಾಮನಗರ	550	137	963	204	163	202	1676	543	453	114
25	ಶಿವಮೊಗ್ಗ	793	147	1161	189	186	168	2140	504	460	271
26	ತುಮಕೂರು	1810	835	2110	604	720	497	4640	1936	1373	568
27	ಉಡುಪಿ	148	15	369	35	3	32	520	82	73	24
28	ಉತ್ತರಕನ್ನಡ	341	99	806	75	174	125	1321	299	285	114
29	ವಿಜಯನಗರ	0	0	0	0	0	81	0	81	1190	66
30	ವಿಜಯಪುರ	1478	301	1822	280	445	401	3745	982	1447	446
31	ಯಾದಗಿರಿ	2057	1344	783	641	935	669	3775	2654	1903	583
	ಒಟ್ಟು	42000	14682	41000	11536	20000	13389	103000	39607	40000	13697

* ನವೆಂಬರ್-2022ರ ಅಂತ್ಯದವರೆಗೆ

ಅನುಬಂಧ 4.5

ದೇವರಾಜ್ ಅರಸು (ಗ್ರಾಮೀಣ) ವಸತಿ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಸಾಧಿಸಲಾದ ಜಿಲ್ಲಾವಾರು ಭೌತಿಕ ಪ್ರಗತಿಯ ವಿವರಗಳು

ಕ್ರ.ಸಂ.	ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹೆಸರು	2019-20		2020-21		2021-22		ಒಟ್ಟು		2022-23	
		ಗುರಿ	ಪೂರ್ಣ-ಗೊಂಡ ಮನೆಗಳು	ಗುರಿ	ಪೂರ್ಣ-ಗೊಂಡ ಮನೆಗಳು	ಗುರಿ	ಪೂರ್ಣ-ಗೊಂಡ ಮನೆಗಳು	ಗುರಿ	ಪೂರ್ಣ-ಗೊಂಡ ಮನೆಗಳು	ಗುರಿ	ಪೂರ್ಣ-ಗೊಂಡ ಮನೆಗಳು *
1	ಬಾಗಲಕೋಟೆ	135	107	98	106	151	154	384	367	143	96
2	ಬಳ್ಳಾರಿ	179	70	125	126	279	106	583	302	68	46
3	ಬೆಳಗಾವಿ	768	512	225	556	952	713	1945	1781	788	554
4	ಬೆಂಗಳೂರು ಗ್ರಾಮಾಂತರ	283	136	33	109	264	91	580	336	144	113
5	ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ	6	6	19	3	8	8	33	17	4	5
6	ಬೀದರ್	211	101	76	140	309	332	596	573	582	435
7	ಜಾಮರಾಜನಗರ	81	21	73	45	159	67	313	133	89	81
8	ಚಿಕ್ಕಬಳ್ಳಾಪುರ	86	58	61	89	203	116	350	263	139	165
9	ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು	15	11	45	16	55	26	115	53	25	30
10	ಚಿತ್ರದುರ್ಗ	221	205	97	173	834	304	1152	682	1649	1301
11	ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ	1	2	13	2	1	3	15	7	5	1
12	ದಾವಣಗೆರೆ	101	74	75	55	177	98	353	227	401	295
13	ಧಾರವಾಡ	28	56	61	57	52	69	141	182	31	51
14	ಗದಗ	37	36	72	46	58	49	167	131	55	44
15	ಹಾಸನ	74	49	116	69	149	65	339	183	165	183
16	ಹಾವೇರಿ	178	204	113	182	286	258	577	644	180	151
17	ಕಲಬುರಗಿ	221	192	130	148	312	290	663	630	339	350
18	ಕೊಡಗು	3	2	16	4	7	7	26	13	4	4
19	ಕೋಲಾರ	7	15	77	19	55	42	139	76	44	52
20	ಕೊಪ್ಪಳ	58	102	80	136	138	150	276	388	113	207
21	ಮಂಡ್ಯ	50	86	108	92	93	71	251	249	49	55
22	ಮೈಸೂರು	82	58	146	61	399	134	627	253	448	386
23	ರಾಯಚೂರು	138	106	87	139	209	168	434	413	228	150
24	ರಾಮನಗರ	62	48	75	74	119	82	256	204	59	52
25	ಶಿವಮೊಗ್ಗ	4	3	48	4	12	11	64	18	42	33
26	ತುಮಕೂರು	238	183	136	168	2202	761	2576	1112	2074	1926
27	ಉಡುಪಿ	48	38	64	46	82	42	194	126	28	53
28	ಉತ್ತರಕನ್ನಡ	40	65	70	64	73	82	183	211	36	38
29	ವಿಜಯನಗರ	0	0	0	0	0	16	0	16	149	6
30	ವಿಜಯಪುರ	110	175	122	128	297	371	529	674	301	437
31	ಯಾದಗಿರಿ	35	61	39	39	65	114	139	214	138	219
	ಒಟ್ಟು	3500	2782	2500	2896	8000	4800	14000	10478	8520	7519

* ನವೆಂಬರ್-2022ರ ಅಂತ್ಯದವರೆಗೆ

ಅನುಬಂಧ 4.6

ಜಿಲ್ಲಾವಾರು ಹಂಚಿಕೆ ಮಾಡಲಾದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ವಸತಿ ನಿವೇಶನಗಳ ವಿವರಗಳು

ಕ್ರ. ಸಂ.	ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹೆಸರು	2019-20		2020-21		2021-22		ಒಟ್ಟು		2022-23	
		ಗುರಿ	ಹಂಚಿಕೆ ಮಾಡಲಾದ ಹಕ್ಕು ಪತ್ರಗಳು	ಗುರಿ	ಹಂಚಿಕೆ ಮಾಡಲಾದ ಹಕ್ಕು ಪತ್ರಗಳು	ಗುರಿ	ಹಂಚಿಕೆ ಮಾಡಲಾದ ಹಕ್ಕು ಪತ್ರಗಳು	ಗುರಿ	ಹಂಚಿಕೆ ಮಾಡಲಾದ ಹಕ್ಕು ಪತ್ರಗಳು	ಗುರಿ	ಹಂಚಿಕೆ ಮಾಡಲಾದ ಹಕ್ಕು ಪತ್ರಗಳು*
1	ಬಾಗಲಕೋಟೆ	156	0	156	108	217	8	529	116	217	38
2	ಬಳ್ಳಾರಿ	73	0	73	0	131	0	277	0	131	0
3	ಬೆಳಗಾವಿ	525	0	525	0	359	107	1409	107	359	0
4	ಬೆಂಗಳೂರು ಗ್ರಾಮಾಂತರ	81	180	81	24	92	24	254	228	92	1
5	ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ	104	0	104	14	115	22	323	36	115	96
6	ಬೀದರ್	136	0	136	0	197	0	469	0	197	0
7	ಚಾಮರಾಜನಗರ	100	0	100	0	125	0	325	0	125	174
8	ಚಿಕ್ಕಬಳ್ಳಾಪುರ	114	436	114	86	150	30	378	552	150	2
9	ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು	212	134	212	53	200	0	624	187	200	0
10	ಚಿತ್ರದುರ್ಗ	140	0	140	0	147	0	427	0	147	0
11	ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ	226	176	226	80	162	151	614	407	162	81
12	ದಾವಣಗೆರೆ	181	97	181	93	132	90	494	280	132	30
13	ಧಾರವಾಡ	113	67	113	1	152	90	378	158	152	7
14	ಗದಗ	91	199	91	313	154	179	336	691	154	125
15	ಹಾಸನ	211	0	211	0	177	45	599	45	177	47
16	ಹಾವೇರಿ	165	0	165	144	174	0	504	144	174	0
17	ಕಲಬುರಗಿ	210	0	210	0	238	0	658	0	238	29
18	ಕೊಡಗು	79	0	79	29	63	0	221	29	63	0
19	ಕೋಲಾರ	117	358	117	38	126	35	360	431	126	4
20	ಕೊಪ್ಪಳ	127	0	127	274	142	81	396	355	142	28
21	ಮಂಡ್ಯ	184	30	184	362	158	272	526	664	158	12
22	ಮೈಸೂರು	208	74	208	23	170	127	586	224	170	20
23	ರಾಯಚೂರು	135	26	135	112	147	0	417	138	147	0
24	ರಾಮನಗರ	105	155	105	0	78	128	288	283	78	159
25	ಶಿವಮೊಗ್ಗ	212	124	212	136	133	87	557	347	133	1
26	ತುಮಕೂರು	247	311	247	253	190	263	684	827	190	189
27	ಉಡುಪಿ	159	40	159	7	133	90	451	137	133	56
28	ಉತ್ತರಕನ್ನಡ	169	0	169	0	228	0	566	0	228	0
29	ವಿಜಯನಗರ	109	0	109	0	148	0	366	0	148	0
30	ವಿಜಯಪುರ	204	130	204	0	238	0	646	130	238	0
31	ಯಾದಗಿರಿ	107	0	107	67	124	0	338	67	124	0
	ಒಟ್ಟು	5000	2537	5000	2217	5000	1829	15000	6583	5000	1099

* ನವೆಂಬರ್-2022ರ ಅಂತ್ಯದವರೆಗೆ

ಹಿರಿಕೆ

5.1 ನಗರೀಕರಣ

ನಗರೀಕರಣವು ಆರ್ಥಿಕವಲ್ಲದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾಗಿದೆ. ನಗರೀಕರಣವು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಗ್ರಾಮೀಣ ಆರ್ಥಿಕತೆಯಿಂದ ಆಧುನಿಕ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಆರ್ಥಿಕತೆಗೆ ಪರಿವರ್ತನೆಯ ಸೂಚ್ಯಂಕವಾಗಿದೆ. ಇದು ಆರ್ಥಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ದೀರ್ಘಾವಧಿಯ ಅವಿಭಾಜ್ಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿದೆ.

2011 ರ ಜನಗಣತಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಶೇ. 39.27 ನಗರ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯೊಂದಿಗೆ ಕರ್ನಾಟಕವು ಭಾರತದ ಏಳನೇ ದೊಡ್ಡ ರಾಜ್ಯವಾಗಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕವು ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಬದಲಾವಣೆ ಮತ್ತು ಹೆಚ್ಚಿನ ನಗರ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯೊಂದಿಗೆ ನಗರೀಕರಣದ ಏರಿಕತದ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುತ್ತದೆ. ಬೆಂಗಳೂರು ಅತ್ಯಂತ ನಗರೀಕರಣಗೊಂಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಾಗಿರುವುದರಿಂದ ನಗರ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಅಸಮಾನತೆಗಳು ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ. ಬೆಂಗಳೂರು ಅತ್ಯಂತ ನಗರೀಕರಣಗೊಂಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಾಗಿದ್ದು, (ಶೇ. 90.94) ಮತ್ತು ಕೊಡಗು ಕನಿಷ್ಠ (ಶೇ. 14.61) ಆಗಿರುವ ನಗರ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಅಸಮಾನತೆಗಳು, ಉಡುಪಿ ಮತ್ತು ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಗಳು ವೇಗವಾಗಿ ನಗರೀಕರಣಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದು, ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ, ರಾಯಚೂರು ಮತ್ತು ಗದಗ ಅತ್ಯಂತ ನಿಧಾನಗತಿಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ದಾಖಲಿಸಿದೆ. ಬೆಂಗಳೂರು ಒಂದು ಪೈಮೇಟ್ ನಗರವಾಗಿದೆ, ಒಟ್ಟು ಶೇ. 70 ರ ನಗರ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಶೇ. 10 ರಷ್ಟು ಜನಸಂಖ್ಯೆಯು ನಗರ/ಪಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲಿ ಸಮುಚ್ಚಯಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. 2001-2011ರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ನಗರದ ಗಾತ್ರ ಮತ್ತು ಬೆಳವಣಿಗೆ ದರದ ನಡುವೆ ಧನಾತ್ಮಕ ಸಂಬಂಧವಿದೆ. ಹೀಗಾಗಿ, ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ನಗರೀಕರಣವು ರಾಜ್ಯದಾದ್ಯಂತ ಅಡ್ಡಾದಿಡ್ಡಿ ಆರ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಇದಕ್ಕೆ ವಿಶೇಷ ಗಮನದ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ಜಿಲ್ಲಾವಾರು ವಿವರಗಳು ನಗರೀಕರಣದ ದಶವಾರ್ಷಿಕ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳನ್ನು ಅನುಬಂಧ 5.1 ರಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಲಾಗಿದೆ

ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ವಲಯದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯವು ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಸ್ಪಂದಿಸುವ ನಗರ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ರಚಿಸುವ ಮತ್ತು ಬೆಳೆಸುವ ಗುರಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ ಮತ್ತು ನಗರ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು (ULB ಗಳು) ಮತ್ತು ಇತರ ಪಾಲುದಾರರ ಸಹಯೋಗದೊಂದಿಗೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಮೂಲಕ ಸಮಗ್ರ ನಗರ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಮೂಲಕ ರಾಜ್ಯದ ಸುಸ್ಥಿರ, ಸಮರ್ಥ ಮತ್ತು ಸಮಾನ ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ನೀತಿ ಚೌಕಟ್ಟನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ. ಇದು ಸಮರ್ಥ ಕೈಗೆಟುಕುವ ಮತ್ತು ಸಮರ್ಥನೀಯ ನಗರ ಮತ್ತು ಪಟ್ಟಣಗಳನ್ನು ಎಲ್ಲರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸುವುದನ್ನು ಖಾತ್ರಿಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ.

5.2 ಭಾರತದ ನಗರ ಸೂಚ್ಯಂಕ

56 ನಗರ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು (ULB's), 77 ಸೂಚಕಗಳ ಡೇಟಾವನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿ ನೀತಿ ಆಯೋಗದ ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಗುರಿ (SDG) ನಗರ ಸೂಚ್ಯಂಕವನ್ನು ಸಂಕಲಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸೂಚ್ಯಂಕದಲ್ಲಿ ಶಿಮ್ಲಾ ಅಗ್ರಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದು, ಕೊಯಮತ್ತೂರು ಮತ್ತು ಚಂಡೀಗಢ ನಂತರದ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲವೆ. ಬೆಂಗಳೂರು ಸೂಚ್ಯಂಕವು 69 ರ ಸಂಯೋಜಿತ ಸೂಚ್ಯಂಕದೊಂದಿಗೆ 13 ನೇ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದೆ.

ಬೆಂಗಳೂರು 2 ಗುರಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಗ್ರಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದೆ - SDG 8 - ಯೋಗ್ಯ ಕೆಲಸ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆ - 79 ಅಂಕಗಳನ್ನು ಮತ್ತು SDG 12 - ಜವಾಬ್ದಾರಿಯುತ ಬಳಕೆ ಮತ್ತು ಉತ್ಪಾದನೆಗೆ - 100 ಅಂಕಗಳನ್ನು ಪಡೆದಿದೆ.

ಮೊದಲ 4 ರಲ್ಲಿ 100 ಮತ್ತು ಕೊನೆಯದರಲ್ಲಿ 0 ಮೌಲ್ಯಗಳೊಂದಿಗೆ ಬೆಂಗಳೂರು ಕೆಳಗಿನ ಸೂಚಕಗಳಲ್ಲಿ ಅಗ್ರಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದೆ:

1. ಒಟ್ಟು ಬ್ಯಾಂಕ್ ಅಂಕ್ ಮಾಡಿದ ಸ್ವಸಹಾಯ ಗುಂಪುಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳಾ ವಿಶೇಷ ಸ್ವಸಹಾಯ ಗುಂಪುಗಳ ಶೇಕಡಾವಾರು.
2. ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾದ ಪುರಸಭೆಯ ಘನತ್ಯಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಎದುರಾಗಿ ಸಂಸ್ಕರಿಸಿದ ಪುರಸಭೆಯ ಘನತ್ಯಾಜ್ಯ ಶೇಕಡಾವಾರು.
3. ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾಗುವ ಜೈವಿಕ ವೈದ್ಯಕೀಯ ತ್ಯಾಜ್ಯದ ಒಟ್ಟು ಪ್ರಮಾಣಕ್ಕೆ ಸಂಸ್ಕರಿಸಿದ ಜೈವಿಕ ವೈದ್ಯಕೀಯ ತ್ಯಾಜ್ಯದ ಶೇಕಡಾವಾರು.
4. ತ್ಯಾಜ್ಯ ವಿಂಗಡಣೆ ತಂತ್ರಗಳನ್ನು ಬಳಸುವ ಶೇಕಡಾವಾರು ವಾರ್ಡ್‌ಗಳು.
5. ಪ್ರತಿ 1,00,000 ಜನಸಂಖ್ಯೆಗೆ ಪ್ರಕೃತಿಯ ವಿಕೋಪಗಳಿಂದಾಗಿ ಆಗುವ ಆಕಸ್ಮಿಕ ಸಾವಿನ ಸಂಖ್ಯೆ.

ಪೌರಡಳಿತ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಸೂಚ್ಯಂಕ:

ಪುರಸಭೆಯ ಕಾರ್ಯಕ್ಷಮತೆ ಸೂಚ್ಯಂಕವು ಪುರಾವೆ ಆಧಾರಿತ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಬಳಸಲು ನಗರಗಳನ್ನು ಸಶಕ್ತಗೊಳಿಸುವ ಗುರಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ ಮತ್ತು ಅದರ ನಾಗರಿಕರಿಗೆ ಉತ್ತಮ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಜೀವನವನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಸೂಚ್ಯಂಕವು 111 ಪುರಸಭೆಗಳಲ್ಲಿನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸೂಚಕಗಳನ್ನು ಐದು ಲಂಬಗಳ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಅಳೆಯುತ್ತದೆ. ಅವುಗಳೆಂದರೆ ಆಡಳಿತ, ಸೇವೆಗಳು, ಹಣಕಾಸು, ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಯೋಜನೆ. ಈ ಸೂಚ್ಯಂಕವು ಪುರಸಭೆಗಳ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುವ ಸಕ್ರಿಯಗೊಳಿಸುವ ಅಂಶಗಳ ಮೇಲೆ ಮಾತ್ರ ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸುತ್ತದೆ ಏಕೆಂದರೆ ಅವುಗಳು ತಳಮಟ್ಟದಲ್ಲ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುವ ಆಡಳಿತದ ಕೆಳ ಹಂತಗಳಾಗಿವೆ. ಅದರಂತೆ, ಅವರ ಕಾರ್ಯಚಟುವಟಿಕೆಯು ನಗರಗಳ ಆಡಳಿತವನ್ನು ನೇರವಾಗಿ ನಿರ್ಧರಿಸುತ್ತದೆ.

ಪುರಸಭೆಯ ಕಾರ್ಯಕ್ಷಮತೆ ಸೂಚ್ಯಂಕವು ಪುಮುಖ ಯೋಜನೆಗಳಾದ ಸ್ವಚ್ಛ ಭಾರತ್ ಮಿಷನ್-ನಗರ (SBM-U), ಸ್ಮಾರ್ಟ್ ಸಿಟಿ ಅಭಿಯಾನ, ಅಟಲ್ ಮಿಷನ್ ಪುನರ್ಜೀವನಗೊಳಿಸುವಿಕೆ ಮತ್ತು ನಗರ ಪರಿವರ್ತನೆ (ಅಮೃತ್), ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿ ಆವಾಸ್ ಯೋಜನೆ-ನಗರ (PMAY-U), ದೀನ್ ದಯಾಳ್ ಅಂತರ್ಜಾಲದ ಯೋಜನೆ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ನಗರ ಜೀವನೋಪಾಯ ಮಿಷನ್ (DAYNULM) ಮತ್ತು ಹೆರಿಟೇಜ್ ಸಿಟಿ ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್ ಮತ್ತು ವರ್ಧನೆ ಯೋಜನೆ (HRIDAY) ನಂತಹ ಯೋಜನೆಗಳ ಮಧ್ಯಸ್ಥಿಕೆಗಳಿಂದಾದ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ನಿರ್ಣಯಿಸುತ್ತದೆ.

ಪುರಸಭೆಯ ಕಾರ್ಯಕ್ಷಮತೆ ಸೂಚ್ಯಂಕ 2020 - 21 ಪುರಸಭೆಗಳಲ್ಲಿ ಇಂದೋರ್ 66.08 ಅಂಕಗಳೊಂದಿಗೆ ಮಿಲಿಯನ್ + ಜನಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ದೇಶದಲ್ಲ ಮೊದಲ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದೆ ಮತ್ತು ಬೆಂಗಳೂರು 45.02 ಅಂಕಗಳೊಂದಿಗೆ 31 ನೇ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದೆ. ಮಿಲಿಯನ್ ಪುರಸಭೆಗಳಿಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ವಿಭಾಗದ 60 ಪುರಸಭೆಗಳಲ್ಲಿ, ನವದೆಹಲಿ MC 59.92 ಅಂಕಗಳೊಂದಿಗೆ ಪ್ರಥಮ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದರೆ, ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ತುಮಕೂರು 23 (43.95), ಬೆಳಗಾವಿ 33 (40.39), ಶಿವಮೊಗ್ಗ 34 (40.39), ಸಾಗರ ಶೇ. 40 (38.25), ಮಂಗಳೂರು 42 (38.16) ಮತ್ತು ದಾವಣಗೆರೆ 36.83 ಅಂಕಗಳೊಂದಿಗೆ 46 ನೇ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದೆ.

ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರವು ಈ ಕೆಳಕಂಡಂತೆ ವಿವಿಧ ಮಧ್ಯಸ್ಥಿಕೆಗಳೊಂದಿಗೆ ವಿವಿಧ ನಗರ ವಲಯಗಳನ್ನು ಸುಧಾರಿಸುವ ಗುರಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ:

ನಗರ ವಸತಿ:

ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಕಾರಣದಿಂದ ವಸತಿಗಾಗಿ ಬೇಡಿಕೆಯು ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿದೆ. ಇದನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, ವಸತಿಯನ್ನು ಒದಗಿಸುವಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಉದ್ಯೋಗಾವಕಾಶಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿಯೂ ವಸತಿಯು ಒಂದು ಪ್ರಮುಖ ಅಂಶವಾಗಿ ಹೊರಹೊಮ್ಮುತ್ತಿದೆ. ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವ ವಸತಿ ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು ಪೂರೈಸಲು, ರಾಜ್ಯವು ತನ್ನ ವಸತಿ ನೀತಿಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನದಲ್ಲಿ ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿದೆ. ಇದಲ್ಲದೆ, ರಾಜ್ಯದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಮತ್ತು ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಬಡವರು ಮತ್ತು ತುಳಿತಕ್ಕೊಳಗಾದವರಿಗೆ ವಸತಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಅನುಕೂಲ ನೀತಿಗಳು ಮತ್ತು ಮಾರ್ಗಸೂಚಿಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ವಸತಿ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಹಂಚಿಕೆಯನ್ನು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕ ಹೌಸಿಂಗ್ ಬೋರ್ಡ್ (KHB) ಕಡಿಮೆ ಆದಾಯ, ಮಧ್ಯಮ ಆದಾಯ ಮತ್ತು ಹೆಚ್ಚಿನ ಆದಾಯದ ಗುಂಪುಗಳ ವಸತಿ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸುತ್ತದೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ಕೊಳೆಗೆರಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಂಡಳಿ (ಕೆಎಸ್‌ಡಿಬಿ) ಕೊಳೆಗೆರಿಗಳ ಸುಧಾರಣೆ ಮತ್ತು ಕೊಳೆಗೆರಿ ನಿವಾಸಿಗಳ ಪುನರ್ವಸತಿ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರವು "ವಾಜಪೇಯಿ ನಗರ ವಸತಿ ಯೋಜನೆ", ಡಾ.ಬಿ.ಆರ್. ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ನಿವಾಸ ಯೋಜನೆ, ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿ ಆವಾಸ್ ಯೋಜನೆ- ಎಲ್ಲರಿಗೂ ವಸತಿ (ಪಿಎಂಎವೈ-ಯು), ದೇವರಾಜ್ ಅರಸ್ ವಸತಿ ಯೋಜನೆ ಇತ್ಯಾದಿ. ನಗರದ ಬಡವರ ಅಗತ್ಯವನ್ನು ಪೂರೈಸಲು ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯದ ಆರ್ಥಿಕ ನಿವೇಶನ ರಹಿತ ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ವಾಜಪೇಯಿ ನಗರ ನಿವೇಶನ ಯೋಜನೆಯ ಮೂಲಕ ನಿವೇಶನ ಹೊಂದಿರದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ನಿವೇಶನಗಳನ್ನು ವಿತರಿಸುವುದು. ಈ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ರಾಜೀವ್ ಗಾಂಧಿ ವಸತಿ ನಿಗಮ ನಿಯಮಿತದ ಮೂಲಕ ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ

2022-23ರಲ್ಲಿ ವಾಜಪೇಯಿ ವಸತಿ ಯೋಜನೆಯಡಿ 2387 ಮನೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗಿದೆ. ದೇವರಾಜ ಅರಸು ವಸತಿ ಯೋಜನೆಯಡಿ 251 ಮನೆಗಳು ಮತ್ತು ಡಾ.ಬಿ.ಆರ್. ಅಡಿಯಲ್ಲಿ 1,714 ಮನೆಗಳನ್ನು ನವೆಂಬರ್ 2022ರ ಅಂತ್ಯಕ್ಕೆ ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮೇಲೆ ವಿವರಿಸಲಾದ ಯೋಜನೆಗಳಲ್ಲಿ ಜಿಲ್ಲಾವಾರು ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಮನೆಗಳ ವಿವರಗಳನ್ನು ಅನುಬಂಧ, 5.2, 5.3, 5.4 ಮತ್ತು 5.5 ಗಳಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

1 ಲಕ್ಷ ಬಹುಮಹಡಿ ಬೆಂಗಳೂರು ವಸತಿ ಯೋಜನೆ:

2011 ರ ಜನಗಣತಿಯ ಪ್ರಕಾರ, ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರದಲ್ಲಿರುವ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ಸಾಂದ್ರತೆಯು (ಪ್ರತಿ ಚದರ ಕಿ.ಮೀ. ಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ) 4381 ಆಗಿದೆ, ಇದು ವಸತಿಗಾಗಿ ಭಾರೀ ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ಬಡವರ ಅಗತ್ಯವನ್ನು ಪೂರೈಸುವ ಸಲುವಾಗಿ, “1 ಲಕ್ಷ ಬಹುಮಹಡಿ ಬೆಂಗಳೂರು ವಸತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ” ವನ್ನು ಸ್ವಯಂ-ಸಮರ್ಥನೀಯ ಮಾದರಿಯನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಬೆಂಗಳೂರು ಮತ್ತು ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳಿಗಾಗಿ “1 ಲಕ್ಷ ಬಹುಮಹಡಿ ಮನೆಗಳ” ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕಾಗಿ ರೂಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ರಾಜ್ಯ ಯೋಜನೆಗಳಾದ ಡಾ. ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ನಿವಾಸ ಮತ್ತು ವಾಜಪೇಯಿ ನಗರ ವಸತಿ ಯೋಜನೆಗಳಡಿಯಲ್ಲಿ ಹಣವನ್ನು ಕ್ರೋಢೀಕರಿಸುವ ಮೂಲಕ ಕಂದಾಯ ಇಲಾಖೆಯು ಒದಗಿಸಿದ ಸರ್ಕಾರಿ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಇತರ ಅರ್ಹ ಬಡವರು “ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿ ಆವಾಸ್ ಯೋಜನೆ (ನಗರ) - “ಸರ್ವರಿಗೂ ಸೂರು” (HFA)” ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರದ ಯೋಜನೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಖಾಸಗಿ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಮಾದರಿಯಡಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಧ್ಯವಿರುವಲ್ಲಿ ಸೂಕ್ತವಾದ ಸರ್ಕಾರಿ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಸದುಪಯೋಗಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಮೂಲಕ ಫಲಾನುಭವಿ ಕೊಡುಗೆ ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರದ ಸಹಾಯನುಧಾನದೊಂದಿಗೆ ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ ಜಿಲ್ಲೆಯ 5 ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯ ಸೇರಿದಂತೆ 59,476 (ಜಿ+3 ರಿಂದ ಎಸ್+14) ಬಹುಮಹಡಿ ಕಟ್ಟಡಗಳ ನಿರ್ಮಾಣವನ್ನು ಮೊದಲ ಮತ್ತು ಎರಡನೇ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕ ಕೊಳಚೆ ನಿರ್ಮೂಲನಾ ಮಂಡಳಿ: ಕೊಳೆಗೇರಿಗಳ ಕಲ್ಯಾಣ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಕೊಳೆಗೇರಿ ಪ್ರದೇಶಗಳ (ಸುಧಾರಣೆ ಮತ್ತು ತೆರವು) ಕಾಯಿದೆ, 1973 ರ ಪ್ರಕಾರ ಜುಲೈ 1975 ರಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಕೊಳಚೆ ನಿರ್ಮೂಲನಾ ಮಂಡಳಿಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಯಿತು. ಇದನ್ನು 2010 ರಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಕೊಳೆಗೇರಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಂಡಳಿ ಎಂದು ಮರು ಗೊತ್ತುಪಡಿಸಲಾಯಿತು. ಕೊಳೆಗೇರಿ ನಿವಾಸಿಗಳಿಗೆ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಕೊಳೆಗೇರಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಫಲಾನುಭವಿಗಳಿಗೆ ಆಶ್ರಯ ನೀಡುವುದು ಮಂಡಳಿಯ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ.

ಒಟ್ಟು ನಗರವಾಸಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ (2011 ರ ಜನಗಣತಿ) ಲಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿ	217.97
ಒಟ್ಟು ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	2989
ಕಾಯಿದೆಯಡಿ ಘೋಷಿಸಲಾದ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	2826
ಅಘೋಷಿತ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	166

ಮಂಡಳಿ ನಡೆಸಿದ ಸಮೀಕ್ಷೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಜನವರಿ 2023 ರ ಅಂತ್ಯಕ್ಕೆ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ 2989 ಕೊಳೆಗೇರಿ ಪ್ರದೇಶಗಳಿದ್ದು, ಅದರಲ್ಲಿ 410 ಕೊಳೆಗೇರಿ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರದಲ್ಲಿವೆ. ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು 2826 ಕೊಳೆಗೇರಿಗಳನ್ನು ಅಧಿಸೂಚಿತ ಕೊಳೆಗೇರಿ ಪ್ರದೇಶಗಳೆಂದು ಕರ್ನಾಟಕ ಕೊಳೆಗೇರಿ ಪ್ರದೇಶಗಳ (ಸುಧಾರಣೆ ಮತ್ತು ತೆರವು) ಕಾಯ್ದೆ 1973 ರ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಘೋಷಿಸಲಾಗಿರುತ್ತದೆ, 166 ಅಘೋಷಿತ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಇರುತ್ತವೆ..

ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿ ಆವಾಸ್ ಯೋಜನೆ “ಸರ್ವರಿಗೂ ಸೂರು”: ಇದು ಕೇಂದ್ರ ಪ್ರಾಯೋಜಿತ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವಾಗಿದ್ದು, ರಾಜ್ಯದ ಕೊಳೆಗೇರಿ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ರೂ.10975 ಕೋಟಿಗಳನ್ನು ವೆಚ್ಚ ಮಾಡಿ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯ ಸೌಲಭ್ಯಗಳೊಂದಿಗೆ 1,80,253 ಮನೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲು ಕೇಂದ್ರ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಅನುಮೋದಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕೇಂದ್ರ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರವು ರೂ.1049.58 ಕೋಟಿಗಳ ಪಾಲನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ಅದರ ಷೇರುಗಳಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಮೂಲಗಳ ಫಲಾನುಭವಿಗಳಿಂದ ರೂ.1119.25 ಕೋಟಿಗಳು ಮತ್ತು ರೂ.1059.83 ಕೋಟಿಗಳನ್ನು ನವೆಂಬರ್-2022ರ ಅಂತ್ಯದ ವೇಳೆಗೆ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ.

ನಗರ ಮೂಲಭೂತಸೌಕರ್ಯ: ನಗರ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯವು ಕುಡಿಯುವ ನೀರು, ನೈರ್ಮಲ್ಯ, ಒಳಚರಂಡಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳು, ವಿದ್ಯುತ್ ಮತ್ತು ಅನಿಲ ವಿತರಣೆ, ನಗರ ಸಾರಿಗೆ, ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ಸೇವೆಗಳು ಮತ್ತು ಪರಿಸರ ನಿಯಂತ್ರಣವನ್ನು ಆರ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಬೇಡಿಕೆಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಸಮಾಜಗಳ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಲು ಮತ್ತು ಜೀವನಮಟ್ಟವನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಲು ಈ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯ ಅಗತ್ಯವಾಗಿವೆ.

ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಮತ್ತು ನೈರ್ಮಲ್ಯ: ಕರ್ನಾಟಕವು ಭಾರತದ ಅತ್ಯಂತ ನೀರಿನ ಒತ್ತಡದ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದೆ. ರಾಜ್ಯದ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ಸರಿಸುಮಾರು 38% ರಷ್ಟು ಜನರು ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ, ಇದು ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ದೇಶಕ್ಕೆ 28% ರಷ್ಟಿದೆ. ಆದಾಗ್ಯೂ, ಲಭ್ಯವಿರುವ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ನಿರ್ವಹಣೆಯಿಲ್ಲದೆ, ನೀರು ಆರ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಮುಖ್ಯ ನಿರ್ಬಂಧಕವಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕ ನಗರ ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಮತ್ತು ಒಳಚರಂಡಿ ಮಂಡಳಿ (KUWS&DB): ಬೃಹತ್ ಬೆಂಗಳೂರು ಮಹಾನಗರ ಪಾಲಿಕೆ ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ಕರ್ನಾಟಕದ 314 ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಮತ್ತು ಒಳಚರಂಡಿಯನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. 238 ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಮೇಲ್ಮೈ ಮೂಲದಿಂದ ಸುರಕ್ಷಿತ ಕುಡಿಯುವ ನೀರನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, 76 ನಗರ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಉಪ-ಮೇಲ್ಮೈ ಮೂಲದಿಂದ ಕುಡಿಯುವ ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಮಂಡಳಿಯು 1) ಮಾಲೂರು, 2) ಬಂಗಾರಪೇಟೆ, 3) ಗಜೇಂದ್ರಗಡ, 4) ನರೇಗಲ್, 5) ಆನೇಕಲ್ 6) ಬಿಡದಿ 7) ನ್ಯಾಮತಿ 8) ಕಾಪುಗಳಲ್ಲಿ ಖಚಿತವಾದ ಮೇಲ್ಮೈ ನೀರಿನ ಮೂಲದಿಂದ ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುತ್ತಿದೆ.

2022-23 ರಲ್ಲಿ, ರೂ.674.05 ಕೋಟಿಗಳ ಬಜೆಟ್ ಹಂಚಿಕೆಯೊಂದಿಗೆ 32 ಕುಡಿಯುವ ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಯೋಜನೆಗಳು ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿವೆ. ಪ್ರಸಕ್ತ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಮಂಡಳಿಯು 16 ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸುವ ಗುರಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಈ ಪೈಕಿ ಅಕ್ಕಾವರ ಮತ್ತು ಅಣ್ಣಿಗೇರೆ ಪಟ್ಟಣಗಳಿಗೆ ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಯೋಜನೆ ಕಾರ್ಯಾರಂಭ ಮಾಡಿದ್ದು, ಉಳಿದ 14 ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಯೋಜನೆಗಳು ಪ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿವೆ.

ಕರ್ನಾಟಕ ಸಮಗ್ರ ನಗರ ನೀರು ನಿರ್ವಹಣಾ ಹೊಡಿಕೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ (KIUWMIP): ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಜಲ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ನಿರ್ವಹಣೆಯನ್ನು ಸಮಗ್ರ ಮತ್ತು ಸಮರ್ಥನೀಯ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸುಧಾರಿಸುವ ಗುರಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ನೀರಿನ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ ದಕ್ಷತೆ, ಉತ್ಪಾದಕತೆ ಮತ್ತು ಸುಸ್ಥಿರತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಸಂಬಂಧಿತ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಬಲಪಡಿಸುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಗರ ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಮತ್ತು ನೈರ್ಮಲ್ಯವನ್ನು (UWSS) ಆಧುನೀಕರಿಸಲು ಮತ್ತು ವಿಸ್ತರಿಸಲು ಹೊಡಿಕೆಯ ಬೆಂಬಲವನ್ನು ಒದಗಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

KIUWMIP ಆಯ್ದು ಪಟ್ಟಣಗಳು/ನಗರಗಳಿಗೆ ಒಳಚರಂಡಿ ಸೌಲಭ್ಯ ಮತ್ತು ನಿರಂತರ ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಮತ್ತು ನಗರ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಸುಧಾರಣೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಲು ಏಷ್ಯಾ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಬ್ಯಾಂಕ್ ನೆರವಿನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುತ್ತಿದೆ. ಯೋಜನೆಯ ವೆಚ್ಚವು ರೂ.2187.72 ಕೋಟಿಗಳಾಗಿದ್ದು, ಇದರಲ್ಲಿ ರೂ.975.00 ಕೋಟಿ ಏಷ್ಯಾ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಪಾಲಿಸೇರಿದೆ. ಈ ಯೋಜನೆಯು 377 ಚದರ ಕಿಮೀ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ ಮತ್ತು 1.3 ಮಿಲಿಯನ್ ಜನಸಂಖ್ಯೆಗೆ ಪ್ರಯೋಜನವನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ. ಯೋಜನೆಯ ಅವಧಿಯು 10 ವರ್ಷಗಳು ಮತ್ತು ಇದು ಮಾರ್ಚ್ 2024 ರೊಳಗೆ ಪೂರ್ಣಗೊಳ್ಳುವ ನಿರೀಕ್ಷೆಯಿದೆ. ಪ್ರಸಕ್ತ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ರೂ.250.00 ಕೋಟಿಗಳನ್ನು ನಿಗದಿಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ, ಅದರಲ್ಲಿ ರೂ.129.55 ಕೋಟಿಗಳನ್ನು ನವೆಂಬರ್ 2022 ರ ಅಂತ್ಯದವರೆಗೆ ಖರ್ಚು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ದಾವಣಗೆರೆ, ಹರಿಹರ, ರಾಣಿಬೆನ್ನೂರು ಮತ್ತು ಬ್ಯಾಡಗಿ ಪಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲಿ ಟ್ರ್ಯಾಂಜ್-1 ರ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ 4 ಒಳಚರಂಡಿ ಕಾಮಗಾರಿಗಳು ಮತ್ತು 8 ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಕಾಮಗಾರಿಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಮಂಗಳೂರು, ಪುತ್ತೂರು, ಉಡುಪಿ ಮತ್ತು ಕುಂದಾಪುರ ಪಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲಿ 6 ಒಳಚರಂಡಿ ಮತ್ತು 7 ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಕಾಮಗಾರಿಗಳನ್ನು ಟ್ರ್ಯಾಂಜ್-2 ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಪಿಯುಡಬ್ಲ್ಯುಎಂಐಪಿ ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಭಾಗ-1 ಮತ್ತು ಭಾಗ-2 ರ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ಯೋಜನಾ ವೆಚ್ಚ ರೂ.1187.58 ಕೋಟಿಗಳು ಮತ್ತು ರೂ.1000.14 ಕೋಟಿಗಳು ಮತ್ತು ಕ್ರಮವಾಗಿ ರೂ.986.96 ಕೋಟಿ ಮತ್ತು ರೂ.619.73 ಕೋಟಿ ಗಳನ್ನು ನವೆಂಬರ್ 2022 ರ ಅಂತ್ಯಕ್ಕೆ ವೆಚ್ಚ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಬೆಂಗಳೂರು ನೀರು ಪೂರೈಕೆ ಮತ್ತು ಒಳಚರಂಡಿ ಮಂಡಳಿ: ಬೆಂಗಳೂರು ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಮತ್ತು ಒಳಚರಂಡಿ ಮಂಡಳಿಯು ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಮತ್ತು ಒಳಚರಂಡಿ ವಿಲೇವಾರಿಗಾಗಿ ದಿನಾಂಕ:10-09-1964 ರಂದು ಬೆಂಗಳೂರು ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಮತ್ತು ಒಳಚರಂಡಿ ಮಂಡಳಿ ಕಾಯಿದೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯ ಶಾಸಕಾಂಗದಿಂದ ರಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಸ್ವಾಯತ್ತ ಸಂಸ್ಥೆಯಾಗಿದೆ. ಇದು 800 ಚದರ ಕಿಮೀ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಸಂಪೂರ್ಣ ಬೃಹತ್ ಬೆಂಗಳೂರು ಮಹಾನಗರ ಪಾಲಿಕೆಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಭಾರತದ ಮೊದಲ ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಮತ್ತು ನೈರ್ಮಲ್ಯ ಉಪಯುಕ್ತತೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದೆ. ಇದು ಕೆಳಗಿನ ಆದೇಶಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ: ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು ಪೂರೈಸಲು ಸಾಕಷ್ಟು ನೀರು ಸರಬರಾಜು; ಒಳಚರಂಡಿ ಜಾಲದ ರಚನೆ ಮತ್ತು ಕೊಳಚೆನೀರಿನ ಸುರಕ್ಷಿತ ವಿಲೇವಾರಿ; ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಮತ್ತು ಕೊಳಚೆನೀರಿನ ಸುರಕ್ಷಿತ ವಿಲೇವಾರಿಗಾಗಿ ಯೋಜನೆಗಳು ಮತ್ತು ಯೋಜನೆಗಳ ತಯಾರಿಕೆ, ಅನುಷ್ಠಾನ: ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಸುಸ್ಥಿರತೆಗಾಗಿ 'ನಷ್ಟವಿಲ್ಲದ ಲಾಭವಿಲ್ಲದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ' ನೀರಿನ ಶುಲ್ಕಗಳನ್ನು ವಿಧಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಸಂಗ್ರಹಿಸುವುದು. 1964 ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾದಾಗಿನಿಂದ, BWSSB ನಗರಕ್ಕೆ ಹಲವಾರು ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಮತ್ತು ಒಳಚರಂಡಿ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸಿದೆ, ಇದರಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ಕಾವೇರಿ ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಯೋಜನೆ (CWSS) ಹಂತಗಳು - I, II, III ಮತ್ತು ಹಂತ IV ಹಂತ - I, ಹಂತ - II ಮತ್ತು ಒಳಚರಂಡಿ ಸೇರಿವೆ. ಒಳಚರಂಡಿ ಸಂಗ್ರಹಣೆ, ಸಾಗಣೆ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕರಣಾ ಕಾರ್ಯಗಳ ಮೇಲೆ ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಸುಧಾರಣೆ ಯೋಜನೆಗಳು. ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವ ಒಳಚರಂಡಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ನಗರದ ಕೇಂದ್ರ ಪ್ರದೇಶದ 265 ಕಿ.ಮೀ. ಗಳ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ, ಇದರಲ್ಲಿ ಮೂರು ಪ್ರಮುಖ ಒಳಚರಂಡಿ ಸಂಸ್ಕರಣಾ ಘಟಕಗಳನ್ನು (STP) ವೃಷಭಾವತಿ, ಕೋರಮಂಗಲ ಮತ್ತು ಚಲ್ಲಘಟ್ಟ ಮತ್ತು ಹೆಬ್ಬಾಳ ಕಣಿವೆಗಳಲ್ಲಿ (ಪ್ರಮುಖ ಮತ್ತು ಚಿಕ್ಕದು) ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹೊಸದಾಗಿ ಸೇರ್ಪಡೆಯಾದ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಹಿಂದಿನ CMC ಯ ಒಳಚರಂಡಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಮುಕ್ತಾಯದ ಹಂತದಲ್ಲಿದೆ.

2022-23 ರಲ್ಲಿ ಕೈಗೊಂಡ ಕ್ರಮಗಳು

ಬೃಹತ್ ಬೆಂಗಳೂರು ಮಹಾನಗರ ಪಾಲಿಕೆಗೆ ಸೇರಿರುವ 110 ಹಳ್ಳಿಗಳಿಗೆ ಒಳಚರಂಡಿ (Laterals) ಕಲ್ಪಿಸುವ ಯೋಜನೆಗೆ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಅನುಮೋದನೆಯನ್ನು ನೀಡಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ದರಖಾಸ್ತು ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಮೂಲಕ ಒಟ್ಟು ರೂ.925.06 ಕೋಟಿಗಳಿಗೆ ಗುತ್ತಿಗೆದಾರರಿಗೆ ವಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸದರಿ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ದರಖಾಸ್ತು ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಮೂಲಕ ಮಾರ್ಚ್ 2018ರಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ರೂ.925.06 ಕೋಟಿಗಳಿಗೆ 1538 ಕಿಮೀನಷ್ಟು ಕೊಳವೆಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಲು ಕಾಮಗಾರಿಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದು, ಶೇ 98 ರಷ್ಟು ಕಾಮಗಾರಿಯು ಪೂರ್ಣಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ ಹಾಗೂ ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ 1549 ಕಿಮೀಗಳಲ್ಲಿ 1512 ಕಿ.ಮೀನಷ್ಟು ಭೌತಿಕ ಪ್ರಗತಿ ಹಾಗೂ ರೂ.787.61 ಕೋಟಿಗಳಷ್ಟು ಆರ್ಥಿಕ ಪ್ರಗತಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ನೈರ್ಮಲ್ಯ:

ಸರಿಯಾದ ನೈರ್ಮಲ್ಯವು ಆರೋಗ್ಯವನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುತ್ತದೆ, ಪರಿಸರದ ಗುಣಮಟ್ಟವನ್ನು ಸುಧಾರಿಸುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಹೀಗಾಗಿ, ಸಮುದಾಯದಲ್ಲ ಜೀವನದ ಗುಣಮಟ್ಟವನ್ನು ಸುಧಾರಿಸುತ್ತದೆ. ನೈರ್ಮಲ್ಯವು ಮಾನವ ತ್ಯಾಜ್ಯಗಳ ಸುರಕ್ಷಿತ ಸಂಗ್ರಹಣೆ, ಸಾಗಣೆ, ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಮತ್ತು ವಿಲೇವಾರಿ ಎಂದು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ.

ನೈರ್ಮಲ್ಯವು ಸಮುದಾಯದ ಯೋಗಕ್ಷೇಮದ ಪ್ರಮುಖ ಅಂಶಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದೆ ಏಕೆಂದರೆ ಅದು ಮಾನವನ ಆರೋಗ್ಯವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತದೆ, ಜೀವಿತಾವಧಿಯನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕತೆಗೆ ಪ್ರಯೋಜನಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಲು ದಾಖಲಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಸ್ವಚ್ಛ-ಭಾರತ್ ಮಿಷನ್:

ಸ್ವಚ್ಛ ಭಾರತ್ ಮಿಷನ್ (SBM) ಅನ್ನು 2 ನೇ ಅಕ್ಟೋಬರ್ 2014 ರಂದು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲಾಯಿತು. ಮಿಷನ್ ಈ ಕೆಳಗಿನ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ, ಅಂದರೆ. ಮನೆಯ ಶೌಚಾಲಯಗಳು, ಸಮುದಾಯ ಶೌಚಾಲಯಗಳು, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಶೌಚಾಲಯಗಳು, ಘನತ್ಯಾಜ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆ (SWM), IEC ಮತ್ತು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಜಾಗೃತಿ ಮತ್ತು ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ನಿರ್ಮಾಣ ಮತ್ತು ಆಡಳಿತ ಮತ್ತು ಕಚೇರಿ ವೆಚ್ಚಗಳು (A&OE).

ಸ್ವಚ್ಛ ಭಾರತ್ ಮಿಷನ್‌ನ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶವೆಂದರೆ ಬಯಲು ಶೌಚವನ್ನು ತೊಡೆದುಹಾಕುವುದು ಮತ್ತು ಪುರಸಭೆಯ ಘನ ತ್ಯಾಜ್ಯದ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ನಿರ್ವಹಣೆಯನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸುವುದು. ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಡಿಯಲ್ಲಿ, ರಾಜ್ಯವು 3.21 ಲಕ್ಷ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಗೃಹ ಶೌಚಾಲಯಗಳು (ಐಎಚ್‌ಎಚ್‌ಎಲ್‌ಗಳು), 11033 ಸಮುದಾಯ ಶೌಚಾಲಯ ಆಸನಗಳು, 5407 ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಶೌಚಾಲಯ ಆಸನಗಳ ನಿರ್ಮಾಣವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿದೆ. ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ 3.20 ಲಕ್ಷ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಗೃಹೋಪಯೋಗಿ ಶೌಚಾಲಯಗಳನ್ನು (IHHL) ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗಿದೆ ಮತ್ತು 40 ನಗರ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಮೂರನೇ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣಾ ತಪಾಸಣೆಯಿಂದ ಬಯಲು ಶೌಚ ಮುಕ್ತ ODF(+) ಎಂದು ಪ್ರಮಾಣೀಕರಿಸಿದೆ.

ವೈಜ್ಞಾನಿಕ SWM ಸಂಸ್ಕರಣೆ ಮತ್ತು ವಿಲೇವಾರಿ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲು 219 ವಿಸ್ತೃತ ಯೋಜನಾ ವರದಿಗಳಿಗೆ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಅನುಮೋದನೆಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ ಒಟ್ಟು ಅಂದಾಜು ವೆಚ್ಚ ರೂ. 1501.31 ಕೋಟಿ. ರಾಜ್ಯದ ಉಳಿದ ನಗರ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಘನತ್ಯಾಜ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆಯ ವಿಸ್ತೃತ ಯೋಜನಾ ವರದಿಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಲು ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಕಳೆದ ಒಂದು ವರ್ಷದಲ್ಲಿ 1155 IHHL ಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗಿದೆ ಮತ್ತು 40 ನಗರ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಮೂರನೇ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ತಪಾಸಣೆಯಿಂದ (QCI) ODF(+) ಪ್ರಮಾಣಪತ್ರಗಳನ್ನು ಪಡೆದಿವೆ. ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತುತ ಮೂಲ ಪ್ರತ್ಯೇಕತೆಯ ಪ್ರಗತಿಯು ಶೇ. 74 ರಷ್ಟು ಮತ್ತು ಘನತ್ಯಾಜ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆ, ಸಂಸ್ಕರಣೆ ಮತ್ತು ವಿಲೇವಾರಿ ಪ್ರಗತಿಯು ಶೇ. 47 ರಷ್ಟಾಗಿದೆ. ಸ್ವಚ್ಛ ಭಾರತ್ ಅಭಿಯಾನದಡಿಯಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಚ್ 2022 ರಿಂದ ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ನಗರ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಘನತ್ಯಾಜ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆಯ ಘಟಕಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕಾಗಿ ರೂ. 310.42 ಕೋಟಿ ಗಳನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಸ್ವಚ್ಛ ಸರ್ವೇಕ್ಷಣಾ 2022 ರಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ಮೈಸೂರು, ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಮತ್ತು ಹೊಸದುರ್ಗ ನಗರ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳನ್ನು ಪಡೆದಿವೆ.

ಅಟಲ್ ನಗರ ನವೀಕರಣ ಮತ್ತು ಪುನಶ್ಚೇತನ ಮಿಷನ್ (“ಆಮೃತ್”):

ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರವು 2015 ರಲ್ಲಿ 50: 50 ಅನುಪಾತದೊಂದಿಗೆ ಈ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದೆ ಮತ್ತು ಇದರ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಲಕ್ಷ ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ರಾಜ್ಯದ 27 ನಗರಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಈ ಯೋಜನೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರವು 5 ವರ್ಷಗಳ ಸಂಪೂರ್ಣ ಮಿಷನ್ ಅವಧಿಗೆ ರೂ.4952.87 ಕೋಟಿಗಳನ್ನು ಅನುಮೋದಿಸಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು 4531.42 ಕೋಟಿ ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಮತ್ತು ಒಳಚರಂಡಿ ಯೋಜನೆಗಳಿಗೆ ಮೀಸಲಿಡಲಾಗಿದೆ. ಒಟ್ಟು 407 ಕಾಮಗಾರಿಗಳಿಗೆ ಅನುಮೋದನೆ ನೀಡಲಾಗಿದ್ದು, ರೂ.3056.40 ಕೋಟಿ ರೂ.ಗಳ 356 ಕಾಮಗಾರಿಗಳು ನವೆಂಬರ್ 2022 ಅಂತ್ಯಕ್ಕೆ ಪೂರ್ಣಗೊಂಡಿದ್ದು, ಬಾಕಿ ಕಾಮಗಾರಿಗಳು ವಿವಿಧ ಹಂತದ ಪ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿವೆ.

ಅಮೃತ್ 2.0:

ಈ ಯೋಜನೆಯು 2021-22 ರಿಂದ 2025-26 ರವರೆಗಿನ ಮಿಷನ್ ಅವಧಿಯೊಂದಿಗೆ ಕೇಂದ್ರ ಪುರಸ್ಕೃತ ಯೋಜನೆಯಾಗಿದೆ. ಅಮೃತ್ 2.0 ಆತ್ಮ ನಿರ್ಭರ ಭಾರತ್ ಕಡೆಗೆ ಒಂದು ಹೆಜ್ಜೆಯಾಗಿದ್ದು, ನಗರದ ಎಲ್ಲಾ ಮನೆಗಳಿಗೆ ನೀರಿನ ಸುರಕ್ಷಿತ ಮತ್ತು ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕ ನೀರಿನ ನಲ್ಲ ಸಂಪರ್ಕಗಳನ್ನು ಮಾಡುವ ಗುರಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಇದು ರಾಜ್ಯದ ಅಮೃತ್ ನಗರಗಳಲ್ಲಿ 100% ಕೊಳಚೆನೀರು/ಸೆಪ್ಲೇಜ್ ನಿರ್ವಹಣೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ಗುರಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.

ಒಂದು ಲಕ್ಷಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ 287 ನಗರಗಳು/ಪಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರೀಯ ನೆರವು ರೂ.4615 ಕೋಟಿ ಸೇರಿದಂತೆ ಒಟ್ಟು ರೂ.9230.00 ಕೋಟಿಗೆ ಅಮೃತ್ 2.0 ಅನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲು ಸರ್ಕಾರ ಆದೇಶವನ್ನು ಹೊರಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಒಟ್ಟು ಮೊತ್ತದಲ್ಲಿ ರೂ.539.28 ಕೋಟಿಗಳನ್ನು ಜಲಮೂಲಗಳು ಮತ್ತು ಹಸಿರು ಪ್ರದೇಶಗಳ ಪುನರುಜ್ಜೀವನಕ್ಕಾಗಿ ಮತ್ತು ಉಳಿದ ಮೊತ್ತ ರೂ.8690 ಕೋಟಿಗಳನ್ನು ಎಲ್ಲಾ ಆಯ್ಕೆ ಪಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ನೀರು ಪೂರೈಕೆಗಾಗಿ ಮೀಸಲಿಡಲಾಗಿದೆ.

ಸ್ಮಾರ್ಟ್ ಸಿಟಿ ಮಿಷನ್ : ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರವು 2015 ರಲ್ಲಿ ಸ್ಮಾರ್ಟ್ ಸಿಟಿ ಮಿಷನ್ ಅನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದೆ ಮತ್ತು ನಗರಗಳ ಅಗತ್ಯತೆಗಳ ಮೇಲೆ ನೇರವಾಗಿ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುವ ನವೀನ ಸ್ಮಾರ್ಟ್ ಪರಿಹಾರಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಪೂರಕತೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಐದು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಕವರ್ ಮಾಡಲು ಚಿಂತನೆ ನಡೆಸಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಸ್ಮಾರ್ಟ್ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ

7 ನಗರಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ರೂ.5849.91 ಕೋಟಿ (ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ರೂ.2991.91 ಕೋಟಿ ಮತ್ತು ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ರೂ.1949.00 ಕೋಟಿ) ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಲಾಗಿದ್ದು, ರೂ.5061.53 ಕೋಟಿಗಳನ್ನು ನವೆಂಬರ್ 2002 ರ ಅಂತ್ಯದವರೆಗೆ ಖರ್ಚು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ನಗರ ಸಾರಿಗೆ:

ನಗರ ಸಾರಿಗೆಯು, ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಾಂದ್ರತೆಯ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಚಲನಶೀಲತೆಯ ಪ್ರಮುಖ ಆಯಾಮವಾಗಿದೆ. ಪ್ರಯಾಣ ಮತ್ತು ಸರಕು ಸಾಗಣೆಯ ಅಗತ್ಯವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುವ ಮಾನವ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಪ್ರತ್ಯೇಕತೆಯು ಸಾರಿಗೆ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಮತ್ತು ಮುನ್ಸೂಚನೆಯ ಆಧಾರವಾಗಿರುವ ತತ್ವವಾಗಿದೆ.

ನಗರ ಸಾರಿಗೆಯ ವಿಶಿಷ್ಟ ಲಕ್ಷಣವೆಂದರೆ ಜನರು ಮತ್ತು ಸರಕುಗಳನ್ನು ಚಲಿಸುವಾಗ ಈ ಸಾಂದ್ರತೆಯನ್ನು ನಿಭಾಯಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ. ಜನಸಂದಣಿ ಮತ್ತು ಅಂತರ್ನಿರ್ಮಿತ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯವನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ವೆಚ್ಚದಿಂದಾಗಿ ಸಾಂದ್ರತೆಯು ನಗರ ಸಾರಿಗೆಗೆ ಸವಾಲುಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತದೆ.

ನಗರ ಸಾರಿಗೆ ಯೋಜನೆಯ ಗುರಿಯು ನಗರ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಸಮರ್ಥ, ಸಮತೋಲಿತ ಸಾರಿಗೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಾಗಿ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸುವುದು-ಇದು ಮಾನವ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಅಪೇಕ್ಷಣೀಯ ಮಾದರಿಯನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುತ್ತದೆ.

ಸುಸ್ಥಿರ ಸಾರಿಗೆಗೆ ಸಾರಿಗೆ ಯೋಜನೆ ಅಭ್ಯಾಸದಲ್ಲ ಮೂಲಭೂತ ಬದಲಾವಣೆಗಳ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ಇದು ಪರೋಕ್ಷ ಮತ್ತು ಸಂಜಿತ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ಪರಿಣಾಮಗಳ ಹೆಚ್ಚು ಸಮಗ್ರ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಮತ್ತು ಹೆಚ್ಚಿನ ಪರಿಹಾರ ಆಯ್ಕೆಗಳನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸುವ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ಭೂ ಬಳಕೆ ಮತ್ತು ನಗರ ಸಾರಿಗೆ ಪರಸ್ಪರ ಅವಲಂಬಿತವಾಗಿದೆ. ಖಾಸಗಿ ವಾಹನ ಮಾಲೀಕರಿಂದ ಭೂ ಸಾರಿಗೆಯ ಮೇಲಿನ ಒತ್ತಡವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಲು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಾರಿಗೆಯ ಬಳಕೆಯನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನು ಮಾಡಲು, ಸರ್ಕಾರವು ಸಾರ್ವಜನಿಕರಿಗೆ ಉತ್ತಮ, ಸಮಯಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ವಿಶ್ವಾಸಾರ್ಹ ಸಾರಿಗೆ ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನು ಒದಗಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ನಗರ ಭೂ ಸಾರಿಗೆ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯ (DULT) ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಸೇವಾ ಮಟ್ಟದ ಮಾನದಂಡದಂತೆ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಸುಸ್ಥಿರ ನಗರ ಸಾರಿಗೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸಲು ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದೆ; ನಿಲ್ದಾಣಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನೀತಿಗಳ ತಯಾರಿಕೆ, 16 ನಗರಗಳಿಗೆ ಸಮಗ್ರ ಚಲನಶೀಲತೆ ಯೋಜನೆಗಳ ತಯಾರಿಕೆ; ಸಾಮೂಹಿಕ ಸಾರಿಗೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಕಾರ್ಯಸಾಧ್ಯತೆಯ ಅಧ್ಯಯನಗಳು (ಉಪನಗರ ರೈಲು ಯೋಜನೆಗಳು) ಇತ್ಯಾದಿ. ಇದು ಮೋಟಾರ್ ಅಲ್ಲದ ಸಾರಿಗೆ (NMT) ಉಪಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಂಗಳೂರು ಬೃಹತ್ ಮಹಾನಗರ ಪಾಲಿಕೆ ಮತ್ತು ಇತರ ನಗರ ನಿಗಮಗಳ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದೆ. ಕೆ-ರೈಡ್ ಮೂಲಕ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಉಪನಗರ ರೈಲು ಯೋಜನೆಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ನಗರ ಭೂ ಸಾರಿಗೆ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯವು ಮುಂದಾಗಿದೆ.

ಬೆಂಗಳೂರು ಉಪ ನಗರ ರೈಲು ಸಾರಿಗೆ :

ಬೆಂಗಳೂರು ಉಪ ನಗರ ರೈಲು ಯೋಜನೆಗೆ ಜಂಟಿ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಕಂಪನಿ ಕೆ-ರೈಡ್ ಮೂಲಕ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ರೂ.15,767 ಕೋಟಿಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಈ ಯೋಜನೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಳಗೆ ವಿವರಿಸಿದಂತೆ ನಾಲ್ಕು ಉಪ-ನಗರ ರೈಲು ಕಾರಿಡಾರ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು 148.17 ಕಿಮೀ ರೈಲು ಮಾರ್ಗವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗುವುದು;

ಕಾರಿಡಾರ್‌ಗಳು	ವಿಭಾಗ	ಉದ್ದ ಕಿಮೀಗಳಲ್ಲಿ
ಕಾರಿಡಾರ್ -1	ಬೆಂಗಳೂರು- ದೇವನಹಳ್ಳಿ	41.40
ಕಾರಿಡಾರ್ -2	ಬೈಯಪ್ಪನಹಳ್ಳಿ- ಚಿಕ್ಕಬಾಣಾವರ	25.01
ಕಾರಿಡಾರ್ -3	ಕೆಂಗೇರಿ - ಬೆಂಗಳೂರು ಕಂಪೋಸೈಟ್	35.52
ಕಾರಿಡಾರ್ -4	ಹಿಲಾಳಗೆ - ರಾಜಾನುಕುಂಟೆ	46.24
ಒಟ್ಟು		148.17

ಯೋಜನೆಯ ಅನುಷ್ಠಾನವು 6 ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣಗೊಳ್ಳಲಿದ್ದು ಪ್ರತಿದಿನ ಸುಮಾರು 8.9 ಲಕ್ಷ ಪ್ರಯಾಣಿಕರಿಗೆ ಕೈಗೆಟುಕುವ ಮತ್ತು ಸುಸ್ಥಿರ ಸಾರಿಗೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ನಿರೀಕ್ಷೆಯಿದೆ ಮತ್ತು ಸಾರಿಗೆ ಆಧಾರಿತ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುತ್ತದೆ. ಬೈಯಪ್ಪನಹಳ್ಳಿಯಿಂದ ಚಿಕ್ಕಬಾಣಾವರದವರೆಗಿನ 25.01 ಕಿ.ಮೀ ಉದ್ದದ ಕಾರಿಡಾರ್-2ರ ಸಿವಿಲ್ ಕಾಮಗಾರಿಯನ್ನು ಎಲ್ ಅಂಡ್ ಟಿ 27 ತಿಂಗಳ ಅವಧಿಗೆ ನೀಡಲಾಗಿದ್ದು, ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಕಾಮಗಾರಿಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನ ಪ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಹೀಲಿಂಗಿಯಿಂದ ರಾಜಾನುಕುಂಟೆಯವರೆಗಿನ ಕಾರಿಡಾರ್ IV ಗಾಗಿ ಸಿವಿಲ್ ಕಾಮಗಾರಿಗಳ ಟೆಂಡರ್‌ಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕ-ಖಾಸಗಿ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ರೋಲಿಂಗ್ ಸ್ಟಾಕ್‌ನ ಸಂಗ್ರಹಣೆ, ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆ ಮತ್ತು ನಿರ್ವಹಣೆಯನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗುವುದು.

ಉಪ ನಗರ ರೈಲು ಸೇವೆಗಾಗಿ ಎರಡು ವಿಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಟ್ರ್ಯಾಕ್ ಡ್ವಿಗುಣಗೊಳಿಸುವಿಕೆ:

ಬೈಯಪ್ಪನಹಳ್ಳಿ (ಬಿವೈಪಿಎಲ್) - ಹೊಸೂರು (ಎಚ್‌ಎಸ್‌ಆರ್‌ಎ) ನಡುವಿನ 48 ಕಿಮೀ ಉದ್ದದ ಟ್ರ್ಯಾಕ್‌ಗಳ ಡ್ವಿಗುಣಗೊಳಿಸುವ ಎರಡು ಯೋಜನೆಗಳು ಮತ್ತು ಯಶವಂತಪುರ (ವೈಪಿಆರ್) - ಚೆನ್ನನಂದ್ರ (ಸಿಎಸ್‌ಡಿಆರ್) (ಸ್ವರ ರೇಖೆ) ವಿಭಾಗದ 21.7 ಕಿಮೀ ಉದ್ದಕ್ಕೆ ವಿದ್ಯುತ್ ಎಳೆತ ಮತ್ತು ಸ್ವಯಂಚಾಲಿತ ಸಿಗ್ನಲಿಂಗ್ ಅನ್ನು ರೂ.812.83 ಕೋಟಿಗಳ ಪರಿಷ್ಕೃತ ಒಟ್ಟು ಯೋಜನಾ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ ಮತ್ತು ಕೇಂದ್ರ ರೈಲ್ವೆ ಇಲಾಖೆಯಿಂದ 50:50 ವೆಚ್ಚ ಹಂಚಿಕೆಯ ಮೇಲೆ ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವ ದೂರದ ಹಳಗಲಿನ ಉಪನಗರಗಳಿಗೆ ರೈಲು ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಲು ಅನುಕೂಲವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಯೋಜನೆಯ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕಾಗಿ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ರೂ.105.02 ಕೋಟಿಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ 100 ಕೋಟಿಗಳನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಬಸ್ ಆದ್ಯತಾ ಮಾರ್ಗಗಳು

ಬೆಂಗಳೂರು ಬಸ್ ಆದ್ಯತಾ ಮಾರ್ಗಗಳು

ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಸಮಗ್ರ ಚಲನಶೀಲತೆ ಯೋಜನೆ (2020) 2035 ರ ವೇಳೆಗೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಾರಿಗೆ ಮಾದರಿ ಪಾಲನ್ನು ಶೇಕಡಾ 70ಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಗುರಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ಬೆಂಗಳೂರನ್ನು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಚಲನಶೀಲ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಬಸ್ ಸಾರಿಗೆಯು ಚಲನಶೀಲತೆಯ ಬೆನ್ನೆಲುಬಾಗಿದೆ, ಬಸ್ ಆದ್ಯತಾ ಮಾರ್ಗಗಳು (BPL) ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಾರಿಗೆ ಬಳಕೆಯನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸಲು ನಗರಕ್ಕೆ ಅಗತ್ಯವಿರುವ ನಿರ್ಣಾಯಕ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯವಾಗಿದೆ. 2035 ರ ವೇಳೆಗೆ 202 ಕಿ.ಮೀಟರ್ ಬಸ್ ಆದ್ಯತಾ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತರಲು ಸಮಗ್ರ ನಗರ ಯೋಜನೆ (CMP) ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸುತ್ತದೆ, ಜೊತೆಗೆ ಸಮೂಹ ಸಾರಿಗೆ ಜಾಲದ ವಿಸ್ತರಣೆ, ಬಸ್ ಫ್ಲೀಟ್ ಅನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು ಇತ್ಯಾದಿ.

ಸರ್ಕಾರವು ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ 12 ಪ್ರಮುಖ ಅಪಧಮನಿಯ ರಸ್ತೆಗಳನ್ನು (191 ಕಿಮೀ) ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಾಂದ್ರತೆಯ ಕಾರಿಡಾರ್‌ಗಳಾಗಿ ಗುರುತಿಸಿದೆ. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಾರಿಗೆ, ಸೈಕ್ಲಿಂಗ್ ಮತ್ತು ನಡಿಗೆಯಂತಹ ಸುಸ್ಥಿರ ವಿಧಾನಗಳಿಗೆ ಆದ್ಯತೆಯೊಂದಿಗೆ ಬಹುಮಾದರಿ ಪ್ರಯಾಣವನ್ನು ಸುಗಮಗೊಳಿಸುವುದು HDC ಯ ದೃಷ್ಟಿಯಾಗಿದೆ.

ಜನರಿಗೆ ಸುಧಾರಿತ ಚಲನಶೀಲತೆಯನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು HDC ಗಳನ್ನು ಉನ್ನತ ಮಟ್ಟದ ಗುಣಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ನಿರ್ವಹಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಸುಮಾರು ಬಸ್ ಆದ್ಯತಾ ಮಾರ್ಗಗಳು. ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಾಂದ್ರತೆಯ ಕಾರಿಡಾರ್‌ಗಳಲ್ಲಿ 65 ಕಿಮೀ ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಹೆದ್ದಾರಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ 21.5 ಕಿಮೀ ವಿಸ್ತರಿಸಿ ವಿನ್ಯಾಸಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಆಯಾ ಅನುಷ್ಠಾನ ಸಂಸ್ಥೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

ಬೆಂಗಳೂರು ಮೆಟ್ರೋ ರೈಲು ನಿಗಮ ನಿಯಮಿತ (ಬಿ.ಎಂ.ಆರ್.ಸಿ.ಎಲ್)

ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಾರಿಗೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಮತ್ತು ಸಂಚಾರ ದಟ್ಟಣೆಯ ಒತ್ತಡವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಲು, ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಮೆಟ್ರೋ ರೈಲು ಬಂದಿದೆ. ಇದು ನಗರ ಸಾರಿಗೆ ಸನ್ನಿವೇಶದ ರೂಪಾಂತರದ ಪ್ರಮುಖ ಅಂಶವಾಗಿದೆ. ನಗರ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ, ಹಸಿರು ಪರಿಹಾರಗಳ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿದೆ. ಸಾಮೂಹಿಕ ಕ್ಷಿಪ್ರ ಸಾರಿಗೆ ವಿಧಾನಗಳು ವೇಗವಾದ, ಸುರಕ್ಷಿತ ಮತ್ತು ಪ್ರಯಾಣಿಸಲು ಆರಾಮದಾಯಕ. ಇದು ಕೇವಲ ವೈಯಕ್ತಿಕಗೊಳಿಸಿದ ವಾಹನಗಳಿಂದ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಾರಿಗೆಗೆ ಬದಲಾಯಿಸಲು ಜನರನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುತ್ತದೆ.

ಬೆಂಗಳೂರು ಮೆಟ್ರೋ ರೈಲು ಯೋಜನೆ ಹಂತ-1: ಪೂರ್ವದ ಬೈಯಪ್ಪನ ಹಳ್ಳಿಯಿಂದ ಪಶ್ಚಿಮದ ಮೈಸೂರು ರಸ್ತೆಯವರೆಗೆ (18.10ಕಿಮೀ) ಹಳೆಯನ್ನು ಮತ್ತು ಉತ್ತರದ ನಾಗಸಂದ್ರದಿಂದ ದಕ್ಷಿಣದ ಯಲಚೇನಹಳ್ಳಿಯ ವರೆಗೆ (24.20 ಕಿಮೀ) ಉದ್ದದ ಹಳೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ಒಟ್ಟು 42.3 ಕಿಮೀ ಉದ್ದದ ಹಳೆಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗಿದೆ ಈಗಾಗಲೇ ಕಳೆದ ಹಲವು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಈ ಮಾರ್ಗವು ಚಾಲನೆಯಲ್ಲಿದೆ.

ಬೆಂಗಳೂರು ಮೆಟ್ರೋ ರೈಲು ಯೋಜನೆ ಹಂತ-2: ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವ ಮಾರ್ಗಗಳಿಗೆ 4 ವಿಸ್ತರಣೆಗಳು ಮತ್ತು 2 ಹೊಸ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಹಂತ-2 ರ ಒಟ್ಟು ಉದ್ದ 75.06 ಕಿಮೀ ಆಗಿದ್ದು, 61 ನಿಲ್ದಾಣಗಳನ್ನು (49 ಎತ್ತರಿಸಿದ ಮತ್ತು 12 ಸುರಂಗ) ಹೊಂದಿದೆ. ಯೋಜನೆಯ ಅಂದಾಜು ವೆಚ್ಚ ರೂ. 30695 ಕೋಟಿಗಳಾಗಿರುತ್ತದೆ. ರೀಜ್-6 ಹೊಸ ಮಾರ್ಗ (ನೆಲಮಹಡಿ): ಡೈರಿ ಸರ್ಕಲ್‌ನಿಂದ ನಾಗವಾರದವರೆಗೆ 13.76 ಕಿ.ಮೀ., ಸಿವಿಲ್ ಕಾಮಗಾರಿಗಳು ಪ್ರಗತಿಯಲ್ಲವೆ. ಎಲ್ಲಾ ಕೆಲಸಗಳು ಪ್ರಗತಿಯಿದ್ದು, ನವೆಂಬರ್-2022 ರ ಅಂತ್ಯಕ್ಕೆ ಭೌತಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಪ್ರಗತಿಯು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಶೇ. 73.50 ರಷ್ಟು ಮತ್ತು ಶೇ. 78.20 ರಷ್ಟಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಬೆಂಗಳೂರು ಮೆಟ್ರೋ ರೈಲು ಯೋಜನೆ ಹಂತ-2ಎ ಮತ್ತು 2ಬಿ: 58.19 ಕಿಮೀ ಉದ್ದದ ಹೊರ ವರ್ತುಲ ರಸ್ತೆ - ಏರ್‌ಪೋರ್ಟ್ ಮೆಟ್ರೋ, ಹಂತ-2ಎ ಸೆಂಟ್ರಲ್ ಸಿಲ್ಕ್ ಬೋರ್ಡ್ ಜಂಕ್ಷನ್‌ನಿಂದ ಕೆ.ಆರ್. ಪುರಂ ಮತ್ತು ಹಂತ-2ಬಿ ಕೆ.ಆರ್. ಪುರಂನಿಂದ ಹೆಬ್ಬಾಳದ ಮೂಲಕ ಬೆಂಗಳೂರು ಅಂತರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವಿಮಾನ ನಿಲ್ದಾಣಕ್ಕೆ ಅಂದಾಜು ರೂ. 14,788.10 ಕೋಟಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದ್ದು, ಸಿವಿಲ್ ಕಾಮಗಾರಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ವಿವರಗಳು ಕೆಳಕಂಡಂತಿವೆ:

- **ಹಂತ-2ಎ:** ಭೂಸ್ವಾಧೀನ ಪೂರ್ಣಗೊಂಡಿದೆ. ಯುಟಿಲಿಟಿ ಶಿಫ್ಟಿಂಗ್ ಪೂರ್ಣಗೊಳ್ಳುವ ಹಂತದಲ್ಲಿದೆ. ಸಿವಿಲ್ ಕಾಮಗಾರಿಗಳು ಪ್ರಗತಿಯಲ್ಲವೆ.
- **ಹಂತ-2ಬಿ:** 95% ಭೂಸ್ವಾಧೀನ ಪೂರ್ಣಗೊಂಡಿದೆ. 70% ಯುಟಿಲಿಟಿ ಶಿಫ್ಟಿಂಗ್ ಪೂರ್ಣಗೊಂಡಿದೆ. ಸಿವಿಲ್ ಕಾಮಗಾರಿಗಳು ಪ್ರಗತಿಯಲ್ಲವೆ. ಈ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ 2025 ರೊಳಗೆ ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಲು ಯೋಜಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಪ್ರಸ್ತಾವಿತ ಯೋಜನೆ:

ಬೆಂಗಳೂರು ಮೆಟ್ರೋ ರೈಲು ಯೋಜನೆ ಹಂತ -3

ಕೆಳಗಿನ ಮಾರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ 45 ಕಿ.ಮೀ., ಹೊರ ವರ್ತುಲ ರಸ್ತೆ - ಪೂರ್ವ ಮೆಟ್ರೋ - ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಳ್ಳಲು ಸರ್ಕಾರ ಅನುಮೋದನೆ ನೀಡಿದೆ. ಕೆಂಪಾಪುರದಿಂದ ಜಿ.ಪಿ.ನಗರ 4ನೇ ಹಂತದವರೆಗೆ 32.15 ಕಿ.ಮೀ ಮತ್ತು ಮಾಗಡಿ ರಸ್ತೆ ಹೊಸಹಳ್ಳಿ ಮೆಟ್ರೋ ನಿಲ್ದಾಣದಿಂದ ಕಡಬಗೆರೆವರೆಗೆ: 12.50 ಕಿ.ಮೀ ವರೆಗೆ. ಈ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರ ಮತ್ತು ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರದ ಸಮಪಾಲು ಮಾಲೀಕತ್ವದೊಂದಿಗೆ ನಿರ್ಮಿಸಲು ಪ್ರಸ್ತಾವಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಬೃಹತ್ ಬೆಂಗಳೂರು ಮಹಾನಗರ ಪಾಲಿಕೆ (ಬಿ.ಬಿ.ಎಂ.ಪಿ):

ಬೆಂಗಳೂರು ಮಹಾನಗರ ಪಾಲಿಕೆ (ಬೆಂಗಳೂರು ಸಿಟಿ ಕಾರ್ಪೊರೇಷನ್) ನ್ನು 1949 ರಲ್ಲಿ ಎರಡು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಪುರಸಭೆಗಳನ್ನು ವಿಲೀನಗೊಳಿಸುವ ಮೂಲಕ ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಯಿತು. ಅವುಗಳು "ನಗರ ಪ್ರದೇಶ" ಮತ್ತು ನಗರದ ಕಂಪೋನೈಂಟ್ ಪ್ರದೇಶದ ಆಡಳಿತದ ಉಸ್ತುವಾರಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದವು ಮತ್ತು ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯು ಸುಮಾರು 0.75 ದಶಲಕ್ಷ ಆಗಿತ್ತು. 2007 ರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ, ಆರ್.ಆರ್.ನಗರ, ಬೊಮ್ಮನಹಳ್ಳಿ, ದಾಸರಹಳ್ಳಿ, ಮಹದೇವಪುರ, ಯಲಹಂಕ, ಬೆಂಗಳೂರು ಪೂರ್ವ, ಬೆಂಗಳೂರು ದಕ್ಷಿಣ ಮತ್ತು ಬೆಂಗಳೂರು ಪಶ್ಚಿಮ ಎಂಬ 8 ವಲಯಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುವ ಬೃಹತ್ ಬೆಂಗಳೂರು ಮಹಾನಗರ ಪಾಲಿಕೆಯನ್ನು (ಬಿಬಿಎಂಪಿ) ರಚಿಸಲಾಯಿತು. ನಗರದ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯ, ಮೇಲ್ದೇವತೆಗಳು, ಸೇತುವೆಯ ಕೆಳದಾರಿ, ರಸ್ತೆ ವಿಭಜಕಗಳು, ಸಿಗ್ನಲ್ ಮುಕ್ತ ರಸ್ತೆಗಳು, ರಸ್ತೆ ಅಗಲಕರಣವನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಲು ಬಿಬಿಎಂಪಿ ಅನೇಕ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಂಡಿದೆ. 2022-23ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ರೂ.3000.00 ಕೋಟಿಗಳನ್ನು ಮಂಜೂರು ಮಾಡಲಾಗಿದ್ದು, ಅದರಲ್ಲಿ ರೂ.2250.00 ಕೋಟಿಗಳನ್ನು ವಿಶೇಷ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯ ಯೋಜನೆಗಳಿಗೆ ಖರ್ಚು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಬೆಂಗಳೂರು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ(ಬಿ.ಡಿ.ಎ)

ಬೆಂಗಳೂರು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರವು ಹೊಸ ಬಡಾವಣೆಯ ರಚನೆಯನ್ನು ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಂಡಿದೆ. ನಾಡ ಪ್ರಭು ಕೆಂಪೇಗೌಡ ಬಡಾವಣೆ. ವಿವಿಧ ಆಯಾಮಗಳ ಸುಮಾರು 23318 ನಿವೇಶನಗಳನ್ನು ರಚಿಸಲಾಗಿದ್ದು, 8680 ನಿವೇಶನಗಳನ್ನು ಸಾರ್ವಜನಿಕರಿಗೆ ಹಂಚಿಕೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಸುಮಾರು ರೂ.1169.60 ಕೋಟಿಗಳನ್ನು ನೀರು ಸರಬರಾಜು, ಒಳಚರಂಡಿ ಮತ್ತು ಯುಟಿಲಿಟಿ ಡಕ್ಟ್ ಕಾಮಗಾರಿಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ರೂ. 739.76 ಕೋಟಿಗಳನ್ನು ಸಿವಿಲ್ ಕಾಮಗಾರಿಗೆ ವ್ಯಯಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲ ಪೌರಡಳಿತ ಮತ್ತು ನಗರ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಅರ್ಥಿಕತೆ:

ಪೌರಡಳಿತ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯ (ಡಿ.ಎಂ.ಎ)

ಪಾತ್ರ ಮತ್ತು ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳು:

ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿನ ಕಾರ್ಪೊರೇಶನ್‌ಗಳು ಸೇರಿದಂತೆ 315 ಯುಎಲ್‌ಇಗಳ ದಿನನಿತ್ಯದ ಆಡಳಿತವನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುವ ನೋಡಲ್ ಸಂಸ್ಥೆಯಾಗಿ (ಬಿಬಿಎಂಪಿ ಹೊರತುಪಡಿಸಿ) ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ.

- ❑ ನಿಗಮಗಳ ಕಾಯಿದೆ, ಮುನ್ಸಿಪಲ್ ಕಾಯಿದೆಗಳು ಮತ್ತು ಅದರ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲ ಕಡ್ಡಾಯಗೊಳಿಸಿದಂತೆ ನಿಗಮಗಳು ಮತ್ತು ನಗರ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡುವುದು.
- ❑ ರಾಜ್ಯ ಮತ್ತು ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ಯೋಜನೆಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನ ಮತ್ತು ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಯನ್ನು ಸುಗಮಗೊಳಿಸುವುದು.
- ❑ ನಿಗಮಗಳು, ಪುರಸಭೆಯ ನೌಕರರು ಮತ್ತು ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ನೇಮಕಾತಿ ಮತ್ತು ಸೇವಾ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವುದು.
- ❑ ನಿಗಮಗಳು ಮತ್ತು ನಗರ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲ ಸೇವಾ ವಿತರಣೆಯನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುವುದು.

ಮುನ್ಸಿಪಲ್ ಅಡ್ಮಿನಿಸ್ಟ್ರೇಷನ್ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯವು ತನ್ನ ಅಧಿಕಾರ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲ ಬರುವ ನಿಗಮಗಳು ಮತ್ತು ನಗರ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ, ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡುವ ನೋಡಲ್ ಏಜೆನ್ಸಿಯಾಗಿದೆ.

ಮುಖ್ಯ ಮಂತ್ರಿ ಅಮೃತ ನಗರೋತ್ಥಾನ (ಪೌರಸುಧಾರಣೆ) ಹಂತ-4:

ಈ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ರೂ.3885.00 ಕೋಟಿಗಳ ಹಂಚಿಕೆಯೊಂದಿಗೆ 302 ನಗರ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲ ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕುಡಿಯುವ ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಕಾಮಗಾರಿ, ರಸ್ತೆ ಸುಧಾರಣೆ, ರಸ್ತೆ ಬದಿ ಚರಂಡಿ, ಫುಟ್‌ಪಾತ್ ಮತ್ತು ಸಂಚಾರ ನಿರ್ವಹಣೆ, ಮಳೆನೀರು ಚರಂಡಿ, ಕಚೇರಿ ಕಟ್ಟಡ, ಸಮುದಾಯ ಮತ್ತು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಶೌಚಾಲಯಗಳ ಸುಧಾರಣೆ ಮತ್ತು ನಿರ್ಮಾಣ, ಆಧುನಿಕ ಬಸ್ ನಿಲ್ದಾಣ ಮತ್ತು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಸಂಕೀರ್ಣಕ್ಕೆ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಬಡುಗಡೆಯಾದ ರೂ.37.50 ಕೋಟಿಗಳ ಪೈಕಿ ರೂ.6.00 ಕೋಟಿಗಳನ್ನು ನವೆಂಬರ್ 2022 ರ ಅಂತ್ಯಕ್ಕೆ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ರಾಜ್ಯದ ಜನರಿಗೆ ಜಗಳ ಮುಕ್ತ ಮತ್ತು ನಾಗರಿಕ ಸ್ನೇಹಿ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಪೌರಾಡಳಿತ ಇಲಾಖೆಯಿಂದ ಅನೇಕ ಉಪಕ್ರಮಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲ ಕೆಲವು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿವೆ:

- ❑ ಎಲ್ಲಾ ನಗರ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲ ಆನ್‌ಲೈನ್ ಪಾವತಿಗಳನ್ನು ಸಕ್ರಿಯಗೊಳಿಸಲು ಭಾರತ್ ಬಿಲ್ ಪಾವತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಇ-ಸ್ವೀಕೃತಿಯೊಂದಿಗೆ ಸಂಯೋಜಿಸಲಾಗಿದೆ. ಭಾರತ್ ಬಿಲ್ ಪೇ ಸ್ವೀಮ್‌ನಲ್ಲ ಭಾಗವಹಿಸುವ ಮೂಲಕ, ರಸೀತಿದಾರರು ಗ್ರಾಹಕರಿಗೆ ಒದಗಿಸಿದ ಸೇವೆಗಳಿಗಾಗಿ ಮೂರನೇ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಸಂಪರ್ಕದಿಂದ ಪಾವತಿಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ರಸೀತಿದಾರರು ತನ್ನ ಗ್ರಾಹಕರ ಸಂಪೂರ್ಣ ವಿಶ್ವವನ್ನು ಮತ್ತು ಎಲ್ಲಾ ಪಾವತಿ ಸಂಪರ್ಕಗಳನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಲು ಎರಡು BBPOU ಗಳವರೆಗೆ ಸಹಯೋಗ ಮಾಡಬಹುದು.

- ❑ ಇ-ಸ್ಟೀಕೈತಿಯೊಂದಿಗೆ ಪಾಯಿಂಟ್ ಆಫ್ ಸೇಲ್ ಯಂತ್ರದ (POS) ಸಮೀಕರಣವು ಟೆಂಡರ್ ಹಂತದಲ್ಲಿದೆ.
- ❑ ಗತಿಶಕ್ತಿ ಸಂಚಾರ ಪೋರ್ಟಲ್‌ನೊಂದಿಗೆ ಯುಟಿಲಿಟೀಸ್ ಮ್ಯಾನೇಜ್‌ಮೆಂಟ್ (ಮೊಬೈಲ್ ಟವರ್ ಮತ್ತು OFC) ಏಕೀಕೃತ ತಂತ್ರಾಂಶ.
- ❑ ಸೇವಾಸಿಂಧು ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಲಾದ ಸಾಮಾನ್ಯ ಪೋರ್ಟಲ್‌ನೊಂದಿಗೆ ಯುಟಿಲಿಟೀಸ್ ಮ್ಯಾನೇಜ್‌ಮೆಂಟ್ ತಂತ್ರಾಂಶದ ಸಮೀಕರಣಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ❑ ಸ್ಮಾರ್ಟ್ ಸಿಟಿ ಡೇಟಾ ಸೆಂಟರ್ ಅನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವಲ್ಲಿ ಮಾಹಿತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಮಾಹಿತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವಲ್ಲದ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸುವ ಹಂತದಲ್ಲರುತ್ತದೆ.
- ❑ KMF-24 ನ ಡಿಜಿಟಲೀಕರಣಕ್ಕಾಗಿ ಆಸ್ತಿ ಖನಜಾ (ಆಸ್ತಿ ಡಿಜಿಟಲೀಕರಣ) ತಂತ್ರಾಂಶವನ್ನು ಎಲ್ಲಾ ನಗರ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಅಳವಡಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ❑ ಆಸ್ತಿ ಖನಜಾ ತಂತ್ರಾಂಶದಲ್ಲ ತರಬೇತಿ ಮತ್ತು ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.
- ❑ ಇತ್ತೀಚಿನ ಮಾಹಿತಿಯು ಎಲ್ಲಾ ನಗರ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು, ಜಿಲ್ಲಾ ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಕೋಶ ಗಳು (DUDC), ಪೌರಾಡಳಿತ ಇಲಾಖೆ ಮತ್ತು ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಇಲಾಖೆಗಳ ಜಾಲತಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಿರುತ್ತದೆ.
- ❑ ಪೈಲಟ್ ಆಧಾರದ ಮೇರೆಗೆ ನಗರ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾವಿತ ಭೌಗೋಳಿಕ ಮಾಹಿತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ (GIS) ಆಧಾರಿತ ಆಸ್ತಿ ಸಮೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ 3D ಡ್ರೋನ್ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ನಿರ್ಧಾರವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

15 ನೇ ಹಣಕಾಸು ಆಯೋಗದ ಅನುದಾನಗಳು (2021-22)

ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರವು ರಾಜ್ಯದ ನಗರ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ (ಮಿಲಿಯನ್ ಪ್ಲಸ್ ಅಲ್ಲದ ನಗರಗಳಿಗೆ) ಒಟ್ಟು ರೂ.750.00 ಕೋಟಿಗಳನ್ನು ನಿಗದಿಪಡಿಸಿದೆ. ಅನುದಾನವನ್ನು 2 ಭಾಗಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಲಾಗಿದೆ - 60% ನಿರ್ಬಂಧಿತ ಅನುದಾನವನ್ನು ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ಕುಡಿಯುವ ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಮತ್ತು ಘನತ್ಯಾಜ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ಸಮಾನವಾಗಿ ಬಳಸಬೇಕು ಮತ್ತು ಉಳಿದ 40% ಅನಿರ್ಬಂಧಿತ ಅನುದಾನವನ್ನು 12 ನೇ ಅನುಸೂಚಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಲಾದ ಇತರ ಮೂಲ ಸೌಕರ್ಯಗಳಿಗೆ ಬಳಸಬಹುದು.

ಘನ ತ್ಯಾಜ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆ

ಘನತ್ಯಾಜ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆಯು ಪುರಸಭೆಗಳ ಮೂಲಭೂತ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದೆ. ಕ್ಷಿಪ್ರ ನಗರೀಕರಣ, ತ್ಯಾಜ್ಯದ ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಸ್ವಭಾವ, ಸಾರ್ವಜನಿಕರಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಇತರೆ ವಿವಿಧ ಪಾಲುದಾರರಲ್ಲಿ ಅರಿವಿನ ಕೊರತೆ, ಸೂಕ್ತ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯಗಳ ಕೊರತೆ, ತ್ಯಾಜ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆಯ ವಿಘಟ ಮತ್ತು ಅವೈಜ್ಞಾನಿಕ ವಿಧಾನಗಳು ತ್ಯಾಜ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆಯನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಲಾಗದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗೆ ತಂದಿದೆ. ಬೃಹತ್ ಬೆಂಗಳೂರು ಮಹಾನಗರ ಪಾಲಿಕೆ ಸೇರಿದಂತೆ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು 315 ನಗರ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು (ULB) ಇವೆ.

313 ನಗರ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಪ್ರತಿದಿನ 11085 ಟನ್‌ಗಳಷ್ಟು ಪುರಸಭೆಯ ಘನತ್ಯಾಜ್ಯವನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸುತ್ತವೆ. ಪರಿಸರ, ಅರಣ್ಯ ಮತ್ತು ಹವಾಮಾನ ಬದಲಾವಣೆ ಸಚಿವಾಲಯದ ಘನತ್ಯಾಜ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆ ನಿಯಮಗಳು, 2016 ರ ಪ್ರಕಾರ, ಎಲ್ಲಾ ನಗರ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಪುರಸಭೆಯ ಘನತ್ಯಾಜ್ಯಗಳ ಸಂಗ್ರಹಣೆ, ಪ್ರತ್ಯೇಕತೆ, ಸಾಗಣೆ, ಸಂಸ್ಕರಣೆ ಮತ್ತು ವಿಲೇವಾರಿಗೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಜವಾಬ್ದಾರರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ.

ಕರ್ನಾಟಕವು ಸಮಗ್ರ ಘನ ತ್ಯಾಜ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆಯ ನೀತಿಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿದೆ ಮತ್ತು ಈ ನೀತಿಯ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ

- ಎ) ತ್ಯಾಜ್ಯ ನಿರ್ವಹಣಾ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಪರಿಸರ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಸುಸ್ಥಿರವಾಗಿರುವುದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಆರ್ಥಿಕ ಮಿತವ್ಯಯವಾಗಿಯೂ ಸಹ ಕಾರ್ಯಸಾಧ್ಯವಾಗುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕೈಗೊಳ್ಳಲು ನಿರ್ದೇಶನಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದು;

- ಬಿ) ವಿವಿಧ ತ್ಯಾಜ್ಯ ನಿರ್ವಹಣಾ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಲು ಸೂಕ್ತವಾದ ವಿಧಾನಗಳು ಮತ್ತು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುವ ಪೌರಾಡಳಿತ ಘನ ತ್ಯಾಜ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆ (MSWM) ಗಾಗಿ ಸಂಯೋಜಿತ ಮತ್ತು ಸ್ವಯಂ ಒಳಗೊಂಡಿರುವ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಣಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದು
- ಸಿ) ತಮ್ಮ ನಾಗರಿಕರಿಗೆ ತ್ಯಾಜ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಲು ನಗರ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು.

ಅಸಮತೋಲನ ಬೆಳವಣಿಗೆ, ಎಲ್ಲರನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ:

ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಅಸಮಾನತೆಗಳು ಕರ್ನಾಟಕದ ಆರ್ಥಿಕತೆಯ ಪ್ರಮುಖ ಲಕ್ಷಣವಾಗಿದೆ. ಆರ್ಥಿಕ ಕೇಂದ್ರೀಕರಣ ಮತ್ತು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಅಸಮಾನತೆಗಳು ಜಾಗತಿಕ ವಿದ್ಯಮಾನವಾಗಿದೆ. ಅಭಿವೃದ್ಧಿಶೀಲ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಆರ್ಥಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಯು ಅಸಮತೋಲಿತವಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ನಗರೀಕರಣವೂ ಆಗಿದೆ. ಹಿಂದುಳಿದ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ಖಾಸಗಿ ಹೂಡಿಕೆಗಳನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸಲು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಕಗಳನ್ನು ಸಾಬೀತುಪಡಿಸುವ ರಾಜ್ಯ ನೀತಿಗಳ ಹೊರತಾಗಿಯೂ ಇದು ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ, ಮಾನವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ - ಶಿಕ್ಷಣ, ಆರೋಗ್ಯ, ಪೋಷಣೆ, ನೈರ್ಮಲ್ಯ ಮತ್ತು ಸಂಪರ್ಕವನ್ನು ಸುಧಾರಿಸುವ ಅಥವಾ ಅಂತರವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುವ ಮೂಲಕ ಹಿಂದುಳಿದ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಜನರ ಜೀವನಮಟ್ಟವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಅಗತ್ಯವಿದೆ.

5.3 ಇತರೆ ವಿಷಯಗಳು

ಇ- ತ್ಯಾಜ್ಯ

ಇ-ತ್ಯಾಜ್ಯವು ಮಾನವರು, ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಮತ್ತು ಪರಿಸರಕ್ಕೆ ದೊಡ್ಡ ಅಪಾಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆ. ಇ-ತ್ಯಾಜ್ಯವು ವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿ ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್‌ಗಳು, ಲೋಹಗಳು, ಕ್ಯಾಥೋಡ್ ರೇ ಟ್ಯೂಬ್‌ಗಳು (CRTಗಳು), ಮುದ್ರಿತ ಕೇಬಲ್‌ಗಳು, ಸರ್ಕ್ಯೂಟ್ ಬೋರ್ಡ್‌ಗಳು ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಬೆಲೆಬಾಳುವ ಲೋಹಗಳಾದ ತಾಮ್ರ, ಬೆಳ್ಳಿ, ಚಿನ್ನ ಮತ್ತು ಪ್ಲಾಟಿನಂ ಅನ್ನು ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿ ಸಂಸ್ಕರಿಸಿದ ನಂತರ ಇ-ತ್ಯಾಜ್ಯದಿಂದ ಮರುಬಳಕೆ ಮಾಡಬಹುದು. ಅಕ್ರಿಡ್ ಕ್ರಿಸ್ಟಲ್, ಅಧಿಯಂ, ಪಾದರಸ, ನಿಕಲ್, ಸೆಲೆನಿಯಮ್, ಪಾಲಕ್ಲೋರಿನೇಟೆಡ್ ಬೈಫಿನ್ಯೆಲ್ಸ್ (ಪಿಸಿಬಿಗಳು), ಆರ್ಸೆನಿಕ್, ಬೇರಿಯಮ್, ಬ್ರೋಮಿನೇಟ್ ಜ್ವಾಲೆಯ ನಿವಾರಕಗಳು, ಕ್ಯಾಡ್ಮಿಯಮ್, ಕ್ರೋಮ್, ಕೋಬಾಲ್ಟ್, ತಾಮ್ರ ಮತ್ತು ಸೀಸದಂತಹ ವಿಷಕಾರಿ ವಸ್ತುಗಳ ಉಪಸ್ಥಿತಿಯು ತುಂಬಾ ಅಪಾಯಕಾರಿಯಾಗಿದೆ. ತ್ಯಾಜ್ಯವನ್ನು ಮೂಲ ತಂತ್ರಗಳೊಂದಿಗೆ ಕಚ್ಚಾ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕಿತ್ತುಹಾಕಲಾಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಕಂಪ್ಯೂಟರ್‌ಗಳು, ಮೋಟೋರ್‌ಗಳು, ಸರ್ವರ್‌ಗಳು, ಮಾನಿಟರ್‌ಗಳು, ಪ್ರಿಂಟರ್‌ಗಳು, ಸ್ಪೀಕರ್‌ಗಳು, ಕಾಂಪ್ಯಾಕ್ಟ್ ಡಿಸ್ಕ್‌ಗಳು (ಸಿಡಿಗಳು), ಕಾಪಿಯರ್‌ಗಳು, ಕ್ಯಾಲ್ಕುಲೇಟರ್‌ಗಳು, ಬ್ಯಾಟರಿ ಸೆಲ್‌ಗಳು, ಸೆಲ್ಫುಲರ್ ಪೋನ್‌ಗಳು, ಫ್ಯಾಕ್ಸ್ ಮೆಷಿನ್‌ಗಳು, ಟ್ರಾನ್ಸ್‌ಮಿಟರ್‌ಗಳು, ಟಿವಿಗಳು, ವೈದ್ಯಕೀಯ ಉಪಕರಣಗಳು, ಐಪಾಡ್‌ಗಳು, ರೆಫ್ರಿಜರೇಟರ್‌ಗಳು, ವಾಷಿಂಗ್ ಮೆಷಿನ್‌ಗಳು ಮತ್ತು ಏರ್ ಕಂಡಿಷನರ್‌ಗಳು ಇ-ತ್ಯಾಜ್ಯವು ಅದರ ಬಳಕೆಗೆ ಅನರ್ಹವಾದಾಗ ಉದಾಹರಣೆಗಳು. ಹೆಚ್ಚು ವಿಷಕಾರಿ ವಸ್ತುಗಳು ಮತ್ತು ಪಾದರಸ, ಸೀಸ, ಬೆರಿಯಮ್ ಮತ್ತು ಕ್ಯಾಡ್ಮಿಯಮ್‌ನಂತಹ ಭಾರವಾದ ಲೋಹಗಳ ಉಪಸ್ಥಿತಿಯು ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿಯೂ ಸಹ ಪರಿಸರಕ್ಕೆ ಗಮನಾರ್ಹ ಅಪಾಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆ.

ಇ- ತ್ಯಾಜ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆಯು ಅನೇಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಶೀಲ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ಸರ್ಕಾರಗಳಿಗೆ ದೊಡ್ಡ ಸವಾಲಾಗಿದೆ. ಇದು ದೊಡ್ಡ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗುತ್ತಿದೆ ಮತ್ತು ದಿನದಿಂದ ದಿನಕ್ಕೆ ಘಾತಿಯವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿದೆ. ಇದನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ, ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಸಂಸ್ಕರಿಸಿ, ಇ-ತ್ಯಾಜ್ಯವನ್ನು ವಿಲೇವಾರಿ ಮಾಡಬೇಕು. ಇದು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಭೂಕುಸಿತಗಳು ಮತ್ತು ತೆರೆದ ಸುಡುವಿಕೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದೆ. ಔಪಚಾರಿಕ ವಲಯದೊಂದಿಗೆ ಅನೌಪಚಾರಿಕ ವಲಯವನ್ನು ಸಂಯೋಜಿಸುವುದು ಅತ್ಯಗತ್ಯ. ಸಮರ್ಥ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಇ-ತ್ಯಾಜ್ಯವನ್ನು ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಮತ್ತು ಸಮರ್ಥನೀಯವಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸಲು ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕರಿಸಲು ಕಾರ್ಯವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ, ಪರಿಸರ, ಅರಣ್ಯ ಮತ್ತು ಹವಾಮಾನ ಬದಲಾವಣೆ ಸಚಿವಾಲಯ, ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರವು ಇ-ತ್ಯಾಜ್ಯ (ನಿರ್ವಹಣೆ) ನಿಯಮಗಳು, 2022, ಕರಡು ನಿಯಮಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿದೆ.

ಇ-ಚಲನಶೀಲತೆ:

ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರದ ಇಂಧನ ಸಚಿವಾಲಯದ ಬ್ಯಾರೋ ಆಫ್ ಎನರ್ಜಿ ಎಫಿಷಿಯನ್ಸಿ, ಪ್ರಕಾರ, ಸಾರಿಗೆ ಕ್ಷೇತ್ರವು ಭಾರತದಲ್ಲ ಒಟ್ಟು ಶಕ್ತಿಯ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ ಶೇ 18 ರಷ್ಟಿದೆ. ಇದು ಅಂದಾಜು 94 ಮಿಲಿಯನ್ ಟನ್‌ಗಳಷ್ಟು ತೈಲ ಸಮಾನ (MTOE) ಶಕ್ತಿಗೆ ಅನುವಾದಿಸುತ್ತದೆ. ಭಾರತವು ಪ್ರಸ್ತುತ ಇಂಧನ ಬಳಕೆಯ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿದರೆ, ಈ ವಲಯದ ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು ಪೂರೈಸಲು 2030 ರ ವೇಳೆಗೆ ವಾರ್ಷಿಕವಾಗಿ ಅಂದಾಜು 200 MTOE ಇಂಧನ ಪೂರೈಕೆಯ ಅಗತ್ಯವಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ, ಈ ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಆಮದು ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಕಚ್ಚಾ ತೈಲದ ಮೂಲಕ ಪೂರೈಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ, ಇದರಿಂದಾಗಿ ಈ ವಲಯವು ಬಾಷ್ಪಶೀಲ ಅಂತರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಚ್ಚಾ ತೈಲ ಬೆಲೆಗಳಿಗೆ ದುರ್ಬಲವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಇದಲ್ಲದೆ, ಈ ವಲಯವು ವಾರ್ಷಿಕವಾಗಿ ಅಂದಾಜು 142 ಮಿಲಿಯನ್ ಟನ್ ಇಂಗಾಲದ ಡೈಆಕ್ಸೈಡ್ ಹೊರಸೂಸುವಿಕೆಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ, ಅದರಲ್ಲಿ 123 ಮಿಲಿಯನ್ ಟನ್‌ಗಳು ರಸ್ತೆ ಸಾರಿಗೆ ವಿಭಾಗದಿಂದಲೇ ಕೊಡುಗೆ ನೀಡುತ್ತವೆ. ಪ್ಯಾರಿಸ್‌ನಲ್ಲಿ ನಡೆದ COP21 ಶೃಂಗಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರವು ಮಾಡಿದ ಹವಾಮಾನ ಬದಲಾವಣೆಯ ಬದ್ಧತೆಗಳನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, 2005 ರ ಮಟ್ಟದಿಂದ 2030 ರ ವೇಳೆಗೆ ಶೇ. 33 ರಿಂದ 35 ರಷ್ಟು ಹೊರಸೂಸುವಿಕೆಯ ತೀವ್ರತೆಯನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಲು, ಸಾರಿಗೆ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಪರ್ಯಾಯ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಲು ಇದು ಸೂಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಭಾರತದ ತ್ವರಿತ ಆರ್ಥಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆ, ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವ ನಗರೀಕರಣ, ಪ್ರಯಾಣದ ಬೇಡಿಕೆ ಮತ್ತು ದೇಶದ ಇಂಧನ ಭದ್ರತೆ. ನವೀನ ಬೆಲೆ ಪರಿಹಾರಗಳು, ಸೂಕ್ತವಾದ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಬೆಂಬಲ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯಗಳೊಂದಿಗೆ ಪ್ಯಾಕ್ ಮಾಡಿದಾಗ, ಈ ಸವಾಲುಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಲು ಎಲೆಕ್ಟ್ರಿಕ್ ಮೋಟರ್ ಕಾರ್ಯಸಾಧ್ಯವಾದ ಪರ್ಯಾಯವನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಹೀಗಾಗಿ, ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರದ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ನೋಟದಲ್ಲಿದೆ. ಎಲೆಕ್ಟ್ರಿಕ್ ಚಲನಶೀಲತೆಯು ಶಕ್ತಿಯ ಬೇಡಿಕೆ, ಶಕ್ತಿಯ ಸಂಗ್ರಹಣೆ ಮತ್ತು ಪರಿಸರ ಸುಸ್ಥಿರತೆಯನ್ನು ಸಮತೋಲನಗೊಳಿಸಲು ಸಹ ಕೊಡುಗೆ ನೀಡುತ್ತದೆ. ಎಲೆಕ್ಟ್ರಿಕ್ ಮೋಟರ್‌ಗಳಿಗೆ ಬದಲಾಯಿಸುವುದರಿಂದ ಭಾರತವು 2030 ರ ವೇಳೆಗೆ ಸುಮಾರು ಒಂದು ಗಿಗಾ ಟನ್ ಇಂಗಾಲದ ಡೈಆಕ್ಸೈಡ್ ಹೊರಸೂಸುವಿಕೆಯನ್ನು ಉಳಿಸಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಎಲೆಕ್ಟ್ರಿಕ್ ಕಾರು ಮುಂಬರುವ ಯುವ ಪೀಳಿಗೆಗೆ ಹಾನಿಕಾರಕ ವಾಯು ಮಾಲಿನ್ಯವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ.

ತ್ಯಾಜ್ಯದಿಂದ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು:

ತ್ಯಾಜ್ಯ-ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು ಎಂದರೆ ಪುರಸಭೆಯಿಂದ ಅಥವಾ ಅದರ ಪರವಾಗಿ ಮರುಬಳಕೆ ಮಾಡಬಹುದಾದ, ಮಿಶ್ರಗೊಬ್ಬರ, ಮನೆಯ ಅಪಾಯಕಾರಿ ತ್ಯಾಜ್ಯ ಅಥವಾ ಉಳಿದ ತ್ಯಾಜ್ಯ ವಸ್ತುಗಳು.

ತ್ಯಾಜ್ಯದಿಂದ ಸಂಪನ್ಮೂಲದ ವಿಧಾನವು ಘನ ತ್ಯಾಜ್ಯದ ನಿರ್ವಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮಾದರಿ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ವಿಧಾನದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ, ತ್ಯಾಜ್ಯವನ್ನು ಸಮಸ್ಯೆ ಮತ್ತು ಹೊರೆಯಾಗಿ ನೋಡುವ ಬದಲು, ಇದು ಮೌಲ್ಯಯುತವಾದ ಸಂಪನ್ಮೂಲವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಸಮರ್ಥನೀಯ ಪ್ರಯೋಜನಗಳನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸಲು ನಿರ್ವಹಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

ತ್ಯಾಜ್ಯದಿಂದ ಶಾಖ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಅಥವಾ ವಿದ್ಯುಚ್ಛಕ್ತಿಯನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸಲು ಬಳಸಬಹುದು, ಅದು ಕಲ್ಲಿದ್ದಲು ಅಥವಾ ಇತರ ಇಂಧನಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ ಉತ್ಪಾದಿಸುವ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಬದಲಿಸಬಹುದು. ತ್ಯಾಜ್ಯದ ಶಕ್ತಿಯ ಚೇತರಿಕೆಯು ಹಸಿರುಮನೆ ಅನಿಲ ಹೊರಸೂಸುವಿಕೆಯನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಹಸಿರುಮನೆ ಅನಿಲ ಹೊರಸೂಸುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಇತರ ಹೊರಸೂಸುವಿಕೆಯನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಲು ಮರುಬಳಕೆಯು ಇನ್ನಷ್ಟು ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ.

ಮರುಬಳಕೆಯು ತ್ಯಾಜ್ಯ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಹೊಸ ವಸ್ತುಗಳು ಮತ್ತು ವಸ್ತುಗಳಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿದೆ. ವಸ್ತುವಿನ ಮರುಬಳಕೆಯ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು ಅದರ ಮೂಲ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಹೊಂದಿರುವ ಗುಣಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಪುನಃ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿರುತ್ತದೆ. ಇದು "ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ" ತ್ಯಾಜ್ಯ ವಿಲೇವಾರಿಗೆ ಪರ್ಯಾಯವಾಗಿದ್ದು ಅದು

ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಉಳಿಸಬಹುದು ಮತ್ತು ಹಸಿರುಮನೆ ಅನಿಲ ಹೊರಸೂಸುವಿಕೆಯನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ.

ಹಸಿರು ಬಾಂಡ್ ಗಳು

ಹಸಿರು ಬಾಂಡ್‌ಗಳು ಯಾವುದೇ ಸಾರ್ವಭೌಮ ಸಂಸ್ಥೆ, ಅಂತರ-ಸರ್ಕಾರಿ ಗುಂಪುಗಳು ಅಥವಾ ಮೈತ್ರಿಗಳು ಮತ್ತು ಕಾರ್ಪೊರೇಟ್‌ಗಳು ನೀಡುವ ಬಾಂಡ್‌ಗಳಾಗಿದ್ದು, ಈ ಬಾಂಡ್‌ಗಳ ಆದಾಯವನ್ನು ಪರಿಸರ ಸಮರ್ಥನೀಯ ಎಂದು ವರ್ಗೀಕರಿಸಿದ ಯೋಜನೆಗಳಿಗೆ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಸಾರ್ವಭೌಮ ಹಸಿರು ಬಾಂಡ್‌ನ ಫ್ರೀಮ್‌ವರ್ಕ್ ನ್ನು ಸರ್ಕಾರವು ನವೆಂಬರ್ 9, 2022 ರಂದು ನೀಡಿತು.

ಕಳೆದ ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ, ಹವಾಮಾನ ಬದಲಾವಣೆಯ ಬೆದರಿಕೆಗಳು ಮತ್ತು ಸಂಬಂಧಿತ ಸವಾಲುಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಲು ಗ್ರೀನ್ ಬಾಂಡ್‌ಗಳು ಪ್ರಮುಖ ಹಣಕಾಸು ಸಾಧನವಾಗಿ ಹೊರಹೊಮ್ಮಿವೆ. ಅಂತರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಹಣಕಾಸು ಕಾರ್ಪೊರೇಷನ್ (IFC), ವಿಶ್ವ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಗ್ರೂಪ್ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಪ್ರಕಾರ, ಹವಾಮಾನ ಬದಲಾವಣೆಯು ಸಮುದಾಯಗಳು ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕತೆಗಳಿಗೆ ಬೆದರಿಕೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಇದು ಕೃಷಿ, ಆಹಾರ ಮತ್ತು ನೀರು ಸರಬರಾಜುಗಳಿಗೆ ಅಪಾಯವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತದೆ.

ಈ ಸವಾಲುಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಲು ಸಾಕಷ್ಟು ಹಣಕಾಸಿನ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ಬಂಡವಾಳ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳು ಮತ್ತು ಹೂಡಿಕೆದಾರರೊಂದಿಗೆ ಪರಿಸರ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಸಂಪರ್ಕಿಸಲು ಮತ್ತು ಸಮರ್ಥನೀಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಕಡೆಗೆ ಬಂಡವಾಳವನ್ನು ಸೆಳೆಯಲು ಇದು ನಿರ್ಣಾಯಕವಾಗಿದೆ - ಮತ್ತು ಹಸಿರು ಬಾಂಡ್‌ಗಳು ಆ ಸಂಪರ್ಕವನ್ನು ಮಾಡಲು ಒಂದು ಮಾರ್ಗವಾಗಿದೆ.

ಹಸಿರು ಬಾಂಡ್‌ಗಳು ಹವಾಮಾನ ಬದಲಾವಣೆಯ ಅಪಾಯಗಳ ವಿರುದ್ಧ ರಕ್ಷಣೆ ನೀಡುವ ಸಾಧನವನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತವೆ ಮತ್ತು ಕನಿಷ್ಠ ಒಂದೇ ರೀತಿಯ, ಉತ್ತಮವಲ್ಲದಿದ್ದರೂ, ತಮ್ಮ ಹೂಡಿಕೆಯ ಮೇಲಿನ ಆದಾಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸುತ್ತವೆ. ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ, ಗ್ರೀನ್ ಬಾಂಡ್‌ಗಳು ಮತ್ತು ಗ್ರೀನ್ ಫೈನಾನ್ಸ್‌ನ ಬೆಳವಣಿಗೆಯು ಹೆಚ್ಚಿನ ಇಂಗಾಲ-ಹೊರಸೂಸುವ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ತಡೆಯಲು ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತದೆ.

5.4 ನಗರೀಕರಣದ ಸವಾಲುಗಳು:

ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ವಿವಿಧ ಮಧ್ಯಸ್ಥಿಕೆಗಳು, ಬೆಂಬಲ ಮತ್ತು ಯೋಜನೆಗಳ ಹೊರತಾಗಿಯೂ ಸವಾಲುಗಳು ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲವೆ: ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಗುರಿಗಳು ಭಾರತ ನರಗ ಸೂಚ್ಯಂಕದಲ್ಲ ಈ ಕೆಳಕಂಡ ಅಂಶಗಳಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದೆ.

1. ಪಿ.ಎಂ.ಎ.ವೈ(ನಗರ) ಯೋಜನೆಯಡಿ ಮಂಜೂರಾದ ಮನೆಗಳಿಗೆ ಎದುರಾಗಿ ಶೇಕಡಾವಾರು ಪೂರ್ಣಗೊಂಡ ಮನೆಗಳು
2. ಒಂದು ಲಕ್ಷ ಜನಸಂಖ್ಯೆಗೆ ಒಟ್ಟು ಸೂಚಿಸಿದ ಕ್ಷಯರೋಗದ ಪ್ರಕರಣಗಳು
3. ಸ್ಮಾರ್ಟ್ ಸಿಟಿ ಯೋಜನೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ಟೆಂಡರ್ ಕರೆದ ಯೋಜನೆಗಳ ಎದುರಾಗಿ ಶೇಕಡಾವಾರು ಪೂರ್ಣಗೊಂಡ ಯೋಜನೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ
4. ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಶೇಕಡಾವಾರು ಹ್ಯಾಂಡ್ ರೈಲ್‌ನೊಂದಿಗೆ ಇರುವ ಇಳಿಜಾರು ಗಳು
5. ಒಂದು ಲಕ್ಷ ಮಹಿಳಾ ಜನಸಂಖ್ಯೆಗೆ ಎದುರಾಗಿ ಮಹಿಳೆಯ ಮೇಲೆ ನಡೆದ ಅಪರಾಧಗಳು
6. ಮುಚ್ಚಲ್ಪಟ್ಟ ಮಳೆ ನೀರು ಜರಂಡಿಯ ಜಾಲಗಳು (ಪ್ರತಿ ಕಿ.ಮೀ x 100)
7. ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಅಗತ್ಯತೆ ಇರುವ ಮಕ್ಕಳ ಶೌಚಲಯಗಳ ಶೇಕಡಾವಾರು ಪ್ರಮಾಣ
8. ಪ್ರತಿ 10,000 ಜನಸಂಖ್ಯೆಗೆ ಸಾಲ ಸೌಲಭ್ಯ ದೊರಕಿದ ನಗರದಲ್ಲಿನ ಬಡವರ ಸಂಖ್ಯೆ

9. ಡೇಟಾ ಮೆಚ್ಯೂರಿಟಿ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಪ್ರೇಮ್‌ವರ್ಕ್ ಸ್ಕೋರ್

10. ಯಾವುದೇ ಆರೋಗ್ಯ ಯೋಜನೆ ಅಥವಾ ಆರೋಗ್ಯ ವಿಮೆಯಡಿ ಒಳಪಟ್ಟಿರುವ ಮನೆಗಳ ಯಾವುದೇ ಸದಸ್ಯರ ಶೇಕಡಾವಾರು ಪ್ರಮಾಣ

ಅಸಮತೋಲಿತ ನಗರೀಕರಣ: ಕರ್ನಾಟಕದ ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ಮಾನವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಗಂಭೀರ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಅಸಮತೋಲನವಿದೆ.. ಆರ್ಥಿಕತೆಯ ಗಾತ್ರ ಮತ್ತು ಪಾತ್ರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಬೆಂಗಳೂರು ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯದ ಇತರ ದೊಡ್ಡ ನಗರಗಳ ಪೈಕಿ ಬೆಂಗಳೂರು ಕೇಂದ್ರಿತ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಿಂದಾಗಿ ಬೆಂಗಳೂರು, ರಾಜ್ಯದ ಇತರ ದೊಡ್ಡ ನಗರಗಳ ಆರ್ಥಿಕ ಪಾತ್ರದಲ್ಲ ದೊಟ್ಟ ಅಂತರವುಂಟಾಗಿ ಈ ಅಸಮತೋಲನಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ಬೆಂಗಳೂರು ಇರುವ ಅಗಾಧ ಅನುಕೂಲಗಳು ವಲಸಿಗರು ಮತ್ತು ಹೂಡಿಕೆದಾರರನ್ನು ರಾಜಧಾನಿ ನಗರಕ್ಕೆ ಸೆಳೆಯುತ್ತಿದೆ. ಇದು ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯ ಮತ್ತು ಸೇವೆಗಳ ಮೇಲೆ ಒತ್ತಡವನ್ನು ಬೀರುತ್ತಿವೆ. ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಯನ್ನು ತ್ಯಾಗ ಮಾಡದೆ ರಾಜ್ಯದ ಇತರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೇಗೆ ವೇಗಗೊಳಿಸುವುದು ಎಂಬುದು ಒಂದು ಅಸಾಧಾರಣ ಸವಾಲಾಗಿದೆ.

ನಗರ ಭೂ ನಿರ್ವಹಣೆ: ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಸೇವಾ ಭೂಮಿಯ ಪೂರೈಕೆಯು ನಿರ್ಣಾಯಕವಾಗಿದೆ. ಉತ್ತಮವಾಗಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಿದ ನಗರ ಭೂಮಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಅನುಪಸ್ಥಿತಿ ಮತ್ತು ಸೇವಾ ಭೂಮಿಗೆ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವ ಬೇಡಿಕೆಯು ಭೂಮಿಯ ಬೆಲೆಗಳು, ಊಹಾಪೋಹಗಳು ಮತ್ತು ಅನೌಪಚಾರಿಕ ವಸಾಹತುಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು. ಎಲ್ಲಾ ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಕಳಪೆ ಭೂ ನಿರ್ವಹಣೆಯು ಗಂಭೀರ ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಿದೆ, ಇದು ಭೂ ಬಳಕೆಯ ನಿಯಮಗಳ ಉಲ್ಲಂಘನೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಫಲಿಸುತ್ತದೆ.

ನಗರ ವಸತಿ: ವಸತಿ ಮೂಲಭೂತ ಮಾನವ ಹಕ್ಕು ಎಂದು ಗುರುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ನಗರ ಕೊಳೆಗೇರಿಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯು 14.02 ಲಕ್ಷದಿಂದ (2001) 32.91 ಲಕ್ಷಕ್ಕೆ (2011) ಒಂದು ದಶಕದಲ್ಲಿ 18.89 ಲಕ್ಷ ಹೆಚ್ಚಳವಾಗಿದೆ. ಬೇರೆ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ, 2001 ರ ಜನಗಣತಿಯಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ನಗರ ಜನಸಂಖ್ಯೆಗೆ ಶೇ. 7.8 ರಷ್ಟಿದ್ದ ಕೊಳೆಗೇರಿ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು 2011 ರ ಜನಗಣತಿಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಶೇ. 13.9 ಕ್ಕೆ ಏರಿಕೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ರಾಜ್ಯದ ಒಟ್ಟು ಕೊಳೆಗೇರಿಯ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಶೇ. 21.94 ರಷ್ಟು ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಮೂಲಸೌಕರ್ಯ ಅಂತರ: ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರ ಮತ್ತು ಕೇಂದ್ರದ ನೆರವಿನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಮೂಲಕ ಅನೇಕ ಉಪಕ್ರಮಗಳು ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಂಡಿರುವ ಹೊರತಾಗಿಯೂ, ನೀರು ಸರಬರಾಜು, ನೈರ್ಮಲ್ಯ ಮತ್ತು ಇಂಧನದಂತಹ ನಗರ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯಗಳಿಗೆ ಬೇಡಿಕೆ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿದೆ. ನಗರ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿನ ಅತಿಯಾದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಿಂದಾಗಿ, ಸುರಕ್ಷಿತ ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿನ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮೂಲ ಪೂರೈಕೆಯ ಸುಸ್ಥಿರತೆ ಮತ್ತು ನಗರಗಳು ಮತ್ತು ಪಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲಿ ನೈರ್ಮಲ್ಯ ಮತ್ತು ಒಳಚರಂಡಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳು ಗಂಭೀರ ಸವಾಲನ್ನು ಒಡ್ಡುತ್ತಿದೆ.

ರಸ್ತೆಗಳ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯ: ರಸ್ತೆಗಳು ನಗರಗಳ ನರನಾಡಿಗಳಾಗಿವೆ, ತ್ವರಿತ ನಗರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಇದು ನಿರ್ಣಾಯಕವಾಗಿವೆ. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿನ ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಗಂಭೀರ ನ್ಯೂನತೆಗಳಿಂದ ಬಳಲುತ್ತಿದ್ದು, ರಸ್ತೆ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಸಮರ್ಪಕ ರಸ್ತೆ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ, ಕಳಪೆ ಗುಣಮಟ್ಟದ ರಸ್ತೆಗಳು, ರಸ್ತೆಗಳಲ್ಲಿನ ಅಡೆತಡೆಗಳಾದ ಹೊಂಡಗಳು, ತಗ್ಗುಗಳು ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ ವಾಹನಗಳ ಮುಕ್ತ ಸಂಚಾರಕ್ಕೆ ಅಡ್ಡಿಯುಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಸಂಚಾರ ದಟ್ಟಣೆಯಿಂದ ಅಪಘಾತಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ.

ಪರಿಸರ ಸುಸ್ಥಿರತೆ: ನಗರಗಳು ತಮ್ಮ ನಾಗರಿಕರ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಿದರೆ ಸುಸ್ಥಿರ ನಗರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯು ಒಂದು ಆಯ್ಕೆಯಲ್ಲ ಆದರೆ ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ. ನಮ್ಮ ನಗರಗಳು ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವ ಕೆಲವು ನಿರ್ಣಾಯಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಅಸಮರ್ಪಕ ನೀರು, ನೈರ್ಮಲ್ಯ, ಒಳಚರಂಡಿ, ಕಳಪೆ ತ್ಯಾಜ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮತ್ತು ವಾಯು ಮಾಲಿನ್ಯದಿಂದ ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾಗುವ ನಗರ ಮಾಲಿನ್ಯದ ಆರೋಗ್ಯದ ಪರಿಣಾಮಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದೆ. ಈ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಸಮೂಹವನ್ನು ನೀರು ಮತ್ತು ಅರಣ್ಯ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಸವಕಳ, ಪರಿಸರ ದುರ್ಬಲವಾದ ಭೂಮಿಗಳ ಉನ್ನತೀಕರಣ, ಪ್ರವಾಹಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗುವ ಪ್ರದೇಶಗಳು, ಭೂಕುಸಿತಗಳು ಇತ್ಯಾದಿ ಮತ್ತು ಶಕ್ತಿಯ ಬಳಕೆ, ಉದ್ಯಮದಿಂದ ಹಾಗೂ ನಗರ ಸಾರಿಗೆಯಿಂದ ಇಂಗಾಲದ ಹೊರಸೂಸುವಿಕೆಯಂತಹ "ಹಸಿರು ಸಮಸ್ಯೆಗಳು" ಜೊತೆಗೆ 'ಕಂದು ಅಜೆಂಡಾ' ಎಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುವ ಈ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ

ಜೊತೆಗೆ ಮತ್ತು “ಹವಾಮಾನ ಬದಲಾವಣೆಯ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು” ಎಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುವ ಸಾರಿಗೆಯು ನಗರ ಮತ್ತು ಅದರ ಜನರ ಪರಿಸರ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಆರೋಗ್ಯಕ್ಕೆ ಗಂಭೀರ ಸವಾಲುಗಳನ್ನು ಒಡ್ಡುತ್ತದೆ. ಈ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ನಿಭಾಯಿಸಲು, ನಗರ ಪರಿಸರ ನಿರ್ವಹಣಾ ಕ್ರಿಯಾ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸುವ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ಬೆಂಗಳೂರು, ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ-ಧಾರವಾಡ, ಮತ್ತು ಮಂಗಳೂರು, ಮೈಸೂರಿನಂತಹ ದೊಡ್ಡ ನಗರಗಳಿಗೆ ನಗರ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಯೋಜನೆ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯದ ಇತರ ಪಟ್ಟಣಗಳು/ನಗರಗಳಿಗೆ ಸಾಮಾನ್ಯ ಕಾರ್ಯತಂತ್ರದ ಅಗತ್ಯವಿದೆ.

ಮುನ್ನಡವ ಹಾದಿ

- ಭಾರತದ ಐಟಿ ರಾಜಧಾನಿ ಎಂಬ ಹೆಗ್ಗಳಿಕೆಯಿಂದಾಗಿ ಬೆಂಗಳೂರಿನಿಂದಾಗಿ ಇ-ತ್ಯಾಜ್ಯ ಕೇಂದ್ರವಾಗುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಈ ರಾಜ್ಯದ ಇ ತ್ಯಾಜ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆಯ ಸುತ್ತು ಆರ್ಥಿಕತೆಯಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ತರುತ್ತದೆ. ಇ ತ್ಯಾಜ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆಯಿಂದಲೇ ಅಂದಾಜು ರೂ. 2900.00 ಕೋಟಿಗಳ ವಾರ್ಷಿಕ ವಹಿವಾಟು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ಸುಮಾರು 2.91 ಲಕ್ಷ ಮೆಟ್ರಿಕ್ ಟನ್ ಇ-ತ್ಯಾಜ್ಯ ಉತ್ಪಾದನೆಯು ವಾರ್ಷಿಕ ಮೊತ್ತ ರೂ. 2886.00 ಕೋಟಿ ವಹಿವಾಟು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ಒಟ್ಟು ವಾರ್ಷಿಕ 2.91 ಲಕ್ಷ ಮೆ.ಟನ್ ತ್ಯಾಜ್ಯ ಉತ್ಪಾದನೆಯಿಂದ, ರೂ.317.00 ಕೋಟಿಗಳನ್ನು ಹಿಂಪಡೆಯಲಾಗಿದ್ದು, ರೂ.2569.00 ಕೋಟಿಯಷ್ಟು ನಷ್ಟವುಂಟಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಪರಿಸರ ಮಾಲಿನ್ಯ ನಿಯಂತ್ರಣ ಮಂಡಳಿ ನಗರದಾದ್ಯಂತ ಸುಮಾರು 200 ಇ-ತ್ಯಾಜ್ಯ ಸಂಗ್ರಹಣೆ ತೊಟ್ಟಿಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದೆ ಮತ್ತು RWAಗಳೊಂದಿಗೆ ಒಪ್ಪಂದ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದೆ. ತ್ಯಾಜ್ಯ ಸಂಗ್ರಹಣೆಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮೂಲದಲ್ಲೇ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವಿಧದ ತ್ಯಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ನಗರ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕಿಸುವ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿದ್ದು, ಇದರಿಂದ ಇ-ತ್ಯಾಜ್ಯ, ಬಯೋಮೆಡಿಕಲ್ ತ್ಯಾಜ್ಯ, ನೈರ್ಮಲ್ಯ ತ್ಯಾಜ್ಯ ಮತ್ತು ಇತರ ತ್ಯಾಜ್ಯವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುವಾಗಲೇ ಪ್ರತ್ಯೇಕಿಸಬಹುದಾಗಿರುತ್ತದೆ.
- ಪ್ರಸ್ತುತ ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾಗುವ ಕೊಳಚೆನೀರಿನ ಒಟ್ಟು ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಶೇಕಡಾ 32 ಸ್ಥಾಪಿತ ಒಳಚರಂಡಿ ಸಂಸ್ಕರಣಾ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು ಹೊಂದಿರುವುದರಿಂದ, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಖಾಸಗಿ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಮೂಲಕ ಒಳಚರಂಡಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕತೆ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕರಣೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು.
- ಇ-ಚಲನಾಶೀಲತೆಯನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸಲು ಸರ್ಕಾರವು ಕೇಂದ್ರೀಯ ಸಹಾಯಧನಗಳ ಮೇಲೆ ಮಾತ್ರ ಅವಲಂಬಿತವಾಗಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ, ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಖಾಸಗಿ ಹೂಡಿಕೆಯನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸುವ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ಸಂಶೋಧನೆ & ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮೂಲಕ ಮರುಹೊಂದಾಣಿಕೆಯ ,ಪೆಟ್ರೋಲ್ ಮತ್ತು ಡೀಸೆಲ್ ವಾಹನಗಳಿಗೆ ಉತ್ತಮ ಆಯ್ಕೆಯಾಗಿದೆ. ಭವಿಷ್ಯದ ಎಲ್ಲಾ ಸರ್ಕಾರಿ ವಾಹನಗಳ ಖರೀದಿಗಳು, ಮತ್ತು ಬಾಹ್ಯ ಮೂಲದ ವಾಹನಗಳು ಎಲೆಕ್ಟ್ರಿಕ್ ವಾಹನಗಳಾಗಿರಬೇಕು.
- ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ಅನ್ನು ಮರುಬಳಕೆ ಮಾಡುವವರಿಗೆ ಸರಾಗವಾಗಿ ದೊರಕುವಂತೆ ಮಾಡದೆ, ನಿರ್ಜನ ಪ್ರದೇಶದ ನಿವೇಶನಗಳಲ್ಲಿ ಬೃಹತ್ ಪ್ರಮಾಣದ ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್‌ಗಳನ್ನು ಎಸೆಯಲಾಗಿರುವುದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತಿದೆ. ಎಲ್ಲಾ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕತೆಯನ್ನು ವಿಂಗಡಿಸುವ(ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿ ಮೂಲದಲ್ಲ) ಸಂಗ್ರಹಿಸುವ ಮತ್ತು ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವ ಮತ್ತು ಉತ್ಸಾಹಗೊಳಿಸುವ ನೀತಿ ಆಯ್ಕೆಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಒಂದು ಉತ್ತಮ ಉದಾಹರಣೆಯೆಂದರೆ ಬಳಕೆದಾರರಿಂದ ಹೆಚ್ಚಿನ ರೇವಣಿ ಪಡೆದು, ಬಳಕೆ ಮಾಡಿದ ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ಬಾಟಲಗಳನ್ನು ಅಂಗಡಿಗಳಿಗೆ ಹಿಂತಿರುಗಿಸಿದಾಗ ಹೆಚ್ಚುವರಿ ರೇವಣಿ ಹಿಂತಿರುಗಿಸುವುದು (ರೇವಣಿ ಮರುಪಾವತಿ ಯೋಜನೆ).
- ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ತ್ಯಾಜ್ಯವನ್ನು ಅನೌಪಚಾರಿಕ ವಲಯದಿಂದ, ಕಸ ಆಯುವವರಿಂದ ಮರುಬಳಕೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಆದಾಗ್ಯೂ, ತ್ಯಾಜ್ಯ-ಸಂಗ್ರಹಗಾರರಿಗೆ ವೇತನ ಕಡಿತ ಮತ್ತು ಸುರಕ್ಷತ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸುವುದರಲ್ಲಿ ಪಾರದರ್ಶಕತೆಯ ಕೊರತೆಯಿಂದ ಬಳಲುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಮೌಲ್ಯ ಸರಪಳಿಗಳನ್ನು ಸಾಂಸ್ಥಿಕಗೊಳಿಸುವ ಮತ್ತು ಬಲಪಡಿಸುವ ಉಪಕ್ರಮಗಳು ಅಗತ್ಯವಿದೆ.

- ❑ ಕೈಗೆಟಕುವ ದರದಲ್ಲ ಪರಿಸರ ಸ್ನೇಹಿ ವಸತಿ ಒದಗಿಸುವ ಮೂಲಕ ಕೊಳೆಗೆರೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮೂಲನೆ ಮಾಡಬೇಕು
- ❑ ಹಸಿರು ಕಟ್ಟಡವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಮೂಲಕ ಹವಾಮಾನ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ಸರಿದೂಗಿಸಬೇಕು
- ❑ ಸಮರ್ಥ ಮತ್ತು ಸರಿಯಾದ ಘನತ್ಯಾಜ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆಯ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಬಳಕೆ
- ❑ ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ಬಡವರಿಗೆ ಉದ್ದೇಶಿತ ಸಾಲ ಮತ್ತು ಹಣಕಾಸು ಕಾರ್ಯಾಗತಗೊಳಿಸಬೇಕು. (ಬೀದಿ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳಿಗೆ SIDBI ಉಪಕ್ರಮದಂತೆಯೇ)
- ❑ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ನಾಗರಿಕರು ಸಾಮಾಜಿಕ ಭದ್ರತೆ ಮತ್ತು ಆರೋಗ್ಯ ವಿಮೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಬಗ್ಗೆ ಖಚಿತಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು
- ❑ ವಿಷನ್ 2047 ಗಾಗಿ ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಸರಿಯಾದ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಜಾರಿ ಮಾಡುವ ಮೂಲಕ ಕಾನೂನುಗಳ ತಯಾರಿ, ಮತ್ತು ಅನುಷ್ಠಾನವನ್ನು ಖಾತ್ರಿಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳತಕ್ಕದ್ದು.
- ❑ ನಗರ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಹಣಕಾಸಿನ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಮತ್ತು ವಿಕೇಂದ್ರೀಕರಣವನ್ನು ನಿರ್ವಹಣೆ ಮಾಡುವುದು.
- ❑ ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯು ನಿಗದಿಪಡಿಸಿದ ಗುರಿಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಕರ್ನಾಟಕವು 2030 ರ ವೇಳೆಗೆ ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಗುರಿ-11 (ಸುಸ್ಥಿರ ನಗರಗಳು) ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಧಿಸಲು ಕೆಲಸ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ.
- ❑ ರಾಜ್ಯ ನಗರ ಯೋಜನೆಯ ಸಮಗ್ರ ಯೋಜನೆಗಳ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಮತ್ತು ಸಮಯೋಚಿತ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕಾಗಿ ನೀತಿಗಳ ಅಗತ್ಯವಿದೆ.
- ❑ ಸಮರ್ಪಕ, ಸುರಕ್ಷಿತ ಮತ್ತು ಕೈಗೆಟಕುವ ದರದ ವಸತಿ ಮತ್ತು ಮೂಲಭೂತ ಸೇವೆಗಳ ಮೂಲಕ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಪ್ರವೇಶವನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸಿ ಮತ್ತು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಮೂಲ ಸೇವೆಗಳ ಮೂಲಕ ಕೊಳೆಗೆರೆಗಳನ್ನು ನವೀಕರಿಸುವುದು, ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸಾರಿಗೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳು, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಾರಿಗೆಯನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸುವ ಮೂಲಕ ರಸ್ತೆ ಸುರಕ್ಷತೆಯನ್ನು ಸುಧಾರಿಸುವುದು.
- ❑ ದುರ್ಬಲ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರುವವರು, ಮಹಿಳೆಯರು ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳು, ವಿಕಲಚೇತನರು ಮತ್ತು ಹಿರಿಯ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ವಿಷೇಶ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದು.
- ❑ ಗಾಳಿಯ ಗುಣಮಟ್ಟ ಮತ್ತು ಪುರಸಭೆ ಮತ್ತು ಇತರ ತ್ಯಾಜ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ವಿಶೇಷ ಗಮನವನ್ನು ನೀಡುವ ಮೂಲಕ ನಗರಗಳ ತಲಾವಾರು ಪರಿಸರದ ಪ್ರತಿಕೂಲ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುವುದು.
- ❑ ಸುರಕ್ಷಿತ, ಅಂತರ್ಗತ ಮತ್ತು ಪ್ರವೇಶಿಸಬಹುದಾದ, ಹಸಿರು ಮತ್ತು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸ್ಥಳಗಳಿಗೆ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಪ್ರವೇಶವನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದು.
- ❑ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮತ್ತು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಬಲಪಡಿಸುವ ಮೂಲಕ ನಗರ, ಅರೆ ನಗರ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳ ನಡುವೆ ಧನಾತ್ಮಕ ಆರ್ಥಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಪರಿಸರ ಸಂಪರ್ಕಗಳನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸುವುದು.
- ❑ ಪ್ರಸ್ತುತ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸಂಭವಿಸುತ್ತಿರುವ ಅಡ್ಡಾದಿಡ್ಡಿಯಾದ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಲು ಮಾಧ್ಯಮಿಕ ನಗರಗಳು ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಬೇಕು. ಕಲ್ಯಾಣ ಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ನಿಧಿಯನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಉಪ ಪಟ್ಟಣಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದು.
- ❑ ನಗರೀಕರಣವು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಿದ ಜಲಾನಯನ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗುವುದರಿಂದ ನಗರ ಪ್ರವಾಹವು ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರವಾಹಕ್ಕಿಂತ ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿ ಭಿನ್ನವಾಗಿದೆ, ಇದು ಪ್ರವಾಹದ ಉತ್ತುಂಗವನ್ನು 1.8 ರಿಂದ 8 ಪಟ್ಟು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಪ್ರವಾಹದ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು 6 ಪಟ್ಟು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತದೆ. ಅಂತರ್ ಇಲಾಖಾ ಸಮನ್ವಯ ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಇಲಾಖೆ, ಜಲ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು ಮತ್ತು KSNDMC ಸನ್ನದ್ಧತೆ ಮತ್ತು ನಿಯಂತ್ರಣಕ್ಕೆ ನಿರ್ಣಾಯಕವಾಗಿದೆ. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಖಾಸಗಿ ಸಹಭಾಗಿತ್ವವನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಮೂಲಸೌಕರ್ಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಮೂಲಕ ಡಿಜಿಟಲ್

ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಗಳ ಹೆಚ್ಚಿನ ಬಳಕೆ ಲಭ್ಯವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಪ್ರವಾಹವನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಲು ಬೆಂಗಳೂರು ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಮತ್ತು ಒಳಚರಂಡಿ ಮಂಡಳಿ (BWSSB) ಮತ್ತು ಬೃಹತ್ ಬೆಂಗಳೂರು ಮಹಾನಗರ ಪಾಲಿಕೆ (BBMP) ನಡುವೆ ಮತ್ತಷ್ಟು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಸಮನ್ವಯದ ಅಗತ್ಯವಿದೆ.

- ❑ ಸರ್ಕಾರಿ ಜಮೀನುಗಳ ಅತಿಕ್ರಮಣವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಲು ಮತ್ತು ಅತಿಕ್ರಮಿತ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಪಡೆಯಲು ಬಲವಾದ ನಿಯಂತ್ರಣ ಚೌಕಟ್ಟಿನ ಮೂಲಕ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುವುದು.
- ❑ ರಾಜ್ಯ/ಕೇಂದ್ರ/ಖಾಸಗಿ ಹೂಡಿಕೆಗಳ ಮೂಲಕ ಬೆಂಗಳೂರಿನಿಂದ ನೆರೆಯ ಬರಡು ಜಿಲ್ಲೆಗಳಿಗೆ ಸಂಸ್ಕರಿಸಿದ ನೀರನ್ನು ಪೂರೈಸಲು ಏತ ನೀರಾವರಿ ಯೋಜನೆಗಳಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಒತ್ತು ನೀಡುವುದು.
- ❑ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಖಾಸಗಿ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಸಮಾನಾಂತರ ಕೊಳಗೇರಿಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಮೂಲಕ ಕೊಳಗೇರಿಗಳಿಗೆ ಎಲ್ಲಾ ಅರ್ಹತೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಆದಾಯವನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸಲು ಆಸ್ತಿ ಮೌಲ್ಯಗಳಿಕೆಯ (Asset monetization) ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಉಳಿದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ತರುವುದು.
- ❑ ಎಲ್ಲಾ ನಗರಗಳು ಮತ್ತು ಸ್ಥಳೀಯ ನಗರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಸಮಗ್ರ ನಗರ ಚಲನಶೀಲತೆ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು (CMP) ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಲಾಗುವುದು, ಭಾರೀ ಸಂಚಾರ ದಟ್ಟಣೆಗಳಿಗೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗುವ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡುತ್ತದೆ.
- ❑ ನಗರ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಾದ್ಯಂತ ನೀರಿನ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮತ್ತು ಲೆಕ್ಕಪರಿಶೋಧಕ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸುವುದು. ಉದಾ., ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಮುಖ ನಗರಗಳನ್ನು ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾದ UFW ಯೋಜನೆಯನ್ನು (ಲೆಕ್ಕ ನೀಡದ ನೀರು) ಪುನರಾವರ್ತಿಸುವುದು.
- ❑ ದಟ್ಟಣೆ ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಲು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಖಾಸಗಿ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದಲ್ಲಿ ಟೆನ್‌ಶಿಪ್‌ಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದು.
- ❑ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಕ್ರೋಢೀಕರಣ ಕ್ರಮಗಳು ತ್ಯಾಜ್ಯದಿಂದ ಸಂಪನ್ಮೂಲ, ಸಕಾಲಕ ತೆರಿಗೆ ಸಂಗ್ರಹ, ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಮೌಲ್ಯವನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಿ ಭೂಮಿಯ ಮೌಲ್ಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು, ಸ್ವಚ್ಛ ಮತ್ತು ಹಸಿರು ಉಪಕ್ರಮಗಳು, ಹಸಿರು ಬಾಂಡ್‌ಗಳು, ಖಾಸಗಿ ಪಾಲುದಾರಿಕೆಗಳು ಮುಂತಾದವು.

ಅನುಬಂಧ 5.1

2011ರ ಪ್ರಕಾರ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿನ ಜಿಲ್ಲಾವಾರು ನಗರೀಕರಣ

ಕ್ರಮ. ಸಂಖ್ಯೆ.	ಜಿಲ್ಲೆ	ನಗರೀಕರಣದ %
1	ಬಾಗಲಕೋಟೆ	32
2	ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ	91
3	ಬೆಂಗಳೂರು (ಗ್ರಾಮಾಂತರ)	27
4	ಬೆಳಗಾವಿ	25
5	ಬಳ್ಳಾರಿ	38
6	ಬೀದರ್	25
7	ಬಿಜಾಪುರ	23
8	ಚಾಮರಾಜನಗರ	17
9	ಚಿಕ್ಕಬಳ್ಳಾಪುರ	22
10	ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು	21
11	ಚಿತ್ರದುರ್ಗ	20
12	ದಕ್ಷಿಣಕನ್ನಡ	48
13	ದಾವಣಗೆರೆ	32
14	ಧಾರವಾಡ	57
15	ಗದಗ	36
16	ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ	33
17	ಹಾಸನ	21
18	ಹಾವೇರಿ	22
19	ಕೊಡಗು	15
20	ಕೋಲಾರ	31
21	ಕೊಪ್ಪಳ	17
22	ಮಂಡ್ಯ	17
23	ಮೈಸೂರು	41
24	ರಾಯಚೂರು	25
25	ರಾಮನಗರ	25
26	ಶಿವಮೊಗ್ಗ	36
27	ತುಮಕೂರು	22
28	ಉಡುಪಿ	28
29	ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ	29
30	ಯಾದಗಿರಿ	19
	ಒಟ್ಟು	39

ಮೂಲ: 2011 ರ ಜನಗಣತಿ

ಅನುಬಂಧ 5.2

ವಾಹಪೇಯಿ ನಗರ ವಸತಿ ಯೋಜನೆಯಡಿ 2019 ರಿಂದ 2022 ರ ವರೆಗೆ
ಸಾದಿಸಲಾದ ಜಿಲ್ಲಾವಾರು ಭೌತಿಕ ಪ್ರಗತಿಯ ವಿವರ

ಕ್ರ. ಸಂ.	ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹೆಸರು	2019-20		2020-21		2021-22		ಒಟ್ಟು		2022-23	
		ಗುರಿ	ಪೂರ್ಣ-ಗೊಂಡ ಮನೆಗಳು	ಗುರಿ	ಪೂರ್ಣ-ಗೊಂಡ ಮನೆಗಳು	ಗುರಿ	ಪೂರ್ಣ-ಗೊಂಡ ಮನೆಗಳು	ಗುರಿ	ಪೂರ್ಣ-ಗೊಂಡ ಮನೆಗಳು	ಗುರಿ	ಪೂರ್ಣ-ಗೊಂಡ ಮನೆಗಳು *
1	ಬಾಗಲಕೋಟೆ	302	462	770	292	700	334	1772	1088	654	218
2	ಬಳ್ಳಾರಿ	418	487	872	249	264	104	1554	840	488	68
3	ಬೆಳಗಾವಿ	387	712	840	356	910	416	2137	1484	1160	370
4	ಬೆಂಗಳೂರು ಗ್ರಾಮಾಂತರ	76	137	160	37	123	18	359	192	202	43
5	ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ	19	28	21	6	37	5	77	39	243	6
6	ಜಾದರ್	135	139	460	43	395	53	990	235	381	91
7	ಚಾಮರಾಜನಗರ	85	154	176	78	181	59	442	291	198	36
8	ಚಿಕ್ಕಬಳ್ಳಾಪುರ	141	160	208	63	166	41	515	264	240	32
9	ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು	46	73	141	26	64	20	251	119	206	15
10	ಚಿತ್ರದುರ್ಗ	114	87	290	59	146	23	550	169	242	73
11	ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ	81	147	139	47	139	56	359	250	407	19
12	ದಾವಣಗೆರೆ	122	173	197	65	147	43	466	281	594	81
13	ಧಾರವಾಡ	106	153	225	88	340	74	671	315	337	47
14	ಗದಗ	364	227	713	136	327	163	1404	526	497	109
15	ಹಾಸನ	68	73	99	24	128	15	295	112	248	54
16	ಹಾವೇರಿ	153	286	361	103	287	79	801	468	356	48
17	ಕಲಬುರಗಿ	309	236	1013	78	382	120	1704	434	511	52
18	ಕೊಡಗು	19	15	48	4	47	4	114	23	101	6
19	ಕೋಲಾರ	71	135	152	48	210	32	433	215	265	22
20	ಕೊಪ್ಪಳ	190	414	444	375	302	128	936	917	302	160
21	ಮಂಡ್ಯ	57	77	110	23	144	9	311	109	263	32
22	ಮೈಸೂರು	225	351	366	109	317	85	908	545	521	45
23	ರಾಯಚೂರು	498	252	1955	44	247	90	2700	386	485	93
24	ರಾಮನಗರ	66	139	145	68	124	43	335	250	206	32
25	ಶಿವಮೊಗ್ಗ	137	203	349	139	456	142	942	484	495	90
26	ತುಮಕೂರು	115	232	268	39	214	46	597	317	414	47
27	ಉಡುಪಿ	51	109	122	68	152	113	325	290	192	45
28	ಉತ್ತರಕನ್ನಡ	85	162	150	35	192	35	427	232	369	52
29	ವಿಜಯನಗರ	427	927	1331	500	1270	734	3028	2161	317	303
30	ವಿಜಯಪುರ	0	0	0	0	366	149	366	149	826	3
31	ಯಾದಗಿರಿ	133	214	375	120	223	133	731	467	280	95
	ಒಟ್ಟು	5000	6964	12500	3322	9000	3366	26500	13652	12000	2387

* ನವೆಂಬರ್-2022ರ ಅಂತ್ಯದವರೆಗೆ

ಅನುಬಂಧ 5.3

ಡಿ. ದೇವರಾಜ ಅರಸು ನಗರ ವಸತಿ ಯೋಜನೆಯಡಿ 2019 ರಿಂದ 2022 ರ ವರೆಗೆ
ಸಾಧಿಸಲಾದ ಜಿಲ್ಲಾವಾರು ಭೌತಿಕ ಪ್ರಗತಿಯ ವಿವರ

ಕ್ರ.ಸಂ.	ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹೆಸರು	2019-20		2020-21		2021-22		ಒಟ್ಟು		2022-23	
		ಗುರಿ	ಪೂರ್ಣ- ಗೊಂಡ ಮನೆಗಳು	ಗುರಿ	ಪೂರ್ಣ- ಗೊಂಡ ಮನೆಗಳು	ಗುರಿ	ಪೂರ್ಣ- ಗೊಂಡ ಮನೆಗಳು	ಗುರಿ	ಪೂರ್ಣ- ಗೊಂಡ ಮನೆಗಳು	ಗುರಿ	ಪೂರ್ಣ- ಗೊಂಡ ಮನೆಗಳು *
1	ಬಾಗಲಕೋಟೆ	29	18	0	27	0	27	29	72	72	28
2	ಬಳ್ಳಾರಿ	46	1	0	3	0	0	46	4	5	0
3	ಬೆಳಗಾವಿ	90	36	0	19	0	33	90	88	285	40
4	ಬೆಂಗಳೂರು ಗ್ರಾಮಾಂತರ	7	1	0	0	0	0	7	1	24	1
5	ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ	1	0	0	1	0	0	1	1	2	1
6	ಬೀದರ್	12	0	0	0	0	0	12	0	46	4
7	ಚಾಮರಾಜನಗರ	1	0	0	0	0	0	1	0	2	0
8	ಚಿಕ್ಕಬಳ್ಳಾಪುರ	1	0	0	1	0	0	1	1	4	0
9	ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು	15	20	0	11	0	4	15	35	33	9
10	ಚಿತ್ರದುರ್ಗ	7	0	0	0	0	3	7	3	1	1
11	ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ	1	0	0	0	0	0	1	0	1	0
12	ದಾವಣಗೆರೆ	37	6	0	14	0	12	37	32	78	5
13	ಧಾರವಾಡ	5	4	0	4	0	0	5	8	11	2
14	ಗದಗ	34	9	0	7	0	22	34	38	113	11
15	ಹಾಸನ	7	0	0	0	0	0	7	0	6	2
16	ಹಾವೇರಿ	2	1	0	0	0	0	2	1	4	0
17	ಕಲಬುರಗಿ	4	6	0	3	0	5	4	14	75	10
18	ಕೊಡಗು	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
19	ಕೋಲಾರ	1	0	0	0	0	0	1	0	1	0
20	ಕೊಪ್ಪಳ	9	3	0	13	0	9	9	25	60	7
21	ಮಂಡ್ಯ	0	0	0	1	0	0	0	1	1	1
22	ಮೈಸೂರು	12	8	0	4	0	4	12	16	21	1
23	ರಾಯಚೂರು	12	6	0	0	0	0	12	6	29	4
24	ರಾಮನಗರ	0	0	0	0	0	0	0	0	2	1
25	ಶಿವಮೊಗ್ಗ	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0
26	ತುಮಕೂರು	12	5	0	0	0	0	12	5	8	0
27	ಉಡುಪಿ	0	0	0	0	0	0	0	0		0
28	ಉತ್ತರಕನ್ನಡ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
29	ವಿಜಯನಗರ	0	0	0	0	0	0	0	0	30	0
30	ವಿಜಯಪುರ	134	138	0	102	0	136	134	376	329	80
31	ಯಾದಗಿರಿ	21	5	0	11	0	42	21	58	235	43
	ಒಟ್ಟು	500	267	0	221	0	297	500	785	1480	251

* ನವೆಂಬರ್-2022ರ ಅಂತ್ಯದವರೆಗೆ

ಅನುಬಂಧ 5.4

ಡಾ.ಬಿ.ಆರ್. ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ನಿವಾಸ್ ವಸತಿ ನಗರ ಯೋಜನೆಯಡಿ 2019 ರಿಂದ 2022 ರ ವರೆಗೆ ಸಾಧಿಸಲಾದ ಜಿಲ್ಲಾವಾರು ಭೌತಿಕ ಪ್ರಗತಿಯ ವಿವರ

ಕ್ರ.ಸಂ.	ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹೆಸರು	2019-20		2020-21		2021-22		ಒಟ್ಟು		2022-23	
		ಗುರಿ	ಪೂರ್ಣ-ಗೊಂಡ ಮನೆಗಳು	ಗುರಿ	ಪೂರ್ಣ-ಗೊಂಡ ಮನೆಗಳು	ಗುರಿ	ಪೂರ್ಣ-ಗೊಂಡ ಮನೆಗಳು	ಗುರಿ	ಪೂರ್ಣ-ಗೊಂಡ ಮನೆಗಳು	ಗುರಿ	ಪೂರ್ಣ-ಗೊಂಡ ಮನೆಗಳು*
1	ಬಾಗಲಕೋಟೆ	283	229	480	147	136	104	899	480	234	90
2	ಬಳ್ಳಾರಿ	909	514	1389	270	277	242	2575	1026	450	149
3	ಬೆಳಗಾವಿ	438	318	715	110	202	234	1355	662	312	194
4	ಬೆಂಗಳೂರು ಗ್ರಾಮಾಂತರ	136	70	179	26	60	18	375	114	107	32
5	ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ	83	23	82	11	27	9	192	43	51	11
6	ಬೀದರ್	269	200	528	72	169	66	966	338	320	67
7	ಚಾಮರಾಜನಗರ	201	113	280	59	73	67	554	239	127	41
8	ಚಿಕ್ಕಬಳ್ಳಾಪುರ	144	85	225	46	69	44	438	175	125	27
9	ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು	40	26	65	14	21	14	126	54	42	21
10	ಚಿತ್ರದುರ್ಗ	310	63	331	65	90	48	731	176	161	57
11	ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ	70	30	129	25	41	26	240	81	72	17
12	ದಾವಣಗೆರೆ	273	65	151	57	37	30	461	152	71	50
13	ಧಾರವಾಡ	109	62	179	81	43	25	331	168	73	22
14	ಗದಗ	219	51	194	37	68	37	481	125	179	67
15	ಹಾಸನ	158	38	154	27	53	22	365	87	98	25
16	ಹಾವೇರಿ	114	45	130	28	37	27	281	100	62	15
17	ಕಲಬುರಗಿ	356	106	612	113	199	319	1167	538	270	79
18	ಕೊಡಗು	37	13	37	5	12	2	86	20	23	6
19	ಕೋಲಾರ	78	19	137	6	52	4	267	29	113	10
20	ಕೊಪ್ಪಳ	269	177	416	200	94	77	779	454	158	95
21	ಮಂಡ್ಯ	49	27	66	16	21	7	136	50	43	17
22	ಮೈಸೂರು	748	318	582	155	168	121	1498	594	283	77
23	ರಾಯಚೂರು	333	110	392	31	189	80	914	221	342	89
24	ರಾಮನಗರ	163	57	140	39	43	38	346	134	74	32
25	ಶಿವಮೊಗ್ಗ	173	44	132	25	44	36	349	105	74	21
26	ತುಮಕೂರು	198	112	329	29	106	78	633	219	183	53
27	ಉಡುಪಿ	22	9	45	8	14	15	81	32	31	5
28	ಉತ್ತರಕನ್ನಡ	87	48	93	18	29	20	209	86	42	20
29	ವಿಜಯನಗರ	0	0	0	0	117	97	117	97	201	0
30	ವಿಜಯಪುರ	502	386	1208	322	342	617	2052	1325	435	214
31	ಯಾದಗಿರಿ	229	147	600	166	167	231	996	544	244	111
	ಒಟ್ಟು	7000	3505	10000	2208	3000	2755	20000	8468	5000	1714

* ನವೆಂಬರ್-2022ರ ಅಂತ್ಯದವರೆಗೆ

ಅನುಬಂಧ 5.5

ನಗರ ನಿವೇಶನ ವಸತಿ ಯೋಜನೆಯಡಿ 2019 ರಿಂದ 2022 ರ ವರೆಗೆ ಸಾದಿಸಲಾದ
ಜಿಲ್ಲಾವಾರು ಹಂಚಿಕೆ ಮಾಡಲಾದ ಹಕ್ಕು ಪತ್ರಗಳ ವಿವರ

ಕ್ರ. ಸಂ.	ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹೆಸರು	2019-20	2020-21	2021-22	ಹಂಚಿಕೆ ಮಾಡಲಾದ ಒಟ್ಟು ಹಕ್ಕುಪತ್ರಗಳು	2022-23
		ಹಂಚಿಕೆ ಮಾಡಲಾದ ಹಕ್ಕುಪತ್ರಗಳು	ಹಂಚಿಕೆ ಮಾಡಲಾದ ಹಕ್ಕುಪತ್ರಗಳು	ಹಂಚಿಕೆ ಮಾಡಲಾದ ಹಕ್ಕುಪತ್ರಗಳು		ಹಂಚಿಕೆ ಮಾಡಲಾದ ಹಕ್ಕುಪತ್ರಗಳು
1	ಬಾಗಲಕೋಟೆ	122	0	0	122	4
2	ಬಳ್ಳಾರಿ	0	0	0	0	43
3	ಬೆಳಗಾವಿ	14	0	52	66	0
4	ಬೆಂಗಳೂರು ಗ್ರಾಮಾಂತರ	0	0	22	22	44
5	ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ	12	0	0	12	0
6	ಬೀದರ್	0	0	0	0	0
7	ಚಾಮರಾಜನಗರ	0	0	0	0	0
8	ಚಿಕ್ಕಬಳ್ಳಾಪುರ	72	16	0	88	54
9	ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು	0	1	0	1	0
10	ಚಿತ್ರದುರ್ಗ	0	1	89	90	59
11	ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ	66	0	0	66	0
12	ದಾವಣಗೆರೆ	117	0	0	117	10
13	ಧಾರವಾಡ	623	41	322	986	88
14	ಗದಗ	0	0	0	0	308
15	ಹಾಸನ	12	0	2	14	0
16	ಹಾವೇರಿ	0	0	44	44	0
17	ಕಲಬುರಗಿ	0	312	0	312	0
18	ಕೊಡಗು	0	0	0	0	0
19	ಕೋಲಾರ	4	0	0	4	0
20	ಕೊಪ್ಪಳ	0	0	0	0	296
21	ಮಂಡ್ಯ	0	4	0	4	0
22	ಮೈಸೂರು	0	0	0	0	77
23	ರಾಯಚೂರು	350	0	324	674	0
24	ರಾಮನಗರ	0	84	0	84	64
25	ಶಿವಮೊಗ್ಗ	19	7	0	26	28
26	ತುಮಕೂರು	42	0	11	53	0
27	ಉಡುಪಿ	0	0	0	0	0
28	ಉತ್ತರಕನ್ನಡ	0	0	0	0	0
29	ವಿಜಯನಗರ	0	0	0	0	0
30	ವಿಜಯಪುರ	376	36	0	412	0
31	ಯಾದಗಿರಿ	46	0	0	46	0
	ಒಟ್ಟು	1875	502	866	3243	1075

* ನವೆಂಬರ್-2022ರ ಅಂತ್ಯದವರೆಗೆ

ಅವಲೋಕನ

ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ			
ಯೋಜನೆ ಅಥವಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ	ಅನುದಾನ (ಆಯವ್ಯಯ ಅಂದಾಜು+ಪೂರಕ ಅಂದಾಜು)	ಒಟ್ಟು ಐಡುಗಡೆ	ಒಟ್ಟು ವೆಚ್ಚ
ಕೊಳೆಗೇರಿ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿನ ಸರಬರಾಜು ಮಾಡಲು ಬೆಂಗಳೂರು ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಮತ್ತು ಒಳಚರಂಡಿ ಮಂಡಳಿಗೆ ಬೆಂಬಲ	6.00	3.00	4.56
ರಾಜ್ಯದ ನಗರ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಚುನಾವಣೆಗಳು- ಸಿಬ್ಬಂದಿ	0.91	0.91	0.60
ಅನುಸೂಚಿತ ಜಾತಿಗಳ ಉಪಯೋಜನೆ ಮತ್ತು ಬುಡಕಟ್ಟು ಉಪ ಯೋಜನೆ ಕಾಯ್ದೆ 2013ರಡಿ ಬಳಕೆಯಾಗದೆ ಇರುವ ಮೊತ್ತ	6.17	6.17	5.26
ನಾಡಪ್ರಭು ಕೆಂಪೇಗೌಡ ಪಾರಂಪರಿಕ ತಾಣದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ	0.06	0.00	0.00
ಕೆ.ಯು.ಐ.ಡಿ.ಎಫ್.ಸಿ.ಗೆ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ವೆಚ್ಚಗಳು	6 .00	4.50	7.20
ರಾಜ್ಯ ನಗರ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಚುನಾವಣೆಗಳು	35.00	2.06	1.24
ಕರ್ನಾಟಕ ಸಮಗ್ರ ನಗರ ಜಲ ನಿರ್ವಹಣೆ ಹೂಡಿಕೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ - ಜಲಸಿರಿ - (ಇ.ಎ.ಪಿ)	250.00	0.00	145.12
ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ ಮೆಟ್ರೋ ರೈಲ್ ನಿಗಮ ನಿಯಮಿತದ ನಗದು ನಷ್ಟ	233.80	233.80	234.95
ಬೆಂಗಳೂರು ಮಹಾನಗರ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆ ಪಡೆ	4.46	4.46	3.54
ಜಿಎಂಆರ್‌ಸಿಎಲ್‌ಗೆ ತೆರಿಗೆಗಳು ಮತ್ತು ಸುಂಕಗಳ ಮರುಪಾವತಿ	300.00	300.00	300.00
ನಗರ ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಯೋಜನೆಗಳಿಗೆ ಬಂಡವಾಳ ಬೆಂಬಲ	400.00	300.00	408.99
ನಗರ ನೈರ್ಮಲ್ಯ ಯೋಜನೆಗಳಿಗೆ ಬಂಡವಾಳ ಬೆಂಬಲ	200.00	150.00	221.77
ಕರ್ನಾಟಕ ನಗರ ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಅಧುನೀಕರಣ ಯೋಜನೆ-(ಇ.ಎ.ಪಿ)	400.00	0.00	80.18
ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯಕ್ಕೆ ಬಂಡವಾಳ ಬೆಂಬಲ	3000.00	3000.00	3250.00
ಸಾಮ್ಯಾಷೇರು ಹೂಡಿಕೆ	415.93	0.00	1095.85
ಬೆಂಗಳೂರು ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಮತ್ತು ಒಳಚರಂಡಿ ಯೋಜನೆ 3ನೇ ಘಟ್ಟ (ಕಾವೇರಿ ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಯೋಜನೆ- 5ನೇ ಹಂತ-ಇಎಪಿ)	1341.84	340.03	523.57
ಜಿ.ಎಂ.ಆರ್.ಸಿ.ಎಲ್.ಗೆ ಸಾಲಗಳು	564.75	8.22	697.19
ಸಾಲ ಮರುಪಾವತಿಗಾಗಿ ಜಿ.ಎಂ.ಆರ್.ಸಿ.ಎಲ್. ಗೆ ನೆರವು	500.00	0.00	725.22
ಡಿ.ಯು.ಡಿ.ಸಿ	29.80	28.86	17.68
ಸಿಬ್ಬಂದಿ ವೆಚ್ಚ	9.85	9.95	7.09
ಪೌರಾಡಳಿತ ನಿರ್ದೇಶಕರು	11.03	11.44	8.61
ಮುನಿಸಿಪಲ್ ಕಾರ್ಪೊರೇಷನ್‌ಗಳಿಗೆ ನೆರವು ಸಾಮಾನ್ಯ ಶುಲ್ಕ	2663.89	2583.44	1652.36

ಮುನಿಸಿಪಲ್ ಕಾರ್ಪೊರೇಷನ್‌ಗಳಿಗೆ ನೆರವು	354.87	349.88	246.07
15ನೇ ಹಣಕಾಸು ಆಯೋಗದ ಅನುದಾನಗಳು- ಮಹಾನಗರಪಾಲಿಕೆಗಳಿಗೆ	666.85	185.37	116.10
ಪೌರ ಕಾರ್ಮಿಕರ ವಸತಿ ಯೋಜನೆ	15.00	15.00	25.92
ಪುರಸಭೆಗಳು/ಪುರಸಭಾ ಪರಿಷತ್ತುಗಳಿಗೆ ಸಾಮಾನ್ಯ ಶುಲ್ಕ	1304.60	1304.60	844.75
ಪುರಸಭೆಗಳು/ಪುರಸಭಾ ಪರಿಷತ್ತುಗಳಿಗೆ ನೆರವು	165.66	162.46	84.27
ನಗರ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗಾಗಿ ಅಮೃತ ನಗರೋತ್ಥಾನ (ಕಾರ್ಪೊರೇಷನ್‌ಗಳನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ)	150.00	75.00	29.79
15ನೇ ಕೇಂದ್ರ ಹಣಕಾಸು ಆಯೋಗ ನಗರ ಸಭೆ/ಪುರಸಭೆಗೆ ಅನುದಾನ	418.84	125.65	0.00
ನಗರ ಪಂಚಾಯತ್‌ಗಳು / ಅಧಿಸೂಚಿತ ಪ್ರದೇಶ ಸಮಿತಿಗಳಿಗೆ ಸಾಮಾನ್ಯ ಶುಲ್ಕ	207.71	207.71	135.56
ನಗರ ಪಂಚಾಯತ್‌ಗಳು / ಅಧಿಸೂಚಿತ ಪ್ರದೇಶ ಸಮಿತಿಗಳಿಗೆ ನೆರವು	52.97	52.77	26.25
15ನೇ ಕೇಂದ್ರ ಹಣಕಾಸು ಆಯೋಗ ನಗರ ಪಂಚಾಯತ್‌ಗಳು / ಅಧಿಸೂಚಿತ ಪ್ರದೇಶ ಸಮಿತಿಗಳಿಗೆ ನೆರವು	127.31	37.82	0.00
ಮಹಾತ್ಮ ಗಾಂಧಿ ನಗರ ವಿಕಾಸ ಯೋಜನೆ	200.00	174.36	209.12
ನಗರ ಯೋಜನಾ ಇಲಾಖೆಯ ನಿರ್ದೇಶಕರು	26.10	26.17	15.94
ರಾಜ್ಯ ನಗರ ಸಾರಿಗೆ ನಿಧಿ	2.76	2.07	1.54
ನಗರ ಭೂ ಸಾರಿಗೆ ರಾಜ್ಯ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯ	7.37	7.32	5.95
ಎಸ್.ಯು.ಟಿ. ನಿಧಿಗೆ ನಗರ ಸಾರಿಗೆ ಶುಲ್ಕದ ವರ್ಗಾವಣೆ	63.11	0.00	0.00
ಆಸ್ತಿ ತೆರಿಗೆ ಮೇಲಿನ ತೆರಿಗೆಯನ್ನು ನಗರ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ರಾಜ್ಯ ನಗರ ಸಾರಿಗೆ ನಿಧಿಗೆ ವರ್ಗಾವಣೆ	70.00	0.00	0.00
ಬೆಂಗಳೂರು ಉಪನಗರ ರೈಲು ಸ್ಥಾಪನೆ	500.00	0.00	0.00
ಸಿಟಿ ಬಸ್ ಸೇವೆಗಳು, ಸಂಬಂಧಿತ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯ ಹಾಗೂ ಗ್ರೀನ್ ಮೊಬಿಲಿಟಿ ವರ್ಧನೆ	52.00	0.00	0.00
ರಾಜ್ಯ ನಗರ ಸಾರಿಗೆ ನಿಧಿ	70.00	52.50	35.80
ಕೆ.ಪು.ಯೋ - ಅಟಲ್ ನಗರ ಪುನರ್ಜೀವನ ಮತ್ತು ಪರಿವರ್ತನೆ ಅಭಿಯಾನ	100.00	814.37	113.96
ಕೆ.ಪು.ಯೋ. - ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ನೈರ್ಮಲ್ಯ ಯೋಜನೆ (ಸ್ವಚ್ಛ ಭಾರತ ಅಭಿಯಾನ)	250.00	132.67	69.87
ಕೆ.ಪು.ಯೋ - ಸ್ಮಾರ್ಟ್ ಸಿಟಿ ಅಭಿಯಾನ	1000.00	519.00	747.56
ಒಟ್ಟು ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ	16184.64	11231.56	12099.44

ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ವಲಯದಲ್ಲಿ (ಪೂರಕ ಆಯವ್ಯಯದಲ್ಲಿನ ಅನುದಾನವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಂತೆ) ರೂ.16184.64 ಕೋಟಿಗಳ ಅನುದಾನವನ್ನು ಒದಗಿಸಲಾಗಿದೆ. ರೂ.11,231.56 ಕೋಟಿಗಳ ಅನುದಾನವನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಲಾಗಿದ್ದು, ಅದರಲ್ಲಿ ರೂ.12099.44 ಕೋಟಿಗಳನ್ನು ಜನವರಿ 2023 ರ ಅಂತ್ಯಕ್ಕೆ ಒಟ್ಟಾರೆ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಮಾಡಲಾಗಿದ್ದು, ಅದರಲ್ಲಿ ರೂ.10450.87 ಕೋಟಿಗಳು ಉತ್ಪಾದಕ ವೆಚ್ಚವಾಗಿದೆ.

ವಸತಿ ವಲಯ			
ಯೋಜನೆ ಅಥವಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ	ಅನುದಾನ (ಆಯವ್ಯಯ ಅಂದಾಜು+ಪೂರಕ ಅಂದಾಜು)	ಒಟ್ಟು ಬಡುಗಡೆ	ಒಟ್ಟು ವೆಚ್ಚ
ಕರ್ನಾಟಕ ರಿಯಲ್ ಎಸ್ಟೇಟ್ (ನಿಯಂತ್ರಣ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಕಾಯ್ದೆ, 2016 ರಡಿ ಬಡುಗಡೆಗಳು)	8.58	11.06	10.61
ವಸತಿ ವಸತಿ ಯೋಜನೆಗಳಿಗೆ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯಗಳು	150.00	112.50	20.02
ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿ ಆವಾಸ್ ಯೋಜನಾ - ನಗರ	464.41	718.85	229.42
ಸರ್ಕಾರಿ ಖಾತರಿ ಕಮೀಷನ್ ಪಾವತಿ- ರಾಜೀವ್ ಗಾಂಧಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ವಸತಿ ನಿಗಮ	11.53	0.00	11.53
ಆಶ್ರಯ-ಬಸವ ವಸತಿ	825.00	250.00	689.43
ಆಶ್ರಯ ಸಾಲ ಮತ್ತು ಬಡ್ಡಿ ಪಾವತಿ ಹಿಂದಿರುಗಿಸುವುದು	96.25	71.68	75.81
ಡಾ. ಬಿ.ಆರ್.ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ನಿವಾಸ್ ಯೋಜನೆ	755.00	250.00	494.58
ರಾಜೀವ ಗಾಂಧಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ವಸತಿ ನಿಗಮ ನಿಯಮಿತ	8.64	5.87	6.01
ಡಿ.ದೇವರಾಜ್ ಅರಸು ವಸತಿ ಯೋಜನೆ	175.00	175.00	86.60
ಸಿಬ್ಬಂದಿ ವೆಚ್ಚಗಳು-ಕೆ.ಎಸ್.ಡಿ.ಬಿ	30.50	24.15	13.65
ಕೊಳಚೆಗಳ ಸುಧಾರಣೆ	100.00	75.00	61.07
ಆಶ್ರಯ ಸಾಲ (ಅಸಲು- ಆರ್.ಜಿ.ಆರ್.ಎಚ್.ಸಿ.)	263.07	197.30	197.30
ಕೆ.ಪು.ಯೋ. - ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿ ಆವಾಸ್ ಯೋಜನೆ (ನಗರ ಜೊತೆಗೆ ಡಾ.ಬಿ.ಆರ್.ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ವಸತಿ ಯೋಜನೆಯಡಿ ರಾಜ್ಯದ ಕೊಡುಗೆ)	250.00	250.00	245.00
ಕೆ.ಪು.ಯೋ. - ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿ ಆವಾಸ್ ಯೋಜನೆ(ನಗರ ಜೊತೆಗೆ ವಾಜಪೇಯಿ ವಸತಿ ಯೋಜನೆಯಡಿ ರಾಜ್ಯದ ಕೊಡುಗೆ)	100.00	100.00	100.00
ಕೆ.ಪು.ಯೋ. - ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿ ಆವಾಸ್ ಯೋಜನೆ (ಗ್ರಾಮೀಣ)	100.00	0.00	46.93
ಒಟ್ಟು ವಸತಿ	3637.98	2341.41	2374.97

ವಸತಿ ವಲಯದಲ್ಲ (ಪೂರಕ ಆಯವ್ಯಯದಲ್ಲಿನ ಅನುದಾನವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಂತೆ) ರೂ.3637.98 ಕೋಟಿಗಳ ಅನುದಾನವನ್ನು ಒದಗಿಸಲಾಗಿದೆ. ರೂ.2341.41 ಕೋಟಿಗಳ ಅನುದಾನವನ್ನು ಬಡುಗಡೆ ಮಾಡಲಾಗಿದ್ದು, ಅದರಲ್ಲಿ ರೂ.2374.97 ಕೋಟಿಗಳನ್ನು ಜನವರಿ 2023 ರ ಅಂತ್ಯಕ್ಕೆ ಒಟ್ಟಾರೆ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಮಾಡಲಾಗಿದ್ದು, ಅದರಲ್ಲಿ ರೂ.2344.68 ಕೋಟಿಗಳು ಉತ್ಪಾದಕ ವೆಚ್ಚವಾಗಿದೆ.

ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ಆಹಾರ ನಿರ್ವಹಣೆ

6.1 ಕೃಷಿ

ಕೃಷಿ ಇಲಾಖೆಯು ರೈತ ಸಮುದಾಯದ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿ ಕೇಂದ್ರ ಹಾಗೂ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದ ವಿವಿಧ ಯೋಜನೆ ಹಾಗೂ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಅಗತ್ಯ ಕೃಷಿ/ಸಾಮಗ್ರಿಗಳಾದ ಚಿತ್ರನೆ ಬೀಜ, ರಾಸಾಯನಿಕ ಗೊಬ್ಬರಗಳು, ಸಸ್ಯ ಸಂರಕ್ಷಣಾ ಔಷಧಿಗಳು, ಸೂಕ್ಷ್ಮ ನೀರಾವರಿ ಘಟಕಗಳು ಮತ್ತು ಕೃಷಿ ಯಂತ್ರೋಪಕರಣಗಳನ್ನು ಸಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸರಬರಾಜು ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳಾದ ಭೂ, ಜಲ ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ ಗರಿಷ್ಠ ಉತ್ಪನ್ನ ಪಡೆಯಲು ರೈತರಿಗೆ ಪ್ರಾತ್ಯಕ್ಷಿಕೆಗಳನ್ನು ಆಯೋಜಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಕೃಷಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ವರ್ಗಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸುತ್ತಿದೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ರೈತ ಸಮುದಾಯದ ಆರ್ಥಿಕ ಸುಧಾರಣೆಯ ಜೊತೆಗೆ ರಾಜ್ಯದ ಆಹಾರ ಧಾನ್ಯಗಳ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ರಾಜ್ಯದ ಒಟ್ಟು ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನಕ್ಕೆ ವಲಯದ ಕೊಡುಗೆಯು ಕಡಿಮೆ ಇದ್ದಾಗಿಯೂ, ಕೃಷಿಯೂ ಅತಿ ಹೆಚ್ಚು ಉದ್ಯೋಗ ಸೃಜಿಸುವ ಕ್ಷೇತ್ರವಾಗಿ ಮುಂದುವರೆದಿದೆ.

ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಗುರಿ-2 “ಹಸಿವು ಮುಕ್ತ”

ಕರ್ನಾಟಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಚಿತ್ರಣದ ದೃಶ್ಯವು 2030 ರ ಎಸ್.ಡಿ.ಜಿ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದ ಗುರಿಗಳ ಮೇಲೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಒತ್ತು ನೀಡುವುದರೊಂದಿಗೆ ಕೇಂದ್ರಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಎದ್ದುಕಾಣುವ ಅಂತರಗಳನ್ನು ಕಡಿಮೆಗೊಳಿಸುವ ಕಾರ್ಯಸೂಚಿಯೊಂದಿಗೆ ಬೆಳೆವಣಿಗೆ ಸೂಚ್ಯಂಕವನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಅವಶ್ಯವಿರುವ ಮಾನದಂಡಗಳ ಮೇಲೆ ಒತ್ತು ನೀಡುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ನೀತಿ ಆಯೋಗವು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಹಸಿವು ಮುಕ್ತ ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಗುರಿ 2 ನ್ನು ಫಲತಾಂಶ ಆಧಾರಿತವಾಗಿ ಸುಧಾರಿಸಲು ನಿಗದಿಪಡಿಸಿರುವ ಗುರಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸುವ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ಹವಾಮಾನ ಬದಲಾವಣೆಯಿಂದ ಬೆಳೆ ಪದ್ಧತಿಯ ಮೇಲೆ ಉಂಟಾಗುವ ಪರಿಣಾಮ ಹಾಗೂ ಪರಿಸರ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಸಮಗ್ರ ಕೃಷಿಗೆ ಒತ್ತು ನೀಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಶೇಕಡ 70ಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಕರ್ನಾಟಕದ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯು ಜೀವನೋಪಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಕೃಷಿಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ರೈತರ ತಲಾ ಆದಾಯವು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಪರಿವರ್ತನೆಯಾದಲ್ಲಿ 2020-21 ರಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯ ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನದಲ್ಲಿನ ಶೇ.15.01 ರಷ್ಟು ಕೃಷಿ ಕೊಡುಗೆಯು ಮುಂದಿನ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಅಧಿಕ ಸೂಚ್ಯಂಕದೊಂದಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತದೆ. 2020-21ರಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯದ ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನವು \$ 230 ಬಿಲಿಯನ್‌ನಿಂದ \$1 ಟ್ರಿಲಿಯನ್‌ಗೆ ಶೇ.30 ರಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಳವನ್ನು ಹೊಂದಿ 2025ಕ್ಕೆ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಆರ್ಥಿಕತೆಗೆ ನಿಗದಿಯಾಗಿರುವ \$5 ಟ್ರಿಲಿಯನ್‌ಗೆ ಕೊಡುಗೆಯನ್ನು ಮುಂದಿನ 5 ವರ್ಷಗಳೊಳಗೆ ನೀಡುತ್ತದೆ. ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗೆ ತಲುಪುವ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗುವ ನಷ್ಟ/ಹಾನಿಯನ್ನು ಕಡಿಗೊಳಿಸಿ, ನಾವಿನ್ಯತೆ ಹಾಗೂ ಕೃಷಿ ವ್ಯವಹಾರ ಕಾರಿಡಾರ್‌ಗಳು ನಿರ್ಮಾಣದೊಂದಿಗೆ ಸ್ಮಾರ್ಟ್ ಕೃಷಿಯನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಲು ಕೃಷಿ ತಾಂತ್ರಿಕತೆಯಿಂದ ಕೃಷಿ ಇಳುವರಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಅವಶ್ಯವಿರುವ ರೂಪರೇಷೆಗಳು, ಸವಾಲುಗಳು, ಕಾರ್ಯತಂತ್ರಗಳು, ಹಾಗೂ ಮುಂದಿನ ಹಾದಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಈ ಅಧ್ಯಾಯ ಪರಿಶೀಲಿಸುತ್ತದೆ.

ಭೂ ಹಿಡುವಳಿಗಳು

2015-16ರ ಕೃಷಿ ಗಣತಿಯ ಪ್ರಕಾರ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ 86.81 ಲಕ್ಷ ಕೃಷಿ ಹಿಡುವಳಿಗಳಿದ್ದು, ಇವುಗಳ ವಿಸ್ತೀರ್ಣವು 118.05 ಲಕ್ಷ ಹೆಕ್ಟೇರುಗಳಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಕೃಷಿ ಹಿಡುವಳಿಯ ಸರಾಸರಿ ಗಾತ್ರವು 1.36 ಹೆಕ್ಟೇರ್ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಒಟ್ಟು ಹಿಡುವಳಿದಾರರಲ್ಲಿ ಶೇ. 80 ರಷ್ಟು ಹಿಡುವಳಿದಾರರು ಅತೀ ಸಣ್ಣ ಮತ್ತು ಸಣ್ಣ ಹಿಡುವಳಿದಾರರಾಗಿದ್ದು, ಈ ಹಿಡುವಳಿಗಳ ವಿಸ್ತೀರ್ಣವು ಒಟ್ಟು ವಿಸ್ತೀರ್ಣದಲ್ಲಿ ಶೇ. 44 ರಷ್ಟು ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಒಟ್ಟು ಹಿಡುವಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಅರೇ ಮಧ್ಯಮ, ಮಧ್ಯಮ ಮತ್ತು ದೊಡ್ಡ ಹಿಡುವಳಿದಾರರ ಪ್ರಮಾಣವು ಶೇ. 20 ರಷ್ಟಿದ್ದು, ಇವುಗಳ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಶೇಕಡ 56 ರಷ್ಟು ವಿಸ್ತೀರ್ಣವು ಬರುತ್ತದೆ. ಜಿಲ್ಲಾವಾರು ಇರುವ ಅತೀ ಸಣ್ಣ ಮತ್ತು ಸಣ್ಣ ರೈತರ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ನಕ್ಷೆ 6.1 ರಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಭೂ-ಬಳಕೆ

2020-21ನೇ ಸಾಲಿನ ಭೂ-ಬಳಕೆಯ ಪ್ರಕಾರ ರಾಜ್ಯದ ಒಟ್ಟು ಭೌಗೋಳಿಕ ವಿಸ್ತೀರ್ಣ 190.50 ಲಕ್ಷ ಹೆ.ಗಳ ಪೈಕಿ ನಿವ್ವಳ ಬತ್ತನೆಯಾದ ಕ್ಷೇತ್ರ 114.53 ಲಕ್ಷ ಹೆ.ಗಳಷ್ಟಿದ್ದು, ಒಟ್ಟು ಭೌಗೋಳಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಶೇ.60.12 ರಷ್ಟಾಗಿರುತ್ತದೆ (ನಕ್ಷೆ 6.2). 3.93 ಲಕ್ಷ ಹೆಕ್ಟೇರ್‌ನಷ್ಟು ವಿಸ್ತೀರ್ಣ ಸಾಗುವಳಿಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಬಂಜರು ಪ್ರದೇಶವಾಗಿದ್ದು, 7.43 ಲಕ್ಷ

ಹೆಕ್ಟೇರ್‌ನಷ್ಟು ಪ್ರದೇಶವು ಬಂಜರು ಮತ್ತು ವ್ಯವಸಾಯ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲದ ಪ್ರದೇಶವಾಗಿರುತ್ತದೆ. 7.87 ಲಕ್ಷ ಹೆಕ್ಟೇರ್‌ನಷ್ಟು ಭೂಮಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ ಹಾಗೂ 8.72 ಲಕ್ಷ ಹೆಕ್ಟೇರ್ ಪ್ರದೇಶವು ಖಾಯಂ ಗೋಮಾಳ ಹಾಗೂ ಇತರ ಹುಲ್ಲುಗಾವಲಾಗಿರುತ್ತದೆ. 2020-21ರಲ್ಲಿ ಜಿಲ್ಲಾವಾರು ಭೂ ಬಳಕೆಯನ್ನು ಅನುಬಂಧ 6.1 ರಲ್ಲಿ ಒದಗಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಸರ್ಕಾರವು ಬಹುಮುಖ ಕಾರ್ಯತಂತ್ರದೊಂದಿಗೆ ರೈತರ ಆದಾಯವನ್ನು ದ್ವಿಗುಣಗೊಳಿಸುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸುಧಾರಿತ ಬೆಳೆ ಉತ್ಪಾದಕತೆ, ಹೆಚ್ಚಿದ ಜಾನುವಾರು ಉತ್ಪಾದಕತೆ, ವೆಚ್ಚ-ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಉತ್ಪಾದನಾ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳು, ಹೆಚ್ಚಿದ ಬೆಳೆ ತೀವ್ರತೆ, ಹೆಚ್ಚಿನ ಮೌಲ್ಯದ ಬೆಳೆಗಳಿಗೆ ಅನುಕೂಲಕರವಾದ ಬೆಳೆ ವೈವಿಧ್ಯೀಕರಣ, ಉತ್ತಮ ಬೆಲೆ ನಿರೀಕ್ಷಣೆ ಹಾಗೂ ಕೃಷಿಯೇತರ ಉದ್ಯೋಗಕ್ಕೆ ಬದಲಾಯಿಸುವ ಏಳು ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಅಂಶಗಳ ಮೇಲೆ ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸಿ ಜಾರಿಗೊಳಿಸುತ್ತಿದೆ.

2022-23ರಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪಾದನೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲಾಗುತ್ತಿರುವ ವಿವಿಧ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಗಳು ಮತ್ತು ಜನವರಿ 2023ರವರೆಗೆ ಸಾಧಿಸಿದ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಕೆಳಗೆ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ:

(ರೂ. ಕೋಟಿಗಳಲ್ಲಿ)

ಯೋಜನೆ/ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ	ಅನುದಾನ (ಆಯವ್ಯಯ ಅಂದಾಜು + ಪೂರಕ ಅಂದಾಜು)	ಒಟ್ಟು ಬಿಡುಗಡೆ	ಒಟ್ಟು ವೆಚ್ಚ
ಕೃಷಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರು- ಸಂಶೋಧನೆ ಹಾಗೂ ಶಿಕ್ಷಣ	262.54	223.96	186.69
ಕೃಷಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಧಾರವಾಡ, ಸಂಶೋಧನೆ ಹಾಗೂ ಶಿಕ್ಷಣ	200.88	178.30	153.91
ರಾಯಚೂರು ಕೃಷಿ ವಿಜ್ಞಾನ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಸಂಶೋಧನೆ ಹಾಗೂ ಶಿಕ್ಷಣ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು	107.47	108.91	81.54
ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಕೃಷಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ	60.71	54.83	45.44
ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಕೃಷಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ-ಆರ್.ಐ.ಡಿ.ಎಫ್	24.63	24.63	24.63
ರಾಯಚೂರು ಕೃಷಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ-ಆರ್.ಐ.ಡಿ.ಎಫ್	17.02	17.02	17.02
ಬೆಂಗಳೂರು ಕೃಷಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ-ಆರ್.ಐ.ಡಿ.ಎಫ್	30.67	30.67	30.67
ಆರ್.ಐ.ಡಿ.ಎಫ್ -ಜಲಾನಯನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಗಳು	10.27	9.07	7.28
ಧಾರವಾಡ ಕೃಷಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ-ಆರ್.ಐ.ಡಿ.ಎಫ್	27.61	27.61	27.61
ರೈತರ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ವೇತನ	1010.00	630.00	222.92
ಕೃಷಿ ಆಯುಕ್ತಾಲಯ	160.01	127.46	103.52
ನೆಕೆಂಡರಿ ಕೃಷಿ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯ	5.00	0.00	0.00
ಅನುಸೂಚಿತ ಜಾತಿಗಳ ಉಪಯೋಜನೆ ಮತ್ತು ಬುಡಕಟ್ಟು ಉಪಯೋಜನೆ ಕಾಯ್ದೆ-2013ರಡಿ ಬಳಕೆಯಾಗದೆ ಇರುವ ಮೊತ್ತ	6.42	3.00	3.54
ರೈತರ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಮತ್ತು ಬೆಂಬಲ ಯೋಜನೆಗಳು	13.59	5.86	5.82
ಕೃಷಿ ಪರಿಕರಗಳು ಮತ್ತು ಗುಣಮಟ್ಟ ನಿಯಂತ್ರಣ	875.42	340.65	239.33
ಸಾವಯವ ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ಸಿರಿಧಾನ್ಯಗಳ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು	20.00	9.98	8.14
ಕೃಷಿ ವಿಸ್ತರಣೆ ಮತ್ತು ತರಬೇತಿ	2.70	1.39	1.14
ಹೊಸ ಬೆಳೆ ವಿಮಾ ಯೋಜನೆ	876.72	633.42	660.93
ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿ ಕಿಸಾನ್ ಸಮ್ಯಾನ್ ಯೋಜನೆ	1000.00	0.00	0.00
ಕೃಷಿ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯ	165.47	41.83	41.17

ಯೋಜನೆ/ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ	ಅನುದಾನ (ಆಯವ್ಯಯ ಅಂದಾಜು +ಪೂರಕ ಅಂದಾಜು)	ಒಟ್ಟು ಬಿಡುಗಡೆ	ಒಟ್ಟು ವೆಚ್ಚ
ಕೃಷಿ ಇಲಾಖೆಯ ಜಿಲ್ಲಾವಲಯದ ಕಾರ್ಯಕಾರಿ ಕಛೇರಿ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ವೆಚ್ಚಗಳು	82.72	79.68	78.77
ಕೃಷಿ ಕಛೇರಿ ಕಟ್ಟಡಗಳು	8.26	6.76	2.87
ಕೃಷಿ ತರಬೇತಿ ಶಾಲೆಗಳು	2.82	3.01	2.27
ಕೃಷಿ ಇಲಾಖೆಯ ತಾಲ್ಲೂಕು ವಲಯದ ಕಾರ್ಯಕಾರಿ ಕಛೇರಿ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ವೆಚ್ಚಗಳು	119.63	117.06	57.25
ರೈತ ಉತ್ಪಾದಕರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಉತ್ತೇಜನ	10.00	5.05	4.89
ಭೂ ಸಾರ ಮತ್ತು ಜಲಸಂರಕ್ಷಣೆ - ಜಲಾನಯನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಇಲಾಖೆ ಜಲಾನಯನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯ	19.17	17.41	15.62
ವಿಶ್ವಬ್ಯಾಂಕ್ ನೆರವಿನ ಆರ್.ಇ. ಡಬ್ಲ್ಯು. ಎ.ಆರ್.ಡಿ ಯೋಜನೆ -ಇಎಪಿ	100.00	50.00	33.75
ಅಮೃತ ರೈತ ಉತ್ಪಾದಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆ ಮತ್ತು ಪೋಷಣೆ	70.46	13.84	13.30
ಜಲಾನಯನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮೂಲಕ ಬರಗಾಲವನ್ನು ತಡೆಯುವಿಕೆ	40.00	31.96	16.53
ಜಲಾನಯನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ	17.74	16.88	17.16
ಜಿಲ್ಲಾ ಜಲಾನಯನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಚೇರಿ - ವಿಭಾಗೀಯ ಮತ್ತು ಇತರೆ ಸಿಬ್ಬಂದಿ	22.02	20.36	20.49
ಜಲಾನಯನ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಭೂ ಸಾರಸಂರಕ್ಷಣೆ	1.10	0.80	0.04
ಕೆ.ಫು.ಯೋ. - ಕೃಷಿ ಯಾಂತ್ರಿಕತೆ ಅಭಿಯಾನ	280.00	83.53	83.53
ಕೆ.ಫು.ಯೋ. - ಕೃಷಿ ವಿಸ್ತರಣಾ ಮತ್ತು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಅಭಿಯಾನ	35.86	14.97	14.97
ಕೆ.ಫು.ಯೋ. - ಪ್ರ.ಮಂ.ಕೃ.ಸಿ.ಯೋ. - ಜಲಾನಯನ ಮೂಲಕ ಬರಗಾಲ ತಡೆಯುವಿಕೆ	65.08	96.15	53.07
ಕೆ.ಫು.ಯೋ. - ಪ್ರ.ಮಂ.ಕೃ.ಸಿ.ಯೋ. (ಎನ್.ಎಮ್.ಎಸ್.ಎ-ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ನೀರಾವರಿ ಯೋಜನೆ)	311.38	2.85	0.02
ಕೆ.ಫು.ಯೋ. - ಪ್ರಧಾನಮಂತ್ರಿ ಕೃಷಿ ಸಿಂಚಾಯಿ ಯೋಜನೆ-ಜಲಾನಯನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಘಟಕ	127.62	144.23	95.75
ಕೆ.ಫು.ಯೋ. - ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿ ಕಿರು ಆಹಾರ ಸಂಸ್ಕರಣಾ ಉದ್ದಿಮೆಗಳ ನಿಯಮ ಬದ್ಧಗೊಳಿಸುವಿಕೆ ಯೋಜನೆ	29.10	8.67	8.67
ಕೆ.ಫು.ಯೋ. - ಬೀಜ ಮತ್ತು ಸಸಿ ನೆಡುವಿಕೆ ವಸ್ತುಗಳ ಯೋಜನೆ	1.00	0.00	0.00
ಕೆ.ಫು.ಯೋ. - ಮಣ್ಣಿನ ಫಲವತ್ತತೆಯ ಯೋಜನೆ	0.08	0.00	0.00
ಕೆ.ಫು.ಯೋ. - ಮಳೆ ಆಧಾರಿತ ಪ್ರದೇಶದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ	13.33	10.00	10.00
ಕೆ.ಫು.ಯೋ. - ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆಹಾರ ಸುರಕ್ಷತೆ ಮಿಷನ್ - ಇತರೆ ಬೆಳೆಗಳು ಮತ್ತು ಎಣ್ಣೆಕಾಲುಗಳು	166.67	56.15	43.84
ಕೆ.ಫು.ಯೋ. - ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕೃಷಿ ವಿಕಾಸ ಯೋಜನೆ (ಆರ್.ಕೆ.ವಿ.ವೈ)	333.33	1.15	1.15
ಒಟ್ಟು	6734.50	3249.10	2435.24

ಮೂಲ : ಅವಲೋಕನ

2022-23ರ ಆಯವ್ಯಯದಲ್ಲ ಮೀಸಲಾಡಲಾದ ರೂ. 6734.50 ಕೋಟಿ ಅನುದಾನದಲ್ಲ ಜನವರಿ 20, 2023ರವರೆಗೆ ರೂ.3249.10 ಕೋಟಿ ಬಡುಗಡೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಈವರೆವಿಗೂ ರೂ.2435.24 ಕೋಟಿ ವೆಚ್ಚ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಒಟ್ಟು ಹಂಚಿಕೆಯಲ್ಲ ಉತ್ಪಾದಕ ಹಂಚಿಕೆ ರೂ. 5701.00 ಕೋಟಿ (ಜನವರಿ 20, 2023 ರವರೆಗೆ) ರೂ.1686.13 ಕೋಟಿ ವೆಚ್ಚವಾಗಿದೆ.

ಸಾಧನೆಗಳು

ಕೃಷಿ ಉತ್ಪಾದನೆ

ಕೋಷ್ಟಕ 6.1 : ರಾಜ್ಯದ ಪ್ರಮುಖ ಬೆಳೆಗಳ ವಿಸ್ತೀರ್ಣ ಹಾಗೂ ಉತ್ಪಾದನೆ

(ವಿಸ್ತೀರ್ಣ ಲಕ್ಷ ಹೆ.ಗಳಲ್ಲ ಉತ್ಪಾದನೆ ಲಕ್ಷ ಟನ್‌ಗಳಲ್ಲ)

ಬೆಳೆ/ಬೆಳೆ ಗುಂಪು	2022-23		2021-22	
	ವಿಸ್ತೀರ್ಣ	ಉತ್ಪಾದನೆ	ವಿಸ್ತೀರ್ಣ	ಉತ್ಪಾದನೆ
ಏಕದಳ ಧಾನ್ಯಗಳು	48.92	114.81	50.80	123.95
ದ್ವಿದಳ ಧಾನ್ಯಗಳು	32.64	20.08	32.53	19.73
ಒಟ್ಟು ಆಹಾರ ಧಾನ್ಯಗಳು	81.56	134.89	83.33	143.68
ಎಣ್ಣೆ ಕಾಳುಗಳು	12.70	12.18	12.22	11.21
ಹತ್ತಿ #	9.15	21.48	6.87	19.53
ಕಬ್ಬು (ಹೆಚ್) *	7.18	562.91	6.50	611.52
ತೆಂಬಾಕು	0.70	0.49	0.82	0.64

ಹತ್ತಿ ಉತ್ಪಾದನೆ 170 ಕೆಜಿಯ ಲಕ್ಷ ಬೇಲ್‌ಗಳಲ್ಲ.

*ಕಬ್ಬು ಕಟಾವು ಮಾಡಲಾದ ವಿಸ್ತೀರ್ಣಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಉತ್ಪಾದನೆಯನ್ನು ಅಂದಾಜಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಮೂಲ: 2022-23ನೇ ಸಾಲಿನ ಎರಡನೇ ಮುಂಗಡ ಅಂದಾಜು ಮತ್ತು 2021-22ನೇ ಸಾಲಿನ ಅಂತಿಮ ಅಂದಾಜು ವರದಿ, ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಖ್ಯಿಕ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರು.

2021-22ರಲ್ಲ ಆಹಾರ ಧಾನ್ಯ ಬತ್ತನೆಯಾದ 83.33 ಲಕ್ಷ ಹೆಕ್ಟೇರ್ ವಿಸ್ತೀರ್ಣದಲ್ಲ ಆಹಾರ ಧಾನ್ಯಗಳ ಉತ್ಪಾದನೆಯು 143.68 ಲಕ್ಷ ಟನ್‌ಗಳಷ್ಟಿತ್ತು. 2022-23ರಲ್ಲ (ಎರಡನೇ ಮುಂಗಡ ಅಂದಾಜಿನ ಪ್ರಕಾರ) ಆಹಾರ ಧಾನ್ಯ ಬತ್ತನೆಯಾದ 81.56 ಲಕ್ಷ ಹೆಕ್ಟೇರ್ ವಿಸ್ತೀರ್ಣದಲ್ಲ 134.89 ಲಕ್ಷ ಟನ್‌ಗಳಷ್ಟು ಉತ್ಪಾದನೆಯನ್ನು ಅಂದಾಜಿಸಲಾಗಿದೆ. ಎಣ್ಣೆ ಕಾಳುಗಳ 2021-22ರ ಉತ್ಪಾದನೆಯ 11.21 ಲಕ್ಷ ಟನ್‌ಗಳಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ 2022-23ರಲ್ಲ 12.18 ಲಕ್ಷ ಟನ್‌ಗಳಷ್ಟು ಉತ್ಪಾದನೆಯನ್ನು ಅಂದಾಜಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅದೇ ರೀತಿ ಹತ್ತಿ ಬೆಳೆಗೆ 2021-22ರಲ್ಲ 19.53 ಲಕ್ಷ ಬೇಲ್‌ಗಳ ಉತ್ಪಾದನೆಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ 2022-23ರಲ್ಲ 21.48 ಲಕ್ಷ ಬೇಲ್‌ಗಳೆಂದು ಅಂದಾಜಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಬೆಳೆ ಪದ್ಧತಿ

ಮಳೆಯ ಹಂಚಿಕೆ ಮತ್ತು ಶೇಕಡವಾರು ಪ್ರಮಾಣ ಮಣ್ಣಿನ ಗುಣ, ಸಮುದ್ರಮಟ್ಟದಿಂದ ಎತ್ತರ ಮತ್ತು ಪ್ರಮುಖ ಬೆಳೆಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ರಾಜ್ಯವನ್ನು 10 ಕೃಷಿ - ಹವಾಮಾನ ವಲಯಗಳನ್ನಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಕೃಷಿ ಹವಾಮಾನ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲ ಎಲ್ಲಾ ರೀತಿಯ ಏಕದಳ ಧಾನ್ಯಗಳು, ದ್ವಿದಳ ಧಾನ್ಯಗಳು, ಎಣ್ಣೆಕಾಳುಗಳು ಹಾಗೂ ವಾಣಿಜ್ಯ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ವಿವಿಧ ಭಾಗಗಳಲ್ಲ ಬೆಳೆಯಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲ ರೈತರು ಹೊಸ ತಾಂತ್ರಿಕತೆಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸುವಲ್ಲ ಮುಂದಾಳತ್ವ ವಹಿಸಿ, ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯ ಅನುಸಾರ, ಬೆಳೆ ವೈವಿಧ್ಯತೆಯನ್ನು ಅಳವಡಿಸುವಲ್ಲ ಅಗ್ರ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. 3 ಹಂಗಾಮುಗಳಲ್ಲ ಕೃಷಿ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಯಲಾದ (2017-18 ರಿಂದ 2021-22)ರ ಸರಾಸರಿ ವಿಸ್ತೀರ್ಣವು (ಮುಂಗಾರು-77.17 ಲಕ್ಷ ಹೆ., ಹಿಂಗಾರು-24.72 ಲಕ್ಷ ಹೆ., ಮತ್ತು ಬೇಸಿಗೆ-6.14 ಲಕ್ಷ ಹೆ.) ಸುಮಾರು 108.03 ಲಕ್ಷ ಹೆ. ನಷ್ಟು ಇರುತ್ತದೆ. ಒಟ್ಟು ಕೃಷಿ ಬೆಳೆಗಳ ವಿಸ್ತೀರ್ಣದಲ್ಲ ಏಕದಳ ಧಾನ್ಯಗಳು, ದ್ವಿದಳ ಧಾನ್ಯಗಳು, ಎಣ್ಣೆಕಾಳುಗಳು, ಹತ್ತಿ, ಕಬ್ಬು ಮತ್ತು ತೆಂಬಾಕು ಬೆಳೆಗಳ ವಿಸ್ತೀರ್ಣ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಶೇ.4.6, ಶೇ.31,

ಶೇ.12, ಶೇ.7, ಶೇ.5 ಮತ್ತು ಶೇ.1 ರಷ್ಟಿರುತ್ತದೆ. ಇತ್ತೀಚಿನ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ, ಮುಸುಕಿನ ಜೋಳ, ಗೋಧಿ, ತೊಗರಿ, ಹೆಸರು ಮತ್ತು ನೆಲಗಡಲೆ ಬೆಳೆಗಳ ವಿಸ್ತೀರ್ಣವು ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದು, ಜೋಳ, ಸಜ್ಜೆ, ಕಡಲೆ, ಅವರೆ ಹಾಗೂ ತಂಬಾಕು ಇತ್ಯಾದಿ ಬೆಳೆಗಳ ವಿಸ್ತೀರ್ಣದಲ್ಲಿ ಇಳಿಮುಖ ಕಂಡುಬಂದಿರುತ್ತದೆ.

ರಸಗೊಬ್ಬರಗಳ ವಿತರಣೆ

ಮುಂಗಾರು 2022 ಮತ್ತು ಹಿಂಗಾರು/ಬೇಸಿಗೆ 2022-23 ಹಂಗಾಮಿನ (ನವೆಂಬರ್ 2022 ರವರೆಗೆ) ವಿವಿಧ ರಸಗೊಬ್ಬರಗಳ ಬೇಡಿಕೆಯ ಅಂದಾಜನ್ನು ಆಧಾರಿಸಿ ರೈತರಿಗೆ 14.9 ಲಕ್ಷ ಟನ್ ರಸಗೊಬ್ಬರಗಳನ್ನು ವಿತರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ 8.98 ಲಕ್ಷ ಟನ್ ಸಾರಜನಕ (ಎನ್), 4.50 ಲಕ್ಷ ಟನ್ ಫಾಸ್ಫರಸ್ (ಪಿ) ಮತ್ತು 1.41 ಲಕ್ಷ ಟನ್ ಪೊಟ್ಯಾಶ್ (ಕೆ) ಒಳಗೊಂಡಿದೆ.

25.11.2022 ರಂತೆ ರಸಗೊಬ್ಬರಗಳ ಕಾಪು ದಾಸ್ತಾನು ಯೋಜನೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ಣಾಯಕ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ರಸಗೊಬ್ಬರಗಳ ಕೊರತೆಯನ್ನು ನೀಗಿಸಲು, ಡಿಎಪಿ -10,788 ಟನ್‌ಗಳು, ಎಂಒಪಿ- 2,431 ಟನ್‌ಗಳು, ಕಾಂಪ್ಲೆಕ್ಸ್‌ಗಳು -15,489 ಟನ್‌ಗಳು, ಯೂರಿಯಾ - 10,273 ಟನ್‌ಗಳು ಒಟ್ಟಾರೆ 38,981 ಟನ್ ರಸಗೊಬ್ಬರಗಳ ದಾಸ್ತಾನು ಇರುತ್ತದೆ. ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಬೇಡಿಕೆಯ ಪರಿಷ್ಕಿತಿಯಲ್ಲಿ ರಸಗೊಬ್ಬರಗಳ ಪೂರೈಕೆಯನ್ನು ಸುಗಮವಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸಲು ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿದೆ.

ರೈತರಿಗೆ ರಿಯಾಯಿತಿ ದರದಲ್ಲಿ ಬೀಜ ವಿತರಣೆ

2022 ಮುಂಗಾರು ಹಂಗಾಮಿನಲ್ಲಿ, ಒಟ್ಟು 4.05 ಲಕ್ಷ ಕ್ವಿಂಟಾಲ್ ಭತ್ತ, ರಾಗಿ, ಜೋಳ, ಮುಸುಕಿನ ಜೋಳ, ಸಜ್ಜೆ, ನವಣೆ, ಗೋಧಿ, ಅಲಸಂದೆ, ಹೆಸರು, ಉದ್ದು, ತೊಗರಿ, ಕಡಲೆ, ನೆಲಗಡಲೆ, ಸೂರ್ಯಕಾಂತಿ ಮತ್ತು ಸೋಯಾಅವರೆ ಬೆಳೆಗಳ ಬತ್ತನೆ ಬೀಜಗಳನ್ನು ರೈತರಿಗೆ ರಿಯಾಯಿತಿ ದರದಲ್ಲಿ ವಿತರಣೆ ಮಾಡಲಾಗಿದ್ದು ಈ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ 2022-23ರ ಮುಂಗಾರು ಹಂಗಾಮಿನಲ್ಲಿ ರೂ.96.32 ಕೋಟಿ ಸಹಾಯಧನ ಬಳಕೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ ಹಾಗೂ ಈ ಯೋಜನೆಯಿಂದ ಒಟ್ಟು 11.01 ಲಕ್ಷ ರೈತರಿಗೆ ಉಪಯೋಗವಾಗಿರುತ್ತದೆ. 2022-23ರ ಹಿಂಗಾರು/ಬೇಸಿಗೆ ಹಂಗಾಮಿನಲ್ಲಿ 3.70 ಲಕ್ಷ ಕ್ವಿಂಟಾಲ್ ಬೀಜ ವಿತರಣೆ ಮಾಡಲಾಗಿದ್ದು, ರೂ.101.65 ಕೋಟಿ ಸಹಾಯಧನ ಬಳಕೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ ಹಾಗೂ ಈ ಯೋಜನೆಯಿಂದ ಒಟ್ಟು 5.15 ಲಕ್ಷ ರೈತರಿಗೆ ಉಪಯೋಗವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಸಸ್ಯ ಸಂರಕ್ಷಣೆ

ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಬೀಜ ಮತ್ತು ಮಣ್ಣಿನಿಂದ ಹರಡುವ ರೋಗಗಳಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಲು ಮತ್ತು ಹೆಚ್ಚಿನ ಇಳುವರಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಲು, ಬೀಜ ಸಂಸ್ಕರಣಾ ಅಭಿಯಾನಗಳನ್ನು ನಡೆಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಕೀಟನಾಶಕಗಳ ಸುರಕ್ಷಿತ ಮತ್ತು ವಿವೇಚನಾಯುಕ್ತ ಬಳಕೆಯ ಬಗ್ಗೆ ರೈತರಿಗೆ ಅರಿವು ಮೂಡಿಸಲು ಈ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಲಭ್ಯವಿರುವ ಹಣದಿಂದ ತರಬೇತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಸಹ ನಡೆಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಮಣ್ಣಿನ ಪರಿಷ್ಕಿತಿಗಳು, ಪೌಷ್ಟಿಕಾಂಶದ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳು, ಕೀಟ/ರೋಗ ಗುರುತಿಸುವಿಕೆ ಮತ್ತು ನಿರ್ವಹಣೆಯ ಬಗ್ಗೆ ರೈತರಿಗೆ ಆರಂಭಿಕ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ, ಗುರುತಿಸುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಹಾಗೂ ಉತ್ತಮ ಕೃಷಿ ಪದ್ಧತಿಗಳನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ರಾಸಾಯನಿಕ ಕೀಟನಾಶಕಗಳ ವಿವೇಚನಾರಹಿತ ಬಳಕೆಯನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಲು ರಾಜ್ಯದ ಎಲ್ಲಾ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಮೊಬೈಲ್ ಸಸ್ಯ ಆರೋಗ್ಯ ಚಿಕಿತ್ಸಾಲಯಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕೃಷಿ ಯಾಂತ್ರೀಕರಣ

ರೈತರು ಸಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲು, ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಅವಲಂಬನೆಯನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಲು ಹಾಗೂ ಗುಣಮಟ್ಟವುಳ್ಳ ಹೆಚ್ಚಿನ ಇಳುವರಿ ಪಡೆಯಲು ನೆರವಾಗುವಂತೆ ಕೃಷಿ ಯಾಂತ್ರೀಕರಣ ಯೋಜನೆಯು ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿದೆ. ಈ ಯೋಜನೆಯಡಿ 2022-23ರಲ್ಲಿ (ಡಿಸೆಂಬರ್ 2022 ರವರೆಗೆ) ರೂ. 4064.41 ಲಕ್ಷಗಳ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಕೃಷಿ ಯಂತ್ರ ಧಾರೆ-ಕೃಷಿ ಯಂತ್ರೋಪಕರಣಗಳ ಬಾಡಿಗೆ ಆಧಾರಿತ ಸೇವಾ ಕೇಂದ್ರಗಳು

ರಾಜ್ಯದ ರೈತರಿಗೆ ಸಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆ ಬಾಡಿಗೆ ದರದಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಕೃಷಿ ಯಂತ್ರೋಪಕರಣಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಲು ಹೋಬಳಿ ಮಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ಚಾರಿಟಬಲ್ ಟ್ರಸ್ಟ್/ಸರ್ಕಾರೇತರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಮೂಲಕ ಬಾಡಿಗೆ ಆಧಾರಿತ ಸೇವಾ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಖಾಸಗಿ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ. 2022-23ರಲ್ಲಿ ರೂ.6000 ಲಕ್ಷಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ರೂ.93.58 ಲಕ್ಷಗಳನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ರೂ.39.89 ಲಕ್ಷ ರೈತರು ಪ್ರಯೋಜನ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ.

ಕೃಷಿ-ಸಂಸ್ಕರಣೆ

ಕೃಷಿ ಸಂಸ್ಕರಣೆ ಯೋಜನೆಯಡಿ ರೈತರಿಗೆ, ಸ್ವಸಹಾಯ ಗುಂಪುಗಳು ಮತ್ತು ಕೃಷಿ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಸಬ್ಸಿಡಿ ದರದಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಕೃಷಿ-ಸಂಸ್ಕರಣಾ ಸಾಧನಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದಾಗಿದೆ. ಇದು ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಮೌಲ್ಯವರ್ಧನೆಯನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುವುದರೊಂದಿಗೆ ಫಲಾನುಭವಿಯ ಆದಾಯವನ್ನು ಸಹ ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತದೆ. ವಿಶೇಷ ಘಟಕ ಯೋಜನೆ ಮತ್ತು ಗಿರಿಜನ ಉಪಯೋಜನೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ಎಸ್‌ಸಿ/ಎಸ್‌ಟಿ ರೈತ ಗುಂಪುಗಳು, ಮಹಿಳಾ ಸ್ವಸಹಾಯ ಗುಂಪುಗಳು ಮತ್ತು ರೈತರಿಗೆ 90% ಅಥವಾ ಗರಿಷ್ಠ ರೂ 1.00 ಲಕ್ಷದ ಸಹಾಯದೊಂದಿಗೆ ಕೃಷಿ-ಸಂಸ್ಕರಣಾ ಘಟಕಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. 2022-23ರಲ್ಲಿ (ಡಿಸೆಂಬರ್ 2022 ರವರೆಗೆ) 406 ಜನರು ಕೃಷಿ ಸಂಸ್ಕರಣಾ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಪ್ರಯೋಜನ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ.

ಮಣ್ಣು ಆರೋಗ್ಯ ಅಭಿಯಾನ

ಪ್ರಸ್ತುತ ಕೃಷಿ ಇಲಾಖೆಯ 30 ಮಣ್ಣು ಪರೀಕ್ಷಾ ಪ್ರಯೋಗಾಲಯಗಳು (29 ಸ್ಥಾನಿಕ ಮತ್ತು 1 ಸಂಚಾರಿ ಮಣ್ಣು ಪರೀಕ್ಷಾ ಪ್ರಯೋಗಾಲಯ) ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದು, ಮಣ್ಣು ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ರೈತರ ಅಗತ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸುತ್ತಿವೆ. ಇದಲ್ಲದೇ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸುಸ್ಥಿರ ಕೃಷಿ ಅಭಿಯಾನ ಯೋಜನೆಯ ಮಣ್ಣು ಆರೋಗ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಡಿ 291 ಗ್ರಾಮ ಮಟ್ಟದ ಮಣ್ಣು ಪರೀಕ್ಷಾ ಪ್ರಯೋಗಾಲಯಗಳನ್ನು ಅರ್ಹ ಫಲಾನುಭವಿಗಳಿಗೆ ಸಹಾಯಧನ ನೀಡುವ ಮೂಲಕ ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮಣ್ಣಿನ ಆರೋಗ್ಯ ಕಾರ್ಡ್‌ಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಲು NIC-ಮಣ್ಣಿನ ಆರೋಗ್ಯ ಕಾರ್ಡ್ (SHC) ಪೋರ್ಟಲ್ ಅನ್ನು ಬಳಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ದಿನಾಂಕ:30.11.2022 ರಂತೆ 1,30,244 ಮಣ್ಣಿನ ಮಾದರಿಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದ್ದು, 59,149 ಮಣ್ಣಿನ ಮಾದರಿಗಳನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಸೂಕ್ಷ್ಮ ನೀರಾವರಿ

2022-23ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ನೀರಾವರಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಪ್ರಧಾನಮಂತ್ರಿಗಳ ಕೃಷಿ ಸಿಂಚಾಯಿ ಯೋಜನೆ (ಪಿ.ಎಮ್.ಕೆ.ಎಸ್.ವೈ) ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನಿಧಿ (ಆರ್.ಐ.ಡಿ.ಎಫ್) ಯೋಜನೆಗಳಡಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. 2022-23ರಲ್ಲಿ ರೂ.28,500 ಲಕ್ಷಗಳನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿದ್ದು, (ನವೆಂಬರ್ 2022 ರವರೆಗೆ) ರೂ.21,560 ಲಕ್ಷಗಳ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಬೆಳೆ ವಿಮಾ ಯೋಜನೆ-ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿ ಫಸಲ್ ಬಿಮಾ ಯೋಜನೆ

ಈ ಯೋಜನೆಯು ಪ್ರತಿಕೂಲ ಹವಾಮಾನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳಿಂದ ಯಾವುದೇ ಅಧಿಸೂಚಿತ ಬೆಳೆ ವಿಫಲವಾದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ರೈತರಿಗೆ ವಿಮಾ ರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಬೆಂಬಲವನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ.

ನೈಸರ್ಗಿಕ ವಿಕೋಪಗಳಿಂದ ಬೆಳೆ ವೈಫಲ್ಯದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ರೈತರನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ವಿಪತ್ತಿನ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ, ಕೃಷಿ ಆದಾಯವನ್ನು ಸ್ಥಿರಗೊಳಿಸಲು ನೆರವಾಗುತ್ತದೆ. 2021-22ರಲ್ಲಿ 8,07,281 ರೈತರಿಗೆ ರೂ.833.16 ಕೋಟಿ ಬೆಳೆ ವಿಮಾ ಪರಿಹಾರ ಮೊತ್ತವನ್ನು ಇತ್ಯರ್ಥಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ. 2022-23ರ ಮುಂಗಾರು ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ 5,02,080 ರೈತರಿಗೆ ರೂ.256.70 ಕೋಟಿ ಬೆಳೆ ವಿಮಾ ಪರಿಹಾರ ಮೊತ್ತವನ್ನು ಇತ್ಯರ್ಥಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ.

ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಬೆಳೆಗಳಿಗೆ ಮರುವಿನ್ಯಾಸಗೊಳಿಸಲಾದ ಹವಾಮಾನ ಆಧಾರಿತ ಬೆಳೆ ವಿಮಾ ಯೋಜನೆಯಡಿ 2021-22ರಲ್ಲಿ 3,34,641 ರೈತರಿಗೆ ರೂ.651.06 ಕೋಟಿ ಬೆಳೆ ವಿಮಾ ಪರಿಹಾರ ಮೊತ್ತವನ್ನು ಇತ್ಯರ್ಥಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಸಾವಯವ ಕೃಷಿ

ಪ್ರಸ್ತುತ, ಸಾವಯವ ಕೃಷಿಯ ಉತ್ತೇಜನಕ್ಕಾಗಿ ಸಾವಯವ ಕೃಷಿ ಅಳವಡಿಕೆ ಮತ್ತು ಧೃಢೀಕರಣ, ರೈತ ಸಿರಿ ಯೋಜನೆ, ನೈಸರ್ಗಿಕ ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ಸಾವಯವ ಸಿರಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಸಾವಯವ ಕೃಷಿ ಅಳವಡಿಕೆ ಮತ್ತು ಧೃಢೀಕರಣ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಡಿ 16,514 ರೈತರ 26,611 ಹೆಕ್ಟೇರ್ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚುವರಿಯಾಗಿ ಪ್ರಮಾಣೀಕರಣಕ್ಕೆ ಒಳಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ನಿಗದಿತ ಗುರಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಹೆಚ್ಚಿನ ರೈತರನ್ನು ಪ್ರಮಾಣೀಕರಣಕ್ಕೆ ಒಳಪಡಿಸಲು ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಸಿರಿಧಾನ್ಯಗಳ ಸಂಸ್ಕರಣೆಗೆ ಉತ್ತೇಜನ ನೀಡುವ ಉದ್ದೇಶದೊಂದಿಗೆ ಸಂಸ್ಕರಣೆ, ಮೌಲ್ಯವರ್ಧನೆ, ವರ್ಗೀಕರಣ, ಪ್ಯಾಕಿಂಗ್ ಮತ್ತು ಬ್ರಾಂಡಿಂಗ್ ಯಂತ್ರೋಪಕರಣಗಳಿಗೆ ಒಟ್ಟು ಯಂತ್ರೋಪಕರಣದ ವೆಚ್ಚದ ಮೇಲೆ ರೈತ ಸಿರಿ ಯೋಜನೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ 50% ಅಥವಾ ಗರಿಷ್ಠ ರೂ.10.00 ಲಕ್ಷಗಳ ಸಹಾಯಧನವನ್ನು ಒದಗಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಪಿಎಂ ಕಿಸಾನ್ - ಕರ್ನಾಟಕ ಯೋಜನೆ

ಪಿಎಂ ಕಿಸಾನ್-ಕರ್ನಾಟಕ ಯೋಜನೆಯಡಿ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರವು 14.08.2019 ರಿಂದ ಹೆಚ್ಚುವರಿಯಾಗಿ ರೂ. 4,000/- ಗಳ ಆರ್ಥಿಕ ನೆರವನ್ನು ಎರಡು ಕಂತುಗಳಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ಪಿಎಂ ಕಿಸಾನ್ ಯೋಜನೆಯ ಎಲ್ಲಾ ಅರ್ಹ ರೈತರಿಗೆ ನೀಡುತ್ತಿದೆ. ಇದುವರೆಗೆ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರವು 50,35,650 ರೈತರಿಗೆ ರೂ.4,821.37. ಕೋಟಿಗಳ ಆರ್ಥಿಕ ಸಹಾಯವನ್ನು ವರ್ಗಾಯಿಸಿದೆ. 2022-23ರಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯವು 47,83,562 ರೈತರಿಗೆ ರೂ.956.71 ಕೋಟಿಗಳ ಆರ್ಥಿಕ ನೆರವು ವರ್ಗಾಯಿಸಿರುತ್ತದೆ.

ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ರೈತ ವಿದ್ಯಾನಿಧಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ

ರೈತರ ಮಕ್ಕಳು ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಶಿಕ್ಷಣದವರೆಗೆ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಪಡೆಯುವುದನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಲು ಮಾನ್ಯ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳು 'ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ರೈತ ವಿದ್ಯಾನಿಧಿ' ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಘೋಷಣೆ ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಡಿ 8, 9 ಮತ್ತು 10ನೇ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಸಂಗ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ರೈತ ಕುಟುಂಬದ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ಮತ್ತು ಎಸ್.ಎಸ್.ಎಲ್.ಸಿ /10ನೇ ತರಗತಿಯನ್ನು ಪೂರೈಸಿರುವ ಹಾಗೂ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದ ಯಾವುದೇ ಭಾಗದಲ್ಲಿರುವ ಅಧಿಕೃತವಾಗಿ ನೋಂದಣಿಯಾಗಿರುವ ಶಿಕ್ಷಣಸಂಸ್ಥೆ / ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಕೋರ್ಸ್‌ಗಳವರೆಗೆ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ರೈತರ ಮಕ್ಕಳು ಈ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿವೇತನ ಪಡೆಯಲು ಅರ್ಹರಿರುತ್ತಾರೆ. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ವೇತನವನ್ನು ವಾರ್ಷಿಕವಾಗಿ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಖಾತೆಗಳಿಗೆ ನೇರ ನಗದು ವರ್ಗಾವಣೆ (Direct Benefit Transfer - DBT) ಪದ್ಧತಿಯ ಮೂಲಕ ವರ್ಗಾಯಿಸಲಾಗುವುದು.

ಸಮಗ್ರ ಕೃಷಿ ಪದ್ಧತಿ

2022-23ರಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕೃಷಿ ವಿಕಾಸ ಯೋಜನೆ (RKVY) ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಸಮಗ್ರ ಕೃಷಿ ಪದ್ಧತಿ (IFS) ಜನಪ್ರಿಯಗೊಳಿಸುವಿಕೆಯ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶವು "ಸಮಗ್ರ ಕೃಷಿ" ಮೂಲಕ ರೈತರ ಆದಾಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು, ಬೆಳೆಗಳು, ಜಾನುವಾರು ಮತ್ತು ಮೀನುಗಾರಿಕೆ, ತೋಟ ಮತ್ತು ಹುಲ್ಲುಗಾವಲು, ಜೀವನೋಪಾಯದ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಆಧಾರಿತ ಸಂಯೋಜಿತ ಕೃಷಿಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಸಮಗ್ರ ಕೃಷಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುವುದಾಗಿದೆ. ಆಹಾರ ಮತ್ತು ಆದಾಯ ಭದ್ರತೆಯನ್ನು ಖಾತ್ರಿಪಡಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಪೂರಕ/ಉಳಿಕೆ ಉತ್ಪಾದನಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳ ಮೂಲಕ ಬೆಳೆ ವೈಫಲ್ಯದಿಂದ ಅಪಾಯಗಳನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುವುದು.

ಹೊಸ ಅವಿಷ್ಕಾರ

□ ಪ್ರಸಕ್ತ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ರೈತ ಉತ್ಪಾದಕರ ಸಂಘಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ ಕೃಷಿಯ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಮೌಲ್ಯವರ್ಧನೆ ಹೆಚ್ಚಿಸಿ, ಈ ಉತ್ಪನ್ನಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಸೃಜಿಸಲು ದ್ವಿತೀಯ (ಸೆಕೆಂಡರಿ) ಕೃಷಿಗೆ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ರೈತರಿಗೆ ಕೃಷಿ ಯಂತ್ರೋಪಕರಣಗಳ ಬಳಕೆಯನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಲು ಹಾಗೂ ಇಂಧನ ವೆಚ್ಚದ ಹೊರೆಯನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಲು ಪ್ರತಿ ಎಕರೆಗೆ 250/- ರೂ.ಗಳಂತೆ ಗರಿಷ್ಠ ಐದು ಎಕರೆಗೆ ಡೀಸೆಲ್ ಸಹಾಯಧನವನ್ನು ನೀಡಲು

“ರೈತ ಶಕ್ತಿ” ಯೋಜನೆ ಹಾಗೂ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಕೃಷಿ ಹಾಗೂ ಕೃಷಿಯಲ್ಲಿ ರೈತ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಹಾಗೂ ಇತರ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಕೃಷಿಯತ್ತ ಆಕರ್ಷಿಸಲು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಕೃಷಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಮತ್ತು ಕೃಷಿ ಪಂಡಿತ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯನ್ನು ನೀಡುವ ಹೊಸ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿ, ಅನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

- ❑ ಇಂಗಾಲವನ್ನು ಮಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಸಂರಕ್ಷಿಸುವುದು, ವಾತಾವರಣದಿಂದ ಇಂಗಾಲ ಡೈಆಕ್ಸೈಡನ್ನು ತೆಗೆದುಹಾಕುವ ತುಲನಾತ್ಮಕ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಮಾರ್ಗವಾಗಿದ್ದು, ಇದು ಮಣ್ಣನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸುವಲ್ಲಿ ಭೂಮಿ ಮತ್ತು ನೀರಿನ ಮೇಲೆ ಕಡಿಮೆ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಬೀರುವುದರಿಂದಿಗೆ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಸಹ ಕಡಿಮೆಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ಉತ್ತಮ ಭೂ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮತ್ತು ಕೃಷಿ ಪದ್ಧತಿಗಳು ಇಂಗಾಲವನ್ನು ಶೇಖರಣೆ ಮಾಡಲು ಮಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿ ಜಾಗತಿಕ ತಾಪಮಾನವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಲು ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿದೆ.
- ❑ ಹೈಟೆಕ್ ಕೃಷಿಯು ಪ್ರತಿ ಘಟಕದ ಬೆಳೆ ಉತ್ಪಾದನೆ ಮತ್ತು ಜಾನುವಾರು ಉತ್ಪಾದನೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಹಾಗೂ ಆಹಾರ ಭದ್ರತೆಗೆ ಸಹಕಾರಿಯಾಗುತ್ತದೆ.
- ❑ ಡಿಜಿಟಲ್ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಗಳಾದ ಆರ್‌ಫಿ‌ಸಿಯಲ್ ಇಂಟೆಲಿಜೆನ್ಸ್, ಮಷಿನ್ ಲರ್ನಿಂಗ್, ರಿಮೋಟ್ ಸೆನ್ಸಿಂಗ್, ಬಗ್ ಡಾಟಾ, ಬ್ಲಾಕ್ ಚೈನ್ ಮತ್ತು IoT ನಂತಹ ಕೃಷಿಯನ್ನು ಆಧುನಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಮೌಲ್ಯಾಧಾರಿತ ಸರಪಳಿಗೆ ವರ್ಗಾಯಿಸುತ್ತದೆ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಡಿಜಿಟಲ್ ಕೃಷಿಯ ಭವಿಷ್ಯದ ಅಳವಡಿಕೆಯು ಸಾರ್ವಜನಿಕ-ಖಾಸಗಿ ಸಹಭಾಗಿತ್ವವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿರುತ್ತದೆ. 2021-2025ರ ಡಿಜಿಟಲ್ ಅಗ್ರಿಕಲ್ಚರ್ ಮಿಷನ್ ಕೃತಕ ಬುದ್ಧಿಮತ್ತೆ (AI), ಬ್ಲಾಕ್ ಚೈನ್, ರಿಮೋಟ್ ಸೆನ್ಸಿಂಗ್ ಮತ್ತು GIS ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಡ್ರೋನ್‌ಗಳು ಮತ್ತು ರೋಬೋಟ್‌ಗಳ ಬಳಕೆಯಂತಹ ಹೊಸ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸಲು ಮತ್ತು ತ್ವರಿತಗೊಳಿಸುವ ಗುರಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.
- ❑ ನಿಖರವಾದ ಕೃಷಿ (Precision Agriculture (PA)) ಎನ್ನುವುದು ಕೃಷಿ ನಿರ್ವಹಣೆಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯಾಗಿದ್ದು, ಬೆಳೆಗಳಲ್ಲಿನ ಅಂತರ ಮತ್ತು ಅಂತರ-ಕ್ಷೇತ್ರದ ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನು ಗಮನಿಸುವುದು, ಅಳಿಯುವುದು ಮತ್ತು ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸುವುದಾಗಿದೆ. ಇದು ಕೃಷಿ ಉತ್ಪಾದಕತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿ, ನಿರಂತರ ಕೃಷಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗುವ ಕೃಷಿ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಮಣ್ಣಿನ ಅವನತಿಯನ್ನು ತಡೆದು, ಬೆಳೆ ಉತ್ಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ ಅತಿಯಾದ ರಾಸಾಯನಿಕ ಬಳಕೆಯನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಿ ಮತ್ತು ನಿಖರವಾದ ಬೇಸಾಯದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ನೀರಿನ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಉತ್ಪಾದಕತೆಯ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ

2018-19ನೇ ಸಾಲಿನ ಬೆಳೆ ಕಟಾವು ಪ್ರಯೋಗಗಳ ಇಳುವರಿ ದತ್ತಾಂಶವನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಸೆಂಟರ್ ಫಾರ್ ಓಪನ್ ಡೇಟಾ ರಿಸರ್ಚ್ (CODR) ಕೈಗೊಂಡ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಕರ್ನಾಟಕದ 30 ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ನಿರ್ಣಾಯಕ ಕೃಷಿ-ಹವಾಮಾನ ಕೇಶನ್ಯ ಒಣ ವಲಯ, ಉತ್ತರ ಒಣ ವಲಯ ಮತ್ತು ದಕ್ಷಿಣ ಪರಿವರ್ತನಾ ವಲಯಗಳ 390 ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಬೆಳೆಗಳಿಗೆ ಅಂದರೆ, ಮುಸುಕಿನ ಜೋಳ, ಜೋಳ, ರಾಗಿ, ಭತ್ತ ಮತ್ತು ಗೋಧಿ ಬೆಳೆಗಳಿಗೆ ಸುಧಾರಣೆಯ ಅಗತ್ಯವಿದೆ ಎಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ.

2020-21ರ ಅಂತಿಮ ಅಂದಾಜಿನ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಪ್ರಮುಖ ಕೃಷಿ ಬೆಳೆಗಳ ಉತ್ಪಾದಕತೆಯನ್ನು ರಾಜ್ಯದ ಸರಾಸರಿ ಇಳುವರಿಯೊಂದಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗಿರುತ್ತದೆ (ಅನುಬಂಧ 6.2) ಪ್ರಮುಖ ಬೆಳೆಗಳ ಉತ್ಪಾದಕತೆ ಕೆಳಗೆ ವಿವರಿಸಿದಂತೆ ರಾಜ್ಯದ ಸರಾಸರಿ ಇಳುವರಿಗಿಂತ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ.

ಭತ್ತ: ಭತ್ತದ ಬೆಳೆಯ ರಾಜ್ಯದ ಸರಾಸರಿ ಇಳುವರಿಯು 4766 ಕೆಜಿ/ಹೆಕ್ಟೇರ್, ಆದರೆ ಭತ್ತ ಬೆಳೆಯುವ ಪ್ರಮುಖ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಾದ ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ, ಹಾವೇರಿ, ಹಾಸನ, ಕಲ್ಬುರ್ಗಿ, ಕೊಡಗು, ಬೆಳಗಾವಿ, ಶಿವಮೊಗ್ಗ, ಉಡುಪಿ, ಯಾದಗಿರಿ, ಮೈಸೂರು ಮತ್ತು ಮಂಡ್ಯದಲ್ಲಿ ಇಳುವರಿ ರಾಜ್ಯದ ಸರಾಸರಿಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಇದೆ.

ಜೋಳ: ಜೋಳದ ಬೆಳೆಯ ರಾಜ್ಯದ ಸರಾಸರಿ ಇಳುವರಿಯು 1206 ಕೆಜಿ/ಹೆಕ್ಟೇರ್, ಆದರೆ ಜೋಳ ಬೆಳೆಯುವ ಪ್ರಮುಖ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಾದ ವಿಜಯಪುರ, ಗದಗ, ಧಾರವಾಡ, ಹಾವೇರಿ, ಕೊಪ್ಪಳ, ಬೀದರ್ ಮತ್ತು ಯಾದಗಿರಿಯಲ್ಲಿ ಇಳುವರಿ ರಾಜ್ಯದ ಸರಾಸರಿಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಇದೆ.

ರಾಗಿ: ರಾಗಿ ಬೆಳೆಯ ರಾಜ್ಯದ ಸರಾಸರಿ ಇಳುವರಿಯು 1745 ಕೆಜಿ/ಹೆಕ್ಟೇರ್, ಆದರೆ ರಾಗಿ ಬೆಳೆಯುವ ಪ್ರಮುಖ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಾದ ಹಾಸನ, ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು, ಬೆಳಗಾವಿ, ದಾವಣಗೆರೆ, ಬಳ್ಳಾರಿ, ಚಿತ್ರದುರ್ಗ, ತುಮಕೂರು, ಮಂಡ್ಯ ಮತ್ತು ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ಇಳುವರಿ ರಾಜ್ಯದ ಸರಾಸರಿಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಇದೆ.

ಮುಸುಕಿನ ಜೋಳ: ಮುಸುಕಿನ ಜೋಳ ಬೆಳೆಯ ರಾಜ್ಯದ ಸರಾಸರಿ ಇಳುವರಿಯು 3689 ಕೆಜಿ/ಹೆಕ್ಟೇರ್, ಆದರೆ ಮುಸುಕಿನ ಜೋಳ ಬೆಳೆಯುವ ಪ್ರಮುಖ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಾದ ಗದಗ, ಕೊಪ್ಪಳ, ಧಾರವಾಡ, ಹಾವೇರಿ ಮತ್ತು ವಿಜಯಪುರದಲ್ಲಿ ಇಳುವರಿ ರಾಜ್ಯದ ಸರಾಸರಿಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಇದೆ.

ಗೋಧಿ: ಗೋಧಿ ಬೆಳೆಯ ರಾಜ್ಯದ ಸರಾಸರಿ ಇಳುವರಿಯು 1292 ಕೆಜಿ/ಹೆಕ್ಟೇರ್, ಆದರೆ ಗೋಧಿ ಬೆಳೆಯುವ ಪ್ರಮುಖ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಾದ ಕೊಪ್ಪಳ, ಹಾವೇರಿ, ಧಾರವಾಡ, ರಾಯಚೂರು, ಗದಗ, ವಿಜಯಪುರ, ಯಾದಗಿರಿ, ಬಳ್ಳಾರಿ ಮತ್ತು ಬೀದರ್‌ನಲ್ಲಿ ಇಳುವರಿ ರಾಜ್ಯದ ಸರಾಸರಿಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಇದೆ.

ತೊಗರಿ: ತೊಗರಿ ಬೆಳೆಯ ರಾಜ್ಯದ ಸರಾಸರಿ ಇಳುವರಿಯು 759 ಕೆಜಿ/ಹೆಕ್ಟೇರ್, ಆದರೆ ತೊಗರಿ ಬೆಳೆಯುವ ಪ್ರಮುಖ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಾದ ತುಮಕೂರು, ಬೆಳಗಾವಿ, ವಿಜಯಪುರ, ಕೊಪ್ಪಳ, ಮೈಸೂರು, ಚಿತ್ರದುರ್ಗ, ಕೋಲಾರ, ರಾಯಚೂರು, ಚಿಕ್ಕಬಳ್ಳಾಪುರ, ರಾಮನಗರ ಮತ್ತು ಬಳ್ಳಾರಿಯಲ್ಲಿ ಇಳುವರಿ ರಾಜ್ಯದ ಸರಾಸರಿಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಇದೆ.

ಕಡಲೆ: ಕಡಲೆ ಬೆಳೆಯ ರಾಜ್ಯದ ಸರಾಸರಿ ಇಳುವರಿಯು 625 ಕೆಜಿ/ಹೆಕ್ಟೇರ್, ಆದರೆ ಕಡಲೆ ಬೆಳೆಯುವ ಪ್ರಮುಖ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಾದ ಗದಗ, ಕೊಪ್ಪಳ, ದಾವಣಗೆರೆ, ಧಾರವಾಡ, ಹಾವೇರಿ, ಬೀದರ್ ಮತ್ತು ವಿಜಯಪುರದಲ್ಲಿ ಇಳುವರಿ ರಾಜ್ಯದ ಸರಾಸರಿಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಇದೆ.

ನೆಲಗಡಲೆ: ಶೇಂಗಾ ಬೆಳೆಯ ರಾಜ್ಯದ ಸರಾಸರಿ ಇಳುವರಿಯು 1000 ಕೆಜಿ/ಹೆಕ್ಟೇರ್, ಆದರೆ ಶೇಂಗಾ ಬೆಳೆಯುವ ಪ್ರಮುಖ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಾದ ಗದಗ, ವಿಜಯಪುರ, ತುಮಕೂರು, ಚಿತ್ರದುರ್ಗ, ರಾಯಚೂರು, ಕೊಪ್ಪಳ ಮತ್ತು ಚಿಕ್ಕಬಳ್ಳಾಪುರದಲ್ಲಿ ಇಳುವರಿ ರಾಜ್ಯದ ಸರಾಸರಿಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಇದೆ.

ಸೂರ್ಯಕಾಂತಿ: ಸೂರ್ಯಕಾಂತಿ ಬೆಳೆಯ ರಾಜ್ಯದ ಸರಾಸರಿ ಇಳುವರಿಯು 895 ಕೆಜಿ/ಹೆಕ್ಟೇರ್, ಆದರೆ ಸೂರ್ಯಕಾಂತಿ ಬೆಳೆಯುವ ಪ್ರಮುಖ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಾದ ಗದಗ, ಧಾರವಾಡ, ಕಲ್ಬುರ್ಗಿ ಮತ್ತು ಕೊಪ್ಪಳದಲ್ಲಿ ಇಳುವರಿ ರಾಜ್ಯದ ಸರಾಸರಿಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಇದೆ.

ಪ್ರಮುಖ ಕೃಷಿ ಬೆಳೆಗಳ ಉತ್ಪಾದಕತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಮೇಲ್ಕಂಡ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಒತ್ತು ನೀಡಬೇಕಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಸಾಗುವಳಿಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಬಂಜರು ಪ್ರದೇಶದ ಬಳಕೆ

ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದ ಒಟ್ಟು ಭೌಗೋಳಿಕ ಪ್ರದೇಶವು 190.50 ಲಕ್ಷ ಹೆಕ್ಟೇರ್‌ಗಳಷ್ಟಿದ್ದು (2020-21), ಈ ಪೈಕಿ 7.8 ಲಕ್ಷ ಹೆಕ್ಟೇರ್ ವಿಸ್ತೀರ್ಣವು ಬೀಳು ಭೂಮಿಯಾಗಿದ್ದು, 4 ಲಕ್ಷ ಹೆಕ್ಟೇರ್ ವಿಸ್ತೀರ್ಣವು ಕೃಷಿಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಬಂಜರು ಪ್ರದೇಶವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ವಿಸ್ತೀರ್ಣವನ್ನು ಉತ್ಪಾದನೆಗೆ ಮರು ಬಳಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯದ ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಬಂಜರು ಮತ್ತು ಕೃಷಿಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಬಂಜರು ಪ್ರದೇಶ ಶೇಕಡ 50 ರಷ್ಟು 7 ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ, ಉಡುಪಿ, ಮಂಡ್ಯ, ತುಮಕೂರು, ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ, ಬೀದರ್, ಮೈಸೂರು ಮತ್ತು ರಾಯಚೂರುಗಳಿದ್ದು, ಈ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಮತ್ತು ಕೃಷಿ ಅರಣ್ಯ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಯಲು ಪ್ರತಿ ಹೆಕ್ಟೇರಿಗೆ ರೂ.40,000 ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಧನವನ್ನು ಒದಗಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಕ್ರ.ಸಂ	ಜಿಲ್ಲೆಗಳು	ಸಾಗುವಳಿಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಬಂಜರು ಪ್ರದೇಶ (ವಿಸ್ತೀರ್ಣ ಹೆಕ್ಟೇರ್‌ಗಳಲ್ಲಿ)	ಭೌಗೋಳಿಕ ವಿಸ್ತೀರ್ಣಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಿದಾಗ ಶೇಕಡಾವಾರು ಪ್ರಮಾಣ
1.	ಉಡುಪಿ	30258	8.5
2.	ಮಂಡ್ಯ	41955	8.4
3.	ತುಮಕೂರು	62642	5.9

ಕ್ರ.ಸಂ	ಜಿಲ್ಲೆಗಳು	ಸಾಗುವಳಿಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಬಂಜರು ಪ್ರದೇಶ (ವಿಸ್ತೀರ್ಣ ಹೆಕ್ಟೇರ್‌ಗಳಲ್ಲಿ)	ಭೌಗೋಳಿಕ ವಿಸ್ತೀರ್ಣಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಿದಾಗ ಶೇಕಡಾವಾರು ಪ್ರಮಾಣ
4.	ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ	17860	3.7
5.	ಬೀದರ್	19381	3.6
6.	ಮೈಸೂರು	21407	3.2
7.	ರಾಯಚೂರು	20084	2.4
	ಒಟ್ಟು	213587	

ಜಿಲ್ಲಾವಾರು ಸಾಗುವಳಿಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಬಂಜರು ಪ್ರದೇಶ ಮತ್ತು ಒಟ್ಟು ಭೌಗೋಳಿಕ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಿದಾಗ ಶೇಕಡಾವಾರು ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಅನುಬಂಧ 6.3 ಮತ್ತು ನಕ್ಷೆ 6.3 ರಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಸಮಗ್ರ ಕೃಷಿ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ತರಬೇತಾದ ವಿಸ್ತೀರ್ಣ

2020-21ರ ಬೆಳೆ ಪದ್ಧತಿಯಂತೆ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ 114 ಲಕ್ಷ ಹೆಕ್ಟೇರ್ ಬತ್ತನೆಯಾಗಿರುವ ನಿವ್ವಳ ವಿಸ್ತೀರ್ಣದಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಯಲಾಗಿದ್ದು, ಅದರಲ್ಲಿ 35 ಲಕ್ಷ ಹೆ. (31%) ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಒಂದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಬಾರಿ ಸಾಗುವಳಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಉಳಿದ 79 ಲಕ್ಷ ಹೆ. ವಿಸ್ತೀರ್ಣವನ್ನು ಸಮಗ್ರ ಕೃಷಿ ಪದ್ಧತಿ ಅಥವಾ ಬಹು ಬೆಳೆ ಪದ್ಧತಿಯ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ತರಬೇತಾಗಿದೆ. ಜಿಲ್ಲಾವಾರು ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಅನುಬಂಧ 6.4 ರಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ನೀರಾವರಿಗೆ ಒಳಪಡಬೇಕಾಗಿರುವ ಪ್ರದೇಶ

2020-21ರಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಬೆಳೆಗಳ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಬತ್ತನೆಯಾದ ನಿವ್ವಳ ಪ್ರದೇಶ 114.53 ಲಕ್ಷ ಹೆಕ್ಟೇರ್ ನಷ್ಟಿದ್ದು, ಇದರಲ್ಲಿ 49.31 ಲಕ್ಷ ಹೆ. ನೀರಾವರಿ ನಿವ್ವಳ ಪ್ರದೇಶವಾಗಿದ್ದು, ಉಳಿದ 65.22 ಲಕ್ಷ ಹೆ. ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ನೀರಾವರಿಯಿಂದ ಹೆಚ್ಚಿನ ಇಳುವರಿ ಪಡೆಯುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿರುವ ಪ್ರಮುಖ ಬೆಳೆಯನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಹಂತ-ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ನೀರಾವರಿ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ತರಬೇತಾಗಿದೆ. ಜಿಲ್ಲಾವಾರು ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಅನುಬಂಧ 6.5 ರಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಅಂತರ್ಜಲ ಅತಿ ಬಳಕೆ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ಪರ್ಯಾಯ ಬೆಳೆ ಬೆಳೆಯುವ ಬೆಳೆಗಳು

ಅಂತರ್ಜಲ ಅತಿ ಬಳಕೆ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ಪರ್ಯಾಯ ಬೆಳೆಯುವ ಬೆಳೆಗಳು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಚ್ 2022ಕ್ಕೆ 47 ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಿವೆ. ಅವುಗಳು 15 ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಹರಡಿಕೊಂಡಿವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಂಗಳೂರು ಗ್ರಾಮಾಂತರ, ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ, ಚಿಕ್ಕಬಳ್ಳಾಪುರ ಮತ್ತು ಕೋಲಾರ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಧಿಕ ಸಾಂದ್ರತೆಯ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಯಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಕೃಷಿ/ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಇಲಾಖೆಗಳು ಪರ್ಯಾಯ ಲಾಭದಾಯಕ ಕಡಿಮೆ ನೀರಿನಿಂದ ಬೆಳೆಯಲ್ಪಡುವ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸಲು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಜಿಲ್ಲಾವಾರು ಮತ್ತು ತಾಲ್ಲೂಕುವಾರು ಅಧಿಕ ಸಾಂದ್ರತೆಯ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಯಲಾಗಿದ್ದು ಇದರ ಬದಲಾಗಿ 6 ಜಿಲ್ಲೆಗಳಿಗೆ ಪರ್ಯಾಯ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಕೆಳಗೆ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಜಿಲ್ಲೆಗಳು	ಅಂತರ್ಜಲ ಅತಿ ಬಳಕೆ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳು	ಬೆಳೆಯಲಾದ ಬೆಳೆ	ವಿಸ್ತೀರ್ಣ ಹೆಕ್ಟೇರುಗಳಲ್ಲಿ	ಪರ್ಯಾಯ ಬೆಳೆಗಳು
ಬಾಗಲಕೋಟೆ	ಬಾಗಲಕೋಟೆ	ಕಬ್ಬು	7119	ಸೂರ್ಯಕಾಂತಿ
ಬೆಂಗಳೂರು ಗ್ರಾಮಾಂತರ	ದೇವನಹಳ್ಳಿ	ದ್ರಾಕ್ಷಿ	1457	ಸೂರ್ಯಕಾಂತಿ
	ದೊಡ್ಡಬಳ್ಳಾಪುರ	ಅಡಿಕೆ	1646	ಸೂರ್ಯಕಾಂತಿ
	ಹೊಸಕೋಟೆ	ಹಿಪ್ಪುನೇರಳೆ	1181	ಸೂರ್ಯಕಾಂತಿ

ಜಿಲ್ಲೆಗಳು	ಅಂತರ್ಜಲ ಅತಿ ಬಳಕೆ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳು	ಬೆಳೆಯಲಾದ ಬೆಳೆ	ವಿಸ್ತೀರ್ಣ ಹೆಕ್ಟೇರುಗಳಲ್ಲಿ	ಪರ್ಯಾಯ ಬೆಳೆಗಳು
ಚಿಕ್ಕಬಳ್ಳಾಪುರ	ಬಾಗೇಪಲ್ಲ	ಬೊಂಬೆಬೊಂಬೆ	1535	ಸೂರ್ಯಕಾಂತಿ
	ಚಿಕ್ಕಬಳ್ಳಾಪುರ	ದ್ರಾಕ್ಷಿ	1612	ಸೂರ್ಯಕಾಂತಿ
	ಚಿಂತಾಮಣಿ	ಬೊಂಬೆಬೊಂಬೆ	2740	ಸೂರ್ಯಕಾಂತಿ
	ಶಿರಹಟ್ಟಿ	ಹಿಪ್ಪುನೇರಳೆ	4915	ಸೂರ್ಯಕಾಂತಿ
ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು	ಅಜ್ಜಂಪುರ	ಅಡಿಕೆ	6508	ಮಾವು
ತುಮಕೂರು	ತುಮಕೂರು	ಅಡಿಕೆ	11354	ಮಾವು
	ಸಿರಾ	ಅಡಿಕೆ	8213	ಮಾವು
ದಾವಣಗೆರೆ	ಚನ್ನಗಿರಿ	ಅಡಿಕೆ	32475	ಮಾವು
		ಭತ್ತ	12005	ಮಾವು

ಮಾರ್ಚ್ 2022 ರಂತೆ ಅಂತರ್ಜಲ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನಕ್ಷೆ-6.4 ರಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಹವಾಮಾನ ಆಧಾರಿತ ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ಸುಸ್ಥಿರತೆ

ಹವಾಮಾನ ಬದಲಾವಣೆಯ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕ್ರಿಯಾ ಯೋಜನೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸುಸ್ಥಿರ ಕೃಷಿ ಅಭಿಯಾನ ಹಾಗೂ ಇತರ ಅಭಿಯಾನಗಳ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ, ಹವಾಮಾನ ಬದಲಾವಣೆಯ ಅಪಾಯಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುತ್ತದೆ. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಮಳೆಯಾಶ್ರಿತ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸಮಗ್ರ ಕೃಷಿ, ಮಣ್ಣಿನ ಆರೋಗ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮತ್ತು ಸಹಯೋಗದ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯ ಮೇಲೆ ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸುವ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪಾದಕತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಗುರಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಹವಾಮಾನ ಸ್ಥಿತಿ ಸ್ಥಾಪಕ ಕೃಷಿಯಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆವಿಷ್ಕಾರಗಳ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ (NICRA), ಹವಾಮಾನ-ನಿರೋಧಕ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳನ್ನು ಹವಾಮಾನ ದುರ್ಬಲ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ಇದು ರೈತರ ಹೊಂದಾಣಿಕೆಯ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಮತ್ತು ಚೇತರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಹವಾಮಾನ ಕೃಷಿಗಾಗಿ ಕೌಶಲ್ಯಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಗುರಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.

6.2 ಜಲಾನಯನ ಇಲಾಖೆ

ಕರ್ನಾಟಕವು ಒಟ್ಟು 190.50 ಲಕ್ಷ ಹೆಕ್ಟೇರ್ ಭೌಗೋಳಿಕ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ಅದರಲ್ಲಿ 129.70 ಲಕ್ಷ ಹೆ. ಪ್ರದೇಶವು ಜಲಾನಯನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಲಭ್ಯವಿದೆ. ಈ ಪೈಕಿ ಮಾರ್ಚ್-2022ರ ಅಂತ್ಯಕ್ಕೆ 72.00 ಲಕ್ಷ ಹೆ. ಮಳೆಯಾಶ್ರಿತ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ವಿವಿಧ ಜಲಾನಯನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಉಪಚಾರಗಳಡಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಉಳಿದ 57.70 ಲಕ್ಷ ಹೆ. ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಹಂತ ಹಂತವಾಗಿ ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿ ಉಪಚರಿಸಲು ಯೋಜನೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿ ಕೃಷಿ ಸಿಂಚಯಿ ಯೋಜನೆ

ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶವು ಸಣ್ಣ ನೀರು ಸಂಗ್ರಹಣಾ ವಿನ್ಯಾಸಗಳ ಮರುಸ್ಥಾಪನೆ/ನವೀಕರಣ, ಪೂರ್ವ ಎರಕಹೊಯ್ದು ವಿತರಣಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಬೋರ್‌ವೆಲ್/ಡೆಗ್‌ವೆಲ್‌ಗಳ ನವೀಕರಣ, ನೀರು ಎತ್ತುವ ಸಾಧನಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ನೀರಾವರಿ ಘಟಕಗಳೊಂದಿಗೆ ಜೋಡಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಮಳೆಯಾಶ್ರಿತ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ರಕ್ಷಣಾತ್ಮಕ ನೀರಾವರಿಗೆ ಒಳಪಡಿಸುವುದಾಗಿದೆ. ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ 679 ವಿವಿಧ ನೀರು ಸಂಗ್ರಹಣಾ ವಿನ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ನೀರಾವರಿ ಘಟಕಗಳೊಂದಿಗೆ ಜೋಡಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ 1018 ಹೆಕ್ಟೇರ್ ವಿಸ್ತೀರ್ಣವನ್ನು ರಕ್ಷಣಾತ್ಮಕ ನೀರಾವರಿಗೆ ಒಳಪಡಿಸಿದೆ.

ವಿಶ್ವ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಅನುದಾನಿತ ರಿವಾರ್ಡ್ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ

ವಿಶ್ವ ಬ್ಯಾಂಕ್‌ನಿಂದ ಧನಸಹಾಯ ಪಡೆದಿರುವ ಹೊಸ ಬಹು-ರಾಜ್ಯ ಜಲಾನಯನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವಾಗಿರುವ ರಿವಾರ್ಡ್ ಇನ್ನೋವೇಷನ್ ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್‌ನ ಮೂಲಕ (ಕೃಷಿಯ ಸುಸ್ಥಿರತೆಗಾಗಿ ನವೀನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಮೂಲಕ ಜಲಾನಯನ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಪುನರ್ಜೀವನಗೊಳಿಸುವುದು-REWARD) ಲೈಟ್ ಹೌಸ್ ಪಾಲುದಾರರಾಗಿ ಇತರ

ರಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ಮುನ್ನಡೆಸಲು ವಿಶ್ವ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಕರ್ನಾಟಕವನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿದೆ. ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರ 2022-23ರಲ್ಲಿ ರೂ.100 ಕೋಟಿ ಅನುದಾನವನ್ನು ಒದಗಿಸಿದ್ದು, ಇದುವರೆಗೆ ರೂ.50 ಕೋಟಿ ಬಡುಗಡೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ನವೆಂಬರ್ 2022ರ ಅಂತ್ಯಕ್ಕೆ ರೂ.22.09 ಕೋಟಿ ವೆಚ್ಚವಾಗಿದೆ.

ಜಲಾನಯನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮೂಲಕ ಬರಗಾಲ ತಡೆಯುವಿಕೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ (WDDP)

ರಾಜ್ಯದ ಆಯ್ಕೆ 100 ಬರಪೀಡಿತ ಮತ್ತು ಅತೀ ಹೆಚ್ಚು ಅಂತರ್ಜಲ ಕುಸಿತ ಇರುವ ತಾಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ಜಲಾನಯನ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಕಾಪಾಡುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ 2019 ರಿಂದ 2024ನೇ ಸಾಲಿನ ರವರೆಗೆ ಐದು ವರ್ಷಗಳ ಅವಧಿಗೆ 1005 ಕಿರು ಜಲಾನಯನ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಬರ ನಿರೋಧಕ ಜಲಾನಯನ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುವುದು ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ.

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸುಸ್ಥಿರ ಕೃಷಿ ಅಭಿಯಾನ ಮಳೆಯಾಶ್ರಿತ ಪ್ರದೇಶಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ (NMSA-RAD)

ತೋಟಗಾರಿಕೆ, ಜಾನುವಾರು, ಮೀನುಗಾರಿಕೆ, ಕೃಷಿ-ಅರಣ್ಯ, ಜೀನುಸಾಕಣೆ, ಸಂರಕ್ಷಣೆ/ಎನ್‌ಆರ್‌ಐಎಫ್‌ಪಿಗಳಂತಹ ಸಂಬಂಧಿತ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಬಹು-ಬೆಳೆ, ಸರದಿ ಬೆಳೆ, ಅಂತರ-ಬೆಳೆ, ಮಿಶ್ರ-ಬೆಳೆ ಪದ್ಧತಿಗಳಿಗೆ ಒತ್ತು ನೀಡುವ ಮೂಲಕ ಸಮಗ್ರ ಕೃಷಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು (ಐಎಫ್‌ಎಸ್) ಉತ್ತೇಜಿಸುವುದು ಮಳೆಯಾಶ್ರಿತ ಪ್ರದೇಶಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ(RAD) ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ.

ರೈತ ಉತ್ಪಾದಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು (FPO)

ರೈತ ಉತ್ಪಾದಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ರಚನೆ ಮತ್ತು ಉತ್ತೇಜನ:

ಕೇಂದ್ರ ಪ್ರಾಯೋಜಿತ ಯೋಜನೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ, 100 ರೈತ ಉತ್ಪಾದಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ ಉತ್ತೇಜಿಸಲಾಗಿದೆ. 2022-23ರಲ್ಲಿ ರೂ.10.97 ಕೋಟಿ ಲಭ್ಯವಿದ್ದು, ಇದರಲ್ಲಿ ರೂ.8.63 ಕೋಟಿ ವೆಚ್ಚವಾಗಿದೆ. ರೈತ ಉತ್ಪಾದಕರ ಸಂಘಟನೆಯ (ಎಫ್‌ಪಿಒ) ರಚನೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಚಾರವು ಸಣ್ಣ ಮತ್ತು ಅತಿ ಸಣ್ಣ ರೈತರು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಮಾರಾಟದಲ್ಲಿ ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವ ಅನೇಕ ಸವಾಲುಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುವ ನಿರೀಕ್ಷೆಯಿದೆ. ಈ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಉತ್ಪಾದಕರ ಬೇಡಿಕೆಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಹಾಗೂ ಮೌಲ್ಯ ಸರಪಳಿಯ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಅಳವಡಿಸುವ ಮೂಲಕ ಉತ್ಪಾದಕರ ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಲಾಭಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ರೂಪಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಅಮೃತ್ ರೈತ ಉತ್ಪಾದಕರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆ ಮತ್ತು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಯೋಜನೆ

ಎಫ್‌ಪಿಒಗಳ ರಚನೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಚಾರಕ್ಕಾಗಿ 750 ಅಮೃತ್ ಎಫ್‌ಪಿಒಗಳ ಗುರಿಯನ್ನು ಘೋಷಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರತಿ ವರ್ಷ 250 ಎಫ್‌ಪಿಒಗಳನ್ನು 3 ವರ್ಷಗಳ ಅವಧಿಗೆ ರಚಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅಮೃತ್ ಎಫ್‌ಪಿಒಗಳ ರಚನೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಚಾರವನ್ನು 2021-22 ರಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಇದುವರೆಗೆ ಕೃಷಿ, ತೋಟಗಾರಿಕೆ, ರೇಷ್ಮೆ ಕೃಷಿ, ಪಶುಸಂಗೋಪನೆ ಮತ್ತು ಜವಳಿ ಮತ್ತು ಕೈಮಗ್ಗ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಅನುಷ್ಠಾನ ಇಲಾಖೆಗಳಿಂದ 344 ಅಮೃತ್ ರೈತ ಉತ್ಪಾದಕರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ. 2022-23ರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಅಮೃತ್ ಎಫ್‌ಪಿಒಗಳ ರಚನೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಚಾರ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ರೂ.70.46 ಕೋಟಿಗಳನ್ನು ನಿಗದಿಪಡಿಸಲಾಗಿದ್ದು ಅದರಲ್ಲಿ ರೂ.17.615 ಕೋಟಿಗಳನ್ನು ಬಡುಗಡೆ ಮಾಡಲಾಗಿದ್ದು ನವೆಂಬರ್ 2022 ರವರೆಗೆ ರೂ.13.51 ಕೋಟಿ ವೆಚ್ಚ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ನಬಾರ್ಡ್-RIDF Tranche -27

ಈ ಯೋಜನೆಯು 2021-22 ರಿಂದ 2023-24 ರವರೆಗೆ 3 ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲು ಯೋಜನಾ ಮೊತ್ತ ರೂ.25.00 ಕೋಟಿಗಳಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಯೋಜನೆಯ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶವು ಮಣ್ಣು ಮತ್ತು ನೀರಿನ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯಾಗಿದ್ದು, 10 ಜಿಲ್ಲೆಗಳ 10 ಉಪ-ಜಲಾನಯನ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಮೇಲ್ದರ್ಜೆ ಉಪಚಾರಗಳು ರಬ್ಬಲ್ ತಡೆ ಮತ್ತು ಬೊಲ್ಡರ್ ತಡೆ ಮತ್ತು ನಾಲಾ ಪ್ರದೇಶ ಉಪಚಾರಕ್ಕಾಗಿ ವಿವಿಧ ನೀರು ಸಂಗ್ರಹಣಾ ವಿನ್ಯಾಸಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುವುದು. 2021-22ರಲ್ಲಿ ರೂ. 4.80 ಕೋಟಿ ಬಡುಗಡೆ ಮಾಡಲಾಗಿದ್ದು, ರೂ. 4.78 ಕೋಟಿ ವೆಚ್ಚಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

2022-23ರಲ್ಲಿ ರೂ. 10.27 ಕೋಟಿ ಅನುದಾನವನ್ನು ಒದಗಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ನವೆಂಬರ್ 2022ರ ಅಂತ್ಯದವರೆಗೆ ರೂ.10.27 ಕೋಟಿ ಬಿಡುಗಡೆಯಾಗಿದೆ.

6.3 ಕೃಷಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ

ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲ ಮತ್ತು ಸ್ವಾವಲಂಬಿ ಕೃಷಿ ಮಾರಾಟ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಸಾಕಷ್ಟು ಮೂಲಸೌಕರ್ಯ ಮತ್ತು ಸ್ನೇಹಪರ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಮೂಲಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೊಳಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ರೈತರ ಮತ್ತು ಎಲ್ಲಾ ಮಾರಾಟ ಆಸಕ್ತರ ಪಾಲುದಾರಿಕೆಯ ಮತ್ತು ಸಮಾನತೆಯ ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಾಗೂ ಆರ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಾರದರ್ಶಕ, ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾರಾಟ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೊಳಿಸುವ ಮೂಲಕ ಸಾಧಿಸುವುದು ಇಲಾಖೆಯ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ.

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಇ-ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಸೇವೆಗಳು ಆಮಿಟಿಡ್ (ReMSL)

ರೈತರು ಬೆಳೆದ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಎಲೆಕ್ಟ್ರಾನಿಕ್ ವ್ಯಾಪಾರ ಪದ್ಧತಿಯ ಮೂಲಕ ಮಾರಾಟ ಮಾಡಲು ಈ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಪ್ರಾಂಗಣದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಹರಾಜು, ಬೆಲೆ ನಿರ್ಧರಣೆ, ರೈತರಿಗೆ ಹಣ ಪಾವತಿ ಮೊದಲಾದ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಪಾರದರ್ಶಕವಾಗಿ, ಸರಳವಾಗಿ, ರೈತರಿಗೆ ಸ್ಪರ್ಧಾತ್ಮಕ ಧಾರಣೆ ದೊರೆಯುವಂತೆ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿ ಆನ್‌ಲೈನ್ ಮುಖಾಂತರ ನಡೆಯುವಂತೆ ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ರಾಜ್ಯ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಏಕೀಕೃತ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ವೇದಿಕೆಯನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿ ಈ ವೇದಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಆನ್‌ಲೈನ್ ವ್ಯಾಪಾರ ವಹಿವಾಟನ್ನು ನಡೆಸಲು ಉತ್ತೇಜನ ನೀಡುತ್ತಿದೆ. ಇ-ಟ್ರೇಡಿಂಗ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯದ ವಿವಿಧ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಸಹಾಯದಿಂದ ಮತ್ತು ಆನ್‌ಲೈನ್ ಮೂಲಕ ಜೋಡಣೆ ಮಾಡಿ ವಿವಿಧ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳಲ್ಲಿ ಖರೀದಿದಾರರು ರಾಜ್ಯದ ಯಾವುದೇ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಮಾರಾಟಕ್ಕಾಗಿ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಖರೀದಿಸಲು ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಇದುವರೆವಿಗೂ 156 ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಸಮಿತಿಗಳನ್ನು ಏಕೀಕೃತ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ವೇದಿಕೆಯಡಿ ತರಲಾಗಿದೆ. ಏಕೀಕೃತ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ವೇದಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಇದುವರೆವಿಗೂ ರೂ.2,63,715.82 ಕೋಟಿ ಮೌಲ್ಯದ 9.12 ಕೋಟಿ ಮೆಟ್ರಿಕ್ ಟನ್ ವಹಿವಾಟು ನಡೆದಿರುತ್ತದೆ.

ಕನಿಷ್ಠ ಬೆಲೆ ಬೆಲೆ ಯೋಜನೆ

ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ಸಮರ್ಥನೀಯವಾಗಿ ಬಲಪಡಿಸುವ ಹಾಗೂ ಕೃಷಿ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರತೆಯನ್ನು ಕಾಪಾಡುವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯದ ರೈತರು ಬೆಲೆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹತಾಶರಾಗಿ ತಮ್ಮ ಕೃಷಿ/ತೋಟಗಾರಿಕಾ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವುದನ್ನು ತಡೆಯುವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ರೈತರ ಹಿತಕಾಪಾಡಲು ಫ್ಲೋರ್ ಪ್ರೈಸ್ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಜಾರಿಗೆ ತರಲಾಗಿದೆ.

2022-23ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ, 2,57,308.80 ಕ್ವಿಂಟಾಲ್ ಪ್ರಮಾಣದ ಹೆಸರುಕಾಳು ಉತ್ಪನ್ನವನ್ನು ಅಂದಾಜು ರೂ.199.54 ಕೋಟಿ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ಖರೀದಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ಇದರಿಂದಾಗಿ 22,181 ರೈತರು ಪ್ರಯೋಜನ ಪಡೆದಿರುತ್ತಾರೆ.

ಕೃಷಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗೆ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಲು RIDF-24 ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ರೂ.319.61 ಕೋಟಿ ಅಂದಾಜು ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ 890 ಕಾಮಗಾರಿಗಳು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಿದ್ದು, ಆರ್‌ಐಡಿಎಫ್-28 ಅಡಿಯಲ್ಲಿ, ರೂ.396.00 ಕೋಟಿ ಅಂದಾಜು ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು 54 ಕಾಮಗಾರಿಗಳನ್ನು ಅನುಮೋದಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಸಮಗ್ರ ಕೃಷಿ ವ್ಯವಹಾರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಉಪಕ್ರಮಗಳು

□ ಕರ್ನಾಟಕವು ಹತ್ತು ವಿಭಿನ್ನ ಕೃಷಿ-ಹವಾಮಾನ ವಲಯಗಳು ಮತ್ತು ಇತರೆ ಸಮೃದ್ಧವಾದ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಪ್ರಯೋಜನಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ಇದರಿಂದ ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ಕೃಷಿ ಅವಲಂಬಿತ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ.

- ❑ ದೇಶೀಯ ಮತ್ತು ಅಂತರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳು ಎರಡರಲ್ಲೂ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು ಸಮತೋಲನಗೊಳಿಸಲು ತಂತ್ರಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಿ ಕರ್ನಾಟಕವು ಆಧುನಿಕ ಪದ್ಧತಿ, ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಗಳ ಲಾಭವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿದೆ.
- ❑ ಪ್ರಮುಖ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಾದ ಉತ್ಪಾದನೆ, ಉತ್ಪಾದಕತೆ ಉತ್ಪಾದನಾ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುವುದು, ವ್ಯರ್ಥ ವೆಚ್ಚಕಡಿತ, ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವ ಮೌಲ್ಯವರ್ಧನೆಗೆ ಸುಧಾರಿಸುವಲ್ಲಿ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡುವುದು.
- ❑ ಸಮಗ್ರ ಪೋಷಕಾಂಶ ನಿರ್ವಹಣೆ, ಸಾವಯವ ಕೃಷಿ, ಸಮಗ್ರ ಕೀಟ ನಿರ್ವಹಣೆ, ಸಂರಕ್ಷಿತ ಕೃಷಿ / ಹಸಿರು ಮನೆ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ.
- ❑ ಕೊಯ್ಲಿನ ನಂತರದ ನಿರ್ವಹಣೆ, ಅತ್ಯಾಧುನಿಕ ಆಹಾರ ಸಂಸ್ಕರಣಾ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಗಳ ಅಳವಡಿಕೆ, ರಫ್ತು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಘಟಕ ಮೌಲ್ಯದ ಕುರಿತು ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸುವುದು ಇತ್ಯಾದಿ.
- ❑ ಈ ಮಹತ್ವಾಕಾಂಕ್ಷೆಯ ಗುರಿಯತ್ತ ಆರಂಭಿಕ ಹೆಜ್ಜೆಯಾಗಿ, “ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಅಗ್ರಿ ಬಿಸಿನೆಸ್ ಕಾರಿಡಾರ್” ಉಪಕ್ರಮವು ದಕ್ಷಿಣದ ಚಾಮರಾಜನಗರದಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿ ಉತ್ತರದ ಬೆಳಗಾವಿ ಮತ್ತು ಕೊಲ್ಲಾಪುರದವರೆಗೆ ರಾಜ್ಯದಾದ್ಯಂತ ಒಳಗೊಂಡಿದೆ.
- ❑ ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಿಂದ ಪ್ರಮುಖ ನಿರೀಕ್ಷಿತ ಫಲಿತಾಂಶಗಳೆಂದರೆ: ರೈತರ ಆದಾಯವನ್ನು ದ್ವಿಗುಣಗೊಳಿಸುವುದು, ಶ್ರೇಣೀಕರಣ ಮತ್ತು ಆಹಾರ ಸುರಕ್ಷತಾ ಅಭ್ಯಾಸಗಳು, ಕೊಯ್ಲಿನ ನಂತರದ ನಷ್ಟದಲ್ಲ ಕಡಿತ, ಸುಸ್ಥಿರ ಕೃಷಿ ಪದ್ಧತಿಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಜಿಲ್ಲೆ ಒಂದು ಉತ್ಪನ್ನದ ಪ್ರಸ್ತುತ ಸ್ಥಿತಿ (ODOP)

2021-22ರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಆಯವ್ಯಯದಲ್ಲಿ, ಸಾಲ, ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗೆ ಮಾರ್ಗಗಳು ಮತ್ತು ತಾಂತ್ರಿಕತೆಯನ್ನು ನೀಡುವ ಮೂಲಕ ಅಸಂಘಟಿತ ಸಣ್ಣ ಆಹಾರ ಸಂಸ್ಕರಣೆಯ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು “ಒಂದು ಜಿಲ್ಲೆ, ಒಂದು ಉತ್ಪನ್ನ” ನೀತಿಗೆ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರವು ದೊಡ್ಡ ಉತ್ತೇಜನವನ್ನು ನೀಡಲು ಯೋಜಿಸಿದೆ. ಈ ಯೋಜನೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ, ರಾಜ್ಯವು ತೋಟಗಾರಿಕಾ ಉತ್ಪನ್ನಗಳಿಗೆ 20, ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನಗಳಿಗೆ 6, ಸಾಗರ ಉತ್ಪನ್ನಗಳಿಗೆ 2 ಕುಕ್ಕುಟ ಉತ್ಪನ್ನಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಬೇಕರಿ ಉತ್ಪನ್ನಗಳಿಗೆ 1ರಂತೆ ಜಿಲ್ಲೆಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಅನುಮೋದಿಸಿದೆ. ಪ್ರತಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಅವುಗಳ ಲಭ್ಯತೆ, ಪ್ರಸ್ತುತ ಸಂಸ್ಕರಣೆಯ ಸ್ಥಿತಿ ಮತ್ತು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಈ ನೀತಿಯ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ, ಪ್ರತಿ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಉತ್ಪನ್ನವನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದ್ದು ಈ ಉತ್ಪನ್ನಗಳೊಂದಿಗೆ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಉದ್ಯಮಿಗಳು ಯೋಜನಾ ವೆಚ್ಚದ 35% ನಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ಘಟಕಕ್ಕೆ ಗರಿಷ್ಠ ₹10 ಲಕ್ಷ. ಕ್ರೆಡಿಟ್-ಅಂಕ್ಡ್ ಕ್ಯಾಪಿಟಲ್ ಸಬ್ಸಿಡಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಅರ್ಹರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರತಿ ಯೋಜನೆಯ ಗರಿಷ್ಠ ಕ್ರೆಡಿಟ್ ₹ 30 ಲಕ್ಷವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 6.2 : ಒಂದು ಜಿಲ್ಲೆ ಒಂದು ಉತ್ಪನ್ನದ ಪಟ್ಟಿ

ಕ್ರ. ಸಂ	ಜಿಲ್ಲೆ	ಉತ್ಪನ್ನ	ಕ್ರ. ಸಂ	ಜಿಲ್ಲೆ	ಉತ್ಪನ್ನ
1.	ಬಾಗಲಕೋಟೆ	ಈರುಳ್ಳಿ	16.	ಹಾವೇರಿ	ಮಾವು
2.	ಬೆಳಗಾವಿ	ಬೆಲ್ಲ	17.	ಕಲಬುರ್ಗಿ	ತೊಗರಿ
3.	ಬಳ್ಳಾರಿ	ಅಂಜೂರ	18.	ಕೊಡಗು	ಕಾಫಿ
4.	ಬೆಂಗಳೂರು ಗ್ರಾಮಾಂತರ	ಕುಕ್ಕುಟ ಉತ್ಪನ್ನಗಳು	19.	ಕೋಲಾರ	ಫೊಮೆಟೊ
5.	ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ	ಬೇಕರಿ ಉತ್ಪನ್ನಗಳು	20.	ಕೊಪ್ಪಳ	ನೀಬೆ ಹಣ್ಣು
6.	ಬೀದರ್	ಶುಂಠಿ	21.	ಮಂಡ್ಯ	ಬೆಲ್ಲ
7.	ಚಾಮರಾಜನಗರ	ಅರಿಶಿನ	22.	ಮೈಸೂರು	ಬಾಳೆಹಣ್ಣು

ಕ್ರ. ಸಂ	ಜಿಲ್ಲೆ	ಉತ್ಪನ್ನ	ಕ್ರ. ಸಂ	ಜಿಲ್ಲೆ	ಉತ್ಪನ್ನ
8.	ಚಿಕ್ಕಬಳ್ಳಾಪುರ	ಬೊಂಬೆಬೊಂಬೆ	23.	ರಾಯಚೂರು	ಮೆಣಸಿನಕಾಯಿ
9.	ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು	ಸಾಂಬಾರು ಪದಾರ್ಥಗಳು	24.	ರಾಮನಗರ	ತೆಂಗು ಉತ್ಪನ್ನಗಳು
10.	ಚಿತ್ರದುರ್ಗ	ನೆಲಗಡಲೆ/ಶೇಂಗಾ ಉತ್ಪನ್ನ	25.	ಶಿವಮೊಗ್ಗ	ಅನಾನಸ್
11.	ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ	ಸಾಗರ ಉತ್ಪನ್ನಗಳು	26.	ತುಮಕೂರು	ತೆಂಗು ಉತ್ಪನ್ನಗಳು
12.	ದಾವಣಗೆರೆ	ತೃಣಧಾನ್ಯಗಳು	27.	ಉಡುಪಿ	ಸಾಗರ ಉತ್ಪನ್ನಗಳು
13.	ಧಾರವಾಡ	ಮಾವು	28.	ಉತ್ತರಕನ್ನಡ	ಸಾಂಬಾರು ಪದಾರ್ಥಗಳು
14.	ಗದಗ	ಬ್ಯಾಡಗಿ ಮೆಣಸಿನಕಾಯಿ	29.	ವಿಜಯಪುರ	ನಿಂಬೆ
15.	ಹಾಸನ	ತೆಂಗು ಉತ್ಪನ್ನಗಳು	30.	ಯಾದಗಿರಿ	ನೆಲಗಡಲೆ/ಶೇಂಗಾ ಉತ್ಪನ್ನ

ರೈತ ನೋಂದಣಿ ಮತ್ತು ಏಕೀಕೃತ ಫಲಾನುಭವಿ ಮಾಹಿತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ (FRUITS)

ರೈತ ನೋಂದಣಿ ಮತ್ತು ಏಕೀಕೃತ ಫಲಾನುಭವಿ ಮಾಹಿತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಅಥವಾ FRUITS ಸಾಫ್ಟ್‌ವೇರ್‌ನಲ್ಲಿ ಮಾಲೀಕತ್ವವನ್ನು ದೃಢೀಕರಿಸಲು ಆಧಾರ್ ಕಾರ್ಡ್ ಮತ್ತು ಕರ್ನಾಟಕದ ಭೂಮಿ ಡಿಜಿಟಲೀಕರಣ ಮಾಡಿದ ಭೂ ದಾಖಲೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಏಕ ನೋಂದಣಿಯನ್ನು ಸುಗಮಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. FRUITS ಮೂಲಕ ರೈತರು ಯೋಜನೆಗಳ ಪ್ರಯೋಜನಗಳ ಮಾಹಿತಿ ಪಡೆಬಹುದಾಗಿದ್ದು, ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಪಿಎಂ ಕಿಸಾನ್ ಯೋಜನೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ನೇರಲಾಭ ವರ್ಗಾವಣೆ, ಬೆಳೆಗಳಿಗೆ ಕನಿಷ್ಠ ಬೆಂಬಲ ಬೆಲೆ (MSPs) ಪಾವತಿ, ವಿಶೇಷ ಆರ್ಥಿಕ ನೆರವು, ಜಾತಿ ಪ್ರಮಾಣ ಪತ್ರ ದೃಢೀಕರಣ ಮತ್ತು ಪಡಿತರ ಚೀಟಿಗಳು. ಯೋಜನೆಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನದಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಗುರಿ ಮತ್ತು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಸಾಧಿಸಲು ಒಂದೇ ವೇದಿಕೆಯ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ರೈತರ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಇದು ವಿವಿಧ ಇಲಾಖೆಗೆ ಅವಕಾಶ ನೀಡುತ್ತದೆ. ಇದು ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ನೈಸರ್ಗಿಕ ವಿಕೋಪ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣಾ ಕೇಂದ್ರದೊಂದಿಗೆ ಸಂಯೋಜಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಇದರಿಂದ ರೈತರಿಗೆ ಅವರ ಸ್ಥಳಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ದೈನಂದಿನ ಹವಾಮಾನ ಮತ್ತು ಮಳೆಯ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಒದಗಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. 7.8 ದಶಲಕ್ಷಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ರೈತರು FRUITS ಸಾಫ್ಟ್‌ವೇರ್‌ನಲ್ಲಿ ನೋಂದಾಯಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ, ಈ ಪೈಕಿ 6.2 ದಶಲಕ್ಷಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ರೈತರು ತಮ್ಮ ಭೂ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ನೋಂದಾಯಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ಭತ್ತ, ರಾಗಿ, ಜೋಳ, ತೊಗರಿ, ಕಡಲೆ, ನೆಲಗಡಲೆ ಮತ್ತು ಕೊಬ್ಬರಿ ಸೇರಿದಂತೆ ವಿವಿಧ ಬೆಳೆಗಳ ಉತ್ಪಾದನೆಯ ದೃಢವಾದ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನವನ್ನು ನಿರ್ಣಯಿಸಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಬೆಳೆ ಸಮೀಕ್ಷೆ ಮತ್ತು ಬೆಳೆ ವಿಮಾ ಯೋಜನೆಯಡಿ ವಿಮೆಯ ಇತ್ಯರ್ಥಕ್ಕೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ.

ಸವಾಲುಗಳು ಮತ್ತು ಮುಂದಿನ ಹಾದಿ

- ❑ 2018-19ನೇ ಸಾಲಿನ ಬೆಳೆ ಕಟಾವು ಪ್ರಯೋಗಗಳ ಇಳುವರಿ ದತ್ತಾಂಶವನ್ನು ಸೆಂಟರ್ ಫಾರ್ ಓಪನ್ ಡೇಟಾ ರಿಸರ್ಚ್ (CODR) ಆಧಾರಿಸಿ ಕೈಗೊಂಡ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಕರ್ನಾಟಕದ 30 ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ನಿರ್ಣಾಯಕ ಕೃಷಿ-ಹವಾಮಾನ ವಲಯಗಳಿಗೆ ಸುಧಾರಣೆಯ ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಈಶಾನ್ಯ ಒಣ ವಲಯ, ಉತ್ತರ ಒಣ ವಲಯ ಮತ್ತು ದಕ್ಷಿಣ ಪರಿವರ್ತನಾ ವಲಯ ಮತ್ತು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಬೆಳೆಗಳಿಗೆ ಅಂದರೆ, ಮುಸುಕಿನ ಜೋಳ, ಜೋಳ, ರಾಗಿ, ಭತ್ತ ಮತ್ತು ಗೋಧಿ ಬೆಳೆಗಳಿಗೆ 390 ಗ್ರಾಮಪಂಚಾಯತಿಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ❑ ಕೃಷಿಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಬಂಜರು ಪ್ರದೇಶದ ಬಳಕೆ: ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದ ಒಟ್ಟು ಭೌಗೋಳಿಕ ಪ್ರದೇಶವು 190.50 ಲಕ್ಷ ಹೆಕ್ಟೇರ್‌ಗಳಷ್ಟಿದ್ದು, ಈ ಪೈಕಿ 7.8 ಲಕ್ಷ ಹೆಕ್ಟೇರ್ ವಿಸ್ತೀರ್ಣವು ಬೀಳು ಭೂಮಿಯಾಗಿದ್ದು, 4 ಲಕ್ಷ ಹೆಕ್ಟೇರ್ ವಿಸ್ತೀರ್ಣವು ಕೃಷಿಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಬಂಜರು ಪ್ರದೇಶವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ವಿಸ್ತೀರ್ಣವನ್ನು ಉತ್ಪಾದನೆಗೆ ಮರು ಬಳಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯದ ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಬಂಜರು ಮತ್ತು ಕೃಷಿಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಬಂಜರು ಪ್ರದೇಶ ಶೇಕಡ 50 ರಷ್ಟು 7 ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ, ಉಡುಪಿ, ಮಂಡ್ಯ, ತುಮಕೂರು, ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ,

ಬೀದರ್, ಮೈಸೂರು ಮತ್ತು ರಾಯಚೂರುನಲ್ಲಿದ್ದು, ಈ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಮತ್ತು ಕೃಷಿ ಅರಣ್ಯ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಯಲು ಪ್ರತಿ ಹೆಕ್ಟೇರಿಗೆ ರೂ.40,000 ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಧನವನ್ನು ಒದಗಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

- ❑ ಸಮಗ್ರ ಕೃಷಿ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ತರಬೇತಾದ ವಿಸ್ತೀರ್ಣ: 2020-21ರ ಬೆಳೆ ಪದ್ಧತಿಯಂತೆ ರಾಜ್ಯವು 114 ಲಕ್ಷ ಹೆಕ್ಟೇರ್‌ಗೆ ನಿವ್ವಳ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ಅದರಲ್ಲಿ 35 ಲಕ್ಷ ಹೆಕ್ಟೇರ್ (31%) ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲೇ ಮಾತ್ರ ಒಂದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಬಾರಿ ಸಾಗುವಳಿ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದ್ದು, ಉಳಿದ 79 ಲಕ್ಷ ಹೆಕ್ಟೇರ್ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಸಮಗ್ರ ಕೃಷಿ ಪದ್ಧತಿ ಅಥವಾ ಬಹು ಬೆಳೆ ಪದ್ಧತಿಗೆ ಒಳಪಡಿಸಬೇಕು.
- ❑ ನೀರಾವರಿಗೆ ಒಳಪಡಬೇಕಾಗಿರುವ ಪ್ರದೇಶ: 2020-21ರಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಬೆಳೆಗಳ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಐತ್ತನೆ ಮಾಡಿದ ನಿವ್ವಳ ಪ್ರದೇಶವು 114.53 ಲಕ್ಷ ಹೆಕ್ಟೇರ್ ಆಗಿದ್ದು, ಅದರಲ್ಲಿ ನಿವ್ವಳ ಪ್ರದೇಶವು 49.31 ಲಕ್ಷ ಹೆಕ್ಟೇರ್ ನೀರಾವರಿ ನಿವ್ವಳ ಪ್ರದೇಶವಾಗಿದ್ದು, ಉಳಿದ 65.22 ಲಕ್ಷ ಹೆಕ್ಟೇರ್ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ನೀರಾವರಿಯಿಂದ ಹೆಚ್ಚಿನ ಇಳುವರಿ ಪಡೆಯುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿರುವ ಪ್ರಮುಖ ಬೆಳೆಯನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಹಂತ-ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ನೀರಾವರಿ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ತರಬೇತಾಗಿದೆ.
- ❑ ಅಂತರ್ಜಲ ಅತಿ ಬಳಕೆ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ಪರ್ಯಾಯ ಬೆಳೆ ಬೆಳೆಯುವ ಬೆಳೆಗಳು: ಅಂತರ್ಜಲ ಅತಿ ಬಳಕೆ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ಪರ್ಯಾಯ ಬೆಳೆಯುವ ಬೆಳೆಗಳು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲೇ ಮಾರ್ಚ್ 2022ಕ್ಕೆ 47 ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಿವೆ. ಅವುಗಳು 15 ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಹರಡಿಕೊಂಡಿವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಂಗಳೂರು ಗ್ರಾಮಾಂತರ, ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ, ಚಿಕ್ಕಬಳ್ಳಾಪುರ ಮತ್ತು ಕೋಲಾರ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಧಿಕ ಸಾಂದ್ರತೆಯ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಯಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಕೃಷಿ/ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಇಲಾಖೆಗಳು ಪರ್ಯಾಯ ಲಾಭದಾಯಕ ಕಡಿಮೆ ನೀರಿನಿಂದ ಬೆಳೆಯಲ್ಪಡುವ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸಲು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ.
- ❑ ಪ್ರಮುಖ ಬೆಳೆಗಳಾದ ಭತ್ತ, ಜೋಳ, ರಾಗಿ, ಮುಸುಕಿನ ಜೋಳ, ಗೋಧಿ, ತೊಗರಿ, ಶೇಂಗಾ, ಕಡಲೆ ಮತ್ತು ಸೂರ್ಯಕಾಂತಿಗಳ ಉತ್ಪಾದಕತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ರಾಜ್ಯದ ಸರಾಸರಿ ಇಳುವರಿಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಇರುವ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಒತ್ತು ನೀಡಬೇಕು.
- ❑ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆಹಾರ ಭದ್ರತಾ ಮಿಷನ್ (NFSM) ಯೋಜನೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ಗ್ರಾಮಪಂಚಾಯತಿಯಲ್ಲಿ 1 ಹೆಕ್ಟೇರ್ ವಿಸ್ತೀರ್ಣದ ಪ್ಲಾಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಸಮಗ್ರ ಕೃಷಿ ಮಾದರಿ ಯೋಜನೆಯನ್ನು / ಬೆಳೆ ಪ್ರಾತ್ಯಕ್ಷಿಕೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುವುದು.
- ❑ ರೈತ ಉತ್ಪಾದನಾ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುವುದು-ಉತ್ಪನ್ನದ ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಲು ಮತ್ತು ರಫ್ತಿಗೆ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಲು ಜಾಗತಿಕ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳಲ್ಲಿ ಹಣ್ಣುಗಳು, ತರಕಾರಿಗಳು ಮತ್ತು ಇತರ ಉತ್ಪನ್ನಗಳಿಗೆ ಕರ್ನಾಟಕದ ಬ್ರ್ಯಾಂಡನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿ, ರೈತ ಉತ್ಪಾದನಾ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುವುದು.
- ❑ ಜಲಾನಯನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮೂಲಕ ಬರಗಾಲ ತಡೆಯುವಿಕೆ-ಸಮರ್ಥ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಬಳಕೆ (ಸೂಕ್ಷ್ಮ ನೀರಾವರಿ), ಹವಾಮಾನ-ಸ್ಥಿತಿ ಸ್ಥಾಪಕ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುವುದು.
- ❑ ಬೀಜ ಮಾರಾಟಕ್ಕೆ ಏಕಗವಾಕ್ಷಿ ಕೇಂದ್ರಗಳು, ಸುಸ್ಥಿರ ಕೃಷಿ-ಪದ್ಧತಿಗಳು, ಆಹಾರ ಸಂಸ್ಕರಣೆಗಳನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವುದು, ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪದಾರ್ಥಗಳ ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ಲಾಟ್‌ಫಾರ್ಮ್‌ಗಳು, ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಗ್ರಾಮದಲ್ಲೂ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುವ 2-3 ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಮತ್ತು ಖಾಸಗಿ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸುವುದು. ಗ್ರಾಮೀಣ ಕೃಷಿ ಹಣಕಾಸು ಅವಕಾಶವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಬ್ಯಾಂಕ್‌ಗಳನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುವುದು.

6.4 ತೋಟಗಾರಿಕೆ

ತೋಟಗಾರಿಕಾ ವಲಯವು ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದ ಆರ್ಥಿಕತೆಯ ಮುಖ್ಯ ಘಟಕವಾಗಿ ಹೊರಹೊಮ್ಮಿದ್ದು, ಇದು ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ಕೃಷಿ ಸಂಬಂಧಿತ ವಲಯದ ಆರ್ಥಿಕತೆಗೆ ಮೂರನೇ ಒಂದು ಭಾಗಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಕೊಡುಗೆಯನ್ನು ನೀಡಿದೆ. ರಾಜ್ಯದ ಅನೇಕ ಒಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ತೋಟಗಾರಿಕಾ ಬೆಳೆಗಳು ಕೃಷಿ ಬೆಳೆಗಳಿಗೆ ಪರ್ಯಾಯ ಬೆಳೆಗಳಾಗಿ ಹೊರಹೊಮ್ಮಿರುತ್ತವೆ. 2020-21ನೇ ಸಾಲಿಗೆ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲೇ 26.20 ಲಕ್ಷ ಹೆಕ್ಟೇರ್ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಬೆಳೆಗಳಿದ್ದು, ವಾರ್ಷಿಕ ಉತ್ಪಾದನೆಯು 241.50 ಲಕ್ಷ ಮೆಟ್ರಿಕ್ ಟನ್‌ಗಳಾಗಿರುತ್ತದೆ. ರಾಜ್ಯದಲ್ಲೇ ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಬೆಳೆಗಳ ಸರಾಸರಿ ಉತ್ಪಾದಕತೆ

ಪ್ರತಿ ಹೆಕ್ಟೇರ್‌ಗೆ 9.22 ಮೆಟ್ರಿಕ್ ಟನ್‌ಗಳಷ್ಟಿರುತ್ತದೆ. ರಾಜ್ಯದ ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ವಾರ್ಷಿಕ ಮೌಲ್ಯವು ರೂ.66,263 ಕೋಟಿಗಳಾಗಿದ್ದು, ಇದು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿನ ಸಮಗ್ರ ಕೃಷಿ ರಂಗದಿಂದ ಲಭಿಸುತ್ತಿರುವ ಒಟ್ಟಾರೆ ಆದಾಯದ 29.55% ರಷ್ಟು ಎಂಬುದು ಹೆಮ್ಮೆಯ ವಿಷಯವಾಗಿದೆ. ರಾಜ್ಯದ ಒಟ್ಟು ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನ (GSDP) ದಲ್ಲಿ ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಪಾಲು 5.50% ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹಾಗೂ ಉತ್ಪಾದನೆಯ ಉತ್ತೇಜನೆಗೆ 13 ನೇ ಅಗ್ರಿಕಲ್ಚರ್ ಅಡ್‌ರಶಿಪ್ ಅವಾರ್ಡ್ಸ್ 2022 ರ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ “ತೋಟಗಾರಿಕೆಗಾಗಿ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ರಾಜ್ಯ 2022” ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಲಭಿಸಿದೆ.

ಸರ್ಕಾರವು ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ವಿವಿಧ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದು, ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖವಾದವು ಪ್ರದೇಶ ವಿಸ್ತರಣೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ, ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿ ಕೃಷಿ ಸಿಂಚಾಯಿ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ನೀರಾವರಿ ಒದಗಿಸುವುದು, ತೋಟಗಾರಿಕಾ ವಿಸ್ತರಣೆ ಮತ್ತು ತರಬೇತಿ, ರೋಗ ಮತ್ತು ಕೀಟಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆ, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕೃಷಿ ವಿಕಾಸ ಯೋಜನೆ, ಸಮಗ್ರ ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ತೋಟಗಾರಿಕಾ ನಿಗಮ ಮತ್ತು ಮಂಡಳಿಗಳಿಗೆ ಸಹಾಯಧನ, ಜೈವಿಕ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ, ಜೇನುಕೃಷಿ ಮತ್ತು ಪರಂಪರಾಗತ ಕೃಷಿ ವಿಕಾಸ ಯೋಜನೆ.

2022-23ನೇ ಸಾಲಿನ (ಜನವರಿ 20, 2023 ರವರೆಗೆ) ವಿವಿಧ ಯೋಜನೆಗಳ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಧಿಸಲಾದ ಇಲಾಖೆಯ ಆರ್ಥಿಕ ಪ್ರಗತಿ
(ರೂ.ಕೋಟಿಗಳಲ್ಲಿ)

ಕ್ರ. ಸಂ	ಯೋಜನೆ/ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ	ಅನುದಾನ (ಆಯವ್ಯಯ ಅಂದಾಜು + ಪೂರಕ ಅಂದಾಜು)	ಒಟ್ಟು ಜಡುಗಡೆ	ಒಟ್ಟು ವೆಚ್ಚ
1.	ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಇಲಾಖೆ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯ	121.41	114.66	88.38
2.	ಅನುಸೂಚಿತ ಜಾತಿಗಳ ಉಪಯೋಜನೆ ಮತ್ತು ಬುಡಕಟ್ಟು ಉಪ ಯೋಜನೆ ಕಾಯ್ದೆ 2013ರಡಿ ಬಳಕೆಯಾಗದೆ ಇರುವ ಮೊತ್ತ	0.13	0.13	0.09
3.	ಕೇಂದ್ರ ವಲಯ ಯೋಜನೆ-ಉತ್ಪಾದನಾ ಸುಧಾರಣಾ ಕಾರ್ಯಯೋಜನೆಗಾಗಿ ತೆಂಗಿನಲ್ಲಿ ಸಂಯೋಜಿತ ಬೇಸಾಯ	12.50	2.25	2.24
4.	ತೋಟಗಾರಿಕಾ ನಿಗಮ ಮತ್ತು ಮಂಡಳಿಗಳಿಗೆ ಸಹಾಯಧನ	4.00	4.00	4.00
5.	ತೆಂಗು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆ	1.00	0.37	0.00
6.	ಸಮಗ್ರ ತೋಟಗಾರಿಕಾ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ	76.00	35.18	21.48
7.	ಕೃಷಿಕ್ಷೇತ್ರ ಮತ್ತು ಸಸ್ಯವಾಟಿಕೆಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ನಿರ್ವಹಣೆ	7.50	8.91	5.27
8.	ಇಲಾಖಾ ಪ್ರಯೋಗಶಾಲೆಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ	9.00	6.56	3.37
9.	ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಬೆಳೆಗಳ ಕೀಟ ಮತ್ತು ರೋಗಗಳ ಸಮಗ್ರ ನಿಯಂತ್ರಣ ಯೋಜನೆ	5.00	4.96	4.29
10.	ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಇಲಾಖೆಯ ಕಟ್ಟಡಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆ	2.00	1.00	0.77
11.	ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಉದ್ಯಾನವನಗಳು ಮತ್ತು ತೋಟಗಳು	25.00	9.75	8.20
12.	ಬಾಗಲಕೋಟೆ ತೋಟಗಾರಿಕೆ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ	90.90	78.00	67.26
13.	ಮಧುವನ ಮತ್ತು ಜೇನುಸಾಕಾಣೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ	4.00	3.04	2.20
14.	ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಮೂಲಸೌಲಭ್ಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ - ನಾಬಾರ್ಡ್ ಕಾಮಗಾರಿಗಳು	34.16	8.54	8.54
15.	ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಇಲಾಖೆಯ ಜಿಲ್ಲಾ ವಲಯದ ಕಾರ್ಯಕಾರಿ ಕಛೇರಿ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ವೆಚ್ಚಗಳು	156.12	157.70	167.63
16.	ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಕಟ್ಟಡಗಳು	9.14	7.54	4.11
17.	ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆ	3.73	3.69	3.04

ಕ್ರ. ಸಂ	ಯೋಜನೆ/ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ	ಅನುದಾನ (ಆಯವ್ಯಯ ಅಂದಾಜು + ಪೂರಕ ಅಂದಾಜು)	ಒಟ್ಟು ಬಿಡುಗಡೆ	ಒಟ್ಟು ವೆಚ್ಚ
18.	ಪ್ರಚಾರ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯ	2.74	2.59	1.68
19.	ಜೇನುಸಾಕಾಣೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು-ಜಿಲ್ಲಾ ವಲಯ	3.16	3.06	3.14
20.	ಕೆ.ಪು.ಯೋ. - ಪರಂಪರಗತ ಕೃಷಿ ವಿಕಾಸ ಯೋಜನೆ	5.77	5.77	5.77
21.	ಕೆ.ಪು.ಯೋ. - ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿ ಕೃಷಿ ಸಿಂಚಯಿ ಯೋಜನೆ	137.20	115.44	115.44
22.	ಕೆ.ಪು.ಯೋ. - ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿ ಕೃಷಿ ಸಿಂಚಯಿ ಯೋಜನೆ- ಎನ್‌ಎಂಎಸ್‌ಎ	415.00	173.65	173.65
23.	ಕೆ.ಪು.ಯೋ. - ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಖಾದ್ಯ ತೈಲ ಅಭಿಯಾನ- ತಾಳೆ ಎಣ್ಣೆ	8.16	2.48	2.48
24.	ಕೆ.ಪು.ಯೋ. - ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಅಭಿಯಾನ	150.30	85.88	69.89
	ಒಟ್ಟು	1283.92	835.15	762.92

ಮೂಲ: ಅವಲೋಕನ

2022-23ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ರೂ. 1283.92 ಕೋಟಿಗಳ ಆಯವ್ಯಯ ಅನುದಾನ ಹಂಚಿಕೆಯಾಗಿದ್ದು, ಜನವರಿ 20, 2023 ರವರೆಗೆ ರೂ.835.15 ಕೋಟಿಗಳನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಲಾಗಿದ್ದು, ರೂ.762.92 ಕೋಟಿಗಳನ್ನು ವೆಚ್ಚ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಒಟ್ಟು ನಿಗದಿಯಾದ ಅನುದಾನದಲ್ಲಿ ರೂ. 928.06 ಕೋಟಿಗಳು ಉತ್ಪಾದಕ ಅನುದಾನವಾಗಿದ್ದು, ಇದರಲ್ಲಿ ರೂ.449.28 ಕೋಟಿಗಳನ್ನು ಜನವರಿ 20, 2023 ರವರೆಗೆ ವೆಚ್ಚ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಸಾಧನೆಗಳು:

2019-20 ಮತ್ತು 2020-21 ನೇ ಸಾಲಿನ ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಬೆಳೆಗಳ ವರ್ಗವಾರು ವಿಸ್ತೀರ್ಣ

ಕೋಷ್ಟಕ 6.3: ವರ್ಗವಾರು ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಬೆಳೆಗಳ ವಿಸ್ತೀರ್ಣ

(ಲಕ್ಷ ಹೆಕ್ಟೇರ್‌ಗಳಲ್ಲಿ)

ವರ್ಷ	ಹಣ್ಣುಗಳು	ತರಕಾರಿಗಳು	ಸಾಂಬಾರು ಬೆಳೆಗಳು	ತೋಟದ ಬೆಳೆಗಳು	ವಾಣಿಜ್ಯ ಪುಷ್ಪಗಳು	ಔಷಧೀಯ ಬೆಳೆಗಳು	ಸುಗಂಧಿತ ಸಸ್ಯಗಳು	ಒಟ್ಟು
2019-20	3.98	4.41	3.08	12.10	0.34	0.01	0.01	23.93
2020-21	4.32	5.21	3.32	12.95	0.38	0.01	0.01	26.20

ಮೂಲ: ತೋಟಗಾರಿಕೆ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯ

2020-21ನೇ ಸಾಲಿನ 26.20 ಲಕ್ಷ ಹೆಕ್ಟೇರ್ ತೋಟಗಾರಿಕಾ ಬೆಳೆಗಳ ವಿಸ್ತೀರ್ಣವನ್ನು, 2019-20ನೇ ಸಾಲಿನ 23.93 ಲಕ್ಷ ಹೆಕ್ಟೇರ್ ವಿಸ್ತೀರ್ಣಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಿದಾಗ 2020-21ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ 2.27 ಲಕ್ಷ ಹೆಕ್ಟೇರ್ ವಿಸ್ತೀರ್ಣವು ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುತ್ತದೆ. 2020-21ರಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು 26.20 ಲಕ್ಷ ಹೆಕ್ಟೇರ್ ತೋಟಗಾರಿಕಾ ಬೆಳೆಗಳಲ್ಲಿ ತೋಟದ ಬೆಳೆಗಳು 49.43%, ತರಕಾರಿಗಳು 20% ಮತ್ತು ಹಣ್ಣುಗಳು 16.48% ರಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುತ್ತದೆ.

(i) ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಖಾದ್ಯ ತೈಲ ಅಭಿಯಾನ-ತಾಳೆಬೆಳೆ

ಭಾರತ ದೇಶವು ಸುಮಾರು 133.52 ಲಕ್ಷಟನ್ ಖಾದ್ಯ ತೈಲವನ್ನು ಹೊರದೇಶದಿಂದ ಆಮದು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದು, ಇದಕ್ಕಿಂತಲೇ ಸುಮಾರು 80,000 ಕೋಟಿ ರೂಪಾಯಿಗಳಷ್ಟು ವಿದೇಶಿ ವಿನಿಮಯ ವೆಚ್ಚವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಕೇಂದ್ರ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳು ತಾಳೆಬೆಳೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುತ್ತಿದೆ. ಭಾರತೀಯ ತಾಳೆ ಬೆಳೆ ಸಂಶೋಧನಾ ಕೇಂದ್ರ (IIOPR) ರವರು 2020 ರಲ್ಲಿ ಕೈಗೊಂಡಿರುವ ಮರು ಸಮೀಕ್ಷೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು 72642 ಹೆಕ್ಟೇರ್ ಪ್ರದೇಶ ತಾಳೆ ಬೆಳೆಯುವ ಯೋಗ್ಯವೆಂದು ತಿಳಿದು ಬಂದಿರುತ್ತದೆ. ತಾಳೆಬೆಳೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ನೀರು ಪ್ರಮುಖ ಅಂಶವಾಗಿದ್ದು, ಸದರಿ ಬೆಳೆಯ ಬೆಳೆಯುವನ್ನು ನೀರಾವರಿ ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟು ಪ್ರದೇಶಗಳಾದ ಕಾವೇರಿ, ಭದ್ರಾ,

ತುಂಗಭದ್ರಾ, ಮಲಪ್ರಭಾ ಮತ್ತು ಘಟಪ್ರಭಾ ಹಾಗೂ ಕೃಷ್ಣ ಮೇಲ್ದಂಡೆಗೆ ಒಳಬರುವ 18 ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ನೀರಾವರಿ ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟು ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲದ 5 ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರಿ, ಖಾಸಗಿ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದಲ್ಲಿ ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ತಾಳೆಬೆಳೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುವ ರೈತರು ಹಾಗೂ ಖಾಸಗಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಕಾಪಾಡುವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ 2013ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ತಾಳೆಬೆಳೆ ಸಾಗುವಳಿ, ಉತ್ಪಾದನೆ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕರಣೆ ಅಧಿನಿಯಮ 2013 ರನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರವು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಿರುತ್ತದೆ. ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಹಾಲ ಸುಮಾರು 8137.27 ಹೆ. ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ತಾಳೆ ಬೆಳೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಯಲಾಗುತ್ತಿದ್ದು, ಇದರಲ್ಲಿ 2372 ಹೆ.ಗಳಷ್ಟು ಪ್ರದೇಶವು ಇಳುವರಿ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದು, ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಂದಾಜು 5989 ರೈತರು ತಾಳೆ ಬೆಳೆಯ ಬೇಸಾಯದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ. ವಾರ್ಷಿಕ ತಾಳೆ ಹಣ್ಣಿನ ಉತ್ಪಾದನೆ 19184.22 ಮೆಟ್ರಿಕ್ ಟನ್ ಗಳಷ್ಟಿದ್ದು, ಇದರಿಂದ ಅಂದಾಜು 3303.52 ಮೆಟ್ರಿಕ್ ಟನ್ ಕಚ್ಚಾ ತಾಳೆ ಎಣ್ಣೆಯನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

(ii) ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿ ಕೃಷಿ ಸಿಂಚಾಯಿ ಯೋಜನೆ (PMKSY)

ಕೃಷಿ ಕ್ಷೇತ್ರ ಅದರಲ್ಲೂ ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಬೆಳೆಗಳಿಗೆ ನೀರು ಒಂದು ಅತ್ಯಂತ ಅವಶ್ಯಕ ಅಂಶವಾಗಿದೆ. ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಹನಿ ನೀರಾವರಿ ನೀರಿನ ಸದೃಶಕೆಯ ಉತ್ತಮ ಮಾರ್ಗವಾಗಿದೆ. ಇದರಿಂದ ನೀರಿನ ಸದೃಶಕೆ ಜೊತೆಗೆ ಉತ್ತಮ ಇಳುವರಿ, ಗುಣಮಟ್ಟದ ಉತ್ಪನ್ನ, ಕೂಲಿ ಆಳುಗಳ ಮಿತ ಬಳಕೆ ಹಾಗೂ ಕಳೆ ನಿಯಂತ್ರಣ ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ವೃದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯವು ಸೂಕ್ಷ್ಮ ನೀರಾವರಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ ಮುಂಚೂಣಿಯಲ್ಲಿರುವ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದ್ದು, ಹನಿ ನೀರಾವರಿ ಮತ್ತು ತುಂತುರು ನೀರಾವರಿ ಘಟಕಗಳ ಅಳವಡಿಕೆಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ನೀಡುತ್ತಿದೆ. ಈ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಫೀ, ಏಲೆ ಮತ್ತು ರಬ್ಬರ್ ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ಎಲ್ಲಾ ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಬೆಳೆಗಳಿಗೆ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ನೀರಾವರಿ ಅಳವಡಿಸಲು ಸಹಾಯಧನ ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿ ಕೃಷಿ ಸಿಂಚಾಯಿ ಯೋಜನೆಯಡಿ 4,700 ಹೆ. ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ 4,600 ಫಲಾನುಭವಿಗಳ ತಾಕುಗಳಲ್ಲಿ ಹನಿ ನೀರಾವರಿ ಘಟಕಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಲಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ, 1,130 ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಹಾಗೂ 955 ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡದ ರೈತರಿಗೆ ಸಹಾಯಧನ ಒದಗಿಸಿದೆ.

(iii) ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಮಿಷನ್ (NHM)

ಸಂರಕ್ಷಿತ ಬೇಸಾಯ ಪದ್ಧತಿಯ ಅಳವಡಿಕೆ, ಅನುತ್ತಾದಕ ತೋಟಗಳ ಪುನಃಜೀವನ, ಮಳೆ ನೀರು ಕೊಯ್ಲು, ಸಾವಯವ ತೋಟಗಾರಿಕೆ, ಸಮಗ್ರ ಪೋಷಕಾಂಶ ಹಾಗೂ ಸಮಗ್ರ ಕೀಟಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆ, ಕೋಯ್ಲೋತ್ತರ ನಿರ್ವಹಣೆ ಹಾಗೂ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಸಹಾಯ, ತರಬೇತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಮೂಲಕ ರೈತರ, ವಿಸ್ತರಣಾಧಿಕಾರಿಗಳ ಹಾಗೂ ಉದ್ದಿಮೆದಾರರ ತಾಂತ್ರಿಕ ಜ್ಞಾನ ಹಾಗೂ ಕೌಶಲ್ಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು ಈ ಯೋಜನೆಯ ಪ್ರಮುಖ ಕಾರ್ಯವಾಗಿದೆ.

ತೋಟಗಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಕೋಯ್ಲೋತ್ತರ ನಿರ್ವಹಣೆಗಾಗಿ 2400 ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗೆ ಸುಮಾರು 1150 ಫಲಾನುಭವಿಗಳಿಗೆ ಸಹಾಯಧನ ನೀಡಲಾಗಿದೆ ಹಾಗೂ ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಯಾಂತ್ರಿಕತೆಯನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸಲು 665 ಯಂತ್ರೋಪಕರಣಗಳನ್ನು, 500 ರೈತರಿಗೆ ವಿತರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸಂರಕ್ಷಿತ ಬೇಸಾಯ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿ ಮಳೆ ನೀರನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸಿ ಅಂತರ್ಜಲ ಮಟ್ಟವನ್ನು ವೃದ್ಧಿಸಲು 720 ಫಲಾನುಭವಿಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡಂತೆ 960 ಹೆಕ್ಟೇರ್ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ 484 ಕೃಷಿ ಹೊಂಡಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗಿದೆ.

(iv) ಜೈವಿಕ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ

ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಇಲಾಖೆಯು ಹುಳಿಮಾವು, ಬೆಳಗಾವಿ, ದಾವಣಗೆರೆ, ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಮತ್ತು ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ಜೈವಿಕ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಿದ್ದು, ಇವೆಲ್ಲವೂ ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿವೆ. ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಇಲಾಖೆಯ ಬಯೋಟೆಕ್ನಾಲಜಿ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ಅಂಗಾಂಶ ಕೃಷಿ ಸಸ್ಯೋತ್ಪಾದನೆ, ಅಣಬೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ಜೈವಿಕ ಗೊಬ್ಬರ ಮತ್ತು ನಿಯಂತ್ರಕಗಳ ಉತ್ಪಾದನೆ, ಮಣ್ಣು, ಎಲೆಗಳು ಮತ್ತು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಪೋಷಕಾಂಶ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ, ಮುಂತಾದ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಹಣ್ಣಿನ ಸಸಿ/ ಕಸಿಗಳು, ತರಕಾರಿ ಸಸಿಗಳು, ಔಷಧಿ ಮತ್ತು ಸುಗಂಧಿತ ಸಸ್ಯಗಳ ಸಸ್ಯೋತ್ಪಾದನೆ ಕೇಂದ್ರದ ಒಂದು ಮುಖ್ಯ ಚಟುವಟಿಕೆಯಾಗಿದೆ. ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಬೆಳೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೊರತೆಯಿರುವ ಅಗತ್ಯ ಪೋಷಕಾಂಶಗಳನ್ನು ಸೂಕ್ತ ಶಿಫಾರಸ್ಸು ಮಾಡಲು 17,186 ಎಲೆ ಮತ್ತು ಮಣ್ಣು ಮಾದರಿಗಳ ಪೋಷಕಾಂಶ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ ಹಾಗೂ ರಾಜ್ಯದ ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ರಫ್ತನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸಲು 71 ಸಸ್ಯ ನೈರ್ಮಲೀಕರಣ ಪ್ರಮಾಣ ಪತ್ರಗಳನ್ನು

ವಿತರಿಸಲಾಗಿದೆ. ನವೆಂಬರ್-2022 ರ ಅಂತ್ಯದವರೆಗೆ 1.23 ಲಕ್ಷ ಅಂಗಾಂಶ ಕೃಷಿ ಸಸಿ ಗಿಡಗಳನ್ನು, 26 ಟನ್‌ಗಳ ಜೈವಿಕಗೊಬ್ಬರ ಮತ್ತು 9245 ಅಟರ್ ದ್ರವ ರೂಪದ ಜೈವಿಕಗೊಬ್ಬರವನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸಲಾಗಿದೆ.

(v) ಪರಂಪರಾಗತ ಕೃಷಿ ವಿಕಾಸ ಯೋಜನೆ (PKVY)

ಈ ಯೋಜನೆಯು ಪ್ರಾಥಮಿಕವಾಗಿ ಮಣ್ಣಿನ ಫಲವತ್ತತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಗುರಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ ಮತ್ತು ಆ ಮೂಲಕ ಕೃಷಿ-ರಾಸಾಯನಿಕಗಳ ಬಳಕೆಯಿಲ್ಲದೆ ಸಾವಯವದ ಮೂಲಕ ಆರೋಗ್ಯಕರ ಆಹಾರವನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ. 2022-23 ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ರೂ.576.58 ಲಕ್ಷಗಳನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಲಾಗಿದ್ದು, ಸಂಪೂರ್ಣ ಮೊತ್ತವನ್ನು ಜನವರಿ 2023 ರವರೆಗೆ ವೆಚ್ಚ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

(vi) ಅಡಿಕೆ ಹಳದಿ ಎಲೆ ರೋಗದ ನಿಯಂತ್ರಣಕ್ಕೆ ಸಂಶೋಧನೆ ಹಾಗೂ ಪರ್ಯಾಯ ಬೆಳೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹದ ಸರ್ಕಾರೀ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ

ಅಡಿಕೆ ಹಳದಿ ಎಲೆ ರೋಗ ಬಾಧಿತ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಅಡಿಕೆ ಬೆಳೆಯ ಬದಲಾಗಿ ಇತರೆ ಬೆಳೆಗಳಾದ ಬಾಳೆ, ತೆಂಗು, ಕಾಫಿ, ಕೋಕೋ, ಕಾಳುಮೆಣಸು, ಜಾಯಕಾಯಿ, ಬೆಣ್ಣೆ ಹಣ್ಣು, ರಾಂಬೂಟಾನ್, ಅಜ್ಜಿ ಹಣ್ಣು, ದಾಲ್ಚಿನ್ನಿ, ಲವಂಗ, ತಾಳೆ ಬೆಳೆ ಹಾಗೂ ಇತರೆ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಯಲು MGNREGA ಯೋಜನೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ಶೇ.50 ರಷ್ಟು ಸಹಾಯಧನವನ್ನು ನೀಡುವುದರ ಮೂಲಕ ರೈತರನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. 2022-23ರಲ್ಲಿ ರೂ.714.85 ಲಕ್ಷಗಳನ್ನು ಮಂಜೂರು ಮಾಡಲಾಗಿದ್ದು, ಜನವರಿ-2023 ರವರೆಗೆ ರೂ.564.85 ಲಕ್ಷಗಳನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

(vii) ಜೇನುಗಾರಿಕೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆ

ಜೇನುಸಾಕಾಣಿಕೆಯಿಂದ ಮಾನವ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಹಲವು ರೀತಿಯ ಪ್ರಯೋಜನಗಳಿದ್ದು, ಜೇನುಗಾರಿಕೆ ಉದ್ಯಮವು ಒಂದು ಲಾಭದಾಯಕ ಉದ್ಯಮವಾಗಿ ಹೊರಹೊಮ್ಮುತ್ತಿದ್ದು, ಹೆಚ್ಚಿನ ರಫ್ತಿಗೆ ಅವಕಾಶವಿರುತ್ತದೆ. ಜೇನುಸಾಕಾಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುವ ಜೇನುಕೃಷಿಕರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸ್ವಾವಲಂಬನೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಜೇನು ಕೃಷಿಯು ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಬೆಳೆಗಳಲ್ಲಿ ಜೇನು ದುಂಬಿಗಳಿಂದ ಪರಾಗಸ್ಪರ್ಶವಾಗುವುದರಿಂದ, ಅಧಿಕ ಮತ್ತು ಉತ್ತಮ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಇಳುವರಿ ಪಡೆಯಬಹುದಾಗಿದೆ. ಅಪಾರ ಔಷಧೀಯ ಗುಣಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಜೇನುತುಪ್ಪವು ಮಾನವನಿಗೆ ನಿಸರ್ಗವಿತ್ತ ಕೊಡುಗೆಯಾಗಿದ್ದು, ಜೇನುಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿನ ಬಂಡವಾಳವಿಲ್ಲದೆ ಭೂರಹಿತ, ಸಣ್ಣ, ಅತಿಸಣ್ಣ ರೈತರು, ಮಹಿಳೆಯರು ಮತ್ತು ಅಂಗವಿಕಲರು ಕೈಗೊಳ್ಳಬಹುದಾಗಿದೆ. ಸುಮಾರು 2,500 ಫಲಾನುಭವಿಗಳು ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಜೇನು ಕೃಷಿ ತರಬೇತಿ ಪಡೆದಿದ್ದು, ಒಟ್ಟು 7,950 ಜೇನು ಪೆಟ್ಟಿಗೆಗಳನ್ನು ವಿತರಿಸಲಾಗಿದೆ.

(viii) ತೋಟಗಾರಿಕೆ ತರಬೇತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ

ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ 11 ತರಬೇತಿ ಕೇಂದ್ರಗಳು ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದು, ಪ್ರತಿ ವರ್ಷ ಅಂದಾಜು 400-450 ರೈತರ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ತರಬೇತಿ ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

(ix) ಹಾರ್ಟ್ ಕ್ಲಿನಿಕ್ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು

ಪ್ರಸ್ತುತ ತೋಟಗಾರಿಕೆಗಾಗಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಲಾದ ಹೊಸ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಗಳು, ವಿವಿಧ ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಯೋಜನೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ರೈತರಿಗೆ ಅರಿವು ಮೂಡಿಸಲು ಮತ್ತು ರೈತರಿಗೆ ತರಬೇತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಮತ್ತು ಅಧ್ಯಯನ ಪ್ರವಾಸಗಳನ್ನು ನಡೆಸಲು ರಾಜ್ಯ ಮಟ್ಟದ ಒಂದು ಮತ್ತು 28 ಜಿಲ್ಲಾ ಮಟ್ಟದ ಹಾರ್ಟ್ ಕ್ಲಿನಿಕ್‌ಗಳು ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿವೆ.

(x) ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಬೆಳೆಗಳ ಕೀಟ ಮತ್ತು ರೋಗಗಳ ಸಮಗ್ರ ನಿಯಂತ್ರಣ ಯೋಜನೆ:

ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಕೀಟ ಮತ್ತು ರೋಗಗಳಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಿ, ರೈತರು ಅಧಿಕ ಇಳುವರಿ ಪಡೆಯಲು ಇಲಾಖಾ ವತಿಯಿಂದ ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಬೆಳೆಗಳ ಕೀಟ ಮತ್ತು ರೋಗಗಳ ಸಮಗ್ರ ನಿಯಂತ್ರಣ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. 2022-23ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಸದರಿ ಯೋಜನೆಗೆ ರೂ.500.00 ಲಕ್ಷಗಳನ್ನು ನಿಗದಿಪಡಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ಇದುವರೆಗೆ ರೂ.500.00 ಲಕ್ಷಗಳ ಅನುದಾನವನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಲಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ನವೆಂಬರ್-2022ರ ಮಾಹೆಯ ಅಂತ್ಯಕ್ಕೆ ರೂ.426.58 ಲಕ್ಷಗಳನ್ನು ವೆಚ್ಚ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು 24 ಪರೋಪಜೀವಿಗಳ ಉತ್ಪಾದನಾ ಪ್ರಯೋಗ ಶಾಲೆಗಳಿದ್ದು, 2022-23ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ (ನವೆಂಬರ್-2022 ರ ಅಂತ್ಯದವರೆಗೆ) 86.12 ಲಕ್ಷ ಗೋನಿಯೋಜಿಸ್ ಪರೋಪಜೀವಿಗಳನ್ನು ಮತ್ತು 330.00 ಕೆ.ಜಿ. ಇಸಾರಿಯಾವನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸಿ ರೈತ ಫಲಾನುಭವಿಗಳಿಗೆ ವಿತರಿಸಲಾಗಿದೆ.

(xi) ತೋಟಗಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿನ ಕೊಯ್ಲೋತ್ತರ ನಿರ್ವಹಣಾ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ

ಅಸಮರ್ಪಕ ಕೊಯ್ಲೋತ್ತರ ನಿರ್ವಹಣೆಗಳಿಂದಾಗಿ ಸುಮಾರು 20-22% ಹಣ್ಣು ಮತ್ತು ತರಕಾರಿಗಳು ವ್ಯರ್ಥವಾಗುತ್ತಿದ್ದು, ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಕೊಯ್ಲೋತ್ತರ ನಷ್ಟವನ್ನು ತಡೆಯಲು ತೋಟಗಾರಿಕಾ ಬೆಳೆಗಳ ಸಂಸ್ಕರಣೆ ಮತ್ತು ಮೌಲ್ಯವೃದ್ಧೀಕರಣ ಸಂಸ್ಕರಣಾ ಘಟಕಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಒತ್ತು ನೀಡುವ ಮೂಲಕ ಉದ್ಯಮಿಗಳು/ಎಫ್.ಪಿ.ಒಗಳಿಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಧನ ನೀಡಲು 2022-23ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಈ ಯೋಜನೆಯಡಿ 1048 ಫಲಾನುಭವಿಗಳಿಗೆ ರೂ.1099.50 ಲಕ್ಷಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಲಾಗಿದೆ.

(xii) ರೈತ ಉತ್ಪಾದಕರ ಸಂಸ್ಥೆ (FPO)

ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ರೈತರು ಅದರಲ್ಲೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಸಣ್ಣ ಮತ್ತು ಅತಿ ಸಣ್ಣ ರೈತರು ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಬೆಳೆಗಳ ಉತ್ಪಾದನೆ, ತಾಂತ್ರಿಕತೆ, ಪರಿಕರಗಳ ಸರಬರಾಜು, ಮಾರುಕಟ್ಟೆ, ಹೂಡಿಕೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ಪರಿಹರಿಸಲು ಸಣ್ಣ ಮತ್ತು ಅತಿ ಸಣ್ಣ ರೈತರನ್ನು ಸಂಘಟಿಸಿ, ಸ್ವಯಂ ಅಧಿಕಾರಯುಕ್ತ ರೈತ ಉತ್ಪಾದಕರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು (ಎಫ್.ಪಿ.ಒ) ಸ್ಥಾಪಿಸಿ, ರೈತರು ಆರ್ಥಿಕ ಸದೃಢತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಲು ಹಾಗೂ ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಬೆಳೆಗಳ ಉತ್ಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಾವಲಂಬನೆ ಸಾಧಿಸಲು ಎಫ್.ಪಿ.ಒಗಳು ನೆರವಾಗುವ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ 163 ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಎಫ್.ಪಿ.ಒಗಳನ್ನು ನೋಂದಾಯಿಸಲಾಗಿರುತ್ತದೆ. 2021-22 ಮತ್ತು 2022-23ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಅಮೃತ ರೈತ ಉತ್ಪಾದಕರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ರಚನೆ ಮತ್ತು ನಿರ್ವಹಣೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಡಿ ಪ್ರತಿ ಎಫ್.ಪಿ.ಒ ನ ರಚನೆ ಮತ್ತು ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ಮೊದಲನೇ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ರೂ.8.74 ಲಕ್ಷಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಲಾಗಿರುತ್ತದೆ.

(xiii) ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಮಾವು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ನಿಗಮ

ನಿಗಮದ ಅಧೀನದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಮಾವು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕೇಂದ್ರಗಳು ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿರುತ್ತವೆ. ಒಂದು ಮಾವು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕೇಂದ್ರವು ಕೋಲಾರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಶ್ರೀನಿವಾಸಪುರ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಹೊಗಳಗೆರೆ ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿದ್ದು, ಇನ್ನೊಂದು ಮಾವು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕೇಂದ್ರವು ಚಿಕ್ಕಬಳ್ಳಾಪುರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಚಿಂತಾಮಣಿ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಮಾಡಿಕೆರೆ ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿದ್ದು, 2022-23ನೇ ಸಾಲಿಗೆ ಆರ್ಥಿಕ ಅನುದಾನ ಒಟ್ಟು ರೂ.50.00 ಲಕ್ಷಗಳು ನಿಗದಿಯಾಗಿದ್ದು, ನವೆಂಬರ್ - 2022 ರ ಅಂತ್ಯಕ್ಕೆ ರೂ.48.14 ಲಕ್ಷಗಳ ವೆಚ್ಚ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಈ ಕೇಂದ್ರಗಳ ಮುಖೇನ ಮಾವು ಬೆಳೆಗಾರರಿಗೆ ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಕೊಯ್ಲು ಪೂರ್ವ ಮತ್ತು ಕೊಯ್ಲು ನಂತರದ ತರಬೇತಿ, ಪ್ರಾತ್ಯಕ್ಷಿಕೆ ಮತ್ತು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಪ್ರಸಾರಣದ ಮೂಲಕ ಅರಿವು ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

(xiv) ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಸಾಂಬಾರು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಂಡಳಿ

ಕರ್ನಾಟಕವು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸಾಂಬಾರು ಬೆಳೆಯುವ ಪ್ರಮುಖ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದೆ. ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಾಂಬಾರು ಬೆಳೆಗಳ ಪ್ರದೇಶಾಭಿವೃದ್ಧಿ, ಉತ್ಪಾದನೆಯ ಹೆಚ್ಚಳ, ಉತ್ಪಾದಕತೆಯಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ಗುಣಮಟ್ಟದ ಹೆಚ್ಚಳ, ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಸೌಲಭ್ಯ ಇತ್ಯಾದಿ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲು ರೈತರಿಗೆ ಸಾಂಬಾರು ಬೆಳೆಗಳ ಉತ್ಪಾದನೆ ಕುರಿತು ಆಧುನಿಕ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ನೀಡಿ ಅವರ ಕುಶಲತೆಯನ್ನು ವೃದ್ಧಿಪಡಿಸುವ ಮೂಲಕ ಆದಾಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಸಾಂಬಾರು ಪದಾರ್ಥಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಂಡಳಿಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ. 2022-23 ನೇ ಸಾಲಿಗೆ ರೂ.40.00 ಲಕ್ಷಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ಸಂಪೂರ್ಣ ಮೊತ್ತವನ್ನು ವಿವಿಧ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗೆ ವೆಚ್ಚ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

(xv) ಉತ್ಪಾದನಾ ಸುಧಾರಣಾ ಕಾರ್ಯ ಯೋಜನೆಗಾಗಿ ತೆಂಗಿನಲ್ಲಿ ಸಂಯೋಜಿತ ಬೇಸಾಯ ಯೋಜನೆಯಡಿ 2021-22ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ 62500 ತೆಂಗು ನರ್ಸರಿಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ.

(xvi) ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಏಜೆನ್ಸಿ (KSHDA)

ರಾಜ್ಯಾದ್ಯಂತ ಇರುವ ವಿವಿಧ ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಕ್ಷೇತ್ರ/ನರ್ಸರಿಗಳಲ್ಲಿ ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಬೆಳೆಗಳ ಕಸಿ/ಸಸಿಗಳನ್ನು ಉತ್ಪಾದನೆ ಮಾಡಿ ರೈತರಿಗೆ ಇಲಾಖಾ ದರದಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. 2022-23ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ 78.42 ಲಕ್ಷಗಳ ಗುರಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ನವೆಂಬರ್ ಮಾಹೆಯ ಅಂತ್ಯಕ್ಕೆ 12.67 ಲಕ್ಷ ಕಸಿ/ಸಸಿಗಳನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸಲಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಇತರೆ ಸಾಧನೆಗಳು :

- ❑ ಯೋಜನೆಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನದ ಕಾರ್ಯದಕ್ಷತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು, ಫಲಾನುಭವಿ ಆಧಾರಿತ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಲು ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಇಲಾಖೆಯು "HASIRU" (Horticulture Application for Scheme Implementation and Regulating Utilization of Funds) ತಂತ್ರಾಂಶವನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಿದೆ.
- ❑ ಚಿತ್ರನೆ ಆಲೂಗಡ್ಡೆಯನ್ನು ಹೊರ ರಾಜ್ಯಗಳಿಂದ ಆಮದು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳದಿರುವಂತೆ ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಇಲಾಖೆಯು ತೋಟಗಾರಿಕೆ ವಿಜ್ಞಾನಗಳ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ, ಬಾಗಲಕೋಟೆ ರವರ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದಲ್ಲಿ ಅಂಗಾಂಶ ಕೃಷಿ ಪದ್ಧತಿಯ ತಾಂತ್ರಿಕತೆಯ ಮೂಲಕ ಆಲೂಗಡ್ಡೆ ಸಸ್ಯೋತ್ಪಾದನೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ.
- ❑ ಅಡಿಕೆ ಹಳದಿ ಎಲೆ ರೋಗ ಹಾಗೂ ಅಡಿಕೆ ಬೆಳೆಯನ್ನು ಭಾದಿಸುವ ಇತರೆ ಪ್ರಮುಖ ರೋಗಗಳು ಮತ್ತು ಕೀಟಗಳನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಲು ತಾಂತ್ರಿಕ ಮಾರ್ಗಸೂಚಿಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿರುತ್ತದೆ.
- ❑ ರೈತ ಉತ್ಪಾದಕರ ಸಂಘಗಳ ಮೂಲಕ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ❑ ಸುಮಾರು 28,000 ಹೆಕ್ಟೇರ್ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ 50,335 ರೈತರನ್ನು ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಬೆಳೆಗಳ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ತರಲಾಗಿದೆ. ಸುಮಾರು 573 ಹೆಕ್ಟೇರ್ ಅನುತ್ತಾದಕ ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಬೆಳೆ ಪ್ರದೇಶವು ಪುನಶ್ಚೇತನಗೊಂಡಿದೆ. ಸುಮಾರು 60 ಲಕ್ಷ ಉತ್ಪನ್ನ ಗುಣಮಟ್ಟದ ವಿವಿಧ ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಬೆಳೆಗಳ ಸಸಿ ಹಾಗೂ ಕಸಿಗಳನ್ನು ರೈತಾಪಿ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಪೂರೈಸಲಾಗಿದೆ.

ಸವಾಲುಗಳು ಮತ್ತು ಮುಂದಿನ ಹಾದಿ :

- ❑ ರಾಜ್ಯವು ಕೋವಿಡ್-19 ಸಾಂಕ್ರಮಿಕ ಸಮಯದಲ್ಲಿ, ಶೀತಲ ಶೇಖರಣಾ ಕೇಂದ್ರಗಳು ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕರಣಾ ಕೇಂದ್ರದ ಕೊರತೆಯಿಂದಾಗಿ ಸುಮಾರು 47.60 ಲಕ್ಷ ಮೆಟ್ರಿಕ್ ಟನ್‌ಗಳಷ್ಟು ಹಣ್ಣು ಮತ್ತು ತರಕಾರಿಗಳನ್ನು ಮಾರಾಟ ಮಾಡಬಹುದಾದ ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಉತ್ಪನ್ನವನ್ನು ಹೊಂದಿತ್ತು. ಕೋಲಾರ, ಚಿಕ್ಕಬಳ್ಳಾಪುರ, ಚಿತ್ರದುರ್ಗ, ಹಾವೇರಿ, ಬೆಳಗಾವಿ, ವಿಜಯಪುರ, ಬಾಗಲಕೋಟೆ ಮತ್ತು ಇತರೆ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಾರಾಟ ಮಾಡಬಹುದಾದ ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಉತ್ಪನ್ನವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ಈ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಶೀತಲ ಶೇಖರಣಾ ಘಟಕಗಳು ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕರಣ ಘಟಕಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ.
- ❑ ಶೇಕಡ 30 ರಷ್ಟು ಕೊಯ್ಲಿನ ನಂತರದ ನಷ್ಟವನ್ನು ತಡೆಯಲು ವಿಜಯಪುರ, ಬೆಳಗಾವಿ, ಬಾಗಲಕೋಟೆ, ಕಲ್ಬುರ್ಗಿಯಲ್ಲಿ ಆಹಾರ ಸಂಸ್ಕರಣೆ ಮತ್ತು ಶೀತಲ ಶೇಖರಣಾ ಘಟಕಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡುವುದು.
- ❑ ರಫ್ತು ಆಧಾರಿತ ಪುಡ್ ಪಾರ್ಕ್‌ಗಳ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯ ಹಾಗೂ ಶೀತಲ ಸರಪಳಿ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಸಂಪೂರ್ಣ (e2e) ಮೌಲ್ಯ ಸರಪಳಿಗಳನ್ನು (ಬ್ಯಾಡಗಿಯಲ್ಲಿ ಮೆಣಸಿನಕಾಯಿ, ಚಿಕ್ಕಬಳ್ಳಾಪುರದಲ್ಲಿ ಗುಲಾಬಿಹಣ್ಣು, ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು, ಹಾಸನ ಮತ್ತು ಕೊಡಗಿನಲ್ಲಿ ಕಾಫಿ) ರಚಿಸುವುದು.
- ❑ ಪಶ್ಚಿಮ ಬಂಗಾಳ ಸರ್ಕಾರವು ನೀಡುವ ಚಹಾ ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮ ಪ್ರಾಂಶುಪಾಲಕರ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ಕೊಡಗು, ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು ಮುಂತಾದ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಫಿ ತೋಟಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸುವ ಮೂಲಕ ಕಾಫಿ ತೋಟದ ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮವನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುವುದು.
- ❑ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ನೀರಾವರಿ (ಪ್ರತಿ ಹನಿ ಹೆಚ್ಚು ಬೆಳೆ, ಸೂಕ್ಷ್ಮ ನೀರಾವರಿ ನಿಧಿ), ಮಣ್ಣಿನ ಆರೋಗ್ಯವನ್ನು ಕಾಪಾಡುವುದು (ಪರಂಪರಾಗತ ಕೃಷಿ ವಿಕಾಸ ಯೋಜನೆ, ಮಣ್ಣು ಆರೋಗ್ಯ ಕಾರ್ಡ್) ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಿಷನ್ ಅಡಿಯಲ್ಲಿನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವ ಯೋಜನೆಗಳ ಅರಿವು ಮೂಡಿಸುವ ಮೂಲಕ ಸುಸ್ಥಿರ ಕೃಷಿ ಬೆಳೆ ಪದ್ಧತಿಗಳನ್ನು

ಉತ್ತೇಜಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ನೀರಾವರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಾಸಕ್ತಿಯಿರುವ ಬೆಳೆಗಾವಿ, ರಾಯಚೂರು, ವಿಜಯಪುರ, ಬಾಗಲಕೋಟೆ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಿಗೆ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡುವುದು.

- ❑ ರೈತರ ಆದಾಯವನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಲು ನೇರವಾಗಿ ಗ್ರಾಹಕರನ್ನು ತಲುಪುವ (D2C) ಇನ್‌ಪುಟ್‌ಗಳು ಮತ್ತು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಿ, ಕೃಷಿ-ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಆರಂಭಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಲು FPO ಗಳನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸಿ, ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವುದು.
- ❑ ಮಣ್ಣು ಸಂರಕ್ಷಣಾ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಾದ ರೆಸಿಡ್ಯೂ ಮಟ್ಟಿಂಗ್, ನೋ ಟರ್ ಪಾರ್ಮಿಂಗ್, ಮೇವು ಬೆಳೆಯುವುದು, ಮೇಯಿಸುವಿಕೆಯ ನಿರ್ವಹಣೆ, ಕಾಂಪೋಸ್ಟ್ ಮತ್ತು ಜೈವಿಕ ಗೊಬ್ಬರ ಬಳಕೆ, ಹನಿ ಉಪ ಫಲಕರಣ, ಕೃಷಿ ಅರಣ್ಯ, ಜಾನುವಾರುಗಳ ಸಮಗ್ರ ಕೃಷಿ ಹಾಗೂ ಜೈವಿಕ ತ್ಯಾಜ್ಯಗಳ ಮರುಬಳಕೆ ಬಗ್ಗೆ FPO ಗಳ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ರೈತರಿಗೆ ತರಬೇತಿಯನ್ನು ನೀಡುವುದು.
- ❑ ಬೆಲೆ ಪಾರದರ್ಶಕ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲು ಎಪಿಎಂಸಿ ದರವನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ಇತರೆ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳ ದರಗಳ ಬಗ್ಗೆ ರೈತರಲ್ಲಿ ಅರಿವು ಮೂಡಿಸಲು FPO ಗಳನ್ನು ಜ್ಞಾನ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನಾಗಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸುವುದು.
- ❑ ಭಾರತದ ಸಾಂಬಾರು ಪದಾರ್ಥಗಳ ರಫ್ತುದಾರರನ್ನು ಪ್ರಪಂಚದಾದ್ಯಂತ ಖರೀದಿದಾರರೊಂದಿಗೆ ಸಂಪರ್ಕಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಸಾಂಬಾರು ಮಂಡಳಿಯು 3 ಡಿ ವರ್ಚುವಲ್ ಪ್ಲಾಟ್‌ಫಾರ್ಮ್ ಅನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದಂತೆ. ಅಂತರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಖರೀದಿದಾರರೊಂದಿಗೆ ನೇರವಾಗಿ ಸಂಪರ್ಕ ಸಾಧಿಸಲು ಮತ್ತು ರಫ್ತು ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳ ಅನುಸರಣೆಯನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸರಕು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ಲಾಟ್‌ಫಾರ್ಮ್‌ಗಳನ್ನು (ಉದಾ. ನೀಗಡಿ, ಮಾವು, ಹಾಲಿನ ಉತ್ಪನ್ನಗಳು) ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಿ, ಆಮದು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳ SPS ಮಾನದಂಡಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅರಿವು ಮೂಡಿಸುವುದು.
- ❑ ಥೈಲ್ಯಾಂಡ್ ಥಾಯ್ ಉತ್ಪನ್ನಗಳಿಗೆ ಜಾಗತಿಕ ಬ್ರಾಂಡ್ ಅನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದಂತೆ ಉತ್ಪನ್ನದ ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಲು ಮತ್ತು ರಫ್ತಿಗೆ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಲು ಜಾಗತಿಕ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳಲ್ಲಿ ಹಣ್ಣುಗಳು, ತರಕಾರಿಗಳು ಮತ್ತು ಇತರ ಉತ್ಪನ್ನಗಳಿಗೆ ಕರ್ನಾಟಕದ ಬ್ರಾಂಡ್‌ನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುವುದು.
- ❑ ಕೊಯ್ಲೋತ್ತರ ನಂತರದ ಸಂಸ್ಕರಣೆಯನ್ನು 1-2% ರಿಂದ ಸುಧಾರಿಸಲು ಮತ್ತು 25-30% ರಷ್ಟು ಸೋರಿಕೆಯನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಲು ಉತ್ಪಾದನೆಯ 25 ಕಿ.ಮೀ ಒಳಗೆ (ODOP ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಖಾಸಗಿ ಹೂಡಿಕೆಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿ) ಅತ್ಯಾಧುನಿಕ ಕೊಯ್ಲು ನಿರ್ವಹಣಾ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ, ಪ್ರಸ್ತುತ ಇರುವ 30-45% ರಿಂದ ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಉತ್ಪನ್ನದ ಅನುಪಾತವನ್ನು ಗ್ರೇಡ್-ಎ ಮಾನದಂಡಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿಸಿ, ರೈತರಿಗೆ ಉತ್ತಮ ಬೆಲೆ ದೊರೆಯುವಂತೆ ಮಾಡುವುದು.
- ❑ ಪೂರ್ವ ಪರೀಕ್ಷಿತ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಬೀಜಗಳ, ಪ್ರಮಾಣೀಕೃತ ರಸಗೊಬ್ಬರಗಳ, ಜಾನುವಾರುಗಳ ಆಹಾರ ಮಾರಾಟ, ಕೃಷಿ ಉಪಕರಣಗಳನ್ನು ರೈತರು ಕನಿಷ್ಠ ಬೆಂಬಲ ಬೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಾರಾಟ ಮಾಡಲು ಅನುವು ಮಾಡಿಕೊಡಲು ಹಾಗೂ ಇ-ಕ್ರಾಪಿಂಗ್, ಜಿಯೋ-ಟ್ಯಾಂಗಿಂಗ್, ಮಣ್ಣಿನ ಪರೀಕ್ಷೆ ಹಾಗೂ ಯಾವ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಬೀಜಗಳನ್ನು ಬತ್ತಬೇಕು, ಯಾವ ರಸಗೊಬ್ಬರಗಳನ್ನು ಬಳಸಬೇಕು ಎಂಬ ಬಗ್ಗೆ ಸಮಾಲೋಚಿಸಲು ಕೃಷಿ, ತೋಟಗಾರಿಕೆ, ರೇಷ್ಮೆ, ಪಶುಪಾಲನೆ ಮತ್ತು ಮೀನುಗಾರಿಕೆ, ಕೃಷಿ ವಿಜ್ಞಾನ ಕೇಂದ್ರಗಳು ಮತ್ತು ಕೃಷಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯಗಳ ಇಲಾಖೆಯ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಮತ್ತು ಮೂಲಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಪ್ರತಿ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿಗಳಲ್ಲಿ “ರೈತ ಕಲ್ಯಾಣ ಕೇಂದ್ರಗಳು (FWCs)” ಎಂಬ ಹೆಸರಿನೊಂದಿಗೆ “ಬೀಜದಿಂದ ಮಾರಾಟಕ್ಕೆ” ಏಕಗವಾಕ್ಷಿ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ಆಂಧ್ರ ಪ್ರದೇಶದ ರೈತ ಭರವಸೆ ಕೇಂದ್ರ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದು.
- ❑ ತೋಟಗಾರಿಕಾ ಬೆಳೆಗಳ ಕೊಯ್ಲು ಮಾಡಿದ ನಂತರ ಉತ್ತಮ ನಿರ್ವಹಣೆಗಾಗಿ ಆಂತರಿಕ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಮತ್ತು ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ರಫ್ತು ಮಾಡಲು ಅಗತ್ಯವಿರುವ ವಿವಿಧ ಕಂಪೈನರ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಲು, ಸಂಗ್ರಹಿಸಲು ಮತ್ತು ಪ್ಯಾಕಿಂಗ್ ಮಾಡಲು ಪ್ಯಾಕ್‌ಹೌಸ್, ಈರುಳ್ಳಿ ಶೇಖರಣಾ ಘಟಕಗಳು, ತೆಂಗಿನ ಶೇಖರಣಾ ಘಟಕಗಳು ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕರಣಾ ಘಟಕಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆ ಮತ್ತು ಬಳಕೆಯನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುವುದು.

6.5 ಪಶುಸಂಗೋಪನೆ ಮತ್ತು ಪಶು ವೈದ್ಯಕೀಯ ಸೇವೆಗಳು

ರಾಜ್ಯದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಆರ್ಥಿಕತೆಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಜಾನುವಾರು ಕ್ಷೇತ್ರವು ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯು ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ಕೃಷಿ ಸಂಬಂಧಿತ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಮೇಲೆ ಅವಲಂಬಿತವಾಗಿದೆ. 20ನೇ ಜಾನುವಾರು ಗಣತಿಯನ್ವಯ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು 3.03 ಕೋಟಿ ಜಾನುವಾರು ಮತ್ತು 5.95 ಕೋಟಿ ಕುಕ್ಕುಟಗಳು ಇರುತ್ತವೆ. 20ನೇ ಜಾನುವಾರು ಗಣತಿ ಪ್ರಕಾರ, ದೇಶದ ಒಟ್ಟು ಜಾನುವಾರು ಮತ್ತು ಕುಕ್ಕುಟಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯದ ಪಾಲು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಶೇ.5.41 ಹಾಗೂ ಶೇ.6.98 ರಷ್ಟು ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಜಾನುವಾರು ಗಣತಿಯ ಪ್ರಕಾರ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿನ ಪ್ರತಿ ಲಕ್ಷ ಜನಸಂಖ್ಯೆಗೆ ಜಾನುವಾರುಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ 81973 ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಜಿಲ್ಲಾವಾರು ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ನಕ್ಷೆ 6.5 ರಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಆದಾಯದಲ್ಲಿನ ಒಟ್ಟು ಉತ್ಪನ್ನದಲ್ಲಿ ಜಾನುವಾರು ವಲಯದ ಪಾಲು ಶೇ 3.80 ರಷ್ಟಿರುತ್ತದೆ. 2021-22ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಎಮ್ಮೆ ಹಾಲು ಉತ್ಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ ಭಾರತ ದೇಶವು ವಿಶ್ವದಲ್ಲೇ ಮೊದಲನೇ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದು, ಹಾಗೆಯೇ ಹಸುವಿನ ಹಾಲು ಉತ್ಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ ಭಾರತವು ವಿಶ್ವದಲ್ಲೇ ಎರಡನೇ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದು, 2021-22ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಹಾಲು ಉತ್ಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕವು ದೇಶದಲ್ಲಿ 10ನೇ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದೆ. ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ 2021-22ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ 11.80 ಮಿಲಿಯನ್ ಮೆಟ್ರಿಕ್ ಟನ್ ನಷ್ಟು ಹಾಲಿನ ಉತ್ಪಾದನೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಜಾನುವಾರು ಆರೋಗ್ಯ ಮತ್ತು ಪಶುವೈದ್ಯ ಸೇವೆಗಳು

ಪಶುಸಂಗೋಪನೆ ಮತ್ತು ಪಶುವೈದ್ಯಕೀಯ ಇಲಾಖೆಯು ತನ್ನ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಜಾಲದ ಮೂಲಕ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತಿದೆ. 2021-22 ರಲ್ಲಿ ಜಾನುವಾರು ಮತ್ತು ಕುಕ್ಕುಟ ಸಂಪತ್ತಿನ ಆರೋಗ್ಯ ಮತ್ತು ತಳಿ ಸಂವರ್ಧನೆಗೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಒಟ್ಟು 4214 ಪಶುವೈದ್ಯಕೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಮೂಲಕ ಸಾಧಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ 01 ಸೂಪರ್ ಸ್ಪೆಷಾಲಿಟಿ ಆಸ್ಪತ್ರೆ, 04 ಸ್ಪೆಷಾಲಿಟಿ ಆಸ್ಪತ್ರೆ, 27 ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಪಾಲಿಕ್ಲಿನಿಕ್, ತಾಲ್ಲೂಕು/ಹೋಬಳಿ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ 665 ಪಶುವೈದ್ಯ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳು, ಹೋಬಳಿ/ಗ್ರಾಮ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ 2135 ಪಶು ಚಿಕಿತ್ಸಾಲಯಗಳು, ಗ್ರಾಮ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ 1206 ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಪಶು ಚಿಕಿತ್ಸಾ ಕೇಂದ್ರಗಳು ಮತ್ತು 176 ಸಂಚಾರಿ ಪಶು ಚಿಕಿತ್ಸಾಲಯಗಳು ಹಾಗೂ 64 ಇತರೆ ಪಶುವೈದ್ಯಕೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಂದ ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

2022-23ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಇಲಾಖೆಯು ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ಆರೋಗ್ಯ ರಕ್ಷಣೆ ನೀಡಲು ಮತ್ತು ಪ್ರಾಣಿಗಳ ತಳಿಗಳ ಸುಧಾರಣೆ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ವಿವಿಧ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. 2022-23ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ (ಜನವರಿ 20, 2023 ರವರೆಗೆ) ಈ ವಲಯದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲಾಗುತ್ತಿರುವ ಯೋಜನೆಗಳು ಮತ್ತು ಸಾಧಿಸಿದ ಆರ್ಥಿಕ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಕೆಳಗೆ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

(ರೂ.ಕೋಟಿಗಳಲ್ಲಿ)

ಕ್ರ.ಸಂ	ಯೋಜನೆ/ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ	ಅನುದಾನ (ಆಯವ್ಯಯ ಅಂದಾಜು+ಪೂರಕ ಅಂದಾಜು)	ಒಟ್ಟು ಬಡುಗಡೆ	ಒಟ್ಟು ವೆಚ್ಚ
1.	ಪಶುಸಂಗೋಪನೆ ಮತ್ತು ಪಶುವೈದ್ಯ ಸೇವೆಗಳ ನಿರ್ದೇಶಕರು	148.52	137.89	115.41
2.	ಅನುಸೂಚಿತ ಜಾತಿಗಳ ಉಪಯೋಜನೆ ಮತ್ತು ಬುಡಕಟ್ಟು ಉಪ ಯೋಜನೆ ಕಾಯ್ದೆ 2013 ರಡಿ ಬಳಕೆಯಾಗದೆ ಇರುವ ಮೊತ್ತ	0.74	0.56	0.49
3.	ಪಶು ಆರೋಗ್ಯ ಸಂಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ಪಶುವೈದ್ಯಕೀಯ ಜೈವಿಕ ಮತ್ತು ಚಿಕಿತ್ಸಕ ಪ್ರಯೋಗಶಾಲೆ, ಬೆಂಗಳೂರು	23.56	23.06	18.96
4.	ಪಿಂಜ್ರಾಫೋಲ್ ಮತ್ತು ಗೋಶಾಲೆಗಳಿಗೆ ನೆರವು	39.11	29.16	26.87
5.	ರಾಜ್ಯ ಕುಕ್ಕುಟ ಸಾಕಾಣೆ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳು	3.56	3.44	2.59
6.	ಕರ್ನಾಟಕ ಕುರಿ ಮತ್ತು ಉಣ್ಣೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನಿಗಮ ನಿಯಮಿತ	17.12	14.58	11.93
7.	ಪಶುಸಂಗೋಪನೆಯ ಸಂಖ್ಯಾ ಸಂಗ್ರಹಣೆ	3.50	3.25	2.55
8.	ಪಶುವೈದ್ಯಕೀಯ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಣಿ ವಿಜ್ಞಾನಗಳ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ ಸ್ಥಾಪನೆ	133.52	133.03	90.97

ಕ್ರ.ಸಂ	ಯೋಜನೆ/ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ	ಅನುದಾನ (ಆಯವ್ಯಯ ಅಂದಾಜು+ಪೂರಕ ಅಂದಾಜು)	ಒಟ್ಟು ಬಡುಗಡೆ	ಒಟ್ಟು ವೆಚ್ಚ
9.	ಪಶುಸಂಗೋಪನೆ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಘಗಳಿಗೆ ಅನುದಾನಗಳು	2.50	1.88	1.88
10.	ಹಾಲು ಉತ್ಪಾದಕರಿಗೆ ಉತ್ತೇಜನ	1170.00	1125.00	1112.48
11.	ಆರ್‌ಐಡಿಎಫ್ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಪಶುವೈದ್ಯಕೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಕಟ್ಟಡ ನಿರ್ಮಾಣ	10.86	10.79	10.79
12.	ಶಿಕ್ಷಣ ವಿಸ್ತರಣೆ ಮತ್ತು ಸಂಶೋಧನೆ-ಕೆವಿಎಎಸ್ ಯು, ಬೀದರ್	36.00	27.00	27.00
13.	ಮೆಗಾ ಡೈರಿ ಸ್ಥಾಪನೆ	60.00	55.00	5.00
14.	ಕಾರ್ಯಕಾರಿ ಸಿಬ್ಬಂದಿ	78.76	75.09	93.69
15.	ಔಷಧಿಗಳು, ರಾಸಾಯನಿಕ ಪದಾರ್ಥಗಳು ಮತ್ತು ಸಾಮಗ್ರಿಗಳ ಸರಬರಾಜು	54.39	48.62	56.20
16.	ಕಟ್ಟಡಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆ	22.25	15.39	6.57
17.	ವಿಸ್ತರಣಾ ಘಟಕಗಳ ಬಲಪಡಿಸುವಿಕೆ	7.36	5.74	4.93
18.	ಗ್ರಾಮೀಣ ಪಶುವೈದ್ಯ ಶಾಲೆಗಳನ್ನು ತೆರೆಯುವುದು ಮತ್ತು ಅವುಗಳನ್ನು ತಾಲ್ಲೂಕು ಮಟ್ಟದ ಔಷಧಾಲಯಗಳನ್ನಾಗಿ ಮೇಲ್ದರ್ಜೆಗೇರಿಸುವುದು	637.99	605.21	429.30
19.	ಕೆ.ಫು.ಯೋ. - ಜಾನುವಾರು ರೋಗಗಳ ನಿಯಂತ್ರಣ	42.40	1.87	1.13
20.	ಕೆ.ಫು.ಯೋ. - ಮಾದರಿ ಸಮೀಕ್ಷೆ ಯೋಜನೆ ಹಾಲು, ಮಾಂಸ, ಮೊಟ್ಟೆ ಮತ್ತು ಉಣ್ಣೆ ಉತ್ಪನ್ನಗಳು	7.19	6.22	5.15
21.	ಕೆ.ಫು.ಯೋ. - ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಜಾನುವಾರು ಮಿಷನ್	14.43	0.00	0.00
	ಒಟ್ಟು	2513.76	2322.78	2023.89

ಮೂಲ: ಅವಲೋಕನ

2022-23ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ರೂ. 2513.76 ಕೋಟಿಗಳ ಆಯವ್ಯಯ ಅನುದಾನ ನಿಗದಿಯಾಗಿದ್ದು, ಜನವರಿ 20, 2023 ರವರೆಗೆ ರೂ.2322.78 ಕೋಟಿಗಳನ್ನು ಬಡುಗಡೆ ಮಾಡಲಾಗಿದ್ದು, ರೂ.2023.89 ಕೋಟಿಗಳನ್ನು ವೆಚ್ಚ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಒಟ್ಟು ನಿಗದಿಯಾದ ಅನುದಾನದಲ್ಲಿ ರೂ. 1575.90 ಕೋಟಿಗಳು ಉತ್ಪಾದಕ ಅನುದಾನವಾಗಿದ್ದು, ಇದರಲ್ಲಿ ರೂ.1310.69 ಕೋಟಿಗಳನ್ನು ಜನವರಿ 20, 2023 ರವರೆಗೆ ವೆಚ್ಚ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಸಾಧನೆಗಳು:

ಕೋಷ್ಟಕ 6.4 : ಜಾನುವಾರು ಹಾಗೂ ಕುಕ್ಕುಟಗಳ ಉತ್ಪಾದನೆ

ವಿವರ	ಘಟಕ	2020-21	2021-22	2022-23 (ನವೆಂಬರ್ 2022 ರ ಅಂತ್ಯದವರೆಗೆ)
ಹಾಲು	ಸಾವಿರ ಟನ್ನುಗಳಲ್ಲಿ	10936	11796	8453
ಮಾಂಸ*	ಟನ್ನುಗಳಲ್ಲಿ	364279	395528	300301
ಉಣ್ಣೆ	ಟನ್ನುಗಳಲ್ಲಿ	1052	862	486
ಮೊಟ್ಟೆ	ಸಂಖ್ಯೆ (ಕೋಟಿಗಳಲ್ಲಿ)	761.99	826.38	604.18

*ಕುಕ್ಕುಟ ಮಾಂಸ ಸೇರಿ

2021-22 ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಹಾಲು ಮತ್ತು ಮಾಂಸದ ಉತ್ಪಾದನೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ 117.96 ಮತ್ತು 3.96 ಲಕ್ಷ ಟನ್ನುಗಳಷ್ಟಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಉಣ್ಣೆ ಉತ್ಪಾದನೆಯು 862 ಟನ್ನು ಮತ್ತು 826.38 ಕೋಟಿ ಮೊಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸಲಾಗಿದೆ.

2022-23 ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ (ನವೆಂಬರ್ 2022 ರವರೆಗೆ) 84.53 ಲಕ್ಷ ಟನ್ ಹಾಲು, 3.00 ಲಕ್ಷ ಟನ್ ಮಾಂಸ ಮತ್ತು 604.18 ಕೋಟಿ ಮೊಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸಲಾಗಿದೆ.

(ii) ಕೃತಕ ಗರ್ಭಧಾರಣೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಡಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಧಿಸಿರುವ ಪ್ರಗತಿ

ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ 4234 ವಿವಿಧ ಪಶು ವೈದ್ಯಕೀಯ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಕೃತಕ ಗರ್ಭಧಾರಣೆ ಕಾರ್ಯದ ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನು ಒದಗಿಸಲಾಗಿದೆ. ಬೆಂಗಳೂರು ಮತ್ತು ಧಾರವಾಡದಲ್ಲಿ ವೀರ್ಯ ಸಂಕಲನಾ ಕೇಂದ್ರಗಳು ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿವೆ. 2021-22 ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ 34.37 ಲಕ್ಷ ಕೃತಕ ಗರ್ಭಧಾರಣೆಯಲ್ಲಿ, 8.17 ಲಕ್ಷ ಕರುಗಳ ಜನನವಾಗಿದ್ದು, 2022-23 ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ (ನವೆಂಬರ್ 2022 ರವರೆಗೆ) 22.27 ಲಕ್ಷ ಕೃತಕ ಗರ್ಭಧಾರಣೆಯಲ್ಲಿ, 5.27 ಲಕ್ಷ ಕರುಗಳ ಜನನವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

(iii) ಜಾನುವಾರು ರೋಗಗಳ ತಹಬದಿಗಾಗಿ ರಾಜ್ಯಗಳಿಗೆ ನೆರವು (ASCAD)

ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಜಾನುವಾರು ರೋಗಗಳ ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ನಿಯಂತ್ರಣಕ್ಕಾಗಿ ಕೇಂದ್ರವು ಹಣಕಾಸಿನ ನೆರವು ನೀಡುತ್ತಿದೆ. 2022-23 ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ (ನವೆಂಬರ್-2022 ರವರೆಗೆ) ಜಾನುವಾರುಗಳಿಗೆ ಹಾಕಲಾದ ಲಸಿಕೆಯನ್ನು ಈ ಕೆಳಗೆ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

- ❑ 64,49,701 ಜಾನುವಾರುಗಳಿಗೆ (ದನ, ಎಮ್ಮೆ, ಕುರಿ ಮತ್ತು ಮೇಕೆ) ಗಳಿಬೇನೆ ಲಸಿಕೆಯನ್ನು ಹಾಕಲಾಗಿದೆ.
- ❑ 1,71,45,607 ಕುರಿ ಮತ್ತು ಮೇಕೆಗಳಿಗೆ ಕರುಳು ಬೇನೆ ಲಸಿಕೆಯನ್ನು ಹಾಕಲಾಗಿದೆ.
- ❑ ನೀಲ ನಾಲಗೆ ರೋಗದ ವಿರುದ್ಧ 68,467 ಕುರಿ ಮತ್ತು ಮೇಕೆಗಳಿಗೆ, 2,77,444 ಜಾನುವಾರುಗಳಿಗೆ (ದನ, ಎಮ್ಮೆ, ಕುರಿ ಮತ್ತು ಮೇಕೆ) ನೆರಡಿ ರೋಗದ ವಿರುದ್ಧ ಲಸಿಕೆಯನ್ನು ಹಾಕಲಾಗಿದೆ.
- ❑ ಹುಚ್ಚು ಹಸು ರೋಗ (ಬಿ.ಎಸ್.ಇ) ಸರ್ವೇಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ 63 ಕ್ಲಿನಿಕಲ್ ಮೆದುಳಿನ ಮಾದರಿಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ 38 ಕಸಾಯಿಖಾನೆಯ ಮೆದುಳಿನ ಮಾದರಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಾಲಯಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಿ ಈ ರೋಗವು ಇಲ್ಲದಿರುವ ಬಗ್ಗೆ ಖಚಿತಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.
- ❑ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ಮಾರ್ಗಸೂಚಿಯಂತೆ NADCP ಯೋಜನೆಯಡಿ 3ನೇ ಸುತ್ತಿನ ಕಾಲುಬಾಯಿ ಲಸಿಕಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದ್ದು, ದಿನಾಂಕ:22-12-2022 ರವರೆಗೆ 71.54 ಲಕ್ಷ ದನ ಮತ್ತು ಎಮ್ಮೆಗೆ ಲಸಿಕೆ ಹಾಕಲಾಗಿದೆ.
- ❑ NADCP ಯೋಜನೆಯಡಿ 1,53,792 ಹೆಣ್ಣು ಕರುಗಳಿಗೆ (ದನ ಮತ್ತು ಎಮ್ಮೆ) ಬ್ರೂಸೆಲ್ಲೋಸಿಸ್ (ಕಂದು ರೋಗ) ನಿಯಂತ್ರಣದ ಲಸಿಕೆಯನ್ನು ಹಾಕಲಾಗಿರುತ್ತದೆ.

(iii) ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪ್ರಾಣಿ ಜಾಡ್ಯ ನಿರೂಪಣಾ ಪದ್ಧತಿ (ಎನ್.ಎ.ಡಿ.ಆರ್.ಎಸ್) :

ಈ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ಉಂಟಾಗುವ ರೋಗೋದ್ರೇಕಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಆನ್ ಲೈನ್ ಮೂಲಕ ಕ್ಷೇತ್ರ ಪಶು ವೈದ್ಯರಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿರುವ ರಾಜ್ಯ ಉಸ್ತುವಾರಿ ಘಟಕವು ವರದಿಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ, ರಾಜ್ಯ ಮತ್ತು ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ರೋಗೋದ್ರೇಕಗಳು ಉಂಟಾಗುವ ಬಗ್ಗೆ ಮುನ್ನೂಚನೆಯನ್ನು ಜಿಲ್ಲಾ ಮಟ್ಟದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಒದಗಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿರುವ 239 ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳು ಮತ್ತು ಜಿಲ್ಲಾ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ 30 ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ಮಟ್ಟದ 1 ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಜಾಲದ ಮೂಲಕ ಮಾಹಿತಿ ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಘಟಕಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ. 2022-23 ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಡಿ ರೂ.5.00 ಲಕ್ಷಗಳ ಅನುದಾನವನ್ನು ಕ್ರಿಯಾ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ನಿಗದಿಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ.

(iv) ಪಶುವೈದ್ಯಕೀಯ ಆಸ್ಪತ್ರೆ ಮತ್ತು ಚಿಕಿತ್ಸಾಲಯಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆ ಮತ್ತು ಬಲವರ್ಧನೆ-ಪಶು ಸಂಜೀವಿನಿ-ಸಂಚಾರಿ ಪಶು ಶಸ್ತ್ರಚಿಕಿತ್ಸಾ ವಾಹನ :

ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರವು ಜಾನುವಾರು ಆರೋಗ್ಯ ಮತ್ತು ರೋಗ ನಿಯಂತ್ರಣ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ರೂ.44.00 ಕೋಟಿ ಅನುದಾನ ಒದಗಿಸಿದ್ದು, ರೈತರ ಮನೆ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ತುರ್ತು ಅಗತ್ಯ ಪಶುವೈದ್ಯಕೀಯ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಲು

ಸಂಚಾರಿ ಪಶುಚಿಕಿತ್ಸಾ ವಾಹನಗಳನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿ ಒಂದು ಲಕ್ಷ ಜಾನುವಾರು ಸಂಖ್ಯೆಗೆ ಒಂದು ಸಂಚಾರಿ ಪಶುಚಿಕಿತ್ಸಾ ವಾಹನದಂತೆ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲರುವ 289.97 ಲಕ್ಷ ಜಾನುವಾರುಗಳಿಗೆ 275 ಸುಸಜ್ಜಿತ ಸಂಚಾರಿ ಪಶುಚಿಕಿತ್ಸಾ ವಾಹನಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿದೆ.

(v) ಮೇವು ಮತ್ತು ಪಶು ಆಹಾರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ :

ಹಸಿರು ಮೇವಿನ ಕೊರತೆಯನ್ನು ನಿವಾರಿಸಲು ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ಸಹಯೋಗದೊಂದಿಗೆ ಕೇಂದ್ರ ಪುರಸ್ಕೃತ ಮೇವು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆ, RKVY ಯೋಜನೆ ಹಾಗೂ ಬರಪರಿಹಾರ ನಿಧಿಯಿಂದ ಬರಪರಿಹಾರ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಡಿ ಇಲಾಖಾ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಮೇವು ಉತ್ಪಾದನೆ ಮತ್ತು ಮೇವು ಬೇರು ವಿತರಣೆ ಹಾಗೂ ಮೇವು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. 2022-23ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ (ನವೆಂಬರ್ 2022 ರವರೆಗೆ) 65550 ಮೇವಿನ ಬೀಜ ಮಿನಿಕಿಟ್‌ಗಳನ್ನು ರೂ.2.40 ಕೋಟಿಗಳ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ಖರೀದಿಸಲಾಗಿದೆ, ಇದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ 491.63 ಲಕ್ಷ ಟನ್‌ಗಳಷ್ಟು ಹಸಿರು ಮೇವು ಉತ್ಪಾದನೆಯಾಗಿದೆ. 127500 ಲಕ್ಷ ರೂಟ್ ಸ್ಲಿಪ್‌ಗಳನ್ನು ರೈತರ ಜಮೀನುಗಳಿಗೆ ವಿತರಿಸಲಾಗಿದೆ.

(vi) ಶಾಶ್ವತ ಹುಲ್ಲುಗಾವಲು:

ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ 8.72 ಲಕ್ಷ ಹೆಕ್ಟೇರ್ ಶಾಶ್ವತ ಹುಲ್ಲುಗಾವಲು ಪ್ರದೇಶವು ಇದೆ (2021-22 ರ ಕರ್ನಾಟಕ ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳ ನೋಟದ ಪ್ರಕಾರ). 2019 ರ ಜಾನುವಾರು ಗಣತಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಜಾನುವಾರುಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ 2.86 ಕೋಟಿಗಳಷ್ಟಿದ್ದು, ಈ ಕೆಳಗೆ ಹೇಳಲಾದ 11 ಜಿಲ್ಲೆಗಳು ಕಡಿಮೆ ತಲಾ ಹುಲ್ಲುಗಾವಲು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದರಿಂದ, ಆದ್ಯತೆಯ ಮೇಲೆ ಮೇವಿನ ಬೀಜಗಳ ಕಿಟ್‌ಗಳನ್ನು ಈ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಿಗೆ ವಿತರಿಸುವ ಮೂಲಕ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪೌಷ್ಟಿಕಾಂಶದ ಆಹಾರವನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ.

ಕ್ರ. ಸಂ	ಜಿಲ್ಲೆಗಳು	ಒಟ್ಟು ಜಾನುವಾರುಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	ಶಾಶ್ವತ ಹುಲ್ಲುಗಾವಲು (ಹೆಕ್ಟೇರ್ ಗಳಲ್ಲಿ)	ತಲಾವಾರು ಹುಲ್ಲುಗಾವಲು ಲಭ್ಯತೆ (ಹೆಕ್ಟೇರ್ ಗಳಲ್ಲಿ)
1.	ರಾಯಚೂರು	1298145	19816	0.015
2.	ಹಾವೇರಿ	804735	12209	0.015
3.	ಯಾದಗಿರಿ	984714	11755	0.012
4.	ಬೆಂಗಳೂರು (ಗ್ರಾ)	401590	3879	0.010
5.	ಧಾರವಾಡ	387402	3571	0.009
6.	ಬೆಳಗಾವಿ	2853131	21360	0.007
7.	ವಿಜಯಪುರ	1295358	9575	0.007
8.	ವಿಜಯನಗರ	1302662	6486	0.005
9.	ಗದಗ	779664	2598	0.003
10.	ಬಾಗಲಕೋಟೆ	1463945	3429	0.002
11.	ಬಳ್ಳಾರಿ	770780	389	0.001

ಜಿಲ್ಲೆಯ ಒಟ್ಟು ಭೌಗೋಳಿಕ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಜಿಲ್ಲಾವಾರು ಹುಲ್ಲುಗಾವಲು ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ನಕ್ಷೆ 6.6 ರಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಜಿಲ್ಲಾವಾರು ತಲಾವಾರು ಹುಲ್ಲುಗಾವಲು ಲಭ್ಯತೆಯನ್ನು ಅನುಬಂಧ 6.6 ರಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಲಾಗಿದೆ.

(vii) ಕರ್ನಾಟಕ ಕುರಿ ಮತ್ತು ಉಣ್ಣೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನಿಗಮ ನಿಯಮಿತ (KSWDCL):

ಕರ್ನಾಟಕ ಕುರಿ ಮತ್ತು ಉಣ್ಣೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನಿಗಮವು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಕುರಿ ಸಾಕಾಣೆ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಒಂದು ಮೇಕೆ ಸಾಕಾಣೆ ಕೇಂದ್ರವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದೆ. 2022-23ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ನವೆಂಬರ್ 2022ರ ಅಂತ್ಯದವರೆಗೆ 174 ಟನ್‌/

ಹೋತಗಳನ್ನು ಕುರಿಗಾರರಿಗೆ ವಿತರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕುರಿ ಮತ್ತು ಉಣ್ಣೆ ಉತ್ಪಾದಕರ ಸಹಕಾರ ಸಂಘಗಳಿಗೆ, ಸಂಘಗಳ ಬಲವರ್ಧನೆಗಾಗಿ 2022-23ನೇ ಸಾಲಿನ ನವೆಂಬರ್ 2022ರ ಅಂತ್ಯದವರೆಗೆ 17 ಸಂಘಗಳಿಗೆ ರೂ.5.00 ಲಕ್ಷಗಳಂತೆ ಒಟ್ಟು ರೂ.85.00 ಲಕ್ಷಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

(viii) ವರಾಹ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ :

ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕಳಸ, ಬೆಂಗಳೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹೆಸರಘಟ್ಟ, ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕೂಡಿಗಿ, ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕೊಯ್ಲಾ ಮತ್ತು ಕೋಲಾರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಬಂಗಾರಪೇಟೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು 5 ಹಂದಿ ಸಂವರ್ಧನಾ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಸುಧಾರಿತ ವಿದೇಶಿ ತಳಿಯ ಹಂದಿಗಳನ್ನು ಸಂವರ್ಧಿಸಿ ಮರಿಗಳನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸಿ, ರೈತರಿಗೆ ಮತ್ತು ವಿವಿಧ ಸಾಮಾಜಿಕ ಆರ್ಥಿಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಫಲಾನುಭವಿಗಳಿಗೆ ಸಾಕಾಣಿಕೆಗಾಗಿ ವಿತರಣೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ರೈತರಿಗೆ ಹಾಗೂ ವಿವಿಧ ಸಾಮಾಜಿಕ ಆರ್ಥಿಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಫಲಾನುಭವಿಗಳಿಗೆ, ಆಧುನಿಕ ಮತ್ತು ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಹಂದಿ ಸಾಕಾಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ ತರಬೇತಿ ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಆಧುನಿಕ ಹಂದಿ ಸಾಕಾಣಿಕೆಯನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲು ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ರೈತರು ಮತ್ತು ವಿದ್ಯಾವಂತ ನಿರುದ್ಯೋಗಿಗಳು ಮುಂದೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದು, ಇದರಿಂದಾಗಿ ಉತ್ತಮ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಹಂದಿ ಮಾಂಸದ ಉತ್ಪತ್ತಿಯ ಜೊತೆಗೆ ಹಂದಿ ಸಾಕಾಣಿಕೆದಾರರ ಜೀವನ ಮಟ್ಟವು ಸುಧಾರಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. 2021-22ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಹಂದಿ ಸಾಕಾಣಿಕೆದಾರರ ಅಮೃತ ರೈತ ಉತ್ಪಾದಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು 05 ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ - ಮೈಸೂರು, ಮಂಡ್ಯ, ಹಾಸನ, ಧಾರವಾಡ ಮತ್ತು ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ. 2022-23ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ (ನವೆಂಬರ್ 2022 ರವರೆಗೆ) ಹಂದಿ ಸಾಕಾಣಿಕೆ ರೈತರಿಗೆ 2200 ಗುರಿಗೆ, 1935 ಹಂದಿ ಮರಿಗಳನ್ನು ವಿತರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹಂದಿ ಸಾಕಾಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ 950 ಗುರಿಗೆ, 887 ರೈತರಿಗೆ ತರಬೇತಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

(ix) ಕುಕ್ಕುಟ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ :

ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯ ವಲಯ ಅನುದಾನದಲ್ಲಿ 07 ಕುಕ್ಕುಟ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳು ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿವೆ. ಈ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಒಂದು ದಿನದ ಗಿರಿರಾಜ ಕೋಳಿಮರಿಗಳ ಉತ್ಪಾದನೆ ಹಾಗೂ ಕೋಳಿ ಸಾಕಾಣಿಕಾ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ದಿನದ ಕೋಳಿ ಮರಿಗಳನ್ನು ಪಾಲನೆ ಮಾಡಿ ರೈತರಿಗೆ ವಿವಿಧ ಯೋಜನೆಗಳಲ್ಲಿ ಸರಬರಾಜು ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ, ರೈತರಿಗೆ ಕೋಳಿ ಸಾಕಾಣಿಕೆಯ ಬಗ್ಗೆ ತರಬೇತಿ ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. 2022-23ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ನವೆಂಬರ್-2022ರ ಅಂತ್ಯಕ್ಕೆ 871 ರೈತರಿಗೆ ತರಬೇತಿ ನೀಡಲಾಗಿದ್ದು, 246070 ಮೊಟ್ಟೆಗಳು ಹಾಗೂ 104859 ಮರಿಗಳನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸಲಾಗಿದೆ.

(x) ಕರ್ನಾಟಕ ಹಾಲು ಮಹಾಮಂಡಳ:

ಕರ್ನಾಟಕ ಹಾಲು ಮಹಾ ಮಂಡಳಿಯ ಜಿಲ್ಲಾ ಒಕ್ಕೂಟಗಳಲ್ಲಿ ದಿನನಿತ್ಯ 92.50 ಲಕ್ಷ ಲೀಟರ್‌ಗಳ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಹಾಲು ಸಂಸ್ಕರಿಸುವ 27 ಡೇರಿಗಳು ಇರುತ್ತವೆ. 44 ಶೀತಲ ಕೇಂದ್ರಗಳು, 1941 ಬಿ.ಎಂ.ಸಿ. ಘಟಕಗಳು ಹಾಗೂ ದಿನನಿತ್ಯ 288 ಮಿ. ಟನ್ ಹಾಲಿನ ಪುಡಿ ತಯಾರಿಸುವ 7 ಉತ್ಪನ್ನ ಘಟಕಗಳು ಕಾರ್ಯನಿರತವಾಗಿವೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ಹಾಲು ಮಹಾಮಂಡಳಿಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ 7 ಪಶು ಆಹಾರ ಘಟಕಗಳು ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಯಲ್ಲಿದ್ದು, ಮಾಹೆಯಾನ 70616 ಮಿ.ಟನ್ ಪಶು ಆಹಾರ ಮತ್ತು 550 ಮಿ. ಟನ್ ಲವಣ ಮಿಶ್ರಣವನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸುತ್ತಿದ್ದು, ಹಾಲು ಉತ್ಪಾದಕರ ಸಹಕಾರ ಸಂಘಗಳ ಮುಖಾಂತರ ಉತ್ಪಾದಕರಿಗೆ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಸಮತೋಲನ ಪಶು ಆಹಾರ ಲವಣ ಮಿಶ್ರಣವನ್ನು ಒದಗಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಎಲ್ಲಾ ಪಶು ಆಹಾರ ಘಟಕಗಳ ಉತ್ತಮ ಗುಣಮಟ್ಟದ ನಿರ್ವಹಣೆಗಾಗಿ ರಾಷ್ಟ್ರಮಟ್ಟದ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ Quality Mark ದೃಢೀಕರಣ ಪಡೆದಿರುತ್ತವೆ. ರಾಜ್ಯದ 16 ಜಿಲ್ಲಾ ಹಾಲು ಒಕ್ಕೂಟಗಳ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತುತ ಒಟ್ಟು 15210 ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಹಾಲು ಉತ್ಪಾದಕರ ಸಹಕಾರ ಸಂಘಗಳು ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದು, ಒಟ್ಟು 26.28 ಲಕ್ಷ ರೈತರು ಸದಸ್ಯತ್ವವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ಇದರಲ್ಲಿ 8.76 ಲಕ್ಷ ಸಕ್ರಿಯ ಸದಸ್ಯರಿರುತ್ತಾರೆ.

ಇತರೆ ಸಾಧನೆಗಳು:

- ಗೋಶಾಲೆ ಸ್ಥಾಪನೆ: ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಅಶಕ್ತ, ಅನಾರೋಗ್ಯ, ನಿರ್ಗತಿಕ, ರೈತರು ಸಾಕಲಾಗದ ಜಾನುವಾರುಗಳನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಲು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ 100 ಸರ್ಕಾರಿ ಗೋಶಾಲೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಈಗಾಗಲೇ 20 ಗೋಶಾಲೆಗಳು ಪ್ರಾರಂಭಗೊಂಡಿರುತ್ತವೆ.

- ❑ **ಪುಣ್ಯಕೋಟಿ ದತ್ತು ಯೋಜನೆ:** ಸರ್ಕಾರಿ ಹಾಗೂ ಖಾಸಗಿ ಗೋಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿರುವ ಜಾನುವಾರುಗಳನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸಲು ದೇಶದಲ್ಲಯೇ ಪ್ರಥಮವಾಗಿ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಪುಣ್ಯ ಕೋಟಿ ದತ್ತು ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ online portal ಮೂಲಕ ಸಾರ್ವಜನಿಕರು, ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಜಾನುವಾರುಗಳನ್ನು ದತ್ತು ಪಡೆಯಬಹುದಾಗಿದೆ ಹಾಗೂ ಅವುಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ದೇಣಿಗೆಯನ್ನು ನೀಡಬಹುದಾಗಿದೆ. ಈ online portal ನಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಯವರೆಗೆ 208 ಜಾನುವಾರುಗಳನ್ನು ದತ್ತು ಪಡೆಯಲಾಗಿದೆ. ಹಲವಾರು ಜಾನುವಾರುಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ದೇಣಿಗೆಯನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದ್ದು, ಒಟ್ಟು ರೂ.22.33 ಲಕ್ಷ ದೇಣಿಗೆ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ❑ **ಚರ್ಮಗಂಟು ರೋಗ:** ರಾಜ್ಯದ ಜಾನುವಾರುಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಚರ್ಮಗಂಟು ರೋಗೋದ್ರೇಕಕ್ಕೆ ಮುಂಜಾಗ್ರತ ಕ್ರಮವಾಗಿ 99,34,776 ಜಾನುವಾರುಗಳಿಗೆ ಲಸಿಕೆ ಹಾಕಲಾಗಿದೆ. ಮರಣಹೊಂದಿದ ಕರು, ದನ ಮತ್ತು ಎತ್ತುಗಳಿಗೆ ಪರಿಹಾರಧನ ನೀಡಲು ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ರೂ 37.00 ಕೋಟಿ ಬಡುಗಡೆಯಾಗಿದೆ.

ಸವಾಲುಗಳು ಮತ್ತು ಮುಂದಿನ ಹಾದಿ:

- ❑ ಪ್ರತಿ 5000 ಜಾನುವಾರು ಘಟಕಗಳಿಗೆ, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕೃಷಿ ಮಂಡಳಿಯ ಶಿಫಾರಸ್ಸಿನ ಪ್ರಕಾರ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಅರ್ಹ ಪಶುವೈದ್ಯರ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪಶುವೈದ್ಯಕೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಡಬೇಕಿದೆ.
- ❑ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ 8.72 ಲಕ್ಷ ಹೆಕ್ಟೇರ್ ಶಾಶ್ವತ ಹುಲ್ಲುಗಾವಲು ಪ್ರದೇಶವು ಇದೆ. 2019 ರ ಜಾನುವಾರು ಗಣತಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಜಾನುವಾರುಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ 2.86 ಕೋಟಿ ಇದ್ದು, 11 ಜಿಲ್ಲೆಗಳು ಕಡಿಮೆ ತಲಾ ಹುಲ್ಲುಗಾವಲು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ, ಈ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಆದ್ಯತೆಯ ಮೇಲೆ ಮೇವಿನ ಬೀಜಗಳ ಕಿಟ್‌ಗಳನ್ನು ವಿತರಿಸುವ ಮೂಲಕ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪೌಷ್ಟಿಕಾಂಶದ ಆಹಾರವನ್ನು ಪೋಷಿಸಲಾಗುವುದು.
- ❑ ಸ್ಥಳೀಯ ತಳಗಳಾದ ಕೃಷ್ಣಾವ್ಯಾಲ, ಅಮೃತ್ ಮಹಲ್, ಖಲ್ಲರ್, ದಿಯೋನಿ, ಕುರಿ ಮತ್ತು ಮೇಕೆಗಳ ತಳಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸುವುದು.
- ❑ ರೋಗ ಪತ್ತೆ ವಿಧಾನ ಕುರಿತು ಪ್ರಯೋಗಾಲಯಗಳ ಕೊರತೆ ಹಾಗೂ ವಿಷಯ ತಜ್ಞರುಗಳ ಕೊರತೆ.
- ❑ ಸಾಂಕ್ರಾಮಿಕ ರೋಗಗಳ ತಹಬದಿಗಾಗಿ ಮರಣಿಸಿದ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಸಮರ್ಪಕ ಹಾಗೂ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ವಿಲೇವಾರಿ ಸಮಸ್ಯೆ.
- ❑ ಹೆಚ್ಚು ಹಾಲು ಇಳುವರಿ ವಂಶಾವಳಿ ಇರುವ ಹೋರಿಗಳ ಕೊರತೆ.
- ❑ ಪ್ರಾಣಿ ಜನ್ಯ ಉತ್ಪನ್ನಗಳಿಗೆ ಕನಿಷ್ಠ ಬೆಂಬಲ ಬೆಲೆ ದೊರೆಯದಿರುವುದು.
- ❑ ಕುಕ್ಕುಟ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ವಿಮಾ ಸೌಲಭ್ಯಗಳ ಕೊರತೆ.
- ❑ ಜಾನುವಾರುಗಳ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಮತ್ತು ಟ್ರ್ಯಾಕಿಂಗಾಗಿ ಜಿಯೋ-ಟ್ಯಾಕಿಂಗ್ ಮತ್ತು ರೆಫರೆನ್ಸಿಂಗ್ ಐಟಿ ಸಕ್ರಿಯಗೊಳಿಸಿದ ಉಪಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ.
- ❑ ರೋಗ ನಿಯಂತ್ರಣಕ್ಕಾಗಿ ನಿಯಮಿತ ಲಸಿಕೆ ಜಾನುವಾರು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ, ಜಾನುವಾರು ಆಂಬ್ಯುಲೆನ್ಸ್ ಸೇವೆ, ಪಶುವೈದ್ಯಕೀಯ ಆಸ್ಪತ್ರೆಯ ಪ್ರವೇಶದ ಅಂತರವನ್ನು ಖಾತ್ರಿಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಸಕಾಲಕ ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳುವುದು.
- ❑ ಮಧ್ಯಮ ವರ್ಗದ ರೈತರು, ವಿಧವೆಯರು ಮತ್ತು ಸಂಕಷ್ಟದಲ್ಲಿರುವ ಮಹಿಳೆಯರು ಮತ್ತು ST/SC ಫಲಾನುಭವಿಗಳ ಸುರಕ್ಷತೆ ಮತ್ತು ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಕುರಿ/ಮೇಕೆಗಳಿಗೆ ಶೆಡ್‌ಗಳ ಅಗತ್ಯವಿದೆ.
- ❑ ಮೌಲ್ಯವರ್ಧಿತ ಉತ್ಪನ್ನ ತಯಾರಿಕೆ, ಜಾನುವಾರು ನಿರ್ವಹಣೆ ಮತ್ತು ಉತ್ಪನ್ನದ ಬ್ರ್ಯಾಂಡಿಂಗ್‌ಗೆ ಬೆಂಬಲದ ಕುರಿತು ತರಬೇತಿಯನ್ನು ಆಯೋಜಿಸುವುದು.
- ❑ ಮೇವಿನ ಭದ್ರತೆಗಾಗಿ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಹುಲ್ಲುಗಾವಲು/ಕಾವಲ್/ಗ್ರಾಮ ಹುಲ್ಲುಗಾವಲುಗಳನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಜಿಲ್ಲಾ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ (ಕಲ್ಯಾಣ ಕರ್ನಾಟಕ) ಮೇವು ಬ್ಯಾಂಕ್‌ಗಳನ್ನು ತೆರೆಯುವುದು ತುರ್ತು ಅಗತ್ಯವಿದೆ.

- ❑ ICMR ಶಿಫಾರಸು ಮಾಡಿದ ಪ್ರತಿ ದಿನಕ್ಕೆ 300 ಗ್ರಾಂ ಹಾಲಿನ ಸೇವನೆಗಿಂತ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದ್ದು, ಫಲಾನುಭವಿ ಮನೆಗಳಿಂದ ಹಾಲಿನ ಬಳಕೆಯನ್ನು ಅಂಗನವಾಡಿ ಕಾರ್ಯಕರ್ತೆಯರ ಮೂಲಕ ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಸಲಹೆ ನೀಡಬಹುದಾಗಿದೆ.
- ❑ ಆಧುನಿಕ ಕಸಾಯಿಖಾನೆಗಳು, ಕಸಾಯಿಖಾನೆಗಳು ಹಾಗೂ ಮಾಂಸ ಸಂಸ್ಕರಣಾ ಉದ್ಯಮಕ್ಕೆ ಹಣಕಾಸು ಒದಗಿಸುವುದು.
- ❑ ಹಕ್ಕಿ ಜ್ವರದ (Avian Influenza / Equine Influenza) ನಿಯಂತ್ರಣಕ್ಕಾಗಿ ಸಿದ್ಧತೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು.
- ❑ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಸಂತಾನೋತ್ಪತ್ತಿಯ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಾದ ಬಂಜೆತನ, ಕಡಿಮೆ ಕೊಬ್ಬು ಮತ್ತು SNF ಇತ್ಯಾದಿ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುವ ಮೂಲಕ ಉತ್ಪಾದಕತೆಯ ಮೇಲೆ ವಿಶೇಷ ಗಮನ ನೀಡುವುದು.
- ❑ ನವೀನ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ವಿತರಣಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದು.

6.6. ಮೀನುಗಾರಿಕೆ

ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಮೀನುಗಾರಿಕೆಯು ಆಹಾರ ಉತ್ಪಾದನೆ ಹಾಗೂ ವಿದೇಶಿ ವಿನಿಮಯ ಗಳಿಕೆಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖವಾದ ಉದ್ಯಮವಾಗಿ ಬೆಳೆದಿರುತ್ತದೆ. ಮೀನು ಉತ್ತಮ ಪೌಷ್ಟಿಕ ಆಹಾರಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದ್ದು, ಮೀನಿನ ಬಳಕೆಯು ಗ್ರಾಮೀಣ ಜನತೆಯ ಅಪೌಷ್ಟಿಕತೆಯನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಲು ನೆರವಾಗುತ್ತದೆ. ಮೀನುಗಾರಿಕೆಯು ಮಾನವನಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಉತ್ತಮ ಪ್ರಾಣಿಜನ್ಯ ಪೌಷ್ಟಿಕ ಆಹಾರವನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದಲ್ಲದೆ, ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಉದ್ಯೋಗಾವಕಾಶಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿದೆ. ರಾಜ್ಯವು ಅಗಾಧವಾದ ಕಡಲ ಸಂಪನ್ಮೂಲ, ಹಿನ್ನೀರು ಮತ್ತು ಒಳನಾಡಿನ ಸಿಹಿ ನೀರಿನ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ಇವು ಮೀನು ಉತ್ಪಾದನೆಯ ಆಕರಗಳಾಗಿವೆ. 2021-22ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯದ ಮೀನು ಉತ್ಪಾದನೆಗೆ ಹೋಲಿಸಿದಾಗ ಕರ್ನಾಟಕವು ಕರಾವಳಿ ಮೀನು ಉತ್ಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ 5ನೇ ಸ್ಥಾನ ಮತ್ತು ಒಳನಾಡು ಉತ್ಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ 7ನೇ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದು, ರಾಜ್ಯದ ಒಟ್ಟು ಮೀನು ಉತ್ಪಾದನೆಯು 10.74 ಲಕ್ಷ ಮೆಟ್ರಿಕ್ ಟನ್ನುಗಳಾಗಿರುತ್ತದೆ. ರಾಜ್ಯದ ಒಟ್ಟು ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನದಲ್ಲಿ (GSDP) ಮೀನುಗಾರಿಕೆಯ ಪಾಲು 0.35% ಆಗಿರುತ್ತದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯವು 313.02 ಕಿ.ಮೀ. ಉದ್ದದ ಕರಾವಳಿ ತೀರದೊಂದಿಗೆ 27,000 ಚ.ಕಿ.ಮೀ. ಸಾಗರದ ಭೂಖಂಡ ಪ್ರದೇಶ, 5.83 ಲಕ್ಷ ಹೆಕ್ಟೇರಿನಷ್ಟು ವಿವಿಧ ಒಳನಾಡು ಜಲಸಂಪನ್ಮೂಲ ಮತ್ತು 8,000 ಹೆಕ್ಟೇರುಗಳಷ್ಟು ಹಿನ್ನೀರು ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು ಒಳನಾಡು ಮೀನುಗಾರಿಕೆ ಮತ್ತು ಸೀಗಡಿ ಕೃಷಿಗೆ ವಿಪುಲ ಅವಕಾಶ ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು 9.84 ಲಕ್ಷ ಮೀನುಗಾರರಿದ್ದು, ಕರಾವಳಿಯಲ್ಲಿ 3.31 ಲಕ್ಷ ಹಾಗೂ ಒಳನಾಡಿನಲ್ಲಿ 6.53 ಲಕ್ಷ ಮೀನುಗಾರರು ವಿವಿಧ ಮೀನುಗಾರಿಕೆ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ.

ಮೀನು ಉತ್ಪಾದನೆ:

ಇಲಾಖೆಯು 4599 ಯಾಂತ್ರೀಕೃತ ದೋಣಿಗಳು, 10545 ಮೋಟಾರು ದೋಣಿಗಳು ಮತ್ತು 8369 ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ದೋಣಿಗಳು ಸೇರಿದಂತೆ 23513 ಮೀನುಗಾರಿಕಾ ದೋಣಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ವಾರ್ಷಿಕ ಮೀನು ಉತ್ಪಾದನೆಯು 2005-06 ರಲ್ಲಿದ್ದ 2.97 ಲಕ್ಷ ಮೆಟ್ರಿಕ್ ಟನ್ನು ಗಳಿಂದ 2021-22ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ 10.74 ಲಕ್ಷ ಮೆಟ್ರಿಕ್ ಟನ್ನುಗಳಾಗಿದ್ದು, ವಾರ್ಷಿಕ ಸರಾಸರಿ 10.33% ರಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಳವಾಗಿದೆ. 2022-23ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ (ನವೆಂಬರ್ 2022ರ ವರೆಗೆ) 5.52 ಲಕ್ಷ ಮೆಟ್ರಿಕ್ ಟನ್ನು ಮೀನು ಉತ್ಪಾದನೆಯಾಗಿದೆ.

2021-22ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಮೀನಿನ ಮರಿ ಉತ್ಪಾದನೆ 7669.06 ಲಕ್ಷಗಳಾಗಿದ್ದು, 2022-23 ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ (ನವೆಂಬರ್ 2022 ರವರೆಗೆ) 11251 ಲಕ್ಷಗಳ ಗುರಿಗಳಿಗೆ 7320.50 ಲಕ್ಷ ಮೀನು ಮರಿಗಳನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸಲಾಗಿದೆ.

2022-23ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಮೀನುಗಾರಿಕೆ ವಲಯದ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಾಗಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲಾಗುತ್ತಿರುವ ಯೋಜನೆಗಳು ಮತ್ತು 20ನೇ ಜನವರಿ 2023ರ ವರೆಗೆ ಸಾಧಿಸಿದ ಆರ್ಥಿಕ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಕೆಳಗೆ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

(ರೂ.ಕೋಟಿಗಳಲ್ಲಿ)

ಕ್ರ. ಸಂ	ಯೋಜನೆ/ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ	ಅನುದಾನ (ಆಯವ್ಯಯ ಅಂದಾಜು+ ಪೂರಕ ಅಂದಾಜು)	ಒಟ್ಟು ಬಿಡುಗಡೆ	ಒಟ್ಟು ವೆಚ್ಚ
1.	ಮೀನುಗಾರಿಕೆ ಇಲಾಖೆಯ ನಿರ್ದೇಶಕರು	29.37	29.58	22.74
2.	ಒಳನಾಡು ಮೀನುಗಾರಿಕೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಸಹಾಯ	9.70	7.73	3.19
3.	ಜಲಾಶಯದಲ್ಲಿ ಮೀನು ಮರಿ ಇತ್ತನೆ	2.00	1.49	0.50
4.	ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ದೋಣಿಗಳಿಗೆ ಸೀಮೆಎಣ್ಣೆ ಸರಬರಾಜು	1.73	1.73	1.30
5.	ಮೀನುಗಾರಿಕೆ ಸಲಕರಣೆ ಕಿಟ್ ಗಳ ಸರಬರಾಜು	1.25	1.04	0.89
6.	ಮಂಜುಗಡ್ಡೆ ಸ್ಥಾವರಗಳು ಬಳಸುವ ವಿದ್ಯುತ್ ಮೇಲೆ ಸಹಾಯಧನ	4.00	4.00	3.00
7.	ವಾಣಿಜ್ಯ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳಿಗೆ ಬಡ್ಡಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಡುವುದು	0.50	0.38	0.38
8.	ಮೀನುಗಾರಿಕೆ ಬಂದರುಗಳ, ಇಳಿದಾಣ ಕೇಂದ್ರಗಳ ನವೀಕರಣ ಮತ್ತು ಹೂಳಿತ್ತುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ	35.00	19.02	16.93
9.	ಮೀನುಗಾರಿಕೆ ಕೂಡು ರಸ್ತೆಗಳ, ಸೇತುವೆಗಳ ಮತ್ತು ಜೆಟ್ಟುಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ - ನಬಾರ್ಡ್ ಸಹಾಯ (ಗ್ರಾ.ಮೂ.ಸೌ.ಅ.ನಿ)	2.00	0.48	0.00
10.	ಜಿಲ್ಲಾ ಮತ್ತು ಇತರೆ ಸಿಬ್ಬಂದಿ(ಮೀನುಗಾರಿಕೆ ಇಲಾಖೆ)	32.20	28.24	31.09
11.	ಮೀನುಗಾರಿಕೆ ಕಟ್ಟಡಗಳು ಮತ್ತು ಸೌಲಭ್ಯಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ ಮತ್ತು ನಿರ್ವಹಣೆ	4.81	3.62	0.90
12.	ಒಳನಾಡು ಮೀನುಗಾರಿಕೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಸಹಾಯ	7.83	6.14	6.47
13.	ಮೀನು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ ಮತ್ತು ಮೀನು ಮಾರಾಟಕ್ಕೆ ಸಹಾಯ	1.73	1.38	1.63
14.	ಪ್ರದರ್ಶನಗಳು ಮತ್ತು ತರಬೇತಿ(ಮೀನುಗಾರಿಕೆ ಇಲಾಖೆ)	1.34	1.08	1.00
15.	ವಿದ್ಯಾನಿಧಿ ಯೋಜನೆ- ಮೀನುಗಾರರು/ಮೀನು ಕೃಷಿಕರ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಹಾಗೂ ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕಾಗಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ವೇತನ	39.72	0.00	0.00
16.	ಕೇ.ಪು.ಯೋ. - ಮೀನುಗಾರರ ಕಲ್ಯಾಣ	3.06	2.30	2.30
17.	ಕೇ.ಪು.ಯೋ. - ನೀಲ ಕ್ರಾಂತಿ/ಮೀನುಗಾರಿಕೆಯ ಸಮಗ್ರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ನಿರ್ವಹಣೆ	62.80	48.12	42.83
18.	ಕೇ.ಪು.ಯೋ. - ಮೀನುಗಾರರ ಕಲ್ಯಾಣ	3.06	2.30	1.53
19.	ಕೇ.ಪು.ಯೋ. - ಮೀನುಗಾರಿಕೆ ಬಂದರುಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ	71.93	71.93	52.91
	ಒಟ್ಟು	314.03	230.56	189.59

ಮೂಲ: ಅವಲೋಕನ

2022-23ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ರೂ. 314.03 ಕೋಟಿಗಳ ಆಯವ್ಯಯ ಅನುದಾನ ಹಂಚಿಕೆಯಾಗಿದ್ದು, ಜನವರಿ 20, 2023 ರವರೆಗೆ ರೂ.230.56 ಕೋಟಿಗಳನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಲಾಗಿದ್ದು, ರೂ.189.59 ಕೋಟಿಗಳನ್ನು ವೆಚ್ಚ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಒಟ್ಟು ನಿಗದಿಯಾದ ಅನುದಾನದಲ್ಲಿ ರೂ. 254.82 ಕೋಟಿಗಳು ಉತ್ಪಾದಕ ಅನುದಾನವಾಗಿದ್ದು, ಇದರಲ್ಲಿ ರೂ.137.41 ಕೋಟಿಗಳನ್ನು ಜನವರಿ 20, 2023 ರವರೆಗೆ ವೆಚ್ಚ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಸಾಧನೆಗಳು:

(i) ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ದೋಣಿಗಳಿಗೆ ಸೀಮೆ ಎಣ್ಣೆ ಸರಬರಾಜು

ಕರ್ನಾಟಕದ ಕರಾವಳಿಯಲ್ಲಿ ಬಹು ಸಂಖ್ಯೆಯ ನಾಡ ದೋಣಿಗಳು ಮೀನುಗಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದು, ಹಂತ ಹಂತವಾಗಿ ಈ ನಾಡ ದೋಣಿಗಳು(ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ದೋಣಿಗಳು) ಔಟ್‌ಬೋರ್ಡ್ ಇಂಜಿನ್‌ಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡು ಸಮುದ್ರ ತೀರದಿಂದ ದೂರದವರೆಗೆ ಕ್ಷಿಪ್ರಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮೀನುಗಾರಿಕೆಗೆ ತೆರಳಿ ಲಾಭದಾಯಕ ಮೀನುಗಾರಿಕೆ ಮಾಡಲು ಸಫಲವಾಗಿದೆ. ಒಟ್ಟು 8030 ಮೋಟಾರಿಕ್ಯೂಟ್ ದೋಣಿಗಳಿಗೆ ಪಡಿತರ ದರದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ಮಾಹೆ 300 ಅಲೀಟರ್ ಸೀಮೆ ಎಣ್ಣೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿ ಬೋಟಿಗೆ ಸರಬರಾಜು ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದ್ದು, 2022-23ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಸದರಿ ಯೋಜನೆಗೆ ರೂ.173.00 ಲಕ್ಷಗಳ ಅನುದಾನವನ್ನು ಒದಗಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ನವೆಂಬರ್ 2022ರ ಅಂತ್ಯದವರೆಗೆ ರೂ.129.75 ಲಕ್ಷಗಳನ್ನು ವೆಚ್ಚ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

(ii) ಒಳನಾಡು ಮೀನುಗಾರಿಕೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಸಹಾಯ

(ಅ) ರಾಜ್ಯದ ಜಲ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ಹೆಕ್ಟೇರ್ ಉಪಯುಕ್ತತಾ ಜಲವಿಸ್ತೀರ್ಣಕ್ಕೆ 2000 ಬಲತ ಬತ್ತನೆ ಮೀನುಮರಿಗಳನ್ನು ಮೀನುಗಾರರ ಸಹಕಾರ ಸಂಘಗಳ ಮುಖಾಂತರ ಉಚಿತವಾಗಿ ಬತ್ತನೆ ಮಾಡಲು "ಒಳನಾಡು ಮೀನು ಕೃಷಿಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ" ಯೋಜನೆಗೆ ಮಂಜೂರಾತಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. 342 ಕೆರೆಗಳಲ್ಲಿ, 9430 ಹೆ. ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಮೀನು ಮರಿ ಬತ್ತನೆ ಮಾಡಲು ರೂ.282.00 ಲಕ್ಷಗಳನ್ನು ವೆಚ್ಚ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

(ಆ) ಸದರಿ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಹೊಸ ಯೋಜನೆಯಾದ ಸೀಗಡಿ ಮತ್ತು ಹಿನ್ನೀರು ಮೀನು ಕೃಷಿ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು 273 ಫಲಾನುಭವಿಗಳಿಗೆ ರೂ.74.62 ಲಕ್ಷ ವೆಚ್ಚ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

(ಇ) ಮೀನು ಮರಿಗಳ ಉತ್ಪಾದನಾ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ಮೇಲ್ದರ್ಜೆಗೇರಿಸಲು ರೂ.200.00 ಲಕ್ಷಗಳನ್ನು ಬಜೆಟ್ ನಲ್ಲಿ ಘೋಷಿಸಲಾಗಿದೆ.

(iii) ಜಲಾಶಯಗಳಲ್ಲಿ ಮೀನುಮರಿ ಬತ್ತನೆ

ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು 83 ಜಲಾಶಯಗಳಿದ್ದು, ಈ ಜಲಾಶಯಗಳ ಒಟ್ಟು ಜಲ ವಿಸ್ತೀರ್ಣ 2.73 ಲಕ್ಷ ಹೆಕ್ಟೇರ್‌ಗಳಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಜಲಾಶಯಗಳಲ್ಲಿ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಬೆಳೆಯುವ ಭಾರತದ ದೊಡ್ಡಗೆಂಡೆ ಮೀನುಗಳಾದ ಕಾಲ್ಲಾ, ರೋಹು, ಮೃಗಾಲ ತಳಿಗಳು ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ಜಲಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿ ಉತ್ಪಾದನೆಯಾಗುವುದಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ಅವುಗಳನ್ನು ಆಗಿಂದಾಗ್ಗೆ ದಾಸ್ತಾನು ಮಾಡುವ ಮೂಲಕ ಸದರಿ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ಸ್ಯ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ವೃದ್ಧಿಗೊಳಿಸುವುದು ಅತ್ಯಗತ್ಯವಾಗಿದೆ.

(iv) ಸಾಮೂಹಿಕ ಅಪಘಾತ ವಿಮಾ ಯೋಜನೆ

ಈ ಯೋಜನೆಯಡಿ 2022-23ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ 78,983 ನೋಂದಾಯಿತ ಮೀನುಗಾರರಿಗೆ ರೂ 22.88 ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿಗಳ ವಿಮೆಯನ್ನು ಪಾವತಿಸಲಾಗಿದೆ.

(v) ಮೀನು ಸಲಕರಣೆ ಕಿಟ್ಟುಗಳ ವಿತರಣೆ

2022-23 ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಸದರಿ ಯೋಜನೆಯಡಿ ನವೆಂಬರ್ 2022 ರ ಅಂತ್ಯದವರೆಗೆ 885 ಫಲಾನುಭವಿಗಳಿಗೆ ರೂ. 88.51 ಲಕ್ಷಗಳನ್ನು ವೆಚ್ಚ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

(vi) ನೀಲ ಕ್ರಾಂತಿ- ಮೀನುಗಾರಿಕೆಯ ಸಮಗ್ರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ನಿರ್ವಹಣೆ

ಮುಂದಿನ 05 ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ (2020-21 ರಿಂದ 2024-25) ಮೀನುಗಾರಿಕೆ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಮಹತ್ತರ ಬೆಳವಣಿಗೆ ತರುವ ಸಲುವಾಗಿ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರವು ಕೇಂದ್ರ ಪುರಸ್ಕೃತ ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿ ಮತ್ಸ್ಯ ಸಂಪದ ಯೋಜನೆಯಡಿ (PMMSY) ಸಮಗ್ರ ಮೀನುಗಾರಿಕೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ನಿರ್ವಹಣೆ ಎಂಬ ಮಹತ್ವಾಕಾಂಕ್ಷಿ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದಿದೆ. ಸದರಿ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಮೀನುಗಾರರ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ಮೀನುಗಾರಿಕೆ ವಲಯದ ಸರ್ವತೋಮುಖ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ಮತ್ತು ಪ.ಜಾತಿ/ಪ.ಪಂಗಡ/ಮಹಿಳಾ ವರ್ಗಗಳಿಗೆ ಸೇರಿದ ಫಲಾನುಭವಿಗಳಿಗೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ನಿಯೋಜಿತ ಘಟಕ

ವೆಚ್ಚದ 40% ಮತ್ತು 60% ಆರ್ಥಿಕ ಸಹಾಯಧನವನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದು. ಸಹಾಯಧನವನ್ನು ರಾಜ್ಯ ಮತ್ತು ಕೇಂದ್ರವು 40:60 ಅನುಪಾತದಲ್ಲಿ ಭರಿಸುತ್ತವೆ. 2022-23 ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಸದರಿ ಯೋಜನೆಯಡಿ ರೂ.6280.14 ಲಕ್ಷ ಅನುದಾನವನ್ನು ಒದಗಿಸಿದ್ದು, ನವೆಂಬರ್ 2022ರ ಅಂತ್ಯದವರೆಗೆ ರೂ.4811.39 ಲಕ್ಷಗಳನ್ನು ವೆಚ್ಚ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಸವಾಲುಗಳು ಮತ್ತು ಮುಂದಿನ ಹಾದಿ

- ❑ ಹೊಸ ತಳಿಗಳಾದ ಪಂಗೇಷಿಯಸ್, ಗಿಫ್ಟ್ ತಿಲಾಪಿಯಾ ಹಾಗೂ ಸ್ಥಳೀಯ ಗೆಂಡೆ ವಿಧದ ತಳಿಗಳನ್ನು ಸಾಕಾಣಿಕೆಗೆ ಪರಿಚಯಿಸುವುದು.
- ❑ ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರಮಾಣದ ಹೂಡಿಕೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಮೀನುಮರಿಗಳ ಲಭ್ಯತೆಯ ಕೊರತೆ.
- ❑ ಅಧಿಕ ಬೆಲೆಯ ಆಹಾರ ಹಾಗೂ ಸ್ಥಳೀಯವಾಗಿ ಆಹಾರ ದೊರಕದೇ ಇರುವುದರಿಂದ ಆಹಾರ ಅವಲಂಬಿತ ಜಲಕೃಷಿಯ ಮೇಲೆ ಪರಿಣಾಮ.
- ❑ ಮಂಗಳೂರಿನ ಸುತ್ತಮುತ್ತ ಪ್ರಮುಖ ಹಡಗು ನಿರ್ಮಾಣ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ರಚಿಸುವುದು.
- ❑ ಚೆನ್ನೈ, ಟುಟಿಕೋರಿನ್ ಮತ್ತು ಕೊಚ್ಚಿ ಬಂದರುಗಳಿಂದ ಹೊರಹೋಗುವ ಮತ್ತು ಒಳಬರುವ ಸರಕುಗಳ ದಿಕ್ಕು ಬದಲಾಯಿಸಲು ಮಂಗಳೂರು ಬಂದರಿನಲ್ಲಿ ಕಂಟೈನರ್ ನಿರ್ವಹಣೆ ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನು ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸುವುದು.
- ❑ ಹಬ್ ಮತ್ತು ಸ್ಟೋರ್ ಮಾದರಿಯನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಉತ್ಪಾದನೆ ಮತ್ತು ರಫ್ತುಗಳನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸಲು 25 ಶತಕೋಟಿ ಡಾಲರ್ ಮೌಲ್ಯದ ಪ್ರೊಡಕ್ಷನ್ ಆಂಕ್ಡ್ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸುವುದು.
- ❑ ಹಿಡುವಳಿ ಮೀನುಗಾರಿಕೆಗೆ ಬದಲಾಯಿಸಿ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಪಂಜರ ಮೀನು ಕೃಷಿಯನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುವುದು.
- ❑ “ಚಿತ್ರನೆ ಮೀನುಮರಿ ಅಭಿಯಾನ”ವನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಿ ಮೀನುಮರಿ ಕೊರತೆಯ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಬಗೆಹರಿಸುವುದು.
- ❑ ಒಳನಾಡು ಮೀನು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಶೀತಲ ಸರಪಳಿಯನ್ನು ಸಬಲೀಕರಿಸುವುದು.

6.7 ಆಹಾರ ಭದ್ರತೆ

ಆಹಾರ, ನಾಗರಿಕ ಸರಬರಾಜು ಮತ್ತು ಗ್ರಾಹಕ ವ್ಯವಹಾರಗಳ ಇಲಾಖೆಯು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಲಯದ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಮುಖ ಇಲಾಖೆಯಾಗಿದ್ದು, ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಬಡತನ ರೇಖೆಗಿಂತ ಕೆಳಗಿನ ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ಆಸರೆಯಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದೆ. ಇಲಾಖೆಯು ಬಡತನ ರೇಖೆಗಿಂತ ಕೆಳಗಿನ ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ಪ್ರತಿ ಮಾಹೆ ನಿಗದಿತ ಪ್ರಮಾಣ ಮತ್ತು ಸಹಾಯಧನಯುಕ್ತ ದರದಲ್ಲಿ ಆಹಾರಧಾನ್ಯವನ್ನು ಹಂಚಿಕೆ ಮಾಡುವ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಿತರಣಾ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುತ್ತಿದೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಅರ್ಹ ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ಆಹಾರ ಭದ್ರತೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸಿ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಹಸಿವು ಮುಕ್ತಮಾಡುವುದು ಉದ್ದೇಶವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅರ್ಹ ಪಡಿತರ ಚೀಟಿದಾರರಿಗೆ ಸಹಾಯಧನಯುಕ್ತ ಸೀಮೆಎಣ್ಣೆಯನ್ನು ಸಹ ವಿತರಣೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಇದಲ್ಲದೇ ಮೀನುಗಾರಿಕಾ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ಬಳಸುವ ಬೋಟ್ ಗಳಿಗೆ ಸಹ ಸೀಮೆಎಣ್ಣೆಯನ್ನು ವಿತರಣೆ ಮಾಡುತ್ತಿದೆ. ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ಕೇಂದ್ರ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯದ ನೀತಿಗಳಂತೆ ಎಎವೈ, ಆದ್ಯತಾ(ಬಿಪಿಎಲ್), ಆದ್ಯತೇತರ (ಎಪಿಎಲ್) ಈ ರೀತಿ ವಿವಿಧ ವರ್ಗದ ಪಡಿತರ ಚೀಟಿಗಳನ್ನು ಅರ್ಹತೆಯನುಸಾರ ಜನರಿಗೆ ನೀಡುತ್ತಿದೆ. ಗಣಕೀಕರಣದಿಂದ ಪ್ರತಿ ಫಲಾನುಭವಿಗಳ ಆಧಾರ್ ಸಂಖ್ಯೆ ಮತ್ತು ಬಯೋಮೆಟ್ರಿಕ್ ಪಡೆದು ದತ್ತಾಂಶವನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಿತರಣಾ ಪದ್ಧತಿಯಡಿ ಆನ್‌ಲೈನ್ ಹಂಚಿಕೆ ವಿತರಣೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಸಹ ಇಲಾಖೆ ಕಲ್ಪಿಸಿರುತ್ತದೆ.

ಆದ್ಯತಾ ಮತ್ತು ಆದ್ಯತೇತರ ಪಡಿತರ ಚೀಟಿ:

ಜನವರಿ 2014 ರಿಂದ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆಹಾರ ಭದ್ರತಾ ಕಾಯ್ದೆ 2013 (NFSA) ಅನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ಈ ಕಾಯ್ದೆ ಪ್ರಕಾರ ಬಿಪಿಎಲ್, ಎಪಿಎಲ್ ಕುಟುಂಬ ಎಂಬ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ, “ಆದ್ಯತಾ ಕುಟುಂಬಗಳು” ಮತ್ತು “ಆದ್ಯತೇತರ ಕುಟುಂಬಗಳು” ಎಂಬ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಈ ಯೋಜನೆಯಡಿ ರಾಜ್ಯದ

ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಶೇ 76.04 ಮತ್ತು ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ಶೇ 49.36 ಜನಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಫಲಾನುಭವಿಗಳಾಗಿ (ಆದ್ಯತಾ ಕುಟುಂಬಗಳು) ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರವು ನಿಗದಿಪಡಿಸಿದೆ.

2022-23 ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಆಹಾರ, ನಾಗರೀಕ ಸರಬರಾಜು ಮತ್ತು ಗ್ರಾಹಕ ವ್ಯವಹಾರಗಳ ಇಲಾಖೆಯ ಪ್ರಗತಿ ವರದಿ ಈ ಕೆಳಕಂಡಂತೆ ಇರುತ್ತದೆ.

ಯೋಜನೆ/ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ	ಅನುದಾನ (ಆಯವ್ಯಯ ಅಂದಾಜು + ಪೂರಕ ಅಂದಾಜು)	ಒಟ್ಟು ಬಿಡುಗಡೆ	ಒಟ್ಟು ವೆಚ್ಚ
ಆಹಾರ ಮತ್ತು ನಿತ್ಯೋಪಯೋಗಿ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳ ಸರಬರಾಜು ಇಲಾಖೆಯನಿರ್ದೇಶಕರು	65.44	57.04	40.07
ಕರ್ನಾಟಕ ಸೇವಾಅಧಿನಿಯಮಗಳ ಖಾತರಿ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಪಾವತಿಗಳು	0.50	0.00	0.00
ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಆಹಾರ ಆಯೋಗ	1.49	1.11	0.40
ಅನುಸೂಚಿತ ಜಾತಿಗಳ ಉಪಯೋಜನೆ ಮತ್ತು ಬುಡಕಟ್ಟು ಉಪಯೋಜನೆಕಾಯ್ದೆ 2012ರಡಿ ಬಳಕೆಯಾಗದೆ ಇರುವ ಮೊತ್ತ	12.92	6.46	6.41
ಎ.ಎ.ವೈ. ಮತ್ತುಪಿ.ಹೆಚ್.ಹೆಚ್. ಫಲಾನುಭವಿಗಳಿಗೆ ಅನ್ನಭಾಗ್ಯಯೋಜನೆಯಡಿ ಆಹಾರಧಾನ್ಯಗಳ ವಿತರಣೆಗಾಗಿ ಸಹಾಯಧನ	2800.00	1765.53	1550.83
ಸಾರ್ವಜನಿಕವಿತರಣಾ ಪದ್ಧತಿಗಾಗಿ ಐಟಿಕರ್ತೃತ್ವಶಕ್ತಿ	2.50	1.20	0.46
ಎನ್.ಪಿ.ಹೆಚ್.ಹೆಚ್. ಫಲಾನುಭವಿಗಳಿಗೆ ಅನ್ನಭಾಗ್ಯ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಅಕ್ಕಿ ವಿತರಣೆಗಾಗಿ ಸಹಾಯಧನ	10.00	0.00	0.00
ಗ್ರಾಹಕರ ಜಾಗೃತಿಗಾಗಿ ಗ್ರಾಹಕರ ಕ್ಲಬ್‌ಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆ	0.40	0.20	0.05
ಗ್ರಾಹಕರ ಕಲ್ಯಾಣಚಟುವಟಿಕೆಗಳು	0.30	0.15	0.03
ರಾಜ್ಯಗ್ರಾಹಕರ ಸಹಾಯವಾಣಿ	0.30	0.22	0.14
ಗ್ರಾಹಕವೇದಿಕೆಗಳು	39.90	37.46	28.62
ಕಾನೂನು ಮಾಪನ ಶಾಸ್ತ್ರನಿಯಂತ್ರಕರು ಮತ್ತು ಗ್ರಾಹಕರ ಹಿತರಕ್ಷಣಾನಿರ್ದೇಶಕರು	24.78	23.12	18.81
ಕಾನೂನು ಮಾಪನ ಶಾಸ್ತ್ರ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಲಭ್ಯಬಲವರ್ಧನೆ	1.00	0.88	0.52
ಕೇ.ಪು.ಯೋ. - ಅಕ್ಕಿಯಪೋರ್ಣಫಿಕ್ಶನ್ಯತ್ತು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಿತರಣಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಡಿಅದರವಿತರಣೆ	25.01	0.00	0.00
ಒಟ್ಟು	2984.54	1893.37	1646.34

ಇಲಾಖೆಗೆ 2022-23ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ರೂ.2984.54 ಕೋಟಿಗಳಷ್ಟು ಅನುದಾನ ಹಂಚಿಕೆಯಾಗಿದ್ದು, ಜನವರಿ 2023 ರವರೆಗೆ ರೂ.1893.37 ಕೋಟಿ ಬಿಡುಗಡೆಯಾಗಿದ್ದು, ರೂ.1646.34 ಕೋಟಿ ಖರ್ಚಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಮುಖ ಸಾಧನೆಗಳು:

- ❑ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆಹಾರ ಭದ್ರತೆರಾಜ್ಯದಲ್ಲ 10,90,851 ಅಂತರ್ಜಾಲದ ಅನ್ನ 1,16,27,010 ಆದ್ಯತಾ ಪಡಿತ್ತರ ಚೀಟಿಗಳು 24,74,037 ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ಆದ್ಯತೇತರ ಪಡಿತ್ತರ ಚೀಟಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.
- ❑ ಎಲ್ಲಾ ಪಡಿತ್ತರ ಚೀಟಿಗಳು ಮತ್ತು ಪಡಿತ್ತರ ಸದಸ್ಯರ ವಿವರಗಳನ್ನು ಗಣಕೀಕರಣ ಮಾಡಿ ಆಧಾರ್ ಸಂಖ್ಯೆ ಜೊತೆ ಜೋಡಣೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಇದರನ್ವಯ ಶೇ 87.65% ರಷ್ಟು ಪಡಿತ್ತರ ಚೀಟಿಗಳು ಹಾಗೂ 94.80% ರಷ್ಟು ಸದಸ್ಯರನ್ನು ಇ-ಕೆವೈಸಿ ಕಾರ್ಯ ಪೂರ್ಣಗೊಂಡಿದೆ.

- ❑ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲ 20,277 ನ್ಯಾಯಬೆಲೆ ಅಂಗಡಿಗಳಿದ್ದು, 20,222 ನ್ಯಾಯಬೆಲೆ ಅಂಗಡಿಗಳಿಗೆ ಬಯೋದೃಢೀಕರಣದ ಮೂಲಕ ಪಡಿತರ ವಿತರಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ.
- ❑ 32,677 ಅನರ್ಹ, ಅಂತ್ಯೂದಯ ಮತ್ತು ಆದ್ಯತಾ ಪಡಿತರ ಚೀಟಿಗಳನ್ನು ಪತ್ತೆ ಮಾಡಿ ರದ್ದು/ಪರಿವರ್ತಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ❑ ಅನರ್ಹ ಪಡಿತರ ಚೀಟಿದಾರರಿಂದ ರೂ. 3.82 ಕೋಟಿಗಳ ದಂಡವನ್ನು ವಸೂಲಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ನ್ಯಾಯಬೆಲೆ ಅಂಗಡಿಗಳ ವರಮಾನವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಎಲ್ಲಾ ನ್ಯಾಯಬೆಲೆ ಅಂಗಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಎಸ್‌ಸಿ ಸೇವೆ, 5 ಕೆ.ಜಿ. ತೂಕದ ಎಲ್.ಪಿ.ಜಿ ಸಿಲಿಂಡರ್‌ಗಳನ್ನು ಮಾರಾಟ ಹಾಗೂ ಪಡಿತರೇತರ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಮಾರಾಟ ಮಾಡಲು ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಲಾಗಿದೆ.

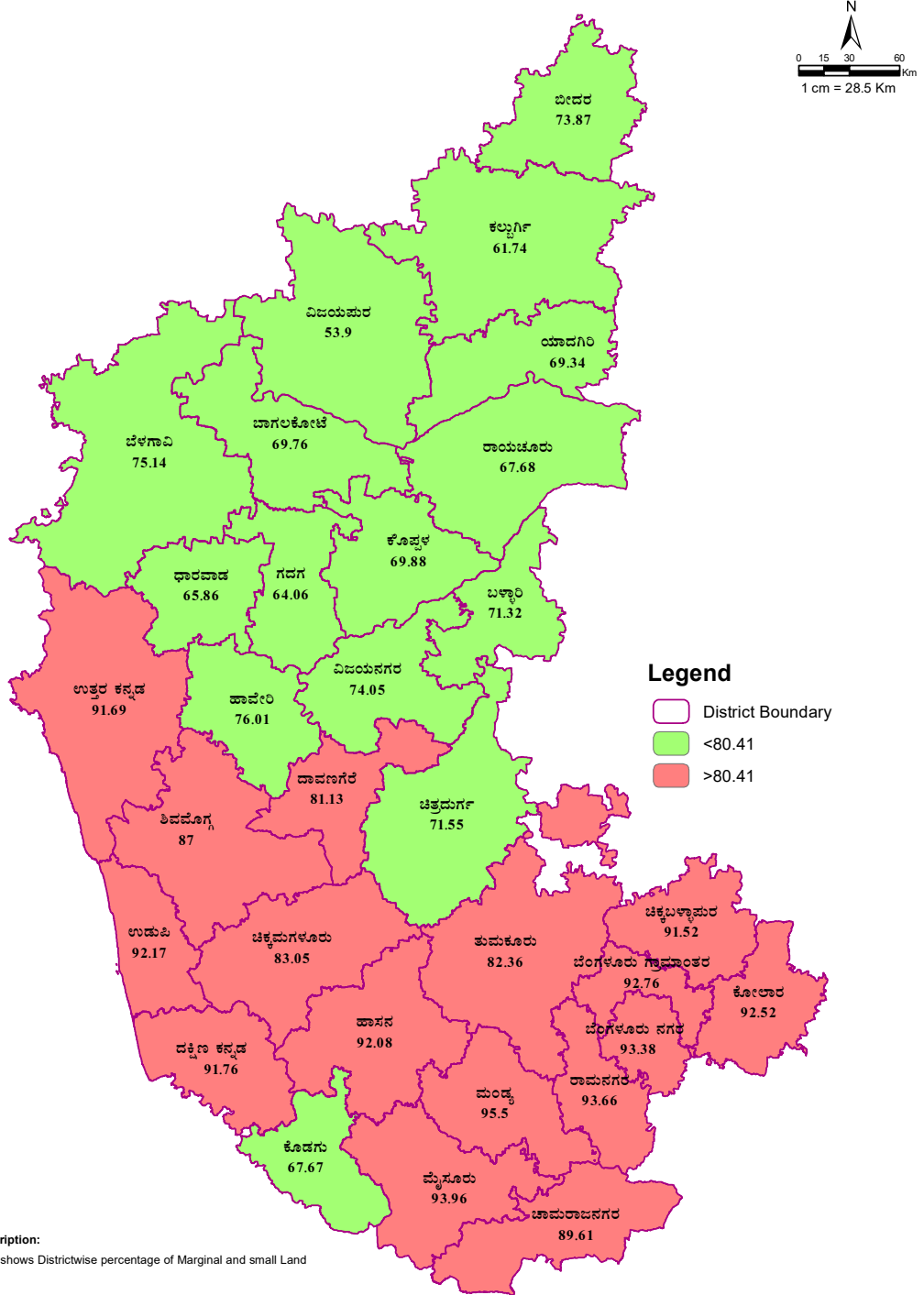
- ❑ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರವು ಜಾರಿಗೆ ತಂದಿರುವ ಒಂದು ರಾಷ್ಟ್ರ ಒಂದು ಪಡಿತರ ಚೀಟಿ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅದರಂತೆ ರಾಜ್ಯದ ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರದ ಯಾವುದೇ ಪಡಿತರ ಚೀಟಿದಾರರು ರಾಜ್ಯದ ಯಾವುದೇ ಭಾಗದ ಯಾವುದೇ ನ್ಯಾಯಬೆಲೆ ಅಂಗಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಪಡಿತರ ಪಡೆಯಲು ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ❑ 12,19,949 ಸಕಾಲ ಅರ್ಜಿಗಳನ್ನು ವಿಲೇವಾರಿಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ❑ ಅಗತ್ಯ ವಸ್ತುಗಳ ಕಾಯ್ದೆ 1955 ರಡಿ ವಿವಿಧ ಪ್ರಕರಣಗಳನ್ನು ರಾಜ್ಯಾದ್ಯಂತ 449 ಪ್ರಕರಣಗಳು ಎಫ್.ಐ.ಆರ್ ದಾಖಲಾಗಿರುತ್ತವೆ.

ಸವಾಲುಗಳು ಮತ್ತು ಮುಂದಿನ ಹಾದಿ

ಪ್ರಸ್ತುತ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಿತರಣಾ ಯೋಜನೆ (ಪಿಡಿಎಸ್) ಅಡಿಯಲ್ಲಿ, ಅಕ್ಕಿ ಮತ್ತು ಸಕ್ಕರೆ ಕೈಗೆಟುಕುವ ದರದಲ್ಲಿ ವಿತರಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವ ವಿತರಣಾ ಯೋಜನೆಗೆ ಸಿರಿಧಾನ್ಯಗಳು (ಸಜ್ಜೆ, ಸಾವೆ, ನವಣಿ, ಹಾರಕ ಮತ್ತು ಬರಗು) ಸೇರಿಸುವುದರಿಂದ ಜನರು ಆರೋಗ್ಯಕರ ಜೀವನಶೈಲಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಲು ಸಹಾಯವಾಗುತ್ತದೆ.

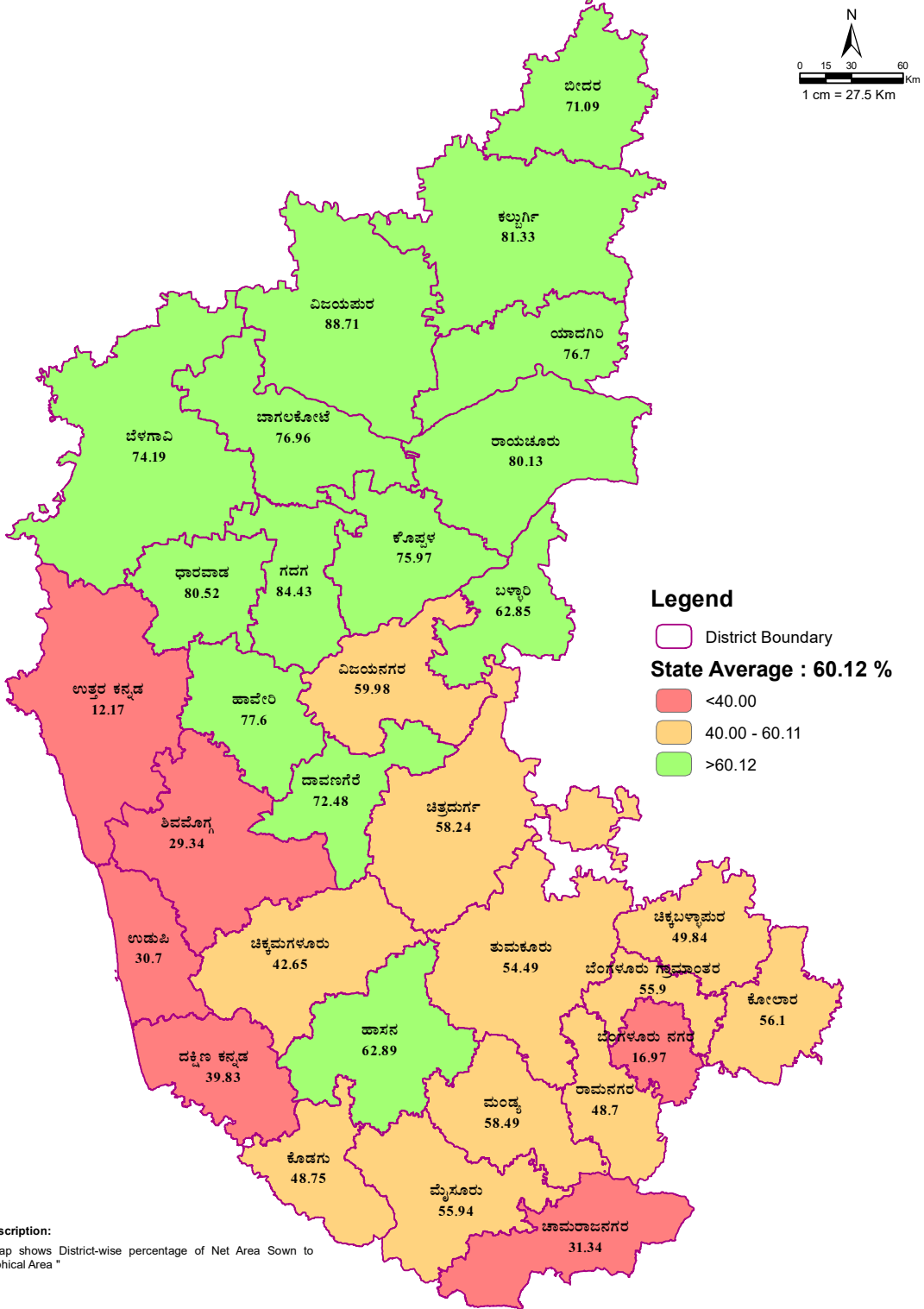
ನಕ್ಷೆ 6.1

2015-16ರ ಕೃಷಿ ಗಣತಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಜಿಲ್ಲಾವಾರು ಒಟ್ಟು ಭೂಹಿಡುವಳಿದಾರರಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯದ ಸರಾಸರಿ ಶೇ.80.41 ಕ್ಕಿಂತ ಅಧಿಕವಿರುವ ಅತೀ ಸಣ್ಣ ಮತ್ತು ಸಣ್ಣ ಭೂಹಿಡುವಳಿದಾರರು

ನಕ್ಷೆ 6.2

ಬೆಂಗಳೂರು ಒಟ್ಟು ಭೌಗೋಳಿಕ ವಿಸ್ತೀರ್ಣದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯದ ಸರಾಸರಿ ಶೇ.60.12 ಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಬಿತ್ತನೆಯಾದ ನಿವ್ವಳ ಪ್ರದೇಶ

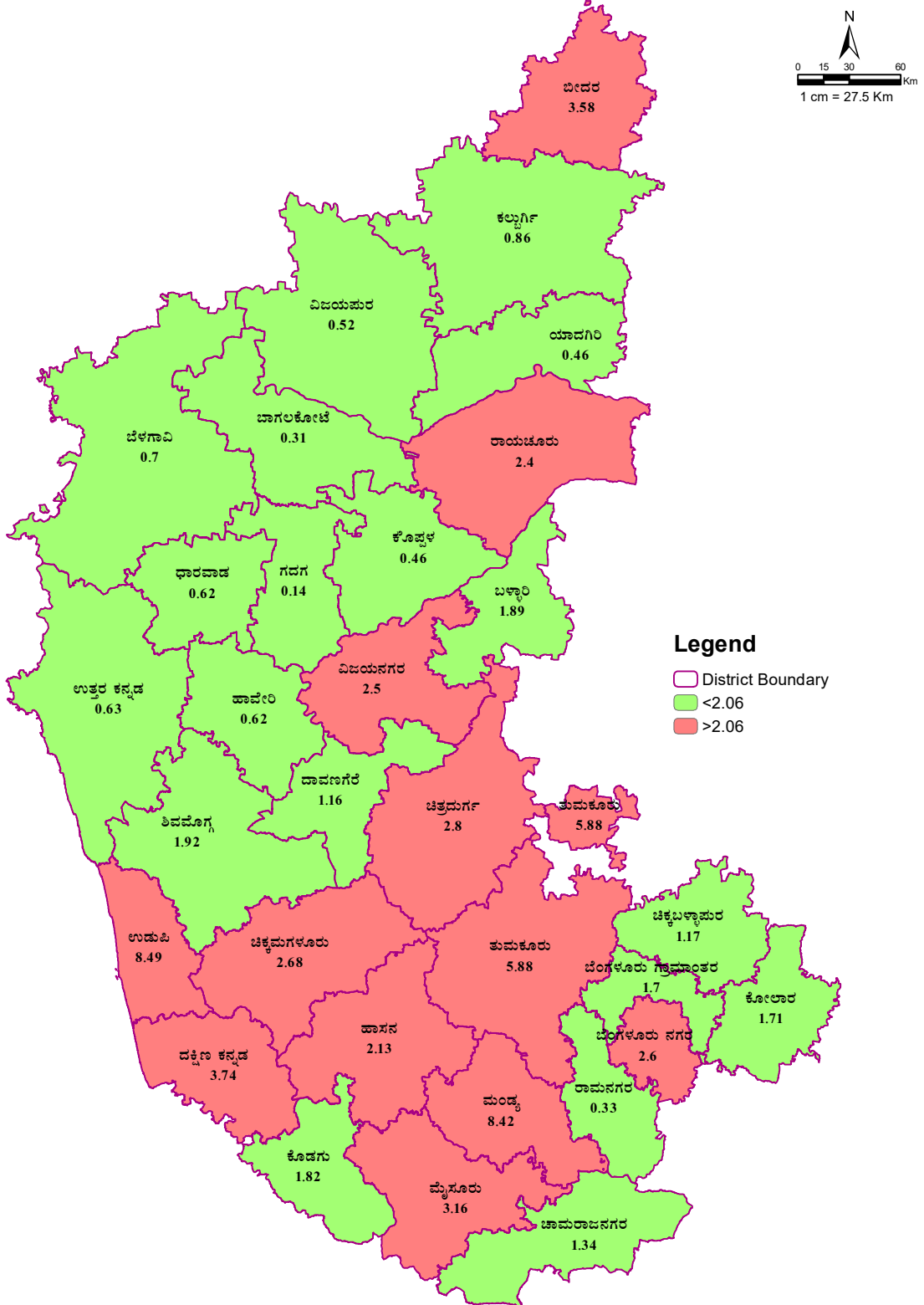

Map Description:
 "This map shows District-wise percentage of Net Area Sown to Geographical Area "

Generated from : K-GIS,KSRSAC

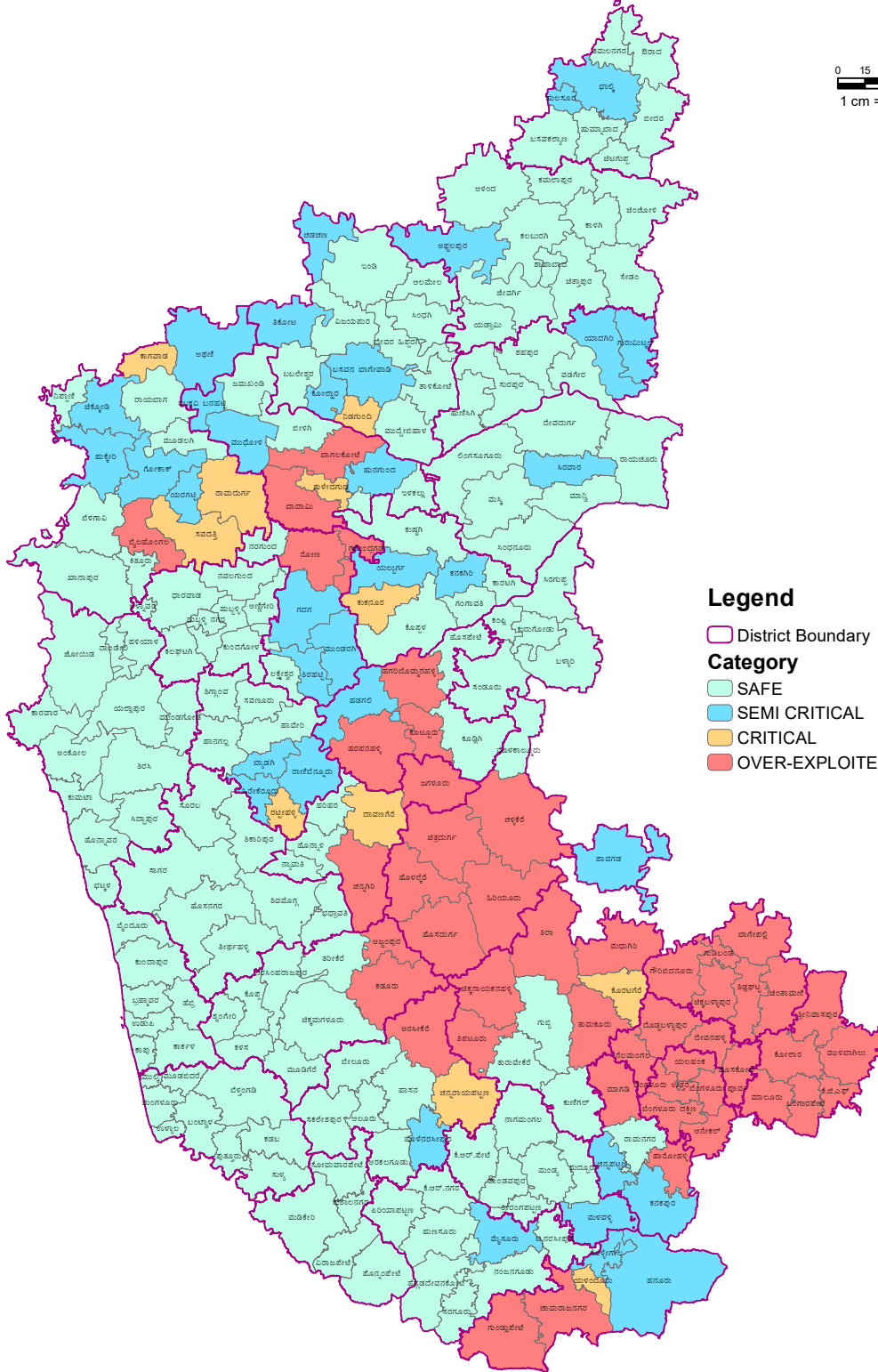
ನಕ್ಷೆ 6.3

ಜಿಲ್ಲಾವಾರು ಭೌಗೋಳಿಕ ವಿಸ್ತೀರ್ಣದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯದ ಸರಾಸರಿ ಶೇ.2.06 ಕ್ಕಿಂತ ಅಧಿಕವಿರುವ ಸಾಗುವಳಿಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಬಂಜರು

Generated from : K-GIS,KRSRAC

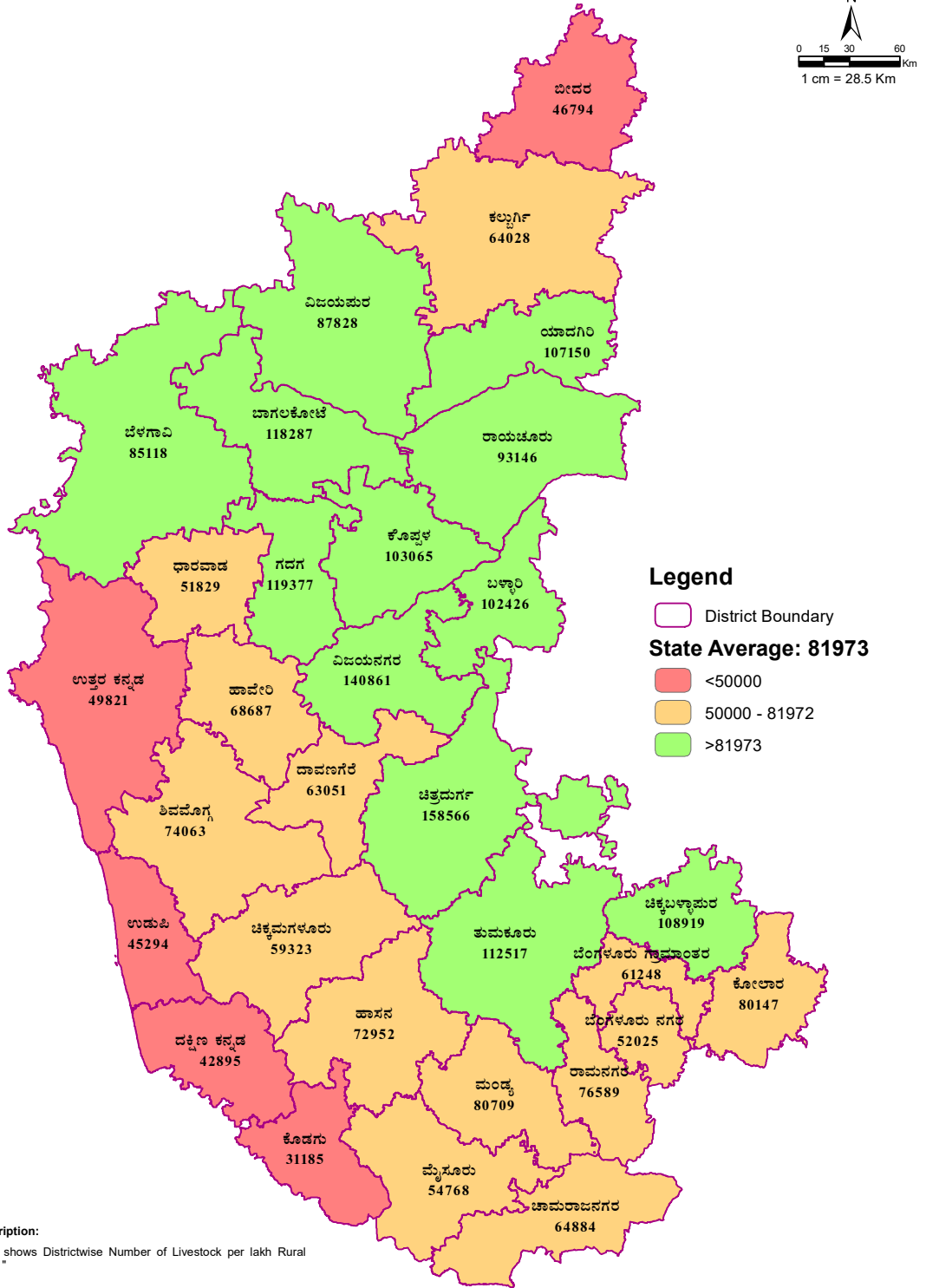
ನಕ್ಷೆ 6.4 ಮಾರ್ಚ್ 2022ರ ಅಂತ್ಯಕ್ಕೆ ಅಂತರ್ಜಲ ಸ್ಥಿತಿ

Generated from : K-GIS,KRSRAC

ನಕ್ಷೆ 6.5

2019ರ ಜಾನುವಾರು ಗಣತಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಒಂದು ಲಕ್ಷ ಗ್ರಾಮೀಣ ಜನಸಂಖ್ಯೆಗೆ ರಾಜ್ಯದ ಸರಾಸರಿ 81973 ಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಇರುವ ಜಾನುವಾರುಗಳು - ಜಿಲ್ಲಾವಾರು

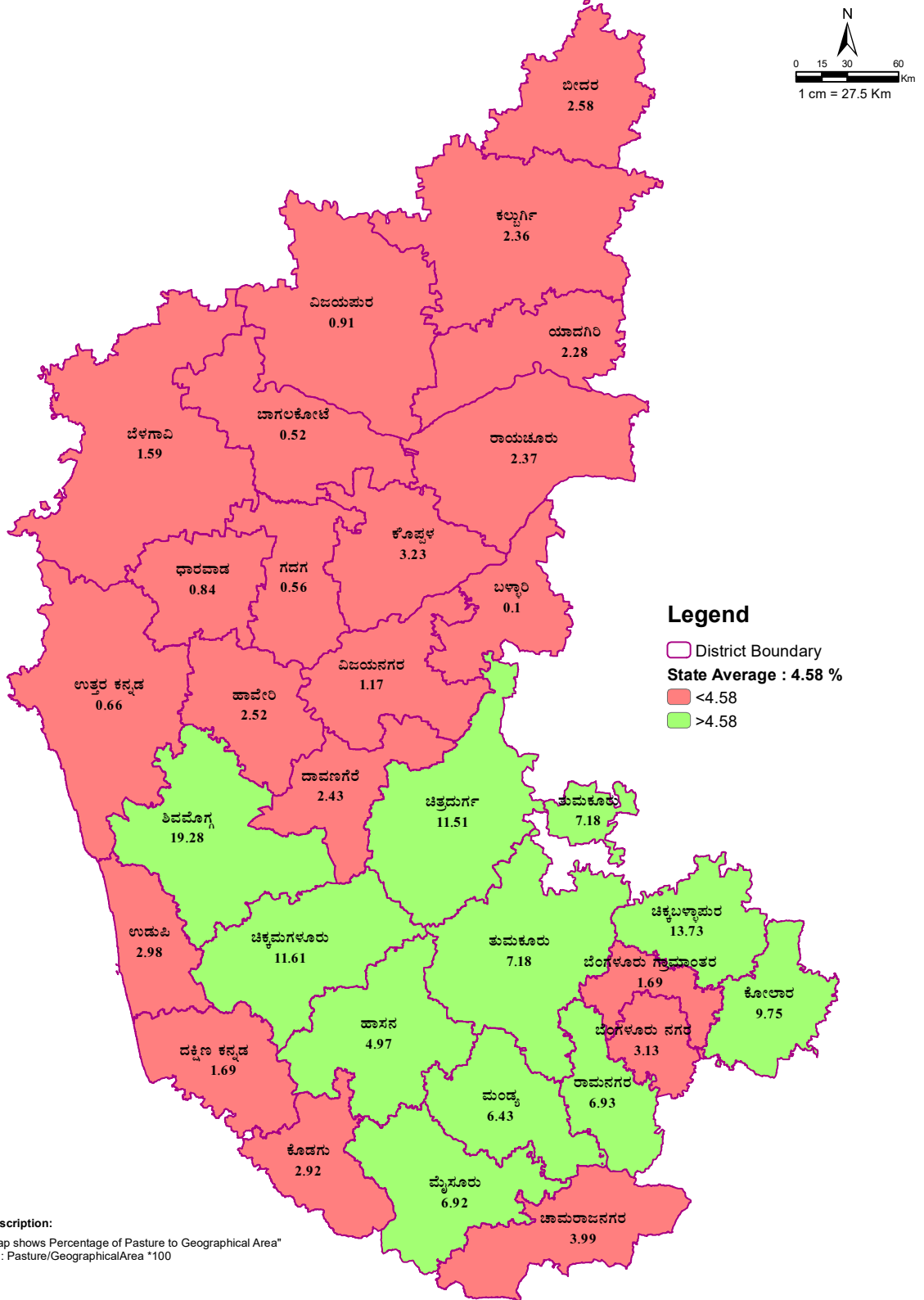

Generated from : K-GIS,KRSRAC

ನಕ್ಷೆ 6.6

ಜಿಲ್ಲಾವಾರು ಭೌಗೋಳಿಕ ವಿಸ್ತೀರ್ಣದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯದ ಸರಾಸರಿ ಶೇ.4.58 ಕ್ಕಿಂತ ಅಧಿಕವಿರುವ ಕಾಯಂ ಗೋವಾಳ

Map Description:
 "This map shows Percentage of Pasture to Geographical Area"
 Formula: Pasture/GeographicalArea *100

Generated from : K-GIS,KRSRAC

ಅನುಬಂಧ 6.1
ಭೂ ಬಳಕೆ 2020-21

(ವಿಸ್ತೀರ್ಣ ಹೆಕ್ಟೇರ್‌ಗಳಲ್ಲಿ)

ಕ್ರ. ಸಂ.	ಅಡ್ಡಿ	ಛೋಗೀಲೇಣಿ ವಿಸ್ತೀರ್ಣ	ಛೋಗೀಲೇಣಿ ಉದ್ಯೋಗ	ಛೋಗೀಲೇಣಿ ವಿಸ್ತೀರ್ಣ	ಛೋಗೀಲೇಣಿ ವಿಸ್ತೀರ್ಣ	ಛೋಗೀಲೇಣಿ ವಿಸ್ತೀರ್ಣ	ಛೋಗೀಲೇಣಿ ವಿಸ್ತೀರ್ಣ	ಛೋಗೀಲೇಣಿ ವಿಸ್ತೀರ್ಣ	ಛೋಗೀಲೇಣಿ ವಿಸ್ತೀರ್ಣ	ಛೋಗೀಲೇಣಿ ವಿಸ್ತೀರ್ಣ	ಛೋಗೀಲೇಣಿ ವಿಸ್ತೀರ್ಣ	ಛೋಗೀಲೇಣಿ ವಿಸ್ತೀರ್ಣ	ಛೋಗೀಲೇಣಿ ವಿಸ್ತೀರ್ಣ	ಛೋಗೀಲೇಣಿ ವಿಸ್ತೀರ್ಣ	ಛೋಗೀಲೇಣಿ ವಿಸ್ತೀರ್ಣ	ಛೋಗೀಲೇಣಿ ವಿಸ್ತೀರ್ಣ	ಛೋಗೀಲೇಣಿ ವಿಸ್ತೀರ್ಣ	ಛೋಗೀಲೇಣಿ ವಿಸ್ತೀರ್ಣ	ಛೋಗೀಲೇಣಿ ವಿಸ್ತೀರ್ಣ
1	ಬೆಳಗಾವಿ	1344382	190424	14.2	70791	5.3	32309	2.4	9465	0.7	21360	1.59	2306	0.2	20364	1.5	997363	74.2	100
2	ಬಾಗಲಕೋಟೆ	658877	81126	12.3	29853	4.5	23810	3.6	2035	0.3	3429	0.52	274	0.0	11277	1.7	507073	77.0	100
3	ವಿಜಯಪುರ	1053471	1977	0.2	36535	3.5	29059	2.8	5502	0.5	9575	0.91	1318	0.1	35005	3.3	934500	88.7	100
4	ಕಲಬುರಗಿ	1094120	55316	3.2	41511	3.8	35113	3.2	9417	0.9	25855	2.36	1131	0.1	55980	5.1	889797	81.3	100
5	ಔದಲ್	541765	27707	5.1	25374	4.7	19127	3.5	19881	3.6	13964	2.58	10933	2.0	40143	7.4	385136	71.1	100
6	ರಾಯಚೂರು	835843	18167	2.2	20768	2.5	20084	2.4	20084	2.4	19816	2.37	6409	0.8	60778	7.3	669737	80.1	100
7	ಕೊಪ್ಪಳ	552495	29451	5.3	50383	9.1	23635	4.3	2568	0.5	17842	3.23	210	0.0	8659	1.6	419747	76.0	100
8	ಗದಗ	465715	32614	7.0	11368	2.4	12024	2.6	640	0.1	2598	0.56	356	0.1	12922	2.8	393193	84.4	100
9	ದಾರವಾಡ	427329	35235	8.2	25861	6.1	3985	0.9	2669	0.6	3571	0.84	188	0.0	11755	2.8	344065	80.5	100
10	ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ	1024679	813595	79.4	34713	3.4	16196	1.6	6450	0.6	6730	0.66	1601	0.2	20739	2.0	124655	12.2	100
11	ಹಾವೇರಿ	485156	47454	9.8	33515	6.9	5793	1.2	2989	0.6	12209	2.52	2295	0.5	4422	0.9	376479	77.6	100
12	ಬಳ್ಳಾರಿ	400043	31885	8.0	48594	12.1	29567	7.4	7569	1.9	389	0.1	517	0.1	30099	7.5	251423	62.8	100
13	ಚಿತ್ರದುರ್ಗ	770702	73719	9.6	55506	7.2	25403	3.3	21612	2.8	88740	11.51	11328	1.5	45509	5.9	448885	58.2	100
14	ದಾವಣಗೆರೆ	454573	67688	14.9	28742	6.3	6340	1.4	5254	1.2	11025	2.43	3773	0.8	2259	0.5	329492	72.5	100
15	ಶಿವಮೊಗ್ಗ	847784	276855	32.7	88708	10.5	13312	1.6	16311	1.9	163463	19.28	26868	3.2	13561	1.6	248706	29.3	100
16	ಉಡುಪಿ	356446	100102	28.1	43708	12.3	11464	3.2	30258	8.5	10618	2.98	38566	10.8	12297	3.4	109433	30.7	100

ಅನುಬಂಧ 6.1
ಭೂ ಖರ್ಚು 2020-21

(ವಿಸ್ತೀರ್ಣ ಹೆಚ್ಚಳಗಳಲ್ಲಿ)

ಕ್ರ. ಸಂ.	ಭೂ ಖರ್ಚು ವಿವರ	ಒಟ್ಟು ಭೂ ಖರ್ಚು	ಒಟ್ಟು ಭೂ ಖರ್ಚು ಅಂದಾಜು	ಒಟ್ಟು ಭೂ ಖರ್ಚು ವ್ಯಯ	ಒಟ್ಟು ಭೂ ಖರ್ಚು ಶೇಕಡಾವಾರು	ಒಟ್ಟು ಭೂ ಖರ್ಚು ವ್ಯಯ ಶೇಕಡಾವಾರು	ಒಟ್ಟು ಭೂ ಖರ್ಚು ವ್ಯಯ ಶೇಕಡಾವಾರು	ಒಟ್ಟು ಭೂ ಖರ್ಚು ವ್ಯಯ ಶೇಕಡಾವಾರು	ಒಟ್ಟು ಭೂ ಖರ್ಚು ವ್ಯಯ ಶೇಕಡಾವಾರು	ಒಟ್ಟು ಭೂ ಖರ್ಚು ವ್ಯಯ ಶೇಕಡಾವಾರು	ಒಟ್ಟು ಭೂ ಖರ್ಚು ವ್ಯಯ ಶೇಕಡಾವಾರು	ಒಟ್ಟು ಭೂ ಖರ್ಚು ವ್ಯಯ ಶೇಕಡಾವಾರು	ಒಟ್ಟು ಭೂ ಖರ್ಚು ವ್ಯಯ ಶೇಕಡಾವಾರು	ಒಟ್ಟು ಭೂ ಖರ್ಚು ವ್ಯಯ ಶೇಕಡಾವಾರು	ಒಟ್ಟು ಭೂ ಖರ್ಚು ವ್ಯಯ ಶೇಕಡಾವಾರು				
17	ಜಿಲ್ಲೆಮಗಲೂರು	725075	202028	28.0	43638	6.0	28322	3.9	19322	2.7	83837	11.61	19513	2.7	17430	2.4	307985	42.7	100
18	ತುಮಕೂರು	1064755	45177	4.2	90416	8.5	67539	6.3	62542	5.9	76453	7.18	21957	2.1	120398	11.3	580173	54.5	100
19	ಕೊಪ್ಪಳ	374966	20620	5.5	49500	13.2	28870	7.7	6397	1.7	36575	9.75	7009	1.9	15626	4.2	210369	56.1	100
20	ಬೆಂಗಳೂರು (ನಗರ)	217410	5055	2.3	125426	57.7	5778	2.7	5645	2.6	6806	3.13	4615	2.1	27190	12.5	36895	17.0	100
21	ಬೆಂಗಳೂರು (ಗ್ರಾಮಾಂತರ)	229519	11322	4.9	47082	20.5	11124	4.8	3898	1.7	3879	1.69	589	0.3	23316	10.2	128509	55.9	100
22	ಮಂಗಳೂರು	498244	24765	5.0	64762	13.0	21519	4.3	41955	8.4	32049	6.43	3887	0.8	17878	3.6	291429	58.5	100
23	ಹಾಸನ	662602	58775	8.9	80679	12.2	30365	4.6	14142	2.1	32943	4.97	6963	1.1	22033	3.3	416702	62.9	100
24	ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ	477381	128476	26.9	77355	16.2	35886	7.5	17860	3.7	8069	1.69	14612	3.1	4988	1.0	190135	39.8	100
25	ಕೊಡಗು	410775	134597	32.8	24299	5.9	24250	5.9	7458	1.8	12009	2.92	3011	0.7	4889	1.2	200262	48.8	100
26	ಮೈಸೂರು	676382	62851	9.3	75279	11.1	47871	7.1	21407	3.2	46808	6.92	6591	1.0	37223	5.5	378352	55.9	100
27	ಚಾಮರಾಜ ನಗರ	569901	275610	48.4	24646	4.3	21434	3.8	7637	1.3	22750	3.99	4741	0.8	34460	6.0	178623	31.3	100
28	ಚಿಕ್ಕಬಳ್ಳಾಪುರ	404501	49704	12.3	32743	8.1	34302	8.5	4743	1.2	55550	13.73	6482	1.6	19361	4.8	201616	49.8	100
29	ರಾಮನಗರ	355912	69946	19.7	29675	8.3	24339	6.8	1178	0.3	24662	6.93	2288	0.6	30487	8.6	173337	48.7	100
30	ಯಾದಗಿರಿ	516088	33773	6.5	31333	6.1	27788	5.4	2385	0.5	11755	2.28	772	0.1	12447	2.4	395855	76.7	100
31	ವಿಜಯನಗರ	556177	87362	15.7	73036	13.1	26484	4.8	13910	2.5	6486	1.17	1166	0.2	14139	2.5	333594	60.0	100
	ಒಟ್ಟು	19050068	3073376	16.1	1515799	8.0	743092	3.9	392783	2.1	87815	4.58	212269	1.1	787634	4.1	11453300	60.1	100

ಅನುಬಂಧ 6.2

15 ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಬೆಳೆಗಳ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ 2020-21 ರ ವಿಸ್ತೀರ್ಣ ಮತ್ತು ಇಳುವರಿ ವಿವರಗಳ

ಅಂತಿಮ ಅಂದಾಜುಗಳು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿವೆ:

(ವಿಸ್ತೀರ್ಣ ಹೆಕ್ಟರ್ ಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಇಳುವರಿಯು ಕೆ.ಜಿ/ಹೆ.)

ಬೆಳೆ : ಭತ್ತ				ಬೆಳೆ : ಜೋಳ			
ಕ್ರ.ಸಂ	ಜಿಲ್ಲೆ	ವಿಸ್ತೀರ್ಣ	ಇಳುವರಿ	ಕ್ರ.ಸಂ	ಜಿಲ್ಲೆ	ವಿಸ್ತೀರ್ಣ	ಇಳುವರಿ
1	ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ	47960	3222	1	ವಿಜಯಪುರ	51493	730
2	ಹಾವೇರಿ	44265	3437	2	ಗದಗ	56660	740
3	ಹಾಸನ	40395	3753	3	ದಾರವಾಡ	44097	798
4	ಕಲಬುರಗಿ	15650	3942	4	ಹಾವೇರಿ	79366	908
5	ಕೊಡಗು	21769	3963	5	ಕೊಪ್ಪಳ	28830	908
6	ಬೆಳಗಾವಿ	61969	4115	6	ಬೀದರ್	39544	1025
7	ಶಿವಮೊಗ್ಗ	90017	4166	7	ಯಾದಗಿರಿ	21716	1148
8	ಉಡುಪಿ	41001	4304	8	ಕಲಬುರಗಿ	80115	1262
9	ಯಾದಗಿರಿ	146043	4505	9	ಚಿತ್ರದುರ್ಗ	9220	1313
10	ಮೈಸೂರು	88869	4530	10	ಬೆಳಗಾವಿ	158496	1321
11	ಮಂಡ್ಯ	73957	4725	11	ರಾಯಚೂರು	52629	1324
12	ರಾಯಚೂರು	353280	4891	12	ಚಾಮರಾಜ ನಗರ	10370	1354
13	ದಾವಣಗೆರೆ	128626	5284	13	ಬಾಗಲಕೋಟೆ	62947	1448
14	ಕೊಪ್ಪಳ	104004	5737	14	ತುಮಕೂರು	10095	1923
15	ಬಳ್ಳಾರಿ	182103	6074	15	ಬಳ್ಳಾರಿ	25867	2732
	ರಾಜ್ಯದ ಸರಾಸರಿ	1514291	4766		ರಾಜ್ಯದ ಸರಾಸರಿ	764844	1206
ಬೆಳೆ : ರಾಗಿ				ಬೆಳೆ:-ಮುಸುಕಿನ ಜೋಳ			
1	ಹಾಸನ	78463	1065	1	ಗದಗ	92185	2195
2	ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು	51830	1229	2	ಕೊಪ್ಪಳ	95278	2979
3	ಬೆಳಗಾವಿ	1740	1330	3	ದಾರವಾಡ	65408	3242
4	ದಾವಣಗೆರೆ	12386	1375	4	ಹಾವೇರಿ	227617	3350
5	ಬಳ್ಳಾರಿ	24051	1550	5	ವಿಜಯಪುರ	80703	3429
6	ಚಿತ್ರದುರ್ಗ	49893	1572	6	ಚಿಕ್ಕಬಳ್ಳಾಪುರ	56280	3730
7	ತುಮಕೂರು	165595	1631	7	ಚಾಮರಾಜನಗರ	38822	3740
8	ಮಂಡ್ಯ	72918	1639	8	ದಾವಣಗೆರೆ	142145	3775
9	ಮೈಸೂರು	77543	1647	9	ಹಾಸನ	124959	3811
10	ಚಾಮರಾಜ ನಗರ	9187	1784	10	ಮೈಸೂರು	50615	3868
11	ಬೆಂಗಳೂರು ಗ್ರಾಮಾಂತರ	57135	2198	11	ಚಿತ್ರದುರ್ಗ	116954	3922
12	ಕೋಲಾರ	66738	2208	12	ಬಳ್ಳಾರಿ	194495	3942
13	ರಾಮನಗರ	69420	2234	13	ಶಿವಮೊಗ್ಗ	66879	4317
14	ಚಿಕ್ಕಬಳ್ಳಾಪುರ	44020	2418	14	ಬಾಗಲಕೋಟೆ	80915	4328
15	ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ	17729	2442	15	ಬೆಳಗಾವಿ	230742	4353
	ರಾಜ್ಯದ ಸರಾಸರಿ	800676	1745		ರಾಜ್ಯದ ಸರಾಸರಿ	1762258	3689

ಬೆಳೆ:-ಗೋಧಿ				ಬೆಳೆ:-ತೊಗರಿ			
ಕ್ರ.ಸಂ	ಜಿಲ್ಲೆ	ವಿಸ್ತೀರ್ಣ	ಇಳುವರಿ	ಕ್ರ.ಸಂ	ಜಿಲ್ಲೆ	ವಿಸ್ತೀರ್ಣ	ಇಳುವರಿ
1	ಕೊಪ್ಪಳ	1238	499	1	ತುಮಕೂರು	14345	404
2	ಹಾವೇರಿ	390	504	2	ಬೆಳಗಾವಿ	14747	423
3	ದಾರವಾಡ	22766	561	3	ವಿಜಯಪುರ	524850	433
4	ರಾಯಚೂರು	142	625	4	ಕೊಪ್ಪಳ	34588	508
5	ಗದಗ	16603	671	5	ಮೈಸೂರು	3355	606
6	ವಿಜಯಪುರ	46410	911	6	ಚಿತ್ರದುರ್ಗ	4983	651
7	ಯಾದಗಿರಿ	206	962	7	ಕೋಲಾರ	1258	658
8	ಬಳ್ಳಾರಿ	115	1025	8	ರಾಯಚೂರು	156218	708
9	ಬೀದರ್	8223	1126	9	ಚಿಕ್ಕಬಳ್ಳಾಪುರ	3548	717
10	ದಾವಣಗೆರೆ	193	1292	10	ರಾಮನಗರ	1780	722
11	ಚಾಮರಾಜನಗರ	25	1292	11	ಬಳ್ಳಾರಿ	14185	747
12	ಚಿತ್ರದುರ್ಗ	379	1533	12	ಬೀದರ್	142503	774
13	ಬೆಳಗಾವಿ	65420	1552	13	ಯಾದಗಿರಿ	95652	829
14	ಕಲಬುರಗಿ	13081	1871	14	ಬಾಗಲಕೋಟೆ	53033	877
15	ಬಾಗಲಕೋಟೆ	32048	2001	15	ಕಲಬುರಗಿ	593699	1070
	ರಾಜ್ಯದ ಸರಾಸರಿ	207290	1292		ರಾಜ್ಯದ ಸರಾಸರಿ	1664122	759
ಬೆಳೆ:-ಕಡಲೆ				ಬೆಳೆ:-ನೆಲಗಡಲೆ(ಶೇಂಗಾ)			
1	ಗದಗ	124943	444	1	ಗದಗ	56546	603
2	ಕೊಪ್ಪಳ	63753	469	2	ವಿಜಯಪುರ	32437	763
3	ದಾವಣಗೆರೆ	6758	476	3	ತುಮಕೂರು	87926	808
4	ದಾರವಾಡ	102785	524	4	ಚಿತ್ರದುರ್ಗ	171071	849
5	ಹಾವೇರಿ	3726	588	5	ರಾಯಚೂರು	15059	907
6	ಬೀದರ್	68944	616	6	ಕೊಪ್ಪಳ	44918	952
7	ವಿಜಯಪುರ	58265	616	7	ಚಿಕ್ಕಬಳ್ಳಾಪುರ	36388	987
8	ಚಿತ್ರದುರ್ಗ	37100	652	8	ದಾರವಾಡ	31731	1005
9	ರಾಯಚೂರು	35822	654	9	ಬೆಳಗಾವಿ	34407	1102
10	ಬಳ್ಳಾರಿ	14351	710	10	ಕೋಲಾರ	11782	1139
11	ಬೆಳಗಾವಿ	113535	729	11	ಹಾವೇರಿ	34131	1176
12	ಚಾಮರಾಜ ನಗರ	2991	776	12	ಬಳ್ಳಾರಿ	75655	1333
13	ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು	6878	827	13	ಬಾಗಲಕೋಟೆ	47639	1378
14	ಬಾಗಲಕೋಟೆ	47301	873	14	ದಾವಣಗೆರೆ	12778	1380
15	ಕಲಬುರಗಿ	36052	1083	15	ಯಾದಗಿರಿ	23449	1406
	ರಾಜ್ಯದ ಸರಾಸರಿ	727758	625		ರಾಜ್ಯದ ಸರಾಸರಿ	734620	1000

ಬೆಳೆ:-ಸೂರ್ಯಕಾಂತಿ			
ಕ್ರ.ಸಂ	ಜಿಲ್ಲೆ	ವಿಸ್ತೀರ್ಣ	ಇಳುವರಿ
1	ಗದಗ	21017	483
2	ದಾರವಾಡ	4493	498
3	ಕಲಬುರಗಿ	5138	656
4	ಕೊಪ್ಪಳ	12297	812
5	ರಾಯಚೂರು	7776	914
6	ಚಿತ್ರದುರ್ಗ	1664	917
7	ಯಾದಗಿರಿ	675	918
8	ವಿಜಯಪುರ	7467	928
9	ಬೆಳಗಾವಿ	17562	931
10	ಬಾಗಲಕೋಟೆ	20683	981
11	ಚಾಮರಾಜ ನಗರ	5487	1035
12	ಬಳ್ಳಾರಿ	6354	1078
13	ದಾವಣಗೆರೆ	796	1196
14	ಹಾವೇರಿ	9337	1435
15	ಶಿವಮೊಗ್ಗ	1522	2777
	ರಾಜ್ಯದ ಸರಾಸರಿ	123330	895

ಅನುಬಂಧ 6.3

ಭೌಗೋಳಿಕ ವಿಸ್ತೀರ್ಣಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಿದಾಗ ಜಿಲ್ಲಾವಾರು ಶೇಕಡಾ ಸಾಗುವಳಿಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಬಂಜರು ಪ್ರದೇಶ

(ವಿಸ್ತೀರ್ಣ ಹೆಕ್ಟೇರ್‌ಗಳಲ್ಲಿ)

ಕ್ರ.ಸಂ	ಜಿಲ್ಲೆ	ಭೌಗೋಳಿಕ ವಿಸ್ತೀರ್ಣ	ಸಾಗುವಳಿಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಬಂಜರು ಪ್ರದೇಶ	ಒಟ್ಟು ಭೌಗೋಳಿಕ ವಿಸ್ತೀರ್ಣಕ್ಕೆ ಸಾಗುವಳಿಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಬಂಜರು ಪ್ರದೇಶ ಶೇಕಡಾವಾರು
1	ಉಡುಪಿ	356446	30258	8.49
2	ಮಂಡ್ಯ	498244	41955	8.42
3	ತುಮಕೂರು	1064755	62642	5.88
4	ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ	477381	17860	3.74
5	ಬೀದರ್	541765	19381	3.58
6	ಮೈಸೂರು	676382	21407	3.16
7	ಚಿತ್ರದುರ್ಗ	770702	21612	2.80
8	ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು	722075	19322	2.68
9	ಬೆಂಗಳೂರು (ನಗರ)	217410	5645	2.60
10	ವಿಜಯನಗರ	556177	13910	2.50
11	ರಾಯಚೂರು	835843	20084	2.40
12	ಹಾಸನ	662602	14142	2.13
13	ಶಿವಮೊಗ್ಗ	847784	16311	1.92
14	ಬಳ್ಳಾರಿ	400043	7569	1.89
15	ಕೊಡಗು	410775	7458	1.82
16	ಕೋಲಾರ	374966	6397	1.71
17	ಬೆಂಗಳೂರು (ಗ್ರಾಮಾಂತರ)	229519	3898	1.70
18	ಚಾಮರಾಜ ನಗರ	569901	7637	1.34
19	ಚಿಕ್ಕಬಳ್ಳಾಪುರ	404501	4743	1.17
20	ದಾವಣಗೆರೆ	454573	5254	1.16
21	ಕಲಬುರಗಿ	1094120	9417	0.86
22	ಬೆಳಗಾವಿ	1344382	9465	0.70
23	ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ	1024679	6450	0.63
24	ದಾರವಾಡ	427329	2669	0.62
25	ಹಾವೇರಿ	485156	2989	0.62
26	ವಿಜಯಪುರ	1053471	5502	0.52
27	ಕೊಪ್ಪಳ	552495	2568	0.46
28	ಯಾದಗಿರಿ	516088	2385	0.46
29	ರಾಮನಗರ	355912	1178	0.33
30	ಬಾಗಲಕೋಟೆ	658877	2035	0.31
31	ಗದಗ	465715	640	0.14
	ಒಟ್ಟು	19050068	392783	2.06

ಅನುಬಂಧ 6.4

ಜಿಲ್ಲಾವಾರು ಸಮಗ್ರ ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ಬಹು ಬೆಳೆಗಳ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ತರಬೇತಾದ ವಿಸ್ತೀರ್ಣದ ಶೇಕಡಾವಾರು

(ವಿಸ್ತೀರ್ಣ ಹೆಕ್ಟೇರ್‌ಗಳಲ್ಲಿ)

ಕ್ರ. ಸಂ	ಜಿಲ್ಲೆ	ಜಿಲ್ಲೆಯಾಗಿಯವ ನಿವ್ವಳ ಪ್ರದೇಶ	ಒಂದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಬಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯಾಗಿಯವ ಪ್ರದೇಶ	ಸಮಗ್ರ ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ಬಹು ಬೆಳೆ ಬೆಳೆಯಲು ಸಂಭಾವ್ಯ ಪ್ರದೇಶ	ಒಟ್ಟು ನಿವ್ವಳ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಸಮಗ್ರ ಕೃಷಿ ಪ್ರದೇಶದ ಶೇಕಡಾವಾರು
1	ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ	190135	5500	184635	97.11
2	ರಾಮನಗರ	173337	8883	164454	94.88
3	ಬೆಂಗಳೂರು (ಗ್ರಾಮಾಂತರ)	128309	8170	120139	93.63
4	ಚಿಕ್ಕಬಳ್ಳಾಪುರ	201616	24432	177184	87.88
5	ಜಾಮರಾಜನಗರ	178623	24115	154508	86.50
6	ತುಮಕೂರು	580173	84935	495238	85.36
7	ಕೋಲಾರ	210369	33776	176593	83.94
8	ವಿಜಯಪುರ	934500	155628	778872	83.35
9	ಕಲಬುರಗಿ	889797	164113	725684	81.56
10	ಮಂಡ್ಯ	291429	65474	225955	77.53
11	ವಿಜಯನಗರ	333594	75249	258345	77.44
12	ಯಾದಗಿರಿ	395835	95456	300379	75.88
13	ಬೆಂಗಳೂರು (ನಗರ)	36895	9527	27368	74.18
14	ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ	124655	32587	92068	73.86
15	ದಾವಣಗೆರೆ	329492	91577	237915	72.21
16	ಬಳ್ಳಾರಿ	251423	70496	180927	71.96
17	ರಾಯಚೂರು	669737	190835	478902	71.51
18	ಚಿತ್ರದುರ್ಗ	448885	128752	320133	71.32
19	ಹಾಸನ	416702	123530	293172	70.36
20	ಶಿವಮೊಗ್ಗ	248706	79439	169267	68.06
21	ಬಾಗಲಕೋಟೆ	507073	169229	337844	66.63
22	ಕೊಪ್ಪಳ	419747	144076	275671	65.68
23	ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು	307985	114254	193731	62.90
24	ಮೈಸೂರು	378352	150350	228002	60.26
25	ಉಡುಪಿ	109433	43681	65752	60.08
26	ಬೀದರ್	385136	167673	217463	56.46
27	ಹಾವೇರಿ	376479	170094	206385	54.82
28	ಬೆಳಗಾವಿ	997363	470349	527014	52.84
29	ಗದಗ	393193	210928	182265	46.36
30	ಧಾರವಾಡ	344065	212287	131778	38.30
31	ಕೊಡಗು	200262	130805	69457	34.68
	ಒಟ್ಟು	11453300	3456200	7997100	69.82

ಅನುಬಂಧ 6.5
ನೀರಾವರಿಗಾಗಿ ಜಿಲ್ಲಾವಾರು ಸಂಭಾವ್ಯ ಪ್ರದೇಶ

(ಹೆಕ್ಟೇರ್‌ಗಳಲ್ಲಿ)

ಕ್ರ.ಸಂ	ಜಿಲ್ಲೆ	ಜಿಲ್ಲೆಯಾದ ನಿವ್ವಳ ಪ್ರದೇಶ	ನಿವ್ವಳ ನೀರಾವರಿ ಪ್ರದೇಶ	ನೀರಾವರಿಗೆ ಸಂಭಾವ್ಯ ಪ್ರದೇಶ
1	ಕಲಬುರಗಿ	889797	137222	752575
2	ವಿಜಯಪುರ	934500	412762	521738
3	ಬೆಳಗಾವಿ	997363	649353	348010
4	ಬೀದರ	385136	39005	346131
5	ತುಮಕೂರು	580173	243350	336823
6	ಚಿತ್ರದುರ್ಗ	448885	121773	327112
7	ಗದಗ	393193	100088	293105
8	ದಾರವಾಡ	344065	67802	276263
9	ಹಾಸನ	416702	148611	268091
10	ರಾಯಚೂರು	669737	405847	263890
11	ಕೊಪ್ಪಳ	419747	162470	257277
12	ವಿಜಯನಗರ	333594	87563	246031
13	ಹಾವೇರಿ	376479	139570	236909
14	ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು	307985	93612	214373
15	ಮೈಸೂರು	378352	170864	207488
16	ಕೊಡಗು	200262	1967	198295
17	ಯಾದಗಿರಿ	395835	229437	166398
18	ಕೋಲಾರ	210369	55556	154813
19	ಚಿಕ್ಕಬಳ್ಳಾಪುರ	201616	51755	149861
20	ಬಾಗಲಕೋಟೆ	507073	361253	145820
21	ರಾಮನಗರ	173337	41477	131860
22	ಬೆಂಗಳೂರು(ಗ್ರಾಮಾಂತರ)	128309	28798	99511
23	ಶಿವಮೊಗ್ಗ	248706	156666	92040
24	ದಾವಣಗೆರೆ	329492	240728	88764
25	ಚಾಮರಾಜ ನಗರ	178623	98189	80434
26	ಬಳ್ಳಾರಿ	251423	177183	74240
27	ಮಂಡ್ಯ	291429	219986	71443
28	ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ	124655	61039	63616
29	ಉಡುಪಿ	109433	52182	57251
30	ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ	190135	159026	31109
31	ಬೆಂಗಳೂರು(ನಗರ)	36895	15685	21210
	ಒಟ್ಟು	11453300	4930819	6522481

ಅನುಬಂಧ 6.6

2019ರ ಜಾನುವಾರು ಗಣತಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಜಿಲ್ಲಾವಾರು ಜಾನುವಾರುಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಮತ್ತು ಲಭ್ಯವಿರುವ ಶಾಶ್ವತ ಹುಲ್ಲುಗಾವಲು ಪ್ರದೇಶ (ತಲಾವಾರು ಭೂಮಿಯ ಲಭ್ಯತೆ)

ಕ್ರ. ಸಂ	ಜಿಲ್ಲೆಗಳು	ಒಟ್ಟು ಜಾನುವಾರುಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	ಶಾಶ್ವತ ಹುಲ್ಲುಗಾವಲು (ಹೆಕ್ಟೇರ್‌ಗಳಲ್ಲಿ)	ತಲಾವಾರು ಹುಲ್ಲುಗಾವಲು ಲಭ್ಯತೆ (ಹೆಕ್ಟೇರ್‌ಗಳಲ್ಲಿ)
1	ಬಳ್ಳಾರಿ	770780	389	0.001
2	ಬಾಗಲಕೋಟೆ	1463945	3429	0.002
3	ಗದಗ	779664	2598	0.003
4	ವಿಜಯನಗರ	1302662	6486	0.005
5	ವಿಜಯಪುರ	1295358	9575	0.007
6	ಬೆಳಗಾವಿ	2853131	21360	0.007
7	ಧಾರವಾಡ	387402	3571	0.009
8	ಬೆಂಗಳೂರು (ಗ್ರಾ)	401590	3879	0.010
9	ಯಾದಗಿರಿ	984714	11755	0.012
10	ಹಾವೇರಿ	804735	12209	0.015
11	ರಾಯಚೂರು	1298145	19816	0.015
12	ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ	429497	6730	0.016
13	ಕೊಪ್ಪಳ	1092825	17842	0.016
14	ದಾವಣಗೆರೆ	647493	11025	0.017
15	ಬೆಂಗಳೂರು (ನ)	310366	6806	0.022
16	ಬೀದರ್	567946	13964	0.025
17	ಕಲಬುರಗಿ	1017343	25855	0.025
18	ಮಂಡ್ಯ	1172992	32049	0.027
19	ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ	284905	8069	0.028
20	ತುಮಕೂರು	2291232	76453	0.033
21	ಹಾಸನ	984601	32943	0.033
22	ಉಡುಪಿ	260291	10618	0.041
23	ರಾಮನಗರ	585264	24662	0.042
24	ಚಾಮರಾಜನಗರ	539233	22750	0.042
25	ಚಿತ್ರದುರ್ಗ	2076052	88740	0.043
26	ಕೋಲಾರ	813767	36575	0.045
27	ವೈಸೂರು	925949	46808	0.051
28	ಚಿಕ್ಕಬಳ್ಳಾಪುರ	1041797	55550	0.053
29	ಕೊಡಗು	85173	12009	0.141
30	ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು	463371	83837	0.181
31	ಶಿವಮೊಗ್ಗ	741461	163463	0.220
	ರಾಜ್ಯದ ಒಟ್ಟು	28673684	871815	0.03

ನೈಸರ್ಗಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮತ್ತು ಪರಿಸರ

7.1. ಅರಣ್ಯ

7.1.1 ಅರಣ್ಯವ್ಯಾಪ್ತಿ

ರಾಜ್ಯದಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಖಾಲಿ ಇರುವ ತ್ಯಾಜ್ಯ ಭೂಮಿಗಳು, ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ತ್ಯಾಜ್ಯ ಭೂಮಿಗಳು, ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳು, ಕೃಷಿ ತ್ಯಾಜ್ಯ ಭೂಮಿಗಳು, ಸೊಪ್ಪಿಂಗ್ ಬೆಟ್ಟದ ಜಮೀನುಗಳು, ರಿವೆಲ್ ಜಲಾನಯನ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಹಾಗೂ ಮರಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಿಲ್ಲದ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಮಾಡಿದ ತ್ಯಾಜ್ಯ ಭೂಮಿಗಳು ಮತ್ತು ಸೂಕ್ತವಾದ ಮರಗಳೊಂದಿಗೆ ಟ್ಯಾಂಕ್ ಮುಂಭಾಗದ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಹಸಿರಿಕರಣಗೊಳಿಸುವ ಗುರಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. 2020 ರ ವೇಳೆಗೆ ಶೇಕಡಾ 33ರಷ್ಟು ಹಸಿರು ಹೊದಿಕೆಯ ಗುರಿಯನ್ನು ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮ ಅರಣ್ಯ ಸಮಿತಿಗಳ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದಲ್ಲಿ ಸಾಧಿಸಬೇಕಾಗಿರುತ್ತದೆ. ರಾಜ್ಯವು ಕೇಂದ್ರದ ಯೋಜನೆಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಕೃಷಿ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ನೆಡುವಿಕೆ, ಅರಣ್ಯದ ಹೊರಗಿನ ಮರಗಳು, ನಾಗರವನಗಳಂತಹ ಅರಣ್ಯೀಕರಣ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುತ್ತಿದೆ.

ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಗುರಿ-15ರ ಕರ್ನಾಟಕ ಮತ್ತು ಭಾರತದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮತೆ - ಭೂಮಿ ಮೇಲಿನ ಜೀವರಾಶಿ

ಸೂಚಕಗಳು/ರಾಜ್ಯಗಳು	ಅರುಣಾಚಲ ಪ್ರದೇಶ	ಮಧ್ಯ ಪ್ರದೇಶ	ಓಡಿಶಾ	ಕರ್ನಾಟಕ	ಭಾರತ	ಗುರಿ
ಒಟ್ಟು ಭೌಗೋಳಿಕ ಪ್ರದೇಶದ ಶೇಕಡಾವಾರು ಅರಣ್ಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿ	79.63	25.14	33.15	20.19	21.67	-
ಒಟ್ಟು ಭೌಗೋಳಿಕ ಪ್ರದೇಶದ ಶೇಕಡಾವಾರು ಮರದ ಹೊದಿಕೆ	1.01	2.71	2.98	3.26	2.89	-
ಒಟ್ಟು ಭೌಗೋಳಿಕ ಪ್ರದೇಶದ ಶೇಕಡಾವಾರು ಅರಣ್ಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಮತ್ತು ಮರದ ಹೊದಿಕೆ	80.64	27.85	36.13	23.37	24.56	33
ಸಂರಕ್ಷಿತ ಪ್ರದೇಶದ ವನ್ಯಜೀವಿ ಸಂರಕ್ಷಣಾ ಕಾಯಿದೆ (1972) ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕರಣಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಪ್ರತಿ ಮಿಲಿಯನ್ ಹೆಕ್ಟೇರ್	4	20	4	2	15	-
ಮರುಭೂಮಿಯ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಶೇಕಡಾವಾರು ಹೆಚ್ಚಳ	12.62	0.86	-0.33	0.14	1.98	-
ಒಟ್ಟು ಭೌಗೋಳಿಕ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಅರಣ್ಯೀಕರಣ ಯೋಜನೆಗಳ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಆವರಿಸಿರುವ ಪ್ರದೇಶದ ಶೇಕಡಾವಾರು	-	-	2.46	0.32 (12)	0.51	2.74
ಒಟ್ಟು ಪ್ರದೇಶದ ಮೇಲೆ ಕ್ಷೀಣಿಸಿದ ಭೂಮಿಯ ಶೇಕಡಾವಾರು	11.74	19.17	38.32	27.48	27.77	5.46
ಮೌಲ್ಯ (ಶ್ರೇಯಾಂಕ)	93 (1)	84 (2)	83 (3)	67 (11)	66	100

ಮೂಲ: ಎನ್ ಡಿ ಜಿ ಇಂಡಿಯಾ ಇಂಡೆಕ್ಸ್-2020, ನೀತಿ ಆಯೋಗ

ಜೈವಿಕ ಮತ್ತು ಮಾನವಜನ್ಯ ಒತ್ತಡಗಳಿಂದಾಗಿ (ಎಫ್‌ಎಸ್‌ಐ ವರದಿ) ಸುಮಾರು ಶೇಕಡಾ 25ರಷ್ಟು ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶವು ವಿವಿಧ ಹಂತದಲ್ಲಿ ನಶಿಸುತ್ತಿರುವ ಬಗ್ಗೆ ಅಂದಾಜಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಗುರಿಗಳ ಮೂಲಕ ರಚನೆ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಪುನಃಸ್ಥಾಪಿಸಲು ವಿವಿಧ ಪರಿಸರ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಪುನರುತ್ಥಾನ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲು ಯೋಜಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕೆಲವು ಕಾರ್ಯ ತಂತ್ರಗಳು ಈ ಕೆಳಕಂಡಂತಿವೆ:

- ಕ್ಷೀಣಿಸಿದ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಅರಣ್ಯ ಮರಗಳ ಹೊದಿಕೆ ಹೆಚ್ಚಳ ಮಾಡುವುದು
- ಪರ್ವತ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಅರಣ್ಯ/ಸಸ್ಯವರ್ಗದ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಹೆಚ್ಚಳ ಮಾಡುವುದು
- ಜಲಮೂಲಗಳ ಪುನಃಸ್ಥಾಪನೆ

- ❑ ಸ್ಥಳೀಯ ವನ್ಯಜೀವಿ ಪ್ರಭೇದಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆ
- ❑ ಕಾಡು ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಕೆಂಪು ಪಟ್ಟಿಯ ಮರುಸ್ಥಾಪನೆ
- ❑ ಜೀವವೈವಿಧ್ಯ ಸಂರಕ್ಷಣೆ-ಪ್ರಯೋಜನ ಹಂಚಿಕೆ ಒಪ್ಪಂದಗಳಿಗೆ ಪ್ರವೇಶ, RET ಜಾತಿಗಳ ಚೇತರಿಕೆ.
- ❑ ಬೇಟೆಯಾಡಿದ ಅಥವಾ ಅಕ್ರಮವಾಗಿ ಸಾಗಾಣಿಕೆಗೆ ಒಳಗಾದ ವ್ಯಾಪಾರದ ವನ್ಯಜೀವಿಗಳ ಕಡಿತೆ-ಏಲಿಯನ್ ಪ್ರಭೇದಗಳ ನಿರ್ಮೂಲನೆ.

ಕೃಷಿ-ಅರಣ್ಯ: ಕೃಷಿ ಉತ್ಪಾದಕತೆಗೆ ಯೋಗ್ಯವಲ್ಲದ ಖಾಲಿ ಇರುವ ಖಾಸಗಿ ಮತ್ತು ಕೃಷಿ ಭೂಮಿಗಳಲ್ಲಿ ಮರಗಳನ್ನು ನೆಡುವುದು; ಶುಷ್ಕ ಭೂಮಿಗಳಿಗೆ ತೋಟಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುವುದು, ಹಿಪ್ಪು ನೇರಕೆಯನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುವುದು; ಮಣ್ಣು ಮತ್ತು ನೀರಿನ ಸಂರಕ್ಷಣೆ; ಜೀವವೈವಿಧ್ಯ ಸಂರಕ್ಷಣೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದು.

ಅರಣ್ಯ: ತೊಂದರೆಗೊಳಗಾದ ಕಾಡುಗಳು ಮತ್ತು ತೋಟಗಳ ಮರುಸ್ಥಾಪನೆ; ನೈಸರ್ಗಿಕ ಅರಣ್ಯದ ಮೇಲಿನ ಒತ್ತಡವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಲು ಕೃಷಿ ಅರಣ್ಯಗಳ ಗಮನವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು.

ಅರಣ್ಯಗಳು ನೈಸರ್ಗಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಅವಿಭಾಜ್ಯ ಅಂಗವಾಗಿದೆ. ರಾಜ್ಯದ ದಟ್ಟವಾದ ಕಾಡುಗಳು ಪಶ್ಚಿಮ ಘಟ್ಟಗಳ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲವೆ. ದೇಶದ ಪಶ್ಚಿಮ ಘಟ್ಟಗಳ ಸುಮಾರು ಶೇ.60 ರಷ್ಟು ಅರಣ್ಯಗಳು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿದೆ. ಜೈವಿಕ ವೈವಿಧ್ಯತೆಯನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲು ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಲು, ರಾಜ್ಯವು 6554 ಜೈವಿಕ ವೈವಿಧ್ಯ ನಿರ್ವಹಣಾ ಸಮಿತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಜೈವಿಕ ವೈವಿಧ್ಯತೆಯ ಪರಂಪರೆಯ ತಾಣಗಳನ್ನು (ದೇವನಹಳ್ಳಿ ತಾಲೂಕಿನ ನಲ್ಲೂರಿನ 400 ವರ್ಷಗಳಷ್ಟು ಹಳೆಯದಾದ ಹುಣಸೆ ತೋಪು) ವಿಶಿಷ್ಟ ಅನುವಂಶಿಕ ವೈವಿಧ್ಯಗಳನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸಲು ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಲು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಪ್ರಸ್ತುತ ಮತ್ತು ಭವಿಷ್ಯದ ಪೀಳಿಗೆಗೆ ಸುಸ್ಥಿರ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಅರಣ್ಯಗಳ ಮತ್ತು ಮರಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸುವುದು, ನಿರ್ವಹಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸುವುದು ಅರಣ್ಯ ಇಲಾಖೆಯ ಮುಖ್ಯ ದೃಷ್ಟಿಯಾಗಿದೆ. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಅರಣ್ಯ ನೀತಿ, 1988ಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ರಾಜ್ಯದ ಭೌಗೋಳಿಕ ಪ್ರದೇಶದ ಮೂರನೇ ಒಂದು ಭಾಗದಷ್ಟು ಮರಗಳ ಹೊದಿಕೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಗುರಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಉದ್ದೇಶಿಸಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ಅರಣ್ಯ ಇಲಾಖೆಯು ಅರಣ್ಯ ಮತ್ತು ವನ್ಯಜೀವಿಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕಾನೂನುಗಳು ಮತ್ತು ನಿಬಂಧನೆಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನದ ಮೂಲಕ ಅರಣ್ಯಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಒಟ್ಟಾರೆ ರಾಜ್ಯದ ಒಟ್ಟು ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನಕ್ಕೆ ಪ್ರಸ್ತುತ ಬೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಅರಣ್ಯ ಮತ್ತು ಮರಗಲಿಸ ವಲಯದಿಂದ ಶೇಕಡಾ 0.98 ರಷ್ಟು ಕೊಡುಗೆಯನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ (ಶೇ.0.69 ರಿಂದ ಶೇ.0.98ಕ್ಕೆ ಏರಿಕೆಯಾಗಿದೆ). ಅರಣ್ಯ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳಾದ ಮರ, ಔಷಧೀಯ ಸಸ್ಯಗಳು, ಸಣ್ಣ ಅರಣ್ಯ ಉತ್ಪನ್ನಗಳು, ಮೇಯಿಸುವಿಕೆ, ಮನರಂಜನಾ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು, ಹಿಂಗಾಲದ ಪ್ರತ್ಯೇಕತೆ, ಜಲಾನಯನ ನಿಬಂಧನೆಗಳು ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ರಾಜ್ಯದ ಒಟ್ಟು ರಾಜ್ಯದ ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನಕ್ಕೆ (GSDP) ಗಣನೀಯವಾಗಿ ಕೊಡುಗೆ ನೀಡುತ್ತವೆ. ಅರಣ್ಯ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು ತ್ವರಿತ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಿಂದಾಗಿ ತೀವ್ರ ಒತ್ತಡದಲ್ಲಿದ್ದು, ಈ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ಜೀವನೋಪಾಯ, ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ಕೈಗಾರಿಕಾ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸುವುದು, ಉತ್ಪಾದಕ ಮತ್ತು ಪರಿಸರ ಸೇವೆಗಳಿಗಾಗಿ ಅರಣ್ಯಗಳನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸುವುದು ಒಂದು ಪ್ರಮುಖ ಸವಾಲಾಗಿದೆ.

ಅರಣ್ಯ ಸಂಪನ್ಮೂಲದ ನಶಿಸುವಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಕಾರಣವಾಗುವ ಮುಖ್ಯ ಅಂಶಗಳೆಂದರೆ,

- ❑ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗಾಗಿ ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶಗಳ ವರ್ಗಾವಣೆಯನ್ನು ಮಾಡುವುದು.
- ❑ ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶದ ಅತಿಕ್ರಮಣ, ನೈಸರ್ಗಿಕ ಆವಾಸಸ್ಥಾನದ ನಾಶ, ಗಣಿಗಾರಿಕೆ ಮತ್ತು ಕಲ್ಲುಗಣಿಗಾರಿಕೆ, ವನ್ಯಜೀವಿ ಬೇಟೆ, ಮರದ ಕಳ್ಳಸಾಗಣೆ, ಸಾಮಾನ್ಯ ಆಸ್ತಿ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಸವಿತೆ, ಅತಿಯಾದ ಇಂಧನ ಸಂಗ್ರಹಣೆ ಮತ್ತು ಸಾಕು ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಅನಧಿಕೃತ ಮೇಯುವಿಕೆ ಇತ್ಯಾದಿ.

7.1.2 ಅರಣ್ಯದ ವಿಸ್ತೀರ್ಣ

ಕರ್ನಾಟಕವು 1,91,791 ಚದರ ಕಿ.ಮೀ ಭೌಗೋಳಿಕ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ಇದು ದೇಶದ ಶೇ. 5.83 ರಷ್ಟು ಭೂ ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದು, ದೇಶದ ಏಳನೇ ಅತಿದೊಡ್ಡ ರಾಜ್ಯ ಎಂಬ ಹೆಗ್ಗಳಿಕೆಗೆ ಪಾತ್ರವಾಗಿದೆ. ರಾಜ್ಯವು ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಹವಾಮಾನ, ಭೌಗೋಳಿಕತೆ ಮತ್ತು ಮಣ್ಣಿನಿಂದ ಸಮೃದ್ಧವಾದ ಜೀವವೈವಿಧ್ಯತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಪರಿಸರ, ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಸಸ್ಯ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸುತ್ತವೆ. ರಾಜ್ಯದ ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶದ ಸುಮಾರು ಶೇಕಡಾ 60 ರಷ್ಟು ಭಾಗವನ್ನು ಆವರಿಸಿರುವ ಪಶ್ಚಿಮ ಘಟ್ಟಗಳ ನಿತ್ಯಹರಿದ್ವರ್ಣ ಕಾಡುಗಳು ವಿಶ್ವದ 35 ಜೀವವೈವಿಧ್ಯ ಹಾಟ್‌ಸ್ಪಾಟ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಭಾರತದ ನಾಲ್ಕು ಜೀವವೈವಿಧ್ಯ ಹಾಟ್‌ಸ್ಪಾಟ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದೆ. ವರ್ಗೀಕೃತ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿನ ದಾಖಲಿತ ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶಗಳ ವಿವರಗಳನ್ನು ಕೋಷ್ಟಕ 7.1 ರಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ -7.1: ವರ್ಗೀಕೃತ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿನ ದಾಖಲಿತ ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶಗಳ ವಿವರಗಳು

ಕ್ರ.ಸಂ	ವರ್ಗೀಕರಣ	ವಿಸ್ತೀರ್ಣ (ಚ.ಕಿ.ಮೀಗಳಲ್ಲಿ)	ಭೌಗೋಳಿಕ ವಿಸ್ತೀರ್ಣದ ಶೇಕಡಾವಾರು
1	ಕಾಂಬುರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಅರಣ್ಯ	30,817.88	16.07
2	ಸಂರಕ್ಷಿತ ಅರಣ್ಯ	1,970.66	1.03
3	ಗ್ರಾಮೀಣ ಅರಣ್ಯ	86.15	0.04
4	ಖಾಸಗಿ ಅರಣ್ಯ	52.16	0.03
5	ಅಧಿಸೂಚಿತ ಅರಣ್ಯ ಅಧಿನಿಯಮ-4 ಕೆ.ಎಫ್.ಎ. 1963	2,321.21	1.21
6	ಪರಿಭಾವಿತ ಅರಣ್ಯ	3,301.86	1.72
7	ಶಾಸನಬದ್ಧ ನಿಬಂಧನೆಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಅರಣ್ಯ	1,728.14	0.9
8	ಅವರ್ಗೀಕೃತ ಅರಣ್ಯ	5,638.65**	2.93
ಒಟ್ಟು		45916.71	23.93

ಮೂಲ: ಅಪರ ಪ್ರಧಾನ ಮುಖ್ಯ ಅರಣ್ಯ ಸಂರಕ್ಷಣಾಧಿಕಾರಿ, ಕಾರ್ಯ ಯೋಜನೆ ಘಟಕ

** GSFIS ದತ್ತಾಂಶವನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶದ ಮರುಹೊಂದಾಣಿಕೆಯ ಕಾರ್ಯ ಪ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿದೆ.

7.1.3 ಅರಣ್ಯ ಮತ್ತು ಅರಣ್ಯೇತರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ದಾಖಲಾದ ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶ (ಕರ್ನಾಟಕ ಅರಣ್ಯ ಇಲಾಖೆಯ 2021-22ರ ವಾರ್ಷಿಕ ವರದಿಯ ಪ್ರಕಾರ)

ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ 43,557.71 ಚ.ಕಿ. ಮೀ ದಾಖಲಾದ ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶ (RFA)ವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ಇದು ಭೌಗೋಳಿಕ ಪ್ರದೇಶದ ಶೇಕಡಾ 22.71 ರಷ್ಟು ಆಗಿದೆ. ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ದಾಖಲಾದ ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಕಾಂಬುರಿಸಿದ, ಸಂರಕ್ಷಿತ ಮತ್ತು ಅವರ್ಗೀಕೃತ ಅರಣ್ಯಗಳು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಶೇ. 16.07, 1.03, ಮತ್ತು 2.94 ರಷ್ಟಿವೆ. ಆದಾಗ್ಯೂ ರಾಜ್ಯದ ದಾಖಲಾದ ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶದ ಡಿಜಿಟೈಸ್ಡ್ ಗಡಿಯು 43,557.71 ಚ.ಕಿ.ಮೀಗಳಾಗಿವೆ. ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ, 1ನೇ ಜನವರಿ 2021 ರಿಂದ 31ರ ಡಿಸೆಂಬರ್ 2021ರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ, ಅರಣ್ಯ ಸಂರಕ್ಷಣಾ ಕಾಯಿದೆ, 1980 (MoEF & CC, 2021-22) ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು 679.30 ಹೆಕ್ಟೇರ್ ಅರಣ್ಯ ಭೂಮಿಯನ್ನು ವಿವಿಧ ಅರಣ್ಯೇತರ ಉದ್ದೇಶಗಳಿಗಾಗಿ ಬಳಸಲಾಗಿದೆ. ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ 2021-22ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ 32,964.18 ಹೆ ನೆಡುತೋಪುಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸಲಾಗಿದೆ

7.1.4 ದಾಖಲಾದ ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶದ ಒಳಗೆ ಮತ್ತು ಹೊರಗಿನ ಅರಣ್ಯ ಹೊದಿಕೆ (ಅಥವಾ ಗ್ರೀನ್ ವಾಶ್)

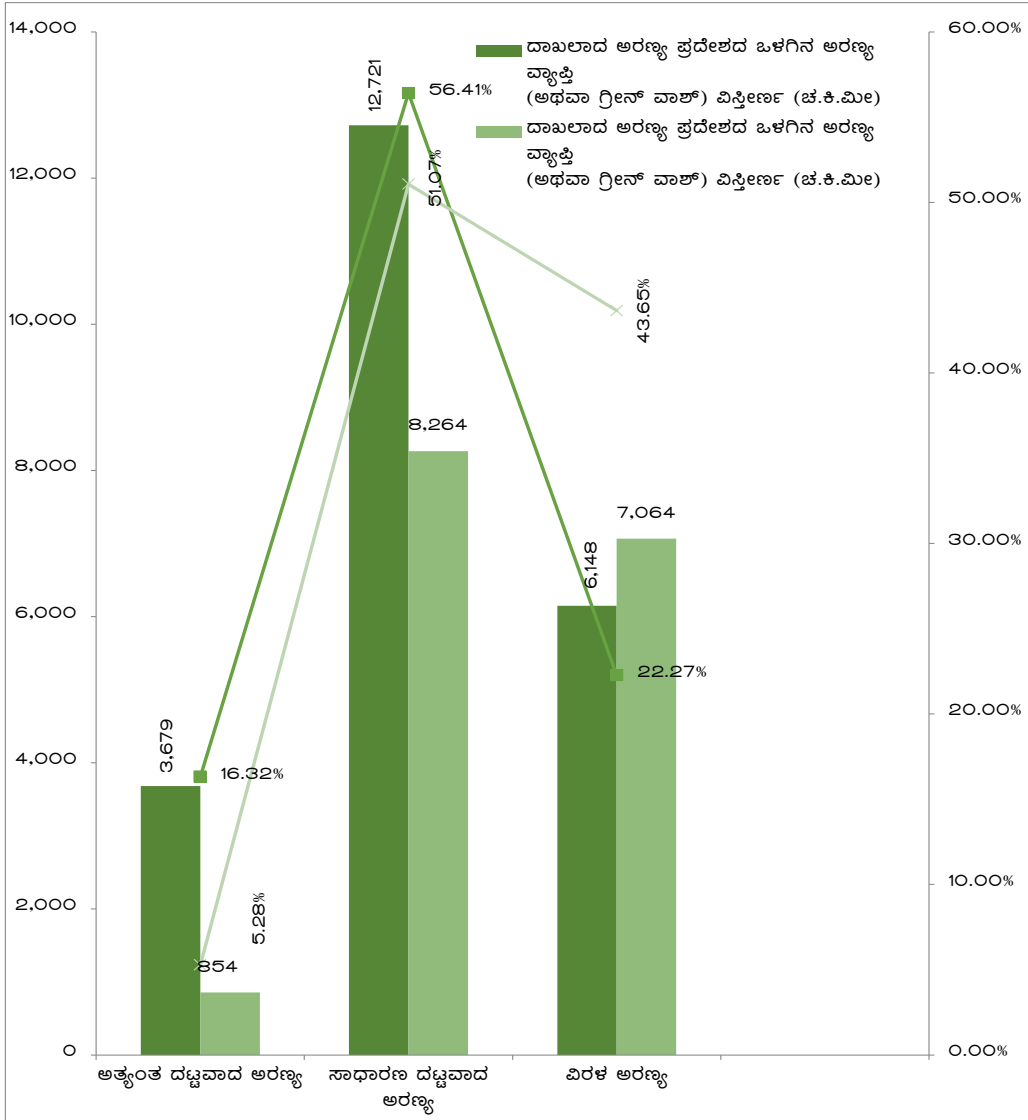
ಭಾರತ ರಾಜ್ಯ ಅರಣ್ಯ ವರದಿ (ISFR) -2021 ಪ್ರಕಾರ, ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶದ ಒಳಗೆ ಮತ್ತು ಹೊರಗಿನ ದಾಖಲಾದ ಅರಣ್ಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯನ್ನು ಕೋಷ್ಟಕ-7.2 ಮತ್ತು ಚಿತ್ರ 7.1 ರಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 7.2: ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ದಾಖಲಾದ ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶ ಅಥವಾ (ಗ್ರೀನ್ ವಾಲ್) ಒಳಗೆ ಮತ್ತು ಹೊರಗಿನ ಅರಣ್ಯ ಹೊದಿಕೆ (ಚದರ ಕಿ.ಮೀ.ನಲ್ಲಿ)

ದಾಖಲಾದ ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶದ ಒಳಗಿನ ಅರಣ್ಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿ (ಅಥವಾ ಗ್ರೀನ್ ವಾಲ್)				ದಾಖಲಾದ ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶದ ಹೊರಗೆ ಅರಣ್ಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿ (ಅಥವಾ ಗ್ರೀನ್ ವಾಲ್)			
ಅತ್ಯಂತ ದಟ್ಟವಾದ ಅರಣ್ಯ	ಸಾಧಾರಣ ದಟ್ಟವಾದ ಅರಣ್ಯ	ವಿರಳ ಅರಣ್ಯ	ಒಟ್ಟು	ಅತ್ಯಂತ ದಟ್ಟವಾದ ಅರಣ್ಯ	ಸಾಧಾರಣ ದಟ್ಟವಾದ ಅರಣ್ಯ	ವಿರಳ ಅರಣ್ಯ	ಒಟ್ಟು
3,679	12,721	6,148	22,548	854	8,264	7,064	16,182
16.32%	56.41%	22.27%		5.28%	51.07%	43.65%	

ಮೂಲ: ಭಾರತ ರಾಜ್ಯ ಅರಣ್ಯ ವರದಿ (ISFR) -2021

ಚಿತ್ರ 7.1: ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ದಾಖಲಾದ ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶದ ಒಳಗೆ ಮತ್ತು ಹೊರಗೆ ಅರಣ್ಯ ಹೊದಿಕೆ

7.1.5 ಅರಣ್ಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿ: ಭಾರತ ರಾಜ್ಯ ಅರಣ್ಯ ವರದಿ (ISFR)-2021ರ ಪ್ರಕಾರ

ಅರಣ್ಯದ ಹೊದಿಕೆಯನ್ನು ಮೂರು ಸಾಂದ್ರತೆಯ ಮೇಲಾವರಣ ವರ್ಗಗಳಾಗಿ ಮ್ಯಾಪ್ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ, ಅವುಗಳೆಂದರೆ ಅತ್ಯಂತ ದಟ್ಟವಾದ ಅರಣ್ಯ (VDF), ಮಧ್ಯಮ ದಟ್ಟವಾದ ಅರಣ್ಯ (MDF) ಮತ್ತು ವಿರಳ ಅರಣ್ಯ (OF). ಅರಣ್ಯದ ಭಾಗವಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಕುರುಚಲು ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಸಹ ನಕ್ಷೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಅರಣ್ಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಸಾಂದ್ರತೆಯ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ವರ್ಗೀಕರಿಸಲಾದ ಭಾರತ ರಾಜ್ಯ ಅರಣ್ಯ ವರದಿ (ISFR) -2021 ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ ಪ್ರಕಾರ ಅರಣ್ಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಅಂದಾಜು 4533 ಚ.ಕಿ.ಮೀ ಅತ್ಯಂತ ದಟ್ಟ ಅರಣ್ಯ, 20,985 ಚ.ಕಿ.ಮೀ ಮಧ್ಯಮ ದಟ್ಟ ಅರಣ್ಯ ಮತ್ತು 13,212 ಚ.ಕಿ.ಮೀ ತೆರೆದ ಅರಣ್ಯಗಳಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶದ ಹೊದಿಕೆಯು ಶೇಕಡಾ.20.19ರಷ್ಟಿದ್ದು, 38,729.99 ಚದರ ಕಿ.ಮೀ. ವಿಸ್ತೀರ್ಣವನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ಭಾರತ ರಾಜ್ಯ ಅರಣ್ಯ ವರದಿ-2021 ರ ಪ್ರಕಾರ ಜಿಲ್ಲಾವಾರು ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶ, ಭೌಗೋಳಿಕ ಪ್ರದೇಶ ಮತ್ತು ಅರಣ್ಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿ, ಹಾಗೂ ಕರ್ನಾಟಕದ ಅರಣ್ಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗಳ ವಿವರಗಳನ್ನು ಅನುಬಂಧ 7.1 ಮತ್ತು ಕೋಷ್ಟಕ 7.3 ರಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 7.3: ಭಾರತ ರಾಜ್ಯ ಅರಣ್ಯ ವರದಿ (ISFR) 2021ರ ಪ್ರಕಾರ ಅರಣ್ಯ ಹೊದಿಕೆ

ಕ್ರ. ಸಂ	ಅರಣ್ಯ ವರ್ಗ	ವರ್ಷವಾರು ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶದ ಹೊದಿಕೆ				
		2013	2015	2017	2019	2021
ಕರ್ನಾಟಕದ ಅರಣ್ಯ ಹೊದಿಕೆ						
1	ಅತ್ಯಂತ ದಟ್ಟ ಅರಣ್ಯ + ಮಧ್ಯಮ ದಟ್ಟ ಅರಣ್ಯ	21,956	21,844	24,946	25,549	25,518
2	ತೆರೆದ ಅರಣ್ಯ	14,238	14,577	12,604	13,026	13,212
	ಒಟ್ಟು	36,194	36,421	37,550	38,575	38,730
3	ಭಾರತ ಅರಣ್ಯ ಹೊದಿಕೆ	6,97,898	7,01,673	7,08,273	7,12,249	7,13,789
4	ಭಾರತದ ಶೇಕಡಾವಾರಿನ ಜೊತೆಗೆ ರಾಜ್ಯದ ಹೋಲಿಕೆ	5.18	5.19	5.30	5.41	5.42

ಮೂಲ: ಭಾರತ ರಾಜ್ಯ ಅರಣ್ಯ ವರದಿ (ISFR) - 2021

7.1.6 (ಅ) ಅರಣ್ಯೀಕರಣದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು

ಅರಣ್ಯೀಕರಣ ಕಾಮಗಾರಿಗಳನ್ನು ಕಾಲ-ಕಾಲಕ್ಕೆ ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತಿದೆ. 2022-23ರ ನವೆಂಬರ್ ಅಂತ್ಯಕ್ಕೆ 47,077 ಹೆಕ್ಟೇರ್ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಅರಣ್ಯೀಕರಣ ಕಾಮಗಾರಿಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿ 282.83 ಲಕ್ಷ ಸಸಿಗಳನ್ನು ನೆಡಲಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಕೃಷಿ ಅರಣ್ಯದಡಿಯಲ್ಲಿ, 315.34 ಲಕ್ಷ ಸಸಿಗಳನ್ನು ಕೃಷಿಕರಿಗೆ ಮತ್ತು ಸಾರ್ವಜನಿಕರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಬಾಸಗಿ ಜಮೀನುಗಳಲ್ಲಿ ನೆಡುವ ಸಲುವಾಗಿ ವಿತರಣೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಪ್ರತಿ ವರ್ಷ, ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯವು ಕೃಷಿ ಅರಣ್ಯ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಯೋಜನೆ (KAPY), MGNREGA, SMAF ಮುಂತಾದ ವಿವಿಧ ಯೋಜನೆಗಳ ಮೂಲಕ ಬಾಸಗಿ ಜಮೀನುಗಳಲ್ಲಿ 200 ರಿಂದ 300 ಲಕ್ಷ ಸಸಿಗಳನ್ನು ನೆಡುವುದನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುತ್ತಿದ್ದು, ಇದರಿಂದಾಗಿ ಕಾಡಿನ ಹೊರಗಿನ ಮರಗಳ ಹೊದಿಕೆಯು ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಭಾರತ ರಾಜ್ಯ ಅರಣ್ಯ ವರದಿ (ISFR) -2021 ವರದಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿದೆ. ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಅರಣ್ಯ ಮತ್ತು ಮರಗಳ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ವಿವರಗಳನ್ನು ಕೋಷ್ಟಕ 7.4 ರಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಆದಾಗ್ಯೂ, ಪರೋಕ್ಷ ಮಾರ್ಗೋಪಾಯಗಳಿಂದ ಅರಣ್ಯದ ಕೊಡುಗೆಯು ಅರಣ್ಯ ಉತ್ಪನ್ನಗಳಿಂದ ಕಂಡುಬರುವ ಸ್ಪಷ್ಟವಾದ ಪ್ರಯೋಜನಗಳನ್ನು ಮೀರಿಸುತ್ತದೆ, ಅಂದರೆ. ಮರ, ಉರುವಲು, ಬಿದಿರು, ಕಬ್ಬು, ಹುಲ್ಲು, ಸಣ್ಣ ಅರಣ್ಯ ಉತ್ಪನ್ನಗಳು ಇತ್ಯಾದಿ. ಜೈವಿಕ ವೈವಿಧ್ಯತೆಯ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಪರಿಸರ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಸೇವೆಗಳ ಪರೋಕ್ಷ ಮಾರ್ಗಗಳು, ಮಣ್ಣಿನ ಸವೆತದ ನಿಯಂತ್ರಣ ಮತ್ತು ನದಿಗಳ ಹರಿವನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಮತ್ತು ಹೆಚ್ಚಿನದನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸುವ

ಜಲಾನಯನ ಕಾರ್ಯಗಳು ಇಂಧನ ಮರ, ಮೇವು, ಸಣ್ಣ ಅರಣ್ಯ ಉತ್ಪನ್ನಗಳು ಮತ್ತು ಇತರ ಅಗತ್ಯಗಳಾಗಿರುತ್ತವೆ ರಾಜ್ಯದ ಅರಣ್ಯವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿರುವ ಒಂದು ಕೋಟಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಜನರು ಪರಿಸರ-ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮ ಪ್ರಯೋಜನಗಳನ್ನು ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ, ಈ ಮೂಲಕ ದೇಶ ಮತ್ತು ಜಾಗತಿಕವಾಗಿ ಅರಣ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಕೊಡುಗೆ ಉತ್ತಮವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 7.4: ರಾಜ್ಯದಲ್ಲ ಅರಣ್ಯ ಮತ್ತು ಮರಗಳ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ವಿವರಗಳು

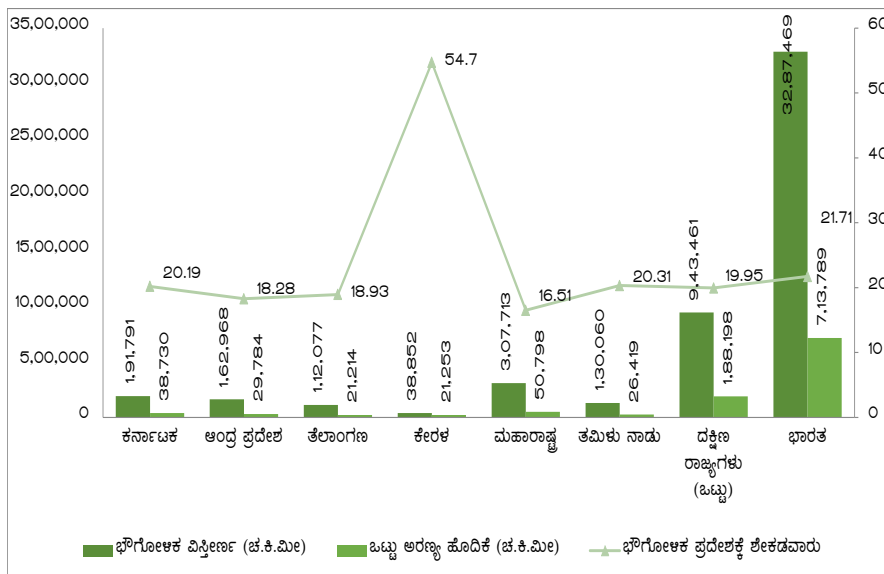
ವರ್ಷ	ಅರಣ್ಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿ (ವಿಸ್ತೀರ್ಣ Km ² ಗಳಲ್ಲಿ)	ಮರಗಳ ವ್ಯಾಪ್ತಿ (ವಿಸ್ತೀರ್ಣ Km ² ಗಳಲ್ಲಿ)	ಒಟ್ಟು ಅರಣ್ಯ ಮತ್ತು ಮರಗಳ ವ್ಯಾಪ್ತಿ (Km ²)	ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಸ್ವಾಕ್ (million cum)			ಷರಾ
				ದಾಖಲಾದ ರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶ	ಅರಣ್ಯದ ಹೊರಗಿನ ಮರಗಳು	ಒಟ್ಟು	
2015	36,449 (19.00%)	5,552 (2.89%)	41,973 (21.89%)	296.990	86.590	383.580	
2017	37,550 (19.58%) (+1101)	5,713 (2.98%) (+161)	43,263 (22.56%) (+1262)	327.660	89.585	417.245	+33.665
2019	38,575 (20.11%) (+1025)	6,257 (3.26%) (+544)	44,832 (23.37%) (+1569)	334.08 (87.26 cum/ ha)	103.030 (7.05 cum/ha)	437.110	+19.865
2021	38,730 (20.19%) (+155)	7,494 (3.91%) (+1237)	46,224 (24.10%) (+1392)	302.14 (-31.94)	121.72 (+18.69)	423.86	-13.250

ಮೂಲ: ಕರ್ನಾಟಕ \$19 ಅಯನ್ GDP ವಿಷನ್ ವರ್ಕಿಂಗ್ ಗ್ರೂಪ್ ಶಿಫಾರಸುಗಳು

(ಆ) ದಕ್ಷಿಣ ರಾಜ್ಯಗಳೊಡನೆ ಹೋಲಿಕೆ

ಭಾರತ ರಾಜ್ಯ ಅರಣ್ಯ ವರದಿ (ISFR)-2021 ಪ್ರಕಾರ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದ ಒಟ್ಟು ಭೌಗೋಳಿಕ ಪ್ರದೇಶ ವಿಸ್ತೀರ್ಣದ ಶೇ.20.19%ರಷ್ಟು ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ದಕ್ಷಿಣ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ, ಕೇರಳ ರಾಜ್ಯವು ಅತಿ ಹೆಚ್ಚು ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶ ಹೊಂದಿದ್ದು, ಒಟ್ಟು ವಿಸ್ತೀರ್ಣದ ಶೇ.54.70ರಷ್ಟಾಗಿರುತ್ತದೆ. ನೆರೆಯ ರಾಜ್ಯಗಳ ಜೊತೆ ಹೋಲಿಕೆ ಮಾಡಲಾದ ಅಂಕಿ-ಅಂಶಗಳ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಚಿತ್ರ 7.2 ರಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಚಿತ್ರ 7.2 : ದಕ್ಷಿಣ ರಾಜ್ಯಗಳ ಭೌಗೋಳಿಕ ಪ್ರದೇಶಗಳ ತುಲನೆ

(ಇ) ಅರಣ್ಯ ಹೊದಿಕೆಯ ವಿವಿಧ ವರ್ಗೀಕರಣ

ರಾಜ್ಯದ ಅರಣ್ಯ ಸಸ್ಯ ವರ್ಗಗಳನ್ನು ಮಳೆಯ ಏರಿಳಿತದ ಪ್ರಮಾಣ, ಒಣ ಹವೆಯ ಅವಧಿ ಮತ್ತು ತಾಪಮಾನ ಮುಂತಾದ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಏಳು ವಿಧಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಒಟ್ಟು ಅರಣ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಸರಿ ಸುಮಾರು ಶೇ.4.19ರಷ್ಟು ತೋಯ್ದು ಹೆಚ್ಚು ಹಸಿರು ಅರಣ್ಯ, ಶೇ.4ರಷ್ಟು ಅರಣ್ಯಗಳು ಅರೆ-ಅಜ್ಜು ಹಸಿರು ಅರಣ್ಯ, ಶೇ.3.56 ಅರಣ್ಯಗಳು ತೇವಜೌಗು ಉದುರೆಲೆ ಅರಣ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ಶೇ.3.66 ಒಣ ಎಲೆ ಉದುರೆಲೆ ಅರಣ್ಯಗಳು ಎಂಬುದಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಮುಳ್ಳು ಆವೃತ ಅರಣ್ಯಗಳು ಶೇ.3.09, ನೆಡುತೋಪು ಶೇ.3.26ರಷ್ಟು ಆವರಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ ಮತ್ತು ಅಲ್ಪ ಪ್ರಮಾಣದ ಅಂದರೆ ಶೇ.2.53 ಅರಣ್ಯಗಳು ವಿಶಾಲ ಎಲೆಗಳುಳ್ಳ ಗಿರಿ ಪ್ರದೇಶ ಎಂಬುದಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.

(ಈ) ಅರಣ್ಯ ಮತ್ತು ಮರಗಳ ಹೊದಿಕೆ

ಭಾರತ ರಾಜ್ಯ ಅರಣ್ಯ ವರದಿ-2021ರ ಪ್ರಕಾರ ಒಟ್ಟಾರೆ ಭೌಗೋಳಿಕ ವಿಸ್ತೀರ್ಣದ ಶೇ. 24.10 ರಲ್ಲಿ (46,224 ಚ.ಕಿ.ಮೀ.ಗಳಲ್ಲಿ) ಅರಣ್ಯ ಹೊದಿಕೆ ಶೇ. 3.91 ರಷ್ಟು (7,494 ಚ.ಕಿ.ಮೀ.ಗಳು) ಮತ್ತು ವೃಕ್ಷ ಹೊದಿಕೆ ಶೇ. 24.10 (46224 ಚ.ಕಿ.ಮೀ.ಗಳು) ರಷ್ಟು ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಮರದ ಹೊದಿಕೆಯು ಚದುರಿದ ಮರಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ಎಲ್ಲಾ ತರಹದ ಮರಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ.

7.1.7 ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಉದ್ಯಾನವನಗಳು ಮತ್ತು ಅಭಯಾರಣ್ಯಗಳು

ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದ ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶವು, ವ್ಯಾಪಕವಾದ ಸಸ್ಯ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಣಿ ಸಂಪತ್ತಿನಿಂದ (ಜೀವ ವೈವಿಧ್ಯತೆ) ಕೂಡಿದ್ದು ಅವಿನಾಭಾವ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ರಕ್ಷಿತ ಅರಣ್ಯ, ವನ್ಯಜೀವಿ ಅಭಯಾರಣ್ಯ ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಉದ್ಯಾನವನಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿವೆ. ರಾಜ್ಯವು 5 ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಉದ್ಯಾನವನಗಳು ಮತ್ತು 40 ವನ್ಯಜೀವಿ ಅಭಯಾರಣ್ಯಗಳನ್ನು (5 ಹುಲ ಸಂರಕ್ಷಿತ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಂತೆ) ಸೇರಿದಂತೆ 10,827.41 ಚ.ಕಿ.ಮೀ ವಿಸ್ತೀರ್ಣವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಉದ್ಯಾನವನಗಳು ಮತ್ತು ಅಭಯಾರಣ್ಯಗಳನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ, ರಾಜ್ಯವು 18 ಸಂರಕ್ಷಣಾ ಮೀಸಲು ಮತ್ತು 1 ಸಮುದಾಯ ಮೀಸಲು ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಂತೆ 304.71 ಚ.ಕಿ.ಮೀ. ವಿಸ್ತೀರ್ಣವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.

7.1.8 ಪರಿಸರ ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು

(ಅ) ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಉದ್ಯಾನವನ/ಅಭಯಾರಣ್ಯಗಳಿಗೆ ಭೇಟಿ ನೀಡಿದ ಪ್ರವಾಸಿಗರ ವಿವರಗಳು

1. ಅಭಯಾರಣ್ಯಗಳಿಗೆ ಭೇಟಿ ನೀಡುವವರಲ್ಲಿ, ಶೇ.99.97ರಷ್ಟು ಭಾರತೀಯರು ಮತ್ತು ಶೇ.0.03 ರಷ್ಟು ವಿದೇಶೀಯರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ.
2. ಕೆಲವು ಸಂರಕ್ಷಿತ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಪರಿಸರ ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮದಿಂದ ಹೆಚ್ಚಿನ ಒತ್ತಡವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದು, ಇವುಗಳ ಬಳಕೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಸಂರಕ್ಷಿತ ಪ್ರದೇಶಗಳಾದ ಬಂಡೀಪುರ, ನಾಗರಹೋಳೆ ಮತ್ತು ಕುದುರೆಮುಖದ ಮೇಲಿನ ಒತ್ತಡವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಲು, ಕಡಿಮೆ ಭೇಟಿ ನೀಡುವ ಸಂರಕ್ಷಿತ ಪ್ರದೇಶಗಳಾದ ಬಿಆರ್‌ಐ, ಭದ್ರಾ, ದಾಂಡೇಲ ಮತ್ತು ಇತರ ಕೆಲವು ಸಂರಕ್ಷಿತ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ಉತ್ತಮ ಪರಿಸರ ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮ ಸೌಲಭ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ಮೂಲ ಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದು ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಸಂರಕ್ಷಿತ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಚಾರವನ್ನೂ ನೀಡಿ ಪ್ರವಾಸಿಗರನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಜನರನ್ನು ಜಾಗೃತಗೊಳಿಸಲು ಸಹಾಯವಾಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ವನ್ಯಜೀವಿ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಜಾಗೃತಿ ಮೂಡಿಸುತ್ತದೆ.

(ಆ) ವನ್ಯಪ್ರಾಣಿಗಳ ಮರಣ

ದೇಶದ ಒಟ್ಟು ಆನೆಗಳ ಪೈಕಿ ಶೇ.25ರಷ್ಟು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿರುವುದು ವಿಶೇಷತೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. 2017ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಕೈಗೊಂಡ ಆನೆ ಗಣತಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯವು 6049 ಆನೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು 5 ಹುಲ ಸಂರಕ್ಷಣಾ ಪ್ರದೇಶಗಳಿದ್ದು 2017ನೇ ಸಾಲಿನ ಹುಲ ಗಣತಿ ಪ್ರಕಾರ 524 ಹುಲಗಳಿರುವ ಬಗ್ಗೆ ಅಂದಾಜಿಸಲಾಗಿದೆ ಹಾಗೂ ದೇಶದಲ್ಲೇ ಅತಿ ಹೆಚ್ಚು ಹುಲಗಳಿರುವ ಎರಡನೇ ರಾಜ್ಯವಾಗಿರುವ ಹೆಗ್ಗಳಿಕೆ ಕರ್ನಾಟಕದ್ದಾಗಿರುತ್ತದೆ.

2022-23 ನೇ ಸಾಲಿನ ನವೆಂಬರ್ 2022ರ ಅಂತ್ಯಕ್ಕೆ ಒಟ್ಟು 28 ಜನರು ವನ್ಯಜೀವಿಗಳಿಂದ ದಾಳಿಗೊಳಗಾಗಿ ಮೃತಪಟ್ಟರುತ್ತಾರೆ. ದಾಳಿಗೊಳಗಾಗಿ ಮೃತಪಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರಿಗೂ ರೂ.7.50 ಲಕ್ಷಗಳಂತೆ ಒಟ್ಟು ರೂ.210.00 ಲಕ್ಷಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

(ಇ) ವನ್ಯಜೀವಿ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಉದ್ಯಾನವನಗಳು ಹಾಗೂ ವನ್ಯಜೀವಿ ಅಭಯಾರಣ್ಯಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಮಾಡಿದ ವೆಚ್ಚ

ವನ್ಯಜೀವಿ ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಉದ್ಯಾನವನಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಅರಣ್ಯ ಇಲಾಖೆಯ ಯೋಜನೆಗಳಲ್ಲಿ, ಮನುಷ್ಯ-ಪ್ರಾಣಿ ಸಂಘರ್ಷವನ್ನು ತಗ್ಗಿಸುವ ಕ್ರಮಗಳಿಗೆ ಶೇ.99.97, ಹುಲ ಯೋಜನೆಗೆ ಶೇ.99, ವನ್ಯಜೀವಿ ಆವಾಸಸ್ಥಾನಗಳ ಸಮಗ್ರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಳಿಗೆ ಶೇ.100, ಮತ್ತು ಆನೆ ಯೋಜನೆಗೆ ಶೇ.99 ರಷ್ಟು ಖರ್ಚು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. 2022-23 ನೇ ಸಾಲಿನ ನವೆಂಬರ್ ಅಂತ್ಯಕ್ಕೆ ವನ್ಯಜೀವಿ ಅಭಯಾರಣ್ಯಗಳಿಗೆ ರೂ.11406.02 ಲಕ್ಷಗಳನ್ನು ವೆಚ್ಚ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಈ) ಅರಣ್ಯ ಮೂಲಗಳಿಂದ ಪಡೆದುಕೊಂಡ ಆದಾಯ

ಆದಾಯದ ಪ್ರಮುಖ ಮೂಲವಾಗಿರುವ ಎಲ್ಲಾ ಸರ್ಕಾರಿ ಟಂಬರ್ ಡಿಪೋಗಳಲ್ಲಿ ಮರ ಮತ್ತು ಇತರೆ ಅರಣ್ಯ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಮಾರಾಟವನ್ನು ಇ-ಹರಾಜು ಮೂಲಕ ವಿಲೇವಾರಿ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ರಾಜ್ಯವು 2022-23ನೇ ಸಾಲಿಗೆ (ನವೆಂಬರ್ - 2022 ರವರೆಗೆ) ಅರಣ್ಯ ಉತ್ಪನ್ನಗಳಾದ ಮರ, ಉರುವಲು, ಶ್ರೀಗಂಧ, ಬಿದಿರು, ಬೆತ್ತ ಮತ್ತು ಇತರ ಸಣ್ಣ ಅರಣ್ಯ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಮಾರಾಟದಿಂದ ರೂ.18,648.91 ಲಕ್ಷ ಆದಾಯವನ್ನು ಗಳಿಸಿದೆ. ವಿವರಗಳನ್ನು ಕೋಷ್ಟಕ 7.5 ರಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಅವಲೋಕನದ ಪ್ರಕಾರ 2022-23ನೇ ಸಾಲಿನ ಯೋಜನೆಗಳಿಗೆ ಹಂಚಿಕೆಯಾಗಿರುವ ಮೊತ್ತ ಮತ್ತು ಪ್ರಗತಿಯ ವಿವರಗಳನ್ನು ಅನುಬಂಧ 7.2 ರಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 7.5: ಅರಣ್ಯ ಉತ್ಪನ್ನಗಳಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಆದಾಯ-2022-23

ಕ್ರ.ಸಂ.	ಅರಣ್ಯ ಉತ್ಪನ್ನಗಳು	ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಆದಾಯ (ರೂ.ಲಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿ)
1	ನಾಟಾ	9,545.10
2	ಉರುವಲು ಮತ್ತು ಇದ್ದಿಲು	2,951.43
3	ಬಿದಿರು	16.91
4	ಶ್ರೀಗಂಧ	228.30
5	ಸಣ್ಣ ಅರಣ್ಯ ಉತ್ಪನ್ನಗಳು	261.06
6	ಇತರೆ ಮೂಲಗಳಿಂದ ಬಂದ ಆದಾಯ	5,646.11
ಇಲಾಖೆಯ ತೆರಿಗೆತರ ರಾಜಸ್ವ		18,648.91
ಅರಣ್ಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ತೆರಿಗೆಯ (ಎಫ್‌ಡಿಟಿ) ಮೊತ್ತ		886.85

ಮೂಲ: ಅಪ್ರಮುಖಸಂ (ಅರಣ್ಯ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ನಿರ್ವಹಣೆ), * ನವೆಂಬರ್ 2022ರ ಅಂತ್ಯಕ್ಕೆ

7.1.9 ರಾಜಸ್ವ ಮತ್ತು ವೆಚ್ಚ

ಕರ್ನಾಟಕದ ಅರಣ್ಯ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ನಿರ್ವಹಣೆ (FRM) ವಿಭಾಗವು ಪ್ರಾಥಮಿಕವಾಗಿ ಉತ್ಪಾದನೆಯ ಹಂತದಿಂದ ಅರಣ್ಯಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮತ್ತು ಒಟ್ಟಾರೆ ರಕ್ಷಣೆಯ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ಅರಣ್ಯ ಉತ್ಪನ್ನಗಳಾದ ಮರ, ಉರುವಲು, ಬಿದಿರು, ಶ್ರೀಗಂಧ, ಮತ್ತು ಸಣ್ಣ ಅರಣ್ಯ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಮಾರಾಟದಿಂದ ಇಲಾಖೆಯು ರಾಜಸ್ವವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ ಹಾಗೂ ಅಭಯಾರಣ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ಇತರೆಗಳಿಂದ ಬಂದ ಆದಾಯವನ್ನು ಕೂಡ ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಇಲಾಖೆಯ ವೆಚ್ಚದಡಿಯಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು, ಅರಣ್ಯೀಕರಣ ಮತ್ತು ಇನ್ನಿತರೆ ವೆಚ್ಚಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಕಳೆದ ಐದು ವರ್ಷಗಳ ಅರಣ್ಯ ಇಲಾಖೆಯ ಆದಾಯ ಮತ್ತು ವೆಚ್ಚಗಳ ವಿವರಗಳನ್ನು ಕೋಷ್ಟಕ 7.6ರಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 7.6: ಅರಣ್ಯ ಇಲಾಖೆಯ ರಾಜಸ್ವ ಮತ್ತು ವೆಚ್ಚ

(ರೂ.ಕೋಟಿಗಳಲ್ಲಿ)

ವರ್ಷ	ರಾಜಸ್ವ	ವೆಚ್ಚ
2018-19	280.11	1536.22
2019-20	245.34	1759.78
2020-21	255.36	1774.63
2021-22	288.86	1313.19
2022-23*	203.95	1023.65

ಮೂಲ:ಕರ್ನಾಟಕ ಅರಣ್ಯ ಇಲಾಖೆಯ ವಾರ್ಷಿಕ ವರದಿಗಳು, *ನವೆಂಬರ್-2022ರವರೆಗೆ

7.1.10 ಭವಿಷ್ಯದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಉಪವಲಯಗಳಿಂದ ರಾಜಸ್ವ (ಮುಂದಿನ 5 ರಿಂದ 10 ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ)

ಇಲಾಖೆಯು ಬೆಲೆಬಾಳುವ ಮರದ ತಳಿಗಳ ಉತ್ಪಾದನಾ ಅರಣ್ಯಗಳನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸಲು ಯೋಜಿಸುತ್ತಿದ್ದು, ಇವುಗಳಿಂದ ರಾಜಸ್ವವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲು 30ರಿಂದ 50ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ವರ್ಷಗಳ ಅವಧಿ ಬೇಕಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಒಂದು ಲಕ್ಷ ಹೆಕ್ಟೇರ್ ಗೂ ಹೆಚ್ಚಿನ 50ರಿಂದ 100ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಬೆಳೆದ ತೇಗದ ತೋಟಗಳು ಮತ್ತು ಪರಿಸರ ದುರ್ಬಲ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಕಡಿದಾದ ಇಳಿಜಾರುಗಳಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಂಡಿಲ್ಲದ ತೋಟಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡುವುದು, ಇದರಿಂದ ಮರಗಳ ಮೌಲ್ಯ ಮತ್ತು ವಿದೇಶಿ ವಿನಿಮಯವನ್ನು ಉಳಿಸಬಹುದಾಗಿರುತ್ತದೆ ಹಾಗೂ ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದ ಮರಗಳನ್ನು ಆಮದು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಹಾಯವಾಗುತ್ತದೆ.

2022-23ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಅರಣ್ಯ ಇಲಾಖೆಯಿಂದ ರೂ.300.00 ಕೋಟಿಗಳ ರಾಜಸ್ವವನ್ನು ಅಂದಾಜಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ಮುಂದಿನ ಹತ್ತು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಆದಾಯವನ್ನು ರೂ.1000.00 ಕೋಟಿಗಳಷ್ಟು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಬಹುದಾಗಿರುತ್ತದೆ.

7.1.11 ಯೋಜಿತ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಪ್ರಮುಖ ಅಂಶಗಳು

1. ಪ್ರತಿ ವರ್ಷ 5000 ಹೆಕ್ಟೇರ್ ಅರಣ್ಯ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಲೆಬಾಳುವ ಮರಗಳ ಉತ್ಪಾದನೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು.
2. ಸಿಲ್ವರ್ ಓಕ್, ಮೆಲಯಾ ಡುಬಿಯಾ, ಅಕೇಶಿಯಾ ಆರಿಕ್ಯುಲಿಫಾರ್ಮಿಸ್ ಮತ್ತು ಶ್ರೀಗಂಧ, ಬೇವು, ತೇಗ ಮುಂತಾದ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಸರಳೀಕರಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಇತರೆ ತಳಿಗಳ ಮರಗಳನ್ನು ನೆಡುವುದರೊಂದಿಗೆ ಕೃಷಿ-ಅರಣ್ಯವನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುವುದು.
3. ಕೃಷಿ-ಅರಣ್ಯ ಮರಗಳನ್ನು ಅವಲಂಬಿತವಾದ ಮರಗಳ ಆಧಾರಿತ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವುದು.

ಸಾಧನೆಗಳು

- ❑ ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರವು ಶ್ರೀಗಂಧದ ಮರಗಳ ಅಗತ್ಯತೆ ಮತ್ತು ಮುಕ್ತ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಾರ ಮಾಡುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಈಗಾಗಲೇ 2022ರ ಶ್ರೀಗಂಧದ ಪ್ರಚಾರ ನೀತಿಯನ್ನು ಅನುಮೋದಿಸಿದೆ.
- ❑ ಹಸಿರು-ಬೀಳುವಿಕೆಯ ಮೇಲಿನ ಕಂಬಳ ನಿಷೇಧವನ್ನು ತೆಗೆದುಹಾಕಲು ನೀತಿ ಬದಲಾವಣೆಗಳ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ಬದಲಿಗೆ ರಾಜ್ಯದ ಅರಣ್ಯ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಶೇಕಡಾ 5 ರಿಂದ 10 ರಷ್ಟು ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಉತ್ಪಾದನಾ ಅರಣ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಇದು ಸೂಕ್ತವಾದ ಎಡಾಫಿಕ್ ಮತ್ತು ಹವಾಮಾನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.
- ❑ ಮರಗಳನ್ನು ಕೊಯ್ಯುವ ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ತಿದ್ದುಪಡಿ ಮಾಡಲು ಮತ್ತು ಫೈವುಡ್, MDF, ಪಾರ್ಟಿಕಲ್ ಬೋರ್ಡ್ ಘಟಕಗಳಂತಹ ಮರ ಆಧಾರಿತ ಉದ್ಯಮಗಳನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಲು ಮತ್ತು 2016 ಮತ್ತು 2017 ರ ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರದ ನಿಯಮಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಸರಳ ಚೌಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಅನುಮತಿಸಲು ಸರ್ಕಾರವನ್ನು ಈಗಾಗಲೇ ವಿನಂತಿಸಲಾಗಿದೆ.

- ❑ ಶ್ರೀಗಂಧದ ತೋಟ ಮತ್ತು ನೈಸರ್ಗಿಕವಾಗಿ ಬೆಳೆದ ಶ್ರೀಗಂಧದ ಮರಗಳ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಚೈನ್ ಅಂಕ್ ಮೆಶ್, ವಾಜ್ ಮತ್ತು ವಾರ್ಡ್, ಮಣ್ಣಿನ ಕೆಲಸ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಗಳು ಮತ್ತು ಇತರ ರಕ್ಷಣಾತ್ಮಕ ಕ್ರಮಗಳ ಮೂಲಕ ಸಂರಕ್ಷಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ❑ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯವು ವಿವಿಧ ಅರಣ್ಯೀಕರಣ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು 4000 ಕಿಮೀ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಹೆದ್ದಾರಿ, 21000 ಕಿಮೀ ರಾಜ್ಯ ಹೆದ್ದಾರಿ ಮತ್ತು 38000 ಕಿಮೀ ಜಿಲ್ಲಾ ರಸ್ತೆಗಳ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಕಾಮಗಾರಿಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಂಡಿದೆ.
- ❑ ಸಾಮಾಜಿಕ ಅರಣ್ಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಒತ್ತು ನೀಡುವ ಮೂಲಕ ಬೆಟ್ಟ-ಗುಡ್ಡಗಳು, ಗೋಮಾಳಗಳು ಮತ್ತು ಕೆರೆಗಳ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಸರ್ಕಾರಿ ಜಮೀನುಗಳಲ್ಲಿ ಆಯಾ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಬೆಳೆಯುವ ಸ್ಥಳೀಯ ತಳಿಗಳ ಮರ-ಗಿಡಗಳನ್ನು ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಬೆಳೆಸಲಾಗುವುದು. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಶಾಲಾ ಕಾಲೇಜು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು, ಪರಿಸರ ಸಂಘಟನೆಗಳು ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡು ಮನೆಗೊಂದು ಮರ, ಊರಿಗೊಂದು ತೋಪು, ತಾಲ್ಲೂಕಿಗೊಂದು ಕಿರು ಅರಣ್ಯ, ಜಿಲ್ಲೆಗೊಂದು ಕಾಡು ಎಂಬ “ಹಸಿರು ಕರ್ನಾಟಕ” ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲು ಘೋಷಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ❑ ರಾಜ್ಯ ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಹೆದ್ದಾರಿ ರಸ್ತೆ ಅಗಲೀಕರಣ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ರಸ್ತೆಗೆ ಅಡ್ಡಲಾಗಿರುವ ಮರಗಳನ್ನು ಕಡಿಯಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಸದರಿ ಮರಗಳ ಬದಲಿಗೆ ಗಿಡಗಳನ್ನು ನೆಡಲು ಕೆ-ಶಿಪ್, ಕೆ.ಪಿ.ಐ.ಸಿ.ಎಲ್, ಕೆ.ಆರ್.ಡಿ.ಸಿ.ಎಲ್ ಮತ್ತು ಇತರೆ ಉಪಯೋಗಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಂದ ನಿಯಮಾನುಸಾರ ಮೊತ್ತವನ್ನು ಲೆಕ್ಕ ಶೀರ್ಷಿಕೆ 0406-01-800-0-08-000ಗೆ ಜಮೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ.
- ❑ ದೇವರಕಾಡು ಅರಣ್ಯಗಳು ಧಾರ್ಮಿಕ ಮತ್ತು ಪರಿಸರ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳಿಂದ ಬಹಳ ವಿಶಿಷ್ಟ ಹಾಗೂ ಮಹತ್ವದ್ದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅಮೂಲ್ಯವಾದ ಪರಿಸರ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಪವಿತ್ರ ತೋಪುಗಳಾಗಿ ಸಂರಕ್ಷಿಸಲು ಈ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಲಾಗಿದೆ, ಇದು ಯಾವುದೇ ಅಡಚಣೆಯಿಲ್ಲದೆ ಅವುಗಳ ನೈಸರ್ಗಿಕ ವಿಕಸನ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಲು ಅನುವು ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತದೆ. ಪ್ರತಿ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ದೈವಿವನವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲು ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಲು ಈ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ❑ “ತುಮಕೂರಿನಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಶಿವಕುಮಾರ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಮತ್ತು ಉಡುಪಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಪೇಜಾವರ ವಿಶ್ವೇಶ ತೀರ್ಥ ಶ್ರೀಪಾದರ ಗೌರವಾರ್ಥ ಸ್ವತ್ತಿವನವನ್ನು ತಲಾ ರೂ.2.00 ಕೋಟಿ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿಸಲು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಘೋಷಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಮುನ್ನಡೆವ ಹಾದಿ

- ❑ ಸ್ಥಳೀಯ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು, ಉದ್ಯೋಗಾವಕಾಶಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಲು ಮತ್ತು ರೈತರಿಗೆ ಆದಾಯದ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಕೃಷಿ-ಅರಣ್ಯ ಮರದ ಮೇಲೆ ಅವಲಂಬಿತವಾದ ಮರ ಆಧಾರಿತ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದು.
- ❑ ಪರಿಸರ ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಲು ನಾಗರಹೊಳೆ, ಬಂಡೀಪುರದಂತಹ ಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ಬಲವರ್ಧಿಸುವುದು, ಕಡಿಮೆ ಭೇಟಿ ನೀಡುವ ಸಂರಕ್ಷಿತ ಪ್ರದೇಶಗಳಾದ BRT, ಭದ್ರಾ, ದಾಂಡೇಲಿ ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಗೆ ಪರಿಸರ-ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಪ್ರಚಾರವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿ ಉದ್ಯೋಗಾವಕಾಶಗಳ ದೊಡ್ಡ ಮೂಲವನ್ನು ಅನ್ಲಾಕ್ ಮಾಡುವುದು.
- ❑ ಸಿಲ್ವರ್ ಓಕ್, ಮೆಲಯಾ ದುಬಯಾ, ಮತ್ತು ಶ್ರೀಗಂಧ, ಬೇವು, ತೇಗ ಇತರ ತಳಿಗಳಂತಹ ಮರಗಳನ್ನು ನೆಡುವುದರೊಂದಿಗೆ ಕೃಷಿ-ಅರಣ್ಯವನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸಿ ನಿಯಂತ್ರಕ ಚೌಕಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಸರಳಗೊಳಿಸುವುದು.
- ❑ ಖಾಸಗಿ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಮರಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಉತ್ತೇಜನ ನೀಡಲು, ಸರ್ಕಾರವು ಕಡಿಯುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಸಾರಿಗೆ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಸಡಿಲಿಸಿಬಹುದಾಗಿದೆ.

- ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಂದ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಒದಗಿಸಲಾದ ಪರಿಸರ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಸೇವೆಗಳ ಸಮಗ್ರ ಲೆಕ್ಕಪತ್ರ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮತ್ತು ಔಷಧೀಯ ಸಸ್ಯಗಳನ್ನು ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕೊಯ್ಲು ಮಾಡುವುದು ಇಲಾಖೆಗೆ ಆದಾಯವನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಬಹುದು.
- ಅರಣ್ಯೋದರಣ, ಮಣ್ಣು ಮತ್ತು ನೀರಿನ ಸಂರಕ್ಷಣಾ ಕ್ರಮಗಳ ಮೂಲಕ ನಾಶವಾದ ಅರಣ್ಯಗಳನ್ನು ಪುನರುಜ್ಜೀವನ ಗೊಳಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಸಾಕಷ್ಟು ಬೇರುಕಾಂಡ ಇರುವಂತಹ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಜೈವಿಕ ಒತ್ತಡದಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ, ಇದರಿಂದಾಗಿ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಪುನರುತ್ಥಾನವನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಪರ್ಯಾಯವಾಗಿ, ಸಣ್ಣ ಮರ, ಇಂಥನ ಮರ ಮತ್ತು ಮೇವಿನ ಅಗತ್ಯತೆಯ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಇತರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ನೆಡುತೋಪುಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸಲಾಗುವುದು.
- ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಅಲಂಕಾರಿಕ, ನೆರಳು ನೀಡುವ ಮತ್ತು ಫಲ ನೀಡುವ ಮರಗಳನ್ನು ನೆಡುವ ಮೂಲಕ ಮಾನವ, ವಾಹನಗಳು ಮತ್ತು ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ಮಾಲಿನ್ಯದ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುವುದು. ಟ್ರೀ ಪಾರ್ಕ್‌ಗಳು, ವುಡ್ ಲಾಟ್‌ಗಳು ಮತ್ತು ಅವೆನ್ಯೂ ಪ್ಲಾಂಟೇಶನ್‌ಗಳನ್ನು ಸಹ ಪಟ್ಟಣಗಳು ಮತ್ತು ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಲು 'ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಹಸಿರಿಕರಣ' ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸಬಹುದು.

7.1.12 ಕರ್ನಾಟಕ ಜೀವ ವೈವಿಧ್ಯ ಮಂಡಳಿ

ಕರ್ನಾಟಕವು ದೇಶದ ಶ್ರೀಮಂತ ಜೈವಿಕ ವೈವಿಧ್ಯ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದೆ. ಅಳವಡಿಸಿರುವ ಜಾತಿಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವ, ದಾಖಲಿಸುವ, ಡೇಟಾಬೇಸ್‌ನ ರಚನೆ ಮತ್ತು ಚಾಲ್ಟಿಂಗ್ ಮೂಲಕ ಭವಿಷ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಈ ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲು ಮತ್ತು ಸಂರಕ್ಷಿಸುವ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ಮಂಡಳಿಯು ರಾಜ್ಯದ ಜೈವಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಸಮೀಕ್ಷೆ ಮತ್ತು ದಾಖಲಿಸುವಿಕೆ, ಜೈವಿಕ ವೈವಿಧ್ಯ ನಿರ್ವಹಣಾ ಸಮಿತಿಯ ರಚನೆ, ಜನತಾ ಜೀವ ವೈವಿಧ್ಯ ದಾಖಲಾತಿಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವುದು, ಜೈವಿಕ ವೈವಿಧ್ಯತೆಯ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಅರಿವು ಮೂಡಿಸುವುದು ಮತ್ತು ತರಬೇತಿಗಳನ್ನು ನೀಡುವ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದೆ. 6012 ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತ್‌ಗಳಲ್ಲಿ, ಜೈವಿಕ ವೈವಿಧ್ಯ ನಿರ್ವಹಣಾ ಸಮಿತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಎಲ್ಲಾ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿಗಳಲ್ಲಿ ಜನತಾ ಜೀವ ವೈವಿಧ್ಯ ದಾಖಲಾತಿಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಲಾಗಿದೆ.

2022-23ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ, ಕರ್ನಾಟಕ ಜೀವ ವೈವಿಧ್ಯ ಮಂಡಳಿಗೆ ರೂ.3.24 ಕೋಟಿಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ಅದರಲ್ಲಿ ರೂ.1.65 ಕೋಟಿ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಲಾಗಿದ್ದು, ನವೆಂಬರ್ 2022 ರ ಅಂತ್ಯದವರೆಗೆ ರೂ.1.63 ಕೋಟಿಗಳನ್ನು ಖರ್ಚು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಮುನ್ನಡೆವ ಹಾದಿ

1. ಜೈವಿಕ ವೈವಿಧ್ಯ ಕಾಯ್ದೆ 2002ರ ಅನುಷ್ಠಾನ.
2. ಜೀವವೈವಿಧ್ಯ ನಿರ್ವಹಣಾ ಸಮಿತಿಗಳ ಪುನರ್ ರಚನೆ ಮತ್ತು ಬಲವರ್ಧನೆ.
3. ರಾಜ್ಯದಾದ್ಯಂತ ವಿವಿಧ ಹಂತದ ಆಡಳಿತ ಕಛೇರಿಗಳಲ್ಲಿ ಜನತಾ ಜೀವ ವೈವಿಧ್ಯ ದಾಖಲಾತಿಗಳನ್ನು ಉನ್ನತೀಕರಣ ಮತ್ತು ಇ-ಪಿಬಿಆರ್‌ನ ನವೀಕರಣ.
4. ಜೀವವೈವಿಧ್ಯ ಕಾಯ್ದೆ 2002ರ ಕುರಿತು ಜಾಗೃತಿ ತರಬೇತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವುದು.
5. ಜೀವವೈವಿಧ್ಯ ಪರಂಪರೆಯ ತಾಣಗಳ ಗುರುತಿಸುವಿಕೆ, ಘೋಷಣೆ ಮತ್ತು ಸಂರಕ್ಷಿಸುವಿಕೆ.
6. ಜೀವ ವೈವಿಧ್ಯತೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸಂಶೋಧನಾ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಳ್ಳುವುದು.
7. ಜೀವವೈವಿಧ್ಯ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಕುರಿತಂತೆ ಸರ್ಕಾರದ ಹಾಗೂ ಮಂಡಳಿಯ ಇತರ ಕಾರ್ಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುವುದು.
8. ಜೈವಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ತಯಾರಿಕೆ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಮಾನದಂಡವನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವುದು.

7.1.13 ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಕಡಲತೀರ ವಲಯ ನಿರ್ವಹಣೆ

ಕರಾವಳಿಯು ಕಡಲ ತೀರದುದ್ದಕ್ಕೂ ಭರತ ರೇಖೆಯಿಂದ 500 ಮೀಟರ್‌ವರೆಗಿನ ಭೂಭಾಗ, ಇಳತ ರೇಖೆಯಿಂದ 12 ನಾಟಕಲ್ ಮೈಲಿಯವರೆಗಿನ ಸಮುದ್ರದ ಭಾಗ, ಭರತ ರೇಖೆ ಮತ್ತು ಇಳತ ರೇಖೆಗಳ ನಡುವಿನ ಪ್ರದೇಶ, ಅಲೆಯ ಪ್ರಭಾವ ಇರುವವರೆಗಿನ ನದಿ, ಅಳವೆ, ಹಿನ್ನೀರು ಹಾಗೂ ಗರಿಷ್ಠ 50 ಮೀಟರ್ ಅಗಲಕ್ಕೊಳಪಟ್ಟು ನದಿಯ ಅಗಲಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಎರಡು ದಂಡೆಗಳ ಭೂಭಾಗವನ್ನು MoEF ಅಧಿಸೂಚನೆ 2019 ರ ಪ್ರಕಾರ 18.01.2019 ದಿನಾಂಕದ ಸಂಖ್ಯೆ.S.O.19 (ಇ) ಪ್ರಕಾರ “ಕರಾವಳಿ ನಿಯಂತ್ರಣ ವಲಯ” ವೆಂದು ಘೋಷಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ವಲಯವನ್ನು ಅವುಗಳ ಜೈವಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಸೂಕ್ಷ್ಮಮತೆ ಮತ್ತು ಭೂಬಳಕೆಯ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಸಿ.ಆರ್.ಜೆಡ್-1, ಸಿ.ಆರ್.ಜೆಡ್-2, ಸಿ.ಆರ್.ಜೆಡ್-3 ಮತ್ತು ಸಿ.ಆರ್.ಜೆಡ್-4 ಎಂಬ ನಾಲ್ಕು ವಲಯಗಳಾಗಿ ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ವಲಯಗಳಲ್ಲಿನ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ನಿಯಂತ್ರಣಕ್ಕಾಗಿ ನಿಯಮಗಳು ಮತ್ತು ಈ ಅಧಿಸೂಚನೆಯ ನಿಬಂಧನೆಗಳ ಜಾರಿಗಾಗಿ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಕಾರ್ಯವಿಧಾನವನ್ನು ಸಹ ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಸಿ.ಆರ್.ಜೆಡ್ ಅಧಿಸೂಚನೆಯ ಅಂಶಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕಾಗಿ ಸರ್ಕಾರದ ಅಪರ ಮುಖ್ಯ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳು, ಅರಣ್ಯ, ಪರಿಸರ ಮತ್ತು ಜೀವಶಾಸ್ತ್ರ ಇಲಾಖೆ, ಸರ್ಕಾರದ ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಮುಖ್ಯ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಯವರ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಕಡಲತೀರ ವಲಯ ನಿರ್ವಹಣಾ ಪ್ರಾಧಿಕಾರವನ್ನು ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕಡಲತೀರ ನಿಯಂತ್ರಣ ವಲಯ ಅಧಿಸೂಚನೆ, 1991ರ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ತಯಾರಿಸಲಾಗಿದ್ದ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಕಡಲತೀರ ವಲಯ ನಿರ್ವಹಣಾ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಕಡಲತೀರ ನಿಯಂತ್ರಣ ವಲಯ ಅಧಿಸೂಚನೆ, 2011ರ ಅಂಶಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಮಾರ್ಪಾಡು ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಈ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ಪರಿಸರ ಮತ್ತು ಅರಣ್ಯ ಮಂತ್ರಾಲಯದಿಂದ ಅನುಮತಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ನ್ಯಾಷನಲ್ ಸೆಂಟರ್ ಫಾರ್ ಸಸ್ಟೇನಬಲ್ ಕೋಸ್ಟಲ್ ಮ್ಯಾನೇಜ್‌ಮೆಂಟ್ (NCSCM) ವತಿಯಿಂದ ಭರತ ರೇಖೆಯನ್ನು(HTL)ಗುರುತಿಸಲಾಗಿತ್ತು.

ಮೊದಲು, ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಕರಾವಳಿ ವಲಯ ನಿರ್ವಹಣಾ ಯೋಜನೆ (CZMP) ಅನ್ನು CRZ ಅಧಿಸೂಚನೆ, 1991 ರ ನಿಬಂಧನೆಗಳಿಗೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ತಯಾರಿಸಲಾಯಿತು. ನಂತರ CRZ ಅಧಿಸೂಚನೆ 2011 ರ ಪ್ರಕಾರ ಪರಿಷ್ಕೃತ CZMP ಯನ್ನು MoEF & CC, GoI 07.08.2018 ರಂದು ಅನುಮೋದಿಸಿತು. CRZ ಅಧಿಸೂಚನೆಯ ನಿಬಂಧನೆಗಳನ್ನು ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸಲು, CRZ ಅಧಿಸೂಚನೆ 2019ರ ಪ್ರಕಾರ ಕರಾವಳಿ ವಲಯ ನಿರ್ವಹಣಾ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿದೆ.

ಕರಾವಳಿ ನಿಯಂತ್ರಣ ವಲಯ ಅಧಿಸೂಚನೆ 2011 ರ ಪ್ರಕಾರ ರಾಜ್ಯ ಕಡಲ ತೀರ ವಲಯ ನಿರ್ವಹಣಾ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ತಯಾರಿಸುವ ಕೆಲಸವನ್ನು NCSCM, ಚೆನ್ನೈರವರಿಗೆ ವಹಿಸಲಾಗಿತ್ತು.

MoEF & CC ಯಿಂದ ಕಡ್ಡಾಯಗೊಳಿಸಿದಂತೆ ದಿನಾಂಕ:27.04.2021 ರಂದು 60 ದಿನಗಳ ಸಮಯವನ್ನು ನೀಡುವ ಮೂಲಕ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಮತ್ತು ಪಾಲುದಾರರಿಂದ ಅಭಿಪ್ರಾಯ/ಸಲಹೆ/ಆಕ್ಷೇಪಣೆಗಳನ್ನು ಕರಡು CZMP ಅನ್ನು NCSCM, ಚೆನ್ನೈ ರವರಿಗೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದೆ. ಈ ಅಧಿಸೂಚಿತ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಲಾಕ್‌ಡೌನ್ ಜಾರಿಯಿಂದಾಗಿ, 07.08.2021 ರಿಂದ ಇನ್ನೂ 60 ದಿನಗಳವರೆಗೆ ವಿಸ್ತರಣೆಯನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಜಿಲ್ಲಾ ಮಟ್ಟದಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಅಂದರೆ 31.07.2021 ರಂದು ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ, 15.09.2021 ರಂದು ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು 28.09.2021 ರಂದು ಉಡುಪಿ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಸರ್ವಜನಿಕ ವಿಚಾರಣೆ ನಡೆಸಲಾಗಿದೆ. ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ ಆಕ್ಷೇಪಣೆಗಳು, ಸಲಹೆಗಳು ಮತ್ತು ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳ ಪ್ರಕಾರ, ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಜಿಲ್ಲಾ ಕರಾವಳಿ ವಲಯ ನಿರ್ವಹಣಾ ಸಮಿತಿಗಳು ಕೆಎಸ್‌ಸಿಜೆಡ್‌ಎಂಎಗೆ ಪರಿಗಣಿಸಿ ಶಿಫಾರಸು ಮಾಡಿದೆ.

ಅದರಂತೆ, ಕರಡು CZMP ಅನ್ನು ಪರಿಷ್ಕರಿಸಲು NCSCM ಅನ್ನು ವಿನಂತಿಸಲಾಯಿತು ಮತ್ತು ಅವರು ಪರಿಷ್ಕೃತ CZMP ಅನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿದ್ದರು. 24.05.2022 ರಂದು ನಡೆದ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ದೇಶನ ಪ್ರಕಾರ, KSCZMA ಅಂತಿಮ ಕರಡು CZMP ಅನ್ನು MoEF & CC, GoI ಗೆ ಅನುಮೋದನೆಗಾಗಿ ಸಲ್ಲಿಸಿದೆ. MoEF&CC ಕರ್ನಾಟಕದ CZMP ಗಾಗಿ 02.09.2022 ರಂದು ಅನುಮೋದನೆಯನ್ನು ನೀಡಿದೆ.

7.2 ಜಲಸಂಪನ್ಮೂಲ

ಕೃಷಿ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಉತ್ಪಾದನೆಯ ವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ನೀರಾವರಿಯು ಒಂದು ಪ್ರಮುಖ ಸಂಪನ್ಮೂಲವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಾಲಾನುಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಜಲ ಮತ್ತು ಮೇಲ್ಮೈ ಜಲ ಈ ಎರಡೂ ಮೂಲಗಳಿಂದ ನೀರಾವರಿ ವಿಸ್ತರಣೆಯು ಬೆಳೆ ಹೆಚ್ಚಿಸುವಲ್ಲಿ ನೆರವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಸುಮಾರು ಶೇ. 80 ರಷ್ಟು ಶುದ್ಧ ನೀರನ್ನು ನೀರಾವರಿ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ಬಳಸಲಾಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಉಳಿದವು ಗೃಹಬಳಕೆ, ಕೈಗಾರಿಕಾ ಉದ್ದೇಶಗಳಿಗಾಗಿ ಬಳಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಇಸ್ರೇಲ್ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ವರದಿಯ ಪ್ರಕಾರ, ಆಧಾರಿತ ಬೇಸಾಯದಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಜಲಾನಯನ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ನಿರೀಕ್ಷಿತ ನೀರಿನ ಇಳುವರಿಯನ್ನು ಕೋಷ್ಟಕ 7.7ರಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ:7.7: ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿನ ನೀರಿನ ಇಳುವರಿ(ಬಿಸಿಎಂ)

ಜಲಾನಯನ ಪ್ರದೇಶ	ವಿಸ್ತೀರ್ಣ (ಚದರ ಕಿ.ಮೀ)	ಮಳೆಯ ಇಳುವರಿ (ಬಿಸಿಎಂ)	ಮೇಲ್ಮೈ ನೀರಿನ ಇಳುವರಿ (ಬಿಸಿಎಂ)	ಅಂತರ್ಜಲ ಇಳುವರಿ (ಬಿಸಿಎಂ)
ಗೋದಾವರಿ	4,450	3.57	1.42	0.25
ಕೃಷ್ಣಾ	1,13,180	82.27	27.45	8.79
ಕಾವೇರಿ	34,663	34.19	12.03	3.40
ಪಶ್ಚಿಮಕ್ಕೆ ಹರಿಯುವ ನದಿಗಳು	24,878	84.55	56.6	1.50
ಪಾಲಾರ್ ಮತ್ತು ಪೆನ್ನಾರ್	13,150	8.85	0.91	0.93
ಒಟ್ಟು	1,90,321	213.43	98.41	14.87

ಮೂಲ: ITBFನ ವರದಿ

ರಾಜ್ಯವು ವಿವಿಧ ನದಿ ಜಲಾನಯನ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ಮಾಸ್ಟರ್ ಪ್ಲಾನ್‌ಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮೇಲ್ಮೈ ನೀರನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಭಾರಿ, ಮಧ್ಯಮ ಮತ್ತು ಸಣ್ಣ ನೀರಾವರಿ ಯೋಜನೆಗಳ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ಬಳಕೆಯ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು 47.86 ಬಿಸಿಎಂ ಆಗಿರುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಸ್ತುತ ಬಳಕೆಗೆ 37.45 ಬಿಸಿಎಂಗೆ ಸೀಮಿತಗೊಳಿಸಿದೆ. ವಿವರಗಳನ್ನು ಕೋಷ್ಟಕ 7.8 ರಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 7.8: ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಮೇಲ್ಮೈ ನೀರಿನ ಬಳಕೆ

ಕ್ರ.ಸಂ.	ಜಲಾನಯನ ಪ್ರದೇಶವಾರು ವಿವರಣೆ	ಅಂತಿಮ ಬಳಕೆ		
		ಬಿಸಿಎಂ	ಟಿಎಂಸಿ	ಶೇಕಡಾ
1	ಕೃಷ್ಣಾ	26	927	70
2	ಕಾವೇರಿ	8	270	20
3	ಗೋದಾವರಿ	1	22	2
4	ಇತರೆ ಬೇಸಿನ್‌ಗಳು	3	103	8
	ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಒಟ್ಟು	37	1,323	100

ಮೂಲ: ITBFನ ವರದಿ

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಕಳೆದ 5 ದಶಕಗಳಲ್ಲಿ ನೀರಾವರಿ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿನ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳ ವಿವರಗಳನ್ನು ಕೋಷ್ಟಕ 7.9ರಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 7.9: ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ನೀರಾವರಿ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿನ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳ ವಿವರಗಳು

(ವಿಸ್ತೀರ್ಣ ಲಕ್ಷ ಹೆಕ್ಟೇರುಗಳಲ್ಲಿ)

ವರ್ಷ	ಒಟ್ಟು ಬೆಳೆ ವಿಸ್ತೀರ್ಣ	ಒಟ್ಟು ನೀರಾವರಿ ವಿಸ್ತೀರ್ಣ	ನಿವೃತ್ತ ನೀರಾವರಿ ವಿಸ್ತೀರ್ಣ	ಒಟ್ಟು ನೀರಾವರಿ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಶೇಕಡಾವಾರು
1980-81	106.60	16.76	13.62	16
1990-91	117.59	25.98	21.13	22
2000-01	122.84	32.71	26.43	27
2010-11	130.62	42.79	34.90	33
2020-21	149.10	60.64	49.31	41

ಮೂಲ: ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಖ್ಯಿಕ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯ

2020-21ರಲ್ಲಿದ್ದಂತೆ, ವಿವಿಧ ಮೂಲಗಳಿಂದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಿದ ನೀರಾವರಿ ಕ್ಷೇತ್ರ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಕೋಷ್ಟಕ 7.10ರಲ್ಲಿ ಒದಗಿಸಿದೆ. ನಿವ್ವಳ ನೀರಾವರಿ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ನೀರಾವರಿ ಮೂಲಗಳ ಪೈಕಿ ಕೊಳವೆ/ಕೊರೆದ ಬಾವಿಗಳಿಂದ ನೀರಾವರಿ ಆಗಿರುವ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಪಾಲು ಅತ್ಯಧಿಕವಾಗಿದ್ದು ಶೇ.43.83 ರಷ್ಟಾಗಿರುತ್ತದೆ. ನಂತರ 2ನೇ ಪ್ರಮುಖ ನೀರಾವರಿ ಮೂಲವು ಕಾಲುವೆಗಳಾಗಿದ್ದು ಶೇ.29.95 ರಷ್ಟಿರುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಬಾವಿಗಳಿಂದ ನೀರಾವರಿಯಾಗುವ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಪಾಲು ಶೇ.7.00 ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಐತಿಹಾಸಿಕವಾಗಿ ಕೆರೆಗಳು ಪ್ರಮುಖ ನೀರಾವರಿ ಮೂಲವಾಗಿದ್ದರೂ ಸಹ ನಿವ್ವಳ ನೀರಾವರಿ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಕೆರೆಗಳ ಪಾಲು ಶೇ.3.35 ಆಗಿರುತ್ತದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 7.10: ವಿವಿಧ ಮೂಲಗಳಿಂದ ನೀರಾವರಿ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳ ವಿವರಗಳು 2020-21

(ವಿಸ್ತೀರ್ಣ ಲಕ್ಷ ಹೆಕ್ಟೇರುಗಳಲ್ಲಿ)

ಮೂಲಗಳು	ನೀರಾವರಿ ಕ್ಷೇತ್ರ		ನಿವ್ವಳ ನೀರಾವರಿ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಶೇಕಡಾವಾರು ಹಂಚಿಕೆ
	ಒಟ್ಟು	ನಿವ್ವಳ	
ಕಾಲುವೆಗಳು	17.68	14.77	29.95
ಕೆರೆಗಳು	2.16	1.65	3.35
ಬಾವಿಗಳು	4.07	3.45	7.00
ಕೊಳವೆ/ ಕೊರೆದ ಬಾವಿ	26.47	21.61	43.83
ಇತರ ಮೂಲಗಳು	10.26	7.83	15.88
ಒಟ್ಟು	60.64	49.31	100.00

ಮೂಲ: ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಖ್ಯಿಕ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯ

7.2.1. ಭಾರಿ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮ ನೀರಾವರಿ ಯೋಜನೆಗಳ ವರ್ಷವಾರು ಅನುದಾನ ಹಂಚಿಕೆ ಮತ್ತು ವೆಚ್ಚ ವಿವರಗಳು:

2021-22ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ರೂ.19,820.19 ಕೋಟಿಗಳ ಮೊತ್ತದ ವೆಚ್ಚವಾಗಿರುತ್ತದೆ. 2022-23ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ರೂ.19,668.99 ಕೋಟಿಗಳ ಮೊತ್ತದ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಲಾಗಿದೆ. ನವೆಂಬರ್-2022ರ ಅಂತ್ಯದವರೆಗೆ ರೂ.11,642.01 ಕೋಟಿ ವೆಚ್ಚವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ನೀರಾವರಿ ವಲಯದಲ್ಲಿ ವರ್ಷವಾರು ಹಂಚಿಕೆ ಮತ್ತು ವೆಚ್ಚದ ವಿವರಗಳನ್ನು ಕೋಷ್ಟಕ 7.11ರಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 7.11: ನೀರಾವರಿ ವಲಯದಲ್ಲಿ ವರ್ಷವಾರು ಅನುದಾನ ಹಂಚಿಕೆ ಮತ್ತು ವೆಚ್ಚ ವಿವರಗಳು

(ರೂ.ಕೋಟಿಗಳಲ್ಲಿ)

ವರ್ಷ	ಹಂಚಿಕೆ	ವೆಚ್ಚ
2019-20	17,212.33	17,277.69
2020-21	18,936.13	19,212.46
2021-22	19,971.58	19,820.19
2022-23	19,668.99	11,642.01 (2022ರ ನವೆಂಬರ್ ಅಂತ್ಯದವರೆಗೆ)

7.2.2 ಭಾರಿ, ಮಧ್ಯಮ ಹಾಗೂ ಸಣ್ಣ ನೀರಾವರಿ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ ನೀರಾವರಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ:

ಮೇಲ್ಮೈ ಜಲ (ಕಾಲುವೆ) ನೀರಾವರಿ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಸಾಗುವಳಿಗಾಗಿ ಅವುಗಳ ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟು ಪ್ರದೇಶ ಆಧರಿಸಿ ಭಾರಿ, ಮಧ್ಯಮ ಮತ್ತು ಸಣ್ಣ ನೀರಾವರಿ ಯೋಜನೆಗಳೆಂದು ವಿಂಗಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ವಿವಿಧ ಮೂಲಗಳಿಂದ ನೀರಾವರಿ ಸೌಲಭ್ಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳ ವಿವರಗಳನ್ನು ಕೋಷ್ಟಕ 7.12ರಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. 7ನೇ ಪಂಚವಾರ್ಷಿಕ ಯೋಜನೆ ಅವಧಿಯಿಂದ ನೀರಾವರಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಪ್ರಮುಖ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಅನುಬಂಧ 7.3ರಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 7.12 : ಸೃಷ್ಟಿಸಲಾದ ನೀರಾವರಿ ಕ್ಷೇತ್ರದ ವಿವರಗಳು

(ವಿಸ್ತೀರ್ಣ ಲಕ್ಷ ಹೆಕ್ಟೇರುಗಳಲ್ಲಿ)

ಮೂಲ	2019-20	2020-21	2021-22	2022-23 (ನಿರೀಕ್ಷಿತ)
ಭಾರಿ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮ ನೀರಾವರಿ	29.34	29.81	30.15	30.82
ಸಣ್ಣ ನೀರಾವರಿ (ಮೇಲ್ಮೈ ಜಲ)	12.11	12.20	12.30	12.35
ಒಟ್ಟು	41.45	42.01	42.45	43.17

7.2.3 ಕೃಷ್ಣಾ ಭಾಗ್ಯ ಜಲ ನಿಗಮ ನಿಯಮಿತ:

- ಅ) ಕೃಷ್ಣಾ ಮೇಲ್ದಂಡೆ ಯೋಜನೆಯ ಹಂತ-I ಮತ್ತು II ಅನ್ನು 2012-13 ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ ಹಾಗೂ ಪೂರ್ಣಗೊಂಡ/ಮುಕ್ತಾಯಗೊಂಡ ವರದಿಯನ್ನು ಕೇಂದ್ರ ಜಲ ಆಯೋಗಕ್ಕೆ (CWC) ಸಲ್ಲಿಸಿದೆ. ಮೇಲಿನ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲದೆ ನಿಗಮಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ವಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಯೋಜನೆಗಳ ಅಂದಾಜು ವೆಚ್ಚ ರೂ.10,878.71 ಕೋಟಿಗಳಾಗಿದ್ದು, ನವೆಂಬರ್ 2022ರ ಅಂತ್ಯಕ್ಕೆ ರೂ. 4,700.37 ಕೋಟಿ ವೆಚ್ಚ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಸುಮಾರು 2,03,593 ಹೆಕ್ಟೇರ್ ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟು ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ನವೆಂಬರ್ 2022ರ ಅಂತ್ಯಕ್ಕೆ ಸೃಜಿಸಲ್ಪಡುವ ಸಂಭವನೀಯ ನೀರಾವರಿ ಕ್ಷೇತ್ರ 76,900 ಹೆಕ್ಟೇರ್ ಪ್ರದೇಶವಾಗಿರುತ್ತದೆ.
- ಆ) ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಹಾಗೂ ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಯೋಜನೆಗಳ ಅಂದಾಜು ಒಟ್ಟು ವೆಚ್ಚವು ರೂ.26,971.00 ಕೋಟಿಗಳು ಎಂದು ಅಂದಾಜಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮೇಲೆ ಹೇಳಿರುವ ಯೋಜನೆಗಳಿಗೆ ನವೆಂಬರ್ 2022ರ ವರೆಗೆ ರೂ.15,195.62 ಕೋಟಿ ವೆಚ್ಚ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ ಹಾಗೂ ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಯೋಜನೆಗಳಿಂದ ಸೃಜಿಸಿರುವ ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟು ನವೆಂಬರ್ 2022ರ ವರೆಗೆ 2,78,000 ಹೆಕ್ಟೇರ್ (UKP ಹಂತ I, II ಮತ್ತು III ಹೊರತುಪಡಿಸಿ). ಕೃಷ್ಣಾ ಭಾಗ್ಯ ಜಲ ನಿಗಮ ನಿಯಮಿತದಿಂದ ಭಾರೀ ನೀರಾವರಿ ಯೋಜನೆಗಳಿಗೆ ವರ್ಷವಾರು ಅನುದಾನ ಮತ್ತು ವೆಚ್ಚಗಳ ವಿವರವನ್ನು ಕೋಷ್ಟಕ 7.13ರಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 7.13: ಕೃಷ್ಣಾ ಭಾಗ್ಯ ಜಲ ನಿಗಮ ನಿಯಮಿತದಿಂದ ಭಾರೀ ನೀರಾವರಿ ಯೋಜನೆಗಳಿಗೆ ವರ್ಷವಾರು ಅನುದಾನ ಮತ್ತು ವೆಚ್ಚಗಳ ವಿವರಗಳು

(ರೂ.ಕೋಟಿಗಳಲ್ಲಿ)

ವರ್ಷ	ಅನುದಾನ	ವೆಚ್ಚ
2019-20	3,736.75	4,244.36
2020-21	5,284.38	6,005.41
2021-22	6,142.68	5,870.89
2022-23	6,126.24	3,237.07 (2022ರ ನವೆಂಬರ್ ಅಂತ್ಯದವರೆಗೆ)

- ಇ) ಕೃಷ್ಣಾ ಜಲ ವಿವಾದ ನ್ಯಾಯಮಂಡಳಿ - II ಡಿಸೆಂಬರ್-2010 ಮತ್ತು ಮುಂದುವರೆದ 2013ರ ತೀರ್ಪಿನಲ್ಲಿ 173 ಟಿಎಂಸಿ ನೀರನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಹಂಚಿಕೆ ಮಾಡಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣಾ ಮೇಲ್ದಂಡೆ ಯೋಜನೆಯ ಹಂತ-3ಕ್ಕೆ 130.00 ಟಿಎಂಸಿ ನೀರು ಹಂಚಿಕೆ ಆಗಿರುವುದು. ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರವು ರೂ.51,148.94 ಕೋಟಿಗಳ ಪರಿಷ್ಕೃತ ಮೊತ್ತಕ್ಕೆ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಮಂಜೂರಾತಿಯನ್ನು ನೀಡಿದೆ (2014-15ನೇ ಸಾಲಿನ ದರಗಳನ್ವಯ). ಇದರಲ್ಲಿ ಭೂಸ್ವಾಧೀನ ಮತ್ತು ಪುನರ್ವಸತಿ ಮತ್ತು ಪುನರ್ನಿರ್ಮಾಣ ಕಾಮಗಾರಿಗಳ ಅಂದಾಜು ವೆಚ್ಚ ರೂ.30,143.17 ಕೋಟಿ ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. UKP ಹಂತ-3ರ 9 ಉಪ ಯೋಜನೆಗಳು ಹಾಗೂ ಬಾಗಲಕೋಟೆ ಪಟ್ಟಣ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ, ಪುನರ್ವಸತಿ ಮತ್ತು ಪುನರ್ನಿರ್ಮಾಣ ಹಾಗೂ ಭೂಸ್ವಾಧೀನ, ಪ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿವೆ ಮತ್ತು 2022ರ ನವೆಂಬರ್ ಅಂತ್ಯಕ್ಕೆ ಒಟ್ಟು ರೂ.14,480.96 ಕೋಟಿ ವೆಚ್ಚ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಬರಪೀಡಿತ ಪ್ರದೇಶಗಳಾದ ವಿಜಯಪುರ, ಬಾಗಲಕೋಟೆ, ಕಲ್ಬುರ್ಗಿ, ರಾಯಚೂರು, ಕೊಪ್ಪಳ, ಗದಗ ಮತ್ತು ಯಾದಗಿರಿ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು 9 ನೀರಾವರಿ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಕೃಷ್ಣಾ ಮೇಲ್ದಂಡೆ ಯೋಜನೆಯ ಹಂತ-III ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಂಡು

ಒಟ್ಟು 5.94ಲಕ್ಷ ಹೆಕ್ಟೇರ್ ಭೂಮಿಗೆ ನೀರಾವರಿ ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನು ಒದಗಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಕಲಂ 371(ಜೆ) ಅನ್ವಯ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ವಿಜಯಪುರ, ಬಾಗಲಕೋಟೆ, ಕಲ್ಬುರ್ಗಿ, ರಾಯಚೂರು, ಕೊಪ್ಪಳ, ಗದಗ ಮತ್ತು ಯಾದಗಿರಿ ಜಿಲ್ಲೆಗಳು ಕೃಷ್ಣಾ ಮೇಲ್ದಂಡೆ ಯೋಜನೆಯ ಹಂತ-III ರಡಿಯ ನೀರಾವರಿ ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನು ಪಡೆಯಲಿದೆ. ರಾಮಧಾಳ (ಮರೋಳ) ಏತ ನೀರಾವರಿ ಯೋಜನೆಯ-2ನೇ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಸೂಕ್ತ ನೀರಾವರಿ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲು ಮಾದರಿ/ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕ ಯೋಜನೆಗೆ(pilot) ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರವು ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಅನುಮೋದನೆಯನ್ನು ನೀಡಿದೆ. ಯೋಜನೆ ಪೂರ್ಣಗೊಂಡಿದ್ದು ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆ ಮತ್ತು ನಿರ್ವಹಣೆಯಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ.

7.2.4 ಇತರೆ ಯೋಜನೆಗಳು ಹಾಗೂ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು:

ಅ) ಸೋಂಕಿ ಏತ ನೀರಾವರಿ ಯೋಜನೆ

ಸೋಂಕಿ ಏತ ನೀರಾವರಿ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಕಲಬುರಗಿ ಮತ್ತು ಯಾದಗಿರಿ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಯೋಜನೆಯಿಂದ ಭೀಮಾ ನದಿಯ ಎಡ ಪಾರ್ಶ್ವದಲ್ಲಿನ 16,000 ಹೆಕ್ಟೇರ್ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ನೀರಾವರಿ ಕಲ್ಪಿಸಲು ಯೋಜಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸದರಿ ಯೋಜನೆಗೆ ರೂ. 673.90 ಕೋಟಿ ಮೊತ್ತದ ವೆಚ್ಚ ಅಂದಾಜಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ಡಿಸೆಂಬರ್ 2022ರ ಅಂತ್ಯಕ್ಕೆ ರೂ.342.37 ಕೋಟಿಗಳ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಆ) ಕೃಷ್ಣಾ ಮೇಲ್ದಂಡೆ ಯೋಜನೆಯ ನಾರಾಯಣಪುರ ಎಡದಂಡೆ ಕಾಲುವೆಯ ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟು ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಜಲ ಬಳಕೆಯ ದಕ್ಷತೆ ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಬಗ್ಗೆ

ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರವು ಜಲ ಬಳಕೆಯ ದಕ್ಷತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಗುರಿಯೊಂದಿಗೆ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಜಲ ದಕ್ಷತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ದೈಯವನ್ನು (National Water Mission) ಆರಂಭಿಸಿದೆ. ಕೃಷ್ಣಾ ಭಾಗ್ಯ ಜಲ ನಿಗಮ ನಿಯಮಿತವು ನಾರಾಯಣಪುರ ಎಡದಂಡೆ ಕಾಲುವೆಯ ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟು ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ 4.09 ಲಕ್ಷ ಹೆಕ್ಟೇರ್ ನೀರಾವರಿ ಪ್ರದೇಶದ ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟು ಇರುವ ಕೃಷ್ಣಾ ಮೇಲ್ದಂಡೆ ಯೋಜನೆಯ ನಾರಾಯಣಪುರ ಎಡದಂಡೆ ಕಾಲುವೆ, ಶಹಪುರ ಶಾಖಾ ಕಾಲುವೆ, ಮುಡಬಾಳ ಶಾಖಾ ಕಾಲುವೆ, ಇಂಡಿ ಶಾಖಾ ಕಾಲುವೆ ಮತ್ತು ಜೇವರ್ಗಿ ಶಾಖಾ ಕಾಲುವೆಗಳು, ವಿಜಯಪುರ, ಕಲಬುರಗಿ ಹಾಗೂ ಯಾದಗಿರಿ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಿಗೆ ವಿಸ್ತರಿಸಿದೆ. ಈ ಯೋಜನೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ಶೇ. 25ರಷ್ಟು ನೀರು ಬಳಕೆಯ ದಕ್ಷತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಗುರಿಯನ್ನು ಹೊಂದಲಾಗಿದೆ ಹಾಗೂ ಈ ಯೋಜನೆಯ ವೆಚ್ಚವು (ಇತ್ತೀಚಿನ ಪರಿಷ್ಕೃತ) ರೂ.4699.00 ಕೋಟಿ ಅಂದಾಜಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಉಪ ಕ್ರಮವು (Initiative) ಕೃಷಿ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಬಹಳಷ್ಟು ಲಾಭವನ್ನು ಮೇಲೆ ಹೇಳಿರುವ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಿಗೆ ತಂದುಕೊಡಲಿದೆ.

ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರದ ಯೋಜನಾ ಆಯೋಗವು, ದಿನಾಂಕ:8-10-2013ರಂದು “ಹೂಡಿಕೆ ಕ್ಷಿಯರೆನ್ಸ್” ಅನ್ನು NLBC-ERM ಯೋಜನೆಗೆ ನೀಡಿರುತ್ತದೆ. NLBC-ERM ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ERM ಘಟಕ ಮತ್ತು ಹಂತ-I SCADA ಪೂರ್ಣಗೊಂಡಿದೆ. NLBC, SBC, MBC, JCB & IBC ಕಾಲುವೆಗಳಿಗೆ SCADA Automation ಹಂತ-II ನೆಟ್ ವರ್ಕ್ ಕಾರ್ಯ ಬಹುತೇಕ ಪೂರ್ಣಗೊಂಡಿದೆ. 2014-15ರಲ್ಲಿ ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರವು AIBP ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ರೂ.70.00 ಕೋಟಿ ಕೇಂದ್ರ ಸಹಾಯವನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿತ್ತು. ಇದಲ್ಲದೇ, ಫ್ರೀಜ್ ಮಾಡಿದ ಕೇಂದ್ರ ಸಹಾಯಧನಕ್ಕೆ ಎದುರಾಗಿ, ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರವು ರೂ. 929.50 ಕೋಟಿಗಳನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿದೆ. ಬಾಕಿ ರೂ. 11.10 ಕೋಟಿ ಕೇಂದ್ರ ಸಹಾಯಧನವು ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಯಾಗಬೇಕಿದೆ.

7.2.5 ಕರ್ನಾಟಕ ನೀರಾವರಿ ನಿಗಮದ ಯೋಜನೆಗಳು:

ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರವು ಕಂಪನಿ ಕಾಯ್ದೆ 1956ರ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ, ಕೃಷ್ಣಾ ಕಣಿವೆಯ (ಕೃಷ್ಣಾ ಮೇಲ್ದಂಡೆ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ) ಉಳಿದ ಎಲ್ಲಾ ಯೋಜನೆಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನ ತ್ವರಿತಗೊಳಿಸಲು ವಿಶೇಷ ಉದ್ದೇಶ ಸಾಧನೆಗಾಗಿ ದಿನಾಂಕ:26.11.1998 ರಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ನೀರಾವರಿ ನಿಗಮ ನಿಯಮಿತವನ್ನು ರಚಿಸಲಾಯಿತು. ಕರ್ನಾಟಕ ನೀರಾವರಿ ನಿಗಮವು ನೀರಾವರಿ, ಕೆರೆ ತುಂಬಿಸುವ ಮತ್ತು ಆಧುನೀಕರಣ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಂಡಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ನೀರಾವರಿ ನಿಗಮವು 13 ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ 45 ಕೆರೆ ತುಂಬಿಸುವ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ಅದರಲ್ಲಿ 2,034 ಕೆರೆಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ಅಂದಾಜು ಮೊತ್ತ ರೂ.9,361.57 ಕೋಟಿಗಳಲ್ಲಿ ರೂ. 4,974.03 ಕೋಟಿಗಳ ವೆಚ್ಚ ಮಾಡಿರುತ್ತದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ 39 ನೀರಾವರಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಆಧಾರಿತ ಯೋಜನೆಗಳಿಂದ ಒಟ್ಟು 11,05,717 ಹೆಕ್ಟೇರ್ ನೀರಾವರಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ

ಯೋಜಿಸಿದ್ದು, ನವೆಂಬರ್ 2022ರ ಅಂತ್ಯಕ್ಕೆ 8,74,072.65 ಹೆಕ್ಟೇರ್ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಕಲ್ಪಿಸಲಾಗಿದ್ದು ರೂ. 28,495.93 ಕೋಟಿ ವೆಚ್ಚ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ನೀರಾವರಿಯ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಮತ್ತು ನೀರನ್ನು ಉಳಿಸಲು ನಿಗಮವು ವಿವಿಧ ಯೋಜನೆಗಳಡಿ ಆಧುನಿಕರಣ ಕಾಮಗಾರಿಗಳನ್ನು ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಂಡಿದ್ದು, ಅವುಗಳು ಅನುಷ್ಠಾನದ ವಿವಿಧ ಹಂತಗಳಲ್ಲವೆ. ಆಧುನಿಕರಣ ಕಾಮಗಾರಿಗಳಲ್ಲಿ 16 ಯೋಜನೆಗಳ ಅಂದಾಜು ಮೊತ್ತ ರೂ. 10,751.89 ಕೋಟಿಗಳಲ್ಲ, ರೂ.8,363.78 ಕೋಟಿಗಳ ವೆಚ್ಚವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

7.2.6 ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಯ್ಯ ಜಲ ನಿಗಮ ನಿಯಮಿತ:

ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರದ ಆದೇಶ ದಿನಾಂಕ:20.08.2016 ರಲ್ಲಿ ಜಲಸಂಪನ್ಮೂಲ ಇಲಾಖೆಯಡಿ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಯ್ಯ ಜಲ ನಿಗಮ (ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರದ ಉದ್ಯಮ), ಬೆಂಗಳೂರು ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಹೊಸ ನಿಗಮವನ್ನು ರಚಿಸಲಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಅದರಂತೆ, ಸರ್ಕಾರವು ಭದ್ರಾ ಮೇಲ್ದಂಡೆ ಯೋಜನೆ, ಎತ್ತಿನಹೊಳೆ ಸಮಗ್ರ ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿನ ಯೋಜನೆ, ವಾಣಿ ವಿಲಾಸ ಸಾಗರ ಮತ್ತು ಗಾಯತ್ರಿ ಯೋಜನೆಗಳು ಕಛೇರಿ ಸಮೀಪವಾಗಿ ಅಧಿಕಾರಿ ಮತ್ತು ಸಿಬ್ಬಂದಿಗಳೊಂದಿಗೆ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಯ್ಯ ಜಲ ನಿಗಮ ನಿಯಮಿತಕ್ಕೆ ಹಸ್ತಾಂತರಿಸಲಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಎತ್ತಿನ ಹೊಳೆ ಸಮಗ್ರ ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿನ ಯೋಜನೆ ಹಾಗೂ ಕಡೂರು ಏತ ನೀರಾವರಿ ಯೋಜನೆ ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ಉಳಿದಂತೆ ಭದ್ರಾ ಮೇಲ್ದಂಡೆ, ಗಾಯತ್ರಿ ಹಾಗೂ ವಾಣಿ ವಿಲಾಸ ಸಾಗರ ಯೋಜನೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ 2,40,017 ಹೆಕ್ಟೇರ್ ಯೋಜಿತ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಕ್ಕೆ 24,332 ಹೆಕ್ಟೇರ್ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ನವೆಂಬರ್ 2022ರ ಅಂತ್ಯಕ್ಕೆ ಸೃಜಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ರೂ.18,513.39 ಕೋಟಿ ವೆಚ್ಚ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

7.2.7 ಕಾವೇರಿ ನೀರಾವರಿ ನಿಗಮ ಯೋಜನೆಗಳು:

ಕಂಪನಿ ಕಾಯ್ದೆ 1956 ಅಡಿಯಲ್ಲಿ, ಕಾವೇರಿ ನೀರಾವರಿ ನಿಗಮ ನಿಯಮಿತ ಯೋಜನೆಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನ ತ್ವರಿತಗೊಳಿಸಲು ವಿಶೇಷ ಉದ್ದೇಶ ಸಾಧನೆಗಾಗಿ ದಿನಾಂಕ:03.06.2003 ರಲ್ಲಿ ಕಾವೇರಿ ನೀರಾವರಿ ನಿಗಮ ನಿಯಮಿತವನ್ನು ರಚಿಸಲಾಯಿತು. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿರುವ ಕಾವೇರಿ ಜಲಾನಯನ ಪ್ರದೇಶವು 34,273 ಚ.ಕಿ.ಮೀ ಇದ್ದು, ಇದು ಕರ್ನಾಟಕದ ಒಟ್ಟಾರೆ ಭೌಗೋಳಿಕ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ (1,91,791 ಚ.ಕಿ.ಮೀ) ಶೇ. 17.99ರಷ್ಟು ಇರುತ್ತದೆ. ಕಾವೇರಿ ಜಲಾನಯನ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಹಾರಂಗಿ (50 ಕಿ.ಮೀ), ಹೇಮಾವತಿ (245 ಕಿ.ಮೀ), ಲಕ್ಷ್ಮಣತೀರ್ಥ (131 ಕಿ.ಮೀ), ಕಚಿನಿ (230 ಕಿ.ಮೀ), ಶಿಂಷಾ (221 ಕಿ.ಮೀ), ಸುವರ್ಣಾವತಿ (88 ಕಿ.ಮೀ), ಅರ್ಕಾವತಿ (161 ಕಿ.ಮೀ) ಮತ್ತು ಕಾವೇರಿ (381 ಕಿ.ಮೀ) ಪ್ರಮುಖ ನದಿಗಳು ಹರಿಯುತ್ತಿವೆ. ಈ ಜಲಾನಯನ ಪ್ರದೇಶದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ 11 ಜಿಲ್ಲೆಗಳು ಬರುತ್ತವೆ.

ಅ) 2022-23 ನೇ ಸಾಲಿನ ಅನುದಾನ ಮತ್ತು ವೆಚ್ಚ:

ಕಾವೇರಿ ನೀರಾವರಿ ನಿಗಮಕ್ಕೆ 2022-23ನೇ ಸಾಲಿಗೆ ರೂ.3,063.54 ಕೋಟಿ (ಪ್ರಾರಂಭಿಕ ಮೊತ್ತ ಸೇರಿದಂತೆ) ಅನುದಾನ ಹಂಚಿಕೆ ಮಾಡಿದ್ದು, ನಿಗಮದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಯೋಜನೆಗಳಿಗೆ ನವೆಂಬರ್ 2022ರ ಅಂತ್ಯದವರೆಗಿನ ಒಟ್ಟಾರೆ ರೂ.1,537.62 ಕೋಟಿ ವೆಚ್ಚ ಮಾಡಲಾಗಿರುತ್ತದೆ. 2022-23ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟಾರೆ 994 ಹೆಕ್ಟೇರ್ ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟು ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ನೀರಾವರಿ ಸೌಲಭ್ಯ ಕಲ್ಪಿಸಲು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ರೂಪಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಆ) ಪ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಭಾರಿ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮ ನೀರಾವರಿ ಯೋಜನೆಗಳ ಭೌತಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಪ್ರಗತಿ:

ಕಾವೇರಿ ನೀರಾವರಿ ನಿಗಮದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟಾರೆ 29 ಯೋಜನೆಗಳಿದ್ದು, ಇದರಲ್ಲಿ 4 ಭಾರಿ ನೀರಾವರಿ ಯೋಜನೆಗಳು, 18 ಮಧ್ಯಮ ನೀರಾವರಿ ಯೋಜನೆಗಳು ಹಾಗೂ 7 ಏತ ನೀರಾವರಿ ಯೋಜನೆಗಳು ಇರುತ್ತದೆ. ನಿಗಮದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಬಹುತೇಕ ಯೋಜನೆಗಳು ಪೂರ್ಣಗೊಂಡಿದ್ದು, ಭಾರಿ ನೀರಾವರಿ ಯೋಜನೆಗಳಡಿ ಯೆಗಚಿ ಯೋಜನೆ ಹಾಗೂ ಏತ ನೀರಾವರಿ ಯೋಜನೆಗಳ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಚೇನಹಳ್ಳಿ ಏತ ನೀರಾವರಿ ಯೋಜನೆಯು ಪ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ.

ಕಾವೇರಿ ನೀರಾವರಿ ನಿಗಮದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು 3 ವಲಯಗಳಿದ್ದು, ಅವುಗಳೆಂದರೆ, ನೀರಾವರಿ (ದಕ್ಷಿಣ) ವಲಯ, ಮೈಸೂರು, ಹೇಮಾವತಿ ಯೋಜನಾ ವಲಯ, ಗೊರೂರು ಮತ್ತು ಹೇಮಾವತಿ ನಾಲಾ ವಲಯ, ತುಮಕೂರು ಈ ವಲಯಗಳಿಂದ ನವೆಂಬರ್ 2022ರ ಅಂತ್ಯಕ್ಕೆ ಸಂಚಿತ ವೆಚ್ಚ ರೂ. 10,321.84 ಕೋಟಿಗೆ ಒಟ್ಟಾರೆ 4,44,604

ಹೆಕ್ಟೇರ್ ನೀರಾವರಿ ಕ್ಷೇತ್ರ ಸೃಜಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಇ) ಪ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಯೋಜನೆಗಳ ವಿವರ ಈ ಕೆಳಕಂಡಂತಿದೆ:

(1) ಯಗಚಿ ಯೋಜನೆ:

ಹಾಸನ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಬೇಲೂರು ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಚಿಕ್ಕಬ್ಯಾಡಗೆರೆ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಹೇಮಾವತಿ ನದಿಯ ಉಪನದಿಯಾದ ಯಗಚಿ ನದಿಗೆ ಅಡ್ಡಲಾಗಿ ಸಂಯುಕ್ತ ಅಣೆಕಟ್ಟು ನಿರ್ಮಿಸಲು ಯೋಜಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಯೋಜನೆಯಡಿ 5.74 ಟಿಎಂಸಿ ನೀರನ್ನು ಬಳಸಲು ಯೋಜಿಸಿದ್ದು, ಕ್ಯಾತನಹಳ್ಳಿ ಏತ ನೀರಾವರಿಯೂ ಸೇರಿದಂತೆ ಅಂತಿಮವಾಗಿ 17,265 ಹೆಕ್ಟೇರ್ ಗಳಷ್ಟು ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಈ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಸೃಷ್ಟಿಸಲು ಯೋಜಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಯೋಜನೆಯಿಂದ ಹಾಸನ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹಾಸನ, ಬೇಲೂರು ಮತ್ತು ಆಲೂರು ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಿಗೆ ಪ್ರಯೋಜನವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಬರುವ ಕ್ಯಾತನಹಳ್ಳಿ ಏತ ನೀರಾವರಿ ಯೋಜನೆಯ ಕಾಮಗಾರಿಗಳು ಭೌತಿಕವಾಗಿ ಪೂರ್ಣಗೊಂಡಿವೆ. ಕಾಮಸಮುದ್ರ ಶಾಖಾ ಕಾಲುವೆಯ ಕಾಮಗಾರಿಗಳು ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲವೆ. ಈ ಯೋಜನೆಯು ಪ್ರಾರಂಭವಾದಾಗಿನಿಂದ ಮಾರ್ಚ್ 2022ರ ಅಂತ್ಯದವರೆಗೆ ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ ನೀರಾವರಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು 15,373 ಹೆಕ್ಟೇರ್‌ಗಳಾಗಿವೆ. 2022-23ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ 494 ಹೆಕ್ಟೇರ್ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ನೀರಾವರಿ ಸೌಲಭ್ಯ ಕಲ್ಪಿಸಲು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ರೂಪಿಸಲಾಗಿದೆ.

(2) ಕಾಚೇನಹಳ್ಳಿ ಏತ ನೀರಾವರಿ ಯೋಜನೆ:

ಕಾಚೇನಹಳ್ಳಿ ಏತ ನೀರಾವರಿ ಯೋಜನೆಯು ಹಾಸನ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಚನ್ನರಾಯಪಟ್ಟಣ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಕಾಚೇನಹಳ್ಳಿ ಗ್ರಾಮದ ಸಮೀಪ ಹೇಮಾವತಿ ನದಿಯಿಂದ 0.73 ಟಿಎಂಸಿ ನೀರನ್ನು ಮೂರು ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಎತ್ತಿ 5,100 ಹೆಕ್ಟೇರ್ ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟು ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ನೀರಾವರಿ ಸೌಲಭ್ಯ ಕಲ್ಪಿಸಲು ಯೋಜಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮೊದಲನೇ ಹಂತದ ಕಾಮಗಾರಿಗಳು ಪೂರ್ಣಗೊಂಡಿದ್ದು, ಎರಡನೇ ಹಂತದಡಿ ಬರುವ ಶಾಖಾ ಕಾಲುವೆಯ ವಿತರಣಾ ನಾಲೆಗಳ ಕಾಮಗಾರಿ ಪ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಮೂರನೇ ಹಂತದ ಕಾಮಗಾರಿ ಪ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಯೋಜನೆಯು ಪ್ರಾರಂಭವಾದಾಗಿನಿಂದ ಮಾರ್ಚ್ 2022ರ ಅಂತ್ಯದವರೆಗೆ ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ ನೀರಾವರಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು 3,238 ಹೆಕ್ಟೇರ್‌ಗಳಾಗಿವೆ. 2022-23ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ 500 ಹೆಕ್ಟೇರ್ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ನೀರಾವರಿ ಸೌಲಭ್ಯ ಕಲ್ಪಿಸಲು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ರೂಪಿಸಲಾಗಿದೆ.

(3) ಅಣೆಕಟ್ಟು ನಾಲೆಗಳ ಆಧುನೀಕರಣ:

ಕಾವೇರಿ ನೀರಾವರಿ ನಿಗಮದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಶತಮಾನಗಳಷ್ಟು ಹಳೆಯದಾದ 22 ಅಣೆಕಟ್ಟುಗಳಡಿ ಬರುವ ನಾಲೆ/ಶಾಖಾ ನಾಲೆಗಳ ಆಧುನೀಕರಣ ಕಾಮಗಾರಿಯನ್ನು ಹಂತ ಹಂತವಾಗಿ ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದ್ದು, ಒಟ್ಟಾರೆ 28 ಅಣೆಕಟ್ಟು ನಾಲೆ/ ಶಾಖಾ ನಾಲೆಗಳ ಸುಮಾರು 1,547.86 ಕಿ.ಮೀ. ಆಧುನೀಕರಣವನ್ನು ರೂ. 1,616.67 ಕೋಟಿ ಅಂದಾಜು ಮೊತ್ತದೊಂದಿಗೆ ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇವುಗಳ ಪೈಕಿ, 27 ನಾಲಾ ಆಧುನೀಕರಣ ಕಾಮಗಾರಿಯು ಪೂರ್ಣಗೊಂಡಿದ್ದು, 1 ಕಾಮಗಾರಿ ಪ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ. ಅಣೆಕಟ್ಟು ನಾಲೆಗಳ ಆಧುನೀಕರಣ ಕಾಮಗಾರಿಗಳಿಗೆ ನವೆಂಬರ್ 2022ರ ವರೆಗೆ ಸಂಚಿತ ವೆಚ್ಚವು ರೂ.2,118.20 ಕೋಟಿ ಆಗಿರುತ್ತದೆ.

7.2.8 ಜಲಾಶಯಗಳ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ನಾಲೆಗಳ ಆಧುನೀಕರಣ:

□ ಅಣೆಕಟ್ಟು ನಾಲೆಗಳ ಆಧುನೀಕರಣವಲ್ಲದೇ ಜಲಾಶಯಗಳ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ನಾಲೆಗಳ ಕ್ಷಮತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಹಾಗೂ ನೀರು ಸೋರುವಿಕೆಯನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟಲು ಈ ನಾಲೆಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾಮಗಾರಿಗಳನ್ನು ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಒಟ್ಟಾರೆ ರೂ.5,063.40 ಕೋಟಿ ಅಂದಾಜು ಮೊತ್ತದಲ್ಲಿ 42 ನಾಲೆಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾಮಗಾರಿಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲು ಉದ್ದೇಶಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ಇವುಗಳ ಪೈಕಿ, 32 ಲೈನಿಂಗ್ ಕಾಮಗಾರಿಗಳು (ಅಂದಾಜು ಮೊತ್ತ: ರೂ.2,834.03 ಕೋಟಿ), 8 ಲೈನಿಂಗ್ (ಅಂದಾಜು ಮೊತ್ತ: ರೂ. 2,182.37 ಕೋಟಿ) ಅಂದರೆ ಡಿ.ಡಿ.ಅರಸ್ ನಾಲೆ ಸರ:49 ರಿಂದ 75 ಕಿ.ಮೀ, ತಾರಕ ಬಲದಂಡೆ ನಾಲೆ ಸರ: 10 ರಿಂದ 36 ಕಿ.ಮೀ, ಹೆಬ್ಬಳ್ಳಿ ಎಡದಂಡೆ ನಾಲೆ 0 ಯಿಂದ 27.20 ಕಿ.ಮೀ, ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಯ್ಯ ನಾಲಾ ಜಾಲದ 2ನೇ ಹಂತದ ಪ್ಯಾಕೇಜ್-1ಎ,ಹೇಮಾವತಿ ಬಲದಂಡೆ ನಾಲೆ 0 ಯಿಂದ 92.48 ಕಿ.ಮೀ, ಹೇಮಾವತಿ ಬಲಮೇಲ್ದಂಡೆ ನಾಲೆ ಸರ:0ಯಿಂದ 96.82 ಕಿ.ಮೀ ಮತ್ತು ತುಮಕೂರು ಶಾಖಾ ನಾಲೆ ಸರ: 0 ಯಿಂದ 70 ಕಿ.ಮೀ ಹಾಗೂ ವೈ ಅಲೈನ್ಮೆಂಟ್ ರಿ-ಮೋಡೆಲಿಂಗ್ ಪೂರ್ಣಗೊಂಡಿರುತ್ತವೆ. ತುಮಕೂರು

ಶಾಖಾ ನಾಲೆ ಸರ:70.36 ಯಿಂದ 166.90 ಕಿ.ಮೀ ರಿ-ಮೋಡೆಲಿಂಗ್ ಕಾಮಗಾರಿಗಳು ಪ್ರಗತಿಯಲ್ಲವೆ.

- ❑ 2 ಕಾಮಗಾರಿಗಳಾದ ಹೇಮಾವತಿ ಯೋಜನೆಯ ತುಮಕೂರು ಶಾಖಾ ನಾಲೆಯ ವಿತರಣಾ ನಾಲೆ-12ರ ಆಧುನೀಕರಣ ಕಾಮಗಾರಿ ಮತ್ತು ತುಮಕೂರು ಶಾಖಾ ನಾಲೆಯ ವಿತರಣಾ ನಾಲೆ-15ರ ಆಧುನೀಕರಣ ಕಾಮಗಾರಿಗಳ ಟೆಂಡರ್ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ (ಅಂದಾಜು ಮೊತ್ತ:ರೂ.47.00 ಕೋಟಿ).
- ❑ ಜಲಾಶಯಗಳ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ನಾಲೆಗಳ ಆಧುನೀಕರಣ ಕಾಮಗಾರಿಗಳಿಗೆ ನವೆಂಬರ್ 2022ರ ವರೆಗೆ ಸಂಚಿತ ವೆಚ್ಚವು ರೂ. 4,782.28 ಕೋಟಿ ಆಗಿರುತ್ತದೆ.

7.2.9 ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿನ ಪೂರೈಕೆ ಯೋಜನೆಗಳು (ಕೆರೆ ತುಂಬಿಸುವ ಯೋಜನೆಗಳು):

- ❑ ಕಾವೇರಿ ಕಣಿವೆಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಬರ ಪೀಡಿತ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ತೀವ್ರ ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿನ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಬಗೆಹರಿಸಲು ಕಾವೇರಿ ನೀರಾವರಿ ನಿಗಮದ ವತಿಯಿಂದ ಒಟ್ಟಾರೆ 75 ಕೆರೆ ತುಂಬಿಸುವ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ರೂ.4,960.86ಕೋಟಿ ಅಂದಾಜು ಮೊತ್ತದೊಂದಿಗೆ ಈಗಾಗಲೇ ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದ್ದು, ಈ ಯೋಜನೆಗಳಿಂದ ಒಟ್ಟಾರೆ 1,759 ಕೆರೆಗಳನ್ನು ತುಂಬಿಸಲು ಯೋಜಿಸಲಾಗಿದೆ ಹಾಗೂ ಇದರಿಂದ ಮೈಸೂರು, ತುಮಕೂರು, ಹಾಸನ, ರಾಮನಗರ, ಚಾಮರಾಜನಗರ ಮತ್ತು ಮಂಡ್ಯ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಒಟ್ಟು 2,307 ಗ್ರಾಮಗಳು ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿನ ಪ್ರಯೋಜನ ಪಡೆಯಲಿವೆ.
- ❑ ಈ 75 ಕೆರೆ ತುಂಬಿಸುವ ಯೋಜನೆಗಳ ಪೈಕಿ, 34 ಯೋಜನೆಗಳು (ದೊಡ್ಡಗುಣಿ, ಗೂಳೂರು-ಹೆಬ್ಬೂರು, ಹೊನ್ನವಳ್ಳಿ, ಕೆರೆಗೋಡಿ ರಂಗಾಪುರ, ಆಲಂಬೂರು, ಕಣ್ಣು, ಚಿಕ್ಕನಂದಿ, ನೇರಕೆರೆ, ಬೆಳ್ಳಾವಿ, ಕಣತ್ತೂರು, ದಬ್ಬೇಘಟ್ಟ, ಶಿವಸಂದ್ರ, ಹಾಗಲವಾಡಿ, ಚೇಳೂರು, ಕೊಡಿಯಾಲ, ಮತ್ತಿಕೆರೆ, ದೇವರಾಯಪಟ್ಟಣ, ಕೆಂಕೆರೆ, ನೀರಗುಂದ, ಅಳಲುಘಟ್ಟ, ಎಲೆಚಾಕನಹಳ್ಳಿ, ಗಾಂದಿಗ್ರಾಮ, ಸಾತನೂರು-ಕೈಲಾಂಚ, ಹಳೇಬೀಡು - ಮಾದಿಹಳ್ಳಿ, ನುಗ್ಗೇಹಳ್ಳಿ, ಅರಕಲಗೂಡು-ಗಂಗನಾಳು, ಮುಕ್ಕನಹಳ್ಳಿ, ಗೊಲ್ಲರಹೊಸಹಳ್ಳಿ, ಭದ್ರಾಪುರ, ವಜ್ರನಕಟ್ಟೆ, ಕೊಡಿಯಾಲ, ಬಂಡಿಹಳ್ಳಿ, ಬ್ಯಾಲದಕೆರೆ ಮತ್ತು ಬೆಳ್ಳೂರು ದಾಸನಕೆರೆ ಯೋಜನೆಗಳು)ಪೂರ್ಣಗೊಂಡಿದ್ದು, ಕಾರ್ಯಾರಂಭವಾಗಿರುತ್ತವೆ.
- ❑ 37 ಯೋಜನೆಗಳು ಸುತ್ತೂರು, ಹುರ, ಗರಳಾಪುರ, ನಾರಾಯಣಪುರ, ಮುತ್ತಿನಮುಳುಸೋಗೆ, ಬನ್ನಹಳ್ಳಿ, ರಾಮನಗುಡ್ಡ, ಇಬ್ಬಜಾಲ, ಸತ್ಯಗಾಲ, ಬೈರಮಂಗಲ, ಹಾಡ್ಯ, ಮಲ್ಲಪಟ್ಟಣ, ಆತಗೂರು, ಮಲ್ಲಗೆರೆ, ತಿಟ್ಟಮಾರನಹಳ್ಳಿ, ನುಗು, ಹೊಸಪುರ, ಹಿರಿಸಾವೆ-ಶ್ರವಣಬೆಳಗೊಳ, ರಂಗೇನಹಳ್ಳಿ, ಚನ್ನರಾಯಪಟ್ಟಣ ಅಮ್ಮಾನಿಕೆರೆ, ಕಲ್ಲೇಸೋಮನಹಳ್ಳಿ, ಆನಕೆರೆ ಶಂಭುದೇವರ ಕೆರೆ, ದುದ್ದ ಶಾಂತಿಗ್ರಾಮ, ಗುಡ್ಡೇಹೊಸಹಳ್ಳಿ, ಚಾಕೇನಹಳ್ಳಿ, ರಣಘಟ್ಟ, ಸತ್ಯಮಂಗಲ, ರಂಗೇನಹಳ್ಳಿ 2ನೇ ಹಂತ, ರಜತಾದ್ರಿಪುರ, ಬಳಗೇರೆ, ಅರಳಗುಪ್ಪೆ, ಶ್ರೀರಂಗ, ಬಕ್ಕೇಗುಡ್ಡ, ಜಯಚಾಮರಾಜಪುರ, ಮಡೆನೂರು, ಸೋಪನಹಳ್ಳಿ ಮತ್ತು ಚಿಕ್ಕನಾಯಕನಹಳ್ಳಿ ವಿವಿಧ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಪ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿರುತ್ತವೆ.
- ❑ 4 ಯೋಜನೆಗಳಾದ ದುದ್ದ ಶಾಂತಿಗ್ರಾಮ 3ನೇ ಹಂತ, ಹೆಡಿಯಾಲ, ರಾಘವಪುರ ಹಾಗೂ ಮರದಹಳ್ಳಿ ಯೋಜನೆಗಳ ಟೆಂಡರ್ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ/ಟೆಂಡರ್ ಆಹ್ವಾನಿಸಬೇಕಿದೆ.
- ❑ ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ಕೆರೆ ತುಂಬಿಸುವ ಯೋಜನೆಗಳಿಗೆ ನವೆಂಬರ್ 2022ರ ಅಂತ್ಯದವರೆಗೆ ಮಾಡಿರುವ ಸಂಚಿತ ವೆಚ್ಚವು ರೂ. 2,950.66 ಕೋಟಿ ಆಗಿರುತ್ತದೆ.

ಮುಂದಿನ ಗುರಿ

7.2.10 ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಜಲ ಶಾಸ್ತ್ರ ಯೋಜನೆ:

1. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಜಲ ವಿಜ್ಞಾನ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ವಿಶ್ವ ಬ್ಯಾಂಕ್ ನೆರವಿನೊಂದಿಗೆ ಕೇಂದ್ರ ಜಲ ಶಕ್ತಿ ಮಂತ್ರಾಲಯವು ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಂಡಿದ್ದು ಈ ಯೋಜನೆಯು ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಶೇ. 100 ಕೇಂದ್ರ ಅನುದಾನಿತ ಯೋಜನೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಯೋಜನಾ ಅವಧಿಯು 8 ವರ್ಷಗಳಾಗಿದ್ದು, ಇದನ್ನು 2 ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ, ಅಂದರೆ ಹಂತ-1: 2015-16 ರಿಂದ 2020-21 (5 ವರ್ಷಗಳು) ಹಂತ-2: 2021-22 ರಿಂದ 2023-24 (3 ವರ್ಷಗಳು) ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸಲು ಉದ್ದೇಶಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಯೋಜನೆಯು ದಿನಾಂಕ:05-05-2017 ರಿಂದ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ.

2. ಈ ಯೋಜನೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಪನ ಕೇಂದ್ರಗಳ ಉನ್ನತೀಕರಣ, ಹಾಲ ಜಲ ಹವಾಮಾನ ಹಾಗೂ ಜಲ ಮಾಪನ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು real time ನಲ್ಲಿ ಪಡೆಯಲು ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಕಲ್ಪಿಸುವುದು. ಅಣೆಕಟ್ಟುಗಳು ಮತ್ತು ಜಲಾಶಯಗಳ ಗೇಟ್ ಕಾರ್ಯಚರಣೆಗೆ SCADA ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಅಳವಡಿಸುವುದು, Bathymetric ಅಧ್ಯಯನ ಮೂಲಕ ಅಣೆಕಟ್ಟುಗಳ ಮಡ್ಡೀ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಹಾಗೂ ಹಾಲ ಇರುವ ಜಲ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ದಾಖಲೆಗಳು, ನಕ್ಷೆಗಳು ಮಾಹಿತಿ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಗಣಕೀಕರಣಗೊಳಿಸಲಾಗುವುದು. State Water Informatics Centre (SWIC) ಸ್ಥಾಪನೆ, ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಆಧುನೀಕರಣ, ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ತರಬೇತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲು ಉದ್ದೇಶಿಸಲಾಗಿರುತ್ತದೆ.
3. 2022-23 ರ ವಾರ್ಷಿಕ ಕೆಲಸದ ಯೋಜನೆಯನ್ನು MoWR ಮೂಲಕ ರೂ.40.74 ಕೋಟಿಗೆ ಅನುದಾನ ಬಿಡುಗಡೆಗೊಂಡಿದ್ದು, ರೂ. 27.47 ಕೋಟಿಯನ್ನು ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿದೆ ಮತ್ತು ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗಿನ ಆರ್ಥಿಕ ಪ್ರಗತಿಯು ರೂ. 15.94 ಕೋಟಿ.

7.2.11 ಅಣೆಕಟ್ಟು ಪುನಶ್ಚೇತನ ಹಾಗೂ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ:

ಡ್ರಿಪ್ ಹಂತ-I

- ವಿಶ್ವ ಬ್ಯಾಂಕ್ ನೆರವಿನ ಅಣೆಕಟ್ಟುಗಳ ಪುನಶ್ಚೇತನ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಯಡಿ (DRIP) ರಾಜ್ಯದ 22 ಅಣೆಕಟ್ಟುಗಳನ್ನು ವಿಶ್ವಬ್ಯಾಂಕ್ ಸಾಲದ ನೆರವಿನೊಂದಿಗೆ ರೂ. 541.00 ಕೋಟಿಗಳ ಯೋಜನಾ ಮೊತ್ತದಲ್ಲ ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಸದರಿ 22 ಅಣೆಕಟ್ಟಿನ ಯೋಜಿತ ಕಾಮಗಾರಿಗಳನ್ನು 43 ಪ್ಯಾಕೇಜುಗಳಲ್ಲಿ ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಂಡಿದ್ದು, 42 ಪ್ಯಾಕೇಜ್ ಕಾಮಗಾರಿಗಳು ಭೌತಿಕವಾಗಿ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಪೂರ್ಣಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಉಳಿದ ಒಂದು ಪ್ಯಾಕೇಜಿನ ಕಾಮಗಾರಿ (ರೂ.58.46 ಕೋಟಿಗಳ ಗುತ್ತಿಗೆ ಮೊತ್ತದ ಕೆ.ಆರ್.ಎಸ್ ಅಣೆಕಟ್ಟಿನ ಪ್ಯಾಕೇಜ್-II ಕಾಮಗಾರಿ) ಪ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ. ಸದರಿ ಕಾಮಗಾರಿಯನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಲು ನಿಗದಿತ ದಿನಾಂಕ:30.04.2023 ಆಗಿರುತ್ತದೆ. 12 ಡ್ರಿಪ್ ಅಣೆಕಟ್ಟುಗಳಿಗೆ Dam Instrumentationನ ಮರು ಟೆಂಡರ್ ಡ್ರಿಪ್ ಹಂತ-II ರಲ್ಲಿ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಡ್ರಿಪ್ ಹಂತ-II ಮತ್ತು ಹಂತ-III

- ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರವು ವಿಶ್ವ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಸಾಲದ ನೆರವು ಮತ್ತು ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ಸಹಯೋಗದೊಂದಿಗೆ ಡ್ರಿಪ್-II ಮತ್ತು III ನೇ ಹಂತದಲ್ಲಿ 58 ಅಣೆಕಟ್ಟುಗಳ ಕಾಮಗಾರಿಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲು ರೂ.1,500.00 ಕೋಟಿಗಳಿಗೆ ಸರ್ಕಾರದ ಆದೇಶ ದಿನಾಂಕ:06.07.2021ರಲ್ಲಿ ಅನುಮೋದನೆ ನೀಡಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಯೋಜನೆಯ ಕಾಲಾವಧಿ 10 ವರ್ಷಗಳಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಡ್ರಿಪ್ ಹಂತ-II ಮತ್ತು IIIರ ಯೋಜನೆಗೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ಅಧಿಕಾರಿ ಸ್ಥಾಯಿ ಸಮಿತಿಯನ್ನು ಸರ್ಕಾರದ ಆದೇಶ ದಿನಾಂಕ:22.10.2021ರಲ್ಲಿ ರಚಿಸಲಾಗಿರುತ್ತದೆ.
- 8 ಅಣೆಕಟ್ಟುಗಳ (ಗಾಯತ್ರಿ, ತುಂಗಭದ್ರ, ಕೆ.ಆರ್.ಎಸ್, ನಾರಾಯಣಪುರ, ಆಲಮಟ್ಟಿ, ತಾರಕ, ವೋಟೆಹೊಳೆ ಮತ್ತು ಹೇಮಾವತಿ) ಅಂದಾಜು ಪಟ್ಟಿ(PST)ಗೆ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರವು ಷರತ್ತುಬದ್ಧ ನಿರಾಕ್ಷೇಪಣ ಪತ್ರವನ್ನು ನೀಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ 11 ಪ್ಯಾಕೇಜ್ ಗಳಿಗೆ ಟೆಂಡರ್ ಪ್ರಕಟಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಲಾಗಿದ್ದು, 06 ಕಾಮಗಾರಿ ಪ್ಯಾಕೇಜ್‌ಗಳಿಗೆ ಕಾರ್ಯಾದೇಶವನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿರುತ್ತದೆ ಹಾಗೂ ಕಾಮಗಾರಿಯು ಪ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ. 03 ಪ್ಯಾಕೇಜ್‌ಗಳಿಗೆ ಕಾರ್ಯಾದೇಶವನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದ್ದು, ಕರಾರು ಒಪ್ಪಂದ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿರುತ್ತದೆ. 05 ಅಣೆಕಟ್ಟುಗಳ ಅಂದಾಜು ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ನಿರಾಕ್ಷೇಪಣ ಪತ್ರಕೋರಿ ಸಿ.ಪಿ.ಎಂ.ಯು.ಗೆ ಸಲ್ಲಿಸಲಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಕೆಲವು ಅಣೆಕಟ್ಟುಗಳ ಅಂದಾಜು ಪಟ್ಟಿಗಳು ತಯಾರಿಕೆಯ ಹಾಗೂ ಇನ್ನುಳಿದ ಅಣೆಕಟ್ಟುಗಳ ಅಂದಾಜು ಪಟ್ಟಿಗಳು ಡಿ.ಎಸ್.ಆರ್.ಇ./ಡಿ.ಎಸ್. ಅರ್.ಪಿ. ವತಿಯಿಂದ ಪರಿವೀಕ್ಷಣೆಕೈಗೊಂಡ ನಂತರ ತಯಾರಿಸಬೇಕಾಗಿರುತ್ತದೆ.
- ಎರಡು ಕಾಮಗಾರಿಗಳನ್ನು ಡ್ರಿಪ್ ಹಂತ 1 ರಿಂದ ಉಳಿಕೆ ಕಾಮಗಾರಿಗಳಾಗಿ ಡ್ರಿಪ್ ಹಂತ 2 ಮತ್ತು 3ರಲ್ಲಿ ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗಿರುತ್ತದೆ.

- 1) KRS Dam HM Works ಕಾಮಗಾರಿ ಪ್ರಗತಿಯಿಲ್ಲದಂತೆ ಮತ್ತು ನವೆಂಬರ್-2022ರ ವರೆಗಿನ ಖರ್ಚು ರೂ.32.10 ಕೋಟಿಗಳಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಸದರಿ ಕಾಮಗಾರಿಯನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಲು ಪರಿಷ್ಕೃತ ದಿನಾಂಕ:30.04.2023 ಆಗಿರುತ್ತದೆ.
- 2) Instrumentation of 12 Dams ಕಾಮಗಾರಿಗೆ ಕಾರ್ಯಾಧೇಶವನ್ನು ನೀಡಬೇಕಾಗಿರುತ್ತದೆ.

7.2.12 ಕಾಡಾ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು (CADWM) ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ತ್ವರಿತ ನೀರಾವರಿ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ (AIBP):

ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿ ಕೃಷಿ ಸಿಂಚಯಿ ಯೋಜನೆಯಡಿ (PMKSY) ಆದ್ಯತೆ ಮೇಲೆ ಗುರುತಿಸಿರುವ 99 ನೀರಾವರಿ ಯೋಜನೆಗಳ ಪೈಕಿ ರಾಜ್ಯದ 5 ಯೋಜನೆಗಳಾದ ಶ್ರೀ ರಾಮೇಶ್ವರ ಏತ ನೀರಾವರಿ ಯೋಜನೆ, ತುಂಗಾ ಮೇಲ್ದಂಡೆ ಯೋಜನೆ, ಭೀಮಾ ಏತ ನೀರಾವರಿ ಯೋಜನೆ, ಕಾರಂಜಾ ಮತ್ತು ನಾರಾಯಣಪುರ ಎಡದಂಡೆ ಕಾಲುವೆ-ಇಆರ್‌ಎಂ ಯೋಜನೆಗಳು ಸೇರ್ಪಡೆಗೊಂಡಿರುತ್ತವೆ. ಆ 5 ಯೋಜನೆಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ರಾಮೇಶ್ವರ ಏ.ನೀ.ಯೋ ಆದ್ಯತೆ-1 ರ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿದ್ದು, ಉಳಿದ 4 ಯೋಜನೆಗಳು ಆದ್ಯತೆ-3 (ತುಂಗಾ ಮೇಲ್ದಂಡೆ ಯೋಜನೆ, ಭೀಮಾ ಏ.ನೀ.ಯೋ, ಕಾರಂಜಾ & ನಾರಾಯಣಪುರ ಎಡದಂಡೆ ಕಾಲುವೆ-ಇಆರ್‌ಎಂ)ರ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿರುತ್ತವೆ. 2020-21 ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ರೂ.6.89 ಕೋಟಿಗಳ ಕೇಂದ್ರ ಧನ ಸಹಾಯ ಕಾಡಾ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗೆ ಸ್ವೀಕೃತವಾಗಿರುತ್ತದೆ ಹಾಗೂ 2021-22ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಕೇಂದ್ರ ಧನ ಸಹಾಯ ಬಿಡುಗಡೆಯಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ ಹಾಗೂ 2022-23 ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ರೂ.12.672 ಕೋಟಿ ಕೇಂದ್ರ ಧನ ಸಹಾಯ (ತುಂಗಾ ಮೇಲ್ದಂಡೆ ಯೋಜನೆಗೆ) ಬಿಡುಗಡೆಗೆ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಲಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಶ್ರೀ ರಾಮೇಶ್ವರ ಏ.ನೀ.ಯೋ ಹಾಗೂ ಭೀಮಾ ಏ.ನೀ.ಯೋ ಕಾಡಾ ಕಾಮಗಾರಿಗಳು ಪೂರ್ಣಗೊಂಡಿರುತ್ತವೆ.

7.2.13 ಕರ್ನಾಟಕ ಸಮಗ್ರ ಮತ್ತು ಸುಸ್ಥಿರ ಜಲ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ನಿರ್ವಹಣೆ ಹೂಡಿಕೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ (KISWRMIP)

KISWRMIP ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಏಷ್ಯನ್ ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್ ಬ್ಯಾಂಕ್ (ADB) ನೆರವಿನೊಂದಿಗೆ ವಿವಿಧ ನಿಗಮಗಳ, ನದಿ ಜಲಾನಯನ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವಾಹವನ್ನು ತಡೆಯಲು ಮುಖ್ಯಕಾಲುವೆಗಳ ಆಧುನೀಕರಣ, ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟು ಪ್ರದೇಶದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯ ಹವಾಮಾನ ಬದಲಾವಣೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಕ್ರಿಯಾ ಯೋಜನೆ ಹಾಗೂ ವಿವಿಧ ತರಬೇತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಇತ್ಯಾದಿ ಕಾರ್ಯಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದೆ.

7.2.14 ಸಣ್ಣ ನೀರಾವರಿ (ಮೇಲ್ಮೈ ಜಲ) :

2,000 ಹೆಕ್ಟೇರ್‌ವರೆಗಿನ ಕೃಷಿ ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟು ಪ್ರದೇಶ ಇರುವ ನೀರಾವರಿ ಕಾಮಗಾರಿಗಳ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಸಣ್ಣ ನೀರಾವರಿ ಎಂದು ವಿಂಗಡಿಸಲಾಗಿರುತ್ತದೆ. 40 ಹೆಕ್ಟೇರ್‌ನಿಂದ 2,000 ಹೆಕ್ಟೇರ್‌ವರೆಗಿನ ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟು ಹೊಂದಿರುವ ಸಣ್ಣ ನೀರಾವರಿ ಯೋಜನೆಗಳು ಸಣ್ಣ ನೀರಾವರಿ ಮತ್ತು ಅಂತರ್ಜಲ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಇಲಾಖೆಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಕೆರೆಗಳು, ಅಣೆಕಟ್ಟುಗಳು, ಪಿಪ್‌ಪೈಪ್‌ಗಳು, ಏತ ನೀರಾವರಿ ಯೋಜನೆಗಳು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತವೆ. ಈ ಸಣ್ಣ ನೀರಾವರಿ ಯೋಜನೆಗಳು ರಾಜ್ಯಾದ್ಯಂತ ವ್ಯಾಪಿಸಿರುತ್ತವೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಒಟ್ಟು 10,448 ಸಣ್ಣ ನೀರಾವರಿ ಯೋಜನೆಗಳು ಈ ಇಲಾಖೆಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿದ್ದು, ಇವುಗಳಿಂದ 8,53,903 ಹೆಕ್ಟೇರ್ ಭೂಮಿಗೆ ನೀರಾವರಿ ಸೌಲಭ್ಯ ಸೃಷ್ಟಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದಲ್ಲದೆ, ರಾಜ್ಯದ 7 ಮಧ್ಯಮ ನೀರಾವರಿ ಯೋಜನೆಗಳ ಉಸ್ತುವಾರಿ ಮತ್ತು ನಿರ್ವಹಣೆಯನ್ನು ಈ ಇಲಾಖೆಯು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದೆ. ಈ ಮಧ್ಯಮ ನೀರಾವರಿ ಯೋಜನೆಗಳಿಂದ ಒಟ್ಟು 8,342 ಹೆಕ್ಟೇರ್‌ಗಳಷ್ಟು ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟು ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ನೀರಾವರಿ ಸೌಲಭ್ಯ ಸೃಷ್ಟಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಸಣ್ಣ ನೀರಾವರಿ ಇಲಾಖೆಯ ನಿಯಂತ್ರಣದಲ್ಲಿ 3,238 ನೀರಾವರಿ ಕೆರೆಗಳು ಮತ್ತು 518 ಜನುಗು ಕೆರೆಗಳು ಇರುತ್ತವೆ. ಸದರಿ ಕೆರೆಗಳನ್ನು ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ವಿಭಾಗದ ಕಾರ್ಯಪಾಲಕ ಇಂಜಿನಿಯರ್/ಸಹಾಯಕ ಕಾರ್ಯಪಾಲಕ ಇಂಜಿನಿಯರ್‌ವರಿಂದ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಬಾರಿ ತಪಾಸಣೆಗೊಳಪಡಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಸದರಿ ತಪಾಸಣಾ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುವ ನ್ಯೂನತೆಗಳನ್ನು ತಪಾಸಣೆ ವರದಿಯಲ್ಲಿ ದಾಖಲಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅವಶ್ಯವಿರುವ ದುರಸ್ತಿ ಕಾಮಗಾರಿಗಳನ್ನು ಆದ್ಯತೆಯ ಮೇಲೆ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಾಗುವ ಅನುದಾನದಡಿ ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಕಳೆದ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣ ನೀರಾವರಿ (ಮೇಲ್ಮೈ ಜಲ) ಯೋಜನೆಯಡಿ ಸಾಧಿಸಿದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ವಿವರಗಳನ್ನು ಕೋಷ್ಟಕ 7.14ರಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ: 7.14: ಸಣ್ಣ ನೀರಾವರಿ (ಮೇಲ್ಮೈ ಜಲ) ಯೋಜನೆಯಡಿ ಸಾಧಿಸಿದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ವಿವರಗಳು

ವರ್ಷ	ವೆಚ್ಚ (ರೂ. ಲಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿ)	ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಸೃಷ್ಟಿ (ಹೆಕ್ಟೇರ್‌ಗಳಲ್ಲಿ)
2019-20	2,29,428.87	21,872.66
2020-21	2,78,277.24	33,138.05
2021-22	2,74,601.69	23,388.42
2022-23 (ನವೆಂಬರ್ 2022ರ ಅಂತ್ಯದವರೆಗೆ)	1,44,903.81	9,370.78

1. ರಾಜ್ಯ ಯೋಜನೆಗಳು

- ಹೊಸ ಕೆರೆಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ:** ಈ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯಡಿ, ಹೊಸಕೆರೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ, ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ನೀರನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ, ಈ ನೀರನ್ನು ಬೆಳೆಗಳಿಗೆ ಮಳೆ ಇಲ್ಲದ ಅಥವಾ ಮಳೆ ಅಭಾವವಿರುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬಳಸಲಾಗುವುದು. ನದಿ ಮತ್ತು ತೊರೆಗಳಿಗೆ ಅಡ್ಡಲಾಗಿ ನಿರ್ಮಿಸಲಾದ ಮಣ್ಣಿನ ಏರಿಗಳ ಮೇಲ್ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹವಾಗುವ ನೀರನ್ನು ಬೆಳೆಗಳಿಗೆ ಮಳೆ ಇಲ್ಲದ ಅಥವಾ ಮಳೆ ನೀರಿನ ಕೊರತೆಯಿರುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬಳಸಲಾಗುವುದು. ಶೇಖರಿಸಿದ ನೀರನ್ನು ಗುರುತ್ವಾಕರ್ಷಣಾ ಹರಿವಿನೊಂದಿಗೆ ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ಜಮೀನುಗಳಿಗೆ ವಿತರಣೆ ಮಾಡುವ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣ ನೀರಾವರಿ ಮತ್ತು ಅಂತರ್ಜಲ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಇಲಾಖೆಯು ತೊಡಗಿದೆ. ಹೊಸಕೆರೆಗಳ ನಿರ್ಮಾಣವನ್ನು ನಬಾರ್ಡ್ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯದ ಅನುದಾನದಿಂದ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಈ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯಡಿ ಅಂತರ್ಜಲ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸುವ ಇಂಗು ಕೆರೆಗಳ ನಿರ್ಮಾಣವನ್ನು ಸಹ ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತಿದ್ದು, ಇದರಿಂದ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ತೆರೆದ ಬಾವಿಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಕೊಳವೆ ಬಾವಿಗಳಲ್ಲಿ ನೀರಿನ ಮಟ್ಟವು ಏರಿಕೆಯಾಗಿ ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ನೀರಾವರಿಗೆ ಉಪಯೋಗವಾಗುತ್ತಿದೆ.
- ಕೆರೆಗಳ ಆಧುನೀಕರಣ:** ಈ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯಡಿ ಕೆರೆಗಳ ಆಧುನೀಕರಣ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದು ಇದರಡಿಯಲ್ಲಿ ಏರಿಯನ್ನು ಬಲಪಡಿಸುವುದು, ಕೋಡಿಯ ದುರಸ್ತಿ ಮತ್ತು ನಾಲೆಗಳ ಲೈನಿಂಗ್ ಇತ್ಯಾದಿ ಕಾಮಗಾರಿಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತಿದೆ.
- ಬ್ಯಾರೇಜು, ಅಣೆಕಟ್ಟುಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ:** ಈ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯಡಿ ನದಿ, ಹಳ್ಳಗಳಿಗೆ ಅಡ್ಡಲಾಗಿ ಬಂದಾರಗಳನ್ನು, ಸೇತುವೆ ಸಹಿತ ಬಂದಾರಗಳನ್ನು, ಕಿಂಡಿ ಅಣೆಕಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಉಪ್ಪು ನೀರು ತಡೆಗೋಡೆ ಅಣೆಕಟ್ಟುಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ ನೀರನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುವ ಕಾಮಗಾರಿಗಳನ್ನು ಇಲಾಖೆಯು ಕೈಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದೆ. ಹೀಗೆ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗುವ ನೀರನ್ನು ಸ್ವಂತ ಪಂಪುಗಳಿಂದ ಮೇಲ್ಮೈ ಉಪಯೋಗಿಸಲು ರೈತರಿಗೆ ಅನುಮತಿ ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಈ ಅಣೆಕಟ್ಟುಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹವಾಗುವ ನೀರಿನಿಂದ ಅಂತರ್ಜಲ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಏರಿಕೆಯಾಗಿ ನದಿ / ತೊರೆಗಳ ಸುತ್ತಮುತ್ತ ಇರುವ ಕೊಳವೆ ಬಾವಿ ಹಾಗೂ ತೆರೆದ ಬಾವಿಗಳಲ್ಲಿ ನೀರು ದೊರೆಯುವುದು. ಇದರಿಂದಾಗಿ ರೈತರಿಗೆ ನೀರಾವರಿಗಾಗಿ ನೀರು ದೊರೆತಂತಾಗುವುದಲ್ಲದೇ, ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿನ ಬಳಕೆಗೂ ನೀರು ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.
- ಏತ ನೀರಾವರಿ ಯೋಜನೆ:** ಈ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯಡಿ ನದಿ, ತೊರೆ, ಇತರ ಮೇಲ್ಮೈ ಜಲ ಮೂಲಗಳಿಂದ ನೀರನ್ನು ಎತ್ತರವಾದ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಪಂಪ್‌ಗಳ ಮೂಲಕ ಮೇಲ್ಮೈ, ಅಲ್ಲದ ಗುರುತ್ವಾಕರ್ಷಣೆಯ ಹರಿವಿನ ಮೂಲಕ ನೀರೊದಗಿಸಲು ಏತ ನೀರಾವರಿ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಸಹ ಇಲಾಖೆಯು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುತ್ತಿದೆ.

2016-17ನೇ ಸಾಲಿನ ಆಯವ್ಯಯ ಘೋಷಣೆಯಂತೆ ಕೋರಮಂಗಲ ಚಲಘಟ್ಟ ಕಣಿವೆಯಲ್ಲಿ ಹರಿಯುತ್ತಿರುವ ತ್ಯಾಜ್ಯ ನೀರನ್ನು ಸಂಸ್ಕರಿಸಿ ಏತ ನೀರಾವರಿ ಯೋಜನೆಯ ಮೂಲಕ ಕೋಲಾರ ಮತ್ತು ಚಿಕ್ಕಬಳ್ಳಾಪುರ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ 126 ಕೆರೆಗಳಿಗೆ ತುಂಬಿಸುವ ಕಾಮಗಾರಿಗೆ ಸರ್ಕಾರದ ಆದೇಶ ದಿನಾಂಕ:20.10.2015 ರಂದು ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಅನುಮೋದನೆಯನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಕಾಮಗಾರಿಯು ಪ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿದೆ.

ಚಿಕ್ಕಬಳ್ಳಾಪುರ ಜಿಲ್ಲೆಯ 54 ಕೆರೆಗಳಿಗೆ ತ್ಯಾಜ್ಯ ನೀರನ್ನು ಸಂಸ್ಕರಿಸಿ ತುಂಬಿಸುವ ರೂ.883.54 ಕೋಟಿ ಮೊತ್ತದ ಕಾಮಗಾರಿಗೆ ಸರ್ಕಾರದ ಆದೇಶ ದಿನಾಂಕ:21.06.2016 ರಂದು ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಅನುಮೋದನೆಯನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಕಾಮಗಾರಿಯು ಪ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿದೆ.

ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ ಜಿಲ್ಲೆ ಆನೇಕಲ್ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ 60 ಕೆರೆಗಳಿಗೆ ತ್ಯಾಜ್ಯ ನೀರನ್ನು ಸಂಸ್ಕರಿಸಿ ತುಂಬಿಸುವ ರೂ.240.00 ಕೋಟಿ ಮೊತ್ತದ ಕಾಮಗಾರಿಗೆ ಸರ್ಕಾರದ ಆದೇಶ ದಿನಾಂಕ:10.05.2016 ರಂದು ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಅನುಮೋದನೆಯನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಕಾಮಗಾರಿಯು ಪ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿದೆ.

5. **ವಿಶೇಷ ಘಟಕ ಯೋಜನೆ:** ಈ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯಡಿ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿಗೆ ಸೇರಿದ ರೈತರ ಭೂಮಿಗೆ ನೀರಾವರಿ ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಲು ಕೊಳವೆ ಬಾವಿಗಳ ಹಾಗೂ ಮೇಲ್ಮೈ ಜಲ ಮೂಲಗಳ ಆಧಾರಿತ ಏತ ನೀರಾವರಿ ಮತ್ತು ಚಿಕ್ ಡ್ಯಾಂಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುವ ಯೋಜನೆಗಳ ಮೂಲಕ ನೀರಾವರಿ ಸೌಲಭ್ಯ ಇತ್ಯಾದಿ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಸಣ್ಣ ನೀರಾವರಿ ಮತ್ತು ಅಂತರ್ಜಲ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಇಲಾಖೆಯು ಕೈಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದೆ.

2022-23ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ರೂ.25,000.00 ಲಕ್ಷಗಳ ಅನುದಾನದ ಎದುರಾಗಿ ನವೆಂಬರ್ 2022ರ ಅಂತ್ಯಕ್ಕೆ ರೂ.15,354.52 ಲಕ್ಷಗಳ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಈ ಯೋಜನೆಯ ಅಡಿ 2022-23ರಲ್ಲಿ 5,236.85 ಹೆಕ್ಟೇರ್ ಹೊಸ ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟು ಸೃಷ್ಟಿಸುವ ವಾರ್ಷಿಕ ಗುರಿಯ ಎದುರಾಗಿ ನವೆಂಬರ್ 2022ರ ಅಂತ್ಯಕ್ಕೆ 1,364.4 ಹೆಕ್ಟೇರ್‌ಗಳ ಹೊಸ ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟು ಸೃಷ್ಟಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇಂತಹ ಯೋಜನೆಗಳ ನಿರ್ಮಾಣದ ನಂತರ ಅವುಗಳನ್ನು ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಫಲಾನುಭವಿಗಳಿಗೆ ಹಸ್ತಾಂತರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

6. **ಗಿರಿಜನ ಉಪ ಯೋಜನೆ:** ಈ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯಡಿ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ರೈತರ ಭೂಮಿಗೆ ನೀರಾವರಿ ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಲು ಹೊಸಕೆರೆ ನಿರ್ಮಾಣ, ಅಣೆಕಟ್ಟು, ಪಿಕ್‌ಪ್ ಮತ್ತು ಬಂದಾರ ನಿರ್ಮಾಣ ಮತ್ತು ಕೊಳವೆ ಬಾವಿಗಳ ಹಾಗೂ ಮೇಲ್ಮೈ ಜಲ ಮೂಲಗಳ ಆಧಾರಿತ ಏತ ನೀರಾವರಿ ಯೋಜನೆಗಳ ಮೂಲಕ ನೀರಾವರಿ ಸೌಲಭ್ಯ ಇತ್ಯಾದಿ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಸಣ್ಣ ನೀರಾವರಿ ಇಲಾಖೆಯು ಕೈಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದೆ.

2022-23ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ರೂ.11,000.00 ಲಕ್ಷಗಳ ಅನುದಾನದಲ್ಲಿ ನವೆಂಬರ್ 2022ರ ಅಂತ್ಯಕ್ಕೆ ರೂ.6,017.94 ಲಕ್ಷಗಳ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಈ ಯೋಜನೆಯ ಅಡಿ 2022-23ರಲ್ಲಿ 2,001.56 ಹೆಕ್ಟೇರ್ ಹೊಸ ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟು ಸೃಷ್ಟಿಸುವ ವಾರ್ಷಿಕ ಗುರಿಯ ಎದುರಾಗಿ ನವೆಂಬರ್ 2022ರ ಅಂತ್ಯಕ್ಕೆ 542.13 ಹೆಕ್ಟೇರ್ ಹೊಸ ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟು ಸೃಷ್ಟಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇಂತಹ ಯೋಜನೆಗಳ ನಿರ್ಮಾಣದ ನಂತರ ಅವುಗಳನ್ನು ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಫಲಾನುಭವಿಗಳಿಗೆ ಹಸ್ತಾಂತರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

7. **ಪಶ್ಚಿಮ ವಾಹಿನಿ ಯೋಜನೆ:** ಕರಾವಳಿ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಪಶ್ಚಿಮಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಹರಿಯುತ್ತಿರುವ ನದಿಗಳ ಹರಿವನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸಲು ಮತ್ತು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲು "ಪಶ್ಚಿಮ ವಾಹಿನಿ" ಯೋಜನೆಯಡಿ ಕಿಂಡಿ ಅಣೆಕಟ್ಟುಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗುವುದು. ಈ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಒಟ್ಟು ರೂ.374.00 ಕೋಟಿ ಅಂದಾಜು ಮೊತ್ತದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು 54 ಕಾಮಗಾರಿಗಳಿಗೆ ಅನುಮೋದನೆ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. 2022-23ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ರೂ.25,000.00 ಲಕ್ಷಗಳ ಅನುದಾನದಲ್ಲಿ ನವೆಂಬರ್ 2022ರ ಅಂತ್ಯಕ್ಕೆ ರೂ.18,703.59 ಲಕ್ಷಗಳ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

8. **ಭೂಸ್ವಾಧೀನ ವೆಚ್ಚ ಮತ್ತು ಬಾಕಿ ಬಿಲ್ಲಿನ ಇತ್ಯರ್ಥ:** ಈ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ 2022-23ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಭೂಸ್ವಾಧೀನ ಪ್ರಕರಣಗಳ ಇತ್ಯರ್ಥಕ್ಕೆ ರೂ.4,704.38 ಲಕ್ಷ ಅನುದಾನವನ್ನು ಒದಗಿಸಿದ್ದು, ಇದಕ್ಕೆ ಎದುರಾಗಿ ನವೆಂಬರ್ 2022ರ ಅಂತ್ಯಕ್ಕೆ ರೂ.4,704.38 ಲಕ್ಷಗಳನ್ನು ವೆಚ್ಚ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಈ ಅನುದಾನವನ್ನು ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳ ಆದೇಶದಂತೆ ಹೆಚ್ಚಿಸಲಾಗುವ ಈ ಹಿಂದೆ ಸ್ವಾಧೀನಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾದ ಭೂಮಿಯ ಮೌಲ್ಯ ಮತ್ತು ಬಡ್ಡಿ ಮೊತ್ತದ ವೆಚ್ಚಗಳನ್ನು ಪಾವತಿಸಲು ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

9. **ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರದ ತ್ವರಿತ ನೀರಾವರಿ ಸೌಲಭ್ಯ ಕಲ್ಪಿಸುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ (ಎ.ಐ.ಐ.ಪಿ):** ಪ್ರಧಾನ ಕಾಮಗಾರಿಗಳಡಿಯಲ್ಲಿ 2009-10ನೇ ಸಾಲಿನಿಂದ ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರದ ಅನುಮೋದನೆ ಪಡೆದು ಕಾಮಗಾರಿಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುತ್ತಿದೆ. ಸಣ್ಣ ನೀರಾವರಿ ಮತ್ತು ಅಂತರ್ಜಲ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಇಲಾಖೆಯು 2009-10ನೇ ಸಾಲಿನಿಂದ ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ 10 ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ರೂ.955.08 ಕೋಟಿ ಅಂದಾಜು ಮೊತ್ತದ 1,273 ಸಣ್ಣ ನೀರಾವರಿ ಕಾಮಗಾರಿಗಳಿಗೆ ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರದ ಅನುಮೋದನೆ ಪಡೆದು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುತ್ತಿದೆ. ಇದುವರೆಗೆ 1,157 ಕಾಮಗಾರಿಗಳನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಿ 10,255.00 ಹೆಕ್ಟೇರ್ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಹೊಸದಾಗಿ ನೀರಾವರಿ ಸೌಲಭ್ಯ ಸೃಷ್ಟಿಸಲಾಗಿದೆ.

10. **ಪ್ರವಾಹ ನಿಯಂತ್ರಣ:** ಕಾಮಗಾರಿಗಳ ಮೇಲಿನ ಬಂಡವಾಳ ವೆಚ್ಚ ಯೋಜನೆಗಳ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ನದಿ ದಂಡೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರವಾಹದಿಂದ ಹಾನಿಯಾಗುವುದನ್ನು ತಡೆಯಲು ನದಿ ದಂಡೆ ಸಂರಕ್ಷಣಾ ಕಾಮಗಾರಿಗಳನ್ನು ಸಣ್ಣ ನೀರಾವರಿ

ಇಲಾಖೆಯು ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸುತ್ತಿದೆ. ಪ್ರವಾಹ ಕಾಲದಲ್ಲ ನದಿ ಮತ್ತು ತೊರೆಗಳ ದಂಡೆಯಲ್ಲ ನೀರಿನ ಹರಿವಿನ ರಭಸದಿಂದಾಗಿ ನದಿ ದಂಡೆಗಳು ಕೊಚ್ಚಿ ಹೋಗಿ ಆಗುವ ಅಸ್ತಿ ಹಾನಿ ಮತ್ತು ಜೀವ ಹಾನಿ ಇವುಗಳನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟಲು ನದಿಗಳ ದಂಡೆಗಳಿಗೆ ಸಂರಕ್ಷಣಾ ಗೋಡೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುವ ಮೂಲಕ ನದಿ ದಂಡೆಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

11. **ಕರ್ನಾಟಕ ಕೆರೆ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ:** ಕರ್ನಾಟಕ ಕೆರೆ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರವು ನವೆಂಬರ್ 2017 ರಿಂದ ಕಾರ್ಯಾರಂಭಗೊಂಡಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ಕೆರೆ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರವು ಕೆರೆಗಳ ಮತ್ತು ಸರೋವರಗಳ ಒತ್ತುವರಿ ತೆರವುಗೊಳಿಸುವುದು, ಸಂರಕ್ಷಣೆ, ಪುನಃಶ್ಲೇಷಣೆ, ಅಂತರ್ಜಲ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ಪರಿಸರ ನಿರ್ವಹಣೆ, ಆರ್ಥಿಕ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ನೀರು ನಿರ್ವಹಣೆ, ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ಕೃಷಿ ಆಧಾರಿತ ಉದ್ಯಮಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮುಂತಾದ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ನೇರವಾಗಿ ಅಥವಾ ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುವುದು ಈ ಪ್ರಾಧಿಕಾರದ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯಾಗಿದೆ.

ಮುಂದಿನ ಗುರಿ :

- ❑ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವ ಯೋಜನೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅರಿವು ಮೂಡಿಸುವ ಮೂಲಕ ಸುಸ್ಥಿರ ಕೃಷಿ ಪದ್ಧತಿಗಳನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುವುದು (ಪ್ರತಿ ಹನಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಬೆಳೆ, ಸೂಕ್ಷ್ಮ ನೀರಾವರಿ ನಿಧಿ), ಮಣ್ಣಿನ ಆರೋಗ್ಯವನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸುವುದು (ಪರಂಪರಾಗತ ಕೃಷಿ ವಿಕಾಸ ಯೋಜನೆ, ಮಣ್ಣಿನ ಆರೋಗ್ಯ ಕಾರ್ಡ್). ಸುಸ್ಥಿರ ಕೃಷಿಗಾಗಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಿಷನ್ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಉಪಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಹೋಸ್ಟ್ ಮಾಡುವುದು. ಸೂಕ್ಷ್ಮ ನೀರಾವರಿಗೆ ಬೆಳಗಾವಿ, ರಾಯಚೂರು, ವಿಜಯಪುರ, ಬಾಗಲಕೋಟೆ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಿಗೆ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡುವುದು.
- ❑ ಸಮಗ್ರ ವಿಧಾನ ಸೇರಿದಂತೆ, ನಿಖರವಾದ ಕೃಷಿ, ರಕ್ಷಣಾತ್ಮಕ ಕೃಷಿ, ಯಾಂತ್ರೀಕೃತಗೊಂಡ ನೀರಾವರಿ, ಫಲಕರಣ, ಸಂಸ್ಕರಿಸಿದ ತ್ಯಾಜ್ಯ ನೀರನ್ನು ನೀರಾವರಿ ಮತ್ತು ಸಾಮೂಹಿಕ ಕೃಷಿಗಾಗಿ ಬಳಸುವುದು ಇವೇ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿನ ನೀರಿನ ಕೊರತೆಯನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಲು ಪ್ರಮುಖ ಕಾಳಜಿಯ ಕೆಲವು ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ನೀರನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸಲು ಹಾಗೂ ಇತರೆ ವಿವಿಧ ಉದ್ದೇಶಗಳಿಗೆ ನೀರಿನ ಲಭ್ಯತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ನೀರಾವರಿ ವಿಧಾನದಿಂದ ನೂತನ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ನೀರಾವರಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಗಮನಾರ್ಹ ಬದಲಾವಣೆಗೊಳ್ಳುವುದು ಪರಿಹಾರವಾಗಿದೆ.
- ❑ ಪಾಲಿಹೌಸ್, ನೆಟ್‌ಹೌಸ್, ಗ್ರೀನ್‌ಹೌಸ್‌ಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ ನೀರು, ವಿದ್ಯುಚ್ಛಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಮಿಕ ವೆಚ್ಚಗಳು ಉಳಿತಾಯವಾಗುವುದಲ್ಲದೇ, ಬೆಳೆಗಳ ಉತ್ಪಾದಕತೆಯನ್ನು ಮತ್ತು ಬೆಳೆಗಳ ಗುಣಮಟ್ಟವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.
- ❑ ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ಕಾಲುವೆ ಆಧಾರಿತ, ಕೆರೆ ಆಧಾರಿತ, ಪ್ರವಾಹ ನೀರಾವರಿ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹನಿ ನೀರಾವರಿಗೆ ಪರಿವರ್ತಿಸಿದಲ್ಲಿ, ಶುದ್ಧ ನೀರಿನ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ ಗಣನೀಯ ಇಳಿಕೆಗೆ ಮಾಡಬಹುದಾಗಿದೆ. ಈ ಪ್ರಮುಖ ಬದಲಾವಣೆಗಳಿಂದ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿನ ನೀರಿನ ಕೊರತೆಯನ್ನು ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ತಗ್ಗಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

7.3 ಭೂವಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಗಣಿಗಾರಿಕೆ ವಿಭಾಗ

ಗಣಿ ಮತ್ತು ಭೂವಿಜ್ಞಾನ ಇಲಾಖೆಯು 127 ವರ್ಷಗಳ ಸುದೀರ್ಘ ಇತಿಹಾಸ ಇರುವ ರಾಜ್ಯದ ಒಂದು ಪ್ರಮುಖ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಹಾಗೂ ತಾಂತ್ರಿಕ ಇಲಾಖೆಯಾಗಿದೆ. ಖನಿಜವೈಜ್ಞಾನ, ಖನಿಜ ಸಂಪತ್ತಿನ ಮಾಪನ, ಗುಣಮಟ್ಟ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಮತ್ತು ಖನಿಜಾಡಳಿತದ ಮೂಲಕ ಗಣಿ ಗುತ್ತಿಗೆ ಮತ್ತು ಕಲ್ಲು ಗಣಿಗುತ್ತಿಗೆ ಮಂಜೂರಾತಿ ಸೇರಿದಂತೆ ರಾಜಧನ ಸಂಗ್ರಹಣೆ ಮತ್ತು ಅನಧಿಕೃತ ಗಣಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ನಿಯಂತ್ರಣವು ಇಲಾಖೆಯ ಪ್ರಮುಖ ಕಾರ್ಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಾಗಿವೆ. ಪರಿಸರ ಸ್ನೇಹಿ ಮತ್ತು ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಗಣಿಗಾರಿಕೆಗೆ ಉತ್ತೇಜನ ನೀಡಿ ರಾಜ್ಯದ ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಇಲಾಖೆಯ ಕೊಡುಗೆ ಅಪಾರವಾಗಿದೆ.

7.3.1 ರಾಜಸ್ವ ಸಂಗ್ರಹಣೆ ಮತ್ತು ಇಲಾಖೆಯ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಣಾ ವೆಚ್ಚ:

ಗಣಿ ಮತ್ತು ಭೂವಿಜ್ಞಾನ ಇಲಾಖೆಗೆ 2022-23ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ನಿಗದಿಯಾದ ರಾಜಸ್ವ ಸಂಗ್ರಹಣೆ ವಾರ್ಷಿಕ ಗುರಿ ರೂ.6500.00 ಕೋಟಿಗಳಾಗಿರುತ್ತದೆ. ನವೆಂಬರ್-2022ರ ಅಂತ್ಯದವರೆಗಿನ ಗುರಿ ರೂ.4160.00 ಕೋಟಿಗಳಾಗಿದ್ದು,

ಸಾಧಿಸಿದ ರಾಜಸ್ವ ಸಂಗ್ರಹಣೆ ರೂ.3559.33 ಕೋಟಿಗಳಾಗಿರುತ್ತದೆ. 2019-20 ರಿಂದ 2022-23ನೇ ಸಾಲಿನ ನವೆಂಬರ್-2022ರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹವಾದ ರಾಜಸ್ವ ವಿವರಗಳನ್ನು ಕೋಷ್ಟಕ 7.15ರಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 7.15: ಕಳೆದ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳ ರಾಜಸ್ವ ಸಂಗ್ರಹಣೆಯ ಗುರಿ ಮತ್ತು ಸಾಧನೆಯ ವಿವರ (ರೂ. ಕೋಟಿಗಳಲ್ಲಿ)

ವರ್ಷ	ವಾರ್ಷಿಕ ಗುರಿ	ಸಾಧನೆ	ಮುಖ್ಯ ಖನಿಜ	ಉಪ ಖನಿಜ
2019-20	3,550.00	3,629.02	1,816.67	1,812.35
2020-21	3,750.00	3,893.44	1,974.66	1,918.78
2021-22	4,357.00	6,308.31	4,092.80	2,215.51
2022-23	6,500.00 (ರೂ.4,160.00 - ನವೆಂಬರ್-2022ರವರೆಗಿನ ಗುರಿ)	3,559.33	2,213.89	1,345.44

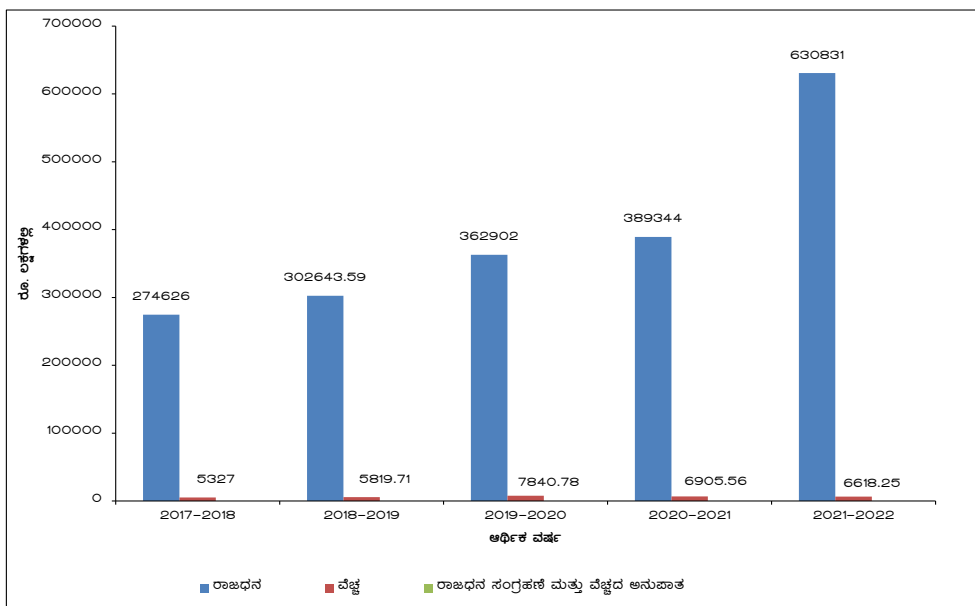
ಕೋಷ್ಟಕದಲ್ಲಿ ನಮೂದಿಸಿರುವ ಮೊತ್ತವು ರಾಜಧನ ಸಮನ್ವಯಗೊಳಿಸಿದ ಮೊತ್ತವಾಗಿರುತ್ತದೆ.
ಮೂಲ : ಬೇಡಿಕೆ-ಸಂಗ್ರಹಣೆ-ಬಾಕಿ ವಿಭಾಗ, ಗಣಿ ಮತ್ತು ಭೂವಿಜ್ಞಾನ ಇಲಾಖೆ.

ಮುಂದುವರೆದು, ಕಳೆದ ಐದು ವರ್ಷಗಳ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ರಾಜಧನ ಸಂಗ್ರಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಶೇ.9.98 ರಷ್ಟು ಸಂಯುಕ್ತ ವಾರ್ಷಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆ ದರವನ್ನು ಸಾಧಿಸಲಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಗಣಿ ಮತ್ತು ಭೂವಿಜ್ಞಾನ ಇಲಾಖೆಯು ಸಂಗ್ರಹಿಸುತ್ತಿರುವ ರಾಜಧನಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಿದಲ್ಲಿ ಕಳೆದ ಐದು ವರ್ಷಗಳ ಇಲಾಖೆಯ ಯೋಜನೆ ಮತ್ತು ಯೋಜನೇತರ ವೆಚ್ಚದ ಸರಾಸರಿ ಅನುಪಾತವು ಕೇವಲ 0.02 ಆಗಿದ್ದು ನಗಣ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಕುರಿತಾದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಕೋಷ್ಟಕ 7.16 ಮತ್ತು ಚಿತ್ರ 7.3ರಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 7.16: ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ಕಳೆದ ಐದು ವರ್ಷಗಳ ರಾಜಧನ ಸಂಗ್ರಹಣೆ, ಯೋಜನೆ-ಯೋಜನೇತರ ವೆಚ್ಚ ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಅನುಪಾತದ ವಿವರ (ರೂ. ಲಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿ)

ಕ್ರ. ಸಂ.	ವರ್ಷ	ರಾಜಧನ	ವೆಚ್ಚ	ರಾಜಧನ ಸಂಗ್ರಹಣೆ ಮತ್ತು ವೆಚ್ಚದ ಅನುಪಾತ
1	2017-2018	2,74,626.00	5,327.00	0.02
2	2018-2019	3,02,643.59	5,819.71	0.02
3	2019-2020	3,62,902.00	7,840.78	0.02
4	2020-2021	3,89,344.00	6,905.56	0.02
5	2021-2022	6,30,831.00	6,618.25	0.01

ಚಿತ್ರ 7.3: ಕಳೆದ ಐದು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ರಾಜಧನ ಸಂಗ್ರಹಣೆ, ವೆಚ್ಚ ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಅನುಪಾತದ ಸ್ತಂಭ ಚಿತ್ರ

7.3.2 ಇಲಾಖೆಯ ಪ್ರಮುಖ ಸಾಧನೆಗಳು:

1. ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯವು 2019-20 ಮತ್ತು 2020-21ರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಖನಿಜಾವಿನ್ಯಾಸ, ಖನಿಜ ಬ್ಲಾಕ್‌ಗಳ ಹರಾಜು ಮತ್ತು ಗಣಿಗಾರಿಕೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸುವ ವಿಷಯದ ಪ್ರಗತಿಗಾಗಿ ಕಚ್ಚಾಡ ಅದಿರು, ಸುಣ್ಣದಕಲ್ಲು, ಬಾಕ್ಸೈಟ್ ರ ವಿಭಾಗ-1ರಡಿಯಲ್ಲಿ "ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಖನಿಜ ವಿಕಾಸ ಪುರಸ್ಕಾರ" ಮೂರನೇ ಬಹುಮಾನವನ್ನು ಕೇಂದ್ರ ಗಣಿ ಸಚಿವಾಲಯದಿಂದ ಪಡೆದಿದೆ.
2. ಈ ಪುರಸ್ಕಾರವು ರೂ.1.00 ಕೋಟಿಗಳ ನಗದು ಬಹುಮಾನ ಮತ್ತು ಪ್ರಶಸ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ಇದರೊಂದಿಗೆ ಖನಿಜ ಬ್ಲಾಕ್‌ಗಳ ಹರಾಜು ಸಂಬಂಧ ರೂ.2.05 ಕೋಟಿ ಆರ್ಥಿಕ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಧನವನ್ನು ಸಹ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.
3. ರಾಜ್ಯವು ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ 34 ಖನಿಜ ಬ್ಲಾಕ್‌ಗಳನ್ನು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಹರಾಜು ಮಾಡಿದ್ದು, ಇದರಲ್ಲಿ 5 ಸಂಯುಕ್ತ ಪರವಾನಗಿ ಹಾಗೂ 29 ಗಣಿ ಗುತ್ತಿಗೆಗಳು ಸೇರಿದ್ದು (24 ಕಚ್ಚಾಡ ಅದಿರು, 8 ಸುಣ್ಣದಕಲ್ಲು ಮತ್ತು 2 ಚಿನ್ನ) ದೇಶದಲ್ಲಯೇ 2ನೇ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದೆ. ಒರಿಸ್ಸಾ ರಾಜ್ಯವು 40 ಬ್ಲಾಕ್ ಗಳೊಂದಿಗೆ 1ನೇ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದೆ.
4. ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಹರಾಜುಗೊಂಡ 34 ಬ್ಲಾಕ್‌ಗಳ ಪೈಕಿ 11 ಬ್ಲಾಕ್ ಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಪ್ರಾರಂಭಗೊಂಡಿದ್ದು ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆದಾಯ ಬರುತ್ತಿದೆ. 5 'ಸಿ'ವರ್ಗದ ಕಚ್ಚಾಡ ಅದಿರು ಬ್ಲಾಕ್‌ಗಳಿಗೆ ಅರಣ್ಯ ವಿಮೋಚನಾ ಅನುಮತಿ ಬಾಕಿ ಇರುವುದರಿಂದ ಗಣಿ ಗುತ್ತಿಗೆ ಕರಾರು ಅಮಲ್ಜಾರಿ ಬಾಕಿ ಇದೆ.
5. 2019 ರಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯವು ಅವಧಿ ಮುಗಿದ ಗಣಿಗುತ್ತಿಗೆಗಳನ್ನು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಹರಾಜು ಮಾಡಿ ಗಣಿ ಗುತ್ತಿಗೆ ಮಂಜೂರಾತಿ ಮಾಡಿದ ಮೊದಲ ರಾಜ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಹರಾಜಾದ ಬ್ಲಾಕ್‌ಗಳಿಗೆ ಗಣಿಗುತ್ತಿಗೆಯನ್ನು ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸಿದ ಮೊದಲ ರಾಜ್ಯವಾಗಿದೆ.
6. 2021-2022ನೇ ಸಾಲಿನ ಆರ್ಥಿಕ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ 27 ಬ್ಲಾಕ್‌ಗಳ ಹರಾಜು ಪ್ರಕಟಣೆ ಹೊರಡಿಸಿ 12 ಬ್ಲಾಕ್‌ಗಳ ಯಶಸ್ವಿ ಹರಾಜು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಈ ಸಂಖ್ಯೆಗಳು ಹರಾಜು ಪದ್ಧತಿ ಜಾರಿಗೊಂಡ ದಿನದಿಂದ ಯಾವುದೇ ವರ್ಷದ ಅತೀ ಹೆಚ್ಚು ಬ್ಲಾಕ್‌ಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ.

7.3.3 ಮುಖ್ಯ ಖನಿಜ ಅಡಳಿತ:

ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರವು ಗಣಿ ಮತ್ತು ಖನಿಜ (ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ನಿಯಂತ್ರಣ) ತಿದ್ದುಪಡಿ ಕಾಯ್ದೆ 2015 ಅನ್ನು ಜಾರಿ ಮಾಡಿದ ತರುವಾಯದಲ್ಲ ಖನಿಜ ಗುತ್ತಿಗೆಗಳನ್ನು ಮೊದಲು ಬಂದವರಿಗೆ ನೀಡುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಬದಲಾಗಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಹರಾಜು ಮುಖಾಂತರ ಪಾರದರ್ಶಕವಾಗಿ ಗಣಿ ಗುತ್ತಿಗೆಗಳ ಮಂಜೂರಾತಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದು ಇದರಿಂದ ಸರ್ಕಾರದ ಬೊಕ್ಕಸಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆದಾಯ ಹರಿದು ಬರುತ್ತಿದೆ. ಮುಂದುವರೆದು, ಹರಾಜೇತರ ಪದ್ಧತಿಯಿಂದ ನೀಡಲಾದ ಗಣಿ ಗುತ್ತಿಗೆಗಳಿಂದ ಬರುತ್ತಿರುವ ಆದಾಯ ಮತ್ತು ಹರಾಜು ಯುಗದ ತರುವಾಯದಲ್ಲ ನೀಡಿರುವ ಕಚ್ಚಾಡ ಅದಿರು ಗಣಿ ಗುತ್ತಿಗೆಗಳಿಂದ ಬರುತ್ತಿರುವ ಆದಾಯದ ತುಲನಾತ್ಮಕ ಕೋಷ್ಟಕ 7.17ಅನ್ನು ನೀಡಿದ್ದು, ಹರಾಜಿನ ಮೂಲಕ ಗಣಿ ಗುತ್ತಿಗೆಗಳನ್ನು ನೀಡುವ ಹೊಸ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡ ನಂತರದ ಆರ್ಥಿಕ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 7.17: ಕಳೆದ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಹರಾಜೇತರ ಮತ್ತು ಹರಾಜು ವಿಧಾನದಿಂದ ಮಂಜೂರಾದ ಗಣಿ ಗುತ್ತಿಗೆಗಳಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಣೆಯಾಗುತ್ತಿರುವ ರಾಜಧನದ ತುಲನಾತ್ಮಕ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ (ರೂ. ಕೋಟಿಗಳಲ್ಲಿ)

ಕ್ರ. ಸಂ.	ಗಣಿ ಗುತ್ತಿಗೆ ಮಂಜೂರಾತಿ ವಿಧ ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಹಾಗೂ ಪ್ರಸ್ತುತ ಸ್ಥಿತಿ-ಗತಿ	2019-20	2020-21	2021-22	2022-23 (2022ರ ನವೆಂಬರ್ ಅಂತ್ಯಕ್ಕೆ)
1	ಹರಾಜು ರಹಿತ: 290 ಗಣಿ ಗುತ್ತಿಗೆಗಳ ಪೈಕಿ 111 ಗಣಿಗಳು ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿರುತ್ತವೆ.	1,331.80	1,382.06	1,919.12	1,069.09
2	ಹರಾಜು ಮೂಲಕ: 13 ಗಣಿ ಗುತ್ತಿಗೆಗಳ ಪೈಕಿ 12 ಗಣಿಗಳು ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿರುತ್ತವೆ.	92.45	121.57	255.81	132.01
3	**ಶೇಕಡವಾರು ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಪಾವತಿಸಿರುವ ರವಾನಿತ ಖನಿಜದ ಮೌಲ್ಯ (ಹರಾಜುಗೊಂಡ ಬ್ಲಾಕ್ ಗಳಿಂದ)	467.75	471.02	1,550.66	782.89
	ಒಟ್ಟು	1,892.00	1,974.65	3,725.59	1,983.99

ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು 112 ಕಬ್ಬಿಣದ ಅದಿರು & ಮ್ಯಾಂಗನೀಸ್ ಗಣಿ ಗುತ್ತಿಗೆಗಳನ್ನು 8,646.27 ಹೆಕ್ಟೇರ್ ವಿಸ್ತೀರ್ಣದಲ್ಲಿ ಮಂಜೂರು ಮಾಡಿದ್ದು, 134 ಸುಣ್ಣದಕಲ್ಲು ಗಣಿ ಗುತ್ತಿಗೆಗಳನ್ನು 15,518.12 ಹೆಕ್ಟೇರ್ ವಿಸ್ತೀರ್ಣದಲ್ಲಿ ಮಂಜೂರು ಮಾಡಿದ್ದು, 44 ಇತರೆ ಮುಖ್ಯ ಖನಿಜಗಳ ಗಣಿ ಗುತ್ತಿಗೆಗಳನ್ನು 8,724.59 ಹೆಕ್ಟೇರ್ ವಿಸ್ತೀರ್ಣದಲ್ಲಿ ಮಂಜೂರು ಮಾಡಲಾಗಿರುತ್ತದೆ.

7.3.4 ಖನಿಜ ಬ್ಲಾಕ್ ಗಳ ಹರಾಜು:

2016-17ನೇ ಸಾಲಿನಿಂದ 2022-23ನೇ ಸಾಲಿನ (ನವೆಂಬರ್-2022) ವರೆಗೆ ಇಲಾಖೆಯು 34 ಮುಖ್ಯ ಖನಿಜ ಬ್ಲಾಕ್‌ಗಳನ್ನು ಹರಾಜು ಮುಖಾಂತರ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ವಿಲೇವಾರಿ ಮಾಡಿದ್ದು, ಇವುಗಳಲ್ಲಿ 17 'ಸಿ' ವರ್ಗದ ಕಬ್ಬಿಣದ ಅದಿರಿನ ಗಣಿ ಗುತ್ತಿಗೆಗಳು, 7 ಅವಧಿ ಮುಗಿದ ಕಬ್ಬಿಣದ ಅದಿರಿನ ಗಣಿ ಗುತ್ತಿಗೆಗಳು, 2 ಚಿನ್ನ ಮತ್ತು 8 ಸುಣ್ಣದ ಕಲ್ಲಿನ ಬ್ಲಾಕ್‌ಗಳು ಇರುತ್ತವೆ. ಈ ಖನಿಜ ಬ್ಲಾಕ್‌ಗಳ ಪೈಕಿ 15 ಬ್ಲಾಕ್‌ಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಗಣಿ ಗುತ್ತಿಗೆ ಕರಾರು ಅಮಲ್ಜಾರಿ ಮಾಡಲಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಉಳಿದ 19 ಪ್ರಕರಣಗಳಲ್ಲಿ ಚಡ್ಡಾದಾರರು ಗುತ್ತಿಗೆ ಕರಾರು ಜಾರಿ ಸಂಬಂಧ ಶಾಸನಬದ್ಧ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸುವುದು ಬಾಕಿ ಇರುತ್ತದೆ.

7.3.5 ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಖನಿಜ ಅನ್ವೇಷಣಾ ದತ್ತಿ:

ಗಣಿ ಮತ್ತು ಖನಿಜ (ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ನಿಯಂತ್ರಣ) ತಿದ್ದುಪಡಿ ಕಾಯ್ದೆ 2015ರ ಕಲಂ 9ಸಿ ಅನ್ವಯ ಎಲ್ಲಾ ಮುಖ್ಯ ಖನಿಜ ಗಣಿ ಗುತ್ತಿಗೆದಾರರು ರಾಜಧನದ ಶೇಕಡ 2ರಷ್ಟು ಮೊತ್ತವನ್ನು ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರವು ರಚಿಸಿರುವ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಖನಿಜ ಅನ್ವೇಷಣಾ ದತ್ತಿಗೆ ಪಾವತಿಸಬೇಕಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಸದರಿ ಮೊತ್ತವನ್ನು ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರದ ವತಿಯಿಂದ ನಿರ್ವಹಿಸಲಾಗುತ್ತಿದ್ದು, ಈ ನಿಧಿಯನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಆಯಾ ರಾಜ್ಯಗಳ ಗಣಿ ಮತ್ತು ಭೂವಿಜ್ಞಾನ ಇಲಾಖೆಗಳ ಸಹಮತಿಯೊಂದಿಗೆ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಖನಿಜ ಅನ್ವೇಷಣಾ ದತ್ತಿಯು ಅನುಮೋದಿಸುವ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಅಧಿಸೂಚಿತವಾಗಿರುವ ಸರ್ಕಾರಿ ಸ್ವಾಮ್ಯದ ಭಾರತೀಯ ಭೂವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಸರ್ವೇಕ್ಷಣಾ ಇಲಾಖೆ, ಖನಿಜ ಅನ್ವೇಷಣಾ ನಿಗಮ ನಿಯಮಿತ ಮತ್ತು ಕುದುರೆಮುಖ ಕಬ್ಬಿಣದ ಅದಿರು ನಿಗಮ ನಿಯಮಿತ ಮುಂತಾದ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಹಾಗೂ ಸಂಬಂಧಿತ ರಾಜ್ಯಗಳ ಗಣಿ ಮತ್ತು ಭೂವಿಜ್ಞಾನ ಇಲಾಖೆಗಳ ಮುಖಾಂತರ ಮುಖ್ಯ ಖನಿಜಗಳ ಅನ್ವೇಷಣೆಯನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಖನಿಜ ಅನ್ವೇಷಣಾ ದತ್ತಿಗೆ 2015-16 ರಿಂದ 2022-23ನೇ ಸಾಲಿನ ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್-2022ರ ಅಂತ್ಯದವರೆಗೆ ರೂ.22,601.11 ಲಕ್ಷಗಳನ್ನು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರವು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಖನಿಜ ಅನ್ವೇಷಣಾ ದತ್ತಿಗೆ ವರ್ಗಾಯಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ವಿವರವನ್ನು ಕೋಷ್ಟಕ 7.18ರಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 7.18: 2015-16 ರಿಂದ 2022-23 (ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್-2022)ರವರೆಗೆ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾದ ರಾ.ಖ.ಅ.ದ.ನಿಧಿಯ ವಿವರ

(ರೂ.ಲಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿ)

ವರ್ಷ	ರಾಜಧನ ಸಂಗ್ರಹಣೆ	ಸಂಗ್ರಹಿಸಬೇಕಾದ ರಾ.ಖ.ಅ.ದ. ವಂತಿಗೆ (ರಾಜಧನದ 2%)	ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾದ ರಾ.ಖ.ಅ.ದ. ಮೊತ್ತ	ರಾಖಅದ ಖಾತೆಗೆ ವರ್ಗಾಯಿಸಲಾದ ಮೊತ್ತ
2015-16	2,088.60	41.77	41.77	41.77
2016-17	77,607.81	1,552.16	1,632.69	1,632.69
2017-18	1,79,890.15	3,597.80	3,724.56	3,724.56
2018-19 (ಎಸ್‌ಬಿಐ ಖಾತೆ ಸಮಾಪ್ತಿವರೆಗೆ ಮಾಹವಾರು ವಿಫಲನೆಗಳು)	19,415.40	388.31	1,096.71	1,096.71
ಒಟ್ಟು	2,79,001.96	5,580.04	6,495.73	6,495.73
ಮಹಾ ಲೇಖಪಾಲರ ವರದಿಯಂತೆ ರಾ.ಖ.ಅ.ದ. ಸಂಗ್ರಹಣೆ ಮತ್ತು ವರ್ಗಾವಣೆ				
2018-19 (ಹೊಸ ಲೆಕ್ಕಪತ್ರ ನಿರ್ವಹಣಾ ವಿಧಾನ ಅಳವಡಿಸಿದ ನಂತರ ಮಾಹವಾರು ವಿಫಲನೆಗಳು)	1,10,198.45	2,203.97	2,782.75	2,782.75

ವರ್ಷ	ರಾಜಧನ ಸಂಗ್ರಹಣೆ	ಸಂಗ್ರಹಿಸಬೇಕಾದ ರಾ.ಖ.ಅ.ದ. ವಂತಿಗೆ (ರಾಜಧನದ 2%)	ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾದ ರಾ.ಖ.ಅ.ದ. ಮೊತ್ತ	ರಾಖಅದ ಖಾತೆಗೆ ವರ್ಗಾಯಿಸಲಾದ ಮೊತ್ತ
2019-20	1,37,922.07	2,758.44	2,893.73	2,893.73
2020-21	1,51,705.08	3,034.10	3,250.95	3,250.95
2021-22	2,55,339.07	5,106.78	5,279.39	5,279.39
2022-23 (ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್-2022**)	86,685.46	1,733.71	1,898.56	1,898.56
ಒಟ್ಟು	7,41,850.13	14,837.00	16,105.38	16,105.38
ಮಹಾ ಮೊತ್ತ	10,20,852.09	20,417.04	22,601.11	22,601.11

**ಮಹಾಲೇಖಪಾಲಕ ಕಛೇರಿಯಿಂದ ಸಮನ್ವಯಗೊಂಡ ಮೊತ್ತವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

7.3.6 ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಖನಿಜ ಅನ್ವೇಷಣಾ ದತ್ತಿ ನಿಧಿಯಡಿಯಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲ ಹಮ್ಮಿಕೊಂಡಿರುವ ಖನಿಜಾನ್ವೇಷಣಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು:

ರಾಜ್ಯದ ವಿವಿಧ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಖನಿಜ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ, ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಅಧಿಸೂಚನೆಗೊಂಡ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು NMET ನಿಧಿಯಡಿ ಖನಿಜಾನ್ವೇಷಣೆ ಕಾರ್ಯ ಕೈಗೊಳ್ಳುತ್ತಿವೆ. 2021-22ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಇಲಾಖೆಯು ಒಟ್ಟು 24 ಯೋಜನೆಗಳ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ್ದು, 7 ಯೋಜನೆಗಳಿಗೆ ಗಣಿ ಮತ್ತು ಭೂವಿಜ್ಞಾನ ಇಲಾಖೆಯು ಸಹಮತಿ ನೀಡಿ 14 ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಅತಿವ್ಯಾಪ್ತಿ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ತಿರಸ್ಕರಿಸಿರುತ್ತದೆ. ಉಳಿದ 3 ಯೋಜನೆಗಳು ಪರಿಶೀಲನೆ ಹಂತದಲ್ಲಿದ್ದವು.

2022-23ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು 19 ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಗಳನ್ನು (3 ಬಾಕಿ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ ಸೇರಿ) ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಿದ್ದು, 10 ಪ್ರಕರಣಗಳಿಗೆ ಖನಿಜಾನ್ವೇಷಣೆ ಕೈಗೊಳ್ಳಲು ಇಲಾಖೆಯು ಸಹಮತಿ ನೀಡಿದೆ. 3 ಬ್ಲಾಕ್ ಗಳನ್ನು ಅತಿವ್ಯಾಪ್ತಿ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ತಿರಸ್ಕರಿಸಿದ್ದು, 6 ಬ್ಲಾಕ್ ಗಳು ಪರಿಶೀಲನೆ ಹಂತದಲ್ಲವೆ.

ಮುಂದುವರೆದು, ಈ ದತ್ತಿಯ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಯವರೆಗೆ ಅಂದಾಜು ರೂ.39.10 ಕೋಟಿ ವೆಚ್ಚದ 14 ಖನಿಜಾನ್ವೇಷಣಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಿಗೆ ಅನುಮೋದನೆ ದೊರೆತಿದ್ದು, ಅದರಲ್ಲಿ 10 ಬ್ಲಾಕ್ ಗಳ ಖನಿಜಾನ್ವೇಷಣಾ ಕಾರ್ಯ ಪೂರ್ಣಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಉಳಿದ 4 ಬ್ಲಾಕ್ ಗಳಲ್ಲಿ ಅನ್ವೇಷಣೆ ಕಾರ್ಯ ಪ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ.

7.3.7 ಅಧಿಸೂಚಿತ ಖಾಸಗಿ ಅನ್ವೇಷಣಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು (NPEA's):

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಖನಿಜ ಅನ್ವೇಷಣೆ ನೀತಿ (NMEP) 2016, ಖನಿಜಾನ್ವೇಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಖಾಸಗಿ ವಲಯದ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಯನ್ನು ಬಯಸಿದ್ದು ಮತ್ತು ಖನಿಜಾನ್ವೇಷಣೆಯ ಎಲ್ಲಾ ವಿಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಖಾಸಗಿ ವಲಯದ ತಾಂತ್ರಿಕ ಪರಿಣತಿ, ತಾಂತ್ರಿಕ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ದೇಶದ ಅಪಾರ ಖನಿಜ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಪತ್ತೆ ಹಚ್ಚುವುದು ಮತ್ತು ಹೊರತೆಗೆಯಲು ಸದರಿಯವರಿಗೆ ಅಗತ್ಯ ಅನುಕೂಲ ಕಲ್ಪಿಸಿ, ಉತ್ತೇಜಿಸಿ ಹಾಗೂ ಸೂಕ್ತ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಕಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಲು ಉದ್ದೇಶಿಸಿರುತ್ತದೆ.

ಅದರಂತೆ, ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರವು 2021ರಲ್ಲಿ ಗಣಿ ಮತ್ತು ಖನಿಜ (ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ನಿಯಂತ್ರಣ) ಕಾಯ್ದೆ, 1957 (MMDR ಕಾಯ್ದೆ)ಗೆ ತಿದ್ದುಪಡಿಮಾಡಿ, ಕಲಂ 4(1) ರಡಿ ಖನಿಜಾನ್ವೇಷಣೆ ಕೈಗೊಳ್ಳಲು ಖಾಸಗಿ ಅನ್ವೇಷಣಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಅಧಿಸೂಚಿಸುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗೆ ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಲಾಯಿತು.

ಈ ಬಗ್ಗೆ ಕೇಂದ್ರ ಗಣಿ ಸಚಿವಾಲಯವು ಆದೇಶ ದಿನಾಂಕ: 12.08.2021 ರ ಮೂಲಕ QCI-NABET ಸೂಚಿಸುವ ಯೋಜನೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಖಾಸಗಿ ಅನ್ವೇಷಣಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಅಧಿಸೂಚನೆ ಹೊರಡಿಸಲು ಅನುಸರಿಸಬೇಕಾದ ಕಾರ್ಯವಿಧಾನದ ಕುರಿತು ಮಾರ್ಗಸೂಚಿಯನ್ನು ಹೊರಡಿಸಿದೆ.

ಅಂತೆಯೇ, ಇಲ್ಲಯವರೆಗೆ ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರವು ದೇಶಾದ್ಯಂತ ಒಟ್ಟು 13 ಖಾಸಗಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಖನಿಜಾನ್ವೇಷಣೆ ಕೈಗೊಳ್ಳಲು ಅಧಿಸೂಚನೆ ಹೊರಡಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ರಾಜ್ಯದಲ್ಲ 3 ಖಾಸಗಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಸದರಿ ಖಾಸಗಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ನೇವೆಯನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಬಗ್ಗೆ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರವು ಮಾರ್ಗಸೂಚಿಯನ್ನು ಹೊರಡಿಸಿದ್ದು, ನೇರವಾಗಿ NMET ಅನುದಾನದಲ್ಲ ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ಯೋಜನೆಗಳು, ಅದೇ ಅನುದಾನದಲ್ಲ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರವು ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ಯೋಜನೆಗಳಿಗೆ ಖಾಸಗಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ನೆರವು ಪಡೆಯುವುದು ಸೇರಿದಂತೆ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದ ಅನುದಾನದಲ್ಲ ಖಾಸಗಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಂದ ಅನ್ವೇಷಣೆ ಕೈಗೊಳ್ಳುವ 3 ಪ್ರವರ್ಗಗಳನ್ನು ಕ್ರಮವಾಗಿ Mode-A, Mode-B & Mode-C ಎಂಬುದಾಗಿ ವರ್ಗೀಕರಿಸಲಾಗಿದೆ.

2021-22ನೇ ಸಾಲಿನಿಂದ ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಅಧಿಸೂಚಿತ ಖಾಸಗಿ ಅನ್ವೇಷಣಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಂದ (ವಿ.ಎಂ. ಸಲಗಾಂವ್ಹರ್ & ಬ್ರದರ್ ಪ್ರೈ. ಲ., ವತಿಯಿಂದ-01, ಮೆ:ಜಿಯೋ ಎಕ್ಸ್ಪೋರ್ ಪ್ರೈ. ಲ., ವತಿಯಿಂದ-05 & ಮೆ:ಎಕೋಮೆನ್ ಲ್ಯಾಬೋರೇಟರೀಸ್ ಪ್ರೈ. ಲ., ವತಿಯಿಂದ-02, ಇಲಾಖೆಯು ಒಟ್ಟು 08 ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಗಳನ್ನು Mode-A ರಡಿಯಲ್ಲ (NMET ನಿಧಿ) ತಾತ್ಕಾಲಿಕಅನುಮೋದನೆಗಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದೆ.

ಈ 8 ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಗಳಲ್ಲ, ಇಲಾಖೆಯು 3 ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಗಳಿಗೆ ತಾತ್ಕಾಲಿಕಅನುಮೋದನೆ ನೀಡಿ 1 ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಯನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿದೆ. ಉಳಿದ 4 ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಗಳು ಪರಿಶೀಲನೆ ಹಂತದಲ್ಲಿದೆ.

7.3.8 ಇಲಾಖಾ ವತಿಯಿಂದ ಕೈಗೊಂಡ ಖನಿಜಾನ್ವೇಷಣೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು:

2021-22ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಇಲಾಖೆಯ ಖನಿಜಾನ್ವೇಷಣೆ ವಿಭಾಗದಿಂದ ಒಟ್ಟು 10 ಬ್ಲಾಕ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಸ್ಥಳಾನ್ವೇಷಣೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಕೈಗೊಂಡಿದ್ದು, ವಿವರಗಳನ್ನು ಕೆಳಕಂಡ ಕೋಷ್ಟಕ 7.19ರಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 7.19: 2021-22ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಸ್ಥಳಾನ್ವೇಷಣೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಕೈಗೊಂಡ 10 ಬ್ಲಾಕ್‌ಗಳ ವಿವರಗಳು

ಕ್ರ. ಸಂ.	ಕ್ಷೇತ್ರದ ಹೆಸರು & ಸಂಖ್ಯೆ	ವಿಸ್ತೀರ್ಣ (ಹೆಕ್ಟೇರ್)	ಗ್ರಾಮ	ತಾಲ್ಲೂಕು & ಜಿಲ್ಲೆ	ಖನಿಜ	ಷರಾ
1	ಭೈರಲಿಂಗನಹಳ್ಳಿ ಕ್ವಾರ್ಟ್ಸ್ ಕ್ಷೇತ್ರ (Block_2021_2022_001)	3.00	ಭೈರಲಿಂಗನಹಳ್ಳಿ	ಚಿಕ್ಕನಾಯಕನಹಳ್ಳಿ, ತುಮಕೂರು	ಕ್ವಾರ್ಟ್ಸ್	ಜಿ4 ವರದಿಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಲಾಗಿದೆ.
2	ನಂದಗುಡಿ ಕ್ಷೇತ್ರ (Block_2021_2022_002)	26.30	ನಂದಗುಡಿ	ಹೊಸಕೋಟೆ, ಬೆಂಗಳೂರು ಗ್ರಾ.	ಕ್ಷೇತ್ರ	ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯ ಮುಗಿದಿದೆ.
3	ಶಿಡ್ಲಘಟ್ಟ ಕ್ಷೇತ್ರ (Block_2021_2022_003)	48.00	ಶಿಡ್ಲಘಟ್ಟ	ಚಿಕ್ಕಬಳ್ಳಾಪುರ	ಕ್ಷೇತ್ರ	ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯ ಮುಗಿದಿದೆ.
4	ಸಕ್ಕರಾಯಪಟ್ಟಣ ಕ್ವಾರ್ಟ್ಸ್ ಕ್ಷೇತ್ರ (Block_2021_2022_004)	4.10	ಸಕ್ಕರಾಯಪಟ್ಟಣ	ಕಡೂರು, ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು	ಕ್ವಾರ್ಟ್ಸ್	ಜಿ4 ವರದಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ.
5	ಉಲಗೆರೆ ಕ್ವಾರ್ಟ್ಸ್ ಕ್ಷೇತ್ರ (Block_2021_2022_005)	18.60	ಉಲಗೆರೆ	ಕಡೂರು, ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು	ಕ್ವಾರ್ಟ್ಸ್	ಜಿ4 ವರದಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ.
6	ಕೇತುಮಾರಹಳ್ಳಿ ಕ್ವಾರ್ಟ್ಸ್ ಕ್ಷೇತ್ರ (Block_2021_2022_006)	5.19	ಕೇತುಮಾರಹಳ್ಳಿ	ಕಡೂರು, ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು	ಕ್ವಾರ್ಟ್ಸ್	ಜಿ4 ವರದಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ.
7	ಹೊಸಹಳ್ಳಿ ಕ್ವಾರ್ಟ್ಸ್ ಕ್ಷೇತ್ರ (Block_2021_2022_007)	3.26	ಹೊಸಹಳ್ಳಿ	ಕಡೂರು, ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು	ಕ್ವಾರ್ಟ್ಸ್	ಜಿ4 ವರದಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ.
8	ದೇವರಮಲ್ಲಪುರ ಕ್ವಾರ್ಟ್ಸ್ ಕ್ಷೇತ್ರ (Block_2021_2022_008)	3.94	ದೇವರಮಲ್ಲಪುರ	ಸಂಡೂರು, ಬಳ್ಳಾರಿ	ಕ್ವಾರ್ಟ್ಸ್	ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯ ಮುಗಿದಿದೆ.
9	ಬೆಳಗಲ ತಾಂಡ ಕ್ವಾರ್ಟ್ಸ್ ಕ್ಷೇತ್ರ (Block_2021_2022_009)	73.20	ಬೆಳಗಲ ತಾಂಡ	ಬಳ್ಳಾರಿ	ಕ್ವಾರ್ಟ್ಸ್	ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯ ಮುಗಿದಿದೆ.
10	ನಡವಿ ಕ್ವಾರ್ಟ್ಸ್ ಕ್ಷೇತ್ರ (Block_2021_2022_010)	60.00	ನಡವಿ	ಸಿರಗುಪ್ಪ, ಬಳ್ಳಾರಿ	ಕ್ವಾರ್ಟ್ಸ್	ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯ ಮುಗಿದಿದೆ.

2022-23ನೇ ಸಾಲನ ನವೆಂಬರ್ ಅಂತ್ಯದವರೆಗೆ ಇಲಾಖಾ ವತಿಯಿಂದ ಒಟ್ಟು 7 ಬ್ಲಾಕ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಸ್ಥಳಾನ್ವೇಷಣೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಕೈಗೊಂಡಿದ್ದು, ವಿವರಗಳನ್ನು ಕೆಳಕಂಡ ಕೋಷ್ಟಕ 7.20ರಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 7.20: 2022-23ನೇ ಸಾಲನ ನವೆಂಬರ್ ಅಂತ್ಯದವರೆಗೆ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಸ್ಥಳಾನ್ವೇಷಣೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಕೈಗೊಂಡ 07 ಬ್ಲಾಕ್‌ಗಳ ವಿವರಗಳು

ಕ್ರ. ಸಂ.	ಕ್ಷೇತ್ರದ ಹೆಸರು & ಸಂಖ್ಯೆ	ವಿಸ್ತೀರ್ಣ (ಹೆಕ್ಟೇರ್)	ಗ್ರಾಮ	ತಾಲ್ಲೂಕು & ಜಿಲ್ಲೆ	ಖನಿಜ	ಷರಾ
1	ಅಮಟೆ ಬಾಕ್ಸೈಟ್ ಕ್ಷೇತ್ರ (Block_2022_23_001)	39.6	ಅಮಟೆ	ಖಾನಾಪುರ, ಬೆಳಗಾವಿ	ಬಾಕ್ಸೈಟ್	ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯ ಮುಗಿದಿದೆ.
2	ಬೈಲೂರು ಬಾಕ್ಸೈಟ್ ಕ್ಷೇತ್ರ (Block_2022_23_002)	31.5	ಬೈಲೂರು	ಖಾನಾಪುರ, ಬೆಳಗಾವಿ	ಬಾಕ್ಸೈಟ್	ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯ ಮುಗಿದಿದೆ.
3	ಬೈಲೂರು ಬಾಕ್ಸೈಟ್ ಕ್ಷೇತ್ರ (Block_2022_23_003)	4.71	ಬೈಲೂರು	ಖಾನಾಪುರ, ಬೆಳಗಾವಿ	ಬಾಕ್ಸೈಟ್	ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯ ಮುಗಿದಿದೆ.
4	ಬೈಲೂರು ಬಾಕ್ಸೈಟ್ ಕ್ಷೇತ್ರ (Block_2022_23_004)	20	ಬೈಲೂರು	ಖಾನಾಪುರ, ಬೆಳಗಾವಿ	ಬಾಕ್ಸೈಟ್	ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯ ಮುಗಿದಿದೆ.
5	ನವಗೆ ಬಾಕ್ಸೈಟ್ ಕ್ಷೇತ್ರ (Block_2022_23_005)	60	ನವಗೆ	ಬೆಳಗಾವಿ	ಬಾಕ್ಸೈಟ್	ಜಿ4 ವರದಿ ಸಲ್ಲಿಸಲಾಗಿದೆ.
6	ಕಲ್ಲೂರು ಕಾಪರ್ ಕ್ಷೇತ್ರ (Block_2022_23_006)	80	ಕಲ್ಲೂರು	ಮಾನ್ವಿ, ರಾಯಚೂರು	ಕಾಪರ್	ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯ ಮುಗಿದಿದೆ.
7	ಉಬ್ರಾಣಿ ಟೈಟಾನಿಯಂ ಕ್ಷೇತ್ರ (Block_2022_23_007)	6.12	ಉಬ್ರಾಣಿ	ಚನ್ನಗಿರಿ, ದಾವಣಗೆರೆ	ಟೈಟಾನಿಯಂ	ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯ ಮುಗಿದಿದೆ.

7.3.9 ಉಪ ಖನಿಜ ಆಡಳಿತ:

ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ 612 ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಉಪ ಖನಿಜ ಕಲ್ಲು ಗಣಿ ಗುತ್ತಿಗೆಗಳನ್ನು (ಅಲಂಕಾರಿಕ ಶಿಲೆ ಒಳಗೊಂಡಂತೆ) 3,329.06 ಎಕರೆ ವಿಸ್ತೀರ್ಣದ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು 2,700 ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಲ್ಲದ ಉಪ ಖನಿಜ ಕಲ್ಲು ಗಣಿ ಗುತ್ತಿಗೆಗಳನ್ನು (ಮರಳು ಗಣಿಗಳನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ) 10,026.32 ಎಕರೆ ವಿಸ್ತೀರ್ಣದ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಮಂಜೂರು ಮಾಡಲಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಪ್ರಸಕ್ತ ಸಾಲನ ನವೆಂಬರ್-2022ರ ಅಂತ್ಯದವರೆಗೆ 148 ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಲ್ಲದ ಮತ್ತು 22 ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಉಪ ಖನಿಜ ಕಲ್ಲು ಗಣಿ ಗುತ್ತಿಗೆಗಳನ್ನು ಮಂಜೂರು/ಅಮಲ್ಜಾರಿ ಮಾಡಲಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಸ್ತುತ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ 2,340.27 ಎಕರೆ ವಿಸ್ತೀರ್ಣದ 179 ಹರಾಜುಗೊಂಡ ಮರಳು ಬ್ಲಾಕ್ ಗಳು ಹಾಗೂ 996.04 ಎಕರೆ ವಿಸ್ತೀರ್ಣದ 125 ಪಟ್ಟಾ ಜಮೀನು ಮರಳು ಬ್ಲಾಕ್ ಗಳು ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿವೆ.

7.3.10 ಜಿಲ್ಲಾ ಖನಿಜ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ ದತ್ತಿ (ಜಿ.ಖ.ಪ್ರ.ದ):

ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರವು ದಿನಾಂಕ:12.01.2015 ರಿಂದ ಅನ್ವಯವಾಗುವಂತೆ ಗಣಿ ಮತ್ತು ಖನಿಜ (ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ನಿಯಂತ್ರಣ) ಕಾಯ್ದೆ, 1957ಕ್ಕೆ ತಿದ್ದುಪಡಿ ಮಾಡಿರುತ್ತದೆ. ಸದರಿ ತಿದ್ದುಪಡಿ ಕಾಯ್ದೆಯ ಕಲಂ 9ಬಿ ಅಡಿ ಗಣಿ ಬಾಧಿತ ಪ್ರದೇಶದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಜನರ ಹಾಗೂ ಪ್ರದೇಶದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲು ಜಿಲ್ಲಾ ಖನಿಜ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ ಎಂಬ ಲಾಭರಹಿತ ದತ್ತಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಿರುತ್ತದೆ ಹಾಗೂ ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿ ಖನಿಜ ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಲ್ಯಾಣ ಯೋಜನೆಯ ಮಾರ್ಗಸೂಚಿಯನ್ನು ದಿನಾಂಕ:16.09.2015ರಂದು ಹೊರಡಿಸಲಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರವು ಎಲ್ಲಾ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಜಿಲ್ಲಾ ಖನಿಜ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ ಎಂಬ ಲಾಭರಹಿತ ದತ್ತಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ದಿನಾಂಕ: 05.11.2015 ರಂದು ಅಧಿಸೂಚನೆ ಹೊರಡಿಸಿರುತ್ತದೆ. ಮುಂದುವರೆದು, ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರವು ಗಣಿ ಮತ್ತು ಖನಿಜ (ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು

ನಿಯಂತ್ರಣ) ಕಾಯ್ದೆ, 1957ರ ಕಲಂ 15(4) ರಲ್ಲಿ ಪ್ರದತ್ತವಾದ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಚಲಾಯಿಸಿ ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿ ಖನಿಜ ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಲ್ಯಾಣ ಯೋಜನೆಯ (ಪಿ.ಎಂ.ಕೆ.ಕೆ.ವೈ) ಅಂಶಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿ ಜಿಲ್ಲಾ ಖನಿಜ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ ದತ್ತಿ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ದಿನಾಂಕ:11.01.2016ನ್ನು ರಚಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ಸದರಿ ನಿಯಮಗಳಿಗೆ ದಿನಾಂಕ:25.07.2016, 08.03.2018 ಹಾಗೂ 06.05.2020ರಂದು ತಿದ್ದುಪಡಿ ತರಲಾಗಿದೆ.

7.3.11 ಮುಖ್ಯ ಖನಿಜಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ, ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರದ ಅಧಿಸೂಚನೆ ದಿನಾಂಕ:17.09.2015ರ ಪ್ರಕಾರ;

- i) ದಿನಾಂಕ: 12.01.2015ರ ನಂತರ ಮಂಜೂರಾದ ಗುತ್ತಿಗೆಗಳಿಗೆ ರಾಜಧನದ ಮೇಲೆ ಶೇ. 10 ಡಿವಿಡೆಂಡ್ ಮೊತ್ತ ಸಂಗ್ರಹಿಸುವುದು.
- ii) ದಿನಾಂಕ:12.01.2015 ಕ್ಕಿಂತ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಮಂಜೂರಾದ ಗಣಿಗುತ್ತಿಗೆಗಳಿಗೆ ರಾಜಧನದ ಮೇಲೆ ಶೇ. 30 ಡಿವಿಡೆಂಡ್ ಮೊತ್ತವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಬೇಕಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಮಾನ್ಯ ಸರ್ವೋಚ್ಚ ನ್ಯಾಯಾಲಯವು ವರ್ಗಾಯಿತ ಪ್ರಕರಣ (ಸಿವಿಲ್) ನಂ:43/2016 ಫಿಮಿ ವಿರುದ್ಧ ಭಾರತೀಯ ಒಕ್ಕೂಟ ಮತ್ತು ಇತರರು ಪ್ರಕರಣಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ದಿನಾಂಕ:13.10.2017 ರಂದು ನೀಡಿರುವ ಆದೇಶದಂತೆ, ದಿನಾಂಕ:17.09.2015ರಿಂದ ಅನ್ವಯವಾಗುವಂತೆ ಗುತ್ತಿಗೆದಾರರಿಂದ ಡಿವಿಡೆಂಡ್ ಮೊತ್ತವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲು ಸೂಚಿಸಲಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅದರಂತೆ ದಿನಾಂಕ:17.09.2015 ರಿಂದ ಗಣಿ ಗುತ್ತಿಗೆದಾರರಿಂದ ಡಿವಿಡೆಂಡ್ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಉಪ ಖನಿಜಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ, ಕರ್ನಾಟಕ ಉಪಖನಿಜ ರಿಯಾಯಿತಿ ನಿಯಮ 2016ರ ತಿದ್ದುಪಡಿ ನಿಯಮಗಳ ಅನುಸಾರ 2016ರ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಮಂಜೂರಾದ ಕಲ್ಲು ಗಣಿ ಗುತ್ತಿಗೆದಾರರಿಂದ ದಿನಾಂಕ:12.08.2016 ರಿಂದ ಅನ್ವಯವಾಗುವಂತೆ ರಾಜಧನದ ಶೇ.30 ರಷ್ಟು ಮೊತ್ತವನ್ನು ಮತ್ತು ಹರಾಜು ಮೂಲಕ ವಿಲೇವಾರಿಯಾದ ಗುತ್ತಿಗೆ ಹಾಗೂ ಸರಾಸರಿ ಹೆಚ್ಚುವರಿ ನಿಯತಕಾಲಿಕ ಪಾವತಿ/ಹೆಚ್ಚುವರಿ ನಿಯತಕಾಲಿಕ ಪಾವತಿಸುವ ಗುತ್ತಿಗೆದಾರರಿಂದ ರಾಜಧನದ ಶೇ.10 ರಷ್ಟು ಮೊತ್ತವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ವಿವರಗಳನ್ನು ಕೋಷ್ಟಕ 7.21ರಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 7.21: 2015-16 ರಿಂದ 2022-23 (ನವೆಂಬರ್-2022)ರ ಅಂತ್ಯದವರೆಗೆ ಡಿವಿಡೆಂಡ್‌ನ ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಜಿಲ್ಲಾವಾರು ಡಿವಿಡೆಂಡ್ ಸಂಗ್ರಹಣೆ, ಅನುಮೋದಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಕ್ರಿಯಾ ಯೋಜನೆಗಳ ಹಾಗೂ ಕಾಮಗಾರಿ ಹಂತದ ವಿವರಗಳು (ರೂ.ಲಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿ)

ಕ್ರ. ಸಂ.	ಜಿಲ್ಲೆಗಳು	2015 -16ನೇ ಸಾಲಿನಿಂದ ನವೆಂಬರ್-2022 ರ ಅಂತ್ಯದವರೆಗೆ ಡಿವಿಡೆಂಡ್ ನಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಮೊತ್ತ	85 % ವಿನಿಯೋಗಿ ಸರ್ಜಿಕಾದ ಮೊತ್ತ	ಅನುಮೋದಿತ ಕ್ರಿಯಾ ಯೋಜನೆಯ ಮೊತ್ತ	ಖರ್ಚಾದ ಮೊತ್ತ	ಒಟ್ಟು ಕಾಮಗಾರಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	ಪ್ರಗತಿ ಹಂತದಲ್ಲಿರುವ ಕಾಮಗಾರಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	ಪೂರ್ಣಗೊಂಡ ಕಾಮಗಾರಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	ಪ್ರಾರಂಭ ವಾಗಬೇಕಾದ ಕಾಮಗಾರಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	ರದ್ದುಗೊಂಡ ಕಾಮಗಾರಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ
1	ಬಳ್ಳಾರಿ	1,741.04	1,479.89	1,593.68	527.20	1549	190	767	264	328
2	ವಿಜಯನಗರ (ಹೊಸಪೇಟೆ)	438.74	372.93	631.38	269.58	1164	206	522	246	190
3	ಕಲಬುರಗಿ	475.48	404.16	540.84	101.23	1343	168	880	248	47
4	ಚಿತ್ರದುರ್ಗ	388.50	330.23	319.40	211.78	304	162	89	44	9
5	ಬಾಗಲಕೋಟೆ	99.48	84.56	114.10	69.34	349	61	214	71	3
6	ಕೊಪ್ಪಳ	61.54	52.31	88.91	39.53	466	131	158	177	0
7	ರಾಯಚೂರು	52.49	44.61	70.23	35.57	178	99	42	6	31
8	ಚಿಕ್ಕಬಳ್ಳಾಪುರ	53.93	45.84	78.03	23.91	146	61	44	12	29
9	ರಾಮನಗರ	47.34	40.24	27.51	22.34	487	118	286	35	48
10	ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ	47.74	40.58	76.35	31.21	607	65	349	171	22
11	ತುಮಕೂರು	43.67	37.12	49.96	31.04	791	28	206	369	188
12	ಬೆಳಗಾವಿ	40.14	34.12	29.43	24.95	265	204	38	23	0
13	ಬೆಂಗಳೂರು ಗ್ರಾಮಾಂತರ	36.27	30.83	36.86	19.22	882	468	285	104	25
14	ಚಾಮರಾಜನಗರ	28.89	24.56	23.45	9.72	59	18	10	23	8
15	ಹಾಸನ	18.05	15.34	11.63	9.24	321	51	257	5	8

ಕ್ರ. ಸಂ.	ಜಿಲ್ಲೆಗಳು	2015 -16ನೇ ಸಾಲಿನಿಂದ ನವೆಂಬರ್-2022 ರ ಅಂತ್ಯದವರೆಗೆ ಡಿಎಂಎಫ್ ನಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಮೊತ್ತ	85 % ವಿನಿಯೋಗಿ ಸಬೇಕಾದ ಮೊತ್ತ	ಅನುಮೋದಿತ ಕ್ರಿಯಾ ಯೋಜನೆಯ ಮೊತ್ತ	ಖರ್ಚಾದ ಮೊತ್ತ	ಒಟ್ಟು ಕಾಮಗಾರಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	ಪ್ರಗತಿ ಹಂತದಲ್ಲಿರುವ ಕಾಮಗಾರಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	ಪೂರ್ಣಗೊಂಡ ಕಾಮಗಾರಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	ಪ್ರಾರಂಭ ವಾಗಬೇಕಾದ ಕಾಮಗಾರಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	ರದ್ದುಗೊಂಡ ಕಾಮಗಾರಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ
16	ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ	13.51	11.48	7.62	6.89	97	6	84	1	6
17	ಕೋಲಾರ	13.25	11.27	5.93	2.63	160	78	82	0	0
18	ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ	12.12	10.30	1.66	1.36	52	8	41	3	0
19	ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು	12.86	10.93	7.02	5.17	122	49	46	3	24
20	ಉಡುಪಿ	11.95	10.16	4.60	4.31	132	26	91	11	4
21	ಗದಗ	8.84	7.52	4.94	3.44	93	30	33	30	0
22	ಧಾರವಾಡ	7.95	6.76	6.94	3.04	128	2	20	106	0
23	ಮಂಡ್ಯ	7.33	6.23	6.56	3.88	107	71	6	30	0
24	ಹಾವೇರಿ	6.70	5.70	7.88	1.74	122	9	12	99	2
25	ದಾವಣಗೆರೆ	6.34	5.39	5.32	5.10	14	4	10	0	0
26	ವಿಜಯಪುರ	5.46	4.64	4.49	2.29	33	7	6	20	0
27	ಶಿವಮೊಗ್ಗ	3.13	2.66	0.57	0.28	19	0	10	9	0
28	ಮೈಸೂರು	2.64	2.24	1.77	0.10	8	6	1	1	0
29	ಮೈಸೂರು	1.58	1.34	0.67	0.05	14	1	1	12	0
30	ಜೀವರ್	1.86	1.58	0.48	0.00	9	0	0	9	0
31	ಯಾದಗಿರಿ	1.41	1.20	0.37	0.31	11	0	11	0	0
ನವೆಂಬರ್-2022ರ ಅಂತ್ಯದವರೆಗೆ ಕೋವಿಡ್-19 ವೈರಾಣು ತಡೆಗಟ್ಟಲು ಖರ್ಚಾದ ಮೊತ್ತ					204.52					
ಒಟ್ಟು ಮೊತ್ತ		3690.24	3136.71	3758.57	1670.97	10032	2327	4601	2132	972

7.3.12 ಜಿಲ್ಲಾ ಖನಿಜ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ ನಿಧಿ ತಿದ್ದುಪಡಿ ನಿಯಮಾವಳಿ, 2018ರ ನಿಯಮ 18ರಂತೆ

1. ಗಣಿ ಬಾಧಿತ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಗಣಿಗಾರಿಕೆ ಚಟುವಟಿಕೆ ಮುಗಿದ ನಂತರ ಎಂಡೋಮೆಂಟ್‌ಗಾಗಿ (ದಿನಾಂಕ: 08.03.2018ರ ತಿದ್ದುಪಡಿಯಂತೆ) ಶೇ. 10 ರಷ್ಟು ನಿಧಿಯನ್ನು ಮೀಸಲಿಡಲು ಆದೇಶಿಸಲಾಗಿದೆ.
2. ಶೇ.5 ರಷ್ಟು ನಿಧಿಯನ್ನು ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ವೆಚ್ಚಕ್ಕೆ ಬಳಸಲು ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಲಾಗಿದ್ದು ಈ ಪೈಕಿ ಶೇ.4 ರಷ್ಟನ್ನು ಆಯಾ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ವೆಚ್ಚಕ್ಕಾಗಿ ಬಳಸಲು ಹಾಗೂ ಉಳಿದ ಶೇ.1 ರಷ್ಟನ್ನು ರಾಜ್ಯ ಮಟ್ಟದ ಉಸ್ತುವಾರಿ ಮತ್ತು ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಕೋಶ ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ಹಾಗೂ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಪೂರೈಸಲು ನಿರ್ದೇಶಕರು, ಗಣಿ ಮತ್ತು ಭೂವಿಜ್ಞಾನ ಇಲಾಖೆಗೆ ವರ್ಗಾಯಿಸಬೇಕು.
3. ಉಳಿದ ಶೇ.85 ರಷ್ಟು ಮೊತ್ತವನ್ನು ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿ ಖನಿಜ ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಲ್ಯಾಣ ಯೋಜನೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಮಾರ್ಗಸೂಚಿಗಳನ್ವಯ ಹೆಚ್ಚು ಆದ್ಯತೆ ವಲಯ ಮತ್ತು ಇತರೆ ಆದ್ಯತೆ ವಲಯಗಳಿಗೆ 60:40 ಅನುಪಾತದಂತೆ ಈ ಕೆಳಕಂಡ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಬಳಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಶೇಕಡ 60ರ ಅನುಪಾತದಲ್ಲಿ ಉಚ್ಚ ಆದ್ಯತಾ ವಲಯಗಳಿಗೆ ವಿನಿಯೋಗಿಸುವ ಉದ್ದೇಶಗಳು:

1. ಕುಡಿಯುವ ನೀರು ಸರಬರಾಜು
2. ಪರಿಸರ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಮಾಲಿನ್ಯ ನಿಯಂತ್ರಣ ಕಾರ್ಯಗಳು
3. ಆರೋಗ್ಯ
4. ಶಿಕ್ಷಣ

5. ಮಹಿಳಾ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ಕಲ್ಯಾಣ
6. ಹಿರಿಯರು ಮತ್ತು ವಿಕಲಚೇತನರ ಕಲ್ಯಾಣ
7. ಕೌಶಲ್ಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ
8. ನೈರ್ಮಲ್ಯತೆ

ಶೇಕಡ 40ರ ಅನುಪಾತದಲ್ಲಿ ಇತರೆ ಆದ್ಯತಾ ವಲಯಗಳಿಗೆ ವಿನಿಯೋಗಿಸುವ ಉದ್ದೇಶಗಳು:

1. ಭೌತಿಕ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯ
2. ನೀರಾವರಿ
3. ಇಂಧನ ಮತ್ತು ಜಲಾನಯನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ
4. ಗಣಿಗಾರಿಕೆ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಸರದ ಗುಣಮಟ್ಟ ವರ್ಧಿಸಲು ಇತರೆ ಕ್ರಮಗಳು.

7.3.13 ಕೋವಿಡ್-19 ವೈರಾಣು ನಿಯಂತ್ರಿಸುವ ಸಂಬಂಧ ಡಿ.ಎಂ.ಎಫ್ ನಿಧಿಯಿಂದ ಕೈಗೊಂಡ ಕ್ರಮ:

ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರದ ಆದೇಶ ದಿನಾಂಕ:28.03.2020 ಮತ್ತು 25.08.2021 ರಂತೆ ಕೋವಿಡ್-19 ವೈರಾಣು ತಡೆಗಟ್ಟಲು ಅಗತ್ಯ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಸಾಮಗ್ರಿ, ಔಷಧಿ ಮತ್ತು ಆಮ್ಲಜನಕ ಯಂತ್ರ ಮತ್ತು ಸಿಆಂಡರ್ ಇತ್ಯಾದಿ ಖರೀದಿಸಲು ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಿರುತ್ತದೆ. ದಿನಾಂಕ:28.03.2020 ಮತ್ತು 31.03.2021 ರಂದು ಡಿಎಂಎಫ್ ವಂತಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಉಳಿದಿರುವ ಬಾಕಿ ಮೊತ್ತದಲ್ಲಿ ಶೇ.30ರಷ್ಟು ಮೊತ್ತವನ್ನು ಕೋವಿಡ್-19 ವೈರಾಣು ತಡೆಗಟ್ಟಲು ಮೊತ್ತವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಲು ಆದೇಶಿಸಿರುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿ ಖನಿಜ ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಲ್ಯಾಣ ಯೋಜನೆ ಮಾರ್ಗಸೂಚಿಯನ್ವಯ ಹಾಗೂ ಡಿಎಂಎಫ್ ಟಿ 2016ರ ನಿಯಮ 18(3) ರಂತೆ ಕೈಗೊಂಡ ಯೋಜನೆಗಳ ವಿವರಗಳನ್ನು ಕೋಷ್ಟಕ 7.22ರಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 7.22: 2015-16 ರಿಂದ 2022-23 (ನವೆಂಬರ್-2022) ರ ಅಂತ್ಯದವರೆಗೆ ಕೈಗೊಂಡ ಯೋಜನೆಗಳ ವಿವರ

(ರೂ.ಕೋಟಿಗಳಲ್ಲಿ)

ಕ್ರ. ಸಂ.	ಯೋಜನೆ	ಒಟ್ಟು ಕಾಮಗಾರಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	ಪೂರ್ಣಗೊಂಡ ಕಾಮಗಾರಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	ಅನುಮೋದಿತ ಕ್ರಿಯಾಯೋಜನೆಯ ಮೊತ್ತ	ಖರ್ಚಾದ ಮೊತ್ತ
1	ಕುಡಿಯುವ ನೀರು ಸರಬರಾಜು	1,353	637	551.98	131.18
2	ಶಿಕ್ಷಣ	3,333	1,593	573.60	306.60
3	ಇಂಧನ ಮತ್ತು ನೀರಿನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ	349	229	82.15	45.38
4	ಪರಿಸರ ಮಾಲಿನ್ಯ ತಡೆಗಟ್ಟುವಿಕೆ ನಿಯಂತ್ರಣ ಕಾರ್ಯಗಳು	158	39	88.57	40.64
5	ಆರೋಗ್ಯ	602	237	475.49	209.99
6	ನೀರಾವರಿ	80	43	98.36	43.54
7	ಗಣಿಗಾರಿಕೆ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಸರದ ಗುಣಮಟ್ಟ ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು	127	26	56.35	25.76
8	ಭೌತಿಕ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯ	1,820	768	1,034.38	501.39
9	ನೈರ್ಮಲ್ಯತೆ	516	204	144.07	59.17
10	ಕೌಶಲ್ಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ	642	202	61.44	32.77

ಕ್ರ. ಸಂ.	ಯೋಜನೆ	ಒಟ್ಟು ಕಾಮಗಾರಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	ಪೂರ್ಣಗೊಂಡ ಕಾಮಗಾರಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	ಅನುಮೋದಿತ ಕ್ರಿಯಾಯೋಜನೆಯ ಮೊತ್ತ	ಖರ್ಚಾದ ಮೊತ್ತ
11	ಹಿರಿಯರು ಮತ್ತು ವಿಕಲಚೇತನರ ಕಲ್ಯಾಣ	129	82	30.26	14.64
12	ಮಹಿಳಾ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ಕಲ್ಯಾಣ ಸಂಬಂಧ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ	917	541	134.19	55.39
13	ನಿರ್ಧರಿಸಬೇಕಾದ ಕಾಮಗಾರಿ	6	0	427.73	0.00
ನವೆಂಬರ್-2022ರ ಅಂತ್ಯದವರೆಗೆ ಕೋವಿಡ್-19 ವೈರಾಣು ತಡೆಗಟ್ಟಲು ಖರ್ಚಾದ ಮೊತ್ತ					204.52
ಒಟ್ಟು ಮೊತ್ತ		10,032	4,601	3,758.57	1,670.97

7.3.14 ಖನಿಜಾಡಳಿತದ ಸಮಗ್ರ ಗಣಕೀಕರಣ:

ಗಣಿ ಮತ್ತು ಭೂವಿಜ್ಞಾನ ಇಲಾಖೆಯ ಖನಿಜಾಡಳಿತವು ಸಮಗ್ರ ಗಣಿ ಗುತ್ತಿಗೆ ನಿರ್ವಹಣಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆ (ILMS) ತಂತ್ರಾಂಶದ ಮೂಲಕ ಗಣಕೀಕರಣಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕೇಂದ್ರೀಕೃತ ಟ್ರ್ಯಾಕಿಂಗ್ ವೇದಿಕೆಯಿಂದ ಎಲ್ಲಾ ಖನಿಜ ಸಾಗಾಣಿಕೆ ವಾಹನಗಳ ಟ್ರ್ಯಾಕಿಂಗ್ ಮಾಡುವ ಸಲುವಾಗಿ One State One GPS ತಂತ್ರಾಂಶವನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಲು ಸರ್ಕಾರವು ಅನುಮತಿ ನೀಡಲಾಗಿದ್ದು, ಸದರಿ ತಂತ್ರಾಂಶದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಗತಿಯಿಲ್ಲದ್ದು 3 ತಿಂಗಳುಗಳಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯಾನುಷ್ಠಾನ ಗೊಳಿಸಲಾಗುವುದು.

ರಾಜಸ್ಥ ಸೋರಿಕೆಯನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟುವ ಸಂಬಂಧ ಸ್ಟೋನ್ ಕ್ರಷರ್ ಘಟಕಗಳ ವೇ ಬ್ರಡ್ಡ್ ಗಳನ್ನು ILMS ತಂತ್ರಾಂಶದಲ್ಲ ಸಂಯೋಜಿಸಲು ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗಿದ್ದು, ಆಧುನಿಕ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಹಾಗೂ ನವೀನ ಸೌಕರ್ಯಗಳಿರುವ ILMS-2.0 ಜಾರಿಗೆ ತರಲು ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

ಸಮಗ್ರ ಗಣಿ ಗುತ್ತಿಗೆ ನಿರ್ವಹಣಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆ (ILMS) ತಂತ್ರಾಂಶದಡಿಯಲ್ಲಿ 2021-22ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಮತ್ತು 2022-23ನೇ ಸಾಲಿನ ಡಿಸೆಂಬರ್ ಮಾಹೆಯವರೆಗೂ ನೋಂದಣಿ ಮಾಡಿರುವ ಮುಖ್ಯ ಖನಿಜ ಮತ್ತು ಉಪ ಖನಿಜ ಗುತ್ತಿಗೆ/ಪರವಾನಗಿಗಳ ವಿವರವನ್ನು ಕೆಳಕಂಡ ಕೋಷ್ಟಕ 7.23ರಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 7.23: ಸಮಗ್ರ ಗಣಿ ಗುತ್ತಿಗೆ ನಿರ್ವಹಣಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ತಂತ್ರಾಂಶದಲ್ಲ ನೋಂದಣಿಯಾಗಿರುವ ಮುಖ್ಯ ಖನಿಜಗಳ ವಿವರ

ವಿವರ	2021-22	01.04.2022 ರಿಂದ 27.12.2022ರವರೆಗೆ
ಒಟ್ಟು ಗುತ್ತಿಗೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	1	1
ಒಟ್ಟು ಅದಿರು ಸಂವರ್ಧನೆ ಘಟಕಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	1	2
ಒಟ್ಟು ತೂಕ ಮಾಪನ ಸೇತುಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	13	32
ತಂತ್ರಾಂಶದೊಂದಿಗೆ ಏಕೀಕರಣಗೊಂಡ ತೂಕ ಮಾಪನ ಸೇತುಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	13	27
ಖರೀದಿದಾರರ ಒಟ್ಟು ಸಂಖ್ಯೆ	556	419
ಉಪ ಖನಿಜಗಳ ILMS ನೋಂದಣಿವಿವರಗಳು		
ಒಟ್ಟು ಗುತ್ತಿಗೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	484	444
ಒಟ್ಟು ಕಲ್ಲುಪುಡಿ ಘಟಕಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	280	176

7.3.15 ಮಾನ್ಯ ಸರ್ವೋಚ್ಚ ನ್ಯಾಯಾಲಯವು WP No: 562/2009 ರಲ್ಲಿ ದಿನಾಂಕ: 20.05.2022 ರಂದು ಹೊರಡಿಸಿದ ಆದೇಶದ ಪ್ರಕಾರ ಈ ಕೆಳಕಂಡ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ಜಾರಿಗೆ ಬಂದಿರುತ್ತವೆ.

1. ಗಣಿ ಗುತ್ತಿಗೆದಾರರು ಉತ್ಪಾದಿಸಿದ ಕಬ್ಬಿಣದ ಅದಿರನ್ನು ಉಸ್ತುವಾರಿ ಸಮಿತಿಯ ಮೂಲಕವೇ ಹರಾಜು ಮಾಡಿ ವಿಲೇ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ವಿಮುಕ್ತಗೊಳಿಸಿದೆ.
2. ಗಣಿ ಗುತ್ತಿಗೆದಾರರೇ ನೇರವಾಗಿ ಕಬ್ಬಿಣದ ಅದಿರನ್ನು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ/ ದೀರ್ಘಕಾಲೀನ ಒಪ್ಪಂದ ಮೂಲಕ ಖನಿಜಾಧಾರಿತ ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳಿಗೆ ಮಾರಾಟ ಮಾಡಲು ಸ್ವತಂತ್ರರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ.
3. ಗುತ್ತಿಗೆದಾರರಿಗೆ ಕಬ್ಬಿಣದ ಅದಿರನ್ನು ರಫ್ತು ಮಾಡಲು ಅವಕಾಶ ನೀಡಿದೆ.
4. ಗಣಿ ಗುತ್ತಿಗೆ ಪ್ರದೇಶ ಮತ್ತು ಸ್ಟಾಕ್ ಯಾರ್ಡ್ ಗಳಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಿರುವ ಅದಿರನ್ನು ಸಹ ಹರಾಜು ರಹಿತವಾಗಿ ವಿಲೇ ಮಾಡಬಹುದು.

ಮೇಲ್ಕಂಡ ಮಾನ್ಯ ಸರ್ವೋಚ್ಚ ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ಆದೇಶದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರವು ಪತ್ರ ದಿನಾಂಕ:23.06.2022ರಲ್ಲಿ ಪರಿಷ್ಕೃತ ಮಾರ್ಗಸೂಚಿಗಳನ್ನು ಹೊರಡಿಸಿದ್ದು, ಅದರಂತೆ ಗಣಿ ಗುತ್ತಿಗೆದಾರರಿಗೆ ಕಬ್ಬಿಣ ಅದಿರನ್ನು ರಫ್ತು ಮಾಡಲು ಹಾಗೂ ಸ್ಥಳೀಯ ಖನಿಜಾಧಾರಿತ ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳಿಗೆ ಮಾರಾಟ ಮಾಡಲು ಪರವಾನಗಿಗಳನ್ನು ವಿತರಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಾನ್ಯ ಸರ್ವೋಚ್ಚ ನ್ಯಾಯಾಲಯವು ನೇಮಿಸಿರುವ ಉಸ್ತುವಾರಿ ಸಮಿತಿ ವತಿಯಿಂದ ದಿನಾಂಕ: 20.05.2022 ರವರೆಗೆ ವಿಲೇವಾರಿ ಮಾಡಿದ ಕಬ್ಬಿಣದ ಅದಿರು ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು (2020-21, 2021-22 ಸೇರಿದಂತೆ) ಕೋಷ್ಟಕ 7.24ರಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 7.24: ಕಬ್ಬಿಣದ ಅದಿರಿನ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಹರಾಜಿನ ವಿವರ

ಕ್ರ. ಸಂ.	ವಿವರಗಳು	2020-21	2021-22	2022-23 (01.04.2022 ರಿಂದ 20.05.2022ರವರೆಗೆ)
1	ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಹರಾಜುಗೊಂಡ ಪ್ರಮಾಣ	29.222 ದಶಲಕ್ಷ ಮೆಟ್ರಿಕ್ ಟನ್	33.380 ದಶಲಕ್ಷ ಮೆಟ್ರಿಕ್ ಟನ್	3.162 ದಶಲಕ್ಷ ಮೆಟ್ರಿಕ್ ಟನ್
2	ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಹರಾಜುಗೊಂಡ ಕಬ್ಬಿಣದ ಅದಿರಿನ ಮೌಲ್ಯ	8,194.66 ಕೋಟಿ	13,344.85 ಕೋಟಿ	1,237.03 ಕೋಟಿ
3	ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಇಲಾಖೆಗೆ ಶೇ.15% ರಂತೆ ಪಾವತಿಸಲಾದ ರಾಜಧನ	1,218.86 ಕೋಟಿ	1,983.45 ಕೋಟಿ	235.97 ಕೋಟಿ

7.3.16 ಗಣಿಗಾರಿಕೆಯಿಂದ ಬಾಧಿತವಾಗಿರುವ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಪುನಶ್ಚೇತನ ಮತ್ತು ಪುನರ್ವಸತಿ ಅನುಷ್ಠಾನ:

ಗೌರವಾನ್ವಿತ ಸರ್ವೋಚ್ಚ ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ರಿಟ್ ಅರ್ಜಿ (ಸಿವಿಲ್) 562/2009 ಮತ್ತು ಎಸ್.ಎಲ್.ಪಿ (ಸಿವಿಲ್) ಪ್ರಕರಣ ಸಂಖ್ಯೆ: 7366 & 7367/2010 ದಿನಾಂಕ:05-08-2011 ಹಾಗೂ 26-08-2011ರ ಆದೇಶಗಳ ಅನುಸಾರ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಗಣಿಗಾರಿಕೆಯಿಂದ ಬಾಧಿತಗೊಂಡಿರುವ ಬಳ್ಳಾರಿ, ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಮತ್ತು ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಪುನಶ್ಚೇತನ ಮತ್ತು ಪುನರ್ವಸತಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲು ಬದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರವು ಭಾರತೀಯ ಅರಣ್ಯ ಸಂಶೋಧನೆ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಣ ಕೌನ್ಸಿಲ್ (ಐಸಿಎಫ್‌ಆರ್‌ಇ) ಸಂಸ್ಥೆಗೆ ವಹಿಸಿದೆ. ಈ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಕೇಂದ್ರ ಉನ್ನತಾಧಿಕಾರ ಸಮಿತಿ (ಸಿಇಸಿ) ಯ ಅನುಮೋದನೆ ಮೇಲೆ ಐಸಿಎಫ್‌ಆರ್‌ಇ ಸಂಸ್ಥೆಯು ಒಟ್ಟು 98 ಗುತ್ತಿಗೆಗಳ ಪೈಕಿ 97 ಗುತ್ತಿಗೆಗಳಿಗೆ (ಎ ಮತ್ತು ಬಿ ವರ್ಗ ಗಣಿಗುತ್ತಿಗೆ) ಪುನಶ್ಚೇತನ ಮತ್ತು ಪುನರ್ವಸತಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲಾಗಿದ್ದು ಸಿ.ಇ.ಸಿ.ಯಿಂದ ಅಂಗೀಕರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಐಸಿಎಫ್‌ಆರ್‌ಇ ಸಂಸ್ಥೆಯು 28 'ಸಿ' ವರ್ಗ ಗಣಿ ಗುತ್ತಿಗೆಗಳಲ್ಲಿ ಪುನಶ್ಚೇತನ ಮತ್ತು ಪುನರ್ವಸತಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ 25 'ಸಿ' ವರ್ಗ ಗಣಿ ಗುತ್ತಿಗೆಗಳನ್ನು ಸಿ.ಇ.ಸಿ.ಯಿಂದ ಅನುಮೋದಿಸಲಾಗಿದೆ. ಗೌರವಾನ್ವಿತ ಸರ್ವೋಚ್ಚ ನ್ಯಾಯಾಲಯವು ದಿನಾಂಕ: 20-04-2012 ರಂದು ಪರಿಸರ ಮತ್ತು ಅರಣ್ಯ ಸಚಿವಾಲಯಕ್ಕೆ, ಈ ಹಿಂದೆ ನೀಡಲಾಗಿದ್ದ ಶಾಸನಬದ್ಧ ತೀರುವಳಿಗಳನ್ನು ಪುನಶ್ಚೇತನ ಮತ್ತು ಪುನರ್ವಸತಿ ಯೋಜನೆಗಳಿಗೆ ಅನ್ವಯವಾಗುವಂತೆ ಪುನರಾವಲೋಕಿಸಲು ಆದೇಶ ನೀಡಿರುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ದಿನಾಂಕ:03.09.2012 ದಿನಾಂಕ:28-09-2012 ಹಾಗೂ 18-04-2013ರ ಆದೇಶದಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರ ಉನ್ನತಾಧಿಕಾರ ಸಮಿತಿ (ಸಿ.ಇ.ಸಿ)ಯು

ಅನುಮೋದಿಸಿರುವ ಪುನಶ್ಚೇತನ ಮತ್ತು ಪುನರ್ವಸತಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಿರುವ ಗಣಿ ಗುತ್ತಿಗೆಗಳಿಗೆ, ವಿವಿಧ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಂದ ಕಾನೂನುಬದ್ಧ ಅನುಮತಿ ಪಡೆದ ನಂತರ 'ಎ' ಮತ್ತು 'ಬಿ' ದರ್ಜೆಯ ಗಣಿ ಗುತ್ತಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಗಣಿಗಾರಿಕೆ ನಡೆಸಲು ಅನುಮತಿ ನೀಡುತ್ತಿದೆ.

7.3.17 ಪುನಶ್ಚೇತನ ಮತ್ತು ಪುನರ್ವಸತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ವಿಸ್ತೃತ ಉದ್ದೇಶಗಳು:

1. ಮಂಜೂರಾತಿ ಪಡೆದಿರುವ ಗಣಿಗುತ್ತಿಗೆ ಪ್ರದೇಶದ ಒಳಗೆ ಹಾಗೂ ಹೊರಗೆ ಅಕ್ರಮ ಗಣಿ ಕುಳಿ ಒತ್ತುವರಿ, ತ್ಯಾಜ್ಯ ದಾಸಾನು ಒತ್ತುವರಿ ಮುಂತಾದವುಗಳಲ್ಲಿ ಪುನಶ್ಚೇತನ ಮತ್ತು ಪುನರ್ವಸತಿ ಅನುಷ್ಠಾನದ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಕಾಲಮಿತಿಯಲ್ಲಿ ಹಮ್ಮಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಮತ್ತು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುವುದು.
2. ಭಾರತೀಯ ಗಣಿ ದಳವು ಗಣಿ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಿರುವ ಖನಿಜ ಸಂಪನ್ಮೂಲವನ್ನು ಅಂದಾಜಿಸಿ ಕೇಂದ್ರ ಉನ್ನತಾಧಿಕಾರ ಸಮಿತಿಯು ಅನುಮೋದಿಸಿದ ತರುವಾಯದಲ್ಲ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಮತ್ತು ಸುಸ್ಥಿರ ಗಣಿಗಾರಿಕೆ ನಡೆಸುವುದನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು.
3. ನಿಗದಿಪಡಿಸಿದ ಮಾಪನಗಳ ಅನುಸಾರ ವಾಯು, ಸದ್ದು, ಕಂಪನಮಟ್ಟ, ನೀರಿನ ಗುಣಮಟ್ಟ, ತ್ಯಾಜ್ಯ ವಸ್ತು, ಇಳಜಾರು ಸ್ಥಿರತೆ ಮುಂತಾದ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿರಿಸಿ ಪರಿಸರ ಸ್ನೇಹಿ ಗಣಿಗಾರಿಕೆ ನಡೆಸುವುದನ್ನು ಖಚಿತ ಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು.
4. ಮೇಲಿನ 2 ಮತ್ತು 3ನೇ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ವಾರ್ಷಿಕ ಉತ್ಪಾದನೆಯನ್ನು ನಿಗದಿಪಡಿಸಲಾಗುವುದು.
5. ನಿಯಮಿತವಾಗಿ ಮತ್ತು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಉಸ್ತುವಾರಿ ಹಾಗೂ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಕೈಗೊಳ್ಳುವುದು.

ಭಾರತೀಯ ಅರಣ್ಯ ಸಂಶೋಧನೆ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಣ ಕೌನ್ಸಿಲ್ (ಐಸಿಎಫ್‌ಆರ್‌ಇ) ಸಂಸ್ಥೆಯು ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ 98+28 ಗಣಿ ಗುತ್ತಿಗೆಗಳ ಪುನಶ್ಚೇತನ ಮತ್ತು ಪುನರ್ವಸತಿ ಅನುಷ್ಠಾನ ವರದಿಯನ್ನು ನೀಡಿದೆ. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಗಣಿ ಗುತ್ತಿಗೆಗಳ ಉತ್ಪಾದನಾ ಪ್ರಮಾಣದ ಮಿತಿಯಲ್ಲಿ ವರ್ಷಕ್ಕೆ 51.8619 ಎಂ.ಎಂ.ಟಿ.ಗಳು (ಕಬ್ಬಿಣದ ಅದಿರು) ಹಾಗೂ 0.487ಎಂ. ಎಂ.ಟಿ.ಗಳನ್ನು (ಮ್ಯಾಂಗ್‌ನೀಸ್) ನಿಗದಿಪಡಿಸಿದೆ. ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಒಟ್ಟು 97 (ಎ+ಬಿ) ಗಣಿ ಗುತ್ತಿಗೆಗಳಿಗೆ ಪುನಶ್ಚೇತನ ಮತ್ತು ಪುನರ್ವಸತಿ ಅನುಷ್ಠಾನವನ್ನು ಕೇಂದ್ರ ಉನ್ನತಾಧಿಕಾರ ಸಮಿತಿಯು ಅಂಗೀಕರಿಸಿದೆ.

ಭಾರತೀಯ ಅರಣ್ಯ ಸಂಶೋಧನೆ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಣ ಪರಿಷತ್ತು (ಐಸಿಎಫ್‌ಆರ್‌ಇ) ಸಂಸ್ಥೆಯು 'ಎ' 'ಬಿ' ಮತ್ತು 'ಸಿ' ವರ್ಗದಲ್ಲಿರುವ ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಗಣಿ ಗುತ್ತಿಗೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಆಗಿಂದಾಗ್ಗೆ ಸಲ್ಲಿಸುವ ಪುನಶ್ಚೇತನ ಮತ್ತು ಪುನರ್ವಸತಿ ಅನುಷ್ಠಾನ ವರದಿಗಳು ಅಥವಾ ಪ್ರಸ್ತುತ ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಗಣಿ ಗುತ್ತಿಗೆಗಳ ಉತ್ಪಾದನೆಯ ಮಿತಿಯನ್ನು ವರ್ಧಿಸಲು ಕೇಂದ್ರ ಉನ್ನತಾಧಿಕಾರ ಸಮಿತಿಯು (ಸಿಇಸಿ) ಅನುಮೋದಿಸಿದ ನಂತರ ಅದರಿನ ಉತ್ಪಾದನಾ ಪ್ರಮಾಣದ ಮಿತಿಯನ್ನು ಅಗತ್ಯಾನುಸಾರ ಪರಿಷ್ಕರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

7.3.18 ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದ ಹೊಸ ಉಪಕ್ರಮಗಳು:

ಗಣಿ ಮತ್ತು ಭೂವಿಜ್ಞಾನ ಇಲಾಖೆ ಉದ್ದೇಶ ಹಾಗೂ ಮುಂಬರುವ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಇಲಾಖೆ ನಿಗದಿಪಡಿಸಿಕೊಂಡ ಗುರಿಯನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಕರ್ನಾಟಕ ಖನಿಜ ನೀತಿ 2021-2026 ಅನ್ನು ರೂಪಿಸಲು ಶ್ರೀ ಕೆ.ಎನ್. ಶ್ರೀವಾತ್ಸವ್, ನಿವೃತ್ತ ಭಾ.ಆ.ಸೇ., ರವರ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ವಿಷಯ ತಜ್ಞರು ಮತ್ತು ಸಂಪನ್ಮೂಲ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಸಮಿತಿಯನ್ನು ಸರ್ಕಾರದ ಆದೇಶ ದಿನಾಂಕ:08.07.2021ರಂತೆ ರಚಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಸದರಿ ಸಮಿತಿಯು ಹಲವಾರು ಸಭೆಗಳ ಬಳಿಕ ದಿನಾಂಕ:14.07.2022ರಂದು ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ವರದಿಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿರುತ್ತದೆ.

ಎಂ-ಸ್ಯಾಂಡ್ ಮತ್ತು ಕಟ್ಟಡ ಕಲ್ಲುಗಳ ಲಭ್ಯತೆ ಕುರಿತಂತೆ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಸರಳೀಕರಣಗೊಳಿಸುವ ಕುರಿತು ಪರಾಮರ್ಶಿಸಿ ಸಚಿವ ಸಂಪುಟಕ್ಕೆ ಸೂಕ್ತ ಶಿಫಾರಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಮಾಡಲು ಮಾನ್ಯ ಗಣಿ ಮತ್ತು ಭೂವಿಜ್ಞಾನ ಇಲಾಖಾ ಸಚಿವರಾದ ಶ್ರೀ ಆಚಾರ್ ಹಾಲಪ್ಪ ಬಸಪ್ಪ ರವರ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯಲ್ಲಿ ದಿನಾಂಕ:16.11.2021 ರಂದು ಸಚಿವ ಸಂಪುಟದ ಉಪ ಸಮಿತಿಯನ್ನು ರಚಿಸಲಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಸಚಿವ ಸಂಪುಟ ಉಪ ಸಮಿತಿಯ ಶಿಫಾರಸ್ಸಿನನ್ವಯ ಕರ್ನಾಟಕ ಉಪಖನಿಜ ರಿಯಾಯಿತಿ ನಿಯಮಗಳಿಗೆ ತಿದ್ದುಪಡಿಗಳನ್ನು ಅಂತಿಮಗೊಳಿಸುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಪ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ.

ಸರ್ಕಾರವು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಗಣಿ ಉದ್ಯಮದ ಪಾಲುದಾರಿಕೆಯೊಂದಿಗೆ ಉತ್ಕೃಷ್ಟ ಕೇಂದ್ರವಾದ “ಗಣಿ ಶಾಲೆ”ಯೊಂದನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವ ಮೂಲಕ ಗಣಿ ಚಟುವಟಿಕೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಕೊಳ್ಳುವವರಿಗೆ ಕೌಶಲ್ಯಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಸೇರಿದಂತೆ ಪರಿಸರ ಸ್ನೇಹಿಯಾದ ವ್ಯವಸ್ಥಿತ, ವೈಜ್ಞಾನಿಕ, ಸುಸ್ಥಿರ ಮತ್ತು ಸುರಕ್ಷಿತವಾದ ಗಣಿಗಾರಿಕೆ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುವುದರೊಂದಿಗೆ ಗಣಿ ಉದ್ಯಮ ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವ ಹಲವು ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಪರಿಹಾರ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವ ಉದ್ದೇಶ ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಸಂಬಂಧ, ಪ್ರೊ. ಹೆಚ್.ಪಿ.ಕಿಂಜಾ, ನಿವೃತ್ತ ಉಪ ಕುಲಸಚಿವರು ಇವರ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ರಚಿಸಲಾಗಿದ್ದ ಸಮಿತಿಯು ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ವರದಿ ಸಲ್ಲಿಸಿರುತ್ತದೆ. ಅದರಂತೆ, ಮುಂದಿನ ಅನುಷ್ಠಾನ ಕ್ರಮಗಳಿಗೆ ಸರ್ಕಾರವು ಸಮಿತಿಯೊಂದನ್ನು ರಚಿಸಿರುತ್ತದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಡ ಕಲ್ಲು ಗಣಿ ಗುತ್ತಿಗೆಗಳ ವ್ಯತ್ಯಸ್ತ ಭೌಗೋಳಿಕ ಸ್ಥಾನೀಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ (ಡಿಜಿಪಿಎಸ್)-ದ್ರೋಣ್ ಸಮೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ದೂರಸಂವೇದಿ ಅನ್ವಯಿಕ ಕೇಂದ್ರದ ಸಹಯೋಗದೊಂದಿಗೆ ಕೈಗೊಂಡು ಕಟ್ಟಡ ಕಲ್ಲು ಗುತ್ತಿಗೆಗಳ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ತೆಗೆದಿರುವ ಖನಿಜ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿ ಅಂದಾಜಿಸಿ ರಾಜ್ಯದ ಬೊಕ್ಕಸಕ್ಕೆ ಆಗುವ ರಾಜಧನ ಸೋರಿಕೆಯನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟಲು ಕ್ರಮ ವಹಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಬೆಂಗಳೂರು ದಕ್ಷಿಣ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಸೂಲವಾರ ಗ್ರಾಮದ ಸರ್ವೆ ನಂ: 59 ಮತ್ತು 60 ರಲ್ಲಿನ 34 ಕಟ್ಟಡ ಕಲ್ಲು ಗುತ್ತಿಗೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ 121.03 ಎಕರೆ ವಿಸ್ತೀರ್ಣದಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಸ್ತ ಭೌಗೋಳಿಕ ಸ್ಥಾನೀಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ (ಡಿಜಿಪಿಎಸ್)-ದ್ರೋಣ್ ಬಳಸಿ ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ಸಮೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕೈಗೊಂಡು ಫಲಿತಾಂಶವು ಯಶಸ್ವಿ ಕಂಡ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯದ ಎಲ್ಲಾ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಂಜೂರು ಮಾಡಿರುವ ಕಲ್ಲು ಗಣಿ ಗುತ್ತಿಗೆಗಳ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ದ್ರೋಣ್/ಡಿಜಿಪಿಎಸ್ ಸಮೀಕ್ಷೆ ನಡೆಸಿ ಪ್ರಸ್ತುತ ಇರುವ ಭೂಮಟ್ಟವನ್ನು (Reduced Level) ಘನೀಕರಿಸಲು ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ದೂರಸಂವೇದಿ ಅನ್ವಯಿಕ ಕೇಂದ್ರಕ್ಕೆ ದಿನಾಂಕ:24-11-2022 ರಂದು ಕಾರ್ಯಾಧೇಶವನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

7.3.19 ಜ್ಞಾನ ಪಾಲುದಾರರ ಸೇವೆ (Knowledge Partner):

ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಪುನರ್ ರಚನೆ, ಖನಿಜಾಡಳಿತ ಮತ್ತು ಖನಿಜಾನ್ವೇಷಣೆಯನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಲು ಜ್ಞಾನ ಪಾಲುದಾರರ ಸೇವೆ (Knowledge Partner) ಪಡೆಯಲು ಟೆಂಡರ್ ಮುಖಾಂತರ M/s.Pricewaterhouse Coopers Private Limited (PwC) ರವರನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದ್ದು, ಇದರ ಯೋಜನಾ ಮೊತ್ತವು ರೂ.135.00 ಲಕ್ಷಗಳು (ತೆರಿಗೆ ಹೊರತುಪಡಿಸಿ) ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಕೆಳಕಂಡ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗಾಗಿ ಸದರಿಯವರ ಸೇವೆಯನ್ನು ಪಡೆಯಲಾಗಿರುತ್ತದೆ.

1. ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಖನಿಜಗಳ ಅನ್ವೇಷಣೆ ಮತ್ತು ಮೌಲ್ಯವರ್ಧನೆಗಾಗಿ ದೃಷ್ಟಿ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯತಂತ್ರದ ಕ್ರಿಯಾ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ವಿನ್ಯಾಸಗೊಳಿಸಲು ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸಲು.
2. ಉನ್ನತ ಗುಣಮಟ್ಟದ (resolution) ನಕ್ಷೆಗಳ ಮೂಲಕ ವಿವಿಧ ಖನಿಜಗಳ ಗುಣಮಟ್ಟ ಮತ್ತು ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿ ಗುರುತಿಸಿ ಅದರ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದೊಳಗೆ ಖನಿಜ ಹೊರತೆಗೆಯುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಮೌಲ್ಯವರ್ಧನೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಜಾಗತಿಕ ಬಡ್‌ಗಳನ್ನು ಆಹ್ವಾನಿಸುವುದು.
3. ಗಣಿ ಮತ್ತು ಭೂವಿಜ್ಞಾನ ಇಲಾಖೆಯ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಪುನರ್ ರಚನೆಗಾಗಿ ಕಾರ್ಯತಂತ್ರದ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಿ ಮತ್ತು ಅದರ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕಾಗಿ ನೆರವು ನೀಡುವುದು ಹಾಗೂ ಸಂಪೂರ್ಣ ಡಿಜಿಟಲ್ ಆಡಳಿತಕ್ಕಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮತೆ ಮತ್ತು ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ವೃದ್ಧಿಸಿ ಸಕ್ರಿಯಗೊಳಿಸುವುದು.
4. ಗಣಿ ಗುತ್ತಿಗೆ/ಕಲ್ಲು ಗಣಿ ಗುತ್ತಿಗೆ ಮಂಜೂರಾತಿಗಾಗಿ ಅರ್ಜಿಯನ್ನು ವಿಲೇವಾರಿ ಮಾಡಲು ಏಕ ಗವಾಕ್ಷಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಅನುಷ್ಠಾನ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ಖನಿಜ ನೀತಿ 2021-26ರ ಪರಿಶೀಲನೆ.
5. ರಾಷ್ಟ್ರವ್ಯಾಪಿ ಸುಣ್ಣದಕಲ್ಲು ಬ್ಲಾಕ್ ಗಳ ಹರಾಜನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಿ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಸುಣ್ಣದಕಲ್ಲು ಬ್ಲಾಕ್‌ಗಳ ಹರಾಜಿಗೆ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ವಿಧಾನಗಳು.
6. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳ ಸುಣ್ಣದಕಲ್ಲು ಮತ್ತು ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಬೇಡಿಕೆ ಮತ್ತು ಪೂರೈಕೆಯ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ (ಜಿಲ್ಲಾವಾರು).
7. ಹೊಸ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳಿಂದ ಹೂಡಿಕೆಗಳನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಸುಣ್ಣದಕಲ್ಲು ಬ್ಲಾಕ್ ಗಳನ್ನು ಹರಾಜಿನಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ತಂತ್ರ.

8. ರಾಜ್ಯದಲ್ಲ ಸುಣ್ಣದ ಕಲ್ಲಿನ ಸಂಯೋಜಿತ ಪರವಾನಗಿ ಮತ್ತು ಗಣಿ ಗುತ್ತಿಗೆ ಹರಾಜಿನ ಪರ ಮತ್ತು ವಿರೋಧಾಭಾಸಗಳು.
9. ರಾಜ್ಯದಲ್ಲ ಸುಣ್ಣದಕಲ್ಲು ಅನ್ವೇಷಣೆಯ ಮೇಲಿನ ಹೂಡಿಕೆಯ ಕಾರ್ಯಸಾಧ್ಯತೆ ಮತ್ತು ಅದರ ಯಶಸ್ವಿ ಹರಾಜಿನಲ್ಲ ಪರಿಣಾಮ.
10. ಸ್ಕೂಲ್ ಆಫ್ ಮೈನಿಂಗ್ ಸ್ಥಾಪನೆಗೆ ನೆರವು.

7.3.20 ದಿನಾಂಕ:31.03.2021ರ ತರುವಾಯದಲ್ಲ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಖನಿಜ ಕಾನೂನುಗಳ ತಿದ್ದುಪಡಿಗಳು:

- ಖನಿಜಗಳು (ಖನಿಜಾಂಶಗಳ ಪುರಾವೆ) ಎರಡನೇ ತಿದ್ದುಪಡಿ ನಿಯಮಾವಳಿ, 2021 ದಿನಾಂಕ:14.12.2021.
- ಖನಿಜ (ಹರಾಜು) ನಾಲ್ಕನೇ ತಿದ್ದುಪಡಿ ನಿಯಮಾವಳಿ, 2021 ದಿನಾಂಕ:14.12.2021.
- ಖನಿಜಗಳು (ಪರಮಾಣು ಮತ್ತು ಹೈಡ್ರೋ ಕಾರ್ಬನ್ ಶಕ್ತಿ ಖನಿಜಗಳನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ) ರಿಯಾಯಿತಿ (ಎರಡನೇ ತಿದ್ದುಪಡಿ) ನಿಯಮಾವಳಿ, 2021 ದಿನಾಂಕ:08.04.2021.
- ಖನಿಜಗಳು (ಪರಮಾಣು ಮತ್ತು ಹೈಡ್ರೋ ಕಾರ್ಬನ್ ಶಕ್ತಿ ಖನಿಜಗಳನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ) ರಿಯಾಯಿತಿ (ಮೂರನೇ ತಿದ್ದುಪಡಿ) ನಿಯಮಾವಳಿ, 2021 ದಿನಾಂಕ:10.06.2021.
- ಖನಿಜದ ರದ್ದತಿ (ವಿಶೇಷವಲ್ಲದ ಪೂರ್ವಭಾವಿ ಪರವಾನಗಿಗಳು) ನಿಯಮಾವಳಿ, 2015 ದಿನಾಂಕ:25.06.2021.
- ಖನಿಜಗಳ ರದ್ದತಿ (ಸ್ವಯಂಚಲಕೆ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ಹರಾಜು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ಮಂಜೂರಾದ ಗಣಿ ಗುತ್ತಿಗೆಗಳ ವರ್ಗಾವಣೆ) ನಿಯಮಾವಳಿ, 2016 ದಿನಾಂಕ:02.11.2021.
- ಖನಿಜಗಳ ರದ್ದತಿ (ಸರ್ಕಾರಿ ಕಂಪನಿಗಳಿಂದ ಗಣಿಗಾರಿಕೆ) ನಿಯಮಾವಳಿ, 2015 ದಿನಾಂಕ:02.11.2021.
- ಖನಿಜ (ಹರಾಜು) ಮೂರನೇ ತಿದ್ದುಪಡಿ ನಿಯಮಾವಳಿ, 2021 ದಿನಾಂಕ:02.11.2021.
- ಖನಿಜ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ (ತಿದ್ದುಪಡಿ) ನಿಯಮಗಳು, 2021 ದಿನಾಂಕ:03.11.2021.
- ಖನಿಜಗಳು (ಪರಮಾಣು ಮತ್ತು ಹೈಡ್ರೋ ಕಾರ್ಬನ್ ಶಕ್ತಿ ಖನಿಜಗಳನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ) ರಿಯಾಯಿತಿ (ನಾಲ್ಕನೇ ತಿದ್ದುಪಡಿ) ನಿಯಮಾವಳಿ, 2021 ದಿನಾಂಕ:02.11.2021.
- ಗಣಿ ಮತ್ತು ಖನಿಜಗಳು (ಜಿಲ್ಲಾ ಖನಿಜ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ಕೊಡುಗೆ) ತಿದ್ದುಪಡಿ ನಿಯಮಾವಳಿ, 2021 ದಿನಾಂಕ:25.06.2021.
- ಖನಿಜಗಳು (ಖನಿಜಾಂಶಗಳ ಪುರಾವೆ) ತಿದ್ದುಪಡಿ ನಿಯಮಾವಳಿ, 2021 ದಿನಾಂಕ:18.06.2021.
- ಖನಿಜ (ಹರಾಜು) ಎರಡನೇ ತಿದ್ದುಪಡಿ ನಿಯಮಾವಳಿ, 2021 ದಿನಾಂಕ:18.06.2021.

7.3.21 2021-22ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲ ದಿನಾಂಕ:15.11.2021ರಂದು ಕರ್ನಾಟಕ ಉಪ ಖನಿಜ ರಿಯಾಯಿತಿ ನಿಯಮಾವಳಿ 2021 ರ ತಿದ್ದುಪಡಿಯಪ್ರಮುಖ ಅಂಶಗಳು:

- ಪಟ್ಟಾ ಜಮೀನುಗಳಲ್ಲ ಕಲ್ಲು ಗಣಿಗಾರಿಕೆ ನಡೆಸಲು ಕಾರ್ಯಾನುಮತಿ ಪಡೆದಿರುವ ಪ್ರಕರಣಗಳನ್ನು ಲೈಸೆನ್ಸ್ ಆಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಲು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪಡಿಸಿದ್ದ ಕಾಲಮಿತಿಯನ್ನು ತೆಗೆದು ಸರಳ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಕಲ್ಪಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ಮುಖ್ಯ ಖನಿಜ ಗಣಿ ಗುತ್ತಿಗೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲ ಉಪ ಖನಿಜಗಳು ಲಭ್ಯವಿದ್ದಲ್ಲ, ಅಂತಹ ಉಪ ಖನಿಜಗಳನ್ನು ಮುಖ್ಯ ಖನಿಜದ ಗುತ್ತಿಗೆ ಅವಧಿಯವರೆಗೆ ಗಣಿಗಾರಿಕೆ ನಡೆಸಿ ಸಾಗಾಣಿಕೆ ಮಾಡಲು ನಿಯಮಗಳಲ್ಲ ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಲಾಗಿದೆ.

7.3.22 ಹೊಸ ಮರಳು ನೀತಿ-2020ರ ಅನುಷ್ಠಾನ:

ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರಿಗೆ ಕೈಗೆಟುಕುವ ದರದಲ್ಲಿ ಮರಳಿನ ಲಭ್ಯತೆಯನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸಲು ಸರ್ಕಾರವು ಹೊಸ ಮರಳು ನೀತಿ-2020 ಹಾಗೂ ಅದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ದಿನಾಂಕ:01.12.2021 ರಂದು ಕರ್ನಾಟಕ ಉಪಖನಿಜ ರಿಯಾಯಿತಿ ನಿಯಮಗಳು, 1994ಕ್ಕೆ ತಿದ್ದುಪಡಿ ತಂದು ಕರ್ನಾಟಕ ಉಪಖನಿಜ ರಿಯಾಯಿತಿ (ತಿದ್ದುಪಡಿ) ನಿಯಮಗಳು, 2021ನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅದರಂತೆ, ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲಾಗಿದ್ದು ವಿವರಗಳು ಈ ಕೆಳಕಂಡಂತಿರುತ್ತವೆ.

- 2021-22ನೇ ಸಾಲು ಮತ್ತು 2022-23ನೇ ಸಾಲಿನ ನವೆಂಬರ್-2022ರ ಅಂತ್ಯದವರೆಗೆ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ I, II & III ನೇ ಶ್ರೇಣಿಯ ಹಳ್ಳಿಗಳ ಪಾತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಿರುವ ಒಟ್ಟು 353 ಮರಳು ಬ್ಲಾಕ್ ಗಳ ಪೈಕಿ 300 ಮರಳು ಬ್ಲಾಕ್ ಗಳಿಗೆ ಅಧಿಸೂಚನೆ ಹೊರಡಿಸಿ, 246 ಮರಳು ಬ್ಲಾಕ್ ಗಳಿಗೆ ಕಾರ್ಯಾದೇಶ ನೀಡಲಾಗಿರುತ್ತದೆ. 65 ಮರಳು ಬ್ಲಾಕ್ ಗಳು ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಿ, 24,082 ಮೆ.ಟನ್ ಮರಳನ್ನು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತ್ ಮೂಲಕ ವಿಲೇವಾರಿ ಮಾಡಲಾಗಿದ್ದು, ರೂ. 22.22 ಲಕ್ಷ ಮೊತ್ತ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿರುತ್ತದೆ.
- ಉನ್ನತ ಶ್ರೇಣಿಯ ಹಳ್ಳಿ ಹಾಗೂ ನದಿ ಪಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಿರುವ 94 ಮರಳು ಬ್ಲಾಕ್ ಗಳ ಪೈಕಿ, ಹೆಚ್ಚು ಚಿನ್ನದ ಗಣಿ ನಿಯಮಿತ (HGML) ರವರಿಗೆ 56 ಮರಳು ಬ್ಲಾಕ್ ಗಳು ಹಾಗೂ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಖನಿಜ ನಿಗಮ ನಿಯಮಿತ (KSMCL) ರವರಿಗೆ 38 ಮರಳು ಬ್ಲಾಕ್ ಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ 13 ಬ್ಲಾಕ್‌ಗಳಿಗೆ ಪರಿಸರ ವಿಮೋಚನಾ ಪತ್ರ ದೊರೆತ್ತಿದ್ದು, ಮರಳು ಗಣಿಗಾರಿಕೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕರಿಗೆ ಮರಳು ಪೂರೈಸಲಾಗುವುದು.
- 2021-22ನೇ ಸಾಲು ಮತ್ತು 2022-23ನೇ ಸಾಲಿನ ನವೆಂಬರ್-2022ರ ಅಂತ್ಯದವರೆಗೆ ಕರ್ನಾಟಕ ಸ್ಟೇಟ್ ಮಿನರಲ್ಸ್ ಕಾರ್ಪೊರೇಶನ್ ವತಿಯಿಂದ ಮಂಗಳೂರು ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಅಧ್ಯಪಾಡಿ ಮತ್ತು ಬಂಟ್ವಾಳ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಶಂಭೂರು ಅಣೆಕಟ್ಟು ಹಾಗೂ ಉಡುಪಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಬಂಟ್ವಾಡಿ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಕಿಂಡಿ ಅಣೆಕಟ್ಟು ಹಿನ್ನೀರಿನ ಪ್ರದೇಶದ ಹೊಳೆನೊಂದಿಗೆ ದೊರೆಯುವ 1,07,450 ಮೆ.ಟನ್ ಮರಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಈ ಪೈಕಿ 85,658 ಮೆ.ಟನ್ ಮರಳನ್ನು ಆನ್ ಲೈನ್ ಬುಕಿಂಗ್ ಮೂಲಕ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಹಾಗೂ ಸರ್ಕಾರಿ ಕಾಮಗಾರಿಗಳಿಗೆ ಪೂರೈಕೆ ಮಾಡಿ ರೂ. 2.99 ಕೋಟಿ ಮೊತ್ತವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿರುತ್ತದೆ.
- 2021-22ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಟೆಂಡರ್-ಕಂ-ಹರಾಜು ಮೂಲಕ 239 ಗುತ್ತಿಗೆ ಮಂಜೂರು ಮಾಡಲಾದ ಮರಳು ಬ್ಲಾಕ್ ಗಳಿಂದ, 118 ಪಟ್ಟಾ ಜಮೀನಿನಲ್ಲಿ ಮಂಜೂರು ಮಾಡಲಾಗಿರುವ ಮರಳು ಲೈಸೆನ್ಸ್ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಂದ, 21 ಸರ್ಕಾರಿ ಕಾಮಗಾರಿಗಳಿಗೆ ಮೀಸಲರಿಸಿದ ಮರಳು ಬ್ಲಾಕ್ ಗಳಿಂದ, ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಮರಳು ನಿಕ್ಷೇಪ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಂದ, ಹೊಳೆನೊಂದಿಗೆ ದೊರೆಯುವ ಮರಳು ತೆಗೆಯುವಿಕೆಯಿಂದ ಮತ್ತು ಕರಾವಳಿ ನಿಯಂತ್ರಣ ವಲಯ ಪ್ರದೇಶಗಳ ನದಿ ಪಾತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಮರಳು ದಿಬ್ಬಗಳನ್ನು ತೆರವುಗೊಳಿಸುವಿಕೆಯಿಂದ ಒಟ್ಟು 30.04 ಲಕ್ಷ ಮೆ. ಟನ್ ಮರಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಸಾಗಾಣಿಕೆ ಮಾಡಲಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಸದರಿ ಮರಳಿನಿಂದ ರಾಜಧನ, ಹೆಚ್ಚುವರಿ ನಿಯತ ಕಾಲಕ ಮೊತ್ತ, ಸರಾಸರಿ ಹೆಚ್ಚುವರಿ ನಿಯತಕಾಲಕ ಮೊತ್ತ ಹಾಗೂ ಜಿಲ್ಲಾ ಖನಿಜ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ ನಿಧಿ ವಂತಿಕೆ ಸೇರಿದಂತೆ ಒಟ್ಟು ರೂ. 90.23 ಕೋಟಿ ಮೊತ್ತವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿರುತ್ತದೆ.
- 2022-23ನೇ ಸಾಲಿನ ನವೆಂಬರ್-2022ರ ಅಂತ್ಯದವರೆಗೆ ಟೆಂಡರ್-ಕಂ-ಹರಾಜು ಮೂಲಕ 179 ಗುತ್ತಿಗೆ ಮಂಜೂರು ಮಾಡಲಾದ ಮರಳು ಬ್ಲಾಕ್ ಗಳಿಂದ, 125 ಪಟ್ಟಾ ಜಮೀನಿನಲ್ಲಿ ಮಂಜೂರು ಮಾಡಲಾಗಿರುವ ಮರಳು ಲೈಸೆನ್ಸ್ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಂದ, 14 ಸರ್ಕಾರಿ ಕಾಮಗಾರಿಗಳಿಗೆ ಮೀಸಲರಿಸಿದ ಮರಳು ಬ್ಲಾಕ್ ಗಳಿಂದ, ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಮರಳು ನಿಕ್ಷೇಪ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಂದ, ಹೊಳೆನೊಂದಿಗೆ ದೊರೆಯುವ ಮರಳು ತೆಗೆಯುವಿಕೆಯಿಂದ ಮತ್ತು ಕರಾವಳಿ ನಿಯಂತ್ರಣ ವಲಯ ಪ್ರದೇಶಗಳ ನದಿ ಪಾತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಮರಳು ದಿಬ್ಬಗಳನ್ನು ತೆರವುಗೊಳಿಸುವಿಕೆಯಿಂದ ಒಟ್ಟು 20.87 ಲಕ್ಷ ಮೆ.ಟನ್ ಮರಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಸಾಗಾಣಿಕೆ ಮಾಡಲಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಸದರಿ ಮರಳಿನಿಂದ ರಾಜಧನ, ಹೆಚ್ಚುವರಿ ನಿಯತ ಕಾಲಕ ಮೊತ್ತ, ಸರಾಸರಿ ಹೆಚ್ಚುವರಿ ನಿಯತಕಾಲಕ ಮೊತ್ತ ಹಾಗೂ ಜಿಲ್ಲಾ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ ನಿಧಿ ವಂತಿಕೆ ಸೇರಿದಂತೆ ಒಟ್ಟು ರೂ. 56.23 ಕೋಟಿ ಮೊತ್ತವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಪರಿಸರ ಸಮತೋಲನ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮತ್ತು ಅಂತರ್ಜಲ ಮಟ್ಟದ ಪ್ರತಿಕೂಲ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ತಡೆಯಲು ನದಿ ಮರಳಿಗೆ ಪರ್ಯಾಯವಾಗಿ ಎಂ-ಸ್ಯಾಂಡ್ ಉತ್ಪಾದನೆ ಮತ್ತು ಬಳಕೆಯನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸಲು ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಈಗಾಗಲೇ ಕ್ರಮವಹಿಸಲಾಗಿರುತ್ತದೆ. 2022-23ನೇ ಸಾಲಿನ ನವೆಂಬರ್-2022ರ ಅಂತ್ಯದವರೆಗೆ ರಾಜ್ಯದ 30 ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಎಂ-ಸ್ಯಾಂಡ್ ಉತ್ಪಾದಿಸಲಾಗುತ್ತಿದ್ದು, ಅಂದಾಜು 30 ದಶಲಕ್ಷ ಪ್ರಮಾಣದ ಎಂ-ಸ್ಯಾಂಡ್ ಉತ್ಪಾದಿಸುವ ಗುರಿ ಹೊಂದಲಾಗಿದೆ. ಈವರೆಗೆ 10.73 ದಶಲಕ್ಷ ಮೆ.ಟನ್ ಎಂ-ಸ್ಯಾಂಡ್ ಉತ್ಪಾದನೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಮುಂದಿನ ಗುರಿ

1. ಜಿಲ್ಲೆಗಳಿಂದ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಟ್ಟದ ಖನಿಜ ಉತ್ಪಾದನೆಯನ್ನು ಬಂಡವಾಳ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಬಳ್ಳಾರಿ, ಕಲಬುರಗಿ, ರಾಯಚೂರು ಮತ್ತು ನೆರೆಯ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕರಣಾ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದು.
2. ರಾಜ್ಯದಲ್ಲ ದೊಡ್ಡ ಉತ್ಪಾದನೆಯ ಲಾಭ ಪಡೆಯಲು ರತ್ನ ಮತ್ತು ಆಭರಣ ಉದ್ಯಮವನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಿ ಕೋಲಾರ ಮತ್ತು ಚಿಕ್ಕಬಳ್ಳಾಪುರದಂತಹ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಉದ್ಯೋಗಾವಕಾಶವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುವುದು.
3. ಕಡಲಾಚೆಯ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿರುವ ನಿಕ್ಷೇಪಗಳು ಸೇರಿದಂತೆ ಸಂಕೀರ್ಣ ಭೂ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿರುವ ಆಳವಾದ ನಿಕ್ಷೇಪಗಳು ಅಥವಾ ನಿಕ್ಷೇಪಗಳನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಪರಿಶೋಧಿಸಲು, ಸುಧಾರಿತ ಸಮಗ್ರ ಪರಿಶೋಧನೆ ತಂತ್ರಗಳನ್ನು ಆಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು. ಅದರಿಂದ ಮೂರು ಆಯಾಮದ ಉಪಮೇಲ್ವಿಚಾರಣಾ ಚಿತ್ರಣಕ್ಕಾಗಿ ಹಾಗೂ ನಿರ್ದೇಶಿತ ಡ್ರಿಲ್ಲಿಂಗ್‌ಗಾಗಿ ಅತ್ಯಾಧುನಿಕ ರಿಗ್ ಗಳೊಂದಿಗೆ(RC ರಂತೆ) ಅತ್ಯಾಧುನಿಕ ಕೊರೆಯುವ ತಂತ್ರಗಳನ್ನು ಭೂಗತ ಪರಿಶೋಧನಾ ಕೊರೆಯುವಿಕೆಗಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು.
4. ಉಪಹಂತದ ಸುಧಾರಿತ ಉತ್ಪಾದಕತೆಯ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ತಡೆಯಲು, ಭೂಮಿಯ ಕೆಳಗಿನ ನಾನ್-ಫೆರಸ್‌ಹೆಕ್ಟೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಗಣಿಗಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವನ್ನು ಉನ್ನತೀಕರಣಗೊಳಿಸುವುದು.
5. ಯಾಂತ್ರೀಕೃತಗೊಂಡ, ರೋಬೊಟಿಕ್ಸ್ ಮತ್ತು ಕೈಗಾರಿಕೋದ್ಯಮ 4.0 ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಮೂಲಕ ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಆಧುನೀಕರಿಸುವುದರಿಂದ ಗಣಿಗಾರಿಕೆ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಗಳನ್ನು ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿರಿಸಲು ಉತ್ಪಾದನೆ, ವೇಳಾಪಟ್ಟಿ ವಸ್ತುಗಳ ಹರಿವನ್ನು ಉತ್ತಮಗೊಳಿಸುವುದು. ಪರಿಶೋಧನೆಯನ್ನು ಟ್ಯಾಕ್ ಮಾಡುವುದು ಮತ್ತು ನೈಜಸಮಯದಲ್ಲಿ ಗಣಿಗಾರಿಕೆ ಕಾರ್ಯಕ್ಷಮತೆಯನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ.
6. ಕೋಲಾರ, ಹಟ್ಟಿ ಮತ್ತು ಚಿತ್ರದುರ್ಗದಲ್ಲಿ ಜಿಯೋ-ಓರಿಸಂ ಹಬ್ ಮತ್ತು ಜಿಯೋ-ಇಂಡಸ್ಟ್ರಿಯಲ್ ಪಾರ್ಕ್ ಅನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸುವುದು.
7. ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಿಂದ ಆಧುನಿಕ ಗಣಿಗಾರಿಕೆ ವಿಧಾನಗಳು, ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಅಂಶಗಳು ಮತ್ತು ಪ್ರಮುಖ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿರುವ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುವ ವಸ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದು.
8. ಕೆಜಿಎಫ್ ಗಣಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಣೆಯಾದ ನೀರನ್ನು ಸಂಸ್ಕರಿಸಿ ಕ್ಷೇತ್ರದಾದ್ಯಂತ ಬಳಸಬಹುದು. ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಯದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿದಿನ 9.5 ಮಿಲಿಯನ್ ಅಟರ್‌ಗಳಷ್ಟು ನೀರನ್ನು ಮೇಲೆತ್ತಲಾಗುತ್ತದೆ. ಕೆಜಿಎಫ್ ಗಣಿ ಸುಮಾರು 0.3 ಮಿಲಿಯನ್ ಕ್ಯೂಬಿಕ್ ಮೀಟರ್ ವಿಸ್ತೀರ್ಣ ಹೊಂದಿದ್ದರು. ಇದನ್ನು ಇತರ ವಲಯಗಳು ಮತ್ತು ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು ಅಗತ್ಯತೆಗನುಗುಣವಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

7.4 ಹವಾಮಾನ ಬದಲಾವಣೆ ಮತ್ತು ತಗ್ಗಿಸುವಿಕೆಯ ಕ್ರಮಗಳು

ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ ಮತ್ತು ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರ ಬೆಂಬಲದೊಂದಿಗೆ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಕಾರ್ಯತಂತ್ರ ಜ್ಞಾನ ಕೇಂದ್ರ ಹವಾಮಾನ ಬದಲಾವಣೆಯಾಗಿ ಬಲಪಡಿಸಲಾಗಿರುವ, ಹವಾಮಾನ ಬದಲಾವಣೆ ಇಲಾಖೆ, EMPRI ಏಪ್ರಿಲ್-ಡಿಸೆಂಬರ್ 2022ರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಳಗೆ ತಿಳಿಸಿದಂತೆ ಹಲವಾರು ಸಂಶೋಧನಾ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು/ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ:

7.4.1 ಸಂಶೋಧನಾ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು

ಅ. ಮುಂದುವರೆದ ಯೋಜನೆಗಳು

1. ಹವಾಮಾನ ಬದಲಾವಣೆಯ ಪರಿಣಾಮಗಳು, ಹೊಂದಾಣಿಕೆ ಮತ್ತು ತಗ್ಗಿಸುವಿಕೆಯ ಕುರಿತು ಜಿಲ್ಲಾವಾರು ಮಾಹಿತಿ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ

ಕರ್ನಾಟಕದ ತಂತ್ರಗಳು ಯೋಜನೆಯ ಉದ್ದೇಶವು ಕರ್ನಾಟಕದ ಪ್ರತಿ ಜಿಲ್ಲೆಗೆ ಮಾಹಿತಿ ಕಿರುಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವುದು ಕೃಷಿ, ಆರೋಗ್ಯ, ಜಲ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಮತ್ತು ಅರಣ್ಯ ವಲಯದ ಮೇಲೆ ಹವಾಮಾನ ಬದಲಾವಣೆಯ ಪರಿಣಾಮಗಳು, ಹೊಂದಾಣಿಕೆ ಮತ್ತು ತಗ್ಗಿಸುವಿಕೆಯ ಕುರಿತು ಕರ್ನಾಟಕದ ಪ್ರತಿ ಜಿಲ್ಲೆಗೆ ಮಾಹಿತಿ ಕಿರುಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವುದು ಯೋಜನೆಯ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ. ಮಾಹಿತಿ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತತೆಯು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸಾಮಾನ್ಯ ವಿವರಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ, ಇತೀಚೆಗಿನ ತೀವ್ರ ಹವಾಮಾನ ಘಟನೆಯ ಮೇಲಿನ ಪ್ರಕರಣದ ಅಧ್ಯಯನ, ಹವಾಮಾನ ಬದಲಾವಣೆಯ ಪರಿಣಾಮಗಳು, ಆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಅನುಸರಿಸುವ ಹೊಂದಾಣಿಕೆ ಮತ್ತು ತಗ್ಗಿಸುವಿಕೆಯ ತಂತ್ರಗಳು. ಹವಾಮಾನ ಬದಲಾವಣೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ತ್ವರಿತ ನಿರ್ಧಾರಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಜಿಲ್ಲಾ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಈ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ಮಾಹಿತಿಯ ದಾಖಲೆಗಳು ಸಿದ್ಧ ದಾಖಲೆಯಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತವೆ.

2. ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಹವಾಮಾನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಉತ್ತಮಗೊಳಿಸಲು ಒಳಾಂಗಣ ಸಸ್ಯಗಳ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಅನ್ವೇಷಿಸುವುದು

ವಿವಿಧ ಒಳಾಂಗಣ ಸಸ್ಯಗಳ ಶಾರೀರಿಕ ಕಾರ್ಯಕ್ಷಮತೆಯನ್ನು ಅಳಿಯುವುದು, ಸಸ್ಯದ ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಮತ್ತು ಜೀವ ರಾಸಾಯನಿಕ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ಣಯಿಸುವುದು, ಹೆಚ್ಚಿನ ಇಂಗಾಲದ ಸ್ವೀಕರಣ ಒಳಾಂಗಣ ಪ್ರಭೇದಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದು ಮತ್ತು RuBisCOದ ಸಮೀಕರಣ ದರ ಮತ್ತು ಪ್ರೋಟೀನ್-ಕೋಡಿಂಗ್ ಸ್ಥಳಗಳೊಂದಿಗೆ ವಿಕಸನೀಯ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುವುದು ಯೋಜನೆಯ ಉದ್ದೇಶಗಳಾಗಿವೆ. ವರದಿಯ ಕರಡು ತಯಾರಿಕೆ ಪ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿದೆ.

ಆ. ಪೂರ್ಣಗೊಂಡ ಯೋಜನೆಗಳು

1. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ರೇಷ್ಮೆ ಕೃಷಿಯ ಮೇಲೆ ಹವಾಮಾನ ಬದಲಾವಣೆಯ ಪರಿಣಾಮ ಮತ್ತು ರೈತರ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಕೆ ಮತ್ತು ತಗ್ಗಿಸುವಿಕೆ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನ

ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನವು ಹವಾಮಾನ ಬದಲಾವಣೆಯು ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ (30 ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ದೀರ್ಘಾವಧಿಯ ಬದಲಾವಣೆ) ರೇಷ್ಮೆ ಕೃಷಿಯ ಮೇಲೆ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರಬಹುದೇ ಎಂದು ನೋಡುವುದು. ದೀರ್ಘಾವಧಿಯ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟಾರೆ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಮಳೆ / ತಾಪಮಾನ ಮತ್ತು ಕೋಕೂನ್ ಉತ್ಪಾದಕತೆಯ ನಡುವೆ ಗಮನಾರ್ಹ ಸಂಬಂಧವಿದೆಯೆಂದು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ರೈತರು ಮಾಡುವ ರೇಷ್ಮೆ ಕೃಷಿಯ ಪದ್ಧತಿಯ ಮೇಲೆ ಹವಾಮಾನ ಬದಲಾವಣೆಯ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ವಿವರಿಸುವ ಅನೇಕ ಮಧ್ಯಸ್ಥಿಕೆಗಳಿವೆ.

2. ವಿವಿಧ ಆಸ್ಮೋಟಿಕ್ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಬಲ ಮ್ಯಾಂಗ್ರೋವ್ ಜಾತಿಗಳ ದ್ಯುತಿಸಂಶ್ಲೇಷಕ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಅಂದಾಜಿಸುವುದು.

ಕರ್ನಾಟಕದ ಉಡುಪಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ವಿವಿಧ ಆಸ್ಮೋಟಿಕ್ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಬಲ ಕಾಂಡ ಪ್ರಭೇದಗಳ ದ್ಯುತಿಸಂಶ್ಲೇಷಕ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಅಂದಾಜು ಮಾಡಲು ಒಂದು ವರ್ಷದ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಯಿತು. ಇಲ್ಲಿ ರೈಪೋಪೊರಾ ಮ್ಯುಕ್ರೋನಾಟಾ ಪ್ರಭಲವಾದ ಜಾತಿಯಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಲವಣಯುಕ್ತ ಪರಿಸರಕ್ಕೆ ಉತ್ತಮವಾಗಿ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಇನ್ಫ್ಲಾ-ರೆಡ್ ಗ್ಯಾಸ್ ಅನಲೈಸರ್ (IRGA) ಬಳಸಿ, ರೈಪೋಪೊರಾ ಮ್ಯುಕ್ರೋನಾಟಾದ ದ್ಯುತಿಸಂಶ್ಲೇಷಕ ಮಟ್ಟ, ಆಂತರಿಕ ಇಂಗಾಲದ ಡೈ ಆಕ್ಸೈಡ್ ಉತ್ಪಾದನೆ, ಆವಿಯಾಗುವುದರ ಮಟ್ಟ ಮತ್ತು ನೀರಿನ ಬಳಕೆಯ ದಕ್ಷತೆಯ ಮಟ್ಟವನ್ನು ದಾಖಲಿಸಲಾಗಿದೆ. ದ್ಯುತಿಸಂಶ್ಲೇಷಕ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಮತ್ತು ಅದರ ರೂಪಾಂತರಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ (ಸ್ವಿಲ್ಡ್ ಬೇರುಗಳ ಉಪಸ್ಥಿತಿ), ರೈಪೋಪೊರಾ ಮ್ಯುಕ್ರೋನಾಟಾ ಪ್ರಭೇದವನ್ನು ವಿವಿಧ ಲವಣಾಂಶದ ಗ್ರೇಡಿಯಂಟ್‌ಗಳಲ್ಲಿನ ನೆಡುತೋಪುಗಳಲ್ಲಿ ಆಯ್ಕೆಯ ಪ್ರಭೇದವಾಗಿದೆ. ನೀರಿನ ಮಾದರಿ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯು ಹೆಚ್ಚಿನ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಅಮೋನಿಯಂವು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಂಡುಬಂದಿದ್ದು ಇದಕ್ಕೆ ಸಮುದ್ರದ ಜಲ ಮೂಲಗಳಿಗೆ ತ್ಯಾಜ್ಯ ವಿಲೇವಾರಿ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ಕೆಲವು ಪ್ರಭೇದಗಳಲ್ಲಿ

ಹೆಚ್ಚಿನ ಲವಣಾಂಶದ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಎಲೆಗಳ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರೋಟೀನ್ ಅಂಶವು ಕಂಡುಬಂದಿದ್ದು ಕಾಂಡ್ಲ ಪ್ರಭೇದಗಳ ಉಪ್ಪಿನ ಒತ್ತಡಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳುವಿಕೆಯನ್ನು ಉಹಿಸಬಹುದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಅಧ್ಯಯನವು ಅದರ ಉಪ್ಪು ಸಹಿಷ್ಣುತೆ ಮತ್ತು ರೂಪಾಂತರಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ವಿವಿಧ ಪ್ರಭೇದಗಳ ಕಾಂಡ್ಲಗಳನ್ನು ನೆಡಲು ಶಿಫಾರಸ್ಸು ಮಾಡುತ್ತದೆ.

3. ಜೈವಿಕ ದ್ರವ್ಯರಾಶಿ ಉತ್ಪಾದನೆ ಮತ್ತು ಬಯೋರೆಮಿಡಿಯೇಶನ್‌ಗಾಗಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಪಾಚಿಗಳ ಪರಿಶೋಧನೆ

ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನವು ಕ್ಲಮೈಡೋಮೊನಾಸ್, ಉಸಿಸ್ಟಿಸ್, ಮೈಕ್ರೋಸಿಸ್ಟಿಸ್, ಯುಡೋರಿನಾ, ಕ್ಲೋರೆಲ್ಲಾ ಮತ್ತು ಕೈಸೊಕಾಪಾ ಒಟ್ಟು ಆರು ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಪಾಚಿಗಳ ಕಲ್ಟರ್‌ಗಳನ್ನು ವಿವಿಧ ಮೂಲಗಳಿಂದ ಪ್ರತ್ಯೇಕಿಸಿದೆ ಮತ್ತು $45\mu\text{mol m}^{-2}\text{ s}^{-1}$ ನ ಬೆಳಕಿನ ತೀವ್ರತೆಯ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತು $28\pm 2^\circ\text{C}$ ತಾಪಮಾನದಲ್ಲಿ ವಿಭಿನ್ನ ಘನ ಮತ್ತು ದ್ರವ ಮಾಧ್ಯಮವನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಅವುಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ದಕ್ಷತೆಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿದೆ. ಘನ ಅಗರ್ ಮಾಧ್ಯಮಗಳಲ್ಲಿ, ದಿ ಬೋಲ್ಡ್ ಬಾಸಲ್ ಮೀಡಿಯಾ 1 ಮತ್ತು ಆಲ್ಫೇ ಕಲ್ಟರ್ ಅಗರ್ ಮೈಕ್ರೋಅಲ್ಫೇಗಳ ಉತ್ತಮ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ದಾಖಲಿಸಿವೆ ಆದರೆ ಕಾವು (ಇನ್ಸ್ಟ್ರಬೇಶನ್) ಅವಧಿಯನ್ನು 30 ದಿನಗಳವರೆಗೆ ವಿಸ್ತರಿಸಲಾಗಿದ್ದರೂ ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರತ್ಯೇಕತೆಗಳು ದ್ರವ ಮಾಧ್ಯಮದಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬೆಳೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದೇ ಇದ್ದರಿಂದ ಇಂಗಾಲದ ಸೆರೆಹಿಡಿಯುವಿಕೆ, ಜೀವರಾಶಿ ಉತ್ಪಾದನೆ ಮತ್ತು ಜೈವಿಕ ಪರಿಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನದ ಇತರ ಉದ್ದೇಶಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗಿಲ್ಲ. ಅಂತಿಮ ಯೋಜನಾ ವರದಿ ಪರಿಶೀಲನೆಯಲ್ಲಿದೆ.

ಇ. ಹೊಸ ಯೋಜನೆಗಳು

IIT ಹೈದರಾಬಾದ್ ಸಹಯೋಗದೊಂದಿಗೆ “ಭಾರತೀಯ ರಸ್ತೆಗಳಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುತ್ ವಾಹನದಿಂದ ಹೊರಸೂಸುವಿಕೆ ಕಡಿತ ಇಂಧನ ಆರ್ಥಿಕತೆ ಡೈವಿಂಗ್ ಸೈಕಲ್ ಆಧಾರಿತ ಅಧ್ಯಯನ”. ಕುರಿತು ಹೊಸ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲಾಗಿದೆ. ವಿದ್ಯುತ್ ವಾಹನಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಇಂಧನ ಜಾಲತ ವಾಹನಗಳ ಪರ್ಯಾಯದ ಮೂಲಕ ಪ್ರದೇಶದೊಳಗೆ ಹೊರಸೂಸುವಿಕೆ ಕಡಿತ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಅಂದಾಜು ಮಾಡುವುದು ಅಧ್ಯಯನದ ಮುಖ್ಯ ಗುರಿಯಾಗಿದೆ. ವಾಹನ ಹೊರಸೂಸುವಿಕೆಯ ಮೇಲೆ EV ನುಗ್ಗುವಿಕೆಯ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಅಧ್ಯಯನವು ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಇ-ಮೊಬಿಲಿಟಿಯ ಹೆಚ್ಚು ವಿವರವಾದ ಪರಿಸರ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನಕ್ಕೆ ಉತ್ತಮ ಆಧಾರವನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ.

7.4.2 ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ/ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ನಿಧಿಯ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಯೋಜನೆಗಳು

ವಸುಧಾ ಫೌಂಡೇಶನ್ ಇಂಡಿಯಾ ಮತ್ತು ಎನರ್ಜಿ ರಿಸರ್ಚ್ ಇನ್ಸ್ಟಿಟ್ಯೂಟ್ (ನವದೆಹಲಿ) ಸಹಯೋಗದೊಂದಿಗೆ ಅಲ್ಪಾವಧಿಯ ಹವಾಮಾನ ಮಾಲಿನ್ಯಕಾರಕಗಳ (SLCP) ಮೇಲೆ ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸುವ “ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಇತರ ಸಹ-ಪ್ರಯೋಜನಗಳೊಂದಿಗೆ ನಿವೃತ್ತ ಶೂನ್ಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸುವುದು” ಎಂಬ ಎರಡು ವರ್ಷಗಳ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಮಂಜೂರು ಮಾಡಿದೆ.

7.4.3 ರಾಜ್ಯ ಕ್ರಿಯಾ ಯೋಜನೆಯ ವರದಿ

ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೆ (SAPAP-K) ವಾಯು ಮಾಲಿನ್ಯದ ಕುರಿತು ರಾಜ್ಯ ಕ್ರಿಯಾ ಯೋಜನೆ ವರದಿಯನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲಿಸಲಾಗಿದೆ

7.4.4 ವೆಬಿನಾರ್ / ಕಾರ್ಯಾಗಾರ

16 ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ 2022 ರಂದು ಓರೀಜನ್ ಕಛೇಯ ಮೇಲೆ ವೆಬಿನಾರ್ ಅನ್ನು ನಡೆಸಲಾಯಿತು ಮತ್ತು ಪ್ರಸ್ತುತಿಯನ್ನು ಹವಾಮಾನ ಬದಲಾವಣೆ ಇಲಾಖೆಯ ಸಿಬ್ಬಂದಿಗಳು ಪ್ರಸ್ತುತಪಡಿಸಿರುತ್ತಾರೆ.

ಮುಂದಿನ ಗುರಿ

ಹವಾಮಾನ ಬದಲಾವಣೆ ಕುರಿತ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಕ್ರಿಯಾ ಯೋಜನೆಯ (The Karnataka State Action Plan on Climate Change-[KSAPCC]) ಆವೃತ್ತಿ 2.0 ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ರಾಜ್ಯವು ಈಗಾಗಲೇ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವ ಅತಿವೃಷ್ಟಿ ಮತ್ತು ಅನಾವೃಷ್ಟಿಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಹಾಗೂ ನವೀಕರಿಸಬಹುದಾದ ಶಕ್ತಿ, ಇಂಧನ ದಕ್ಷತೆ, ನೀರಿನ ನಿರ್ವಹಣೆ, ಕೃಷಿ ಸ್ಥಿತಿಸ್ಥಾಪಕತ್ವ, ಅರಣೀಕರಣ, ತ್ಯಾಜ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆಯ ಮತ್ತು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಾರಿಗೆಯ ಬಳಕೆಯ

ಸಮರ್ಥ ಬಳಕೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಆಕಾಂಕ್ಷೆ ಹೊಂದಿದ್ದರಿಂದ ಇದನ್ನು ವಿಪತ್ತು ಅಪಾಯಗಳನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಲು ಹೊಂದಾಣಿಕೆ ಮತ್ತು ಉಪಶಮನ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ವಲಯ-ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಯೋಜನೆಗಳ ಮೂಲಕ ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಮುಂದುವರೆದು, ಹವಾಮಾನ ಸ್ಥಿತಿಸ್ಥಾಪಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಗಾಗಿ ಸರ್ಕಾರಿ ಯೋಜನೆಗಳು ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಪರಿಸರ ಹೊಂದಾಣಿಕೆಯ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಮಾಡಲು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಿದ ಹಸಿರು ಸೂಚ್ಯಂಕ ಪೋರ್ಟಲ್ (Green Index Portal)ಅನ್ನು (<https://greenindex.karnataka.gov.in/#/login>) ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಜೆಟ್ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಪರಿಗಣಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಇದಲ್ಲದೇ, ಶಿಕ್ಷಣ ತಜ್ಞರು, ಸಂಶೋಧಕರು, ನೀತಿ ನಿರೂಪಕರು ಮತ್ತು ಸಾರ್ವಜನಿಕರಂತಹ ಮಧ್ಯಸ್ಥಗಾರರಲ್ಲಿ ಅರಿವು ಮೂಡಿಸುವ ಮೂಲಕ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದ ಹವಾಮಾನದ ಸಂಬಂಧಿತ ಅಂಶಗಳ ಕುರಿತು ಮಾಹಿತಿ ಮತ್ತು ಡೇಟಾವನ್ನು ಪ್ರಸಾರ ಮಾಡಲು ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಹವಾಮಾನ ಬದಲಾವಣೆ ಕಾರ್ಯತಂತ್ರದ ಜ್ಞಾನ ಪೋರ್ಟಲ್ ಅನ್ನು (KSCCSKP) (<https://www.karccc.com>) ಮುಖ್ಯ ವಾಹಿನಿಗೆ ತರುವುದಾಗಿದೆ.

7.5 ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ನೈಸರ್ಗಿಕ ವಿಕೋಪ ಉಸ್ತುವಾರಿ ಕೇಂದ್ರ

ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯವು ಭೌಗೋಳಿಕವಾಗಿ ದೇಶದ 8ನೇ ಅತೀ ದೊಡ್ಡ ರಾಜ್ಯವಾಗಿದ್ದು, ಅತೀ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಳೆಯಾಧಾರಿತ ಕೃಷಿ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು (7.01 ಮಿ.ಮೀ ಹೆಕ್ಟೇರ್) ಹೊಂದಿದ್ದು ಕೇವಲ ಶೇ.26 ರಷ್ಟು ನೀರಾವರಿ ಕೃಷಿ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ವಾರ್ಷಿಕ 1150 ಮಿ.ಮೀ ವಾರ್ಷಿಕ ಮಳೆಯಿದ್ದು, ಶೇ.70 ರಷ್ಟು ಮಳೆಯನ್ನು ನೈರುತ್ಯ ಮುಂಗಾರು ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಪಡೆಯುತ್ತದೆ. ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿನ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಮಳೆ ಹಂಚಿಕೆ ಮತ್ತು ಮಳೆ ಅವಧಿಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಯವಿದ್ದು, ಉತ್ತರ ಒಳನಾಡಿನ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ವಾರ್ಷಿಕವಾಗಿ 750 ಮಿ.ಮೀ ರಷ್ಟು ಕಡಿಮೆ ಪ್ರಮಾಣದ ಮಳೆಯಾಗುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಅಸಮರ್ಪಕ ಮಳೆ ಹಂಚಿಕೆ ಮತ್ತು ಮಳೆ ಕೊರತೆಯು ರಾಜ್ಯದ ರೈತಾಪಿ ವರ್ಗದ ಮೇಲೆ ಅತೀವ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆ. ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ಕೃಷಿ, ವಿಪತ್ತು ನಿರ್ವಹಣೆಯಲ್ಲಿ, ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಮಟ್ಟದ ಹವಾಮಾನ ಸಂಬಂಧಿತ ದತ್ತಾಂಶ, ಮುನ್ಸೂಚನೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ಇತರೆ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ನಿರ್ಣಾಯಕ ಪಾತ್ರವಹಿಸುತ್ತದೆ.

ಕಳೆದ ಒಂದು ದಶಕದಿಂದ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ನೈಸರ್ಗಿಕ ವಿಕೋಪಗಳಿಂದಾದ ನಷ್ಟಗಳನ್ನು ಕೋಷ್ಟಕ 7.25 ರಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ

ಕೋಷ್ಟಕ 7.25: ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ 2012 ರಿಂದ 2022 ರವರೆಗಿನ ನೈಸರ್ಗಿಕ ವಿಕೋಪಗಳಿಂದಾದ ನಷ್ಟದ ವಿವರಗಳು

(ರೂ. ಕೋಟಿಗಳಲ್ಲಿ)

ಕ್ರ. ಸಂ.	ನೈಸರ್ಗಿಕ ವಿಕೋಪದ ವಿವರ	ಅಂದಾಜಿಸಲಾದ ನಷ್ಟ	ರಾಜ್ಯ ವಿಪತ್ತು ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ನಿಧಿಯ ಅನುಸಾರ
1.	ಜುಲೈ- 22 ರಿಂದ 12ನೇ ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ 2022ರ ವರೆಗಿನ ಪ್ರವಾಹದಿಂದ ಆದಂತಹ ನಷ್ಟ	12,406.65	1,944.44
2.	2021ರಲ್ಲಿನ ಪ್ರವಾಹದಿಂದ ಆದಂತಹ ನಷ್ಟ	18,293.10	2,123.50
3.	ಆಗಸ್ಟ್-20 ರಿಂದ ಅಕ್ಟೋಬರ್-20ರ ವರೆಗಿನ ಪ್ರವಾಹದಿಂದ ಆದಂತಹ ನಷ್ಟ	23,764.86	2,261.38
4.	ಆಗಸ್ಟ್-19ರ ಮಾಹೆಯಲ್ಲಿನ ಪ್ರವಾಹದಿಂದ ಆದಂತಹ ನಷ್ಟ	35,008.83	2,444.68
5.	2018ರಲ್ಲಿನ ಪ್ರವಾಹದಿಂದ ಆದಂತಹ ನಷ್ಟ	4,262.09	722.70
6.	2018ನೇ ಸಾಲಿನ ಮುಂಗಾರು ಬರ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಿಂದ ಆದಂತಹ ನಷ್ಟ	16,662.48	2,434.00
7.	2018ನೇ ಸಾಲಿನ ಹಿಂಗಾರು ಬರ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಿಂದ ಆದಂತಹ ನಷ್ಟ	11,384.47	2,064.30
8.	2016ನೇ ಸಾಲಿನ ಮುಂಗಾರು ಬರ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಿಂದ ಆದಂತಹ ನಷ್ಟ	17,193.00	4,702.54
9.	2016ನೇ ಸಾಲಿನ ಹಿಂಗಾರು ಬರ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಿಂದ ಆದಂತಹ ನಷ್ಟ	7,097.89	3,310.83
10.	2016ರಲ್ಲಿನ ಪ್ರವಾಹದಿಂದ ಆದಂತಹ ನಷ್ಟ	2,485.06	386.44
11.	2015ನೇ ಸಾಲಿನ ಬರ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಿಂದ ಆದಂತಹ ನಷ್ಟ	15,636.07	3,830.84

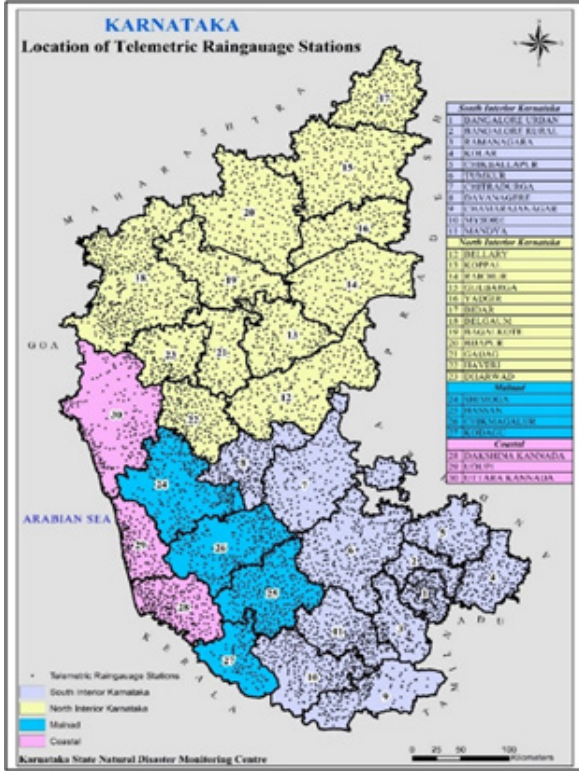
ಕ್ರ. ಸಂ.	ನೈಸರ್ಗಿಕ ವಿಕೋಪದ ವಿವರ	ಅಂದಾಜಿಸಲಾದ ನಷ್ಟ	ರಾಜ್ಯ ವಿಪತ್ತು ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ನಿಧಿಯ ಅನುಸಾರ
12.	2015ನೇ ಸಾಲಿನ ಹಿಂಗಾರು ಬರ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಿಂದ ಆದಂತಹ ನಷ್ಟ	6,733.14	1,417.14
13.	2015ನೇ ಸಾಲಿನ ಏಪ್ರಿಲ್ - ಮೇ ಮಾಹೆಯಲ್ಲಿ ಆಲಕಲ್ಲು ಮಳೆಯಿಂದ ಆದಂತಹ ನಷ್ಟ	711.32	151.28
14.	2014ನೇ ಸಾಲಿನ ಮುಂಗಾರು ಬರ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಿಂದ ಆದಂತಹ ನಷ್ಟ	3,589.07	779.20
15.	19ನೇ ಆಗಸ್ಟ್ 2014 ರಿಂದ 30ನೇ ಆಗಸ್ಟ್ 2014ರ ವರೆಗಿನ ಪ್ರವಾಹದಿಂದ ಆದಂತಹ ನಷ್ಟ	615.39	388.29
16.	2013ನೇ ಸಾಲಿನ ಮುಂಗಾರು ಬರ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಿಂದ ಆದಂತಹ ನಷ್ಟ	1,719.29	1,014.15
17.	2013ನೇ ಸಾಲಿನ ಪ್ರವಾಹದಿಂದ ಆದಂತಹ ನಷ್ಟ	2,742.14	610.84
18.	2013ನೇ ಸಾಲಿನ ಫೆಬ್ರವರಿ - ಮಾರ್ಚ್ ಮಾಹೆಯಲ್ಲಿ ಆಲಕಲ್ಲು ಮಳೆಯಿಂದ ಆದಂತಹ ನಷ್ಟ	888.29	963.28
19.	2012ನೇ ಸಾಲಿನ ಬರ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಿಂದ ಆದಂತಹ ನಷ್ಟ	11,489.00	11,489.00
ಒಟ್ಟು		1,92,682.14	43,038.83

7.5.1 ಹವಾಮಾನ ಮಾಪನ ಕೇಂದ್ರಗಳ ಜಾಲ :

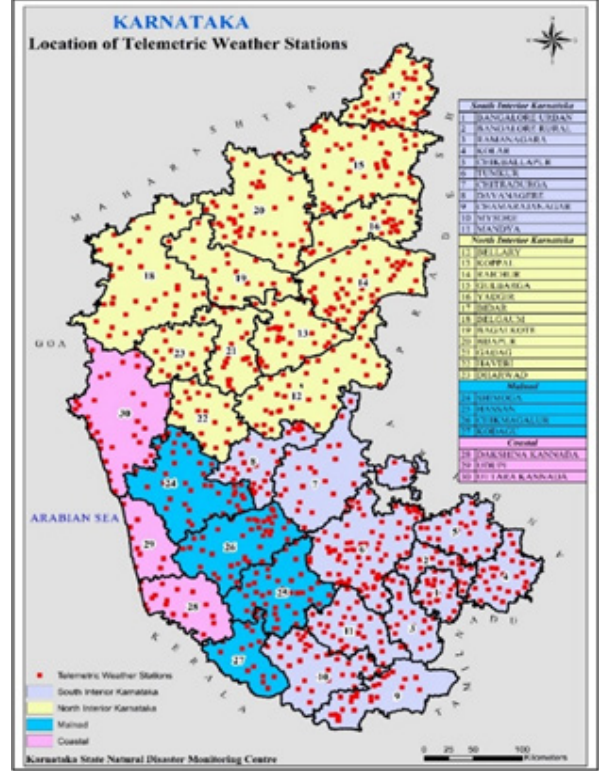
ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯವು ದೇಶದಲ್ಲಯೇ ಅನನ್ಯ ಮಾದರಿಯ ರಾಜ್ಯದ ಎಲ್ಲಾ ಹೋಬಳಿ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ 250 ಚ.ಕಿ.ಮೀಗೆ ಒಂದರಂತೆ, 923 ಸೌರಶಕ್ತಿ ಆಧಾರಿತ ಜಿಪಿಎಸ್ ಸಹಿತ ಸ್ವಯಂಚಾಲಿತ ದೂರಸ್ಥ ಹವಾಮಾನ ಮಾಪನ ಕೇಂದ್ರಗಳು ಹಾಗೂ ರಾಜ್ಯದ ಎಲ್ಲಾ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ 25 ಚ.ಕಿ.ಮೀಗೆ ಒಂದರಂತೆ, ಸುಮಾರು 6500 ಸೌರಶಕ್ತಿ ಆಧಾರಿತ ಜಿಪಿಎಸ್ ಸಹಿತ ಸ್ವಯಂಚಾಲಿತ ದೂರಸ್ಥ ಮಳೆಮಾಪನ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಹವಾಮಾನಮಾಪನ ಕೇಂದ್ರಗಳಿಂದ ತಾಪಮಾನ (0 ಸೆ), ಆದ್ರತೆ (ಶೇ), ಗಾಳಿಯ ವೇಗ (ಮೀ/ಸೆಂ) ಹಾಗೂ ಗಾಳಿಯ ದಿಕ್ಕು (0) ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಹಾಗೂ ಎಲ್ಲಾ ಮಳೆಮಾಪನ ಕೇಂದ್ರಗಳಿಂದ ಮಳೆ ಪ್ರಮಾಣ (ಮಿ.ಮೀ) ಹಾಗೂ ಮಳೆತೀವ್ರತೆ (ಮಿ.ಮೀ/ಗಂಟೆ) ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿದಿನ ಪ್ರತಿ 15 ನಿಮಿಷಗಳಗೊಮ್ಮೆ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ದೂರಸ್ಥ ಹವಾಮಾನ ಮಾಪನ ಉಪಕರಣ

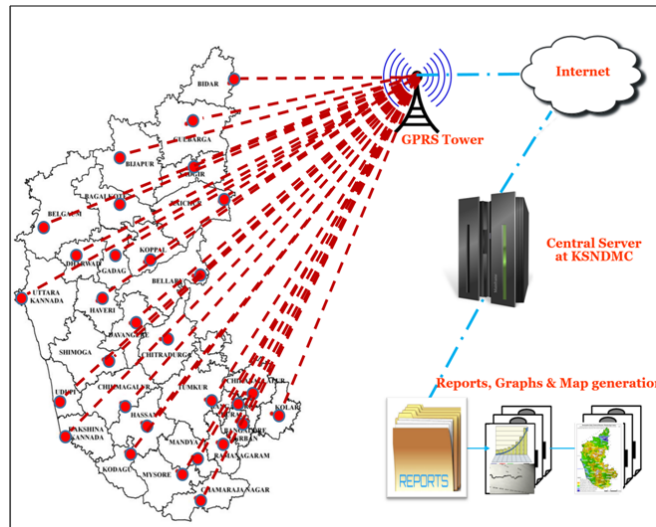

ದೂರಸ್ಥ ಮಳೆ ಮಾಪನ ಉಪಕರಣ

ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿನ ದೂರಸ್ಥ ಹವಾಮಾನ ಮಾಪನ ಮತ್ತು ಮಳೆಮಾಪನ ಉಪಕರಣಗಳ ಜಾಲ

ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿನ ಹವಾಮಾನ/ಮಳೆಮಾಪನ ಕೇಂದ್ರಗಳ ಜಾಲವು ಹೆಚ್ಚು ಸಾಂದ್ರತೆ ಹೊಂದಿದ್ದು, ದೇಶದಲ್ಲಯೇ ವಿನೂತನ ಹಾಗೂ ಪ್ರಥಮವಾಗಿದೆ. ಹವಾಮಾನ/ಮಳೆ ಸಂಬಂಧಿತ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ದಿನದ 24 ಗಂಟೆಗಳಲ್ಲಿ (96 ದತ್ತಾಂಶಗಳು/ಕೇಂದ್ರ) ಕಲೆಹಾಕಲಾಗುತ್ತಿದ್ದು, ಹವಾಮಾನ ಸಂಬಂಧಿತ ಸಂಶೋಧನೆ, ಮುನ್ಸೂಚನೆ, ಮುನ್ನೆಚ್ಚರಿಕೆ ಸಂದೇಶಗಳು ಮತ್ತು ಸಲಹೆ ಸೂಚನೆಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸಲು ಹಾಗೂ ಹವಾಮಾನ ಸಂಬಂಧಿತ ಮಾಹಿತಿಗಳು ಮತ್ತು ಮಳೆ ಹಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿನ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಹಾಗೂ ನಿಜಸಮಯದ ವ್ಯತ್ಯಯಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಸೂಕ್ತ ನಿರ್ಧಾರಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲು ಸಹಾಯವಾಗುತ್ತಿದೆ.

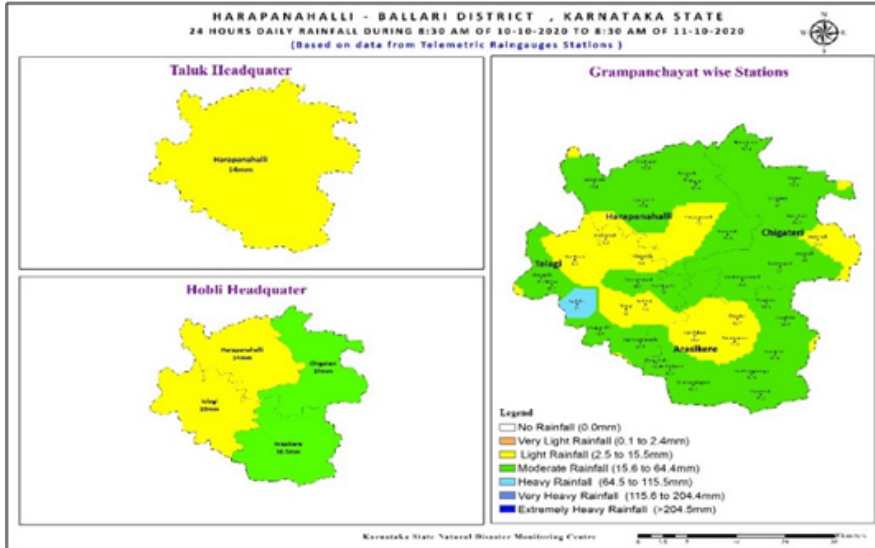

ದತ್ತಾಂಶ ಸಂಗ್ರಹಣೆ, ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಮತ್ತು ಮಾಹಿತಿ ಪ್ರಸಾರಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆ

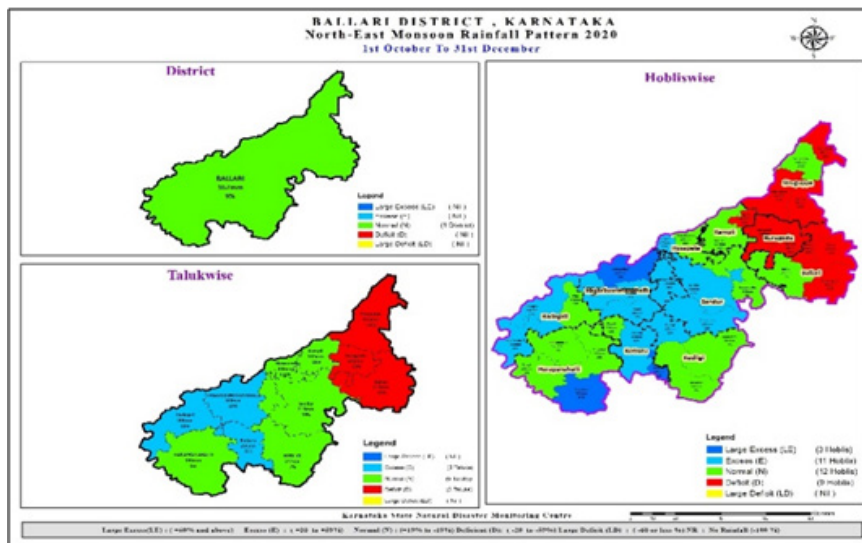
ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲ ಹವಾಮಾನ/ಮಳೆಮಾಪನ ಕೇಂದ್ರಗಳಿಂದ ದತ್ತಾಂಶ ಸಂಗ್ರಹಣೆ, ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ, ನಕ್ಷೆ ಹಾಗೂ ವರದಿಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಸ್ವಯಂಚಾಲಿತಗೊಳಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ಅಗತ್ಯವಾದ ತಂತ್ರಾಂಶಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಿದೆ. ನಿಜ ಸಮಯದ ಹವಾಮಾನ ಮಾಹಿತಿ, ನಕ್ಷೆ, ವರದಿಗಳು, ಮುನ್ನೆಚ್ಚರಿಕೆ ಸಂದೇಶಗಳು, ಹವಾಮಾನ ಆಧಾರಿತ ಕೃಷಿ ಸಲಹೆ ಸೂಚನೆಗಳನ್ನು ಸಂಬಂಧಿತ ಸರ್ಕಾರಿ ಇಲಾಖೆಯ ಅಧಿಕಾರಿ ವರ್ಗ ಹಾಗೂ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಮತ್ತು ರೈತ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದ್ದು ಅಗತ್ಯ ಮುನ್ನೆಚ್ಚರಿಕೆ ಕ್ರಮಗಳು ಹಾಗೂ ನಿರ್ಧಾರಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲು ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿದೆ.

7.5.2 ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಮಳೆ ಹಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿನ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳು :

ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ತಾಲ್ಲೂಕು ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗುವ ಮಳೆ ಅಂಕಿಅಂಶಗಳನ್ನು ಹೋಲಿಸಿ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿ ಮಟ್ಟದ ಮಳೆಮಾಪನ ಉಪಕರಣಗಳ ದತ್ತಾಂಶಗಳಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದಾಗ ಹೆಚ್ಚಿನ ವ್ಯತ್ಯಾಸವು ಕಂಡುಬಂದಿದ್ದು, ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಮಟ್ಟದ ಮಳೆಮಾಪನ ಕೇಂದ್ರಗಳ ದತ್ತಾಂಶಗಳ ಅಗತ್ಯತೆಯು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ ಹಾಗೂ ಜಿಲ್ಲಾ, ತಾಲ್ಲೂಕು ಹಾಗೂ ಹೋಲಿಸಿ ಮಟ್ಟದ ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳು ಮತ್ತು ಮಳೆ ಹಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಾಗುವುದನ್ನು ಕೆಳಕಂಡ ನಕ್ಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಮಳೆ ಹಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿನ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳು

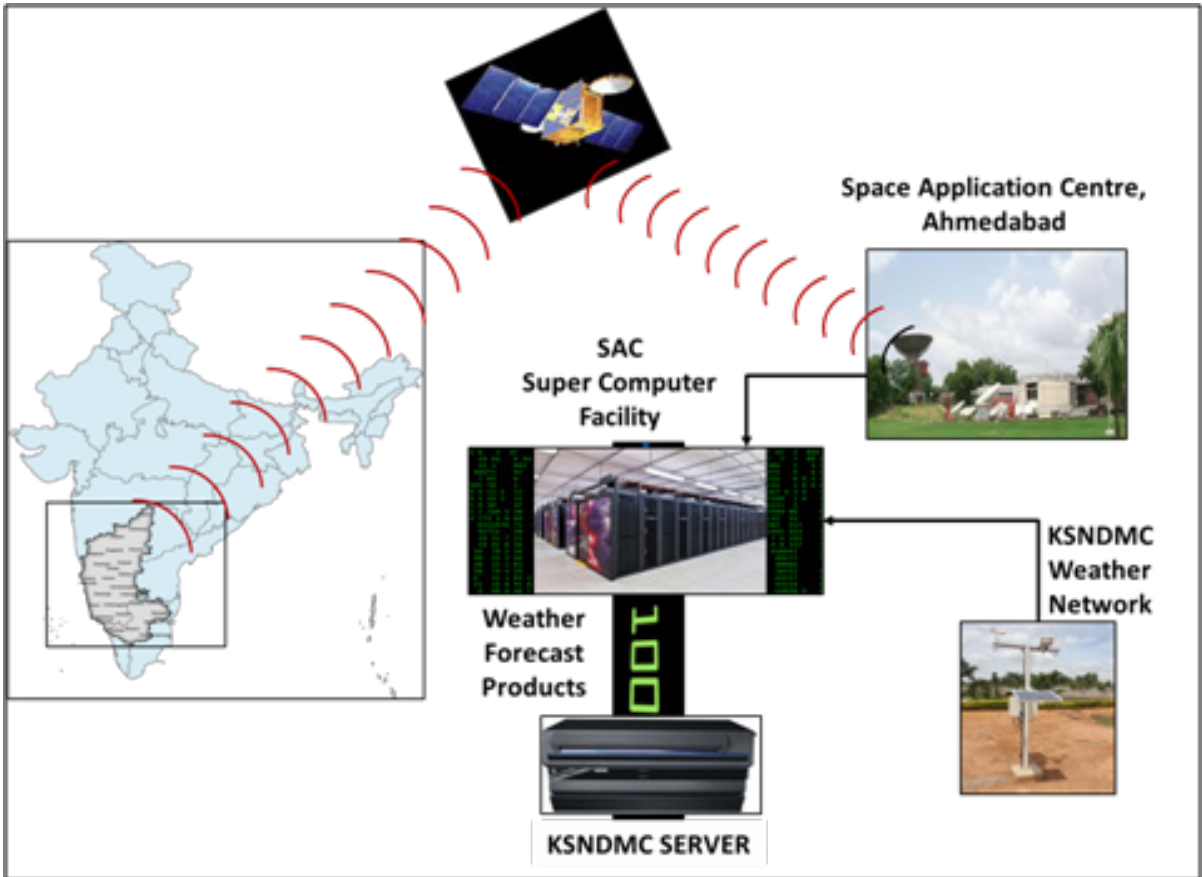
ಜಿಲ್ಲೆ, ತಾಲ್ಲೂಕು ಮತ್ತು ಹೋಲಿಸಿ ಮಟ್ಟದ ಮಳೆ ಹಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿನ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳು

7.5.3 ಹವಾಮಾನ ಮುನ್ಸೂಚನೆ :

ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಅನ್ವಯವಾಗುವಂತೆ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಹವಾಮಾನ ಮುನ್ಸೂಚನೆಯನ್ನು ನೀಡಲು ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ನೈಸರ್ಗಿಕ ವಿಕೋಪ ಉಸ್ತುವಾರಿ ಕೇಂದ್ರವು, ಭಾರತೀಯ ಬಾಹ್ಯಾಕಾಶ ಸಂಶೋಧನಾ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಅಂಗ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಾದ ಉಪಗ್ರಹ ಆನ್ವಯಿಕ ಕೇಂದ್ರ (SAC) ಆಹಮಾದಬಾದ್ ಮತ್ತು ಸತೀಶ್ ಧವನ್ ಉಪಗ್ರಹ ಕೇಂದ್ರ ಶ್ರೀಹರಿಕೋಟಾ ಸಹಯೋಗದೊಂದಿಗೆ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ 24/48/72 ಗಂಟೆಗಳ ಮಳೆ ಹಾಗೂ ಹವಾಮಾನ ಮುನ್ಸೂಚನೆಯನ್ನು ನೀಡಲು ಮಾದರಿಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ ಹಾಗೂ ಭಾರತೀಯ ಹವಾಮಾನ ಇಲಾಖೆ ಹಾಗೂ ಇತರೆ ಮೂಲಗಳಿಂದ ಹವಾಮಾನ ಮುನ್ಸೂಚನೆಯನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿ ನಿಖರ ಹವಾಮಾನ ಮುನ್ಸೂಚನೆಯನ್ನು ಬಲಪಡಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

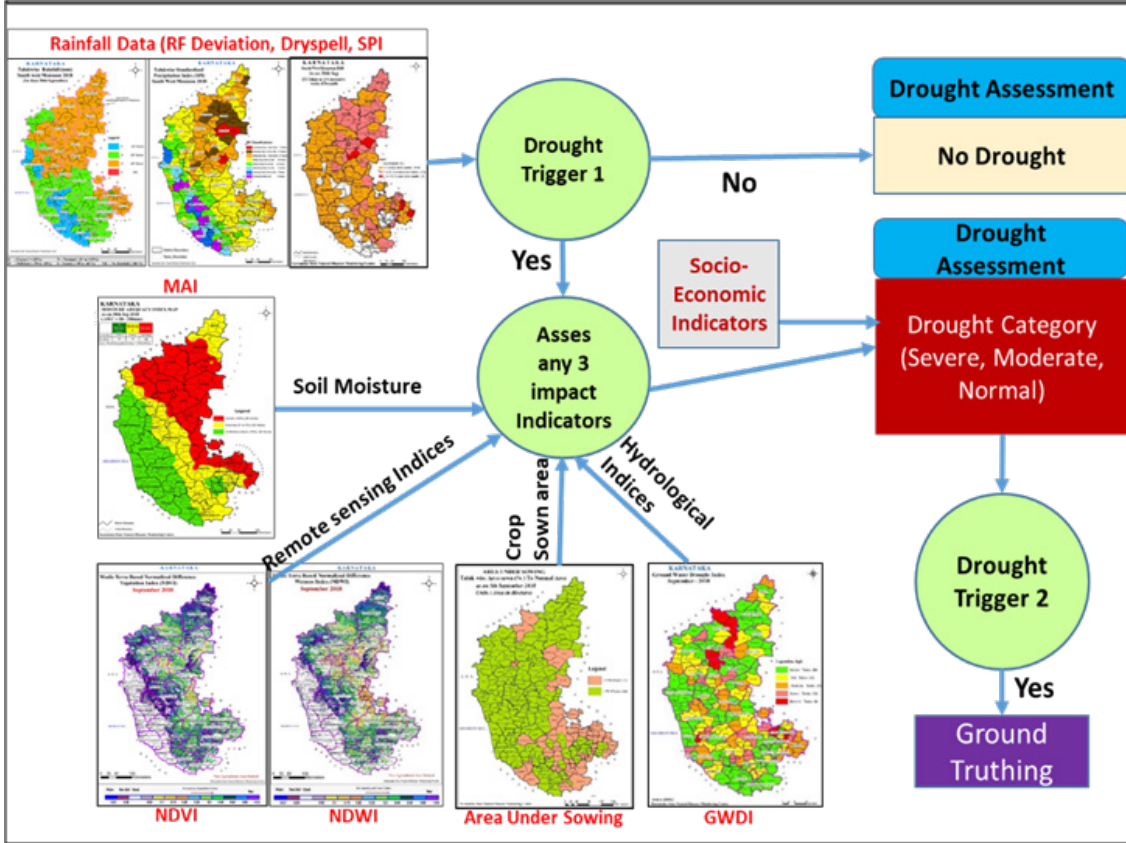
ಹವಾಮಾನ ಮುನ್ಸೂಚನೆಯನ್ನು ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಅಲ್ಪಾವಧಿ, ಮಧ್ಯಮ ಅವಧಿ ಮತ್ತು ದೀರ್ಘಾವಧಿಯ ಮುನ್ಸೂಚನೆಯನ್ನು ಭಾರತೀಯ ಹವಾಮಾನ ಇಲಾಖೆಯು ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದ್ದು, ಅಲ್ಪಾವಧಿಯು ಮುಂದಿನ 12 ಗಂಟೆಗಳವರೆಗಿನ, ಮಧ್ಯಮ ಅವಧಿಯು ಮುಂದಿನ 10 ದಿನಗಳವರೆಗಿನ, ದೀರ್ಘಾವಧಿಯ ಹವಾಮಾನ ಮುನ್ಸೂಚನೆಯು ಮುಂದಿನ 2 ವಾರ, ತಿಂಗಳು ಹಾಗೂ ಋತುವಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಹವಾಮಾನ ಮುನ್ಸೂಚನೆಯನ್ನು ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ರಾಜ್ಯದ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಮಟ್ಟದ ಹವಾಮಾನ ಮುನ್ಸೂಚನೆಯಲ್ಲಿ ನಿಖರತೆ ಸಾಧಿಸಲು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿನ ಹವಾಮಾನ ಮತ್ತು ಮಳೆಮಾಪನ ಕೇಂದ್ರಗಳ ದತ್ತಾಂಶಗಳನ್ನು ಹವಾಮಾನ ಮುನ್ಸೂಚನೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾದರಿಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಸಲಾಗುತ್ತಿದ್ದು, ಹವಾಮಾನ ಸಂಬಂಧಿತ ದತ್ತಾಂಶಗಳನ್ನು ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಇಲಾಖೆ, ಅಧಿಕಾರಿ ವರ್ಗದವರಿಗೆ ಸಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸೂಕ್ತ ನಿರ್ಧಾರಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುವುದು, ಯೋಜನೆ ಮತ್ತು ಅನುಷ್ಠಾನ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲು ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ ಹಾಗೂ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಉಪಯೋಗಕ್ಕಾಗಿ ತಕ್ಕಂತೆ ಹವಾಮಾನ ಆಧಾರಿತ ಸಲಹೆ, ಸೂಚನೆಗಳು ಲಭ್ಯವಾಗುವಂತೆ ಕ್ರಮ ವಹಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಉಪಗ್ರಹ ಆನ್ವಯಿಕ ಕೇಂದ್ರ (SAC) ಮುಂದಿನ 3 ದಿನಗಳವರೆಗಿನ ಹವಾಮಾನ ಮುನ್ಸೂಚನೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾದರಿ

7.5.4 ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿನ ನೈಸರ್ಗಿಕ ವಿಕೋಪಗಳ ಉಸ್ತುವಾರಿ ಮತ್ತು ನಿರ್ವಹಣೆ

1. **ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿನ ಬರ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ನಿರ್ವಹಣೆ:** ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿನ ಹವಾಮಾನ/ಮಳೆಮಾಪನ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿನ ದತ್ತಾಂಶಗಳನ್ನು ಆಧಾರಿಸಿ ಬರ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ನಿರ್ಧಾರಿಸಲಾಗುವ ಮಾನದಂಡಗಳನ್ವಯ ತಾಲ್ಲೂಕು ಮತ್ತು ಹೋಬಳಿ ಮಟ್ಟದ ಬರ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಬರ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮತ್ತು ಬರ ಉಪಶಮನ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ, ಅಪರ ಮುಖ್ಯ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳು ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಆಯುಕ್ತರ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯಲ್ಲಿ, ವಿವಿಧ ಇಲಾಖೆಗಳ ಪ್ರಧಾನ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳೊಂದಿಗೆ ನಡೆಯುವ ಹವಾಮಾನ ಅವಲೋಕನ ಸಭೆಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಂಡು ಹವಾಮಾನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ, ಬರಪರಿಸ್ಥಿತಿ ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ಅಗತ್ಯ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ಕುರಿತು ಚರ್ಚಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಅಲ್ಲದೇ, ಕಂದಾಯ ಸಚಿವರ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಇಲಾಖೆಗಳೊಡನೆ ನಡೆಯುವ ರಾಜ್ಯಮಟ್ಟದ ಹವಾಮಾನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಪರಿಶೀಲನಾ ಸಭೆ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ಸಚಿವ ಸಂಪುಟ ಸಭೆಗಳಿಗೆ ರಾಜ್ಯದ ಬರಪರಿಸ್ಥಿತಿಯ ವಿವರವಾದ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದ್ದು, ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿನ ಬರಪೀಡಿತ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಆಧಾರಗಳ ಮೇಲೆ ಗುರುತಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಬರಪರಿಸ್ಥಿತಿ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮತ್ತು ಬರ ಉಪಶಮನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಿಗೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ಹಣಕಾಸು ನೆರವು ಕೋರಿ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲಿಸಲಾಗುವ ಮನವಿ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಗಳಿಗೆ ನೆರವು ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

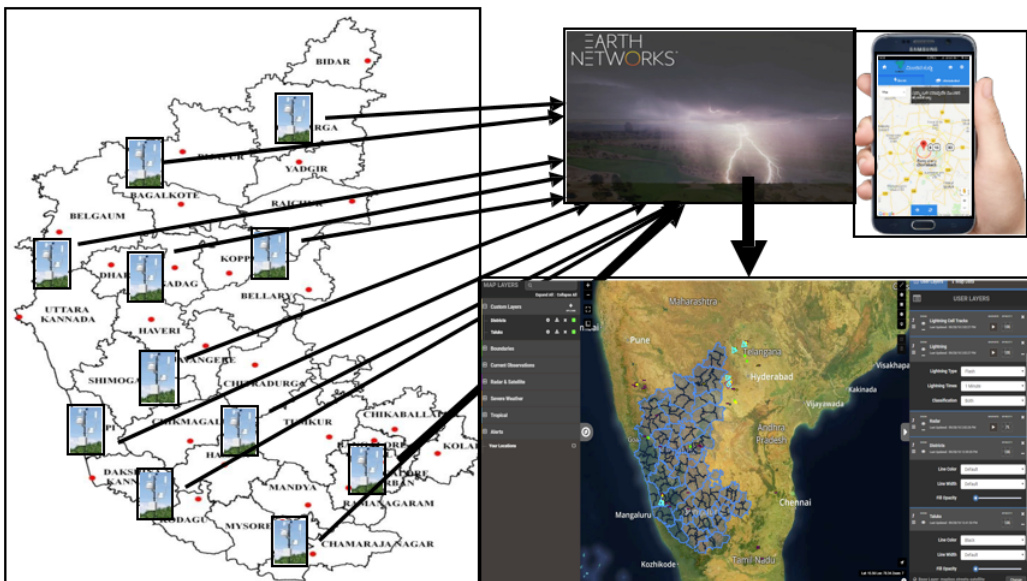

ಬರ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಘೋಷಣೆಯ ವಿವಿಧ ಹಂತಗಳು

2. **ಪ್ರವಾಹ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಉಸ್ತುವಾರಿ :** ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರವಾಹ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯು ಸಹ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿದ್ದು, ರಾಜ್ಯದ ಕೃಷಿ ಹಾಗೂ ಕಾವೇರಿ ನದಿ ಕಣಿವೆ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಳೆದ ದಶಕದಲ್ಲಿ ಹಲವು ಬಾರಿ ತೀವ್ರ ಪ್ರವಾಹ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗೆ ತುತ್ತಾಗಿವೆ. ರಾಜ್ಯದ ಕರಾವಳಿ ಮತ್ತು ಮಲೆನಾಡು ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿನ ಅತ್ಯಧಿಕ ಮಳೆಯಿಂದ ತೀವ್ರ ಪ್ರವಾಹ ಹಾಗೂ ಭೂಕುಸಿತವು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿದೆ. ರಾಜ್ಯದ ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರವಾಹ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಿಂದಾಗಿ ಆಪಾರ ಪ್ರಮಾಣದ ಆಸ್ತಿಪಾಸ್ತಿ ನಷ್ಟ, ಜನ-ಜಾನುವಾರುಗಳ ಸಾವು, ಕೃಷಿ-ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಬೆಳೆನಾಶ ಹಾಗೂ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯಗಳಿಗೆ ಹಾನಿಯುಂಟಾಗಿದೆ. ಇತೀಚಿನ ಪ್ರವಾಹ ತೀವ್ರತೆಯನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಿ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರವು ಈ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ಪ್ರವಾಹ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗೆ ಮೀಸಲಾದ ಪ್ರವಾಹ ಮುನ್ಸೂಚನೆ ಕೋಶವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ್ದು ಈ ಕೋಶವು

ಮಳೆ ಮುನ್ಸೂಚನೆ ಹಾಗೂ ನದಿಗಳಲ್ಲಿನ ಹರಿವು ಪ್ರಮಾಣೀಕರಿಸಿ ಜಲಾಶಯಗಳ ಕೆಳಭಾಗದ ನದಿ ಪಾತ್ರದಲ್ಲರುವ ಗ್ರಾಮಗಳಿಗೆ ಪ್ರವಾಹ ಮುನ್ಸೂಚನೆಯನ್ನು ನೀಡುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಿದೆ. ಕೇಂದ್ರವು ಸಮಗ್ರ ಪ್ರವಾಹ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ನಿರ್ವಹಣೆಗಾಗಿ ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಪ್ರವಾಹ ನಿರ್ವಹಣಾ ಕಾರ್ಯಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿ ಜಿಲ್ಲಾಡಳಿತಗಳಿಗೆ ಪ್ರತಿಗಳನ್ನು ಕಳುಹಿಸಲಾಗಿದೆ.

3. **ನಗರ ಪ್ರವಾಹ ಮುನ್ಸೂಚನೆ :** ಈ ಸಂಸ್ಥೆಯು ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ ಪ್ರವಾಹ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಲು ಸಂಯೋಜಿತ ನಗರ ಪ್ರವಾಹ ಮಾದರಿಯನ್ನು ಭಾರತೀಯ ವಿಜ್ಞಾನ ಸಂಸ್ಥೆ (IISc) ಸಹಯೋಗದಲ್ಲೇ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೊಳಿಸಿದೆ. ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ 100 ಸೌರಶಕ್ತಿ ಆಧಾರಿತ ಜಿಪಿಎಸ್ ಸಹಿತ ಸ್ವಯಂಚಾಲಿತ ದೂರಸ್ಥ ಮಳೆಮಾಪನ ಕೇಂದ್ರಗಳು ಹಾಗೂ 12 ಹವಾಮಾನ ಮಾಪನ ಕೇಂದ್ರಗಳು ಹಾಗೂ ಪ್ರವಾಹ ಸಂಭವನೀಯ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಪ್ರವಾಹದ ಮಟ್ಟ ಹಾಗೂ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ನಿಖರ ದತ್ತಾಂಶಗಳನ್ನು ನಿಜಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲು ಸಂವೇದಕಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸ್ವಯಂಚಾಲಿತ ಮಾಹಿತಿ ಪ್ರಸರಣಗಾಗಿ ಅಂತರ್ಜಾಲ ತಾಣ www.varunamitra.karnataka.gov.in ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಿದ್ದು, ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ ಪ್ರವಾಹ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರಿ ಅಧಿಕಾರಿ ವರ್ಗ ಹಾಗೂ ಸಾರ್ವಜನಿಕರಿಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ ಬೆಂಗಳೂರು “ಮೇಘಸಂದೇಶ” ಮೊಬೈಲ್ ಆಪ್‌ನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲದೇ ಸ್ಮಾರ್ಟ್ ಸಿಟಿ ಯೋಜನೆಯಡಿ ನಗರ ಪ್ರವಾಹ ಮುನ್ಸೂಚನೆ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಮಂಗಳೂರು, ಬೆಳಗಾವಿ ಮತ್ತು ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ ಮಹಾನಗರ ಪಾಲಿಕೆಗಳಿಗೆ ವಿಸ್ತರಿಸಲಾಗಿದ್ದು ಈ ಯೋಜನೆಯಡಿ ದೂರಸ್ಥ ಹವಾಮಾನಮಾಪನ / ಮಳೆಮಾಪನ ಹಾಗೂ ಪ್ರವಾಹಪೀಡಿತ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಹರಿವು ದಾಖಲಿಸುವ ಮಾಪನ ಉಪಕರಣಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ಇವುಗಳಿಂದ ಪಡೆದ ದತ್ತಾಂಶಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಸಂಭವನೀಯ ಪ್ರವಾಹಪೀಡಿತ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಗುರುತಿಸುವಿಕೆ, ಪ್ರವಾಹ ಅಧ್ಯಯನ ಹಾಗೂ ಅಂತರ್ಜಾಲತಾಣವನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೊಳಿಸಿದೆ.
4. **ಸಿಡಿಲು ಉಸ್ತುವಾರಿ :** ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಿಡಿಲುಬಡಿತದಿಂದಲೂ ಸಹ ಜನ-ಜಾನುವಾರುಗಳ ಸಾವು ಹಾಗೂ ಆಪಾರ ಪ್ರಮಾಣದ ಆಸ್ತಿಪಾಸ್ತಿ ನಷ್ಟ ಹಾಗೂ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯಗಳಿಗೆ ಹಾನಿವುಂಟಾಗುತ್ತಿದ್ದು, ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿನ ಸಿಡಿಲು ಬಡಿತದಿಂದಾಗಬಹುದಾದ ನಷ್ಟವನ್ನು ತಗ್ಗಿಸಲು ಈ ಕೇಂದ್ರವು ರಾಜ್ಯದ ವಿವಿಧೆಡೆ 11 ಸಿಡಿಲು ಸಂವೇದಕಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿದ್ದು, ಈ ಸಂವೇದಕಗಳಿಂದ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಸಂಭವಿಸಬಹುದಾದ ಸಿಡಿಲು ಬಡಿತದ ಬಗ್ಗೆ ಮುನ್ನೆಚ್ಚರಿಕೆ ಸಂದೇಶಗಳನ್ನು ನೀಡಲು “ಸಿಡಿಲು” ಮೊಬೈಲ್ ಆಪ್ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಿದೆ. ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿವುಂಟಾಗುವ ಸಿಡಿಲು ಬಡಿತ ಉಸ್ತುವಾರಿ ಮತ್ತು ಅಗತ್ಯ ಸನ್ನದ್ಧತೆಗಳು, ಮುಂಜಾಗ್ರತಾ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಸಿಡಿಲು ಬಡಿತ ನಿರ್ವಹಣೆ ಕಾರ್ಯಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಸಿಡಿಲು ಬಡಿತ ನಿರ್ವಹಣೆ ಕಾರ್ಯಯೋಜನೆಯನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಇಲಾಖೆ ಮತ್ತು ಜಿಲ್ಲಾಡಳಿತಗಳಿಗೆ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

5. **ಭೂಕಂಪನಗಳ ಉಸ್ತುವಾರಿ** : ರಾಜ್ಯದಲ್ಲ ಸಂಭವಿಸುವ ಭೂಕಂಪನಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನಿಗಾ ವಹಿಸಲು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲ 14 ಸೌರಶಕ್ತಿಚಾಲಿತ, ಉಪಗ್ರಹ ಆಧಾರಿತ, ಶಾಶ್ವತ ಭೂಕಂಪನಮಾಪನ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದೆ. ಭೂಕಂಪನಮಾಪನ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲ ದಾಖಲಾಗುವ ನಿಜಸಮಯದಲ್ಲನ ಭೂಕಂಪನ ಸಂಬಂಧಿತ ದತ್ತಾಂಶಗಳನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿ, ಸ್ಥಳೀಯ ಮತ್ತು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ವಲಯಗಳಲ್ಲ ಸಂಭವಿಸುವ ಲಘು ಭೂಕಂಪನಗಳ ಬಗೆಗಿನ ಸಂಬಂಧಿತ ಮಾಹಿತಿಗಳು, ತಾಂತ್ರಿಕ ವರದಿಗಳು, ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳನ್ನು ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಇಲಾಖೆಯ ಅಧಿಕಾರಿ ವರ್ಗ ಹಾಗೂ ಜಲಾಶಯ ನಿರ್ವಹಣೆ ಪ್ರಾಧಿಕಾರಗಳಿಗೆ ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ.
6. **ಬೆಳೆ ವಿಮೆ ಯೋಜನೆಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನ** : ರಾಜ್ಯದಲ್ಲ ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗಿರುವ ಹವಾಮಾನ/ ಮಳೆಮಾಪನ ಕೇಂದ್ರಗಳ ಜಾಲದಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ದತ್ತಾಂಶಗಳನ್ನು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲ ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲರುವ ಬೆಳೆ ವಿಮೆ ಯೋಜನೆಯಡಿ ವಿವಿಧ ಕೃಷಿ ಹಂತಗಳಲ್ಲನ ಬೆಳೆನಷ್ಟದ ವಿವರಗಳನ್ನು ಅಂದಾಜಿಸಲು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ ಹಾಗೂ ಬೆಳೆ ವಿಮೆ ಯೋಜನೆಯಡಿ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸ್ಥಳ ಮತ್ತು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಬೆಳೆ ಆಧಾರಿತ ಟರ್ಮಿನಲ್‌ಗಳನ್ನು ವಿನ್ಯಾಸಗೊಳಿಸಲು ಈ ಕೇಂದ್ರವು ನೆರವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಹವಾಮಾನ ಆಧಾರಿತ ದತ್ತಾಂಶಗಳು ರಾಜ್ಯದ ರೈತ/ ಜನಸಮುದಾಯವು ಹವಾಮಾನ ಸಂಬಂಧಿತ ವೈಪರೀತ್ಯಗಳಿಂದಾದ ನಷ್ಟಕ್ಕೆ ವಿಮೆ ಪಡೆಯಲು ಉಪಯೋಗವಾಗುತ್ತದೆ.

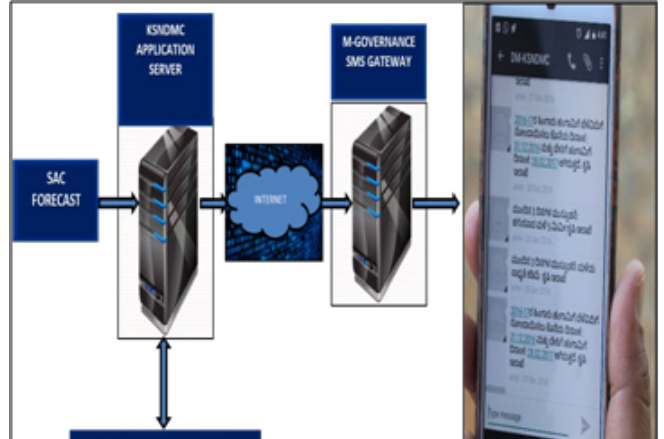
7. **ಉಷ್ಣಮಾರುತ/ಬಿಸಿಗಾಳಿ**: ರಾಜ್ಯದ ಉತ್ತರ ಒಳನಾಡಿನ ಭಾಗಗಳಲ್ಲ ಅದರಲ್ಲೂ ಕಲ್ಯಾಣ ಕರ್ನಾಟಕ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲ (ಹೈದರಾಬಾದ್ ಕರ್ನಾಟಕ) ಬೇಸಿಗೆಯಲ್ಲ ಬಿಸಿಗಾಳಿಯಿಂದಾಗಿ ಜನಜೀವನ ಅಸ್ತವ್ಯಸ್ತಗೊಳ್ಳುವುದು ಹಾಗೂ ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಜೀವಹಾನಿಯೂ ಆಗುತ್ತಿದೆ. ದಿನದ ಉಷ್ಣಾಂಶ ಸರಾಸರಿಗಿಂತ 3-4 ಸೆ. ಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾದ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲ ಉಷ್ಣಮಾರುತ ಆಪಾಯವುಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಸತತ ಬರಗಾಲದಿಂದ ತತ್ತರಿಸುತ್ತಿರುವ ಉತ್ತರ ಒಳನಾಡಿನ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲ ಇತ್ತೀಚಿನ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲ ಉಷ್ಣಮಾರುತದ ಆಪಾಯ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿದೆ. ರಾಜ್ಯದಲ್ಲ ಬಿಸಿಗಾಳಿಯಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ವಿಪತ್ತುಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸಲು ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಬಿಸಿಗಾಳಿ ವಿಪತ್ತು ನಿರ್ವಹಣೆ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದೆ.
8. **ಭೂಕುಸಿತ**: ರಾಜ್ಯದ ಮಲೆನಾಡು ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲ ಹಾದು ಹೋಗಿರುವ ಪಶ್ಚಿಮಘಟ್ಟ (ಸಹ್ಯಾದ್ರಿ ಬೆಟ್ಟ ಶ್ರೇಣಿ) ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲ ಭೂಕುಸಿತವುಂಟಾಗುವುದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿದೆ. ಈ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲ ಮುಂಗಾರಿನ ಕಾಲದಲ್ಲ ಭಾರಿಮಳೆ ಹಾಗೂ ರಭಸವಾಗಿ ಸುರಿಯುವ ಮಳೆಯಿಂದಾಗಿ ಹಲವಾರು ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಸಡಿಲಗೊಂಡಿರುವ ಬೆಟ್ಟಗಳು/ಭೂಭಾಗ ಕುಸಿದು ವಿಕೋಪ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗುತ್ತದೆ. ರಸ್ತೆ/ಹೆದ್ದಾರಿಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ ಅಥವಾ ಅಗಲಕರಣ, ಕಾಡು ಕಡಿಯುವುದು, ಕಟ್ಟಡಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ ಹಾಗೂ ಕಲ್ಲು ಗಣಿಗಾರಿಕೆಯಂತಹ ಚಟುವಟಿಕೆಯಿಂದಾಗಿ ಬೆಟ್ಟಗಳು ಸಡಿಲಗೊಂಡು ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲ ಕುಸಿಯುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. 2018ರ ಮುಂಗಾರಿನಲ್ಲ ಆದ ಭಾರಿಮಳೆಯಿಂದಾಗಿ

ಮಲೆನಾಡು ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಬಹುಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಭೂಕುಸಿತವುಂಟಾಗಿ ಜೀವಹಾನಿ ಹಾಗೂ ಅಪಾರ ಪ್ರಮಾಣದ ಆಸ್ತಿಪಾಸ್ತಿಗಳು ಹಾನಿಯಾಯಿತು. ಅದಲ್ಲದೇ ತೀವ್ರತರ ಮಣ್ಣಿನ ಸವಕಳಿಯುಂಟಾಗಿ ವಾರ್ಷಿಕ ಹಾಗೂ ಬಹುವಾರ್ಷಿಕ ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಬೆಳೆ ಪ್ರದೇಶಗಳು ನಾಶವಾಯಿತು. ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಳೆದ 5 ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯದ ಮಲೆನಾಡು ಮತ್ತು ಕರಾವಳಿ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಉಂಟಾದ ಅತೀವೃಷ್ಟಿಯಿಂದಾಗಿ ಭೂಕುಸಿತಗಳ ಸಂಭವಿಸಿದ್ದು, ಅಪಾರ ಪ್ರಮಾಣ ಬೆಳೆಹಾನಿ, ರಸ್ತೆ, ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯಗಳು ನಷ್ಟವುಂಟಾಗಿದೆ. ಕೇಂದ್ರವು ಭೂಕುಸಿತಗಳ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟಲು ಕಾರ್ಯಸೂಚಿಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಭೂಕುಸಿತ ವಿಪತ್ತು ಕಾರ್ಯಸೂಚಿಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದೆ.

9. **ಚಂಡಮಾರುತ :** ಸಮುದ್ರ/ಸಾಗರಗಳ ನೀರಿನ ಮೇಲ್ಮೈಯಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗುವ ಉಷ್ಣಾಂಶದ ವ್ಯತ್ಯಯದ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ನಿರ್ಮಾಣಗೊಂಡ ಚಂಡಮಾರುತಗಳು ನೈಸರ್ಗಿಕ ವಿಕೋಪಗಳಲ್ಲೊಂದು. ಭಾರತದ ಪೂರ್ವ ಕರಾವಳಿ ಅಂದರೆ ಬಂಗಾಳಕೊಲ್ಲಿಯಲ್ಲಿ ಪದೆಪದೇ ಚಂಡಮಾರುತಗಳೇಳುವುದು ಸಾಮಾನ್ಯ. ಪಶ್ಚಿಮಕರಾವಳಿಯಲ್ಲಿ ಚಂಡಮಾರುತಗಳ ಹಾವಳಿ ಹೆಚ್ಚು ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಇತ್ತೀಚಿನ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಆರಂಭ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಉದ್ಭವಿಸುತ್ತಿರುವ ಚಂಡಮಾರುತಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವುದು ಕಳವಳಕಾರಿ. ಅಲೋಬ, ಛಾಪ್ಲಾ, ಮೇಘ (2015), NT (2017) ಸಾಗರ್, ಮೇಕೂನು, ಲೂಬ್ನ (2018) ವಾಯು, ಹಿಕ್ಕಾ, ಕ್ಯಾರ್, ಮತ್ತು ಮಹಾ (2019), ತೌಫ್, ಯಾಶ್, ಗುಲಾಬ್ ಮತ್ತು ಅಸಾನಿ (2021) ಹಾಗೂ ಇತ್ತೀಚಿನ ಮಾಡ್ಯೂಸ್ (2022) ಚಂಡಮಾರುತಗಳಿಂದಾಗಿ ಕರ್ನಾಟಕದ 320 ಕಿ.ಮೀ ಕರಾವಳಿಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಉತ್ತರ ಒಳನಾಡು ಮತ್ತು ದಕ್ಷಿಣ ಒಳನಾಡಿನ ಕೆಲವು ಜಿಲ್ಲೆಗಳು ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಳೆ ಹಾಗೂ ಗಾಳಿಯ ಹೊಡೆತಕ್ಕೆ ಸಿಲುಕಿ ಅಪಾರ ಪ್ರಮಾಣದ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯ, ಬೆಳೆಹಾನಿ ಮತ್ತು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆಸ್ತಿಪಾಸ್ತಿವುಂಟಾಗಿರುವುದು ವರದಿಯಾಗಿದೆ. ಜಾಗತೀಕ ಹವಾಮಾನ ಬದಲಾವಣೆಯ ಒಂದು ಪರಿಣಾಮ ಇದೆಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.
10. **ಜಲಸಂಪನ್ಮೂಲ ನಿರ್ವಹಣೆ :** ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಿರುವ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಮಟ್ಟದ ಹವಾಮಾನ ಆಧಾರಿತ ದತ್ತಾಂಶಗಳು ಹಾಗೂ ಮುನ್ಸೂಚನೆಯನ್ನು ಆಧಾರಿಸಿ ಜಲಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದ್ದು, ರಾಜ್ಯದ ಜಲಾಶಯಗಳ ಸಂಗ್ರಹಣೆ, ಜಲಾಶಯಗಳ ಒಳಹರಿವು ಮತ್ತು ಹೊರಹರಿವಿನ ವಿವರಗಳು, ಸಣ್ಣ ನೀರಾವರಿ ಕೆರೆಕಟ್ಟೆಗಳ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಹಾಗೂ ಅಂತರ್ಜಲ ಮಟ್ಟದ ವಿವರಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ದತ್ತಾಂಶಗಳನ್ನು ಕಲೆಹಾಕಿ, ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಕೈಗೊಂಡು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿನ ಕುಡಿಯುವ ನೀರು ಸರಬರಾಜು, ಕೃಷಿ ನೀರಾವರಿ ಅಗತ್ಯತೆಗಳಿಗೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ಜಲಸಂಪನ್ಮೂಲದ ನಿರ್ವಹಣೆ ಹಾಗೂ ಬರ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯತೆಯ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಕುಡಿಯುವ ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲುನೆರವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಅಲ್ಲದೇ ಕೇಂದ್ರವು ಕಾವೇರಿ, ಕೃಷ್ಣಾ ಮತ್ತು ಮಹದಾಯಿನದಿ ನೀರು ಹಂಚಿಕೆಯ ವ್ಯಾಜ್ಯಗಳಿಗೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ.
11. **ಮೋಡಬತ್ತನೆ :** ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಬರಪರಿಸ್ಥಿತಿಯು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿದ್ದು, ಬರ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಉಪಶಮನ ಮತ್ತು ಬರಪೀಡಿತ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಮಣ್ಣಿನ ತೇವಾಂಶ ಮತ್ತು ಕುಡಿಯುವ ನೀರು ಕೊರತೆಯನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಲು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರವು ಮೋಡಬತ್ತನೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದೆ. ಮೋಡಬತ್ತನೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವು ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದ್ದು ಮೋಡಗಳಂ 'ಚನೆ ಮತ್ತು ಹವಾಮಾನ ಆಧಾರಿತ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದೆ. ಮೋಡಬತ್ತನೆ ಕೈಗೊಂಡ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗಿರುವ ಮಳೆಮಾಪನ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ದಾಖಲಾದ ಮಳೆ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಆಧಾರಿಸಿ ಮೋಡಬತ್ತನೆ ಕಾರ್ಯಚಾರಣೆಯ ಯಶಸ್ಸನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಕೇಂದ್ರವು ರಾಜ್ಯದ ಎಲ್ಲಾ ಗ್ರಾಮಪಂಚಾಯತಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಳೆ ಮಾಪನ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ್ದು ಮಳೆ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ದಾಖಲಿಸುತ್ತಿದೆ ಹಾಗೂ ಮೋಡಬತ್ತನೆ ಕಾರ್ಯಚಾರಣೆಗೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ತೇವಾಂಶ ಕೊರತೆ ಕಂಡುಬರುವ ಬರಪೀಡಿತ ಪ್ರದೇಶಗಳು, ಹವಾಮಾನ ಮುನ್ಸೂಚನೆ, ಜಲಾಶಯಗಳ ನೀರಿನ ಸಂಗ್ರಹಣೆ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಮುಂತಾದ ವಿವರಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತಿದ್ದು ಮೋಡಬತ್ತನೆಗೆ ಸೂಕ್ತಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಲು ಸಹಾಯವಾಗುತ್ತಿದೆ.
12. **ಕೇಂದ್ರದ ಮಾಹಿತಿ ಪ್ರಸರಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆ :** ವಿಪತ್ತು ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ತಗ್ಗಿಸುವಲ್ಲಿ ಮಾಹಿತಿ ಪ್ರಸರಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಪ್ರಮುಖವಾಗಿದ್ದು ಈ ಕೇಂದ್ರವು ನಿಜಸಮಯದ ಸ್ಥಳೀಯ ಹವಾಮಾನ/ಮಳೆಮಾಪನ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿನ ದತ್ತಾಂಶಗಳು, ಹವಾಮಾನ ಮುನ್ಸೂಚನೆ, ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸ್ಥಳಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ ಹವಾಮಾನ ಸಂಬಂಧಿತ ಕೃಷಿ ಸಲಹೆ ಹಾಗೂ ನೈಸರ್ಗಿಕ ವಿಪತ್ತುಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಮುನ್ನೆಚ್ಚರಿಕೆ ಸಂದೇಶಗಳು, ಸಲಹೆ ಸೂಚನೆಗಳನ್ನು ಸರ್ಕಾರದ ವಿವಿಧ ಇಲಾಖೆಯ ಅಧಿಕಾರಿವರ್ಗ ಹಾಗೂ ಜನಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ನಿರಂತರವಾಗಿ ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇದರಿಂದ ವಿಕೋಪಗಳಿಂದಾಗುವ

ನಷ್ಟವನ್ನು/ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಉಪಶಮನ/ತಡೆಗಟ್ಟಲು ಮಾಡಲು ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿದೆ.

ಈ ಕೇಂದ್ರವು ದತ್ತಾಂಶ ನಿರ್ವಹಣೆ ಹಾಗೂ ಮಾಹಿತಿ ಪ್ರಸರಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಸ್ವಯಂಚಾಲಿತಗೊಳಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ಸುಧಾರಿತ ತಂತ್ರಾಂಶಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಿದ್ದು, ನೈಸರ್ಗಿಕ ವಿಪತ್ತುಗಳು ಹಾಗೂ ಕೃಷಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಕೇಂದ್ರದ ಅಂತರ್ಜಾಲ ತಾಣ, ಸಹಾಯವಾಣಿ, ಆಕಾಶವಾಣಿ, ಉಪಗ್ರಹ ಆಧಾರಿತ ಸಂಪರ್ಕಗಳ ಮುಖಾಂತರ ನಿರ್ದಿಷ್ಟಸ್ಥಳ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಕೃಷಿ, ತೋಟಗಾರಿಕೆ, ಪಶುಸಂಗೋಪನೆ, ರೇಷ್ಮೆಕೃಷಿ, ಮೀನುಗಾರಿಕೆ, ಸಾರಿಗೆ, ಜಲ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಇಲಾಖೆ, ವಿದ್ಯುತ್ ಸಂಪರ್ಕ, ವಿಪತ್ತು ನಿರ್ವಹಣೆ, ಇಲಾಖೆಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ರೈತ ಸಂಪರ್ಕ ಕೇಂದ್ರ, ಕೃಷಿ ವಿಜ್ಞಾನ ಕೇಂದ್ರ, ಕೃಷಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ, ಹಾಗೂ ಪತ್ರಿಕೆ ಹಾಗೂ ದೃಶ್ಯ ಮಾಧ್ಯಮಗಳಿಗೆ ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಕೇಂದ್ರದ ಮಾಹಿತಿ ಪ್ರಸರಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆ

13. ಸಮಗ್ರ ವಿಪತ್ತು ನಿರ್ವಹಣೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ : ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ನೈಸರ್ಗಿಕ ವಿಕೋಪ ಉಸ್ತುವಾರಿ ಕೇಂದ್ರವು ರಾಜ್ಯ ವಿಪತ್ತು ನಿರ್ವಹಣಾ ಪ್ರಾಧಿಕಾರದ ಸಹಯೋಗದಲ್ಲ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲೆಲ್ಲವುಂಟಾಗುವ ಸಮಗ್ರ ವಿಪತ್ತುಗಳ ಉಸ್ತುವಾರಿ ಹಾಗೂ ನಿರ್ವಹಣೆಗಾಗಿ ಹಲವು ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗಿದ್ದು ವಿಪತ್ತು ನಿರ್ವಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ 7 ಅಂಶಗಳಾದ (1) ನೀತಿ ಮತ್ತು ಯೋಜನೆಗಳು (2) ಸಮುದಾಯ ಭಾಗಿತ್ವ (3) ವಿಜ್ಞಾನ/ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನ (4) ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಬಲವರ್ಧನೆ (5) ಪರಿಹಾರ ಮತ್ತು ರಕ್ಷಣೆ (6) ಉಸ್ತುವಾರಿ ಮತ್ತು ಅವಲೋಕನ (7) ಕೇಂದ್ರದ ನೆರವು. ಇವುಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಕಾರ್ಯಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

ಸಮಗ್ರ ವಿಪತ್ತು ನಿರ್ವಹಣೆ ಅಂಶಗಳು

ವಿಪತ್ತು ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ಯೋಜನೆ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಸೂಚಿಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೊಳಿಸುವುದು, ವಿಪತ್ತುಗಳಿಂದಾಗುವ ಪರಿಣಾಮಗಳು ಮತ್ತು ಆಪಾಯಗಳನ್ನು ತಗ್ಗಿಸಲು ಸ್ಥಳೀಯ ಜನಸಮುದಾಯಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಸಮುದಾಯ ಭಾಗಿತ್ವವನ್ನು ಪ್ರಚಾರ ಪಡಿಸಲು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿ ಮಟ್ಟದ ವಿಪತ್ತು ನಿರ್ವಹಣೆ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಿದೆ. ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಮತ್ತು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಆಧಾರಿತ ವಿಪತ್ತು ನಿರ್ವಹಣೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಅತೀ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿದ್ದು ಸಮಯೋಚಿತ ಮತ್ತು ತುರ್ತು ನಿರ್ಧಾರಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲು ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ ಮಾಹಿತಿ, ಸಂವಹನ ಮತ್ತು ಭೌಗೋಳಿಕ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಆಧಾರಿತ ಜಿಲ್ಲಾ ವಿಪತ್ತು ನಿರ್ವಹಣೆ ಯೋಜನೆ, ಕೇಂದ್ರೀಕೃತ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಮುನ್ನೆಚ್ಚರಿಕೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಕೃಷ್ಣಾನದಿ ಪ್ರವಾಹಪೀಡಿತ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ನೈಜ ಸಮಯಾಧಾರಿತ ಪ್ರವಾಹ ಮುನ್ನೆಚ್ಚರಿಕೆ ನಿರ್ಧರಣಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ.

<p>ಕೇಂದ್ರೀಕೃತ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಮುನ್ನೆಚ್ಚರಿಕೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ</p>	<p>ನೈಜ ಸಮಯಾಧಾರಿತ ಪ್ರವಾಹ ಮುನ್ನೆಚ್ಚರಿಕೆ ನಿರ್ಧರಣಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆ</p>

ವಿಪತ್ತು ನಿರ್ವಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಬಲವರ್ಧನೆ ಮತ್ತು ಸಾಮರ್ಥ್ಯಭಿವೃದ್ಧಿ ಅತೀ ಮುಖ್ಯವಾಗಿದ್ದು ರಾಜ್ಯ ತುರ್ತು ನಿರ್ವಹಣಾ ಕೇಂದ್ರದ ಬಲವರ್ಧನೆಗೆ ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಂಡಿದೆ. ವಿಪತ್ತುಗಳಿಂದಾಗುವ ಹಾನಿ, ನಷ್ಟ ಮತ್ತು ಸಂಕಷ್ಟಗಳಿಗೆ ರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ತುರ್ತು ಪರಿಹಾರ ನೀಡಲು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಆಧಾರಿತ ಸಹಾಯಧನ ವಿತರಣೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ವಿಪತ್ತು ಸ್ವಂದನ ಪಡೆಗಳ ಪೂರ್ವ ನಿಯೋಜನೆ, ಸುರಕ್ಷತೆ ಮತ್ತು ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಅಗತ್ಯ ಮೂಲಭೂತ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳ ಕೃಷಿಕರಣ ಹಾಗೂ ಸಮಗ್ರ ಪ್ರವಾಹ ನಿರ್ವಹಣೆಗಾಗಿ ಅಂತರರಾಜ್ಯಗಳ ಜಲಾಶಯ ನಿರ್ವಹಣೆ, ಕೇಂದ್ರ ಜಲ ಆಯೋಗದೊಡನೆ ಸಮನ್ವಯತೆ ಮತ್ತು ಪ್ರವಾಹ ಮುನ್ನೂಚನೆ ಕೋಶವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ.

ವಿಪತ್ತುಗಳನ್ನು ಪೂರ್ವಭಾವಿ ಉಸ್ತುವಾರಿ ಮತ್ತು ಅವಲೋಕನ ಕ್ರಮಗಳು ವಿಪತ್ತುಗಳಿಂದಾಗುವ ಪರಿಣಾಮಗಳು, ಹಾನಿ ಮತ್ತು ನಷ್ಟಗಳನ್ನು ಗಣನೀಯವಾಗಿ ತಗ್ಗಿಸಲು ನೆರವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರವು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದ ಮುಖ್ಯಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳು, ಸರ್ಕಾರದ ಪ್ರಧಾನ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳು ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಆಯುಕ್ತರು, ವಿವಿಧ ಇಲಾಖೆಗಳ ಪ್ರಧಾನ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳು ಹಾಗೂ ರಾಜ್ಯದ ಎಲ್ಲಾ ಜಿಲ್ಲಾಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಮುಂಗಾರು ಸನ್ನದ್ಧತೆ ಸಭೆಗಳು, ಪ್ರವಾಹ /ಹವಾಮಾನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಅವಲೋಕನ ಸಭೆಗಳು, ಅಂತರ್ ಸಚಿವಾಲಯ ಸಭೆಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತಿದ್ದು, ಕೇಂದ್ರವು ಸಭೆಗೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ಸಕಾಲಿಕ ಮಾಹಿತಿ ಮತ್ತು ದತ್ತಾಂಶಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗುವ ವಿಪತ್ತುಗಳ ತುರ್ತು ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ರಕ್ಷಣಾ ಪಡೆ, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವಿಪತ್ತು ಸ್ವಂದನಾ ಪಡೆಗಳ ನೆರವು ಹಾಗೂ ವಿಪತ್ತುಗಳಿಂದಾದ ಅನಾಹುತಗಳು, ಹಾನಿ ಮತ್ತು ನಷ್ಟಗಳಿಗೆ ತುರ್ತು ಪರಿಹಾರ ಮತ್ತು ರಕ್ಷಣಾ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲು ಅಗತ್ಯವಾದ ಹಣಕಾಸು ನೆರವು ಕೋರಿ ಮೆಮೊರಾಂಡಂ ಸಲ್ಲಿಸುವುದು, ವಿಪತ್ತುಗಳಿಂದಾದ ಹಾನಿ /ನಷ್ಟಗಳ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಮತ್ತು ಪರಿವೀಕ್ಷಣೆ ಕೈಗೊಳ್ಳಲು ಕೇಂದ್ರ ಅಂತರ್ಸಚಿವಾಲಯ ತಂಡಕ್ಕೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ದತ್ತಾಂಶ ಮತ್ತು ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಈ ಕೇಂದ್ರವು ಒದಗಿಸಲಾಗುತ್ತಿದ್ದು, ವಿಪತ್ತುಗಳಿಂದಾಗುವ ಹಾನಿ ಮತ್ತು ನಷ್ಟಗಳನ್ನು ಜಿಲ್ಲಾಡಳಿತಗಳು ವಿಳಂಬವಿಲ್ಲದೇ ನೈಜ ಮತ್ತು ಸಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಸ್ಥಳೀಯ ದೃಢೀಕರಣದೊಂದಿಗೆ ನೋಂದಾಯಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಪರಿಹಾರ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಪಾರದರ್ಶಕತೆಯಿಂದ ನಿರ್ವಹಿಸಲು ಕೇಂದ್ರವು ರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲೆ ಪ್ರಪ್ರಥಮವಾಗಿ ಭೌಗೋಳಿಕ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಆಧಾರಿತ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ವಿಪತ್ತು ನಿರ್ವಹಣೆ ಮಾಹಿತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ (KSDMIS) ಯನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೊಳಿಸಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಿದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ವಿಪತ್ತು ನಿರ್ವಹಣೆ ಮಾಹಿತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ (KSDMIS)

14. “ವರುಣ ಮಿತ್ರ” ಸಹಾಯವಾಣಿಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ನೈಸರ್ಗಿಕ ವಿಕೋಪ ಉಸ್ತುವಾರಿ ಕೇಂದ್ರವು ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಹವಾಮಾನ ಆಧಾರಿತ ಕೃಷಿ ಸಲಹೆ ಸೂಚನೆಗಳನ್ನು ರೈತ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ನೇರವಾಗಿ ತಲುಪಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ 24x7 “ವರುಣ ಮಿತ್ರ” ಸಂವಾದತ್ಮಕ ಸಹಾಯವಾಣಿಯನ್ನು ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸಿದ್ದು, ವರುಣಮಿತ್ರ ಸಹಾಯವಾಣಿಯು ರಾಜ್ಯದ 12 ಲಕ್ಷಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ರೈತರ ಮೊಬೈಲ್ ಸಂಪರ್ಕಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡು, ಸ್ಥಳೀಯ ಮಟ್ಟದ ರೈತ/ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಮುದಾಯಗಳ ಅಗತ್ಯಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಹವಾಮಾನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ, ಮುನ್ನೂಚನೆ, ಮುನ್ನೆಚ್ಚರಿಕೆ ಹಾಗೂ ಕೃಷಿ ಸಂಬಂಧಿತ ಸಲಹೆ ಸೂಚನೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಲು ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ ತಂತ್ರಾಂಶವನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೊಳಿಸಲಾಗಿದ್ದು,

“ವರುಣ ಮಿತ್ರ” ಸಂವಾದತ್ಮಕ ಸಹಾಯವಾಣಿ ಕೆಳಕಂಡ ಹಲವು ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.

1. ರೈತ ಸಮುದಾಯವು ತಮಗೆ ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ದಿನದ ಯಾವ ಸಮಯದಲ್ಲಾದರೂ ಪಡೆಯಬಹುದು.
2. ಜನಸಮುದಾಯ ಹಾಗೂ ರೈತರು ನೇರವಾಗಿ ಸಹಾಯವಾಣಿಯನ್ನು ಸಂಪರ್ಕಿಸಿ ತಮಗೆ ತಿಳಿಯುವ ಬಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಸಂವಾದಿಸಿ ಹವಾಮಾನ ಆಧಾರಿತ ಕೃಷಿ ಸಲಹೆ ಸೂಚನೆಗಳನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.
3. ಹವಾಮಾನ ಸಂಬಂಧಿತ ಮಾಹಿತಿಗಳಾದ, ತಾಪಮಾನ (0 ಸೆ), ಆದ್ರತೆ (ಶೇ.) ಮೋಡದ ವ್ಯಾಪ್ತಿ, ಗಾಳಿಯ ವೇಗ ಮತ್ತು ದಿಕ್ಕು ಹಾಗೂ ಕೃಷಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಗ್ರಾಮಪಂಚಾಯತಿ ಮಟ್ಟದಲ್ಲೆ ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

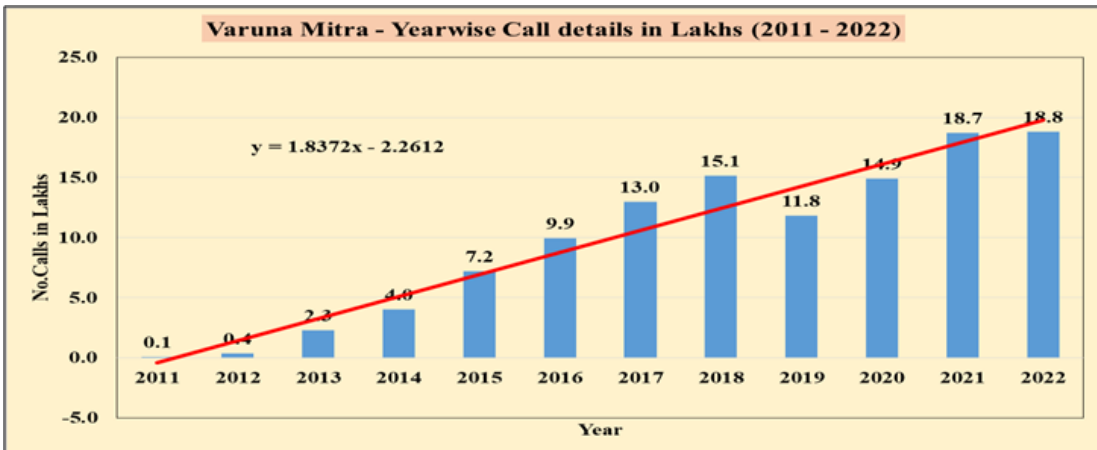
4. ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಮತ್ತು ನಿಜಸಮಯದಲ್ಲಿನ ಹವಾಮಾನ ಮುನ್ಸೂಚನೆ ಹಾಗೂ ಸಲಹೆ ಸೂಚನೆಗಳು ಅಯಾ ಸ್ಥಳೀಯ ಮಟ್ಟದ ಹವಾಮಾನ ಆಧಾರಿತ ದತ್ತಾಂಶಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ.
5. ಜಲಾಶಯಗಳಲ್ಲಿನ ನೀರಿನ ಮಟ್ಟ, ಒಳಹರಿವು-ಹೊರಹರಿವು ವಿವರಗಳು ಹಾಗೂ ಹವಾಮಾನ ವೈಪರೀತ್ಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ಸಂದೇಶಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ.
6. ಸಹಾಯವಾಣಿಯ ಸೇವೆಯನ್ನು ಉತ್ತಮಗೊಳಿಸಲು ಹಾಗೂ ರೈತರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಸೂಕ್ತ ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ನೀಡಲು ಜನಸಮುದಾಯ ಮತ್ತು ರೈತರ ಸಹಾಯವಾಣಿಯೊಂದಿಗಿನ ಸಂವಾದಗಳ ಧ್ವನಿಮುದ್ರಿಕೆಯನ್ನು ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ.
7. “ವರುಣಮಿತ್ರ” ಸಹಾಯವಾಣಿಯು ಕೃಷಿಸಲಹೆ ಸೂಚನೆಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದ್ದು, ರೈತರು ಸಹಾಯವಾಣಿಗೆ ಕರೆಮಾಡಿ ತಮಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಗ್ರಾಮಪಂಚಾಯತಿ ಮಟ್ಟದ ಹವಾಮಾನ ಮುನ್ಸೂಚನೆ ಹಾಗೂ ಹವಾಮಾನ ಆಧಾರಿತ ಸಲಹೆ ಸೂಚನೆಗಳನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದು, ಕೃಷಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಾದ ಕೃಷಿ ಭೂಮಿ ಸಿದ್ಧತೆ, ಉಳುಮೆ, ಬತ್ತನೆ, ಅಂತರಬೆಳೆ ಯೋಜನೆ, ರಸಗೊಬ್ಬರ ಚೆಲ್ಲುವುದು ಮತ್ತು ಕೀಟನಾಶಕಗಳ ಸಿಂಪಡಣೆ ಹಾಗೂ ಬೆಳೆ ಕುಯ್ಲು ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಯೋಜಿಸಲು ಹಾಗೂ ಪ್ರತಿಕೂಲ ಹವಾಮಾನ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಮುನ್ನೆಚ್ಚರಿಕೆ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಂಡು ಸಂಭವನೀಯ ಬೆಳೆನಷ್ಟ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಹಾಗೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಇಳುವರಿ ಪಡೆಯಲು ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತಿದೆ. “ವರುಣಮಿತ್ರ” ಸಹಾಯವಾಣಿಯು ಶುಲ್ಕ ರಹಿತವಾಗಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಸಹಾಯವಾಣಿಯನ್ನು ಸಂಪರ್ಕಿಸುವ ಕರೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ವರ್ಷದಿಂದ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿದ್ದು, ಲಕ್ಷಾಂತರ ರೈತರಿಗೆ “ವರುಣಮಿತ್ರ” ಸಹಾಯವಾಣಿಯು ಸದುಪಯೋಗವಾಗುತ್ತಿದೆ.

7.5.5 “ವರುಣಮಿತ್ರ” ಸಹಾಯವಾಣಿ ಸೇವೆಗಳ ಪರಿಣಾಮಗಳ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ

ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಬದಲಾವಣೆಯ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆ, ಬೆಂಗಳೂರು ಸಂಶೋಧಕರ ತಂಡವು ರೈತರ ಮೇಲಿನ “ವರುಣಮಿತ್ರ” ಸಹಾಯವಾಣಿಯ ಸೇವೆಗಳ ಉಪಯೋಗಗಳ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಹಾಗೂ ನಿರ್ಣಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅಧ್ಯಯನ ಕೈಗೊಂಡಿತು. ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿನ ಕೆಲವು ಆಯ್ದು ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿನ ರೈತರು ಹಾಗೂ ಜನ ಸಮುದಾಯವನ್ನು ಸಂಪರ್ಕಿಸಿ “ವರುಣಮಿತ್ರ” ಸಹಾಯವಾಣಿಯ ಸೇವೆಗಳ ಉಪಯುಕ್ತತೆಯನ್ನು ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಕೈಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ.

“ವರುಣಮಿತ್ರ” ಸಹಾಯವಾಣಿಯ ಸೇವೆಗಳ ಉಪಯುಕ್ತತೆಯ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನದಲ್ಲಿ “ವರುಣಮಿತ್ರ” ಸಹಾಯವಾಣಿಯ ಪ್ರಾರಂಭಕ್ಕೂ ಮುಂಚಿನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಹಾಗೂ “ವರುಣಮಿತ್ರ” ಸಹಾಯವಾಣಿಯ ಆರಂಭವಾದ ನಂತರದ ಹವಾಮಾನ ಆಧಾರಿತ ಕೃಷಿಸಲಹೆ ಸೂಚನೆಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡು ಕೃಷಿವೆಚ್ಚ, ಇಳುವರಿ, ಆದಾಯ ಹಾಗೂ ಬೆಳೆ ಕುಯ್ಲು ಮಂಚಿನ ನಷ್ಟದ ವಿವರಗಳನ್ನು ತುಲನೆ ಮಾಡಲಾಯಿತು ಹಾಗೂ “ವರುಣಮಿತ್ರ” ಸಹಾಯವಾಣಿಯ ಸೇವೆಗಳ ಒಟ್ಟಾರೆ ಪ್ರಭಾವ ಹಾಗೂ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿ ಎಕರೆಗೆ ಅಂದಾಜಿಸಿ “ವರುಣಮಿತ್ರ” ಸಹಾಯವಾಣಿಯ ಕಾರ್ಯಕ್ಷಮತೆ ಹಾಗೂ ಸೇವೆಗಳು ತೃಪ್ತಿಕರ ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟಿದೆ.

2011 ರಿಂದ 2022 ವರೆಗಿನ ವರುಣಮಿತ್ರ ಸಹಾಯವಾಣಿಯು ಸ್ವೀಕರಿಸಲಾದ ಕರೆಗಳ ವಿವರ

“ವರುಣಮಿತ್ರ” ಸಹಾಯವಾಣಿಯನ್ನು ಸಂಪರ್ಕಿಸುವ ಕರೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಪಾರಂಭದ ವರ್ಷ 2011ರಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು 6,565 ಗಳಿಂದ ಗಣನೀಯವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಿದ್ದು 2020 ರಅಂತ್ಯಕ್ಕೆ ಸುಮಾರು 14.92 ಲಕ್ಷಕರೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ಬರಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಉಂಟಾದ ವರ್ಷಗಳು ಹಾಗೂ ಬರಪೀಡಿತ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿನ ಕರೆಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಯಾವ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ಕರೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿದಾಗ ಹೆಚ್ಚಿನ ರೈತರು ಕೃಷಿ (ಶೇ.90.39), ತೋಟಗಾರಿಕೆ (ಶೇ.8.65), ಪಶುಸಂಗೋಪನೆ (ಶೇ.0.39) ಹಾಗೂ ರೇಷ್ಮೆ ಕೃಷಿ (ಶೇ.0.57)ರಷ್ಟು ಕರೆಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಸ್ವೀಕರಿಸಲಾಗುವ ಕರೆಗಳಲ್ಲಿ ಶೇ.99.53 ರಷ್ಟು ಕರೆಗಳು ಮಳೆ ಹಾಗೂ ಹವಾಮಾನ ಮಾಹಿತಿಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದಾಗಿದ್ದು, ಕೃಷಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲು ಹಾಗೂ ಯೋಜಿಸಲು ಮತ್ತು ಹಾಲಯಿರುವ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ನಿರ್ಣಾಯಕ ಪಾತ್ರವಹಿಸುತ್ತದೆ. “ವರುಣಮಿತ್ರ” ಸಹಾಯವಾಣಿಯಿಂದ ಪಡೆದ ಹವಾಮಾನ ಸಂಬಂಧಿತ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿ ರೈತನು ತನ್ನ ಸುತ್ತಲಿನ 12 ರೈತರಿಗೆ ಮಾಹಿತಿ ವಿನಿಮಯ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿದ್ದು, ಬಹುತೇಕ ರೈತರು ಅಲ್ಪಾವಧಿಯ (1-3 ದಿನದ) ಮಳೆಮುನ್ಸೂಚನೆಯ ವಿವರಗಳನ್ನು ಕೋರಿದ್ದು ಮಳೆ ಮುನ್ಸೂಚನೆಯ ನಿಖರತೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದ್ದು, ಶೇಕಡ 62.50ರಷ್ಟು ರೈತರು ಮಳೆ ಮುನ್ಸೂಚನೆಯ ನಿಖರತೆಯು ಶೇ.60-90 ರಷ್ಟಿದೆಯೆಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಟ್ಟಿರುತ್ತಾರೆ.

ಬೆಳೆ ಬತ್ತನೆಯಿಂದ ಕಟಾವಿನವರೆಗೂ ವಿವಿಧ ಕೃಷಿ ಚಟುವಟಿಕೆ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ರೈತರು “ವರುಣಮಿತ್ರ” ಸಹಾಯವಾಣಿಯನ್ನು ಸಂಪರ್ಕಿಸಿದ್ದು, ಶೇ.49ರಷ್ಟು ರೈತರು ಪ್ರಾರಂಭಿಕ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ಇಳಕೆಯಾಗಿದೆಯೆಂದು, ಶೇ.49.70 ರಷ್ಟು ರೈತರು ಇಳುವರಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆಯೆಂದು, ಶೇ.53ರಷ್ಟು ರೈತರು ನಿವ್ವಳ ಆದಾಯ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆಯೆಂದು, ಹಾಗೂ ಶೇ.40ರಷ್ಟು ರೈತರು ಕಟಾವು ಮುಂಚಿನಷ್ಟೆ ತಗ್ಗಿದೆ ಎಂದು ವರದಿ ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ.

ಮುಂದಿನ ಗುರಿಗಳು

1. ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿನ ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ಸಂಬಂಧಿತ ವಲಯಗಳಿಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ, ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ನೈಸರ್ಗಿಕ ವಿಕೋಪ ಉಸ್ತುವಾರಿ ಕೇಂದ್ರವು ಹವಾಮಾನ ಮತ್ತು ಮಳೆಯ ವಿತರಣೆ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳ ನಿಖರತೆಯನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಸ್ವಯಂಚಾಲಿತ, ಸೌರ ಆಧಾರಿತ, ದೂರದ ಹವಾಮಾನ ಮತ್ತು ಮಳೆ ಮಾಪನ ಸಾಧನಗಳ ವಿಶಿಷ್ಟ ಜಾಲವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಮತ್ತು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದೆ.
2. ಹವಾಮಾನ ಕೇಂದ್ರಗಳಿಂದ ತಾಪಮಾನ (0 ಸೆ), ಆದ್ರತೆ (ಶೇ), ಗಾಳಿಯ ವೇಗ (ಮೀ/ಸೆಂ) ಮತ್ತು ಗಾಳಿಯ ದಿಕ್ಕು (0) ಮತ್ತು ಮಳೆ (ಮಿಮೀ) ಮತ್ತು ತೀವ್ರತೆ (ಮಿಮೀ/ಗಂಟೆ) ಕುರಿತು ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಲಾಗಿದೆ. ಎಲ್ಲಾ ಮಳೆ ಮಾಪಕ ಕೇಂದ್ರಗಳಿಂದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿದಿನ ಪ್ರತಿ 15 ನಿಮಿಷಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ.
3. ದೇಶದಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರಥಮವಾಗಿ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಹವಾಮಾನ/ಮಳೆ ಮಾಪಕ ಕೇಂದ್ರಗಳ ಜಾಲವನ್ನು ವೇಗಗೊಳಿಸಲು ವಿನೂತನ ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.
4. ಹವಾಮಾನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಮತ್ತು ಮಳೆಯ ವಿತರಣಾ ಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ನೈಜ-ಸಮಯದ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸೂಕ್ತ ನಿರ್ಧಾರಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಸಂಬಂಧಿತ ಸಂಶೋಧನೆ, ಮುನ್ಸೂಚನೆಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ಎಚ್ಚರಿಕೆ ಸಂದೇಶಗಳು ಮತ್ತು ಸಲಹಾ ಸೂಚನೆಗಳು ಮತ್ತು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಗುರುತಿಸುವಿಕೆಯ ಮೇಲೆ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.
5. ನಿಜ-ಸಮಯದ ಹವಾಮಾನ ಮಾಹಿತಿ, ನಕ್ಷೆಗಳು, ವರದಿಗಳು, ಎಚ್ಚರಿಕೆ ಸಂದೇಶಗಳು, ಹವಾಮಾನ ಆಧಾರಿತ ಕೃಷಿ ಸಲಹಾ ಸೂಚನೆಗಳನ್ನು ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸರ್ಕಾರಿ ಇಲಾಖೆಗಳ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಸಾರ್ವಜನಿಕರಿಗೆ ಮತ್ತು ರೈತ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಅಗತ್ಯ ಮುನ್ನೆಚ್ಚರಿಕೆಕ್ರಮಗಳು ಮತ್ತು ನಿರ್ಧಾರಗಳು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡಲು ನವೀನ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

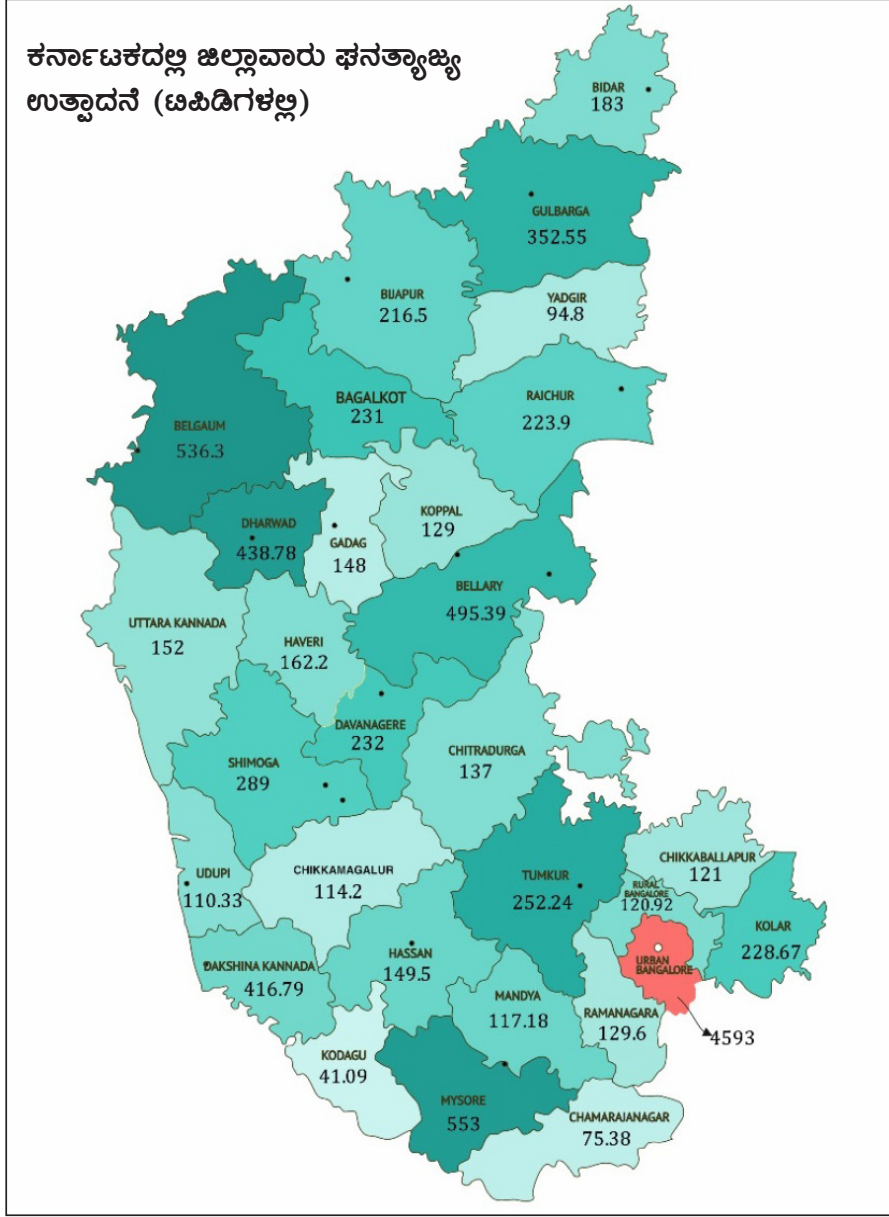
6. ಭಾರತೀಯ ಬಾಹ್ಯಾಕಾಶ ಸಂಶೋಧನಾ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಉಪಗ್ರಹ ಆನ್ವಯಿಕ ಕೇಂದ್ರ (SAC) ಅಹಮದಾಬಾದ್ ಮತ್ತು ಸತೀಶ್ ಧವನ್ ಉಪಗ್ರಹ ಕೇಂದ್ರ ಶ್ರೀಹರಿಕೋಟಾ ಸಹಯೋಗದೊಂದಿಗೆ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತ್ ಮಟ್ಟದಲ್ಲ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ನೈಸರ್ಗಿಕ ವಿಕೋಪ ನಿರ್ವಹಣಾ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲ ಹವಾಮಾನ ಮುನ್ಸೂಚನೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸಲು 24/48/72 ಗಂಟೆಗಳ ಮಳೆ ಮತ್ತು ಹವಾಮಾನ ಮುನ್ಸೂಚನೆಯನ್ನು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತ್ ಮಟ್ಟದಲ್ಲ ಒದಗಿಸಲು ಮಾದರಿಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಭಾರತದ ಹವಾಮಾನ ಇಲಾಖೆ ಮತ್ತು ಇತರೆ ಮೂಲಗಳಿಂದ ಹವಾಮಾನ ಮುನ್ಸೂಚನೆಗಳನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವ ಮೂಲಕ ನಿಖರವಾದ ಹವಾಮಾನ ಮುನ್ಸೂಚನೆಯನ್ನು ಬಲಪಡಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ.
7. ರಾಜ್ಯದ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಮಟ್ಟದ ಹವಾಮಾನ ಮುನ್ಸೂಚನೆಯಲ್ಲ ನಿಖರತೆ ಸಾಧಿಸಲು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿನ ಹವಾಮಾನ ಮತ್ತು ಮಳೆಮಾಪನ ಕೇಂದ್ರಗಳ ದತ್ತಾಂಶಗಳನ್ನು ಹವಾಮಾನ ಮುನ್ಸೂಚನೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾದರಿಗಳಲ್ಲ ಬಳಸಲಾಗುತ್ತಿದ್ದು, ಹವಾಮಾನ ಸಂಬಂಧಿತ ದತ್ತಾಂಶಗಳನ್ನು ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಇಲಾಖೆ, ಅಧಿಕಾರಿ ವರ್ಗದವರಿಗೆ ಸಕಾಲದಲ್ಲ ಸೂಕ್ತ ನಿರ್ಧಾರಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುವುದು, ಯೋಜನೆ ಮತ್ತು ಅನುಷ್ಠಾನ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲು ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ ಹಾಗೂ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಉಪಯೋಗಕ್ಕಾಗಿ ತಕ್ಕಂತೆ ಹವಾಮಾನ ಆಧಾರಿತ ಸಲಹೆ, ಸೂಚನೆಗಳು ಲಭ್ಯವಾಗುವಂತೆ ಕ್ರಮ ವಹಿಸಲಾಗಿದೆ.
8. ಬರ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಲು, ಕೃಷಿ ಸಚಿವಾಲಯ, ಸಹಕಾರ ಮತ್ತು ರೈತರ ಕಲ್ಯಾಣ ಸಚಿವಾಲಯ, ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರವು ಪರಿಷ್ಕೃತ ಬರ ನಿರ್ವಹಣಾ ಕೈಪಿಡಿ 2016 ಅನ್ನು ಹೊರತಂದಿದೆ. ಇದು ಬರ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನಿಖರವಾಗಿ ಗುರುತಿಸಲು ಬರ ನಿರ್ಧಾರಣೆಯ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಮಾನದಂಡಗಳು ಮತ್ತು ಬರ ನಿರ್ವಹಣೆಯ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಮತ್ತು ಸಮಯೋಚಿತ ಪರಿಹಾರ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿದೆ.
9. ಪ್ರದೇಶದ ಬರ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ, ತೇವಾಂಶ ಕೊರತೆ ಸೂಚ್ಯಂಕವನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ನಿಖರವಾದ ಮಳೆ ಮತ್ತು ದತ್ತಾಂಶವನ್ನು ನೀಡಲು ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.
10. ಬರ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳು, ಚಿತ್ತಿದ ಪ್ರದೇಶ, ಬೆಳೆ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಮತ್ತು ಬೆಳೆ ಸ್ಥಿತಿ ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ನಿಖರತೆಯನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಲು ಉಪಗ್ರಹ ಆಧಾರಿತ ಸೂಚ್ಯಂಕಗಳನ್ನು ಬಳಸಲು ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

7.6 ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲ ತ್ಯಾಜ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆ : ವಾಸ್ತವ ಮತ್ತು ಸಾಧ್ಯತೆಗಳು

7.6.1 ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲ ಘನ ತ್ಯಾಜ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆ

ತ್ವರಿತವಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರುವ ನಗರೀಕರಣ, ಜನಸಂಖ್ಯಾ ಸ್ಫೋಟ, ಜೀವನ ಶೈಲಿಯ ಬದಲಾವಣೆ ಮತ್ತು ಆಧುನೀಕರಣದಿಂದಾಗಿ ಇತ್ತೀಚಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲ ಘನತ್ಯಾಜ್ಯ ವಸ್ತುಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಉತ್ಪಾದನೆಯಾಗುತ್ತಿದೆ. ಸಮರ್ಪಕ ತ್ಯಾಜ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆಯ ಸಂಗ್ರಹಣೆ, ಸಾಗಾಣಿಕೆ, ಸಂಸ್ಕರಣೆ, ಮರುಬಳಕೆ ಮತ್ತು ವಿಲೇವಾರಿ ಅಲ್ಲದೆ ತ್ಯಾಜ್ಯದ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದೆ ಮತ್ತು ಅಸಮರ್ಪಕ ನಿರ್ವಹಣೆಯಿಂದಾಗಿ ಪರಿಸರದ ಮೇಲೆ ಗಂಭೀರವಾದ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಬೀರುವ ಬಗ್ಗೆಯು ಗಮನ ಹರಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಭಾರತವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ಪ್ರಪಂಚದಾದ್ಯಂತ ಘನ ತ್ಯಾಜ್ಯದ ನಿರ್ವಹಣೆಯು ಬಹಳ ದೊಡ್ಡ ಸವಾಲಾಗಿದೆ. ದೇಶದಲ್ಲ ಪ್ರತೀ ವರ್ಷ 72 ಮಿಲಿಯನ್ ಟನ್ ಘನತ್ಯಾಜ್ಯ ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರಲ್ಲ 43 ಮಿಲಿಯನ್ ಟನ್ ತ್ಯಾಜ್ಯ ಸಂಗ್ರಹವಾಗುತ್ತಿದ್ದು, ಈ ತ್ಯಾಜ್ಯದ ಪೈಕಿ ಕೇವಲ 12 ಮಿಲಿಯನ್ ಟನ್ ತ್ಯಾಜ್ಯ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ರೀತಿಯಲ್ಲ ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ಒಳಪಡುತ್ತದೆ. ಉಳಿದ 31 ಮಿಲಿಯನ್ ಟನ್ ತ್ಯಾಜ್ಯವನ್ನು ಭೂಭರ್ತಿ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಹೀಗೆ ಅವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿ ಭೂಭರ್ತಿ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ಘನತ್ಯಾಜ್ಯದಿಂದ ಅಪಾರ ಪ್ರಮಾಣದ ಅಜೇಟ್ ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾಗಿ ನೀರನ್ನು ಕಲುಷಿತಗೊಳಿಸುತ್ತಿದೆ. ಬಹುತೇಕ ನಗರ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಸಹಾ ಘನತ್ಯಾಜ್ಯವನ್ನು ವಿಲೇವಾರಿ ಮಾಡಲು ಭೂಭರ್ತಿಯನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದರಿಂದ ನೀರು ಕಲುಷಿತಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದು, ಹಸಿರು ಮನೆ ಅನಿಲಗಳ ಉತ್ಪಾದನೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿ ಪರಿಸರ ಮಾಲಿನ್ಯ ಉಂಟಾಗುತ್ತಿದೆ.

□ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲ ಘನ ತ್ಯಾಜ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆಯ ಪ್ರಸ್ತುತ ಸ್ಥಿತಿ-ಗತಿ

ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಮಾಲಿನ್ಯ ನಿಯಂತ್ರಣ ಮಂಡಳಿಯು (ಕೆಎಸ್‌ಪಿಸಿಬಿ) ಘನ ತ್ಯಾಜ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆ ಅಧಿನಿಯಮ 2016 ಅನ್ನು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಜಾರಿಗೆ ತರುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುವ ಮೂಲಕ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ತ್ಯಾಜ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಗಟ್ಟಿಗೊಳಿಸುವ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುತ್ತದೆ. ರಾಜ್ಯದಲ್ಲ ಪ್ರತಿದಿನ 11,044 ಟನ್‌ನಷ್ಟು ಘನತ್ಯಾಜ್ಯ ಉತ್ಪಾದನೆಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದೆ. ಇದರಲ್ಲ ಶೇಕಡಾ 50-55ರಷ್ಟು ಜೈವಿಕ/ಹಸಿ ತ್ಯಾಜ್ಯ, ಶೇಕಡಾ 30-35 ರಷ್ಟು ಒಣ ತ್ಯಾಜ್ಯ, ಮತ್ತು ಶೇಕಡಾ 10-20 ರಷ್ಟು ಸಿ & ಡಿ ಹಾಗೂ ನಿರುಪಯುಕ್ತ ತ್ಯಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. 2031ರ ವೇಳೆಗೆ ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರವೊಂದರಲ್ಲೇ ಪ್ರತಿದಿನ ಸುಮಾರು 13,000 ಟನ್ ನಷ್ಟು ಘನತ್ಯಾಜ್ಯ ಉತ್ಪಾದನೆಯಾಗುವ ನಿರೀಕ್ಷೆ ಇರುತ್ತದೆ.

ಘನತ್ಯಾಜ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆ ಅಧಿನಿಯಮ 2016ರ 4(ಎ) ನಿಯಮದಂತೆ ಎಲ್ಲಾ ನಗರ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲ ಪ್ರತಿ ಮನೆ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ತೆರಳ ಕಸ ಪಡೆಯಲು, ಸೂಕ್ತ ರೀತಿಯಲ್ಲ ವಿಂಗಡಿಸುವುದು, ಸಾಗಿಸುವುದು ಮತ್ತು ವಿಲೇವಾರಿ ಮಾಡುವುದು ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿದೆ. ಬಹುತೇಕ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲ ಮನೆ ಬಾಗಿಲಲ್ಲ ಕಸ ಸಂಗ್ರಹಿಸುವುದರಲ್ಲ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ

ಹಾಗೂ ಕೆಲವು ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಕೊಳವೆಗಳಲ್ಲಿ ಗೊಬ್ಬರದ ತಯಾರಿಕೆ, ಸಮುದಾಯದ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಗೊಬ್ಬರದ ತಯಾರಿಕೆ, ಮುಂತಾದ ಕನ ವಿಂಗಡಣೆಯ ಕಾರ್ಯತಂತ್ರಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡಿರುತ್ತವೆ. ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ತ್ಯಾಜ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆಯ ಸ್ಥಿತಿ-ಗತಿಯ ವಿವರಗಳನ್ನು ಅನುಬಂಧ 7.4 ರಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ

□ ಹಸಿ ತ್ಯಾಜ್ಯದ ನಿರ್ವಹಣೆ

ಪ್ರಸ್ತುತ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿದಿನ ಉತ್ಪಾದನೆಯಾಗುತ್ತಿರುವ 5,743.7 ಟನ್‌ಗಳಷ್ಟು ಹಸಿ ತ್ಯಾಜ್ಯದ ಪೈಕಿ, ಕೇವಲ 4,011.8 ಟನ್‌ಗಳ ಹಸಿ ತ್ಯಾಜ್ಯವನ್ನು 424.77 ಟನ್‌ಗಳಷ್ಟು ಗೊಬ್ಬರವನ್ನಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಿ ರೈತರಿಗೆ ಮಾರಾಟ ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಹೀಗೆ ಪರಿವರ್ತಿಸಲಾಗುವ ಗೊಬ್ಬರವನ್ನು ಕೃಷಿ ಇಲಾಖೆಯ ಸಹಯೋಗದೊಂದಿಗೆ ರೈತರಿಗೆ ಪ್ರತಿ ಕೆಜಿಗೆ ರೂ.5.00 ದರದಲ್ಲಿ ಮಾರಾಟ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಬೆಂಗಳೂರು, ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ, ಶಿವಮೊಗ್ಗ, ಮೈಸೂರು, ಬೆಳಗಾವಿ ಮತ್ತು ಧಾರವಾಡ ಜಿಲ್ಲೆಗಳು ಪ್ರತಿ ದಿನಕ್ಕೆ 20 ಟನ್‌ಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಸಾವಯವ ತ್ಯಾಜ್ಯವನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸುತ್ತಿವೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಬಳ್ಳಾರಿ, ಬೆಂಗಳೂರು ಗ್ರಾಮಾಂತರ, ರಾಯಚೂರು, ಯಾದಗಿರಿ, ಕೊಡಗು, ಚಾಮರಾಜನಗರ, ಮಂಡ್ಯ ಮತ್ತು ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಗಳು ಪ್ರತಿ ದಿನಕ್ಕೆ 5 ಟನ್‌ಗಳಿಗೂ ಕಡಿಮೆ ಸಾವಯವ ತ್ಯಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸುತ್ತವೆ.

ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ದಿನಕ್ಕೆ ಉತ್ಪಾದನೆಯಾಗುತ್ತಿರುವ 2,399 ಟನ್‌ಗಳಷ್ಟು ಸಾವಯವ ತ್ಯಾಜ್ಯವನ್ನು ಗೊಬ್ಬರವಾಗಿಸಿದರೆ, ಇದರಿಂದ 218 ಟನ್‌ಗಳಷ್ಟು ಗೊಬ್ಬರದ ಉತ್ಪಾದನೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಪ್ರತಿ ದಿನ ರೂ.11.00 ಲಕ್ಷಗಳ ಆದಾಯವನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಬೆಂಗಳೂರನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ, ಉಳಿದ ನಗರ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ದಿನಕ್ಕೆ ಉತ್ಪಾದನೆಯಾಗುವ 3,344 ಟನ್‌ಗಳಷ್ಟು ಹಸಿ ತ್ಯಾಜ್ಯದಿಂದ 300 ಟನ್‌ಗಳಷ್ಟು ಗೊಬ್ಬರವನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಪ್ರತಿದಿನಕ್ಕೆ ರೂ.15.00 ಲಕ್ಷ ಆದಾಯವನ್ನು ಗಳಿಸಲು ಅವಕಾಶವಿರುತ್ತದೆ. ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪಾದನೆಯಾಗುವ ಶೇಕಡಾ 55 ರಷ್ಟು ಹಸಿ ತ್ಯಾಜ್ಯವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಗೊಬ್ಬರವಾಗಿಸುತ್ತಿದ್ದು, ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಇನ್ನಷ್ಟು ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಸಾಕಷ್ಟು ಅವಕಾಶವಿರುತ್ತದೆ.

□ ಒಣ ತ್ಯಾಜ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆ

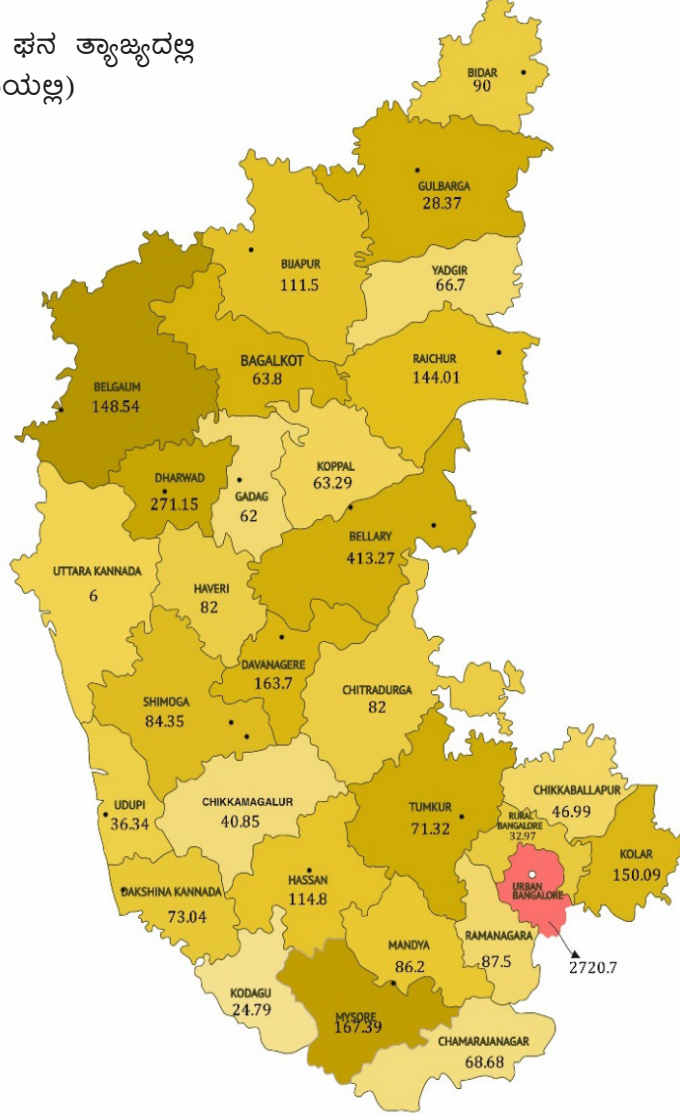
ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ದಿನ 1,167 ಟನ್‌ಗಳಷ್ಟು ಒಣ ತ್ಯಾಜ್ಯವನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸುತ್ತಿದ್ದು, ಇದರಲ್ಲಿ 612 ಟನ್‌ಗಳಷ್ಟು ಪ್ರತಿದಿನ ಮರುಬಳಕೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ ಹಾಗೂ 3.3 ಟನ್‌ಗಳಷ್ಟು ಒಣ ತ್ಯಾಜ್ಯವನ್ನು ಸಿಮೆಂಟ್ ತಯಾರಿಕಾ ಘಟಕಗಳ ಬಳಕೆಗೆ ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಉಳಿಕೆಯಾಗುವ 551.7 ಟನ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ಒಣ ತ್ಯಾಜ್ಯದ ಶೇಕಡ 47.26 ರಷ್ಟು ತ್ಯಾಜ್ಯವನ್ನು ಭೂಭರ್ತಿ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ 3,237 ಟನ್‌ಗಳಷ್ಟು ಒಣ ತ್ಯಾಜ್ಯ ಉತ್ಪಾದನೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ 1,114.8 ಟನ್‌ಗಳಷ್ಟು ಮರುಬಳಕೆಯಾದರೆ, 215 ಟನ್‌ಗಳಷ್ಟು ರೆಫ್ಯೂಸ್ ಡಿರೈವ್ಡ್ ಫ್ಯೂಲ್ (Refuse Derived Fuel (ಆರ್‌ಡಿಎಫ್)) ಆಗಿ ಪರಿವರ್ತಿತವಾಗುತ್ತಿದ್ದು, 118 ಟನ್‌ಗಳಷ್ಟು ಆರ್‌ಡಿಎಫ್ ಗಳನ್ನು ಸಿಮೆಂಟ್ ತಯಾರಿಕಾ ಘಟಕಗಳಲ್ಲಿ ಉರುವಲಾಗಿ ಬಳಕೆ ಮಾಡಲ್ಪಡುತ್ತಿದೆ. ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪಾದನೆಯಾಗುವ ಒಣ ತ್ಯಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಶೇಕಡ 44.7ರಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ಮರುಬಳಕೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದ್ದು ಉಳಿದ 1790 ಟನ್‌ಗಳನ್ನು ಭೂಭರ್ತಿ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಗೃಹ ಬಳಕೆಯ ಮತ್ತು ವಾಣಿಜ್ಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಒಣ ತ್ಯಾಜ್ಯದಿಂದ ಉತ್ಪಾದಿತವಾಗುವ ರೆಫ್ಯೂಸ್ ಡಿರೈವ್ಡ್ ಇಂಧನವು (ಆರ್‌ಡಿಎಫ್) ಜೈವಿಕವಾಗಿ ವಿಘಟನೆ (biodegradable) ಹೊಂದುವ ಮತ್ತು ಜೈವಿಕವಾಗಿ ವಿಘಟನೆ ಹೊಂದದಿರುವ (non-biodegradable) ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. 2000 ಕಿಲೋ ಕ್ಯಾಲೋರಿ/ಕೆಜಿ ಮೌಲ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಆರ್‌ಡಿಎಫ್ ಸಿಮೆಂಟ್ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳಿಗೆ ಬೇಕಾಗುವ ಅಗತ್ಯ ಇಂಧನವನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ. ಜೊತೆಗೆ ಇದನ್ನು ಕಸದಿಂದ ವಿದ್ಯುಚ್ಛಕ್ತಿ ಉತ್ಪಾದಿಸುವ ಘಟಕಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಕೆ ಮಾಡಬಹುದಾಗಿದೆ. ನಗರ ವ್ಯವಹಾರಗಳು ಮತ್ತು ವಸತಿ ಸಚಿವಾಲಯವು ಹೊರಡಿಸಿರುವ ಹಲವು ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳಿಗೆ ಆರ್‌ಡಿಎಫ್ ಬಳಕೆಯ ಮೇಲಿನ ಮಾರ್ಗಸೂಚಿಗಳಲ್ಲಿ ಆರ್‌ಡಿಎಫ್ ಮೌಲ್ಯವನ್ನು ಪ್ರತಿ ಟನ್‌ಗೆ ರೂ.600 ರಿಂದ ರೂ.2400 ಎಂದು ಸೂಚಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ಇದರಿಂದ ನಗರ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ನಿರಂತರ ಆದಾಯವನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಅವಕಾಶ ಸೃಜಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ, ಮೈಸೂರು, ಶಿವಮೊಗ್ಗ, ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ, ಬೆಳಗಾವಿ, ಬಾಗಲಕೋಟೆ, ವಿಜಯಪುರ, ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಕಲಬುರ್ಗಿಯಂತಹ ಜಿಲ್ಲೆಗಳು ಪ್ರತಿದಿನ 40 ಟನ್‌ಗಳಷ್ಟು ಒಣ ತ್ಯಾಜ್ಯವನ್ನು ಮರುಬಳಕೆ ಮಾಡುತ್ತಿವೆ. ಆದಾಗ್ಯೂ ಬೆಂಗಳೂರು ಗ್ರಾಮಾಂತರ, ಧಾರವಾಡ, ಕೊಡಗು, ದಾವಣಗೆರೆ, ಚಿಕ್ಕಬಳ್ಳಾಪುರ, ಮಂಡ್ಯ, ಚಾಮರಾಜನಗರ,

ಹಾಸನ, ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು, ರಾಯಚೂರು ಮತ್ತು ಕೊಪ್ಪಳದಂತಹ ಜಿಲ್ಲೆಗಳು ಕಡಿಮೆ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲ ಒಣ ತ್ಯಾಜ್ಯವನ್ನು ಮರುಬಳಕೆಗೆ ಮಾಡುತ್ತಿವೆ. ಬೃಹತ್ ಬೆಂಗಳೂರು ಮಹಾನಗರ ಪಾಲಿಕೆಯು "ತ್ಯಾಜ್ಯದಿಂದ ಇಂಧನ" ಎನ್ನುವ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಪ್ರಮುಖ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದ್ದು, ಇವು ಬಹುತೇಕ ಆರಂಭಿಕ ಹಂತದಲ್ಲವೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಸುರಿಯಲ್ಪಡುವ ಒಣ ತ್ಯಾಜ್ಯವನ್ನು ಇನ್ನಷ್ಟು ಮೌಲ್ಯಯುತವಾಗಿ ಮರುಬಳಕೆ ಮಾಡಲು ಸಾಕಷ್ಟು ಅವಕಾಶಗಳಿವೆ. ಇಲ್ಲವಾದಲ್ಲಿ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕರಿಸದೇ ವಿಸರ್ಜಿಸಲಾಗುವ ತ್ಯಾಜ್ಯದಿಂದ ಸಾಕಷ್ಟು ಗಂಭೀರ ಪರಿಸರ ಮಾಲಿನ್ಯ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಉಂಟಾಗುತ್ತಿವೆ.

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕರಿಸಿದ ಫನ ತ್ಯಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಜಿಲ್ಲಾವಾರು ಅಂತರ (ಟಿಪಿಡಿಎಲ್)

ಮುನ್ನಡೆವ ಹಾದಿ

ತ್ಯಾಜ್ಯದ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮತ್ತು ವಿಲೇವಾರಿಗೆ ಸಂಪನ್ಮೂಲದ ಕೊರತೆಯಿರುವುದರಿಂದ, ತ್ಯಾಜ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆಯ ಯೋಜನಾ ಕಾರ್ಯತಂತ್ರವು ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಸೃಷ್ಟಿಸುವ ಕಡೆಗೆ ಗಮನ ನೀಡುವ ಅಗತ್ಯವನ್ನು ಮನಗಾಣಬೇಕಾಗಿದೆ. ಇದರ ಮೂಲಕ ತ್ಯಾಜ್ಯದ ಮರುಬಳಕೆಗೆ ಮೌಲ್ಯಯುತವಾದ ವಸ್ತುವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ತ್ಯಾಜ್ಯದ ನಿರ್ವಹಣೆಯ ಗುಣಮಟ್ಟವನ್ನು ಉತ್ತಮಗೊಳಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. '5ಆರ್' ('5R') ಗಳೆಂದರೆ ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುವುದು, ಮರುಬಳಕೆ, ಮರುಪುರೈಸು, ಮರುಬಳಕೆ ಮತ್ತು ಮರುಪುರಣೆಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸುವ ಮೂಲಕ ತ್ಯಾಜ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆಯ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಉತ್ತಮಗೊಳಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

“ಬಳಸು ಮತ್ತು ಬನಾಡು” ಎನ್ನುವ ಏಕಮುಖ ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ತ್ಯಾಜ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ವ್ಯತ್ಯಾಸಕಾರಾದ ಆರ್ಥಿಕತೆಯ ನೀತಿಯನ್ನು ವಿಕಾಸನಗೊಳಿಸಲು 'ಪಡೆ, ತಯಾರಿಕೆ, ಬಳಕೆ ಮತ್ತು ವಿಲೇವಾರಿಯ' ಅಗತ್ಯವಿರುತ್ತದೆ. ಇದರ ಅಳವಡಿಕೆಯಿಂದ ಪರಿಸರದ ಮೇಲಿನ ಹೊರೆಯನ್ನು ಇಳಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಸಮಗ್ರ ತ್ಯಾಜ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆಯ ಸೌಲಭ್ಯಕ್ಕೆ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ನಗರ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಬಳಕೆದಾರರಿಂದ ಶುಲ್ಕವನ್ನು ಪಡೆದು ಪರಿಸರದ ಮೇಲೆ ಘನ ತ್ಯಾಜ್ಯದಿಂದ ಆಗುತ್ತಿರುವ ಅವೈಜ್ಞಾನಿಕ ತೊಂದರೆಯನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ತ್ಯಾಜ್ಯಗಳ ವಿಂಗಡಣೆಯಿಂದ ಶುಲ್ಕವನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ಗಳಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಗೊಬ್ಬರವನ್ನಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಇಂಧನವನ್ನಾಗಿ ಬಳಸಲು ಪರಿವರ್ತಿಸುವುದರಿಂದ ನಗರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಆದಾಯವನ್ನು ಇನ್ನಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಘನತ್ಯಾಜ್ಯ ಸಂಗ್ರಹಣೆ, ಸಂಸ್ಕರಣೆ ಮತ್ತು ವಿಲೇವಾರಿ ಸೇವೆಗಳಿಗೆ ಒದಗಿಸಲಾಗುವ ಪೂರ್ಣ ಅಥವಾ ಭಾಗಶಃ ಖರ್ಚನ್ನು ಪೂರೈಸಲು ಘನತ್ಯಾಜ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆ ನಿಯಮಗಳು, 2016ರ ನಿಯಮ 3(54) ರನುಸಾರವಾಗಿ ನಗರ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಬಳಕೆದಾರರಿಗೆ ಶುಲ್ಕವನ್ನು ವಿಧಿಸುವುದನ್ನು ಸಹ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಕಟ್ಟಡ ತ್ಯಾಜ್ಯದ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಸಿ ಮತ್ತು ಡಿ ತ್ಯಾಜ್ಯ ನಿರ್ವಹಣಾ ನಿಯಮಗಳು, 2016ರ ಪ್ರಕರಣ 4(5) ರಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾದ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ನಿಗದಿ ಪಡಿಸುತ್ತದೆ: ಪ್ರತಿದಿನ 20 ಟನ್ ಅಥವಾ ಮಾಸಿಕ 300 ಟನ್ ತ್ಯಾಜ್ಯವನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸುವವರು ಸಿ ಮತ್ತು ಡಿ ತ್ಯಾಜ್ಯ ಸಂಸ್ಕರಣಾ ಮತ್ತು ವಿಲೇವಾರಿಗೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾದ ಶುಲ್ಕವನ್ನು ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ನೀಡಬೇಕಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಘನತ್ಯಾಜ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆಗಾಗಿ ಬಳಕೆದಾರರಿಗೆ ಶುಲ್ಕವನ್ನು ವಿಧಿಸುವುದರಿಂದ ವಾರ್ಷಿಕವಾಗಿ ಬೃಹತ್ ಬೆಂಗಳೂರು ಮಹಾನಗರ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ರೂ.870.00 ಕೋಟಿ ಆದಾಯ ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾಗಲಿದೆ. ಇದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸಿ ಮತ್ತು ಡಿ ತ್ಯಾಜ್ಯ ನಿರ್ವಹಣಾ ಶುಲ್ಕವನ್ನು ವಿಧಿಸಿದರೆ, ರೂ.100.00 ಕೋಟಿ ಆದಾಯವನ್ನು ಪ್ರತಿವರ್ಷ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಇದಲ್ಲದೆ, ಬಳಕೆದಾರರ ಶುಲ್ಕದ ಹೊರತಾಗಿ, ಒಣ ತ್ಯಾಜ್ಯವನ್ನು ಗೊಬ್ಬರವನ್ನಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸುವುದರಿಂದ ವಾರ್ಷಿಕ ರೂ.44.00 ಕೋಟಿ ಮತ್ತು ಒಣತ್ಯಾಜ್ಯವನ್ನು ಆರ್‌ಡಿಎಫ್‌ಗೆ ಪರಿವರ್ತಿಸುವುದರಿಂದ ಸುಮಾರು ರೂ.16.00 ಕೋಟಿಗಳ ಆದಾಯವನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಬೆಂಗಳೂರು ಒಂದರಲ್ಲೇ ಘನ ತ್ಯಾಜ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆ, ಸಿ ಮತ್ತು ಡಿ ತ್ಯಾಜ್ಯದ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮತ್ತು ಘನತ್ಯಾಜ್ಯ ಸಂಸ್ಕರಣೆಗಳಿಗೆ ಶುಲ್ಕವನ್ನು ವಿಧಿಸುವುದರಿಂದ ಒಟ್ಟಾರೆ ರೂ.1030.00 ಕೋಟಿಗಳಷ್ಟು ವಾರ್ಷಿಕ ಆದಾಯವನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. .

ಘನ ತ್ಯಾಜ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆಯ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಕಾರ್ಯತಂತ್ರಗಳು

- ❑ ಸುರಕ್ಷಿತವಾದ ಮತ್ತು ಪರಿಸರ ಸ್ನೇಹಿಯಾದ ಘನತ್ಯಾಜ್ಯ ನಿರ್ವಹಣಾ ಕಾರ್ಯನೀತಿಯನ್ನು ಘನತ್ಯಾಜ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆ ನೀತಿಯೊಂದಿಗೆ ಒಳಪಡಿಸುವ ಮೂಲಕ ಸಮಗ್ರತೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸುವುದು.
- ❑ ಘನತ್ಯಾಜ್ಯ ನಿಯಮಗಳು 2016, ನಿಯಮ 3(15) ರಲ್ಲಿರುವಂತೆ ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ಕೇಂದ್ರೀಕೃತ ಸಂಗ್ರಹ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುವುದರಿಂದ ಹಸಿ ಕಸದೊಂದಿಗೆ ಒಣ ಕಸ ಬೆರೆಸುವುದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಬಹುದು ಹಾಗೂ ಸಾಗಣಿಕೆಯನ್ನು ಕಡಿಗೊಳಿಸಬಹುದು.
- ❑ ಗೊಬ್ಬರ ಮತ್ತು ಜೈವಿಕ-ಮೀಥೇನ್ ಅನಿಲ ತಯಾರಿಕೆಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ ಸುಧಾರಿತ ಹಸಿ ತ್ಯಾಜ್ಯ ಸಂಸ್ಕರಣಾ ಘಟಕಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದು.
- ❑ ಘನ ತ್ಯಾಜ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯಕ್ಷಮತೆಯ ಸಾಧನೆಯಿಂದ ಆಗುವ ಅನುಕೂಲಗಳ ಕುರಿತು ಸಾರ್ವಜನಿಕರಲ್ಲಿ ಅರಿವು ಮೂಡಿಸುವುದು. ಜೊತೆಗೆ ಅಸಮರ್ಪಕ ನಿರ್ವಹಣೆಯಿಂದ ಪರಿಸರದ ಮೇಲೆ ಆಗುವ ದುಷ್ಪರಿಣಾಮಗಳ ಕುರಿತು ಜಾಗೃತಿ ಮೂಡಿಸುವುದು.
- ❑ ಕಾರ್ಯಕ್ಷಮತೆ ಆಧಾರಿತ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಆರಂಭಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ, ತ್ಯಾಜ್ಯವನ್ನು ಬೇರ್ಪಡಿಸುವ ಕಾರ್ಯ ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದು.

- ❑ ಘನ ತ್ಯಾಜ್ಯ ನಿಯಮಗಳು 3(57) ರಲ್ಲಿ ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ಜಾರಿಯಾಗಬೇಕಿರುವ '5ಆರ್' ಗಳಾದ ರೆಡ್ಯೂಸ್, ರಿಯೂಸ್, ರಿಫ್ಲೆನಿಷ್, ರಿಸೈಕಲ್, ಮತ್ತು ರಿಕವರ್ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವ ಮೂಲಕ ತ್ಯಾಜ್ಯದ ಉತ್ಪಾದನೆ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕರಣೆ ನಡುವೆ ಇರುವ ಅಂತರವನ್ನು ಕಡಿತಗೊಳಿಸುವುದು.
- ❑ ಪರಿಸರ ಸ್ನೇಹಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಗಳಾದ ಗೊಬ್ಬರ ತಯಾರಿಕೆ, ಜೈವಿಕ ಮೀಥೇನ್ ಮತ್ತು ಆರ್‌ಡಿಎಫ್ ಉರುವಲು ಮತ್ತಿತರ ಶಕ್ತಿ ಸಂವರ್ಧನೆ ಉಪಕ್ರಮಗಳಿಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವುದು.
- ❑ ಮರುಬಳಕೆ, ಗೊಬ್ಬರ ಉತ್ಪಾದನೆ ಮತ್ತು ಆರ್‌ಡಿಎಫ್ ಉರುವಲುಗಳ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಘನತ್ಯಾಜ್ಯ ಸಂಸ್ಕರಣೆಯ ಮೂಲಕ ನಗರ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಆದಾಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು.
- ❑ ತ್ಯಾಜ್ಯ ಸಂಸ್ಕರಣೆಯನ್ನು ಶೇಕಡ 100 ರಷ್ಟು ಸಾಧಿಸಲು ವಲಯವಾರು ಬೇರ್ಪಡಿಸುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕರಣಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಭೂಭರ್ತಿಯನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುವುದು.
- ❑ ತ್ಯಾಜ್ಯ ಸಾಗಾಣಿಕೆಯ ಮೇಲೆ ಅವಲಂಬಿಸುವುದನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುವುದು ಮತ್ತು ಇಂಧನದ ಬಳಕೆಯನ್ನು ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟು ತಪ್ಪಿಸುವ ಕ್ರಮಗಳಿಂದ ವಾಯು ಮಾಲಿನ್ಯವನ್ನು ಕಡಿತಗೊಳಿಸುವುದು.

7.6.2. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ರೊಚ್ಚು ನೀರಿನ ನಿರ್ವಹಣೆ

ವೇಗವಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರುವ ನಗರೀಕರಣ ಮತ್ತು ಕೈಗಾರಿಕೀಕರಣದಿಂದ ಸಂಸ್ಕರಿಸದಿರುವ ರೊಚ್ಚು/ಕಲುಷಿತ ನೀರಿನ ವಿಲೇವಾರಿಯಿಂದ ಜಲ ಮೂಲಗಳು ಕಲುಷಿತಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಪರಿಸರ ಮತ್ತು ಮಾನವನ ಆರೋಗ್ಯದ ಮೇಲೆ ತೀವ್ರ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತಿದೆ.

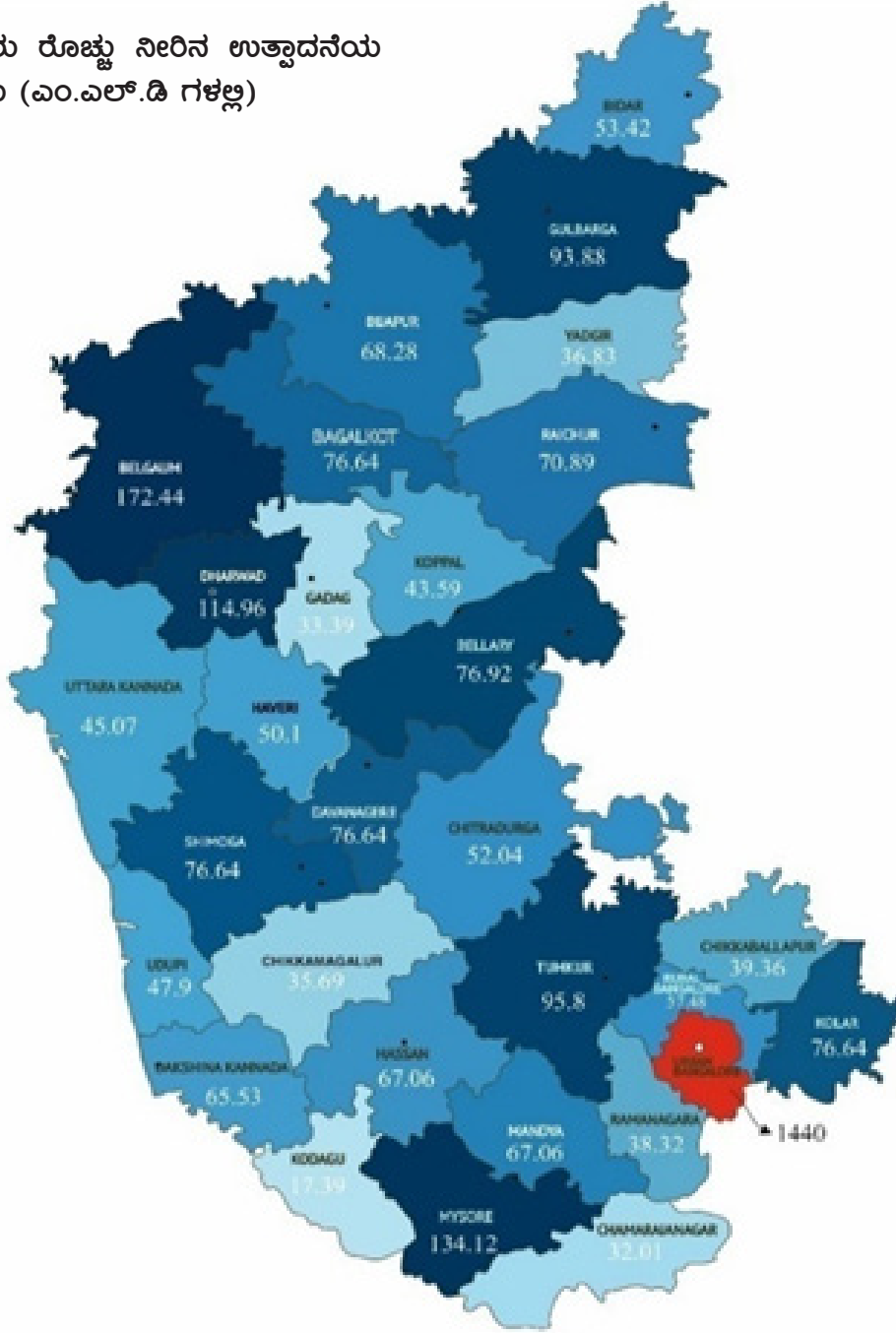
ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕರಿಸದಿರುವ ರೊಚ್ಚು ನೀರಿನಿಂದಾಗಿ ಶೇಕಡ 70ರಷ್ಟು ಜಲ ಮಾಲಿನ್ಯ ಉಂಟಾಗುತ್ತಿದೆ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪಾದನೆಯಾಗುವ ಒಟ್ಟಾರೆ ರೊಚ್ಚು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಶೇಕಡ 6 ರಷ್ಟು ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದಿಂದ ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾಗುತ್ತಿದೆ. ರಾಜ್ಯವು 67 ಮಿಲಿಯನ್ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ಪ್ರತಿ ದಿನ 3,357 ಮಿಲಿಯನ್ ಲೀಟರ್ (ಎಂಎಲ್‌ಡಿ) ರೊಚ್ಚು ನೀರನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸುತ್ತಿದ್ದು, ಮುಂಬರುವ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಇದರ ಪ್ರಮಾಣ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಾಗುವ ನಿರೀಕ್ಷೆಯಿರುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಸಂಸ್ಕರಿಸಿದ ನೀರಿನ ಮರುಬಳಕೆ ನೀತಿಯನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವ ಮೂಲಕ ರೊಚ್ಚು ನೀರು ನಿರ್ವಹಣೆಗಾಗಿ ಸಮಗ್ರ ಸುಸ್ಥಿರ ನೀತಿಯನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಬೇಕಾಗಿರುತ್ತದೆ. ರೊಚ್ಚು ನೀರಿನ ಸಂಸ್ಕರಣ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯು ದುಬಾರಿ ವೆಚ್ಚವಾಗುವುದರಿಂದ ಆರ್ಥಿಕ ಹೊರೆ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತದೆ. ಆದ ಕಾರಣ ಬಳಕೆದಾರರ ಮೇಲೆ ಬಳಕೆ ಶುಲ್ಕವನ್ನು ವಿಧಿಸುವುದರಿಂದ ಮೂರು ಮೂಲಭೂತ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಬಹುದಾಗಿದೆ. (i) ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಇತರೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಉದ್ದೇಶಗಳಿಗೆ ಬಳಸುವುದು (ii) ಒದಗಿಸಲಾದ ಸೇವೆಗಳಿಗೆ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಆದಾಯಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸುವ ಮೂಲಕ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿತ್ವ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು ಮತ್ತು (iii) ಸೇವೆಯನ್ನು ಪಡೆಯಲು ತಗಲುವ ವೆಚ್ಚದ ಕುರಿತು ಬಳಕೆದಾರನಿಗೆ ಪೂರ್ಣ ಅರಿವು ಮೂಡಿಸುವುದರಿಂದ ಬಳಕೆಯನ್ನು ಪ್ರಜ್ಞಾಪೂರ್ವಕವಾಗಿರುವ ಅವಕಾಶ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

❑ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತುತ ತ್ಯಾಜ್ಯ ನೀರಿನ ನಿರ್ವಹಣೆಯ ಸ್ಥಿತಿಗತಿ

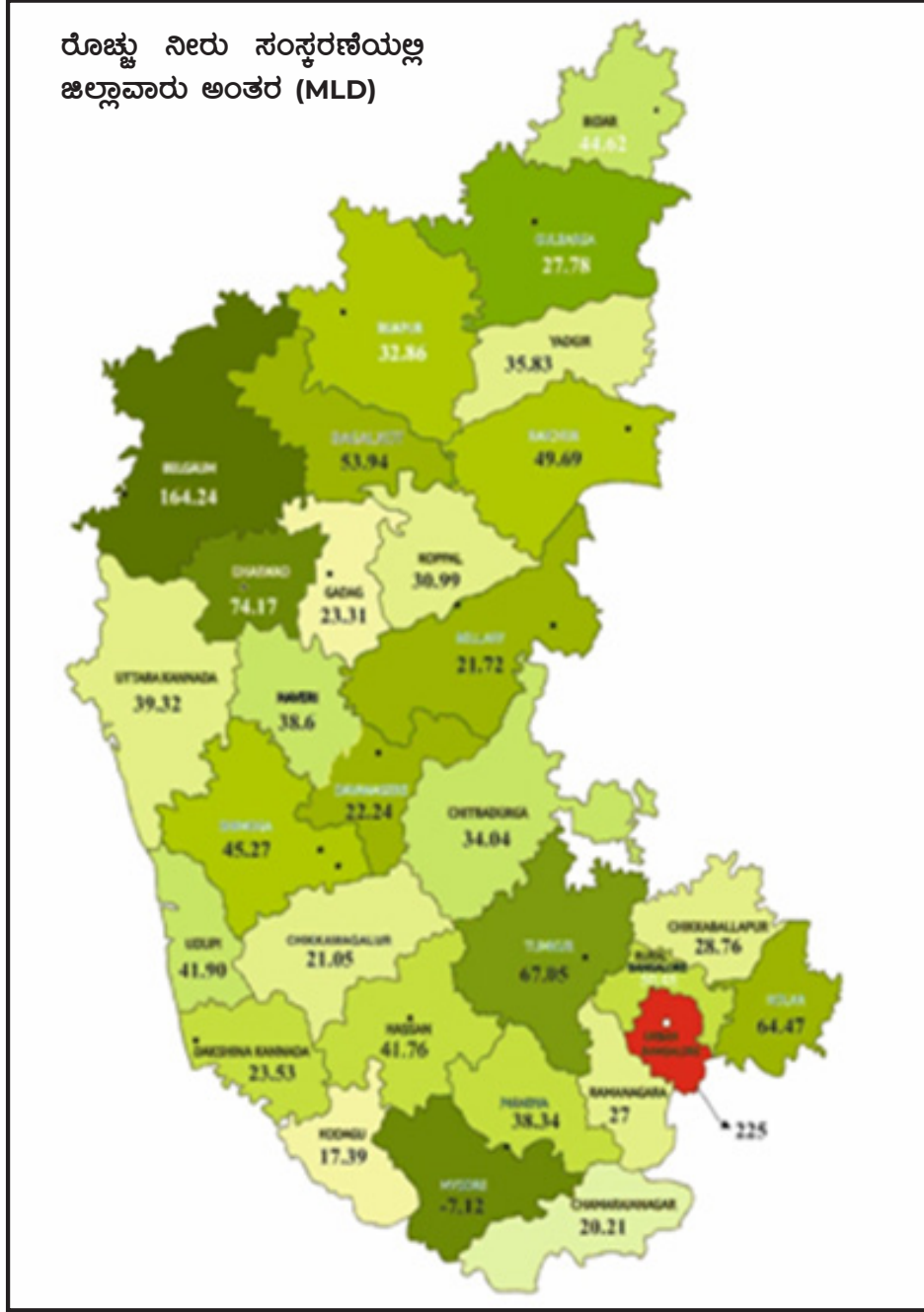
ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ ಸುಮಾರು 3.5 ಮಿಲಿಯನ್ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ಪ್ರತಿದಿನ 1,440 ಮಿಲಿಯನ್ ಲೀಟರ್ ರೊಚ್ಚು ನೀರನ್ನು ಗೃಹ ಬಳಕೆಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಂದ ಉತ್ಪಾದಿಸುತ್ತಿದೆ. ಇದನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ಬೆಂಗಳೂರು ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಮತ್ತು ಒಳಚರಂಡಿ ಮಂಡಳಿ (BWSSB) ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ಇದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಇತರೆ ನಗರ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು 1916.5 ಎಂಎಲ್‌ಡಿ ರೊಚ್ಚು ನೀರು ಉತ್ಪಾದನೆಯಾಗುತ್ತಿದ್ದು, ಇದರ ನಿರ್ವಹಣೆಯ ಜವಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಪೌರಾಡಳಿತ ಇಲಾಖೆ ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ನೀರು ಸಂಸ್ಕರಣಾ ಘಟಕಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ಸರ್ಕಾರದ ವಿವಿಧ ಇಲಾಖೆಗಳಾದ ಕರ್ನಾಟಕ ನಗರ ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಮತ್ತು ಒಳಚರಂಡಿ ಮಂಡಳಿ (KUWS & DB) ಮತ್ತು ಕರ್ನಾಟಕ ನಗರ ಮೂಲ ಸೌಕರ್ಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಹಣಕಾಸು ಸಂಸ್ಥೆ (ಕೆಯುಐಡಿಎಫ್‌ಸಿ) ಹೊಂದಿರುತ್ತವೆ.

ಜಿಲ್ಲಾವಾರು ರೊಚ್ಚು ನೀರಿನ ಉತ್ಪಾದನೆಯ ವಿವರಗಳು (ಎಂ.ಎಲ್.ಡಿ ಗಳಲ್ಲಿ)

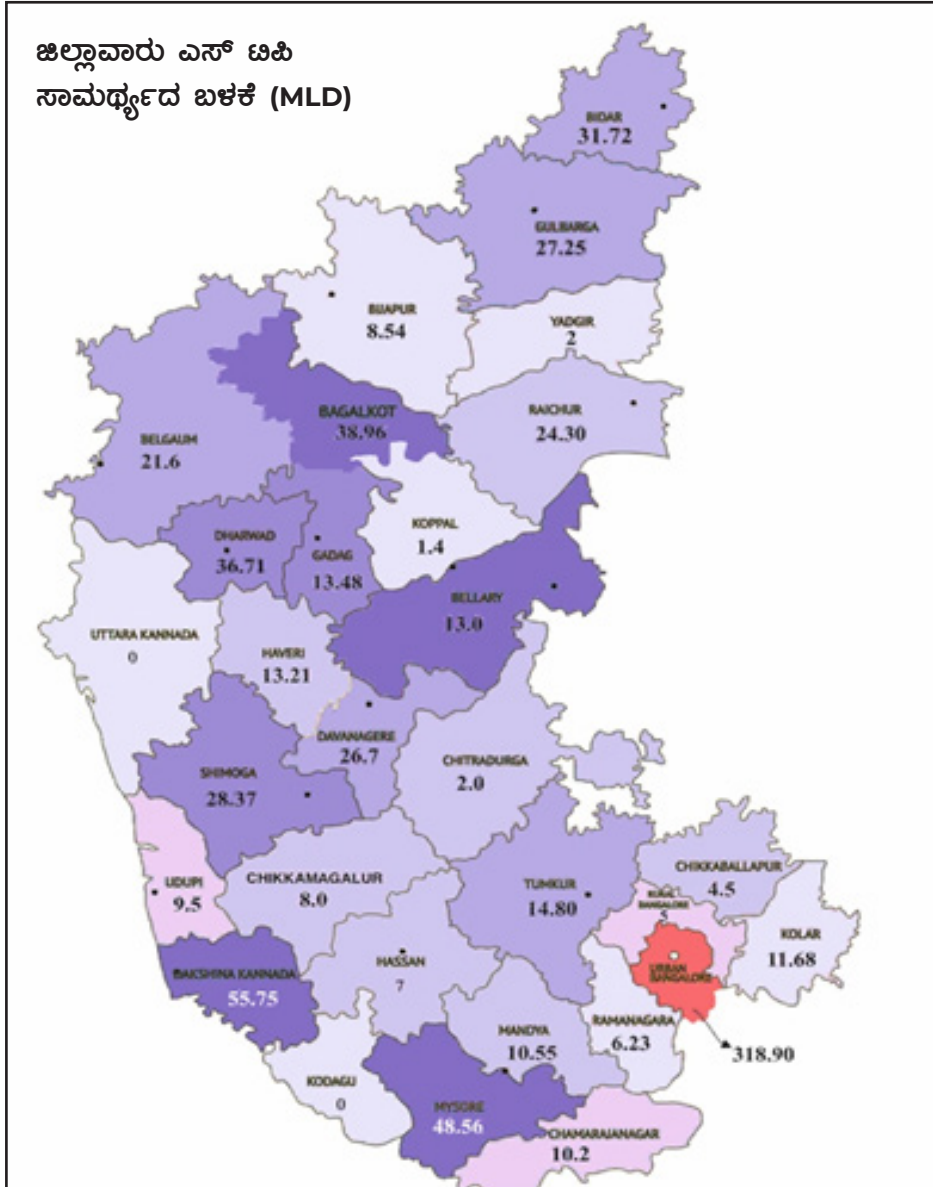

ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು 169 ಎಸ್‌ಟಿಪಿ ಘಟಕಗಳು ಇದ್ದು, ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಬಿಡಬ್ಲ್ಯುಎಸ್‌ಎಸ್‌ಬಿ 36 ಘಟಕಗಳನ್ನು, 98, 33 ಮತ್ತು 2 ಎಸ್‌ಟಿಪಿ ಘಟಕಗಳನ್ನು ಬೆಂಗಳೂರು ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಮತ್ತು ಒಳಚರಂಡಿ ಮಂಡಳಿ, ಕೆಯುಐಡಿಎಫ್‌ಸಿ ಮತ್ತು ನಗರ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದು ಪೌರಾಡಳಿತ ಇಲಾಖೆ ಇದರ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ. ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾಗುವ 3356 ಎಂಎಲ್‌ಡಿಯಲ್ಲಿ, 2788 ಎಂಎಲ್‌ಡಿ (ಶೇಕಡ 83.1 ರಷ್ಟು) ನೀರನ್ನು ಸಂಸ್ಕರಿಸುವ ಸೌಕರ್ಯವಿರುತ್ತದೆ. ಇದರ ಪೈಕಿ ಕೇವಲ ಶೇಕಡ 70.26ರಷ್ಟು ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು 1958.15 ಎಂಎಲ್‌ಡಿಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಸಂಸ್ಕರಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಉಳಿದ 1398.44 ಎಂಎಲ್‌ಡಿ ರೊಚ್ಚು ನೀರು ಸಂಸ್ಕರಣೆಯಾಗದೆ ನದಿಗಳು ಮತ್ತು ಸರೋವರಗಳಿಗೆ ಸೇರುತ್ತಿದ್ದು ಇದರಿಂದ ತೀವ್ರವಾಗಿ ಪರಿಸರದ ಕ್ಷೀಣತೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಜಿಲ್ಲಾವಾರು ರೊಚ್ಚು ನೀರು ನಿರ್ವಹಣೆ ವಿವರಗಳನ್ನು ಅನುಬಂಧ-5 ರಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಉತ್ಪಾದನೆಯಾಗುವ ಪ್ರತಿದಿನ ಒಟ್ಟು 1440 ಮಿಲಿಯನ್ ಅಟರ್ ರೊಚ್ಚು ನೀರಿನ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಕೇವಲ 1213 ಎಂಎಲ್‌ಡಿ (ಶೇ. 84.23ರಷ್ಟು) ಸಂಸ್ಕರಣೆಗೆ ಒಳಪಡುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಸಂಸ್ಕರಣೆಯಾದ ತ್ಯಾಜ್ಯ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು 800.8 (ಶೇ. 66.02ರಷ್ಟು) ಮಿಲಿಯನ್ ಅಟರ್ ಗಳು ಕೋಲಾರ ಮತ್ತು ಚಿಕ್ಕಬಳ್ಳಾಪುರ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಕೆರೆಗಳಿಗೆ ನೀರು ಪೂರೈಸಲು ಬಳಕೆಯಾದರೆ, ಉಳಿದ ನೀರನ್ನು ಹಸಿರು ವಲಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ, ಬೆಂಗಳೂರು ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವಿಮಾನ ನಿಲ್ದಾಣದ ತೋಟಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ, ಗಾಲ್ಫ್ ಕೋರ್ಸ್, ಲಾಲ್‌ಬಾಗ್ ಮತ್ತು ಕಬ್ಬನ್ ಪಾರ್ಕ್ ಮುಂತಾದವುಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ಉಪಯೋಗಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಉಳಿದ ಸ್ಥಳೀಯ ನಗರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು 1916.5 ಎಂಎಲ್‌ಡಿನಷ್ಟು ರೊಚ್ಚು ನೀರು ಉತ್ಪಾದನೆಯಾಗುತ್ತಿದ್ದು, ಈ ರೊಚ್ಚು ನೀರನ್ನು ಒಟ್ಟು 1259.96 ಎಂಎಲ್ ಡಿ ಸಂಸ್ಕರಣ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಸಂಸ್ಕರಣಾ ಘಟಕಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕರಣೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ, ಆದರೆ ಒಟ್ಟು ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಪೈಕಿ ಕೇವಲ 745.87 ಎಂಎಲ್‌ಡಿ ಮಾತ್ರ ರೊಚ್ಚು ನೀರನ್ನು ಸಂಸ್ಕರಣೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

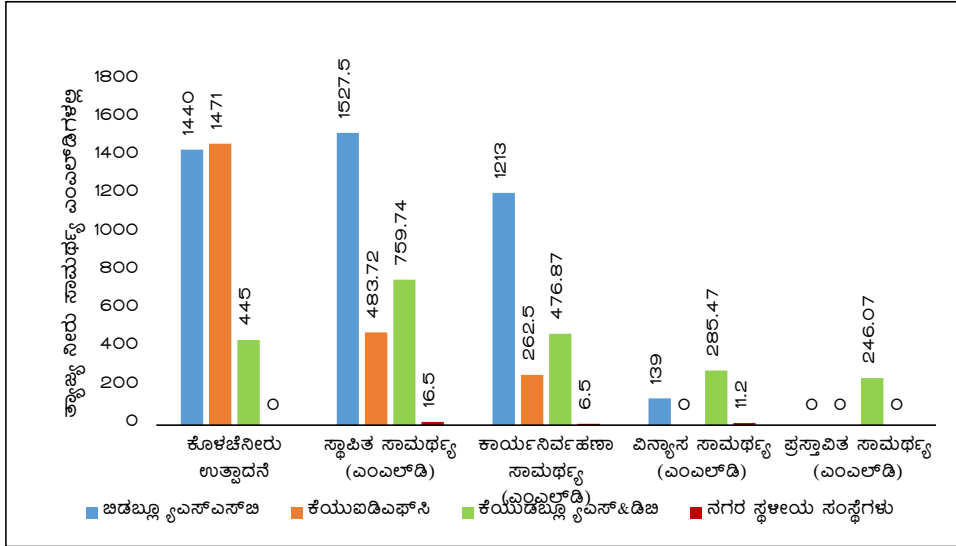
ಆದ್ದರಿಂದ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲ ಹಾಲ ಇರುವ ಎಸ್‌ಟಿಪಿಗಳ ಒಟ್ಟು ಸಾಮರ್ಥ್ಯದಲ್ಲ ಬಳಕೆಯಾಗದೇ ಉಳಿದಿರುವ ಅಂತರದ ಪ್ರಮಾಣ ಶೇಕಡ 41.64ರಷ್ಟು ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಅಂತರವನ್ನು ಕಡಿತಗೊಳಿಸಲು ಉತ್ತಮವಾದ ಒಳಚರಂಡಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಬೇಕಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಒಳಚರಂಡಿ ನೀರಿನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲ ಉತ್ತಮವಾದ ಸಂಪರ್ಕ ಮತ್ತು ಮಾರ್ಗಭೇದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳು, ರೊಚ್ಚು ನೀರಿನ ಸಂಗ್ರಹ ಬಾವಿಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ ಮತ್ತು ಪಂಪುಗಳ ಅಳವಡಿಕೆ ಮುಂತಾದ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಂಡರೆ, ಸ್ಥಾಪಿತ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಅವಕಾಶ ಒದಗಿಬರುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ರಾಜ್ಯದ ವಿವಿಧ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿಸುವ ಅನೇಕ ಕಾಮಗಾರಿಗಳನ್ನು ಬೆಂಗಳೂರು ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಒಳಚರಂಡಿ ಮಂಡಳಿ (BWSSB), ಕರ್ನಾಟಕ ನಗರ ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಒಳಚರಂಡಿ (KUWS&DB) ಮತ್ತು ಕರ್ನಾಟಕ ನಗರ ಮೂಲ ಸೌಕರ್ಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಹಣಕಾಸು ಸಂಸ್ಥೆ (ಕೆಯುಐಡಿಎಫ್‌ಸಿ) ಹಮ್ಮಿಕೊಂಡಿವೆ.

ಮುಂಬರುವ ವರ್ಷಗಳ ಅಂದಾಜು ಜನಸಂಖ್ಯಾ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಿ, ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಇರುವ ಎಸ್‌ಟಿಪಿಗಳ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಕೊರತೆಯಿರುತ್ತದೆ. ಸಂಸ್ಕರಿಸದೆ ಇರುವ ರೊಚ್ಚುನೀರು ಜಲಮೂಲಗಳೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿ ಪರಿಸರ ಮತ್ತು ಆರೋಗ್ಯದ ಮೇಲೆ ಬೀರುವ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ತಡೆಯಲು ರಾಜ್ಯವು ರೊಚ್ಚು ನೀರು ಸಂಸ್ಕರಣಾ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿರುತ್ತದೆ. ರಾಜ್ಯದಲ್ಲ ಗೃಹಬಳಕೆಯ ಒಳಚರಂಡಿ ಸಂಸ್ಕರಣೆಯ ಕೊರತೆಯನ್ನು

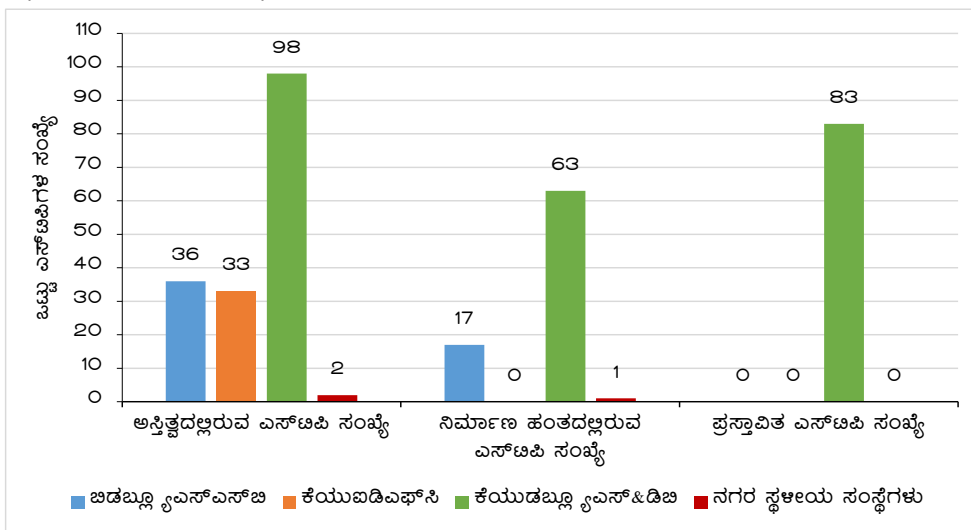
ಸರಿದೂಗಿಸಲು, ಬೆಂಗಳೂರು ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಒಳಚರಂಡಿ ಮಂಡಳಿ ಮೂಲಕ 139 MLD ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ 17 STPಗಳು, KUWS & DB ಯಿಂದ 285.47 MLD ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ 63 STPಗಳು ಮತ್ತು ನಗರ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಂದ 11.2 MLD ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಒಂದು STPಗಳು ನಿರ್ಮಾಣ ಹಂತದಲ್ಲಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲ ಒಳಚರಂಡಿ ತ್ಯಾಜ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆಯ ವಿವರಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರ 7.4 ರಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಚಿತ್ರ 7.4: ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲ ಸಂಸ್ಥೆವಾರು ಒಳಚರಂಡಿ ತ್ಯಾಜ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆಯ ವಿವರಗಳು

ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ಕೆಯುಡಬ್ಬೂವಿಸ್‌ಡಿಬಿ ವತಿಯಿಂದ 246.07 ಎಂಎಲ್‌ಡಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವುಳ್ಳ 83 ಎಸ್‌ಟಿಗಳು ಮತ್ತು 45 ಫೀಸಲ್ ಅಂಡ್ ಸೆಪ್ಟಿಕ್ ಮ್ಯಾನೇಜ್‌ಮೆಂಟ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆ (ಎಫ್‌ಎಸ್‌ಎಸ್‌ಎಂ) ಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಲಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಒಂದು ಲಕ್ಷಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ನಗರ ಸ್ಥಳೀಯ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ನೈರ್ಮಲ್ಯವನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಎಫ್‌ಎಸ್‌ಎಸ್‌ಎಂ ಗಳು ಅತ್ಯಂತ ಕಡಿಮೆ ಖರ್ಚಿನ ಸಾಧನಗಳಾಗಿರುತ್ತವೆ. 45 ಅನುಮೋದಿತ ಎಫ್‌ಎಸ್‌ಟಿಗಳಲ್ಲಿ, 3 ಎಫ್‌ಎಸ್‌ಟಿಗಳು ನಿರ್ಮಾಣ ಹಂತದಲ್ಲಿದೆ ಮತ್ತು ಉಳಿದ ಪ್ರಸ್ತಾವಿತ ಯೋಜನೆಗಳ ವಿವರವಾದ ಯೋಜನಾ ವರದಿ (ಡಿಪಿಆರ್) ಮತ್ತು ಟೆಂಡರ್‌ನ ತಯಾರಿಕೆ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳು ಅನುಷ್ಠಾನ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿವೆ. ಸಂಸ್ಥೆವಾರು ಎಸ್‌ಟಿಗಳ ಸ್ಥಿತಿಯ ವಿವರಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರ 7.5 ರಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಚಿತ್ರ 7.5 ಸಂಸ್ಥೆವಾರು ಎಸ್‌ಟಿಗಳ ಸ್ಥಿತಿ - ಗತಿ

ಮುನ್ನಡೆವ ಹಾದಿ

ಜಲಮೂಲಗಳು ಮತ್ತಷ್ಟು ಕಲುಷಿತವಾಗುವುದನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟುವ ಹಿತದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ, ಹಾಲ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವ ಎಸ್‌ಟಿಪಿಗಳ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಬಳಕೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಮತ್ತು ಎಸ್‌ಟಿಪಿಗಳನ್ನು ಆಧುನಿಕ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಗಳ ಮೂಲಕ ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟು ಬೇಗ ಸ್ಥಾಪಿಸುವ ಅಗತ್ಯವಿರುತ್ತದೆ. ಸಂಸ್ಕರಣೆಯಾದ ನೀರಿನ ಮರುಬಳಕೆ ಮತ್ತು ಮರು ಉಪಯೋಗವನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವ ಕಾರ್ಯ ತ್ವರಿತಗತಿಯಲ್ಲಿ ಆಗಬೇಕಿದೆ. ಹೊಸ ಎಸ್‌ಟಿಪಿ ಘಟಕಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಹಾಲ ಇರುವ ಘಟಕಗಳ ಗರಿಷ್ಠ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಕಾರ್ಯವೂ ಆಗಬೇಕಿದೆ. ನವೀನ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸುವುದರ ಜೊತೆಗೆ, ಕೇಂದ್ರ ಮಾಲನ್ಯ ನಿಯಂತ್ರಣ ಮಂಡಳಿ (ಸಿಪಿಸಿಬಿ) ಮತ್ತು ಕರ್ನಾಟಕ ಮಾಲನ್ಯ ನಿಯಂತ್ರಣ ಮಂಡಳಿಗಳು ಸೂಚಿಸಿರುವ ಸ್ಟ್ಯಾಂಡರ್ಡ್ ಆಪರೇಟಿಂಗ್ ಪ್ರೋಸಿಜರ್ ಪ್ರಕಾರವೇ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವ ಎಸ್‌ಟಿಪಿಗಳ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಯ ದಕ್ಷತೆಯನ್ನು ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ರೊಚ್ಚು ನೀರಿನ ಬಳಕೆಯನ್ನು ಕಡಿಮೆಗೊಳಿಸುವ ಮತ್ತು ರೊಚ್ಚು ನೀರಿನ ಸಂಸ್ಕರಣೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚುಗೊಳಿಸುವ ಕಾರ್ಯ ಶೀಘ್ರದಲ್ಲಿ ಆಗಬೇಕಿರುತ್ತದೆ. ಸ್ವಚ್ಛ ನೀರಿನ ಬಳಕೆಯನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಲು ಮತ್ತು ಒಳಚರಂಡಿ ಸಂಸ್ಕರಣೆಯನ್ನು ಗರಿಷ್ಠಗೊಳಿಸಲು ಹಾಗೂ ಸಂಸ್ಕರಿಸಿದ ರೊಚ್ಚು ನೀರಿನ ಮರುಬಳಕೆ ಮಾಡಲು ಸಾಮೂಹಿಕವಾದ ಪ್ರಯತ್ನದ ಅಗತ್ಯವಿರುತ್ತದೆ.

ಸಂಸ್ಕರಣಾ ಸೇವೆಗಳಿಗಾಗಿ ಬಳಕೆದಾರರಿಗೆ ಶುಲ್ಕಗಳನ್ನು ವಿಧಿಸಲು ನಿಗದಿತ ದರಗಳನ್ನು ನಿಗದಿಪಡಿಸುವ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿರುತ್ತದೆ. ನಿಗಾ-ನಿಯಂತ್ರಣ ಉಪಕರಣಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ, ಮಾಲನ್ಯಕಾರಕ ಅಂಶಗಳ ಜಡುಗಡೆಯ ಮೇಲೆ ತೀವ್ರ ನಿಗಾವಹಿಸಲು ಅವಕಾಶವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದಲ್ಲದೆ ಆರ್ಥಿಕ ಕಾರ್ಯ ವಿಧಾನಗಳಾದ:

- 1) ಸಮರ್ಥ ರೊಚ್ಚು ನೀರಿನ ಸಂಸ್ಕರಣಾ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಮೂಲಕ ಮಾಲನ್ಯ ನಿಯಂತ್ರಣ ವೆಚ್ಚಗಳನ್ನು ಸ್ವಯಂಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದ ಭರಿಸುವ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಕಗಳನ್ನು ನೀಡಲು ಮುಂದಾಗುವುದು.
- 2) ಪರಿಸರದ ನಾಶವನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟುವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಸಂಸ್ಕರಿಸಿದ ನೀರಿನ ಮರುಬಳಕೆ ನೀತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದು.

ರೊಚ್ಚು ನೀರಿನ ಸಂಸ್ಕರಣೆ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕರಿಸಿದ ನೀರಿನ ಮರುಬಳಕೆಯನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು, ಸಂಸ್ಕರಿಸಿದ ನೀರಿನ ಮರುಬಳಕೆಯ ಮೂಲಕ ಆದಾಯವನ್ನು ಗಳಿಸುವ ನೀತಿಯನ್ನು ರೂಪಿಸುವುದು ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಬೃಹತ್ ಬೆಂಗಳೂರು ಮಹಾನಗರ ಪಾಲಿಕೆ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿದಿನ ಒಟ್ಟು 1,440 ಎಂಎಲ್‌ಡಿ ರೊಚ್ಚು ನೀರು ಉತ್ಪಾದನೆಯಾಗುತ್ತಿದ್ದು, ಇದನ್ನು ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ಸಂಸ್ಕರಿಸಿದ್ದೇ ಆದರೆ, 1,153 ಎಂಎಲ್‌ಡಿ ನೀರು ಮರುಬಳಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ (ಕುಡಿಯುವ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕೆ ಹೊರತುಪಡಿಸಿ) ಎಂದು ಅಂದಾಜಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರತಿ 1000ಲೀ ನೀರಿಗೆ ರೂ.300.00 ದರ ವಿಧಿಸಿದಲ್ಲಿ, ಸಂಸ್ಕರಿಸಿದ ರೊಚ್ಚು ನೀರಿನಿಂದ BWSSBಗೆ ವಾರ್ಷಿಕ ರೂ. 346.00 ಕೋಟಿಗಳ ಆದಾಯವನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಬಹುದಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಸಂಸ್ಕರಿಸಿದ ರೊಚ್ಚು ನೀರನ್ನು ಈ ಕೆಳಕಂಡ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

- ❑ ಕೃಷಿ-ನೀರಾವರಿ, ತೋಟಗಾರಿಕೆಗೆ, ಬೆಳೆ ನೀರಾವರಿ, ವಾಣಿಜ್ಯ ನರ್ಸರಿಗಳು, ಲ್ಯಾಂಡ್‌ಸ್ಕೇಪ್ ನೀರಾವರಿ, ಉದ್ಯಾನವನಗಳು, ಅವೆನ್ಯೂ ಪ್ಲಾಂಟೇಶನ್, ಶಾಲಾ ಆವರಣ, ಮುಕ್ತ ಮಾರ್ಗ, ಗಾಲ್ಫ್ ಕೋರ್ಸ್‌ಗಳು, ಹಸಿರು ವಲಯಗಳು ಮತ್ತು ಮನೆಯ ಮುಂದಿನ ತೋಟಗಳಿಗೆ ಬಳಸಬಹುದಾಗಿದೆ.
- ❑ ಕೈಗಾರಿಕೆ-ಕೂಲಿಂಗ್ ವಾಟರ್, ಬಾಯ್ಲರ್ ಫೀಡ್, ಎರಡನೇ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕರಿಸಲಾಗುವ ನೀರಿನ ಬಳಕೆ ಮತ್ತು ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಕಟ್ಟಡಗಳ ನಿರ್ಮಾಣದಲ್ಲಿ ಬಳಸಬಹುದಾಗಿದೆ.
- ❑ ಸಮುದಾಯ-ಅಂತರ್ಜಲ ಪುನರ್ಭರ್ತಿ ಮತ್ತು ಮರುಪೂರಣ, ಉಪ್ಪು ನೀರಿನ ಅತಿಕ್ರಮಣದ ನಿಯಂತ್ರಣ, ಭೂಕುಸಿತ ನಿಯಂತ್ರಣ, ಕೆರೆ ಮತ್ತು ಸರೋವರಗಳಲ್ಲಿ ನೀರಿನ ಮಟ್ಟದ ನಿರ್ವಹಣೆ, ಮನರಂಜನಾ/ಪರಿಸರದ ಬಳಕೆಗೆ, ಜೈವಿಕ ವರ್ಧನೆಗೆ ಮ್-ಫೋ ವರ್ಧನೆ, ಮೀನುಗಾರಿಕೆ ಮತ್ತು ಹಿಮ ತಯಾರಿಕೆಗಾಗಿ ಸಂಸ್ಕರಿಸಿದ ನೀರನ್ನು ಮರುಬಳಕೆ ಮಾಡಬಹುದಾಗಿದೆ.
- ❑ ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಕುಡಿಯಲು ಯೋಗ್ಯವಲ್ಲದ ನೀರಿನ ಬಳಕೆ-ಅಗ್ನಿಶಾಮಕ ರಕ್ಷಣೆ, ಹವಾನಿಯಂತ್ರಣ ಬಳಕೆಗೆ ಮತ್ತು ಶೌಚಾಲಯ ಬಳಕೆಗೆ ಜಲಾಶಯಗಳಿಂದ ಪೂರೈಕೆಯಾಗುವ ನೀರಿನೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿಸಿ ಬಳಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

7.6.3 ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಲನಗೊಂಡ ನದಿಗಳ ಪಾತ್ರಗಳು

ಹೆಚ್ಚಾದ ನಗರೀಕರಣವು ನದಿಗಳ ಪರಿಸರ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿನ ಭೌತಿಕ, ರಾಸಾಯನಿಕ, ಜೈವಿಕ ಅಂಶಗಳು ಹಾಗೂ ಜೀವ ವಿರೋಧಿ ಪರಿಣಾಮಗಳೊಂದಿಗೆ ಭೌಗೋಳಿಕ ಬದಲಾವಣೆಗಳ ಮೇಲೆ ತೀವ್ರ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುತ್ತವೆ. ನಗರ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾಗುವ ರೊಚ್ಚು ನೀರು ಮತ್ತು ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳಿಂದ ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾಗುವ ಕಲುಷಿತ ನೀರನ್ನು ಸಂಸ್ಕರಿಸದೆ ಜಲ ಮೂಲಗಳಿಗೆ ವಿಸರ್ಜಿಸುವುದರಿಂದ ನದಿಗಳ ಭೌತಿಕ ಮತ್ತು ರಾಸಾಯನಿಕ ಗುಣಗಳಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ರೊಚ್ಚು ನೀರು ಮತ್ತು ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾಗುವ ಘನ ತ್ಯಾಜ್ಯವನ್ನು ನೇರವಾಗಿ ನದಿಗೆ ಬಿಡುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಕೃಷಿಯಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗುವ ರಾಸಾಯನಿಕ ಗೊಬ್ಬರ ಮತ್ತು ಔಷಧಿಗಳು ಸಹ ಸೇರಿಕೊಂಡು ನದಿಯನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಮಲನಗೊಳಿಸುತ್ತಿವೆ. ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಹರಿಯುವ ನದಿಗಳು ಜೈವಿಕ ಮಾಲಿನ್ಯಕಾರಕ ಅಂಶಗಳು, ಹೆಚ್ಚಿನ ಕ್ಷಾರತೆ, ಹೈ ಟೋಟಲ್ ಸಲ್ಫಂಡೆಡ್ ಸಾಲಟ್ (ಟಿಎಸ್‌ಎಸ್), ಭಾರದ ಮೆಟಲ್, ನೈಟ್ರೇಟ್ ಮತ್ತು ಯುಟ್ರೋಫಿಕೇಶನ್, ಹೆಚ್ಚಿದ ಆಮ್ಲಜನಕದ ಬೇಡಿಕೆ (biological oxygen demand) ಮತ್ತು ರಾಸಾಯನಿಕ ಆಮ್ಲಜನಕದ ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತವೆ.

□ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಮಲನಗೊಂಡಿರುವ ನದಿ ಪಾತ್ರಗಳ ಪ್ರಸ್ತುತ ಸ್ಥಿತಿ-ಗತಿ

ವಿವಿಧ ನದಿಗಳಲ್ಲಿರುವ ನೀರಿನ ಗುಣಮಟ್ಟದ ನಿರ್ವಹಣೆಯ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿನ ಜೈವಿಕ ಆಮ್ಲಜನಕ ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು (biological oxygen demand) ಆಧರಿಸಿ ಕೇಂದ್ರ ಮಾಲಿನ್ಯ ನಿಯಂತ್ರಣ ಮಂಡಳಿಯು ಭಾರತದಾದ್ಯಂತ 351 ಮಲನಗೊಂಡ ನದಿಗಳ ಪಾತ್ರಗಳನ್ನು ಮಾಲಿನ್ಯ ಪೀಡಿತ ಎಂದು ಗುರುತಿಸಿವೆ. ಇಂತಹ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಬಿಡು ಪ್ರಮಾಣ 03 ಎಂಜಿ/ಲೀ. ಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿರುತ್ತದೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ 17 ನದಿಗಳ ಪಾತ್ರಗಳು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿದ್ದು, ಇವುಗಳು 42 ನಗರ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಮೂಲಕ ಹರಿದು ಹೋಗುತ್ತವೆ.

ಕರ್ನಾಟಕದ 17 ಕಲುಷಿತ ನದಿಗಳ ಪಾತ್ರಗಳು ಮತ್ತು 4 ಕಲುಷಿತ ನದಿ ಭಾಗಗಳಾದ - ಲಕ್ಷ್ಮಣತೀರ್ಥ, ಅರ್ಕಾವತಿ, ಮಲಪ್ರಭಾ ಮತ್ತು ತುಂಗಭದ್ರಾ ನದಿಗಳನ್ನು ಆಧ್ಯತೆಯ 3ನೇ ಹಂತವೆಂದು (ಪಿ3) ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ (ಬಿಡಿ 10-20 ಎಂಜಿ/ ಎಲ್). ಕಾವೇರಿ, ಕಬನಿ, ಕಾಳ, ಕಾಗಿನ, ಕೃಷ್ಣ ಮತ್ತು ಭದ್ರಾಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡಂತೆ 6 ನದಿಗಳನ್ನು ಆಧ್ಯತೆಯ 4ನೇ ಹಂತವೆಂದು (ಪಿ4) ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ (ಬಿಡಿ 6 ರಿಂದ 10 ಎಂಜಿ/ ಎಲ್). ಉಳಿದ ಯಗಚಿ, ಶಿಂಷಾ, ನೇತ್ರಾವತಿ, ಕುಮಾರಧಾರ, ಭೀಮಾ ಮತ್ತು ತುಂಗಾ ನದಿಗಳನ್ನು ಆಧ್ಯತೆ 5ನೇ ಹಂತವೆಂದು (ಪಿ5) ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ (ಬಿಡಿ 3 ರಿಂದ 6 ಎಂಜಿ/ಎಲ್).

ಈ ನದಿಗಳನ್ನು ಮಲನಗೊಳಿಸುವ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ನಡೆಸಿದ ಅಧ್ಯಯನದಂತೆ 42 ನಗರ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಸಂಜಿತವಾಗಿ ದಿನಕ್ಕೆ 884.25 ಮಿಲಿಯನ್ ಲೀಟರ್ ರೊಚ್ಚು ನೀರನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸುತ್ತಿದ್ದು, ಈ ನಗರ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಿರುವ ಒಟ್ಟು ಒಳ ಚರಂಡಿ ಸಂಸ್ಕರಣೆಯ (ಎಸ್‌ಟಿಪಿ) ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಕೇವಲ 822 ಎಂಎಲ್‌ಡಿಗಳಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಕೇವಲ 536.00 ಎಂಎಲ್‌ಡಿ ರೊಚ್ಚು ನೀರನ್ನು ಮಾತ್ರ ಸಂಸ್ಕರಿಸಲಾಗುತ್ತಿದ್ದು, ಉಳಿಕೆಯಾಗುವ 348.25 ಎಂಎಲ್‌ಡಿ ರೊಚ್ಚು ನೀರು ಸಂಸ್ಕರಿಸದೆ ನೇರವಾಗಿ ನದಿಗಳನ್ನು ಸೇರುತ್ತಿದೆ. ಈ 42 ನಗರ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಪ್ರತಿ ದಿನ 1860.7 ಟನ್ ಘನ ತ್ಯಾಜ್ಯವನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸುತ್ತವೆ. ಇದರ ಪೈಕಿ ಕೇವಲ 844.40 ಟಿಪಿಡಿ ಮಾತ್ರ ಸಂಸ್ಕರಣೆಗೆ ಒಳಪಡುತ್ತದೆ. ಉಳಿಕೆಯಾಗುವ 1016.3 ಟನ್‌ಗಳಷ್ಟು ಘನತ್ಯಾಜ್ಯವು ನದಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹವಾಗುತ್ತಿದ್ದು, ಇದರಿಂದ ತೀವ್ರವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನದಿಯ ನೀರನ್ನು ಮತ್ತು ಅಂತರ್ಜಲವನ್ನು ಮಲನಗೊಳಿಸುತ್ತಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ 17 ಕಲುಷಿತ ನದಿ ಪಾತ್ರಗಳ ನಗರ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಳಚರಂಡಿ ಮತ್ತು ಘನ ತ್ಯಾಜ್ಯ ವಿವರಗಳನ್ನು ಅನುಬಂಧ 7.6 ರಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಮಲನವಾಗಿರುವ 17 ನದಿ ಪಾತ್ರಗಳನ್ನು ಸ್ವಚ್ಛಗೊಳಿಸುವ ಮೂಲಕ ಪುನರುಜ್ಜೀವನಗೊಳಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಮತ್ತು ನದಿಗಳ ಪುನರ್ ನವೀಕರಣ ಕ್ರಿಯಾ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಲು ವಿಶೇಷ ಕಾಳಜಿ ವಹಿಸಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಈ ಎಲ್ಲಾ ನದಿಗಳ ನೀರಿನ ಗುಣಮಟ್ಟವನ್ನು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಪರೀಕ್ಷಿಸುವ ಯೋಜನೆಯು ಇರುತ್ತದೆ. ಪಿಎಚ್, ಆಮ್ಲಜನಕ ಪ್ರಮಾಣ, ಬಿಡಿ, ಒಟ್ಟು ಕೋಲಿಫಾರಂ (total coliform), ಫೀಕಲ್ ಕೋಲಿಫಾರಂ (faecal coliform) ಇವುಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಇದನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ನದಿ ಪುನರುಜ್ಜೀವನ ಯೋಜನೆಯಡಿ 55 ಎಸ್‌ಟಿಪಿಗಳಿಂದ 133.05 ಎಂಎಲ್‌ಡಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಸಂಸ್ಕರಣೆಯಾಗುವಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಯನ್ನು

ಸಲ್ಲಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ಇವುಗಳೆಲ್ಲ ಈಗಾಗಲೇ 31 ನಿರ್ಮಾಣದ ವಿವಿಧ ಹಂತದಲ್ಲಿರುತ್ತವೆ. ಇದಲ್ಲದೇ ಹತ್ತು ಲಕ್ಷಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ನಗರಪ್ರದೇಶಗಳೆಲ್ಲ ಫೀಕಲ್ ಸ್ಲಡ್ಜ್ ಮತ್ತು ಸೆಪ್ಟೇಜ್ ನಿರ್ವಹಣೆ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು 5 ನಗರ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳೆಲ್ಲ ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದೆ.

ಮುನ್ನಡೆವ ಗುರಿ

ನಗರ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಂದ ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾಗುವ ರೊಚ್ಚು ನೀರು ಮತ್ತು ಘನ ತ್ಯಾಜ್ಯ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ಪರಿಸರಕ್ಕೆ ಹಾನಿಯಾಗದಂತೆ ಘನ ತ್ಯಾಜ್ಯ ವಸ್ತುಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆ ಅಧಿನಿಯಮ 2016 ರಡಿಯಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿರುವಂತೆ ವಿಲೇವಾರಿ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಇದು ಸಕಾಲವಾಗಿದೆ. ಈ ಕರ್ತವ್ಯಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸಲು ಹಲವಾರು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದು, ಮಾಲಿನ್ಯದ ಹೆಚ್ಚಳದಿಂದ ನದಿಗಳ ಕಾರ್ಯಾಧಾರಣಾ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಕ್ಕೆ ಧಕ್ಕೆಯಾಗದಂತೆ ಮಾಲಿನ್ಯವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವುದು ಆದ್ಯ ಕರ್ತವ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ನದಿಗಳ ಕಾರ್ಯಾಧಾರಣಾ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿರುವ 17 ಮಾಲಿನ್ಯ ಪೂರಿತ ನದಿಪಾತ್ರಗಳನ್ನು ಸ್ವಚ್ಛಗೊಳಿಸುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಯೋಜಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ಇದರಿಂದ ಭವಿಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಜನರಿಂದ ಪೂಜಿತವಾಗುವ ಅನೇಕ ನದಿಗಳು ತಮ್ಮಗತ ವೈಭವವನ್ನು ಮರುಕಳಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಲಿದೆ.

7.6.4 ಕೈಗಾರಿಕಾ ಕಲುಷಿತ ನೀರು ನಿರ್ವಹಣೆ

ಹೆಚ್ಚಿದ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಮಾಲಿನ್ಯದ ಹೆಚ್ಚಳಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತಿವೆ. ಪರಿಸರ ಮಾಲಿನ್ಯವು ನೈಸರ್ಗಿಕ ಪರಿಸರ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಗುಣಮಟ್ಟವನ್ನು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ನಿಯತಾಂಕಗಳ ಗುಣಮಟ್ಟವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುತ್ತಿದೆ. ಅವುಗಳೆಲ್ಲ ಗಾಳಿ, ನೀರು, ಮಣ್ಣಿನ ಫಲವತ್ತತೆ ಮುಂತಾದವುಗಳು ಕೈಗಾರಿಕೆ ಕಲುಷಿತ ನೀರಿನಮಾಲಿನ್ಯದಿಂದ ಹಾಳಾಗುತ್ತಿವೆ. ಜನರು ಅನೇಕ ವೇಳೆ ತಮ್ಮ ನೆರೆಹೊರೆಯಲ್ಲಿರುವ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಪ್ರತಿಭಟಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ನಿಸರ್ಗದ ಆರೋಗ್ಯಕರ ಜೀವ ವೈವಿಧ್ಯ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಚಕ್ರಗಳು ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಮಾನವನ ರಕ್ಷಣಾತ್ಮಕ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಮೂಲಭೂತ ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ. ಹೆಚ್ಚಿದ ಕೈಗಾರಿಕೀಕರಣ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಾಲಿನ್ಯವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುವುದರಿಂದ ಕೈಗಾರಿಕಾ ವೈವಿಧ್ಯತೆಯ ಸುತ್ತ ಮುತ್ತ ವಾಸಿಸುವ ಜನರು ಈ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಮುಷ್ಕರ ನಡೆಸಲು ಪ್ರೇರೇಪಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಬಗ್ಗೆಜನರಿಗೆ ನೀಡಲ್ಪಡುವ ಯಾವುದೇ ಆರ್ಥಿಕ ಅನುಕೂಲಗಳು ಸಹಾ ಜೀವ ವೈವಿಧ್ಯತೆಯ ಸೌಲಭ್ಯಕ್ಕೆ ಸಮನಾಗಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಕಲುಷಿತ ನೀರಿನ ನಿರ್ವಹಣೆ

ಕರ್ನಾಟಕದ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು 64,108 ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳಿದ್ದು, ಅವುಗಳನ್ನು ಹಸಿರು, ಕಿತ್ತಳೆ ಮತ್ತು ಕೆಂಪು ವರ್ಗಗಳಾಗಿ ವರ್ಗೀಕರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇವುಗಳ ಪೈಕಿ 3,603 ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು ಕಲುಷಿತ ನೀರನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸುತ್ತಿವೆ. ಈ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳಿಂದ ಒಟ್ಟು 436.63 ಎಂಎಲ್‌ಡಿ ಕಲುಷಿತ ನೀರು ಉತ್ಪಾದಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಕಲುಷಿತ ನೀರು ಉತ್ಪಾದಿಸುವ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳೆಲ್ಲ, 3424 ಕೈಗಾರಿಕಾ ಘಟಕಗಳು ಸುಮಾರು 739.64 ಎಂಎಲ್‌ಡಿಯಷ್ಟು ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಸಂಯೋಜಿತ ಆಂತರಿಕ ತ್ಯಾಜ್ಯ ಸಂಸ್ಕರಣಾ ಘಟಕಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಗೊಳಿಸಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಕಲುಷಿತ ನೀರನ್ನು ಸಂಸ್ಕರಿಸುವ ಘಟಕಗಳೆಲ್ಲ 803 ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳ ಕಲುಷಿತ ನೀರನ್ನು ಮತ್ತು 10 ಸಾಮಾನ್ಯ ಕಲುಷಿತ ನೀರು ಸಂಸ್ಕರಣಾ ಘಟಕಗಳೆಲ್ಲ ಸಂಸ್ಕರಿಸುವ ಮೂಲಕ ವಿಲೇವಾರಿ ಮಾಡುವ ಕ್ರಮವನ್ನು ಜರುಗಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಮುನ್ನಡೆವ ಗುರಿ

ಆರ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಅಗತ್ಯವಿದ್ದರೂ, ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಪರಿಸರ ಸೇವೆಗಳ ಆರೋಗ್ಯವನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ತುಂಬಾ ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ. ಪರಿಸರದ ಮಾನದಂಡಗಳಾದ ಗಾಳಿಯ ಗುಣಮಟ್ಟ, ನೀರಿನ ಗುಣಮಟ್ಟ ಉತ್ತಮ ಪರಿಸರದ ಮೂಲ ಅಂಶಗಳಾದ ಗಾಳಿ, ನೀರು, ಮಣ್ಣಿನ ಫಲವತ್ತತೆ ಇತ್ಯಾದಿ ತೊಂದರೆಯಲ್ಲಿದ್ದು, ಅನೇಕ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು ಜನರ ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ದ್ವನಿ ಎತ್ತುತ್ತಲೇ ಸಾಕಷ್ಟು ಕೊಡುಗೆಯನ್ನು ನೀಡಿದೆ. ಪರಿಸರಾತ್ಮಕ ಮಾನದಂಡಗಳ ಗುಣಮಟ್ಟವನ್ನು ಖಾತ್ರಿ ಪಡಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದಾಗ ಮಾತ್ರ ಜನರು ತೆರೆದ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವರು. ಜನರ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜೀವನ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ತೀವ್ರವಾದ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ಉಂಟಾಗದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳದ್ದೇ ಆಗಿರುತ್ತದೆ.

ಸಮರ್ಪಕ ಕಲುಷಿತ ನೀರು ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ತಂತ್ರಗಳು

- ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸಾಮೂಹಿಕ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳಾದ ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಜವಳಿ, ಇಟಿಂಟಿಂಗ್‌ಡಿಟಿಂಗ್ ಮತ್ತು ಔಷಧೀಯ ತಯಾರಿಕಾ ಉದ್ಯಮಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದರೊಂದಿಗೆ ಈ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ತ್ಯಾಜ್ಯ ನಿರ್ವಹಣಾ ಘಟಕಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದು.
- ಪ್ರತಿ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳಿಂದ ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾಗುವ ಕಲುಷಿತ ನೀರನ್ನು ಸಂಸ್ಕರಣಾ ಘಟಕಕ್ಕೆ ಸಾಗಿಸುವುದನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು “ಪ್ಲಗ್ ಮತ್ತು ಪ್ಲೇ ವ್ಯವಸ್ಥೆ” ಯನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದು.
- ಗುರುತಿಸಲಾದ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ಲಸ್ಟರ್ ವಾರು ಸಾಮಾನ್ಯ ಶುದ್ಧೀಕರಣ ಘಟಕಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಉತ್ತೇಜಿಸುವುದು.
- ಕೈಗಾರಿಕಾ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಸುತ್ತ ಸುರಕ್ಷಿತ ವಲಯಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳ ಸುತ್ತ ಸಾಕಷ್ಟು ಬರ್ಡರ್‌ಗಳನ್ನು ರಚಿಸುವುದು.
- ಒಂದು ಉದ್ಯಮದ ತ್ಯಾಜ್ಯವನ್ನು ಇನ್ನೊಂದು ಉದ್ಯಮದ ಕಚ್ಚಾ ವಸ್ತುವಾಗಿ ಬಳಸಲು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ಸಂಸ್ಕರಿಸಿದ ನೀರಿನ ಮರುಬಳಕೆ ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು.
- ನೈಸರ್ಗಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸಲು ಮತ್ತು ಮಾಲಿನ್ಯವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಲು '5R'ಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವುದು.

7.6.5 ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ತ್ಯಾಜ್ಯ (ಇ-ತ್ಯಾಜ್ಯ) ನಿರ್ವಹಣೆ

ವಿದ್ಯುತ್ ಮತ್ತು ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಉಪಕರಣಗಳು (ಎಲೆಕ್ಟ್ರಾನಿಕ್ ಮತ್ತು ಎಲೆಕ್ಟ್ರಿಕಲ್ ಎಕ್ಯುಪ್ಲೆಂಟ್ಸ್ -ಇಇಇ) ಬಳಕೆಗೆ ಯೋಗ್ಯವಲ್ಲದಿರುವಾಗ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ - ತ್ಯಾಜ್ಯ (ಇ-ತ್ಯಾಜ್ಯ) ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಕ್ಷಿಪ್ರ ತಂತ್ರಾಜ್ಞಾನದ ಪ್ರಗತಿ, ಹೊಸ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಹೆಚ್ಚಿದ ಉತ್ಪಾದನೆ ಮತ್ತು ಬ್ರಾಂಡ್ ಗಳ ಬಲವಾದ ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್ ತಂತ್ರಗಳಿಂದಾಗಿ ವಿದ್ಯುತ್ ಮತ್ತು ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಉಪಕರಣಗಳ ಸರಕುಗಳ ತ್ವರಿತ ಬದಲಿ ಈ ಸರಕುಗಳ ತ್ವರಿತ ಬಳಕೆಯ ಅವಧಿಯನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಲು ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಇ-ತ್ಯಾಜ್ಯ ಸಂಗ್ರಹವಾಗುತ್ತದೆ. ಗಣಕಯಂತ್ರಗಳು, ಲ್ಯಾಪ್ ಟಾಪ್‌ಗಳು, ಸರ್ವರ್‌ಗಳು, ಮೇನ್ ಫ್ರೇಮ್‌ಗಳು, ಕಾಪಿಯರ್‌ಗಳು, ಕ್ಯಾಲ್ಕುಲೇಟರ್‌ಗಳು, ಫ್ಯಾಕ್ಸ್ ಯಂತ್ರಗಳು, ಬ್ಯಾಟರಿ ಸೆಲ್ ಗಳು, ಸೆಲ್ಯುಲಾರ್ ಮತ್ತು ದೂರವಾಣಿ ಫೋನ್ ಗಳು, ಟಿವಿ‌ಗಳನ್ನು, ರೇಡಿಯೋ, ಐಪಾಡ್, ವೈದ್ಯಕೀಯ ಉಪಕರಣಗಳು, ವಾಷಿಂಗ್ ಮೆಷಿನ್ ಗಳು, ರೆಫ್ರಿಜರೇಟರ್ ಗಳು, ಏರ್ ಕಂಡಿಷನರ್ ಗಳು, ಸ್ಟೀಕರ್ ಗಳು ಮತ್ತು ಹೋಮ್ ಥಿಯೇಟರ್ ಸಿಸ್ಟಮ್, ಎಕ್ಸ್ ಬಾಕ್ಸ್, ಫ್ಲೇಸ್‌ಡಿಸ್ಕ್ ಮತ್ತು ಇತರೆ ಗೇಮಿಂಗ್ ಉಪಕರಣಗಳು ಮತ್ತು ಸೌರ ಫಲಕಗಳು, ತಡೆರಹಿತ ವಿದ್ಯುತ್ ಸರಬರಾಜು ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯ ಇ-ತ್ಯಾಜ್ಯವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತವೆ.

ಇ-ತ್ಯಾಜ್ಯವು ವಿವಿಧ ಲೋಹಗಳಾದ ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್, ಕ್ಯಾಥೋಡ್ ರೇ ಟ್ಯೂಬ್ (ಸಿಆರ್‌ಟಿ), ಮುದ್ರಿತ ಸರ್ಕ್ಯೂಟ್ ಬೋರ್ಡ್ ಗಳು ಮತ್ತು ಕೇಬಲ್‌ಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಅಪರೂಪದ ಲೋಹಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಮಿಶ್ರಿತ ಲೋಹದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ಇದು ಅತ್ಯಂತ ವಿಷಕಾರಿಯೂ ಮತ್ತು ಪರಿಸರಕ್ಕೆ ಹಾನಿಯುಂಟು ಮಾಡುವ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಇ-ತ್ಯಾಜ್ಯದ ಅಸಮರ್ಪಕ ವಿಲೇವಾರಿ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಿಂದ ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ, ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ, ಪರಿಸರಕ್ಕೆ ತೀವ್ರವಾದ ತೊಂದರೆ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಅತ್ಯಂತ ಬೆಲೆ ಬಾಳುವ ಲೋಹಗಳನ್ನು ಇ-ತ್ಯಾಜ್ಯವು ಹೊಂದಿದ್ದರೂ, ಜಾಗತಿಕ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಇವುಗಳ ಮರುಬಳಕೆ ಪ್ರಮಾಣ ಶೇಕಡ 10-15 ಮಾತ್ರ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಸೂಕ್ತವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಲೋಹಗಳನ್ನು ಹಿಂಪಡೆಯುವ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಇಲ್ಲದಿರುವುದು ಕಾರಣವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಲೋಹಗಳ ನಷ್ಟದ ಜೊತೆಗೆ, ಪರಿಸರದ ಮೇಲೆ ಅತಿಯಾದ ಒತ್ತಡವೂ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ.

ಇ-ತ್ಯಾಜ್ಯ ಉತ್ಪತ್ತಿಯ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಅಮೇರಿಕಾ ಮತ್ತು ಚೀನಾ ದೇಶವನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ, ಭಾರತ ನಂತರದ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆದಿರುವ ದೇಶವಾಗಿದೆ. 2019ರಲ್ಲಿ ಭಾರತವು ಉತ್ಪಾದನೆ 3.2 ಮಿಲಿಯನ್ ಟನ್ ಈ ತ್ಯಾಜ್ಯವನ್ನು ಉತ್ಪತ್ತಿ ಮಾಡಿರುತ್ತದೆ. 2028ರ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಭಾರತದಲ್ಲಿ 11.5 ಮಿಲಿಯನ್ ಟನ್ ಮತ್ತು ಜಾಗತಿಕ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ 74 ಮಿಲಿಯನ್

ಟನ್ ಈ ತ್ಯಾಜ್ಯ ಉತ್ಪಾದಿಯಾಗುವ ಅಂದಾಜು ಇದೆ. ಜಾಗತಿಕ ಈ ತ್ಯಾಜ್ಯ ನಿರ್ವಹಣಾ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ 2020 ರಲ್ಲಿ 49.8 ಅಮೇರಿಕನ್ ಡಾಲರ್ ಆಗಿದ್ದರೆ 2028ರ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಇದು 144 ಬಿಲಿಯನ್ ಡಾಲರ್ ಆಗುವ ಅಂದಾಜು ಇರುತ್ತದೆ.

□ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಇ-ತ್ಯಾಜ್ಯದ ನಿರ್ವಹಣೆ

ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ 2021-22ನೇ ಸಾಲಿಗೆ 1,11,589.92 ಮೆಟ್ರಿಕ್ ಟನ್ ಇ-ತ್ಯಾಜ್ಯವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು 93 ಅಧಿಕೃತ ಇ-ತ್ಯಾಜ್ಯ ನಿರ್ವಹಣಾ ಘಟಕಗಳಿದ್ದು, ಇವುಗಳ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ 162724.4 ಮೆಟ್ರಿಕ್ ಟನ್ ಗಳಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಇ-ತ್ಯಾಜ್ಯ ನಿರ್ವಹಣಾ ಘಟಕಗಳ ವಿವರಗಳು ಹೀಗಿವೆ: (1) 30 ಬೇರ್ಪಡಿಸುವ ಘಟಕಗಳು; ಇವುಗಳ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ 27,426 ಮೆಟ್ರಿಕ್ ಟನ್. (2) ಮರುಬಳಕೆ ಸಂಸ್ಕರಣೆ ಮಾಡುವ 23 ಘಟಕಗಳು - 21330 ಮೆಟ್ರಿಕ್ ಟನ್ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ. (3) 12 ಬೇರ್ಪಡಿಸುವ ಮತ್ತು ಮರುಬಳಕೆ ಮಾಡುವ ಘಟಕಗಳು - 16656 ಮೆಟ್ರಿಕ್ ಟನ್ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ. (4) 6 ಮರುಬಳಕೆ ಯೋಗ್ಯಗೊಳಿಸುವ ಘಟಕಗಳು - 3646 ಮೆಟ್ರಿಕ್ ಟನ್ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ. (5) 3 ಬೇರ್ಪಡಿಸುವ, ಮರುಬಳಕೆ ಯೋಗ್ಯಗೊಳಿಸುವ ಮತ್ತು ಮರುಬಳಕೆ ಘಟಕಗಳು - 5139.6 ಮೆಟ್ರಿಕ್ ಟನ್ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ (6) 10 ಬೇರ್ಪಡಿಸುವ ಮತ್ತು ಮರುಬಳಕೆ ಯೋಗ್ಯಗೊಳಿಸುವ ಘಟಕಗಳು - 14005 ಮೆಟ್ರಿಕ್ ಟನ್. (7) 9 ಮರುಬಳಕೆ ಮತ್ತು ಮರುಬಳಕೆ ಯೋಗ್ಯಗೊಳಿಸುವ ಘಟಕಗಳು - 74521.8 ಮೆಟ್ರಿಕ್ ಟನ್ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ.

ಮುನ್ನಡೆವ ಗುರಿ

ಕಂಪ್ಯೂಟರ್‌ಗಳು, ಲ್ಯಾಪ್ ಟಾಪ್ ಗಳು ಮತ್ತು ಮೊಬೈಲ್‌ಗಳು ಕ್ರಮವಾಗಿ 0.2 ಗ್ರಾಂ, 0.1 ಗ್ರಾಂ ಮತ್ತು 1.33 ಮಿ.ಗ್ರಾಂ ಚಿನ್ನವನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ ಎಂದು ಅಂದಾಜಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮಾರ್ಚ್ 2021ರಂತೆ ಭಾರತ ದೇಶವು ವಾರ್ಷಿಕವಾಗಿ 1.07 ಮಿಲಿಯನ್ ಟನ್‌ಗಳ ಇ- ತ್ಯಾಜ್ಯ ಮರುಬಳಕೆ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದ್ದು, ಪ್ರತಿ ಮಿಲಿಯನ್ ಟನ್ ಮರು ಬಳಕೆಯ ಸುಮಾರು 14 ಕೆ.ಜಿ ತ್ರಾಮವನ್ನು ಪಡೆಯಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇ- ತ್ಯಾಜ್ಯದ ಲೋಹದಿಂದ ಆದಾಯವನ್ನು ಕೂಡ ಹೆಚ್ಚಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಇ-ತ್ಯಾಜ್ಯದ ನಿರ್ವಹಣೆಯಲ್ಲಿ ವೃತ್ತಾಕಾರದ ಆರ್ಥಿಕ ಮಾದರಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿದರೆ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಗಣನೀಯವಾಗಿ ಉದ್ಯೋಗಾವಕಾಶಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ವಲಯಗಳು ನುರಿತ, ಅರೆ-ಕುಶಲ ಮತ್ತು ಕೌಶಲ್ಯ ರಹಿತ ಉದ್ಯೋಗಿಗಳಿಗೆ ಉದ್ಯೋಗಾವಕಾಶಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಖರೀದಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸ ಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಇತ್ತೀಚಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ “ಬೇಕ್-ಮೇಕ್-ಕನ್ಸೂಮ್-ಡಿಸ್ಪೋಸ್” ಎಂಬ ವೃತ್ತಾಕಾರದ ಆರ್ಥಿಕತೆಯನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಸಂಪನ್ಮೂಲದ ಮೌಲ್ಯವರ್ಧನೆ, ಮಾಲಿನ್ಯ ಮತ್ತು ತ್ಯಾಜ್ಯದ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಇಳಿಕೆ, ಸಾಧನಗಳ ವಿಸ್ತೃತ ಜೀವಿತಾವಧಿ, ಅಪರೂಪದ ಮತ್ತು ದುಬಾರಿಯಾದ ಲೋಹಗಳ ಮರು ಸಂಗ್ರಹ, ಕರ್ತವ್ಯಾಧಾರಿತ ಅಪಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆ ಮುಂತಾದ ಲಾಭಗಳು ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. ಜೊತೆಗೆ ಮರುಬಳಕೆ ಕೈಗಾರಿಕೆಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ನೀಡುವುದರಿಂದ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳ ವಿಕಾಸ ಔಪಚಾರಿಕತೆ ಮತ್ತು ಉದ್ಯೋಗ ಸೃಷ್ಟಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಅಪಾಯಕಾರಿ ವಸ್ತುಗಳ ಮರುಬಳಕೆ ನಿರ್ಬಂಧ (like Restricted Use of Hazardous Substance (RoHS), ಎಲೆಕ್ಟ್ರಾನಿಕ್ ಮತ್ತು ಎಲೆಕ್ಟ್ರಿಕಲ್ ಸಾಧನಗಳ ಸುಸ್ಥಿರ ಉತ್ಪಾದನೆಯ ಬಳಕೆದಾರರ ಎಲೆಕ್ಟ್ರಾನಿಕ್ಸ್ ಉತ್ಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ ನವೀನ ರೀತಿಯ ಮಾರಾಟ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳ ಅವಿಷ್ಕಾರ ಮತ್ತು ಜವಾಬ್ದಾರಿಯುತ ಬಳಕೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮುಂತಾದ ಕ್ರಮಗಳು ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ಜಾರಿಯಾಗಬೇಕಾದ ಅನಿವಾರ್ಯತೆ ಇರುತ್ತದೆ.

7.6.6 ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ತ್ಯಾಜ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆ

ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್‌ನ ಅವಿಷ್ಕಾರವು ಮರ, ಲೋಹ ಇತ್ಯಾದಿ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಬಳಕೆಯನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಿ ಪರಿಸರದ ಮೇಲಿನ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಆಧಾರವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಿದೆ. ಆದರೆ ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ತ್ಯಾಜ್ಯವು ಮಾನವರಿಗೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಜಲಚರಗಳು ಸೇರಿದಂತೆ ಎಲ್ಲಾ ಸಸ್ಯ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಆರೋಗ್ಯಕ್ಕೆ ಅಪಾಯಕಾರಿಯಾಗಿದೆ. ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ಉತ್ಪನ್ನಗಳು

ನಮ್ಮ ದೈನಂದಿನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಅವಿಭಾಜ್ಯ ಅಂಗವಾಗಿ ಮಾರ್ಪಟ್ಟಿರುವ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಯ ಮೂಲಭೂತ ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ ಹಾಗೂ ಪ್ರಪಂಚದಾದ್ಯಂತ ಬೃಹತ್ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪಾದಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ವಸತಿ ಮತ್ತು ನಗರ ವ್ಯವಹಾರಗಳ ಮಂತ್ರಾಲಯದ 2019ರ ವರದಿಯ ಪ್ರಕಾರ, ಜಾಗತಿಕವಾಗಿ ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್‌ನ ಸರಾಸರಿ ಉತ್ಪಾದನೆಯು ವಾರ್ಷಿಕ 150 ಮಿಲಿಯನ್ ಟನ್‌ಗಳನ್ನು ದಾಖಲಿಸಿದೆ. ದೇಶದಲ್ಲಿ ಸರಿಸುಮಾರು 9.4 ಮಿಲಿಯನ್ TPA ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ತ್ಯಾಜ್ಯವನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ, ಇದು 26,000 TPD ನಷ್ಟಿದೆ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮರುಬಳಕೆ ದರವು ಜಾಗತಿಕ ಸರಾಸರಿ ಶೇ. 20ಕ್ಕಿಂತ ಗಣನೀಯವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಿದೆ, ಇನ್ನೂ 9,400 ಟನ್‌ಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ತ್ಯಾಜ್ಯವಿರುತ್ತದೆ, ಇದನ್ನು ಭೂಭರ್ತಿ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ ಅಥವಾ ಜಲಮೂಲಗಳಲ್ಲಿ ವಿಸರ್ಜನೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ, ಅಲ್ಲದೇ ಈ ಮಲನ ಕಾರಕಗಳು ಅಂತರ್ಜಲವನ್ನು ಮಲನ ಮಾಡುತ್ತಿದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರವು 11-03-2016 ರಲ್ಲಿ ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ನಿಷೇಧ ಅಧಿಸೂಚನೆಯನ್ನು ಹೊರಡಿಸಿದೆ. ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ಕ್ಯಾರಿ ಬ್ಯಾಗ್‌ಗಳು, ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ಬ್ಯಾನರ್‌ಗಳು, ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ಬಂಟಿಂಗ್ಸ್, ಫ್ಲೆಕ್ಸ್, ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ಧ್ವಜಗಳು, ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ಪ್ಲೇಟ್‌ಗಳು, ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ಕಪ್‌ಗಳು, ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ಚಮಚಗಳು, ಅಂಟಿಕೊಳ್ಳುವ ಫಿಲ್ಮ್‌ಗಳು ಮತ್ತು ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ಶೀಟ್‌ಗಳು ಡೈನಿಂಗ್ ಟೇಬಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಮೇಲೆ ಹರಡಲು ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಥರ್ಮಾಕೋಲ್ ಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಂತೆ. ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ಮೈಕ್ರೋ ಬೀಡ್ ಬಳಸುವ ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ಬಳಕೆಯನ್ನು ನಿಷೇಧಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಇದಲ್ಲದೆ, ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ತ್ಯಾಜ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆ (PWM) ನಿಯಮಗಳು, 2016, ಗುಟ್ಟಾ, ತಂಬಾಕು ಮತ್ತು ಪಾನ್ ಮಸಾಲವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲು, ಪ್ಯಾಕಿಂಗ್ ಮಾಡಲು ಅಥವಾ ಮಾರಾಟ ಮಾಡಲು ಬಳಸುವ ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಬಳಸುವ ಸ್ಯಾಚೆಟ್‌ಗಳನ್ನು ನಿಷೇಧಿಸಲಾಗಿದೆ [ನಿಯಮ 4(f&i)] PWM (ತಿದ್ದುಪಡಿ) ನಿಯಮಗಳು, 2021, ತಯಾರಿಕೆ, ಆಮದು, ಕಚ್ಚಾ ಅಥವಾ ಮರುಬಳಕೆಯ ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್‌ನಿಂದ ಮಾಡಿದ ಕ್ಯಾರಿ ಬ್ಯಾಗ್‌ಗಳ ಸಂಗ್ರಹಣೆ, ವಿತರಣೆ, ಮಾರಾಟ ಮತ್ತು ಬಳಕೆ. ಹೆಚ್ಚುವರಿಯಾಗಿ, 12ನೇ ಆಗಸ್ಟ್ 2021 ರ ಅಧಿಸೂಚನೆಯು ಕಡಿಮೆ ಉಪಯುಕ್ತ ಮತ್ತು ಹೆಚ್ಚಿನ ಕಸದ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಏಕ ಬಳಕೆಯ ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ವಸ್ತುಗಳ ತಯಾರಿಕೆ, ಆಮದು, ಸಂಗ್ರಹಣೆ, ವಿತರಣೆ, ಮಾರಾಟ ಮತ್ತು ಬಳಕೆಯನ್ನು ನಿಷೇಧಿಸುತ್ತದೆ. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಜುಲೈ 1, 2022 ರ ಸಮಯದಲ್ಲಿ, ಸಿಂಗಲ್ ಯೂಸ್ ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ಅನ್ನು ನಿಷೇಧಿಸುವ ಅಧಿಸೂಚನೆಯನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿದೆ, ಅಂದರೆ ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ಸ್ಟಿಕ್‌ಗಳೊಂದಿಗೆ ಇಯರ್ ಬಡ್‌ಗಳು, ಬಲೂನ್‌ಗಳಿಗೆ ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ಸ್ಟಿಕ್‌ಗಳು, ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ಧ್ವಜಗಳು, ಕ್ಯಾಂಡಿ ಸ್ಟಿಕ್‌ಗಳು, ಐಸ್ ಕ್ರೀಮ್ ಸ್ಟಿಕ್‌ಗಳು, ಪಾಲಿಸ್ಟೈರೀನ್ [ಥರ್ಮಾಕೋಲ್] ಅಲಂಕಾರಕ್ಕಾಗಿ; ii ಪ್ಲೇಟ್‌ಗಳು, ಕಪ್‌ಗಳು, ಗ್ಲಾಸ್‌ಗಳು, ಕಲ್ಲರಿಗಳಾದ ಪೋರ್‌ಕೋನ್‌ಗಳು, ಚಮಚಗಳು, ಚಾಕುಗಳು, ಟ್ರೇಗಳು, ಸಿಹಿ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಗಳ ಸುತ್ತ ಸುತ್ತುವ ಅಥವಾ ಪ್ಯಾಕಿಂಗ್ ಫಿಲ್ಮ್‌ಗಳು, ಆಮಂತ್ರಣ ಕಾರ್ಡ್‌ಗಳು ಮತ್ತು ಸಿಗರೇಟ್ ಪ್ಯಾಕೆಟ್‌ಗಳು, ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ಅಥವಾ PVC ಬ್ಯಾನರ್‌ಗಳು. PWM ನಿಯಮಗಳು 2021 ಪ್ರತಿ ತ್ಯಾಜ್ಯ ಜನರೇಟರ್, ULB/GP, ತಯಾರಕರು, ನಿರ್ಮಾಪಕರು/ಆಮದುದಾರರು/ಬ್ರಾಂಡ್ ಮಾಲೀಕರು ಮತ್ತು ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ತ್ಯಾಜ್ಯ ಸಂಸ್ಕಾರಕ/ಮರುಬಳಕೆದಾರರಿಗೆ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆ.

2021-22ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾದ ಒಟ್ಟು ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ತ್ಯಾಜ್ಯ 3,68,080 ಟನ್‌ಗಳಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇದುವರೆವಿಗೂ 143 ಮರುಬಳಕೆ ಘಟಕಗಳನ್ನು ನೋಂದಾಯಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ಇವುಗಳ ಮರುಬಳಕೆ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು 2,10,820.04 ಟನ್‌ಗಳಷ್ಟಿದೆ.

ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ಮರುಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ ಅನೌಪಚಾರಿಕ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯು ಬೃಹತ್ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಮತ್ತು ಈ ಅನೌಪಚಾರಿಕ ವಲಯವು ಪರಿಸರ ಮಾಲಿನ್ಯ ನಿವಾರಣೆಗೆ ಕಾಳಜಿ ವಹಿಸದ ಕಾರಣ, ಈ ಚಟುವಟಿಕೆಯನ್ನು ಕಾನೂನುಬದ್ಧಗೊಳಿಸುವ ಹಾಗೂ ಔಪಚಾರಿಕ ವಲಯಕ್ಕೆ ತರುವ ಮೂಲಕ ಸಮುದಾಯದ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಚೇತರಿಕೆಯ ಮೇಲೆ ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸುವ ವೃತ್ತಾಕಾರದ ಆರ್ಥಿಕ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಮೂಲಕ ದೀರ್ಘಾವಧಿಯ ಸುಸ್ಥಿರ ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ತ್ಯಾಜ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಬಹುದು. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಭೂಭರ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೊನೆಗೊಳ್ಳುವ ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ತ್ಯಾಜ್ಯದ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಸರಿದೂಗಿಸುತ್ತದೆ.

ಮರುಬಳಕೆದಾರರಿಗೆ ಎಲ್ಲಾ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕಿಸುವುದು (ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿ ಮೂಲದಲ್ಲಿ) ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಕ ಮತ್ತು ನಿರುತ್ತಾಹಗೊಳಿಸುವ ನೀತಿ ಆಯ್ಕೆಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ತ್ಯಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುವುದು

ಮತ್ತು ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವುದು ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಠೇವಣಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ಬಾಟಲಗಳನ್ನು ಅಂಗಡಿಗಳಿಂದ ಹಿಂತಿರುಗಿಸಿದಾಗ ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಠೇವಣಿ ಹಿಂತಿರುಗಿಸುವುದು (ಠೇವಣಿ ಮರುಪಾವತಿ ಯೋಜನೆ). ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ತ್ಯಾಜ್ಯವನ್ನು ಅನೌಪಚಾರಿಕ ವಲಯ, ತ್ಯಾಜ್ಯ-ಪಿಕ್‌ಅಪ್‌ಗಳು ಮರುಬಳಕೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ, ಆದಾಗ್ಯೂ, ಅವರು ಬೆಲೆ ಚಂಚಲತೆ ಮತ್ತು ಪೂರೈಕೆ ಸರಪಳಿಯಲ್ಲಿ ಪಾರದರ್ಶಕತೆಯ ಕೊರತೆಯಿಂದ ಬಳಲುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಮೌಲ್ಯ ಸರಪಳಿಗಳನ್ನು ಸಾಂಸ್ಥಿಕಗೊಳಿಸುವ ಮತ್ತು ಬಲಪಡಿಸುವ ಉಪಕ್ರಮಗಳು ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಉನ್ನತೀಕರಣ ನಿಧಿಯನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ಮರುಬಳಕೆ ಘಟಕಗಳನ್ನು ಮರುಪ್ರಾರಂಭಿಸುವುದು.

ಮುನ್ನಡೆವ ಗುರಿ

ದ್ವಿತೀಯ ಹಂತದ ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಉತ್ಪಾದನೆಗೆ ದೊಡ್ಡ ಅವಕಾಶಗಳಿವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ವಿವಿಧ ಮರುಬಳಕೆ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳ ನಡುವೆ ಸಂಗ್ರಹಣೆ, ಪ್ರತ್ಯೇಕತೆ ಮತ್ತು ವಿತರಣೆಗಳಿಗೆ ಸರಿಯಾದ ನೀತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುವ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿದೆ.

ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಅನೌಪಚಾರಿಕ ವಲಯಗಳು ಮಾಲಿನ್ಯ ನಿಯಂತ್ರಣಕ್ಕೆ ಕನಿಷ್ಠ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡುವ ಮೂಲಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಗುಣಮಟ್ಟವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುತ್ತಿವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಸಮರ್ಥ ಮಾಲಿನ್ಯ ನಿಯಂತ್ರಣ ಕ್ರಮಗಳೊಂದಿಗೆ ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ಮೂಲಕ ಮತ್ತು ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ತ್ಯಾಜ್ಯದ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ನಿರ್ವಹಣೆಗಾಗಿ ತರಬೇತಿ ಪಡೆದ ಸಿಬ್ಬಂದಿಯನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ಮೂಲಕ ಈ ಅನೌಪಚಾರಿಕ ವಲಯವನ್ನು ಔಪಚಾರಿಕ ವಲಯಕ್ಕೆ ತರುವುದು ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾಗುವ ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ತ್ಯಾಜ್ಯದ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಪ್ರತಿ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ಮರುಬಳಕೆ ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಸಂಸ್ಕರಣಾ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹಂಚಿಕೆ ಮಾಡುವುದು ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿದೆ.

7.6.7 ಮಂಡಳಿಯಿಂದ ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸಿದ ಪ್ರಮುಖ ಕ್ರಿಯಾ ಯೋಜನೆಯ ಅಂಶಗಳು ಕೆಳಕಂಡಂತಿವೆ

- ❑ ಮಂಡಳಿಯು ಆನ್ ಲೈನ್ ಅರ್ಜಿಯ ಮೂಲಕ ಹಸಿರು, ಕಿತ್ತಳೆ ಮತ್ತು ಕೆಂಪು ಪ್ರವರ್ಗಗಳ ಉದ್ದಿಮೆಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆಗೆ ಸ್ಥಾಪನಾ ಸಮ್ಮತಿ ಪತ್ರ, ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಗೆ ಸಮ್ಮತಿ ಪತ್ರ, ಅಪಾಯಕಾರಿ ತ್ಯಾಜ್ಯ ವಸ್ತುಗಳ ನಿರ್ವಹಣಾ ಅಧಿಕಾರ ಪತ್ರವನ್ನು ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಈ ಅರ್ಜಿಗಳನ್ನು ಆನ್ ಲೈನ್ ಮೂಲಕ ವಿಲೇವಾರಿ ಮಾಡಿ ಡಿಜಿಟಲ್ ಸಹಿ, ಇ-ಔಟ್ ವಾರ್ಡ್ ಸಮ್ಮತಿ ಆದೇಶಗಳು/ದೃಢೀಕರಣ ಆದೇಶಗಳನ್ನು ಫಿಲಿಟ್-ಕರ್ನಾಟಕ ತಂತ್ರಾಂಶದ ಮೂಲಕ ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ.
- ❑ ಆನ್‌ಲೈನ್ ಮೋಡ್ ಮೂಲಕ XGN ಕರ್ನಾಟಕ (ಪೇಮೆಂಟ್ ಗೇಟ್‌ವೇ (ಡೆಬಿಟ್ ಕಾರ್ಡ್, ಕ್ರೆಡಿಟ್ ಕಾರ್ಡ್, ನೆಟ್ ಬ್ಯಾಂಕಿಂಗ್)) ಮೂಲಕ ಸಮ್ಮತಿ ಶುಲ್ಕದ ಸಂಗ್ರಹಣೆಯನ್ನು ಮಂಡಳಿಯು ಕಡ್ಡಾಯಗೊಳಿಸಿದೆ.
- ❑ ಮಂಡಳಿಯು 5 ವರ್ಷ ಸಿಂಧುತ್ವವಿರುವ ಸ್ಥಾಪನಾ ಸಮ್ಮತಿಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತಿದೆ. ಹಸಿರು, ಕಿತ್ತಳೆ ಮತ್ತು ಕೆಂಪು ಪ್ರವರ್ಗಗಳ ಉದ್ದಿಮೆಗಳಿಗೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ 10 ವರ್ಷಗಳು, 5 ವರ್ಷಗಳು ಮತ್ತು 5 ವರ್ಷಗಳ ಚಾಲನಾ ಸಮ್ಮತಿ ಪತ್ರಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ.
- ❑ ಪರಿವೀಕ್ಷಣೆಗೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ಚೆಕ್ ಅಸ್ಟ್ ಗಳನ್ನು ಮಂಡಳಿಯ ವೆಬ್ ಸೈಟ್ ನಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಲಾಗಿದೆ. ಗಣಕೀಕೃತ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನವನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ತಪಾಸಣೆ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಘಟಕಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಮಂಡಳಿಯು ವಿನ್ಯಾಸಗೊಳಿಸಿ ಜಾರಿಗೊಳಿಸಿದೆ. ತಪಾಸಣೆ ಮಾಡಲಾದ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳ ಪರಿವೀಕ್ಷಣಾ ವರದಿಯನ್ನು ಮಂಡಳಿಗೆ 48 ಗಂಟೆಗಳ ಒಳಗೆ ಆನ್‌ಲೈನ್‌ನಲ್ಲಿ ಸಲ್ಲಿಸುವುದು ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಸಲ್ಲಿಸಿದ ತಪಾಸಣಾ ವರದಿಗಳನ್ನು ವೀಕ್ಷಿಸಲು ಮತ್ತು ಡೌನ್‌ಲೋಡ್ ಮಾಡಲು ಅವಕಾಶವನ್ನು ಒದಗಿಸಿದೆ.
- ❑ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಡೊಮೇನ್‌ನಲ್ಲಿ ಅನುಮೋದನೆ ಪ್ರಮಾಣಪತ್ರಗಳನ್ನು (ಸಮ್ಮತಿ ಆದೇಶ) ಸುಲಭವಾಗಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಲು ಮೂರನೇ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನು ಒದಗಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ❑ ಪರಿಸರ ಅನುಸರಣೆ ತಪಾಸಣೆಯಿಂದ ತೃಪ್ತಿಕರ ಅನುಸರಣೆಯ ಇತಿಹಾಸ ಹೊಂದಿರುವ ಹಸಿರು ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳಿಗೆ ಮಂಡಳಿಯು ವಿನಾಯಿತಿ ನೀಡಿದೆ.

- ❑ ಮಧ್ಯಮ ಅಪಾಯದ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳಿಗೆ (ಕಿತ್ತಳೆ ವರ್ಗದ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು) ಪರಿಸರ/ಮಾಲನ್ಯ ಕಾನೂನುಗಳ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಇಲಾಖಾ ಪರಿಶೀಲನೆಗಳ ಬದಲಿಗೆ ಮೂರನೇ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಪ್ರಮಾಣೀಕರಣದ ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನು ಮಂಡಳಿಯು ಒದಗಿಸಿದೆ.
- ❑ ಮಂಡಳಿಯು ಹೆಚ್ಚು ಮಾಲನ್ಯಕಾರಕ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳ ಯಾದೃಷ್ಟಿಕ ತಪಾಸಣೆಯನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದಿದೆ.
- ❑ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಕಲುಷಿತ ನೀರನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯ ಶುದ್ಧೀಕರಣ ಘಟಕಗಳಿಗೆ ಸಾಗಿಸುವ ವಾಹನಗಳನ್ನು ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡಲು GPS ಟ್ರ್ಯಾಕಿಂಗ್ ಅನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಆಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ❑ ಅಪಾಯಕಾರಿ ತ್ಯಾಜ್ಯ ಸಾಗಾಣೆ, ಸಂಗ್ರಹಣೆ, ವಿಲೇವಾರಿ ಘಟಕಗಳಿಗೆ ಅಪಾಯವಾರಿ ತ್ಯಾಜ್ಯ ವಸ್ತುವನ್ನು ಸಾಗಿಸುವ ವಾಹನಗಳನ್ನು ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡಲು GPS ಟ್ರ್ಯಾಕಿಂಗ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಅಳವಡಿಸಲು ಕಡ್ಡಾಯಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ❑ ಜಲಮೂಲಗಳಿಗೆ ಕಾನೂನು ಬಾಹಿರವಾಗಿ ಕಲುಷಿತ ನೀರನ್ನು/ತ್ಯಾಜ್ಯವನ್ನು ವಿಸರ್ಜಿಸುವುದನ್ನು ಮಾಪನ ಮಾಡಲು, CETP/TSD CETP/TSD ಅನ್ನು ವೀಕ್ಷಿಸಲು, ತುರ್ತು ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಲು ಮತ್ತು ದೂರುದಾರರನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಲು ಅತ್ಯಾಧುನಿಕ ತುರ್ತು ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ವಾಹನಗಳನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ❑ GPS ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದೊಂದಿಗೆ ಸಕ್ರಿಯಗೊಳಿಸಲಾದ ಕಮಾಂಡ್ ಕಂಟ್ರೋಲ್ ಸೆಂಟರ್ ಅನ್ನು ಸಾರ್ವಜನಿಕರಿಗೆ ಗಾಳಿ, ನೀರು, ಶಬ್ದ ಮತ್ತು SWM ವಿರುದ್ಧದ ಉಲ್ಲಂಘನೆಗಳ ಮೇಲೆ ದೂರುಗಳನ್ನು ದಾಖಲಿಸಲು ಮತ್ತು ಟ್ರ್ಯಾಕ್ ಮಾಡಲು ಮೀಸಲಾದ ಫೋನ್ ಸಂಖ್ಯೆಯೊಂದಿಗೆ ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಅನುಬಂಧ-7.1

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಜಿಲ್ಲಾವಾರು ಅರಣ್ಯ ಹೊದಿಕೆ ಜೊತೆಗೆ ಭೌಗೋಳಿಕ ಪ್ರದೇಶದ ವಿವರಗಳು (ಚದರ ಕಿ.ಮೀ.ನಲ್ಲಿ)

ಕ್ರ. ಸಂ	ಜಿಲ್ಲೆ	ಭೌಗೋಳಿಕ ಪ್ರದೇಶದ	ಅತ್ಯಂತ ದಟ್ಟ ಪ್ರದೇಶ	ಮಧ್ಯಮ ದಟ್ಟ ಅರಣ್ಯ	ವಿರಳ ಅರಣ್ಯ	ಒಟ್ಟು ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶ	ಶೇಕಡವಾರು ಭೌಗೋಳಿಕ ಪ್ರದೇಶ	ವ್ಯತ್ಯಾಸ	ಸ್ತಬ್ಧ
1	ಬಾಗಲಕೋಟೆ	6,552		18.99	238.24	257.23	3.93	4.26	393.02
2	ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ	2,196		24.88	263.60	288.48	13.14	1.05	7.45
3	ಬೆಂಗಳೂರು ಗ್ರಾಮಾಂತರ	2,298		24.04	133.98	158.02	6.88	-4.73	27.00
4	ಬೆಳಗಾವಿ	13,433	35.99	736.99	392.68	1,165.66	8.68	24.06	671.67
5	ಬಳ್ಳಾರಿ	8,461		110.19	627.30	737.49	8.72	-1.73	485.08
6	ಬೀದರ್	5,448		21.48	76.10	97.58	1.79	9.16	46.28
7	ಬಿಜಾಪುರ	10,498			27.12	27.12	0.26	2.07	8.71
8	ಚಾಮರಾಜನಗರ	5,648	93.19	1,525.16	1,112.85	2,731.20	48.36	7.01	125.82
9	ಚಿಕ್ಕಬಳ್ಳಾಪುರ	4,244		19.73	255.59	275.32	6.49	5.62	184.37
10	ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು	7,202	901.63	2,584.95	478.92	3,965.50	55.06	13.72	77.10
11	ಚಿತ್ರದುರ್ಗ	8,436		47.06	559.94	607.00	7.20	30.39	618.33
12	ದಕ್ಷಿಣಕನ್ನಡ	4,861	557.88	1,471.73	1,035.37	3,064.98	63.05	0.32	2.85
13	ದಾವಣಗೆರೆ	5,924	11.00	167.02	535.56	713.58	12.05	4.01	323.80
14	ಧಾರವಾಡ	4,260		223.71	151.20	374.91	8.80	0.49	3.52
15	ಗದಗ	4,657		0.23	140.82	141.05	3.03	-0.57	117.63
16	ಕಲಬುರಗಿ	10,954		91.93	102.96	194.89	1.78	-0.16	40.89
17	ಹಾಸನ	6,814	147.67	771.51	565.63	1,484.81	21.79	6.37	73.39
18	ಹಾವೇರಿ	4,823		144.76	202.37	347.13	7.20	3.88	102.29
19	ಕೊಡಗು	4,102	794.32	1,886.30	577.29	3,257.91	79.42	-5.47	2.16
20	ಕೋಲಾರ	3,979		58.05	325.67	383.72	9.64	233	67.95
21	ಕೊಪ್ಪಳ	5,570			35.96	35.96	0.65	2.64	168.95
22	ಮಂಡ್ಯ	4,962		114.15	394.18	508.33	10.24	9.01	103.68
23	ಮೈಸೂರು	6,307	124.96	586.74	351.35	1,063.05	16.86	10.22	36.02
24	ರಾಯಚೂರು	8,442		0.94	43.29	44.23	0.52		184.91
25	ರಾಮನಗರ	3,516		196.71	477.30	674.01	19.17	9.32	176.23
26	ಶಿವಮೊಗ್ಗ	8,478	481.99	2,827.90	963.39	4,273.18	50.40	2.40	22.33
27	ತುಮಕೂರು	10,597		72.34	1,250.73	1,323.07	12.49	39.03	402.96
28	ಉಡುಪಿ	3,582	216.53	1,383.74	656.46	2,256.73	63.00	26.65	
29	ಉತ್ತರಕನ್ನಡ	10,277	1,167.88	5,856.60	1,106.46	8,130.94	79.12	7.19	3.49
30	ಯಾದಗಿರಿ	5,270		17.02	129.89	146.91	2.79	-0.73	132.88
	ಒಟ್ಟು	1,91,791	4,532.94	20,984.85	13,212.20	38,729.99	20.19	154.51	4,610.76

ಅನುಬಂಧ-7.2

ಅವಲೋಕನದ ಪ್ರಕಾರ 2022-23 ನೇ ಸಾಲಿಗೆ ಹಂಚಿಕೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಗತಿಯ ವಿವರಗಳು(ರೂ.ಕೋಟಿಗಳಲ್ಲಿ)

ಯೋಜನೆ/ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು	ಅನುದಾನ (ಆಯವ್ಯಯ ಅಂದಾಜು+ ಪೂರಕ ಅಂದಾಜು)	ಉತ್ಪಾದಕ ಅನುದಾನ	ವೇತನ/ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಅನುದಾನ	ಒಟ್ಟು ಐಡುಗಡೆ	ಐಡುಗಡೆ ಉತ್ಪಾದಕ	ಐಡುಗಡೆ ವೇತನ / ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ	ಒಟ್ಟು ವೆಚ್ಚ	ಉತ್ಪಾದಕ ವೆಚ್ಚ	ವೇತನ/ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ವೆಚ್ಚ
ಅನುಸೂಚಿತ ಜಾತಿಗಳ ಉಪಯೋಜನೆ ಮತ್ತು ಬುಡಕಟ್ಟು ಉಪ ಯೋಜನೆ ಕಾಯ್ದೆ 2013ರಡಿ ಬಳಕೆಯಾಗದೆ ಇರುವ ಮೊತ್ತ	0.31	0.31	0.00	0.28	0.28	0.00	0.30	0.30	0.00
ಅರಣ್ಯ ಇಲಾಖೆ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಮತ್ತು ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ವೆಚ್ಚಗಳು	653.18	0.00	653.18	438.74	0.00	438.74	437.29	0.00	437.29
ಕಾರ್ಯ ಯೋಜನೆ , ಸಂಶೋಧನೆ ಮತ್ತು ತರಬೇತಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು	17.00	10.00	7.00	17.06	9.96	7.10	8.57	5.54	3.03
ಸಂಶೋಧನೆ	2.00	2.00	0.00	1.15	1.15	0.00	0.49	0.49	0.00
ಅರಣ್ಯ ಇಲಾಖೆಯ ಗಣಕೀಕರಣ	2.58	1.85	0.73	1.65	0.93	0.73	0.96	0.42	0.54
ರಸ್ತೆ , ನೇತುವೆಗಳು ಮತ್ತು ಕಟ್ಟಡಗಳು (ನಿರ್ವಹಣೆ)	16.00	16.00	0.00	13.96	13.96	0.00	9.53	9.53	0.00
ಅರಣ್ಯ ರಕ್ಷಣೆ, ಪುನರುತ್ಥಾನ ಮತ್ತು ಸಾಗುವಳಿ ಕಾರ್ಯಗಳು	16.75	16.75	0.00	11.50	11.50	0.00	4.36	4.36	0.00
ಇತರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಅರಣ್ಯೀಕರಣ	16.00	16.00	0.00	17.77	17.77	0.00	14.29	14.29	0.00
ಗಡಿ ನಿರ್ಧಾರಣಾ ಮತ್ತು ಅರಣ್ಯ ರಕ್ಷಣೆ ಪ್ರಕೃತಿ	30.00	30.00	0.00	30.01	30.01	0.00	19.03	19.03	0.00
ಅರಣ್ಯ ಮತ್ತು ಅರಣ್ಯೀಕರಣ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಅರಣ್ಯೀಕರಣ	10.00	10.00	0.00	8.28	8.28	0.00	6.52	6.52	0.00
ನಿಸರ್ಗ ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮ	0.88	0.00	0.88	0.39	0.00	0.39	0.78	0.00	0.78
ಸರ್ಕಾರಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಂದ ಸ್ಥಳಾಂತರಿಸಿದ ಜೌಬಾನೆ ಮತ್ತು ಇತರೆ ಅರಣ್ಯೀಕರಣಗಳು	95.80	95.00	0.80	75.74	75.05	0.69	69.47	68.81	0.66
ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ವಿಶೇಷ ಘಟಕ ಯೋಜನೆ-ಅರಣ್ಯ ಇಲಾಖೆ	0.50	0.50	0.00	0.51	0.51	0.00	0.48	0.48	0.00

ಯೋಜನೆ/ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು	ಅನುದಾನ (ಆಯವ್ಯಯ ಅಂದಾಜು+ ಪೂರಕ ಅಂದಾಜು)	ಉತ್ಪಾದಕ ಅನುದಾನ	ವೇತನ/ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಅನುದಾನ	ಒಟ್ಟು ಐಡುಗಡೆ	ಐಡುಗಡೆ ಉತ್ಪಾದಕ	ಐಡುಗಡೆ ವೇತನ / ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ	ಒಟ್ಟು ವೆಚ್ಚ	ಉತ್ಪಾದಕ ವೆಚ್ಚ	ವೇತನ/ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ವೆಚ್ಚ
ಗಿರಿಜನ ಪ್ರದೇಶ ಉಪಯೋಜನೆ-ಅರಣ್ಯ ಇಲಾಖೆ	0.50	0.50	0.00	0.52	0.52	0.00	0.48	0.48	0.00
ಕರ್ನಾಟಕ ಸೇವಾ ಅಧಿನಿಯಮಗಳ ಖಾತರಿ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಪಾವತಿಗಳು	0.50	0.00	0.50	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
ಪ್ರಕೃತಿ ಸಂರಕ್ಷಣೆ - ವನ್ಯ ಜೀವನ	30.75	7.50	23.25	24.16	5.13	19.03	19.59	3.21	16.36
ರಕ್ಷಿತ ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ	1.00	1.00	0.00	1.02	1.02	0.00	0.71	0.71	0.00
ಪ್ರಕೃತಿ ಸಂರಕ್ಷಣೆ, ವನ್ಯಜೀವಿ ಪ್ರದೇಶ ನಿರ್ವಹಣೆ ಹಾಗೂ ಮಾನವ-ಪ್ರಾಣಿ ಸಂಘರ್ಷ ಪರಿಹಾರೋಪಾಯಗಳು	124.56	92.00	32.56	99.89	67.47	32.42	63.89	42.17	21.72
ಪುನರ್ವಸತಿ ಮತ್ತು ಸ್ವಯಂ ಭೂಸ್ವಾಧೀನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ	10.00	10.00	0.00	10.00	10.00	0.00	8.12	8.12	0.00
ಕರ್ನಾಟಕ ಮೃಗಾಲಯಗಳ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ	10.00	10.00	0.00	7.50	7.50	0.00	7.50	7.50	0.00
ಪರಿಹಾರ ಅರಣ್ಯೀಕರಣ	22.67	22.67	0.00	12.52	12.52	0.00	9.47	9.47	0.00
ಜಲಾನಯನ ಪ್ರದೇಶ ಸಂಸ್ಕರಣಾ ಯೋಜನೆ	0.59	0.59	0.00	0.59	0.59	0.00	0.50	0.50	0.00
ಅರಣ್ಯ ಭೂಮಿಯ ಪ್ರಸ್ತುತ ನಿವ್ವಳ ಮೌಲ್ಯ	229.72	229.72	0.00	201.05	201.05	0.00	152.48	152.48	0.00
ಬಡ್ಡಿ	11.00	9.95	1.04	10.24	9.23	1.01	4.50	3.74	0.76
ಇತರೆ	7.00	7.00	0.00	4.58	4.58	0.00	3.27	3.27	0.00
ಮೂಲಸೌಕರ್ಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ	10.00	10.00	0.00	8.63	8.63	0.00	5.61	5.61	0.00
ಮಾನವ ವನ್ಯಪ್ರಾಣಿ ಸಂಘರ್ಷ ತಡೆಗಟ್ಟಲು ರೈಲ್ವೆ ಬ್ಯಾರಿಕೇಡ್	50.00	50.00	0.00	53.07	53.07	0.00	37.59	37.59	0.00

ಯೋಜನೆ/ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು	ಅನುದಾನ (ಆಯವ್ಯಯ ಅಂದಾಜು+ ಪೂರಕ ಅಂದಾಜು)	ಉತ್ಪಾದಕ ಅನುದಾನ	ವೇತನ/ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಅನುದಾನ	ಒಟ್ಟು ಐಡುಗಡೆ	ಐಡುಗಡೆ ಉತ್ಪಾದಕ	ಐಡುಗಡೆ ವೇತನ / ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ	ಒಟ್ಟು ವೆಚ್ಚ	ಉತ್ಪಾದಕ ವೆಚ್ಚ	ವೇತನ/ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ವೆಚ್ಚ
ಫ್ಲೆಕ್ಸಿ ನಿಧಿ	250.00	250.00	0.00	183.89	183.89	0.00	139.06	139.06	0.00
ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಅರಣ್ಯೇಕರಣ	162.00	162.00	0.00	132.99	132.99	0.00	87.52	87.52	0.00
ಅರಣ್ಯೇತರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಅರಣ್ಯೇಕರಣಕ್ಕಾಗಿ ಸಸಿಗಳ ವಿತರಣೆ	87.00	87.00	0.00	72.30	72.30	0.00	56.59	56.59	0.00
ವೃಕ್ಷೋದ್ಯಾನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ	23.00	23.00	0.00	17.25	17.25	0.00	7.31	7.31	0.00
ಸಾಮಾಜಿಕ ಅರಣ್ಯೇಕರಣ	120.89	28.45	92.44	96.22	15.39	80.83	100.43	14.50	85.94
ಸಾಮಾಜಿಕ ಅರಣ್ಯ	95.11	95.11	0.00	86.87	86.87	0.00	84.48	84.48	0.00
ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ	13.99	13.99	0.00	11.54	11.54	0.00	6.20	6.20	0.00
ಪರಿಸರ ಸಂಶೋಧನೆ ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ನವವಿಧಾನಾತ್ಮಕ ಯೋಜನೆಗಳು	0.05	0.05	0.00	0.04	0.04	0.00	0.04	0.04	0.00
ಪರಿಸರ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯನೀತಿ ಸಂಶೋಧನಾ ಸಂಸ್ಥೆ	4.86	2.40	2.46	3.66	1.20	2.46	3.60	1.20	2.40
ರಾಜ್ಯ ಪರಿಸರ ಆಫಾತ ಅಂದಾಜೀಕರಣ ಪ್ರಾಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಸಹಾಯಾನುದಾನ	0.52	0.20	0.32	0.52	0.20	0.32	0.52	0.20	0.32
ಗ್ರೀನ್-ಎಕ್ಸ್ ಪೋ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ	2.00	0.00	2.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
ಜೈವಿಕ ವೈವಿಧ್ಯ ರಕ್ಷಣೆ	3.24	1.60	1.64	2.04	0.80	1.24	1.78	0.80	0.98
ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಮೇಲ್ಮನವಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಸಹಾಯಾನುದಾನ	0.45	0.35	0.10	0.45	0.35	0.10	0.46	0.36	0.10
ತೀರ ಪ್ರದೇಶ ನಿರ್ವಹಣೆ	1.65	0.00	1.65	1.63	0.00	1.63	1.13	0.00	1.13

ಯೋಜನೆ/ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು	ಅನುದಾನ (ಆಯವ್ಯಯ ಅಂದಾಜು+ ಪೂರಕ ಅಂದಾಜು)	ಉತ್ಪಾದಕ ಅನುದಾನ	ವೇತನ/ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಅನುದಾನ	ಒಟ್ಟು ಐಡುಗಡೆ	ಐಡುಗಡೆ ಉತ್ಪಾದಕ	ಐಡುಗಡೆ ವೇತನ / ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ	ಒಟ್ಟು ವೆಚ್ಚ	ಉತ್ಪಾದಕ ವೆಚ್ಚ	ವೇತನ/ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ವೆಚ್ಚ
ಕೆ.ಪು.ಯೋ. - ಅರಣ್ಯ ಕೃಷಿ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಉಪ ಮಿಷನ್(ಎಸ್. ಎಮ್.ಎ.ಎಫ್.	14.00	14.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
ಕೆ.ಪು.ಯೋ. - ಆನೆ ಯೋಜನೆ	8.00	8.00	0.00	1.71	1.71	0.00	1.27	1.27	0.00
ಕೆ.ಪು.ಯೋ. - ಕಾಂಡವನ ಕ್ರಿಯಾ ಯೋಜನೆಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನ ಮತ್ತು ನಿರ್ವಹಣೆ	1.15	1.15	0.00	0.62	0.62	0.00	0.00	0.00	0.00
ಕೆ.ಪು.ಯೋ. - ಕಾಡ್ಗಿಚ್ಚು ನಿಯಂತ್ರಣ ಮತ್ತು ನಿರ್ವಹಣೆ ಯೋಜನೆ	3.30	3.30	0.00	0.70	0.70	0.00	0.00	0.00	0.00
ಕೆ.ಪು.ಯೋ. - ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಜಿರಿಯ ಅಭಿಯಾನ	20.00	20.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
ಕೆ.ಪು.ಯೋ. - ಸಮಗ್ರ ವನ್ಯಜೀವಿ ಆವಾಸ ಸ್ಥಾನಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆ	28.00	28.00	0.00	4.86	4.86	0.00	4.11	4.11	0.00
ಕೆ.ಪು.ಯೋ. - ಹಸಿರು ಭಾರತ ಅಭಿಯಾನ	23.00	23.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
ಕೆ.ಪು.ಯೋ. - ಹುಲಿ ಯೋಜನೆ	50.00	50.00	0.00	20.99	20.99	0.00	15.99	15.99	0.00
ಒಟ್ಟು	2281.50	1460.94	820.55	1689.09	1102.41	586.69	1396.27	824.25	572.01

ಮೂಲ: ಅವಲೋಕನ, ಪಿಎಮ್ ಐ ವಿಭಾಗ, ಯೋಜನಾ ಇಲಾಖೆ, 2023 ಜನವರಿ 20ರ ಅಂತ್ಯಕ್ಕೆ

ಅನುಬಂಧ 7.3

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲ ನಿರಾವರಿ ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ ಸಂಜಿತ ನಿರಾವರಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ವಿವರಗಳು

(ಲಕ್ಷಹೆಕ್ಟೇರ್) *(ನಿರೀಕ್ಷಿತ)

ಯೋಜನೆ ಅಂತ್ಯ / ವರ್ಷ	ಭಾರಿ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮ ನಿರಾವರಿ ಯೋಜನೆಗಳು	ಸಣ್ಣ ನಿರಾವರಿ (ಮೇಲ್ಮೈ)	ಒಟ್ಟು
VIIಯೋಜನೆ(1985-1990)			
1985-86	12.27	8.59	20.86
1986-87	12.75	8.65	21.40
1987-88	12.87	8.71	21.58
1988-89	12.97	8.82	21.79
1989-90	13.09	8.92	22.01
ವಾರ್ಷಿಕಯೋಜನೆ			
1990-91	13.36	8.95	22.31
1991-92	13.80	9.00	22.80
VIIIಯೋಜನೆ			
1992-93	14.25	9.06	23.31
1993-94	14.94	9.13	24.07
1994-95	15.28	9.18	24.46
1995-96	15.77	9.25	25.02
1996-97	16.13	9.30	25.43
IXಯೋಜನೆ			
1997-98	16.58	9.35	25.93
1998-99	16.93	9.38	26.31
1999-00	17.41	9.43	26.84
2000-01	18.12	9.51	27.63
2001-02	19.05	9.58	28.63
Xಯೋಜನೆ			
2002-03	19.70	9.65	29.35
2003-04	20.38	9.71	30.09
2004-05	21.17	9.75	30.92
2005-06	21.97	9.82	31.79
2006-07	23.21	9.61	32.82
XIಯೋಜನೆ			
2007-08	23.64	9.69	33.33

ಯೋಜನೆ ಅಂತ್ಯ / ವರ್ಷ	ಭಾರಿ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮ ನಿರಾವರಿ ಯೋಜನೆಗಳು	ಸಣ್ಣ ನಿರಾವರಿ (ಮೇಲ್ಮೈ)	ಒಟ್ಟು
2008-09	24.28	9.81	34.09
2009-10	24.56	9.87	34.43
2010-11	25.06	10.06	35.12
2011-12	25.56	10.28	35.84
XIIಯೋಜನೆ			
2012-13	26.03	10.51	36.54
2013-14	26.97	10.89	37.86
2014-15	27.85	10.97	38.82
2015-16	28.68	11.31	39.99
2016-17	28.86	11.56	40.42
2017-18	28.97	11.81	40.78
2018-19	29.19	11.98	41.17
2019-20	29.34	12.11	41.45
2020-21	29.81	12.20	42.01
2021-22	30.15	12.30	42.45
2022-23*	30.82	12.35	43.17

ಅನುಬಂಧ-7.4

ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಜಿಲ್ಲಾವಾರು ಘನ ತ್ಯಾಜ್ಯ ವಸ್ತುಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆಯ ವಿವರಗಳು

ಕ್ರ. ಸಂ	ಜಿಲ್ಲೆ	ತ್ಯಾಜ್ಯ ಉತ್ಪಾದನೆ				ತ್ಯಾಜ್ಯ ಸಂಸ್ಕರಣೆ			ಒಟ್ಟು ತ್ಯಾಜ್ಯದ ಪ್ರಮಾಣ (ಟನ್‌ಗಳಲ್ಲಿ)
		ಹಸಿ ತ್ಯಾಜ್ಯ (ಟಿಡಿ)	ಒಣ ತ್ಯಾಜ್ಯ (ಟಿಡಿ)	ಸಿ & ಡಿ ತ್ಯಾಜ್ಯ (ಟಿಡಿ)	ಒಟ್ಟು ತ್ಯಾಜ್ಯ (ಟಿಡಿ)	ಹಸಿ ತ್ಯಾಜ್ಯ (ಟಿಡಿ)	ನಗರ ಗೊಬ್ಬರ ಉತ್ಪಾದನೆ (ಟಿಡಿ)	ಒಣ ತ್ಯಾಜ್ಯ (ಟಿಡಿ)	
1	ಬಾಗಲಕೋಟೆ	110.90	87.80	18.50	231.00	87.70	11.40	79.50	57,520
2	ಬಳ್ಳಾರಿ	264.15	153.84	20.42	495.39	58.00	2.60	24.12	3,25,970
3	ಬೆಳಗಾವಿ	228.00	137.10	25.08	536.30	329.90	30.38	57.86	3,73,965
4	ಬೆಂಗಳೂರು(ಗ್ರಾ)	60.39	44.00	6.37	120.92	54.50	4.93	33.45	50,600
5	ಬೆಂಗಳೂರು (ನ)	2399.00	1166.73	1002.22	4593.00	1257.00	71.50	615.30	10,760,200
6	ಬೀದರ್	107.00	44.50	9.00	183.00	50.00	18.00	43.00	12,000
7	ಬಿಜಾಪುರ	100.20	91.00	9.20	216.50	60.00	12.60	45.00	1,58,100
8	ಚಾಮರಾಜನಗರ	34.52	26.18	8.73	75.38	6.70	0.36		55,057
9	ಚಿಕ್ಕಬಳ್ಳಾಪುರ	80.60	22.70	5.30	121.00	72.00	5.67	2.01	68,789
10	ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು	63.40	38.69	7.00	114.20	63.40	10.20	9.95	23,500
11	ಚಿತ್ರದುರ್ಗ	64.50	40.00	12.00	137.00	45.00	3.00	10.00	1,50,000
12	ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ	232.87	167.26	11.06	416.79	305.00	27.86	38.75	6,03,500
13	ದಾವಣಗೆರೆ	120.00	72.00	16.00	208.00	53.00	8.40	15.30	3,31,000
14	ಧಾರವಾಡ	256.54	162.51	17.88	438.78	166.25	21.16	1.38	5,16,438
15	ಗದಗ	58.00	54.54	16.58	148.00	58.00	8.66	28.00	42,908
16	ಹಾಸನ	73.50	50.95	14.75	149.50	32.30	10.00	2.40	1,48,200
17	ಹಾವೇರಿ	89.84	45.08	4.53	162.20	69.50	14.55	10.70	2,60,330
18	ಕಲಬುರಗಿ	202.28	114.37	12.70	352.55	190.75	15.70	133.43	1,63,000
19	ಕೊಡಗು	23.00	14.57	2.40	41.09	11.00	4.15	5.30	47,000
20	ಕೋಲಾರ	141.77	51.11	8.01	228.67	51.50	11.00	27.08	4,927
21	ಕೊಪ್ಪಳ	62.58	49.97	3.35	129.00	58.55	14.00	7.16	91,979
22	ಮಂಡ್ಯ	54.85	50.71	5.36	117.18	29.70	1.55	1.28	81,207
23	ಮೈಸೂರು	281.00	154.00	59.00	553.00	296.8	37.40	88.81	3,14,380
24	ರಾಯಚೂರು	120.75	81.48	11.19	223.90	77.90	1.30	1.99	94,892
25	ರಾಮನಗರ	68.78	38.15	5.34	129.60	26.50	5.50	15.60	69,000
26	ಶಿವಮೊಗ್ಗ	116.49	98.26	47.15	289.00	158.45	29.70	46.20	58,180
27	ತುಮಕೂರು	134.82	61.48	6.85	252.24	156.30	16.70	24.62	2,34,000
28	ಉಡುಪಿ	56.44	40.65	6.05	110.33	63.42	16.00	10.57	80,758
29	ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ	87.90	50.75	3.25	152.00	106.60	8.40	57.00	50.00
30	ಯಾದಗಿರಿ	49.66	27.40	6.60	94.80	16.05	2.10	12.05	21,760
	ಒಟ್ಟು	5743.70	3237.77	1381.87	11044.30	4011.80	424.77	1447.81	1,51,99,210

ಅನುಬಂಧ-7.5
ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಜಿಲ್ಲಾವಾರು ರೊಟ್ಟಿ ನೀರು ನಿರ್ವಹಣೆ ವಿವರಗಳು

ಕ್ರ. ಸಂ	ಜಿಲ್ಲೆ	ರೊಟ್ಟಿ ನೀರಿನ ಉತ್ಪಾದನೆ (ಎಂಎಲ್ಡಿ)	ಹಾಲಿ ಇರುವ ವಸೃತಿಗಳು					ನಿರ್ಮಾಣದಲ್ಲಿರುವ ವಸೃತಿಗಳು		ಪ್ರಸ್ತಾವಿತ ವಸೃತಿಗಳು	
			ವಸೃತಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	ಸ್ಥಾಪಿತ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ (ಎಂಎಲ್ಡಿ)	ಕಾರ್ಯ ರೂಪಿತ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ (ಎಂಎಲ್ಡಿ)	ಬಳಕೆ-ಸ್ಥಾಪಿತ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಅಂತರ (ಎಂಎಲ್ಡಿ)	ಸಂಪೂರ್ಣತೆಯ ಅಂತರ (ಎಂಎಲ್ಡಿ)	ವಸೃತಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	ವಸೃತಿಯ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ (ಎಂಎಲ್ಡಿ)	ವಸೃತಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	ವಸೃತಿಯ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ (ಎಂಎಲ್ಡಿ)
1	ಬಾಗಲಕೋಟೆ	76.64	9	61.66	22.7	38.96	53.94	1	11.2	2	8.82
2	ಬಳ್ಳಾರಿ	77.42	3	55	42	13	21.72	3	8.55	5	18.53
3	ವಿಜಯನಗರ		4	43.79	13.7	30.09		0	0	0	0
4	ಬೆಳಗಾವಿ	172.44	5	29.8	8.2	21.6	164.24	10	82.04	12	57.8
5	ಬೆಂಗಳೂರು (ಗ್ರಾ)	57.48	1	12	7	5	50.48	1	8.52	1	1.82
6	ಬೆಂಗಳೂರು (ನ)	1440	38	1533.9	1215	318.9	225	17	139	0	0
7	ಬೀದರ್	53.42	3	40.52	8.8	31.72	44.62	1	7	0	0
8	ಬಿಜಾಪುರ	68.28	6	43.96	35.42	8.54	32.86	2	12.61	0	0
9	ಚಾಮರಾಜನಗರ	32.01	4	22	11.8	10.2	20.21	0	0	0	0
10	ಚಿಕ್ಕಬಳ್ಳಾಪುರ	39.36	3	15.1	10.6	4.5	28.76	2	4.85	2	13
11	ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು	35.69	2	22.64	14.64	8	21.05	0	0	0	0
12	ಚಿತ್ರದುರ್ಗ	52.04	1	20	18	2	34.04	1	3.3	0	0
13	ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ	65.53	7	97.75	42	55.75	23.53	1	0.01	4	6.06
14	ದಾವಣಗೆರೆ	76.64	6	81.1	54.4	26.7	22.24	0	0	1	0
15	ಧಾರವಾಡ	114.96	8	77.5	40.79	36.71	74.17	0	0	8	22.16
16	ಗದಗ	33.39	3	23.56	10.08	13.48	23.31	0	0	1	3
17	ಹಾಸನ	67.06	6	32.3	25.3	7	41.76	6	29.85	3	4.5
18	ಹಾವೇರಿ	50.1	4	24.71	11.5	13.21	38.6	0	0	0	0
19	ಕಲ್ಬುರ್ಗಿ	93.88	5	93.35	66.1	27.25	27.78	2	14.83	3	13.73
20	ಕೊಡಗು	17.39	0	0	0	0	17.39	2	11	0	0
21	ಕೋಲಾರ	76.64	8	23.85	12.17	11.68	64.47	2	13	1	1

ಕ್ರ. ಸಂ	ಜಿಲ್ಲೆ	ರೊಚ್ಚು ನೀರಿನ ಉತ್ಪಾದನೆ (ಎಂಎಲ್‌ಡಿ)	ಹಾಲಿ ಇರುವ ಎನ್‌ಆರ್‌ಸಿಗಳು					ನಿರ್ಮಾಣದಲ್ಲಿರುವ ಎನ್‌ಆರ್‌ಸಿಗಳು		ಪ್ರಸ್ತಾವಿತ ಎನ್‌ಆರ್‌ಸಿಗಳು	
			ಎನ್‌ಆರ್‌ಸಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	ಸ್ಥಾಪಿತ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ (ಎಂಎಲ್‌ಡಿ)	ಕಾರ್ಯ ರೂಪಿತ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ (ಎಂಎಲ್‌ಡಿ)	ಬಳಕೆ-ಸ್ಥಾಪಿತ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಅಂತರ (ಎಂಎಲ್‌ಡಿ)	ಸಂಸ್ಕರಣೆಯಲ್ಲಿ ಅಂತರ (ಎಂಎಲ್‌ಡಿ)	ಎನ್‌ಆರ್‌ಸಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	ಎನ್‌ಆರ್‌ಸಿಯ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ (ಎಂಎಲ್‌ಡಿ)	ಎನ್‌ಆರ್‌ಸಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	ಎನ್‌ಆರ್‌ಸಿಯ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ (ಎಂಎಲ್‌ಡಿ)
22	ಕೊಪ್ಪಳ	43.59	1	14	12.6	1.4	30.99	0	0	1	4.51
23	ಮಂಡ್ಯ	67.06	8	39.27	28.72	10.55	38.34	5	5.65	7	7.55
24	ಮೈಸೂರು	134.12	11	189.8	141.24	48.56	-7.12	16.93	10	0	0
25	ರಾಯಚೂರು	70.89	4	45.5	21.2	24.3	49.69	0	0	3	21.82
26	ರಾಮನಗರ	38.32	3	17.55	11.32	6.23	27	0	0	5	6.86
27	ಶಿವಮೊಗ್ಗ	76.64	6	59.74	31.37	28.37	45.27	1	9	4	0.62
28	ತುಮಕೂರು	95.8	4	43.55	28.75	14.8	67.05	4	29.68	6	12.22
29	ಉಡುಪಿ	47.9	2	15.5	6	9.5	41.9	0	0	4	3.31
30	ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ	45.07	3	5.75	5.75	0	39.32	10	28.68	4	12
31	ಯಾದಗಿರಿ	36.83	1	3	1	2	35.83	0	0	6	26.77
	ಒಟ್ಟು	3356.59	169	2788.15	1958.15	830	1398.44	81	435.7	83	246.08

ಅನುಬಂಧ-7.6

ಕರ್ನಾಟಕದ 17 ಕಲುಷಿತ ನದಿ ಪಾತ್ರಗಳ ನಗರ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಒಳಚರಂಡಿ ಮತ್ತು ಫನ ತ್ಯಾಜ್ಯ ವಿವರಗಳು

ಕ್ರಮ ಸಂ	ಆದ್ಯತೆ	ನದಿಯ ಹೆಸರು/ ಮಾಲಾನ್ಯ ಒಳಗಾಗಿರುವ ಉದ್ದ(ಕಿ.ಮೀ)	ಜಿಲ್ಲೆಗಳು	ನಗರ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು	ಕೊಳಚೆ ನೀರಿನ ಉತ್ಪಾದನೆ (ಎಂಎಲ್‌ಡಿ)	ಎನ್‌ಟಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ (ಎಂಎಲ್‌ಡಿ)	ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಬಳಕೆ (ಎಂಎಲ್‌ಡಿ)	ಸಂಸ್ಕರಣೆಯಲ್ಲಿ ಅಂತರ (ಎಂಎಲ್‌ಡಿ)	ಪೌರ ಫನ ತ್ಯಾಜ್ಯ ಉತ್ಪಾದನೆ (ಟಿಡಿ)	ಪೌರ ಫನ ತ್ಯಾಜ್ಯದ ಸಂಸ್ಕರಣೆ (ಟಿಡಿ)	ಪೌರ ಫನ ತ್ಯಾಜ್ಯದ ಸಂಸ್ಕರಣೆಯಲ್ಲಿ ಅಂತರ(ಟಿಡಿ)
1	ಪಿ	ಅರ್ಕಾವತಿ (55 ಕಿ.ಮೀ)	ರಾಮನಗರ	ರಾಮನಗರ	10.27	7.56	6.24	4.03	40	10	30
				ಕನಕಪುರ	6.4	6.29	3.3	3.1	24	4	20
2	ಪಿ	ಲಕ್ಷ್ಮಣತೀರ್ಥ (10 ಕಿ.ಮೀ)	ಮೈಸೂರು	ಮೈಸೂರು	576	3.9	385	191	909	525.2	383.8
3	ಪಿ	ಮಲಪ್ರಭಾ (80 ಕಿ.ಮೀ)	ಬೆಳಗಾವಿ	ಬೆಳಗಾವಿ	4.99	3.3	0	4.99	15	4	11
				ಬಾನಾಪುರ	2.32	0	0	2.32	6	0.5	5.5
				ಸವದತ್ತಿ	4.94	0	0	4.94	15	4	11
				ಎಂಕೆ ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ	1.61	0	0	1.61	3	0	3
				ಮುನಾವಳಿ	2.78	0	0	2.78	10	2	8
4	ಪಿ	ತುಂಗಾಭದ್ರ (60 ಕಿ.ಮೀ)	ದಾವಣಗೆರೆ	ದಾವಣಗೆರೆ	10.5	18	4	6.5	35	5	30
				ದಾವಣಗೆರೆ	54.87	59.8	49.5	5.37	169	40	129
				ರಾಣಿಬೆನ್ನೂರು	13.42	15	10	3.42	60	12	48
				ಹೊನ್ನಾಳಿ	2.37	3.3	0.9	1.47	7	0.3	6.7
				ಹೊವಿನಹಡಗಲ	3.8	4.27	3.5	0.3	14.5	2	12.5
5	ಪಿ IV	ಭದ್ರಾ (10 ಕಿ.ಮೀ)	ಶಿವಮೊಗ್ಗ	ಭದ್ರಾವತಿ	16.74	14.03	6.85	9.89	50	20	30
6	ಪಿ IV	ಕಾವೇರಿ (50 ಕಿ.ಮೀ)	ಚಾಮರಾಜನಗರ	ಕೋಳೇಗಾಲ	7.21	9	6	1.21	21	1	20
			ಮಂಡ್ಯ	ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣ	3.8	3.6	3.02	0.78	11	2	9
			ಮೈಸೂರು	ಬನ್ನೂರು	2.76	2.25	1	1.76	9	1	8
				ಟ.ನರಸೀಪುರ	3.91	5.5	3.67	0.24	10	0	10
7	ಪಿ IV	ಕಬಿನಿ (9 ಕಿ.ಮೀ)	ಮೈಸೂರು	ಮೈಸೂರು	5	7	3.3	1.7	26	12	14
8	ಪಿ IV	ಕಾಗಿನಿ (10 ಕಿ.ಮೀ)	ಕಲ್ಬುರ್ಗಿ	ಶಹಾಬಾದ್	6.11	0	0	6.11	20.04	12.59	7.45

ಕ್ರಮ ಸಂ	ಆದ್ಯತೆ	ನದಿಯ ಹೆಸರು/ ಮಾಲಾನ್ಯ ಒಳಗಾಗಿರುವ ಉದ್ದ(ಕಿ.ಮೀ)	ಜಿಲ್ಲೆಗಳು	ನಗರ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು	ಕೊಳಚೆ ನೀರಿನ ಉತ್ಪಾದನೆ (ಎಂಎಲ್ಡಿ)	ಎನ್‌ಒಟಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ (ಎಂಎಲ್ಡಿ)	ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಬಳಕೆ (ಎಂಎಲ್ಡಿ)	ಸಂಸ್ಕರಣೆಯಲ್ಲಿ ಅಂತರ (ಎಂಎಲ್ಡಿ)	ಪೌರ ಘನ ತ್ಯಾಜ್ಯ ಉತ್ಪಾದನೆ (ಟಿಕಡಿ)	ಪೌರ ಘನ ತ್ಯಾಜ್ಯದ ಸಂಸ್ಕರಣೆ (ಟಿಕಡಿ)	ಪೌರ ಘನ ತ್ಯಾಜ್ಯದ ಸಂಸ್ಕರಣೆಯಲ್ಲಿ ಅಂತರ(ಟಿಕಡಿ)
9	ಪಿ IV	ಕಾಳಿ (10 ಕಿ.ಮೀ)	ಉತ್ತರಕನ್ನಡ ದಾಂಡೇಲಿ	ಕಾರವಾರ	9.74	1.5	1.5	8.24	27	19.11	7.89
10	ಪಿ IV	ಕೃಷ್ಣಾ (189.57 ಕಿ.ಮೀ)	ಚಿಕ್ಕೋಡಿ	ದಾಂಡೇಲಿ ಉಗ್ರಕುರದ ಕುಡಚಿ ಎಕ್ಕಾಂಬ ಚಿಂಚೋಳಿ ಚಿಕ್ಕೋಡಿ ಬನಾಪುರ ಸದಲಗ	8.5 2.85 2.78 1.97 2.64 4.83 2.27 3	0 0 0 0 0 5.8 0 3.72	0 0 0 0 0 2.7 0 0	8.5 2.85 2.78 1.97 2.64 2.13 2.27 3	18 12 6.5 4.5 4.75 14.5 5 8.43	12 0 1.5 0 0 2.5 0.8 2.5	6 12 5 4.5 4.75 12 4.2 5.93
11	ಪಿ V	ಅನಂಗಿ-ಕೃಷ್ಣಾ (33 ಕಿ.ಮೀ)	ಬಾಗಲಕೋಟೆ	ರಬಕವಿ- ಬನಹಟ್ಟಿ ತೇರದಾಳ ಮದ್ದೂರು ಜೀವರ್ಗಿ ಉಪ್ಪಿನಂಗಡಿ ಪಂಜಾಬ್ ಮತ್ತು ಕಡಬಾ ಬಂಟ್ವಾಳ ಬೆಳ್ತಂಗಡಿ	9.71 3.3 4.51 3.25 2 2 5 1	9.2 0 3.5 3.25 0 0 0 0	2 0 2.4 0 0 0 0 0	7.71 3.3 2.11 3.25 2 2 5 1	27 10 13 10 1.5 3 14 3	13.6 1.5 3 4.08 0.9 1 8 0	13.4 8.5 10 5.92 0.6 2
12	ಪಿ V	ಶಿಂಷಾ (80 ಕಿ.ಮೀ)	ಮಂಡ್ಯ	ಮಂಡ್ಯ	4.51	3.5	2.4	2.11	13	3	10
13	ಪಿ V	ಭೀಮಾ (160 ಕಿ.ಮೀ)	ಕಲ್ಬುರ್ಗಿ	ಕಲ್ಬುರ್ಗಿ	3.25	3.25	0	3.25	10	4.08	5.92
14	ಪಿ V	ನೇತ್ರಾವತಿ ಮತ್ತು ಕುಮಾರಧಾರ (55 ಕಿ.ಮೀ)	ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ	ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ	2	0	0	2	1.5	0.9	0.6
15	ಪಿ V		ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ	ಪಂಜಾಬ್ ಮತ್ತು ಕಡಬಾ ಬಂಟ್ವಾಳ ಬೆಳ್ತಂಗಡಿ	2 2 5 1	0 0 0 0	0 0 0 0	2 2 5 1	3 3 14 3	1 8 8 0	2 6 6 3
16	ಪಿ V	ತುಂಗಾ (10 ಕಿ.ಮೀ)	ಶಿವಮೊಗ್ಗ	ಶಿವಮೊಗ್ಗ	1.5	2.6	1	0.5	1.1	0.66	0.44
17	ಪಿ V	ಯಗಚಿ (60 ಕಿ.ಮೀ)	ಹಾಸನ	ಹಾಸನ	52	40.71	24.52	27.48	169	161	8
			ಹಾಸನ	ಹಾಸನ	12.17	10	9.3	2.87	63	28	35
			ಬೇಲೂರು	ಬೇಲೂರು	3.38	2.7	2.4	0.98	3	0	3
			ಒಟ್ಟು		884.25	821.78	536.00	348.25	1895.82	935.74	960.08

8.1 ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ

ಭಾರತದ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕವು ಪ್ರಧಾನಪಾತ್ರ ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಉನ್ನತ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳಾದ ವಿದ್ಯುತ್ ಹಾಗೂ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ, ಮಾಹಿತಿ ಮತ್ತು ಸಂಪರ್ಕ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ, ಜೈವಿಕ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಹಾಗೂ ಇತ್ತೀಚಿಗೆ ನ್ಯಾನೋ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ತನ್ನದೇ ಆದ ಕೊಡುಗೆಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತಿದೆ. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ಕೈಗಾರಿಕಾ ವಿದ್ಯಾನವು, ಒಂದು ಕಡೆ ಆಧುನಿಕ ಉನ್ನತ ಮಟ್ಟದ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಬಂಡವಾಳ ವಸ್ತುಗಳು ಹಾಗೂ ಉನ್ನತ ಜ್ಞಾನಾಧಾರಿತ ಕೈಗಾರಿಕೆ, ಇನ್ನೊಂದೆಡೆ ಪಾರಂಪರಿಕ ಗ್ರಾಹಕ ವಸ್ತುಗಳ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳ ಸಮ್ಮಿಶ್ರಣವಾಗಿದೆ. ಇದರೊಂದಿಗೆ 2022-23 ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಹಾಗೂ ಸರ್ಕಾರವು ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿರುವ ಕೈಗಾರಿಕಾ ನೀತಿ ನಿರೂಪಣೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸ್ಥೂಲ ವಿವರಣೆಯನ್ನು ಇತರೆ ಮಾಹಿತಿಯೊಂದಿಗೆ ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

7ನೇ ಆರ್ಥಿಕ ಗಣತಿಯ (ತಾತ್ಕಾಲಿಕ) ಅನುಸಾರ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ 40,39,305 ಸಂಖ್ಯೆ ಆರ್ಥಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಯುಳ್ಳ ಘಟಕಗಳು ಇರುತ್ತದೆ. (ಸರ್ಕಾರ/ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಉದ್ಯಮಗಳು ಹೊರತು ಪಡಿಸಿ), ಈ ಪೈಕಿ ಸೇವಾ ವಲಯದಲ್ಲಿ (18,33,860) ಅತಿ ಹೆಚ್ಚು ತದನಂತರದಲ್ಲಿ ವಾಣಿಜ್ಯ/ ವ್ಯಾಪಾರ ವಲಯದಲ್ಲಿ (7,45,565), ಉತ್ಪಾದನಾ ವಲಯದಲ್ಲಿ (5,03,901), ನಿರ್ಮಾಣ ವಲಯದಲ್ಲಿ (76,243) ಹಾಗೂ ವಿದ್ಯುತ್ ವಲಯದಲ್ಲಿ (48,831) ಘಟಕಗಳಿರುತ್ತವೆ.

ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ ಜಿಲ್ಲೆಯು ಅತ್ಯಧಿಕ 78,24,646 ಘಟಕಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ತದ ನಂತರ ಬೆಳಗಾವಿ 2,99,997, ತುಮಕೂರು 2,28,542, ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ 2,08,969, ಹಾಸನ 2,07,483 ಮತ್ತು ಯಾದಗಿರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಅತಿ ಕನಿಷ್ಠ ಕೇವಲ 40,162 ಘಟಕಗಳು ಇರುತ್ತದೆ. ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗದಲ್ಲಿ 9,57,817 ಉದ್ಯೋಗಸ್ಥರಾಗಿದ್ದರೆ, ನಗರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ 22,50,583 ಉದ್ಯೋಗಸ್ಥರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ 32,08,400 ಉದ್ಯೋಗಸ್ಥರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ.

ರಾಜ್ಯಾದ್ಯಕ್ಕೆ ಕೈಗಾರಿಕಾ ವಲಯದ ಕೊಡುಗೆಯು ಶೇ. 20 ರಷ್ಟು ಇರುತ್ತದೆ (ಉತ್ಪಾದನಾ ವಲಯ ಶೇ. 13, ಅನಿಲ/ ವಿದ್ಯುತ್/ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಮತ್ತು ಇತರೆ ಸೇವೆಗಳು ಶೇ. 7).

2019-20 ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಸರಾಸರಿ ಜಿಲ್ಲಾ ಆದಾಯವು ರೂ. 10,47,666 ಲಕ್ಷಗಳಿದ್ದು, ರಾಜ್ಯದ 30 ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಪೈಕಿ ಕೇವಲ 6 ಜಿಲ್ಲೆಗಳು ಅಂದರೆ ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ, ಬೆಳಗಾವಿ, ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ, ಬಳ್ಳಾರಿ, ತುಮಕೂರು ಮತ್ತು ಉಡುಪಿ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಆದಾಯವು ರಾಜ್ಯದ ಸರಾಸರಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿರುತ್ತದೆ ಹಾಗೂ ಉಳಿದ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯದ ಸರಾಸರಿಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಜಿಲ್ಲಾ ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪಾದನೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಈ ಕೆಳಕಂಡಂತೆ ಕ್ರಮ ವಹಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಪ್ರತಿ ಸಾವಿರ ಚದರ ಕಿಲೋಮೀಟರ್ ರಾಜ್ಯದ ಭೌಗೋಳಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ 5029 ಕೈಗಾರಿಕಾ ಘಟಕಗಳು ಇರುತ್ತವೆ. ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ ಹೊರತು ಪಡಿಸಿ ಬೆಂಗಳೂರು ಗ್ರಾಮಾಂತರ, ಬೆಳಗಾವಿ, ಧಾರವಾಡ, ದಾವಣಗೆರೆ, ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ, ಮೈಸೂರು ಹಾಗೂ ಕೋಲಾರ ಜಿಲ್ಲೆಗಳನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ಇತರೆ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಮಾಣವು ಕಡಿಮೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಕಲ್ಯಾಣ ಕರ್ನಾಟಕ ಭಾಗದ ಎಲ್ಲಾ ಏಳು ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಈ ಪ್ರಮಾಣವು ರಾಜ್ಯದ ಸರಾಸರಿಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಸೇವಾ ವಲಯದ ಸರಾಸರಿ ದೇಶೀಯ ಉತ್ಪನ್ನವು 32,54,415 ಲಕ್ಷಗಳಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಒಟ್ಟಾರೆ 30 ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ, ಬೆಳಗಾವಿ, ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಮೈಸೂರು ಈ 4 ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ರಾಜ್ಯದ ಸರಾಸರಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ರಾಜ್ಯಾದ್ಯ ಹೊಂದಿವೆ. ಉಳಿದ ಜಿಲ್ಲೆಗಳು ರಾಜ್ಯದ ಸರಾಸರಿ ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಹೊಂದಿವೆ.

ನೀತಿ ಆಯೋಗದ ಭಾರತದ ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಗುರಿಗಳು ಇಂಡಿಯಾ ಸೂಚ್ಯಂಕ 2020 ರ ಪ್ರಕಾರ, ಕೈಗಾರಿಕೆ, ನಾವೀನ್ಯತೆ ಮತ್ತು ಮೂಲ ಸೌಕರ್ಯಗಳ ಮೇಲೆ ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಗುರಿಗಳು 9 ಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಕರ್ನಾಟಕವು 100 ಅಂಕಗಳಿಗೆ 64 ಅಂಕಗಳೊಂದಿಗೆ 6ನೇ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲರುತ್ತದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 8.1: ಕೈಗಾರಿಕೆ, ಉದ್ಯಮ, ಆವಿಷ್ಕಾರ ಮತ್ತು ಮೂಲ ಸೌಕರ್ಯಗಳು ಎಸ್.ಡಿ.ಜಿ (9) ರಡಿಯಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ಸಾಧನೆ, ಭಾರತ ಹಾಗೂ ಸಾಧನೆ ಗೈದ ಇತರ ರಾಜ್ಯಗಳಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದಾಗ

ಸೂಚಕಗಳು / ರಾಜ್ಯಗಳು	ಗುಜರಾತ್	ತಮಿಳುನಾಡು	ಪಂಜಾಬ್	ಕರ್ನಾಟಕ	ಭಾರತ	ಗುರಿ
ಉತ್ಪಾದನಾ ವಲಯದ ಉದ್ಯೋಗವು ಒಟ್ಟು ಉದ್ಯೋಗದ ಶೇಕಡಾವಾರು ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ	20.84	18.74	19.39	11.74	12.07	20
ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿ ಗ್ರಾಮ ಸಡಕ್ ಯೋಜನೆ (PMGSY) ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಸರ್ವತೋಮುಖ ರಸ್ತೆಗಳಿಂದ ಸಂಪರ್ಕಗೊಂಡಿರುವ ಉದ್ದೇಶಿತ ವಸತಿಗಳ ಶೇಕಡಾವಾರು	100	100	100	100	97.65	100
ಒಟ್ಟು ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನದಲ್ಲಿ ತಯಾರಿಕಾ ವಲಯದಲ್ಲಿನ ಶೇಕಡಾವಾರು ಪಾಲು (ಪ್ರಸ್ತುತ ಬೆಲೆಗಳು)	36.74	20.58	13.78	15.88	16.1	25
ವಿವಿಧ ರಾಜ್ಯಗಳಾದ್ಯಂತ ಸುಲಭ ಲಾಜಿಸ್ಟಿಕ್ಸ್ (ಅಲ್ಟ್ರಾ) ವರದಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಅಂಕಗಳು	3.62	3.4	3.46	3.37 (40)	3.18	5
ಭಾರತ ನಾವೀನ್ಯತೆ ಸೂಚ್ಯಂಕದ ಪ್ರಕಾರ ನಾವೀನ್ಯತೆ ಅಂಕಗಳು	23.63	37.91	22.54	42.5	35.59	100
ಪ್ರತಿ 100 ಜನಕ್ಕೆ ಲಭ್ಯವಿರುವ ಮೊಬೈಲ್ ಸಂಪರ್ಕ (ಮೊಬೈಲ್ ಟೆಲಿಸಾಂದ್ರತೆ)	94.71	101.75	122.19	100.28	84.38	100
ಪ್ರತಿ 100 ಜನಕ್ಕೆ ಲಭ್ಯವಿರುವ ಅಂತರ್ಜಾಲ ಸಂಖ್ಯೆ	64.79	65.68	84.35	69.35	55.41	100
ಅಂಕ (ಶ್ರೇಯಾಂಕ)	72(1)	71(2)	69(3)	64(6)	55	100

ಆವರಣದಲ್ಲಿರುವ ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳು ರಾಜ್ಯಗಳ ನಡುವಿನ ಶ್ರೇಣಿಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ

ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರವು ತೆಗೆದುಕೊಂಡ ಉಪಕ್ರಮಗಳಿಂದಾಗಿ ಎಸ್.ಡಿ.ಜಿ ಸೂಚ್ಯಂಕವು ಸುಧಾರಣೆಗೊಂಡಿದ್ದು, ಕೈಗಾರಿಕಾ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿದೆ. 2021-22 ರ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಕೈಗಾರಿಕಾ ವಲಯದ ಜಿಡಿಪಿ 24.4 ರ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ದರದೊಂದಿಗೆ ರೂ. 389915 ಕೋಟಿಗಳಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದು 2022-23 ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಶೇ.10.8 ರಷ್ಟು ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ದರದೊಂದಿಗೆ ರೂ. 428721 ಕೋಟಿ ತಲುಪಿರುತ್ತದೆ. ಭಾರತ ಹಾಗೂ ಸಾಧನೆ ಗೈದ ಇತರ ರಾಜ್ಯಗಳಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ಸಾಧನೆಯ ವಿವರವನ್ನು ಕೋಷ್ಟಕ 8.1 ರಲ್ಲಿ ನೀಡಿದೆ.

8.2 ಅಖಲ ಭಾರತ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಉತ್ಪಾದನಾ ಸೂಚ್ಯಂಕದ ತ್ವರಿತ ಅಂದಾಜುಗಳು

ಅಖಲ ಭಾರತ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಉತ್ಪಾದನಾ ಸೂಚ್ಯಂಕದ ತ್ವರಿತ ಅಂದಾಜುಗಳು ಆಧಾರ ವರ್ಷ 2011-12ರ ನವೆಂಬರ್ 2022 ರಲ್ಲಿ 137.1 ಆಗಿದೆ. ಗಣಿ, ಉತ್ಪಾದನೆ ಹಾಗೂ ವಿದ್ಯುತ್ ವಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಉತ್ಪಾದನಾ ಸೂಚ್ಯಂಕವು ನವೆಂಬರ್ 2022 ರಲ್ಲಿ 122.7, 136.7 ಮತ್ತು 166.7 ಆಗಿದೆ. ಕೈಗಾರಿಕಾ ಉತ್ಪಾದನಾ ಸೂಚ್ಯಂಕದ ಪರಿಷ್ಕರಣೆ ನೀತಿಯ ಅನುಸಾರ ಈ ತ್ವರಿತ ಅಂದಾಜುಗಳು ಬಿಡುಗಡೆಯಾದ ನಂತರ ಪುನಃ ಪರಿಷ್ಕರಣೆಗೊಳಗಾಗುತ್ತವೆ. ಅಖಲ ಭಾರತ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಉತ್ಪಾದನಾ ಸೂಚ್ಯಂಕದ ತ್ವರಿತ ಅಂದಾಜುಗಳು ಮತ್ತು ಸಂಘಟಿತ ಕೈಗಾರಿಕಾ ವಲಯದ ಬಳಕೆಯಾಧಾರಿತ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಗುಂಪುಗಳ ಉತ್ಪಾದನಾ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಆಧಾರ ವರ್ಷ 2011-12ರ ವಿವರಗಳನ್ನು ಕೋಷ್ಟಕ 8.2 ಮತ್ತು 8.3 ರಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 8.2: ವಲಯವಾರು ಕೈಗಾರಿಕಾ ಉತ್ಪಾದನಾ ಸೂಚ್ಯಂಕ

(ಆಧಾರ ವರ್ಷ: 2011-12=100)

ವಲಯ	ಗಣಿ		ತಯಾರಿಕೆ		ವಿದ್ಯುಚ್ಛಕ್ತಿ		ಸಾಮಾನ್ಯ	
	(14.372472)		(77.63321)		(7.994318)		(100)	
ಪ್ರಮಾಣ								
ವರ್ಷ	2021-22	2022-23	2021-22	2022-23	2021-22	2022-23	2021-22	2022-23
ಏಪ್ರಿಲ್	107.6	116.6	124.6	131.6	174.0	194.5	126.1	134.5
ಮೇ	108.3	120.4	111.5	134.6	161.9	199.9	115.1	137.8
ಜೂನ್	105.5	113.7	121.2	136.8	169.1	196.9	122.8	138.3
ಜುಲೈ	104.6	101.1	131.0	135.0	184.1	188.9	131.5	134.4
ಆಗಸ್ಟ್	103.6	99.6	131.9	131.3	188.7	191.3	132.4	131.5
ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್	95.1	100.0	131.9	134.8	167.9	187.4	129.5	134.0
ಅಕ್ಟೋಬರ್	109.8	112.5	136.4	128.3	167.3	169.3	135.0	129.3
ನವೆಂಬರ್*	111.8	122.7	128.9	136.7	147.9	166.7	128.0	137.1
ಹಿಂದಿನ ವರ್ಷದ ಇದೇ ಅವಧಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದಾಗ ಆದ ಶೇಕಡಾವಾರು ಬೆಳವಣಿಗೆ								
ನವೆಂಬರ್*	4.9	9.7	0.3	6.1	2.1	12.7	1.0	7.1
ಏಪ್ರಿಲ್ -ನವೆಂಬರ್	18.2	4.7	18.7	5.0	10.2	9.8	17.6	5.5

* ನವೆಂಬರ್ 2022ರ ತ್ವರಿತ ಅಂದಾಜುಗಳು.

ಸೂಚನೆ: ಆಗಸ್ಟ್ 2022 ಮತ್ತು ಅಕ್ಟೋಬರ್ 2022 ನವೀಕರಿಸಿ ಅಳವಡಿಸಿದ ಉತ್ಪಾದನಾ ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳು.

ಮಾರ್ಚ್ 2020 ರಿಂದ ಕೋವಿಡ್-19 ಸಾಂಕ್ರಮಿಕದ ಕಾರಣದ ಅಸಾಮಾನ್ಯ ಸಂದರ್ಭಗಳನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಿ ಹಿಂದಿನ ವರ್ಷದ ಅನುಗುಣವಾದ ಅವಧಿಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ದರಗಳನ್ನು ಅರ್ಥೈಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಮೂಲ: ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಾಂಖ್ಯಿಕ ಕಛೇರಿ, ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರ, ನವದೆಹಲಿ.

ಅದರಂತೆ, ಬಳಕೆಯಾಧಾರಿತ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಗುಂಪುಗಳಲ್ಲಿ ಸೂಚ್ಯಂಕವು ನವೆಂಬರ್ 2022ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಸರಕುಗಳು 132.5, ಬಂಡವಾಳ ಸರಕುಗಳು 99.1, ಮಧ್ಯವರ್ತಿ ಸರಕುಗಳು 145.6, ಮೂಲ ಸೌಕರ್ಯ/ನಿರ್ಮಾಣ ಸರಕುಗಳು 159.6 ಆಗಿವೆ. ಮುಂದುವರೆದು, ಭಾರಿ ಮೌಲ್ಯದ ಗ್ರಾಹಕ ಸರಕುಗಳು ಮತ್ತು ಕಡಿಮೆ ಮೌಲ್ಯದ ಗ್ರಾಹಕ ಸರಕುಗಳು ಸೂಚ್ಯಂಕವು ನವೆಂಬರ್ 2022 ರಲ್ಲಿ 112.0 ಮತ್ತು 161.1 ಆಗಿವೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 8.3: ಕೈಗಾರಿಕಾ ಉತ್ಪಾದನಾ ಸೂಚ್ಯಂಕದ ಬಳಕೆಯಾಧಾರಿತ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಗುಂಪುಗಳ ವರ್ಗೀಕರಣ (ಆಧಾರ ವರ್ಷ: 2011-12=100)

ಕೈಗಾರಿಕಾ ಸಮೂಹ	ಮೂಲ ವಸ್ತುಗಳು		ಬಂಡವಾಳ ವಸ್ತುಗಳು		ಮಧ್ಯವರ್ತಿ ವಸ್ತುಗಳು		ಮೂಲಸೌಕರ್ಯ /ನಿರ್ಮಾಣ ವಸ್ತುಗಳು		ಸ್ಥಿರ ಗ್ರಾಹಕ ವಸ್ತುಗಳು		ಸ್ಥಿರವಲ್ಲದ ಗ್ರಾಹಕ ವಸ್ತುಗಳು	
	(34.048612)		(8.223043)		(17.221487)		(12.338363)		(12.839296)		(15.329199)	
ವರ್ಷ	2021-22	2022-23	2021-22	2022-23	2021-22	2022-23	2021-22	2022-23	2021-22	2022-23	2021-22	2022-23
ಏಪ್ರಿಲ್	126.5	139.5	79.0	88.5	139.6	149.5	144.0	149.7	103.3	110.7	140.0	138.9
ಮೇ	122.8	144.7	61.9	94.9	129.1	151.7	129.5	153.3	71.6	113.6	135.6	137.5
ಜೂನ್	122.4	139.3	81.2	104.4	132.7	146.6	137.9	150.8	100.1	125.3	141.8	145.9
ಜುಲೈ	128.5	131.7	92.4	97.1	143.7	149.0	144.4	151.3	118.7	121.4	145.9	141.7
ಆಗಸ್ಟ್	127.2	129.4	91.1	95.0	144.7	146.4	145.0	156.2	131.0	126.8	147.3	138.0
ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್	117.3	128.4	93.3	103.9	142.9	145.4	145.0	156.2	131.0	126.8	147.3	138.0
ಅಕ್ಟೋಬರ್	128.5	131.1	89.8	88.3	147.2	143.3	153.6	155.3	129.5	106.5	149.7	129.7

ಕೈಗಾರಿಕಾ ಸಮೂಹ	ಮೂಲ ವಸ್ತುಗಳು		ಬಂಡವಾಳ ವಸ್ತುಗಳು		ಮಧ್ಯವರ್ತಿ ವಸ್ತುಗಳು		ಮೂಲಸೌಕರ್ಯ /ನಿರ್ಮಾಣ ವಸ್ತುಗಳು		ಸ್ಥಿರ ಗ್ರಾಹಕ ವಸ್ತುಗಳು		ಸ್ಥಿರವಲ್ಲದ ಗ್ರಾಹಕ ವಸ್ತುಗಳು	
	2021	2022	2021	2022	2021	2022	2021	2022	2021	2022	2021	2022
ಪ್ರಮಾಣ	(34.048612)		(8.223043)		(17.221487)		(12.338363)		(12.839296)		(15.329199)	
ವರ್ಷ	-22	-23	-22	-23	-22	-23	-22	-23	-22	-23	-22	-23
ನವೆಂಬರ್*	126.5	132.5	82.1	99.1	141.3	145.6	141.5	159.6	106.6	112.0	147.9	161.1
ಹಿಂದಿನ ವರ್ಷದ ಇದೇ ಅವಧಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದಾಗ ಆದ ಶೇಕಡಾವಾರು ಬೆಳವಣಿಗೆ												
ನವೆಂಬರ್*	3.5	4.7	-2.6	20.7	2.1	3.0	3.1	12.8	-5.7	5.1	-0.8	8.9
ಏಪ್ರಿಲ್ -ನವೆಂಬರ್	13.2	7.7	29.3	14.9	24.1	5.0	27.6	7.4	24.6	5.7	6.1	-2.5

* ನವೆಂಬರ್ 2022ರ ತ್ವರಿತ ಅಂದಾಜುಗಳು.

ಸೂಚನೆ:ಆಗಸ್ಟ್ 2022 ಮತ್ತು ಅಕ್ಟೋಬರ್ 2022 ನವೀಕರಿಸಿ ಅಳವಡಿಸಿದ ಉತ್ಪಾದನಾ ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳು.

ಮಾರ್ಚ್ 2020 ರಿಂದ ಕೋವಿಡ್-19 ಸಾಂಕ್ರಮಿಕದ ಕಾರಣದ ಅನಾಮಾನ್ಯ ಸಂದರ್ಭಗಳನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಿ ಹಿಂದಿನ ವರ್ಷದ ಅನುಗುಣವಾದ ಅವಧಿಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ದರಗಳನ್ನು ಅರ್ಥೈಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಮೂಲ: ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಾಂಖ್ಯಿಕ ಕಛೇರಿ, ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರ, ನವದೆಹಲಿ.

8.3 ಸಂಘಟಿತ ಉತ್ಪಾದನಾ ವಲಯ

ಕೈಗಾರಿಕಾ ವಾರ್ಷಿಕ ಸಮೀಕ್ಷೆಯು ಸಂಘಟಿತ ಕೈಗಾರಿಕಾ ವಲಯದ ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಗಣಿವಲಯ ಹೊರತುಪಡಿಸಿ, ಉತ್ಪಾದನಾ ಹಾಗೂ ವಿದ್ಯುತ್ ವಲಯಗಳಿಗೆ ನೀಡುತ್ತದೆ. 2018-19 ಹಾಗೂ 2019-20 ರಲ್ಲಿ ನೋಂದಣಿಯಾದ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳ ವಾರ್ಷಿಕ ಸಮೀಕ್ಷೆಯ ವಿವರಣೆಯನ್ನು 8.4 ಕೋಷ್ಟಕದಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. 2019-20ನೇ ಸಾಲಿಗೆ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ನೋಂದಣಿಯಾದ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಘಟಕಗಳ ಶೇ.5.75 ರಷ್ಟು ಭಾಗ ಕರ್ನಾಟಕದ್ದಾಗಿದೆ. ಸದರಿ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ನೋಂದಣಿಯಾದ ಈ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಘಟಕಗಳು ಸ್ಥಿರ ಬಂಡವಾಳದಲ್ಲಿ ಶೇ.6.18 ರಷ್ಟು, ಒಟ್ಟು ಹುಟ್ಟುವಳಿಯಲ್ಲಿ ಶೇ. 6.20 ರಷ್ಟು ಹಾಗೂ ಶೇ. 7.16 ರಷ್ಟು ಒಟ್ಟು ಮೌಲ್ಯವರ್ಧಿತ (GVA) ಕೊಡುಗೆಯನ್ನು ನೀಡಿರುತ್ತವೆ. 2018-19ಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಿದಾಗ 2019-20ರಲ್ಲಿ ನೋಂದಣಿಯಾದ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಘಟಕಗಳು ಅಲ್ಪ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಏರಿಕೆಯಾಗಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ನೋಂದಣಿಯಾದ ಕೈಗಾರಿಕಾ ವಲಯದ ಪ್ರದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ಹುಟ್ಟುವಳಿ ಮತ್ತು ಹೂಡುವಳಿಯಲ್ಲಿ ಅಲ್ಪ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಇಳಿಕೆಯಾಗಿದ್ದು, ಸ್ಥಿರ ಬಂಡವಾಳ, ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆ ಬಂಡವಾಳ, ಒಟ್ಟು ಮತ್ತು ನಿವ್ವಳ ಮೌಲ್ಯವರ್ಧಿತಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಲಾಭ ಗಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಅಲ್ಪ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಏರಿಕೆಯಾಗಿರುವುದು ಕಂಡು ಬಂದಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 8.4: ಭಾರತ ಹಾಗೂ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ನೋಂದಣಿಯಾದ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳ ಆಯ್ಕೆ ಮಹತ್ವದ ಸೂಚ್ಯಂಕಗಳು

(ಕೋಟಿ ರೂಗಳಲ್ಲಿ)

ವಿವರಗಳು	2018-19			2019-20		
	ಕರ್ನಾಟಕ	ಭಾರತ	% ಪಾಲು	ಕರ್ನಾಟಕ	ಭಾರತ	% ಪಾಲು
ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು (ಸಂಖ್ಯೆ)	13,789	2,42,395	5.69	14,169	2,46,504	5.75
ಸ್ಥಿರ ಬಂಡವಾಳ	2,07,122	34,66,070	5.98	2,24,928	36,41,352	6.18
ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆ ಬಂಡವಾಳ	61,442	8,08,665	7.60	74,200	8,83,301	8.40
ಒಟ್ಟು ಹುಟ್ಟುವಳಿ	5,79,082	92,81,799	6.24	5,56,877	8,98,330	6.20
ಒಟ್ಟು ಹೂಡುವಳಿ	4,73,321	77,43,780	6.11	4,50,468	74,97,556	6.01

ವಿವರಗಳು	2018-19			2019-20		
	ಕರ್ನಾಟಕ	ಭಾರತ	% ಪಾಲು	ಕರ್ನಾಟಕ	ಭಾರತ	% ಪಾಲು
ಒಟ್ಟು ಮೌಲ್ಯವರ್ಧಿತ	1,05,761	15,38,019	6.88	1,06,409	14,85,745	7.16
ನಿವ್ವಳ ಮೌಲ್ಯವರ್ಧಿತ	88,475	12,76,466	6.93	87,926	1,21,248	7.25
ಲಾಭ	37,144	5,56,523	6.67	33,303	4,69,473	7.09

ಮೂಲ: ಕೇಂದ್ರೀಯ ಸಾಂಖ್ಯಿಕ ಕಚೇರಿ, ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರ.

2019-20ರ ಕೈಗಾರಿಕಾ ವಾರ್ಷಿಕ ಸಮೀಕ್ಷೆ (ರಾ.ಕೈ.ಸ-2008) ಯ ಪ್ರಕಾರ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ನೋಂದಣಿಯಾದ ಕೈಗಾರಿಕಾ ವಲಯದ ಪ್ರಮುಖ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಗುಂಪುಗಳ ಶೇಕಡವಾರು ವಿಂಗಡಣೆ (ಒಟ್ಟು ಹುಟ್ಟುವಳಿ ಆಧಾರಿತ) ಈ ರೀತಿ ಇದೆ.

1. ಆಹಾರೋತ್ಪನ್ನ ಮತ್ತು ಪಾನೀಯಗಳು- ಶೇ. 15.92
2. ಮೂಲ ಲೋಹ ಉತ್ಪನ್ನ - ಶೇ. 14.04
3. ಕಲ್ಲಿದ್ದಲು ಶುದ್ಧೀಕರಣ ಪೆಟ್ರೋಲಿಯಂ- ಶೇ. 12.44
4. ವಾಹನ, ಟ್ರೇಲ್ಸ್ ಮತ್ತು ಸೆಮಿಟ್ರೇಲ್ಸ್‌ಗಳು - ಶೇ. 6.74
5. ಯಂತ್ರೋಪಕರಣಗಳ ತಯಾರಿಕೆ- ಶೇ. 5.78
6. ರಾಸಾಯನಿಕ ಮತ್ತು ರಾಸಾಯನಿಕ ವಸ್ತುಗಳ ತಯಾರಿಕೆ - ಶೇ. 5.53
7. ವಿದ್ಯುತ್ ಉಪಕರಣಗಳ ತಯಾರಿಕೆ - ಶೇ. 4.70 ಹಾಗೂ
8. ಸಿದ್ಧ ಉಡುಪುಗಳ ತಯಾರಿಕೆ- ಶೇ. 4.40

2019-20 ರಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ನೋಂದಣಿಯಾದ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳ ಒಟ್ಟು ಹುಟ್ಟುವಳಿಯಲ್ಲಿ ಶೇ.72ರಷ್ಟು ಪಾಲು ಈ ಏಂಟಿ ಪ್ರಮುಖ ಗುಂಪುಗಳಿಂದ ಬಂದಿರುತ್ತದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ನೋಂದಣಿಯಾದ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳ ಕೈಗಾರಿಕಾ ವಲಯವಾರು ವಿಂಗಡಣೆಯನ್ನು (ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಸಂಕೇತ 2008ರ 2 ಅಂಕಗಳ ಅನ್ವಯ) ಅನುಬಂಧ 8.1 ರಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

2018-19 ಹಾಗೂ 2019-20 ರ ಕೈಗಾರಿಕಾ ವಾರ್ಷಿಕ ಸಮೀಕ್ಷೆಯ ಫಲಿತಾಂಶ ಆಧಾರಿತ ನೋಂದಾಯಿತ ತಲಾ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳ ಕೆಲವು ಪ್ರಮುಖ ಸೂಚಕಗಳನ್ನು ಕೋಷ್ಟಕ 8.5 ರಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಉದ್ಯೋಗ, ಹುಟ್ಟುವಳಿ ಹಾಗೂ ಒಟ್ಟು ಮೌಲ್ಯವರ್ಧಿತ ಕರ್ನಾಟಕದ ಪ್ರಮುಖ ಸೂಚಕಗಳನ್ನು ಭಾರತದೊಂದಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದಾಗ ಉತ್ತಮ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿರುವುದು ಕಂಡು ಬಂದಿದೆ. ಭಾರತಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಿದಾಗ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ನೋಂದಣಿಯಾದ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಸರಾಸರಿ ಬಂಡವಾಳ ಹೂಡಿಕೆ ಅಧಿಕವಾಗಿದ್ದರೂ, ಉದ್ಯೋಗವಕಾಶಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಿದ್ದು, ಒಟ್ಟು ಹುಟ್ಟುವಳಿ ಹಾಗೂ ಒಟ್ಟು ಮೌಲ್ಯವರ್ಧನೆ ಇದರಿಂದಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ.

ಭಾರತ ಹಾಗೂ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿಯೆ ತಲಾ ಕಾರ್ಮಿಕ ಆಧಾರಿತ ಕೆಲವು ಆಯ್ದು ಆರ್ಥಿಕ ಸೂಚಕಗಳನ್ನು ಕೋಷ್ಟಕ 8.6 ರಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. 2019-20 ರಲ್ಲಿ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಿದಾಗ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ತಲಾ ಕಾರ್ಮಿಕರ ವಾರ್ಷಿಕ ಆದಾಯವು ಉತ್ತಮವಾಗಿರುವುದು ಕಂಡು ಬಂದಿದ್ದು, ಆದರೆ ತಲಾ ಕಾರ್ಮಿಕ ಒಟ್ಟು ಹೂಡುವಳಿ ಮತ್ತು ಹುಟ್ಟುವಳಿ ಹಾಗೂ ತಲಾ ಸಂಬಳಕ್ಕೆ ನಿವ್ವಳ ಮೌಲ್ಯವು ಭಾರತಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಿದಾಗ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿರುವುದು ಕಂಡು ಬಂದಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 8.5: ತಲಾ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳ ಪ್ರಮುಖ ಸೂಚಕಗಳು

ಸೂಚಕಗಳು	ಪರಿಮಾಣ	2018-19		2019-20	
		ಕರ್ನಾಟಕ	ಭಾರತ	ಕರ್ನಾಟಕ	ಭಾರತ
ಸ್ಥಿರ ಬಂಡವಾಳದಲ್ಲ ಹೂಡಿಕೆ	ರೂ.ಲಕ್ಷ	1502.08	1429.93	1587.47	1477.20
ಉದ್ಯೋಗ	ಸಂಖ್ಯೆ	78.04	67.19	76.30	67.44
ಒಟ್ಟು ಹುಟ್ಟುವಳಿ	ರೂ.ಲಕ್ಷ	4199.59	3829.20	3930.25	3644.28
ಒಟ್ಟು ಮೌಲ್ಯವರ್ಧಿತ	ರೂ.ಲಕ್ಷ	766.99	634.51	751.00	602.73

ಮೂಲ: ಕೇಂದ್ರೀಯ ಸಾಂಖ್ಯಿಕ ಕಚೇರಿ, ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರ.

ಕೋಷ್ಟಕ 8.6: ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳ ಆಯ್ಕೆಯಾದ ಆರ್ಥಿಕ ಸೂಚಕಗಳು (2015-16 ರಿಂದ 2017-18 ರವರೆಗೆ)

ವರ್ಷ	ಕಾರ್ಮಿಕ ಉತ್ಪನ್ನ (ತಲಾ ಸಂಬಳಕ್ಕೆ ನಿವ್ವಳ ಮೌಲ್ಯ)(ರೂ.)		ತಲಾ ಕೆಲಸಗಾರರ ಒಟ್ಟು ಹುಟ್ಟುವಳಿ(ರೂ.ಲಕ್ಷ)		ತಲಾ ಕೆಲಸಗಾರರಒಟ್ಟು ಹೂಡವಳಿ(ರೂ.ಲಕ್ಷ)		ತಲಾ ಕೆಲಸಗಾರರ ತಲಾ ವಾರ್ಷಿಕ ಆದಾಯ (ರೂ.)	
	ಕರ್ನಾಟಕ	ಭಾರತ	ಕರ್ನಾಟಕ	ಭಾರತ	ಕರ್ನಾಟಕ	ಭಾರತ	ಕರ್ನಾಟಕ	ಭಾರತ
2015-16	5.27	6.87	46.70	50.19	56.94	61.62	1,58,744	1,40,086
2016-17	5.66	6.60	48.85	50.57	60.61	62.30	1,76,598	1,48,794
2017-18	5.54	6.38	51.50	54.03	63.83	66.03	1,89,875	1,57,718
2018-19	5.22	5.92	50.66	51.61	68.74	72.52	2,01,374	1,68,581
2019-20	4.94	5.30	53.64	57.42	66.32	68.79	2,11,961	1,75,297

ಮೂಲ: ಕೇಂದ್ರೀಯ ಸಾಂಖ್ಯಿಕ ಕಚೇರಿ, ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರ

8.4 ಸೂಕ್ಷ್ಮ, ಸಣ್ಣ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಘಟಕಗಳು.

- ಇನ್ವೆಸ್ಟ್ ಕರ್ನಾಟಕ 2022 ಎಂಬ ಬೃಹತ್ ಜಾಗತಿಕ ಸಮಾವೇಶವನ್ನು 2022ರ ನವೆಂಬರ್ 2, 3 ಮತ್ತು 4 ರಂದು ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಆಯೋಜಿಸಲಾಗಿ ಇದು ಭಾರೀ ಹೂಡಿಕೆಯನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸುವಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿದೆ. ಜಪಾನ್, ಜರ್ಮನಿ, ಫ್ರಾನ್ಸ್, ಆಸ್ಟ್ರೇಲಿಯಾ, ದಕ್ಷಿಣ ಕೊರಿಯಾ ಮತ್ತು ನೆದರ್ಲ್ಯಾಂಡ್‌ನ ನಿಯೋಗಗಳು ಸೇರಿದಂತೆ ಸುಮಾರು 20,000 ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು ಈ 3 ದಿನಗಳ ಸಮಾವೇಶದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಇನ್ವೆಸ್ಟ್ ಕರ್ನಾಟಕ ಎಂಬ ಈ ಸಮಾವೇಶದಿಂದ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಒಟ್ಟು ರೂ. 9,81,784 ಕೋಟಿ ಬಂಡವಾಳ ಹರಿದು ಬಂದಿದೆ. ಈ ಪೈಕಿ ರೂ. 2,83,415 ಕೋಟಿ ಬಂಡವಾಳ ಹೂಡಿಕೆಯ 608 ಯೋಜನೆಗಳಿಗೆ ಈಗಾಗಲೇ ರಾಜ್ಯ ಮಟ್ಟದ ವಿಲೇವಾರಿ ಸಮಿತಿ ಸಭೆಗಳಲ್ಲಿ ಅನುಮೋದನೆ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. 5,41,369 ಕೋಟಿ ಮೌಲ್ಯದ 57 ಯೋಜನೆಗಳಿಗೆ ಒಪ್ಪಂದದ ಸಹಿ ಹಾಕಲಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಜೊತೆಗೆ ಅದಾನಿ ಗ್ರೂಪ್ ಮತ್ತು ಜಿಂದಾಲ್ ಗ್ರೂಪ್ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ರೂ.1,57,000 ಕೋಟಿ ಬಂಡವಾಳ ಹೂಡಿಕೆಯನ್ನು ಘೋಷಿಸಲಾಗಿದೆ. ಶೇ. 90 ರಷ್ಟು ಒಪ್ಪಂದದ ಯೋಜನೆಗಳು ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರದ ಹೊರಗೆ ರಾಜ್ಯದ ಟೈರ್-2 ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ.
- ಕೈಗಾರಿಕಾ ನೀತಿ 2020-25 ರನ್ವಯ ಕೈಗೊಂಡ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಕ್ರಮಗಳ ಫಲವಾಗಿ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯವು ಆಕರ್ಷಕ ಹೂಡಿಕೆ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿ ಹೊರ ಹೊಮ್ಮಿದೆ. ಡಿ.ಪಿ.ಐ.ಐ.ಐ. ನಡೆಸಿದ “ಈಸ್ ಆಫ್ ಡೂಯಿಂಗ್ ಬಿಸಿನೆಸ್” - ಎಸ್.ಐ.ಆರ್.ಎ.ಪಿ. 2020 ರ ಶ್ರೇಯಾಂಕ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ, ರಾಜ್ಯವು ಈ ಹಿಂದೆ ಇದ್ದ 17 ನೇ ಸ್ಥಾನದಿಂದ ಏರಿಕೆ ಕಂಡು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಅಗ್ರಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದೆ. ಕೈಗಾರಿಕೆ ಮತ್ತು ವಾಣಿಜ್ಯ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿರುವ ಕರ್ನಾಟಕ ಉದ್ಯೋಗ ಮಿತ್ರ ಸಂಸ್ಥೆಯು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಹೂಡಿಕೆ ಉತ್ತೇಜನಾ ಸಂಸ್ಥೆಯಾಗಿಯೂ ಸಾಧನೆ ಮಾಡಿರುತ್ತದೆ.

- ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರದ ಉದ್ಯಮ ವೆಬ್ ಪೋರ್ಟಲ್‌ನಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು 7.38 ಲಕ್ಷ ಸೂಕ್ಷ್ಮ, ಸಣ್ಣ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು ನೋಂದಣಿಯಾಗಿವೆ. ಈ ಪೈಕಿ 708929 ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು, 27355 ಸಣ್ಣ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು ಹಾಗೂ 2426 ಮಧ್ಯಮ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು ಇರುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳಿಂದಾಗಿ 68.72 ಲಕ್ಷ ಜನರಿಗೆ ಉದ್ಯೋಗ ದೊರಕಿರುತ್ತದೆ. 695 ಬೃಹತ್ ಮತ್ತು ಮೆಗಾ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದು ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ರೂ. 2.36 ಲಕ್ಷ ಕೋಟಿ ಬಂಡವಾಳ ಹೂಡಿಕೆಯಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಇವುಗಳಿಂದ 4.95 ಲಕ್ಷ ಉದ್ಯೋಗಾವಕಾಶಗಳು ದೊರಕಿರುತ್ತವೆ.
- ಪ್ರಸ್ತುತ 2022-23 ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ಪ್ರಾಯೋಜಿತ ಸ್ವಯಂ ಉದ್ಯೋಗ ಯೋಜನೆಯಾದ ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿ ಉದ್ಯೋಗ ಸೃಜನ ಯೋಜನೆ (ಪಿಎಂಇಜಪಿ) ಯಲ್ಲಿ 3607 ಜನರು ಸಾಲಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಪಡೆದಿದ್ದು, ರೂ. 102.92 ಕೋಟಿ ಸಹಾಯಧನ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಕ್ಲಸ್ಟರ್ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ 10 ಕ್ಲಸ್ಟರ್‌ಗಳಿಗೆ ರೂ. 3.97 ಕೋಟಿ ಸಹಾಯಧನ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.
- 2022-23 ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮ, ಸಣ್ಣ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮ ಕೈಗಾರಿಕಾ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಕ್ತ ವರ್ಷ ವಿವಿಧ ಯೋಜನೆಗಳಿಗೆ ಒಟ್ಟು ರೂ. 474.27 ಕೋಟಿ ಆಯವ್ಯಯ ಒದಗಿಸಿದ್ದು, ಅದರಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಯವರೆಗೆ ರೂ. 262.67 ಕೋಟಿ ಖರ್ಚು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಈ ಪೈಕಿ 562 ಎಂ.ಎಸ್.ಎಂ.ಇ ಘಟಕಗಳಿಗೆ ರೂ. 95.90 ಕೋಟಿ ಹಾಗೂ ರೂ. 43.80 ಕೋಟಿ ಖಾಸಿ, ತೆಂಗಿನ ನಾರು ಮತ್ತು ಕರಕುಶಲ ವಲಯದ ಒಟ್ಟು 17128 ಫಲಾನುಭವಿಗಳಿಗೆ ಸಹಾಯಧನ ವಿತರಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ಎಸ್.ಸಿ.ಪಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಡಿ ರೂ. 96.29 ಕೋಟಿ 376 ಫಲಾನುಭವಿಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಟಿ.ಎಸ್.ಪಿ ಯಡಿ ರೂ.12.31 ಕೋಟಿ 173 ಫಲಾನುಭವಿಗಳಿಗೆ ನಿವೇಶನ, ಸಾಫ್ಟ್ ಸೀಡ್ ಇತ್ಯಾದಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಡಿಯಲ್ಲಿ ಸಹಾಯಧನ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.
- 2022-23 ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಬೃಹತ್ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮ ಕೈಗಾರಿಕಾ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಕ್ತ ವರ್ಷ ವಿವಿಧ ಯೋಜನೆಗಳಿಗೆ ಒಟ್ಟು ರೂ. 1165.14 ಕೋಟಿ ಆಯವ್ಯಯ ಒದಗಿಸಿದ್ದು, ಅದರಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಯವರೆಗೆ ರೂ. 396.89 ಕೋಟಿ ಖರ್ಚು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಈ ಪೈಕಿ 14 ಬೃಹತ್ ಘಟಕಗಳಿಗೆ ಮೌಲ್ಯ ವರ್ಧಿತ ತೆರಿಗೆ (ವ್ಯಾಟ್) ಸಾಲ ರೂ. 266.35 ಕೋಟಿ ಹಾಗೂ ರೂ. 25.00 ಕೋಟಿ 14 ಘಟಕಗಳಿಗೆ ಸಹಾಯಧನ ವಿತರಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ಪ್ರಸಕ್ತ 2022-23 ನೇ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಎಸ್.ಎಲ್.ಎಸ್.ಡಬ್ಲ್ಯೂ.ಸಿ.ಸಿ 291 ವಿವಿಧ ಯೋಜನೆಗಳಿಗೆ ರೂ. 13597.08 ಕೋಟಿ ಬಂಡವಾಳ ಹೂಡಿಕೆ ಅನುಮೋದನೆ ನೀಡಿದ್ದು, 47248 ಉದ್ಯೋಗಾವಕಾಶ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಲಾಗಿದೆ. ಎಸ್.ಎಚ್.ಎಲ್.ಸಿ.ಸಿ 38 ಯೋಜನೆಗಳಿಗೆ ರೂ. 220309.3 ಕೋಟಿ ಬಂಡವಾಳ ಹೂಡಿಕೆ ಅನುಮೋದನೆ ನೀಡಿದ್ದು, 137282 ಉದ್ಯೋಗಾವಕಾಶ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಲಾಗಿದೆ.
- 2022-23 ನೇ ಸಾಲಿನ ಹೊಸ ಯೋಜನೆಗಳಡಿಯಲ್ಲಿ “ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ಸಹಯೋಗದೊಂದಿಗೆ ಬೀದರ್‌ನಲ್ಲಿ 90 ಕೋಟಿ ರೂ.ಗಳ ವೆಚ್ಚದ ಸೆಂಟ್ರಲ್ ಇನ್‌ಸ್ಟಿಟ್ಯೂಟ್ ಆಫ್ ಪೆಟ್ರೋಕೆಮಿಕಲ್ಸ್ ಇಂಜಿನಿಯರಿಂಗ್ ಹಾಗೂ ಟೆಕ್ನಾಲಜಿ (CIPET) ಕೇಂದ್ರವನ್ನು ಆರಂಭಿಸಲಾಗುವುದು”.
- “FMCG Cluster: ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ - ಧಾರವಾಡ ಅವಳಿ ನಗರದಲ್ಲಿ ಬಹು ನಿರೀಕ್ಷಿತ FMCG ಕ್ಲಸ್ಟರ್ ಸ್ಥಾಪಿಸುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ 28.10.2022 ರಂದು ಮಾನ್ಯ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಯವರ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ 16 ಪ್ರಮುಖ FMCG ಕೈಗಾರಿಕೋದ್ಯಮಿಗಳೊಂದಿಗೆ ರೂ. 1,275 ಕೋಟಿ ಬಂಡವಾಳ ಹೂಡಿಕೆಗೆ ಒಡಂಬಡಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಈ FMCG ಕ್ಲಸ್ಟರ್‌ನಲ್ಲಿ ಬಂಡವಾಳ ಹೂಡುವ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಸಬ್ಸಿಡಿ ಹಾಗೂ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಕ್ಲಸ್ಟರ್ ಆರಂಭವಾಗುವುದರಿಂದ ಕಿತ್ತೂರು ಕರ್ನಾಟಕ ಮತ್ತು ಕಲ್ಯಾಣ ಕರ್ನಾಟಕ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಯುವಕರು ಹಾಗೂ ಯುವತಿಯರಿಗೆ ಉದ್ಯೋಗಗಳು ಲಭಿಸಲವೆ”.

ಉದ್ಯಮ ನೋಂದಣಿಯ ಪ್ರಕಾರ 2021-22 ಮತ್ತು 30 ನವೆಂಬರ್ 2022 ರವರೆಗೆ ನೋಂದಾಯಿತ ಸೂಕ್ಷ್ಮ, ಸಣ್ಣ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮ ಘಟಕಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಮತ್ತು ಉದ್ಯೋಗದ ವಿವರಗಳನ್ನು ಕೋಷ್ಟಕ 8.7 ರಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

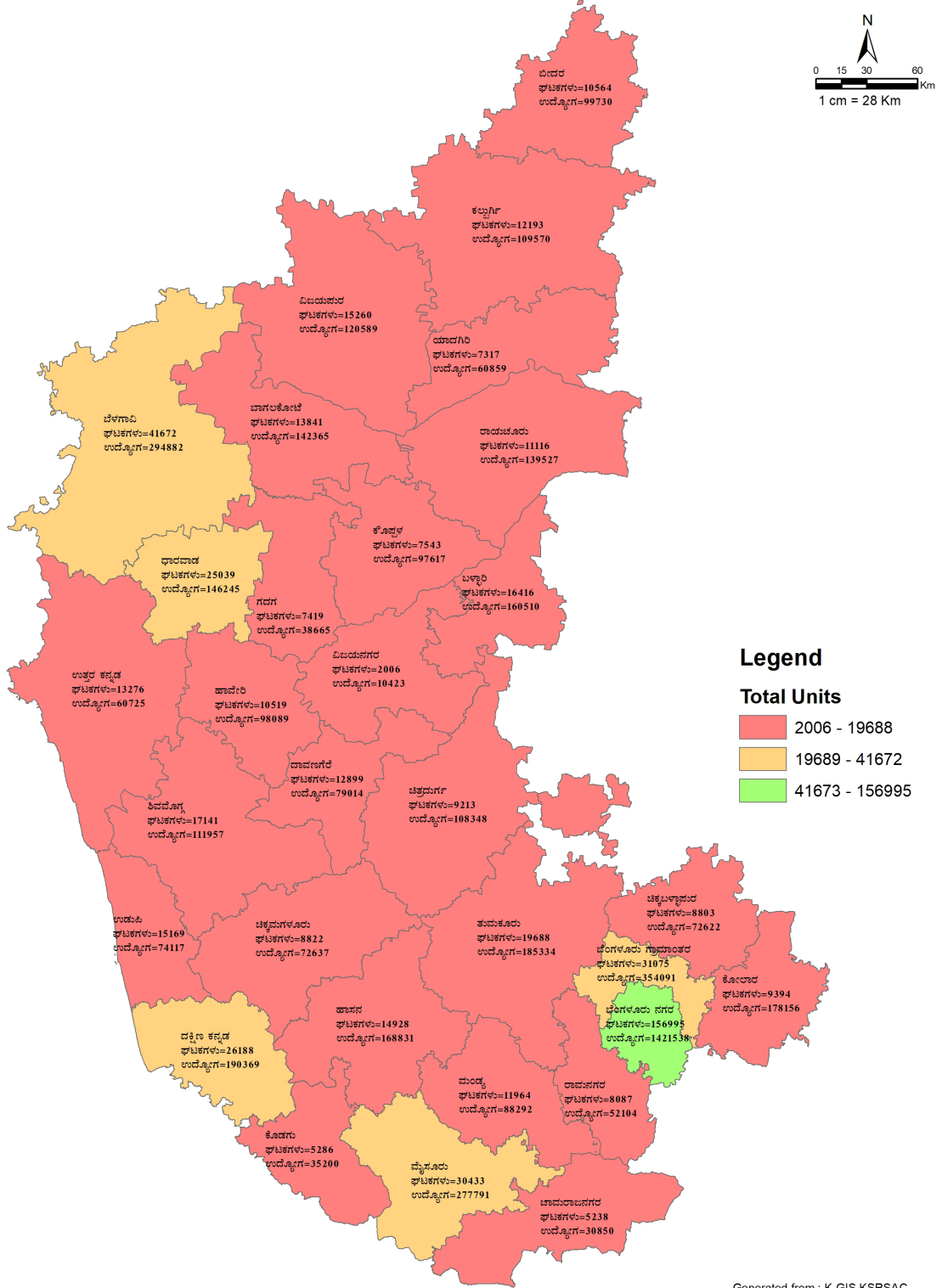
ಕೋಷ್ಟಕ 8.7 : ಉದ್ಯಮ ನೋಂದಣಿಯ ಪ್ರಕಾರ 2021-22 ಮತ್ತು 30 ನವೆಂಬರ್ 2022 ರವರೆಗೆ ನೋಂದಾಯಿತ ಸೂಕ್ಷ್ಮ, ಸಣ್ಣ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮ ಘಟಕಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಮತ್ತು ಉದ್ಯೋಗ

ಕ್ರ. ಸಂ.	ಜಿಲ್ಲೆ	ಸೂಕ್ಷ್ಮ		ಸಣ್ಣ		ಮಧ್ಯಮ		ಒಟ್ಟು	
		ಘಟಕ	ಉದ್ಯೋಗ	ಘಟಕ	ಉದ್ಯೋಗ	ಘಟಕ	ಉದ್ಯೋಗ	ಘಟಕ	ಉದ್ಯೋಗ
1	ಬಾಗಲಕೋಟೆ	13588	138686	239	3076	14	603	13841	142365
2	ಬಳ್ಳಾರಿ	15736	146926	636	11159	44	2425	16416	160510
3	ಬೆಳಗಾವಿ	40865	274922	770	17155	37	2805	41672	294882
4	ಬೆಂಗಳೂರು ಗ್ರಾಮಾಂತರ	30335	327466	698	24233	42	2392	31075	354091
5	ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ	150401	1113274	6084	223534	510	84730	156995	1421538
6	ಬೀದರ್	10328	96334	222	2911	14	485	10564	99730
7	ಚಾಮರಾಜನಗರ	5117	28809	120	2032	1	9	5238	30850
8	ಚಿಕ್ಕಬಳ್ಳಾಪುರ	8595	69790	202	2580	6	252	8803	72622
9	ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು	8552	68532	261	4005	9	100	8822	72637
10	ಚಿತ್ರದುರ್ಗ	8933	104747	266	2972	14	629	9213	108348
11	ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ	25420	165839	727	20977	41	3553	26188	190369
12	ದಾವಣಗೆರೆ	12512	72870	373	5800	14	344	12899	79014
13	ಧಾರವಾಡ	24315	130229	677	12915	47	3101	25039	146245
14	ಗದಗ	7215	36719	201	1829	3	117	7419	38665
15	ಹಾಸನ	14476	161132	441	7333	11	366	14928	168831
16	ಹಾವೇರಿ	10217	93967	289	3720	13	402	10519	98089
17	ಕಲಬುರ್ಗಿ	11737	103169	441	6087	15	314	12193	109570
18	ಕೊಡಗು	5136	33253	144	1482	6	465	5286	35200
19	ಕೋಲಾರ	9052	170878	325	5865	17	1413	9394	178156
20	ಕೊಪ್ಪಳ	7188	92068	343	4922	12	627	7543	97617
21	ಮಂಡ್ಯ	11689	84613	272	3647	3	32	11964	88292
22	ಮೈಸೂರು	29565	245479	826	27207	42	5105	30433	277791
23	ರಾಯಚೂರು	10530	132931	554	5932	32	664	11116	139527
24	ರಾಮನಗರ	7899	47757	183	4073	5	274	8087	52104
25	ಶಿವಮೊಗ್ಗ	16658	101935	466	9370	17	652	17141	111957
26	ತುಮಕೂರು	19100	171964	556	10844	32	2526	19688	185334
27	ಉಡುಪಿ	14741	61334	414	10927	14	1856	15169	74117
28	ಉತ್ತರಕನ್ನಡ	13038	56762	232	3677	6	286	13276	60725
29	ವಿಜಯನಗರ	1940	9609	66	814	-	-	2006	10423
30	ವಿಜಯಪುರ	14846	109372	393	10010	21	1207	15260	120589
31	ಯಾದಗಿರಿ	7135	58783	175	1867	7	209	7317	60859
	ಒಟ್ಟು	566859	4510149	17596	452955	1049	117943	585504	5081047

ಮೂಲ: ಉದ್ಯಮ ನೋಂದಣಿ ಪೋರ್ಟಲ್, ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರ.

ನವೆಂಬರ್ 2022ರ ಅಂತ್ಯದವರೆಗೆ ಉದ್ಯಮ ನೋಂದಾಯಿತ ಸೂಕ್ಷ್ಮ, ಸಣ್ಣ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮ ಘಟಕಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಮತ್ತು ಉದ್ಯಮಗಳು

Generated from : K-GIS,KSRSC

ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ನಡೆಸಲ್ಪಡುವ ಉದ್ಯೋಗಾಧಾರ್ ವೆಬ್ ಪೋರ್ಟಲ್ 2020 ರಿಂದ ಉದ್ಯಮ ರಿಜಿಸ್ಟ್ರೇಷನ್ ವೆಬ್ ಪೋರ್ಟಲ್ ಆಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಲಾಗಿದೆ. ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು 7.38 ಲಕ್ಷ ಸೂಕ್ಷ್ಮ, ಸಣ್ಣ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು ನೋಂದಣಿಯಾಗಿವೆ. 2021-22ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ನವೆಂಬರ್ 2022 ರವರೆಗೆ ಒಟ್ಟು 5.85 ಲಕ್ಷ ಘಟಕಗಳನ್ನು ನೋಂದಾಯಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ 566859 ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು, 17596 ಸಣ್ಣ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು ಮತ್ತು 1049 ಮಧ್ಯಮ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು ನೋಂದಣಿಯಾಗಿವೆ. ಇದು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಉದ್ಯೋಗಾವಕಾಶಗಳನ್ನು ಉಂಟು ಮಾಡಿದೆ. ಎಂ.ಎಸ್.ಎಂ.ಇ. ವಲಯವೊಂದರಲ್ಲೇ ಸುಮಾರು 50.81 ಲಕ್ಷ ಉದ್ಯೋಗದಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಇದರ ಹೊರತಾಗಿ ಬೃಹತ್ ಮತ್ತು ಮೆಗಾ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಸಂಖ್ಯೆಯ ಉದ್ಯೋಗಗಳು ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗಿವೆ. ಅಂದಾಜು 695 ಬೃಹತ್ ಮತ್ತು ಮೆಗಾ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು ಇದ್ದು, ಒಟ್ಟು ರೂ. 2.36 ಲಕ್ಷ ಕೋಟಿ ಬಂಡವಾಳ ಹೂಡಿಕೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ ಹಾಗೂ 4.95 ಲಕ್ಷ ಉದ್ಯೋಗಾವಕಾಶಗಳು ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗಿವೆ.

ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿಗಳ ಉದ್ಯೋಗ ಸೃಜನೆ ಯೋಜನೆ (ಪಿಎಂಇಜಿ)

ಸದರಿ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡಲು, ಉದ್ಯೋಗವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸುವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ, ಉತ್ಪಾದನಾ ವಲಯಕ್ಕೆ ರೂ. 50.00 ಲಕ್ಷಗಳು ಮತ್ತು ಸೇವಾ ವಲಯಕ್ಕೆ ರೂ. 20.00 ಲಕ್ಷಗಳವರೆಗೂ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಮುಖಾಂತರ ಸಾಲ ಸೌಲಭ್ಯ ಒದಗಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಸದರಿ ಯೋಜನೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ನವೆಂಬರ್ 2022ರ ಅಂತ್ಯಕ್ಕೆ ರೂ. 15.124 ಲಕ್ಷ, 5215 ಯೋಜನೆ ಮತ್ತು 41720 ಮಂದಿಗೆ ಉದ್ಯೋಗ ಗುರಿ ನಿಗದಿಪಡಿಸಿ, ಈ ಪೈಕಿ ರೂ. 9980.26 ಲಕ್ಷ, 3489 ಯೋಜನೆ, 27912 ಉದ್ಯೋಗ ಹಾಗೂ 5086 ಮಂದಿಗೆ ತರಬೇತಿ ಗುರಿ ಸಾಧಿಸಿದೆ.

ಸೂಕ್ಷ್ಮ, ಸಣ್ಣ ಉದ್ಯಮಗಳು-ಕ್ಲಸ್ಟರ್ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ (ಎಂ.ಎಸ್.ಇ.-ಸಿ.ಡಿ.ಪಿ.)

ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸಲಾಗಿರುವ 11 ಕ್ಲಸ್ಟರ್‌ಗಳು ಧಾರವಾಡ, ಕಲಬುರಗಿ, ವಿಜಯಪುರ, ಬೀದರ್, ಬೆಳಗಾವಿ, ಬೆಂಗಳೂರು, ರಾಮನಗರ, ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತವೆ. ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರವು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ನವೆಂಬರ್ 2022 ರ ವರೆಗೆ ಕೈಗೊಂಡಿರುವ ಕ್ಲಸ್ಟರ್ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ರೂ. 9810.93 ಲಕ್ಷಗಳ 11 ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ರೂ. 14980.00 ಲಕ್ಷಗಳಿಗೆ ಅನುಮೋದನೆ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಎಂ.ಎಸ್.ಎಂ.ಇ. ಘಟಕಗಳಿಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಮತ್ತು ರಿಯಾಯಿತಿಗಳು :

2022-23 ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಎಂ.ಎಸ್.ಎಂ.ಇ. ವಲಯದಲ್ಲಿ, ಆಯವ್ಯಯದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ರೂ. 474.27 ಕೋಟಿ ಅನುದಾನ ಹಂಚಿಕೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ರೂ. 262.67 ಕೋಟಿ ನವೆಂಬರ್ 2022 ರವರೆಗೆ ಖರ್ಚು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಈ ಪೈಕಿ ರೂ. 187.81 ಕೋಟಿ ಹೂಡಿಕೆ ಉತ್ತೇಜನ ಸಬ್ಸಿಡಿ ಮತ್ತು ಇತರ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಧನ ಮಂಜೂರು ಮಾಡಲು ನಿಗದಿ ಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದುವರೆಗೆ ರೂ. 95.36 ಕೋಟಿ ಖರ್ಚು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. 2022 ರ ನವೆಂಬರ್ 30 ರವರೆಗೆ ಖಾದಿ, ತೆಂಗು ಮತ್ತು ಕರಕುಶಲ ವಲಯದ 17128 ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳಿಗೆ ವೇತನ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ, ಎಂ.ಡಿ.ಎ. ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಗೆ ರೂ. 43.80 ಕೋಟಿ ಅನುದಾನವನ್ನು ಬಳಸಲಾಗಿದೆ.

ಎಸ್.ಸಿ.ಪಿ. ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ, 376 ಫಲಾನುಭವಿಗಳಿಗೆ ರೂ. 96.29 ಕೋಟಿ ಮತ್ತು ಟಿ.ಎಸ್.ಪಿ. ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ 173 ಫಲಾನುಭವಿಗಳಿಗೆ ರೂ. 12.31 ಕೋಟಿ ಅನುದಾನವನ್ನು ಸಬ್ಸಿಡಿ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಸೈಟ್‌ಗಳು, ಸಾಫ್ಟ್ ಸೀಡ್ ಸಬ್ಸಿಡಿಗಳು ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಲು ಖರ್ಚು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ನವೆಂಬರ್ 2022 ರವರೆಗೆ ಸೂಕ್ಷ್ಮ, ಸಣ್ಣ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳಿಗೆ ಸಹಾಯಧನ ರೂ. 9535.99 ಲಕ್ಷ ಒದಗಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಖಾಸಗಿ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಪಾರ್ಕ್‌ಗಳು

ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ವಸಾಹತುಗಳನ್ನು ಖಾಸಗಿ ಹೂಡಿಕೆದಾರರಿಂದ ಅಥವಾ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಹಾಗೂ ಖಾಸಗಿ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದೊಂದಿಗೆ (ಪಿಪಿಪಿ) ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಲು ಸರ್ಕಾರವು ಉದ್ದೇಶಿಸಿದೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ರಾಜ್ಯ ಉನ್ನತ ಮಟ್ಟದ ಅನುಮೋದನಾ ಸಮಿತಿ (ಎಸ್.ಎಚ್.ಎಲ್.ಸಿ.ಸಿ.)/ರಾಜ್ಯಮಟ್ಟದ ಏಕಗವಾಕ್ಷಿ ಅನುಮೋದನಾ ಸಮಿತಿ (ಎಸ್.ಎಲ್.ಎಸ್.ಡಬ್ಲ್ಯು.ಸಿ.ಸಿ.)ಯು ಅನುಮೋದಿಸುತ್ತದೆ.

8.5 ಆಯ್ದು ಕೈಗಾರಿಕಾ ವಲಯಗಳು

ಆಹಾರ ಪಾರ್ಕುಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನದ ಇಂದಿನ ಸ್ಥಿತಿ

ಆಹಾರ ಪಾರ್ಕುಗಳ ಸ್ಥಾಪನಾ ಕಾರ್ಯದ ಉಸ್ತುವಾರಿ ಮಾಡಲು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಆಹಾರ ಕರ್ನಾಟಕ ನಿಯಮಿತವನ್ನು ನೋಡಲ್ ಏಜನ್ಸಿಯಾಗಿ ನಾಮ ನಿರ್ದೇಶನ ಮಾಡಲಾಗಿರುತ್ತದೆ.

□ ಇನ್ನೋವಾ ಅಗ್ರಿ ಬಯೋ-ಪಾರ್ಕು ನಿಯಮಿತ ಮಾಲಾರು:

ಕೋಲಾರ ಜಿಲ್ಲೆಯ, ಮಾಲಾರು ಕೈಗಾರಿಕಾ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ 87 ಎಕರೆ ವಿಸ್ತೀರ್ಣದಲ್ಲಿ ಆಹಾರ ಪಾರ್ಕನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕಂಪನಿಯು ಹಣ್ಣು ಮತ್ತು ತರಕಾರಿ ಶ್ರೇಣಿಗೊಳಿಸುವ, ಧಾನ್ಯ ಸಂಸ್ಕರಿಸುವ ಮತ್ತು ಪ್ಯಾಕೇಜಿಂಗ್ ಯಂತ್ರೋಪಕರಣಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿದೆ. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ಪ್ರಹಾರಾ ವಿಕಿರಣ (Gamma Irradiation) ಘಟಕವನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಿದ್ದು ಎಲ್ಲಾ ಘಟಕಗಳು ಕಾರ್ಯ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿರುತ್ತವೆ. ಇದುವರೆವಿಗೂ 22 ಆಹಾರ ಸಂಸ್ಕರಣಾ ಘಟಕಗಳಿಗೆ 50.48 ಎಕರೆ ಭೂಮಿ ಹಂಚಿಕೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಸದರಿ ಪಾರ್ಕಿಗೆ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರ ಹಾಗೂ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ತಲಾ ರೂ. 400 ಲಕ್ಷಗಳ ಅನುದಾನ (ಒಟ್ಟು ರೂ. 800 ಲಕ್ಷಗಳು) ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ 14 ಆಹಾರ ಸಂಸ್ಕರಣಾ ಘಟಕಗಳು ಪಾರ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿವೆ. ಸದರಿ ಪ್ರಹಾರಾ ವಿಕಿರಣ (Gamma Irradiation) ಘಟಕದಿಂದ ಮಾವಿನ ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಅಮೆರಿಕಾ ಹಾಗೂ ಆಸ್ಟ್ರೇಲಿಯಾ ದೇಶಗಳಿಗೆ ರಫ್ತನ್ನು ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇತರೆ ಸಾಮಾನ್ಯ ಸೌಲಭ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಶೀತಲಗೃಹ, ಪ್ಯಾಕ್‌ಹೌಸ್, ಉಗ್ರಾಣ, ವಿಂಗಡಣೆ ಮತ್ತು ಶ್ರೇಣೀಕರಣ ಸಾಲುಗಳು, ರೈಪನಿಂಗ್ ಫೇಬರ್, ಹಾಟ್ ವಾಟರ್ ಟ್ರೇಪ್‌ಟಿಂಗ್ ಸೌಲಭ್ಯ ಮತ್ತು ಆಹಾರ ಪರಿಶುದ್ಧ ಪ್ರಯೋಗಾಲಯ ಲಭ್ಯವಿರುತ್ತವೆ.

□ ಗ್ರೀನ್ ಫುಡ್ ಪಾರ್ಕ್, ಬಾಗಲಕೋಟೆ:

ಬಾಗಲಕೋಟೆ ಜಿಲ್ಲೆಯ, ನವನಗರ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು 100 ಎಕರೆ ಭೂ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಈ ಪಾರ್ಕನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇದುವರೆಗೂ 18 ಆಹಾರ ಸಂಸ್ಕರಣಾ ಘಟಕಗಳಿಗೆ ಒಟ್ಟು 52.5 ಎಕರೆ ಭೂಮಿ ಹಂಚಿಕೆ ಮಾಡಿದ್ದು, ಸದರಿ ಪಾರ್ಕಿಗೆ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದ ರೂ. 400 ಲಕ್ಷಗಳು ಮತ್ತು ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರ ರೂ. 300 ಲಕ್ಷಗಳಂತೆ (ಒಟ್ಟು ರೂ. 700 ಲಕ್ಷಗಳು) ಅನುದಾನ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ 06 ಆಹಾರ ಸಂಸ್ಕರಣಾ ಘಟಕಗಳು ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿವೆ. ಇತರೆ ಸಾಮಾನ್ಯ ಸೌಲಭ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಶೀತಲಗೃಹ, ಉಗ್ರಾಣ, ವಾಷಿಂಗ್ & ಗ್ರೇಡಿಂಗ್ ಯಂತ್ರಗಳು ಹಾಗೂ ವೇಬ್ರಾಟ್ ಲಭ್ಯವಿರುತ್ತವೆ.

□ ಅಕ್ಷಯ ಆಹಾರ ಪಾರ್ಕ್ ನಿಯಮಿತ, ಹಿರಿಯೂರು:

ಸದರಿ ಆಹಾರ ಪಾರ್ಕನ್ನು ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ, ಹಿರಿಯೂರು ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಹುಚ್ಚವನ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು 106 ಎಕರೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸದರಿ ಪಾರ್ಕಿಗೆ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ರೂ. 400 ಲಕ್ಷಗಳ ಅನುದಾನ ಹಾಗೂ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ರೂ. 400 ಲಕ್ಷಗಳ ಬಡ್ಡಿರಹಿತ/ಭದ್ರತೆರಹಿತ ಸಾಲ (ಒಟ್ಟು ರೂ. 800 ಲಕ್ಷಗಳು) ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ 08 ಆಹಾರ ಸಂಸ್ಕರಣಾ ಘಟಕಗಳು ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿವೆ. ಇತರೆ ಸಾಮಾನ್ಯ ಸೌಲಭ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಶೀತಲಗೃಹ, ಶ್ರೇಣೀಕರಣ ಹಾಗೂ ಪ್ಯಾಕಿಂಗ್ ಸಾಲುಗಳು, ದಾಳಂಬೆ ಸಂಸ್ಕರಣ ಘಟಕ, ಪ್ಯಾಚ್‌ಒಲ ಎಣ್ಣೆ ಎಕ್ಸ್‌ಕ್ಲನ್ ಘಟಕ, ವೇಬ್ರಾಟ್, ಇನ್ಸ್ಯುಲೇಷನ್ ಸೆಂಟರ್, ಗುಣಮಟ್ಟದ ಭರವಸೆ ಮತ್ತು ಉತ್ಪನ್ನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಯೋಗಾಲಯ ಲಭ್ಯವಿರುತ್ತವೆ.

□ ಜೇವರ್ಗಿ ಆಹಾರ ಪಾರ್ಕ್ ನಿಯಮಿತ, ಜೇವರ್ಗಿ:

ಸದರಿ ಪಾರ್ಕನ್ನು ಕಲಬುರ್ಗಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ, ಜೇವರ್ಗಿಯಲ್ಲಿ 105 ಎಕರೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ರೂ. 796 ಲಕ್ಷ (ಕೇಂದ್ರ: ರೂ.396 ಲಕ್ಷ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರ: ರೂ. 400 ಲಕ್ಷ) ಗಳು ಬಿಡುಗಡೆಗೊಳಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ಪ್ರಸ್ತುತ 07 ಆಹಾರ ಸಂಸ್ಕರಣಾ ಘಟಕಗಳು ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿವೆ. ಇತರೆ ಸಾಮಾನ್ಯ ಸೌಲಭ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಶೀತಲಗೃಹ, ಉಗ್ರಾಣ, ವಾಷಿಂಗ್ & ಗ್ರೇಡಿಂಗ್ ಯಂತ್ರಗಳು, ಪರಿಶುದ್ಧ ಪ್ರಯೋಗಾಲಯ ಹಾಗೂ ವೇಬ್ರಾಟ್ ಲಭ್ಯವಿರುತ್ತವೆ.

□ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದ ಯೋಜನೆಯಡಿಯಲ್ಲಿಯ ಆಹಾರ ಪಾರ್ಕುಗಳು:

2021-22 ನೇ ಸಾಲಿನ ಆಯವ್ಯಯದ ಘೋಷಣೆಯಂತೆ ವಿಜಯಪುರ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ “ಆತ್ಮನಿರ್ಭರ ಭಾರತ ಅಭಿಯಾನ” ಯೋಜನೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ಆಹಾರ ಪಾರ್ಕನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಸರ್ಕಾರ ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಸಂಬಂಧ ಈಗಾಗಲೇ ರೂ. 4.21 ಕೋಟಿ ಅನುದಾನವನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಲಾಗಿದ್ದು, ಭೂಮಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹಾಗೂ ಕಾಂಪೌಂಡ್ ನಿರ್ಮಾಣ ಕಾರ್ಯ ಪ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ. ಸದ್ಯದಲ್ಲಿ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಲೇಔಟ್ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯ ಸಹ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲು ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಉದ್ದೇಶಿತ ಆಹಾರ ಪಾರ್ಕಿನ 75 ಎಕರೆ ವಿಸ್ತೀರ್ಣದಲ್ಲಿ ಈ ಭಾಗದ ರೈತರಿಗೆ ಹಾಗೂ ಉದ್ದಿಮೆದಾರರಿಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ ಸಾಮಾನ್ಯ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯಗಳಾದ (Common Infrastructure) ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಸಂಸ್ಕರಣೆಯ ಸೌಲಭ್ಯ, ಶೀತಲ ಘಟಕ, ಅಳತೆ ಮಾಪಕಗಳ ಸೌಲಭ್ಯ, ಶೇಖರಣಾ ಗೃಹಗಳು (Primary Processing Facilities, Cold Storage, Weigh Bridge, warehouse etc) ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಲಾಗುವುದು ಮತ್ತು ಕೈಗಾರಿಕಾ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಬೇಕಾಗುವ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿ (ರಸ್ತೆ, ನೀರು, ವಿದ್ಯುತ್ ಇತ್ಯಾದಿ) ಆಹಾರ ಸಂಸ್ಕರಣ ಉದ್ದಿಮೆದಾರರಿಗೆ ಘಟಕಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ನಿವೇಶನಗಳನ್ನು Lease cum sale ಆಧಾರದಲ್ಲಿ ಹಂಚಿಕೆ ಮಾಡಲು ಉದ್ದೇಶಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಜವಳ ಕೈಗಾರಿಕೆ

2022-23 ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ರೂ. 34183.47 ಲಕ್ಷ ಆಯವ್ಯಯ ನಿಗದಿಪಡಿಸಿದ್ದು ವಿವಿಧ ಯೋಜನೆಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕಾಗಿ ನವೆಂಬರ್ 2022 ರ ಅಂತ್ಯದವರೆಗೆ ಒಟ್ಟು ರೂ. 19469.38 ಲಕ್ಷ ಬಿಡುಗಡೆಯಾಗಿದ್ದು, ರೂ. 15641.40 ಲಕ್ಷ ಖರ್ಚು ಮಾಡಲಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ರಾಜ್ಯದ ರೇಷ್ಮೆ ನೂಲಿನ ಆಗಸ್ಟ್ 2022 ರವರೆಗೆ ಉತ್ಪಾದನೆ ಮತ್ತು ಆಮದು 7,759 ಮೆ.ಟನ್ ಮತ್ತು ಆಮದು 762 ಮೆ.ಟನ್ ಆಗಿದೆ. ರೇಷ್ಮೆ ಬೆಳೆಗಾರರಿಗೆ ಆರ್ಥಿಕ ನೆರವು ರೂ. 6786.719 ಲಕ್ಷ ಮತ್ತು ರೀಲರ್ಗಳಿಗೆ ರೂ. 517.491 ಲಕ್ಷ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. 2021-22 ರಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ 11191.139 ಮೆ.ಟನ್ ಗಳಷ್ಟು ಹಿಪ್ಪು ನೇರಳೆ ರೇಷ್ಮೆ ಉತ್ಪಾದನೆಯಾಗಿದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕ ಮಾಹಿತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಹಾಗೂ ಜೈವಿಕ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಸೇವೆಗಳು

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಮಾಹಿತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಕ್ರಾಂತಿಯು ಪ್ರಪಂಚವಾಗಿ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಮಾಹಿತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಜೈವಿಕ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ವಲಯದ ಸಾಧನೆಗಳ ವಿವರಗಳನ್ನು 2019-20 ರಿಂದ 2022-23 ರವರೆಗೆ ಕೋಷ್ಟಕ 8.8 ರಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 8.8: 2019-20 ರಿಂದ 2022-23 (ನವೆಂಬರ್ 2022) ರವರೆಗಿನ ಮಾಹಿತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಜೈವಿಕ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ವಲಯದ ಸಾಧನೆಗಳು

ವಿವರಗಳು	ಘಟಕ	2019-20	2020-21	2021-22	2022-23 (ನವೆಂಬರ್ 22 ರವರೆಗೆ)
ತಂತ್ರಾಂಶಗಳ ರಫ್ತು	ಕೋಟಿ. ರೂ	1994473.00	214315.00	266263.00	203745.00
ಮಂಜೂರಾದ ಎಸ್.ಟಿ.ಪಿ ಘಟಕಗಳು	ಸಂಖ್ಯೆ	159	129	169	123
ಮಂಜೂರಾದ ಎಸ್.ಟಿ.ಪಿ ಘಟಕಗಳ ಬಂಡವಾಳ ಹೂಡಿಕೆ	ಕೋಟಿ. ರೂ	1168.27	1804.97	569.35	313.5
ವಿದೇಶಿ ಬಂಡವಾಳ ಹೂಡಿಕೆ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	ಸಂಖ್ಯೆ	101	84	109	92

ವಿವರಗಳು	ಘಟಕ	2019-20	2020-21	2021-22	2022-23 (ನವೆಂಬರ್ 22 ರವರೆಗೆ)
ವಿದೇಶಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಹೂಡಿರುವ ಬಂಡವಾಳ ಮೊತ್ತ	ಕೋಟಿ. ರೂ	733.27	1751.65	511.68	202.51
ಹಾರ್ಡ್ವೇರ್ ರಫ್ತು	ಕೋಟಿ. ರೂ	4752.00	5213.00	5921.00	3140.00
ಹಾರ್ಡ್ವೇರ್ ಘಟಕಗಳು ಹೂಡಿರುವ ಬಂಡವಾಳ	ಕೋಟಿ. ರೂ	721.81	0	0	0.97
ಎಸ್.ಎಮ್.ಇ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	ಸಂಖ್ಯೆ	58	45	59	30
ಎಸ್.ಎಮ್.ಇ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಹೂಡಿರುವ ಬಂಡವಾಳ ಮೊತ್ತ	ಕೋಟಿ. ರೂ	435	53.32	56.67	34.57
ಬಿ.ಪಿ.ಒ ರಫ್ತು ವ್ಯವಹಾರ ಮೊತ್ತ	ಕೋಟಿ. ರೂ	2636.88	4053.54	6110.78	ಲಭ್ಯವಿರುವುದಿಲ್ಲ

ಮೂಲ: ಭಾರತದ ಸಾಫ್ಟ್‌ವೇರ್ ಟೆಕ್ನಾಲಜಿ ಪಾರ್ಕ್ಸ್, ಬೆಂಗಳೂರು

ಟಿಪ್ಪಣಿ : 1) 2016-17ನೇ ಹಣಕಾಸು ವರ್ಷದಿಂದ ಸಾಫ್ಟ್‌ವೇರ್ ರಫ್ತಿನ ವಿವರಗಳು ಎಸ್.ಐ.ಪಿ ಘಟಕಗಳು ಮತ್ತು ಸಾಫ್ಟ್‌ವೇರ್ ಪ್ರಮಾಣೀಕರಣಕ್ಕಾಗಿ ನೋಂದಾಯಿಸಲಾದ ಘಟಕಗಳ ವಿವರಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ.

2) 2019-20ರ ಹಣಕಾಸು ವರ್ಷದಿಂದ ಬಿಪಿಒ ರಫ್ತು ಕೇವಲ ಬಿಪಿಒ ಮತ್ತು ಕಾಲ್ ಸೆಂಟರ್ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ.

3) 2022-23ನೇ ಸಾಲಿನ ಬಿಪಿಒ ರಫ್ತಿನ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ವಾರ್ಷಿಕ ಪ್ರಗತಿ ವರದಿಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿದ ನಂತರ ಒದಗಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಗಣಿಗಾರಿಕೆ ಮತ್ತು ಗಣಿ ಉದ್ಯಮ

ಗಣಿ ಮತ್ತು ಭೂವಿಜ್ಞಾನ ಇಲಾಖೆಗೆ 2022-23 ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ನಿಗದಿಯಾದ ರಾಜಸ್ವ ಸಂಗ್ರಹಣೆ ವಾರ್ಷಿಕ ಗುರಿ ರೂ. 6500.00 ಕೋಟಿ, ನವೆಂಬರ್-2022 ರ ಅಂತ್ಯದವರೆಗಿನ ಗುರಿ ರೂ. 4160.00 ಕೋಟಿ ಇದ್ದು, ಸಾಧಿಸಿದ ರಾಜಸ್ವ ಸಂಗ್ರಹಣೆ ರೂ. 3559.33 ಕೋಟಿ.

8.6 ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಉದ್ಯಮಗಳ ಪ್ರಗತಿ

ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಸಣ್ಣ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಂಸ್ಥೆ (ಕರಾಸಕೈಅನಿನಿ)

ನವೆಂಬರ್ 2022 ರವರೆಗೆ ರೂ. 0.1914 ಕೋಟಿ ರಾಜ್ಯಧನ (Royalty) ಮೊತ್ತ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ರೂ. 6.29 ಕೋಟಿ ಮೌಲ್ಯದ ಕಚ್ಚಾ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಮಾರಾಟ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ, 6565 ಸಂಖ್ಯೆಯ ಶೆಡ್‌ಗಳನ್ನು ಮತ್ತು 10650 ಕೈಗಾರಿಕಾ ಪ್ಲಾಟ್‌ಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಸರ್ಕಾರವು ಎಂ.ಎಸ್.ಎಂ.ಇ. ವಲಯದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಒತ್ತು ನೀಡಿದ್ದು, ಅದರನ್ವಯ ಕೈಗಾರಿಕಾ ವಸಾಹತುಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ನಿಗಮವು ತನ್ನ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಮುಂದುವರೆಸಿದೆ.

□ ದಿನಾಂಕ 14.11.2022 ರಂದು ನಡೆದ ನಿಗಮದ 368 ನೇ ನಿರ್ದೇಶಕರ ಮಂಡಳಿ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಪ್ರದೇಶಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಂಡಳಿಯಿಂದ ಚಾಮರಾಜನಗರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಬದನಗುಪ್ಪೆ ಹಾಗೂ ಬೆಳಗಾವಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕಣಗಾಲ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಕೈಗಾರಿಕಾ ವಸಾಹತು ಸ್ಥಾಪನೆಗಾಗಿ ತಲಾ 25 ಎಕರೆ ಜಮೀನು ಹಂಚಿಕೆ ಪಡೆಯುವಂತೆ ನಿರ್ಣಯವಾಗಿದ್ದು, ಅದರಂತೆ, ಜಮೀನನ್ನು ನಿಗಮಕ್ಕೆ ಹಂಚಿಕೆ ಮಾಡುವಂತೆ ಕೆ.ಐ.ಎ.ಡಿ.ಬಿ. ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ ಸಲ್ಲಿಸಲಾಗಿದೆ.

□ ಅಲ್ಲದೇ, ರಾಜ್ಯದ ವಿವಿಧ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಜಿಲ್ಲಾಧಿಕಾರಿಗಳಿಂದ ಕೈಗಾರಿಕಾ ವಸಾಹತು ಸ್ಥಾಪನೆಗಾಗಿ ಎಲ್ಲಾ ತಾಲ್ಲೂಕು ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಕನಿಷ್ಠ 10 ಎಕರೆ ಜಮೀನನ್ನು ನಿಗಮಕ್ಕೆ ಹಂಚಿಕೆ ಮಾಡುವಂತೆ ಕೋರಿ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು

ಮುಂದುವರೆಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಚಿಕ್ಕಬಳ್ಳಾಪುರ ಹಾಗೂ ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಜಿಲ್ಲಾಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಸೂಕ್ತ ಜಮೀನು ಹಂಚಿಕೆ ಮಾಡುವಂತೆ ಕೋರಲಾಗಿದೆ.

- 2020-21 ನೇ ಸಾಲಿನ ಸನ್ಮಾನ್ಯ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳ ಆಯವ್ಯಯ ಭಾಷಣದ ಕಂಡಿಕೆ 154 ರಲ್ಲಿ ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ತಿಪಟೂರಿನಲ್ಲಿ ತೆಂಗು ಆಧಾರಿತ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಪಾರ್ಕ್ ಸ್ಥಾಪನೆ ಸಂಬಂಧ ಈ ಹಿಂದೆ ನೀಡಲಾಗಿದ್ದ ಜಮೀನಿಗೆ ಪರ್ಯಾಯವಾಗಿ 10.12 ಎಕರೆ ಬದಲಿ ಜಮೀನನ್ನು ಸೂಚಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ನಿಗಮದ ಹಾಗೂ ರೇಷ್ಮೆ ಇಲಾಖೆಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಜಂಟಿ ಪರಿವೀಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಿ ಸದರಿ ಜಮೀನು ತೆಂಗು ಆಧಾರಿತ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಪಾರ್ಕ್ ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಸೂಕ್ತವಾಗಿರುವುದಾಗಿ ಅಭಿಪ್ರಾಯಿಸಿದ್ದು, ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಈ ಜಮೀನನ್ನು ನಿಗಮಕ್ಕೆ ಹಸ್ತಾಂತರಿಸಲು ಅಗತ್ಯ ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳುವಂತೆ ಕೋರಲಾಗಿದೆ.
- ಮೇಲ್ಕಂಡಂತೆ ನಿಗಮವು ಕೈಗಾರಿಕಾ ವಸಾಹತು ಸ್ಥಾಪನೆಗಾಗಿ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಹಾಗೂ ಕರ್ನಾಟಕ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಪ್ರದೇಶಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಂಡಳಿಯಿಂದ ಸೂಕ್ತ ಜಮೀನನ್ನು ಹಂಚಿಕೆ ಪಡೆಯಲು ಪ್ರಯತ್ನ ಮುಂದುವರೆಸಿದ್ದು, ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಹಾಗೂ ಕೆ.ಐ.ಎ.ಡಿ.ಬಿ. ನಿಗಮದ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಗಳಿಗೆ ಸಕಾರತ್ಮಕ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ಬಂದಲ್ಲಿ ಬೇಡಿಕೆ ಹಾಗೂ ಕೈಗಾರಿಕಾ ವಸಾಹತು ಸ್ಥಾಪನೆ ಸಂಭಾವ್ಯತೆಯನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಅಗತ್ಯಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗುವುದು.
- ಎಂ.ಎಸ್.ಎಂ.ಇ. ಘಟಕಗಳಿಗೆ ಬೇಕಾಗುವ ಕಚ್ಚಾ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳಾದ ಕಬ್ಬಿಣ ಮತ್ತು ಉಕ್ಕು, ಮುಂತಾದ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಖರೀದಿಸಿ ನಿಗಮದ ಕಚ್ಚಾ ಸಾಮಗ್ರಿ ಮಾರಾಟ ಮಳಿಗೆಗಳ ಮೂಲಕ ವಿತರಿಸುತ್ತಾ ಸಣ್ಣ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಘಟಕಗಳಿಗೆ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಪ್ರದೇಶ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಂಡಳಿ

ಕೈಗಾರಿಕೆಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ, ಅವಶ್ಯವಿರುವ ಭೂಮಿಯನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯವು ಜಮೀನು ಹಂಚಿಕೆ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಿರುತ್ತದೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಪ್ರದೇಶ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಂಡಳಿಯು, ಒಂದು ಎಕರೆ ಸಾಮಾನ್ಯ ಭೂಮಿಯನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡಲ್ಲಿ 10781 ಚ.ಅ. ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸಿದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಭೂ ಮಾಲೀಕರಿಗೆ ಪರಿಹಾರವಾಗಿ ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನಿಗಮ ನಿಯಮಿತ (ಕಿಯೋನಿಕ್ಸ್)

ಕಂಪನಿಯು ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ ಮತ್ತು ಇತರೆ ರಾಜ್ಯಗಳ ವಿವಿಧ ಇಲಾಖೆಗಳಿಗೆ ಐಟಿ ಸಾಫ್ಟ್‌ವೇರ್ ಒದಗಿಸುವ ಹಲವಾರು ಯೋಜನೆಗಳು ಮತ್ತು ಇ-ಆಡಳಿತ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಂಡಿದೆ. ಕಂಪನಿಯು ವಿವಿಧ ಸರ್ಕಾರಿ ಇಲಾಖೆಗಳು ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಹಾರ್ಡ್‌ವೇರ್, ಸಾಫ್ಟ್‌ವೇರ್, ಇ-ಓಂಟರಿಂಗ್ ಸೇವೆಗಳು, ವಿವಿಧ ಎಲೆಕ್ಟ್ರಾನಿಕ್ ಮತ್ತು ಐಟಿ ಉಪಕರಣಗಳು, ವಿಚಕ್ಷಣ ಕ್ಯಾಮರಾಗಳು ಇತ್ಯಾದಿಯನ್ನು ಸಹ ಸರಬರಾಜು ಮಾಡುತ್ತಿದೆ.

ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ಕಂಪನಿಯು ನೆಟ್‌ವರ್ಕಿಂಗ್, ವೆಬ್ ಕ್ರಿಯೇಷನ್, ಸಾಫ್ಟ್ ವೇರ್ ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್ ಮತ್ತು ಕಂಪ್ಯೂಟರೀಕರಣ ಯೋಜನೆಗಳ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಸರ್ಕಾರಿ ಇಲಾಖೆಗಳಿಗೆ ಯೋಜನಾ ಅನುಷ್ಠಾನದ ಬಗ್ಗೆ ಸಲಹೆ ನೀಡಿಕೆ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸುತ್ತಿದೆ.

ಎಲೆಕ್ಟ್ರಾನಿಕ್ಸ್ ಸಿಟಿ: ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಹೊಸೂರು ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಪನಿಯು 332 ಎಕರೆ ವಿಶಾಲವಾದ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಎಲೆಕ್ಟ್ರಾನಿಕ್ಸ್ ಸಿಟಿಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿದೆ. ಇಂದು ಈ ಎಲೆಕ್ಟ್ರಾನಿಕ್ಸ್ ಸಿಟಿಯು ಮಾಹಿತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರಮುಖ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿದೆ.

ಐಟಿ ಪಾರ್ಕ್ ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ: ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರವು ಮಾಹಿತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಲು 1999-2000 ರಲ್ಲಿ 2.70 ಲಕ್ಷ ಚದರ ಅಡಿ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ರೂ. 42.36 ಕೋಟಿ ಬಂಡವಾಳ ಹೂಡಿಕೆಯೊಂದಿಗೆ ಐಟಿ ಸಂಕೀರ್ಣ (ಕಾಂಪ್ಲೆಕ್ಸ್)ವನ್ನು ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗಿದೆ. ಉದ್ಯಮವನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಲು ಸರ್ಕಾರವು ಐಟಿ ಕಾಂಪ್ಲೆಕ್ಸ್ ನಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಿರುವ ಜಾಗವನ್ನು ರಿಯಾಯಿತಿ ದರದಲ್ಲಿ ಗುತ್ತಿಗೆ-ಬಾಡಿಗೆ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಒಟ್ಟು 1526 ಸಿಬ್ಬಂದಿಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ 50 ಐಟಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಉದ್ಯಮಿಗಳಿಗೆ ಬಾಡಿಗೆಗೆ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಐಟಿ ಪಾರ್ಕ್ ಕಾಂಪ್ಲೆಕ್ಸ್ ನಿರ್ವಹಣೆಯ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಕಿಯೋನಿಕ್ಸ್ ಸಂಸ್ಥೆಗೆ ವಹಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಐಟಿ-ಎಸ್‌ಇಝಿಡ್ ಶಿವಮೊಗ್ಗ : ಕಂಪನಿಯು ಶಿವಮೊಗ್ಗದ ನಿಡಿಗಿ-ಮಾಚೇನಹಳ್ಳಿ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ 25 ಎಕರೆ ಐಟಿ ಎಸ್‌ಇಝಿಡ್ ಅನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದೆ. ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರವು ಕಿಯೋನಿಕ್ಸ್ ಅನ್ನು ಈ ಎಸ್‌ಇಝಿಡ್ ಯೋಜನೆಗೆ ಸಹ-ಡೆವಲಪರ್ ಸ್ಥಾನಮಾನವನ್ನು ನೀಡಿದೆ. ಲಭ್ಯವಿರುವ 25 ಎಕರೆ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ 6 ಎಕರೆಯನ್ನು ಎಸ್‌ಇಝಿಡ್ ಉದ್ಯಮಿಗಳಿಗೆ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಐಟಿ ಪಾರ್ಕ್ ಶಿವಮೊಗ್ಗ: ಕಂಪನಿಯು ಶಿವಮೊಗ್ಗದ ನಿಡಿಗಿ-ಮಾಚೇನಹಳ್ಳಿ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ 5 ಎಕರೆ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ರೂ. 16.76 ಕೋಟಿ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ಐಟಿ ಪಾರ್ಕ್ ಅನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದೆ. ಈ ಐಟಿ ಪಾರ್ಕ್, ನೆಲ + ನಾಲ್ಕು ಮಹಡಿಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಒಟ್ಟು 71422.11 ಚದರ ಅಡಿ ಹೊಂದಿದೆ (ಕಾರ್ಪೆಟ್ ಮತ್ತು ಸಾಮಾನ್ಯ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಸೇರಿ). ಅದರಲ್ಲಿ 63783.61 ಚ.ಅ. ಜಾಗವನ್ನು 10 ಉದ್ಯಮಿಗಳಿಗೆ ಮಂಜೂರು ಮಾಡಲಾಗಿದ್ದು, 698 ಉದ್ಯೋಗ ಒದಗಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಐಟಿ ಪಾರ್ಕ್ ಕಲಬುರ್ಗಿ: ಕಂಪನಿಯು ಕಲಬುರ್ಗಿಯಲ್ಲಿ 1.72 ಎಕರೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ರೂ. 11.24 ಕೋಟಿ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ಐಟಿ ಪಾರ್ಕ್ ಅನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದೆ. ಈ ಐಟಿ ಪಾರ್ಕ್, ನೆಲ + ನಾಲ್ಕು ಮಹಡಿಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಒಟ್ಟು 53000 ಚದರ ಅಡಿ ಹೊಂದಿದೆ (ಕಾರ್ಪೆಟ್ ಮತ್ತು ಸಾಮಾನ್ಯ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಸೇರಿ). ಅದರಲ್ಲಿ 33552.04 ಚ.ಅ. ಜಾಗವನ್ನು 10 ಉದ್ಯಮಿಗಳಿಗೆ ಮಂಜೂರು ಮಾಡಲಾಗಿದ್ದು, 200 ಉದ್ಯೋಗಾವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಎಚ್‌ಎಸ್‌ಆರ್ ಬಡಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಐಟಿ ಪಾರ್ಕ್ (ಕೆ-ವಿಂಗ್ಸ್) ಕಾಂಪ್ಲೆಕ್ಸ್ : ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಎಚ್‌ಎಸ್‌ಆರ್ ಬಡಾವಣೆಯಲ್ಲಿ 75,000 ಚದರ ಅಡಿಗಳ ಐಟಿ ಪಾರ್ಕ್ (ಕೆ-ವಿಂಗ್ಸ್) ಅನ್ನು ರೂ. 34.00 ಕೋಟಿಗಳ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿಸಿದೆ. ಈ ಐಟಿ ಪಾರ್ಕ್‌ನಲ್ಲಿ ಕೆ-ವಿಂಗ್ಸ್‌ನ ಅಂಗ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಾದ, ನಾಸ್ಕಾಮ್ 10,000 ಸ್ಟಾರ್ಟ್‌ಅಪ್, ಸಿಒಇ-ಐಒಟಿ, ಕರ್ನಾಟಕ ಡಿಜಿಟಲ್ ಎಕಾನಮಿ ಮಿಷನ್, ಸೆಮಿಕಂಡಕ್ಟರ್ ಫ್ಯಾಬ್ರಿಕ್ಸ್ ಆಕ್ಸಿಲೇಟರ್ ಲ್ಯಾಬ್, ರಿಸರ್ವ್ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಇನ್ನೋವೇಷನ್ ಹಬ್, ಇಂಟರ್‌ನೆಟ್ ಮತ್ತು ಮೊಬೈಲ್ ಅಸೋಸಿಯೇಷನ್ ಆಫ್ ಇಂಡಿಯಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿವೆ.

ಹೊಸ ಉಪಕ್ರಮಗಳು:

- ❑ ಮಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ 3.25 ಎಕರೆ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಹಾಗೂ ಖಾಸಗಿ ವಲಯದ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದೊಂದಿಗೆ (ಪಿಪಿಪಿ) ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ಐಟಿ ಪಾರ್ಕ್ ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಯೋಜಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರಸ್ತಾವಿತ ನಿರ್ಮಾಣ ಪ್ರದೇಶವು 3.43 ಲಕ್ಷ ಚದರ ಅಡಿಗಳು ಮತ್ತು ಯೋಜನೆಯ ವೆಚ್ಚ ರೂ. 90.29 ಕೋಟಿ, ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಯನ್ನು ಅನುಮೋದನೆಗಾಗಿ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಡಲಾಗಿದೆ.
- ❑ ಶಿವಮೊಗ್ಗದ ಮಾಚೇನಹಳ್ಳಿ ಇಂಡಸ್ಟ್ರಿಯಲ್ ಏರಿಯಾದಲ್ಲಿ ಈಗ ಇರುವ ಐಟಿ ಪಾರ್ಕ್ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿರುವ 2.5 ಎಕರೆ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಪಿಪಿಪಿ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ಐಟಿ ಪಾರ್ಕ್ ಅನೆಕ್ಸ್ - ಹಂತ-II ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಯೋಜಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರಸ್ತಾವಿತ ನಿರ್ಮಾಣ ಪ್ರದೇಶವು 1.80 ಲಕ್ಷ ಚದರ ಅಡಿಗಳು ಮತ್ತು ಯೋಜನೆಯ ವೆಚ್ಚ ರೂ. 27.14 ಕೋಟಿ, ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಯನ್ನು ಅನುಮೋದನೆಗಾಗಿ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಡಲಾಗಿದೆ.
- ❑ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಕೆಂಪೇಗೌಡ ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವಿಮಾನ ನಿಲ್ದಾಣದ ಸಮೀಪವಿರುವ ಹೈಟೆಕ್ ಡಿಫೆನ್ಸ್ ಮತ್ತು ಏರೋಸ್ಪೇಸ್ ಪಾರ್ಕ್ ಅನ್ನು (ಐಟಿ ವಲಯ) 12 ಎಕರೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಹಾರ್ಡ್‌ವೇರ್ / ಸಾಫ್ಟ್‌ವೇರ್ ಐಟಿ ಪಾರ್ಕ್ ಅನ್ನು ಪಿಪಿಪಿ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಡಿಪಿಆರ್ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಸಾಧ್ಯತಾ ವರದಿಯನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ❑ ನವೆಂಬರ್ 2022 ರವರೆಗಿನ ಹಣಕಾಸಿನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮತೆ, ಒಟ್ಟು ವಹಿವಾಟು ರೂ. 294.15 ಕೋಟಿ ಸಾಧಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳು, ಬಾಯ್ಲರುಗಳು, ಕೈಗಾರಿಕಾ ಸುರಕ್ಷತೆ ಮತ್ತು ಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯ ಇಲಾಖೆ

ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳು, ಬಾಯ್ಲರುಗಳು, ಕೈಗಾರಿಕಾ ಸುರಕ್ಷತೆ ಮತ್ತು ಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯ ಇಲಾಖೆಯು ಕಾಯ್ದೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ನೊಂದಾಯಿತವಾದ ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳಲ್ಲಿ, ಕಟ್ಟಡ ಮತ್ತು ಇತರೆ ನಿರ್ಮಾಣ ಕಾಮಗಾರಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಔದ್ಯೋಗಿಕ ಸುರಕ್ಷತೆ ಮತ್ತು ಆರೋಗ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಜವಾಬ್ದಾರಿ (ಉಸ್ತುವಾರಿ) ವಹಿಸಿದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲ 17,857 ನೋಂದಾಯಿತ ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳಿದ್ದು, ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು 17,53,327 ಕೆಲಸಗಾರರಿದ್ದಾರೆ. ರಾಜ್ಯದಲ್ಲ 6,085 ನೋಂದಾಯಿತ ಬಾಯ್ಲರುಗಳು ಇರುತ್ತವೆ. ಕೆಲಸದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲ ಶೇಖರಿಸುವ ಅಪಾಯಕಾರಿ ರಾಸಾಯನಿಕಗಳ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಿ, 20 ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿರುವ 82 ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳನ್ನು ಅತಿ ಅಪಾಯಕಾರಿ ಘಟಕಗಳೆಂದು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಸುಮಾರು 1540 ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳನ್ನು ಅಪಾಯಕಾರಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿರುವ ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳೆಂದು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ ಹಾಗೂ ಸದರಿ ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳನ್ನು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಪರಿವೀಕ್ಷಣೆಗಳ ಮುಖಾಂತರ ಅಪಘಾತಗಳನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕ್ರಮ ಜರುಗಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಕೆಲಸದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲ ಅಪಘಾತಗಳು ಮತ್ತು ಅಪಾಯಗಳನ್ನು ತಡೆಯಲು ಇಲಾಖೆಯು ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿರುವ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಕೆಲಸಗಾರರಿಗೆ ಸುರಕ್ಷತೆ ಹಾಗೂ ಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯ ಒದಗಿಸುವುದು ಇಲಾಖೆಯ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇಲಾಖೆಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಹಾಗೂ ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಕೋಷ್ಟಕ 8.9 ರಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. 2022-23 ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ನೋಂದಾಯಿತ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಘಟಕಗಳ ವಿವರಗಳನ್ನು ಅನುಬಂಧ 8.2 ರಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 8.9: ಇಲಾಖೆಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಹಾಗೂ ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳು

ಕ್ರ. ಸಂ	ವಿವರಗಳು	2022-23
1	ನೋಂದಾಯಿತ ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳು	890
2	ಒಟ್ಟು ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	17,857
3	ಒಟ್ಟು ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸಂಖ್ಯೆ	17,53,327
4	ಪರಿವೀಕ್ಷಣೆಗಳು	5,401
5	ಮೊಕದ್ದಮೆಗಳು	263
6	ದಂಡ ವಿಧಿಸಿದ ಪ್ರಕರಣಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	163
7	ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ ಅನುಸರಣಾ ವರದಿಗಳು	3163
8	ನೋಂದಾಯಿತ ಬಾಯ್ಲರುಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	6085
9	ಒಟ್ಟು ಬಾಯ್ಲರುಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	143
10	ಒಟ್ಟು ಬಾಯ್ಲರುಗಳ ಪರಿವೀಕ್ಷಣೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	4354

ಮೂಲ: ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳು, ಬಾಯ್ಲರುಗಳು, ಕೈಗಾರಿಕಾ ಸುರಕ್ಷತೆ ಮತ್ತು ಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯ ಇಲಾಖೆ.

ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಹಣಕಾಸು ಸಂಸ್ಥೆ (ಕೆ.ಎಸ್.ಎಫ್.ಸಿ)

ಕೈಗಾರಿಕಾ ಹಣಕಾಸು :

2022-23 ರ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ (ಏಪ್ರಿಲ್ 2022 ರಿಂದ ನವೆಂಬರ್ 2022ರ ವರೆಗೆ) ಸಂಸ್ಥೆಯು 304 ಘಟಕಗಳಿಗೆ 307.27 ಕೋಟಿ ರೂ. ಮಂಜೂರು ಮಾಡಿದೆ, 256.75 ಕೋಟಿ ರೂ. ವಿತರಣೆ ಮಾಡಿದೆ ಮತ್ತು 489.93 ಕೋಟಿ ರೂ. ವಸೂಲಾತಿ ಮಾಡಿದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಮತ್ತು ಮೂಲಸೌಲಭ್ಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನಿಗಮ ನಿಯಮಿತ (ಕೆ.ಎಸ್.ಐ.ಐ.ಡಿ.ಸಿ)

ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಬಂಡವಾಳ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನಿಗಮವು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಬೃಹತ್ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮ ವಲಯದಲ್ಲ ಕೈಗಾರಿಕರಣಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಕಾರ್ಯಸಾಧುವಾಗಿತ್ತು. ಪ್ರಸ್ತುತ, ನಿಗಮವು ಮೂಲಸೌಲಭ್ಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಗಳ ಪಥದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯದ ಮೂಲಸೌಲಭ್ಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಕಾರ್ಯನೀತಿಯಡಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಕೆಳಕಂಡ ಯೋಜನೆಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳತ್ತ ಗಮನ ಹರಿಸಿದೆ:

- ಅ. ಬೆಂಗಳೂರು ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವಿಮಾನ ನಿಲ್ದಾಣದ ವಿಸ್ತರಣೆ
- ಆ. ಬೆಂಗಳೂರು ಸಿಗ್ನೇಚರ್ ಬಸಿನ್ಸ್ ಪಾರ್ಕ್ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ.
- ಇ. ವಿಮಾನ ನಿಲ್ದಾಣ, ಕಿರು ವಿಮಾನ ನಿಲ್ದಾಣ, ಹೆಲಿಪ್ಯಾಡ್‌ಗಳ ಹಾಗೂ ವಾಟರ್ ಏರೋಡ್ರಮ್ಸ್ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ.
- ಈ. ತಡಡಿಯಲ್ಲಿ ಮೀನುಗಾರಿಕೆ, ಪರಿಸರ ವಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮ ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸಮಗ್ರ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆ.

ಜೊತೆಗೆ ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ನಿಗದಿತ ಯೋಜನೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಸಂಸ್ಥೆಯು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದ ಸಂಪರ್ಕ ಸೇತುವಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ಮುಂದುವರಿಸುತ್ತಿದೆ. ಹೆಚ್ಚುವರಿಯಾಗಿ ಮೇಲನಂತೆ ಮೂಲ ಸೌಕರ್ಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಗಳೊಂದಿಗೆ. ಪ್ರಸ್ತಾಪಿತ ಹೊಸ ಓಟಿಎಸ್ ನಿಯಮದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಬಾಕಿ ಸಾಲ ಖಾತೆಗಳ ಇತ್ಯರ್ಥ ಮತ್ತು ಎಸ್.ಎಫ್.ಸಿ.ಕಾಯ್ದೆಗಳ ವಿಭಾಗ 29ರ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಸ್ವತ್ತುಗಳ ಮಾರಾಟ ಮತ್ತು ಎಸ್‌ಎಫ್‌ಸಿ ಮತ್ತು ಇತರೆ ಕಾಯ್ದೆಗಳ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಕಾನೂನಿನ ಪ್ರಕಾರ ಬಾಕಿ ಸಾಲ ವಸೂಲಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿದೆ. ಇಲಾಖೆಯ ಗುರಿ ಮತ್ತು ಸಾಧನೆಗಳನ್ನು ಅನುಬಂಧ 8.3 ರಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಉದ್ದಿಮೆ ಇಲಾಖೆ

ಒಟ್ಟು ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿರುವ 120 ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಉದ್ಯಮಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರುವ 10 ಲಾಭದಾಯಕ ಉದ್ದಿಮೆಗಳ ವಿವರಗಳನ್ನು ಕೋಷ್ಟಕ 8.10 ರಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 8.10 : ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಉದ್ಯಮಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರುವ 10 ಲಾಭದಾಯಕ ಉದ್ದಿಮೆಗಳ ವಿವರಗಳು.

ಲಾಭ (ರೂ. ಲಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿ) ಉದ್ಯಮಗಳು (ಸಂಖ್ಯೆಗಳಲ್ಲಿ)

ಕ್ರ. ಸಂ.	ಉದ್ಯಮದ ಹೆಸರು	ಉದ್ಯಮಗಳ ಸ್ಥಿತಿ 31.03.2022 ರಲ್ಲಿದ್ದಂತೆ			ಉದ್ಯಮಗಳ ಸ್ಥಿತಿ 30.11.2022 ರಲ್ಲಿದ್ದಂತೆ		
		ಬಂಡವಾಳ ಹೂಡಿಕೆ (ರೂ. ಲಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿ)	ಉದ್ಯಮಗಳು (ಸಂಖ್ಯೆಗಳಲ್ಲಿ)	ಲಾಭ (ರೂ. ಲಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿ)	ಬಂಡವಾಳ ಹೂಡಿಕೆ (ರೂ. ಲಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿ)	ಉದ್ಯಮಗಳು (ಸಂಖ್ಯೆಗಳಲ್ಲಿ)	ಲಾಭ (ರೂ. ಲಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿ)
01	ಕರ್ನಾಟಕ ಸ್ಟೇಟ್ ಮಿನರಲ್ಸ್ ಕಾರ್ಪೊರೇಷನ್ ಅಮಿಟೆಡ್ ನಿಯಮಿತ	600.00	515	78732.97	600.00	449	ಲಾಭ 80957.70 (ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ 2022ರ ವರೆಗೆ)
02	ಕರ್ನಾಟಕ ವಿದ್ಯುತ್ ನಿಗಮ ನಿಯಮಿತ	476944.86	3965	(ತೆರಿಗೆ ಮುಂಚಿತವಾಗಿ ಲಾಭ) 31699.59	485580.11	3852	(ತೆರಿಗೆ ಮುಂಚಿತವಾಗಿ ಲಾಭ) 37220.97
03	ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾಬೂನು ಮತ್ತು ಮಾರ್ಜಕ	3182.21	254	13820.02	3182.21	239	10266.17 (ತಾತ್ಕಾಲಿಕ)
04	ಮೈಸೂರು ಸೇಲ್ಸ್ ಇಂಟರ್ ನ್ಯಾಷನಲ್ ಅಮಿಟೆಡ್	2255.82	95	8786.45	2255.82	81	5545.46

ಕ್ರ. ಸಂ.	ಉದ್ಯಮದ ಹೆಸರು	ಉದ್ಯಮಗಳ ಸ್ಥಿತಿ 31.03.2022 ರಲ್ಲದಂತೆ			ಉದ್ಯಮಗಳ ಸ್ಥಿತಿ 30.11.2022 ರಲ್ಲದಂತೆ		
		ಬಂಡವಾಳ ಹೂಡಿಕೆ (ರೂ. ಲಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿ)	ಉದ್ಯಮಗಳು (ಸಂಖ್ಯೆಗಳಲ್ಲಿ)	ಲಾಭ (ರೂ. ಲಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿ)	ಬಂಡವಾಳ ಹೂಡಿಕೆ (ರೂ. ಲಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿ)	ಉದ್ಯಮಗಳು (ಸಂಖ್ಯೆಗಳಲ್ಲಿ)	ಲಾಭ (ರೂ. ಲಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿ)
05	ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಪಾನೀಯ ನಿಗಮ ನಿಯಮಿತ	1200.00	296	6292.48	1200.00	263	7233.78
06	ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಮತ್ತು ಮೂಲ ಸೌಲಭ್ಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನಿಗಮ ನಿಯಮಿತ	69470.60	50	7001.41	69470.60	44	4028.80
07	ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನಿಗಮ ನಿಯಮಿತ	3167.20	47	(ತೆರಿಗೆ ಮುಂಚಿತವಾಗಿ ಲಾಭ) 2505.84 (ತೆರಿಗೆ ನಂತರದ ಲಾಭ) 1793.96	3167.20	36	(ತೆರಿಗೆ ಮುಂಚಿತವಾಗಿ ಲಾಭ) 1170 (ತೆರಿಗೆ ನಂತರದ ಲಾಭ) 856
08	ಕರ್ನಾಟಕ ರೇಷ್ಮೆ ಉದ್ಯಮಗಳ ನಿಗಮ ನಿಯಮಿತ	3600.47	ನಿಯಮಿತ -301 ಹೊರಗುತ್ತಿಗೆ -734 ಒಟ್ಟು - 1035	3164.49	3600.47	ನಿಯಮಿತ - 270 ಹೊರಗುತ್ತಿಗೆ - 720 ಒಟ್ಟು - 990	2311.57
09	ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಪೊಲೀಸ್ ವಸತಿ ಮತ್ತು ಮೂಲಭೂತ ಸೌಲಭ್ಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನಿಗಮ ನಿಯಮಿತ	12.00	308	980.05	12.00	301	(ತಾತ್ಕಾಲಿಕ) 956.00
10	ಕರ್ನಾಟಕ ಅರಣ್ಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನಿಗಮ ನಿಯಮಿತ	931.40	1910	371.35	931.40	1874	(ಲೆಕ್ಕಪರಿಶೋಧನೆ ಮಾಡದ) 1550.10

ಮೂಲ : ಆರ್ಥಿಕ ಇಲಾಖೆ.

8.7 ಕೈಗಾರಿಕಾ ನೀತಿಯ ಪ್ರಾರಂಭಿಕ ಹೆಜ್ಜೆಗಳು ಮತ್ತು ಕೈಗಾರಿಕಾ ಹೂಡಿಕೆಗಳು

ದಿನಾಂಕ: 13.08.2020 ರಂದು ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರವು ಹೊಸ ಕೈಗಾರಿಕಾ ನೀತಿ 2020-25 ನ್ನು ಘೋಷಿಸಿದೆ. ಹೊಸ ಕೈಗಾರಿಕಾ ನೀತಿಯ 2020-25 ರ ಗಮನವು ಕರ್ನಾಟಕದ ಉದ್ಯಮದ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ವೃದ್ಧಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಎಂಜಿನ್ ಆಗಿ ತನ್ನ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಪೂರೈಸಲು ಮತ್ತು ಉನ್ನತ ತಾಂತ್ರಿಕ ಮೌಲ್ಯ ಮತ್ತು ಉದ್ಯೋಗವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲ ಸಲ್ಲಸಲಾದ ಇಂಡಸ್ಟ್ರಿಯಲ್ ಎಂಟರ್‌ಪ್ರೈಸ್ ಮೆಮೋರಾಂಡಮ್ ಮೂಲಕ ಕೈಗಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಹೂಡಿಕೆಯಾದ ಬಂಡವಾಳ ಮತ್ತು ಪರವಾನಗಿ ನೀಡಿರುವ ವಿವರಗಳನ್ನು ಕೋಷ್ಟಕ 8.11 ರಲ್ಲಿ

ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಅಕ್ಟೋಬರ್ 2022 ರವರೆಗೆ ಸಲ್ಲಸಲಾದ ಇಂಡಸ್ಟ್ರಿಯಲ್ ಎಂಟರ್‌ಪ್ರೈಸ್ ಮೆಮೋರಾಂಡಮ್ ಸಂಖ್ಯೆ, ಪ್ರಸ್ತಾಪಿತ ಬಂಡವಾಳ ಹೂಡಿಕೆಯನ್ನು 2021 ರ ಡಿಸೆಂಬರ್ ಅವಧಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದಾಗ ಏರಿಕೆಯಾಗಿರುವುದು ಕಂಡು ಬಂದಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 8.11 : ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲ ಸಲ್ಲಸಲಾದ ಇಂಡಸ್ಟ್ರಿಯಲ್ ಎಂಟರ್‌ಪ್ರೈಸ್ ಮೆಮೋರಾಂಡಮ್ ವಿವರ

ವಿವರ	ಜನವರಿ - ಡಿಸೆಂಬರ್		
	2020	2021	2022 (ಅಕ್ಟೋಬರ್ 2022 ವರೆಗೆ)
ಸಲ್ಲಸಲಾದ ಇಂಡಸ್ಟ್ರಿಯಲ್ ಎಂಟರ್‌ಪ್ರೈಸ್ ಮೆಮೋರಾಂಡಮ್ (ಸಂಖ್ಯೆ)	120	114	88
ದೇಶದ ಒಟ್ಟು ಸಂಖ್ಯೆಯ ಶೇಕಡವಾರು	8.37	7.66	8.94
ಪ್ರಸ್ತಾಪಿತ ಬಂಡವಾಳ (ಕೋಟಿ ರೂ.ಗಳಲ್ಲಿ)	1,62,492	61,726	67,652
ದೇಶದ ಒಟ್ಟು ಬಂಡವಾಳದ ಶೇಕಡವಾರು	39.19	8.0	17.16

ಮೂಲ: ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರದ ಇಂಡಸ್ಟ್ರಿಯಲ್ ಪ್ರಮೋಷನ್ ಮತ್ತು ಆಂತರಿಕ ವ್ಯಾಪಾರ ಇಲಾಖೆ.

ವಿದೇಶಿ ನೇರ ಬಂಡವಾಳ ಹೂಡಿಕೆ:

2022-23 ರಲ್ಲಿ ವಿದೇಶಿ ಬಂಡವಾಳ ಹೂಡಿಕೆಯ ಒಳ ಹರಿವಿನಲ್ಲಿ ಶೇ. 23 ರಷ್ಟು (39361 ಮಿಲಿಯನ್ ಯು.ಎಸ್. ಡಾಲರ್) ಭಾಗ ಕರ್ನಾಟಕದ್ದಾಗಿದ್ದು, ಭಾರತದ 10 ರಾಜ್ಯಗಳ ವಿದೇಶಿ ಬಂಡವಾಳ ಹೂಡಿಕೆಯ ಒಳ ಹರಿವಿನ ಒಟ್ಟು ಮೊತ್ತವನ್ನು ನೋಡಿದಾಗ 2ನೇ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದೆ.

ರಾಜ್ಯ ಉನ್ನತ ಮಟ್ಟದ ವಿಲೇವಾರಿ ಸಮಿತಿ (SHLCC) ಹಾಗೂ ರಾಜ್ಯ ಮಟ್ಟದ ಏಕಗವಾಕ್ಷಿ ವಿಲೇವಾರಿ ಸಮಿತಿ (SLSWCC) ಗಳ ವತಿಯಿಂದ ಒಟ್ಟಾರೆ ರೂ. 44973.39 ಕೋಟಿ ಬಂಡವಾಳದ ಒಟ್ಟು 610 ಯೋಜನೆಗಳ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಗಳನ್ನು (592 ಹೊಸ ಯೋಜನೆ + 18 ಅಧಿಕ ಹೂಡಿಕೆ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ) ಅನುಮೋದಿಸಲಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಯೋಜನೆಗಳಿಂದಾಗಿ 133701 ಜನರಿಗೆ ಉದ್ಯೋಗ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗಲಿದೆ. ರೂ. 237148.82 ಕೋಟಿ ಬಂಡವಾಳದ 393 ಯೋಜನೆಗಳ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಗಳು (356 ಹೊಸ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ + 37 ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಹೂಡಿಕೆ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ). SHLCC ಹಾಗೂ SLSWCC ಸಮಿತಿಗಳಿಂದ ಅನುಮೋದನೆಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ.

ಕೈಗಾರಿಕೆ ಮತ್ತು ಸೇವಾವಲಯಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಪ್ರಮುಖ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಉಪಕ್ರಮಗಳು

ಪ್ರಮುಖ ಉಪಕ್ರಮಗಳೆಂದರೆ ಕೈಗಾರಿಕಾ ನೀತಿ 2020-2025, ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮ ನೀತಿ-2020-26, ವಿಶೇಷ ಆರ್ಥಿಕ ವಲಯ ಕಾಯ್ದೆ 2005. “ಅತಿಥಿ”-ಹೋಮ್ ಸ್ಟೇ ಯೋಜನೆ, ಪರಿಸರ-ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮ ವಸತಿ. ವಿಶೇಷ ಆರ್ಥಿಕ ವಲಯಗಳು. ಎಸ್‌ಇಜೆಡ್ ಕಾಯ್ದೆ 2005 ರನ್ವಯ ರೂ. 1,06,524 ಕೋಟಿ ಬಂಡವಾಳ ಹೂಡಿಕೆಯಾಗಿದ್ದು 400170 ಜನರಿಗೆ ಉದ್ಯೋಗಾವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ರಾಜ್ಯದಲ್ಲ ಒಟ್ಟು 485 ಎಸ್‌ಇಜೆಡ್ ಘಟಕಗಳು ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿವೆ.

8.8 ಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮ

ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮ ಇಲಾಖೆಯು ಪ್ರವಾಸಿ ತಾಣಗಳಿಗೆ ಭೇಟಿ ನೀಡುವ ಪ್ರವಾಸಿಗರಿಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ ಮೂಲಭೂತ ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯವನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸುವಸಲುವಾಗಿ ಈ ಕೆಳಗಿನ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಮೇಲೆ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕೈಗೊಂಡಿದೆ.

- ಪ್ರವಾಸಿ ತಾಣಗಳನ್ನು ಸಂಪರ್ಕಿಸುವ ರಸ್ತೆಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ.
- ವಸತಿ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸುವುದು.

- ❑ ಪ್ರಚಾರ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದು.
- ❑ ಸ್ವಚ್ಛ ಶೌಚಾಲಯ ಒದಗಿಸುವುದು.
- ❑ ಪ್ರವಾಸಿಗರ ರಕ್ಷಣೆ.
- ❑ ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿನ ಸೌಲಭ್ಯ.
- ❑ ಸೂಚನಾ ಮತ್ತು ಮಾಹಿತಿ ಫಲಕ ಅಳವಡಿಸುವುದು.

ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರವಾಸಿ ತಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯವನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಪ್ರಚಾರ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಿಗೆ ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮ ಇಲಾಖೆಯು ತನ್ನ ಮೊದಲ ಆದ್ಯತೆಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತಿದೆ. ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಭೇಟಿ ನೀಡಿದ ಪ್ರವಾಸಿಗರ ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಕೋಷ್ಟಕ 8.12 ರಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಇಡೀ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ದೇಶೀಯ ಪ್ರವಾಸಿಗರ ಭೇಟಿಯಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯವು ಮೂರನೇ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 8.12: 2017 ರಿಂದ 2022 ರವರೆಗೆ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಭೇಟಿ ನೀಡಿದ ಪ್ರವಾಸಿಗರ ಅಂಕಿ ಅಂಶ.

ಕ್ರ ಸಂ	ವರ್ಷ	ದೇಶೀಯ ಪ್ರವಾಸಿಗರು	ವಿದೇಶಿ ಪ್ರವಾಸಿಗರು	ಒಟ್ಟು
1	2017	179980191	498148	180478339
2	2018	187239994	544152	187784146
3	2019	227934714	608754	228543468
4	2020	77453339	165325	77618664
5	2021	81333659	72487	81406146
6	2022 (ನವೆಂಬರ್ ವರೆಗೆ)	157835147	62423	157897570
	ಒಟ್ಟು	911777044	1951289	913728333

ಮೂಲ: ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮ ಇಲಾಖೆ

ಆರ್ಥಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಯಾಗಿ ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮ:

ಸಮಗ್ರ ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಈಗಾಗಲೇ ಪರಿಷ್ಕೃತ ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮ ನೀತಿಯನ್ನು 2020-26 ಪರಿಷ್ಕೃತ (5 ವರ್ಷ) ಪ್ರಕಟಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅದರಂತೆ 2020-26 ರ ನೂತನ ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮ ನೀತಿಯ ಐದು ವರ್ಷಗಳ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಅಂದಾಜು ರೂ. 5,000.00 ಕೋಟಿ ಖಾಸಗಿ ಬಂಡವಾಳವು ಹೂಡಿಕೆಯಾಗುವ ನಿರೀಕ್ಷೆಯಿದೆ. ಇದೇ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು 10 ಲಕ್ಷ ಹೊಸ ಉದ್ಯೋಗಗಳನ್ನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಮತ್ತು ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ಸೃಷ್ಟಿಸಲಿದೆ. ಸರ್ಕಾರದ ಮೇಲೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆರ್ಥಿಕ ಹೊರೆಯಾಗದಂತೆ ಮೆಗಾ ಯೋಜನೆಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕಾಗಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಹಾಗೂ ಖಾಸಗಿ ವಲಯದ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದೊಂದಿಗೆ ಯೋಜನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತೇಜನ ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಇತರೆ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಉದ್ಯೋಗವಕಾಶಗಳು ಸರಳ ರೀತಿಯಲ್ಲಿದ್ದು ಇದು ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಜನರಿಗೆ ಲಾಭದಾಯಕವಾಗಿದ್ದು ಕೌಶಲ್ಯ ಹೊಂದಿದ ಹಾಗೂ ಕೌಶಲ್ಯ ಹೊಂದಿಲ್ಲದ ಮಂದಿಗೆ ಉದ್ಯೋಗಗಳು ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತವೆ. ಒಂದು ಅಂದಾಜಿನಂತೆ ಜಾಗತಿಕ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ಪ್ರತಿಶತ 8 ರಿಂದ 11 ರಷ್ಟು ಜನರು ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮದಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಅಥವಾ ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ಉದ್ಯೋಗದಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮ ಆಕರ್ಷಣೆಗಳು ಹಾಗೂ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಸ್ಮಾರಕಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಇರುವುದರಿಂದ ಸ್ಥಳೀಯರಿಗೆ ಹೇರಳ ಉದ್ಯೋಗವಕಾಶ ದೊರೆಯಲಿದೆ ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾಗಲಿದೆ. ಇಡೀ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕವು ಅತ್ಯಂತ ಹೆಚ್ಚು ಭರವಸೆಯ ಪ್ರವಾಸಿ ತಾಣವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗುವ ಪ್ರತಿ ಹತ್ತು ಉದ್ಯೋಗಾವಕಾಶಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಉದ್ಯೋಗವು ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಕೊಡುಗೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಆರ್ಥಿಕ ವಿನಿಮಯದಿಂದ ಆದಾಯ:

ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮದ ವಹಿವಾಟಿನಿಂದ ಗಳಿಕೆಯಾಗುವ ವಿದೇಶಿ ವಿನಿಮಯವು ಇತರ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳ ವಹಿವಾಟುಗಳಿಂದ ಗಳಿಕೆಯಾಗುವ ವಿನಿಮಯಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಿದಾಗ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದ್ದಾಗಿದ್ದು ಹಾಗೂ ಆದಾಯವು ಹೆಚ್ಚು ಲಾಭದಾಯಕವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮದಿಂದ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಹಾಗೂ ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ನಾನಾ ವಿಭಾಗಗಳಿಂದ ಆದಾಯವು ಗಳಿಕೆಯಾಗುತ್ತದೆ. 2018 ರ ವರ್ಲ್ಡ್ ಟ್ರಾವೆಲ್ ಅಂಡ್ ಟೂರಿಸಂ ಕೌನ್ಸಿಲ್ ವರದಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಭಾರತದಲ್ಲ ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮವು ಒಟ್ಟಾರೆ ಜಿ.ಡಿ.ಪಿ.ಯ ಶೇ. 9.2 ರಷ್ಟನ್ನು ಕೊಡುಗೆ ನೀಡಿರುತ್ತದೆ.

ಉತ್ತೇಜನ ಮತ್ತು ಪ್ರಚಾರ:

ಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮವು “ಸ್ಟ್ರಿಪ್ಸ್ ಯುವರ್ ಅಡ್ವೆಂಚರ್” ಎಂಬ ಹೊಸ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕವು ಪ್ರಾಥಮಿಕವಾಗಿ ತನ್ನ ಪಾರಂಪರಿಕ ತಾಣಗಳು ಮತ್ತು ಅದರ ವನ್ಯಜೀವಿ/ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಉದ್ಯಾನವನಗಳಿಗೆ ಹೆಸರುವಾಸಿಯಾಗಿದೆ. ಇದಲ್ಲದೆ, ಇದು ತನ್ನ ರಮಣೀಯ ಗಿರಿಧಾಮಗಳು, ಅದ್ಭುತ ಜಲಪಾತಗಳು, ಯಾತ್ರಾ ಕೇಂದ್ರಗಳು ಮತ್ತು 320 ಕಿಮೀ ಉದ್ದದ ಕರಾವಳಿ ತೀರಕ್ಕೆ ಹೆಸರುವಾಸಿಯಾಗಿದೆ. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ, ಕರ್ನಾಟಕವು ಹಿಮದಿಂದ ಆವೃತವಾದ ಪರ್ವತಗಳನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಹೊಂದಿದೆ. ಇದು ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಆಸಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಪ್ರಯಾಣಿಕರಿಗೆ ಸೂಕ್ತವಾದ ಸ್ಥಳವಾಗಿದೆ.

ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮ ನೀತಿ:

ಸಹಾಯಧನ, ವಿನಾಯಿತಿ ಹಾಗೂ ರಿಯಾಯಿತಿಗಳು

2009-14 ಮತ್ತು 2015-20 ರ ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮ ನೀತಿ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಮಂಜೂರಾಗಿರುವ ಹೋಟೆಲ್ ಯೋಜನೆಗಳಿಗೆ ರೂ. 40.00 ಕೋಟಿ ಮೊತ್ತವನ್ನು ಸಹಾಯಧನವಾಗಿ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮ ಮೂಲ ಸೌಲಭ್ಯ

ಈ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಕಳೆದ ಸಾಲುಗಳಲ್ಲಿ ಮಂಜೂರಾಗಿದ್ದ 955 ವಿವಿಧ ಪ್ರವಾಸಿ ಮೂಲ ಸೌಲಭ್ಯ ಕಾಮಗಾರಿಗಳನ್ನು ಮುಂದುವರೆಸಲಾಗಿದೆ. ಮುಂದುವರೆದ ಹಾಗೂ ನೂತನ ಕಾಮಗಾರಿಗಳ ಬಾಬು ಒಟ್ಟು ರೂ. 20.00 ಕೋಟಿ ಅನುಷ್ಠಾನ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಕಾಮಗಾರಿಗಳು ವಿವಿಧ ಹಂತದಲ್ಲಿರುತ್ತವೆ.

ಕರ್ನಾಟಕ ಟೂರಿಸಂ ವಿಷನ್ ಗ್ರೂಪ್

ಕರ್ನಾಟಕ ಟೂರಿಸಂ ವಿಷನ್ ಗ್ರೂಪ್ ಶಿಫಾರಸ್ಸು ಅಡಿ ಕಳೆದ ಸಾಲುಗಳಲ್ಲಿ ಮಂಜೂರಾಗಿದ್ದ 97 ವಿವಿಧ ಪ್ರವಾಸಿ ಮೂಲ ಸೌಲಭ್ಯ ಕಾಮಗಾರಿಗಳನ್ನು ಮುಂದುವರೆಸಲಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ಪ್ರಸಕ್ತ 2022-23 ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ 282 ನೂತನ ಕಾಮಗಾರಿಗಳನ್ನು ಮಂಜೂರು ಮಾಡಲಾಗಿರುತ್ತದೆ. ರೂ. 117000.00 ಲಕ್ಷ ಮಂಜೂರಾಗಿದ್ದು, 2022-23 ವರೆಗೂ ಒಟ್ಟು ರೂ. 2800.00 ಲಕ್ಷ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

20 ಪರಂಪರಾ ಪ್ರವಾಸಿ ತಾಣಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ

ಸ್ಥಾರಕಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯೂ ಸೇರಿದಂತೆ ಕೆಳಕಂಡ 20 ಪರಂಪರಾ ಪ್ರವಾಸಿ ತಾಣಗಳನ್ನು ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸಲು ಆದೇಶ ಹೊರಡಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕ ದರ್ಶನ ಪ್ರವಾಸ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ

2022-23 ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಎಸ್.ಸಿ.ಪಿ/ಟಿಎಸ್.ಪಿ ಹಾಗೂ ಸಾಮಾನ್ಯ ಯೋಜನೆ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯದ 30 ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿನ ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರೌಢಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ 8 ನೇ ತರಗತಿ ಕಲಿಯುತ್ತಿರುವ, ಮುರಾರ್ಜು ದೇಸಾಯಿ ವಸತಿ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಕ್ರೈಸ್ತ ವಸತಿ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಲಿಯುತ್ತಿರುವ ಎಸ್.ಸಿ.ಪಿ/ಟಿಎಸ್.ಪಿ 8573 ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಹಾಗೂ ಹಿಂದುಳಿದ ಹಾಗೂ ಇತರೆ ವರ್ಗದ 8573 ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಒಟ್ಟು ರೂ. 6.00 ಕೋಟಿ, ಅನುದಾನವನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರದ ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮ ಮಂತ್ರಾಲಯದ ಧನಸಹಾಯದಲ್ಲ ಪ್ರವಾಸಿ ಮೂಲ ಸೌಲಭ್ಯಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ:

- ❑ ಕೇಂದ್ರ ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮ ಮಂತ್ರಾಲಯದ ಪ್ರಸಾದ್ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಮೈಸೂರಿನ ಚಾಮುಂಡಿ ಬೆಟ್ಟದ ಸಮಗ್ರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ರೂ.47.47 ಕೋಟಿ ಅನುದಾನವನ್ನು ಮಂಜೂರು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.
- ❑ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ಪ್ರಸಾದ್ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಈ ಕೆಳಕಂಡ ಪ್ರವಾಸಿ ತಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಅಗತ್ಯ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಲು ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತಿದೆ.
  1. ಶ್ರೀ ಮಧುವನ , ಕುಂಜಾರುಗಿರಿ, ಉಡುಪಿ ಜಿಲ್ಲೆ.
  2. ಪಾಪನಾಶ ದೇವಸ್ಥಾನ, ಬೀದರ್ ಜಿಲ್ಲೆ.
  3. ಶ್ರೀ ರೇಣುಕಾ ಎಲ್ಲಮ್ಮ ದೇವಸ್ಥಾನ, ಸವದತ್ತಿ, ಬೆಳಗಾವಿ ಜಿಲ್ಲೆ.
- ❑ ಕೇಂದ್ರ ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮ ಮಂತ್ರಾಲಯದ ಸ್ವದೇಶ ದರ್ಶನ 2.0 ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು ಹಾಗೂ ಹಂಪಿ ಪ್ರವಾಸಿ ತಾಣಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಲು ಮಂಜೂರಾತಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಪ್ರವಾಸಿ ಮಿತ್ರ ಯೋಜನೆ

ಪ್ರವಾಸಿ ತಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವಾಸಿಗರ ಸುರಕ್ಷತೆ ಹಾಗೂ ರಕ್ಷಣೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಾಗಿ ಇಲಾಖೆಯಿಂದ 2016 ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಎರಡನೇ ಹಂತದಲ್ಲಿ 75 ಮಂದಿ ಮಹಿಳೆಯರು ಸೇರಿದಂತೆ ಒಟ್ಟು 458 ಮಂದಿ ಗೃಹ ರಕ್ಷರಿಗೆ ತರಬೇತಿ ನೀಡಿ, ಇವರನ್ನು ಹಾಗೂ ಒಂದನೇ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು 472 ಮಂದಿ ತರಬೇತಿ ಪಡೆದ ಗೃಹರಕ್ಷದಳದ ಸಿಬ್ಬಂದಿಗಳ ಪೈಕಿ ಒಟ್ಟು 500 ಸಿಬ್ಬಂದಿಯನ್ನು ಇದುವರೆಗೂ ರಾಜ್ಯದ ಪ್ರಮುಖ ಪ್ರವಾಸಿ ತಾಣಗಳಿಗೆ “ಪ್ರವಾಸಿ ಮಿತ್ರ” (ಟೂರಿಸ್ಟ್ ಪೊಲೀಸ್) ರಾಗಿ ಗೃಹರಕ್ಷಕ ದಳದ ಸೂಚನೆಯಂತೆ ಎರಡು ತಿಂಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ ಬದಲಾಯಿಸುವ ಷರತ್ತಿಗೊಳಪಟ್ಟು ಸರದಿ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಲು ನಿಯೋಜಿಸಲಾಗಿದೆ.

§ 1 ಟ್ರಾಯನ್ ಜಿಡಿಪಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಮುಂದಿನ ದಾರಿ:

- ❑ 15,000 ಎಕರೆ ಲಭ್ಯವಿರುವ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಭೂಮಿಯನ್ನು (ವಿಜಯಪುರ, ಬಳ್ಳಾರಿ, ಧಾರವಾಡ, ಶಿವಮೊಗ್ಗ, ಹಾಸನ, ರಾಮನಗರ, ತುಮಕೂರು, ಚಿಕ್ಕಬಳ್ಳಾಪುರ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಾದ್ಯಂತ) ಖಾಸಗಿ ಉಪವಲಯದ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ 'ಪ್ಲಗ್ ಮತ್ತು ಪ್ಲೇ' ಕೈಗಾರಿಕಾ ಕ್ಲಸ್ಟರ್‌ಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುವುದು ಮತ್ತು ಬೆಂಗಳೂರು ಮತ್ತು ಎಂಎಸ್‌ಎಂಇ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಮೀರಿ 45-50 ಲಕ್ಷ ಉದ್ಯೋಗ ಸೃಷ್ಟಿ.
- ❑ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಪ್ರದೇಶ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಂಡಳಿಯು ಕೈಗಾರಿಕೆಯ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸಲು National Industrial Corridor Development Corporation Ltd. ರವರ ಸಹಯೋಗದೊಂದಿಗೆ ಈ ಕೆಳಕಂಡಂತೆ ಕ್ರಮ ವಹಿಸಿದೆ.
  - ❑ ಚೆನ್ನೈ ಬೆಂಗಳೂರು ಕೈಗಾರಿಕಾ ಕಾರಿಡಾರ್ ಯೋಜನೆ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ತುಮಕೂರಿನಲ್ಲಿ 8484 ಎಕರೆ 3 ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ರೂ. 10000 ಕೋಟಿ ಹೂಡಿಕೆಯೊಂದಿಗೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೊಳಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ರೂ. 50000 ಕೋಟಿ ಹೂಡಿಕೆಯನ್ನು ಸೆಳೆಯುತ್ತದೆ ಎಂದು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸುಮಾರು 2.35 ಲಕ್ಷ ಉದ್ಯೋಗ ಒದಗಿಸಿ ರಾಜ್ಯದ ಖಜಾನೆಗೆ ರೂ. 5600 ಕೋಟಿ ಕೊಡುಗೆ ನೀಡುತ್ತದೆ ಎಂದು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಲಾಗಿದೆ.
  - ❑ ಬೆಂಗಳೂರು-ಮುಂಬೈ ಕಾರಿಡಾರ್ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಧಾರವಾಡದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು 6000 ಎಕರೆಯನ್ನು 2 ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ರೂ. 7000 ಕೋಟಿ ಹೂಡಿಕೆಯೊಂದಿಗೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇದು 35000 ಕೋಟಿ ಹೂಡಿಕೆಯನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸಿ, 1.81 ಲಕ್ಷ ಉದ್ಯೋಗ ಒದಗಿಸಿ ರೂ. 4000 ಕೋಟಿ ಕೊಡುಗೆಯನ್ನು ರಾಜ್ಯದ ಬೊಕ್ಕಸಕ್ಕೆ ನೀಡುತ್ತದೆ ಎಂದು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಲಾಗಿದೆ.

- ಹೈದರಾಬಾದ್ ಕರ್ನಾಟಕ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಯಾದಗಿರಿಯಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು 3200 ಎಕರೆಯನ್ನು 2 ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ರೂ. 3000 ಕೋಟಿ ಹೂಡಿಕೆಯೊಂದಿಗೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ರೂ. 18700 ಕೋಟಿ ಹೂಡಿಕೆಯೊಂದಿಗೆ, 0.97 ಲಕ್ಷ ಉದ್ಯೋಗ ಹಾಗೂ ರಾಜ್ಯದ ಬೊಕ್ಕಸಕ್ಕೆ ರೂ. 2100 ಕೋಟಿ ಕೊಡುಗೆಯನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ಕರಾಸಕೈಅನಿನಿಯು ರಾಜ್ಯದ ವಿವಿಧ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಪಾರ್ಕ್‌ಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಮೂಲಸೌಕರ್ಯ ಸಮಿತಿಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದೆ, ಬೀದರ್- 9, ಕಲ್ಬುರ್ಗಿ - 10, ಯಾದಗಿರಿ-2, ರಾಯಚೂರು-4, ಕೊಪ್ಪಳ -2 ಮತ್ತು ಬಳ್ಳಾರಿ -7 ನಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಪಾರ್ಕ್‌ಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ಕಾರ್ಮಿಕರ ಬೇಡಿಕೆಯಿರುವ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಮತ್ತಷ್ಟು ಕೌಶಲ್ಯ/ ಹೆಚ್ಚಿನ ಕೌಶಲ್ಯ/ ನುರಿತ ಕೌಶಲ್ಯ ಹೊಂದಲು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಧನ ಮೂಲಕ ಉತ್ತೇಜಿಸುವ ಅಗತ್ಯವಿದೆ.
- ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು, ಸಂಶೋಧನಾ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಮತ್ತು ಹಳೆಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಜಿಡಿಪಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಲು ವೆಂಚರ್‌ಫಂಡ್‌ಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಎನ್‌ಎಐಎನ್ (ನ್ಯೂ ಏಜ್ ಇನ್ನೋವೇಶನ್ ನೆಟ್‌ವರ್ಕ್) ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವ ಮೂಲಕ ಆರ್‌&ಡಿ ಇನ್ಫ್ರಾಸ್ಟ್ರಕ್ಚರ್ ಅನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಉದ್ಯಮದ ಬೇಡಿಕೆಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ನುರಿತ ಉದ್ಯೋಗಿಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಲು ಮಾಧ್ಯಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣದ ಹಂತದಲ್ಲಿಯೇ ಕೌಶಲ್ಯವನ್ನು ಬೆಳೆಸಲು ಹೊಸ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀತಿಯನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತದೆ.
- ಕರಾವಳಿ, ವನ್ಯಜೀವಿ, ಪಾರಂಪರಿಕ, ಸಾಹಸ, ವೈದ್ಯಕೀಯ / ಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯ/ಧಾರ್ಮಿಕ / ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ, ಪರಿಸರ ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮ, ಕೃಷಿ-ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮದಂತಹ ಕರ್ನಾಟಕದ ವಿಶಾಲವಾದ ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮವನ್ನು 'ಭೂ ಬಳಕೆ ಬದಲಾವಣೆ ನೀತಿ'ಗೆ ಸಡಿಲಕೆ ನೀಡುವ ಮೂಲಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸಲಾಗುವುದು.
- ಚೆನ್ನೈ, ಟುಟಿಕೋರಿನ್ ಮತ್ತು ಕೊಚ್ಚಿ ಬಂದರುಗಳಿಂದ ಒಳ ಬರುವ ಮತ್ತು ಹೊರ ಹೋಗುವ ಸರಕುಗಳನ್ನು ತಿರುಗಿಸಲು ಮಂಗಳೂರು ಬಂದರಿನಲ್ಲಿ ಕಂಟೈನರ್ ಹ್ಯಾಂಡ್ಲಿಂಗ್ ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನು ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ಖಾಸಗಿ ವಲಯದ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಯೋಜನೆಗಳ ಮೂಲಕ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳ ಆಡಳಿತ ಮತ್ತು ನಿರ್ವಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಗತಿ ಸಾಧಿಸಲು ಹೊಸ ಮಾರ್ಗಗಳು ಮತ್ತು ಬೃಹತ್ ಮಾಹಿತಿ ಬಳಕೆ, ಮಾಹಿತಿಯ ಮುಕ್ತ ಹರಿವು, ಸುಧಾರಿತ ದಕ್ಷತೆ ಹಾಗೂ ವೇಗದ ವಿತರಣೆ ಮೂಲಕ ರಾಜ್ಯದ ನಾಗರಿಕರ ನಂಜಕೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಲು ಈ ಹಂತದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಣಾಯಕವಾಗಿದೆ.

ಈ ಎಲ್ಲಾ ಉಪಕ್ರಮಗಳು ಕೈಗಾರಿಕೆ ವಲಯದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು 9.1% ರಿಂದ 17.6% ಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಸಹಾಯಕವಾಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಜಿಡಿಪಿ 2032 ರ ವೇಳೆಗೆ 4.2 ಲಕ್ಷ ಕೋಟಿಯಿಂದ 21.4 ಲಕ್ಷ ಕೋಟಿಗೆ ಬೆಳೆಯುವ ನಿರೀಕ್ಷೆಯಿದೆ.

ಅನುಬಂಧ 8.1

2019-20 ಕೈಗಾರಿಕಾ ವಾರ್ಷಿಕ ಸಮೀಕ್ಷೆಯನ್ವಯ 2 ಅಂಕಿಗಳ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಸಂಯೋಜನೆ

(ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಸಂಕೇತ - 2008)

ಕ್ರ. ಸಂ.	ಕೈಗಾರಿಕ ಸಮೂಹಗಳು (ಕೈಗಾರಿಕೆ ಸಂಕೇತ 2008)	ಹುಟ್ಟುವಳಿಯ ಮೌಲ್ಯ (ರೂ. ಲಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿ)	ಶೇಕಡಾವಾರು
1	2	3	4
1.	ವ್ಯವಸಾಯ ಹಾಗೂ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು (01)	600235	1.08
2.	ಆಹಾರೋತ್ಪನ್ನಗಳ ತಯಾರಿಕೆ (10)	8867810	15.92
3.	ಪಾನೀಯ ತಯಾರಿಕೆ (11)	844323	1.52
4.	ಹೊಗೆಸೊಪ್ಪಿನ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ತಯಾರಿಕೆ (12)	639659	1.15
5.	ಬಟ್ಟೆ ತಯಾರಿಕೆ (13)	365467	0.66
6.	ಸಿದ್ಧ ಉಡುಪುಗಳ ತಯಾರಿಕೆ (14)	2451420	4.40
7.	ಚರ್ಮ ಹಾಗೂ ಚರ್ಮ ಆಧಾರಿತ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ತಯಾರಿಕೆ (15)	346038	0.62
8.	ಮರ ಹಾಗೂ ಮರ ಆಧಾರಿತ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ತಯಾರಿಕೆ (16)	140183	0.25
9.	ಕಾಗದ ಹಾಗೂ ಕಾಗದ ಆಧಾರಿತ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ತಯಾರಿಕೆ (17)	1034161	1.86
10.	ಪ್ರಕಟಣೆ ಮತ್ತು ಮುದ್ರಣ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳ ತಯಾರಿಕೆ (18)	279220	0.50
11.	ಕಲ್ಲಿದ್ದಲು, ಶುದ್ಧೀಕರಿಸಿದ ಪೆಟ್ರೋಲಿಯಂ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ತಯಾರಿಕೆ (19)	6925670	12.44
12.	ರಾಸಾಯನಿಕ ಮತ್ತು ರಾಸಾಯನಿಕ ವಸ್ತುಗಳ ತಯಾರಿಕೆ (20)	3079683	5.53
13.	ಔಷಧ ಹಾಗೂ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ತಯಾರಿಕೆ (21)	2097780	3.77
14.	ರಬ್ಬರ್ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ತಯಾರಿಕೆ (22)	1631006	2.93
15.	ಇತರೆ ಲೋಹ ರಹಿತ ಖನಿಜ ವಸ್ತುಗಳ ತಯಾರಿಕೆ (23)	1557198	2.80
16.	ಮೂಲ ಲೋಹ ವಸ್ತುಗಳ ತಯಾರಿಕೆ (24)	7821004	14.04
17.	ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ ಲೋಹ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ತಯಾರಿಕೆ (25)	1181225	2.12
18.	ಗಣಕ ಯಂತ್ರ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಹಾಗೂ ದೃಷ್ಟಿ ಸಂಬಂಧ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ತಯಾರಿಕೆ (26)	1637488	2.94
19.	ವಿದ್ಯುತ್ ಉಪಕರಣಗಳ ತಯಾರಿಕೆ (27)	2615421	4.70
20.	ಯಂತ್ರೋಪಕರಣಗಳ ತಯಾರಿಕೆ (28)	3218548	5.78
21.	ವಾಹನ, ಸೆಮಿ ಟ್ರೇಲರ್‌ಗಳ ತಯಾರಿಕೆ (29)	3753376	6.74
22.	ಇತರೆ ಸಾರಿಗೆ ಸಾಧನಗಳ ತಯಾರಿಕೆ (30)	2078340	3.73
23.	ಪೀಲೋಪಕರಣ (31)	296630	0.53
24.	ಇತರೆ ಉತ್ಪಾದನಾ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು (32)	508207	0.91
25.	ರಿಪೇರಿ ಹಾಗೂ ಯಂತ್ರೋಪಕರಣ ಸ್ಥಾಪನಾ ಉತ್ಪನ್ನ (33)	45995	0.08
26.	ವಿಲೇವಾರಿ ಚಟುವಟಿಕೆ (38)	95562	0.17
27.	ಇತರೆ	1576009	2.83
	ರಾಷ್ಟ್ರ ಮೊತ್ತ	55687658	100.00

ಮೂಲ: ಕೇಂದ್ರ ಸಾಂಖ್ಯಿಕ ಕಚೇರಿ (ಕೈಗಾರಿಕೆ), ಕೋಲ್ಕತ್ತೆ.

ಅನುಬಂಧ 8.2

ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ಮೂಲಕ ನೋಂದಾಯಿತ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಘಟಕಗಳು

ರಾ.ಕೈ.ಸಂ 2008	ಕೈಗಾರಿಕಾ ಘಟಕಗಳು	2022-23
10	ಆಹಾರೋತ್ಪನ್ನ ತಯಾರಿಕೆ	2310
11	ಪಾನೀಯಗಳ ತಯಾರಿಕೆ	139
12	ತಂಬಾಕು ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ತಯಾರಿಕೆ	60
13	ಬಟ್ಟೆ ತಯಾರಿಕೆ	341
14	ಸಿದ್ಧ ಉಡುಪುಗಳ ತಯಾರಿಕೆ	1135
15	ಚರ್ಮ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ತಯಾರಿಕೆ	115
16	ಮರ ಮತ್ತು ಮರದ ಉತ್ಪನ್ನಗಳು, ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ವಸ್ತುಗಳ ತಯಾರಿಕೆ	347
17	ಕಾಗದ ಮತ್ತು ಕಾಗದ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ತಯಾರಿಕೆ	363
18	ಮುದ್ರಣ, ಪ್ರಕಟಣೆ ಮತ್ತು ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು	460
19	ಕಲ್ಲಿದ್ದಿಲು, ಶುದ್ಧೀಕರಿಸಿದ ಪೆಟ್ರೋಲಿಯಂ ಮತ್ತು ಪರಮಾಣು ತಯಾರಿಕೆ	134
20	ರಾಸಾಯನಿಕ ಮತ್ತು ರಾಸಾಯನಿಕ ವಸ್ತುಗಳ ತಯಾರಿಕೆ	785
21	ಔಷಧ ಮತ್ತು ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು	268
22	ರಬ್ಬರ್ ಮತ್ತು ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ವಸ್ತುಗಳ ತಯಾರಿಕೆ	796
23	ಇತರೆ ಲೋಹ ರಹಿತ ಖನಿಜ ವಸ್ತುಗಳ ತಯಾರಿಕೆ	898
24	ಮೂಲ ಲೋಹ ವಸ್ತುಗಳ ತಯಾರಿಕೆ	582
25	ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ ಲೋಹ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ತಯಾರಿಕೆ	2476
28	ಯಂತ್ರೋಪಕರಣಗಳ ತಯಾರಿಕೆ	508
27	ವಿದ್ಯುತ್ ಉಪಕರಣಗಳ ತಯಾರಿಕೆ	643
26	ದೂರದರ್ಶನ ಮತ್ತು ದೂರ ಸಂಪರ್ಕ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ತಯಾರಿಕೆ	730
29	ವಾಹನ, ಸೆಮಿ ಟೀಲರ್‌ಗಳ ತಯಾರಿಕೆ	217
30	ಇತರೆ ಸಾರಿಗೆ ಸಾಧನಗಳ ತಯಾರಿಕೆ	64
31	ಪೀಲೋಪಕರಣಗಳ ತಯಾರಿಕೆ	170
32	ವೈದ್ಯಕೀಯ ಉಪಕರಣಗಳ ತಯಾರಿಕೆ, ಕೈಗಡಿಯಾರಗಳು ಮತ್ತು ಗಡಿಯಾರಗಳು ತಯಾರಿಕೆ	95
35	ವಿದ್ಯುತ್, ಅನಿಲ, ಆವಿ ಮತ್ತು ಬಿಸಿ ನೀರಿನ ಒದಗಿಸುವ ಕುರಿತಂತೆ	347
45	ಮೋಟಾರು ವಾಹನಗಳ ರಿಪೇರಿ ಹಾಗೂ ಮಾರಾಟ	1255
96	ಇತರೆ ಉತ್ಪಾದನಾ ಚಟುವಟಿಕೆ	2619
	ಒಟ್ಟು	17,857

ಮೂಲ: ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳು, ಬಾಂಪ್ಲರ್‌ಗಳು, ಕೈಗಾರಿಕಾ ಸುರಕ್ಷತೆ ಮತ್ತು ಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯ ಇಲಾಖೆ.

ಅನುಬಂಧ 8.3

ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಮತ್ತು ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನಿಗಮ ನಿಯಮಿತದ ಗುರಿ ಮತ್ತು ಸಾಧನೆಗಳು
(ರೂ.ಲಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿ)

ವಿವರಗಳು	2019-20		2020-21		2021-22	
	ಗುರಿ	ಸಾಧನೆಗಳು	ಗುರಿ	ಸಾಧನೆಗಳು	ಗುರಿ	ಸಾಧನೆಗಳು
ಮೂಲಗಳು:						
ಬ್ಯಾಂಕಿನ ಆರಂಭದ ಉಳಕೆ	31919.09	31919.09	42684.59	42849.26	46008.69	46008.69
ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದ ರಚನಾತ್ಮಕ ನಿರ್ಬಂಧ (HUDCO)	1000.00	1000.00	0.00	0.00	0.00	0.00
ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ /BIAP Cell Exp. Reimbursement/ Equity	25.00	25.00	25.00	25.00	0.00	0.00
ಯೋಜನೆಗಳು	8700.00	8648.94	75.00	13027.90	4800.00	43408.77
KITVEN ನಿಧಿ	0.00	18.82	0.00	0.00	0.00	177.29
ಸಿಬ್ಬಂದಿಯ ಮುಂಗಡ ವಸೂಲಿ	18.00	19.26	19.50	19.53	19.40	22.47
ಕೆಲಸ ಕಾರ್ಯಗಳ ಮುಂಗಡ ವಸೂಲಿ	1743.67	1348.85	1600.00	1688.08	1600.00	948.08
ಕಂದಾಯ ಸ್ವೀಕೃತಿಗಳು	7456.95	7994.06	8909.25	7484.32	8836.73	10809.55
ಆದಾಯ ತೆರಿಗೆ ಮರುಪಾವತಿ / Lease rent on BIAL land payable/ ಇತರೆ.	1456.25	1713.73	1499.94	1520.24	1644.94	1745.55
ಒಟ್ಟು	52318.96	52687.75	54813.28	66614.41	62909.76	103120.40
ಅರ್ಜಿಗಳು:						
KITVEN ನಿಧಿ	450.00	357.94	350.00	97.73	458.78	0.00
ಮರುಪಾವತಿಗಳು HUDCO / CRPS redemption	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
ಸಿಬ್ಬಂದಿಯ ಸುಧಾರಣೆಗಳು	65.00	14.26	36.00	13.29	60.00	17.10
ಇತರೆ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಗಳ ವಿಸರ್ಜನೆ	1456.25	1621.07	1649.94	2942.16	1774.94	4009.74
ಬಂಡವಾಳ ವೆಚ್ಚ	197.00	67.50	242.00	8.74	746.00	139.57
ಯೋಜನೆಯ ವೆಚ್ಚ/ನಿಯೋಜನೆ	7650.00	5347.30	20.21	14049.64	4968.00	35298.60
ಪ್ರಸಕ್ತ ಆಸ್ತಿಪಾಸ್ತಿಗಳು	250.00	0.00	0.00	1261.04	800.00	11.55
ಆದಾಯತೆರಿಗೆ/ಮಾರಾಟತೆರಿಗೆ / FBT/Others	2783.14	1080.01	801.97	1092.49	900.00	1507.22
ಕಂದಾಯ ಪಾವತಿ	1743.57	1515.08	1565.16	1240.63	1842.35	2217.93
ನಗದು ಬಾಕಿ ಉಳಕೆ	37724.00	42684.59	50148.00	46008.69	51359.69	59918.69
ಒಟ್ಟು	52318.96	52687.75	54813.28	66714.41	62909.76	103120.40

ಮೂಲ: ಕೈಗಾರಿಕಾ ಮತ್ತು ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನಿಗಮ ನಿಯಮಿತ.

9.1 ಪರಿಚಯ

ಭಾರತದ ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಗುರಿಗಳು (SDG) ಸೂಚ್ಯಂಕ 2020 ರ ಪ್ರಕಾರ, ಯೋಗ್ಯವಾದ ಕೆಲಸ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಮೇಲೆ SDG8 ಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ, ಕರ್ನಾಟಕವು 66 ಅಂಕಗಳೊಂದಿಗೆ ರಾಜ್ಯಗಳ ಪೈಕಿ 6 ನೇ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದೆ ಮತ್ತು ನೆರೆಯ ರಾಜ್ಯವು ತೆಲಂಗಾಣ (73) ಉತ್ತಮ ಪ್ರದರ್ಶನ ನೀಡುವ ರಾಜ್ಯವಾಗಿದೆ. ಕಾರ್ಮಿಕ-ಬಲ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆ ದರ (LFPR) (15-59 ವರ್ಷಗಳು) 56.6% ಮತ್ತು ಆಂದ್ರಪ್ರದೇಶವು 63.5% ಸ್ಕೋರ್‌ನೊಂದಿಗೆ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಕಾರ್ಯಕ್ಷಮತೆಯ ರಾಜ್ಯವಾಗಿದೆ. ಮಹಿಳಾ ಮತ್ತು ಪುರುಷ ಕಾರ್ಮಿಕ ಬಲದ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಯ ಪ್ರಮಾಣ (15-59 ವರ್ಷಗಳು) 0.34 (ಅಂಕ 28) ಮತ್ತು ಉತ್ತಮ ಪ್ರದರ್ಶನ ನೀಡಿರುವ ರಾಜ್ಯಗಳು ಗುಜರಾತ್ (0.81) ಮತ್ತು ಆಂಧ್ರ ಪ್ರದೇಶ(0.71). ನಿರುದ್ಯೋಗ ದರವು (15-59 ವರ್ಷಗಳು) 3.9% ಆಗಿದೆ

ಸರ್ಕಾರದ ಯೋಜನೆಗಳು ಮತ್ತು ನೀತಿಗಳ ಪ್ರಯತ್ನಗಳಿಂದಾಗಿ LFPR (15 ವರ್ಷ ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕಿಂತ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟ) 2018-19 ರಲ್ಲಿ 51.2% ರಿಂದ 2020-21 ರಲ್ಲಿ 56.9% ಹೆಚ್ಚಳಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ನಿರುದ್ಯೋಗದರದಲ್ಲಿ 2018-19 ರಲ್ಲಿ 3.9% ರಿಂದ 2020-21 ರಲ್ಲಿ 2.7% ಕ್ಕೆ ಇಳಿಕೆಯಾಗಿದೆ. ಕೌಶಲ್ಯ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಮಿಕ ಇಲಾಖೆಯು ಉದ್ಯೋಗಾಕಾಂಕ್ಷಿಗಳಿಗೆ ಕೌಶಲ್ಯ ತರಬೇತಿ ನೀಡಲು ಮತ್ತು ಮಾಲೀಕರು ಮತ್ತು ಉದ್ಯೋಗಿಗಳ ನಡುವೆ ಉಂಟಾಗುವ ಕೈಗಾರಿಕಾ ವಿವಾದಗಳನ್ನು ತ್ರಿಪಕ್ಷೀಯ ರಾಜಿ ವಿಧಾನದ ಮೂಲಕ ಪರಿಹರಿಸುವಲ್ಲಿ ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿವೆ, ಇದರಿಂದಾಗಿ ಅವರ ನಡುವೆ ಸಾಮರಸ್ಯದ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಬೆಳೆಸುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಉತ್ಪಾದಕತೆಯನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಸುಮಾರು 83% ರಷ್ಟಿರುವ ಅಸಂಘಟಿತ ವಲಯದ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಅನುಕೂಲಕ್ಕಾಗಿ, ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರವು ಅಸಂಘಟಿತ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಭದ್ರತೆ (ಕರ್ನಾಟಕ) ನಿಯಮಗಳು, 2009 ಅನ್ನು ರೂಪಿಸಿದೆ ಮತ್ತು ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಅಸಂಘಟಿತ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಭದ್ರತಾ ಮಂಡಳಿಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ್ದು, ಅಸಂಘಟಿತ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ಕೌಶಲ್ಯ/ಕೌಶಲ್ಯ ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ಉದ್ಯೋಗಾವಕಾಶ ಮತ್ತು ಆದಾಯದ ನಿರೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಮೂಲಕ USDI ಟ್ರಾಸ್ಟ್ ಒಟ್ಟು ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನ (GDP) ದೂರದೃಷ್ಟಿಗೆ ಗಣನೀಯವಾಗಿ ಕೊಡುಗೆ ನೀಡುತ್ತವೆ.

9.2 ಕೌಶಲ್ಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ಉದ್ಯಮಶೀಲತೆ ಮತ್ತು ಜೀವನೋಪಾಯ

ಕೌಶಲ್ಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು ಯುವಕರನ್ನು ಸಶಕ್ತಗೊಳಿಸುವುದು

ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರವು ರಾಜ್ಯದ ಯುವ ಜನತೆಗೆ ಯೋಗ್ಯ ಉದ್ಯೋಗಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಅವಶ್ಯಕ ಕೌಶಲ್ಯಗಳನ್ನು ಹೊಂದಲು ಮತ್ತು ಸುಸ್ಥಿರ ಜೀವನೋಪಾಯಗಳನ್ನು ಪೋಷಿಸಲು ಕೌಶಲ್ಯಾಭಿವೃದ್ಧಿ, ಉದ್ಯಮಶೀಲತೆ ಮತ್ತು ಜೀವನೋಪಾಯ (ಕೌಶಲ್ಯ) ಇಲಾಖೆಯನ್ನು 2016 ರಲ್ಲಿ ಸೃಷ್ಟಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದರೊಂದಿಗೆ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳ ಕೌಶಲ್ಯಯುತ ಮಾನವ ಶಕ್ತಿ ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು ತೃಪ್ತಿಕರವಾಗಿ ಪೂರೈಸಲಾಗುವುದು. ಅಲ್ಲದೇ, ಆರ್ಥಿಕತೆಯ ಎಲ್ಲಾ ಮೂರು ವಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ಪಾದಕತೆ ಮತ್ತು ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಹೆಚ್ಚಳವನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದು. ರಾಜ್ಯದ ಯುವ ಜನತೆಗೆ ಸೂಕ್ತ ಉದ್ಯೋಗಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಕೌಶಲ್ಯಗಳನ್ನು ಹೊಂದಲು ಮತ್ತು ಸುಸ್ಥಿರ ಜೀವನೋಪಾಯಗಳನ್ನು ಪೋಷಿಸಲು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕೌಶಲ್ಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನೀತಿಯ ಅನುಸಾರ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರವು ಕೌಶಲ್ಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನೀತಿಯನ್ನು ಅಂತಿಮಗೊಳಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ಜನಸಂಖ್ಯಾಮಾಪನ ಪ್ರಯೋಜನವು ಮುಂದಿನ 25 ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಅವಕಾಶ ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ. ಬಹುದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದ ಯುವ ಜನತೆಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ, ಕೌಶಲ್ಯಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ಸಜ್ಜುಗೊಳಿಸಿದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಜಾಗತಿಕ ನಾಯಕತ್ವವನ್ನು ವಹಿಸಲು ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಒದಗಿ ಬರುತ್ತದೆ.

2022-23 ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಬಡುಗಡೆಗೆ (ರೂ. 1038.29 ಕೋಟಿ) ರೂ. 1009.89 ಕೋಟಿಗಳು ವೆಚ್ಚ ಮಾಡಿ ಜನವರಿ 2023 ರವರೆಗೆ ಅನುಪಾತವು 97.26% ರಷ್ಟು ಆಗಿದೆ.

ಕೌಶಲ್ಯ ಮಿಷನ್ ರಚನೆ:

ಕೌಶಲ್ಯಾಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಮಿಷನ್ ಮೋಡ್ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಕೈಗೊಳ್ಳಲು ಕೌಶಲ್ಯಾಭಿವೃದ್ಧಿ, ಉದ್ಯಮಶೀಲತೆ ಮತ್ತು ಜೀವನೋಪಾಯ ಇಲಾಖೆಯಡಿ ಮಾನ್ಯ ಮುಖ್ಯ ಮಂತ್ರಿಗಳ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯ ಕೌಶಲ್ಯ ಮಿಷನನ್ನು, ಜಿಲ್ಲಾಧಿಕಾರಿಗಳ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯಲ್ಲಿ ಜಿಲ್ಲಾಕೌಶಲ್ಯ ಮಿಷನನ್ನು ಹಾಗೂ ಸಹಾಯಕ ಆಯುಕ್ತರ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯಲ್ಲಿ ತಾಲ್ಲೂಕು ಕೌಶಲ್ಯ ಮಿಷನನ್ ರಚನೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಕೌಶಲಕರ್.ಕಾಮ್‌ನಲ್ಲಿ ಉದ್ಯೋಗಾಸಕ್ತರ ನೋಂದಣಿ:

ಉದ್ಯೋಗಾವಕಾಶಗಳುಳ್ಳ ವಿವಿಧ ವಲಯಗಳ ವೃತ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೌಶಲಕರ್.ಕಾಮ್‌ನಲ್ಲಿ ನೋಂದಾಯಿಸಿದ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಅವರ ಆಸಕ್ತಿಯ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಕೌಶಲ್ಯ ತರಬೇತಿಯನ್ನು ನೀಡಲಾಗುವುದು. ಇದುವರೆಗೆ ಉದ್ಯೋಗಾಸಕ್ತರು ನೋಂದಾಯಿಸಿದ ಜಿಲ್ಲಾವಾರು ಹಾಗೂ ವರ್ಗವಾರು ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಅನುಬಂಧ- 9.1ರಲ್ಲಿಕೊಡಲಾಗಿದೆ

ಇಲಾಖೆಯಡಿ ಬರುವ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು:

ಕೌಶಲ್ಯಾಭಿವೃದ್ಧಿ, ಉದ್ಯಮಶೀಲತೆ ಮತ್ತು ಜೀವನೋಪಾಯ ಇಲಾಖೆಯಡಿ ಬರುವ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ವಿವರಗಳನ್ನು ಕೆಳಗಿನಂತಿದೆ.

1. ಉದ್ಯಮಶೀಲತಾ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಇನ್‌ಕ್ಯೂಬೇಶನ್ ಕೇಂದ್ರಗಳು
2. ಕೈಗಾರಿಕಾ ತರಬೇತಿ ಕೇಂದ್ರಗಳು ಮತ್ತು ಬಹು ಕೌಶಲ್ಯಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಕೇಂದ್ರಗಳು
3. ಕರ್ನಾಟಕ ಕೌಶಲ್ಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ
4. ಕೈಗಾರಿಕಾ ತರಬೇತಿ ಮತ್ತು ಉದ್ಯೋಗ ಆಯುಕ್ತಾಲಯ
5. ಗ್ರಾಮೀಣಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಸ್ವಯಂ ಉದ್ಯೋಗ ತರಬೇತಿ ಸಂಸ್ಥೆ
6. ಕರ್ನಾಟಕ ಉದ್ಯಮಶೀಲತಾ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕೇಂದ್ರ (ಸಿಡಾಕ್)
7. ಸರ್ಕಾರಿ ಉಪಕರಣಾಗಾರ ಮತ್ತು ತರಬೇತಿ ಕೇಂದ್ರ (ಜಿಐಐಸಿ)
8. ಕರ್ನಾಟಕ ಜರ್ಮನ್ ಬಹುಕೌಶಲ್ಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನಿಗಮ (ಕೆಜಿಐಐಐ),
9. ಭಾರತರತ್ನ ಮೋಕ್ಷಗುಂಡಂ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಯ್ಯ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ತರಬೇತಿ ಸೌಲಭ್ಯ
10. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಜೀವನೋಪಾಯ ಮಿಷನ್ (ಗ್ರಾಮೀಣ ಮತ್ತು ನಗರ)
11. ಕರ್ನಾಟಕ ಕೌಶಲ್ಯಾಭಿವೃದ್ಧಿ ನಿಗಮ

ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳ ಕೌಶಲ್ಯ ಕರ್ನಾಟಕ ಯೋಜನೆ

18-35 ವರೆಗಿನ ಯುವಕ ಯುವತಿಯರಿಗೆ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಆಧಾರಿತ ಕೌಶಲ್ಯಾಕರಣ, ಮರು ಕೌಶಲ್ಯಾಕರಣ, ಪೂರ್ವ ಕಲಿಕೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸುವ ಮತ್ತು ಉನ್ನತ ಕೌಶಲ್ಯಾಕರಣಗೊಳಿಸಿ ಯೋಗ್ಯ ಉದ್ಯೋಗ ಹೊಂದಲು ಸಮರ್ಥನಾಗಿ ಮಾಡುವುದು. ತರಬೇತಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಮತ್ತು ತರಬೇತುದಾರರ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಬಲಗೊಳಿಸಿ ಉತ್ತಮ ಗುಣಮಟ್ಟದ ತರಬೇತಿಯನ್ನು ಮತ್ತು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಉತ್ತೇಜನವನ್ನು ನೀಡುವುದು ಎಲ್ಲಾ ಇಲಾಖೆಗಳ ತರಬೇತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕ್ರೋಢೀಕರಿಸಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕೌಶಲ್ಯ ಅರ್ಹತಾ ಚೌಕಟ್ಟಿನ ನೀತಿಯೊಂದಿಗೆ ಪಠ್ಯಕ್ರಮ, ಗುಣಮಟ್ಟ, ಪ್ರಮಾಣೀಕರಣ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದು, ಏಕರೂಪದ ತರಬೇತಿಯನ್ನು ನೀಡುವುದು. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ತರಬೇತಿ ಪಡೆದ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಯು ಯೋಗವೇದನ ಸ್ವಯಂ ಉದ್ಯೋಗಿ ಹೊಂದುವುದನ್ನು ಖಾತ್ರಿ ಪಡಿಸುವುದು. ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳ ಕೌಶಲ್ಯ ಕರ್ನಾಟಕ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಯುವಕರಿಗೆ ತರಬೇತಿಯನ್ನು ನಿಗದಿಪಡಿಸಿದ ಗುರಿ 36540 ತರಬೇತಿಯನ್ನು ಪೈಕಿ 25757 ಯುವ ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಿದ್ದು, 2022-23 ನೇ ಸಾಲಿನ ನವೆಂಬರ್ 2022 ಅಂತ್ಯದವರೆಗೆ 21541 ಯುವಕರು ಉದ್ಯೋಗಾವಕಾಶ ಪಡೆದಿರುತ್ತಾರೆ.

“ಸಂಜೀವಿನಿ”- ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಗ್ರಾಮೀಣ ಜೀವನೋಪಾಯ ಸಂವರ್ಧನ ಸಂಸ್ಥೆ:

ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರ 2020ನೇ ಸಾಲನ ಘೋಷಣೆಯಂತೆ ಕರ್ನಾಟಕ ನಗರ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣ ಜೀವನೋಪಾಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಒಂದಾಗಿಸಿ ರಾಜ್ಯ ಜೀವನೋಪಾಯ ಅಭಿಯಾನವೆಂದು ಆದೇಶಿಸಿದೆ. ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಸಂಜೀವಿನಿ ಯೋಜನೆಯಡಿ 226 ಬ್ಲಾಕ್‌ಗಳು, ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದ 31 ಜಿಲ್ಲೆಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ ಸನ್ಮಾನ್ಯ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳು 2022-23 ಸಾಲನ ಆಯವ್ಯಯ ಘೋಷಣೆಯಲ್ಲಿ 2022-23 ವರ್ಷವನ್ನು “ಜೀವನೋಪಾಯ ವರ್ಷ” ವೆಂದು ಘೋಷಣೆ ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಸಂಜೀವಿನಿಯಡಿ ನವೆಂಬರ್ 2022ರ ಅಂತ್ಯದವರೆಗೆ ಸಾಧಿಸುವ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಕೋಷ್ಟಕ 9.1 ರಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 9.1 2022-23 ನೇ ಸಾಲನಲ್ಲಿ ಸಂಜೀವಿನಿ- (ಕೆಎಸ್‌ಆರ್‌ಎಲ್‌ಪಿಎಸ್)ಯಡಿ ಸಾಧಿಸಿರುವ ಪ್ರಗತಿಯ ವಿವರ (ರೂ.ಕೋಟಿಗಳಲ್ಲಿ)

ಘಟಕವಾರು ವಿವರಗಳು	ಆಯವ್ಯಯ	ಪ್ರಾರಂಭಿಕ ಬಾಕಿ	ಜಡುಗಡೆ	ಲಭ್ಯವಿರುವ ಅನುದಾನ	ವೆಚ್ಚ	ಶೇ.ವಾರು ಜಡುಗಡೆ	ಶೇ.ವಾರು ಅನುದಾನ
ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಗ್ರಾಮೀಣ ಜೀವನೋಪಾಯ ಮಿಷನ್	814.68	164.39	108.66	281.47	226.36	208.32	27.78
ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಗ್ರಾಮೀಣ ಆರ್ಥಿಕ ಪರಿವರ್ತನೆ ಯೋಜನೆ	62.00	20.88	4.52	27.51	27.45	607.30	44.27
ಗ್ರಾಮೀಣ ಸ್ವಯಂ ಉದ್ಯೋಗ ತರಬೇತಿ ಸಂಸ್ಥೆ	19.31	2.79	20.17	23.00	0.00	0	0
ದೀನ ದಯಾಳ್ ಉಪಧ್ಯಾಯ ಗ್ರಾಮೀಣ ಕೌಶಲ್ಯ ಯೋಜನೆ	173.14	69.15	1.61	71.73	10.35	642.86	5.98
ಪ್ರಾರಂಭಿಕ ಗ್ರಾಮೀಣ ಉದ್ಯಮಶೀಲತಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ (ಎಸ್‌ವಿಇಪಿ)	59.70	3.16	0.00	3.20	2.70	0	4.52
ಸ್ರೀಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಯೋಜನೆ	100.00	0.00	100.00	100.21	0.12	0.12	0.12

ಲೋಕ್ ಆಪರೇಟಿಂಗ್ ಸಿಸ್ಟಮ್ (Lokos): ಕ್ರಿಯಾ ಯೋಜನೆ / ಪ್ರಗತಿ:

ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ನೆರೆಹೊರೆಯ ಗುಂಪುಗಳು, ಪ್ರದೇಶಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಂಘಗಳು (ADS) ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಂಘಗಳ (CDS) ವಿವರಗಳನ್ನು ದಾಖಲಿಸಲು ಮತ್ತು ನೋಂದಾಯಿಸಲು (Lokos) ಅನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಗ್ರಾಮೀಣ ಜೀವನೋಪಾಯ ಮಿಷನ್ (NRLM) ಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಪ್ರೊಫೈಲ್ ನಮೂದನೆಯನ್ನು ಡಿಸೆಂಬರ್ 2022 ರವರೆಗೆ ತರಬೇತಿ ಸರ್ವರ್‌ನಲ್ಲಿ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದ್ದು ಮತ್ತು ಜನವರಿ 2023 ರಿಂದ ಲೈವ್ ಸರ್ವರ್‌ನಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶವನ್ನು ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಮಾರ್ಚ್ 2023 ರೊಳಗೆ ಪ್ರೊಫೈಲ್ ನಮೂದನೆಯನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಲು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಮಹಿಳಾ ಸಬಲೀಕರಣ

ಕೌಟುಂಬಿಕ ಹಿಂಸೆ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ಲೈಂಗಿಕ ದೌರ್ಜನ್ಯ ತಡೆಗಟ್ಟುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ 4.25 ಲಕ್ಷ ಸ್ವ-ಸಹಾಯ ಗುಂಪಿನ ಸದಸ್ಯರಿಗೆ ತರಬೇತಿ ನೀಡಿರುತ್ತಾರೆ. ರಾಜ್ಯವು ದೌರ್ಜನ್ಯ ಮುಕ್ತ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ತರಬೇತಿ ಕೈಪಿಡಿಯನ್ನು ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮುಂದುವರೆದು, ಯೋಜನೆ ಬೀದಿ ನಾಟಕ, ವಿಶೇಷ ಗ್ರಾಮ ಸಭೆಗಳು, ರಂಗೋಲ ಸ್ಪರ್ಧೆ, ಕಾರ್ಯಾಗಾರ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಮೂಲಕ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಕೌಟುಂಬಿಕ ಹಿಂಸೆಯನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟುವ ಕುರಿತು ಜಾಗೃತಿ ಮೂಡಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಪ್ರಸ್ತುತ 16547 ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿ ಒಕ್ಕೂಟಗಳು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯಸನ್ನದ್ಧಗೊಂಡಿದ್ದು, 1954 ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ಚಕ್ರ ವಾಹನ ಚಾಲನಾ ತರಬೇತಿ ನೀಡಲಾಗಿದ್ದು, 814 ಮಹಿಳೆಯರು ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ.

ಸಾಮಾನ್ಯ ವರ್ಕ್ ಶೆಡ್:

ಕರ್ನಾಟಕದ ಮಾನ್ಯ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳು ಆಯವ್ಯಯ ಭಾಷಣದಲ್ಲ ಘೋಷಿಸಿದಂತೆ, ಸ್ತ್ರೀ ಶಕ್ತಿ ಒಕ್ಕೂಟಗಳ ಸದಸ್ಯರು ತಮ್ಮ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲು ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ MGNREGA ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ವರ್ಕ್ ಶೆಡ್‌ಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗಿದೆ. 2022-23ರಲ್ಲಿ 750 ವರ್ಕ್ ಶೆಡ್‌ಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚುವರಿಯಾಗಿ ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗುವುದು ಮತ್ತು ಪ್ರತಿ ಘಟಕಕ್ಕೆ ಅಂದಾಜು ರೂ. 17.50 ಲಕ್ಷ ವೆಚ್ಚವಾಗುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ 49 ಕಾಮಗಾರಿಗಳು ಪೂರ್ಣಗೊಂಡಿದ್ದು, 268 ಕಾಮಗಾರಿಗಳು ಪ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿವೆ.

ಹಣಕಾಸು ಸೇರ್ಪಡೆ

ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲ ಸ್ವ ಸಹಾಯ ಗುಂಪುಗಳಿಗೆ ಆರ್ಥಿಕ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಲು ಮನೆ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಬ್ಯಾಂಕಿಂಗ್ ಸೇವೆಗಳನ್ನು Business Correspondence (BC) ಸಹಗಳ ಮೂಲಕ ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಒಂದು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿಗೆ ಒಬ್ಬ ಸಹ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದು, 2022-23 ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು 3320 ಸಹಗಳು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿ ಮಟ್ಟದಲ್ಲ ಸಕ್ರಿಯಗೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ.

ಸ್ವ-ಸಹಾಯ ಗುಂಪಿನ ಕುಟುಂಬ ಸದಸ್ಯರಗಳ ಆರೋಗ್ಯ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು, ಅನಿರೀಕ್ಷಿತ ಅಪಘಾತಗಳು, ಅನಿರೀಕ್ಷಿತ ಮರಣ ಮುಂತಾದ ರೀತಿಯ ಘಟನೆಗಳು ಸಂಭವಿಸಿದಾಗ ಅಂತಹ ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ಹಣಕಾಸಿನ ನೆರವಿಗಾಗಿ ಪಿ.ಎಂ.ಜಿ.ಜಿ.ಬಿ.ವೈ ಯೋಜನೆಯಡಿ-16.2ಲಕ್ಷ (85%) ಮತ್ತು ಪಿ.ಎಂ.ಎಸ್.ಬಿ.ವೈ ಯೋಜನೆಯಡಿ-18.9 ಲಕ್ಷ (78%) ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ಸ್ವ-ಸಹಾಯ ಗುಂಪಿನ ಸದಸ್ಯರು ಮತ್ತು ಕುಟುಂಬದವರನ್ನು ಸಾಮಾಜಿಕ ಭದ್ರತಾ ಸೇರ್ಪಡೆ ಯೋಜನೆಯಡಿ ನೋಂದಣಿ ಮಾಡಲಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಸಮುದಾಯ ಬಂಡವಾಳ ನಿಧಿ (ಸಿ.ಐ.ಎಫ್)

ಸಮುದಾಯ ಬಂಡವಾಳ ನಿಧಿಯನ್ನು ಸಮುದಾಯಾಧಾರಿತ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಬಂಡವಾಳವಾಗಿ ನೀಡುವ ಅನುದಾನವಾಗಿದೆ. ಈ ನಿಧಿಯನ್ನು ಸ್ವಸಹಾಯ ಸಂಘಗಳು ತಯಾರಿಸುವ ಕಿರು ಬಂಡವಾಳ ಯೋಜನೆಯ ಮೇರೆಗೆ ಸಾಲವಾಗಿ ನೀಡಿ ಕಡು ಬಡ ಮಹಿಳೆಯರ ಆದಾಯ ಉತ್ಪಾದಿಸುವ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಮುಂದುವರೆಸಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಕೃಷಿ, ತೋಟಗಾರಿಕೆ, ಜಾನುವಾರು, ಮೀನುಗಾರಿಕೆ ಮತ್ತು (NTFP)ಯಿಂದ ಕನಿಷ್ಠ 2ರಿಂದ 3 ಕೃಷಿ ಜೀವನೋಪಾಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಗ್ರಾಮೀಣ ಬಡಜನರ ಸ್ವಂತ ಉತ್ಪಾದನೆಯಿಂದ ಆಹಾರ ಮತ್ತು ಪೌಷ್ಟಿಕಾಂಶದ ಭದ್ರತೆ ಖಚಿತಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು. ವರ್ಷವಿಡೀ ಆದಾಯ ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಖಚಿತಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು. ವಿಸ್ತರಣಾ ಸೇವಾ ಪೂರೈಕೆದಾರರಾಗಿ ಉತ್ತಮ ಅಭ್ಯಾಸಕಾರರಿಂದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಬಂಡವಾಳವನ್ನು ರಚಿಸುವುದು. ಕೃಷಿ ಜೀವನೋಪಾಯ ಪ್ರಗತಿ ವಿವರಗಳನ್ನು ಕೋಷ್ಟಕ 9.2ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 9.2 : ಕೃಷಿ ಜೀವನೋಪಾಯ ಪ್ರಗತಿ ವಿವರ

ಕ್ರ.ಸಂ	ಸೂಚಕಗಳು	ವಾರ್ಷಿಕ ಗುರಿ	ಸಾಧನೆ	ಶೇಕಡೆ
1	AEP ಮಧ್ಯಸ್ಥಿಕೆಗಳ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಒಳಗೊಂಡಿರುವ ಮಹಿಳಾ ಕಿಸಾನ್‌ಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	2,50,000	2,42,351	96.94
2	ಜಾನುವಾರು ಮಧ್ಯಸ್ಥಿಕೆಗಳ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಂಬಲಿತ ಮಹಿಳಾ ಕಿಸಾನ್ ಸಂಖ್ಯೆ	1,50,000	1,35,650	90.43
3	ಕೃಷಿ ಸಹ ಸಂಖ್ಯೆ (ಕೃಷಿ ಸಿಆರ್‌ಪಿ)	5962	5,261	88.24
4	ಪಶು ಸಹಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ (ಜಾನುವಾರು ಸಿಆರ್‌ಪಿ)	5962	5,154	86.45
5	ಆರ್ಗಾನಿಕ್ ವಿಲೇಜ್ ಕ್ಲಸ್ಟರ್‌ಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ (OVC) ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ	30	30	100.00
6	PGS ಇಂಡಿಯಾ ಪೋರ್ಟಲ್‌ನಲ್ಲಿ ನೋಂದಾಯಿಸಲಾದ ಸ್ಥಳೀಯ ಗುಂಪಿನ ಸಂಖ್ಯೆ	300	280	93.33
7	NRETP ಯಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಲಾದ ಸಮಗ್ರ ಕೃಷಿ ಸಮೂಹಗಳ (IFC) ಸಂಖ್ಯೆ	14	14	100.00

ಕ್ರ.ಸಂ	ಸೂಚಕಗಳು	ವಾರ್ಷಿಕ ಗುರಿ	ಸಾಧನೆ	ಶೇಕಡೆ
8	ಕೃಷಿ ಪೌಷ್ಟಿಕ ಕೈತೋಟಗಳು (ANG) ಸ್ಥಾಪನೆ	6,02,162	6,04,961	100.46
9	ಸಸ್ಯ ನರ್ತರಿಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆ	425	468	110.12

- ಸಂಜೀವಿನಿ ಕೆ.ಎಸ್.ಆರ್.ಎಲ್.ಪಿ.ಎಸ್ ಸಂಸ್ಥೆಯು ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿ ಔಪಚಾರಿಕರಣ ಸೂಕ್ತ ಆಹಾರ ಸಂಸ್ಕರಣ ಉದ್ಯಮಗಳ ಯೋಜನೆಯಡಿ (ಪಿ.ಎಂ.ಎಫ್.ಎಂ.ಇ) ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುವ ಸಂಸ್ಥೆಯಾಗಿದ್ದು, ಆಹಾರ ಉತ್ಪಾದನೆಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುವ ಮಹಿಳಾ ಸದಸ್ಯರಿಗೆ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಅನುದಾನ ಒದಗಿಸಲಾಗುತ್ತಿದ್ದು, ಈ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಒಟ್ಟು 3921 ಸ್ವಸಹಾಯ ಗುಂಪುಗಳ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ರೂ.15.59 ಕೋಟಿಗಳು ವಿತರಿಸಲಾಗಿದೆ.
- 2022-23 ರಲ್ಲಿ, ಬುಡಕಟ್ಟು ವ್ಯವಹಾರಗಳ ಮಂತ್ರಾಲಯವು ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ವನ್ ಧನ್ ವಿಕಾಸ ಕೇಂದ್ರ (VDVKCs) ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ರೂ. 15.00 ಕೋಟಿಗಳನ್ನು ಮಂಜೂರು ಮಾಡಿದೆ. ಮುಂಗಡ ಪಾವತಿಯಾಗಿ ಸಂಜೀವಿನಿ ಕೆಎಸ್ಆರ್‌ಎಲ್‌ಪಿಎಸ್‌ಗೆ ಶೇ.50ರಷ್ಟು ಹಣ ಅಂದರೆ ರೂ. 7.5 ಕೋಟಿ ನೀಡಲಾಗಿದ್ದು, ನಂತರ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಿಗೆ ವರ್ಗಾಯಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ಕೃಷಿ ಜೀವನೋಪಾಯ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ, 2168 ಕೃಷಿ ಸಭೆಗಳು, 270 ಪಶುಸಭೆಗಳು ತರಬೇತಿ ಪಡೆದಿರುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು 437 ಕೃಷಿ ಉದ್ಯೋಗ ಸಹಿಗಳಿಗೆ ತರಬೇತಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಗುರಿಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ನಿಯೋಜಿಸಲಾಗಿದೆ

ಕೃಷಿಯೇತರ/ಉದ್ಯಮಗಳ ಪ್ರಚಾರ:

- ಸಂಜೀವಿನಿ ಕೆಎಸ್ಆರ್‌ಎಲ್‌ಪಿಎಸ್ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸರಸ್ ಮೇಳವನ್ನು ಆಯೋಜಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ಒಟ್ಟು 306 ಸ್ವ ಸಹಾಯ ಗುಂಪುಗಳು ಕರ್ನಾಟಕದಿಂದ ಭಾಗವಹಿಸಿ ರೂ. 3 ಕೋಟಿ ಮಾರಾಟ ವಹಿವಾಟು ನಡೆಸಲಾಗಿದೆ.
- ಚಿತ್ರಕಲಾ ಪರಿಷತ್ತಿನಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಾರ ಮೇಳದಲ್ಲಿ 120 ಸ್ವಸಹಾಯ ಸಂಘಗಳು ಭಾಗವಹಿಸಿ ರೂ. 35.00 ಲಕ್ಷಗಳು ಮಾರಾಟ ವಹಿವಾಟು ನಡೆಸಲಾಗಿದೆ.
- ಪ್ರತಿ ತಿಂಗಳು ತಾಲೂಕಾ ಮಾಸಿಕ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಎಲ್ಲಾ ತಾಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಸಲಾಗಿದ್ದು, 1 ನೇ ಮತ್ತು 2ನೇ ತ್ರೈಮಾಸಿಕದಲ್ಲಿ ರೂ 5.00 ಕೋಟಿಗಳು ಮತ್ತು 3000ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಸಣ್ಣ ಉದ್ಯಮಗಳಿಗೆ ಲಾಭವಾಗಿದೆ.
- ಸಂಜೀವಿನಿ - KSRLPS ನ ಸ್ವ ಸಹಾಯ ಗುಂಪುಗಳ ಸದಸ್ಯರು ತಯಾರಿಸಿದ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಆನ್‌ಲೈನ್ ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್ ಅನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸಲು, Amazon, Flipkart, Meesho ಮತ್ತು Kulture Street ನಿಂದ MoU ಗೆ ಸಹಿ ಹಾಕಲಾಗಿದೆ ಮತ್ತು 200 ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಆನ್‌ಬೋರ್ಡ್ ಮಾಡಿ ಆನ್‌ಲೈನ್ ಮಾರಾಟಕ್ಕೆ ಇರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಸ್ತ್ರೀ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಯೋಜನೆ: ಕರ್ನಾಟಕದ ಗೌರವಾನ್ವಿತ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳು 2022-23 ರ ಆಯವ್ಯಯ ಭಾಷಣದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಯೋಜನೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಘೋಷಿಸಿರುತ್ತಾರೆ, ಇದು ಸ್ವ ಸಹಾಯ ಗುಂಪುಗಳಿಗೆ ಪ್ರಮಾಣಿತ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸಲು ಪ್ರತಿ ಸ್ವ ಸಹಾಯ ಗುಂಪಿಗೆ ರೂ.1.00 ಲಕ್ಷದಂತೆ 50,000 ಸ್ವಸಹಾಯ ಗುಂಪುಗಳಿಗೆ ಸಮುದಾಯ ಹೂಡಿಕೆ ನಿಧಿಯಾಗಿ ಆರ್ಥಿಕ ಸಹಾಯವನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ 53,102 ಸ್ವಸಹಾಯ ಗುಂಪುಗಳು ಸದರಿ ಯೋಜನೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ನೋಂದಾಯಿಸಿಕೊಂಡಿವೆ.

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಗ್ರಾಮೀಣ ಆರ್ಥಿಕ ಪರಿವರ್ತನೆ ಯೋಜನೆ: ರಾಜ್ಯದ ಗದಗ, ತುಮಕೂರು ಮತ್ತು ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ 13 ಒನ್ ಸ್ಟಾಪ್ ಸೆಂಟರ್ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲಾಗಿದೆ, ಇದರಿಂದ ಮುಂದಿನ ಮೂರು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ 2017 ಸ್ವಸಹಾಯ ಗುಂಪಿನ ಮಹಿಳೆಯರು ಉದ್ಯಮವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲು ಅನುಕೂಲವಾಗುತ್ತದೆ.

ಗ್ರಾಮೀಣ ಉದ್ಯಮಶೀಲತಾ ಯೋಜನೆ: ಗ್ರಾಮೀಣ ಬಡವರಿಗೆ ಉದ್ಯಮಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡುವ ಮೂಲಕ ಬಡತನದಿಂದ ಹೊರಬರಲು ಮತ್ತು ಉದ್ಯಮವು ಸ್ಥಿರಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಗೆ ಬೆಂಬಲವನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ಗುರಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.

ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳ ಅವಧಿಗೆ ಯೋಜನೆಯ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿ ಬ್ಲಾಕಿಗೆ ಒಟ್ಟು ರೂ. 5.97 ಕೋಟಿಗಳ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಕನಿಷ್ಠ 2400 ಸ್ವ ಸಹಾಯ ಗುಂಪಿನ ಮಹಿಳೆಯರ ಒಡತನಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ಉದ್ಯಮಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಲು ಬೆಂಬಲಿಸುತ್ತದೆ.

ಗ್ರಾಮೀಣ ಸ್ವ ಉದ್ದಿಮೆ ತರಬೇತಿ ಕೇಂದ್ರಗಳು (ಆರ್‌ಎಸ್‌ಇಟಿ)

ಆರ್‌ಎಸ್‌ಇಟಿ ಕೇಂದ್ರಗಳು ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲ ನಿರುದ್ಯೋಗಿ ಯುವಕ-ಯುವತಿಯರಿಗೆ ಸ್ವಉದ್ಯೋಗ ಕುರಿತು ವಿವಿಧ ರೀತಿಯ ತರಬೇತಿ ನೀಡುತ್ತಿರುವ ಕೇಂದ್ರಗಳಾಗಿವೆ. ರಾಜ್ಯದಲ್ಲ 29 ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತುತ 33 ತರಬೇತಿ ಕೇಂದ್ರಗಳಿದ್ದು, ಅವಶ್ಯಕವಾದ ಎಲ್ಲಾ ಸೌಕರ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲವನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ. ಆಯ್ಕೆಯಾದ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಸುಮಾರು 62 ವಿವಿಧ ರೀತಿಯ ತರಬೇತಿಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ದೀನ್ ದಯಾಳ್ ಉಪಾಧ್ಯಾಯ ಗ್ರಾಮೀಣ ಕೌಶಲ್ಯ ಯೋಜನೆ (ಡಿಡಿಯುಜಿಕೆವೈ)

ದೀನ್ ದಯಾಳ್ ಉಪಾಧ್ಯಾಯ ಗ್ರಾಮೀಣ ಕೌಶಲ್ಯ ಯೋಜನೆ (ಡಿಡಿಯುಜಿಕೆವೈ) ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವು “ಆಜೀವಿಕೆ ಕೌಶಲ್ಯ ಯೋಜನೆ” ಎಂದು ಪ್ರಾರಂಭಗೊಂಡು ದೀನ್ ದಯಾಳ್ ಉಪಾಧ್ಯಾಯ ಗ್ರಾಮೀಣ ಕೌಶಲ್ಯ ಯೋಜನೆ ಎಂದು ಮರುನಾಮಕರಣ ಮಾಡಲಾಯಿತು. 54000 ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳ ತರಬೇತಿಯನ್ನು ಆರಂಭದಲ್ಲ ಕೇಂದ್ರ ಗ್ರಾಮೀಣ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಂತ್ರಾಲಯದ ಅಧಿಕಾರಯುಕ್ತ ಸಮಿತಿಯು ಮೂರು ವರ್ಷಗಳ ಬೆಂಬಲ ವೆಚ್ಚ ಸೇರಿದಂತೆ ರೂ.692.78 ಕೋಟಿ ಅನುಮೋದನೆ ನೀಡಿದೆ. ತತ್ಸಂಬಂಧದ ಭೌತಿಕ ಪ್ರಗತಿಯ ವಿವರಗಳನ್ನು ಕೋಷ್ಟಕ 9. 3 ರಲ್ಲಿ ನೀಡಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 9. 3 ಡಿಡಿಯುಜಿಕೆವೈ ಯೋಜನೆಯ ಪ್ರಗತಿ 2019 ರಿಂದ 2023 ರವರೆಗೆ

ಯೋಜನಾ ಅನುಷ್ಠಾನ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು	ಗುರಿ	ತರಬೇತಿ ಮತ್ತು ಉದ್ಯೋಗ ದೊರಕಿಸಿರುವುದು (ಡಿಸೆಂಬರ್ 2022ರವರೆಗೆ)		
		ತರಬೇತಿ ಪ್ರಾರಂಭ ಆಗಿರುವುದು	ತರಬೇತಿ ಪೂರ್ಣಗೊಂಡಿರುವುದು	ಉದ್ಯೋಗ ಒದಗಿಸಿರುವುದು
2019 ರಿಂದ 22ನೇ ಸಾಲಿನ ವರೆಗೆ	54,000	50,888	44,564	25,095
2022-23ನೇ ಆರ್ಥಿಕ ವರ್ಷದ ಪ್ರಗತಿ	14000	1854	2380	544

“ದೀನದಯಾಳ್ ಅಂತೋದಯ ಯೋಜನ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ನಗರ ಜೀವನೋಪಾಯ ಅಭಿಯಾನ

ಸ್ವರ್ಣ ಜಯಂತಿ ಶಹರಿ ರೋಜಗಾರ್ ಯೋಜನೆ: ಈ ಯೋಜನೆಯು ಕೇಂದ್ರ ಹಾಗೂ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದ ಹಣಕಾಸಿನ ಶೇ.60:40 ಪಾಲಿನ ನೆರವಿನೊಂದಿಗೆ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ನಗರ ಜೀವನೋಪಾಯ ಅಭಿಯಾನ (NULM) ಯೋಜನೆಯ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶ ನಗರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲ ವಾಸಿಸುತ್ತಿರುವ ಬಡಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ಬಡತನ ರೇಖೆಗಿಂತ ಮೇಲೆ ತರುವುದು, ಲಾಭದಾಯಕ ಸ್ವಯಂ ಉದ್ಯೋಗವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಲು ಅನುವು ಮಾಡಿಕೊಡುವುದು ಹಾಗೂ ನುರಿತ ವೇತನ ಉದ್ಯೋಗ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುವುದು.

ಕೇಂದ್ರ ವಸತಿ ಮತ್ತು ನಗರ ಬಡತನ ನಿರ್ಮೂಲನಾ ಮಂತ್ರಾಲಯ, ನವದೆಹಲಿ ರವರು ಡೇ-ನಲ್ಕ್ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲು ಹೊರಡಿಸಿರುವ ಮಾರ್ಗಸೂಚಿಯನ್ವಯ, ರಾಜ್ಯದ 11 ಮಹಾನಗರ ಪಾಲಿಕೆ, 59 ನಗರಸಭೆ, 115 ಪುರಸಭೆ ಮತ್ತು 92 ಪಟ್ಟಣ ಪಂಚಾಯತಿಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡು ಒಟ್ಟು 277 ನಗರ/ಪಟ್ಟಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ ಡೇ-ನಲ್ಕ್ ಯೋಜನೆಯ ಸಾಧನೆಯ ಪ್ರಗತಿಯ ವಿವರ (ನವೆಂಬರ್ 2022ರ ಅಂತ್ಯಕ್ಕೆ) ಅನುಬಂಧ 9.2 ರಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಪ್ರಧಾನಮಂತ್ರಿ ಬೀದಿ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳ ಆತ್ಮ ನಿರ್ಭರ್ ನಿಧಿ'ಯ (PM SVANidhi)

ಪ್ರಧಾನಮಂತ್ರಿ ಬೀದಿ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳ ಆತ್ಮ ನಿರ್ಭರ್ ನಿಧಿ' ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದ ಎಲ್ಲಾ ನಗರ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲಾಗುತ್ತಿದ್ದು, ಇದುವರೆವಿಗೂ 298702 ಬೀದಿ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳು ಸಾಲ ಸೌಲಭ್ಯಕ್ಕೆ ಅರ್ಜಿ ಸಲ್ಲಿಸಿದ್ದು, 2,34,316 ಫಲಾನುಭವಿಗಳಿಗೆ ಒಟ್ಟು ರೂ. 294.86 ಕೋಟಿಗಳು ಬ್ಯಾಂಕ್‌ಗಳು ಮಂಜೂರಾತಿ ನೀಡಿದ್ದು, 1,99,049 ಫಲಾನುಭವಿಗಳಿಗೆ ರೂ. 243.51 ಕೋಟಿಗಳ ಸಾಲ ವಿತರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕ ಉದ್ಯಮಶೀಲತಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಕೇಂದ್ರ (ಸಿಡಾಕ್)

ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು, ಸ್ವಸಹಾಯ ಗುಂಪು ಸದಸ್ಯರು, ನಿರುದ್ಯೋಗಿ ಯುವಕರು, ಮಹಿಳೆಯರು, ಇತ್ಯಾದಿ ಯವರಿಗೆ ವಾಣಿಜ್ಯೋದ್ಯಮ ಜಾಗೃತಿ ಶಿಬಿರಗಳು/ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಅರಿವು ಮೂಡಿಸುವುದು. ಜಾಗೃತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಅವಧಿಯು ಅವಶ್ಯಕತೆಯ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಒಂದು ದಿನದಿಂದ ಮೂರು ದಿನಗಳವರೆಗೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶವೆಂದರೆ ವಿವಿಧ ಇಲಾಖೆಗಳ ವಿವಿಧ ಸ್ವಯಂ ಉದ್ಯೋಗ ಯೋಜನೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅರಿವು ಮುಡುಸುವುದು ಮತ್ತು ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವುದು.

ಸರ್ಕಾರಿ ಉಪಕರಣಾಗಾರ ಮತ್ತು ತರಬೇತಿ ಕೇಂದ್ರ (GTTC)

ಸರ್ಕಾರಿ ಉಪಕರಣಾಗಾರ ಮತ್ತು ತರಬೇತಿ ಕೇಂದ್ರವು [GTTC] 1972ನೇ ಇಸವಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಡ್ಯಾನಿಶ್ ನೆರವಿನೊಂದಿಗೆ ಕಾರ್ಯಾರಂಭ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದ ಜಿಟಿಸಿ ತರಬೇತಿ ಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭ ಮಾಡುವ ಈ ಸಂಸ್ಥೆಯು ತಾಂತ್ರಿಕ ಮತ್ತು ಕೈಗಾರಿಕಾ ಉತ್ಪಾದನಾ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ತರಬೇತಿ ನೀಡುವಲ್ಲಿ ಪರಿಣಿತಿ ಹೊಂದಿದ್ದು ಜಾಗತಿಕ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಪ್ರಶಂಸೆಗೊಳಪಟ್ಟಿದೆ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರುವ ವೈವಿಧ್ಯತೆಯ ಉತ್ಪಾದನಾ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ವಲಯಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದಂತಹ ಗುಣಾತ್ಮಕ ತಾಂತ್ರಿಕ ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲವನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಥೆಯು ಹಲವು ಹಂತದ ತಾಂತ್ರಿಕ ತರಬೇತಿಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ.

ಶ್ರೇಷ್ಠತಾ ಕೇಂದ್ರಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆ

- ❑ ಸೀಮೆನ್ಸ್ ಇಂಡಸ್ಟ್ರೀ ಸಾಫ್ಟ್‌ವೇರ್ ಮತ್ತು ಡಿಸೈನ್‌ಟೆಕ್ ಸಿಸ್ಟಮ್ಸ್ ವತಿಯಿಂದ ಶ್ರೇಷ್ಠತಾ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ಸರ್ಕಾರಿ ಉಪಕರಣಾಗಾರ ಮತ್ತು ತರಬೇತಿ ಕೇಂದ್ರದ(GTTC) ಬೆಂಗಳೂರು, ಮೈಸೂರು, ದಾಂಡೇಲಿ ಮತ್ತು ಕಲಬುರಗಿ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ❑ ಡಸಾಲ್ಟ್ ಸಿಸ್ಟಮ್ಸ್ ವತಿಯಿಂದ ಶ್ರೇಷ್ಠತಾ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ಕಲ್ಯಾಣ ಕರ್ನಾಟಕ ವಲಯದ ಸರ್ಕಾರಿ ಉಪಕರಣಾಗಾರ ಮತ್ತು ತರಬೇತಿ ಕೇಂದ್ರ(GTTC) ಗಳನ್ನು ಹುಮ್ನಾಬಾದ್, ಅಂಗಸುಗೂರು, ಹೊಸಪೇಟೆ ಮತ್ತು ಯಾದಗಿರಿ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ❑ ಪ್ಯಾರಾಮೆಟ್ರಿಕ್ ಟೆಕ್ನಾಲಜಿ ಇಂಡಿಯಾ ಪ್ರೈವೇಟ್ ಲಿಮಿಟೆಡ್ (ಪಿಟಿಸಿ) ವತಿಯಿಂದ ಬೆಳಗಾವಿ, ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ, ಮಂಗಳೂರು, ಶಿವಮೊಗ್ಗ, ಹಾಸನ, ತುಮಕೂರು, ಮತ್ತು ಹರಿಹರ ಸರ್ಕಾರಿ ಉಪಕರಣಾಗಾರ ಮತ್ತು ತರಬೇತಿ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠತಾ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ

ಸರ್ಕಾರಿ ಉಪಕರಣಾಗಾರ ಮತ್ತು ತರಬೇತಿ ಕೇಂದ್ರಗಳು ರಾಜ್ಯಾದ್ಯಂತ 28 ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ಇದರಿಂದ ರಾಜ್ಯದ ನಗರ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ವೃತ್ತಿಪರ ಕೌಶಲ್ಯ ತರಬೇತಿಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. GTTC ಸಂಸ್ಥೆಯ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಕೌಶಲ್ಯ ತರಬೇತಿಗಳನ್ನು ಯುವಕ ಯುವತಿಯರಿಗೆ ನೀಡುತ್ತಿದೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳಿಗೆ ಕೌಶಲ್ಯ ಹೊಂದಿದ ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ದೊರೆಯಲು ಸಹಾಯಕವಾಗಿದೆ. GTTC ಯಲ್ಲಿ ತರಬೇತಿ ಹೊಂದಿದ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಕೈಗಾರಿಕಾ ವಲಯವು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕ ಬಹು ಕೌಶಲ್ಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕೇಂದ್ರಗಳು:(KGMSDC)

ಕೆಜಿಎಂಎಸ್‌ಡಿಸಿ ಸೊಸೈಟಿವತಿಯಿಂದ ಜರ್ಮನ್ ಅಂತರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸೇವೆಗಳು (GIZ-IS) ಜರ್ಮನಿಯ ತಾಂತ್ರಿಕ ಸಹಯೋಗದೊಂದಿಗೆ ಮುಂದುವರೆದ ತಾಂತ್ರಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ತರಬೇತಿ ನೀಡಲು ಅಂತರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಬಹು ಕೌಶಲ್ಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ಬೆಂಗಳೂರು ಮತ್ತು ಕಲಬುರಗಿ ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಬಹು ಕೌಶಲ್ಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕೇಂದ್ರಗಳು ಸರ್ಕಾರಿ ಸ್ವಾಮ್ಯದ ನೋಂದಾಯಿತ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಾಗಿದ್ದು ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ಪೂರ್ಣ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುವ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಾಗಿವೆ. MSDC ಬೆಂಗಳೂರು ಮತ್ತು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಈಗಾಗಲೇ 100 ಪ್ರತಿಶತ ಚೇತರಿಕೆಯ ಪಡಿತರವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿವೆ.ದೇಶದಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮ ಬಾರಿಗೆ ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ ಹಾಗೂ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ಪುರಸ್ಕೃತ ಯೋಜನೆ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಬಹುಕೌಶಲ್ಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ಬೆಂಗಳೂರು ಹಾಗೂ ಕಲಬುರಗಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಕರ್ನಾಟಕ

ಸರ್ಕಾರದ ವತಿಯಿಂದ ಮಂಗಳೂರು, ಬೆಳಗಾವಿ ಹಾಗೂ ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ ನಗರಗಳಲ್ಲಿ 3 ಹೊಸ ತರಬೇತಿ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ಫೆಬ್ರವರಿ 2015ರಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕ ಕೌಶಲ್ಯಾಭಿವೃದ್ಧಿ ನಿಗಮ ನಿಯಮಿತ:

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕೌಶಲ್ಯ ಆಯೋಗ/ರಾಜ್ಯ ಕೌಶಲ್ಯ ಆಯೋಗದ ಶಿಫಾರಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಕೌಶಲ್ಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನೀತಿಯ ಉದ್ದೇಶಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲು, ಸರ್ಕಾರದ ಆದೇಶದಂತೆ ಕರ್ನಾಟಕ ವೃತ್ತಿ ತರಬೇತಿ ಮತ್ತು ಕೌಶಲ್ಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನಿಗಮವನ್ನು ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಕೌಶಲ್ಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನಿಗಮ ಎಂದು ಮರುನಾಮಕರಣಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳ ಕೌಶಲ್ಯ ಕರ್ನಾಟಕ ಯೋಜನೆ (ಸಿ.ಎಂ.ಕೆ.ಕೆ.ವೈ)

ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳ ಕೌಶಲ್ಯ ಕರ್ನಾಟಕ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಇದುವರೆವಿಗೂ 112812 ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ವಿವಿಧ ವೃತ್ತಿ ಶಿಕ್ಷಣದಡಿ (ಜಾಬ್‌ರೋಲ್ ನಡಿ) ಉಚಿತ ಕೌಶಲ್ಯಾಧಾರಿತ ತರಬೇತಿಯನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದ್ದು, ರಾಜ್ಯದಾದ್ಯಂತ 630 ಕ್ಕೂ ಅಧಿಕ ವಿವಿಧ ಸರ್ಕಾರಿ ಹಾಗೂ ಸರ್ಕಾರೇತರ ಕೇಂದ್ರಗಳ/ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಮೂಲಕ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳ ಕೌಶಲ್ಯ ಕರ್ನಾಟಕ ಯೋಜನೆಯಡಿ 125 ಜಾಬ್‌ರೋಲ್ ಗಳ ತರಬೇತಿಯನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ

ಅಲ್ಪಾವಧಿ ಕೌಶಲ್ಯ ತರಬೇತಿ : 7500 ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಅಲ್ಪಾವಧಿ ಕೌಶಲ್ಯ ತರಬೇತಿ ನೀಡಲು ಕ್ರಮವಹಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ಈಗಾಗಲೇ 5000 ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಅಲ್ಪಾವಧಿ ತರಬೇತಿ ನೀಡಲು ಜಿ.ಐ.ಐ.ಸಿ ಮತ್ತು ಕೆ.ಜಿ.ಐ.ಐ.ಐ ಸಂಸ್ಥೆಯವರಿಗೆ ಅನುದಾನ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಪ್ರಧಾನಮಂತ್ರಿಗಳ ಕೌಶಲ್ಯ ವಿಕಾಸ ಯೋಜನೆ : ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿಗಳ ಕೌಶಲ್ಯ ವಿಕಾಸ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಇದುವರೆವಿಗೂ 33956 ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳಿಗೆ 234 ತರಬೇತುದಾರ ಕೇಂದ್ರಗಳ ಮೂಲಕ 63 ಜಾಬ್‌ರೋಲ್‌ಗಳಡಿ ರಾಜ್ಯದಾದ್ಯಂತ ಉಚಿತ ಕೌಶಲ್ಯಾಧಾರಿತ ತರಬೇತಿಯನ್ನು ಸರ್ಕಾರೇತರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಮೂಲಕ ನೀಡಲಾಗಿದ್ದು, ಈ ಯೋಜನೆಯಡಿ 2020-21 ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ 9181 ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಹಾಗೂ 2021-22 ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ 11408 ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಉಚಿತ ಕೌಶಲ್ಯಾಧಾರಿತ ತರಬೇತಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಪೂರ್ವಕಾಲಿಕ ಗುರುತಿಸುವಿಕೆ: ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಡಿ ಒಟ್ಟು 6000 ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ತರಬೇತಿ ನೀಡುವ ಗುರಿಯನ್ನು ಹೊಂದಲಾಗಿದ್ದು, 5572 ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಈಗಾಗಲೇ ತರಬೇತಿ ಕಾರ್ಯವು ಪೂರ್ಣಗೊಂಡಿದ್ದು ಕೌಶಲ್ಯವನ್ನು ಪ್ರಮಾಣೀಕರಿಸಲಾಗಿರುತ್ತೆ.

ತರಬೇತುದಾರರ ತರಬೇತಿ : ಸಂಕಲ್ಪ ಯೋಜನೆಯಡಿ 500 ಐಐಐ/ ಡಿಪ್ಲೋಮಾ/ ಪದವಿ ಉಪನ್ಯಾಸಕರಿಗೆ ಅಧುನಿಕ ಸಂಭೋಧನಾ ಕೌಶಲ್ಯ ಹಾಗೂ 21st Century Skill Communicative English Skill ತರಬೇತಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಕೌಶಲ್ಯ ತರಬೇತಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ 100 ತರಬೇತುದಾರರಿಗೆ ಉನ್ನತ ಕೌಶಲ್ಯ ತರಬೇತಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ವಿದೇಶಿ ಉದ್ಯೋಗ ಕೋಶ-ಕರ್ನಾಟಕ(ಐ.ಎಂ.ಸಿ.ಕೆ):

ಅಂತರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವಲಸೆ ಕೇಂದ್ರವನ್ನು ಇಲಾಖೆಯಡಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ಈ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಕೆ.ಎಸ್.ಡಿ.ಸಿ ನಿಗಮವನ್ನು ನೇಮಕಾತಿ ಏಜೆನ್ಸಿಯಾಗಿ ವಿದೇಶಾಂಗ ಮಂತ್ರಾಲಯ, ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರದಡಿ ನೋಂದಣಿಗೊಳಿಸಲಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಕೆ.ಎಸ್.ಡಿ.ಸಿ ನಿಗಮವು ನೇಮಕಾತಿ ಏಜೆನ್ಸಿಯಾಗಿ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲ ಯುವಜನತೆಗಾಗಿ ವಿದೇಶಿ ಉದ್ಯೋಗಾವಕಾಶಗಳನ್ನು ಸಾಗರೋತ್ತರ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಕಲ್ಪಿಸುತ್ತಿದ್ದು, ಇದುವರೆವಿಗೂ ಒಟ್ಟು 513 ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳನ್ನು ನೇಮಕಾತಿಗೊಳಿಸಿ ಉದ್ಯೋಗಾವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಲಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಸದರಿ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಐ.ಎಂ.ಸಿ-ಕೆ ಪೂರ್ವ ನಿಗಮನ ತರಬೇತಿ ಕೇಂದ್ರವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ಇದುವರೆವಿಗೂ ಒಟ್ಟು 576 ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಪೂರ್ವ ನಿಗಮನ ತರಬೇತಿಯನ್ನು ಒದಗಿಸಿ, ಉದ್ಯೋಗಾವಕಾಶಕ್ಕಾಗಿ ತೆರಳುವ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ಕುರಿತು ಸಮಗ್ರ ತರಬೇತಿ, ಕಾನೂನು, ನಿಯಮ ಪರಿಹಾರಗಳ ಹಾಗೂ ಸಹಾಯಹಸ್ತಗಳ ಕುರಿತು ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಅದರಂತೆ ಕೇಂದ್ರ ವಿದೇಶಾಂಗ ಮಂತ್ರಾಲಯದ ಅಧಿಕೃತ ಪ್ರಮಾಣಪತ್ರವನ್ನು ಒದಗಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸದರಿ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಐ.ಎಂ.ಸಿ-ಕೆ ಪೂರ್ವ ನಿಗಮನ ತರಬೇತಿ ಕೇಂದ್ರವನ್ನು 8 ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪೂರ್ವ ನಿಗಮನ ತರಬೇತಿಯನ್ನು ಒದಗಿಸಿ, ಉದ್ಯೋಗಾವಕಾಶಕ್ಕಾಗಿ ತೆರಳುವ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ಕುರಿತು ಸಮಗ್ರ ತರಬೇತಿ, ಕಾನೂನು, ನಿಯಮ ಪರಿಹಾರಗಳ ಹಾಗೂ ಸಹಾಯಹಸ್ತಗಳ ಕುರಿತು ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ಕೌಶಲ್ಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನಿಗಮವು National Health Services (NHS), ಯುನೈಟೆಡ್ ಕಿಂಗ್‌ಡಂ (ಯು.ಕೆ) ಯೊಂದಿಗೆ ಒಡಂಬಡಿಕೆ ಸಹಿ ಮಾಡಲಾಗಿದ್ದು, ದಾದಿಯರನ್ನು ನೇಮಕಾತಿಗೊಳಿಸಲು ಅವಶ್ಯವಿರುವ ತರಬೇತಿ International English Language Testing System (IELTS) ಭಾಷಾ ತರಬೇತಿಯನ್ನು ಒಟ್ಟು 60 ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಪ್ರಸಕ್ತ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ನಿಗಮವು ಕೊಲ್ಲ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಿಂದ ಹಲವು ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಉದ್ಯೋಗಾವಕಾಶಗಳ ಬೇಡಿಕೆಗಳನ್ನು ಉದ್ಯೋಗದಾತರಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ನೇಮಕಾತಿ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ನಡೆಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಕೌಶಲ್ಯ ಮತ್ತು ಉದ್ಯೋಗ ಮೇಳಗಳು:

ಕೌಶಲ್ಯ ತರಬೇತಿ ಮೂಲಕ ವೃತ್ತಿಪರರ ಉದ್ಯೋಗ ಮೇಳಗಳನ್ನು ರಾಜ್ಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಆಯೋಜಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಜಿಲ್ಲಾ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಕಿರು ಉದ್ಯೋಗ ಮೇಳಗಳನ್ನು ಆಯೋಜಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. 2022-23 ನೇ ಸಾಲಿನವರೆಗೆ ಈ ಮೇಳಗಳಿಂದ ಸುಮಾರು 2,17,602 ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳು ಉದ್ಯೋಗವನ್ನು ಪಡೆದಿರುತ್ತಾರೆ.

ಶಿಕ್ಷಣ ತರಬೇತಿ ಯೋಜನೆ:

ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ 145784ರ ಶಿಕ್ಷಣ ಕಾಯಿದೆ-1961 ಅನುಸಾರ 337 ಉದ್ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣಗಳಿಗೆ ತರಬೇತಿ ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರವು ಶಿಕ್ಷಣ ಕಾಯ್ದೆಗೆ ತಿದ್ದುಪಡಿ ತಂದು ಉದ್ಯಮ ಸ್ನೇಹಿ ನಿಯಮಾವಳಿಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದಿದ್ದು, ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಬಲವನ್ನು 40 ಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿಸಿದೆ. ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರವು ಶಿಕ್ಷಣ ಕಾಯ್ದೆಗೆ ತಿದ್ದುಪಡಿ ತಂದಿದ್ದು, ಉದ್ಯಮ ಸ್ನೇಹಿ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಿದ್ದು, ಪ್ರತಿ ಉದ್ಯಮವು ಉದ್ಯೋಗಿಗಳ ಒಟ್ಟು ಸಂಖ್ಯೆಗಳ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ ಶೇ.2.5% ರಿಂದ ಶೇ.15 ರಷ್ಟು ಶಿಕ್ಷಣಗಳನ್ನು www.ncvt.gov.in/www.apprenticeship.portalನಲ್ಲಿ ನೋಂದಾಯಿಸಿಕೊಂಡು ತರಬೇತಿ ನೀಡಲು ಅವಕಾಶವಿರುತ್ತದೆ.

9.3 ಕಾರ್ಮಿಕ ಕಲ್ಯಾಣ ಇಲಾಖೆ ಮತ್ತು ಉದ್ಯೋಗ

ಕಾರ್ಮಿಕ ಕಲ್ಯಾಣ ಇಲಾಖೆಯು ಸುಮಾರು 83% ರಷ್ಟಿರುವ ಅಸಂಘಟಿತ ವಲಯದ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಪ್ರಯೋಜನಕ್ಕಾಗಿ, ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರವು ಅಸಂಘಟಿತ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಭದ್ರತೆ (ಕರ್ನಾಟಕ) ನಿಯಮಗಳು, 2009 ಅನ್ನು ರೂಪಿಸಿದೆ ಮತ್ತು ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಅಸಂಘಟಿತ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಭದ್ರತಾ ಮಂಡಳಿಯನ್ನು ರಚಿಸಿದೆ. ಅಸಂಘಟಿತ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ಕೌಶಲ್ಯ ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ಉದ್ಯೋಗಾವಕಾಶ ಮತ್ತು ಆದಾಯದ ನಿರೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಮೂಲಕ USD1 ಟ್ರಿಲಿಯನ್ GDP ಯ ದೂರದೃಷ್ಟಿಗೆ ಗಣನೀಯವಾಗಿ ಕೊಡುಗೆ ನೀಡುತ್ತವೆ.

ಸಂಘಟಿತ ಮತ್ತು ಅಸಂಘಟಿತ ಕೆಲಸಗಾರರು

ಕರ್ನಾಟಕ ಕಾರ್ಮಿಕ ಕಲ್ಯಾಣ ಮಂಡಳಿಯು ವಿವಿಧ ಕಲ್ಯಾಣ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಭದ್ರತಾ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಸಂಘಟಿತ ವಲಯದ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗಾಗಿ ನೋಂದಾಯಿತ ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳು, ಪ್ಲಾಂಟೇಷನ್, ಮೋಟಾರು ಸಾರಿಗೆ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಮತ್ತು ಅಂಗಡಿ ಮತ್ತು ವಾಣಿಜ್ಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ 50 ಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಇದ್ದಲ್ಲಿ, ಕರ್ನಾಟಕ ಕಾರ್ಮಿಕ ಕಲ್ಯಾಣ ನಿಧಿ ಕಾಯ್ದೆ 1965 ಮತ್ತು ನಿಯಮಗಳು 1963 ರನ್ವಯ 1969 ರಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಕಾರ್ಮಿಕ ಕಲ್ಯಾಣ ಮಂಡಳಿಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕಾರ್ಮಿಕ ಮತ್ತು ಉದ್ಯೋಗ ಸಚಿವಾಲಯ, ಅಸಂಘಟಿತ ಕಾರ್ಮಿಕರ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಡೇಟಾ ಬೇಸ್ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೆ 1,89,18,003 ಅಸಂಘಟಿತ ಕಾರ್ಮಿಕರ ನೋಂದಾವಣಿಯ ಗುರಿಯನ್ನು ಇ-ಶ್ರಮ್ ಪೋರ್ಟಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಅಪ್‌ಲೋಡ್ ಮಾಡಲು ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಗುರಿಯನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಜಿಲ್ಲಾವಾರು ವಿವರಗಳನ್ನು ಅನುಬಂಧ 9.3 ರಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರವು 379 ವರ್ಗಗಳ ಅಸಂಘಟಿತ ಕಾರ್ಮಿಕರನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದೆ, ಇದರಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಡ ಮತ್ತು ಇತರ ನಿರ್ಮಾಣ ಕಾರ್ಮಿಕರು, ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರು, ಮೀನುಗಾರರು, ಆಶಾ ಕಾರ್ಯಕರ್ತೆಯರು, ಗೃಹ ಕಾರ್ಮಿಕರು, ಚಾಲಕರು, ಟೈಲರ್‌ಗಳು, ಬೀದಿ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳು ಮತ್ತು ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ನಮೂದಿಸದ ಇತರ ವರ್ಗಗಳ ಅಸಂಘಟಿತ ಕಾರ್ಮಿಕರನ್ನೂ ಸಹ ಇತರ ವರ್ಗದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ನೋಂದಾಯಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು

ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಅಸಂಘಟಿತ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಭದ್ರತಾ ಮಂಡಳಿ (KSUWSSB)

ಇ-ಶ್ರಮ್ ಪೋರ್ಟಲ್ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಅಸಂಘಟಿತ ಕಾರ್ಮಿಕರ ನೋಂದಣಿ

ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರವು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಿದ ಇ-ಶ್ರಮ್ ಪೋರ್ಟಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯಕ್ಕಾಗಿ 1.89 ಕೋಟಿ ಅಸಂಘಟಿತ ಕಾರ್ಮಿಕರನ್ನು ನೋಂದಾಯಿಸುವ ಗುರಿಯನ್ನು ನೀಡಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದಾದ್ಯಂತ ಈ ಪೋರ್ಟಲ್ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ದಿನಾಂಕ 23.01.2023 ರವರೆಗೆ ಸುಮಾರು 7374012 ಕಾರ್ಮಿಕರನ್ನು ನೋಂದಾಯಿಸಲಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಫಲಾನುಭವಿಗಳಲ್ಲಿ ಅರಿವು ಮೂಡಿಸಲು ಮಾಹಿತಿ, ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಸಂವಹನ (IEC) ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ಮೂಲಕ ನೋಂದಣಿ ಗುರಿಯನ್ನು ತಲುಪಲು ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಾಗುವುದು. ಪ್ರಮುಖ ನೋಂದಣಿಯಾಗಿರುವ ಔದ್ಯೋಗಿಕ ವಲಯಗಳ ವಿವರಗಳನ್ನು ಕೋಷ್ಟಕ 9.4 ರಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 9.4 : ಇ-ಶ್ರಮ್ ಪೋರ್ಟಲ್ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ವಲಯವಾರು ನೋಂದಣಿ

ಕ್ರ.ಸಂ	ಔದ್ಯೋಗಿಕ ವಲಯ	ನೋಂದಣಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ
1	ಕೃಷಿ	4016096
2	ನಿರ್ಮಾಣ	872563
3	ಉಡುಪುಗಳು	679644
4	ಆಟೋಮೊಬೈಲ್ ಮತ್ತು ಸಾರಿಗೆ	337751
5	ಇತರೆ	316355
6	ಮನೆ ಮತ್ತು ಮನೆಯ ಕೆಲಸಗಾರರು	193022

ಆಧಾರ: ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರ, ಇ-ಶ್ರಮ್ ಪೋರ್ಟಲ್

ಕೌಶಲ್ಯ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ

KSUWSSB (RA-K) ತನ್ನ ಮೈಗ್ರೇಷನ್ ಫೆಸಿಲಿಟೀಶನ್ ಆರ್ಕಿಟೆಕ್ಚರ್ (MFA) ಮೂಲಕ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ಕೌಶಲ್ಯ ಕರ್ನಾಟಕ ಯೋಜನೆ (CMKKY), ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿ ಕೌಶಲ ವಿಕಾಸ್ ಯೋಜನೆ (PMKVY) ಸೇರಿದಂತೆ ವಿವಿಧ ಕೌಶಲ್ಯ ಅವಕಾಶಗಳ ಕುರಿತು ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಸಮಾಲೋಚನೆ ಮತ್ತು ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ನೀಡಲು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಶ್ರಮಿಸುತ್ತಿದೆ. ದೀನ್ ದಯಾಳ್ ಉಪಾಧ್ಯಾಯ ಗ್ರಾಮೀಣ ಕೌಶಲ್ಯ ಯೋಜನೆ (DDU-GKY) ಇದರಿಂದ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಸಾಗರೋತ್ತರ ಉದ್ಯೋಗಾವಕಾಶಗಳಿಗಾಗಿ ಪರಿಗಣನೆಗೊಳಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಆತ್ಮನಿರ್ಭರ್ ಭಾರತ್ ರೋಜ್ಕಾರ್ ಯೋಜನೆ (ABRY)

ಆರ್ಥಿಕತೆಯನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸಲು, ಉದ್ಯೋಗ ಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಭದ್ರತೆ ಪ್ರಯೋಜನಗಳೊಂದಿಗೆ ಹೊಸ ಉದ್ಯೋಗ ಸೃಷ್ಟಿಗೆ ಉತ್ತೇಜನ ನೀಡಲು ABRY ಅನ್ನು ಆತ್ಮನಿರ್ಭರ್ ಭಾರತ್ 3.0 ಪ್ಯಾಕೇಜ್‌ನ ಭಾಗವಾಗಿ ಘೋಷಿಸಲಾಗಿದೆ. ಉದ್ಯೋಗಿಗಳ ಭವಿಷ್ಯ ನಿಧಿ ಸಂಸ್ಥೆ (ಇಪಿಎಫ್‌ಒ) ಮೂಲಕ ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲಾಗುತ್ತಿರುವ ಈ ಯೋಜನೆಯು ವಿವಿಧ ವಲಯಗಳು/ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳ ಉದ್ಯೋಗದಾತರ ಆರ್ಥಿಕ ಹೊರೆಯನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಹೆಚ್ಚಿನ ಉದ್ಯೋಗಿಗಳನ್ನು ನೇಮಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅವರನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುತ್ತದೆ. ತಿಂಗಳಿಗೆ ರೂ 15,000/- ಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆ ವೇತನ). ಉದ್ಯೋಗ ಆಧಾರಿತ ಕಿರುಸಾಲ ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನು ಅಸಂಘಟಿತ ವಲಯದ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ಒದಗಿಸುವ ಈ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಿದರೆ, ದೇಶೀಯ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು/ದೇಶೀಯ ಉತ್ಪಾದನೆಯು ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು

ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ, ಅಸಂಘಟಿತ ವಲಯವು ತನ್ನ ಮೂರರಷ್ಟು ತನ್ನ ಹೆಚ್ಚು ಪಾಲನ್ನು ಒಟ್ಟು ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನ (GDP) ಕ್ಕೆ ದೊರಕಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಡಿಜಿಟಲ್ ಡಿವೈಡ್ ಅನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುವುದು ಮತ್ತು ಡಿಜಿಟಲ್ ಅಲ್ಲದ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯವನ್ನು ಬಲಪಡಿಸುವುದು: ಅಸಂಘಟಿತ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಕೇವಲ 4.4% ಗ್ರಾಮೀಣ ಮತ್ತು 42% ನಗರ ಕುಟುಂಬಗಳು ಇಂಟರ್ನೆಟ್‌ಗೆ ಪ್ರವೇಶವನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ, ಇದು ಅಂಗ ಮತ್ತು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಅಸಮಾನತೆಯಿಂದಾಗಿ ಮತ್ತಷ್ಟು ವಿರೂಪಗೊಂಡಿದೆ. ಈ ಡಿಜಿಟಲ್ ಅಸಮಾನ ಭೂದೃಶ್ಯದಲ್ಲ, ಇ-ಶ್ರಮ್ ನ ಆರ್ಗಾನಿಕ್ ಡಿಜಿಟಲ್ ಅಪ್‌ಟೇಕ್‌ನ ಭರವಸೆಯು ದೂರದ ಕನಸಂತೆ ತೋರುತ್ತಿದೆ. ಆದಾಗ್ಯೂ, ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲರುವ ಡಿಜಿಟಲ್ ಅಲ್ಲದ ಕ್ಷೇಮಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಂಡಳಿಗಳ ಮೂಲ ಮಾಹಿತಿ ಬಳಕೆ, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಿತರಣಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆ(PDS), ಎಂಜಿನರೀಗ್(MGNREGA), ಸಮಗ್ರ ಮಕ್ಕಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸೇವೆಗಳು (ICDS) ಯೋಜನೆ ಇತ್ಯಾದಿ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಬಲಗೊಳಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಕಾರ್ಮಿಕ ಇಲಾಖೆಯ ಉಪಕ್ರಮಗಳು

ಕಾರ್ಮಿಕ ಇಲಾಖೆಯು ನೌಕರರ ರಾಜ್ಯ ವಿಮಾ ಯೋಜನೆ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳು, ಬಾಯ್ಲರ್, ಕೈಗಾರಿಕಾ ಸುರಕ್ಷತೆ ಮತ್ತು ಆರೋಗ್ಯವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಕಾರ್ಮಿಕ ಇಲಾಖೆಯು ಔದ್ಯೋಗಿಕ ಸುರಕ್ಷತೆ, ಆರೋಗ್ಯ ಮತ್ತು ಕೆಲಸದ ಸ್ಥಿತಿಯ ಕೋಡ್ 2020 ಸೆಕ್ಷನ್ 133 ಮತ್ತು 135 (ಕರ್ನಾಟಕ) ಕರಡು ನಿಯಮಗಳು-2021 ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಲೇಬರ್ ಕೋಡ್‌ಗಳನ್ನು ಮತ್ತು 2020 ಸೆಕ್ಷನ್ 133 ಮತ್ತು 135 ರ ಕೇಂದ್ರ ಅಧಿನಿಯಮ ಸಂಖ್ಯೆ 37 ರ ಪ್ರಕಾರ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿ ದಿನಾಂಕ 04-04-2022 ರಂದು ಪ್ರಕಟಿಸಿದೆ. 2022-23 ರ ಆರ್ಥಿಕ ಪ್ರಗತಿಯು (ಜನವರಿ 2023 ರಂತೆ) ಅದರ ಬಿಡುಗಡೆಗೆ 72.77% ಆಗಿದೆ. (ಉಚ್ಚ:ರೂ.368.54 ಕೋಟಿ, ಬಿಡುಗಡೆ ರೂ. 506.42 ಕೋಟಿ ಅನುಪಾತ 72.77%) ಮತ್ತು ಯೋಜನಾರು ವಿವರಗಳನ್ನು ಅನುಬಂಧ 9.4 ರಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಕಾರ್ಮಿಕ ಇಲಾಖೆಯ ಪ್ರಮುಖ ಪ್ರಗತಿ:

- ❑ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ 10 ನೌಕರರ ರಾಜ್ಯ ವಿಮಾ ಯೋಜನೆ (ESI) ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳ (ESIC ಮಾದರಿ ಆಸ್ಪತ್ರೆ, ರಾಜಾಜಿನಗರ ಮತ್ತು ಪೀಣ್ಯ ಮತ್ತು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ) ನೆಟ್‌ವರ್ಕ್ ಮೂಲಕ ಸುಮಾರು 45.76 ಲಕ್ಷ ವಿಮಾದಾರರಿಗೆ ಮತ್ತು ಅವರ ಸುಮಾರು 180 ಲಕ್ಷ ಸದಸ್ಯರುಗಳ ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಸೇವೆಯನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಲಾಗಿದೆ. 116 ಪೂರ್ಣ ಸಮಯದ ESI ಔಷಧಾಲಯಗಳು ಮತ್ತು 02 ರೋಗನಿರ್ಣಯ ಕೇಂದ್ರಗಳು ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿವೆ.
- ❑ ಕರ್ನಾಟಕ ಕಟ್ಟಡ ಮತ್ತು ಇತರೆ ನಿರ್ಮಾಣ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಕಲ್ಯಾಣ ಮಂಡಳಿಯು 35.40 ಲಕ್ಷ ಕಟ್ಟಡ ಮತ್ತು ಇತರೆ ನಿರ್ಮಾಣ ಕಾರ್ಮಿಕರನ್ನು ಫಲಾನುಭವಿಗಳಾಗಿ ನೋಂದಾಯಿಸಿದೆ. 2022-23ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ 5,11,687 ಫಲಾನುಭವಿಗಳು ಹೊಸದಾಗಿ ನೋಂದಾಯಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.
- ❑ ಕಟ್ಟಡ ಮತ್ತು ಇತರೆ ನಿರ್ಮಾಣ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಕಲ್ಯಾಣ ಮಂಡಳಿಯು ಅರ್ಹ ನೋಂದಾಯಿತ ಫಲಾನುಭವಿಗಳಿಗೆ 25 ವಿವಿಧ ಕಲ್ಯಾಣ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಭದ್ರತಾ ಯೋಜನೆಗಳ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ರೂ 4982.44 ಕೋಟಿ ಮೊತ್ತದ ಆರ್ಥಿಕ ಸಹಾಯವನ್ನು ಇದುವರೆಗೆ ದೊರಕಿಸಿದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ 26,25,335 ಫಲಾನುಭವಿಗಳು ರೂ.1718.62 ಕೋಟಿ ಮೊತ್ತದಷ್ಟು ವಿವಿಧ ಯೋಜನೆಗಳ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಜನಗಳನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ರೂ.9589.14 ಕೋಟಿ ಸುಂಕ(ಸೆಸ್) ವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದ್ದು, 2022-23ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ರೂ.760.00 ಕೋಟಿ ಸುಂಕ(ಸೆಸ್) ವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ❑ ವನಿತಾ ಸಂಗಾತಿ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಗಾರ್ಮೆಂಟ್ ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಮಹಿಳಾ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ರಿಯಾಯಿತಿ ದರದಲ್ಲಿ ಬಸ್ ಪಾಸ್‌ಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ.
- ❑ 75ನೇ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ದಿನಾಚರಣೆಯ ("ಅಜಾದಿ ಕಾ ಅಮೃತ್ ಮಹೋತ್ಸವ") ಅಂಗವಾಗಿ ದಿನಾಂಕ: 07-3-2022 ರಿಂದ ದಿನಾಂಕ: 13-03-2022 ರವರೆಗೆ ಹಮ್ಮಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದ್ದ "ICONIC WEEK" ಸಪ್ತಾಹದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಭದ್ರತೆ ಮತ್ತು ಕಲ್ಯಾಣ ಯೋಜನೆಗಳು ಹಾಗೂ ಕಾರ್ಮಿಕರ ನೋಂದಣಿ ಹಾಗೂ ನೋಂದಣಿ

ನವೀಕರಣದ ಕುರಿತಂತೆ ರಾಜ್ಯಾದ್ಯಂತ ಆಟೋ ಅನೌನ್ಸ್‌ಮೆಂಟ್, ಆಟೋ ಬ್ರಾಂಡಿಂಗ್, ಆಟೋಮೇಟೆಡ್ ಕಾಲ್ಸ್, ರೇಡಿಯೋ ಜಾಹೀರಾತು ಮುಂತಾದ ಹಲವು ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಮೂಲಕ ಜಾಗೃತಿ ಮೂಡಿಸಲಾಗಿದೆ.

- ❑ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಆಲಸಲು ಮತ್ತು ಪರಿಹರಿಸಲು 16-08-2021 ರಿಂದ 16-09-2021 ರವರೆಗೆ ಒಂದು ತಿಂಗಳು ಕಾರ್ಮಿಕ ಅದಾಲತ್ 1.0 ಅನ್ನು ರಾಜ್ಯಾದ್ಯಂತ ನಡೆಸಲಾಗಿ, ಬಾಕಿ ಉಳಿದಿದ್ದ 2,83,294 ಯನ್ನು ಇತ್ಯರ್ಥಗೊಳಿಸಿದ ಯಶಸ್ವಿನ ನಂತರ ದಿನಾಂಕ 15-07-2022 ರಿಂದ ದಿನಾಂಕ: 15-08-2022 ರವರೆಗೆ ಕಾರ್ಮಿಕ ಅದಾಲತ್ 2.0 ಅನ್ನು ಆಯೋಜಿಸಿ, ಬಾಕಿ ಉಳಿದ 2,04,883 ಅರ್ಜಿಗಳನ್ನು ವಿಲೇವಾರಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.
- ❑ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಅಸಂಘಟಿತ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಭದ್ರತಾ ಮಂಡಳಿಯು 111 ಪ್ರಕರಣಗಳಲ್ಲಿ ರೂ 5.25 ಕೋಟಿ ಅಪಘಾತ ಪ್ರಯೋಜನವನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ ಮತ್ತು 237 ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸಹಾಯವಾಗಿ ರೂ 23.70 ಲಕ್ಷ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.
- ❑ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಭದ್ರತೆ (ಆಶಾದೀಪ ಯೋಜನೆ) ಸೂಚ್ಯಂಕ 355 SC/ST ಉದ್ಯೋಗದಾತರಿಗೆ ಪ್ರಸ್ತುತ ವರ್ಷದ ನವೆಂಬರ್ ವರೆಗೆ ರೂ. 73,24,881 ಮರುಪಾವತಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.
- ❑ e-SHRAM ಪೋರ್ಟಲ್ (www.eshram.gov.in) ಅಡಿಯಲ್ಲಿ, ಅಸಂಘಟಿತ ಕಾರ್ಮಿಕರ (NDUW) ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಡೇಟಾ ಬೇಸ್ ಅನ್ನುತಯಾರಿಸಲು, 16-59 ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಿನ ಮತ್ತು ESI, ಇಪಿಎಫ್‌ಒ ಮತ್ತು ಆದಾಯ ತೆರಿಗೆ ಪಾವತಿದಾರರಾಗಿ ಒಳಪಡೆದ 379 ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಅಸಂಘಟಿತ ಕಾರ್ಮಿಕರ ವರ್ಗಗಳು , ಇ-ಶ್ರಮ್ ಪೋರ್ಟಲ್‌ನಲ್ಲಿ ನೇರವಾಗಿ ಅಥವಾ ಯಾವುದೇ ಸಾಮಾನ್ಯ ಸೇವಾ ಕೇಂದ್ರಕ್ಕೆ (ಸಿಎಸ್‌ಸಿ) ಮುಕ್ತವಾಗಿ ಭೇಟಿ ನೀಡುವ ಮೂಲಕ ನೋಂದಾಯಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು ಮತ್ತು ತಕ್ಷಣವೇ ನೋಂದಣಿ ಕಾರ್ಡ್ ಪಡೆಯಬಹುದು. ಪ್ರಸ್ತುತ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ 12,84,166 ಕಾರ್ಮಿಕರು ನೋಂದಣಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. ರಾಜ್ಯಾದ್ಯಂತ ಇದುವರೆಗೆ 73,74,012 ಕಾರ್ಮಿಕರು ನೋಂದಣಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅಂತಹ ನೋಂದಾಯಿತ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಒಂದು ವರ್ಷದವರೆಗೆ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿ ಸುರಕ್ಷಾ ಬಿಮಾ ಯೋಜನೆ (PMSBY) ಪ್ರಯೋಜನವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಅರ್ಹರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ (ಇದು ಅಪಘಾತ ವಿಮಾ ಯೋಜನೆಯಾಗಿದೆ. ಅಪಘಾತದಿಂದ ಮರಣವಾದಲ್ಲಿ ರೂ. 2.00 ಲಕ್ಷ ಮತ್ತು ಶಾಶ್ವತ ಅಂಗವೈಕಲ್ಯ ಅಥವಾ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ಸೇರಿದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ರೂ. 1.00 ಲಕ್ಷದವರೆಗೆ ಪರಿಹಾರ ಪಡೆಯಬಹುದಾಗಿದೆ.
- ❑ ಮುಷ್ಕರಗಳು ಮತ್ತು ಬೀಗಮುದ್ರೆಗಳು: ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಕೈಗಾರಿಕಾ ವಲಯದ ಶಾಂತಿಯನ್ನು ಮುಷ್ಕರಗಳು ಹಾಗೂ ಬೀಗಮುದ್ರೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಗಳ ಮೇಲೆ ಅವಲೋಕನ ಮಾಡಬಹುದಾಗಿದೆ. ಕೈಗಾರಿಕಾ ವಲಯದ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕವು ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ಶಾಂತಿಯುತವಾದ ರಾಜ್ಯವಾಗಿದೆ. 2022-23ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಮುಷ್ಕರಗಳು, ಬೀಗಮುದ್ರೆಗಳು ಹಾಗೂ ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ವಿಸರ್ಜನೆಗಳು ಕಾರ್ಮಿಕ ವಜಾ ಮಾಡುವಿಕೆಗಳು (lay off's) ಯಾವುದೂ ವರದಿಯಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ.
- ❑ ಗೈರು ಹಾಜರಾತಿ: ಹಿಂದಿನ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಗೈರುಹಾಜರಾತಿ ಪ್ರಮಾಣ 12.20% ಪ್ರತಿಶತಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ 2022-23 ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ನವೆಂಬರ್ ಅಂತ್ಯದವರೆಗೆ 8.89% ಪ್ರತಿಶತವಾಗಿದೆ. ಈ ಪ್ರಮಾಣವು ನಡುತೋಪುಗಳ ಕಾರ್ಮಿಕರ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ ಹಿಂದಿನ ವರ್ಷದ ಪ್ರಮಾಣ 35.31%ಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಶತಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ 2022-23ನೇ ಸಾಲಿಗೆ 35.99% ಪ್ರತಿಶತವಿದೆ.
- ❑ ಕರ್ನಾಟಕ ಕಾರ್ಮಿಕ ಕಲ್ಯಾಣ ಮಂಡಳಿಯು ಸಂಘಟಿತ ವಲಯದ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗಾಗಿ 6 ಪ್ರಮುಖ ಕಲ್ಯಾಣ ಯೋಜನೆಗಳು ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಭದ್ರತಾ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸುತ್ತಿದೆ. ಮಂಡಳಿಯು ಏಪ್ರಿಲ್ 2022 ರಿಂದ ಡಿಸೆಂಬರ್ 2022 ರವರೆಗೆ 6393 ಫಲಾನುಭವಿಗಳಿಗೆ ರೂ 3.62 ಕೋಟಿ ಆರ್ಥಿಕ ಪ್ರಗತಿ ಸಾಧಿಸಿದೆ. ಮಂಡಳಿಯ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಒಟ್ಟು ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ 1500 ಆಗಿದ್ದು, ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಹೊಂದಾಣಿಕೆಯ ವಂತಿಕೆ ರೂ.3.75 ಕೋಟಿಗಳು, ಮಾಲೀಕರ ವಂತಿಕೆ ರೂ.0.42 ಕೋಟಿಗಳು ಮತ್ತು ಕಾರ್ಮಿಕರ ವಂತಿಕೆ ರೂ.0.21 ಕೋಟಿಗಳು.

ಉದ್ಯೋಗ ಮತ್ತು ನಿರುದ್ಯೋಗ ಸಮೀಕ್ಷೆ 2020-21: ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರದ ಸಾಂಖ್ಯಿಕ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಅನುಷ್ಠಾನ ಮಂತ್ರಾಲಯದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಾದರಿ ಸಮೀಕ್ಷೆ ಕಚೇರಿ ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ಅವರ್ತಕ ಕಾರ್ಮಿಕ ಬಲದ ಸಮೀಕ್ಷೆಯು ರಾಷ್ಟ್ರ ಹಾಗೂ ರಾಜ್ಯಮಟ್ಟದ ಕಾರ್ಮಿಕಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ದತ್ತಾಂಶಗಳ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮೂಲವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಜುಲೈ-2020 ರಿಂದ ಜೂನ್-2021 ರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಅವರ್ತಕ ಕಾರ್ಮಿಕ ಬಲದ ಸಮೀಕ್ಷೆ ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗಿದ್ದು, ಈ ಸಮೀಕ್ಷೆಯು ವಾರ್ಷಿಕ ಸಮೀಕ್ಷೆಯಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹಣೆಯಲ್ಲಿದೆ.

(ಎ) ಕಾರ್ಮಿಕ ಬಲದ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆ ದರ (LFPR): ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ PLFS-2020-21 ವಾರ್ಷಿಕ ವರದಿ ಪ್ರಕಾರ (UPSS) ಸ್ಥಿತಿ ವಿಧಾನದ ಪ್ರಕಾರ 15 ವರ್ಷ ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ವಯಸ್ಸಿನ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲ ಕಾರ್ಮಿಕ ಬಲದ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆ ದರ (LFPR) 56.9% ಆಗಿದೆ, ಆದರೆ ಅಖಲ ಭಾರತ ಸರಾಸರಿ 54.9% ಮತ್ತು ತುಲನಾತ್ಮಕವಾದ ವಿವರಗಳನ್ನು ಕೋಷ್ಟಕ 9.5 ರಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 9.5 ಸಾಮಾನ್ಯ ಪ್ರಮುಖ ಮತ್ತು ಅಂಗ ಚಟುವಟಿಕೆ ಸ್ಥಿತಿ ವಿಧಾನದ ಪ್ರಕಾರ 15 ವರ್ಷ ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕಿಂತ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಕಾರ್ಮಿಕ ಬಲದ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಯ ದರ. (ಶೇಕಡಾವಾರು)

ರಾಜ್ಯ	ಕಾರ್ಮಿಕ ಬಲ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಯ ದರ								
	ಗ್ರಾಮೀಣ			ನಗರ			ಗ್ರಾಮೀಣ ಮತ್ತು ನಗರ		
	ಪುರುಷ	ಮಹಿಳೆ	ವ್ಯಕ್ತಿ	ಪುರುಷ	ಮಹಿಳೆ	ವ್ಯಕ್ತಿ	ಪುರುಷ	ಮಹಿಳೆ	ವ್ಯಕ್ತಿ
ಆಂಧ್ರ ಪ್ರದೇಶ	78.0	51.7	64.8	76.7	31.7	53.4	77.6	45.1	61.1
ಗುಜರಾತ್	78.7	43.1	61.2	78.0	19.1	49.4	78.4	33.1	56.3
ಕರ್ನಾಟಕ	80.4	41.9	60.7	75.2	26.0	50.5	78.4	35.9	56.9
ಕೇರಳ	75.7	35.4	53.9	68.5	30.6	48.4	72.2	33.2	51.3
ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ	76.8	43.5	60.5	73.4	24.9	49.3	75.4	36.0	56.0
ತಮಿಳುನಾಡು	79.3	52.4	65.2	77.5	31.6	54.0	78.5	43.0	60.0
ತೆಲಂಗಾಣ	76.7	56.9	66.8	75.0	28.0	51.9	76.0	45.4	60.8
ಒಟ್ಟು ಭಾರತ	78.1	36.5	57.4	74.6	23.2	49.1	77.0	32.5	54.9

ಮೂಲ: ವಾರ್ಷಿಕ ವರದಿ-ಅವರ್ತಕ ಬಲದ ಸಮೀಕ್ಷೆ 2020-21, ಕೋಷ್ಟಕ:16 ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ:ಎ-65 ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಾದರಿ ಸಮೀಕ್ಷೆ ಕಚೇರಿ ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರದ ಸಾಂಖ್ಯಿಕ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಅನುಷ್ಠಾನ ಮಂತ್ರಾಲಯ.

(ಬಿ) ಕಾರ್ಮಿಕರ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ಪ್ರಮಾಣ (WPR) : ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೆ UPSS ವಿಧಾನದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ 55.3% ಆಗಿದೆ, ಇದು ಅಖಲ ಭಾರತ ಸರಾಸರಿ 52.6% ಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಮತ್ತು ತುಲನಾತ್ಮಕ ವಿವರಗಳನ್ನು ಕೋಷ್ಟಕ 9.6 ರಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ

ಕೋಷ್ಟಕ 9.6 15 ವರ್ಷ ಮತ್ತು ಮೇಲ್ಪಟ್ಟ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಕಾರ್ಮಿಕ ಜನಸಂಖ್ಯಾ ಪ್ರಮಾಣ ದರ ಸಾಮಾನ್ಯ ಪ್ರಮುಖ ಮತ್ತು ಅಂಗ ಚಟುವಟಿಕೆ ಸ್ಥಿತಿ ವಿಧಾನದಂತೆ (ಶೇಕಡಾವಾರು)

ರಾಜ್ಯ	ಗ್ರಾಮೀಣ			ನಗರ			ಗ್ರಾಮೀಣ ಮತ್ತು ನಗರ		
	ಪುರುಷ	ಮಹಿಳೆ	ವ್ಯಕ್ತಿ	ಪುರುಷ	ಮಹಿಳೆ	ವ್ಯಕ್ತಿ	ಪುರುಷ	ಮಹಿಳೆ	ವ್ಯಕ್ತಿ
ಆಂಧ್ರ ಪ್ರದೇಶ	74.3	51.0	62.7	72.5	29.4	50.2	73.8	43.9	58.6
ಗುಜರಾತ್	77.9	43.0	60.7	74.9	17.7	47.2	76.6	32.4	55.0
ಕರ್ನಾಟಕ	78.6	41.0	59.4	72.7	24.7	48.6	76.4	34.9	55.3

ರಾಜ್ಯ	ಗ್ರಾಮೀಣ			ನಗರ			ಗ್ರಾಮೀಣ ಮತ್ತು ನಗರ		
	ಪುರುಷ	ಮಹಿಳೆ	ವ್ಯಕ್ತಿ	ಪುರುಷ	ಮಹಿಳೆ	ವ್ಯಕ್ತಿ	ಪುರುಷ	ಮಹಿಳೆ	ವ್ಯಕ್ತಿ
ಕೇರಳ	70.8	30.7	49.1	62.5	25.3	42.8	66.8	28.2	46.1
ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ	74.5	43.1	59.1	68.9	23.0	46.2	72.3	35.0	53.9
ತಮಿಳುನಾಡು	75.0	50.4	62.1	73.6	29.2	50.9	74.3	40.8	56.9
ತೆಲಂಗಾಣ	73.4	55.7	64.6	70.1	24.9	47.8	72.1	43.4	57.8
ಒಟ್ಟು ಭಾರತ	75.1	35.8	55.5	70.0	21.2	45.8	73.5	31.4	52.6

ಮೂಲ: ವಾರ್ಷಿಕ-ಆವರ್ತಕ ಬಲದ ಸಮೀಕ್ಷೆ 2020-21, ಕೋಷ್ಟಕ:17 ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ:ಎ-70 ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಾದರಿ ಸಮೀಕ್ಷೆ ಕಚೇರಿ ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರದ ಸಾಂಖ್ಯಿಕ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಅನುಷ್ಠಾನ ಮಂತ್ರಾಲಯ.

(ಸಿ) ನಿರುದ್ಯೋಗ ದರ (UR): ದೇಶದ ಪ್ರಮುಖ ರಾಜ್ಯಗಳ ಪೈಕಿ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲ (ನಗರ ಪ್ರದೇಶ) ಕಡಿಮೆ ನಿರುದ್ಯೋಗ ದರ ದಾಖಲಾಗಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕವು ಎಲ್ಲಾ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಗೆ 2.7% ಅಂದರೆ, ನಗರ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣವನ್ನು ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸಿದರೆ ಅದು ಅಖಿಲ ಭಾರತ ಮಟ್ಟದ 4.2% ಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಕಡಿಮೆ ಮತ್ತು ತುಲನಾತ್ಮಕ ವಿವರಗಳನ್ನು ಕೋಷ್ಟಕ 9.7 ರಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 9.7: 15 ವರ್ಷ ಮತ್ತು ಮೇಲ್ಪಟ್ಟ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ನಿರುದ್ಯೋಗ ದರ ಸಾಮಾನ್ಯ ಪ್ರಮುಖ ಮತ್ತು ಅಂಗ ಚಟುವಟಿಕೆ ಸ್ಥಿತಿ ವಿಧಾನದಂತೆ (ಶೇಕಡಾವಾರು)

ರಾಜ್ಯ	ಗ್ರಾಮೀಣ			ನಗರ			ಗ್ರಾಮೀಣ ಮತ್ತು ನಗರ		
	ಪುರುಷ	ಮಹಿಳೆ	ವ್ಯಕ್ತಿ	ಪುರುಷ	ಮಹಿಳೆ	ವ್ಯಕ್ತಿ	ಪುರುಷ	ಮಹಿಳೆ	ವ್ಯಕ್ತಿ
ಆಂಧ್ರ ಪ್ರದೇಶ	4.7	1.4	3.3	5.4	7.2	6.0	4.9	2.7	4.1
ಗುಜರಾತ್	1.0	0.3	0.8	4.0	7.1	4.6	2.3	2.0	2.2
ಕರ್ನಾಟಕ	2.2	2.0	2.1	3.4	5.0	3.8	2.6	2.8	2.7
ಕೇರಳ	6.4	13.4	8.9	8.7	17.4	11.6	7.5	15.1	10.1
ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ	2.9	0.9	2.2	6.1	7.4	6.5	4.1	2.7	3.7
ತಮಿಳುನಾಡು	5.4	3.8	4.8	5.1	7.5	5.8	5.3	5.0	5.2
ತೆಲಂಗಾಣ	4.3	2.2	3.4	6.5	11.1	7.7	5.2	4.4	4.9
ಒಟ್ಟು ಭಾರತ	3.8	2.1	3.3	6.1	8.6	6.7	4.5	3.5	4.2

ಮೂಲ: ವಾರ್ಷಿಕ ವರದಿ-ಆವರ್ತಕ ಕಾರ್ಮಿಕ ಬಲದ ಸಮೀಕ್ಷೆ - 2020-21, ಕೋಷ್ಟಕ:18 ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ:ಎ-75 ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಾದರಿ ಸಮೀಕ್ಷೆ ಕಚೇರಿ ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರದ ಸಾಂಖ್ಯಿಕ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಅನುಷ್ಠಾನ ಮಂತ್ರಾಲಯ.

ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಮತ್ತು ಖಾಸಗಿ ವಲಯಗಳಲ್ಲಿನ ಉದ್ಯೋಗ (ಉದ್ಯಮ ಗುಂಪುವಾರು):

ಸಂಘಟಿತ ವಲಯದಲ್ಲಿನ ಉದ್ಯೋಗ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಹಣಕಾಸು ಮತ್ತು ವಿಮೆ ಸೌಲಭ್ಯ ಸೇವೆಗಳು, ವೃತ್ತೀಯ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಮತ್ತು ತಾಂತ್ರಿಕ ಸೇವೆಗಳು, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆಡಳಿತ, ರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಭದ್ರತೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಉದ್ಯೋಗ ಪ್ರಮಾಣವು ಏರಿಕೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ, ಕೃಷಿ, ಅರಣ್ಯ ಮತ್ತು ಮೀನುಗಾರಿಕೆ ವಲಯ, ಗಣಿ ಮತ್ತು ಕಲ್ಲು ಗಣಿಗಾರಿಕೆ ವಲಯ, ತಯಾರಿಕೆ ವಲಯಗಳಲ್ಲಿ, ವಿದ್ಯುತ್, ಅನಿಲ ಮತ್ತು ಹವಾ ನಿಯಂತ್ರಣ ಸರಬರಾಜು ಸೇವೆಗಳು, ಕಟ್ಟಡ ನಿರ್ಮಾಣ ವಲಯ, ಸಗಟು, ಚಿಲ್ಲರೆ ವ್ಯಾಪಾರ, ಮತ್ತು ಮೋಟಾರು ವಾಹನಗಳ ರಿಪೇರಿ, ಸಾರಿಗೆ ಮತ್ತು ದಾಸ್ತಾನು ಸಂಗ್ರಹಣೆ, ಮಾಹಿತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಸಂಪರ್ಕ, ಶಿಕ್ಷಣ, ಆರೋಗ್ಯ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸೇವೆಗಳ ಉದ್ಯೋಗ ಪ್ರಮಾಣವು ಸ್ವಲ್ಪ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಇಳಿಕೆ ಕಂಡಿದೆ.

ಮುಂದುವರೆದು, ನೀರು ಸರಬರಾಜು, ಒಳಚರಂಡಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ತ್ಯಾಜ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮತ್ತು ಇತರೆ ಪರಿಹಾರ ಸೇವೆಗಳು, ವಸತಿ ಮತ್ತು ಉಪಹಾರ ಸೌಕರ್ಯ ಸೇವೆಗಳು, ಸ್ಥಿರ, ಚರಾಸ್ತಿ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಪಾರ ಸೇವೆಗಳು, ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಮತ್ತು ಸಮರ್ಥನೀಯ ಸೇವೆಗಳು, ಕಲೆ, ಮನೋರಂಜನೆ, ಮತ್ತು ವಿಹಾರ, ಇತರೆ ಸೇವಾಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ವಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಉದ್ಯೋಗ ಪ್ರಮಾಣವು ತಟಸ್ಥವಾಗಿರುತ್ತವೆ.

ಉದ್ಯೋಗ ವಿನಿಮಯ ಅಂಕಿ-ಅಂಶಗಳು:

ಉದ್ಯೋಗ ವಿನಿಮಯ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ನೋಂದಾಯಿಸಿದವರ ಸಂಖ್ಯೆಯು ನವೆಂಬರ್-2022 ರಲ್ಲಿ 2.25 ಲಕ್ಷ ಇದ್ದು ಮಾರ್ಚ್-2022 ಕ್ಕೆ ಇದ್ದ 2.34 ಲಕ್ಷಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಇದು ಶೇ.3.70 ರಷ್ಟು ಇಳಿಕೆಯಾಗಿರುವುದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ ಮಾರ್ಚ್-2022 ಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ಹತ್ತನೇ ತರಗತಿ ಮತ್ತು ಶೀಘ್ರಲಕ್ಷಿಗಾರರ ದಾಖಲಾತಿ ಪ್ರಮಾಣ ಶೇ.1.62ರಷ್ಟು ಏರಿಕೆಯಾಗಿದ್ದು, ಉಳಿದಂತೆ ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಪದವಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದವರ ದಾಖಲಾತಿ ಪ್ರಮಾಣ ಶೇ.15.23 ರಷ್ಟು, ಪದವಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದವರ ದಾಖಲಾತಿ ಪ್ರಮಾಣ ಶೇ. 6.95 ರಷ್ಟು ಏರಿಕೆಯಾಗಿದ್ದು, ಡಿಪ್ಲೋಮಾ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದಿರುವ ದಾಖಲಾತಿ ಪ್ರಮಾಣ ಶೇ.10.60ರಷ್ಟು, ಐ.ಟಿ.ಐ. ತರಬೇತಿ ಪಡೆದವರ ದಾಖಲಾತಿ ಪ್ರಮಾಣ ಶೇ. 17.49 ರಷ್ಟು, ಹಾಗೂ ಹತ್ತನೇ ತರಗತಿಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದವರ ದಾಖಲಾತಿ ಪ್ರಮಾಣ ಶೇ. 8.19ರಷ್ಟು, ಕುಸಿದಿರುತ್ತದೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದ ಉದ್ಯೋಗ ವಿನಿಮಯ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಉದ್ಯೋಗ ಸಹಾಯಕ್ಕಾಗಿ ನೋಂದಾಯಿಸಿರುವ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳ ವಿವರಗಳನ್ನು ಕೋಷ್ಟಕ 9.8 ರಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 9.8 : ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದ ಉದ್ಯೋಗ ವಿನಿಮಯ ಕೇಂದ್ರಗಳ ಜಾಲ ದಾಖಲೆಯಲ್ಲಿರುವ ಉದ್ಯೋಗಾರ್ಥಿಗಳ ವಿವರ (ಸಂಖ್ಯೆ). ವ್ಯತ್ಯಾಸ (ಶೇ) (ನವೆಂಬರ್-22 /ಮಾರ್ಚ್-22)

ಕ್ರ. ಸಂ.	ನೋಂದಣಿಯಾದವರು	ತಿಂಗಳಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ			ವ್ಯತ್ಯಾಸ (ಶೇ) (ನವೆಂಬರ್-22 / ಮಾರ್ಚ್-22)
		ಮಾರ್ಚ್ 2021	ಮಾರ್ಚ್ 2022	ನವೆಂಬರ್ 2020	
1.	ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಪದವೀಧರರು	3516	3250	2755	-15.23
2.	ಪದವೀಧರರು	45351	38795	36099	-6.95
3.	ಡಿಪ್ಲೋಮಾ ಹೊಂದಿದವರು	12290	11792	10545	-10.60
4.	ಐ.ಟಿ.ಐ. ತರಬೇತಿ ಮತ್ತು ಇತರ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪತ್ರ ಹೊಂದಿದವರು	42276	49794	41082	-17.49
5.	ಹತ್ತನೇ ತರಗತಿ ತೇರ್ಗಡೆಯಾದವರು ಮತ್ತು ಶೀಘ್ರಲಕ್ಷಿಗಾರರು.	183015	116567	118464	1.62
6.	ಹತ್ತನೇ ತರಗತಿಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಹತೆ ಹೊಂದಿದವರು	30557	18019	16543	-8.19
	ಒಟ್ಟು	317005	238217	225488	-5.34

ಮೂಲ : ಉದ್ಯೋಗ ಮತ್ತು ತರಬೇತಿ ಇಲಾಖೆ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ

ವೇತನ ಉದ್ಯೋಗ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು

(ಎ) ಮಹಾತ್ಮ ಗಾಂಧಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಗ್ರಾಮೀಣ ಉದ್ಯೋಗ ಖಾತರಿ ಯೋಜನೆ (MGNREGA) ಅಡಿಯಲ್ಲಿ 23-01-2023 ರಂತೆ, ರೂ. 5944.13 ಕೋಟಿಗಳನ್ನು ಖರ್ಚು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ ಮತ್ತು 1098.59 ಲಕ್ಷ ಮಾನವ ದಿನಗಳ ಕೂಲಿ ಉದ್ಯೋಗವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಲಾಗಿದೆ, ಇದರ ಮೂಲಕ 27.58 ಲಕ್ಷ ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ಉದ್ಯೋಗವನ್ನು ಒದಗಿಸಲಾಗಿದೆ. MGNREGA ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಧಿಸಿದ ಜಿಲ್ಲಾವಾರು ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಅನುಬಂಧಗಳು 9.5(a), 9.5(b) & 9.5(c), ಮತ್ತು 9.5 ರಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

- (ಬಿ) ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದ ವಿವಿಧ ಪ್ರಮುಖ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಏಪ್ರಿಲ್ 2022 ರಿಂದ ನವೆಂಬರ್ 2022 ರ ನಡುವೆ 14.35 ಕೋಟಿ ಮಾನವ ದಿನಗಳು ಕೂಲಿ ಉದ್ಯೋಗ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗಿದೆ.
- (ಸಿ) ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಹಣಕಾಸು ನಿಗಮ, ವಿವಿಧ ಕಲ್ಯಾಣ ಇಲಾಖೆಗಳು ಮತ್ತು ಇತರ ಇಲಾಖೆಗಳಿಂದ ಹಲವಾರು ಸ್ವಯಂ ಉದ್ಯೋಗ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಸಹ ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀ ಶಕ್ತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ 3298 ಗುಂಪುಗಳು ಸಾಲವನ್ನು ಪಡೆದಿವೆ ಮತ್ತು 12177 ಸಹಾಯ (SHG) ಗುಂಪುಗಳು ನವೆಂಬರ್ 2022 ರವರೆಗೆ ಆವರ್ತ ನಿಧಿಯ ಲಾಭ ಪಡೆದಿವೆ.
- (ಡಿ) ಪಿಂಚಣಿ: ಸಾಮಾಜಿಕ ಭದ್ರತೆ ಮತ್ತು ಪಿಂಚಣಿ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯ, ಸರ್ಕಾರದ ಕಂದಾಯ ಇಲಾಖೆಯಡಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಭದ್ರತಾ ಪ್ರಯೋಜನಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತಿದೆ. ನವೆಂಬರ್-2022 ರವರೆಗಿನ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ, ಸಂಖ್ಯೆಗಳು ಸಾವಿರದಲ್ಲಿದ್ದು, 1757 ಫಲಾನುಭವಿಗಳಿಗೆ ವೃದ್ಧಾಪ್ಯ ಪಿಂಚಣಿ, 916 ದೈಹಿಕ ವಿಲಂಬಿತನ ಪಿಂಚಣಿ, 1759 ವಿಧವೆಯರ ಪಿಂಚಣಿ ಮತ್ತು 2994 ಫಲಾನುಭವಿಗಳಿಗೆ ಸಂಧ್ಯಾ ಸುರಕ್ಷಾ ಯೋಜನೆ ಪಿಂಚಣಿಯನ್ನು ವಿತರಿಸಲಾಗಿದೆ.

9.4 ಸಾಧನೆಗಳು

- NITI ಆಯೋಗದ ವರದಿ 2020 ರ ಪ್ರಕಾರ ಕರ್ನಾಟಕವು 66 ಅಂಕಗಳೊಂದಿಗೆ ಯೋಗ್ಯ ಕೆಲಸ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ SDG 8 ರಲ್ಲಿ 6 ನೇ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದೆ.
- ಸರ್ಕಾರದ ಯೋಜನೆಗಳು ಮತ್ತು ನೀತಿಗಳ ಪ್ರಯತ್ನಗಳ ಫಲವಾಗಿ LFPR (15 ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನವು) 2018-19 ರಲ್ಲಿ 51.2% ರಿಂದ 2020-21 ರಲ್ಲಿ 56.9% ಗೆ ಮತ್ತು ನಿರುದ್ಯೋಗದ ದರವು 2018-19 ರಲ್ಲಿ 3.9 % ರಿಂದ 2020-21 ರಲ್ಲಿ 2.7% ರಷ್ಟು ಇಳಿಕೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ
- ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರವು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಿದ ಇ-ಶ್ರಮ್ ಪೋರ್ಟಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯಕ್ಕಾಗಿ 1.89 ಕೋಟಿ ಅಸಂಘಟಿತ ಕಾರ್ಮಿಕರ ನೋಂದಣಿಯ ಗುರಿಯನ್ನು ನೀಡಿದೆ. ರಾಜ್ಯಾದ್ಯಂತ ಇದುವರೆಗೆ 73,74,012 ಕಾರ್ಮಿಕರು ನೋಂದಣಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.
- ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಅಸಂಘಟಿತ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಭದ್ರತಾ ಮಂಡಳಿಯು ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಖಾಸಗಿ ವಾಣಿಜ್ಯ ಸಾರಿಗೆ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಅಪಘಾತ ಪ್ರಯೋಜನ ಯೋಜನೆಯಡಿ 111 ಪ್ರಕರಣಗಳಲ್ಲಿ ರೂ.5.25 ಕೋಟಿ ಮೊತ್ತದ ಅಪಘಾತ ಪ್ರಯೋಜನವನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ ಮತ್ತು 237 ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸಹಾಯವಾಗಿ ರೂ.23.70 ಲಕ್ಷ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.
- ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ 10 ESI ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳ (ESIC ಮಾದರಿ ಆಸ್ಪತ್ರೆ, ರಾಜಾಜಿನಗರ ಮತ್ತು ಪಿಣ್ಯ ಮತ್ತು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ) ನೆಟ್‌ವರ್ಕ್ ಮೂಲಕ ಸುಮಾರು 45.76 ಲಕ್ಷ ವಿಮಾದಾರರಿಗೆ ಮತ್ತು ಅವರ ಸುಮಾರು 180 ಲಕ್ಷ ಸದಸ್ಯರು ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಸೇವೆಯನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕಾರ್ಮಿಕರ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿ 116 ಪೂರ್ಣ ಸಮಯದ ಇನ್‌ಸೂರನ್ಸ್ ಡಿಸ್ಟ್ರಿಬ್ಯೂಟರ್‌ಗಳು ಮತ್ತು 02 ಡಿಯಾಗ್ನೋಸ್ಟಿಕ್ ಸೆಂಟರ್‌ಗಳು ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿವೆ.
- ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಲು ಕರ್ನಾಟಕ ಕಾರ್ಮಿಕ ಅದಾಲತ್ 2.0 ಅಭಿಯಾನವನ್ನು ನಡೆಸಲಾಯಿತು ಮತ್ತು 2,04,883 ಅರ್ಜಿಗಳನ್ನು ವಿಲೇವಾರಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

9.5 ಸವಾಲುಗಳು

- Industry Connect ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಮೂಲಕ Industry Linkage Cell ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳನ್ನು ತರಬೇತಿ ಪಾಲುದಾರರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಅವರದೇ ತರಬೇತಿ ಕೇಂದ್ರಗಳ ಮೂಲಕ ಔದ್ಯೋಗಿಕ ಬೇಡಿಕೆಗಳ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ಕೌಶಲ್ಯ ತರಬೇತಿ ನೀಡಿ ಉದ್ಯೋಗ ಒದಗಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ.
- ಸಂಚಾರಿ ತರಬೇತಿ ಕೇಂದ್ರ (Skill on wheel) ಪ್ರಸ್ತುತ ಕರ್ನಾಟಕ ಕೌಶಲ್ಯಾಭಿವೃದ್ಧಿ ನಿಗಮದ ವತಿಯಿಂದ ಕೌಶಲ್ಯಾಧಾರಿತ ತರಬೇತಿ ನೀಡುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಅತಿ ಹಿಂದುಳಿದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿರುವ ಯುವಜನತೆಗೆ ಅವರಿರುವಲ್ಲಿಯೇ ಅಲ್ಪಾವಧಿ ತರಬೇತಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

- ❑ ಕೌಶಲ್ಯಭಿವೃದ್ಧಿ ಉದ್ಯಮಶೀಲತೆ ಮತ್ತು ಜೀವನೋಪಾಯ ಇಲಾಖೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ (Skill hub) ಮೂಲಕ ಉದ್ಯೋಗ /ಕೌಶಲ್ಯ ತರಬೇತಿ/ಉದ್ಯಮಶೀಲತಾ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ/ಸಾಫ್ಟ್ ಸ್ಕಿಲ್ ತರಬೇತಿ ನೀಡಿ ಸ್ವಾವಲಂಬಿಗಳಾಗಲು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ನೀಡಲಾಗುವುದು. ಪ್ರಸ್ತುತ 90 ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ತರಬೇತಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.
- ❑ ಕರ್ನಾಟಕ ಕೌಶಲ್ಯಭಿವೃದ್ಧಿ ನಿಗಮದಿಂದ ಈಗಾಗಲೇ “ಒಂದು ಜಿಲ್ಲೆ ಒಂದು ಕೌಶಲ್ಯ” ಎಂಬ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯಡಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ರೂಪಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ರಾಜ್ಯದ 31 ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಆಯಾ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿರುವ ಪಾರಂಪರಿಕ ಕುಲವೃತ್ತಿಗಳೆಂದು ಗುರುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ವೃತ್ತಿ/ಕಲೆಗಳಡಿ ಆಯಾ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕನಿಷ್ಠ 100 ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳಿಗೆ ಅವರದೇ ವೃತ್ತಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆಧುನಿಕರಣದೊಂದಿಗೆ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಕಲೆ ಮತ್ತು ಕರಕುಶಲ ತಯಾರಿಕೆಯ ತಂತ್ರಗಳೊಂದಿಗೆ ಸ್ವಯಂ ಉದ್ಯೋಗ ಕೈಗೊಳ್ಳಲು/ಉದ್ಯಮಶೀಲನಾಗಿಸಲು, ಅವಶ್ಯ ತರಬೇತಿ, ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಸಂಪರ್ಕ ಹಾಗೂ ಸಾಲಸೌಲಭ್ಯವನ್ನು ನೀಡುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ರೂಪಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ❑ ಅಸಂಘಟಿತ ವಲಯದ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಬಹುಪಾಲು ಸ್ವಯಂ ಉದ್ಯೋಗದಾತರಾಗಿದ್ದಾರೆ, ಯಾವುದೇ ನಿಶ್ಚಿತ ವಾರ್ಷಿಕ/ಮಾಸಿಕ ಗಳಿಕೆಗಳಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರ ಹಣಕಾಸಿನ ಡೇಲಾವನ್ನು ಲೆಕ್ಕಾಚಾರ ಮಾಡಲು ಯಾವುದೇ ವಿಧಾನವನ್ನು ಬಳಸಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ.
- ❑ ಅಪಾಯಕಾರಿ ಉದ್ಯೋಗಗಳಿಗೆ ಅಪಾಯದ ವ್ಯಾಪ್ತಿ (ಅಪಾಯಕಾರಿ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು) ಒಳಗೊಂಡಿರುವ ಅಪಾಯದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಔದ್ಯೋಗಿಕ ಸುರಕ್ಷತೆ ಮತ್ತು ವೇತನ ಪರಿಹಾರ.

9.6 \$1 ಟ್ರಿಲಿಯನ್ GDP ಸಾಧಿಸಲು ಮುನ್ನಡೆವ ಹಾದಿ (ವೇ ಫಾರ್ವರ್ಡ್)

- ❑ ಸಂಘಟಿತ ವಲಯದ ಉದ್ಯೋಗಿಗಳನ್ನು ಕೌಶಲಗೊಳಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಅವರನ್ನು ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ತರುವುದರಿಂದ ಕಾರ್ಮಿಕ ಆದಾಯವನ್ನು ಗಣನೀಯವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಿಸಬಹುದು. ಹೆಚ್ಚುವರಿಯಾಗಿ, ಕ್ರೆಡಿಟ್ ಅಂಕ್ಸ್ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಎಂಡೆಡ್ ಸಂಘಟಿಯೊಂದಿಗೆ ಸೂಕ್ತ ಸಣ್ಣ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮ ಉದ್ಯಮ (MSME) ಪ್ರಾರಂಭಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.
- ❑ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಶೀಲ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಮೂಲಕ ಸಾಕಷ್ಟು ವೇತನವನ್ನು ಒದಗಿಸಿ ಮತ್ತು ಅವರನ್ನು ಔಪಚಾರಿಕ ವಲಯಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸುವುದು.
- ❑ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಅಪ್ರೆಂಟಿಸ್‌ಶಿಪ್ ಪ್ರಮೋಷನ್ ಸ್ಕೀಮ್‌ನ ಹಣವನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಕೈಗಾರಿಕಾ ಸಂಘಗಳ ಮೂಲಕ ಕೌಶಲ್ಯ/ಕೌಶಲ್ಯಕ್ಕಾಗಿ MSMEಗಳಿಗೆ ನಿರುದ್ಯೋಗಿಗಳನ್ನು ಅಂಕ್ ಮಾಡುವುದು.
- ❑ ಶಾಲೆಗಳು ಮತ್ತು ಕಾಲೇಜುಗಳಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಖಾಸಗಿ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಮೂಲಕ ಕೌಶಲ್ಯ ಪ್ರಯೋಗಾಲಯಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಅವಧಿಗಳಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಕೌಶಲ್ಯಗೊಳಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆದಾಯದ ನಿರೀಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುವುದು. ಉದ್ಯಮದ ಪ್ರಮುಖರಾದ ಸೀಮೆನ್ಸ್, ಟಾಟಾ ಟೆಕ್ನಾಲಜೀಸ್‌ನೊಂದಿಗೆ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಮೂಲಕ, ಉದಯೋನ್ಮುಖ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಗಳ ಕುರಿತು ಉದ್ಯೋಗಿಗಳಿಗೆ ತರಬೇತಿ ನೀಡಲು. ಐಟಿಐಗಳು ಮತ್ತು ಪಾಲಿಟೆಕ್ನಿಕ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಕೌಶಲ್ಯ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯವನ್ನು ಬಲಪಡಿಸುವುದು.
- ❑ ಇಲಾಖೆಯು ವಾರ್ಷಿಕವಾಗಿ 5 ಲಕ್ಷ ಯುವಕರನ್ನು ಕೌಶಲ್ಯಗೊಳಿಸಲು ಯೋಜಿಸಿದೆ, ಅದರಲ್ಲಿ 2.5 ಲಕ್ಷ ಯುವಕರನ್ನು ವಿವಿಧ SDEL ಯೋಜನೆಗಳ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಗುರಿಪಡಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. 48,393 ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮತ್ತು ಪ್ರೌಢಶಾಲೆಗಳು ಮತ್ತು 3,870 ಕಾಲೇಜುಗಳಲ್ಲಿ ವೃತ್ತಿಪರ ತರಬೇತಿ ಕೇಂದ್ರಗಳ ಅಗತ್ಯವಿದೆ.
- ❑ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯ - “ಕೌಶಲ್ಯ ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಗಳ ಕೇಂದ್ರ”ವನ್ನು ಕೌಶಲ್ಯ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳ ಸಹಯೋಗದೊಂದಿಗೆ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಮಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಲು ನಿರ್ಮಿಸುವುದು.
- ❑ ಮಾನವಶಕ್ತಿ (ತರಬೇತುದಾರರು) - ಎಲ್ಲಾ ಕೌಶಲ್ಯ ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಯ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿನ ತರಬೇತುದಾರರು ತರಬೇತಿ ಪಡೆಯಬೇಕು ಮತ್ತು ಭಾರತ ಕೌಶಲ್ಯ ಸ್ಪರ್ಧೆಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಕೌಶಲ್ಯಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುವಂತಾಗಬೇಕು.

- ❑ ಹಣಕಾಸು - ತಮ್ಮ ಉದ್ಯೋಗಿಗಳ ಮರುಕೌಶಲ್ಯ ಮತ್ತು ಉನ್ನತೀಕರಣಕ್ಕಾಗಿ ವಹಿವಾಟು ಮತ್ತು ಮಾನವಶಕ್ತಿಯ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳಿಂದ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಮಟ್ಟದ ಕೊಡುಗೆಯನ್ನು ಅನ್ವೇಷಿಸಿ ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನಿಧಿಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದು (HRDF).
- ❑ ಪ್ರತಿ ಕೌಶಲ್ಯ ವಲಯಕ್ಕೆ ಕೆಲಸದ ಬಲದ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಮತ್ತು ಪೂರೈಕೆಯನ್ನು ಮ್ಯಾಪಿಂಗ್ ಮಾಡಲು ಸ್ಕಿಲ್ ಗ್ಯಾಪ್ ಅಧ್ಯಯನಗಳನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕು. ರಾಜ್ಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಕೌಶಲ ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಯ ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕೇಂದ್ರವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಬೇಕು.
- ❑ ಇತರೆ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಲು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವ ಯುವಕರು ಆ ದೇಶದ ಕೌಶಲ್ಯ ಮಾನದಂಡಗಳು/ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕೌಶಲ್ಯ ಮಾನದಂಡಗಳು, ಭಾಷಾ ತರಬೇತಿ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ತರಬೇತಿಯನ್ನು ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ಪಡೆಯಬೇಕು. ಈ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ IMC-K ಅನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ ಮತ್ತು 8 ವಲಸೆ ಸಂಶೋಧನಾ ಕೇಂದ್ರಗಳು ಮತ್ತು ವಲಸೆ ಮಾಹಿತಿ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ❑ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಗ್ರಾಮೀಣ ಜೀವನೋಪಾಯ ಮಿಷನ್ ಹೆಚ್ಚು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಸೇವೆಗಳಿಗಾಗಿ ರಾಜ್ಯ, ಜಿಲ್ಲೆ ಮತ್ತು ಬ್ಲಾಕ್‌ಗಳು ಸೇರಿದಂತೆ ಎಲ್ಲಾ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿನ ಸಿಬ್ಬಂದಿಗಳ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಬಲಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಇದು ದುರ್ಬಲತೆ ಕಡಿಮೆಗೊಳಿಸುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಅನುಷ್ಠಾನವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಹಣಕಾಸಿನ ನೆರವು ನೀಡುತ್ತದೆ. ಸಂಜೀವಿನಿಯು ಕೃಷಿ ಪೋಷಕ ಉದ್ಯಾನ, ಗೋಶಾಲೆಗಳು, ಕೋಳಿ, ವನ್ ಧನ್ ವಿಕಾಸ ಕೇಂದ್ರಗಳು ಮತ್ತು ಉತ್ಪಾದಕ ಗುಂಪುಗಳು / ರೈತ ಉತ್ಪಾದಕರ ಸಂಘಟನೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳಂತಹ ವಿವಿಧ ಒಮ್ಮುಖ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕಾಗಿ ಕ್ಷೇತ್ರ ಇಲಾಖೆಗಳು ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ನಡುವೆ ಒಮ್ಮುಖದೊಂದಿಗೆ ತನ್ನ ಗುರಿಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸುವ ಗುರಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು ಜೊತೆಗೆ 2022-23 ರ ಅಂತ್ಯದ ವೇಳೆಗೆ ತಾಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ಲೋಕೋಸ್, ಸ್ತ್ರೀ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಯೋಜನೆ ಮತ್ತು ಲಕಪತಿ ದೀದಿ ಯೋಜನೆಗಳು ಉಪಕ್ರಮವಾಗಬೇಕು.
- ❑ ಅಸಂಘಟಿತ ಕಾರ್ಮಿಕರಲ್ಲಿ ಡಿಜಿಟಲ್ ವಿಭಜನೆಯನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುವುದು ಮತ್ತು ಡಿಜಿಟಲ್ ಅಲ್ಲದ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯವನ್ನು ಬಲಪಡಿಸುವ ಅಗತ್ಯವಿದೆ.
- ❑ ಅಸಂಘಟಿತ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಭದ್ರತಾ ಕಾಯಿದೆ, 2008 ರ ಪರಿಚ್ಛೇದ 3(4) ರಲ್ಲಿ, ಅಸಂಘಟಿತ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ಭದ್ರತಾ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ಸೂಕ್ತವಾದ ಕಲ್ಯಾಣ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಬಹುದು ಮತ್ತು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಬಹುದು ಮತ್ತು ರೂಪಿಸಲು ಸೂಕ್ತ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು ಮತ್ತು ಕಾಯಿದೆಯಲ್ಲಿ ಒದಗಿಸಲಾದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಭದ್ರತಾ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಮುಂಬರುವ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಜಾರಿಗೊಳಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.
- ❑ ಅನೌಪಚಾರಿಕ ವಲಯಕ್ಕೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ಭದ್ರತೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದು.
- ❑ ವಿಮಾದಾರರು ಮತ್ತು ಅವರ ಕುಟುಂಬದ ಸದಸ್ಯರ ಹಿತದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಟಿಆ-ಮೆಡಿಸಿನ್ ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲು ಇಲಾಖೆ ಯೋಜಿಸುತ್ತಿದೆ. ಇಲಾಖೆಯು ರಾಜ್ಯದ ಎಲ್ಲಾ ಇಎಸ್‌ಐ ಡಿಸ್ಟ್ರಿಕ್ಟ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಯಿಂಟ್ ಆಫ್ ಕೇರ್ ಡಿಜಿಟಲ್ ಡಯಾಗ್ನೋಸ್ಟಿಕ್ ಮತ್ತು ಟಿಆಮೆಡಿಸಿನ್ ಕಿಯೋಸ್ಕ್‌ಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಮತ್ತು ಇಲಾಖೆಯು ರಾಜ್ಯದ ಎಲ್ಲಾ ಇಎಸ್‌ಐ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳಲ್ಲಿ ಆಪ್ಲೂಜನಕ ಘಟಕವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲು ಯೋಜಿಸುತ್ತಿದೆ ಮತ್ತು ತುಮಕೂರು, ಉಡುಪಿಯಲ್ಲಿ ಕೊಪ್ಪಳ, ದೊಡ್ಡಬಳ್ಳಾಪುರ, ಬೊಮ್ಮಸಂದ್ರ, ಬಳ್ಳಾರಿ, ಹಾರೋಹಳ್ಳಿ, ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಮತ್ತು ನರಸಾಪುರದಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಇಎಸ್‌ಐ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಹಾಗೂ ದಾವಣಗೆರೆ ಮತ್ತು ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಯ ಇಎಸ್‌ಐ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳನ್ನು 50 ರಿಂದ 100 ಹಾಸಿಗೆಗಳ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳನ್ನಾಗಿ ಮೇಲ್ದರ್ಜೆಗೇರಿಸಲು ಇಲಾಖೆ ಯೋಜಿಸುತ್ತಿದೆ.
- ❑ ಕಟ್ಟಡ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಕಲ್ಯಾಣ ನಿಧಿಯನ್ನು ಮೂಲಭೂತ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಲು ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

- ❑ ಜಿಲ್ಲೆಯನ್ನು “ಮಕ್ಕಳ ಮತ್ತು ಹದಿಹರೆಯದವರ ಕಾರ್ಮಿಕ ಮುಕ್ತ ವಲಯ ಎಂದು ಘೋಷಿಸಲು ಜಿಲ್ಲಾಧಿಕಾರಿಗಳಿಂದ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳುವುದು.
- ❑ ಅಸಂಘಟಿತ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಉದ್ಯೋಗಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಉತ್ತೇಜನ ನೀಡಲು ಕಾಫಿ ಬೀನ್ಸ್, ಬೆಲ್ಲದ ವಲಯ ಮುಂತಾದ ಕಾರ್ಮಿಕ ಕೇಂದ್ರಿತ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುವುದು.
- ❑ ದೇಶದಲ್ಲ ಕೃಷಿ ವಲಯದ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಉದ್ಯೋಗದ ನಂತರ ಕೈಗಾರಿಕಾ ವಲಯದಲ್ಲ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಉದ್ಯೋಗವು ಎರಡನೇ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ, ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳಲ್ಲಿನ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಔದ್ಯೋಗಿಕ ಸುರಕ್ಷತೆ ಮತ್ತು ಆರೋಗ್ಯವನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಬಹಳ ಅವಶ್ಯಕ.
- ❑ ಕರ್ನಾಟಕವು ತನ್ನ ನಾಗರಿಕರಿಗೆ ಎಲ್ಲಾ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಉದ್ಯೋಗಾವಕಾಶಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಹೆಚ್ಚಿನ ಡೇಟಾವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲು ಮತ್ತು ಉದ್ಯೋಗ ನೀತಿಯನ್ನು ರಚಿಸಲು ಸಮಗ್ರ ಚೌಕಟ್ಟು ಮತ್ತು ನೀತಿಯ ಅಗತ್ಯವಿದೆ.

ಅನುಬಂಧ 9.1

ದೀನದಯಾಳ್ ಅಂತೋದಯ ಯೋಜನ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ನಗರ ಜೀವನೋಪಾಯ ಅಭಿಯಾನ-2022-23
(ಭೌತಿಕ ಗುರಿ & ಆರ್ಥಿಕ ಗುರಿಗಳ ಸಾಧನೆ) (ನವೆಂಬರ್-2022)

ಕ್ರ. ಸಂ	ಘಟಕ	ಭೌತಿಕ				ಆರ್ಥಿಕ (ರೂ.ಲಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿ)		
		ವಿಷಯ	ಗುರಿ	ಸಾಧನೆ	%	ಗುರಿ	ಸಾಧನೆ	%
1	ಎಸ್‌ಎಮ್ & ಐಡಿ	ಸ್ವ-ಸಹಾಯ ಸಂಘ ರಚನೆ ಗುರಿ	7000	6059	86.55	3986.02	809.71	20.41
		ಸ್ವ-ಸಹಾಯ ಸಂಘಗಳಿಗೆ ಆವರ್ತಕ ನಿಧಿ	6000	5428	90.47			
		ಎ.ಎಲ್.ಎಫ್ ಗುರಿ	500	255	51.00			
		ಎ.ಎಲ್.ಎಫ್‌ಗಳಿಗೆ ಆವರ್ತಕ ನಿಧಿ	500	108	21.60			
		ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ತರಬೇತಿ ALF/CLF members	350	178	50.86			
2	ಇಎಸ್‌ಟಿ&ಪಿ	ಕೌಶಲ್ಯ ತರಬೇತಿ	5000	-	-	1388.75	948.13	68.27
		ಇಡಿಪಿ	7775	2769	35.61			
3	ಎಸ್.ಇ.ಪಿ	ಎಸ್.ಇ.ಪಿ ವೈಯಕ್ತಿಕ	3500	1358	38.80	587.00	183.89	31.33
		ಎಸ್.ಇ.ಪಿ ಗುಂಪು	158	75	47.47			
		ಎಸ್.ಹೆಚ್.ಜಿ ಕ್ರೆಡಿಟ್ ಅಂಕೇಜ್	3500	1036	29.60			
4	ಸಿ.ಬಿ&ಟಿ	ನಗರ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಅನುಷ್ಠಾನ (CAO/CO/CMM/MTO's)	550	-	-	692.13	423.76	61.23
		SMM's / CMM / MTO's Salaries						
5	ನಗರದ ವಸತಿ ರಹಿತರಿಗೆ ಆಶ್ರಯ	ಹೊಸ ಆಶ್ರಯ ಕಟ್ಟಡ	5	1	20.00	2327.72	957.76	41.15
		ಆಶ್ರಯ ಕಟ್ಟಡಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆ	78	78	100.00			
		ಔ & ಒ ಹೊಸದಾಗಿ ನುಮೋದಿಸಿರುವುದು	59	17	28.81			
		ಔ & ಒ ಹೊಸದಾಗಿ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕೃತ ಹಾಗೂ ಅನುಮೋದಿಸಿರುವುದು	11	1	9.09			
		ನವೀಕರಣ (ಹೊಸದಾಗಿ) ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕೃತ ಹಾಗೂ ಅನುಮೋದಿಸಿರುವುದು	17	8	47.06			
		ಆಶ್ರಯ ನಿರ್ವಹಣೆ ಕುರಿತು ಸದಸ್ಯರಿಗೆ ALF ತರಬೇತಿ	250	-	-			
		ಕಾರ್ಯಕಾರಿ ಸಮಿತಿ ಸಭೆಯ ವೆಚ್ಚಗಳು	34	34	100.00			
		ಆಶ್ರಯ ನಿರ್ವಹಣಾ ಸಮಿತಿ ಸಭೆಯ ವೆಚ್ಚಗಳು	166	117	70.48			
		ಸೇವಿಯರ್ ಅಪ್ಲಿಕೇಶನ್ ನಿರ್ವಹಣೆ ವೆಚ್ಚ (AMC ಮತ್ತು ಸರ್ವೆ ಶುಲ್ಕಗಳು)	1	1	100.00			
6	ನಗರ ಜೀವಿ ಬದಿ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳಿಗೆ ಬೆಂಬಲ	ಛೋನ್ ವೆಂಡಿಂಗ್ ಕಮಿಟಿ (ಸಿಟ್ಟಿಂಗ್ ಫೀ)	5112	1980	38.73	502.10	521.19	103.81
		ಮಾರಾಟ ಯೋಜನೆ ಮತ್ತು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ	10	4	40.00			
		ಕುಂದುಕೊರತೆ ಪರಿಹಾರ ಸಮಿತಿಗೆ (ಸಿಟ್ಟಿಂಗ್ ಫೀ)	277	-	40.00			
7	ಎ&ಓಇ	ಎ&ಓಇ	-	-	-	250.00	996.21	398.48
8	ಐ.ಇ.ಸಿ	ಐ.ಇ.ಸಿ	-	-	-	284.00	46.40	16.34
		ಒಟ್ಟು				9999.72	4887.05	48.87

ಆಧಾರ : ಇ-ಶ್ರಮ್ ಪೋರ್ಟಲ್, GOI

ಅನುಬಂಧ 9.2
(kausalkar.com) ಕೌಶಲ್ಯ.ಕಾಂ.ನಲ್ಲ ಆಕಾಂಕ್ಷಿಗಳ ನೋಂದಣಿಯ ವಿವರಗಳು
ನವೆಂಬರ್ 2022ರ ಅಂತ್ಯಕ್ಕೆ ವಯಸ್ಸು (18 ರಿಂದ 50 ವರ್ಷಗಳು)

ಕ್ರಮ ಸಂಖ್ಯೆ	ಜಿಲ್ಲೆ	ನೋಂದಣಿ	ಮಹಿಳೆಯರು	ಪುರುಷರು	ಇತರೆ	ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರು	ಸಾಮಾನ್ಯ	ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ	ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ	ವಿಕಲಚೇತನರು
1	ಬಾಗಲಕೋಟೆ	52775	21518	31257	19	183	37740	10684	3467	682
2	ಬಳ್ಳಾರಿ	69142	22145	46997	9	145	38856	17081	12433	618
3	ಬೆಳಗಾವಿ	77998	27378	50620	42	287	56080	14050	5346	2193
4	ಬೆಂಗಳೂರು ಗ್ರಾಮಾಂತರ	19191	7690	11501	4	37	12133	5590	1267	160
5	ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ	75835	28878	46957	18	209	53791	18394	2444	979
6	ಬೀದರ	42151	13660	28491	24	91	23081	12200	6492	263
7	ಚಾಮರಾಜನಗರ	18790	9545	9245	1	67	7907	8405	2199	211
8	ಚಿಕ್ಕಬಳ್ಳಾಪುರ	27851	12486	15365	8	77	15573	8490	3538	165
9	ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು	30590	15165	15425	8	146	19965	8507	1747	217
10	ಚಿತ್ರದುರ್ಗ	38283	18947	19336	14	125	19731	11054	7083	276
11	ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ	32578	17691	14887	13	181	26984	3238	2038	124
12	ದಾವಣಗೆರೆ	34506	17031	17475	12	235	21443	8386	4164	266
13	ಧಾರವಾಡ	56545	24807	31738	14	353	43560	8818	3402	398
14	ಗದಗ	50193	25115	25078	54	219	37406	8673	3426	415
15	ಹಾಸನ	46253	23805	22448	7	287	30798	13114	1848	199
16	ಹಾವೇರಿ	34949	15166	19783	21	150	24607	6085	3732	354
17	ಕಲಬುರಗಿ	96522	44418	52104	46	623	65886	26919	2306	742
18	ಕೊಡಗು	8798	5390	3408	1	67	6069	1896	694	71
19	ಕೋಲಾರ	30331	12286	18045	5	77	18396	9986	1778	89
20	ಕೊಪ್ಪಳ	34440	14573	19867	18	172	23426	6594	3844	386
21	ಮಂಡ್ಯ	32691	16996	15695	6	77	23496	7976	951	185
22	ಮೈಸೂರು	64801	31527	33274	30	238	37009	18172	8698	654
23	ರಾಯಚೂರು	85718	26803	58915	32	344	55712	18577	10625	428
24	ರಾಮನಗರ	17997	7113	10884	1	49	12256	4588	681	422
25	ಶಿವಮೊಗ್ಗ	33381	15649	17732	8	175	23325	7616	2047	210
26	ತುಮಕೂರು	54016	26110	27906	17	107	35089	13413	4944	446
27	ಉಡುಪಿ	16471	8449	8022	3	115	12818	1946	1491	98
28	ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ	22406	9415	12991	10	99	18760	2668	760	109
29	ವಿಜಯ ನಗರ	392	86	306	0	8	187	129	67	1
30	ವಿಜಯಪುರ	43436	13825	29611	13	422	30596	10663	1431	311
31	ಯಾದಗಿರಿ	22994	8353	14641	11	201	14557	5218	2839	168
	ಒಟ್ಟು	1272024	542020	730004	469	5566	847237	299130	107782	11840

ಅನುಬಂಧ 9.3
ಇ-ಶ್ರಮ್ ಪೋರ್ಟಲ್ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಜಿಲ್ಲಾವಾರು ನೋಂದಣಿ ಗುರಿ

ಕ್ರ.ಸಂ	ಜಿಲ್ಲೆ	ಗುರಿ
1	ಬಾಗಲಕೋಟೆ	584302
2	ಬೆಳಗಾವಿ	1480561
3	ಬಳ್ಳಾರಿ	760087
4	ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಭಾಗ 1	2978452
5	ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಭಾಗ 2	
6	ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಭಾಗ 3	
7	ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಭಾಗ 4	
8	ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಭಾಗ 5	
9	ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಭಾಗ 6	
10	ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಭಾಗ 7	
11	ಬೆಂಗಳೂರು ಗ್ರಾಮಾಂತರ	307006
12	ಬೀದರ್	527357
13	ಚಾಮರಾಜನಗರ	316909
14	ಚಿಕ್ಕಬಳ್ಳಾಪುರ	388709
15	ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು	351571
16	ಚಿತ್ರದುರ್ಗ	514978
17	ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ	646198
18	ದಾವಣಗೆರೆ	601633
19	ಗದಗ	329289
20	ಹಾಸನ	549640
21	ಹಾವೇರಿ	495171
22	ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ	571922
23	ಕಲಬುರಗಿ	794749
24	ಕೊಡಗು	173310
25	ಕೋಲಾರ	477840
26	ಕೊಪ್ಪಳ	430799
27	ಮಂಡ್ಯ	559543
28	ಮೈಸೂರು	928445
29	ರಾಯಚೂರು	596681
30	ರಾಮನಗರ	334240
31	ಶಿವಮೊಗ್ಗ	542212
32	ತುಮಕೂರು	829411
33	ಉಡುಪಿ	363951
34	ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ	245654
35	ವಿಜಯಪುರ	673432
36	ಯಾದಗಿರಿ	363951
37	ಯಲ್ಲಾಪುರ	200000
ಒಟ್ಟು		18918003

ಆಧಾರ : ಇ-ಶ್ರಮ್ ಪೋರ್ಟಲ್, COI

ಅನುಬಂಧ 9.4 : ಕಾರ್ಮಿಕ ಇಲಾಖೆಯ ಆರ್ಥಿಕ ಪ್ರಗತಿ (2022-23 ನೇ ಸಾಲಿನ ಜನವರಿ-2023 ವರೆಗೆ)

ಲೆ.ಶೀ	ಯೋಜನೆ	ಆಯವ್ಯಯ ಅಂದಾಜು	ಎಇ-1	ಪ್ರಾ.ಶಿ	ಒಟ್ಟು ಹಂಚಿಕೆ (ಅಇ -+ ಎನ್‌ಇ)	ಉತ್ಪಾದಕ ಹಂಚಿಕೆ	ಆಡಳಿತ / ವೇತನ ಹಂಚಿಕೆ	ಐಡುಗಡೆ	ಉತ್ಪಾದಕ ಐಡುಗಡೆ	ಆಡಳಿತ/ ವೇತನ ಐಡುಗಡೆ	ಒಟ್ಟು ವೆಚ್ಚ	ಉತ್ಪಾದಕ ವೆಚ್ಚ	ಆಡಳಿತ / ವೇತನ ವೆಚ್ಚ
2230-01-001-0-01	ಕಾರ್ಮಿಕರ ಆಯುಕ್ತಾಲಯ	5.36	0.00	0.00	5.36	0.00	5.36	5.94	0.00	5.94	4.57	0.00	4.57
2230-01-101-0-01	ಕಾರ್ಮಿಕ ಕಾರ್ಯಗಳು ಜಾರಿ	33.40	0.00	0.00	33.40	0.00	33.40	33.81	0.00	33.81	26.76	0.00	26.76
2230-01-101-0-05	ಆಶಾದೀಪ	2.50	0.00	1.78	2.50	2.50	0.00	1.88	1.88	0.00	1.60	1.61	0.00
2230-01-103-4-00	ಕರ್ನಾಟಕ ಕಾರ್ಮಿಕ ಕಲ್ಯಾಣ ನಿಧಿ ವಂತಿಕೆ	35.00	0.00	0.00	35.00	35.00	0.00	11.25	11.25	0.00	3.63	3.63	0.00
2230-01-103-6-01	ಬಾಲಕಾರ್ಮಿಕ ಪುನರ್ವಸತಿ	4.00	0.00	0.14	4.00	4.00	0.00	3.00	3.00	0.00	2.75	2.76	0.00
2230-01-103-7-03	ಬಾಲಕರಿಗೆ ವಿಮಾ ಯೋಜನೆ	0.01	0.00	5.18	0.01	0.01	0.00	4.76	4.76	0.00	5.06	5.06	0.00
2230-01-111-0-05	ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಅಸಂಘಟಿತ ಕಾರ್ಮಿಕ ಸಾಮಾಜಿಕ ಭದ್ರತಾ ಮಂಡಳಿ	0.01	1.00	5.62	1.01	1.01	0.00	1.01	1.01	0.00	2.66	2.66	0.00
2230-01-277-0-01	ಸ್ಟೇಟ್ ಇನ್ಸ್ಟಿಟ್ಯೂಟ್ ಫಾರ್ ಲೇಬರ್ ಸ್ಟಡೀಸ್ ಇನ್ ಅನೋಲಿಯೇಷನ್ ವಿತ್ ನ್ಯಾಷನಲ್ ಲಾ ಸ್ಕೂಲ್	1.00	0.00	0.00	1.00	1.00	0.00	0.75	0.75	0.00	0.72	0.72	0.00
4250-00-201-0-04	ಕಾರ್ಮಿಕ ಭವನ ನಿರ್ಮಾಣ	5.00	0.00	0.00	5.00	5.00	0.00	3.75	3.75	0.00	3.06	3.06	0.00
2210-01-102-0-01	ನೌಕರರ ರಾಜ್ಯ ವಿಮಾ ಯೋಜನೆ - ವೈದ್ಯಕೀಯ ಸೇವೆಗಳು	491.86	0.00	0.00	491.86	491.86	186.95	424.60	241.63	182.97	305.78	167.58	138.19
2210-02-101-2-03	ನೌಕರರ ರಾಜ್ಯ ವಿಮೆ -ಆಯುರ್ವೇದ ಔಷಧಾಲಯಗಳು	0.27	0.00	0.00	0.27	0.00	0.27	0.24	0.00	0.24	0.15	0.00	0.15
2230-01-102-0-01	ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳ ಇನ್ಸೆಕ್ಟರ್	16.15	0.00	0.00	16.15	0.00	16.15	15.43	0.00	15.43	11.80	0.00	11.80
Total		594.56	1.00	12.72	608.28	353.43	242.13	506.42	268.03	238.39	368.54	187.08	181.47

ಆಧಾರ : ಅಪರೋಕ್ಷ, ಯೋಜನಾ ಇಲಾಖೆ, GOK

ಅನುಬಂಧ 9.5 (ಎ)
MGNREGA ಅಡಿ 2022-23 ನೇ ಸಾಲಿನ ಆರ್ಥಿಕ ಜಿಲ್ಲಾವಾರು ಪ್ರಗತಿ (23 ಜನವರಿ-2023 ವರೆಗೆ)
(ರೂ. ಲಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿ)

ಕ್ರ. ಸಂ.	ಜಿಲ್ಲೆಗಳು	ಪ್ರಾರಂಭಕ ಶಿಲ್ಪ		ಕಳೆದ ಜಿಲ್ಲೆಗಡೆ ಆದರೆ ಪ್ರಸ್ತುತ ವರ್ಷದ ಸ್ಥಿತಿ		ರಾಜ್ಯ ನಿರಿಯಿಂದ ಜಿಲ್ಲೆಗೆ ಐದುಗಡೆ	ಅಧ್ಯಕ್ಷೇಷನ್ ಆಫ್ ಇಕೆಒಒ	ಇತರೆ ಸ್ಥಿತಿ	Borrowed Fund			ಅಂತರ್ ಜಿಲ್ಲಾ ನಿಧಿ ಪರ್ಗಾವಣೆ		ಒಟ್ಟು ಲಭ್ಯತೆ
		CB as OB	Entered OB	Centre	State				ಇತರೆ ಅಧ್ಯಕ್ಷೇಷನ್ ಆಫ್ ಅರ್ವತ ನಿಧಿ	ಜಿಲ್ಲೆ/ ರಾಜ್ಯ ಮರು ಪಾವತಿ	ಇತರೆ ಜಿಲ್ಲೆಗೆ ಪರ್ಗಾವಣೆ	ಇತರೆ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಿಂದ ಸ್ಥಿತಿ		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
1	ಬಾಗಲಕೋಟೆ		-345.92	0	0	0	23457.24	0	0	0	0	0	23111.33	
2	ಬಳ್ಳಾರಿ		-23.99	0	0	0	19609.25	0	0	0	0	0	19585.26	
3	ಬೆಳಗಾವಿ		-509.66	0	0	0	67255.06	1	0	0	0	0	66746.4	
4	ಬೆಂಗಳೂರು		0.49	0	0	0	602.86	0	0	0	0	0	603.35	
5	ಬೆಂಗಳೂರು ಗ್ರಾಮಾಂತರ		0	0	0	0	7447.75	0	0	0	0	0	7447.75	
6	ಬೀದರ್		169.52	0	0	0	26015.28	0	0	0	0	0	26184.8	
7	ಬಾಹುರಾಜನಗರ		-156.46	0	0	0	11727.67	0	0	0	0	0	11571.22	
8	ಚಿಕ್ಕಬಳ್ಳಾಪುರ		-465.46	0	0	0	18775.18	0	0	0	0	0	18309.71	
9	ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು		-170.52	0	0	0	15610.11	0	0	0	0	0	15439.59	
10	ಚಿತ್ರದುರ್ಗ		-295.72	0	0	0	27858.38	0	0	0	0	0	27562.66	
11	ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ		59.76	0	0	0	5776.06	0	0	0	0	0	5835.81	
12	ದಾವಣಗೆರೆ		25.8	0	0	0	16856.22	0	0	0	0	0	16882.02	
13	ಧಾರವಾಡ		20.35	0	0	0	13943.52	0	0	0	0	0	13963.87	
14	ಗೆದಗೆ		-56.2	0	0	0	13635.73	0	0	0	0	0	13579.53	
15	ಹಾಸನ		-141.45	0	0	0	22380.27	0	0	0	0	0	22238.82	
16	ಹಾವೇರಿ		287.15	0	0	0	22387.97	0	0	0	0	0	22675.12	
17	ಕಲಬುರಗಿ		1490.12	0	0	0	25098.11	0	0	0	0	0	26588.23	
18	ಕೊಡಗು		-8.55	0	0	0	3131.48	0	0	0	0	0	3122.93	
19	ಕೋಲಾರ		280.35	0	0	0	20161.02	0	0	0	0	0	20441.37	

ಕ್ರ. ಸಂ.	ಜಿಲ್ಲೆಗಳು	ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ ಶಿಲ್ಪ		ಕಳೆದ ಬಿಡುಗಡೆ ಆದರೆ ಪ್ರಸ್ತುತ ವರ್ಷದ ಸ್ವೀಕೃತಿ		ರಾಜ್ಯ ಜಿಲ್ಲೆಗೆ ನಿರೀಯಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ	ಆಧ್ಯಕ್ಷೇಷನ್ ಆಫ್ ಇಕೋಐಡಿ	ಇತರೆ ಸ್ವೀಕೃತಿ	Borrowed Fund			ಅಂತರ್ ಜಿಲ್ಲಾ ನಿಧಿ ವರ್ಗಾವಣೆ		ಒಟ್ಟು ಲಭ್ಯತೆ
		CB as OB	Entered OB	Centre	State				ಇತರೆ ಜಿಲ್ಲೆ ಅಥವಾ ಆರ್ವತ ನಿಧಿ	ಜಿಲ್ಲೆ/ ರಾಜ್ಯ ಮರು ಪಾವತಿ	ಇತರೆ ಜಿಲ್ಲೆಗೆ ವರ್ಗಾವಣೆ	ಇತರೆ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಿಂದ ಸ್ವೀಕೃತಿ		
20	ಕೊಪ್ಪಳ		0.9	0	0	0	38329.31	0	0	0	0	0	0	38330.22
21	ಮಂಡ್ಯ		-160.36	0	0	0	12599.89	0	0	0	0	0	0	12439.54
22	ಮೈಸೂರು		-57.51	0	0	0	15601.79	0	0	0	0	0	0	15544.28
23	ರಾಯಚೂರು		214.58	0	0	0	46706.28	0	0	0	0	0	0	46920.87
24	ರಾಮನಗರ		494.97	0	0	0	29500.9	0	0	0	0	0	0	29995.87
25	ಶಿವಮೊಗ್ಗ		399.81	0	0	0	13826.14	0	0	0	0	0	0	14225.95
26	ತುಮಕೂರು		20.12	0	0	0	21054.67	0	0	0	0	0	0	21074.79
27	ಉಡುಪಿ		1.32	0	0	0	4259.25	0	0	0	0	0	0	4260.57
28	ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ		-377.47	0	0	0	8098.28	0	0	0	0	0	0	7720.81
29	ವಿಜಯನಗರ		-50.28	0	0	0	25517.72	0	0	0	0	0	0	25467.44
30	ವಿಜಯಪುರ		-112.22	0	0	0	22027.94	0	0	0	0	0	0	21915.72
31	ಯಾದಗಿರಿ		318.2				24065.91	0						24384.11
	ಒಟ್ಟು ಜಿಲ್ಲಾ ಮೊತ್ತ	0.00	851.67	0	0	0	623317.3	1						624169.9
	ರಾಜ್ಯ	12552.97	58390.68	0			0	98090						-323762
	ಒಟ್ಟಾರೆ	12552.97	59242.35	0	0	0	623317.3	98091						300408.4

ಆಧಾರ : RDPR, COK

(ರೂ. ಲಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿ)

ಅನುಬಂಧ 9.5 (ಬಿ) MGNREGA ಅಡಿ 2022-23 ನೇ ಸಾಲಿನ ಅರ್ಥಿಕ ಜಿಲ್ಲಾವಾರು ಪ್ರಗತಿ (23 ಜನವರಿ-2023 ವರೆಗೆ)

Sl. No.	District	Cumulative Estimation of Expenditure upto Reporting month	Actual Expenditure						Cumulative Expenditure				%age Utilization	Balance	Payment due**			
			Actual Expenditure			Adm.Exp			Total	Tax	Material	On Un-skilled Wage			On Semi-skilled and Skilled Wage	On Material	Tax	Total
			Un-skilled Wage	Semi-skilled and Skilled Wage	Material	Rec Exp	Non-Rec Exp	Total Adm. Exp										
1	2	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	
1	ಬಾಗಲಕೋಟೆ	0	12967.39	131.16	9383.17	288.03	678.17	0	678.17	23447.93	101.46	-336.6	110.45	19.3	4130.19	160.71	4420.65	
2	ಬಳ್ಳಾರಿ	0	14059.82	150.61	4923.3	144.28	326.88	1.46	328.35	19606.35	100.11	-210.9	61	32.49	1222.14	44.69	1360.32	
3	ಬೆಳಗಾವಿ	0	32596.28	572.94	25262.35	1193.65	1507.98	8.81	1516.79	61142.01	91.6	5604.38	282.45	51.93	10273.41	669.82	11277.61	
4	ಬೆಂಗಳೂರು	0	294.87	0.08	245.57	3.99	19.87	0	19.87	564.37	93.54	38.99	6.48	1.6	60.11	3.5	71.69	
5	ಬೆಂಗಳೂರು ಗ್ರಾಮಾಂತರ	0	4821.01	11.01	2332.04	61.94	210.89	9.82	220.71	7446.71	99.99	1.04	60.67	0	1128.69	46.25	1235.61	
6	ಬೀದರ್	0	13394.98	20.37	10362.39	1104.8	549.8	11.03	560.83	25443.37	97.17	741.43	158.73	0	5823.08	671.58	6653.39	
7	ಬಾನ್ಸೂರು	0	5524.49	50.43	5585.49	195.3	312.47	0.06	312.53	16668.24	100.84	-97.03	109.87	2.32	2495.75	127.29	2735.23	
8	ಬಳ್ಳಾರಿ	0	8570.63	70.78	8439.9	712.88	433.3	2.63	435.93	18230.12	99.57	79.59	125.68	2.06	2666.38	228.93	3023.05	
9	ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು	0	6709.55	49.94	6941.13	0.29	411.68	0.02	411.7	14112.6	91.41	1326.99	81.81	22.41	1531.66	0.23	1636.11	
10	ಚಿತ್ರದುರ್ಗ	0	11824.78	140.73	13882.27	3.95	499.33	13.65	512.99	26364.71	95.65	1197.95	114.49	8.74	2488.88	0.02	2612.13	
11	ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ	0	4032.28	44.09	1380.22	70.5	247.53	0	247.53	5774.61	98.95	61.2	34.03	9.34	967.55	57.48	1068.4	
12	ದಾವಣಗೆರೆ	0	8186.52	95.45	6353.81	210.94	554.56	0	554.56	15401.27	91.23	1480.75	76.22	8.04	2053.27	90.87	2228.4	
13	ಧಾರವಾಡ	0	5973.93	97.87	6156.59	229.43	321.37	0	321.37	12779.19	91.52	1184.68	161.82	3.65	2423.31	103.94	2692.72	
14	ಗದಗ	0	7495.4	93.88	5386.97	237.18	414.76	3.93	418.68	13632.11	100.39	-52.58	120.49	16.09	1045.59	40.14	1222.31	

Sl. No.	District	Cumulative LB Estimation of Expenditure upto Reporting month	Cumulative Expenditure								%age Utilization	Balance	Payment due**					
			Actual Expenditure				Adm.Exp						Total	On Un-skilled Wage	On Semi-skilled and Skilled Wage	On Material	Tax	Total
			Un-skilled Wage	Semi-skilled and Skilled Wage	Material	Tax	Rec Exp	Non-Rec Exp	Total Adm. Exp	Total								
15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30			
1	2																	
15	ಪಾಸನ	0	12239.42	108.72	8204.57	37.54	893.53	10.54	904.07	21494.32	96.65	744.5	98.04	1832.52	45.05	1980.58		
16	ಪಾವೇಶಿ	0	11881.32	89.76	8747.19	378.35	479.39	6.25	485.64	21582.26	95.18	1092.86	291.75	4965.53	325.93	5548.98		
17	ಕಲಬುರಗಿ	0	15679.43	162.11	8131.59	143.28	486.93	15.53	502.46	24618.88	92.59	1969.35	141.91	3164.79	65.75	3363.02		
18	ಕೊಡಗು	0	1653.41	0	1192.25	101.48	139.02	1.44	140.46	3087.6	98.87	35.32	6.11	325.58	28.77	360.5		
19	ಕೋಲಾರ	0	10313.77	72.94	8510.04	596.99	581.82	7.98	589.8	20083.55	98.25	357.82	111.73	3080.34	218.71	3410.78		
20	ಕೊಪ್ಪಳ	0	21710.76	280.7	1673.97	600.73	629.48	0.84	630.32	34896.48	91.04	3433.73	296.54	2466.76	161.2	2977.35		
21	ಮಂತ್ಯೆ	0	6686.71	84.99	5043.73	179.42	426.79	6.58	433.37	12428.22	99.91	11.32	147.83	3059.65	143.88	3355.94		
22	ಮೈಸೂರು	0	7431.53	61.86	7520.42	114.07	361.03	0	361.03	15488.92	99.64	55.36	175.4	2033.97	41.74	2251.33		
23	ರಾಯಚೂರು	0	26862.71	392.27	13813.82	110.29	113.84	161.09	1274.94	43394.02	92.48	3526.84	191.09	6969.19	451.6	7662.99		
24	ರಾಮನಗರ	0	10806.78	85.99	14668.57	320.89	546.36	1.08	547.44	28429.68	88.11	3566.19	97.18	2542.63	115.9	2762.46		
25	ಶಿವಮೊಗ್ಗ	0	8889.78	184.57	3796.85	112.01	515.95	7.48	523.43	13506.63	94.94	719.31	65.14	1194.78	28.77	1319.39		
26	ತುಮಕೂರು	0	10406.76	199.2	8476.87	79.88	660.25	4.33	664.58	19827.29	94.08	1247.5	176.18	5939.01	61.88	6198.87		
27	ಉಡುಪಿ	0	2391.69	23.2	1577.81	4.31	135.66	0.08	135.74	4132.75	97	127.82	21.73	690.87	4.38	718.77		
28	ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ	0	4366.62	59.25	3117.25	152.15	321.45	0	321.45	8016.74	103.83	-295.93	64.74	689.22	47.01	805.58		
29	ವಿಜಯನಗರ	0	18003.21	231.43	6563.77	287.92	0	0	0	25086.33	98.5	381.11	158.54	1472.92	82.24	1756.6		
30	ವಿಜಯಪುರ	0	10907.38	147.9	9375.07	3.33	523.96	0	523.96	20957.64	95.63	968.08	122.9	1366.13	2.07	1515.78		
31	ಯಾದಗಿರಿ	0	13210.2	43.15	8234.05	564.37	21	0	21	22072.77	90.52	2311.33	179.72	1905.73	181.74	2269.49		
	ಒಟ್ಟು ಜಿಲ್ಲಾ ಮೊತ್ತ	0	329883.43	3697.4	235283	9244.17	14325.05	274.6	14599.68	592717.68	94.96	31452.21	3810.72	81999.63	4252.1	90496		
	ರಾಜ್ಯ						1616.15	80.16	1696.3	1696.3		-325457.86						
	ಒಟ್ಟಾರೆ	0	329883.43	3697.4	235283	9244.17	15941.2	354.8	16295.98	594413.98	197.3	-294006.65	3810.72	81999.63	4252.1	90496		

ಆಧಾರ : RDPR, GOK

ಅನುಬಂಧ 9.5 (ಸಿ) : MGNRECA ಅಡಿ 2022-23 ನೇ ಸಾಲಿನ ಅಧಿಕ ಜಿಲ್ಲಾವಾರು ಪ್ರಗತಿ (23 ಜನವರಿ-2023 ವರೆಗೆ)

ಕ್ರ. ಸಂ	ಜಿಲ್ಲೆಗಳು	ನೋಂದಣಿಸಿದ ಸಂಖ್ಯೆ (No. of Registered)		ಪ್ರಸ್ತುತ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ತೆಗೆಯಲಾದ ಜಾರ್ಡ್ ಕಾರ್ಡ್ (No. of Jobcard deleted in current YR)		ಪ್ರಸ್ತುತ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಸೇರ್ಪಡೆ ಮಾಡಿದ ಜಾರ್ಡ್ ಕಾರ್ಡ್ (No. of Jobcard included in current YR)		ಒಟ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ವಿತರಿಸಲಾದ ಸಹಾಯಕ ಜಾರ್ಡ್ ಕಾರ್ಡ್ ಸಂಖ್ಯೆ (Cumulative No. of HH issued jobcards)				ಬೇಡಿಕೆಯಾದ ಉದ್ಯೋಗ (Employment demanded)		ನೀಡಲಾದ ಉದ್ಯೋಗ (Employment offered)		ಪಡೆಯಲಾದ ಉದ್ಯೋಗ (Employment Availed)		ನೂರು ದಿನಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಿದ ಕುಟುಂಬಗಳು (No. of Families Completed 100 days)	ಭೂಮಿ ಸುಧಾರಣೆ/ ಐ.ಎ.ಎಸ್ಸಿ ಕುಟುಂಬಗಳು (No. of HH which are beneficiary of land reform/IAI)	ವಿಕಲಶಕ್ತರ ಸಂಖ್ಯೆ (No. of Disabled individuals)		
		ಕುಟುಂಬ	ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು	ಕುಟುಂಬ	ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು	ಕುಟುಂಬ	ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು	ಐ.ಎಸ್ಸಿ	ಇತರೆ	ಒಟ್ಟು	ಕುಟುಂಬ	ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು	ಕುಟುಂಬ	ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು	ಕುಟುಂಬ	ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು	ಮಾಹನ ದಿನ					
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23
1	ಬಾಗಲಕೋಟೆ	270765	557509	1627	4690	22201	38906	47597	16628	206490	270715	18187	214191	115084	205968	101659	176983	4296847	1764	0	2252	
2	ಬಳ್ಳಾರಿ	172017	486679	74	1293	7105	18792	34707	44568	92449	171724	107268	241172	106657	238095	101381	218720	5131591	2237	0	1398	
3	ಬೆಳಗಾವಿ	786885	1639685	636	2835	46446	74432	82101	59603	644793	786497	288989	460678	284413	448321	252876	386950	10714551	2279	0	3306	
4	ಬೆಂಗಳೂರು	59507	135856	28	89	9490	13320	16026	1610	38328	59964	3425	5795	3260	5356	2958	4886	96972	21	0	8	
5	ಬೆಂಗಳೂರು ಗ್ರಾಮಾಂತರ	114001	252045	1307	5022	12099	19709	23902	5795	84295	113992	37891	69585	35966	63740	33426	58387	1578284	343	0	546	
6	ಬೀದರ್	247162	479889	6785	18345	15021	27818	56610	36526	147503	242639	122157	208554	120452	202923	109886	181234	4347434	168	0	477	
7	ಚಾಮರಾಜನಗರ	223485	520084	93	1125	4340	9428	55077	23650	144286	223030	61224	104174	60073	100425	54232	88681	1794841	209	0	434	
8	ಚಿಕ್ಕಬಳ್ಳಾಪುರ	224034	555286	169	1613	3844	9261	54014	30529	139019	223562	86263	157568	83911	149287	76338	132875	2807973	576	0	4176	
9	ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು	174477	396905	48	417	13283	22300	37752	7802	128584	174138	55628	104939	54169	100639	51615	95069	2176366	572	0	170	
10	ಚಿತ್ರದುರ್ಗ																					
	ದಾಖಲಾಗಿದೆ	326774	783721	2272	17186	7468	17662	70508	64631	188633	323772	109877	193591	107255	184485	98117	165906	3837985	521	0	393	
	ದಾಖಲಾಗಿದೆ																					
11	ಧಾರವಾಡ	167108	353224	879	4070	17553	28170	19155	13220	134416	166791	29922	53236	29397	51637	28330	49597	1306346	389	0	74	
12	ಗದಗ	233581	538624	34	205	12913	26676	50365	32433	152552	235330	75510	140126	74016	135560	66329	18896	2650551	548	0	297	
13	ಹಾಸನ	167783	411905	133	1641	13124	21466	12422	8594	146456	167432	56716	108706	55050	103166	50172	92261	1968874	227	0	199	
14	ಹಾವೇರಿ	165328	410407	959	5848	5158	13648	27730	11988	123981	163699	90656	194084	89830	190235	78694	16131	2436927	234	0	886	
15	ಕಲಬುರಗಿ	280265	660616	373	2700	9612	21321	47343	4805	227827	279975	109365	21210	105931	199603	98050	182119	3953678	168	0	564	
16	ಕೊಡಗು	263399	618784	143	1494	15170	29417	36913	26566	195393	258872	114389	229272	11609	220439	93989	181335	3903469	529	0	487	
17	ಕೊಪ್ಪಳ	410869	875071	21339	61346	24700	45151	91198	5111	305058	401367	197863	365838	194928	354797	170937	301572	5169886	369	0	583	
18	ಕೊಪ್ಪಳ	86208	188184	155	236	10948	16268	9433	5766	65834	81033	14688	25295	14133	23887	13290	22224	535904	77	0	150	
19	ಮಂಡ್ಯ	239134	595317	253	1630	5127	13306	63828	14105	161149	239082	85858	145700	83566	138956	77881	127169	3553507	424	0	487	
20	ಮೈಸೂರು	298449	797087	612	43015	10362	44673	49490	37775	211099	298364	181481	394598	180577	390718	171899	360434	7459238	2330	0	3068	

ಕ್ರ. ಸಂ	ಆಧಿಗಳು	ನೋಂದಣಿಯಾದ ಸಂಖ್ಯೆ (No. of Registered)		ಪ್ರಸ್ತುತ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ತೆಗೆಯಲಾದ ಐಬಿ ಕಾರ್ಡ್ (No. of Jobcard deleted in current YR)		ಪ್ರಸ್ತುತ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಸೇರ್ಪಡೆ ಮಾಡಿದ ಐಬಿ ಕಾರ್ಡ್ (No. of Jobcard included in current YR)		ಒಟ್ಟು ಕಾರ್ಡ್‌ಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ (Cumulative No. of HH issued jobcards)					ಬೇಡಿಕೆಯಾದ ಉದ್ಯೋಗ (Employment demanded)		ನೀಡಲಾದ ಉದ್ಯೋಗ (Employment offered)		ಸಹಾಯಕ ಉದ್ಯೋಗ (Employment Availed)			ನೂರು ದಿನಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಿದ ಕುಟುಂಬಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ (No. of Families Completed 100 days)	ಭೂಮಿ ಸುಧಾರಣೆ/ ಐ.ಎ.ಎಸ್ಸಿ ಕುಟುಂಬಗಳು (No. of HH which are beneficiary of land reform/IAY)	ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಸಂಖ್ಯೆ (No. of Disabled beneficiary individuals)	
		ಕುಟುಂಬ	ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು	ಕುಟುಂಬ	ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು	ಕುಟುಂಬ	ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು	ಐಬಿ	ಇತರೆ	ಒಟ್ಟು	ಕುಟುಂಬ	ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು	ಕುಟುಂಬ	ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು	ಕುಟುಂಬ	ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು	ಕುಟುಂಬ	ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು	ವಿಶೇಷವಾಗಿ				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22		
21	ರಾಯಚೂರು	344313	751852	449	2223	14106	24772	40870	3046	299721	343637	73858	12793	72095	117430	64963	103441	2194355	323	0	373		
22	ರಾಮನಗರ	340525	850442	718	3710	18122	30678	60637	40045	233751	334433	75877	142359	74129	136087	67614	122471	2409484	622	0	221		
23	ಶಿವಮೊಗ್ಗ	7983967	823059	10796	37917	15220	38343	59857	73381	210412	343650	247560	51999	246047	504757	232948	464705	9845479	761	0	955		
24	ತುಮಕೂರು	203499	449985	3351	16103	3956	9351	34188	4256	163964	202408	95167	163350	93926	158658	85694	141094	3502742	785	0	328		
25	ಉಡುಪಿ	244624	567176	379	5958	8965	20922	47326	10788	186282	244396	102368	193211	104127	189255	91202	162735	2894341	340	0	598		
26	ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ	434444	1043813	6889	32868	11603	25383	68340	31137	334632	434109	109470	201257	106953	191801	96513	169821	3370720	387	0	520		
27	ಪಿಪಾಯನಗರ	117591	237423	103	376	11067	21309	6671	6218	103896	116785	22599	40031	22375	39343	20826	36290	769649	296	0	60		
28	ಪಿಪಾಯನಗರ	201315	449236	176	1375	19300	30052	13199	5771	177355	196325	49823	88469	49870	87133	43026	73747	1415576	225	0	132		
29	ಯಾದಗಿರಿ	220470	593232	79	1627	6629	20127	55030	41777	123430	220237	129332	272634	128572	268987	117633	237326	6123501	3802	0	810		
30	ಬಾಗಲಕೋಟೆ	345592	771901	1218	5228	28670	44255	66316	4379	274477	345172	113278	188867	109821	180669	98822	159364	3540781	634	0	1317		
31	ಬಳ್ಳಾರಿ	268028	528379	1445	8335	12393	29628	52253	26622	188575	267450	18591	194710	117146	190641	107579	172089	4275821	441	0	479		
	ಒಟ್ಟು	7983967	18322776	63922	287520	415995	806544	1392858	699085	5834620	7926563	3085280	5747992	3032138	8572898	2758069	4945692	109869573	23601	0	25648		

ಆಧಾರ : RDPR, GOK

ಅನುಬಂಧ 9.5

MGNREGA ಅಡಿ 2022-23 ನೇ ಸಾಲಿನ ಜಿಲ್ಲಾವಾರು ಪ್ರಗತಿ (23 ಜನವರಿ-2023 ವರೆಗೆ)

ಕ್ರ. ಸಂ.	ಜಿಲ್ಲೆಗಳು	ಒಟ್ಟು ಸಂಚಿತ ವೆಚ್ಚ (ರೂ. ಕೃಗಳಲ್ಲಿ)	ಮಾನವ ದಿನಗಳಕೂಲಿ ಉದ್ಯೋಗ ಸೃಷ್ಟಿ (ಸಂಖ್ಯೆ)	ಸಂಚಿತ ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ದೊರಕಿದ ಉದ್ಯೋಗ (ಸಂಖ್ಯೆ)	ಕಾಮಗಾರಿಗಳು (ಸಂಖ್ಯೆ)		
					ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಾದ ಕಾಮಗಾರಿಗಳು	ಮುಕ್ತಾಯಗೊಂಡ ಕಾಮಗಾರಿಗಳು	ಪ್ರಗತಿಯಿಲ್ಲದ ಕಾಮಗಾರಿಗಳು
1	2	3	4	5	6	7	8
1	ಬಾಗಲಕೋಟೆ	23447.93	4296847	101359	34804	19400	15404
2	ಬಳ್ಳಾರಿ	19606.35	5131591	101381	37920	10656	27264
3	ಬೆಳಗಾವಿ	61142.01	10714551	252876	130027	55758	74269
4	ಬೆಂಗಳೂರು	564.37	96972	2958	3624	1392	2232
5	ಬೆಂಗಳೂರು ಗ್ರಾಮಾಂತರ	7446.71	1578284	33426	21309	8544	12765
6	ಬೀದರ್	25443.37	4347434	109886	63903	19627	44276
7	ಚಾಮರಾಜನಗರ	11668.24	1794641	54232	32741	13621	19120
8	ಚಿಕ್ಕಬಳ್ಳಾಪುರ	18230.12	2807973	76338	42033	17157	24876
9	ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು	14112.6	2176366	51615	41074	19061	22013
10	ಚಿತ್ರದುರ್ಗ	26364.71	3837985	98117	70255	34799	35456
11	ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ	5774.61	1306346	28330	31044	12169	18875
12	ದಾವಣಗೆರೆ	15401.27	2650551	66329	26033	9820	16213
13	ಧಾರವಾಡ	12779.19	1968874	50172	43391	22083	21308
14	ಗದಗ	13632.11	2436927	78694	34907	10615	24292
15	ಹಾಸನ	21494.32	3953678	98050	80756	30465	50291
16	ಹಾವೇರಿ	21582.26	3903469	93989	59898	7399	52499
17	ಕಲಬುರಗಿ	24618.88	5165986	170937	68316	46407	21909
18	ಕೊಡಗು	3087.6	535904	13290	7169	7422	-253
19	ಕೋಲಾರ	20083.55	3353507	77881	62028	16537	45491
20	ಕೊಪ್ಪಳ	34896.48	7459238	171389	59260	27719	31541
21	ಮಂಡ್ಯ	12428.22	2194355	64963	45138	14808	30330
22	ಮೈಸೂರು	15488.92	2409484	67614	61459	27173	34286
23	ರಾಯಚೂರು	43394.02	9845479	232948	68914	28066	40848
24	ರಾಮನಗರ	26429.68	3502742	85694	126392	72248	54144
25	ಶಿವಮೊಗ್ಗ	13506.63	2894341	91202	37103	15853	21250
26	ತುಮಕೂರು	19827.29	3370720	96513	103374	32294	71080
27	ಉಡುಪಿ	4132.75	769649	20826	19039	6612	12427
28	ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ	8016.74	1415576	43026	34109	12121	21988
29	ವಿಜಯನಗರ	25086.33	6123501	117633	40112	19699	20413
30	ವಿಜಯಪುರ	20957.64	3540781	98822	47168	26529	20639
31	ಯಾದಗಿರಿ	22072.77	4275821	107579	53280	29058	24222
	ಒಟ್ಟು	592717.68	109859573	2758069	1586580	675112	911468
	ರಾಜ್ಯ ನಿಧಿ	1696.3					
	ಒಟ್ಟಾರೆ	594413.98	109859573	2758069	1586580	675112	911468

ಆಧಾರ : RDPR, GOK

ಪರಿಚಯ

ಆರ್ಥಿಕ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯವು ಆರ್ಥಿಕತೆಯ ಇತರ ವಲಯಗಳ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸುವ ಸೌಲಭ್ಯಗಳು, ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಮತ್ತು ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಅಧ್ಯಾಯವು ಇಂಧನ, ರಸ್ತೆಗಳು, ಸಾರಿಗೆ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯ ಮತ್ತು ಸಂವಹನ ಮತ್ತು ಬ್ಯಾಂಕಿಂಗ್ ಸೇವೆಗಳ ಮೇಲೆ ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸುತ್ತದೆ.

ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಗುರಿ 7 ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಕೈಗೆಟುಕುವ, ವಿಶ್ವಸಾರ್ಹ, ಸಮರ್ಥನೀಯ ಮತ್ತು ಆಧುನಿಕ ಶಕ್ತಿಯ ಪ್ರವೇಶವನ್ನು ಖಾತ್ರಿಪಡಿಸುವ ಗುರಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. 2020-21 ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ, ಶೇಕಡಾವಾರು ಕುಟುಂಬಗಳು ವಿದ್ಯುದ್ದೀಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟವು ಮತ್ತು ಶುದ್ಧ ಅಡುಗೆ ಇಂಧನ ಸೂಚಕಗಳನ್ನು ಬಳಸುವ ಶೇಕಡಾವಾರು ಕುಟುಂಬಗಳು, ಕರ್ನಾಟಕವು 100 ಅಂಕಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಾಧಕವಾಗಿದೆ. SDG 13- ಹವಾಮಾನ ಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ, ಒಟ್ಟು ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾದ ಉತ್ಪಾದನಾ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ (ಹಂಚಿಕೊಂಡ ಜೀರುಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಂತೆ) ನವೀಕರಿಸಬಹುದಾದ ಶಕ್ತಿಯ ಶೇಕಡಾವಾರು ನೆರೆಯ ರಾಜ್ಯ ಕೇರಳ (40.16) ಮತ್ತು ಭಾರತ (36.37) ಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ರಾಜ್ಯವು ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾಗಿದೆ. SDG 9 (ಕೈಗಾರಿಕೆ, ನಾವೀನ್ಯತೆ ಮತ್ತು ಮೂಲಸೌಕರ್ಯ), ರಾಜ್ಯವು 6 ನೇ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದೆ. 2020-21 ವರ್ಷಕ್ಕೆ, ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿ ಗ್ರಾಮ ಸಡಕ್ ಯೋಜನೆ (PMGSY) ಸೂಚಕದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಹವಾಮಾನ ರಸ್ತೆಗಳಿಂದ ಸಂಪರ್ಕಗೊಂಡಿರುವ ಉದ್ದೇಶಿತ ವಾಸಸ್ಥಾನಗಳ ಶೇಕಡಾವಾರು, ರಾಜ್ಯವು 100 ಅಂಕಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಾಧಕವಾಗಿದೆ. ಸೂಚಕಕ್ಕಾಗಿ, ವಿವಿಧ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಲಾಜಿಸ್ಟಿಕ್ಸ್ ಈಸ್ ಪ್ರಕಾರ ಸ್ಕೋರ್ (ಆಡ್ಸ್), ಗುಜರಾತ್ ರಾಜ್ಯವು 3.62 (ಸ್ಕೋರ್ 49) ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದೆ, ಆದರೆ ಕರ್ನಾಟಕವು 3.37 (ಸ್ಕೋರ್ 40) ಮೌಲ್ಯದೊಂದಿಗೆ 4 ನೇ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದೆ. ನಗರ ಟಿಲ ಸಾಂದ್ರತೆಯಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣದ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ 2 ನೇ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದೆ (SDG ಗುರಿ 9 ಸೂಚಕ, 100 ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಮೊಬೈಲ್ ಸಂಪರ್ಕಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ) ಮತ್ತು ಸೂಚಕಕ್ಕಾಗಿ, ಪ್ರತಿ 100 ಜನಸಂಖ್ಯೆಗೆ ಇಂಟರ್ನೆಟ್ ಚಂದಾದಾರರ ಸಂಖ್ಯೆ 69.35 ರಷ್ಟು ರಾಜ್ಯವು 69.35 ಚಂದಾದಾರಿಕೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ, ನಂತರ ಗುಜರಾತ್ (64.79), ತಮಿಳುನಾಡು (65.68), ಪಂಜಾಬ್ (84.35) ಮತ್ತು ಅಖಿಲ ಭಾರತ (55.41).

10.1 ವಿದ್ಯುತ್ ವಲಯ

ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಲಯದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುತ್ ಉತ್ಪಾದನೆಯನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕ ಪವರ್ ಕಾರ್ಪೊರೇಷನ್ ಅಮಿಟಿಡ್ (ಕೆಪಿಸಿಎಲ್) ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ ಆದರೆ ಕರ್ನಾಟಕ ಪವರ್ ಟ್ರಾನ್ಸ್ಮಿಷನ್ ಕಾರ್ಪೊರೇಷನ್ ಅಮಿಟಿಡ್ (ಕೆಪಿಟಿಸಿಎಲ್) ವಿದ್ಯುತ್ ಪ್ರಸಾರಣ ಮತ್ತು ಲೋಡ್ ಡೆಸ್ಪಾಚ್ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ. ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುತ್ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಪುನರ್ರಚನೆಯ ಭಾಗವಾಗಿ, ಹಿಂದಿನ ಕರ್ನಾಟಕ ವಿದ್ಯುಚ್ಛಕ್ತಿ ಮಂಡಳಿಯನ್ನು (ಕೆಇಪಿ) 1999 ರಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಪೊರೇಟ್ ಸ್ಥಾನಮಾನವನ್ನು ನೀಡುವ ಮೂಲಕ ಕೆಪಿಸಿಎಲ್ ಎಂದು ಪುನರ್ರಚಿಸಲಾಯಿತು. ವಿದ್ಯುತ್ ಕಾಯಿದೆ 2003 ರ ಪ್ರಕಾರ, KPTCL, ರಾಜ್ಯದ ಪ್ರಸಾರಣ ಉಪಯುಕ್ತತೆಯಾಗಿದ್ದು, ವಿದ್ಯುತ್ ವ್ಯಾಪಾರ ಮಾಡಲು ಅಧಿಕಾರ ಹೊಂದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ, ವಿತರಣಾ ಕಂಪನಿಗಳು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಮತ್ತು ಖಾಸಗಿ ಮತ್ತು ESCOM ಗಳು ಸ್ವಂತ ವಿತರಣಾ ಜಾಲವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ವಿದ್ಯುತ್ ಜನರೇಟರ್‌ಗಳಿಂದ ನೇರವಾಗಿ ವಿದ್ಯುತ್ ಸಂಗ್ರಹಿಸುತ್ತವೆ ಮತ್ತು ವಿದ್ಯುತ್ ವಿತರಿಸಲು KPTCL ನ ಪ್ರಸಾರಣ ಜಾಲವನ್ನು ಬಳಸುತ್ತವೆ.

10.1.1 ವಿದ್ಯುತ್ ಉತ್ಪಾದನೆ

ನವೆಂಬರ್ 2022 ರವರೆಗಿನ ಕೇಂದ್ರೀಯ ಉತ್ಪಾದನಾ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ (CGS) ರಾಜ್ಯದ ಪಾಲು ಸೇರಿದಂತೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಲಯ ಮತ್ತು ಖಾಸಗಿ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾದ ಉತ್ಪಾದನಾ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು 31634.58 MW ಆಗಿದೆ. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿತ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು 13,601.35 MW ಆಗಿದೆ (CGS ಹಂಚಿಕೆ ಸೇರಿದಂತೆ) ಮತ್ತು ಖಾಸಗಿ ವಲಯದ ಪಾಲು 18033.23 MW ಆಗಿದೆ. ಖಾಸಗಿ ವಲಯದ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದಲ್ಲಿ, ವಿದ್ಯುತ್ ಉತ್ಪಾದನಾ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ನವೀಕರಿಸಬಹುದಾದ ಇಂಧನ ಮೂಲಗಳ ಶೇಕಡಾವಾರು ಪಾಲು (IPP ಥರ್ಮಲ್ ಮತ್ತು ಮಿನಿ ಹೈಡ್ರೋನ ಪಾಲನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ) ಒಟ್ಟಾರೆ ಸ್ಥಾಪಿತ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಕ್ಕೆ 47.21% ಆಗಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಸ್ಥಾಪಿತ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಮತ್ತು ವಿದ್ಯುತ್ ಉತ್ಪಾದನೆ ಎರಡರಲ್ಲೂ ವಿದ್ಯುತ್ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಕೋಷ್ಟಕ 10.1 ರಲ್ಲಿ ಒದಗಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 10.1 : ಪವರ್ ಸೆಕ್ಷರ್‌ನಲ್ಲಿ ಪ್ರಗತಿ

ಮೂಲ	Units	2018-19	2019-20	2020-21	2021-22	2022-23 (Upto Nov-22)
ಎ. ಸ್ಥಾಪಿತ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ						
ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಲಯ						
ಅ) ಹೈಡೆಲ್	MW	3,680.00	3,681.00	3,681.00	3,681.00	3681.00
ಬಿ) ಪವನ ಶಕ್ತಿ	MW	5.00	5.00	5.00	5.00	5.00
ಸಿ) ಥರ್ಮಲ್	MW	5,020.00	5,020.00	5,020.00	5,020.00	5,020.00
ಡಿ) ಡೀಸೆಲ್ ಪ್ಲಾಂಟ್‌ಗಳು	MW	0	0	0	0.00	0.00
ಇ) ಸೌರ PV ಸ್ಥಾವರ	MW	34	34	34	34.00	34.00
ಒಟ್ಟು		8,739.00	8,740.00	8,740.00	8,740.00	8,740.00
ಜಿ) ಜುರಾಲಾ ಹೈಡ್ರೋ	MW	117.00	117.00	117.00	117.00	117.00
2. ಖಾಸಗಿ ವಲಯ						
ಅ) IPP ಥರ್ಮಲ್ (ಸಣ್ಣ ಥರ್ಮಲ್-ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಸೇರಿದಂತೆ)	MW	2,183.30	2,192.30	2,192.30	2197.30	2197.30
ಬಿ) ಮಿನಿ ಹೈಡೆಲ್	MW	853.46	903.46	903.46	903.46	903.46
ಸಿ) ಗಾಳಿ ಶಕ್ತಿ	MW	4,754.34	4,814.34	4,962.34	5144.14	5218.39
ಡಿ) ಸಹ-ಪೀಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಜೀವರಾಶಿ	MW	1,837.19	1,870.19	1,870.19	1870.19	1870.19
ಇ) ಸೌರ (ಸೌರ ಛಾವಣಿಯ ಮೇಲ್ಬಾಗ ಸೇರಿದಂತೆ)	MW	6,093.38	7,266.19	7,355.01	7556.30	7843.89
ಒಟ್ಟು		15,721.67	17,046.48	17,283.30	17671.39	18033.23
3. ಕೇಂದ್ರೀಯ ಉತ್ಪಾದನಾ ಕೇಂದ್ರದ ಹಂಚಿಕೆ	MW	4,158.00		4,865.00	4865.00	4744.35
ಒಟ್ಟು ಸ್ಥಾಪಿತ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ		28,740.67	30,061.48	31,005.30	31,393.39	31,634.58
ಬಿ. ವಿದ್ಯುತ್ ಉತ್ಪಾದನೆ(ನಿವ್ವಳ)						
ಅ) ಹೈಡೆಲ್ (KPCL)	MU	11,857.65	13,622.00	12,232.53	13582.86	8681.16
ಬಿ) ಥರ್ಮಲ್ (ಕೆಪಿಸಿಎಲ್)	MU	11,861.03	11,444.12	6,366.88	17143.42	7683.23
ಸಿ) ಗಾಳಿ	MU	9,839.14	10,050.70	9,434.92	9376.45	6061.06
ಜಿ) ಸೌರ PV ಸ್ಥಾವರ	MU	6,797.83	8,026.02	8,888.70	9281.34	4554.15
ಇ) ಮಿನಿ ಹೈಡೆಲ್	MU	1,677.54	1,816.45	2,140.12	2346.35	1385.87
ಎಫ್) ಕೋ-ಜೆನ್ ಮತ್ತು ಬಯೋ-ಮಾಸ್	MU	2,500.56	2,383.20	2,777.98	2976.83	722.31
ಜಿ) ಖಾಸಗಿ ವಲಯ	MU	6,650.56	4,589.89	2,918.21	2548.04	1280.36
ಒಟ್ಟು		51,184.31	51,932.38	44,759.34	57,255.29	30,368.14
ಅ. ವಿದ್ಯುತ್ ಆಮದುಗಳು						

ಮೂಲ	Units	2018-19	2019-20	2020-21	2021-22	2022-23 (Upto Nov-22)
ಎ) ಕೇಂದ್ರ ಯೋಜನೆಗಳು	MU	23,205.01	22,665.07			
ಬಿ) ಇತರೆ ರಾಜ್ಯಗಳು- ಅಲ್ಪಾವಧಿ	MU	965.83	0	23,060.76	18241.82	8100.11
ಒಟ್ಟು	MU	24,170.84	22,665.07	23,060.76	18241.82	8100.11
ಒಟ್ಟು ವಿದ್ಯುತ್ ಸರಬರಾಜು	MU	75,355.15	74,597.45	67,820.10	75,497.11	38,468.25

ಮೂಲ: KPCL, KPTCL, KREDL and PCKL.

YTPS ನಿವ್ವಳ ಉತ್ಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಲಾಗಿಲ್ಲ

ಗಮನಿಸಿ: 2010-11ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ 0.82 ಮೆಗಾವ್ಯಾಟ್‌ನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಎರಡು ಬಾರಿ ಸೇರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅದೇ ಡಿಸೆಂಬರ್-2018 ರಲ್ಲಿ ಸರಿಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಸಂಚಿತ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಡಿತಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ.

2022-23 ನೇ ಸಾಲಿನ (ನವೆಂಬರ್-22 ರವರೆಗೆ) ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ನವೀಕರಿಸಬಹುದಾದ ಇಂಧನ ಮೂಲಗಳಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯವು 361.84 MW ಉತ್ಪಾದನಾ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಸೇರಿಸಿದೆ. ನವೀಕರಿಸಬಹುದಾದ ಇಂಧನ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಸೇರ್ಪಡೆಯನ್ನು ಸೇರಿಸುವಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯವು ಮುಂಚೂಣಿಯಲ್ಲಿದೆ ಮತ್ತು ಈ ವರ್ಗದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿರಂತರ ಹೆಜ್ಜೆಗಳಿವೆ. ಹೆಚ್ಚಿನ ಉತ್ಪಾದಿಸುವ ಪ್ಲಾಂಟ್‌ಗಳ ಲಭ್ಯತೆಯ ಅಂಶಗಳು ತುಲನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚು ಕಂಡುಬಂದಿವೆ. ಇದು ಸಮರ್ಥ ತಡೆಗೆಟ್ಟು ನಿರ್ವಹಣಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಜಾರಿಯಲ್ಲಿದೆ ಎಂದು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ.

ಪ್ಲಾಂಟ್ ಲೋಡ್ ಅಂಶಗಳು (ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಬಳಕೆ)

ಹೈಡಲ್ ಸ್ಥಾವರಗಳಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಉಷ್ಣ ಸ್ಥಾವರಗಳಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುತ್ ಉತ್ಪಾದನೆಯ ಸರಾಸರಿ ವೆಚ್ಚ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ವಿದ್ಯುತ್ ಉತ್ಪಾದನೆಗೆ ಉಷ್ಣ ಸ್ಥಾವರಗಳ ಮೇಲೆ ರಾಜ್ಯದ ಅವಲಂಬನೆಯು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ, 2017-18 ರಿಂದ ವಿದ್ಯುತ್ ಉತ್ಪಾದನೆ, ಆಮದು, T & D ನಷ್ಟಗಳು ಮತ್ತು ವಿದ್ಯುತ್ ಬಳಕೆ ಉತ್ಪಾದನೆಯ ಸರಾಸರಿ ವೆಚ್ಚವು ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿದೆ.

10.1.2 ಇತರ ರಾಜ್ಯಗಳಿಂದ ವಿದ್ಯುತ್ ಖರೀದಿ ಮತ್ತು ವಿದ್ಯುತ್‌ಶಕ್ತಿ ವಿನಿಮಯ

ವಿದ್ಯುತ್ ಪೂರೈಕೆಯಲ್ಲಿನ ಕೊರತೆಯನ್ನು ನೀಗಿಸಲು, ಕರ್ನಾಟಕವು ನೆರೆಯ ರಾಜ್ಯಗಳು, ಇತರ ರಾಜ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ಇಂಧನ ವಿನಿಮಯ ಕೇಂದ್ರಗಳಿಂದ ವಿದ್ಯುತ್ ಖರೀದಿಸುತ್ತದೆ. ಕಳೆದ ಮೂರು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು 2022-23 ರಲ್ಲಿ (ನವೆಂಬರ್-22 ರವರೆಗೆ) ಅಂತಹ ಖರೀದಿಗಳ ವಿವರಗಳನ್ನು ಕೋಷ್ಟಕ 10.2(ಎ ಮತ್ತು ಬಿ) ರಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಸೇರ್ಪಡೆಯ ಹೆಜ್ಜೆಗಳಿಂದಾಗಿ ನವೀಕರಿಸಬಹುದಾದ ಇಂಧನ ಮೂಲ / NCE ಶಕ್ತಿಯ ಖರೀದಿಯಲ್ಲಿ ಹೆಜ್ಜೆಗಳಿವೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 10.2(ಎ): ದ್ವಿಪಕ್ಷೀಯ ವ್ಯಾಪಾರದ ಮೂಲಕ ಇತರ ರಾಜ್ಯಗಳಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಣೆ ಮತ್ತು ಇಂಧನ ವಿನಿಮಯದ ಮೂಲಕ ಖರೀದಿ:

ವರ್ಷ	MUs ಮೊತ್ತದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುತ್‌ಶಕ್ತಿ	ಮೊತ್ತ (ಕೋಟಿಯಲ್ಲಿ)	ಸರಾಸರಿ ದರ ರೂ/kWh
2020-21	5.18	2.56	4.95
2021-22	502.64 *	212.53	4.23
2022-23 (Up to Nov-22)	224.13	194.89	8.70

*502.64 MUಗಳಲ್ಲಿ, REC ತ್ರಿಮಯಂ ಚೇತರಿಕೆ ವ್ಯಾಪಾರಕ್ಕಾಗಿ 466.13 MUಗಳು ಮತ್ತು ಆಫ್‌ಮೈಸೇಶನ್/ಮೀಟಿಂಗ್ ಕೊರತೆಗಾಗಿ 36.51 M

ಕೋಷ್ಟಕ 10.2(ಬಿ): ಆರ್ಜಿಂಗ್ ಒಪ್ಪಂದ / DEEP ಪೋರ್ಟಲ್ ಟೆಂಡರ್‌ಗಳು / ಎನರ್ಜಿ ಎಕ್ಸ್‌ಚೇಂಜ್‌ಗಳ ಮೂಲಕ ಹೆಚ್ಚುವರಿ ವಿದ್ಯುತ್ ಮಾರಾಟ (IEX& PXIL);

ವರ್ಷ	MUs ಮೊತ್ತದಲ್ಲ ವಿದ್ಯುತ್‌ಶಕ್ತಿ	ಮೊತ್ತ (ಕೋಟಿಯಲ್ಲಿ)	ಸರಾಸರಿ ದರ ರೂ/kWh
2021-22	6709.68	2895.62	4.32
2022-23 (Up to Nov-22)	4,271.29	2,476.40	5.80

ಮೂಲ: ಪವರ್ ಕಂಪನಿ ಆಫ್ ಕರ್ನಾಟಕ ಅಮಿಟೆಡ್

10.1.3 ಪವರ್ ಟ್ರಾನ್ಸ್ಮಿಷನ್: ಕರ್ನಾಟಕ ಪವರ್ ಟ್ರಾನ್ಸ್ಮಿಷನ್ ಯುಟಿಲಿಟಿ (ಕೆಪಿಒಸಿಎಲ್)

ನವೆಂಬರ್-2022 ರ ಅಂತ್ಯದ ವೇಳೆಗೆ ಪ್ರಸರಣ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯದ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಕೋಷ್ಟಕ 10.3 ರಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 10.3 : KPTCL ನ ವಿದ್ಯುತ್ ಕೇಂದ್ರಗಳು ಮತ್ತು ಪ್ರಸರಣ ಮಾರ್ಗಗಳು (30.11.2022 ರಂತೆ)

Voltage Level	ಸ್ಥೇಷನ್‌ಗಳ ಟ್ರಾನ್ಸ್ಮಿಷನ್	CKM ಗಳಲ್ಲಿ ಟ್ರಾನ್ಸ್ಮಿಷನ್ ಲೈನ್
400 KV	8	3,701.34
220 KV	127	12,841.24
110 KV	469	121,40.76
66 KV	709	12,498.95
Total	1,313	41,182.29

ಮೂಲ: ಕೆಪಿಒಸಿಎಲ್

ಕಳೆದ 5 ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ 2018-19 ರಿಂದ 2022-23 ರವರೆಗೆ (ನವೆಂಬರ್-2022 ರವರೆಗೆ) ಸೇರಿಸಲಾದ ವಿವಿಧ ವೋಲ್ಟೇಜ್ ವರ್ಗಗಳು, ಹೊಸ ಸಬ್‌ಸ್ಟೇಷನ್‌ಗಳು ಮತ್ತು ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವ ಸಬ್‌ಸ್ಟೇಷನ್‌ಗಳಲ್ಲಿನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ವರ್ಧನೆಗಳ ಪ್ರಸರಣ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಕೋಷ್ಟಕಗಳು 10.3 (ಎ) ಮತ್ತು 10.3 (ಬಿ) ರಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 10.3 (ಎ): ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಲಾದ ವಿವಿಧ ವೋಲ್ಟೇಜ್ ವರ್ಗದ ಪ್ರಸರಣ ಮಾರ್ಗಗಳು (Ckms ನಲ್ಲಿ ಪ್ರಸರಣ ರೇಖೆಯ ಉದ್ದ)

Voltage class in kV	2018-19	2019-20	2020-21	2021-22	2022-23 (Up to Nov-22)	Total
400	24.504	130.27	2.62	0	0	157.394
220	224.078	106.14	579.17	434.19	218.85	1562.43
110	202.617	202.68	260.96	654.58	310.41	1631.25
66	282.783	355.16	345.67	374.67	348.60	1706.88
TOTAL	733.982	794.25	1188.42	1463.44	877.86	5057.95

ಮೂಲ: ಕೆಪಿಒಸಿಎಲ್

ಕೋಷ್ಟಕ 10.3 (ಬಿ): ಕಳೆದ 5 ವರ್ಷಗಳ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಉಪ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಲಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿದ ವಿವರಗಳು.

Voltage Class (KVA)	ಸೇರಿಸಲಾದ ಹೊಸ ಉಪ-ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು					Total
	2018-19	2019-20	2020-21	2021-22	2022-23 (Up to Nov-22)	
400	-	1	2	-	-	3
220	4	3	6	10	3	26

Voltage Class (KVA)	ಸೇರಿಸಲಾದ ಹೊಸ ಉಪ-ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು					Total
	2018-19	2019-20	2020-21	2021-22	2022-23 (Up to Nov-22)	
110	10	9	12	21	4	56
66	21	19	16	10	7	73
TOTAL	35	32	36	41	14	158

Voltage Class (KVA)	ಹೆಚ್ಚಿಸಲಾದ ಉಪ ಕೇಂದ್ರಗಳ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ					TOTAL
	2018-19	2019-20	2020-21	2021-22	2022-23 (Up to Nov-22)	
400	-	-	-	-	-	
220	4	1	5	7	9	26
110	26	23	38	58	47	192
66	30	60	76	107	78	351
TOTAL	60	84	119	172	134	569

ಮೂಲ: ಕೆಪಿಐಸಿಎಲ್

ಪ್ರಸರಣ ಮತ್ತು ವಿತರಣಾ ನಷ್ಟಗಳು: (T&D ನಷ್ಟಗಳು)

ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರವು T & D ಮತ್ತು AT & C ನಷ್ಟವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಲು ವಿವಿಧ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಂಡಿದೆ.

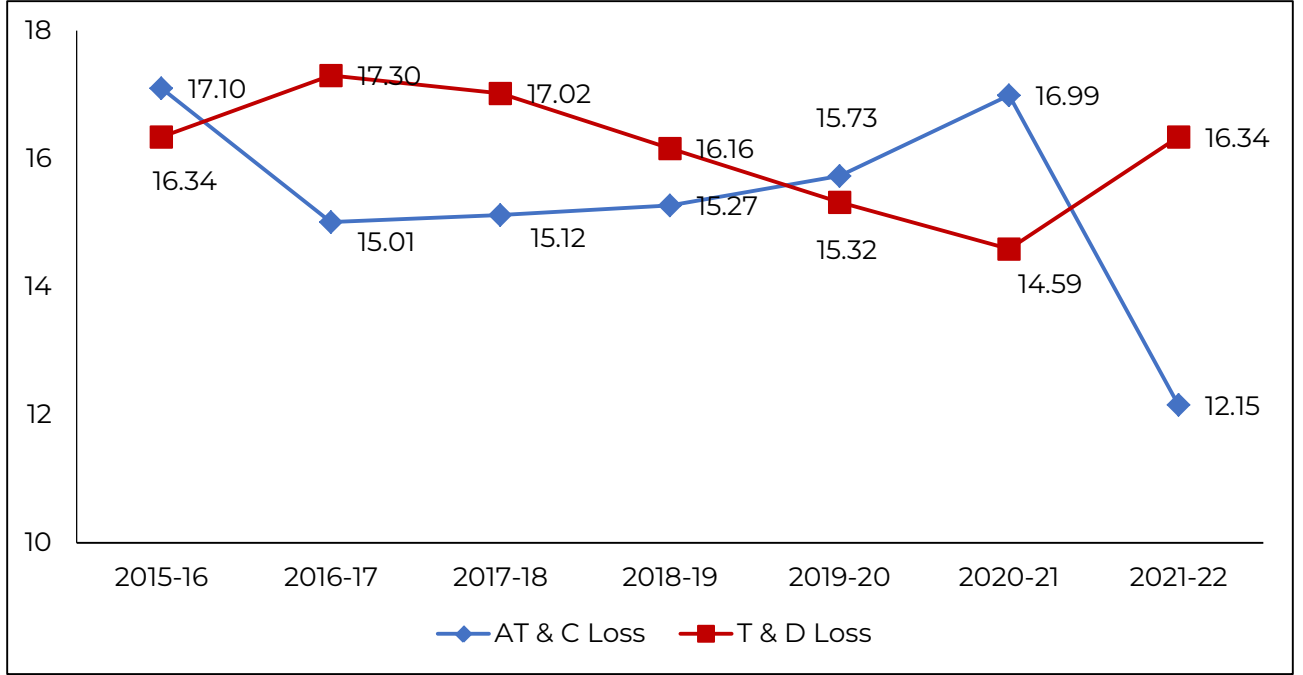
T&D ನಷ್ಟವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಲು ತೆಗೆದುಕೊಂಡ ಕ್ರಮಗಳು:

- ಉದ್ದವಾದ HT/LT ಲೈನ್‌ಗಳು ಮತ್ತು ಓವರ್‌ಲೋಡ್ ಮಾಡಲಾದ 11 KV ಫೀಡರ್‌ಗಳ ವಿಭಜನೆ.
- HT/LT ಲೈನ್‌ಗಳ ಮರು-ಕಂಡಕ್ಟರ್ ಮತ್ತು HT/LT ಅನುಪಾತದ ಕಡಿತ.
- ಓವರ್ ಲೋಡ್ ಮಾಡಿದ DTC ಗಳನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಲು ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಟ್ರಾನ್ಸ್‌ಫಾರ್ಮರ್‌ಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದು.
- 100% ಮೀಟರಿಂಗ್ ಮತ್ತು ಬಿಲ್ಲಂಗ್‌ನಲ್ಲಿ ನಿಖರತೆ.
- ಲೋಡ್ ಬ್ಯಾಲೆನ್ಸಿಂಗ್ ಮತ್ತು ಲೋಡ್‌ನ ಕವಲೊಡೆಯುವಿಕೆ.
- ವಿಜಿಲೆನ್ಸ್/MT ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಬಲವರ್ಧನೆ.
- ಎಲೆಕ್ಟ್ರೋಮೆಕಾನಿಕಲ್/ಸ್ವಾಚ್ಛಿತ್ಯ/ಹೈ ಪ್ರಿಶನ್ ಎನರ್ಜಿ ಮೀಟರ್ ಅನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸುವುದು.
- ಇಂಧನ ದಕ್ಷ ಸಾಧನಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಗ್ರಾಹಕರನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವುದು.

AT&C ನಷ್ಟವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಲು ತೆಗೆದುಕೊಂಡ ಕ್ರಮಗಳು:

- ಗ್ರಾಹಕ ಸ್ಥಾಪನೆಗಳ ನಿಖರತೆ ಮತ್ತು 100% ಬಿಲ್ಲಂಗ್.
- 100% ಸಂಗ್ರಹಣಾ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ.
- ಜಾಗರೂಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಸುಧಾರಿಸುವುದು.
- HT & LT ಸ್ಥಾಪನೆಗಳ ನಿಯತಕಾಲಿಕ ರೇಟಿಂಗ್.

ಕರ್ನಾಟಕದ ವಿದ್ಯುತ್ ವಲಯವು 2015-16 ರಲ್ಲಿ 16.34% ಮತ್ತು 2021-22 ರಲ್ಲಿ 16.34% ನಷ್ಟು T&D ನಷ್ಟವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ವಲಯದಲ್ಲಿನ ಉಪಯುಕ್ತತೆಗಳು ತಾಂತ್ರಿಕ ನಷ್ಟವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಲು ಜಾಲವನ್ನು ಬಲಪಡಿಸಲು ಮತ್ತು ವರ್ಧಿಸಲು ಯೋಜಿತ ಹೂಡಿಕೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿವೆ. 2015-16 ರಿಂದ 2021-22 ರವರೆಗಿನ ಒಟ್ಟು ತಾಂತ್ರಿಕ ಮತ್ತು ವಾಣಿಜ್ಯ (AT&C) ನಷ್ಟಗಳು. 2015-16ರಲ್ಲಿ 17.10% ರಷ್ಟಿದ್ದ AT&C ನಷ್ಟವನ್ನು 2021-22ರಲ್ಲಿ 12.15% ಕ್ಕೆ ಇಳಿಸಲಾಗಿದೆ. 2021-22 ರ ಪ್ರಸರಣ ನಷ್ಟ 2.987%

10.1.4 ವಿದ್ಯುತ್ ಬಳಕೆ

ಕೋಷ್ಟಕ 10.4 ರಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಿರುವಂತೆ, 2021-22 ರಲ್ಲಿ, ಕೃಷಿ ಕ್ಷೇತ್ರವು (ನೀರಾವರಿ ಪಂಪ್ ಸೆಟ್‌ಗಳ ಮೂಲಕ ನೀರು ಪಂಪ್ ಮಾಡುವುದು) 37.32% ರಷ್ಟು ಪಾಲನ್ನು ಸೇವಿಸುವುದರೊಂದಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪಾಲನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ ಮತ್ತು ದೇಶೀಯ ಒಂದು ಪಾಲನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ವಿಶಿಷ್ಟ ಎರಡನೇ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದೆ. 26.36% ಆದಾಗ್ಯೂ, ವಿದ್ಯುತ್‌ಗೆ ಪಾವತಿಸುವ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ, ಕೃಷಿ ವಲಯವು ಕಡಿಮೆ ಪಾವತಿಸುತ್ತದೆ ಆದರೆ ವಾಣಿಜ್ಯ ಗ್ರಾಹಕರು ಹೆಚ್ಚಿನ ಸುಂಕವನ್ನು ಪಾವತಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 10.4: ವಿವಿಧ ವರ್ಗದ ಗ್ರಾಹಕರಿಂದ ವಿದ್ಯುತ್ ಬಳಕೆ.

ಗ್ರಾಹಕರ ವರ್ಗ	ಬಳಕೆ (MU)		% of Sales		ಬೇಡಿಕೆ (Rs. in Crs)		ARR Ps/Kwh	
	2021-22	2022-23 (Up to Nov-22)	2021-22	2022-23 (Up to Nov-22)	2021-22	2022-23 (Up to Nov-22)	2021-22	2022-23 (Up to Nov-22)
ಕೈಗಾರಿಕೆ	8085.12	6255.50	13.84	15.83	7796.50	6116.65	9.64	9.78
ಐಪಿ ಸೆಟ್‌ಗಳು	21802.53	12186.41	37.32	30.84	12530.60	7594.38	5.75	6.23
ಗೃಹಬಳಕೆ	13837.17	9964.41	23.69	25.22	10286.76	8097.89	7.43	8.13
ಎಲ್‌ಟಿ ಕೈಗಾರಿಕೆ	2032.45	1472.33	3.48	3.73	1863.49	1454.37	9.17	9.8
ನೀರು ಮತ್ತು ಒಳಚರಂಡಿ ಪಂಪಿಂಗ್	4499.14	3131.88	7.70	7.93	3131.62	2361.68	6.96	7.54

ಗ್ರಾಹಕರ ವರ್ಗ	ಬಳಕೆ (MU)		% of Sales		ಬೇಡಿಕೆ (Rs. in Crs)		ARR Ps/Kwh	
	2021-22	2022-23 (Up to Nov-22)	2021-22	2022-23 (Up to Nov-22)	2021-22	2022-23 (Up to Nov-22)	2021-22	2022-23 (Up to Nov-22)
ವಾಣಿಜ್ಯ ಲೈಟಿಂಗ್ ಬಳಕೆ	5444.14	4580.06	9.32	11.59	6441.67	5559.27	11.83	12.14
ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಲೈಟಿಂಗ್ ಬಳಕೆ	1143.04	802.83	1.96	2.03	999.35	743.44	8.74	9.26
ಇತರೆ	1573.57	1117.71	2.69	2.84	2170.11	1627.10	13.79	14.56
ಒಟ್ಟು	58417.98	39511.13	100.00	100.00	45220.10	33554.78	7.74	8.49

ಮೂಲ: ESCOMಗಳು

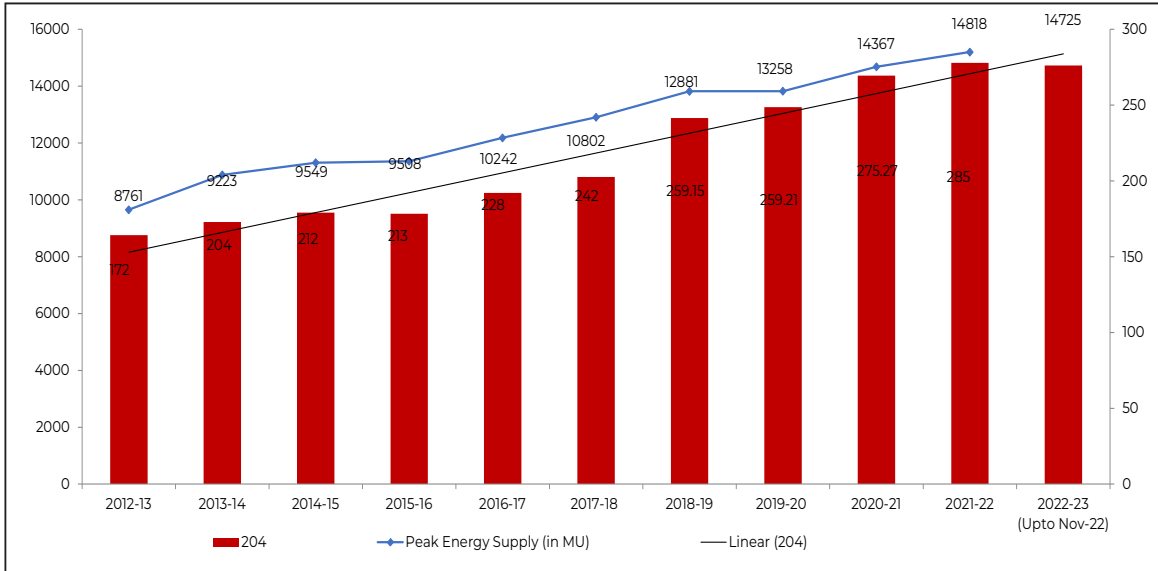
* 31.03.2022 ರಂತೆ T & D ನಷ್ಟಗಳ ನಂತರ.

* ARR - Average Revenue Realisation.

10.1.8 ವಿದ್ಯುತ್ ಬೇಡಿಕೆ ಮತ್ತು ಪೂರೈಕೆ ಸ್ಥಿತಿ

2012-13 ರಿಂದ 2022-23 ರವರೆಗೆ (ನವೆಂಬರ್-2022 ರವರೆಗೆ) ದಿನಕ್ಕೆ ವಿದ್ಯುತ್ ಮತ್ತು ಗರಿಷ್ಠ ಶಕ್ತಿ ಪೂರೈಕೆಯ ಗರಿಷ್ಠ ಬೇಡಿಕೆಯ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಚಿತ್ರ 10.1 ರಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. 2012-13 ರಿಂದ ದಿನಕ್ಕೆ ಗರಿಷ್ಠ ಬೇಡಿಕೆ ಮತ್ತು ಗರಿಷ್ಠ ಶಕ್ತಿಯ ಪೂರೈಕೆ ಎರಡೂ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು. 2021-22ರಲ್ಲಿ ಗರಿಷ್ಠ ಬೇಡಿಕೆಯು 14818MW ಆಗಿದ್ದು, 2022-23ರಲ್ಲಿ (ನವೆಂಬರ್-22 ರವರೆಗೆ) 14725MW ಗರಿಷ್ಠ ಮಟ್ಟವನ್ನು ತಲುಪಿದೆ. 2022-23ರಲ್ಲಿ ನಿರೀಕ್ಷಿತ ಗರಿಷ್ಠ ಬೇಡಿಕೆಯು ಸುಮಾರು 15300MW ಆಗಿರಬಹುದು.

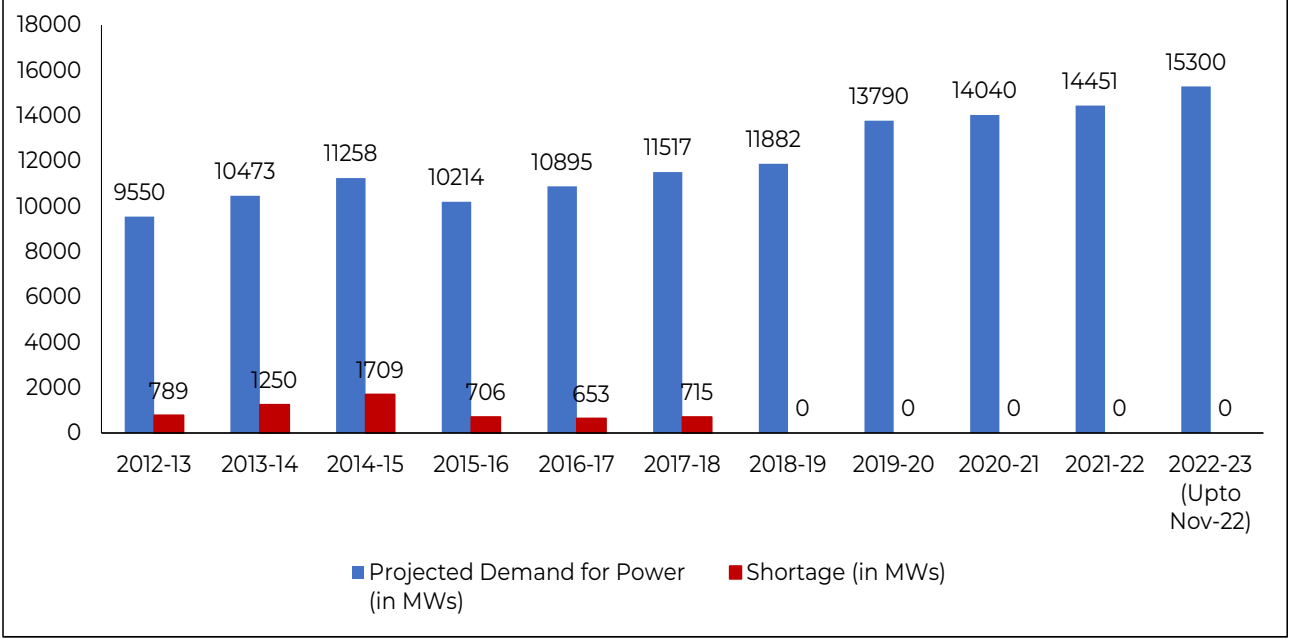
ಚಿತ್ರ 10.1 : ಗರಿಷ್ಠ ವಿದ್ಯುತ್ ಬೇಡಿಕೆ ಮತ್ತು ಗರಿಷ್ಠ ವಿದ್ಯುತ್ ಶಕ್ತಿ ಪೂರೈಕೆಯ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳು.

ಮೂಲ: ಕೆಪಿಐಸಿಎಲ್

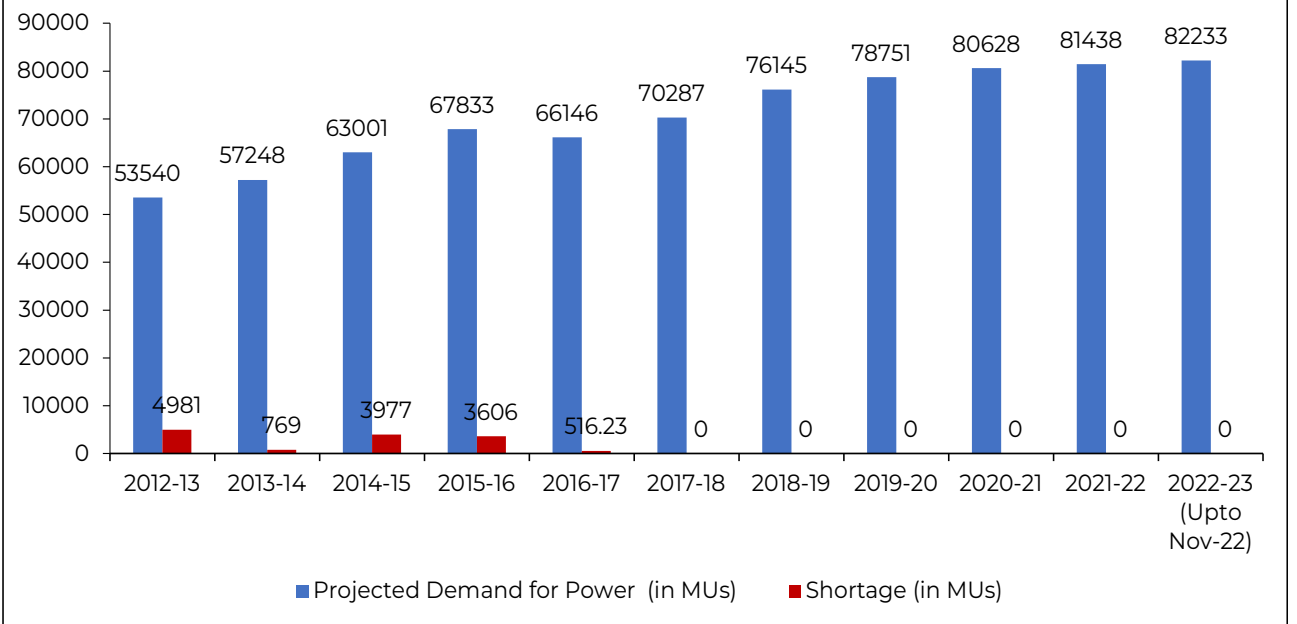
ಚಿತ್ರ 10.1(a) ಮತ್ತು 10.1(b) ಗಳು ವಿದ್ಯುತ್ ಮತ್ತು ಶಕ್ತಿ ಎರಡಕ್ಕೂ ಬೇಡಿಕೆ ಮತ್ತು ಪೂರೈಕೆಯಲ್ಲಿ ಅಂದಾಜು ಅಂತರದಲ್ಲಿನ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. 2014-15ರಲ್ಲಿ 1709 ಮೆಗಾವ್ಯಾಟ್ ವಿದ್ಯುತ್ ಪೂರೈಕೆ ಕೊರತೆ (ಚಿತ್ರ 10.1(ಎ)) ಮತ್ತು 2012-13ರಲ್ಲಿ 4981 ಎಂಯುಗಳಲ್ಲಿ ಶಕ್ತಿ ಪೂರೈಕೆ ಕೊರತೆ ಹೆಚ್ಚಿತ್ತು (ಚಿತ್ರ 10.1(ಬಿ)).

ಚಿತ್ರ 10.1(a): ವಿದ್ಯುತ್ ಸರಬರಾಜು ಮತ್ತು ಬೇಡಿಕೆಯ ಅಂತರ (MW ನಲ್ಲಿ)

ಮೂಲ: ಕೆಪಿಐಸಿಎಲ್

ಚಿತ್ರ 10.1(ಬಿ): ಶಕ್ತಿ ಪೂರೈಕೆ ಮತ್ತು ಬೇಡಿಕೆಯ ಅಂತರ

ಮೂಲ: ಕೆಪಿಐಸಿಎಲ್

10.1.6 ವಿಜಿಲೆನ್ಸ್ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು

ESCOMಗಳ ವಿವಿಧ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಜಾಗರೂಕತೆಯ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು AT&C ನಷ್ಟಗಳನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಲು ಕೊಡುಗೆ ನೀಡಿವೆ (ಕೋಷ್ಟಕ 10.5).

ವರ್ಷ	ಪರಿಶೀಲಿಸಲಾದ ಸ್ಥಾಪನೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	ಪತ್ತೆಯಾದ ಪ್ರಕರಣಗಳಲ್ಲ ದಂಡ	ವಿಧಿಸಿದ ದಂಡ (ಕೋಟಿಗಳಲ್ಲಿ ರೂ.)
2014-15	4,08,955	93,412	157.62
2015-16	2,84,771	67,863	144.23
2016-17	5,20,387	82,223	164.04
2017-18	6,84,875	80,090	197.49
2018-19	5,83,303	64,348	165.76
2019-20	6,23,036	65,154	926.75
2020-21	243746	14546	63.019
2021-22	263915	12090	57.537
2022-23 (Up to Nov-2022)	623043	64009	141.42

ಮೂಲ: ESCOMಗಳು

ESCOMಗಳು ವಿವಿಧ ವರ್ಗದ ಗ್ರಾಹಕರಿಗೆ ವಿವಿಧ ಬೆಲೆಯ ಸ್ಲ್ಯಾಬ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುತ್ ಪೂರೈಸುತ್ತವೆ. ವಿವಿಧ ವರ್ಗದ ಗ್ರಾಹಕರಿಂದ ಪಡೆದ ಆದಾಯದ ವಿವರಗಳನ್ನು ಕೋಷ್ಟಕ 10.6 ರಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಇದು 2021-22ರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು 76.43% ESCOM ಆದಾಯವು LT ವರ್ಗದ ಗ್ರಾಹಕರಿಂದ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ, ಆದರೂ ಅವರು ವಿದ್ಯುತ್ ಬಳಕೆಯ 70.37% ನಷ್ಟಿದ್ದಾರೆ. 2021-22 ರಲ್ಲಿ ಗಳಿಸಿದ ಒಟ್ಟು ಆದಾಯದ 24.52% ನಷ್ಟು ವಿದ್ಯುತ್ ಮಾರಾಟದಲ್ಲಿ HT ಕೈಗಾರಿಕಾ ಮತ್ತು ವಾಣಿಜ್ಯ ವಲಯವು ಕೇವಲ 18.25% ನಷ್ಟಿದೆ. ಅಫ್ಟ್ ಇರಿಗೇಷನ್ ಸೇರಿದಂತೆ ಎಚ್‌ಟ ಕೃಷಿಗೆ ಸರಬರಾಜಾಗುವ ವಿದ್ಯುತ್ ಕಡಿಮೆ ಸರಾಸರಿ ಆದಾಯ ರೂ. 4.33/kWh ಅಲ್ಲಿ LT ವಾಣಿಜ್ಯ ವರ್ಗವು ರೂ.10.92/kWh ನ ಅತ್ಯಧಿಕ ಆದಾಯವನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ. ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ಸ್ಥಾಪನೆಗಳನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ, ವಾಣಿಜ್ಯ LT ಗ್ರಾಹಕರು ಮತ್ತು HT ಕೈಗಾರಿಕಾ ಮತ್ತು ವಾಣಿಜ್ಯ ಗ್ರಾಹಕರು ಸೇವಿಸುವ ವಿದ್ಯುತ್‌ಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಬೆಲೆಗಳನ್ನು ಪಾವತಿಸುತ್ತಾರೆ

ಕೋಷ್ಟಕ 10.6 : ಗ್ರಾಹಕರ ವರ್ಗಗಳ ಮೂಲಕ ವಿದ್ಯುತ್ ಮಾರಾಟ ಮತ್ತು ಆದಾಯದ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ

ವರ್ಗ	ವಿವರಣೆ	ಮಾರಾಟ (MU)		ಆದಾಯ (Rs. ಕೋಟಿಗಳು)		ಸರಾಸರಿ ಆದಾಯ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ (Rs./kWh)*	
		2021-22	2022-23 (Up to Nov-22)	2021-22	2022-23 (Up to Nov-22)	2021-22	2022-23 (Up to Nov-22)
LT1	BJ/KJ	9161.51	590.75	601.56	510.89	6.56	8.65
LT2	AEH	13080.11	9,442.42	9,697.37	7,647.93	7.41	8.10
LT3	ವಾಣಿಜ್ಯಕ	3429.67	2,729.67	3,746.65	3,115.41	10.92	11.41
LT4	ನೀರಾವರಿ ಪಂಪ್ ಸೆಟ್‌ಗಳು	21159.55	11,826.57	12,253.42	7,396.36	5.79	6.25
LT5	ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು	2032.45	1,469.33	1,862.79	1,453.97	9.17	9.90
LT6	ಜಲದಿ ದೀಪಗಳು ಮತ್ತು ನೀರು ಸರಬರಾಜು	3710.99	2,612.32	2,929.50	2,222.17	7.89	8.51
LT7	ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ಅನುಸ್ಥಾಪನೆಗಳು	320.12	251.52	729.54	598.58	22.78	23.80
Total LT		44649.40	28922.58	31,820.83	22,945.31	7.13	7.93

ವರ್ಗ	ವಿವರಣೆ	ಮಾರಾಟ (MU)		ಆದಾಯ (Rs. ಕೋಟಿಗಳು)		ಸರಾಸರಿ ಆದಾಯ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ (Rs./kWh)*	
		2021-22	2022-23 (Up to Nov-22)	2021-22	2022-23 (Up to Nov-22)	2021-22	2022-23 (Up to Nov-22)
HT1	ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಸ್ಥಾಪನೆಗಳು	1,931.53	1,323.50	1,199.48	882.50	6.21	6.67
HT2	HT ಇಂಡಸ್ಟ್ರಿಯಲ್ & ಕಮರ್ಷಿಯಲ್	10,658.78	8,576.93	11,088.05	9,046.69	10.40	10.55
HT3	ಅಫ್ಫ್ ನೀರಾವರಿ	872.76	411.93	377.74	262.09	4.33	6.36
HT4	HT ವಸತಿ	142.61	105.45	113.22	88.20	7.94	8.36
HT5	HT ತಾತ್ಕಾಲಿಕ	157.44	170.74	242.55	267.46	15.41	15.66
Total HT		13,763.12	10,588.55	13,021.04	10,546.94	9.46	9.96
ಇತರೆ / ಇತರೆ. ಆದಾಯ		5.46	-	378.23	62.53	-	-
ಒಟ್ಟಾರೆ		58417.98	39511.13	45,220.10	33,554.78	7.74	8.49

ವಿದ್ಯುತ್ ಶಕ್ತಿಯ ಮಾರಾಟದ ವಿವರಗಳು, ಸರಾಸರಿ ಸುಂಕ ಮತ್ತು ESCOMಗಳು ಸರಬರಾಜು ಮಾಡುವ ವಿದ್ಯುತ್ ಸರಾಸರಿ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಕೋಷ್ಟಕ 10.7 ರಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ .

ಕೋಷ್ಟಕ 10.7: ವಿದ್ಯುತ್ ಶಕ್ತಿಯ ಮಾರಾಟ, ಸರಾಸರಿ ಸುಂಕ ಮತ್ತು ESCOMಗಳು ಸರಬರಾಜು ಮಾಡುವ ವಿದ್ಯುತ್ ಸರಾಸರಿ ವೆಚ್ಚ.

ESCOMS	ಇಂಧನ ಮಾರಾಟ(MU)		ಸರಾಸರಿ ಸುಂಕ (Rs./kWh)		ಸರಾಸರಿ ವೆಚ್ಚ (Rs./kWh)	
	2021-22	2022-23	2021-22	2022-23	2021-22	2022-23
	(Actuals)	(KERC approved)	(Actuals)	(KERC approved)	(Actuals)	(KERC approved)
BESCOM	26684.73	29396.63	7.85	8.70	8.42	8.70
MESCOM	5168.52	5387.54	7.65	8.13	7.94	8.13
HESCOM	11761.98	12082.25	7.46	8.31	8.00	8.31
GESCOM	7827.30	7921.91	7.51	8.11	7.74	8.11
CESC	6684.20	6911.06	7.29	8.11	7.61	8.11
Hukkeri	291.27	266.50	6.32	6.51	6.26	6.51
Total	58418.00	61965.89	7.64	8.42	8.11	8.42

ಮೂಲ: ESCOMಗಳು.

ಪೂರೈಕೆಯ ಒಟ್ಟಾರೆ ವೆಚ್ಚವು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ವಾರ್ಷಿಕ ಕಾರ್ಯಕ್ಷಮತೆಯ ವಿಮರ್ಶೆಯಲ್ಲಿ ನಿಯಂತ್ರಕರು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸುವ ಆದಾಯ ಕೊರತೆಯಿದೆ.

10.1.7 ವಿದ್ಯುತ್ ವಲಯದ ಸಹಾಯಧನ

ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ನವೆಂಬರ್-2022 ರ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಒಟ್ಟು 29,19,139 ಭಾಗ್ಯ ಜ್ಯೋತಿ/ಕುಟೀರ ಜ್ಯೋತಿ(BJ/KJ) ಸಂಪರ್ಕಗಳು ಮತ್ತು 33,25,328 ನೀರಾವರಿ ಪಂಪ್ ಸೆಟ್‌ಗಳು 10 ಎಚ್‌ಪಿ ವರೆಗೆ ಇವೆ. 01.08.2008 ರಿಂದ ಜಾರಿಗೆ ಬರುವಂತೆ IP ಸೆಟ್‌ಗಳಿಗೆ (10 HP ವರೆಗೆ) ವಿದ್ಯುತ್ ಪೂರೈಕೆಯನ್ನು ಮುಕ್ತಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆದರೆ BJ/KJ ಫಲಾನುಭವಿಗಳು

ಬಹಳ ಸಮಯದಿಂದ ಉಚಿತ ವಿದ್ಯುತ್ ಅನ್ನು ಆನಂದಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. 2017-18 ರಿಂದ, BJ/KJ ಗೆ ಉಚಿತ ವಿದ್ಯುತ್ ಸರಬರಾಜನ್ನು 18 ಯೂನಿಟ್‌ಗಳಿಂದ 40 ಯೂನಿಟ್‌ಗಳಿಗೆ ಪ್ರತಿ ಸ್ಥಾಪನೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕೃಷಿ ವಲಯಕ್ಕೆ ಉಚಿತ ವಿದ್ಯುತ್ ಪೂರೈಕೆಯ ಸಂಪೂರ್ಣ ವೆಚ್ಚ (10 ಎಚ್‌ಪಿ ಸಂಪರ್ಕಿತ ಲೋಡ್‌ಗೆ ಐಪಿ ಹೊಂದಿಸಲಾಗಿದೆ) ಮತ್ತು BJ/KJ ಸಂಪರ್ಕಗಳು (ತಿಂಗಳಿಗೆ 40 ಯೂನಿಟ್‌ಗಳವರೆಗೆ ಬಳಕೆ) ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರವು ಸಹಾಯಧನದ ಮೂಲಕ ಉತ್ತಮಗೊಳಿಸಿದೆ. ಕಳೆದ ಹಿಂದಿನ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು 2022-23 ರಲ್ಲಿ (ನವೆಂಬರ್ - 2022 ವರೆಗೆ) ಸರ್ಕಾರವು ಒದಗಿಸಿದ ಸಹಾಯಧನವನ್ನು ಕೋಷ್ಟಕ 10.8 ರಲ್ಲಿ ಒದಗಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 10.8 : ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಸಬ್ಸಿಡಿ ಬಡುಗಡೆ

ವರ್ಷ	ಸಬ್ಸಿಡಿ ಬಡುಗಡೆ (ಕೋಟಿಗಳಲ್ಲಿ)	ಷರಾ
2019-20	11,245.00	
2020-21	11,250.00	
2021-22	16,944.93	ಕೋವಿಡ್ ರಿಯಾಯಿತಿ ರೂ.68.93 ಕೋಟಿಗಳು ಸೇರಿ ಹಿಂದಿನ ರಿಯಾಯಿತಿ ಬಾಕಿ ರೂ.5500.00 ಕೋಟಿಗಳು
2022-23 (Up to Nov-22)	11,547.41	FAC ರಿಯಾಯಿತಿ ರೂ.100.02 ಕೋಟಿಗಳು ಮತ್ತು ಕೋವಿಡ್ ಪರಿಹಾರ ರಿಯಾಯಿತಿ ರೂ.92.59 ಕೋಟಿಗಳು ಸೇರಿ.

ಮೂಲ: ಇಂಧನ ಇಲಾಖೆ.

ಬೇಡಿಕೆ ಬದಿಯ ನಿರ್ವಹಣೆ (DSM)

2005 ರ ಮಟ್ಟದಿಂದ 2030 ರ ವೇಳೆಗೆ 33% -35% ರಷ್ಟು ತನ್ನ GDP ಯ ಹೊರಸೂಸುವಿಕೆಯ ತೀವ್ರತೆಯಲ್ಲಿ ಭಾರತದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯವಾಗಿ ನಿರ್ಧರಿಸಿದ ಕೊಡುಗೆಯನ್ನು ಪೂರೈಸಲು ಇಂಧನ ದಕ್ಷತೆ ಮತ್ತು ಶಕ್ತಿ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯ ಪ್ರಯತ್ನವು ನಿರ್ಣಾಯಕವಾಗಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರವು ತನ್ನ DSM ಉಪಕ್ರಮಗಳ ಭಾಗವಾಗಿ ಇಂಧನವನ್ನು ಉಳಿಸಲು ಹಲವಾರು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದಿದೆ. ಕೆಲವು ಪ್ರಮುಖ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು:

- ❑ ದಿನದ ಸಮಯ ಸುಂಕ ಮಾಪನವು ಕೈಗಾರಿಕಾ ಗ್ರಾಹಕರಿಗೆ ಮತ್ತು ವಿಶೇಷವಾಗಿ 500 KVA ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಂಜೂರಾತಿ ಲೋಡ್ ಹೊಂದಿರುವ HT ಗ್ರಾಹಕರಿಗೆ ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿದೆ.
- ❑ “ಆನ್” ಮತ್ತು “ಆಫ್” ಮಾಡಲು ಬೇಡಿ ದೀಪ ಸ್ಥಾಪನೆಗಳಿಗಾಗಿ ಶಕ್ತಿ ಸಮರ್ಥ ಬೇಡಿ ದೀಪ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳು ಮತ್ತು ಎಲೆಕ್ಟ್ರಾನಿಕ್ ಟೈಮ್ ಸ್ವಿಚ್‌ಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದು.
- ❑ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿನ ಕೃಷಿಯೇತರ ಲೋಡ್‌ಗಳಿಗೆ 24x7 ನಿರಂತರ ವಿದ್ಯುತ್ ಪೂರೈಕೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸಲು ನಿರಂತರ ಜ್ಯೋತಿ ಮತ್ತು ದೀನ ದಯಾಳ್ ಉಪಾಧ್ಯಾಯ ಗ್ರಾಮ ಜ್ಯೋತಿ ಯೋಜನೆಗಳ ಮೂಲಕ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವ 11kV ಫೀಡರ್‌ಗಳಿಂದ ಕೃಷಿ ಹೊರೆಗಳನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕಿಸುವುದು.
- ❑ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಹೊರೆಗಳಿಗೆ ಹೈವೋಲ್ಟೇಜ್ ಡಿಸ್ಟ್ರಿಬ್ಯೂಷನ್ ಸಿಸ್ಟಮ್ (HVDS) ಅಳವಡಿಕೆ.
- ❑ ಸೌರ ವಾಟರ್ ಹೀಟರ್‌ಗಳನ್ನು ಬಳಸಲು ದೇಶೀಯ ಗ್ರಾಹಕರನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುವುದು.
- ❑ 600 ಚದರ ಅಡಿ ವಿಸ್ತೀರ್ಣ ಹೊಂದಿರುವ ಎಲ್ಲಾ ವಸತಿ ಕಟ್ಟಡಗಳಿಗೆ ಸೌರ ನೀರಿನ ತಾಪನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳ ಕಡ್ಡಾಯ ಬಳಕೆ ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನವು ಪುರಸಭೆಗಳು/ಕಾರ್ಪೊರೇಷನ್‌ಗಳು ಮತ್ತು ಬೆಂಗಳೂರು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ, ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಮಿತಿಯಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತವೆ.
- ❑ ಸರ್ಕಾರಿ ಕಟ್ಟಡಗಳು/ಅನುದಾನಿತ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು/ ಮಂಡಳಿಗಳು/ಕಾರ್ಪೊರೇಷನ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್‌ಇಡಿ ಕಡ್ಡಾಯ ಬಳಕೆ.
- ❑ ಬ್ಯೂರೋ ಆಫ್ ಎನರ್ಜಿ ಎಫಿಷಿಯನ್ಸಿ ಸೂಚಿಸಿದ ಮಾನದಂಡಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಸ್ಟಾರ್ ರೇಟಿಂಗ್ ಇಂಧನ ದಕ್ಷ ನೀರಾವರಿ ಪಂಪ್ ಸೆಟ್‌ಗಳ ಕಡ್ಡಾಯ ಬಳಕೆ.

- ❑ ವಿದ್ಯುತ್‌ಶಕ್ತಿ ಸಮರ್ಥ ಕಟ್ಟಡ ವಿನ್ಯಾಸಗಳ ಪ್ರಚಾರ.
- ❑ ಬ್ಯೂರೋ ಆಫ್ ಎನರ್ಜಿ ಎಫಿಷಿಯನ್ಸಿ (BEE), ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲಾದ ಬಚತ್ ಲ್ಯಾಂಪ್ ಯೋಜನೆ ಅಳವಡಿಕೆ.
- ❑ ಸೌರ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಅನುಷ್ಠಾನ.
- ❑ ವಿದ್ಯುತ್ ಜಾಗೃತಿ ಯೋಜನೆ, ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ DSM ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಕುರಿತು ಜಾಗೃತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ.
- ❑ ಸೂರ್ಯ ರೈತ ಯೋಜನೆ, ಐಪಿ ಸೆಟ್‌ಗಳಿಗೆ ನೆಟ್-ಮೀಟರಿಂಗ್ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ಸೋಲಾರ್ ಮೂಲಕ ಐಪಿ ಸೆಟ್‌ಗಳಿಗೆ ವಿದ್ಯುತ್ ಸರಬರಾಜು ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡುವ ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ಯೋಜನೆ.
- ❑ ಉಜಲಾ ಯೋಜನೆಯ ಭಾಗವಾಗಿ EESL ಮೂಲಕ ಹೊಸಬೆಳಕು ಅಡಿಯಲ್ಲಿ LED ಬಲ್ಬ್‌ಗಳು, LED ಟ್ಯೂಬ್ ಲೈಟ್‌ಗಳು ಮತ್ತು ಇಂಧನ ದಕ್ಷ ಪಂಪ್ ಸೆಟ್‌ಗಳ ವಿತರಣೆ.

ಪವರ್ ಸೆಕ್ಷರ್‌ನಲ್ಲಿ ಹೂಡಿಕೆ: (2021-22ರಲ್ಲಿ KPCL, KPTCL ಮತ್ತು ESCOMಗಳಿಂದ ಯೋಜಿಸಲಾಗಿದೆ)

ಕಳೆದ ಐದು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು 2022-23 ರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ (ನವೆಂಬರ್ - 2022 ರವರೆಗೆ) ಯೋಜನಾ ವೆಚ್ಚ ಮತ್ತು ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಕೋಷ್ಟಕ 10.9 ರಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ ಮತ್ತು 2016-17 ರಿಂದ ವಿದ್ಯುತ್ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಹೂಡಿಕೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ: 10.9 : ವಿದ್ಯುತ್ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಹೂಡಿಕೆ

(ರೂ. ಕೋಟಿಯಲ್ಲಿ)

ವರ್ಷ	IEBR				ಬಂಡವಾಳ ವಿನಿಯೋಗ/ವಿದ್ಯುತ್ ಯೋಜನೆಗಳ ವೆಚ್ಚ (IR & EQUITY)		ಒಟ್ಟು ವೆಚ್ಚ	
	ಕೆ.ಪಿ.ಸಿ.ಎಲ್		ಕೆಪಿಐಸಿಎಲ್ & ESCOM		Plan Outlay	Expr.	Plan Outlay	Expr.
2017-18	1822.00	968.14	2000.00	2005.14	3555.25	3555.25	7377.25	6528.53
2018-19	1404.00	1001.66	2000.00	3711.64	3129.00	3129.00	6533.00	7842.30
2019-20	1916.00	288.06	3208.00	2406.04	2181.31	2181.31	7305.31	4875.41
2020-21	2345.82	297.68	2000.00	1342.67	1640.35	1640.35	5986.17	4083.32
2021-22	1859.28	362.59	2000.00	4226.29	3426.97	3426.97	8448.16	8015.85
2022-23 (Upto Nov-22)	1954.00	225.94	3521.83	2263.08	2920.26	2920.26	8396.09	5409.28

ಮೂಲ: ಯೋಜನಾ ಯೋಜನೆಗಳ ನಿಬಂಧನೆಗಳ ವಿವರಗಳು, ಹಣಕಾಸು ಇಲಾಖೆ, GoK.

10.1.8 ಗ್ರಾಮೀಣ ವಿದ್ಯುದೀಕರಣ:

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವಿದ್ಯುಚ್ಛಕ್ತಿ ನೀತಿ (ಎನ್‌ಇಪಿ) ನಿಗದಿಪಡಿಸಿದ ಗುರಿಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರವು ಗ್ರಾಮಗಳು, ಕುಗ್ರಾಮಗಳು, ಹರಿಜನ ಬಸ್ತಿಗಳು ಮತ್ತು ತಾಂಡಾಗಳಿಗೆ ಶಕ್ತಿ ತುಂಬುವ ಉಪಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಯೋಜಿಸಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಎಲ್ಲ ಹಳ್ಳಿಗಳಿಗೂ ವಿದ್ಯುತ್ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ESCOMಗಳು ಹಂತಹಂತವಾಗಿ ಗ್ರಾಮಗಳು ಮತ್ತು ತಾಂಡಾಗಳಿಗೆ ಶಕ್ತಿ ತುಂಬಲು ಯೋಜಿಸಿವೆ. ಕಳೆದ 6 ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಪ್ರಸಕ್ತ ಹಣಕಾಸು ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಕುಗ್ರಾಮಗಳು, ಹರಿಜನ ಬಸ್ತಿಗಳು, ತಾಂಡಾಗಳು ಮತ್ತು ಐಪಿ ಸೆಟ್‌ಗಳಲ್ಲಿನ ವಿದ್ಯುದೀಕರಣದ ಸ್ಥಿತಿಯ ವಿವರಗಳನ್ನು ಕೋಷ್ಟಕ 10.10 ರಲ್ಲಿ ಒದಗಿಸಲಾಗಿದೆ ಮತ್ತು 2016-2020 ರಿಂದ ಶಕ್ತಿಯ ಸಂಚಿತ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಸಹ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 10.10. ಗ್ರಾಮೀಣ ವಿದ್ಯುದೀಕರಣದ ಪ್ರಗತಿ

2020-21 ಮತ್ತು 2021-22 ರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಹ್ಯಾಂಪ್ಲೆಟ್‌ಗಳು, ಹರಿಜನ ಬಸ್ತಿಗಳು ಮತ್ತು ತಾಂಡಾಗಳು ಕ್ರಮವಾಗಿ 11 ಮತ್ತು 9 ಆಗಿದ್ದರೆ, ನವೆಂಬರ್-22 ರವರೆಗೆ ಹ್ಯಾಂಪ್ಲೆಟ್‌ಗಳು ಹರಿಜನ್ ಬಸ್ತಿಗಳು ಮತ್ತು ತಾಂಡಾಗಳು SCSP ಮತ್ತು TSP ಕ್ಯಾಪಿಟಲ್ ಕಾರ್ಯಗಳ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ 02 ಆಗಿರುತ್ತವೆ.

(ರೂ. ಕೋಟಿಯಲ್ಲಿ)

ವರ್ಷ	ನೀರಾವರಿ ಪಂಪ್ ಸೆಟ್‌ಗಳು ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವ (ಲಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿ)	ಕುಗ್ರಾಮಗಳು/ಹರಿಜನ ಬಸ್ತಿ ತಾಂಡಾಗಳು ವಿದ್ಯುದೀಕರಿಸಿದ (ಸಂಖ್ಯೆಗಳು)
2016-17	25.06	3041
2017-18	26.30	4485
2018-19	29.68	19
2019-20	30.28	39
2020-21	31.65	11
2021-22	32.57	09
2022-23 (Up to Nov-2022)	33.25	02

ಮೂಲ: ಇಂಧನ ಇಲಾಖೆ

10.1.9 ಕರ್ನಾಟಕ ನವೀಕರಿಸಬಹುದಾದ ಇಂಧನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನಿಯಮಿತ (KREDL)

KREDL ಕರ್ನಾಟಕ ನವೀಕರಿಸಬಹುದಾದ ಇಂಧನ ಮೂಲಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ನೋಡಲ್ ಏಜೆನ್ಸಿಯಾಗಿದೆ. ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಹಸಿರು ಮತ್ತು ಶುದ್ಧ ನವೀಕರಿಸಬಹುದಾದ ಇಂಧನ ಮೂಲಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಪರಿಸರ ಯೋಜನೆಗಳು ಮತ್ತು ಇಂಧನ ಭದ್ರತೆ ಮತ್ತು ಇಂಧನ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲು ಮತ್ತು ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಎಲ್ಲಾ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ದಕ್ಷತೆಯ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲು ಸರ್ಕಾರವು ದಿನಾಂಕ : 19-01-2010 ರಂದು ಕರ್ನಾಟಕ ನವೀಕರಿಸಬಹುದಾದ ಇಂಧನ ನೀತಿಯನ್ನು (2009-2014ರ ಅವಧಿಗೆ) ಅಧಿಸೂಚಿಸಿತು ಮತ್ತು ದಿನಾಂಕ : 22-5-2014 ರಂದು ಸೌರನೀತಿ ಮತ್ತು 06-05-2022 ರಂದು ಕರ್ನಾಟಕ ನವೀಕರಿಸಬಹುದಾದ ಇಂಧನ ನೀತಿ 2022-27 ರ ಅವಧಿಗೆ ನವೀಕರಿಸಿತು.

ಕರ್ನಾಟಕ ನವೀಕರಿಸಬಹುದಾದ ಇಂಧನ ನೀತಿ 2022-27

ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ ಕರ್ನಾಟಕ ನವೀಕರಿಸಬಹುದಾದ ಇಂಧನ ನೀತಿ 2022-27 ನ್ನು ರಾಜ್ಯ ಅಧಿಸೂಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಭಾರತವು 2030 ರ ವೇಳೆಗೆ 500 GW RE ಗುರಿಯನ್ನು ತಲುಪುತ್ತಿದೆ. KREDL ಇದು ನೋಡಲ್ ಏಜೆನ್ಸಿಯಾಗಿದೆ. ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ನವೀಕರಿಸಬಹುದಾದ ಇಂಧನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಖಾಸಗಿ ವಲಯದ ಹೊಡಿಕೆಯನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುತ್ತದೆ. 2021-22 ರಲ್ಲಿ ನವೀಕರಿಸಬಹುದಾದ ಇಂಧನ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಖಾಸಗಿ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಸೇರ್ಪಡೆ 383.09 MW ಮತ್ತು ಇದು 2022-23 ರಲ್ಲಿ 361.84 MW ಆಗಿದೆ (ನವೆಂಬರ್ 2022 ರ ಅಂತ್ಯಕ್ಕೆ) (ಕೋಷ್ಟಕ 10.11 ರಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಿರುವಂತೆ)

ಕೋಷ್ಟಕ 10.11 : ಕರ್ನಾಟಕ ನವೀಕರಿಸಬಹುದಾದ ಇಂಧನ ನೀತಿ

ಮೂಲಗಳು	ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಸೇರ್ಪಡೆ		
	2020-21	2021-22	2022-23 (Upto Nov-2022)
ಪವನ ಶಕ್ತಿ	148	181.80	74.25
ಸೌರ ವಿದ್ಯುತ್	88.83	201.28	287.59
ಒಟ್ಟು	236.83	383.08	361.84

ಮೂಲ: KREDL

30.11.2022 ರಂತೆ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ನವೀಕರಿಸಬಹುದಾದ ಇಂಧನ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾದ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಸೇರ್ಪಡೆಗಳಲ್ಲಿನ ಸಂಜಿತ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಕೋಷ್ಟಕ 10.12 ರಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸೌರ ಶಕ್ತಿಯು (ಸೋಲಾರ್ ರೂಫ್ ಟಾಪ್ ಸೇರಿದಂತೆ) ಸ್ಥಾಪಿತ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾಲನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 10.12: 30.11.2022 ರಂತೆ ನವೀಕರಿಸಬಹುದಾದ ಶಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ (MW ನಲ್ಲಿ) ಸಂಜಿತ ಪ್ರಗತಿ

ಮೂಲಗಳು	ಸಂಭಾವ್ಯ ಲಭ್ಯವಿರುವ	ನಿಗದಿಪಡಿಸಿದ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ	ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾದ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ	
ಪವನ ಶಕ್ತಿ	124139	24974.87	5223.39	
ಸಣ್ಣ / ಚಿಕ್ಕ ಹೈಡ್ರೋ	3100	3010.25	903.46	
ಕೋ-ಜನರೇಷನ್	2000	2212.65	1731.16	
ಸೌರ ಶಕ್ತಿ (ಸೌರ ಮೇಲ್ಮೈವಣಿ ಒಳಗೊಂಡಂತೆ)	24700	14445.83	7877.89	
ಹೈಡ್ರೋ	ಪವನ	-	29.70	0.00
	ಸೌರ	-	20.30	0.00
ಜೀವರಾಶಿ	1000	395.13	139.03	
ಶಕ್ತಿಗೆ ವ್ಯರ್ಥ	135	51	0	
ಒಟ್ಟು	155074	45139.73	15874.93	

ಮೂಲ: KREDL & ಇಂಧನ ಇಲಾಖೆ

10.1.10 ಹೊಸ ಉಪಕ್ರಮಗಳು

2022-23 ರಲ್ಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಾದ ಉಪಕ್ರಮಗಳು

- KREDL ಮೂಲಕ SCSP ಮತ್ತು TSP ಯೋಜನೆಗಳ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಫಲಾನುಭವಿಗಳಿಗೆ ಸೌರ ನೀರಿನ ಪಂಪ್‌ಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದು.
- ಇತರ ಕಾರ್ಪೊರೇಷನ್ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ವಿತರಣಾ ಆಟೋಮೇಷನ್ ಸಿಸ್ಟಮ್‌ನ್ನು ಉನ್ನತೀಕರಣ.
- ಯೋಜನೆಯ ವಿವರವಾದ ಅಧ್ಯಯನದ ನಂತರ ESCOMಗಳ ಇತರ ಉಪವಿಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲಾದ HVDS ಅನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.
- ಸ್ಮಾರ್ಟ್ ಗ್ರಿಡ್ ಮತ್ತು ಸ್ಮಾರ್ಟ್ ಮೀಟರ್ಸ್ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲಾಗುವುದು.
- KPTCL ಮತ್ತು MNRE ನೆರವಿನೊಂದಿಗೆ ಗ್ರೀನ್ ಎನರ್ಜಿ ಕಾರಿಡಾರ್ ಯೋಜನೆಯ ಅನುಷ್ಠಾನ.
- ಭವಿಷ್ಯದ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳಾಂತರಿಸುವಿಕೆಗೆ ಪ್ರಸರಣ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು.
- ಬಜೆಟ್ ಪ್ರಕಟಣೆಯ ಪ್ರಕಾರ KPCL 11.5 MW ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ತ್ಯಾಜ್ಯದಿಂದ ಇಂಧನ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ರಾಮನಗರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಬಡದಿಯಲ್ಲಿ BBMP ಯೊಂದಿಗೆ ಸಮನ್ವಯದಲ್ಲಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುತ್ತಿದೆ.
- ಬಜೆಟ್ ಘೋಷಣೆಯಂತೆ BESCOM ರಾಜ್ಯದಾದ್ಯಂತ PPP ಮೋಡ್ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ 1190 ಸಂಖ್ಯೆಯ ಚಾರ್ಜಿಂಗ್ ಸ್ಟೇಷನ್‌ಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿದೆ.

ಉಜ್ಜಲ್ ಡಿಸ್ಕಾಂ ಅಶ್ಯೂರೆನ್ಸ್ ಯೋಜನೆ (UDAY) ಯೋಜನೆ: ಉಜ್ಜಲ್ ಡಿಸ್ಕಾಂ ಅಶ್ಯೂರೆನ್ಸ್ ಯೋಜನೆ (UDAY), ವಿದ್ಯುತ್ ವಿತರಣಾ ಕಂಪನಿಗಳ (ಡಿಸ್ಕಾಂಗಳು) ಆರ್ಥಿಕ ತಿರುವುಗಳ ಯೋಜನೆಯಾಗಿದ್ದು, ಇದರ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ದಕ್ಷತೆಯನ್ನು ಸುಧಾರಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರವು ಅನುಮೋದಿಸಿದೆ. ರಾಜ್ಯ ಡಿಸ್ಕಾಂಗಳು. UDAY

ಡ್ಯಾಶ್‌ಬೋರ್ಡ್ ಪ್ರಕಾರ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯವು ಶ್ರೇಯಾಂಕದಲ್ಲಿ 1 ನೇ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದೆ. UDAY ಡ್ಯಾಶ್‌ಬೋರ್ಡ್‌ನಲ್ಲಿನ ಕಾರ್ಯಕ್ಷಮತೆಯ ನಿಯತಾಂಕದ ಪ್ರಕಾರ ಶ್ರೇಯಾಂಕದಲ್ಲಿ ಬೆಸ್ಕಾಂ 1 ನೇ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದೆ, ಹೆಸ್ಕಾಂ 2 ನೇ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದೆ, ಜೆಸ್ಕಾಂ 3 ನೇ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದೆ, ಮೆಸ್ಕಾಂ 4 ನೇ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದೆ ಮತ್ತು CESC 5 ನೇ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದೆ.

ಕೇಂದ್ರ ಪ್ರಾಯೋಜಿತ ಯೋಜನೆ:

1. ದೀನದಯಾಳ್ ಉಪಾಧ್ಯಾಯ ಗ್ರಾಮ ಜ್ಯೋತಿ ಯೋಜನೆ (DDUGJY)

ESCOMಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಮಂಜೂರಾತಿ ವಿವರಗಳು ಹೀಗಿವೆ (ಕೋಷ್ಟಕ: 10.13)

ಕೋಷ್ಟಕ 10.13: DDUGJY ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಯೋಜನೆಗಳು

(ರೂ. ಕೋಟಿಗಳಲ್ಲಿ)

SL. No.	Item	ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣಾ ಸಮಿತಿಯು ಅನುಮೋದಿಸಿದೆ
1	ವಿದ್ಯುಧೀಕರಣಗೊಳಿಸಿದ ಗ್ರಾಮಗಳ ವಿದ್ಯುಧೀಕರಣ	23.17
2	ಗ್ರಾಮೀಣ ಮನೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಲು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಬಲಪಡಿಸುವುದು	492.81
3	ಮೀಟರಿಂಗ್	444.96
4	SAGY	55.09
5	ಫೀಡರ್ ಪ್ರತ್ಯೇಕತೆ	729.76
	ಒಟ್ಟು	1745.79
	PMA ಚಾರ್ಜಸ್ @ 0.5%	8.73
	ಒಟ್ಟಾರೆ ಯೋಜನೆ ವೆಚ್ಚ	1754.52

ಮೂಲ: ಇಂಧನ ಇಲಾಖೆ.

DDUGJY ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸಗಳು ಡಿಸೆಂಬರ್-2020 ರಂದು ಪೂರ್ಣಗೊಂಡಿವೆ.

2. ಇಂಟಿಗ್ರೇಟೆಡ್ ಪವರ್ ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್ ಸ್ಕೀಮ್ (IPDS)

ಹಂತ-1:

ಕೋಷ್ಟಕ 10.14 : IPDS ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಜೆಕ್ಟ್‌ಗಳಿಗೆ ಮಂಜೂರಾತಿ ವಿವರಗಳು:

(ರೂ. ಕೋಟಿಗಳಲ್ಲಿ)

Sl. No.	ಕಂಪನಿಯ ಹೆಸರು	ಪಟ್ಟಣಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	DPR Cost
1	BESCOM	45	459.45
2	CESC	33	179.06
3	GESCOM	42	184.33
4	MESCOM	30	168.44
5	HESCOM	73	206.37
	ಒಟ್ಟು	223	1197.65

□ IPDS ಹಂತ-1 ರ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸಗಳು ಡಿಸೆಂಬರ್-2019 ರಂದು ಪೂರ್ಣಗೊಂಡಿವೆ.

ಹಂತ 2:

ಕೋಷ್ಟಕ 10.15 : IPDS ಹಂತ 2 ರ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಮಂಜೂರಾತಿ ವಿವರಗಳು:

(ರೂ. ಕೋಟಿಗಳಲ್ಲಿ)

SI No	ಕಂಪನಿಯ ಹೆಸರು	ಪಟ್ಟಣಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	ಒಟ್ಟು ಯೋಜನಾ ವೆಚ್ಚ
	DC-DRC (all ESCOMs)		26.67
1	BESCOM	20	7.42
2	CESC	21	6.84

SI No	ಕಂಪನಿಯ ಹೆಸರು	ಪಟ್ಟಣಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	ಒಟ್ಟು ಯೋಜನಾ ವೆಚ್ಚದ
DC-DRC (all ESCOMs)			26.67
3	GESCOM	18	4.78
4	MESCOM	44	10.27
5	HESCOM	21	6.30
ಒಟ್ಟು		124	62.28

ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿ ಸಹಜ್ ಬಜ್ಜಿ ಹರ್ ಫರ್ ಯೋಜನೆ (ಸೌಭಾಗ್ಯ)

ಕೋಷ್ಟಕ 10.16: ESCOM ವಾರು ಮಂಜೂರಾತಿ ವಿವರಗಳು

(ರೂ. ಕೋಟಿಗಳು)

SI No	ಕಂಪನಿಯ ಹೆಸರು	RHH	Addl infra	ಒಟ್ಟು ಪ್ರಾಜೆಕ್ಟ್ ವೆಚ್ಚ (RHH+ Addl infra)
1	CESC	1.86	14.75	16.61
2	MESCOM	3.51	12.17	15.68
3	HESCOM	40.55	53.14	93.69
4	GESCOM	27.65	46.07	73.72
5	HRECSL	5.09	4.5	9.59
ಒಟ್ಟು		78.66	130.63	209.29

ಕೋಷ್ಟಕ 10.17: ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ IP ಸೆಟ್‌ಗಳ ವಿದ್ಯುದೀಕರಣ ಪ್ರಗತಿ

(ಲಕ್ಷಗಳು)

ವರ್ಷದ ಅಂತ್ಯಕ್ಕೆ	ಪಂಪ್ ಸೆಟ್‌ಗಳಿಗೆ ತುಂಬಿದ ಶಕ್ತಿ (ಸಂಜಿತ)
2016-17	25.06
2017-18	26.30
2018-19	29.68
2019-20	30.28
2020-21	31.55
2021-22	32.57
2022-23 (Upto Nov-22)	33.25

ಮೂಲ: ESCOM ಗಳ 2021-22 ರ ಲೆಕ್ಕಪತ್ರಗಳು.

ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ:

ಬೆಳಕು: ಪ್ರಸ್ತುತ 2,39,570 ವಿದ್ಯುತ್ ಇಲ್ಲದ ಮನೆಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ವಿದ್ಯುದೀಕರಣದ ಅಂದಾಜು ವೆಚ್ಚ ರೂ. 260.34 ಕೋಟಿ. ನವೆಂಬರ್-2022 ರಂತೆ ಒಟ್ಟು 2,23,726 ಮನೆಗಳಿಗೆ ವಿದ್ಯುತ್ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 10.18 : ಬೆಳಕು ಯೋಜನೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುದೀಕರಿಸಿದ ಕುಟುಂಬಗಳ ವಿವರಗಳು

ಕ್ರ.ಸಂ.	ಕಂಪನಿಯ ಹೆಸರು	ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನಗೊಳಿಸಿದ ಮನೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	ಅಡಿ ನಲ್ಲ ಅಂದಾಜು ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.	ವಿದ್ಯುದೀಕರಿಸಿದ ಮನೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ
1	BESCOM	61897	37.557	61673
2	CESC	19528	16.99	19253
3	MESCOM	28362	68.94	24494
4	HESCOM	75188	67.67	70448

ಕ್ರ.ಸಂ.	ಕಂಪನಿಯ ಹೆಸರು	ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನಗೊಳಿಸಿದ ಮನೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	ಅಡಿ ನಲ್ಲ ಅಂದಾಜು ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.	ವಿದ್ಯುದ್ದೀಕರಿಸಿದ ಮನೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ
5	GESCOM	49260	65.67	47539
6	HRECSL	5335	3.51	319
	ಒಟ್ಟು	239570	260.34	223726

ಮೂಲ: ಇಂಧನ ಇಲಾಖೆ

ಸಮಸ್ಯೆಗಳು/ಸವಾಲುಗಳು:

ಸಬ್ಸಿಡಿ ಹೊರೆ: IP ಸೆಟ್‌ಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ (10 HP ವರೆಗೆ) ಮತ್ತು BJ/KJ ಸ್ಥಾಪನೆಗಳು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಬಳಕೆ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿದೆ. BJ/KJ ಪ್ರತಿ ಸ್ಥಾಪನೆಗೆ ಮಾಸಿಕ ಬಳಕೆಯ ಮಿತಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿ ಸ್ಥಾಪನೆಗಳಿಗೆ 18 ರಿಂದ 40 ಯೂನಿಟ್‌ಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ ಮತ್ತು IP (10 HP ವರೆಗೆ) ಮತ್ತು BJ/KJ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟಾರೆ ಹೆಚ್ಚಳ, ಸಬ್ಸಿಡಿ ಹೊರೆ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿದೆ. ಹಣದುಬ್ಬರದ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯಿಂದಾಗಿ ಪೂರೈಕೆಯ ವೆಚ್ಚವು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿದೆ. ಉತ್ಪಾದನೆ, ಪ್ರಸಾರಣ ಮತ್ತು ವಿತರಣೆಯ ಇನ್‌ಪುಟ್ ವೆಚ್ಚದ ಹೆಚ್ಚಳದಿಂದಾಗಿ ಸುಂಕವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಸಬ್ಸಿಡಿ ಹೊರೆಯೂ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿದೆ.

ಪೂರೈಕೆಯ ವೆಚ್ಚ: ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿದ ವಿದ್ಯುತ್ ಬೇಡಿಕೆಯಿಂದಾಗಿ, ಥರ್ಮಲ್ ಪಾಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಪೂರೈಕೆಯ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಸೇರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಯ ವೆಚ್ಚವೂ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿದೆ. ಮಾರಾಟದಿಂದ ಬರುವ ಆದಾಯವು ಪೂರೈಕೆಯ ಒಟ್ಟಾರೆ ವೆಚ್ಚದೊಂದಿಗೆ ಹೊಂದಿಕೆಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಪ್ರತಿ ವರ್ಷ ಆದಾಯದಲ್ಲಿ ಅಂತರ ಅಥವಾ ಕೊರತೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಈ ಆದಾಯ ಕೊರತೆಯನ್ನು ನೀಗಿಸಲು ತಾತ್ಕಾಲಿಕವಾಗಿ ESCOMಗಳು ಅಲ್ಪಾವಧಿ ಸಾಲವನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸುತ್ತಿವೆ. ರಾಜ್ಯ ನಿಯಂತ್ರಕರು ವಾರ್ಷಿಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಪರಿಶೀಲನೆಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿನ ವರ್ಷಗಳ ಆದಾಯ ಕೊರತೆಯನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟು ಆದಾಯ ಕೊರತೆಯನ್ನು ನಿವಾರಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. 2020-21 ರ ಪೂರೈಕೆಯ ಅನುಮೋದಿತ ಸರಾಸರಿ ವೆಚ್ಚವು ಪ್ರತಿ ಯೂನಿಟ್‌ಗೆ ರೂ.7.23 ಆಗಿದೆ. 2021-22 ರ ಪೂರೈಕೆಯ ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ವಾಸ್ತವಿಕ ಸರಾಸರಿ ವೆಚ್ಚವು ಪ್ರತಿ ಯೂನಿಟ್‌ಗೆ ರೂ.7.64 ಆಗಿದೆ.

ಅಲ್ಪಾವಧಿಯ ವಿದ್ಯುತ್ ಖರೀದಿ: KPCL ಮತ್ತು ನವೀಕರಿಸಬಹುದಾದ ಮೂಲಗಳ ಮೂಲಕ ರಾಜ್ಯದೊಳಗೆ ಉತ್ಪಾದನೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಿದ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಕಾರಣದಿಂದ, ಇತ್ತೀಚಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಅಗತ್ಯ ಆಧಾರಿತ ಆಮದನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಸಕ್ತ ಹಣಕಾಸು ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಅದೇ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಇತರ ಸವಾಲುಗಳು:

- ಪ್ರಮುಖ ಉತ್ಪಾದನಾ ಕೇಂದ್ರಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸ್ವಾಯತ್ತತೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸಲು KPCL ಒಳಗೆ ನಿರ್ವಹಣೆಯ ಪುನರ್ರಚನೆ.
- ಸರ್ಕಾರಿ ಸ್ವಾಮ್ಯದ ಸ್ಥಾವರಗಳಿಗೆ ಕಲ್ಲಿದ್ದಲು ಸರಬರಾಜು ಮಾಡುವ ಕ್ಯಾಪ್ಟಿವ್ ಗಣಿಗಳಿಂದ ಉತ್ಪಾದನೆಯನ್ನು ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡಿ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ದಂಡ ವಿಧಿಸುವುದು.
- ಗ್ಯಾಸ್ ಪೈಪ್‌ಲೈನ್ ಲಭ್ಯತೆಯನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಹೆಚ್ಚಿನ ಅನಿಲ ಆಧಾರಿತ ವಿದ್ಯುತ್ ಕೇಂದ್ರಗಳ ಯೋಜನೆ.
- ಪಾವತಿಸದ ಬಾಕಿಗಳನ್ನು ಇತ್ಯರ್ಥಪಡಿಸುವ ಮೂಲಕ KPCL ನ ದುರ್ಬಲ ಆರ್ಥಿಕ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುವುದು.
- ಸಮಂಜಸವಾದ ಸುಂಕಗಳನ್ನು ನೀಡುವ ಮೂಲಕ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಕ್ಯಾಪ್ಟಿವ್ ಮತ್ತು IPP ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು.
- ತಮಿಳುನಾಡು ಸರ್ಕಾರದೊಂದಿಗೆ ಚರ್ಚೆಯಲ್ಲಿ ಕಾವೇರಿ ಜಲಾನಯನ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುತ್ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸುವುದು.
- ಮಹದಾಯಿ ಜಲವಿದ್ಯುತ್ ಯೋಜನೆಯೊಂದಿಗೆ ಪ್ರಗತಿ ಸಾಧಿಸಲು ಗೋವಾ ರಾಜ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಚರ್ಚೆಗಳನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿ.

- ❑ ಕನಿಷ್ಠ ಮಟ್ಟದ ಸ್ಥಳಾಂತರಿಸುವಿಕೆಗೆ ಬದ್ಧವಾಗಿರಲು ESCOM ಗಳನ್ನು ಕಡ್ಡಾಯಗೊಳಿಸುವುದು.
- ❑ ಸೌರ RPO ಯ ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಾದ ಜಾರಿ.
- ❑ ಪರ್ಯಾಯ ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸೈಟ್ ಭವಿಷ್ಯದ PV ಸ್ಥಾವರಗಳು.
- ❑ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಇಂಜಿನಿಯರ್‌ಗಳು/ತಾಂತ್ರಿಕ ಸಿಬ್ಬಂದಿಗೆ ನಿಯಮಿತ ಜ್ಞಾನ ಹಂಚಿಕೆ ಮತ್ತು ತಾಂತ್ರಿಕ ತರಬೇತಿ ಅವಧಿಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವುದು.
- ❑ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವ ಗಾಳಿ ತಾಣಗಳ ಮರು-ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುವ ನೀತಿ.
- ❑ ಹೆಚ್ಚಿನ ಗಾಳಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಸೇರ್ಪಡೆಯನ್ನು ಸಕ್ರಿಯಗೊಳಿಸಲು ಬಂಜರು ಭೂಮಿಗಳ ಹೂಡಿಕೆ-ದರ್ಜೆಯ ವಲಯ
- ❑ ಸೀಮಿತ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಸೈಟ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಶಕ್ತಿಯ ತೀವ್ರತೆಯು ಕೈಗಾರಿಕಾ ಶಕ್ತಿಯ ದಕ್ಷತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿನ ಆದ್ಯತೆಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತದೆ.
- ❑ ಸರ್ಕಾರದೊಳಗೆ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಇಂಧನ ದಕ್ಷತೆಗಾಗಿ ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದ ಸಂಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಚೌಕಟ್ಟನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸುವುದು.
- ❑ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ವಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಸುಧಾರಿತ ಶಕ್ತಿಯ ದಕ್ಷತೆಗೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಅಡೆತಡೆಗಳನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು.
- ❑ ಯಶಸ್ವಿನ ಸೂಕ್ತವಾದ ಟಾಪ್-ಡೌನ್ ಮತ್ತು ಬಾಟಮ್-ಅಪ್ ಸೂಚಕಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದು.
- ❑ ಮಾಹಿತಿ ಮತ್ತು ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ನಿರ್ಮಾಣ, ಸಾಂಸ್ಥಿಕ, ನಿಯಂತ್ರಕ ಮತ್ತು ಕಾನೂನು ಚಾಲಕರು ಮತ್ತು ಹಣಕಾಸಿನ ಮತ್ತು ಹಣಕಾಸು ಚಾಲಕರನ್ನು ಸಂಯೋಜಿಸುವ ನೀತಿಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸುವುದು.

10.1.11 ಫಲಿತಾಂಶ / ಸಾಧನೆಗಳು:

- ❑ ನಿರಂತರ ಜ್ಯೋತಿ ಯೋಜನೆಯು ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಹೊರಗಿನ ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ಕೃಷಿಯೇತರ ಹೊರಗಿನ ವಿಂಗಡಿಸುವ ಗುರಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಪ್ರಮುಖ ಯೋಜನೆಯಾಗಿದೆ, ಇದರಿಂದಾಗಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ 24 ಗಂಟೆಗಳ ಗುಣಮಟ್ಟದ ವಿದ್ಯುತ್ ಸರಬರಾಜು ಮತ್ತು ನೀರಾವರಿ ಪಂಪ್ ಸೆಟ್‌ಗಳಿಗೆ ಖಚಿತವಾದ ಗಂಟೆಗಳ ವಿದ್ಯುತ್ ಪೂರೈಕೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ.
- ❑ ಜುಲೈ 2019 ರಂತೆ, ಎಲ್ಲಾ ಉದ್ದೇಶಿತ NJY ಕಾರ್ಯಗಳು ಪೂರ್ಣಗೊಂಡಿವೆ. 2288 ನಿರಂತರ ಜ್ಯೋತಿ ಫೀಡರ್ ಕಾಮಗಾರಿಗಳು (ಪೈಲಟ್‌ನಲ್ಲಿ 59 ಫೀಡರ್‌ಗಳು, ಹಂತ 1 ರಲ್ಲಿ 884 ಫೀಡರ್‌ಗಳು ಮತ್ತು ಹಂತ 2 ರಲ್ಲಿ 839 ಫೀಡರ್‌ಗಳು ಮತ್ತು ಹಂತ 3 ರಲ್ಲಿ 506 ಫೀಡರ್‌ಗಳು) ಪೂರ್ಣಗೊಂಡಿವೆ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಾರಂಭ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ನವೆಂಬರ್ - 2020 ರಂತೆ 1723 ನಿರಂತರ ಜ್ಯೋತಿ ಫೀಡರ್ ಕಾಮಗಾರಿಗಳು (814 ಫೀಡರ್‌ಗಳು 89 ಹಂತದಲ್ಲಿ ಹಂತ 2 ರಲ್ಲಿ) ಪೂರ್ಣಗೊಂಡಿದೆ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಾರಂಭ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.
- ❑ ಸೌರಶಕ್ತಿಯ ಶೋಷಣೆಗೆ ಉತ್ತೇಜನ ನೀಡಲು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರವು 2014-2021ರ ಸೌರ ನೀತಿಯನ್ನು ಹೊರತಂದಿದೆ. ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರವು ನವೀಕರಿಸಬಹುದಾದ ಇಂಧನ ಮೂಲಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಮತ್ತು ಕಲ್ಲಿದ್ದಲಿನಂತಹ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಉಳಿಸಲು ಸಮರ್ಥವಾಗಿದೆ.
- ❑ ಡಿಮ್ಯಾಂಡ್ ಸೈಡ್ ಮ್ಯಾನೇಜ್‌ಮೆಂಟ್ (DSM) ಮತ್ತು ಸ್ಮಾರ್ಟ್ ಗ್ರಿಡ್ ಪೈಲಟ್ ಪ್ರಾಜೆಕ್ಟ್‌ನಂತಹ ಕೆಲವು ಶಕ್ತಿ ಸಂರಕ್ಷಣಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಇಂಧನ ಉಳಿತಾಯಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿವೆ.
- ❑ 12,718 ಎಕರೆಗಳಲ್ಲಿ ಹರಡಿರುವ ಸೋಲಾರ್ ಪಾರ್ಕ್ 2,050 MW ಸ್ಥಾಪಿತ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ ಮತ್ತು 2020-21 ರಲ್ಲಿ ತಿಂಗಳಿಗೆ ಸರಾಸರಿ 377.43 ಮಿಲಿಯನ್ ಯೂನಿಟ್ ವಿದ್ಯುತ್ ಉತ್ಪಾದಿಸಿದೆ.

ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸವಾಲುಗಳು ಮತ್ತು ಇಲಾಖೆಯ ಭವಿಷ್ಯದ ದೃಷ್ಟಿಕೋನ

- ❑ ನವೀಕರಿಸಬಹುದಾದ ಇಂಧನ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಬಳಕೆ.
- ❑ ಸ್ವಾವಲಂಬನೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವ ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು ಪೂರೈಸಲು ಜನರೇಷನ್ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಸೇರ್ಪಡೆ.
- ❑ ಪ್ರಸರಣ ಮತ್ತು ವಿತರಣಾ ನಷ್ಟದ ಕಡಿತ.
- ❑ ಒಟ್ಟಾರೆ ತಾಂತ್ರಿಕ ಮತ್ತು ವಾಣಿಜ್ಯ ನಷ್ಟದ ಕಡಿತ.
- ❑ ವಿದ್ಯುತ್ ಸರಬರಾಜನ್ನು ಗ್ರಾಹಕ ಸ್ನೇಹಿಯಾಗಿಸುವುದು.
- ❑ ವಿದ್ಯುತ್ ಅಪಘಾತಗಳ ಕಡಿತ.

10.1.12 ಗಂಗಾ ಕಲ್ಯಾಣ ಯೋಜನೆಗೆ ಸಜ್ಜಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ

ಈ ಯೋಜನೆಯು ಸಂಪೂರ್ಣ ಅನುದಾನಿತ ಯೋಜನೆಯಾಗಿದ್ದು, ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರು ಮತ್ತು ಸಣ್ಣ ರೈತರಿಗೆ ಬೋರ್‌ವೆಲ್‌ಗಳು, ಪಂಪ್‌ಗಳು ಮತ್ತು ವಿದ್ಯುದ್ದೀಕರಣವನ್ನು ಒದಗಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಬೋರ್‌ವೆಲ್ ಯೋಜನೆಗೆ ಸರ್ಕಾರ 1. ಬೆಂಗಳೂರು ಗ್ರಾಮಾಂತರ 2. ಕೋಲಾರ 3. ಚಿಕ್ಕಬಳ್ಳಾಪುರ 4. ರಾಮನಗರ 5. ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆಗಳಿಗೆ 3.75 ಲಕ್ಷ ಹಾಗೂ ಇತರೆ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಿಗೆ 2.25 ಲಕ್ಷ ರೂ ನೀರಾವರಿ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಲು ಸರ್ಕಾರವು ವಿವಿಧ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಯೋಜನೆಗಳು ನೀರಾವರಿ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಲು ತೆರೆದ ಬಾವಿಗಳು ಮತ್ತು ಬೋರ್‌ವೆಲ್‌ಗಳನ್ನು ಕೊರೆಯಲು ಅನುವು ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತದೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರವು ಕರ್ನಾಟಕ ಗಂಗಾ ಕಲ್ಯಾಣ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಹೊಸದಾಗಿ ಪರಿಚಯಿಸಿದೆ. ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಮೂಲಕ ಸರ್ಕಾರವು ತೆರೆದ ಬಾವಿಗಳನ್ನು ಪಂಪ್‌ಗಳು ಅಥವಾ ಬೋರ್‌ವೆಲ್‌ಗಳೊಂದಿಗೆ ಅಗೆಯುತ್ತದೆ.

ಸಾಮಾನ್ಯ IP ಸೆಟ್‌ಗಳು - ಸೌರ IP ಸೆಟ್‌ಗಳು

ಕೇಂದ್ರ ಪ್ರಾಯೋಜಿತ PMKUSUM-B (ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿ ಕಿಸಾನ್ ಊರ್ಜಾ ಸುರಕ್ಷಾ ಇವಂ ಉತ್ಥಾನ್ ಮಹಾಭಿಯಾನ್-B) ಯೋಜನೆ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ರೈತರಿಗೆ ಸೌರಶಕ್ತಿ ಜಾಲತ ನೀರಾವರಿ ಪಂಪ್ ಸೆಟ್‌ಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ರಾಜ್ಯದ 10,000 ರೈತರು ಈ ಯೋಜನೆಯ ಪ್ರಯೋಜನವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ, ಇದು ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಗಳಿಗೆ ಗ್ರಿಡ್-ಸಂಪರ್ಕಿತ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿರುವುದರಿಂದ ಅವರನ್ನು ಮುಕ್ತಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ಯೋಜನೆಯ ಒಟ್ಟು ವೆಚ್ಚ ಸುಮಾರು ರೂ. 30,723 ಕೋಟಿ, ರಾಜ್ಯವು ರೂ. 10,697 ಕೋಟಿ ಉಳಿದ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಕೇಂದ್ರ ಭರಿಸಲಿದೆ. ಯೋಜನೆಯಡಿ ಫಲಾನುಭವಿಗಳನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕ ನವೀಕರಿಸಬಹುದಾದ ಇಂಧನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನಿಗಮ ಅಮಿಟೆಡ್ (ಕೆಪಿಸಿಎಲ್) ಆನ್‌ಲೈನ್ ಮೋಡ್ ಮೂಲಕ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ.

ರೂ.10,000/- ಪಾವತಿಸಿದವರಿಗೆ ಮತ್ತು ಇತರ ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಠೇವಣಿಗಳಿಗೆ ಜೇಷ್ಠತೆಯ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ರಚಿಸಲು ಮಾರ್ಚ್-2022 ರ ಅಂತ್ಯಕ್ಕೆ ಬಾಕಿ ಉಳಿದಿರುವ 44,134 ಸಂಖ್ಯೆಗಳ ಐಪಿ ಸೆಟ್ ಅರ್ಜಿಗಳಿಗೆ ಮೇ 2022 ರಲ್ಲಿ ಟೆಂಡರ್‌ಗಳನ್ನು ಆಹ್ವಾನಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕಾಮಗಾರಿಯ ಅಂದಾಜು ವೆಚ್ಚ ರೂ.886.27 ಕೋಟಿ.

10.1.13 ಮುಂದಕ್ಕೆ ದಾರಿ

ಕಾರ್ಯತಂತ್ರಗಳನ್ನು ವಿವಿಧ ನೀತಿಗಳಲ್ಲಿ ರೂಪಿಸಲಾಗಿದೆ- ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ನವೀಕರಿಸಬಹುದಾದ ಇಂಧನ ನೀತಿ, ರಾಜ್ಯ ಸೌರ ನೀತಿ ರಾಜ್ಯ ಜೈವಿಕ ಇಂಧನ ನೀತಿ ಕೈಗೆಟುಕುವ ಮತ್ತು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಶುದ್ಧ ಇಂಧನ ನೀತಿ.

- ❑ ಕರ್ನಾಟಕ ಪವರ್ ಟ್ರಾನ್ಸ್ಮಿಷನ್ ಕಾರ್ಪೊರೇಷನ್ ಅಮಿಟೆಡ್ (KPTCL) SDG ಅನ್ನು ಯೋಜಿಸಲು ಮತ್ತು ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡಲು ನೋಡಲ್ ಏಜೆನ್ಸಿ ಎಂದು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಶಕ್ತಿಯ ಹೀರುವಿಕೆಗಾಗಿ ವಿತರಣಾ ಜಾಲವು ಗಮನಾರ್ಹ ಬಂಡವಾಳದ ಒಳಹರಿವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ.

- ❑ ದರ-ವಿನ್ಯಾಸ ಸುಧಾರಣೆಗಳು, ಆದಾಯ ಸೋರಿಕೆಯನ್ನು ಮುಚ್ಚುವುದು, ಸಂಚಿತ ನಷ್ಟಗಳನ್ನು ವರ್ಗೀಕರಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಬಾಂಡ್‌ಗಳ ವಿತರಣೆಯ ಮೂಲಕ ರಾಜ್ಯದ ವಿದ್ಯುತ್ ಉಪಯುಕ್ತತೆಗಳ ಆಯವ್ಯಯವನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸುವ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ಹೆಚ್ಚುವರಿಯಾಗಿ, ಅತ್ಯುತ್ತಮ ದಕ್ಷತೆಯನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಉದ್ದವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಲು ಗುಣಮಟ್ಟದ-ರೇಟೆಡ್ ವಿತರಣಾ ಟ್ರಾನ್ಸ್‌ಫಾರ್ಮರ್‌ಗಳು ಅಗತ್ಯವಿದೆ.
- ❑ ದೀರ್ಘಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಜೀವನೋಪಾಯಕ್ಕಾಗಿ 'ಪೀಳಿಗೆಯ ಮಾರಾಟ'ದಿಂದ 'ಮಾರಾಟಕ್ಕಾಗಿ ಮಧ್ಯವರ್ತಿ' ಆಗಿ ರೂಪಾಂತರಗೊಳ್ಳಲು ಯುಟಿಲಿಟಿ ವ್ಯವಹಾರ ಮಾದರಿಯನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುವ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ಇದು ಗ್ರಾಹಕರು ತಮ್ಮ ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ವ್ಯವಹರಿಸಲು ವಿತರಣಾ ಜಾಲಗಳಿಗೆ ಸಂಪರ್ಕ ಹೊಂದಿರುತ್ತಾರೆ.
- ❑ ಕ್ರಿಯಾ ಯೋಜನೆಗಳ ಸಕಾಲಿಕ ರಚನೆ ಮತ್ತು ಅನುಷ್ಠಾನ.
- ❑ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಉಪಯುಕ್ತತೆಯ ಮಾದರಿಯಿಂದ ಉತ್ಪನ್ನ/ಸರಕು ಮಾದರಿಗೆ ವಿಕಸನಗೊಳ್ಳಲು ವಿದ್ಯುಚ್ಛಕ್ತಿಯಾಗಿ ವೆಚ್ಚ-ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಸುಂಕಗಳು ಮತ್ತು ನಿಯಂತ್ರಕ ನಾವೀನ್ಯತೆಗಳ ಮೂಲಕ ಅಡ್ಡ-ಸಬ್ಸಿಡಿಗಳ ಮರು-ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ.
- ❑ ದತ್ತಾಂಶ ಸಂಗ್ರಹಣೆ ಮತ್ತು ಸಂಗ್ರಹವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಮತ್ತು ಗರಿಷ್ಠ ತಡೆರಹಿತ ವಿದ್ಯುತ್ ಪೂರೈಕೆಯನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಹಸ್ತಚಾಲಿತ ಮಧ್ಯಸ್ಥಿಕೆಗಳನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಲು SCADA ಯಂತಹ IT ಪರಿಹಾರಗಳ ಅನ್ವಯದ ಅಗತ್ಯವಿದೆ
- ❑ ಸ್ಕಿಲ್ ಇಂಡಿಯಾ ಮಿಷನ್ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಯುವಕರನ್ನು ಒಳಗೊಳ್ಳುವ ಮೂಲಕ ಉತ್ತೇಜಿಸಲು ಸ್ಥಳೀಯ ವಿದ್ಯುತ್ ವಿತರಣೆಯ ನಿರ್ವಹಣೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಮತ್ತು ಫ್ರಾಂಚೈಸಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಪುನಃ ಸಕ್ರಿಯಗೊಳಿಸುವುದು
- ❑ ಉಜ್ವಾಲಾ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಒಳಪಡದ ವಿಭಾಗಗಳಿಗೆ ಸಮಂಜಸವಾದ ಬೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಡುಗೆ ಅನಿಲ/ಇಂಧನವನ್ನು ರಾಜ್ಯದ ಯೋಜನೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ಸೂಕ್ತವಾದ ತೆರಿಗೆ ರಿಯಾಯಿತಿಗಳಂತಹ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಕಗಳ ಮೂಲಕ ತೈಲ ಕಂಪನಿಗಳೊಂದಿಗೆ ನಿಕಟ ಸಮನ್ವಯದಲ್ಲ ಒದಗಿಸುವ ಅಗತ್ಯವಿದೆ.
- ❑ ಪ್ರತಿ ಯೂನಿಟ್ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಬಾವಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಮಿತಿಗೊಳಿಸುವ ಮೂಲಕ ಮತ್ತು ಸಬ್ಸಿಡಿಯ ದುರುಪಯೋಗವನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸುವ ಮೂಲಕ ಕೃಷಿ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುವ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ, ಮುಂದೆ ಸಾಗುತ್ತಿರುವಾಗ ಸೋಲಾರ್ ಪ್ಯಾನೆಲ್‌ಗಳಿಗಾಗಿ ಪರೀಕ್ಷಾ ಪ್ರಯೋಗಾಲಯಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿದೆ ಮತ್ತು ಶಕ್ತಿಯ ಪರ್ಯಾಯ ಮೂಲವಾಗಿ YES SCALE (ಅಗ್ರೋಟಿಕ್, ಕ್ಲೀನ್‌ಟಿಕ್ ಮತ್ತು ಸ್ಮಾರ್ಟ್ ಸಿಟಿಗಳು) ನಂತಹ ನಾವೀನ್ಯತೆ ಲ್ಯಾಬ್‌ಗಳ ಅಗತ್ಯವಿದೆ.
- ❑ ಭವಿಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಇಂಟರ್‌ನೆಟ್-ಆಫ್-ಥಿಂಗ್ಸ್, ಬ್ಲಾಕ್ ಚೈನ್, ಮೆಷಿನ್ ಲರ್ನಿಂಗ್, ಮೊಬೈಲ್ ಇಂಟಿಲಿಜೆನ್ಸ್, ಮಿನಿ-ಗ್ರಿಡ್ ಮತ್ತು ಮೈಕ್ರೋ ಗ್ರಿಡ್‌ಗಳಂತಹ ಉಪಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸಲು ಕಂಪನಿಗಳು.
- ❑ ಈ ತಾಂತ್ರಿಕ ಆವಿಷ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಥನೀಯವಾಗಿ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು, ವಿದ್ಯುತ್ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯದ ತೃಪ್ತಿದಾಯಕ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣೆಯನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಮತ್ತು ತಾಂತ್ರಿಕ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳ ನಡುವೆ ಸುಸಂಬಂಧತೆಯ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿದೆ.
- ❑ ಜಾಲಬಂಧವನ್ನು ಬಲಪಡಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಸಮರ್ಥನೀಯವಾಗಿ ನಿರಾವರಿ ಪಂಪ್‌ಸೆಟ್‌ಗಳನ್ನು ಬಳಸುವುದು.

10.2 ರಸ್ತೆಗಳು, ಸಾರಿಗೆ, ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯಗಳು ಹಾಗೂ ಸಂವಹನ ವ್ಯವಸ್ಥೆ

10.2.1 ರಸ್ತೆಗಳು

ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿನ ರಸ್ತೆ ಜಾಲವು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಹೆದ್ದಾರಿಗಳು, ರಾಜ್ಯ ಹೆದ್ದಾರಿಗಳು, ಜಿಲ್ಲಾ ಮುಖ್ಯ ರಸ್ತೆಗಳು, ಮುನಿಸಿಪಲ್ ರಸ್ತೆಗಳು, ಇತರೆ ಜಿಲ್ಲಾ ರಸ್ತೆಗಳು ಹಾಗೂ ಗ್ರಾಮಗಳನ್ನು ಸಂಪರ್ಕಿಸುವ ರಸ್ತೆಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ರಸ್ತೆಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದ ವಿವಿಧ ಇಲಾಖೆ/ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಾದ ಲೋಕೋಪಯೋಗಿ ಇಲಾಖೆ, ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳಾದ ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತ್ ಹಾಗೂ ಅದರ ಅಂಗಗಳು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತವೆ ಮತ್ತು ನಗರ/ಪಟ್ಟಣ ಪರಿಮಿತಿಗಳಲ್ಲಿ

ಸಿಟಿ ಕಾರ್ಪೊರೇಷನ್‌ಗಳು ಸಿಟಿ ಮುನ್ಸಿಪಲ್ ಕಾರ್ಪೊರೇಷನ್‌ಗಳು ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತವೆ. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿನ ರಸ್ತೆ ಉದ್ದದ ವಿವರಗಳನ್ನು ಕೋಷ್ಟಕ 10.19 ರಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ರಾಜ್ಯದ ಲೋಕೋಪಯೋಗಿ ಇಲಾಖೆಯ ರಸ್ತೆಗಳ (ಅಂದರೆ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಹೆದ್ದಾರಿಗಳು, ರಾಜ್ಯ ಹೆದ್ದಾರಿಗಳು ಮತ್ತು ಜಿಲ್ಲಾ ಮುಖ್ಯ ರಸ್ತೆಗಳು) ಪ್ರತಿ 100 ಚ.ಕಿ.ಮೀ. ವಿಸ್ತೀರ್ಣಕ್ಕೆ ಪರಿಗಣಿಸಿದಾಗ ರಾಜ್ಯದ ಸರಾಸರಿ ರಸ್ತೆಯ ಉದ್ದವು 47.73 ಕಿ.ಮೀ. ಇರುತ್ತದೆ. ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಪೈಕಿ ಚಿಕ್ಕಬಳ್ಳಾಪುರ(40.41) , ಬಳ್ಳಾರಿ(43.01), ಬೀದರ್ (41.19), ಯಾದಗಿರಿ (41.08), ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು (42.91), ಶಿವಮೊಗ್ಗ (46.89), ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ (45.86), ಕೊಡಗು (43.55), ರಾಯಚೂರು (36.68), ಚಿತ್ರದುರ್ಗ (39.31), ವಿಜಯಪುರ (38.19), ಕಲಬುರಗಿ (35.06) ಹಾಗೂ ಚಾಮರಾಜನಗರ (31.70) ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿನ ರಸ್ತೆಗಳ ಉದ್ದ ರಾಜ್ಯ ಸರಾಸರಿ ಉದ್ದಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಇರುತ್ತವೆ.

ರಾಜ್ಯದ ಭೌಗೋಳಿಕ ಪ್ರದೇಶದ ರಸ್ತೆಗಳ ಸರಾಸರಿ ಉದ್ದ (ಅಂದರೆ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಹೆದ್ದಾರಿಗಳು, ರಾಜ್ಯ ಹೆದ್ದಾರಿಗಳು ಮತ್ತು ಜಿಲ್ಲಾ ಮುಖ್ಯ ರಸ್ತೆಗಳು ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣ ರಸ್ತೆಗಳು) ಪ್ರತಿ 100 ಚದರ ಕಿ.ಮೀ.ಗೆ ವಿಸ್ತೀರ್ಣಕ್ಕೆ ಪರಿಗಣಿಸಿದಾಗ ರಾಜ್ಯದ ಸರಾಸರಿ ರಸ್ತೆಯ ಉದ್ದವು 150 ಕಿ.ಮೀ. ಇರುತ್ತದೆ. ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಪೈಕಿ ಚಾಮರಾಜನಗರ (106), ಕೊಪ್ಪಳ (109), ಬಳ್ಳಾರಿ (109), ಯಾದಗಿರಿ (112), ವಿಜಯನಗರ (116), ವಿಜಯಪುರ (117), ರಾಯಚೂರು (122), ಗದಗ (123), ಬೀದರ್ (127), ರಾಮನಗರ (130), ಹಾವೇರಿ (135), ಕಲ್ಬುರ್ಗಿ (136), ಬಾಗಲಕೋಟೆ (137), ಬೆಳಗಾವಿ (142), ಬೆಂಗಳೂರು(ಉ) (143), ಕೊಡಗು (146), ಚಿಕ್ಕಬಳ್ಳಾಪುರ (146) ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿನ ರಸ್ತೆಗಳ ಉದ್ದ ರಾಜ್ಯ ಸರಾಸರಿ ಉದ್ದಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಇರುತ್ತವೆ, ಇವುಗಳನ್ನು ರಾಜ್ಯದ ಸರಾಸರಿಗೆ ಸಮಾನವಾಗಿ ತರಲು ವಿಶೇಷ ಒತ್ತು ನೀಡಬೇಕಾಗಿರುತ್ತದೆ.

2022-23ನೇ ಸಾಲಿಗೆ ಲೋಕೋಪಯೋಗಿ ಇಲಾಖೆಗೆ ರೂ 10065.92 ಕೋಟಿಗಳನ್ನು ಮಂಜೂರು ಮಾಡಲಾಗಿದ್ದು, ಅದರಲ್ಲಿ 2023 ರ ಜನವರಿ 20 ರವರೆಗೆ ರೂ. 6717.96 ಕೋಟಿಗಳನ್ನು ಖರ್ಚು ಮಾಡಿದ್ದು, ರೂ. 6379.56 ಕೋಟಿ ವೆಚ್ಚವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಒಟ್ಟು ಅನುದಾನದಲ್ಲಿ, ಉತ್ಪಾದಕ ಅನುದಾನವು ರೂ 9469.22 ಕೋಟಿಗಳಾಗಿದ್ದು, ಇದರಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ವೆಚ್ಚ ರೂ. 5982.14 ಕೋಟಿಗಳಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಲೋಕೋಪಯೋಗಿ ಇಲಾಖೆಯ ಯೋಜನಾವಾರು ಪ್ರಗತಿಯ ವಿವರಗಳನ್ನು ಜನವರಿ 2023 (ಅವಲೋಕನ) ರಲ್ಲಿರುವಂತೆ ಅನುಬಂಧ 10.1 ರಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 10.19: ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿನ ರಸ್ತೆ ಉದ್ದದ ವಿವರಗಳು. (ಕಿ.ಮೀ.)

ರಸ್ತೆಯ ವರ್ಗೀಕರಣ	ವರ್ಷ	
	2021-22	2022-23
ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಹೆದ್ದಾರಿಗಳು	7652	7652*
ರಾಜ್ಯ ಹೆದ್ದಾರಿಗಳು	28985	27880*
ಜಿಲ್ಲಾ ಮುಖ್ಯ ರಸ್ತೆಗಳು	55474	56115*
ಮುನ್ಸಿಪಲ್ ರಸ್ತೆಗಳು	43964.01	43964.01*
ಗ್ರಾಮೀಣ ರಸ್ತೆಗಳು	194438.02	197282.83***
ಒಟ್ಟು ರಸ್ತೆಗಳು	330513.03	332893.84

ಆಧಾರ: * ಪ್ರಧಾನ ಇಂಜಿನಿಯರ್, ಯೋಜನೆ ಮತ್ತು ರಸ್ತೆಗಳ ಆಸ್ತಿ ನಿರ್ವಹಣೆ ಕೇಂದ್ರ (ಪ್ರಾಂ.ಸಿ) (ಮಾರ್ಚ್-2022ರ ಅಂತ್ಯಕ್ಕೆ) *ನಿರ್ದೇಶಕರು, ಪೌರಾಡಳಿತ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯ(ನವೆಂಬರ್-2021 ರ ಅಂತ್ಯಕ್ಕೆ)

** ಆರ್.ಡಿ.ಪಿ ಆರ್ ಇಲಾಖೆ(2019-20 ರಲ್ಲಿರುವಂತೆ)

ರಸ್ತೆ ಜಾಲ : ರಾಜ್ಯವಾರು ರಸ್ತೆ ಜಾಲದ ಪ್ರಕಾರ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯವು ಒಟ್ಟು 3,58,300 ಕಿ.ಮೀ (ಎಲ್ಲಾ ರಸ್ತೆಗಳು) ಉದ್ದದ ರಸ್ತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ಇದು ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ, ಉತ್ತರ ಪ್ರದೇಶ, ಅಸ್ಸಾಂ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶ ರಾಜ್ಯಗಳ ಹೊರತಾಗಿ, ಎಲ್ಲಾ ರಾಜ್ಯ ಹಾಗೂ ಕೇಂದ್ರಾಡಳಿತ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ 5ನೇ ಅತೀ ಹೆಚ್ಚು ರಸ್ತೆ ಜಾಲವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ರಾಜ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಎಸ್‌ಹೆಚ್‌ಡಿಪಿ-IV, ರ ಯೋಜನೆಯಡಿ 7800 ಕಿಮೀ ಉದ್ದದ ರಸ್ತೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು 10,000 ಕೋಟಿ ರೂ. ಮೊತ್ತದಲ್ಲಿ 3 ಘಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲು ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಅನುಮೋದನೆ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಪ್ಯಾಕೇಜ್ ಸೇತುವೆಗಳು : ಟರ್ನಿಂಗ್ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಒಟ್ಟು ಅಂದಾಜು ಮೊತ್ತ ರೂ. 1812 ಕೋಟಿಗಳಲ್ಲಿ 247 ಸೇತುವೆಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಲು 16 ಪ್ಯಾಕೇಜ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯಾದ್ಯಂತ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಂಡಿದ್ದು, ಅದರಂತೆ 159 ಸೇತುವೆಗಳು ಪೂರ್ಣಗೊಂಡಿದ್ದು, ಉಳಿದ ಸೇತುವೆಗಳು ಪ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ. ಡಿಸೆಂಬರ್-22ರ ಅಂತ್ಯಕ್ಕೆ ರೂ. 1311 ಕೋಟಿ ಮೊತ್ತದ ಆರ್ಥಿಕ ಪ್ರಗತಿ ಸಾಧಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ ಹೊರವಲಯದ ರಸ್ತೆ ನಿರ್ಮಾಣದಲ್ಲಿ ಆರ್.ಓ.ಬಿ/ ಆರ್.ಯು.ಬಿ ಮತ್ತು ಗ್ರೇಡ್ ಸೆಪರೇಟರ್ ಒಳಗೊಂಡು ಒಟ್ಟು 155 ಕಿಮೀ ಉದ್ದ ರಸ್ತೆಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲು ಒಟ್ಟು ಮೊತ್ತ ರೂ.2095 ಕೋಟಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಮಗಾರಿ ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತಿದ್ದು, ಡಿಸೆಂಬರ್ -2022ರ ಅಂತ್ಯಕ್ಕೆ 78 ಕಿಮೀ ರಸ್ತೆಯು ಪೂರ್ಣಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಹೆದ್ದಾರಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆ-3 (ಕೆಶಿಪ್-3): ಏಷಿಯನ್ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಬ್ಯಾಂಕ್‌ನಿಂದ ರಸ್ತೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾಮಗಾರಿಗೆ 346 ಮಿಲಿಯನ್ ಯು.ಎಸ್ ಡಾಲರ್ ಸಾಲದ ನೆರವನ್ನು ಪಡೆಯಲಾಗಿದೆ. ಎಲ್ಲಾ 3 ಪ್ಯಾಕೇಜ್ ಕಾಮಗಾರಿಗಳು ಪ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿದ್ದು, ಡಿಸೆಂಬರ್-22ರ ಅಂತ್ಯದವರೆಗೆ ಪ್ಯಾಕೇಜ್-1ರಲ್ಲಿ 70 ಕಿಮೀ, ಪ್ಯಾಕೇಜ್-2ರಲ್ಲಿ 114 ಕಿಮೀ ಮತ್ತು ಪ್ಯಾಕೇಜ್-3ರಲ್ಲಿ 73 ಕಿಮೀ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪೂರ್ಣಗೊಂಡಿದೆ.

ಲೋಕೋಪಯೋಗಿ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ಯೋಜನಾ ಹೂಡಿಕೆ ಮತ್ತು ವೆಚ್ಚ : 2012-13ನೇ ಸಾಲಿನಿಂದ 2021-22ನೇ ಸಾಲಿನವರೆಗೆ ಒಟ್ಟಾರೆ ಅನುದಾನ ರೂ.78266 ಕೋಟಿಗಳಿಗೆ (ಆಂತರಿಕ ಮತ್ತು ಬಾಹ್ಯ ಆಯವ್ಯಯ ಸಂಪನ್ಮೂಲ , ಬಂಡವಾಳ ಮತ್ತು ರಾಜಸ್ವ ಒಳಗೊಂಡು) ರೂ. 74740 ಕೋಟಿ ಮೊತ್ತದ ಕಾಮಗಾರಿಗಳನ್ನು ರಸ್ತೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ವೆಚ್ಚ ಮಾಡಲಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ನಬಾರ್ಡ್: ಆರ್.ಐ.ಡಿ.ಎಫ್ ನಬಾರ್ಡ್-27(2021-22): 2021-22ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ 23 ಬೃಹತ್ ಮತ್ತು ಸಣ್ಣ ಸೇತುವೆಗಳ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕಾಗಿ ರೂ.14349 ಲಕ್ಷಗಳ ಅಂದಾಜು ಮೊತ್ತಕ್ಕೆ ನಬಾರ್ಡ್ ಸಂಸ್ಥೆಯು ಸಹಾಯದಡಿ 11479 ಲಕ್ಷ ರೂಗಳಿಗೆ ಅನುಮೋದನೆಯಾಗಿದ್ದು, ಕಾಮಗಾರಿಗಳು ಪ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿರುತ್ತವೆ.

ಗ್ರಾಮೀಣ ರಸ್ತೆಗಳು :

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ 2019-20ರಲ್ಲಿರುವಂತೆ 1,97,282.83 ಕಿ.ಮೀ ಗ್ರಾಮೀಣ ರಸ್ತೆಯಿರುತ್ತದೆ (ಡಾಂಬರೀಕರಣ ಗೊಂಡರಸ್ತೆಗಳು) (61777.81ಕಿ.ಮೀ), ಜಲ್ಲ ರಸ್ತೆಗಳು (21925.02ಕಿ.ಮೀ) ಮತ್ತು ಮಣ್ಣು ರಸ್ತೆಗಳು (113580.00 ಕಿ.ಮೀ)).

ಗ್ರಾಮೀಣ ಸಂಪರ್ಕ ಸೌಲಭ್ಯಗಳು:

ಗ್ರಾಮೀಣ ರಸ್ತೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ನಿರ್ವಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿ ಗ್ರಾಮ ಸಡಕ್ ಯೋಜನೆ(ಪಿಎಂಜಿಎಸ್‌ವೈ), ನಮ್ಮ ಗ್ರಾಮ ನಮ್ಮ ರಸ್ತೆ ಯೋಜನೆ, ಮುಖ್ಯ ಮಂತ್ರಿ ಗ್ರಾಮ ಸಡಕ್ ಯೋಜನೆ ಹಾಗೂ ಆರ್‌ಐಡಿಫ್ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಈ ರಸ್ತೆಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ನಿರ್ವಹಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. 2022-23ನೇ ಸಾಲಿಗೆ ಗ್ರಾಮೀಣ ರಸ್ತೆಗಳ ಯೋಜನೆಗಳಿಗೆ ರೂ 443.96 ಕೋಟಿಗಳನ್ನು ನಿಗದಿಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ ಅದರಲ್ಲಿ 2023 ರ ಜನವರಿ 20 ರವರೆಗೆ ರೂ.219.86 ಕೋಟಿಗಳನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿದ್ದು, ರೂ. 266.50 ಕೋಟಿ ವೆಚ್ಚವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಸಂಪೂರ್ಣ ಅನುದಾನವು ಉತ್ಪಾದಕ ಅನುದಾನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದೆ. ಯೋಜನಾವಾರು ಪ್ರಗತಿಯ ವಿವರಗಳನ್ನು ಕೋಷ್ಟಕ 10.20 ರಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 10.20: ಗ್ರಾಮೀಣ ರಸ್ತೆಗಳು, ಆರ್‌ಡಿಪಿಆರ್ ಇಲಾಖೆಯ ಯೋಜನಾವಾರು ಪ್ರಗತಿ ಜನವರಿ 2023 ರಂತೆ (ಅವಲೋಕನ)

(ರೂ ಕೋಟಿಗಳಲ್ಲಿ.)

ಯೋಜನೆ/ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ	ಅನುದಾನ (ಆಯವ್ಯಯ ಅಂದಾಜು + ಪೂರಕ ಅಂದಾಜು)	ಒಟ್ಟು ಬಿಡುಗಡೆ	ಒಟ್ಟು ವೆಚ್ಚ
ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿ ಗ್ರಾಮ ಸಡಕ್ ಯೋಜನೆ-ರಸ್ತೆ ನಿರ್ವಹಣೆ	81.52	61.14	52.86
ನಮ್ಮ ಗ್ರಾಮ ನಮ್ಮ ರಸ್ತೆ ಯೋಜನೆ ಮತ್ತು ಇತರೆ ಗ್ರಾಮೀಣ ರಸ್ತೆ ಯೋಜನೆಗಳು	120.00	90.00	94.57

ಯೋಜನೆ/ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ	ಅನುದಾನ (ಆಯವ್ಯಯ ಅಂದಾಜು + ಪೂರಕ ಅಂದಾಜು)	ಒಟ್ಟು ಐಡುಗಡೆ	ಒಟ್ಟು ವೆಚ್ಚ
ಗ್ರಾಮೀಣ ರಸ್ತೆಗಳಿಗಾಗಿ ವಿಶೇಷ ಅನುದಾನ (ಮುಖ್ಯ ಮಂತ್ರಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ರಸ್ತೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆ)	242.44	68.72	119.07
ಒಟ್ಟು	443.96	219.86	266.50

ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಹಾಗೂ ಸವಾಲುಗಳು ಮತ್ತು ಫಲಿತಾಂಶಗಳು

(ಎ) ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಹಾಗೂ ಸವಾಲುಗಳು

- ❑ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿನ ರಸ್ತೆ ಜಾಲವು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಹೆದ್ದಾರಿಗಳಿಂದ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ಹೆದ್ದಾರಿಗಳಿಂದ ಅಂತರ ಜಿಲ್ಲಾ ಸಂಪರ್ಕದಲ್ಲಿ ಅಸಮಾನತೆಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಿದೆ. ಡಾ. ನಂಜುಂಡಪ್ಪನವರ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಅಸಮಾನತೆ ನಿವಾರಣಾ ವರದಿ ಆಧರಿಸಿ ಈ ಸಂಪರ್ಕದಲ್ಲಿನ ಅಸಮಾನತೆಯನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸುವ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ 2020-21ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ 9601 ಕಿಮೀ ಹೊಸ ರಾಜ್ಯ ಹೆದ್ದಾರಿಗಳು ಮತ್ತು 15510 ಕಿಮೀ ಜಿಲ್ಲಾ ಮುಖ್ಯ ರಸ್ತೆಗಳನ್ನಾಗಿ ಉನ್ನತೀಕರಿಸಿ ಆದೇಶ ಹೊರಡಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ❑ ಗ್ರಾಮೀಣ ರಸ್ತೆಗಳು: ಒಟ್ಟಾರೆ ರಾಜ್ಯದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಸಂಪರ್ಕತೆಯು ಒಂದು ಪ್ರಮುಖ ಅಂಶವಾಗಿರುತ್ತದೆ ರಸ್ತೆಗಳ ಕ್ಷಿಪ್ರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯು ಹಿಂದುಳಿದ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಒಟ್ಟಾರೆ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಮೇಲೆ ಗುಣಕ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇರುತ್ತದೆ. ರಸ್ತೆಗಳ ಮೇಲಿನ ಹೂಡಿಕೆಯು ಬಡತನ ನಿವಾರಣೆಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಉತ್ಪಾದಕತೆಯಲ್ಲಿನ ಹೆಚ್ಚಳದ ಮೇಲೆ ಬಹು ದೊಡ್ಡದೊಂದು ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುತ್ತದೆ.
- ❑ ಸುಮಾರು ಶೇ.23% ರಷ್ಟು ರಾಜ್ಯ ಹೆದ್ದಾರಿಗಳು ಮತ್ತು ಶೇ. 79%ರಷ್ಟು ಜಿಲ್ಲಾ ಮುಖ್ಯ ರಸ್ತೆಗಳ ಸಾಗಾಣಿಕೆ ದಾರಿ ಅಗಲವು ಏಕ ಪಥವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ವಾಹನ ದಟ್ಟಣೆಯನ್ನು ಸರಾಗಗೊಳಿಸಲು ಬಹುತೇಕ ರಾಜ್ಯ ಹೆದ್ದಾರಿಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಕೆಲವು ಜಿಲ್ಲಾ ಮುಖ್ಯ ರಸ್ತೆಗಳನ್ನು ದ್ವಿಪಥ ಅಗಲಕ್ಕೆ ಮೇಲ್ದರ್ಜೆಗೇರಿಸುವ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿರುತ್ತದೆ. (ರಾಜ್ಯ ಹೆದ್ದಾರಿಗಳ ಅಗಲೇಕರಣವನ್ನು ಕೋರ್ ರೋಡ್ ನೆಟ್‌ವರ್ಕ್ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯಡಿ ಕರ್ನಾಟಕ ರಸ್ತೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನಿಗಮ ನಿಯಮಿತ ಮತ್ತು ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಹೆದ್ದಾರಿಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತಿದೆ).
- ❑ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿನ ವಾಹನಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯು ಮಾರ್ಚ್ 2021ರಿಂದ ಡಿಸೆಂಬರ್-22ರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು 23 ಲಕ್ಷಗಳಿಗೆ ಏರಿಕೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಡಿಸೆಂಬರ್-2022ರ ಅಂತ್ಯಕ್ಕೆ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು 295 ಲಕ್ಷ ನೋಂದಣಿ ವಾಹನಗಳು ಇರುತ್ತವೆ. ವಾಹನಗಳ ಏರಿಕೆಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಸ್ಥಳಾವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಲು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಹೆದ್ದಾರಿಗಳನ್ನು ಅಗಲಗೊಳಿಸಬೇಕಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಕೇವಲ ಶೇ.29% ರಷ್ಟು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಹೆದ್ದಾರಿಗಳ ಮತ್ತು ಶೇ.2.4%ರಷ್ಟು ರಾಜ್ಯ ಹೆದ್ದಾರಿಗಳ ಮೇಲ್ಮೈ ಅಗಲವು ಚತುಷ್ಪಥವಾಗಿರುತ್ತದೆ.
- ❑ ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರವು ರಾಜ್ಯದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಹೆದ್ದಾರಿಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಭಾರತೀಯ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಹೆದ್ದಾರಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರದ ವತಿಯಿಂದ (ಎನ್‌ಹೆಚ್‌ಎಐ) ಕೈಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಎನ್‌ಹೆಚ್‌ಎಐ ಸಂಸ್ಥೆಯು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಹೆದ್ದಾರಿಗಳನ್ನು 4 ಪಥ/6 ಪಥಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಕೈಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ 1885 ಕಿಮೀ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಹೆದ್ದಾರಿಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾಮಗಾರಿಗಳು ಒಟ್ಟಾರೆ ಮೊತ್ತ ರೂ. 32,793 ಕೋಟಿ ಮೊತ್ತದಲ್ಲಿ ಪ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿರುತ್ತವೆ.

ಯೋಜನೆ ಮತ್ತು ರಸ್ತೆಗಳ ಆಸ್ತಿ ನಿರ್ವಹಣಾ ಕೇಂದ್ರ (PRAMC) : ಯೋಜನೆ ಮತ್ತು ರಸ್ತೆಗಳ ಆಸ್ತಿ ನಿರ್ವಹಣಾ ಕೇಂದ್ರವನ್ನು ಇಲಾಖೆಯ ಯೋಜನೆಗಳು, ರೂಪು ರೇಷಿಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಇತರೆ ನಿಗದಿತ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಬಲಪಡಿಸಲು ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಪ್ರಮುಖ ರಸ್ತೆ ಜಾಲ (ಸಿಆರ್‌ಎನ್) : ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ರಸ್ತೆ ಜಾಲವನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುವ ಕುರಿತಂತೆ ಸರ್ಕಾರದ ಆದೇಶದನ್ವಯ 35853 ಕಿ.ಮೀ. (7589 ಕಿ.ಮೀ. ಉದ್ದದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಹೆದ್ದಾರಿ, 18661 ಕಿ.ಮೀ. ಉದ್ದದ ರಾಜ್ಯ

ಹೆದ್ದಾರಿ ಮತ್ತು 9603.00 ಕಿ.ಮೀ. ಉದ್ದದ ಜಿಲ್ಲಾ ಮುಖ್ಯ ರಸ್ತೆಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡಂತೆ) ಉದ್ದದ ರಸ್ತೆಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸಲು ಉದ್ದೇಶಿಸಲಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಅಪಘಾತ ಕಪ್ಪು ಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸುವಿಕೆ : “ಕರ್ನಾಟಕ ರಸ್ತೆ ಸುರಕ್ಷತಾ ನೀತಿ-2015”ರ ಪ್ರತಿಪಾದನೆಯಂತೆ ಅಪಘಾತಗಳನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಲು ಕಪ್ಪು ಸ್ಥಳಗಳ ಸುಧಾರಣಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ರಸ್ತೆ ಸುರಕ್ಷತಾ ನೀತಿಯಂತೆ 2020ರ ವೇಳೆಗೆ ಶೇ.25ರಷ್ಟು ರಸ್ತೆ ಅಪಘಾತಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಶೇ 30ರಷ್ಟು ಜೀವಹಾನಿಗಳನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುವ ಗುರಿಯನ್ನು ಹೊಂದಲಾಗಿತ್ತು. ಇದುವರೆಗೆ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ 449 ಕಪ್ಪು ಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ನಿವಾರಿಸಲಾಗಿದೆ. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ಹೆದ್ದಾರಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಭವಿಸುವ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅಪಘಾತಗಳನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟಲು ಹೆದ್ದಾರಿಗಳಲ್ಲಿನ ಕಪ್ಪು ಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ಉತ್ತಮವಾಗಿ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಈ ಅಪಘಾತಗಳಿಗೆ ಅತಿವೇಗವು ಪ್ರಮುಖ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ

- ❑ ಪ್ರಮುಖ ರಸ್ತೆ ಸುರಕ್ಷತೆ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸುವುದು ಮತ್ತು ರಸ್ತೆ ಜಾಲಗಳು ಮತ್ತು ಪಾದಚಾರಿ ಟ್ರ್ಯಾಕ್‌ಗಳ ಸರಿಯಾದ ಯೋಜನೆ, ವಾಹನ ಟ್ರ್ಯಾಕಿಂಗ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆ.
- ❑ ರಸ್ತೆ ಸುರಕ್ಷತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಅರಿವು ಮೂಡಿಸಲು IEC(ಮಾಹಿತಿ, ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಸಂವಹನ) ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು
- ❑ ಡ್ರೈವಿಂಗ್ ಟ್ರ್ಯಾಕ್‌ಗಳು ಮತ್ತು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಗೋಚರಿಸುವ, ಕ್ರಾಶ್, ರಕ್ಷಣಾತ್ಮಕ, ಸ್ಮಾರ್ಟ್ ವಾಹನಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದು.
- ❑ ಕ್ರಾಶ್ ಹೆಲ್ಮೆಟ್ ಬಳಕೆಯನ್ನು ಕಡ್ಡಾಯಗೊಳಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಜಾರಿಗೊಳಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಅಪಘಾತದ ನಂತರದ ಆರೈಕೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದು.
- ❑ ರಸ್ತೆ ಸುರಕ್ಷತಾ ಕ್ರಮಗಳ ಕುರಿತು ಸಂಶೋಧನೆಯನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುವುದು.

ಲೋಕೋಪಯೋಗಿ ಮತ್ತು ಸಂಚಾರ ನಿಯಂತ್ರಣ ಇಲಾಖೆಯೊಂದಿಗೆ ಸಹಯೋಗ: ಸುಗಮ ಸಂಚಾರವನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಮಾರ್ಪಾಡುಗಳನ್ನು ತರಲು ಮತ್ತು ಶಾಲಾ-ಕಾಲೇಜುಗಳಲ್ಲಿ ಯುವಜನರಲ್ಲಿ ಸಂಚಾರ ನಿಯಮಗಳ ಅರಿವು ಮೂಡಿಸುವುದು.

ರಾಜ್ಯದ ರಸ್ತೆಗಳನ್ನು ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಗೇರಿಸಿರುವುದು

ರಾಜ್ಯದ ರಸ್ತೆ ಜಾಲವನ್ನು ಬಲಪಡಿಸುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ 9601.00 ಕಿ.ಮೀ. ಉದ್ದದ 226 ಜಿಲ್ಲಾ ಮುಖ್ಯ ರಸ್ತೆಗಳನ್ನು ರಾಜ್ಯ ಹೆದ್ದಾರಿಗಳನ್ನಾಗಿ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಗೇರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ 15510.68 ಕಿ.ಮೀ. ಉದ್ದದ 1329 ರಸ್ತೆಗಳನ್ನು ಗ್ರಾಮೀಣ ರಸ್ತೆಯಿಂದ ಜಿಲ್ಲಾ ಮುಖ್ಯ ರಸ್ತೆಗೆ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಗೇರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸದರಿ ರಸ್ತೆಗಳನ್ನು ಡಾ|| ಡಿ.ಎಂ. ನಂಜುಂಡಪ್ಪ ವರದಿಯನ್ನು ಹಾಗೂ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ 100.00 ಚದರ ಕಿ.ಮೀ. ವಿಸ್ತೀರ್ಣಕ್ಕೆ ಇರುವ ಲೋಕೋಪಯೋಗಿ ರಸ್ತೆಗಳ ಉದ್ದವನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಿ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಗೇರಿಸಲಾಗಿದೆ.

10.2.2. ಸಾರಿಗೆ

ಸಾರಿಗೆ ಇಲಾಖೆಯು ಸಾರಿಗೆ ಆಯುಕ್ತರ ಕಛೇರಿ ಮತ್ತು ನಾಲ್ಕು ನಿಗಮಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. 2022-23ನೇ ಸಾಲಿಗೆ ಸಾರಿಗೆ ಇಲಾಖೆಗೆ ರೂ 3568.56 ಕೋಟಿಗಳನ್ನು ಮಂಜೂರು ಮಾಡಲಾಗಿದ್ದು, ಅದರಲ್ಲಿ 2023 ರ ಜನವರಿ 20 ರವರೆಗೆ ರೂ. 2387.08 ಕೋಟಿಗಳನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿದ್ದು, ರೂ. 1319.20 ಕೋಟಿ ವೆಚ್ಚವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಒಟ್ಟು ಅನುದಾನದಲ್ಲಿ, ಉತ್ಪಾದಕ ಅನುದಾನವು ರೂ 3435.58 ಕೋಟಿಗಳಾಗಿದ್ದು, ಇದರಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ವೆಚ್ಚ ರೂ. 1218.66 ಕೋಟಿಗಳಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಸಾರಿಗೆ ಇಲಾಖೆಯ ಯೋಜನಾವಾರು ಪ್ರಗತಿಯ ವಿವರಗಳನ್ನು ಜನವರಿ 2023 (ಅವಲೋಕನ) ರಲ್ಲಿರುವಂತೆ ಅನುಬಂಧ 10.2 ರಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

I. ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ರಸ್ತೆ ಸಾರಿಗೆ ಸಂಸ್ಥೆ

ಕ.ರಾ.ರ.ಸಾರಿಗೆ ನಿಗಮದ ಕೇಂದ್ರ ಕಛೇರಿಯು ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿದ್ದು, ತನ್ನ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ದಕ್ಷಿಣ ಕರ್ನಾಟಕದ 17 ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿರುವ 21670 ಗ್ರಾಮಗಳ ಪೈಕಿ 19076 ಗ್ರಾಮಗಳಿಗೆ ಸಾರಿಗೆ ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನು ಒದಗಿಸಿರುತ್ತದೆ, ಇದರ ಶೇಕಡ ಪ್ರಮಾಣವು 88.0ರಷ್ಟಿರುತ್ತದೆ. ಶೇಕಡ ವಾಹನ ಬಳಕೆಯು 2021-22ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಶೇಕಡ 63.7 ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ನಿಗಮವು ದಿ.30.11.2022ರಂತೆ 8128 ವಾಹನಗಳ ಮೂಲಕ 7338 ಅನುಸೂಚಿಗಳನ್ನು ಕಾರ್ಯಾಚರಿಸಿದ್ದು, ದಿನಂ ಪ್ರತಿ ಸರಾಸರಿ 26.20 ಲಕ್ಷ ಕಿಮೀ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆ ಮಾಡಿ ರೂ.1178.09 ಲಕ್ಷ ಒಟ್ಟು ಆದಾಯ ಗಳಿಸಿ, ದಿನಂಪ್ರತಿ ಸರಾಸರಿ 24.72 ಲಕ್ಷ ಪ್ರಯಾಣಿಕರನ್ನು ಕೊಂಡೊಯ್ದಿರುತ್ತದೆ ಹಾಗೂ ನಿಗಮವು 35027 ಸಿಬ್ಬಂದಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ.

2022-23ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ(ಏಪ್ರಿಲ್-2022ರಿಂದ ನವೆಂಬರ್-2022)ರವರೆಗೆ ನಿಗಮವು 6392.73 ಲಕ್ಷ ಕಿಮೀ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆ ಮಾಡಿದ್ದು, ಕಳೆದ ಸಾಲಿನ ಇದೇ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ 3626.32 ಲಕ್ಷ ಕಿಮೀ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆ ಮಾಡಿತ್ತು. ಕಳೆದ ಸಾಲಿನ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಶೇಕಡ ವಾಹನ ಬಳಕೆಯು 53.6ರಷ್ಟಿದ್ದು ಪ್ರಸಕ್ತ ಸಾಲಿನ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ 88.8ಕ್ಕೆ ಏರಿಕೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಪ್ರಸಕ್ತ ಸಾಲಿನ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ನಿಗಮವು ಯಾವುದೇ ಹೊಸ ವಾಹನವನ್ನು ಸೇರ್ಪಡೆಗೊಳಿಸಿರುವುದಿಲ್ಲ ಹಾಗೂ ಚಾಲನೆಗೆ ಯೋಗ್ಯವಲ್ಲದ 70 ಹಳೆಯ ವಾಹನಗಳನ್ನು ನಿಷ್ಕ್ರಿಯೆ ಮಾಡಲಾಗಿರುತ್ತದೆ, ಒಟ್ಟಾರೆ ವಾಹನಗಳಿಗೆ ನಿಷ್ಕ್ರಿಯೆ ಮಾಡಲಾದ ವಾಹನಗಳ ಶೇಕಡವು 0.9ರಷ್ಟಿರುತ್ತದೆ. ಸಮಾಜದ ಹಲವು ವರ್ಗಗಳ ಜನರಿಗೆ ಉಚಿತ/ರಿಯಾಯಿತಿ ಬಸ್ ಪಾಸುಗಳನ್ನು ನೀಡುವ ಮೂಲಕ ಕ.ರಾ.ರ.ಸಾ.ನಿಗಮವು ಸಾಮಾಜಿಕ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ಪೂರೈಸುತ್ತಿದೆ. ಉದಾ: ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು, ವಿಕಲಚೇತನರು, ಅಂಧರು, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟಗಾರರು, ಎಂಡೋಸಲ್ಮನ್ ಪೀಡಿತರು, ಅರ್ಜುನ್ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ವಿಜೇತರು ಇತ್ಯಾದಿ

ಹಣಕಾಸು ನಿರ್ವಹಣೆ:

2020-21ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ರೂ.581.15ಕೋಟಿ ಹಾಗೂ 2021-22ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ರೂ.423.31 ಕೋಟಿ ನಷ್ಟವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿರುತ್ತದೆ. ನಿಗಮವು ಶೇಕಡ 5.55 ರಂತೆ ಮೋಟಾರು ವಾಹನ ತೆರಿಗೆಯನ್ನು ನೀಡಬೇಕಾಗಿದ್ದು, 2021-22ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಘನ ಸರ್ಕಾರವು ಮೋಟಾರು ವಾಹನ ತೆರಿಗೆ ವಿನಾಯಿತಿ ನೀಡಿರುತ್ತದೆ. ಕ.ರಾ.ರ.ಸಾ. ನಿಗಮ, ಬಿ.ಮ.ಸಾ.ಸಂಸ್ಥೆ, ವಾಯವ್ಯ ಕರ್ನಾಟಕ ರಸ್ತೆ ಸಾರಿಗೆ ಸಂಸ್ಥೆ ಹಾಗೂ ಕಲ್ಯಾಣ ಕರ್ನಾಟಕ ರಸ್ತೆ ಸಾರಿಗೆ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಆರ್ಥಿಕ ಅಂಶಗಳ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ಅನುಬಂಧ 10.3 ರಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಹೊಗೆ ಮಾಲಿನ್ಯ ತಪಾಸಣೆ

2021-22ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟಾರೆ 82415 ಸಂಖ್ಯೆಯ ವಾಹನಗಳನ್ನು ವಾಯುಮಾಲಿನ್ಯ ಮಿತಿ ತಪಾಸಣೆಗೊಳಪಡಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ಈ ಪೈಕಿ 591 ವಾಹನಗಳು ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 0.72 ವಾಹನಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ನಿಗದಿತ ಮಟ್ಟಕ್ಕಿಂತ ತುಸು ಅಧಿಕವಾಗಿರುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿರುತ್ತದೆ. ಸದರಿ ವಾಹನಗಳನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸಿದ ನಂತರ

ಸುರಕ್ಷತಾ ಉಪಕ್ರಮಗಳು: ವಾಹನಗಳಲ್ಲಿ ಅಪಘಾತಗಳನ್ನು ತಪ್ಪಿಸುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ನಿಗಮದ ಕೆಲವು ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ವಾಹನಗಳಲ್ಲಿ Collision Avoidance System(CAS)ಅನ್ನು ಪ್ರಾಯೋಗಿಕವಾಗಿ ಅಳವಡಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ ಮತ್ತು ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ಸಾರಿಗೆ ವಾಹನಗಳಲ್ಲಿ FDSS(Fire detection and suppression system)ಅನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿ ಆಕಸ್ಮಿಕ ಬಿಂಕಿ ಅನಾಹುತಗಳನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಲು ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ನಿಗಮದ ಸಿಬ್ಬಂದಿಗಳಿಗೆ ರೂ.1.00 ಕೋಟಿ ಅಪಘಾತ ವಿಮೆ ಯೋಜನೆ ಜಾರಿ: ದೇಶದ ರಸ್ತೆ ಸಾರಿಗೆ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಯೇ ಪ್ರಪ್ರಥಮ ಬಾರಿಗೆ ನಿಗಮದ ಸಿಬ್ಬಂದಿಗಳಿಗೆ ರೂ.1.00 ಕೋಟಿ ಮೊತ್ತದ ಅಪಘಾತ ವಿಮಾ ಯೋಜನೆಯನ್ನು 2022-23ನೇ ಸಾಲಿನಿಂದ ಜಾರಿಗೆ ತರಲಾಗಿದೆ. ನಿಗಮದ ಸಿಬ್ಬಂದಿಗಳು ಅಪಘಾತದಲ್ಲ ಮೃತಪಟ್ಟರೆ ಅಥವಾ ಶಾಶ್ವತ/ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ಅಂಗವೈಕಲ್ಯಕ್ಕೆ ತುತ್ತಾದರೆ ರೂ.50 ಲಕ್ಷಗಳ ಪ್ರೀಮಿಯಮ್ ರಹಿತ ವಿಮಾ ಯೋಜನೆ ಹಾಗೂ ರೂ.50 ಲಕ್ಷಗಳ ಕನಿಷ್ಠ ಪ್ರೀಮಿಯಮ್‌ನೊಂದಿಗಿನ ಎರಡು ವಿಮಾ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತರಲಾಗಿದೆ.

ಸಾಧನೆ: ಕ.ರಾ.ರ.ಸಾ.ನಿಗಮವು ಸಾರಿಗೆ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯದ ಆರ್ಥಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯತ್ತ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವಹಿಸಿದೆ. ಕ.ರಾ.ರ.ಸಾ.ನಿಗಮದ ಶ್ಲಾಘನೀಯ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ರಾಜ್ಯಾದ್ಯಂತ ಮತ್ತು ಹೊರ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲೂ ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದು ದೇಶದಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಶಸ್ತಿ ವಿಜೇತ ರಾಜ್ಯ ರಸ್ತೆ ಸಾರಿಗೆ ನಿಗಮವಾಗಿದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ಅಮ್ಮಾ ಬುಕ್‌ಆಫ್ ರೆಕಾರ್ಡ್ಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾನಪಡೆದಿರುವುದಲ್ಲದೆ ಹಲವಾರು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮತ್ತು ಅಂತರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳನ್ನು ತನ್ನದಾಗಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ.

ಸಾರಿಗೆ ನಿಗಮಗಳು ಮುಂದಿರುವ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಹಾಗೂ ಸವಾಲುಗಳು ಮತ್ತು ಮುಂದಿನ ದಾರಿ

- ❑ ಕಾರ್ಯಸಾಧ್ಯತೆಯ ಅಂತರ ನಿಧಿ.
- ❑ ಸಾರಿಗೆ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯ ಮತ್ತು ರೋಲಿಂಗ್ ಸ್ಟಾಕ್‌ಗಾಗಿ ಸರ್ಕಾರದ ನಿಧಿ.
- ❑ ನಿಗಮಗಳ ಬಸ್‌ಗಳು ಮತ್ತು ಇತರ ವಾಹನಗಳಿಗೆ ಟೋಲ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಕೆದಾರರ ಶುಲ್ಕ ಪಾವತಿಯಿಂದ ವಿನಾಯಿತಿ.
- ❑ ಸಾರಿಗೆ ನಿಗಮಗಳಿಗೆ ಡೀಸೆಲ್ ದರಗಳಲ್ಲಿ ರಿಯಾಯಿತಿ ಮತ್ತು ತೆರಿಗೆಗಳಲ್ಲಿ ವಿನಾಯಿತಿ.
- ❑ ಸ್ಟೇಜ್‌ಕ್ಯಾರೇಜ್ ಆಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುವ ಆಲ್‌ಇಂಡಿಯಾ ಟೂರಿಸ್ಟ್ ಪರ್ಮಿಟ್ ಹೊಂದಿರುವವರ ವಿರುದ್ಧ ಕಠಿಣ ಕ್ರಮ.
- ❑ ರಸ್ತೆ ಸುರಕ್ಷತೆ, ಸಂಚಾರ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮತ್ತು ಅಪಘಾತದ ನಂತರದ ಚಿಕಿತ್ಸೆಯನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುವ ಕ್ರಮಗಳು.
- ❑ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಸ್ವತಂತ್ರ ರಸ್ತೆ ಸಾರಿಗೆ ನಿಯಂತ್ರಕ ಪ್ರಾಧಿಕಾರವನ್ನು ರಚಿಸುವ ಅಗತ್ಯತೆ.
- ❑ ದೇಶದ ಆರ್ಥಿಕತೆಯ ವಿವಿಧ ವಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಆಗಿರುವ ಉದಾರೀಕರಣ ಮತ್ತು ವಿಕೇಂದ್ರೀಕರಣದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ರಾಜ್ಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಸ್ವತಂತ್ರ ರಸ್ತೆ ಸಾರಿಗೆ ನಿಯಂತ್ರಕ ಪ್ರಾಧಿಕಾರವನ್ನು ಕಾರ್ಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಸರ್ಕಾರ ಮುಂದಾಗಬೇಕಿದೆ.
- ❑ ನಿಗಮಗಳು ಸಾರಿಗೆ ಆದಾಯದ ಮೇಲೆ ಶೇ.5.55 ದರದಲ್ಲಿ ಮೋಟಾರು ವಾಹನ ತೆರಿಗೆಯನ್ನು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಪಾವತಿಸುತ್ತಿದ್ದು, ನಿಗಮಗಳಿಗೆ ಮೋಟಾರು ವಾಹನ ತೆರಿಗೆ ಪಾವತಿಯಿಂದ ವಿನಾಯಿತಿ ನೀಡುವುದು.
- ❑ ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರದ FAME-II ಯೋಜನೆಯ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಎಲೆಕ್ಟ್ರಿಕ್ ಬಸ್‌ಗಳನ್ನು ಸೇರ್ಪಡೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದ್ದು, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಾರಿಗೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಇ-ಮೋಟಾರ್‌ಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು, ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಕಾರ್ಯಸಾಧ್ಯತೆಯ ಅಂತರ ನಿಧಿಯನ್ನು (VGF) ಒದಗಿಸುವುದು.
- ❑ ಎಲ್ಲಾ ನಿಗಮಗಳಿಗೆ ASRTU ನಿಂದ ಏಕರೂಪದ ಪರಿಹಾರ ಮಾರ್ಗಸೂಚಿಯನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದು ಸೂಕ್ತವಾಗಿದ್ದು, ಹಳೆಯ ಬಸ್‌ಗಳ ರೆಟ್ರೋ ಫಿಟ್‌ಮೆಂಟ್‌ಗಾಗಿ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಹಣಕಾಸಿನ ಬೆಂಬಲವನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ❑ ICT (ಮಾಹಿತಿ ಮತ್ತು ಸಂವಹನ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ) ಮೂಲಸೌಕರ್ಯ ಮತ್ತು ಮಾಹಿತಿಯ ಸಮರ್ಥ ನಿರ್ವಹಣೆಯ ಗುರಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಸಾಕಷ್ಟು ನಿಧಿಯ ಅಗತ್ಯತೆಯಿದ್ದು ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಹಣಕಾಸಿನ ಬೆಂಬಲವನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕೆಎಸ್‌ಆರ್‌ಟಿಸಿಯಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಅಭ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಲಾಗಿದೆ

- ❑ ಶೂನ್ಯ ಹೊರಸೂಸುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಶುದ್ಧ ಇಂಧನ ವಾಹನಗಳು
  - ◆ KSRTC 2022-23 ರಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದೊಳಗೆ ಇಂಟರ್‌ಸಿಟಿ ಮಾರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ GCC ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ 50 ಇ-ಬಸ್‌ಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಲಿದೆ. ಮೊದಲ ಇ-ಬಸ್ "EV POWER PLUS" ಈಗಾಗಲೇ ಬೆಂಗಳೂರು-ಮೈಸೂರು ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದೆ.

- ◆ ಪ್ರಕೃತಿ- ಸ್ವಚ್ಛ ಪರಿಸರಕ್ಕಾಗಿ ಗ್ರೀನ್ ಸ್ವಾಡ್: ಆರೋಗ್ಯಕರ ವಾಹನ ಬಳಕೆ ಮತ್ತು ಸ್ವಚ್ಛ ಪರಿಸರವನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಡಿಪೋಗಳು ಮತ್ತು ವಿಭಾಗ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ನಡೆಸುವ ಹೊಗೆ ತಪಾಸಣೆಯನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಲು KSRTC “ಪ್ರಕೃತಿ” ಎಂಬ ಮೊಬೈಲ್ ಹೊಗೆ ಹೊರಸೂಸುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಶಬ್ದ ಮಟ್ಟ ತಪಾಸಣೆ ಸೇವೆಯನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಿದೆ.

□ ಕಾರ್ಗೋ/ಪಾರ್ಸೆಲ್ ಸಾರಿಗೆ ವ್ಯಾಪಾರ:

- ◆ ನಮ್ಮ ಕಾರ್ಗೋ- ಪಾರ್ಸೆಲ್ ಸೇವಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆ: ನಿಗಮದ ಆದಾಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ನಮ್ಮ ಬಸ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಪಾರ್ಸೆಲ್ ಮತ್ತು ಲೈಟ್ ಪಾರ್ಸೆಲ್ ಗಳನ್ನು ಒಂದು ಸ್ಥಳದಿಂದ ಮತ್ತೊಂದು ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಸಾಗಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ವ್ಯಾಪಾರ ಫೆಸಿಲಿಟೀಟರ್ ಅನ್ನು ಟೆಂಡರ್ ಮೂಲಕ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಕೌಂಟರ್‌ಗಳು 90 ಬಸ್ ನಿಲ್ದಾಣಗಳಲ್ಲಿವೆ. ಈ ಸೇವೆಯನ್ನು ನಮ್ಮ ಕಾರ್ಗೋ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ.

II. ಬೆಂಗಳೂರು ಮಹಾನಗರ ಸಾರಿಗೆ ಸಂಸ್ಥೆ

ಪ್ರಸ್ತುತ 30-11-2022ರ ಅಂತ್ಯಕ್ಕೆ ಸಂಸ್ಥೆಯು 5576 ಅನುಸೂಚಿಗಳನ್ನು 6899 ವಾಹನಗಳ ಮೂಲಕ ಕಾರ್ಯಾಚರಿಸಿದ್ದು ಪ್ರತಿ ದಿನ ಸರಾಸರಿ 5409.2 ಅನುಸೂಚಿಗಳನ್ನು ಕಾರ್ಯಾಚರಿಸಿದೆ, 10.24 ಲಕ್ಷ ಕಿ.ಮೀಗಳನ್ನು ಕ್ರಮಿಸಿ ಸರಾಸರಿ ರೂ. 426 ಲಕ್ಷ ಸಾರಿಗೆ ಆದಾಯ ಗಳಿಸಿ ಪ್ರತಿ ದಿನ ಸುಮಾರು 28.56 ಲಕ್ಷ ಪ್ರಯಾಣಿಕರಿಗೆ ಸಾರಿಗೆ ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತಿದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಸಂಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ 29603 ಸಿಬ್ಬಂದಿಗಳಿರುತ್ತಾರೆ. 2022-23ನೇ ಸಾಲಿನ (ನವೆಂಬರ್ 2022 ರವರೆಗೆ) ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಥೆಯು 215 ಎಲೆಕ್ಟ್ರಿಕ್ ಹೊಸ ವಾಹನಗಳನ್ನು (ಖಾಸಗಿ) ಜಿ.ಸಿ.ಸಿ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಸೇರ್ಪಡೆಗೊಳಿಸಿರುತ್ತದೆ ಹಾಗೂ 246 ಹಳೆಯ ವಾಹನಗಳನ್ನು ಅನುಪಯುಕ್ತಗೊಳಿಸಿದೆ. ಶೇಕಡಾವಾರು ವಾಹನ ಬಳಕೆಯು 60.4% ರಷ್ಟಿದೆ.

ಆರ್ಥಿಕ ಕಾರ್ಯಫಲತಾಂಶಗಳು: 2022-23ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ (ಏಪ್ರಿಲ್ 2022 ರಿಂದ ನವೆಂಬರ್ 2022 ರವರೆಗೆ) ಸಂಸ್ಥೆಯು 24.04 ಕೋಟಿ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಕಿಲೋವೋಲ್ಟ್‌ಗಳನ್ನು ಆಚರಣೆಗೊಳಿಸಿ ರೂ. 1429.08 ಕೋಟಿ ಒಟ್ಟು ಆದಾಯ ಗಳಿಸಿ (ವಿವಿಧ ಲೆಕ್ಕ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯಡಿ ಸರ್ಕಾರವು ನೀಡಿದ ಸಹಾಯಧನ ರೂ. 251.23 ಕೋಟಿ ಸೇರಿದಂತೆ) ಹಾಗೂ ರೂ. 1734.20 ಕೋಟಿ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಭರಿಸಿ, ರೂ. 305.12 ಕೋಟಿ ಆರ್ಥಿಕ ನಷ್ಟ ಅನುಭವಿಸಿದೆ.

2022-23ನೇ ಸಾಲಿನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಹಾಗೂ ಸಾಧನೆಗಳು:

- ದಿನಾಂಕ 27.12.2021 ರಂದು 9 ಮೀಟರ್ ಉದ್ದದ ವಿದ್ಯುತ್ ಜಾಲತ 90 Non A/C Electric Metro Feeder ಬಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಪ್ರಯಾಣಿಕರ ಅನುಕೂಲಕ್ಕಾಗಿ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು.
- 2022-23ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ಭಾರಿ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಇಲಾಖೆಯ FAME-II ಯೋಜನೆ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ರೂ.165.00 ಕೋಟಿ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ರೂ.100.00 ಕೋಟಿ ಒಟ್ಟಾರೆ ರೂ.265.00 ಕೋಟಿ ಸಹಾಯಧನದಿಂದ, 12 ಮೀಟರ್ ಉದ್ದದ 300 ಹವಾನಿಯಂತ್ರಣ ರಹಿತ ಎಲೆಕ್ಟ್ರಿಕ್ ಬಸ್ಸುಗಳನ್ನು GCC ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ M/s. Switch ಮೂಲಕ ಆಚರಣೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ.
- ಬೆಂ.ಮ.ಸಾ. ಸಂಸ್ಥೆಯು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರವು ಒದಗಿಸಿರುವ ಅಸಲು ಮತ್ತು ಬಡ್ಡಿ ಸಹಾಯ ಯೋಜನೆ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ 565 ಬಿಎಸ್-VI ಹೊಸ ಬಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಸೇರ್ಪಡೆಗೊಳಿಸಿರುತ್ತದೆ.
- ದಿನಾಂಕ 18.03.2022 ರಂದು ದೇವನಹಳ್ಳಿ ಬಸ್ ಘಟಕವನ್ನು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸೇವೆಗೆ ಅರ್ಪಿಸಲಾಯಿತು.
- ದಿನಾಂಕ: 12-12-2022ರಂದು ಬಡದಿಯಲ್ಲಿ ನೂತನ ಎಲೆಕ್ಟ್ರಿಕ್ ಬಸ್ ಘಟಕ ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಕಾರ್ಯಾರಂಭ ಮಾಡಿರುತ್ತದೆ.
- ಸಂಸ್ಥೆಯು ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ರೂ.359.92 ಕೋಟಿ ಧನಸಹಾಯದೊಂದಿಗೆ 12meter ಉದ್ದದ 921 Tata Electric Non AC ವಾಹನಗಳನ್ನು GCC ಅಧಾರದ ಮೇಲೆ ಆಚಾರಣೆ ಮಾಡಲು ಆದೇಶ ನೀಡಿದೆ.

- ❑ 2022-23ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ರೂ. 336.00 ಕೋಟಿ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ಬಿ.ಎಸ್-VI 840 ವಾಹನಗಳನ್ನು ಖರೀದಿಸಲು ಸರ್ಕಾರವು ಅನುಮತಿ ನೀಡಿದೆ.
- ❑ ಸಂಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿರುವ ಚಾಲಕರು, ನಿರ್ವಾಹಕರು, ತಾಂತ್ರಿಕ ಮತ್ತು ಆಡಳಿತ ಸಿಬ್ಬಂದಿಗಳಿಗೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ 45 ವರ್ಷಗಳು ಮೇಲ್ಪಟ್ಟ ಸುಮಾರು 10750 ನೌಕರರ ಆರೋಗ್ಯ ತಪಾಸಣೆ ಮಾಡಲು ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ಜಯದೇವ ಹೃದ್ರೋಗ ವಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಸಂಶೋಧನಾ ಸಂಸ್ಥೆಯೊಂದಿಗೆ ಒಡಂಬಡಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದು, ಸುಮಾರು 10 ವಿವಿಧ ಹೃದ್ರೋಗ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲು ಕ್ರಮ ವಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಯೋಜನೆಗೆ ಸುಮಾರು ರೂ 1.30 ಕೋಟಿ ವೆಚ್ಚವಾಗಲಿದೆ. ಈಗಾಗಲೇ 1600 ಸಿಬ್ಬಂದಿಗೆ ಆರೋಗ್ಯ ತಪಾಸಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಲಾಗಿದ್ದು, ಇನ್ನುಳಿದ ಸಿಬ್ಬಂದಿಗೆ ತಪಾಸಣೆ ಪ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ.
- ❑ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಸಿಬ್ಬಂದಿಗೆ ಅಪಘಾತ ವಿಮಾ ಯೋಜನೆ (Accidental Insurance Scheme) ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲು ಕೆನರಾ ಬ್ಯಾಂಕಿನೊಂದಿಗೆ ಒಡಂಬಡಿಕೆಗೆ ಸಹಿ ಹಾಕಿದ್ದು ಈ ಯೋಜನೆಯ ಅನುಸಾರ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಅಪಘಾತದಿಂದ ಮೃತಪಟ್ಟಲ್ಲಿ ತಕ್ಷಣ ಅವರ ಕುಟುಂಬದವರಿಗೆ ರೂ 30.00 ಲಕ್ಷ ವಿಮಾ ಪರಿಹಾರ ದೊರೆಯುವುದು. ಈ ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನು ದೇಶಾದ್ಯಂತ ಸಾರಿಗೆ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಪ್ರಪ್ರಥಮ ಬಾರಿಗೆ ಬಿ.ಎಂ.ಸಾ.ಸಂಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಕಲ್ಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಶೂನ್ಯ ಬ್ಯಾಲೆನ್ಸಿನೊಂದಿಗೆ ಖಾತೆಯನ್ನು ತೆರೆದು, ಬ್ಯಾಂಕಿನಿಂದ ಒದಗಿಸಲಾಗುವ ಸವಲತ್ತುಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದಾಗಿರುತ್ತದೆ.
- ❑ ಸಂಸ್ಥೆಯ ರಜತ ಮಹೋತ್ಸವದ ಅಂಗವಾಗಿ ಸಂಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಕರ್ತವ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿರುವ ಅಪಘಾತ ರಹಿತ ಚಾಲಕರಿಗೆ ಮುಖ್ಯ ಮಂತ್ರಿಗಳ ಚಿನ್ನದ ಪದಕ ಹಾಗೂ ಬೆಳ್ಳಿ ಪದಕ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.
- ❑ 2022-23ನೇ ಸಾಲಿನ ಆಯವ್ಯಯದಲ್ಲಿ ಬಂಡವಾಳ ವೆಚ್ಚದಡಿ ರೂ.50.00 ಕೋಟಿ ಹಂಚಿಕೆ ಮಾಡಲಾಗಿದ್ದು, ಸದರಿ ಮೊತ್ತವನ್ನು ಪ್ರಯಾಣಿಕರಿಗೆ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯ ಒದಗಿಸುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಅಂಜನಾಪುರ, ಎಂ.ಎಸ್. ಪಾಳ್ಯ, ಮಂಡೂರು, ದೇವನಹಳ್ಳಿ, ಜಯನಗರ, ಇಂದಿರಾನಗರ ಬಸ್ ಘಟಕಗಳನ್ನು ಮೇಲ್ವರ್ಗೀಕರಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಕೋರಮಂಗಲ ಟಿ.ಟಿ.ಎಂ.ಸಿ.ಯಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿಸುರಕ್ಷತಾ ವಾಹನ ಓಡಾಟ ರಸ್ತೆ, ಜಯನಗರ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ವಸತಿ ಗೃಹ ಹಾಗೂ ಅತ್ತಿಬೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಎಲೆಕ್ಟ್ರಿಕ್ ವಾಹನಗಳ ಬಸ್ ಘಟಕ ನಿರ್ಮಿಸುವುದು, ಜಡಿಗೇನಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ವಾಹನಗಳ ತಪಾಸಣಾ ಕೇಂದ್ರವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುವುದು (ಮುಂದುವರೆದ ಕಾಮಗಾರಿ) ಮತ್ತು ಇನ್ನಿತರೆ ಕಾಮಗಾರಿಗಳ ಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುವುದು. ಈ ಕಾಮಗಾರಿಗಳು ಪ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿರುತ್ತವೆ.
- ❑ ವಿಶೇಷ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಜಡಿಗೇನಹಳ್ಳಿ ವಾಹನ ತಪಾಸಣಾ ಕೇಂದ್ರದ ಕಾಮಗಾರಿ ಪ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ.
- ❑ 2022-23ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ SCP/TSP ಯೋಜನೆಯಡಿ ಸಂಸ್ಥೆಯ ವಡ್ಡರಹಳ್ಳಿ ತರಬೇತಿ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ಪುರುಷರ ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರ ವಾಸಕ್ಕಾಗಿ ಡಾರ್ಮಿಟರಿ ನಿರ್ಮಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಟ್ರ್ಯಾಕ್ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾಮಗಾರಿ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲು ಯೋಜಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಸರ್ಕಾರವು ರೂ. 5.20 ಕೋಟಿ ಒದಗಿಸಿರುತ್ತದೆ.
- ❑ 2022-23ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಥೆಯು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡಗಳ ಒಟ್ಟಾರೆ 960 ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಲಘು/ಭಾರಿ ವಾಹನ ಚಾಲನಾ ತರಬೇತಿಯನ್ನು ನೀಡಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಸಾರಿಗೆ ಕಛೇರಿಯಿಂದ ಚಾಲನಾ ಪರವಾನಗಿಯನ್ನೂ ನೀಡಲು ಯೋಜಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈಗಾಗಲೇ 154 ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಚಾಲನಾ ತರಬೇತಿ ನೀಡಲಾಗಿದ್ದು, ಪ್ರಸ್ತುತ 77 ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ವಾಹನ ಚಾಲನಾ ತರಬೇತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ.
- ❑ 2022-23ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ 223090 ಸಾಮಾನ್ಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ, ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿಯ 60190 ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡಗಳ 8633 ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ 283280 ಉಚಿತ/ರಿಯಾಯಿತಿ ಬಸ್ ಪಾಸ್‌ಗಳನ್ನು ವಿತರಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ❑ 2022-23ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ನವೆಂಬರ್ ಮಾಹೆಯ ಅಂತ್ಯಕ್ಕೆ ಒಟ್ಟು 272988 ಶ್ರಮಿಕ ಕಟ್ಟಡ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ಸಹಾಯಹಸ್ತ ಪಾಸುಗಳನ್ನು ವಿತರಿಸಲಾಗಿದೆ.

- ❑ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಗಾರ್ಡನ್‌ನಲ್ಲಿ ಉದ್ಯಮದಲ್ಲಿ ಅತಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿರುವ ಮಹಿಳಾ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಹಾಗೂ ಕಾರ್ಮಿಕ ಇಲಾಖೆಗಳ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದಲ್ಲಿ ರಿಯಾಯಿತಿ ದರದಲ್ಲಿ ಬಿ.ಎಂ.ಐ.ಸಿ ಬಸ್ ಪಾಸ್ ನೀಡುವ "ವನಿತಾ ಸಂಗಾತಿ" ಯೋಜನೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ಮಹಿಳಾ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ಜನವರಿ-2022ರ ಮಾಹೆಯಿಂದ ರಿಯಾಯಿತಿ ದರದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು 903 ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಬಸ್ ಪಾಸ್ ವಿತರಿಸಲಾಗಿರುತ್ತದೆ.
- ❑ ಸರ್ಕಾರವು ಆರ್ಥಿಕ ಸಹಾಯ/ ರಿಲೀಫ್ ಅಡಿ 2022-23ನೇ ಸಾಲಿನ ಆಯವ್ಯಯದಲ್ಲಿ ರೂ.200 ಕೋಟಿಗಳನ್ನು ಹಂಚಿಕೆ ಮಾಡಿದ್ದು, ಇಲ್ಲಿಯವರೆವಿಗೂ ರೂ.150 ಕೋಟಿಗಳನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಲಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಸದರಿ ಮೊತ್ತವನ್ನು ಸಂಸ್ಥೆಯ ಬಾಕಿ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಗಳನ್ನು ತೀರುವಳಿ ಮಾಡಲು ಉಪಯೋಗಿಸಲಾಗುವುದು.
- ❑ ಸಂಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ನಿವೃತ್ತಿಗೊಂಡ/ನಿಧನರಾದ ನೌಕರರಿಗೆ ನೀಡಬೇಕಾಗಿರುವ ಭವಿಷ್ಯನಿಧಿ ಹಾಗೂ ಉಪಧನಕ್ಕಾಗಿ ಹಾಗೂ ಇಂಧನ ವೆಚ್ಚಕ್ಕಾಗಿ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ರೂ 420 ಕೋಟಿ ಅನುದಾನ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.
- ❑ ಮಹಿಳಾ ಸುರಕ್ಷತೆಯ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯತೆಯನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಮೊಬೈಲ್ ಆಯ್ಕೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, 5000 ಬಸ್ಸುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ಬಸ್ಸಿಗೆ ಎರಡು ಕ್ಯಾಮೆರಾ ಮತ್ತು ಒಂದು ಎಂ.ಎನ್.ವಿ.ಆರ್.ನೊಳಗೊಂಡ ಸಿ.ಸಿ.ಟಿ.ವಿ. ವ್ಯವಸ್ಥೆ, 5000 ಬಸ್ಸುಗಳಿಗೆ ಪ್ಯಾನಿಕ್ ಬಟನ್‌ನೊಳಗೊಂಡ ಆಟೋಮೇಟಿಕ್ ವೆಹಿಕಲ್ ಲೋಕೇಶನ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆ (AVLS), ಬಸ್ ಆಪರೇಷನ್ ಹಾಗೂ ಅನಲಿಸಿಸ್ ಫ್ಲಾಟ್‌ಫಾರಂ (BOAP), ಹಾಗೂ ಬಸ್ ನಿಲ್ದಾಣಗಳಲ್ಲಿ 500 ಪ್ರಯಾಣಿಕರ ಮಾಹಿತಿ ಪ್ರದರ್ಶಕ ಫಲಕ (ಪ್ಯಾನೆಲ್) ಇನ್‌ಸ್ಟಾಲ್ಮೆಂಟ್ ಡಿಸ್‌ಪ್ಲೇ) ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಒಂದುಗೂಡಿಸಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲು ರೂ.40.92 ಕೋಟಿ ಮೊತ್ತಕ್ಕೆ ಕಾರ್ಯಾದೇಶ ನೀಡಲಾಗಿರುತ್ತದೆ
- ❑ ಎಲ್ಲಾ ಮಹಿಳಾ ಸಿಬ್ಬಂದಿಗಳ ಸ್ವರಕ್ಷಣೆ ತರಬೇತಿಗಾಗಿ ತರಬೇತಿ ಪರಿಕರ (ಟ್ರಾಕ್ ಸೂಟ್, ಟಿ-ಶರ್ಟ್ ಮತ್ತು ಸ್ಪೋರ್ಟ್ಸ್ ಷೂ & ಸಾಕ್ಸ್ ಮತ್ತು ಪೆಪರ್ ಸ್ಪ್ರೇ ಇತ್ಯಾದಿ) ವಿತರಿಸಿ, 2415 ಮಹಿಳಾ ಸಿಬ್ಬಂದಿಗಳಿಗೆ ಸ್ವರಕ್ಷಣೆ ತರಬೇತಿ ನೀಡಲಾಗಿದ್ದು, ಇನ್ನುಳಿದ 445 ಸಿಬ್ಬಂದಿಗಳಿಗೆ ತರಬೇತಿಯನ್ನು ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ.
- ❑ ಸಂಸ್ಥೆಯು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಇತರ ವರ್ಗದ ಸಾರ್ವಜನಿಕರಿಗೆ ಉಚಿತ/ರಿಯಾಯಿತಿ ಪಾಸ್‌ಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತಿದೆ.
- ❑ ಬಿ.ಮ.ಸಾ.ಸಂಯು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿರುವ ಸಮೂಹ ಸಾರಿಗೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಎಂಬ ಹೆಗ್ಗಳಿಕೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಇದು ಕೇಂದ್ರ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳಿಂದ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳು ಮತ್ತು ಮೆಚ್ಚುಗೆಯನ್ನು ಪಡೆದಿದೆ (ಬಸ್ ಆಧ್ಯತಾ ಲೀನ್" ಉಪಕ್ರಮ ಅನುಷ್ಠಾನ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, PCRA SAKSHAM-2022 ರಾಜ್ಯ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, SKOCH-2022 ಸೆಮಿ ಫೈನಲಿಸ್ಟ್ ಆರ್ಡರ್ ಆಫ್ ಮೆರಿಟ್ ? ಬಿ.ಮ.ಸಾ.ಸಂ ಸ್ವಯಂ ರಕ್ಷಣಾ ತರಬೇತಿ ಮಹಿಳಾ ಉದ್ಯೋಗಿಗಳಿಗೆ ಇತ್ಯಾದಿ.)

ಸವಾಲುಗಳು:

- ❑ ಕಳೆದ 06 ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಸಂಸ್ಥೆಯು ಪ್ರಯಾಣ ದರವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಸಾರಿಗೆ ಆದಾಯದ ಗಳಿಕೆಯು ನಿರೀಕ್ಷಿತ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲರುವುದಿಲ್ಲ.
- ❑ 2020-21 ಮತ್ತು 2021-22ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಕೋವಿಡ್-19 ಸಾಂಕ್ರಮಿಕ ಹರಡುವಿಕೆಯಿಂದಾಗಿ ಒಟ್ಟಾರೆ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಯ ಉಂಟಾಗಿ 2019-20ಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಿದಾಗ 2021-22ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಸಾರಿಗೆ ಆದಾಯ ಗಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಅಂದಾಜು ರೂ.884.57 ಕೋಟಿ ಇಳಿಕೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ.
- ❑ 2017-18ರಲ್ಲಿ ಸರಾಸರಿ ಪ್ರತಿ ಅಲೀನ್ ಇಂಧನ ದರವು ರೂ. 55.80 ರಷ್ಟಿದ್ದು, 2022-23ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ರೂ.87.87ಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಳವಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಇಂಧನ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ದಿನ ರೂ.0.81 ಕೋಟಿ ಹಾಗೂ ಸಂಪೂರ್ಣ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ರೂ.297.45 ಕೋಟಿ ಹೆಚ್ಚಳವಾಗಿದ್ದು, ಇದರಿಂದಾಗಿ ಸಂಸ್ಥೆಗೆ ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಆರ್ಥಿಕ ಹೊರೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ.
- ❑ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಬಸ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಯಾಣಿಸುವ ಪ್ರಯಾಣಿಕರ ಸಂಖ್ಯೆಯು 2015ರಲ್ಲಿದ್ದ 51.00 ಲಕ್ಷದಿಂದ 2019-20ರಲ್ಲಿ 33.10 ಲಕ್ಷಕ್ಕೆ ಇಳಿಮುಖವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಕೋವಿಡ್-19 ಸಾಂಕ್ರಮಿಕದಿಂದಾಗಿ 2020-21ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿದಿನ ಪ್ರಯಾಣಿಸಿದ ಪ್ರಯಾಣಿಕರ ಸಂಖ್ಯೆಯು 12.71 ಲಕ್ಷಕ್ಕೆ ಇಳಿಕೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ, ಪ್ರತಿದಿನ ಪ್ರಯಾಣಿಸಿದ

ಪ್ರಯಾಣಿಕರ ಸಂಖ್ಯೆಯು 28.5 ಲಕ್ಷಗಳಿದ್ದು, ಕೋವಿಡ್-19 ಮುನ್ನ 2019-20ನೇ ಸಾಲನಲ್ಲಿದ್ದ ಸಾಮಾನ್ಯ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಗಳಿಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಇರುತ್ತದೆ.

- ❑ ಓಲಾ/ಉಬರ್/ಇತರೆ ಟ್ಯಾಕ್ಸಿ ಸೇವೆಯಿಂದ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಬಸ್ಸುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಯಾಣಿಸುವವರ ಸಂಖ್ಯೆ ಇಳಿಮುಖವಾಗಿರುವುದಲ್ಲದೆ ಸಾರಿಗೆ ಆದಾಯ ಗಳಿಕೆಯ ಮೇಲೆ ವ್ಯತಿರಿಕ್ತ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುತ್ತಿದೆ.
- ❑ ಸಾಮಾನ್ಯ ವರ್ಗದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಉಚಿತ/ರಿಯಾಯಿತಿ ಪಾಸುಗಳನ್ನು ವಿತರಿಸುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಸಾರಿಗೆ ಆದಾಯದ ಗಳಿಕೆಯು ಕುಂಟಾಗುತ್ತಿದೆ.

2023-24ನೇ ಸಾಲನಲ್ಲಿ ಹಮ್ಮಿಕೊಳ್ಳಲಾದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ವಿವರ.

- ❑ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವ ಜನಸಂಖ್ಯೆಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಸುಗಮ ಸಂಚಾರಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲ ಕಲ್ಪಿಸಲು 510 ಹೊಸ ಬಿ.ಎಸ್-6 ಬಸ್ಸುಗಳ ಖರೀದಿ.
- ❑ 2023-24ನೇ ಸಾಲನಲ್ಲಿ 316026 ಸಾಮಾನ್ಯ, ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿಯ 73031 ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡಗಳ 10943 ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ 400000 ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಉಚಿತ/ರಿಯಾಯಿತಿ ಬಸ್ ಪಾಸ್‌ಗಳನ್ನು ವಿತರಣೆ.
- ❑ 2023-24ನೇ ಸಾಲನಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಥೆಯು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡಗಳ ಒಟ್ಟಾರೆ 1150 ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಲಘು/ಭಾರಿ ವಾಹನ ಚಾಲನಾ ತರಬೇತಿಯನ್ನು ನೀಡಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಸಾರಿಗೆ ಕಛೇರಿಯಿಂದ ಚಾಲನಾ ಪರವಾನಗಿಯನ್ನೂ ನೀಡಲು ಯೋಜಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ❑ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಗಾರ್ಮೆಂಟ್ಸ್ ಉದ್ಯಮದಲ್ಲಿ ಅತಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿರುವ ಮಹಿಳಾ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ಬಿಎಂಟಿಸಿ ಹಾಗೂ ಕಾರ್ಮಿಕ ಇಲಾಖೆಗಳ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದಲ್ಲಿ ರಿಯಾಯಿತಿ ದರದಲ್ಲಿ ಬಿ.ಎಂ.ಟಿ.ಸಿ ಬಸ್ ಪಾಸ್ ನೀಡುವ "ವನಿತಾ ಸಂಗಾತಿ" ಯೋಜನೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಲಕ್ಷ ಮಹಿಳಾ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ರಿಯಾಯಿತಿ ದರದಲ್ಲಿ ಬಿಎಂಟಿಸಿ ಬಸ್ ಪಾಸ್ ವಿತರಣೆ.
- ❑ 2023-24ನೇ ಸಾಲಿನ ಬಂಡವಾಳ ವೆಚ್ಚದಡಿ ಪ್ರಯಾಣಿಕರಿಗೆ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯ ಒದಗಿಸುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ (1) ಸಿಲ್ಕ್ ಬೋರ್ಡ್‌ನಲ್ಲಿ ಸಾರಿಗೆ ಸಂಕೀರ್ಣ ನಿರ್ಮಿಸುವುದು (2) ಶಾಂತಿನಗರದಲ್ಲಿ ನೌಕರರ ವಸತಿಗೃಹಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುವುದು (3) ಸಂಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುತ್ ಚಾಲಿತ ಬಸ್‌ಗಳಿಗೆ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದು ಹಾಗೂ (4) ಕೆಂಪೇಗೌಡ ಬಸ್ ನಿಲ್ದಾಣದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯಾಣಿಕರಿಗೆ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಲು ಯೋಜಿಸಲಾಗಿದೆ.

III. ವಾಯವ್ಯ ಕರ್ನಾಟಕ ರಸ್ತೆ ಸಾರಿಗೆ ಸಂಸ್ಥೆ:

2022-23 ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ನವೆಂಬರ್-2022 ರ ಅಂತ್ಯದವರೆಗಿನ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ಆದಾಯದ ಮೇಲೆ ಸಂಸ್ಥೆಯ ನಷ್ಟವು ಕಳೆದ ಸಾಲಿನ ಇದೇ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ರೂ. 277.66 ಕೋಟಿ ನಷ್ಟದಿಂದ ರೂ. 44.75 ಕೋಟಿ ಲಾಭ ಗಳಿಸಿರುತ್ತದೆ. ಪ್ರಸಕ್ತ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ರೂ. 320.00 ಕೋಟಿ ವಿಶೇಷ ಅನುದಾನ ನೀಡಿರುವುದರಿಂದ ಲಾಭ ಗಳಿಕೆಯಾಗಿದೆ. ಸಂಸ್ಥೆಯ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆ ವೆಚ್ಚವು ಕಳೆದ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿದ್ದ ರೂ 111.48 ಕೋಟಿಗಳಿಂದ ಪ್ರಸಕ್ತ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ರೂ. 1639.41 ಕೋಟಿಗೆ ಅಧಿಕವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಇಂಧನ ದರದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಳ, ಬಡಿಭಾಗಗಳ, ಟೈರುಗಳ ಮೇಲಿನ ದರ ಅಧಿಕವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಹೆಚ್ಚಳವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಶೇಕಡಾವಾರು ವಾಹನ ಬಳಕೆಯು 68.5 ರಷ್ಟಿದೆ. ನಿಗಮವು ತನ್ನ ಸಾಮಾಜಿಕ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು, ದೈಹಿಕ ವಿಕಲಚೇತನರು, ಅಂಧರು, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟಗಾರರು, ಎಂಡೋಸಲ್ಮಾನ್ ಸಂತ್ರಸ್ತರು, ಅರ್ಜುನ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪುರಸ್ಕೃತರು ಹೀಗೆ ಸಮಾಜದ ಹಲವಾರು ವರ್ಗಗಳಿಗೆ ಉಚಿತ/ರಿಯಾಯಿತಿ ಪಾಸ್‌ಗಳನ್ನು ನೀಡುವ ಮೂಲಕ ಪೂರೈಸುತ್ತಿದೆ.

ನೌಕರರ ಹಿತಕ್ಕಾಗಿ ಸ್ಟೇಟ್ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಆಫ್ ಇಂಡಿಯಾ ಸಹಯೋಗದೊಂದಿಗೆ ರೂ.50 ಲಕ್ಷದ ಅಪಘಾತ ವಿಮೆ ಯೋಜನೆ ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ನೌಕರರು ಮತ್ತು ಅವರ ಅವಲಂಬಿತರ ವೈದ್ಯಕೀಯ ವೆಚ್ಚಗಳನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣ

ಉಚಿತವಾಗಿರುವ ಸಲುವಾಗಿ ಸುವರ್ಣ ಆರೋಗ್ಯ ಸುರಕ್ಷಾ ಟ್ರಸ್ಟ್ ವತಿಯಿಂದ ಆರೋಗ್ಯ ವಿಮಾ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸುವ ಕ್ರಮ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿದೆ.

ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಉತ್ತಮಪಡಿಸಲು ಇನ್ನಿತರೆ ಹೊಸ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿರುವ ಬಗ್ಗೆ:

- ❑ ಕೋವಿಡ್-19 ರ ನಂತರ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಆರ್ಥಿಕ ಮುಗ್ಗಟ್ಟಿನ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಖರ್ಚನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಿರುವ ವಾಹನ ಹಾಗೂ ಚಾಲನಾ ಸಿಬ್ಬಂದಿಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಾರಿಗೆ ಸೌಲಭ್ಯ ಒದಗಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ವಾಹಕರಹಿತ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದಿದ್ದು, ಪ್ರಸ್ತುತ 232 ಅನುಸೂಚಿಗಳನ್ನು ಕಾರ್ಯಾಚರಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಸದರಿ ಅನುಸೂಚಿಗಳನ್ನು ಹಂತಹಂತವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಿಸಲಾಗುವುದು.
- ❑ ಸಂಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ನಗದುರಹಿತ ಟಿಕೆಟ್ ವಿತರಣಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಬೆಳಗಾವಿ ನಗರ ಸಾರಿಗೆ ವಾಹನಗಳಲ್ಲಿ RFID ಕಾರ್ಡುಗಳನ್ನು ಪ್ರಾಯೋಗಿಕವಾಗಿ ಜಾರಿಗೆ ತರಲಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲದೇ ಸಂಸ್ಥೆಯ 03 ವಿಭಾಗ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ 09 ಪಾಸ್ ಕೌಂಟರ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ 08 ಮುಂಗಡ ಆಸನ ಕಾರ್ಯರಿಸುವಿಕೆ ಕೌಂಟರ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಕಿಬ ಅಡ್ಡಜ ಆಧಾರಿತ ಹಣ ಪಾವತಿಗೆ ಕ್ರಮ ಜರುಗಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅದರ ಸಾಧಕ-ಬಾಧಕಗಳನ್ನು ಅಭ್ಯಸಿಸಿ ನಂತರ ಸದರಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಇತರೆ ಘಟಕಗಳಿಗೆ ಹಾಗೂ ವಿಭಾಗಗಳಿಗೂ ವಿಸ್ತರಿಸುವ ಯೋಜನೆ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿದೆ.
- ❑ ಮಾನ್ಯ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳು ಬಜೆಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಘೋಷಿಸಿದಂತೆ ವಾ.ಕ.ರ.ಸಾ.ಸಂಸ್ಥೆ ವತಿಯಿಂದ ಮೊದಲನೇ ಹಂತದಲ್ಲಿ 54150 ಪಾಸುಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಎರಡನೇ ಹಂತದಲ್ಲಿ 37448 ಪಾಸುಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಡ ಹಾಗೂ ಇತರೆ ನಿರ್ಮಾಣ ಕಾಮಗಾರಿ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ಮೂರು ತಿಂಗಳ ಅವಧಿಗೆ ಉಚಿತ ಬಸ್ ಪಾಸ್ ನೀಡಲಾಗಿರುತ್ತದೆ.
- ❑ ಸಂಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಖಾಲಿ ಇರುವ ನಿವೇಶನಗಳನ್ನು ಸದುಪಯೋಗಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ (Asset Monitization) ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ 34 ನಿವೇಶನಗಳಲ್ಲಿ ಬಾಡಿಗೆ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ನೀಡಲು ಈಗಾಗಲೇ ಟೆಂಡರ್ ಆಹ್ವಾನಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದಲ್ಲದೇ ಸಂಸ್ಥೆ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಹಳೆಯ ಕಟ್ಟಡ ಮತ್ತು ನಿವೇಶನಗಳನ್ನು ಬಾಡಿಗೆ ನೀಡಲು "As is where is" ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಟೆಂಡರ್ ಆಹ್ವಾನಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ❑ ಸಾರ್ವಜನಿಕರ ಅನುಕೂಲಕ್ಕಾಗಿ "ನಮ್ಮ ಕಾರ್ಗೋ" ಪಾರ್ಸಲ್ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮೊದಲು 27 ಕೇಂದ್ರಗಳಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ್ದು ಪ್ರಸ್ತುತ 45 ಕೇಂದ್ರಗಳಿರುತ್ತವೆ.

IV. ಕಲ್ಯಾಣ ಕರ್ನಾಟಕ ರಸ್ತೆ ಸಾರಿಗೆ ನಿಗಮ

ಭೌತಿಕ ಸಾಧನೆ :

ಪ್ರಸಕ್ತ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ 2022-23ರಲ್ಲಿ (ನವೆಂಬರ್-22ರವರೆಗೆ) ಸಂಸ್ಥೆಯು 4070 ಅನುಸೂಚಿಗಳನ್ನು 4366 ವಾಹನಗಳಿಂದ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಗೊಳಿಸಿದೆ. 109 ಸಾರಿಗೆ ಯೋಗ್ಯವಲ್ಲದ ಹಳೆಯ ವಾಹನಗಳನ್ನು ನಿಷ್ಕ್ರಿಯಗೊಳಿಸಿದೆ. ಸಂಸ್ಥೆಯು ಪ್ರತಿದಿನ ಸರಾಸರಿ 13.56 ಲಕ್ಷ ಕಿ.ಮೀ.ಗಳನ್ನು ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಗೊಳಿಸಿ ಅದರಿಂದ ರೂ. 5.75 ಕೋಟಿ ಒಟ್ಟು ಆದಾಯವನ್ನು ಗಳಿಸಿದೆ. ಶೇಕಡಾವಾರು ವಾಹನ ಬಳಕೆಯು 57.2 ರಷ್ಟಿದೆ.

ಆರ್ಥಿಕ ಸಾಧನೆ :

ಪ್ರಸಕ್ತ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ 2022-23ರಲ್ಲಿ (ನವೆಂಬರ್-22ರ ವರೆಗೆ) ಸಂಸ್ಥೆಯು ಒಟ್ಟು ಆದಾಯದ ಮೇಲೆ ರೂ. -2.62 ಕೋಟಿ ನಷ್ಟವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದೆ. ಅದರ ಹಿಂದಿನ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ರೂ. -163.18 ಕೋಟಿ ನಷ್ಟವಾಗಿತ್ತು. ಕಳೆದ ಸಾಲಿನ ನಷ್ಟದೊಂದಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದಾಗ, ಪ್ರಸಕ್ತ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ರೂ. 160.56 ಕೋಟಿ ನಷ್ಟ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ.

ವಿನೂತನ ಯೋಜನೆಗಳು :

- ❑ **ಆಂತರಿಕ ಗುಂಪು ವಿಮಾ ಯೋಜನೆ:** ಸಿಬ್ಬಂದಿಗಳು ಅಕಾಲಿಕ ಮರಣ ಹೊಂದಿದಲ್ಲಿ ಅವರ ಅವಲಂಬಿತರಿಗೆ ಪ್ರಸ್ತುತ

ನೀಡುತ್ತಿರುವ ಆಂತರಿಕ ಗುಂಪು ವಿಮಾ ಯೋಜನೆಯ ಮೊತ್ತವನ್ನು ರೂ. 3.00 ಲಕ್ಷದಿಂದ ರೂ. 10.00 ಲಕ್ಷಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಂಡಿದೆ.

- ❑ **ಎಸ್.ಬಿ.ಐ ವಿಮಾ ಯೋಜನೆ:** ಕ.ಕ.ರ.ಸಾ.ನಿಗಮ ಹಾಗೂ ಸ್ಟೇಟ್ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಆಫ್ ಇಂಡಿಯಾರವರೊಂದಿಗೆ ಒಡಂಬಡಿಕೆ ಮುಖಾಂತರ ನೌಕರರಿಗೆ ಉಚಿತ 50.00 ಲಕ್ಷಗಳ ಅಪಘಾತ ವಿಮಾ ಜಾರಿಗೆ ತರಲಾಗಿದೆ. ಕರ್ತವ್ಯನಿರತ ಮತ್ತು ಖಾಸಗಿ ಅಪಘಾತದಲ್ಲ ಮೃತ ಹೊಂದಿದವರಿಗೆ ರೂ. 50.00 ಲಕ್ಷ ಮೊತ್ತವನ್ನು, ಶ್ವಾಶ್ವತ ಅಂಗ ವೈಫಲ್ಯತೆಗೆ ರೂ. 20.00 ಲಕ್ಷ ಮೊತ್ತವನ್ನು, ಶ್ವಾಶ್ವತ ಭಾಗಶಃ ಅಂಗನ್ಯೂನ್ಯತೆಗೆ ರೂ. 10.00 ಲಕ್ಷ ಮೊತ್ತವನ್ನು ಮತ್ತು ಅಪಘಾತದಲ್ಲ ಮೃತ ಹೊಂದಿದ ನೌಕರರ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ರೂ. 5.00 ಲಕ್ಷ ಮೊತ್ತದವರೆಗೆ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಹಾಗೂ ಮಕ್ಕಳ ಮದುವೆಗಾಗಿ ಪರಿಹಾರ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಎಸ್.ಬಿ.ಐ ಬ್ಯಾಂಕಿನಲ್ಲಿ ವಿಮಾ ಪಾಲಿಸಿ ಹೊಂದಿದ ನೌಕರರಿಗೆ ನೀಡುವ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಜಾರಿ ತರಲಾಗಿದೆ.
- ❑ **“ಆಸ್ತಿ ಹಣ ಗಳಿಕೆ” ಗೆ ಕ್ರಮ:** ಸಂಸ್ಥೆಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿನ 20 ಖಾಲಿ ಇರುವ ನಿವೇಶನಗಳಲ್ಲಿ ತೈಲ ಪಂಪ್ ಅಳವಡಿಸಲು ಇ-ಟೆಂಡರ್ ಆಹ್ವಾನಿಸಲಾಗಿದ್ದು, 11 ಖಾಲಿ ಇರುವ ನಿವೇಶನಗಳಲ್ಲಿ ಟೆಂಡರ್ ಮೂಲಕ ಎಚ್.ಪಿ.ಸಿ.ಎಲ್ ರವರನ್ನು ನೇಮಕ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.
- ❑ **ನಮ್ಮ ಕಾರ್ಗೋ ಸರ್ವಿಸ್ ಅನುಷ್ಠಾನ:** ಸಂಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಇತರೆ ಆದಾಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಇತ್ತೀಚಿಗೆ ಪಾರ್ಸಲ್ ಕೋರಿಯರ್ ಸರ್ವಿಸ್ “ನಮ್ಮ ಕಾರ್ಗೋ” ನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ❑ **ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಚಾಲನಾ ತರಬೇತಿಗೆ ಕ್ರಮ:** ಮುಖ್ಯ ಮಂತ್ರಿಗಳ ಕೌಶಲ್ಯ ಕರ್ನಾಟಕ ಯೋಜನೆ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಎಪ್ರಿಲ್-22 ರಿಂದ ನವೆಂಬರ್-22ರವರೆಗೆ 270 ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಚಾಲನಾ ತರಬೇತಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.
- ❑ **ಕಲಬುರಗಿಯಲ್ಲಿ ಭಾರಿ ವಾಹನ ಚಾಲಕರ ತರಬೇತಿ ಕೇಂದ್ರ ಸ್ಥಾಪನೆ:** ಸಾರಿಗೆ ಮತ್ತು ರಸ್ತೆ ಸುರಕ್ಷತೆ ಇಲಾಖೆ ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಚಾಲಕರಿಗೆ ಪುನಶ್ಚೇತನ ತರಬೇತಿ ಮತ್ತು ಹೊಸದಾಗಿ ವಾಹನ ಚಾಲನೆಯನ್ನು ಕಲಿಯಲು ಇಚ್ಛಿಸುವ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ತರಬೇತಿಯನ್ನು ನೀಡುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಕಲಬುರಗಿಯಲ್ಲಿ ಭಾರಿ ವಾಹನ ಚಾಲಕರ ತರಬೇತಿ ಕೇಂದ್ರ(ಸೊಸೈಟಿ) ಸ್ಥಾಪನೆಯಾಗಿದೆ.
- ❑ **ತೇಲ್ಕೂರಿನಲ್ಲಿ ಚಾಲನಾ ಮತ್ತು ತಾಂತ್ರಿಕ ತರಬೇತಿ ಕೇಂದ್ರ:** ಸೇಡಂ ತಾಲೂಕಿನ ತೇಲ್ಕೂರದಲ್ಲಿ ನಿಗಮದ ಬಸ್ ಚಾಲಕರ ಹಾಗೂ ಇತರೆ ತಾಂತ್ರಿಕ ವರ್ಗದ ಚಾಲನಾ ಮತ್ತು ತಾಂತ್ರಿಕ ತರಬೇತಿ ಕೇಂದ್ರವನ್ನು 20 ಎಕರೆ ನಿವೇಶನದಲ್ಲಿ ರೂ. 15.00 ಕೋಟಿ ವೆಚ್ಚದೊಂದಿಗೆ ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗುತ್ತಿದ್ದು, ಕಾಮಗಾರಿ ಪ್ರಾರಂಭ ಹಂತದಲ್ಲಿದೆ.

V. ಡಿ. ದೇವರಾಜ ಅರಸ್ ಟ್ರಕ್ ಟರ್ಮಿನಲ್ ಅ. ಕಂಪನಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಕುರಿತು ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ವಿವರ:

- ❑ ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರವು ಡಿ. ದೇವರಾಜ ಅರಸ್ ಟ್ರಕ್ ಟರ್ಮಿನಲ್ ಅ.ಕಂಪನಿಯು ಬೆಂಗಳೂರು, ಮೈಸೂರು ಮತ್ತು ಧಾರವಾಡ ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೊಂದು ಟ್ರಕ್ ಟರ್ಮಿನಲ್ ಅನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ಸದರಿ ಟರ್ಮಿನಲ್‌ಗಳು ಕಾರ್ಯನಿರತವಾಗಿವೆ. ಬೆಂಗಳೂರು ಉತ್ತರ ತಾಲ್ಲೂಕು ದಾಸನಾಪುರ ಹೋಬಳಿಯ ದಾಸನಾಪುರದಲ್ಲಿ 13.28 ಎಕರೆ ಜಮೀನಿನಲ್ಲಿ ಟ್ರಕ್ ಟರ್ಮಿನಲ್ ಕಾಮಗಾರಿ ಪೂರ್ಣಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಹೊಸಪೇಟೆ ತಾಲ್ಲೂಕು ಅಮರಾವತಿ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಟ್ರಕ್ ಟರ್ಮಿನಲ್ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕಾಗಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಪ್ರದೇಶಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಂಡಳಿ ವತಿಯಿಂದ 37.82 ಎಕರೆ ಜಮೀನನ್ನು ಖರೀದಿಸಿ ಟ್ರಕ್ ಟರ್ಮಿನಲ್ ನಿರ್ಮಿಸುವ ಕಾಮಗಾರಿಯನ್ನು ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದ್ದು, ಕಾಮಗಾರಿ ಪ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ.
- ❑ ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ ನಗರದಲ್ಲಿ ಟ್ರಕ್ ಟರ್ಮಿನಲ್ ಮತ್ತು ಲಾಜಿಸ್ಟಿಕ್ ಪಾರ್ಕ್ ಅನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಹೆದ್ದಾರಿ (ಎನ್. ಹೆಚ್.63) ಯ ಅಂಚೆಗೇರಿ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ 56.13 ಎಕರೆ ಜಮೀನು ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಹಂಚಿಕೆಯಾಗಿದ್ದು ಮತ್ತು ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ದಾಂಡೇಲಿಯಲ್ಲಿ ಟ್ರಕ್ ಟರ್ಮಿನಲ್ ನಿರ್ಮಿಸಲು ಪುರಸಭೆಗೆ ಸೇರಿದ 3-00 ಎಕರೆ ಜಮೀನಿನನ್ನು ರೂ.11.15 ಲಕ್ಷಗಳಿಗೆ ಖರೀದಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ಮೂಲಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಸುಸಜ್ಜಿತವಾದ

ಲಾಜಿಸ್ಟಿಕ್ ಪಾರ್ಕ್/ಟ್ರಕ್ ಟರ್ಮಿನಲ್ ಅನ್ನು ಪಿಪಿಪಿ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿ ಗತಿಶಕ್ತಿ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಳ್ಳಲು ಉದ್ದೇಶಿಸಿದ್ದು, ಟೆಂಡರ್ ಕೆಲಸ ಪ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿದೆ.

- **Wayside Amenities:** 2022-23ನೇ ಸಾಲಿನ ಆಯವ್ಯಯ ಭಾಷಣದಲ್ಲಿ ಘೋಷಿಸಿರುವಂತೆ, ಸಾರಿಗೆ ಇಲಾಖೆಯು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿನ ಹೆದ್ದಾರಿಗಳ ಅಕ್ಕಪಕ್ಕ ಪ್ರಯಾಣಿಕರಿಗೆ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು (Wayside Amenities) ಖಾಸಗಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿಸುವ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಡಿ.ದೇವರಾಜ ಅರಸ್ ಟ್ರಕ್ ಟರ್ಮಿನಲ್ಸ್ ಆ., ವತಿಯಿಂದ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲು ತಾತ್ಕಿಕ ಅನುಮೋದನೆ ನೀಡಿ ಆದೇಶಿಸಿರುತ್ತದೆ. ಟೆಂಡರ್ ಕೆಲಸ ಪ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿದೆ.

ಉದ್ದೇಶಿತ ಯೋಜನೆಗಳು: ಕಂಪನಿಯು ರಾಜ್ಯದ ಪ್ರಮುಖ ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಂಗಳೂರು ಸೇರಿದಂತೆ ದಾವಣಗೆರೆ, ವಿಜಯಪುರ, ಮಂಗಳೂರು, ಶಿವಮೊಗ್ಗ, ಹಿರಿಯೂರು, ಬೀದರ್, ಕಲ್ಬುರ್ಗಿ, ಚಿತ್ರದುರ್ಗ, ಗದಗ, ಹಾಸನ, ರಾಯಚೂರು ಮತ್ತು ಇತರೆ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಟ್ರಕ್ ಟರ್ಮಿನಲ್ ನಿರ್ಮಿಸುವ ಉದ್ದೇಶ ಹೊಂದಿದ್ದು, ಸರ್ಕಾರಿ ಜಮೀನು ಗುರುತಿಸಿ ಈ ಸಂಸ್ಥೆಗೆ ಹಂಚಿಕೆ ಮಾಡಲು ಎಲ್ಲಾ ಜಿಲ್ಲಾಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದೆ. ಭೂ-ಲಭ್ಯತೆಯ ಹಾಗೂ ಅನುದಾನ ಲಭ್ಯತೆಯ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುವುದು.

VI. ಸಾರಿಗೆ ಇಲಾಖೆ- ಆಯುಕ್ತರ ಕಛೇರಿ

ಮಂಗಳೂರು ಮತ್ತು ಕಲಬುರಗಿಯ ಆ ರೂ.3000.00 ಲಕ್ಷಗಳ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ಭಾರಿ ವಾಹನ ಚಾಲಕರ ತರಬೇತಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ, ಕಾರ್ಯಾಗತಗೊಳಿಸಲು ಕ್ರಮವಹಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಸ್ವಯಂಚಾಲಿತ (ಗಣಕೀಕೃತ) ಚಾಲನಾ ಪರೀಕ್ಷಾ ಪಥ: ಮಂಗಳೂರು, ರಾಯಚೂರು ಮತ್ತು ಬೆಳಗಾವಿಯಲ್ಲಿ ರೂ.2605 ಲಕ್ಷಗಳ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ಚಾಲನಾ ಪರೀಕ್ಷಾ ಪಥಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗುತ್ತಿದ್ದು, ಸಿವಿಲ್ ಕಾಮಗಾರಿಯು ಮುಕ್ತಾಯಗೊಂಡಿದ್ದು, ಎಲೆಕ್ಟ್ರಾನಿಕ್ ಸೆನ್ಸಾರ್ ಅಳವಡಿಕೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ, ಟೆಂಡರ್ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿದೆ ಮತ್ತು ದೇವನಹಳ್ಳಿ, ಕೋಲಾರ, ಹೊಸಪೇಟೆ, ಗದಗ, ಬಳ್ಳಾರಿ, ವಿಜಯಪುರ, ಬೀದರ್, ಯಾದಗಿರಿ ಮತ್ತು ದಾವಣಗೆರೆಯಲ್ಲಿ ರಸ್ತೆ ಸುರಕ್ಷತಾ ನಿಧಿಯಿಂದ ರೂ.8000.00 ಲಕ್ಷಗಳ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ಸ್ವಯಂಚಾಲಿತ ಚಾಲನಾ ಪರೀಕ್ಷಾ ಪಥಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ವಾಹನ ತಪಾಸಣಾ ಮತ್ತು ಪ್ರಮಾಣೀಕರಣ ಕೇಂದ್ರ: ನೆಲಮಂಗಲ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಸಾರಿಗೆ ಕಛೇರಿ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ದಾಸನಪುರ ಹೋಬಳಿಯಲ್ಲಿನ ಗೌಡಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ನೆರವಿನೊಂದಿಗೆ ವಾಹನ ತಪಾಸಣಾ ಮತ್ತು ಪ್ರಮಾಣೀಕರಣ ಕೇಂದ್ರ ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಮೈಸೂರು ಹಾಗೂ ಧಾರವಾಡಗಳಲ್ಲಿ ರೂ.3123 ಲಕ್ಷಗಳ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ವಾಹನ ತಪಾಸಣಾ ಮತ್ತು ಪ್ರಮಾಣೀಕರಣ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ಸದರಿ ಕೇಂದ್ರಗಳು ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿವೆ. ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಚೊಕ್ಕನಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ನೆರವಿನೊಂದಿಗೆ ರೂ.268.00 ಲಕ್ಷಗಳು, ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ರೂ.581 ಲಕ್ಷಗಳು ಒಟ್ಟು ಮೊತ್ತ ರೂ.849 ಲಕ್ಷಗಳ ವೆಚ್ಚಗಳಲ್ಲಿ ಬಿ.ಎಂ.ಟಿ.ಸಿ.ಗೆ ಸೇರಿದ ನಿವೇಶನದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯ ಸಾರಿಗೆ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ವಾಹನಗಳ ತಪಾಸಣೆಗಾಗಿ ವಾಹನ ತಪಾಸಣಾ ಮತ್ತು ಪ್ರಮಾಣೀಕರಣ ಕೇಂದ್ರವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ಸಿವಿಲ್ ಕಾಮಗಾರಿಗಳು ಅಂತಿಮ ಹಂತದಲ್ಲಿದ್ದು, ಯಂತ್ರೋಪಕರಣಗಳ ಅಳವಡಿಕೆ ಕಾಮಗಾರಿಗಳು ಪ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ.

ಸಾರಿಗೆ ಇಲಾಖೆಯ ಗಣಕೀಕರಣ ಮತ್ತು ಸ್ಮಾರ್ಟ್ ಕಾರ್ಡ್: ರಾಜ್ಯದ ಎಲ್ಲಾ 67 ಉಪಸಾರಿಗೆ ಆಯುಕ್ತರು ಮತ್ತು ಹಿರಿಯ/ಪ್ರಾದೇಶಿಕ/ ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಸಾರಿಗೆ ಕಛೇರಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರವು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಿರುವ ವೆಬ್‌ಆಧಾರಿತ ಆನ್‌ಲೈನ್ ಸಾರಥಿ-4 ತಂತ್ರಾಂಶ (ಚಾಲನಾ ಪರವಾನಗಿ ಪತ್ರ) ಮತ್ತು ವಾಹನ್-4 ತಂತ್ರಾಂಶ (ವಾಹನ ನೋಂದಣಿ ಪ್ರಮಾಣಪತ್ರ) ಮೂಲಕ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಸಾರ್ವಜನಿಕರಿಗೆ ಒದಗಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

CNG (Compressed Natural Gas) ಚಾಲಿತ ವಾಹನಗಳ ಬಳಕೆ ಕುರಿತು: ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಂದಾಜು 49,303 CNG ಇಂಧನ ಚಾಲಿತ ವಾಹನಗಳು ಇದ್ದು, City Gas Distribution (CGD) Network ಮೂಲಕ ಈಗಾಗಲೇ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಂದಾಜು 100 ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು CNG ಪಂಪ್ ಗಳನ್ನು ತೆರೆಯಲಾಗಿದ್ದು, ಮುಂದಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಪೆಟ್ರೋಲ್ ಮತ್ತು ಡೀಸೆಲ್ ಆಧಾರಿತ ವಾಹನಗಳನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಲು ಈ ವಾಹನಗಳ ಬದಲಿಗೆ CNG ಆಧಾರಿತ ವಾಹನಗಳನ್ನು

ಹೆಚ್ಚುಬಳಕೆ ಮಾಡುವಂತೆ ಪೋಷಣೆಯಿಸಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರವು ಸೇರಿದಂತೆ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲ ಸುಮಾರು 100 ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಸಿ.ಎನ್.ಜಿ ಇಂಧನ ಮರು ತುಂಬುವ ಕೇಂದ್ರಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಅಧಿಕೃತ ಮಾನ್ಯತೆ ಹೊಂದಿರುವ CNG Kit ಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಲು 58 Retrofitment Centre (RFC) ಗಳಿಗೆ ಅನುಮತಿ ನೀಡಲಾಗಿರುತ್ತದೆ. ರಾಜ್ಯದಲ್ಲ CNG ಇಂಧನಕ್ಕೆ ಪರಿವರ್ತಿಸಿದ ವಾಹನಗಳಲ್ಲದೇ ವಾಹನದ ಉತ್ಪಾದಕ ಹಂತದಲ್ಲೇ Inbuilt CNG Kit ಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ವಾಹನಗಳನ್ನು ಬಳಕೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. CNG ಇಂಧನ ಬಳಸುವುದರಿಂದ ವಾಯು ಮಾಲಿನ್ಯವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಬಹುದಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ರೆಟ್ರೋ ರಿಫ್ಲೆಕ್ಟಿವ್ ಟೇಪ್ ಮತ್ತು ಗುರುತು ಫಲಕಗಳು (Retro Reflective Tape & rear marking plate): ಎಲ್ಲಾ ಸಾರಿಗೆ ವಾಹನಗಳಿಗೆ Retro Reflective Tape & rear marking plate ಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸುವ ಕಾರ್ಯ ನೋಂದಣಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಸಾರಿಗೆ ಕಛೇರಿಗಳಲ್ಲಿ ದಿನಾಂಕ: 01-09-2022 ರಿಂದ ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ

ಡೀಲರ್ ಹಂತದಲ್ಲ ಹೊಸ ಸಾರಿಗೆತರ ವಾಹನಗಳ ನೋಂದಣಿ: ವಾಹನಗಳ ನೋಂದಣಿಯನ್ನು ವಾಹನ ವ್ಯಾಪಾರ ಮಾಡುವ ಹಂತದಲ್ಲ ಮಾಡಲು ಅನುಮತಿ ನೀಡುವ ಕಾರ್ಯ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಅದರಂತೆ ಇದುವರೆಗೆ 7 ದ್ವಿಚಕ್ರ ವಾಹನ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಹಾಗೂ 8 ನಾಲ್ಕು ಚಕ್ರ ವಾಹನ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಅನುಮತಿ ಪಡೆದುಕೊಂಡಿವೆ.

ವಾಹನಗಳ ಚಲನ ವಲನ ಪತ್ತೆ ಹಚ್ಚುವಿಕೆಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ: ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರ ಹಾಗೂ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದಲ್ಲ ರೂ.21.5 ಕೋಟಿ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲ ವಾಹನಗಳ ವಲನ ಚಲನ ಪತ್ತೆ ಹಚ್ಚುವಿಕೆಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಬಗ್ಗೆ ಸಚಿವ ಸಂಪುಟದ ಅನುಮೋದನೆ ದೊರೆತಿದ್ದು, ಟೆಂಡರ್ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿದೆ.

ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು (ಇಲಾಖೆಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು)

- ❑ ನೋಂದಾಯಿತ ವಾಹನಗಳ ನಾಶಪಡಿಸುವ ನೀತಿ.
- ❑ ಕರ್ನಾಟಕ ವಿದ್ಯುತ್ ಬೈಕ್ ಟ್ಯಾಕ್ಸಿ ಯೋಜನೆ 2021.
- ❑ 2021-22ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲ ವಾಯು ಮಾಲಿನ್ಯ ಉಂಟು ಮಾಡುವ ವಾಹನಗಳ ವಿರುದ್ಧ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆ ನಡೆಸಿ 10,73,018 ವಾಹನಗಳನ್ನು ತಪಾಸಣೆ ಮಾಡಿ 42,563 ವಾಹನಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಪ್ರಕರಣಗಳನ್ನು ದಾಖಲಿಸಿ ರೂ.5.39 ಕೋಟಿ ಮೊತ್ತವನ್ನು ದಂಡದ ರೂಪದಲ್ಲ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ❑ 2021-22ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲ ಶಬ್ದಮಾಲಿನ್ಯ ಉಂಟು ಮಾಡುವ ವಾಹನಗಳ ವಿರುದ್ಧ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆ ನಡೆಸಿ 10,23,268 ವಾಹನಗಳನ್ನು ತಪಾಸಣೆ ಮಾಡಿ 17,433 ವಾಹನಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಪ್ರಕರಣಗಳನ್ನು ದಾಖಲಿಸಿ, ರೂ.4.00 ಕೋಟಿ ಮೊತ್ತವನ್ನು ದಂಡದ ರೂಪದಲ್ಲ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ❑ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲ ಏಪ್ರಿಲ್ 2021 ರಿಂದ ಮಾರ್ಚ್ 2022ರವರೆಗೆ ಮದ್ಯಪಾನ ಮಾಡಿ ವಾಹನ ಚಲಾಯಿಸಿದ ಹಾಗೂ ಇತರೆ ಅಪರಾಧಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಪೊಲೀಸ್ ಇಲಾಖೆಯಿಂದ ಒಟ್ಟು ಚಾಲನಾ ಪರವಾನಗಿ ಪತ್ರಗಳನ್ನು ಅಮಾನತ್ತು ಪಡಿಸಲು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಸಾರಿಗೆ ಅಧಿಕಾರಿ ಕಛೇರಿಗಳಲ್ಲ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ್ದು ಇವುಗಳಲ್ಲ 1,416 ಮದ್ಯಪಾನ ಅಪರಾಧಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ಇತರೆ ಅಪರಾಧಗಳಿಗೆ 6,180 ರಂತೆ ಒಟ್ಟು 7,596 ಚಾಲನಾ ಪರವಾನಗಿ ಪತ್ರಗಳನ್ನು ಅಮಾನತ್ತು ಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ ಹಾಗೂ ಉಳಿದ 1,587 ಪ್ರಕರಣಗಳಲ್ಲ ನೋಟೀಸ್ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.
- ❑ ನವೆಂಬರ್ 2022ರ ಅಂತ್ಯಕ್ಕೆ ಒಟ್ಟು 29440940 ವಾಹನಗಳ ಪೈಕಿ, 3042350 ವಾಹನಗಳು ಸಾರಿಗೆ ವಾಹನಗಳಾಗಿವೆ. ಒಟ್ಟು 26398590 ಸಾರಿಗೆತರ ವಾಹನಗಳ ಪೈಕಿ, 20873537 ವಾಹನಗಳು ದ್ವಿಚಕ್ರ ವಾಹನಗಳಾಗಿವೆ. (ಏಪ್ರಿಲ್ 2022 ರಿಂದ ನವೆಂಬರ್ 2022 ವರೆಗೆ ಒಟ್ಟು 1016488 ಹೊಸ ವಾಹನಗಳು ನೋಂದಣಿಯಾಗಿರುತ್ತವೆ). ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದ ವಿವರಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ, ಅತ್ಯಂತ ಹೆಚ್ಚು ದ್ವಿಚಕ್ರ ವಾಹನಗಳು, ನಂತರದ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲ ಕಾರುಗಳು ಸೇರ್ಪಡೆಯಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಮತ್ತು ಬೆಂಗಳೂರು ಮಹಾನಗರದಲ್ಲ ಕಳೆದ 12 ವರ್ಷಗಳಲ್ಲ (2010-11 ರಿಂದ 2021-22) ನೋಂದಣಿಯಾಗಿ ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲರುವ ವಾಹನಗಳ ವಿವರಗಳನ್ನು (ಸಂಚಿತ) ಕೋಷ್ಟಕ 10.21 ರಲ್ಲ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 10.21: ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಮತ್ತು ಬೆಂಗಳೂರು ಮಹಾನಗರದಲ್ಲಿ ಕಳೆದ 12 ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ (2010-11 ರಿಂದ 2021-22)ನೋಂದಣಿಯಾಗಿ ಜಾಲಯಲ್ಲಿರುವ ವಾಹನಗಳ ವಿವರಗಳು (ಸಂಜಿತ)

ವರ್ಷ	ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ	ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ	ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರದ ಪಾಲು(%)
2010-11	4548048	12206782	37.26
2011-12	5033002	13528553	37.2
2012-13	5526860	14938915	37
2013-14	6022821	16378930	36.77
2014-15	6575589	17958850	36.61
2015-16	7161476	19588128	36.56
2016-17	7785949	21240804	36.66
2017-18	8364274	22841111	36.62
2018-19	9027416	24541987	36.78
2019-20	9638362	26117614	36.9
2020-21	10010588	27274117	36.7
2021-22	10409289	28424452	36.62
2022-23 (ನವೆಂಬರ್ ಅಂತ್ಯಕ್ಕೆ)	10828302	29440940	37.26

2014-15 ರಿಂದ 2019-20 ರವರೆಗೆ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ರಸ್ತೆ ಸಾರಿಗೆ ನಿಗಮಗಳ (KSRTC, NWKRTC ಮತ್ತು KKRTC) ಕುರಿತು ಕರ್ನಾಟಕ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಪ್ರಾಧಿಕಾರವು ನಡೆಸಿದ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಮಾಡಲಾದ ಶಿಫಾರಸುಗಳು

ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಯ ದಕ್ಷತೆಯ ವರ್ಧನೆ : ಡಿಪೋ ಮಟ್ಟದ ಮಾರ್ಗ ನಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ಡಿಜಿಟೈಜ್ ಮಾಡುವುದು ಮತ್ತು ಕಾರ್ಪೊರೇಷನ್ ಮಟ್ಟದೊಂದಿಗೆ ಸಂಯೋಜಿಸುವುದು. ಖಾಸಗಿ ಕಂಪನಿಗಳಿಗೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಾರಿಗೆಯ ಬಳಕೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಜನರನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವುದು. ಇಂಧನ ದಕ್ಷತೆಯನ್ನು ತಲುಪಲು ನಿಗಮವನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಬಹುದು. ಎಲ್ಲಾ ನಿಗಮಗಳನ್ನು ವಿಲೀನಗೊಳಿಸಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ವಿಭಾಗವನ್ನು ರಚಿಸುವ ಮೂಲಕ ಐಷಾರಾಮಿ ಬಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ನಿರ್ವಹಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುವುದು. ಸಾಮಾನ್ಯ MIS ಡೇಟಾ ಬೇಸ್ ಅನ್ನು ಹೊಂದಿಸುವುದು. ಪ್ರಯಾಣಿಕರಿಗೆ ನೈಜ ಸಮಯದ ನವೀಕರಣಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಲು ITS ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಮತ್ತು ಉತ್ತಮ ದಾಸ್ತಾನು ಮಟ್ಟದ ನಿರ್ವಹಣೆ ಅಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದು.

ಆರ್ಥಿಕ ದಕ್ಷತೆಯ ವರ್ಧನೆ : ದರಗಳ ಹೆಚ್ಚಳದ ಮೂಲಕ ಆದಾಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು. ಡೀಸೆಲ್ ಬೆಲೆ ಏರಿಕೆ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಸಾಧ್ಯವಲ್ಲದ ಮಾರ್ಗಗಳ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಪರಿಹಾರವನ್ನು ಕೊಡುವ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದು. ಸಮರ್ಥನೀಯ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಗಳಿಗಾಗಿ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಬಂಡವಾಳದ ಒಳಹರಿವು. ಹಣಗಳಿಸಬಹುದಾದ ಸ್ವತ್ತುಗಳ ಗುರುತಿಸುವಿಕೆ. ರಿಯಾಯಿತಿಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿದ ಪ್ರಯಾಣಿಕರಿಗೆ ಸರ್ಕಾರವು ನೇರ ಲಾಭ ವರ್ಗಾವಣೆಗಳನ್ನು (DBT) ಅನ್ವೇಷಿಸುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಯ ಸೂತ್ರವನ್ನು ಬದಲಿಸಲು ಮತ್ತು ಹೊಸ ಬಸ್‌ಗಳ ಖರೀದಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ನಿಧಿಯನ್ನು ಬಳಸಲಾಗಿದೆ ಎಂದು ಖಚಿತಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು.

ಸೇವೆಯ ವಿತರಣೆಯ ವರ್ಧನೆ : ಡಿಪೋ ಮ್ಯಾನೇಜರ್‌ಗಳು ಮತ್ತು ಟ್ರಾಫಿಕ್ ಮ್ಯಾನೇಜರ್‌ಗಳಿಗೆ ತರಬೇತಿ ನೀಡುವ ಮೂಲಕ ನಿಯಮಿತ ಬೇಡಿಕೆ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನವನ್ನು ನಡೆಸುವುದು ಮತ್ತು ಬಳಕೆಯಾಗದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ವಾಣಿಜ್ಯ ಉದ್ದೇಶಗಳಿಗಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಬಹುದು.

10.2.3 ಮೂಲಸೌಕರ್ಯ

I. ರೈಲ್ವೆ ಯೋಜನೆಗಳು:

ರೈಲ್ವೆ ಶಾಖೆಯಿಂದ 2022-23ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಕೈಗೊಂಡ ಪ್ರಮುಖ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು:-

ನೂತನ ರೈಲು ಮಾರ್ಗ ಯೋಜನೆಗಳು:

ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ರೈಲ್ವೆ ಸಾಂದ್ರತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು, ತನ್ಮೂಲಕ ರಾಜ್ಯದ ವಿವಿಧ ಭಾಗಗಳ ಸಾಮಾಜಿಕ ಆರ್ಥಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಉತ್ತೇಜನ ನೀಡಲು 9 ನೂತನ ರೈಲು ಮಾರ್ಗಗಳಿಗೆ 50:50 ರ ಅನುಪಾತದಲ್ಲಿ ಯೋಜನೆಯ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ರೈಲ್ವೆ ಮಂತ್ರಾಲಯದೊಂದಿಗೆ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರ ಹಂಚಿಕೊಂಡಿದೆ. ಆ 9 ಯೋಜನೆಗಳು ಮುಂದಿನಂತಿವೆ: ಗಿಣಿಗೇರಾ-ರಾಯಚೂರು, ಬಾಗಲಕೋಟೆ- ಕುಡಚಿ, ಗದಗ-ವಾಡಿ, ತುಮಕೂರು-ರಾಯದುರ್ಗ, ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು-ಬೇಲೂರು, ತುಮಕೂರು-ಚಿತ್ರದುರ್ಗ-ದಾವಣಗೆರೆ, ಶಿವಮೊಗ್ಗ-ಶಿಕಾರಿಪುರ-ರಾಣಿಬೆನ್ನೂರು, ಧಾರವಾಡ-ಕಿತ್ತೂರು-ಬೆಳಗಾವಿ, ಮತ್ತು ಬೇಲೂರು-ಹಾಸನ.

ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಗಿಣಿಗೇರಾ-ರಾಯಚೂರು ನೂತನ ರೈಲು ಮಾರ್ಗ ಹಾಗೂ ತುಮಕೂರು-ರಾಯದುರ್ಗ ನೂತನ ರೈಲು ಮಾರ್ಗ ಯೋಜನೆಗಳಿಗೆ ಭೂಸ್ವಾಧೀನ ವೆಚ್ಚವೂ ಸೇರಿದಂತೆ ಒಟ್ಟಾರೆ ಯೋಜನಾ ವೆಚ್ಚದ ಶೇ.50ರಷ್ಟು ವೆಚ್ಚವನ್ನು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರವು ಭರಿಸುತ್ತಿದೆ. ಉಳಿದ 7 ಯೋಜನೆಗಳಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರವು ಕಾಮಗಾರಿ ವೆಚ್ಚದ ಶೇ.50ರಷ್ಟು ಭರಿಸುವುದಲ್ಲದೆ ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಭೂಮಿಯನ್ನು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಧೀನಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ರೈಲ್ವೆ ಇಲಾಖೆಗೆ ಹಸ್ತಾಂತರ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಯೋಜನೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಹುತೇಕ ಯೋಜನೆಗಳ ಕಾಮಗಾರಿಯು ವಿವಿಧ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿದೆ ಹಾಗೂ ಬಾಕಿ ಜಮೀನಿನ ಭೂಸ್ವಾಧೀನ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಲು ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. 2022-23 ರ ಆರ್ಥಿಕ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ರೂ.750 ಕೋಟಿಗಳ ಅನುದಾನವನ್ನು ಈ ರೈಲ್ವೆ ಯೋಜನೆಗಳಿಗೆ ಒದಗಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಯೋಜನೆಗಳಿಗೆ ನವೆಂಬರ್ 2022 ರಂತೆ ರೂ. 500 ಕೋಟಿ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಈ ಯೋಜನೆಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕಾಗಿ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಈವರೆಗೆ ರೂ.3711.20 ಕೋಟಿಗಳ ಅನುದಾನವನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಲಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ರೂ.1973.80 ಕೋಟಿಗಳನ್ನು ಭೂಸ್ವಾಧೀನ ಪರಿಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಬಳಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದ್ದು, ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ 9131.6 ಎಕರೆಗಳ ಭೂಸ್ವಾಧೀನ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ ಹಾಗೂ ರೈಲ್ವೆ ಮಾರ್ಗಗಳ ಕಾಮಗಾರಿಗಾಗಿ ರೂ.1737.40 ಕೋಟಿಗಳನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಕೈ-ರೈಡ್ ರಸ್ತೆ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ /ಕೆಳ ಸೇತುವೆ - ಬಂಡವಾಳ ಹೂಡಿಕೆ ರಡಿಯಲ್ಲಿ 2022-23ನೇ ಸಾಲಿಗೆ ಒದಗಿಸಲಾದ ರೂ.75.00 ಕೋಟಿಗಳ ಅನುದಾನದಲ್ಲಿ ಹಾಲ ಪ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿರುವ ರಸ್ತೆ ಮೇಲು ಸೇತುವೆ /ಕೆಳ ಸೇತುವೆ ನಿರ್ಮಾಣ ಕಾಮಗಾರಿಗಳಿಗಾಗಿ ರೂ.12.70 ಕೋಟಿಗಳ ಅನುದಾನವನ್ನು ಈ ಕೆಳಕಂಡಂತೆ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಕೋಷ್ಟಕ 10.22 ರಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 10.22: ಪ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿರುವ ರಸ್ತೆ ಮೇಲು ಸೇತುವೆ /ಕೆಳ ಸೇತುವೆ ನಿರ್ಮಾಣ ಕಾಮಗಾರಿಗಳ ವಿವರಗಳು

ಕ್ರ.ಸ	ಲೆಕ್ಕಶೀರ್ಷಿಕೆ ಸಂಖ್ಯೆ	ಯೋಜನೆ ವಿವರ	2022-23ರಲ್ಲಿ ಒದಗಿಸಲಾದ ಅನುದಾನ	ಬಿಡುಗಡೆಗೊಳಿಸಲಾದ ಅನುದಾನ
1.	5465-01-190-3-04-211 ಕೈ-ರೈಡ್ ರಸ್ತೆ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ /ಕೆಳ ಸೇತುವೆ - ಬಂಡವಾಳ ಹೂಡಿಕೆ	ಕೊಪ್ಪಳ-ಗಿಣಿಗೇರಾ ರೈಲು ನಿಲ್ದಾಣದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಎಲ್.ಸಿ ಸಂಖ್ಯೆ:66 ರಸ್ತೆ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡುವ ಕಾಮಗಾರಿ ಬಗ್ಗೆ	ರೂ.75 ಕೋಟಿಗಳು	0.70
		ತುಮಕೂರು- ಕ್ಯಾತಸಂದ್ರ ರೈಲ್ವೆ ಸ್ಟೇಷನ್ ಯಾರ್ಡ್ ಬಳಿ ಬರುವ ಎಲ್.ಸಿ ಸಂಖ್ಯೆ:37 ರಸ್ತೆ ಮೇಲುಸೇತುವೆ ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡುವ ಬಗ್ಗೆ		12.00
	ಒಟ್ಟು		75.00	12.70

ಭೌತಿಕ ಪ್ರಗತಿ ವಿವರ:- ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಪ್ರಸ್ತುತ 50 ರಸ್ತೆ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ /ಕೆಳ ಸೇತುವೆಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಂಡಿದ್ದು, ಇದರಲ್ಲಿ 14 ಕಾಮಗಾರಿಗಳು ಪೂರ್ಣಗೊಂಡಿದ್ದು, ರೈಲ್ವೆ ಇಲಾಖೆಯ ಕಾಮಗಾರಿ ಮುಕ್ತಾಯ ಪ್ರಮಾಣ ಪತ್ರ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಉಳಿದ 36 ಕಾಮಗಾರಿಗಳು ಪ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿದ್ದು,

II. ಬೆಂಗಳೂರು ಮೆಟ್ರೋ ರೈಲು ಯೋಜನೆ:

ಮೆಟ್ರೋ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರ ಮತ್ತು ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರದ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ, ವಿಶೇಷ ಉದ್ದೇಶಿತ ವಾಹನ (ಎಸ್‌ಪಿವಿ)ಯಾದ ಬೆಂಗಳೂರು ಮೆಟ್ರೋ ರೈಲು ನಿಗಮ ನಿಯಮಿತ (ಬಿ.ಎಂ.ಆರ್.ಸಿ.ಎಲ್) ಮೂಲಕ ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. 2022-23ನೇ ಸಾಲಿಗೆ ಬಿಎಂಆರ್‌ಸಿಎಲ್ ಗೆ 2612.70 ಕೋಟಿ (RE+OB) ಮೊತ್ತವನ್ನು ಹಂಚಲಾಗಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಜನವರಿ 2023 ರವರೆಗೆ ರೂ. 792.02 ಕೋಟಿಗಳನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿದ್ದು, ರೂ. 3117.67 ಕೋಟಿ ವೆಚ್ಚವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಸಂಪೂರ್ಣ ಅನುದಾನವು ಉತ್ಪಾದಕ ಅನುದಾನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದೆ. ವೆಚ್ಚದ ಮೊತ್ತವು ಲೋನ್ ಫಂಡ್‌ನಿಂದ ಭರಿಸಿರುವುದರಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಮತ್ತು OB ಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಬೆಂಗಳೂರು ಮೆಟ್ರೋ ರೈಲು ಯೋಜನೆಯ ಯೋಜನಾವಾರು ಪ್ರಗತಿಯ ವಿವರಗಳನ್ನು ಜನವರಿ 2023 (ಅವಲೋಕನ) ರಲ್ಲಿರುವಂತೆ ಅನುಬಂಧ 10.4 ರಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಬೆಂಗಳೂರು ಮೆಟ್ರೋ ರೈಲು ಯೋಜನೆಯ ಹಂತ-1: ಹಂತ-1ರ ಕಾಮಗಾರಿಗಳು 2011ರಿಂದ ಹಂತ-ಹಂತವಾಗಿ ಮುಕ್ತಾಯಗೊಂಡು ಎಲ್ಲಾ ಕಾಮಗಾರಿಗಳನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಿ, ಸಾರ್ವಜನಿಕರ ವಾಣಿಜ್ಯ ಸೇವೆಗೆ ಮುಕ್ತಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು. ಪ್ರಸ್ತುತ, ಪ್ರಸ್ತುತ ಪ್ರತಿ ದಿನ ಸರಾಸರಿ 5.3 ಲಕ್ಷ ಜನ ಪ್ರಯಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಬೆಂಗಳೂರು ಮೆಟ್ರೋ ರೈಲು ಯೋಜನೆ ಹಂತ-2: ಬೆಂಗಳೂರು ಮೆಟ್ರೋ ರೈಲು ಯೋಜನೆಯ ಹಂತ-2ರ ಕಾಮಗಾರಿಯನ್ನು ಫೆಬ್ರವರಿ-2014ರಂದು ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರ ಮಂಜೂರು ಮಾಡಿತು. ಬೆಂಗಳೂರು ಮೆಟ್ರೋ ರೈಲು ಯೋಜನೆಯ ಹಂತ-2ರಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ವಿಸ್ತರಣೆಗಳು ಮತ್ತು ಎರಡು ಹೊಸ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಒಟ್ಟು ಹಂತ-2ರ ಮಾರ್ಗದ ಉದ್ದ 75.06 ಕಿ.ಮೀ.ಗಳಾಗಿದ್ದು, 61 ನಿಲ್ದಾಣಗಳನ್ನು (49 ಎಲವೇಟೆಡ್ ಮತ್ತು 12 ಸುರಂಗಮಾರ್ಗ) ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಈ ಯೋಜನೆಯ ಒಟ್ಟಾರೆ ನಿರ್ಮಾಣದ ವೆಚ್ಚ ರೂ. 30695 ಕೋಟಿಗಳು. ಹಂತ-2ರ ಮಾರ್ಗಗಳ ಉದ್ದ ಮತ್ತು ಅಂದಾಜು ವೆಚ್ಚಗಳ ವಿವರಗಳನ್ನು ಕೋಷ್ಟಕ 10.23 ರಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 10.23: ಹಂತ-2ರ ಮಾರ್ಗಗಳ ಉದ್ದ ಮತ್ತು ಅಂದಾಜು ವೆಚ್ಚ

ಮಾರ್ಗದ ಹೆಸರು	ಮಾರ್ಗದ ಉದ್ದ ಕಿ.ಮೀಗಳಲ್ಲಿ	ಅಂದಾಜು ಮೊತ್ತ (ರೂ. ಕೋಟಿಗಳಲ್ಲಿ)	ಬೌತಿಕ ಪ್ರಗತಿಯ ವಿವರ
ಬೈಯಪ್ಪನಹಳ್ಳಿಯಿಂದ ಪಟ್ಟಂದೂರು ಅಗ್ರಹಾರ- ವೈಟ್ ಫೀಲ್ಡ್	15.81	5,449.00	ಕಾಮಗಾರಿಯು ಮುಕ್ತಾಯಗೊಂಡಿದೆ ಮಾರ್ಚ್ 2023ರಲ್ಲಿ ಮುಕ್ತಾಯಗೊಳಿಸಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸೇವೆಗೆ ಮುಕ್ತಗೊಳಿಸಲು ಯೋಜಿಸಲಾಗಿದೆ.
ಮೈಸೂರು ರಸ್ತೆಯಿಂದ ಚಿಲ್ಲಪಟ್ಟ	9.58	2,019.00	ಮೈಸೂರು ರಸ್ತೆಯಿಂದ ಕೆಂಗೇರಿವರೆಗೆ 7.53ಕಿ.ಮೀ.ಗಳ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ದಿನಾಂಕ: 29.08.2021ರಂದು ಸಾರ್ವಜನಿಕರ ಸೇವೆಗೆ ಮುಕ್ತಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು ಹಾಗೂ ಕೆಂಗೇರಿಯಿಂದ ಚಿಲ್ಲಪಟ್ಟದವರೆಗೆ 2.05 ಕಿ.ಮೀ.ಗಳ ಕಾಮಗಾರಿಯು ಪ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿದೆ.
ನಾಗಸಂದ್ರದಿಂದ ಮಾದವಾರ (ಬಿಬಿಇಸಿ)	3.14	1,147.00	ಸಿವಿಲ್ ಕಾಮಗಾರಿಯು ಪ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿದೆ.
ಯಲಚೇನಹಳ್ಳಿಯಿಂದ ರೇಷ್ಮೆ ಸಂಸ್ಥೆ	6.12	2,363.00	ದಿನಾಂಕ: 14.01.2021ರಂದು ಸಾರ್ವಜನಿಕರ ಸೇವೆಗೆ ಮುಕ್ತಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು.
ಆರ್.ವಿ. ರಸ್ತೆಯಿಂದ ಬೊಮ್ಮಸಂದ್ರ	19.15	6,900.00	ಸಿವಿಲ್ ಕಾಮಗಾರಿಯು ಪ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿದೆ.
ಕಾಳೇನ ಅಗ್ರಹಾರದಿಂದ ನಾಗವಾರ	21.26	12,817.00	ಅ) ಕಾಳೇನ ಅಗ್ರಹಾರದಿಂದ ಡೈರಿಸರ್ಕಲ್‌ವರೆಗೆ(ಎಲವೇಟೆಡ್) 7.50 ಕಿ.ಮೀ.ಗಳ ಸಿವಿಲ್ ಕಾಮಗಾರಿಯು ಪ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಆ) ಡೈರಿಸರ್ಕಲ್‌ನಿಂದ ನಾಗವಾರದವರೆಗೆ (ಸುರಂಗಮಾರ್ಗ) 13.76ಕಿ.ಮೀ.ಗಳ ಸಿವಿಲ್ ಕಾಮಗಾರಿಯು ಪ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿದೆ
ಒಟ್ಟು	75.06	30,695.00	

ಹಂತ-2ರ ಕಾಮಗಾರಿಗಳನ್ನು ಹಂತ-ಹಂತವಾಗಿ ಜನವರಿ-2021ರಿಂದ ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಿ, ಎಲ್ಲಾ ಕಾಮಗಾರಿಗಳನ್ನು ಮಾರ್ಚ್-2025ರ ವೇಳೆಗೆ ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಲು ಯೋಜಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಬೆಂಗಳೂರು ಮೆಟ್ರೋ ರೈಲು ಯೋಜನೆ ಹಂತ-2ಎ ಮತ್ತು 2ಬಿ:

ಹೊರ ವರ್ತುಲ ರಸ್ತೆ - ವಿಮಾನನಿಲ್ದಾಣ ಮಾರ್ಗದ ಹಂತ-2ಎ ಸೆಂಟ್ರಲ್ ಸಿಲ್ಕ್ ಬೋರ್ಡ್ ಜಂಕ್ಷನ್‌ನಿಂದ ಕೆ.ಆರ್.ಪುರಂ ಮತ್ತು ಹಂತ-2ಬಿ ಕೆ.ಆರ್.ಪುರಂನಿಂದ ಹೆಬ್ಬಾಳದ ಮೂಲಕ ಬೆಂಗಳೂರು ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವಿಮಾನ ನಿಲ್ದಾಣದವರೆಗೆ 58.19 ಕಿ.ಮೀ. ಉದ್ದವಿದ್ದು, ಇದರ ಅಂದಾಜು ವೆಚ್ಚ ರೂ. 14788.10 ಕೋಟಿಗಳು. ಮೆಟ್ರೋ ನಿರ್ಮಾಣದ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸದರಿ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್-2025ರ ವೇಳೆಗೆ ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಲು ಯೋಜಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಉದ್ದೇಶಿತ ಯೋಜನೆಗಳು:

ಬೆಂಗಳೂರು ಮೆಟ್ರೋ ರೈಲು ಯೋಜನೆ ಹಂತ-3:

ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರವು 45 ಕಿ.ಮೀ.ಗಳ ಉದ್ದದ ಹೊರವರ್ತುಲ ಮೆಟ್ರೋ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಈ ಕೆಳಕಂಡ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲ ನಿರ್ಮಿಸಲು ಅನುಮೋದಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕೆಂಪಾಪುರದಿಂದ ಜಿ.ಪಿ.ನಗರ 4ನೇ ಹಂತ: 32.15 ಕಿ.ಮೀ.ಗಳು. ಮಾಗಡಿರಸ್ತೆ ಇಂದ ಹೊಸಹಳ್ಳಿ ಮೆಟ್ರೋ ನಿಲ್ದಾಣದಿಂದ ಕಡಬಗೆರೆ: 12.50 ಕಿ.ಮೀ.ಗಳು. ಈ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ ಮತ್ತು ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರದ ಸಹ ಭಾಗಿತ್ವದ ಮಾದರಿಯ ಮೂಲಕ ನಿರ್ಮಿಸಲು ಉದ್ದೇಶಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ, ವಿಸ್ತೃತ ಯೋಜನಾ ವರದಿಯ (ಡಿಪಿಆರ್)ನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ ಅನುಮೋದಿಸಿದೆ ಮತ್ತು ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರದ ಅನುಮೋದನೆಗಾಗಿ ಕಳುಹಿಸಲಾಗಿರುತ್ತದೆ.

III. ವಿಮಾನ ನಿಲ್ದಾಣಗಳು

ಕೆ.ಎಸ್.ಐ.ಐ.ಡಿ.ಸಿಯು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಖಾಸಗಿ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ (ಪಿಪಿಪಿ) ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯ ಯೋಜನೆಗಳ ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸಲು ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿನ ನಾಗರಿಕ ವಿಮಾನಯಾನ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗೆ ನೋಡಲ್ ಏಜೆನ್ಸಿಯಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದೆ.

- ❑ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಶಿವಮೊಗ್ಗ, ವಿಜಯಪುರ, ಹಾಸನ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ವಿಮಾನ ನಿಲ್ದಾಣಗಳ ನಿರ್ಮಾಣವನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗಿದ್ದು, ಕಾಮಗಾರಿಗಳು ಪ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿರುತ್ತವೆ.
- ❑ ರಾಯಚೂರು ವಿಮಾನ ನಿಲ್ದಾಣದ ವಿಸ್ತೃತ ಯೋಜನಾ ವರದಿ (ಡಿ.ಪಿ.ಆರ್) ಕಾರ್ಯಪೂರ್ಣಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ.
- ❑ ರಾಜ್ಯದ ಕೊಪ್ಪಳ ಮತ್ತು ದಾವಣಗೆರೆ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ವಿಮಾನ ನಿಲ್ದಾಣಗಳಿಗೆ ಪೂರ್ವ ಕಾರ್ಯಾಸಾಧ್ಯತಾ ವರದಿಯನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಲಾಗಿರುತ್ತದೆ.
- ❑ ರಾಜ್ಯದ ಹಂಪಿ, ಕೊಡಗು ಮತ್ತು ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಲಿಪೋರ್ಟ್ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಪೂರ್ವ ಕಾರ್ಯಾಸಾಧ್ಯತಾ ವರದಿಗಳು ಸಿದ್ಧಗೊಂಡಿದ್ದು, ವಿಸ್ತೃತ ಯೋಜನಾ ವರದಿ (ಡಿ.ಪಿ.ಆರ್) ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.
- ❑ ಕುಮಟಾ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ತಡಡಿಯಲ್ಲಿ 1819 ಎಕರೆ ಜಾಗದಲ್ಲಿ Tadadi Eco Toursim Hub ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಕಾರ್ಯಾಸಾಧ್ಯತಾ ವರದಿಯನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಲಾಗಿದ್ದು, Expression of Interest ಅನ್ನು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ವಹಿವಾಟು ಸಲಹೆಗಾರರಿಂದ ಮಾಸ್ಟರ್ ಪ್ಲಾನ್ ತಯಾರಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ.
- ❑ ದೇವನಹಳ್ಳಿಯ ಬಾಳೇಪುರ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಪಿಪಿಪಿ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ಲಾಜಿಸ್ಟಿಕ್ಸ್ ಪಾರ್ಕ್ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿದೆ.

ಮುಂದಿರುವ ಸವಾಲುಗಳು ಮತ್ತು ಮುಂದಿನ ದಾರಿ

- ❑ ಶಿವಮೊಗ್ಗ ವಿಮಾನ ನಿಲ್ದಾಣವು ಫೆಬ್ರವರಿ-2023 ರಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಬೇಕಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಈಗಾಗಲೇ, ಶಿವಮೊಗ್ಗ ವಿಮಾನ ನಿಲ್ದಾಣದ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆ ಮತ್ತು ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ಸೂಕ್ತ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ವಹಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

- ❑ ಹಾಸನ ಮತ್ತು ವಿಜಯಪುರ ವಿಮಾನ ನಿಲ್ದಾಣಗಳು 2023ರ ಅಂತ್ಯಕ್ಕೆ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುವ ನಿರೀಕ್ಷೆಯಿದೆ.
- ❑ ರಾಯಚೂರು ವಿಮಾನ ನಿಲ್ದಾಣದ ಕಾಮಗಾರಿಯನ್ನು ಶೀಘ್ರದಲ್ಲೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.
- ❑ ಕಾರವಾರ ವಿಮಾನ ನಿಲ್ದಾಣದ ರೂಪುರೇಷೆಗಳ ಮತ್ತು ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಪೂರ್ಣಗೊಂಡಿರುತ್ತವೆ.
- ❑ ರಾಜ್ಯದ ಕೊಪ್ಪಳ ಮತ್ತು ದಾವಣಗೆರೆ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ವಿಮಾನ ನಿಲ್ದಾಣಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಜರುಗಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ.
- ❑ ಬಳ್ಳಾರಿ ವಿಮಾನ ನಿಲ್ದಾಣದ ಡಿಪಿಆರ್ ಅನ್ನು ತಯಾರಿಸಲು ಸಮಾಲೋಚಕರನ್ನು ನೇಮಿಸಲು ಕ್ರಮವಹಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

IV. ಬಂದರು ಮತ್ತು ಒಳನಾಡು ಜಲಸಾರಿಗೆ

ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯವು 320 ಕಿ.ಮೀ. ಉದ್ದದ ಕರಾವಳಿ ತೀರವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ಒಂದು ಬೃಹತ್ ಬಂದರು ಹಾಗೂ 13 ಕಿರು ಬಂದರುಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ನವ ಮಂಗಳೂರು ಬೃಹತ್ ಬಂದರು ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ನೌಕಾಯಾನ ಸಚಿವಾಲಯದ ಮತ್ತು 13 ಕಿರು ಬಂದರುಗಳು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದ ನಿಯಂತ್ರಣದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿವೆ. ರಾಜ್ಯದ 13 ಕಿರು ಬಂದರುಗಳಲ್ಲಿ ಕಾರವಾರ ಮತ್ತು ಹಳೇ ಮಂಗಳೂರು ಬಂದರುಗಳಲ್ಲಿ ಆಮದು/ರಫ್ತು ಸರಕು ಸಾಗಣೆ ನಿರ್ವಹಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಏಪ್ರಿಲ್ 2022 ರಿಂದ ನವೆಂಬರ್, 2022 ರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯದ ಬಂದರುಗಳಿಂದ 5.78 ಲಕ್ಷ ಮೆಟ್ರಿಕ್ ಟನ್ ಸರಕುಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಿ ಒಟ್ಟು ರೂ.19.91 ಕೋಟಿ ಆದಾಯವನ್ನು ಗಳಿಸಲಾಗಿದೆ.

2022-23ನೇ ಸಾಲಿಗೆ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಬಂದರು ಮತ್ತು ಒಳನಾಡು ಜಲಸಾರಿಗೆ ಇಲಾಖೆಗೆ ರೂ. 962.83 ಕೋಟಿಗಳನ್ನು ಮಂಜೂರು ಮಾಡಲಾಗಿದ್ದು, ಅದರಲ್ಲಿ 2023 ರ ಜನವರಿ 20 ರವರೆಗೆ ರೂ. 936.19 ಕೋಟಿಗಳನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿದ್ದು, ರೂ. 750.45 ಕೋಟಿ ವೆಚ್ಚವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಒಟ್ಟು ಅನುದಾನದಲ್ಲಿ, ಉತ್ಪಾದಕ ಅನುದಾನವು ರೂ. 773.50 ಕೋಟಿಗಳಾಗಿದ್ದು, ಇದರಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ವೆಚ್ಚ ರೂ. 698.11 ಕೋಟಿಗಳಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಮೂಲ ಸೌಕರ್ಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಬಂದರು ಮತ್ತು ಒಳನಾಡು ಜಲಸಾರಿಗೆ ಇಲಾಖೆಯ ಯೋಜನಾವಾರು ಪ್ರಗತಿಯ ವಿವರಗಳನ್ನು ಜನವರಿ 2023 (ಅವಲೋಕನ) ರಲ್ಲಿರುವಂತೆ ಅನುಬಂಧ 10.5 ರಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಬಂದರುಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ : ಪ್ರಸ್ತುತ, ಹೊನ್ನಾವರ ಬಂದರನ್ನು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಖಾಸಗಿ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದಲ್ಲಿ M/s Honnavar Port Pvt. Ltd. (HPPL), Hyderabad ಸಂಸ್ಥೆಯವರು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಬೇಲೇಕೇರಿ (ರೂ. 4118.00 ಕೋಟಿ ಯೋಜನಾ ಮೊತ್ತ) ಮತ್ತು ಪಾವನಕುರ್ವೆ (ರೂ. 3047.00 ಕೋಟಿ ಯೋಜನಾ ಮೊತ್ತ) ಬಂದರುಗಳನ್ನು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಖಾಸಗಿ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದಲ್ಲಿಯೂ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಲು ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

ಕೇಂದ್ರ ಪುರಸ್ಕೃತ ಸಾಗರಮಾಲಾ ಕೋಸ್ಟಲ್ ಬರ್ತ್ ಯೋಜನೆ : ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ಸಹಾಯಧನದಡಿ ದೇಶದ ಬೃಹತ್ ಮತ್ತು ಕಿರು ಬಂದರುಗಳಲ್ಲಿ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಲು ಹಾಗೂ ಸಮುದ್ರ ಮುಖಾಂತರ ಸರಕು/ ಪ್ರಯಾಣಿಕರ ಸಾಗಾಣ ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಜಲಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಲು ಪರಿಷ್ಕೃತ Central Sponsored Scheme (CSS) ಅನುಮೋದನೆಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ರಾಜ್ಯದ ಕಾರವಾರ ಮತ್ತು ಹಳೇ ಮಂಗಳೂರು ಬಂದರುಗಳಲ್ಲಿ 4 ಯೋಜನೆಗಳು ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ನೌಕಾಯಾನ ಮಂತ್ರಾಲಯದಿಂದ ಅನುಮೋದನೆಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ.

ಸಾಗರಮಾಲಾ ಕೋಶಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಗಳ ವಿವರ : ರೂ.7634.58 ಕೋಟಿ ಮೊತ್ತದ 81 ಯೋಜನೆಗಳ ಪರಿಷ್ಕೃತ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲಿಸಲಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ರೂ.1622.23 ಕೋಟಿ ಮೊತ್ತದ 26 ಯೋಜನೆಗಳ ವಿಸ್ತೃತ ಯೋಜನಾ ವರದಿಯನ್ನು ಮಂಜೂರಾತಿಗಾಗಿ ಸಲ್ಲಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ಈವರೆಗೆ ರೂ.598.60 ಕೋಟಿ ಮೊತ್ತದ 12 ಯೋಜನೆಗಳು ಅನುಮೋದನೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಸಮುದ್ರ ಕೊರೆತ ಪ್ರತಿಬಂಧಕ ಕಾಮಗಾರಿಗಳು : 2021-22 ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಲೆಕ್ಕ ಶೀರ್ಷಿಕೆ 4711 ರಡಿಯಲ್ಲಿ ರೂ.35.00 ಕೋಟಿ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ಕರಾವಳಿಯ 3 ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ತೀವ್ರ ಸಮುದ್ರ ಕೊರೆತ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ 2977 ಮೀಟರ್ ಉದ್ದದ ಸಮುದ್ರ ಕೊರೆತ

ತಡೆಗೋಡೆಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗಿರುತ್ತದೆ. 2022-23 ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ರೂ.10.00 ಕೋಟಿ ಅನುದಾನ ಒದಗಿಸಿದ್ದು, ನವೆಂಬರ್, 2022 ರವರೆಗೆ ಒಟ್ಟು 505 ಮೀಟರ್ ಉದ್ದದ ಸಮುದ್ರ ಕೊರೆತ ತಡೆಗೋಡೆಯನ್ನು ರೂ.4.98 ಕೋಟಿ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಒಳನಾಡು ಜಲಸಾರಿಗೆ ಕಡವು ಸೇವೆ : ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು 123 ಕಡವುಗಳು/ದೋಣಿವಿಹಾರ ಸೇವೆಗಳಿದ್ದು, ಅವುಗಳ ಪೈಕಿ 11 ಕಡವು ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಇಲಾಖಾ ವತಿಯಿಂದ ಯಾಂತ್ರಿಕ ನೌಕೆಗಳನ್ನು ನಿಯೋಜಿಸಿ ನಡೆಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. 14 ಕಡವು ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಹರಾಜು ಗುತ್ತಿಗೆ ಮೂಲಕ ಇಲಾಖೆಯ ತಾಂತ್ರಿಕ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆಸಲ್ಪಡುತ್ತಿದೆ. 98 ಕಡವುಗಳನ್ನು ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತ್/ ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮ/ ಅರಣ್ಯ ಇಲಾಖೆ ಮತ್ತು ಇತರ ಖಾಸಗಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಂದ ನಡೆಸಲ್ಪಡುತ್ತಿದೆ. ಇಲಾಖೆಯು ಒಟ್ಟು 6 ಎಲ್.ಸಿ.ಐ. ಮತ್ತು 2 ಮಿನಿ ಎಲ್.ಸಿ.ಐ., 4 ಉಕ್ಕಿನ ಯಂತ್ರಜಾಲತ ನಾವೆ, 12 ಫೈಬರ್ ಯಂತ್ರಜಾಲತ ನಾವೆಗಳು, 14 ಫೈಬರ್ ನಾವೆ, 4 ಮರದ ನಾವೆಗಳನ್ನು ರಾಜ್ಯದ ವಿವಿಧ ಕಡವುಗಳಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಗೆ ತೊಡಗಿಸಲಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಲಾಜಿಸ್ಟಿಕ್ಸ್ ನೀತಿ : ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಲಾಜಿಸ್ಟಿಕ್ಸ್ ನೀತಿಯು ಈಗಿರುವ 13% GDP ಯನ್ನು 7.5%ಗೆ ಲಾಜಿಸ್ಟಿಕ್ಸ್ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುವ ಗುರಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಪ್ರಧಾನಮಂತ್ರಿ ಗತಿ ಶಕ್ತಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಾಸ್ಟರ್ ಪ್ಲಾನ್ ನಂತರ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಲಾಜಿಸ್ಟಿಕ್ಸ್ ನೀತಿಯು ಸ್ಪಷ್ಟವಾದ ಮುಂದಿನ ಹಂತವಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಇಡೀ ಲಾಜಿಸ್ಟಿಕ್ಸ್ ಪರಿಸರ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಸಮಗ್ರ ಮಾರ್ಗಸೂಚಿಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ.

ಅಡ್ಡ: ಲಾಜಿಸ್ಟಿಕ್ಸ್‌ನ್ನು ವಿವಿಧ ರಾಜ್ಯಗಳಾದ್ಯಂತ ಸುಲಭವಾಗಿಸಲು (Logistics ease Across Different States)
: ವಿವಿಧ ರಾಜ್ಯಗಳಾದ್ಯಂತ ಲಾಜಿಸ್ಟಿಕ್ಸ್ ಈಸ್ ಪ್ರಕಾರ ಸ್ಕೋರ್ (ಅಡ್ಡ)ನಲ್ಲಿ, ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯವು 3.37 (ಸ್ಕೋರ್ 40) ಸ್ಕೋರ್‌ನೊಂದಿಗೆ 4 ನೇ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದೆ, ರಾಜ್ಯವು ತನ್ನ ರಫ್ತು ಮತ್ತು ದೇಶೀಯ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಸ್ಪರ್ಧಾತ್ಮಕತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಬಯಸಿದರೆ ಅದರ ಲಾಜಿಸ್ಟಿಕ್ಸ್ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ತೀವ್ರವಾಗಿ ಕಡಿತಗೊಳಿಸಬೇಕು. ಕಡಿಮೆಯಾದ ಲಾಜಿಸ್ಟಿಕ್ಸ್ ವೆಚ್ಚಗಳು ಹಲವಾರು ಆರ್ಥಿಕ ವಲಯಗಳಲ್ಲಿ ದಕ್ಷತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತವೆ, ಮೌಲ್ಯ ಸೃಷ್ಟಿ ಮತ್ತು ಉದ್ಯಮಶೀಲತೆಯನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುತ್ತದೆ.

ಪಿಎಮ್ ಗತಿ ಶಕ್ತಿ ಎನ್‌ಎಮ್‌ಪಿ/ಎಸ್‌ಎಮ್‌ಪಿ

ಇಜಿಒಗಳಿಂದ (Empowered Group of Secretaries) ಅನುಮೋದಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ರೂ. 19612.38 ಕೋಟಿಗಳ ಮೌಲ್ಯದ 20 ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರದ ರಾಜ್ಯಗಳ 2022-23ರ ಆರ್ಥಿಕ ವರ್ಷದ ಬಂಡವಾಳ ಹೂಡಿಕೆ ಯೋಜನೆಗಳ ವಿಶೇಷ ನೆರವು ಯೋಜನೆಯ ಭಾಗ-1 ಮತ್ತು ಭಾಗ-11ರ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ನೆರವಿಗಾಗಿ ಡಿಪಿಐಐಟಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮುಂದುವರಿದಂತೆ, ಇಜಿಒಗಳಿಂದ ದಿನಾಂಕ 12.10.2022ರಂದು ನಡೆದ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಅನುಮೋದಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ರೂ. 6011 ಕೋಟಿಗಳ ಮೌಲ್ಯದ 8 ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರದ ರಾಜ್ಯಗಳ 2022-23ರ ಆರ್ಥಿಕ ವರ್ಷದ ಬಂಡವಾಳ ಹೂಡಿಕೆ ಯೋಜನೆಗಳ ವಿಶೇಷ ನೆರವು ಯೋಜನೆಯ ಭಾಗ-1 ಮತ್ತು ಭಾಗ-11ರ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ನೆರವಿಗಾಗಿ ಡಿಪಿಐಐಟಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಲಾಗಿದೆ.

ರೂ. 25,623.38 ಕೋಟಿಗಳ ಮೌಲ್ಯದ 28 ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಪಿಎಮ್ ಗಾಟಿ ಶಕ್ತಿ ಎನ್‌ಎಮ್‌ಪಿ/ಎಸ್‌ಎಮ್‌ಪಿಗೆ ಅಪ್‌ಲೋಡ್ ಮಾಡಲಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆರ್ಥಿಕ 2022-23ಕ್ಕೆ ವಾರ್ಷಿಕ ಮತ್ತು ಪೂರಕ ಕ್ರಿಯಾ ಯೋಜನೆಯನ್ನು (ರೂ.25623.38 ಕೋಟಿಗಳ ಮೌಲ್ಯದ 28 ಯೋಜನೆಗಳು) ಡಿಪಿಐಐಟಿಗೆ ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರದ ರಾಜ್ಯಗಳ 2022-23ರ ಆರ್ಥಿಕ ವರ್ಷದ ಬಂಡವಾಳ ಹೂಡಿಕೆ ಯೋಜನೆಗಳ ವಿಶೇಷ ನೆರವು ಯೋಜನೆಯ ಭಾಗ-1 ಮತ್ತು ಭಾಗ - 11ರ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ನೆರವಿಗಾಗಿ ಡಿಪಿಐಐಟಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ವೆಚ್ಚಗಳ ಇಲಾಖೆ, ಆರ್ಥಿಕ ಸಚಿವಾಲಯ, ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರ ಇವರು ಡಿಪಿಐಐಟಿಯ ಶಿಫಾರಸ್ಸಿನ ಮೇರೆಗೆ ರೂ. 182 ಕೋಟಿಗಳನ್ನು (ರಾಜ್ಯದ ಸಂಪೂರ್ಣ ಪಾಲು) ದಿನಾಂಕ 8.12.2022ರ ಅಧಿಕೃತ ಜ್ಞಾಪನದ ಮೂಲಕ ಮಂಜೂರು ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ ಹಾಗೂ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಪಿಎಮ್ ಗಾಟಿ ಶಕ್ತಿ ಡಾಟಾ ಕೇಂದ್ರವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಐಡಿಪಿ & IWT ಇಲಾಖೆ/ಕೆಎಸ್‌ಐಐಡಿಪಿಗೆ ರೂ. 5 ಕೋಟಿಗಳನ್ನು ಮಂಜೂರು ಮಾಡಲಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಒಬಳಾಪುರ, ದಾಬಸ್‌ಪೇಟೆ, ಬೆಂಗಳೂರು ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಇಲ್ಲಿ ಮಲ್ಲ ಮೋಡಲ್ ಲಾಜಿಸ್ಟಿಕ್ಸ್ ಪಾರ್ಕ್‌ನ್ನು (ಎಮ್‌ಎಮ್‌ಎಲ್‌ಪಿ) ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ವಾಣಿಜ್ಯ ಮತ್ತು ಕೈಗಾರಿಕಾ

ಇಲಾಖೆ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ ಇವರಿಗೆ ರೂ. 177 ಕೋಟಿಗಳನ್ನು ಮಂಜೂರು ಮಾಡಿ ಬಡುಗಡೆ ಮಾಡಲಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಎರಡು ಯೋಜನೆಗಳು ಅನುಷ್ಠಾನದಲ್ಲಿದ್ದು.

ಯೋಜನಾ ಮೇಲುಸ್ತುವಾರಿ ತಂಡ (ಪಿಎಂಜಿ) : ಡಿಪಿಐಐಟಿಯಲ್ಲಿ ಪಿಎಂಜಿಯು ಮಹತ್ವದ ಮೂಲಸೌಲಭ್ಯ ಯೋಜನೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಬಾಕಿ ನಿಂತಿರುವ ಹಲವಾರು ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಇತ್ಯರ್ಥಗೊಳಿಸುವ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಯಾಂತ್ರಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಮೂಲ ಸೌಕರ್ಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ಬಂದರುಗಳು & ಒಳನಾಡು ಜಲ ಸಾರಿಗೆ ಇಲಾಖೆಯು, (ಐಡಿಪಿ & ಐಡಬ್ಲ್ಯೂಐ) ನೋಡಲ್ ಇಲಾಖೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕ ನಿರ್ದೇಶಕರು, ಕೆಎಸ್ಐಐಡಿಪಿ ಇವರು ರಾಜ್ಯ ನೋಡಲ್ ಅಧಿಕಾರಿಯಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಡಿಪಿಐಐಟಿಯು ಪಿಎಂಜಿ ಯೋಜನೆಗಳ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಸತತವಾಗಿ ಪರಿಶೀಲನೆ / ಮೇಲುಸ್ತುವಾರಿ ನಡೆಸುತ್ತದೆ. ಬಾಕಿ ಇರುವ 75 ಪ್ರಕರಣಗಳೊಂದಿಗೆ ರೂ. 87028.87 ಕೋಟಿಗಳ ಮೌಲ್ಯದ 30 ಪಿಎಂಜಿ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರ & ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರವು ಜಂಟಿಯಾಗಿ ಪರಿಶೀಲನೆ ನಡೆಸಿರುತ್ತದೆ. 08 ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಮೂಲಸೌಲಭ್ಯ ಯೋಜನೆಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನವನ್ನು ಚುರುಕುಗೊಳಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಬಾಕಿ ಉಳಿದಿರುವ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

11.2.4 ದೂರಸಂಪರ್ಕ ಜಾಲ

ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ದೂರವಾಣಿ ಸಂಪರ್ಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಖಾಸಗಿ ಮತ್ತು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳ ಉದ್ಯಮಗಳ ಮೂಲಕ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ಭಾರತ ಸಂಚಾರ ನಿಗಮ ಅಮಿಟೆಡ್‌ನ ಹೊರತಾಗಿ ಹಲವಾರು ಖಾಸಗಿ ಕಂಪನಿಗಳು ಅಂದರೆ ವೋಡಾಫೋನ್ ಐಡಿಯಾ ಅಮಿಟೆಡ್, ರಿಲಿಯನ್ಸ್ ಜಿಯೋ ಇನ್ಫೋಕಾಂ ಅಮಿಟೆಡ್, ಭಾರತಿ ಎರ್‌ಟೆಲ್ ಅಮಿಟೆಡ್, ಎಂಟಿಎನ್‌ಎಲ್, ರಿಲಿಯನ್ಸ್ ಕಮುನಿಕೇಶನ್ಸ್ ಅಮಿಟೆಡ್/ ರಿಲಿಯನ್ಸ್ ಟೆಲಿಕಾಂ ಅಮಿಟೆಡ್ ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ಹಾಗೂ ನಿಸ್ತಂತು ಮತ್ತು ಸ್ಥಿರ ದೂರವಾಣಿ ಸೇವೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತಿವೆ. ದಕ್ಷಿಣ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಸೇವೆ ಪ್ರದೇಶವಾರು (ನಿಸ್ತಂತು ಮತ್ತು ಸ್ಥಿರ ದೂರವಾಣಿ) ಚಂದಾದಾರರ ವಿವರಗಳನ್ನು ಕೋಷ್ಟಕ 10.24 ರಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ದಕ್ಷಿಣ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿನ ದೂರ ಸಾಂದ್ರತೆ (ಬಿಎಸ್‌ಎನ್‌ಎಲ್ ಮತ್ತು ಖಾಸಗಿ ಕೋಶಿಯ ನಿರ್ವಾಹಕರು ಇವೆರಡೂ ಸೇರಿ) ವಿವರವನ್ನು ಕೋಷ್ಟಕ 10.25 ರಲ್ಲಿ ಒದಗಿಸಲಾಗಿದೆ. ದಕ್ಷಿಣ ರಾಜ್ಯಗಳ ನಗರ ದೂರ ಸಾಂದ್ರತೆಯನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಿದರೆ ಕರ್ನಾಟಕವು ನಗರ ದೂರ ಸಾಂದ್ರತೆಯಲ್ಲಿ ಎರಡನೇ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತದೆ. SDG ಗುರಿ 9 ಸೂಚಕ-ಪ್ರತಿ 100 ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಮೊಬೈಲ್ ಸಂಪರ್ಕಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ). ದಕ್ಷಿಣ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ 100 ಜನಸಂಖ್ಯೆಗೆ ಇಂಟರ್‌ನೆಟ್ ಚಂದಾದಾರರ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಕೋಷ್ಟಕ 10.26 ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತುತಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಸ್ಥಿರ ದೂರವಾಣಿ ಸಂಪರ್ಕಗಳಲ್ಲಿ ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿ ಇಳಿಮುಖವಾಗಿವೆ. ಈ ಇಳಿಕೆಗೆ ಏರುತ್ತಿರುವ ಖಾಸಗಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಮೊಬೈಲ್ ದೂರವಾಣಿ ಸಂಪರ್ಕದ ಸಹಭಾಗಿತ್ವವು ಭಾಗಶಃ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ ಹಾಗೂ ಗ್ರಾಹಕರು ಮೊಬೈಲ್ ಫೋನ್‌ಗಳಿಗೆ ಬದಲಾಯಿಸುತ್ತಿರುವುದು ಸಹ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ಅಂಚೆ ಕಛೇರಿ ಸೇವೆಯ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ, ಕಳೆದ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಿದಲ್ಲಿ 2021-22 ನೇ ಸಾಲಿಗೆ 19 ಅಂಚೆ ಕಛೇರಿಗಳು ಕಡಿಮೆಯಾಗಿರುವುದು ಕಂಡು ಬಂದಿರುತ್ತದೆ. ಕೋಷ್ಟಕ 10.27 ರಲ್ಲಿ ಅಂಚೆ ಕಛೇರಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ, ದೂರವಾಣಿ ವಿನಿಮಯ ಕೇಂದ್ರಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ, ದೂರವಾಣಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಹಾಗೂ ಅಂತರ್ಜಾಲ ಅಳವಡಿಸಿರುವ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 10.24 ದಕ್ಷಿಣ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ವಯರ್ ಲೈನ್ ಮತ್ತು ವಯರ್ ಲೈನ್ ಚಂದಾದಾರರ ಸಂಖ್ಯೆ

(ಚಂದಾದಾರರು ಮಿಲಿಯನ್‌ಗಳಲ್ಲಿ)

ರಾಜ್ಯಗಳು	ಚಂದಾದಾರರು	ಶೇಕಡಾ
ತಮಿಳುನಾಡು	81.36	29.17
ಕೇರಳ	44.20	15.85
ಕರ್ನಾಟಕ	67.99	24.38
ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶ	85.30	30.58
ಒಟ್ಟು	278.85	100.00

ಆಧಾರ: ಇಂಡಿಯನ್ ಟೆಲಿಕಾಂ ಸರ್ವಿಸಸ್ ಪರ್‌ಫರ್ಮೆನ್ಸ್ ಇಂಡಿಕೇಟರ್ ರಿಪೋರ್ಟ್ ಫಾರ್ ದಿ ಕ್ವಾರ್ಟರ್ ಎಂಡಿಂಗ್ ಜೂನ್, 2022

ಕೋಷ್ಟಕ 10.25 ದಕ್ಷಿಣ ರಾಜ್ಯಗಳ ದೂರ ಸಾಂದ್ರತೆ

ರಾಜ್ಯಗಳು	ಗ್ರಾಮೀಣ ದೂರ ಸಾಂದ್ರತೆ	ನಗರ ದೂರ ಸಾಂದ್ರತೆ	ಒಟ್ಟು ದೂರ ಸಾಂದ್ರತೆ
ತಮಿಳುನಾಡು(ಚೆನ್ನೈ ಒಳಗೊಂಡು)	64.52	139.56	104.58
ತೆಲಂಗಾಣ	85.10	132.12	107.34
ಕೇರಳ	211.33	92.69	123.65
ಕರ್ನಾಟಕ	70.20	139.73	100.85
ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶ	122.90	228.10	83.82
ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸರಾಸರಿ	58.46	134.72	85.13

ಆಧಾರ: ಇಂಡಿಯನ್ ಟೆಲಿಕಾಂ ಸರ್ವಿಸಸ್ ಪರ್ಫಾರ್ಮೆನ್ಸ್ ಇಂಡಿಕೇಟರ್ ರಿಪೋರ್ಟ್ ಫಾರ್ ದಿ ಕ್ವಾರ್ಟರ್ ಎಂಡಿಂಗ್ ಜೂನ್, 2022

ಕೋಷ್ಟಕ 10.26: ದಕ್ಷಿಣ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ 100 ಜನಸಂಖ್ಯೆಗೆ ಇಂಟರ್ನೆಟ್ ಚಂದಾದಾರರ ಸಂಖ್ಯೆಯ ವಿವರಗಳು

ರಾಜ್ಯಗಳು	ಗ್ರಾಮೀಣ	ನಗರ	ಒಟ್ಟು
ತಮಿಳುನಾಡು	43.23	96.96	72.10
ಕೇರಳ	153.49	61.92	85.77
ಕರ್ನಾಟಕ	48.76	103.52	72.90
ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶ	51.32	95.08	69.16
ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸರಾಸರಿ	37.86	103.27	60.73

ಆಧಾರ: ಇಂಡಿಯನ್ ಟೆಲಿಕಾಂ ಸರ್ವಿಸಸ್ ಪರ್ಫಾರ್ಮೆನ್ಸ್ ಇಂಡಿಕೇಟರ್ ರಿಪೋರ್ಟ್ ಫಾರ್ ದಿ ಕ್ವಾರ್ಟರ್ ಎಂಡಿಂಗ್ ಜೂನ್, 2022

ಕೋಷ್ಟಕ 10.27 ಅಂಚೆ ಕಛೇರಿಗಳು, ವಿನಿಮಯ ಕೇಂದ್ರ, ದೂರವಾಣಿ ಸಂಖ್ಯೆಗಳು, ಸಂಚಾರಿ ದೂರವಾಣಿಗಳು ಮತ್ತು ಅಂತರ್ಜಾಲ ಅಳವಡಿಸಿರುವುದು

ವರ್ಷ	ಅಂಚೆ ಕಛೇರಿಗಳು	ದೂರವಾಣಿ ವಿನಿಮಯ ಕೇಂದ್ರಗಳು	ದೂರವಾಣಿಗಳು	ಸಂಚಾರಿ ದೂರವಾಣಿಗಳು	ಅಂತರ್ಜಾಲ ಅಳವಡಿಸಿರುವುದು
2018-19	9664	2793	1229813	6976379	474705
2019-20	9618	3012	754544	5402245	249071
2020-21	9612	2686	510255	5489813	243928
2021-22*	9593	2313	474576	9075002	1209209

ಆಧಾರ: * ಕರ್ನಾಟಕ ಅಂಚೆ ಅಂಶಗಳ ನೋಟ, ಸಾಂಖ್ಯಿಕ ವರದಿ-ಆರ್ಥಿಕ ವರ್ಷ 2021-22

ಮುಂದಿನ ದಾರಿ:

- ಎಲ್ಲಾ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಹೆದ್ದಾರಿಗಳನ್ನು ಕನಿಷ್ಠ 2 ಲೇನ್‌ಗೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸುವುದು (1389 ಕಿಮೀ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಹೆದ್ದಾರಿಯು ಮಧ್ಯಂತರ ಲೇನ್ ಮತ್ತು ಏಕ ಪಥವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ).
- ಎಲ್ಲಾ ರಾಜ್ಯ ಹೆದ್ದಾರಿಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕನಿಷ್ಠ ಮಧ್ಯಂತರ ಲೇನ್ (6312 ಕಿಮೀ ರಾಜ್ಯ ಹೆದ್ದಾರಿಗಳು ಏಕ ಪಥವನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ.)
- ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಮುಖ ಜಿಲ್ಲೆಯ ರಸ್ತೆಗಳನ್ನು ಡಾಂಬರು/ಸಿಮೆಂಟ್ ಕಾಂಕ್ರೀಟ್ ಮೇಲ್ಮೈ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸುವುದು. (1955 ಕಿಮೀ MDRಗಳು ಲೋಹದ ಮೇಲ್ಮೈ ಮತ್ತು 1116 ಕಿಮೀ ಮಣ್ಣಿನ ಮೇಲ್ಮೈಯನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ).
- ನಿವ್ವಳ ಸಂಪರ್ಕವನ್ನು ಹತೋಟಿಗೆ ತರುವುದು ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಆರ್ಥಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು/ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುವುದು ಸಮಯದ ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ.
- ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಾರಿಗೆಯ ಉತ್ತಮ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಮತ್ತು ವಿಸ್ತೃತ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದು.

- ❑ ಸುಸ್ಥಿರ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಮತ್ತು ಖಾಸಗಿ ಸಾರಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಗಣನೀಯ ಹೂಡಿಕೆ.
- ❑ ಮೆಟ್ರೋ ಸಾರಿಗೆ, ಬೈಸಿಕಲ್, ಕಡಿಮೆ ದೂರದವರೆಗೆ ನಡಿಗೆ ಮುಂತಾದ ಮೋಟಾರು ಅಲ್ಲದ ಸಾರಿಗೆಯನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವುದು.
- ❑ ಖಾಸಗಿ ವಾಹನಗಳಿಗಿಂತ ಕ್ಷಿಪ್ರ ಬಸ್ ಸಾರಿಗೆ ಅಥವಾ ಲಘು ರೈಲುಗಳಿಗೆ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡುವ ಮೂಲಕ ನಗರ ಸಾರಿಗೆ ವಿನ್ಯಾಸ ಮತ್ತು ಮೂಲಸೌಕರ್ಯವನ್ನು ಮರುರೂಪಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಪುನರ್ರಚಿಸುವುದು.
- ❑ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಕಗಳ ಮೂಲಕ ಇ-ಮೋಬಿಲಿಟಿಯನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಸಾರ್ವಜನಿಕ-ಖಾಸಗಿ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಮೂಲಕ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯಗಳ ಸೃಷ್ಟಿ ಮತ್ತು ಪೆಟ್ರೋಲ್ ಮತ್ತು ಡೀಸೆಲ್ ವಾಹನಗಳನ್ನು ಮರುಹೊಂದಿಸುವುದು (R&D).
- ❑ ಸುಸ್ಥಿರ ಸಾರಿಗೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಾಗಿ ತೆರಿಗೆ, ಸಬ್ಸಿಡಿ, ಆಟೋಮೊಬೈಲ್‌ಗಳ ಬೆಲೆ ಮುಂತಾದ ಸಾಧನಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು.
- ❑ ಶಕ್ತಿ-ಸಮರ್ಥ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಾರಿಗೆ ಮತ್ತು ಇಂಧನ-ಸಮರ್ಥ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಗಳು, ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು ಮತ್ತು ಮೂಲಸೌಕರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಹೂಡಿಕೆಯನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುವುದು.
- ❑ ಸಾಕಷ್ಟು ಅನುದಾನವನ್ನು ಒದಗಿಸಿ ಮತ್ತು ತಾಂತ್ರಿಕ ಮತ್ತು ಮೂಲಸೌಕರ್ಯ ಆವಿಷ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಲು R&D ತೆರಿಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ, ಸಬ್ಸಿಡಿ ಸಂಶೋಧನೆ, ತೆರಿಗೆ ಸಾಲಗಳು ಇತ್ಯಾದಿಗಳಂತಹ ಹಣಕಾಸಿನ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿ. ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಾಮಾಜಿಕ ಆದಾಯವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಯೋಜನೆಗಳಿಗೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿ ಅನುದಾನಗಳು ಮತ್ತು ಸಬ್ಸಿಡಿಗಳನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಬೇಕು.

10.3 ಸಹಕಾರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡಂತೆ ಬ್ಯಾಂಕಿಂಗ್ ಮತ್ತು ಹಣಕಾಸು

10.3.1 ಪೀಠಿಕೆ

ಕರ್ನಾಟಕವು ಉತ್ತಮ ಆರ್ಥಿಕ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ರಾಜ್ಯವಾಗಿದೆ. ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಹಲವು ಮುಂಚೂಣಿ ವಾಣಿಜ್ಯ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳು ಸ್ಥಾಪನೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ ಹಾಗೂ ದೇಶದಲ್ಲಿನ ವಿಸ್ತೃತ ವಾಣಿಜ್ಯ ಬ್ಯಾಂಕು ಶಾಖೆಗಳ ಜಾಲ ಹೊಂದಿರುವ ರಾಜ್ಯವಾಗಿದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು 12 ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಲಯದ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳು, 22 ಖಾಸಗಿ ವಲಯದ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳು, 2 ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಗ್ರಾಮೀಣ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳು, 1 ಸಹಕಾರ ಬ್ಯಾಂಕು, 256 ಷೆಡ್ಯೂಲ್ಡ್ ಸಹಕಾರ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳು, 8 ಸಣ್ಣ ಹಣಕಾಸು ಬ್ಯಾಂಕುಗಳು, 2 ಪೇಮೆಂಟ್ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳು ಹಾಗೂ 1 ಸ್ಥಳೀಯ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಬ್ಯಾಂಕು ವ್ಯವಹಾರ ನಡೆಸುತ್ತಿವೆ. ರಾಜ್ಯದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ವಾಣಿಜ್ಯ, ಸಹಕಾರಿ ಹಾಗೂ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಗ್ರಾಮೀಣ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳ ಮುಖಾಂತರ ಸಾಲ ವಿತರಣೆಯಾಗುತ್ತದೆ.

ಉನ್ನತ ಮಟ್ಟದ ಸಂಸ್ಥೆಯಾದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಬ್ಯಾಂಕು (ನಬಾರ್ಡ್) ಶಕ್ಯತೆ ಆಧಾರಿತ ಸಾಲ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು (ಪಿ.ಎಲ್.ಪಿ) ಹಾಗೂ ಬೇರುಮಟ್ಟದ ವಾರ್ಷಿಕ ಕ್ರಿಯಾ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುವ ಮುಖಾಂತರ ಕೃಷಿಯನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುವಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣಾಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸುತ್ತಿದೆ. ನಬಾರ್ಡ್ ಮರುಹಣಕಾಸು ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಉಪಕ್ರಮಗಳ ಬಹುಪಾಲು ಭಾಗವು ಬ್ಯಾಂಕಿಂಗ್ ವಲಯದ ಮೂಲಕ ಸಾಗುತ್ತಿದೆ.

10.3.2 ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಬ್ಯಾಂಕಿಂಗ್ ಸನ್ನಿವೇಶ

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಕಳೆದ ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳ ಬ್ಯಾಂಕು ಶಾಖಾ ಜಾಲಾ ಹಾಗೂ ಎ.ಐ.ಎಮ್. ಜಾಲಾದ ವಿವರ ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿವೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 10.28: ಬ್ಯಾಂಕು ಶಾಖಾ ಜಾಲದ ವಿವರ:

ಶಾಖಾ ಜಾಲ	ಬ್ಯಾಂಕು ಶಾಖಾ ಜಾಲ			ಎ.ಟಿ.ಎಮ್ ಶಾಖಾ ಜಾಲ		
	ಮಾರ್ಚ್ 2020	ಮಾರ್ಚ್ 2021	ಮಾರ್ಚ್ 2022	ಮಾರ್ಚ್ 2020	ಮಾರ್ಚ್ 2021	ಮಾರ್ಚ್ 2022
ಗ್ರಾಮೀಣ	4214	4218	4242	2358	2441	2246
ಅರೆ ಪಟ್ಟಣ	2560	2629	2642	3489	3677	3116
ಪಟ್ಟಣ	2364	2375	4770	4295	4322	11813
ಮಹಾನಗರ	2331	2433		7246	7250	
ಒಟ್ಟು	11469	11655	11654	17388	17690	17175

ಆಧಾರ: ಎಸ್.ಎಲ್.ಬಿ.ಸಿ.(ರಾಜ್ಯ ಮಟ್ಟದ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳ ಸಮಿತಿ) (157ನೇ ಸಭೆಯ ಅಜೆಂಡಾ ಟಿಪ್ಪಣಿ: ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ 53, 88), ಕರ್ನಾಟಕ.

ಕಳೆದ 3 ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದಾದ್ಯಂತ ವರ್ಗವಾರು ಶಾಖೆಯ ಜಾಲವನ್ನು ಕೋಷ್ಟಕ 10.29 ರಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 10.29. ವರ್ಷದ ಅಂತ್ಯಕ್ಕೆ ವಿವಿಧ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳ ಶಾಖಾ ಜಾಲದ ವಿವರ:

ಶಾಖಾ ಜಾಲ	ಮಾರ್ಚ್ 20	ಮಾರ್ಚ್ 21	ಮಾರ್ಚ್ 22
ವಾಣಿಜ್ಯ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳು	8373	8414	8360
ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಗ್ರಾಮೀಣ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳು	1775	1763	1747
ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಸಹಕಾರ ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಬ್ಯಾಂಕು	203	203	203
ಡಿಸಿಸಿ ಬ್ಯಾಂಕು(ಕೆ.ಎಸ್.ಕೋ.ಆಪ್. ಅಪೆಕ್ಸ್ ಬ್ಯಾಂಕು)	858	866	901
ಕರ್ನಾಟಕ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಸಹಕಾರಿ ಬ್ಯಾಂಕು	38	38	*(38)
ಸಣ್ಣ ಹಣಕಾಸು ಬ್ಯಾಂಕು(ಎಸ್.ಎಫ್.ಬಿ)	159	308	399
ಪೇಮೆಂಟ್ ಬ್ಯಾಂಕು	31	31	31
ಸ್ಥಳೀಯ ಪ್ರದೇಶದ ಬ್ಯಾಂಕು(ಎಲ್.ಎ.ಬಿ)	-	-	13
ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಹಣಕಾಸು ಸಂಸ್ಥೆ	32	32	** (32)
ಒಟ್ಟು ಶಾಖೆಗಳು	11469	11655	11654

ಆಧಾರ: ಎಸ್.ಎಲ್.ಬಿ.ಸಿ. (157ನೇ ಸಭೆಯ ಅಜೆಂಡಾ ಟಿಪ್ಪಣಿ: ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ 53), ಕರ್ನಾಟಕ

*ಕೆ.ಐ.ಸಿ.ಬಿ-38 ಬ್ಯಾಂಕುಗಳು ** ಕೆ.ಎಸ್.ಎಫ್.ಸಿ-32 ಬ್ಯಾಂಕುಗಳು.

10.3.3. ಠೇವಣಿಗಳು ಮತ್ತು ಮುಂಗಡಗಳ ವಿವರಗಳು

ಮಾರ್ಚ್ 2022ರ ಅಂತ್ಯಕ್ಕೆ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿನ ಒಟ್ಟು ಠೇವಣಿ ಮತ್ತು ಮುಂಗಡಗಳು ಹಾಗೂ ಸಾಲ-ಠೇವಣಿ ಅನುಪಾತವನ್ನು ಕೋಷ್ಟಕ 10.30ರಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 10.30: ವಾಣಿಜ್ಯ ಮತ್ತು ಇತರೆ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳ ಪ್ರಗತಿ

(ರೂ. ಕೋಟಿಗಳಲ್ಲಿ)

ಸೂಚಕ	ಠೇವಣಿಗಳು		ಮುಂಗಡಗಳು		ಸಾಲ-ಠೇವಣಿ ಅನುಪಾತ	
	2020-21	2021-22	2020-21	2021-22	2020-21	2021-22
ವಾಣಿಜ್ಯ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳು	1059484.9	1212864.30	722200.07	808367.28	65.66%	66.64%

ಸೂಚಕ	ಲೇವಣಿಗಳು		ಮುಂಗಡಗಳು		ಸಾಲ-ಲೇವಣಿ ಅನುಪಾತ	
	2020-21	2021-22	2020-21	2021-22	2020-21	2021-22
ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಗ್ರಾಮೀಣ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳು	47167.67	49433.95	36530.43	38528.22	77.00%	77.93%
ಸಹಕಾರಿ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳು	44854.36	49089.60	43379.64	48045.84	91.00%	97.87%
ಒಟ್ಟು	1151506.96	1311387.85	802100.13	894941.34	70.00%	68.24%

ಆಧಾರ: ಎಸ್.ಎಲ್.ಬಿ.ಸಿ. (157ನೇ ಸಭೆಯ ಅಜೆಂಡಾ ಟಿಪ್ಪಣಿ: ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ 153-154), ಕರ್ನಾಟಕ.

10.3.4: ಎಲ್ಲಾ ರಾಜ್ಯಗಳ ಹಾಗೂ ಕೇಂದ್ರಾಡಳಿತ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಸರಾಸರಿ ಬ್ಯಾಂಕು ಲೇವಣಿ ಮತ್ತು ಒಟ್ಟು ಸಾಲದ ವಿವರ (ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ 2022ರ ಅಂತ್ಯಕ್ಕೆ):

ಆರ್.ಬಿ.ಐ.ನ ತ್ರೈಮಾಸಿಕ ಅಂಕಿಅಂಶಗಳ ಹೇಳಿಕೆ ಮತ್ತು ಬ್ಯಾಂಕುಗಳ ಸಮಿತಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ಲೇವಣಿ ಮತ್ತು ಒಟ್ಟು ಸಾಲಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯವು 4ನೇ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿರುವ ವಿವರವನ್ನು ಕೋಷ್ಟಕ 10.31 ರಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 10.31: ಸರಾಸರಿ ಬ್ಯಾಂಕು ಲೇವಣಿ ಮತ್ತು ಒಟ್ಟು ಸಾಲದ ವಿವರ

(ರೂ. ಕೋಟಿಗಳಲ್ಲಿ)

ರಾಜ್ಯಗಳು/ ಕೇಂದ್ರಾಡಳಿತ ಪ್ರದೇಶಗಳು	ವರದಿ ಮಾಡುವ ಕಚೇರಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	ಸರಾಸರಿ ಲೇವಣಿಗಳು	ಶ್ರೇಣಿ	ಒಟ್ಟು ಸಾಲ	ಶ್ರೇಣಿ
ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ	13438	3569745	1	3540339	1
ದೆಹಲಿ	3564	1577462	2	1444416	2
ಉತ್ತರ ಪ್ರದೇಶ	17829	1433747	3	645236	7
ಕರ್ನಾಟಕ	10635	1379263	4	887053	4

ಆಧಾರ: ಭಾರತೀಯ ರಿಸರ್ವ್ ಬ್ಯಾಂಕಿನ ತ್ರೈಮಾಸಿಕ ವರದಿ, ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ 2022.

10.3.5: ಆದ್ಯತಾ ವಲಯದ ಮುಂಗಡಗಳ ವಿವರಗಳು

ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಳೆದ ಮೂರು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಆದ್ಯತಾ ವಲಯಗಳ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಮುಂಗಡಗಳನ್ನು ಕೋಷ್ಟಕ 10.32ರಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು.

ಕೋಷ್ಟಕ 10.32: ಆದ್ಯತಾ ವಲಯದ ಮುಂಗಡಗಳ ಹಂಚಿಕೆ.

ಸೂಚಕ	ಮಾರ್ಚ್ 2020		ಮಾರ್ಚ್ 2021		ಮಾರ್ಚ್ 2022	
	ಮುಂಗಡ	ಒಟ್ಟು ಮುಂಗಡಕ್ಕೆ ಶೇಕಡವಾರು	ಮುಂಗಡ	ಒಟ್ಟು ಮುಂಗಡಕ್ಕೆ ಶೇಕಡವಾರು	ಮುಂಗಡ	ಒಟ್ಟು ಮುಂಗಡಕ್ಕೆ ಶೇಕಡವಾರು
ಒಟ್ಟು ಮುಂಗಡಗಳು	749651	-	802100	-	894941	-
ಒಟ್ಟು ಆದ್ಯತಾ ವಲಯದ ಮುಂಗಡಗಳು	285959	38.15	311799	38.87	351165	39.24
ಕೃಷಿ ವಲಯ	130905	17.46	149082	18.59	170411	19.04

ಸೂಚಕ	ಮಾರ್ಚ್ 2020		ಮಾರ್ಚ್ 2021		ಮಾರ್ಚ್ 2022	
	ಮುಂಗಡ	ಒಟ್ಟು ಮುಂಗಡಕ್ಕೆ ಶೇಕಡವಾರು	ಮುಂಗಡ	ಒಟ್ಟು ಮುಂಗಡಕ್ಕೆ ಶೇಕಡವಾರು	ಮುಂಗಡ	ಒಟ್ಟು ಮುಂಗಡಕ್ಕೆ ಶೇಕಡವಾರು
ಎಂ.ಎಸ್.ಎಂ.ಇ.	102811	13.70	103830	12.94	128161	14.32
ದುರ್ಬಲ ವಲಯ	77378	10.32	87867	10.95	119428	13.34

ಆಧಾರ: ಎಸ್.ಎಲ್.ಬಿ.ಸಿ. (23 & 157ನೇ ಸಭೆಯ ಅಜೆಂಡಾ ಟಿಪ್ಪಣಿ: ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ 114-118), ಕರ್ನಾಟಕ.

10.3.6. ಕೃಷಿಗೆ ಬೇರು ಮಟ್ಟದ ಸಾಲದ ಹರಿವು

10.3.6.1 ವಾರ್ಷಿಕ ಸಾಲ ಯೋಜನೆ (ಎಸಿಪಿ) ಅಡಿಯಲ್ಲಿನ ಸಾಧನೆ: ಎಸಿಪಿಯಡಿ ಕೃಷಿ ಸಾಲದಲ್ಲನ ಒಟ್ಟಾರೆ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ಕೋಷ್ಟಕ 10.33 ರಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 10.33. 2017-18 ರಿಂದ 2021-22ರ ವರೆಗೆ ಕಳೆದ 5 ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ವಾರ್ಷಿಕ ಸಾಲ ಯೋಜನೆ (ಎಸಿಪಿ) ಅಡಿಯಲ್ಲಿನ ಸಾಧನೆ:

ವಿವರಗಳು	2017-18		2018-19		2019-20		2020-21		2021-22	
	ಗುರಿ	ಸಾಧನೆ	ಗುರಿ	ಸಾಧನೆ	ಗುರಿ	ಸಾಧನೆ	ಗುರಿ	ಸಾಧನೆ	ಗುರಿ	ಸಾಧನೆ
ಬೆಳೆ ಸಾಲ	58563	33539	64972	57804	72816	57804	66018	69910	71923.65	61309.96
ಅವಧಿ ಸಾಲ	28127	55566	33683	33733	42122	33733	46181	56547	54069.72	57477.74
ಒಟ್ಟು ಕೃಷಿ	86690	89105	98655	91537	114938	91537	112199	126457	125993.37	118787.70
ಶೇಕಡಾವಾರು: ಗುರಿ ಸಾಧನೆ										
ಬೆಳೆ ಸಾಲ	57.27		58.22		79.38		105.90		85.24	
ಅವಧಿ ಸಾಲ	197.55		94.65		80.08		122.45		106.30	
ಒಟ್ಟಾರೆ	102.78		70.65		79.64		112.71		94.28	

ಆಧಾರ: ಎಸ್.ಎಲ್.ಬಿ.ಸಿ., ಕರ್ನಾಟಕ.

10.3.6.1.2. ವಾರ್ಷಿಕ ಸಾಲ ಯೋಜನೆ 2022-23 ಮತ್ತು 30ನೇ ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ 2022ರ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮತೆ:

ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರದ ಹಣಕಾಸು ಸಚಿವಾಲಯವು ಬ್ಯಾಂಕುಗಳಿಂದ 2022-23ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಕೃಷಿಗೆ ಬೇರುಮಟ್ಟದ ಸಾಲದ ಗುರಿಯನ್ನು ರೂ.115854.00 ಕೋಟಿ ಎಂದು ನಿಗದಿಪಡಿಸಿದೆ. ಬಜೆಟ್ ಸೂತ್ರೀಕರಣಗಳನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಿ ಮತ್ತು ಬೇರುಮಟ್ಟದ ವಿತರಣೆಯ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ, ಸಂಭಾವ್ಯ ಅಂತ್ಯ ಯೋಜನೆಗಳಲ್ಲಿ ನಬಾರ್ಡ್ ಮಾಡಿದ ಪ್ರಕ್ಷೇಪದಂತೆ, ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ 2022-23ನೇ ಸಾಲಿನ ಆದ್ಯತೆಯ ವಲಯದ ಪ್ರಗತಿಗಾಗಿ ವಾರ್ಷಿಕ ಸಾಲ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ರೂ.140873.49 ಕೋಟಿಗೆ ನಿಗದಿಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಬೆಳೆ ಸಾಲದ ಗುರಿಯನ್ನು ರೂ.81896.24 ಕೋಟಿ ಮತ್ತು ಕೃಷಿ ಅವಧಿಯ ಸಾಲದ ಗುರಿಯನ್ನು ರೂ.58978.37 ಕೋಟಿಗೆ ನಿಗದಿಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ. 31ನೇ ಮಾರ್ಚ್ 2022ರ ಅಂತ್ಯಕ್ಕೆ ವಾರ್ಷಿಕ ಕ್ರೆಡಿಟ್ ಯೋಜನೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ಏಜೆನ್ಸಿವಾರು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮತೆಯನ್ನು ಕೋಷ್ಟಕ 10.34 ರಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 10.34: ವಾರ್ಷಿಕ ಕ್ರೆಡಿಟ್ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಏಜೆನ್ಸಿವಾರು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮತೆ (31ನೇ ಮಾರ್ಚ್ 2022ರಂತೆ):

(ರೂ. ಕೋಟಿಗಳಲ್ಲಿ)

ವಲಯ	ವಾರ್ಷಿಕ ಗುರಿ 21-22	ವಾಣಿಜ್ಯ ಬ್ಯಾಂಕು	ಆರ್‌ಆರ್‌ಐ ಗಳು	ಸಹಕಾರಿ ಬ್ಯಾಂಕು	ಕೆಎಸ್‌ಎಫ್‌ಸಿ & ಇತರೆ	ಒಟ್ಟು	ಶೇಕಡವಾರು ಸಾಧನೆ
ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ಸಂಬಂಧಿತ	125992.17	81895.29	16218.38	19595.39	1078.06	118787.11	94%
ಎಂ.ಎಸ್.ಎಂ.ಇ	111826.95	75138.60	1759.89	2690.82	464.15	80053.46	72%
ರಫ್ತು ಸಾಲ	3627.92	494.96	0.00	0.00	0.00	494.96	14%
ಶಿಕ್ಷಣ	5969.86	1199.36	36.71	0.26	0.40	1236.74	21%
ವಸತಿ	30164.90	7305.91	191.85	222.92	303.05	8023.73	27%
ಸಾಮಾಜಿಕ ಸೌಕರ್ಯ	2200.95	548.86	0.00	23.45	0.00	572.30	26%
ನವೀಕರಿಸಬಹುದಾದ ಶಕ್ತಿ	3111.28	187.53	0.27	0.08	0.00	187.88	6%
ಇತರೆ	9498.22	3683.12	255.95	2955.03	1187.70	8081.79	85%
ಒಟ್ಟು	292392.26	170453.63	18463.06	25487.94	3033.35	217437.98	74%

ಆಧಾರ: ಎಸ್.ಎಲ್.ಬಿ.ಸಿ., ಕರ್ನಾಟಕ.

10.3.6.2. ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ-ಸಹಕಾರಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು:

ಸಹಕಾರಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಲು ಮತ್ತು ಸಹಕಾರಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಲು 2022ರ ಅಕ್ಟೋಬರ್‌ನಲ್ಲಿ ಅಪರ ಮುಖ್ಯ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಆಯುಕ್ತರು, ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ, ಇವರ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯಲ್ಲಿ ಉನ್ನತ ಮಟ್ಟದ ಸಮಿತಿಯ(HLC) ಸಭೆಯನ್ನು ನಡೆಸಲಾಯಿತು. ಜೊತೆಗೆ ರಾಜ್ಯ ಮಟ್ಟದ ಕಾರ್ಯಪಡೆ(SLTF) ಮತ್ತು ಜಿಲ್ಲಾ ಮಟ್ಟದ ಉಸ್ತುವಾರಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶೀಲನಾ ಸಮಿತಿ(DLMRC)ಯ ಮೂಲಕ ಹಣಕಾಸು ಸಾಧನೆಯನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಲಾಗಿರುತ್ತದೆ. ನಬಾರ್ಡ್‌ನಿಂದ ಸಹಕಾರಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನಿಧಿಯಡಿಯಲ್ಲಿ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯ ಮತ್ತು ಡಿ.ಸಿ.ಸಿ.ಬಿ.ಗಳು/ಎಸ್.ಐ.ಸಿ.ಬಿ. ಸಿಬ್ಬಂದಿಯ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ 3 ಡಿ.ಸಿ.ಸಿ.ಬಿ.ಗಳ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ 15 PACSಗಳಿಗೆ ರೂ.15 ಲಕ್ಷವನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಡಿ.ಸಿ.ಸಿ.ಬಿ.ಗಳು ಮತ್ತು ಅಪೆಕ್ಸ್ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಮತ್ತು ನಾಲ್ಕು ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಅಂದರೆ ACSTI, SAHARDA, NIRB ಮತ್ತು RICM ಮತ್ತು BIRD, ಮಂಗಳೂರಿನ ಸಹಯೋಗದೊಂದಿಗೆ 2021-22ರಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳ ಆಧಾರಿತ ತರಬೇತಿಯನ್ನು ಸಹ ನೀಡಲಾಯಿತು.

10.3.6.2.1 ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ-ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಗ್ರಾಮೀಣ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳು (RRBs) :

ಆರ್.ಆರ್.ಬಿ.ಗಳ ವಿಲೇವಾರಿ ನಂತರ, 30.09.2022ಕ್ಕೆ 629 ಶಾಖೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಧಾರವಾಡದಲ್ಲ ಪ್ರಧಾನ ಕಛೇರಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಕಾಸ ಗ್ರಾಮೀಣ ಬ್ಯಾಂಕ್ (ಕೆ.ವಿ.ಜಿ.ಬಿ) ಮತ್ತು 1119 ಶಾಖೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಬಳ್ಳಾರಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನ ಕಛೇರಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಕರ್ನಾಟಕ ಗ್ರಾಮೀಣ ಬ್ಯಾಂಕ್ (ಕೆ.ಜಿ.ಬಿ.) ಎಂಬ 2 ಆರ್.ಆರ್.ಬಿ.ಗಳನ್ನು ರಾಜ್ಯವು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. 31ನೇ ಮಾರ್ಚ್ 2022 ರಂತೆ ಈ 2 ಆರ್.ಆರ್.ಬಿ.ಗಳು ಶೇಕಡ 9 ಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ CRAR ನೊಂದಿಗೆ ಲಾಭಗಳಿಸಿದ್ದು ಕೆ.ವಿ.ಗ್ರಾ.ಬ್ಯಾ.ಯ CRAR ಕಾರ್ಯಸ್ಥಾನ ಶೇಕಡ 11.81ರಷ್ಟಿದ್ದರೆ, ಕೆ.ಜಿ.ಬಿ.ಯ CRAR ಕಾರ್ಯಸ್ಥಾನ ಶೇಕಡ 11.90 ರಷ್ಟು ಲಾಭ ಗಳಿಸುತ್ತಿವೆ.

10.3.6.2.2. ರಾಜ್ಯ ಸಹಕಾರಿ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳು (ಎಸ್.ಐ.ಸಿ.ಬಿ.) ಮತ್ತು ಜಿಲ್ಲಾ ಸಹಕಾರಿ ಬ್ಯಾಂಕು (ಡಿ.ಸಿ.ಸಿ.ಬಿ.)ಗಳು: ರಾಜ್ಯದಲ್ಲ 22 ಗ್ರಾಮೀಣ ಸಹಕಾರಿ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳು, ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಸಹಕಾರಿ ಅಪೆಕ್ಸ್ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಅಮಿಟೆಡ್-ಅಪೆಕ್ಸ್ ಮಟ್ಟದಲ್ಲ ಮತ್ತು ಜಿಲ್ಲಾ ಮಟ್ಟದಲ್ಲ, 21 ಜಿಲ್ಲಾ ಕೇಂದ್ರ ಸಹಕಾರಿ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳು (ಡಿ.ಸಿ.ಸಿ.ಬಿ.) ಆರ್‌ಬಿ‌ನಿಂದ ನಿಗದಿಪಡಿಸಿದ ಪರವಾನಗಿ ಪಡೆದಿವೆ. ಆರ್.ಬಿ.ಐ. ಸೂಚನೆಗಳ ಪ್ರಕಾರ, ಕರ್ನಾಟಕದ ಎಲ್ಲಾ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳು 9% ರಷ್ಟು ಕಡ್ಡಾಯ CRAR ಅನ್ನು ಸಾಧಿಸಿವೆ.

10.3.6.3. ಕರ್ನಾಟಕದ ಸ್ವಸಹಾಯ ಸಂಘ (ಎಸ್.ಎಚ್.ಜಿ.) ಮತ್ತು ಜಂಟಿ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆ ಗುಂಪು (ಜಿ.ಎಲ್.ಜಿ) ಗಳ ಸ್ಥಿತಿ:

i. 2021-22ರ ರಾಜ್ಯದ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಹಣಕಾಸಿನ ವಿವರ (ಮಾರ್ಚ್ 2022 ರಂತೆ):

- ಅಂಕ್ ಮಾಡಲಾದ ಎಸ್.ಎಚ್.ಜಿ.ಗಳ ಸಂಚಿತ ಉಳಿತಾಯ ಸಂಖ್ಯೆ - 802762
- ಕ್ರೆಡಿಟ್ ಅಂಕ್ ಮಾಡಲಾದ ಎಸ್.ಎಚ್.ಜಿ.ಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ - 454020
- 2021-22ರಲ್ಲಿ ವಿತರಿಸಲಾದ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಸಾಲದ ಮೊತ್ತ - ರೂ. 13771.43 ಕೋಟಿ
- ಸಾಲ ಬಾಕಿ ಇರುವ ಎಸ್.ಎಚ್.ಜಿ.ಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ - 679643
- ಬಾಕಿ ಇರುವ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಸಾಲ - ರೂ. 16520.71 ಕೋಟಿ
- ಪ್ರತಿ ಎಸ್.ಎಚ್.ಜಿ.ಗೆ ನೀಡಲಾದ ಸರಾಸರಿ ಮೊತ್ತ - ರೂ. 2.43 ಲಕ್ಷ
- ಮಹಿಳಾ ಸ್ವಹಾಯ ಗುಂಪುಗಳ ಶೇಕಡಾವಾರು - 92%

ii. ಸ್ವಸಹಾಯ ಗುಂಪುಗಳ ಡಿಜಿಟಲೀಕರಣ-ಇ-ಶಕ್ತಿ ಯೋಜನೆ: ಕರ್ನಾಟಕದ 29 ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವಸಹಾಯ ಗುಂಪುಗಳ ಡಿಜಿಟಲೀಕರಣವನ್ನು ನಡೆಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ 13839 ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿನ 36.20 ಲಕ್ಷ ಸದಸ್ಯರನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ 3.10 ಲಕ್ಷಗಳ ಎಸ್.ಎಚ್.ಜಿ.ಗಳನ್ನು ಡಿಜಿಟಲೀಕರಣ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

10.3.6.4. ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಆರ್.ಐ.ಡಿ .ಎಫ್. ನೆರವು

ಗ್ರಾಮೀಣ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನಿಧಿ (ಆರ್.ಐ.ಡಿ.ಎಫ್) ಯನ್ನು 1995-96ರಲ್ಲಿ ರೂ.2000 ಕೋಟಿಗಳ ಆರಂಭಿಕ ಠೇವಣಿಯೊಂದಿಗೆ ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಯಿತು. ಈ ಹಂಚಿಕೆಯು ಆರ್.ಐ.ಡಿ.ಎಫ್ XXVII (2021-22) ರಡಿಯಲ್ಲಿ ರೂ.40490.95 ಕೋಟಿ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ತಲುಪಿದೆ. 2022-23ರಲ್ಲಿ 10ನೇ ಜನವರಿ 2023ರಂತೆ, ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ರೂ.1500 ಕೋಟಿಗಳ ಸಾಮಾನ್ಯ ಹಂಚಿಕೆಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ, ರೂ.1515.15 ಕೋಟಿಗಳ ಆರ್.ಐ.ಡಿ.ಎಫ್ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಆರ್.ಐ.ಡಿ.ಎಫ್ XXVIII ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಮಂಜೂರಾತಿಗಾಗಿ ನಬಾರ್ಡ್‌ನ ಕೇಂದ್ರ ಕಚೇರಿಗೆ ಸಲ್ಲಿಸಲಾಗಿದೆ. 2022-23ರ ಆರ್ಥಿಕ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ 10ನೇ ಜನವರಿ 2023ರಂತೆ, ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಆರ್.ಐ.ಡಿ.ಎಫ್. ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ರೂ.492.15 ಕೋಟಿಯನ್ನು ವಿತರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರಾರಂಭದಿಂದಲೂ, ಒಟ್ಟು ಯೋಜನೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ, ಮಂಜೂರಾದ ಸಾಲ, ಮಾಡಿದ ವಿತರಣೆಗಳನ್ನು ಕೋಷ್ಟಕ 10.35 ರಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 10.35: ವಲಯವಾರು ಮಂಜೂರಾತಿ ಮತ್ತು ವಿತರಣಾ ವಿವರ.

(ರೂ. ಕೋಟಿಗಳಲ್ಲಿ)

ವಲಯದ ಹೆಸರು	ಯೋಜನೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	ಒಟ್ಟು ಹಣಕಾಸಿನ ವೆಚ್ಚ	ಮಂಜೂರಾದ ಸಾಲ	ವಿತರಿಸಲಾದ ಮೊತ್ತ
ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ಸಂಬಂಧಿತ ಯೋಜನೆಗಳು	4901	1848.61	1714.76	1299.04
ಸಾಮಾಜಿಕ ವಲಯದ ಯೋಜನೆಗಳು	20996	5830.02	4503.01	3074.21
ನೀರಾವರಿ ಯೋಜನೆಗಳು	5200	5121.92	4293.92	3724.66
ಗ್ರಾಮೀಣ ರಸ್ತೆ ಮತ್ತು ಸೇತುವೆಗಳು	12569	8020.95	6538.55	5974.97
ಒಟ್ಟು	43666	20821.50	17050.24	14072.88

ಸಾಮಾಜಿಕ ವಲಯದ ಯೋಜನೆಗಳಿಗೆ ಶೇಕಡ 27ರಷ್ಟು ಆರ್.ಐ.ಡಿ.ಎಫ್. ಸಾಲವನ್ನು ಮಂಜೂರು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ಸಂಬಂಧಿತ ಹಾಗೂ ಗ್ರಾಮ ಸಂಪರ್ಕದ ಪಾಲು ಕ್ರಮವಾಗಿ 35% ಮತ್ತು 38% ರಷ್ಟಿದೆ.

ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಆರ್‌ಐಡಿಎಫ್‌ನ ಪರಿಣಾಮ :

ಮಂಜೂರಾದ ಯೋಜನೆಗಳು ಪೂರ್ಣಗೊಂಡ ನಂತರ ಈ ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಯೋಜನಗಳು ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತವೆ.

- ❑ 4.78 ಲಕ್ಷ ಹೆಕ್ಟೇರ್ ಕೃಷಿ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ನೀರಾವರಿ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯ.
- ❑ ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ಸಂಬಂಧಿತ-1684 ಪಶು ವೈದ್ಯಕೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು, ಗ್ರಾಮೀಣ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳಲ್ಲಿ 853 ಮೂಲಸೌಕರ್ಯ ಯೋಜನೆಗಳು, 258 ರೈತ ಸಂಪರ್ಕ ಕೇಂದ್ರಗಳು, 33 ಮೀನು ಜಿಟ್ಟುಗಳು, 10 ರೇಷ್ಮೆಗೂಡು ಗುಣಮಟ್ಟ ಪರೀಕ್ಷಾ ಪ್ರಯೋಗಾಲಯಗಳು, 3 ಕೀಟನಾಶಕ ಶೇಷ ಪ್ರಯೋಗಾಲಯಗಳು, 1 ಉನ್ನತ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಮತ್ತು ತರಬೇತಿ ಕೇಂದ್ರ.
- ❑ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರ-13353 ಗ್ರಾಮೀಣ ಶಿಕ್ಷಣ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯ ಯೋಜನೆಗಳು (ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮತ್ತು ಮಾಧ್ಯಮಿಕ ಶಾಲೆಗಳು, ಪದವಿ ಪೂರ್ವ ಕಾಲೇಜುಗಳು, ಪಾಲಿಟೆಕ್ನಿಕ್, ಐಟಿಐ, ಜಿಟಿಐಸಿ, ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಕಾಲೇಜುಗಳು ಇತ್ಯಾದಿ). 6472 ಅಂಗನವಾಡಿಗಳು, 337 ಆರೋಗ್ಯ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯ ಯೋಜನೆಗಳು (PHC, CHC, MCH).
- ❑ ಸಂಪರ್ಕ-45353 ಕಿ.ಮೀ ಗ್ರಾಮೀಣ ರಸ್ತೆಗಳು ಮತ್ತು 60300 ಮೀ ಗ್ರಾಮೀಣ ಸೇತುವೆ.
- ❑ 6 ಕುಡಿಯುವ ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಯೋಜನೆಗಳು, 2318 ವಸತಿ ಮತ್ತು 231 ಗ್ರಾಮಗಳಿಗೆ ಪ್ರಯೋಜನವನ್ನು ನೀಡುತ್ತವೆ.
- ❑ ಗೋದಾಮಿನ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯ ನಿಧಿ (WIF): 2014-15ರ ಬಜೆಟ್‌ನಲ್ಲಿ ನಬಾರ್ಡ್‌ಗೆ ರೂ.5000 ಕೋಟಿಗಳ ಹಂಚಿಕೆ ಘೋಷಿಸಿದ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ, ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯವು ಡಬ್ಲ್ಯೂ.ಐ.ಎಫ್ ಯೋಜನೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಉಗ್ರಾಣ ನಿಗಮ(ಕೆ.ಎಸ್.ಡಬ್ಲ್ಯೂ.ಸಿ)ದ 416 ಯೋಜನೆಗಳಿಗೆ ರೂ.1003.90 ಕೋಟಿ ಸಾಲವನ್ನು ಹಾಗೂ ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಇಲಾಖೆ(ಡಿ.ಎ.ಎಂ.)ಯ 112 ಯೋಜನೆಗಳಿಗೆ ರೂ.696.53 ಕೋಟಿ ಸಾಲದ ನೆರವನ್ನು ಪಡೆದಿದೆ.
- ❑ ದೀರ್ಘಕಾಲೀನ ನೀರಾವರಿ ನಿಧಿ (ಎಲ್.ಐ.ಐ.ಎಫ್): 2016-17ರಲ್ಲಿ ಎಲ್.ಐ.ಐ.ಎಫ್.ನ್ನು ರೂ.20000 ಕೋಟಿಗಳ ಆರಂಭಿಕ ಠೇವಣಿಯೊಂದಿಗೆ ರಚಿಸಲಾಗಿದ್ದು, 5 ನೀರಾವರಿ ಯೋಜನೆಗಳಾದ ನಾರಾಯಣಪುರ ಎಡದಂಡೆ ಕಾಲುವೆ(ಇ.ಆರ್.ಎಂ), ತುಂಗಾ ಮೇಲ್ದಂಡೆ ನೀರಾವರಿ ಯೋಜನೆ, ಭೀಮಾ ಎಲ್.ಐ.ಎಫ್., ಕಾರಂಜಾ ಮತ್ತು ಶ್ರೀ ರಾಮೇಶ್ವರ ನೀರಾವರಿ ಯೋಜನೆಗಳಿಗೆ ಸಹಾಯವನ್ನು ಒದಗಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸದರಿ ಯೋಜನೆಗಳಿಗೆ ನಬಾರ್ಡ್, ಕೇಂದ್ರದ ಪಾಲಾದ ರೂ.1837.34 ಕೋಟಿಗಳ ಮಂಜೂರಾತಿಯನ್ನು ನೀಡುವುದರ ಮೂಲಕ ಕೇಂದ್ರದ ಪಾಲಾದ ರೂ.1183.32 ಕೋಟಿ ಬಿಡುಗಡೆಗೊಳಿಸಿದೆ.
- ❑ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ನೀರಾವರಿ ನಿಧಿ (ಎಂ.ಐ.ಎಫ್): ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರವು ನೀರಾವರಿಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸುವ ದೃಷ್ಟಿಯೊಂದಿಗೆ ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿ ಕೃಷಿ ಸಿಂಚಾಯಿ ಯೋಜನೆ (ಪಿಎಂಕೆಎಸ್‌ವೈ) ಯನ್ನು 1ನೇ ಜುಲೈ 2015ರಂದು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿತು. 2019-20ರಲ್ಲಿ ರೂ.5000 ಕೋಟಿಗಳ ಆರಂಭಿಕ ಠೇವಣಿಯೊಂದಿಗೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ನೀರಾವರಿ ನಿಧಿಯು ಸೂಕ್ಷ್ಮ ನೀರಾವರಿ ವಲಯದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಲು ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಕ್ರೋಢೀಕರಿಸುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ನಿಧಿಯ ವೆಚ್ಚಕ್ಕಿಂತ ಶೇ 3ಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಬಡ್ಡಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಲವನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ. 31ನೇ ಮಾರ್ಚ್ 2022ರಂತೆ, 10.20 ಲಕ್ಷ ರೈತರನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುವ 12.83 ಲಕ್ಷ ಹೆಕ್ಟೇರ್ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಎಂ.ಐ.ಎಫ್. ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಚಿತ ಮಂಜೂರಾತಿ ಮತ್ತು ಬಿಡುಗಡೆಗಳು ಕ್ರಮವಾಗಿ ರೂ.3970.20 ಕೋಟಿ ಮತ್ತು ರೂ.2083.70 ಕೋಟಿ ಆಗಿದೆ.
- ❑ ಡೈರಿ ಸಂಸ್ಕರಣೆ ಮತ್ತು ಮೂಲಸೌಕರ್ಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನಿಧಿ (ಡಿ.ಐ.ಡಿ.ಎಫ್): ಕೇಂದ್ರ ಹಣಕಾಸು ಸಚಿವರು ಹಾಲಿನ ಡೈರಿ ಉದ್ಯಮವನ್ನು ಆಧುನೀಕರಿಸಲು, ರೂ.8004 ಕೋಟಿಗಳ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ಡಿ.ಐ.ಡಿ.ಎಫ್.ಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು. ಅನುಷ್ಠಾನದಲ್ಲಿ ಸಾಧಿಸಲಾದ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಕೋಷ್ಟಕ 10.36 ರಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 10.36. ನಬಾರ್ಡ್ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಕೆ.ಎಂ.ಎಫ್.ಗೆ ಮಂಜೂರಾದ ಯೋಜನೆಗಳ ವಿವರಗಳು.

(ರೂ. ಕೋಟಿಗಳಲ್ಲಿ)

ಜಿಲ್ಲೆಯೊಂದಿಗೆ ಯೋಜನೆಯ ಹೆಸರು(ಡೈರಿ ಪ್ಲಾಂಟ್)	ನಬಾರ್ಡ್‌ನ ಮಂಜೂರಾತಿ	ನಬಾರ್ಡ್‌ನ ವಿತರಣೆ
ಕಣ್ಣ, ರಾಮನಗರ ಜಿಲ್ಲೆ.	210.00	209.46
ಚನ್ನರಾಯಪಟ್ಟಣ, ಹಾಸನ ಜಿಲ್ಲೆ.	87.53	58.12
ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಹಾಲು ಒಕ್ಕೂಟ, ಉಪ್ಪೂರು, ಉಡುಪಿ ಜಿಲ್ಲೆ.	55.00	46.41
ಮೈಸೂರು ಹಾಲು ಒಕ್ಕೂಟ, ಅಲನಹಳ್ಳಿ, ಮೈಸೂರು ಜಿಲ್ಲೆ.	69.00	69.00
ಕೋಲಾರ-ಚಿಕ್ಕಬಳ್ಳಾಪುರ ಹಾಲು ಒಕ್ಕೂಟ, ಚಿಕ್ಕಬಳ್ಳಾಪುರ.	103.18	80.86
ಬೆಂಗಳೂರು ಹಾಲು ಒಕ್ಕೂಟ, ಕನಕಪುರ, ರಾಮನಗರ ಜಿಲ್ಲೆ.	200.00	200.00
ಚಾಮರಾಜನಗರ ಹಾಲು ಒಕ್ಕೂಟ, ಕುದೇರು, ಚಾಮರಾಜನಗರ ಜಿಲ್ಲೆ.	60.00	60.00
ಬಳ್ಳಾರಿ-ಕೊಪ್ಪಳ ಹಾಲು ಒಕ್ಕೂಟ, ಕೊಪ್ಪಳ, ರಾಯಚೂರು, ಜಿಲ್ಲೆ.	0.00	0.00
ಹಾಸನ ಹಾಲು ಒಕ್ಕೂಟ, ಹಾಸನ ಜಿಲ್ಲೆ.	135.33	0.00
ಒಟ್ಟು	920.04	723.85

- ❑ ಮೀನುಗಾರಿಕೆ ಮತ್ತು ಜಲಕೃಷಿ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನಿಧಿ (ಎಫ್.ಐ.ಡಿ.ಎಫ್.): 2020ರ ವೇಳೆಗೆ ನೀಲ ಕ್ರಾಂತಿ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ 15 ಮಿಲಿಯನ್ ಟನ್‌ಗಳ ಗುರಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು, ಸಮುದ್ರ ಮತ್ತು ಒಳನಾಡು ಮೀನುಗಾರಿಕೆ ವಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಮೀನುಗಾರಿಕೆ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದೊಂದಿಗೆ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರ ರೂ.7522.48 ಕೋಟಿಗಳ ನಿಧಿಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದೆ.

10.3.6.5 ಇತರೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಉಪಕ್ರಮಗಳು:

ಅ. ರೈತರ ಉತ್ಪಾದಕರ ಸಂಸ್ಥೆ (ಎಫ್.ಪಿ.ಓ.):

- ❑ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಸಂಗ್ರಹಣೆಯಿಂದ ರೈತರ ನಿವ್ವಳ ಆದಾಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಉದ್ದೇಶ ಹೊಂದಿದೆ.
- ❑ 31 ಜಿಲ್ಲೆಗಳ 384 ಎಫ್.ಪಿ.ಓ.ಗಳಿಗೆ ರೈತ ಉತ್ಪಾದಕರಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುವ ಸಹಾಯಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುವ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು (ಪಿ.ಒ.ಪಿ.ಐ.)/ಸಮುದಾಯ ಆಧಾರಿತ ವ್ಯಾಪಾರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಾಗಿರುವ 80 ಎನ್.ಜಿ.ಓ./ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಮೂಲಕ 194523 ಸದಸ್ಯ ರೈತರಿಗೆ ರೂ.51.96 ಕೋಟಿ ಆರ್ಥಿಕ ನೆರವನ್ನು ಒದಗಿಸಿವೆ.
- ❑ 384 ಎಫ್.ಪಿ.ಓ.ಗಳಲ್ಲಿ 354 ನೊಂದಾಯಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದು, ಆ ಮೂಲಕ ರೂ.19.64 ಕೋಟಿಗಳ ಷೇರು ಬಂಡವಾಳವನ್ನು ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸುತ್ತದೆ. ಹೆಚ್ಚಿನ ಎಫ್.ಪಿ.ಓ.ಗಳು ಉನ್ನತ ಮೌಲ್ಯದ ಬೆಳೆಗಳ ಉತ್ಪಾದನೆ, ಸಂಗ್ರಹಣೆ & ಚೀಯಾ ಬೀಜಗಳು, ಎಳನೀರು, ಕಾಫಿ, ಉಡುಪಿ ಮಟ್ಟುಗುಳ್ಳೆಗಳ ಮಾರಾಟದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಕೊಂಡಿವೆ.

ನಬಾರ್ಡ್‌ನ ಉಪಕ್ರಮಗಳು:

- ❑ ನಬಾರ್ಡ್, ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದ ಎಸ್.ಪಿ.ವಿ. ಮತ್ತು ಎನ್.ಸಿ.ಡಿ.ಇ.ಎಕ್ಸ್.ನ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಇ-ಮಾರ್ಕೆಟ್ ಅಮಿಟಿಡ್(ReML) ಸಹಯೋಗದೊಂದಿಗೆ ಆನ್‌ಲೈನ್ ಏಕೀಕೃತ ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್ ಪ್ಲಾಟ್‌ಫಾರ್ಮ್(ಯು.ಎಂ.ಪಿ.) ಮೂಲಕ ರೈತರಿಗೆ/ 108 ಎಫ್.ಪಿ.ಓ.ಗಳಿಗೆ ವ್ಯಾಪಕ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಪ್ರವೇಶವನ್ನು ಒದಗಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತದೆ.

- ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರದ ಟ್ರೈಬಲ್ ಕೋ-ಆಪರೇಟಿವ್ ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್ ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್ ಫೆಡರೇಶನ್ ಆಫ್ ಇಂಡಿಯಾ ಅಮಿಟೆಡ್ (TRIFED), ಮತ್ತು ಬುಡಕಟ್ಟು ಕಲ್ಯಾಣ ಇಲಾಖೆಯ ವನ ಧನ್ ವಿಕಾಸ ಕೇಂದ್ರ (ವಿ.ಡಿ.ವಿ.ಕೆ.)ವನ್ನು ರಾಗಿ, ದಾಲ್, ಹುಣಸೆ, ತೈಲ ಮುಂತಾದ ವಿವಿಧ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನಗಳಿಗೆ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಸಂಸ್ಕರಣಾ ಘಟಕವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ.
  - ನಬಾರ್ಡ್, ಬುಡಕಟ್ಟು ಎಫ್.ಪಿ.ಒ. ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಉತ್ತಮ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಾಗಿ, ಬ್ರ್ಯಾಂಡಿಂಗ್, ಪ್ಯಾಕೇಜಿಂಗ್, ಲೇಬಲಿಂಗ್ ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಗಾಗಿ ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರದ ಕಾಫಿ ಬೋರ್ಡ್‌ದೊಂದಿಗೆ ಸಹಯೋಗ ಹೊಂದಿದೆ.
  - ನಬಾರ್ಡ್, KAPPEC ಜೊತೆಗೆ, ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ಸಣ್ಣ ಮತ್ತು ಅತಿ ಸಣ್ಣ ರೈತರನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಎಫ್.ಪಿ.ಒ.ಗಳಿಂದ ಗುಲಾಬಿ ಕೇರುಳ್ಳಿಯ ನೇರ ರಫ್ತು ಆರಂಭಿಸಿದೆ.
  - ವಿವಿಧ ಪಾಲುದಾರರ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಜಾಗೃತಿ ಮೂಡಿಸುವ ಸಂಬಂಧ ಕಾರ್ಯಾಗಾರ ಹಮ್ಮಿಕೊಳ್ಳಲು ರಾಷ್ಟ್ರಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ನಬಾರ್ಡ್ ಮತ್ತು APEDA ನಡುವೆ ಒಪ್ಪಂದಕ್ಕೆ ಸಹಿ ಹಾಕಲಾಗಿದೆ.
  - ನಬಾರ್ಡ್, ಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಕಛೇರಿಯು ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನ ಸಂಸ್ಕರಣೆ ಮತ್ತು ರಫ್ತು ಕಾರ್ಪೊರೇಷನ್ ಅಮಿಟೆಡ್ (KAPPEC) ನೊಂದಿಗೆ ಕೈಜೋಡಿಸಿದೆ. ಇದು ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರದ ಒಡೆತನದ ಘಟಕವಾಗಿದ್ದು, ಫರ್ಕಿನ್ ರಫ್ತುದಾರರೊಂದಿಗೆ ಅವರ ನೇರ ಸಂಪರ್ಕವನ್ನು ಸುಲಭಗೊಳಿಸುವ ಮೂಲಕ ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಫರ್ಕಿನ್ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಪಿ.ಎಫ್.ಒ.ಗಳನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸುತ್ತದೆ.
  - ನಬಾರ್ಡ್ APEDA, KAPPEC & FSSAI ಸಹಯೋಗದೊಂದಿಗೆ ಇನ್ಫೋವೆಂಚರ್ಸ್ ಪ್ರೈವೇಟ್ ಅಮಿಟೆಡ್ ಮೂಲಕ ರಫ್ತು ಆಧಾರಿತ ವ್ಯಾಪಾರ ಪರವಾನಗಿಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ಉಪಕ್ರಮವನ್ನು ಕೈಗೊಂಡಿದೆ.
- ಆ. ಸಮಗ್ರ ಬುಡಕಟ್ಟು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ: ನಬಾರ್ಡ್, ವಾಡಿ(ಒಂದು ಎಕರೆವರೆಗಿನ ಸಣ್ಣ ತೋಟ) ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ದೇಶದ ವಿವಿಧ ಬುಡಕಟ್ಟು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಸಮಗ್ರ ಬುಡಕಟ್ಟು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನಿಧಿಯ ಮೂಲಕ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ಇದರಡಿ ಒಟ್ಟಾರೆ ನಬಾರ್ಡ್ 14 ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ 34 ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಮಂಜೂರು ಮಾಡಿದ್ದು, ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ರೂ.103.27 ಕೋಟಿ ಆರ್ಥಿಕ ನೆರವನ್ನು ನೀಡಿದೆ.
- ಇ. ಜಲಾನಯನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನಿಧಿ (WDF): 3.23 ಲಕ್ಷ ಹೆಕ್ಟೇರ್ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಬರಗಾಲದ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ತಗ್ಗಿಸಲು, ನಬಾರ್ಡ್, ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ರೂ.379.14 ಕೋಟಿಗಳ ಆರ್ಥಿಕ ನೆರವಿನೊಂದಿಗೆ 344 ಜಲಾನಯನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಮಂಜೂರು ಮಾಡಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ 339 ನಿಯಮಿತ ಜಲಾನಯನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಗಳು (ಪೂರ್ಣಗೊಂಡ & ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿರುವ), 3 ಸ್ಟ್ರಿಂಗ್ ಶೆಡ್ ಜಲಾನಯನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಗಳು ಮತ್ತು 2 ಸಮಗ್ರ ಜಲಾನಯನ ಯೋಜನೆಗಳಿವೆ.
- ಈ. ಫಲವತ್ತತೆ ಕ್ಷೀಣಿಸಿದ ಮಣ್ಣಿನ ಪುನರ್ವಸತಿ ಮತ್ತು ಹವಾಮಾನ ಬದಲಾವಣೆಯ ಹೊಂದಾಣಿಕೆಗಾಗಿ ಸಮಗ್ರ ಜಲಾನಯನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ: ನಬಾರ್ಡ್-ಕೆ.ಎಫ್.ಡಬ್ಲ್ಯೂ ಮಣ್ಣು ಆರೋಗ್ಯ ಯೋಜನೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ಮಣ್ಣು ಮತ್ತು ನೀರಿನ ಸಂರಕ್ಷಣೆ & ಸಂಸ್ಕರಿಸಿದ ಜಲಾನಯನದಲ್ಲಿ ಇತರೆ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಲು ಇದನ್ನು ವಿನ್ಯಾಸಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪೂರ್ಣಗೊಂಡ ಜಲಾನಯನ ಯೋಜನೆಗಳ ಹವಾಮಾನ ನಿರೋಧಕ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ, 12 ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ 30 ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಮಂಜೂರು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ರೂ.14.18 ಕೋಟಿ ಆರ್ಥಿಕ ನೆರವಿನೊಂದಿಗೆ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಅನುಷ್ಠಾನವನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ಉ. ಜಲಾನಯನ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ: ಯೋಜನೆಯು ಪೂರ್ಣಗೊಂಡ ನಂತರದಲ್ಲಿ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮತ್ತು ಜಲಾನಯನ ಸಮುದಾಯದ ಜೀವನೋಪಾಯವನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಲು ಗ್ರಾಮೀಣ ಗ್ರಾಮ ಸಮಿತಿಗಳ ಸ್ವಂದನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಮತ್ತು ಸುಸ್ಥಿರ ಕ್ಷೇತ್ರ ಮಟ್ಟದ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಲು ಅನುವು ಮಾಡಿಕೊಡಲು ಮೇಲಿನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಹಾಗೂ ಜಲಾನಯನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತು Profit Facilitating Agency (pfa) ಹಿಂಪಡೆಯುವಿಕೆಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನಬಾರ್ಡ್ ಗ್ರಾಮೀಣ ಗ್ರಾಮ ಸಮಿತಿಗಳ ಪಾತ್ರಗಳು ಮತ್ತು ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳನ್ನು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸುವುದರೊಂದಿಗೆ ಈ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ,

ಅವುಗಳ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ನಿರ್ಮಾಣ, ವಿಸ್ತರಣೆ, ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ವರ್ಗಾವಣೆ, ಆರ್ಥಿಕ ಸೇವೆಗಳಿಗೆ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಸಾಲದ ಒಮ್ಮುಖ ಅಗತ್ಯಗಳು, ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಿದೆ. ರೂ.4.96 ಕೋಟಿಗಳ ನಬಾರ್ಡ್ ಆರ್ಥಿಕ ನೆರವಿನೊಂದಿಗೆ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣಗೊಂಡಂತಹ 50 ಜಲಾನಯನ ಯೋಜನೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಉ.ಹವಾಮಾನ ಬದಲಾವಣೆ: ನಬಾರ್ಡ್, ಗ್ರೀನ್ ಕ್ಲೈಮೇಟ್ ಫಂಡ್(GCF), ನ್ಯಾಷನಲ್ ಅಡಾಪ್ಟೇಶನ್ ಫಂಡ್ ಫಾರ್ ಕ್ಲೈಮೇಟ್ ಚೇಂಜ್(NAFCC) ಅಡಾಪ್ಟೇಶನ್ ಫಂಡ್ ಫಾರ್ ಯುನೈಟೆಡ್ ನೇಷನ್ಸ್ ಫ್ರೇಮ್ ವರ್ಕ್ ಫಾರ್ ಕ್ಲೈಮೇಟ್ ಚೇಂಜ್(AF-UNFCC) ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಗಾಗಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಅನುಷ್ಠಾನ ಘಟಕವಾಗಿದೆ(NIE). ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಹವಾಮಾನ ಬದಲಾವಣೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಜಾನುವಾರು ಮತ್ತು ಕುರಿಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರ ಪರಿಸರ, ಅರಣ್ಯ ಮತ್ತು ಹವಾಮಾನ ಬದಲಾವಣೆ ಸಚಿವಾಲಯದ NAFCC ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ರೂ.18.10 ಕೋಟಿಗಳು ಮಂಜೂರಾಗಿದ್ದು, ಇದರಲ್ಲಿ ರೂ.18.10 ಕೋಟಿಗಳನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿದೆ.

10.3.6.6. ಸಹಕಾರಿ ಬ್ಯಾಂಕ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಹಿತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ: ಇತ್ತೀಚಿನ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಅಳವಡಿಕೆಯೊಂದಿಗೆ ಉದಯೋನ್ಮುಖ ಹೊಸ ಬ್ಯಾಂಕ್‌ಗಳೊಂದಿಗೆ ಸ್ಪರ್ಧಿಸುವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಪ್ರಸ್ತುತ ಬ್ಯಾಂಕಿಂಗ್ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ಸ್ಪರ್ಧಾತ್ಮಕತೆಯನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಹಕಾರಿ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳು ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಉಪಕ್ರಮಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಅದರಂತೆ, ನಬಾರ್ಡ್‌ನ ಸಹಾಯ ಮತ್ತು ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದೊಂದಿಗೆ, ರಾಜ್ಯದ ಎಲ್ಲಾ ಗ್ರಾಮೀಣ ಸಹಕಾರಿ ಬ್ಯಾಂಕ್‌ಗಳು 2014ರ ಅಂತ್ಯದ ವೇಳೆಗೆ ತಮ್ಮ ಕೋರ್ ಬ್ಯಾಂಕಿಂಗ್ ಸಲ್ಯೂಷನ್ಸ್ ಜಾರಿಗೆ ತಂದವು ಮತ್ತು ಎಲ್ಲಾ KCC ಖಾತೆಗಳಿಗೆ ರುಪೇ ಕಾರ್ಡ್‌ಗಳನ್ನು ವಿತರಿಸಿವೆ. ಎಲ್ಲಾ 21 DCCBಗಳು ಮತ್ತು ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಸಹಕಾರಿ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಹಣಕಾಸು ನಿರ್ವಹಣಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆ (PFMS) ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ಅನುಮೋದನೆಯನ್ನು ನೀಡಿವೆ ಮತ್ತು 18 DCCBಗಳು PFMS ಪ್ಲಾಟ್‌ಫಾರ್ಮ್‌ನಲ್ಲಿ ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿದ್ದು, ಇದು ಸಹಕಾರಿ ಬ್ಯಾಂಕ್‌ಗಳಿಗೆ ನೇರವಾಗಿ ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಫಲಾನುಭವಿ ಖಾತೆಗೆ ಹಣವನ್ನು ವರ್ಗಾಯಿಸಲು ಅನುವು ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತದೆ.

ಕಳೆದ ಎರಡು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ, ರಾಜ್ಯದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ನಿಜವಾದ ಡಿಜಿಟಲ್ ಪರಿಸರವನ್ನು ಸಕ್ರಿಯಗೊಳಿಸಲು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದಾದ 1365 ಮೈಕ್ರೋ ಎ.ಟಿ.ಎಂ.ಗಳು ಮತ್ತು 1208 PoS/mPoS ಯಂತ್ರಗಳಿಗೆ ಮಂಜೂರಾತಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಹಣಕಾಸು ಸೇವೆಗಳ ನಿಧಿಯಡಿಯಲ್ಲಿ ನಬಾರ್ಡ್ ವಿವಿಧ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಬ್ಯಾಂಕಿಂಗ್ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವನ್ನು ಮನೆ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ತಲುಪಿಸಲು, ಧನಾತ್ಮಕ ಪಾವತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಆನ್‌ಬೋರ್ಡಿಂಗ್, BBPS ಮತ್ತು ಗ್ರೀನ್ ಪಿನ್ ಸೌಲಭ್ಯ, 18120 ಬಿ.ಸಿ./ಬಿ.ಎಫ್.ಗಳ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ 29 ಪ್ರಾತ್ಯಕ್ಷಿಕೆ ವ್ಯಾನ್‌ಗಳಿಗೆ ಮಂಜೂರಾತಿ ನೀಡಿದೆ.

10.3.6.7. ಅಲ್ಪಾವಧಿಗೆ ಉತ್ಪಾದನಾ ಸಾಲ (ಋತುಮಾನದ ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಗಳು): COVID-19 ಸಾಂಕ್ರಾಮಿಕದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ, ಪ್ರಾ.ಗ್ರಾ.ಬ್ಯಾಂ.ಗಳು ಮತ್ತು ಸಹಕಾರಿ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳಿಗೆ ವಿಶೇಷ ದ್ರವ್ಯತೆ ಸೌಲಭ್ಯ(SLF) ಮೂಲಕ ಬ್ಯಾಂಕ್‌ಗಳಿಂದ ರೈತರಿಗೆ ಸಾಲದ ಅಡೆತಡೆಯಿಲ್ಲದ ಹರಿವನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ, ಕೃಷಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಸುಗಮವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತವೆ. 2021-22ರಲ್ಲಿ SLF ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಸಹಕಾರಿ ಮತ್ತು ಆರ್.ಆರ್.ಬಿ.ಗಳಿಗೆ ರೂ.1865 ಕೋಟಿ ವಿತರಿಸಲಾಗಿದೆ.

- ಬೆಳೆ ಉತ್ಪಾದನೆಯ ಹೊರತಾಗಿ ಇತರ ಉದ್ದೇಶಗಳಿಗಾಗಿ ಅಲ್ಪಾವಧಿಯ ಸಾಲ: ನಬಾರ್ಡ್ ಸಹಕಾರಿ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳು ಆರ್.ಆರ್.ಬಿ. ಮತ್ತು ಪ್ರಾ.ಗ್ರಾ.ಬ್ಯಾಂ.ಗಳಿಗೆ ಅಲ್ಪಾವಧಿಯ (ಇತರ) ಮರುಹಣಕಾಸನ್ನು ಬೆಳೆಗಳ ಉತ್ಪಾದನೆಯನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ, ರೈತರ ಇತರ ಅಲ್ಪಾವಧಿಯ ಸಾಲದ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳಾದ ಬೆಳೆ ಮಾರಾಟ, ಮೀನುಗಾರಿಕೆಗಳಿಗೆ, ಕೈಗಾರಿಕಾ ಸಹಕಾರ ಸಂಘಗಳು ಆರ್ಥಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗಾಗಿ ದುಡಿಯುವ ಬಂಡವಾಳ ಸಾಲಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸುತ್ತದೆ.
- ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರದ ಬಡ್ಡಿ ರಿಯಾಯಿತಿ ಯೋಜನೆ: ವಾರ್ಷಿಕ ಶೇ. 7 ರಲ್ಲಿ ಸ್ವಂತ ನಿಧಿಯಿಂದ ಬೆಳೆ ಸಾಲವನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಲು ಬ್ಯಾಂಕುಗಳಿಗೆ ಶೇ. 2 ಬಡ್ಡಿ ರಿಯಾಯಿತಿಯೊಂದಿಗೆ ಪ್ರತಿ ಸಾಲಗಾರನಿಗೆ ರೂ.3 ಲಕ್ಷದವರೆಗೆ ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರ ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ. ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರವು, ಶೇ.7 ರಂತೆ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳು ನೀಡುವ ರೂ.3 ಲಕ್ಷ ಬೆಳೆ ಸಾಲಗಳಿಗೆ ಶೇ. 2ರಂತೆ ಸಬ್ಸಿಡಿ ನೀಡುತ್ತದೆ. 2022-23 ವರ್ಷಕ್ಕೆ ವಾರ್ಷಿಕ ಶೇ. 7 ರಲ್ಲಿ ಸ್ವಂತ ನಿಧಿಯಿಂದ ಬೆಳೆ ಸಾಲವನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಲು ಬ್ಯಾಂಕುಗಳಿಗೆ ಶೇ. 1.5 ಬಡ್ಡಿ ರಿಯಾಯಿತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ಸಾಲಗಾರನಿಗೆ ರೂ.3 ಲಕ್ಷದವರೆಗಿನ ಮಾರ್ಪಡಿಸಿದ ಬಡ್ಡಿ ರಿಯಾಯಿತಿ ಯೋಜನೆಯನ್ನು(MISS) ಪರಿಚಯಿಸಿದೆ. ಇದಲ್ಲದೆ, ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರ MISSಯಡಿಯಲ್ಲಿ KCC-ISSಗಾಗಿ ಸಂಯೋಜಿತ ಪೋರ್ಟಲ್‌ನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿದೆ.

iii. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಕಿಸಾನ್ ಕ್ರೆಡಿಟ್ ಕಾರ್ಡ್ ಯೋಜನೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಗತಿ ವಿವರ:

ಏಜೆನ್ಸಿಯ ಹೆಸರು	ಕೆ.ಸಿ.ಸಿ.ಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ 30.09.2022 ರಂತೆ	ಶೇಕಡವಾರು
ವಾಣಿಜ್ಯ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳು	1226481	27.06%
ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಗ್ರಾಮೀಣ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳು	712651	15.73%
ಸಹಕಾರ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳು	2592392	57.21%
ಒಟ್ಟು	4531524	

10.3.6.8. ಕೃಷಿಗಾಗಿ ಹೂಡಿಕೆ ಸಾಲ:

- i. ಕೃಷಿಯಲ್ಲಿ ಬಂಡವಾಳ ರಚನೆಗೆ/ ಅವಧಿ ಸಾಲ ನೀಡಿಕೆಗೆ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು: ನಬಾರ್ಡ್, ಬ್ಯಾಂಕುಗಳು ಮತ್ತು ಇತರ ಅರ್ಹ ಏಜೆನ್ಸಿಗಳ ಮೂಲಕ ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ಸಂಬಂಧಿತ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಂಡವಾಳ ರಚನೆಗಾಗಿ ನೀಡಿದ ಸಾಲವನ್ನು ಮರುಹಣಕಾಸು ಮಾಡುವ ಮೂಲಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳಿಗೆ ಪೂರಕವಾಗಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಕಳೆದ 5 ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ವಿತರಿಸಲಾದ ಸಾಲಗಳಿಗೆ ಏಜೆನ್ಸಿವಾರು ಮರುಹಣಕಾಸಿನ ವಿವರಗಳು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿವೆ.

(ರೂ. ಕೋಟಿಗಳಲ್ಲಿ)

ಏಜೆನ್ಸಿಯ ಹೆಸರು	2017-18	2018-19	2019-20	2020-21	2021-22
ವಾಣಿಜ್ಯ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳು	2742.32	5745.46	2,204.62	3,226.23	3584.04
ಸಹಕಾರಿ ಬ್ಯಾಂಕು /KSCARD	1556.33	1387.29	1,748.62	1,745.01	1841.83
ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಗ್ರಾಮೀಣ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳು	1238.66	1520.27	2,064.79	1,916.20	1452.83
ಎನ್.ಬಿ.ಎಫ್.ಸಿ/ಎನ್.ಬಿ.ಎಫ್.ಸಿ-ಎಂ.ಐ.ಎಫ್.	892.53	1468.55	795.00	1078.01	1188.73
ಒಟ್ಟು	6429.84	10121.57	6813.03	7965.45	8067.43

ii ನಬಾರ್ಡ್‌ನ ವಿಶೇಷ ಮರುಹಣಕಾಸು ಯೋಜನೆಗಳು:

- ಅ. ಸಹಕಾರಿ ಬ್ಯಾಂಕ್‌ಗಳಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಮರುಹಣಕಾಸು ಯೋಜನೆ-ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಕೃಷಿ ಸಹಕಾರ ಸಂಘವನ್ನು (PACS), ಬಹು-ಸೇವಾ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸುವುದು (MSC): ಈ ಸೌಲಭ್ಯದಡಿಯಲ್ಲಿ, ನಬಾರ್ಡ್ ಕರ್ನಾಟಕದ ವಿವಿಧ PACSಗಳಿಗೆ ರೂ.461.22 ಕೋಟಿಗಳ ಅಂದಾಜು ವೆಚ್ಚದ 1085 ಯೋಜನೆಗಳಿಗೆ ರೂ.376.39 ಕೋಟಿಗಳ ಸಾಲವನ್ನು ಮಂಜೂರು ಮಾಡಿದೆ.
- ಆ. ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಆಹಾರ ಸಂಸ್ಕರಣಾ ಉದ್ಯಮಗಳನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸಲು ವಿಶೇಷ ಮರುಹಣಕಾಸು ಯೋಜನೆ: ನಬಾರ್ಡ್, ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಆಹಾರ ಸಂಸ್ಕರಣಾ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗೆ ಸಾಲ ನೀಡಲು ಮತ್ತು ಸುಸ್ಥಿರ ಜೀವನೋಪಾಯವನ್ನು ರಚಿಸಲು ಬ್ಯಾಂಕುಗಳನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸಲು ಎಲ್ಲಾ ಅರ್ಹ ಹಣಕಾಸಿನ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಾದ ವಾಣಿಜ್ಯ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳು, ಸಣ್ಣ ಹಣಕಾಸಿನ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳು (ಎಸ್.ಎಫ್.ಬಿ.), ಆರ್.ಆರ್.ಬಿ. ಮತ್ತು ಡಿ.ಸಿ.ಸಿ.ಗಳಿಗೆ ರಿಯಾಯಿತಿಯ ಮರುಹಣಕಾಸನ್ನು ಶೇ. 4 ರ ದರದಲ್ಲಿ ನೀಡುತ್ತದೆ.
- ಇ. ನೀರು, ನಿರ್ಮಲೀಕರಣ ಮತ್ತು ನೈರ್ಮಲ್ಯಕ್ಕೆ(WASH) ಸ್ವೀಮ್ಯಾಟಿಕ್ ಮರುಹಣಕಾಸು: ಶೆಡ್ಯೂಲ್ಡ್, ವಾಣಿಜ್ಯ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳು, ಎಸ್.ಎಫ್.ಬಿ., ಆರ್.ಆರ್.ಬಿ.ಗಳು ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ಸಹಕಾರಿ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳಿಗೆ ತ್ರೈಮಾಸಿಕ ಬಡ್ಡಿದರದಲ್ಲಿ ನಬಾರ್ಡ್ ವಾರ್ಷಿಕ ಶೇ. 5.15 ದರದಲ್ಲಿ ರಿಯಾಯಿತಿಯ ಮರುಹಣಕಾಸನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ತ್ರೈಮಾಸಿಕ ಬಡ್ಡಿಯಲ್ಲಿ ವಾರ್ಷಿಕವಾಗಿ ಶೇ.6.60 ಎನ್.ಬಿ.ಎಫ್.ಸಿ.ಗಳು ಮತ್ತು ಎನ್.ಬಿ.ಎಫ್.ಸಿ-ಎಂ.ಐ.ಎಫ್.ಗಳಿಗೆ WASH ಸಂಬಂಧಿತ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಾದ ಶೌಚಾಲಯ/ ಟ್ಯೂನ್-ಪಿಪ್ ಶೌಚಾಲಯಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಗೆ ಹಣಕಾಸು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ.

10.3.6.9. ಗ್ರಾಮ್ಯ ವಿಕಾಸ ನಿಧಿ (GVN) ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಅನ್ಯ ಕೃಷಿ ವಲಯದ ಉಪಕ್ರಮಗಳು:

- ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯ-ಗ್ರಾಮೀಣ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ(ಹಾಟ್)ಗಳು & ಮಾರ್ಟ್:** 5 ವರ್ಷಗಳಿಂದ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಹಾಟ್‌ಗಳು ಮತ್ತು ಮಾರ್ಟ್‌ಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆಯನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರಸಕ್ತ ವರ್ಷದ ಮಂಜೂರಾತಿ ಸೇರಿದಂತೆ ಒಟ್ಟು ರೂ.422 ಲಕ್ಷ ಹೂಡಿಕೆಯೊಂದಿಗೆ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದ ಸುಮಾರು 45 ಗ್ರಾಮೀಣ ಮಾರ್ಟ್‌ಗಳು ಮತ್ತು 28 ಗ್ರಾಮೀಣ ಹಾಟ್‌ಗಳನ್ನು ಮಂಜೂರು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.
- ಕೌಶಲ್ಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ:** ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಮೂಲಕ, ನಬಾರ್ಡ್ ಕೌಶಲ್ಯ/ ಅಪ್ ಸ್ಕಿಲಿಂಗ್/ ಮರು-ಕೌಶಲ್ಯದ ಮೂಲಕ ನೇಕಾರರು/ ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸುವ ಗುರಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ನಬಾರ್ಡ್ ಕಳೆದ 5 ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಈ ವಲಯದಲ್ಲಿ ರೂ.216 ಲಕ್ಷಗಳ ಸಂಚಿತ ಹೂಡಿಕೆಯೊಂದಿಗೆ, ಕರ್ನಾಟಕದ ವಿವಿಧ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ, ಅಂದರೆ ನೇಯ್ಗೆ, ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಮೂಲಭೂತ ಕೌಶಲ್ಯಗಳು, ಕೃಷಿ ಯಂತ್ರೋಪಕರಣಗಳ ದುರಸ್ತಿ ಮತ್ತು ನಿರ್ವಹಣೆ, ಆರೋಗ್ಯ ರಕ್ಷಣೆ, ಟೈಲರಿಂಗ್, ಬ್ಯಾಂಕಿಂಗ್, ಹಣಕಾಸು ಸೇವೆಗಳು, ವಿಮೆ, ಪ್ಯಾರಾ-ಮೆಡಿಕಲ್ ಸೇವೆಗಳ ವಿಸ್ತರಣೆಯೊಂದಿಗೆ 3500 ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ನುರಿತ ಯುವಕ/ ಯುವತಿಯರನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದೆ. 2021-22ರಲ್ಲಿ ಧಾರವಾಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಆರಿ ಕಸೂತಿ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ತರಬೇತಿ ಪಡೆದವರೊಂದಿಗೆ ರೂ.49.97 ಲಕ್ಷಗಳ ವಿಸ್ತರಣೆಯೊಂದಿಗೆ ಉತ್ಪಾದಕ ಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ.
- ಸಾಮೂಹಿಕೀಕರಣ-ಅನ್ಯ ರೈತ ಉತ್ಪಾದಕ ಸಂಸ್ಥೆ(OFPO):** ನಬಾರ್ಡ್ ಕಳೆದ 2 ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ, ಶಿವಮೊಗ್ಗ, ಧಾರವಾಡ, ರಾಮನಗರ, ಬೆಳಗಾವಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೈಮಗ್ಗ-ಫ್ಯಾಬ್ರಿಕ್ ನೇಯ್ಗೆ ಮತ್ತು ನೈಸರ್ಗಿಕ ಬಣ್ಣ, ಕರಕುಶಲ-ಕಸೂತಿ, ಚಿನ್ನಪಟ್ಟಣ ಆಟಕೆಗಳು, ಕೊಲ್ಹಾಪುರಿ ಚರ್ಮದ ಪಾದರಕ್ಷೆ ಮತ್ತು ಆರಿ ಕಸೂತಿ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ 1550 ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ 5 OFPOಗಳ ರಚನೆಗೆ ರೂ.442.97 ಲಕ್ಷ ಅನುದಾನವನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಿದೆ.
- ಡಿಪಿಆರ್ ಯೋಜನೆಯ ಮೂಲಕ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯ:** ನಬಾರ್ಡ್ ಈ ಯೋಜನೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಮತ್ತು ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ರೂ.41.76 ಲಕ್ಷದ ಆರ್ಥಿಕ ನೆರವಿನೊಂದಿಗೆ ಎರಡು ಲೋಕೇಶನ್ ಸ್ಟೆಪಿಫಿಕ್ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಮಂಜೂರು ಮಾಡಿದೆ.
- ಭೌಗೋಳಿಕ ಸೂಚನೆ (GI) ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯಸ್ಥಿಕೆಗಳು:** ಭೌಗೋಳಿಕ ಸೂಚನೆಗಳಿಗಾಗಿ ಪೂರ್ವ-ನೋಂದಣಿ ಮತ್ತು ನೋಂದಣಿ ನಂತರದ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ ಕೊನೆಯಿಂದ ಕೊನೆಯವರೆಗೆ ಬೆಂಬಲವನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ಗುರಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಇದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ, 150 ಅಧಿಕೃತ ಬಳಕೆದಾರರು ಮತ್ತು ಇಳಕಲ್ ಸೀರೆ ತಯಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿನ 10 ನೋಂದಾಯಿತ ಬಳಕೆದಾರರು ಮತ್ತು ಮಟ್ಟುಗುಳ್ಳ ಬದನೆಯಲ್ಲಿ ಅಧಿಕೃತ ಬಳಕೆದಾರರ ನೋಂದಣಿಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲಾಗಿದೆ. 2021-22ರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ನಬಾರ್ಡ್ GI ಟ್ಯಾಗ್ ಮಾಡಿದ ಉಡುಪಿ ಸೀರೆಗಳಿಗೆ ವೆಬ್‌ಸೈಟ್ ರಚಿಸಲು ಮತ್ತು ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಿಂದ ಕರಿ ಇಶಾದ್ ಮಾವಿನ ನೋಂದಣಿಗಾಗಿ ರೂ.5.55 ಲಕ್ಷವನ್ನು ಮಂಜೂರು ಮಾಡಿದೆ.

10.3.7. ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಅವಧಿಯ ಸಾಲ ನೀಡುವ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು:

10.3.7.1. ಕೈಗಾರಿಕಾ ಹಣಕಾಸು:

ರಾಜ್ಯ ಮಟ್ಟದ ಹಣಕಾಸು ಸಂಸ್ಥೆಯಾದ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಹಣಕಾಸು ಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನು (ಕೆ.ಎಸ್.ಎಫ್.ಸಿ.) ರಾಜ್ಯ ಹಣಕಾಸು ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಕಾಯ್ದೆ 1951ರನ್ವಯ 1959ರಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯದ ಅತಿಸಣ್ಣ, ಸಣ್ಣ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮ ಪ್ರಮಾಣದ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳಿಗೆ ದೀರ್ಘಾವಧಿ ಹಣಕಾಸಿನ ನೆರವನ್ನು ನೀಡಲು ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮಂಜೂರಾತಿ ಮತ್ತು ವಿತರಣೆಯ ವಿವರವನ್ನು ಕೋಷ್ಟಕ 10.37. ರಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 10.37. ಕೆ.ಎಸ್.ಎಫ್.ಸಿ.ಯಿಂದ ಮಾಡಿದ ಮಂಜೂರಾತಿ ಮತ್ತು ವಿತರಣೆಗಳ ವಿವರಗಳು. (ರೂ. ಕೋಟಿಗಳಲ್ಲಿ)

ವಿವರಗಳು	2019-20	2020-21	2021-22	2022-23 (30.11.2022)
ಮಂಜೂರಾತಿ	667.81	401.66	493.25	306.27
ವಿತರಣೆ	727.9	432.96	386.46	256.75

10.3.7.2. ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಮತ್ತು ಮೂಲಸೌಲಭ್ಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನಿಗಮ (ಕೆಎಸ್‌ಐಐಡಿಎಸ್):

1964ರಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪನೆಯಾದ ಕೆಎಸ್‌ಐಐಡಿಎಸ್ ರಾಜ್ಯದ ಕೈಗಾರಿಕೀಕರಣದಲ್ಲಿ, ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಬೃಹತ್ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮ ಕೈಗಾರಿಕೋದ್ಯಮ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಸಹಾಯವಾಗಿದೆ. ಕೆಎಸ್‌ಐಐಡಿಎಸ್ ಅಕ್ಟೋಬರ್ 2002 ರಿಂದ ಹಣಕಾಸು ಸಾಲ ನೀಡುವ ಚಟುವಟಿಕೆಯನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಹಿಂದಿನ ಸಾಲ/ಮುಂಗಡಗಳು ಮತ್ತು ಸಾಲಗಳ ಚೇತರಿಕೆ ಮತ್ತು ಬಂಡವಾಳ ಹಿಂತೆಗೆತ ಮುಖ್ಯ ಚಟುವಟಿಕೆಯಾಗಿದೆ. ಆದಾಗ್ಯೂ ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರದ ನಿರ್ದೇಶನದಂತೆ ಕೆಲವು ಹೂಡಿಕೆಗಳನ್ನು ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಕೆಎಸ್‌ಐಐಡಿಎಸಿಯು ಸಾರ್ವಜನಿಕ-ಖಾಸಗಿ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯ ಯೋಜನೆಗಳ ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಪೂರ್ವಭಾವಿ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿದೆ ಮತ್ತು ಬೆಂಗಳೂರು ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವಿಮಾನ ನಿಲ್ದಾಣ ಯೋಜನೆಗೆ ನೋಡಲ್ ಏಜೆನ್ಸಿಯಾಗಿ ತನ್ನ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿದೆ. ಮೂಲಸೌಕರ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಕೆಎಸ್‌ಐಐಡಿಎಸ್ ಕೈಗೊಂಡ ಉಪಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿ, ಸದರಿ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಹೆಸರನ್ನು 22ನೇ ನವೆಂಬರ್ 2010ರಿಂದ ಜಾರಿಗೆ ಬರುವಂತೆ “ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಕೈಗಾರಿಕೆ ಮತ್ತು ಮೂಲಸೌಕರ್ಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನಿಗಮ ಲಿಮಿಟೆಡ್” ಎಂದು ಬದಲಾಯಿಸಲಾಗಿದೆ.

10.3.7.3. ಬ್ಯಾಂಕುಗಳಲ್ಲಿನ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಿದ ಆಸ್ತಿಗಳು (ಎನ್.ಪಿ.ಎ.):

ಸೂಚಕವಾರು ಎನ್.ಪಿ.ಎ. ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಕೋಷ್ಟಕ: 10.38 ರಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ: 10.38 ಎನ್.ಪಿ.ಎ ವಿವರ:

ಬ್ಯಾಂಕಿನ ವಿಧ	30/9/2021 ರಂತೆ		30/9/2022 ರಂತೆ	
	ಖಾತೆಗಳು	ಮೊತ್ತ	ಖಾತೆಗಳು	ಮೊತ್ತ
ವಾಣಿಜ್ಯ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳು	1468284	49083.60	1479733	47582.68
ಆರ್.ಆರ್.ಬಿ.ಗಳು	358317	5534.99	329322	5408.22
ಸಹಕಾರಿ/ ಕೆ.ಎಸ್.ಎಫ್.ಸಿ.	46684	1718.82	27882	3249.98
ಒಟ್ಟು	1873285	56337.41	1836937	56240.88

ಆಧಾರ: ಎನ್.ಎಲ್.ಬಿ.ಸಿ. (159ನೇ ಸಭೆಯ ಅಜೆಂಡಾ ಟಿಪ್ಪಣಿ: ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ 175-176), ಕರ್ನಾಟಕ.

10.3.7.4. ಸಹಕಾರಿ ಸಾಲ:

ಗ್ರಾಮೀಣ ಮತ್ತು ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಲ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಸಹಕಾರಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಮೂಲಕ ಒದಗಿಸುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯವು ತನ್ನದೇ ಆದ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಎರಡು ವಿಧದ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅಲ್ಪಾವಧಿ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮಾವಧಿ ಸಾಲಕ್ಕೆ ಕುರಿತಂತೆ ಇದ್ದು, ಇನ್ನೊಂದು ದೀರ್ಘಾವಧಿ ಸಾಲ ಸೌಲಭ್ಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನಿಗಾ ವಹಿಸುತ್ತಿದೆ.

ಅ) ಅಲ್ಪಾವಧಿ ಸಾಲದ ಸಹಕಾರಿ ಸಾಲ ವ್ಯವಸ್ಥೆ (ಎಸ್‌ಟಿಸಿಎಸ್): ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಸಹಕಾರಿ ಅಪೆಕ್ಸ್ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಬೆಂಗಳೂರು ಮಹಾನಗರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ 52 ಶಾಖೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ತನ್ನ ಅಂಗಸಂಸ್ಥೆಯಾದ ಜಿಲ್ಲಾ ಕೇಂದ್ರ ಸಹಕಾರಿ ಬ್ಯಾಂಕ್ (ಡಿ.ಸಿ.ಸಿ.ಬಿ) ಮತ್ತು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಕೃಷಿ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಘಗಳ (ಪಿ.ಎಸ್.ಎಸ್) ಮೂಲಕ ಗ್ರಾಮೀಣ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಪಾವಧಿ ಸಾಲವನ್ನು ರೈತರಿಗೆ ಮತ್ತು ಇತರರಿಗೂ ವಿತರಿಸುತ್ತಿದೆ. ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಜಿಲ್ಲಾ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ 21 ಜಿಲ್ಲಾ ಕೇಂದ್ರ ಸಹಕಾರ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳು ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದು, 849 ಶಾಖೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತವೆ, ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು 5878 ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಕೃಷಿ ಪತ್ತಿನ ಸಹಕಾರ ಸಂಘಗಳು ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತವೆ. 2021-22 ರಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯದ 21 ಜಿಲ್ಲಾ ಸಹಕಾರ ಕೇಂದ್ರ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳ ಪೈಕಿ ಎಲ್ಲಾ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳು ಪ್ರಸಕ್ತ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಲಾಭವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿರುತ್ತವೆ. ಡಿ.ಸಿ.ಸಿ.ಬಿ.ಗಳ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಯ ವಿವರವನ್ನು ಕೋಷ್ಟಕ 10.39 ರಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 10.39 ಜಿಲ್ಲಾ ಸಹಕಾರಿ ಕೇಂದ್ರ ಸಹಕಾರಿ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳ ಕ್ರೋಢೀಕರಿಸಿದ ಆರ್ಥಿಕ ಮಟ್ಟ.

(ರೂ. ಕೋಟಿಗಳಲ್ಲಿ)

ವಿವರಗಳು	2019-20	2020-21	2022-22	2022-23 (ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್)
ಡಿ.ಸಿ.ಸಿ.ಬಿ.ಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	21	21	21	21
ಒಟ್ಟು ಷೇರು ಬಂಡವಾಳ	1636.12	1989.13	1902.25	2257.17
ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದ ಷೇರು ಬಂಡವಾಳ	25.04	30.49	32.50	97.67
ಶೇಕಡವಾರು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದ ಷೇರು ಬಂಡವಾಳ(%)	1.53	1.53	1.71	4.33
ಠೇವಣಿಗಳು	28093.45	32323.85	36993.17	35127.25
ಸಾಲಗಳು	10070.72	12559.30	11619.69	14803.55
ವಸೂಲಾಗಬೇಕಾದ ಸಾಲ ಮತ್ತು ಮುಂಗಡಗಳು	28492.57	33478.12	33631.44	40532.00
ಲಾಭದಲ್ಲರುವ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳು	20	21	21	21

ಮೂಲ: ಸಹಕಾರಿ ಸಂಘ

ಆ) ದೀರ್ಘಾವಧಿ ಕೃಷಿ ಸಾಲ ವ್ಯವಸ್ಥೆ: 177 ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಬ್ಯಾಂಕು (ಕಾನ್ಸಾರ್ಟ್) ಗಳು ದೀರ್ಘಾವಧಿ ಕೃಷಿ ಸಾಲಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸುತ್ತವೆ.

ಇ) ಕೃಷಿ ಸಾಲ ವಿತರಣೆ: ಅವಧಿವಾರು ಕಾರ್ಯಕ್ಷಮತೆಯನ್ನು ಕೋಷ್ಟಕ 10.40 ರಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 10.40 ಅಲ್ಪಾವಧಿ, ಮಧ್ಯಮಾವಧಿ ಮತ್ತು ದೀರ್ಘಾವಧಿ ಸಾಲ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿನ ಪ್ರಗತಿ

(ರೂ. ಕೋಟಿಗಳಲ್ಲಿ)

ವರ್ಷ	ಸಾಲದ ರೂಪ	ವಾರ್ಷಿಕ ಗುರಿ	ಸಾಧನೆ	ಶೇಕಡವಾರು
2021-22	ಅಲ್ಪಾವಧಿ	19370.00	19396.24	100.14
	ಮಧ್ಯಮಾವಧಿ	980.00	1128.35	115.14
	ದೀರ್ಘಾವಧಿ	460.00	447.20	97.22
2022-23 (ನವೆಂಬರ್)	ಅಲ್ಪಾವಧಿ	22337.00	12697.77	56.85
	ಮಧ್ಯಮಾವಧಿ	1131.00	630.35	55.73
	ದೀರ್ಘಾವಧಿ	532.00	151.91	28.55

ಈ) ಸಾಲ ವಸೂಲಾತಿ: ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿನ ಸಹಕಾರಿ ಸಾಲ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಅಲ್ಪಾವಧಿ, ಮಧ್ಯಮಾವಧಿ ಮತ್ತು ದೀರ್ಘಾವಧಿ ಸಾಲ ವಸೂಲಾತಿಯಲ್ಲಿನ ತುಲನಾತ್ಮಕ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಕೋಷ್ಟಕ 10.41 ರಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 10.41 : ಸಹಕಾರಿ ವಲಯದಲ್ಲಿನ ಸಾಲಗಳ ವಸೂಲಾತಿ

(ಶೇಕಡವಾರು)

ಸಾಲದ ರೂಪ	2018-19	2019-20	2020-21	2021-22	2022-23 (ನವೆಂಬರ್)
ಅಲ್ಪಾವಧಿ	90.93	92.00	96.23	96.65	93.47
ಮಧ್ಯಮಾವಧಿ	82.00	78.32	90.44	88.25	71.28
ದೀರ್ಘಾವಧಿ	55.23	40.02	69.59	58.04	22.00

- ಉ) ರೈತರಿಗೆ ಸಹಾಯಧನದ ಕೃಷಿ ಸಾಲ: 2014-15 ರಿಂದ 2021-22ರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ರೂ.3 ಲಕ್ಷದವರೆಗಿನ ಅಲ್ಪಾವಧಿ ಸಾಲವನ್ನು ಶೂನ್ಯ ಬಡ್ಡಿ ದರದಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ರೂ.10 ಲಕ್ಷದವರೆಗಿನ ಮಧ್ಯಮಾವಧಿ ಮತ್ತು ದೀರ್ಘಾವಧಿ ಸಾಲವನ್ನು ಶೇ.3 ರ ಬಡ್ಡಿ ದರದಲ್ಲಿ ವಿತರಿಸಲಾಗಿದೆ. 2019-20, 2020-21, 2021-22ರಲ್ಲಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ 2390822, 2350433, 2481359 ರೈತರಿಗೆ ರೂ.1028.35 ಕೋಟಿ, ರೂ.993.33 ಕೋಟಿ, ರೂ.1022.90 ಕೋಟಿಗಳನ್ನು ಮರುಪಾವತಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. 2022-23ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ರೂ.1078.02 ಕೋಟಿಗಳ ಆಯವ್ಯಯವನ್ನು ಒದಗಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದುವರೆಗೆ 1292496 ರೈತರ ಪರವಾಗಿ ರೂ.506.84 ಕೋಟಿ ಅನುದಾನವನ್ನು ಸರ್ಕಾರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.
- ಋ) ಸ್ವಸಹಾಯ ಸಂಘಗಳಿಗೆ ಸಾಲದ ಮೇಲಿನ ಬಡ್ಡಿ ಸಹಾಯಧನ: ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿರುವ ಸ್ವಸಹಾಯ ಗುಂಪುಗಳಿಗೆ ಶೇಕಡ 4ರ ಬಡ್ಡಿ ದರದಲ್ಲಿ ಸಾಲ ನೀಡುವ ಯೋಜನೆಯನ್ನು 01.04.2007 ರಿಂದ ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. 2017-18 ನೇ ಸಾಲಿನಿಂದ 2020-21 ನೇ ಸಾಲಿನ ವರೆಗೆ ಎನ್.ಆರ್.ಎಲ್.ಎಮ್/ಎನ್.ಯು.ಎಲ್.ಎಮ್ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಮೂಲಕ ಮಹಿಳಾ ಎಸ್.ಎಚ್.ಜಿ.ಗಳಿಗೆ ಶೂನ್ಯ ಬಡ್ಡಿ ದರದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಪುರುಷರ ಎಸ್.ಎಚ್.ಜಿ.ಗಳಿಗೆ ಶೇಕಡ 4ರ ನಿವ್ವಳ ದರದಲ್ಲಿ ಸಾಲ ನೀಡುತ್ತಿವೆ. 2021-22ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯಕ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಎಸ್.ಎಚ್.ಜಿ. ಯೋಜನೆಯೊಂದಿಗೆ ವಿಲೀನಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮತ್ತು ರೂ.5ಲಕ್ಷಗಳ ವರೆಗಿನ ಸಾಲವನ್ನು ಮಹಿಳಾ ಎಸ್.ಎಚ್.ಜಿ.ಗಳಿಗೆ ನಿವ್ವಳ ಶೂನ್ಯ ಬಡ್ಡಿ ದರ ಮತ್ತು ಪುರುಷ ಗುಂಪುಗಳಿಗೆ ಶೇ.4ರ ಬಡ್ಡಿ ದರದಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಸ್ವಂತ ಉದ್ಯೋಗ ಕೈಗೊಳ್ಳಲು ರೂ.5 ಲಕ್ಷದಿಂದ ರೂ.10 ಲಕ್ಷಗಳ ವರೆಗಿನ ಸಾಲವನ್ನು ಶೇ.4 ರ ಬಡ್ಡಿ ದರದಲ್ಲಿ ವಿತರಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ.
- 2019-20ರಲ್ಲಿ 37479 ಗುಂಪುಗಳಿಗೆ ರೂ.1234.82 ಕೋಟಿ ಸಾಲವನ್ನು ಮತ್ತು ರೂ.83.30 ಕೋಟಿ ಬಡ್ಡಿ ಸಹಾಯಧನವನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಅದೇ ರೀತಿ 2020-21ರಲ್ಲಿ 3713 ಗುಂಪುಗಳಿಗೆ ರೂ.1201.68 ಕೋಟಿ ಸಾಲವನ್ನು ಮತ್ತು ರೂ.86.50 ಕೋಟಿ ಬಡ್ಡಿ ಸಹಾಯಧನವನ್ನು ಹಾಗೂ 2021-22ರಲ್ಲಿ 35256 ಗುಂಪುಗಳಿಗೆ ರೂ.1436.51 ಕೋಟಿ ಸಾಲ ಮತ್ತು ರೂ.87.30 ಕೋಟಿ ಬಡ್ಡಿ ಸಹಾಯಧನ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. 2022-23 ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ನವೆಂಬರ್ ಅಂತ್ಯದವರೆಗೆ 23797 ಸ್ವಸಹಾಯ ಗುಂಪುಗಳಿಗೆ ರೂ.975.54 ಕೋಟಿಗಳ ಸಾಲವನ್ನು ವಿತರಿಸಲಾಗಿದ್ದು, 87258 ಗುಂಪುಗಳಿಂದ ರೂ.2033.27 ಕೋಟಿ ಸಾಲದ ಹೊರಬಾಕಿ ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ವಸೂಲಾಗುವ ಸಾಲಗಳಿಗೆ ರೂ.96.61 ಕೋಟಿಗಳ ಆಯವ್ಯಯ ಅವಕಾಶ ಒದಗಿಸಿದ್ದು, ನವೆಂಬರ್ ಅಂತ್ಯಕ್ಕೆ 27424 ಗುಂಪುಗಳಿಗೆ ರೂ.16.52 ಕೋಟಿಗಳ ಸಹಾಯಧನ ಬಿಡುಗಡೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ.
- ಎ) ಸರ್ಕಾರ ಸಂಘಗಳಲ್ಲಿನ ರೂ.1ಲಕ್ಷ ಬೆಳೆ ಸಾಲ ಮನ್ನಾ ಯೋಜನೆ-2018: ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಕೃಷಿ ಪತ್ತಿನ ಸರ್ಕಾರ ಸಂಘಗಳು, ಡಿಸಿಸಿ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳು, ಪಿಕಾರ್ಡ್ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳು ಹಾಗೂ ಲ್ಯಾಂಪ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ರೈತರು ದಿ:10.07.2018 ಕ್ಕೆ ಹೊರಬಾಕಿ ಹೊಂದಿರುವ ಬೆಳೆ ಸಾಲದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಗರಿಷ್ಠ ರೂ.1 ಲಕ್ಷದವರೆಗೆ ಸಾಲ ಮನ್ನಾ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಈ ಯೋಜನೆ ರೂ.20000ಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ವೇತನ/ಪಿಂಚಣಿ ಪಡೆಯುವ ಸರ್ಕಾರಿ, ಸರ್ಕಾರ ಮತ್ತು ಇತರೆಕ್ಷೇತ್ರದ ನೌಕರರು, ಕಳೆದ ಮೂರು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಆದಾಯ ತೆರಿಗೆ ಪಾವತಿದಾರರಿಗೆ ಅನ್ವಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. 19.14 ಲಕ್ಷ ರೈತರಿಗೆ ರೂ.8480 ಕೋಟಿಗಳ ಸಾಲ ಮನ್ನಾವಾಗುವುದಾಗಿ ಅಂದಾಜಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಸರ್ಕಾರದಿಂದ 2018-19ರಲ್ಲಿ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿದ ಮೊತ್ತ ರೂ.2600 ಕೋಟಿ, 2019-20ರಲ್ಲಿ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿದ ಮೊತ್ತ ರೂ.5092.32 ಕೋಟಿ. 2020-21 ರಲ್ಲಿ 604.15 ಕೋಟಿ ಒಟ್ಟು ರೂ.7987.47 ಕೋಟಿ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿದ್ದು, ಈ ಮೊತ್ತವನ್ನು 17.06 ಲಕ್ಷ ರೈತರಿಗೆ ಪಾವತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹಸಿರು ಪಟ್ಟಿ ರೈತರ ಪೈಕಿ, ಬಾಕಿ ಇರುವ 0.31 ಲಕ್ಷ ರೈತರಿಗೆ ರೂ.167.51 ಕೋಟಿಗಳನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಲು ಬಾಕಿ ಇದ್ದು, ಉಳಿದ 0.13 ಲಕ್ಷ ರೈತರ ಅರ್ಹತೆ ಗುರುತಿಸಲು ಬಾಕಿ ಇರುತ್ತದೆ.
- ಬಿ) ಬಡವರ ಬಂಧು ಯೋಜನೆ: 2018-19ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ಬಡವರ ಬಂಧು ಯೋಜನೆಯು ಬೀದಿ ಬದಿ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳಿಗೆ ರೂ.10000 ವರೆಗಿನ ಸಾಲವನ್ನು ಶೂನ್ಯ ಬಡ್ಡಿದರದಲ್ಲಿ ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ. 2020-21ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ 5219 ಬೀದಿ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳಿಗೆ ರೂ.8.24 ಕೋಟಿಗಳ ಸಾಲವನ್ನು ಶೂನ್ಯ ಬಡ್ಡಿ ದರದಲ್ಲಿ ವಿತರಿಸಲಾಗಿದೆ. ದಿ.29-3-2021 ರ ಅಂತ್ಯಕ್ಕೆ ಹೊರಬಾಕಿ ಹೊಂದಿದ್ದ 10897 ಬೀದಿ ಬದಿ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳ ರೂ.7.57 ಕೋಟಿ ಸಾಲವನ್ನು ಮನ್ನಾ ಮಾಡಿ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

- (ಐ) ಕೋವಿಡ್-19 ಅವಧಿಯಲ್ಲಿನ ಕ್ರಮಗಳು: ಕೋವಿಡ್-19 ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ 01.03.2021 ರಿಂದ 30.06.2021ರ ವರೆಗೆ ಒಟ್ಟು 617805 ರೈತರು ಮತ್ತು 65500 ಸ್ವಸಹಾಯ ಗುಂಪುಗಳಿಗೆ ಸಾಲದ (ಮೊರಟೋರಿಯಂ) ಕಂತು ಅವಧಿಯ ವಿಸ್ತರಣೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ಒ) ಸಹಕಾರ ಸಂಘಗಳಲ್ಲಿ ಇ-ಆಡಳಿತ ಇಲಾಖೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಿದ **FRIUTS** ತಂತ್ರಾಂಶವನ್ನು ಬಳಸುವುದು: ರಾಜ್ಯದ ಪ್ಯಾಕ್ಸ್, ಡಿಸಿಸಿ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಶಾಖೆ ಮತ್ತು ಪಿಕಾರ್ಡ್ ಬ್ಯಾಂಕ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ರೈತರು ಕೃಷಿ ಸಾಲ ಪಡೆಯಲು ಸಾಲದ ಮೇಲಿನ ಋಣವನ್ನು (Charge Creation/Mortgage) ಪಹಣಿಯಲ್ಲಿ ದಾಖಲಿಸಲು ಮತ್ತು ಸಾಲ ತೀರುವಳಿ ಮಾಡಿದಾಗ ಜಡುಗಡೆ ಪತ್ರ ಪಡೆಯಲು ರೈತರು ಖುದ್ದಾಗಿ ಉಪನೋಂದಣಾಧಿಕಾರಿಗಳ ಕಛೇರಿಗೆ ಅಲೆಯುವುದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಲು FRIUTS ತಂತ್ರಾಂಶ ಬಳಸಿ ದಿ.01-4-2022 ರಿಂದ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಆನ್‌ಲೈನ್ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.
- ಔ) ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ಯೋಜನೆಗಳು:
- ಆತ್ಮನಿರ್ಭರ್ ಭಾರತ್-ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ಯೋಜನೆ:** ನಬಾರ್ಡ್‌ನ ಯೋಜನೆಯಡಿ PACSಗಳನ್ನು ಬಹುಪಯೋಗಿ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಲು ಶೇ.4ರ ಬಡ್ಡಿ ದರದಲ್ಲಿ ಮರುಹಣಕಾಸು ಒದಗಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರವು Agri infra Fund ಯೋಜನೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ಶೇ.3ರ ಬಡ್ಡಿ ಸಹಾಯಧನವನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಈ ಎರಡೂ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಸಂಯೋಜಿಸಲಾಗಿದ್ದು, 1549 PACSಗಳು ಯೋಜನೆಯ ಲಾಭ ಪಡೆಯಲು ಗುರಿ ನಿಗದಿಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ. 2021-22ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ 1043 PACSಗಳು ಅರ್ಜಿ ಸಲ್ಲಿಸಿದ್ದು, ನಬಾರ್ಡ್ 873 ಸಂಘಗಳಿಗೆ ರೂ.302.31 ಕೋಟಿಗಳ ಸಾಲವನ್ನು ಡಿಸಿಸಿ ಮುಖಾಂತರ ಮಂಜೂರು ಮಾಡಿದೆ. ನವೆಂಬರ್ 2022ರ ಅಂತ್ಯದವರೆಗೆ, ಡಿಸಿಸಿ ಬ್ಯಾಂಕ್‌ಗಳು 706 PACSಗಳಿಗೆ ರೂ.158 ಕೋಟಿಗಳನ್ನು ವಿತರಿಸಿವೆ.
  - ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಕೃಷಿ ಪತ್ತಿನ ಸಹಕಾರ ಸಂಘಗಳ ಗಣಕೀಕರಣ ಯೋಜನೆ:** ರಾಜ್ಯದ ರೈತರಿಗೆ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗದ ಗ್ರಾಹಕರಿಗೆ ಉತ್ತಮ ಸೇವೆಯನ್ನು ನೀಡಲು ಪ್ರತಿ PACSಗೆ ರೂ.3.91 ಲಕ್ಷಗಳಂತೆ ಒಟ್ಟು ಯೋಜನಾ ವೆಚ್ಚ ರೂ.236 ಕೋಟಿಗಳೊಂದಿಗೆ 6040 ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಕೃಷಿ ಪತ್ತಿನ ಸಹಕಾರ ಸಂಘಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟು ಗಣಕೀಕರಣಗೊಳಿಸಲು ಉಪಕ್ರಮಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರ ಮತ್ತು ನಬಾರ್ಡ್ ಏಕರೂಪದ ತಂತ್ರಾಂಶ ಮತ್ತು ತರಬೇತಿಯ ಪೂರ್ಣ ವೆಚ್ಚ ರೂ.43.00 ಕೋಟಿಗಳನ್ನು ಭರಿಸಲಿದ್ದು, ಉಳಿದ ಮೊತ್ತ ರೂ.193 ಕೋಟಿಗಳನ್ನು ಕೇಂದ್ರ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರ 60.40 ರ ಅನುಪಾತದಲ್ಲಿ ಭರಿಸಲಿದೆ. ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರ ಪಾಲು ರೂ.77.00 ಕೋಟಿಗಳಾಗಿರುತ್ತವೆ.
  - ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಹಕಾರ ಡೇಟಾಬೇಸ್ ತಂತ್ರಾಂಶದಲ್ಲಿ ಸಹಕಾರ ಸಂಘಗಳ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಅಳವಡಿಸುವುದು:** ಈ ತಂತ್ರಾಂಶದಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ಹಂತದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯದ 6040 ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಕೃಷಿ ಪತ್ತಿನ ಸಹಕಾರ ಸಂಘಗಳ, 16656 ಹಾಲು ಉತ್ಪಾದಕ ಸಹಕಾರ ಸಂಘಗಳ ಮತ್ತು 682 ಮೀನುಗಾರಿಕೆ ಸಹಕಾರ ಸಂಘಗಳ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಅಳವಡಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ನಬಾರ್ಡ್‌ನ ಸಾಧನೆಗಳು ಮತ್ತು ಉಪಕ್ರಮಗಳು:

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಬ್ಯಾಂಕ್(ನಬಾರ್ಡ್) ವಿವಿಧ ವ್ಯಾಪಾರ, ಪ್ರಚಾರ, ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ನೀತಿ ಮಧ್ಯಸ್ಥಿಕೆಗಳ ಮೂಲಕ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದ ಸಾಮಾಜಿಕ-ಆರ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸುತ್ತಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ನಬಾರ್ಡ್‌ನ ಸಾಧನೆಗಳು ಮತ್ತು ಉಪಕ್ರಮಗಳು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿವೆ.

- **ಬ್ಯಾಂಕ್‌ಗಳಿಗೆ ಮರುಹಣಕಾಸು ಸಹಾಯ:** ನಬಾರ್ಡ್, ಸಹಕಾರಿ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳು ಮತ್ತು ಆರ್.ಆರ್.ಬಿ.ಗಳಿಗೆ ಮರುಹಣಕಾಸು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ. 2020-21ರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ರೂ.20251 ಕೋಟಿಗಳಷ್ಟು ಸಾಲ ಒದಗಿಸಿದ್ದು, 2021-22ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ರೂ.22943 ಕೋಟಿಗಳ ಆರ್ಥಿಕ ಬೆಂಬಲವನ್ನು ಒದಗಿಸಿದೆ. ಇದು ಹಿಂದೆ ಒದಗಿಸಿದ್ದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಶೇ.13 ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುತ್ತದೆ. 15.01.2023ರಂತೆ, ಬ್ಯಾಂಕ್‌ಗಳು ಮತ್ತು ಇತರೆ ಹಣಕಾಸು ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಗ್ರಾಮೀಣ ಸಾಲಕ್ಕಾಗಿ ರೂ.15866.48 ಕೋಟಿಗಳನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಲಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ರೂ.11059 ಕೋಟಿಗಳನ್ನು ಅಲ್ಪಾವಧಿ ಸಾಲದಡಿಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ರೂ.4807.48 ಕೋಟಿಗಳನ್ನು ದೀರ್ಘಾವಧಿಯ ಮರುಹಣಕಾಸು ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ವಿತರಿಸಲಾಗಿದೆ.

- ❑ **ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯ ಬೆಂಬಲ:** ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಆರ್.ಐ.ಡಿ.ಎಫ್.ನಡಿಯಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಲು 2021-22 ಸಾಲಿಗೆ ರೂ.2084.21 ಕೋಟಿ ಮೊತ್ತದ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಮಂಜೂರು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ರೂ.1354.51 ಕೋಟಿಗಳನ್ನು ವಿತರಿಸಲಾಗಿದೆ. 10.01.2023ರಂತೆ ಆರ್.ಐ.ಡಿ.ಎಫ್.ನಡಿ ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೆ 43792 ಯೋಜನೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ, ಸಂಚಿತ ಮಂಜೂರಾತಿಗಳು ಮತ್ತು ವಿತರಣೆಗಳು ಕ್ರಮವಾಗಿ ರೂ.18156.92 ಕೋಟಿ ಮತ್ತು ರೂ.14206.88 ಕೋಟಿಗಳಾಗಿವೆ.
- ❑ **ಇ-ಕೆ.ಸಿ.ಸಿಯ ಪ್ರಾಯೋಗಿಕತೆ:** ನಬಾರ್ಡ್ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸುತ್ತಿರುವ ಪ್ರಸ್ತಾವಿತ ಇ-ಕೆಸಿ ಪೋರ್ಟಲ್‌ನ್ನು FRUITS ಪೋರ್ಟಲ್‌ಗೆ ಅಂಕ್ ಮಾಡಬಹುದು. ಇದು ರೈತರಿಂದ ಭರ್ತಿಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಲು ಬ್ಯಾಂಕರ್‌ಗಳಿಗೆ ಅನುವು ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತದೆ. ಇದು ಬ್ಯಾಂಕ್ ಸಾಲ/ ಬಡ್ಡಿ ಉಪದಾನ/ ವಿಮೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುವಲ್ಲಿ ಫಲಾನುಭವಿಗಳ ನಕಲಾಗದಂತೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ.
- ❑ **ಕೃಷಿ ಮೌಲ್ಯ ಸರಪಳಿ ಹಣಕಾಸಿನ ಪ್ರಾಯೋಗಿಕತೆ:** ನಬಾರ್ಡ್, ಕರ್ನಾಟಕದ ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಪಾವಗಡ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಮಾವಿನ/ ತರಕಾರಿ ಮೌಲ್ಯ ಸರಪಳಿಯನ್ನು ಐ.ಎಫ್.ಎಚ್.ಡಿ ಮತ್ತು ಎಸ್.ಬಿ.ಐ ಜೊತೆಗೆ ಕೃಷಿ ಮೌಲ್ಯ ಸರಪಳಿ ಹಣಕಾಸನ್ನು ಪ್ರಾಯೋಗಿಕವಾಗಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲಾಗಿದೆ, ಇದು ಅಂತಿಮ ಹಂತದಲ್ಲಿದೆ.
- ❑ **ಸಮಗ್ರ ಕೃಷಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ:** ಸಮಗ್ರ ಕೃಷಿ ಅಭ್ಯಾಸಗಳ ಪ್ರಾತ್ಯಕ್ಷಿಕೆಗಾಗಿ ನಬಾರ್ಡ್ ಕೃಷಿ ವಿಜ್ಞಾನಗಳ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಧಾರವಾಡಕ್ಕೆ ರೂ.25 ಲಕ್ಷದ ಆರ್ಥಿಕ ಸಹಾಯವನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಿದೆ.
- ❑ **ಜೆ.ಎಲ್.ಜಿ-ಕೃಷಿ ಹೊಂಡ ಯೋಜನೆ:** ನಬಾರ್ಡ್ ಪ್ರತಿ ಜೆ.ಎಲ್.ಜಿ.ಗೆ ರೂ.4000 ರಂತೆ 1000 ಜೆ.ಎಲ್.ಜಿ.ಗಳ ರಚನೆ ಮತ್ತು ಕ್ರೆಡಿಟ್ ಅಂಕೇಜ್‌ಗೆ ಅನುದಾನವನ್ನು ಮಂಜೂರು ಮಾಡಿದೆ. ಇದು ಕೃಷಿ ಹೊಂಡ ನಿರ್ಮಾಣದ ಚಟುವಟಿಕೆಯನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ಉತ್ತೇಜಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಯೋಜನೆಯಡಿ, ಧಾರವಾಡ, ಹಾವೇರಿ, ಗದಗ ಮತ್ತು ಬೆಳಗಾವಿ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ 138 ಜೆ.ಎಲ್.ಜಿ.ಗಳನ್ನು ರಚಿಸುವ ಮೂಲಕ ಇದುವರೆಗೆ 700 ಕೃಷಿ ಹೊಂಡಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ❑ **ರೈತ ಉತ್ಪಾದಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ (FPO) ಬೆಂಬಲ:** ಎಫ್.ಪಿ.ಒ.ಗಳ ಪ್ರಚಾರ ಮತ್ತು ಪೋಷಣೆಗೆ ವಿಶೇಷ ಗಮನವನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ನಬಾರ್ಡ್‌ನಿಂದ ಸುಮಾರು 373 ಎಫ್.ಪಿ.ಒ.ಗಳನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ಇದು 1 ಲಕ್ಷಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ರೈತರನ್ನು ಸದಸ್ಯರನ್ನಾಗಿ ಒಳಗೊಂಡಿದೆ.
- ❑ **ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಬೆಂಬಲ:** ಸಹಕಾರಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಬಲಪಡಿಸುವ ಪ್ರಮುಖ ಉಪಕ್ರಮವಾಗಿ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಕೃಷಿ ಸಾಲ ಸಂಘಗಳನ್ನು (ಪಿ.ಎ.ಸಿ.ಎಸ್) ಗಣಕೀಕರಣ ಮಾಡಲಾಗುವುದು. ಇದು ತಮ್ಮ ರೈತ ಸದಸ್ಯರಿಗೆ ತಡೆರಹಿತ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸುವಲ್ಲಿ ಬೇರುಮಟ್ಟದ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ದಕ್ಷತೆಯನ್ನು ಸುಧಾರಿಸುತ್ತದೆ. ಮೊದಲ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದ 5491 ಪಿ.ಎ.ಸಿ.ಎಸ್.ಗಳನ್ನು ಗಣಕೀಕರಣಕ್ಕಾಗಿ ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ❑ **2023-24ನೇ ಆರ್ಥಿಕ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಆದ್ಯತಾ ವಲಯದ ಸಾಲಕ್ಕಾಗಿ ಸಾಲ ಸಂಭಾವ್ಯತೆ:** ನಬಾರ್ಡ್ ಜಿಲ್ಲಾವಾರು ಸಂಭಾವ್ಯ ಅಂಕ್ ಕ್ರೆಡಿಟ್ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು (ಪಿ.ಎಲ್.ಪಿ) ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಇದು ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಸಾಲದೊಂದಿಗೆ ಆದ್ಯತಾ ವಲಯದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಮ್ಯಾಪಿಂಗ್ ಮಾಡುವ ಮೂಲ ಉದ್ದೇಶದೊಂದಿಗೆ ವಿಕೇಂದ್ರೀಕೃತ ಸಾಲ ಯೋಜನೆಗೆ ಒಂದು ಹೆಜ್ಜೆಯಾಗಿದೆ. ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ 2023-24ರ ಆರ್ಥಿಕ ವರ್ಷಕ್ಕಾಗಿ ಒಟ್ಟು ಸಾಲದ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ರೂ.358763 ಕೋಟಿಗಳನ್ನು (ವಲಯವಾರು: ಕೃಷಿ-49.90%, ಸೂಕ್ಷ್ಮ, ಸಣ್ಣ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮ ಉದ್ಯಮಗಳು-37.59%, ರಫ್ತು ಸಾಲ-1.61%, ಶಿಕ್ಷಣ-1.72%, ವಸತಿ-7.97, ನವೀಕರಿಸಬಹುದಾದ ಇಂಧನ-0.36%, ಬ್ಯಾಂಕ್ ಸಾಲವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮೂಲಸೌಲಭ್ಯಗಳು-0.85%) ಆದ್ಯತಾ ವಲಯಕ್ಕೆ ಯೋಜಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಸಹಕಾರಿ ವಲಯದ ಸಾಧನೆಗಳು:

- ❑ ಪ್ರಸಕ್ತ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ 3 ಲಕ್ಷ ಹೊಸ ರೈತರಿಗೆ ಸಾಲ ವಿತರಿಸುವ ಗುರಿ ಹೊಂದಿದ್ದು, ನವೆಂಬರ್ ಅಂತ್ಯದವರೆಗೆ 1.31 ಲಕ್ಷ ಹೊಸ ರೈತರಿಗೆ ರೂ.1412.77 ಕೋಟಿಗಳ ಬೆಳೆ ಸಾಲ ವಿತರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಎಲ್ಲಾ ಅರ್ಹ ರೈತರಿಗೆ ಸುಲಭವಾಗಿ

ಸಾಲ ಒದಗಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ರಾಜ್ಯದ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನಕ್ಕೆ ಸಾಲದ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ದುಡಿಯುವ ಬಂಡವಾಳ ಸಾಲವಾಗಿ ಹೈನುಗಾರಿಕೆ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ರೂ.109.43 ಕೋಟಿಯನ್ನು 44995 ರೈತರಿಗೆ ಹಾಗೂ ಸಮುದ್ರ ಮೀನುಗಾರಿಕೆ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ರೂ.4.28 ಕೋಟಿಯನ್ನು 428 ಮೀನುಗಾರರಿಗೆ ಕೆಸಿಸಿ ಕಾರ್ಡ್ ಮೂಲಕ ವಿತರಿಸಲಾಗಿದೆ.

- ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ಆತ್ಮ ನಿರ್ಭರ್ ನ Agri infra Fund ಯೋಜನೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ರೈತರಿಗೆ ಕೊಯ್ಲು ನಂತರದ ಮೂಲ ಭೂತ ಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಲು ರಾಜ್ಯದ 395 ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಕೃಷಿ ಪತ್ತಿನ ಸಹಕಾರ ಸಂಘಗಳಿಗೆ ನಬಾರ್ಡ್ ಮೂಲಕ ರೂ.312.74 ಕೋಟಿಗಳ ಸಾಲವನ್ನು ಶೇ.4 ರ ಬಡ್ಡಿ ದರದಲ್ಲ ಮಂಜೂರು ಮಾಡಲಾಗಿದ್ದು, ಈ ಪೈಕಿ 706 ಸಂಘಗಳಿಗೆ ರೂ.158.02 ಕೋಟಿಗಳನ್ನು ಜಿಲ್ಲಾ ಕೇಂದ್ರ ಸಹಕಾರ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳು ಬಡುಗಡೆ ಮಾಡಿವೆ. ಕೇಂದ್ರ ಪುರಸ್ಕೃತ ಯೋಜನೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ಮುಂದಿನ ಮೂರು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯದ 6040 ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಕೃಷಿ ಪತ್ತಿನ ಸಹಕಾರ ಸಂಘಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿ PACSಗೆ ರೂ.3.91 ಲಕ್ಷಗಳಂತೆ ಒಟ್ಟು 236.00 ಕೋಟಿಗಳ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ಗಣಕೀಕರಣಗೊಳಿಸಿ ರೈತರಿಗೆ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗದ ಗ್ರಾಹಕರಿಗೆ ಉತ್ತಮ ಬ್ಯಾಂಕಿಂಗ್ ಸೇವೆಯನ್ನು ನೀಡಲು ಉದ್ದೇಶಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ಸಹಕಾರ ಮಂತ್ರಾಲಯ, ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರ "ಸಹಕಾರ ಸೆ ಸಮೃದ್ಧಿ" ದೈಯದೊಂದಿಗೆ ಸಹಕಾರ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿರುವ ತೊಡಕುಗಳನ್ನು ನಿವಾರಿಸಲು ಮತ್ತು ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು ಎಲ್ಲಾ ಸಹಕಾರ ಸಂಘಗಳ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಒಂದೆಡೆ ಕ್ರೋಢೀಕರಿಸಲು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಹಕಾರ ಡೇಟಾಬೇಸ್ ತಂತ್ರಾಂಶವನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸಿದ್ದು, ಈ ತಂತ್ರಾಂಶದಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ಹಂತದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯದ 6040 ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಕೃಷಿ ಪತ್ತಿನ ಸಹಕಾರ ಸಂಘಗಳ, 16656 ಹಾಲು ಉತ್ಪಾದಕ ಸಹಕಾರ ಸಂಘಗಳ ಮತ್ತು 682 ಮೀನುಗಾರಿಕೆ ಸಹಕಾರ ಸಂಘಗಳ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಅಳವಡಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಸಹಕಾರಿ ವಲಯದ ಸವಾಲುಗಳು:

- ಸಹಕಾರಿ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳು ರಾಜ್ಯದ 38% ರೈತರಿಗೆ ಸಾಲ ನೀಡಿದ್ದರೂ ಸಹ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳ ಬಂಡವಾಳ ಲಭ್ಯತೆ ಕಡಿಮೆ ಇರುವುದರಿಂದ, ಸರಾಸರಿ ಅಲ್ಪಾವಧಿ ಕೃಷಿ ಸಾಲವು ಪ್ರತಿ ರೈತರಿಗೆ ರೂ.71096 ಇದ್ದು, ಸಾಲವು ವಾಣಿಜ್ಯ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳ ಸರಾಸರಿ ಮೊತ್ತಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಇರುತ್ತದೆ.
- ವಾಣಿಜ್ಯ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಡಿಸಿಸಿ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳ ಠೇವಣಿಯು ದುರ್ಬಲವಾಗಿದ್ದು, ಈ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳನ್ನು ಷೆಡ್ಯೂಲ್ಡ್ ಬ್ಯಾಂಕ್‌ಗಳಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸದೇ ಇರುವುದರಿಂದ ಮತ್ತು ಮೂಲ ಸೌಕರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಬಂಡವಾಳದ ಸಹಾಯ ಲಭ್ಯವಾಗದೇ ಇರುವುದರಿಂದ ಹೊಸ ಡಿಜಿಟಲ್ ತಂತ್ರಾಂಶವನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡು ಗ್ರಾಹಕರಿಗೆ ಉತ್ತಮ ಸೇವೆಯನ್ನು ನೀಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ.

ಮುಂದಿನ ದಾರಿ:

§1 ಟ್ರಾಯನ್ GDP ಸಾಧಿಸಲು

- 3000ಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಹೊಂದಿರುವ ಒಟ್ಟು 122 ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಪೈಕಿ 18 ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಈಗಾಗಲೇ brick-and-mortar ಶಾಖೆಗಳಿವೆ ಮತ್ತು ಇನ್ನುಳಿದ 104 ಗ್ರಾಮಗಳು BCಗಳ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೊಳಪಟ್ಟಿವೆ. ಸದರಿ 104 ಗ್ರಾಮಗಳ ಪೈಕಿ 52 ಗ್ರಾಮಗಳು ಈ IPPB ಕೇಂದ್ರಗಳ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಒಳಪಟ್ಟಿದ್ದು, ಇದರಲ್ಲಿ 8 ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ IPPB ಕೇಂದ್ರಗಳು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುವಂತೆ ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ಇನ್ನುಳಿದ 52 ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಸದಸ್ಯ ಬ್ಯಾಂಕ್‌ಗಳು brick-and-mortar ಶಾಖೆ ತೆರೆಯುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯನ್ನು ಅನ್ವೇಷಿಸಲು ಸೂಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆದಾಗ್ಯೂ, ಆರ್.ಬಿ.ಐ. ಮಾರ್ಗಸೂಚಿಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಮೇಲನ ಎಲ್ಲಾ 122 ಗ್ರಾಮಗಳೂ ಬ್ಯಾಂಕಿಂಗ್ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಲಾಗಿರುತ್ತದೆ.
- ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತುತ GSDPಗೆ ಬ್ಯಾಂಕು ಸಾಲದ ಅನುಪಾತವು ಶೇಕಡ 50ಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಇದೆ. ಇದು ಶೇ. 50ಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಸಕ್ರಿಯ-ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲರುವ ವ್ಯಾಪಾರ ಮತ್ತು ಪ್ರಚಾರದ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಗಳು ಮುಂದುವರಿಯುವುದಲ್ಲದೆ, ಮುಂಬರುವ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ನಬಾರ್ಡ್ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ ನೀಡಬೇಕಾದ ವಿಷಯಗಳು ಕೆಳಗಿನಂತಿವೆ:

- ❑ ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರದ FRUITS ಪೋರ್ಟಲ್‌ನೊಂದಿಗೆ ಇ-ಕೆ.ಸಿ.ಸಿ. ಪೋರ್ಟಲ್ ಏಕೀಕರಣದ ಪ್ರಾರಂಭ. ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ಯೋಜನೆಯಾದ ಪಿ.ಎ.ಸಿ.ಎಸ್. ಗಣಕೀಕರಣದ ಮೂಲಕ ಹಣಕಾಸು ಮತ್ತು ಪಿ.ಎ.ಸಿ.ಗಳ ಮೂಲಕ ಕೃಷಿ-ಮೌಲ್ಯ ಸರಣಿ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯವನ್ನು ಬಲಪಡಿಸುವುದು. ಶ್ರೇಣಿ 3 ಮತ್ತು 4 ಪಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲಿ ಉದ್ದೇಶಿತ ಮೂಲ ಸೌಕರ್ಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ.
- ❑ ಎಸ್.ಹೆಚ್.ಜಿ. ಒಕ್ಕೂಟಗಳು, FPOಗಳು/OFPOಗಳು, ಪಿ.ಎ.ಸಿ.ಎಸ್. ಮುಂತಾದ ರೈತ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಆಡಳಿತ, ವ್ಯಾಪಾರ ವೈವಿಧ್ಯೀಕರಣ ಮತ್ತು ಲಾಭದಾಯಕತೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಬಲಪಡಿಸುವುದು.
- ❑ ಕೌಶಲ್ಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ನೈಸರ್ಗಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ನಿರ್ವಹಣೆಯಲ್ಲಿ ICT ಆಧಾರಿತ ಆವಿಷ್ಕಾರಗಳು.
- ❑ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ರೈತರಿಗೆ ಬೆಳೆ ಸಾಲವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಹಿಂದುಳಿದ ಜಿಲ್ಲೆ ಹಾಗೂ ಬರಪೀಡಿತ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿರುವ ಡಿಸಿಸಿ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳಿಗೆ ನಬಾರ್ಡ್ ಪುನರ್ಧನ ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನು ಪ್ರಸ್ತುತ ಶೇ. 60 ರಿಂದ ಶೇ. 75ಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.
- ❑ ಆರ್.ಜಿ.ಐ., PACSಗಳನ್ನು ಸಣ್ಣ ಉಳಿತಾಯ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿ ಹಾಗೂ ಅಂಚೆ ಕಛೇರಿಗೆ ನೀಡುತ್ತಿರುವ ಬ್ಯಾಂಕಿಂಗ್ ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನು PACSಗಳಿಗೆ ನೀಡುವುದರಿಂದ, ರಾಜ್ಯ ಮತ್ತು ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ಅನುದಾನವನ್ನು ಗ್ರಾಮೀಣ ಜನರ ಮನೆ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ತಲುಪಿಸಬಹುದು.
- ❑ ರೈತರು ಕಡಿಮೆ ಆದಾಯ ಮೂಲವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದರಿಂದ, ಸಹಕಾರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಅವರಿಗೆ ನೀಡುವ ಸಾಲದ ಪ್ರಮಾಣ ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರಮಾಣದ್ದಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ, ಸಹಕಾರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ರೈತರಿಗೆ, ಆಸ್ತಿ-ಮೌಲ್ಯವನ್ನಾಧರಿಸಿ ನೀಡುವ ಸಾಲದ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಹಾಗೂ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಹೆಚ್ಚಿನ ಬೆಳೆ ಸಾಲ ಪಡೆಯಲು ಅಚ್ಚಿಸುವ ರೈತರ ಸೌಲಭ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ತಮ್ಮ ಭದ್ರತೆಗಳನ್ನು ಬ್ಯಾಂಕುಗಳಿಗೆ ಆಧಾರವಾಗಿಸಲು ಅನುವು ಮಾಡಿಕೊಡುವುದು.

ಅನುಬಂಧ 10.1

ಲೋಕೋಪಯೋಗಿ ಇಲಾಖೆಯ ಯೋಜನಾವಾರು ಪ್ರಗತಿಯ ವಿವರಗಳು
ಜನವರಿ 2023 (ಅವಲೋಕನ) ರಲ್ಲರುವಂತೆ.

(ರೂ. ಕೋಟಿಗಳಲ್ಲಿ)

ಯೋಜನೆ/ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ	ಅನುದಾನ (ಆಯವ್ಯಯ ಅಂದಾಜು+ ಪೂರಕ ಅಂದಾಜು)	ಒಟ್ಟು ಜಡುಗಡೆ	ಒಟ್ಟು ವೆಚ್ಚ
ಉಚ್ಚ ನ್ಯಾಯಾಲಯ ಕಟ್ಟಡದ ನಿರ್ವಹಣೆ	2.00	2.00	0.00
ಮುಖ್ಯ ಅಭಿಯಂತರರು (ಸಂಪರ್ಕ ಮತ್ತು ಕಟ್ಟಡ, ದಕ್ಷಿಣ, ಬೆಂಗಳೂರು)	302.58	305.89	237.95
ಮುಖ್ಯ ಅಭಿಯಂತರರು (ಸಂಪರ್ಕ ಮತ್ತು ಕಟ್ಟಡ - ಉತ್ತರ, ಧಾರವಾಡ)	0.38	0.27	0.22
ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ (ಸಂ. ಮತ್ತು ಕ. ದಕ್ಷಿಣ)	0.59	4.02	1.89
ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣೆ (ಸಂ. ಮತ್ತು ಕ. ದಕ್ಷಿಣ)	13.54	14.56	10.45
ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣೆ (ಸಂ. ಮತ್ತು ಕ. ಉತ್ತರ)	12.33	9.43	7.41
ಲೋಕೋಪಯೋಗಿ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ	0.25	0.04	0.00
ಮುಖ್ಯ ಇಂಜಿನಿಯರ್ (ಸಂಪರ್ಕ ಮತ್ತು ಕಟ್ಟಡ, ಕಲಬುರಗಿ ವಿಭಾಗ)	0.22	0.15	0.05
ಅನುಸೂಚಿತ ಜಾತಿಗಳ ಉಪಯೋಜನೆ ಮತ್ತು ಬುಡಕಟ್ಟು ಉಪ ಯೋಜನೆ ಕಾಯ್ದೆ 2013ರಡಿ ಬಳಕೆಯಾಗದೆ ಇರುವ ಮೊತ್ತ	7.91	0.00	0.00
ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣೆ (ಸಂಪರ್ಕ ಮತ್ತು ಕಟ್ಟಡ, ಈಶಾನ್ಯ ವಲಯ/ಕಲಬುರಗಿ)	10.40	7.12	6.38
ಗುಣಮಟ್ಟ ಅಶ್ವಾಸನೆ ಘಟಕ	26.06	20.12	20.30
ಮುಖ್ಯ ಅಭಿಯಂತರರು (ಸಂಪರ್ಕ ಮತ್ತು ಕಟ್ಟಡ - ಕೇಂದ್ರ, ಶಿವಮೊಗ್ಗ)	2.87	2.49	1.71
ವಿಧಾನ ಸಭೆ ಕಟ್ಟಡ ಕಾಮಗಾರಿಗಳು	3.00	2.25	2.19
ವಿಧಾನ ಪರಿಷತ್ತು ಕಟ್ಟಡ ಕಾಮಗಾರಿಗಳು	0.35	0.14	0.12
ವಿಧಾನ ಸೌಧ, ವಿಕಾಸ ಸೌಧ, ಬಹುಮಹಡಿ ಕಟ್ಟಡ, ವಿ.ವಿ.ಗೋಪುರ ಮತ್ತು ಸುವರ್ಣ ಸೌಧ, ಬೆಳಗಾಂ ಕಟ್ಟಡ ನಿರ್ವಹಣಾ ಕಾಮಗಾರಿಗಳು	22.00	16.77	12.97
ವಿವಿಧ ಇಲಾಖಾ ಕಟ್ಟಡಗಳ ದುರಸ್ತಿ, ನಿರ್ವಹಣೆ ಮತ್ತು ಕಿರು ಮಾರ್ಪಾಟುಗಳು	250.00	192.76	173.99
ಮರಳು ಗಣಿಗಾರಿಕೆಯ ಆಡಳಿತ	0.90	0.68	0.60
ಲೋಕೋಪಯೋಗಿ ವಸತಿ ಗೃಹಗಳು ಹಾಗೂ ನ್ಯಾಯಾಂಗ ವಸತಿ ಗೃಹಗಳ ದುರಸ್ತಿ	125.00	94.79	86.01
ಮುಖ್ಯ ಇಂಜಿನಿಯರ್, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಹೆದ್ದಾರಿಗಳು	9.32	9.11	6.50
ದುರಸ್ತಿ ಮತ್ತು ವಾಹನಗಳು	1.80	1.50	1.27
ನಿರ್ವಹಣೆ/ ವಿಭೂಷಣ ಮತ್ತು ಸಾಮಾನ್ಯ ದುರಸ್ತಿ	30.26	29.94	22.51
ಯೋಜನಾ ಅನುಷ್ಠಾನ ಘಟಕ - ರಾಜ್ಯ ಹೆದ್ದಾರಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆ	7.73	7.49	5.76
ಯೋಜನೆ ಮತ್ತು ರಸ್ತೆ ಸ್ವತ್ತಿನ ನಿರ್ವಹಣೆ ಸೆಂಟರ್	3.68	3.96	3.01
ರಾಜ್ಯ ಹೆದ್ದಾರಿ ಸೇತುವೆಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆ	65.00	51.30	39.99
ರಾಜ್ಯ ಹೆದ್ದಾರಿಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆ	505.00	377.90	338.44
ರಾಜ್ಯ ಹೆದ್ದಾರಿ - ರಸ್ತೆ ಸುರಕ್ಷತಾ ಕಾಮಗಾರಿ	75.00	56.25	55.45

ಯೋಜನೆ/ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ	ಅನುದಾನ (ಆಯವ್ಯಯ ಅಂದಾಜು+ ಪೂರಕ ಅಂದಾಜು)	ಒಟ್ಟು ಬಡುಗಡೆ	ಒಟ್ಟು ವೆಚ್ಚ
ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಹೆದ್ದಾರಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆ (ಕೆಶಿಪ್)	15.41	15.75	12.50
ಜಿಲ್ಲಾ ಮತ್ತು ಇತರೆ ರಸ್ತೆ ಸೇತುವೆಗಳು	57.00	44.67	35.68
ಮುಖ್ಯ ಮಂತ್ರಿಯವರ ಗ್ರಾಮೀಣ ರಸ್ತೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನಿಧಿಯಡಿ ಜಿಲ್ಲಾ ಮತ್ತು ಇತರೆ ರಸ್ತೆಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆ	323.42	246.61	227.44
ಜಿಲ್ಲಾ ಹಾಗೂ ಇತರೆ ರಸ್ತೆಗಳು ನಿರ್ವಹಣೆ	380.00	289.38	251.91
ಜಿಲ್ಲಾ ಮತ್ತು ಇತರೆ ರಸ್ತೆಗಳು - ರಸ್ತೆ ಸುರಕ್ಷತಾ ಕಾಮಗಾರಿ	60.00	45.00	43.43
ಕರ್ನಾಟಕ ರಸ್ತೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನಿಗಮ-ಸರ್ಕಾರಿ ಖಾತರಿ ಕಮಿಷನ್ ಪಾವತಿ	5.72	0.00	0.00
ಇಲಾಖಾ ಕಟ್ಟಡಗಳು	300.00	119.91	109.01
ನಿವಾಸಿ ಕಟ್ಟಡಗಳು	80.00	20.23	19.04
ಪ್ರಮುಖ ಜಿಲ್ಲಾ ರಸ್ತೆ - ಸೇತುವೆಗಳು	150.00	106.31	99.07
ರಾಜ್ಯ ಹೆದ್ದಾರಿಗಳ ಸೇತುವೆಗಳು	40.00	35.02	24.26
ರಾಜ್ಯ ಹೆದ್ದಾರಿ ರಸ್ತೆ ಕಾಮಗಾರಿಗಳು	500.00	271.50	247.77
ರಾಜ್ಯ ಹೆದ್ದಾರಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆ	1400.00	430.00	1319.83
ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಹೆದ್ದಾರಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆ (ಕೆಶಿಪ್- 2 - ವಿಶ್ವ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಮತ್ತು ಎ.ಡಿ.ಬಿ.	869.00	347.07	434.47
ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಹೆದ್ದಾರಿಗಳ ಸುಧಾರಣಾ ಯೋಜನೆ: (ಕೆಶಿಪ್-3 (ಎಡಿಬಿ-2ನೇ ನಾಲ -ಇಎಪಿ	1300.00	879.95	350.00
ರಾಜ್ಯ ಹೆದ್ದಾರಿ ಭೂಸ್ವಾಧೀನ ವೆಚ್ಚ	100.00	183.26	43.46
ಜಿಲ್ಲಾ ಮತ್ತು ಇತರೆ ರಸ್ತೆಗಳು	1695.00	1376.31	1214.77
ನಬಾರ್ಡ್ ಸಹಾಯಿತ ಮುಖ್ಯ ಜಿಲ್ಲಾ ರಸ್ತೆ ಕಾಮಗಾರಿಗಳು	100.00	16.34	13.48
ಕೇಂದ್ರ ರಸ್ತೆ ನಿಧಿ ಹಂಚಿಕೆಯ ಆರ್ಥಿಕ ನೆರವಿನ ರಸ್ತೆಗಳು	500.00	465.46	464.80
ಅನುಸೂಚಿತ ಜಾತಿಗಳ ಉಪಯೋಜನೆ ಮತ್ತು ಬುಡಕಟ್ಟು ಉಪ ಯೋಜನೆ ಕಾಯ್ದೆ 2013ರಡಿ ಬಳಕೆಯಾಗದೆ ಇರುವ ಮೊತ್ತ	4.09	1.79	1.45
ಜಿಲ್ಲಾ ಮತ್ತು ಇತರೆ ರಸ್ತೆ- ಭೂಸ್ವಾಧೀನ ವೆಚ್ಚ	50.00	27.48	13.53
ನಾಲಾಗಳ ಬದಿಯಲ್ಲಿ ರಸ್ತೆ ಸುರಕ್ಷತೆ ಕಾಮಗಾರಿ ಹಾಗೂ ಬ್ಯಾರಿಕೇಡಿಂಗ್	30.00	22.50	22.50
ಕರ್ನಾಟಕ ರಸ್ತೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನಿಗಮ ನಿಯಮಿತ	450.00	427.60	262.50
ಸರ್ಕಾರಿ ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪ ಮತ್ತು ಇತರ ಲೋಕೋಪಯೋಗಿ ಕಛೇರಿಗಳು	3.11	3.15	2.25
ಕೆ.ಫು.ಯೋ. - ನ್ಯಾಯಾಲಯ ಕಟ್ಟಡ ಹಾಗೂ ನ್ಯಾಯಾಂಗ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ವಸತಿ ಕಟ್ಟಡಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ	105.00	78.75	78.75
ಕೆ.ಫು.ಯೋ. - ನ್ಯಾಯಾಲಯ ಕಟ್ಟಡಗಳು	70.00	52.99	52.49
ಒಟ್ಟು	10065.92	6717.96	6379.56

ಅನುಬಂಧ 10.2

ಸಾರಿಗೆ ಇಲಾಖೆಯ ಯೋಜನಾವಾರು ಪ್ರಗತಿಯ ವಿವರಗಳು ಜನವರಿ 2023 (ಅವಲೋಕನ) ರಲ್ಲರುವಂತೆ.

(ರೂ. ಕೋಟಿಗಳಲ್ಲಿ)

ಯೋಜನೆ/ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ	ಅನುದಾನ (ಆಯವ್ಯಯ ಅಂದಾಜು+ಪೂರಕ ಅಂದಾಜು)	ಒಟ್ಟು ಬಿಡುಗಡೆ	ಒಟ್ಟು ವೆಚ್ಚ
ಅನುಸೂಚಿತ ಜಾತಿಗಳ ಉಪಯೋಜನೆ ಮತ್ತು ಬುಡಕಟ್ಟು ಉಪ ಯೋಜನೆ ಕಾಯ್ದೆ 2013ರಡಿ ಬಳಕೆಯಾಗದೆ ಇರುವ ಮೊತ್ತ	4.91	4.91	4.71
ಅನುಸೂಚಿತ ಜಾತಿಗಳ ಉಪಯೋಜನೆ ಮತ್ತು ಬುಡಕಟ್ಟು ಉಪ ಯೋಜನೆ ಕಾಯ್ದೆ 2013ರಡಿ ಬಳಕೆಯಾಗದೆ ಇರುವ ಮೊತ್ತ	3.52	1.76	1.28
ಸಾರಿಗೆ ಆಯುಕ್ತರು	26.55	21.60	18.61
ರಾಜ್ಯ ಸಾರಿಗೆ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ	0.95	0.90	0.67
ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಸಾರಿಗೆ ಅಪೀಲು ವಿಚಾರಣಾ ನ್ಯಾಯಾಧಿಕರಣ	0.84	1.07	0.75
ವಾಯು ಮಾಲಿನ್ಯ ಮತ್ತು ಇತರ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ನಿಯಂತ್ರಣ ಕ್ರಮಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನ	25.00	6.34	5.99
ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಸಾರಿಗೆ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ	83.66	78.67	65.36
ಕರ್ನಾಟಕ ಸೇವಾ ಅಧಿನಿಯಮಗಳ ಖಾತರಿ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಪಾವತಿಗಳು	0.50	0.00	0.00
ಸಾರಿಗೆ ಕಲ್ಯಾಣ ಮತ್ತು ರಸ್ತೆ ಸುರಕ್ಷತೆ	300.00	146.04	23.75
ಮೋಟಾರು ವಾಹನಗಳ ಪರಿವೀಕ್ಷಣೆ(ಆಡಳಿತ ಮತ್ತು ನಿರ್ವಹಣೆ)	20.98	16.43	15.16
ಸ್ವಾತಂತ್ರ ಹೋರಟಗಾರರಿಗೆ ಉಚಿತ ಬಸ್ ಪಾಸ್ ವಿತರಣೆ	5.21	1.30	1.30
ಬೆಂಗಳೂರು ಮಹಾನಗರ ಸಾರಿಗೆ ಸಂಸ್ಥೆ	830.59	681.56	667.65
ವಾಯುವ್ಯ ಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಸಾರಿಗೆ ನಿಗಮ	596.91	466.87	129.34
ಉತ್ತರ ಪೂರ್ವ ಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಸಾರಿಗೆ ನಿಗಮ	352.96	258.53	75.74
ಅಂಧರಿಗೆ ಉಚಿತ ಬಸ್ ಪ್ರಯಾಣ ಸೌಲಭ್ಯ	26.83	6.71	6.71
ಅಂಗವಿಕಲರಿಗೆ ಉಚಿತ ಬಸ್ ಪಾಸ್ ಸೌಲಭ್ಯ	26.97	6.74	6.74
ಸ್ವಾತಂತ್ರ ಯೋಧರ ವಿಧವೆಯರ ಉಚಿತ ಬಸ್ ಪಾಸ್ ವಿತರಣೆ	0.07	0.02	0.02
ಹಿರಿಯ ನಾಗರಿಕರಿಗೆ ರಿಯಾಯಿತಿ ಬಸ್ ಪ್ರಯಾಣ ಸೌಲಭ್ಯ	48.56	12.14	12.34
ಕ.ರಾ.ರ.ಸಾ.ಸಂ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಮತ್ತು ಇತರ ರಿಯಾಯಿತಿಗಳನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸುವ ಬಗ್ಗೆ	723.53	538.62	172.86
ಹುತಾತ್ಮರ ಅವಲಂಬಿತರಿಗೆ ಉಚಿತ ಬಸ್ ಪಾಸ್	2.01	0.50	0.50
ಎಂಡೋಸಲ್ಮನ್ ಪೀಡಿತ ಸಂತ್ರಸ್ತರಿಗೆ ಉಚಿತ ಬಸ್ ಪ್ರಯಾಣ ಸೌಲಭ್ಯ	10.72	2.68	2.68
ಗೋವಾ ಚಟುವಟಿಗಾರರಿಗೆ ಉಚಿತ ಬಸ್ ಪಾಸ್ ಸೌಲಭ್ಯ	2.79	0.70	0.70
ಆರ್.ಐ.ಒ. ಕಟ್ಟಡಗಳು ಮತ್ತು ವಾಹನ ಚಾಲನೆ ಪರಿಶೀಲನೆ ದಾರಿಗಳು	15.00	3.18	1.70
ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಸಾರಿಗೆ ಕಚೇರಿಗಳ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕಾಗಿ ಜಮೀನು ಖರೀದಿ	1.00	0.00	0.00
ನೂತನ ಬಸ್ಸುಗಳ ಖರೀದಿ	200.00	0.00	0.00
ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ರಸ್ತೆ ಸಾರಿಗೆ ನಿಗಮ	30.00	22.19	22.74
ವಾಯುವ್ಯ ಕರ್ನಾಟಕ ರಸ್ತೆ ಸಾರಿಗೆ ನಿಗಮ	25.00	18.50	10.57
ಬೆಂಗಳೂರು ಮಹಾನಗರ ಸಾರಿಗೆ ಸಂಸ್ಥೆ	138.50	77.73	60.23
ಈಶಾನ್ಯ ಕರ್ನಾಟಕ ರಸ್ತೆ ಸಾರಿಗೆ ನಿಗಮ	15.00	11.39	11.11
ಹಳದಿ ಫಲಕ ಟ್ಯಾಕ್ಸಿ ಚಾಲಕರ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿವೇತನ	50.00	0.00	0.00
ಒಟ್ಟು	3568.56	2387.08	1319.20

ಅನುಬಂಧ 10.3
 ಕ.ರಾ.ರ.ಸಾ. ನಿಗಮ, ಬಿ.ಮ.ಸಾ.ಸಂಸ್ಥೆ, ವಾಯವ್ಯ ಕರ್ನಾಟಕ ರಸ್ತೆ ಸಾರಿಗೆ ಸಂಸ್ಥೆ ಹಾಗೂ ಕಲ್ಯಾಣ ಕರ್ನಾಟಕ ರಸ್ತೆ ಸಾರಿಗೆ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಆರ್ಥಿಕ ಅಂಶಗಳ ಸಾಧನೆಯ ವಿವರಗಳು
 (ರೂ ಕೋಟಿಗಳಲ್ಲಿ)

ಕ್ರ. ಸಂ	ವಿವರ	2021-22	2022-23	2021-22	2021-22	2021-22	2022-23	ಶೇ. ವ್ಯತ್ಯಾಸ/ ವ್ಯತ್ಯಾಸ	2021-22	2022-23	ಶೇ. ವ್ಯತ್ಯಾಸ	2021-22	2022-23	ಶೇ. ವ್ಯತ್ಯಾಸ
		(30-11-21 ವರೆಗೆ)	(30-11-22 ವರೆಗೆ)	(30-11-21 ವರೆಗೆ)	(30-11-22 ವರೆಗೆ)	(30-11-2022 ರ ವರೆಗೆ)	(30-11-2022 ರ ವರೆಗೆ)	(ಶೇ. ವ್ಯತ್ಯಾಸ/ ವ್ಯತ್ಯಾಸ)	(30-11-2021 ರ ವರೆಗೆ)	(30-11-2022 ರ ವರೆಗೆ)	(30.11.21 ರವರೆಗೆ)	(30.11.22 ರವರೆಗೆ)	(30.11.21 ರವರೆಗೆ)	(30.11.22 ರವರೆಗೆ)
		ಕೆಎಸ್‌ಆರ್‌ಟಿಸಿ			ಜಿಎಂಟಿಸಿ			ವಾಯವ್ಯ ಕರ್ನಾಟಕ ರಸ್ತೆ ಸಾರಿಗೆ ಸಂಸ್ಥೆ			ಕಲ್ಯಾಣ ಕರ್ನಾಟಕ ರಸ್ತೆ ಸಾರಿಗೆ ಸಂಸ್ಥೆ			
1	ಒಟ್ಟು ಆದಾಯ	1445.47	2874.54	+98.9	--	--	1674.64	37	833.82	1684.16	102.0	811.88	1403.36	72.9
2	ಒಟ್ಟು ವೆಚ್ಚ (ತೆರಿಗೆ ಹೊರತುಪಡಿಸಿ)	--	--	--	1222.74	1674.64	1674.64	37	--	--	--	975.06	1348.80	38.13
	ಅ) ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆ ವೆಚ್ಚ	1717.30	2731.65	59.1	1201.22	1706.32	27.88	42.0	1066.79	1547.51	45.1	738.93	1049.80	42.1
	ಆ) ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆ ವೆಚ್ಚ	49.60	57.30	15.5	21.52	27.88	27.88	29.6	44.69	30.53	-31.7	236.13	299.00	26.6
3	ತೆರಿಗೆ ಮುನ್ನ ಗಳಿಸಿದ ಲಾಭ/ನಷ್ಟ	-321.43	85.59	--	--	--	--	--	-277.66	106.12	--	-163.18	54.56	-133.4
4	ಒಟ್ಟು ತೆರಿಗೆ	--	--	--	0.00	59.56	59.56	-	--	--	--	0.00	57.18	-
	ಅ) ಪ್ರಯಾಣಿಕರ ತೆರಿಗೆ	--	--	--	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	--	0.00	0.00	0.00
	ಬ) ವಾಹನ ತೆರಿಗೆ ಮತ್ತು ಇತರ	62.99	122.17	+94.0	0.00	59.56	59.56	-	0.00	61.37	0.0	0.00	57.18	-
5	ಒಟ್ಟು ವೆಚ್ಚ	1829.89	2911.12	+59.1	1222.74	1734.20	1734.20	41.8	111.48	1639.41	47.5	975.06	1405.98	44.2
6	ನಿವ್ವಳ ಲಾಭ/ನಷ್ಟ	-384.42	-36.58	--	--	--	--	--	-277.66	44.75	--	-163.18	-2.62	-98.4
7	ಹಿಂದಿನ ಸಾಲಿನ ಸಮತೋಲನ (ಲಾಭ/ನಷ್ಟ)	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	0.00	0.00	0.00
8	ಒಟ್ಟು ಲಾಭ/ವೆಚ್ಚ	-384.42	-36.58	--	-188.65	-305.12	-305.12	116.47	-277.66	44.75	--	-163.18	-2.62	-98.4

ಆಧಾರ: ಕೆ.ಎಸ್.ಆರ್.ಟಿಸಿ, ಜಿಎಂಟಿಸಿ, ವಾರಾರಸಾನಂ ಮತ್ತು ಕಲ್ಯಾಣ ಕ.ರಾ.ರ.ಸಾ.ಸಂ

ಅನುಬಂಧ 10.4

ಬಿಎಂಆರ್‌ಸಿಎಲ್ ಇಲಾಖೆಯ ಯೋಜನಾವಾರು ಪ್ರಗತಿಯ ವಿವರಗಳು
ಜನವರಿ 2023 (ಅವಲೋಕನ) ರಲ್ಲರುವಂತೆ.

(ರೂ. ಕೋಟಿಗಳಲ್ಲಿ)

ಯೋಜನೆ/ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ	ಪರಿಷ್ಕೃತ ಅಂದಾಜು	ಆರಂಭಿಕ ಶಿಲ್ಕು (OB)	ಒಟ್ಟು ಬಿಡುಗಡೆ	ಒಟ್ಟು ವೆಚ್ಚ
ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ ಮೆಟ್ರೋ ರೈಲ್ ನಿಗಮ ನಿಯಮಿತದ ನಗದು ನಷ್ಟ	233.80	0.00	233.80	234.95
ಬಿಎಂಆರ್‌ಸಿಎಲ್‌ಗೆ ತೆರಿಗೆಗಳು ಮತ್ತು ಸುಂಕಗಳ ಮರುಪಾವತಿ	300.00	0.00	300.00	300.00
ಸಾಮ್ಯಾಷೇರು ಹೂಡಿಕೆ	0.00	1005.93	0.00	1134.71
ಬಿ.ಎಂ.ಆರ್.ಸಿ.ಎಲ್.ಗೆ ಸಾಲಗಳು	8.22	564.75	8.22	722.79
ಸಾಲ ಮರುಪಾವತಿಗಾಗಿ ಬಿ.ಎಂ.ಆರ್.ಸಿ.ಎಲ್. ಗೆ ನೆರವು	500.00	0.00	250.00	725.22
ಒಟ್ಟು	1042.02	1570.68	792.02	3117.67

ಟಿಪ್ಪಣಿ : ವೆಚ್ಚದ ಮೊತ್ತವು ಲೋನ್ ಫಂಡ್‌ನಿಂದ ಭರಿಸಿರುವುದರಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಮತ್ತು OB ಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಅನುಬಂಧ 10.5

ಮೂಲ ಸೌಕರ್ಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಬಂದರು ಮತ್ತು ಒಳನಾಡು ಜಲಸಾರಿಗೆ ಇಲಾಖೆಯ ಯೋಜನಾವಾರು
ಪ್ರಗತಿಯ ವಿವರಗಳು ಜನವರಿ 2023 (ಅವಲೋಕನ) ರಲ್ಲರುವಂತೆ.

(ರೂ. ಕೋಟಿಗಳಲ್ಲಿ)

ಯೋಜನೆ/ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ	ಅನುದಾನ (ಆಯವ್ಯಯ ಅಂದಾಜು+ಪೂರಕ ಅಂದಾಜು)	ಒಟ್ಟು ಬಿಡುಗಡೆ	ಒಟ್ಟು ವೆಚ್ಚ
ಕರ್ನಾಟಕ ಜಲಸಾರಿಗೆ ಮಂಡಳಿ	31.42	12.04	11.55
ಕರ್ನಾಟಕ ಜಲಸಾರಿಗೆ ಮಂಡಳಿಯ ಬಂಡವಾಳ ವೆಚ್ಚಗಳು	14.30	10.17	8.33
ಪಿಪಿಪಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು	2.00	0.50	0.50
ಸಣ್ಣ ವಿಮಾನ ನಿಲ್ದಾಣಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ	4.61	0.43	0.00
ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ವಾಯು ಸಂಪರ್ಕ	47.00	21.47	21.48
ಸಮುದ್ರ ಕೊರೆತ ನಿಯಂತ್ರಣ ಕಾಮಗಾರಿಗಳು	10.00	7.50	7.48
ಸಣ್ಣ ವಿಮಾನ ನಿಲ್ದಾಣಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ	150.00	325.00	260.00
ಕರ್ನಾಟಕ ಸ್ಥಿತ್ಯಂತರ	5.00	0.00	0.00
ಕೆ.ಆರ್.ಐ.ಡಿ.ಇ - ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ/ಕೆಳ ಸೇತುವೆ ಯೋಜನೆ	75.00	24.70	3.00
ರೈಲ್ವೆ ಯೋಜನೆಗಳ ವೆಚ್ಚ ಹಂಚಿಕೆ	500.00	527.50	431.50
ಕೊಂಕಣ ರೈಲ್ವೆಯಲ್ಲಿ ಷೇರು ಬಂಡವಾಳ	73.50	0.00	0.00
ಕೆ.ಫು.ಯೋ. - ಸಾಗರಮಾಲ ಯೋಜನೆ-ಹೂಳು ತೆಗೆಯುವ ಹಾಗೂ ತಡೆಗೋಡೆ ನಿರ್ಮಾಣ ಕಾಮಗಾರಿ	50.00	6.88	6.61
ಒಟ್ಟು	962.83	936.19	750.45

11.1 ಆರೋಗ್ಯ ಮತ್ತು ಕುಟುಂಬ ಕಲ್ಯಾಣ

ಕಳೆದ ಕೆಲವು ದಶಕಗಳಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕವು ತನ್ನ ಜನರ ಆರೋಗ್ಯ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಸುಧಾರಿಸುವಲ್ಲಿ ಗಮನಾರ್ಹ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದೆ. ರಾಜ್ಯವು ಗ್ರಾಮೀಣ ಮತ್ತು ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಆರೋಗ್ಯ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯವನ್ನು ಸುಧಾರಿಸುವಲ್ಲಿ ಗಮನಾರ್ಹ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದೆ. SDG ಇಂಡಿಯಾ ಸೂಚ್ಯಂಕ 3.0-2020-2021 ರ ಪ್ರಕಾರ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದ ಕಾರ್ಯಕ್ಷಮತೆಯು 78 ರ ಸೂಚ್ಯಂಕವನ್ನು ಗಳಿಸುವ ಮೂಲಕ 6 ನೇ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದು, ಮುಂದುವರೆದು ಗುಜರಾತ್ (86), ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ (83) ಮತ್ತು ತಮಿಳುನಾಡು (81) ಮುಂಚೂಣಿಯಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ. ಕಳೆದ ಇತ್ತೀಚಿನ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದ ಜನಸಂಖ್ಯಾ ಮತ್ತು ಆರೋಗ್ಯ ಸೂಚಕಗಳ ರೂಪುರೇಷೆಗಳನ್ನು ಕೆಳಗಿನ ಕೋಷ್ಟಕದಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ: 11.1: ಜನಸಂಖ್ಯಾ ಮತ್ತು ಆರೋಗ್ಯ ಸೂಚಕಗಳ ಸಾಧನೆ

ಕ್ರ.ಸಂ	ಸೂಚಕಗಳು	2015	2016	2017	2018	2019	2020	
1	ಜನನ ಪ್ರಮಾಣ (1000 ಜನಸಂಖ್ಯೆಗೆ)*	17.9	17.6	17.4	17.2	16.9	16.5	
2	ಮರಣ ಪ್ರಮಾಣ (1000 ಜನಸಂಖ್ಯೆಗೆ)*	6.6	6.7	6.5	6.3	6.2	6.2	
3	ಒಟ್ಟು ಫಲವತ್ತತೆ ದರ**	1.8	1.8	1.8	1.8	1.7	1.7	
4	ತಾಯಂದಿರ ಮರಣ ಪ್ರಮಾಣ (ಪ್ರತಿ 1,00,000 ಜೀವಂತ ಜನನಗಳಿಗೆ)*	97	92	83	69	69	69	
5	ಶಿಶು ಮರಣ ಪ್ರಮಾಣ (ಪ್ರತಿ 1000 ಜೀವಂತ ಜನನಗಳಿಗೆ)*	28	24	25	23	21	19	
6	ಐದು ವರ್ಷಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಮರಣ ಪ್ರಮಾಣ (ಪ್ರತಿ 1000 ಮಕ್ಕಳಿಗೆ) *	31	29	28	28	26	21	
7	ಅರ್ಹ ದಂಪತಿಗಳ ರಕ್ಷಣೆ (%)*	63	63	63	63	63	68.7	
8	ಸರಾಸರಿ ಜೀವನ ನಿರೀಕ್ಷೆ (ವರ್ಷಗಳು)*	ಗಂಡು	67.9	67.9	67.9	67.9	67.9	67.9
		ಹೆಣ್ಣು	70.9	70.9	70.9	70.9	70.9	70.9

ಮೂಲ: * SRS, ** NFHS

ಕಳೆದ ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಆರೋಗ್ಯ ಸೂಚಕಗಳ ಪ್ರಗತಿಯು ಉತ್ತೇಜನಕಾರಿಯಾಗಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಮೇಲಿನ ಕೋಷ್ಟಕವು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. SRS 2020 ರ ಪ್ರಕಾರ ಮರಣ ಪ್ರಮಾಣವು ಈಗಾಗಲೇ ಕಡಿಮೆ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿದ್ದು ಹಾಗೂ ಜನನ ಪ್ರಮಾಣವೂ ಸಹ ವೇಗವಾಗಿ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತಿದೆ. 2015 ರಲ್ಲಿ 97 ರಷ್ಟಿದ್ದ ತಾಯಂದಿರ ಮರಣ ಪ್ರಮಾಣವು 2020 ರಲ್ಲಿ 69 ಕ್ಕೆ ಇಳಿಕೆಯಾಗಿದೆ, ಅದೇ ರೀತಿ 2015 ರಲ್ಲಿ 28 ರಷ್ಟಿದ್ದ ಶಿಶು ಮರಣ ಪ್ರಮಾಣವು 2020 ರಲ್ಲಿ 19 ಕ್ಕೆ ಕ್ರಮೇಣ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ. ಆರೋಗ್ಯ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಸುಧಾರಿಸುವ ಮೂಲಕ ಆಂತರಿಕ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಮತ್ತು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಅಸಮಾನತೆಗಳನ್ನು ತೊಡೆದುಹಾಕಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

- ❑ ಪ್ರಸ್ತುತ ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಗುರಿ (SDG) 2030 ರ ಪ್ರಕಾರ ಕರ್ನಾಟಕವು 5 ವರ್ಷದೊಳಗಿನ ಮರಣ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು 28 ರಿಂದ <25 ಕ್ಕೆ ಇಳಿಸಬೇಕಾಗಿರುತ್ತದೆ, ಆದರೆ ರಾಜ್ಯವು ಇದನ್ನು ಈಗಾಗಲೇ ಸಾಧಿಸಿರುತ್ತದೆ.
- ❑ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಜನನಗಳ ಶೇಕಡಾವಾರು ಪ್ರಮಾಣವು 99.9 ರಷ್ಟು ಸಾಧಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ❑ ಪ್ರಸ್ತುತ ನವಜಾತ ಶಿಶುಗಳ ಮರಣ ಪ್ರಮಾಣ (NMR) 14 (SRS 2020) ಇದ್ದು, ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಗುರಿ (SDG) 2030 ರ ಪ್ರಕಾರ NMR ಅನ್ನು 18 ರಿಂದ <12 ಕ್ಕೆ ಇಳಿಸುವ ಗುರಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.
- ❑ ಪ್ರಸ್ತುತ ನವಜಾತ ಶಿಶುಗಳ ಮರಣ ಪ್ರಮಾಣವು 11 (SRS 2020) ಇರುತ್ತದೆ.

ಆರೋಗ್ಯ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯ

ರಾಜ್ಯವು ನಗರ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಆರೋಗ್ಯ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ವ್ಯಾಪಕವಾದ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಜಾಲವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿನ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯವು “ಕನಿಷ್ಠ ಅಗತ್ಯತೆಗಳ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ” ದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಮಾನದಂಡಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟಾರೆ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಪೂರೈಸಿದೆ. 24 ಜಿಲ್ಲಾ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳು, 154 ತಾಲ್ಲೂಕು ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳು, ಆರೋಗ್ಯ ಮತ್ತು ಕುಟುಂಬ ಕಲ್ಯಾಣ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ 53 ಇತರೆ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳು, 55 ಸ್ವಾಯತ್ತ ಬೋಧನಾ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳು, 202 ಸಮುದಾಯ ಆರೋಗ್ಯ ಕೇಂದ್ರಗಳು, 2396 ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ಕೇಂದ್ರಗಳು ಮತ್ತು 9476 ಉಪ ಕೇಂದ್ರಗಳು (KAG 2021-22ರ ಪ್ರಕಾರ) ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಆರೋಗ್ಯ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತಿದೆ.

ಮುಂದುವರೆದು, ವೈದ್ಯಕೀಯ ನೀತಿಶಾಸ್ತ್ರದ ಪ್ರಕಾರ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಆರೈಕೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸಲು 31215 ಖಾಸಗಿ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು, ಕರ್ನಾಟಕ ಖಾಸಗಿ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಕಾಯಿದೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ನೋದಾಯಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ 9871 (32%) ಖಾಸಗಿ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಬೆಂಗಳೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯೊಂದರಲ್ಲೇ ಇದ್ದು, ನಂತರ ಧಾರವಾಡ 2092 (7%) ಮತ್ತು ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ 1980 (6%) ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತದೆ.

2022-23ಕ್ಕೆ ಆರೋಗ್ಯ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಲು ವಿವಿಧ ಯೋಜನೆಗಳ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಬಜೆಟ್‌ನಲ್ಲಿ ನಿಗದಿಪಡಿಸಿದ ಮೊತ್ತವು ರೂ.9614.00 ಕೋಟಿಗಳಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಉತ್ಪಾದಕ ಅನುದಾನ ರೂ.5808.81 ಕೋಟಿಗಳಾಗಿರುತ್ತದೆ. ರೂ.6397.20 ಕೋಟಿಗಳನ್ನು ಇಡುಗಡೆ ಮಾಡಲಾಗಿದ್ದು, ಅದರಲ್ಲಿ ಇಡುಗಡೆ ಉತ್ಪಾದಕವು ರೂ.3014.16 ಕೋಟಿಗಳಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಜನವರಿ 2023 ರವರೆಗೆ ಮಾಡಿದ ವೆಚ್ಚವು ರೂ. 6706.34 ಕೋಟಿಗಳಾಗಿದ್ದು, ಅದರಲ್ಲಿ ಉತ್ಪಾದಕ ವೆಚ್ಚವು ರೂ.3122.49 ಕೋಟಿಗಳಾಗಿರುತ್ತದೆ. ವಿವರಗಳನ್ನು ಕೆಳಗಿನ ಕೋಷ್ಟಕದಲ್ಲಿ ಒದಗಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 11.2: ಜನವರಿ 2022-23 ರವರೆಗಿನ ಯೋಜನೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಪ್ರಗತಿ (ರೂ. ಕೋಟಿಗಳಲ್ಲಿ)

ಯೋಜನೆ/ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ	ಅನುದಾನ (ಆಯವ್ಯಯ ಅಂದಾಜು+ಪೂರಕ ಅಂದಾಜು)	ಒಟ್ಟು ಬಡುಗಡೆ	ಒಟ್ಟು ವೆಚ್ಚ
ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ಕೇಂದ್ರಗಳು	810.46	709.02	815.98
ಜಿಲ್ಲಾ ಸಿಬ್ಬಂದಿ	74.31	62.97	75.19
ಆಯುಷ್ ಚಿತ್ತಾಲಯಗಳು/ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳು ಮತ್ತು ಕಛೇರಿಗಳ ಪ್ರಾರಂಭ ಹಾಗೂ ನಿರ್ವಹಣೆ	152.12	128.39	143.18
ಆರೋಗ್ಯ ಇಲಾಖೆಯ ಕಟ್ಟಡಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆ- ಆಯುಷ್ ಒಳಗೊಂಡಂತೆ	47.72	36.71	14.88
ಸಂಚಾರಿ ಆರೋಗ್ಯ ಘಟಕಗಳು	0.39	0.39	0.42
ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ಕೇಂದ್ರಗಳ ಬಲವರ್ಧನೆ - ಪ್ರಸೂತಿ ಗೃಹಗಳು	15.55	14.65	6.45
ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಲೇರಿಯ ನಿರೋಧ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ	102.66	84.05	96.42
ಆಸ್ಪತ್ರೆ ಸಲಕರಣೆಗಳ ದುರಸ್ತಿ	5.92	1.96	0.80
ದೂರವಾಣಿ ವೆಚ್ಚ (ಆಯುಷ್ ಸೇರಿದೆ)	5.12	3.86	0.89
ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ಕೇಂದ್ರಗಳು (ಭಾ.ಸ.ಮಾದರಿ (ಎಂ.ಎನ್.ಪಿ))	626.18	535.32	628.13
ತಾಲ್ಲೂಕು ಮಟ್ಟದ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳು	6.67	4.12	2.36
ಅಂಬುಲೆನ್ಸ್ ಗಳ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಹಾಗೂ ತಾಲ್ಲೂಕು ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳಿಗೆ ಎಕ್ಸ್‌ರೇ/ಇತರೆ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಂತೆ	6.60	3.07	0.88
ರಕ್ತ ನಿಧಿ ಸ್ಥಾಪನೆ	0.10	0.10	0.00

ಯೋಜನೆ/ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ	ಅನುದಾನ (ಆಯವ್ಯಯ ಅಂದಾಜು+ಪೂರಕ ಅಂದಾಜು)	ಒಟ್ಟು ಬಡುಗಡೆ	ಒಟ್ಟು ವೆಚ್ಚ
ಉಪಕೇಂದ್ರಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆ (ಎಂ.ಎನ್.ಪಿ)	26.96	26.57	12.72
ಕಟ್ಟಡಗಳು (ಆಯುಷ್ ಸೇರಿದೆ)	11.63	6.42	0.55
ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು ಮತ್ತು ಸರಬರಾಜು	5.03	3.72	0.40
ಜಿಲ್ಲಾ ಕುಟುಂಬ ಕಲ್ಯಾಣ ವಿಭಾಗ	63.11	48.40	55.95
ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಕುಟುಂಬ ಕಲ್ಯಾಣ ಕೇಂದ್ರಗಳು	142.99	106.89	124.89
ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಉಪ ಕೇಂದ್ರಗಳು (ಕುಟುಂಬ ಕಲ್ಯಾಣ ದಡಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾದವುಗಳು)	329.89	271.39	316.21
ಸರ್ಕಾರೇತರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ನಡೆಸುತ್ತಿರುವ ಪ್ರಾ.ಆ.ಕೇಂದ್ರಗಳಿಗೆ ಸಹಾಯಾನುದಾನ, ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರ ನಡೆಸುವ ನಗರ ಕುಟುಂಬ ಕಲ್ಯಾಣ, ರಾಜ್ಯ ಆರೋಗ್ಯ ಸಾರಿಗೆ ಸಂಸ್ಥೆ	107.20	100.19	106.45
ಔಷಧಿ ಮತ್ತು ಸಿರಿಂಜುಗಳ ಪೂರೈಕೆ ಮತ್ತು ಪಲ್ಸ್ ಪೋಲಿಯೋ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ	2.05	0.60	0.41
ಜಿಲ್ಲಾ ಆರೋಗ್ಯ ಕಛೇರಿ ಕಟ್ಟಡಗಳು	12.64	6.67	4.01
ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ-ನಬಾರ್ಡ್	41.36	30.00	17.23
ಆಯುಷ್ ಕಛೇರಿಗಳು, ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯಗಳು ಮತ್ತು ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳ ಪ್ರಾರಂಭ ಹಾಗೂ ನಿರ್ವಹಣೆ, ಐಇಸಿ ಮತ್ತು ತರಬೇತಿ	156.76	160.93	106.54
ಆಯುಷ್ ಇಲಾಖೆಗೆ ಭೂಮಿ ಮತ್ತು ಕಟ್ಟಡಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆ ದುರಸ್ತಿ ಮತ್ತು ವಿಸ್ತರಣೆ	2.00	1.54	0.56
ಆಯುಷ್-ಔಷಧ ತಯಾರಿಕಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಮತ್ತು ಔಷಧ ಪರೀಕ್ಷಾ ಪ್ರಯೋಗಾಲಯ	3.92	4.35	2.50
ಆಯುಷ್- ಔಷಧಿ ಸಸ್ಯಗಳ ಬೇಸಾಯ ಮತ್ತು ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಔಷಧಿ ಗಿಡಮೂಲಕಾ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ	2.03	2.09	1.00
ಆಯುಷ್ ಕಟ್ಟಡಗಳು	10.00	2.66	0.00
ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಮಾನಸಿಕ ಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ	1.31	0.66	0.65
ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಸರಬರಾಜು ನಿಗಮ ನಿಯಮಿತ (ಕೆ.ಎಸ್. ಎಂ.ಎಸ್.ಸಿ.ಎಲ್)	1.49	0.75	0.37
ಕೋವಿಡ್-19 ಗಾಗಿ ಕೆ.ಎಸ್.ಎಂ.ಎಸ್.ಸಿ.ಎಲ್. ಮೂಲಕ ಡಿಸ್ಟ್ರಿಬ್ಯೂಷನ್ ಬಲ್ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಪರಿಕರಗಳ ಖರೀದಿ	50.00	0.00	0.00
ಆರೋಗ್ಯ ಮತ್ತು ಕುಟುಂಬ ಕಲ್ಯಾಣ ಹಾಗೂ ಇತರೆ ಆರೋಗ್ಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಕಟ್ಟಡ ನಿರ್ವಹಣೆ	25.00	12.50	11.08
ಮನೋರೋಗ ಚಿಕಿತ್ಸಾಲಯಗಳು, ಸಾಂ ರೋ. & ಕ್ಷಯರೋಗ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳು ಹಾಗೂ ಪ್ರಧಾನ ಮತ್ತು ಜಿಲ್ಲಾ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳು & ರಕ್ತ ನಿಧಿಗಳು	1212.95	1121.97	1076.53
ಶುಚಿ ಯೋಜನೆ	49.00	0.00	0.00
ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಮಾನಸಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ	1.00	0.50	0.50
ಕಾಕ್ಲಿಯರ್ ಇಂಪ್ಲಾಂಟ್ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ	32.00	16.00	6.00

ಯೋಜನೆ/ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ	ಅನುದಾನ (ಆಯವ್ಯಯ ಅಂದಾಜು+ಪೂರಕ ಅಂದಾಜು)	ಒಟ್ಟು ಬಡುಗಡೆ	ಒಟ್ಟು ವೆಚ್ಚ
ಎಲ್ಲಾ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಮುದಾಯ ಮಾನಸಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ಕೇಂದ್ರಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆ	2.42	0.93	0.45
ಸರ್ಕಾರಿ ಖಾಸಗಿ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದಲ್ಲಿ ರೋಗ ಪತ್ತೆ ಪರೀಕ್ಷೆ ಮತ್ತು ಡಯಾಬಿಸಿಸ್ ಚಿಕಿತ್ಸೆಗಳು	30.00	15.00	14.40
ಆ.ಕು.ಕ.ಸೇ. ನಿರ್ದೇಶಕರು, ಆ.ಶಿಕ್ಷಣ, ತರಬೇತಿ ಕೇಂದ್ರ, ಎಂಜಿನಿಯರಿಂಗ್ ವಿಭಾಗ,ರೋಗವಾಹಕ ಆಶ್ರಿತ ರೋಗಗಳ ನಿಯಂತ್ರಣ, ಅಂಧತ್ವ ನಿವಾರಣೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ	355.73	169.77	110.14
ಆರೋಗ್ಯ ಮಾಹಿತಿ ಸಹಾಯವಾಣಿ	20.00	0.96	0.87
ಆರೋಗ್ಯ - ಮಾಹಿತಿ, ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಸಂಪರ್ಕ (ಐ.ಇ.ಸಿ)	3.00	1.47	1.44
ಸಮಗ್ರ ರೋಗಗಳ ಪರಿವೀಕ್ಷಣಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಡಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿರುವ ನೌಕರರ ಸಂಭಾವನೆ	1.83	0.92	0.83
ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಏಡ್ಸ್ ನಿವಾರಣೆ ಸಂಘ ಮತ್ತು ಭಾರತೀಯ ರೆಡ್ ಕ್ರಾಸ್ ಸಂಸ್ಥೆ	11.02	5.01	2.65
ಎಂಡೋಸಲ್ಪನ್ ಪೀಡಿತರ ಆರೋಗ್ಯ ಸುಧಾರಣೆ	4.39	3.29	2.46
ಆಹಾರ ಸುರಕ್ಷತಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಮತ್ತು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ಸಂಸ್ಥೆ	20.74	16.13	13.41
ಬಡತನ ರೇಷಿಂಗ್ ಕೆಳಗಿರುವ ಹಿರಿಯ ನಾಗರಿಕರಿಗೆ ದಂತ ಆರೋಗ್ಯ	1.00	0.56	0.40
ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಬಲಪಡಿಸಲು ಹದಿನೈದನೇ ಹಣಕಾಸು ಆಯೋಗದ ಅನುದಾನ	551.53	0.00	118.46
ಆಯುಷ್ಮಾನ್ ಭಾರತ - ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿ ಜನ ಆರೋಗ್ಯ ಯೋಜನೆ	1039.28	779.41	910.55
ಆರೋಗ್ಯ ಕವಚ	273.35	99.15	107.74
ಅನುಸೂಚಿತ ಜಾತಿಗಳ ಉಪಯೋಜನೆ ಮತ್ತು ಬುಡಕಟ್ಟು ಉಪಯೋಜನೆ ಕಾಯ್ದೆ 2013ರಡಿ ಬಳಕೆಯಾಗದೆ ಇರುವ ಮೊತ್ತ	3.76	1.41	1.21
ರಾಜ್ಯ ಕುಟುಂಬ ಕಲ್ಯಾಣ ವಿಭಾಗ	5.23	5.51	4.12
ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ಮತ್ತು ಕುಟುಂಬ ಕಲ್ಯಾಣ ತರಬೇತಿ ಕೇಂದ್ರಗಳು	13.13	11.58	9.59
ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರ ನಡೆಸುವ ನಗರ ಕುಟುಂಬ ಕಲ್ಯಾಣ ಕೇಂದ್ರಗಳು	5.30	5.23	3.76
ಆಶಾ ಕಾರ್ಯಕರ್ತೆಯರುಗಳಿಗೆ ಗೌರವ ಧನ	255.14	250.89	172.48
ರಾಜ್ಯ ಆರೋಗ್ಯ ಮತ್ತು ಕುಟುಂಬ ಕಲ್ಯಾಣ ಸಂಸ್ಥೆ, ಜಿಲ್ಲಾ ತರಬೇತಿ ಕೇಂದ್ರ ಮತ್ತು ಭಾರತ ಜನಸಂಖ್ಯಾ ಯೋಜನೆ-ಜನಸಂಖ್ಯಾ ಕೇಂದ್ರ	20.34	17.10	14.19
ಆಸ್ಪತ್ರೆ ನಿರ್ಮಾಣ/ಉನ್ನತೀಕರಣ	450.00	213.64	194.70
ಸಂಚಾರಿ ಆರೋಗ್ಯ ಕ್ಲಿನಿಕ್	8.00	0.00	0.00
ಔಷಧ ನಿಯಂತ್ರಕರು-ಕಟ್ಟಡಗಳು	2.00	0.00	0.00
ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಸರಬರಾಜು ನಿಗಮ ನಿಯಮಿತ	150.00	0.00	0.00
ಕ್ಯಾನ್ಸರ್ ಪತ್ತೆಗಾಗಿ ಸಂಚಾರಿ ಪ್ರಯೋಗಾಲಯಗಳು	4.50	0.00	0.00
ಆಂಬ್ಯುಲೆನ್ಸ್ ಖರೀದಿ (ಆರೋಗ್ಯ ಕವಚ-108)	58.00	0.00	0.00

ಯೋಜನೆ/ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ	ಅನುದಾನ (ಆಯವ್ಯಯ ಅಂದಾಜು+ಪೂರಕ ಅಂದಾಜು)	ಒಟ್ಟು ಬಡುಗಡೆ	ಒಟ್ಟು ವೆಚ್ಚ
ಅನುಸೂಚಿತ ಜಾತಿಗಳ ಉಪಯೋಜನೆ ಮತ್ತು ಬುಡಕಟ್ಟು ಉಪ ಯೋಜನೆ ಕಾಯ್ದೆ 2013ರಡಿ ಬಕೆಕೆಯಾಗದೆ ಇರುವ ಮೊತ್ತ	18.55	0.00	0.00
ಸರ್ಕಾರಿ ಫಾರ್ಮಸಿ ಕಾಲೇಜು, ಬೆಂಗಳೂರು	12.14	10.63	7.59
ಔಷಧ ನಿಯಂತ್ರಕರು	24.68	23.68	16.72
ಔಷಧ ಪರಿಕ್ಷಣಾ ಪ್ರಯೋಗಾಲಯ , ಬೆಂಗಳೂರು	17.19	15.74	11.75
ಕೆ.ಪು.ಯೋ. - ಆಯುಷ್-ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆಯುಷ್ ಮಿಷನ್	17.70	18.29	15.55
ಕೆ.ಪು.ಯೋ. - ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಔಷಧಿಗಳ ನಿಯಂತ್ರಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಬಲಪಡಿಸುವ ಯೋಜನೆ, ಆಹಾರ ಸುರಕ್ಷತಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಮತ್ತು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ಸಂಸ್ಥೆ	4.50	4.74	3.47
ಕೆ.ಪು.ಯೋ. - ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಔಷಧಿಗಳ ನಿಯಂತ್ರಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಬಲಪಡಿಸುವ ಯೋಜನೆ	5.21	8.50	5.21
ಕೆ.ಪು.ಯೋ. - ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿ ಆಯುಷ್ಮಾನ್ ಭಾರತ ಆರೋಗ್ಯ ಮೂಲ ಸೌಕರ್ಯ ಅಭಿಯಾನ	212.93	0.00	0.00
ಕೆ.ಪು.ಯೋ. - ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆಯುಷ್ ಮಿಷನ್	14.40	15.09	15.09
ಕೆ.ಪು.ಯೋ. - ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಗ್ರಾಮೀಣ ಆರೋಗ್ಯ ಅಭಿಯಾನ	1754.54	1193.16	1316.98
ಕೆ.ಪು.ಯೋ. - ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ನಗರ ಆರೋಗ್ಯ ಅಭಿಯಾನ	60.00	0.00	0.00
ಕೆ.ಪು.ಯೋ. - ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ನಗರ ಆರೋಗ್ಯ ಅಭಿಯಾನ (ರಾ.ನ.ಆ.ಅ)	38.35	0.00	0.00
ಒಟ್ಟು	9614.00	6397.20	6706.34

ಸಾಧನೆಗಳು

ತಾಯಿ ಮತ್ತು ಮಗುವಿನ ಆರೋಗ್ಯ

ಕರ್ನಾಟಕವು ಆರೋಗ್ಯ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಬಲಪಡಿಸುವ ಮೂಲಕ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುವ ಹಾಗೂ ಶಿಶು ಮತ್ತು ತಾಯಿಯ ಮರಣವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುವ ಗುರಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಮಕ್ಕಳ ಆರೋಗ್ಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವು ಮಗುವಿನ ಬದುಕುಳಿಯುವಿಕೆಯನ್ನು ಸುಧಾರಿಸುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ಸಂಯೋಜಿಸುತ್ತದೆ ಹಾಗೂ ಇದರಿಂದಾಗಿ ಶಿಶುಗಳ ಮತ್ತು 5 ವರ್ಷದೊಳಗಿನ ಶಿಶುಗಳ ಮರಣಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುವ ಅಂಶಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಕಡಿಮೆ ಜನನ ತೂಕ, ಅಪೌಷ್ಟಿಕತೆ, ಹಾಲುಣಿಸುವಿಕೆ (ಜನನದ ಮೊದಲ 6 ತಿಂಗಳ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ), ಒಳಾಂಗಣ ವಾಯು ಮಾಲಿನ್ಯ, ಸಂಪೂರ್ಣ ರೋಗನಿರೋಧಕ ಕೊರತೆ, ನೈರ್ಮಲ್ಯದ ಕೊರತೆ ಮತ್ತು ಇತರೆ ಅನೇಕ ಸಾಮಾಜಿಕ ಆರ್ಥಿಕ ಅಂಶಗಳು ಶಿಶು ಮರಣಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತವೆ. ಐದು ವರ್ಷದೊಳಗಿನ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಬಾಲ್ಯದ ನ್ಯೂಮೋನಿಯಾವು ಅತೀ ಮುಖ್ಯ ಸಾಂಕ್ರಾಮಿಕ ರೋಗವಾಗಿ ಮುಂದುವರಿದಿದೆ. ಸೌಲಭ್ಯ ಆಧಾರಿತ ನವಜಾತ ಆರೈಕೆ (SNCU, NBSU, NBCC), ಗೃಹಾಧಾರಿತ ನವಜಾತ ಶಿಶು ಆರೈಕೆ, ಜನನಿ ಶಿಶು ಸುರಕ್ಷಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ (JSSK), ಮಕ್ಕಳ ಮರಣ ವಿಮರ್ಶೆ, ಕಾಂಗರೂ ಮದರ್ ಕೇರ್, ಹಾಲುಣಿಸುವ ಕ್ಲಿನಿಕ್, ನವಜಾತ ಶಿಶುಗಳು ಮತ್ತು ಬಾಲ್ಯದ ಕಾಯಿಲೆಗಳ ಸಂಯೋಜಿತ ನಿರ್ವಹಣೆ (IMNCI), ತೀವ್ರಗೊಂಡ ಅತಿಸಾರ ನಿಯಂತ್ರಣ (ಹದಿನೈದು ದಿನಗಳ) (IDCF), ಚಿಕ್ಕ ಮಕ್ಕಳ ಗೃಹಾಧಾರಿತ ಆರೈಕೆ (HBYC), ಸಾಮಾಜಿಕ ಜಾಗೃತಿ ಮತ್ತು ನ್ಯೂಮೋನಿಯಾವನ್ನು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ತಡೆಗಟ್ಟುವುದು ಕ್ರಮ (SAANS), ವಿಶ್ವ ಸ್ವಚ್ಛತಾ ವಾರ (WBW) ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ನವಜಾತ ವಾರ (NNW) ಇಂತಹ ಅನೇಕ ಉಪಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. 2011 ರಿಂದ 2020 ರವರೆಗೆ ಶಿಶು ಮತ್ತು 5 ವರ್ಷದೊಳಗಿನ ಮರಣ ದರದ ವಿವರಗಳನ್ನು ಕೆಳಗೆ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 11.3 : ಶಿಶು ಮರಣ ಮತ್ತು 5 ವರ್ಷದೊಳಗಿನ ಶಿಶುಗಳ ಮರಣ ಪ್ರಮಾಣದ ವಿವರಗಳು

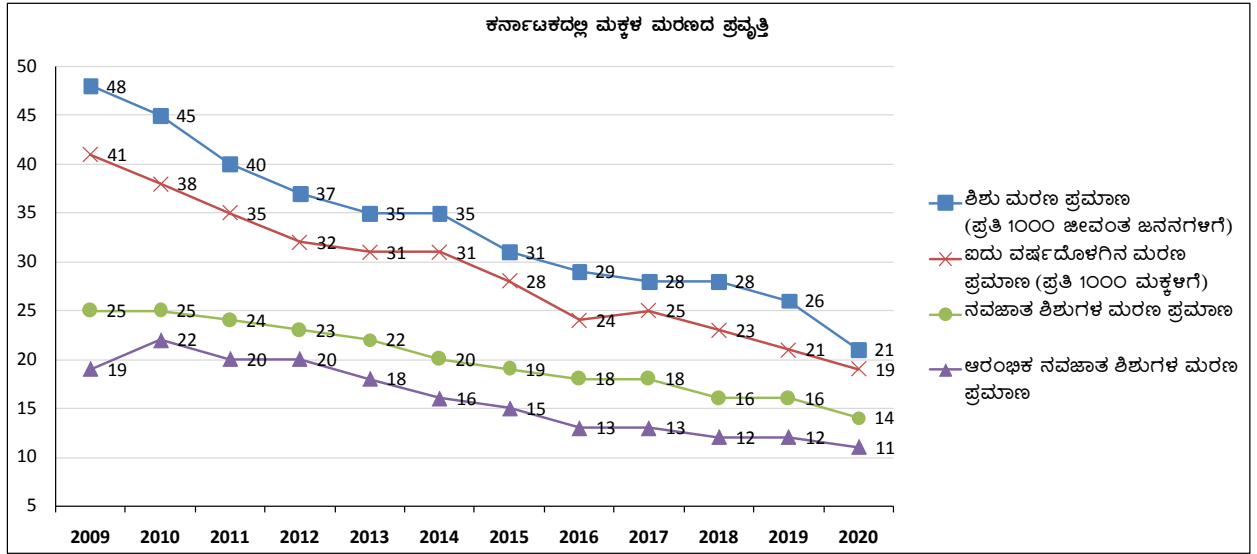
ಸೂಚಕಗಳು	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
ಶಿಶು ಮರಣ ಪ್ರಮಾಣ (ಪ್ರತಿ 1000 ಜೀವಂತ ಜನನಗಳಿಗೆ)	35	32	31	31	28	24	25	23	21	19
ಐದು ವರ್ಷದೊಳಗಿನ ಮರಣ ಪ್ರಮಾಣ (ಪ್ರತಿ 1000 ಮಕ್ಕಳಿಗೆ)	40	37	35	35	31	29	28	28	26	21

* ಡೇಟಾ ಮೂಲ: SRS 2020

2011-2020 ರಿಂದ IMR ನ್ನು 35 (2011) ರಿಂದ 19 (2020) ಕ್ಕೆ ಇಳಿಸಲಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಐದು ವರ್ಷದೊಳಗಿನ ಮರಣ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು 40 (2011) ರಿಂದ 21 (2020) ಕ್ಕೆ ಇಳಿಸಲಾಗಿದೆ.

2009 ರಿಂದ 2020 ರವರೆಗಿನ 5 ವರ್ಷದೊಳಗಿನ ಮರಣ ಪ್ರಮಾಣ, ಶಿಶು ಮರಣ ಪ್ರಮಾಣ, ನವಜಾತ ಶಿಶುಗಳ ಮರಣ ಪ್ರಮಾಣ ಮತ್ತು ಆರಂಭಿಕ ನವಜಾತ ಶಿಶುಗಳ ಮರಣ ದರವು ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತಿರುವ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯಲ್ಲದೆ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಫ್‌ನಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಚಿತ್ರ 11.1 : ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳ ಮರಣದ ಪ್ರವೃತ್ತಿ

ಕುಟುಂಬ ಕಲ್ಯಾಣ

ರಾಜ್ಯವು ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವ ಆರೋಗ್ಯ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯಗಳ ಮೂಲಕ ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುವ ಕುಟುಂಬ ಕಲ್ಯಾಣ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ತ್ವರಿತ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಲು, ಉತ್ತಮ ಆರೋಗ್ಯ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾದ ಕುಟುಂಬ ಯೋಜನಾ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದು, ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ.

ಸಂತಾನಹರಣವು ಕುಟುಂಬ ಯೋಜನೆಯ ಪ್ರಮುಖ ವಿಧಾನವಾಗಿದ್ದು, ಎರಡು ಮಕ್ಕಳ ನಡುವಿನ ಅಂತರವನ್ನು ಕಾಪಾಡುವ ಸ್ಟೇಸಿಂಗ್ ವಿಧಾನಕ್ಕೂ ಸಹ ಅಷ್ಟೇ ಮಹತ್ವವನ್ನು ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. 2022-23ರಲ್ಲಿ, ನವೆಂಬರ್ 2022ಕ್ಕೆ 4.96 ಲಕ್ಷದ ಗುರಿಯಿದ್ದು, ಅದರಲ್ಲಿ 1.67 ಲಕ್ಷ ಸಂತಾನಹರಣವನ್ನು ನಡೆಸಲಾಗಿರುತ್ತದೆ. IUD ಮತ್ತು PPIUCD ಯಡಿ 3.59 ಲಕ್ಷಗಳ ಗುರಿಯಿದ್ದು, ಅದರಲ್ಲಿ 1.60 ಲಕ್ಷಗಳ ಪ್ರಗತಿ ಸಾಧಿಸಲಾಗಿದೆ. ನವೆಂಬರ್ 2022 ರವರೆಗೆ ಸಂರಕ್ಷಿತ ದಂಪತಿಗಳ ಶೇಕಡಾವಾರು 68.2 ರಷ್ಟು ಸಾಧಿಸಲಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಮುಖ ಆರೋಗ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಉಪಕ್ರಮಗಳು

ಅ) ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆರೋಗ್ಯ ಮಿಷನ್

ಗ್ರಾಮೀಣ ಜನರಿಗೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ದುರ್ಬಲ ವರ್ಗಗಳಿಗೆ ಕೈಗೆಟುಕುವ ಮತ್ತು ಗುಣಮಟ್ಟದ ಆರೋಗ್ಯ ಸೇವೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ 11 ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಾದ RMNCH+A ರೋಗನಿರೋಧಕ ಸೇರಿದಂತೆ, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ರೋಗವಾಹಕ ಆಶ್ರಿತ ರೋಗ ನಿಯಂತ್ರಣ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ (NVBDCP), ಪರಿಷ್ಕೃತ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕ್ಷಯರೋಗ ನಿಯಂತ್ರಣ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ (RNTCP), ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕುಷ್ಠರೋಗ ನಿರ್ಮೂಲನಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ (NLEP), ಕುರುಡುತನ ನಿಯಂತ್ರಣಕ್ಕಾಗಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ (NPCB), ಸಮಗ್ರ ರೋಗ ಸರ್ವೇಕ್ಷಣಾ ಯೋಜನೆ ಸೇರಿದಂತೆ (IDSP) ಮತ್ತು ಹೆಚ್ಚುವರಿಯಾಗಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆರೋಗ್ಯ ಮಿಷನ್ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಪಲ್ಸ್ ಪೋಲಿಯೋ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ, ಮಿಷನ್ ಇಂದ್ರಧನುಷ್, ಆರೋಗ್ಯ ಶಿಕ್ಷಣ ತರಬೇತಿ, ಕಿವುಡುತನ ತಡೆಗಟ್ಟುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಇತರೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಬಲಪಡಿಸಲು ಹೊಸ ನಿರ್ಮಾಣಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ಮೂಲಕ ಹೆಚ್ಚುವರಿ, ಪರ್ಯಾಯ ಮತ್ತು ನವೀಕರಣವನ್ನು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆರೋಗ್ಯ ಮಿಷನ್ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಆ) ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ರೋಗ ವಾಹಕಗಳಿಂದ ಹರಡುವ ರೋಗ ನಿಯಂತ್ರಣ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ (NVBDCP)

ಮಲೇರಿಯಾ, ಫೈಲೀರಿಯಾ, ಡೆಂಗ್ಯೂ, ಚಿಕುನ್‌ಗುನ್ಯಾ ಮತ್ತು ಜಪಾನೀಸ್ ಎನ್‌ಸೆಫಾಲಿಟಿಸ್ ನಂತಹ ರೋಗವಾಹಕ ಆಶ್ರಿತ ರೋಗಗಳ ತಡೆಗಟ್ಟುವಿಕೆ ಮತ್ತು ನಿಯಂತ್ರಣಕ್ಕಾಗಿ ರಾಜ್ಯವು ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುತ್ತಿದೆ. 2022-23ರಲ್ಲಿ (ನವೆಂಬರ್ 2022 ರವರೆಗೆ) 272 ಮಲೇರಿಯಾ ಪ್ರಕರಣಗಳು, 8376 ಡೆಂಗ್ಯೂ, 2002 ಚಿಕುನ್‌ಗುನ್ಯಾ, 372 ಎಇಎಸ್ ಮತ್ತು 25 ಜೆಇ ಪ್ರಕರಣಗಳು ವರದಿಯಾಗಿವೆ. ಡೆಂಗ್ಯೂ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ 4 ಜನರ ಮರಣವು ವರದಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ.

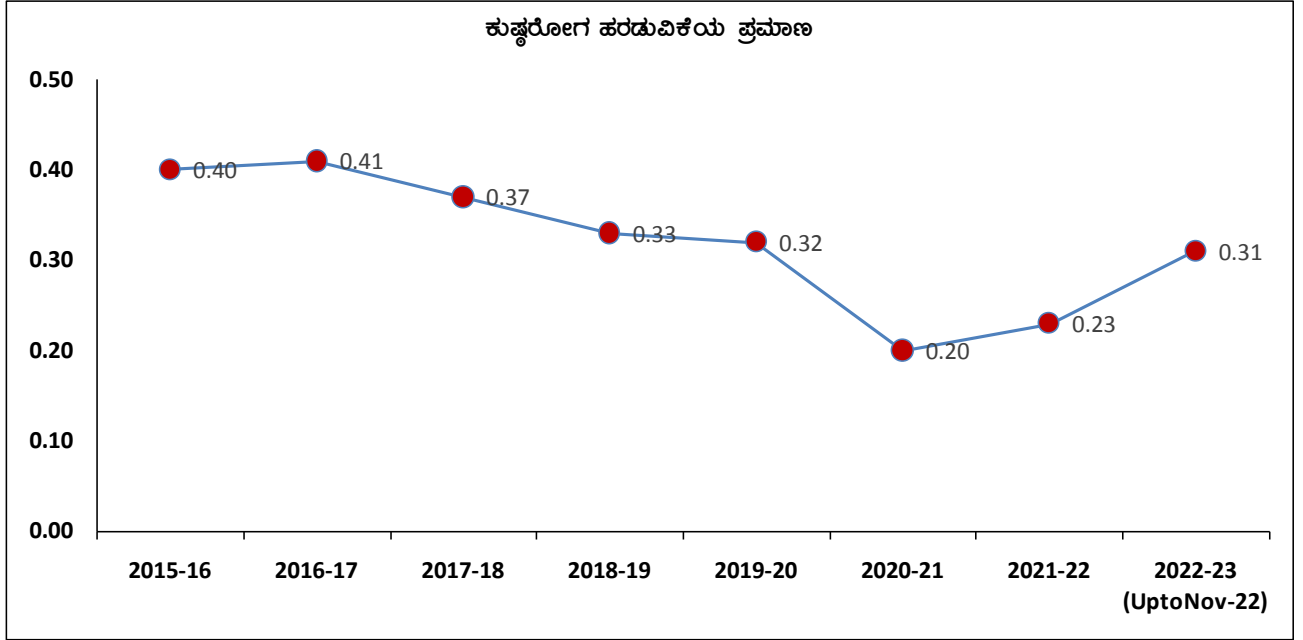
ಇ) ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕ್ಷಯರೋಗ ನಿಯಂತ್ರಣ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ

ಭಾರತವು ಷಬಿಯ ಅತಿ ಹೆಚ್ಚು ಹೊರೆ ಹೊಂದಿರುವ ದೇಶವಾಗಿದೆ. ವಿಶ್ವ ಆರೋಗ್ಯ ಸಂಸ್ಥೆ (WHO) TB ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳನ್ವಯ ಜಾಗತಿಕ TB ವರದಿ 2022 ರ ಪ್ರಕಾರ 2021 ರಲ್ಲಿ ಭಾರತದಲ್ಲಿ 2.61 ಮಿಲಿಯನ್ TB ಪ್ರಕರಣಗಳ ಅಂದಾಜು ಅಂಕಿಅಂಶಗಳನ್ನು ನೀಡಿದೆ. NTEP ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ವಾರ್ಷಿಕವಾಗಿ 70,000 ರಿಂದ 80,000 ಷಬಿ ರೋಗಿಗಳು ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. NTEP ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಮುಖ್ಯ ಗುರಿಯು ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಪ್ರವೇಶದ ಮೂಲಕ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಮತ್ತು ಶೂನ್ಯ ಷಬಿ ಮರಣ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. 2022-23ರಲ್ಲಿ (ನವೆಂಬರ್ 2022 ರವರೆಗೆ) ಅಧಿಸೂಚಿತ ಷಬಿ ಪ್ರಕರಣಗಳು 75756 ಆಗಿದ್ದು, ಅದರಲ್ಲಿ 19285 ಖಾಸಗಿ ವಲಯದಿಂದ ಮತ್ತು 56471 ಪ್ರಕರಣಗಳು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಲಯದ್ದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಹೆಚ್ಚಿನ HIV-TB ಹೊರೆಯ ಹೊರತಾಗಿಯೂ ಸಾವಿನ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು 2009 ರಲ್ಲಿ 8% ರಿಂದ 2021 ರಲ್ಲಿ 6% ಕ್ಕೆ ಇಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಷಬಿ ಚಿಕಿತ್ಸೆಯ ಯಶಸ್ಸಿನ ಪ್ರಮಾಣವು 82% ಕ್ಕೆ ಸುಧಾರಿಸಿದೆ.

ಈ) ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕುಷ್ಠರೋಗ ನಿರ್ಮೂಲನಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಕುಷ್ಠರೋಗದ ಹರಡುವಿಕೆಯ ಪ್ರಮಾಣವು 1986 ರಲ್ಲಿ 40/10,000 ಜನಸಂಖ್ಯೆಯಿಂದ ನವೆಂಬರ್ 2022 ರಲ್ಲಿ 0.31/10,000 ಜನಸಂಖ್ಯೆಗೆ ಇಳಿದಿದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ 05 ಜಿಲ್ಲೆಗಳ (ಬಳ್ಳಾರಿ, ಬೀದರ್, ಗದಗ, ಕೊಪ್ಪಳ ಮತ್ತು ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ) ಹರಡುವಿಕೆಯ ಪ್ರಮಾಣ 1000 ಜನಸಂಖ್ಯೆಗೆ 0.50 ರಿಂದ 1 ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ 2156 ಕುಷ್ಠ ರೋಗಿ ಪ್ರಕರಣಗಳು ಚಿಕಿತ್ಸೆಯಲ್ಲವೆ. 2015-16 ರಿಂದ 2022-23 (ನವೆಂಬರ್ 2022 ರವರೆಗೆ) ಕುಷ್ಠರೋಗದ ಹರಡುವಿಕೆಯ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಗ್ರಾಫ್‌ನಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಚಿತ್ರ 11.2 : ಕುಷ್ಠರೋಗ ಹರಡುವಿಕೆಯ ಪ್ರಮಾಣ

ಉ) ಕುರುಡುತನದ ನಿಯಂತ್ರಣಕ್ಕಾಗಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ

ಅಂಧತ್ವ ನಿಯಂತ್ರಣ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಗುರಿಯು 2020 ರ ವೇಳೆಗೆ 1.4% (1974) ರಿಂದ 0.3% ಕ್ಕೆ ಕುರುಡುತನದ ಹರಡುವಿಕೆಯನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುವುದು, ಕಣ್ಣಿನ ಆರೈಕೆ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯ, ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸುವುದು ಮತ್ತು ನೇತ್ರ ಆರೈಕೆ ಸೇವೆಗಳ ಗುಣಮಟ್ಟವನ್ನು ಸುಧಾರಿಸುವುದು. ಅಂಧತ್ವದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕ್ಷಿಪ್ರ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನದ ಸಮೀಕ್ಷೆಯ ಪ್ರಕಾರ (2015-2019) ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತುತ ಕುರುಡುತನದ ಪ್ರಮಾಣವು 1.61 ಆಗಿದೆ. 2022-23 (2022 ರ ನವೆಂಬರ್ ವರೆಗೆ) 1.46 ಲಕ್ಷ ಮಕ್ಕಳು ರಿಫ್ರಾಕ್ಟಿವ್ ದೋಷದಿಂದ ಪತ್ತೆಯಾಗಿರುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು 3.44 ಲಕ್ಷ ಜನರಿಗೆ ಕಣ್ಣಿನ ಪೊರೆ ಶಸ್ತ್ರಚಿಕಿತ್ಸೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸಲಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಊ) ಸಮಗ್ರ ರೋಗ ಕಣ್ಣಾವಲು ಯೋಜನೆ (IDSP)

ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವು ಸಾಂಕ್ರಾಮಿಕ ರೋಗಗಳಿಗೆ ವಿಕೇಂದ್ರೀಕೃತ ರಾಜ್ಯ-ಆಧಾರಿತ ಕಣ್ಣಾವಲು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವ ಗುರಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ರಾಜ್ಯ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಆರೋಗ್ಯ ಸವಾಲುಗಳಿಗೆ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿ ಸಮಯೋಚಿತ ಮತ್ತು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುವುದಾಗಿದೆ.

ಇತರೆ ಆರೋಗ್ಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಸಂಬಂಧಿತ ಕ್ರಮಗಳು

2022-23 ರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ನವೆಂಬರ್ 2022 ರವರೆಗೆ ಇತರೆ ಆರೋಗ್ಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಧಿಸಿದ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಕೆಳಗೆ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ.

- ❑ ವಿವಿಧ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಒಳಪಡುವ ಫಲಾನುಭವಿಗಳೆಂದರೆ ಜನನಿ ಸುರಕ್ಷಾ ಯೋಜನೆ - 249237, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಬಾಲಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ - 1755, ಆರೋಗ್ಯ ಕವಚ - 26038, ಡಯಾಲಿಸಿಸ್ - 327951, ಟಿಆಮೆಡಿಸಿಸ್ - 4758207, ಜನನಿ ಸುರಕ್ಷಾವಾಹಿನಿ - 48308 ಮತ್ತು ನಗುಮಗು - 55719.
- ❑ ಆಯುಷ್ಮಾನ್ ಭಾರತ್-ಆರೋಗ್ಯ ಕರ್ನಾಟಕ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ - 9.23 ಲಕ್ಷ ಫಲಾನುಭವಿಗಳು ಪ್ರಯೋಜನಗಳನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಈ ಫಲಾನುಭವಿಗಳ ಚಿಕಿತ್ಸೆಗಾಗಿ ನೆಟ್‌ವರ್ಕ್ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳಿಗೆ 746.69 ಕೋಟಿಗಳನ್ನು ಪಾವತಿಸಲಾಗಿದೆ.

□ ಆರೋಗ್ಯ ಕವಚದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತುತ ಪ್ರತಿ 85000 ಜನಸಂಖ್ಯೆಗೆ ಒಂದು ಆಂಬ್ಯುಲೆನ್ಸ್ ಇದ್ದು, ಒಟ್ಟು 711 ಆಂಬ್ಯುಲೆನ್ಸ್‌ಗಳಿರುತ್ತವೆ. 2022-23ರಲ್ಲಿ (ನವೆಂಬರ್ 22 ರವರೆಗೆ), 528462 ತುರ್ತು ಕರೆಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ಅವುಗಳಲ್ಲಿ 395523 ತುರ್ತು ಪ್ರಕರಣಗಳಿಗೆ ಸ್ಪಂದಿಸಲಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಜ್ಯೋತಿ ಸಂಜೀವಿನಿ ಯೋಜನೆ (JSS)

ಈ ಆರೋಗ್ಯ ಭರವಸೆ ಯೋಜನೆಯು ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿ ಎಲ್ಲಾ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಿ ನೌಕರರು ಮತ್ತು ಅವರ ಅವಲಂಬಿತರಿಗೆ ಹಣಕಾಸಿನ ಮಿತಿಯ ಮೇಲೆ ಯಾವುದೇ ಮಿತಿಯಿಲ್ಲದೆ ಮತ್ತು ಚಿಕಿತ್ಸೆಯು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಗದು ರಹಿತವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯ ವಾರ್ಡ್, ಅರೆ-ಖಾಸಗಿ ಮತ್ತು ಖಾಸಗಿ ವಾರ್ಡ್‌ಗಳ ಅರ್ಹತೆಯು ಉದ್ಯೋಗಿ ಪಡೆಯುವ ಮೂಲ ವೇತನವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿರುತ್ತದೆ.

ಅಂಗ ಕಸಿ ಯೋಜನೆ

ಈ ಯೋಜನೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ 11 ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳು ಎಂಪನೇಲ್ ಆಗಿದ್ದು ಅವುಗಳಲ್ಲಿ 9 ಖಾಸಗಿ, 2 ಸರ್ಕಾರಿಯಾಗಿದ್ದು, ಇವುಗಳಲ್ಲಿ 51 ರೋಗಿಗಳ ಚಿಕಿತ್ಸೆಗಾಗಿ (ಯಕೃತ್ತು 04, ಹೃದಯ 07, ಕಿಡ್ನಿ: 40) ರೂ.230.40 ಲಕ್ಷಗಳನ್ನು (ನವೆಂಬರ್ 2022 ರವರೆಗೆ) ಪಾವತಿಸಲಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಆಯುಷ್ಮಾನ್ ಭಾರತ್-ಆರೋಗ್ಯ ಕರ್ನಾಟಕ ಯೋಜನೆ

ಆಯುಷ್ಮಾನ್ ಭಾರತ್ - ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆರೋಗ್ಯ ರಕ್ಷಣಾ ಮಿಷನ್ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿ ಜನ ಆರೋಗ್ಯ ಯೋಜನೆ (PMJAY) ಎಂದು ಮರುನಾಮಕರಣ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಇತ್ತೀಚಿನ ಸಾಮಾಜಿಕ - ಆರ್ಥಿಕ ಜಾತಿ ಗಣತಿ (SECC) ದತ್ತಾಂಶದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಗುರುತಿಸಲಾದ 10 ಕೋಟಿ ಬಡ ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ಆರೋಗ್ಯ ರಕ್ಷಣೆ ಒದಗಿಸಲಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆರೋಗ್ಯ ಕರ್ನಾಟಕ ಮತ್ತು ಆಯುಷ್ಮಾನ್ ಭಾರತ್ ಎರಡೂ ಒಂದೇ ಗುರಿ, ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಮತ್ತು ಒಂದೇ ರೀತಿಯ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದರಿಂದ, ಎರಡೂ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಸಂಯೋಜಿಸಿ "ಆಯುಷ್ಮಾನ್ ಭಾರತ್-ಆರೋಗ್ಯ ಕರ್ನಾಟಕ" ಎಂಬ ಸಹ-ಬ್ರಾಂಡ್ ಹೆಸರನ್ನು ಅಶ್ಯೂರೆನ್ಸ್ ಮೋಡೆಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಆಯುಷ್ಮಾನ್ ಭಾರತ್-ಆರೋಗ್ಯ ಕರ್ನಾಟಕ ಯೋಜನೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ AB-Ark ಕಾರ್ಡ್ ಎಂಬ ದಾಖಲಾತಿ ಕಾರ್ಡ್ ಮತ್ತು ವಿಶಿಷ್ಟ AB-Ark ID ಯನ್ನು ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ ಹಾಗೂ ದಾಖಲಾತಿ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ರೋಗಿಗಳು ರೂ.10/- ಶುಲ್ಕವನ್ನು ಪಾವತಿಸಿ ಈ ಕಾರ್ಡ್ ನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಸದರಿ ಕಾರ್ಡ್ ನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯ ಸೇವಾ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ, B1, K1 ಮತ್ತು ಸೇವಾ ಸಿಂಧು ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ರೂ. 35/- ನ್ನು ಪಾವತಿಸಿ ಪಡೆಯಬಹುದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಒಟ್ಟು 3419 ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳನ್ನು ಎಂಪನೇಲ್ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ 2940 ಸರ್ಕಾರಿ ಮತ್ತು 479 ಖಾಸಗಿ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳಾಗಿವೆ. 1.22 ಕೋಟಿ ಎಚ್-ಎಆರ್‌ಕೆ ಕಾರ್ಡ್‌ಗಳನ್ನು ವಿತರಿಸಲಾಗಿದೆ ಮತ್ತು 9.23 ಲಕ್ಷ ಫಲಾನುಭವಿಗಳು ರೂ.746.69 ಕೋಟಿಗಳ ಪ್ರಯೋಜನಗಳನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ.

ಸರ್ಕಾರದ ವತಿಯಿಂದ ಭರಿಸುವ ಚಿಕಿತ್ಸಾ ವೆಚ್ಚದ ವಿವರ

"ಅರ್ಹ ರೋಗಿಗಳಿಗೆ" ರೂ.5.00 ಲಕ್ಷದವರೆಗಿನ ಹಣಕಾಸಿನ ನೆರವನ್ನು ನಿರ್ದಿಷ್ಟಪಡಿಸಿದ ಸರಳ ಮಾಧ್ಯಮಿಕ ಆರೈಕೆ, ಸಂಕೀರ್ಣ ದ್ವಿತೀಯ ಆರೋಗ್ಯ ರಕ್ಷಣೆ, ತೃತೀಯ ಆರೋಗ್ಯ ರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ತುರ್ತು ಆರೋಗ್ಯ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ, ವಾರ್ಷಿಕವಾಗಿ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಒದಗಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. "ಸಾಮಾನ್ಯ ರೋಗಿ" ಗಾಗಿ ಲಾಭದ ಮಿತಿಯು ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ಯಾಕೇಜ್ ದರಗಳ 30% ಆಗಿದ್ದು, ಪ್ರತಿ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಒಟ್ಟಾರೆ ವಾರ್ಷಿಕ ಮಿತಿ ರೂ.1.50 ಲಕ್ಷ ವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಅ) ಆಯುಷ್ಮಾನ್ ಭಾರತ್ - ಆರೋಗ್ಯ ಮತ್ತು ಕ್ಷೇಮ ಕೇಂದ್ರಗಳು

ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಸಮಗ್ರ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಆರೋಗ್ಯ (ಸಿಪಿಎಚ್‌ಸಿ) ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಬಲಪಡಿಸಲು ಆಯುಷ್ಮಾನ್ ಭಾರತ್ - ಆರೋಗ್ಯ ಕರ್ನಾಟಕ ಯೋಜನೆಯಡಿ, ಆರೋಗ್ಯ ಮತ್ತು ಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲಾಗಿದೆ. 2022-23ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ನವೆಂಬರ್ 2022 ರ ವರೆಗೆ ಅಪ್‌ಗ್ರೇಡ್ ಮಾಡಿದ ಆರೋಗ್ಯ ಮತ್ತು ಕ್ಷೇಮ ಕೇಂದ್ರಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ 8637 ಆಗಿದ್ದು, ಅದರಲ್ಲಿ 6106 ಗ್ರಾಮೀಣ ಉಪಕೇಂದ್ರಗಳು, 2166 ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ಕೇಂದ್ರಗಳು,

ಮತ್ತು 365 ನಗರ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ಕೇಂದ್ರಗಳಾಗಿವೆ. 12 ಪ್ಯಾಕೇಜಿನ ಸೇವೆಗಳ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಉಚಿತ ಔಷಧ, ಉಚಿತ ರೋಗನಿರ್ಣಯ ಸೌಲಭ್ಯಗಳು ಮುಂತಾದ ಗುಣಾತ್ಮಕ ರೀತಿಯ ಸಮಗ್ರ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಸಾರ್ವಜನಿಕರಿಗೆ ಅವರ ಮನೆ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ತಲುಪಿಸುವ ಗುರಿಯನ್ನು ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಹೊಂದಿದೆ.

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ನಗರ ಆರೋಗ್ಯ ಮಿಷನ್

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ನಗರ ಆರೋಗ್ಯ ಮಿಷನ್ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಆರೋಗ್ಯ ಸೇವೆಗೆ ಸಮಾನ ಪ್ರವೇಶವನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ಮೂಲಕ ನಗರ ಬಡವರ ಆರೋಗ್ಯ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕೊಳೆಗೇರಿ ನಿವಾಸಿಗಳು ಮತ್ತು ಇಂತಹ ಇತರೆ ಹಂತದ ನಿವಾಸಿಗಳನ್ನು ಸುಧಾರಿಸುವ ಗುರಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.

NUHM ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಅನುಮೋದಿಸಲಾದ ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ವಿವಿಧ ಒಟ್ಟು 3970 ಹುದ್ದೆಗಳಲ್ಲಿ (ROP) 3441 ಹುದ್ದೆಗಳು ಮಾತ್ರ ಭರ್ತಿಯಾಗಿದ್ದು, ಉಳಿದ 529 ಹುದ್ದೆಗಳು ಖಾಲಿಯಿದ್ದು, ಅವುಗಳಲ್ಲಿ 31 ವೈದ್ಯಾಧಿಕಾರಿಗಳು, 10 ತಜ್ಞರು, 238 ಕಿರಿಯ ಆರೋಗ್ಯ ಸಹಾಯಕರ ಹುದ್ದೆಗಳು ಖಾಲಿ ಇವೆ.

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ HMIS & RCH

1. HMIS (ಆರೋಗ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮಾಹಿತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ)

ಪ್ರಸ್ತುತ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು 12,700 ಆರೋಗ್ಯ ಸೌಲಭ್ಯಗಳು HMIS ಪೋರ್ಟಲ್‌ನಲ್ಲಿ ವರದಿಯಾಗುತ್ತಿವೆ. ರಾಜ್ಯ ಆರೋಗ್ಯ ಸೂಚ್ಯಂಕ ಸೂಚಕಗಳ ಡೇಟಾವನ್ನು HMIS ಪೋರ್ಟಲ್‌ನಿಂದ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 11.4: ನರ್ಸ್ ಮತ್ತು ವೈದ್ಯರ ಅನುಪಾತ (ಪ್ರತಿ 3 ವೈದ್ಯರಿಗೆ) (1 ಲಕ್ಷ ಜನಸಂಖ್ಯೆ)

ವರ್ಷ	ವೈದ್ಯರು (ಸರ್ಕಾರಿ+ಎನ್.ಹೆಚ್.ಎಂ)	ಸ್ಟಾಫ್ ನರ್ಸ್ (ಸರ್ಕಾರಿ+ಎನ್.ಹೆಚ್.ಎಂ)	ಯೋಜಿತ ಜನಸಂಖ್ಯೆ	ಸರ್ಕಾರಿ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳ ಹಾಸಿಗೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	ಜನಸಂಖ್ಯೆಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಹಾಸಿಗೆಗಳ ಅನುಪಾತ= (ಹಾಸಿಗೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ * 100000)/ (ಜನಸಂಖ್ಯೆ)	ನರ್ಸ್ ಮತ್ತು ವೈದ್ಯರ ಅನುಪಾತ= ((ನರ್ಸ್/ ವೈದ್ಯರಗಳು)*(3))
2016-17	5899	11476	67234222	65279	97	5.84
2017-18	6196	11300	68362118	65309	95	5.47
2018-19	6515	11237	69522770	65309	93	5.17
2019-20	6515	11237	70717332	65309	92	5.17
2020-21	8941	14263	71947005	67045	93	4.79
2021-22	7179	14095	71946948	69645	96	5.89

2. RCH ಪೋರ್ಟಲ್

RCH (ಸಂತಾನೋತ್ಪತ್ತಿ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ಆರೋಗ್ಯ) ಪೋರ್ಟಲ್ ಸಂತಾನೋತ್ಪತ್ತಿ ಜೀವನಚಕ್ರದ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಫಲಾನುಭವಿಯ ಆರಂಭಿಕ ಗುರುತಿಸುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಟ್ರ್ಯಾಕಿಂಗ್‌ಗಾಗಿ ಕೇಂದ್ರೀಕೃತ ವೆಬ್ ಆಧಾರಿತ ಅಪ್ಲಿಕೇಶನ್ ಆಗಿದೆ. ಪ್ರಸವಪೂರ್ವ ಮತ್ತು ವಿತರಣಾ ಸೇವೆಗಳ ಸಂಪೂರ್ಣ ಘಟಕವನ್ನು ಸಮಯೋಚಿತವಾಗಿ ತಲುಪಿಸಲು ಮತ್ತು ಸಂಪೂರ್ಣ ರೋಗನಿರೋಧಕ ಸೇವೆಗಳಿಗಾಗಿ ಮಕ್ಕಳ ಟ್ರ್ಯಾಕಿಂಗ್ ಅನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಈ ಅಪ್ಲಿಕೇಶನ್ ಸುಗಮಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ಶೇಕಡ 87.88 ಗರ್ಭಿಣಿಯರು ಮತ್ತು ಶೇಕಡ 83.51 ಮಕ್ಕಳು 2022-23ನೇ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ (ನವೆಂಬರ್ 22 ರವರೆಗೆ) ನೋಂದಾಯಿಸಲಾಗಿದೆ.

3. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲ ಪೌಷ್ಟಿಕಾಂಶ ಪುನರ್ವಸತಿ ಕೇಂದ್ರಗಳು (NRC)

ಪೌಷ್ಟಿಕಾಂಶ ಪುನರ್ವಸತಿ ಕೇಂದ್ರಗಳು ತೀವ್ರ ಅಪೌಷ್ಟಿಕತೆ (SAM) ಹೊಂದಿರುವ ಮಕ್ಕಳ 'ಒಳರೋಗಿ, ಕೇಂದ್ರ ಆಧಾರಿತ' ಆರೈಕೆಗಾಗಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ವೈದ್ಯಕೀಯ ತೊಡಕುಗಳಲ್ಲದ ಸೌಲಭ್ಯ/ಆಸ್ವತ್ತೆ ಆಧಾರಿತ ಆರೈಕೆ ಘಟಕಗಳಲ್ಲಿ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲ ಒಟ್ಟು 118 ಪೌಷ್ಟಿಕಾಂಶ ಪುನರ್ವಸತಿ ಕೇಂದ್ರಗಳು ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿವೆ.

ಕರ್ನಾಟಕವು ಪೌಷ್ಟಿಕಾಂಶದ ಕೊರತೆಯ ಹೆಚ್ಚಿನ ಹೊರೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಅದರಲ್ಲ 35.4 ಪ್ರತಿಶತ (NFHS-5) ವಯಸ್ಸಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಮಕ್ಕಳ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಕುಂಠಿತಗೊಂಡಿದ್ದು, ಇದು ಅವರು ದೀರ್ಘಕಾಲದವರೆಗೆ ಅಪೌಷ್ಟಿಕತೆಯಿಂದ ಬಳಲುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ರಾಜ್ಯದ 19.5 ಪ್ರತಿಶತ ದಷ್ಟು ಮಕ್ಕಳು ವ್ಯರ್ಥವಾಗಿದ್ದಾರೆ ಅಥವಾ ಅವರ ಎತ್ತರಕ್ಕೆ ತುಂಬಾ ತೆಳ್ಳಗಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ಇತ್ತೀಚಿನ ಆಹಾರ ಅಭದ್ರತೆ ಅಥವಾ ಅನಾರೋಗ್ಯದ ಸಂಕೇತವಾಗಿದೆ. 32.5 ಪ್ರತಿಶತ ಮಕ್ಕಳು ಕಡಿಮೆ ತೂಕವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ದೀರ್ಘಕಾಲದ ಮತ್ತು ತೀವ್ರವಾದ ಪೌಷ್ಟಿಕಾಂಶದ ಕೊರತೆಯ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ, ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲ ಸುಮಾರು 50 ಪ್ರತಿಶತ ಮಹಿಳೆಯರು ಮತ್ತು 65.5 ರಷ್ಟು ಮಕ್ಕಳು ರಕ್ತಹೀನತೆಯಿಂದ ಬಳಲುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕ ಮತ್ತು ಕಲ್ಯಾಣ ಕರ್ನಾಟಕ ಭಾಗದಲ್ಲ ಈ ಸಮಸ್ಯೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅಪೌಷ್ಟಿಕತೆ ಹೆಚ್ಚಿರುವ ಜಿಲ್ಲೆಗಳು/ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳೆಂದರೆ - ಕಲ್ಬುರ್ಗಿ, ರಾಯಚೂರು, ಯಾದಗಿರಿ, ಕೊಪ್ಪಳ, ಬಳ್ಳಾರಿ, ಬೀದರ್ ಮತ್ತು ಗದಗ ತುರ್ತು ಗಮನಹರಿಸಬೇಕು. 102 ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ಅಪೌಷ್ಟಿಕತೆ ಹೆಚ್ಚಿದ್ದು, ಅಪೌಷ್ಟಿಕತೆಯನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಲು ಸಮಗ್ರ ಬಹುವಲಯ ವಿಧಾನದ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ದೇವದುರ್ಗದ ಚಿಂಚೋಳಿಯಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಬ್ಯಾಂಕ್ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಬಹುವಲಯ ಮತ್ತು ಅಂತರ ಪೀಳಿಗೆಯ ವಿಧಾನವನ್ನು ಸಮಗ್ರ ವಿಧಾನವಾಗಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ರಕ್ತಹೀನತೆ ಹೊಂದಿರುವ ಹದಿಹರೆಯದ ಹುಡುಗಿಯರನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದರಿಂದ, ಮಹಿಳೆಯರು ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ಅಪೌಷ್ಟಿಕತೆಯ ಮೂಲ ಕಾರಣವನ್ನು ತಲುಪಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ.

4. ಗರ್ಭಪೂರ್ವ ಮತ್ತು ಪ್ರಸವಪೂರ್ವ ಅಂಗಪತ್ತೆ ಕಾಯಿದೆ (ಅಂಗ-ಆಯ್ಕೆ ನಿಷೇಧ) 1994

ಅಂಗ ಅನುಪಾತವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಹೆಣ್ಣು ಭ್ರೂಣಹತ್ಯೆಯ ಅಂಗ ಪತ್ತೆ ಮತ್ತು ಆಯ್ಕೆ ಗರ್ಭಪಾತವನ್ನು ತಡೆಯುವುದೇ ಈ ಕಾಯ್ದೆಯ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ. ಜನಗಣತಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಮಕ್ಕಳ ಅಂಗ ಅನುಪಾತ 2001 ರಲ್ಲ 946 ಮತ್ತು 2011 ರಲ್ಲ 948 ಇರುತ್ತದೆ. ರಾಜ್ಯದಲ್ಲ ಒಟ್ಟು 6073 ಸ್ಕ್ರೈನಿಂಗ್ ಕೇಂದ್ರಗಳು ನೋಂದಾಯಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ, ಅದರಲ್ಲ 5751 ಖಾಸಗಿ ಸ್ಕ್ರೈನಿಂಗ್ ಕೇಂದ್ರಗಳು ಮತ್ತು 322 ಸರ್ಕಾರಿ ಸ್ಕ್ರೈನಿಂಗ್ ಕೇಂದ್ರಗಳಾಗಿವೆ. ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಪಿಸಿ ಮತ್ತು ಪಿಎನ್‌ಡಿಐ ಕಾಯ್ದೆಯನ್ನು ಉಲ್ಲಂಘಿಸಿದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ಒಟ್ಟು 90 ಪ್ರಕರಣಗಳನ್ನು ದಾಖಲಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ಅದರಲ್ಲ 56 ಪ್ರಕರಣಗಳನ್ನು ಉಲ್ಲಂಘನೆಗಾಗಿ ದಂಡ ವಿಧಿಸಲಾಗಿರುತ್ತದೆ ಮತ್ತು 34 ಪ್ರಕರಣಗಳು ತೀರ್ಪಿಗೆ ಬಾಕಿ ಇವೆ.

5. ಆಯುಷ್ಯಾನ್ ಭಾರತ್ ಆರೋಗ್ಯ ಖಾತೆ (ABHA)

ABHA ಸಂಖ್ಯೆಯು ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು ಮತ್ತು ಅವರ ಆರೋಗ್ಯ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ಅನೇಕ ಆರೋಗ್ಯ ಸೇವಾ ಪೂರೈಕೆದಾರರಲ್ಲ ನವೀಕರಿಸಲು ಒಂದು ವಿಶಿಷ್ಟ 14 ಅಂಕಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯಾಗಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲ ಒಟ್ಟು 291665 ಆರ್‌ಸಿಹೆಚ್ ID ಮತ್ತು ABHA ID ಯೊಂದಿಗೆ ಅಂಕ ಆಗಿದ್ದು, ಭಾರತದಲ್ಲೇ ರಾಜ್ಯವು ಮೊದಲ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದೆ.

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಬಾಲ ಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ (RBSK)

ಸರ್ಕಾರಿ, ಸರ್ಕಾರಿ ಅನುದಾನಿತ, ಸರ್ಕಾರಿ ವಸತಿ ಶಾಲೆಗಳು/ಕಾಲೇಜುಗಳು ಮತ್ತು ಅಂಗನವಾಡಿ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲ 1 ರಿಂದ 12 ನೇ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಓದುತ್ತಿರುವ ಮಕ್ಕಳ ಆರೋಗ್ಯ ತಪಾಸಣೆಗಾಗಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಬಾಲ ಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ (RBSK) ವನ್ನು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲ ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ. 2022-23 ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲ (ನವೆಂಬರ್ 2022 ರವರೆಗೆ) 0 ರಿಂದ 18 ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಿನ 141 ಲಕ್ಷ ಮಕ್ಕಳ ಆರೋಗ್ಯ ತಪಾಸಣೆಯ ಗುರಿ ಇದ್ದು, ಅದರಲ್ಲ 94.73 (67%) ಲಕ್ಷ ಶಾಲಾ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ತಪಾಸಣೆಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು.

ಸಾಪ್ತಾಹಿಕ ಕಛಣ ಮತ್ತು ಫೋಲಕ್ ಆಫ್ ಪೂರಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ (WIFS)

ಪ್ರಸಕ್ತ ವರ್ಷದಲ್ಲ (ನವೆಂಬರ್ 2022 ರವರೆಗೆ) 47.37 ಲಕ್ಷ ಐರನ್ ಫೋಲಕ್ ಆಸಿಡ್ ಮಾತ್ರೆಗಳನ್ನು (ಗುಲಾಬಿ ಮತ್ತು ನೀಲಿ) 5 ರಿಂದ 19 ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಿನ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ 62.00 ಲಕ್ಷಗಳ ಗುರಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ವಿತರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅದೇ ರೀತಿ ದ್ವೈವಾರ್ಷಿಕ ಜಂತುಹುಳು ನಿವಾರಣೆಗೆ 1 ರಿಂದ 19 ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಿನ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ 2.29 ಕೋಟಿ ಗುರಿಗೆ 1.99 ಕೋಟಿ (87%) ಅಷ್ಟೆಂಡಜೋಲ್ ಮಾತ್ರೆಗಳನ್ನು ವಿತರಿಸಲಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ರೋಗ ನಿರೋಧಕ (ಯು.ಐ.ಪಿ)

ಯುಐಪಿ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ, ಕರ್ನಾಟಕವು ಪ್ರತಿ ವರ್ಷ 10.92 ಲಕ್ಷ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಡೋಸ್‌ಗಳು ಮತ್ತು ವಿವಿಧ ವಯಸ್ಸಿನ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಬೂಸ್ಟರ್ ಡೋಸ್‌ಗಳೊಂದಿಗೆ 12 ಲಸಿಕೆಯಿಂದ ತಡೆಗಟ್ಟಬಹುದಾದ ರೋಗಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಲಸಿಕೆ ಹಾಕುವ ಗುರಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಜೊತೆಗೆ ಪ್ರತಿ ವರ್ಷ ಸುಮಾರು 11.93 ಲಕ್ಷ ಗರ್ಭಿಣಿಯರನ್ನು ಗುರಿಯಾಗಿರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. 2022-23ರಲ್ಲಿ (ನವೆಂಬರ್ 2022 ರವರೆಗೆ) 10.92 ಲಕ್ಷ ಮಕ್ಕಳ ಗುರಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ 94% ರಷ್ಟು ಪ್ರತಿರಕ್ಷಣೆ ಲಸಿಕೆಯನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಮರಣ ಕಾರಣಗಳು

ಶಿಶು ಮರಣದ ಪ್ರಮುಖ ಕಾರಣಗಳು ಅವಧಿಪೂರ್ವ ಪ್ರಸವ ಮತ್ತು ಕಡಿಮೆ ತೂಕ ಇದರೊಂದಿಗೆ ನ್ಯೂಮೋನಿಯಾ, ಹೈಡ್ರೋಗ ಮತ್ತು ಜನನದ ಸಮಯದಲ್ಲ ಉಸಿರುಗಟ್ಟುವಿಕೆಗಳೂ ಸಹ ಶಿಶು ಮರಣಕ್ಕೆ ಪ್ರಮುಖ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. 2022-23ರಲ್ಲಿ (ನವೆಂಬರ್ 2022 ರವರೆಗೆ) 6119 ಶಿಶು ಮರಣಗಳು ಸಂಭವಿಸಿವೆ. ಅದರಲ್ಲಿ 235 ಸಾವುಗಳು ನ್ಯೂಮೋನಿಯಾ, 38 ಅತಿಸಾರ, 1000 ನವಜಾತ ಸೋಂಕುಗಳು (ಸೆಪ್ಸಿಸ್) (0-1 ತಿಂಗಳು) ಮತ್ತು 1456 ಜನನ ಸಮಯದಲ್ಲ ಉಸಿರುಗಟ್ಟುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಜನನ ಅಸ್ಥಿಕ್ರಿಯಾ (0-1 ತಿಂಗಳು). ಉಳಿದ 3390 ಮರಣಗಳು ಇತರೆ ಕಾರಣಗಳಿಂದಾಗಿವೆ.

15-49 ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಿನ ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ, ಗರ್ಭಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಅಧಿಕ ರಕ್ತದೊತ್ತಡದ ಅಸ್ವಸ್ಥತೆಗಳು (ಎಕ್ಲಾಂಪ್ಷಿಯಾ, ಪ್ರಿ-ಎಕ್ಲಾಂಪ್ಷಿಯಾ, ಅಧಿಕ ರಕ್ತದೊತ್ತಡವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ) ಮತ್ತು ರಕ್ತಸ್ರಾವವು ಸಾವಿಗೆ ಪ್ರಮುಖ ಕಾರಣಗಳಾಗಿವೆ. 2022-23ರಲ್ಲಿ (ನವೆಂಬರ್ 2022 ರವರೆಗೆ) ಒಟ್ಟು ತಾಯಂದಿರ ಸಾವುಗಳು 482 ಆಗಿದ್ದು, ಅವುಗಳಲ್ಲಿ 76 ಸಾವುಗಳು ಗರ್ಭಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಅಧಿಕ ರಕ್ತದೊತ್ತಡದ ಅಸ್ವಸ್ಥತೆಗಳಿಂದ ಸಂಭವಿಸಿದೆ. 72 ಪ್ರಸವಾನಂತರದ ರಕ್ತಸ್ರಾವದಿಂದಾಗಿ, 16 ಅಡಚಣೆಯಾದ ಹೆರಿಗೆಯಿಂದಾಗಿ, 3 ಗರ್ಭಪಾತದಿಂದಾಗಿ, 7 ಸೆಪ್ಸಿಸ್, ಮತ್ತು 308 ಅಧಿಕ ಜ್ವರ ಮತ್ತು ಇತರೆ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಉಳಿದ ಸಾವುಗಳು ಸಂಭವಿಸಿರುತ್ತದೆ.

ಎಸ್‌ಡಿಜಿ 3 ರ ವರದಿಯಲ್ಲಿ ಎನ್‌ಸಿಡಿ ಮತ್ತು ಆರ್‌ಸಿಹೆಚ್‌ಗೆ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. 2030 ರ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಜಾಗತಿಕ ತಾಯಂದಿರ ಮರಣದ ಅನುಪಾತವನ್ನು ಪ್ರತಿ 1,00, 000 ಜೀವಂತ ಜನನಗಳಿಗೆ 70 ಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆಗೊಳಿಸುವುದು, ಎನ್‌ಸಿಡಿ ಗಳಿಂದ ಬರುವ ಅಕಾಲಿಕ ಮರಣವನ್ನು ಮೂರನೇ ಒಂದು ಭಾಗದಷ್ಟು ತಡೆಗಟ್ಟುವಿಕೆ ಹಾಗೂ ಚಿಕಿತ್ಸೆಯ ಮೂಲಕ ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುವುದು ಮತ್ತು ಮಾನಸಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ಹಾಗೂ ಯೋಗಕ್ಷೇಮವನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುವ ಗುರಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 11.5 : ಸಾಂಕ್ರಾಮಿಕವಲ್ಲದ ಕಾಯಿಲೆಯ ಸಾವಿಗೆ ಪ್ರಮುಖ ಐದು ಕಾರಣಗಳು

ಮರಣ ಕಾರಣ	2021 ರಲ್ಲಿ 1000 ಜನಸಂಖ್ಯೆಗೆ /ಮರಣಗಳು (eJanMa ಪ್ರಕಾರ)
ಹೃದಯಾಘಾತ ಮತ್ತು ಹೃದಯ ಕಾಯಿಲೆ	8.93
ಆಸ್ತಮಾ ಮತ್ತು ಬ್ರಾಂಕೈಟಿಸ್	1.66
ಕ್ಯಾನ್ಸರ್	1.43
ಮಧುಮೇಹ	1.18
ಮೂತ್ರಪಿಂಡದ ವೈಫಲ್ಯ	0.51

ಕ್ಯಾನ್ಸರ್‌ಗಾಗಿ ಸ್ತ್ರೀನಿಂಗ್ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳು

15-49 ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಿನ ಮಹಿಳೆಯರು 1% ಗರ್ಭಕಂಠದ ಕ್ಯಾನ್ಸರ್, 0.2% ಸ್ತನ ಕ್ಯಾನ್ಸರ್ ಮತ್ತು 0.4% ಬಾಯಿಯ ಕ್ಯಾನ್ಸರ್‌ಗಾಗಿ ಸ್ತ್ರೀನಿಂಗ್ ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ಒಳಗಾಗಿರುತ್ತಾರೆ.

ಮಾನಸಿಕ ಆರೋಗ್ಯ

ಜಿಲ್ಲಾ ಮಾನಸಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು (ಡಿಎಂಎಚ್‌ಪಿ) ಬಿಬಿಎಂಪಿ ಸೇರಿದಂತೆ ಎಲ್ಲಾ 31 ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ 2021-22ರಲ್ಲಿ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು, ಅರೆವೈದ್ಯಕೀಯ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರು, ಶಿಕ್ಷಕರು, ಪೊಲೀಸ್/ಕಾರಾಗೃಹಗಳ ಸಿಬ್ಬಂದಿ, ಎಎನ್‌ಎಂಗಳು, ಆರೋಗ್ಯ ಸಹಾಯಕರು, ಸಮುದಾಯ ಆರೋಗ್ಯ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರು, ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಸೇರಿದಂತೆ 73392 ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ತರಬೇತಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರಸಕ್ತ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ (ನವೆಂಬರ್ 2022 ರವರೆಗೆ) 32918 ಸಿಬ್ಬಂದಿ/ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಮಾನಸಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ತರಬೇತಿ ಪಡೆದಿರುತ್ತಾರೆ.

ಪ್ರಸಕ್ತ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ (ನವೆಂಬರ್ 2022 ರವರೆಗೆ) 29380 ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ಅದರಲ್ಲಿ 5196 ನಗರ ಕೊಳೆಗೇರಿ ನಿವಾಸಿಗಳಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಐಇಸಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಮೂಲಕ ಒಟ್ಟು 4322 ಜಾಗೃತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ನಡೆಸಲಾಗಿದ್ದು, ಅದರಲ್ಲಿ 3017 ವಿಶ್ವ ಮಾನಸಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ದಿನದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಂಡಿದ್ದು, ಅದರಲ್ಲಿ 33554 ಭಾಗವಹಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. 690 ಆತ್ಮಹತ್ಯೆ ತಡೆಗಟ್ಟುವ ಕುರಿತ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಂಡಿದ್ದು, 13608 ಭಾಗವಹಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಮಾದಕ ದ್ರವ್ಯ ಸೇವನೆ ಮತ್ತು ಅಕ್ರಮ ಸಾಗಣೆ ವಿರೋಧಿ ವಿರುದ್ಧ 575 ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ನಡೆಸಲಾಗಿರುತ್ತದೆ ಮತ್ತು 40 ಸಿಜೋಫ್ರೇನಿಯಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ನಡೆಸಲಾಗಿದ್ದು, ಅದರಲ್ಲಿ 6260 ಭಾಗವಹಿಸಿರುತ್ತಾರೆ.

ಸಮುದಾಯ ಮಾನಸಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ದಿನಾಚರಣೆ ಕೇಂದ್ರಗಳ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ (ಮಾನಸಧಾರ)

ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವು ಟಿಲ-ಕೌನ್ಸಿಲಿಂಗ್, “ಮನೋಚೈತನ್ಯ” - ಮಾನಸಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ (ಸೂಪರ್ ಮಂಗಳವಾರ ಕ್ಲಿನಿಕ್), ಮಾನಸಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಮಾನಸಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ (ಮಾನಸಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ರಕ್ಷಣಾ ಕಾಯಿದೆ 2017)ರಲ್ಲಿ ಆವಿಷ್ಕಾರಗಳಾದ ಕೃತಕ ಬುದ್ಧಿಮತ್ತೆ ಮತ್ತು ಡೇಟಾ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಗಳು, ಕರ್ನಾಟಕ ಮಾನಸಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ನಿರ್ವಹಣಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆ (KMHMS) ಅಥವಾ ಇ-ಮನಸ್, KSHEMA-ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಸಮಗ್ರ ಸಬಲೀಕರಣ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಮಾನಸಿಕ ಅಸ್ವಸ್ಥತೆಗಳು, ಮನೆ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಆರೋಗ್ಯ (ಸಿಎಡಿ), ಟಿಲ-ಮೆಂಟರಿಂಗ್, ಮಾತೃ ಚೈತನ್ಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ.

‘ಆರೋಗ್ಯ ರೂಪಾಯಿಗಳು’ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವು ತಾಯಂದಿರ ದೈಹಿಕ ಮತ್ತು ಮಾನಸಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಖರ್ಚು ಮಾಡುವುದನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಪ್ರತಿ ತಾಯಿ-ಶಿಶು ಡೈಯಾಡ್‌ಗೆ ಸೂಕ್ತವಾದ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುತ್ತದೆ. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಟಿಲ ಮೆಂಟಲ್ ಹೆಲ್ತ್ ಪ್ರೋಗ್ರಾಂ (TELE MANAS) - ರಾಜ್ಯಗಳಾದ್ಯಂತ ಮಾನಸಿಕ ತೊಂದರೆಯಲ್ಲಿರುವವರಿಗೆ, ಪರೀಕ್ಷೆಯ ಒತ್ತಡ, ಕೌಟುಂಬಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಟಿಲ ಮಾನಸಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ನೆರವಿನ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ಗುರಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಟೋಲ್ ಫ್ರೀ ಸಂಖ್ಯೆ 14416 ಅಥವಾ 1800-89-1446 ಗೆ ಕರೆ ಮಾಡಿ ಸಹಾಯ ಪಡೆಯಬಹುದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಟಿಲ ಮಾನಸ್ ಸೆಲ್ ಅನ್ನು 2 ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸೆಲ್‌ನ್ನು ಬೆಂಗಳೂರಿನ ನಿಮ್ಮಾನ್‌ನಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಇನ್ನೊಂದು ಸೆಲ್‌ನ್ನು ಧಾರವಾಡದ ಡಿಮ್ಹಾನ್‌ನಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಇ-ಆಸ್ಪತ್ರೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ

ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರವು ಇ-ಆಸ್ಪತ್ರೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಹಂತ ಹಂತವಾಗಿ ಜಾರಿಗೊಳಿಸುತ್ತಿದೆ. NHM ಅಡಿಯಲ್ಲಿ, ಪ್ರಸ್ತುತ 10 ಮಾಡ್ಯೂಲ್‌ಗಳನ್ನು 1 ನೇ ಹಂತದ 47 ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳಲ್ಲಿ (20 ಜಿಲ್ಲಾ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳು ಮತ್ತು 3 ಜಿಲ್ಲಾ ಮಟ್ಟದ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳು, 24 ತಾಲ್ಲೂಕು ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳು) ಅಳವಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹಂತ II ರಲ್ಲಿ, 123 ತಾಲ್ಲೂಕು ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳು, 27 ಸಮುದಾಯ ಆರೋಗ್ಯ ಕೇಂದ್ರಗಳು, 217 ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ಕೇಂದ್ರಗಳು, ಮತ್ತು 5 ತಾಯಿ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವ ICT ಉಪಕರಣಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಇ-ಆಸ್ಪತ್ರೆ ಅಪ್ಲಿಕೇಶನ್ ನ್ನು ಅಳವಡಿಸಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿವೆ.

ಗುಣಮಟ್ಟದ ಭರವಸೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆರೋಗ್ಯ ಮಿಷನ್ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಭರವಸೆ ವಿಭಾಗವು ರಾಜ್ಯದ ಎಲ್ಲಾ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ಸೌಲಭ್ಯಗಳ ಗುಣಮಟ್ಟ ಸಂಬಂಧಿತ ಅಂಶಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಲು ಅನುವು ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತದೆ. ಗುಣಮಟ್ಟದ ಭರವಸೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳೆಂದರೆ ಕಾಯಕಲ್ಪ, ಸ್ವಚ್ಛ ಸ್ವಸ್ಥ ಸರ್ವತ್ರ (ಎಸ್‌ಎಸ್‌ಎಸ್), ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಭರವಸೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ (ಎನ್‌ಕ್ಯೂಎಪಿ), ಮೇರಾ ಆಸ್ತತಾಲ್ (ಎಂಎ), ಬಯೋಮೆಡಿಕಲ್ ವೇಸ್ಟ್ ಮ್ಯಾನೇಜ್‌ಮೆಂಟ್ (ಬಿಎಂಡಬ್ಲ್ಯುಎಂ), ರೋಗಿಗಳ ಸುರಕ್ಷತೆ, ಸೋಂಕು ತಡೆಗಟ್ಟುವಿಕೆ ಮತ್ತು ನಿಯಂತ್ರಣ(ಐಪಿಸಿ) ಆಗಿರುತ್ತದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಏಡ್ಸ್ ಕ್ರಿವೆನ್ಸ್‌ನ್ ಸೊಸೈಟಿ (KSAPS)

2022-23ರಲ್ಲಿ (ನವೆಂಬರ್ 2022 ರವರೆಗೆ) 21.62 ಲಕ್ಷ ಸಾಮಾನ್ಯ ರೋಗಿಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ಅದರಲ್ಲಿ 8814 ಹೆಚ್‌ಐವಿ ಪಾಸಿಟಿವ್ ಪ್ರಕರಣಗಳನ್ನು (0.40%) ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅದೇ ರೀತಿ 9.62 ಲಕ್ಷ ಪರಿಶೀಲಿಸಿದ ಎಎನ್‌ಸಿಗಳಲ್ಲಿ 394 ಹೆಚ್‌ಐವಿ ಪಾಸಿಟಿವ್ ಪ್ರಕರಣಗಳು (0.04%) ಕಂಡುಬಂದಿವೆ. 2022-23ರಲ್ಲಿ (ನವೆಂಬರ್ 2022 ರವರೆಗೆ) 53 ಜನರಿಗೆ ಉಚಿತ ಮನೆಗಳನ್ನು ರಾಜೀವ್ ಗಾಂಧಿ ವಸತಿ ನಿಗಮದಡಿ, ಚೇತನಾ ಯೋಜನೆಯಡಿ 362 ಲೈಂಗಿಕ ಕಾರ್ಯಕರ್ತೆಯರಿಗೆ ಕಡಿಮೆ ಬಡ್ಡಿಯಲ್ಲಿ ಸಬ್ಸಿಡಿ ದರದಲ್ಲಿ ಸಾಲ ಹಾಗೂ ಧನಶ್ರೀ ಯೋಜನೆಯಡಿ 107 ಹೆಚ್‌ಐವಿ ಮಹಿಳಾ ಪಾಸಿಟಿವ್ ಸೋಂಕಿತರಿಗೆ ಕಡಿಮೆ ಬಡ್ಡಿಯಲ್ಲಿ ಸಬ್ಸಿಡಿ ದರದಲ್ಲಿ ಸಾಲವನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ. 60 ಎಚ್‌ಐವಿ ಸೋಂಕಿತರ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಲು ರೂ.23000/- ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿವೇತನ ಮತ್ತು ಉಚಿತ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ರಕ್ತದ ಸುರಕ್ಷತೆ

ಪ್ರಸ್ತುತ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಮಂಜಸವಾದ ದರದಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಪಕ ಮತ್ತು ಸುರಕ್ಷಿತ ರಕ್ತ ಮತ್ತು ರಕ್ತದ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಲು 260 ನೋಂದಾಯಿತ ಬ್ಲಡ್ ಬ್ಯಾಂಕ್‌ಗಳಿದ್ದು, ಅದರಲ್ಲಿ 43 ಸರ್ಕಾರಿ, 209 ಖಾಸಗಿ ಮತ್ತು 8 ಐಆರ್‌ಸಿಎಸ್ ರಕ್ತನಿಧಿಗಳಾಗಿರುತ್ತವೆ.

ಆಯುಷ್ ಇಲಾಖೆ

ಆಯುಷ್ ಇಲಾಖೆಯು ವಿಶಾಲವಾದ ಹಾಗೂ ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ಪಾಲಿಸಲೇಬೇಕಾದ ಆಯುಷ್ ವೈದ್ಯ ಪದ್ಧತಿಗಳ ಸೇವೆಗಳನ್ನು, ಆಯುಷ್ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಮತ್ತು ಔಷಧೀಯ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ರಾಜ್ಯಾದ್ಯಂತ ಜಾರಿಗೊಳಿಸಿದೆ. 726 ಸರ್ಕಾರಿ ಆಯುಷ್ ಡಿಸ್ಟೆನ್ಸರಿಗಳು, 168 ಸರ್ಕಾರಿ ಆಯುಷ್ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳು, ಒಟ್ಟು 2756 ಹಾಸಿಗೆಗಳ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ಆಯುರ್ವೇದ, ಯುನಾನಿ, ಹೋಮಿಯೋಪತಿ, ನೇಚರ್ ಕ್ಯೂರ್ ಮತ್ತು ಯೋಗದ ಮೂಲಕ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತಿದೆ. 2023-24ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಯಾದಗಿರಿ ಮತ್ತು ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ 50 ಹಾಸಿಗೆಗಳ ಸರ್ಕಾರಿ ಆಯುಷ್ ಸಂಯುಕ್ತ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲು ಉದ್ದೇಶಿಸಲಾಗಿದೆ.

2022-23ರಲ್ಲಿ (ನವೆಂಬರ್ 2022 ರವರೆಗೆ) ಆಯುರ್ವೇದ, ಯುನಾನಿ, ಹೋಮಿಯೋಪತಿ, ಯೋಗ ಮತ್ತು ಪ್ರಕೃತಿ ಚಿಕಿತ್ಸಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು 31.70 ಲಕ್ಷ ಹೊರ ರೋಗಿಗಳು ಹಾಗೂ 1.34 ಲಕ್ಷ ಒಳ ರೋಗಿಗಳು ಆರೋಗ್ಯ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಪಡೆದಿರುತ್ತಾರೆ.

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ COVID-19 ನ ಪ್ರಸ್ತುತ ಸ್ಥಿತಿ ಮತ್ತು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಾದ ಕ್ರಮಗಳು

ಪ್ರಸ್ತುತ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಕೋವಿಡ್ 19 ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಸ್ಥಿರವಾಗಿದ್ದು, 28ನೇ ಡಿಸೆಂಬರ್ 2022 ರಂತೆ ಪ್ರತಿದಿನ ಸರಾಸರಿ 20-30 ಪ್ರಕರಣಗಳು ವರದಿಯಾಗುತ್ತಿದ್ದು, ಅದರಲ್ಲಿ ಕೇವಲ 0.5% ಪಾಸಿಟಿವಿಟಿ ದರವಿದ್ದು, 0% ರಷ್ಟು ಸಾವಿನ ಪ್ರಕರಣ ವರದಿಯಾಗುತ್ತಿವೆ. ಹೆಚ್ಚಿನ ಜಿಲ್ಲೆಗಳು NIL ಪ್ರಕರಣಗಳನ್ನು ವರದಿ ಮಾಡುತ್ತಿವೆ ಎಂದು ಗಮನಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕೋವಿಡ್ ಲಸಿಕೆ:

- ❑ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲೆ ಲಸಿಕೆ ಅಭಿಯಾನವನ್ನು ತೀವ್ರಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ ಮತ್ತು 6,000 ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಲಸಿಕಾ ಕೇಂದ್ರಗಳು ಪ್ರತಿದಿನ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿವೆ.
- ❑ ಇಲ್ಲಯವರೆಗೆ ಒಟ್ಟು 12.04 ಕೋಟಿ ಡೋಸ್‌ಗಳನ್ನು (1ನೇ ಡೋಸ್- 5.51 ಕೋಟಿ, 2ನೇ ಡೋಸ್: 5.53 ಕೋಟಿ) ಅರ್ಹ ಫಲಾನುಭವಿಗಳಿಗೆ ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇದು 100% ಅರ್ಹ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ.
- ❑ 15 ರಿಂದ 17 ವರ್ಷಗಳ ವರ್ಗದಲ್ಲಿ, 56 ಲಕ್ಷ ಡೋಸ್‌ಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ, ಇದು 96% ರಷ್ಟು ಸದರಿ ವರ್ಗದ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಆವರಿಸುವ ಗುರಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ಬೂಸ್ಟರ್ ಡೋಸ್ ವ್ಯಾಕ್ಸಿನೇಷನ್ ಅವಧಿಗಳನ್ನು ಸರಬರಾಜುಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ವೇಗಗೊಳಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಸವಾಲುಗಳು ಮತ್ತು ಮುಂದಿನ ಹಾದಿ

- ❑ ರಾಜ್ಯದ 30 ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಥಮಿಕ, ಮಾಧ್ಯಮಿಕ ಮತ್ತು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯಗಳ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ವೈದ್ಯರು ಮತ್ತು ವೈದ್ಯಕೀಯ ಸಿಬ್ಬಂದಿಗಳು, ಹೈಟೆಕ್ ಸೌಲಭ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ಉತ್ತಮ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳ ಹುಡುಕಾಟದಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ನಗರಗಳಿಗೆ ತೆರಳುವ ಬದಲು ಸಣ್ಣ ಪಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಲು ಆಕರ್ಷಿಸುತ್ತವೆ.
- ❑ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲೆ ಪ್ರಾಥಮಿಕ, ಮಾಧ್ಯಮಿಕ ಮತ್ತು ತೃತೀಯ ಸೌಲಭ್ಯಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಆರೋಗ್ಯ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ರಚಿಸುವುದು. ರಾಜ್ಯದಲ್ಲೆ ಈಗಾಗಲೇ ಗುರುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ 245 ನಗರ ಮತ್ತು 209 ನಗರ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ಕೇಂದ್ರಗಳ ಕೊರತೆಯಿರುತ್ತದೆ. 5 ಜಿಲ್ಲೆಗಳು - ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ, ಬೆಳಗಾವಿ, ಮೈಸೂರು, ವಿಜಯಪುರ ಮತ್ತು ಧಾರವಾಡ 51% ರಷ್ಟು ಕೊರತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ.
- ❑ ಎಲ್ಲಾ ಹೆರಿಗೆ ಆರೋಗ್ಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಸ್ಟಾರ್ಟ್ ಹೆಲ್ತ್‌ಕೇರ್ ಕ್ಲಿನಿಕ್ ಮತ್ತು ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸುವುದು. (ಉದಾ. ಟಿಲಹೆಲ್ತ್ ಸಕ್ರಿಯಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ).
- ❑ ಆಯುಷ್ಮಾನ್ ಭಾರತ್ ಡಿಜಿಟಲ್ ಮಿಷನ್‌ನ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಡಿಯಲ್ಲಿ ಟಿಲಮೆಡಿಸಿನ್ ಪ್ಲಾಟ್‌ಫಾರ್ಮ್‌ಗಳು, ಪಾಯಿಂಟ್ ಆಫ್ ಕೇರ್ ಮೊಬೈಲ್ ಟೆಸ್ಟಿಂಗ್ ಪರಿಹಾರಗಳು ಮತ್ತು ಡಿಜಿಟಲ್ ಅಪ್ ಸ್ಕಿಲಿಂಗ್ ಪ್ಲಾಟ್‌ಫಾರ್ಮ್‌ಗಳಿಂದ ಸಕ್ರಿಯಗೊಳಿಸಲಾದ ದೂರಸ್ಥ ವೈದ್ಯರ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ಹಿಂದುಳಿದ ವಿಭಾಗಗಳಿಗೆ ಉತ್ತಮ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಆರೈಕೆಯನ್ನು ನೀಡಲು ಸಮುದಾಯ ಆರೋಗ್ಯ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರನ್ನು (ಉದಾ. ಆಶಾಗಳು, ಎಂಪಿಹೆಚ್‌ಡಬ್ಲ್ಯೂ ಗಳು ಮತ್ತು ಆಕ್ಸಿಲಿಯರಿ ನರ್ಸ್ ಮಿಡ್‌ವೈವ್‌ಗಳು) ಸಬಲೀಕರಣಗೊಳಿಸುವುದು.
- ❑ ಆಯುಷ್ಮಾನ್ ಭಾರತ್ ವಿಮಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯದ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಜೊತೆಗೆ, ಸಮಗ್ರ ದಾಖಲಾತಿ ಅಗತ್ಯವಿದ್ದು, ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ದ್ವಿತೀಯ ಮತ್ತು ತೃತೀಯ ಆರೋಗ್ಯ ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದಾಗಿದೆ. ಸಮಾಜದ ದುರ್ಬಲ ವರ್ಗವನ್ನು ಒಳಗೊಳಿಸಲು ಆಯುಷ್ಮಾನ್ ಭಾರತ್ ದಲ್ಲೆ ಮನೆ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಅಭಿಯಾನಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿ ಡಿಜಿಟಲ್ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ದಾಖಲಾತಿಯನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು. ಉದಾ. ಮನೆಯಿಂದ ಮನೆಗೆ Abha ನೋಂದಣಿ ಅಭಿಯಾನಗಳಿಗೆ (ಆಯುಷ್ಮಾನ್ ಭಾರತ್ ಆರೋಗ್ಯ ಖಾತೆ) ಆಶಾ/ಎ ಹೆಚ್‌ಎಂ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರನ್ನು ನಿಯೋಜಿಸುವುದು.
- ❑ ಇ ಸಂಜೀವನಿಯಂತಹ ಟಿಲಮೆಡಿಸಿನ್ ಪ್ಲಾಟ್‌ಫಾರ್ಮ್‌ಗಳಿಗೆ ವೈದ್ಯರ ಲಭ್ಯತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು. (ಉದಾ. ವೈದ್ಯರ ಎಂಪನಿಲ್‌ಮೆಂಟ್ ಮತ್ತು ಸ್ಟೈಪೆಂಡ್‌ಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಸಮಾಲೋಚನೆಗಳ ಮುಖಾಂತರ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಯನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುವುದು).
- ❑ ರಾಜ್ಯದ ಬೇಡಿಕೆಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಪೂರೈಕೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿಸಲು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಮತ್ತು ಖಾಸಗಿ ತರಬೇತಿ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು (ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಚಾಲನೆ) ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದು. ನರ್ಸಿಂಗ್ ಮತ್ತು ಸಹಾಯಕ ತರಬೇತಿ ಕೇಂದ್ರಗಳು: 6 ಜಿಲ್ಲೆಗಳು ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ, ಬೆಳಗಾವಿ, ಮೈಸೂರು, ತುಮಕೂರು, ಹಾಸನ ಮತ್ತು ಮಂಡ್ಯ 39.2%

ಕೊರತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ ಮತ್ತು ಈ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಿಗೆ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಲ್ಯಾಬ್ ಟೆಕ್ನಿಷಿಯನ್ ತರಬೇತಿ ಕೇಂದ್ರಗಳು: ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ, ಶಿವಮೊಗ್ಗ, ಮೈಸೂರು, ತುಮಕೂರು, ಹಾಸನ ಮತ್ತು ಮಂಡ್ಯ ಜಿಲ್ಲೆಗಳು 39.1% ಕೊರತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ ಮತ್ತು ಈ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಿಗೆ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡಬೇಕಾಗಿದೆ.

- ❑ ಮಾನ್ಯತೆ ಪಡೆದ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಮತ್ತು ಖಾಸಗಿ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಕಾಲೇಜುಗಳು ಸಹಾಯಕ ಆರೋಗ್ಯ ವೃತ್ತಿಪರರು ಮತ್ತು ಉತ್ತಮ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಶಿಕ್ಷಣ ಹೊಂದಿರುವ ದಾದಿಯರು ಹಾಗೂ ಅರೆವೈದ್ಯಕೀಯ ಸಿಬ್ಬಂದಿಗಳ ಕೊರತೆಯನ್ನು ನೀಗಿಸಲು, ನರ್ಸ್ ಮತ್ತು ಅಲೈಡ್ ಹೆಲ್ತ್ ವೃತ್ತಿಪರರಿಗೆ ಪ್ಯಾರಾಮೆಡಿಕ್ಲ್ ತರಬೇತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಳ್ಳುವುದು.
- ❑ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಬೆಂಗಳೂರು, ಮಂಗಳೂರು, ಮಣಿಪಾಲ ಮುಂತಾದ ಇತರೆ ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಾಧುನಿಕ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಭಾರತವನ್ನು ವಿಶ್ವದ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮ ತಾಣವಾಗಿ ಉತ್ತೇಜಿಸುವುದು.
- ❑ ವಾರಣಾಸಿ ಮತ್ತು ಋಷಿಕೇಶದಂತೆಯೇ, ವಿದೇಶಿ ಪ್ರವಾಸಿಗರಲ್ಲಿ ಜನಪ್ರಿಯತೆ ಪಡೆದಿರುವ ಮೈಸೂರಿನಂತಹ ಪಟ್ಟಣಗಳನ್ನು "ವಿಶ್ವ ಯೋಗ ತಾಣಗಳು" ಎಂದು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸುವುದು.
- ❑ ಫಲಿತಾಂಶ ಆಧಾರಿತ ಪರಿಹಾರ ಕಾರ್ಯವಿಧಾನಗಳಂತಹ PPP ಅನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಲು ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಆಕರ್ಷಕ ಮೌಲ್ಯದ ಪ್ರತಿಪಾದನೆಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸುವುದು, ಉದಾಹರಣೆಗೆ ರೋಗಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ, ವಿತರಿಸಿದ ಪಾವತಿಗಳು ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಅಂತಿಮ ಬಳಕೆದಾರರಿಗೆ, ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿರುವ PLI ಕೇಂದ್ರಗಳಿಗೆ ಆರ್ಥಿಕ ಕಾರ್ಯಸಾಧ್ಯತೆಯನ್ನು ಸುಧಾರಿಸುವುದು.
- ❑ ಆರೋಗ್ಯ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಖಾಸಗಿ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದಲ್ಲಿ ಎಸ್‌ಎಲ್‌ಎ ಗಳ ಅನುಸರಣೆಯೊಂದಿಗೆ ರೋಗಿಗಳ ಅಂಕಿಅಂಶಗಳು, ಔಷಧ ಮತ್ತು ಸಲಕರಣೆಗಳ ದಾಸ್ತಾನು ಖಾತೆಗಳನ್ನು ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡಲು ಡಿಜಿಟಲ್ ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಟವರ್‌ಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಆರೋಗ್ಯ ಸೌಲಭ್ಯಗಳ ವಿವರಗಳನ್ನು ಎಲೆಕ್ಟ್ರಾನಿಕ್ ದಾಖಲೆಗಳ ಮೂಲಕ ಆರೋಗ್ಯ ಸಿಬ್ಬಂದಿಗಳಿಂದ ನಿರ್ವಹಿಸಲ್ಪಡುವುದು.
- ❑ ಜಿಲ್ಲಾ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳು ಮತ್ತು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿನ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಕಾಲೇಜುಗಳಿಗೆ ಸೇರ್ಪಡೆಗೊಳಿಸುವುದರಿಂದ ವೈದ್ಯಕೀಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಈ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳಿಗೆ ಭೇಟಿ ನೀಡಿ ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಆರೋಗ್ಯ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಬಹುದಾಗಿರುತ್ತದೆ.
- ❑ 2025 ರ ವೇಳೆಗೆ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಲೇರಿಯಾ ನಿರ್ಮೂಲನಾ ಗುರಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.
- ❑ 2023 ರ ವೇಳೆಗೆ ದಡಾರ ಮತ್ತು ರುಬೆಲ್ಲಾವನ್ನು ತೊಡೆದುಹಾಕುವ ಗುರಿ ಹೊಂದುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರ ಮತ್ತು ಅಪೇಕ್ಷಿತ ಗುಣಮಟ್ಟವನ್ನು ಸಾಧಿಸುವ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿರುತ್ತದೆ.
- ❑ 2023-24ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಯಾದಗಿರಿ ಮತ್ತು ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ 50 ಹಾಸಿಗೆಗಳ ಸರ್ಕಾರಿ ಆಯುಷ್ ಸಂಯುಕ್ತ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳನ್ನು ಆರಂಭಿಸಲು ಉದ್ದೇಶಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ❑ ಅಂಗಾನುಪಾತವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಹೆಣ್ಣು ಭ್ರೂಣಹತ್ಯೆಯ ಅಂಗ ಪತ್ತೆ ಮತ್ತು ಆಯ್ಕೆ ಗರ್ಭಪಾತವನ್ನು ತಡೆಯುವುದು.
- ❑ 226 ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ NCD ಗಳಡಿಯಲ್ಲಿ, 94 ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳು(ಹೃದಯ ರೋಗ), 71 ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳು (ಮೂತ್ರಪಿಂಡದ ಕಾಯಿಲೆ), 70 ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳು (ಅಸ್ತಮಾ) ಮತ್ತು 67 ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳು (ಕ್ಯಾನ್ಸರ್) ರೋಗಗಳು ಹೊಂದಿರುವ ಮಹತ್ವಾಕಾಂಕ್ಷಿ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳು ಎಂದು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸಾಂಕ್ರಾಮಿಕವಲ್ಲದ ರೋಗಗಳಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ಸಾವುಗಳನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಲು ಮತ್ತು ಆರಂಭಿಕ ಹಂತದಲ್ಲಿ ರೋಗಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು, ಸ್ತ್ರೀನಿಗ್ ನ್ನು ಮಹತ್ವಾಕಾಂಕ್ಷಿಯ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಿಗೆ ನಡೆಸಲು ಆದ್ಯತೆ ನೀಡುವುದು.
- ❑ ತಾಯಂದಿರ ಮರಣ ದರಕ್ಕೆ (MMR) ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ 77 ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳನ್ನು ಮಹತ್ವಾಕಾಂಕ್ಷಿ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳು (ರಾಜ್ಯ ಸರಾಸರಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು) ಎಂದು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ರಕ್ತಹೀನತೆ ಮತ್ತು ಆರೋಗ್ಯ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ನಾಲ್ಕು ANC ತಪಾಸಣೆಗಳ ಮೇಲೆ ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸುವ ಅಗತ್ಯವಿದೆ.

- ❑ ಲ್ಯಾಬ್‌ಗಳು ಮತ್ತು ಔಷಧಾಲಯಗಳು ಸೇರಿದಂತೆ ಉಪ ಕೇಂದ್ರಗಳು, ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ಕೇಂದ್ರಗಳು, 24/7 ಮೂಲಭೂತ ಮತ್ತು ಸಮಗ್ರ ಪ್ರಸೂತಿ ಆರೈಕೆ ಸೇವೆಗಳ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದು.
- ❑ 1,00,000 ಜನಸಂಖ್ಯೆಗೆ 135 ಟಿಬಿ ಪ್ರಕರಣಗಳ ಅಧಿಸೂಚನೆ ದರವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಲು ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳುವುದು.
- ❑ ತಾಯಿ ಮರಣವನ್ನು (MMR) ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಲು, ಆಯಾ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿರುವ ಗರ್ಭಿಣಿಯರನ್ನು ಪತ್ತೆ ಹಚ್ಚಿ, ANCಗೆ ನೋಂದಾಯಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಕಡ್ಡಾಯ ಪ್ರಮಾಣಪತ್ರಗಳನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಅವರಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುವುದು.
- ❑ ಪ್ರಸ್ತುತ 9-11 ತಿಂಗಳ ವಯಸ್ಸಿನ 94% ರಷ್ಟು ಮಕ್ಕಳು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ರೋಗನಿರೋಧಕ ಲಸಿಕೆಯನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದು, ಅದನ್ನು 100% ರಷ್ಟು ಸಾಧಿಸಲು ಕ್ರಮವಹಿಸುವುದು.

11.2 ಶಿಕ್ಷಣ

ಕರ್ನಾಟಕದ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಮಾನದಂಡಗಳೊಂದಿಗೆ ಪರಿಶ್ರಮವನ್ನು ಪ್ರಶಂಸಿಸುವ ಮತ್ತು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವ ಗುರಿಯೊಂದಿಗೆ; ಜಾಗತಿಕ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಗುರಿಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಸುಧಾರಣೆಯಿಂದ ಪ್ರಯೋಜನ ಪಡೆಯುವ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು; ಅದರ ತಕ್ಷಣದ ದಕ್ಷಿಣ ನೆರೆಹೊರೆಯವರು ಮತ್ತು ಇಡೀ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಸಮಾನ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಸಾಧಿಸುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯದ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ದಾಖಲಿಸಿದೆ. ಗುಣಮಟ್ಟದ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಸಂಯುಕ್ತ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹದಿನೇಳು ಗುರಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಜಾಗತಿಕ ಶಾಂತಿ ಮತ್ತು ಸಮೃದ್ಧಿಯನ್ನು ತರುವಲ್ಲಿ ಇದು ನಿರ್ಣಾಯಕ ಪಾತ್ರವನ್ನು ವಹಿಸುತ್ತದೆ. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀತಿ, 2020 ಕಳೆದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ವೈಯಕ್ತಿಕರಿಸಿದ, ಅರ್ಥಪೂರ್ಣ ಮತ್ತು ಸಮಗ್ರವಾಗಿಸಲು ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ವ್ಯಾಪಕವಾದ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸುತ್ತದೆ, ಇದು ಪ್ರತಿ ಮಗುವಿಗೆ ಸೂಕ್ತವಾದ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಅವರು ಹೊಂದಿರುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳಲು ಉತ್ತಮ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ.

ಪದವಿ ಪೂರ್ವ ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆ

ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮತ್ತು ಪ್ರೌಢ ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆಗೆ 2022-23ನೇ ಸಾಲಿನ ಆಯವ್ಯಯದಲ್ಲಿ ರೂ. 27548.84 ಕೋಟಿಗಳ ಅನುದಾನವನ್ನು ನಿಗದಿಗೊಳಿಸಿದ್ದು, ರೂ. 24717.68 ಕೋಟಿಗಳ ಅನುದಾನವನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. 2023ರ ಜನವರಿ 20ರ ಅಂತ್ಯಕ್ಕೆ ರೂ. 20207.79 ಕೋಟಿಗಳು ವೆಚ್ಚವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ನಿಗದಿತ ಒಟ್ಟು ಅನುದಾನದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪಾದಕ ಹಂಚಿಕೆ ರೂ. 5557.83 ಕೋಟಿಗಳಿದ್ದು, ರೂ. 3473.69 ಕೋಟಿಗಳಷ್ಟು ಉತ್ಪಾದಕ ವೆಚ್ಚವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವಾರು ಪ್ರಗತಿ ವಿವರವು ಈ ಕೆಳಕಂಡಂತಿದೆ.

(ರೂ.ಕೋಟಿಗಳಲ್ಲಿ)

ಯೋಜನೆ/ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ	ಅನುದಾನ (ಆಯವ್ಯಯ ಅಂದಾಜು+ಪೂರಕ ಅಂದಾಜು)	ಒಟ್ಟು ಬಿಡುಗಡೆ	ಒಟ್ಟು ವೆಚ್ಚ
ಪದವಿ ಪೂರ್ವ ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆಯ ನಿರ್ದೇಶಕರು	113.86	97.97	90.06
ಸರ್ಕಾರಿ ಪದವಿ ಪೂರ್ವ ಕಾಲೇಜು	1220.90	1203.35	917.80
ಪದವಿ ಪೂರ್ವ ಕಾಲೇಜುಗಳಿಗೆ ಸಹಾಯಾನುದಾನ	624.09	616.06	480.49
ಸರ್ಕಾರಿ ಮುದ್ರಣಾಲಯಗಳು	72.22	58.96	56.13
ಇತರ ಮೂಲಗಳಿಂದ ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡ ಮುದ್ರಣಾ ಕೆಲಸದ ವೆಚ್ಚ	5.00	2.50	0.61
ಶಾಲಾ ಕಟ್ಟಡಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆ	16.00	6.14	0.98
ಶಾಲೆಯ ಸೌಲಭ್ಯಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆ	35.00	30.24	26.92
ಆರ್.ಐ.ಇ ಅಡಿಯ ಖಾಸಗಿ ಶಾಲೆಗಳ ಶುಲ್ಕಗಳ ಮರುಪಾವತಿ	357.15	163.71	272.82

ಯೋಜನೆ/ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ	ಅನುದಾನ (ಆಯವ್ಯಯ ಅಂದಾಜು+ಪೂರಕ ಅಂದಾಜು)	ಒಟ್ಟು ಬಡುಗಡೆ	ಒಟ್ಟು ವೆಚ್ಚ
ಸರ್ಕಾರೇತರ ಉಪಾಧ್ಯಾಯರ ತರಬೇತಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು	14.13	14.51	10.84
ಶಿಕ್ಷಕರ ತರಬೇತಿ ಮತ್ತು ವೃತ್ತೀಕರಣ ತರಬೇತಿ ಕೇಂದ್ರಗಳು	20.58	20.40	16.14
ವಿದ್ಯಾ ವಿಕಾಸ ಯೋಜನೆ- ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಧನ	338.27	166.87	308.16
ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆಯ ಆಯುಕ್ತರು-ಬೆಂಗಳೂರು	35.18	33.58	27.31
ರಾಜ್ಯ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸಂಶೋಧನೆ ಮತ್ತು ತರಬೇತಿಯ ನಿರ್ದೇಶಕರು	11.83	11.83	7.36
ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಆಯುಕ್ತಾಲಯ, ಗುಲ್ಬರ್ಗ	8.84	8.41	7.12
ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಆಯುಕ್ತಾಲಯ-ಧಾರವಾಡ	9.83	9.56	8.12
ಕರ್ನಾಟಕ ಸೆಕೆಂಡರಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಪರಿಷತ್ ಮಂಡಳಿ	14.74	14.67	12.42
ಅನುಸೂಚಿತ ಜಾತಿಗಳ ಉಪಯೋಜನೆ ಮತ್ತು ಬುಡಕಟ್ಟು ಉಪ ಯೋಜನೆ ಕಾಯ್ದೆ 2013ರಡಿ ಬಳಕೆಯಾಗದೆ ಇರುವ ಮೊತ್ತ	0.97	0.97	0.00
ಸೆಕೆಂಡರಿ ಸ್ಕೂಲ್ ಕಟ್ಟಡಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆ	20.00	14.78	6.77
ಕಿತ್ತೂರು ರಾಣಿ ಚನ್ನಮ್ಮಬಾಲಕಿಯರ ನಿವಾಸಿ ಶಾಲೆ	5.02	3.77	2.44
ಸೈನಿಕ ಶಾಲೆ ಬಿಜಾಪುರ	7.35	5.51	3.94
ಸೈನಿಕ ಶಾಲೆ ಕೊಡಗಿ	7.81	5.86	4.43
ಸಮಗ್ರ ಶಿಕ್ಷಣ ಕರ್ನಾಟಕ - ಶಿಕ್ಷಕರ ಶಿಕ್ಷಣ	115.90	114.91	93.21
ಭಾರತ ನೇವಾ ದಳ	1.79	1.60	0.98
ಗುಣಮಟ್ಟ ಭರವಸೆ ಉಪಕ್ರಮಗಳು	4.00	3.98	3.02
ಶಿಕ್ಷಣ ಗುಣಮಟ್ಟ ಸುಧಾರಣೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ	6.01	4.50	3.34
ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಪ್ರೇರಣಾ ಉಪಕ್ರಮ	5.00	4.62	2.44
ಭಾರತ್ ಸ್ಕೌಟ್ಸ್ ಸಂಸ್ಥೆ	3.90	7.40	6.99
ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಗಳಿಗೆ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯ	333.40	131.26	16.38
ಕರ್ನಾಟಕ ಪಬ್ಲಿಕ್ ಶಾಲೆಗಳಿಗೆ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯಗಳು	135.00	33.75	0.00
ಶೌಚಾಲಯಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮತ್ತು ದುರಸ್ತಿ	50.00	17.50	9.08
ಪ್ರೌಢಶಾಲೆಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಪದವಿ ಪೂರ್ವ ಕಾಲೇಜುಗಳಿಗೆ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಲಭ್ಯ	288.34	241.60	26.06
ಪ್ರೌಢಶಾಲೆ ಮತ್ತು ಪದವಿ-ಪೂರ್ವ ಕಾಲೇಜುಗಳಿಗೆ ಯಂತ್ರೋಪಕರಣ ಮತ್ತು ಪೀಠೋಪಕರಣ	50.00	0.00	0.00
ರಾಜ್ಯ ಯೋಜನೆ - ಕೀರ ಭಾಗ್ಯ (ಎಂ.ಡಿ.ಎಂ)	1291.82	971.15	709.13
ಸಮಗ್ರ ಶಿಕ್ಷಣ ಕರ್ನಾಟಕ - ಶಿಕ್ಷಕರ ವೇತನ	1734.33	1463.38	1211.03
ಶಾಲಾ ಮಾತೆಯರ ನೇಮಕಾತಿ	70.77	68.84	66.70
ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲಾ ಶಿಕ್ಷಕರ ವೇತನ	10741.84	10220.50	7762.76
ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಗಳಿಗೆ ಸಹಾಯಾನುದಾನ	863.83	863.98	638.02

ಯೋಜನೆ/ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ	ಅನುದಾನ (ಆಯವ್ಯಯ ಅಂದಾಜು+ಪೂರಕ ಅಂದಾಜು)	ಒಟ್ಟು ಬಡುಗಡೆ	ಒಟ್ಟು ವೆಚ್ಚ
ಕ್ಷೇತ್ರ ಶಿಕ್ಷಣಾಧಿಕಾರಿ ಕಛೇರಿಯ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ವೇತನ/ ವೇತನೇತರ ವೆಚ್ಚಗಳು	235.15	235.62	189.16
ಪ್ರಾಥಮಿಕ-ಪೂರ್ವ ಶಾಲೆಗಳು	1.56	1.55	0.63
ಸಮಗ್ರ ಶಿಕ್ಷಣ - ಶಿಕ್ಷಕರ ವೇತನ	6.42	6.53	8.32
ಖಾಸಗಿ ಪ್ರೌಢ ಶಾಲೆಗಳಿಗೆ ಸಹಾಯಾನುದಾನ	2321.92	2263.92	2398.69
ಜಿಲ್ಲಾ ಉಪ ನಿರ್ದೇಶಕರ ಕಛೇರಿಯ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ವೇತನ/ ವೇತನೇತರ ವೆಚ್ಚಗಳು	86.42	86.05	91.80
ಧನ ಸಹಾಯ ಮತ್ತು ಶುಲ್ಕ ಮರುಪಾವತಿ (ಅಂಗ್ಲೋ ಇಂಡಿಯನ್ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡಂತೆ ಮತ್ತು ವಿದ್ಯಾವಿಕಾಸ	37.24	27.27	25.01
ಗಾಂಧಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಗುರುಕುಲ, ಹೊಸರಿತ್ತಿ	1.38	1.26	1.12
ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರೌಢ ಶಾಲಾ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ವೇತನ	3717.25	3513.38	2669.37
ವಸತಿ ಪ್ರೌಢ ಶಾಲಾ ಸಿಬ್ಬಂದಿಗಳಿಗೆ ವೇತನ	1.17	1.31	0.71
ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರೌಢ ಶಾಲೆಗಳಿಗೆ ಅಗತ್ಯ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳ ಖರೀದಿ	15.86	6.04	2.39
ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಗ್ರಂಥಾಲಯ, ನಿರ್ದೇಶನ ಮತ್ತು ಆಡಳಿತ	68.26	66.45	51.37
ಲೋಕ ಶಿಕ್ಷಣ-ರಾಜ್ಯ ವಯಸ್ಕರ ಶಿಕ್ಷಣ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕಾಗಿ ಪೂರ್ವಸಿದ್ಧತಾ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು -ರಾಜ್ಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ರಚನೆಯ ಬಲವರ್ಧನೆ	1.97	1.51	1.56
ಕಾರ್ಯಕಾರಿ ಸಿಬ್ಬಂದಿ	13.82	14.07	10.01
ಕೆ.ಪು.ಯೋ. - ನವ ಭಾರತ ಸಾಕ್ಷರತೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ	9.87	0.00	0.00
ಕೆ.ಪು.ಯೋ. - ಮದ್ಯಾಹ್ನದ ಬಿಸಿ ಊಟ ಯೋಜನೆ	959.58	861.79	861.79
ಕೆ.ಪು.ಯೋ. - ಸಮಗ್ರ ಶಿಕ್ಷಣ ಅಭಿಯಾನ-ಕರ್ನಾಟಕ	1436.27	992.31	1085.86
ಒಟ್ಟು	27548.84	24717.68	20207.79

ಮೂಲ: ಅವಲೋಕನ ವರದಿ 20 ಜನವರಿ 2023ರಂತೆ

2022-23ರ ಆಯವ್ಯಯದಲ್ಲಿ “ರಾಜ್ಯದ ಆಯ್ದ ಮಹತ್ವಾಕಾಂಕ್ಷೆಯ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳ ಸರ್ಕಾರಿ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ರೂ.900 ಕೋಟಿಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ.”

11.2.1: ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಾಕ್ಷರತೆ

ಕೋಷ್ಟಕ 12.1: ಕರ್ನಾಟಕ ಮತ್ತು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸಾಕ್ಷರತಾ ಪ್ರಮಾಣ

	ಕರ್ನಾಟಕ	ಭಾರತ	ಕರ್ನಾಟಕ (ಗ್ರಾಮೀಣ)	ಕರ್ನಾಟಕ (ನಗರ)
ಜನರು	75.36	74.04	68.73	85.78
ಪುರುಷರು	82.47	82.14	77.61	90.04
ಮಹಿಳೆಯರು	68.08	65.46	58.32	77.97

ಮೂಲ: 2011 ಜನಗಣತಿ

2001 ರಿಂದ 2011ರ ದಶಕದಲ್ಲಿ, ಸಾಕ್ಷರತಾ ಪ್ರಮಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಗಣನೀಯ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಸಾಧನೆ ಆಗಿದೆ ಎನ್ನುವುದು ಅಂಕಿಅಂಶಗಳಿಂದ ದೃಢಪಟ್ಟಿದೆ. 2001 ರಲ್ಲಿ ಶೇ.66.64 ರಷ್ಟಿದ್ದ ರಾಜ್ಯದ ಸಾಕ್ಷರತಾ ಪ್ರಮಾಣವು 2011 ರ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಶೇ.75.36 ರಷ್ಟಾಗಿದೆ. (ಕೋಷ್ಟಕ 12.1).

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಪುರುಷ ಮತ್ತು ಮಹಿಳಾ ಸಾಕ್ಷರತಾ ಪ್ರಮಾಣವು ರಾಷ್ಟ್ರದ ಒಟ್ಟಾರೆ ಸರಾಸರಿಗಿಂತ ಮೇಲದೆಯೆಂದು ಮೇಲನ ಕೋಷ್ಟಕದಿಂದ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿದೆ. ರಾಜ್ಯದ ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ಪುರುಷರ ಸಾಕ್ಷರತೆ ಶೇ.90ರ ಗಡಿ ದಾಟಿದೆ. ಇದರ ತದ್ವಿರುದ್ಧ ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಪ್ರದೇಶದ ಮಹಿಳಾ ಸಾಕ್ಷರತೆ ಇನ್ನೂ ಶೇ.60ರ ಗಡಿಯನ್ನು ಸಹ ತಲುಪಿಲ್ಲ. ಸಾಕ್ಷರತೆಯ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮಾನದಂಡವನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಿದಾಗ ರಾಜ್ಯಮಟ್ಟದ ಸಾಕ್ಷರತೆಯ ಪ್ರಮಾಣ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಸರಾಸರಿಗಿಂತ ಸ್ವಲ್ಪ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. 2001ರಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರದ 16 ಪ್ರಮುಖ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯದ ಸಾಕ್ಷರತೆಯ ಸ್ಥಾನ 9 ಆಗಿದೆ.

ಶಾಲಾ ಶಿಕ್ಷಣ

2022-23ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು 72,645 ಶಾಲೆಗಳಿದ್ದು, ಅವುಗಳಲ್ಲಿ 24,737 ಕಿರಿಯ ಪ್ರಾಥಮಿಕ, 30,671 ಹಿರಿಯ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಹಾಗೂ 17,237 ಪ್ರೌಢಶಿಕ್ಷಣ ಶಾಲೆಗಳು ಇರುತ್ತವೆ.

ರಾಜ್ಯದ ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆಯಿಂದ ಶೇ.85.55 ಕಿರಿಯ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಹಾಗೂ ಶೇ.70.62 ಹಿರಿಯ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿವೆ. ಆದರೆ ಪ್ರೌಢಶಾಲಾ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಇದರ ಪಾಲೈಕ್ಯುವಿಕೆ ಕಡಿಮೆ ಇದ್ದು, ಕೇವಲ ಶೇ.27.49 ಪ್ರೌಢ ಶಾಲೆಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಸರ್ಕಾರ ನಡೆಸುತ್ತಿದೆ. ಸರ್ಕಾರಿ ಶಾಲೆಗಳು ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದು, ನಗರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಖಾಸಗಿ ಶಾಲೆಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿವೆ.

ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ

ಎ) ಪ್ರವೇಶಾವಕಾಶ:

ರಾಜ್ಯದ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಾವಕಾಶದಲ್ಲಿ ಸುಧಾರಣೆ ತರುವಲ್ಲಿ ಗಣನೀಯವಾಗಿ ಪ್ರಗತಿ ಕಂಡು ಬಂದಿದೆ. ರಾಜ್ಯವು ಒಂದು ಕಿ.ಮೀ. ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿರುವ 100ಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಮತ್ತು 10 ಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಕ್ಕಳಸಂಖ್ಯೆ ಇರುವ ಜನ ವಸತಿಗಳಿಗೆ ಹೊಸ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುವ ಕಾರ್ಯನೀತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. 3 ಕಿ.ಮೀ. ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಗಳನ್ನು ಮತ್ತು 5 ಕಿ.ಮೀ. ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರೌಢ ಶಾಲೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪೋಷಕ ಶಾಲೆಗಳನ್ನು ಅಥವಾ ಸಾರಿಗೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಚಿಕ್ಕ ಮತ್ತು ವಿರಳ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಇರುವ ಜನವಸತಿಗಳಿಗೆ ಒದಗಿಸಲಾಗಿದೆ. 100 ಹಾಗೂ ಅದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಇರುವ ಎಲ್ಲಾ ಜನ ವಸತಿಗಳಿಗೆ ಈಗ ಒಂದು ಕಿ.ಮೀ. ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಗೆ ಪ್ರವೇಶಾವಕಾಶ ಲಭ್ಯವಾಗಿದೆ. 3 ಕಿ.ಮೀ ಒಳಗಡೆ ಯಾವುದೇ ಪ್ರೌಢಶಾಲೆಗಳಲ್ಲದಿದ್ದರೆ, ಹಿರಿಯ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಗಳನ್ನು ಮೇಲ್ದರ್ಜೆಗೇರಿಸಿ, 3ನೇ ತರಗತಿಯನ್ನು ಸೇರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. 7,817 ಹಿರಿಯ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಗಳನ್ನು ಮೇಲ್ದರ್ಜೆಗೇರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಬಿ) ದಾಖಲಾತಿಗಳು:

- 2022-23 ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಥಮಿಕ (ತರಗತಿ 1 ರಿಂದ 5) ಮತ್ತು ಹಿರಿಯ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಗಳ (ತರಗತಿ 6 ಮತ್ತು 7) ದಾಖಲಾತಿ ಪ್ರಮಾಣ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಅಂದಾಜು 54.56 ಲಕ್ಷ ಮತ್ತು 31.97 ಲಕ್ಷ ಇದೆ. ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಸರ್ಕಾರಿ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಓದುವ ಮಕ್ಕಳ ದಾಖಲಾತಿ ಪ್ರಮಾಣವು ಶೇಕಡಾ 85.90 ಇರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ.
- ಕಳೆದ ಸಾಲಿನಿಂದ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಹಂತದಲ್ಲಿ (ತರಗತಿ 1 ರಿಂದ 5) ದಾಖಲಾತಿ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ಬೆಳವಣಿಗೆ ದರದಲ್ಲಿನ ಕುಸಿತದಿಂದಾಗಿ ಶಾಲೆಗೆ ದಾಖಲಾಗುವ ಮಕ್ಕಳ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಇಳಿಕೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆದಾಗ್ಯೂ ಕಿರಿಯ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಹಂತದ ಶಿಕ್ಷಣದಿಂದ ಹಿರಿಯ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಲು ರಾಜ್ಯವು ನಿರಂತರ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದೆ.
- ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ 1 ರಿಂದ 10ನೇ ತರಗತಿಗಳಲ್ಲಿ ದಾಖಲಾತಿಯು 2018-19ರಲ್ಲಿ 103.13 ಲಕ್ಷ ಹಾಗೂ 2022-23 ರಲ್ಲಿ 106.23 ಲಕ್ಷ ಇದ್ದು ಅಲ್ಪ ಪ್ರಮಾಣದ ಏರಿಕೆಯುಂಟಾಗಿದೆ. ಏರಿಕೆಯು ಹಿರಿಯ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮತ್ತು ಪ್ರೌಢ ಶಿಕ್ಷಣ

ಮಟ್ಟದಲ್ಲರುತ್ತದೆ. ರಾಜ್ಯದಲ್ಲ ಅಂಗ ಸಮಾನತೆಯು ಏಕರೂಪತೆಗೆ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿದೆ. ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮತ್ತು ಹಿರಿಯ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಹಂತದ ಅಂಗ ಸಮಾನತೆಯು ಸರ್ಕಾರಿ ಮತ್ತು ಅನುದಾನಿತ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಅನುಕ್ರಮವಾಗಿ 0.99 ಮತ್ತು 1.02ರಷ್ಟಿರುತ್ತದೆ.

- iv) 2022-23 ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯದ ಕಿರಿಯ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಹಂತದಲ್ಲ ದಾಖಲಾಗುವ ಒಟ್ಟು ದಾಖಲಾತಿ ಮತ್ತು ನಿವ್ವಳ ದಾಖಲಾತಿ ಪ್ರಮಾಣಗಳು ಅನುಕ್ರಮವಾಗಿ ಶೇಕಡಾವಾರು 103.73 ಮತ್ತು 99.16 ಇರುತ್ತದೆ. ಹಿರಿಯ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಹಂತದಲ್ಲ ದಾಖಲಾಗುವ ಒಟ್ಟು ದಾಖಲಾತಿ ಮತ್ತು ನಿವ್ವಳ ದಾಖಲಾತಿ ಪ್ರಮಾಣಗಳು ಅನುಕ್ರಮವಾಗಿ ಶೇಕಡಾವಾರು 102.26 ಮತ್ತು 87.55 ರಷ್ಟಿರುತ್ತದೆ.

ಸಿ) ಶಾಲೆ ಬಿಟ್ಟವರ ಪ್ರಮಾಣ:

ಸಮಗ್ರ ಶಿಕ್ಷಣ ಕರ್ನಾಟಕ(ಎಸ್‌ಎಸ್‌ಕೆ)ದಡಿ 2022-23ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ 4,245 (6-14 ವರ್ಷದ) ಶಾಲೆ ಬಿಟ್ಟ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಶಾಲೆ ಬಿಟ್ಟ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಬಹುತೇಕ ಮಕ್ಕಳು ವಿಜಯಪುರ, ಬೀದರ್, ಯಾದಗಿರಿ, ಕಲಬುರಗಿ, ಕೊಪ್ಪಳ, ಬಳ್ಳಾರಿ, ಧಾರವಾಡ, ರಾಯಚೂರು, ಗದಗ, ಹಾವೇರಿ, ಚಿಕ್ಕೋಡಿ, ಚಿತ್ರದುರ್ಗ, ದಾವಣಗೆರೆ, ಚಿಕ್ಕಬಳ್ಳಾಪುರ, ಕೋಲಾರ ಮತ್ತು ಜಾಮರಾಜನಗರ ಜಿಲ್ಲೆಗಳವರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಶಾಲೆ ಬಿಟ್ಟ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕ್ರಮಬದ್ಧ ಶಾಲೆಗಳ ಮುಖ್ಯವಾಹಿನಿಗೆ ತರುವಂತೆ ಆರ್.ಐ.ಇ ಕಾಯಿದೆಯಡಿ ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಶಾಲೆ ಬಿಟ್ಟ ಮಗುವನ್ನು ಹತ್ತಿರದ ಶಾಲೆಗೆ ದಾಖಲಾತಿ ಮಾಡುವ ಮತ್ತು ವಿಶೇಷ ತರಬೇತಿ ನೀಡುವ ನಿರೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಹೊಂದಲಾಗಿದೆ. ನಿಯತಕಾಲಿಕ ಕಲಿಕಾ ಸಾಧನೆಯ ಮೇಲೆ ಮಗುವಿನ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ನಿರ್ಣಯಿಸಲಾಗುವುದು. ಈ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಮಗುವನ್ನು ವಯಸ್ಸಿಗನುಗುಣವಾದ ತರಗತಿಗೆ ಪ್ರವೇಶ ನೀಡಲಾಗುವುದು. 2022-23ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮತ್ತು ಹಿರಿಯ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಹಂತದಲ್ಲ ಶಾಲೆ ಬಿಟ್ಟವರ ಪ್ರಮಾಣವು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಶೇಕಡಾ 0.09 ಮತ್ತು 0.49 ಇರುತ್ತದೆ.

ಡಿ) ಶಾಲೆಯಿಂದ ಹೊರಗುಳಿದ ಮಕ್ಕಳು - ಮುಖ್ಯವಾಹಿನಿಗೆ ತರುವ ಕಾರ್ಯತಂತ್ರ:

ಮಕ್ಕಳ ಶಿಕ್ಷಣ ಹಕ್ಕು ಕಾಯ್ದೆ-2009 ರ ಪ್ರಕಾರ 6 ರಿಂದ 14 ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಿನ ಎಲ್ಲಾ ಮಕ್ಕಳಿಗೂ ಉಚಿತ ಹಾಗೂ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದು ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿದೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಶಾಲೆಯಿಂದ ಹೊರಗುಳಿದ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು ಡಿಸೆಂಬರ್ 2021ರಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಂದ ಸಮೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಆಯೋಜಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಇಲಾಖೆಯು 6 ವರ್ಷದಿಂದ 14 ವರ್ಷದೊಳಗಿನ 4,245 ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಯೋಜನೆ ರೂಪಿಸಿದ್ದು ಇದರಲ್ಲಿ ರ್ಯಾಂಡಮ್ ಸಮೀಕ್ಷೆ ಹಾಗೂ ರಾತ್ರಿ ಸಮೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಿರುವ ಮತ್ತು ವಲಸಿಗ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಗುರುತಿಸಲಾದ ಒಟ್ಟು 4,245 ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಶಾಲೆಯಿಂದ ಹೊರಗುಳಿದ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ವಿಶೇಷ ದಾಖಲಾತಿ ಅಭಿಯಾನದಡಿ 4,092 ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಶಾಲೆಗೆ ಸೇರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಇ) ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಶಾಲಾ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ತರಲು ಈ ಕೆಳಕಂಡ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

- ❑ ಶಾಲೆಯಿಂದ ಹೊರಗುಳಿದ ಮಕ್ಕಳ ಶಾಲೆ ಬಿಟ್ಟ ಅವಧಿಯನ್ನು 60 ದಿವಸದ ಬದಲಾಗಿ 7 ದಿವಸಕ್ಕೆ ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ❑ ಗೈರುಹಾಜರಾಗದಂತೆ ಹಾಗೂ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಶಾಲೆಗೆ ಬರುವಂತೆ ಉಸ್ತುವಾರಿ ಮಾಡಲು ಇ.ಸಿ.ಓ (ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಯೋಜಕರು) ರವರನ್ನು ಹಾಜರಾತಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರವನ್ನಾಗಿ ನೇಮಿಸಲಾಗಿದೆ. ಶಾಲೆಗೆ ನಿರಂತರವಾಗಿ 7 ದಿವಸಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಗೈರುಹಾಜರಾದಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಯೋಜಕರು ಸದರಿ ಮಕ್ಕಳ ಮನೆಗೆ ಭೇಟಿ ನೀಡಿ ಪೋಷಕರ ಮನವೊಲಿಸಿ ಆ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಶಾಲಾ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ತರುವ ಯೋಜನೆ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿದೆ.
- ❑ ಎಲ್ಲಾ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಶಾಲಾ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ತರಲು ಹಾಗೂ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಹಾಜರಾಗುವಂತೆ ಪ್ರೇರೇಪಿಸಲು, ಉಚಿತವಾಗಿ ಸಮವಸ್ತ್ರ, ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಉಪಹಾರ ಯೋಜನೆ, ಕ್ಷೀರಭಾಗ್ಯ, ವಿಟಮಿನ್ ಮಾತ್ರ ಇತ್ಯಾದಿ ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ.
- ❑ ಮಕ್ಕಳ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ವಿವಿಧ ಇಲಾಖೆಗಳು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಿರುವ ವಿವಿಧ ಉತ್ತೇಜಕಗಳು ಹಾಗೂ ಯೋಜನೆಗಳ ಸಮನ್ವಯತೆಗಾಗಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ವೇತನ ಮತ್ತು ವಸತಿ ನಿಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ❑ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ VER (ಗ್ರಾಮ ಶಿಕ್ಷಣ ವಹಿ)/ WER (ವಾರ್ಡ್ ಶಿಕ್ಷಣ ವಹಿ) ನಿರ್ವಹಿಸಲು ಆದೇಶಿಸಲಾಗಿದೆ.

- ಶೈಕ್ಷಣಿಕವಾಗಿ ಹಿಂದುಳಿದ ಬ್ಲಾಕ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಿಗಾಗಿ ಒಟ್ಟು 71 ಕಸ್ತೂರಬಾ ಗಾಂಧಿ ಬಾಲಕಾ ವಿದ್ಯಾಲಯ (ಕೆ.ಜಿ.ಬಿ.ವಿ.) ಶಾಲೆಗಳು ಹಾಗೂ 86 ಕರ್ನಾಟಕ ಕಸ್ತೂರಬಾ ಗಾಂಧಿ ಬಾಲಕಾ ವಿದ್ಯಾಲಯ (ಕೆ.ಕೆ.ಜಿ.ಬಿ.ವಿ.) ವಸತಿ ನಿಲಯಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ ಶಾಲೆ ಬಿಟ್ಟು ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಪ್ರಥಮ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡಿ ಸದರಿ ಶಾಲೆಗೆ ದಾಖಲಿಸಿ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ.
- ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಈಗಾಗಲೇ ಪ್ರವೇಶ ಪಡೆದಿರುವ ಮಕ್ಕಳ ಪೋಷಕರನ್ನು ತಲುಪಲು ಕರಪತ್ರಗಳನ್ನು ಮುದ್ರಿಸಲಾಗಿರುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಶಾಲೆಗೆ ಕಳುಹಿಸುವಂತೆ ಪೋಷಕರ ಮನವೊಲಿಸಲು ಶಿಕ್ಷಕರು ಪೋಷಕರ ಮನೆಗೆ ಭೇಟಿ ನೀಡುವಂತೆ ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತಿದೆ.
- ಮುಖ್ಯವಾಹಿನಿಗೆ ಬಂದ ಮಕ್ಕಳ ದತ್ತಾಂಶವನ್ನು ವಿದ್ಯಾ ವಾಹಿನಿ ತಂತ್ರಾಂಶದಲ್ಲ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಎಫ್) ಮೂಲಭೂತ ಸೌಲಭ್ಯ:

i) ಸಮಗ್ರ ಶಿಕ್ಷಣ ಕರ್ನಾಟಕದಡಿ ಇತರೆ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಲಭ್ಯಗಳು:

ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕರಣ ಯೋಜನೆಯಡಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಹತ್ವಾಕಾಂಕ್ಷೆಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವಾದ ಸರ್ವ ಶಿಕ್ಷಣ ಅಭಿಯಾನದಲ್ಲ ಶಾಲೆಗಳಿಗೆ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಲಭ್ಯವಾದ ಕಟ್ಟಡ, ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಕೊಠಡಿ, ಶಾಲೆಗಳ ದುರಸ್ತಿ ಮತ್ತು ನಿರ್ವಹಣೆಗಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅನುದಾನ ಒದಗಿಸಿದೆ. ಕಡ್ಡಾಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಹಕ್ಕು ಕಾಯ್ದೆ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಲಭ್ಯಗಳಾದ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಉಚಿತ ಪ್ರವೇಶ, ಸಾಕಷ್ಟು ತರಗತಿ ಕೊಠಡಿಗಳು, ಹುಡುಗರು ಮತ್ತು ಹುಡುಗಿಯರಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾದ ಶೌಚಾಲಯಗಳು, ಆಟದ ಮೈದಾನ, ಗ್ರಂಥಾಲಯ, ತಡೆಗೋಡೆ/ಬೇಲಿಗಳು, ಕುಡಿಯುವ ನೀರು, ಅಡಿಗೆ ಕೋಣೆಗಳು ಇತ್ಯಾದಿ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಲು ರಾಜ್ಯವು ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದೆ. ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರವು 5 ಆದ್ಯತೆ ಪ್ರಮುಖ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು (ಪಂಚ ಸೌಲಭ್ಯ) ಗುರುತಿಸಿದೆ. ಅವುಗಳೆಂದರೆ, ಕುಡಿಯುವ ನೀರು, ಶೌಚಾಲಯ, ಆಟದ ಮೈದಾನ, ತಡೆಗೋಡೆ ಮತ್ತು ಶಾಲಾ ಕಟ್ಟಡ. ರಾಜ್ಯವು ಈ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುವಲ್ಲಿ ಗಣನೀಯ ಪ್ರಗತಿ ಸಾಧಿಸಿದೆ.

ii) ಶಾಲಾ ಕಟ್ಟಡ ಮತ್ತು ಶಾಲಾ ಕೊಠಡಿಗಳು:

ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿರುವ 55,408 ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ 42,823 ಶಾಲೆಗಳು ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆಯ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಒಳಪಟ್ಟಿವೆ. ಶೇ.98.86 ರಷ್ಟು ಶಾಲೆಗಳು ಸ್ವಂತ ಕಟ್ಟಡ ಹೊಂದಿವೆ. ಇನ್ನು ಉಳಿದ ಶೇ.1.14 ರಷ್ಟು ಕಟ್ಟಡವೇ ಇಲ್ಲದ ಶಾಲೆಗಳಿದ್ದು, ಇವುಗಳನ್ನು ಬಾಡಿಗೆ ಕಟ್ಟಡ ಅಥವಾ ಬಾಡಿಗೆ ರಹಿತ ಕಟ್ಟಡಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. 2022-23 ರಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆಯ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಗಳಿಗೆ ಒಟ್ಟು 2,02,627 ಶಾಲಾ ಕೊಠಡಿಗಳಿದ್ದು, (2008-09 ರಲ್ಲಿ 1,88,941) ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷದ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ 13,686 ಕೊಠಡಿಗಳು ಹೆಚ್ಚಿಗೆಯಾದಂತಾಗಿದೆ. ಶೇ. 74.79 ರಷ್ಟು ಶಾಲಾ ಕೊಠಡಿಗಳು ಸುಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದ್ದು, ಶೇ.11.71 ರಷ್ಟು ಶಾಲೆಗಳಿಗೆ ಸಣ್ಣ ಪುಟ್ಟ ದುರಸ್ತಿಬೇಕಾಗಿದ್ದು, ಉಳಿದ ಶೇ.13.50 ರಷ್ಟು ಶಾಲಾ ಕೊಠಡಿಗಳು ಭಾರಿ ಪ್ರಮಾಣದ ದುರಸ್ತಿಗೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ರಾಜ್ಯದ 17,237 ಪ್ರೌಢಶಾಲೆಗಳ ಪೈಕಿ 4,738 ಶಾಲೆಗಳು ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆಯ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಒಳಪಟ್ಟಿವೆ. ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆಯ ಶೇ.98.86 ರಷ್ಟು ಶಾಲೆಗಳಿಗೆ ಸ್ವಂತ ಕಟ್ಟಡಗಳಿವೆ.

ಎಚ್) ಶಿಕ್ಷಕರು

2022-23 ರಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯದ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಂಜೂರಾಗಿರುವ 1,66,393 ಶಿಕ್ಷಕರ ಪೈಕಿ 1,47,175 [ಶೇ.87.33ರಷ್ಟು] ಶಿಕ್ಷಕರು ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ಅನುದಾನಿತ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಗಳಿಗೆ ಮಂಜೂರಾಗಿರುವ 16,223 ಶಿಕ್ಷಕರ ಹುದ್ದೆಗಳಲ್ಲಿ 14,083 ಶಿಕ್ಷಕರುಗಳು ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಸರ್ಕಾರಿ ಶಾಲೆಗಳ ಶಿಕ್ಷಕರುಗಳ ಪೈಕಿ ಶೇ.80.33ರಷ್ಟು ಶಿಕ್ಷಕಿಯಿರುತ್ತಾರೆ. ಸರ್ಕಾರಿ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಕರ ಹಾಗೂ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಅನುಪಾತ ತೃಪ್ತಿದಾಯಕವಾಗಿದೆ. ಸರಾಸರಿ ಪ್ರಮಾಣ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ 1:25 ರಷ್ಟಿದೆ. ಆದಾಗ್ಯೂ ಜಿಲ್ಲೆ, ಕ್ಷೇತ್ರ (ಬ್ಲಾಕ್) ಮತ್ತು ಶಾಲಾ ಮಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ಇದು ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿರುತ್ತದೆ. ರಾಜ್ಯವು ಈ ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸಲು ಬೇರೆ ಶಾಲೆಗಳಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಕರನ್ನು ನಿಯೋಜಿಸುವ ನೀತಿಯನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಶಿಕ್ಷಕರ ಹಾಗೂ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಅನುಪಾತವು ಅನುದಾನಿತ ಮತ್ತು ಅನುದಾನರಹಿತ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ತುಲನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲೆಯೇ ಇದ್ದು, ಅದು ಕ್ರಮವಾಗಿ

1:55 ಮತ್ತು 1:31 ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮತ್ತು ಪ್ರೌಢ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಕರ್ತವ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿರುವ ಶಿಕ್ಷಕರ ಒಟ್ಟು ಸಂಖ್ಯೆ 3,87,580 ಇರುತ್ತದೆ.

ಪ್ರೌಢ ಶಿಕ್ಷಣ

ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವಪೂರ್ಣ ಸಾಧನೆ ಶೇ.85 ಮಾಡಲು ರಾಜ್ಯವು ಪ್ರೌಢ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಸಾರ್ವತ್ರಿಕರಣಗೊಳಿಸುವ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ನಡೆಸಿತು. ಇದನ್ನು 9 ರಿಂದ 12ನೇ ತರಗತಿವರೆಗಿನ 14 ರಿಂದ 16 ವಯೋಮಿತಿಯ ಮಕ್ಕಳ ಹಾಜರಾತಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಗುರಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವ ಆರ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡು ಮುಂದೆ ಸಾಗಲು ಜ್ಞಾನ ಆಧಾರಿತ ಶಿಕ್ಷಣ ಹೆಚ್ಚಳಕ್ಕೆ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರ ಹೆಚ್ಚಿನ ಒತ್ತು ನೀಡಿದೆ.

ಎ) ಸಂಸ್ಥೆಗಳು/ದಾಖಲಾತಿ/ಶಿಕ್ಷಕರು

ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು 17,237 ಮಾಧ್ಯಮಿಕ ಶಾಲೆಗಳಿದ್ದು, ಅವುಗಳಲ್ಲಿ 4,738 ಶಾಲೆಗಳು ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆಯಿಂದ ನಡೆಸಲ್ಪಡುತ್ತಿವೆ. 969 ಶಾಲೆಗಳು ಸಮಾಜ ಕಲ್ಯಾಣ ಹಾಗೂ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿದ್ದು ಮತ್ತು 3,768 ಖಾಸಗೀ ಅನುದಾನಿತ ಮಾಲೀಕತ್ವದ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿದ್ದು, 7,569 ಶಾಲೆಗಳು ಖಾಸಗೀ ಅನುದಾನ ರಹಿತ ಆಡಳಿತಕ್ಕೊಳಪಟ್ಟಿವೆ ಹಾಗೂ 193 ಉಳಿದ ನಿರ್ವಹಣೆಯ ಅಧೀನದಲ್ಲವೆ. ಈ ಅಂಶಗಳು ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣದ ಕಡೆಗೆ ವಿಶೇಷ ವರ್ಗಗಳಿಗೆ ಸೇರಿದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ದಾಖಲಾತಿಯಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆಯಾಗುವುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಶೇಕಡಾ 51.06 ರಷ್ಟು ಬಾಲಕಿಯರು ಸರ್ಕಾರಿ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ದಾಖಲಾತಿ ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಶೇಕಡಾ 45.18 ರಷ್ಟು ಬಾಲಕಿಯರು ಖಾಸಗೀ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಸಂಗ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಒಟ್ಟು 1,77,273 ಶಿಕ್ಷಕರಲ್ಲಿ 1,02,605 ಶಿಕ್ಷಕರು ಅನುದಾನ ರಹಿತ ಮಾಧ್ಯಮಿಕ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರೌಢ ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ 14 ರಿಂದ 16 ವಯೋಮಿತಿಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಉತ್ತಮ ಗುಣಮಟ್ಟ ಪಡೆದು ಸುಲಭವಾಗಿ ಮತ್ತು ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ಗುರಿ ತಲುಪುವಂತೆ ಮಾಡಲು ರಾಜ್ಯವು ಯೋಜನೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿದೆ.

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕೌಶಲ್ಯ ಅರ್ಹತಾ ಚೌಕಟ್ಟು (NSQF)

1. ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಚಿವಾಲಯ (ಎಂ.ಹೆಚ್.ಆರ್.ಡಿ) ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರವು, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕೌಶಲ್ಯ ಅರ್ಹತಾ ಚೌಕಟ್ಟು (ಎನ್.ಎಸ್.ಕ್ಯೂ.ಎಫ್) ಎಂಬ ನೂತನ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ, ಮಾರ್ಗಸೂಚಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಆರ್.ಎಂ.ಎಸ್.ಎ. ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಅನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡಲು ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಿದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯ ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ವೃತ್ತಿ ಶಿಕ್ಷಣದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಆಸಕ್ತಿಗನುಗುಣವಾಗಿ ಅಳವಡಿಸಿ, ಉದ್ಯೋಗ ನಿರ್ವಹಿಸಲು ಅಗತ್ಯ ಕೌಶಲ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತರಬೇತಿಯನ್ನು ನೀಡುವುದು ಈ ಯೋಜನೆಯ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಯೋಜನೆಯು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಸ್ವಯಂ ಪ್ರೇರಿತವಾಗಿದ್ದು, ಆಸಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಮಾತ್ರ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದಾಗಿದೆ. 9 ರಿಂದ 12 ನೇ ತರಗತಿಯವರೆಗೂ ತದನಂತರ ಪದವಿ, ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಪದವಿ ಮತ್ತು ಪಿ.ಹೆಚ್.ಡಿ ವರೆವಿಗೂ ಒಟ್ಟು 10 ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಅನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದ್ದು, ನಿರಂತರ ಮುಂದುವರಿಕೆ ಯೋಜನೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ.

2. 9 ಮತ್ತು 10 ನೇ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ, ಎನ್.ಎಸ್.ಕ್ಯೂ.ಫ್ ಅಡಿ ವೃತ್ತಿ ಶಿಕ್ಷಣ ವಿಷಯವನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ತೃತೀಯ ಭಾಷೆಯಿಂದ ವಿನಾಯಿತಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ ಹಾಗೂ 11 ಮತ್ತು 12ನೇ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ, ಎನ್.ಎಸ್.ಕ್ಯೂ.ಫ್ ಅಡಿ ವೃತ್ತಿ ಶಿಕ್ಷಣ ವಿಷಯವನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಅವರ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಂತೆ 02 ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ಭಾಷೆಯಿಂದ ವಿನಾಯಿತಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಪದವಿ ಪೂರ್ವ ಶಿಕ್ಷಣ

ಸರ್ಕಾರವು ಪದವಿ ಪೂರ್ವ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಲು ಒಂದು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಇಲಾಖೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿದೆ ಹಾಗೂ ಉಪನ್ಯಾಸಕರು, ಪ್ರಾಂಶುಪಾಲರು ಹಾಗೂ ಇತರೆ ಸಿಬ್ಬಂದಿಯ ನೇಮಕದ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಚೌಕಟ್ಟನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಪದವಿ ಪೂರ್ವ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಶಿಕ್ಷಣದ ಒಂದು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಹಂತವೆಂದು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ.

ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಗಣನೀಯವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಿರುವುದು ಇನ್ನೂ ಉತ್ತಮ ಸೌಲಭ್ಯಗಳೊಂದಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಕಾಲೇಜುಗಳನ್ನು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಪದವಿ ಪೂರ್ವ ಕಾಲೇಜುಗಳ ಮೂಲ ಸೌಕರ್ಯಗಳ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಲು ನಬಾರ್ಡ್-ಆರ್.ಐ.ಡಿ.ಎಫ್ ಮತ್ತು ವಿಶೇಷ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಯ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಬಿಡುಗಡೆಯಾಗುವ ಅನುದಾನವನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಫಲಿತಾಂಶ ಕಡಿಮೆ ಬಂದಂತಹ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಗಮನ ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸಿ, ಉಪನ್ಯಾಸಕರ ಜ್ಞಾನಮಟ್ಟವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಮತ್ತು ಉತ್ತಮ ಫಲಿತಾಂಶವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಇಲಾಖೆಯ ವತಿಯಿಂದ ಪುನಶ್ಚೇತನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಆಯೋಜಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ 31.12.2022ರಲ್ಲಿದ್ದಂತೆ, ಒಟ್ಟು 5,715 ಪದವಿ ಪೂರ್ವ ಕಾಲೇಜುಗಳಿವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ 1,231 ಸರ್ಕಾರಿ ಕಾಲೇಜುಗಳಾಗಿವೆ. ಇನ್ನುಳಿದವು ಅನುದಾನಿತ/ ಅನುದಾನರಹಿತ/ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆ ಕಾಲೇಜುಗಳಾಗಿವೆ. ಪ್ರಸಕ್ತ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ 2ನೇ ಪದವಿ ಪೂರ್ವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಒಟ್ಟು ಸಂಖ್ಯೆ 6.37 ಲಕ್ಷಗಳಿರುತ್ತದೆ.

ಸಾಧನೆಗಳು

- ಪ್ರಥಮ ಮತ್ತು ದ್ವಿತೀಯ ಪಿಯುಸಿಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಸಂಗ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ 96,000 ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು 40,000 ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಉಚಿತವಾಗಿ ನೋಟ್ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ವಿತರಣೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.
- 2 ಪ್ರಾಂಶುಪಾಲರಿಗೆ ಹಾಗೂ 8 ಉಪನ್ಯಾಸಕರಿಗೆ 2022-23ನೇ ವರ್ಷದ ಶಿಕ್ಷಕರ ದಿನಾಚರಣೆಯಂದು ಉತ್ತಮ ಪ್ರಾಂಶುಪಾಲ ಮತ್ತು ಉತ್ತಮ ಉಪನ್ಯಾಸಕ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ.
- 32 ಜಿಲ್ಲೆಗಳಿಂದ ಪ್ರತಿ ಜಿಲ್ಲೆಗೆ ಒಬ್ಬರಂತೆ ಒಟ್ಟು 32 ಜೀವಶಾಸ್ತ್ರ ಉಪನ್ಯಾಸಕರಿಗೆ ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಜ್ಞಾನ & ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಸೊಸೈಟಿಯ ವತಿಯಿಂದ 7 ದಿನಗಳ ತರಬೇತಿಯನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ.
- ಪ್ರಸಕ್ತ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮ ಮತ್ತು ದ್ವಿತೀಯ ಪಿಯುಸಿಯಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರಿ ಪದವಿ ಪೂರ್ವ ಕಾಲೇಜುಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಸಂಗ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಪ್ರತಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಗೆ ರೂ.456/- ರಂತೆ ಶುಲ್ಕ ವಿನಾಯಿತಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ

ಕಾಲೇಜು ಶಿಕ್ಷಣ

ಕಾಲೇಜು ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆಯು 853 ಪದವಿ ಕಾಲೇಜುಗಳ ಆಡಳಿತವನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ 430 ಸರ್ಕಾರಿ ಕಾಲೇಜುಗಳು ಮತ್ತು 423 ಖಾಸಗಿ ಅನುದಾನಿತ ಕಾಲೇಜುಗಳಿರುತ್ತವೆ. 2022-23ರಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರಿ ಮತ್ತು ಅನುದಾನಿತ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಪದವಿಗೆ ದಾಖಲಾದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ 5.95 ಲಕ್ಷಗಳಿರುತ್ತದೆ. ಸರ್ಕಾರಿ ಮತ್ತು ಅನುದಾನಿತ ಪದವಿ ಕಾಲೇಜುಗಳು ಮತ್ತು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಸರಾಸರಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಅನುಕ್ರಮವಾಗಿ 923 ಮತ್ತು 686 ಇದೆ. ಪುರುಷ ಸ್ತ್ರೀ ಅನುಪಾತವು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಯರ ಪರವಾಗಿ 41:59 ಆಗಿದೆ. ಇದು ಸ್ವಾಗತಾರ್ಹ ಸ್ಥಿತಿಯಾಗಿದೆ.

ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆಗೆ 2022-23ನೇ ಸಾಲಿನ ಆಯವ್ಯಯದಲ್ಲಿ ರೂ. 5735.43 ಕೋಟಿಗಳ ಅನುದಾನವನ್ನು ನಿಗದಿಗೊಳಿಸಿದ್ದು, ರೂ. 4575.31 ಕೋಟಿಗಳ ಅನುದಾನವನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. 2023ರ ಜನವರಿ 20ರ ಅಂತ್ಯಕ್ಕೆ ರೂ. 3596.78 ಕೋಟಿಗಳು ವೆಚ್ಚವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ನಿಗದಿತ ಒಟ್ಟು ಅನುದಾನದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪಾದಕ ಹಂಚಿಕೆ ರೂ. 892.26 ಕೋಟಿಗಳಿದ್ದು, ರೂ. 227.96 ಕೋಟಿಗಳಷ್ಟು ಉತ್ಪಾದಕ ವೆಚ್ಚವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವಾರು ಪ್ರಗತಿ ವಿವರವು ಈ ಕೆಳಕಂಡಂತಿದೆ.

(ರೂ. ಕೋಟಿಗಳಲ್ಲಿ)

ಯೋಜನೆ ಹೆಸರು	ಅನುದಾನ (ಆಯವ್ಯಯ ಅಂದಾಜು+ಪೂರಕ ಅಂದಾಜು)	ಒಟ್ಟು ಬಿಡುಗಡೆ	ಒಟ್ಟು ವೆಚ್ಚ
ಹಿಂದೂಸ್ಥಾನಿ ಸಂಗೀತ ಕೇಂದ್ರ	0.50	0.50	0.05
ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವ ವಿದ್ಯಾನಿಲಯ	171.75	171.75	141.63
ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ - ಧಾರವಾಡ	180.96	180.96	147.86

ಯೋಜನೆ ಹೆಸರು	ಅನುದಾನ (ಆಯವ್ಯಯ ಅಂದಾಜು+ಪೂರಕ ಅಂದಾಜು)	ಒಟ್ಟು ಐಡುಗಡೆ	ಒಟ್ಟು ವೆಚ್ಚ
ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ	118.73	118.73	96.38
ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ	54.33	54.33	41.28
ಮಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ	86.85	86.85	50.33
ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ - ಹಂಪೆ	45.33	45.33	25.05
ಕುವೆಂಪು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ - ಶಿವಮೊಗ್ಗ	88.81	88.81	65.44
ಮಹಿಳಾ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ - ಬಿಜಾಪುರ	16.68	16.68	12.85
ತುಮಕೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ	40.46	40.46	31.36
ದಾವಣಗೆರೆ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ	27.60	27.60	21.97
ವಿಜಯನಗರ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ, ಬಳ್ಳಾರಿ	24.38	24.38	17.83
ಬೆಳಗಾವಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ	37.15	37.15	27.39
ಜಾನಪದ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ	3.26	3.26	2.19
ಬೆಂಗಳೂರು - ಕೇಂದ್ರ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ	7.20	7.20	5.23
ಬೆಂಗಳೂರು - ಉತ್ತರ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ	4.16	4.16	3.52
ರಾಯಚೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ	1.92	1.92	1.56
ಮಂಡ್ಯ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ	1.39	1.39	1.03
ಮಹಾರಾಣಿ ಕ್ಲಸ್ಟರ್ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ	2.43	2.43	1.00
ನೃಪತುಂಗ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ	5.15	5.15	4.51
ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಬದಲಾವಣೆಯ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆ	8.90	8.90	5.68
ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಾನೂನು ಶಾಲೆ	10.00	24.00	35.50
ಬಹುಮುಖ ವಿಷಯಗಳ ಸಂಶೋಧನೆಯ ಕೇಂದ್ರ, ಧಾರವಾಡ	4.47	4.47	1.74
ಸಂಸ್ಕೃತ ಮತ್ತು ವೈದಿಕ ಸಂಶೋಧನಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ನೆರವು	1.80	1.80	0.90
ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ ಅಕಾಡೆಮಿ ಸೇರಿದಂತೆ ಸುಧಾರಣೆಗಳ ಮೂಲಕ ಶಿಕ್ಷಣದ ಉತ್ಕೃಷ್ಟತೆ	16.00	6.00	4.75
ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ ಪರಿಷತ್ತು	2.00	2.00	1.50
ಸಂಸ್ಕೃತ ಪಾಠಶಾಲೆಗಳು	32.54	32.54	24.85
ಮೇಲುಕೋಟೆಯ ಸಂಸ್ಕೃತ ಸಂಶೋಧನಾ ಅಕಾಡೆಮಿಗೆ ನೆರವು	2.49	2.49	1.74
ಸರ್ಕಾರೀತರ ಸಂಸ್ಕೃತ ಕಾಲೇಜುಗಳು	10.35	10.35	7.94
ಸಂಸ್ಕೃತ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ	10.49	10.49	8.00
ಸಂಗೀತ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ	2.35	2.35	1.67
ಕಾಲೇಜು ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆಯ ನಿರ್ದೇಶಕರು	17.50	15.60	14.17
ಅನುಸೂಚಿತ ಜಾತಿಗಳ ಉಪಯೋಜನೆ ಮತ್ತು ಬುಡಕಟ್ಟು ಉಪ ಯೋಜನೆ ಕಾಯ್ದೆ 2013ರಡಿ ಬಳಕೆಯಾಗದೆ ಇರುವ ಮೊತ್ತ	0.17	0.00	0.00
ಇತರೆ ಸರ್ಕಾರಿ ಕಾಲೇಜುಗಳು	1604.60	1281.06	1207.23

ಯೋಜನೆ ಹೆಸರು	ಅನುದಾನ (ಆಯವ್ಯಯ ಅಂದಾಜು+ಪೂರಕ ಅಂದಾಜು)	ಒಟ್ಟು ಐಡುಗಡೆ	ಒಟ್ಟು ವೆಚ್ಚ
ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ನಿಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಲಕರಣೆ ಮತ್ತು ಸ್ಥಾಪನೆ	0.66	0.57	0.41
ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜುಗಳಿಗೆ ಸಹಾಯಾನುದಾನ	1041.65	748.51	610.82
ಬಿ.ಎಡ್ ಕಾಲೇಜುಗಳಿಗೆ ಸಹಾಯಾನುದಾನ	67.02	59.63	46.06
ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ವೇತನ	0.10	0.00	0.00
ಪ್ರತಿಭಾನ್ವಿತ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಪದವಿ ಮಟ್ಟದಲ್ಲ ವಿಜ್ಞಾನ ವಿಷಯವನ್ನು ಓದಲು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಕ್ಕಾಗಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ವೇತನ	3.00	0.06	0.00
ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಯರಿಗೆ ಪೂರ್ಣ ಶುಲ್ಕ ವಿನಾಯಿತಿ	25.00	0.00	0.00
ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಅಂಗೀಕೃತ ಪರಿಷ್ಕೃತಿಗೆ ನೆರವು	1.40	1.05	0.70
ಸರ್ಕಾರಿ ಸಂಸ್ಕೃತ ಕಾಲೇಜುಗಳು	4.47	4.22	3.18
ಚಿತ್ರಕಲಾ ಪರಿಷತ್ ನೇರಿದಂತೆ ಲಲಿತ ಕಲಾ ಕಾಲೇಜುಗಳು	12.23	10.56	8.78
ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ ಕಟ್ಟಡಗಳು	250.00	40.05	34.59
ಪದವಿ ಕಾಲೇಜುಗಳಿಗೆ ಯಂತ್ರೋಪಕರಣ	65.00	0.00	0.00
ತಾಂತ್ರಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆಯ ನಿರ್ದೇಶಕರು	15.11	18.53	13.08
ಕಿರಿಯ ತಾಂತ್ರಿಕ ಶಾಲೆಗಳು	5.19	6.30	3.84
ಪಾಲಿಟೆಕ್ನಿಕ್‌ಗಳಿಗೆ ಸಹಾಯಾನುದಾನ	495.65	371.74	237.61
ಸರ್ಕಾರಿ ಪಾಲಿಟೆಕ್ನಿಕ್‌ಗಳು	460.10	562.54	366.52
ಇಂಜಿನಿಯರಿಂಗ್ ಮತ್ತು ಪಾಲಿಟೆಕ್ನಿಕ್ ಕಾಲೇಜಿನ ಪ್ರತಿಭಾವಂತ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ವೇತನ	26.00	15.02	11.48
ಪರಿಷ್ಕೃತ ಪತ್ರಿಕೆ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ, ಪ್ರಯಾಣ/ದಿನ ಭತ್ಯೆ ಹಾಗೂ ಸಂಭಾವನೆ	5.53	4.15	3.80
ಎಸ್.ಕೆ.ಎಸ್.ಜಿ.ಟಿ. ಇನ್ಸಿಟ್ಯೂಟ್, ಬೆಂಗಳೂರು	71.15	86.76	55.13
ಇಂಜಿನಿಯರಿಂಗ್ ಕಾಲೇಜುಗಳಿಗೆ ಸಹಾಯಾನುದಾನ	159.14	159.14	105.85
ತಾಂತ್ರಿಕ ಕಾಲೇಜುಗಳಿಗೆ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು	5.00	0.10	0.00
ಪಾಲಿಟೆಕ್ನಿಕ್ ಕಟ್ಟಡಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ	76.49	23.18	20.05
ಇಂಜಿನಿಯರಿಂಗ್ ಕಾಲೇಜುಗಳು	150.21	93.10	29.14
ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸೈನಿಕವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ದಳ	53.93	49.01	31.61
ಕೆ.ಪು.ಯೋ. - ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಉಚ್ಚತರ ಶಿಕ್ಷಾ ಅಭಿಯಾನ (ಕಾಮಗಾರಿಗಳು)	98.70	0.00	0.00
ಒಟ್ಟು	5735.43	4575.31	3596.78

ಮೂಲ: ಅವಲೋಕನ ವರದಿ 20 ಜನವರಿ 2023ರಂತೆ

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀತಿ: (NEP-2020)

ನಮ್ಮ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಕೊಡುಗೆ ನೀಡಲು ಬೇಕಾದ ಅವರ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿರುವಂತಹ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಖಾತ್ರಿಪಡಿಸುವ ಮತ್ತು ಸಮಾನ ಮತ್ತು ನ್ಯಾಯಯುತ ಸಮಾಜವನ್ನು ರೂಪಿಸುವ, ಒಂದು ಶಿಕ್ಷಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ರಚಿಸುವ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದೊಂದಿಗೆ ಮಾನ್ಯ ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿಗಳು, 2020 ರ ಜುಲೈ 29 ರಂದು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ

ಶಿಕ್ಷಣ ನೀತಿ - 2020 ಅನ್ನು ರಾಷ್ಟ್ರಕ್ಕೆ ಸಮರ್ಪಿಸಿದರು. ಇದು ದೇಶದ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸಂರಚನೆಯನ್ನು ಪುನಾರಚಿಸುವ ಹಾಗೂ ಭಾರತೀಯ ಜ್ಞಾನ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಆಧರಿಸಿದ ಶಿಕ್ಷಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸುವ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.

ಈ ನೀತಿಯು ಶಾಲಾ ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತುತ ಇರುವ 10 + 2 ರಚನೆಯನ್ನು 3-18 ವಯಸ್ಸಿನವರನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ, ಹೊಸ ಬೋಧನಾ ವಿಧಾನ ಮತ್ತು ಪಠ್ಯಕ್ರಮದ ಪುನಾರಚನೆಯೊಂದಿಗೆ 5+3+3+4 ರ ರಚನೆಯಾಗಿ ಮಾರ್ಪಡಿಸುವ ಶಿಫಾರಸ್ಸನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಹೊಸ 5+3+3+4 ರಚನೆಯಲ್ಲಿ, 3 ನೇ ವಯಸ್ಸಿನಿಂದ ಪೂರ್ವ ಬಾಲ್ಯಾವಸ್ಥೆ ಆರೈಕೆ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಣದ ಸುಭದ್ರ ತಳಹದಿಯೂ (ECCE) ಸೇರಿದ್ದು, ಇದು ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟಾರೆ ಉತ್ತಮ ಕಲಿಕೆ, ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಯೋಗಕ್ಷೇಮವನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುವ ಗುರಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.

ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರವು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀತಿಯನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಿದ್ದು, ಅದರಂತೆ ರಾಜ್ಯದ ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆಯಡಿಯ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳು ಮತ್ತು ಸಂಯೋಜಿತ ಕಾಲೇಜುಗಳಲ್ಲಿ 2021-22ನೇ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ವರ್ಷದಿಂದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀತಿ-2020 ಅನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುವಂತೆ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರ ಆದೇಶಿಸಿದೆ. ಅದರನ್ವಯ ರಾಜ್ಯದ ಎಲ್ಲಾ ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜುಗಳಲ್ಲಿ 2021-22ನೇ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸಾಲಿನಿಂದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀತಿ-2020 ಅನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ.

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀತಿ 2020ರ ಅನುಷ್ಠಾನ - ಗುಣಮಟ್ಟ ಮತ್ತು ಅಂತರ್ಗತ ಶಿಕ್ಷಣ

- ❑ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀತಿಯ ಪ್ರಕಾರ (NEP ಷರತ್ತು 4.26) ಶಿಕ್ಷಣದ ವೃತ್ತಿಪರತೆಯನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುವುದು ತುರ್ತು ಅವಶ್ಯಕತೆಯಾಗಿದೆ: ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗೆ ಮರಗೆಲಸ, ವಿದ್ಯುತ್ ಕೆಲಸ, ಲೋಹದ ಕೆಲಸ, ತೋಟಗಾರಿಕೆ, ಕುಂಬಾರಿಕೆ ತಯಾರಿಕೆಯಂತಹ ವೃತ್ತಿಪರ ಕರಕುಶಲ ಕೌಶಲ್ಯಗಳನ್ನು ನೀಡಬೇಕು. 6-12 ನೇ ತರಗತಿಗಳ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಔದ್ಯೋಗಿಕ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಕಲಿಯಲು ರಜಾ ಅವಧಿಯು ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ಇಂಟರ್ನಶಿಪ್ ಅವಕಾಶಗಳು ಲಭ್ಯವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಬಹುದು. ವೃತ್ತಿಪರ ಕೋರ್ಸ್‌ಗಳು ಆನ್‌ಲೈನ್ ಮೂಲಕ ಸಹ ಲಭ್ಯವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡುವುದು. ಎಲ್ಲಾ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಯ ಕೇಂದ್ರ/ಕೌಶಲ್ಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದು.
- ❑ ಸುಮಾರು 75,000 ಶಾಲೆ ಬಿಟ್ಟು ಮಕ್ಕಳಿದ್ದಾರೆ, 9ನೇ ತರಗತಿಯ ನಂತರದ ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರೌಢಶಾಲಾ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ವೃತ್ತಿಪರ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಒದಗಿಸಿದಲ್ಲಿ, ಜ್ಞಾನದೊಂದಿಗೆ ಕರಕುಶಲ ಕೌಶಲ್ಯಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸುವ ವೃತ್ತಿಪರ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಪರಿವರ್ತಿಸಲು ಇದು ಉಪಯುಕ್ತವಾಗಬಹುದು. ಲೇಬರ್ ನೆಟ್‌ನಂತಹ ಎನ್.ಜಿ.ಒ.ಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಹಕಾರ ಮತ್ತು ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಬಹು ಪ್ರವೇಶ ಮತ್ತು ನಿರ್ಗಮನ ಆಯ್ಕೆಗಳನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಬಹುದು.
- ❑ ಟಾಟಾ ಟೆಕ್ನಾಲಜೀಸ್ ಜೊತೆಗಿನ ಸಹಯೋಗದೊಂದಿಗೆ 150 ಐ.ಟಿ.ಐ. ಕಾಲೇಜುಗಳನ್ನು ಉನ್ನತೀಕರಿಸುವುದು ಮತ್ತು 23 ಕೋರ್ಸ್‌ಗಳನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸುವುದು.
- ❑ 4687 ಪ್ರೌಢಶಾಲೆಗಳಿದ್ದು, ಅವುಗಳಲ್ಲಿ 2150 ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ICT ಲ್ಯಾಬ್ ಗಳು ಇಲ್ಲ. ಇವುಗಳನ್ನು TALP ಮತ್ತು ಇತರ ICT ಗಳ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಡಿಯಲ್ಲಿ ತರಬೇಕು. ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸಲು ಬಾಲಕಿಯರ ಪ್ರೌಢಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ STEM ಲ್ಯಾಬ್‌ಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದು.
- ❑ ಕಲಬುರಗಿ, ಯಾದಗಿರಿ, ರಾಯಚೂರು ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳ ಎಲ್ಲ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಆಧ್ಯತೆ ಮೇರೆಗೆ ಶೌಚಾಲಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಕಲ್ಪಿಸಬೇಕು. ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳ ದಾಖಲಾತಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಸಾರಿಗೆ ಸೌಲಭ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ನೆರವು ಮತ್ತು ಸುರಕ್ಷಿತ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸುವುದು.
- ❑ ಶೈಕ್ಷಣಿಕವಾಗಿ ಹಿಂದುಳಿದ ತಾಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ವೃತ್ತಿಪರ ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಕೌಶಲ್ಯ ಕೇಂದ್ರಗಳ (VESH) ಜೊತೆಗೆ ಪ್ರತಿ SEZ ನಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಶಿಕ್ಷಣ ವಲಯಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆ.

ಸ್ಮಾರ್ಟ್ ಕ್ಲಾಸ್ ರೂಮುಗಳು:

2022-23ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜುಗಳು, ಸರ್ಕಾರಿ ಪಾಲಿಟೆಕ್ನಿಕ್ ಕಾಲೇಜುಗಳು ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರಿ ಇಂಜಿನಿಯರಿಂಗ್ ಕಾಲೇಜುಗಳ 6,500 ತರಗತಿ ಕೊಠಡಿಗಳನ್ನು ರೂ.97.50 ಕೋಟಿ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ಸ್ಮಾರ್ಟ್ ಕ್ಲಾಸ್ ರೂಮುಗಳನ್ನಾಗಿ ಉನ್ನತೀಕರಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸ್ಮಾರ್ಟ್ ತರಗತಿ ಕೊಠಡಿಯಲ್ಲೂ ಪ್ರೊಜೆಕ್ಟರ್, ವೈಟ್ ಬೋರ್ಡ್, ಯುಪಿಎಸ್ ಮತ್ತು ಹೈಸ್ಪೀಡ್ ಇಂಟರ್ನೆಟ್ ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನು ಒದಗಿಸಲಾಗಿದೆ. “ಕರ್ನಾಟಕ LMS” ಕಲಿಕಾ ನಿರ್ವಹಣಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆ (LMS)ಗೆ ಪುರಕವಾಗಿರುವ ಸ್ಮಾರ್ಟ್ ತರಗತಿಗಳು ಬೋಧನೆಯ ಗುಣಮಟ್ಟವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತವೆ.

“ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದ ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜುಗಳಲ್ಲಿ ಗುಣಮಟ್ಟ ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಕ್ರಮಗಳು”

- ❑ ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣದ ಗುಣಮಟ್ಟವನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಲು, ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರವು RUSA ದ ಘಟಕ-7 (ಕಾಲೇಜುಗಳಿಗೆ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯ ಅನುದಾನ), ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರದ ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಚಿವಾಲಯದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪ್ರಮುಖ ಯೋಜನೆಯಾಗಿದೆ. ಇದು ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದ 90 ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜುಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿದೆ ಮತ್ತು ಈ ಕಾಲೇಜುಗಳಿಗೆ ತಲಾ ರೂ.2.00 ಕೋಟಿ ಅನುದಾನ ಮಂಜೂರಾಗಿದೆ.
- ❑ ಘಟಕ-1 ರಡಿಯಲ್ಲಿ (Upgradation of Autonomous College to Universities) ಮಂಡ್ಯ ಸರ್ಕಾರಿ ಸ್ವಾಯತ್ತ ಕಾಲೇಜು ಆಯ್ಕೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಸದರಿ ಕಾಲೇಜಿಗೆ ರೂ.55.00 ಕೋಟಿಗಳ ಅನುದಾನವನ್ನು ಮಂಜೂರು ಮಾಡಲಾಗಿರುತ್ತದೆ.
- ❑ RUSA ಕಾಂಪೋನೆಂಟ್-2 (Creation of Cluster Colleges to University) ರಡಿಯಲ್ಲಿ ಮಹಾರಾಣಿ ಮಹಿಳಾ ವಿಜ್ಞಾನ ಕಾಲೇಜು ಬೆಂಗಳೂರು, ಮಹಾರಾಣಿ ಮಹಿಳಾ ಕಲಾ ಮತ್ತು ವಾಣಿಜ್ಯ ನಿರ್ವಹಣಾ ಕಾಲೇಜು ಬೆಂಗಳೂರು ಹಾಗೂ ವಿ.ಹೆಚ್.ಡಿ. ಕೇಂದ್ರ ಗೃಹ ವಿಜ್ಞಾನ ಕಾಲೇಜು, ಬೆಂಗಳೂರು ಈ ಕಾಲೇಜುಗಳು ಕ್ಲಸ್ಟರ್ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯವಾಗಿ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಈ ಯೋಜನೆಗೆ ಒಟ್ಟು ರೂ.55 ಕೋಟಿ ಅನುದಾನ ಮಂಜೂರಾಗಿದೆ.
- ❑ ಘಟಕ-5 ರಡಿಯಲ್ಲಿ Model Degree College (MDC) ಯನ್ನಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಲು ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜು, ಜೀವರ್ಗಿ ಆಯ್ಕೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಸದರಿ ಕಾಲೇಜಿಗೆ ರೂ.4.00 ಕೋಟಿ ಅನುದಾನ ಮಂಜೂರಾಗಿರುತ್ತದೆ.
- ❑ RUSA ಹಂತ-2 ರಲ್ಲಿ (ಹೊಸ ಮಾದರಿ ಕಾಲೇಜುಗಳು) ರಾಯಚೂರು ಮತ್ತು ಯಾದಗಿರಿ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ (ಆಕಾಂಕ್ಷೆ ಜಿಲ್ಲೆಗಳು) ಘಟಕ-5 ರ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಎರಡು ಕಾಲೇಜುಗಳಿಗೆ ರೂ.12.00 ಕೋಟಿ ಮೀಸಲಡಲಾಗಿದೆ.
- ❑ ಘಟಕ-6 ರಲ್ಲಿ (ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವ ಪದವಿ ಕಾಲೇಜನ್ನು MDC ಗೆ ಉನ್ನತೀಕರಿಸುವುದು) 3 ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜುಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಲಾಗಿದ್ದು, ಪ್ರತಿ ಕಾಲೇಜಿಗೆ ರೂ. 4.00 ಕೋಟಿ ಮೀಸಲಡಲಾಗಿದೆ.
- ❑ ಘಟಕ-8 ರಲ್ಲಿ (ಆಯ್ಕೆ ಸ್ವಾಯತ್ತ ಕಾಲೇಜುಗಳಲ್ಲಿ ಗುಣಮಟ್ಟ ಮತ್ತು ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು) 4 ಸ್ವಾಯತ್ತ ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜುಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಲಾಗಿದ್ದು, ಪ್ರತಿ ಕಾಲೇಜಿಗೆ ರೂ.5.00 ಕೋಟಿ ಮೀಸಲಡಲಾಗಿದೆ.
- ❑ ಕಾಂಪೋನೆಂಟ್-9 ರಡಿಯಲ್ಲಿ ಆಯ್ಕೆಯಾದ 21 ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜುಗಳಿಗೆ ಪ್ರತಿ ಕಾಲೇಜಿಗೆ ತಲಾ ರೂ.2.00 ಕೋಟಿಯಂತೆ ಅನುದಾನ ಮಂಜೂರಾಗಿರುತ್ತದೆ.
- ❑ ಕಾಲೇಜು ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆಯು EDUSAT ಮೂಲಕ 327 ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜುಗಳ ಎಲ್ಲಾ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರತಿ ದಿವಸ ನಿಗದಿತ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಗಂಟೆ ಕಾಲ Spoken English, Computer Fundamentals ಮತ್ತು Life Skills ಇತ್ಯಾದಿ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಬೋಧನೆಯನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ.
- ❑ ಟೆಲಿಶಿಕ್ಷಣ: IIMB ಬೆಂಗಳೂರು ಮತ್ತು ಅದರ ಒಕ್ಕೂಟ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಪರಿಣಿತಿಯನ್ನು ಬಳಸಿ ಹೈದ್ರಾಬಾದ್ ಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರದೇಶದ 64 ಮತ್ತು ಕರ್ನಾಟಕದ ಉಳಿದ ಪ್ರದೇಶದ 9 ಕಾಲೇಜುಗಳು ಸೇರಿದಂತೆ ಒಟ್ಟು 73 ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮ ಪದವಿ ತರಗತಿಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಸಂಗ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಆಂಗ್ಲಭಾಷಾ

ಪ್ರಾವೀಣ್ಯತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಸದರಿ ಕಾಲೇಜುಗಳಲ್ಲಿ ಟಿಲಿಶಿಕ್ಷಣ ತರಗತಿಗಳನ್ನು ಅನುಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಬಿತ್ತರಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ತಾಂತ್ರಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆ

ಪ್ರಸ್ತುತ ವಿಶ್ವದ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳಲ್ಲಿ ತಾಂತ್ರಿಕತೆಯ ಶೀಘ್ರಗತಿ ಬೆಳವಣಿಗೆ, ನವೀನ ಆವಿಷ್ಕಾರ ಹಾಗೂ ಪ್ರಗತಿಯು ತಾಂತ್ರಿಕ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಒತ್ತು ನೀಡಿರುತ್ತವೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ತಾಂತ್ರಿಕ ಶಿಕ್ಷಣದ ಗುಣಮಟ್ಟವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿ, ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೊಳಿಸಿ ಮತ್ತು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಬೋಧಿಸುವ ದಿನೆಯಲ್ಲಿ ಇಲಾಖೆಯು ದೇಶದಲ್ಲೆಯೇ ಮುಂಚೂಣಿಯಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ.

2021-22ರಲ್ಲಿ ಪದವಿಯಿಂದ ಡಿಪ್ಲೋಮಾ, ಜೂನಿಯರ್ ತಾಂತ್ರಿಕ ಶಾಲೆಗಳು/ಕಾಲೇಜುಗಳವರೆಗೆ ರಾಜ್ಯದಾದ್ಯಂತ 528 ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಇರುತ್ತವೆ. ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಲು ಮತ್ತು ಸಿಬ್ಬಂದಿಯ ಬೋಧನಾ ದಕ್ಷತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು, ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಮತ್ತು ಅಲ್ಪಾವಧಿಯ ತರಬೇತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಮೂಲಕ ತಮ್ಮ ಕೌಶಲ್ಯಗಳನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಲು ಬೋಧನಾ ಅಧ್ಯಾಪಕರನ್ನು ನಿಯೋಜಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಜೂನಿಯರ್ ತಾಂತ್ರಿಕ ಶಾಲೆಗಳ ಎಲ್ಲಾ 33 ಡಿಪ್ಲೋಮಾ ಮತ್ತು 2 ಪೋಸ್ಟ್ ಡಿಪ್ಲೋಮಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಮತ್ತು 4 ವಿಷಯಗಳ ಪಠ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಪರಿಷ್ಕರಿಸುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯು ಉದ್ಯಮದ ಇತ್ತೀಚಿನ ಅಗತ್ಯತೆಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಕೌಶಲ್ಯ ಆಧಾರಿತ ಮತ್ತು ಉದ್ಯೋಗ ಆಧಾರಿತವಾಗಿ 2022-23 ರಿಂದ ಪರಿಷ್ಕರಿಸಲಾಗಿದೆ.

2022-23 ರಿಂದ ವಿಷಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ಡಿಜಿಟಲ್ ಲೈಬ್ರರಿ, ಆನ್ಲೈನ್ ತರಗತಿಗಳು, ಆನ್ಲೈನ್ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುವ ಹೊಸ ಕಲಿಕಾ ನಿರ್ವಹಣಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆ - LMS ಅನ್ನು ಸರ್ಕಾರಿ ಪಾಲಿಟೆಕ್ನಿಕ್‌ಗಳು ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರಿ ಎಂಜಿನಿಯರಿಂಗ್ ಕಾಲೇಜುಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಚಯಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಅಖಿಲ ಭಾರತ ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಮೀಕ್ಷೆ (AISHE):

ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಸಚಿವಾಲಯದ ವತಿಯಿಂದ ತಾಂತ್ರಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ, ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ದಾಖಲಾತಿ, ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಅಖಿಲ ಭಾರತ ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಮೀಕ್ಷೆಗೆ ಆನ್‌ಲೈನ್ ಮೂಲಕ ನೀಡುವಲ್ಲಿ ಇಲಾಖೆಯು ಮುಂಚೂಣಿಯಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ. AISHE ಉದ್ಘಾಟನಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಸಮೀಕ್ಷೆ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಶೇ.100 ರಷ್ಟು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಿರುವುದರಲ್ಲಿ ತಾಂತ್ರಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆಯು ದೇಶದಲ್ಲೆಯೇ ಮೊದಲ ಇಲಾಖೆಯಾಗಿದೆ. 2021-22ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ತಾಂತ್ರಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಎಲ್ಲಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಅಂಕಿ-ಅಂಶಗಳನ್ನು ನಿಗದಿತ ನಮೂನೆಗಳಲ್ಲಿ ಭರ್ತಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಮಾಹಿತಿ ಮತ್ತು ಸಂವಹನ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಉಪಕ್ರಮಗಳು (ICTs):

ಮಾಹಿತಿ ಮತ್ತು ಸಂವಹನ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವು ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ಷೇತ್ರ, ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಸಮಾನತೆ, ಗುಣಮಟ್ಟದ ಕಲಿಕೆ ಮತ್ತು ಬೋಧನೆ, ಶಿಕ್ಷಕರ ವೃತ್ತಿಪರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ದಕ್ಷ ಶಿಕ್ಷಣ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮತ್ತು ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಕೊಡುಗೆಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತಿದೆ. ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣದ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಸಾಕಾರಗೊಳಿಸುವಲ್ಲಿನ ಸವಾಲುಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಲು ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಮಾಹಿತಿ ಮತ್ತು ಸಂವಹನ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಉಪಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸಲು ಇಲಾಖೆಯು ಸಮಗ್ರ ದೃಷ್ಟಿಯ ವ್ಯಾಪಕ ವಿಧಾನವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

ಫಲತಾಂಶ ಆಧಾರಿತ ಶಿಕ್ಷಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆ (OBE):

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ “ಫಲತಾಂಶ ಆಧಾರಿತ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಠ್ಯಕ್ರಮ” ವನ್ನು ತನ್ನ ಎಲ್ಲಾ 35 ಡಿಪ್ಲೋಮಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ತಾಂತ್ರಿಕ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳ ಮಂಡಳಿಗೆ ಸಂಯೋಜಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಕೈಗಾರಿಕೋದ್ಯಮಿಗಳು, ಪರಿಣಿತ ಅಧ್ಯಾಪಕರು ಮತ್ತು ಇತರ ಮಧ್ಯಸ್ಥಗಾರರನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ಹಲವಾರು ಕಾರ್ಯಾಗಾರಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವ ಮೂಲಕ ಪರಿಚಯಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪರಿಷ್ಕೃತ ಬ್ಲೂಮ್ಸ್ ಟ್ಯಾಕ್ಸಾನಮಿ ಆಧಾರಿತ, OBE ಆಧಾರಿತ ಪಠ್ಯಕ್ರಮದ ರಚನೆಯು ಮಾನ್ಯತೆ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ಪ್ರಮುಖ ಅಂಶಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದೆ. ಫಲತಾಂಶ ಆಧಾರಿತ

ಶಿಕ್ಷಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ತಂತ್ರಜ್ಞರಲ್ಲಿ ಕೌಶಲ್ಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತದೆ, ಉದ್ಯೋಗವನ್ನು ಸುಧಾರಿಸುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಡಿಪ್ಲೊಮಾ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಲ್ಲಿ ಉದ್ಯಮಶೀಲತೆಯನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸುತ್ತದೆ.

ಕೌಶಲ್ಯಾಧಾರಿತ ಡಿಪ್ಲೊಮಾ ಪಠ್ಯಕ್ರಮ ಪರಿಷ್ಕರಣೆ:

ತಾಂತ್ರಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆಯು ಹೊಸ C-20 ಪಠ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಿದೆ, ಇದು ಉದ್ಯೋಗ ಸಿದ್ಧ ಕಾರ್ಯಪಡೆಯ ಮೇಲೆ ಕೇಂದ್ರೀಕೃತವಾಗಿದೆ ಮತ್ತು NSQF ಹಾಗೂ ಅಂತರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಾನದಂಡಗಳಿಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಿದೆ. ಉದ್ಯಮ, ಶೈಕ್ಷಣಿಕ, ಹಳೆಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರದೊಂದಿಗೆ ವ್ಯಾಪಕವಾದ ಸಮಾಲೋಚನೆಯ ನಂತರ DTE, ಹೊಸ ಮಾರ್ಗ ಚಾಲನೆ ಪಠ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತರುತ್ತಿದೆ. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ತಮ್ಮ ಕಲಿಕೆಯ ಮೂಲಕ ಪ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿರುವಾಗ ಅವರ ವೃತ್ತಿ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಯೋಜಿಸಲು ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ - ಉದ್ಯೋಗ, ಉದ್ಯಮಶೀಲತೆ ಅಥವಾ ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಲು ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ.

2020-21ರ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ವರ್ಷದಿಂದ, DTEಯು ಪರ್ಯಾಯ ಶಕ್ತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಗಳು, ಆಹಾರ ಸಂಸ್ಕರಣೆ ಮತ್ತು ಸಂರಕ್ಷಣೆ, ಪ್ರಯಾಣ ಮತ್ತು ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮ, ಆಟೋಮೇಷನ್ ಮತ್ತು ರೋಬೋಟಿಕ್ಸ್, ಕ್ಲೌಡ್ ಕಂಪ್ಯೂಟಿಂಗ್ ಮತ್ತು ಬಗ್ ಡೇಟಾ ಮತ್ತು ಸೈಬರ್ ಫಿಸಿಕಲ್ ಸಿಸ್ಟಮ್ಸ್ ಅಂಡ್ ಸೆಕ್ಯೂರಿಟಿ, EE & EVT ಗೇಮಿಂಗ್ ಮತ್ತು ಆನಿಮೇಷನ್ ನಂತರ ಉದ್ಯೋಗಕ್ಕೆ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಡಿಪ್ಲೊಮಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತಿದೆ.

ರಾಜ್ಯದ 7 ಸರ್ಕಾರಿ ಇಂಜಿನಿಯರಿಂಗ್ ಕಾಲೇಜುಗಳನ್ನು ಐಟಿಎಂ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ "Karnataka Institute of Technology (KIT)" ಗಳನ್ನಾಗಿ ಉನ್ನತೀಕರಿಸಲು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ.

2022-23ನೇ ಆರ್ಥಿಕ ಸಾಲಿನ ಆಯವ್ಯಯದಲ್ಲಿನ ಭಾಷಣದ ಘೋಷಣೆಯಂತೆ ಅತ್ಯುನ್ನತ ಗುಣಮಟ್ಟದ ತಾಂತ್ರಿಕ ಬೋಧನೆ-ಕಲಿಕೆಗಳಿಗೆ ಹಾಗೂ ಸಂಶೋಧನೆಯನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸಲು ರಾಜ್ಯದ 7 ಸರ್ಕಾರಿ ಇಂಜಿನಿಯರಿಂಗ್ ಕಾಲೇಜುಗಳನ್ನು ಐಟಿಎಂ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ "Karnataka Institute of Technology (KIT)" ಗಳನ್ನಾಗಿ ಉನ್ನತೀಕರಿಸಲು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಸಮಗ್ರ ಕರ್ನಾಟಕ ಕಲಿಕಾ ನಿರ್ವಹಣಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆ:

ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಎಲ್ಲೆಡೆಗೂ, ಯಾವುದೇ ಸಮಯದಲ್ಲೂ ಕಲಿಯಲು ಅನುವು ಮಾಡಿಕೊಡಲು ನಾವು ಕರ್ನಾಟಕ LMS ಅನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದಿದ್ದೇವೆ. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಈಗ ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಮಾಡಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡುವ ಕಲಿಕಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ದಾಖಲಾಗಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಸರಿಯಾದ ಸಮಯದಲ್ಲೂ ಕಲಿಕೆ ಮತ್ತು ತಿದ್ದುಪಡಿಯನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸರಿಪಡಿಸುವ ಕ್ರಮವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಡಿಜಿಟಲ್ ಕಲಿಕಾ ತರಗತಿಗಳಿಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ ಪಾಲಿಟೆಕ್ನಿಕ್‌ಗಳು ಈಗ ಸ್ಟಾರ್ಟ್ ತರಗತಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಜ್ಜುಗೊಂಡಿವೆ. ಇದಲ್ಲದೆ, ಆನ್ಲೈನ್ ಕಲಿಕೆಯನ್ನು ಸಕ್ರಿಯಗೊಳಿಸಲು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಟ್ಯಾಬ್ಲೆಟ್ PC ಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಸಮಗ್ರ ಕರ್ನಾಟಕ ಕಲಿಕಾ ನಿರ್ವಹಣಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆ:

ಪಾಲಿಟೆಕ್ನಿಕ್, ಡಿಪ್ಲೊಮಾ ಮತ್ತು ಇಂಜಿನಿಯರಿಂಗ್ ಅಧ್ಯಯನ ಮತ್ತು ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಕೌಶಲ್ಯಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಕಲಿಕಾ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ದೇಶದಲ್ಲೇ ಪ್ರಥಮ ಬಾರಿಗೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಸ್ನೇಹಿ ಸಮಗ್ರ ಕಲಿಕಾ ನಿರ್ವಹಣಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಉಚಿತವಾಗಿ ನೀಡಿದ ಟ್ಯಾಬ್ ಮುಖಾಂತರ ಸಮಗ್ರ ಕಲಿಕಾ ನಿರ್ವಹಣಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಉಪಯೋಗಿಸಲು ಅನುವು ಮಾಡಿಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

ಮಾಂಟ್ರೋಮೆರಿ ಕೌಂಟಿ ಕಮ್ಯುನಿಟಿ ಕಾಲೇಜ್, ಪೆನ್ಸಿಲ್ವೇನಿಯಾ, USA ಸಹಭಾಗಿತ್ವದಲ್ಲಿ ಕಾಲೇಜಿಯೇಟ್ ಮತ್ತು ತಾಂತ್ರಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆಯಿಂದ ಸಂಯೋಜಿತ ಅವಳಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ:

ಕಾಲೇಜಿಯೇಟ್ ಮತ್ತು ತಾಂತ್ರಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆಯು (DCTE), ಗೌರವಾನ್ವಿತ ಭಾರತದ ಪ್ರಧಾನಮಂತ್ರಿ ಅವರ ಕಲ್ಪನೆಯಂತೆ ಜಾಗತಿಕ ಕಲಿಕೆ ಮತ್ತು ಉದ್ಯೋಗ ಎರಡನ್ನೂ ಸಕ್ರಿಯಗೊಳಿಸಿ ಜಾಗತಿಕ ಗುಣಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಸಲು ತನ್ನ

ಡಿಪ್ಲೊಮಾ ಪಠ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಪರಿಷ್ಕರಿಸುವ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದೆ. ಭಾರತವು ಉದ್ಯಮಕ್ಕೆ ನುರಿತ ಉದ್ಯೋಗಿಗಳ ಜಾಗತಿಕ ಪೂರೈಕೆದಾರರಾಗುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ ಮತ್ತು ಕರ್ನಾಟಕವು ಹೆಚ್ಚು ಕೌಶಲ್ಯಪೂರ್ಣ ಉದ್ಯೋಗಿಗಳ ಪ್ರಮುಖ ಪೂರೈಕೆದಾರರಾಗಲು ಬಯಸುತ್ತದೆ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಕೋನವನ್ನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳಲು, ಕಾಲೇಜಿಯೇಟ್ ಮತ್ತು ತಾಂತ್ರಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆಯು ತನ್ನ ಮೊದಲ ಪಾಲುದಾರಿಕೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದೆ. ಇದು ಸಂಯೋಜಿತ ಅವಳಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ನೀಡುವುದರ ಮೂಲಕ ಮಾಂಟ್ರೋಮೆರಿ ಕೌಂಟಿ ಕಮ್ಯುನಿಟಿ ಕಾಲೇಜ್ (MCCC), USA, ಪೆನ್ಸಿಲ್ವೇನಿಯಾದಿಂದ ಸಹಾಯಕ ಪದವಿಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ. ಈ ಅವಳಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮ ಮತ್ತು ಆತಿಥ್ಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಜಯಚಾಮರಾಜೇಂದ್ರ (ಸರ್ಕಾರಿ) ಪಾಲಿಟೆಕ್ನಿಕ್‌ನಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಊರಿಸಂ ಮತ್ತು ಹಾಸ್ಟಿಟಾಟಿವ್ ಮ್ಯಾನೇಜ್‌ಮೆಂಟ್ ಪ್ರೋಗ್ರಾಂ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಕನ್ವೆನ್ಷನ್ ಮತ್ತು ವಿಸಿಟರ್‌ಗಳ ಬ್ಯೂರೋಗಳು, ಗಮ್ಯುಸ್ಥಾನ ನಿರ್ವಹಣಾ ಕಂಪನಿಗಳು, ರೆಸ್ಟೋರೆಂಟ್‌ಗಳು, ಉದ್ಯಾನವನಗಳು, ಹೋಟೆಲ್‌ಗಳು, ರೆಸಾರ್ಟ್‌ಗಳು ಮತ್ತು ಇತರ ವ್ಯವಹಾರಗಳಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯಮ ಮಟ್ಟದ ನಾಯಕತ್ವದ ಸ್ಥಾನಗಳಿಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಲು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಸಾಂಕ್ರಾಮಿಕ ರೋಗದಿಂದ ಆರ್ಥಿಕತೆಯು ಚೇತರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಂತೆ, ಈ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿನ ಉದ್ಯೋಗಗಳು ಜಾಗತಿಕವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಬೇಡಿಕೆಯಿಲ್ಲವೆ ಎಂದು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಲಾಗಿದೆ.

DTE-ಬೆಂಗಳೂರು ಚೇಂಬರ್ ಆಫ್ ಇಂಡಸ್ಟ್ರಿ ಮತ್ತು ಕಾಮರ್ಸ್ ಪಾಲುದಾರಿಕೆ:

ಉದ್ಯಮ-ಅಕಾಡೆಮಿಯಾ ಪಾಲುದಾರಿಕೆ ಎರಡರ ಯಶಸ್ಸನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಮುಖವಾಗಿದೆ, ಏಕೆಂದರೆ ವಿದ್ಯಾವಂತ ಮತ್ತು ನುರಿತ ಮಾನವಶಕ್ತಿ ಇಲ್ಲದೇ ಉದ್ಯಮವು ಉಳಿಯಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಉದ್ಯಮವಿಲ್ಲದೆ ತಾಂತ್ರಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಉದ್ಯಮಿಗಳು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ನೀಡಲು ಅವಕಾಶವಿರುವುದಿಲ್ಲ.

ತಾಂತ್ರಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆ ಮತ್ತು ಬೆಂಗಳೂರು ಚೇಂಬರ್ ಆಫ್ ಕಾಮರ್ಸ್ ಅಂಡ್ ಇಂಡಸ್ಟ್ರಿ (BCIC) ಪಾಲುದಾರಿಕೆಯ ಒಪ್ಪಂದಕ್ಕೆ ಸಹಿ ಹಾಕಿದ್ದು, ಇದು ಕರ್ನಾಟಕದಾದ್ಯಂತ ಎಲ್ಲಾ ಪಾಲಿಟೆಕ್ನಿಕ್‌ಗಳು ಉದ್ಯೋಗ ಸಿದ್ಧ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿ ಅವರು ಉದ್ಯೋಗಿಗಳಾಗಲು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಉದ್ಯಮಿಗಳಾಗಲೂ ಸಹ ಅನುವು ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತದೆ.

ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಸಹಾಯ - ಇನ್ಫೋಸಿಸ್‌ನೊಂದಿಗೆ DCTE-MoU ಮೂಲಕ ತೊಡಗುವಿಕೆ;

ಕಾಲೇಜಿಯೇಟ್ ಮತ್ತು ತಾಂತ್ರಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆಯು (DCTE) ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಕ್ರಾಂತಿ ಮಾಡಲು ಉದ್ಯಮದೊಂದಿಗೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದೆ. ಪಠ್ಯಕ್ರಮ, ನಿಯೋಜನೆ, ಅಧ್ಯಾಪಕರ ತರಬೇತಿ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಪರಿಷ್ಕರಿಸುವಲ್ಲಿ DCTE ಪ್ರಮುಖ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಪಾಲುದಾರಿಕೆ ಹೊಂದಿದೆ. ಅರ್ಥಪೂರ್ಣ ಸಾಮಾಜಿಕ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ತರುವಲ್ಲಿ ಉದ್ಯಮ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಸಹಯೋಗದ ಶಕ್ತಿಗೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ ಕಾಲೇಜಿಯೇಟ್ ಮತ್ತು ತಾಂತ್ರಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆ, ಇನ್ಫೋಸಿಸ್ ಅಮಿಟೆಡ್ ಬೆಂಗಳೂರು ಮತ್ತು ರೋಟರಿ ಇಂಡಿಯಾ ಒಟ್ಟಾಗಿ ಸೇರಿಕೊಂಡಿವೆ. ಕರ್ನಾಟಕದಾದ್ಯಂತ ಇರುವ ಸರ್ಕಾರಿ ಇಂಜಿನಿಯರಿಂಗ್ ಮತ್ತು ಪಾಲಿಟೆಕ್ನಿಕ್ ಕಾಲೇಜುಗಳ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನವರು ಸಾಮಾಜಿಕ-ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಹಿಂದುಳಿದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿಂದ ಬಂದವರಿರುವುದರಿಂದ ಅವರ ಕಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆ ತರುವ ಉದ್ದೇಶ ಹೊಂದಿದೆ.

ಇನ್ಫೋಸಿಸ್ ಜೊತೆಗಿನ ಪಾಲುದಾರಿಕಾ ಒಪ್ಪಂದದ (MoU) ಪ್ರಮುಖ ಅಂಶಗಳು:

- ಅಧ್ಯಾಪಕರು ಮತ್ತು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ತರಬೇತಿಗಾಗಿ ಇನ್ಫೋಸಿಸ್ ಸ್ಟ್ರಿಂಗ್ವೋರ್ಡ್ ಪ್ಲಾಟ್ಫಾರ್ಮ್ ಅನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು.
- ಫ್ಯಾಕಲ್ಟಿ ಸಕ್ರಿಯಗೊಳಿಸುವಿಕೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ.
- 15,000 ಡಿ-ಬಾಂಡೆಡ್ ಕಂಪ್ಯೂಟರ್‌ಗಳ ಕೊಡುಗೆ.

Infosys Springboard ಪ್ರಮುಖ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳು:

ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ 'ಮಾಡುವುದರ ಮೂಲಕ ಕಲಿಯಲು' ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಕರು ಕಲಿಯುವವರೊಂದಿಗೆ ಉತ್ತಮವಾಗಿ ಸಹಕರಿಸಲು ಹೊಸ ಯುಗದ ಡಿಜಿಟಲ್ ಕಲಿಕೆಯ ವೇದಿಕೆಯ ಪ್ರಮುಖ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳು: ಕಲಿಕೆಗಾಗಿ ಡಿಜಿಟಲ್

ಪ್ಲಾಟ್ಫಾರ್ಮ್, ಕಲಿಕೆಯ ವಿಷಯಗಳು, ಡಿಜಿಟಲ್ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ, ವೃತ್ತಿಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಕುರಿತು ಲೈವ್ ತರಗತಿಗಳು, ರಸ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಮತ್ತು ಮಾಸ್ಟರ್ ಕ್ಲಾಸ್‌ಗಳು, ವರ್ಚುವಲ್ ಲ್ಯಾಬ್ (Virtual Lab) ಮತ್ತು ಪ್ರೋಗ್ರಾಮಿಂಗ್ ಸವಾಲುಗಳು (Programming Challenges).

ಇಂಟರ್ನಶಿಪ್ ಅವಕಾಶಗಳು - ಗ್ರಾಜುಯೇಟ್ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು Internship ಅವಕಾಶಗಳಿಗಾಗಿ Infosys Spring board ನಲ್ಲಿ ಉದ್ಯಮ ಸಂಬಂಧಿತ ಯೋಜನೆಗಳು ಮತ್ತು Problem-Solving ಅಭ್ಯಾಸಗಳ ಮೇಲೆ ಅರ್ಜಿ ಸಲ್ಲಿಸಬಹುದು.

ಶ್ರೀ ನಾಲ್ವಡಿ ಕೃಷ್ಣರಾಜ ಒಡೆಯರ್ ಸ್ಮರಣಾರ್ಥ ಡಿಪ್ಲೋಮಾ ಪ್ರಥಮ ಘಟಕೋತ್ಸವ

ತಾಂತ್ರಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆಯ ತಾಂತ್ರಿಕ ಪರೀಕ್ಷಾ ಮಂಡಳಿಯು 2021-22ನೇ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಶ್ರೇಣಿಯಲ್ಲಿ ಡಿಪ್ಲೋಮಾ ತೇರ್ಗಡೆಯಾದ ಡಿಪ್ಲೋಮಾದಾರರುಗಳಿಗೆ ಶ್ರೀ ನಾಲ್ವಡಿ ಕೃಷ್ಣರಾಜ ಒಡೆಯರ್ ಸ್ಮರಣಾರ್ಥ ಡಿಪ್ಲೋಮಾ ಘಟಕೋತ್ಸವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ದಿನಾಂಕ: 02.11.2022 ರಂದು ಪ್ರಥಮ ಬಾರಿ ವಿಧಾನಸೌಧದ ಬ್ಯಾಂಕ್ವೆಟ್ ಹಾಲ್ ನಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಜರುಗಿಸಲಾಯಿತು. 36 ಪ್ರೋಗ್ರಾಮ್‌ಗಳ ಒಟ್ಟು 106 ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಡಿಪ್ಲೋಮಾ ಪ್ರಮಾಣ ಪತ್ರ ಹಾಗೂ ಪದಕಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಯಿತು.

ನ್ಯಾಷನಲ್ ಅಕಾಡೆಮಿ ಡೆಪಾಸಿಟ್ರಿ-NAD ನಲ್ಲಿ ಡಿಪ್ಲೋಮಾ ಅಂಕಪಟ್ಟಿಗಳ ಡಿಜಿಟಲೀಕರಣ

ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಹಾಗೂ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸುಧಾರಣೆಗಳನ್ನು ತರುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಯು.ಜಿ.ಸಿ. ನವದೆಹಲಿಯು ಅಧಿಕೃತ ಸಂಸ್ಥೆಯಾದ ನ್ಯಾಷನಲ್ ಅಕಾಡೆಮಿ ಡೆಪಾಸಿಟ್ರಿ-NAD “ಡಿಜಿಟಲ್ ಡೆಪಾಸಿಟ್ರಿ ಆಫ್ ಅಕಾಡೆಮಿಕ್ ಅವಾರ್ಡ್ಸ್” ಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ್ದು, ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಹೊಂದಿರಬಹುದಾದ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಪದವಿಗಳ ಕುರಿತಾದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಡಿಜಿಟಲ್ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಸಂರಕ್ಷಿಸುವುದು/ಬಳಸುವುದು ಸೇರಿದಂತೆ 24x7 ಆನ್ ಲೈನ್ ಸೇವೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ಗುರಿಹೊಂದಿದೆ. ಈ ದಿನೆಯಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ತಾಂತ್ರಿಕ ಪರೀಕ್ಷಾ ಮಂಡಳಿಯು 1,00,10,892 ಡಿಪ್ಲೋಮಾ ಅಂಕಪಟ್ಟಿಗಳ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಡಿಜಿಟಲ್ ರೂಪದಲ್ಲಿ NAD ಗೆ ಅಪ್ ಲೋಡ್ ಮಾಡಿದ ಹಾಗೂ ಅತಿ ಹೆಚ್ಚು ಸಂಖ್ಯೆಯ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು NAD ನಲ್ಲಿ ಅಪ್ ಲೋಡ್ ಮಾಡಿರುವ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಎರಡನೇ ಸ್ಥಾನ ಪಡೆದಿರುತ್ತದೆ.

ವೈದ್ಯಕೀಯ ಶಿಕ್ಷಣ

ವೈದ್ಯಕೀಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು:

ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ 2022-2023 ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ 9,895 ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವುಳ್ಳ 60 ವೈದ್ಯಕೀಯ ಕಾಲೇಜುಗಳಿದ್ದು, 21 ಕಾಲೇಜುಗಳನ್ನು ಸರ್ಕಾರವು ನಡೆಸುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರದ ಇರುವಿಕೆಯು ನಿಗದಿತ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದಿಂದಾಗಿ ನಿಜ್ಜಳವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇದರ ಸಂಬಂಧ, ಆಯುರ್ವೇದ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಹೆಚ್ಚಳವು ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವದ್ದಾಗಿರುತ್ತದೆ. 40 ದಂತ ಕಾಲೇಜುಗಳಿಂದ 2865 ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ದಂತ ವಿಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ (ಬಿ.ಡಿ.ಎಸ್.) ದಾಖಲಾತಿ ಹೊಂದಿರುತ್ತಾರೆ, 2 ದಂತ ಕಾಲೇಜುಗಳನ್ನು ಸರ್ಕಾರವು ನಡೆಸುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. 2022-23ರಲ್ಲಿ ಭಾರತ ನರ್ಸಿಂಗ್ ಪರಿಷತ್‌ನಲ್ಲಿ ನೋಂದಾಯಿಸಿದ 497 ನರ್ಸಿಂಗ್ ಕಾಲೇಜುಗಳಲ್ಲಿ 28235 ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು (ವಿಜ್ಞಾನ ಪದವೀಧರರಾಗಿ) ದಾಖಲಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯವು ನರ್ಸಿಂಗ್ ಸೇವೆಯ ತವರಾಗಿದ್ದು, ನರ್ಸಿಂಗ್ ಸೇವೆಯನ್ನು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲದೇ ಭಾರತದ ಇತರೆ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲೂ, ಗಲ್ಫ್ ದೇಶಗಳಲ್ಲೂ ಮತ್ತು ಯುರೋಪ್ ದೇಶಗಳಲ್ಲೂ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದೆ.

ವೈದ್ಯಕೀಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆಗೆ 2022-23ನೇ ಸಾಲಿನ ಆಯವ್ಯಯದಲ್ಲಿ ರೂ. 3932.51 ಕೋಟಿಗಳ ಅನುದಾನವನ್ನು ನಿಗದಿಗೊಳಿಸಿದ್ದು, ರೂ. 2932.67 ಕೋಟಿಗಳ ಅನುದಾನವನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. 2023ರ ಜನವರಿ 20ರ ಅಂತ್ಯಕ್ಕೆ ರೂ. 2334.37 ಕೋಟಿಗಳು ವೆಚ್ಚವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ನಿಗದಿತ ಒಟ್ಟು ಅನುದಾನದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪಾದಕ ಹಂಚಿಕೆ ರೂ. 1373.99 ಕೋಟಿಗಳಿದ್ದು, ರೂ. 649.27 ಕೋಟಿಗಳಷ್ಟು ಉತ್ಪಾದಕ ವೆಚ್ಚವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವಾರು ಪ್ರಗತಿ ವಿವರವು ಈ ಕೆಳಕಂಡಂತಿದೆ.

(ರೂ. ಕೋಟಿಗಳಲ್ಲಿ)

ಯೋಜನೆ/ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ	ಅನುದಾನ (ಆಯವ್ಯಯ ಅಂದಾಜು + ಪೂರಕ ಅಂದಾಜು)	ಒಟ್ಟು ಖರ್ಚು	ಒಟ್ಟು ವೆಚ್ಚ
ಆರೋಗ್ಯ ಮತ್ತು ಕುಟುಂಬ ಕಲ್ಯಾಣ ಸೇವಾ ಇಲಾಖೆಯ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯ (ವೈದ್ಯಕೀಯ ಶಾಖೆ)	51.91	21.66	20.04
ವೈದ್ಯಕೀಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆಯಡಿಯಲ್ಲಿನ ಕಟ್ಟಡಗಳು	0.50	0.00	0.00
ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಾನಸಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ಮತ್ತು ನರವಿಜ್ಞಾನಗಳ ಸಂಸ್ಥೆ, ಬೆಂಗಳೂರು	110.82	93.07	78.84
ಸಂಜಯ್ ಗಾಂಧಿ ಛಾತ್ರ ಮತ್ತು ಅಸ್ತಿ ಕೇಂದ್ರ ಸಂಸ್ಥೆ	40.99	32.91	37.03
ರಾಜೀವ್ ಗಾಂಧಿ ಅತಿ ವಿಶಿಷ್ಟ ಆಸ್ಪತ್ರೆ, ರಾಯಚೂರು	10.60	8.47	7.49
ಪ್ರ.ಮಂ.ಸ್ವಾ.ಸು.ಯೋ - ಸೂಪರ್ ಸ್ಪೆಷಾಲಿಟಿ ಆಸ್ಪತ್ರೆ	47.90	47.90	27.87
ಎಸ್.ಡಿ.ಎಸ್. ಕ್ಷಯ ಮತ್ತು ರಾಜೀವ್ ಗಾಂಧಿ ಎದೆ ರೋಗಗಳ ಸಂಸ್ಥೆ	20.99	15.49	14.50
ವಿಜಯನಗರ ವೈದ್ಯಕೀಯ ವಿಜ್ಞಾನ ಸಂಸ್ಥೆ - ಬಳ್ಳಾರಿ	193.13	144.85	112.55
ಕರ್ನಾಟಕ ವೈದ್ಯಕೀಯ ವಿಜ್ಞಾನ ಸಂಸ್ಥೆ - ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ	223.81	223.81	147.15
ಕಿದ್ದಾಯಿ ಸ್ಮಾರಕ ಕ್ಯಾನ್ಸರ್ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆ, ಬೆಂಗಳೂರು	197.26	147.94	144.34
ಜಯದೇವ ಹೃದ್ರೋಗ ಚಿಕಿತ್ಸಾ ಸಂಸ್ಥೆ	212.68	159.51	150.21
ಖಾಸಗಿ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಕಾಲೇಜುಗಳಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಸುವ ಪರಿಶಿಷ್ಟಜಾತಿ/ ಪಂಗಡದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಶುಲ್ಕದ ರಿಯಾಯಿತಿ	6.50	3.25	3.24
ಇಂದಿರಾ ಗಾಂಧಿ ಶಿಶು ಆರೋಗ್ಯ ಸಂಸ್ಥೆ	60.74	45.41	44.64
ನೆಪ್ರೋ ಯುರಾಲಜಿ ಸಂಸ್ಥೆ	46.49	34.76	31.37
ಕರ್ನಾಟಕ ಮಧುಮೇಹ ಸಂಸ್ಥೆ	7.25	5.23	3.66
ಬೆಂಗಳೂರು ವೈದ್ಯಕೀಯ ಕಾಲೇಜು ಹಾಗೂ ಸಂಶೋಧನಾ ಸಂಸ್ಥೆ	367.55	367.55	204.38
ಮೈಸೂರು ವೈದ್ಯಕೀಯ ಕಾಲೇಜು ಹಾಗೂ ಸಂಶೋಧನಾ ಸಂಸ್ಥೆ	219.76	164.82	126.77
ಸರ್ಕಾರಿ ದಂತ ಕಾಲೇಜು ಹಾಗೂ ಸಂಶೋಧನಾ ಸಂಸ್ಥೆ, ಬೆಂಗಳೂರು	34.53	25.90	20.19
ಕರ್ನಾಟಕ ಮಾನಸಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ಮತ್ತು ನರವಿಜ್ಞಾನ ಸಂಸ್ಥೆ - ಧಾರವಾಡ	19.50	14.56	12.15
ವೈದ್ಯಕೀಯ ಕಾಲೇಜು ಹಾಸನ	120.34	89.78	78.38
ವೈದ್ಯಕೀಯ ಕಾಲೇಜು ಶಿವಮೊಗ್ಗ	105.38	112.43	72.91
ವೈದ್ಯಕೀಯ ಕಾಲೇಜು ಮಂಡ್ಯ	107.23	80.28	64.88
ವೈದ್ಯಕೀಯ ಕಾಲೇಜು ಬೀದರ್	90.22	89.52	62.24
ವೈದ್ಯಕೀಯ ಕಾಲೇಜು ಬೆಳಗಾವಿ	100.53	75.40	69.66
ವೈದ್ಯಕೀಯ ಕಾಲೇಜು ರಾಯಚೂರು	88.07	66.05	64.29
ಟ್ರಾಮಾ ಕೇರ್ ಸೆಂಟರ್, ಬೆಂಗಳೂರು	13.92	10.44	6.98

ಯೋಜನೆ/ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ	ಅನುದಾನ (ಆಯವ್ಯಯ ಅಂದಾಜು + ಪೂರಕ ಅಂದಾಜು)	ಒಟ್ಟು ಬಿಡುಗಡೆ	ಒಟ್ಟು ವೆಚ್ಚ
ಕಲಬುರಗಿಯಲ್ಲಿ ಪೆರಿಫೆರಲ್ ಕ್ಯಾನ್ಸರ್ ಸೆಂಟರ್ ಉನ್ನತೀಕರಣ	9.80	7.35	5.55
ಇನ್ಸಿಡ್ಯೂಟ್ ಆಫ್ ಗ್ಯಾಸ್ಟ್ರೋಎಂಟ್ರಾಲಜಿ ಸೈನ್ಸ್	8.61	11.15	7.34
ಶ್ರೀ ಅಟಲ್ ಬಹಾರಿ ವಾಹಪೇಯಿ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ ಮತ್ತು ಸಂಶೋಧನಾ ಸಂಸ್ಥೆ	77.86	72.23	56.51
ಗದಗ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಕಾಲೇಜು(ವೈದ್ಯಕೀಯ ಕಾಲೇಜುಗಳು 2013-14)	89.35	64.76	60.67
ಕೊಪ್ಪಳ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಕಾಲೇಜು(ವೈದ್ಯಕೀಯ ಕಾಲೇಜುಗಳು 2013-14)	73.78	55.34	54.58
ಕಾರವಾರ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಕಾಲೇಜು(ವೈದ್ಯಕೀಯ ಕಾಲೇಜುಗಳು 2013-14)	78.04	57.40	49.07
ಜಾಮರಾಜನಗರ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಕಾಲೇಜು (ವೈದ್ಯಕೀಯ ಕಾಲೇಜುಗಳು 2013-14)	79.02	59.27	53.89
ಮಡಿಕೇರಿ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಕಾಲೇಜು (ವೈದ್ಯಕೀಯ ಕಾಲೇಜುಗಳು 2013-14)	70.24	51.55	51.52
ಕಲಬುರಗಿ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಕಾಲೇಜು (ವೈದ್ಯಕೀಯ ಕಾಲೇಜುಗಳು 2013-14)	122.99	91.12	86.15
ಹಾವೇರಿ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಕಾಲೇಜು	0.38	0.28	0.20
ಯಾದಗಿರಿ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಕಾಲೇಜು	1.17	2.06	1.05
ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು ವೈದ್ಯಕೀಯ ಕಾಲೇಜು	2.00	4.28	1.51
ಚಿಕ್ಕಬಳ್ಳಾಪುರ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಕಾಲೇಜು	7.78	14.65	12.07
ವಿರಳ ರೋಗದ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಸಲುವಾಗಿ ಕಾರ್ಪಸ್ ನಿಧಿಗೆ ಅನುದಾನ	10.00	10.00	0.00
ಅನುಸೂಚಿತ ಜಾತಿಗಳ ಉಪಯೋಜನೆ ಮತ್ತು ಬುಡಕಟ್ಟು ಉಪ ಯೋಜನೆ ಕಾಯ್ದೆ 2013ರಡಿ ಬಳಕೆಯಾಗದೆ ಇರುವ ಮೊತ್ತ	3.90	0.00	0.00
ಸೂಪರ್ ಸ್ಪೆಷಾಲಿಟಿ ಆಸ್ಪತ್ರೆ-ಬಳ್ಳಾರಿ	1.00	0.00	0.00
ಮೈಸೂರು ಮತ್ತು ಚಿತ್ರದುರ್ಗದಲ್ಲ ಟ್ರಾಮಾ ಕೇಂದ್ರದ ಸ್ಥಾಪನೆ	10.00	0.00	0.00
ತುಮಕೂರು, ಮೈಸೂರು, ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಮತ್ತು ಬೆಳಗಾವಿಯಲ್ಲಿ ಕಿಡ್ನಾಯಿ ಸಂಸ್ಥೆಯ ರಾಜ್ಯ ಮಟ್ಟದ ಕ್ಯಾನ್ಸರ್ ಕೇಂದ್ರದ ಸ್ಥಾಪನೆ	35.00	15.00	0.00
ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ, ಬೆಳಗಾಂ ಮತ್ತು ಮೈಸೂರುಗಳಲ್ಲಿನ ಸರ್ಕಾರಿ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಕಾಲೇಜುಗಳಲ್ಲಿ ಸೂಪರ್ ಸ್ಪೆಷಾಲಿಟಿ ಆಸ್ಪತ್ರೆಯ ಸ್ಥಾಪನೆ	100.00	59.62	59.62
ಬೆಂಗಳೂರು, ಹಾಸನ, ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು ಹಾಗೂ ಬೆಂಗಳೂರು ಉತ್ತರದಲ್ಲಿ ಸೂಪರ್ ಸ್ಪೆಷಾಲಿಟಿ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆ	60.00	45.00	45.00
ಇಂದಿರಾ ಗಾಂಧಿ ಮಕ್ಕಳ ಆರೋಗ್ಯ ಸಂಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ 450 ಹಾಸಿಗೆಗಳ ಆಸ್ಪತ್ರೆಯ ನಿರ್ಮಾಣ	10.00	7.50	7.50

ಯೋಜನೆ/ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ	ಅನುದಾನ (ಆಯವ್ಯಯ ಅಂದಾಜು + ಪೂರಕ ಅಂದಾಜು)	ಒಟ್ಟು ಬಡುಗಡೆ	ಒಟ್ಟು ವೆಚ್ಚ
ಡಿಮಾನ್ಸ್- ಧಾರವಾಡ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಉನ್ನತೀಕರಣ	5.00	0.00	0.00
ಗದಗ ,ಕೊಪ್ಪಳ ,ಕಾರವಾರ ,ಚಾಮರಾಜನಗರ ,ಮಡಿಕೇರಿ ಮತ್ತು ಕಲಬುರ್ಗಿಯಲ್ಲಿ ಹೊಸ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಕಾಲೇಜುಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆ (2013-14)	150.00	71.66	45.85
ಶ್ರೀ ಅಟಲ್ ಬಹಾರಿ ವಾಜಪೇಯಿ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ, ಸಂಶೋಧನಾ ಸಂಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ಆಸ್ಪತ್ರೆ ಕಟ್ಟಡ	16.50	6.30	6.30
ಇನ್ಸಿಟ್ಯೂಟ್ ಆಫ್ ಗ್ಯಾಸ್ತ್ರೋಎಂಟರಾಲಜಿ ವಿಜ್ಞಾನ	1.00	0.00	0.00
ಜಿಲ್ಲಾ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳು ಹಾಗೂ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಕಾಲೇಜುಗಳಲ್ಲಿ ಸಿವಿಲ್ ಕಾಮಗಾರಿಗಳು ಹಾಗೂ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಉಪಕರಣಗಳ ಖರೀದಿ	50.00	0.00	0.00
ಕೆ.ಪು.ಯೋ. - ಚಿಕ್ಕಬಳ್ಳಾಪುರದಲ್ಲಿ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಕಾಲೇಜಿನ ಸ್ಥಾಪನೆ	100.00	60.00	40.00
ಕೆ.ಪು.ಯೋ. - ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು, ಹಾವೇರಿ ಮತ್ತು ಯಾದಗಿರಿ ಜಿಲ್ಲಾ / ರೆಫರಲ್ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೊಸ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಕಾಲೇಜುಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆ	135.00	27.57	27.57
ಕೆ.ಪು.ಯೋ. - ತೃತೀಯ ಆರೈಕೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು	5.49	5.47	5.47
ಕೆ.ಪು.ಯೋ. - ಬಿ.ಎಂ.ಸಿ.ಆರ್.ಐ., ಎಂ.ಎಂ.ಸಿ.ಆರ್.ಐ., ವಿಮ್ಸ್ ಮತ್ತು ಕಿಮ್ಸ್ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಅಧಿಕ ಸೌಲಭ್ಯಗಳು	30.00	4.87	4.87
ಕೆ.ಪು.ಯೋ. - ಮಂಡ್ಯ, ಹಾಸನ, ಶಿವಮೊಗ್ಗ, ರಾಯಚೂರು, ಬೆಳಗಾವಿ ಮತ್ತು ಬೀದರ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ನೂತನ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಕಾಲೇಜುಗಳು (2006-07)	90.00	47.25	46.32
ಒಟ್ಟು ಮೊತ್ತ	3932.51	2932.67	2334.37

ಮೂಲ: ಅವಲೋಕನ ವರದಿ 20 ಜನವರಿ 2023ರಂತೆ

ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿನ ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಮತ್ತು ದಾಖಲಾತಿಗಳು:

ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಕಾಲೇಜುಗಳಿಗೆ ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಕೋರ್ಸುಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಲು ಅನುಮತಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಕಾಲೇಜುಗಳು ವಿವಿಧ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಪರಿಣಿತಿಯ ಪದವಿ ಮತ್ತು ಡಿಪ್ಲೊಮಾ ಕೋರ್ಸುಗಳನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿವೆ. ಕಾರ್ಡಿಯಾಲಜಿ, ಕಾರ್ಡಿಯೋ ಥೊರಾಸಿಕ್ ಸರ್ಜರಿ, ಕಾರ್ಡಿಯಾಕ್ ಅನೆಸ್ಟೀಷಿಯಾ, ನ್ಯೂರಾಲಜಿ, ನೆಫ್ರಾಲಜಿ, ಯುರಾಲಜಿ, ಸರ್ಜಿಕಲ್ ಗ್ಯಾಸ್ತ್ರೋಎಂಟರಾಲಜಿ, ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ಸರ್ಜರಿ ಮೆಡಿಕಲ್ ಆಂಕಾಲಜಿ, ಸರ್ಜಿಕಲ್ ಆಂಕಾಲಜಿ ಮುಂತಾದ ಅತಿ ವಿಶೇಷ ಪರಿಣಿತಿ (ಸೂಪರ್ ಸ್ಪೆಷಾಲಿಟಿ) ವಿಷಯಗಳಿದ್ದು, ತರಬೇತಿಯನ್ನು ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ವಿಶೇಷ ತಜ್ಞರಿಗೆ ಬಹಳ ಬೇಡಿಕೆ ಇದ್ದು, ವೈದ್ಯಕೀಯ ಪದವಿ ಪಡೆದ ರಾಜ್ಯದ ಹಲವಾರು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಪದವಿಗೆ ಸೀಟು ಸಿಗದ ಕಾರಣ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪರೀಕ್ಷಾ ಮಂಡಳಿಗೆ (ಡಿ.ಎನ್.ಬಿ) ನೋಂದಾಯಿಸಿಕೊಂಡು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪರೀಕ್ಷಾ ಮಂಡಳಿಯ ಪದವಿ ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. 2022-23ನೇ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ವಿವಿಧ ವಿಶೇಷ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಕೋರ್ಸುಗಳಿಗೆ ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ದಾಖಲಾತಿಗಳು 5,414 ರಷ್ಟಿದೆ.

ವೈದ್ಯಕೀಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆಯ ಪ್ರಮುಖ ಸಾಧನೆಗಳು

1. ಚಾಮರಾಜನಗರದಲ್ಲಿ 450 ಹಾಸಿಗೆ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಆಸ್ಪತ್ರೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ್ದು, ರೋಗಿಗಳು ಚಿಕಿತ್ಸೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

2. ಕೊಡಗು & ಕಾರವಾರ ವೈದ್ಯಕೀಯ ವಿಜ್ಞಾನಗಳ ಸಂಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ 450 ಹಾಸಿಗೆ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಂಡಿದ್ದು, ಕಟ್ಟಡ ನಿರ್ಮಾಣ ಪ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿದೆ.
3. ಕೇಂದ್ರ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದೊಂದಿಗೆ ಹಾವೇರಿ, ಯಾದಗಿರಿ, ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು & ಚಿಕ್ಕಬಳ್ಳಾಪುರದಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರಿ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಕಾಲೇಜುಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ್ದು ಪ್ರಸ್ತುತ ವರ್ಷದಿಂದ 150 ಸೀಟು ಸಾಮರ್ಥ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಕಾಲೇಜುಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ.
4. ಮಂಡ್ಯ & ಹಾಸನ ವೈದ್ಯಕೀಯ ವಿಜ್ಞಾನ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಪದವಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲು ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತಿದೆ.
5. ಬೆಂಗಳೂರಿನ ವಾಣಿವಿಲಾಸ ಆಸ್ಪತ್ರೆಯಲ್ಲಿ Fetal Medicine & Neonatology ವಿಭಾಗವನ್ನು ಹೊಸದಾಗಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲು ಕ್ರಮಕೈಗೊಂಡಿದ್ದು, ಅನುದಾನ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.
6. ಮೈಸೂರು, ಶಿವಮೊಗ್ಗ & ತುಮಕೂರಿನಲ್ಲಿ ಕ್ಯಾನ್ಸರ್ ಕೇಂದ್ರವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಅನುಮೋದನೆಯಾಗಿದ್ದು ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.
7. ಶ್ರೀ ಅಟಲ್ ಬಹಾರಿ ವಾಜಪೇಯಿ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ & ಸಂಶೋಧನಾ ಸಂಸ್ಥೆ ಬೆಂಗಳೂರು ಇಲ್ಲಿ 500 ಹಾಸಿಗೆ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಆಸ್ಪತ್ರೆಯನ್ನು 3 ಹಂತದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿಸಲು ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಅನುಮೋದನೆ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಅಪಘಾತಗಳ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಜೀವ ರಕ್ಷಣೆಗೆ ತುರ್ತು ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಒದಗಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಮೈಸೂರು ವೈದ್ಯಕೀಯ ವಿಜ್ಞಾನ ಸಂಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಟ್ರಾಮಾ ಕೇರ್ ಕೇಂದ್ರವನ್ನು ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲದೊಂದಿಗೆ ಪ್ರಸ್ತುತ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲಾಗುವುದು.

ಲೋಕ ಶಿಕ್ಷಣ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯ

2022-23ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದ ಸಾಕ್ಷರತಾ ಮಿಷನ್ ಪ್ರಾಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಬಾಕಿ ಉಳಿದ ಅನುದಾನದಲ್ಲಿ 15 ರಿಂದ 50ರ ವಯೋಮಾನದ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ, ಪರಿಶಿಷ್ಟ ವರ್ಗ ಮತ್ತು ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತ ಅನಕ್ಷರಸ್ಥರಿಗೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಮಹಿಳಾ ಅನಕ್ಷರಸ್ಥರಿಗೆ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡುವ ಮೂಲಕ ರಾಜ್ಯದ ಸಾಕ್ಷರತಾ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಗ್ರಾಮೀಣ/ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ 5 ಸಾಕ್ಷರತಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಳ್ಳಲು ಉದ್ದೇಶಿಸಲಾಗಿದೆ. ಡಾ: ಡಿ.ಎಂ.ನಂಜುಂಡಪ್ಪ ವರದಿಯನ್ವಯ ರಾಜ್ಯದ ಹಿಂದುಳಿದ, ಅತಿ ಹಿಂದುಳಿದ ಮತ್ತು ಅತ್ಯಂತ ಹಿಂದುಳಿದ 19 ಜಿಲ್ಲೆಗಳ 95 ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಆಯ್ದು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ರೂ.622.05 ಲಕ್ಷಗಳ ಅನುದಾನದಲ್ಲಿ 1,88,500 ಅನಕ್ಷರಸ್ಥರನ್ನು ಸಾಕ್ಷರರನ್ನಾಗಿಸಲು ಮೂಲ ಸಾಕ್ಷರತಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಮುಂದಿನ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಮಾಹಿತಿ:

- ❑ 2022-23 ಮತ್ತು 2023-24 ನೇ ಸಾಲುಗಳಲ್ಲಿ ಮಾನ್ಯ ಮುಖ್ಯ ಮಂತ್ರಿಗಳ ಬಜೆಟ್ ಘೋಷಿತ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಂತೆ 1000 ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿಗಳನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣ ಸಾಕ್ಷರವಾಗಿಸುವುದು.
- ❑ 2022-23ನೇ ಸಾಲಿಗೆ ಅಂಕ್ ಅನುದಾನದಿಂದ ಸಾಕ್ಷರ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ನಡೆಸುವುದು.
- ❑ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರವು ರೂಪಿಸಿರುವ ನವಭಾರತ ಸಾಕ್ಷರತಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ನಡೆಸುವುದು. (2022-23 ರಿಂದ 2026-27ನೇ ಸಾಲಿನವರೆಗೆ ಮಂಜೂರಾಗಿದೆ)

2011 ರ ಜನಗಣತಿಯ ಪ್ರಕಾರ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಾಕ್ಷರತೆಯ ಪ್ರಮಾಣ 75.36 ರಷ್ಟಿದೆ. ರಾಜ್ಯ ಸರಾಸರಿಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಇರುವ 19 ಜಿಲ್ಲೆಗಳು ಯಾವುಗಳೆಂದರೆ, ಯಾದಗಿರಿ, ರಾಯಚೂರು, ಚಾಮರಾಜನಗರ, ಕಲಬುರಗಿ, ವಿಜಯಪುರ, ಬಳ್ಳಾರಿ, ವಿಜಯನಗರ, ಕೊಪ್ಪಳ, ಬಾಗಲಕೋಟೆ, ರಾಮನಗರ, ಚಿಕ್ಕಬಳ್ಳಾಪುರ, ಮಂಡ್ಯ, ಬೀದರ್, ಮೈಸೂರು, ಬೆಳಗಾವಿ, ಚಿತ್ರದುರ್ಗ, ಕೋಲಾರ, ಗದಗ ಮತ್ತು ತುಮಕೂರು. (ನಕ್ಷೆ 11.2)

ಅದೇ ರೀತಿ, 2011 ರ ಜನಗಣತಿಯ ಪ್ರಕಾರ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳಾ ಸಾಕ್ಷರತೆಯ ಪ್ರಮಾಣ 68.08 ರಷ್ಟಿದೆ. ಆದರೆ ರಾಜ್ಯ ಸರಾಸರಿಗಿಂತ 19 ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳಾ ಸಾಕ್ಷರತೆಯ ಪ್ರಮಾಣ ಕಡಿಮೆ ಇದ್ದು, ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಕಲ್ಯಾಣ ಕರ್ನಾಟಕದ ಎಲ್ಲಾ ಜಿಲ್ಲೆಗಳು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತವೆ. (ನಕ್ಷೆ 11.3)

ಈ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಸಾಕ್ಷರತಾ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಲು ಹಾಗೂ ರಾಜ್ಯದ ಸರಾಸರಿ ಮಟ್ಟ ತಲುಪಲು ಲೋಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆಯು ಅಗತ್ಯ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಗ್ರಂಥಾಲಯ:

ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಗ್ರಂಥಾಲಯ ಕಾಯ್ದೆ 1965 ರ ಅನ್ವಯ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಗ್ರಂಥಾಲಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಕಾರ್ಯ ರೂಪಕ್ಕೆ ತರುವಲ್ಲಿ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕವು ಮೂರನೇ ರಾಜ್ಯವಾಗಿದೆ. ಈ ಕಾಯ್ದೆಯಡಿ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ 6,890 ಗ್ರಂಥಾಲಯಗಳ ಜಾಲ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದೆ. ಕೋವಿಡ್-19 ಲಾಕ್‌ಡೌನ್ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಗ್ರಂಥಾಲಯಗಳ ಇಲಾಖೆಯು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಗ್ರಂಥಾಲಯಗಳನ್ನು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಡಿಜಿಟಲ್ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಆಧುನೀಕರಿಸುವ ಮಹತ್ವಾಕಾಂಕ್ಷೆಯ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಮಾಹಿತಿ ಹರಿಯುವಿಕೆಯ ಅಂತರವನ್ನು ನಿವಾರಿಸಲು ಕೈಗೊಂಡಿದೆ. ಈ ರೀತಿಯ ಯೋಜನೆ ದೇಶದಲ್ಲೇ ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿದ್ದು, ಕಳೆದ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಒದಗಿಸಲು ಇಷ್ಟು ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಮಾಹಿತಿ ಗಣಕೀಕರಣಗೊಳಿಸಲು ರಾಜ್ಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಕ್ರಮವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಇದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ 27.12.2022 ರಂದು 3,10,79,185 ಸದಸ್ಯರು ಕರ್ನಾಟಕ ಡಿಜಿಟಲ್ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಗ್ರಂಥಾಲಯ ಪೋರ್ಟಲ್‌ನಲ್ಲಿ ನೋಂದಾಯಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು 22,72,899 ಇ-ವಿಷಯಗಳನ್ನು ವೀಕ್ಷಿಸಿದ್ದಾರೆ.

2020-21 ನೇ ಸಾಲಿಗೆ Social Aspects ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಡಿಜಿಟಲ್ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಗ್ರಂಥಾಲಯದ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಿ ದಿನಾಂಕ:17-01-2022 ರಲ್ಲಿ WORLD BOOK OF RECORDS LONDON ರವರು world Book of Records ನಲ್ಲಿ ದಾಖಲಿಸಿರುವುದು ಹಾಗೂ ಪ್ರಮಾಣಪತ್ರವನ್ನು ನೀಡಿರುವುದು ಹೆಮ್ಮೆಯ ವಿಷಯವಾಗಿದೆ. ಡಿಜಿಟಲ್ ಗ್ರಂಥಾಲಯವನ್ನು ಮೊಬೈಲ್ ಮೂಲಕ ವೀಕ್ಷಿಸಲು "e-sarvajanikagranthalaya" ಆ್ಯಪ್‌ಅನ್ನು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸೇವೆಗೆ ಒದಗಿಸಲಾಗಿದೆ. ವಿವಿಧ ಜಾಲತಾಣಗಳ ಅಂಕ್ಸ್, ಇ-ಪುಸ್ತಕಗಳು ಹಾಗೂ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ವಿಡಿಯೋಗಳ ವಿವರಗಳನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕ ಡಿಜಿಟಲ್ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಗ್ರಂಥಾಲಯ ಜಾಲತಾಣದಲ್ಲಿ ಒದಗಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಓದುಗರ ಅನುಕೂಲಕ್ಕಾಗಿ 10.00ಲಕ್ಷಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಇ-ಕಂಟೆಂಟ್ ಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ/ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ/ ಅಂತರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವಿಡಿಯೋಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಲಾಗಿದೆ.

ರಾಜ್ಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಶೋಧನೆ ಮತ್ತು ತರಬೇತಿ ಇಲಾಖೆ (DSERT):

ರಾಜ್ಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಶೋಧನೆ ಮತ್ತು ತರಬೇತಿ ಇಲಾಖೆಯು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಕರಿಗೆ ಉಪಯುಕ್ತವಾಗುವ ವಿದ್ವತ್ತೂರ್ಣ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದೆ. ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿನ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮತ್ತು ಪ್ರೌಢ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿನ ವಿಜ್ಞಾನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಉತ್ತೇಜನ, ಶಾಲಾ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಗುಣಮಟ್ಟವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಮತ್ತು ಶಾಲಾ ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಪಾಂಡಿತ್ಯಪೂರ್ಣ ನಾಯಕತ್ವವನ್ನು ಬೆಳೆಸುವ ಗುರಿಯೊಂದಿಗೆ ಈ ಸಂಸ್ಥೆ ಕೆಲಸ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದೆ. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀತಿ: 2020ರ ಶಿಫಾರಸ್ಸಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾದ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲು ಕ್ರಮವಹಿಸಲಾಗಿದೆ.

1. ಸೇವಾ ಪೂರ್ವ ಶಿಕ್ಷಕರ ಶಿಕ್ಷಣ:

ಡಿ.ಎಸ್.ಇ.ಆರ್.ಟಿ ಯ ಸೇವಾ ಪೂರ್ವ ಶಿಕ್ಷಕರ ಶಿಕ್ಷಣ ವಿಭಾಗವು ಶಾಲಾ ಪೂರ್ವ (ಆರಂಭಿಕ ಬಾಲ್ಯ) ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲಾ ಹಂತಗಳಿಗೆ ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಶಿಕ್ಷಕರನ್ನು ರೂಪಿಸಿ ಒದಗಿಸಲು ಬೇಕಾದ ಶಿಕ್ಷಕರ ಶಿಕ್ಷಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಬಲವರ್ಧನೆಗಾಗಿ DPSE, D.El.Ed ಮತ್ತು D.P.Ed. ಶಿಕ್ಷಕರ ಶಿಕ್ಷಣ ಕೋರ್ಸುಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಮತ್ತು ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಂಡು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ.

ತರಬೇತಿ/ಪುನಃಶಿಕ್ಷಣ

PSTE ವಿಭಾಗವು DPSE, D.El.Ed ಮತ್ತು D.P.Ed. ಪಠ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಮರುಪರಿಶೀಲನೆ ಅಥವಾ ಪರಿಷ್ಕರಣೆ ಮಾಡಿದ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಪ್ರಾಂಶುಪಾಲರಿಗೂ, ಉಪನ್ಯಾಸಕರಿಗೂ ಅವಶ್ಯವಾದ ಪುನಃಶಿಕ್ಷಣ ಕಾರ್ಯಗಾರಗಳನ್ನು ಯೋಜಿಸಿ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ.

2. ಸಮಗ್ರ ಶಿಕ್ಷಣ ಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮತ್ತು ಪ್ರೌಢ ಶಿಕ್ಷಣ ವಿಭಾಗ:

1 ರಿಂದ 8 ನೇ ತರಗತಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಲಿಕೆಯನ್ನು ಅನುಕೂಲಗೊಳಿಸಲು ಸರ್ಕಾರಿ ಶಾಲಾ ಶಿಕ್ಷಕರಿಗೆ ಗುರುಚೇತನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ರೂಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ, ಹಿಂದಿ, ಗಣಿತ, ವಿಜ್ಞಾನ, ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನ, ನಲ ಕಲ, ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ದೃಷ್ಟಿಕೋನ ಹಾಗೂ ದೈಹಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ತರಬೇತಿ ಮಾಡ್ಯೂಲ್‌ಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿಯವರೆವಿಗೂ ಗುರುಚೇತನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಡಿ 164 ಮಾಡ್ಯೂಲ್‌ಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ 1 ರಿಂದ 8 ನೇ ತರಗತಿ ಭೋದಿಸುವ ಸೇವಾನಿರತ ಒಟ್ಟು 1,45,738 ಶಿಕ್ಷಕರಿಗೆ ಟಿ.ಟಿ.ಎಂ.ಎಸ್ ಆಯ್ಕೆ ಆಧಾರಿತ ತರಬೇತಿಯನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ರಾಜ್ಯ ಮಟ್ಟದ ಫೋಕಸ್ ಗ್ರೂಪ್ ರಚನೆ: ಶಿಕ್ಷಣ ನೀತಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ 5 + 3 + 3 + 4 ವಿನ್ಯಾಸದ ಪ್ರತಿ ಹಂತದ ಪಠ್ಯಕ್ರಮದ ವಿನ್ಯಾಸವನ್ನು ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡಲು ರಾಜ್ಯ ಮಟ್ಟದ ಫೋಕಸ್ ಗ್ರೂಪ್ ಅನ್ನು ಅತ್ಯುನ್ನತ ಸಮಿತಿಯಾಗಿ ರಚಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಹೆಸರಾಂತ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಮತ್ತು ವಿಷಯ ತಜ್ಞರನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ 8 ರಿಂದ 10 ಸದಸ್ಯರ ರಾಜ್ಯ ಮಟ್ಟದ ಫೋಕಸ್ ಗ್ರೂಪ್ ರಚಿಸಲಾಗುವುದು.

ದ್ವಿತೀಯ ಹಂತ - ಈ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಉಪಗುಂಪುಗಳಿವೆ:

- ಮೊದಲ ಹಂತದಲ್ಲಿ, ಗಣಿತ, ವಿಜ್ಞಾನ, ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನ, ವೃತ್ತಿಪರ ಶಿಕ್ಷಣ, ದೈಹಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ, 14-16 ನೇ ವಯಸ್ಸಿನ 9 ಮತ್ತು 10 ನೇ ತರಗತಿಯ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಬೋಧಿಸುವ ವಿವಿಧ ವಿಷಯಗಳ ಪರಿಣಿತರು ಸೇರಿದಂತೆ 10 ರಿಂದ 15 ಸದಸ್ಯರ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಪಠ್ಯಕ್ರಮ ಪರಿಷ್ಕರಣೆ ಸಮಿತಿಯು ವಯೋಮಾನದ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ.
- ಎರಡನೇ ಹಂತದಲ್ಲಿ, 11 ಮತ್ತು 12 ನೇ ತರಗತಿಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುವ 16-18 ವಯಸ್ಸಿನ ಗುಂಪನ್ನು ಸೇರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಈ ಹಂತದಲ್ಲಿ 35 ವಿವಿಧ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಕಲಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಹಂತದಲ್ಲಿ 10 ರಿಂದ 15 ಸದಸ್ಯರನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಪಠ್ಯಕ್ರಮ ಪುನರ್ರಚನಾ ಸಮಿತಿಯನ್ನು ರಚಿಸಲಾಗುವುದು, ಇದರಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ವಿಭಾಗಗಳ ವಿಷಯ ತಜ್ಞರು ಸೇರಿದ್ದಾರೆ.

3. 'ಕಲಕಾ ಚೇತರಿಕೆ' ವಿಶೇಷ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ

ಕೋವಿಡ್ 19 ರಿಂದ ಉಂಟಾಗಿರುವ ಕಲಕಾ ಅಂತರವನ್ನು ಬೆಸೆಯಲು 2022-23ನೇ ಸಾಲಿಗೆ 'ಕಲಕಾ ಚೇತರಿಕೆ' ಎಂಬ ವಿಶೇಷ ಉಪಕ್ರಮವನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿ, 2022-23ನೇ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ವರ್ಷವನ್ನು ಕಲಕಾ ಚೇತರಿಕೆ ವರ್ಷವೆಂದು ಘೋಷಣೆ ಮಾಡಿದೆ. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗಿರುವ ಕಲಕಾ ನಷ್ಟವನ್ನು ಸರಿದೂಗಿಸಲು ಕಲಕಾ ಫಲಗಳ ಆಧಾರಿತ ಕಲಕಾ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದು, ಶಿಕ್ಷಕರಿಗೆ 140 ಶೀರ್ಷಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಸುಗಮಕಾರರ ಕೈಪಿಡಿ ಹಾಗೂ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಉಪಯೋಗಕ್ಕಾಗಿ 140 ಶೀರ್ಷಿಕೆಗಳ ಕಲಕಾ ಹಾಳೆಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದೆ. ರಾಜ್ಯದ ಎಲ್ಲಾ ಸರ್ಕಾರಿ, ಅನುದಾನಿತ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮತ್ತು ಪ್ರೌಢಶಾಲೆಗಳ ಶಿಕ್ಷಕರಿಗೆ ಹಾಗೂ ಅತಿಥಿ ಶಿಕ್ಷಕರಿಗೆ ತರಬೇತಿಯನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಇಲಾಖೆಯ ಎಲ್ಲಾ ರಾಜ್ಯಮಟ್ಟದ ಹಾಗೂ ಕ್ಷೇತ್ರ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೂ ಅರಿವು ಮೂಡಿಸುವ ಕಾರ್ಯಾಗಾರಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿದ್ದು, ಕ್ಲಸ್ಟರ್, ಬ್ಲಾಕ್, ಜಿಲ್ಲಾ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಗತಿ ಪರಿಶೀಲನೆ ಸಭೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವ ಮೂಲಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

4. ಸಂಭ್ರಮ ಶನಿವಾರ (ಬ್ಯಾಗ್ ರಹಿತ ದಿನ)

ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವು ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಧನಾತ್ಮಕ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಪೋಷಿಸಿ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯುತ, ಸ್ವತಂತ್ರ, ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಮತ್ತು ಸಂತೋಷವುಳ್ಳ ಯುವ ಜನತೆಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುವ ಉದ್ದೇಶ ಹೊಂದಿದೆ. ಉತ್ತಮ ನಾಗರಿಕತೆಯ ಮನೋಭಾವವನ್ನು ಬೆಳೆಸುವ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಇದಾಗಿದೆ. ಮಕ್ಕಳು ತಮ್ಮ ಬ್ಯಾಗ್‌ಗಳು, ಪುಸ್ತಕಗಳು ಅಥವಾ ನೋಟ್ ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲದೆ ಶಾಲೆಗಳಿಗೆ ಹಾಜರಾಗುವ ನಿರೀಕ್ಷೆಯಿದೆ.

5. ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಷಾ ವಿಭಾಗ:

ಶಿಕ್ಷಕರಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ವೃತ್ತಿಪರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ತರುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಕರು ಸ್ವಯಂ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರವು 2019-20ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ 1000 ಕೆಪಿಎಸ್ ಆಂಗ್ಲ ಮಾಧ್ಯಮ ಶಾಲೆಗಳನ್ನು

ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದೆ. ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಷಾ ವಿಭಾಗವನ್ನು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಮಾಧ್ಯಮ ಶಿಕ್ಷಕರನ್ನು ಬಲಪಡಿಸಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲಾಯಿತು.

2022-23ನೇ ಸಾಲಿನ ತರಬೇತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ವಿವರಗಳು:

- ❑ EMTIP 1,2,3 ಮತ್ತು 4 (6/8/8/8 ದಿನಗಳು) 2022-23ರಲ್ಲಿ ಜಾಲ್ಮಯಲ್ಲರುವ ತರಬೇತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ.
- ❑ CLET 30 ದಿನಗಳ ತರಬೇತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ.
- ❑ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ವರ್ಧನೆ 5 ದಿನಗಳ ತರಬೇತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ.
- ❑ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ 5 ದಿನಗಳ ತರಬೇತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ.
- ❑ ಇಂಡಕ್ಷನ್ ಟ್ರೈನಿಂಗ್ ಪ್ರೋಗ್ರಾಂ 10 ದಿನಗಳ ತರಬೇತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ.
- ❑ ಸ್ಪೋಕನ್ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ 14 ದಿನಗಳ ತರಬೇತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ.
- ❑ ಕರ್ನಾಟಕ ಪಬ್ಲಿಕ್ ಶಾಲೆಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗಾಗಿ ಸ್ಪೋಕನ್ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ MRP ತರಬೇತಿ.

ಶಿಕ್ಷಣ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ವಿಭಾಗ

1. ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಬೆಂಬಲಿತ ಕಲಕಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ (TALP)

ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರೌಢಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿನ ಬೋಧನಾ ಕಲಕಾ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಉತ್ತಮಪಡಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಬೆಂಬಲಿತ ಕಲಕಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು 2016-17ನೇ ಸಾಲಿನಿಂದ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಶಿಕ್ಷಕರಿಗೆ ಮಾಹಿತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಅನುಕೂಲಗಳನ್ನು ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಸುವ ಕುರಿತು ತರಬೇತಿ, ಇ-ಕಂಟೆಂಟ್‌ಗಳ ಲಭ್ಯತೆ ಮತ್ತು ಮಾಹಿತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಉಪಕರಣಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದು ಈ ಯೋಜನೆಯ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ.

ದೀಕ್ಷಾ ಪೋರ್ಟಲ್: ತರಬೇತಿ ಹೊಂದಿದ ಶಿಕ್ಷಕರ ನೆರವಿನಿಂದ ತಂತ್ರಾಂಶಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ ಇ-ಕಂಟೆಂಟ್‌ಗಳನ್ನು ತರಗತಿ ಅಗತ್ಯಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಿ, ಸ್ಥಳೀಕರಿಸಿ, ಭಾಷಾಂತರಗೊಳಿಸಿ, ದೀಕ್ಷಾ ಪೋರ್ಟಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇದುವರೆಗೆ 29581 ಇ-ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಬಳಕೆಗೆ ಒದಗಿಸಲಾಗಿರುತ್ತದೆ.

2. ರಾಜ್ಯ/ ವಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಸಂಸ್ಥೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ (ಸ್ವೂರ್ತಿದಾಯಕ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳು - MANAK)

- ❑ ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವು ಕೇಂದ್ರ ವಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಇಲಾಖೆ, ನವದೆಹಲಿರವರ ಮಹತ್ವಾಕಾಂಕ್ಷೆಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವಾಗಿದೆ. ಪ್ರಸಕ್ತ ಸಾಮಾಜಿಕ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳನ್ನು ವಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಮೂಲಕ ಪೂರೈಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವಂತೆ ಶಾಲಾ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಲ್ಲಿ ಆವಿಷ್ಕಾರದ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಹಾಗೂ ಸೃಜನಶೀಲ ಆಲೋಚನೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಸುವ ಗುರಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.
- ❑ 2021-22ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದಿಂದ 78,701 ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಗಳು ಕೇಂದ್ರ ವಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಇಲಾಖೆ (ಡಿ.ಎಸ್.ಐ)ಗೆ ಸಲ್ಲಿಕೆಯಾಗಿದ್ದು. ಈ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಗಳಲ್ಲಿ ವಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಇಲಾಖೆ ನವದೆಹಲಿ ರವರು ಕರ್ನಾಟಕದ ಒಟ್ಟು 7,825 ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಶಸ್ತಿಗೆ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಈ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಜಿಲ್ಲಾ/ರಾಜ್ಯ/ರಾಷ್ಟ್ರ ಮಟ್ಟದ ವಸ್ತು ಪ್ರದರ್ಶನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು DST, ನವದೆಹಲಿ/NIF, ಗುಜರಾತ್‌ರವರು ಆಯೋಜಿಸಬೇಕಾಗಿರುತ್ತದೆ.
- ❑ 2022-23ನೇ ಸಾಲಿನ ನಾಮನಿರ್ದೇಶನ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಮುಗಿದಿದ್ದು ಒಟ್ಟು 80,663 ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ನಾಮನಿರ್ದೇಶನ ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ.

2.1 ಅಟಲ್ ಟಂಕರಿಂಗ್ ಲ್ಯಾಬ್

- ಅಟಲ್ ಇನ್ನೋವೇಶನ್ ಮಿಷನ್‌ನ ಪ್ರಮುಖ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವು 2016 ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. 'ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮಿಲಿಯನ್ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಆಧುನಿಕ ನವೋದ್ಯಮಿಗಳಾಗಿ ಬೆಳೆಸುವ' ದೃಷ್ಟಿಯೊಂದಿಗೆ, ಅಟಲ್ ಇನ್ನೋವೇಶನ್ ಮಿಷನ್ ಭಾರತದಾದ್ಯಂತ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಟಲ್ ಟಂಕರಿಂಗ್ ಪ್ರಯೋಗಾಲಯಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುತ್ತಿದೆ. ಯುವ ಮನಸ್ಸುಗಳಲ್ಲಿ ಕುತೂಹಲ, ಸೃಜನಶೀಲತೆ ಮತ್ತು ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಸುವುದು ಮತ್ತು ವಿನ್ಯಾಸಗೊಳಿಸುವುದು, ಕಂಪ್ಯೂಟೇಶನಲ್ ಚಿಂತನೆ, ಹೊಂದಾಣಿಕೆಯ ಕಲಿಕೆಯಂತಹ ಕೌಶಲ್ಯಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸುವುದು ಈ ಯೋಜನೆಯ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ.
- ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ 2022 ರವರೆಗೆ 568 ಅಟಲ್ ಟಂಕರಿಂಗ್ ಲ್ಯಾಬ್‌ಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ, ಅವುಗಳಲ್ಲಿ 283 ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರೌಢಶಾಲೆಗಳಿವೆ. ಲ್ಯಾಬ್‌ನ ಪ್ರಯೋಜನಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಹತ್ತಿರದ ಶಾಲೆಗಳನ್ನು ATL ಕೇಂದ್ರಗಳಿಗೆ ಮ್ಯಾಪ್ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಸರ್ಕಾರಿ ಮುದ್ರಣ, ಲೇಖನ ಸಾಮಗ್ರಿ ಮತ್ತು ಪ್ರಕಟಣೆಗಳ ಇಲಾಖೆ

ಮುದ್ರಣ, ಲೇಖನ ಸಾಮಗ್ರಿ ಮತ್ತು ಪ್ರಕಟಣೆಗಳ ಇಲಾಖೆಯು ಮೂಲತಃ ಒಂದು ಸೇವಾ ಇಲಾಖೆಯಾಗಿದ್ದು, ವಿಧಾನಮಂಡಲ, ಸಚಿವಾಲಯ, ರಾಜ್ಯಪಾಲರ ಕಾರ್ಯಾಲಯ, ರಾಜ್ಯದ ಉಚ್ಚನ್ಯಾಯಾಲಯ ಮತ್ತು ಎಲ್ಲಾ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದ ಇಲಾಖೆಗಳ ಹಾಗೂ ಸರ್ಕಾರಿ ಸ್ವಾಮ್ಯದ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಮುದ್ರಣ, ಲೇಖನ ಸಾಮಗ್ರಿ ಮತ್ತು ಪ್ರಕಟಣೆಗಳ ಬೇಡಿಕೆಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸುತ್ತಿದೆ. ಈ ಇಲಾಖೆಯು ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರದ ಇಲಾಖೆಗಳಾದ ಮುಖ್ಯ ಚುನಾವಣಾಧಿಕಾರಿಗಳ ಕಛೇರಿ ಮತ್ತು ಜನಗಣತಿ ಮುಂತಾದ ಇಲಾಖೆಗಳ ಮುದ್ರಣ ಮತ್ತು ಪ್ರಕಟಣೆಗಳ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಶುಲ್ಕಾಧಾರಿತವಾಗಿ ಕೈಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

1. ಸಮಾಜ ಕಲ್ಯಾಣ ಇಲಾಖೆ ಇವರ ಕೋರಿಕೆ ಮೇರೆಗೆ 15,000 ಭಾರತ ಸಂವಿಧಾನ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಮುದ್ರಿಸಿ ಸರಬರಾಜು ಮಾಡಲಾಗಿರುತ್ತದೆ.
2. ರಾಜ್ಯ ಗ್ರಾಮೀಣಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಹಾಗೂ ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಸಂಸ್ಥೆ, ಮೈಸೂರು ಇವರಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಮಾಹಿತಿ ಕೈಪಿಡಿ-1,21,000 ಪ್ರತಿಗಳು, ತರಬೇತಿ ವಿನ್ಯಾಸ -500 ಪ್ರತಿಗಳು, ಸಾಕ್ಷರ ಸಂದೇಶ ಕೈಪಿಡಿ- 20,000 ಪ್ರತಿಗಳು ಹಾಗೂ ಓದೋಣ-ಬರೆಯೋಣ ಅಭ್ಯಾಸ ಪುಸ್ತಕದ 10,000 ಪ್ರತಿಗಳ ಮುದ್ರಣ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

ಸವಾಲುಗಳು ಮತ್ತು ಮುನ್ನೆಡೆವ ದಾರಿ:

- ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ಷೇತ್ರದ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯು ಎರಡು ಮೂಲಭೂತ ಸವಾಲುಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ-ಶಾಲೆ ಬಿಟ್ಟವರ ಪ್ರಮಾಣ ಮತ್ತು ಗುಣಮಟ್ಟವಿಲ್ಲದ ಶಿಕ್ಷಣ. ಶಾಲೆ ಬಿಟ್ಟವರ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಹೋಲಿಸಿದಾಗ ಹಿರಿಯ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮತ್ತು ಕಿರಿಯ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಗಳಿಗಿಂತ ಪ್ರೌಢ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಶಾಲೆ ಬಿಟ್ಟವರ ಪ್ರಮಾಣ ಹೆಚ್ಚು.
- ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀತಿಯ ಪ್ರಕಾರ (NEP ಷರತ್ತು 4.26) ಶಿಕ್ಷಣದ ವೃತ್ತಿಪರತೆಯನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುವುದು ತುರ್ತು ಅವಶ್ಯಕತೆಯಾಗಿದೆ: ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗೆ ಮರಗೆಲಸ, ವಿದ್ಯುತ್ ಕೆಲಸ, ಲೋಹದ ಕೆಲಸ, ತೋಟಗಾರಿಕೆ, ಕುಂಬಾರಿಕೆ ತಯಾರಿಕೆಯಂತಹ ವೃತ್ತಿಪರ ಕರಕುಶಲ ಕೌಶಲ್ಯಗಳನ್ನು ನೀಡಬೇಕು. 6-12 ನೇ ತರಗತಿಗಳ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಔದ್ಯೋಗಿಕ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಕಲಿಯಲು ರಜಾ ಅವಧಿಯು ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ಇಂಟರ್‌ನಿಟ್ ಅವಕಾಶಗಳು ಲಭ್ಯವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಬಹುದು. ವೃತ್ತಿಪರ ಕೋರ್ಸ್‌ಗಳು ಆನ್‌ಲೈನ್ ಮೂಲಕ ಸಹ ಲಭ್ಯವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡುವುದು. ಎಲ್ಲಾ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಯ ಕೇಂದ್ರ/ಕೌಶಲ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದು.
- ಸುಮಾರು 75,000 ಶಾಲೆ ಬಿಟ್ಟ ಮಕ್ಕಳಿದ್ದಾರೆ, 9ನೇ ತರಗತಿಯ ನಂತರದ ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರೌಢಶಾಲಾ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ವೃತ್ತಿಪರ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಒದಗಿಸಿದಲ್ಲಿ, ಜ್ಞಾನದೊಂದಿಗೆ ಕರಕುಶಲ ಕೌಶಲ್ಯಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸುವ ವೃತ್ತಿಪರ

ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಪರಿವರ್ತಿಸಲು ಇದು ಉಪಯುಕ್ತವಾಗಬಹುದು. ಲೇಬರ್ ನೆಟ್‌ನಂತಹ ಎನ್.ಜಿ.ಒ.ಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಹಕಾರ ಮತ್ತು ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲೂ ಬಹು ಪ್ರವೇಶ ಮತ್ತು ನಿರ್ಗಮನ ಆಯ್ಕೆಗಳನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಬಹುದು.

- ❑ ಛಾಟಾ ಟೆಕ್ನಾಲಜೀಸ್ ಜೊತೆಗಿನ ಸಹಯೋಗದೊಂದಿಗೆ 150 ಐ.ಟಿ.ಐ. ಕಾಲೇಜುಗಳನ್ನು ಉನ್ನತೀಕರಿಸುವುದು ಮತ್ತು 23 ಕೋರ್ಸ್‌ಗಳನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸುವುದು.
- ❑ 4,687 ಪ್ರೌಢಶಾಲೆಗಳಿದ್ದು, ಅವುಗಳಲ್ಲಿ 2150 ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ICT ಲ್ಯಾಬ್ ಗಳು ಇಲ್ಲ. ಇವುಗಳನ್ನು TALP ಮತ್ತು ಇತರ ICT ಗಳ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಡಿಯಲ್ಲಿ ತರಬೇತು. ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸಲು ಬಾಲಕಿಯರ ಪ್ರೌಢಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ STEM ಲ್ಯಾಬ್‌ಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದು.
- ❑ ಕಲಬುರಗಿ, ಯಾದಗಿರಿ, ರಾಯಚೂರು ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ತಾಲೂಕುಗಳ ಎಲ್ಲ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಆದ್ಯತೆ ಮೇರೆಗೆ ಶೌಚಾಲಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಕಲ್ಪಿಸಬೇಕು. ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳ ದಾಖಲಾತಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಸಾರಿಗೆ ಸೌಲಭ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ನೆರವು ಮತ್ತು ಸುರಕ್ಷಿತ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸುವುದು.
- ❑ ಶೈಕ್ಷಣಿಕವಾಗಿ ಹಿಂದುಳಿದ ತಾಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ವೃತ್ತಿಪರ ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಕೌಶಲ್ಯ ಕೇಂದ್ರಗಳ (VESH) ಜೊತೆಗೆ ಪ್ರತಿ SEZ ನಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಶಿಕ್ಷಣ ವಲಯಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆ.
- ❑ ಕರ್ನಾಟಕದ GER (32), ಇತರ ದಕ್ಷಿಣ ರಾಜ್ಯಗಳಿಗಿಂತ ಹಿಂದುಳಿದಿದ್ದು, ಉಳಿದವು 35 ಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿವೆ. ತಮಿಳುನಾಡು (51.4) ಮುಂಚೂಣಿಯಲ್ಲಿದೆ ಮತ್ತು 50 ಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು GER ಹೊಂದಿರುವ ಏಕೈಕ ರಾಜ್ಯವಾಗಿದೆ, ನಂತರ ಕೇರಳ (38.8), ತೆಲಂಗಾಣ (35.6) ಮತ್ತು ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶ (35.2) ಗಳಿವೆ.
- ❑ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿರುವ 55,408 ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ 42,823 ಶಾಲೆಗಳು ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆಯ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಒಳಪಟ್ಟಿವೆ. ಶೇಕಡ 98.86 ರಷ್ಟು ಶಾಲೆಗಳು ಸ್ವಂತ ಕಟ್ಟಡ ಹೊಂದಿವೆ.
- ❑ ಶೇಕಡ 11.71 ರಷ್ಟು ಶಾಲೆಗಳಿಗೆ ಸಣ್ಣ ಪುಟ್ಟ ದುರಸ್ತಿಬೇಕಾಗಿದ್ದು, ಉಳಿದ ಶೇಕಡ 13.50 ರಷ್ಟು ಶಾಲಾ ಕೊಠಡಿಗಳು ಭಾರಿ ಪ್ರಮಾಣದ ದುರಸ್ತಿಗೊಳಗಬೇಕಾಗಿದೆ. ರಾಜ್ಯದ 17,237 ಪ್ರೌಢಶಾಲೆಗಳ ಪೈಕಿ 4,738 ಶಾಲೆಗಳು ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆಯ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಒಳಪಟ್ಟಿವೆ. ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆಯ ಶೇಕಡ 98.86 ರಷ್ಟು ಶಾಲೆಗಳಿಗೆ ಸ್ವಂತ ಕಟ್ಟಡಗಳಿವೆ.
- ❑ 2022-23 ರಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯದ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಂಜೂರಾಗಿರುವ 1,66,393 ಶಿಕ್ಷಕರ ಪೈಕಿ 1,47,175 [ಶೇ 87.33ರಷ್ಟು] ಶಿಕ್ಷಕರು ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ಅನುದಾನಿತ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಗಳಿಗೆ ಮಂಜೂರಾಗಿರುವ 16,223 ಶಿಕ್ಷಕರ ಹುದ್ದೆಗಳಲ್ಲಿ 14,083 ಶಿಕ್ಷಕರುಗಳು ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.
- ❑ ರಾಜ್ಯ ಮಟ್ಟದ ಫೋಕಸ್ ಗ್ರೂಪ್ ರಚನೆ: ಶಿಕ್ಷಣ ನೀತಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ 5 + 3 + 3 + 4 ವಿನ್ಯಾಸದ ಪ್ರತಿ ಹಂತದ ಪಠ್ಯಕ್ರಮದ ವಿನ್ಯಾಸವನ್ನು ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡಲು ರಾಜ್ಯ ಮಟ್ಟದ ಫೋಕಸ್ ಗ್ರೂಪ್ ಅನ್ನು ಅತ್ಯುನ್ನತ ಸಮಿತಿಯಾಗಿ ರಚಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಹೆಸರಾಂತ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಮತ್ತು ವಿಷಯ ತಜ್ಞರನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ 8 ರಿಂದ 10 ಸದಸ್ಯರ ರಾಜ್ಯ ಮಟ್ಟದ ಫೋಕಸ್ ಗ್ರೂಪ್ ರಚಿಸಲಾಗುವುದು.
- ❑ ಕೌಶಲ್ಯಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ - NEP 2020 ರ ಪ್ರಕಾರ ವೃತ್ತಿಪರ ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲೂ ಕಠಿಣವಲ್ಲದ ಮತ್ತು ಉದ್ಯೋಗ ಯೋಗ್ಯ ಕೌಶಲ್ಯಗಳೆರಡಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಒತ್ತು ನೀಡಲು ಗಮನಹರಿಸಬೇಕು.
- ❑ ಪ್ರೌಢ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಶಾಲೆ ಬಿಟ್ಟವರ ಪ್ರಮಾಣ ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಲು ಪ್ರೌಢಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೌಶಲ್ಯ ಮತ್ತು ವೃತ್ತಿಪರ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದು.

- 18-23 ವಯೋಮಾನದವರ ಸಂಖ್ಯೆಯು ಇಳಿಮುಖವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಶಿಕ್ಷಣದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು, ಜಾಗತಿಕವಾಗಿ ಸ್ಪರ್ಧಾತ್ಮಕವಾಗಿಸಬೇಕು ಮತ್ತು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಜಿಲ್ಲೆಗಳಾದ್ಯಂತ ಕೆಲಸ ಮಾಡಬಹುದಾದ ಉದ್ಯೋಗಿಗಳಿಗೆ ತರಬೇತಿ ನೀಡಬೇಕು.
- ಜೂನಿಯರ್ ತಾಂತ್ರಿಕ ಶಾಲೆಗಳ ಎಲ್ಲಾ 33 ಡಿಪ್ಲೊಮಾ ಮತ್ತು 2 ಪೋಸ್ಟ್ ಡಿಪ್ಲೊಮಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಮತ್ತು 4 ವಿಷಯಗಳ ಪಠ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಪರಿಷ್ಕರಿಸುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯು ಉದ್ಯಮದ ಇತ್ತೀಚಿನ ಅಗತ್ಯತೆಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಕೌಶಲ್ಯ ಆಧಾರಿತ ಮತ್ತು ಉದ್ಯೋಗ ಆಧಾರಿತವಾಗಿ 2022-23 ರಿಂದ ಪರಿಷ್ಕರಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ಹೊಸದಾಗಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿರುವ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು ಮತ್ತು IT ಕಂಪನಿಗಳು ಸೇರಿ ಮುಂದಿನ 5 ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ 15-20 ಲಕ್ಷ ಹೆಚ್ಚು ನೂರಿತ ಉದ್ಯೋಗಿಗಳು ಬೇಕಾಗಬಹುದು ಮತ್ತು ಕರ್ನಾಟಕವು ಯುವ ಜನತೆಗೆ ಈ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಲು ತರಬೇತಿಯನ್ನು ನೀಡಬೇಕು.

11.3 ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಕಲ್ಯಾಣ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು

ಹಿನ್ನೆಲೆ

ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರವು ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಕಡೆಗಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳ ಜನರನ್ನು ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಸದೃಢರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ದೀರ್ಘಕಾಲೀನ ಮತ್ತು ಗುರುತಿಸಬಹುದಾದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಕಟಬದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಈ ದಿಸೆಯಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯದ ಕಲ್ಯಾಣ ಇಲಾಖೆಗಳು ಮತ್ತು ನಿಗಮಗಳು ವಿವಿಧ ಕಲ್ಯಾಣ ಹಾಗೂ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪಂಗಡ, ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗ, ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರಿಗಾಗಿ ಹಮ್ಮಿಕೊಂಡು ಸಮಾಜದ ದುರ್ಬಲವರ್ಗದವರನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಮುಖ್ಯವಾಹಿನಿಗೆ ತರಲು ಉದ್ದೇಶಿಸಿದೆ. ಈ ಪ್ರಮುಖ ಸಾಮಾಜಿಕ-ಆರ್ಥಿಕ ಫಲಿತಾಂಶಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಸಾಮಾಜಿಕ ಗುಂಪುಗಳು ಸಾಧನೆಗಳಲ್ಲಿ ಹಿಂದುಳಿದಿರುವುದು ಕಂಡುಬಂದಾಗ ನೇರ ಮತ್ತು ದೃಢವಾದ ಕ್ರಮವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಅವಶ್ಯಕ. ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿಗಳು (SC), ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡಗಳು (ST) ಮತ್ತು ಧಾರ್ಮಿಕ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರು, ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನಸಂಖ್ಯೆಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಹಲವಾರು ಸಾಮಾಜಿಕ-ಆರ್ಥಿಕ ನಿಯತಾಂಕಗಳಲ್ಲಿ ಹಿಂದುಳಿದಿದ್ದಾರೆ. ವಿವಿಧ ಸಾಮಾಜಿಕ ಗುಂಪುಗಳಿಗೆ ಸರಾಸರಿ ಕುಟುಂಬದ ಆದಾಯ ಮತ್ತು ಕೆಲವು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸೂಚಕಗಳನ್ನು ಹೋಲಿಸಿಕೊಂಡು ಕೆಳಗೆ ಸಂಕ್ಷೇಪಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಗುಂಪುಗಳ ನಡುವೆ ಸಾಮಾಜಿಕ-ಆರ್ಥಿಕ ಸೂಚಕಗಳು

ಸೂಚಕಗಳು	ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ	ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ	ಅಲ್ಪ ಸಂಖ್ಯಾತ ಗುಂಪುಗಳು	ಸಾಮಾನ್ಯ	ಅಂತರ
ಜನಸಂಖ್ಯೆ	17%	7%	ಮುಸ್ಲಿಂ: 12.9%		
			ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್: 1.9%		
			ಜೈನ್: 0.72%		
			ಇತರೆ: 0.2%		
			ಒಟ್ಟು: 15.7%	60.3%	-
ಸರಾಸರಿ ಕುಟುಂಬ ಆದಾಯ ರೂ.ಗಳಲ್ಲಿ (2011-12)	22800	20000	28500 (ಮುಸ್ಲಿಂ); 52500 (ಇತರೆ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರು)	48000	ರೂ.19500 (ಮುಸ್ಲಿಂ)
					ರೂ.4500 (ಇತರೆ)
ಸಾಕ್ಷರತೆಯ ಪ್ರಮಾಣ 2011 (%)	65.3	62.1	68.5 (ಮುಸ್ಲಿಂ)	75	6.5 %

2001 ರ ಜನಗಣತಿಯಲ್ಲಿ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿಯ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯು 0.86 ಕೋಟಿಗಳಷ್ಟಿದ್ದು, 2011 ರ ಜನಗಣತಿಯಲ್ಲಿ 1.05 ಕೋಟಿಗಳಿಗೆ ಏರಿಕೆಯಾಗಿದೆ. 2023ರ ಯೋಜಿತ ಜನಸಂಖ್ಯೆ (projected population)ಯ ಪ್ರಕಾರ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿಯ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯು 1.42 ಕೋಟಿಗಳಷ್ಟಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡದ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯು 2001 ರ ಜನಗಣತಿಯಲ್ಲಿ 0.35 ಕೋಟಿಗಳಿದ್ದು, 2011 ರ ಜನಗಣತಿಯಲ್ಲಿ 0.42 ಕೋಟಿಗಳಿಗೆ ಏರಿಕೆಯಾಗಿದೆ. 2023ರ ಯೋಜಿತ ಜನಸಂಖ್ಯೆ (projected population)ಯ ಪ್ರಕಾರ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡದ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯು 0.57 ಕೋಟಿಗಳಷ್ಟಿದೆ. 2001, 2011ರ ಜನಗಣತಿ ಹಾಗೂ 2023ರ ಯೋಜಿತ ಜನಸಂಖ್ಯೆ (projected population) ಯ ಆಧಾರಿತ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪಂಗಡಗಳ ಜಿಲ್ಲಾವಾರು ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಅನುಬಂಧ 11.2 ರಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಸಮಾಜ ಕಲ್ಯಾಣ ಇಲಾಖೆಯು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿಗಳ ಅಭ್ಯುದಯಕ್ಕಾಗಿ ವಿವಿಧ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಮತ್ತು ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುತ್ತದೆ. ಇಲಾಖೆಯು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿಗಳ ಸಬಲೀಕರಣ ಮತ್ತು ಅವರ ಸಾಂವಿಧಾನಿಕ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವ ಗುರಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಇದು ತನ್ನ ಗುರಿಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಮತ್ತು ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ರಾಜ್ಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ, ಜಿಲ್ಲಾ ಮಟ್ಟ ಮತ್ತು ತಾಲ್ಲೂಕು ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. 2022-23ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ(ಜನವರಿ 2023ರ ಅಂತ್ಯಕ್ಕೆ) ಸಾಧಿಸಲಾಗಿರುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವಾರು ವಿವರಗಳು ಕೆಳಗಿನಂತಿವೆ:-

ಕೋಷ್ಟಕ 11.3.1 : 2022-23ನೇ ಸಾಲಿನ ಸಮಾಜ ಕಲ್ಯಾಣ ಇಲಾಖೆಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವಾರು ವಿವರಗಳು

(ರೂ.ಕೋಟಿಗಳಲ್ಲಿ)

ಕ್ರ.ಸಂ.	ಯೋಜನೆ/ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ	ಅನುದಾನ (ಆಯವ್ಯಯ ಅಂದಾಜು+ಪೂರಕ ಅಂದಾಜು)	ಒಟ್ಟು ಬಿಡುಗಡೆ	ಒಟ್ಟು ವೆಚ್ಚ
1.	ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಕಲ್ಯಾಣ ನಿರ್ದೇಶಕರು	13.25	13.64	9.13
2.	ಡಾ ಬಿ.ಆರ್.ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಶತಮಾನೋತ್ಸವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಸಂಶೋಧನಾ ಸಂಸ್ಥೆ	1.35	1.53	0.92
3.	ಅನುಸೂಚಿತ ಜಾತಿಗಳ ಉಪಯೋಜನೆ ಮತ್ತು ಬುಡಕಟ್ಟು ಉಪ ಯೋಜನೆ ಕಾಯ್ದೆ 2013ರಡಿ ಬಳಕೆಯಾಗದೆ ಇರುವ ಮೊತ್ತ	148.87	111.65	111.66
4.	ಡಾ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಜನ್ಮ ದಿನಾಚರಣೆ	0.03	0.02	0.01
5.	ಸಮುದಾಯ ನೀರಾವರಿ ಯೋಜನೆ - ಗಂಗಾ ಕಲ್ಯಾಣ	60.00	45.00	45.00
6.	ಸ್ವಯಂ ಉದ್ಯೋಗ ಯೋಜನೆ	100.00	75.00	75.00
7.	ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿಯ ಮಹಿಳೆಯರ ಸ್ವ ಸಹಾಯ ಗುಂಪುಗಳ ಮೂಲಕ ವಿಸ್ತೃತ ಸಾಲ ಸಹಾಯ	40.00	30.00	30.00
8.	ಕರ್ನಾಟಕ ತಾಂಡ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನಿಗಮ	100.00	75.00	75.00
9.	ಕರ್ನಾಟಕ ಆದಿಜಾಂಬವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನಿಗಮ	100.00	75.00	25.00
10.	ಕಲ್ಯಾಣ ಯೋಜನೆಗಳು (ಭೋವಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನಿಗಮ)	95.00	83.75	83.75
11.	ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಸಫಾಯ್ ಕರ್ಮಚಾರಿ ನಿಗಮ	25.00	23.75	23.75
12.	ತರಬೇತಿ ಹಾಗೂ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಯೋಜನೆಗಳು	7.63	5.87	5.51
13.	50 ನೂತನ ಮೆಟ್ರಿಕ್-ನಂತರದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ನಿಲಯಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆ	20.00	15.00	25.00
14.	ವಸತಿ ನಿಲಯಗಳು ಮತ್ತು ವಸತಿ ಶಾಲೆಗಳ ದುರಸ್ತಿ(ಕರ್ನಾಟಕ ವಸತಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಸಂಘ)	20.00	15.00	15.00
15.	ನಿವಾಸಿ ಶಾಲಾ ಸಂಘ	5.00	3.75	2.50

ಕ್ರ.ಸಂ.	ಯೋಜನೆ/ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ	ಅನುದಾನ (ಆಯವ್ಯಯ ಅಂದಾಜು+ಪೂರಕ ಅಂದಾಜು)	ಒಟ್ಟು ಬಿಡುಗಡೆ	ಒಟ್ಟು ವೆಚ್ಚ
16.	ವಸತಿ ಶಾಲೆಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆ (ಎಂ.ಡಿ.ಆರ್.ಎಸ್.& ಕರ್ನಾಟಕ ವಸತಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಸಂಘ)	533.59	427.34	427.34
17.	ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಸಫಾಯ್ ಕರ್ಮಚಾರಿ ಆಯೋಗ	3.16	2.53	1.73
18.	ಡಾ.ಬಿ.ಆರ್.ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ವಸತಿ ಯೋಜನೆ (ಆರ್.ಜಿ.ಎಚ್.ಸಿ.ಎಲ್. ವತಿಯಿಂದ)	200.00	0.00	0.00
19.	ಪ್ರಧಾನಮಂತ್ರಿ ಅನುಸೂಚಿತ ಜಾತಿ ಅಭ್ಯುದಯ ಯೋಜನೆ (ಪಿ.ಎಂ.ಎ.ಜಿ.ಎ.ವೈ(ಎಸ್.ಸಿ.ಎಸ್.ಪಿ. ಗಳಿಗೆ ಎಸ್.ಸಿ.ಎ.))	200.00	0.00	0.00
20.	ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿಯವರಿಗೆ ವಿವಿಧ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆ	362.00	318.38	252.90
21.	ಬಾಬು ಜಗಜೀವನ್ ರಾಮ್ ಚರ್ಮ ಕೈಗಾರಿಕೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನಿಗಮ	50.00	43.75	5.17
22.	ಅನುಸೂಚಿತ ಜಾತಿಗಳ ಉಪಯೋಜನೆ ಮತ್ತು ಬುಡಕಟ್ಟು ಉಪ ಯೋಜನೆ ಕಾಯ್ದೆ 2013ರಡಿ ಬಳಕೆಯಾಗದೆ ಇರುವ ಮೊತ್ತ	23.19	17.39	17.39
23.	ವಿವಿಧ ನಿಗಮಗಳಿಗೆ ಷೇರು ಬಂಡವಾಳ	10.00	7.50	7.50
24.	ವಸತಿ ನಿಲಯ ಮತ್ತು ವಸತಿ ಶಾಲೆಯ ಕಟ್ಟಡಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ (ರಾಜ್ಯ ಯೋಜನೆ)	570.00	385.00	385.00
25.	ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿಯವರಿಗೆ ವಿವಿಧ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ	320.00	240.00	238.75
26.	ವಿವಿಧ ನಿಗಮಗಳಿಗೆ ಷೇರು ಬಂಡವಾಳ	10.00	0.00	0.00
27.	ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿವೇತನ	230.01	175.94	175.94
28.	ಮೆಟ್ರಿಕ್ ನಂತರದ ಸರ್ಕಾರಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ನಿಲಯಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆ	160.20	173.11	153.95
29.	ಜಿಲ್ಲಾ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿಗಳ ಕಛೇರಿ-ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ವೆಚ್ಚಗಳು	108.79	103.56	106.75
30.	ಪ.ಜಾ. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ನಿವಾಸಿ ಶಾಲೆಗಳು	26.29	25.28	24.69
31.	ಕಾಲೇಜು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಪುರಸ್ಕಾರ, ಇತರೆ ರಿಯಾಯಿತಿಗಳು, ಶ್ರೇಷ್ಠತೆ ಪಡೆದ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಸಹಾಯ	105.00	103.62	98.34
32.	ಖಾಸಗಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ನಿಲಯಗಳಿಗೆ ಸಹಾಯಾನುದಾನ	10.50	9.17	4.37
33.	ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ತರಬೇತಿ ಕೇಂದ್ರಗಳು	0.07	0.00	0.00
34.	ಮೆಟ್ರಿಕ್ ಪೂರ್ವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ನಿಲಯಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆ	364.61	378.96	256.98
35.	ಹೆಚ್ಚಿನ ಊಟ ಮತ್ತು ವಸತಿ ವೆಚ್ಚಗಳ ಸಹಾಯ	83.46	83.38	18.51
36.	ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಮೆಟ್ರಿಕ್ ಪೂರ್ವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ವೇತನ (1-8ನೇ ತರಗತಿ- ರಾಜ್ಯ ಯೋಜನೆ)	113.57	108.35	103.76
37.	ನರ್ಸರಿ ಹಾಗೂ ಮಹಿಳಾ ಕಲ್ಯಾಣ ಕೇಂದ್ರಗಳು	0.80	0.78	0.33
38.	ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಕಾನೂನು ಪದವೀಧರರಿಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ	11.35	11.27	4.76

ಕ್ರ.ಸಂ.	ಯೋಜನೆ/ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ	ಅನುದಾನ (ಆಯವ್ಯಯ ಅಂದಾಜು+ಪೂರಕ ಅಂದಾಜು)	ಒಟ್ಟು ಬಿಡುಗಡೆ	ಒಟ್ಟು ವೆಚ್ಚ
39.	ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆಯಿಂದ ವರ್ಗಾಯಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ವಸತಿ ಶಾಲೆಗಳು	2.88	2.88	1.76
40.	ಸಂಗೊಳ್ಳಿ ರಾಯಣ್ಣ ಸೈನಿಕ ಶಾಲೆ, ಬೈಲಹೊಂಗಲ	0.04	0.00	0.00
41.	ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಅನುಸೂಚಿತ ಜಾತಿಗಳು ಮತ್ತು ಅನುಸೂಚಿತ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳ ಆಯೋಗ	2.89	3.10	2.34
42.	ಕೆ.ಪು.ಯೋ. - ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆ ಅಪರಾಧಗಳು ನಿಯಮ 1995 ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ನಿಯಮ	23.50	22.46	15.91
43.	ಕೆ.ಪು.ಯೋ. - ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆ ನಿವಾರಣೆ	70.00	35.00	35.00
44.	ಕೆ.ಪು.ಯೋ. - ಪ.ಜಾ/ಪ.ವರ್ಗದ ಸಂತ್ರಸ್ತರಿಗೆ ಪರಿಹಾರ	15.00	11.25	11.25
45.	ಕೆ.ಪು.ಯೋ. - ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಮೆಟ್ರಿಕ್ ಪೂರ್ವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿವೇತನ	120.00	0.00	0.00
46.	ಕೆ.ಪು.ಯೋ. - ಬಾಬು ಜಗಜೀವನ್ ರಾಂ ಛತ್ರವಾನ್ ಯೋಜನೆ	20.00	15.00	15.00
47.	ಕೆ.ಪು.ಯೋ. - ಮೆಟ್ರಿಕ್ ನಂತರದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ವೇತನ-ಪ. ಜಾತಿ	3.10	3.10	3.10
48.	ಕೆ.ಪು.ಯೋ. - ವಿಚಾರಗೋಷ್ಠಿ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಾಗಾರಗಳು	2.00	1.00	1.00
49.	ಕೆ.ಪು.ಯೋ. - ಸಂತ್ರಸ್ತರಾದ ಪ.ಜಾ/ಪ.ವರ್ಗದ ಜನರಿಗೆ ಪರಿಹಾರ	15.00	5.36	5.36
	ಒಟ್ಟು	4507.13	3288.42	2902.11

ಮೂಲ: ಅವಲೋಕನ

2022-23ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಸಮಾಜ ಕಲ್ಯಾಣ ಇಲಾಖೆಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಿಗೆ ರೂ.4507.13 ಕೋಟಿಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ಜನವರಿ 2023ರವರೆಗೆ ರೂ.3288.42 ಕೋಟಿಗಳನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಲಾಗಿದ್ದು, ರೂ.2902.11 ಕೋಟಿಗಳನ್ನು ಖರ್ಚು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಒದಗಿಸಲಾಗಿರುವ ಒಟ್ಟಾರೆ ಅನುದಾನದಲ್ಲೂ ರೂ.4110.58 ಕೋಟಿಗಳು ಉತ್ತಾದಕ ಅನುದಾನವಾಗಿದ್ದು, 20ನೇ ಜನವರಿ 2023ರ ಅಂತ್ಯಕ್ಕೆ ರೂ.2554.21 ಕೋಟಿಗಳನ್ನು ಖರ್ಚು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಫಲತಾಂಶಗಳು:

ಕಳೆದ ಐದು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ (2017-18 ರಿಂದ 2021-22) ಇಲಾಖೆಯಿಂದ ಪ್ರಮುಖ ಯೋಜನೆಗಳಡಿ ಸಾಧಿಸಿರುವ ಭೌತಿಕ ಪ್ರಗತಿಯ ವಿವರಗಳು ಕೆಳಗಿನಂತಿವೆ: -

- 47.58 ಲಕ್ಷ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಮೆಟ್ರಿಕ್ ಪೂರ್ವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿವೇತನವನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ.
- 15.78 ಲಕ್ಷ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಮೆಟ್ರಿಕ್ ನಂತರದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿವೇತನವನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ.
- 5.33 ಲಕ್ಷ ಪ್ರತಿಭಾವಂತ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಧನ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.
- ವಿದೇಶಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಸಂಗ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ 250 ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಧನ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.
- 9443 ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ವಿವಿಧ ಸ್ಪರ್ಧಾತ್ಮಕ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳಿಗೆ ಪರೀಕ್ಷಾ ಪೂರ್ವ ತರಬೇತಿಯನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

- ❑ ದೌರ್ಜನ್ಯಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದ 12308 ಪ.ಜಾತಿ/ಪ.ಪಂಗಡದವರಿಗೆ ಪರಿಹಾರ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.
- ❑ 671 ಮೆಟ್ರಿಕ್ ನಂತರದ ಮತ್ತು 1231 ಮೆಟ್ರಿಕ್ ಪೂರ್ವ ವಸತಿ ನಿಲಯಗಳು, 1 ರಿಂದ 5ನೇ ತರಗತಿಯಿಲ್ಲದವ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ 68 ವಸತಿ ಶಾಲೆಗಳನ್ನು ಇಲಾಖೆಯಿಂದ ನಡೆಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ.
- ❑ 6 ರಿಂದ 10ನೇ ತರಗತಿಯಿಲ್ಲದವ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ 920 ವಸತಿ ಶಾಲೆಗಳನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕ ವಸತಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಸಂಘದಿಂದ ನಡೆಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ.
- ❑ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ 152 ಮೆಟ್ರಿಕ್ ಪೂರ್ವ ಅನುದಾನಿತ ವಸತಿ ನಿಲಯಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆಗಾಗಿ ಸ್ವಯಂ ಸೇವಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಆರ್ಥಿಕ ನೆರವು ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಸಮಾಜ ಕಲ್ಯಾಣ ಇಲಾಖೆಯ ವಿವಿಧ ನಿಗಮ ಮತ್ತು ಮಂಡಳಿಗಳ ಮೂಲಕ ಹಲವಾರು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುತ್ತಿದೆ. 2022-23ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಯೋಜನೆಗಳಡಿ ಸಾಧಿಸಿರುವ ಭೌತಿಕ ಪ್ರಗತಿ ವಿವರಗಳು ಕೆಳಗಿನಂತಿವೆ:-

- ❑ ಡಾ.ಬಿ.ಆರ್. ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನಿಗಮದ ಮೂಲಕ ಸ್ವಯಂ ಉದ್ಯೋಗ ಯೋಜನೆಯಿಂದ 1843 ಫಲಾನುಭವಿಗಳು, ಗಂಗಾ ಕಲ್ಯಾಣ ಯೋಜನೆಯಿಂದ 1362 ಫಲಾನುಭವಿಗಳು ಮತ್ತು ಮೈಕ್ರೋ ಕ್ರೆಡಿಟ್ ಯೋಜನೆಯಿಂದ 233 ಫಲಾನುಭವಿಗಳು ಪ್ರಯೋಜನ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ.
- ❑ ಕರ್ನಾಟಕ ಆದಿ ಜಾಂಬವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನಿಗಮದ ಮೂಲಕ ಮಾದಿಗ ಮತ್ತು ಸಂಬಂಧಿತ ಸಮುದಾಯಗಳ 1209 ಫಲಾನುಭವಿಗಳು ನೇರ ಸಾಲ ಯೋಜನೆಯಿಂದ ಮತ್ತು 550 ಫಲಾನುಭವಿಗಳು ಮೈಕ್ರೋ ಕ್ರೆಡಿಟ್ ಯೋಜನೆಯಿಂದ ಪ್ರಯೋಜನ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ.
- ❑ ಕರ್ನಾಟಕ ತಾಂಡಾ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನಿಗಮದ ಮೂಲಕ 3395 ಬಂಜಾರಾ ತಾಂಡಾಗಳಲ್ಲಿ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತಿದೆ.
- ❑ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಚರ್ಮೋದ್ಯಮದ ಒಟ್ಟಾರೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿಯ ಚರ್ಮದ ಕುಶಲ ಕರ್ಮಿಗಳ ಸಾಮಾಜಿಕ-ಆರ್ಥಿಕ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳ ಉನ್ನತಿಗಾಗಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಿರುವ ಡಾ. ಬಾಬು ಜಗಜೀವನ್‌ರಾಂ ಚರ್ಮ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನಿಗಮದ ಮೂಲಕ 4083 ಫಲಾನುಭವಿಗಳಿಗೆ ತರಬೇತಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ ಮತ್ತು 62 ಫಲಾನುಭವಿಗಳು ಮೂಲಭೂತಸೌಕರ್ಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಡಿ ಪ್ರಯೋಜನ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ.

ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಉಪಯೋಜನೆ

2022-23ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಉಪಯೋಜನೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಇಲಾಖೆಗಳಿಗೆ ರೂ.22917.81 ಕೋಟಿಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ಜನವರಿ 2023ರ ಅಂತ್ಯಕ್ಕೆ ಇಲಾಖೆಗಳಿಂದ ರೂ.12159.25 ಕೋಟಿಗಳ ವೆಚ್ಚ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಸಮಾಜ ಕಲ್ಯಾಣ ಇಲಾಖೆಯು ಕೈಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ಉಪಕ್ರಮಗಳು

ಭಾರತ ಸಂವಿಧಾನದ ಆಶಯಗಳಂತೆ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಸಮುದಾಯದವರ ಶಿಕ್ಷಣ ಉದ್ಯೋಗ ಮತ್ತು ಸಬಲೀಕರಣಕ್ಕಾಗಿ ಸರ್ಕಾರದ ಹಲವು ಪ್ರಮುಖ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಇಲಾಖೆ ವತಿಯಿಂದ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಸಮುದಾಯದವರಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಉದ್ಯೋಗದಲ್ಲಿ ಮೀಸಲಾತಿಯನ್ನು ಅನುಕ್ರಮವಾಗಿ 15% ರಿಂದ 17% ಕ್ಕೆ ಏರಿಕೆ ಮಾಡಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅವಕಾಶ ಪಡೆಯಲು ಅನುವು ಮಾಡಿಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

- ❑ ಸುಮಾರು 5090 ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಪದವಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ವಿವಿಧ ಸ್ಪರ್ಧಾತ್ಮಕ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳಿಗೆ ತರಬೇತಿ ನೀಡಿ ಕೇಂದ್ರ/ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಿ ಇಲಾಖೆಗಳಲ್ಲಿ ಉದ್ಯೋಗ ಪಡೆಯಲು ನೆರವಾಗುವುದು.

- ❑ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ವಿವಿಧ ನಿಗಮಗಳಲ್ಲಿ ಜಾರಿ ಮಾಡುವ ಸ್ವಯಂಉದ್ಯೋಗ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಫಲಾನುಭವಿಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡುವಾಗ ಶೇ.25% ರಷ್ಟು ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಕಾಯ್ದರಿಸಲು ಕ್ರಮ ವಹಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ❑ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಸಮುದಾಯದವರಿಗೆ ಮನೆ ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಲು ನಿಗಮದ ವತಿಯಿಂದ ನೀಡುವ ಸಹಾಯಧನವನ್ನು ರೂ.1,75,000 ಗಳಿಂದ ರೂ.2,00,000 ಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ❑ ಪ್ರಬುದ್ಧ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಪ್ರಸಕ್ತ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ವಿದೇಶಿ ವಿಶ್ವ ವಿದ್ಯಾನಿಲಯಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಸಂಗಕ್ಕಾಗಿ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿಯ 70 ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಸಹಾಯಧನ ಒದಗಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ❑ ಭಾರತರತ್ನ ಡಾ|| ಬಿ. ಆರ್.ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ರವರು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಭೇಟಿ ನೀಡಿದ 10 ಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸಲು ಪ್ರಸಕ್ತ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ರೂ.20.00 ಕೋಟಿ ಅನುದಾನವನ್ನು ಒದಗಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ❑ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದ ನಾಗಪುರದಲ್ಲರುವ ದೀಕ್ಷಾಭೂಮಿ ಯಾತ್ರೆಗೆ 3474 ಡಾ|| ಬಿ. ಆರ್. ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಅನುಯಾಯಿಗಳನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿ ಅವರ ಪ್ರಯಾಣ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಭರಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ❑ ಮೆಟ್ರಿಕ್ ನಂತರದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ನಿಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಆಹಾರವನ್ನು ಒದಗಿಸಲು ಮಾಸಿಕ ಭೋಜನಾ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಹಾಲ ಇರುವ ರೂ.1600/- ರಿಂದ ರೂ. 1750/- ಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ❑ ಡಾ|| ಬಾಬು ಜಗಜೀವನರಾಂ ದ್ವಿಚಕ್ರ ಸರಕು ಸಾಕಾಣಿಕೆ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ನಿರುದ್ಯೋಗಿ ಯುವಕರು ಆಹಾರ ಮತ್ತು ಇತರೆ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಗ್ರಾಹಕರಿಗೆ ತಲುಪಿಸಲು ದ್ವಿಚಕ್ರ ವಾಹನ(ವಿದ್ಯುತ್/ಇತರೆ) ಖರೀದಿಗಾಗಿ ರೂ.50,000 ಸಹಾಯಧನ ಮತ್ತು ರೂ.25,000/- ಸಾಲ ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ.
- ❑ ಇಂಡಿಯನ್ ಇನ್ಸ್ಟಿಟ್ಯೂಟ್ ಆಫ್ ಮ್ಯಾನೇಜ್‌ಮೆಂಟ್ (IIM), ಬೆಂಗಳೂರು ಸಂಸ್ಥೆ ಮೂಲಕ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಉದ್ಯಮ ಶೀಲತೆ ತರಬೇತಿ ನೀಡುವ ಗುರಿಯನ್ನು ಪ್ರಸಕ್ತ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಹೊಂದಲಾಗಿದೆ.
- ❑ ಸಮಾಜ ಕಲ್ಯಾಣ ಇಲಾಖೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಲಯಗಳ 92 ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಹಿಮಾಚಲ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ Basic Mountaineering Course and orientation course ತರಬೇತಿಯನ್ನು ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

CODR ಸಂಸ್ಥೆಯಿಂದ ಸಲ್ಲಿಸಿರುವ 'SDG 10- Reduced Inequalities-Addressing Socio-Economic Disparities in Karnataka' ವರದಿಯ ಪ್ರಮುಖ ಶೋಧನೆಗಳು ಮತ್ತು ಶಿಫಾರಸ್ಸುಗಳು ಕೆಳಗಿನಂತಿವೆ:

ಶೋಧನೆಗಳು:

- ❑ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿಯ ಮಾನವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸೂಚ್ಯಂಕವು 0.49 ಇದ್ದು, ಕರ್ನಾಟಕದ ಒಟ್ಟಾರೆ ಸೂಚ್ಯಂಕವು 0.57 ರಷ್ಟಿದೆ.
- ❑ ಎಲ್ಲಾ ಸಾಮಾಜಿಕ ಗುಂಪುಗಳು-ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ, ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ಮತ್ತು ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರು ಸುಧಾರಿತ ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿಗೆ ತುಲನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಕಡಿಮೆ ಪ್ರವೇಶವನ್ನು ತೋರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ, ರಾಜ್ಯದ ಒಟ್ಟಾರೆ ಸರಾಸರಿ 94% ರಷ್ಟಿದೆ.
- ❑ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿಯ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯು ವಿದ್ಯುಚ್ಛಕ್ತಿಯ ಸೌಲಭ್ಯ ಪಡೆಯುವಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆ ಸರಾಸರಿ ಅಂದಾಜು (96%) ತೋರಿಸಿದೆ. ಆದರೆ ರಾಜ್ಯದ ಒಟ್ಟಾರೆ ಸರಾಸರಿ 99.22%ರಷ್ಟಿದೆ.
- ❑ ಯಾದಗಿರಿ, ಗದಗ ಮತ್ತು ಬಾಗಲಕೋಟೆ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಸಾಮಾಜಿಕ ಗುಂಪುಗಳು-ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ, ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ಮತ್ತು ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರು ಕಡಿಮೆ ಪ್ರಗತಿ ತೋರಿಸಿವೆ.
- ❑ ಬೆಂಗಳೂರು ದಕ್ಷಿಣ, ಬೆಂಗಳೂರು ಪೂರ್ವ, ಮೈಸೂರು, ಕಲಬುರ್ಗಿ ಮತ್ತು ದಾವಣಗೆರೆ ಜಿಲ್ಲೆಯ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ಗಮನಾರ್ಹ ಸಾಂದ್ರತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ. ಆದಾಗ್ಯೂ, ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿಗೆ ಮಾನವ

ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸೂಚ್ಯಂಕದಲ್ಲ ರಾಜ್ಯ ಸರಾಸರಿಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಅಂಕಗಳನ್ನು ಗಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವುಗಳು ನಿರ್ಣಾಯಕ ಪ್ರದೇಶಗಳಾಗಿವೆ ಎಂದು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ.

- ❑ ರಾಜ್ಯವು, ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಹಿಂದುಳಿದ ಗುಂಪುಗಳ ನಡುವೆ ಭೂ ಹಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಅಸಮಾನತೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿಯ ಸುಮಾರು 7% ಜನಸಂಖ್ಯೆ(569409) ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲ ಒಟ್ಟು ಭೂ ಹಿಡುವಳಿಯಲ್ಲಿ ಕನಿಷ್ಠ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ 0.03% ರಷ್ಟು (2798) ಮಾತ್ರ ದೊಡ್ಡ ಕೃಷಿ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತಾರೆ. ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡದ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ, 3% (268258) ಕನಿಷ್ಠ ಕೃಷಿ ಭೂಮಿ ಹೊಂದಿರುವವರು, ಆದರೆ 0.03% (3020) ದೊಡ್ಡ ಕೃಷಿ ಜಮೀನುದಾರರು.

ಮುಂದಿನ ಹಾದಿ:

- ❑ ಕರ್ನಾಟಕದ ಒಟ್ಟಾರೆ ಮಾನವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸೂಚ್ಯಂಕವು 0.57 ಆಗಿದ್ದರೂ, ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ (0.49) ಮತ್ತು ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರಿಗೆ (0.46) ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡದವರು ಸೂಚ್ಯಂಕದಲ್ಲ (0.44) ತುಂಬಾ ಹಿಂದುಳಿದಿದ್ದಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ, ಎಸ್‌ಸಿ/ಎಸ್‌ಟಿ ಮತ್ತು ಪಿಎಂ 15-ಪಾಯಿಂಟ್ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಹಂಚಿಕೆ ಮಾಡಿರುವುದನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಿ ಮಾನವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಿಗೆ ಹಂಚಿಕೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು.
- ❑ ಮಾಧ್ಯಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಹಂತದಲ್ಲ ಶಾಲೆಯಿಂದ ಹೊರಗುಳಿದ ಎಸ್‌ಸಿ ಮತ್ತು ಎಸ್‌ಟಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಹೆಚ್ಚಿರುವ ಬೀದರ್ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಮೇಲೆ ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸುವುದು.
- ❑ ಮಾನವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನಿಯತಾಂಕಗಳಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆ ಕಾರ್ಯಕ್ಷಮತೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಿರುವ 100 ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳ ಮೇಲೆ ಎಸ್‌ಸಿ/ಎಸ್‌ಟಿ ಹಂಚಿಕೆಯನ್ನು ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸುವುದು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಹೆಸರಿಸಲು- ವಿಜಯಪುರ, ಕುಂದಗೋಳ, ಯಾದಗಿರಿ, ಕೊಪ್ಪ.
- ❑ ಮನೆ ಇಲ್ಲದ ಎಸ್‌ಸಿ ಮತ್ತು ಎಸ್‌ಟಿ ಕುಟುಂಬಗಳನ್ನು ಡಾ. ಬಿ. ಆರ್. ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ವಸತಿ ಯೋಜನೆ, ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿ ಆವಾಸ್ ಯೋಜನೆ ಮತ್ತು ಇತರೆ ವಸತಿ ಯೋಜನೆಗಳ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಪರಿಗಣಿಸಬೇಕು. ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಎಲ್ಲಾ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳು, ಬಳ್ಳಾರಿ, ಚಿತ್ರದುರ್ಗದ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳನ್ನು ಗಮನಹರಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ.
- ❑ ಎಸ್‌ಸಿ/ಎಸ್‌ಟಿ ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ಮಹಿಳಾ ಉದ್ಯಮಶೀಲತೆಯನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುವುದು, ವಿವಿಧ ನಿಗಮಗಳ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಯಂ ಉದ್ಯೋಗ ಯೋಜನೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ಗುರಿಯು 25 ಪ್ರತಿಶತ ಮತ್ತು ಕೈಗಾರಿಕಾ ಪ್ರದೇಶಗಳು/ಉದ್ಯಾನಗಳ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಮೀಸಲಿಡಬೇಕು.
- ❑ ಸ್ವ ಸಹಾಯ ಗುಂಪುಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳಾ ಸಾಮೂಹಿಕ ಮತ್ತು ಎಸ್‌ಸಿ/ಎಸ್‌ಟಿ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತ ಮಹಿಳೆಯರ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಯನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುವುದು.
- ❑ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ಮತ್ತು ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಕನಿಷ್ಠ 250-300 ಮಹಿಳಾ ಪದವೀಧರರಿಗೆ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ I.I.M, ಬೆಂಗಳೂರು ಇಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗುವ ಉದ್ಯಮಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆ, ಉದ್ಯಮಶೀಲತೆ ತರಬೇತಿಯನ್ನು ಸಕ್ರಿಯಗೊಳಿಸುವುದು.
- ❑ ಎಸ್‌ಸಿ/ಎಸ್‌ಟಿ ಜನರಲ್ಲಿ, ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕನಿಷ್ಠ ಕೃಷಿ ಭೂಮಾಲೀಕರಲ್ಲ ವಿವಿಧ ಸಮಗ್ರ ಘಟಕಗಳಿಂದ ಗರಿಷ್ಠ ಆದಾಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಸಮಗ್ರ ಕೃಷಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವುದು, ಆ ಮೂಲಕ ಅವರ ಜೀವನ ಮಟ್ಟವನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಬಹುದು.
- ❑ ಸಾಧನೆಯ ಮಟ್ಟವನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಮತ್ತು ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ಬಲಪಡಿಸಲು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿತ್ವವನ್ನು ಅಳಿಯಲು ಎಸ್‌ಸಿ/ಎಸ್‌ಟಿ ಅನುದಾನ ಹಂಚಿಕೆಯ ಪ್ರಭಾವದ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನವನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುವುದು.

ಎಸ್‌ಸಿ/ಎಸ್‌ಟಿ ಜನರ ಉನ್ನತಿಗಾಗಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಪ್ರಾಧಿಕಾರವು ನಡೆಸಿದ ಅಧ್ಯಯನಗಳ ಕೆಲವು ಪ್ರಮುಖ ಶಿಫಾರಸ್ಸುಗಳು ಕೆಳಕಂಡಂತಿವೆ:

ಕ್ರ.ಸಂ.	ಅಧ್ಯಯನದ ಹೆಸರು	ಪ್ರಮುಖ ಶಿಫಾರಸ್ಸುಗಳು
1	2014-15, 2015-16 ಮತ್ತು 2016-17ರ ಅವಧಿಗೆ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಉಪ ಹಂಚಿಕೆ/ಬುಡಕಟ್ಟು ಉಪ ಹಂಚಿಕೆ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ/ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡದ ಕಾಲೋನಿಗಳಲ್ಲಿ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಲಭ್ಯಗಳ ಯೋಜನೆಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮತೆಯ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ	<ul style="list-style-type: none"> ❑ ಎಸ್‌ಸಿ/ಎಸ್‌ಟಿ ಕಾಲೋನಿ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಲಭ್ಯಗಳ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಅದರ ಪ್ರಸ್ತುತ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಯೋಜನೆ ಮತ್ತು ಕುಡಿಯುವ ನೀರನ್ನು ಒದಗಿಸಲು ನಗರ ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಯೋಜನೆಗಾಗಿ ಅನುದಾನ, ರಸ್ತೆಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ನಮ್ಮ ಗ್ರಾಮ ನಮ್ಮ ರಸ್ತೆ ಯೋಜನೆ (NGNRY)ಗಳಂತಹ ಇತರ ಯೋಜನೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಂಯೋಜಿಸಬಹುದು; ಪರ್ವತಾರೋಹಣ, ಪೈಲಟ್ ಪರವಾನಗಿ, ಫಿಟ್‌ನೆಸ್ ತರಬೇತಿ ಮತ್ತು ಕೌಶಲ್ಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಿಷನ್ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಕೌಶಲ್ಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ತರಬೇತಿ- ಮುಂತಾದ ತರಬೇತಿ ಉದ್ದೇಶಗಳಿಗಾಗಿ ಸಮುದಾಯ ಭವನಗಳನ್ನು ಬಳಸಬಹುದು; ❑ ಎಸ್‌ಸಿ/ಟಿ/ಎಸ್‌ಟಿ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲು ಒಂದು ವಿವರವಾದ ಪಂಚವಾರ್ಷಿಕ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ತಯಾರಿಸುವುದು. ❑ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು, ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸಲು ಮತ್ತು ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಮಾಡಲು ಮತ್ತು ಫಲಾನುಭವಿಗಳ ಮೇಲೆ ಅದರ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು ವಿವಿಧ ಇಲಾಖೆಗಳನ್ನು ಸಂಯೋಜಿಸಿ ಸಕ್ರಿಯಗೊಳಿಸಲು ದೃಢವಾದ ಕಾರ್ಯತಂತ್ರವಿದ್ದರೆ ಎಸ್‌ಸಿ/ಎಸ್‌ಟಿ ಕಾಲೋನಿ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯ ಸೌಲಭ್ಯಗಳ ಯೋಜನೆಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮತೆ ಹೆಚ್ಚು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ.
2	2013-14 ರಿಂದ 2016-17ರವರೆಗಿನ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಘಟಕ ಯೋಜನೆ ಮತ್ತು ಗಿರಿಜನ ಉಪಯೋಜನೆಗಳ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಕೈಗೊಂಡಿರುವ ಅರಣ್ಯ ಕಾಮಗಾರಿಗಳ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ	<ul style="list-style-type: none"> ❑ ಅರಣ್ಯದ ಅಂಚಿನಿಂದ 5 ಕಿ.ಮೀ.ವರೆಗಿನ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಎಸ್‌ಸಿ/ಎಸ್‌ಟಿ ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ LPC ಖರೀದಿಸಲು ಶೇ.25ರಷ್ಟು ಸಹಾಯಧನವನ್ನು ಇಲಾಖೆಯಿಂದ ಒದಗಿಸಬೇಕು. ❑ ಜೇನುಗೂಡಿನ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿದ ಎಲ್ಲಾ ಎಸ್‌ಸಿ/ಎಸ್‌ಟಿ ಫಲಾನುಭವಿಗಳಿಗೆ ಸರಿಯಾದ ತರಬೇತಿಯನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆಯೆ ಮತ್ತು ಸರಿಯಾದ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಗಳು ಮತ್ತು ಜೇನುನೋಣಗಳ ವಸಾಹತುಗಳನ್ನು ಅರ್ಹ ಮೂಲದಿಂದ ಸರಬರಾಜು ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದೆಯೆ ಎಂದು ಇಲಾಖೆಯು ಖಚಿತಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.
3	2015-16 ರಿಂದ 2018-19ರವರೆಗೆ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಅಭಿಯಾನದ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ	ಎಸ್‌ಸಿ/ಎಸ್‌ಟಿ ಫಲಾನುಭವಿಗಳಿಗೆ ಭೌತಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಗುರಿಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಲಾಗಿಲ್ಲ, ಏಕೆಂದರೆ ಅವರಲ್ಲಿ ಅನೇಕರು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿಲ್ಲ. ಅಂತಹ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಎಸ್‌ಸಿ/ಎಸ್‌ಟಿ ರೈತರು ಕನಿಷ್ಠ 3 ವರ್ಷಗಳ ಅವಧಿಗೆ ನೋಂದಾಯಿತ ಅನ್ವಯ ಭೂಮಿಯ ಪುರಾವೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸಿದರೆ ಪ್ರಯೋಜನವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಅನುಮತಿಸಬಹುದು.

ಇಲಾಖೆ ಎದುರುಸುತ್ತಿರುವ ಸವಾಲು ಮತ್ತು ಭವಿಷ್ಯದ ಹೊರನೋಟಗಳು

- ಸಮಾಜ ಕಲ್ಯಾಣ ಇಲಾಖೆಯಡಿ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಸಮುದಾಯವರಿಗೆ ಜಾರಿಗೊಳಿಸುತ್ತಿರುವ ವಿವಿಧ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಿಗೆ ಅತಿ ಹೆಚ್ಚು ಅರ್ಜಿಗಳು ಸ್ವೀಕೃತವಾಗುತ್ತಿದ್ದು, ಅವುಗಳನ್ನು ಆಯಾ ಆರ್ಥಿಕ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಕ್ರಮವಹಿಸಿ ಮುಕ್ತಾಯಗೊಳಿಸುವುದು.

11.4 ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡದ ಕಲ್ಯಾಣ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು

ಹಿನ್ನೆಲೆ

ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡದ ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ಪಾದಕತೆ ಮತ್ತು ವಿನಿಮಯ ಅರ್ಹತೆಗಳನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಲು, ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರವು ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡಗಳ ಕಲ್ಯಾಣ ಇಲಾಖೆ ಮತ್ತು ಕರ್ನಾಟಕ ಮಹರ್ಷಿ ವಾಲ್ಮೀಕಿ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನಿಗಮದ ಮೂಲಕ ವಿವಿಧ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸುತ್ತಿದೆ. 2022-23ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ(ಜನವರಿ 2023ರ ಅಂತ್ಯಕ್ಕೆ) ಸಾಧಿಸಲಾಗಿರುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವಾರು ವಿವರಗಳು ಕೆಳಗಿನಂತಿವೆ:-

ಕೋಷ್ಟಕ 11.4.1 : 2022-23ನೇ ಸಾಲಿನ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ವರ್ಗಗಳ ಕಲ್ಯಾಣ ಇಲಾಖೆಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವಾರು ವಿವರಗಳು

(ರೂ.ಕೋಟಿಗಳಲ್ಲಿ)

ಕ್ರ.ಸಂ.	ಯೋಜನೆ/ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ	ಅನುದಾನ (ಆಯವ್ಯಯ ಅಂದಾಜು+ಪೂರಕ ಅಂದಾಜು)	ಒಟ್ಟು ಬಿಡುಗಡೆ	ಒಟ್ಟು ವೆಚ್ಚ
1	ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡಗಳ ಕಲ್ಯಾಣ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯ	5.17	5.56	3.02
2	ಸಂಶೋಧನೆ ಮತ್ತು ತರಬೇತಿ	2.75	3.50	2.11
3	ಅನುಸೂಚಿತ ಜಾತಿಗಳ ಉಪಯೋಜನೆ ಮತ್ತು ಬುಡಕಟ್ಟು ಉಪ ಯೋಜನೆ ಕಾಯ್ದೆ 2013ರಡಿ ಬಳಕೆಯಾಗದೆ ಇರುವ ಮೊತ್ತ	84.24	99.24	65.05
4	ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡದವರಿಗೆ ಗಂಗಾ ಕಲ್ಯಾಣ ಯೋಜನೆ	65.00	60.00	60.00
5	ಸ್ವಯಂ ಉದ್ಯೋಗ ಯೋಜನೆ	70.00	65.00	15.00
6	ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡದ ಮಹಿಳೆಯರ ಸ್ವ ಸಹಾಯ ಗುಂಪುಗಳಿಗೆ ಮೈಕ್ರೋ ಕ್ರೆಡಿಟ್	50.00	42.50	42.50
7	ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ತರಬೇತಿ ಮತ್ತು ಸಂಬಂಧಿತ ಯೋಜನೆಗಳು	5.00	5.00	5.00
8	ಪ.ಪಂ. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಉನ್ನತೀಕರಣ	15.00	18.69	11.87
9	ಮೊರಾರ್ಜಿ ದೇಸಾಯಿ ವಸತಿ ಶಾಲೆಗಳು (ಎಂ.ಡಿ.ಆರ್. ಎಸ್ ಹಾಗೂ ಕಿತ್ತೂರು ರಾಣಿ ಚೆನ್ನಮ್ಮ ವಸತಿ ಶಾಲೆಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆ(ಕರ್ನಾಟಕ ವಸತಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಸಂಘ)	146.40	146.40	110.90
10	ಕರ್ನಾಟಕ ಮಹರ್ಷಿ ವಾಲ್ಮೀಕಿ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನಿಗಮದ ವಸತಿ ಯೋಜನೆ (ಆರ್.ಜಿ.ಎಚ್.ಸಿ.ಎಲ್. ವತಿಯಿಂದ)	100.00	75.00	75.00
11	ಸಂವಿಧಾನದ ಅನುಚ್ಛೇದ 275 (1) ರಡಿಯ ಕಾರ್ಯಯೋಜನೆಗಳು	50.00	10.18	6.89
12	ಗಿರಿಜನ ಉಪ ಯೋಜನೆಗೆ ಕೇಂದ್ರದ ವಿಶೇಷ ನೆರವು	50.00	30.77	30.77
13	ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡದವರಿಗೆ ವಿವಿಧ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆ	214.00	218.66	197.20
14	ಅನುಸೂಚಿತ ಜಾತಿಗಳ ಉಪಯೋಜನೆ ಮತ್ತು ಬುಡಕಟ್ಟು ಉಪ ಯೋಜನೆ ಕಾಯ್ದೆ 2013ರಡಿ ಬಳಕೆಯಾಗದೆ ಇರುವ ಮೊತ್ತ	2.10	2.10	1.57

ಕ್ರ.ಸಂ.	ಯೋಜನೆ/ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ	ಅನುದಾನ (ಆಯವ್ಯಯ ಅಂದಾಜು+ಪೂರಕ ಅಂದಾಜು)	ಒಟ್ಟು ಬಡುಗಡೆ	ಒಟ್ಟು ವೆಚ್ಚ
15	ಆಶ್ರಮ ಶಾಲೆಗಳ ಮತ್ತು ಹಾಸ್ಟೆಲ್‌ಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ (ರಾಜ್ಯ ಯೋಜನೆ)	3.00	3.00	2.25
16	ನಿವಾಸಿ ಶಾಲೆಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ	275.00	248.00	206.25
17	ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡದವರಿಗೆ ವಿವಿಧ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆ	50.00	50.00	45.00
18	ಪ.ಪಂ.ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಲಯಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆ	44.27	44.25	42.19
19	ಆಶ್ರಮ ಶಾಲೆಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆ	36.95	36.63	38.37
20	ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಲಯಗಳು, ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ವೇತನ ಮತ್ತು ಧನ ಸಹಾಯ	107.34	103.38	103.06
21	ಮೆಟ್ರಿಕ್ ನಂತರದ ಸರ್ಕಾರಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ನಿಲಯ ಕಟ್ಟಡಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆ	4.31	2.52	1.75
22	ಗಿರಿಜನ ಪ್ರದೇಶ ಉಪಯೋಜನೆಗಳು	5.07	5.46	5.48
23	ಕಾರ್ಯಕಾರಿ ಸಿಬ್ಬಂದಿ - ಜಿಲ್ಲಾ ಗಿರಿಜನ ಕಲ್ಯಾಣ ಕಚೇರಿ	12.78	13.10	11.89
24	ಖಾಸಗಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ನಿಲಯಗಳಿಗೆ ಸಹಾಯಾನುದಾನ	1.55	1.75	0.18
25	ಮಹಿಳೆಯರ ಕಲ್ಯಾಣ ಕೇಂದ್ರಗಳು	0.04	0.04	0.04
26	ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡದವರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆ - ಮೆಟ್ರಿಕ್ ಪೂರ್ವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ವೇತನ	53.82	51.73	27.67
27	ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ಕಾಲೋನಿಗಳಲ್ಲಿ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ	0.85	0.85	0.36
28	ಮೆಟ್ರಿಕ್ ನಂತರದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಭೋಜನ ಮತ್ತು ವಸತಿ ವೆಚ್ಚಗಳ ಪಾವತಿ	28.80	28.00	15.94
29	ಮೆಟ್ರಿಕ್ ಪೂರ್ವ ಸರ್ಕಾರಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ನಿಲಯ ಕಟ್ಟಡಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆ	1.13	1.10	0.21
30	ಕೆ.ಪು.ಯೋ. - ಆಶ್ರಮ ಮತ್ತು ಹಾಸ್ಟೆಲ್ ಶಾಲೆಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ ಮತ್ತು ವಸತಿ ಶಾಲೆಗಳು (ಕೆ.ಪು.ಯೋ)	3.00	3.00	3.00
31	ಕೆ.ಪು.ಯೋ. - ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಮೆಟ್ರಿಕ್ ನಂತರದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿವೇತನ	151.25	49.56	49.56
32	ಕೆ.ಪು.ಯೋ. - ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಮೆಟ್ರಿಕ್ ಪೂರ್ವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿವೇತನ	20.34	4.33	4.33
33	ಕೆ.ಪು.ಯೋ. - ವಿಶೇಷ ದುರ್ಬಲ ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನಾಂಗಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ	25.00	0.00	0.00
	ಒಟ್ಟು	1684.16	1429.30	1184.41

ಮೂಲ: ಅವಲೋಕನ

2022-23ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ವರ್ಗಗಳ ಕಲ್ಯಾಣ ಇಲಾಖೆಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಿಗೆ ರೂ.1684.16 ಕೋಟಿಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ಡಿಸೆಂಬರ್ 2022ರವರೆಗೆ ರೂ.1429.30 ಕೋಟಿಗಳನ್ನು ಬಡುಗಡೆ ಮಾಡಲಾಗಿದ್ದು, ರೂ.1184.41 ಕೋಟಿಗಳನ್ನು ಖರ್ಚು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಒದಗಿಸಲಾಗಿರುವ ಒಟ್ಟಾರೆ ಅನುದಾನದಲ್ಲೂ ರೂ.1616.09 ಕೋಟಿಗಳು ಉತ್ಪಾದಕ ಅನುದಾನವಾಗಿದ್ದು, 20ನೇ ಜನವರಿ 2023ರ ಅಂತ್ಯಕ್ಕೆ ರೂ.118.87 ಕೋಟಿಗಳನ್ನು ಖರ್ಚು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಪರಿಶಿಷ್ಟ ವರ್ಗಗಳ ಕಲ್ಯಾಣ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ಕಳೆದ ಎರಡು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ (2021-22 ಮತ್ತು 2022-23 (ನವೆಂಬರ್-22)) ಸಾಧಿಸಿದ ಭೌತಿಕ ಪ್ರಗತಿಯ ವಿವರಗಳು ಕೆಳಗಿನಂತಿವೆ:-

ಭೌತಿಕ ಪ್ರಗತಿಯ ವಿವರಗಳು 2021-22 ಮತ್ತು 2022-23 (ನವೆಂಬರ್-22ರ ಅಂತ್ಯಕ್ಕೆ)

ಕ್ರ.ಸಂ.	ಯೋಜನೆ	ಭೌತಿಕ	ಭೌತಿಕ ಪ್ರಗತಿ
1	ಪರಿಶಿಷ್ಟ ವರ್ಗದ ಪ್ರತಿಭಾನ್ವಿತ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ಶಾಲೆಗಳಿಗೆ ದಾಖಲು ಮಾಡುವುದು	ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು	6900
2	ಮೆಟ್ರಿಕ್ ಪೂರ್ವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿವೇತನ	ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು	714881
3	ಮೆಟ್ರಿಕ್ ನಂತರದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿವೇತನ	ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು	239138
4	ನಗದು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಧನ ನೀಡುವುದು	ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು	68256
5	ಪ್ರತಿಭಾವಂತ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಧನ	ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು	466638
6	ವಸತಿ ಶಾಲೆಗಳ ಕಟ್ಟಡಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ	ಶಾಲೆಗಳು	25
7	ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಲಯ ಹಾಗೂ ವಸತಿ ಶಾಲೆಗಳ (ಆಶ್ರಮ ಶಾಲೆಗಳು) ಕಟ್ಟಡಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ	ವಸತಿ ನಿಲಯಗಳು	6
8	ಮೊರಾರ್ಜಿ ದೇಸಾಯಿ ವಸತಿ ಶಾಲೆಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆ	ಶಾಲೆಗಳು	144
9	ವಾಲ್ಮೀಕಿ ಭವನಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ	ಭವನಗಳು	318
10	ಮೂಲ ನಿವಾಸಿಗಳಿಗೆ ಪೌಷ್ಟಿಕ ಆಹಾರ ಯೋಜನೆ	ಕುಟುಂಬಗಳು	43171
11	ಪ್ರಬುದ್ಧ ಯೋಜನೆ	ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು	72
12	ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶ ಪಡೆದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಧನಸಹಾಯ	ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು	45
13	ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಪದವಿಯಲ್ಲಿ 1 ರಿಂದ 5 ನೇ ರ್ಯಾಂಕ್ ಪಡೆದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಧನ ವಿತರಣೆ	ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು	185

ಇಲಾಖೆಯು, ಕರ್ನಾಟಕ ಮಹರ್ಷಿ ವಾಲ್ಮೀಕಿ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನಿಗಮದ ಮೂಲಕ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡದ ಕುಟುಂಬಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಹಲವಾರು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುತ್ತಿದೆ. 2022-23ನೇ ಸಾಲಿನ ನವೆಂಬರ್-2022ರ ಅಂತ್ಯಕ್ಕೆ ಸ್ವಯಂ ಉದ್ಯೋಗ ಯೋಜನೆಯಿಂದ 108, ISB ಯೋಜನೆಯಿಂದ 770, ಮೈಕ್ರೋ ಕ್ರೆಡಿಟ್ ಯೋಜನೆಯಿಂದ 280, ಭೂ ಒಡೆತನ ಯೋಜನೆಯಿಂದ 337 ಹಾಗೂ ಗಂಗಾ ಕಲ್ಯಾಣ ಯೋಜನೆಯಿಂದ 1594 ಫಲಾನುಭವಿಗಳು ಪ್ರಯೋಜನ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ.

ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡದ ಸಮುದಾಯದವರಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಉದ್ಯೋಗದಲ್ಲಿ ಮೀಸಲಾತಿಯನ್ನು 3% ರಿಂದ 7%ಕ್ಕೆ ಏರಿಕೆ ಮಾಡಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅವಕಾಶ ಪಡೆಯಲು ಅನುವು ಮಾಡಿಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

ಗಿರಿಜನ ಉಪಯೋಜನೆ:

2022-23ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಗಿರಿಜನ ಉಪಯೋಜನೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಇಲಾಖೆಗಳಿಗೆ ರೂ.9358.20 ಕೋಟಿಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ಜನವರಿ 2023ರ ಅಂತ್ಯಕ್ಕೆ ಇಲಾಖೆಗಳಿಂದ ರೂ.4979.36 ಕೋಟಿಗಳ ವೆಚ್ಚ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

11.5 ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳ ಕಲ್ಯಾಣ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು

ಹಿನ್ನೆಲೆ

ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳ ಜನಾಂಗದ ಸಂಖ್ಯೆ ಬಹುಪಾಲು ಇದ್ದು, ಈ ಜನಾಂಗವು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಹಾಗೂ ಆರ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಿಂದ ವಂಚಿತರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ, ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳ ಕಲ್ಯಾಣ ಇಲಾಖೆ ಮತ್ತು ಡಿ.ದೇವರಾಜ ಅರಸು ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನಿಗಮದಿಂದ ಈ ಜನಾಂಗದವರ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ

ಹಲವಾರು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಂಡು ಜಾರಿಗೊಳಿಸುತ್ತಿದೆ. 2022-23ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ (ಜನವರಿ 2023ರ ಅಂತ್ಯಕ್ಕೆ) ಸಾಧಿಸಲಾಗಿರುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವಾರು ವಿವರಗಳು ಕೆಳಗಿನಂತಿವೆ:-

ಕೋಷ್ಟಕ 11.5.1 : 2022-23ನೇ ಸಾಲಿನ ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳ ಕಲ್ಯಾಣ ಇಲಾಖೆಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವಾರು ವಿವರಗಳು

(ರೂ.ಕೋಟಿಗಳಲ್ಲಿ)

ಕ್ರ.ಸಂ.	ಯೋಜನೆ/ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ	ಅನುದಾನ (ಆಯವ್ಯಯ ಅಂದಾಜು+ಪೂರಕ ಅಂದಾಜು)	ಒಟ್ಟು ಬಿಡುಗಡೆ	ಒಟ್ಟು ವೆಚ್ಚ
1.	ಕರ್ನಾಟಕ ವೀರಶೈವ-ಅಂಗಾಯತ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನಿಗಮ	100.01	100.00	0.00
2.	ಕರ್ನಾಟಕ ಒಕ್ಕಲಿಗ ಸಮುದಾಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನಿಗಮ	105.00	105.00	105.00
3.	ನಿರ್ದೇಶಕರು-ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳು	11.37	6.66	4.84
4.	ವಿವಿಧ ಸಮುದಾಯಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ	261.26	182.71	0.00
5.	ಅನುಸೂಚಿತ ಜಾತಿಗಳ ಉಪಯೋಜನೆ ಮತ್ತು ಬುಡಕಟ್ಟು ಉಪ ಯೋಜನೆ ಕಾಯ್ದೆ 2013ರಡಿ ಬಳಕೆಯಾಗದೆ ಇರುವ ಮೊತ್ತ	0.03	0.02	0.02
6.	ಅಲೆಮಾರಿ/ಅರೆ ಅಲೆಮಾರಿ ಜನಾಂಗದವರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು	3.07	2.85	1.87
7.	ಕರ್ನಾಟಕ ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳ ಆಯೋಗ	3.12	2.18	1.51
8.	ಡಿ. ದೇವರಾಜ ಅರಸು ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನಿಗಮ	200.00	50.00	0.00
9.	ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನಿಗಮ	25.00	20.00	5.00
10.	ಕ್ರಾಂತಿವೀರ ಸಂಗೊಳ್ಳಿ ರಾಯಣ್ಣ ಕ್ಷೇತ್ರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ	52.53	80.49	80.49
11.	ನಿಜಶರಣ ಅಂಜಗರ ಚೌಡಯ್ಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನಿಗಮ ನಿಯಮಿತಕ್ಕೆ ನೆರವು	25.00	5.50	0.00
12.	ಕರ್ನಾಟಕ ಉಪ್ಪಾರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನಿಗಮ ನಿಯಮಿತಕ್ಕೆ ನೆರವು	15.00	11.25	3.75
13.	ದೇವರಾಜ ಅರಸು ಸಂಶೋಧನಾ ಸಂಸ್ಥೆ ಹಾಗೂ ಇತರೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು	1.49	1.23	2.63
14.	ತರಬೇತಿ, ಅರಿವು ಮತ್ತು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ - ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗಾಗಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ	30.00	11.76	5.17
15.	ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗಾಗಿ ಮೆಟ್ರಿಕ್-ನಂತರದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ವೇತನ	65.08	48.81	48.81
16.	ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗಾಗಿ ಹೊಸ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ನಿಲಯಗಳ ಪ್ರಾರಂಭ ಮತ್ತು ನಿರ್ವಹಣೆ	124.84	95.83	65.69

ಕ್ರ.ಸಂ.	ಯೋಜನೆ/ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ	ಅನುದಾನ (ಆಯವ್ಯಯ ಅಂದಾಜು+ಪೂರಕ ಅಂದಾಜು)	ಒಟ್ಟು ಬಿಡುಗಡೆ	ಒಟ್ಟು ವೆಚ್ಚ
17.	ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗದವರಿಗೆ ಹೊಸ ಮೊರಾರ್ಜಿ ದೇಸಾಯಿ ನಿವಾಸಿ ಶಾಲೆಗಳ ಪ್ರಾರಂಭ ಮತ್ತು ನಿರ್ವಹಣೆ(ಕರ್ನಾಟಕ ವಸತಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಸಂಘ)	207.88	131.38	215.65
18.	ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳ ಕಲ್ಯಾಣ ಇಲಾಖೆ - ತಾಲ್ಲೂಕು ಕಛೇರಿ	34.41	30.11	25.50
19.	ಆಹಾರ ಮತ್ತು ವಸತಿ ಸಹಾಯ-ವಿದ್ಯಾಸಿರಿ	150.00	0.00	0.00
20.	ವಸತಿ ಶಾಲೆಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ - ನವೋದಯ ಮಾದರಿ	30.00	37.64	37.64
21.	ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳ ಕಲ್ಯಾಣ ಇಲಾಖೆಯ ಹಾಸ್ಟೆಲ್ ಕಟ್ಟಡಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ	204.00	102.58	38.37
22.	ನಬಾರ್ಡ್ ಕಾಮಗಾರಿಗಳು 2019-20	2.00	0.00	0.00
23.	ದೇವರಾಜ ಅರಸು ಭವನ ನಿರ್ಮಾಣ(ತಾಲ್ಲೂಕು ಕಛೇರಿ)	2.00	0.54	1.00
24.	ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ನಿಲಯಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆ	771.91	718.04	754.09
25.	ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಶುಲ್ಕ ವಿನಾಯಿತಿ	400.00	358.10	263.77
26.	ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಾಹಕ ಸಿಬ್ಬಂದಿ	21.05	21.03	21.88
27.	ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ನಿಲಯ ಕಟ್ಟಡಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆ	15.00	11.64	4.55
28.	ಆಶ್ರಮ ಶಾಲೆಗಳು	3.83	2.78	2.33
29.	ದೇವರಾಜ ಅರಸುರವರ ಹುಟ್ಟು ಹಬ್ಬದ ದಿನಾಚರಣೆ ಮತ್ತು 15 ಅಂಶಗಳ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಮೇಲೆ ವಿಚಾರ ಗೋಷ್ಠಿ	0.31	0.29	0.31
30.	ವಕೀಲರಿಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಧನ	5.61	5.43	4.92
31.	ಅನಾಥಾಲಯಗಳಿಗೆ ಸಹಾಯಾನುದಾನ	7.38	7.01	1.43
32.	ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳ ತಾಲ್ಲೂಕು ವಿಸ್ತರಣಾ ಕಛೇರಿಗಳು	16.24	17.27	7.16
33.	ಹೊಆಗೆ ತರಬೇತಿ ಕೇಂದ್ರಗಳು	0.55	0.53	0.06
34.	ಕೆ.ಪು.ಯೋ. - ಇತರೆ ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ವಸತಿ ನಿಲಯದ ನಿರ್ಮಾಣ	7.50	0.00	0.00
35.	ಕೆ.ಪು.ಯೋ. - ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗಾಗಿ ಮೆಟ್ರಿಕ್-ಪೂರ್ವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ವೇತನ	40.00	9.38	6.25
	ಒಟ್ಟು	2942.47	2178.04	1709.69

ಮೂಲ: ಅವಲೋಕನ

2022-23ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ವರ್ಗಗಳ ಕಲ್ಯಾಣ ಇಲಾಖೆಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಿಗೆ ರೂ.2942.47 ಕೋಟಿಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ಡಿಸೆಂಬರ್ 2022ರವರೆಗೆ ರೂ.2178.04 ಕೋಟಿಗಳನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಲಾಗಿದ್ದು, ರೂ.1709.69 ಕೋಟಿಗಳನ್ನು ಖರ್ಚು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಒದಗಿಸಲಾಗಿರುವ ಒಟ್ಟಾರೆ ಅನುದಾನದಲ್ಲಿ ರೂ.2141.01 ಕೋಟಿಗಳು ಉತ್ತಾದಕ ಅನುದಾನವಾಗಿದ್ದು, 20ನೇ ಜನವರಿ 2023ರ ಅಂತ್ಯಕ್ಕೆ ರೂ.1200.60 ಕೋಟಿಗಳನ್ನು ಖರ್ಚು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

2022-23ನೇ ಸಾಲಿನ ನವೆಂಬರ್-2022ರ ಅಂತ್ಯಕ್ಕೆ ಮೊರಾರ್ಜಿ ದೇಸಾಯಿ ವಸತಿ ಶಾಲೆಗಳಿಂದ 39865, 16 ಆಶ್ರಮ ಶಾಲೆಗಳಿಂದ 960, ಮೆಟ್ರಿಕ್ ಪೂರ್ವ ಮತ್ತು ಮೆಟ್ರಿಕ್ ನಂತರದ ವಸತಿ ನಿಲಯಗಳಿಂದ 175316 ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಪ್ರಯೋಜನ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. 1068 ಕಾನೂನು ಪದವೀಧರರಿಗೆ ಹಿರಿಯ ವಕೀಲರು/ಸರ್ಕಾರಿ ವಕೀಲರಿಂದ 4 ವರ್ಷಗಳ ತರಬೇತಿ ಪಡೆಯಲು ಶಿಷ್ಯವೇತನ (stipend) ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

11.6 ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಕಲ್ಯಾಣ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು

ಮುಸ್ಲಿಮರು, ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ನರು, ಜೈನರು, ಸಿಖ್ಖರು, ಬೌದ್ಧರು ಮತ್ತು ಪಾರ್ಸಿಗಳಂತಹ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತ ಸಮುದಾಯಗಳನ್ನು ಇತರೆ ಸಮುದಾಯಗಳಿಗೆ ಸಮಾನವಾಗಿ ಉತ್ತೇಜಿಸಲು ಮತ್ತು ಮೇಲಕ್ಕೆತ್ತಲು, ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯವು ಈ ಕೆಳಗಿನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸುತ್ತಿದೆ. 2022-23ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ (ಜನವರಿ 2023ರ ಅಂತ್ಯಕ್ಕೆ) ಸಾಧಿಸಲಾಗಿರುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವಾರು ವಿವರಗಳು ಕೆಳಗಿನಂತಿವೆ:-

ಕೋಷ್ಟಕ 11.6.1 : 2022-23ನೇ ಸಾಲಿನ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಕಲ್ಯಾಣ ಇಲಾಖೆಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವಾರು ವಿವರಗಳು
(ರೂ.ಕೋಟಿಗಳಲ್ಲಿ)

ಕ್ರ.ಸಂ.	ಯೋಜನೆ/ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ	ಅನುದಾನ (ಆಯವ್ಯಯ ಅಂದಾಜು+ಪೂರಕ ಅಂದಾಜು)	ಒಟ್ಟು ಬಿಡುಗಡೆ	ಒಟ್ಟು ವೆಚ್ಚ
1.	ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ವಕ್ಫ್ ಮಂಡಳಿ	20.24	15.18	6.67
2.	ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ವಕ್ಫ್ ಆಸ್ತಿ ರಕ್ಷಣೆ	12.00	9.00	4.46
3.	ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಯಾತ್ರಾ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಮೂಲ ಸೌಲಭ್ಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ	2.00	1.50	1.13
4.	ವಕ್ಫ್ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿನ ಪೆಶ್ ಇಮಾಮರು ಮತ್ತು ಮೌಝಾನಾರಿಗೆ ಸಂಭಾವನೆ	55.00	41.25	15.66
5.	ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ನಿರ್ದೇಶಕರು	16.71	12.53	10.32
6.	ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನಿಗಮ	90.00	80.00	30.00
7.	ಕ್ರೈಸ್ತ ಸಮುದಾಯದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ	50.00	18.14	18.60
8.	ಜೈನ್, ಬೌದ್ಧ ಮತ್ತು ಸಿಖ್ ಸಮುದಾಯಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ	35.00	10.82	9.00
9.	ಅಲ್ಪ ಸಂಖ್ಯಾತರ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ತಸ್ವೀಕ್ ಮತ್ತು ವರ್ಷಾಸನೆ	4.17	3.13	0.00
10.	ವಿವಿಧ ಸಮುದಾಯಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ	12.00	6.78	6.50
11.	ಸರ್ಕಾರಿ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಶಾಲೆಗಳಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಕಲಿಕೆ ಸಾಧನಗಳು	5.00	3.58	2.70
12.	ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಉತ್ತೇಜನ	8.00	4.30	2.61
13.	ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರಿಗೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ವೇತನ ಮತ್ತು ಶುಲ್ಕ ಮರುಪಾವತಿ	75.00	50.86	48.56

ಕ್ರ.ಸಂ.	ಯೋಜನೆ/ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ	ಅನುದಾನ (ಆಯವ್ಯಯ ಅಂದಾಜು+ಪೂರಕ ಅಂದಾಜು)	ಒಟ್ಟು ಬಡುಗಡೆ	ಒಟ್ಟು ವೆಚ್ಚ
14.	ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ವಿದ್ಯಾಸಿರಿ ಯೋಜನೆ	25.00	4.71	0.00
15.	ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರಿಗೆ ಸ್ಪರ್ಧಾತ್ಮಕ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳಿಗೆ ತರಬೇತಿ	5.00	7.13	2.54
16.	ಮದರಸಾಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಒದಗಿಸಲು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ (ಎಸ್‌ಪಿಕ್ಯೂಇಎಂ)	8.00	4.80	2.99
17.	ಕರ್ನಾಟಕ ಉರ್ದು ಅಕಾಡೆಮಿ	1.00	0.75	0.75
18.	ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರಿಗಾಗಿ ನೂತನ ಹಾಸ್ಟೆಲ್‌ಗಳ ಪ್ರಾರಂಭ ಮತ್ತು ಮೌಲಾನಾ ಅಜಾದ್ ಶಾಲೆ/ಕಾಲೇಜುಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆ	113.47	103.63	63.23
19.	ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ವಸತಿ ಶಾಲೆಗಳು	203.27	188.52	154.26
20.	11 ಕಾರ್ಪೊರೇಷನ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಸ್ಲಮ್/ಕಾಲೋನಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆ	100.00	28.25	3.00
21.	ಕರ್ನಾಟಕ ಅಲ್ಪ ಸಂಖ್ಯಾತರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನಿಗಮ	20.00	15.00	15.00
22.	ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರಿಗಾಗಿ ವಸತಿನಿಲಯ ಮತ್ತು ವಸತಿಶಾಲೆ ಕಟ್ಟಡಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ, ಅಲ್ಪ ಸಂಖ್ಯಾತರ ಕಛೇರಿ ಸಂಕೀರ್ಣಗಳು, ಉರ್ದು ಸಮಾವೇಶ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕೇಂದ್ರ	200.00	146.46	117.92
23.	ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರಿಗೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ನಿಲಯಗಳು	88.45	85.80	83.60
24.	ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತ ಕಾನೂನು ಪದವೀಧರರಿಗೆ ತರಬೇತಿ ಭತ್ಯೆ	0.59	0.57	0.49
25.	ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಅನಾಥಾಲಯಗಳು - ಸಹಾಯಾನುದಾನ	5.03	6.19	2.84
26.	ಕಾರ್ಯಕಾರಿ ಸಿಬ್ಬಂದಿ	14.97	15.38	14.05
27.	ಕೇ.ಪು.ಯೋ. - ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿ ಜನ ವಿಕಾಸ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ	400.00	100.04	100.04
	ಒಟ್ಟು	1569.90	964.30	716.92

ಮೂಲ: ಅವಲೋಕನ

2022-23ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ವರ್ಗಗಳ ಕಲ್ಯಾಣ ಇಲಾಖೆಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಿಗೆ ರೂ.1569.90 ಕೋಟಿಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ಡಿಸೆಂಬರ್ 2022ರ ವರೆಗೆ ರೂ.964.30 ಕೋಟಿಗಳನ್ನು ಬಡುಗಡೆ ಮಾಡಲಾಗಿದ್ದು, ರೂ.716.92 ಕೋಟಿಗಳನ್ನು ಖರ್ಚು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಒದಗಿಸಲಾಗಿರುವ ಒಟ್ಟಾರೆ ಅನುದಾನದಲ್ಲೂ ರೂ.1238.05 ಕೋಟಿಗಳು ಉತ್ಪಾದಕ ಅನುದಾನವಾಗಿದ್ದು, 20ನೇ ಜನವರಿ 2023ರ ಅಂತ್ಯಕ್ಕೆ ರೂ.506.09 ಕೋಟಿಗಳನ್ನು ಖರ್ಚು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

“ಅರಿವು” (ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸಾಲ ಯೋಜನೆ), ಗಂಗಾ ಕಲ್ಯಾಣ ಯೋಜನೆ, ಶ್ರಮಶಕ್ತಿ ಯೋಜನೆ, ಸ್ವಯಂ ಉದ್ಯೋಗ ಯೋಜನೆ, ಟ್ಯಾಕ್ಸಿ/ಗೂಡ್ಸ್ ಗಾಡಿ/ಆಟೋರಿಕ್ಷಾ ಖರೀದಿಸಲು ಸಹಾಯಧನ ಮುಂತಾದ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನಿಗಮದಿಂದ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

CODR ಸಂಸ್ಥೆಯಿಂದ ಸಲ್ಲಿಸಿರುವ ‘SDG 10- Reduced Inequalities-Addressing Socio-Economic Disparities in Karnataka’ ವರದಿಯ ಪ್ರಮುಖ ಶೋಧನೆಗಳು ಮತ್ತು ಶಿಫಾರಸ್ಸುಗಳು ಕೆಳಗಿನಂತಿವೆ:

ಶೋಧನೆಗಳು:

- ❑ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಮಾನವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸೂಚ್ಯಂಕವು 0.46 ಆಗಿದ್ದು, ಕರ್ನಾಟಕದ ಒಟ್ಟಾರೆ ಸೂಚ್ಯಂಕವು 0.57 ರಷ್ಟಿದೆ.
- ❑ ಎಲ್ಲಾ ಸಾಮಾಜಿಕ ಗುಂಪುಗಳು-ಎಸ್ಸಿ, ಎಸ್ತಿ ಮತ್ತು ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರು ತುಲನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಸುಧಾರಿತ ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿನ ಸೌಲಭ್ಯ ಪಡೆಯುವಲ್ಲಿ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ತೋರಿಸಿದ್ದಾರೆ, ಆದರೆ ಒಟ್ಟಾರೆ ರಾಜ್ಯದ ಸರಾಸರಿ 94% ರಷ್ಟಿದೆ.
- ❑ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರು 5 ವರ್ಷದೊಳಗಿನ ಮರಣ ದರದಲ್ಲಿ 52.58 ಪ್ರತಿ 1000 ರೊಂದಿಗೆ ಅತ್ಯಧಿಕ ಅಭಾವವನ್ನು ತೋರಿಸಿದ್ದಾರೆ, ಇದು ಒಟ್ಟಾರೆ ರಾಜ್ಯದ ಸರಾಸರಿಗಿಂತ ದ್ವಿಗುಣವಾಗಿದೆ (21.18 ಪ್ರತಿ 1000ಕ್ಕೆ)
- ❑ ಎಲ್ಲಾ ಸಾಮಾಜಿಕ ಗುಂಪುಗಳಲ್ಲಿ, ಶಿಕ್ಷಣವು ಕಾಳಜಿಯ ವಿಷಯವಾಗಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಸಾಕ್ಷರತೆಯ ಪ್ರಮಾಣವು(50% ಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆ) ಒಟ್ಟಾರೆ ರಾಜ್ಯದ ಸರಾಸರಿ (70% ಕ್ಕಿಂತ ಅಧಿಕ) ಕಡಿಮೆ ಇದೆ.
- ❑ ಯಾದಗಿರಿ, ಗದಗ ಮತ್ತು ಬಾಗಲಕೋಟೆ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ, ಎಸ್ಸಿ, ಎಸ್ತಿ ಮತ್ತು ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರು ಸೇರಿದಂತೆ ಎಲ್ಲಾ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ಗುಂಪುಗಳಿಗೆ ಕಡಿಮೆ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ತೋರಿಸಿವೆ.

ಮುಂದಿನ ಹಾದಿ

- ❑ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಸಾಕ್ಷರತಾ ದರಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು 15-ಅಂಶಗಳ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಬಲಪಡಿಸಿ, ಕೌಶಲ್ಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಿ ಮತ್ತು ಚೇತರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಜೀವನವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲು ಅವಕಾಶಗಳ ಪ್ರಯೋಜನಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವುದು.
- ❑ ಸರ್ಕಾರವು ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರಿಗೆ ಮೆಟ್ರಿಕ್ ನಂತರದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿವೇತನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಬಲಪಡಿಸಬೇಕು. ಸಮಾಜ ಕಲ್ಯಾಣ ಇಲಾಖೆಯು ಎಸ್ಸಿ ಮತ್ತು ಎಸ್ತಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ 25,000/- ವರೆಗೆ ಮೆರಿಟ್ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿವೇತನವನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ ಎಂದು ಗಮನಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆದಾಗ್ಯೂ, ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರಿಗೆ ನೀಡಲಾಗುವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿವೇತನವು ಸುಮಾರು 10,000/- ಆಗಿದೆ. ಇದನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಬೇಕು.

11.7 ವಿಕಲಚೇತನ ಹಾಗೂ ಹಿರಿಯ ನಾಗರಿಕರ ಸಬಲೀಕರಣ ಕಲ್ಯಾಣ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು:**1. ವಿಶೇಷ ಚೇತನರು**

ಭಾರತ ಜನಗಣತಿ 2011ರ ಅನ್ವಯ ವಿಶೇಷ ಚೇತನರ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ 13,24,205 ಇದ್ದು ರಾಜ್ಯದ, ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ಶೇಕಡೆ 2.16 ರಷ್ಟಿರುತ್ತದೆ. ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ವಿಶೇಷಚೇತನರು ಮತ್ತು ಹಿರಿಯನಾಗರಿಕರನ್ನು ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಮುಖ್ಯವಾಹಿನಿಗೆ ತರಲು 1988 ರಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಚೇತನ ಹಾಗೂ ಹಿರಿಯ ನಾಗರಿಕರ ಸಬಲೀಕರಣ ಇಲಾಖೆಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಯಿತು ಮತ್ತು ಇಲಾಖೆಯ ಮುಖಾಂತರ ಕಲ್ಯಾಣ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

2022-23 ನೇ ಸಾಲಿಗೆ ಆಯವ್ಯಯದಲ್ಲಿ ರೂ. 235.47 ಕೋಟಿ ಅನುದಾನ ನಿಗದಿಪಡಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ಅದರಲ್ಲಿ ನವೆಂಬರ್ 2022 ರ ಅಂತ್ಯದವರೆಗೆ ರೂ.113.26 ಕೋಟಿ ರೂ.ಗಳನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆಗೊಳಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ರೂ. 94.35 ಕೋಟಿ ವೆಚ್ಚಭರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಯೋಜನಾವಾರು ಸಾಧಿಸಲಾದ ಪ್ರಗತಿ ವಿವರಗಳು ಈ ಕೆಳಕಂಡಂತಿದೆ.

ರೂ.ಕೋಟಿಗಳಲ್ಲಿ

ಕ್ರ.ಸಂ	ಯೋಜನೆಯ ಹೆಸರು	ಅನುದಾನ (ಬಿಇ+ಎಸ್‌ಇ)	ಬಿಡುಗಡೆ	ಒಟ್ಟು ವೆಚ್ಚ
1	ಸಮಾಜ ಸೇವಾ ಸಂಕೀರ್ಣ-ಅನುಪಾಲನಾ ಗೃಹ-ಮಾನಸ ಕೇಂದ್ರ	2.09	1.61	1.38
2	ಅಂಗವಿಕಲರಿಗಾಗಿ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯ	3.96	2.84	1.73

ಕ್ರ.ಸಂ	ಯೋಜನೆಯ ಹೆಸರು	ಅನುದಾನ (ಬಿಇ+ಎಸ್‌ಇ)	ಜಡುಗಡೆ	ಒಟ್ಟು ವೆಚ್ಚ
3	ಕಿವುಡರ ಮತ್ತು ಅಂಧರ ಸರ್ಕಾರಿ ಶಾಲೆಗಳು	1.28	0.78	0.54
4	ಅಂಗವಿಕಲರಿಗೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ವೇತನ	6.25	0.00	0.00
5	ಅಂಗವಿಕಲ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಅಧಿನಿಯಮ 1995 ರ ಮೇರೆಗೆ ಆಯುಕ್ತಾಲಯ	0.96	0.54	0.28
6	ಮಹಿಳಾ ಅಂಗವಿಕಲರಿಗೆ ಹಾಸ್ಟೆಲ್‌ಗಳು	3.09	1.43	1.28
7	ಅಂಗವಿಕಲರಿಗೆ ಸಾಧನ ಮತ್ತು ಸಲಕರಣೆಗಳು	17.81	2.81	0.96
8	ಅಂಗವಿಕಲರಿಗಾಗಿ ಎನ್.ಪಿ.ಡಿ.ಆರ್.ಪಿ. ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ	67.64	38.78	37.21
9	ಅಂಗವಿಕಲರಿಗಾಗಿ ಉದ್ಯೋಗ ಕೋಶ	0.05	0.00	0.00
10	ದೈಹಿಕ ಮತ್ತು ಮಾನಸಿಕವಾಗಿ ಸವಾಲಾಗುವವರ ಕಲ್ಯಾಣ	24.41	18.53	14.27
11	ಹಿರಿಯ ನಾಗರಿಕರ ನೀತಿ	4.11	2.11	1.87
12	ಸರ್ಕಾರೇತರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಂದ ನಡೆಸಲ್ಪಡುವ ಅಂಗವಿಕಲರ ವಿಶೇಷ ಶಾಲೆಗಳಿಗೆ ಆರ್ಥಿಕ ನೆರವು	81.49	24.79	20.98
13	ವಿಕಲಚೇತನರ ಇಲಾಖೆಯ ಕಟ್ಟಡಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆ	1.00	0.14	0.00
14	ಅಂಗವಿಕಲರಿಗಾಗಿ ಸರ್ಕಾರೇತರ ಸೇವಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು	17.65	16.14	12.04
15	ವೃದ್ಧರ, ವಿಕಲಾಂಗರ ಮತ್ತು ರೋಗಗ್ರಸ್ತರ ಪಾಲನೆಗಾಗಿ ಸ್ವಯಂ ಸೇವಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು	3.68	2.76	1.81
	ಒಟ್ಟು	235.47	113.26	94.35

2022-23 ಸಾಲಿಗೆ ಸಾಧಿಸಲಾಗಿರುವ ಪ್ರಗತಿ (ನವೆಂಬರ್ 2022 ಅಂತ್ಯಕ್ಕೆ)

- ❑ ರೂ.12.04 ಕೋಟಿಗಳ ಅನುದಾನವನ್ನು ಸರ್ಕಾರೇತರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಸರ್ಕಾರೇತರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಂದ ನಡೆಸಲ್ಪಡುವ ಅಂಗವಿಕಲರ ವಿಶೇಷ ಶಾಲೆಗಳಿಗೆ ಆರ್ಥಿಕ ನೆರವು ಯೋಜನೆಯಡಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.
- ❑ ಸಾಧನೆ ಮತ್ತು ಪ್ರತಿಭೆ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮತ್ತು ಅಂತರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಟ್ಟದ ಕ್ರೀಡಾಕೂಟದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವ ವಿಶೇಷ ಚೇತನರಿಗೆ ರೂ. 50,000 ಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವ ವಿಶೇಷ ಚೇತನರಿಗೆ ರೂ. 20,000 ಗಳ ಪೋರ್ಟ್‌ನಾಡ್ ಧನವನ್ನು ನೀಡಲಾಗುವುದು. ಈ ಯೋಜನೆಯಡಿ 32 ಫಲಾನುಭವಿಗಳಿಗೆ ರೂ. 0.17 ಕೋಟಿ ಪೋರ್ಟ್‌ನಾಡ್ ಧನ ವಿತರಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ❑ ವಿಶೇಷ ಚೇತನರೊಂದಿಗೆ ವಿವಾಹವಾಗುವ ಪುರುಷ ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಪೋರ್ಟ್‌ನಾಡ್ ಧನ ವಿತರಿಸಲಾಗಿದ್ದು ಈ ಯೋಜನೆಯಡಿ ನಿಗದಿಪಡಿಸಲಾದ ರೂ. 2.00 ಕೋಟಿಗಳಲ್ಲಿ 144 ಫಲಾನುಭವಿಗಳಿಗೆ ರೂ. 0.72 ಕೋಟಿ ಪೋರ್ಟ್‌ನಾಡ್ ಧನ ವಿತರಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ❑ 25 ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ನಿಗದಿ ಪಡಿಸಲಾದ ರೂ. 0.50 ಕೋಟಿಗಳಲ್ಲಿ ವಿಕಲಚೇತನ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಹಗಲು ಯೋಗ ಕ್ಷೇಮ ಕೇಂದ್ರ ಯೋಜನೆಯಡಿ ರೂ. 0.18 ಕೋಟಿ ವೆಚ್ಚ ಭರಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ❑ ಹಿರಿಯ ನಾಗರಿಕರ ಗುರುತಿನ ಚೀಟಿ (ಯುಡಿಐಡಿ) ಗಾಗಿ ಸ್ವೀಕೃತಿಯಾದ 6,84,542 ಅರ್ಜಿಗಳಲ್ಲಿ 3,58,425 ಗುರುತಿನ ಚೀಟಿಗಳನ್ನು ವಿತರಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ❑ ಸರ್ಕಾರಿ ಬ್ರೈಲ್ ಮುದ್ರಣಾಲಯ, ಮೈಸೂರು, ಇಲ್ಲಿ 5090 ಬ್ರೈಲುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಅಂಧ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಮುದ್ರಿಸಿ ವಿತರಿಸಲಾಗಿದೆ.

- ❑ 1999-00 ರಲ್ಲಿ 0.19 ಇದ್ದ ವಿಶೇಷ ಚೇತನ ಮಾನವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸೂಚ್ಯಂಕವು 2011-12 ರಲ್ಲಿ 0.25 ಕ್ಕೆ ಏರಿಕೆ ಆಗಿರುತ್ತದೆ.

2. ಹಿರಿಯ ನಾಗರಿಕರು:

2011ರ ಭಾರತ ಜನಗಣತಿ ಅನ್ವಯ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ 47.18 ಲಕ್ಷ ಹಿರಿಯ ನಾಗರಿಕರ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಇದ್ದು, ರಾಜ್ಯದ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ಶೇಕಡ 7.72 ರಷ್ಟು ಇರುತ್ತದೆ. ಹಿರಿಯ ನಾಗರಿಕರ ಅಂದಾಜು ಜನಸಂಖ್ಯೆ 2023 ಕ್ಕೆ 77.07 ಲಕ್ಷ ಇರುತ್ತದೆ.

2022-23 ಸಾಲಿಗೆ ಸಾಧಿಸಲಾಗಿರುವ ಪ್ರಗತಿ (ನವೆಂಬರ್ 2022 ಅಂತ್ಯಕ್ಕೆ):

ಹಿರಿಯ ನಾಗರಿಕರಿಗೆ ಉತ್ತಮ ಜೀವನವನ್ನು ಒದಗಿಸಿ ಕೊಡುವುದನ್ನು ಖಚಿತ ಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಮತ್ತು ಹಿರಿಯ ನಾಗರಿಕರಿಗೆ ಆರ್ಥಿಕ ಭದ್ರತೆ, ಆರೋಗ್ಯ ಪೋಷಣೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ಶೋಷಣೆ ಮತ್ತು ಅವರನ್ನು ನಿಂದಿಸುವ ಮತ್ತು ಅನುಚಿತ ಉಪಯೋಗ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವವರಿಂದ ರಕ್ಷಣೆ ಒದಗಿಸುವ ಧೈಯೋದ್ದೇಶದಿಂದ ಹಾಗೂ ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿರುವ ವೃದ್ಧರಿಗೆ ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿರುವಂತೆ ಸಮಾನ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಲು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಲು ಸರ್ಕಾರವು ಹಿರಿಯ ನಾಗರಿಕ ಕಲ್ಯಾಣ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ.

- ❑ 25 ಫಲಾನುಭವಿಗಳಂತೆ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿರುವ 31 ವೃದ್ಧಾಶ್ರಮಗಳನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿರುವ ಸರ್ಕಾರೇತರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ರೂ. 1.81 ಕೋಟಿ ಸಹಾಯ ಧನ ವಿತರಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ❑ ಜಿಲ್ಲಾ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿರುವ 22 ಹಿರಿಯ ನಾಗರಿಕರ ಹಗಲು ಯೋಗಕ್ಷೇಮ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ 140 ಹಿರಿಯ ನಾಗರಿಕ ಫಲಾನುಭವಿಗಳಿರುತ್ತಾರೆ.
- ❑ ಹಿರಿಯ ನಾಗರಿಕ ಗುರುತಿನ ಚೀಟಿಗಾಗಿ ಸ್ವೀಕೃತಿಯಾದ 18,200 ಅರ್ಜಿಗಳಲ್ಲಿ 16,061 ಗುರುತಿನ ಚೀಟಿಗಳನ್ನು ವಿತರಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ❑ 1999-00 ರಲ್ಲಿ 0.43 ಇದ್ದ ಹಿರಿಯ ನಾಗರಿಕರ ಮಾನವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸೂಚ್ಯಂಕವು 2011-12 ರಲ್ಲಿ 0.56 ಕ್ಕೆ ಏರಿಕೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ದೂರದೃಷ್ಟಿ

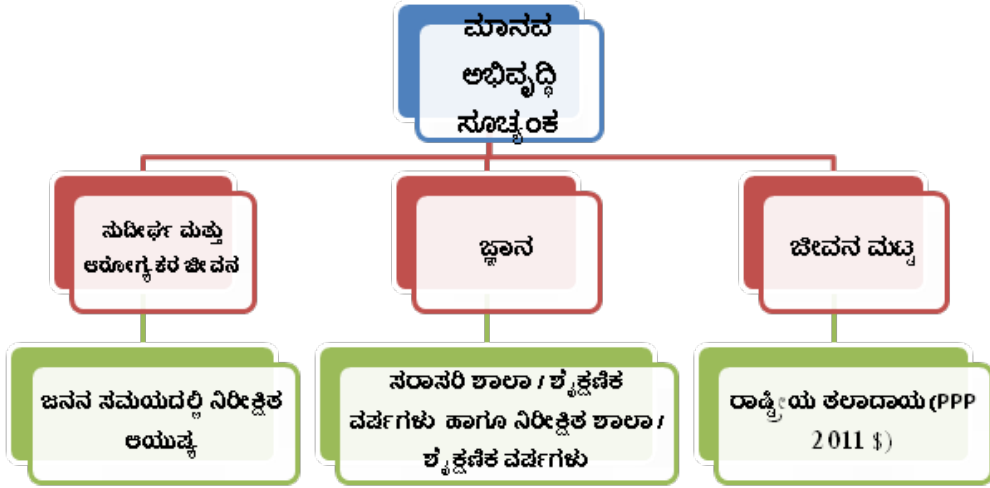
- ❑ ಭಾರತ ಜನಗಣತಿ 2011 ರ ಅನ್ವಯ ವಿಷೇಶ ಚೇತನರ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ 13,24,205 ಇದ್ದು, ಇದು ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಅಧಿಸೂಚಿಸಲಾದ 7 ವಿವಿಧ ಅಂಗವೈಫಲ್ಯವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರವು ದಿನಾಂಕ 19.04.17 ರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚುವರಿಯಾಗಿ ವಿವಿಧ 21 ಅಂಗ ವೈಫಲ್ಯಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಅಧಿಸೂಚನೆ ಹೊರಡಿಸಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇಲಾಖೆಯು ಆರೋಗ್ಯ ಮತ್ತು ಕುಟುಂಬ ಕಲ್ಯಾಣ ಇಲಾಖೆಯ ಸಹಯೋಗದೊಂದಿಗೆ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿನ ಎಲ್ಲಾ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವಿಶೇಷ ಚೇತನರನ್ನು ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಸಮಾಜದ ಮುಖ್ಯವಾಹಿನಿಗೆ ತರಲು ನಿಯತಕಾಲಿಕ ಗಣತಿ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿದೆ.
- ❑ ಜಿಲ್ಲಾ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ವಿಕಲಚೇತನ ಯುವತಿಯರ ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಉದ್ಯೋಗಕ್ಕೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಲು ಉದ್ಯೋಗಸ್ಥ ವಿಕಲಚೇತನ ಮಹಿಳೆಯರ ಮತ್ತು ವಿಧ್ಯಾರ್ಥಿನಿಯರ ವಸತಿ ನಿಲಯಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸ ಬೇಕಾಗಿರುತ್ತದೆ.
- ❑ ಜಿಲ್ಲಾ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಬುದ್ಧಿ ಮಾಂದ್ಯ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಪುನರ್ವಸತಿ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಬೇಕಾಗಿರುತ್ತದೆ.

11.8 ಮಾನವ ಮತ್ತು ಅಂಗ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ

ಹಿರಿಕೆ:

ಮಾನವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯು ಮಾನವನ ಯೋಗಕ್ಷೇಮಕ್ಕಾಗಿ ಸಮೃದ್ಧವಾದ ಕೊಡಿಗೆಯನ್ನು ನೀಡಿರುತ್ತದೆ. ಮಾನವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ವಿಧಾನವು ಜನತೆಯನ್ನು ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸಿ ಅವರಿಗೆ ಅವಕಾಶಗಳು ಮತ್ತು ಅವರ ಆಯ್ಕೆಗಳೆಡೆಗೆ ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸುತ್ತದೆ ಎಂದು ವಿಶ್ವ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವು (ಯು.ಎನ್.ಡಿ.ಪಿ) ತಿಳಿಸಿರುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಮಾನವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯು ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಆರೋಗ್ಯ, ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಜೀವನ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ (ಚಿತ್ರ 11.8.1) ಮಹತ್ವವನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ. ಇದು ಇತರೆ ಆಯಾಮಗಳನ್ನು ಅಂದರೆ, ಅಂಗ, ಶಿಶು, ಬಡತನ, ಆಹಾರ ಭದ್ರತೆ, ಪ್ರದೇಶ, ಧರ್ಮ, ಜಾತಿ, ಪರಿಸರ ವಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಪರಿಸರ, ಜೀವನ ಚಕ್ರದ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಅಥವಾ ಜೀವಿತಾವಧಿಯ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ.

ಚಿತ್ರ 11.8.1: ವಿಶ್ವ ಸಂಸ್ಥೆಯ (UNDP) ಮಾನವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸೂಚ್ಯಂಕದ ಮೂರು ಪ್ರಮುಖ ಸೂಚಕಗಳು

ಮಾನವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳ ಗುಣಾತ್ಮಕ ಫಲಿತಾಂಶಗಳನ್ನು ಪ್ರಮಾಣೀಕರಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ಮಾನವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸೂಚ್ಯಂಕ (HDI), ಅಸಮಾನತೆಯ ಹೊಂದಾಣಿಕೆಯ ಮಾನವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸೂಚ್ಯಂಕ (IAHDI), ಅಂಗ ಅಸಮಾನತೆ ಸೂಚ್ಯಂಕ (GII), ಬಹು ಆಯಾಮದ ಬಡತನ ಸೂಚ್ಯಂಕ(MPI) ಗಳಂತಹ ಅನೇಕ ಸೂಚ್ಯಂಕಗಳ ರೂಪಗಳನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದೆ.

ಮಾನವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಮೂರು ಮೂಲಭೂತ ಆಯಾಮಗಳಾದ ಆರೋಗ್ಯ, ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಜೀವನಮಟ್ಟವನ್ನು ಸೆರೆಹಿಡಿಯುವ ಮಾನವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸೂಚ್ಯಂಕ ಒಂದೇ ಅಳತೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಸೂಚ್ಯಂಕವು ಮಾನವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಮೂರು ಮೂಲಭೂತ ಆಯಾಮಗಳಾದ ಆರೋಗ್ಯ, ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಜೀವನಮಟ್ಟವನ್ನು ಸೆರೆಹಿಡಿಯುವ ಒಂದು ಮಾಪನವನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ. ಮಾನವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸೂಚ್ಯಂಕವು, ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ವ್ಯಾಪಕ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯ ಮಾಪನವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಮಾನವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸೂಚ್ಯಂಕದಲ್ಲೇ ಆರ್ಥಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಿಂತ ಆರ್ಥಿಕ ನೆಮ್ಮದಿ ಮತ್ತು ಕಲ್ಯಾಣಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಹತ್ವ ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು, ದೇಶದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳೇ ಅಂತಿಮ ಮಾನದಂಡಗಳಾಗಿರಬೇಕು ಎಂಬುದರ ಮೇಲೆ ಒತ್ತು ನೀಡುತ್ತದೆ.

ಯು.ಎನ್.ಡಿ.ಪಿ ಯ 2014 ರ ಮಾನವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ವರದಿಯ ಪ್ರಕಾರ, ಮಧ್ಯಮ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದಾಗ 0.586 ಮಾನವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ವರದಿ ಮೌಲ್ಯದೊಂದಿಗೆ 187 ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಭಾರತ 135 ನೇ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದೆ. ಕೇರಳ ರಾಜ್ಯವು 0.693 ಅತ್ಯಧಿಕ ಮೌಲ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ರಾಜ್ಯವಾಗಿದ್ದು, ಬಹಾರವು 0.536 ಮೌಲ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಕಡಿಮೆ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದೆ. 20 ಪ್ರಮುಖ ರಾಜ್ಯಗಳ ಪೈಕಿ 0.611 ಮೌಲ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯವು 8ನೇ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಮಾನವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ವರದಿಗಳು - ಒಂದು ಅವಲೋಕನ

ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ವಿವಿಧ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ತಯಾರಿಸಲಾದ ಮಾನವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ವರದಿಗಳ ತರುವಾಯದ ನೀತಿ ನಿರೂಪಣೆಗಳ ಮೂಲಕ ಮಾನವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸುವಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕವು ಪ್ರವರ್ತಕ ರಾಜ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಇದ್ದ ಪ್ರಬಲ ಸಾಮಾಜಿಕ-ಆರ್ಥಿಕ ಅಸಮಾನತೆಗಳನ್ನು ಅರಿಯುವಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಸಹಾಯವಾದ ಮೊದಲ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಮಾನವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ವರದಿಯು (KSHDR) 1999 ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಗೊಂಡಿತು. 2005ರಲ್ಲಿ ಹೊರತರಲಾದ ಎರಡನೇ ರಾಜ್ಯ ಮಾನವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ವರದಿಯು, ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಶೋಷಿತ ವರ್ಗಗಳನ್ನು ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡ ಜಿಲ್ಲಾ ಮಾನವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಗುರಿಗಳು ಹಾಗೂ ಫಲಿತಾಂಶಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವಿಸ್ತೃತ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಲ್ಲದೇ, ಸೇವೆಗಳನ್ನೊದಗಿಸುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳ ಪರಿಣಾಮಕತೆಯನ್ನೂ ಸಹ ಪರಿಶೀಲಿಸಿತು.

ಮೂರನೇ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಮಾನವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ವರದಿ, 2015ನ್ನು "ಸಮಾನತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮಾನವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ವೇಗ ಸಂವರ್ಧನೆ" ಎಂಬ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯೊಂದಿಗೆ ಹೊರತರಲಾಗಿದೆ. ಜಾತಿ, ವರ್ಗ, ಅಂಗ, ಪ್ರದೇಶಗಳು ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಗುಂಪುಗಳು ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ಮಾನವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ನಿರ್ಣಯಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಅದರ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ವೇಗಗೊಳಿಸುವುದು.

ನಾಲ್ಕನೇ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಮಾನವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ವರದಿ, 2022-"ಸುಸ್ಥಿರ ಯೋಗಕ್ಷೇಮದ ಕಡೆಗೆ ಅಂತರವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುವುದು" ವರದಿಯನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವ ಕಾರ್ಯವು ಅಂತಿಮ ಹಂತದಲ್ಲಿದೆ. ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಗುರಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಾನವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಮೈಲಿಗಲ್ಲುಗಳನ್ನು ತಲುಪಲು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಕಾರ್ಯ-ಆಧಾರಿತ ಕಾರ್ಯಸೂಚಿಯೊಂದಿಗೆ ವರದಿಯನ್ನು ಪ್ರಸ್ತುತಪಡಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಅಂತರವನ್ನು ನಿವಾರಿಸಲು ಮತ್ತು ಸುಸ್ಥಿರ ಯೋಗಕ್ಷೇಮವನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡುವ ತಂತ್ರಗಳು ಮತ್ತು ನೀತಿಗಳನ್ನು ಅನ್ವೇಷಿಸುವುದರ ಪ್ರಯತ್ನವಾಗಿದೆ.

ರಾಜ್ಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಮಾನವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸೂಚ್ಯಂಕ

ಜಾಗತಿಕ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಭಾರತೀಯ ರಾಜ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಸಾಪೇಕ್ಷ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆ (UNDP) ರವರು ನಿಗದಿಪಡಿಸಿದ ಮಾನವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸೂಚ್ಯಂಕಗಳ ಮೌಲ್ಯವನ್ನು ಜಾಗತಿಕ ಮೈಲುಗಲ್ಲುಗಳೊಂದಿಗೆ ಅಂದಾಜಿಸಿದ್ದು, ಕೆಳಗೆ ತಿಳಿಸಿದಂತೆ 2019ರ ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯು (UNDP) ನಿಗದಿಪಡಿಸಿರುವ ಮೈಲುಗಲ್ಲುಗಳಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆ (ಯು.ಎನ್.ಡಿ.ಪಿ) ನಿಗದಿಪಡಿಸಿರುವ ಮೈಲುಗಲ್ಲುಗಳು

ಆಯಾಮಗಳು	ಸೂಚಿಗಳು	ಕನಿಷ್ಠ	ಗರಿಷ್ಠ
ಆರೋಗ್ಯ	ಜೀವನಾಯುಷ್ಯ (ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ)	20	85
ಶಿಕ್ಷಣ	ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿದ ಶಾಲಾ ವರ್ಷಗಳು	0	18
	ಸರಾಸರಿ ಶಾಲಾ ವರ್ಷಗಳು	0	15
ಜೀವನ ಮಟ್ಟ	ಒಟ್ಟು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ತಲಾ ವರಮಾನ (2017 PPP\$)	100	75000

ಮೂಲ: ಯು.ಎನ್. ಡಿ.ಪಿ ಮತ್ತು ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದ ಮಾನವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ವರದಿ 2022 (ತಾತ್ಕಾಲಿಕ).

ಮಾನವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ಕಾರ್ಯಕ್ಷಮತೆಯು ಮಾನವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸೂಚ್ಯಂಕ ಮೌಲ್ಯದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ವರ್ಷದಿಂದ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಸುಧಾರಿಸುತ್ತಿದೆ.

ಜಿಲ್ಲಾ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಮಾನವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸೂಚ್ಯಂಕ

ಜಿಲ್ಲಾ ಮಟ್ಟದ ಮಾನವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸೂಚ್ಯಂಕದ ಲೆಕ್ಕಾಚಾರಕ್ಕಾಗಿ, ಸೂಚಕಗಳು ಅವುಗಳೆಂದರೆ: ಜನನದ ಜೀವಿತಾವಧಿ, ಶಾಲಾ ಶಿಕ್ಷಣದ ಸರಾಸರಿ ವರ್ಷಗಳು, ಶಾಲಾ ಶಿಕ್ಷಣದ ನಿರೀಕ್ಷಿತ ವರ್ಷಗಳು ಮತ್ತು UNDP ಯಿಂದ ಒಟ್ಟು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆದಾಯದ ತಲಾವಾರುಗಳನ್ನು ಬಳಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

1999, 2007-08, 2015 ಮತ್ತು 2022 ರ ಕರ್ನಾಟಕ ಮಾನವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸೂಚ್ಯಂಕವನ್ನು ಕೆಳಗೆ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಲಾಗಿದೆ.

ವರ್ಷ	ಸೂಚ್ಯಂಕ	ರಾಜ್ಯಗಳ ನಡುವೆ ಶ್ರೇಣಿ
1999	0.432	10
2007-08	0.519	10
2015	0.611	8
2022	0.644	11

ಕರ್ನಾಟಕವು ಮಧ್ಯಮ ಮಾನವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಶ್ರೇಣಿ (0.550-0.699) ಯಲ್ಲಿದ್ದು ಮತ್ತು ಶ್ರೇಣಿಯು 10 ಮತ್ತು 11 ರ ನಡುವೆ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ಸ್ಥಿರವಾಗಿದೆ, ಆದರೆ ಸೂಚ್ಯಂಕವು 0.432 ರಿಂದ 0.644 ಕ್ಕೆ ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿ ಸುಧಾರಿಸಿದೆ. ಮಾನವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯದ ಸಾಧನೆಯು ಶೇ.43 ರಿಂದ ಶೇ.64.4 ಕ್ಕೆ ಏರಿಕೆ ಎಂದು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಇದು ಎಲ್ಲಾ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸರಾಸರಿಗಿಂತ ಉತ್ತಮವಾಗಿದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕದ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಾದ್ಯಂತ ಮಾನವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸೂಚ್ಯಂಕ-2022 ಅನ್ನು ಕೆಳಕಂಡಂತೆ ನೀಡಲಾಗಿದೆ

ಜಿಲ್ಲೆಗಳು	ಆರೋಗ್ಯ ಸೂಚ್ಯಂಕ	ಶಿಕ್ಷಣ ಸೂಚ್ಯಂಕ	ವರಮಾನಸೂಚ್ಯಂಕ	ಎಚ್.ಡಿ.ಐ	ಶ್ರೇಣಿ
ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ	0.770	0.678	0.770	0.738	1
ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ	0.757	0.595	0.720	0.687	2
ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು	0.770	0.576	0.672	0.668	3
ಉಡುಪಿ	0.760	0.566	0.684	0.665	4
ಕೊಡಗು	0.768	0.619	0.616	0.664	5
ಮಂಡ್ಯ	0.764	0.575	0.607	0.644	6
ಬೆಂಗಳೂರು ಗ್ರಾಮಾಂತರ	0.762	0.557	0.625	0.643	7
ರಾಮನಗರ	0.761	0.565	0.615	0.642	8
ಕೋಲಾರ	0.771	0.599	0.567	0.640	9
ಶಿವಮೊಗ್ಗ	0.755	0.547	0.623	0.636	10
ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ	0.775	0.556	0.586	0.632	11
ಬಾಗಲಕೋಟೆ	0.774	0.542	0.594	0.629	12
ಚಿಕ್ಕಬಳ್ಳಾಪುರ	0.768	0.577	0.558	0.628	13
ಮೈಸೂರು	0.759	0.557	0.577	0.625	14
ಹಾಸನ	0.769	0.528	0.598	0.624	15
ಗದಗ	0.767	0.563	0.559	0.623	16
ತುಮಕೂರು	0.759	0.506	0.606	0.615	17
ಬಳ್ಳಾರಿ	0.730	0.523	0.601	0.612	18
ಧಾರವಾಡ	0.708	0.533	0.601	0.610	19
ಬೆಳಗಾವಿ	0.751	0.546	0.529	0.601	20
ಚಾಮರಾಜನಗರ	0.776	0.488	0.573	0.601	21
ಬೀದರ್	0.772	0.532	0.527	0.600	22
ವಿಜಯಪುರ	0.771	0.524	0.532	0.599	23
ಚಿತ್ರದುರ್ಗ	0.757	0.519	0.541	0.597	24
ಕೊಪ್ಪಳ	0.765	0.520	0.524	0.593	25
ದಾವಣಗೆರೆ	0.749	0.508	0.538	0.589	26

ಜಿಲ್ಲೆಗಳು	ಆರೋಗ್ಯ ಸೂಚ್ಯಂಕ	ಶಿಕ್ಷಣ ಸೂಚ್ಯಂಕ	ವರಮಾನಸೂಚ್ಯಂಕ	ಎಚ್.ಡಿ.ಐ	ಶ್ರೇಣಿ
ಹಾವೇರಿ	0.762	0.446	0.533	0.566	27
ರಾಯಚೂರು	0.742	0.448	0.535	0.562	28
ಕಲಬುರಗಿ	0.726	0.420	0.514	0.539	29
ಯಾದಗಿರಿ	0.764	0.382	0.533	0.538	30
ಕರ್ನಾಟಕ	0.759	0.555	0.634	0.644	

ಮೂಲ: ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದ ಮಾನವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ವರದಿ 2022 (ತಾತ್ಕಾಲಿಕ).

ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರವು ಜಿಲ್ಲಾ ಮಟ್ಟದಲ್ಲ ಮಾನವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಾಧನೆಯಲ್ಲಿ ಅತ್ಯುನ್ನತವಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಯುಎನ್‌ಡಿಪಿ (UNDP) ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಹೋಲಿಕೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಉನ್ನತ (High) ಮಾನವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಿರುವ ಜಿಲ್ಲೆ ಎಂದು ವರ್ಗೀಕರಿಸಿದೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ, ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು, ಉಡುಪಿ ಮತ್ತು ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆಗಳು ನಂತರದ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಾನವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಾಧನೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಾಗಿವೆ. ಕಡಿಮೆ ಮಾನವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಾಧನೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಳಗಿನ 5 ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿರುವ ಜಿಲ್ಲೆಗಳೆಂದರೆ ಯಾದಗಿರಿ, ಕಲಬುರಗಿ, ರಾಯಚೂರು, ಹಾವೇರಿ ಮತ್ತು ದಾವಣಗೆರೆ ಜಿಲ್ಲೆಗಳು.

2015 ಮತ್ತು 2022 ರ ಎರಡು ಅವಧಿಗಳ ಜಿಲ್ಲಾವಾರು ಮಾನವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸೂಚ್ಯಂಕ ಮೌಲ್ಯವನ್ನು ಕೆಳಕಂಡಂತೆ ನೀಡಲಾಗಿದೆ

ಕ್ರ. ಸಂ	ಜಿಲ್ಲೆಗಳು	2012		2019		ಕ್ರ. ಸಂ	ಜಿಲ್ಲೆಗಳು	2012		2019	
		ಎಚ್‌ಡಿಐ	ಶ್ರೇಣಿ	ಎಚ್‌ಡಿಐ	ಶ್ರೇಣಿ			ಎಚ್‌ಡಿಐ	ಶ್ರೇಣಿ	ಎಚ್‌ಡಿಐ	ಶ್ರೇಣಿ
1	ಬಾಗಲಕೋಟೆ	0.5513	24	0.6290	12	16	ಹಾವೇರಿ	0.5390	28	0.5660	27
2	ಬೆಳಗಾವಿ	0.5794	18	0.6010	20	17	ಕಲಬುರಗಿ	0.5342	29	0.5390	29
3	ಬಳ್ಳಾರಿ	0.5446	26	0.6120	18	18	ಕೊಡಗು	0.6816	2	0.6640	5
4	ಬೆಂಗಳೂರು (ಗ್ರಾ)	0.6484	4	0.6430	7	19	ಕೋಲಾರ	0.6266	7	0.6400	9
5	ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ	0.7392	1	0.7380	1	20	ಕೊಪ್ಪಳ	0.5510	25	0.5930	25
6	ಬೀದರ್	0.5651	22	0.6000	22	21	ಮಂಡ್ಯ	0.5986	14	0.6440	6
7	ಚಾಮರಾಜನಗರ	0.5683	21	0.6010	20	22	ಮೈಸೂರು	0.6204	9	0.6250	14
8	ಚಿಕ್ಕಬಳ್ಳಾಪುರ	0.6072	13	0.6280	13	23	ರಾಯಚೂರು	0.5399	27	0.5620	28
9	ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು	0.6360	5	0.6680	3	24	ರಾಮನಗರ	0.5916	15	0.6420	8
10	ಚಿತ್ರದುರ್ಗ	0.5597	23	0.5970	24	25	ಶಿವಮೊಗ್ಗ	0.6101	10	0.6360	10
11	ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ	0.6636	3	0.6870	2	26	ತುಮಕೂರು	0.5807	17	0.6150	17
12	ದಾವಣಗೆರೆ	0.5827	16	0.5890	26	27	ಉಡುಪಿ	0.6313	6	0.6650	4
13	ಧಾರವಾಡ	0.6235	8	0.6100	19	28	ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ	0.6099	11	0.6320	11
14	ಗದಗ	0.5715	20	0.6230	16	29	ವಿಜಯಪುರ	0.5757	19	0.599	23
15	ಹಾಸನ	0.6081	12	0.6240	15	30	ಯಾದಗಿರಿ	0.4954	30	0.538	30

ಮೂಲ: ಕರ್ನಾಟಕ ಮಾನವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ವರದಿ 2015 & ಕರ್ನಾಟಕ ಮಾನವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ವರದಿ 2022 (ತಾತ್ಕಾಲಿಕ).

2015 ಮತ್ತು 2022 ರ ಎರಡು ಅವಧಿಗಳಿಗೆ ಜಿಲ್ಲಾವಾರು ಮಾನವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸೂಚ್ಯಂಕಗಳನ್ನು ಹೋಲಿಸಿದಾಗ, ಕೊಡಗು, ಧಾರವಾಡ ಮತ್ತು ಬೆಂಗಳೂರು ಗ್ರಾಮಾಂತರ (ಕನಿಷ್ಠ ಕುಂಠಿತ ಪ್ರಗತಿ ಹೊಂದಿದೆ) ಜಿಲ್ಲೆಗಳನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ಇನ್ನುಳಿದ ಎಲ್ಲಾ ಜಿಲ್ಲೆಗಳು ಮಾನವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಸುಧಾರಣೆ ಹೊಂದಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ.

ತಾಲ್ಲೂಕು ಮಟ್ಟದಲ್ಲ ಮಾನವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸೂಚ್ಯಂಕ

ತಾಲ್ಲೂಕು ಮಟ್ಟದ ಮಾನವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸೂಚ್ಯಂಕದ ಲೆಕ್ಕಾಚಾರಕ್ಕಾಗಿ ಈ ಕೆಳಗಿನ ಸೂಚಕಗಳನ್ನು ಬಳಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಜೀವನಮಟ್ಟ:

- LPG, ವಿದ್ಯುತ್, ಅನಿಲ ಇತ್ಯಾದಿ ಆಧುನಿಕ ಅಡುಗೆ ಇಂಧನವನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಿರುವ ಕುಟುಂಬಗಳ ಶೇಕಡಾವಾರು ಪ್ರಮಾಣ
- ಆವರಣದೊಳಗೆ ಶೌಚಾಲಯದ ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಕುಟುಂಬಗಳ ಶೇಕಡಾವಾರು ಪ್ರಮಾಣ
- ಸುರಕ್ಷಿತ ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿನ ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಕುಟುಂಬಗಳ ಶೇಕಡಾವಾರು ಪ್ರಮಾಣ
- ವಿದ್ಯುತ್ ಸಂಪರ್ಕವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಕುಟುಂಬಗಳ ಶೇಕಡಾವಾರು ಪ್ರಮಾಣ
- ಪಕ್ಕಾ ವಸತಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಕುಟುಂಬಗಳ ಶೇಕಡಾವಾರು ಪ್ರಮಾಣ
- ಕೃಷಿಯೇತರ ಕಾರ್ಮಿಕರಲ್ಲಿ ಶೇಕಡಾವಾರು ಪ್ರಮಾಣ
- ಸ್ಥಿರ ಬೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ತಲಾ ಆದಾಯ (GDP)

ಆರೋಗ್ಯ:

- ಪ್ರತಿ 1000 ಜೀವಂತ ಜನನಗಳಿಗೆ 5 ಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಮರಣ
- MMR (ಪ್ರತಿ 1 ಲಕ್ಷ ಜನಸಂಖ್ಯೆಗೆ) ಜೀವಂತ ಮಕ್ಕಳ ಜನನಗಳು
- ಕನಿಷ್ಠ 4 ಪ್ರಸವಪೂರ್ವ ಆರೈಕೆ ಭೇಟಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿರುವ ತಾಯಂದಿರ ಸಂಖ್ಯೆ

ಶಿಕ್ಷಣ:

- ಪುರುಷರ ಸಾಕ್ಷರತಾ ಪ್ರಮಾಣ
- ಮಹಿಳೆಯರ ಸಾಕ್ಷರತಾ ಪ್ರಮಾಣ
- ಒಟ್ಟು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿನ ದಾಖಲಾತಿ ಪ್ರಮಾಣ
- ಒಟ್ಟು ಮಾಧ್ಯಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿನ ದಾಖಲಾತಿ ಪ್ರಮಾಣ

ಬೆಂಗಳೂರು ದಕ್ಷಿಣ, ಬೆಂಗಳೂರು ಪೂರ್ವ, ಭಟ್ಕಳ, ಆನೇಕಲ್ ಮತ್ತು ಯಲಹಂಕ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳು ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಾನವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಾಧನೆ ಹೊಂದಿರುವ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಾಗಿದ್ದು, ಕೆಳಗಿನ ಐದು ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರುವ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳೆಂದರೆ ಹುಣಸಗಿ, ಸೇಡಂ, ಷೋರಾಪುರ, ಚಿತ್ತಾಪುರ ಮತ್ತು ಷಹಬಾದ್.

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಅಂಗಾನ್ವಿಯಿಸುವಿಕೆಯ (Engendering) ಮಾನವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ**(ಅ) ಅಂಗವಾರು ಜನಸಂಖ್ಯೆ**

ಅಂಗವಾರು ಜನಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಗಮನಾರ್ಹವಾದ ಸ್ತ್ರೀ-ದುಃಸ್ಥಿತಿ/ಪ್ರತಿಕೂಲತೆಯ ಅಂಶಗಳಿಲ್ಲದೆಯೇ, ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯವು ಆದರ್ಶ ಸ್ವರೂಪ ಸಮಾನ ಸಂಖ್ಯೆಗಳು ಮತ್ತು ಅನುಪಾತದ ಹಂತದೊಡನೆ ಸಾಗುತ್ತಿರುವುದು ಒಳ್ಳೆಯ ಸಂಕೇತವಾಗಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳ ನೋಟ 2019-20 ವರದಿಯನ್ವಯ 2021ಕ್ಕೆ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದ ಯೋಜಿತ (Projected) ಒಟ್ಟು ಜನಸಂಖ್ಯೆ 7,19,57,278, ಪುರುಷರ ಯೋಜಿತ ಜನಸಂಖ್ಯೆ 3,64,98,889 ಹಾಗೂ ಮಹಿಳಾ ಯೋಜಿತ ಜನಸಂಖ್ಯೆ 3,54,58,389 ಇದ್ದು, ಸ್ತ್ರೀ-ದುಃಸ್ಥಿತಿ / ಪ್ರತಿಕೂಲತೆಯ ಅಂಶ -0.027 ಆಗಿರುತ್ತದೆ. 11.8.1 ರಿಂದ 11.8.3 ರವರೆಗಿನ ಕೋಷ್ಟಕಗಳು ಈ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ನಿರ್ದಿಷ್ಟಪಡಿಸುತ್ತವೆ. ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಇತರೆ ಪ್ರಮುಖ ದಕ್ಷಿಣ ರಾಜ್ಯಗಳಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದಾಗ ಅಂಗ ಅನುಪಾತವು ತುಲನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿರುವುದರಿಂದ

ಸ್ವಲ್ಪ ಹಿಂದುಳಿದಿದೆ. ಇದಲ್ಲದೆ, ಪ್ರವೃತ್ತಿಯು ನಿಧಾನವಾಗಿ ಬದಲಾಗುತ್ತಿದ್ದರೂ, ಕರ್ನಾಟಕದ ನಗರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲ ಅಂಗ ಅನುಪಾತವು ಸಾಪೇಕ್ಷವಾಗಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಅತಿ ಕಡಿಮೆ ಇರುವುದನ್ನೂ ಸಹ ಕಾಣಬಹುದು.

ಕೋಷ್ಟಕ 11.8.1: ಭಾರತ, ಕರ್ನಾಟಕ ಮತ್ತು ಪ್ರಮುಖ ದಕ್ಷಿಣ ರಾಜ್ಯಗಳ ಜನಸಂಖ್ಯೆ

ರಾಜ್ಯಗಳು	ಜನಸಂಖ್ಯೆ 2011			ಶೇಕಡಾ ಮಹಿಳೆಯರ ಪಾಲು	ದುಃಸ್ಥಿತಿ / ಪ್ರತಿಕೂಲತಾ ಅಂಶ
	ಒಟ್ಟು	ಪುರುಷರು	ಸ್ತ್ರೀಯರು		
ಕರ್ನಾಟಕ	61095297	30966657	30128640	49.3	-0.028
ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶ	84580777	42442146	42138631	49.8	-0.007
ಕೇರಳ	33406061	16027412	17378649	52.0	0.078
ತಮಿಳುನಾಡು	72147030	36137975	36009055	49.9	-0.004
ಭಾರತ	1210854977	623270258	587584719	48.5	-0.061

ಮೂಲ: ಭಾರತ ಜನಗಣತಿ, 2011 ಟಿಪ್ಪಣಿ: ಸ್ತ್ರೀ-ದುಃಸ್ಥಿತಿ / ಪ್ರತಿಕೂಲತಾ ಅಂಶ (ಎಫ್. ಡಿ. ಎಫ್) = [(ಸ್ತ್ರೀ - ಪು) / (ಸ್ತ್ರೀ)] ಕೇರಳ-ಪುರುಷರ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಮೀರಿಸಿದ ಸ್ತ್ರೀಯರು

ಕೋಷ್ಟಕ 11.8.2: ಕರ್ನಾಟಕ ಮತ್ತು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಜನನದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅಂಗಾನುಪಾತ

ರಾಜ್ಯ / ಭಾರತ	ಜನನದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅಂಗಾನುಪಾತ				
	2012-14	2013-15	2014-16	2016-18	2018-20
ಕರ್ನಾಟಕ	950	939	935	924	916
ಭಾರತ	906	900	898	899	907

ಮೂಲ: ಎಸ್. ಆರ್. ಎಸ್ ಬುಲೆಟಿನ್

2020 ರ ಎಸ್‌ಆರ್‌ಎಸ್ ವರದಿಯಲ್ಲಿ ಜನನದಲ್ಲಿ 916 ಕ್ಕೆ ಇಳಿಯುತ್ತಿರುವ ಅಂಗ ಅನುಪಾತದ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವ ಕಾಳಜಿ ಇದೆ. ಹುಟ್ಟಿನಿಂದಲೇ ಅಂಗ ಅನುಪಾತವನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಲು ಬೇಟ ಬಜಾವೋ ಬೇಟ ಪಥಾವೋ ಮತ್ತು ಭಾಗ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಿಯಂತಹ ಪ್ರಚಾರ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸುವ ತುರ್ತು ಅಗತ್ಯವಿದೆ.

(ಆ) ಮಕ್ಕಳ ಅಂಗಾನುಪಾತ

ಕೋಷ್ಟಕ 11.8.3: ಮಕ್ಕಳ ಅಂಗಾನುಪಾತ - ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತ ರಾಜ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ಭಾರತ (1971 ರಿಂದ 2011)

ರಾಜ್ಯಗಳು	ಮಕ್ಕಳ ಅಂಗಾನುಪಾತ - ಜನಗಣತಿ ವರ್ಷಾನುಸಾರ						ಅಂಗಾನುಪಾತದ ವ್ಯತ್ಯಾಸ 2001 ರಿಂದ 2011
	1971	1981	1991	2001	2011	ವ್ಯತ್ಯಾಸ 1971 ರಿಂದ 2011	
ಕರ್ನಾಟಕ	978	975	960	946	948	30	2
ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶ	990	992	975	961	939	51	-22
ಕೇರಳ	976	970	958	960	964	12	4
ತಮಿಳುನಾಡು	974	967	948	942	943	31	1
ಭಾರತ	964	962	945	927	919	45	-8

ಮೂಲ: ದಶಮಾನ ಜನಗಣತಿ ಡೇಟಾ - ಭಾರತದ ಜನಗಣತಿ 2011

ಮಕ್ಕಳ ಅಂಗಾನುಪಾತಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ, ಕಳೆದ ಒಂದು ದಶಕದ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಕೊಂಚ ಸುಧಾರಣೆಯಾಗಿದ್ದರೂ ಕೂಡ, ನ್ಯಾಯೋಚಿತ ಅಂಗ ಸಮಾನತೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸುವಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯವು ಇನ್ನೂ ಬಹುದೂರ ಸಾಗಬೇಕಾಗಿರುವುದು ಕಳವಳಕಾರಿ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ (ಕೋಷ್ಟಕ 11.8.3). ರಾಜ್ಯವನ್ನು ತಮಿಳುನಾಡಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಸಾಪೇಕ್ಷವಾಗಿ ಉತ್ತಮ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದೆ; ಆದರೆ, ಕೇರಳಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಶೋಚನೀಯ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ, ಈ ಋಣಾತ್ಮಕ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟುವಲ್ಲಿ ಅತ್ಯವಶ್ಯಕ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಅಂಗ ಮತ್ತು ಆರೋಗ್ಯ

ಜೀವನಾಯುಷ್ಯ

ಕೋಷ್ಟಕ 11.8.4: ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಜೀವನಾಯುಷ್ಯ, 2011-15 ರಿಂದ 2015-19

ವರ್ಷಗಳು	ಒಟ್ಟು			ಗಂಡು		ಹೆಣ್ಣು	
	ಕರ್ನಾಟಕ	ಭಾರತ	ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸ	ಕರ್ನಾಟಕ	ಭಾರತ	ಕರ್ನಾಟಕ	ಭಾರತ
2011-15	69.0	68.3	0.7	67.2	66.9	70.9	70.0
2012-16	69.1	68.7	0.4	67.6	67.4	70.7	70.2
2013-17	69.2	69.0	0.2	67.7	67.8	70.8	70.4
2014-18	69.4	69.4	0	67.9	68.2	70.9	70.7
2015-19	69.5	69.7	-0.2	67.9	68.4	71.3	71.1

ಮೂಲ: ಭಾರತದ ರಿಜಿಸ್ಟ್ರಾರ್ ಜನರಲ್ ಅವರ ಕಾರ್ಯಾಲಯ, ವಿವಿಧ ವರ್ಷಗಳು, ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ಜೀವನ ಕೋಷ್ಟಕಗಳು

ಜೀವನಾಯುಷ್ಯವು ಆರೋಗ್ಯದ ಪ್ರಮುಖ ಸೂಚಕಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಜೈವಿಕ ಅಂಶಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ, ಪುರುಷರಿಗಿಂತಲೂ ಮಹಿಳೆಯರು ಹೆಚ್ಚಿನ ನಿರೀಕ್ಷಿತ ಆಯಸ್ಸನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ಮತ್ತು ಅಖಿಲ ಭಾರತ ಎರಡರಲ್ಲೂ ಇದೇ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯೇ ತೋರಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ (ಕೋಷ್ಟಕ 11.8.4).

11.8.7 ಅಂಗ ಹಾಗೂ ಸಾಕ್ಷರತೆ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಣ

(ಅ) ಸಾಕ್ಷರತೆ

ಕೋಷ್ಟಕ 11.8.5: ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಅಂಗಾನುಸಾರದ ಸಾಕ್ಷರತೆ (ಶೇಕಡಾಗಳಲ್ಲಿ)

ವಿವರಗಳು	1971	1981	1991	2001	2011
ಪುರುಷರು	41.62	48.81	67.26	76.29	82.47
ಮಹಿಳೆಯರು	20.97	27.71	44.34	57.45	68.08
ವ್ಯತ್ಯಾಸ (ಮ-ಪು)	-20.65	-21.10	-22.92	-18.84	-14.39
ಎಫ್. ಡಿ. ಎಫ್*	-0.98	-0.76	-0.52	-0.33	-0.21

ಮೂಲ: ವಿವಿಧ ವರ್ಷಗಳ ಜನಗಣತಿಗಳು

ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಾಕ್ಷರತೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಅಂಗ ತಾರತಮ್ಯವು ಹಲವು ದಶಕಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಮೇಣವಾಗಿ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತಿರುವುದು ಆರೋಗ್ಯಕರ ಸಂಕೇತವನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುತ್ತಿದೆ (ಕೋಷ್ಟಕ 11.8.5).

(ಆ) ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸಾಧನೆ

ಅಖಲ ಭಾರತ ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣದ ಬಗೆಗಿನ ಸಮೀಕ್ಷೆ (AISHE) 2019-20 ರ ಪ್ರಕಾರ, ಭಾರತ ಮತ್ತು ಕರ್ನಾಟಕಗಳೆರಡರಲ್ಲೂ ಶಿಕ್ಷಣದ ಎಲ್ಲಾ ಹಂತಗಳಲ್ಲೂ ಪಸರಿಸಿರುವ ಸ್ತ್ರೀ-ದುಃಸ್ಥಿತಿ/ಪ್ರತಿಕೂಲತಾ ಅಂಶದೊಂದಿಗಿನ ಅಂಗವಾರು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಮತ್ತು ಸ್ನಾತಕ ಪದವಿಗಳಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದಾಗ ಪಿ.ಹೆಚ್.ಡಿ ಮತ್ತು ಡಿಪ್ಲೊಮಾ ಪದವಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಇರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದ್ದು, ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸಾಧನೆಯ ವಸ್ತುಸ್ಥಿತಿಯು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಕಳವಳಕಾರಿಯಾದ ವಿಷಯವಾಗಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ (ಕೋಷ್ಟಕ 11.8.6).

ಕೋಷ್ಟಕ 11.8.6: ಭಾರತ ಮತ್ತು ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ಪ್ರಮುಖ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿನ ವಿವಿಧ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಮಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ಅಂಗವಾರು ಹಂಚಿಕೆ (Regular Mode)

ರಾಜ್ಯಗಳು	ಪಿ. ಎಚ್. ಡಿ		ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ		ಸ್ನಾತಕ		ಡಿಪ್ಲೊಮಾ	
	ಪು	ಸ್ತ್ರೀ	ಪು	ಸ್ತ್ರೀ	ಪು	ಸ್ತ್ರೀ	ಪು	ಸ್ತ್ರೀ
ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶ	3837	2879	88923	85176	671286	602648	92704	59683
ಕರ್ನಾಟಕ	8422	6566	86081	111740	828434	847140	113133	80208
ಕೇರಳ	2817	4687	21928	69228	287531	410502	41458	30502
ತಮಿಳು ನಾಡು	15816	14823	101932	180859	1094717	1194788	279043	55406
ತೆಲಂಗಾಣ	3507	2001	65433	82606	511433	552425	60259	45165
ಅಖಲ ಭಾರತ	111400	91049	1355452	1835637	13817639	13911801	1681882	870620

ಮೂಲ: ಅಖಲ ಭಾರತ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣದ ಸಮೀಕ್ಷೆ (AISHE-2019-20),

11.8.8 ಅಂಗ ಮತ್ತು ಉದ್ಯೋಗ

ಉದ್ಯೋಗವು ಆರ್ಥಿಕ ಸಬಲೀಕರಣ ಮತ್ತು ಅಂಗಸಮಾನತೆಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸುವ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಸಾಧನವಾಗಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಉದ್ಯೋಗ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿನ ಅಂಗಸಮಾನತೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ, ಅಂಗಸಮಾನತೆಯೆಡೆಗೆ ಕ್ರಮೇಣವಾದ ಹಾಗೂ ತುಂಬಾ ಮಂದಗತಿಯ ಚಲನೆ ಹಾಗೂ ಕಣ್ಣು ಕೊರೈಸುವ ಸ್ತ್ರೀ-ದುಃಸ್ಥಿತಿ/ಪ್ರತಿಕೂಲತಾ ಅಂಶಗಳು - ಈ ಎರಡನ್ನೂ ಹೊಂದಿರುವ ಮಿಶ್ರ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು 11.8.7 ರಿಂದ 11.8.10 ರವರೆಗಿನ ಕೋಷ್ಟಕಗಳು ಪ್ರಸ್ತುತಪಡಿಸುತ್ತವೆ. ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರುಗಳು ಹಾಗೂ ಅಧಿಕಾರಶಾಹಿ ವರ್ಗಗಳಂತಹ ಅತ್ಯುನ್ನತ ಮಟ್ಟದ ಉದ್ಯೋಗ ವರ್ಗಗಳಲ್ಲೂ ಸಹ ಇಂತಹ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯು ಅತೀ ಧಾಕಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ, ಎಲ್ಲಾ ಹಂತಗಳಲ್ಲೂ ಅಂಗ ತಾರತಮ್ಯವನ್ನು ತೊಡೆದುಹಾಕುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸತತವಾದ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಕೋಷ್ಟಕ 11.8.7.: ಕರ್ನಾಟಕ ಮತ್ತು ಭಾರತದಲ್ಲಿನ WPR ನ ದರ- ಅಂಗಾನುಸಾರ

ರಾಜ್ಯ/ದೇಶ	ಕೆಲಸದ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆ ಅನುಪಾತ ಶೇಕಡಾಗಳಲ್ಲಿ (ps+ss) , 15-59 ವಯಸ್ಸು					
	2019-20			2020-21		
	ಒಟ್ಟು	ಪುರುಷರು	ಮಹಿಳೆಯರು	ಒಟ್ಟು	ಪುರುಷರು	ಮಹಿಳೆಯರು
ಕರ್ನಾಟಕ	58.0	80.8	35.3	59.6	81.1	38.5
ಭಾರತ	53.9	76.7	30.9	55.3	77.2	33.9

ಮೂಲ: ವಾರ್ಷಿಕ ವರದಿ, ಪಿ ಎಲ್ ಎಫ್ ಎಸ್, 20019-20 & 2020-21.

ಕೋಷ್ಟಕ 11.8.8: ಕರ್ನಾಟಕದ ಸಂಘಟಿತ ವಲಯಗಳಲ್ಲಿನ ಅಂಗವಾರು ಉದ್ಯೋಗ 2016-17 ರಿಂದ 2020-21 ('000 ಗಳಲ್ಲಿ)

ವರ್ಷ	ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಲಯ			ಖಾಸಗಿ ವಲಯ			ಒಟ್ಟು		
	ಒಟ್ಟು	ಮಹಿಳೆಯರು	ಪುರುಷರು	ಒಟ್ಟು	ಮಹಿಳೆಯರು	ಪುರುಷರು	ಒಟ್ಟು	ಮಹಿಳೆಯರು	ಪುರುಷರು
2016-17	1040.1 (100)	287.0 (27.6)	753.0 (72.4)	1352.1 (100)	490.9 (36.3)	861.1 (63.7)	2392.2 (100)	778.0 (32.5)	1614.1 (67.5)
2017-18	1036.5 (100)	284.3 (27.4)	752.2 (72.5)	1348.3 (100)	491.0 (36.4)	857.3 (63.5)	2384.8 (100)	775.3 (32.5)	1609.5 (67.4)
2018-19	1019.8 (100)	268.9 (26.4)	749.9 (73.5)	1363.5 (100)	499.7 (36.6)	863.8 (63.3)	2383.4 (100)	769.6 (32.2)	1613.8 (67.7)
2019-20	1031.8 (100)	280.1 (27.15)	751.6 (72.85)	1378.7 (100)	508.6 (36.89)	870.1 (63.11)	2410.5 (100)	788.7 (32.72)	1621.8 (67.28)
2020-21	1022.6 (100)	277.2 (27.10)	745.4 (72.90)	1383.6 (100)	530.7 (38.36)	852.9 (61.64)	2406.2 (100)	807.8 (33.57)	1598.4 (66.43)

ಮೂಲ: ಉದ್ಯೋಗ ಮತ್ತು ತರಬೇತಿ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯ; ಪ್ರಕಟಣೆ, ತರಬೇತಿ ಮತ್ತು ಸಂಯೋಜನಾ ವಿಭಾಗ, ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಖ್ಯಿಕ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ; ಕರ್ನಾಟಕದ ಪುರುಷರು ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರು, 2016-17 ರಿಂದ 2020-21, ಟಿಪ್ಪಣಿ: ಅವರಣಗಳಲ್ಲಿನ ಸಂಖ್ಯೆಗಳು ಶೇಕಡಾ ಪ್ರಮಾಣಗಳು.

ಕೋಷ್ಟಕ 11.8.9: ಕರ್ನಾಟಕದ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರುಗಳು - ಅಂಗಾನುಸಾರ

ವರ್ಷ	ಮಹಿಳೆಯರು	ಪುರುಷರು	ಒಟ್ಟು	ಮಹಿಳೆಯರು (%)
2016-17	279	701	980	28.46
2017-18	275	684	959	28.06
2018-19	341	751	1092	31.22
2019-20	341	733	1074	31.75
2020-21	347	720	1067	32.52

ಮೂಲ: ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಖ್ಯಿಕ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯ.

ಕರ್ನಾಟಕದ ಪುರುಷರು ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರು - 2016-17 ರಿಂದ 2020-21.

ಕೋಷ್ಟಕ 11.8.10: ಕರ್ನಾಟಕದ ಅಧಿಕಾರಶಾಹಿ ವರ್ಗದವರ ಅಂಗವಾರು ಸಂಖ್ಯೆಗಳು

ಸೇವೆಗಳು/ ವರ್ಷ	ಭಾಷಣೆ			ಭಾಷೋಪದೇಶ			ಭಾಷಣೆ		
	ಮ	ಪು	ಮ (%)	ಮ	ಪು	ಮ (%)	ಮ	ಪು	ಮ (%)
2017	64	156	29.09	19	133	12.50	17	119	12.50
2018	74	174	29.83	26	149	14.85	17	104	14.04
2019	80	165	32.65	26	142	15.48	17	97	14.91
2020	72	166	30.25	26	145	15.20	17	86	16.50
2021	81	182	30.80	25	136	15.53	18	85	17.48

ಮೂಲ: ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಖ್ಯಿಕ ಇಲಾಖೆ; ಕರ್ನಾಟಕದ ಪುರುಷರು ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರು, 2020-21.
ಮ: ಮಹಿಳೆಯರು, ಪು: ಪುರುಷರು, ಮ (%): ಮಹಿಳೆಯರ ಶೇಕಡಾವಾರು ಪ್ರಮಾಣ.

11.8.9 ಅಂಗ ಮತ್ತು ನಿರ್ಧಾರ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ

ಕೌಟುಂಬಿಕ ನಿರ್ಣಯಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ NFHS-5ರ ವರದಿಯನ್ವಯ ಸದ್ಯದ ವಿವಾಹಿತ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಮಹಿಳೆಯರ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಯು ಶೇಕಡಾ 80.5ರಷ್ಟಿದ್ದು, ಸಾಪೇಕ್ಷವಾಗಿ ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಸದ್ಯದ ವಿವಾಹಿತ ಮಹಿಳೆಯರ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಗಿಂತ (ಶೇಕಡಾ 86.2ರಷ್ಟಿದೆ) ಹಿಂದಿರುವುದು ಕಳವಳವಾದ ವಿಷಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಕೌಟುಂಬಿಕ ನಿರ್ಧಾರಗಳಲ್ಲಿ ಸದ್ಯದ ವಿವಾಹಿತ ಮಹಿಳೆಯರ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಯ ಚಿತ್ರಣವನ್ನು ಕೋಷ್ಟಕ 11.8.11 ನೀಡುತ್ತದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 11.8.11: ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕೌಟುಂಬಿಕ ನಿರ್ಧಾರ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವ ಸದ್ಯದ ವಿವಾಹಿತ ಮಹಿಳೆಯರು (ಶೇಕಡಾ ಪ್ರಮಾಣ)

ದಕ್ಷಿಣದ ಪ್ರಮುಖ ರಾಜ್ಯಗಳು	ಎನ್.ಎಫ್.ಎಚ್.ಎಸ್-4 (2015-16)			ಎನ್.ಎಫ್.ಎಚ್.ಎಸ್-5 (2019-20)		
	ನಗರ	ಗ್ರಾಮೀಣ	ಒಟ್ಟು	ನಗರ	ಗ್ರಾಮೀಣ	ಒಟ್ಟು
ಕರ್ನಾಟಕ	83.5	78.0	80.4	86.2	80.5	82.7
ಆಂಧ್ರ ಪ್ರದೇಶ	78.8	80.4	79.9	83.4	84.3	84.1
ತೆಲಂಗಾಣ	81.8	80.3	81.0	88.9	86.2	87.2

ಮೂಲ: ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕುಟುಂಬ ಆರೋಗ್ಯ ಸಮೀಕ್ಷೆ (ಎನ್.ಎಫ್.ಎಚ್.ಎಸ್) - 4 ಮತ್ತು 5

11.8.10 ಅಂಗ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಾತಿನಿಧಿತ್ವ

ರಾಜ್ಯದ ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಎಲ್ಲಾ ಮೂರೂ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಕಡ್ಡಾಯವಾದ ಮಹಿಳೆಯರಿಗಾಗಿ ಇರುವ ಅರ್ಧದಷ್ಟರ (ಶೇ.50) ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯದ ಮಿತಿಯನ್ನೂ ಮೀರಿದ ಉತ್ತಮ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಿದೆ (ಕೋಷ್ಟಕ 11.8.12).

ಕೋಷ್ಟಕ 11.8.12: ಕರ್ನಾಟಕದ ಎಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿನ ಮಹಿಳಾ ಪ್ರಾತಿನಿಧಿತ್ವದ ವಸ್ತುಸ್ಥಿತಿ

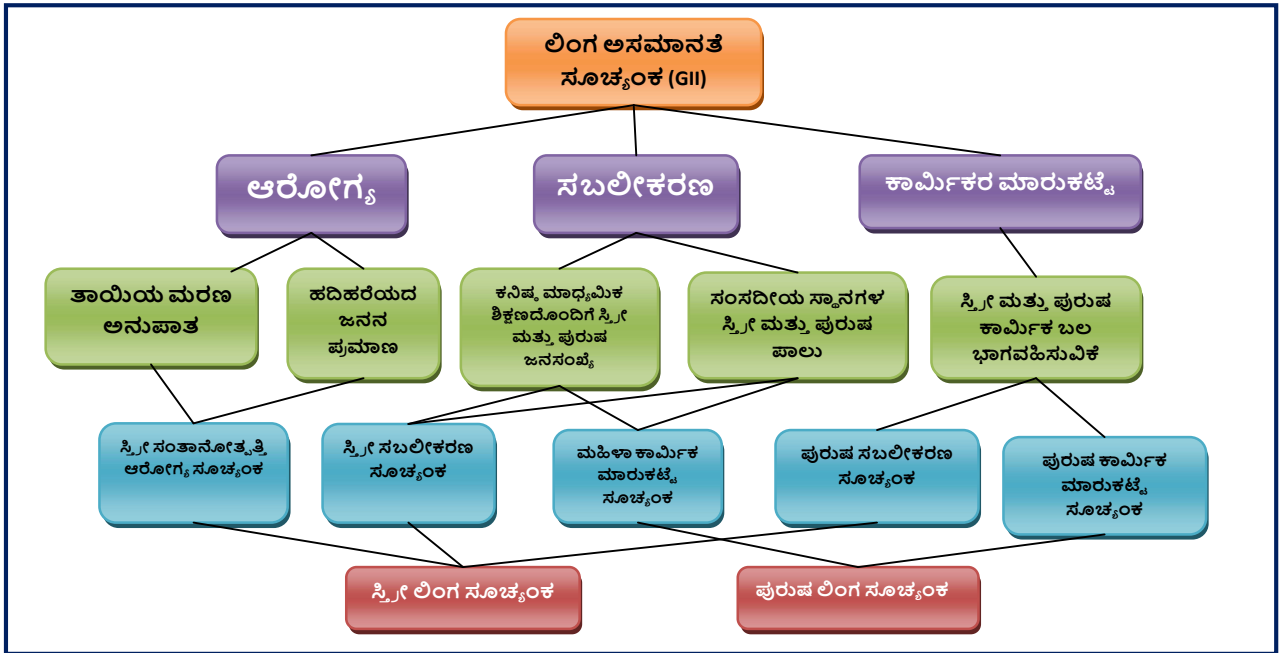
ವರ್ಷ	ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತ್			ತಾಲ್ಲೂಕು ಪಂಚಾಯತ್			ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತ್		
	ಸದಸ್ಯರುಗಳ ಒಟ್ಟು ಸಂಖ್ಯೆ	ಮಹಿಳಾ ಸದಸ್ಯರುಗಳ ಒಟ್ಟು ಸಂಖ್ಯೆ		ಸದಸ್ಯರುಗಳ ಒಟ್ಟು ಸಂಖ್ಯೆ	ಮಹಿಳಾ ಸದಸ್ಯರುಗಳ ಒಟ್ಟು ಸಂಖ್ಯೆ		ಸದಸ್ಯರುಗಳ ಒಟ್ಟು ಸಂಖ್ಯೆ	ಮಹಿಳಾ ಸದಸ್ಯರುಗಳ ಒಟ್ಟು ಸಂಖ್ಯೆ	
		ಸಂ	%		ಸಂ	%		ಸಂ	%
2000	78349	35064	44.75	3255	1375	42.20	890	339	38.10
2005	91402	39318	43.00	3683	1519	41.20	1005	373	37.10
2010	90643	39327	43.39	3659	2018	55.15	1013	539	53.21
2015 & 2016	97062	51497	53.00	3903	1998	51.19	1083	548	50.60
2020	96322	49696	51.59	-	-	-	-	-	-

ಮೂಲ: ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿನ ಮಹಿಳೆಯರ ಸ್ಥಿತಿಗತಿ, 2000 ಪ್ರಬಂಧದಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ರಾಜ್ಯ ಚುನಾವಣಾ ಆಯೋಗ ಮಾಹಿತಿ; ರಾಜ್ಯ ಚುನಾವಣಾ ಆಯೋಗ; ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಪುರುಷರು ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರು, 2005, 2010 ಮತ್ತು 2014-15 ಗಳಲ್ಲಿನ ಉಲ್ಲೇಖಗಳು (ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತ್‌ಗಳು ಮಾತ್ರ), ಕರ್ನಾಟಕ ಚುನಾವಣಾ ಆಯೋಗದ ಜಾಲತಾಣ-ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತ್ ಚುನಾವಣೆ (2015), ತಾಲ್ಲೂಕು ಮತ್ತು ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತ್ ಚುನಾವಣೆಗಳು (2016) ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತ್‌ಗಳು ಚುನಾವಣೆಗಳು (2020).

11.8.11 ಅಂಗ ಸಂಬಂಧಿ ಅಸಮಾನತೆ ಸೂಚ್ಯಂಕ (GII)

ಅಂಗ ಸಂಬಂಧಿ ಅಸಮಾನತೆ ಸೂಚ್ಯಂಕವು (GII) ಅಂಗ ಸಂಬಂಧಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸೂಚ್ಯಂಕ (GDI) ಮತ್ತು ಅಂಗ ಸಂಬಂಧಿ ಸಬಲೀಕರಣ ಸೂಚ್ಯಂಕ (GEI) ಗಳ ಕೆಲವು ಅಂಶಗಳನ್ನು ಸಂಯೋಜಿಸುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಇದು ಅಂಗ ಅಸಮಾನತೆಯನ್ನು ನಿರ್ಣಯಿಸಲು ಒಂದು ನವೀನ ವಿಧಾನವಾಗಿದೆ. ಈ ಸೂಚ್ಯಂಕವನ್ನು ಮಾನವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಮೂರು ಆಯಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಪನ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ ಅವುಗಳೆಂದರೆ-ಸಂತಾನೋತ್ಪತ್ತಿ - ತಾಯಿಯ ಮರಣ ಪ್ರಮಾಣ ಮತ್ತು ಹದಿಹರೆಯದ ಮಹಿಳೆಯರ ಫಲೋತ್ಪತ್ತಿ ಪ್ರಮಾಣ ಮೂಲಕ ಮಾಪನ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ; ಸಬಲೀಕರಣವನ್ನು ಸಂಸತ್ತಿನಲ್ಲಿನ ಸದಸ್ಯರಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಪ್ರಮಾಣ ಮತ್ತು 25 ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟ ಮತ್ತು ಮಾಧ್ಯಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದ ವಯಸ್ಸು ಮಹಿಳೆಯರು ಮತ್ತು ಪುರುಷರ ಪ್ರಮಾಣದ ಮೂಲಕ ಮಾಪನ ಮಾಡಲಾಗುವುದು; ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿ - ಅಂದರೆ ಕಾರ್ಮಿಕ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ. ಇದನ್ನು 15 ವರ್ಷ ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕೂ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟ ವಯೋಮಾನದ ಮಹಿಳಾ ಮತ್ತು ಪುರುಷರ ಕಾರ್ಮಿಕ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿನ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಪ್ರಮಾಣದ ಮೂಲಕ ಮಾಪನ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ಅಂಗ ಸಂಬಂಧಿ ಅಸಮಾನತೆಯಿಂದ ಉಂಟಾಗಿರುವ ನಷ್ಟವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಮಾಪನ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅಂಗ ಸಂಬಂಧಿ ಅಸಮಾನತೆ ಸೂಚ್ಯಂಕದ ಮೌಲ್ಯ ಅಧಿಕವಾಗಿದ್ದರೆ ಮಹಿಳೆಯರು ಮತ್ತು ಪುರುಷರ ನಡುವೆ ತೀವ್ರ ಅಸಮಾನತೆಯೆಂದು ಭಾವಿಸಬಹುದು ಮತ್ತು ಇದರಿಂದ ಮಾನವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ನಷ್ಟ ಉಂಟಾಗುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಚಿತ್ರ 11.3.2: ಅಂಗ ಸಂಬಂಧಿ ಅಸಮಾನತೆ ಸೂಚ್ಯಂಕ (GII) ದ 3 ಪ್ರಮುಖ ಸೂಚಕಗಳು

ಮೂಲ: ಮಾನವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ವರದಿಗಳು

ಜಿಲ್ಲಾ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಅಂಗ ಸಂಬಂಧಿ ಅಸಮಾನತೆ ಸೂಚ್ಯಂಕ

ಸ್ಥಳೀಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿನ ಮಹಿಳೆಯರ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯವನ್ನು ಪರಿಗಣನೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿರುವುದರಿಂದ ಜಿಲ್ಲಾಮಟ್ಟದಲ್ಲಿನ ಅಂಗ ಸಂಬಂಧಿ ಅಸಮಾನತೆ ಸೂಚ್ಯಂಕದಲ್ಲಿ ತೀವ್ರ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತಿಲ್ಲ. ಜಿಲ್ಲಾಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಅಂಗ ಅಸಮಾನತೆಯಿಂದ ಉಂಟಾಗಿರುವ ನಷ್ಟ ಶೇ.21 (ಉಡುಪಿ) ರಿಂದ ಶೇ.44 (ಧಾರವಾಡ) ರವರೆಗಿದೆ (ಕೋಷ್ಟಕ 11.8.13).

ಕೋಷ್ಟಕ 11.8.13: ಕರ್ನಾಟಕದ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಾದ್ಯಂತ ಅಂಗ ಅಸಮಾನತೆ ಸೂಚ್ಯಂಕ - 2019

ಜಿಲ್ಲೆ	ಎಂ.ಎಂ.ಆರ್ (MMR)	ಎ.ಎಫ್.ಆರ್ (15-19)	ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ		ಮಾಧ್ಯಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಅದಕಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ವಯಸ್ಕರ ಶಿಕ್ಷಣ (25+)		ಕಾರ್ಮಿಕ ಶಕ್ತಿಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಪ್ರಮಾಣ(15+)		ಅಂಗ ಸಂಬಂಧಿ ಅಸಮಾನತೆ ಸೂಚ್ಯಂಕ (GII)	ಶ್ರೇಣಿ
			ಮಹಿಳೆ	ಪುರುಷ	ಮಹಿಳೆ	ಪುರುಷ	ಮಹಿಳೆ	ಪುರುಷ		
ಬಾಗಲಕೋಟೆ	48	42	57.2	42.8	30.2	52.8	40.2	68.4	0.324	8
ಬೆಂಗಳೂರು (ನ)	59	17	54.5	45.5	57.1	69.1	24.6	76.1	0.322	7
ಬೆಂಗಳೂರು (ಗ್ರಾ)	78	39	51.4	48.6	35.9	39.0	22.7	79.1	0.420	29
ಬೆಳಗಾವಿ	104	53	51.4	48.6	32.1	48.1	37.8	78.0	0.419	28
ಬಳ್ಳಾರಿ	155	23	50.9	49.1	20.8	33.7	35.2	78.5	0.398	20
ಬೀದರ್	53	27	51.2	48.8	28.1	50.7	41.9	84.3	0.322	6
ಚಾಮರಾಜನಗರ	44	37	51.5	48.5	22.8	25.0	30.5	79.1	0.342	11
ಚಿಕ್ಕಬಳ್ಳಾಪುರ	63	33	51.7	48.3	34.5	49.0	24.0	65.9	0.375	16
ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು	58	34	52.6	47.4	34.9	36.7	19.5	74.1	0.397	19
ಚಿತ್ರದುರ್ಗ	89	46	54.6	45.4	27.2	41.9	51.1	73.1	0.364	14
ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ	89	12	51.7	48.3	30.2	38.2	37.8	73.5	0.281	3
ದಾವಣಗೆರೆ	109	31	52.0	48.0	21.7	33.9	31.6	81.6	0.407	23
ಧಾರವಾಡ	209	23	51.8	48.2	31.0	43.6	29.8	85.1	0.440	30
ಗದಗ	65	17	51.8	48.2	30.7	45.2	31.7	83.5	0.321	5
ಹಾಸನ	60	39	51.8	48.2	20.5	27.5	45.6	84.2	0.341	10
ಹಾವೇರಿ	79	28	51.5	48.5	12.7	25.2	38.6	79.3	0.360	13
ಕಲಬುರಗಿ	165	31	56.8	43.2	17.1	34.7	48.7	76.6	0.395	17
ಕೊಡಗು	64	23	52.0	48.0	39.3	30.9	36.1	73.5	0.299	4
ಕೋಲಾರ	56	52	51.3	48.7	39.3	48.1	27.2	79.3	0.401	21
ಕೊಪ್ಪಳ	70	50	51.5	48.5	14.1	39.9	41.0	87.5	0.413	25
ಮಂಡ್ಯ	73	36	51.5	48.5	29.9	43.9	26.9	84.3	0.408	24
ಮೈಸೂರು	85	42	55.9	44.1	29.0	37.9	28.4	76.6	0.404	22
ರಾಯಚೂರು	127	52	54.6	45.4	11.7	19.2	43.8	73.6	0.414	26
ರಾಮನಗರ	81	35	51.4	48.6	37.4	49.0	22.7	62.6	0.396	18
ಶಿವಮೊಗ್ಗ	95	19	61.5	38.5	25.2	25.9	31.1	73.0	0.326	9
ತುಮಕೂರು	86	30	51.6	48.4	17.8	42.4	27.1	79.3	0.416	27
ಉಡುಪಿ	83	10	54.4	45.6	32.3	35.4	58.0	60.7	0.213	1

ಜಿಲ್ಲೆ	ಎಂ.ಎಂ.ಆರ್ (MMR)	ಎ.ಎಫ್.ಆರ್ (15-19)	ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ		ಮಾಧ್ಯಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ವಯಸ್ಕರ ಶಿಕ್ಷಣ (25+)		ಕಾರ್ಮಿಕ ಶಕ್ತಿಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಪ್ರಮಾಣ(15+)		ಅಂಗ ಸಂಬಂಧಿ ಅಸಮಾನತೆ ಸೂಚ್ಯಂಕ (GII)	ಶ್ರೇಣಿ
			ಮಹಿಳೆ	ಪುರುಷ	ಮಹಿಳೆ	ಪುರುಷ	ಮಹಿಳೆ	ಪುರುಷ		
ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ	46	13	52.4	47.6	29.3	46.6	34.5	69.5	0.250	2
ವಿಜಯಪುರ	55	66	53.1	46.9	21.9	40.9	50.9	78.9	0.370	15
ಯಾದಗಿರಿ	74	42	51.5	48.5	15.6	33.5	60.5	79.2	0.351	12
ಕರ್ನಾಟಕ	84	34	53.0	47.0	31.6	44.2	33.8	77.4	0.377	

ಮೂಲ: ಕರ್ನಾಟಕ ಮಾನವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ವರದಿ:2022 ಇನ್ನೂ ಜಡುಗಡೆಯಾಗಬೇಕಿದೆ.

ಉಡುಪಿ, ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ, ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ, ಕೊಡಗು ಮತ್ತು ಗದಗ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಂಗ ಅಸಮಾನತೆಯ ನಷ್ಟವು ಅತ್ಯಂತ ಕಡಿಮೆಯಿದೆ. ಧಾರವಾಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಂಗ ಅಸಮಾನತೆಯಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ನಷ್ಟವು ಶೇ.54.9ರಷ್ಟಿದ್ದು ಅತ್ಯಧಿಕವಾಗಿದೆ. ಬೆಂಗಳೂರು ಗ್ರಾಮಾಂತರ, ಬೆಳಗಾವಿ ಮತ್ತು ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆಗಳು ಕ್ರಮೇಣವಾಗಿ ಅತ್ಯಧಿಕ ಅಂಗ ಅಸಮಾನತೆ ಸೂಚ್ಯಂಕವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಾಗಿವೆ. ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ ಜಿಲ್ಲೆಯು ಶೇ.32.2 ನಷ್ಟದೊಂದಿಗೆ 7ನೇ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದೆ.

11.8.12. ತೃತೀಯ-ಅಂಗಗಳ ಸಮುದಾಯ

ಜನಗಣತಿ, 2011 ರ ರಾಜ್ಯಗಳಾದ್ಯಂತ ಅವರ ಸಂಖ್ಯೆ, ಆರು ವರ್ಷದೊಳಗಿನ (ಮಕ್ಕಳು) ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ತೃತೀಯ-ಅಂಗಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಸೆರೆಹಿಡಿಯಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದೆ. ತೃತೀಯ-ಅಂಗಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಮತ್ತು ಸಾಕ್ಷರತೆಯ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಕೋಷ್ಟಕ 11.8.14 ರಲ್ಲಿ ಒದಗಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 11.8.14: ಕರ್ನಾಟಕ ಮತ್ತು ಭಾರತಗಳಲ್ಲಿ ಅಂಗ-ಪರಿವರ್ತಿತರು, 2011 ಜನಗಣತಿ

ಪ್ರದೇಶ	ಅಂಗ-ಪರಿವರ್ತಿತರ ಸಂಖ್ಯೆ				
	ಅಂಗ-ಪರಿವರ್ತಿತರು	ಮಕ್ಕಳು (0-6)	ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ	ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ	ಸಾಕ್ಷರತೆ
1	2	3	4	5	6
ಕರ್ನಾಟಕ	20,266	1,771	3,275	1,324	58.82
ಭಾರತ	4,87,803	54,854	78,811	33,293	56.07

ಮೂಲ: <http://www.census2011.co.in/transgender.php>

ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರವು “ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಟ್ರಾನ್ಸ್‌ಜೆಂಡರ್-ನೀತಿ 2017” ಅನ್ನು ಡಿಸೆಂಬರ್ 2017ರಲ್ಲಿ ಜಾರಿಗೊಳಿಸಿದೆ. ಟ್ರಾನ್ಸ್‌ಜೆಂಡರ್‌ಗಳ ಸಾಂವಿಧಾನಿಕ ಖಾತರಿಗಳನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಮತ್ತು ಸಾಮೂಹಿಕವಾಗಿ ಖಾತರಿಪಡಿಸುವ ಮಾರ್ಗ ಸೂಚಿಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಟ್ರಾನ್ಸ್‌ಜೆಂಡರ್‌ಗಳನ್ನು ಪೂರ್ಣ ಪ್ರಜೆಗಳಾಗಿ ಸೇರಿಸಲು ಸುಪ್ರೀಂಕೋರ್ಟ್ ತೀರ್ಪು (2014)ನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುವ ನಿರ್ದೇಶನಗಳನ್ನು ನೀಡುವ ನೀತಿಯಾಗಿದೆ ಹಾಗೂ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯಗಳಾದ ಆರೋಗ್ಯ, ಶಿಕ್ಷಣ, ವಸತಿ, ಜೀವನೋಪಾಯ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ವಿವಿಧ ಇಲಾಖೆಗಳ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದೊಂದಿಗೆ ಒದಗಿಸಿ ಸಮಾಜದ ಮುಖ್ಯ ವಾಹಿನಿಗೆ ಸೇರಿಸುವುದಾಗಿದೆ. “ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಟ್ರಾನ್ಸ್‌ಜೆಂಡರ್ ನೀತಿ-2017”ನ್ನು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲು ರಾಜ್ಯ, ಜಿಲ್ಲಾ ಮತ್ತು ತಾಲ್ಲೂಕು ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಟ್ರಾನ್ಸ್‌ಜೆಂಡರ್ ಕೋಶವನ್ನು ರಚಿಸಲಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆದಾಗ್ಯೂ, ಅವರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಖಾತರಿಗಾಗಿ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ದೃಢವಾದ ಹಾಗೂ ಸತತವಾದ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ಅತ್ಯವಶ್ಯವಾಗಿರುತ್ತವೆ.

11.8.13 ಸವಾಲುಗಳು ಮತ್ತು ಮುನ್ನೆಡೆವ ಹಾದಿ

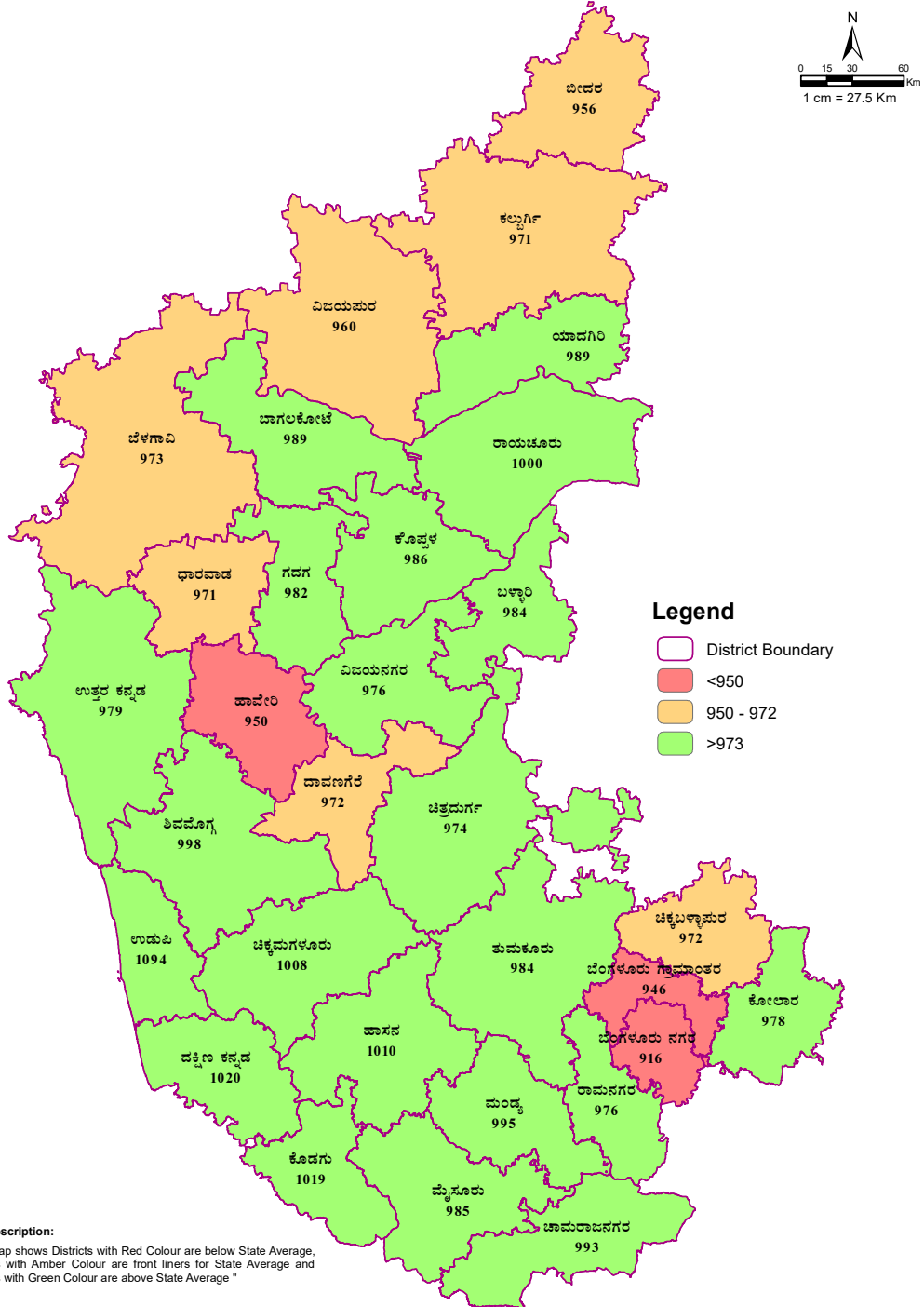
- ❑ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಮಾನವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಸ್ಥಿತಿಯು ಹಲವು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಸುಧಾರಿಸುತ್ತಿರುವ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಸಾಕ್ಷೀಕರಿಸುತ್ತಿದೆ. ಆದಾಗ್ಯೂ, ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ವರಮಾನ ಸೂಚಕಗಳೆರಡಕ್ಕೂ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಾದ್ಯಂತ ಹೆಚ್ಚು ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳು ಕಂಡುಬಂದಿರುವುದರಿಂದ ಅಗತ್ಯ ಕ್ರಮದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿರುತ್ತದೆ. ಜಿಲ್ಲೆಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ (District as a fulcrum for development) ಕಡೆಗೆ ಕೊಂಡೊಯ್ಯಲು ಹಾಗೂ ಮಾನವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಪ್ರಮುಖ ಸೂಚಕಗಳಾದ ಶಿಕ್ಷಣ, ಉದ್ಯೋಗ, ಸ್ತ್ರೀ ಸಂತಾನೋತ್ಪತ್ತಿ ಆರೋಗ್ಯ, ಎಲ್‌ಎಫ್‌ಪಿಆರ್ ಇತ್ಯಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಕುಂಠಿತ ಪ್ರಗತಿ ಹೊಂದಿರುವಂತಹ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಗಮನಹರಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಪ್ರಸ್ತುತ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿರುವ ಅಥವಾ ಹೊಸ ಸರ್ಕಾರದ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುವಾಗ ಉತ್ತಮ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಮಾನವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದಲು ಒದಗಿಸುವುದು.
- ❑ 2020 ರ ಎಸ್‌ಆರ್‌ಎಸ್ ವರದಿಯಲ್ಲಿ ಜನನದಲ್ಲಿ 916 ಕ್ಕೆ ಇಳಿಯುತ್ತಿರುವ ಅಂಗ ಅನುಪಾತದ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವ ಕಾಳಜಿ ಇದೆ. ಹುಟ್ಟಿನಿಂದಲೇ ಅಂಗ ಅನುಪಾತವನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಲು ಬೇಟ ಬಚಾವೋ ಬೇಟ ಪಠಾವೋ ಮತ್ತು ಭಾಗ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಿಯಂತಹ ಪ್ರಚಾರ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸುವ ತುರ್ತು ಅಗತ್ಯವಿದೆ.
- ❑ ಅಖಿಲ ಭಾರತ ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣದ ಬಗೆಗಿನ ಸಮೀಕ್ಷೆ (AISHE) 2019-20 ರ ಪ್ರಕಾರ, ಭಾರತ ಮತ್ತು ಕರ್ನಾಟಕಗಳೆರಡರಲ್ಲೂ ಶಿಕ್ಷಣದ ಎಲ್ಲಾ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪಸರಿಸಿರುವ ಸ್ತ್ರೀ-ದುಃಸ್ಥಿತಿ/ಪ್ರತಿಕೂಲತಾ ಅಂಶದೊಂದಿಗಿನ ಅಂಗವಾರು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಮತ್ತು ಸ್ನಾತಕ ಪದವಿಗಳಿಗೆ ಹೊಲಸಿದಾಗ ಪಿ.ಹೆಚ್.ಡಿ ಮತ್ತು ಡಿಪ್ಲೊಮಾ ಪದವಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಇರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದ್ದು, ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸಾಧನೆಯ ವಸ್ತುಸ್ಥಿತಿಯು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಕಳವಳಕಾರಿಯಾದ ವಿಷಯವಾಗಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ.
- ❑ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿನ ಅಸಮಾನತೆಯನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಲು ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಒತ್ತು ನೀಡಬೇಕಾಗಿರುತ್ತದೆ.
- ❑ ಸಂತಾನೋತ್ಪತ್ತಿ ಆರೋಗ್ಯ ಮತ್ತು ಮಹಿಳಾ ಕಾರ್ಮಿಕ ಬಲದ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಯನ್ನು ಸುಧಾರಿಸುವ ಮೂಲಕ ಅಂಗ ಸಂಬಂಧಿ ಅಸಮಾನತೆ ಸೂಚ್ಯಂಕ (GII)ವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಬಹುದು.

ಕಾರ್ಮಿಕ ಬಲದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು

- ❑ ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ಉದ್ಯಮಶೀಲತೆಯನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುವುದು-ಪಶುಸಂಗೋಪನೆ, ಡೈರಿ, ಗೃಹೋಪಯೋಗಿ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳ ಯೋಜನೆಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡುವುದು. ಉದ್ಯೋಗಿನಿ ಯೋಜನೆಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸುವುದು.
- ❑ ಇ-ಛೇಡಿಂಗ್ ಮತ್ತು ಇ-ಕಾರ್ಮರ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು. ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವ ವಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಮರು-ತರಬೇತಿ ಮತ್ತು ಕೌಶಲ್ಯ ಉನ್ನತೀಕರಣ ಮಾಡುವುದು.
- ❑ ಮಹಿಳೆಯರು, ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಅಂಚಿನಲ್ಲಿರುವ ಗುಂಪುಗಳು ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯಗಳಿಗೆ ಸೇರಿದವರು ಸಾಲವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಕಾರ್ಯವಿಧಾನದ ಮತ್ತು ಇತರೆ ಅಡೆತಡೆಗಳನ್ನು ನಿವಾರಿಸಲು ಬ್ಯಾಂಕ್‌ಗಳು ಏಕ ಗವಾಕ್ಷಿ ವಿಧಾನವನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.
- ❑ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯವು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ 'ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಉನ್ನತೀಕರಿಸಿ(Elevate Women)' ಉಪಕ್ರಮವನ್ನು ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರದ NIDHI ವೇಗವರ್ಧಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದೆ. ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವಲ್ಲಿ ಗಣನೀಯ ಅನುಭವ ಹೊಂದಿರುವ ಲಾಭರಹಿತ ಸಂಸ್ಥೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಪಾಲುದಾರಿಕೆ ಹೊಂದುವ ಮೂಲಕ ಮತ್ತು ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಸಹಾಯ ನಿಧಿಯ ಮೂಲಕ ಬೆಂಬಲವನ್ನು ನೀಡುವ ಮೂಲಕ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯವು ಈ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಮಹಿಳಾ ಉದ್ಯಮಿಗಳಿಗಾಗಿ ಜಾರಿಗೊಳಿಸಿದೆ.
- ❑ ರಾಮನಗರ, ಮೈಸೂರು, ಧಾರವಾಡ, ಬಳ್ಳಾರಿ ಮತ್ತು ಕಲಬುರಗಿ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳಾ ಉದ್ಯಮಿಗಳ ಉದ್ಯಾನವನಗಳನ್ನು ಕೆಎಎಡಿಬಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಿದೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ತುರ್ತಾಗಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ.
- ❑ ತೃತೀಯ-ಅಂಗಿಗಳ ಸಮಸ್ಯೆಗಳೂ ಸಹ ನೈಜಕಾಳಜಿಯನ್ನು ಬಯಸುವ ವಿಷಯಗಳಾಗಿರುವುದರಿಂದ, ಅವರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಖಚಿತತೆಗಾಗಿ, ಅತೀ ಹೆಚ್ಚಿನ ಗಮನವನ್ನು ನೀಡಬೇಕು.

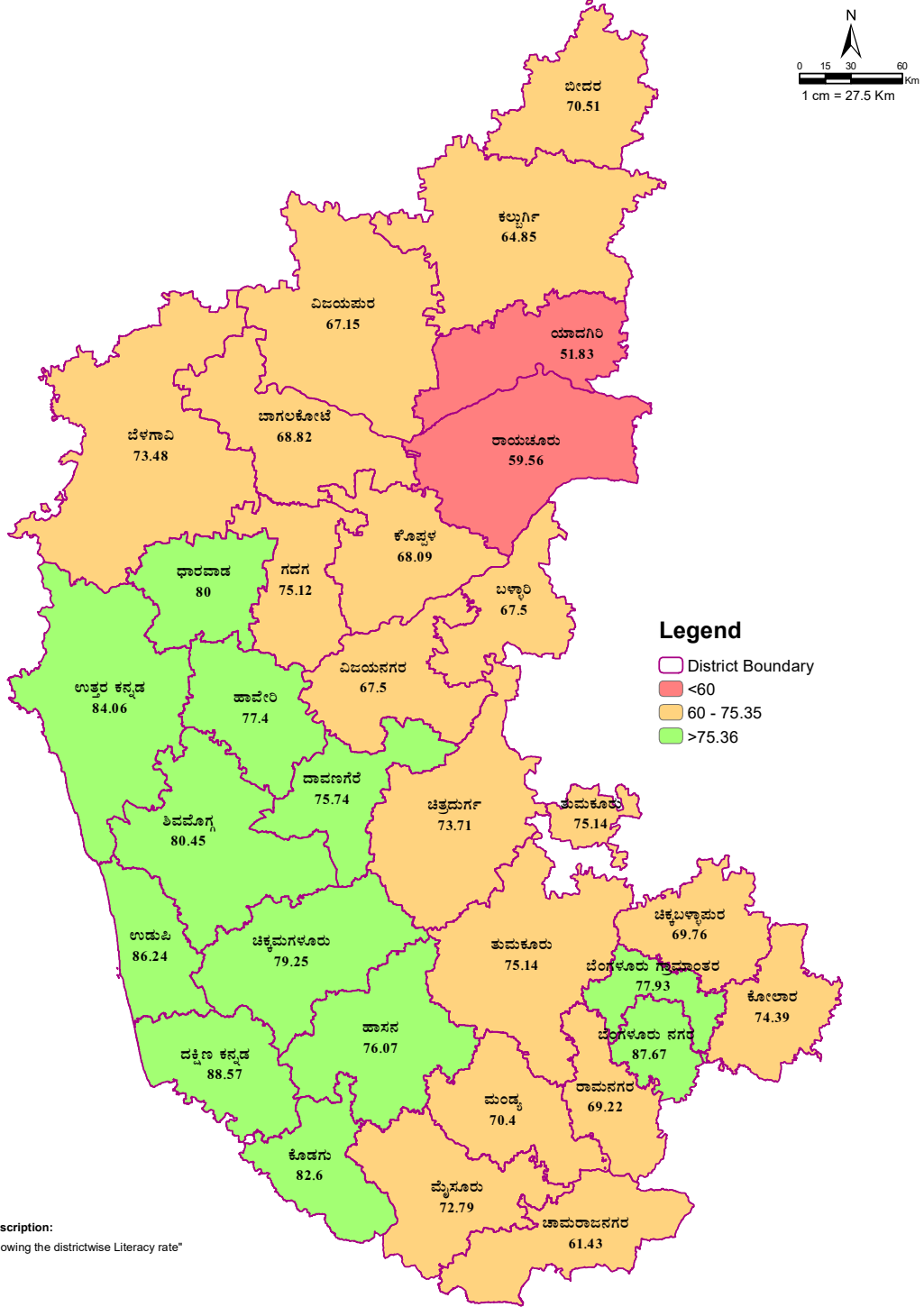
ನಕ್ಷೆ 11.1

ರಾಜ್ಯದ ಲಿಂಗಾನುಪಾತ 973 ಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಅಥವಾ ಕಡಿಮೆ ಇರುವ ಜಿಲ್ಲೆಗಳು - 2011ರ ಜನಗಣತಿ

ನಕ್ಷೆ 11.2

ರಾಜ್ಯದ ಸಾಕ್ಷರತಾ ಪ್ರಮಾಣ 75.36ಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಅಥವಾ ಕಡಿಮೆ ಇರುವ ಜಿಲ್ಲೆಗಳು - 2011ರ ಜನಗಣತಿ

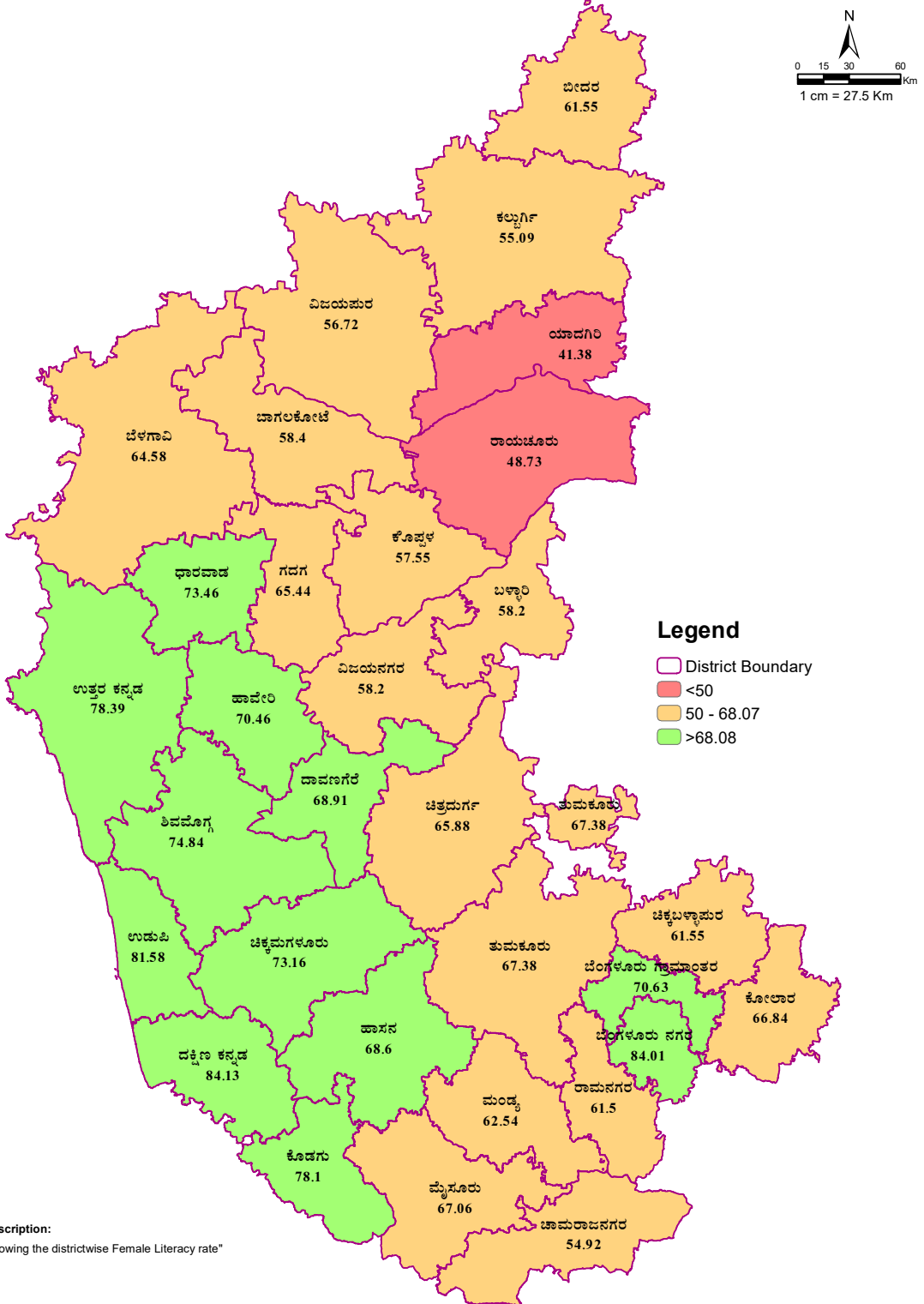

Map Description:
"Map showing the districtwise Literacy rate"

Generated from : K-GIS,KSRSAC

ನಕ್ಷೆ 11.3

ರಾಜ್ಯದ ಮಹಿಳಾ ಸಾಕ್ಷರತಾ ಪ್ರಮಾಣ 68.08ಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಅಥವಾ ಕಡಿಮೆ ಇರುವ ಜಿಲ್ಲೆಗಳು - 2011ರ ಜನಗಣತಿ

ಅನುಬಂಧ 11.1
ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿನ ಆರೋಗ್ಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು, (2022 ನವೆಂಬರ್ ಅಂತ್ಯವರೆಗೆ)

ಕ್ರಮ ಸಂಖ್ಯೆ	ಜಿಲ್ಲೆಗಳು	ತಾಲ್ಲೂಕು ಅಸ್ಥಿತ್ವಗಳು	ಜಿಲ್ಲಾ ಅಸ್ಥಿತ್ವಗಳು	ಆರೋಗ್ಯ ಇಲಾಖೆ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಐದು ಇತರ ಅಸ್ಥಿತ್ವಗಳು		ಆರೋಗ್ಯ ಇಲಾಖೆ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಐದು ಇತರ ಅಸ್ಥಿತ್ವಗಳು		ಸ್ವಯಂ ಸ್ಥಾಪಿತ ಮತ್ತು ಬೋಧಕ ಅಸ್ಥಿತ್ವಗಳು		ಸಮುದಾಯ ಆರೋಗ್ಯ ಕೇಂದ್ರಗಳು		ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ಕೇಂದ್ರಗಳು		ಐ.ಎಸ್.ಎಮ್. ಅಸ್ಥಿತ್ವಗಳು		ಒಟ್ಟು ಸಂಖ್ಯೆ	ಒಟ್ಟು ಹಾಸಿಗೆಗಳು	ಒಟ್ಟು ಸಂಖ್ಯೆ	ಒಟ್ಟು ಹಾಸಿಗೆಗಳು
				ಸಂಖ್ಯೆ	ಹಾಸಿಗೆಗಳು	ಸಂಖ್ಯೆ	ಹಾಸಿಗೆಗಳು	ಸಂಖ್ಯೆ	ಹಾಸಿಗೆಗಳು	ಸಂಖ್ಯೆ	ಹಾಸಿಗೆಗಳು	ಸಂಖ್ಯೆ	ಹಾಸಿಗೆಗಳು	ಸಂಖ್ಯೆ	ಹಾಸಿಗೆಗಳು				
1	ಬಾಗಲಕೋಟೆ	5	500	1	300	0	0	0	0	8	280	48	288	6	56	68	1424	234	234
2	ಬೆಂಗಳೂರು (೧೭)	4	400	0	0	0	0	0	0	2	60	48	288	3	26	57	774	167	167
3	ಬೆಂಗಳೂರು (ನ)	3	300	0	0	6	1475	16	6694	5	150	36	216	9	626	75	9461	195	195
4	ಬೆಳಗಾವಿ	9	900	0	0	0	0	1	1030	16	500	139	834	7	54	172	3318	549	549
5	ಬಳ್ಳಾರಿ	6	600	1	210	1	288	2	1315	11	350	78	468	7	203	106	3434	272	272
6	ಬೀದರ್	4	400	0	0	0	0	1	750	8	240	53	318	4	41	70	1749	280	280
7	ವಿಜಯಪುರ	4	400	1	400	0	0	0	0	9	270	63	378	5	90	82	1538	309	309
8	ಬಾಹುಬಲನಗರ	3	350	0	0	0	0	1	750	3	90	60	360	4	36	71	1586	245	245
9	ಚಿಕ್ಕಬಳ್ಳಾಪುರ	5	510	1	100	0	0	0	0	2	60	57	342	2	16	67	1028	199	199
10	ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು	6	600	1	400	0	0	0	0	5	170	89	534	4	32	105	1736	375	375
11	ಚಿತ್ರದುರ್ಗ	5	500	1	450	0	0	0	0	11	330	81	486	5	42	103	1808	283	283
12	ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ	4	400	1	965	1	100	0	0	8	240	65	390	7	81	86	2176	440	440
13	ದಾವಣಗೆರೆ	5	500	1	1030	0	0	0	0	6	180	80	480	3	26	95	2216	301	301
14	ಧಾರವಾಡ	3	300	1	250	0	0	2	1775	0	0	33	198	3	45	42	2568	194	194
15	ಗದಗ	4	400	0	0	0	0	1	790	2	60	39	234	7	86	53	1570	168	168

ಕ್ರಮ ಸಂಖ್ಯೆ	ಜಿಲ್ಲೆಗಳು	ತಾಲ್ಲೂಕು ಅಸ್ತಿತ್ವಗಳು	ಜಿಲ್ಲಾ ಅಸ್ತಿತ್ವಗಳು	ಆರೋಗ್ಯ ಇಲಾಖೆ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಐದು ಅಸ್ತಿತ್ವಗಳು		ಆರೋಗ್ಯ ಇಲಾಖೆ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಐದು ಇತರ ಅಸ್ತಿತ್ವಗಳು		ಆರೋಗ್ಯ ಇಲಾಖೆ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಐದು ಇತರ ಅಸ್ತಿತ್ವಗಳು		ಸ್ವಯಂ ಸ್ಥಾಪಿತ ಮತ್ತು ಬೋಧಕ ಅಸ್ತಿತ್ವಗಳು		ಸಮುದಾಯ ಆರೋಗ್ಯ ಕೇಂದ್ರಗಳು		ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ಕೇಂದ್ರಗಳು		ಐ.ಎಸ್.ಎಮ್. ಅಸ್ತಿತ್ವಗಳು		ಒಟ್ಟು ಸಂಖ್ಯೆ	ಒಟ್ಟು ಸಂಖ್ಯೆ	
				ಸಂಖ್ಯೆ	ಹಾಸಿಗಗಳು	ಸಂಖ್ಯೆ	ಹಾಸಿಗಗಳು	ಸಂಖ್ಯೆ	ಹಾಸಿಗಗಳು	ಸಂಖ್ಯೆ	ಹಾಸಿಗಗಳು	ಸಂಖ್ಯೆ	ಹಾಸಿಗಗಳು	ಸಂಖ್ಯೆ	ಹಾಸಿಗಗಳು	ಸಂಖ್ಯೆ	ಹಾಸಿಗಗಳು			ಸಂಖ್ಯೆ
16	ಕಲಬುರಗಿ	6	600	0	0	0	0	0	0	1	650	16	480	84	504	10	133	117	2367	347
17	ಹಾಸನ	7	950	0	0	0	0	0	0	1	750	15	450	134	804	8	87	165	3041	456
18	ಹಾವೇರಿ	6	600	1	250	0	0	0	0	0	0	5	150	68	408	3	22	83	1430	303
19	ಕೊಪ್ಪಳ	2	360	0	0	0	0	0	0	1	650	7	310	29	174	7	50	46	1544	206
20	ಕೋಲಾರ	4	400	1	400	2	305	0	0	0	0	2	60	63	378	3	30	75	1573	230
21	ಕೊಪ್ಪಳ	3	300	0	0	0	0	0	0	1	450	9	270	46	276	4	32	63	1328	185
22	ಮಂಡ್ಯ	6	600	0	0	0	0	0	0	1	850	10	300	113	678	7	63	137	2491	385
23	ಮೈಸೂರು	6	600	1	300	1	50	1	50	3	1940	10	300	118	708	13	464	152	4362	438
24	ರಾಯಚೂರು	4	400	0	0	0	0	0	0	2	1000	6	180	50	300	5	51	67	1931	223
25	ರಾಮನಗರ	3	300	1	100	0	0	0	0	0	0	5	150	60	360	4	36	73	946	275
26	ಶಿವಮೊಗ್ಗ	6	650	0	0	0	0	0	0	1	950	7	210	93	558	4	130	111	2498	305
27	ತುಮಕೂರು	9	900	1	400	0	0	0	0	0	0	4	120	144	864	6	56	164	2340	487
28	ಉಡುಪಿ	2	200	1	350	0	0	0	0	0	0	6	180	62	372	3	30	74	1132	301
29	ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ	10	1000	0	0	0	0	0	0	1	380	3	110	82	492	7	56	103	2038	343
30	ಯಾದಗಿರಿ	2	200	1	100	0	0	0	0	0	0	6	180	41	246	4	24	54	750	176
31	ವಿಜಯನಗರ															4	32	4	32	
	ಒಟ್ಟು	146	15120	16	6005	11	2218	36	20724	207	6430	2156	12936	168	2756	2740	66189	8671		

ಅನುಬಂಧ 11.2
ಪರಿಶಿಷ್ಟಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪಂಗಡದ ಜನಸಂಖ್ಯೆ

(ಲಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿ)

ಕ್ರ.ಸಂ.	ಜಿಲ್ಲೆಗಳು	2001		2011		ಯೋಜಿತ ಜನ ಸಂಖ್ಯೆ(2023) (Projected Population)	
		ಪ. ಜಾ	ಪ. ಪಂ	ಪ. ಜಾ	ಪ. ಪಂ	ಪ. ಜಾ	ಪ. ಪಂ
1.	ಬಾಗಲಕೋಟೆ	2.51	0.80	3.19	0.97	4.42	1.26
2.	ಬೆಂಗಳೂರು	8.51	0.86	11.98	1.90	20.45	5.12
3.	ಬೆಂಗಳೂರು (ಗ್ರಾಮಾಂತರ)	3.78	0.62	2.14	0.53	2.55	0.69
4.	ಬೆಳಗಾವಿ	4.62	2.43	5.77	2.97	7.63	3.79
5.	ಬಳ್ಳಾರಿ	3.74	3.65	5.17	4.51	3.92	3.57
6.	ಬೀದರ್	2.99	1.82	4.00	2.36	5.70	3.25
7.	ಬಿಜಾಪುರ	3.34	0.30	4.43	0.39	2.82	1.40
8.	ಚಾಮರಾಜನಗರ	2.38	1.06	2.59	1.20	3.71	1.85
9.	ಚಿಕ್ಕಬಳ್ಳಾಪುರ	0.00	0.00	3.13	1.56	2.80	0.51
10.	ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು	2.33	0.41	2.54	0.45	4.67	3.53
11.	ಚಿತ್ರದುರ್ಗ	3.36	2.66	3.89	3.03	2.91	1.20
12.	ದಕ್ಷಿಣಕನ್ನಡ	1.31	0.63	1.48	0.82	3.83	2.05
13.	ದಾವಣಗೆರೆ	3.33	2.10	3.93	2.33	2.64	1.16
14.	ಧಾರವಾಡ	1.32	0.70	1.78	0.88	2.32	1.29
15.	ಗದಗ	1.37	0.54	1.74	0.62	8.59	0.99
16.	ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ	7.18	1.54	6.49	0.65	3.94	0.43
17.	ಹಾಸನ	3.12	0.26	3.45	0.32	2.97	1.63
18.	ಹಾವೇರಿ	1.75	1.27	2.20	1.41	0.80	0.77
19.	ಕೊಡಗು	0.67	0.46	0.74	0.58	6.74	0.95
20.	ಕೋಲಾರ	6.72	2.06	4.66	0.79	4.58	2.01
21.	ಕೊಪ್ಪಳ	1.85	1.39	2.59	1.64	2.91	0.31
22.	ಮಂಡ್ಯ	2.47	0.17	2.65	0.22	6.66	4.44
23.	ಮೈಸೂರು	4.68	2.71	5.37	3.35	5.51	4.64
24.	ರಾಯಚೂರು	3.17	3.03	4.01	3.67	2.24	0.32
25.	ರಾಮನಗರ	0.00	0.00	2.04	0.23	3.66	0.79
26.	ಶಿವಮೊಗ್ಗ	2.70	0.56	3.08	0.65	5.55	2.32
27.	ತುಮಕೂರು	4.74	1.94	5.07	2.10	0.87	0.71
28.	ಉಡುಪಿ	0.68	0.42	0.75	0.53	1.25	0.37
29.	ಉತ್ತರಕನ್ನಡ	1.02	0.24	1.16	0.34	6.38	0.57
30.	ಯಾದಗಿರಿ	0.00	0.00	2.73	1.47	4.00	2.15
31.	ವಿಜಯನಗರ	0	0	0	0	4.86	2.94
	ಒಟ್ಟು	85.64	34.64	104.75	42.49	141.88	57.01

ಪರಿಚಯ

ಉತ್ತಮ ಆಡಳಿತವು ಆರ್ಥಿಕ ಪರಿವರ್ತನೆಯ ಪ್ರಮುಖ ಅಂಶವಾಗಿದ್ದು, ಪ್ರಸ್ತುತ ಸರ್ಕಾರದ 'ಕನಿಷ್ಠ ಸರ್ಕಾರ ಮತ್ತು ಗರಿಷ್ಠ ಆಡಳಿತ' ಸೂಚ್ಯಂಕವು ಮಹತ್ವವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದೆ. ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ, ಉತ್ತಮ ಆಡಳಿತ ಸೂಚ್ಯಂಕ (2020-21)ವನ್ನು ಅಂದಾಜಿಸಲು 58 ಸೂಚಕಗಳನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅಂದರೆ ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ಸಂಬಂಧಿತ ವಲಯ (8), ವಾಣಿಜ್ಯ ಮತ್ತು ಕೈಗಾರಿಕೆ (5), ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ (7), ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆರೋಗ್ಯ (6), ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯ ಮತ್ತು ಉಪಯುಕ್ತತೆಗಳು (6), ಆರ್ಥಿಕ ಆಡಳಿತ (4), ಸಮಾಜ ಕಲ್ಯಾಣ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ (10), ನ್ಯಾಯಾಂಗ ಮತ್ತು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸುರಕ್ಷತೆ (5), ಪರಿಸರ (4), ನಾಗರಿಕ ಕೇಂದ್ರಿತ ಆಡಳಿತ (3). 2020-21 ರಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ಉತ್ತಮ ಆಡಳಿತ ಸೂಚ್ಯಂಕದ ಅಂಕ 5.11 ಆಗಿದ್ದು 2019-20ರಲ್ಲಿ 5.10ಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ಸಂಬಂಧಿತ ವಲಯ, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯ ಮತ್ತು ಉಪಯುಕ್ತತೆಗಳು ಮತ್ತು ಸಮಾಜ ಕಲ್ಯಾಣ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಸುಧಾರಣೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಗುಜರಾತ್ ರಾಜ್ಯವು 5.66 ಅಂಕಗಳೊಂದಿಗೆ ಅಗ್ರಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದು, ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ (5.43), ಗೋವಾ (5.35), ಹರಿಯಾಣ (5.33), ಕೇರಳ (5.22), ಕರ್ನಾಟಕ (5.11) ಮತ್ತು ತಮಿಳುನಾಡು (5.05) ನಂತರದ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸಿವೆ.

2022ರ ಪ್ರಕಾರ, ಉತ್ತಮ ಆಡಳಿತ ಸೂಚ್ಯಂಕದ ಭಾಗವಾಗಿರುವ ಈಸ್ ಆಫ್ ಡೂಯಿಂಗ್ ಬ್ಯೂಸಿನೆಸ್ ಶ್ರೇಯಾಂಕದಲ್ಲ ಕರ್ನಾಟಕವು ಉತ್ತಮ ಕಾರ್ಯಕ್ಷಮತೆ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದು, 6 ರಾಜ್ಯಗಳಾದ ತೆಲಂಗಾಣ, ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶ, ಗುಜರಾತ್, ಹರಿಯಾಣ, ಪಂಜಾಬ್ ಮತ್ತು ತಮಿಳುನಾಡು ಇದೇ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲವೆ. ಕರ್ನಾಟಕವು 17ನೇ ಸ್ಥಾನದಿಂದ ಅತ್ಯುನ್ನತ ಸಾಧಕ(Top achiever) ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದೆ. ಈಸ್ ಆಫ್ ಡೂಯಿಂಗ್ ಬ್ಯೂಸಿನೆಸ್ ಭಾರತದ ನಾವೀನ್ಯತಾ ಸೂಚ್ಯಂಕ(III) ಭಾಗವಾಗಿದ್ದು, ಕರ್ನಾಟಕವು 2021 ರ ಪ್ರಕಾರ 18.01 ಅಂಕಗಳೊಂದಿಗೆ ಮೊದಲ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದೆ.

ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸೇವೆಗಳ ವಿತರಣೆಯನ್ನು ಸುಧಾರಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯವಾಗಿ ಮಹತ್ವ ಪಡೆದ ಹಲವಾರು ಇ-ಆಡಳಿತ ಮತ್ತು ಜಿ-ಆಡಳಿತ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲು ಮತ್ತು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುವಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ ಮಂಚೂಣಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಮಾಹಿತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಆಧಾರಿತ ಸರ್ಕಾರ ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸಿದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳ ಲಾಭವನ್ನು ನಾಗರಿಕರಿಗೆ ಒದಗಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಹಾಗೂ ಆಡಳಿತದಲ್ಲ ಪಾರದರ್ಶಕತೆ ಮತ್ತು ದಕ್ಷತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಮತ್ತು ಆಡಳಿತ ಸುಧಾರಣಾ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ 2003ರಲ್ಲಿ ಇ-ಆಡಳಿತ ವಿಭಾಗವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಯಿತು.

ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಪರಿವರ್ತನಾ ಸಂಸ್ಥೆ ಹಾಗೂ ಇದಕ್ಕೆ ಬೆಂಬಲ ನೀಡಲು ಸೇರ್ಪಡೆಗೊಳಿಸಲಾದ ಕಛೇರಿಗಳು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ವಿಕೇಂದ್ರೀಕೃತ ಯೋಜನೆ, ಕಾರ್ಯತಂತ್ರ ಸೂತ್ರೀಕರಣ ಮತ್ತು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಆಯ್ಕೆಯ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕಾಗಿ ಫಲಿತಾಂಶ ಆಧಾರಿತ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನದ ಮೇಲೆ ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸುವಲ್ಲಿ ನಿರ್ಣಾಯಕ ಪಾತ್ರವನ್ನು ವಹಿಸುತ್ತದೆ.

ಉಳಿದ ಭಾಗವು ಇ-ಆಡಳಿತ ಅಪ್ಲಿಕೇಶನ್‌ಗಳು, ಅವಲೋಕನ (ಹೊಸ ನಿರ್ಧಾರ ಬೆಂಬಲ ವ್ಯವಸ್ಥೆ), ವಿಶೇಷ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆ, ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಪರಿವರ್ತನಾ ಸಂಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ಕರ್ನಾಟಕ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಪ್ರಾಧಿಕಾರದಂತಹ ಉತ್ತಮ ಆಡಳಿತ ಉಪಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ.

12.1 ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಮತ್ತು ಆಡಳಿತ ಸುಧಾರಣೆ ಇಲಾಖೆ (e-Governance) ಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಇ-ಆಡಳಿತ ಉಪಕ್ರಮಗಳು

ಎ. ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ವೈಡ್ ಏರಿಯಾ ನೆಟ್‌ವರ್ಕ್ (KSWAN): ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ವೈಡ್ ಏರಿಯಾ ನೆಟ್‌ವರ್ಕ್ ಡಿಸೆಂಬರ್ 2009 ರಿಂದ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದು, ಕ್ರಮೇಣ KSWAN 1.0 ನಿಂದ KSWAN 2.0 ಗೆ ಮೇಲ್ದರ್ಜೆಗೇರಿದೆ. ಯೋಜನೆಯ ಮುಂದಿನ ಹಂತವಾದ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ವೈಡ್ ಏರಿಯಾ ನೆಟ್‌ವರ್ಕ್(KSWAN)3.0 ಅನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ಡಿಪಿಆರ್ ಅನ್ನು ರೂ.931.15 ಕೋಟಿ ಗಳಿಗೆ ಅನುಮೋದಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಯೋಜನೆಯ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ, ಸುಮಾರು 22000 ಕಚೇರಿಗಳ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಎಲ್ಲಾ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿಗಳಿಗೆ ಸಂಪರ್ಕವನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಲು ಯೋಜಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ, ಸುಮಾರು 6600 ಸರ್ಕಾರಿ ಕಚೇರಿಗಳಿಗೆ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ವೈಡ್ ಏರಿಯಾ ನೆಟ್‌ವರ್ಕ್(KSWAN) ಸಂಪರ್ಕವನ್ನು ಒದಗಿಸಲಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಶೀಘ್ರದಲ್ಲೇ ಸುಮಾರು 600 ಕಚೇರಿಗಳಿಗೆ ವಿಸ್ತರಿಸಲು ನಿರ್ಧರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಬಿ. ಇ-ಸಂಗ್ರಹಣಾಕೋಶ (e-Procurement): ಡಿಸೆಂಬರ್ 2022ರ ಅಂತ್ಯಕ್ಕೆ 353 ಇಲಾಖೆ/ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಲಾಗಿದೆ ಹಾಗೂ ಸಂಗ್ರಹಣಾ ಘಟಕಗಳು ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಂಗ್ರಹಣಾ ಪೋರ್ಟಲ್ ಮೂಲಕ 11,62,783 ಟೆಂಡರ್‌ಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ 56,919 ಹರಾಜುಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದು, ಒಟ್ಟು (ಟೆಂಡರ್ ಮತ್ತು ಹರಾಜು) 30,11,076 ಬಡ್ ಗಳು ಸಿಟ್ಟುಕೃತವಾಗಿವೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಂಗ್ರಹಣಾ ಪೋರ್ಟಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಬಡ್ಡುದಾರರು ಸ್ಪರ್ಧಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಭಾಗವಹಿಸುವ ಅವಕಾಶವಿರುವುದರಿಂದ ಬಡ್ಡುದಾರರ ಸಂಖ್ಯೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದು, ಡಿಸೆಂಬರ್ 2022ರ ಅಂತ್ಯಕ್ಕೆ 1,57,696 ಬಡ್ಡುದಾರರು ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಂಗ್ರಹಣಾ ಪೋರ್ಟಲ್‌ನಲ್ಲಿ ನೋಂದಾಯಿಸಿರುತ್ತಾರೆ.

ಸಿ. ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ದತ್ತಾಂಶ ಕೇಂದ್ರ (Karnataka State Data Centre): ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ದತ್ತಾಂಶ ಕೇಂದ್ರ ಸುಮಾರು 395 ಅಪ್ಲಿಕೇಶನ್ ಮತ್ತು 337 ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ವೆಬ್‌ಪೋರ್ಟಲ್‌ಗಳನ್ನು ಹೋಸ್ಟ್ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. KSDC ವಿವಿಧ ಇಲಾಖೆಗಳ G2G, G2C ಮತ್ತು G2B ಅಪ್ಲಿಕೇಶನ್‌ಗಳನ್ನು ಹೋಸ್ಟ್ ಮಾಡುತ್ತಿದೆ. ಕುಟುಂಬ, ಫೂಡ್, ಭೂಮಿ, ಸೇವಾ ಸಿಂಧು, ಸಕಾಲ, ಕಾವೇರಿ- ಆಸ್ತಿ ನೋಂದಣಿ, KRSAC, UUCMS, KSBCL, e-Proc ಇತ್ಯಾದಿ ಕೆಲವು ನಿರ್ಣಾಯಕ ಅಪ್ಲಿಕೇಶನ್‌ಗಳಾಗಿವೆ. ನಿರ್ಣಾಯಕ ಅಪ್ಲಿಕೇಶನ್‌ಗಳಿಗೆ ವ್ಯಾಪಾರದ ನಿರಂತರತೆಯನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು, 3 ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಡೇಟಾ ರೆಪ್ಲಿಕೇಶನ್ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡು ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಮೊಹಾಲ ಮತ್ತು ಡಿಆರ್ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಡಿಆರ್ ಅನ್ನು ಹೊಂದಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಡಿ. ಭದ್ರತಾ ಕಾರ್ಯಚರಣೆ ಕೇಂದ್ರ (Security Operation Centre for SDC(SOC - SDC): ಇದು CERT-IN, MEITY, NCIIPC ಯಿಂದ ಬೆದರಿಕೆ ಬುದ್ಧಿಮತ್ತೆ ಮತ್ತು ಸಲಹಾ ಅಂಶಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಂಯೋಜಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ, ಇದು ಯಾವುದೇ ಸೈಬರ್-ದಾಳಿಯನ್ನು ಪೂರ್ವಭಾವಿಯಾಗಿ ತಗ್ಗಿಸಲು CeG SOC ನ ಭದ್ರತಾ ಆಯಾಮವನ್ನು ಇನ್ನಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ SOC ಅನ್ನು ರೂ.9.98 ಕೋಟಿಗಳ ಒಟ್ಟು ಯೋಜನಾ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ, ಇದರಲ್ಲಿ ಹಾರ್ಡ್‌ವೇರ್ ಮತ್ತು ಸಾಫ್ಟ್‌ವೇರ್ ಮತ್ತು 3 ವರ್ಷಗಳ ಅವಧಿಗೆ ನಿರ್ವಹಣೆ ವೆಚ್ಚ ಸೇರಿದೆ. CeG SOC ಅನ್ನು ಥ್ರೆಟ್ ಇಂಟೆಲಿಜೆನ್ಸ್ ಮತ್ತು CERT-IN, MEITY, NCIIPC ನಿಂದ ಸಲಹಾ ಅಂಶಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಂಯೋಜಿಸಲಾಗಿದೆ, ಇದು ಯಾವುದೇ ಸೈಬರ್-ದಾಳಿಯನ್ನು ಪೂರ್ವಭಾವಿಯಾಗಿ ತಗ್ಗಿಸಲು CeG SOC ನ ಭದ್ರತಾ ಆಕಾರವನ್ನು ಇನ್ನಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ SOC ಅನ್ನು ರೂ.9.98 ಕೋಟಿಗಳ ಒಟ್ಟು ಯೋಜನಾ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ, ಇದರಲ್ಲಿ ಹಾರ್ಡ್‌ವೇರ್ ಮತ್ತು ಸಾಫ್ಟ್‌ವೇರ್ ಮತ್ತು 3 ವರ್ಷಗಳ ಅವಧಿಗೆ ನಿರ್ವಹಣಾ ವೆಚ್ಚ ಸೇರಿದೆ.

ಇ. ಆಧಾರ್: ರಾಜ್ಯದ ಸುಮಾರು 6.75 ಕೋಟಿ ನಿವಾಸಿಗಳಿಗೆ ಆಧಾರ್ ಗುರುತಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ನೀಡುವುದು ಈ ಯೋಜನೆಯ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ, ಸರಿಸುಮಾರು 6.76 ಕೋಟಿ ನಿವಾಸಿಗಳಿಗೆ ಆಧಾರ್ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಇದರ ಹೊರತಾಗಿ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರದ ಅನೇಕ ಫಲಾನುಭವಿ ಯೋಜನೆಗಳು ಆಧಾರ್ ಆಧಾರಿತ ದೃಢೀಕರಣವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುವ ಕಾರಣ, ಅನೇಕ ಸೇವೆಗಳು ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ಅರ್ಹ ಫಲಾನುಭವಿಗಳಿಗೆ ನೇರವಾಗಿ ತಲುಪಿಸುವ ಕೆಲಸ ಅತ್ಯಂತ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಜರುಗಿದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ, ರಾಜ್ಯದಾದ್ಯಂತ ವಿವಿಧ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ 12,537 ಆಧಾರ್ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ನಿಯೋಜಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಎಫ್. ಕರ್ನಾಟಕ ರೆಸಿಡೆಂಟ್ ಡಾಟಾ ಹಬ್ (KRDH): ಕರ್ನಾಟಕ ರೆಸಿಡೆಂಟ್ ಡಾಟಾ ಹಬ್ (KRDH) ಅನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರದ ಇಲಾಖೆಗಳಿಗೆ ಇ-ಸೈನ್, ಆಧಾರ್-ಸಂಬಂಧಿತ ಸೇವೆಗಳಾದ ಆಧಾರ್ ದೃಢೀಕರಣ ನೇಮ್ ಮ್ಯಾಚರ್ ಮತ್ತು ಟ್ರಾನ್ಸ್‌ಆಟೋಮೇಷನ್ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ತಲುಪಿಸಲು ವೇದಿಕೆಯಾಗಿ ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಒಟ್ಟು 23,89,85,413 ದೃಢೀಕರಣವನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸಿ ಪರಿಶರದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಒಟ್ಟು 1883991 ದೃಢೀಕರಣ ಸೇವೆಯನ್ನು AUA ಪ್ರೀಪ್ರೋಡಕ್ಷನ್ ನಲ್ಲಿ ನಡೆಸಲಾಗಿದೆ. ಮುಂದುವರೆದು, ಈವರೆಗೂ 61 ಇಲಾಖೆಗಳಲ್ಲಿ ಇ-ಸೈನ್ ಸೇವೆಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ ಹಾಗೂ ಒಟ್ಟು 2,46,77,597 ಇ-ಸೈನ್‌ಗಳು ಬಳಕೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಜಿ. ಡಿಜಿಲಾಕರ್ (Digilocker): ಡಿಜಿಲಾಕರ್ ಡಿಜಿಟಲ್ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ದಾಖಲೆಗಳು ಮತ್ತು ಪ್ರಮಾಣಪತ್ರಗಳ ವಿತರಣೆ ಮತ್ತು ಪರಿಶೀಲನೆಗಾಗಿ ಒಂದು ವೇದಿಕೆಯಾಗಿದೆ, ಹೀಗಾಗಿ ಭೌತಿಕ ದಾಖಲೆಗಳ ಬಳಕೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಹಾಕುತ್ತದೆ. ಡಿಜಿಟಲ್ ಲಾಕರ್‌ನೊಂದಿಗೆ ನೋಂದಾಯಿಸಲಾದ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಡಾಕ್ಯುಮೆಂಟ್‌ಗಳು ಮತ್ತು ಪ್ರಮಾಣಪತ್ರಗಳ ಎಲೆಕ್ಟ್ರಾನಿಕ್ ಪ್ರತಿಗಳನ್ನು (ಉದಾ. ಡೈವಿಂಗ್ ಲೈಸೆನ್ಸ್, ಪ್ಯಾನ್, ವೋಟರ್ ಐಡಿ, ಸ್ಕೂಲ್ ಸರ್ಟಿಫಿಕೇಟ್‌ಗಳು) ನೇರವಾಗಿ ನಾಗರಿಕರ ಡಿಜಿಟಲ್ ಲಾಕರ್‌ಗಳಿಗೆ ಒಳಪಡಬಹುದು. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ 50 ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ರಾಜ್ಯ ಇಲಾಖೆಗಳು ಡಿಜಿಲಾಕರ್

ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡಿವೆ ಮತ್ತು 25 ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಇಲಾಖೆಗಳು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಗೆ/ನಾಗರಿಕರಿಗೆ ಇ-ಡಾಕ್ಯುಮೆಂಟ್‌ಗಳನ್ನು ಪ್ರಮಾಣಿತ ರೂಪದಲ್ಲಿ ನೀಡುತ್ತಿವೆ ಮತ್ತು ಅವುಗಳನ್ನು ಡಿಜಿಟಲೈಸೇಷನ್‌ನಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನವಾಗಿ ಲಭ್ಯವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದ ವಿವಿಧ ಇಲಾಖೆಗಳು ಮತ್ತು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳಿಂದ ಸುಮಾರು 28 ಕೋಟಿ ದಾಖಲೆಗಳು/ಪ್ರಮಾಣಪತ್ರಗಳು ಡಿಜಿಟಲೈಸೇಷನ್‌ನಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಾಗಿವೆ.

ಹೆಚ್. ಇ-ಆಫೀಸ್ (e-office): ಸರ್ಕಾರದ ಸಚಿವಾಲಯ ಸೇರಿದಂತೆ ಎಲ್ಲಾ ಇಲಾಖಾ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರ ಕಛೇರಿಗಳಲ್ಲಿ ಇ-ಆಫೀಸ್ ತಂತ್ರಾಂಶ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಂಡಿದೆ ಹಾಗೂ ಇಲಾಖಾ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರ ಕಛೇರಿಗಳು, ಜಿಲ್ಲಾಧಿಕಾರಿಗಳ ಕಛೇರಿ, ಜಿಲ್ಲಾ ಪೊಲೀಸ್ ವರಿಷ್ಠಾಧಿಕಾರಿಗಳ ಕಛೇರಿ, ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತ್ ಕಛೇರಿಗಳಲ್ಲಿ ಇ-ಆಫೀಸ್ ತಂತ್ರಾಂಶ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅನುಷ್ಠಾನವಾಗಿದೆ. ನವೆಂಬರ್-ಡಿಸೆಂಬರ್ 2022ರಂತೆ, ಒಟ್ಟು 1490 ಅಧಿಕಾರಿಗಳು 39358 ಬಳಕೆದಾರರನೊಂದಿಗೆ, 1763103 ಕಡತಗಳು ಮತ್ತು 10183287 ರಶೀದಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. 2021-22ರಲ್ಲಿ e-PAR ಅಡಿಯಲ್ಲಿ, ಗ್ರೂಪ್ ಡಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಪೋಸ್ಟ್ ಮಾಡಿದ e-PAR ನ ಪ್ರಗತಿಯು 25349 ಆಗಿದ್ದು, 13045 e-PAR ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ ಮತ್ತು 394 ಮುಚ್ಚಲಾಗಿದೆ.

ಪ್ರಸ್ತುತ 896 ಇಲಾಖೆಗಳ 18,088 ಸಿಬ್ಬಂದಿ/ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಇ-ಆಫೀಸ್ ಮತ್ತು ಇ-ಪಾರ್ ತಂತ್ರಾಂಶದ ತರಬೇತಿಯನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಇ-ಆಫೀಸ್ ತಂತ್ರಾಂಶದ ಭಾಗವಾದ ಇ-ಆರ್‌ಎಸ್ ಅನ್ನು ಸಚಿವಾಲಯದ ಎಲ್ಲಾ ಇಲಾಖೆಗಳಲ್ಲಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸಚಿವಾಲಯದ 2571 ಅಧಿಕಾರಿ/ ಸಿಬ್ಬಂದಿಗಳು ಇ-ಆರ್‌ಎಸ್ ಅನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಇ-ಆಡಳಿತ ಯೋಜನೆಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕಾಗಿ ಇತರೆ ಇಲಾಖೆಗಳಿಗೆ ಸಲಹೆಗಾರರನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತಿದೆ. ಈ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ರಾಜ್ಯ ಇ-ಮಿಷನ್ ಟೀಮ್ (ಎಸ್‌ಇಎಂಟಿ) ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಇತರ ಇಲಾಖೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಂವಹನ ನಡೆಸುತ್ತಿದೆ. ಭೌತಿಕ ಸಾಧನೆಗಳು ಈ ಕೆಳಕಂಡಂತಿವೆ:

- ❑ ವಿವಿಧ ಇಲಾಖೆಯ ಎಲ್ಲಾ ಗ್ರೂಪ್ 'ಎ' ಮತ್ತು 'ಬಿ' ಮತ್ತು ಗ್ರೂಪ್ 'ಸಿ' ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಹಾಗೂ ನೌಕರರಿಗೆ 200 ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಇ-ಆಡಳಿತ ಉಪಕ್ರಮಗಳ ತರಬೇತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ನಡೆಸಲಾಗಿದೆ.
- ❑ ಇ- ಆಡಳಿತ ಉಪಕ್ರಮದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ 2000 ಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಸರ್ಕಾರಿ ನೌಕರರು ಆಯಾ ಜಿಲ್ಲಾ ತರಬೇತಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಮತ್ತು ಆಡಳಿತ ತರಬೇತಿ ಸಂಸ್ಥೆ, ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ಇ-ಆಫೀಸ್, ಇ-ಪಾರ್, ಇ- ಸಂಗ್ರಹಣೆ, ಐ.ಸಿ.ಟಿ. ಕುರಿತಾದ ತರಬೇತಿಯಿಂದ ಪ್ರಯೋಜನ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ.
- ❑ ಆನ್‌ಲೈನ್ ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಸಾಕ್ಷರತಾ ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ 1,92,926 ಸರ್ಕಾರಿ ನೌಕರರು ಉತ್ತೀರ್ಣರಾಗಿದ್ದಾರೆ ಹಾಗೂ ಇವರಲ್ಲಿ 62,886 ನೌಕರರಿಗೆ ಡಿಜಿಟಲ್ ಸಹಿ ಪ್ರಮಾಣಪತ್ರವನ್ನು ವಿತರಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ❑ ಪ್ರಮಾಣೀಕೃತ ಸೈಬರ್ ವಾರಿಯರ್ ಆನ್‌ಲೈನ್ ಕೋರ್ಸ್‌ಗೆ ಪ್ರಾಯೋಜಿತ ಐಐಟಿ ಮದ್ರಾಸ್‌ನಿಂದ 3 ಸರ್ಕಾರಿ ನೌಕರರು, ಎಕ್ಸಿಕ್ಯೂಟಿವ್ ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್ ಪ್ರೋಗ್ರಾಮ್‌ಗಾಗಿ ಎನ್.ಐ.ಎಸ್.ಟಿ. ವತಿಯಿಂದ 2 ಸರ್ಕಾರಿ ನೌಕರರು, ಬಿಗ್ ಡೇಟಾ ಎನಲಿಟಿಕ್ಸ್‌ಗಾಗಿ ಐ.ಐ.ಎಮ್. ಅಹಮದಾಬಾದ್ ವತಿಯಿಂದ ಓರ್ವ ಸರ್ಕಾರಿ ನೌಕರರು ಹಾಗೂ ಬಿಹೆಚ್‌ಎಂ ಆನ್ ಇಂಫೋರ್ಮೇಷನ್ ಸಿ.ಐ.ಐ. ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಕ್ಕಾಗಿ ಐ.ಐ.ಎಮ್ ಅಹಮದಾಬಾದ್‌ನಿಂದ ಓರ್ವ ಸರ್ಕಾರಿ ನೌಕರರು ಪ್ರಯೋಜನ ಪಡೆದಿರುತ್ತಾರೆ.
- ❑ ವಿಕಾಸ ಸೌಧದಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರಿ ನೌಕರರಿಗೆ ಸೈಬರ್ ಜಾಗೃತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಿದ್ದು, 309 ನೌಕರರು ಇದರ ಪ್ರಯೋಜನ ಪಡೆದಿರುತ್ತಾರೆ.
- ❑ ವಿಕಾಸ ಸೌಧದಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರಿ ನೌಕರರಿಗೆ ಜಿಮ್ (GeM) ತರಬೇತಿ ನೀಡಿದ್ದು, 140 ಸರ್ಕಾರಿ ನೌಕರರು ಪ್ರಯೋಜನ ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.
- ❑ ವಿಕಾಸ ಸೌಧದಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರಿ ನೌಕರರಿಗೆ ಇ-ಆಫೀಸ್ ಹಾಗೂ ಇ-ಪಾರ್ ತರಬೇತಿ ನೀಡಿದ್ದು, 403 ಸರ್ಕಾರಿ ನೌಕರರು ಪ್ರಯೋಜನ ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

- 36 ಸರ್ಕಾರಿ ನೌಕರರಿಗೆ ಸೈಬರ್ ಕಾನೂನು ಮತ್ತು ಸೈಬರ್ ಅಪರಾಧ ತನಿಖೆ ಮತ್ತು ಡಿಜಿಟಲ್ ಫಾರೆನ್ಸಿಕ್ ವಿಷಯವಾಗಿ ಆನ್‌ಲೈನ್ ಪಿ.ಜಿ. ಡಿಪ್ಲೋಮಾ ಕೋರ್ಸ್ ಅನ್ನು ಆಯೋಜಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ಓರ್ವ ಸರ್ಕಾರಿ ಅಧಿಕಾರಿಯು ಎನ್.ಇ.ಜಿ.ಡಿಯಿಂದ ಸೈಬರ್ ಸುರಕ್ಷಿತ ಭಾರತ್ ತರಬೇತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಪ್ರಯೋಜನ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ.

ಐ. ಇ-ಕನ್ನಡ (Kannada Computing): ಕನ್ನಡದಲ್ಲ ತಂತ್ರಾಂಶ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಲಭ್ಯವಾಗಿಸಲು ಮತ್ತು ಪ್ರಸ್ತುತ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿರುವ ಸರ್ಕಾರದ ತಂತ್ರಾಂಶಗಳಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡದ ಅನುಷ್ಠಾನವನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಕುರಿತು ಧೈಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ, ಕನ್ನಡದ ವಿವಿಧ ನಿಘಂಟು ಮತ್ತು ಪದಕೋಶಗಳ (64 ಸಂಖ್ಯೆ ಲಭ್ಯವಿದೆ) ಏಕೀಕೃತಗೊಳಿಸುವ ಡಿಜಿಟಲ್ ನಿರ್ಮಾಣ ಮತ್ತು ನಿರ್ವಹಣೆಯನ್ನು ಇದು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಯಂತ್ರಾನುವಾದ ತಂತ್ರಾಂಶ ಅಪ್ಲಿಕೇಶನ್ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಬಳಕೆಗೆ ಲಭ್ಯವಿದೆ. ಉಪಕರಣದ ಯಂತ್ರ ಅನುವಾದದ ಮೊದಲ ಆವೃತ್ತಿಯು ಪರೀಕ್ಷಾ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿದೆ.

ಜೆ. ರಾಜ್ಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿವೇತನ ತಂತ್ರಾಂಶ (State Scholarship Portal): ರಾಜ್ಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿವೇತನ ತಂತ್ರಾಂಶವು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯ ಆಧಾರ್ ಜೋಡಣೆಗೊಂಡಿರುವ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಖಾತೆಗೆ ನೇರ ನಗದು ವರ್ಗಾವಣೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತದೆ. 10.01.2023 ರಂತೆ ಮೆಟ್ರಿಕ್ ಪೂರ್ವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ವೇತನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ, 21,56,862 ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ವೇತನವನ್ನು ಪಾವತಿಸಿದ್ದಾರೆ (ಅರ್ಜಿಪಾವತಿ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯು ಇನ್ನೂ ಪ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿದೆ) ಅದಕ್ಕೆ ಅರ್ಜಿ ಸಲ್ಲಿಸಿದ 31,62,350 ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ವೇತನ ವಿತರಣಾ ಅಂಕಿಅಂಶಗಳ ಇಲಾಖೆಯು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ವೇತನವನ್ನು ನೀಡುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಇತರೆ ಕಲ್ಯಾಣ ಇಲಾಖೆಗಳು ಸಹ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿವೇತನ ವಿತರಣಾ ಯೋಜನೆಗಳಲ್ಲಿ 6,19,125 ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಪೈಕಿ, 4,08,399 (ಅರ್ಜಿಪಾವತಿ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯು ಇನ್ನೂ ಪ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿದೆ) ಅರ್ಹ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ವೇತನವನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾರೆ.

10.01.2023 ರಂತೆ ಮೆಟ್ರಿಕ್ ನಂತರ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ವೇತನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ, ಅರ್ಜಿ ಸಲ್ಲಿಸಿದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು 16,80,206 ಅದರಲ್ಲಿ 13,09,365 ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ವೇತನವನ್ನು ಪಾವತಿಸಿದ್ದಾರೆ (ಅರ್ಜಿ ಪಾವತಿ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯು ಇನ್ನೂ ಪ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿದೆ). ಮುಂದುವರೆದು, ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ವೇತನ ವಿತರಣಾ ಅಂಕಿಅಂಶಗಳ ಇಲಾಖೆಯು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿವೇತನವನ್ನು ನೀಡುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಇತರೆ ಕಲ್ಯಾಣ ಇಲಾಖೆಗಳು ಸಹ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿವೇತನ ವಿತರಣಾ ಯೋಜನೆಗಳಲ್ಲಿ 11,92,794 ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಪೈಕಿ 9,66,467 (ಅರ್ಜಿ ಪಾವತಿ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯು ಇನ್ನೂ ಪ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿದೆ) ಅರ್ಹ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ವೇತನವನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾರೆ.

ಕೆ. ನೇರ ನಗದು ವರ್ಗಾವಣೆ (DBT): ಡಿಜಿಟಲ್ ವೇದಿಕೆಯಲ್ಲಿ 42 ಇಲಾಖೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ 309 ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಡಿಜಿಟಲ್ ವೇದಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಒಳಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿವೇತನ ಯೋಜನೆಗಳು, ಕನಿಷ್ಠ ಬೆಲೆ ಬೆಂಬಲ ಯೋಜನೆಗಳು, ಪಿಎಂ-ಕಿಸಾನ್ ರಾಜ್ಯ ಯೋಜನೆ, ಸಿಎಂ-ಪರಿಹಾರ ನಿಧಿ, ವಸತಿ ಯೋಜನೆ, ಹಾಲು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಕ ಯೋಜನೆಗಳು ಮುಖ್ಯ ಯೋಜನೆಗಳಾಗಿರುತ್ತವೆ. 2021-22ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ 1.80 ಕೋಟಿ ಫಲಾನುಭವಿಗಳಿಗೆ ರೂ.11,925.11 ಕೋಟಿಗಳ ಅನುದಾನವನ್ನು ಡಿಜಿಟಲ್ ಮೂಲಕ ಪಾವತಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಎಲ್. ಕುಟುಂಬ (Kutumba): ಇ-ಆಡಳಿತ ಇಲಾಖೆಯು ಪಡಿತರ ಚೀಟಿ ದತ್ತಾಂಶವನ್ನು ಮೂಲವಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಇದಕ್ಕೆ ಇತರೆ ಇಲಾಖೆಯ ದತ್ತಾಂಶಮೂಲಗಳನ್ನು ಸಂಯೋಜಿಸಿ ಕರ್ನಾಟಕ ನಿವಾಸಿಗಳ ಕುಟುಂಬಗಳ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಮತ್ತು ಕುಟುಂಬದ ಗುಣಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಕೇಂದ್ರೀಕೃತ ದತ್ತಾಂಶವನ್ನು ರಚಿಸಿ "ಕುಟುಂಬ" ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ 5.5 ಕೋಟಿ ನಿವಾಸಿಗಳು ಅಂದರೆ ರಾಜ್ಯದ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ (2011ರ ಜನಗಣತಿಯ ಪ್ರಕಾರ) ಸುಮಾರು 90% ನಿವಾಸಿಗಳು ಕುಟುಂಬ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಭಾಗವಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಕುಟುಂಬವು ಒಂದು ಅರ್ಹತಾ ನಿರ್ವಹಣಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾಗಿದ್ದು, ಇದು ಕಲ್ಯಾಣ ಯೋಜನೆಗಳಿಗೆ ಅರ್ಹರಾಗಿರುವ ನಾಗರಿಕರನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು ಮತ್ತು "ನಾಗರಿಕರು ಅರ್ಜಿ ಸಲ್ಲಿಸದೆಯೇ" ಸ್ವಯಂಚಾಲಿತವಾಗಿ ಪ್ರಯೋಜನಗಳನ್ನು ನೀಡಲು ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಅನುವು ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತದೆ.

ಕುಟುಂಬ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು, ಇಲಾಖೆಗಳಿಗೆ ತಮ್ಮ ಐಟಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳ ದತ್ತಾಂಶಮೂಲಗಳಲ್ಲಿರುವ ಮೃತ, ಅನರ್ಹ ಮತ್ತು ಬೇಡದ ಫಲಾನುಭವಿಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಹಾಕಲು ಅನುವು ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತದೆ. ಸರ್ಕಾರದ ನೀತಿ ನಿರ್ಣಯ, ಯೋಜನೆ ಮತ್ತು ಆಯವ್ಯಯ ತಯಾರಿಯಲ್ಲಿ ಕುಟುಂಬ ಯೋಜನೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಸಂಭಾವ್ಯ ಫಲಾನುಭವಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಹಾಗೂ ಅದರ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಅನುದಾನ ಅಂದಾಜಿಸಲು ಕುಟುಂಬ ಮಾಹಿತಿಯು ಪೂರಕವಾಗಿದೆ. ಸಂಭಾವ್ಯ

ಫಲಾನುಭವಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಹಾಗೂ ಅದರ ಆಧಾರದಲ್ಲ ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಅನುದಾನ ಅಂದಾಜಿಸಲು ಕುಟುಂಬ ಮಾಹಿತಿಯು ಪೂರಕವಾಗಿದೆ. ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಯೋಜನೆಗಳ ಮಾನದಂಡಗಳಲ್ಲರು ವಷರತ್ತುಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸಲು ಉದಾ: ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಒಂದು ಸೌಲಭ್ಯ, ಕುಟುಂಬವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿದೆ. ರಾಜೀವ್ ಗಾಂಧಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ವಸತಿ ಕಾರ್ಪೊರೇಷನ್ ಕುಟುಂಬಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು ಕುಟುಂಬ ದತ್ತಾಂಶವನ್ನು ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಬಳಸುತ್ತಿದೆ. ಕುಟುಂಬ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲ ಗುರುತಿಸಿದ್ದು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಇ-ಆಡಳಿತ ರಚಿತ ವಿಭಾಗದಲ್ಲ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪ್ರದಾನ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಎಂ. ಕರ್ನಾಟಕ ಮುಕ್ತ ದತ್ತಾಂಶ ಉಪಕ್ರಮ (KODI): ರಾಜ್ಯ ಇಲಾಖೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಪ್ರಸ್ತುತ ಪಡಿಸುವ ಡೇಟಾಸೆಟ್‌ಗಳನ್ನು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಲಯದಲ್ಲ ಪ್ರಕಟಿಸಲು ಹಾಗೂ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕರಲ್ಲ ತಿಳುವಳಿಕೆಯನ್ನು ಮೂಡಿಸುವುದು. ಪ್ರಸ್ತುತ, 113 ಇಲಾಖೆಗಳು ಡೇಟಾಸೆಟ್‌ಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿವೆ ಮತ್ತು 7217 ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು KODI ಪೋರ್ಟಲ್‌ನಲ್ಲ ಪ್ರಕಟಿಸಲಾಗಿದೆ. KODI ನಲ್ಲ ಉಳಿದಿರುವ ಎಲ್ಲಾ ಇಲಾಖೆಗಳನ್ನು ಭವಿಷ್ಯದ ಪ್ರಮುಖ ಆನ್‌ಲೈನ್ ಯೋಜನೆ ಮತ್ತು ಎಲ್ಲಾ ರಾಜ್ಯ ಇಲಾಖೆಗಳಿಗೆ OGD ಗುರಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸುವುದು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ.

ಎನ್. ನನ್ನ ಸರ್ಕಾರ (My Gov) : ಯೋಜನಾ ನಿರ್ವಹಣಾ ಕೇಂದ್ರ (PMU) ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಯವರ ಕಚೇರಿಯಿಂದ ನಿರ್ವಹಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ ಹಾಗೂ ಇ-ಆಡಳಿತ ಕೇಂದ್ರವು ಯೋಜನಾ ನಿರ್ವಹಣಾ ಕೇಂದ್ರದೊಂದಿಗೆ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಸರಬರಾಜು ಸಹಿತವಾಗಿ, ಸದರಿ ಯೋಜನೆಗೆ ಬೇಕಾಗುವ ತಾಂತ್ರಿಕ ಸಹಾಯವನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ. ಸದರಿ ಜಾಲತಾಣವನ್ನು ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಆಂಗ್ಲಭಾಷೆ ಎರಡರಲ್ಲೂ ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತಿದೆ. ನನ್ನ ಸರ್ಕಾರ ಕರ್ನಾಟಕ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯು ಸಕ್ರಿಯ ನಾಗರಿಕ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆ ಮೂಲಕ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ನಾಗರಿಕರನ್ನು ಆಡಳಿತ ಮತ್ತು ನೀತಿ ನಿರೂಪಣೆಯಲ್ಲ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಗುರಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಸರ್ಕಾರದ ಕಲ್ಯಾಣ ಯೋಜನೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸಮಯೋಚಿತ ಮತ್ತು ಅಧಿಕೃತ ಮಾಹಿತಿಯ ಪ್ರಸಾರವು ನನ್ನ ಸರ್ಕಾರ ಕರ್ನಾಟಕ ಯೋಜನೆಯ ಪ್ರಮುಖ ಉದ್ದೇಶಗಳಲ್ಲ ಒಂದಾಗಿದೆ. ಭವಿಷ್ಯದಲ್ಲ ಸರ್ಕಾರದ ಸಾಧನೆಗಳನ್ನು ಮನಗಂಡು ಯಶೋಗಾಥೆಯ ಮೂಲಕ ಸರ್ಕಾರದ ಉಪಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಕುರಿತು ಇತರೆ ನಾಗರಿಕರನ್ನು ಸಕಾರಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಉತ್ತೇಜಿಸುವುದು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ.

ಒ. ಆರ್.ಟಿ.ಐ ಆನ್‌ಲೈನ್ (RTI Online): ಮೊದಲ ಹಂತದಲ್ಲ 516 ಇಲಾಖೆಗಳ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ತರಬೇತಿ ನೀಡಿ RTI Online ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ದ್ವಿತೀಯ ಹಂತದಲ್ಲ 776 ಇಲಾಖೆಗಳ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ತರಬೇತಿ ನೀಡಿ RTI Online ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ತಂತ್ರಾಂಶದ ಮೂಲಕ 55842ಕ್ಕೂ ಅಧಿಕ ಅರ್ಜಿಗಳು ಸ್ವೀಕೃತಗೊಂಡಿದ್ದು, 39,445 ಅರ್ಜಿಗಳು ವಿಲೇವಾರಿಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ ಹಾಗೂ 16,397 ಅರ್ಜಿಗಳು ವಿಲೇವಾರಿಗೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಗತಿಯ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಸದರಿ ಯೋಜನೆಯಿಂದ ಸಾರ್ವಜನಿಕರು ಸುಲಭವಾಗಿ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದಾಗಿದ್ದು, ಆಡಳಿತದಲ್ಲ ಪಾರದರ್ಶಕತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲ ಈ ಯೋಜನೆಯು ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವನ್ನು ವಹಿಸುತ್ತದೆ.

ಪಿ. ಬೆಳೆ ಸಮೀಕ್ಷೆ ಯೋಜನೆ (Crop Survey): 2017ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರವು ಕಂದಾಯ, ಕೃಷಿ, ತೋಟಗಾರಿಕೆ, ರೇಷ್ಮೆ ಇಲಾಖೆಗಳ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ನೆರವಿನೊಂದಿಗೆ ಸಿ.ಆ.ಸು (ಇ-ಆಡಳಿತ) ಇಲಾಖಾವತಿಯಿಂದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಿರುವ ಮೊಬೈಲ್ ತಂತ್ರಾಂಶವನ್ನು ಬಳಸಿ ಬೆಳೆ ಸಮೀಕ್ಷೆ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲು ನಿರ್ಧರಿಸಿ ಬೆಳೆ ಸಮೀಕ್ಷೆ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಯಿತು. 2018-19ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲ ಮುಂಗಾರು ಹಂಗಾಮಿನಲ್ಲ ಬೆಳೆ ಸಮೀಕ್ಷೆ ಯನ್ನು ಗ್ರಾಮದ ವಿದ್ಯಾವಂತ ಯುವಕರ (ಖಾಸಗಿ ನಿವಾಸಿಗಳು- ಪಿ.ಆರ್.) ಮುಖಾಂತರ ಮೊಬೈಲ್ ಅಪ್ಲಿಕೇಷನ್ ಬಳಸಿ ಸಮೀಕ್ಷೆ ನಡೆಸಲಾಯಿತು. 2019-20ನೇ ಸಾಲಿಗೆ ಕೃಷಿ ಇಲಾಖೆ ಸಹಯೋಗದಲ್ಲ ಬೆಳೆ ಸಮೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಇ-ಆಡಳಿತ ಇಲಾಖೆಯು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸಿದ ಮೊಬೈಲ್ ಅಪ್ ಮೂಲಕ ನಡೆಸಲಾಯಿತು. 2020-21ನೇ ಸಾಲಿನಿಂದ ರೈತರು ಹಾಗೂ ಖಾಸಗಿ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡು ಬೆಳೆ ಸಮೀಕ್ಷೆ ಕಾರ್ಯ ನಡೆಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಬೆಳೆ ಸಮೀಕ್ಷೆ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ದತ್ತಾಂಶದ ಉಪಯೋಗಗಳು ಬೆಳೆ ಪ್ರದೇಶ ಗಣತಿ (ಕೃಷಿ, ತೋಟಗಾರಿಕೆ, ರೇಷ್ಮೆ)-DES, ಇನ್ ಪುಟ್ ಸಜ್ಜಿಡಿ, ಬೆಳೆ ವಿಮೆ, ಕನಿಷ್ಠ ಬೆಂಬಲ ಬೆಲೆ ಯೋಜನೆ, ಕೃಷಿ, ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಮತ್ತು ರೇಷ್ಮೆ ಇಲಾಖೆಗಳಲ್ಲ ಫಲಾನುಭವಿ ಆಧಾರಿತ ಯೋಜನೆಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನಗಳಾಗಿವೆ.

ಕ್ಯೂ: ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಜಾಲತಾಣ ವಿಭಾಗ (Karnataka State Web Portal): ವಿವಿಧ ಇಲಾಖೆಗಳ ಜಾಲತಾಣಗಳು ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ನಾಗರಿಕರಿಗೆ, ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ವ್ಯವಹಾರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಹೆಚ್ಚಿನ ದೃಢೀಕೃತ, ಏಕರೂಪದ ಹಾಗೂ ವಿಶ್ವಾಸಾರ್ಹ ಸೇವೆಯನ್ನು ನಾಗರಿಕರು ಮತ್ತು ಬಾಹ್ಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ನೀಡಲು ಸರ್ಕಾರವನ್ನು ಅನುವುಗೊಳಿಸುತ್ತಿವೆ. ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ, ಸರ್ಕಾರದ ವಿವಿಧ ಇಲಾಖೆಗಳು, ನಿಗಮಗಳು, ಮಂಡಳಿಗಳು ಮತ್ತು ಇತರೆ ಸಂಬಂಧಿತ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ 624ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಜಾಲತಾಣಗಳನ್ನು ಮರುವಿನ್ಯಾಸಗೊಳಿಸಿ, ನೂತನವಾಗಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಿ ಪ್ರಕಟಿಸಲಾಗಿದೆ ಮತ್ತು 2000ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಮತ್ತು ಸಿಬ್ಬಂದಿಗಳಿಗೆ ತರಬೇತಿಯನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಆರ್. ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರದ ಸಚಿವಾಲಯ ಲ್ಯಾನ್ (SECLAN): ಹಲವು ಇಲಾಖೆಗಳು ಅತೀ ವೇಗದ ಇಂಟರ್ ನೆಟ್ ಮತ್ತು ಇಂಟ್ರಾನೆಟ್ ಆಧಾರದ ಅಪ್ಲಿಕೇಷನ್ ಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಉತ್ತಮ ಹಾಗೂ ದಕ್ಷ ಆಡಳಿತಕ್ಕಾಗಿ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಇಲಾಖೆ ಕಛೇರಿಗಳಿರುವ ವಿಧಾನಸೌಧ, ವಿಕಾಸಸೌಧ ಮತ್ತು ಬಹುಮಹಡಿಗಳ ಕಟ್ಟಡಗಳಲ್ಲಿ ಲೋಕಲ್ ಏರಿಯಾ ನೆಟ್ವರ್ಕ್ -ಐಂಓ ಅನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಎಸ್. Block chain ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಕಾವೇರಿ ಆಸ್ತಿ ನೋಂದಣಿ: ಬ್ಲಾಕ್ ಚೈನ್ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ರಾಜ್ಯದ 6 ಉಪನೋಂದಣಾಧಿಕಾರಿಗಳ ಕಛೇರಿಯಲ್ಲಿ (ಗುಬ್ಬಿ, ಜಗಲೂರು, ಹೊಸದುರ್ಗ, ಕುಂದಾಪುರ, ಶಿಡ್ಲಘಟ್ಟ, ಶಿರಸಿ) ನವೆಂಬರ್ 2021 ರಿಂದ ಮಾರ್ಚ್ 2022ರ ವರೆಗೆ ನಡೆಸಲಾಯಿತು. ಈ ಯೋಜನೆಯು ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಬ್ಲಾಕ್ ಚೈನ್ ಯೋಜನೆಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿತ್ತು. ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ಯೋಜನೆಯ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬಂದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಗಮನಿಸಲಾದ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಸಿಆಸುಇ (ಇ-ಆಡಳಿತ) 24 ಮಾರ್ಚ್ 2022ರಂದು ಚರ್ಚಿಸಲಾಯಿತು. ಈ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಭೌತಿಕ ಕಾವೇರಿ ಕಾರ್ಡ್‌ಗಳ ಪರ್ಯಾಯವನ್ನು ಹುಡುಕುವಂತೆ ಮತ್ತು ಈ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ರಾಜ್ಯದ ಎಲ್ಲೆಡೆ ಜಾರಿಗೆ ಬರುವಂತೆ ಹೊಸದಾಗಿ ರೂಪಿಸುವ ನಿರ್ಧಾರ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು. ಕಾವೇರಿ 2.0 ಯೋಜನೆಯು ಜಾರಿಗೆ ಬಂದ ನಂತರ ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ನಿರ್ಧರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಃ. ಸುವಿಧ: ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರದ ವಿವಿಧ ಇಲಾಖೆಗಳಿಂದ ಎಲ್ಲಾ ಯೋಜನೆಗಳು ಮತ್ತು ಸೇವೆಗಳಿಗೆ ಸ್ಕೀಮ್ ಅನ್ವೇಷಣೆ, ಅರ್ಹತಾ ಪರಿಶೀಲನೆ ಮತ್ತು ಸೇವೆ ವಿತರಣೆಗಾಗಿ ಎಲ್ಲಾ ನಾಗರಿಕರಿಗೆ ಸುವಿಧಾ ಒಂದು ನಿಲುಗಡೆ ಪರಿಹಾರವಾಗಿದೆ. ಈ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರದ ಇ-ಆಡಳಿತ ಕೇಂದ್ರವು ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ.

ಯು. ನ್ಯಾಷನಲ್ ಅಕಾಡೆಮಿ ಡಿಪೋಸಿಟರಿ (NAD): ನ್ಯಾಷನಲ್ ಅಕಾಡೆಮಿಕ್ ಡೆಪೋಸಿಟರಿ (NAD) ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳು, ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ತಮ್ಮ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು (ಅಂಕಪಟ್ಟಿ, ಜಾತಿ ಪ್ರಮಾಣ ಪತ್ರ) ಸಂಗ್ರಹಿಸಲು ಮತ್ತು ಪ್ರಕಟಿಸಲು 24x7 ಆನ್‌ಲೈನ್ ಡೆಪೋಸಿಟರಿಯನ್ನು ಒದಗಿಸಲು MoE (ಶಿಕ್ಷಣ ಸಚಿವಾಲಯ) ಉಪಕ್ರಮವಾಗಿದೆ. ಇದುವರೆಗೂ, 77 ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳು ನೋಂದಾಯಿಸಿವೆ ಹಾಗೂ 69 ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳು ನ್ಯಾಷನಲ್ ಅಕಾಡೆಮಿಕ್ ಡಿಜಿಟಲ್ ರೆಕಾರ್ಡ್ NAD ಯಲ್ಲಿ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿವೆ.

ವಿ. ಮಾಹಿತಿ ಕಣಜ: ಮಾಹಿತಿ ಕಣಜ ತಂತ್ರಾಂಶದಲ್ಲ ಯಾವುದೇ ಬಳಕೆದಾರರ ಹೆಸರು ಅಥವಾ ಪಾಸ್‌ವರ್ಡ್ ಇಲ್ಲದ ಏಕೈಕ ವೆಬ್‌ಸೈಟ್ ಆಗಿದ್ದು, ನಾಗರಿಕರು ಆರ್.ಐ.ಐ ಅರ್ಜಿಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿದೆಯೇ ಎಲ್ಲಾ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸೇವೆಗಳು ಮತ್ತು ಯೋಜನೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಸಕಾಲಕವಾಗಿ ಪಡೆಯಬಹುದು. ಮಾಹಿತಿ ಕಣಜ ಪೋರ್ಟಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲು ತಳಮಟ್ಟದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಮತ್ತು ಪರಿಹರಿಸಲು ಮಾಹಿತಿ ಕಣಜ ಯೋಜನೆ ಕುರಿತು ವಿಶೇಷ ಪಂಚಾಯತ್ ಮಟ್ಟದ ಡಿಜಿಟಲ್ ಸಂವಾದವನ್ನು ನಡೆಸಲಾಯಿತು. ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ, 130 ಇಲಾಖೆಗಳಿಂದ 500+ ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಸೇವೆಗಳು ಮಾಹಿತಿ ಕಣಜದಲ್ಲಿ ಒಂದು ವರ್ಷದ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ 21 ಲಕ್ಷಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಸಂದರ್ಶಕರನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿವೆ. ಸಮಗ್ರ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಕುಂದುಕೊರತೆ ಪರಿಹಾರ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಕುಟುಂಬ ಐಡಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಮತ್ತು ಕರ್ನಾಟಕ ಮುಕ್ತ ದತ್ತಾಂಶ ಉಪಕ್ರಮ ಇತರೆ ಉತ್ತಮ ಆಡಳಿತ ಉಪಕ್ರಮಗಳ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣೆಯನ್ನು ಸುಧಾರಿಸುವಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ವೇದಿಕೆಯು ಮಹತ್ವದ ಪಾತ್ರವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತ್ ಸೇವೆಗಳು, ತಾಲೂಕು ಪಂಚಾಯತ್ ಸೇವೆಗಳು ಮತ್ತು ವಲಯವಾರು ಸೇವೆಗಳು ಮತ್ತು ಡೇಟಾ ದೃಶ್ಯೀಕರಣ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳಂತಹ ಹೊಸ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಸಕ್ರಿಯಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಡಬ್ಲ್ಯು. ರೈತರ ನೋಂದಣಿ ಮತ್ತು ಏಕೀಕೃತ ಫಲಾನುಭವಿ ಮಾಹಿತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ (FRUITS): FRUITS (ರೈತರ ನೋಂದಣಿ ಮತ್ತು ಏಕೀಕೃತ ಫಲಾನುಭವಿ ಮಾಹಿತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ) ಅಂತರ್ ಜಾಲಆಧಾರಿತ ತಂತ್ರಾಂಶವಾಗಿದ್ದು ರೈತರು ಹಾಗೂ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಸವಲತ್ತುಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಬಯಸುವ ಸಾರ್ವಜನಿಕರ ನೋಂದಣಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾಗಿದೆ. ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದ ಇ-ಆಡಳಿತ ಇಲಾಖೆಯ ಉಪಕ್ರಮವಾಗಿದೆ. FRUITS ತಂತ್ರಾಂಶವು DBT ತಂತ್ರಾಂಶದ ಮೂಲಕ ಖಜಾನೆಯ ಏ-2 ತಂತ್ರಾಂಶದೊಂದಿಗೆ ಸಂಯೋಜಿಸಲಾಗಿದ್ದು ವಿವಿಧ ಸವಲತ್ತುಗಳನ್ನು ಆಧಾರ್ ಆಧಾರಿತವಾಗಿ ನೇರ ನೆರವು ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮೂಲಕ ವಿತರಿಸಲು ಸಹಕಾರಿಯಾಗುತ್ತದೆ. FRUITS ತಂತ್ರಾಂಶವು ವಿವಿಧ ಕೃಷಿ ಸಂಬಂಧಿತ ಇಲಾಖೆಗಳ ಫಲಾನುಭವಿಗಳ ಏಕೀಕೃತ ಮಾಹಿತಿ ತಾಣ ಸಹ ಆಗಿರುತ್ತದೆ ಆದ್ದರಿಂದ ಫಲಾನುಭವಿಗಳಿಗೆ ಒದಗಿಸಲಾದ ಪ್ರಯೋಜನಗಳ ದತ್ತಾಂಶವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಲು ಸಹಕಾರಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಕೃಷಿ, ತೋಟಗಾರಿಕೆ, ರೇಷ್ಮೆ, ಪಶುಸಂಗೋಪನೆ ಮತ್ತು ಪಶುವೈದ್ಯಕೀಯ ವಿಜ್ಞಾನ, ಮೀನುಗಾರಿಕೆ, ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳು ಮತ್ತು ಸಮಾಜ ಕಲ್ಯಾಣ ಮುಂತಾದ ಇಲಾಖೆಗಳನ್ನು ಒಂದೇ ವೇದಿಕೆಗೆ ತರುವ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು FRUITS ತಂತ್ರಾಂಶವು ಹೊಂದಿದೆ.

FRUITS ತಂತ್ರಾಂಶದಲ್ಲಿ ರೈತರ ಹಾಗೂ ಇತರ ಕೃಷಿ ಸಂಬಂಧಿತ ಚಟುವಟಿಕೆ ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ಫಲಾನುಭವಿಗಳ ನೋಂದಣಿಯನ್ನು ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ನೋಂದಾಯಿತ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಒಂದು ಅನನ್ಯ ಗುರುತಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ವಿಶಿಷ್ಟ ಸಂಖ್ಯೆಯು ಆಧಾರ್ ಆಧಾರಿತವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಫಲಾನುಭವಿಯು ತನ್ನ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿ ಇಲಾಖೆಗೆ ಮತ್ತು ಪ್ರತಿ ಯೋಜನೆಗೆ ಕೊಂಡೊಯ್ಯಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ದಾಖಲಾತಿಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಒದಗಿಸಿರುವ ಸವಲತ್ತುಗಳ ವಿವರಗಳನ್ನು ನೋಂದಣಿ ಐಡಿ ಬಳಸಿ ಹುಡುಕಬಹುದು. ಈ ತಂತ್ರಾಂಶದಿಂದ ಸರ್ಕಾರದ ವಿವಿಧ ಸವಲತ್ತುಗಳು ರೈತರ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಇತರರು ಪ್ರಯೋಜನಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವುದನ್ನು ತಡೆಯಲು ಇದು ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಯಾವುದೇ ಅರ್ಹ ಫಲಾನುಭವಿಯು ವಿವಿಧ ಇಲಾಖೆಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವ ಯಾವ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಸವಲತ್ತು ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬ ಮಾಹಿತಿ ಒಂದೆಡೆ ಲಭ್ಯವಾಗುವುದರಿಂದ ರೈತರ ಸಮಗ್ರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

FRUITS ತಂತ್ರಾಂಶವನ್ನು DBT ತಂತ್ರಾಂಶದ ಮೂಲಕ ಖಜಾನೆಯ ಏ-2 ತಂತ್ರಾಂಶ / ಹಣಕಾಸು ನಿರ್ವಹಣಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೊಂದಿಗೆ ಸಂಯೋಜಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರಮುಖ ಫಲಾನುಭವಿ ಯೋಜನೆಗಳು PM ಕಿಸಾನ್ ಯೋಜನೆ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದ ಪಾಲು, ಕೋವಿಡ್-19 ಪರಿಹಾರ ಸಂಬಂಧ ಮೆಕ್ಕೆ ಜೋಳ ಬೆಳೆಗಾರರಿಗೆ ಆರ್ಥಿಕ ನೆರವು, ಸಮಗ್ರ ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ- ಹಣ್ಣು, ಹೂವು ಮತ್ತು ತರಕಾರಿ ಬೆಳೆಗಾರರಿಗೆ COVID-19 ಪರಿಹಾರ ಯೋಜನೆ, ಸಮಗ್ರ ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ- ಹಣ್ಣು, ಹೂವು ಮತ್ತು ತರಕಾರಿ ಬೆಳೆಗಾರರಿಗೆ COVID-19 ಪರಿಹಾರ ಯೋಜನೆ, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆಹಾರ ಭದ್ರತಾ ಮಿಷನ್, ಬೆಂಬಲ ಬೆಲೆ ನಿಗದಿ ಯೋಜನೆ (MARKFED)- ತೊಗರಿ, ರಾಗಿ, ಭತ್ತ, ಮೆಕ್ಕೆಜೋಳ, ಜೋಳ, ನೆಲಗಡಲೆ, ಹೆಸರುಕಾಳು ಮತ್ತು ಹುರಳ, ಕರ್ನಾಟಕ ಹಾಲು ಒಕ್ಕೂಟದ ಹಾಲು ಉತ್ಪಾದಕರಿಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಧನ. ಡಿಸೆಂಬರ್ 2022 ರವರೆಗೆ, 83.12 ಲಕ್ಷಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ರೈತರು FRUITS ನಲ್ಲಿ ನೋಂದಾಯಿಸಿ ಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ವಿವಿಧ ಇಲಾಖೆಗಳಿಂದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಮೂಲಕ ಸುಮಾರು ರೂ. 16761.11 ಕೋಟಿ ನೆರವು ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಬ್ಯಾಂಕ್‌ಗಳು ಮತ್ತು ಸಹಕಾರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಕೃಷಿ ಸಾಲವನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಲು FRUITS ಬಳಸುತ್ತಿವೆ, 5,000 ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಕುಟುಂಬಗಳು ಸೇರಿದಂತೆ 20,000 ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಶಾಖೆಗಳು FRUITS ಡೇಟಾವನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಿವೆ.

ಎಕ್ಸ್. ಏಕೀಕೃತ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಕುಂದುಕೊರತೆ ನಿವಾರಣಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆ (iPGRS)

iPGRS, ಇದನ್ನು ಜನಸ್ಪಂದನ ಎಂದೂ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ, ಒಂದು ನಿಲುಗಡೆಯ ಬಹು-ಮಾದರಿ, ಸದೃಢವಾದ, ದತ್ತಾಂಶ-ಆಧಾರಿತ ಮತ್ತು ಕಾಗದರಹಿತ ತಂತ್ರಾಂಶವು ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರದ ಏಕೀಕೃತ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಕುಂದುಕೊರತೆ ನಿವಾರಣಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ರಾಜ್ಯದ ವಿವಿಧ ಇಲಾಖೆಗಳ ಸೇವೆಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಯೋಜನೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಕುಂದು ಕೊರತೆಗಳ/ ದೂರುಗಳ ದಾಖಲಾತಿಗಾಗಿ ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗಿರುವ ಒಂದು ತಾಂತ್ರಿಕ ಪರಿವರ್ತಿಸುವ ವೇದಿಕೆಯಾಗಿದೆ.

ನಾಗರಿಕರು ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರದ 40 + ಇಲಾಖೆಗಳ ಮತ್ತು 1300+ ಯೋಜನೆಗಳು/ ಸೇವೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ತಮ್ಮ ಕುಂದು ಕೊರತೆಗಳನ್ನು ದಾಖಲಿಸಬಹುದು ದಿನಾಂಕ 09-01-2023 ರವರೆಗೆ 60,874 ಕುಂದುಕೊರತೆ ದೂರುಗಳನ್ನು ವೆಬ್ ಪೋರ್ಟಲ್ <https://ipgrs.karnataka.gov.in> ಆಂಡ್ರಾಯ್ಡ್ ಮೊಬೈಲ್ ಆಪ್, ಜನಸ್ಪಂದನದ ಸಹಾಯವಾಣಿ 1902 ಮೂಲಕ ದಾಖಲಾಗಿವೆ.

ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು ಹಾಗೂ ಇದು ಅಂದಾಜು ಮಾಡುವುದಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆ ವೆಚ್ಚವಾಗಿದೆ. ಕೆಲವು ವಿಶಿಷ್ಟ ಆವಿಷ್ಕಾರಗಳು ಮತ್ತು ಉತ್ತಮ ಅಭ್ಯಾಸಗಳು ಕೆಳಕಂಡಂತಿವೆ:

- ❑ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಬೆಂಬಲ - ಸರ್ಕಾರದ ಆದೇಶಗಳು, ನೀತಿಗಳು, ಉನ್ನತ ಮಟ್ಟದಲ್ಲ ನಿಯತಕಾಲಿಕ ವಿಮರ್ಶೆ ಕೆ-ಜಿಐಎಸ್ ಬಳಕೆಯನ್ನು ಕಡ್ಡಾಯಗೊಳಿಸಿದೆ.
- ❑ ರಾಜ್ಯದಿಂದ ತಾಲೂಕು ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ತರಬೇತಿ ಮತ್ತು ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ವೃದ್ಧಿಸುವುದು.
- ❑ ಇಲಾಖೆಗಳಾದ್ಯಂತ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವ ಎಲ್ಲಾ ಜಿಐಎಸ್ ಪರವಾನಗಿಯನ್ನು ನೀಡುವುದು.
- ❑ ಸಾಮಾನ್ಯ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಚೌಕಟ್ಟಿನೊಂದಿಗೆ HR ಉಪಗ್ರಹ ಚಿತ್ರ ತಳಹದಿ.
- ❑ ಸಾಮಾನ್ಯ ಬೇಸ್ ದತ್ತಾಂಶಗಳ ಚೌಕಟ್ಟು.
- ❑ ರಾಜ್ಯ ದತ್ತಾಂಶ ಕೇಂದ್ರದೊಂದಿಗೆ ಭೌತಿಕ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯಗಳ ಹಂಚಿಕೆ.
- ❑ ಮಾಡ್ಯುಲೈಸ್ ಮಾಡಿದ ಅಪ್ಲಿಕೇಶನ್ / ಪ್ರಮಾಣಿತ ಪರಿಕರಗಳೊಂದಿಗೆ ವೀಕ್ಷಕರು.
- ❑ ಕೆ-ಜಿಐಎಸ್ ಡೇಟಾಸೆಟ್‌ಗಳು ಮತ್ತು ಸ್ಥಳ ಆಧಾರಿತ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಲು ಸಾಮಾನ್ಯ API ಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ❑ ಹಾರ್ಡ್‌ವೇರ್‌ನ ಮೇಲೆ ಅಪ್ಲಿಕೇಶನ್‌ನ ಅಸ್ಥಿರ ನಿಯೋಜನೆ ಮತ್ತು ಹೆಚ್ಚಿದ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು - ಬಳಕೆಯ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಕಾರ್ಯಕ್ಷಮತೆ ಮತ್ತು ಸುಧಾರಣೆ.
- ❑ ಮಾಹಿತಿಯ ಸಂಪೂರ್ಣತೆಯ ಮೇಲೆ ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸಲಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ನಿಖರತೆ ಹಂತ ಹಂತವಾಗಿ ಸುಧಾರಿಸುವುದು.

ಇಂದು, ಕೆ-ಜಿಐಎಸ್ ಪದವಿಯೊಂದಿಗೆ ಈ ಕೆಳಗಿನವುಗಳಿಗೆ ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಿದೆ.

- ❑ ಜಾಲತಾಣ / ಮೊಬೈಲ್ ಅಪ್ಲಿಕೇಷನ್ ಗಳನ್ನು ಇಲಾಖೆಗಳ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸುವುದು.
- ❑ ಜಿಐಎಸ್ ದತ್ತಾಂಶವನ್ನು ಸೇವೆಯಾಗಿ ಒದಗಿಸುವುದು.
- ❑ ಜಿಐಎಸ್ ಅಪ್ಲಿಕೇಶನ್ ಒದಗಿಸುವುದು / ವೀಕ್ಷಕರಿಗೆ ಪ್ರಮಾಣಿತ ಪರಿಕರಗಳೊಂದಿಗೆ ಸೇವೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದು.
- ❑ GIS ಪ್ಲಾಟ್‌ಫಾರ್ಮ್ ಅನ್ನು ಸೇವೆಯಾಗಿ ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 12.1 ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಮತ್ತು ಆಡಳಿತ ಸುಧಾರಣೆಗಳ ಇಲಾಖೆಯ ಆರ್ಥಿಕ ಪ್ರಗತಿ (ಇ-ಆಡಳಿತ)

(ರೂ. ಕೋಟಿಗಳಲ್ಲಿ)

ಸಂ.	ಯೋಜನೆಯ ಹೆಸರು	2022-23ರಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ಅನುದಾನ (ಬಿಇ+ಎಸ್‌ಇ)	ಬಿಡುಗಡೆ (ಜನವರಿ ವರೆಗೆ)	ಒಟ್ಟು ವೆಚ್ಚ (ಜನವರಿ ವರೆಗೆ)
1	ಇ-ಆಡಳಿತ ಯೋಜನೆ	59.00	54.91	51.68
2	ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ದೂರ ಸಂವೇದಿ ಅನ್ವಯಿಕ ಕೇಂದ್ರ	8.00	6.00	6.00
3	ಇ-ಆಡಳಿತ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯ ಮತ್ತು ನಾಗರಿಕ ಸೇವೆಗಳ ಎಲೆಕ್ಟ್ರಾನಿಕ್ ವಿತರಣೆ (EDCS)	23.32	12.25	8.69
4	ನೇರ ಲಾಭ ವರ್ಗಾವಣೆ ಮೇಲಿನ ವಹಿವಾಟು ಶುಲ್ಕಗಳು	3.00	0.51	0.46
	ಒಟ್ಟು	93.32	73.67	66.83

ಮೂಲ: ಅವಲೋಕನ (29.1.2023)

ಹಣಕಾಸಿನ ಪ್ರಗತಿಯು ಜನವರಿ 2023 ರವರೆಗೆ ಬಡುಗಡೆಯ ಅನುಪಾತದ ವೆಚ್ಚಕ್ಕೆ ಸುಮಾರು ಶೇ. 91 ರಷ್ಟು ಎಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ.

12.2. ಅವಲೋಕನ - ಹೊಸ ನಿರ್ಧಾರ ಬೆಂಬಲ ವ್ಯವಸ್ಥೆ (New Decision Support System)

- ❑ ಒಂದೇ ವೇದಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಸಮಯೋಚಿತ ಸ್ವಯಂಚಾಲಿತ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಫಲಿತಾಂಶ ಮತ್ತು ಫಲಶ್ರುತಿ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಪಡೆಯಲು ಹಾಗೂ ರಾಜ್ಯದ ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಭೌಗೋಳಿಕ ಉದ್ದೇಶಿತ ಆಯವ್ಯಯದ ಮೂಲಕ ಖಾತ್ರಿಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು, ಯೋಜನಾ ಇಲಾಖೆಯು “ಅವಲೋಕನ” ಎಂಬ ತಂತ್ರಾಂಶದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿತು. ತಾಲ್ಲೂಕು ಮಟ್ಟದಿಂದ ರಾಜ್ಯ ಮಟ್ಟದವರೆಗೆ, 45 ಆಡಳಿತ ಇಲಾಖೆಗಳಲ್ಲಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ 1800ಕ್ಕೂ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟು ಯೋಜನೆಗಳ (ರಾಜ್ಯ ವಲಯ ಮತ್ತು ಜಿಲ್ಲಾ ವಲಯ) ಸ್ವಯಂಚಾಲಿತ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಈ ವೇದಿಕೆಯು ಸಂಯೋಜಿಸುತ್ತದೆ. 20,000ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಈ ಅವಲೋಕನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಅವಲೋಕನ ತಂತ್ರಾಂಶದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯದ ಖಜಾನೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾದ ಖಜಾನೆ-2 ತಂತ್ರಾಂಶದಲ್ಲಿನ ಪ್ರತಿ ಬಟವಾಡೆ ಅಧಿಕಾರಿಯ ಬಡುಗಡೆ ಮತ್ತು ವೆಚ್ಚದ ಮಾಹಿತಿಯು ಸಂಯೋಜಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವುದರಿಂದ ತಡೆ ರಹಿತ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ. ಸರ್ಕಾರದ ಮಂಡಳಿಗಳು ಮತ್ತು ನಿಗಮಗಳು ಸಹ ತಮ್ಮ ಆರ್ಥಿಕ ಪ್ರಗತಿ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಅವಲೋಕನ ತಂತ್ರಾಂಶದಲ್ಲಿ ಇಂದೀಕರಿಸುತ್ತಿವೆ.
- ❑ ಪ್ರತೀ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಆರೋಗ್ಯ, ಶಿಕ್ಷಣ, ಕೃಷಿ, ಮೂಲ ಸೌಲಭ್ಯ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಸೇವೆ- ಕೌಶಲ್ಯಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಈ 5 ವಿಷಯಾಧಾರಿತ ವಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ನೀತಿ ಆಯೋಗದಿಂದ ಗುರುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟ 49 ಸೂಚಕಗಳನ್ನು ಅವಲೋಕನ ತಂತ್ರಾಂಶದಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.
- ❑ ಎಲ್ಲಾ ಯೋಜನೆಗಳಿಗೆ ಭೌಗೋಳಿಕವಾಗಿ ಉಪಗ್ರಹ ಆಧಾರಿತ ದೃಶ್ಯೀಕರಣವನ್ನು ಅಳವಡಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ ಮತ್ತು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಬಳಕೆಗಾಗಿ ವರದಿಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಲಭ್ಯಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ❑ ಅವಲೋಕನ ತಂತ್ರಾಂಶದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ 1800 ಯೋಜನೆಗಳಲ್ಲಿ ಆಯವ್ಯಯ ಹಂಚಿಕೆ, ಬಡುಗಡೆ ಮತ್ತು ವೆಚ್ಚದ ಕುರಿತು ರಾಜ್ಯ ಮಟ್ಟದಿಂದ ತಾಲೂಕು ಮಟ್ಟದವರೆಗೆ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ಮೂಲಕ ಸಂಪೂರ್ಣ ಪಾರದರ್ಶಕತೆಯನ್ನು ಖಾತ್ರಿಪಡಿಸುತ್ತದೆ.
- ❑ 5 ವಿಷಯಾಧಾರಿತ ವಲಯಗಳ 49 ಸೂಚಕಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ 227 ತಾಲೂಕುಗಳಿಗೆ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಮೂಲಕ ಪ್ರತಿ ತಾಲೂಕಿಗೆ ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಗುರಿಯಾಧಾರಿತ ಮೂಲಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ. SDG ಬಾರೋಮೀಟರ್ನ ಒಟ್ಟಾರೆ ಗುರಿಯು ಸರ್ಕಾರಿ ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರೇತರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಸೇರಿದಂತೆ ವಿವಿಧ ರೀತಿಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ SDG ಭೂದೃಶ್ಯದ ಕುರಿತು ಹಲವಾರು ನವೀಕರಿಸಿದ ಒಳನೋಟಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದಾಗಿರುತ್ತದೆ.
- ❑ ಕಾರ್ಯಕ್ಷಮತೆಯನ್ನು ಅಳಿಯಲು GIS ಪ್ಲಾಟ್‌ಫಾರ್ಮ್‌ನಲ್ಲಿ 1200 ಪ್ಯಾರಾಮೀಟರ್‌ಗಳ ಮಾಹಿತಿಯು ಲಭ್ಯವಿದೆ.
- ❑ ರಾಜ್ಯ/ಜಿಲ್ಲೆ/ತಾಲೂಕು ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಮಾಸಿಕ ಪರಿಶೀಲನೆಗಳನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ, ದಿಶಾ ಸಮಿತಿಯು ಪರಿಶೀಲಿಸುವ ಕೇಂದ್ರ ವಲಯದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ಭೌತಿಕ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಸಹ ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ.
- ❑ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ದಕ್ಷತೆಯನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಲು ಕಡಿಮೆ ಕಾರ್ಯಕ್ಷಮತೆಯುಳ್ಳ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯುಳ್ಳ ಜಿಲ್ಲೆ/ತಾಲೂಕುವಾರು ಮಾಹಿತಿಯು ಲಭ್ಯವಿದೆ.
- ❑ ತಾಲ್ಲೂಕು ಮಟ್ಟದಿಂದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗುತ್ತಿದ್ದು, ವಿವಿಧ ಇಲಾಖೆಗಳಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಿರುವ ಭೌತಿಕ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು API(Application Programme Interface) ಮುಖಾಂತರ ಸಂಯೋಜಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

12.3 ವಿಶೇಷ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆ (SDP)

2007-08 ದಿಂದ ಡಾ. ಡಿ. ಎಂ.ನಂಜುಂಡಪ್ಪ ಸಮಿತಿ ಗುರುತಿಸಿರುವ 114 ಹಿಂದುಳಿದ ತಾಲೂಕುಗಳನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಲು ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ವಿಶೇಷ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆ ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. SDP ಅಯವ್ಯಯದ ಅನ್ನು 40% ಕಲ್ಯಾಣ ಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಮೀಸಲಿಡಲಾಗಿದೆ. 2007-08 ರಿಂದ 2021-22 ರವರೆಗೆ ರೂ.38,979 ಕೋಟಿಗಳನ್ನು ನಿಗದಿಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ, ಅದರಲ್ಲಿ ಚಡುಗಡೆಯಾದ ಮೊತ್ತ ರೂ.33,200 ಕೋಟಿಗಳು. ರೂ.30,699 ಕೋಟಿ ಖರ್ಚು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. 2022-23ಕ್ಕೆ ಬಜೆಟ್‌ನಲ್ಲಿ ರೂ.3,070 ಕೋಟಿ ಮೊತ್ತವನ್ನು ನಿಗದಿಪಡಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ರೂ.1357.41 ಕೋಟಿ ಮೊತ್ತವನ್ನು ಚಡುಗಡೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ (ಜನವರಿ 2023ರವರೆಗೆ). ಜನವರಿ 2023 ರವರೆಗೆ 849 ಕೋಟಿ ವೆಚ್ಚವಾಗಿದೆ.

ಕಲ್ಯಾಣ ಕರ್ನಾಟಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಂಡಳಿ (KKRDB)

ಕಲಂ 371(ಜೆ) ಅನ್ವಯ ಕಲ್ಯಾಣ ಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರದೇಶಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಂಡಳಿಯನ್ನು 06.11.2013 ರಂದು ರಚಿಸಲಾಯಿತು. ತುಲನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಿದ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ಸಮಾನವಾಗಿ ಕಲ್ಯಾಣ ಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಲು ಮಧ್ಯಸ್ಥಿಕೆಗಳ ಹೊರತಾಗಿಯೂ, ಮಾನವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಪ್ರಮುಖ ಸೂಚಕಗಳು, ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿ ಸೂಚ್ಯಂಕಗಳಲ್ಲಿನ ಅಂತರವು ಇನ್ನೂ ಮುಂದುವರಿದಿದೆ ಎಂದು ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತದೆ. ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಅಡೆತಡೆಗಳು ಇನ್ನೂ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟಿಸಲು ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರಬಲವಾಗಿವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಇದು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಸಂದರ್ಭಾನುಸಾರ, ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಅಂತರವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಲು ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಿಂದ ಲಾಭಗಳ ಸಮಾನ ಹಂಚಿಕೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ತೀವ್ರವಾದ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ರಾಜ್ಯದ ಪ್ರದೇಶವಾರು ಮತ್ತು ಜನಸಂಖ್ಯೆಗನುಗುಣವಾಗಿ ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ, ಕಲ್ಯಾಣ-ಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರದೇಶದ ಹಿಂದುಳಿದಿರುವಿಕೆಯನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಲು, ರಾಜ್ಯವು ಕಲ್ಯಾಣ ಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರದೇಶಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಂಡಳಿಗೆ ಒದಗಿಸಲಾದ ಅನುದಾನದ ಹಂಚಿಕೆಯನ್ನು ಗಣನೀಯವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಮೂಲಕ ಪ್ರಜ್ಞಾಪೂರ್ವಕ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಮಾಡಿದೆ.

2022-23 ರ ಬಜೆಟ್‌ನಲ್ಲಿ ರೂ.3000.00 ಕೋಟಿಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ಇದರಲ್ಲಿ ರೂ.1500 ಕೋಟಿಗಳನ್ನು ಕೆಆರ್‌ಡಿಬಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ ಮೈಕ್ರೋ ಪ್ಲಾನ್ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ರೂ.1500 ಕೋಟಿಗಳನ್ನು ಮೆಗಾ ಯೋಜನೆಗಳಿಗೆ ಮೀಸಲಿಡಲಾಗಿದೆ. ರೂ.3000 ಕೋಟಿಗಳ ಹಂಚಿಕೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಜನವರಿ 2023 ರವರೆಗೆ ರೂ.1010.47 ಕೋಟಿಗಳನ್ನು ಖರ್ಚು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಆದಾಗ್ಯೂ, ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ಕೃಷಿಯೇತರ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯೊಂದಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣ, ಆರೋಗ್ಯ ಮತ್ತು ಪೋಷಣೆ ಮತ್ತು ಕೌಶಲ್ಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಮೇಲೆ ಗಮನ ಹರಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ, ಈ ಪ್ರದೇಶದ ಸವಾಲುಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಲು ಪ್ರದೇಶವಾರು ಅಗತ್ಯಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ರಚನೆ ಮತ್ತು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಅನುಷ್ಠಾನದ ಅಗತ್ಯವಿದೆ.

12.4 ಸರ್ಕಾರದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ/ಯೋಜನೆಗಳ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ

ಆರ್ಥಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಿಂದ ನಡೆಸಲ್ಪಡುವ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವೆಚ್ಚದ ಉಲ್ಬಣವು, ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಮತ್ತು ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಬೇಡಿಕೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ಸಮಗ್ರ ಆರ್ಥಿಕ ನೀತಿ ತಯಾರಕರು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲು ಗುಣಮಟ್ಟ ಮತ್ತು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಹೂಡಿಕೆಯಿಂದ ಉತ್ತಮ ಫಲಿತಾಂಶಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಕಾಳಜಿ ವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. 2000 ರಲ್ಲಿ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ನೀತಿಯನ್ನು ವಿಕಸನಗೊಳಿಸಿದ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಮೊದಲ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕವು ಒಂದಾಗಿದೆ. ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ನೀತಿಯ ಮುಖ್ಯ ಅಂಶಗಳೆಂದರೆ: (i) ಯೋಜನಾ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ರೂ. 1 ಕೋಟಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ವಿನಿಯೋಗವಿರುವ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಕನಿಷ್ಠ ಒಮ್ಮೆಯಾದರೂ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಮಾಡುವುದು, (ii) ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ/ಯೋಜನೆಯ ಒಟ್ಟು ಹಣದ ಶೇ. 1 ರಷ್ಟು ಮೊತ್ತವನ್ನು ಆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ/ಯೋಜನೆಯ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ಕಾದಿರಿಸುವುದು ಮತ್ತು (iii) ಮೌಲ್ಯಮಾಪನದ ಫಲಿತಾಂಶಗಳನ್ನು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ವಿದ್ಯಾನ ಮತ್ತು ವಿತರಣೆಯನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಲು ಬಳಸುವುದು ಮತ್ತು (iv) ಒಂದು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಯೋಜನೆಯ ನಂತರ ಮುಂದುವರಿಸಲು ಮೌಲ್ಯಮಾಪನದಿಂದ ಸಮರ್ಥನೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು.

ಯೋಜನೆಗಳ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನದ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ ಹಾಗೂ ಉಪಯುಕ್ತತೆಯು ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರವು ಯೋಜನಾ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಆಯವ್ಯಯ ಘೋಷಣೆ ಮಾಡಲಾಗಿರುವ, ವಾರ್ಷಿಕ ರೂ. 100 ಕೋಟಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮೊತ್ತದ ಯೋಜನೆ / ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು (2021-22ರ ಬಜೆಟ್ ಪ್ರಾಯಾ 184) ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಪ್ರಾಧಿಕಾರವನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರದ ಆದೇಶ ಸಂಖ್ಯೆ. ಪಿಡಿ/8/ ಇವಿಎನ್ (2)/ 2011ರನ್ವಯ ದಿನಾಂಕ: 11-07-2011 ರಂದು ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗಿರುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಈ ಪ್ರಾಧಿಕಾರವನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಘಗಳ ನೋಂದಣಿ ಅಧಿನಿಯಮ 1960ರ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ನೋಂದಣಿ ಸಂಖ್ಯೆ ಡಿಆರ್‌ಜಿ-ಸಿ/ಎಸ್‌ಒಆರ್/140/2011-12 ದಿನಾಂಕ: 19-09-2011 ರನ್ವಯ ಒಂದು ಸಂಘವಾಗಿ ನೋಂದಾಯಿಸಲಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಪ್ರಾಧಿಕಾರವು ಯೋಜನೆ, ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಸಂಯೋಜನೆ ಮತ್ತು ಸಾಂಖ್ಯಿಕ ಇಲಾಖೆಯ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದೆ.

ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕಾಗಿ ನೀಡಲಾದ ಅನುದಾನದೊಂದಿಗೆ, ಕರ್ನಾಟಕ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಪ್ರಾಧಿಕಾರವು ಮಾನವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ವರದಿಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಲು ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ (UNDP)ದಿಂದ ಮತ್ತು ಇತರ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಇಲಾಖೆಗಳ ವಿವಿಧ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಮತ್ತು ಸಂಶೋಧನಾ ಅಧ್ಯಯನ ವರದಿಗಳ ತಯಾರಿಕೆಯಿಂದ ಹಣವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತದೆ. 2011-12 ರಿಂದ 2022-23 ರವರೆಗಿನ ರೂ.8007.49 ಲಕ್ಷಗಳು ಒಟ್ಟು ಸ್ವೀಕೃತಿಗಳಾಗಿದ್ದು, ರೂ.6441.97 ಲಕ್ಷಗಳು ವೆಚ್ಚವಾಗಿದ್ದು, ರೂ. 1565.52 ಲಕ್ಷಗಳು ಶೇಷವಾಗಿ ಉಳಿಕೆಯಾಗಿದೆ (ಶೇ. 80.44ರಷ್ಟು ಬಳಕೆ). 2022-23ರಲ್ಲಿ ರೂ. 2066.08 ಲಕ್ಷಗಳು ಒಟ್ಟು ಸ್ವೀಕೃತಿಗಳಾಗಿದ್ದು, ರೂ. 621.89 ಲಕ್ಷಗಳು ವೆಚ್ಚವಾಗಿದ್ದು, ರೂ. 1565.62 ಲಕ್ಷಗಳು ಶೇಷವಾಗಿ ಉಳಿಕೆಯಾಗಿದೆ.

2011-12 ರಿಂದ 2022-23 ರವರೆಗೆ ಪೂರ್ಣಗೊಂಡ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಅಧ್ಯಯನಗಳು

2022-23ರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಪ್ರಾಧಿಕಾರವು 5 ಅಧ್ಯಯನಗಳನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಿದೆ ಹಾಗೂ 19 ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಪ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿವೆ. ಇದುವರೆಗೆ 160 ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಪೂರ್ಣಗೊಂಡಿದ್ದು, ಇವು ಕೃಷಿ, ತೋಟಗಾರಿಕೆ, ಜಲಸಂಪನ್ಮೂಲ, ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು ಹಾಗೂ ವಾಣಿಜ್ಯ, ಆರೋಗ್ಯ, ಶಿಕ್ಷಣ, ಸಮಾಜ ಕಲ್ಯಾಣ, ಮಹಿಳಾ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ವಿಕಲಚೇತನರ ಹಾಗೂ ಹಿರಿಯ ನಾಗರಿಕರ ಸಬಲೀಕರಣ ಇಲಾಖೆ, ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಮಹಿಳಾ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನಿಗಮ, ಕರ್ನಾಟಕ ಗ್ರಾಮೀಣ ಕುಡಿಯುವ ನೀರು ಮತ್ತು ನೈರ್ಮಲ್ಯ ಇಲಾಖೆ, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಉದ್ದಿಮೆಗಳ ಇಲಾಖೆ ಹಾಗೂ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಪೊಲೀಸ್ ವಸತಿ ಮತ್ತು ಮೂಲಸೌಕರ್ಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನಿಗಮ ನಿಯಮಿತ ಇಲಾಖೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿವೆ. ಈ 160 ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಬಾಹ್ಯ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ (3ನೇ ವ್ಯಕ್ತಿ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ) ಅಧ್ಯಯನಗಳಾಗಿದ್ದು, ಇವುಗಳ ಪೈಕಿ, ಶೇ.83 ರಷ್ಟು ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಯೋಜನೆಯ ಪರಿಣಾಮಗಳ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನಗಳು, ಶೇ.8 ರಷ್ಟು ಅಧ್ಯಯನಗಳು ದ್ವಿತೀಯ ದತ್ತಾಂಶ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯನ್ನು ಆಧರಿಸಿದ್ದು, ಶೇ.4 ರಷ್ಟು ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಸಂಶೋಧನಾ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಮತ್ತು ಶೇ. 5 ರಷ್ಟು ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನಗಳಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಪ್ರಾಧಿಕಾರವು ಇದರೊಂದಿಗೆ ಇಲಾಖೆಗಳು ಸ್ವತಃ ಕೈಗೊಂಡ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಅಧ್ಯಯನಗಳಿಗೆ (ಆಂತರಿಕ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ) ತಾಂತ್ರಿಕ ಬೆಂಬಲವನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ.

ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಅಧ್ಯಯನಗಳ ಪ್ರಮುಖ ಶಿಫಾರಸುಗಳು (2021-22)

ಕರ್ನಾಟಕ ಗ್ರಾಮೀಣ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನಿಯಮಿತ (ಕೆಆರ್‌ಐಡಿಎಲ್)(2014-15 ರಿಂದ 2019-20): (i) ಕೆಆರ್‌ಐಡಿಎಲ್ ತನ್ನ ಗಮನಾರ್ಹ ನಗದು ಮೀಸಲು ಮತ್ತು ಸ್ಥಿರ ಸ್ವತ್ತುಗಳನ್ನು ಉತ್ತಮವಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವ ಉಪಕರಣಗಳು / ಯಂತ್ರೋಪಕರಣಗಳು / ಮೂಲಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ನವೀಕರಿಸಬೇಕೆಂದು ಮತ್ತು ಬಳಸಬೇಕೆಂದು. ಹಳೆಯ ಕಾರ್ಯಾಗಾರಗಳನ್ನು ಪುನರುಜ್ಜೀವನಗೊಳಿಸಬೇಕೆಂದು ಇದರಿಂದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಬಹುದು ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ದುರಸ್ತಿಗಳನ್ನು ಆಂತರಿಕವಾಗಿಯೇ ಮಾಡಬಹುದು. ನಿಯಮಿತ ಆದಾಯವನ್ನು ಗಳಿಸಲು ಭೂಮಿ, ಕಟ್ಟಡಗಳಂತಹ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವ ಸ್ಥಿರ ಆಸ್ತಿಗಳಿಗೆ ಗುತ್ತಿಗೆ/ಬಾಡಿಗೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಅನ್ವೇಷಿಸಬಹುದು. ವಿಶ್ವಾಸಾರ್ಹ ಮ್ಯೂಚುವಲ್ ಫಂಡ್‌ಗಳು, ದೀರ್ಘಾವಧಿಯ ಪಿಂಚಣಿ ನಿಧಿಗಳು ಇತ್ಯಾದಿಗಳಂತಹ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆದಾಯ ಗಳಿಸುವ ಸಾಧನಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಹಣವನ್ನು ಹೂಡಿಕೆ ಮಾಡಬಹುದು.

(ii) ಇಂಜಿನಿಯರಿಂಗ್, ವಸ್ತು ನಿರ್ವಹಣೆ, ಗುತ್ತಿಗೆ ನಿರ್ವಹಣೆ, ಫೈನಾನ್ಸಿಯಲ್ ಅಕೌಂಟ್ಸ್, ಟೆಂಡರ್ ಮ್ಯಾನೇಜ್ ಮೆಂಟ್ ಮತ್ತು ಎಂಬಎಸ್ ನಂತಹ ಪ್ರಮುಖ ಘಟಕಗಳಾದ್ಯಂತ ಎಂಟರ್‌ಪ್ರೈಸ್ ರಿಸೋರ್ಸ್ ಪ್ಲಾನಿಂಗ್ (ERP) ಪರಿಹಾರವನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುವುದು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಇದು ಕಂಪನಿಯಾದ್ಯಂತ ಏಕ, ತಡೆರಹಿತ ಮತ್ತು ಸಮಗ್ರ ದತ್ತಾಂಶ ವೀಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸಲು ಮತ್ತು ವ್ಯಾಪಾರ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳ ನಿಖರತೆ ಮತ್ತು ಸಮಯೋಚಿತತೆಯನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕದ 2015-16 ರಿಂದ 2018-19ರ ಅವಧಿಯವರೆಗಿನ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಅಭಿಯಾನ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ:

(i) ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಒತ್ತು ನೀಡುವುದು, (ii) ಫಲಾನುಭವಿಗಳಿಗೆ ಸಹಾಯಧನ ವಿತರಣೆಯಲ್ಲಿ ವಿಳಂಬವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುವುದು (iii) ಆಧುನಿಕ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಕೌಶಲ್ಯಾಭಿವೃದ್ಧಿ ತರಬೇತಿಯನ್ನು ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಮತ್ತು ರೈತರಿಗೆ ನೀಡುವುದು. (iv) ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಮತ್ತು ಸಾವಯವ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಸಾಮೂಹಿಕ ಕ್ರಿಯೆ ಮತ್ತು ಮೌಲ್ಯ ಸರಪಳಿಗಳನ್ನು ಬಲಪಡಿಸುವುದು (v) ODOP, RKVY, PMKSY ನಂತಹ ಯೋಜನೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಒಮ್ಮುಖವಾಗುವುದು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ.

ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಸಹಾಯಕ ಕಲಿಕೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ (TALP) :

(i) ಭಾಷಾ ಕಲಿಕೆಗಾಗಿ DLR, OLR ಮತ್ತು ಆಡಿಯೋ ಕ್ಯಾಸೆಟ್‌ಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಎಲ್ಲಾ TALP ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ (ಡಿಜಿಟಲ್) CD/DVD ಲೈಬ್ರರಿಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಅನುಕೂಲ ಮಾಡುವುದು. (ii) ತರಬೇತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಗುಣಮಟ್ಟವನ್ನು ಪ್ರಮಾಣೀಕರಿಸುವುದು, ತರಬೇತಿಯಲ್ಲಿ ಏಕರೂಪತೆಯನ್ನು ತರುವುದು. ಆಖಿಷ್ಣು ಗಳಿಗಾಗಿ ಒಂದು SOP ಅನ್ನು ಹೊರತರುವುದು. DIETs ಗಳಿಗೆ ಪೂರ್ಣ ಪ್ರಮಾಣದ ಸಿಬ್ಬಂದಿಯನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು. (iii) ಡಿಎಸ್‌ಇಆರ್‌ಆರ್/ಡಿಯೆಟ್‌ಗಳು ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ಕ್ಲೌಡ್ ನೆಟ್‌ವರ್ಕ್‌ನ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿದ್ದು, ಇದು ಇಲಾಖೆಯ ಎಲ್ಲಾ ವಿಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಹರಡಿದೆ, ಎಲ್ಲಾ ಹಂತದ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ TALP ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ವಿಂಗ್‌ಗಳು, MIS ಮತ್ತು SATS ನಿರ್ವಹಣೆ ಮತ್ತು ಅಂತಿಮವಾಗಿ, ಅತ್ಯಂತ ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿ ಪ್ರೌಢಶಾಲೆ (ಮತ್ತು ಪಿಯು ಕಾಲೇಜುಗಳು) ಗಳು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಪೊಲೀಸ್ ವಸತಿ ಮತ್ತು ಮೂಲಸೌಕರ್ಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನಿಗಮ ನಿಯಮಿತ (KSPH & IDCL) ದ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆಯ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ (2010-2021):

(i) ಪೊಲೀಸ್ ವಸತಿ ನಿಗಮದಿಂದ ನಿರ್ಮಿಸಲಾದ ಮನೆಗಳ ನಿರ್ಮಾಣದ ಗುಣಮಟ್ಟವು ಪೊಲೀಸ್ ಪಡೆಯ ನಿರೀಕ್ಷೆಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿಲ್ಲ ಮತ್ತು 2.03/ 5.0 ರ ಕಳಪೆ ತೃಪ್ತಿ ಸೂಚ್ಯಂಕದಿಂದ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಿಗಮವು ಒಪ್ಪಂದದ ವಿಶೇಷಗಳ ಸಂಪೂರ್ಣ ತೃಪ್ತಿ-ವೆಚ್ಚ ಮತ್ತು ಸಮಯದೊಳಗೆ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಉದ್ದೇಶದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಕಾರ್ಯಕ್ಷಮತೆಯ ಮೂಲಕ ನಿರ್ಮಾಣದಲ್ಲಿ ಗುಣಮಟ್ಟವನ್ನು ಸುಧಾರಿಸುವ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. (ii) ತನ್ನ ಯೋಜನೆಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನದಲ್ಲಿ ಸಮಯದ ಹೆಚ್ಚಳವನ್ನು ತಗ್ಗಿಸಲು, ಕಾರ್ಪೊರೇಷನ್ SCRUM ನಂತಹ ಯೋಜನಾ ನಿರ್ವಹಣಾ ಸಾಧನಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ನೋಡಬಹುದು, ಇದು ಸಂಕೀರ್ಣ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಲು, ತಲುಪಿಸಲು ಮತ್ತು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಚೌಕಟ್ಟಾಗಿದೆ. (iii) ಬಳಕೆದಾರ ಇಲಾಖೆಗಳು ಕಟ್ಟಡಗಳ ಸ್ಥಿರ ನಿರ್ವಹಣೆಗಾಗಿ ಪೊಲೀಸ್ ಹೌಸಿಂಗ್ ಕಾರ್ಪೊರೇಷನ್‌ನೊಂದಿಗೆ ನಿಯಮಿತ ನಿರ್ವಹಣಾ ಒಪ್ಪಂದಗಳನ್ನು ಹೊಂದಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಕಟ್ಟಡದ ನಿರ್ವಹಣೆ, ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡಲು ಸರ್ಕಾರವು ಪೊಲೀಸ್ ವಸತಿ ನಿಗಮದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಉದ್ದೇಶದ ವಾಹನವನ್ನು (SPV) ರಚಿಸುವ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. (iv) ವಾಣಿಜ್ಯ ಘಟಕವಾಗಿ ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಮತ್ತು ಬೆಳೆಯಲು, ನಿಗಮವು K-RERA ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವ ಅಗತ್ಯವಿದೆ.

ಮಾನವ-ಆನೆ ಸಂಘರ್ಷ, ಉಪಶಮನ ಕ್ರಮಗಳು ಮತ್ತು ಸಂಘರ್ಷ ತಗ್ಗಿಸುವಲ್ಲಿ ಅದರ ಪರಿಣಾಮ ಕುರಿತು ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ:

(i) ಇಪಿಐ ಮತ್ತು ಸೌರ ಬೇಲ ಬ್ಯಾರಿಕೇಡ್‌ಗಳು ಸಂಘರ್ಷವನ್ನು ತಡೆಯುವಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿವೆ. ದೊಡ್ಡ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಅಥವಾ ಸಮುದಾಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಫೆನ್ಸಿಂಗ್ ವೆಚ್ಚ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಎಂದು ಸಾಬೀತಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಜನಪ್ರಿಯವಾಗಿದೆ. ಸಮತಟ್ಟಾದ ಮತ್ತು ಬಯಲು ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಇಪಿಐ ಮತ್ತು ವೈಯಕ್ತಿಕ

ಮತ್ತು ಸಂಯೋಜಿತ ಸೌರ ಬೇಲ ಉತ್ತಮ ನಿರೋಧಕ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳನ್ನು ನೀಡಿದೆ ಬಯಲು ಮತ್ತು ಸಮತಟ್ಟು ಪ್ರದೇಶಗಳು, ಇಪಿಟ ಮತ್ತು ಸೌರ ಬೇಲಗಳು, ಏಕ ಅಥವಾ ಸಂಯೋಜಿತ ತಡೆಗೋಡೆಗಳಾಗಿ ಉತ್ತಮ ಪ್ರತಿರೋಧಕ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿವೆ. ಗುಡ್‌ಗಾಡು ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಗಂಡಾಂತರ ಮಟ್ಟವು ಮಧ್ಯಮದಿಂದ ಗರಿಷ್ಠದವರೆಗೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಈ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸೌರ ಬೇಲಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿವೆ. (ii) ಅಕ್ಟೋಬರ್, ಜನವರಿ ಮತ್ತು ಮಾರ್ಚ್ ತಿಂಗಳ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆ ದಾಳಿಯ ಗರಿಷ್ಠ ಪ್ರಕರಣಗಳು ದಾಖಲಾಗಿರುವುದರಿಂದ, ಈ ತಿಂಗಳುಗಳಲ್ಲಿ ಅಗತ್ಯ ಮುನ್ನೆಚ್ಚರಿಕೆ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕು. ಆನೆಗಳನ್ನು ಓಡಿಸಲು ಸಣ್ಣತಂಡಗಳ ರಚನೆ, ಯುವಕರನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ತಂಡಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ, ಅವರಿಗೆ ಆನೆ ಓಡಿಸಲು ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಉಪಕರಣಗಳನ್ನು ನೀಡುವುದು. (iii) ಹೊಲಗಳಿಗೆ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಸೌರ ಬೇಲ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕಿಂತ ಸಮುದಾಯ ಸೌರ ಬೇಲ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಉತ್ತೇಜನ ನೀಡುವುದು. (iv) ಅರಣ್ಯ ಜನವಸತಿ ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳುವುದು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ.

2014-15 ರಿಂದ 2019-20 ರಿಂದ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ರಸ್ತೆ ಸಾರಿಗೆ ನಿಗಮಗಳ (KSRTC, NWRTC & KKRTC) ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ:

(i) ಡಿಪೋ ಮಟ್ಟದ ಮಾರ್ಗ ನಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ಡಿಜಿಟಲೈಸಿಂಗ್ ಮಾಡುವುದು ಮತ್ತು ಕಾರ್ಪೊರೇಷನ್ ಮಟ್ಟದೊಂದಿಗೆ ಸಂಯೋಜಿಸುವುದು. (ii) ಪ್ರಯಾಣಿಕರಿಗೆ ನೈಜ ಸಮಯದ ನವೀಕರಣಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಲು ITS ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಮತ್ತು (iii) ಆಸ್ತಿಗಳಿಂದ ಹಣಗಳಿಕೆ ಒಳಗೊಂಡಿದೆ.

ಪಶುಭಾಗ್ಯ ಯೋಜನೆ (2015-16 ರಿಂದ 2018-19):

ಫಲಾನುಭವಿಗಳ ಆಯ್ಕೆಗಾಗಿ ಐಟಿ ಸಕ್ರಿಯಗೊಳಿಸಿದ ಸೇವೆಗಳು, (ii) ಇ-ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್ ವೇದಿಕೆ (iii) ಕೃಷಿ ಭಾಗ್ಯ, RKVY, ಸೌರ ಯೋಜನೆಗಳು, MGNREGA, ಮೇವಿನ ತೋಟದಂತಹ ಯೋಜನೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಒಮ್ಮುಖವಾಗುವುದು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ.

ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿ ಕೃಷಿ ಸಿಂಚಾಯಿ ಯೋಜನೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ಹನಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಬೆಳೆಯ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ (2016-17 ರಿಂದ 2018-19):

(i) ಏಕಗಾವಾಕ್ಷಿ ಮಾದರಿಯನ್ನು ಬಲಪಡಿಸುವುದು, ಕರ್ನಾಟಕ ಅಂತರಂಗ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ನೀರಾವರಿ ನಿಗಮ(ಕೆಎಎಂಐಸಿ) ವು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ನೀರಾವರಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿತ್ವವನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ಸುಧಾರಿಸುವುದು. (ii) ನೀರಾವರಿ ಸಂಬಂಧಿತ ಯೋಜನೆಗಳಾದ ಪಿಎಂ-ಕುಸುಮ್, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಯೋಜನೆ, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕೃಷಿ ವಿಕಾಸ ಯೋಜನೆ, ಜಲ ಜೀವನ್ ಮಿಷನ್ ಮತ್ತು ಎಣ್ಣೆಕಾಲುಗಳು, ದ್ವಿದಳ ಧಾನ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ಎಣ್ಣೆ ತಾಳೆಗಳ ಸಮಗ್ರ ಯೋಜನೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಒಮ್ಮುಖವಾಗುವುದು (iii) ಪೂರ್ವ ಸ್ಥಾಪನೆಯ ಸೇವೆಗಳು, ತರಬೇತಿ ಮತ್ತು ನಿರ್ವಹಣೆ ಮತ್ತು ವಿಮೆಯನ್ನು, ಆರ್ಥಿಕ ಜೀವನದುದ್ದಕ್ಕೂ ಉಪಕರಣಗಳ ಪ್ರಯೋಜನಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವುದು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ.

ಕೃಷಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ನಿರ್ವಹಣಾ ಸಂಸ್ಥೆ (2019-20):

(i) ತರಬೇತಿ, ಮಾನ್ಯತೆ ಭೇಟಿಗಳು ಮತ್ತು ಹೊಸ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಗಳ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಬಲಪಡಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು. (ii) ಎನ್‌ಜಿಒಗಳು ಫಲಾನುಭವಿಗಳಿಗೆ ಯೋಜನೆಯ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡಬಹುದು ಮತ್ತು (iii) ಪ್ರತಿ ವಲಯದ ಆಧ್ಯತೆಯ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ATMA ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಿತ್ರ ವಲಯಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡ ಈ ಎಲ್ಲಾ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ.

ಸಹಕಾರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಂದ ಸ್ವ-ಸಹಾಯ ಗುಂಪುಗಳು ರಿಯಾಯಿತಿ ಬಡ್ಡಿ ದರದಲ್ಲಿ ಪಡೆದ ಸಾಲದ ಬಳಕೆಯ ಮಾದರಿ ಮತ್ತು ಸದಸ್ಯರ ಉದ್ಯೋಗ ಆದಾಯದ ಮೇಲೆ ಅದರ ಪ್ರಭಾವದ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ:

(i) ಪ್ರಸ್ತುತ ಸಾಲಗಳನ್ನು ಜಿಲ್ಲಾ ಸಹಕಾರ ಕೇಂದ್ರ ಬ್ಯಾಂಕ್‌ನಿಂದ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಕೃಷಿ ಸಹಕಾರ ಸಂಘಗಳ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯದೊಂದಿಗೆ ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಸಾಲಗಳನ್ನು ನೇರವಾಗಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಗ್ರಾಮೀಣ ಜೀವನೋಪಾಯ ಅಭಿಯಾನದ ಮೂಲಕ ಮಂಜೂರು ಮಾಡಬಹುದಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ವಿತರಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. (ii) ವ್ಯವಹಾರದ ವೈವಿಧ್ಯತೆಗೆ ದಾರಿ ಮಾಡಿಕೊಡುವಂತೆ, ಸ್ವ ಸಹಾಯ

ಗುಂಪು ಸದಸ್ಯರಿಗೆ ಸಾಲದ ಮೊತ್ತವನ್ನು ರೂ. 50,000 ಗಳಿಂದ ರೂ. 1,00,000. ಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿಸಬೇಕು ಎಂಬ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ.

ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳಿಗೆ ಹೂಡಿಕೆದಾರಸೇವೆ ವ್ಯಾಪಾರ ಪರಿಸರ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಲು ಸರ್ಕಾರದ ಪ್ರಮುಖ ಇಲಾಖೆಗಳ ಕೈಗಾರಿಕೆ ಸಂಬಂಧಿತ ಸೇವಾ ಮಾದ್ಯೂಲ್‌ಗಳ ಕಾರ್ಯವೈಖರಿ ಹಾಗೂ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿತ್ವದ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ (2018-20):

(i) ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳ ಇಲಾಖೆಯು ಆಂಧ್ರ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಬಹುದಾಗಿದ್ದು, ಕಾರ್ಖಾನೆ ನಕ್ಷೆಯಂಥ ಸೇವೆಯ ಅನುಮೋದನೆಯು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಆನ್‌ಲೈನ್ ಆಗಿದ್ದು, ಕನಿಷ್ಠ ಮಾನವ ಮಧ್ಯ ಪ್ರದೇಶಯುಕ್ತದಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ನಿಯೋಜಿಸಲಾದ ಇಂಟೆಲಿಜೆಂಟ್ ಸಿಸ್ಟಮ್. ಸ್ವಯಂಚಾಲಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಅನುಮೋದನೆಗೆ ಮುಂಚೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ 25-30 ದಿನಗಳಿಗೆ ಬದಲಾಗಿ 5-7 ದಿನಗಳಿಗೆ ನಕ್ಷೆಯ ಅನುಮೋದನೆಗೆ ಸಮಯವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಿದೆ. (ii) ಅರ್ಜಿಯ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಯ ಟ್ರ್ಯಾಕಿಂಗ್ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ, ಸದರಿ ಪೋರ್ಟಲ್, ಹರಿಯಾಣ ರಾಜ್ಯದ ಪೋರ್ಟಲ್‌ನಲ್ಲಿರುವ ವಿಶೇಷ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. (iii) ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಮಾಲಿನ್ಯ ನಿಯಂತ್ರಣ ಮಂಡಳಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಆಂಧ್ರ ಪ್ರದೇಶವು ಈ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ತಾನು ಒದಗಿಸುವ ಸೇವೆಗಳನ್ನು 3 ಪಟ್ಟು ವೇಗವಾಗಿ ಕೈಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಆನ್‌ಲೈನ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಹಾಗೂ ನೆರವೇರಿಕೆ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಂಪುವರ್ಗದ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳಿಗೆ 45 ರಿಂದ 21 ದಿನಗಳು, ಸ್ವಯಂ ದೃಢೀಕರಣ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಗಣಕೀಕೃತ ಅಪಾಯ ಆಧಾರಿತ ಮಾದರಿಯನ್ನಾಧರಿಸಿ ತಪಾಸಣೆಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತದೆ. (iv) ಹರಿಯಾಣ ರಾಜ್ಯ ಪೋರ್ಟಲ್‌ನಿಂದ ಅಪ್ಲಿಕೇಶನ್ ಟ್ರ್ಯಾಕಿಂಗ್ ಮತ್ತು ಗೋವಾ ರಾಜ್ಯ ಪೋರ್ಟಲ್‌ನಿಂದ ಮಾಹಿತಿ ಸುರಕ್ಷತೆಯ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳನ್ನು ಪೋರ್ಟಲ್ ಅನುಸರಿಸಬಹುದು. (v) ಬೆಂಗಳೂರು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ (ಬಿಡಿಎ)ವು ಕೇರಳ ರಾಜ್ಯಗಳ ಪೋರ್ಟಲ್‌ಗಳಿಂದ ಮಾಹಿತಿ ಲಭ್ಯತೆ ಮತ್ತು ಬಳಕೆದಾರ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಬಹುದು. (iv) ಪೌರಾಡಳಿತ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯವು ಕಾರ್ಖಾನೆ ಕಟ್ಟಡ ನಕ್ಷೆಗಳ ಅನುಮೋದನೆಗಾಗಿ ಆಂಧ್ರ ಪ್ರದೇಶವು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸಿದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಹೋಲುವ ರೀತಿಯ ಕಟ್ಟಡ ನಕ್ಷೆಗಳ ಅನುಮೋದನೆಗೆ ಸ್ವಯಂಚಾಲಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಸಕಾಲದ ಅನುಸರಣೆಯನ್ನು ಸುಧಾರಿಸುತ್ತದೆ. ಸ್ವಯಂ ಪ್ರಮಾಣೀಕರಣ ಮತ್ತು ಸರಳೀಕೃತ ತಪಾಸಣೆಗಳು ಅರ್ಜಿದಾರ ಕಡೆಯಿಂದ ಉತ್ತಮ ತಿಳುವಳಿಕೆಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಅರಣ್ಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನಿಗಮ, ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಅರಣ್ಯ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳ ನಿಗಮ ಮತ್ತು ಕರ್ನಾಟಕ ಗೋಡಂಬಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನಿಗಮ (2015-16 ರಿಂದ 2019-20):

(i) ಸಮಯೋಚಿತ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಗಳಿಗೆ ತ್ವರಿತ ನಿರ್ಧಾರವನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಲು ಮತ್ತು ಸುಧಾರಿಸಲು ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಹಿತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ (MIS) ಸ್ಥಾಪನೆ, ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ನಿರ್ಧಾರ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ದತ್ತಾಂಶ ಪ್ರವೇಶ ಇತ್ಯಾದಿ. ಪ್ರಸ್ತುತ, ನಿಗಮಗಳು ಯಾವುದೇ MIS ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿಲ್ಲ. (ii) ಕೆಎಫ್‌ಐಡಿಎಸ್ (ರಬ್ಬರ್ ವಿಂಗ್) ಅನ್ನು ಪ್ಲಾಂಟೇಶನ್ ಕಾರ್ಪೊರೇಶನ್‌ನೊಂದಿಗೆ ವಿಲೀನಗೊಳಿಸಬಹುದು, ಏಕೆಂದರೆ ಅವುಗಳ ಎರಡೂ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಗಳು ಉತ್ತಾದನೆಯ ಕೊನೆಯಲ್ಲವೆ. ಅವರು ಪ್ರಬುದ್ಧ ಮರಗಳನ್ನು ನೆಡುವುದರಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಕೊಯ್ಲು ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ವಿಲೀನ ಸಮಿತಿಯು ಈ ಕೆಳಗಿನ ಅಂಶಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸಾರವನ್ನು ಹೊಂದಿರಬೇಕು. ಹಿರಿಯ ಕಾರ್ಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಮತ್ತು (iii) ಕರ್ನಾಟಕ ಗೋಡಂಬಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನಿಗಮವು ಎನ್‌ಆರ್‌ಸಿ (ಗೋಡಂಬಿ) ಯಂತಹ ಸಂಶೋಧನಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳೊಂದಿಗೆ ನಿಕಟವಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಅಗತ್ಯವಿದೆ, ಇದು ಉತ್ತಾದಕತೆಯನ್ನು ಅಂದಾಜು ಮಾಡಲು ದೃಢವಾದ ವಿಧಾನಗಳು, ತೋಟಗಳಲ್ಲಿನ ಕೆಲ ತೆಗೆಯಲು ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಪರಿಹಾರಗಳು ಮತ್ತು ಆಧುನಿಕ ಕಸಿ ತಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ತರಬೇತಿ ನೀಡುತ್ತದೆ.

2015-2020ರಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಕುಡಿಯುವ ನೀರು ಮತ್ತು ನೈರ್ಮಲ್ಯ ಇಲಾಖೆಯ ಜಾರಿಗೊಳಿಸಿದ ಬಹು-ಗ್ರಾಮ ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಯೋಜನೆಗಳ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ 2015-2020:

(i) ನಿಗದಿತ ನೀರಿನ ಗುಣಮಟ್ಟ ಪರಿಶೀಲನೆ, (ii) ನಿಷ್ಕ್ರಿಯಗೊಂಡ ಬೋರ್‌ವೆಲ್‌ಗಳನ್ನು ರಿಚಾರ್ಜ್ ಮಾಡುವುದು (iii) ನೀರು ಸರಬರಾಜಿನ ಯಾಂತ್ರಿಕರಣ (iv) ಬೃಹತ್ ನೀರು ಸರಬರಾಜಿಗೆ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವ ಬ್ಲಾಕ್ ಸುಂಕವನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸುವುದು ಮತ್ತು (v) ಟಿಟಿ ತಂಡವನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸುವುದು ಮತ್ತು ನೀರು ಸರಬರಾಜಿನ ಸಿಂಕ್ರೋನೈಸೇಶನ್ ಮಾಡುವುದು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ.

2015-16 ರಿಂದ 2018-19ರಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಮಹಿಳಾ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನಿಗಮವು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಿದ ಮಹಿಳಾ ಉದ್ಯಮಿಗಳಿಗೆ ಬಡ್ಡಿ ಸಹಾಯಧನ ಯೋಜನೆಯ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ: (i) ಸಾಲದ ಅರ್ಜಿಗಳು/ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಗಳ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನವನ್ನು ಸುವ್ಯವಸ್ಥಿತಗೊಳಿಸಬೇಕು ಮತ್ತು ಏಕರೂಪವಾಗಿರಬೇಕು, (ii) ಸಾಲದ ಅರ್ಜಿ, ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಮತ್ತು ಮರುಪಾವತಿಯನ್ನು ಸರಳಗೊಳಿಸಬೇಕು ಮತ್ತು ಡಿಜಿಟಲೀಕರಣಗೊಳಿಸಬೇಕು, (iii) ಬಡ್ಡಿ ಸಹಾಯಧನ ಯೋಜನೆಗಾಗಿ ಏಕೀಕೃತ ನಿರ್ವಹಣಾ ಮಾಹಿತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ (MIS) ಸ್ಥಾಪಿಸಬೇಕು, (iv) ಯೋಜನೆಯನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಲು ಯೋಜನೆಯ ನಿಬಂಧನೆಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಆಕರ್ಷಕವಾಗಿ ಮಾಡಬಹುದು, (v) ನಿಧಿಯ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಪರಿಗಣನೆಗೆ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಮಾಡಬಹುದಾದ ಯೋಜನೆಗಳ ಗ್ರಂಥಾಲಯವನ್ನು ರಚಿಸಬಹುದು, (vi) ಉದ್ಯಮಗಳು ತಮ್ಮ ಸಮರ್ಥನೀಯತೆ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಗಳ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿತ್ವವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಸೇವಾ ವಲಯಕ್ಕೆ ಹಿಂದುಳಿದ ಮತ್ತು ಮುಂದಕ್ಕೆ ಸಂಪರ್ಕವನ್ನು ಒದಗಿಸಬೇಕು ಎಂಬುದನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ.

15.1 ಮೌಲ್ಯಮಾಪನಗಳ ಅಧ್ಯಯನಗಳ ಪರಿಣಾಮ

ಮೌಲ್ಯಮಾಪನದ ಫಲಿತಾಂಶವು ಯೋಜನೆಯ ಮಾರ್ಗಸೂಚಿಗಳಲ್ಲಿನ ಮಧ್ಯಂತರ ತಿದ್ದುಪಡಿಗಳು, ಅನುಷ್ಠಾನ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳ ವರ್ಧಿತ ಸಾಧನೆಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಕರ್ನಾಟಕ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಪ್ರಾಧಿಕಾರವು ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಅಧ್ಯಯನಗಳಲ್ಲಿನ ಶಿಫಾರಸ್ಸುಗಳ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕಾಗಿ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದೆ. ಇಲಾಖೆಗಳಿಂದ ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಂಡ ವರದಿಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವವರೆವಿಗೂ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಇಲಾಖೆಗಳೊಂದಿಗೆ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಸಂಪರ್ಕಿಸುತ್ತದೆ.

2022ರ ಡಿಸೆಂಬರ್ ವರೆಗೆ ಒಟ್ಟು 160 ಅಧ್ಯಯನಗಳಲ್ಲಿ, 143 ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಂಡ ವರದಿಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಲಾಗಿದೆ ಮತ್ತು 17 ವರದಿಗಳನ್ನು ಇಲಾಖೆಗಳಿಂದ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಲಾಗಿದೆ.

2022-23ರಲ್ಲಿ ಆಯ್ದು ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಅಧ್ಯಯನಗಳ ಶಿಫಾರಸ್ಸುಗಳ ಮೇಲೆ ಇಲಾಖೆಯಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸಲಾದ ಕ್ರಮಕೈಗೊಂಡ ಅಂಶಗಳು:

1. 2019-20ರಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳಿಗೆ ಹೊಡಿಕೆದಾರ ಸೆಲ್ಸಿ ಹ್ಯಾಪಾರ ಪರಿಸರ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಲು ಸರ್ಕಾರದ ಪ್ರಮುಖ ಇಲಾಖೆಗಳ ಕೈಗಾರಿಕೆ ಸಂಬಂಧಿತ ಸೇವಾ ಮಾಡ್ಯೂಲ್‌ಗಳ ಕಾರ್ಯ ವೈಖರಿ ಹಾಗೂ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿತ್ವದ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ.

□ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳಿಗೆ ಹೊಡಿಕೆದಾರ ಸೆಲ್ಸಿ ವ್ಯವಹಾರ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುವಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಸರ್ಕಾರಿ ಇಲಾಖೆಗಳ ಉದ್ಯಮ-ಸಂಬಂಧಿತ ಸೇವೆಗಳ ಮಾದರಿಗಳ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣೆ ಮತ್ತು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿತ್ವದ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನದಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾದ ಶಿಫಾರಸ್ಸುಗಳು: ಐಟಿ ಸೇವೆಗಳ ದಕ್ಷತೆಯನ್ನು ಮತ್ತು ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು, ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರದ ಮುದ್ರಾಂಕ ಮತ್ತು ನೋಂದಣಿ ಇಲಾಖೆಯು ಭೂ ನೋಂದಾವಣಿಯಲ್ಲಿ ಬ್ಲಾಕ್‌ಚೈನ್ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸುವ ಮೂಲಕ ಕಾವೇರಿ ಅಪ್ಲಿಕೇಶನ್ ಅನ್ನು ಪರಿಷ್ಕರಿಸುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಇದು ಅಂತಿಮ-ಬಳಕೆದಾರರಿಗೆ ಎಲ್ಲಾ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸದಂತೆ ಮತ್ತು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ದಾಖಲೆಯೊಂದಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ನವೀಕರಣಗಳನ್ನು ಇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅನುಮತಿಸುತ್ತದೆ, ನಕಲ ದಾಖಲೆಗಳ ಬಳಕೆಯನ್ನು ಕ್ಷೀಣಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಭೂಮಿಯ ಮೂಲವನ್ನು ಪತ್ತೆಹಚ್ಚಲು ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿದೆ.

□ EMr©(EoDB)- ರಾಜ್ಯ ವ್ಯವಹಾರ ಸುಧಾರಣಾ ಕ್ರಿಯಾ ಯೋಜನೆ (SBRAP) 2020ರ ಭಾಗವಾಗಿ, ಬೆಂಗಳೂರು ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಮತ್ತು ಒಳಚರಂಡಿ ಮಂಡಳಿ(BWSSB) ಬಳಕೆದಾರರ ಕೈಪಿಡಿ, ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಚಲನಾ ನಕ್ಷೆ, ಅರ್ಜಿ ಶುಲ್ಕ ವಿವರಗಳು, ದಾಖಲೆಗಳ ಪರಿಶೀಲನಾ ಪಟ್ಟಿ, ಸುಂಕದ ವಿವರಗಳು ಮತ್ತು ಇಲಾಖೆಯ ಪೋರ್ಟಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಇತರ ಅಗತ್ಯ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಪಡಿಸಿದೆ. ಸೇವಾ ಕಾಲಸೂಚಿಗಳು ಮತ್ತು ಡ್ಯಾಶ್‌ಬೋರ್ಡ್ ಅನ್ನು ಸಹ ಇಲಾಖೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ಏಕ ಗವಾಕ್ಷಿ (eBiz) ಪೋರ್ಟಲ್‌ನ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣೆಗಾಗಿ, ಕರ್ನಾಟಕ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಂಡಳಿ (KIADB)ಯು ಎಲ್ಲಾ ರಾಜ್ಯ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಎಸ್ಟೇಟ್‌ಗಳಿಗೆ ಟ್ರಕ್ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯ, ಉಪಯುಕ್ತತೆಯ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯ ಸಂಪರ್ಕ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯಗಳ ವಿವರಗಳನ್ನು ತೋರಿಸುವ ದೃಢವಾದ ಜಿಎಎಸ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸಿದೆ.

2. 2015-16 ರಿಂದ 2018-19 ರವರೆಗಿನ ಪಶುಭಾಗ್ಯ ಯೋಜನೆಯ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನದ ಪರಿಣಾಮ

ಪಶುಭಾಗ್ಯ ಯೋಜನೆಯ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನದ ಸಲಹೆಯ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಕರ್ನಾಟಕ ತಳ ನೀತಿಯನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತರಲಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ರೈತ ಉತ್ಪಾದಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ (FPOs) ರಚನೆಯ ಮೂಲಕ ಸಂಘಟಿತ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತಿದೆ. 2019-20ರಲ್ಲಿ ಈಗಾಗಲೇ 30 ರೈತ ಉತ್ಪಾದಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಸಕ್ತ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಕುರಿ/ಮೇಕೆ, ಹಂದಿ ಸಾಕಣೆ ಮತ್ತು ಕೋಳಿ ಸಾಕಣೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಘಟಿತ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಲು 50 ರೈತ ಉತ್ಪಾದಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವ ಗುರಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.

3. 2010 ರಿಂದ 2021ರವರೆಗೆ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಪೊಲೀಸ್ ವಸತಿ ಮತ್ತು ಮೂಲಸೌಕರ್ಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನಿಗಮ ನಿಯಮಿತ (KSPH & IDCL) ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆಯ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ

ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಪೊಲೀಸ್ ವಸತಿ ಮತ್ತು ಮೂಲಭೂತ ಸೌಲಭ್ಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನಿಗಮವು ಸಂಪೂರ್ಣ ಗುಣಮಟ್ಟ ನಿರ್ವಹಣೆಯೊಂದಿಗೆ ಯೋಜನೆಯ ಅನುಷ್ಠಾನದ ಏಕೀಕರಣಕ್ಕೆ ಬದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಇದು ಸಂಪೂರ್ಣ ಪಾರದರ್ಶಕತೆ, ಮಾಹಿತಿಯ ಹಕ್ಕು, ಸುಧಾರಿತ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಉತ್ಪನ್ನಗಳು ಹಾಗೂ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಲು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಶ್ರಮಿಸುವ ಮೂಲಕ ಸಂಪೂರ್ಣ ಗುಣಮಟ್ಟದ ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಪೊಲೀಸ್ ವಸತಿ ಮತ್ತು ಮೂಲಭೂತ ಸೌಲಭ್ಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನಿಗಮದ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನದಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾದ ಸಲಹೆಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ವೆಚ್ಚ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಸೇವೆಗಳು ನೀಡುತ್ತದೆ.

4. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿನ ನಗರಗಳ ಸುಸ್ಥಿರ ನಗರ ಯೋಜನಾ ಕಾರ್ಯತಂತ್ರಗಳ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ

ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹಕ್ಕುಗಳ ವರ್ಗಾವಣೆ ಯೋಜನೆಯ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನದಲ್ಲಿ ಬೃಹತ್ ಬೆಂಗಳೂರು ಮಹಾನಗರ ಪಾಲಿಕೆ ಮತ್ತು ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಇಲಾಖೆ (2012-13), ಬೆಂಗಳೂರು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ (ಯೋಜನಾ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ) ದಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾದ ಸಲಹೆಗಳು ಹಿಂದಿನ ದಾಖಲೆಗಳ ಡಿಜಿಟಲೀಕರಣದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ ಮತ್ತು ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿವೆ. ಬೆಂಗಳೂರು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ ತಮ್ಮ ವೆಬ್‌ಸೈಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಡಿಆರ್‌ಸಿ ನೀಡಿರುವ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದೆ. ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹಕ್ಕುಗಳ ವರ್ಗಾವಣೆ ಯೋಜನೆ ಬಳಸಿ ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸಬೇಕಾದ ಯೋಜನೆಗಳ ವಾರ್ಷಿಕ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಲು ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲು ಬಿಬಿಎಂಪಿ ಸಮ್ಮತಿಸಿದೆ. ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹಕ್ಕುಗಳ ವರ್ಗಾವಣೆ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸಲು ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಇಲಾಖೆಯ ಸಿಬ್ಬಂದಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀಡಲು ಬಿಬಿಎಂಪಿ (ಸಾರ್ವಜನಿಕ) ಮತ್ತು ಬೆಂಗಳೂರು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ (ಯೋಜನಾ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ) ಎರಡೂ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

ಜ್ಞಾನ ಪಾಲುದಾರಿಕೆ/ತಾಂತ್ರಿಕ ಬೆಂಬಲ/ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ವೃದ್ಧಿ

- ❑ ಕರ್ನಾಟಕ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಪ್ರಾಧಿಕಾರವು ನೀತಿ ಆಯೋಗದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಮತ್ತು ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಕಚೇರಿ (DMEO-NITI) ನೊಂದಿಗೆ ಜ್ಞಾನ ಪಾಲುದಾರಿಕೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ರಾಜ್ಯಗಳಾದ್ಯಂತ ಕರ್ನಾಟಕ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಪ್ರಾಧಿಕಾರದ ಮಾದರಿಯನ್ನು ಅನ್ವಯಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ❑ ಕರ್ನಾಟಕ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಪ್ರಾಧಿಕಾರದ ಸ್ಥಾಪನೆ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣೆಯ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಅಸ್ಸಾಂ ಸರ್ಕಾರ 19ನೇ ಅಕ್ಟೋಬರ್ 2022 ಹಾಗೂ ಉತ್ತರಾಖಂಡ ಸರ್ಕಾರವು 27.06.2022ರಂದು ಕರ್ನಾಟಕ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಪ್ರಾಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಭೇಟಿ ನೀಡಲಾಗಿತ್ತು.
- ❑ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಪರಿವರ್ತನಾ ಸಂಸ್ಥೆ(SITK), ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಗುರಿಗಳ ಸಮನ್ವಯ ಕೇಂದ್ರ(SDGCC), ಸೆಂಟರ್ ಫಾರ್ ಓಪನ್ ಡಾಟಾ ರಿಸರ್ಚ್(CODR) ಹಾಗೂ ನಡ್ಜ್-ಇಂಡಿಯನ್ ಅಡ್ಮಿನಿಸ್ಟ್ರೇಟಿವ್ ಫೆಲೋಶಿಪ್ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಿಗೆ ಬೆಂಬಲವನ್ನು ನೀಡುತ್ತಿದೆ.
- ❑ ಕರ್ನಾಟಕ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಪ್ರಾಧಿಕಾರವು ಕರ್ನಾಟಕ ಆರ್ಥಿಕ ಸಮೀಕ್ಷೆ ಮತ್ತು ಮಾನವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ವರದಿಯ ತಯಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಸಹ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ.

- ಕರ್ನಾಟಕ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಪ್ರಾಧಿಕಾರದ ಸಿಬ್ಬಂದಿಯು ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಸಮಾಲೋಚಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರದ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಮತ್ತು ಕಳೆದ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುವಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದಾರೆ.
- ಸರ್ಕಾರದ ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಗುರಿಗಳ ಅಗತ್ಯತೆಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಹಾಗೂ ಅದರ ಪ್ರಸಕ್ತ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಇಂಟರ್‌ನಿಶ್ ಅನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತದೆ.

12.5 ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಖ್ಯಿಕ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯ

ಯೋಜನೆ, ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಸಂಯೋಜನೆ ಮತ್ತು ಸಾಂಖ್ಯಿಕ ಇಲಾಖೆಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಬರುವ ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಖ್ಯಿಕ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯವು ದತ್ತಾಂಶ ಗಣಿಗಾರಿಕೆಯ ವೇದಿಕೆಯಾಗಿದ್ದು, ರಾಜ್ಯದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಮತ್ತು ನೀತಿಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಲು ಅಗತ್ಯವಾದ ದತ್ತಾಂಶಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ರಾಜ್ಯದ ಎಲ್ಲಾ ಅಂಕಿಅಂಶಗಳ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಸರ್ಕಾರದ ನೋಡಲ್ ಏಜೆನ್ಸಿಯಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದು, ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳ ವಿಷಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಎಲ್ಲಾ ಸರ್ಕಾರಿ ಇಲಾಖೆಗಳಿಗೆ ಸಲಹೆ ನೀಡುವ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ರಾಜ್ಯದ ವಿವಿಧ ಸಾಮಾಜಿಕ-ಆರ್ಥಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಅಂಕಿ-ಅಂಶಗಳ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಆಗಿಂದಾಗ್ಗೆ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ, ಸಂಸ್ಕರಿಸಿ, ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿ ನಿಯಮಿತವಾಗಿ ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತಿದೆ. ರಾಜ್ಯ ಮತ್ತು ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನ ಹಾಗೂ ತಲಾದಾಯವನ್ನು ಸಹ ಅಂದಾಜು ಮಾಡುತ್ತಿದೆ.

“ಕರ್ನಾಟಕ ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳ ನೋಟ” ಮತ್ತು “ಜಿಲ್ಲಾ ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳ ನೋಟ”

ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಖ್ಯಿಕ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯವು ಪ್ರತಿ ವರ್ಷ “ಕರ್ನಾಟಕ ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳ ನೋಟ” ಮತ್ತು “ಜಿಲ್ಲಾ ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳ ನೋಟ” ಎಂಬ ಪ್ರಮುಖ ಪ್ರಕಟಣೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತಿದೆ. 2018-19 ರವರೆಗೆ ಈ ಪ್ರಕಟಣೆಗಳನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ದೂರ ಸಂವೇದಿ ಅನ್ವಯಿಕ ಕೇಂದ್ರವು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸಿದ ಭೌಗೋಳಿಕ ಮಾಹಿತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಜೋಡಣೆ ಮಾಡಿ ತಾಲ್ಲೂಕು / ಜಿಲ್ಲಾ ಮಟ್ಟದಿಂದ ದತ್ತಾಂಶವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುವ ಮೂಲಕ ಹೊರತರಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಈ ಪ್ರಕಟಣೆಗಳು ಸುಮಾರು 2000 ಮಾನದಂಡಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸ್ಥಿರ ಮಾಹಿತಿ (ಜನಗಣತಿ, ಕೃಷಿಗಣತಿ ಮತ್ತು ಜಾನುವಾರು ಗಣತಿ) ಮತ್ತು ಜಿಲ್ಲೆಗಳ/ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳ ಸಾಮಾಜಿಕ-ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ಭೌಗೋಳಿಕ ಮಾಹಿತಿಯ ಜೊತೆಗೆ ವಿವಿಧ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಇಲಾಖೆಗಳ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿವೆ. ಈ ಮಾಹಿತಿಯು www.des.karnataka.gov.in ಮತ್ತು www.planning.karnataka.gov.in ವೆಬ್‌ಸೈಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ಮತ್ತು ಭಾರತದ ಅಂಕಿಅಂಶಗಳ ತುಲನಾತ್ಮಕ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಅನುಬಂಧ 12.1 ಮತ್ತು 12.2 ರಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಯೋಜಕರು, ಆಡಳಿತಾಧಿಕಾರಿಗಳು ಹಿಂದುಳಿದ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಆದ್ಯತೆ ಮೇಲೆ ರೂಪಿಸಲು ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ ರಾಜ್ಯದ ಸರಾಸರಿಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಇರುವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸೂಚಕಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳ ಜೊತೆಗೆ ನಕಾಶೆಗಳ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಈ ಪ್ರಕಟಣೆಗಳು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತವೆ. ಮುಂದುವರೆದು, ರಾಜ್ಯದ ಸರಾಸರಿಗಿಂತ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸೂಚಕಗಳಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆ ಇರುವ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಿಗೆ ಅದ್ಯತೆ ನೀಡಲು “ಕರ್ನಾಟಕ ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳ ನೋಟ” ಮತ್ತು “ಜಿಲ್ಲಾ ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳ ನೋಟ-2021-22ರ ಮಾಹಿತಿಯ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ನೀತಿ ಆಯೋಗವು ಮಹಾತ್ವಕಾಂಕ್ಷಿ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಿಗೆ ನಿಗದಿಪಡಿಸಿರುವ 49 ಸೂಚಕಗಳಿಗೆ ಹಾಗೂ ಡಾ|| ಡಿ.ಎಂ ನಂಜುಂಡಪ್ಪ ಸಮಿತಿಯು ಹಿಂದುಳಿದ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು ನಿಗದಿಪಡಿಸಿದ 35 ಸೂಚಕಗಳ ಮೌಲ್ಯವನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತಿಗಳ ನಿಯಂತ್ರಣದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುವ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ದತ್ತಾಂಶ ನಿರ್ವಹಣಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ (NRDMS) ಕೇಂದ್ರಗಳು ಜಿಲ್ಲಾ, ತಾಲ್ಲೂಕು ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿ ರೂಪಿಸಲು ಮತ್ತು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲು ವಿವಿಧ ಸರ್ಕಾರಿ ಇಲಾಖೆಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗೆ ಗ್ಲೋಬಲ್ ಪೊಸಿಷನಿಂಗ್ ಸಿಸ್ಟಮ್ (ಜಿಪಿಎಸ್) ಮ್ಯಾಪಿಂಗ್‌ನ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸುತ್ತಿದೆ.

2022-23ರ ಪ್ರಮುಖ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು:

- ❑ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಜನನ-ಮರಣ ನೋಂದಣಿಗಾಗಿ ವೆಬ್ ಆಧಾರಿತ ಏಕರೂಪ ಇ-ಜನ್ಮ ತಂತ್ರಾಂಶವನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ಸದರಿ ತಂತ್ರಾಂಶಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಇ ಆಡಳಿತ ವರ್ಗದಡಿ 2022ರ SKOCH AWARD ಬೆಳ್ಳಿ ಪದಕ ದೂರತಿದೆ.
- ❑ ಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರಧಾನಮಂತ್ರಿ ಫಸಲ್ ಭೀಮಾ ಯೋಜನೆಯಡಿ 2021-22ನೇ ಸಾಲಿನ ಎಲ್ಲಾ ಋತುಗಳ ಅಧಿಸೂಚಿತ ಬೆಳೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಯೋಜಿಸಲಾದ ಒಟ್ಟು 1,35,912 ಬೆಳೆ ಕಟಾವು ಪ್ರಯೋಗಗಳ ಪೈಕಿ 1,07,147 ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ನಡೆಸಲಾಗಿದೆ. 2022-23ನೇ ಸಾಲಿನ ಮುಂಗಾರು ಮತ್ತು ಹಿಂಗಾರು ಋತುಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಒಟ್ಟು 1,25,328 ಬೆಳೆ ಕಟಾವು ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ಯೋಜಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ಈ ಪೈಕಿ 78,577 ಬೆಳೆ ಕಟಾವು ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ನಡೆಸಲಾಗಿದೆ.
- ❑ 2021-22ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ 107.02 ಲಕ್ಷ ಹೆಕ್ಟಾರ್ ವಿಸ್ತೀರ್ಣದಲ್ಲಿ ಕೃಷಿಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಯಲಾಗಿತ್ತು. 2022-23 ರಲ್ಲಿ 113.39 ಲಕ್ಷ ಹೆಕ್ಟಾರ್ ವಿಸ್ತೀರ್ಣದಲ್ಲಿ (2ನೇ ಮುಂಗಡ ಅಂದಾಜಿನ ಪ್ರಕಾರ) ಕೃಷಿ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಯಲಾಗುವುದೆಂದು ಅಂದಾಜಿಸಲಾಗಿದೆ. 2021-22ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಉತ್ಪಾದಿಸಿದ 128.73 ಲಕ್ಷ ಟನ್ ಆಹಾರ ಧಾನ್ಯಗಳ ಎದುರಾಗಿ 2022-23ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ 134.89 ಲಕ್ಷ ಟನ್ ಆಹಾರ ಧಾನ್ಯಗಳು ಉತ್ಪಾದನೆಯಾಗುತ್ತದೆಂದು ಅಂದಾಜಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ❑ 2022-23ನೇ ಸಾಲಿನ ಮುಂಗಾರು ಋತುವಿನಲ್ಲಿ ಮೊಬೈಲ್ ಅಪ್ಲಿಕೇಶನ್ ಆಧಾರಿತ ಬೆಳೆ ಸಮೀಕ್ಷೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾದ ದತ್ತಾಂಶದ ಶೇ.1ರಷ್ಟು ಪರಿಶೀಲನೆಯನ್ನು ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಖ್ಯಿಕ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯವು ಕೈಗೊಂಡಿದೆ.
- ❑ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಕೃಷಿ ಹಿಡುವಳಿದಾರರು ಹಾಗೂ ಅವರುಗಳು ಹೊಂದಿರುವ ಭೂ ವಿಸ್ತೀರ್ಣದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲು 11ನೇ ಕೃಷಿಗಣತಿ ಕಾರ್ಯವು ಪ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ.
- ❑ 7ನೇ ಆರ್ಥಿಕ ಗಣತಿಯು ಪ್ರಕಾರ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ 45.19 ಲಕ್ಷ ಉದ್ದಿಮೆಗಳು ಇರುತ್ತವೆ.
- ❑ 2022ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ 10,37,182 ಜನನ ಹಾಗೂ 5,51,327 ಮರಣ ಘಟನೆಗಳು ನೋಂದಣಿಯಾಗಿರುತ್ತವೆ.
- ❑ ದಿನಾಂಕ: 01/04/2022 ರಿಂದ ಇ-ಜನ್ಮ ತಂತ್ರಾಂಶದಲ್ಲಿ ನೋಂದಾಯಿಸಿದ ಜನನ-ಮರಣ ಪ್ರಮಾಣಪತ್ರಗಳನ್ನು ಬ್ಲಾಕ್ ಚೈನ್ ತಂತ್ರಾಂಶದಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿದ ಭಾರತದ ಮೊದಲ ರಾಜ್ಯ ಎಂಬ ಹೆಗ್ಗಳಿಕೆಗೆ ಕರ್ನಾಟಕವು ಪಾತ್ರವಾಗಿದೆ. ಇದರಿಂದ ನಕಲು ಜನನ ಮರಣ ಪ್ರಮಾಣ ಪತ್ರಗಳನ್ನು ಪಡೆದು ದುರುಪಯೋಗ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟಲಾಗಿದೆ.
- ❑ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಸಂಭವಿಸುವ ಶೇ.100 ರಷ್ಟು ಎಲ್ಲಾ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಮರಣ ಘಟನೆಗಳಿಗೆ ಮರಣ ಕಾರಣ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಪ್ರಮಾಣಪತ್ರವನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಮರಣ ಕಾರಣ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಪ್ರಮಾಣ ಪತ್ರವನ್ನು (ಫಾರಂ 4/ಎ) ಇ-ಜನ್ಮ ತಂತ್ರಾಂಶದಲ್ಲಿ ಅಪ್ಲೋಡ್ ಮಾಡುವುದನ್ನು ಕಡ್ಡಾಯಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ.

12.6 ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಗುರಿಗಳ ಸಂಯೋಜನಾ ಕೇಂದ್ರ (SDGCC)

ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರವು ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ (UNDP)ದ ಸಹಯೋಗದೊಂದಿಗೆ ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಗುರಿಗಳ ಸಂಯೋಜನಾ ಕೇಂದ್ರ (SDGCC)ವನ್ನು ಯೋಜನಾ ಇಲಾಖೆಯು ಭಾಗವಾಗಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದೆ. ಈ ಕೇಂದ್ರವು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಯೋಜನಾ ಇಲಾಖೆಯ ಸಹಯೋಗದೊಂದಿಗೆ ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಗುರಿಗಳ ಅಂದೋಲನಕ್ಕೆ ಚಾಲನೆ ನೀಡಿದೆ.

ಎಸ್‌ಡಿಜಿಸಿಸಿಯು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಗುರಿಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಈ ಕೆಳಗಿನ ನಾವಿನ್ಯತಾ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸುವ ವೇಗವರ್ಧಕವಾಗಿದೆ.

- ❑ **ಕರ್ನಾಟಕ ಮುನೋಟ 2030:** ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಗುರಿಗಳ ಮುನೋಟ 2030 -600+ ಸೂಚಕಗಳೊಂದಿಗೆ ಕರ್ನಾಟಕದ ಕಾರ್ಯತಂತ್ರಗಳು ಮತ್ತು ಕ್ರಿಯಾ ಯೋಜನೆಯ ರಚನೆ.
- ❑ **ಸಮುದಾಯ ಪ್ರಸಾರ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು:** ಎಸ್‌ಡಿಜಿಸಿಸಿಯು ಕರ್ನಾಟಕದ ಸಮುದಾಯ ರೇಡಿಯೋ ಜಾಲದ ಮೂಲಕ ವಿವಿಧ ಸರ್ಕಾರಿ ಇಲಾಖೆಗಳು, ಯೋಜನೆಗಳು ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯಗಳನ್ನು ಒಗ್ಗೂಡಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಮಾಡಿದೆ. ಇದು ಈ ಮೂಲಕ ತಳಮಟ್ಟದಲ್ಲಿರುವ ಸಮುದಾಯಗಳಿಗೆ ಸರಿಯಾದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಸಂವಹಿಸಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ.
- ❑ **ಯುವಜನರಿಗಾಗಿ ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಗುರಿಗಳು:** ಯುವ ಸಬಲೀಕರಣಕ್ಕಾಗಿ ಮೊದಲ ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಗುರಿ ಕೇಂದ್ರವನ್ನು ನ್ಯಾಷನಲ್ ಇನ್‌ಸ್ಟಿಟ್ಯೂಟ್ ಆಫ್ ಇಂಜಿನಿಯರಿಂಗ್-ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಯಿತು. ಇಂತಹ ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ಉಪಕ್ರಮಗಳನ್ನು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರಿಸಲಾಗುವುದು. ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಗುರಿಗಳಲ್ಲಿ ಯುವಜನರ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆ ಅಭಿಯಾನವು, ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಹಾಗೂ ಯುವ ಸಬಲೀಕರಣ ಮತ್ತು ಕ್ರೀಡಾ ಇಲಾಖೆಯೊಂದಿಗೆ ಯುವಜನರನ್ನು ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಗುರಿಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಲು ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸುತ್ತಿದೆ. ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಗುರಿಗಳ ಸಂಯೋಜನಾ ಕೇಂದ್ರ (ಎಸ್‌ಡಿಜಿಸಿಸಿ) ವು 750 ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಮೃತ ಸಮುದಾಯವನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲು ರಾಜ್ಯ ಎನ್‌ಎಸ್‌ಎಸ್ ನೊಂದಿಗೆ ಮತ್ತು ತಾಂತ್ರಿಕ ಬೆಂಬಲದೊಂದಿಗೆ ಎಸ್‌ವೈಎಸ್‌ವೈ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕಾಗಿ ಯುವ ಸಬಲೀಕರಣ ಮತ್ತು ಕ್ರೀಡಾ ಇಲಾಖೆ ನಿಕಟ ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಿದೆ.
- ❑ **ಸರ್ಕಾರೇತರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗಾಗಿ ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಗುರಿಗಳು:** ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಗುರಿಗಳಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರೇತರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಯನ್ನು ಖಚಿತ ಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸರ್ಕಾರೇತರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಜಾಲದ ಮೂಲಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಇಂತಹ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಕಲ್ಯಾಣ ಕರ್ನಾಟಕ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲಿಗೆ ಸಂಘಟಿಸಲಾಯಿತು. ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಅನೇಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ತೀವ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗುವುದು.
- ❑ **ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಸಾಮಾಜಿಕ ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳಿಗಾಗಿ (CSR) ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಗುರಿಗಳು:** ಕರ್ನಾಟಕವು ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಗುರಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಸಾಮಾಜಿಕ ಜವಾಬ್ದಾರಿ(ಸಿಎಸ್‌ಆರ್) ಗಳನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡ ಮೊದಲ ರಾಜ್ಯವೆಂಬ ಹೆಗ್ಗಳಿಕೆಯನ್ನು ಪಡೆದಿದೆ. ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಸಾಮಾಜಿಕ ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳ ಬದ್ಧತೆಗೆ ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಗುರಿಗಳನ್ನು ಒಗ್ಗೂಡಿಸಲು 'ಆಕಾಂಕ್ಷೆಯೆಂಬ ವೇದಿಕೆಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ❑ **ಸಂವಹನ ಮಾಧ್ಯಮಗಳಿಗಾಗಿ ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಗುರಿಗಳು:** ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಗುರಿಗಳ ಪ್ರಚಾರಕ್ಕಾಗಿ ದೂರದರ್ಶನ, ರೇಡಿಯೋ ಹಾಗೂ ಪೋಡ್‌ಕಾಸ್ಟ್ ಗಳನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಿದೆ.
- ❑ **ಉತ್ತಮ ಆಡಳಿತದ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಅಭ್ಯಾಸಗಳು:** ಉತ್ತಮ ಆಡಳಿತ ಪದ್ಧತಿಗಳನ್ನು ಪುನರಾವರ್ತಿತವಾಗಿ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

12.7 ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಪರಿವರ್ತನಾ ಸಂಸ್ಥೆ (State Institute for Transformation of Karnataka-SITK)

ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರವು ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ನೀತಿ ಮತ್ತು ಯೋಜನಾ ಆಯೋಗ (KSPPC)ವನ್ನು ನೀತಿ ಆಯೋಗದ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ 06.08.2022 ರಂದು ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಪರಿವರ್ತನಾ ಸಂಸ್ಥೆ ಎಂದು ಪುನರ್ರಚಿಸಿದೆ. ಇದು ನವ ಕರ್ನಾಟಕವು ನವ ಭಾರತಕ್ಕೆ (SDG 2030 ಮತ್ತು ವಿಷನ್ 2047) ಗಣನೀಯ ಕೊಡುಗೆ ನೀಡುವ ಗುರಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಪರಿವರ್ತನಾ ಸಂಸ್ಥೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ವಿಕೇಂದ್ರೀಕೃತ ಯೋಜನೆ, ಕಾರ್ಯತಂತ್ರ ಸೂತ್ರೀಕರಣ ಮತ್ತು ಬಜೆಟ್‌ನ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕಾಗಿ ಫಲಿತಾಂಶ ಆಧಾರಿತ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನದ ಮೇಲೆ ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ವಾರ್ಷಿಕ ಆಯವ್ಯಯ ರೂ. 150 ಕೋಟಿ ಹಂಚಿಕೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಪರಿವರ್ತನಾ ಸಂಸ್ಥೆಗೆ ಮಾನ್ಯ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳು ಅಧ್ಯಕ್ಷರು, ವಿಷಯ ತಜ್ಞರು ಉಪಾಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿ ಹಾಗೂ ಯೋಜನಾ ಇಲಾಖೆಯ ಅಪರ ಮುಖ್ಯ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿವರು ಮುಖ್ಯ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಾಹಕ (CEO) ಅಧಿಕಾರಿಯಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ರಚನೆಯ ಮಂತ್ರಿಗಳನ್ನು ಸಹ ಒಳಗೊಂಡಿದ್ದು, ಸರ್ಕಾರದ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳು, 8 ವಲಯ ಪರಿಣಿತರನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ START UP ಗಳಿಗೆ ಬಳಸಲಾಗುವ ಗ್ರಾಂಡ್ ಚಾಲೆಂಜ್ ವಿಧಾನದ ಮೂಲಕ ಆಯ್ಕೆಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ ಹಾಗೂ ಯೋಜನೆ

ಮತ್ತು ಮೌಲ್ಯಮಾಪನದ ತಾಂತ್ರಿಕ ವಿಭಾಗಗಳಿಂದ ಸೂಕ್ತವಾಗಿ ಸಹಾಯ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ ಹಾಗೂ ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ಪಾಲುದಾರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಾಗಿ ಉನ್ನತ ಮಟ್ಟದ ಸರ್ಕಾರ ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರೇತರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಒಳಗೊಂಡಿವೆ.

ಯೋಜನಾ ಇಲಾಖೆಯ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲರುವ ವಿಭಾಗಗಳಾದ ಜಿಲ್ಲಾ ಯೋಜನಾ ವಿಭಾಗ, ಕರ್ನಾಟಕ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ, ತಾಂತ್ರಿಕ ವಿಭಾಗ, ಗ್ರಂಥಾಲಯ ಮತ್ತು ಪ್ರಕಟಣೆ ಮತ್ತು ಆಡಳಿತ ವಿಭಾಗಗಳು ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಪರಿವರ್ತನಾ ಸಂಸ್ಥೆಗೆ ಬೆಂಬಲವನ್ನು ನೀಡುತ್ತವೆ. ನೀತಿ ಆಯೋಗ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಮತ್ತು ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಕಚೇರಿ (DMEO) ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ, ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಮತ್ತು ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಪರಿಸರ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸಲು ಮತ್ತು ಯೋಜನೆಗಳ ಎಲ್ಲಾ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲು, ಕರ್ನಾಟಕ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಪ್ರಾಧಿಕಾರವನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಮತ್ತು ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ(KMEA) ಎಂದು ಮರುನಾಮಕರಣ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ ಹಾಗೂ ರೂ. 100 ಕೋಟಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅನುದಾನದ ಯೋಜನೆ/ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಯೋಜನಾ ಅವಧಿಯ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬಾರಿ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಕೈಗೊಳ್ಳುವುದು ಹಾಗೂ ಭವಿಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಮತ್ತು ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಪ್ರಾಧಿಕಾರವು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು/ನೀತಿಗಳ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿತ್ವವನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಲು ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವನ್ನು ವಹಿಸುತ್ತದೆ.

ಮುನ್ನಡೆಯುವ ಹಾದಿ

- ❑ ಕರ್ನಾಟಕದ ಉತ್ತಮ ಆಡಳಿತ ಸೂಚ್ಯಂಕವನ್ನು 5.11 ರಿಂದ 5.66 ಅಂಕಕ್ಕೆ (ಗುಜರಾತ್-ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಪ್ರದರ್ಶನದ ತೋರುತ್ತಿರುವ ರಾಜ್ಯ) ಸುಧಾರಿಸಲು ಮತ್ತು ಉತ್ತಮ ಆಡಳಿತ ಸೂಚ್ಯಂಕದ ಭಾಗವಾಗಿರುವ ವ್ಯವಹಾರವನ್ನು ಸುಲಭಗೊಳಿಸುವ ಕ್ರಮಗಳು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿವೆ:
- ❑ ಎಲ್ಲಾ ರಾಜ್ಯ ಇಲಾಖೆಗಳಿಗೆ ಮುಕ್ತ ಸರ್ಕಾರಿ ದತ್ತಾಂಶದ ಗುರಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸುವುದು.
- ❑ ಇ-ಆಡಳಿತ ಮತ್ತು ಜಿ-ಆಡಳಿತ ಉಪಕ್ರಮಗಳು/ಪ್ಲಾಟ್‌ಫಾರ್ಮ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಉಳಿದಿರುವ ಎಲ್ಲಾ ಇಲಾಖೆಗಳನ್ನು ಆನ್‌ಲೈನ್ ಮಾಡುವುದು.
- ❑ ದತ್ತಾಂಶ ಪ್ರಮಾಣೀಕರಣ ಮತ್ತು ದತ್ತಾಂಶ ಡಿಜಿಟಲೈಸೇಶನ್ ಕುರಿತು ಇಲಾಖೆಗಳಿಗೆ ತರಬೇತಿ ನೀಡುವುದು.
- ❑ ಸರ್ಕಾರದ ವಿವಿಧ ಉಪಕ್ರಮಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅರಿವು ಮೂಡಿಸಲು ಮತ್ತು ವಿವಿಧ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳಲು ಅವಕಾಶ ನೀಡಲು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಒಂದೇ ವೇದಿಕೆಯನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುವುದು.
- ❑ ಸರ್ಕಾರದ ಉಪಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಇತರ ನಾಗರಿಕರನ್ನು ಪ್ರೇರೇಪಿಸಲು ಯಶಸ್ವಿನ ಕಥೆಗಳ ಮೂಲಕ ಸರ್ಕಾರದ ಸಾಧನೆಗಳ ಯಶಸ್ಸನ್ನು ದೃಶ್ಯೀಕರಿಸಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸುವುದು.
- ❑ ವಿಕೇಂದ್ರೀಕೃತ ಯೋಜನೆ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಅನುಷ್ಠಾನವನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸುವಲ್ಲಿ ತಳಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಡಿಜಿಟಲ್ ಸಂವಾದ ಸಭೆಗಳ ಸಾಂಸ್ಥಿಕೀಕರಣಗೊಳಿಸುವುದು.
- ❑ 2022-23ರಲ್ಲಿ, ಒಟ್ಟು 3000 ಕೋಟಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಲ್ಯಾಣ ಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಂಡಳಿಗೆ ಮೈಕ್ರೋ ಪ್ಲಾನ್ ಮತ್ತು ಮೆಗಾ ಪ್ರಾಜೆಕ್ಟ್‌ಗಳಿಗೆ ತಲಾ ರೂ.1500 ಕೋಟಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.
- ❑ ಯೋಜನೆ, ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಸಂಯೋಜನೆ ಮತ್ತು ಸಾಂಖ್ಯಿಕ ಇಲಾಖೆಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಬರುವ ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಖ್ಯಿಕ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯವು ದತ್ತಾಂಶ ಗಣಿಗಾರಿಕೆಯ ವೇದಿಕೆಯಾಗಿದ್ದು, ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಮತ್ತು ನೀತಿಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಲು ಅಗತ್ಯವಾದ ದತ್ತಾಂಶಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಇದು ದತ್ತಾಂಶ ಸಂಗ್ರಹಣೆಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಒತ್ತು ನೀಡುತ್ತಿದ್ದು ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯತ್ತ ಗಮನಹರಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಮುಂದುವರೆದು, ಇಲಾಖೆಯು ವಿಸ್ತೀರ್ಣ, ಇಳುವರಿ ಮತ್ತು ವಿವಿಧ ಬೆಳೆಗಳ ಉತ್ಪಾದನೆಯ ಕುರಿತು ಬೃಹತ್ ಸರಣಿ ದತ್ತಾಂಶವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು ಇದಕ್ಕೆ ವಿಶ್ಲೇಷಕರ ಅಗತ್ಯವಿರುತ್ತದೆ. ಇದಲ್ಲದೆ, ಇಲಾಖೆಯು 7ನೇ ಆರ್ಥಿಕ ಗಣತಿಯಲ್ಲಿ 45.19 ಲಕ್ಷ ಉದ್ಯಮಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಬೃಹತ್ ದತ್ತಾಂಶವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದೆ. ಈ ಉದ್ಯಮಗಳಿಗೆ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಘಟನಾವಳಿ, ಉತ್ಪಾದಕತೆ, ಭೌಗೋಳಿಕ ಹರಡುವಿಕೆ, ಮಹಿಳೆಯರ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಒಳನೋಟವನ್ನು ನೀಡಲು ವಿಶ್ಲೇಷಕರ ಅಗತ್ಯವಿದೆ.

ಆದ್ದರಿಂದ ಭವಿಷ್ಯದಲ್ಲಿ ದತ್ತಾಂಶ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಗಾಗಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಆರೋಗ್ಯ, ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು ಮತ್ತು ವಾಣಿಜ್ಯ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ಅಂಕಿಅಂಶಗಳ ಕಾರ್ಯಕ್ಷೇತ್ರ ತಜ್ಞರೊಂದಿಗೆ ಇಲಾಖೆಯನ್ನು ಬಲಪಡಿಸಲಾಗುವುದು. ದತ್ತಾಂಶದ ಗುಣಮಟ್ಟವನ್ನು ಸುಧಾರಿಸುವ ಹಾಗೂ ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಗುರಿಗಳೊಂದಿಗೆ ದತ್ತಾಂಶವನ್ನು ಜೋಡಿಸಲು ಗಮನಹರಿಸಲಾಗುವುದು.

- ❑ ಇಲಾಖೆಗಳ ಸಹಕಾರದಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿ ಮಟ್ಟದವರೆಗೂ ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಗುರಿಗಳು(SDGs) ಪರಿಸರ ವ್ಯವಸ್ಥೆ(ಪರಿಸರ ವ್ಯವಸ್ಥೆ)ಯನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸಲು IEC ಮತ್ತು BCC ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಮೂಲಕ SDG ಗಳನ್ನು ಸ್ಥಳೀಕರಿಸುವಲ್ಲಿ ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಗುರಿಗಳ ಸಮನ್ವಯ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.
- ❑ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಪರಿವರ್ತನಾ ಸಂಸ್ಥೆಯು ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಬೆಂಬಲದೊಂದಿಗೆ ಫಲಿತಾಂಶ ಆಧಾರಿತ ಬಜೆಟ್‌ನ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕಾಗಿ ವಿಕೇಂದ್ರೀಕೃತ ಯೋಜನೆ, ಕಾರ್ಯತಂತ್ರ ರೂಪಿಸುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಫಲಿತಾಂಶ ಆಧಾರಿತ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನದ ಮೇಲೆ ಕೇಂದ್ರೀಕರಣದ ಕಡೆಗೆ ಗಮನ ಹರಿಸುವುದು.
- ❑ ಯೋಜನೆಗಳ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನದ ಮಹತ್ವ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವುದು ಹಾಗೂ ಉಪಯುಕ್ತತೆಯು ಮನಗೊಂಡಿರುವುದರಿಂದ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರವು ವಾರ್ಷಿಕ ರೂ. 100 ಕೋಟಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮೊತ್ತದ ಯೋಜನೆ / ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಯೋಜನಾ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು (2021-22ರ ಬಜೆಟ್ ಪ್ಯಾರಾ 184) ಆಯವ್ಯಯದಲ್ಲಿ ಘೋಷಣೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ನೀತಿ ನಿರೂಪಣೆಯ ಜೊತೆಗೆ ಯೋಜನೆಗಳ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿತ್ವವನ್ನು ಸುಧಾರಿಸುವ ಗುರಿಯೊಂದಿಗೆ ಮಧ್ಯಂತರ-ಕೋರ್ಸ್ ನೀತಿ ತಿದ್ದುಪಡಿಗಳಿಗಾಗಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಪ್ರಾಧಿಕಾರವು ನೀಡಿದ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಅಧ್ಯಯನಗಳ ಶಿಫಾರಸ್ಸುಗಳು ಇಲಾಖೆಗಳಿಗೆ ಉಪಯುಕ್ತ ಒಳನೋಟಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತವೆ. (ಐಎಫ್‌ಎಸ್, ಮೂಡನಂಚಿಕೆ ವಿರೋಧಿ ಕಾಯಿದೆ, ಸ್ವ-ಸಹಾಯ ಗುಂಪುಗಳಿಗೆ ಆರ್ಥಿಕ ಸಾಕ್ಷರತೆ ಮತ್ತು ಡಿಜಿಟಲ್ ಪಾವತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳ ಪ್ರಚಾರ, ಸ್ವಧಾರ್ ಗ್ರಹ ಮತ್ತು ಉಜ್ವಲ ಯೋಜನೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಯೋಜನೆಯ ಒಮ್ಮುಖವನ್ನು ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ ಮತ್ತು ಸಹಾಯವಾಣಿಗಳು 1091 ಮತ್ತು 181 ಅನ್ನು ವಿಲೀನಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ, ಐಪಿಗಳಿಗೆ ಮೀಸಲಾದ ಫೀಡರ್‌ಗಳು, ಮರುವಿನ್ಯಾಸಗೊಳಿಸಲಾದ ಭಾಗ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಿ ಯೋಜನೆಯು ಅನುಮತಿಸುತ್ತದೆ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ 18ನೇ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹಿಂತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ರೂ.1.27 ಲಕ್ಷದ ಒಂದು ಭಾಗವನ್ನು ಹಿಂತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಮತ್ತು ಉಳಿದ 21 ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ, EoDB ಶ್ರೇಯಾಂಕವನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಲು ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಲಾಗಿದೆ)
- ❑ ಪಿಪಿಪಿ ಮೂಲಕ ದತ್ತಾಂಶ ಸಂಗ್ರಹಣೆ/ಏಕೀಕರಣ, ದತ್ತಾಂಶ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಮತ್ತು ಪುರಾವೆ ಆಧಾರಿತ ನೀತಿ ತಯಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಬ್ಬಂದಿಯ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ವೃದ್ಧಿ ಮಾಡುವುದು.

ಕೊನೆಯದಾಗಿ, ಉತ್ತಮ ಆಡಳಿತದ ಉಪಕ್ರಮಗಳು ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಮೇಲೆ ಸಕಾರಾತ್ಮಕ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುತ್ತವೆ. ಡಿಜಿಟಲ್ ಆರ್ಥಿಕತೆಯ ಕೊಡುಗೆಯು ಮುಂದಿನ 5 ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಅಖಿಲ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ದೇಶೀಯ ಉತ್ಪನ್ನವನ್ನು ಶೇ. 7-8 ರಿಂದ 20ಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತದೆ ಎಂದು ಊಹಿಸಲಾಗಿದೆ, ಇದು ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿರುತ್ತದೆ.

ಅನುಬಂಧ 12.1
ಕರ್ನಾಟಕ ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳ ನೋಟ

ಕ್ರ. ಸಂ.	ವಿವರಗಳು	ಘಟಕ	1961	1971	1981	1991	2001	2011
1	ಭೌಗೋಳಿಕ ವಿಸ್ತೀರ್ಣ	(000 ಚ.ಕಿ)	192	192	192	192	192	192
	ಆಡಳಿತ ರಚನೆ							
2	ಕಂದಾಯ ವಿಭಾಗಗಳು	ಸಂಖ್ಯೆಗಳು	4	4	4	4	4	4
3	ಜಿಲ್ಲೆಗಳು	"-	19	19	19	20	27	30
4	ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳು	"-	175	175	175	175	175	176
5	ಜನವಸತಿ ಇರುವ ಗ್ರಾಮಗಳು	"-	26377	26826	27028	27066	27481	27397
6	ಜನವಸತಿ ಇಲ್ಲದಿರುವ ಗ್ರಾಮಗಳು	"-	2972	2707	2362	2127	1925	1943
7	ಪಟ್ಟಣಗಳು	"-	231	245	281	306	270	347
	ಜನಸಂಖ್ಯೆ- ಜನಗಣತಿಮೇರೆಗೆ		1961	1971	1981	1991	2001	2011
8	ಒಟ್ಟು	(000 ಗಳಲ್ಲಿ)	23587	29299	37136	44977	52851	61095
9	ಗಂಡಸರು	"-	12041	14972	18923	22952	26899	30967
10	ಹೆಂಗಸರು	"-	11546	14327	18213	22025	25952	30128
11	ಗ್ರಾಮೀಣ	"-	18320	22177	26406	31069	34889	37469
12	ನಗರ	"-	5267	7122	10730	13908	17962	23626
13	ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ	"-	3117	3850	5595	7369	8564	10475
14	ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ	"-	192	231	1825	1916	3464	4249
15	ಜನಸಾಂದ್ರತೆ	(ಪ್ರತಿ ಚ.ಕಿ.)	123	153	194	235	276	319
16	ಸಾಕ್ಷರತೆ ಪ್ರಮಾಣ	ಶೇಕಡಾವಾರು	29.80 ^a	36.83 ^a	46.21 ^b	56.04 ^b	66.60 ^b	75.36 ^b
17	ಅಂಗ ಪ್ರಮಾಣ (ಪ್ರತಿ 1000 ಗಂಡಸರಿಗೆ ಹೆಂಗಸರು)	ಸಂಖ್ಯೆಗಳಲ್ಲಿ	959	957	963	960	965	973
18	ನಗರ ಜನಸಂಖ್ಯೆ	ಶೇಕಡಾವಾರು	22.33	24.3	28.89	30.92	33.99	38.7
	ರಾಜ್ಯಾದಾಯ - ಪ್ರಸಕ್ತ ಬೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ		1970-71	1980-81	1990-91	2000-01	2011-12	2022-23
19	ರಾಜ್ಯಾದಾಯ	(ಕೋಟಿ ರೂ.ಗಳಲ್ಲಿ)	2016	5587	20551	96348	606010	2241368
20	ಪ್ರಾಥಮಿಕ ವಲಯ	"-	1063	2573	7626	31473	80051	331443
21	ದ್ವಿತೀಯ ವಲಯ	"-	418	1160	4734	18684	158299	406860
22	ತೃತೀಯ ವಲಯ	"-	535	1854	8191	46191	313863	1314711
23	ತಲಾದಾಯ	(ರೂ.ಗಳಲ್ಲಿ)	696	1520	4598	18344	90263	301673
	ಕೃಷಿ		1970-71	1980-81	1990-91	2000-01	2010-11	2020-21
24	ಜಿಲ್ಲೆಯಾದ ನಿವ್ವಳ ಪ್ರದೇಶ	'000 ಹೆ.ಗಳಲ್ಲಿ	10248	9899	10381	10410	10523	11453
25	ಬೆಳೆಯಾದ ಒಟ್ಟು ಪ್ರದೇಶ	"-	10887	10660	11759	12284	13062	14910
26	ಒಟ್ಟು ನೀರಾವರಿ ಪ್ರದೇಶ	"-	1355	1676	2598	3271	4278	6065
27	ಒಟ್ಟು ಬೆಳೆಯಾದ ವಿಸ್ತೀರ್ಣದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ನೀರಾವರಿಯಾದ ವಿಸ್ತೀರ್ಣ.	ಶೇಕಡಾವಾರು	12.45	15.72	22.09	26.63	32.75	40.67

ಪ್ರಮುಖ ಬೆಳೆಗಳ ವಿಸ್ತೀರ್ಣ		1970-71	1980-81	1990-91	2000-01	2010-11	2020-21	
28	ಭತ್ತ 000 ಹೆ.ಗಾಳಿ	1170	1114	1173	1483	1539	1514	
29	ಗೋಧಿ	-"	343	322	198	266	207	
30	ಜೋಳ	-"	2224	1991	2155	1782	1244	
31	ಸಜ್ಜೆ	-"	562	564	425	462	309	
32	ಒಟ್ಟು ಏಕದಳ ಧಾನ್ಯಗಳು	-"	5971	5573	5415	5757	5446	
33	ಒಟ್ಟು ದ್ವಿದಳ ಧಾನ್ಯಗಳು	-"	1444	1531	1621	2047	2791	
34	ಒಟ್ಟು ಆಹಾರ ಧಾನ್ಯಗಳು	-"	7416	7104	7036	7804	8237	
35	ಕಬ್ಬು ಕಟಾವು ಕ್ಷೇತ್ರ	-"	NA	NA	NA	NA	437	
36	ಹತ್ತಿ	-"	1142	1012	596	552	547	
37	ನೆಲಗಡಲೆ	-"	1027	790	1212	1063	846	
ಪ್ರಮುಖ ಬೆಳೆಗಳ ಉತ್ಪಾದನೆ		1970-71	1980-81	1990-91	2000-01	2010-11	2020-21	
38	ಅಕ್ಕಿ 000 ಟನ್ನುಗಳಲ್ಲಿ	2000	2258	2428	3847	4474	4718	
39	ಗೋಧಿ	-"	130	174	123	250	300	
40	ಜೋಳ	-"	1565	1506	1282	1547	1346	
41	ಸಜ್ಜೆ	-"	211	192	203	342	292	
42	ಒಟ್ಟು ಏಕದಳ ಧಾನ್ಯಗಳು	-"	5235	5714	5705	10004	12257	
43	ಒಟ್ಟು ದ್ವಿದಳ ಧಾನ್ಯಗಳು	-"	511	488	539	956	1533	
44	ಒಟ್ಟು ಆಹಾರ ಧಾನ್ಯಗಳು	-"	5746	6202	6244	10960	13790	
45	ಕಬ್ಬು	-"	8106	12127	20750	42924	42277	
46	ಹತ್ತಿ c	-"	570	597	640	855	1150	
47	ನೆಲಗಡಲೆ	-"	780	475	816	1081	600	
ಕೃಷಿ ಗಣತಿ		1980-81	1990-91	2000-01	2005-06	2010-11	2015-16	
48	ಹಿಡುವಳಿದಾರರು (ಸಂಖ್ಯೆ)	'000 ಗಳಲ್ಲಿ	4309	5776	7029	7581	7832	8681
49	ಹಿಡುವಳಿಯ ವಿಸ್ತೀರ್ಣ	000 ಹೆ. ಗಳಲ್ಲಿ	11746	12321	12307	12385	12162	11805
50	ಸರಾಸರಿ ಹಿಡುವಳಿಯ ವಿಸ್ತೀರ್ಣ	ಹೆ. ಗಳಲ್ಲಿ	2.73	2.13	1.74	1.63	1.55	1.36
ಜಾನುವಾರು ಗಣತಿ		1977	1983	1990	1997	2007	2019	
51	ಒಟ್ಟು ಜಾನುವಾರು	000 ಗಳಲ್ಲಿ	21800	24680	24968	30688	32883	30332
52	ಒಟ್ಟು ಕೋಳಿಗಳು	-"	9696	12096	15694	21399	42433	59494
ಅರಣ್ಯ		1970-71	1980-81	1990-91	2000-01	2010-11	2020-21	
53	ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶ	'000 ಹೆ.ಗಾಳಿ	3621	3838	3872	3828	4335	3073

ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳು		1981	1991	2001	2011	2020-21	2021-22	
54	ಕಾರ್ಯನಿರತ ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳು	ಸಂಖ್ಯೆಗಳಲ್ಲಿ	4985	7768	9440	13889	20831	17192
55	ಉದ್ಯೋಗಿಗಳು	"-	434202	777900	903895	1393910	1642799	1658847
56	ಪ್ರತಿ ಲಕ್ಷ ಜನಸಂಖ್ಯೆಗೆ ಉದ್ಯೋಗಿಗಳು	"-	1169	1730	1710	2280	2283	2241
ಕೈಗಾರಿಕೆ			2008-09	2009-10	2010-11	2018-19e	2019-20e	2021-22e
ಕೈಗಾರಿಕಾ ಹೂಡಿಕೆ (ರೂ.3.00 ಕೋಟಿಗಳಿಂದ ರೂ.50.00 ಕೋಟಿಗಳ ವರೆಗೆ)								
57	ಅನುಮೋದಿತ ಯೋಜನೆಗಳು	ಸಂಖ್ಯೆಗಳಲ್ಲಿ	310	359	439	156	141	610
58	ಹೂಡಿಕೆ	ರೂ. ಕೋಟಿಗಳಲ್ಲಿ	5182	7750	6880	12121	6567	44973
59	ಉದ್ಯೋಗ	ಸಂಖ್ಯೆಗಳಲ್ಲಿ	135623	115932	110505	72427	33708	133701
ಕೈಗಾರಿಕಾ ಹೂಡಿಕೆ (ರೂ.50.00 ಕೋಟಿಗಳಿಗೆ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟು)								
60	ಅನುಮೋದಿತ ಯೋಜನೆಗಳು	ಸಂಖ್ಯೆಗಳಲ್ಲಿ	50	110	186	5	6	393
61	ಹೂಡಿಕೆ	ರೂ. ಕೋಟಿಗಳಲ್ಲಿ	105266	288549	187186	4388	15045	237148
62	ಉದ್ಯೋಗ	ಸಂಖ್ಯೆಗಳಲ್ಲಿ	410842	284934	580161	51959	21028	195152
ವಿದ್ಯುಚ್ಛಕ್ತಿ			1970-71	1980-81	1990-91	2000-01	2010-11	2021-22
63	ಒಟ್ಟು ಉತ್ಪಾದನೆ	ದಶಲಕ್ಷ-ಯೂನಿಟ್‌ಗಳಲ್ಲಿ	4833	6389	12431	21985	47112	75671
64	ಒಟ್ಟು ಬಳಕೆ	"-	3187	5189	12182	17860	37202	73418
65	ಕೈಗಾರಿಕಾ ಬಳಕೆ	"-	2488	3864	5429	4882	8425	9743
66	ಕೃಷಿ ಬಳಕೆ	"-	179	384	4486	7350	12802	22061
67	ಗೃಹ ಬಳಕೆ	"-	217	696	1803	3909	7893	13454
ಬ್ಯಾಂಕುಗಳು			1970-71	1980-81	1990-91	2000-01	2010-11	2021-22
68	ಎಲ್ಲಾ ಷೆಡ್ಯೂಲ್ ವಾಣಿಜ್ಯ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳು	ಸಂಖ್ಯೆಗಳಲ್ಲಿ	1190	2823	4245	4758	6291	10780
69	ಲೇವಣಿಗಳು	ರೂ. ಕೋಟಿಗಳಲ್ಲಿ	369	2042	9665	55592	349009	1382552
70	ಮುಂಗಡಗಳು	ರೂ. ಕೋಟಿಗಳಲ್ಲಿ	275	1524	7985	32984	253121	308639
ಶಿಕ್ಷಣ			1970-71 f	1980-81 f	1990-91 f	2000-01	2010-11 g	2021-22 g
71	ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಗಳು	ಸಂಖ್ಯೆಗಳಲ್ಲಿ	32630	35143	40208	50340	59428	62964
72	ದಾಖಲಾತಿ	000 ಗಳಲ್ಲಿ	4064	4974	6922	8581	7425	8200
73	ಪ್ರೌಢ ಶಾಲೆಗಳು	ಸಂಖ್ಯೆ	2002	2381	5020	8928	13447	17127
74	ದಾಖಲಾತಿ	000 ಗಳಲ್ಲಿ	483	713	1334	1955	2604	2182
ಆರೋಗ್ಯ			1970-71	1980-81	1990-91	2000-01	2010-11	2021-22
75	ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳು (ಸರ್ಕಾರಿ)	ಸಂಖ್ಯೆಗಳಲ್ಲಿ	195	233	293	297	382	12591
76	ಹಾಸಿಗೆಗಳು (ಪ್ರತಿ ಲಕ್ಷ ಜನಸಂಖ್ಯೆಗೆ)	ಸಂಖ್ಯೆಗಳಲ್ಲಿ	89	94	104	105	112	117

ಜನಸಂಖ್ಯಾ ಸ್ಥಿತಿ			1970-71	1980-81	1990-91	2000	2010	2020
77	ಜನನ ಪ್ರಮಾಣ	1000 ಕ್ಕೆ	31.7	28.3	26.9	22.2	19.2	16.5
78	ಮರಣ ಪ್ರಮಾಣ	1000 ಕ್ಕೆ	12.1	9.1	9	7.6	7.1	6.2
79	ಶಿಶು ಮರಣ ಪ್ರಮಾಣ	1000 ಜೀವಂತ ಜನನಕ್ಕೆ	69	69	77	58	38	19
ಸಾರಿಗೆ			1970-71	1980-81	1990-91	2000-01	2010-11	2021-22
80	ರೈಲ್ವೆ ಮಾರ್ಗದ ಉದ್ದ	ಕಿ.ಮೀ. ಗಳಲ್ಲಿ	2806	2875	3093	3172	3172	3711
81	ಒಟ್ಟು ರಸ್ತೆ ಉದ್ದ	"-	70383	109551	130924	154204	222431	288814
82	ಮೋಟಾರ್ ವಾಹನಗಳು	000 ಗಳಲ್ಲಿ	123	400	1433	3691	9930	27011
ಸಹಕಾರ			1980-81	1990-91	2000-01	2010-11	2020-21	2021-22
83	ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಕೃಷಿ ಸಾಲ ಸಹಕಾರ ಸಂಘಗಳು	ಸಂಖ್ಯೆಗಳಲ್ಲಿ	4871	4350	4388	4914	5927	5979
84	ಸದಸ್ಯತ್ವ	000 ಗಳಲ್ಲಿ	3692	4469	5245	8992	7868	7991
85	ಒಟ್ಟು ಸಹಕಾರ ಸಂಘಗಳು	ಸಂಖ್ಯೆಗಳಲ್ಲಿ	23159	25083	29930	35502	44642	46705
86	ಒಟ್ಟು ಸದಸ್ಯತ್ವ	000 ಗಳಲ್ಲಿ	8289	11800	16167	21534	23128	25218
ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು			1990-91	2000-01	2010-11	2019-20	2020-21	2021-22
87	ಜಿಲ್ಲಾ ಪರಿಷತ್/ ಪಂಚಾಯತ್	ಸಂಖ್ಯೆಗಳಲ್ಲಿ	20	27	30	30	30	31
88	ತಾಲ್ಲೂಕು ಪಂಚಾಯತ್‌ಗಳು	"-	175	175	176	227	227	235
89	ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತ್‌ಗಳು	"-	2532	5692	5627	6010	5977	5955
90	ಪುರ ಸಭೆಗಳು ಮತ್ತು ನಗರ ಸಭೆಗಳು	"-	177	209	219	287	306	319

ಮೂಲ:

- 1 ಕರ್ನಾಟಕ ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳ ಫೋರ್ಡ್ವರೆ 1960-61, 1967-1968, 1970-71, 1973-74, 1983-84, 1993-94, 2000-05 & 2005-11, 2011-12, 2015-16, 2016-17 & 2020-22
- 2 ಕರ್ನಾಟಕ ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳ ನೋಟ 1961-62, 1970-71, 1980-81, 1990-91, 2000-01, 2008-09, 2009-10, 2010-11 & 2014-15, 2015-16, 2016-17, 2017-18, 2018-19 & 2019-20 & 2020-21
3. ಕೃಷಿ ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳ ನೋಟ 2021
4. ಭಾರತೀಯ ರಾಜ್ಯಗಳ ಅಂಕಿಅಂಶಗಳ ಕೈಪಿಡಿ 2021-22

ಟಿಪ್ಪಣಿ :

- a. 5 ವರ್ಷ ಹಾಗೂ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟ ಜನಸಂಖ್ಯೆ
- b. 7 ವರ್ಷ ಹಾಗೂ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟ ಜನಸಂಖ್ಯೆ
- c. ಬೆಲ್ಟ್ ಅಫ್ 170 ಕೆ.ಜಿ. ಇನ್ ಅಂಡ್ ಫಾರ್ಮ್.
- e. 2016-17ನೇ ಸಾಲಿನಿಂದ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಹೂಡಿಕೆ ರೂ.15 ರಿಂದ 500 ಕೋಟಿಗಳು ಮತ್ತು ರೂ.500 ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು.
- f. 1 ರಿಂದ 7 ನೇ ತರಗತಿ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಹಾಗೂ 8 ರಿಂದ 10 ನೇ ತರಗತಿ ಪ್ರೌಢಶಾಲೆ.
- g. 1 ರಿಂದ 8 ನೇ ತರಗತಿ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಹಾಗೂ 9 ರಿಂದ 10 ನೇ ತರಗತಿ ಪ್ರೌಢಶಾಲೆ.

ಅನುಬಂಧ 12.2
ಸಾಮಾನ್ಯ ವಿವರಣೆ - ಕರ್ನಾಟಕ ಭಾರತ ಹೋಲಿಕೆ

ಕ್ರ.ಸಂ.	ವಿವರಗಳು	ಘಟಕ	ಕರ್ನಾಟಕ	ಭಾರತ
ಒಟ್ಟು ಜನಸಂಖ್ಯೆ 2011 ರ ಜನಗಣತಿ				
1	ಒಟ್ಟು	ಸಾವಿರಗಳಲ್ಲಿ	61095	1210570
2	ಗಂಡಸರು	-"	30967	623122
3	ಹೆಂಗಸರು	-"	30128	587448
4	ಗ್ರಾಮೀಣ ಜನಸಂಖ್ಯೆ	-"	37469	833463
5	ಒಟ್ಟು ಜನಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಶೇಕಡಾವಾರು ಗ್ರಾಮೀಣ ಜನಸಂಖ್ಯೆ	ಶೇಕಡವಾರು	61.33	68.85
6	ನಗರ ಜನಸಂಖ್ಯೆ	ಸಾವಿರಗಳಲ್ಲಿ	23626	377106
7	ಒಟ್ಟು ಜನಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಶೇಕಡಾವಾರು ನಗರ ಜನಸಂಖ್ಯೆ	ಶೇಕಡವಾರು	38.67	31.15
8	ಅಂಗಾನುಪಾತ ಪ್ರಮಾಣ (ಪ್ರತಿ 1000 ಗಂಡಸರಿಗೆ ಹೆಂಗಸರು)	ಸಂಖ್ಯೆಗಳಲ್ಲಿ	973	943
9	ಬೆಳವಣಿಗೆ ಪ್ರಮಾಣ 2001-2011	ಶೇಕಡವಾರು	15.60	17.70
10	ಸಾಕ್ಷರತೆ	ಶೇಕಡವಾರು	75.36	73.00
11	ಪ.ಜಾ./ ಪ.ವರ್ಗಗಳ ಜನಸಂಖ್ಯೆ (2011ರ ಜನಗಣತಿಯಂತೆ)	ಸಾವಿರಗಳಲ್ಲಿ	14721	305633
12	ಒಟ್ಟು ಕೆಲಸಗಾರರು (2011 ರ ಜನಗಣತಿಯಂತೆ)	-"	27873	481743
13	ಭೌಗೋಳಿಕ ವಿಸ್ತೀರ್ಣ (2011 ರ ಜನಗಣತಿಯಂತೆ)	ಲಕ್ಷ ಚ.ಕಿ.ಮಿ.ಗಳಲ್ಲಿ	1.92	32.87
14	ಇತ್ತನೆ ಮಾಡಿದ ನಿವ್ವಳ ಪ್ರದೇಶ (2016-17)	ಸಾವಿರ ಹೆ.ಗಳಲ್ಲಿ	10006	139506
15	ಬೆಳೆಯಾದ ಒಟ್ಟು ಪ್ರದೇಶ (2016-17)	-"	12009	197054
16	ಒಟ್ಟು ನೀರಾವರಿ ಪ್ರದೇಶ (2016-17)	-"	3742	96620
17	ಒಟ್ಟು ಬೆಳೆಯಾದ ವಿಸ್ತೀರ್ಣದಲ್ಲಿ ಶೇಕಡವಾರು ನೀರಾವರಿಯಾದ ಒಟ್ಟು ವಿಸ್ತೀರ್ಣ. (2016-17)	ಶೇಕಡವಾರು	31.16	49.03
ಪ್ರಮುಖ ಬೆಳೆಗಳ ವಿಸ್ತೀರ್ಣ (2019-20)				
18	ಅಕ್ಕಿ	ಸಾವಿರ ಹೆ.ಗಳಲ್ಲಿ	1514	4507
19	ಮುಸುಕಿನ ಜೋಳ	-"	1762	986
20	ಜೋಳ	-"	765	424
21	ಗೋಧಿ	-"	207	3161
22	ಸಜ್ಜೆ	-"	226	757
23	ಒಟ್ಟು ಆಹಾರ ಧಾನ್ಯಗಳು	-"	8493	12934
24	ಒಟ್ಟು ದ್ವಿದಳ ಧಾನ್ಯಗಳು	-"	3190	2883
25	ಕಬ್ಬು	-"	452	486
26	ಹತ್ತಿ	-"	837	1301
27	ನೆಲಗಡಲೆ	-"	735	609
28	ಒಟ್ಟು ಜಾನುವಾರುಗಳು 2019	ಸಾವಿರಗಳಲ್ಲಿ	30332	535785
29	ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶ 2021	ಸಾವಿರ ಹೆ.ಗಳಲ್ಲಿ	3073	713789
ರಾಜ್ಯ/ರಾಜ್ಯದ ಆದಾಯ ಪ್ರಸಕ್ತ ಬೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ (2021-22)				
30	ಒಟ್ಟು ಆದಾಯ	ರೂ.ಕೋಟಿಗಳಲ್ಲಿ	2241368	27307751
31	ನಿವ್ವಳ ಆದಾಯ	-"	20136748	24103540
32	ಒಟ್ಟು ತಲಾದಾಯ	ರೂ.ಗಳಲ್ಲಿ	331981	197453
33	ನಿವ್ವಳ ತಲಾದಾಯ	-"	301673	170620

ಕರ್ನಾಟಕ ಆರ್ಥಿಕ ಸಮೀಕ್ಷೆ 2022-23 ರ ಸಂಯೋಜಕರು / ನೋಡಲ್ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು

#	ಅಧ್ಯಾಯದ ಶೀರ್ಷಿಕೆ	ಸಂಯೋಜಕರು	ನೋಡಲ್ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು
	ಕಾರ್ಯಕಾರಿ ಸಾರಾಂಶ	ಡಾ. ಎ ವಿ ಮಂಜುನಾಥ ನಿರ್ದೇಶಕರು ಕೆಇಎ ಯೋಜನಾ ಇಲಾಖೆ	
1	ರಾಜ್ಯ ಆದಾಯ ಮತ್ತು ಬೆಲೆಗಳು	ಶ್ರೀ. ಕೆ. ನರಸಿಂಹ ಫಣಿ ಜಂಟಿ ನಿರ್ದೇಶಕರು ಆಸಾಂನಿ	
2	ವಿತ್ತೀಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹಾಗೂ ರಾಜ್ಯ ಹಣಕಾಸು	ಡಾ. ಬಿ ಜಾನಕಿರಾಂ ಹಿರಿಯ ನಿರ್ದೇಶಕರು ಯೋಜನಾ ಇಲಾಖೆ	
3	ಹೂಡಿಕೆ ಮತ್ತು ರಫ್ತುಗಳು	ಶ್ರೀ ಎಂ.ರಾಜಣ್ಣ ಜಂಟಿ ನಿರ್ದೇಶಕರು ಆಸಾಂನಿ	
4	ಗ್ರಾಮೀಣಾಭಿವೃದ್ಧಿ	ಶ್ರೀ ಕೆ. ಗುರುರಾಜ್ ರಾವ್ ಹಿರಿಯ ನಿರ್ದೇಶಕರು ಯೋಜನಾ ಇಲಾಖೆ	
5	ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ	ಶ್ರೀಮತಿ ಲತಾದೇವಿ ಜಂಟಿ ನಿರ್ದೇಶಕರು ಯೋಜನಾ ಇಲಾಖೆ	
6	ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ಆಹಾರ ನಿರ್ವಹಣೆ	ಶ್ರೀ. ಸಿ.ಕೆಂಪಯ್ಯ ಹಿರಿಯ ಸಮಾಲೋಚಕರು ಆಸಾಂನಿ	ಶ್ರೀಮತಿ. ಟಿ.ಎಸ್.ಗಿರಿಜಾ ಉಪ ನಿರ್ದೇಶಕರು, ಆಸಾಂನಿ
		ಶ್ರೀಮತಿ. ಮಂಜುಳ ಎಸ್ ರಾರೋಡ್ ಜಂಟಿ ನಿರ್ದೇಶಕರು ಆಸಾಂನಿ	ಶ್ರೀಮತಿ. ಮಾಧುರಿ ಎಸ್ ತವಗ ಉಪ ನಿರ್ದೇಶಕರು, ಆಸಾಂನಿ
7	ನೈಸರ್ಗಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮತ್ತು ಪರಿಸರ	ಶ್ರೀಮತಿ. ಎಸ್.ಕೆ ಕಲ್ಪನ ನಿರ್ದೇಶಕರು ಯೋಜನಾ ಇಲಾಖೆ	ಶ್ರೀಮತಿ ಶಕುಂತಲಾ .ಸಿ.ಎನ್, ಉಪ ನಿರ್ದೇಶಕರು ಯೋಜನಾ ಇಲಾಖೆ
			ಶ್ರೀ. ಓಂಪ್ರಕಾಶ್ ರಾಜು ಉಪ ನಿರ್ದೇಶಕರು ಯೋಜನಾ ಇಲಾಖೆ
8	ಕೈಗಾರಿಕೆ	ಶ್ರೀ. ಸೂರ್ಯಪ್ರಕಾಶ್ ಉಪ ನಿರ್ದೇಶಕರು ಆಸಾಂನಿ	ಶ್ರೀಮತಿ. ಅನ್ನಪೂರ್ಣೇಶ್ವರಿ ಸಹಾಯಕ ನಿರ್ದೇಶಕರು ಆಸಾಂನಿ

#	ಅಧ್ಯಾಯದ ಶೀರ್ಷಿಕೆ	ಸಂಯೋಜಕರು	ನೋಡಲ್ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು
9	ಕೌಶಲ್ಯ, ಉದ್ಯಮಶೀಲತೆ, ಉದ್ಯೋಗ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಮಿಕ ಕಲ್ಯಾಣ	ಶ್ರೀ. ವೆಂಕಟೇಶ್ ಉಪ ನಿರ್ದೇಶಕರು ಯೋಜನಾ ಇಲಾಖೆ	ಶ್ರೀಮತಿ. ಶಾಂತಿ ಜಂಟಿ ನಿರ್ದೇಶಕರು ಯೋಜನಾ ಇಲಾಖೆ
10	ಆರ್ಥಿಕ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯಗಳು	ಶ್ರೀ. ಟಿ.ಶಶಿಧರ್ ಆಡಳಿತಾಧಿಕಾರಿ, ಕೆಇಎ ಯೋಜನಾ ಇಲಾಖೆ	ಶ್ರೀಮತಿ. ರಜನಿ.ಎಸ್ ಉಪ ನಿರ್ದೇಶಕರು ಯೋಜನಾ ಇಲಾಖೆ
			ಶ್ರೀಮತಿ. ಕೆ.ಎಸ್.ನಾಗರತ್ನ ಅಧೀನ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ ಆರ್ಥಿಕ ಇಲಾಖೆ
11	ಮಾನವಾಭಿವೃದ್ಧಿ	ಶ್ರೀ. ಸಿ.ಕೆಂಪಯ್ಯ ಹಿರಿಯ ಸಮಾಲೋಚಕರು ಆಸಾಂನಿ	ಶ್ರೀಮತಿ. ಸುಮಾ ಡಿ ಮಿರಜಕರ್ ಜಂಟಿ ನಿರ್ದೇಶಕರು ಯೋಜನಾ ಇಲಾಖೆ
			ಶ್ರೀಮತಿ. ಸವಿತಾ ದಯಾನಂದ ಉಪ ನಿರ್ದೇಶಕರು, ಕೆಇಎ ಯೋಜನಾ ಇಲಾಖೆ
		ಶ್ರೀಮತಿ. ಮಂಗಳಾ.ಜೆ ಜಂಟಿ ನಿರ್ದೇಶಕರು ಆಸಾಂನಿ	ಶ್ರೀ. ನರಸಿಂಹಪ್ಪ .ಜಿ. ಜಂಟಿ ನಿರ್ದೇಶಕರು ಆಸಾಂನಿ
12	ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲ ಉತ್ತಮ ಆಡಳಿತದ ಅಭ್ಯಾಸಗಳು	ಡಾ. ಎ ವಿ ಮಂಜುನಾಥ ನಿರ್ದೇಶಕರು ಕೆಇಎ ಯೋಜನಾ ಇಲಾಖೆ	ಶ್ರೀ ಡಿ. ಚಂದ್ರಶೇಖರಯ್ಯ ನಿರ್ದೇಶಕರು ಯೋಜನಾ ಇಲಾಖೆ
			ಶ್ರೀ ಮಂಜುನಾಥ್ .ಆರ್ ಸಹಾಯಕ ನಿರ್ದೇಶಕರು ಆಸಾಂನಿ
			ಡಾ. ರಘು ಸಂಶೋಧನ ಅಧಿಕಾರಿ ಎಸ್‌ಐಟಿಕೆ
			ಶ್ರೀಮತಿ ಗೀತಾ ಆರ್ ನಿಯೋಜಿತ ಸಹಾಯಕರು ಕೆಇಎ

ಯೋಜನೆ, ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಸಂಯೋಜನೆ ಮತ್ತು ಸಾಂಖ್ಯಿಕ ಇಲಾಖೆ, ಬಹುಮಹಡಿಗಳ
ಕಟ್ಟಡ, 3ನೇ ಗೇಟ್, 7ನೇ ಮಹಡಿ, ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ವೀದಿ, ಬೆಂಗಳೂರು
<http://planning.karnataka.gov.in>

